Bundel - Politieke Avond van 12 juni 2024

Agenda bijlagen
- Bundel Amendementen & Moties (d.d. 12-06-2024 - 16h30)
- Agenda PA 12 juni 2024
- Stemmingen 12 juni 2024
- Getekende besluitenlijst PA 12 juni 2024

1.0.RZ 18.45 uur - 23.15 uur: Besluitvormende vergadering

1.1 Opening en mededelingen

1.2 Vaststellen van de agenda en spreektijdverdeling

1.3 Vaststellen van de concept-besluitenlijst van de vergadering van 29 mei 2024
- Getekend raadsbesluit
- Raadsvoorstel 'Vaststellen van de concept-besluitenlijst van de vergadering van 29 mei 2024'
- Besluitenlijst PA 29 mei 2024

1.4 Vaststellen van de lijst van ingekomen stukken en ter inzage gelegde stukken voor de gemeenteraad
- Getekend raadsbesluit
- Raadsvoorstel 'Vaststellen van de lijst van ingekomen stukken voor de raadsvergadering van 12 juni 2024'
- Lijst van Ingekomen stukken (24 mei 2024 tot en met 5 juni 2024)

2 Onderwerpen direct ter besluitvorming

2.1 Vaststellen: Wijziging Wegsleepverordening 2023 & Verordening parkeren en parkeerbelasting 2024
- Getekend raadsbesluit
- Behandeladvies 12 juni 2024, besluitvormende bespreking
- Raadsvoorstel 'Wijziging Wegsleepverordening 2023 & Verordening parkeren en parkeerbelasting 2024'

2.2 Vaststellen: Zienswijze 3e wijziging Gemeenschappelijke regeling Regio Arnhem-Nijmegen
- Getekend raadsbesluit
- Behandeladvies 12 juni 2024, besluitvormende bespreking
- Raadsvoorstel 'Zienswijze 3e wijziging Gemeenschappelijke regeling Regio Arnhem-Nijmegen'
- Bijlage - Aanbiedingsbrief wijziging Gemeenschappelijke Regeling
- Bijlage - Besluit tot wijziging van de Gemeenschappelijke Regeling regio Arnhem-Nijmegen

2.3 Vaststellen: Herstelbesluit 'Chw Schuytgraaf, veegplan 2017, herziening velden 26 en 27 & reparaties en detaillering'
- Getekend raadsbesluit
- Behandeladvies 12 juni 2024, besluitvormende bespreking
- Raadsvoorstel 'Herstelbesluit 'Chw Schuytgraaf, veegplan 2017, herziening velden 26 en 27 & reparaties en detaillering"
- Bestemmingsplan Chw Schuytgraaf, veegplan 2017, herziening velden 26 en 27 & reparaties en detaillering - tekst
- Bestemmingsplan Chw Schuytgraaf, veegplan 2017, herziening velden 26 en 27 & reparaties en detaillering - bijlagen
- Plankaart velden 26 en 27
- Plankaart Schemering
- Plankaart Noordereiland

2.4 Vaststellen: Technische wijziging APV en wijziging hinderbepaling
- Getekend raadsbesluit
- Behandeladvies 12 juni 2024, besluitvormende bespreking
- Raadsvoorstel 'Technische wijziging APV en wijziging hinderbepaling'

3 Onderwerpen welke voor debat en besluitvorming worden voorgedragen

3.0 Vaststellen: Perspectiefnota 2025 / Turap-1 2024 / Jaarstukken 2023 (inclusief Financiële Jaarrapportage Projecten 2023)'
De drie raadsvoorstellen worden gezamenlijk besproken als één agendapunt maar worden afzonderlijk in stemming gebracht.

Bundel met technische vragen en antwoorden - Perspectiefnota 2025 en Jaarstukken 2023 (versie 05-06-2024 -16h00)
Gecombineerd Behandelresultaat 5 juni 2024, bespreking van amendementen en/of moties
Bundel met behandelresultaten 29 mei 2024, hervatting meningsvormende bespreking
Bundel met behandelresultaten 22 mei 2024, informatieve en meningsvormende bespreking
Portefeuilleverdeling college van B&W
Presentatie Perspectiefnota 2025, Jaarstukken 2023 en Turap 1 1024 - PA 24 april 2024
PROCES Behandeling Perspectiefnota 2025 en Jaarstukken 2023
Insprekers Politieke Avond 22 mei 2024
Schriftelijke bijdrage van Stichting AdviesBrigade - J. Kronenberg
Schriftelijke bijdrage van Oproep investeringen sociale basis - brief aan de raad en college B&W
Schriftelijke bijdrage van Rijnstad en SWOA - brief aan de raad en college B&W
Memo - Beantwoording vragen van de fractie ChristenUnie
Schriftelijke bijdrage van Samenwerkende Arnhemse Buurthuizen (SAB)
Schriftelijke bijdrage HISWA-RECRON - voorgenomen Toeristenbelastingverhoging d.d. 29-05-2024
Bijlage bij bijdrage - Stapeling lasten publieksversie rapportage ZKA
Memo van college B&W inzake 'Beantwoording openstaande vragen behandeling PPN', d.d. 30-05-2024
Bijlage bij memo - Deelregeling Amateurkunst in de subsidieregeling Producties, Evenementen en Festivals
Memo n.a.v. toezegging 1549 ‘Tijdpad transformatie sociaal domein’ d.d. 31-05-2024

3.1 Overzicht ingediende amendementen & moties inzake 'Perspectiefnota 2025 / Turap-1 2024 / Jaarstukken 2023 & Financiële Jaarrapportage Projecten 2023'

Totaal overzicht - Amendementen / Moties - Perspectiefnota 2025 (d.d. 12-06-2024 - 16h30)
Verworpen amendement 'Schrap bezuinigingen op de breedtekunst' (24A17) van de fractie SP
Aangenomen amendement 'Gemeenteraad blijft controleren' (24A19) van de fracties ChristenUnie, VVD en D66
Verworpen amendement 'Liever graffiti dan afval' (24A20) van de fractie Partij voor de Dieren
Aangenomen amendement 'Betrek bewoners bij de doorontwikkeling op het sociaal domein' (24A22) fractie ChristenUnie
Verworpen motie 'Gemeentelijke kerntaken boven ideologische ambitie' (24M69) fracties VVD, CDA en Groep van den Broek
Aangenomen motie 'Direct aanwonenden Elderhoeve hebben zware stem' (24M72gg) van de fracties VVD en AC
Ingetrokken motie 'Ambities en uitvoeringskracht in balans brengen' (24M71) van de fracties VVD en CDA
Aangenomen motie 'Rust voor duurzame partners' (24M73) van de fracties VVD, D66, CDA, Arnhem Centraal, GroenLinks, DENK, BurgerBelang Arnhem, Volt, ChristenUnie, Groep van den Broek en PvdA
Ingetrokken motie 'Eerlijke toeristenbelasting in Arnhem' (24M74g) van de fracties Volt, D66 en Arnhem Centraal
Verworpen motie 'Aanpassen verhouding verhoging lokale heffingen' (24M77) van de fractie PvdA
Aangenomen motie 'Koester Arnhemse samenwerking in de energiesector' (24M78) van de fracties D66 en Volt
Aangenomen motie 'Maximaal 3,5 procent indexeren' (24M79) van de fracties D66 en Volt
Aangenomen motie 'Cultuur in Arnhem waarborgen' (24M81) van de fracties GL en D66
Ingetrokken motie 'Terugdraaien of beperken van bezuinigingen in het groen' (24M82) van de fracties GroenLinks en Partij van de Dieren
Aangenomen motie 'Beperken van externe inhuur' (24M83) van de fracties GroenLinks en PvdA
Verworpen motie 'Bouwen in het noorden' (24M84) van de fractie BurgerBelang Arnhem
Verworpen motie 'Bouwlocaties helder in beeld' (24M85) van de fractie BurgerBelang Arnhem
Ingetrokken motie 'Eigen afval- en reinigingsdienst' (24M86) van de fractie BurgerBelang Arnhem

Verworpen motie 'Veiliger de Hollandweg oversteken' (24M87) van de fractie BurgerBelang Arnhem
Verworpen motie 'Onderzoek Gemeentelijke Ombudsman' (24M89) van de fractie BurgerBelang Arnhem
Verworpen motie 'Iedereen welkom op de Markt' (24M90) van de fractie BurgerBelang Arnhem
Verworpen motie 'Onderzoek Pak de staatvervuilers aan' (24M91) van de fractie BurgerBelang Arnhem
Verworpen motie 'Parkeergarage Musis is geen alternatieve slaapplaats' (24M92) van de fractie BurgerBelang Arnhem
Ingetrokken motie 'Verwerking lachgaspatronen' (24M93) van de fractie BurgerBelang Arnhem
Aangenomen motie 'Voldoende beschikbare AED's in elke wijk' (24M94) van de fracties CDA, BurgerBelang Arnhem en VVD
Aangenomen motie 'Behoud maatschappelijke diensttijd Arnhemse jongeren' (24M95g) fracties CDA, CU en Groep van den Broek
Aangenomen motie 'Cultuurbezuiniging evenwichtiger verdelen' (24M96) van fracties D66, VVD, Arnhem Centraal, VOLT en GroenLinks
Aangenomen motie 'Registratie doelgroepenvervoer' (24M97) van de fracties ChristenUnie en SP (motie op de jaarstukken)
Verworpen motie 'Wijkverkeersmaatregelen na instemming' (24M98) van de fractie BurgerBelang Arnhem
Ingetrokken motie 'Versneld Uitrollen Areaal Betaald Parkeren' (24M99) van de fractie GroenLinks
Aangenomen motie 'Zonder show, geen vuurwerk' (24M101g) van de fracties Groep van den Broek, ChristenUnie, CDA, Forum voor Democratie en BurgerBelang Arnhem
Verworpen motie 'Onderzoek de behoeften en belemmeringen van doelgroepen om de gezondheid te verbeteren' (24M103)
Aangenomen motie 'Maak eindelijk werk van tegengaan laaggeletterdheid onder volwassenen'(24M104) van de fractie SP
Aangenomen motie 'Code rood voor autonomie- en medebewindstaken' (24M105) van de fracties PvdA en Arnhem Centraal
Verworpen motie 'Tijdelijke opschorting van huidige en toekomstige banden tussen de gemeente Arnhem en Israël' (24M106) van de fractie DENK
Verworpen motie 'Oproep aan de VNG om Nederlandse gemeenten te mobiliseren voor de wederopbouw van Gaza' (24M107) van de fractie DENK
Verworpen motie 'Terugdraaien verhoging parkeertarieven auto's via invoering betaald fietsparkeren' (24M108) van de fractie DENK
Aangenomen motie 'Aanpak van discriminatie van moslima's op de arbeidsmarkt' (24M109g) van de fractie DENK
Verworpen motie 'Oproep aan de VNG tot tijdelijke opschorting van banden tussen Nederlandse gemeenten en Israël' (24M110) van de fractie DENK
Verworpen motie 'Oproep aan de Nederlandse regering tot erkenning van de Palestijnse staat' (24M111) fractie DENK
Verworpen motie 'Behoud en versterking Omar Gym' (24M112) van de fractie DENK
Aangenomen motie 'Een financieel bereikbaar sportklimaat voor alle Arnhemmers' (24M113) fractie Arnhem Centraal
Verworpen motie 'Voorkom laatste uur voor breedte cultuur' (24M114) van de fracties Groep van den Broek en SP
Verworpen motie 'Heroverweging nut en noodzaak zorgzone' (24M115) van de fractie BurgerBelang Arnhem

3.2 Vaststellen: 'Perspectiefnota 2025-2028'

Getekend raadsbesluit
Behandeladvies 12 juni 2024, besluitvormende bespreking
Raadsvoorstel 'Perspectiefnota 2025-2028'
Bijlage - Perspectiefnota 2025-2028
Bijlage - Perspectiefnota 2025-2028 (geamendeerde versie)
Memo toezegging portefeuillehouder Paul Smeulders inzicht in bezuinigingsopties Perspectiefnota 2025
Bijlage 1 bij toezegging 1536 - Alle bezuinigingsopties
Memo 'Nieuw inzicht in financieel beeld Perspectiefnota jaarschijf 2028 en meicirculaire 2024' d.d. 05-06-2024

3.3 Vaststellen: 'Turap-1 2024'

Getekend raadsbesluit
Behandeladvies 12 juni 2024, besluitvormende bespreking
Raadsvoorstel 'Turap-1 2024'
Bijlage 1 - Turap-1 2024
Bijlage 2 - Begrotingswijziging 24-006 OW053 bij Turap-1 2024
Bijlage 3 - Bestuursrapportage Zorg
Bijlage 4 - Bestuursrapportage Bestaanszekerheid

3.4 Vaststellen: 'Jaarstukken 2023 (inclusief Financiële Jaarrapportage Projecten 2023)'

Getekend raadsbesluit
Aangenomen motie 'Registratie doelgroepenvervoer' (24M97) van de fracties ChristenUnie en SP
Behandeladvies 12 juni 2024, besluitvormende bespreking
Raadsvoorstel 'Jaarstukken 2023 (inclusief Financiële Jaarrapportage Projecten 2023)'
Bijlage 1 - Jaarstukken 2023
Bijlage 2 - Accountantsverslag 2023 Deloitte
Bijlage 3 - Reactie college Accountantsverslag
Bijlage 5 - Inventarisatie externe onderzoeken
Controle Verklaring
Raadsbrief 'Advies auditcommissie aan gemeenteraad n.a.v. accountantsverslag jaarstukken 2023', d.d. 13-05-2024
Beantwoording technische vragen van de fractie ChristenUnie

GEMEENTERAAD ARNHEM

Amendement

Datum raadsvergadering:	12 juni 2024
Nummer amendement:	**24A17**
Zaaknummer:	4155542
Status:	
Onderwerp:	Perspectiefnota 2025-2028

Titel:

Schrap bezuinigingen op de breedtekunst

Aan de gemeenteraad

Ondergetekenden stellen de volgende wijziging voor:

Bezuinigingsvoorstel ‘Minder inzet op breedtekunst (presentatie en festival)’ (pg. 30 – Perspectiefnota) te schrappen ;

De heffing van OZB voor niet-woningen en de direct hieraan gekoppelde (subsidie-)uitkering aan SOFA wordt verlaagd van €900.000,- (S) naar €810.000,- (S) ;

Het college zal het tekort van €90.000,- (S) op de breedtekunst wat hiermee ontstaat dekken door een aanvullende algemene heffing van €90.000,- (S) OZB voor eigenaren van niet-woningen.

En de Perspectiefnota 2025-2028 overeenkomstig dit nieuwe bezuinigingsvoorstel aan te passen.

Toelichting:

De breedtekunst verkeert in zwaar weer en de nabije toekomst voorspelt weinig goeds. De op dit moment ingeplande bezuiniging is dan ook onwenselijk en wel het laatste wat de breedtekunst nodig heeft.

De bezuiniging op de breedtekunst kan ongedaan gemaakt worden door de heffing van OZB voor niet-woningen en de daaraan gekoppelde uitkering aan SOFA te verlagen. Hierdoor verlaagt de belastingdruk voor niet-woningen. Deze ruimte kan gebruikt worden voor een belastingverhoging op niet-woningen die ingezet kan worden voor de breedtekunst.

Indieners:

Noud Roelen – SP
Gerrie Elfrink - SP

GEMEENTE Arnhem

GEMEENTERAAD ARNHEM

Amendement

Datum raadsvergadering:	12 juni 2024
Nummer amendement:	**24A19**
Zaaknummer:	4155542
Status	
Onderwerp:	Perspectiefnota 2025-2028

Titel:

Gemeenteraad blijft controleren

Aan de gemeenteraad

Ondergetekenden stellen de volgende wijziging voor:

De tekst op p. 32
Capaciteit voor art 213a onderzoeken laten vervallen
Er is structureel budget beschikbaar voor uitvoering van art 213a onderzoeken waartoe de raad eerder opdracht heeft gegeven. Deze onderzoeken kunnen achterwege worden gelaten omdat op de eerste plaats de Rekenkamer ook onderzoeken uitvoert en daarnaast op diverse plaatsen en uit diverse budgetten onderzoeken worden uitgevoerd die in sommige gevallen ook te kwalificeren zijn als een art 213a onderzoek.

Te wijzigen in:

Budget voor 213a onderzoeken dekken uit domeinen
Het structurele budget dat voor 213a onderzoeken is gereserveerd wordt momenteel niet benut omdat de onderzoeken worden bekostigd uit de budgetten van de domeinen waar de onderzoeken worden gedaan. De onderzoeken zullen worden gedaan conform art. 20 Financiële Verordening.

Toelichting:

De gemeentewet dient uitgevoerd te worden. Art. 213a van de gemeentewet stelt dat het college periodiek onderzoek moet doen naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het door het college gevoerde beleid. Deze onderzoeken zijn een belangrijke bron van informatie en daarmee cruciaal voor de controlerende taak van de gemeenteraad;
Het gereserveerde budget voor 213a onderzoeken valt vrij omdat deze onderzoeken worden bekostigd uit de verschillende domeinen waar zij worden gedaan.
De Financiële Verordening blijft van toepassing.

Indieners:

Nathalie Nede – ChristenUnie
Hasan Kumas – VVD

GEMEENTE Arnhem

Mattijs Loor – D66

GEMEENTE Arnhem

GEMEENTERAAD ARNHEM

Amendement

Datum raadsvergadering:	12 juni 2024
Nummer amendement:	**24A20**
Zaaknummer:	4155542
Status	
Onderwerp:	Perspectiefnota 2025-2028

Titel:

Liever graffiti dan afval

Aan de gemeenteraad

Ondergetekenden stellen de volgende wijziging voor:

Op pagina 38 van de Perspectiefnota 2025-2028, de volgende zinnen:

Bezuinigen op dagelijks onderhoud in de wijken 10% kostenbesparing (afvalbakken, onkruid etc) en deel van het areaal minder maaien
Het budget voor wijkonderhoud kan met 10% worden verlaagd door onder andere het minder legen van afvalbakken, verwijderen van onkruid en een lagere frequentie van maaien.

Te vervangen door:

Bezuinigen op dagelijks onderhoud in de wijken 10% kostenbesparing (onkruid etc) en deel van het areaal minder maaien
Het budget voor wijkonderhoud kan met 10% worden verlaagd door onder andere het minder verwijderen van onkruid en een lagere frequentie van maaien.

De extra structurele kosten die gemaakt zullen worden met het niet minder legen van afvalbakken (van circa €75.000) te dekken door het volgende bezuinigingsvoorstel toe te voegen:

Geen reiniging (van graffiti) op civieltechnische kunstwerken
Er kan worden bespaard op het verwijderen van graffiti in de openbare ruimte door civieltechnische kunstwerken, zoals viaducten en tunnels, deels of geheel te ontzien van het verwijderen van graffiti. Aanstootgevende leuzen of afbeeldingen worden nog wel zo snel mogelijk verwijderd.

Toelichting:

Wij stellen voor om de frequentie van het legen van de afvalbakken niet te verlagen, en de kostenbesparing die je daarvoor inlevert op te vullen door sommige stukken infrastructuur aan te wijzen waar graffiti minder vaak of helemaal niet wordt verwijderd, mits de graffiti niet aanstootgevend is. Uit het document met mogelijke besparingen blijkt dat hiermee 75.000 euro per jaar kan worden bespaard.

Arnhem GEMEENTE

Zowel graffiti als ongeleegde afvalbakken zorgen voor een vermindering van het straatbeeld, maar graffiti brengt geen risico's voor de hygiëne met zich mee voor inwoners en dieren.

Indieners:

Floor Hogenhout – Partij voor de Dieren

GEMEENTE Arnhem

GEMEENTERAAD ARNHEM

Amendement

Datum raadsvergadering:	12 juni 2024
Nummer amendement:	**24A22**
Zaaknummer:	4155542
Status	
Onderwerp:	Perspectiefnota 2025-2028

Titel:

Betrek bewoners bij de doorontwikkeling op het sociaal domein

Aan de gemeenteraad

Ondergetekenden stellen de volgende wijziging voor:

Op bladzijde 41, na de zin “Denkrichtingen die na het gesprek met de Raad richting geven aan de gewenste doorontwikkeling op het sociaal domein.” de volgende tekst toe te voegen:

Bij de uitwerking van deze doorontwikkeling worden naast de partners ook bewoners, burgerinitiatieven, maatschappelijke organisaties (zoals gebedshuizen) en gemeenschapsvoorzieningen betrokken.

Toelichting:

Wij willen met dit amendement het belang van het gesprek met bewoners, burgerinitiatieven en gemeenschapsvoorzieningen benadrukken. Zij hebben direct inzicht in wat er in de buurt speelt en verdienen een kans om mee te praten over de transformatie die direct effect heeft op hun leefomgeving. Daarmee worden zij een belangrijke speler in het proces. Daarmee is ook de inzet van gemeenschappen in de transformatie meer gewaarborgd.

Indieners:

Nathalie Nede - ChristenUnie

Gemeente Arnhem

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering:	12 juni 2024
Nummer motie:	**24M69**
Zaaknummer:	4155542
Status	
Onderwerp:	Perspectiefnota 2025-2028

Titel:

Gemeentelijke kerntaken boven ideologische ambitie

Aan de gemeenteraad

Ondergetekenden stellen voor:

Omdat we weten dat:

- Het college bij haar aantreden in de veronderstelling was dat het geld tegen de plinten klotste;
- Verschillende partijen steeds hebben gewaarschuwd dat er financieel minder goede tijden aan zaten te komen;
- De gemeentelijke begroting een combinatie is van kerntaken en ideologische ambitie;
- Een deel van de voorgestelde bezuinigingsrichting de kerntaken van de gemeente raken;

Omdat we vinden dat:

- De gemeentelijke kerntaken prioriteit hebben boven ideologische ambitie;
- De begroting wat dat betreft met de voorgestelde bezuinigingsrichting uit balans raakt;

Daarom draagt de gemeenteraad het college op om:

Bij de begroting 2025 niet te bezuinigen op:

- Wegenonderhoud
- Dagelijks onderhoud wijken
- Onderhoud stedelijk groen en bestrijding invasieve exoten

Niet te te kiezen voor extra lastenverhoging;

Wel te bezuinigen op de volgende structurele uitgaven:

- Formatie gemeentelijke organisatie
- Stadsontwikkeling
- Versterken circulaire economie
- Duurzaam beheer parken en bossen
- Budget groen en klimaatadaptatie

GEMEENTE Arnhem

- Beleidsrijke toevoegingen Onderwijshuisvesting
- Extra extra geld voor dierenwelzijn

Indieners:

Steffenie Pape – VVD
Klaartje Koorn – CDA
Scott van den Broek – Groep van den Broek

GEMEENTE Arnhem

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering:	12 juni 2024
Nummer motie:	**24M70**
Zaaknummer:	4155542
Status	
Onderwerp:	Perspectiefnota 2025-2028

Titel:

Investeren in Arnhem met afgepakt crimineel vermogen

Aan de gemeenteraad

Ondergetekenden stellen voor:

Omdat we weten dat:

- De Rijksoverheid het project Maatschappelijk Herbestemmen (MaHer) gestart is. In dit project wordt geld of goederen afkomstig uit criminele activiteiten afgepakt en wordt dit weer zichtbaar in de samenleving geïnvesteerd[1];
- De eerste, positieve pilot heeft plaatsgevonden in de Schiedamse wijk de Gorzen. Hier is met afgepakt crimineel geld een ontmoetingscentrum voor buurtbewoners en een leer-werkplek voor jongeren ingericht;
- Het Openbaar Ministerie (OM) en het Rijksvastgoedbedrijf, samen met de ministeries van Justitie en Veiligheid, Financiën en Sociale Zaken en Werkgelegenheid, betrokken zijn bij dit initiatief;
- De Minister van Justitie en Veiligheid zich inzet voor maatschappelijke herbestemming van crimineel vermogen en hiervoor een structurele regeling wil ontwikkelen.
- De opbrengst van in beslag genomen panden niet naar de staatskas gaat, maar wordt geïnvesteerd in de leefbaarheid van de buurt;
- Er in Europa (met name Italië, Frankrijk en Spanje) al verschillende succesvolle initiatieven zijn voor het maatschappelijk herbestemmen van crimineel geld of goederen.

Omdat we vinden dat:

- Criminele activiteiten grote schade toebrengen aan onze samenleving en het veiligheidsgevoel van bewoners ondermijnen;
- Het herinvesteren van afgepakt crimineel vermogen in getroffen wijken bijdraagt aan de bestrijding van georganiseerde misdaad en sociaaleconomische kansen creëert;
- Het goed is dat zichtbaar wordt dat misdaad niet loont.

Daarom draagt de gemeenteraad het college op om:

- Te onderzoeken of een vergelijkbaar project in Arnhem kan worden opgezet, waarbij afgepakt crimineel vermogen wordt geïnvesteerd in lokale projecten die de leefbaarheid en veiligheid van wijken bevorderen;
- Hiertoe in overleg te treden met het Openbaar Ministerie, het Rijksvastgoedbedrijf en relevante ministeries om de mogelijkheden te verkennen;
- Te rapporteren over de voortgang en haalbaarheid van een dergelijk project binnen een termijn van drie maanden.

[1] Nederland tegen georganiseerde misdaad: Afpakken van criminelen, investeren in de wijk

GEMEENTE Arnhem

Indieners:

Rebin Maref – VVD
Kiki Groot – Arnhem Centraal
Niels Scholten - Volt

GEMEENTE Arnhem

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering:	12 juni 2024
Nummer motie:	**24M71**
Zaaknummer:	4155542
Status	
Onderwerp:	Perspectiefnota 2025-2028

Titel:

Ambities en uitvoeringskracht in balans brengen

Aan de gemeenteraad

Ondergetekenden stellen voor:

Omdat we weten dat:

- De gemeente Arnhem ambitieuze plannen heeft opgesteld op verschillende beleidsgebieden, waaronder duurzaamheid en vergroening;

- Het realiseren van deze ambities afhankelijk is van voldoende uitvoeringskracht binnen de gemeentelijke organisatie;

- De accountant in het jaarverslag heeft aangegeven dat de huidige uitvoeringskracht onvoldoende is om alle gestelde ambities binnen de gewenste tijdspanne te realiseren;

- We twee jaar op rij te ambitieuze doelen hebben die we niet (kunnen) realiseren;

Omdat we vinden dat:

- De huidige ambities in lijn moeten zijn met de uitvoeringskracht van de gemeente;

- Het voortzetten van te ambitieuze plannen zonder voldoende uitvoeringscapaciteit leidt tot vertragingen, inefficiëntie en mogelijk hogere kosten;

- Het van belang is om realistische en haalbare doelen te stellen die passen bij de beschikbare middelen en uitvoeringscapaciteit;

Daarom draagt de gemeenteraad het college op om:

- Een overzicht te maken van de verschillende domeinen waar de ambities en capaciteit uit de pas lopen, en deze te delen met de raad;

GEMEENTE Arnhem

- Dit overzicht uiterlijk half september aan te leveren, zodat de raad keuzes kan maken bij de behandeling van de begroting 2025.

Indieners:

Hasan Kumas – VVD
Klaartje Koorn – CDA

Gemeente Arnhem

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering:	12 juni 2024
Nummer motie:	**24M72**
Zaaknummer:	4155542
Status	
Onderwerp:	Perspectiefnota 2025-2028

Titel:

Direct aanwonenden Elderhoeve hebben zware stem

Aan de gemeenteraad

Ondergetekenden stellen voor:

Omdat we weten dat:

- Elderhoeve in 2015 in gebruik is genomen door het COA voor het opvangen van asielzoekers voor een periode van 5 jaar;
- Deze periode in 2020 is verlengd voor nog eens 4 jaar;
- Nu het besluit is genomen Elderhoeve als permanente locatie voor de opvang van vluchtelingen aan te merken;
- Direct aanwonenden zich sinds 2015 constructief hebben opgesteld met name als het gaat om overlast, omdat zij vinden dat we vluchtelingen moeten opvangen en omdat ze wisten dat het om een tijdelijke situatie ging;
- Deze situatie nu ineens toch anders blijkt te zijn;

Omdat we vinden dat:

- Het opvangen van mensen die vluchten voor oorlog en geweld voor ons niet ter discussie staat;
- Het draagvlak voor een verantwoorde manier van opvangen van essentieel belang is voor de samenleving
- Onderdeel van dat draagvlak is dat de gemeente Arnhemmers in het algemeen en direct aanwonenden in het bijzonder, goed moet meenemen.
- We oog moeten hebben voor de impact die opvang heeft voor de directe leefomgeving en de bewoners die daar overlast van hebben series moeten nemen;

Daarom draagt de gemeenteraad het college op om:

Om de direct aanwonenden van Elderhoeve een zware stem te geven in de inrichting van de omgeving van de permanente opvanglocatie Elderhoeve. En in elk geval de volgende punten mee te nemen, omdat de bewoners al langer aandacht vragen voor juist deze specifieke punten:

- In Elderhoeve maximaal plaats te bieden aan 350 mensen;
- In te zetten op behoud van de huidige doelgroep;

Gemeente Arnhem

- De ontsluiting van auto’s via het aangrenzende bedrijventerrein te laten lopen;
- Structureel in te zetten op goed toezicht door handhaving;
- Ook samen met de direct aanwonenden de grote groenstrook vorm te geven.

Indieners:

Steffenie Pape – VVD
Kiki Groot – Arnhem Centraal

GEMEENTE Arnhem

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering:	12 juni 2024
Nummer motie:	**24M73**
Zaaknummer:	4155542
Status	
Onderwerp:	Perspectiefnota 2025-2028

Titel:

Rust voor duurzame partners

Aan de gemeenteraad

Ondergetekenden stellen voor:

Omdat we weten dat:

- Duurzame partners in de stad al jaren aangeven last te hebben van de jaarlijkse onzekerheid over het al dan niet toekennen van subsidies;
- Subsidies voor vaste partners vaak wel meerjarig in onze begroting staan, maar niet meerjarig worden toegekend;
- Deze organisaties veel tijd kwijt zijn met en veel stress ervaren van de manier waarop wij de toekenning van subsidies vorm geven;
- We verschillende duurzame partners hebben waarvan we zeker weten dat we daar langjarig mee blijven samenwerken, zoals aangegeven bij de Raad van de Stad door Presikhaaf University en Het Broek Omhoog;

Omdat we vinden dat:

- Wij deze partners in de stad hard nodig hebben en vooral moeten faciliteren om hun werk zo goed mogelijk te doen;
- Het onwenselijk is dat duurzame partners elk jaar weer in spanning moeten zitten of ze de bijdrage van de gemeente wel of niet ontvangen;
- Afspraken voor de langere termijn bijdragen aan rust en stabiliteit bij onze partners in de stad;

Daarom draagt de gemeenteraad het college op om:

- Daar waar het mogelijk is de beleidslijn te hanteren begrotingssubsidies meerjarig toe te kennen;
- Ruim voor het aflopen van de termijn afspraken te maken over verlenging;
- Met de betreffende subsidiepartners bij aanvang van de subsidie afspraken te maken over indexering van de bedragen.

Indieners:

Steffenie Pape – VVD
Mattijs Loor – D66

GEMEENTE Arnhem

Klaartje Koorn – CDA
Rene Kraaijenbrink – Arnhem Centraal
Walter de Boef – GroenLinks
Yildirim Usta – DENK
Nico Wiggers – BurgerBelang Arnhem
Marlies Neutkens – Volt
Nathalie Nede – ChristenUnie
Scott van den Broek – Groep van den Broek
Marjan van Munster - PvdA

GEMEENTE Arnhem

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering:	12 juni 2024
Nummer motie:	**24M74**
Zaaknummer:	4155542
Status	
Onderwerp:	Perspectiefnota 2025-2028

Titel:

Eerlijke toeristenbelasting in Arnhem

Aan de gemeenteraad

Ondergetekenden stellen voor:

Omdat we weten dat:

- Op basis van art. 224 van de Gemeentewet door gemeenten toeristenbelasting kan worden geheven;
- Arnhem conform de verordening op de heffing en de invordering van toeristenbelasting op dit moment een vast tarief per persoon per overnachting heft;
- Uitzonderingen (korting) geldt voor verblijf in een mobiel kampeeronderkomen of overnachting in een slaapzaal;
- Gemeente Amsterdam per 2024 (weer) een heffingssystematiek invoert, waarbij niet gekeken wordt naar het aantal personen of type onderkomen, maar een enkelvoudig percentage van de overnachtingsprijs gehanteerd wordt[1].

Omdat we vinden dat:

- Een percentage van de overnachtingsprijs betekent dat de belasting in verhouding staat tot de uitgaven van de toerist en dit ervoor zorgt dat de belasting niet onevenredig zwaar drukt op mensen die minder uitgeven aan accommodatie.

Daarom vraagt de gemeenteraad aan het college om:

- Voor de Perspectiefnota 2026 een voorstel te doen aan de Raad om in Arnhem toeristenbelasting te gaan heffen op basis van een enkelvoudig percentage van de overnachtingsprijs.

Indieners:

Niels Scholten - Volt
Joris Brandts - D66
Guus van der Laak – Arnhem Centraal

[1] Toeristenbelasting Amsterdam

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering:	12 juni 2024
Nummer motie:	**24M77**
Zaaknummer:	4155542
Status	In te vullen door de griffie.
Onderwerp:	Perspectiefnota 2025-2028

Titel:

Aanpassen verhouding verhoging lokale heffingen.

Aan de gemeenteraad

Ondergetekenden stellen voor:

Omdat we weten dat:

- Het college in de Perspectiefnota 2025-2028 voorstelt om de lokale heffingen te verhogen
- Door middel van verhoging van de opbrengsten bezuinigingen op korte termijn zo veel mogelijk kunnen worden voorkomen

Omdat we vinden dat:

- Er een goede balans moet worden gezocht in de verhoging van OZB, toeristenbelasting en parkeerheffing
- In de Perspectiefnota in te grote stijging in korte tijd van het parkeertarief wordt voorgesteld
- Het parkeertarief in de binnenstad mee dient te stijgen met de beschikbaarheid van goede alternatieve vervoersmiddelen en parkeervoorzieningen aan de rand van de stad

Daarom draagt de gemeenteraad het college op om:

- In de Begroting 2025 een andere verhouding bij het verhogen van de lokale heffingen aan te houden, met dien verstande dat de extra opbrengst van de verhoging van OZB, toeristenbelasting en parkeerheffing totaal op € 3,7 miljoen netto uitkomt.
- Uit te gaan van de volgende verhogingen:
    - Verhoging van het hoge en lage tarief van de toeristenbelasting met € 2,00 per persoon per nacht (€ 1,18 miljoen)
    - Verhoging van alle parkeertarieven met € 0,50 (€ 1,86 miljoen)
    - Verhoging van de opbrengst OZB in 2025 met 6% (€ 620.000)

Indieners:

Giovanni Visser - PvdA

GEMEENTE Arnhem

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering:	12 juni 2024
Nummer motie:	**24M78**
Zaaknummer:	4155542
Status	
Onderwerp:	Perspectiefnota 2025-2028

Titel:

Koester Arnhemse samenwerking in de energiesector

Aan de gemeenteraad

Ondergetekenden stellen voor:

Omdat we weten dat:

- Arnhem op het gebied van economie inzet op subsidiëring van organisaties die bijdragen aan het versterken van de kracht van de stad door netwerken op te zetten en te innoveren;
- In de perspectiefnota diverse fundamentele opties voor bijsturing en bezuiniging worden voorgesteld, waaronder het verlagen van subsidies voor deze (netwerk)organisaties;
- Connectr een succesvol initiatief is om het energy cluster in Arnhem te versterken. Dat doen ze door samenwerking tussen onderwijs, overheid, onderzoek en ondernemers te faciliteren.
- In de perspectiefnota te lezen is dat de jaarlijkse subsidie van Connectr in 2026 afloopt.
- Continuering van de subsidie een heroverweging van middelen binnen economie betekent.

Omdat we vinden dat:

- Connectr een noodzakelijke en aanjagende rol vervult in het versnellen van de energietransitie door (Arnhemse) partijen, projecten en faciliteiten met elkaar te verbinden;
- Connectr een essentiële rol kan vervullen bij de totstandkoming en uitvoering van het nog op te richten Nationaal Kennis- en Innovatiecentrum Netcongestie, dat naar Arnhem komt.[1]

Daarom vraagt de gemeenteraad het college op om:

- Om op korte termijn met de provincie Gelderland en Connectr in gesprek te gaan over continuering van de samenwerking en de mogelijke taakverbreding;
- Voor het einde van 2024 meer duidelijkheid te bieden over de financiële bijdrage vanuit de gemeente op lange termijn.

Indieners:

Joris Brandts – D66
Niels Scholten – Volt

[1] Gelderland wil nationaal kenniscentrum over problemen stroomnet - Omroep Gelderland (gld.nl)

GEMEENTE Arnhem

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering:	12 juni 2024
Nummer motie:	**24M79**
Zaaknummer:	4155542
Status	
Onderwerp:	Perspectiefnota 2025-2028

Titel:

Maximaal 3,5 procent indexeren

Aan de gemeenteraad

Ondergetekenden stellen voor:

Omdat we weten dat:

- Het college in de perspectiefnota voornemens in te zetten op gemiddeld 3,5% indexatie voor gemeenschappelijke regelingen;
- Bovenop indexatie bij sommige regelingen sprake is van volumegroei of andere kostenstijgingen.

Omdat we vinden dat:

- Gemeenschappelijke regelingen, als uitvoeringsorganisaties van delen van het gemeentelijk beleid, net als de gemeente zelf moeten bijdragen aan de noodzakelijke kostenbeperkingen.

Daarom vraagt de gemeenteraad aan het college om:

- In afwijking van wat in de perspectiefnota staat in te zetten op maximaal 3,5% indexatie bij gemeenschappelijke regelingen, en waar mogelijk een lagere indexatie te hanteren.

Indieners:

Mattijs Loor (D66)
Niels Scholten (Volt)

GEMEENTE Arnhem

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering:	12 juni 2024
Nummer motie:	**24M81**
Zaaknummer:	4155542
Status	
Onderwerp:	Perspectiefnota 2025-2028

Titel:

Cultuur in Arnhem waarborgen

Aan de gemeenteraad

Ondergetekenden stellen voor:

Omdat we weten dat:

- Het college in de jaarstukken aangeeft dat het cultuuraanbod onder druk staat, omdat door kostenstijgingen binnen het bestaande budget in de toekomst minder mogelijk is;
- De cultuursector hard geraakt wordt door de mogelijke verhoging van het btw-tarief van 9 procent naar 21 procent;
- Ook de provincie steeds minder culturele activiteiten financieel ondersteunt;
- Gewerkt wordt aan een herijking van het cultuurbeleid, in samenspraak met de cultuursector.

Omdat we vinden dat:

- Arnhem zich onderscheidt door haar rijke cultuursector
- We onze positie als culturele hoofd van het Oosten willen behouden

Daarom vraagt de gemeenteraad aan het college om:

- In samenhang met de lopende herijking van het cultuurbeleid, plannen te maken om als gemeente de positie van de cultuursector te waarborgen
- In deze plannen mee te nemen of en hoe de gemeente Arnhem de mogelijke negatieve gevolgen van landelijk beleid zoveel mogelijk kan beperken en de positie van de culturele sector te waarborgen
- Daar waar mogelijk dit al mee te nemen in de begroting

Indieners:

Marin Noomen – GroenLinks

Mattijs Loor – D66

GEMEENTE Arnhem

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering:	12 juni 2024
Nummer motie:	**24M82**
Zaaknummer:	4155542
Status	
Onderwerp:	Perspectiefnota 2025-2028

Titel:
Terugdraaien of beperken van bezuinigingen in het groen

Aan de gemeenteraad
Ondergetekenden stellen voor:

Omdat we weten dat:
- In de perspectiefnota 2025 door het college voorgesteld wordt te bezuinigen op bomenonderhoud en de bestrijding van invasieve exoten;
- Beide opties wezenlijke risico's vormen op extra kosten door uitval van bomen enerzijds en schade aan infrastructuur anderzijds;
- Voor verhardingen in de binnenstad en rond winkelcentra het hoge beeldkwaliteitsniveau A geldt;
- Binnen het beeldkwaliteitsniveau van CROW kapitaalvernietiging pas bij niveau D plaatsvindt.

Omdat we vinden dat:
- De voorgestelde bezuinigen op bomenonderhoud en de bestrijding van invasieve exoten op de lange termijn mogelijk meer gaan kosten door de gevolgen van het achterstallig onderhoud;
- Er de afgelopen jaren veranderingen zijn geweest in het wegenonderhoud, waarbij er verhogingen en extra inzet zijn doorgevoerd;
- Het in stand houden van een niet noodzakelijk beeldkwaliteitsniveau van verhardingen niet in verhouding staat tot het risico op kapitaalvernietiging dat de voorgestelde bezuinigingen op groenonderhoud en exotenbeheer vormen.

Daarom vraagt de gemeenteraad aan het college om:
- Bij het opstellen van de begroting 2025 de bezuinigingen 'Bomenonderhoud beperken tot directe woonomgeving' en 'Verminderen inzet bestrijding invasieve exoten' terug te draaien of te beperken;
- Dit voor zover mogelijk te bekostigen uit het verlagen van het beeldkwaliteitsniveau van verhardingen in de binnenstad en rond winkelcentra van goed naar voldoende;
- In deze afweging het voorkomen van onnodige schade en het bevorderen van biodiversiteit leidend te laten zijn.

GEMEENTE Arnhem

Toelichting:
De matrix beeldkwaliteitsniveau van het CROW ziet er als volgt uit:

	Algemeen	Beeldkwaliteit	Technische kwaliteit
A+	Zeer goed	Prachtig	(zo goed als) nieuw
A	Goed	Mooi en comfortabel	Technisch dik in orde
B	Voldoende	Voldoende	Heel en veilig
C	Matig	Sober	Discomfort
D	Slecht	Verloedering	Kapitaalsvernietiging, functieverlies, aansprakelijkheidsstelling

Indieners:
Joost Gerretschen – GroenLinks
Leo de Groot – Partij voor de Dieren

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering:	12 juni 2024
Nummer motie:	**24M83**
Zaaknummer:	4155542
Status	
Onderwerp:	Perspectiefnota 2025-2028

Titel:
Beperken van externe inhuur

Aan de gemeenteraad
Ondergetekenden stellen voor:

Omdat we weten dat:
- Het kabinet hanteert, naar aanleiding van de motie Roemer, een norm voor externe inhuur van 10% van de totale personeelskosten
- In Arnhem was het percentage externe inhuur in 2023 volgens de Jaarstukken 19,2% van de totale loonsom.
- Volgens de Groene Amsterdammer van 20 maart 2024 (artikel ‘Voor ziek, piek en uniek’) was het gemiddelde aandeel externe inhuur 17,9% van de totale loonsom.

Omdat we vinden dat:
- Personeel in vast dienstverband om inhoudelijke en financiële redenen een voorkeur hebben
- Het regelmatig voorkomt dat er beleidsonderzoeken gedaan worden die we wellicht zelf of samen met andere gemeenten hadden kunnen oppakken.
- Externe inhuur soms wel nodig blijft voor expertise van buitenaf.

Daarom vraagt de gemeenteraad aan het college om:
- Een plan van aanpak in 2024 op te maken hoe te sturen op vermindering van inhuur de komende jaren, waarbij het landelijk gemiddelde uiterlijk in 2026 wordt bereikt en waarin wordt gestreefd het percentage inhuur jaarlijks te verlagen richting 10% (Roemer-norm).
- Dit plan van aanpak ter informatie te delen met de raad.

Indieners:
Mark Coenders – GroenLinks
Marin Noomen – GroenLinks
Yazid Aït Chrif – PvdA

Gemeente Arnhem

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering:	12 juni 2024
Nummer motie:	**24M84**
Zaaknummer:	4155542
Status	
Onderwerp:	Perspectiefnota 2025-2028

Titel:

Bouwen in het noorden

Aan de gemeenteraad

Ondergetekenden stellen voor:

Omdat we weten dat:

- er woningnood is;
- veel mensen met kinderen bij voorkeur wonen in een woning met een tuin;
- de nu in beeld zijnde bouwlocaties voor de toekomst onvoldoende capaciteit biedt om aan de vraag naar woningen met een tuin te voorzien;
- het ministerie van Defensie op Schaarsbergen locaties wenst te verlaten en elders wenst over te gaan tot nieuwbouw;

Omdat we vinden dat:

- wij niet de luxe hebben om nu bebouwde locaties terug te geven aan de natuur;
- in de toekomst bouwlocaties nodig zijn voor mensen die een woning met tuin wensen;
- niet moet worden overgegaan om Arnhem ten koste van natuur, i.c. de Veluwe, uit te breiden;

Daarom draagt de gemeenteraad het college op om:

- te onderzoeken of de door Defensie verlaten locaties kunnen worden benut of kunnen worden gereserveerd voor woningen met een tuin.

Indieners:

Nico Wiggers – BurgerBelang Arnhem

GEMEENTE Arnhem

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering:	12 juni 2024
Nummer motie:	**24M85**
Zaaknummer:	4155542
Status	
Onderwerp:	Perspectiefnota 2025-2028

Titel:

Bouwlocaties helder in beeld

Aan de gemeenteraad

Ondergetekenden stellen voor:

Omdat we weten dat:

- er woningnood is;
- er zijn tal van locaties waar woningbouw plaatsvindt of zal plaatsvinden;
- veel mensen een woning zoeken en geïnteresseerd zijn in potentiële bouwlocaties c.q. –projecten;

Omdat we vinden dat:

- wij het wenselijk als mensen op een toegankelijke wijze informatie kunnen vinden over de stand van zaken rond een bouwlocatie c.q. -project;

Daarom draagt de gemeenteraad het college op om:

- alle bouwlocaties en -projecten samen te brengen op de website van de gemeente onder vermelding van stand van zaken en de planning van oplevering of de volgende stap in het proces.

Indieners:

Nico Wiggers – BurgerBelang Arnhem

Gemeente Arnhem

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering:	12 juni 2024
Nummer motie:	**24M86**
Zaaknummer:	4155542
Status	
Onderwerp:	Perspectiefnota 2025-2028

Titel:

Eigen afval- en reinigingsdienst

Aan de gemeenteraad

Ondergetekenden stellen voor:

Omdat we weten dat:

- in het verleden de gemeente Arnhem een eigen dienst voor de plantsoenen, begraafplaatsen, reiniging, marktwezen en ongediertebestrijding had, de Dienst PEBREM;
- dienst als gevolg van privatisering en marktwerking is opgeheven;
- dat inmiddels is gebleken dat de besturing en de financiering van genoemde diensten niet altijd het gewenste effect opleveren, qua effectiviteit en kosten;

Omdat we vinden dat:

- de markt van bij voorbeeld de afvalverwerking in handen is van een beperkt aantal aanbieders, waardoor de prijs van de dienstverlening weinig concurrent is;
- de uitvoering van diensten voor de inwoners kostenefficiënt dienen te worden uitgevoerd, in het belang van de inwoners en bedrijven in Arnhem;

Daarom draagt de gemeenteraad het college op om:

- te onderzoeken in hoeverre de gemeente Arnhem de afvalverwijdering weer in eigen hand kan nemen, opdat de kosten voor de Arnhemse inwoners en bedrijven kunnen worden beperkt;

Indieners:

Nico Wiggers – BurgerBelang Arnhem

GEMEENTE Arnhem

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering:	12 juni 2024
Nummer motie:	**24M87**
Zaaknummer:	4155542
Status	
Onderwerp:	Perspectiefnota 2025-2028

Titel:

Veiliger de Hollandweg oversteken

Aan de gemeenteraad

Ondergetekenden stellen voor:

Omdat we weten dat:

- een deel van de Hollandweg is vergroend, maar niet beter is beveiligd voor voetgangers;
- het Wijkplatform Elderveld meermalen heeft aangedrongen om de voetgangersoversteekplaatsen beter te beveiligen;
- de afgelopen jaren ongevallen met dodelijke afloop hebben plaatsgevonden;
- op de Hollandweg de maximumsnelheid van 50 km/h te veel kan zijn;

Omdat we vinden dat:

- de veiligheid van voetgangers – zeker op voetgangersoversteekplaatsen – veilig dient te zijn;
- een voetgangersoversteekplaats in de avonduren en bij nat weer niet altijd goed zichtbaar is voor de medeweggebruikers;
- verlichting – zoals dat door het Wijkplatform Elderveld is bepleit – moet worden aangebracht, dan wel dat daar een proef meegedaan wordt, welke in overleg en met instemming van het Wijkplatform Elderveld wordt geëvalueerd.

Daarom draagt de gemeenteraad het college op om:

- in overleg met het Wijkplatform de voetgangersoversteekplaatsen op de Hollandweg veiliger worden ingericht door het aanbrengen van verlichting en door eventueel andere maatregelen.

Indieners:

Nico Wiggers – BurgerBelang Arnhem

GEMEENTE Arnhem

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering:	12 juni 2024
Nummer motie:	**24M89**
Zaaknummer:	4155542
Status	
Onderwerp:	Perspectiefnota 2025-2028

Titel:

Onderzoek Gemeentelijke ombudsman (m/v/x)

Aan de gemeenteraad

Ondergetekenden stellen voor:

Omdat we weten dat:

- de toegang tot de overheid, in casu de gemeente, voor velen, vooral ook laaggeletterden, moeilijk is;
- de gemeente weliswaar zich inspant om toegankelijk te zijn voor alle inwoners en bedrijven;
- het handelen van overheid niet altijd voor inwoners en bedrijven te volgen is en dat leidt tot onduidelijkheid of geen begrip;
- de gemeente Arnhem zich heeft aangesloten bij de Nationale Ombudsman, maar dat de stap naar dit instituut voor velen een onbegaanbare stap blijk te zijn, omdat zij die blijkbaar niet nemen, gelet op de praktijk;
- tijdens rondetafelgesprekken en op basis van inspraak in de gemeenteraad en op basis van berichten in de media over het wel of niet optreden van de gemeente ongenoegen of althans vaak onduidelijkheid bestaat;

Omdat we vinden dat:

- alle inwoners en bedrijven serieus moeten worden genomen;
- dat de communicatie tussen inwoners en bedrijven enerzijds en de gemeente anderzijds niet altijd optimaal is, waardoor er onnodig ongenoegen ontstaat;
- de drempel om een beroep te doen op de Nationale Ombudsman voor vele inwoners en bedrijven een brug te ver is dan wel te gecompliceerd;

Daarom draagt de gemeenteraad het college op om:

- te onderzoeken of het instellen van een gemeentelijke ombudsman tegemoet komt aan de behoefte om de rechtsbescherming van inwoners en bedrijven te verbeteren, opdat ook het aantal bezwaar- en beroepsprocedures kan worden voorkomen;
- de raad te informeren middels een raadsbrief.

GEMEENTE Arnhem

Indieners:
Nico Wiggers – BurgerBelang Arnhem

GEMEENTE Arnhem

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering:	12 juni 2024
Nummer motie:	**24M90**
Zaaknummer:	4155542
Status	
Onderwerp:	Perspectiefnota 2025-2028

Titel:

Iedereen welkom op de Markt

Aan de gemeenteraad

Ondergetekenden stellen voor:

Omdat we weten dat:

- De Markt is voorzien van onder meer “kinderkopjes”;
- enige tijd geleden naar aanleiding van klachten van mensen met een fysieke beperking, die door de ligging van de kinderkopjes, niet althans zeer moeilijk, zich kunnen voortbewegen, proef is genomen met het afslijpen van de kinderkopjes;
- de proef slechts een klein deel van de Markt betreft;
- bespreking in de raadkamer het college mogelijkheden heeft onderzocht om aan genoemde fysieke beperkingen tegemoet te komen;
- één van de mogelijkheden is om alle kinderkopjes, behalve rond de vijverpartij, af te slijpen en heeft daar bij een kostenraming gegeven van € 300.000;
- andere oplossingen ingrijpender zijn en ook een grotere investering vergen;
- voor de verplaatsing van de Arnhemse weekmarkt € 175.000 is gereserveerd;
- het college voorstelt om deze € 175.000 als bezuiniging in te boeken;

Omdat we vinden dat:

- de Markt voor iedereen – ook met een fysieke beperking – toegankelijk moet zijn;
- de raad vindt dat mensen met een fysieke beperking geen enkele kans op participatie moet worden ontnomen;
- nader overleg met de APCG wenselijk is om een goede keuze te maken;

Daarom draagt de gemeenteraad het college op om:

- de voorgenomen bezuiniging van € 175.000 niet als bezuiniging in te boeken
- de bezuiniging te vinden in het herbudgetteren van de post exploitatie zorgzone;

Indieners:

Nico Wiggers – BurgerBelang Arnhem

GEMEENTE Arnhem

GEMEENTE Arnhem

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering:	12 juni 2024
Nummer motie:	**24M91**
Zaaknummer:	4155542
Status	
Onderwerp:	Perspectiefnota 2025-2028

Titel:

Onderzoek Pak de straatvervuilers aan

Aan de gemeenteraad

Ondergetekenden stellen voor:

Omdat we weten dat:

- Afval, groot en klein, de openbare weg vervuilen en dat vuil weer vuil aantrekt;
- vervuiling van de openbare weg niet alleen leidt tot een verstoring van het wenselijke straatbeeld maar ook meer vervuiling, zoals ongedierte, aantrekt;
- sommige vervuiling, zoals kauwgom, niet eenvoudig verwijderd kan worden;
- aan het verwijderen van vervuiling hoge kosten zijn verbonden;

Omdat we vinden dat:

- de aanpak van vervuiling van de openbare weg prioriteit verdient;
- vervuilers van de openbare ruimte niet alleen aangesproken dienen te worden, maar ook financieel aangepakt moeten worden;

Daarom draagt de gemeenteraad het college op om:

- te onderzoeken of het opleggen van (extreem) hoge boetes juridisch mogelijk is;
- als het opleggen van (extreem) hoge boetes juridisch niet mogelijk is, te onderzoeken op welke wijze de juridische grondslag wel voldoende is;
- te onderzoeken of de opbrengst van de boetes in de gemeentekas kunnen vloeien;
- en de raad daarover spoedig te informeren middels een raadsbrief.

Indieners:

Nico Wiggers – BurgerBelang Arnhem

GEMEENTE Arnhem

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering:	12 juni 2024
Nummer motie:	**24M92**
Zaaknummer:	4155542
Status	
Onderwerp:	Perspectiefnota 2025-2028

Titel:

Parkeergarage Musis is geen alternatieve slaapplaats

Aan de gemeenteraad

Ondergetekenden stellen voor:

Omdat we weten dat:

- de parkeergarage Musis door sommige daklozen wordt gebruikt als slaapplaats;
- in de parkeergarage Musis door daklozen en mogelijk anderen wordt gebruikt als toilet en daarmee ernstig vervuild;
- het college nog steeds zoekt naar een oplossing voor daklozen, die niet terecht kunnen en/of willen in de opvang;

Omdat we vinden dat:

- de parkeergarage geen slaapplaats dient te zijn;
- de parkeergarage geen toilet beschikbaar heeft voor bezoekers van de garage;
- het vinden van een definitieve oplossing voor het probleem van vervuiling van de parkeergarage tijd kost;

Daarom draagt de gemeenteraad het college op om:

- nog deze zomer een tijdelijke toiletvoorziening in en/of nabij de parkeergarage Musis te doen installeren;
- de kosten van deze voorziening te dekken uit de opbrengsten van de parkeergarage Musis.

Indieners:

Nico Wiggers – BurgerBelang Arnhem

GEMEENTE Arnhem

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering:	12 juni 2024
Nummer motie:	**24M93**
Zaaknummer:	4155542
Status	
Onderwerp:	Perspectiefnota 2025-2028

Titel:

Verwerking lachgaspatronen

Aan de gemeenteraad

Ondergetekenden stellen voor:

Omdat we weten dat:

- de verwerking van lege lachgaspatronen risicovol is voor mensen en machine;
- steeds meer afvalverwerkers niet bereid zijn het risico van de explosie van lege lachgaspatronen te nemen;
- inzamelen en verwerken van lege lachgaspatronen aanzienlijke extra kosten met zich meebrengt;
- het rijk slechts een kleine compensatie van de kosten aan gemeenten biedt;

Omdat we vinden dat:

- de kosten van het verwerken van lege lachgaspatronen niet voor rekening van niet-gebruikers van deze patronen dient te komen;
- naar analogie van plastic flessen en lege blikjes het rijk moet overgaan tot het heffen van statiegeld op de lege lachgaspatronen;

Daarom draagt de gemeenteraad het college op om:

- initiatief te nemen om in VNG-verband te bepleiten dat wordt overgegaan tot het heffen van statiegeld op lege lachgaspatronen;
- inzichtelijk maken welke extra kosten de gemeente heeft als het rijk geen effectieve maatregelen neemt;
- juridisch te onderzoeken – eventueel in VNG-verband - in hoeverre het rijk aansprakelijk kan worden gesteld als zij geen effectieve maatregelen neemt en de gevolgen aan de gemeenten laat.

Indieners:

Nico Wiggers – BurgerBelang Arnhem

Gemeente Arnhem

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering:	12 juni 2024
Nummer motie:	**24M94**
Zaaknummer:	4155542
Status	
Onderwerp:	Perspectiefnota 2025-2028

Titel:

Voldoende beschikbare AED's in elke wijk

Aan de gemeenteraad

Ondergetekenden stellen voor:

Omdat we weten dat:

- De gemeente een actievere rol wil nemen waar het gaat om een dekkend netwerk van AED's zoals staat te lezen in de raadbrief van 3-10-2023
- Burgerhulpverleners gemiddeld 2,5 minuut sneller ter plaatse zijn dan de ambulance.
- De gemeente Arnhem partner is geworden van HartslagNu
- De gemeente ook AED's in panden heeft hangen die niet 24/7 bereikbaar zijn

Omdat we vinden dat:

- Er sprake is van een dekkend netwerk van AED's wanneer er voldoende AED's en burgerhulpverleners beschikbaar zijn om 24 uur per dag 7 dagen per week binnen 6 minuten bij een slachtoffer te zijn.
- Arnhem telt in januari van dit jaar 1564 burgerhulpverleners, dat komt neer op 0,9% van het totaal aantal inwoners. HartslagNu gaat uit van een minimum van 1% en een streefpercentage van 2%.
- Het relatief lage aantal burgerhulpverleners wordt ook zichtbaar in de cijfers over het aantal reanimaties dat is gestart door burgerhulpverleners. Het gaat hierbij om het percentage oproepen waarbij een burgerhulpverlener als eerste ter plaatse was. Dit aantal ligt in Arnhem (35%) aanzienlijk lager dan het landelijk gemiddelde (68%).

Daarom verzoekt de gemeenteraad het college om:

- Om bij de MJPB een plan te leveren hoe Arnhem in elke wijk voldoende AED's 24/7 beschikbaar kan krijgen;
- Daarin mee te nemen dat bij nieuw te bouwen gemeenschappelijke panden (gelegen in wijken waar de dekking laag is) er actief wordt gekeken naar het plaatsen van AED's;
- Bij huidige van en aan de gemeente gelieerde panden (gelegen in wijken waar de dekking laag is), zoals Sportbedrijf en MultiFunctionele Accommodaties, de AED's te verplaatsen zodat ze 24/7 beschikbaar zijn voor burgerhulpverlening. Net zoals de gemeente nu doet bij het stadhuis;

Arnhem GEMEENTE

- Alle voorgenoemde AED’s aan te melden bij Hartslag Nu, ook als ze niet om moverende redenen 24/7 beschikbaar kunnen zijn.

Indieners:

Klaartje Koorn – CDA
Nico Wiggers – BurgerBelang Arnhem

GEMEENTE Arnhem

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering:	12 juni 2024
Nummer motie:	**24M95**
Zaaknummer:	4155542
Status	
Onderwerp:	Perspectiefnota 2025-2028

Titel:

Behoud maatschappelijke diensttijd Arnhemse jongeren

Aan de gemeenteraad

Ondergetekenden stellen voor:

Omdat we weten dat:

- als gevolg van het nieuwe coalitieakkoord de maatschappelijke diensttijd (MDT) wordt geschrapt en dit onder andere betekent dat 200 miljoen euro aan subsidie voor dit programma wordt stop gezet.
- in de komende Arnhemse begroting gekort zal moeten worden in het sociaal domein door de korting vanuit het Rijk op het Gemeentefonds en stijgende kosten.
- Het programma Maatschappelijke Diensttijd 100.000 jongeren de kans geeft om via een project hun talenten te ontdekken.
- Arnhem met haar maatschappelijke organisaties, bedrijven en overheidsinstanties één van dé voorbeelden is in de invulling van de MDT voor de rest van Nederland.
- door de MDT jongeren op een laagdrempelige manier de kans krijgen om zich te ontwikkelen, ze buiten hun eigen kring stappen, en jongeren zich meer onderdeel van de samenleving voelen.

Omdat we vinden dat:

- de MDT niet alleen de jongeren sterker maakt, maar ook de samenleving als geheel.
- de MDT leidt tot belangrijke verbindingen tussen generaties en groepen in Arnhem.
- de MDT ook positieve effecten heeft op bereidheid tot vrijwilligerswerk, maatschappelijke betrokkenheid, vitaliteit en baanperspectieven.
- we als Arnhem voorop willen blijven lopen in het sociaal domein en jongerenwerk, waarin de MDT een belangrijke rol speelt en waarmee we investeren in onze jongeren en zo ook bijvoorbeeld zorgkosten voorkomen.

Daarom draagt de gemeenteraad het college op om:

- In de begroting van 2025 in te zetten op het voortzetten van een stevige invulling van de Maatschappelijke Diensttijd in Arnhem met betrokken maatschappelijke partijen.
- In aanloop naar de perspectiefnota van 2025 de Raad te informeren over invulling van de Maatschappelijke Diensttijd voor de lange termijn in Arnhem en de mogelijkheden om dit financieel te dekken.

GEMEENTE Arnhem

Indieners:

Klaartje Koorn – CDA
Nathalie Nede – ChristenUnie
Scott van den Broek – Groep van den Broek

GEMEENTE Arnhem

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering:	12 juni 2024
Nummer motie:	**24M96**
Zaaknummer:	4155542
Status	
Onderwerp:	Perspectiefnota 2025

Titel:

Cultuurbezuiniging evenwichtiger verdelen

Aan de gemeenteraad

Ondergetekenden stellen voor:

Omdat we weten dat:

- Uiteenlopende bezuinigingen noodzakelijk zijn en de perspectiefnota een beeld geeft van waar het college deze bij de begroting wil laten landen;
- De twee bezuinigingen op cultuur die worden voorgesteld beiden met name de breedtekunst raken;
- De toegankelijkheid breedtekunst door kostenstijgingen al sterk onder druk staat.

Omdat we vinden dat:

- Voor zover bezuinigingen op cultuur acceptabel zijn, deze in ieder geval niet eenzijdig bij de breedtekunst moeten worden neergelegd.

Daarom vraagt de gemeenteraad aan het college om:

- Te onderzoeken hoe het breedtekunstfestival (30.000 euro structureel) ook in 2025 en volgende jaren voortgang kan vinden, bijvoorbeeld door dit onderdeel te maken van de programmering van ‘Cultuur in Zuid’ (1.000.000 euro structureel);
- Het budget voor productie en presentatie van breedtekunst (60.000 euro structureel) in de begroting te behouden;
- Dit te dekken binnen het programma cultuur door een verlaging van het totaal van de middelen voor producties, evenementen en festivals (PEF) en eventueel voor maximaal 30.000 euro uit het budget ‘Cultuur in Zuid’, mits het gaat om activiteiten die ook passen bij het doel van dat budget.

Indieners:

Mattijs Loor en Hans de Vroome - D66
Steffenie Pape -VVD
Lea Manders – Arnhem Centraal
Niels Scholten – VOLT
Marin Noomen - GroenLinks

GEMEENTE Arnhem

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering:	12 juni 2024
Nummer motie:	**24M98**
Zaaknummer:	4155542
Status	
Onderwerp:	Perspectiefnota – 2025-2028

Titel:

Wijkverkeersmaatregelen na instemming

Aan de gemeenteraad

Ondergetekenden stellen voor:

Omdat we weten dat:

- Verkeersmaatregelen vaak noodzakelijk of wenselijk om de verkeersafwikkeling te verbeteren;
- veel Arnhemmers zich betrokken voelen bij en ervaring hebben met de verkeersinfrastructuur;
- de verkeersafwikkeling vaak een punt van bespreking en vooral zorg is binnen wijkplatfora
- wijkbewoners als geen ander weten welke maatregelen wel of niet wenselijk zijn.

Omdat we vinden dat:

- Wijkverkeersinfrastructuur moet kunnen rekenen op een breed draagvlak van inwoners, zeker van de betreffende wijk;
- wijkplatfora, ook als het gaat om verkeersinfrastructuur serieus genomen moeten worden, mede omdat de mensen in deze organen dagelijks ervaring hebben met de verkeersinfrastructuur, zulks in tegenstelling tot leden van het college.

Daarom draagt de gemeenteraad het college op om:

- Wijzigingen in de wijkverkeersinfrastructuur, waaronder het nemen van proeven, slechts kan plaatsvinden na overleg met het betreffende wijkplatform of, bij gebrek aan een (representatieve) wijkorganisatie, na een representatieve steekproef onder de inwoners van de wijk;
- als een ingreep niet op een breed draagvlak kan rekenen, het college de raad in de gelegenheid stelt om de ingreep te agenderen op de agenda van de raad.

Indieners:

Nico Wiggers – BurgerBelang Arnhem

GEMEENTE Arnhem

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering:	12 juni 2024
Nummer motie:	**24M99**
Zaaknummer:	4155542
Status	
Onderwerp:	Perspectiefnota 2025-2028

Titel:

Versneld Uitrollen Areaal Betaald Parkeren

Aan de gemeenteraad

Ondergetekenden stellen voor:

Omdat we weten dat:

- Er een aanzienlijke auto- en parkeerdruk is in de wijken rond het centrum van Arnhem.
- Arnhemse inwoners hierdoor vaak lang op zoek zijn naar een parkeerplek.
- Zoekverkeer naar parkeerplaatsen zorgt voor extra verkeersdrukte en vervuiling.
- Betaald parkeren kan leiden tot minder foutparkeren en daarmee de veiligheid in de wijken verbeteren.
- Het betaald parkeren in de Spijkerbuurt een succes is.
- Verminderde parkeeroverlast kan leiden tot een prettiger woonomgeving voor de bewoners.
- Een van de mogelijke extra opties die de perspectiefnota aandraagt het versnellen en vergroten van het areaal betaald parkeren is.

Omdat we vinden dat:

- Het versneld uitrollen van betaald parkeren de meest effectieve manier is om mensen die nu voor korte ritjes de auto pakken te stimuleren andere vervoersmiddelen te gebruiken.
- Hierdoor meer ruimte ontstaat voor Arnhemmers die voor vervoer afhankelijk zijn van de auto.
- Betaald parkeren bijdraagt aan de vermindering van verkeersdrukte en luchtvervuiling, wat de leefbaarheid en milieu ten goede komt.
- De opbrengsten uit betaald parkeren kunnen worden geïnvesteerd in verbetering van de infrastructuur en openbare voorzieningen.
- Het proces van betaald parkeren sociale rechtvaardigheid bevordert door gelijke toegang tot parkeerplekken te waarborgen.

GEMEENTE Arnhem

Daarom vraagt de gemeenteraad aan het college om:

Bij de verdere aanpassing van het parkeerbeleid de optie mee te nemen om het gebied voor parkeerregulering sneller uit te breiden.

Indieners:
Muriël Simonis – GroenLinks

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering:	12 juni 2024
Nummer motie:	**24M101**
Zaaknummer:	4155542
Status	
Onderwerp:	Perspectiefnota 2025-2028

Titel:

Zonder show, geen vuurwerk

Aan de gemeenteraad

Ondergetekenden stellen voor:

Omdat we weten dat:

- Er sinds de jaarwisseling 2023/2024 een lokaal vuurwerkverbod geldt op het afsteken van consumentenvuurwerk, naar aanleiding van voorstellen van het college in navolging van een onderzoek uitgevoerd door citizens in opdracht van de gemeenteraad (motie 19m186);
- Er besloten is dat als alternatief een centrale vuurwerkshow wordt georganiseerd, in lijn met de uitkomsten van het onderzoek;
- Deze show ook goed te bereiken moet zijn voor alle Arnhemmers;
- Het College heeft aangegeven dat zij willen dat de show omarmd wordt door de stad;
- De campagne (communicatie over deze show) meerjarig zou zijn omdat het een gedragsverandering betreft en bewustwording van bewoners hierin een eerste stap is;
- Deze vuurwerkshow tijdens de afgelopen jaarwisseling voor het eerst heeft plaatsgevonden;
- Bij de perspectiefnota de suggestie alweer wordt gedaan om deze te schrappen.

Omdat we vinden dat:

- Arnhem ervoor heeft gekozen om een afsteekverbod in te stellen en als alternatief een vuurwerk- en lichtshow te organiseren met als doel het particulier vuurwerk te vervangen;
- Het vervangen van particulier vuurwerk door een vuurwerk- en lichtshow nog steeds een goede manier is om naast een mooi samenzijn-moment, mensen ook bewust te maken van de gevaren van vuurwerk voor dieren, milieu en de volksgezondheid;
- Het een aantal jaren kost om mensen hieraan te laten wennen;
- Een mooie show, een interessant en laagdrempelig evenement op de brug én een goede communicatie belangrijke randvoorwaarden zijn om inwoners de show te laten omarmen;
- Er middelen in de begroting waren opgenomen voor drie opeenvolgende jaren vuurwerk- en lichtshow juist vanwege de gewenningsperiode;
- Het onwenselijk is om met de show te stoppen omdat daarmee het gewennen, omarmen en uitbreiden van de show en het evenement niet of nauwelijks verder van de grond komt;
- Arnhemse partijen (o.a. Platform Binnenstad en andere organisatoren van feesten in de binnenstad) door de vervroegde afschaffing ook te weinig mogelijkheden krijgen om mee te denken over uitbreiding van de show en het evenement en eventuele (co-)financiering hiervan in de periode na de gewenningsperiode van drie jaar onvoldoende onderzocht is, zeker na de coronaperiode waarin organisaties en commerciële bedrijven even vet op de botten hebben moeten kweken;
- Het intrekken van de vuurwerkshow als gevolg heeft dat er niets meer is wat een diepgewortelde traditie in Arnhem nog ruimte biedt.

GEMEENTE Arnhem

Daarom draagt de gemeenteraad het college op om:

- Versneld met partijen om tafel te gaan om te onderzoeken of met zij bereid zijn de show en het evenement een jaar eerder dan gepland mede vorm te geven;
- Indien er bij de meicirculaire extra middelen ter beschikking komen, deze middelen in de begroting te verwerken zodat ze alsnog worden ingezet voor een derde vuurwerkshow bij de jaarwisseling 2025/2026;
- Te blijven zoeken naar manieren om hier een groter evenement van te maken waarbij stad betrokken wordt;

Indieners:

Scott van den Broek – Groep van den Broek
Nathalie Nede – Christen Unie
Klaartje Koorn - CDA
Gino Luurssen – Forum voor Democratie
Nico Wiggers – BurgerBelang Arnhem

GEMEENTE Arnhem

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering:	12 juni 2024
Nummer motie:	**24M103**
Zaaknummer:	4155542
Status	
Onderwerp:	Perspectiefnota 2025-2028

Titel:

Onderzoek de behoeften en belemmeringen van doelgroepen om effectief de gezondheid te verbeteren

Aan de gemeenteraad

Ondergetekenden stellen voor:

Omdat we weten dat:

- Gecombineerde Leefstijlinterventies (GLI's) worden aangeboden. Dit zijn programma's die gericht zijn op het bevorderen van een gezonde leefstijl om overgewicht en om obesitas te bestrijden.
- Deze programma's effectief kunnen zijn voor veel mensen, bereiken ze niet alle inwoners en sluiten ze niet altijd goed aan bij inwoners vanwege bijvoorbeeld inkomen, cultuur (eetgewoonten) of taalbarrières.
- Hoewel de kosten van een GLI uit de ziektekostenverzekering gedekt worden, er bij gebruik van een sportschool nog kosten bij komen die een drempel kunnen opwerpen, ook voor diegenen die een Gelrepas bezitten.

Omdat we vinden dat:

- Er nog veel te winnen valt qua gezond gedrag;
- Te bezien hoe we deze drempels kunnen verlagen.

Daarom vraagt de gemeenteraad aan het college om:

Te onderzoeken welke interventie we in kunnen zetten voor inwoners die nu niet bereikt worden en waarvoor de huidige GLI's niet laagdrempelig genoeg zijn en hiervoor met een raadsvoorstel te komen. En daarbij aandacht te hebben voor de kosten, stress, culturele aspecten en laaggeletterdheid, zoals in bijvoorbeeld de interventie ‘Voel je goed!’.

Indieners:

Lea Manders – Arnhem Centraal

GEMEENTE Arnhem

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering:	12 juni 2024
Nummer motie:	**24M104**
Zaaknummer:	4155542
Status	
Onderwerp:	Perspectiefnota 2025-2028

Titel:

Maak eindelijk werk van tegengaan laaggeletterdheid onder volwassenen

Aan de gemeenteraad

Ondergetekenden stellen voor:

Omdat we weten dat:

- De gemeente Arnhem verantwoordelijk is voor het bieden van hulp aan laaggeletterde inwoners.
- Laaggeletterde NT1'ers (mensen met het Nederlands als moedertaal) het moeilijk vinden om hun weg naar ondersteuning (de Taalhuizen) te vinden.
- Zowel professor Bob de Greef als de uitvoerende instelling RijnIJssel aangeven dat verhoging van het budget ertoe leidt dat meer NT1'ers bereikt kunnen worden.
- De portefeuillehouder eerder heeft toegezegd[1] te onderzoeken hoe laaggeletterdheid onder volwassenen kan worden tegengegaan, hiervoor een dekking te zoeken en hiermee naar de raad te komen.

Omdat we vinden dat:

- De toename van laaggeletterdheid een bijzonder zorgelijke ontwikkeling is, die tegengegaan moet worden.
- We reeds te lang wachten op het afdoen van de eerdergenoemde toezegging om met een voorstel naar de raad te komen.

Daarom draagt de gemeenteraad het college op om:

- Laaggeletterdheid onder volwassen NT1'ers tegen te gaan door het gebruik van Taalexperts te intensiveren.
- Nog dit kalenderjaar hiertoe met een uitgewerkt voorstel, inclusief dekking, naar de raad te komen.

Indieners:

Noud Roelen - SP

[1] https://arnhem.bestuurlijkeinformatie.nl/Reports/Item/f514c6ae-4349-4b61-9450-813a3a51079e

Arnhem GEMEENTE

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering:	12 juni 2024
Nummer motie:	**24M105**
Zaaknummer:	4155542
Status	
Onderwerp:	Perspectiefnota 2025-2028

Titel:

Code rood voor autonomie- en medebewindstaken

Aan de gemeenteraad

Ondergetekenden stellen voor:

Omdat we weten dat:

- Gemeenten sinds 2015 (decentralisatie) verantwoordelijk zijn voor de jeugdhulp (Jeugdwet), werk en inkomen (Participatiewet), en zorg aan langdurige zieken en ouderen (Wet maatschappelijke ondersteuning)
- Deze decentralisatie gepaard is gegaan met structurele bezuinigingen op het budget voor gemeenten om deze taken naar behoren uit te kunnen voeren
- De uitvoering van o.a. de Jeugdwet een taak in medebewind is waarbij de Rijksoverheid de plicht heeft de kosten die verbonden zijn aan de door het Rijk voor gemeenten verplichte taken, te vergoeden
- Gemeenten bij de inkoop van zorg verplicht zijn reële, kostendekkende tarieven vast te stellen die vergoed moeten worden aan de (commerciële) zorgaanbieders
- De reële, kostendekkende tarieven voor zorgaanbieders leiden tot structureel hogere lasten voor gemeenten
- Gemeenten slechts een beperkte invloed hebben op de instroom naar de voorzieningen en de daarmee samenhangende kosten
- Gemeenten verplicht zijn om sluitende begrotingen op te stellen
- De structureel hogere lasten voor gemeenten leiden tot structureel toenemende tekorten voor gemeenten
- Deze tekorten leiden tot de noodzaak van extra ombuigingen met nog meer negatieve gevolgen op het domein van de autonome taken, dan wel tot sterke lastenverhogingen op het beperkte belastinggebied van gemeenten

Omdat we vinden dat:

- De Rijksoverheid haar plichten onvoldoende nakomt bij het vergoeden van de kosten voor de uitvoering van taken in medebewind
- Voorzieningen zoals groen, cultuur, sport, onderwijs, jeugd- en jongerenwerk, ouderenondersteuning, armoedebestrijding en schuldhulpverlening, welzijnswerk en buurthuizen belangrijk, nuttig en noodzakelijk zijn voor een leefbare stad
- Ook voor deze voorzieningen reële, kostendekkende vergoedingen/subsidies betaald zouden moeten worden aan onze maatschappelijke partners en instellingen
- Op deze voorzieningen nu eerder bezuinigingen dreigen als gevolg van de structureel hogere lasten op de gedecentraliseerde taken uit 2015

GEMEENTE Arnhem

- De negatieve prikkels van marktwerking in de zorg teruggedrongen moeten worden zodat er daadwerkelijk gezondheidswinst en sociale winst geboekt kan worden op lokaal niveau

Roept code rood uit voor de autonomie- en medebewindstaken van de gemeente Arnhem

Daarom draagt de gemeenteraad het college op om:

- Dit standpunt van Arnhem actief uit te dragen richting de regering, de Tweede Kamer, VNG en alle andere betrokken gremia;
- Er bij de Rijksoverheid op aan te dringen dat zij haar financiële verplichtingen richting lokale overheden nakomt voor de taken die in medebewind worden uitgevoerd;
- Er bij de Rijksoverheid op aan te dringen de dreigende kaalslag op de gemeentelijke voorzieningen zo snel mogelijk een halt toe te roepen en lokale overheden de benodigde middelen - financieel en op het gebied van regelgeving - te geven om dit voor elkaar te krijgen met behoud van autonomie voor gemeenten;
- Er bij de Rijksoverheid op aan te dringen niet alvast bedragen in te boeken als de omvormingen nog niet gerealiseerd zijn
- De Rijksoverheid dringend te verzoeken zich niet te bemoeien met (inperkingen van) het lokale belastinggebied

Indieners:

Marjan van Munster – PvdA
Kiki Groot – Arnhem Centraal

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering:	12 juni 2024
Nummer motie:	**24M106**
Zaaknummer:	4155542
Status	
Onderwerp:	Perspectiefnota 2025-2028

Titel:

Tijdelijke opschorting van huidige en toekomstige banden tussen de gemeente Arnhem en Israël

Aan de gemeenteraad

Ondergetekenden stellen voor:

Omdat we weten dat:

- Verschillende Europese steden zoals Barcelona, Oslo, Luik en Verviers hebben besloten de banden met Israël (tijdelijk) te verbreken uit protest tegen het apartheidsbeleid en de systematische schending van de mensenrechten van de Palestijnse bevolking door Israël;
- Deze steden oproepen tot opschorting van alle bestaande of toekomstige banden met Israël, totdat het land een einde maakt aan de mensenrechtenschendingen en zich volledig houdt aan de verplichtingen van het internationaal recht;
- Mensenrechtenorganisaties als Amnesty International, Human Rights Watch en het Israëlische B'Tselem de Israëlische autoriteiten beschuldigen van een beleid van apartheid jegens de Palestijnen, inclusief de militaire bezetting en nederzettingenbouw op Palestijnse grond;
- We niet weten of de gemeente Arnhem mogelijk banden heeft met Israëlische steden, instellingen of bedrijven op cultureel, economisch of ander gebied.

Omdat we vinden dat:

- Het van groot belang is dat Nederlandse gemeenten een duidelijk signaal afgeven tegen mensenrechtenschendingen en apartheid, in lijn met de uitgangspunten van de lokale democratie.

Daarom draagt de gemeenteraad het college op om:

- Alle huidige en toekomstige banden tussen de gemeente Arnhem en alle Israëlische instanties die bijdragen aan het Israëlische regime tijdelijk op te schorten;
- Deze opschorting te laten gelden totdat de Israëlische autoriteiten een einde maken aan de systematische schending van de mensenrechten van de Palestijnse bevolking en zich volledig houden aan de verplichtingen van het internationaal recht;
- Zich aan te sluiten bij het protest van andere steden tegen het Israëlische apartheidsbeleid en de stem te laten horen voor vrede en rechtvaardigheid in het Palestijns-Israëlische conflict.

Indieners:

Yıldırım Usta – DENK

Mustafa Bal – DENK

GEMEENTE Arnhem

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering:	12 juni 2024
Nummer motie:	**24M107**
Zaaknummer:	4155542
Status	
Onderwerp:	Perspectiefnota 2025-2028

Titel:

Oproep aan de VNG om Nederlandse gemeenten te mobiliseren voor de wederopbouw van Gaza

Aan de gemeenteraad

Ondergetekenden stellen voor:

Omdat we weten dat:

- De humanitaire situatie in de Gazastrook na de recente geweldsescalaties met Israël schrijnend is, met grote verwoestingen en een immense wederopbouwopgave;
- Honderdduizenden Palestijnse burgers in Gaza zijn getroffen door vernietiging van huizen, infrastructuur en voorzieningen en dringend humanitaire hulp en wederopbouw nodig hebben;
- De Verenigde Naties een Senior Coördinator voor Humanitaire Hulp en Wederopbouw Gaza hebben aangesteld om deze inspanningen te leiden.

Omdat we vinden dat:

- Nederlandse gemeenten een traditie hebben van solidariteit en steun bij humanitaire crises en wederopbouw elders in de wereld;
- De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) een krachtig platform biedt om gemeenten te mobiliseren en te coördineren voor dit soort initiatieven;
- Het van groot belang is dat Nederland, als verdediger van mensenrechten en het internationaal recht, bijdraagt aan de wederopbouw van Gaza.

Daarom draagt de gemeenteraad het college op om:

- Bij de VNG aan te dringen op het opstarten van een nationaal gemeentelijk programma ter ondersteuning van de wederopbouw van Gaza;
- De VNG op te roepen gemeenten aan te moedigen financiële, materiële en/of personele bijdragen te leveren voor dit doel;
- De VNG te vragen om, in samenwerking met het Rijk, een coördinatiemechanisme op te zetten voor de inzet van Nederlandse gemeentelijke middelen en expertise voor de wederopbouw in Gaza;
- Zelf het voortouw te nemen door bijv. een financiële bijdrage en/of inzet expertise beschikbaar te stellen voor dit doel;
- De VNG te verzoeken actief de verbinding te leggen met de VN-coördinator voor de wederopbouw van Gaza om de Nederlandse gemeentelijke inzet effectief in te zetten.

Indieners:

Yıldırım Usta – DENK
Mustafa Bal – DENK

GEMEENTE Arnhem

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering:	12 juni 2024
Nummer motie:	**24M108**
Zaaknummer:	4155542
Status	
Onderwerp:	Perspectiefnota 2025-2028

Titel:

Terugdraaien verhoging parkeertarieven auto's via invoering betaald fietsparkeren

Aan de gemeenteraad

Ondergetekenden stellen voor:

Omdat we weten dat:

- Het college voornemens is de parkeertarieven voor auto's te verhogen;
- Deze verhoging veel weerstand oproept bij veel automobilisten;
- Automobilisten al wegenbelasting, accijnzen en andere heffingen betalen die de overheid inkomsten opleveren;

Omdat we vinden dat:

- Automobilisten op steeds meer plekken betalen voor parkeren, terwijl fietsers dit grotendeels gratis kunnen;
- Betaald parkeren voor fietsers in sommige gemeenten al is ingevoerd;
- De opbrengsten van betaald fietsparkeren kunnen dienen als dekking om de verhoging van de parkeertarieven voor auto's (deels) terug te draaien en eventueel te verlagen.

Daarom draagt de gemeenteraad het college op om:

- De voorgenomen verhoging van de parkeertarieven voor auto's terug te draaien;
- Een plan op te stellen voor de invoering van betaald parkeren in de gratis bewaakte gemeentelijke fietsenstallingen, met een gematigd starttarief van bijv. €0,50 per fiets per dag;
- Hierbij te differentiëren tussen kort- en langparkeren en mogelijkheden voor abonnementen te onderzoeken;
- Vrijstellingen of gereduceerde tarieven te overwegen voor mensen met een beperking, ouderen en mensen met een laag inkomen;
- De opbrengsten van betaald fietsparkeren aan te wenden als dekking om de verhoging van de parkeertarieven voor auto's (deels) ongedaan te maken.

Indieners:

Yıldırım Usta – DENK

GEMEENTE Arnhem

Motie

Datum raadsvergadering:	12 juni 2024
Nummer motie:	**24M109**
Zaaknummer:	4155542
Status	
Onderwerp:	Perspectiefnota 2025-2028

Titel:

Aanpak van discriminatie van moslima's op de arbeidsmarkt

Aan de gemeenteraad

Ondergetekenden stellen voor:

Omdat we weten dat:

- Uit recent onderzoek van de Radboud Universiteit in opdracht van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid blijkt dat moslima's, vooral zij met een hoofddoek, op grote schaal discriminatie ervaren op de arbeidsmarkt;[1]
- Deze discriminatie zich uit in een hogere kans op afwijzing bij sollicitaties, vooroordelen van werkgevers gebaseerd op etniciteit en gender, en subtiele vormen van discriminatie zoals microagressies op de werkvloer;
- De gemeente Arnhem reeds diverse initiatieven heeft ontplooid om discriminatie tegen te gaan, zoals het actieplan 'Vrij zijn in Arnhem', de aanstelling van een Coördinator tegen Discriminatie en Racisme (ACDR), bewustwordingscampagnes en samenwerking met maatschappelijke organisaties ;
- Uit onderzoek blijkt dat moslimdiscriminatie, ondanks de meldingscijfers, veel vaker voorkomt dan officieel wordt gerapporteerd vanwege een lage meldingsbereidheid onder moslims door gebrek aan vertrouwen in instanties.

Omdat we vinden dat:

- Dergelijke structurele discriminatie op basis van geloof, uiterlijke kenmerken en gender in strijd is met de grondwettelijke plichten van de overheid om gelijke behandeling en non-discriminatie te waarborgen;
- De arbeidsparticipatie van moslima's in Arnhem mogelijk wordt belemmerd door deze discriminatoire praktijken, wat een negatieve impact heeft op hun economische zelfstandigheid en maatschappelijke participatie;
- Het van groot belang is dat de gemeente Arnhem een voortrekkersrol neemt in het bestrijden van discriminatie en het bevorderen van gelijke kansen voor alle inwoners op de arbeidsmarkt.

Daarom draagt de gemeenteraad het college op om:

- In samenwerking met de reeds betrokken relevante organisaties en het bedrijfsleven gesprekken te voeren ter bestrijding en voorkoming van discriminatie van moslima's bij werving, selectie en op de werkvloer;
- In gesprek te gaan met moslimvrouwenorganisaties om hun ervaringen en inzichten mee te nemen in de bredere aanpak van dit probleem;

[1] https://www.nu.nl/economie/6315567/discriminatie-op-de-arbeidsmarkt-voor-moslimas-aan-de-orde-van-de-dag.html

GEMEENTE Arnhem

- De voortgang van deze aanvullende acties en de ontwikkelingen op het gebied van discriminatie op de arbeidsmarkt van moslima's in Arnhem op te nemen in de bestaande periodieke rapportages over de uitvoering van het actieplan;
- De ACDR te verzoeken om de ontwikkelingen op het gebied van discriminatie op de arbeidsmarkt van moslima's in Arnhem mee te nemen in de uitvoering van hun werkzaamheden.

Indieners:

Yıldırım Usta – DENK
Mustafa Bal – DENK

Gemeente Arnhem

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering:	12 juni 2024
Nummer motie:	**24M110**
Zaaknummer:	4155542
Status	
Onderwerp:	Perspectiefnota 2025-2028

Titel:

Oproep aan de VNG tot tijdelijke opschorting van banden tussen Nederlandse gemeenten en Israël

Aan de gemeenteraad

Ondergetekenden stellen voor:

Omdat we weten dat:

- Verschillende Europese steden zoals Barcelona, Oslo, Luik en Verviers hebben besloten de banden met Israël (tijdelijk) te verbreken uit protest tegen het apartheidsbeleid en de systematische schending van de mensenrechten van de Palestijnse bevolking door Israël;
- Deze steden oproepen tot opschorting van alle bestaande of toekomstige banden met Israël, totdat het land een einde maakt aan de mensenrechtenschendingen en zich volledig houdt aan de verplichtingen van het internationaal recht;
- Mensenrechtenorganisaties als Amnesty International, Human Rights Watch en het Israëlische B'Tselem de Israëlische autoriteiten beschuldigen van een beleid van apartheid jegens de Palestijnen, inclusief de militaire bezetting en nederzettingenbouw op Palestijnse grond;
- Sommige Nederlandse gemeenten banden hebben met Israëlische steden of instanties op cultureel, economisch of ander gebied;

Omdat we vinden dat:

- Het van groot belang is dat Nederlandse gemeenten een duidelijk signaal afgeven tegen mensenrechtenschendingen en apartheid, in lijn met de uitgangspunten van de lokale democratie;

Daarom draagt de gemeenteraad het college op om:

- Bij de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) aan te dringen op een inventarisatie van eventuele bestaande banden tussen Nederlandse gemeenten en Israëlische steden, instellingen of bedrijven;
- De VNG op te roepen om alle Nederlandse gemeenten aan te moedigen alle huidige en toekomstige banden met instanties die bijdragen aan het Israëlische regime tijdelijk op te schorten, zoals bijvoorbeeld ook de gemeente Barcelona en Oslo hebben gedaan.
- De VNG te verzoeken deze opschorting te laten gelden totdat de Israëlische autoriteiten een einde maken aan de systematische schending van de mensenrechten van de Palestijnse bevolking en zich volledig houden aan de verplichtingen van het internationaal recht;
- De VNG aan te sporen om gezamenlijk met de Nederlandse gemeenten op te trekken in een protest tegen het Israëlische apartheidsbeleid en de gemeenten aan te moedigen hun stem te laten horen voor vrede en rechtvaardigheid in het Palestijns-Israëlische conflict.

Indieners:

Yıldırım Usta – DENK

Mustafa Bal – DENK

GEMEENTE Arnhem

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering:	12 juni 2024
Nummer motie:	**24M111**
Zaaknummer:	4155542
Status	
Onderwerp:	Perspectiefnota 2025-2028

Titel:

Oproep aan de Nederlandse regering tot erkenning van de Palestijnse staat

Aan de gemeenteraad

Ondergetekenden stellen voor:

Omdat we weten dat:

- Het Israëlisch-Palestijnse conflict al decennialang voortduurt en een duurzame oplossing met een onafhankelijke, democratische en levensvatbare Palestijnse staat de enige weg is naar een rechtvaardige en duurzame vrede;
- Diverse mensenrechtenorganisaties en waarnemers de Israëlische autoriteiten beschuldigen van een beleid van apartheid jegens de Palestijnse bevolking, inclusief de militaire bezetting, nederzettingenbouw op Palestijnse grond en schendingen van mensenrechten;
- De Nederlandse regering tot op heden de Palestijnse staat nog niet formeel heeft erkend, ondanks herhaalde oproepen vanuit de samenleving.

Omdat we vinden dat:

- Het van groot belang is dat Nederland, als verdediger van mensenrechten en het internationaal recht, een duidelijk signaal afgeeft voor een rechtvaardige oplossing van het conflict;

Daarom draagt de gemeenteraad het college op om:

- De Nederlandse regering op te roepen om de Palestijnse staat formeel te erkennen en diplomatieke betrekkingen met de Palestijnse Autoriteit aan te gaan;
- De regering aan te sporen om, in samenwerking met EU-partners, verdere stappen te zetten richting een duurzame vrede, zoals het bevorderen van onderhandelingen tussen Israël en de Palestijnse Autoriteit over een vredesakkoord;
- De regering te vragen om, zolang het conflict voortduurt, druk uit te oefenen op Israël om een einde te maken aan de nederzettingenbouw, de bezetting van Palestijnse gebieden en andere schendingen van mensenrechten en het internationaal recht;
- Een afschrift van deze motie te zenden aan de Minister van Buitenlandse Zaken om de urgentie van deze kwestie te benadrukken.

Indieners:

Yıldırım Usta – DENK

Mustafa Bal – DENK

GEMEENTE Arnhem

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering:	12 juni 2024
Nummer motie:	**24M112**
Zaaknummer:	4155542
Status	
Onderwerp:	Perspectiefnota 2025-2028

Titel:

Behoud en versterking Omar Gym

Aan de gemeenteraad

Ondergetekenden stellen voor:

Omdat we weten dat:

- Malburgen valt onder de aanpak in het kader van het Nationaal programma Arnhem-Oost;
- Er veel kwetsbare doelgroepen bevinden in Malburgen die aandacht vergen;
- Omar Gym al jaren een laagdrempelige en veilige sportomgeving biedt voor kinderen vanaf 6 jaar om op een speelse manier kennis te maken met kickboksen;
- De sportschool een belangrijke rol speelt door bij te dragen aan de persoonlijke ontwikkeling en weerbaarheid van jongeren uit kwetsbare groepen in de wijk;
- Omar Gym de sportactiviteiten als middel gebruikt om kwetsbare jongeren pedagogische coaching en begeleiding aan te bieden;
- Omar zelf een gepassioneerde en ervaren kickbokstrainer met een indrukwekkend wedstrijdverleden is, die als rolmodel fungeert voor de jeugd;
- Omar Gym naast kickbokslessen ook andere takken van sport, zoals PED training en bokszaklessen, aanbiedt voor verschillende doelgroepen;
- Omar Gym een ontmoetingsplek is om in contact te komen met ouders van jongeren uit kwetsbare gezinnen;
- Omar Gym aangeeft dat de huidige middelen ontoereikend zijn om de huur voor de locatie aan de Akker 71 te kunnen blijven betalen, waardoor zij genoodzaakt zijn te vertrekken.

Omdat we vinden dat:

- Omar Gym een onmisbare schakel is binnen de grote aanpak van het Nationaal Programma Arnhem-Oost in de wijk Malburgen;
- Omar Gym een veilige en gestructureerde omgeving biedt waar deelnemers kunnen groeien onder begeleiding van ervaren trainers als Omar;
- Het verlies van deze locatie een groot gemis zou betekenen voor de vele jongeren, kinderen en wijkbewoners die gebruik maken van de sportfaciliteiten;
- De expertise en voorbeeldfunctie van Omar optimaal benut moeten worden.

Daarom draagt de gemeenteraad het college op om:

- De subsidie voor Stichting Omar Gym te verhogen tot een bedrag dat voldoende is om de huurkosten voor een geschikte locatie te kunnen dekken;
- Een nieuwe, betaalbare huisvestingslocatie voor Omar Gym te faciliteren;
- In overleg te treden met de stichting over mogelijkheden om Omar Gym financieel en faciliterend verder te ondersteunen in het aanbieden van pedagogische coaching in de vorm van laagdrempelige sportactiviteiten;
- Gebruik te maken van de expertise en voorbeeldfunctie van Omar als ambassadeur voor de jeugdsport in Arnhem;

GEMEENTE Arnhem

- De waardevolle pedagogische aanpak van Omar Gym voor kwetsbare jongeren via sport te erkennen en te waarborgen dat de stichting haar belangrijke werk kan voortzetten en uitbreiden.

Indieners:

Yıldırım Usta – DENK
Mustafa Bal – DENK

Gemeente Arnhem

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering:	12 juni 2024
Nummer motie:	**24M113**
Zaaknummer:	4155542
Status	
Onderwerp:	Perspectiefnota 2025-2028

Titel:

Een financieel bereikbaar sportklimaat voor alle Arnhemmers

Aan de gemeenteraad

Ondergetekenden stellen voor:

Omdat we weten dat:

- Sport en bewegen voor iedereen goed is, maar helemaal voor kinderen en jongeren die in armoede opgroeien. Met elkaar sportief bezig zijn, kan voor een lichtpuntje zorgen – door mee te kunnen doen, ergens bij te horen, gezien te worden of nieuwe vrienden te maken. Maar ook om emoties of frustraties kwijt te kunnen. Sport of bewegen is dan niet een doel op zich, maar een middel om even de stress of moeilijkheden van thuis vergeten;
- Het ook op oudere leeftijd belangrijk is om te blijven bewegen. Dit is goed voor het geheugen en het concentratievermogen, voor de snelheid waarmee mensen informatie verwerken en voorts vertraagt het het risico op het ontstaan van dementie en het proces van Alzheimer;
- Bewegen helpt om langer zelfstandig te kunnen blijven leven en het verkleint de kans op vallen;
- Het percentage Nederlanders met obesitas in veertig jaar is verdrievoudigd;
- Steeds meer mensen in Nederland een groot risico lopen om diabetes type 2 te krijgen;
- Minimaal 1,4 miljoen mensen in Nederland in het voorstadium van de ziekte zitten, ook wel bekend als pré-diabetes;
- Het nieuwe kabinet voornemens is om de btw op sport met ingang van 2026 drastisch te verhogen van 9 naar 21% waardoor de prijzen van sportscholen, sportverenigingen, zwemlessen en zwembaden flink zullen stijgen;
- Btw verhoging geldt enkel voor commerciële sportaanbieders. Dus stichtingen en verenigingen worden hierdoor niet geraakt.

Omdat we vinden dat:

- Sport en bewegen voor iedereen, *jong en oud*, met een *grote en kleine beurs*, financieel bereikbaar moet zijn;
- De voorgenomen btw-verhoging op sportbeoefening resulteert in veel minder sportende mensen, hetgeen een desastreuze ontwikkeling is voor de gezondheid en het welzijn van de Arnhemmers;
- De gemeente Arnhem zich in moet spannen voor een gezond en financieel bereikbaar sportklimaat voor alle Arnhemmers.

Daarom vraagt de gemeenteraad aan het college om:

- Te verkennen wat de te verwachten sportieve en financiële gevolgen zijn van deze voorgenomen maatregel, en hoe dit zich verhoudt tot de gemeentelijke sportaccommodaties en tarieven voor de sport;

GEMEENTE Arnhem

- Welke maatregelen de gemeente zo nodig zou kunnen nemen om dit negatieve effect te dempen.

Indieners:

Kiki Groot – Arnhem Centraal

GEMEENTE Arnhem

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering:	12 juni 2024
Nummer motie:	**24M114**
Zaaknummer:	4155542
Status	
Onderwerp:	Perspectiefnota 2025-2028

Titel:

Voorkom laatste uur voor breedte cultuur

Aan de gemeenteraad

Ondergetekenden stellen voor:

Omdat we weten dat:

- Arnhemse culturele organisaties in zwaar weer verkeren;
- Verschillende organisaties al de noodklok hebben geluid;
- Met name, maar niet alleen, oplopende kosten door her-indexaties op de loonkosten de culturele organisaties parten spelen;
- De indexering die het college hanteert binnen de voorgestelde subsidieregeling voor cultuur in de perspectiefnota, bij lange na niet voldoende is om de gaten die door deze opgelopen kosten zijn ontstaan, in de begrotingen van de culturele instellingen te dichten;
- Culturele instellingen al sinds de Covid pandemie alle zeilen hebben bijgesteld om de gaten door teruglopende opbrengsten en oplopende kosten te dekken;
- Culturele instellingen er geen winstoogmerk op na houden.

Omdat we vinden dat:

- De monitoring van belangrijke culturele instellingen uit de stad te wensen over laat en weer dient te worden opgestart;
- Wanneer Arnhem zich profileert als culturele hoofdstad van het oosten, daar ook acties bij horen die zorgen dat dat zo blijft;
- Bij de totstandkoming van nieuw subsidiebeleid, de stad en haar instellingen ook op zijn minst gehoord dienen te worden.

Daarom draagt de gemeenteraad het college op om:

- De voorgestelde indexatie voor subsidie in de culturele sector ter kennisgeving aan te nemen;
- In aanloop naar de begrotingsbehandeling 2025 met culturele instellingen als Rozet, Huis van Puck, Luxor en anderen in gesprek te gaan om te inventariseren hoe loonontwikkelingen binnen de culturele sector zijn;
- Dit op een passende wijze te laten landen bij de begrotingsbehandeling en de raad, maar zeker de culturele instellingen, hier tijdig over te informeren zodat zij tijdig aan hun begrotingen kunnen werken en geen onomkeerbare stappen moeten zetten;

Arnhem GEMEENTE

- Hier ook meerjarig rekening mee te houden middels de perspectiefnota van 2025 en de raad te informeren over dekkingsmogelijkheden.

Indieners:

Scott van den Broek – Groep van den Broek
Noud Roelen - SP

Gemeente Arnhem

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering:	12 juni 2024
Nummer motie:	**24M115**
Zaaknummer:	4155542
Status	
Onderwerp:	Perspectiefnota 2025-2028

Titel:

Heroverweging nut en noodzaak zorgzone

Aan de gemeenteraad

Ondergetekenden stellen voor:

Omdat we weten dat:

- met de instelling van de zorgzone wij sekswerksters hebben ondersteund in hun werkzaamheden en levensonderhoud;
- wij naast deze ondersteuning ook hebben ingezet op outplacement met als gevolg dat het aantal sekswerkers in de zorgzone zeer succesvol drastische in verminderd;
- het programma verbonden aan de faciliteit zorgzone een substantieel bedrag vergt;
- in Arnhem ook sekswerkers vanuit huis werkzaam zijn;
- het werk als sekswerk(st)er inmiddels een erkend beroep is geworden;

Omdat we vinden dat:

- de zorg en veiligheid voor sekswerk(st)ers belangrijk is;
- de inzet van financiële middelen ook voor het project zorgzone kosteneffectief moet plaatsvinden;
- ongewijzigd beleid in casu blijven investeren in dit project in relatie tot te nemen bezuinigingen moeilijk uitlegbaar is dan wel een nadere onderbouwing behoeft;

Daarom draagt de gemeenteraad het college op om:

- de raad – voor de begrotingsbehandeling 2025 e.v. – een voorstel te doen over het nut en de noodzaak van het handhaven dan wel tot afbouw c.q. opheffing van de zone;
- de raad te informeren over de eventuele juridische belemmeringen en de te nemen stappen om werken vanuit huis voor sekswerk(st)ers uit de criminaliteit te halen, in casu te legaliseren, mits zulks niet leidt tot overlast voor de direct omgeving.

Arnhem GEMEENTE

Indieners:
Nico Wiggers – BurgerBelang Arnhem

GEMEENTE Arnhem

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering:	12 juni 2024
Nummer motie:	**24M97**
Zaaknummer:	4155534
Status	
Onderwerp:	Jaarstukken 2023

Titel:

Registratie doelgroepenvervoer

Aan de gemeenteraad

Ondergetekenden stellen voor:

Omdat we weten dat:

- De aantallen aanmeldingen, toekenningen en afwijzingen van doelgroepenvervoer niet worden geregistreerd
- De beleidsregels ten aanzien van de indicatiestelling doelgroepenvervoer in 2020 zijn verscherpt

Omdat we vinden dat:

- Deze informatie noodzakelijk is om de getroffen maatregelen te kunnen evalueren, trends te kunnen monitoren, te kunnen controleren en waar nodig bij te sturen

Daarom draagt de gemeenteraad het college op om:

De aantallen aanmeldingen, toekenningen, afwijzingen, bezwaren en klachtenregistratie van doelgroepenvervoer inzichtelijk te maken en hierover jaarlijks te rapporteren aan de raad.

Indieners:

Nathalie Nede - ChristenUnie
Noud Roelen - SP

GEMEENTE Arnhem

GEMEENTE Arnhem

Agenda Politieke Avond
12 juni 2024

Raadzaal

1.	18.45 uur - 23.15 uur: Besluitvormende vergadering
1.1	Opening en mededelingen
1.2	Vaststellen van de agenda en spreektijdverdeling
1.3	Vaststellen v/d concept-besluitenlijst v/d vergadering van 29 mei 2024
1.4	Vaststellen van de lijst van ingekomen stukken en ter inzage gelegde stukken voor de gemeenteraad
2	**Onderwerpen direct ter besluitvorming**
2.1	Vaststellen: Wijziging Wegsleepverordening 2023 & Verordening parkeren en parkeerbelasting 2024
2.2	Vaststellen: Zienswijze 3e wijziging Gemeenschappelijke regeling Regio Arnhem-Nijmegen
2.3	Vaststellen: Herstelbesluit 'Chw Schuytgraaf, veegplan 2017, herziening velden 26 en 27 & reparaties en detaillering'
2.4	Vaststellen: Technische wijziging APV en wijziging hinderbepaling
3	**Onderwerpen welke voor debat en besluitvorming worden voorgedragen**
3.2	Vaststellen: 'Perspectiefnota 2025-2028'
3.3	Vaststellen: 'Turap-1 2024'
3.4	Vaststellen: ‘Jaarstukken 2023 (inclusief Financiële Jaarrapportage Projecten 2023)'

Raadsvoorstel 'Wijziging Wegsleepverordening 2023 & Verordening parkeren en parkeerbelasting 2024'

GROENLINKS ARNHEM	D66 arnhem	VVD Arnhem	Partij voor de Dieren Arnhem
Coenders	Loor	Pape	De Groot
Simonis	Brandts	Maref	Hogenhout
Prinsen	Heemskerk	Eppich	Lu
De Boef	Zwijnepoel	Kumas	
Dayioğlu	De Vroome	Van Engelenburg	
Noomen			
Gerretschen			

DENK	Arnhem Centraal	PvdA	SP
Usta	Van der Laak	Visser	Elfrink
Bal	Manders	Aït Chrif	Roelen
	Groot	Van Munster	
	Kraaijenbrink		

CDA ARNHEM	Volt	Burger Belang Arnhem	Partij voor de Vrijheid
Koorn	Scholten	Wiggers	Verheij
	Neutkens		

		Christen Unie Arnhem	Groep van den Broek
		Nede	Van den Broek

Gemeente Arnhem

Voor: 34 Tegen: 2 Totaal: 36

Amendement 'Schrap bezuinigingen op de breedtekunst' (24A17)

GROENLINKS ARNHEM	D66 arnhem	VVD Arnhem	Partij voor de Dieren
Coenders	Loor	Pape	De Groot
Simonis	Brandts	Maref	Hogenhout
Prinsen	Heemskerk	Eppich	Lu
De Boef	Zwijnepoel	Kumas	
Dayioğlu	De Vroome	Van Engelenburg	
Noomen			
Gerretschen			

DENK	Arnhem Centraal	PvdA	SP
Usta	Van der Laak	Visser	Elfrink
Bal	Manders	Aït Chrif	Roelen
	Groot	Van Munster	
	Kraaijenbrink		

CDA ARNHEM	Volt	Burger Belang Arnhem	PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
Koorn	Scholten	Wiggers	Verheij
	Neutkens		

		Christen Unie Arnhem	Groep van den Broek
		Nede	Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 4 Tegen: 34 Totaal: 38

Amendement 'Gemeenteraad blijft controleren' (24A19)

GROENLINKS ARNHEM

Coenders
Simonis
Prinsen
De Boef
Dayioğlu
Noomen
Gerretschen

DENK

Usta
Bal

CDA ARNHEM

Koorn

D66 arnhem

Loor
Brandts
Heemskerk
Zwijnepoel
De Vroome

Arnhem Centraal

Van der Laak
Manders
Groot
Kraaijenbrink

Volt

Scholten
Neutkens

VVD Arnhem

Pape
Maref
Eppich
Kumas
Van Engelenburg

PvdA

Visser
Aït Chrif
Van Munster

Burger Belang Arnhem

Wiggers

Christen Unie Arnhem

Nede

Partij voor de Dieren Arnhem

De Groot
Hogenhout
Lu

SP

Elfrink
Roelen

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID

Verheij

Luurssen

GROEP VAN DEN BROEK

Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 25 Tegen: 13 Totaal: 38

Amendement 'Liever graffiti dan afval' (24A20)

GROENLINKS ARNHEM	D66 arnhem	VVD Arnhem	Partij voor de Dieren
Coenders	Loor	Pape	De Groot
Simonis	Brandts	Maref	Hogenhout
Prinsen	Heemskerk	Eppich	Lu
De Boef	Zwijnepoel	Kumas	
Dayioğlu	De Vroome	Van Engelenburg	
Noomen			
Gerretschen			

DENK	Arnhem Centraal	PvdA	SP
Usta	Van der Laak	Visser	Elfrink
Bal	Manders	Aït Chrif	Roelen
	Groot	Van Munster	
	Kraaijenbrink		

CDA ARNHEM	Volt	Burger Belang Arnhem	PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
Koorn	Scholten	Wiggers	Verheij
	Neutkens		

		Christen Unie Arnhem	Groep van den Broek
		Nede	Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 14 Tegen: 24 Totaal: 38

Amendement 'Betrek bewoners bij de doorontwikkeling op het sociaal domein' (24A22)

GROENLINKS ARNHEM

- Coenders
- Simonis
- Prinsen
- De Boef
- Dayioğlu
- Noomen
- Gerretschen

DENK

- Usta
- Bal

CDA ARNHEM

- Koorn

D66 arnhem

- Loor
- Brandts
- Heemskerk
- Zwijnepoel
- De Vroome

Arnhem Centraal

- Van der Laak
- Manders
- Groot
- Kraaijenbrink

Volt

- Scholten
- Neutkens

VVD Arnhem

- Pape
- Maref
- Eppich
- Kumas
- Van Engelenburg

PvdA

- Visser
- Aït Chrif
- Van Munster

Burger Belang Arnhem

- Wiggers

Christen Unie Arnhem

- Nede

Partij voor de Dieren

- De Groot
- Hogenhout
- Lu

SP

- Elfrink
- Roelen

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID

- Verheij

- Luurssen

GROEP VAN DEN BROEK

- Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 27 Tegen: 11 Totaal: 38

Motie 'Gemeentelijke kerntaken boven ideologische ambitie' (24M69)

GROENLINKS ARNHEM

Coenders
Simonis
Prinsen
De Boef
Dayioğlu
Noomen
Gerretschen

DENK

Usta
Bal

CDA ARNHEM

Koorn

D66 arnhem

Loor
Brandts
Heemskerk
Zwijnepoel
De Vroome

Arnhem Centraal

Van der Laak
Manders
Groot
Kraaijenbrink

Volt

Scholten
Neutkens

VVD Arnhem

Pape
Maref
Eppich
Kumas
Van Engelenburg

PvdA

Visser
Aït Chrif
Van Munster

Burger Belang Arnhem

Wiggers

Christen Unie Arnhem

Nede

Partij voor de Dieren

De Groot
Hogenhout
Lu

SP

Elfrink
Roelen

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID

Verheij

Luurssen

GROEP VAN DEN BROEK

Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 14 Tegen: 24 Totaal: 38

Motie 'Direct aanwonenden Elderhoeve hebben zware stem' (24M72gg)

GROENLINKS ARNHEM
- Coenders
- Simonis
- Prinsen
- De Boef
- Dayioğlu
- Noomen
- Gerretschen

DENK
- Usta
- Bal

CDA ARNHEM
- Koorn

D66 arnhem
- Loor
- Brandts
- Heemskerk
- Zwijnepoel
- De Vroome

Arnhem Centraal
- Van der Laak
- Manders
- Groot
- Kraaijenbrink

Volt
- Scholten
- Neutkens

VVD Arnhem
- Pape
- Maref
- Eppich
- Kumas
- Van Engelenburg

PvdA
- Visser
- Aït Chrif
- Van Munster

Burger Belang Arnhem
- Wiggers

Christen Unie Arnhem
- Nede

Partij voor de Dieren Arnhem
- De Groot
- Hogenhout
- Lu

SP
- Elfrink
- Roelen

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
- Verheij

- Luurssen

GROEP VAN DEN BROEK
- Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 34 Tegen: 4 Totaal: 38

Motie 'Rust voor duurzame partners' (24M73)

GROENLINKS ARNHEM

- Coenders
- Simonis
- Prinsen
- De Boef
- Dayioğlu
- Noomen
- Gerretschen

DENK

- Usta
- Bal

CDA ARNHEM

- Koorn

D66 arnhem

- Loor
- Brandts
- Heemskerk
- Zwijnepoel
- De Vroome

Arnhem Centraal

- Van der Laak
- Manders
- Groot
- Kraaijenbrink

Volt

- Scholten
- Neutkens

VVD Arnhem

- Pape
- Maref
- Eppich
- Kumas
- Van Engelenburg

PvdA

- Visser
- Aït Chrif
- Van Munster

Burger Belang Arnhem

- Wiggers

Christen Unie Arnhem

- Nede

Partij voor de Dieren

- De Groot
- Hogenhout
- Lu

SP

- Elfrink
- Roelen

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID

- Verheij

Luurssen

GROEP VAN DEN BROEK

- Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 36 Tegen: 2 Totaal: 38

Motie 'Aanpassen verhouding verhoging lokale heffingen' (24M77)

GROENLINKS ARNHEM

- Coenders
- Simonis
- Prinsen
- De Boef
- Dayioğlu
- Noomen
- Gerretschen

DENK

- Usta
- Bal

CDA ARNHEM

- Koorn

D66 arnhem

- Loor
- Brandts
- Heemskerk
- Zwijnepoel
- De Vroome

Arnhem Centraal

- Van der Laak
- Manders
- Groot
- Kraaijenbrink

Volt

- Scholten
- Neutkens

VVD Arnhem

- Pape
- Maref
- Eppich
- Kumas
- Van Engelenburg

PvdA

- Visser
- Aït Chrif
- Van Munster

Burger Belang Arnhem

- Wiggers

Christen Unie Arnhem

- Nede

Partij voor de Dieren Arnhem

- De Groot
- Hogenhout
- Lu

SP

- Elfrink
- Roelen

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID

- Verheij

- Luurssen

GROEP VAN DEN BROEK

- Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 5 Tegen: 33 Totaal: 38

Motie 'Koester Arnhemse samenwerking in de energiesector' (24M78)

GROENLINKS ARNHEM
- Coenders
- Simonis
- Prinsen
- De Boef
- Dayioğlu
- Noomen
- Gerretschen

DENK
- Usta
- Bal

CDA ARNHEM
- Koorn

D66 arnhem
- Loor
- Brandts
- Heemskerk
- Zwijnepoel
- De Vroome

Arnhem Centraal
- Van der Laak
- Manders
- Groot
- Kraaijenbrink

Volt
- Scholten
- Neutkens

VVD Arnhem
- Pape
- Maref
- Eppich
- Kumas
- Van Engelenburg

PvdA
- Visser
- Aït Chrif
- Van Munster

Burger Belang Arnhem
- Wiggers

Christen Unie Arnhem
- Nede

Partij voor de Dieren
- De Groot
- Hogenhout
- Lu

SP
- Elfrink
- Roelen

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
- Verheij

- Luurssen

GROEP VAN DEN BROEK
- Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 32 Tegen: 6 Totaal: 38

Motie 'Maximaal 3,5 procent indexeren' (24M79)

GROENLINKS ARNHEM

Coenders
Simonis
Prinsen
De Boef
Dayioğlu
Noomen
Gerretschen

DENK

Usta
Bal

CDA ARNHEM

Koorn

D66 arnhem

Loor
Brandts
Heemskerk
Zwijnepoel
De Vroome

Arnhem Centraal

Van der Laak
Manders
Groot
Kraaijenbrink

Volt

Scholten
Neutkens

VVD Arnhem

Pape
Maref
Eppich
Kumas
Van Engelenburg

PvdA

Visser
Aït Chrif
Van Munster

Burger Belang Arnhem

Wiggers

Christen Unie Arnhem

Nede

Partij voor de Dieren Arnhem

De Groot
Hogenhout
Lu

SP

Elfrink
Roelen

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID

Verheij

Luurssen

GROEP VAN DEN BROEK

Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 30 Tegen: 8 Totaal: 38

Motie 'Cultuur in Arnhem waarborgen' (24M81)

GROENLINKS ARNHEM
- Coenders
- Simonis
- Prinsen
- De Boef
- Dayioğlu
- Noomen
- Gerretschen

DENK
- Usta
- Bal

CDA ARNHEM
- Koorn

D66 arnhem
- Loor
- Brandts
- Heemskerk
- Zwijnepoel
- De Vroome

Arnhem Centraal
- Van der Laak
- Manders
- Groot
- Kraaijenbrink

Volt
- Scholten
- Neutkens

VVD Arnhem
- Pape
- Maref
- Eppich
- Kumas
- Van Engelenburg

PvdA
- Visser
- Aït Chrif
- Van Munster

Burger Belang Arnhem
- Wiggers

Christen Unie Arnhem
- Nede

Partij voor de Dieren Arnhem
- De Groot
- Hogenhout
- Lu

SP
- Elfrink
- Roelen

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
- Verheij

Groep van den Broek
- Luurssen
- Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 25 Tegen: 13 Totaal: 38

Motie 'Beperken van externe inhuur' (24M83)

GROENLINKS ARNHEM
- Coenders
- Simonis
- Prinsen
- De Boef
- Dayioğlu
- Noomen
- Gerretschen

DENK
- Usta
- Bal

CDA ARNHEM
- Koorn

D66 arnhem
- Loor
- Brandts
- Heemskerk
- Zwijnepoel
- De Vroome

Arnhem Centraal
- Van der Laak
- Manders
- Groot
- Kraaijenbrink

Volt
- Scholten
- Neutkens

VVD Arnhem
- Pape
- Maref
- Eppich
- Kumas
- Van Engelenburg

PvdA
- Visser
- Aït Chrif
- Van Munster

Burger Belang Arnhem
- Wiggers

Christen Unie Arnhem
- Nede

Partij voor de Dieren
- De Groot
- Hogenhout
- Lu

SP
- Elfrink
- Roelen

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
- Verheij

- Luurssen

GROEP VAN DEN BROEK
- Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 35 Tegen: 3 Totaal: 38

Motie 'Bouwen in het noorden' (24M84)

GROENLINKS ARNHEM	D66 arnhem	VVD Arnhem	Partij voor de Dieren
Coenders	Loor	Pape	De Groot
Simonis	Brandts	Maref	Hogenhout
Prinsen	Heemskerk	Eppich	Lu
De Boef	Zwijnepoel	Kumas	
Dayioğlu	De Vroome	Van Engelenburg	
Noomen			
Gerretschen			

SP	DENK	Arnhem Centraal	PvdA
Elfrink	Usta	Van der Laak	Visser
Roelen	Bal	Manders	Aït Chrif
		Groot	Van Munster
		Kraaijenbrink	

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID	CDA ARNHEM	Volt	Burger Belang Arnhem
Verheij	Koorn	Scholten	Wiggers
		Neutkens	

	Christen Unie Arnhem	GROEP VAN DEN BROEK
Luurssen	Nede	Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 5 Tegen: 33 Totaal: 38

Motie 'Bouwlocaties helder in beeld' (24M85)

GROENLINKS ARNHEM
- Coenders
- Simonis
- Prinsen
- De Boef
- Dayioğlu
- Noomen
- Gerretschen

DENK
- Usta
- Bal

CDA ARNHEM
- Koorn

D66 arnhem
- Loor
- Brandts
- Heemskerk
- Zwijnepoel
- De Vroome

Arnhem Centraal
- Van der Laak
- Manders
- Groot
- Kraaijenbrink

Volt
- Scholten
- Neutkens

VVD Arnhem
- Pape
- Maref
- Eppich
- Kumas
- Van Engelenburg

PvdA
- Visser
- Aït Chrif
- Van Munster

Burger Belang Arnhem
- Wiggers

Christen Unie Arnhem
- Nede

Partij voor de Dieren Arnhem
- De Groot
- Hogenhout
- Lu

SP
- Elfrink
- Roelen

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
- Verheij

- Luurssen

GROEP VAN DEN BROEK
- Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 7 Tegen: 31 Totaal: 38

Motie 'Veiliger de Hollandweg oversteken' (24M87)

GROENLINKS ARNHEM
- Coenders
- Simonis
- Prinsen
- De Boef
- Dayioğlu
- Noomen
- Gerretschen

DENK
- Usta
- Bal

CDA ARNHEM
- Koorn

D66 arnhem
- Loor
- Brandts
- Heemskerk
- Zwijnepoel
- De Vroome

Arnhem Centraal
- Van der Laak
- Manders
- Groot
- Kraaijenbrink

Volt
- Scholten
- Neutkens

VVD Arnhem
- Pape
- Maref
- Eppich
- Kumas
- Van Engelenburg

PvdA
- Visser
- Aït Chrif
- Van Munster

Burger Belang Arnhem
- Wiggers

Christen Unie Arnhem
- Nede

Partij voor de Dieren Arnhem
- De Groot
- Hogenhout
- Lu

SP
- Elfrink
- Roelen

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
- Verheij

- Luurssen

GROEP VAN DEN BROEK
- Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 10 Tegen: 28 Totaal: 38

Motie 'Onderzoek Gemeentelijke Ombudsman' (24M89)

GROENLINKS ARNHEM
- Coenders
- Simonis
- Prinsen
- De Boef
- Dayioğlu
- Noomen
- Gerretschen

DENK
- Usta
- Bal

CDA ARNHEM
- Koorn

D66 arnhem
- Loor
- Brandts
- Heemskerk
- Zwijnepoel
- De Vroome

Arnhem Centraal
- Van der Laak
- Manders
- Groot
- Kraaijenbrink

Volt
- Scholten
- Neutkens

VVD Arnhem
- Pape
- Maref
- Eppich
- Kumas
- Van Engelenburg

PvdA
- Visser
- Aït Chrif
- Van Munster

Burger Belang Arnhem
- Wiggers

ChristenUnie Arnhem
- Nede

Partij voor de Dieren Arnhem
- De Groot
- Hogenhout
- Lu

SP
- Elfrink
- Roelen

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
- Verheij

- Luurssen

GROEP VAN DEN BROEK
- Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 5 Tegen: 33 Totaal: 38

Motie 'Iedereen welkom op de Markt' (24M90)

GROENLINKS ARNHEM
- Coenders
- Simonis
- Prinsen
- De Boef
- Dayioğlu
- Noomen
- Gerretschen

DENK
- Usta
- Bal

CDA ARNHEM
- Koorn

D66 arnhem
- Loor
- Brandts
- Heemskerk
- Zwijnepoel
- De Vroome

Arnhem Centraal
- Van der Laak
- Manders
- Groot
- Kraaijenbrink

Volt
- Scholten
- Neutkens

VVD Arnhem
- Pape
- Maref
- Eppich
- Kumas
- Van Engelenburg

PvdA
- Visser
- Aït Chrif
- Van Munster

Burger Belang Arnhem
- Wiggers

ChristenUnie Arnhem
- Nede

Partij voor de Dieren
- De Groot
- Hogenhout
- Lu

SP
- Elfrink
- Roelen

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
- Verheij

Groep van den Broek
- Luurssen
- Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 3 Tegen: 35 Totaal: 38

Motie 'Onderzoek Pak de straatvervuilers aan' (24M91)

GROENLINKS ARNHEM
- Coenders
- Simonis
- Prinsen
- De Boef
- Dayioğlu
- Noomen
- Gerretschen

DENK
- Usta
- Bal

CDA ARNHEM
- Koorn

D66 arnhem
- Loor
- Brandts
- Heemskerk
- Zwijnepoel
- De Vroome

Arnhem Centraal
- Van der Laak
- Manders
- Groot
- Kraaijenbrink

Volt
- Scholten
- Neutkens

VVD Arnhem
- Pape
- Maref
- Eppich
- Kumas
- Van Engelenburg

PvdA
- Visser
- Aït Chrif
- Van Munster

Burger Belang Arnhem
- Wiggers

Christen Unie Arnhem
- Nede

Partij voor de Dieren
- De Groot
- Hogenhout
- Lu

SP
- Elfrink
- Roelen

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
- Verheij

- Luurssen

GROEP VAN DEN BROEK
- Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 1 Tegen: 37 Totaal: 38

Motie 'Parkeergarage Musis is geen alternatieve slaapplaats' (24M92)

GROENLINKS ARNHEM
- Coenders
- Simonis
- Prinsen
- De Boef
- Dayioğlu
- Noomen
- Gerretschen

DENK
- Usta
- Bal

CDA ARNHEM
- Koorn

D66 arnhem
- Loor
- Brandts
- Heemskerk
- Zwijnepoel
- De Vroome

Arnhem Centraal
- Van der Laak
- Manders
- Groot
- Kraaijenbrink

Volt
- Scholten
- Neutkens

VVD Arnhem
- Pape
- Maref
- Eppich
- Kumas
- Van Engelenburg

PvdA
- Visser
- Aït Chrif
- Van Munster

Burger Belang Arnhem
- Wiggers

Christen Unie Arnhem
- Nede

Partij voor de Dieren
- De Groot
- Hogenhout
- Lu

SP
- Elfrink
- Roelen

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
- Verheij

- Luurssen

GROEP VAN DEN BROEK
- Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 1 Tegen: 37 Totaal: 38

Motie 'Voldoende beschikbare AED's in elke wijk' (24M94)

GROENLINKS ARNHEM

Coenders
Simonis
Prinsen
De Boef
Dayioğlu
Noomen
Gerretschen

DENK

Usta
Bal

CDA ARNHEM

Koorn

D66 arnhem

Loor
Brandts
Heemskerk
Zwijnepoel
De Vroome

Arnhem Centraal

Van der Laak
Manders
Groot
Kraaijenbrink

Volt

Scholten
Neutkens

VVD Arnhem

Pape
Maref
Eppich
Kumas
Van Engelenburg

PvdA

Visser
Aït Chrif
Van Munster

Burger Belang Arnhem

Wiggers

Christen Unie Arnhem

Nede

Partij voor de Dieren

De Groot
Hogenhout
Lu

SP

Elfrink
Roelen

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID

Verheij

Luurssen

GROEP VAN DEN BROEK

Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 38 Tegen: 0 Totaal: 38

Motie 'Behoud maatschappelijke diensttijd Arnhemse jongeren' (24M95g)

GROENLINKS ARNHEM
- Coenders
- Simonis
- Prinsen
- De Boef
- Dayioğlu
- Noomen
- Gerretschen

DENK
- Usta
- Bal

CDA ARNHEM
- Koorn

D66 arnhem
- Loor
- Brandts
- Heemskerk
- Zwijnepoel
- De Vroome

Arnhem Centraal
- Van der Laak
- Manders
- Groot
- Kraaijenbrink

Volt
- Scholten
- Neutkens

VVD Arnhem
- Pape
- Maref
- Eppich
- Kumas
- Van Engelenburg

PvdA
- Visser
- Aït Chrif
- Van Munster

Burger Belang Arnhem
- Wiggers

Christen Unie Arnhem
- Nede

Partij voor de Dieren Arnhem
- De Groot
- Hogenhout
- Lu

SP
- Elfrink
- Roelen

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
- Verheij

Groep van den Broek
- Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 29 Tegen: 9 Totaal: 38

Motie 'Cultuurbezuiniging evenwichtiger verdelen' (24M96)

GROENLINKS ARNHEM
- Coenders
- Simonis
- Prinsen
- De Boef
- Dayioğlu
- Noomen
- Gerretschen

DENK
- Usta
- Bal

CDA ARNHEM
- Koorn

D66 arnhem
- Loor
- Brandts
- Heemskerk
- Zwijnepoel
- De Vroome

Arnhem Centraal
- Van der Laak
- Manders
- Groot
- Kraaijenbrink

Volt
- Scholten
- Neutkens

VVD Arnhem
- Pape
- Maref
- Eppich
- Kumas
- Van Engelenburg

PvdA
- Visser
- Aït Chrif
- Van Munster

Burger Belang Arnhem
- Wiggers

Christen Unie Arnhem
- Nede

Partij voor de Dieren Arnhem
- De Groot
- Hogenhout
- Lu

SP
- Elfrink
- Roelen

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
- Verheij

- Luurssen

GROEP VAN DEN BROEK
- Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 32 Tegen: 6 Totaal: 38

Motie 'Wijkverkeersmaatregelen na instemming' (24M98)

GROENLINKS ARNHEM
- Coenders
- Simonis
- Prinsen
- De Boef
- Dayioğlu
- Noomen
- Gerretschen

DENK
- Usta
- Bal

CDA ARNHEM
- Koorn

D66 arnhem
- Loor
- Brandts
- Heemskerk
- Zwijnepoel
- De Vroome

Arnhem Centraal
- Van der Laak
- Manders
- Groot
- Kraaijenbrink

Volt
- Scholten
- Neutkens

VVD Arnhem
- Pape
- Maref
- Eppich
- Kumas
- Van Engelenburg

PvdA
- Visser
- Aït Chrif
- Van Munster

Burger Belang Arnhem
- Wiggers

Christen Unie Arnhem
- Nede

Partij voor de Dieren Arnhem
- De Groot
- Hogenhout
- Lu

SP
- Elfrink
- Roelen

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
- Verheij

- Luurssen

GROEP VAN DEN BROEK
- Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 4 Tegen: 34 Totaal: 38

Motie 'Zonder show, geen vuurwerk' (24M101g)

GROENLINKS ARNHEM	D66 arnhem	VVD Arnhem	Partij voor de Dieren
Coenders	Loor	Pape	De Groot
Simonis	Brandts	Maref	Hogenhout
Prinsen	Heemskerk	Eppich	Lu
De Boef	Zwijnepoel	Kumas	
Dayioğlu	De Vroome	Van Engelenburg	
Noomen			
Gerretschen			

Arnhem Centraal	PvdA	SP	
Van der Laak	Visser	Elfrink	
Manders	Aït Chrif	Roelen	
Groot	Van Munster		
Kraaijenbrink			

DENK	Burger Belang Arnhem	PARTIJ VOOR DE VRIJHEID	
Usta	Wiggers	Verheij	
Bal			

CDA ARNHEM	Christen Unie Arnhem		GROEP VAN DEN BROEK
Koorn	Nede		Van den Broek

Volt			
Scholten			
Neutkens			

GEMEENTE Arnhem

Voor: 22 Tegen: 16 Totaal: 38

Motie 'Onderzoek de behoeften en belemmeringen van doelgroepen om effectief de gezondheid te verbeteren' (24M103)

GROENLINKS ARNHEM	D66 arnhem	VVD Arnhem	Partij voor de Dieren
Coenders	Loor	Pape	De Groot
Simonis	Brandts	Maref	Hogenhout
Prinsen	Heemskerk	Eppich	Lu
De Boef	Zwijnepoel	Kumas	
Dayioğlu	De Vroome	Van Engelenburg	
Noomen			
Gerretschen			

DENK	Arnhem Centraal	PvdA	SP
Usta	Van der Laak	Visser	Elfrink
Bal	Manders	Aït Chrif	Roelen
	Groot	Van Munster	
	Kraaijenbrink		

CDA ARNHEM	Volt	Burger Belang Arnhem	PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
Koorn	Scholten	Wiggers	Verheij
	Neutkens		

		Christen Unie Arnhem	Groep van den Broek
		Nede	Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 15 Tegen: 23 Totaal: 38

Motie 'Maak eindelijk werk van tegengaan laaggeletterdheid onder volwassenen' (24M104)

GROENLINKS ARNHEM
- Coenders
- Simonis
- Prinsen
- De Boef
- Dayioğlu
- Noomen
- Gerretschen

DENK
- Usta
- Bal

CDA ARNHEM
- Koorn

D66 arnhem
- Loor
- Brandts
- Heemskerk
- Zwijnepoel
- De Vroome

Arnhem Centraal
- Van der Laak
- Manders
- Groot
- Kraaijenbrink

Volt
- Scholten
- Neutkens

VVD Arnhem
- Pape
- Maref
- Eppich
- Kumas
- Van Engelenburg

PvdA
- Visser
- Aït Chrif
- Van Munster

Burger Belang Arnhem
- Wiggers

Christen Unie Arnhem
- Nede

Partij voor de Dieren Arnhem
- De Groot
- Hogenhout
- Lu

SP
- Elfrink
- Roelen

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
- Verheij

- Luurssen

GROEP VAN DEN BROEK
- Van den Broek

Voor: 33 Tegen: 5 Totaal: 38

GEMEENTE Arnhem

Motie 'Code rood voor autonomie- en medebewindstaken' (24M105)

GROENLINKS ARNHEM

Coenders
Simonis
Prinsen
De Boef
Dayioğlu
Noomen
Gerretschen

DENK

Usta
Bal

CDA ARNHEM

Koorn

GEMEENTE Arnhem

D66 arnhem

Loor
Brandts
Heemskerk
Zwijnepoel
De Vroome

Arnhem Centraal

Van der Laak
Manders
Groot
Kraaijenbrink

Volt

Scholten
Neutkens

VVD Arnhem

Pape
Maref
Eppich
Kumas
Van Engelenburg

PvdA

Visser
Aït Chrif
Van Munster

Burger Belang Arnhem

Wiggers

Christen Unie Arnhem

Nede

Partij voor de Dieren

De Groot
Hogenhout
Lu

SP

Elfrink
Roelen

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID

Verheij

Luurssen

GROEP VAN DEN BROEK

Van den Broek

Voor: 26 Tegen: 12 Totaal: 38

Motie 'Tijdelijke opschorting van huidige en toekomstige banden tussen de gemeente Arnhem en Israël' (24M106)

GROENLINKS ARNHEM	D66 arnhem	VVD Arnhem	Partij voor de Dieren Arnhem
Coenders	Loor	Pape	De Groot
Simonis	Brandts	Maref	Hogenhout
Prinsen	Heemskerk	Eppich	Lu
De Boef	Zwijnepoel	Kumas	
Dayioğlu	De Vroome	Van Engelenburg	
Noomen			
Gerretschen			

DENK	Arnhem Centraal	PvdA	SP
Usta	Van der Laak	Visser	Elfrink
Bal	Manders	Aït Chrif	Roelen
	Groot	Van Munster	
	Kraaijenbrink		

CDA ARNHEM	Volt	Burger Belang Arnhem	PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
Koorn	Scholten	Wiggers	Verheij
	Neutkens		

		Christen Unie Arnhem	Groep van den Broek
		Nede	Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 13 Tegen: 25 Totaal: 38

Motie 'Oproep aan de VNG om Nederlandse gemeenten te mobiliseren voor de wederopbouw van Gaza' (24M107)

GROENLINKS ARNHEM	D66 arnhem	VVD Arnhem	Partij voor de Dieren
Coenders	Loor	Pape	De Groot
Simonis	Brandts	Maref	Hogenhout
Prinsen	Heemskerk	Eppich	Lu
De Boef	Zwijnepoel	Kumas	
Dayioğlu	De Vroome	Van Engelenburg	
Noomen			
Gerretschen			

DENK	Arnhem Centraal	PvdA	SP
Usta	Van der Laak	Visser	Elfrink
Bal	Manders	Aït Chrif	Roelen
	Groot	Van Munster	
	Kraaijenbrink		

CDA ARNHEM	Volt	Burger Belang Arnhem	PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
Koorn	Scholten	Wiggers	Verheij
	Neutkens		

		Christen Unie Arnhem	Groep van den Broek
		Nede	Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 14 Tegen: 24 Totaal: 38

Motie 'Terugdraaien verhoging parkeertarieven auto's via invoering betaald fietsparkeren' (24M108)

GROENLINKS ARNHEM

Coenders
Simonis
Prinsen
De Boef
Dayioğlu
Noomen
Gerretschen

DENK

Usta
Bal

CDA ARNHEM

Koorn

D66 arnhem

Loor
Brandts
Heemskerk
Zwijnepoel
De Vroome

Arnhem Centraal

Van der Laak
Manders
Groot
Kraaijenbrink

Volt

Scholten
Neutkens

VVD Arnhem

Pape
Maref
Eppich
Kumas
Van Engelenburg

PvdA

Visser
Aït Chrif
Van Munster

Burger Belang Arnhem

Wiggers

Christen Unie Arnhem

Nede

Partij voor de Dieren

De Groot
Hogenhout
Lu

SP

Elfrink
Roelen

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID

Verheij

Luurssen

GROEP VAN DEN BROEK

Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 2 Tegen: 36 Totaal: 38

Motie 'Aanpak van discriminatie van moslima's op de arbeidsmarkt' (24M109g)

GROENLINKS ARNHEM	D66 arnhem	VVD Arnhem	Partij voor de Dieren
Coenders	Loor	Pape	De Groot
Simonis	Brandts	Maref	Hogenhout
Prinsen	Heemskerk	Eppich	Lu
De Boef	Zwijnepoel	Kumas	
Dayioğlu	De Vroome	Van Engelenburg	
Noomen			
Gerretschen			

SP	Arnhem Centraal	PvdA	PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
Elfrink	Van der Laak	Visser	Verheij
Roelen	Manders	Aït Chrif	
	Groot	Van Munster	
	Kraaijenbrink		

DENK		Burger Belang Arnhem	
Usta		Wiggers	Luurssen
Bal			

CDA ARNHEM	Volt	Christen Unie Arnhem	GROEP VAN DEN BROEK
Koorn	Scholten	Nede	Van den Broek
	Neutkens		

GEMEENTE Arnhem

Voor: 30 Tegen: 8 Totaal: 38

Motie 'Oproep aan de VNG tot tijdelijke opschorting van banden tussen Nederlandse gemeenten en Israël' (24M110)

GROENLINKS ARNHEM

Coenders
Simonis
Prinsen
De Boef
Dayioğlu
Noomen
Gerretschen

DENK

Usta
Bal

CDA ARNHEM

Koorn

D66 arnhem

Loor
Brandts
Heemskerk
Zwijnepoel
De Vroome

Arnhem Centraal

Van der Laak
Manders
Groot
Kraaijenbrink

Volt

Scholten
Neutkens

VVD Arnhem

Pape
Maref
Eppich
Kumas
Van Engelenburg

PvdA

Visser
Aït Chrif
Van Munster

Burger Belang Arnhem

Wiggers

Christen Unie Arnhem

Nede

Partij voor de Dieren Arnhem

De Groot
Hogenhout
Lu

SP

Elfrink
Roelen

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID

Verheij

Luurssen

GROEP VAN DEN BROEK

Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 13 Tegen: 25 Totaal: 38

Motie 'Oproep aan de Nederlandse regering tot erkenning van de Palestijnse staat' (24M111)

GROENLINKS ARNHEM	D66 arnhem	VVD Arnhem	Partij voor de Dieren
Coenders	Loor	Pape	De Groot
Simonis	Brandts	Maref	Hogenhout
Prinsen	Heemskerk	Eppich	Lu
De Boef	Zwijnepoel	Kumas	
Dayioğlu	De Vroome	Van Engelenburg	
Noomen			
Gerretschen			

SP	DENK	Arnhem Centraal	PvdA
Elfrink	Usta	Van der Laak	Visser
Roelen	Bal	Manders	Aït Chrif
		Groot	Van Munster
		Kraaijenbrink	

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID	CDA ARNHEM	Volt	Burger Belang Arnhem
Verheij	Koorn	Scholten	Wiggers
		Neutkens	

	Christen Unie Arnhem	GROEP VAN DEN BROEK
Luurssen	Nede	Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 13 Tegen: 25 Totaal: 38

Motie 'Behoud en versterking Omar Gym' (24M112)

GROENLINKS ARNHEM
- Coenders
- Simonis
- Prinsen
- De Boef
- Dayioğlu
- Noomen
- Gerretschen

DENK
- Usta
- Bal

CDA ARNHEM
- Koorn

D66 arnhem
- Loor
- Brandts
- Heemskerk
- Zwijnepoel
- De Vroome

Arnhem Centraal
- Van der Laak
- Manders
- Groot
- Kraaijenbrink

Volt
- Scholten
- Neutkens

VVD Arnhem
- Pape
- Maref
- Eppich
- Kumas
- Van Engelenburg

PvdA
- Visser
- Aït Chrif
- Van Munster

Burger Belang Arnhem
- Wiggers

Christen Unie Arnhem
- Nede

Partij voor de Dieren Arnhem
- De Groot
- Hogenhout
- Lu

SP
- Elfrink
- Roelen

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
- Verheij

- Luurssen

GROEP VAN DEN BROEK
- Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 5 Tegen: 33 Totaal: 38

Motie 'Een financieel bereikbaar sportklimaat voor alle Arnhemmers' (24M113)

GROENLINKS ARNHEM
- Coenders
- Simonis
- Prinsen
- De Boef
- Dayioğlu
- Noomen
- Gerretschen

DENK
- Usta
- Bal

CDA ARNHEM
- Koorn

D66 arnhem
- Loor
- Brandts
- Heemskerk
- Zwijnepoel
- De Vroome

Arnhem Centraal
- Van der Laak
- Manders
- Groot
- Kraaijenbrink

Volt
- Scholten
- Neutkens

VVD Arnhem
- Pape
- Maref
- Eppich
- Kumas
- Van Engelenburg

PvdA
- Visser
- Aït Chrif
- Van Munster

Burger Belang Arnhem
- Wiggers

ChristenUnie Arnhem
- Nede

Partij voor de Dieren
- De Groot
- Hogenhout
- Lu

SP
- Elfrink
- Roelen

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
- Verheij

Groep van den Broek
- Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 28 Tegen: 10 Totaal: 38

Motie 'Voorkom laatste uur voor breedte cultuur' (24M114)

GROENLINKS ARNHEM	D66 arnhem	VVD Arnhem	Partij voor de Dieren
Coenders	Loor	Pape	De Groot
Simonis	Brandts	Maref	Hogenhout
Prinsen	Heemskerk	Eppich	Lu
De Boef	Zwijnepoel	Kumas	
Dayioğlu	De Vroome	Van Engelenburg	
Noomen			
Gerretschen			

DENK	Arnhem Centraal	PvdA	SP
Usta	Van der Laak	Visser	Elfrink
Bal	Manders	Aït Chrif	Roelen
	Groot	Van Munster	
	Kraaijenbrink		

CDA ARNHEM	Volt	Burger Belang Arnhem	PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
Koorn	Scholten	Wiggers	Verheij
	Neutkens		

		Christen Unie Arnhem	Groep van den Broek
		Nede	Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 10 Tegen: 28 Totaal: 38

Motie 'Heroverweging nut en noodzaak zorgzone' (24M115)

GROENLINKS ARNHEM

Coenders
Simonis
Prinsen
De Boef
Dayioğlu
Noomen
Gerretschen

DENK

Usta
Bal

CDA ARNHEM

Koorn

D66 arnhem

Loor
Brandts
Heemskerk
Zwijnepoel
De Vroome

Arnhem Centraal

Van der Laak
Manders
Groot
Kraaijenbrink

Volt

Scholten
Neutkens

VVD Arnhem

Pape
Maref
Eppich
Kumas
Van Engelenburg

PvdA

Visser
Aït Chrif
Van Munster

Burger Belang Arnhem

Wiggers

Christen Unie Arnhem

Nede

Partij voor de Dieren

De Groot
Hogenhout
Lu

SP

Elfrink
Roelen

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID

Verheij

Luurssen

GROEP VAN DEN BROEK

Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 4 Tegen: 34 Totaal: 38

Raadsvoorstel 'Perspectiefnota 2025-2028'

GROENLINKS ARNHEM	D66 arnhem	VVD Arnhem	Partij voor de Dieren
Coenders	Loor	Pape	De Groot
Simonis	Brandts	Maref	Hogenhout
Prinsen	Heemskerk	Eppich	Lu
De Boef	Zwijnepoel	Kumas	
Dayioğlu	De Vroome	Van Engelenburg	
Noomen			
Gerretschen			

DENK	Arnhem Centraal	PvdA	SP
Usta	Van der Laak	Visser	Elfrink
Bal	Manders	Aït Chrif	Roelen
	Groot	Van Munster	
	Kraaijenbrink		

CDA ARNHEM	Volt	Burger Belang Arnhem	Partij voor de Vrijheid
Koorn	Scholten	Wiggers	Verheij
	Neutkens		

		Christen Unie Arnhem	Groep van den Broek
		Nede	Luurssen
			Van den Broek

Gemeente Arnhem

Voor: 28 Tegen: 10 Totaal: 38

Raadsvoorstel 'Turap-1 2024'

GROENLINKS ARNHEM

Coenders
Simonis
Prinsen
De Boef
Dayioğlu
Noomen
Gerretschen

DENK

Usta
Bal

CDA ARNHEM

Koorn

D66 arnhem

Loor
Brandts
Heemskerk
Zwijnepoel
De Vroome

Arnhem Centraal

Van der Laak
Manders
Groot
Kraaijenbrink

Volt

Scholten
Neutkens

VVD Arnhem

Pape
Maref
Eppich
Kumas
Van Engelenburg

PvdA

Visser
Aït Chrif
Van Munster

Burger Belang Arnhem

Wiggers

Christen Unie Arnhem

Nede

Partij voor de Dieren

De Groot
Hogenhout
Lu

SP

Elfrink
Roelen

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID

Verheij

Luurssen

GROEP VAN DEN BROEK

Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 38 Tegen: 0 Totaal: 38

Motie 'Registratie doelgroepenvervoer' (24M97)

GROENLINKS ARNHEM
- Coenders
- Simonis
- Prinsen
- De Boef
- Dayioğlu
- Noomen
- Gerretschen

DENK
- Usta
- Bal

CDA ARNHEM
- Koorn

D66 arnhem
- Loor
- Brandts
- Heemskerk
- Zwijnepoel
- De Vroome

Arnhem Centraal
- Van der Laak
- Manders
- Groot
- Kraaijenbrink

Volt
- Scholten
- Neutkens

VVD Arnhem
- Pape
- Maref
- Eppich
- Kumas
- Van Engelenburg

PvdA
- Visser
- Aït Chrif
- Van Munster

Burger Belang Arnhem
- Wiggers

Christen Unie Arnhem
- Nede

Partij voor de Dieren
- De Groot
- Hogenhout
- Lu

SP
- Elfrink
- Roelen

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
- Verheij

Groep van den Broek
- Luurssen
- Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 38 Tegen: 0 Totaal: 38

Raadsvoorstel 'Jaarstukken 2023 (inclusief Financiële Jaarrapportage Projecten 2023)'

GROENLINKS ARNHEM

- Coenders
- Simonis
- Prinsen
- De Boef
- Dayioğlu
- Noomen
- Gerretschen

DENK

- Usta
- Bal

CDA ARNHEM

- Koorn

D66 arnhem

- Loor
- Brandts
- Heemskerk
- Zwijnepoel
- De Vroome

Arnhem Centraal

- Van der Laak
- Manders
- Groot
- Kraaijenbrink

Volt

- Scholten
- Neutkens

VVD Arnhem

- Pape
- Maref
- Eppich
- Kumas
- Van Engelenburg

PvdA

- Visser
- Aït Chrif
- Van Munster

Burger Belang Arnhem

- Wiggers

Christen Unie Arnhem

- Nede

Partij voor de Dieren Arnhem

- De Groot
- Hogenhout
- Lu

SP

- Elfrink
- Roelen

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID

- Verheij

- Luurssen

GROEP VAN DEN BROEK

- Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 38 Tegen: 0 Totaal: 38

GEMEENTE Arnhem

BESLUITENLIJST VAN DE VERGADERING VAN DE
RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM OP WOENSDAG 12 juni 2024

De voorzitter: Marcouch

De griffier: Kersten

Aanwezig de leden: Aït Chrif (PvdA), Bal (DENK), De Boef (GroenLinks), Brandts (D66), Van den Broek (Groep van den Broek), Coenders (GroenLinks), Dayioğlu (GroenLinks), Elfrink (SP), Eppich (VVD), Gerretschen (GroenLinks), Groot (Arnhem Centraal), De Groot (Partij voor de Dieren), Heemskerk (D66), Hogenhout (Partij voor de Dieren), Koorn (CDA), Kraaijenbrink (Arnhem Centraal), Kumas (VVD), Van der Laak (Arnhem Centraal), Loor (D66), Lu (Partij voor de Dieren), Luurssen (Forum voor Democratie), Manders (Arnhem Centraal), Maref (VVD), Van Munster (PvdA), Nede (ChristenUnie), Neutkens (Volt), Noomen (GroenLinks), Pape (VVD), Prinsen (GroenLinks), Roelen (SP), Scholten (Volt), Simonis (GroenLinks), Usta (DENK), Verheij (PVV), Visser (PvdA), de Vroome (D66), Wiggers (Burger Belang Arnhem),

Afwezig het lid: Van Engelenburg (VVD)

Aanwezig de wethouders: Bouwkamp, Van de Geijn, Kundić, Lauriks, Roelofs, Smeulders en Van der Wel

Begintijd vergadering: 18.45 uur

Eindtijd vergadering: 00.05 uur

BESLUITEN:
Agendapunt:

1.3 Vaststellen van de concept-besluitenlijst van de vergadering van 29 mei 2024	Het voorstel is met algemene stemmen aangenomen.
1.4 Vaststellen van de lijst van ingekomen stukken en ter inzage gelegde stukken voor de gemeenteraad	Het voorstel is met algemene stemmen aangenomen.
2.1 Vaststellen: Wijziging Wegsleepverordening 2023 & Verordening parkeren en parkeerbelasting 2024	Het voorstel is met 34 stemmen voor en 2 stemmen tegen aangenomen.
2.2 Vaststellen: Zienswijze 3e wijziging Gemeenschappelijke regeling Regio Arnhem-Nijmegen	Het voorstel is met algemene stemmen aangenomen.
2.3 Vaststellen: Herstelbesluit 'Chw Schuytgraaf, veegplan 2017, herziening velden 26 en 27 & reparaties en detaillering'	Het voorstel is met algemene stemmen aangenomen.
2.4 Vaststellen: Technische wijziging APV en wijziging hinderbepaling	Het voorstel is met algemene stemmen aangenomen.
3.2 Vaststellen: 'Perspectiefnota 2025-2028	Het amendement 'Schrap bezuinigingen op de breedtekunst' (24A17) van de fractie SP is met 4 stemmen voor en 34 stemmen tegen verworpen. Het amendement 'Gemeenteraad blijft controleren' (24A19) van de fracties ChristenUnie, VVD en D66 is met 25 stemmen voor en 13 stemmen tegen aangenomen. Het amendement 'Liever graffiti dan afval' (24A20) van de fractie Partij voor de Dieren is met 14 stemmen voor en 24 stemmen tegen verworpen. Het amendement 'Betrek bewoners bij de doorontwikkeling op het sociaal domein' (24A22) van de fractie ChristenUnie is met 27 stemmen voor en 11 stemmen tegen aangenomen. De motie 'Gemeentelijke kerntaken boven ideologische ambitie' (24M69) van de fracties VVD, CDA en Groep van den Broek is met 14 stemmen voor en 24 stemmen tegen verworpen. De motie 'Direct aanwonenden Elderhoeve hebben zware stem' (24M72gg) van de fracties VVD en Arnhem Centraal is met 34 stemmen voor en 4 stemmen tegen aangenomen. De motie 'Rust voor duurzame partners' (24M73) van de fracties VVD, D66, CDA, Arnhem Centraal, GroenLinks, DENK, BurgerBelang Arnhem, Volt, ChristenUnie, Groep van den Broek en PvdA is met 36 stemmen voor en 2 stemmen tegen aangenomen.

GEMEENTE Arnhem

De motie 'Aanpassen verhouding verhoging lokale heffingen' (24M77) van de fractie PvdA is met 5 stemmen voor en 33 stemmen tegen verworpen. De leden De Groot en Lu hebben zich bij de stemming vergist en worden geacht 'tegen' te hebben gestemd.

De motie 'Koester Arnhemse samenwerking in de energiesector' (24M78) van de fracties D66 en Volt is met 32 stemmen voor en 6 stemmen tegen aangenomen.

De motie 'Maximaal 3,5 procent indexeren' (24M79) van de fracties D66 en Volt is met 30 stemmen voor en 8 stemmen tegen aangenomen.

De motie 'Cultuur in Arnhem waarborgen' (24M81) van de fracties GroenLinks en D66 is met 25 stemmen voor en 13 stemmen tegen aangenomen.

De motie 'Beperken van externe inhuur' (24M83) van de fracties GroenLinks en PvdA is met 35 stemmen voor en 3 stemmen tegen aangenomen.

De motie 'Bouwen in het noorden' (24M84) van de fractie BurgerBelang Arnhem is met 5 stemmen voor en 33 stemmen tegen verworpen.

De motie 'Bouwlocaties helder in beeld' (24M85) van de fractie BurgerBelang Arnhem is met 7 stemmen voor en 31 stemmen tegen verworpen.

De motie 'Veiliger de Hollandweg oversteken' (24M87) van de fractie BurgerBelang Arnhem is met 10 stemmen voor en 28 stemmen tegen verworpen.

De motie 'Onderzoek Gemeentelijke Ombudsman' (24M89) van de fractie BurgerBelang Arnhem is met 5 stemmen voor en 33 stemmen tegen verworpen.

De motie 'Iedereen welkom op de Markt' (24M90) van de fractie BurgerBelang Arnhem is met 3 stemmen voor en 35 stemmen tegen verworpen.

De motie 'Onderzoek Pak de straatvervuilers aan' (24M91) van de fractie BurgerBelang Arnhem is met 1 stem voor en 37 stemmen tegen verworpen.

De motie 'Parkeergarage Musis is geen alternatieve slaapplaats' (24M92) van de fractie BurgerBelang Arnhem is met 1 stem voor en 37 stemmen tegen verworpen.

De motie 'Voldoende beschikbare AED's in elke wijk' (24M94) van de fracties CDA en BurgerBelang Arnhem is met algemene stemmen aangenomen.

De motie 'Behoud maatschappelijke diensttijd Arnhemse jongeren' (24M95g) van de fracties CDA en ChristenUnie is met 29 stemmen voor en 9 stemmen tegen aangenomen.

De motie 'Cultuurbezuiniging evenwichtiger verdelen' (24M96) van de fracties D66, VVD, Arnhem Centraal, VOLT en GroenLinks is met 32 stemmen voor en 6 stemmen tegen aangenomen.

De motie 'Wijkverkeersmaatregelen na instemming' (24M98) van de fractie BurgerBelang Arnhem is met 4 stemmen voor en 34 stemmen tegen verworpen.

De motie 'Zonder show, geen vuurwerk' (24M101g) van de fracties Groep van den Broek, ChristenUnie, CDA, BurgerBelang Arnhem en Forum voor Democratie is met 22 stemmen voor en 16 stemmen tegen aangenomen.

De motie 'Onderzoek de behoeften en belemmeringen van doelgroepen om effectief de gezondheid te verbeteren' (24M103) van de fractie Arnhem Centraal is met 15 stemmen voor en 23 stemmen tegen verworpen.

De motie 'Maak eindelijk werk van tegengaan laaggeletterdheid onder volwassenen' (24M104) van de fractie SP is met 33 stemmen voor en 5 stemmen tegen aangenomen.

De motie 'Code rood voor autonomie- en medebewindstaken' (24M105) van de fracties PvdA en Arnhem Centraal is met 26 stemmen voor en 12 stemmen tegen aangenomen.

De motie 'Tijdelijke opschorting van huidige en toekomstige banden tussen de gemeente Arnhem en Israël' (24M106) van de fractie DENK is met 13 stemmen voor en 25 stemmen tegen verworpen.

De motie 'Oproep aan de VNG om Nederlandse gemeenten te mobiliseren voor de wederopbouw van Gaza' (24M107) van de fractie DENK is met 14 stemmen voor en 24 stemmen tegen verworpen.

De motie 'Terugdraaien verhoging parkeertarieven auto's via invoering betaald fietsparkeren' (24M108) van de fractie DENK is met 2 stemmen voor en 36 stemmen tegen verworpen.

De motie 'Aanpak van discriminatie van moslima's op de arbeidsmarkt' (24M109g) van de fractie DENK is met 30 stemmen voor en 8 stemmen tegen aangenomen.

De motie 'Oproep aan de VNG tot tijdelijke opschorting van banden tussen Nederlandse gemeenten en Israël' (24M110) van de fractie DENK is met 13 stemmen voor en 25 stemmen tegen verworpen.

De motie 'Oproep aan de Nederlandse regering tot erkenning van de Palestijnse staat' (24M111) van de fractie DENK is met 13 stemmen voor en 25 stemmen tegen verworpen.

De motie 'Behoud en versterking Omar Gym' (24M112) van de fractie DENK is met 5 stemmen voor en 33 stemmen tegen verworpen.

De motie 'Een financieel bereikbaar sportklimaat voor alle Arnhemmers' (24M113) van de fractie Arnhem Centraal is met 28 stemmen voor en 10 stemmen tegen aangenomen.

De motie 'Voorkom laatste uur voor breedte cultuur' (24M114) van de fracties Groep Van den Broek en SP is met 10 stemmen voor en 28 stemmen tegen verworpen.

De motie 'Heroverweging nut en noodzaak zorgzone' (24M115) van de fractie BurgerBelang Arnhem is met 4 stemmen voor en 34 stemmen tegen verworpen.

Het voorstel is met 28 stemmen voor en 10 stemmen tegen aangenomen.

3.3 Vaststellen: 'Turap-1 2024'

Het voorstel is met algemene stemmen aangenomen.

3.4 Vaststellen: 'Jaarstukken 2023 (inclusief Financiële Jaarrapportage Projecten 2023)'

De motie 'Registratie doelgroepenvervoer' (24M97) van de fracties ChristenUnie en SP is met algemene stemmen aangenomen.

Het voorstel is met algemene stemmen aangenomen.

De griffier

De voorzitter,

Bijlage: Overzicht stemmingen PA 12 juni 2024

Zaaknummer: 4222620

Raadsvoorstel 'Wijziging Wegsleepverordening 2023 & Verordening parkeren en parkeerbelasting 2024'

GROENLINKS ARNHEM	D66 arnhem	VVD Arnhem	Partij voor de Dieren Arnhem
Coenders	Loor	Pape	De Groot
Simonis	Brandts	Maref	Hogenhout
Prinsen	Heemskerk	Eppich	Lu
De Boef	Zwijnepoel	Kumas	
Dayioğlu	De Vroome	Van Engelenburg	
Noomen			
Gerretschen			

DENK	Arnhem Centraal	PvdA	SP
Usta	Van der Laak	Visser	Elfrink
Bal	Manders	Aït Chrif	Roelen
	Groot	Van Munster	
	Kraaijenbrink		

CDA ARNHEM	Volt	Burger Belang Arnhem	Partij voor de Vrijheid
Koorn	Scholten	Wiggers	Verheij
	Neutkens		

		Christen Unie Arnhem	Groep van den Broek
		Nede	Van den Broek

Gemeente Arnhem

Voor: 34 Tegen: 2 Totaal: 36

Amendement 'Schrap bezuinigingen op de breedtekunst' (24A17)

GROENLINKS ARNHEM	D66 arnhem	VVD Arnhem	Partij voor de Dieren
Coenders	Loor	Pape	De Groot
Simonis	Brandts	Maref	Hogenhout
Prinsen	Heemskerk	Eppich	Lu
De Boef	Zwijnepoel	Kumas	
Dayioğlu	De Vroome	Van Engelenburg	
Noomen			
Gerretschen			

DENK	Arnhem Centraal	PvdA	SP
Usta	Van der Laak	Visser	Elfrink
Bal	Manders	Aït Chrif	Roelen
	Groot	Van Munster	
	Kraaijenbrink		

CDA ARNHEM	Volt	Burger Belang Arnhem	PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
Koorn	Scholten	Wiggers	Verheij
	Neutkens		

		Christen Unie Arnhem	Groep van den Broek
		Nede	Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 4 Tegen: 34 Totaal: 38

Amendement 'Gemeenteraad blijft controleren' (24A19)

GROENLINKS ARNHEM

Coenders
Simonis
Prinsen
De Boef
Dayioğlu
Noomen
Gerretschen

DENK

Usta
Bal

CDA ARNHEM

Koorn

D66 arnhem

Loor
Brandts
Heemskerk
Zwijnepoel
De Vroome

Arnhem Centraal

Van der Laak
Manders
Groot
Kraaijenbrink

Volt

Scholten
Neutkens

VVD Arnhem

Pape
Maref
Eppich
Kumas
Van Engelenburg

PvdA

Visser
Aït Chrif
Van Munster

Burger Belang Arnhem

Wiggers

Christen Unie Arnhem

Nede

Partij voor de Dieren Arnhem

De Groot
Hogenhout
Lu

SP

Elfrink
Roelen

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID

Verheij

Luurssen

GROEP VAN DEN BROEK

Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 25 Tegen: 13 Totaal: 38

Amendement 'Liever graffiti dan afval' (24A20)

GROENLINKS ARNHEM	D66 arnhem	VVD Arnhem	Partij voor de Dieren
Coenders	Loor	Pape	De Groot
Simonis	Brandts	Maref	Hogenhout
Prinsen	Heemskerk	Eppich	Lu
De Boef	Zwijnepoel	Kumas	
Dayioğlu	De Vroome	Van Engelenburg	
Noomen			
Gerretschen			

DENK	Arnhem Centraal	PvdA	SP
Usta	Van der Laak	Visser	Elfrink
Bal	Manders	Aït Chrif	Roelen
	Groot	Van Munster	
	Kraaijenbrink		

CDA ARNHEM	Volt	Burger Belang Arnhem	PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
Koorn	Scholten	Wiggers	Verheij
	Neutkens		

		Christen Unie Arnhem	Groep van den Broek
		Nede	Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 14 Tegen: 24 Totaal: 38

Amendement 'Betrek bewoners bij de doorontwikkeling op het sociaal domein' (24A22)

GROENLINKS ARNHEM

- Coenders
- Simonis
- Prinsen
- De Boef
- Dayioğlu
- Noomen
- Gerretschen

DENK

- Usta
- Bal

CDA ARNHEM

- Koorn

D66 arnhem

- Loor
- Brandts
- Heemskerk
- Zwijnepoel
- De Vroome

Arnhem Centraal

- Van der Laak
- Manders
- Groot
- Kraaijenbrink

Volt

- Scholten
- Neutkens

VVD Arnhem

- Pape
- Maref
- Eppich
- Kumas
- Van Engelenburg

PvdA

- Visser
- Aït Chrif
- Van Munster

Burger Belang Arnhem

- Wiggers

Christen Unie Arnhem

- Nede

Partij voor de Dieren

- De Groot
- Hogenhout
- Lu

SP

- Elfrink
- Roelen

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID

- Verheij

- Luurssen

GROEP VAN DEN BROEK

- Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 27 Tegen: 11 Totaal: 38

Motie 'Gemeentelijke kerntaken boven ideologische ambitie' (24M69)

GROENLINKS ARNHEM

Coenders
Simonis
Prinsen
De Boef
Dayioğlu
Noomen
Gerretschen

DENK

Usta
Bal

CDA ARNHEM

Koorn

D66 arnhem

Loor
Brandts
Heemskerk
Zwijnepoel
De Vroome

Arnhem Centraal

Van der Laak
Manders
Groot
Kraaijenbrink

Volt

Scholten
Neutkens

VVD Arnhem

Pape
Maref
Eppich
Kumas
Van Engelenburg

PvdA

Visser
Aït Chrif
Van Munster

Burger Belang Arnhem

Wiggers

Christen Unie Arnhem

Nede

Partij voor de Dieren

De Groot
Hogenhout
Lu

SP

Elfrink
Roelen

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID

Verheij

Luurssen

GROEP VAN DEN BROEK

Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 14 Tegen: 24 Totaal: 38

Motie 'Direct aanwonenden Elderhoeve hebben zware stem' (24M72gg)

GROENLINKS ARNHEM
- Coenders
- Simonis
- Prinsen
- De Boef
- Dayioğlu
- Noomen
- Gerretschen

DENK
- Usta
- Bal

CDA ARNHEM
- Koorn

D66 arnhem
- Loor
- Brandts
- Heemskerk
- Zwijnepoel
- De Vroome

Arnhem Centraal
- Van der Laak
- Manders
- Groot
- Kraaijenbrink

Volt
- Scholten
- Neutkens

VVD Arnhem
- Pape
- Maref
- Eppich
- Kumas
- Van Engelenburg

PvdA
- Visser
- Aït Chrif
- Van Munster

Burger Belang Arnhem
- Wiggers

Christen Unie Arnhem
- Nede

Partij voor de Dieren Arnhem
- De Groot
- Hogenhout
- Lu

SP
- Elfrink
- Roelen

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
- Verheij

- Luurssen

GROEP VAN DEN BROEK
- Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 34 Tegen: 4 Totaal: 38

Motie 'Rust voor duurzame partners' (24M73)

GROENLINKS ARNHEM

- Coenders
- Simonis
- Prinsen
- De Boef
- Dayioğlu
- Noomen
- Gerretschen

DENK

- Usta
- Bal

CDA ARNHEM

- Koorn

D66 arnhem

- Loor
- Brandts
- Heemskerk
- Zwijnepoel
- De Vroome

Arnhem Centraal

- Van der Laak
- Manders
- Groot
- Kraaijenbrink

Volt

- Scholten
- Neutkens

VVD Arnhem

- Pape
- Maref
- Eppich
- Kumas
- Van Engelenburg

PvdA

- Visser
- Aït Chrif
- Van Munster

Burger Belang Arnhem

- Wiggers

Christen Unie Arnhem

- Nede

Partij voor de Dieren

- De Groot
- Hogenhout
- Lu

SP

- Elfrink
- Roelen

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID

- Verheij

Luurssen

GROEP VAN DEN BROEK

- Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 36 Tegen: 2 Totaal: 38

Motie 'Aanpassen verhouding verhoging lokale heffingen' (24M77)

GROENLINKS ARNHEM

- Coenders
- Simonis
- Prinsen
- De Boef
- Dayioğlu
- Noomen
- Gerretschen

DENK

- Usta
- Bal

CDA ARNHEM

- Koorn

D66 arnhem

- Loor
- Brandts
- Heemskerk
- Zwijnepoel
- De Vroome

Arnhem Centraal

- Van der Laak
- Manders
- Groot
- Kraaijenbrink

Volt

- Scholten
- Neutkens

VVD Arnhem

- Pape
- Maref
- Eppich
- Kumas
- Van Engelenburg

PvdA

- Visser
- Aït Chrif
- Van Munster

Burger Belang Arnhem

- Wiggers

Christen Unie Arnhem

- Nede

Partij voor de Dieren Arnhem

- De Groot
- Hogenhout
- Lu

SP

- Elfrink
- Roelen

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID

- Verheij

- Luurssen

GROEP VAN DEN BROEK

- Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 5 Tegen: 33 Totaal: 38

Motie 'Koester Arnhemse samenwerking in de energiesector' (24M78)

GROENLINKS ARNHEM
- Coenders
- Simonis
- Prinsen
- De Boef
- Dayioğlu
- Noomen
- Gerretschen

DENK
- Usta
- Bal

CDA ARNHEM
- Koorn

D66 arnhem
- Loor
- Brandts
- Heemskerk
- Zwijnepoel
- De Vroome

Arnhem Centraal
- Van der Laak
- Manders
- Groot
- Kraaijenbrink

Volt
- Scholten
- Neutkens

VVD Arnhem
- Pape
- Maref
- Eppich
- Kumas
- Van Engelenburg

PvdA
- Visser
- Aït Chrif
- Van Munster

Burger Belang Arnhem
- Wiggers

Christen Unie Arnhem
- Nede

Partij voor de Dieren
- De Groot
- Hogenhout
- Lu

SP
- Elfrink
- Roelen

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
- Verheij

- Luurssen

GROEP VAN DEN BROEK
- Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 32 Tegen: 6 Totaal: 38

Motie 'Maximaal 3,5 procent indexeren' (24M79)

GROENLINKS ARNHEM

Coenders
Simonis
Prinsen
De Boef
Dayioğlu
Noomen
Gerretschen

DENK

Usta
Bal

CDA ARNHEM

Koorn

D66 arnhem

Loor
Brandts
Heemskerk
Zwijnepoel
De Vroome

Arnhem Centraal

Van der Laak
Manders
Groot
Kraaijenbrink

Volt

Scholten
Neutkens

VVD Arnhem

Pape
Maref
Eppich
Kumas
Van Engelenburg

PvdA

Visser
Aït Chrif
Van Munster

Burger Belang Arnhem

Wiggers

Christen Unie Arnhem

Nede

Partij voor de Dieren Arnhem

De Groot
Hogenhout
Lu

SP

Elfrink
Roelen

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID

Verheij

Luurssen

GROEP VAN DEN BROEK

Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 30 Tegen: 8 Totaal: 38

Motie 'Cultuur in Arnhem waarborgen' (24M81)

GROENLINKS ARNHEM
- Coenders
- Simonis
- Prinsen
- De Boef
- Dayioğlu
- Noomen
- Gerretschen

DENK
- Usta
- Bal

CDA ARNHEM
- Koorn

D66 arnhem
- Loor
- Brandts
- Heemskerk
- Zwijnepoel
- De Vroome

Arnhem Centraal
- Van der Laak
- Manders
- Groot
- Kraaijenbrink

Volt
- Scholten
- Neutkens

VVD Arnhem
- Pape
- Maref
- Eppich
- Kumas
- Van Engelenburg

PvdA
- Visser
- Aït Chrif
- Van Munster

Burger Belang Arnhem
- Wiggers

Christen Unie Arnhem
- Nede

Partij voor de Dieren Arnhem
- De Groot
- Hogenhout
- Lu

SP
- Elfrink
- Roelen

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
- Verheij

Groep van den Broek
- Luurssen
- Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 25 Tegen: 13 Totaal: 38

Motie 'Beperken van externe inhuur' (24M83)

GROENLINKS ARNHEM
- Coenders
- Simonis
- Prinsen
- De Boef
- Dayioğlu
- Noomen
- Gerretschen

DENK
- Usta
- Bal

CDA ARNHEM
- Koorn

D66 arnhem
- Loor
- Brandts
- Heemskerk
- Zwijnepoel
- De Vroome

Arnhem Centraal
- Van der Laak
- Manders
- Groot
- Kraaijenbrink

Volt
- Scholten
- Neutkens

VVD Arnhem
- Pape
- Maref
- Eppich
- Kumas
- Van Engelenburg

PvdA
- Visser
- Aït Chrif
- Van Munster

Burger Belang Arnhem
- Wiggers

Christen Unie Arnhem
- Nede

Partij voor de Dieren
- De Groot
- Hogenhout
- Lu

SP
- Elfrink
- Roelen

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
- Verheij

- Luurssen

GROEP VAN DEN BROEK
- Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 35 Tegen: 3 Totaal: 38

Motie 'Bouwen in het noorden' (24M84)

GROENLINKS ARNHEM	D66 arnhem	VVD Arnhem	Partij voor de Dieren
Coenders	Loor	Pape	De Groot
Simonis	Brandts	Maref	Hogenhout
Prinsen	Heemskerk	Eppich	Lu
De Boef	Zwijnepoel	Kumas	
Dayioğlu	De Vroome	Van Engelenburg	
Noomen			
Gerretschen			

SP	DENK	Arnhem Centraal	PvdA
Elfrink	Usta	Van der Laak	Visser
Roelen	Bal	Manders	Aït Chrif
		Groot	Van Munster
		Kraaijenbrink	

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID	CDA ARNHEM	Volt	Burger Belang Arnhem
Verheij	Koorn	Scholten	Wiggers
		Neutkens	

	Christen Unie Arnhem	GROEP VAN DEN BROEK
Luurssen	Nede	Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 5 Tegen: 33 Totaal: 38

Motie 'Bouwlocaties helder in beeld' (24M85)

GROENLINKS ARNHEM
- Coenders
- Simonis
- Prinsen
- De Boef
- Dayioğlu
- Noomen
- Gerretschen

DENK
- Usta
- Bal

CDA ARNHEM
- Koorn

D66 arnhem
- Loor
- Brandts
- Heemskerk
- Zwijnepoel
- De Vroome

Arnhem Centraal
- Van der Laak
- Manders
- Groot
- Kraaijenbrink

Volt
- Scholten
- Neutkens

VVD Arnhem
- Pape
- Maref
- Eppich
- Kumas
- Van Engelenburg

PvdA
- Visser
- Aït Chrif
- Van Munster

Burger Belang Arnhem
- Wiggers

Christen Unie Arnhem
- Nede

Partij voor de Dieren Arnhem
- De Groot
- Hogenhout
- Lu

SP
- Elfrink
- Roelen

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
- Verheij

- Luurssen

GROEP VAN DEN BROEK
- Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 7 Tegen: 31 Totaal: 38

Motie 'Veiliger de Hollandweg oversteken' (24M87)

GROENLINKS ARNHEM
- Coenders
- Simonis
- Prinsen
- De Boef
- Dayioğlu
- Noomen
- Gerretschen

DENK
- Usta
- Bal

CDA ARNHEM
- Koorn

D66 arnhem
- Loor
- Brandts
- Heemskerk
- Zwijnepoel
- De Vroome

Arnhem Centraal
- Van der Laak
- Manders
- Groot
- Kraaijenbrink

Volt
- Scholten
- Neutkens

VVD Arnhem
- Pape
- Maref
- Eppich
- Kumas
- Van Engelenburg

PvdA
- Visser
- Aït Chrif
- Van Munster

Burger Belang Arnhem
- Wiggers

Christen Unie Arnhem
- Nede

Partij voor de Dieren Arnhem
- De Groot
- Hogenhout
- Lu

SP
- Elfrink
- Roelen

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
- Verheij

- Luurssen

GROEP VAN DEN BROEK
- Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 10 Tegen: 28 Totaal: 38

Motie 'Onderzoek Gemeentelijke Ombudsman' (24M89)

GROENLINKS ARNHEM
- Coenders
- Simonis
- Prinsen
- De Boef
- Dayioğlu
- Noomen
- Gerretschen

DENK
- Usta
- Bal

CDA ARNHEM
- Koorn

D66 arnhem
- Loor
- Brandts
- Heemskerk
- Zwijnepoel
- De Vroome

Arnhem Centraal
- Van der Laak
- Manders
- Groot
- Kraaijenbrink

Volt
- Scholten
- Neutkens

VVD Arnhem
- Pape
- Maref
- Eppich
- Kumas
- Van Engelenburg

PvdA
- Visser
- Aït Chrif
- Van Munster

Burger Belang Arnhem
- Wiggers

ChristenUnie Arnhem
- Nede

Partij voor de Dieren Arnhem
- De Groot
- Hogenhout
- Lu

SP
- Elfrink
- Roelen

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
- Verheij

- Luurssen

GROEP VAN DEN BROEK
- Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 5 Tegen: 33 Totaal: 38

Motie 'Iedereen welkom op de Markt' (24M90)

GROENLINKS ARNHEM
- Coenders
- Simonis
- Prinsen
- De Boef
- Dayioğlu
- Noomen
- Gerretschen

DENK
- Usta
- Bal

CDA ARNHEM
- Koorn

D66 arnhem
- Loor
- Brandts
- Heemskerk
- Zwijnepoel
- De Vroome

Arnhem Centraal
- Van der Laak
- Manders
- Groot
- Kraaijenbrink

Volt
- Scholten
- Neutkens

VVD Arnhem
- Pape
- Maref
- Eppich
- Kumas
- Van Engelenburg

PvdA
- Visser
- Aït Chrif
- Van Munster

Burger Belang Arnhem
- Wiggers

ChristenUnie Arnhem
- Nede

Partij voor de Dieren
- De Groot
- Hogenhout
- Lu

SP
- Elfrink
- Roelen

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
- Verheij

Groep van den Broek
- Luurssen
- Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 3 Tegen: 35 Totaal: 38

Motie 'Onderzoek Pak de straatvervuilers aan' (24M91)

GROENLINKS ARNHEM
- Coenders
- Simonis
- Prinsen
- De Boef
- Dayioğlu
- Noomen
- Gerretschen

DENK
- Usta
- Bal

CDA ARNHEM
- Koorn

D66 arnhem
- Loor
- Brandts
- Heemskerk
- Zwijnepoel
- De Vroome

Arnhem Centraal
- Van der Laak
- Manders
- Groot
- Kraaijenbrink

Volt
- Scholten
- Neutkens

VVD Arnhem
- Pape
- Maref
- Eppich
- Kumas
- Van Engelenburg

PvdA
- Visser
- Aït Chrif
- Van Munster

Burger Belang Arnhem
- Wiggers

Christen Unie Arnhem
- Nede

Partij voor de Dieren
- De Groot
- Hogenhout
- Lu

SP
- Elfrink
- Roelen

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
- Verheij

- Luurssen

GROEP VAN DEN BROEK
- Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 1 Tegen: 37 Totaal: 38

Motie 'Parkeergarage Musis is geen alternatieve slaapplaats' (24M92)

GROENLINKS ARNHEM
- Coenders
- Simonis
- Prinsen
- De Boef
- Dayioğlu
- Noomen
- Gerretschen

DENK
- Usta
- Bal

CDA ARNHEM
- Koorn

D66 arnhem
- Loor
- Brandts
- Heemskerk
- Zwijnepoel
- De Vroome

Arnhem Centraal
- Van der Laak
- Manders
- Groot
- Kraaijenbrink

Volt
- Scholten
- Neutkens

VVD Arnhem
- Pape
- Maref
- Eppich
- Kumas
- Van Engelenburg

PvdA
- Visser
- Aït Chrif
- Van Munster

Burger Belang Arnhem
- Wiggers

Christen Unie Arnhem
- Nede

Partij voor de Dieren
- De Groot
- Hogenhout
- Lu

SP
- Elfrink
- Roelen

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
- Verheij

- Luurssen

GROEP VAN DEN BROEK
- Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 1 Tegen: 37 Totaal: 38

Motie 'Voldoende beschikbare AED's in elke wijk' (24M94)

GROENLINKS ARNHEM

Coenders
Simonis
Prinsen
De Boef
Dayioğlu
Noomen
Gerretschen

DENK

Usta
Bal

CDA ARNHEM

Koorn

D66 arnhem

Loor
Brandts
Heemskerk
Zwijnepoel
De Vroome

Arnhem Centraal

Van der Laak
Manders
Groot
Kraaijenbrink

Volt

Scholten
Neutkens

VVD Arnhem

Pape
Maref
Eppich
Kumas
Van Engelenburg

PvdA

Visser
Aït Chrif
Van Munster

Burger Belang Arnhem

Wiggers

Christen Unie Arnhem

Nede

Partij voor de Dieren

De Groot
Hogenhout
Lu

SP

Elfrink
Roelen

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID

Verheij

Luurssen

GROEP VAN DEN BROEK

Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 38 Tegen: 0 Totaal: 38

Motie 'Behoud maatschappelijke diensttijd Arnhemse jongeren' (24M95g)

GROENLINKS ARNHEM
- Coenders
- Simonis
- Prinsen
- De Boef
- Dayioğlu
- Noomen
- Gerretschen

DENK
- Usta
- Bal

CDA ARNHEM
- Koorn

D66 arnhem
- Loor
- Brandts
- Heemskerk
- Zwijnepoel
- De Vroome

Arnhem Centraal
- Van der Laak
- Manders
- Groot
- Kraaijenbrink

Volt
- Scholten
- Neutkens

VVD Arnhem
- Pape
- Maref
- Eppich
- Kumas
- Van Engelenburg

PvdA
- Visser
- Aït Chrif
- Van Munster

Burger Belang Arnhem
- Wiggers

Christen Unie Arnhem
- Nede

Partij voor de Dieren Arnhem
- De Groot
- Hogenhout
- Lu

SP
- Elfrink
- Roelen

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
- Verheij

Groep van den Broek
- Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 29 Tegen: 9 Totaal: 38

Motie 'Cultuurbezuiniging evenwichtiger verdelen' (24M96)

GROENLINKS ARNHEM
- Coenders
- Simonis
- Prinsen
- De Boef
- Dayioğlu
- Noomen
- Gerretschen

DENK
- Usta
- Bal

CDA ARNHEM
- Koorn

D66 arnhem
- Loor
- Brandts
- Heemskerk
- Zwijnepoel
- De Vroome

Arnhem Centraal
- Van der Laak
- Manders
- Groot
- Kraaijenbrink

Volt
- Scholten
- Neutkens

VVD Arnhem
- Pape
- Maref
- Eppich
- Kumas
- Van Engelenburg

PvdA
- Visser
- Aït Chrif
- Van Munster

Burger Belang Arnhem
- Wiggers

Christen Unie Arnhem
- Nede

Partij voor de Dieren Arnhem
- De Groot
- Hogenhout
- Lu

SP
- Elfrink
- Roelen

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
- Verheij

- Luurssen

GROEP VAN DEN BROEK
- Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 32 Tegen: 6 Totaal: 38

Motie 'Wijkverkeersmaatregelen na instemming' (24M98)

GROENLINKS ARNHEM
- Coenders
- Simonis
- Prinsen
- De Boef
- Dayioğlu
- Noomen
- Gerretschen

DENK
- Usta
- Bal

CDA ARNHEM
- Koorn

D66 arnhem
- Loor
- Brandts
- Heemskerk
- Zwijnepoel
- De Vroome

Arnhem Centraal
- Van der Laak
- Manders
- Groot
- Kraaijenbrink

Volt
- Scholten
- Neutkens

VVD Arnhem
- Pape
- Maref
- Eppich
- Kumas
- Van Engelenburg

PvdA
- Visser
- Aït Chrif
- Van Munster

Burger Belang Arnhem
- Wiggers

Christen Unie Arnhem
- Nede

Partij voor de Dieren Arnhem
- De Groot
- Hogenhout
- Lu

SP
- Elfrink
- Roelen

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
- Verheij

- Luurssen

GROEP VAN DEN BROEK
- Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 4 Tegen: 34 Totaal: 38

Motie 'Zonder show, geen vuurwerk' (24M101g)

GROENLINKS ARNHEM	D66 arnhem	VVD Arnhem	Partij voor de Dieren
Coenders	Loor	Pape	De Groot
Simonis	Brandts	Maref	Hogenhout
Prinsen	Heemskerk	Eppich	Lu
De Boef	Zwijnepoel	Kumas	
Dayioğlu	De Vroome	Van Engelenburg	
Noomen			
Gerretschen			

Arnhem Centraal	PvdA	SP	
Van der Laak	Visser	Elfrink	
Manders	Aït Chrif	Roelen	
Groot	Van Munster		
Kraaijenbrink			

DENK	Burger Belang Arnhem	PARTIJ VOOR DE VRIJHEID	
Usta	Wiggers	Verheij	
Bal			

CDA ARNHEM	Christen Unie Arnhem		GROEP VAN DEN BROEK
Koorn	Nede		Van den Broek

Volt			
Scholten			
Neutkens			

GEMEENTE Arnhem

Voor: 22 Tegen: 16 Totaal: 38

Motie 'Onderzoek de behoeften en belemmeringen van doelgroepen om effectief de gezondheid te verbeteren' (24M103)

GROENLINKS ARNHEM	D66 arnhem	VVD Arnhem	Partij voor de Dieren
Coenders	Loor	Pape	De Groot
Simonis	Brandts	Maref	Hogenhout
Prinsen	Heemskerk	Eppich	Lu
De Boef	Zwijnepoel	Kumas	
Dayioğlu	De Vroome	Van Engelenburg	
Noomen			
Gerretschen			

DENK	Arnhem Centraal	PvdA	SP
Usta	Van der Laak	Visser	Elfrink
Bal	Manders	Aït Chrif	Roelen
	Groot	Van Munster	
	Kraaijenbrink		

CDA ARNHEM	Volt	Burger Belang Arnhem	PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
Koorn	Scholten	Wiggers	Verheij
	Neutkens		

		Christen Unie Arnhem	Groep van den Broek
		Nede	Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 15 Tegen: 23 Totaal: 38

Motie 'Maak eindelijk werk van tegengaan laaggeletterdheid onder volwassenen' (24M104)

GROENLINKS ARNHEM
- Coenders
- Simonis
- Prinsen
- De Boef
- Dayioğlu
- Noomen
- Gerretschen

DENK
- Usta
- Bal

CDA ARNHEM
- Koorn

D66 arnhem
- Loor
- Brandts
- Heemskerk
- Zwijnepoel
- De Vroome

Arnhem Centraal
- Van der Laak
- Manders
- Groot
- Kraaijenbrink

Volt
- Scholten
- Neutkens

VVD Arnhem
- Pape
- Maref
- Eppich
- Kumas

Van Engelenburg

PvdA
- Visser
- Aït Chrif
- Van Munster

Burger Belang Arnhem
- Wiggers

Christen Unie Arnhem
- Nede

Partij voor de Dieren Arnhem
- De Groot
- Hogenhout
- Lu

SP
- Elfrink
- Roelen

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
- Verheij

- Luurssen

GROEP VAN DEN BROEK
- Van den Broek

Voor: 33 Tegen: 5 Totaal: 38

GEMEENTE Arnhem

Motie 'Code rood voor autonomie- en medebewindstaken' (24M105)

GROENLINKS ARNHEM

Coenders
Simonis
Prinsen
De Boef
Dayioğlu
Noomen
Gerretschen

DENK

Usta
Bal

CDA ARNHEM

Koorn

GEMEENTE Arnhem

D66 arnhem

Loor
Brandts
Heemskerk
Zwijnepoel
De Vroome

Arnhem Centraal

Van der Laak
Manders
Groot
Kraaijenbrink

Volt

Scholten
Neutkens

VVD Arnhem

Pape
Maref
Eppich
Kumas
Van Engelenburg

PvdA

Visser
Aït Chrif
Van Munster

Burger Belang Arnhem

Wiggers

Christen Unie Arnhem

Nede

Partij voor de Dieren

De Groot
Hogenhout
Lu

SP

Elfrink
Roelen

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID

Verheij

Luurssen

GROEP VAN DEN BROEK

Van den Broek

Voor: 26 Tegen: 12 Totaal: 38

Motie 'Tijdelijke opschorting van huidige en toekomstige banden tussen de gemeente Arnhem en Israël' (24M106)

GROENLINKS ARNHEM	D66 arnhem	VVD Arnhem	Partij voor de Dieren Arnhem
Coenders	Loor	Pape	De Groot
Simonis	Brandts	Maref	Hogenhout
Prinsen	Heemskerk	Eppich	Lu
De Boef	Zwijnepoel	Kumas	
Dayioğlu	De Vroome	Van Engelenburg	
Noomen			
Gerretschen			

DENK	Arnhem Centraal	PvdA	SP
Usta	Van der Laak	Visser	Elfrink
Bal	Manders	Aït Chrif	Roelen
	Groot	Van Munster	
	Kraaijenbrink		

CDA ARNHEM	Volt	Burger Belang Arnhem	PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
Koorn	Scholten	Wiggers	Verheij
	Neutkens		

		Christen Unie Arnhem	Groep van den Broek
		Nede	Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 13 Tegen: 25 Totaal: 38

Motie 'Oproep aan de VNG om Nederlandse gemeenten te mobiliseren voor de wederopbouw van Gaza' (24M107)

GROENLINKS ARNHEM	D66 arnhem	VVD Arnhem	Partij voor de Dieren
Coenders	Loor	Pape	De Groot
Simonis	Brandts	Maref	Hogenhout
Prinsen	Heemskerk	Eppich	Lu
De Boef	Zwijnepoel	Kumas	
Dayioğlu	De Vroome	Van Engelenburg	
Noomen			
Gerretschen			

DENK	Arnhem Centraal	PvdA	SP
Usta	Van der Laak	Visser	Elfrink
Bal	Manders	Aït Chrif	Roelen
	Groot	Van Munster	
	Kraaijenbrink		

CDA ARNHEM	Volt	Burger Belang Arnhem	PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
Koorn	Scholten	Wiggers	Verheij
	Neutkens		

		Christen Unie Arnhem	Groep van den Broek
		Nede	Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 14 Tegen: 24 Totaal: 38

Motie 'Terugdraaien verhoging parkeertarieven auto's via invoering betaald fietsparkeren' (24M108)

GROENLINKS ARNHEM

Coenders
Simonis
Prinsen
De Boef
Dayioğlu
Noomen
Gerretschen

DENK

Usta
Bal

CDA ARNHEM

Koorn

D66 arnhem

Loor
Brandts
Heemskerk
Zwijnepoel
De Vroome

Arnhem Centraal

Van der Laak
Manders
Groot
Kraaijenbrink

Volt

Scholten
Neutkens

VVD Arnhem

Pape
Maref
Eppich
Kumas
Van Engelenburg

PvdA

Visser
Aït Chrif
Van Munster

Burger Belang Arnhem

Wiggers

Christen Unie Arnhem

Nede

Partij voor de Dieren

De Groot
Hogenhout
Lu

SP

Elfrink
Roelen

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID

Verheij

Luurssen

GROEP VAN DEN BROEK

Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 2 Tegen: 36 Totaal: 38

Motie 'Aanpak van discriminatie van moslima's op de arbeidsmarkt' (24M109g)

GROENLINKS ARNHEM	D66 arnhem	VVD Arnhem	Partij voor de Dieren
Coenders	Loor	Pape	De Groot
Simonis	Brandts	Maref	Hogenhout
Prinsen	Heemskerk	Eppich	Lu
De Boef	Zwijnepoel	Kumas	
Dayioğlu	De Vroome	Van Engelenburg	
Noomen			
Gerretschen			

SP	Arnhem Centraal	PvdA	PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
Elfrink	Van der Laak	Visser	Verheij
Roelen	Manders	Aït Chrif	
	Groot	Van Munster	
	Kraaijenbrink		

DENK		Burger Belang Arnhem	
Usta		Wiggers	Luurssen
Bal			

CDA ARNHEM	Volt	Christen Unie Arnhem	GROEP VAN DEN BROEK
Koorn	Scholten	Nede	Van den Broek
	Neutkens		

GEMEENTE Arnhem

Voor: 30 Tegen: 8 Totaal: 38

Motie 'Oproep aan de VNG tot tijdelijke opschorting van banden tussen Nederlandse gemeenten en Israël' (24M110)

GROENLINKS ARNHEM

Coenders
Simonis
Prinsen
De Boef
Dayioğlu
Noomen
Gerretschen

DENK

Usta
Bal

CDA ARNHEM

Koorn

D66 arnhem

Loor
Brandts
Heemskerk
Zwijnepoel
De Vroome

Arnhem Centraal

Van der Laak
Manders
Groot
Kraaijenbrink

Volt

Scholten
Neutkens

VVD Arnhem

Pape
Maref
Eppich
Kumas
Van Engelenburg

PvdA

Visser
Aït Chrif
Van Munster

Burger Belang Arnhem

Wiggers

Christen Unie Arnhem

Nede

Partij voor de Dieren Arnhem

De Groot
Hogenhout
Lu

SP

Elfrink
Roelen

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID

Verheij

Luurssen

GROEP VAN DEN BROEK

Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 13 Tegen: 25 Totaal: 38

Motie 'Oproep aan de Nederlandse regering tot erkenning van de Palestijnse staat' (24M111)

GROENLINKS ARNHEM	D66 arnhem	VVD Arnhem	Partij voor de Dieren
Coenders	Loor	Pape	De Groot
Simonis	Brandts	Maref	Hogenhout
Prinsen	Heemskerk	Eppich	Lu
De Boef	Zwijnepoel	Kumas	
Dayioğlu	De Vroome	Van Engelenburg	
Noomen			
Gerretschen			

SP	DENK	Arnhem Centraal	PvdA
Elfrink	Usta	Van der Laak	Visser
Roelen	Bal	Manders	Aït Chrif
		Groot	Van Munster
		Kraaijenbrink	

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID	CDA ARNHEM	Volt	Burger Belang Arnhem
Verheij	Koorn	Scholten	Wiggers
		Neutkens	

	Christen Unie Arnhem	GROEP VAN DEN BROEK
Luurssen	Nede	Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 13 Tegen: 25 Totaal: 38

Motie 'Behoud en versterking Omar Gym' (24M112)

GROENLINKS ARNHEM
- Coenders
- Simonis
- Prinsen
- De Boef
- Dayioğlu
- Noomen
- Gerretschen

DENK
- Usta
- Bal

CDA ARNHEM
- Koorn

D66 arnhem
- Loor
- Brandts
- Heemskerk
- Zwijnepoel
- De Vroome

Arnhem Centraal
- Van der Laak
- Manders
- Groot
- Kraaijenbrink

Volt
- Scholten
- Neutkens

VVD Arnhem
- Pape
- Maref
- Eppich
- Kumas
- Van Engelenburg

PvdA
- Visser
- Aït Chrif
- Van Munster

Burger Belang Arnhem
- Wiggers

Christen Unie Arnhem
- Nede

Partij voor de Dieren Arnhem
- De Groot
- Hogenhout
- Lu

SP
- Elfrink
- Roelen

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
- Verheij

- Luurssen

GROEP VAN DEN BROEK
- Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 5 Tegen: 33 Totaal: 38

Motie 'Een financieel bereikbaar sportklimaat voor alle Arnhemmers' (24M113)

GROENLINKS ARNHEM
- Coenders
- Simonis
- Prinsen
- De Boef
- Dayioğlu
- Noomen
- Gerretschen

DENK
- Usta
- Bal

CDA ARNHEM
- Koorn

D66 arnhem
- Loor
- Brandts
- Heemskerk
- Zwijnepoel
- De Vroome

Arnhem Centraal
- Van der Laak
- Manders
- Groot
- Kraaijenbrink

Volt
- Scholten
- Neutkens

VVD Arnhem
- Pape
- Maref
- Eppich
- Kumas
- Van Engelenburg

PvdA
- Visser
- Aït Chrif
- Van Munster

Burger Belang Arnhem
- Wiggers

ChristenUnie Arnhem
- Nede

Partij voor de Dieren
- De Groot
- Hogenhout
- Lu

SP
- Elfrink
- Roelen

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
- Verheij

Groep van den Broek
- Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 28 Tegen: 10 Totaal: 38

Motie 'Voorkom laatste uur voor breedte cultuur' (24M114)

GROENLINKS ARNHEM	D66 arnhem	VVD Arnhem	Partij voor de Dieren
Coenders	Loor	Pape	De Groot
Simonis	Brandts	Maref	Hogenhout
Prinsen	Heemskerk	Eppich	Lu
De Boef	Zwijnepoel	Kumas	
Dayioğlu	De Vroome	Van Engelenburg	
Noomen			
Gerretschen			

DENK	Arnhem Centraal	PvdA	SP
Usta	Van der Laak	Visser	Elfrink
Bal	Manders	Aït Chrif	Roelen
	Groot	Van Munster	
	Kraaijenbrink		

CDA ARNHEM	Volt	Burger Belang Arnhem	PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
Koorn	Scholten	Wiggers	Verheij
	Neutkens		

		Christen Unie Arnhem	Groep van den Broek
		Nede	Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 10 Tegen: 28 Totaal: 38

Motie 'Heroverweging nut en noodzaak zorgzone' (24M115)

GROENLINKS ARNHEM

Coenders
Simonis
Prinsen
De Boef
Dayioğlu
Noomen
Gerretschen

DENK

Usta
Bal

CDA ARNHEM

Koorn

D66 arnhem

Loor
Brandts
Heemskerk
Zwijnepoel
De Vroome

Arnhem Centraal

Van der Laak
Manders
Groot
Kraaijenbrink

Volt

Scholten
Neutkens

VVD Arnhem

Pape
Maref
Eppich
Kumas
Van Engelenburg

PvdA

Visser
Aït Chrif
Van Munster

Burger Belang Arnhem

Wiggers

Christen Unie Arnhem

Nede

Partij voor de Dieren

De Groot
Hogenhout
Lu

SP

Elfrink
Roelen

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID

Verheij

Luurssen

GROEP VAN DEN BROEK

Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 4 Tegen: 34 Totaal: 38

Raadsvoorstel 'Perspectiefnota 2025-2028'

GROENLINKS ARNHEM	D66 arnhem	VVD Arnhem	Partij voor de Dieren
Coenders	Loor	Pape	De Groot
Simonis	Brandts	Maref	Hogenhout
Prinsen	Heemskerk	Eppich	Lu
De Boef	Zwijnepoel	Kumas	
Dayioğlu	De Vroome	Van Engelenburg	
Noomen			
Gerretschen			

DENK	Arnhem Centraal	PvdA	SP
Usta	Van der Laak	Visser	Elfrink
Bal	Manders	Aït Chrif	Roelen
	Groot	Van Munster	
	Kraaijenbrink		

CDA ARNHEM	Volt	Burger Belang Arnhem	Partij voor de Vrijheid
Koorn	Scholten	Wiggers	Verheij
	Neutkens		

		Christen Unie Arnhem	Groep van den Broek
		Nede	Luurssen
			Van den Broek

Gemeente Arnhem

Voor: 28 Tegen: 10 Totaal: 38

Raadsvoorstel 'Turap-1 2024'

GROENLINKS ARNHEM

Coenders
Simonis
Prinsen
De Boef
Dayioğlu
Noomen
Gerretschen

DENK

Usta
Bal

CDA ARNHEM

Koorn

D66 arnhem

Loor
Brandts
Heemskerk
Zwijnepoel
De Vroome

Arnhem Centraal

Van der Laak
Manders
Groot
Kraaijenbrink

Volt

Scholten
Neutkens

VVD Arnhem

Pape
Maref
Eppich
Kumas
Van Engelenburg

PvdA

Visser
Aït Chrif
Van Munster

Burger Belang Arnhem

Wiggers

Christen Unie Arnhem

Nede

Partij voor de Dieren

De Groot
Hogenhout
Lu

SP

Elfrink
Roelen

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID

Verheij

Luurssen

GROEP VAN DEN BROEK

Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 38 Tegen: 0 Totaal: 38

Motie 'Registratie doelgroepenvervoer' (24M97)

GROENLINKS ARNHEM
- Coenders
- Simonis
- Prinsen
- De Boef
- Dayioğlu
- Noomen
- Gerretschen

DENK
- Usta
- Bal

CDA ARNHEM
- Koorn

D66 arnhem
- Loor
- Brandts
- Heemskerk
- Zwijnepoel
- De Vroome

Arnhem Centraal
- Van der Laak
- Manders
- Groot
- Kraaijenbrink

Volt
- Scholten
- Neutkens

VVD Arnhem
- Pape
- Maref
- Eppich
- Kumas
- Van Engelenburg

PvdA
- Visser
- Aït Chrif
- Van Munster

Burger Belang Arnhem
- Wiggers

Christen Unie Arnhem
- Nede

Partij voor de Dieren
- De Groot
- Hogenhout
- Lu

SP
- Elfrink
- Roelen

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
- Verheij

Groep van den Broek
- Luurssen
- Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 38 Tegen: 0 Totaal: 38

Raadsvoorstel 'Jaarstukken 2023 (inclusief Financiële Jaarrapportage Projecten 2023)'

GROENLINKS ARNHEM

- Coenders
- Simonis
- Prinsen
- De Boef
- Dayioğlu
- Noomen
- Gerretschen

DENK

- Usta
- Bal

CDA ARNHEM

- Koorn

D66 arnhem

- Loor
- Brandts
- Heemskerk
- Zwijnepoel
- De Vroome

Arnhem Centraal

- Van der Laak
- Manders
- Groot
- Kraaijenbrink

Volt

- Scholten
- Neutkens

VVD Arnhem

- Pape
- Maref
- Eppich
- Kumas
- Van Engelenburg

PvdA

- Visser
- Aït Chrif
- Van Munster

Burger Belang Arnhem

- Wiggers

Christen Unie Arnhem

- Nede

Partij voor de Dieren Arnhem

- De Groot
- Hogenhout
- Lu

SP

- Elfrink
- Roelen

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID

- Verheij

- Luurssen

GROEP VAN DEN BROEK

- Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 38 Tegen: 0 Totaal: 38

GEMEENTE Arnhem

Besluit van	12 juni 2024
Zaaknummer	4222620

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het voorstel van de agendacommissie van 7 juni 2024, nummer: 4222620

besluit:

De concept-besluitenlijst van de raadsvergadering van 29 mei 2024 vast te stellen.

De griffier, De voorzitter,

RAADSVOORSTEL

Aan de gemeenteraad

Zaaknummer 4222620

Onderwerp: Vaststellen van de concept-besluitenlijst van de vergadering van 29 mei 2024

Inleiding

De Agendacommissie stelt u voor de concept-besluitenlijst van de raadsvergaderingen van 29 mei 2024 vast te stellen.

Voorstel

1. De concept-besluitenlijst van de raadsvergadering van 29 mei 2024 vast te stellen.

Bijlagen

Stukken voor gemeenteraad

– Concept-besluitenlijst van de raadsvergadering van 29 mei 2024

GEMEENTE Arnhem

RAADSVOORSTEL

Besluit van	12 juni 2024
Zaaknummer	4222620

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het voorstel van de agendacommissie van 7 juni 2024, nummer: 4222620

besluit:

1. De concept-besluitenlijst van de raadsvergadering van 29 mei 2024 vast te stellen.

De griffier, De voorzitter,

Arnhem GEMEENTE

BESLUITENLIJST VAN DE VERGADERING VAN DE
RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM OP WOENSDAG 29 mei 2024

De voorzitter: Marcouch

De griffier: Kersten

Aanwezig de leden: Aït Chrif (PvdA), De Boef (GroenLinks), Brandts (D66), Van den Broek (Groep van den Broek), Dayioğlu (GroenLinks), Van Engelenburg (VVD), Eppich (VVD), Gerretschen (GroenLinks), Groot (Arnhem Centraal), De Groot (Partij voor de Dieren), Heemskerk (D66), Hogenhout (Partij voor de Dieren), Koorn (CDA), Kraaijenbrink (Arnhem Centraal), Kumas (VVD), Van der Laak (Arnhem Centraal), Loor (D66), Lu (Partij voor de Dieren), Luurssen (Forum voor Democratie), Manders (Arnhem Centraal), Maref (VVD), Van Munster (PvdA), Nede (ChristenUnie), Neutkens (Volt), Noomen (GroenLinks), Pape (VVD), Prinsen (GroenLinks), Roelen (SP), Scholten (Volt), Simonis (GroenLinks), Usta (DENK), Visser (PvdA), de Vroome (D66), Wiggers (Burger Belang Arnhem),

Afwezig de leden: Bal (DENK), Coenders (GroenLinks), Elfrink (SP), Verheij (PVV), Van der Laak (Arnhem Centraal)

Aanwezig de wethouders: Bouwkamp, Van de Geijn, Kundić, Lauriks, Roelofs, Smeulders en Van der Wel

Begintijd vergadering: 21.15 uur

Eindtijd vergadering: 23.20 uur

BESLUITEN:
Agendapunt:

4.4 Vaststellen van de concept-besluitenlijst van de vergadering van 24 april 2024	Het voorstel is met algemene stemmen aangenomen.
4.5 Vaststellen van de lijst van ingekomen stukken en ter inzage gelegde stukken voor de gemeenteraad	Het voorstel is met algemene stemmen aangenomen.
5.1 Vaststellen: Wijziging Gemeenschappelijke Regeling Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden	Het voorstel is met algemene stemmen aangenomen.
6.1 Vaststellen: Mandaatbesluit mer-beoordelingsbesluit	Het voorstel is met 33 stemmen voor en 1 stem tegen aangenomen.
6.2 Vaststellen: Zienswijze MGR sociaal domein conceptbegroting 2025 en begrotingswijziging 2024	Het voorstel is met algemene stemmen aangenomen.
6.3 Vaststellen: Wijziging gemeenschappelijke regeling Intergemeentelijke uitvoeringsorganisatie De Connectie	Het voorstel is met algemene stemmen aangenomen.
6.3 Vaststellen: Wijziging gemeenschappelijke regeling regio Arnhem-Nijmegen	Het voorstel is met algemene stemmen aangenomen.
6.4 Vaststellen: Toestemming voor wijziging Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Regio Arnhem	Het voorstel is met algemene stemmen aangenomen.
6.5 Vaststellen: Zienswijze Ontwerpbegroting Gelders Archief 2025	Het voorstel is met 33 stemmen voor en 1 stem tegen aangenomen.
6.6 Vaststellen: Aanpassen Re-integratie verordening; mogelijk maken deelname jongeren aan proef Bijverdien beloning voor deeltijdwerk	Het voorstel is met 33 stemmen voor en 1 stem tegen aangenomen.
7.1 Vaststellen: Ontwerp Meerjarenprogrammabegroting BVO DRAN 2025-2028	Het amendement 'Kwaliteit van dienstverlening moet snel omhoog' (24A15) van de fracties SP en ChristenUnie is met 12 stemmen voor en 22 stemmen tegen verworpen. Het amendement 'Inzicht in kwaliteit, gebruik en financiën voor verbetering doelgroepenvervoer' (24A16) van de fracties D66, GroenLinks, PvdA en VVD is met 27 stemmen voor en 7 stemmen tegen aangenomen. De motie 'Zorg voor centrale klachtenregistratie' (24M66) van de fracties SP en ChristenUnie is met 14 stemmen voor en 20 stemmen tegen verworpen. De motie 'Zelfstandig reizen inzichtelijk maken' (24M67) van de fracties ChristenUnie, SP en VVD is met 28 stemmen voor en 6 stemmen tegen aangenomen. De motie ‘Van afkeuring’ (24M68) is met 5 stemmen voor en 29 stemmen tegen verworpen.

Zaaknummer: 4202770

	Het voorstel is met 31 stemmen voor en 3 stemmen tegen aangenomen.
7.2 Vaststellen: Aanpak wachtlijst huishoudelijke ondersteuning	Het amendement 'Huishoudelijk werk moeten we niet gelijkstellen aan gezonde sportieve beweging' (24A14) van de fracties Arnhem Centraal en ChristenUnie is met 15 stemmen voor en 19 stemmen tegen verworpen. Het amendement 'Inzet innovatieve middelen faciliteren' (24A18) van de fracties Volt en ChristenUnie is met 25 stemmen voor en 9 stemmen tegen aangenomen. Het amendement 'De werklast echt verlagen' (24A13) van de fracties ChristenUnie en Volt is niet in stemming gebracht gezien de verstrekkendheid van het aangenomen amendement 24A18. De motie 'Kwetsbare mensen verdienen bescherming' (24M63) van de fractie Arnhem Centraal is met 15 stemmen voor en 19 stemmen tegen verworpen. Het voorstel is met 32 stemmen voor en 2 stemmen tegen aangenomen.
7.3 Vaststellen: Gebiedsvisie Presikhaaf 3	Het voorstel is met 32 stemmen voor en 2 stemmen tegen aangenomen.
7.4 Vaststellen: Startnotitie gebiedsontwikkeling Houtmanlocatie	Het voorstel is met 32 stemmen voor en 2 stemmen tegen aangenomen.
7.5 Vaststellen: Startnotitie gebiedsontwikkeling Kermisland 110	Het voorstel is met 32 stemmen voor en 2 stemmen tegen aangenomen.

De griffier,

De voorzitter,

Bijlage: Overzicht stemmingen PA 29 mei 2024

GEMEENTE Arnhem

Besluit van	12 juni 2024
Zaaknummer	4222620

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het voorstel van de agendacommissie van 7 juni 2024, nummer: 4222620

besluit:

De "Lijst van ingekomen Stukken" van 24 mei 2024 tot en met 5 juni 2024 vast te stellen.

De griffier,

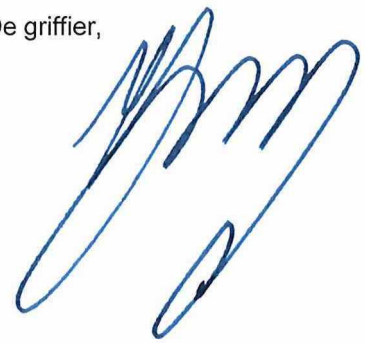

De voorzitter,

RAADSVOORSTEL

Aan de gemeenteraad

Zaaknummer 4222620

Onderwerp: Vaststellen van de lijst van ingekomen stukken voor de raadsvergadering van 29 mei 2024

Inleiding

De Agendacommissie stelt u voor de "Lijst van Ingekomen Stukken" van 24 mei 2024 tot en met 5 juni 2024 vast te stellen.

Als raadslid kunt u de ingekomen stukken inzien via het Bestuurlijk Informatiesysteem (iBabs).

Voorstel

1. De "Lijst van ingekomen Stukken" van 24 mei 2024 tot en met 5 juni 2024 vast te stellen.

Bijlagen

Stukken voor gemeenteraad

- Lijst van Ingekomen stukken (24 mei 2024 tot en met 5 juni 2024)

Gemeente Arnhem

RAADSVOORSTEL

Besluit van	12 juni 2024
Zaaknummer	4222620

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het voorstel van de agendacommissie van 7 juni 2024, nummer: 4222620

besluit:

1. De "Lijst van ingekomen Stukken" van 24 mei 2024 tot en met 5 juni 2024 vast te stellen.

De griffier, De voorzitter,

GEMEENTE Arnhem

Lijst van Ingekomen stukken (24 mei 2024 tot en met 5 juni 2024)			
Datum	**Afzender**	**Titel**	**Advies**
24-05-2024	J Severin	Verkeerssituatie Arnhem Centraal-Stationsplein-Utrechtsestraat	In handen stellen van het college van B&W ter afdoening, verzoek kopie antwoordbrief/mail aan raad
24-05-2024	S. van den Broek	Vertrek uit CDA fractie	Voor kennisgeving aannemen
28-05-2024	Raad van State	Voorlopige jaarstukken 2023 BVO DRAN	Kennisgeving instelling hoger beroep tegen uitspraak rechtbank Gelderland inzake het vestigen van de wvg Schaapsdrift en omstreken
31-05-2024	Extinction Rebellion Arnhem	Brief aan raad en college Arnhem	Kopie van aan college en/of burgemeester gerichte mail/brief, voor kennisgeving aannemen
04-06-2024	Contactgroep Elden	Twijfel inzake besluitvorming AZC Elderhoeve; tijdelijk naar permanent	In handen stellen van het college van B&W ter afdoening, verzoek kopie antwoordbrief/mail aan raad

GEMEENTE Arnhem

Besluit van 12 juni 2024

Zaaknummer 4195472

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 21 mei 2024, zaaknummer 4195472;

gelet op de artikelen 147, 216, 225, 234, 235 van de Gemeentewet en
gelet op artikel 149 van de Gemeentewet en artikel 173, tweede lid, van de Wegenverkeerswet 1994;

besluit:

vast te stellen de volgende verordening tot wijziging van de

VERORDENING PARKEREN EN PARKEERBELASTINGEN 2024 en
WEGSLEEPVERORDENING GEMEENTE ARNHEM 2023

Artikel I Wijziging Verordening parkeren en parkeerbelastingen 2024

In de 'Tarieventabel behorend bij verordening 'Parkeren en Parkeerbelasting 2024' van 8 november 2023' wordt hetgeen is opgenomen onder het kopje **'De kosten als bedoeld in artikel 10 bedragen'** vervangen door:

• De kosten van de naheffingsaanslag van de belasting als bedoeld in art 2 onderdeel a bedragen:	76,70
• De kosten van het overbrengen van het voertuig bedragen	
- voorrijkosten maandag t/m zondag dag en nacht:	138,81
- sleepkosten ma-vrij 08.00-18.00 uur:	231,35
- sleepkosten ma-vrij 18.00-08.00 uur en za, zo en feestdagen:	289,19
• De kosten van bewaren van het voertuig bedragen	
- voor de eerste 24 uur of gedeelte daarvan:	34,70
- voor elke volgende dag of gedeelte daarvan:	18,51
- afgiftevergoeding ma-vrij 18.00-08.00 uur en za, zo en feestdagen	92,54

Artikel II Wijziging Wegsleepverordening gemeente Arnhem 2023

A. Artikel 3 wordt vervangen door:
'Artikel 3 Plaats bewaring voertuigen en openingstijden
1. Als plaats van bewaring van voertuigen wordt aangewezen: Van Eijck, Dijkgraaf 24, 6921RL Duiven.
2. De openingstijden van de in het eerste lid bedoelde bewaarplaats(en) zijn: maandag tot en met vrijdag van 08.00 - 18.00 uur.'

B. Artikel 4 wordt vervangen door:
'**Artikel 4 Kosten overbrengen en bewaren voertuigen**

1. De kosten van het overbrengen van een voertuig naar de bewaarplaats bedragen:
   a. basistarief/voorrijkosten maandag tot en met zondag, dag en nacht: € 138,81;
   b. sleepkosten maandag tot en met vrijdag 08.00 - 18.00 uur: € 231,35;
   c. sleepkosten maandag tot en met vrijdag 18.00 - 08.00 uur : € 289,19;
   d. sleepkosten zaterdag, zondag en feestdagen: € 289,19.
2. De kosten van het bewaren van een voertuig bedragen:
   a. voor de eerste 24 uur of gedeelte daarvan: € 34,70;
   b. voor elke volgende dag of gedeelte daarvan: € 18,51;
   c. afgiftevergoeding maandag tot en met vrijdag 18.00 – 08.00 uur en zaterdag, zondag en feestdagen: € 92,54'

Artikel III Inwerkingtreding en citeertitel

1. Dit besluit treedt in werking op de eerste dag na die van de bekendmaking.
2. Dit besluit wordt aangehaald als: Wijziging tarieven wegslepen Parkeerverordening en Wegsleepverordening 2024.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van 12 juni 2024.

De griffier,

De voorzitter,

Toelichting op het wijzigingsbesluit

Verordening parkeren en parkeerbelastingen 2024

Bestaande tekst	*Nieuwe tekst*
Tarieventabel behorend bij verordening 'Parkeren en Parkeerbelasting 2024' van 8 november 2023	Tarieventabel behorend bij verordening 'Parkeren en Parkeerbelasting 2024' van 8 november 2023
De kosten als bedoeld in artikel 10 bedragen	De kosten als bedoeld in artikel 10 bedragen
• De kosten van de naheffingsaanslag van de belasting als bedoeld in art 2 onderdeel a bedragen: 76,70 • De kosten van het overbrengen van het voertuig bedragen - voorrijkosten maandag t/m zondag dag en nacht: *130,94* - sleepkosten ma-vrij 08.00-18.00 uur: *218,23* - sleepkosten ma-vrij 18.00-08.00 uur en za, zo en feestdagen: *272,79* • De kosten van bewaren van het voertuig bedragen - voor de eerste 24 uur of gedeelte daarvan: *32,73* - voor elke volgende dag of gedeelte daarvan: *17,46* - afgiftevergoeding ma-vrij 18.00-08.00 uur en za, zo en feestdagen *87,29*	• De kosten van de naheffingsaanslag van de belasting als bedoeld in art 2 onderdeel a bedragen: 76,70 • De kosten van het overbrengen van het voertuig bedragen - voorrijkosten maandag t/m zondag dag en nacht: **138,81** - sleepkosten ma-vrij 08.00-18.00 uur: **231,35** - sleepkosten ma-vrij 18.00-08.00 uur en za, zo en feestdagen: **289,19** • De kosten van bewaren van het voertuig bedragen - voor de eerste 24 uur of gedeelte daarvan: **34,70** - voor elke volgende dag of gedeelte daarvan: **18,51** - afgiftevergoeding ma-vrij 18.00-08.00 uur en za, zo en feestdagen **92,54**

Wegsleepverordening gemeente Arnhem 2023

Bestaande tekst	*Nieuwe tekst*
Artikel 3 Plaats bewaring voertuigen en openingstijden	Artikel 3 Plaats bewaring voertuigen en openingstijden
1. Als plaats van bewaring van voertuigen wordt aangewezen: Van Eijck, *Dr. Lelyweg 6, 6827 BH Arnhem.* 2. De openingstijden van de in het eerste lid bedoelde bewaarplaats(en) zijn op maandag tot en met vrijdag van 08.00 - *17.00* uur.	1. Als plaats van bewaring van voertuigen wordt aangewezen: Van Eijck, **Dijkgraaf 24, 6921RL Duiven**. 2. De openingstijden van de in het eerste lid bedoelde bewaarplaats(en) zijn:

	maandag tot en met vrijdag van 08.00 - **18.00** uur.'
Artikel 4 Kosten overbrengen en bewaren voertuigen	Artikel 4 Kosten overbrengen en bewaren voertuigen
1. De kosten van het overbrengen van een voertuig naar de bewaarplaats bedragen: a. basistarief/voorrijkosten maandag tot en met zondag, dag en nacht: *€ 113,87*; b. sleepkosten maandag tot en met vrijdag 08.00 - 18.00 uur: *€ 197,06*; c. sleepkosten maandag tot en met vrijdag 18.00 uur - 08.00: *€ 225,63*; d. d.sleepkosten zaterdag, zondag en feestdagen: *€ 225,63.* 2. De kosten van het bewaren van een voertuig bedragen: *a. € 29,97 voor het eerste etmaal of een gedeelte daarvan;* *b. € 12,58 voor elk volgend half etmaal of een gedeelte daarvan.*	1. De kosten van het overbrengen van een voertuig naar de bewaarplaats bedragen: a. basistarief/voorrijkosten maandag tot en met zondag, dag en nacht: **€ 138,81**; b. sleepkosten maandag tot en met vrijdag 08.00 - 18.00 uur: **€ 231,35**; c. sleepkosten maandag tot en met vrijdag 18.00 - 08.00 uur : **€ 289,19**; d. sleepkosten zaterdag, zondag en feestdagen: **€ 289,19**. 2. De kosten van het bewaren van een voertuig bedragen: **a. voor de eerste 24 uur of gedeelte daarvan: € 34,70;** **b. voor elke volgende dag of gedeelte daarvan: € 18,51;** **c. afgiftevergoeding maandag tot en met vrijdag 18.00 – 08.00 uur en zaterdag, zondag en feestdagen: € 92,54**

GEMEENTERAAD ARNHEM
BEHANDELADVIES

Raadsvoorstel ‘Wijziging Wegsleepverordening 2023 & Verordening parkeren en parkeerbelasting 2024’

Fasering

- ☐ Informatieve bespreking
- ☐ Meningsvormende bespreking
- ☐ Bespreking Moties & Amendementen
- ☑ Besluitvormende vergadering

Procedure:

Datum vergadering
12-06-2024

Type voorstel
Raadsvoorstel van college van B&W

Spreekrecht publiek?
Nee

Voorgesteld resultaat:
Besluitvorming

Voorgesteld besluit / Kernboodschap

De raad wordt voorgesteld om de ‘Verordening parkeren en parkeerbelasting 2024’ en de ‘Wegsleepverordening 2023’ te wijzigen.

Aandachtspunten

Het college stelt voor om de ‘Verordening parkeren en parkeerbelasting 2024’ en de ‘Wegsleepverordening 2023’ te wijzigen. Het gaat hier niet over het inhoudelijk wijzigen van het beleid. In beide verordeningen worden de nieuwe tarieven vastgesteld en wordt het nieuwe adres van de berger opgenomen. De tarieven zijn aangeleverd door de berger en worden ook aan de berger uitbetaald, voor de gemeente zijn er dus geen financiële consequenties met deze wijzigingen. De nieuwe bedragen zijn een indexatie van de vorige bedragen. Eerdere wijzigingen van deze verordeningen over dit onderwerp zijn ook altijd direct ter besluitvorming geagendeerd.

Direct ter besluitvorming
Het Dagelijks Bestuur van de Agendacommissie heeft besloten dit voorstel direct, dat wil zeggen zonder voorafgaande raadskamerbespreking, toe te voegen aan de agenda van de besluitvormende vergadering.

Contactgegevens

Portefeuillehouder:
Nermina Kundic

Ambtenaar
Remy Baas
remy.baas@arnhem.nl
06-53557045

Raadsadviseur
Steffan Vos
steffan.vos@arnhem.nl
06-31114958

Moties en Toezeggingen

Niet van toepassing

RAADSVOORSTEL

Aan de gemeenteraad

Zaaknummer 4195472

Onderwerp: Wijziging Wegsleepverordening 2023 & Verordening parkeren en parkeerbelasting 2024

Kernboodschap

Met de wijziging van de Wegsleepverordening 2023 en Verordening Parkeren en Parkeerbelasting 2024 worden de nieuwe, geïndexeerde tarieven en het nieuwe adres van de berger vastgelegd.

Voorstel

1. De Verordening tot wijziging van de Verordening parkeren en parkeerbelasting 2024 en Wegsleepverordening 2023 vast te stellen..

Inleiding

De wegsleepverordening regelt de toepassing van de bevoegdheid van het college van burgemeester en wethouders tot het wegslepen van voertuigen. Het wegslepen van een voertuig moet worden gezien als een bijzondere vorm van bestuursdwang. In de Algemene wet bestuursrecht (Awb) zijn algemene regels gesteld over de toepassing van bestuursdwang. De Wegenverkeerswet 1994 bevat bepalingen over deze bijzondere vorm van spoedeisende bestuursdwang. De wijziging van de tarieven (indexering) vindt plaats na advies van de brancheverenigingen van bergers. Dit advies wordt medio april/mei uitgebracht. Vandaar dat de wijziging van de tarieven voor het wegslepen niet per 1 januari wordt vastgelegd, maar medio april/mei.

Beoogd effect

De wegsleepverordening heeft als doel hinderlijk en gevaarlijk geparkeerde voertuigen weg te slepen ter bevordering van de verkeersveiligheid. In de Verordening Parkeren en Parkeerbelasting worden de tarieven vastgelegd die betrekken hebben op het parkeren en stallen van auto's. Met de voorliggende wijziging worden de nieuwe, geïndexeerde tarieven voor het wegslepen van voertuigen en het nieuwe adres van de sleper vastgelegd.

Arnhem GEMEENTE

Argumenten

1.1 *In de Wegsleepverordening 2023 worden de nieuwe tarieven en het nieuwe adres van de berger vastgesteld.*

Op grond van een overeenkomst met de berger worden de tarieven jaarlijks geïndexeerd. De verhoging wordt vastgelegd in de Wegsleepverordening 2023. Daarnaast is het adres van de berger gewijzigd. Ook dit wordt vastgelegd in de Wegsleepverordening 2023.

1.2 *In de Verordening Parkeren en Parkeerbelasting 2024 worden de nieuwe tarieven voor het wegslepen vastgesteld.*

De nieuwe tarieven worden zowel in de Wegsleepverordening als in de Verordening Parkeren en parkeerbelasting geformaliseerd.

Kanttekeningen en risico's

Niet van toepassing

Participatie

Niet van toepassing

Financiën

De verordening heeft betrekking op het toepassen van bestuursdwang indien een voertuig dusdanig hinderlijk of verkeersgevaarlijk staat dat wegslepen noodzakelijk is. De kosten voor het wegslepen en bewaren van voertuigen worden geheel betaald door de eigenaar van de betreffende auto. Deze kosten worden rechtstreeks betaald aan de berger (Van Eijk), het zijn kosten die hen toekomen in verband met hun inzet. De Wegsleepverordening 2023 kent derhalve geen financiële gevolgen.

Uitvoering

Het wijzigingsbesluit treedt in werking 1 dag na publicatie.

Communicatie

Het wijzigingsbesluit wordt gepubliceerd.

RAADSVOORSTEL

Besluit van	
Zaaknummer	4195472

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 21 mei 2024, zaaknummer 4195472;

gelet op de artikelen 147, 216, 225, 234, 235 van de Gemeentewet en
gelet op artikel 149 van de Gemeentewet en artikel 173, tweede lid, van de Wegenverkeerswet 1994;

besluit:

vast te stellen de volgende verordening tot wijziging van de

VERORDENING PARKEREN EN PARKEERBELASTINGEN 2024 en
WEGSLEEPVERORDENING GEMEENTE ARNHEM 2023

Artikel I Wijziging Verordening parkeren en parkeerbelastingen 2024

In de 'Tarieventabel behorend bij verordening 'Parkeren en Parkeerbelasting 2024' van 8 november 2023' wordt hetgeen is opgenomen onder het kopje '**De kosten als bedoeld in artikel 10 bedragen'** vervangen door:

- De kosten van de naheffingsaanslag van de belasting als bedoeld in art 2 onderdeel a bedragen: 76,70
- De kosten van het overbrengen van het voertuig bedragen
  - voorrijkosten maandag t/m zondag dag en nacht: 138,81
  - sleepkosten ma-vrij 08.00-18.00 uur: 231,35
  - sleepkosten ma-vrij 18.00-08.00 uur en za, zo en feestdagen: 289,19
- De kosten van bewaren van het voertuig bedragen
  - voor de eerste 24 uur of gedeelte daarvan: 34,70
  - voor elke volgende dag of gedeelte daarvan: 18,51
  - afgiftevergoeding ma-vrij 18.00-08.00 uur en za, zo en feestdagen 92,54

Artikel II Wijziging Wegsleepverordening gemeente Arnhem 2023

A. Artikel 3 wordt vervangen door:
'**Artikel 3 Plaats bewaring voertuigen en openingstijden**
1. Als plaats van bewaring van voertuigen wordt aangewezen: Van Eijck, Dijkgraaf 24, 6921RL Duiven.
2. De openingstijden van de in het eerste lid bedoelde bewaarplaats(en) zijn: maandag tot en met vrijdag van 08.00 - 18.00 uur.'

Arnhem GEMEENTE

B. Artikel 4 wordt vervangen door:
‘**Artikel 4 Kosten overbrengen en bewaren voertuigen**

1. De kosten van het overbrengen van een voertuig naar de bewaarplaats bedragen:
   a. basistarief/voorrijkosten maandag tot en met zondag, dag en nacht: € 138,81;
   b. sleepkosten maandag tot en met vrijdag 08.00 - 18.00 uur: € 231,35;
   c. sleepkosten maandag tot en met vrijdag 18.00 - 08.00 uur : € 289,19;
   d. sleepkosten zaterdag, zondag en feestdagen: € 289,19.
2. De kosten van het bewaren van een voertuig bedragen:
   a. voor de eerste 24 uur of gedeelte daarvan: € 34,70;
   b. voor elke volgende dag of gedeelte daarvan: € 18,51;
   c. afgiftevergoeding maandag tot en met vrijdag 18.00 – 08.00 uur en zaterdag, zondag en feestdagen: € 92,54’

Artikel III Inwerkingtreding en citeertitel

1. Dit besluit treedt in werking op de eerste dag na die van de bekendmaking.
2. Dit besluit wordt aangehaald als: Wijziging tarieven wegslepen Parkeerverordening en Wegsleepverordening 2024.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van [datum].

De griffier, De voorzitter,

Toelichting op het wijzigingsbesluit

Verordening parkeren en parkeerbelastingen 2024

Bestaande tekst	*Nieuwe tekst*
Tarieventabel behorend bij verordening 'Parkeren en Parkeerbelasting 2024' van 8 november 2023	Tarieventabel behorend bij verordening 'Parkeren en Parkeerbelasting 2024' van 8 november 2023
De kosten als bedoeld in artikel 10 bedragen	De kosten als bedoeld in artikel 10 bedragen
• De kosten van de naheffingsaanslag van de belasting als bedoeld in art 2 onderdeel a bedragen: 76,70 • De kosten van het overbrengen van het voertuig bedragen - voorrijkosten maandag t/m zondag dag en nacht: *130,94* - sleepkosten ma-vrij 08.00-18.00 uur: *218,23* - sleepkosten ma-vrij 18.00-08.00 uur en za, zo en feestdagen: *272,79* • De kosten van bewaren van het voertuig bedragen - voor de eerste 24 uur of gedeelte daarvan: *32,73* - voor elke volgende dag of gedeelte daarvan: *17,46* - afgiftevergoeding ma-vrij 18.00-08.00 uur en za, zo en feestdagen *87,29*	• De kosten van de naheffingsaanslag van de belasting als bedoeld in art 2 onderdeel a bedragen: 76,70 • De kosten van het overbrengen van het voertuig bedragen - voorrijkosten maandag t/m zondag dag en nacht: **138,81** - sleepkosten ma-vrij 08.00-18.00 uur: **231,35** - sleepkosten ma-vrij 18.00-08.00 uur en za, zo en feestdagen: **289,19** • De kosten van bewaren van het voertuig bedragen - voor de eerste 24 uur of gedeelte daarvan: **34,70** - voor elke volgende dag of gedeelte daarvan: **18,51** - afgiftevergoeding ma-vrij 18.00-08.00 uur en za, zo en feestdagen **92,54**

Wegsleepverordening gemeente Arnhem 2023

Bestaande tekst	*Nieuwe tekst*
Artikel 3 Plaats bewaring voertuigen en openingstijden	Artikel 3 Plaats bewaring voertuigen en openingstijden
1. Als plaats van bewaring van voertuigen wordt aangewezen: Van Eijck*, Dr. Lelyweg 6, 6827 BH Arnhem.* 2. De openingstijden van de in het eerste lid bedoelde bewaarplaats(en) zijn op maandag tot en met vrijdag van 08.00 - *17.00* uur.	1. Als plaats van bewaring van voertuigen wordt aangewezen: Van Eijck, **Dijkgraaf 24, 6921RL Duiven**. 2. De openingstijden van de in het eerste lid bedoelde bewaarplaats(en) zijn:

	maandag tot en met vrijdag van 08.00 - **18.00** uur.'
Artikel 4 Kosten overbrengen en bewaren voertuigen	Artikel 4 Kosten overbrengen en bewaren voertuigen
1. De kosten van het overbrengen van een voertuig naar de bewaarplaats bedragen: a. basistarief/voorrijkosten maandag tot en met zondag, dag en nacht: *€ 113,87*; b. sleepkosten maandag tot en met vrijdag 08.00 - 18.00 uur: *€ 197,06*; c. sleepkosten maandag tot en met vrijdag 18.00 uur - 08.00: *€ 225,63*; d. d.sleepkosten zaterdag, zondag en feestdagen: *€ 225,63*. 2. De kosten van het bewaren van een voertuig bedragen: *a. € 29,97 voor het eerste etmaal of een gedeelte daarvan;* *b. € 12,58 voor elk volgend half etmaal of een gedeelte daarvan.*	1. De kosten van het overbrengen van een voertuig naar de bewaarplaats bedragen: a. basistarief/voorrijkosten maandag tot en met zondag, dag en nacht: **€ 138,81**; b. sleepkosten maandag tot en met vrijdag 08.00 - 18.00 uur: **€ 231,35**; c. sleepkosten maandag tot en met vrijdag 18.00 - 08.00 uur : **€ 289,19**; d. sleepkosten zaterdag, zondag en feestdagen: **€ 289,19**. 2. De kosten van het bewaren van een voertuig bedragen: **a. voor de eerste 24 uur of gedeelte daarvan: € 34,70;** **b. voor elke volgende dag of gedeelte daarvan: € 18,51;** **c. afgiftevergoeding maandag tot en met vrijdag 18.00 – 08.00 uur en zaterdag, zondag en feestdagen: € 92,54**

GEMEENTE Arnhem

Besluit van 12 juni 2024

Zaaknummer 4167581

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 21 mei 2024, nummer: 4167581;

gelet op artikel 1 lid 3 van de Gemeentewet en artikel 32 van de Gemeenschappelijke Regeling Regio Arnhem-Nijmegen;

besluit:

Geen gebruik te maken van de mogelijkheid tot het indienen van een zienswijze over de wijziging van de Gemeenschappelijke regeling Regio Arnhem-Nijmegen.

De griffier,

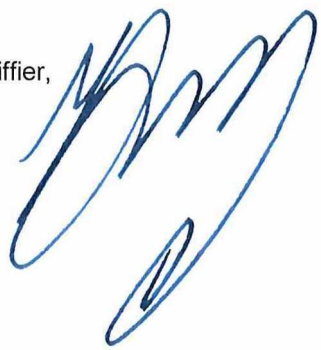

De voorzitter,

GEMEENTERAAD ARNHEM
BEHANDELADVIES

Raadsvoorstel “Zienswijze 3e wijziging Gemeenschappelijke regeling Regio Arnhem-Nijmegen”

Fasering

- ☐ Informatieve bespreking
- ☐ Meningsvormende bespreking
- ☐ Bespreking Moties & Amendementen
- ☑ Besluitvormende vergadering

Procedure:

Datum vergadering
12-06-2024

Type voorstel
Raadsvoorstel van college van B&W

Spreekrecht publiek?
Nee

Voorgesteld resultaat:
Besluitvorming

Voorgesteld besluit / Kernboodschap

De raad wordt voorgesteld geen zienswijzebrief te versturen naar aanleiding van de voorgenomen wijziging van de gemeenschappelijke regeling Regio Arnhem-Nijmegen.

Aandachtspunten

Het college stelt voor om geen zienswijze in te dienen op de voorgenomen wijziging van de gemeenschappelijke regeling van de Groene Metropoolregio naar aanleiding van de uitreding van de gemeente Montferland per 1 januari 2025. Het uittreden van de gemeente Montferland leidt niet tot een verhoging van de bijdrage van Arnhem. De gevolgen van de uittreding voor Arnhem zijn zeer beperkt.

Direct ter besluitvorming
Het Dagelijks Bestuur van de Agendacommissie heeft besloten dit voorstel direct, dat wil zeggen zonder voorafgaande raadskamerbespreking, toe te voegen aan de agenda van de besluitvormende vergadering.

Contactgegevens

Portefeuillehouder:
Ahmed Marcouch
Nermina Kundic

Ambtenaar
Yvonne Hazelaar
yvonne.hazelaar@arnhem.nl
+31631114889

Raadsadviseur
Willem Lammers
willem.lammers@arnhem.nl
+31631107951

Moties en Toezeggingen

Niet van toepassing

RAADSVOORSTEL

Aan de gemeenteraad

Zaaknummer 4167581

Onderwerp: Zienswijze 3e wijziging Gemeenschappelijke regeling Regio Arnhem-Nijmegen

Kernboodschap

De gemeente Montferland heeft aangegeven per 1 januari 2025 niet langer deel te willen uitmaken van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen (GMR). Daarom moet de gemeenschappelijke regeling worden gewijzigd. Wij stellen de raad voor om hierover geen zienswijze uit te brengen.

Voorstel

1. Geen gebruik te maken van de mogelijkheid tot het indienen van een zienswijze over de wijziging van de Gemeenschappelijke regeling Regio Arnhem-Nijmegen

Inleiding

De gemeente Montferland heeft aangegeven per 1 januari 2025 niet langer deel te willen uitmaken van de Gemeenschappelijke regeling Regio Arnhem-Nijmegen (Groene Metropoolregio). Daarom moet de regeling gewijzigd worden.

Beoogd effect

Met dit voorstel wordt voorzien in de bepaling van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) dat de raad om een zienswijze gevraagd moet worden in het geval van de wijziging van een gemeenschappelijke regeling.

Argumenten

1.1	*Door de uittreding van de gemeente Montferland moet de regeling worden gewijzigd.*
	In artikel 1 van de regeling worden de gemeenten genoemd die deelnemen aan de regeling. Hierin moet de naam van de gemeente Montferland worden geschrapt.
1.2.	*De financiële bijdragen van de andere deelnemende gemeenten worden niet verhoogd*

GEMEENTE Arnhem

	In de GMR zijn richtlijnen afgesproken die in werking treden in het geval een gemeente aangeeft te willen uittreden. Volgens deze richtlijnen is een procedure doorlopen, waarbij ook naar de financiële aspecten is gekeken. Geconstateerd is dat het wegvallen van de bijdrage van de gemeente Montferland niet leidt tot een extra financiële bijdrage van de andere gemeenten.

Kanttekeningen en risico's

1.1	Niet van toepassing
1.2.	Niet van toepassing

Participatie

Niet van toepassing.

Financiën

Dit voorstel heeft geen financiële gevolgen. De uittreding van Montferland leidt niet tot een extra verhoging van de inwonerbijdrage anders dan de gebruikelijke indexatie.

Uitvoering

Het bestuur van de GMR zal worden geïnformeerd over het raadsbesluit. Nadat de zienswijzen van alle raden bekend zijn volgt na het zomerreces nog een tweede besluitronde. Dan wordt het wijzigingsbesluit voor toestemming aan alle raden voorgelegd. De colleges stellen de regeling vervolgens definitief vast.

Communicatie

Openbaarmaking verloopt via de normale procedure.

Bijlagen

Stukken voor gemeenteraad

- Aanbiedingsbrief wijziging Gemeenschappelijke Regeling
- Besluit tot wijziging van de Gemeenschappelijke Regeling regio Arnhem-Nijmegen

RAADSVOORSTEL

Besluit van	
Zaaknummer	4167581

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 21 mei 2024, nummer: 4167581;

gelet op artikel 1 lid 3 van de Gemeentewet en artikel 32 van de Gemeenschappelijke Regeling Regio Arnhem-Nijmegen;

besluit:

1. Geen gebruik te maken van de mogelijkheid tot het indienen van een zienswijze over de wijziging van de Gemeenschappelijke regeling Regio Arnhem-Nijmegen

De griffier, De voorzitter,

GEMEENTE Arnhem

Aan colleges van de deelnemende gemeenten
in de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen
(m.u.v. het college van Montferland).

Datum	:	15 april 2024
Uw kenmerk	:	
Ons kenmerk	:	2024-GMDB-20
Contactpersoon	:	Henk van den Berg
Telefoonnummer	:	06-46736374

Onderwerp: wijziging gemeenschappelijke regeling uittreding Montferland.

Geacht college,

Inleiding
Het is u bekend dat de het college van Montferland heeft laten weten dat zij de samenwerking binnen de Groene Metropoolregio wenst te beëindigen. In haar vergadering van 10 april jl. heeft het algemeen bestuur de hoogte van de uittredingsvergoeding vastgesteld, conform de daarvoor door het algemeen bestuur vastgestelde Richtlijnen.

Aanpassing gemeenschappelijke regeling
De volgende stap is dat het algemeen bestuur een aanpassing van de gemeenschappelijke regeling voorstelt aan de overige deelnemende gemeenten. Dit voorstel is ook op 10 april jl. geaccordeerd. Hierbij bieden wij u de aanpassing aan. De wijziging van de gemeenschappelijke regeling voorziet in het schrappen van de gemeente Montferland in de aanhef van de regeling. Voor het overige blijft de gemeenschappelijke regeling ongewijzigd.

De te zetten stappen
Analoog als de recente herziening van de gemeenschappelijke regeling als gevolg van de wijziging van de Wet gemeenschappelijke regeling vraagt de procedure om de volgende stappen:
- stap 1: Eerst vraagt het college de gemeenteraad om een zienswijze
- stap 2: Uw college vraagt de gemeenteraad om toestemming om de regeling te mogen wijzigen.
We merken hierbij op dat genoemde Richtlijn voorschrijft dat de besluitvorming slechts betrekking kan hebben op aspecten van de nieuwe regeling en de uittreding van Montferland niet kan blokkeren.

Graag ontvangen wij van u de zienswijze van uw gemeenteraad. Na beoordeling van de 17 zienswijzen, voor zover dat noodzakelijk is, bieden wij u de wijziging aan om vervolgens uw gemeenteraad toestemming te vragen.

De uittreding van Montferland vindt plaats per 31 december 2024. Dit betekent dat er voldoende tijd is voor de noodzakelijke stappen. Graag ontvangen wij de zienswijze van uw gemeenteraad voor het zomerreces.

Afrondend
Nadere informatie over dit voorstel kunt verkrijgen bij Henk van den Berg. Eventuele juridische vragen zal hij doorgeleiden naar de ambtelijke werkgroep.

Datum: 15 april 2024
Ons kenmerk: 2024-GMDB-20

Met vriendelijke groet,
Namens het dagelijks bestuur van de Groene Metropoolregio

Drs. H.M.F. Bruls
Voorzitter

Drs. H. Tiemens
Secretaris

Bijlage: derde wijziging gemeenschappelijke regeling

i.a.a.: regiocoördinatoren, 18 griffies, werkgroep, secretaris RAC, adviseur regionale samenwerking.

Besluit tot wijziging van de Gemeenschappelijke regeling Regio Arnhem-Nijmegen

De colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten Arnhem, Berg en Dal, Beuningen, Doesburg, Druten, Duiven, Heumen, Lingewaard, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Wijchen en Zevenaar;

overwegende dat:

- zij op 1 januari 2021 een Gemeenschappelijk regeling Regio Arnhem-Nijmegen hebben getroffen waarmee het openbaar lichaam de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen is opgericht;
- het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Montferland wenst uit te treden uit deze regeling;

gelet op:
de Wet gemeenschappelijke regelingen;
de Gemeenschappelijke regeling Regio Arnhem-Nijmegen;
de toestemming van de respectievelijke gemeenteraden op grond van artikel 1, vierde lid van de Wet gemeenschappelijke regelingen;

Besluiten

de Gemeenschappelijke regeling Regio Arnhem-Nijmegen als volgt te wijzigen:

Artikel 1

Uit de aanhef wordt Montferland geschrapt en komt te luiden:
De colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten Arnhem, Berg en Dal, Beuningen, Doesburg, Druten, Duiven, Heumen, Lingewaard, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Wijchen en Zevenaar;

Artikel 2 Inwerkingtreding

Dit besluit treedt in werking na bekendmaking.

Artikel 3 Citeertitel

Dit besluit wordt aangehaald als derde wijzigingsbesluit van de “Gemeenschappelijke regeling Regio Arnhem-Nijmegen”.

Arnhem

Het college van burgemeester en wethouders van Arnhem

Ondertekend op …… te ……

J.H. de Baas
Secretaris

A. Marcouch
Burgemeester

Berg en Dal

Het college van burgemeester en wethouders van Berg en Dal

Ondertekend op …… te ……

E. van der Velde
Secretaris

M. Slinkman
Burgemeester

Beuningen

Het college van burgemeester en wethouders van Beuningen

Ondertekend op …… te ……

D. Kocken
Secretaris

D. Bergman
Burgemeester

Doesburg

Het college van burgemeester en wethouders van Doesburg

Ondertekend op …… te ……

P. Werkman
Secretaris

L. van der Meijs - van de Laar
Burgemeester

Druten

Het college van burgemeester en wethouders van Druten

Ondertekend op …… te ……

B. Janssen
Secretaris

S. Sengers
Burgemeester

Duiven

Het college van burgemeester en wethouders van Duiven

Ondertekend op …… te ……

B. Brinkman
Secretaris

H. Hieltjes
Burgemeester

Heumen

Het college van burgemeester en wethouders van Heumen

Ondertekend op …… te ……

J. de Graaf
Secretaris

J. Minses
Burgemeester

Lingewaard

Het college van burgemeester en wethouders van Lingewaard

Ondertekend op …… te ……

drs. I.P. van der Valk
Secretaris

dr. P.T.A.M. Kalfs
Burgemeester

Mook en Middelaar

Het college van burgemeester en wethouders van Mook en Middelaar

Ondertekend op …… te ……

W. Mariman
Secretaris

mr. drs. W. Gradisen
Burgemeester

Nijmegen

Het college van burgemeester en wethouders van Nijmegen

Ondertekend op …… te ……

drs. A.P.W. van de Klift
Secretaris

drs. H.M.F. Bruls
Burgemeester

Overbetuwe

Het college van burgemeester en wethouders van Overbetuwe

Ondertekend op …… te ……

P.J.E. Breukers
Secretaris

R.P. Hoytink - Roubous
Burgemeester

Renkum

Het college van burgemeester en wethouders van Renkum

Ondertekend op …… te ……

M. Wagener
Secretaris

A. Schaap
Burgemeester

Rheden

Het college van burgemeester en wethouders van Rheden

Ondertekend op …… te ……

B. Drewes
Secretaris

C. van Eert
Burgemeester

Rozendaal

Het college van burgemeester en wethouders van Rozendaal

Ondertekend op …… te ……

B. Pelgrum
Secretaris

drs. E. Weststeijn
Burgemeester

Westervoort

Het college van burgemeester en wethouders van Westervoort

Ondertekend op …… te ……

M. Sluiter
Secretaris

A. van Hout
Burgemeester

Wijchen

Het college van burgemeester en wethouders van Wijchen

Ondertekend op …… te ……

J. Hendrix
Secretaris

R. Helmer-Englebert
Burgemeester

Zevenaar

Het college van burgemeester en wethouders van Zevenaar

Ondertekend op …… te ……

D. Jansen
Secretaris

L. van Riswijk
Burgemeester

Toelichting bij het tweede wijzigingsbesluit van de Gemeenschappelijke regeling Regio Arnhem-Nijmegen

Artikelsgewijze toelichting

Artikel 1
Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Montferland heeft besloten om uit te willen treden. Dit betekent dat het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Montferland als deelnemer aan de regeling moet worden geschrapt. Hiervoor moet de regeling worden gewijzigd.

GEMEENTE Arnhem

Besluit van 12 juni 2024

Zaaknummer 4199019

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 28 mei 2024, nummer: 4199019;

gelet op artikel 3.1 van de Wet ruimtelijke ordening en artikel 6:19 van de Algemene wet bestuursrecht;

besluit:
Het bestemmingsplan 'Chw Schuytgraaf, veegplan 2017, herziening velden 26 en 27 & reparaties en detaillering' zoals vervat in verbeelding NL.IMRO.0202.1008-0302.gml met bijbehorende regels en toelichting, op ondergeschikte wijze aan te passen, door de verbeelding op onderstaande wijze aan te passen:

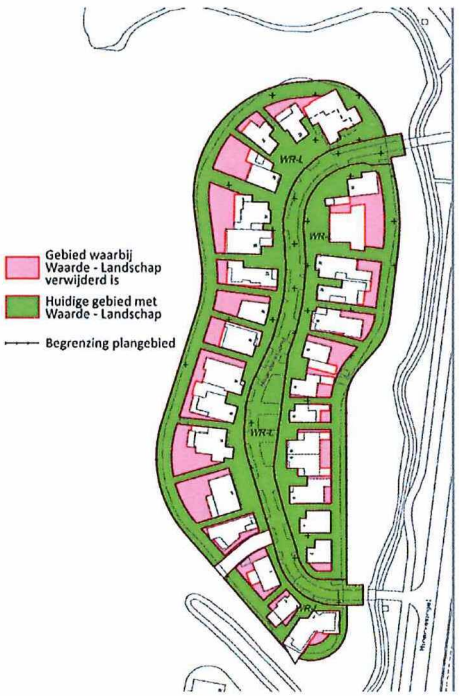

De griffier, De voorzitter,

GEMEENTERAAD ARNHEM
BEHANDELADVIES

Raadsvoorstel “Herstelbesluit 'Chw Schuytgraaf, veegplan 2017, herziening velden 26 en 27 & reparaties en detaillering'”

Fasering

- ☐ Informatieve bespreking
- ☐ Meningsvormende bespreking
- ☐ Bespreking Moties & Amendementen
- ☑ Besluitvormende vergadering

Procedure:

Datum vergadering
12-06-2024

Type voorstel
Raadsvoorstel van college van B&W

Spreekrecht publiek?
Nee

Voorgesteld resultaat:
Besluitvorming

Voorgesteld besluit / Kernboodschap

De raad wordt voorgesteld om een kleine technische omissie recht te zetten door een bestemmingsplan ten aanzien van de velden 26 en 27 Schuytgraaf aan te passen.

Aandachtspunten

Recent heeft de raad het bestemmingsplan ‘Chw Schuytgraaf herziening 26 en 27 vastgesteld. Per abuis is op de verbeelding van het bestemmingsplan van het Noordereiland een fout gemaakt: er zijn landschappelijke waardes gedeeltelijk op het bouwvlak terecht gekomen. Dit is een fout, en middels dit voorstel kan de raad dit ten gunste van de bewoners herstellen. Het betreft een kleine, technische correctie.

Direct ter besluitvorming
Het Dagelijks Bestuur van de Agendacommissie heeft besloten dit voorstel direct, dat wil zeggen zonder voorafgaande raadskamerbespreking, toe te voegen aan de agenda van de besluitvormende vergadering.

Contactgegevens

Portefeuillehouder:
Paul Smeulders

Ambtenaar
Saskia Maessen
Saskia.Maessen@arnhem.nl
06311021235

Raadsadviseur
Willem Lammers
willem.lammers@arnhem.nl
+31631107951

RAADSVOORSTEL

Aan de gemeenteraad

Zaaknummer 4199019

Onderwerp: Herstelbesluit 'Chw Schuytgraaf, veegplan 2017, herziening velden 26 en 27 & reparaties en detaillering'

Kernboodschap

Er is tijdens de digitale terinzagelegging van het vastgestelde bestemmingsplan een kennelijke fout geconstateerd. Duidelijk is geworden dat de landschappelijke waarden op het Noordereiland, per abuis en niet zoals beoogd, gedeeltelijk op het bouwvlak terecht zijn gekomen. Dit betekent dat de bewoners binnen het bouwvlak niet vergunningsvrij mogen bouwen. Dit is niet conform de toezegging aan bewoners en de communicatie aan uw raad.

Het is mogelijk om een herstelbesluit te nemen indien een plan nog niet onherroepelijk is. Om bewoners zo snel mogelijk tegemoet te komen, stellen wij dit voor.

Voorstel

1. Het bestemmingsplan 'Chw Schuytgraaf, veegplan 2017, herziening velden 26 en 27 & reparaties en detaillering', zoals vervat in verbeelding NL.IMRO.0202.1008-0302.gml met bijbehorende regels en toelichting, op ondergeschikte wijze aan te passen.

Inleiding

Op 24 april is het bestemmingsplan ‘Chw Schuytgraaf, veegplan 2017, herziening velden 26 en 27 & reparaties en detaillering’ door uw raad vastgesteld. Er is een kennelijke fout terecht gekomen op de verbeelding van het bestemmingsplan voor het Noordereiland.

In het Noordereiland werken we met bouwvlakken met daaromheen een ‘Waarde - Landschap’. De gebieden met de landschappelijke waarden worden niet gezien als erf en hier mag niet (vergunningsvrij) worden gebouwd. Naar aanleiding van zienswijzen is het bouwvlak uitgebreid. Omdat het uitgangspunt is geen ‘Waarde – Landschap’ op de bouwvlakken (dit is ook gecommuniceerd richting bewoners en uw gemeenteraad), had het gebiedje met de ‘Waarde – Landschap’ verkleind moeten worden. Per abuis is dit op verbeelding niet gedaan. Een landschappelijke waarde is zichtbaar op de pdf-versie van de verbeelding door middel van een gebied met ‘+’jes. Door het ontbreken van duidelijke ‘+’jes op de bouwvlakken, hebben wij dit gemist. Nu het plan ook digitaal te raadplegen is, is wel duidelijk zichtbaar dat hier iets mis is gegaan en willen we dit graag herstellen.

Arnhem GEMEENTE

De wetgever biedt de mogelijkheid voor het nemen van een herstelbesluit. Dat kan indien het bestemmingsplan nog niet onherroepelijk is. Deze mogelijkheid is er om dergelijke foutjes te herstellen. Omdat er in dit geval sprake is van een ondergeschikte wijziging is het niet nodig om eerst een ontwerpbesluit ter inzage te leggen, en kan er direct worden doorgegaan naar besluitvorming. Met het nemen van een herstelbesluit wordt de verbeelding gewijzigd en de fout op de verbeelding hersteld.

Indien er een beroep is ingediend zorgt dit er ook voor dat een bestemmingsplan niet onherroepelijk wordt. Ook in dit geval bestaat er de mogelijkheid om een herstelbesluit te nemen. Het is dus ook nog mogelijk om dit gebrek tijdens een eventuele beroepsprocedure te herstellen. Hierbij is wel vereist dat er een beroep wordt ingediend. Deze route verdient niet de voorkeur. De fout is gemaakt door de gemeente, derhalve is het aan de gemeente om deze fout zelf te herstellen. Een beroepsprocedure is belastend en zorgt voor een langere periode van onzekerheid bij de bewoners van het Noordereiland.

Beoogd effect

Het herstellen van een technische fout op het eerder genomen besluit.

Argumenten

1.1	*Zonder deze aanpassing heeft het plan een gebrek.*
	Er is toegezegd aan de bewoners van het Noordereiland dat op hun bouwvlak geen landschappelijke waarden zouden gelden. Ook is er geen noodzaak dat de landschappelijke waarden op deze locatie gelden. Het is in strijd met de eerdere toezeggingen aan de bewoners en niet in lijn met de intentie van de regeling om dit gebrek in stand te laten.

Kanttekeningen en risico's

1.1	*De beroepstermijn wordt verlengd.*
	Het herstelbesluit geldt als een nieuw besluit. Voor dit besluit zal wederom een beroepstermijn gelden van zes weken. Omdat het Noordereiland en de velden 26 en 27 in hetzelfde plan zitten, geldt er daarmee ook een langere beroepstermijn voor de velden 26 en 27. Dit heeft geen gevolgen voor de planning van de woningbouw.

Participatie

De bewoners die een zienswijze hebben ingediend zijn via de mail geïnformeerd over de kennelijke fout en zijn meegenomen in de procedure.

Financiën

Het plan heeft geen financiële consequenties.

Uitvoering

Het herstelbesluit wordt gepubliceerd in het digitale gemeenteblad. Na de publicatie ligt het plan zes weken ter inzage. Tijdens deze periode kunnen belanghebbenden een beroep indienen tegen het plan. Net zoals het eerdere raadsvoorstel is artikel 1.1 van de Crisis- en herstelwet (Chw) van rechtswege van toepassing.

Indien er reeds een beroep is ingediend tegen het eerdere besluit, wordt in deze beroepsprocedure automatisch ook het nieuwe besluit meegenomen.

Communicatie

Na de besluitvorming worden de indieners van een zienswijze geïnformeerd over het herstelbesluit en het vervolg.

Bijlagen

Stukken voor gemeenteraad

- Bestemmingsplan ‘Chw Schuytgraaf, veegplan 2017, herziening veld 26 en 27 & reparaties en detaillering’ – tekst
- Bestemmingsplan ‘Chw Schuytgraaf, veegplan 2017, herziening veld 26 en 27 & reparaties en detaillering’ – bijlagen
- Plankaart veld 26 en 27
- Plankaart Schemering
- Plankaart Noordereiland

RAADSVOORSTEL

Besluit van	
Zaaknummer	4199019

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 28 mei 2024, nummer: 4199019;

gelet op artikel 3.1 van de Wet ruimtelijke ordening en artikel 6:19 van de Algemene wet bestuursrecht;

besluit:

1. Het bestemmingsplan 'Chw Schuytgraaf, veegplan 2017, herziening velden 26 en 27 & reparaties en detaillering' zoals vervat in verbeelding NL.IMRO.0202.1008-0302.gml met bijbehorende regels en toelichting, op ondergeschikte wijze aan te passen, door de verbeelding op onderstaande wijze aan te passen:

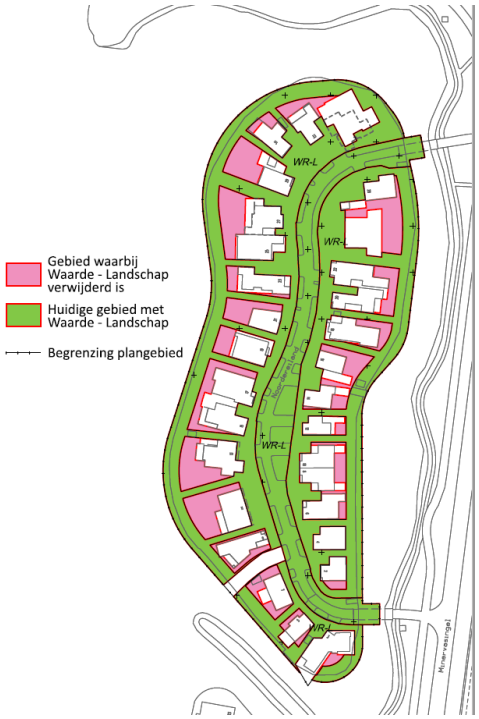

De griffier, De voorzitter,

Chw Schuytgraaf, veegplan 2017, herziening velden 26 en 27 & reparaties en detaillering

Inhoudsopgave

Hoofdstuk1 Inleiding 7
1.1 Wat is een bestemmingsplan? 7
1.2 Situering en begrenzing plangebied 7
1.2.1 Ontwikkelgebieden 7
1.2.2 Reparaties 8
1.3 Opzet bestemmingsplan 8
1.4 Geldende plannen 8

Hoofdstuk2 Beschrijving bestaande situatie 9
2.1 Inleiding 9
2.2 Historische ontwikkeling 9
2.3 Ruimtelijke en functionele structuur 10
2.3.1 Omgeving 10
2.3.2 Opzet Schuytgraaf en ontwikkeling tot op heden 11
2.3.3 Nog te ontwikkelen delen 12
2.4 Verkeer en parkeren 13
2.4.1 Verkeersstructuur 13
2.4.2 Parkeren 13
2.4.3 Openbaar vervoer 13
2.5 Groenstructuur 13
2.6 Water 13

Hoofdstuk3 Ruimtelijke en programmatische aspecten 15
3.1 Inleiding 15
3.2 Ruimtelijke opzet en structuur woningbouw velden 26 en 27 15
3.2.1 Programmma 15
3.2.2 Ruimte voor culturele functies 15
3.2.3 Omgeving 16
3.2.4 Verkeer en parkeren 18
3.3 Toets woningbouw velden 26 en 27 aan het beleid 18
3.3.1 Rijk 18
3.3.1.1 Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte
3.3.1.2 Ladder voor duurzame verstedelijking
3.3.1.3 Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro)
3.3.2 Provincie 19
3.3.3 Gemeentelijk beleid 20
3.3.3.1 Structuurvisie
3.3.3.2 Omgevingsvisie Arnhem
3.3.3.3 Woonbeleid
3.3.3.4 Verkeer- en parkeerbeleid
3.3.3.5 Creatieve functies
3.3.3.6 Duurzaamheidsbeleid
3.4 Reparatie- en beheer onderdelen 25
3.4.1 Kapschuur 25
3.4.2 Uitwisseling bos en park 26

	3.4.3	Groendepot	26
	3.4.4	Wegenstructuur	27
	3.4.5	Schemering	27
	3.4.6	Noordereiland	28
Hoofdstuk4		**Milieu- en omgevingsaspecten**	**29**
4.1		Inleiding	29
4.2		Geluid	29
	4.2.1	Algemeen	29
	4.2.2	Situatie velden 26 en 27	29
4.3		Luchtkwaliteit	30
	4.3.1	Algemeen	30
	4.3.2	Situatie veld 26 en 27	30
4.4		Hinder	30
	4.4.1	Algemeen	30
	4.4.2	Situatie velden 26 en 27	31
4.5		Externe veiligheid	32
	4.5.1	Algemeen	32
	4.5.2	Situatie velden 26 en 27	33
4.6		Groen en ecologie	34
	4.6.1	Algemeen	34
	4.6.2	Situatie veld 26 en 27	37
4.7		Water	38
	4.7.1	Algemeen	38
	4.7.2	Situatie velden 26 en 27	40
4.8		Bodem	41
	4.8.1	Algemeen	41
	4.8.2	Situatie velden 26 en 27	41
4.9		Cultuurhistorie en archeologie	41
	4.9.1	Algemeen	41
	4.9.2	Situatie veld 26 en 27	43
	4.9.2.1	Cultuurhistorie	
	4.9.2.2	Archeologie	
4.10		Energie en duurzaam bouwen	45
	4.10.1	Rijksbeleid	45
	4.10.2	Gemeentelijk beleid	46
4.11		Stadsklimaat	46
4.12		M.e.r-beoordelingsnotitie	46
4.13		Overige	49
	4.13.1	Niet gesprongen explosieven	49
	4.13.2	Kabels en leidingen	49
Hoofdstuk5		**Planbeschrijving en -wijzigingen**	**51**
5.1		Inleiding	51
5.2		Uitleg van de regels	51
	5.2.1	Inleidende regels	51

5.2.2	Bestemmingsregels	51
5.2.3	Hogere waarden	51
5.2.4	Algemene regels	51
5.2.5	Overgangs- en slotbepalingen	52
5.3	Wijzigingen van het geldende plan	52
5.3.1	Wijzigingen van de regels	52
5.3.2	Wijzigingen van de verbeelding	52
5.3.2.1	Velden 26 en 27	
5.3.2.2	Reparaties buiten velden 26 en 27	
5.3.2.3	Noordereiland	
5.4	Handhaving	55
5.5	Exploitatie	55
Hoofdstuk6	**Procedure**	**57**
6.1	Vooroverleg	57
6.2	Terinzagelegging ontwerp-bestemmingsplan	58
Hoofdstuk1	**Inleidende regels**	**60**
Artikel 1	Begrippen	60
Artikel 2	Aanpassingen regels bestemmingsplan Schuytgraaf, veegplan 2017	61
Hoofdstuk2	**Bestemmingsregels**	**67**
Artikel 3	Agrarisch met waarden	67
Artikel 4	Bedrijf	67
Artikel 5	Bedrijf - Verkooppunt motorbrandstoffen zonder lpg	67
Artikel 6	Bedrijf - Nutsvoorziening	68
Artikel 7	Bos	68
Artikel 8	Centrum	69
Artikel 9	Gemengd	69
Artikel 10	Groen	70
Artikel 11	Groen - Landschap en park	70
Artikel 12	Horeca	72
Artikel 13	Maatschappelijk	72
Artikel 14	Natuur	73
Artikel 15	Recreatie	73
Artikel 16	Sport	73
Artikel 17	Verkeer - Railverkeer	73
Artikel 18	Verkeer - Verblijfsgebied	73
Artikel 19	Verkeer - Wegverkeer	73
Artikel 20	Water	74
Artikel 21	Water - 1	74
Artikel 22	Wonen	74
Artikel 23	Leiding - Gas	78
Artikel 24	Leiding - Hoogspanning	79
Artikel 25	Leiding - Hoogspanningsverbinding	80
Artikel 26	Leiding - Riool	80
Artikel 27	Leiding - Water	80

Artikel 28	Waarde - Archeologie (archeologisch waardevol gebied)	80
Artikel 29	Waarde - Archeologie (hoge verwachting)	80
Artikel 30	Waarde - Archeologie (lage verwachting)	80
Artikel 31	Waarde - Archeologie (middelhoge verwachting)	81
Artikel 32	Waarde - Landschap	81
Artikel 33	Waterstaat - Waterkering	82
Hoofdstuk3	**Hogere waarden Wet geluidhinder**	**83**
Artikel 34	Hogere waarden nieuwe woningen	83
Hoofdstuk4	**Algemene regels**	**84**
Artikel 35	Anti-dubbeltelregel	84
Artikel 36	Algemene bouwregels	84
Artikel 37	Algemene gebruiksregels	84
Artikel 38	Algemene aanduidingsregels	84
Artikel 39	Algemene afwijkingsregels	84
Artikel 40	Algemene wijzigingsregels	84
Artikel 41	Overige regels	84
Hoofdstuk5	**Overgangs- en slotregels**	**86**
Artikel 42	Overgangsrecht	86
Artikel 43	Slotregel	86

Bijlagen

Bijlage 1 **Ladder voor duurzame verstedelijking**

Bijlage 2 **Onderbouwing Hogere Waarden**

Bijlage 3 **Akoestischonderzoek**

Bijlage 4 **Akoestischonderzoek industrielawaai 26 en 27**

Bijlage 5 **Onderzoek evenementen**

Bijlage 6 **Stikstofonderzoek velden 26 en 27**

Bijlage 7 **Analyse luchtkwaliteit**

Bijlage 8 **M.e.r.-beoordelingsbesluit**

Bijlage 9 **Zienswijzennota**

Bijlage

Bijlage 1 **Ruimtelijk raamwerk velden 26 en 27**

Toelichting

bij het bestemmingsplan
'Chw Schuytgraaf, veegplan 2017, herziening velden 26 en 27 & reparaties en detaillering'
(plannummer: NL.IMRO.0202.1008-0302)

Hoofdstuk 1 Inleiding

1.1 Wat is een bestemmingsplan?

Een bestemmingsplan bestaat uit een verbeelding (plankaart) en regels en gaat vergezeld van een toelichting. Op de kaart zijn de bestemmingen door middel van kleuren en tekens aangegeven. De regels bevatten de materiële inhoud van de bestemmingen. Deze bestemmingsplanonderdelen vormen tezamen het juridische toetsingskader voor ruimtelijke en functionele ontwikkelingen in het plangebied. De toelichting bevat met name de aan het plan ten grondslag liggende gedachten.

Het bestemmingsplan voorziet in een herziening van velden 26 en 27 ten behoeve van woningbouwontwikkeling. Ook biedt het bestemmingsplan ruimte voor creativiteit.

Daarnaast wordt in dit plan een reparatie aan het geldende veegplan uitgevoerd.

Voor de velden 26 en 27 geldt dat de plannen voor woningbouw op onderdelen niet passen binnen de (uitwerkings)regels van het geldende bestemmingsplan Schuytgraaf, veegplan 2017. In lijn met de eerdere ontwikkelingen van de velden binnen Schuytgraaf is gekozen om de voorgenomen ontwikkelingen mogelijk te maken via een herziening van het bestemmingsplan 'Schuytgraaf, veegplan 2017' (vastgesteld op 05-03-2018). Dit betekent dat het veegplan ook na de herziening van kracht blijft. Om na te gaan welke regeling na vaststelling van de herziening geldt, zal deze steeds in samenhang met het oorspronkelijke bestemmingsplan moeten worden gelezen.

Waarom een 'Chw' plan?
Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft onze gemeente aangewezen als experiment 'bestemmingsplan met verbrede reikwijdte' onder artikel 7g van het Besluit uitvoering Crisis- en herstelwet. In een bestemmingsplan met verbrede reikwijdte kunnen meer regels over de fysieke leefomgeving worden opgenomen. In het bestemmingsplan 'Chw Schuytgraaf, veegplan 2017, herziening velden 26 en 27' maken we gebruik van de mogelijkheden van de Crisis en herstelwet door regels op te nemen in het kader van natuurinclusief bouwen en het hogere waardebesluit Wet geluidhinder op te nemen in het bestemmingsplan.

1.2 Situering en begrenzing plangebied

1.2.1 Ontwikkelgebieden

Op 17 februari 2022 is het 'Ruimtelijk raamwerk veld 26 en 27' vastgesteld door de gemeenteraad. Op 12 juli 2023 is een aangepast ruimtelijk raamwerk vastgesteld. Deze aanpassing is doorgevoerd om zoveel mogelijk tegemoet te komen aan de wensen en bedenkingen van de gemeente Overbetuwe en om KW37 een mogelijke plek te bieden. De mogelijkheid van KW37 is niet langer opgenomen in het bestemmingsplan, deze locatie blijkt geen optie voor KW37. Vanwege de grote behoefte aan huisvesting voor de creatieve sector maken we hier 7 atelierwoningen mogelijk

Het plan past niet binnen de uitwerkingsregels van het geldende bestemmingsplan. Om ervoor te zorgen dat de gewenste woningbouw in de velden plaats kan vinden moet het bestemmingsplan worden herzien.

Velden 26 en 27 zijn gelegen in zuidrand van Schuytgraaf in het recreatieve natuurnetwerk van De Park, een deelgebied van Park Lingezegen.

Globale begrenzing velden 26 en 27 in Schuytgraaf.

1.2.2 Reparaties

Naast het mogelijk maken van de ontwikkeling in de velden 26 en 27 worden in dit bestemmingsplan een aantal reparaties en beheeronderdelen meegenomen voor het 'Schuytgraaf, veegplan 2017'.

1.3 Opzet bestemmingsplan

Een bestemmingsplan bestaat uit een verbeelding (plankaart) en regels en gaat vergezeld van een toelichting. Op de verbeelding zijn de bestemmingen door middel van kleuren en tekens aangegeven. De regels bevatten de materiële inhoud van de bestemmingen. Deze bestemmingsplanonderdelen vormen tezamen het juridische toetsingskader voor ruimtelijke en functionele ontwikkelingen in het plangebied. De toelichting bevat met name de aan het plan ten grondslag liggende gedachten.
Dit plan is conform de Wro vormgegeven volgens de SVBP (Standaard voor vergelijkbare Bestemmingsplannen) 2012. Het SVBP geeft voorschriften over inrichting van de kaart (kleuren en tekens) en de opbouw van de regels.

Diverse facetbelangen zijn door andere regelgeving gewaarborgd, bijvoorbeeld de Wabo, het Besluit omgevingsrecht en de Erfgoedwet. Het is niet nodig dat het bestemmingsplan dezelfde waarborgen nogmaals schept.

1.4 Geldende plannen

Het bestemmingsplan 'Schuytgraaf, veegplan 2017, herziening velden 26 en 27 en reparaties is een herziening van de 'Schuytgraaf veegplan 2017' voor zover van toepassing op dit plangebied.

Hoofdstuk 2 Beschrijving bestaande situatie

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt eerst ingegaan op de huidige ruimtelijke en functionele structuur in en om het plangebied. Vervolgens wordt ingegaan op de aspecten verkeer en parkeren, monumenten en archeologie, groenstructuur.

2.2 Historische ontwikkeling

Schuytgraaf ligt aan zuidwestzijde van Arnhem en is gelegen aan de westzijde van de bestaande spoorlijn Arnhem-Nijmegen. Het landschap van Schuytgraaf is het resultaat van ontwikkelingen die duizenden jaren in beslag hebben genomen. In het begin bepaalde de natuur dit proces, maar daarna is de invloed van de mens steeds sterker geworden. De geschiedenis heeft vele sporen achtergelaten die nog duidelijk in het huidige landschap te herkennen zijn.

De basis voor dit landschap werd 200.000 jaar geleden gelegd tijdens de voorlaatste Ijstijd. Vanuit het noorden verplaatste landijs zich tot halverwege Nederland. De aanwezige zand- en grondbodem werd daarbij hoog opgestuwd tot zogenaamde stuwwallen die nu de Veluwe vormen. De Rijn en de Maas liepen oorspronkelijk naar het noorden, maar het landijs boog de loop van deze rivieren af naar het westen. De waterafvoer via deze rivieren wisselde sterk en er werden grote hoeveelheden zand en grind afgezet. Het wilde karakter van deze rivieren uitte zich in een sterke vertakking en een voortdurende verandering in hun loop.

Na de laatste Ijstijd (zo'n 10.000 jaar geleden) werd het klimaat steeds warmer en veranderde het karakter van deze rivieren. De waterafvoer werd constanter en de rivieren gingen min of meer een vaste meanderende loop volgen. Waar de stroomsnelheid hoog was, werd zavel en lichte klei afgezet; zo ontstonden de stroomruggen. Het gebied tussen de rivieren overstroomde alleen bij hoge waterstanden en omdat de stroomsnelheid daar langzamer was, werd er zware klei afgezet; zo ontstonden de uitgestrekte komgronden. Aan de noordzijde van Schuytgraaf is een oeverwal afgezet, daarnaast zijn oude stroomgeulen van de Rijn in het gebied terug te vinden.

De cultuurhistorie van Schuytgraaf begint meer dan 7.000 jaar geleden, wanneer groepen jagers/verzamelaars het rivierengebied bezoeken. Zij vestigden zich hier niet permanent, maar richtten kleine jachtkampen in. Deze tijdelijke kampen vormden de basis van waaruit dierlijk en plantaardig voedsel in de (directe) omgeving werd verzameld. Bewoning met een meer permanent karakter begint meer dan 4.000 jaar geleden. Op de hoger gelegen stroomruggen bouwden boeren hun houten huizen. Bos maakte plaats voor akkers.

In het begin van onze jaartelling nam het rivierengebied een belangrijke plaats in, omdat het lange tijd de noordgrens vormde van het Romeinse Rijk. Er lagen hier vele castella (kleine legerplaatsen) en nederzettingen. Na het vertrek van de Romeinen vestigden zich pas in de Middeleeuwen weer permanent mensen in het gebied. Rond 1.200 werden de rivieren namelijk bedijkt en zo werd het patroon van stroomruggen en kommen gefixeerd. De dijken werden op enige afstand van de rivier aangelegd, zodat er bij hoge waterstanden ruimte was voor extra waterberging in de zogenaamde uiterwaarden. Bewoning was er op de stroomruggen waar bos plaats maakte voor akkers en weilanden. De komgronden vormden nog lange tijd onherbergzame gebieden; pas in de 19^{e} eeuw werd het broekbos omgezet in grasland.

Zo werd al in de Middeleeuwen de basis gelegd voor het huidige Schuytgraaf; de loop van dijken, wegen, watergangen, verkavelingen en de situering van bebouwingsplaatsen. Daarna is nog een aantal nieuwe elementen aan het landschap toegevoegd die hun eigen richting introduceren. Het resultaat vormt een landschap dat nog steeds in hoofdlijnen hetzelfde is, ondanks allerlei cultuurtechnische maatregelen zoals egalisering, ontwatering en ruilverkaveling. Deze ingrepen hebben wel het contrast tussen de stroomruggen en kommen verminderd.
De oorspronkelijke bebouwing in het gebied Schuytgraaf stamt voor een groot deel van na de 2e

Wereldoorlog. Tijdens de Slag om Arnhem in 1944 zijn vele boerderijen beschadigd of geheel verwoest. In het gebied moet daarom ook rekening worden gehouden met munitieresten uit die tijd.
In 1991 werd het gebied door het Rijk aangewezen als VINEX locatie (vierde nota extra). Een uitbreidingswijk voor Arnhem met ruim 6.500 woningen. Het stedenbouwkundig concept van Schuytgraaf gaat uit van het principe van dorpjes in de Betuwe, die ingebed zijn in het bestaande landschap. Al die buurtjes samen vormen de wijk Schuytgraaf. Anders dan bij andere nieuwbouwwijken ligt de wijk niet aan de rand van het landschap maar juist er middenin. Door de wijk loopt een robuuste hoofdgroenstructuur die bestaat uit water en groen en landschappelijke lijnen tussen de dorpjes en de woonvelden zelf die minder groen zijn.

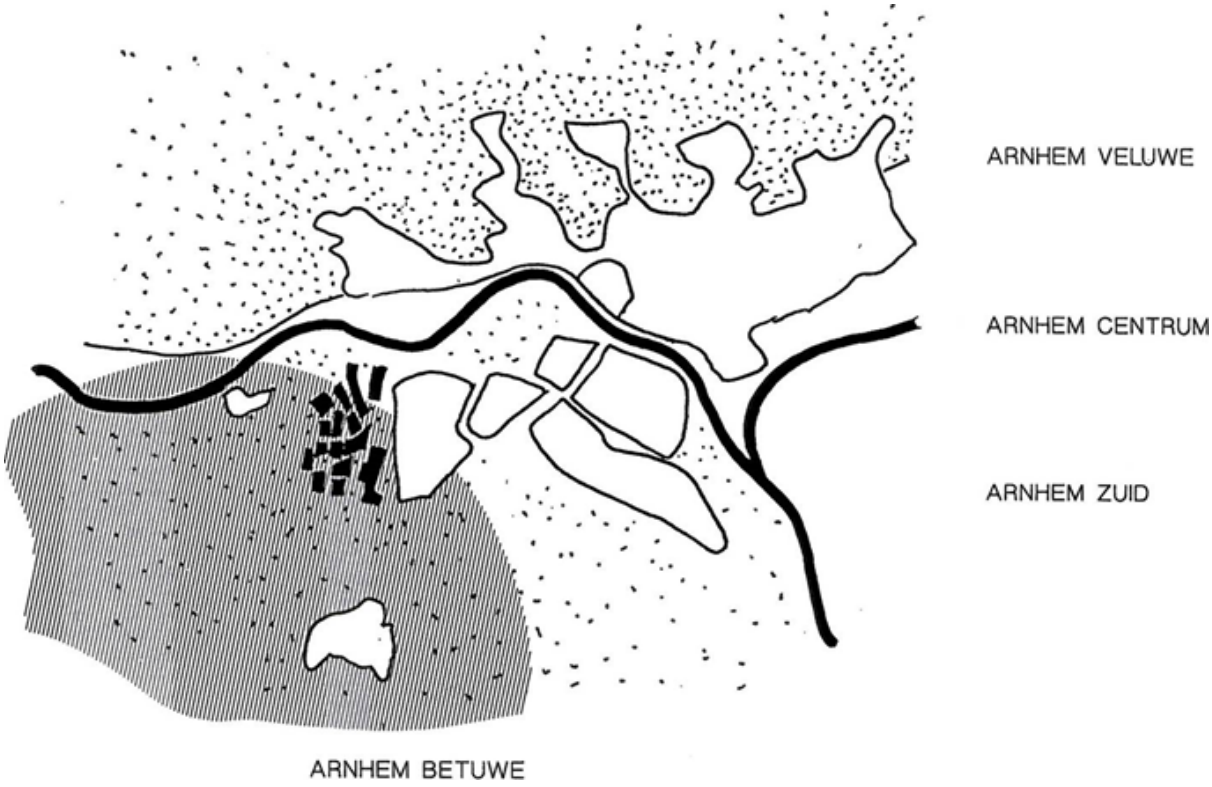

Afbeelding 2.1 Uitsnede stedenbouwkundig concept

2.3 Ruimtelijke en functionele structuur

2.3.1 Omgeving

Schuytgraaf wordt in het noorden begrensd door de Drielse Rijndijk; langs deze dijk liggen een aantal boerderijen. Parallel aan de dijk ligt aan de zuidzijde de Achterstraat, een landelijke weg met populierbeplanting met aan weerszijden een aantal woonhuizen en boerderijen. In het noordwesten wordt het plangebied begrensd door de Vogelenzangsestraat - Van de Schutgraafseweg, die hierop aantakte, is vooral de oorspronkelijke laan- en erfbeplanting behoudenswaardig. Aan 't Vlot zijn diverse kleine woningen gelegen. In het oosten wordt de woonwijk begrensd door de spoorlijn Arnhem-Nijmegen. In het zuidoosten van het plangebied ligt een fiets- en voetgangerstunnel onder het spoor door. De behouden boerderij De Buitenplaats is gelegen in het zuiden van het plangebied en is herkenbaar vanwege de hogere ligging in het landschap. Karakteristiek voor de gehele noordzijde van de wijk zijn de unieke uitzichten richting de Stuwwal bij Oosterbeek en Arnhem. Aan de west- en zuidzijde bepalen vooral het landelijke landschap van de Betuwe en park Lingezegen het beeld.

2.3.2 Opzet Schuytgraaf en ontwikkeling tot op heden

Buiten het plangebied ten oosten van de spoorlijn ligt de hoofdontsluiting van de wijk Schuytgraaf. De bestaande Burgemeester Matsersingel is ten westen van de kruising Burgemeester Matsersingel/ Hollandweg/Brabantweg verbreed en heet Metamorfosenallee. In Schuytgraaf gaat de Metamorfosenallee over in de N837.

Schuytgraaf is onderverdeeld in verschillende velden (buurtjes). Ieder buurtje heeft zijn eigen karakter. Dit is bereikt door verschillen in grootte, dichtheid, architectuur en inrichting van de openbare ruimte. Ook de ligging is bepalend voor de sfeer van een dorpje. het maakt veel uit of een woonveld aan de ra nd van het buitengebied, ligt aan het water, in de buurt van park Lingezegen of juist middenin een ecologische zone. De variatie in woonbuurten draagt bij aan de levendigheid en de kwaliteit van de wijk als geheel. Op de navolgende afbeelding is de globale opzet van Schuytgraaf met de verschillende buurtjes/ velden (veldnummers en eventuele bijbehorende namen) weergegeven.

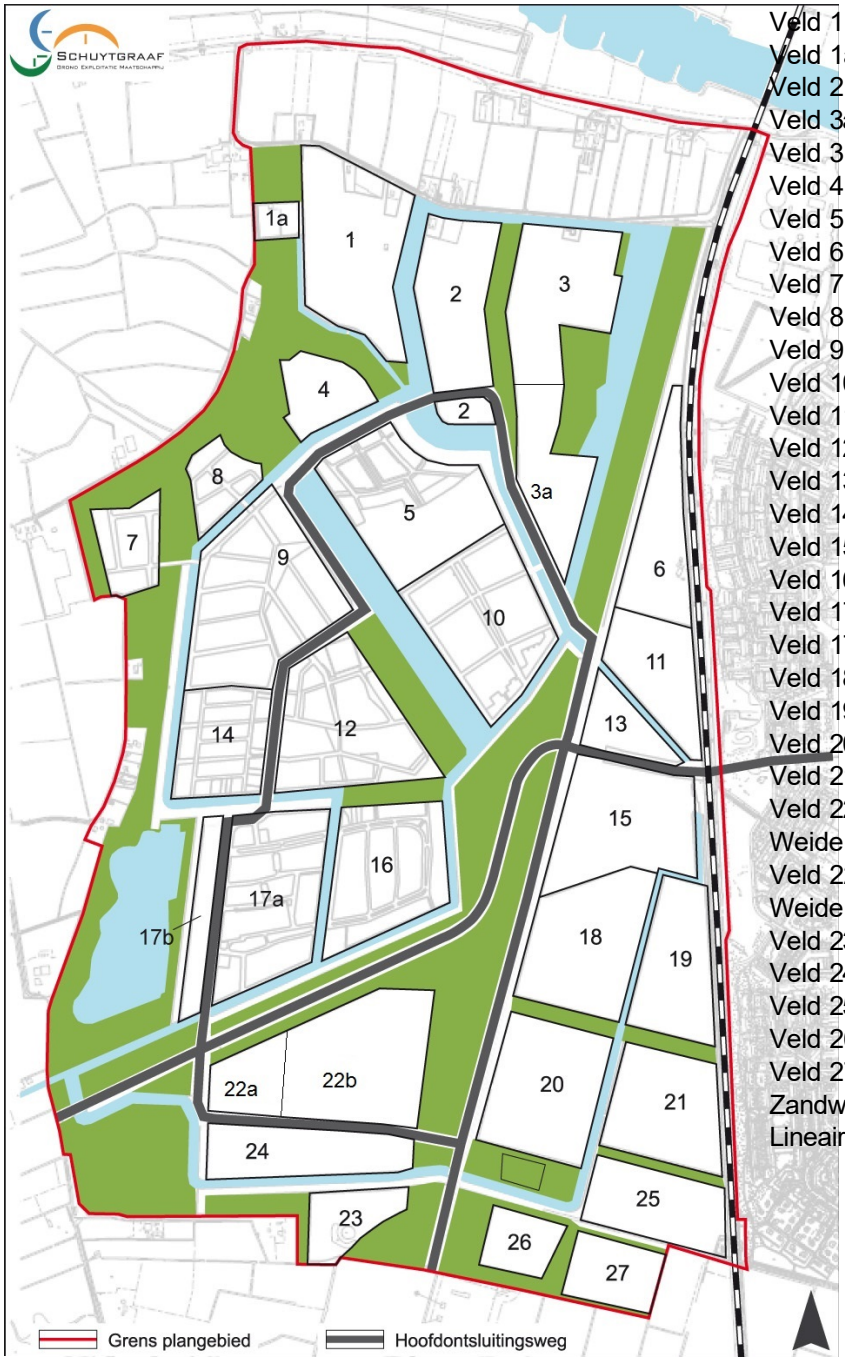

Veld 1	n.t.b
Veld 1a	n.t.b
Veld 2	Wilgenvlied
Veld 3a	Locatie 3.0
Veld 3 (noord)	Locatie 3.0
Veld 4	Horstenhoogte
Veld 5	Parklane
Veld 6	Schuytskwartier
Veld 7	De Riethorst
Veld 8	De Leyhorst
Veld 9	Bongeren
Veld 10	Campus Veste
Veld 11	Shuytskwartier
Veld 12	Bloesemgaard
Veld 13	(De)Delta
Veld 14	Groene Erven
Veld 15	Centrum
Veld 16	De Leihagen
Veld 17a	De Waarden
Veld 17b	De Eilanden
Veld 18	Singelkwartier 1
Veld 19	Singelkwartier 2
Veld 20	Amerikaanse wijk
Veld 21	Tuinstad
Veld 22a	Buurt Aan de Weide
Veld 22b	Buurt Aan de Weide
Veld 23	Schuytsbos
Veld 24	Bolderbuurt
Veld 25	Vestingstad
Veld 26	
Veld 27	
Zandwinplas:	Schuytse Laak
Lineair park:	Nevelveld

Afbeelding 2.2 Velden Schuytgraaf

De meeste woonvelden zijn inmiddels daadwerkelijk gebouwd en bewoond. Woonvelden 2 en 22 zijn grotendeels bewoond en deels in aanbouw. Woonvelden 6 en 11, veld 3 en veld 23 zijn in aanbouw.

Diverse voorzieningen zijn reeds aangelegd en in gebruik, waaronder brede school De Salamander (veld 12), treinstation Arnhem Zuid, MFC Omnibus, boerderij de Buitenplaats (dagbesteding), de hulpwarmtecentrale en winkelcentrum Schuytgraaf (veld 15).

2.3.3 Nog te ontwikkelen delen

De velden 1, 26 en 27 zijn de laatste velden waar nog een uit te werken woonbestemming voor geldt.

Tegelijkertijd met de herziening voor de velden 26 en 27 wordt ook voor veld 1 een bestemmingsplan in procedure gebracht.

2.4 Verkeer en parkeren

2.4.1 Verkeersstructuur

Het plangebied wordt doorsneden door de Metamorfosenallee (N837). Aan de oostkant van het plangebied is spoorlijn Arnhem-Nijmegen gelegen.
De Metamorfosenallee (N837) heeft een bovenwijks karakter. De Minervasingel en de Marasingel zijn belangrijke ontsluitingswegen voor de diverse buurten in de wijk. Op deze zogenoemde gebiedsontsluitingswegen is 50 km/u de maximum toegestane snelheid. Het meeste verkeer rijdt via deze wegen naar de tussen- en langsliggende verblijfsgebieden. Deze woongebieden zijn aangemerkt als 30 km/u-zones.

2.4.2 Parkeren

Het parkeerbeleid voor Schuytgraaf richt zich vooral op het voorzien in voldoende parkeergelegenheid (voorkomen parkeeroverlast) en op het stimuleren van intensief ruimtegebruik. Bij het winkelcentrum en de maatschappelijke voorzieningen zijn (openbare) parkeervoorzieningen aanwezig. Bij de woningen wordt zowel op eigen terrein (oprit, garage) als langs de openbare weg geparkeerd. In de bestaande situatie is er in het plangebied geen sprake van een onacceptabele parkeerdruk. Er is dan ook geen gereguleerd parkeren; alle openbare parkeergelegenheid is onbetaald en door iedereen te gebruiken.

2.4.3 Openbaar vervoer

Het plangebied is prima bereikbaar per openbaar vervoer. Buslijnen gaan over de Metamorfosenallee (N837), de Minervasingel en de Marasingel. Overdag is de frequentie 2x per uur, 's avonds is dit 1x per uur op de hiervoor genoemde singels.
Direct ten oosten van het plangebied ligt treinstation Arnhem Zuid (spoorlijn Arnhem - Nijmegen). Daardoor is er ook per spoor, met minimaal twee (stop)treinen per uur per richting, sprake van een goede bereikbaarheid.

2.5 Groenstructuur

Dorpjes in het groen
Het stedenbouwkundig concept van Schuytgraaf gaat uit van het principe van dorpjes in de Betuwe, die zijn ingebed in het bestaande landschap. Al die buurtjes samen vormen de wijk Schuytgraaf.
Anders dan bij andere nieuwbouwwijken ligt de wijk niet aan de rand van het landschap, maar er juist midden in. Door de wijk loopt een robuuste hoofdgroenstructuur die bestaat uit water, groen en landschappelijke lijnen tussen de woonvelden.

Tussen uiterwaarden en polderlandschap
De hoofdgroenstructuur in Schuytgraaf kent grote aaneengesloten natte en droge gebieden. Deze zones verbinden de uiterwaarden van de Neder-Rijn met het Betuwse polderlandschap. Begroeide watergangen, weiden en boomgaarden vormen de dwarsverbanden. Vanuit de woonvelden heb je via de zichtlijnen zicht op het landschap.

Eigen karakter
leder woonveld in Schuytgraaf heeft een eigen karakter. Dit wordt bereikt door verschillen in grootte, dichtheid, architectuur en inrichting van de openbare ruimte. Ook de ligging is hierin bepalend.

2.6 Water

De hoofdgroenstructuur (HGS) is de drager van de wijk Schuytgraaf. In deze hoofdgroenstructuur is ruimte voor natuurwaarden (een droge en een natte ecologische zone), bos en groen. Deze verbindende planstructuur is gereed, het bos is aangeplant en het stedelijk watersysteem is gerealiseerd.

Hoofdstuk 3 Ruimtelijke en programmatische aspecten

3.1 Inleiding

In hoofdstuk 2 is een beschrijving van de bestaande situatie in en om het plangebied gegeven. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de concrete ontwikkeling in de velden 26 en 27 die in het ruimtelijk raamwerk zijn opgesteld. Daarnaast worden in dit hoofdstuk ook de reparatie en beheer-onderdelen toegelicht en onderbouwd.

3.2 Ruimtelijke opzet en structuur woningbouw velden 26 en 27

3.2.1 Programmma

3.2.1 Programmma

De velden 26 en 27 zijn gelegen in de zuidrand van het woongebied van Schuytraaf. Hier komt men te wonen bij het recreatieve natuurnetwerk van De Park, een deelgebied van Park Lingezegen. Naast de principes die gelden voor de wijk Schuytgraaf gelden hier ook de principes van deelgebied De Park.

Om de ontwikkeling van deze velden de juiste kaders mee te geven is gewerkt met een ruimtelijk concept dat is gebaseerd op de structuur van het park. er is in het ruimtelijk raamwerk en de beeldregie gekozen voor een uitstraling in houtbouw, passend bij de landschappelijke omgeving. Voor een optimale inpassing bij het park worden de ambities van 'Het nieuwe normaal' opgenomen. Dit is een initiatief van BZK en Cirkelstad om de bouwsector versneld circulair te maken.

Daar waar in andere delen van Schuytgraaf wordt gekozen voor tamelijk compacte woonvelden met het groen geconcentreerd in de omliggende 'hoofdgroenstructuur' geldt voor de zuidelijke velden dat deze worden ontwikkeld tot 'woonlandschappen'. Hierbij geldt dat de opgave wordt benaderd als het vergroten van Park Lingezegen in plaats van het vergroten van het woongebied van Schuytgraaf.
Het programma voor de velden 26 en 27 bestaat uit in totaal 198 woningen en 7 atelierwoningen.

Onderdeel:	**Aantal veld 26:**	**Aantal veld 27:**	**Totaal:**
Appartementen sociale huur	32		32
Appartementen vrije sector	32	36	68
Tussenwoningen	24		24
Geschakelde woningen	12	16	28
2 onder 1 kap	10		10
Vrijstaande woningen	7	9	16
Rug-aan-rug woningen		20	20
Atelierwoningen		7	7
Totaal:	117	81 + 7 atelierwoningen	198 + 7 atelierwoningen

3.2.2 Ruimte voor culturele functies

In het aangepaste ruimtelijk raamwerk van veld 26/27 is een locatie opgenomen van 3200 m2 voor culturele functies.

Daarnaast bevat het bestemmingsplan een bevoegdheid voor het college om op deze locatie reguliere woningbouw mogelijk te maken. Voorwaarden zijn dat de locatie niet wordt gebruikt voor creatieve functies, het maximaal mag gaan om 10 woningen (met voorkeursvariant rug-aan-rug), en een groene buffer aangelegd moet worden tussen Park Lingezegen en de woningen.

Zie onderstaande figuur voor de variant met reguliere woningen ipv een plek voor creativiteit. Indien wordt gekozen voor deze invulling wordt de groenstrook doorgetrokken.

Figuur 3.1 Stedenbouwkundig Schetsontwerp variant met woningen in plaats van atelierwoningen

3.2.3 Omgeving

Relatie plangebied met gemeente Overbetuwe

Convenant en advies 'Waar Schuytgraaf en De Park elkaar ontmoeten'

De gemeenten Elst, Heteren en Arnhem hebben in het kader van een grenscorrectie in 1993 een convenant gesloten. In het convenant uit 1993 staat dat er een bindend advies door een overleggroep bestaande uit bestuurders en ambtenaren uit de gemeente zal worden uitgebracht.

In 2010 hebben Arnhem en Overbetuwe afspraken gemaakt in aanvulling op het oorspronkelijke convenant over Schuytgraaf uit 1993. Dit advies is vastgelegd in het document 'Waar Schuytgraaf en De Park elkaar ontmoeten'. Deze aanvullende afspraken zien op de toevoeging van drie zuidelijke velden in Schuytgraaf op de plek waar oorspronkelijk het sportcomplex gepland was en zijn vastgelegd in het document “Waar Schuytgraaf en De Park elkaar ontmoeten”.

Arnhem en Overbetuwe kwamen overeen dat in plaats van een sportcomplex ten zuiden van de Marasingel een drietal zuidelijke velden gerealiseerd zouden worden, waarbij het aantal woningen is gemaximeerd op 154. In veld 23, Schuyts Bos, dat momenteel in uitvoering is, zijn 23 vrije kavels gepland, waardoor voor de velden 26 en 27 volgens afspraak nog 131 woningen gerealiseerd kunnen worden. In het bestemmingsplan Schuytgraaf 2011 is dit destijds vastgelegd en met de gemeente Overbetuwe besproken.

De gemeente Arnhem wil van deze afspraken afwijken.

Waarom heeft de gemeente gekozen voor een andere invulling?

Sinds 2010 is er een en ander gewijzigd. We hebben een grote wooncrisis.

We hebben hiertoe in regionaal verband afspraken met provincie en het Rijk gemaakt om onze bijdragen te leveren aan de woningbouwproductie. Voor de regio Arnhem-Nijmegen betekent dat +60.000 woningen tot 2040. In maart 2020 werd hiertoe de woondeal Arnhem-Nijmegen gesloten waarin de enorme woonopgave voor de regio in combinatie met het betaalbaar houden en krijgen van de woningvoorraad zijn benoemd. In Arnhem moeten we tot 2040 tot ongeveer 14.000 te realiseren,

waarvan 10.000 tot 2030. Dit volgt uit het meest recente (regionale) woonbehoeftonderzoek dat in 2023 via de Groene Metropoolregio (GMR) is gepubliceerd. In de Woondeal Arnhem-Nijmegen heeft Arnhem zich gecommiteerd aan het bouwen van 9.500 woningen tussen 2022 en 2030. Deze afspraken zijn gemaakt tussen de gemeenten in de regio, de provincie Gelderland en het Rijk.

Onder het motto “meer landschap, meer stad” is in het verstedelijkingsconcept Arnhem- Nijmegen Foodvalley als richtinggevend kader vastgelegd dat vergroenen en verdichten hand in hand gaan.

In die lijn is Arnhem op zoek gegaan naar binnenstedelijke verdichtingslocaties. Ook Schuytgraaf is om die reden onder de loep genomen en voor veld 26 en 27 is de potentie gezien om naast verdichting ook tot vergroening te komen en daarmee te komen tot een kwalitatief beter plan aan de rand van het Park, waarbij houtbouw encirculariteit uitgangspunt zijn, in lijn met de uitgangspunten van de Groene Metropoolregio en de ambities in de woondeal.

Het uitgangspunt in Arnhem is binnenstedelijk bouwen. Dit betreffen vaak complexere en duurdere projecten met veel ruimtelijke impact. Uit de meest recente regionale woningmarktmonitor blijkt dat in Arnhem alle locaties nodig heeft om tot voldoende woningen te komen. Vooral de zogenaamde 'harde' planvoorraad is te klein om te voldoen aan de woningbouwbehoefte tot 2030. Hoewel we binnenstedelijk bouwen, is er in de stad weinig schuifruimte om te komen tot voldoende woningen tot 2030. Er zijn dus geen alternatieven om in de velden 26 en 27 in Schuytgraaf minder woningen te bouwen.

Om voldoende woningen te bouwen is - via de omgevingsvisie- inzichtelijk gemaakt waar ruimte is voor woningbouw. Op de Spoorzone Arnhem-Oost na kent Arnhem geen zeer grote locaties om de komende jaren voldoende te bouwen voor de woningbehoefte. Naast deze grote gebiedsontwikkeling zijn meer middelgrote woningbouwontwikkelingen nodig om te komen tot de realisatie van 14.000 woningen. De afgelopen jaren werden in Arnhem jaarlijks tussen de 750 en 1100 woningen opgeleverd. Dit betreffen hoofzakelijk binnenstedelijke projecten, voorbeelden zijn projecten naast het Centrum (Gashouderkwartier, Fluvium), nieuwbouwprojecten in Malburgen en de grote transformatie van het voormalige ING-kantoor en projecten in Schuytgraaf (eigenlijk een uitleglocatie).

Sinds voorjaar 2021 is er ambtelijk en bestuurlijk overleg met gemeente Overbetuwe en Park Lingezegen over deze verdichtingsopgave. Als gevolg van deze overleggen zijn er meerdere varianten van het plan onderzocht en is het plan geoptimaliseerd naar aanleiding van de inzichten van de in de hand genomen adviseur van Feddes Olthof. Dit heeft geleidt tot een plan met 236 woningen en een aanzienlijk groter deel openbare ruimte, waardoor veel meer vergroening binnen dit veld mogelijk is dan in de oorspronkelijke opzet.

Op basis van dit schetsontwerp is het ruimtelijk raamwerk gemaakt dat door de gemeenteraad is vastgesteld op 16 februari 2022. Dit ruimtelijk raamwerk is vervolgens door het college van Overbetuwe voorgelegd aan hun raad. De raad heeft hier in juni en juli 2022 over vergaderd en is met wensen en bedenkingen gekomen op het ruimtelijk raamwerk. Zij hebben hun college gevraagd om opnieuw het gesprek aan te gaan met Arnhem over de zuidrand van Schuytgraaf.

Deze gesprekken hebben geleid tot aanpassing van het plan om aan de wensen en bedenkingen van Overbetuwe tegemoet te komen. Een belangrijke aanpassing is dat de afstand van de woningen tot Park Lingezegen is vergroot door het toevoegen van meer openbaar groen aan de zuidkant van beide velden. In het aangepaste plan zijn hierdoor nog 198 woningen, waar in het vorige ruimtelijk raamwerk er nog 236 woningen bedacht waren.

Ook biedt het nieuwe ruimtelijk raamwerk mogelijk een plek voor creativiteit. De opgave om meer woningen te bouwen in de regio en in Arnhem leidt ertoe dat beschikbare ruimtes schaars worden, ook in Schuytgraaf, maar de nieuwbouwontwikkeling aan de zuidrand van Schuytgraaf biedt een kans.

Op 12 juli 2023 is het aangepaste ruimtelijk raamwerk vastgesteld door de gemeenteraad. In dit ruimtelijk raamwerk is plaats voor 198 woingen en creatieve functies en bedrijvigheid. In het kader van een goede ruimtelijke ordening worden in dit bestemmingsplan deze keuzes ook juridisch-planologisch

verankerd.

3.2.4 Verkeer en parkeren

Gemotoriseerd verkeer

De velden 26 + 27 worden ontsloten vanaf de Marasingel. Via een brug bereikt men de fietsstraat, waar de auto te gast is. Deze verbinding komt uit bij de toegangsweg van veld 26. Beide velden zijn ontsloten via een lus. Aan de noordzijde zijn de lussen met elkaar verbonden waardoor veld 27 bereikbaar is via veld 26. De velden zijn ingericht voor bestemmingsverkeer waarbij binnen de velden de auto te gast is. Hierdoor ontstaat een rustige woongebied met alle ruimte voor de voetganger en de fietser. Dit kan omdat maar 1 toegangsweg is voor gemotoriseerd verkeer en er dus geen doorgaand verkeer in de velden aanwezig zal zijn.

Om extra zorg te dragen voor het ontspannen karakter wordt gekozen voor een materialisatie die past bij de locatie. Aansluitend op de lus zijn enkele secundaire wegen. Deze zijn bedoeld voor de bereikbaarheid van specifieke woningen. Deze wegen krijgen in materialisatie een andere uitstraling om te accentueren dat deze straten uitsluitend bedoeld zijn voor bewoners en hun gasten.

Langzaam verkeer

Waar gemotoriseerd verkeer slechts via één route wordt ontsloten kunnen fietsers via meerdere doorsteken het aanwezige fietsnetwerk bereiken. Wandelaars kunnen alle kanten op. Kort of lang, passief of actief via een uitgebreid wandelnetwerk kan iedereen naar wens een route samenstellen.

Parkeren

Het parkeren is een belangrijke factor om rekening mee te houden bij de ontwikkeling van de velden 26 + 27. Het parkeersysteem bestaat uit een combinatie van verschillende parkeeroplossingen passend bij de verschillende woontypologieën. Uitgangspunt voor het systeem een combinatie van parkeren binnen het cluster met langsparkeren aan de lus. Zo hebben de appartementen altijd een parkeerkoffer binnen het cluster en combineren de vrijstaande woningen en geschakelde woningen parkeren op eigen terrein met parkeren in de berm. De overige typologieën maken een combinatie van de verschillende parkeermogelijkheden om te voldoen aan de norm. Voor het parkeren is het de bedoeling om dit niet dominant in het straatbeeld aanwezig te laten zijn. De parkeerplaatsen worden daarom ingericht met open bestrating zodat ze een bijdrage leveren aan de waterhuishouding, het tegengaan van hittestress en er een groen straatbeeld ontstaat.

Bij de uitwerking van de verschillende deelgebieden, moet het aantal parkeerplaatsen per deelgebied voldoen aan de voor Schuytgraaf geldende parkeernorm. Het is niet de bedoeling dat eventuele parkeerproblemen naar toekomstige fases worden doorgeschoven. Dit betekent dat per deelgebied het benodigd aantal parkeerplekken binnen het deelgebied zelf zal moeten worden gerealiseerd. De assen van de weg vormen in principe de scheiding tussen twee "parkeereenheden". Uitzonderingen zijn bouwvelden waar aan de overzijde van de straat geen bebouwing staat. De parkeereenheden zijn in het ruimtelijk raamwerk op de kaart weergegeven.

3.3 Toets woningbouw velden 26 en 27 aan het beleid

3.3.1 Rijk

3.3.1.1 StructuurvisieInfrastructuuren Ruimte

De SVIR schetst het ruimtelijke en mobiliteitsbeleid van het rijk in het perspectief van 2028 en 2040. In de nationale ruimtelijke hoofdstructuur maakt Arnhem deel uit van één van de negen 'stedelijke regio's met een concentratie van topsectoren'; expliciet wordt 'Health Valley' in en rond Arnhem-Nijmegen genoemd en 'mode en design' in Arnhem als onderdeel van de aanwezige topsector ' Creatieve industrie'. Een 'aantrekkelijk vestigingsklimaat in en een goede internationale bereikbaarheid van de stedelijke regio's met een concentratie van topsectoren' wordt in de SVIR gemarkeerd als een nationaal belang.

3.3.1.2 Ladder voor duurzame verstedelijking

De ladder voor duurzame verstedelijking is als motiveringseis in het Besluit ruimtelijke ordening (artikel 3.1.6, lid 2) opgenomen. Doel van de ladder voor duurzame verstedelijking is een goede ruimtelijke ordening door een optimale benutting van de ruimte in stedelijke gebieden. Hierbij geldt een motiveringsvereiste voor het bevoegd gezag als nieuwe stedelijke ontwikkelingen planologisch mogelijk worden gemaakt.

De toetst aan de ladder voor duurzame verstedelijking is opgenomen in Bijlage 1 Ladder voor duurzame verstedelijking

3.3.1.3 Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro)

Het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) geeft richtlijnen voor de inhoud van bestemmingsplannen voor zover het gaat om ruimtelijke ontwikkelingen van nationaal belang. Deze vorm van normstelling sluit aan op de vroegere pkb's (planologische kernbeslissingen) met concrete beleidsbeslissingen en beslissingen van wezenlijk belang die ook van betekenis waren voor de lagere overheden.In de SVIR wordt een totaalbeeld van het ruimtelijk- en mobiliteitsbeleid op rijksniveau gegeven. In het SVIR wordt bepaald welke kaderstellende uitspraken zodanig zijn geformuleerd dat deze bedoeld zijn om beperkingen te stellen aan de ruimtelijke besluitvormingsmogelijkheden op lokaal niveau. Het Barro bevestigt in juridische zin die kaderstellende uitspraken.

Er is geen sprake van een nationaal belang.

3.3.2 Provincie

De provinciale Omgevingsvisie Gaaf Gelderland 2018 gaat over het beleid van de provincie voor de fysieke leefomgeving en geeft richting op de strategische hoofdlijnen van het beleid op het vlak van ruimte, natuur, water, milieu en verkeer en vervoer.

De provincie Gelderland legt in de omgevingsvisie de focus op een duurzaam, verbonden en een economisch krachtig Gelderland. Daarin wordt geïnvesteerd, waardoor meerwaarde ontstaat. Dit gebeurt door zeven met elkaar samenhangende ambities na te streven voor een schoon, gezond, veilig en welvarend Gelderland.

Daarnaast wordt de provinciale Omgevingsverordening Gelderland als instrument ingezet om de doorwerking van het provinciaal beleid uit de Omgevingsvisie af te dwingen. De werking van de verordening beperkt zich tot die onderdelen van het beleid waarvoor de inzet van algemene regels noodzakelijk is om provinciale belangen veilig te stellen of om uitvoering te geven aan wettelijke verplichtingen.

Toetsing van het initiatief aan de Omgevingsvisie Gaaf Gelderland

Dit bestemmingsplan voorziet de mogelijkheid voor 198 extra woningen en 7 atelierwoningen. Deze ontwikkeling sluit aan op de actuele vraag vanuit de markt en levert een bijdrage aan het realiseren van voldoende woningen in Arnhem.

Zoals in de volgende paragrafen blijkt, past de ontwikkeling in de regionale woningbouwafspraken en is deze overeenstemming met de Omgevingsvisie Gaaf Gelderland.

Toetsing van het initiatief aan de Omgevingsverordening

Dit omgevingsplan voorziet in een binnenstedelijke woningbouwontwikkeling.

Artikel 2.2: Instructieregel bestemmingsplan doorwerking regionale woonagenda

Een omgevingsplan maakt nieuwe woningen alleen mogelijk als die ontwikkeling past binnen een door Gedeputeerde Staten vastgestelde regionale woonagenda. Zie voor de toetsing paragraaf 3.3.3 Gemeentelijk beleid.

Artikel 2.38: Instructieregel bestemmingsplan Intrekgebied

Een bestemmingsplan voor gronden binnen een Intrekgebied maakt de winning van fossiele energie niet

mogelijk. Dit omgevingsplan voorziet niet in de planologische kaders om binnen het plangebied fossiele energie te winnen. Winning van fossiele energie is niet toegestaan. Hiermee voldoet het plan aan het bepaalde in artikel 2.38.

Artikel 2.65b (klimaatadaptie)
In de omgevingsverordening staat de volgende regel over klimaatadaptatie:
1. Voor zover een bestemmingsplan een nieuwe activiteit of ontwikkeling mogelijk maakt, bevat de toelichting bij het bestemmingsplan een beschrijving van de maatregelen of voorzieningen die worden getroffen om de risico's van klimaatverandering te voorkomen of te beperken en de afweging die daarbij is gemaakt.
2. In de beschrijving worden in ieder geval de volgende aspecten betrokken:
   a. waterveiligheid;
   b. wateroverlast;
   c. droogte; en
   d. hitte.
3. De beschrijving wordt opgesteld na overleg met in ieder geval het dagelijks bestuur van het waterschap waar de activiteit wordt verricht of de ontwikkeling plaatsvindt.

In het bestemmingsplan en het ruimelijk raamwerk wordt rekening gehouden met klimaatadaptatie (zie 3.3.3.6 Duurzaamheidsbeleid, 4.11 Stadsklimaat en 4.7 Water).

3.3.3 Gemeentelijk beleid

3.3.3.1 Structuurvisie
De gemeentelijke Structuurvisie Arnhem 2020-2040 bevat de kaders voor het beoordelen en entameren van ruimtelijke initiatieven en plannen in de stad. De structuurvisie benoemt de belangrijkste principes voor het ruimtelijk ontwikkelingsperspectief van de stad en geeft een uitwerking van dit perspectief zowel naar een aantal thema's als naar gebieden in de stad, de zogenaamde 'koersgebieden'.

Thema: Wonen
Nederland krijgt in de toekomst te maken met twee belangrijke demografische ontwikkelingen die met elkaar samenhangen: vergrijzing en bevolkingskrimp. De regionale verschillen in bevolkingsopbouw zullen binnen Nederland groter worden.

In Arnhem is voor de komende periode nog groei voorzien. De feitelijke realisatie van nieuwbouwwoningen in de komende jaren hangt af van de afzetkansen op de markt. Vanaf 2030 is de verwachting dat de groei zal afvlakken en mogelijk zal omslaan naar een daling van de bevolking in Arnhem. Nieuwbouwprogramma's zullen dan vooral bestaan uit vervangende nieuwbouw.

3.3.3.2 OmgevingsvisieArnhem
Inmiddels zijn we ingehaald door de realiteit. Gelijktijdig met de procedure van dit omgevingsplan wordt ook gewerkt aan de Omgevingsvisie 2040; een toekomstbeeld voor de stad.

Het plan voor de velden 26 en 27 is uitgewerkt voordat de omgevingsvisie in werking is getreden. Desalniettemin wordt wel gekeken naar de kaders uit de Omgevingsvisie.

Uit de ontwerp-omgevingsvisie volgt dat in de komende twintig jaar de behoefte aan woningen naar verwachting met 16.000 toeneemt. Het uitgangspunt in de omgevingvsisie is derhalve het bijbouwen van nieuwe woningen en de omgevingsvisie geeft aan welke uitgangspunten daarbij gelden.

In de gebiedsuitwerkingen hebben we voor een aantal gebieden (waaronder Arnhem Zuid) de koers van deze gebieden geschetst. Aan de hand van het beschrijven van een karakter en de gebiedskansen. Om dit concreet te maken hebben we ook een ambitie-agenda toegevoegd. De naam zegt het al: het zijn onze ambities.

"Arnhem Zuid kent veel gezinswoningen. Door vergrijzing en de toename van eenpersoonshuishoudens

zien we de vraag naar kleinere woningen toenemen. Het aanbod hierin is soms beperkt. De combinatie van nieuwe huisvesting nabij knooppunten (openbaar vervoer en voorzieningen) vormt een kans voor doorstroming en wooncarrière in eigen wijk."

Verder geldt voor Arnhem Zuid de volgende Ambitie-agenda:
- Nieuwe ontwikkelingen zorgen voor meer variatie in het woningaanbod en nieuwe werkplekken.
- Een nieuwe stedelijke ontwikkeling gaat gepaard met verbetering van de omgevingskwaliteit (toevoegen van groen, tegengaan hitte, ontmoetingsruimte).
- We ontwikkelen multifunctionele stedenbouwkundige concepten.
- Een nieuwe ontwikkeling levert geen druk op de openbare ruimte (extra m2 verharding en parkeren) en maakt gebruik van duurzame mobiliteitsconcepten of gebouwd parkeren.
- We versterken de bestaande groene en blauwe structuren.
- We heffen de bestaande infrastructurele barrières op.
- We zorgen voor voldoende lokale arbeidsplaatsen.

3.3.3.3 Woonbeleid

Wonen

Het Plan van Aanpak: Woningbouwontwikkeling en de Arnhemse Woonprincipes 2025 (de Arnhemse woonvisie, vastgesteld in 2015) vormen tezamen de strategische koers die er voor moeten zorgen dat Arnhem ook in de toekomst een woonstad blijft waar het voor iedereen aantrekkelijk is om te wonen, te leren, te werken en te leven. Bij het opstellen van de Woonprincipes is rekening gehouden met wet- en regelgeving en beleidskaders van andere overheden.

De vier pijlers van de Woonprincipes zijn:

- Duurzaam betaalbaar; hierbij wordt ervoor gezorgd dat er voor elk inkomen voldoende passende sociale en betaalbare woningen beschikbaar zijn. Daarbij wordt niet alleen op aantallen gestuurd, maar wordt met name ook gestreefd naar een goede prijskwaliteitsverhouding en op de duurzaamheid van woningen in de nieuwbouw en in de bestaande woningvoorraad.
-Levensloopgeschikt wonen; door meer levensloopgeschikte woningen aan de voorraad toe te voegen én bestaande woningen aan te passen of op te plussen, kan Arnhem mensen, gezond of beperkt, in verschillende fases van hun leven, een passende woonplek blijven bieden in Arnhem.
- Aantrekkelijke woonstad; Arnhem heeft door zijn centrale ligging een bijzondere ruimtelijke en groene kwaliteit. Met de binnenstad, de Nederrijn en stadsparken in combinatie met wonen, leren, werken en verblijven maakt het de stad vitaler. Arnhem wil een aantrekkelijke woonstad zijn en blijven voor haar huidige inwoners, maar ook meer studenten en midden en hoge inkomens aan zich binden door het bieden van aantrekkelijke, levendige of bijzondere woonmilieus.
- Wijken met identiteit; Elke wijk heeft zijn eigen herkenbare identiteit die recht doet aan de beleving van haar inwoners. Met deze variëteit wil de stad inzetten op een duurzame woon- en leefomgeving waar bewoners trots zijn op hun wijk, waar ze zich thuis en ook zelf verantwoordelijk voor voelen. Dat palet van eigen identiteit en karakters van wijken draagt bij aan de aantrekkingskracht van Arnhem als woonstad.

Wonen, Welzijn en Zorg voor Langer Zelfstandig Wonen

Er ligt op het gebied van Wonen, Welzijn en Zorg een stevige fysieke huisvestingsopgave. Door meer levensloopgeschikte woningen aan de voorraad toe te voegen én bestaande woningen preventief aan te passen of op te plussen, kunnen we mensen, gezond of beperkt, in verschillende levensfases van hun leven, een passende woonplek blijven bieden. Daarnaast ligt er de opgave om voor bijzondere doelgroepen en m.n. voor mensen in kwetsbare posities meer geschikt en passend kleinschalig aanbod aan woonvormen of (geclusterde, beschutte) woonconcepten te realiseren. We faciliteren het (langer) zelfstandig wonen, door in de directe of nabije woonomgeving mogelijkheden te scheppen dat arrangementen van (thuis)zorg, begeleiding, ondersteuning of andere vormen van dienstverlening en welzijnsvoorzieningen kunnen worden geboden.

Plan van Aanpak: Woningbouwontwikkeling

In 2022 is het regionale woningbehoefteonderzoek Arnhem-Nijmegen geactualiseerd. Dit onderzoek geeft een actueel beeld van het functioneren van de woningmarkt. De in het woningbehoefteonderzoek

beschreven (mis)matches op de woningmarkt zijn niet 1-op-1 te vertalen naar een woningbouwprogramma. Met het woningbehoefteonderzoek als basis wordt Woonvisie vastgesteld. Dit plan dient als aanvulling op de Arnhemse woonprincipes. In het plan is uitgewerkt op welke vraag Arnhem zich richt, en hoe zij zorg draagt voor versnelling en doorprogrammeren.

3.3.3.4 Verkeer- en parkeerbeleid

De gemeente Arnhem heeft haar verkeersbeleid op hoofdlijnen verwoord in de Structuurvisie Arnhem 2020-2040 (vastgesteld 2012). Voor mobiliteit biedt het structuurplan een ruimtelijk ontwikkelingsperspectief. Arnhem streeft naar een duurzame bereikbaarheid in een aantrekkelijke en veilige stad. Vooral in de bestaande stad geldt daarbij het principe: eerst de bestaande verkeersruimte beter benutten en pas daarna zoeken naar mogelijkheden tot uitbreiding van de (auto)verkeersruimte. De inzet van slim ruimtegebruik, voor versterking van fiets en openbaar vervoer, aangevuld met spitsmijdende maatregelen moet Arnhem de komende jaren bereikbaar houden. De duurzaamheidsdoelstellingen van het onderhavige plangebied versterken het belang van optimale bereikbaarheid voor duurzame vervoerswijze, met een beperkte milieubelasting: de voetganger, de fiets en het openbaar vervoer. Vanwege de ligging van het plangebied ten opzichte van de binnenstad en centrale voorzieningen in Arnhem ligt hierbij in dit geval het primaat bij de fiets.
De fietser heeft vooral behoefte aan een samenhangend fietsnetwerk, directe verbindingen, veiligheid, comfort, snelheid en stallingsvoorzieningen. Om nieuwe fietsers te verleiden wordt vooral ingezet op de aanleg van nieuwe verbindingen met een gegarandeerde korte reistijd naar belangrijke bestemmingen. De opkomst van de elektrische fiets draagt bij aan meer fietsgebruik.

Fiets
Begin 2020 is een nieuw beleidsplan voor de fiets vastgesteld: de Accentnota Fiets. Door middel van de fiets wil de gemeente de bereikbaarheid van de stad en de regio verbeteren. Belangrijk onderdeel daarbij is de e-fiets. Waar er voorheen geen alternatief was voor de auto, kan de e-fiets in het heuvelachtige gebied van onze prachtige stad het verschil maken. Maar ook om makkelijker de bruggen over te gaan op de fiets van en naar Arnhem Zuid.
De fiets moet in Arnhem een substantieel betere uitgangspositie krijgen. De doelen van de Accentnota Fiets zijn:

- meer fietsgebruik
- betere ontsluiting van stedelijke bestemmingen voor alle inwoners van de stad
- de binnenstad beter bereikbaar en aantrekkelijker maken voor fiets
- schone lucht en verminderen van CO2 uitstoot
- inspelen op de trend van toenemende stedelijke verdichting en urbanisatie
- het verduurzamen en toekomstvast maken van het stedelijk verplaatsingsgedrag.

De doelen komen tot uitvoer in de Fietsagenda Arnhem.
Openbaar vervoer
In mei 2014 is de beleidsnota openbaar vervoer 'De reiziger centraal' vastgesteld. Deze nota heeft als doel het in stand houden van betaalbaar en kwalitatief goed openbaar vervoer en het doorgroeien naar emissieloos openbaar vervoer. Het openbaar vervoer wordt toekomstvast door een kwaliteitsslag met als maatregelen:

1. een hoogwaardig openbaar vervoernetwerk;
2. de reiziger centraal stellen;
3. een mobiliteit bieden voor iedereen;
4. een emissieloos openbaar vervoer.

Toets aan het gemeentelijk beleid
Parkeren
Voor het onderdeel parkeren gelden de parkeernormen zoals opgenomen in het bestemmingsplan 'Schuytgraaf, veegplan 2017'.

3.3.3.5 Creatievefuncties

De gemeente Arnhem heeft onderzoek laten uitvoeren naar de huisvestingsituatie van de creatieve en culturele sector in Arnhem (Huisvesting culturele en creatieve sector Arnhem. Dit onderzoek laat zien dat de culturele sector in Arnhem succesvol is. Het percentage banen in de sector is relatief hoog en de sector groeit ook harder dan gemiddeld. Het merendeel van de creatieven huurt/ gebruikt geen specifieke huisvesting voor hun onderneming. Zij werken vanuit huis of bij hun klanten, in koffietentjes of huren af ten toe een flexplek. Onderzoek laat zien dat onder de creatieven met een verhuiswens verzamelpanden of broedplaatsen populair zijn. De aantrekkingskracht van deze panden zit in de interactie met andere creatieven. Uit het onderzoek blijkt dat er een mismatsch is tussen vraag naar en aanbod van huisvesting voor de creatieve en culturele sector in Arnhem.

Wij willen graag op deze plek een locatie bieden voor een culturele vrijplaats vanuit het Arnhemse cultuurbeleid. Dit bestemmingsplan biedt hiervoor de planologische mogelijkheden met de mogelijkheid voor atelierwoningen.

3.3.3.6 Duurzaamheidsbeleid

New energy made in Arnhem 2020 - 2030

Het gemeentelijke beleid op het gebied van energie is vastgelegd in het 'Programmaplan New energy made in Arnhem 2020 - 2030' (vastgesteld door de raad op 29 januari 2020).

Arnhem wil een actieve regierol innemen bij de energietransitie in de wijken. De uitgangspunten en aanpak zijn vastgesteld in 'De Arnhemse aanpak van de wijkgerichte energietransitie' (vastgesteld op 17 april 2019). Twee belangrijke uitgangspunten uit dit beleidskader voor deze ontwikkeling zijn:

- De Trias Energetica is leidend: eerst besparen.
- De meest duurzame warmtebron heeft de voorkeur: minder duurzame bronnen zijn tijdelijk en decentrale bronnen gaan voor.

Ruimte bieden voor Arnhemse innovaties

In het programma NemiA 2020-2030 is ook aandacht voor energie innovaties. Waar in de komende jaren gewerkt wordt aan de gebouwde omgeving vragen wij om, waar mogelijk, (Arnhemse) innovatieve bedrijven mee te laten denken en mee te doen.

Tempertuurregim vereiste - TVW

Bij nieuwbouw wordt alleen LT- verwarming (lage temperatuur verwarming) toegestaan. Individueel dan wel collectief. Hieronder verstaan we: 35 tot 50 graden Celsius. Deze vereiste is in de Transitievisie Warmte opgenomen die op 17 februari 2022 is vastgesteld door de gemeenteraad.

Onderzoek naar mogelijkheden omgeving aardgasvrij maken - TVW

Voor wat betreft de warmteoplossing vragen wij de initiatiefnemer verder te gaan dan alleen hun eigen ontwikkeling en onderzoek te doen naar de mogelijkheden om een deel van de omliggende gebouwde omgeving tevens van het aardgas af te halen. Het doel is om het momentum van de ruimtelijke ontwikkeling te benutten om ook (een deel van de) omliggende bestaande bebouwing van het aardgas af te halen. Dit loopt vooruit op de integrale benadering vanuit de omgevingswet. Deze doelstelling is vastgelegd in de Transitievisie Warmte opgenomen die op 17 februari 2022 is vastgesteld door de gemeenteraad.

Energievisie

De gemeente eist vanuit de structuurvisie bij gebiedsontwikkelingen van meer dan 50 woningequivalenten een energievisie van de initiatiefnemer. Energieneutraliteit is hierbij het streven.

Met behulp van een energievisie kan een geschikte combinatie van energieconcepten gekozen worden. De energievisie brengt verschillende energieopties voor het besluit-gebied in beeld en beschrijft de consequenties daarvan. De visie kan uitgebreid worden tot een duurzaamheidsvisie door bijvoorbeeld ook thema's als duurzaam bouwen, afval, groen, water, mobiliteit en openbare ruimte mee te nemen.

Circulair

In de woondeal regio Arnhem-Nijmegen van 4 maart 2020 staat:
23. In de nieuwe woningbouwplannen spannen partijen zich in om minimaal 25% circulair te laten ontwikkelen.
24. In het maken van plannen leggen partijen het accent onder andere op ketenbenaderingen, het sluiten van kringlopen en het benutten van hernieuwbare bronnen. Partijen stimuleren adaptief, biobased, modulair en aanpasbaar bouwen, circulair renoveren en nemen natuurinclusiviteit en klimaatadaptiviteit als verplicht onderdeel mee in de ontwerpopgaven. Hiermee wordt de groeiopgave met de groenopgave verbonden. Biobased bouwen heeft een grote impact op klimaat ten opzichte van cement en beton en biedt kansen voor regionale agro forestry en opleidingen."

Het percentage circulaire bouwmaterialen toetsen we in de eenheid kilogram (kg). We hebben de circulaire impactladder beschikbaar voor het toetsen van het percentage circulariteit in projecten. Deze impactladder maakt het mogelijk de mate van circulariteit in een woningbouwplan te meten.

In algemene zin hanteren we bij circulair bouwen de volgende uitgangspunten:
- Het verminderen van materiaal & grondstoffengebruik, bijvoorbeeld door verdichting en renovatie i.p.v. nieuwbouw (R1 & R2)
- Het vergroten van het aandeel hergebruikte en gerecyclede materialen, in plaats van nieuwe materialen (R3, R4, R5).
- Wanneer er tóch nieuwe materialen nodig zijn, het inzetten op biobased materialen zoals hout.
- Ontwerp toekomstbestendig: zorg ervoor dat componenten in de toekomst kunnen worden gedemonteerd zodat ze opnieuw te gebruiken zijn en zorg dat er materiaalpaspoorten en/of een gebouwpaspoort is waardoor informatie hierover te ontsluiten is

Toets aan het duurzaamheidsbeleid

Bij de ontwikkeling van de nieuwbouwwijk Schuytgraaf is duurzaamheid al vanaf het begin een belangrijk thema. Zo is de hele wijk aangesloten op het stadswarmtenet, waardoor er geen gasaansluitingen meer nodig zijn en is er een gescheiden afwateringssysteem, al het hemelwater wordt bovengronds afgevoerd. Bij de inrichting van de openbare ruimte wordt zo duurzaam mogelijk te werk gegaan. Alleen verharding daar waar noodzakelijk voor het goed functioneren van de wijk, er wordt gebruik gemaakt van led-verlichting. Waar mogelijk worden materialen hergebruikt.

Bij de woningbouw is duurzaamheid van belang. Hierbij kan gedacht worden aan energiebesparende maatregelen, een eigen energievoorziening zoals zonnepanelen, meer groen en minder verharding op de kavel of het toepassen van duurzame, herbruikbare en gifvrije materialen. Daarnaast wordt natuurinclusief bouwen als verplichting opgenomen in het bestemmingsplan. Zonnepanelen worden zoveel mogelijk bevorderd en nagestreefd.

In de zuidelijke velden is het uitgangspunt houtbouw en circulariteit.

Natuurinclusief bouwen

In Schuytgraaf word je omgeven door prachtige natuur. In én rondom de wijk. Hierdoor ontstaat een aantrekkelijke, gezonde en toekomstbestendige leefomgeving voor mens en dier. In dit bestemmingsplan krijgt natuur bij bouwprojecten een volwaardige plek door middel van het 'Puntensysteem Natuurinclusief Bouwen' vast te leggen in de regels van dit bestemmingsplan. Het puntensysteem is verankerd in de 'Beleidsregels Natuurinclusief Bouwen', deze zijn op 11 mei 2021 vastgesteld door het college. De beleidsregels zijn terug te vinden via officielebekendmakingen.nl. Natuurinclusief bouwen draait enerzijds om het inbouwen van verblijfsplaatsen in woningen voor diersoorten die voor hun broedgelegenheid van gebouwen afhankelijk zijn, zoals de huismus en de gierzwaluw. Anderzijds gaat het om het toepassen van meer groen in de directe woonomgeving ter bevordering van de biodiversiteit, klimaatbestendigheid en leefbaarheid van het gebied.

Het puntensysteem geeft initiatiefnemers kaders voor natuurinclusief bouwen bij ruimtelijke projecten in Schuytgraaf. Er is gekozen voor een puntensysteem om de creativiteit en keuzevrijheid van ontwerpers te bevorderen. Per (soort) woning geldt dat er bij de (ver)bouw een minimum aantal punten wordt

behaald. Deze punten worden gehaald door verblijfsplaatsen in te bouwen én door groene maatregelen aan en om de woning(en) toe te passen. Welke maatregelen precies worden gekozen om de punten te behalen is aan de ontwikkelaar.

Aan het puntensysteem is een Maatregelencatalogus gekoppeld (zie voor de versie van de Maatregelencatalogus zoals vastgesteld in Beleidsregels Natuurinclusief Bouwen op 11 mei 2021. Deze catalogus bevat een uitwerking van de maatregelen waarmee punten kunnen worden behaald, zoals eisen en randvoorwaarden per maatregel. Bijvoorbeeld op welke richting en op welke hoogte neststenen moeten worden ingebouwd of welke soort planten het best gebruikt kan worden voor een groene gevel. Initiatiefnemers kunnen ook maatregelen nemen die niet in de Maatregelencatalogus staan. In dat geval wordt in overleg met de gemeente bepaald hoeveel punten de maatregel waard is.

3.4 Reparatie- en beheer onderdelen

3.4.1 Kapschuur

De kapschuur is een toevoeging die voort komt uit het ruimtelijk raamwerk van Veld 26-27, dat sterk inzet op de beleving van het landschap van Schuytgraaf en Park Lingezegen. De hoogstambrigade krijgt hier hun onderkomen, zij verzorgen het beheer van de vele fruitbomen in de wijk. Vanuit de kapschuur kunnen activiteiten voor de buurt worden georganiseerd waar men leert van het landschap in en rond de wijk. Naast de praktische en maatschappelijke functie is de kapschuur zo vormgegeven dat het past in het beeld naast de bedrijvigheid van de moestuin.

Er is een tijdelijke omgevingsvergunning vergund voor het plaatsen van een kapschuur ten behoeve van de volkstuin op het perceel Marasingel 35. Deze kapschuur is in strijd met het bestemmingsplan, zowel omdat het gebruik strijdig is en omdat er ter plaatse geen kapschuur gebouwd mag worden.

De omgevingsvergunning is verleend onder de voorwaarde dat het groen juridisch wordt gecompenseerd:
- Het oppervlak van parkbestemming (de kapschuur incl. plateau en toegangsweg) bedraagt 215 m2.
- De parkbestemming wordt toegevoegd aan de rand van veld 26, zodat deze grenst aan het gebied met de parkbestemming.

Uitsnede inrichting buitenruimte en locatie kapschuur.

Het plan draagt bij aan het behoud of herstel van de ecologische waarden want de kapschuur is natuurinclusief gebouwd en de parkbestemming is gecompenseerd.

De waarden en kwaliteiten worden niet onevenredig verkleind door de juridische groencompensatie die

zal worden verankerd in dit bestemmingsplan. Een gedeelte van veld 26 krijgt een parkbestemming.

3.4.2 Uitwisseling bos en park

Tussen de velden ligt een brede groene zone in het verlengde van de zichtas van de watergang. Vanuit de wijk kijkt men via een zichtlijn naar het open landschap van Park Lingezegen. De zone is tevens een belangrijke archeologische vindplaats. Dit wordt zichtbaar door landart en speelaanleidingen die aansluiten bij de vondsten. Hierbij heeft het landschappelijke, natuurlijk karakter altijd de boventoon.

Van west naar oost verbindt een groene struinzone de twee velden en brengt de voetgangers naar de omgeving. In veld 26 wisselen solitaire bomen elkaar af. Deze staan in een bloemrijke berm. Door de landschappelijke zone bereikt men veld 27, waar de struinzone dezelfde elementen bevat, maar een ruigere vormgeving kent. Door te kiezen voor een zelfde soortgroep solitaire bomen wordt via deze zone de verbinding gelegd tussen beide velden. Deze verbinding wordt in de herfst benadrukt door een intensief rode bladkleur.

Deze inrichting past niet binnen een bosbestemming. Om deze gewenste invulling mogelijk te maken wordt daarom de bestemming 'Bos' ingewisseld voor de bestemming 'Groen - Landschap en Park'. Zie onderstaand kaartje:

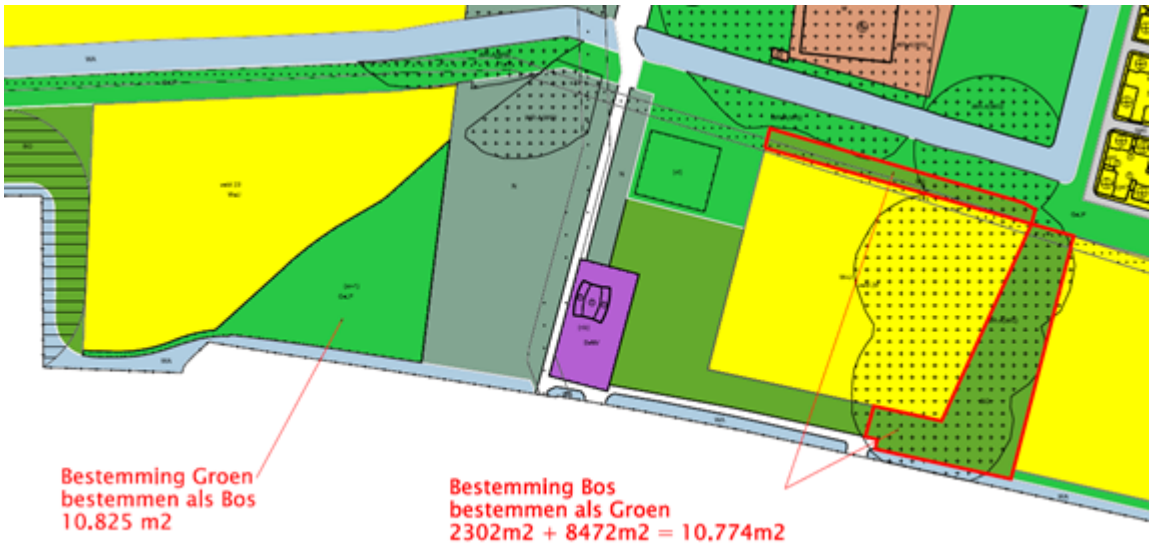

3.4.3 Groendepot

Het groendepot, ook wel een beheerdepot, is bedoeld als een locatie voor de (tijdelijke) opslag van groenafval. Deze functie is ondergeschikt en passend in een bosbestemming. De locatie van dit groendepot wordt verankerd in de verbeelding (zie onderstaande rode contour) en in de regels van dit bestemmingsplan.

3.4.4 Wegenstructuur

Ontsluitingswegen worden in het omgevingsplan mogelijk gemaakt met de figuur relatie. Binnen 50 meter afstand van deze figuur mogen ontsluitingswegen worden aangelegd. Voor de velden 26 en 27 geldt dat de locatie van de ontsluitingswegen inmiddels vast staat. Op een aantal locaties geldt dat deze weg op een andere locatie ligt dan in het veegplan is voorzien.
Met dit plan wordt de figuur 'relatie' wegbestemd en wordt daarvoor in de plaats de weg op de juiste locatie ingetekend. Hiermee is de groenbalans sluitend.

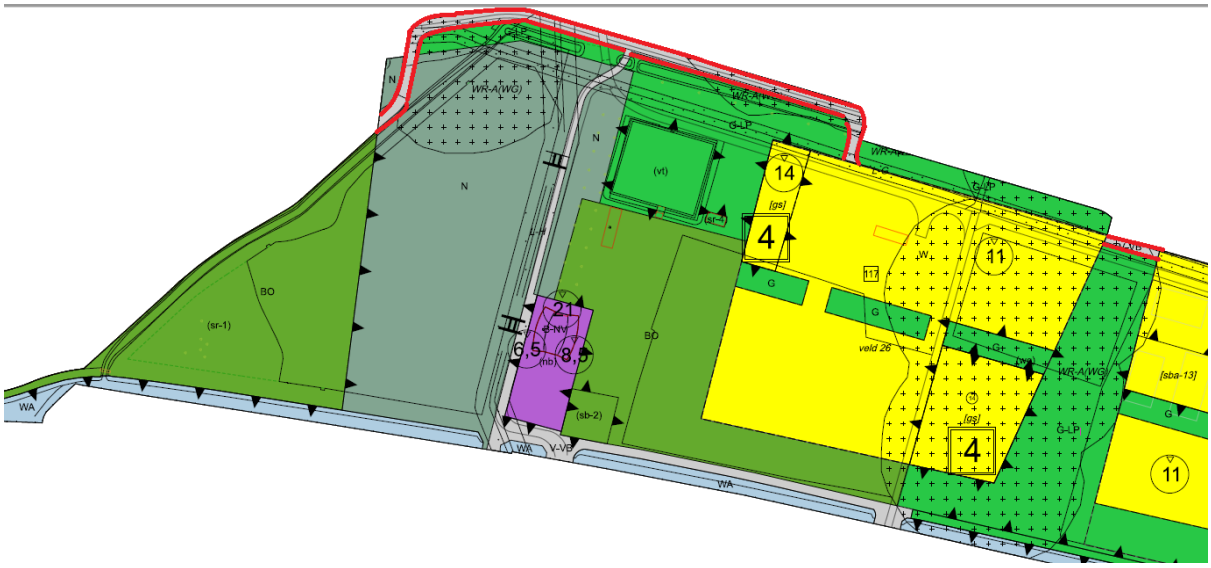

3.4.5 Schemering

De situatie voor het woonblok aan de Scherming is in overeenstemming gebracht met de vergunde situatie. Dit houdt in dat de zone waar de hoofdbebouwing en de bijbehorende bouwwerken zijn toegestaan is aangepast. Ook is de maximale bouwhoogte aangepast zodat e.e.a. overeenkomt met de vergunde situatie.

3.4.6 Noordereiland

Het Noordereiland heeft een bijzondere functie als overgangszone als eerste bebouwingsfaçade van Arnhem Zuid. In het, inmiddels vervallen, bestemmingsplan “Schuytgraaf 2011, gedeeltelijke herziening 2014-01” (onherroepelijk d.d. 20 augustus 2014) is de bestemming van het Noordereiland omgezet van een 'uit te werken' bestemming met een bouwverbod naar een woonbestemming met een bouwtitel. Dit plan bevat de basis voor de daarop volgende plannen, te weten 'Schuytgraaf, veegplan 2017', 'Schuytgraaf, veegplan 2017, herziening velden 6 en 11 & beheer' en voorliggend plan.

Uitgangspunten van het plan uit 2014 zijn:
Het Noordereiland is een landschappelijke zone die onderdeel uitmaakt van de natte ecologische zone. De verwevenheid tussen stad en landschap wordt hier zichtbaar: het wonen in het landschap van de natte ecozone krijgt hier vorm. Het veld biedt kansen om landschappelijk te wonen aan het water van de zandwinplas. Open water zorgt voor variatie in het landschap en roept associaties op met kwaliteiten als rust, ruimte en vrij zicht. De nieuwe invulling van het Noordereiland anticipeert op deze kwaliteiten. Het is een belangrijke rand van Schuytgraaf en zal een geleidelijke overgang van wijk naar landschap vormen. De dubbelbestemming 'Waarde Landschap' garandeert de ecologische en landschappelijke kwaliteit. Door deze dubbelbestemming is een omgevingsvergunningstelsel van kracht voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden. Dat betekent dat binnen de bestemming een omgevingsvergunning noodzakelijk is om bepaalde werkzaamheden uit te voeren zoals het aanleggen van verharding boven een bepaald percentage van het perceelsoppervlak en het rooien en vellen van bomen/ houtgewassen. Aantasting van het gebied wordt op deze wijze zoveel mogelijk tegen gegaan.

Het bestemmingsplan uit 2014 en het latere veegplan uit 2017 gaan nog uit van een variabele invulling. In 2020 is het Noordereiland grotendeels gerealiseerd. Met het bestemmingsplan 'Schuytgraaf, veegplan 2017, herziening velden 6 en 11 & beheer' zijn de contouren van het plangebied vastgelegd met verschillende bestemmingen. Uitgangspunt van deze herziening was het behoud van de landschappelijke waarden door zichtlijnen vast te leggen. Ook is met dat plan beoogd om de vergunningsvrije bebouwingsmogelijkheden te beperken.

Inmiddels zijn alle hoofdgebouwen op het Noordereiland gebouwd. In voorliggend plan is krimpfolie toegepast om de bebouwingsmogelijkheden in lijn te brengen met de rest van Schuytgraaf. Dat betekent dat we in de plankaart gaan aangeven waar het hoofdgebouw mag worden gebouwd en waar de bijgebouwenzone ligt. Ook worden met deze wijziging de landschappelijke waarden en de stedenbouwkundige opzet van het Noordereiland beter geborgd.

Hoofdstuk 4 Milieu- en omgevingsaspecten

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden de beperkingen gegeven die van belang kunnen zijn bij ruimtelijke ontwikkelingen in het plangebied. De op de kaart aangegeven contouren en straalpaden kunnen beperkingen opleggen aan het gebruik van bepaalde locaties. Het is echter ook mogelijk dat oplossingen worden gevonden door ter plaatse maatregelen te treffen of randvoorwaarden op te nemen in milieuvergunningen. De contouren hebben dus met name een signalerende functie voor eventuele nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen.

4.2 Geluid

4.2.1 Algemeen

Wet geluidhinder

De Wet geluidhinder heeft tot doel de mens te beschermen tegen geluidhinder. Dit is in de wet uitgewerkt in een normenstelsel voor de toelaatbare geluidbelasting in de woonomgeving. Alleen planologisch nieuwe situaties worden getoetst aan de wet. Daarbij moet er akoestisch onderzoek plaatsvinden naar de gevolgen daarvan voor geluidgevoelige objecten. Naast woningen zijn er nog een aantal andere geluidgevoelige objecten aangewezen zoals scholen en zorginstellingen.
In de wet staan regels voor weg- en railverkeerslawaai en voor gezoneerde industrieterreinen. De wet werkt verder met zones: dit zijn aandachtsgebieden rond geluidbronnen waarbinnen regels en normen gelden om de negatieve gevolgen van geluidhinder te beperken.
Het wettelijk normenstelsel kent voorts voorkeurswaarden en grenswaarden. Als de geluidbelasting beneden de voorkeurswaarde blijft dan zijn er wettelijk geen belemmeringen voor nieuwe geluidgevoelige situaties. Bij een geluidbelasting tussen de voorkeurswaarde en de grenswaarde moet er een gemotiveerd besluit genomen worden om nieuwe geluidgevoelige ontwikkelingen mogelijk te maken (hogere waarde).
Voor het verlenen van een hogere waarde is de nota “uitvoeringsbeleid hogere grenswaarde” van de gemeente Arnhem van toepassing.

Beleidsplan Geluid

Het beleidsplan Geluid heeft tot doel geluidsnormen voor nieuwe situaties af te stemmen op de aard en de functie van een gebied. Hierdoor kan beter rekening gehouden worden met ontwikkelingen en verwachting van de gebruikers van een gebied. In het centrum en dichtbij goed openbaar vervoer wil de gemeente Arnhem veel functies mogelijk maken. Als gebieden intensiever gebruikt worden neemt de kans op geluidhinder ook toe. Deze uitgangspunten hebben geleid tot een gebiedsgerichte invulling van geluidskwaliteiten binnen Arnhem. Naarmate de geluidbelasting hoger is neemt het belang van een zorgvuldige invulling van de totale leefomgevingskwaliteit toe.

4.2.2 Situatie velden 26 en 27

De ontwikkeling in het plangebied betreft de realisatie van maximaal 198 woningen en 7 atelierwoningen. Woningen worden aangemerkt als geluidsgevoelige objecten. In de nabijheid van het plangebied bevindt zich de spoorlijn Arnhem-Elst en de Minervasingel.

De geluidbelasting als gevolg van het railverkeer overschrijdt gedeeltelijk in veld 27 de voorkeurswaarde van 55 dB. De geluidbelasting van het railverkeer is maximaal 59 dB op een rekenhoogte van 10 meter. Deze waarde voldoet zowel aan de maximale toelaatbare hogere grenswaarde volgens de Wet geluidhinder, als aan de plafondwaarde van 68 dB uit het gemeentelijk beleid.

Om de woningbouw mogelijk te maken moet een hogere waarde op grond van artikel 110 Wet geluidhinder worden vastgesteld. 'Chw Schuytgraaf, veegplan 2017, herziening velden 26 en 27' is een bestemmingsplan met verbrede reikwijdte. Dit betekent dat het hogere waarde besluit deel kan uitmaken van het bestemmingsplan. In hoofdstuk 3 van het bestemmingsplan wordt een hogere waarde vastgesteld van 59 dB. De toelichting voor de hogere waarde staat in Bijlage 2.

4.3 Luchtkwaliteit

4.3.1 Algemeen

De Europese richtlijnen voor luchtkwaliteit zijn geïmplementeerd in titel 5.2 van de Wet Milieubeheer. Het doel van deze wetgeving is het beschermen van mens en milieu tegen de negatieve effecten van luchtverontreiniging. De wet is primair gericht op het voorkomen van negatieve effecten op de gezondheid van de mens. Daarnaast zijn er voor de stoffen zwaveldioxide en stikstofoxiden ook normen opgenomen ter bescherming van ecosystemen.
Voor het toetsen van ruimtelijke plannen zijn de volgende grenswaarden het meest relevant:

- PM_{10} (fijnstof)
  1. de jaargemiddelde concentratie van 40 µg PM_{10}/m3 mag niet worden overschreden;
  2. de 24 uursgemiddelde concentratie van 50 µg PM_{10}/m^3 mag niet vaker dan 35 keer per jaar worden overschreden;
- NO_2 (stikstofdioxide)
  1. de jaargemiddelde concentratie van 40 µg NO_2/m^3 mag niet worden overschreden;
  2. de uurgemiddelde concentratie van 200 µg NO_2/m^3 mag niet vaker dan 18 keer per jaar worden overschreden.

Voor de overige stoffen worden in Nederland geen overschrijdingen gerapporteerd.
In de op de Wet milieubeheer gebaseerde algemene maatregel van bestuur 'Niet in betekenende mate' (Besluit NIBM) zijn regels vastgelegd waaronder projecten (inrichtingen, kantoor- en woningbouwlocaties) die niet in betekenende mate bijdragen aan verslechtering van de luchtkwaliteit, zonder toetsing aan de grenswaarden voor het aspect luchtkwaliteit, toch doorgang kunnen vinden. De grens ligt bij een toename van maximaal 3%. Om te voorkomen dat in gebieden waar (nog) grenswaarden worden overschreden of dreigen overschreden te worden, een verslechtering van de luchtkwaliteit plaatsvindt, kunnen bij ministeriële regeling bepaalde gebieden en bepaalde broncategorieën worden aangewezen waarbinnen geen gebruik kan worden gemaakt van de NIBM-regeling.

4.3.2 Situatie veld 26 en 27

Het aantal woningen in deze fase zal niet in betekenende mate bijdragen aan een verslechtering van de luchtkwaliteit. In een overkoepelend luchtonderzoek uitgevoerd door het adviesbureau Goudappel Coffeng met het kenmerk GSB036/Kpe/0083 d.d. 16 februari 2009 bleek het gehele plangebied te voldoen aan alle gestelde grenswaarden voor zowel stikstofdioxide als fijn stof. Het onderzoek naar de luchtkwaliteit is op 13 februari 2024 geactualiseerd voor de velden 26 en 27. Dit onderzoek is bijgevoegd in Bijlage 7.

4.4 Hinder

4.4.1 Algemeen

Hinder door bedrijven en activiteiten
In het kader van bedrijven en milieuzonering dienen de effecten van inrichtingen op hun omgeving (gevoelige bestemmingen, waaronder eventueel nieuw te ontwikkelen woningen) in beeld gebracht te worden. Voorbeelden van hinder zijn geluid, geur, stof of gevaar. In de VNG-publicatie 'Bedrijven en milieuzonering 2009' is een lijst van inrichtingen opgenomen waarbij de inrichtingen op grond van de hinder die zij veroorzaken, zijn opgedeeld in 6 categorieën. Hierbij wordt er vanuit gegaan dat een inrichting uit categorie 1 relatief weinig hinder veroorzaakt en een inrichting uit categorie 6 bijzonder veel hinder veroorzaakt.
Op basis van de milieucategorie zoals genoemd in de VNG brochure bedrijven en milieuzonering geldt voor inrichtingen een richtafstand ten opzichte van woningen binnen het omgevingstype woongebied of gemengd gebied (gelegen aan de rand van een woonwijk/een drukke weg). Bij ontwikkelingen binnen de richtafstand kan gemotiveerd van deze richtafstand worden afgeweken.
Wanneer het gaat om een gemengd gebied, kan de richtafstand worden verkleind zonder dat dit ten koste gaat van het woon-en leefklimaat.

Geur
Op 13 december 2010 is het beleidsplan geur voor industriële bedrijven vastgesteld. Geur is een milieuaspect dat een belangrijke bijdrage levert aan de leefbaarheid. Het geurbeleid van de gemeente Arnhem sluit, voor zover dat mogelijk is, aan op het geurbeleid van de provincie Gelderland. Het doel van het geurbeleid is dat inwoners van Arnhem nu en in de toekomst niet worden blootgesteld aan geuroverlast door industriële bedrijven.

4.4.2 Situatie velden 26 en 27

Op basis van de milieucategorie, zoals genoemd in de VNG brochure bedrijven en milieuzonering geldt voor inrichtingen een richtafstand ten opzichte van woningen binnen het omgevingstype woongebied of gemengd gebied (gelegen aan de rand van een woonwijk/een drukke weg). Bij ontwikkelingen binnen de richtafstand kan gemotiveerd van deze richtafstand worden afgeweken.
Wanneer het gaat om een gemengd gebied, kan de richtafstand worden verkleind zonder dat dit ten koste gaat van het woon-en leefklimaat.

Hulpwarmtecentrale Schuytgraaf
Binnen het plangebied is de bestemming wonen. In de directe omgeving van de velden 26 en 27 bevindt zich een HWC (Hulpwarmtecentrale Schuytgraaf Marasingel 151), een verdeelstation (Marasingel 23 Elst) en een bijeenkomstgebouw met verschillende maatschappelijke functies (Marasingel 19/21). Daarnaast is er nog het evenemententerrein in Park Lingezegen.

Op basis van de VNG brochure is een hulpwarmtecentrale voor stadsverwarming een milieucategorie 3.2 inrichting. Dit betekent ten opzichte van woningen een richtafstand van 100 meter. De afstand van de HWC ten opzichte van de velden 26 en 27 (bestemming wonen) is ongeveer 60 meter.

Op 15 augustus 2007 is er voor de HWC een vergunning in het kader van de Wet milieubeheer verleend. In deze vergunning zijn onder andere voorschriften met betrekking tot geluid opgenomen. Hierbij is al rekening gehouden met woningbouw binnen de velden 26 en 27.

Om te kunnen beoordelen of er aan de geluidvoorschriften wordt voldaan zijn er geluidmetingen uitgevoerd (akoestisch onderzoek DGMR, industrielawaai velden 26 en 27 Schuytgraaf, 20 oktober 2021). Uit de geluidmetingen volgt dat de gemeten geluidbelasting onder de geluidnormen uit de milieuvergunning (2007) ligt.

Op basis van het beleidsplan geluid kunnen de velden 26 en 27 en omgeving worden getypeerd als stadswijk waar het overwegend rustig is. Dit betekent een etmaalwaarde van 45 dB(A). De geluidnormen uit de milieuvergunning en de resultaten van de geluidmeting voldoen hieraan.

Verder heeft de HWC nog een aantal gasolie tanks. Dit wordt onder externe veiligheid verder uitgewerkt.

Het verdeelstation aan de Marasingel 23 in Elst is op basis van de VNG brochure bedrijven en milieuzonering een milieucategorie 3.1 inrichting.

Dit betekent ten opzichte van woningen een richtafstand van 50 meter. De woningen liggen op meer dan 50 meter van het verdeelstation. Dus aan de richtafstand wordt voldaan.

Hoewel er aan de richtafstand wordt voldaan is hier ook een geluidmeting uitgevoerd. Uit de meting volgt dat er aan de geluidnormen uit het Activiteitenbesluit wordt voldaan. Wel volgt uit de metingen dat er als gevolg van het schakelen van vermogensschakelaars, die nodig zijn voor het uitvoeren van werk-en testschakelingen zoals die een paar keer per jaar worden uitgevoerd, het maximale geluidniveau kan worden overschreden.
In de avond en nachtperiode is normaliter geen sprake van schakelingen. Alleen in geval van calamiteiten. Omdat we hier te maken hebben van een calamiteuze maximaal geluidsniveau dat maar een paar keer per jaar zal optreden, en dan hoofdzakelijk in de dagperiode, hebben de geluidvoorschriften hier geen betrekking op.

De maatschappelijke functies (Marasingel 19/21) zijn op basis van de VNG brochure bedrijven en milieuzonering hoofdzakelijk milieucategorie 2 activiteiten. Dit betekent een richtafstand van 30 meter ten opzichte van woningen. Het plangebied ligt op 60 meter. Dit betekent dat er ruimschoots aan de richtafstand van 30 meter wordt voldaan.

Evenemententerrein Park Lingezegen
Verder is er nog een akoestisch onderzoek uitgevoerd naar het evenemententerrein Park Lingezegen in relatie tot de velden 26 en 27.

In het kader van de milieuvergunning voor het evenemententerrein is er rekening gehouden met woningbouw op deze velden met een hoogte van 5 meter.
De geplande woningbouw zal maximaal 14 meter worden. Daarom is er een akoestisch onderzoek uitgevoerd om te kunnen bepalen of het verhogen van de woningbouw geen belemmering vormt voor het organiseren van evenementen.
Uit het akoestisch onderzoek “Invloed evenemententerrein De Park, Lingezegen op ontwikkeling woningen velde 26 en 27 Schuytgraaf Arnhem”DGMR, 9 februari 2022 volgt dat de geplande woningbouw (velden 26 en 27) geen beperking vormt voor het organiseren van evenementen. Ook ontstaat bij de woningen binnen het plangebied geen onduldbare hinder vanwege muziekgeluid.

Dit betekent dat er vanuit hinder geen belemmeringen voor het plangebied zijn.

Geur
In de directe omgeving van het plangebied bevinden zich geen activiteiten/inrichtingen waarbij geur een rol speelt.

Dit betekent dat er vanuit geur geen belemmeringen voor de uitwerking van de velden 26 en 27 zijn.

4.5 Externe veiligheid

4.5.1 Algemeen

Met externe veiligheid wordt bedoeld de kans op overlijden van mensen buiten de grenzen van een bedrijf of transportmedium, als rechtstreeks gevolg van een ongeval met (gevaarlijke) stoffen binnen de grenzen van het bedrijf dan wel het transportmedium. In de externe veiligheid worden twee risicobegrippen gehanteerd het PR (Plaatsgebonden Risico)[1] en het GR (Groepsrisico)[2].
1. Het PR (Plaatsgebonden Risico) is het risico op een bepaalde plaats. Het PR is de kans dat een persoon, die zich permanent en onbeschermd op die plaats zou bevinden, overlijdt als rechtstreeks gevolg van een ongeval met (gevaarlijke) stoffen. De norm voor het PR is de 10^{-6}/jr PR contour.
2. Het GR (GroepsRisico) is de kans dat in een keer een groep mensen van tenminste een bepaalde grootte komt te overlijden als rechtstreeks gevolg van een ongeval met (gevaarlijke) stoffen. De norm voor het GR is een oriënterende waarde.

Landelijk beleid
Voor bedrijven is op 28 oktober 2004 het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi) in werking getreden. In het Bevi wordt een onderscheid gemaakt in kwetsbare en beperkt kwetsbare objecten. De 10^{-6} PR contour geldt ten opzichte van kwetsbare objecten als grenswaarde en ten opzichte van beperkt kwetsbare objecten als richtwaarde. Het beoordelingskader voor het groepsrisico is een oriënterende waarde.
Voor ondergrondse (aardgas)leidingen is er het Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb) en voor de transportroutes (weg, water, spoor) het Besluit externe veiligheid transportroutes (Bevt). In het Bevi, Bevt en Bevb zijn de milieukwaliteitseisen vastgelegd die in de ruimtelijke planvorming moeten doorwerken.
Gemeentelijk beleid
Het beleidsplan externe veiligheid van de gemeente Arnhem beschrijft de mate van gewenste externe veiligheid in Arnhem. Uitgangspunt hierbij zijn de landelijke normen voor het plaatsgebonden risico en het groepsrisico. In een groot gedeelte van de stad streven we naar het niet doen toenemen van de

risico's. Op sommige plekken in de stad, op bedrijventerreinen voor zware industrie en de volgens het structuurplan stedelijke zone accepteren we een hoger risico dan op andere plaatsen. Wel moet daar extra aandacht zijn voor de beschikbare mogelijkheden voor rampenbestrijding, de zelfredzaamheid van mensen en de hulpverlening.

4.5.2 Situatie velden 26 en 27

Ondergrondse aard

De velden 26 en 27 liggen binnen het invloedsgebied van een ondergrondse aardgasleiding met een diameter van 12 inch en een maximale druk van 40 bar. De leiding heeft geen 10^{-6} PR contour. Wel moet er rekening worden gehouden met een zakelijke rechtstrook van 4 meter vanuit het hart van de leiding.

Deze zakelijke rechtstrook wordt aangehouden in verband met het uitvoeren van onderhoudswerkzaamheden aan de leiding door de Gasunie.

De Gasunie geeft de volgende voorwaarden voor de zakelijke rechtstrook.
Ter waarborging van een veilig en bedrijfszeker gastransport en ter beperking van gevaar voor personen en goederen in de directe omgeving van de gastransportleidingen, onderstaande activiteiten binnen een afstand van 4 meter ter weerszijden van de hartlijn van de gastransportleidingen (belemmerde strook) achterwege blijven:

- het oprichten van enig bouwwerk;
- het aanbrengen van diepwortelende en/of hoogopgaande beplanting waaronder bijvoorbeeld rietbeplanting;
- het wijzigen van het maaiveldniveau door ontgronding of ophoging;
- het verrichten van grondroerende activiteiten (b.v. het aanbrengen van rioleringen, kabels, leidingen en drainage) anders dan normaal spit- en ploegwerk;
- diepploegen;
- het aanbrengen van gesloten verhardingen;
- het permanent opslaan van goederen waaronder ook begrepen het opslaan van afvalstoffen;
- het aanleggen van waterlopen of het vergraven, verruimen of dempen van bestaande waterlopen;
- het plaatsen van onroerende objecten zoals lichtmasten, wegwijzers en ander straatmeubilair
- het indrijven van voorwerpen in de bodem;
- zware transporten over de gastransportleidingen heen.

In 2012 is er voor alle ondergrondse aardgasleidingen binnen Arnhem een groepsrisicoberekening uitgevoerd waarbij getoetst is aan het Bevb (Besluit externe veiligheid buisleidingen). Een en ander is uitgewerkt in het rapport “Externe veiligheid buisleidingen MRA, analyse ten behoeve van toetsing aan het Bevb, 6 februari 2012” (save/oranjewoud). Hieruit volgt dat het groepsrisico laag is en de oriënterende waarde voor het groepsrisico daardoor niet wordt overschreden.

Rekening houdende met een zakelijke rechtstrook van 4 meter aan weerszijden van de leiding zijn er geen belemmeringen voor de velden 26 en 27.

Ondergrondse gasolie tanks HWC Schuytgraaf
In het kader van de milieuvergunning uit 2007 is er een risicoberekening uitgevoerd in verband met de aanwezigheid van vier ondergrondse gasolietanks die als back up dienen. Uit deze risicoberekening volgt dat de 10-6 PR contour binnen de inrichtingsgrens van de HWC ligt. De 10-8 PR-contour ligt net buiten de inrichtingsgrens. Dit betekent dat het groepsrisico verwaarloosbaar is.

Conclusie

Vanuit externe veiligheid zijn er geen belemmeringen voor de uitwerking van de velden 26 en 27

4.6 Groen en ecologie

4.6.1 Algemeen

Wet natuurbescherming(Regelster beschermingvan de natuur)

De Wet natuurbescherming (Wnb) vervangt sinds 2017 het wettelijke stelsel voor de natuurbescherming zoals dat was neergelegd in de Natuurbeschermingswet 1998, de Flora- en faunawet en de Boswet, door één integraal en vereenvoudigd kader. De Wnb neemt de Europese regelgeving als uitgangspunt. Waar dat noodzakelijk is voor een adequate bescherming van natuurwaarden waarvoor geen specifieke bescherming is voorzien in Europese regelgeving worden aanvullende nationale beschermingsvoorschriften verankerd. De wet gaat over de bescherming van de kernnatuurwaarden en de houtopstanden, als onderdeel van een groter maatregelenpakket gericht op de bescherming van natuurwaarden en het tegengaan van biodiversiteitsverlies. De taken en verantwoordelijkheden worden zoveel mogelijk bij de provincies neergelegd.

Beschermingvan gebieden

De wet stelt specifieke kaders voor de instandhouding van gebieden die zijn aangewezen ter uitvoering van de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn (Natura 2000-gebieden). Voor de Natura 2000-gebieden gelden de instandhoudingsdoelstellingen die voortvloeien uit de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn.
De Natura 2000-gebieden in Arnhem zijn: Veluwe, Gelderse Poort en IJssel.
De vergunningplicht voor projecten is aan de orde als het project significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied. Voor activiteiten zonder mogelijke significante gevolgen is er geen vergunningplicht.

Beschermingvan soorten

De wet sluit aan bij het specifieke beschermingsregime uit de Vogelrichtlijn, de Habitatrichtlijn en de natuurbeschermings-verdragen, zoals het Verdrag van Bern en het Verdrag van Bonn. Er wordt voorzien in concrete verboden ten aanzien van onder meer het vangen en doden van in die bronnen genoemde diersoorten, de verstoring van deze soorten en aantasting van hun rust- en voortplantingsplaatsen, alsmede in een verbod op het plukken en vernielen van bepaalde planten. Voorts wordt voorzien in limitatief opgesomde gronden voor ontheffing van deze verboden. Anders dan in de oude Flora- en faunawet 2002 zijn enkel opzettelijk verrichte handelingen strafbaar. Bij vogels zijn bovendien verstoringen niet strafbaar als de staat van instandhouding van die vogelsoorten niet in gevaar komt. Gedeputeerde staten kunnen ontheffing verlenen van verboden als voldaan is aan de voorwaarden in artikel 3.3 lid 4 en artikel 3.8 lid 5.
Daarnaast geldt als beschermingsregime voor (nationale) soorten:

a. Een zorgplicht die van toepassing is op alle natuurwaarden in Nederland;
b. Een verbod op het opzettelijk doden van de in de bijlage van de wet genoemde dieren, met een ontheffingsregime dat ruimer is dan dat voor internationaal en Europees beschermde soorten;
c. Een verbod op het vangen van dieren genoemd in de bijlage en het opzettelijk beschadigen van hun vaste voortplantings-plaatsen of rustplaatsen; en
d. een verbod op het plukken of opzettelijk vernielen van in de bijlage genoemde vaatplanten (63 soorten).

Er wordt voorzien in ruimere ontheffingsmogelijkheden, dan voor de strikt beschermde soorten gelden (artikel 3.10 lid 2).
Voorts wordt het aantal bejaagbare soorten uitgebreid, worden door Gedeputeerde Staten goedgekeurde faunabeheerplannen sturend bij de schadebestrijding, populatiebeheer en jacht en komt de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van het stelsel van soortenbescherming, met inbegrip van de taken van het (op te heffen) Faunafonds, bij de provincies te liggen.

Beschermingvan houtopstanden

De Wet natuurbescherming beschermt bos van minimaal 10 are en bomenrijen van minimaal 21 bomen gelegen buiten de bebouwde kom (boswet), de zogenaamde 'houtopstanden'. Wil men bomen of bos kappen dan is een kapmelding aan de orde en zal ook een pan voor herplant duidelijk moeten zijn.

GroenvisieArnhem 2017 – 2035

De Groenvisie gaat over het Groen-blauw raamwerk, de stedelijke hoofdgroenstructuur, vertaald in doelen, ambities en ontwikkelopgaven. Dit Groen-blauw raamwerk van de stad bepaalt het gezicht van de stad en de aantrekkelijkheid van uiteenlopende woon- en recreatiemilieus. Het gaat daarbij om de waarden vanuit landschap, cultuurhistorie, ecologie, water en recreatief gebruik op gemeente en op particuliere terreinen.

Een groene leefomgeving kent belangrijke waarden en kwaliteiten. Zo ook het Arnhemse groen. Dit zijn bevordering van de gezondheid, reguleren van het stadsklimaat (zoals het verminderen van hittestress en van wateroverlast), verbeteren van milieuomstandigheden (zoals een positieve invloed op de luchtkwaliteit), functies voor stadslandbouw, van belang voor dierenwelzijn, toerisme en sport en bewegen. Het groen biedt ruimte voor een gezonde, leefbare, aantrekkelijke en daarmee ook toekomstbestendige woon- en werkomgeving. De Groenvisie is daarvoor verdeeld in 5 thema's met bijbehorende doelen:

- de herkenbare stad: zichtbaarheid en beleefbaarheid van landschap en cultuurhistorie
- de natuurvriendelijke stad: biodiversiteit in en om de stad en de natuurinclusieve stad
- de groene gezonde stad: leefbaarheid, klimaat en gezondheid
- de duurzaam beheerde stad: beheer afgestemd op eindbeeld en gebruik
- de samenwerkende stad: maatschappelijke betrokkenheid en promotie van groen.

De Groenvisie legt niet alleen het Groen-blauw raamwerk vast, dus de stedelijke hoofdgroenstructuur. Daarnaast geeft zij ook richting aan het belang van groen in de wijken, zodat initiatieven de waarden van het groen (landschap, biodiversiteit, gezondheid, waterbuffering, koelte) niet aantasten maar versterken. De Groenvisie is daarmee een basis voor de vertaling naar de (planologische) bescherming van waardevolle gebieden en waardevolle bomen in de bestemmingsplannen en het latere Omgevingsplan.

Uitsnede 'Kaart 1. Arnhems Groen-blauw raamwerk met Bomenhoofdstructuur', Groenvisie 2017-2035.

Groenbalansen -compensatie

Het provinciale en gemeentelijke beleid voorziet in groencompensatie. De provinciale compensatie is alleen geldig op bos en natuur binnen het Gelderse Natuurnetwerk. Bij compensatie geldt een toeslagregeling afhankelijk van de herstelsnelheid van bos of natuur.
In de Groenvisie en het Bomenplan staan de actuele Arnhemse regels groencompensatie 2017. Uitgangspunt is dat de totale groenbalans en bomenbalans in de stad neutraal blijft of toeneemt. Moet er toch groen verdwijnen (planologisch of feitelijk), dan wordt dat gecompenseerd. Allereerst kwantitatief, dan kwalitatief en als laatste financieel. Bij financiële compensatie wordt de waarde van het groen en de bomen gestort in het gemeentelijk Groenfonds en Bomenfonds. Daar waar de provinciale compensatie regels gelden, treden de gemeentelijke terug.
Om inzicht te houden in de ontwikkeling van het groen dienen per bestemmingsplan of project door middel van een groen- en bomenbalans de veranderingen inzichtelijk gemaakt te worden.
Schuytgraaf is een nieuwbouwwijk, die wordt gebouwd in het poldergebied tussen Arnhem en Driel. De voormalige agrarische gronden transformeren naar een nieuw stedelijk gebied. Oude structuren zijn basis geweest voor de nieuwe groene hoofdstructuur van dit deel van de stad.
Water vormt een belangrijke drager in de landschappelijke en natuurkwaliteit van de wijk. Voor het ontwerp van het watersysteem is een waterstroming ontwikkeld die recht doet aan een zonering in waterkwaliteit.
De situering van de weide 'het Nevelveld' (de droge ecologische verbindingszone, in het oostelijk deel) en de natte ecologische verbindingszone 'de Stroomgraaf en De Schuytse Laak' (in het westelijk deel van de wijk) vormen samen met de bos- en waterstructuur en het lineaire park het groene- blauwe raamwerk van de wijk. Deze hoofdstructuur is voor een deel ook onderdeel van het Gelders Natuurnetwerk.

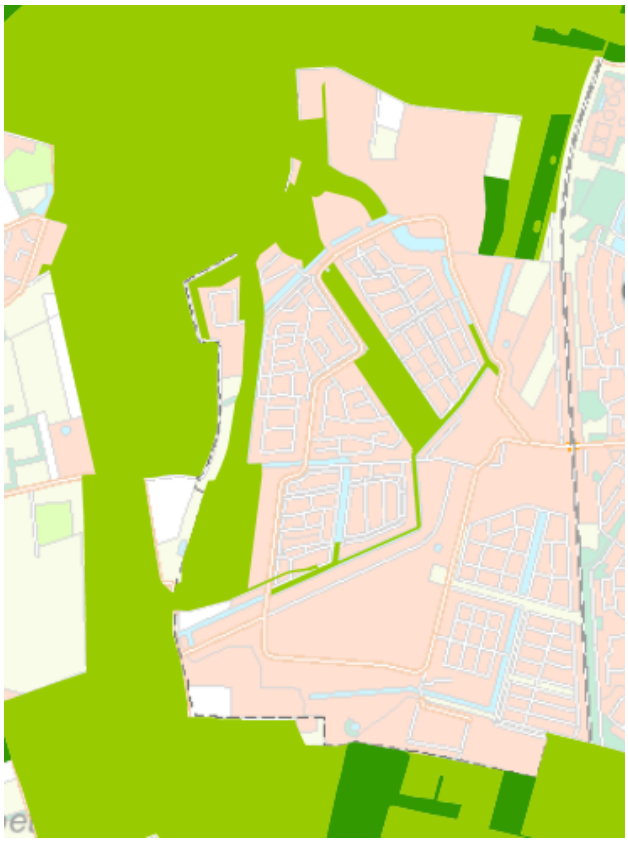

Uitsnede 'Omgevingsverordening Gelderland (december 2018).

Bomenplan 2020

Het bomenplan is een uitwerking van de Groenvisie. Het bomenplan is een uitwerking van de Groenvisie.
Het Bomenplan kent vier pijlers:

1. <u>Vergroten groenmassa</u>

Bij vaststellen van het bomenbeleid is besloten dat het kroonvolume, de bladmassa van onze bomen,

met minimaal 5% moet toenemen. In wijken met hitte-eilanden (rode en oranje gebieden op de hitte attentiekaart) streven we naar een toename van het kroonvolume met 10%. Dit gaan we doen door behouden van bestaande bomen, het aanplanten van extra bomen en het verbeteren van groeiplaatsomstandigheden.

2. Beschermen bomen

Groeiplaatsen van bomen worden (fysiek) beschermd. Bomen moeten beter worden beschermd op bouwlocaties en bij de uitvoering van werken. Bij evenementen worden er boombescherming afspraken gemaakt met de organisatie.
Het beleid wordt juridisch geborgd in het omgevingsplan. Waardevolle particuliere bomen en buitengewone gemeentebomen genieten extra bescherming.

3. Duurzaam toekomstbestendig bomenbestand

Groeiplaatsen voor bomen worden optimaal ingericht met voldoende boven- en ondergrondse groeiruimte. Het handboek bomen 2018 van het Norm Instituut Bomen wordt hierbij gehanteerd. We willen veel variatie en diversiteit. Zowel inheemse als niet inheemse soorten worden toegepast. Geen monoculturen om ziekten en plagen te voorkomen.
Bomen krijgen bij planontwikkeling meer gewicht. Door gebruik te maken van een BoomAfwegingsrapportage worden keuzes omtrent bomen zorgvuldig integraal afgewogen.
Boominclusief ontwerpen (zoals rekening houden met de reeds aanwezige bomen en bomen vanaf het begin intekenen in de plannen, met hun volwassen kroondiameter en ondergrondse groeiplaats) is uitgangspunt.

4. Communicatie

Tijdig en transparant communiceren over bomen naar bewoners. Het Boom Kwaliteitsteam Arnhem kan gevraagd en ongevraagd adviseren over alle boom gerelateerde zaken in Arnhem.
Bij kap van bomen wordt gecompenseerd conform de compensatieregels uit het Bomenplan: kwalitatief - kwantitatief - financieel. Kwalitatieve compensatie is maatwerk

4.6.2 Situatie veld 26 en 27

Het groen blauwe raamwerk van de wijk heeft er voor gezorgd dat vanaf het begin, voor inheemse planten en dieren een vernieuwd habitat is ontstaan en hervestiging van soorten mogelijk is geweest. Ook hebben inheemse soorten zoals vleermuizen & dassen dit nieuwe groene netwerk ontdekt als foerageergebied.Naast het groen-blauwe raamwerk wordt het integreren van natuur In de woongebieden een nieuw onderdeel van de opgave van het veld. Natuurinclusief bouwen wordt zoals de Groenvisie aangeeft de norm. Door vanaf het begin rekening te houden met stadsnatuur en daar aan en in bebouwing en in voor- en achtertuin voorzieningen voor mee te nemen, kan dit worden mee ontworpen en aangelegd. Door middel van een puntensysteem met natuurinclusieve maatregelen bij het bouwen van woningen en aanleg van tuinen (zie paragraaf 3.4.2) wordt dit geborgd. Er moet altijd een minimum aantal punten gehaald worden door verblijfsplaatsen in te bouwen én door groene maatregelen aan en om de woning(en) toe te passen. In het puntensysteem wordt er een onderscheid gemaakt tussen twee categorieën: verblijfsplaatsen voor gebouwbewonende soorten en groene maatregelen. Natuurinclusief bouwen is noodzakelijk voor diersoorten die voor hun broedgelegenheid van gebouwen afhankelijk zijn, zoals de huismus en de gierzwaluw. Beschermde en ook niet beschermde soorten hebben baat bij natuurinclusief bouwen. Ook zorgt het toepassen van meer groen voor betere biodiversiteit, klimaatbestendigheid en leefbaarheid van het gebied.
De Groenvisie geeft aan dat in het polderlandschap van Schuytgraaf het leefgebied van verschillende doelsoorten versterkt moet worden. Deze doelsoorten zijn:
Groene specht, ringslang, boomklever, kamsalamander, rietzanger, steenuil, patrijs, kwartelkoning, waterspitsmuis, kleine karekiet, rugstreepad, hermelijn, ijsvogelvlinder, oranjetipje.

Toets aan Gelders Natuurnetwerk

De west- en noordzijde van Schuytgraaf zijn deels benoemd als Gelders Natuurnetwerk en deels als Groene Ontwikkelzone (GO). De wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied mogen niet significant worden aangetast. Veld 26 en 27 liggen buiten deze zones.

Toets aan Wet Natuurbescherming- Natura 2000-gebieden

In Schuytgraaf komen geen soorten of habitattypen voor die zijn beschermd conform deze wetgeving. Schuytgraaf ligt wel in de nabijheid van de Natura 2000-gebieden de Veluwe en Rijntakken.

DGMR heeft in opdracht van de gemeente Arnhem onderzocht wat de stikstofdepositie als gevolg van het plan op de Natura 2000-gebieden in de omgeving is (Schuytgraaf Veld 26 en 27, Onderzoek stikstofdepositie Wet natuurbescherming, M.2019.1208.09.R001, 6 oktober 2023, DGMR). De conclusie van dit onderzoek is dat het plan geen significant effect op een Natura 2000-gebied veroorzaakt. Het aspect stikstofdepositie vormt daarmee geen belemmering voor de ontwikkeling van de woningen.

Wet Natuurbescherming- Soorten
Voor de realisatie van de wijk beschikt de gemeente sinds 2004 over ontheffingen in het kader van de soortenbescherming. De ontheffing van FF/75C/2011/0188A is voor het tijdvak van: 15 juli 2016 tot en met 14 juli 2021. Deze ontheffing was nodig met het oog op het beschadigen, vernielen of verstoren van voortplantings- of andere vaste rust- of verblijfplaatsen van de rugstreeppad (Bufo calamita), bittervoorn (Rhodeus amarus), grote modderkruiper (Misgurnus fossilis) en de kleine modderkruiper (Cobitis taenia). De ontheffing is verkregen omdat er geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de beschermde soorten en er geen andere bevredigende oplossing bestaat. De ontheffing geeft voorwaarden waaraan moet worden voldaan door de initiatiefnemer. Met name gaat het hier om compenserende en mitigerende maatregelen.

Deze ontheffing is inmiddels verlengd tot 2027. De kleine modderkruiper en bittervoorn zijn niet meer beschermd binnen de Wnb en zijn uit de ontheffing gehaald.
Bij de realisatie van de velden moet rekening worden gehouden met de aanwezigheid van de rugstreeppad en oeverzwaluw. In de bouwfase betreft dit het zoeken naar oplossingen zodat deze soorten niet gehinderd worden door de bouw door tijdens de bouwfase gunstige omstandigheden te creëren. In de geactualiseerde ontheffing is opgenomen dat indien de activiteiten bij grondbulten niet kunnen worden uitgesteld tot buiten de voortplantingsperiode van de ruggstreeppad er wordt gezocht naar eisnoeren en larven en worden deze verplaatst.

Wet Natuurbescherming- Houtopstanden
Voor de realisatie van dit veld worden geen houtopstanden gekapt.

Groenvisie 2017 - 2035
De groencompensatieregels zijn niet van toepassing voor Schuytgraaf. Hier was de grondexploitatie voor 2 oktober 2006 al vastgesteld. Wel was voor de toekomstige wijk het realiseren van een samenhangende robuuste groenstructuur het uitgangspunt. Behoud en ontwikkelen van de oorspronkelijke landschappelijke-, cultuurhistorische en ecologische waarden en het integreren daarvan in het stedenbouwkundig ontwerp is daarbij randvoorwaarde geweest. Deze structuren zijn nagenoeg gerealiseerd.

Groenbalans
De groeninrichting in het veld voorziet in de realisatie van wijkgroen met bomen.
De groeiplaatsen van de bomen op de groene pleinen zullen dusdanig worden aangelegd dat ze de monumentale bomen van de toekomst zijn. Op deze wijze dragen de bomen bij aan verkoeling van de leefomgeving, zuiveren van de lucht en het bevorderen van de gezondheid.

Conclusie
Er zijn geen belemmeringen voor vaststelling van het bestemmingsplan op basis van groen en ecologie.

4.7 Water

4.7.1 Algemeen

Rijksbeleid
Het Rijksbeleid op het gebied van het waterbeheer is vastgelegd in het Nationaal Water programma 2022-2027. Het plan geeft een overzicht van de ontwikkelingen binnen het waterdomein en legt nieuw ontwikkeld beleid vast. De belangrijkste ambities richten zich op schoon, veilig en voldoende water dat klimaatadaptief en toekomstbestendig is.

In de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte uit 2012 beschrijft het kabinet doelen voor de periode tot 2028. Verbetering leefomgeving, milieu en water is er één. Het gaat om de bescherming van de grondwaterkwaliteit en –kwantiteit, de bescherming en verbetering van de waterkwaliteit, een goede zoetwatervoorziening en voldoende ruimte voor waterveiligheid. Verder is klimaatbestendige (her)ontwikkelingen, met water als belangrijk aspect, een belangrijk onderwerp.
In april 2011 hebben Rijk, provincies, gemeente, waterschappen, en drinkwaterbedrijven afgesproken om gezamenlijk maatregelen te nemen voor een doelmatiger waterbeheer; het Bestuursakkoord Water. De inzet ligt bij mooi, veilig, schoon, gezond en duurzaam beheer van watersysteem en waterketen. De kwaliteit moet omhoog tegen zo laag mogelijke maatschappelijke kosten.
In de Waterwet uit 2009 zijn onder meer de gemeentelijke watertaken opgenomen: de zorgplicht voor hemelwater indien de eigenaar van het terrein het hemelwater in alle redelijkheid niet op eigen terrein kan verwerken en de regierol van gemeenten bij de grondwaterzorgplicht.
In het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie is door de overheden afgesproken om vanaf 2020 ruimtelijke adaptatie een integraal onderdeel uit te laten maken van het beleid. Om uiteindelijk in 2050 een klimaatbestendige en waterrobuuste inrichting te hebben. De urgentie om onze leefomgeving klimaatadaptief en waterrobuust te maken is in het Bestuursakkoord Klimaatadaptatie (november 2018) nogmaals onderstreept.

Beleid waterschapen gemeente
De verantwoordelijkheid voor het stedelijk waterbeheer in Arnhem-Zuid ligt bij het Waterschap Rivierenland. Relevant beleid voor de gemeente Arnhem is het Waterbeheerprogramma 2022-2027 "Versterken, verbinden, vergoenen" en de keur en de legger van het Waterschap.

Het waterbeleid van de gemeente Arnhem is vastgelegd in de volgende beleidsplannen:
- Gemeentelijk RioleringsPlan; dit plan richt zich op een verbetering van de kwaliteit van het rioleringsstelsel, op de vermindering van de vuiluitworp naar het oppervlaktewater, de bodem en het grondwater, op het voorkomen van overlast en op het vasthouden van schoon hemelwater in stedelijk gebied;
- Waterplan Arnhem. Door de gemeente Arnhem en haar waterpartners is dit Tweede Waterplan Arnhem opgesteld. De gemeenteraad heeft in 2009 het waterplan vastgesteld. Het waterplan is gebaseerd op 4 hoofddoelstellingen:
- Arnhem aantrekkelijke waterstad;
- Klimaatbestendig watersysteem en waterketen;
- Goede kwaliteit water en waterbodem;
- Bewustwording;

Aanpak wateroverlast Arnhem-Noord (2015)
Het plan heeft tot doel om Arnhem en vooral Arnhem-Noord, beter bestendig te maken tegen zware regenbuien. Hiervoor worden tijdens werkzaamheden in de openbare ruimte maatregelen genomen die wateroverlast verminderen dan wel beperken. Over alle plannen in de openbare ruimte wordt een waterscan gelegd.

Strategie klimaatadaptatie 2020-2030.
In deze 'Strategie Klimaatadaptatie Arnhem' geven we aan hoe en wat we de komende tien jaar, tot 2030, gaan doen om onze stad klimaatbestendiger te maken. Waar we dit kunnen doen door klimaatadaptatie te combineren met vergroenen doen we dat. Waar we werken aan de stad nemen we klimaatadaptatie mee. En we doen het samen; iedereen is nodig voor een succesvolle aanpak: bewoners, bedrijven, organisaties en instellingen en natuurlijk de overheid.

Resumé
Uitgangspunt in het huidige beleid van gemeente, waterschap, provincie en het rijk is dat planontwikkeling moet aansluiten bij een duurzaam integraal waterbeheer. Dit betekent dat:
negatieve verstoring van de grondwaterstanden en –stromingen niet toegestaan zijn om grondwateroverlast en/of verdroging op de locatie en het boven- en benedenstrooms gelegen gebied te voorkomen;
- maatregelen getroffen moeten worden ter voorkoming van (grond)watervervuiling;

- bij nieuwbouw het regenwater binnen het plangebied afgekoppeld moet worden van de riolering en worden verwerkt op eigen terrein;
- voldoende oppervlaktewater aanwezig is en op de goede locatie;
- het verhard oppervlak zoveel mogelijk beperkt wordt;
- het gebruik van uitloogbare materialen en chemische bestrijdingsmiddelen niet is toegestaan;
- ontwikkelingen moeten bijdragen aan het verminderen of beperken van wateroverlast;
- geen ontwikkelingen mogen plaatsvinden die het functioneren van de waterkering beperken;
- de aanwezige ruimte in het winterbed van de rivieren beschikbaar blijft voor het primaire doel; waterberging en waterafvoer.

4.7.2 Situatie velden 26 en 27

In het Ruimtelijk Raamwerk van veld 26 / 27 zijn de kaders opgenomen voor de ontwikkeling van dit veld aan de zuidrand van Schuytgraaf. Op basis daarvan zijn een aantal wateruitgangspunten bepaald. Een belangrijk ruimtelijk uitgangspunt is dat de begrenzing van het veld bestaat uit het stedelijke watersysteem en het watersysteem van Park Lingezegen.
Hierdoor zijn er voldoende mogelijkheden om het overtollige hemelwater te kunnen bergen, zuiveren en af te voeren.

Grondwater
De indicatieve huidige gemiddelde grondwaterstand bij veld 26 / 27 is circa 7.50m+NAP. Het openbaar gebied heeft een gemiddeld peil van 8.50m+NAP.

Afvalwatersysteem
Het vuilwater van veld 26 / 27 wordt middels een vrij verval riool verzameld naar een nieuw te realiseren gemaal in het veld. Vanuit het gemaal gaat het middels een nog te realiseren persleiding naar het bestaande rioolstelsel, vanuit waar het vuilwater naar de waterzuivering wordt afgevoerd. Door het realiseren van een nieuw gelegen gemaal in veld 26 / 27 kan er een optimaal rioolontwerp worden gemaakt en blijft de diepteligging van het stelsel beperkt. Dit is gezien de grondslag en hoge grondwaterstanden zeker in de toekomst voordelig.

Een uitgangspunt in het plan is het percentage (verharde) openbare ruimte zo klein mogelijk te houden. Verharding is functioneel en waar mogelijk halfopen (bijv. groene parkeerplaatsen). Dit zorgt er voor dat er minder hemelwater direct afstroomt. Centraal in het wegprofiel liggen molgoten die zorgen voor de afwatering richting de randen van het veld. Hemelwater dat via verharding (molgoten) naar het oppervlakte water afstroomt zal tenminste via een bermpassage naar het oppervlaktewater gaan.
De afmetingen van de bodempassages, en de voorzieningen bij het kruisen van wegen worden in latere detailleringstappen verder uitgewerkt. Voor het definitieve ontwerp zal een waterbalans worden opgemaakt.

Hemelwater percelen
Het hemelwater dat van de particuliere percelen af komt, wordt bovengronds afgevoerd naar het openbaar gebied. Percelen die grenzen aan het oppervlaktewater wateren hier direct, oppervlakkig op af.

Effecten aanleg van veld 26 / 27 op waterkwaliteit
De effecten op de waterkwaliteit van de aanleg van veld 26 / 27 moeten passen binnen de kaders die het waterschap stelt. Hierover vindt met het waterschap afstemming plaats en worden detail afspraken gemaakt over waaraan de inrichting moet voldoen. Door gebruik te maken van bodempassages, groene bermen, waar het hemelwater in wordt gezuiverd en afgevoerd naar het oppervlaktewater is de verwachting dat er geen negatieve effecten op de waterkwaliteit zijn.

Effecten aanleg van veld 26 / 27 op waterkwantiteit
De effecten op de waterkwantiteit in de omgeving door de aanleg van veld 26 / 27 moeten passen binnen de kaders die het waterschap stelt. Het extra verharde oppervlakte dat ontstaat door de aanleg van veld 26 / 27 is al gecompenseerd met de aanleg van oppervlaktewater zoals reeds is voorzien in het stedelijk watersysteem van Schuytgraaf.

Conclusie
De ontwikkeling van veld 26 / 27 van Schuytgraaf heeft geen negatieve gevolgen voor de waterhuishouding ten opzichte van het geldende bestemmingsplan. Bij de verdere uitwerking van het veld moet wel voldoende aandacht worden besteed aan het realiseren van voldoende ontwatering en aan een goede afvoer van hemelwater.

4.8 Bodem

4.8.1 Algemeen

Voor deze ontwikkellocatie is getoetst of de bodemkwaliteit (inclusief grondwater) de gewenste ruimtelijke ontwikkelingen toelaat. Ook is getoetst of een eventuele bodemverontreiniging gevolgen heeft voor de financiële uitvoerbaarheid van de ontwikkeling.
Als toetskader wordt gebruik gemaakt van de volgende bodemregelgeving:

- Wet Bodembescherming;
- Beleidsnota bodem 2012, Provincie Gelderland, gemeente Arnhem en gemeente Nijmegen, 1 december 2012;
- Besluit Bodemkwaliteit;
- Nota Bodembeheer, september 2011

4.8.2 Situatie velden 26 en 27

Beschrijving bodemkwaliteit in het plangebied
Voor het bestemmingsplan is een inventarisatie uitgevoerd naar de bekende (mogelijke) gevallen van ernstige bodemverontreiniging in het betreffende plangebied. Daarnaast is een inventarisatie uitgevoerd naar alle beschikbare bodemkwaliteit gegevens en historische gegevens in het plangebied. Daarbij is gebruik gemaakt van het bodeminformatiesysteem van de gemeente Arnhem en zijn bodemrapporten/-documenten geraadpleegd.

Uit deze inventarisatie is gebleken dat in het bestemmingsplangebied de geen gevallen van ernstige bodemverontreiniging aanwezig zijn. Direct aangrenzend aan het bestemmingsplangebied liggen tevens geen grondwaterverontreinigingen.

Op basis van recent bodemonderzoek en de bodemkwaliteitskaart licht verontreinigde grond (klasse wonen) te verwachten. Verdere informatie over de bodemkwaliteit in Arnhem kunt u vinden op de internetsite www.arnhem.nl/bodem.

Conclusie
De geïnventariseerde en getoetste bodemgegevens geven voldoende inzicht in de bodemkwaliteit van het plangebied. Er zijn geen gevallen van ernstige bodemverontreiniging aanwezig. Direct aangrenzend aan het plangebied liggen geen grondwaterverontreinigingen. Voor de ontwikkeling van het terrein zijn geen sanerende maatregelen nodig.

De kwaliteit van de bodem (inclusief grondwater) vormt geen gevaar voor de volksgezondheid bij de aanwezige/toekomstige bestemmingen/functies in het ontwikkelgebied.

De kwaliteit van de bodem (inclusief grondwater) vormt geen belemmering voor de planontwikkeling op de ontwikkellocatie en voor de financiële uitvoerbaarheid daarvan.

4.9 Cultuurhistorie en archeologie

4.9.1 Algemeen

Rijksbeleid
Erfgoedwet
Cultuurhistorische objecten die zeldzaam of schaars zijn en die voor mensen in hoge mate het beeld van Nederland bepalen, worden aangewezen als monumenten. In de Erfgoedwet (de opvolger van de

Monumentenwet 1988) is vastgelegd hoe monumenten van bouwkunst en archeologie en stads- en dorpsgezichten moeten worden beschermd. Deze wet is het belangrijkste instrument voor de bescherming van het cultuurhistorisch erfgoed in Nederland.

Besluit ruimtelijke ordening

Cultuurhistorie moet op basis van de gewijzigde Bro (art 3.1.6) goed in bestemmingsplannen verankerd worden. Dit behelst niet alleen een beschrijving van de aanwezige en te verwachten cultuurhistorische waarden, maar ook een waardering ervan en een advies over toekomstige omgang ermee, gelet op de ruimtelijke opgave die in het bestemmingsplan aan de orde is. Aangegeven moet worden hoe met de cultuurhistorische waarden rekening is gehouden in het bestemmingsplan.

Verdrag van Valletta en de Wet op de archeologische monumentenzorg

De bescherming van het archeologische erfgoed in de bodem en de inbedding ervan in de ruimtelijke ontwikkeling is het onderwerp van het Europese Verdrag van Valletta (Malta). In 1992 ondertekenden twintig Europese staten, waaronder Nederland, dit verdrag. De belangrijkste uitgangspunten van het verdrag zijn:

- archeologische waarden dienen zoveel mogelijk (in situ) in de bodem bewaard te blijven en beheermaatregelen dienen genomen te worden om dit te bewerkstelligen;
- vroeg in de ruimtelijke ordening dient al rekening gehouden te worden met archeologie;
- bodemverstoorders betalen het archeologisch (voor)onderzoek wanneer behoud in situ niet mogelijk is.

In 2007 is het verdrag vertaald in de Monumentenwet 1988 en maakt thans deel uit van de Erfgoedwet.

Provinciaal beleid

Provinciaal beleid 'Beleef het mee!' (2017-2020)

In juli 2016 is het Beleidsprogramma Cultuur en Erfgoed 2017 - 2020 'Beleef het mee!' vastgesteld. In dit programma ligt het accent op de beleving van mensen. Daarnaast zoekt de provincie de balans tussen de maatschappelijke, economische en intrinsieke waarde van cultuur en erfgoed. Cultureel ondernemerschap blijft onverminderd van belang en komt terug in de economische waarde van cultuur en erfgoed. Voor wat betreft erfgoed krijgt vooral het functioneel gebruik ervan aandacht. Daarnaast zoekt de provincie nieuwe manieren van samenwerking waardoor de uitvoeringskwaliteit van restauraties en archeologie wordt vergroot.

Gemeentelijk beleid

Erfgoednota 'Panorama Arnhem'/Erfgoedagenda

In de Erfgoednota 'Panorama Arnhem' wordt het accent verschoven van 'behoud door bescherming' naar 'behoud door ontwikkeling'. We gaan er vanuit dat de cultuurhistorie zo op een vroeg moment een actieve rol gaat spelen in veranderingsprocessen en ontwerpkeuzen. Het stadsbeeld van Arnhem verandert in hoog tempo. Het erfgoedbeleid wil de cultuurhistorische factor een zichtbare en samenhangende rol geven in deze stedelijke ontwikkelingen. Cultuurhistorie wordt ingezet als ontwikkelingskans en niet als belemmering.

Streven is om bij planontwikkelingen zo vroeg mogelijk onze kennis van de Arnhemse cultuurhistorie in te brengen. De kennis van het Arnhemse erfgoed moet goed toegankelijk zijn. Hiertoe worden nieuwe instrumenten ontwikkeld. De erfgoedkaart biedt een overzicht van alle cultuurhistorische elementen en structuren binnen de gemeente Arnhem. Daarnaast blijft het zichtbaar maken van de bouw- en ontwikkelgeschiedenis van onze stad uitgangspunt. De cultuurhistorische dimensie van de stad moet, waar mogelijk, worden versterkt en beleefbaar gemaakt.

Om de doelstellingen van het erfgoedbeleid te realiseren zetten we een aantal strategieën in:

- Behouden door ontwikkelen
- Behouden door beschermen
- Adviseren, stimuleren en verleiden
- Kennis verwerven en verspreiden

Het beleid van 'Panorama Arnhem' is doorvertaald naar de Erfgoedagenda gemeente Arnhem waaraan een nieuwe uitvoeringsagenda is gekoppeld.

Archeologische verwachtingenkaart
Archeologie is een integraal onderdeel van het erfgoedbeleid en als zodanig opgenomen in de erfgoednota. In de nota wordt voortgeborduurd op de uitgangspunten van het Verdrag van Malta. Behoud van archeologische waarden is het uitgangspunt en als dat niet mogelijk is, volgt veiligstelling door archeologisch onderzoek. Om permanente aandacht voor deze vorm van erfgoed te krijgen, is ingezet op constante voorlichting en educatie. Sinds 2008 beschikt de gemeente over een archeologische verwachtingenkaart voor heel Arnhem. De verwachtingenkaart geeft al in een vroeg stadium van planvorming globaal inzicht in de mate waarin archeologische resten in een gebied aangetroffen kunnen worden.
Conform de Erfgoedverordening geldt dat archeologisch onderzoek uitgevoerd moet worden als grondroerende werkzaamheden:

- in archeologisch waardevolle gebieden (buiten monumenten) dieper dan 40 cm-maaiveld reiken en groter zijn dan 30 m2;
- in gebieden met een hoge archeologische verwachting dieper dan 40 cm-maaiveld reiken en groter zijn dan 200 m2;
- in gebieden met een middelhoge archeologische verwachting dieper dan 40 cm-maaiveld reiken en groter zijn dan 500 m2;
- in gebieden met een lage archeologische verwachting dieper dan 40 cm-maaiveld reiken en groter zijn dan 2000 m2.

Voor archeologisch waardevolle gebieden zijnde beschermde gemeentelijke of rijksmonumenten, geldt maatwerk. Voor rijksmonumenten beslist de Minister van OC&W. Gebieden die reeds onderzocht zijn en/of zijn vrijgegeven, zijn vrijgesteld van onderzoek. Aan het archeologische beleid dat in de verordening is verankerd, ligt de archeologische maatregelenkaart als basis.

Structuurvisie
De Structuurvisie Arnhem (2011) biedt een strategisch kader voor ruimtelijke planning op stedelijk niveau voor de lange termijn. Uitgangspunt is het voortbouwen op de karakteristieken van de historisch gegroeide stad. In de cultuurhistorische hoofdstructuur zijn de ruimtelijke, historische elementen weergegeven, die essentieel zijn voor Arnhem als geheel. Per landschappelijke karakteristiek zijn de ambities weergegeven. Vervolgens is een selectie gemaakt van die cultuurhistorische belangen en structuren die kansen bieden bij nieuwe gebiedsontwikkelingen in de stad: de 'Cultuurhistorische Kansenkaart'. De rijkdom van de Arnhemse cultuurhistorie is kader en inspiratiebron bij ruimtelijke ontwikkelingen in de stad.

4.9.2 Situatie veld 26 en 27

4.9.2.1 Cultuurhistorie
Er zijn geen cultuurhistorische waarden aanwezig.

4.9.2.2 Archeologie
Aardwetenschappelijk
Het plangebied ligt in Arnhem-Zuid en daarmee in het rivierengebied van Oost-Nederland. Tot 550 v.Chr. was hier de Bredelaar stroomgordel actief. In de ondergrond van het plangebied zijn dan ook bedding- en oeverafzettingen aanwezig. Hierin ontwikkelde zich een bodem die vanaf de Romeinse tijd en/of vroege middeleeuwen afgedekt raakte van een pakket oeverafzettingen van mogelijk de Neder-Rijn.

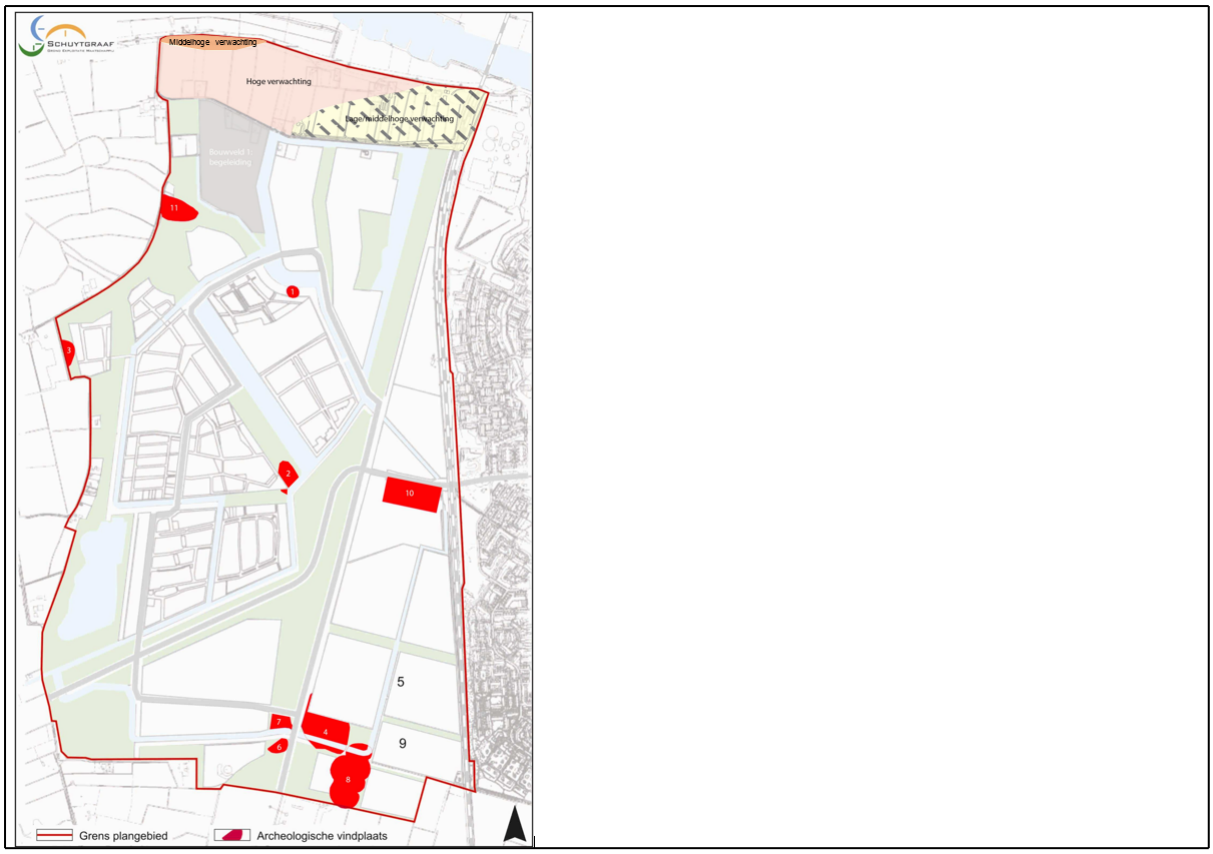

Vindplaatsen Schuytgraaf, met vindplaats 4, 6 en 8.

Archeologie

Zowel in het plangebied als in de directe omgeving zijn in het verleden archeologische onderzoeken uitgevoerd. De eerste onderzoeken gaan terug tot 1995 en 1996 toen ter voorbereiding op de bouw van de nieuwe wijk 'Schuytgraaf' boringen werden gezet om tot een archeologische verwachtingskaart te komen. In het zuiden van de wijk zijn daarbij vijf vindplaatsen aangetroffen. Voor het plangebied is de vindplaats 8 van belang: een grafveld uit de midden -/late ijzertijd en/of vroeg-/midden-Romeinse tijd. Buiten het plangebied zijn delen van dit grafveld opgegraven; verdere afbakening in het plangebied vond plaats door rondom bekende graven een begrenzing aan te geven met een straal van 50 meter.

In 2021 is met het oog op de planvorming van veld 26/27 een archeologisch proefsleuvenonderzoek uitgevoerd met als doel om de begrenzing van het grafveld/vindplaats 8 in het plangebied verder aan te scherpen. In 2022-23 vond wederom archeologisch onderzoek plaats, dit keer in de vorm van een archeologische begeleiding van een toegangsweg. Beide onderzoeken leverden graven en grafstructuren op, te dateren in de vroeg- tot midden-Romeinse tijd. Op basis van de onderzoeken is het grafveld opnieuw begrensd, ditmaal door rondom de aangetroffen graven een begrenzing met een straal van 25 meter aan te geven. Deze maatvoering is gebaseerd op huidige inzichten: losse graven buiten centrale grafvelden blijken niet of nauwelijks voor te komen; de gehanteerde straal is in principe voldoende om een begrenzing aan te geven.

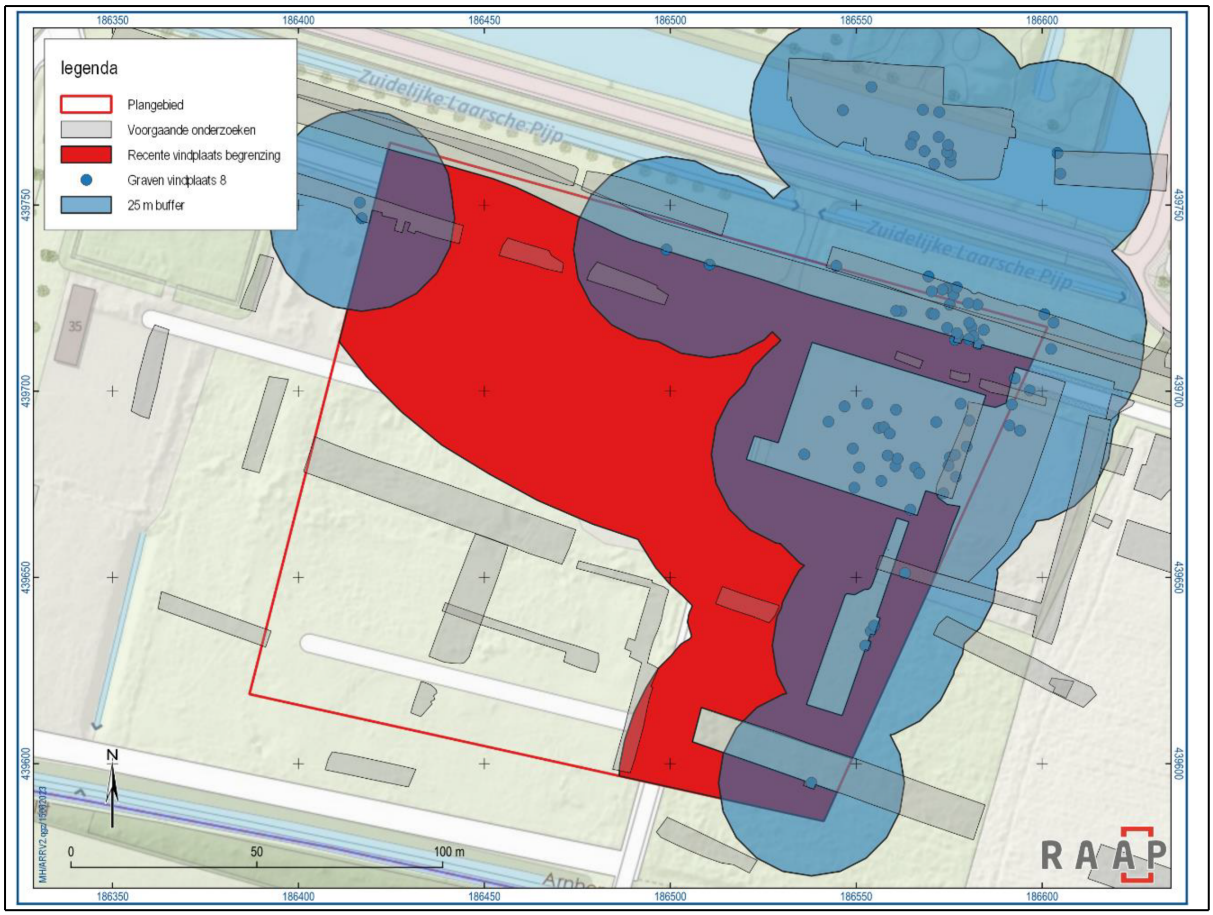

Nieuwe begrenzing vindplaats 8.

De afbeelding hierboven toont de nieuwe begrenzing van vindplaats 8. Met paars is de begrenzing aan de hand van de 25 meter buffer aangegeven; met rood de begrenzing op basis van het proefsleuvenonderzoek uit 2021 en het eerdere onderzoek.

Conclusie
Met vindplaats 8 bevinden zich in het plangebied archeologische waarden. Voor de vindplaats geldt dat de paarse zone in de afbeelding hierboven als archeologisch waardevol gebied kan worden opgenomen, met bijbehorende verbeelding en regels. De rode zone geldt als gebied waar zich het grafveld mogelijk in kan uitstrekken. Deze zone kan worden opgenomen als gebied met een hoge archeologische verwachting, met bijbehorende verbeelding en regels. Dit om verantwoorde omgang met eventueel hier liggende, geïsoleerde graven te borgen.

4.10 Energie en duurzaam bouwen

4.10.1 Rijksbeleid

Rijksbeleid
Nieuwe gebouwen en woningen moeten volgens landelijke regelgeving voldoen aan het Bouwbesluit. In het bouwbesluit worden de energieprestaties voor nieuwe gebouwen en woningen fasegewijs aangescherpt. Per 1 januari 2015 is de Energieprestatiecoëfficient (EPC) voor nieuwbouw van woningen aangescherpt tot 0,4. Voor overige gebouwen is de EPC afhankelijk van de functie.
Vanaf 1 januari 2021 moeten alle nieuwe gebouwen en woningen in Nederland bijna energieneutrale gebouwen (BENG) zijn. Dit vloeit voort uit het Energieakkoord voor duurzame groei en uit de Europese richtlijn EPBD. Voor overheidsgebouwen geldt dat zij vanaf 1 januari 2019 voldoen aan de BENG eisen. Verder geldt er per 1 juli 2018 voor nieuwbouw van alle soort gebouwen een verbod voor het aansluiten op het aardgasnet.

4.10.2 Gemeentelijk beleid

Zie voor een uitgebreide toets (zie 3.3.3.6 Duurzaamheidsbeleid).

4.11 Stadsklimaat

In de Structuurvisie 2020-2040 (vastgesteld december 2012) is de gemeentelijke ambitie verwoord om Arnhem klimaatbestendig te maken onder alle weersomstandigheden. Voor nu en in de toekomst, onder invloed van de klimaatverandering, wordt tenminste gestreefd naar prettig toeven binnen- en buitenshuis en het vermijden van ongewenste gezondheidsrisico's. Voor hitte ligt de nadruk op de toename in de toekomst van het aantal zomerse en zelfs tropische dagen. In het realiseren van een prettig stadsklimaat wil de gemeente optimaal gebruik maken van de (huidige) gunstige uitgangssituatie van natuurlijke luchtstromen die van de hoger gelegen stadsranden en vanuit de rivierzone de stad in stromen en zorgen voor koeling en tevens een goede luchtkwaliteit. Ook het groene karakter van de stad draagt daaraan in grote mate bij.
De opwarming van de stad tijdens warme, tropische dagen doet zich voor in de dichtbebouwde stenige gebieden met veel gebouwvolume, verharding en weinig groen. In de Hittekaart van Arnhem is de gevoeligheid van de stad voor opwarming weergegeven. Bepaalde delen van de stad hebben een verhoogde kans op opwarming (stedelijke hitte-eilanden), wat ongewenste gevolgen voor het woon- en leefmilieu en het functioneren van deze gebieden kan hebben. De Arnhemse binnenstad en directe omgeving is zo'n gebied (zie klimaatkaart rode gebieden).

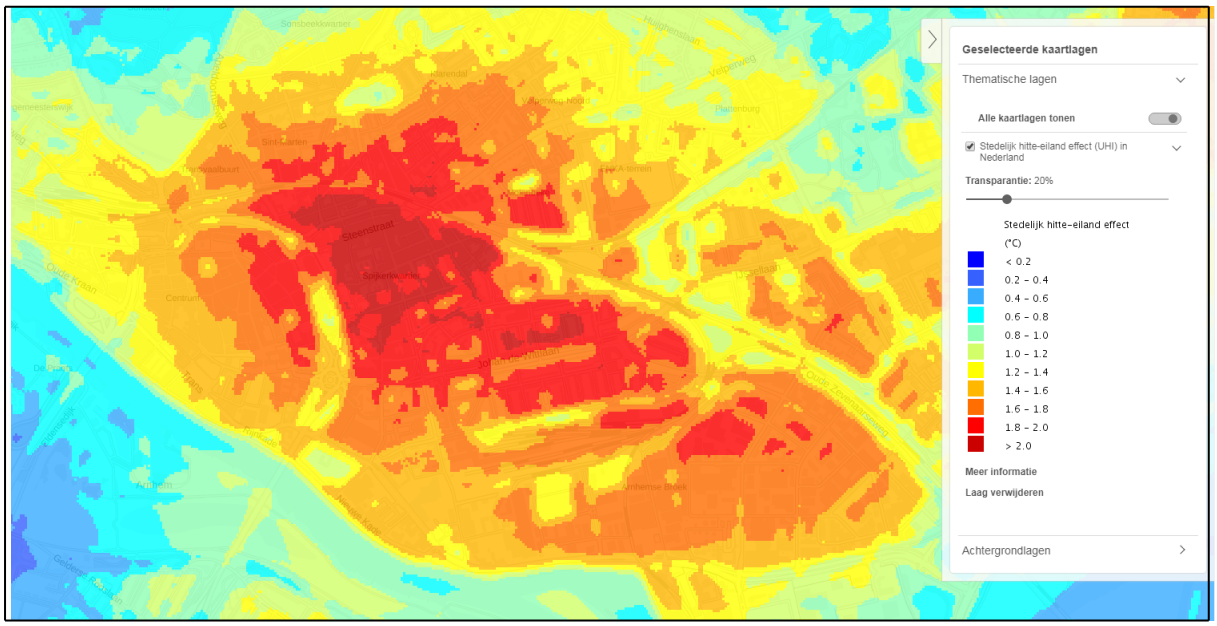

Uitsnede kaart 'RIVM, Altlas Natuur Kapitaal' 2017

De locatie ligt op de Hittekaart van Arnhem in dat deel van de stad dat licht gevoelig is voor opwarming tijdens langdurige perioden van hitte (blauw tot groen/geel gebied op de Hittekaart). De gemeente Arnhem streeft bij ontwikkelingen in deze gebieden naar anticiperende maatregelen om het stadsklimaat ter plekke te verbeteren. Het stadsbestuur heeft deze ambitie in 2014 aangescherpt door te bepalen dat hitteplekken moeten worden bestreden door een effectieve inzet van groen op daken en gevels van gebouwen maar ook op de grond als (bv) bomen. Wordt bij herontwikkeling hiermee geen rekening gehouden dan is de kans groot dat het (lokale) stadsklimaat op de locatie verslechtert met gevolgen voor de toekomstige gebruikers en bewoners van het gebied.

4.12 M.e.r-beoordelingsnotitie

Situatie plangebied
De dichtsbijzijnde stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden zijn de Veluwe en de Rijntakken. De Veluwe

ligt van beide gebieden het dichtst bij de planlocaties. De afstand tot de Veluwe tot veld 26 en 27 is ongeveer 3,6 kilometer. Voor Rijntakken is de afstand tot het plangebied 5,8 kilometer.

M.e.r.-beoordeling
Het bestemmingsplan voorziet in de ontwikkeling van in totaal 198 woningen en 7 atelierwoningen verdeeld over twee velden. Een dergelijk bouwproject is een stedelijk ontwikkelingsproject zoals bedoeld in categorie D11.2 van het Besluit milieueffectrapportage (Besluit m.e.r.). De omvang van het project ligt echter ruim onder de drempelwaarde van 2.000 woningen, waarbij er sprake is van m.e.r.-beoordelingsplicht.
Deze drempelwaarde is echter indicatief. Dit houdt concreet in dat het bevoegd gezag op grond van artikel 2, lid 5 van het Besluit m.e.r. dient na te gaan of de beoogde activiteit daadwerkelijk geen belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu kan hebben. Indien dit niet kan worden uitgesloten, is het alsnog nodig een milieuffectrapport op te stellen.
De toets of er, ondanks het feit dat de omvang onder de drempelwaarde uit het Besluit m.e.r. blijft, sprake kan zijn van belangrijke nadelige milieugevolgen wordt aangeduid als een 'm.e.r.-beoordeling' of m.e.r.-toets.
Op basis van deze beoordeling dient het bevoegd gezag, het college van burgemeester en wethouders of de gemeenteraad expliciet te besluiten of er al dan niet een m.e.r.-procedure wordt gevolgd.
De voorliggende paragraaf betreft deze m.e.r.-beoordeling.
Bij de m.e.r.-beoordeling worden getoetst aan de criteria van Bijlage III van de Europese richtlijn milieueffectbeoordeling (richtlijn 85/337/EEG).
Deze criteria hebben, samengevat, betrekking op:
1. de kenmerken van het voornemen (onder meer omvang, kans op hinder, mogelijke cumulatie met effecten van andere activiteiten);
2. de plaats (onder meer ligging ten opzichte van gevoelige gebieden);
3. de kenmerken van de effecten, mede gelet op de aard van het voornemen en de plaats.

Criteria
De criteria in Bijlage III bij de EEG-richtlijn milieueffectbeoordeling zijn als uitgangspunt genomen. De hoofdcriteria zijn reeds genoemd. Hieronder volgt een overzicht van de criteria.

1. Kenmerken van de projecten

Bij de kenmerken van de projecten moet in het bijzonder in overweging worden genomen:
- de omvang van het project;
- de cumulatie met andere projecten;
- het gebruik van natuurlijke hulpbronnen;
- de productie van afvalstoffen;
- verontreiniging en hinder;
- risico van ongevallen, met name gelet op de gebruikte stoffen of technologieën.

2. Plaats van de projecten

Bij de mate van kwetsbaarheid van het milieu in de gebieden waarop de projecten van invloed kunnen zijn moet in het bijzonder in overweging worden genomen:
- het bestaande grondgebruik;
- de relatieve rijkdom aan en de kwaliteit en het regeneratievermogen van de natuurlijke hulpbronnen van het gebied;
- het opnamevermogen van het natuurlijke milieu, met in het bijzonder aandacht voor de volgende typen gebieden:
    a. wetlands,
    b. kustgebieden,
    c. berg- en bosgebieden
    d. reservaten- en natuurparken,gebieden die in de wetgeving van lidstaten zijn aangeduid of door die wetgeving worden beschermd; speciale beschermingszonen door de lidstaten aangewezen op grond van de Vogel- en/of habitatrichtlijn,
    e. gebieden waarin de bij communautaire wetgeving vastgestelde normen inzake milieukwaliteit reeds worden overschreden,
    f. gebieden met een hoge bevolkingsdichtheid,

g. landschappen van historisch, cultureel of archeologisch belang.

3. Kenmerken van het potentiële effect
Bij de potentiële aanzienlijke effecten van het project moeten in samenhang met de criteria van de punten 1 en 2 in het bijzonder in overweging worden genomen:
- het bereik van het effect (geografische zone en grootte van de getroffen bevolking);
- het grensoverschrijdende karakter van het effect;
- de orde van grootte en de complexiteit van het effect;
- de waarschijnlijkheid van het effect;
- de duur, de frequentie en de omkeerbaarheid van het effect.

Beoordeling
De vormvrije m.e.r.-beoordeling is gebaseerd op de beschrijving van het plan en de ten behoeve van de ontwikkeling uitgevoerde onderzoeken.
1. Kenmerken van het project
Het project betreft de realisering van twee gebieden met 198 woningen en 7 atelierwoningen.
De omvang van het project is niet van zodanige aard dat reeds daarom sprake is van bijzondere effecten op de omgeving. Ook zal er, gelet op de aard van de ontwikkeling geen bijzonder beroep gedaan worden op natuurlijke hulpbronnen, noch is het de verwachting dat er, in vergelijking met de omgeving, een disproportionele hoeveelheid afvalstoffen of verontreiniging ontstaan. Een bijzonder risico op ongevallen is eveneens niet aanwezig. De locatie maakt onderdeel uit van woningbouwontwikkeling in de wijk Schuytgraaf, waarvan de overige nog te realiseren delen (velden) in de periode na 2020 tot ontwikkeling worden gebracht. Hoewel er in deze zin wel sprake is van cumulatie met nog geplande ontwikkelingen, zijn deze, gelet op het feit dat de wijk Schuytgraaf reeds meer dan 15 jaar in ontwikkeling is en het karakter van de ontwikkeling als woningbouwproject, niet van zodanige impact op de omgeving dat reeds hierom een m.e.r.-plicht zou gelden.

2. Plaats van het project
De plaats van het project betreft een stedelijke omgeving. Het beoogde grondgebruik als woonfunctie is passend in de omgeving. Er zijn geen bijzonder relaties met gevoelige gebieden.
Effecten van het project
De te realiseren functies zijn grotendeels geluidgevoelig van aard, waarbij inkomend geluid van de omgeving zoals wegverkeerslawaai en railverkeer wel van invloed is. Voor een gedeelte van de te realiseren woningen in het plangebied wordt een ontheffing van de voorkeurswaarde voor geluid vanwege railverkeer verleend, aangezien de overschrijding van deze waarden geen beperking vormen voor de realisatie van de plannen.
Voorts worden op basis van de beoogde functies geen belangrijke negatieve effecten op de omgeving (overige woon- en groengebieden) verwacht.

1. Luchtkwaliteit
Uit de uitgevoerde onderzoeken blijkt dat de normen voor luchtkwaliteit nergens in het plangebied worden overschreden. Wel heeft de beoogde ontwikkeling verkeersaantrekkende werking, die van invloed kan zijn op de luchtkwaliteit. Uit de 'niet in betekende mate-toets' blijkt dat de bijdrage van het project aan verslechtering van de luchtkwaliteit niet in betekende mate en dus zeer gering is. Vanuit dit aspect zijn er dus geen bijzonder nadelige gevolgen voor de omgeving te verwachten.

2. Bodem
De geïnventariseerde en getoetste bodemgegevens geven voldoende inzicht in de bodemkwaliteit van het plangebied. Er zijn geen gevallen van ernstige bodemverontreiniging aanwezig. Direct aangrenzend aan het plangebied liggen geen grondwaterverontreinigingen. Voor de ontwikkeling van het terrein zijn geen sanerende maatregelen nodig.

3. Water
De ontwikkeling van veld 26 / 27 van Schuytgraaf heeft geen negatieve gevolgen voor de waterhuishouding ten opzichte van het geldende bestemmingsplan. Bij de verdere uitwerking van het veld moet wel voldoende aandacht worden besteed aan het realiseren van voldoende ontwatering en aan

een goede afvoer van hemelwater.

4. Archeologie
De archeologische waarden worden met een dubbelbestemming verankerd in het plan. De woningbouwontwikkeling heeft daarmee geen negatieve gevolgen op de archeologische waarden.

5. Natuur
Het gebied bevat geen bijzondere ecologiewaarden, noch worden er als gevolg van de ontwikkeling bijzondere gevolgen voor de omgeving verwacht.

Conclusie
Op grond van het voorgaande kan worden geconcludeerd dat het plan op zich en in samenhang met andere plannen geen belangrijke negatieve gevolgen zal hebben voor de kenmerken van het gebied zelf, voor de directe omgeving en voor gevoelige gebieden in de omgeving. Het opstellen van een milieueffectrapport is niet noodzakelijk.

4.13 Overige

4.13.1 Niet gesprongen explosieven

In het gebied van Schuytgraaf en vooral in de buurt van het spoor is in de Tweede Wereldoorlog veel gevochten, waardoor er rekening moet worden gehouden met munitieresten uit die tijd. Inmiddels is het plangebied nagenoeg volledig munitievrij verklaard. Wat nog niet munitievrij is verklaard zijn een deel van de zandwinplas en de particuliere erven die binnen het grondgebied van Schuytgraaf vallen. Bij ontwikkelingen in nog niet-onderzochte gebieden geldt dat er eerst onderzoek en eventuele ruiming van explosieven plaats moet vinden alvorens er gebouwd mag worden.

4.13.2 Kabels en leidingen

Binnen het plangebied ligt een gasleiding en twee hoogspanningsverbindingen. Bij de woningbouwontwikkeling wordt hiermee rekening gehouden.

Hoofdstuk 5 Planbeschrijving en -wijzigingen

5.1 Inleiding

In de voorgaande hoofdstukken is ingegaan op de bestaande situatie, het relevante beleid en de milieu- en omgevingsaspecten. De informatie uit deze hoofdstukken is gebruikt om keuzes te maken bij het opstellen van het bestemmingsplan: de verbeelding (plankaart) en de regels. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de opzet van dit bestemmingsplan. Daarnaast worden de gemaakte keuzes op de verbeelding en in de regels verantwoord. Dat betekent dat er wordt aangegeven waarom bepaalde bestemmingen zijn aangewezen en waarom bepaalde bebouwing acceptabel is.
Dit plan is een herziening van het geldende bestemmingsplan 'Schuytgraaf, veegplan 2017'. In de regels wordt aangegeven welke onderdelen worden herzien. Voor het overige blijven de regels van het bestemmingsplan 'Schuytgraaf, veegplan 2017' van toepassing.

5.2 Uitleg van de regels

In de Wet ruimtelijke ordening (Wro) is de verplichting opgenomen om ruimtelijke plannen en besluiten digitaal vast te stellen. De Standaard voor vergelijkbare bestemmingsplannen 2012 (SVBP2012) is verplicht.
De Standaard Vergelijkbare Bestemmingsplannen 2012 maakt het mogelijk bestemmingsplannen te maken die op vergelijkbare wijze zijn opgebouwd en op een zelfde manier worden verbeeld. Vergelijkbare bestemmingsplannen leiden tot een betere dienstverlening en tot een effectievere en efficiëntere overheid.
Het juridisch bindend gedeelte van het bestemmingsplan bestaat uit planregels en bijbehorende plankaart waarop de bestemmingen zijn aangegeven. Deze plankaart kan zowel digitaal als analoog worden verbeeld. De plankaart en de planregels dienen in samenhang te worden bekeken.
De regels zijn onderverdeeld in vier hoofdstukken:
1. Inleidende regels (begripsbepalingen en wijze van meten);
2. Bestemmingsregels;
3. Algemene regels (o.a. afwijkingen);
4. Overgangs- en slotregels.

5.2.1 Inleidende regels

Hoofdstuk 1 Inleidende regels bevat de inleidende regels. Deze regels gelden voor het gehele plangebied en bevatten:
1. Artikel 1 Begrippen
   In dit artikel zijn definities van de in de regels gebruikte begrippen opgenomen, voor een eenduidige interpretatie van deze begrippen.
2. Artikel 2 Aanpassingen regels bestemmingsplan Schuytgraaf, veegplan 2017
   In dit artikel staan de aanpassingen op de regels.

5.2.2 Bestemmingsregels

In Hoofdstuk 2 Bestemmingsregels van de regels zijn de aanpassingen van de bestemmingsregels van bestemmingsplan Schuytgraaf, veegplan 2017 verwerkt.

5.2.3 Hogere waarden

Hoofdstuk 3 Hogere waarden Wet geluidhinder bevat de bepalingen voor de verleende hogere waarden voor de nieuw te bouwen woningen.

5.2.4 Algemene regels

Algemene regels bevat de algemene regels. Deze regels gelden voor het gehele plangebied.

5.2.5 Overgangs- en slotbepalingen

In hoofdstuk 5 Overgangs- en slotregels staan de overgangs- en slotbepalingen. In de overgangsbepalingen is aangegeven wat de juridische consequenties zijn van bestaande situaties die in strijd zijn met dit bestemmingsplan.

5.3 Wijzigingen van het geldende plan

5.3.1 Wijzigingen van de regels

In deze paragraaf worden de verschillende wijzigingen van de regels toegelicht.

2.8 Artikel 22 Wonen
In de bouwregels wordt onderdeel veld 26 en 27 toegevoegd waarin de regels voor natuurinclusief bouwen zijn verankerd. Een omgevingsvergunning voor bouwen moet ingevolge dit bestemmingsplan voldoen aan de beleidsregels voor natuurinclusief bouwen in Schuytgraaf.

Daarnaast moeten de eisen uit het ruimtelijk raamwerk worden opgevolgd. De bepalingen in het ruimtelijk raamwerk die gaan over het uiterlijk van bouwwerken zijn verankerd in de regels van dit plan. Het opnemen dergelijke regels is toegestaan in een bestemmingsplan met verbrede reikwijdte.

Artikel 23 Wonen - Uit te werken
Dit bestemmingsplan vervangt de uit te werken bestemmingen in het moederplan. De regels met betrekking tot het uitwerken van de velden 26 en 27 kunnen daarmee vervallen.

Artikel 13 Maatschappelijk
De bestemming maatschappelijk wordt gewijzigd om atelierwoningen mogelijk te maken. Om ter plaatse een aanvaardbaar woon- en leefklimaat te kunnen is een specifieke gebruiksregel opgenomen.

2.13 Artikel 35 Hogere waarden nieuwe woningen
In dit hoofdstuk wordt het hogere waardebesluit opgenomen.

Artikel 32 Waarde Landschap
De bepaling dat de gebieden met de dubbelbestemming 'Waarde - Landschap' niet moeten worden gezien als erf in de zin van het Besluit Omgevingsrecht (Bor) blijft gehandhaafd om de vergunningsvrije bouwmogelijkheden te beperken. Wel zijn er beperkte bouwmogelijkheden binnen de riet- en taludzone. In navolging van de uitspraak van de rechtbank van 17 oktober 2023 (ARN 22/3325) is daarom de planregel verduidelijkt. Het uitgangspunt blijft een bouwverbod ter plaatse van de landschappelijke waarden en een uitsluiting van vergunningsvrij bouwen. Indien expliciet bouwmogelijkheden worden geboden gaat dit vóór het bouwverbod.

5.3.2 Wijzigingen van de verbeelding

5.3.2.1 Velden 26 en 27

Uitsnede velden 26 en 27 bestemmingsplan 'Schuytgraaf, veegplan 2017'.	Uitsnede velden 26 en 27 'Schuytgraaf, veegplan 2017, herziening velden 26 en 27'(ter illustratie).

Er zijn verschillende woningbouwtypologieën opgeomen in de verbeelding. Op verschillende plekken wordt gestapelde woningbouw mogelijk gemaakt. Een aantal vlakken heeft de 'specifieke bouwaanduiding 13', hier mag het gehele bouwvlak worden bebouwd .Ook zijn de aantal bouwlagen en de maximum bouwhoogte vastgelegd. Ook wordt de bestemming 'maatschappelijk' toegevoegd. Binnen deze bestemming zijn atelierwoningen toegestaan. Binnen deze bestemming is tevens een afwijkbevoegdheid opgenomen. Indien gebruik wordt gemaakt van de afwijkbevoegdheid kunnen ook reguliere woningen worden gebouwd in plaats van atelierwoningen.

Vanwege de benodigde vast te stellen hogere waarden is de aanduiding 'hw-1'en 'hw-2' opgenomen in het plan.

In deze verbeelding zijn ook de reparaties meegenomen waaronder de kapschuur, het verleggen van de wgen en het groendepot.

5.3.2.2 Reparatiesbuiten velden 26 en 27

Een gedeelte met de bestemming 'Groen - Landschap en Park' krijgt een bosbestemming. Een gedeelte met de bestemmng Bos krijgt een Groen - Landschap en Park bestemming. Deze uitwisseling is benodigd ten behoeve van het aanleggen van een groene struinzone die de velden 26 en 27 met elkaar verbindt. Het botenhuis dat onder veld 23 was toegestaan is geschrapt als mogelijkheid.

Uitwisseling Bos en Groen - Landschap en Park

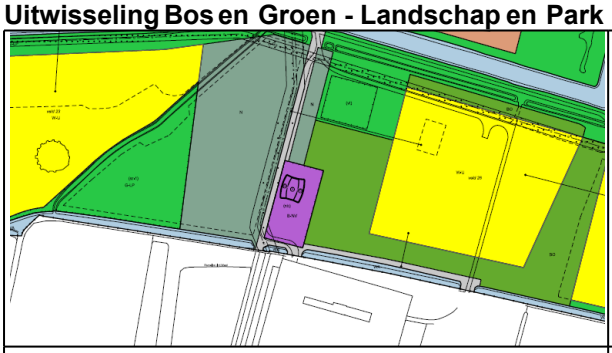

Uitsnede velden 26 en 27 bestemmingsplan 'Schuytgraaf, veegplan 2017'.	Uitsnede velden 26 en 27 'Schuytgraaf, veegplan 2017, herziening velden 26 en 27' (ter illustratie) .

Inpassen wegen

De aangelegde wegen worden vastgelegd in de verbeelding. Op deze manier maken we duidelijk op welke locaties de wegen precies aangelegd zijn en leggen we vast welke regels voor de wegen gelden. De mogelijkheid om een ontsluitingsweg aan te leggen op 50 meter afstand van de figuur 'relatie' wordt in ruil daarvan wegbestemd.

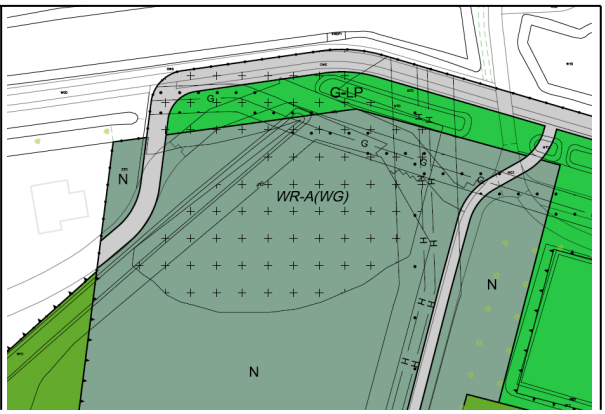

Uitsnede velden 26 en 27 bestemmingsplan 'Schuytgraaf, veegplan 2017'.	Uitsnede velden 26 en 27 'Schuytgraaf, veegplan 2017, herziening velden 26 en 27;

Schemering

De situatie voor het woonblok aan de Scherming is in overeenstemming gebracht met de vergunde situatie. Dit houdt in dat de zone waar de hoofdbebouwing en de bijbehorende bouwwerken zijn toegestaan is aangepast. Ook is de maximale bouwhoogte aangepast zodat e.e.a. overeenkomt met de vergunde situatie.

Uitsnede Schemering bestemmingsplan 'Schuytgraaf, veegplan 2017'.

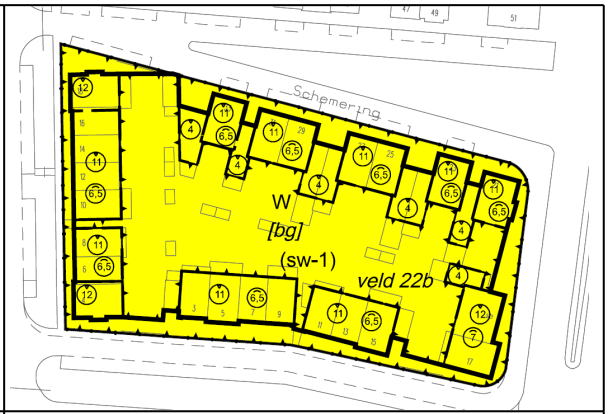

Uitsnede Schemering 'Schuytgraaf, veegplan 2017, herziening velden 26 en 27;

5.3.2.3 Noordereiland

Op het Noordereiland worden de bestaande bouwmogelijkheden vastgelegd in lijn met de andere velden van Schuytgraaf die af zijn. De hoofdbebouwing en de bijgebouwenzone worden vastgelegd in dit plan. Met deze aanpassing worden de landschappelijke waarden in het gebied beter geborgd.

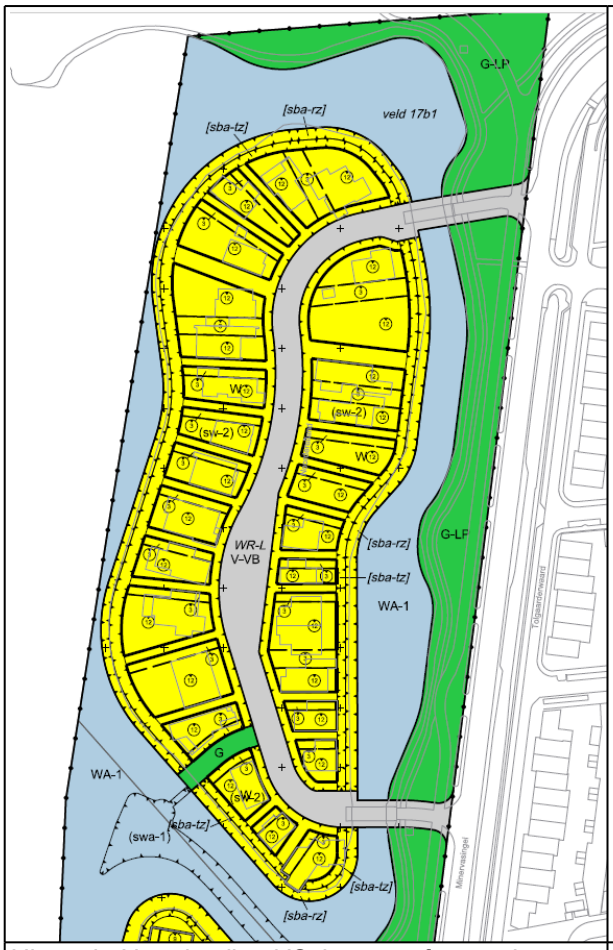

Uitsnede Noordereiland 'Schuytgraaf, veegplan 2017, herziening velden 6 en 11 & beheer'.

Uitsnede Noordereiland 'Schuytgraaf, veegplan 2017, herziening velden 26 en 27 & reparaties en detaillering.

5.4 Handhaving

Het omgevingsplan is bindend voor overheid en burger. Het bestemmingsplan biedt het juridisch kader waaruit de bouw- en gebruiksmogelijkheden per locatie kunnen worden afgeleid. Tegelijkertijd kan de gemeente naleving van het bestemmingsplan afdwingen door handhavend op te treden tegen strijdig gebruik en/ of illegale bebouwing.

De raad bepaalt ieder jaar in de begroting waar de handhavingsprioriteiten liggen. Het zorgdragen voor een aantrekkelijke, leefbare en veilige leefomgeving' is onze inzet. Handhaving is daarbij geen doel op zich; maar één van de instrumenten om een leefbare en veilige leefomgeving te creëren. Door toe te zien op de naleving van regelgeving wordt een bijdrage geleverd aan de verschillende doelen van de gemeente op het gebied van de veiligheid en leefbaarheid.

Buiten de handhavingsprioriteiten heeft de gemeente in beginsel ook een handhavingsplicht als er een handhavingsverzoek wordt ingediend (de beginselplicht tot handhaving). De gemeente kijkt dan eerst of de overtreding te legaliseren valt. Is dat niet zo, dan wordt over gegaan tot handhaving.

5.5 Exploitatie

Voor de ontwikkeling van Schuytgraaf is een grondexploitatie vastgesteld. De huidige ontwikkeling is opgenomen in de grondexploitatie. Daarnaast is voor Schuytgraaf een exploitatieplan vastgesteld. Met dit bestemmingsplan wordt tevens een herziening van het exploitatieplan behorend bij deze ontwikkeling vastgesteld (dit betreft de 14e herziening exploitatieplan Schuytgraaf 2011).

Hoofdstuk 6 Procedure

6.1 Vooroverleg

Artikel 3.1.1 Bro overleg en bewonersoverleg
Voorliggend conceptbestemmingsplan is kader van het 3.1.1. vooroverleg opgestuurd naar:

a. Liander;
b. Tennet;
c. Overbetuwe;
d. ProRail;
e. Gasunie;
f. Waterschap;
g. Park Lingezen.

Liander
Vanuit Liander zijn er geen planologische opmerkingen op het vooroverleg bestemmingsplan.

Tennet
Tennet had een aantal inhoudelijke opmerkingen op het bestemmingsplannen. Zo zijn een aantal voorstellen gedaan om het hoogspanningstation beter te beschermen. Daarnaast stelt Tennet voor om een standaardregeling op te nemen voor een bovengrondse hoogspanningsverbinding en ondergrondse hoogspanningsleiding. Wij zulen deze aanpassingen meenemen voor het hoogspanninsverbinding bevindt zich buiten het plangebied en kan dus niet met dit plan worden aangepast. In een volgende herziening van Schuytgraaf wordt dit meegenomen.

Overbetuwe
De gemeente Overbetuwe geeft aan dat het bestemmingsplan in lijn moet zijn met het convenant. Hierbij verwijzen ze naar de kernpunten die in de brief van 12 september 2023 aan het college van burgemeesters en wethouders van Arnhem zijn meegegeven. Deze kernpunten zijn dat het ontwerp qua woningaantal niet overeen komt met het convenant en dat kunstenaarscollectief KW37 niet passend is binnen de randvoorwaarden.

Naast deze kernpunten geeft Overbetuwe in de reactie op het vooroverleg aan dat de situering en het aantal woningen en KW37 niet past bij het beoogde beeld van landschappelijk wonen. Daarnaast geven zij aan dat het beoogde beoogde landschappelijke beeld juridisch niet goed is geborgd. Als laatste noemen zij nog de relatie met evenemententerrein Park Lingezegen. Zij benoemen onder andere een de keerlus nabij de Marasingel

Reactie
Sinds voorjaar 2021 is er ambtelijk en bestuurlijk overleg met gemeente Overbetuwe en Park Lingezegen over deze verdichtingsopgave. Het plan is aangepast en meer groen is toegevoegd om tegemoet te komen aan de wensen en bedenkingen van Overbetuwe tegemoet te komen. Een belangrijke aanpassing is dat de afstand van de woningen tot Park Lingezegen is vergroot door het toevoegen van meer openbaar groen aan de zuidkant van beide velden. In het aangepaste plan zijn hierdoor nog 198 woningen, waar in het vorige ruimtelijk raamwerk er nog 236 woningen bedacht waren. Voor een uitgebreide reactie verwijzen wij naar de toelichting in paragraaf 3.2.3 Omgeving.

Met een bestemming 'Groen-Landschap en Park' en een bestemming 'Bos' is de bufferzone tussen Park Lingezegen en Schuytgraaf goed geborgd. Eerder was het nog mogelijk om ter plaatste van het groendepot bouwwerken op te richten van maximaal 4 meter hoog. Na reactie van Overbetuwe zullen wij opnemen dat het niet is toegestaan om te bouwen ten behoeve van het groendepot.

ProRail
Prorail heeft een formele reactie gestuurd en stipt externe veiligheid en de mogelijkheid van trillingen aan. Hieronder onze reactie hierop.

Externe veiligheid
Het plangebied ligt binnen het invloedsgebied (200 meter) van het spoor waarover transport van gevaarlijke stoffen plaatsvindt. Binnen dit gebied valt een grondgebonden woning en een gedeelte van een appartementencomplex. Op dit traject wordt de oriënterende waarde voor het groepsrisico niet overschreden en zal door de toename met een woning en een paar appartementen ook niet worden overschreden. De toename is minimaal en minder dan 10% van de oriënterende waarde van het groepsrisico. Dit betekent dat kan worden volstaan met een beperkte verantwoording van het groepsrisico en er een advies aan de brandweer is gevraagd voor wat betreft bestrijdbaarheid van brand en de zelfredzaamheid.

Trillingen
Het plangebied ligt niet binnen 100 meter van het spoor op basis waarvan er een trillingsonderzoek moet worden uitgevoerd. Het plangebied ligt wel binnen 250 meter van het spoor maar er zijn geen klachten in deze omgeving van het spoor en de bodem opbouw geeft ook geen aanleiding om een trillingsonderzoek uit te voeren. Op basis hiervan zullen de trillingen door het spoor geen belemmering vormen voor de planontwikkeling.

Gasunie
De Gasunie heeft zorgen geuit over het plan en de bescherming van de aanwezige gasleiding. Een dubbelbestemming Gasleiding is reeds in het geldende opgenomen ten behoeve van de bescherming van de gasleiding. Het aanwezig zijn van de belemmeringenstrook is als randvoorwaarde meegeven bij het uitwerken van het stedenbouwkundig ontwerp. De gasleiding is derhalve voldoende beschermd in dit plan.

Waterschap
Het waterschap had een opmerking over het bestemmen van de watergang. Dit is overgenomen in de plankaart.

Park Lingezegen
Park Lingezegen heeft niet regeageerd op het plan.

6.2 Terinzagelegging ontwerp-bestemmingsplan

Het ontwerp-bestemmingsplan 'Chw Schuytgraaf, veegplan 2017, herziening velden 26 en 27 & reparaties en detaillering' is gedurende zes weken ter inzage gelegd. Tijdens deze periode zijn zeven zienswijzen tegen het ontwerpbestemmingsplan ingediend waarvan één zienswijze namens 4 bewoners van het Noordereiland en één zienswijze namens 13 bewoners van het Noordereiland . In deze zienswijzennota worden deze zienswijzen samengevat en voorzien van een gemeentelijke reactie. Deze zienswijzennota is opgenomen als bijlage bij dit bestemmingsplan (

Regels

van het bestemmingsplan
Chw Schuytgraaf, veegplan 2017, herziening velden 26 en 27 & reparaties en detaillering
(plannummer: NL.IMRO.0202.1008-0301)

Hoofdstuk 1 Inleidende regels

Artikel 1 Begrippen

In de regels van deze gedeeltelijke herziening wordt verstaan onder:

1.1 plan
Het bestemmingsplan Chw Schuytgraaf, veegplan 2017, herziening velden 26 en 27 & reparaties en detaillering' met identificatienummer NL.IMRO.0202.1008-0302 van de gemeente Arnhem.

1.2 bestemmingsplan
De geometrisch bepaalde planobjecten met de bijbehorende regels en de daarbij behorende bijlagen.

1.3 bestemmingsplan Schuytgraaf, veegplan 2017
Het bestemmingsplan Schuytgraaf, veegplan 2017 met identificatienummer NL.IMRO.0202.919-301 van de gemeente Arnhem.

1.4 aanduiding
Een geometrisch bepaald vlak of figuur, waarmee gronden zijn aangeduid, waar ingevolge de bestemmingsplanregels regels worden gesteld ten aanzien van het gebruik of het bebouwen van deze gronden.

1.5 aanduidingsgrens
De grens van een aanduiding indien het een vlak betreft.

1.6 atelierwoning
Een woning waarbij sprake is van een mix tussen wonen en creatieve bedrijvigheid of creatieve functies, bedoeld voor een huishouding van een persoon welke hiermee een (bedrijfseconomische) binding heeft. Bij het in gebruik nemen van een atelierwoning wordt ten minste 1/3 en maximaal 2/3 van de vloeroppervlakte gebruikt voor creatieve bedrijvigheid of creatieve functies.

1.7 bestemmingsvlak
Een geometrisch bepaald vlak met eenzelfde bestemming.

1.8 bestemmingsgrens
De grens van een bestemmingsvlak.

1.9 bedrijven creatieve sector
Bedrijven hoofdzakelijk gericht op:
1. creatieve zakelijke dienstverlening: design- en grafische bedrijven;
2. toegepaste kunsten: audiovisuele en fotografiebedrijven, dienstverlenende bedrijven t.b.v. de kunsten, mode en interieurbedrijven etc.;
3. autonome kunsten: beeldend kunstenaars, muzikanten, theatermakers etc.

1.10 creatieve functies
Expositieruimten, ateliers, muziek- en kunstonderwijs en naar de aard daarmee gelijk te stellen voorzieningen, met uitzondering van musea, muziektheaters, biscopen en naar aard vergelijkbare voorzieningen.

1.11 Wijze van meten

Zie artikel 2 van het bestemmingsplan Schuytgraaf, veegplan 2017, zoals dat is vastgesteld bij besluit van de gemeenteraad van 5 maart 2018, onder nummer NL.IMRO.0202.919-0301.

Artikel 2 Aanpassingen regels bestemmingsplan Schuytgraaf, veegplan 2017

2.1 Vantoepassingverklaring

Voor dit plan geldt dat het bepaalde in het bestemmingsplan 'Schuytgraaf, veegplan 2017' (NL.IMRO.0202.919-0301), zoals gewijzigd door de gemeenteraad van Arnhem bij de besluiten van 17 april 2019, (NL.IMRO.0202.941-0301), 28 oktober 2020 (NL.IMRO.0202.954-0301), 29 september (NL.IMRO.0202.977), 29 september 2021 (NL.IMRO.0202.977-0301) en 15 februari 2023 (NL.IMRO.0202.1009) onverkort van toepassing blijft, tenzij in onderstaande leden of op de verbeelding anders is bepaald.

2.2 Artikel 4 Bedrijf wordt toegevoegd

Onder vernummering van artikelen 4 tot en met 42 wordt artikel 4 bedrijf toegevoegd luidende:

'4.1 Bestemmingsomschrijving

De voor Bedrijf aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. *nutsbedrijven of soortgelijke instellingen en nutsvoorzieningen, met dien verstande dat uitsluitend ter plaatse van de aanduiding 'nutsbedrijf' een hulpwarmtecentrale is toegestaan;*
b. *kabels en leidingen;*
c. *voorzieningen ten behoeve van het verkeer, parkeervoorzieningen en straatmeubilair;*
d. *groenvoorzieningen;*
e. *watergangen, waterpartijen, waterinfiltratievoorzieningen en andere voorzieningen voor de waterhuishouding.*

4.2 Bouwregels

a. *Op deze gronden mogen, uitsluitend binnen het bouwvlak met inachtneming van de aangeduide maximumbouwhoogte behoudens bliksempieken, uitsluitend in de gegeven bestemming passende bouwwerken worden gebouwd;*
b. *De inhoud van de hulpwarmtecentrale bedraagt maximaal 6.000 m^3;*
c. *De oppervlakte van de hulpwarmtecentrale bedraagt maximaal 575 m^2;*

4.3 Afwijken van de bouwregels

Burgemeester en wethouders kunnen met een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in:

a. *artikel 4.2 voor het vergroten van de bouwhoogte van gebouwen tot maximaal 30 meter ter plaatse van de aanduiding 'nutsbedrijf', met dien verstande dat de gezamenlijke inhoud maximaal 6.000 m^3 mag bedragen;*
b. *artikel 4.2 en artikel 36 onder a voor het overschrijden van het bouwvlak ter plaatse van de aanduiding 'nutsbedrijf', met dien verstande dat het bebouwingsoppervlak maximaal 700 m^2 mag bedragen;*
c. *een afwijking als bedoeld onder a en b kan slechts worden verleend, mits:*
    1. *de belangen van de eigenaren en/of gebruikers van betrokken en nabijgelegen gronden niet onevenredig worden geschaad;*
    2. *het straat- en bebouwingsbeeld niet onevenredig worden geschaad.*

4.4 Specifieke gebruiksregels

Een bedrijfswoning is niet toegestaan.

4.5 Afwijken van de gebruiksregels

Burgemeester en wethouders kunnen afwijken van het bepaalde in artikel 4.1 voor het toestaan van een ander bedrijf dan ter plaatse is toegestaan, mits:

a. *het bedrijf voor wat betreft de aard en de omvang van de milieuhinder die het veroorzaakt gelijk kan worden gesteld met een hulpwarmtecentrale;*
b. *geen onevenredige aantasting plaatsvindt van de bouw- en gebruiksmogelijkheden van aangrenzende gronden.'*

2.3 Artikel 6 Bedrijf - Nutsvoorziening

Lid 6.2 en lid 6.5 worden geschrapt onder vernummering van lid 6.4 naar 6.3.

2.4 Artikel 11 Groen

Aan artikel 11 eerste lid, worden twee nieuwe onderdelen toevoegd g. en h. luidende:
'g. ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van agrarisch - 1' is een ontsluitingsweg toegestaan ten behoeve van agrarische werkzaamheden;
h. ter plaatse van de aanduiding 'weg' is bestemmingsverkeer toegestaan."

2.5 Artikel 12 Groen - Landschap en Park

1. In artikel 12, eerste lid, wordt onderdeel m. 'ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van recreatie - 1', een botenhuis met bijbehorende voorzieningen' geschrapt en onderdeel m. toegevoegd luidende:

'm. ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van recreatie - 4' is een kapschuur toegestaan'

2. Aan artikel 12, tweede lid, wordt onderdeel d. geschrapt en een nieuw onderdeel d. toegevoegd luidende:

'i. ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van recreatie 4' geldt een maximum bouwhoogte van 4,5 meter'.

2.6 Artikel 13 Maatschappelijk

1. Aan artikel 13, eerste lid, wordt onder vernummering van onderdeel h. tot en met k. naar i. tot en met l. onderdeel h. toegevoegd luidende:

'h. ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van maatschappelijk 1' (sm-1') uitsluitend voor 7 atelierwoningen.

2. Aan artikel 13, tweede lid, wordt onderdeel c. toegevoegd luidende:

"c.Ter plaatse van de 'specifieke vorm van maatschappelijk 1' mogen maximaal 7 atelierwoningen worden gebouwd met een maximale bouwhoogte van 11 meter, met dien verstande dat de inhoud van de atelierwoningen maximaal 800m^3 per woning mag bedragen."

3. Aan artikel 12, wordt lid 4 toegevoegd luidende:

"13.4 Specifieke gebruiksregels
Ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van maatschappelijk 1' geldt dat de gronden uitsluitend in gebruik mogen worden genomen en gebruikt mogen worden als bedoeld in 13.1 onder h. indien dit geen onevenredige aantasting van het woon- en leefklimaat ter plaatse of een onevenredige parkeerdruk tot gevolg heeft."

3. Aan artikel 12, wordt lid 5 toegevoegd luidende:

"13.5 Afwijken van de gebruiksregels
Burgemeester en wethouders kunnen ter plaatse van de aanduiding "specifieke vorm van maatschappelijk -1' een omgevingsvergunning verlenen om af te wijken van het bepaalde in 13.1 voor het toestaan van woningen indien:

1. *het totaal aantal woningen binnen deze aanduiding niet meer bedraagt dan 10;*
2. *wordt voldaan aan de randvoorwaarden uit het ruimtelijk raamwerk van veld 26 en 27 met als voorkeursvariant rug-aan-rugwoningen;*
3. *er wordt voorzien in een groene zone tussen de woningen en de bestemming 'Groen – Landschap en Park'."*

2.7 Artikel 20 Water

Aan lid 20.1 wordt sub h. toegevoegd, luidend:
c. Ter plaatse van de 'specifieke bouwaanduiding 16' mogen luifels worden gebouwd.

2.8 Artikel 22 Wonen

1. Lid 22.2.1 van artikel 22 komt te luiden als volgt:

Op de in lid 22.1 bedoelde gronden mogen, met inachtneming van de aangegeven maximumaantal wooneenheden, minimumgoot- en bouwhoogten, maximumgoot- en bouwhoogten en dakhelling, uitsluitend de in de gegeven bestemming passende hoofdbebouwing, bijbehorende bouwwerken en

andere binnen de bestemming passende bouwwerken worden gebouwd. Het bouwen van balkons en overige uitstekende delen over de belemmeringenstrook van de gasleiding is niet toegestaan.

1. In artikel 22 wordt lid 22.2.3 wordt sub f onderdeel 2 geschrapt:
~~*2. het bebouwingspercentage mag maximaal 50 % van het totale oppervlak van het bouwperceel bedragen;*~~
En wordt lid 22.2.3 wordt sub f onderdeel 2 toegevoegd. Dit onderdeel luidt als volgt:
2.ter plaatse van de aanduiding 'bijgebouwen' (bg) mogen uitsluitend:
   a. *bijbehorende bouwwerken worden gebouwd, voor zover het betreft:*
      1. *uitbreiding van de hoofdbebouwing, tot een maximumbouwhoogte gelijk aan de hoogte van de begane-grondbouwlaag van de hoofdbebouwing, vermeerderd met maximaal 30 centimeter ten behoeve van isolatie of afschot;*
      2. *andere bijbehorende bouwwerken, met een maximumbouwhoogte gelijk aan de goothoogte van het hoofdgebouw, waarbij de goothoogte van vrijstaande bouwwerken niet meer mag bedragen dan de hoogte van de begane-grondbouwlaag van de hoofdbebouwing*
   b. *bouwwerken geen gebouwen zijnde worden gebouwd, passend binnen de bestemming, met een maximumbouwhoogte van 3 meter;*

waarbij de oppervlakte van het totaal van deze bebouwing per bouwperceel de in onderstaand schema opgenomen maten niet overschrijdt.

oppervlakte gebied met de aanduiding 'bijgebouwen' per bouwperceel	***maximale oppervlakte bouwwerken***
< 90 m²	*50% van de oppervlakte van het gebied met de aanduiding 'bijgebouwen' per bouwperceel met een minimum van 20 m²*
90-150 m²	*45 m²*
150-300 m²	*55 m²*
300-500 m²	*65 m²*
500-1000 m²	*75 m²*

2. Aan artikel 22 wordt een nieuw onderdeel 6 van sublid 22.3.3 sub f toevoegd luidend:

6. ter plaatse van de 'specifieke bouwaanduiding 15' (analoog sba-15) mogen uitsluitend luifels worden gebouwd.

3. Aan artikel 22 wordt een nieuw onderdeel 22.2.16 toegevoegd luidend.

'22.2.16 Velden 26 en 27
"In aanvulling op het gestelde in sublid 22.2.1 gelden ter plaatse van de aanduiding 'overige zone:veld 26' en 'overige zone: veld 27' de volgende regels:
a. een omgevingsvergunning voor bouwen ten behoeve van nieuwe woningen wordt uitsluitend verleend indien voldoende natuurinclusieve maatregelen worden getroffen.Hieraan wordt geacht te zijn voldaan, indien de te treffen maatregelen voldoen aan het puntensysteem zoals opgenomen in de 'Beleidsregels Natuurinclusief Bouwen'.
b. Voor zover de beleidsregels voor natuurinclusief bouwen zoals bedoeld onder a. van dit lid gedurende de planperiode worden gewijzigd, gelden deze wijzigingen vanaf het tijdstip van bekendmaking van de wijziging;
c. Het is verboden een woning te gebruiken of laten gebruiken zonder de natuurinclusieve maatregelen die genomen zijn in het kader van de vergunningverlening als bedoeld onder a. aan te brengen en in stand te houden.
d. bouwwerken mogen uitsluitend worden opgericht indien ten aanzien van het uiterlijk van bouwwerken wordt voldaan aan de bepalingen over beeldkwaliteit (zoals opgenomen in het ruimtelijk raamwerk Bijlage 1 Ruimtelijk raamwerk velden 26 en 27), opgenomen in bijlage 1 van de regels.
e. In afwijking van het gestelde onder d. wordt indien het hoofdgebouw is gerealiseerd niet meer getoetst aan het ruimtelijk raamwerk en gelden de bepalingen behorende bij het op het plangebied

toepasselijke toetsniveau zoals dat is aangegeven in de welstandsnota.

f. Het bebouwd oppervlak mag maximaal 60% van het totale oppervlak van het bouwperceel bedragen.

g. Het bepaalde onder f. is niet van toepassing ter plaatse van de 'specifieke bouwaanduiding - 13'.

h. De bouwhoogte van bijbehorende bouwwerken bedraagt maximmaal 3,5 meter.

i. De bouwhoogte van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, mag maximaal 2 meter bedragen'

4. Lid f. van lid 22.3 komt te luiden als volgt:
'f. lid 22.2.7 onder a., 22.2.14 onder a. en 22.2.16 onder a. indien het voldoen aan die bepalingen door bijzondere omstandigheden op overwegende bezwaren stuit.

5. Lid h. van lid 22.3 wordt toegevoegd en komt te luiden als volgt:
h. lid 22.2.7 onder d. indien dit van belang is voor de beeldkwaliteit of het voldoen aan de regels ten aanzien van het uiterlijk van bouwwerken door bijzondere omstandigheden op overwegende bezwaren stuit.

2.9 Artikel 23 Wonen - Uit te werken

Artikel 23 'Wonen - Uit te werken' vervalt onder vernummering van artikel 24 tot en met 43 naar artikel 23 tot en met 42.

2.10 Artikel 23 - Leiding Gas

Artikel 23 komt als volgt te luiden:

"23.1 Bestemmingsomschrijving

De op de verbeelding als zodanig aangewezen gronden zijn mede bestemd voor de aanleg en instandhouding van ondergrondse hoge druk gastransportleidingen (inclusief voorzieningen) met de daarbij behorende belemmeringenstroken

23.2 Voorrangsbepaling

De regels van deze dubbelbestemming gelden primair ten opzichte van de regels van iedere andere bestemming, waarmee deze dubbelbestemming samenvalt.

23.3 Bouwregels

In afwijking van hetgeen elders in deze regels is bepaald, geldt dat op of in de in 23.1. bedoelde gronden uitsluitend bouwwerken, geen gebouwen zijnde, ten dienste van de leiding(en) mogen worden gebouwd. Overige gebouwen en bouwwerken, geen gebouwen zijnde, zijn niet toegestaan uit oogpunt van externe veiligheid en energieleveringszekerheid.

23.4 Afwijken van de bouwregels

Het bevoegd gezag kan bij een omgevingsvergunning afwijken van de bouwregels voor het bouwen overeenkomstig de andere daar voorkomende bestemming(en) indien de veiligheid van de betrokken leiding niet wordt geschaad en vooraf schriftelijk advies is ingewonnen bij de betrokken leidingexploitant. Een omgevingsvergunning kan slechts worden verleend indien geen kwetsbare objecten worden toegelaten.

23.5 Specifieke gebruiksregels

Tot een gebruik, strijdig met deze bestemming, wordt in ieder geval gerekend:

a. het opslaan van goederen, met uitzondering het opslaan van goederen t.b.v. van inspectie en onderhoud van de gastransportleiding.
b. het wijzigen van het gebruik van bestaande gebouwen, indien daardoor een kwetsbaar object wordt toegelaten.

23.6 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werken, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

23.6.1 Verboden

Het is verboden op of in de gronden met de bestemming Leiding – Gas zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning de volgende werken, geen bouwwerk zijnde, of de volgende werkzaamheden uit te voeren:

a. het aanbrengen en rooien van diepwortelende beplantingen en bomen;
b. het aanleggen van wegen of paden en het aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen;
c. het indrijven van voorwerpen in de bodem, zoals lichtmasten, wegwijzers en ander straatmeubilair;
d. het uitvoeren van grondbewerkingen, waartoe worden gerekend afgraven, woelen, mengen,

diepploegen, egaliseren, ontginnen, ophogen en aanleggen van drainage;
e. het aanleggen, vergraven, verruimen of dempen van sloten, vijvers en andere wateren.

23.6.2 Uitzonderingen van de vergunningsplicht

Het verbod is niet van toepassing op werken en/of werkzaamheden:
a. die reeds in uitvoering zijn op het tijdstip van het van kracht worden van het plan
   1. die het normale beheer en onderhoud ten aanzien van de leiding en belemmeringenstrook of ten aanzien van de functies van de andere voorkomende bestemming(en) betreffen;
   2. zijnde graafwerkzaamheden als bedoeld in de Wet informatie-uitwisseling bovengrondse en ondergrondse netten en netwerken;
   3. die mogen worden uitgevoerd krachtens een reeds verleende vergunning.

23.6.3 Toelaatbaarheid van werken en werkzaamheden

Een omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werken, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden kan worden verleend indien de betreffende werken en/of werkzaamheden de belangen van de leiding niet schaden.

Alvorens te beslissen op een aanvraag om een omgevingsvergunning, als bedoeld in 23.6.1, wint het bevoegd gezag schriftelijk advies in bij de leidingbeheerder omtrent de vraag of door de voorgenomen werken of werkzaamheden de belangen van de leiding niet worden geschaad en welke voorwaarden gesteld dienen te worden om eventuele schade te voorkomen."

2.11 Artikel 32 Waarde Landschap

Lid 32.4.1 komt te luiden als volgt:

32.4.1 Bouwverbod

Op deze gronden mag niet worden gebouwd, tenzij expliciet in de regels van dit bestemmingsplan bouwmogelijkheden zijn opgenomen.

2.12 Hoofdstuk3 Hogere waarden

Hoofdstuk 3 Hogere waarden wordt toegevoegd onder vernummering van de hoofdstuk 3 naar 4 en hoofdstuk 4 naar 5. Artikelen 33 tot en met 41 worden vernummerd.

2.13 Artikel 35 Hogere waarden nieuwe woningen

Artikel 35 wordt toegevoegd luidende:
1. Met het vaststellen van het voorliggende bestemmingsplan met verbrede reikwijdte wordt, gebruikmakend van artikel 7c, lid 9 van het Besluit uitvoering crisis en herstelwet, ter hoogte van de plankaart aangegeven deelgebieden de daarbij aangegeven hogere waarde ingevolge artikel 110a van de Wet geluidhinder vastgesteld.

locatie (inclusief kadastraal nummer)	**Ter plaatse van de aanduiding**	**vast te stellen hogere geluidsbelasting in dB**	**Gevel-aanduiding**	**Geluid afkomstig van:**
Arnhem, Schuytgraaf veld 27	'overige zone – hogere waarde 1 (hw-1'	58 dB	oost	Spoorweg Arnhem - Elst
Arnhem, Schuytgraaf veld 27	'overige zone – hogere waarde 2 (hw-2)'	59 dB	oost	Spoorweg Arnhem - Elst

2. Bij woningen met een geluidbelasting van meer dan 55 dB dient door middel van een akoestisch

onderzoek naar de geluidwering van gevels te worden aangetoond dat de geluidwering van de gevels voldoet aan de hiervoor in het Bouwbesluit gestelde grenswaarde.

3. Bij woningen met een geluidbelasting van meer dan 58 dB is de aanwezigheid van een geluidluwe buitenruimte verplicht.

2.14 Artikel 40 Overige regels

Aan lid 2 van artikel 40 wordt onderdeel d. toegevoegd luidende:
d. in afwijking voor het bepaalde in lid c geldt ter plaatse van de 'specifieke vorm van maatschappelijk 1' een parkeernorm van 0,7 per standplaats.

Hoofdstuk 2 Bestemmingsregels

Artikel 3 Agrarisch met waarden

Zie artikel 3 van het bestemmingsplan Schuytgraaf, veegplan 2017, zoals dat is vastgesteld bij besluit van de gemeenteraad van 5 maart 2018, onder nummer NL.IMRO.0202.919-0301.

Artikel 4 Bedrijf

4.1 Bestemmingsomschrijving

De voor Bedrijf aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. nutsbedrijven of soortgelijke instellingen en nutsvoorzieningen, met dien verstande dat uitsluitend ter plaatse van de aanduiding 'nutsbedrijf' een hulpwarmtecentrale is toegestaan;
b. kabels en leidingen;
c. voorzieningen ten behoeve van het verkeer, parkeervoorzieningen en straatmeubilair;
d. groenvoorzieningen;
e. watergangen, waterpartijen, waterinfiltratievoorzieningen en andere voorzieningen voor de waterhuishouding.

4.2 Bouwregels

a. Op deze gronden mogen, uitsluitend binnen het bouwvlak met inachtneming van de aangeduide maximumbouwhoogte behoudens bliksempieken, uitsluitend in de gegeven bestemming passende bouwwerken worden gebouwd;
b. De inhoud van de hulpwarmtecentrale bedraagt maximaal 6.000 m^3;
c. De oppervlakte van de hulpwarmtecentrale bedraagt maximaal 575 m^2;

4.3 Afwijken van de bouwregels

Burgemeester en wethouders kunnen met een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in:

a. artikel 4.2 voor het vergroten van de bouwhoogte van gebouwen tot maximaal 30 meter ter plaatse van de aanduiding 'nutsbedrijf', met dien verstande dat de gezamenlijke inhoud maximaal 6.000 m^3 mag bedragen;
b. artikel 4.2 en artikel 36 onder a voor het overschrijden van het bouwvlak ter plaatse van de aanduiding 'nutsbedrijf', met dien verstande dat het bebouwingsoppervlak maximaal 700 m^2 mag bedragen;
c. een afwijking als bedoeld onder a en b kan slechts worden verleend, mits:
    1. de belangen van de eigenaren en/of gebruikers van betrokken en nabijgelegen gronden niet onevenredig worden geschaad;
    2. het straat- en bebouwingsbeeld niet onevenredig worden geschaad.

4.4 Specifieke gebruiksregels

Een bedrijfswoning is niet toegestaan.

4.5 Afwijken van de gebruiksregels

Burgemeester en wethouders kunnen afwijken van het bepaalde in artikel 4.1 voor het toestaan van een ander bedrijf dan ter plaatse is toegestaan, mits:

a. het bedrijf voor wat betreft de aard en de omvang van de milieuhinder die het veroorzaakt gelijk kan worden gesteld met een hulpwarmtecentrale;
b. geen onevenredige aantasting plaatsvindt van de bouw- en gebruiksmogelijkheden van aangrenzende gronden.

Artikel 5 Bedrijf - Verkooppunt motorbrandstoffen zonder lpg

Zie artikel 4 van het bestemmingsplan Schuytgraaf, veegplan 2017, zoals dat is vastgesteld bij besluit van de gemeenteraad van 5 maart 2018, onder nummer NL.IMRO.0202.919-0301.

Artikel 6 Bedrijf - Nutsvoorziening

6.1 Bestemmingsomschrijving

De voor Bedrijf - Nutsvoorziening aangewezen gronden zijn bestemd voor:
a. nutsbedrijven of soortgelijke instellingen en nutsvoorzieningen
b. voorzieningen ten behoeve van het verkeer, parkeervoorzieningen en straatmeubilair;
c. groen- en speelvoorzieningen;
d. watergangen, waterpartijen, waterinfiltratievoorzieningen en andere voorzieningen voor de waterhuishouding.

6.2 Bouwregels

a. Op deze gronden mogen, uitsluitend binnen het bouwvlak met inachtneming van de aangeduide maximumbouwhoogte, uitsluitend in de gegeven bestemming passende bouwwerken worden gebouwd;

6.3 Specifieke gebruiksregels

Een bedrijfswoning is niet toegestaan.

Artikel 7 Bos

7.1 Bestemmingsomschrijving

De voor Bos aangewezen gronden zijn bestemd voor:
a. behoud, herstel en ontwikkeling van het bos voor natuur en landschap;
b. het behoud of herstel van de op deze gronden voorkomende, dan wel daaraan eigen natuurwaarden, ecologische waarden, landschappelijke waarden en cultuurhistorische waarden;
c. vormen van extensieve recreatie, welke niet strijdig zijn met het behoud of herstel van de onder b. genoemde waarden;
d. fiets-, wandel- en ruiterpaden, alsmede toegangspaden.
e. watergangen, waterpartijen, waterinfiltratievoorzieningen en andere voorzieningen voor de waterhuishouding;
f. nutsvoorzieningen;
g. land-art;
en tevens voor:
h. buurtontsluitingswegen, met dien verstande dat (buurt)ontsluitingswegen uitsluitend zijn toegestaan ter plaatse van de zijde van het veld waar de 'figuur - relatie' is weergegeven en met dien verstande dat de buurtontsluitingswegen uitsluitend mogen worden gerealiseerd binnen een afstand van maximaal 50 meter van de 'figuur -relatie';
i. één speelweide met een oppervlakte van maximaal 900 m^2, uitsluitend ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van recreatie - 2';
j. ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van bedrijf - 2' een groendepot.

7.2 Bouwregels

a. Op deze gronden mogen uitsluitend in de gegeven bestemming passende bouwwerken worden gebouwd met een maximum bouwhoogte van 4 meter, met dien verstande dat ter plaatse van de 'specifieke vorm van bedrijf -2' niet mag worden gebouwd ten behoeve van het groendepot.
b. Op deze gronden mogen gemalen met een oppervlakte van maximaal 100 m^2 per bouwwerk en een bouwhoogte van maximaal 5 meter worden gebouwd.
c. De bouwhoogte van gebouwen ten dienste van de bestemming, zoals schuilhutten en observatieposten, bedraagt maximaal 4,5 meter. De gezamenlijke oppervlakte van deze gebouwen bedraagt maximaal 50 m^2;
d. Op de gronden mogen in de bestemming passende overige bouwwerken worden gebouwd, met een bouwhoogte van maximaal 3 meter, met uitzondering van land-art waarbij een hoogte van maximaal 25 meter is toegestaan;

e. Ten behoeve van een speelweide mag geen bebouwing worden opgericht.

7.3 Afwijken van de bouwregels

Burgemeester en wethouders kunnen met een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in lid 7.2:

a. voor het oprichten van erf- of terreinafscheidingen met een maximale hoogte van 3 meter, mits:
   1. deze geen belemmering vormen voor de in het plangebied levende fauna en
   2. noodzakelijk zijn in verband met de veiligheid;
b. voor het oprichten van bouwwerken ten behoeve van het bosbeheer en extensieve recreatie mits:
   1. door de bouw de aanwezige natuurwaarden en landschappelijke waarden niet onevenredig worden geschaad;
   2. de hoogte maximaal 2,5 meter bedraagt;
   3. de maximale oppervlakte 10 m^2 per bouwwerk bedraagt.

7.4 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

7.4.1 Verboden werkzaamheden

Het is verboden om zonder of in afwijking van een vergunning van burgemeester en wethouders (omgevingsvergunning) de volgende werken of werkzaamheden uit te voeren:

a. het vellen, rooien en beschadigen van houtgewassen;
b. het aanbrengen van beplantingen;
c. het aanbrengen van ondergrondse of bovengrondse leidingen, constructies, installaties of andere apparatuur;
d. het graven, dichten, verdiepen of verbreden van greppels, sloten, vijvers, beken en andere watergangen;
e. het verlagen van de bodem of het afgraven van gronden waarvoor geen ontgrondingsvergunning is vereist;
f. het ophogen van gronden;
g. het aanleggen, verbreden of verharden van voet- en rijwielpaden;
h. het aanbrengen van oppervlakte verharding groter dan 25 m^2.

7.4.2 Uitzonderingen omgevingsvergunningsplicht

Het in lid 7.4.1 vervatte verbod geldt niet voor het uitvoeren van werken of werkzaamheden:

a. die op het tijdstip waarop het plan rechtskracht verkrijgt, in uitvoering zijn;
b. die van geringe omvang zijn, dan wel het normale onderhoud betreffen.

7.4.3 Toelaatbaarheid van werken en werkzaamheden

Werken of werkzaamheden als bedoeld in lid 7.4.1 zijn slechts toelaatbaar, indien:

a. deze verband houden met de doeleinden, die aan het desbetreffende bestemming zijn toegekend, en
b. hierdoor dan wel door daarvan hetzij direct, hetzij indirect te verwachten gevolgen de landschappelijke, cultuurhistorische, natuur- en monumentale waarden en kwaliteiten niet onevenredig worden of kunnen worden aangetast.

Artikel 8 Centrum

Zie artikel 7 van het bestemmingsplan Schuytgraaf, veegplan 2017, zoals dat is vastgesteld bij besluit van de gemeenteraad van 5 maart 2018, onder nummer NL.IMRO.0202.919-0301.

Artikel 9 Gemengd

Zie artikel 8 van het bestemmingsplan 'Schuytgraaf, veegplan 2017, herziening velden 6 en 11 & beheer' zoals dat is vastgesteld bij besluit van de gemeenteraad van 28 oktober 2020, onder nummer NL.IMRO.0202.954-0301.

Artikel 10 Groen

10.1 Bestemmingsomschrijving

De voor Groen aangewezen gronden zijn bestemd voor:
a. groen- en speelvoorzieningen;
b. watergangen, waterpartijen, waterinfiltratievoorzieningen en andere voorzieningen voor de waterhuishouding;
c. bestaande ontsluitingswegen;
d. fiets- en wandelpaden, straatmeubilair en speelvoorzieningen;
e. geluidwerende voorzieningen;
f. ter plaatse van de aanduiding 'ontsluiting' een ontsluitingsweg voor nood- en hulpdiensten;
g. ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van agrarisch - 1' is een ontsluitingsweg toegestaan ten behoeve van agrarische werkzaamheden;
h. ter plaatse van de aanduiding 'weg' is bestemmingsverkeer toegestaan.

10.2 Bouwregels

a. Op deze gronden mogen uitsluitend in de gegeven bestemming passende bouwwerken worden gebouwd met een maximumbouwhoogte van 4 meter.
b. Het bepaalde onder a. van dit lid geldt niet voor speelvoorzieningen voor wat betreft de maximumbouwhoogte.

Artikel 11 Groen - Landschap en park

11.1 Bestemmingsomschrijving

De voor Groen - Landschap en park aangewezen gronden zijn bestemd voor:
a. park- en groenvoorzieningen, waaronder recreatieve- en speel- en ontmoetingsvoorzieningen;
b. watergangen, waterpartijen, waterinfiltratievoorzieningen en andere voorzieningen voor de waterhuishouding waaronder bodempassages, duikers en schouwpaden;
c. het behoud of herstel van de op deze gronden voorkomende dan wel daaraan eigen landschappelijke-, cultuurhistorische, ecologische- en natuurwaarden;
d. fiets- en wandelpaden en straatmeubilair;
e. bruggen;
f. geluidsafschermende voorzieningen;
g. parkeervoorzieningen;
h. het behoud, herstel en versterking van de ter plaatse van de aanduiding 'bomenrij' voorkomende bomen die onderdeel vormen van een structurerende bomenlaan;

en tevens voor:
i. Zie artikel 12.1 onder h. van het bestemmingsplan 'Schuytgraaf, veegplan 2017', zoals dat is vastgesteld bij besluit van de gemeenteraad van 5 maart 2018, onder nummer NL.IMRO.0202.919-0301.
j. Zie artikel 12.1 onder i. van bovengenoemd bestemmingsplan.
k. Zie artikel 12.1 onder i. van bovengenoemd bestemmingsplan.
l. Zie artikel 12.1 onder k. van bovengenoemd bestemmingsplan.
m. ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van recreatie - 4' is een kapschuur toegestaan;
n. volkstuinen, uitsluitend ter plaatse de aanduiding 'volkstuin';
o. land-art.
p. Zie artikel 12.1 onder p. van bovengenoemd bestemmingsplan.
q. Zie artikel 12.1 onder q. van het bestemmingsplan 'Schuytgraaf, veegplan 2017, herziening velden 2a, 2b en 24' zoals dat is vastgesteld bij besluit van de gemeenteraad van 17 april 2019, onder nummer NL.IMRO.0202.941-0301.

11.2 Bouwregels

a. Op deze gronden mogen uitsluitend in de gegeven bestemming passende bouwwerken worden gebouwd;
b. Op deze gronden mogen gemalen met een oppervlakte van maximaal 100 m^2 per bouwwerk en een bouwhoogte van maximaal 5 meter worden gebouwd;
c. Land-art bouwwerken, geen gebouwen zijnde zijn toegestaan tot een hoogte van maximaal 25 meter;
d. ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van recreatie 4' geldt een maximum bouwhoogte van 4,5 meter.
e. Zie artikel 12.2 onder e. van het bestemmingsplan 'Schuytgraaf, veegplan 2017', zoals dat is vastgesteld bij besluit van de gemeenteraad van 5 maart 2018, onder nummer NL.IMRO.0202.919-0301.
f. zie 12.1 onder f. van bovengenoemd bestemmingsplan.
g. zie 12.1 onder g. van bovengenoemd bestemmingsplan.
h. Ter plaatse van de aanduiding 'volkstuinen' zijn uitsluitend bouwwerken, geen gebouwen zijnde toegestaan;
i. Voor overige bouwwerken geldt een hoogte van maximaal 4 meter, met dien verstande dat voor speelvoorzieningen en vlaggenmasten een hoogte van maximaal 10 meter geldt.

11.3 Afwijken van de bouwregels

a. artikel 11.2 onder f.1 voor het vergroten van de bouwhoogte van gebouwen tot maximaal 6 meter;
b. artikel 11.2 onder f.2 en f.3 voor het vergroten van de bouwhoogte van gebouwen respectievelijk overige bouwwerken tot maximaal 6 meter;

11.4 Specifieke gebruiksregels

a. Onder gebruik van de gronden in strijd met de bestemming, wordt in ieder geval begrepen gebruik van gronden:
    1. als standplaats voor onderkomens en stacaravans of voor enige andere vorm van kamperen;
    2. voor het aanbrengen van afbeeldingen of tekens voor commerciële doeleinden;
    3. voor het opstellen, opslaan, lozen c.q. storten, al dan niet ten verkoop, van onbruikbare dan wel aan hun oorspronkelijk gebruik onttrokken voorwerpen, materialen, stoffen, producten, voer- of vaartuigen of machines.
b. De in dit lid onder a. genoemde gebruiksvormen zijn niet verboden, indien en voorzover deze onlosmakelijk verbonden zijn met werken en werkzaamheden, waarvoor een omgevingsvergunning is verleend;
c. Het gebruik van de gronden ter plaatse van de aanduiding 'baggerspeciedepot' is beperkt tot maximaal 10.000 m^2.

11.5 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

Het is verboden om zonder of in afwijking van een vergunning van burgemeester en wethouders (omgevingsvergunning) de volgende werken of werkzaamheden uit te voeren:
a. het vellen, rooien en beschadigen van houtgewassen;
b. het aanbrengen van ondergrondse of bovengrondse leidingen, constructies, installaties of andere apparatuur;
c. het aanleggen of aanbrengen van beschoeiingen en puinstortingen;
d. het graven, dichten, verdiepen of verbreden van greppels, sloten, vijvers, beken en andere watergangen;
e. het verlagen van de bodem of het afgraven van gronden waarvoor geen ontgrondingsvergunning is vereist;
f. het egaliseren van gronden;
g. het ophogen van gronden;
h. het verlagen van het waterpeil;
i. het aanleggen, verbreden of verharden van voet- en rijwielpaden.
j. Het aanbrengen van oppervlakte verharding groter dan 25 m^2;

11.5.1 Uitzonderingen omgevingsvergunningsplicht

Het in lid 11.5 vervatte verbod geldt niet voor het uitvoeren van:

a. werken of werkzaamheden ter realisering van de bestemming, zoals aangegeven in lid 11.1;
b. werken of werkzaamheden, welke op het tijdstip waarop het plan rechtskracht verkrijgt, in uitvoering zijn;
c. werken of werkzaamheden die van geringe omvang zijn, dan wel het normale onderhoud betreffen.

11.5.2 Toelaatbaarheid van werken en werkzaamheden

Werken of werkzaamheden als bedoeld in lid 11.5 zijn slechts toelaatbaar, indien:

a. deze verband houden met de doeleinden, die aan de desbetreffende bestemming zijn toegekend; en
b. hierdoor dan wel door daarvan hetzij direct, hetzij indirect te verwachten gevolgen de landschappelijke-, cultuurhistorische- en natuurwaarden en kwaliteiten van de gronden niet onevenredig worden of kunnen worden aangetast;

Artikel 12 Horeca

Zie artikel 9 van het bestemmingsplan 'Schuytgraaf, veegplan 2017, herziening velden 6 en 11 & beheer' zoals dat is vastgesteld bij besluit van de gemeenteraad van 28 oktober 2020, onder nummer NL.IMRO.0202.954-0301.

Artikel 13 Maatschappelijk

13.1 Bestemmingsomschrijving

De voor Maatschappelijk aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. onderwijs en zaalsport;
b. gezondheids- en welzijnszorg;
c. levensbeschouwelijke functies;
d. politieke-, belangen- en ideële organisaties/verenigingen en hobbyclubs;
e. openbare dienstverlening:
f. functies vergelijkbaar met die genoemd onder a. tot en met e. van dit lid;
g. bestaande dienstwoningen;
h. ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van maatschappelijk 1' (sm-1') uitsluitend voor 7 atelierwoningen.

en ondergeschikt voor:

i. voorzieningen ten behoeve van het verkeer, groen- en speelvoorzieningen en straatmeubilair;
j. watergangen, waterpartijen, waterinfiltratievoorzieningen en andere voorzieningen voor de waterhuishouding;
k. ondergeschikte horeca en detailhandel, uitsluitend ten dienste van bovengenoemde bestemmingsomschrijvingen;
l. een ontsluitingsweg ter plaatse van de aanduiding 'ontsluiting', welke minimaal geschikt is voor langzaam verkeer;

13.2 Bouwregels

a. Op deze gronden mogen, met inachtneming van de aangeduide maximumbouwhoogte en het bebouwingspercentage, uitsluitend in de gegeven bestemming passende bouwwerken worden gebouwd, met dien verstande dat de inhoud van dienstwoningen maximaal 600 m^3 per woning mag bedragen;
b. Op deze gronden mogen bouwwerken, geen gebouwen zijnde, ten dienste van de bestemming worden gebouwd met een hoogte van maximaal 3 meter. Voor speelvoorzieningen geldt hierbij een afwijkende maximale bouwhoogte van 6 meter.
c. Ter plaatse van de 'specifieke vorm van maatschappelijk 1' mogen maximaal 7 atelierwoningen worden gebouwd met een maximale bouwhoogte van 11 meter, met dien verstande dat de inhoud van de atelierwoningen maximaal 800m^3 per woning mag bedragen.

13.3 Afwijken van de bouwregels

Zie artikel 13, lid 3, van het bestemmingsplan 'Schuytgraaf, veegplan 2017', zoals dat is vastgesteld bij besluit van de gemeenteraad van 5 maart 2018, onder nummer NL.IMRO.0202.919-0301.

13.4 Specifieke gebruiksregels

Ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van maatschappelijk 1' geldt dat de gronden uitsluitend in gebruik mogen worden genomen en gebruikt mogen worden als bedoeld in 13.1 onder h. indien dit geen onevenredige aantasting van het woon- en leefklimaat ter plaatse of een onevenredige parkeerdruk tot gevolg heeft.

13.5 Afwijken van de gebruiksregels

Burgemeester en wethouders kunnen ter plaatse van de aanduiding "specifieke vorm van maatschappelijk -1' een omgevingsvergunning verlenen om af te wijken van het bepaalde in 13.1 voor het toestaan van woningen indien:

1. het totaal aantal woningen binnen deze aanduiding niet meer bedraagt dan 10;
2. wordt voldaan aan de randvoorwaarden uit het ruimtelijk raamwerk van veld 26 en 27 met als voorkeursvariant rug-aan-rugwoningen;
3. er wordt voorzien in een groene zone tussen de woningen en de bestemming 'Groen – Landschap en Park'

Artikel 14 Natuur

Zie artikel 14 van het bestemmingsplan 'Schuytgraaf, veegplan 2017', zoals dat is vastgesteld bij besluit van de gemeenteraad van 5 maart 2018, onder nummer NL.IMRO.0202.919-0301.

Artikel 15 Recreatie

Zie artikel 15 van het bestemmingsplan 'Schuytgraaf, veegplan 2017', zoals dat is vastgesteld bij besluit van de gemeenteraad van 5 maart 2018, onder nummer NL.IMRO.0202.919-0301.

Artikel 16 Sport

Zie artikel 16 van het bestemmingsplan 'Schuytgraaf, veegplan 2017', zoals dat is vastgesteld bij besluit van de gemeenteraad van 5 maart 2018, onder nummer NL.IMRO.0202.919-0301.

Artikel 17 Verkeer - Railverkeer

Zie artikel 17 van het bestemmingsplan 'Schuytgraaf, veegplan 2017', zoals dat is vastgesteld bij besluit van de gemeenteraad van 5 maart 2018, onder nummer NL.IMRO.0202.919-0301.

Artikel 18 Verkeer - Verblijfsgebied

Zie artikel 18 van het bestemmingsplan 'Schuytgraaf, veegplan 2017', zoals dat is vastgesteld bij besluit van de gemeenteraad van 5 maart 2018, onder nummer NL.IMRO.0202.919-0301.

Artikel 19 Verkeer - Wegverkeer

Zie artikel 19 van het bestemmingsplan 'Schuytgraaf, veegplan 2017', zoals dat is vastgesteld bij besluit van de gemeenteraad van 5 maart 2018, onder nummer NL.IMRO.0202.919-0301.

Artikel 20 Water

20.1 Bestemmingsomschrijving

Zie artikel 20, lid 20.1 van het bestemmingsplan Schuytgraaf, veegplan 2017, zoals dat is vastgesteld bij besluit van de gemeenteraad van 5 maart 2018, onder nummer NL.IMRO.0202.919-0301.

20.2 Bouwregels

a. Op deze gronden mogen uitsluitend in de gegeven bestemming passende bouwwerken worden gebouwd met een gezamenlijke oppervlakte van 150 m^2 en met een bouwhoogte van maximaal 3 meter.
b. Bruggen en duikers mogen op deze gronden worden gebouwd voor zover:
    1. de doorstroom- en waterbergende functie van de watergang niet wordt belemmerd;
    2. de mogelijkheden tot extensief medegebruik niet worden belemmerd;
    3. rekening gehouden wordt met de ecologische passeerbaarheid van bruggen en duikers.
c. Op de gronden mogen gemalen met een oppervlakte van maximaal 100 m^2 per bouwwerk en een bouwhoogte van maximaal 5 meter worden gebouwd.
d. Ter plaatse van de aanduiding 'oever' mogen in aanvulling op het bepaalde onder a. van dit lid, steigers of vlonders worden gebouwd met een maximale maat van 50% van de breedte van het bouwperceel, met dien verstande dat deze maat niet meer mag bedragen dan 8 meter per bouwperceel.
e. Ter plaatse van de 'specifieke bouwaanduiding 16' mogen luifels worden gebouwd.

20.3 Afwijken van de bouwregels

Zie artikel 20, lid 20.3 van bestemmingsplan Schuytgraaf, veegplan 2017, zoals dat is vastgesteld bij besluit van de gemeenteraad van 5 maart 2018, onder nummer NL.IMRO.0202.919-0301

20.4 Specifieke gebruiksregels

Zie artikel 20, lid 20.4 van bestemmingsplan Schuytgraaf, veegplan 2017, zoals dat is vastgesteld bij besluit van de gemeenteraad van 5 maart 2018, onder nummer NL.IMRO.0202.919-0301

Artikel 21 Water - 1

Zie artikel 21 van het bestemmingsplan 'Schuytgraaf, veegplan 2017', zoals dat is vastgesteld bij besluit van de gemeenteraad van 5 maart 2018, onder nummer NL.IMRO.0202.919-0301.

Artikel 22 Wonen

22.1 Bestemmingsomschrijving

De voor Wonen aangewezen gronden zijn bestemd voor:
a. het wonen, hieronder niet begrepen bewoning van woonwagens of woonschepen, waarbij gestapelde woningen uitsluitend zijn toegestaan ter plaatse van de aanduiding 'gestapeld';
b. tuinen en erven;
en tevens voor:
c. (publieksgerichte) kantoren en maatschappelijke voorzieningen, uitsluitend op de begane grondlaag ter plaatse van de aanduiding 'gemengd';
d. bouwwerken voor duurzame energievoorziening, uitsluitend ter plaatse van de aanduiding 'overige zone: veld 3a'.
e. dienstverlenende bedrijven, culturele functies en gezondheids- en welzijnszorg uitsluitend in de vorm van medische, tandheelkundige en paramedische praktijken en apotheken, uitsluitend op de begane grondbouwlaag ter plaatse van de aanduiding 'maatschappelijk';
f. creatieve bedrijvigheid, vergader- en ontmoetingsruimten, flex-werkplekken en maatschappelijke functies ter plaatse van de aanduiding 'gemengd-1';

g. gezondheids- en welzijnszorg uitsluitend in de vorm van medische, tandheelkundige en paramedische praktijken en apotheken ter plaatse van de aanduiding 'gezondheidszorg'.

en ondergeschikt voor:
h. waterpartijen, watergangen, waterlopen, waterberging en waterinfiltratievoorzieningen met bijbehorende oevers en de daarbij behorende voorzieningen zoals stuwen, duikers en bruggen, waarbij ter plaatse van de aanduiding 'overige zone: veld 17b' tevens steigers, vlonders en knuppelpaden zijn toegestaan;
i. groen- en speelvoorzieningen;
j. nutsvoorzieningen;
k. openbare wegen (woonstraten) en andere voorzieningen ten behoeve van het verkeer;
l. verblijfsgebieden en parkeervoorzieningen, gebouwd en ongebouwd.

22.2 Bouwregels

22.2.1 Algemeen
Op de in lid 22.1 bedoelde gronden mogen, met inachtneming van de aangegeven maximumaantal wooneenheden, minimumgoot- en bouwhoogten, maximumgoot- en bouwhoogten en dakhelling, uitsluitend de in de gegeven bestemming passende hoofdbebouwing, bijbehorende bouwwerken en andere binnen de bestemming passende bouwwerken worden gebouwd. Het bouwen van balkons en overige uitstekende delen over de belemmeringenstrook van de gasleiding is niet toegestaan.

22.2.2 Specifieke vorm van wonen - 1
Zie artikel 22, sublid 22.2.1 van het bestemmingsplan 'Schuytgraaf, veegplan 2017', zoals dat is vastgesteld bij besluit van de gemeenteraad van 5 maart 2018, onder nummer NL.IMRO.0202.919-0301.

22.2.3 Specifieke vorm van wonen - 2
In aanvulling op het gestelde in sublid 22.2.1 gelden ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van wonen - 2' de volgende regels:
a. Zie artikel. 21 lid 21.2.3, onder a. van het bestemmingsplan Schuytgraaf, veegplan 2017, herziening velden 6 en 11 & beheer , zoals dat is vastgesteld bij besluit van de gemeenteraad van 28 oktober 2020, onder nummer NL.IMRO.0202.954-0301.

b tot en met e.
Zie artikel. 22, lid 22.2.3, onder a. tot en met d. van het bestemmingsplan Schuytgraaf, veegplan 2017, zoals dat is vastgesteld bij besluit van de gemeenteraad van 5 maart 2018, onder nummer NL.IMRO.0202.919-0301.
f. ter plaatse van de aanduiding 'overige zone: veld 17b1' gelden de volgende regels:
1. uitsluitend vrijstaande en twee-aaneen woningen zijn toegelaten;
2. ter plaatse van de aanduiding 'bijgebouwen' (bg) mogen uitsluitend:
    a. bijbehorende bouwwerken worden gebouwd, voor zover het betreft:
        1. uitbreiding van de hoofdbebouwing, tot een maximumbouwhoogte gelijk aan de hoogte van de begane-grondbouwlaag van de hoofdbebouwing, vermeerderd met maximaal 30 centimeter ten behoeve van isolatie of afschot;
        2. andere bijbehorende bouwwerken, met een maximumbouwhoogte gelijk aan de goothoogte van het hoofdgebouw, waarbij de goothoogte van vrijstaande bouwwerken niet meer mag bedragen dan de hoogte van de begane-grondbouwlaag van de hoofdbebouwing
    b. bouwwerken geen gebouwen zijnde worden gebouwd, passend binnen de bestemming, met een maximumbouwhoogte van 3 meter;

waarbij de oppervlakte van het totaal van deze bebouwing per bouwperceel de in onderstaand schema opgenomen maten niet overschrijdt.

oppervlakte gebied met de aanduiding 'bijgebouwen' per bouwperceel	**maximale oppervlakte bouwwerken**
< 90 m^2	50% van de oppervlakte van het gebied met de aanduiding 'bijgebouwen' per bouwperceel met een minimum van 20 m^2

90-150 m^2	45 m^2
150-300 m^2	55 m^2
300-500 m^2	65 m^2
500-1000 m^2	75 m^2

3. ter plaatse van de specifieke bouwaanduiding 'taludzone' mogen uitsluitend trappartijen, steigers en vlonders met een breedte van niet meer dan 50 % van de breedte van het bouwperceel worden gebouwd;
4. ter plaatse van de specifieke bouwaanduiding 'rietzone' mogen uitsluitend steigers en vlonders met een breedte van niet meer dan 33 % van de breedte van het bouwperceel worden gebouwd;
5. bij een aanvraag omgevingsvergunning voor de bouw van een woning dient een inrichtingsplan aanwezig te zijn voor het bouwperceel waaruit blijkt dat de inrichting van het bouwperceel voldoet aan de regels van dit bestemmingsplan;
6. ter plaatse van de 'specifieke bouwaanduiding 15' (analoog sba-15) mogen uitsluitend luifels worden gebouwd.

22.2.4 Veld 1

Zie bestemmingsplan voor veld 1.

22.2.5 Velden 2a en 2b

Zie artikel 22, lid 22.2.4 van het bestemmingsplan 'Schuytgraaf, veegplan 2017, velden 2a, 2b en 24,' zoals dat is vastgesteld bij besluit van de gemeenteraad van 17 april 2019, onder nummer NL.IMRO.0202.941-0301.

22.2.6 Veld 3a

Zie artikel 22, sublid 22.2.5 van het bestemmingsplan 'Schuytgraaf, veegplan 2017', zoals dat is vastgesteld bij besluit van de gemeenteraad van 5 maart 2018, onder nummer NL.IMRO.0202.919-0301.

22.2.7 Veld 3 noord

Zie artikel 21.2.6 van het bestemmingsplan 'Schuytgraaf, veegplan 2017, herziening velden 3 noord en 23' zoals dat is vastgesteld bij besluit van de gemeenteraad van 29 september 2021, onder nummer NL.IMRO.0202.977-0301.

22.2.8 Veld 4

Zie artikel 22, sublid 22.2.5 van het bestemmingsplan Schuytgraaf, veegplan 2017, zoals dat is vastgesteld bij besluit van de gemeenteraad van 5 maart 2018, onder nummer NL.IMRO.0202.919-0301.

22.2.9 Velden 6 en 11

Zie artikel 21.2.7 van het bestemmingsplan Schuytgraaf, veegplan 2017, herziening velden 6 en 11 & beheer'zoals dat is vastgesteld bij besluit van de gemeenteraad van 28 oktober 2020, onder nummer NL.IMRO.0202.954-0301.

22.2.10 Veld 7

Zie artikel 22, sublid 22.2.7 van het bestemmingsplan Schuytgraaf, veegplan 2017, zoals dat is vastgesteld bij besluit van de gemeenteraad van 5 maart 2018, onder nummer NL.IMRO.0202.919-0301.

22.2.11 Veld 8

Zie artikel 22, sublid 22.2.8 van het bestemmingsplan Schuytgraaf, veegplan 2017, zoals dat is vastgesteld bij besluit van de gemeenteraad van 5 maart 2018, onder nummer NL.IMRO.0202.919-0301.

22.2.12 Veld 15e

Zie artikel 22, sublid 22.2.10 van het bestemmingsplan Schuytgraaf, veegplan 2017, zoals dat is vastgesteld bij besluit van de gemeenteraad van 5 maart 2018, onder nummer NL.IMRO.0202.919-0301.

22.2.13 Veld 22b

Zie artikel 22, sublid 22.2.12 van het bestemmingsplan Schuytgraaf, veegplan 2017, zoals dat is vastgesteld bij besluit van de gemeenteraad van 5 maart 2018, onder nummer NL.IMRO.0202.919-0301.

22.2.14 Veld 23

Zie artikel 21.2.6 van het bestemmingsplan 'Schuytgraaf, veegplan 2017, herziening velden 3 noord en 23' zoals dat is vastgesteld bij besluit van de gemeenteraad van 29 september 2021, onder nummer NL.IMRO.0202.977-0301.

22.2.15 Veld 24

Zie artikel 22, lid 22.2.13 van het bestemmingsplan Schuytgraaf, veegplan 2017, velden 2a, 2b en 24, zoals dat is vastgesteld bij besluit van de gemeenteraad van 17 april 2019, onder nummer NL.IMRO.0202.941-0301.

22.2.16 Velden 26 en 27

In aanvulling op het gestelde in sublid 22.2.1 gelden ter plaatse van de aanduiding 'overige zone:veld 26' en 'overige zone: veld 27' de volgende regels:

a. een omgevingsvergunning voor bouwen ten behoeve van nieuwe woningen wordt uitsluitend verleend indien voldoende natuurinclusieve maatregelen worden getroffen.Hieraan wordt geacht te zijn voldaan, indien de te treffen maatregelen voldoen aan het puntensysteem zoals opgenomen in de 'Beleidsregels Natuurinclusief Bouwen'.
b. Voor zover de beleidsregels voor natuurinclusief bouwen zoals bedoeld onder a. van dit lid gedurende de planperiode worden gewijzigd, gelden deze wijzigingen vanaf het tijdstip van bekendmaking van de wijziging;
c. Het is verboden een woning te gebruiken of laten gebruiken zonder de natuurinclusieve maatregelen die genomen zijn in het kader van de vergunningverlening als bedoeld onder a. aan te brengen en in stand te houden.
d. bouwwerken mogen uitsluitend worden opgericht indien ten aanzien van het uiterlijk van bouwwerken wordt voldaan aan de bepalingen over beeldkwaliteit (zoals opgenomen in het ruimtelijk raamwerk Bijlage 1 Ruimtelijk raamwerk velden 26 en 27), opgenomen in bijlage 1 van de regels.
e. In afwijking van het gestelde onder d. wordt indien het hoofdgebouw is gerealiseerd niet meer getoetst aan het ruimtelijk raamwerk en gelden de bepalingen behorende bij het op het plangebied toepasselijke toetsniveau zoals dat is aangegeven in de welstandsnota.
f. Het bebouwd oppervlak mag maximaal 60% van het totale oppervlak van het bouwperceel bedragen.
g. Het bepaalde onder f. is niet van toepassing ter plaatse van de 'specifieke bouwaanduiding - 13'.
h. De bouwhoogte van bijbehorende bouwwerken bedraagt maximmaal 3,5 meter.
i. De bouwhoogte van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, mag maximaal 2 meter bedragen.

22.3 Afwijken van de bouwregels

Burgemeester en wethouders kunnen met een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in:
a. tot en met e. zie artikel 22, sublid 22.3 van het bestemmingsplan Schuytgraaf, veegplan 2017 zoals gewijzigd door 'Schuytgraaf veegplan 2017, herziening velden 6 en 11 & beheer'.
f. lid 22.2.7 onder a., 22.2.14 onder a. en 22.2.16 onder a. indien het voldoen aan die bepalingen door bijzondere omstandigheden op overwegende bezwaren stuit.
g. lid 22.2.7 onder d. indien dit van belang is voor de beeldkwaliteit of het voldoen aan de regels ten aanzien van het uiterlijk van bouwwerken door bijzondere omstandigheden op overwegende bezwaren stuit.

22.4 Specifieke gebruiksregels

Zie artikel 22, lid 22.4 van het bestemmingsplan Schuytgraaf, veegplan 2017.

22.5 Afwijken van de gebruiksregels

Zie artikel 22, lid 22.5 van het bestemmingsplan Schuytgraaf, veegplan 2017

22.6 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

Zie artikel 22, lid 22.6 van het bestemmingsplan Schuytgraaf, veegplan 2017.

22.6.1 Uitzondering omgevingsvergunningsplicht

Zie artikel 22, sublid 22.6.1 van het bestemmingsplan Schuytgraaf, veegplan 2017.

22.6.2 Toelaatbaarheid van werken en werkzaamheden

Zie artikel 22, sublid 22.6.2 van het bestemmingsplan Schuytgraaf, veegplan 2017.

22.7 Wijzigingsbevoegdheid

Zie artikel 22, lid 22.7 van het bestemmingsplan Schuytgraaf, veegplan 2017.

Artikel 23 Leiding - Gas

23.1 Bestemmingsomschrijving

De op de verbeelding als zodanig aangewezen gronden zijn mede bestemd voor de aanleg en instandhouding van ondergrondse hoge druk gastransportleidingen (inclusief voorzieningen) met de daarbij behorende belemmeringenstroken

23.2 Voorrangsbepaling

De regels van deze dubbelbestemming gelden primair ten opzichte van de regels van iedere andere bestemming, waarmee deze dubbelbestemming samenvalt.

23.3 Bouwregels

In afwijking van hetgeen elders in deze regels is bepaald, geldt dat op of in de in 23.1 bedoelde gronden uitsluitend bouwwerken, geen gebouwen zijnde, ten dienste van de leiding(en) mogen worden gebouwd. Overige gebouwen en bouwwerken, geen gebouwen zijnde, zijn niet toegestaan uit oogpunt van externe veiligheid en energieleveringszekerheid.

23.4 Afwijken van de bouwregels

Het bevoegd gezag kan bij een omgevingsvergunning afwijken van de bouwregels voor het bouwen overeenkomstig de andere daar voorkomende bestemming(en) indien de veiligheid van de betrokken leiding niet wordt geschaad en vooraf schriftelijk advies is ingewonnen bij de betrokken leidingexploitant. Een omgevingsvergunning kan slechts worden verleend indien geen kwetsbare objecten worden toegelaten.

23.5 Specifieke gebruiksregels

Tot een gebruik, strijdig met deze bestemming, wordt in ieder geval gerekend:

a. het opslaan van goederen, met uitzondering het opslaan van goederen t.b.v. van inspectie en onderhoud van de gastransportleiding.
b. het wijzigen van het gebruik van bestaande gebouwen, indien daardoor een kwetsbaar object wordt toegelaten.

23.6 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werken, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

23.6.1 Verboden

Het is verboden op of in de gronden met de bestemming Leiding – Gas zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning de volgende werken, geen bouwwerk zijnde, of de volgende werkzaamheden uit te voeren:

a. het aanbrengen en rooien van diepwortelende beplantingen en bomen;
b. het aanleggen van wegen of paden en het aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen;
c. het indrijven van voorwerpen in de bodem, zoals lichtmasten, wegwijzers en ander straatmeubilair;
d. het uitvoeren van grondbewerkingen, waartoe worden gerekend afgraven, woelen, mengen, diepploegen, egaliseren, ontginnen, ophogen en aanleggen van drainage;
e. het aanleggen, vergraven, verruimen of dempen van sloten, vijvers en andere wateren.

23.6.2 Uitzonderingen van de vergunningsplicht

Het verbod is niet van toepassing op werken en/of werkzaamheden:

a. die reeds in uitvoering zijn op het tijdstip van het van kracht worden van het plan
    1. die het normale beheer en onderhoud ten aanzien van de leiding en belemmeringenstrook of ten

aanzien van de functies van de andere voorkomende bestemming(en) betreffen;
2. zijnde graafwerkzaamheden als bedoeld in de Wet informatie-uitwisseling bovengrondse en ondergrondse netten en netwerken;
3. die mogen worden uitgevoerd krachtens een reeds verleende vergunning.

23.6.3 Toelaatbaarheid van werken en werkzaamheden

Een omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werken, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden kan worden verleend indien de betreffende werken en/of werkzaamheden de belangen van de leiding niet schaden.

Alvorens te beslissen op een aanvraag om een omgevingsvergunning, als bedoeld in 23.6.1, wint het bevoegd gezag schriftelijk advies in bij de leidingbeheerder omtrent de vraag of door de voorgenomen werken of werkzaamheden de belangen van de leiding niet worden geschaad en welke voorwaarden gesteld dienen te worden om eventuele schade te voorkomen.

Artikel 24 Leiding - Hoogspanning

24.1 Bestemmingsomschrijving

De voor Leiding - Hoogspanning aangewezen gronden zijn, behalve voor de daar voorkomende bestemming(en), primair bestemd voor het transport van electriciteit door een ondergrondse hoogspanningsleiding.

Voorrangsbepaling
In geval van strijdigheid van bepalingen gaan de regels van dit artikel vóór de bepalingen die ingevolge andere artikelen op de desbetreffende gronden van toepassing zijn.

24.2 Bouwregels

Voor het bouwen gelden de volgende regels:
a. Op deze gronden mogen, in afwijking van het bepaalde bij de andere daar voorkomende bestemming(en) uitsluitend bouwwerken geen gebouwen zijnde worden gebouwd tot een hoogte van maximaal 2 meter ten behoeve van in lid 24.1 genoemde bestemming.
b. indien bestaande gebouwen en/of bouwwerken worden vervangen, vernieuwd of veranderd is dit toegestaan indien de oppervlakte en hoogte niet worden vergroot en gebruik wordt gemaakt van de bestaande fundering.

24.3 Afwijken van de bouwregels

Burgemeester en wethouders kunnen met een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in lid 24.2 voor het bouwen van bouwwerken geen gebouwen zijnde ten behoeve van de andere bestemming(en) mits:
1. geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan het veilig, betrouwbaar en duurzaam functioneren van de betreffende hoogspanningsleiding;
2. vooraf schriftelijk advies is verkregen van de betreffende netbeheerder.

24.4 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

24.4.1 Verboden

Het is verboden zonder of in afwijking van een schriftelijke vergunning van burgemeester en wethouders (omgevingsvergunning) op en in de in lid 24.1 bedoelde gronden de volgende werken en werkzaamheden uit te voeren:
a. het aanbrengen en/of rooien van diepwortelende beplanting en bomen;
b. het wijzigen van het maaiveldniveau door ontgronding of ophoging of andere graafwerkzaamheden;
c. het indrijven van voorwerpen in de bodem;
d. het aanleggen en/of verwijderen van kabels en leidingen en de daarmee verband houdende constructies, installaties en apparatuur, anders dan ten dienste van de in lid 24.1 omschreven bestemming;

e. het uitvoeren van grondbewerkingen, waartoe worden gerekend afgraven, woelen, mengen, diepploegen, egaliseren en aanleggen van drainage
f. het aanleggen, vergraven, verruimen of dempen van (reeds bestaande) watergangen, alsmede het verhogen of verlagen van het waterpeil;
g. het opslaan van goederen, (brandbare)stoffen en/of materialen;
h. het aanleggen van wegen, paden en parkeergelegenheden en het aanbrengen van andere niet opneembare oppervlakteverhardingen;
i. het aanbrengen en/of slopen van ondergrondse constructies, straatmeubilair, installaties, opstallen of
j. apparatuur anders dan ten dienste van deze in lid 24.1 omschreven bestemming;
k. het aanleggen van zonnepanelen.

24.4.2 Uitzonderingen omgevingsvergunningsplicht

Het in lid 24.4.1 vervatte verbod geldt niet voor het uitvoeren van de volgende werken en werkzaamheden:
a. die reeds in uitvoering zijn op het van kracht worden van het plan;
b. die het normale onderhoud ten aanzien van de leiding en belemmeringenstrook of ten aanzien van de functies van de andere voorkomende bestemming(en) betreffen;
c. welke graafwerkzaamheden als bedoeld in de Wet informatie-uitwisseling ondergrondse netten vormen.

24.4.3 Toelaatbaarheidwerken en wewrkzaamheden

Werken en werkzaamheden als bedoeld in lid 24.4.1 zijn slechts toelaatbaar, indien door de uitvoering daarvan, dan wel de daarvan hetzij direct, hetzij indirect te verwachten gevolgen:
a. indien uit het verkregen positief schriftelijk advies van de netbeheerder is gebleken dat hierdoor de
b. veiligheid en leveringszekerheid niet blijvend onevenredig worden geschaad.

Artikel 25 Leiding - Hoogspanningsverbinding

Artikel 26 Leiding - Riool

Zie artikel 28 van het bestemmingsplan Schuytgraaf, veegplan 2017, zoals dat is vastgesteld bij besluit van de gemeenteraad van 5 maart 2018, onder nummer NL.IMRO.0202.919-0301.

Artikel 27 Leiding - Water

Zie artikel 29 van het bestemmingsplan Schuytgraaf, veegplan 2017, zoals dat is vastgesteld bij besluit van de gemeenteraad van 5 maart 2018, onder nummer NL.IMRO.0202.919-0301.

Artikel 28 Waarde - Archeologie (archeologisch waardevol gebied)

Zie artikel 30 van het bestemmingsplan Schuytgraaf, veegplan 2017, zoals dat is vastgesteld bij besluit van de gemeenteraad van 5 maart 2018, onder nummer NL.IMRO.0202.919-0301.

Artikel 29 Waarde - Archeologie (hoge verwachting)

Zie artikel 31 van het bestemmingsplan Schuytgraaf, veegplan 2017, zoals dat is vastgesteld bij besluit van de gemeenteraad van 5 maart 2018, onder nummer NL.IMRO.0202.919-0301.

Artikel 30 Waarde - Archeologie (lage verwachting)

Zie artikel 33 van het bestemmingsplan Schuytgraaf, veegplan 2017, zoals dat is vastgesteld bij besluit van de gemeenteraad van 5 maart 2018, onder nummer NL.IMRO.0202.919-0301.

Artikel 31 Waarde - Archeologie (middelhoge verwachting)

Zie artikel 32 van het bestemmingsplan Schuytgraaf, veegplan 2017, zoals dat is vastgesteld bij besluit van de gemeenteraad van 5 maart 2018, onder nummer NL.IMRO.0202.919-0301.

Artikel 32 Waarde - Landschap

32.1 Bestemmingsomschrijving

De voor Waarde - Landschap aangewezen gronden zijn, behalve voor de daar voorkomende bestemmingen, mede bestemd voor behoud, het herstel en de versterking van de op deze gronden voorkomende dan wel daaraan eigen landschappelijke waarden.

32.2 Nadere eisen

Burgemeester en wethouders kunnen ten aanzien van de situering van bouwwerken die mogen worden gebouwd op grond van de andere bestemming(en) nadere eisen stellen ter voorkoming van een onevenredige aantasting van de aanwezige landschappelijke waarden.

32.3 Specifieke gebruiksregels

Onder gebruik van de gronden en opstallen in strijd met de bestemming wordt in elk geval begrepen:

a. het aanbrengen van recreatievoorzieningen, dan wel als standplaats voor onderkomens en stacaravans of voor enige andere vorm van kamperen;
b. het aanbrengen van afbeeldingen of tekens voor commerciële doeleinden;
c. het opslaan, lozen c.q. storten, als dan niet ten verkoop van onbruikbare dan wel aan hun oorspronkelijke gebruik onttrokken voorwerpen, materialen, stoffen, producten, voer- of vaartuigen of machines;

32.4 Bouwregels

32.4.1 Bouwverbod

Op deze gronden mag niet worden gebouwd, tenzij expliciet in de regels van dit bestemmingsplan bouwmogelijkheden zijn opgenomen.

32.4.2 Erf-bepaling

Deze gronden dienen niet te worden beschouwd als erf in de zin van artikel 1 van bijlage II behorende bij het Besluit omgevingsrecht, zoals dat artikel luidt op het moment van inwerkingtreding van dit plan.

32.5 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

32.5.1 Verboden

Het is verboden zonder of in afwijking van een schriftelijke vergunning van burgemeester en wethouders (omgevingsvergunning) de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden uit te voeren:

a. het vellen, rooien of beschadigen van houtgewassen;
b. het verharden van de onbebouwde delen voor meer dan 50%;
c. het aanbrengen van leidingen, constructies, installaties of apparatuur;
d. het realiseren van steigers, vlonders en knuppelpaden;
e. het afgraven of verlagen van de bodem;
f. het ophogen, egaliseren of ontginnen van de bodem, waaronder tevens wordt verstaan het aanleggen van wegen t.b.v. bestemmingsverkeer;
g. het gebruik van groeistoffen, stoorstoffen of kunstmest;
h. het verbreden of verharden van voetpaden, rijwielpaden, ontsluitingswegen en parkeerplaatsen;
i. het aanbrengen van recreatievoorzieningen;
j. het graven, dichten, verdiepen of verbreden van sloten, greppels, beken en andere waterpartijen;
k. aanleggen van reservoirs;
l. aanbrengen van rasters en erfafscheidingen.

32.5.2 Uitzonderingen omgevingsvergunningsplicht

De in lid 32.5 vervatte verboden gelden niet voor het uitvoeren van:

a. werken of werkzaamheden ter realisering van de bestemming, zoals aangegeven in de leden 12.1 , 18.1 en 22.1,
b. werken of werkzaamheden, welke op het tijdstip waarop het plan rechtskracht verkrijgt, in uitvoering zijn;
c. werken of werkzaamheden die van geringe omvang zijn, dan wel het normale onderhoud betreffen.

32.5.3 Toelaatbaarheid werken en werkzaamheden

Werken of werkzaamheden als bedoeld in lid 32.5 zijn slechts toelaatbaar, indien:

a. deze verband houden met de doeleinden, die aan de desbetreffende bestemmingen zijn toegekend en
b. hierdoor dan wel door daarvan hetzij direct, hetzij indirect te verwachten gevolgen de landschappelijke waarden en kwaliteiten van de gronden onevenredig worden of kunnen worden verkleind.

Artikel 33 Waterstaat - Waterkering

Zie artikel 35 van het bestemmingsplan Schuytgraaf, veegplan 2017, zoals dat is vastgesteld bij besluit van de gemeenteraad van 5 maart 2018, onder nummer NL.IMRO.0202.919-0301.

Hoofdstuk 3 Hogere waarden Wet geluidhinder

Artikel 34 Hogere waarden nieuwe woningen

1. Met het vaststellen van het voorliggende bestemmingsplan met verbrede reikwijdte wordt, gebruikmakend van artikel 7c, lid 9 van het Besluit uitvoering crisis en herstelwet, ter hoogte van de plankaart aangegeven deelgebieden de daarbij aangegeven hogere waarde ingevolge artikel 110a van de Wet geluidhinder vastgesteld.

locatie (inclusief kadastraal nummer)	Ter plaatse van de aanduiding	vast te stellen hogere geluidsbelasting in dB	Gevel-aanduiding	Geluid afkomstig van:
Arnhem, Schuytgraaf veld 27	'overige zone – hogere waarde 1 (hw-1'	58 dB	oost	Spoorweg Arnhem - Elst
Arnhem, Schuytgraaf veld 27	'overige zone – hogere waarde 2 (hw-2)'	59 dB	oost	Spoorweg Arnhem - Elst

2. Bij woningen met een geluidbelasting van meer dan 55 dB dient door middel van een akoestisch onderzoek naar de geluidwering van gevels te worden aangetoond dat de geluidwering van de gevels voldoet aan de hiervoor in het Bouwbesluit gestelde grenswaarde.
3. Bij woningen met een geluidbelasting van meer dan 58 dB is de aanwezigheid van een geluidluwe buitenruimte verplicht.

Hoofdstuk 4 Algemene regels

Artikel 35 Anti-dubbeltelregel

Grond die eenmaal in aanmerking is genomen bij het toestaan van een bouwplan waaraan uitvoering is gegeven of alsnog kan worden gegeven, blijft bij de beoordeling van latere bouwplannen buiten beschouwing.

Artikel 36 Algemene bouwregels

Zie artikel 37 van het bestemmingsplan Schuytgraaf, veegplan 2017, zoals dat is vastgesteld bij besluit van de gemeenteraad van 5 maart 2018, onder nummer NL.IMRO.0202.919-0301.

Artikel 37 Algemene gebruiksregels

Zie artikel 38 van het bestemmingsplan Schuytgraaf, veegplan 2017, zoals dat is vastgesteld bij besluit van de gemeenteraad van 5 maart 2018, onder nummer NL.IMRO.0202.919-0301.

Artikel 38 Algemene aanduidingsregels

Zie artikel 39 van het bestemmingsplan Schuytgraaf, veegplan 2017, zoals dat is vastgesteld bij besluit van de gemeenteraad van 5 maart 2018, onder nummer NL.IMRO.0202.919-0301.

Artikel 39 Algemene afwijkingsregels

Zie artikel 40 van het bestemmingsplan Schuytgraaf, veegplan 2017, zoals dat is vastgesteld bij besluit van de gemeenteraad van 5 maart 2018, onder nummer NL.IMRO.0202.919-0301.

Artikel 40 Algemene wijzigingsregels

Zie artikel 41 van het bestemmingsplan Schuytgraaf, veegplan 2017, zoals dat is vastgesteld bij besluit van de gemeenteraad van 5 maart 2018, onder nummer NL.IMRO.0202.919-0301.

Artikel 41 Overige regels

41.1 Algemeen

Zie artikel 42.1 van het bestemmingsplan Schuytgraaf, veegplan 2017, zoals dat is vastgesteld bij besluit van de gemeenteraad van 5 maart 2018, onder nummer NL.IMRO.0202.919-0301.

41.2 Parkeren

a. tot en met c zie zie artikel 42.2 lid a tot en met c van het bestemmingsplan Schuytgraaf, veegplan 2017, zoals dat is vastgesteld bij besluit van de gemeenteraad van 5 maart 2018, onder nummer NL.IMRO.0202.919-0301.
d. in afwijking voor het bepaalde in lid c geldt ter plaatse van de 'specifieke vorm van maatschappelijk 1' een parkeernorm van 0,7 per standplaats.

41.3 Laden of lossen

Zie artikel 42.3 van het bestemmingsplan Schuytgraaf, veegplan 2017, zoals dat is vastgesteld bij besluit van de gemeenteraad van 5 maart 2018, onder nummer NL.IMRO.0202.919-0301.

41.4 Afwijken

Zie artikel 42.4 van het bestemmingsplan Schuytgraaf, veegplan 2017, zoals dat is vastgesteld bij besluit van de gemeenteraad van 5 maart 2018, onder nummer NL.IMRO.0202.919-0301.

Hoofdstuk 5 Overgangs- en slotregels

Artikel 42 Overgangsrecht

42.1 Overgangsrecht bouwwerken

42.1.1 Overgangsbepaling

Een bouwwerk dat op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan aanwezig of in uitvoering is, dan wel gebouwd kan worden krachtens een omgevingsvergunning voor het bouwen, en afwijkt van het plan, mag, mits deze afwijking naar aard en omvang niet wordt vergroot,

a. gedeeltelijk worden vernieuwd of veranderd;
b. na het teniet gaan ten gevolge van een calamiteit geheel worden vernieuwd of veranderd, mits de aanvraag van de omgevingsvergunning voor het bouwen wordt gedaan binnen twee jaar na de dag waarop het bouwwerk is teniet gegaan.

42.1.2 Afwijken

Het bevoegd gezag kan eenmalig in afwijking van sublid 42.1.1 een omgevingsvergunning verlenen voor het vergroten van de inhoud van een bouwwerk als bedoeld in sublid 42.1.1 met maximaal 10%.

42.1.3 Uitzondering op het overgangsrecht bouwwerken

Het bepaalde in lid 42.1.1 is niet van toepassing op bouwwerken die weliswaar bestaan op het tijdstip van inwerkingtreding van het plan, maar zijn gebouwd zonder vergunning en in strijd met het daarvoor geldende plan, daaronder begrepen de overgangsbepaling van dat plan.

42.2 Overgangsrecht gebruik

42.2.1 Overgangsbepaling

Het gebruik van grond en bouwwerken dat bestond op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan en hiermee in strijd is, mag worden voortgezet.

42.2.2 Strijdig gebruik

Het is verboden het met het bestemmingsplan strijdige gebruik, bedoeld in lid 42.2.1 te veranderen of te laten veranderen in een ander met dat plan strijdig gebruik, tenzij door deze verandering de afwijking naar aard en omvang wordt verkleind.

42.2.3 Verbod hervatten strijdig gebruik

Indien het gebruik, bedoeld in lid 42.2.1 na de inwerkingtreding van het plan voor een periode langer dan een jaar wordt onderbroken, is het verboden dit gebruik daarna te hervatten of te laten hervatten.

42.2.4 Uitzondering op het overgangsrecht gebruik

Het bepaalde in lid 42.2.1 is niet van toepassing op het gebruik dat reeds in strijd was met het voorheen geldende bestemmingsplan, daaronder begrepen de overgangsbepalingen van dat plan.

Artikel 43 Slotregel

Deze regels worden aangehaald als:
Regels van het bestemmingsplan Chw Schuytgraaf, veegplan 2017, herziening velden 26 en 27 & reparaties en detaillering

Bijlagen

Bijlage 1 **Ladder voor duurzame verstedelijking**

Bijlage 2 **Onderbouwing Hogere Waarden**

Bijlage 3 **Akoestischonderzoek**

Bijlage 4 **Akoestischonderzoek industrielawaai 26 en 27**

Bijlage 5 **Onderzoek evenementen**

Bijlage 6 **Stikstofonderzoek velden 26 en 27**

Bijlage 7 **Analyse luchtkwaliteit**

Bijlage 8 **M.e.r.-beoordelingsbesluit**

Bijlage 9 **Zienswijzennota**

Bijlage

Bijlage 1 **Ruimtelijk raamwerk velden 26 en 27**

Bijlage 1 Ladder voor duurzame verstedelijking

De 'Ladder voor duurzame verstedelijking' is van toepassing bij nieuwe stedelijke ontwikkelingen (3.1.6 Bro). Het begrip 'stedelijke ontwikkeling' wordt in art. 1.1.1 Bro als volgt gedefinieerd: ruimtelijke ontwikkeling van een bedrijventerrein of zeehaventerrein, of van kantoren, detailhandel, woningbouwlocaties of andere stedelijke voorzieningen.

De ontwikkeling op de beide velden maakt maximaal 198 woningen en 7 atelierwoningen mogelijk.
Bij de beantwoording van de vraag of de ontwikkeling die het voorliggende plan mogelijk maakt een nieuwe stedelijke ontwikkeling is in de zin van artikel 3.1.6, tweede lid, van het Bro, moet een vergelijking worden gemaakt tussen het nu geldende bestemmingsplan en de voorliggende herziening van dat plan. In het bestemmingsplan 'Schuytgraaf, veegplan 2017' hebben velden 26 en 27 een nog uit te werken bestemming. In de voorliggende herziening worden deze nog onbenutte uit te werken ontwikkelingsmogelijkheden uit het geldende bestemmingsplan bij recht mogelijk gemaakt. Onder deze omstandigheden is er geen sprake van een nieuwe stedelijke ontwikkeling, als bedoeld in art. 1.1.1 Bro, zoals ook herhaaldelijk is bevestigd in uitspraken van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State van 24 februari 2016 (ECLI:NL:RVS:2016:489) en 26 april 2017, ECLI:NL:RVS:2017:1155).

Nu er geen sprake is van een nieuwe stedelijke ontwikkeling is een toets aan de Ladder voor duurzame verstedelijking dan ook niet noodzakelijk.
Wel is het van belang dat er bij de herziening van het plan sprake is van een goede ruimtelijke ordening. Daarvoor moet vaststaan dat plan voorziet in een behoefte.

Uit het regionale woningmarktonderzoek 'Woonbehoefteonderzoek 2022, Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen' van Companen blijkt dat er in Arnhem voor de periode 2022-2040 een aanvullende woonbehoefte is van 14.600 woningen. Voor het overgrote deel ligt deze behoefte in de jaren tot 2030. Om deze aantallen te realiseren, kunnen nieuwbouwwoningen worden ontwikkeld, maar ook woningen in bijvoorbeeld bestaande leegstaande panden (transformatie) worden geraliseerd. Het aantal wordt niet gezien als hard maximum. Om de twee jaar wordt dit aantal geactualiseerd naar aanleiding van de meest recente provinciale huishoudens- en bevolkingsprognose. Daarnaast vind om de 3 jaar een nieuw woningbehoefteonderzoek plaats om vraag en aanbod naast elkaar te kunnen zien. Op dit moment heeft Arnhem nog niet genoeg harde plannen om in de behoefte te voorzien.

Dit bestemmingsplan maakt ongeveer 198 woningen en 7 atelierwoningen mogelijk. Dit plan staat beschreven in de woningbouwplanningslijst die jaarlijks aan de provincie Gelderland wordt aangeboden. De woningen passen binnen de plancapaciteit, zoals binnen de subregio Arnhem en omgeving is afgestemd. Om te bouwen naar behoefte, dienen de woningen te worden gerealiseerd.

Bijlage 2 Onderbouwing Hogere Waarden

Inleiding
Dit bestemmingsplan betreft de herziening van het bestemmingsplan Schuytgraaf veegplan 2017 betrekking op veld 26 en 27. Veld 27 ligt aan de zuidzijde van Schuytgraaf en voldoet niet aan de voorkeurswaarde van de Wet geluidhinder.

De spoorlijn Arnhem – Nijmegen is aan de oostzijde van het plan gesitueerd op een talud. Als gevolg van het railverkeer wordt de voorkeurswaarde uit de Wet geluidhinder overschreden.

De planologische regeling voor veld 27 voorziet in de ontwikkeling ten behoeve van woningbouw. De exacte locatie van de te ontwikkelen woningen is niet vastgelegd. Bij de aanvraag hogere grenswaarde wordt uitgegaan van de, vanuit akoestisch oogpunt bezien, slechts mogelijke situatie, het geen inhoudt dat is uitgegaan van de hoogste belasting op de bestemmingsgrens voor 'Wonen'.

De voorkeurswaarde van 55 dB wordt ter plaatse van veld 27 overschreden vanwege belasting door het railverkeer. Om de ontwikkeling mogelijk te maken moet hiervoor een hogere waarde worden verleend zoals weergegeven in onderstaande tabel. Het bestemmingsplan maakt in veld 27 de bouw van 81 woningen mogelijk en 7 atelierwoningen.

locatie (inclusief kadastraal nummer)	**Ter plaatse van de aanduiding**	**vast te stellen hogere geluidsbelasting in dB**	**Gevel-aanduiding**	**Geluid afkomstig van:**
Arnhem, Schuytgraaf veld 27 AHM05AF 03192	'overige zone – hogere waarde 1	58 dB	oost	Spoorweg Arnhem - Elst
Arnhem, Schuytgraaf veld 27 AHM05AF 03192	'overige zone – hogere waarde 2'	59 dB	oost	Spoorweg Arnhem - Elst

In deze overweging wordt aan de hand van een aantal criteria afgewogen of er een hogere waarde kan worden verleend. Bij deze afweging worden criteria gehanteerd die genoemd zijn in de Wet geluidhinder en het gemeentelijke geluidbeleid.

1. Beoordeling aan de hand van de hoofdcriteria volgens de Wet geluidhinder

De geluidbelasting op basis van de Wet geluidhinder mag in eerste instantie niet meer bedragen dan de voorkeurswaarde van 55 dB. Wanneer hier niet aan kan worden voldaan is het mogelijk om een hogere waarde vast te stellen tot maximaal 68 dB. De maximale geluidbelasting bedraagt 59 dB. Op basis hiervan zou daarom een hogere waarde in het kader van de Wet geluidhinder kunnen worden vastgesteld. Voor het vaststellen van een hogere waarde moeten maatregelen zijn afgewogen. Deze afweging wordt hieronder beschreven.

Bron- en overdrachtsmaatregelen
Het volledig doortrekken van het geluidsscherm is financieel niet haalbaar.

Bronmaatregelen aan het spoor zijn mogelijk door middel van raildempers. Hiermee kan een reductie worden behaald van maximaal 3 dB. Gezien de afstand en oppervlakte van het woongebied zou ongeveer 500 meter aan raildempers nodig zijn voor beide sporen (in totaal 1000 meter). Gezien de geluidbelasting van maximaal 59 dB en het aantal woningen dat een geluidbelasting ondervindt van boven de voorkeurswaarde is het realiseren van raildempers financieel niet doelmatig.

Langs het spoor is ten noorden van de velden 26 en 27 een geluidscherm gerealiseerd. Dit scherm heeft deels effect op de geluidbelastingen. Dit effect is in het onderzoek bij de berekeningen meegenomen. Doortrekken van het scherm in zuidelijke richting kan de geluidbelasting waarschijnlijk verlagen tot

onder de voorkeurswaarde van 55 dB. Gezien de afstand en oppervlakte van het woongebied zou ongeveer 400 meter aan extra lengte nodig zijn. Gezien de geluidbelasting van maximaal 59 dB en het aantal woningen dat een geluidbelasting ondervindt van boven de voorkeurswaarde is het realiseren van een geluidscherm financieel niet doelmatig.

Afstand vergroting
In het ruimtelijk ordeningsproces is er voor gekozen om de exacte locatie voor woningen niet vast te leggen, zodat er in een later stadium ruimte is om de beste plek voor de woningen binnen het bouwvlak, te onderzoeken. Naast geluidsaspecten spelen er andere criteria op basis waarvan de keuze gemaakt gaat worden. Vanwege deze onzekerheid zijn voorschriften aan het Besluit hogere waarde verbonden met betrekking tot het stedenbouwkundig ontwerp.

Conclusie
Hierboven is een integrale afweging gemaakt met betrekking tot het nemen van bron- en overdrachtsmaatregelen. Na deze afweging kan een hogere grenswaarde worden verleend. Hierbij moeten de eisen uit het Bouwbesluit met betrekking tot de geluidwering van gevels te allen tijde in acht worden genomen.

2. Toetsing aan de gebiedsgerichte aanpak volgens het beleidsplan Geluid

In augustus 2008 is het Beleidsplan Geluid door de raad vastgesteld. Het Beleidsplan Geluid heeft tot doel geluidsnormen voor nieuwe situaties af te stemmen op de aard en de functie van een gebied. Hierdoor kan beter rekening gehouden worden met ontwikkelingen en verwachting van de gebruikers van een gebied. In het centrum en dichtbij goed openbaar vervoer wil de gemeente Arnhem veel functies mogelijk maken. De beleidslijnen hiervoor zijn opgenomen in het Structuurplan Arnhem 2040. Als gebieden intensiever gebruikt worden neemt de kans op geluidhinder ook toe. Andere gebieden zoals de parken worden juist gewaardeerd om hun relatieve rust. Deze uitgangspunten hebben geleid tot een gebiedsgerichte invulling van geluidskwaliteiten binnen Arnhem. Naar mate de geluidbelasting hoger is neemt het belang van een zorgvuldige invulling van de totale leefomgevingskwaliteit toe. In verband met de wijziging van de Wet geluidhinder op 1 januari 2007 is aanvullend op het beleidsplan Geluid op 27 maart 2007 de Nota Uitvoeringsbeleid hogere grenswaarden gemeente Arnhem vastgesteld door het college van B&W.

De gebiedsgerichte aanpak zoals opgenomen in het Beleidsplan Geluid is overgenomen in Nota Uitvoeringsbeleid. Dit beleid houdt in dat op basis van de uitgangspunten van het structuurplan 2040 gewerkt wordt met zeven gebiedstypen die elk een eigen ambitie hebben. Van deze ambitie kan na motivering afgeweken worden.

Gebiedstypering
Voor veld 27 is het gebiedstype 'Stadswijk' van toepassing. De ambitiewaarde voor dit gebiedstype komt overeen met de geluidklassen “rustig” en “redelijk rustig”. Het beleid kent ook een geluidsklasse 'incidenteel' en 'plafondwaarde'. Deze geluidsklassen wordt bij uitzondering toegepast in combinatie met daarbij vereiste akoestische compensatie.

In onderstaande tabel zijn de bij dit gebiedstype behorende ambitie-, incidentele en plafondwaarden weergegeven

Tabel: Gemeentelijke ambitie- incidentele en plafondwaarden voor “Stadswijk”

Bron	Ambitie Rustig – Redelijk rustig	Incidenteel Onrustig – Zeer onrustig	Plafond Lawaaiig
Railverkeer	45 – 55 dB	55 - 63 dB	63 – 68 dB

Railverkeer
Voor railverkeer wordt met een geluidbelasting van 59 dB niet aan de ambitiewaarde van het gemeentelijk geluidbeleid vanwege de spoorweg Arnhem - Elst voldaan. Voor de situering van de

toetspunten en een bijhorende contourberekening, waarin de grootte van het gebied waar niet aan de ambitiewaarde van 55 dB wordt voldaan wordt weergegeven, wordt verwezen naar het akoestisch onderzoek dat in het kader van dit bestemmingsplan is uitgevoerd en als bijlage is toegevoegd. Waar niet aan de ambitiewaarde wordt voldaan, wordt wel voldaan aan de incidentele waarde van 63 dB. Vanwege de dominante woonfunctie in de stadswijken is de na te streven geluidbelasting laag. Alleen aan de randen van de stadswijken, waar deze grenzen aan verkeerswegen, wordt een hogere geluidsbelasting toegestaan (-1, onrustig tot –2, zeer onrustig).

Cumulatie
Cumulatie van geluid is alleen aan de orde wanneer de locatie door meerdere geluidbronnen wordt belast tot boven de voorkeurswaarde. Dit is voor de veld 27 niet het geval.

Conclusie
De geluidbelasting binnen veld 27 overschrijdt het ambitieniveau van 55 dB voor railverkeerslawaai zoals verwoord in het gemeentelijk beleidsplan. Wel wordt voldaan aan de incidentele waarde van 63 dB. Bij de nadere uitwerking zal aan de voorwaarden uit de 'Nota uitvoeringsbeleid hogere grenswaarden gemeente Arnhem' moeten worden voldaan. Daarnaast moet de geluidwering van de gevels van de nieuw te bouwen woningen voldoen aan de eisen uit het Bouwbesluit om een acceptabel binnenniveau te garanderen. Als aan deze voorwaarden wordt voldaan ontstaat er een acceptabele situatie.

3. Beoordeling aan de hand van de Nota Uitvoeringsbeleid Hogere Grenswaarden

De Nota Uitvoeringsbeleid Hogere Grenswaarden bevat locatiespecifieke criteria.
3a. Locatiespecifieke criteria
De onderstaande locatiespecifieke kenmerken worden in de overwegingen als positief aspect meegenomen meegenomen.
- Veld 27 bevindt zich in de nabijheid van een bushalte;

3b. subcriteria
De onderstaande criteria zijn conform de 'Nota uitvoeringsbeleid hogere grenswaarden gemeente Arnhem' bij de afweging betrokken. Het gaat om de criteria die horen bij de geluidklasse 'onrustig'. Voor de bron- en overdrachtmaatregelen wordt verwezen naar de beoordeling aan de hand van de hoofdcriteria volgens de Wet geluidhinder.

Op dit moment is er nog geen invulling gegeven aan het stedenbouwkundig ontwerp. De criteria kunnen in dit stadium niet worden getoetst. De meest relevante criteria zijn daarom als voorschriften aan dit bestemmingsplan verbonden. Het gaat om de volgende criteria:
- Bij een aanvraag om omgevingsvergunning voor een woning moet men door middel van een akoestisch onderzoek geluidwering gevels aantonen of wordt voldaan aan de eisen voor geluidwering uit het Bouwbesluit;
- Bij woningen met een geluidbelasting van meer dan 58 dB is de aanwezigheid van een geluidluwe buitenruimte verplicht.

Daarbij is het stedenbouwkundig ontwerp vorm geven waarbij zoveel mogelijk afscherming voor het achterliggende gebied ontstaat;

4. Eindconclusie

De geluidbelasting in het gebied voldoet aan het gemeentelijk beleid. Daarnaast is er sprake van stedenbouwkundige overwegingen om ter plaatse nieuwbouw te realiseren. Het verlenen van een hogere waarde waarbij voorschriften worden vastgelegd past binnen de kaders zoals deze zijn gesteld in de Wet geluidhinder en in de gemeentelijke beleidsnotities.

Verkennend onderzoek plangebied Schuytgraaf

datum	3 juli 2019	*project*	Gemeente Arnhem Schuytgraaf
vestiging	Den Haag	*betreft*	Geluidsberekeningen velden 26 en 27
uw kenmerk	-	*versie*	001
ons kenmerk	M.2019.0716.00.N001	*auteur*	R. (Roberto) van Veen
2e lezer/secr.	HL|BR	*contactpersoon*	A.M.A. (Adrienne) Maassen - van 't Hullenaar
		e-mail/telefoon	hl@dgmr.nl/088 346 78 16

Verkennend onderzoek naar geluid door het spoor voor het plangebied Schuytgraaf velden 26 en 27 gemeente Arnhem

1. Inleiding

Voor gemeente Arnhem is een verkennend geluidsonderzoek uitgevoerd voor het te ontwikkelen plangebied 'Schuytgraaf velden 26 en 27'. Het gebied ligt aan de zuidkant van Schuytgraaf, ten westen van de spoorlijn Arnhem-Elst. Het onderzoek richt zich op het geluid door het spoor, waarbij de gemeente wil weten hoever de 55 dB (voorkeurswaarde voor spoor in Wet geluidhinder) in het veld ligt. In onderstaande figuur is de ligging van het onderzoeksgebied geografisch weergegeven.

figuur 1: Ligging velden 26 en 27

Het doel van het akoestisch onderzoek is het berekenen van de geluidssituatie in veld 27 door de spoorlijn. Omdat een invulling van het veld nog niet bekend is, berekenen wij geluidscontouren en de geluidsbelasting op de grens van de velden.

Wij toetsen de berekende waarden aan de eisen van de Wet geluidhinder. Daarnaast wordt ook het geluidbeleid van de gemeente Arnhem in ogenschouw genomen.

2. Uitgangspunten

2.1 Rekenmodel

Voor de geluidsberekeningen hebben wij gebruik gemaakt van het softwarepakket GeoMilieu, versie 4.40. Hiermee wordt volgens het Reken- en meetvoorschrift geluid 2012 (Rmg2012) de geluidsbelasting als gevolg van de spoorweg bepaald. Voor het rekenmodel hebben wij de volgende invoergegevens gebruikt:

- Uitsnede van het rekenmodel ten behoeve van de geluidsbelastingkaarten Arnhem.
- Digitale ondergrond met de ligging van de velden, via ruimtelijke plannen.
- Verkeersgegevens van het spoor, vanuit het geluidregister van Prorail, download 13 juni 2019.
- Aanvullende actuele bebouwing via het BAG.

2.2 Wet geluidhinder

Omvang geluidzones

De zones langs het spoor zijn afhankelijk van het vastgestelde geluidproductieplafond (GPP) langs het spoor. De ten opzichte van het plangebied dichtstbijzijnde GPP-punt heeft een waarde van 68.2 dB. Volgens het Besluit geluidhinder is een wettelijk zone van 600 meter van toepassing.

Grenswaarden railverkeerslawaai

De voorkeurswaarde voor de geluidsbelasting afkomstig van railverkeer voor nieuwe geluidgevoelige bestemmingen is 55 dB. In bepaalde gevallen kunnen door het bevoegd gezag hogere waarden vastgesteld worden. De maximaal toegestane hogere waarde is daarbij 68 dB.

2.3 Geluidbeleid gemeente Arnhem

De locatie Schuytgraaf velden 26 en 27 valt volgens het geluidbeleid dat is vastgelegd in het Structuurplan 2010, binnen het gebiedstype Stadswijk.
Voor het gebiedstype Stadswijk gelden de volgende ambitiewaarden voor het spoorwegverkeer:

- Ambitie (a) : 45 – 55 dB
- Incidenteel (i) : 56 – 63 dB
- Plafond (p) : 64 – 68 dB

3. Resultaten

Wij hebben de berekeningen uitgevoerd voor een hoogte van 1,5 meter (begane grond), 5 meter (verdieping) en 8 meter (zolder), door middel van:

- toetspunten voor bepaling van de geluidsbelasting op de grens van het veld;
- een rekengrid voor bepaling van de geluidscontouren over het gehele veld.

3.1 Geluidsbelasting grens veld

In de volgende figuur zijn de berekende etmaalwaarden op de grenzen van de velden gepresenteerd.

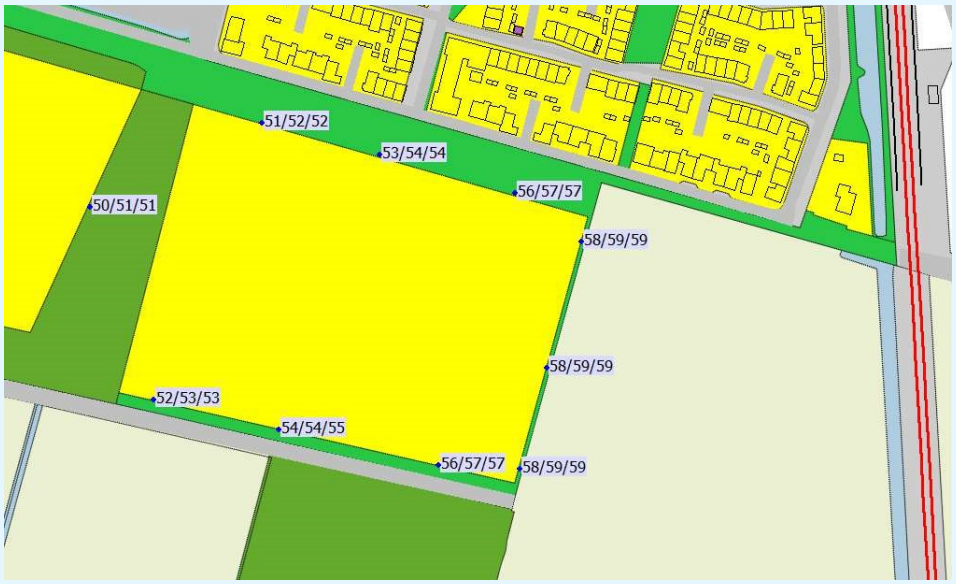

figuur 2: Berekende Lden (dB) op 1.5, 5 en 8 meter hoogte

Uit deze figuur concluderen wij:

- op de grens van het veld 26 is de geluidsbelasting als gevolg van het spoorwegverkeer maximaal 51 dB (op 8 meter hoogte). Aan de voorkeursgrenswaarde van de Wet geluidhinder wordt voldaan. Ook past deze geluidsbelasting binnen de ambitiewaarde van de gemeente Arnhem. We merken op dat deze geluidsbelasting lager wordt als het veld 27 volledig bebouwd is.
- op de grens van het veldveld 27 is de geluidsbelasting als gevolg van het spoorwegverkeer maximaal 59 dB (op 8 meter hoogte). De geluidsbelasting is hoger dan de voorkeurswaarde uit de Wet geluidhinder maar voldoet wel aan de maximaal toegestane hogere waarde van 68 dB. Aan het geluidbeleid wordt voldaan (incidentele waarde).

3.2 Geluidscontour

Voor veld 27 zijn de geluidscontouren berekend. Het resultaat van de per hoogte berekende geluidscontouren is opgenomen in bijlage 1. De bijbehorende afstanden tussen contourwaarde en de grens van het veld 27 zijn in onderstaande tabel weergegeven.

tabel 1: Per hoogte de afstanden contourwaarde - spoor

hoogte (m)	kortste afstand (m) grens veld 27				
	59 dB	58 dB	57 dB	56 dB	55 dB
1.5	nvt	nvt	7	30	55
5.0	nvt	9	31	57	85
8.0	grens	19	40	65	95

Uit tabel 1 en figuren bijlage 1 blijkt dat de 59, 58 en 57 dB-contour op respectievelijk 8.0, 5.0 en 1.5 meter hoogte, ongeveer samenvalt met de grens van veld 27. Voor woningen langs de rand van veld 27 is een hogere waarde nodig.

k:\doc\m\2019\071600\m20190716oon001.docx 03-07-2019

4. Conclusie

Uit het akoestisch onderzoek is gebleken dat:

- Geluid door het spoor vormt geen belemmering voor woningbouw op ‘Schuytgraaf veld 26 en 27’.
- In veld 26 wordt voldaan aan de ambitiewaarde uit het geluidbeleid.
- Aan de rand van veld 27 valt de geluidsbelasting binnen de incidenteel toegestane waarde.
- Voor de woningen met een waarde van 59 dB worden in het geluidbeleid voorwaarden gesteld (aanwezigheid geluidluwe gevel en -buitenruimte). Als de geluidsbelasting maximaal 58 dB is, dan gelden de voorwaarden van een geluidluwe gevel en -buitenruimte niet.
- We adviseren om gesloten bebouwing langs de rand van het veld te ontwerpen. Deze bebouwing heeft dan een afschermende werking ten opzichte van de bebouwing verder in het veld 27.

p.o. A.M.A. (Adrienne) Maassen - van 't Hullenaar

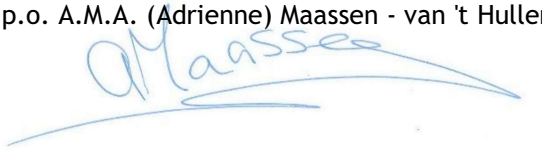

ing. M.H.M. (Michel) van Kesteren
DGMR Industrie, Verkeer en Milieu B.V.

Bijlage 1

Titel	Resultaat geluidscontouren

Railverkeerslawaai - RMR-2012, [Geluidsbelastingen - Contouren 1.5 m hoogte] , Geomilieu V4.40

Resultaat geluidscontouren spoorweg op 1,5 meter hoogte (representatief voor begane grond)

Railverkeerslawaai - RMR-2012, [Geluidsbelastingen - Contouren 5.0 m hoogte] , Geomilieu V4.40

Resultaat geluidscontouren spoorweg op 5,0 meter hoogte (representatief voor verdieping)

Railverkeerslawaai - RMR-2012, [Geluidsbelastingen - Contouren 8.0 m hoogte] , Geomilieu V4.40

Resultaat geluidscontouren spoorweg op 8,0 meter hoogte (representatief voor zolder)

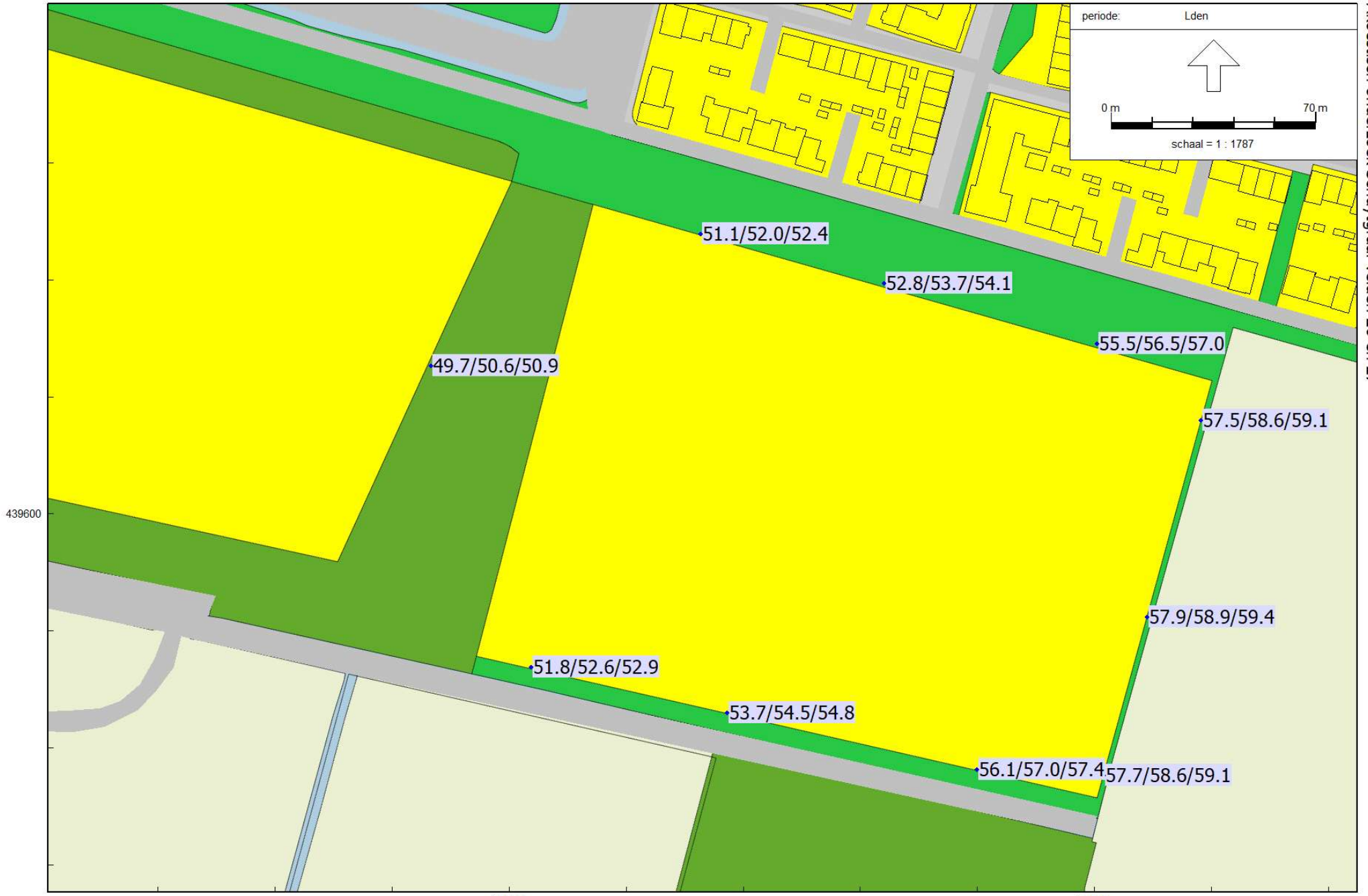

Railverkeerslawaai - RMR-2012, [Geluidsbelastingen - Geluidsbelasting toetspunten] , Geomilieu V4.40

Resultaat geluidsbelasting spoorweg op toetspunten

Industrielawaai velden 26 en 27 Schuytgraaf

Akoestisch onderzoek

Status	**definitief**
Versie	001
Rapport	M.2021.0955.00.R001
Datum	20 oktober 2021

Adviseurs voor bouw, industrie, verkeer, milieu en software

Colofon

Opdrachtgever	Gemeente Arnhem Postbus 9029 6800 EL Arnhem
Contactpersoon opdrachtgever	[redacted]
Project	Industrielawaai velden 26 en 27 Schuytgraaf
Betreft	Akoestisch onderzoek
Uw kenmerk	--
Rapport	M.2021.0955.00.R001
Datum	20 oktober 2021
Versie	001
Status	definitief
Uitgevoerd door	DGMR Industrie, Verkeer en Milieu B.V. Van Pallandtstraat 9-11 6814 GM Arnhem Postbus 153 6800 AD Arnhem
Contactpersoon	[redacted]
Auteur	[redacted]
Projectadviseur	[redacted]
2e lezer/secr.	HBL|OZU

Inhoud

1. Inleiding 4

2. Doel van het onderzoek 6

3. Toetsingskader 7
3.1 Geluidgrenswaarden industrielawaai nieuwbouwlocaties 7
3.2 HWC 7
3.3 OV 10
3.4 Definities $L_{Ar,LT}$, L_{Amax} en L_{Aeq} indirecte hinder 11

4. Representatieve bedrijfssituatie 12
4.1 Hulpwarmtecentrale (HWC) 12
4.2 Onderverdeelstation (OV) 13

5. Geluidsbronnnen 16
5.1 Emissiemetingen 16
5.2 Geluidsbronvermogens 16
5.3 Tonaal geluid transformatoren en compensatiespoelen 17
5.4 Bedrijfsduurcorrecties 17
5.5 Overzicht van geluidsbronnen 18

6. Overdrachtsberekeningen 23
6.1 Rekenmodel 23
6.2 Ontvangerpunten 23
6.3 Rekenresultaten 24

7. Conclusie 31
7.1 Hulpwarmtecentrale (HWC) 31
7.2 Onderverdeelstation (OV) 31

Bijlagen
Bijlage 1 Invoergegevens geluidsbronnen en objecten per inrichting
Bijlage 2 Invoergegevens objecten
Bijlage 3 Rekenresultaten $L_{Ar,LT}$
Bijlage 4 Rekenresultaten L_{Amax}
Bijlage 5 Rekenresultaten L_{Aeq} indirecte hinder

1. Inleiding

In opdracht van de gemeente Arnhem heeft DGMR Industrie, Verkeer en Milieu B.V. een akoestisch onderzoek industrielawaai uitgevoerd voor:

- De hulpwarmtecentrale (in het vervolg aangeduid met HWC) gelegen aan de Marasingel 151, 6846 DX in Arnhem.
- Het onderverdeelstation (in het vervolg aangeduid met OV) gelegen aan de Marasingel 23, 6661 NX in Elst;

Aanleiding voor dit onderzoek is de ontwikkeling van plangebied 'Schuytgraaf velden 26 en 27'. Dit gebied ligt aan de zuidkant van de wijk Schuytgraaf, ten westen van de spoorlijn Arnhem – Elst. Dit onderzoek richt zich op het onderdeel industrielawaai veroorzaakt door op korte afstand van deze velden gelegen bovengenoemde inrichtingen. In figuur 1 is een weergave opgenomen van beide velden en de ligging van beide inrichtingen.

figuur 1: Ligging velden 26 en 27 en inrichtingen HWC en OV

Het doel van het onderzoek is het vaststellen van de optredende geluidsbelasting op velden 26 en 27. Omdat de invulling van de velden nog niet bekend is, berekenen wij de geluidscontouren binnen beide velden en de geluidsbelasting op de grens van deze velden.

In overleg met vertegenwoordigers van beide inrichtingen is de representatieve bedrijfssituatie vastgesteld.

k:\doc\m\2021\095500\m202109550r001.docx 20-10-2021

Dit rapport geeft een beschrijving van de omgevingssituatie, het toetsingskader, de representatieve bedrijfssituatie, de geluidsbronnen, de rekenresultaten en de toetsing. Dit akoestisch onderzoek is uitgevoerd volgens de richtlijnen die daaromtrent zijn gesteld in de Handleiding meten en rekenen Industrielawaai, 1999.

Voor dit onderzoek is gebruikgemaakt van de volgende gegevens:

- emissiemetingen uitgevoerd aan de stationaire geluidsbronnen van beide inrichtingen, tijdens een bezoek op 12 oktober 2021 aan het HWC en op 13 oktober aan het OV;
- geluidsbronvermogen van tijdelijk niet in werking zijnde stationaire geluidsbronnen, de mobiele geluidsbronnen, het interne transport en de voorkomende laad- en losactiviteiten gebaseerd op kengetallen afkomstig uit onze meetdatabank aangevuld met leveranciersgegevens;
- een mondelinge toelichting door de heer R. Zuiderwijk en de heer R. Beld van Vattenfall op de representatieve bedrijfssituatie van het HWC;
- een mondelinge toelichting door de heer H. Los van Alliander op de representatieve bedrijfssituatie van het OV;
- beschikking van het HWC behorende bij de milieuvergunningaanvraag ingevolge de Wet milieubeheer met nummer MPM9670 van Gedeputeerde Staten van de Provincie Gelderland op naam van Nuon Warmte B.V. van 9 augustus 2007.
- akoestisch onderzoek van het HWC dat onderdeel uitmaak van de vigerende omgevingsvergunning. Het betreft rapport met kenmerk F17899-4 van 27 februari 2007 opgesteld door Peutz B.V.
- digitaal kadastraal kaartmateriaal, gedownload van de internetsite van het kadaster;
- structuurplan 2010 gebaseerd op Nota uitvoeringsbeleid hogere grenswaarden gemeente Arnhem van 16 februari 2007 van de gemeente Arnhem;
- geluidsvoorschriften op grond van het Activiteitenbesluit Milieubeheer voor het OV.

2. Doel van het onderzoek

Doel van het onderzoek is het vaststellen van de geluidsniveaus voor de omgeving vanwege de geluidsbronnen van de inrichting. Om dat doel te bereiken, zijn de relevante geluidsbronnen geïnventariseerd. Vervolgens zijn de bronvermogens van de relevante geluidsbronnen bepaald aan de hand van metingen aan de bron en op basis van kengetallen. Door middel van overdrachts-berekeningen zijn daarna de geluidsniveaus op beoordelingspunten in de directe omgeving van de inrichting vastgesteld.

Er is voor deze onderzoeksmethode gekozen omdat:
- Enkel het uitvoeren van immissiemetingen geeft geen inzicht in de afzonderlijke bijdragen van de geluidsbronnen, wat nodig kan zijn bij het bepalen van geluidreducerende maatregelen.
- De geluidsniveaus onder representatieve bedrijfsomstandigheden moeten worden bepaald en beoordeeld en deze situatie kan met een model goed worden gesimuleerd.
- Inzicht op bronbijdrage wordt verkregen.

k:\doc\m\2021\095500\m202109550or001.docx 20-10-2021

3. Toetsingskader

3.1 Geluidgrenswaarden industrielawaai nieuwbouwlocaties

De voorkeursgrenswaarde voor de geluidsbelasting afkomstig van industrielawaai voor nieuwe geluidsgevoelige bestemmingen ligt vast in het geluidbeleid, in dit geval het Structuurplan 2010. De locatie Schuytgraaf velden 26 en 27 vallen binnen gebiedstype Stadswijk.

Voor het gebiedstype Stadswijk gelden de volgende ambitiewaarden voor het aspect industrielawaai:

- Ambitie (a) : 40 – 45 dB(A).
- Incidenteel (i) : 45 – 55 dB(A).
- Plafond (p) : 55 dB(A).

De maximale bouwhoogte bedraagt voor de velden 11 meter boven het maaiveld. Dit volgt uit het geldende bestemmingsplan.

Daarnaast beschikken beide inrichtingen over een omgevingsvergunning waarin specifieke geluidsvoorschriften zijn opgenomen. In navolgende paragrafen volgt hier een overzicht van.

3.2 HWC

De hulpwarmtecentrale is vergunningsplichtig op grond van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (De Wabo). Het bevoegd gezag is Gedeputeerde Staten van de Provincie Gelderland.

De vigerende omgevingsvergunning dateert van 9 augustus 2007 en daarin zijn met betrekking tot het milieuaspect geluid de hierna genoemde voorschriften opgenomen. Deze voorschriften zijn gebaseerd op een door Peutz B.V. uitgevoerd akoestisch onderzoek met kenmerk F 17899-5 van 27 februari 2007.

3.2.1 Geluidsvoorschriften HWC

2 Geluid en Trillingen

2.1 Geluid

2.1.1 Het meten en berekenen van de geluidsniveaus en het beoordelen van de meetresultaten moet plaatsvinden overeenkomstig de Handleiding meten en rekenen Industrielawaai, uitgave 1999.

2.1.2 Het langtijdgemiddeld beoordelingsniveau $L_{Ar,LT}$ [dB(A)] veroorzaakt door de in de inrichting aanwezige toestellen en installaties, door de in de inrichting verrichte werkzaamheden of activiteiten , alsmede door het transportverkeer binnen de grenzen van de inrichting, mag op de onderstaande immissiepunten niet meer bedragen dan:

tabel 1: geluidsvoorschriften $L_{Ar,LT}$ in dB(A) HWC

Beoordelingspunten	Hoogte (m)	$L_{Ar,LT}$ 7.00-19.00 uur in dB(A)	$L_{Ar,LT}$ 19.00-23.00 uur in dB(A)	$L_{Ar,LT}$ 23.00-07.00 uur in dB(A)
1	1.5	39	30	27
	5	41	32	29
	15	44	35	32
2	1.5	40	31	28
	5	43	33	30
	15	45	36	33
3	1.5	41	34	31
	5	44	36	33
	15	45	37	34
4	1.5	40	33	30
	5	42	35	32
	15	44	37	34
5	1.5	25	24	21
	5	26	25	22
	15	28	26	23

De beoordelingspunten zijn weergegeven in figuur I.1 van het akoestisch onderzoek (rapportnr. F 17899-5, d.d. 27 februari 2007) behorende bij de aanvraag.

2.1.3 Het maximale geluidsniveau L_{Amax} veroorzaakt door de in de inrichting aanwezige toestellen en installaties, door de in de inrichting verrichte werkzaamheden of activiteiten, alsmede door het transportverkeer binnen de grenzen van de inrichting, mag op de onderstaande immissiepunten niet meer bedragen dan:

tabel 2: geluidsvoorschriften L_{Amax} in dB(A) HWC

Beoordelingspunten	Hoogte (m)	L_{Amax} 7.00-19.00 uur in dB(A)
1	1.5	57
	5	59
	15	61
2	1.5	57
	5	59
	15	60
3	1.5	58
	5	60
	15	61
4	1.5	56
	5	58
	15	59
5	1.5	39
	5	40
	15	42

De beoordelingspunten zijn weergegeven in figuur I.1 van het akoestisch onderzoek (rapportnr. F 17899-5, d.d. 27 februari 2007) behorende bij de aanvraag.

2.1.4 De geluidsbelasting vanwege het verkeer van en naar de inrichting ter plaatse van langs de aanvoerroute gesitueerde woningen mag niet meer dan 50 dB(A) bedragen.

2.1.5 Aanvoer van gasolie en/of biodiesel mag alleen plaatsvinden in de dagperiode tussen 7.00 en 19.00 uur.

k:\doc\m\2021\095500\m202109550r001.docx 20-10-2021

2.1.6 Tussen zes maanden en één jaar na het inwerking stellen van de inrichting moet de rapportage van het akoestisch onderzoek aan Gedeputeerde Staten worden overlegd waaruit blijkt of aan de geluidsvoorschriften 2.1.2, 2.1.3 en 2.1.4 wordt voldaan.
Indien niet aan de voorschriften wordt voldaan moet de rapportage een plan bevatten waarin wordt aangegeven op welke wijze binnen drie maanden na overleggen van de rapportage wel aan de geluidsvoorschriften wordt voldaan.

Opmerkingen bij voorschriften
In figuur 1 volgt een weergave van de ligging van de beoordelingspunten die zijn opgenomen in de vigerende omgevingsvergunning. De vergunningspunten liggen op de grens van de velden 24 en 26 Schuytgraaf.

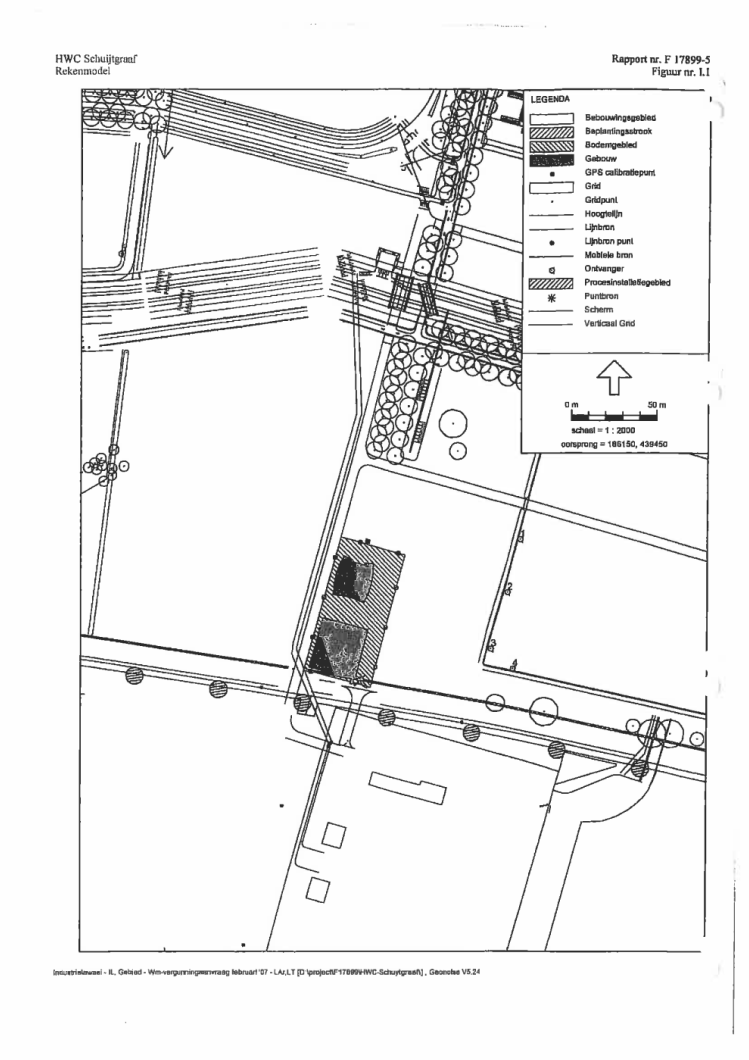

figuur 2: ligging ontvangerpunten 1 t/m 5 akoestisch onderzoek Peutz B.V. F 17899-5

Voor zover bij ons bekend is er (nog) geen akoestisch onderzoek uitgevoerd zoals gevraagd in voorschrift 2.1.6.

3.3 OV

Het Onderverdeelstation is meldingsplichtig op grond van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (de Wabo). De activiteiten die plaatsvinden binnen de inrichting moeten in principe voldoen aan de geluidsvoorschriften zoals deze zijn genoemd in het Activiteitenbesluit Milieubeheer.

Het bevoegd gezag, de gemeente Arnhem, kent op het gebied van industrielawaai geluidbeleid. Voor zover bekend is (nog) geen gebruikgemaakt van de mogelijkheid (volgens artikel 2.20) om maatwerkvoorschriften vast te stellen.

Binnen het Activiteitenbesluit Milieubeheer gelden geluidsgrenswaarden op de gevel van geluidsgevoelige gebouwen en voor terreinen en binnen in in- en aanpandige geluidsgevoelige gebouwen. Hierbij moet worden opgemerkt dat de geluidsgrenswaarden in het Activiteitenbesluit Milieubeheer gelden voor de zogenaamde representatieve bedrijfssituatie (lees: in dit geval de regulier voorkomende bedrijfssituatie) en niet voor afwijkende of incidenteel voorkomende bedrijfssituaties.

3.3.1 Geluidsvoorschriften OV

In de volgende paragraaf volgt een opsomming van de voor de telefooncentrale in principe geldende geluidsvoorschriften onder zogenaamde representatieve bedrijfsomstandigheden.

In deze paragraaf volgt een opsomming van de voor het bedrijf in principe geldende geluidsvoorschriften op grond van het Activiteitenbesluit Milieubeheer.

Artikel 2.17, lid 1: Voor het langtijdgemiddelde beoordelingsniveau ($L_{Ar,LT}$) en het maximale geluidsniveau (L_{Amax}), veroorzaakt door de in de inrichting aanwezige installaties en toestellen, alsmede door de in de inrichting verrichte werkzaamheden en activiteiten en laad- en losactiviteiten ten behoeve van en in de onmiddellijke nabijheid van de inrichting, geldt dat:

a. De niveaus op de in tabel 2.17a genoemde plaatsen en tijdstippen niet meer bedragen dan de in die tabel aangegeven waarden.

tabel 3: tabel 2.17a overeenkomstg het Activiteitenbesluit Milieubeheer

	07.00 - 19.00 uur	19.00-23.00 uur	23.00-07.00 uur
$L_{Ar,LT}$ op de gevel van gevoelige gebouwen	50 dB(A)	45 dB(A)	40 dB(A)
$L_{Ar,LT}$ in in- en aanpandige gevoelige gebouwen	35 dB(A)	30 dB(A)	25 dB(A)
L_{Amax} op de gevel van gevoelige gebouwen	70 dB(A)	65 dB(A)	60 dB(A)
L_{Amax} in in- en aanpandige gebouwen	55 dB(A)	50 dB(A)	45 dB(A)

b. De in de periode tussen 07.00 uur en 19.00 uur in tabel 2.17a opgenomen maximale geluidsniveaus (L_{Amax}) niet van toepassing zijn op laad- en losactiviteiten.
c. De in tabel 2.17a aangegeven waarden binnen in- of aanpandige gevoelige gebouwen niet gelden als de gebruiker van deze gevoelige gebouwen geen toestemming geeft voor het in redelijkheid uitvoeren of doen uitvoeren van geluidsmetingen.
d. De in tabel 2.17a aangegeven waarden op de gevel ook gelden bij gevoelige terreinen op de grens van het terrein, met dien verstande dat de waarden in geval van ligplaatsen, bestemd om te worden ingenomen door een woonschip als bedoeld in artikel 1.2, derde lid, onderdeel b, van het Besluit geluidhinder, slechts gelden voor zover deze ligplaatsen als zodanig zijn bestemd op of na 1 juli 2012 en niet daarvoor in een gemeentelijke verordening waren aangewezen om door een woonschip te worden ingenomen.

k:\doc\m\2021\095500\m202109550r001.docx 20-10-2021

e. De in tabel 2.17a aangegeven waarden op de gevel, vermeerderd met 5 dB(A), ook gelden op de grens van het terrein in geval van ligplaatsen, bestemd om te worden ingenomen door een woonschip als bedoeld in artikel 1.2, derde lid, onderdeel b, van het Besluit geluidhinder, voor zover deze ligplaatsen:
   1: als zodanig zijn bestemd voor 1 juli 2012, of
   2: voor 1 juli 2012 in een gemeentelijke verordening waren aangewezen om door een woonschip te worden ingenomen en voor 1 juli 2022 als zodanig zijn bestemd.
f. De waarden in in- en aanpandige gevoelige gebouwen slechts gelden in geluidsgevoelige ruimten en verblijfsruimten; en
g. De in tabel 2.17a aangegeven waarden niet gelden op gevoelige objecten die zijn gelegen op een gezoneerd industrieterrein.

3.4 Definities $L_{Ar,LT}$, L_{Amax} en L_{Aeq} indirecte hinder

$L_{Ar,LT}$
Het langtijdgemiddeld beoordelingsniveau is het energetisch gemiddelde van de fluctuerende geluidsniveaus van het ter plaatse (reken-/referentiepunt) in de loop van een periode (dag, avond of nacht) optredende geluid. De etmaalwaarde van het langtijdgemiddelde beoordelingsniveau vanwege een bedrijf/inrichting is de hoogste van de volgende drie waarden:
- het langtijdgemiddelde beoordelingsniveau over de dagperiode;
- het langtijdgemiddelde beoordelingsniveau over de avondperiode vermeerderd met 5 dB(A);
- het langtijdgemiddelde beoordelingsniveau over de nachtperiode vermeerderd met 10 dB(A).

De geluidsbelasting (B_i) vanwege een bedrijf/inrichting is de etmaalwaarde van het langtijdgemiddelde beoordelingsniveau in dB(A) op een bepaalde plaats (reken-/referentiepunt) afkomstig van de inrichting.

L_{Amax}
Het maximale geluidsniveau (piekgeluid, L_{Amax}) betreft een kortstondige verhoging van het momentane geluidsniveau (L_i) gecorrigeerd met de meteocorrectieterm (C_m).

L_{Aeq} indirecte hinder
Bij de beoordeling van de optredende geluidsniveaus wordt in dit onderzoek ook de door de inrichtingen veroorzaakte indirecte hinder betrokken. Onder indirecte hinder wordt verstaan de nadelige gevolgen voor het milieu veroorzaakt door activiteiten die weliswaar plaatsvinden buiten de grens van de inrichting, maar die wel aan de inrichting zijn toe te rekenen. De belangrijkste vorm van indirecte hinder is het op de openbare weg rijden van voertuigen van en naar de inrichting.

4. Representatieve bedrijfssituatie

De beschrijving van de representatieve bedrijfssituatie beperkt zich in het kader van dit onderzoek tot de voor de geluidsimmissie relevante bronnen en hun bedrijfsduur. Bij het vaststellen van de representatieve bedrijfssituatie wordt uitgegaan van een maatgevend etmaal. Dit is een etmaal waarin de inrichting in werking is in een situatie die regelmatig (meer dan twaalfmaal per jaar) voorkomt of voor kan komen. De representatieve bedrijfssituatie is die situatie waarbij de voor de geluidsproductie relevante omstandigheden kenmerkend zijn voor een bedrijfsvoering in de volgende drie te beschouwen beoordelingsperioden:

- De dagperiode (07.00 - 19.00 uur).
- De avondperiode (19.00 - 23.00 uur).
- De nachtperiode (23.00 - 07.00 uur).

De dag-, avond- en nachtperiode worden hierbij afzonderlijk beoordeeld. De perioden hoeven dus niet tot één aansluitend etmaal te behoren. Voor de bepaling van de representatieve bedrijfssituatie zijn de volgende gegevens geïnventariseerd:

- De bedrijfsvoering en de bedrijfstijden.
- De stationaire geluidsbronnen.
- De mobiele geluidsbronnen.

4.1 Hulpwarmtecentrale (HWC)

De HWC gelegen aan de Marasingel 151, 6846 DX in Arnhem met een totaal thermisch theoretisch vermogen van 60 MW (praktisch 50 MW) wordt ingezet ten behoeve van stadsverwarming en warmwatervoorziening. De HWV is primair om pieken in de warmtevraag op te vangen. Daarnaast fungeert de hulpwarmtecentrale als back-upcentrale wanneer de AVR in Duiven buiten werking treedt om welke reden dan ook.

Het HWC bestaat uit twee boven elkaar geplaatste op biodiesel geplaatste identieke ketels en drie transportpompen die zorgen voor de distributie van warm water naar de woonwijk. Op het zuidelijk deel van het terrein liggen vier olieopslagtanks elk met een inhoud van 150 m^3. Deze liggen binnen een terp.

Daarnaast bestaat de mogelijkheid om de ketels op aardgas te stoken. Hiervoor is een gasontvangststation aanwezig tussen de HWC en de terp.

De representatieve bedrijfssituatie wordt bepaald door de bedrijfssituatie tijdens zeer koude dagen. Tijdens een dergelijk etmaal draaien beide ketels op vollast gedurende de dag- en de avondperiode. Gedurende de nachtperiode zal één ketel op vollast draaien. De tweede ketel is dan buiten bedrijf.

De aanvoer van biodiesel wordt verzorgd door vrachtwagens. De aanvoer en het lossen vindt plaats gedurende de dagperiode. Jaarlijks wordt door 45 vrachtwagens biodiesel aangevoerd. In de representatieve bedrijfssituatie zijn dit er drie op één dag. Voor het lossen wordt gebruikgemaakt van de eigen pomp van de vrachtwagen. Tijdens het lossen draait de motor van de vrachtwagen met enigszins verhoogd stationair toerental. Het lossen duurt twee uur per vrachtwagen.

De stationaire geluidsbronnen van de HWC bestaan uit de bovenop het gebouw aangebrachte schoorstenen, in de zuidgevel van het gebouw aangebrachte gevelroosters en geluiduitstraling door de gevels en dak van het ketelhuis en de pompenruimte als gevolg van het geluidsniveau dat ontstaat tijdens het in werking zijn van de ketels en de transportpompen.

Daarnaast is sprake van mobiele geluidsbronnen, in dit geval de vrachtwagens die biodiesel aanvoeren. De losactiviteiten betreft het lossen van biodiesel met de eigen pomp van de vrachtwagens.

Het gebouw bestaat uit betonnen wanden en dak. In de zuidgevel is sprake van glas en twee gevelventilatieroosters. In de figuren 3 en 4 zijn foto's opgenomen van het dak en de zuidgevel.

figuur 3: dak HWC

figuur 4: zuidgevel HWC

4.2 Onderverdeelstation (OV)

Het OV gelegen aan de Marasingel 23, 6661 NX in Elst betreft een 150 kW-transformatorstation en is uitgerust met drie transformatoren en drie sets aan compensatiespoelen (smoorspoelen) en condensatoren en een installatiegebouw.

Transformatoren

Doorgaans is sprake van redundantie. Dit betekent dat twéé van de drie transfomatoren in werking zijn en één transformator buiten bedrijf is. Deze staat reserve. In de huidige situatie is sprake van een zogenaamde N+1 configuratie.

Met de toenemende energievraag is het zeer waarschijnlijk dat binnen vijf tot tien jaar het OV zal worden uitgebreid in zuidelijke richting. De hiervoor benodigde ruimte is beschikbaar binnen de huidige perceelsgrens. In deze toekomstige situatie zullen twee transformatoren worden bijgeplaatst. Ook dan zal sprake zijn van redundantie. Uitgangspunt is dan een zogenaamde N+2 configuratie. Dit betekent dat drie transformatoren in bedrijf zijn en twee redundant.

Deze toekomstige bedrijfssituatie geldt als uitgangspunt voor de representatieve bedrijfssituatie voor het OV in dit onderzoek.

De transformatoren 1 en 2 (zie figuur 5) zijn uitgerust met koelventilatoren. Trafo 3 (zie figuur 5) heeft dit niet. Dit betreft een trafo van een moderner type.

Onder representatieve bedrijfsomstandigheden (lees: hoge belasting van het net tijdens een warm etmaal) is gedurende het gehele etmaal sprake van de inzet van de koelventilatoren (ONAF bedrijf trafo's 1 en 2). Trafo 3 kent alleen zogenaamd ONAN bedrijf.

Compensatiespoelen
Op het terrein is in de representatieve bedrijfssituatie ook sprake van het gedurende het gehele etmaal in bedrijf zijn van drie 66 MVAr-compensatiespoelen (smoorspoelen) en condensatoren.

Vermogensschakelaars
In de schakeltuin is sprake van een aantal 150 kV-vermogensschakelaars. Het schakelen van vermogensschakelaars is nodig voor het uitvoeren van werk- en testschakelingen en vindt normaliter plaats gedurende de dagperiode. Dit blijft doorgaans beperkt tot een beperkt aantal keren per jaar. Dan wordt op één dag één tot tweemaal geschakeld.
In de avond- en nachtperiode is normaliter geen sprake van schakelingen. Alleen in geval van calamiteiten kan in deze beoordelingsperiode worden geschakeld. Dit vindt sporadisch plaats.

Tijdens het schakelen is sprake van een kortstondige relevante geluidemissie (minder dan één seconde per schakeling). Het schakelen zal onder normale omstandigheden niet meer dan één à tweemaal per dag plaatsvinden. De meeste dagen zal er zelfs helemaal niet geschakeld worden. Mede gelet hierop zijn de vermogensschakelaars niet relevant voor de bepaling van de langtijdgemiddelde beoordelingsniveaus ($L_{Ar,LT}$). Het schakelen moet wel worden beschouwd bij het bepalen van de maximale geluidsniveaus (piekgeluiden, L_{Amax}).

Koelunit
Op het dak van het installatiegebouw is sprake van een koelunit. Onder representatieve bedrijfsomstandigheden is deze koelunit gedurende de dagperiode volledig in bedrijf en gedurende de avond- en nachtperiode op 25%.

Scherfmuren
De trafo's, de compensatiespoelen en condensatoren zijn deels omgeven door 4, 6 en 9 meter hoge scherfmuren. Daarnaast dragen deze scherfmuren bij aan een geluidafschermende werking.

Daarmee kan worden verondersteld dat sprake is van het toepassen van de Beste Beschikbare Technieken.

In figuur 5 volgt een luchtfoto met daarop aangegeven de positie van de trafo's 1, 2 en 3 en de compensatiespoelen en condensatoren.

k:\doc\m\2021\095500\m202109550or001.docx 20-10-2021

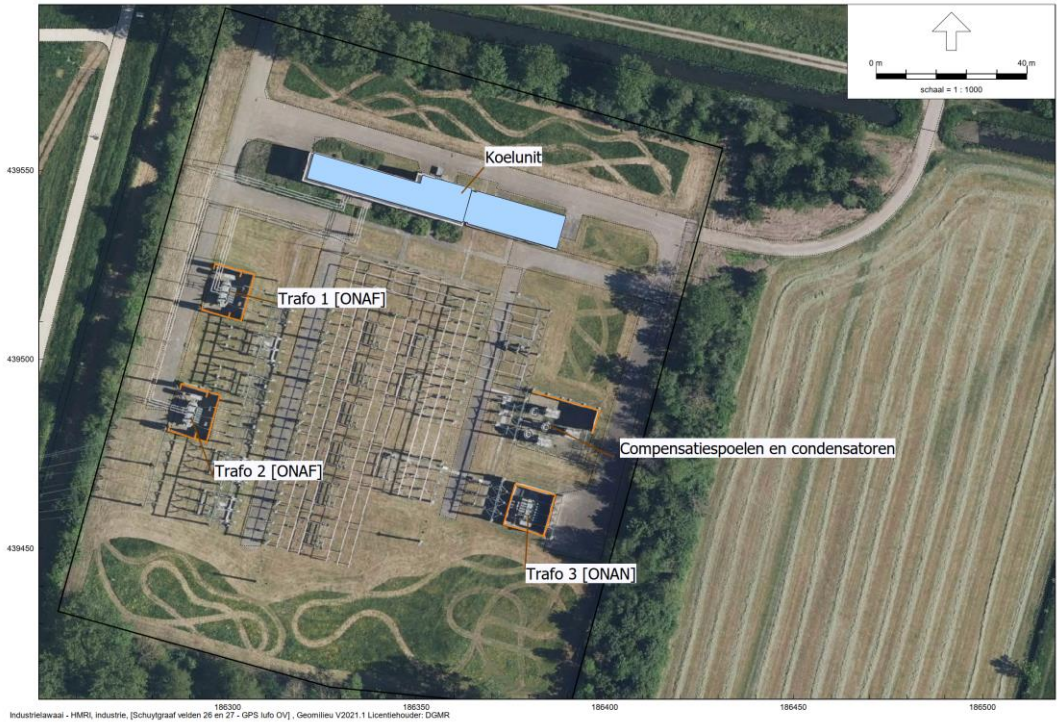

figuur 5: luchtfoto OV

5. Geluidsbronnnen

Een overzicht van alle brongegevens is opgenomen in bijlage 1.1 ($L_{Ar,LT}$, L_{Amax} en L_{Aeq} indirecte hinder) voor de HWC en in bijlage 1.2 ($L_{Ar,LT}$, L_{Amax} en L_{Aeq} indirecte hinder) het OV. In de figuren van deze bijlage is de ligging van de geluidsbronnen op het terrein van beide inrichting weergegeven.

5.1 Emissiemetingen

Op 12 en 13 oktober 2021 heeft een medewerker van DGMR Industrie, Verkeer en Milieu B.V. de bedrijfslocatie bezocht en geluidsmetingen uitgevoerd aan de maatgevende stationaire geluidsbronnen. De metingen zijn uitgevoerd met meetapparatuur van het fabricaat Rion:

- Real-Time geluidsniveaumeter (klasse 1), type NA-28, serienummer 0070 1425;
- ½" condensatormicrofoon met windbol (klasse 1), type UC-59, serienummer 01917;
- voorversterker, type NH-23, serienummer 01464;
- kalibrator (klasse 1), merk B&K, type Norsonic, serienummer 1059849.

De emissiemetingen zijn verricht conform de meetmethode II.2 en II.3 uit de Handleiding meten en rekenen Industrielawaai, 1999.

5.2 Geluidsbronvermogens

HWC

Tijdens de meetsessie op 12 oktober 2021 is het niet mogelijk om de HWC op vol vermogen in te schakelen. Wel is het mogelijk om één ketel op 20% van het totale vermogen (5.1 MW) te laten branden. Tijdens deze situatie zijn door ons emissiemetingen (lees: metingen aan de bron) uitgevoerd aan één schoorsteen en één in de zuidgevel aanwezig ventilatierooster.

Het door meting vastgestelde geluidsbronvermogen van één schoorsteen bedraagt bij 20% van het totale brandervermogen: 70.5 dB(A). Extrapolatie naar 100 % van het brandervermogen levert een geluidsbronvermogen op van 77.5 dB(A). Dit betreft hiermee een aanname. Peutz gaat in het akoestisch rekenmodel dat ten grondslag ligt aan de omgevingsvergunningaanvraag uit van een geluidsbronvermogen van 80 dB(A) bij het volledige brandervermogen. Dit lijkt hiermee in voldoende mate de gerealiseerde situatie te dekken. Wij gaan in onze berekening dan ook uit van dezelfde 80 dB(A). Mogelijk dat dit kan worden gecontroleerd in een meetsessie met volledig brandervermogen.

Het door meting vastgestelde geluidsbronvermogen van het aanwezige ventilatierooster bedraagt 73 dB(A). Dit bronvermogen wijzigt niet wanneer sprake is van volledige inzet van de brander. Het door Peutz in 2007 geprognosticeerde geluidsbronvermogen bedraagt 57 dB(A). Dit is ontoereikend. Wij gaan in het door ons opgestelde akoestisch rekenmodel uit van een geluidbronvermogen van 73 dB(A). Daarnaast hanteren wij de daadwerkelijk gerealiseerde hoogte in de zuidgevel van het gebouw.

Het heersende binnenniveau hebben wij niet kunnen controleren. Uitgangspunt voor de berekening is dat in het gebouw (ketelruimte, pompenruimte en overige ruimten) het binnenniveau niet hoger is dan 80 dB(A). Hiervan is tijdens onze meting in ieder geval geen sprake.

k:\doc\m\2021\095500\m202109550or001.docx 20-10-2021

De geluiduitstraling van de pompenruimte en het ketelhuis baseren wij op het door Peutz opgestelde akoestisch rekenmodel uit 2007. De grotendeels uit beton bestaande gevel- en dakopbouw levert geen waarneembare geluiduitstraling op. De aanwezige dubbele beglazing in combinatie in het nagalmveld van het ketelhuis levert naar verwachting geen relevante geluidsuitstraling op.

Het gehanteerde geluidsbronvermogen van rijdende en manoeuvrerende vrachtwagens bedraagt 102 dB(A) en is gebaseerd op een kengetal afkomstig uit de meetdatabank van Peutz. Onze meetdatabank levert dezelfde waarde op. Dit geldt ook voor het bronvermogen tijdens het lossen van biodiesel van 97 dB(A) en het piekbronvermogen ($L_{w,Amax}$) voor remmende vrachtwagens van 110 dB(A).

Het geluidsbronvermogen van op de openbare weg rijdende vrachtwagens (indirecte hinder) bedraagt 106 dB(A) en is gebaseerd op een kengetal afkomstig op onze meetdatabank.

OV
Het geluidsbronvermogen van de opgestelde trafo's, smoorspoelen en condensatoren is op 13 oktober 2021 in situ gemeten. De bronuitwerkformulieren zijn opgenomen in bijlage 1.2.

Het piekbronvermogen ($L_{w,Amax}$) dat optreedt tijdens het schakelen van een vermogensschakelaar van 121 dB(A) is bepaald aan de hand van een kengetal afkomstig uit onze meetdatabank. Dit geldt ook voor het dichtslaan van een personenwagenportier van 97 dB(A).

Het geluidsbronvermogen van op de openbare weg rijdende personenwagens (indirecte hinder) bedraagt 92 dB(A) en is gebaseerd op een kengetal afkomstig op onze meetdatabank.

5.3 Tonaal geluid transformatoren en compensatiespoelen

Het door transformatoren en compensatiespoelen geëmitteerde geluid is tonaal van karakter. Wanneer het geluid ter plaatse van geluidsgevoelige bestemmingen als tonaal kan worden waargenomen, moet een toeslag (K_1) van 5 dB in rekening worden gebracht op het langtijdgemiddelde beoordelingsniveau ($L_{Ar,LT}$).

Of het geluid van het OV ter plaatse van geluidsgevoelige bestemmingen als tonaal wordt herkend, hangt mede af van het achtergrondgeluidsniveau ter plaatse. Vooralsnog zijn wij ervan uitgegaan dat het geluid ter plaatse van de velden 26 en 27 als tonaal zal worden beoordeeld en is de toeslag van 5 dB in rekening gebracht.

5.4 Bedrijfsduurcorrecties

De correctieterm voor de bedrijfsduur (C_b) brengt in rekening dat de bron slechts gedurende een bepaalde tijd binnen de beoordelingsperiode in werking is. De bedrijfsduurcorrectieterm voor de stationaire geluidsbronnen wordt als volgt berekend:

$$C_b = -10 \log \frac{T_b}{n.T_0}$$

waarin:
C_b = bedrijfsduurcorrectieterm (in dB)
T_o = beoordelingsperiode (in minuten)
T_b = bedrijfsduur (in minuten)
n = het aantal deelbronnen waar mogelijk de stationaire bron over is verdeeld

De bedrijfsduurcorrectieterm voor de mobiele bronnen wordt als volgt berekend:

$$C_b = -10 \log \frac{l.n}{N.T_o.v.1000}$$

waarin:

l = de rijlengte (in meter)
n = het aantal voertuigen
N = het aantal deelbronnen
To = de beoordelingsperiode (in uur)
v = de rijsnelheid (in km/uur)

5.5 Overzicht van geluidsbronnen

In de tabellen 4 en 5 zijn de gegevens ter bepaling van de bedrijfsduurcorrectieterm weergegeven. In bijlage 1 zijn de bedrijfsduurcorrecties voor alle bronnen opgenomen. In de figuren 6 t/m 11 volgt een weergave van de ligging van de geluidsbronnen per inrichting.

tabel 4: overzicht van geluidsbronnen HWC

Omschrijving geluidsbron/afdeling	Bronnr. (HWC)	L_w [dB(A)]	Bedrijfsduur per periode		
			Dagperiode 07.00 - 19.00 uur	Avondperiode 19.00 - 23.00 uur	Nachtperiode 23.00 - 07.00 uur
$L_{Ar,LT}$					
Stationaire geluidsbronnen:					
Schoorsteen 1 en 2	01-02	80	12 uur	4 uur	50% (4 uur)
Gebouwuitstraling pompenruimte:					
• O-gevel	03	53	12 uur	4 uur	50% (4 uur)
• Dak	04	53	12 uur	4 uur	50% (4 uur)
Gebouwuitstraling ketelhuis:					
• O/W/N-gevel	05-09	57	12 uur	4 uur	50% (4 uur)
• Dak	10	53	12 uur	4 uur	50% (4 uur)
• Daksparing afdekking	11	70	12 uur	4 uur	50% (4 uur)
• Z-gevel glas laag/hoog	12-13	68	12 uur	4 uur	50% (4 uur)
• Z-gevel ventilatierooster rechts/links	14-15	73	12 uur	4 uur	50% (4 uur)
• Deur N-gevel	16	59	12 uur	4 uur	50% (4 uur)
Losactiviteiten:					
Lossen biodiesel (vrachtwagen verhoogd stationair)	23	97	3x à 2 uur	-	-
Mobiele geluidsbronnen					
Vrachtwagen aanvoer biodiesel	24	102	3x, 57 m, n=12	-	-
L_{Amax}					
Vrachtwagens remmen	101	110	ja	nee	nee
L_{Aeq} indirecte hinder					
Vrachtwagens	201	106	3x, 317 m , n=32	-	-

Opm.1 : per voertuigbeweging is het aantal voertuigen gegeven in de betreffende periode, inclusief de totaal afgelegde weg (aankomst en vertrek) en het aantal deelbronnen (n) waarin de rijroute is verdeeld. Bij het bepalen van de bedrijfsduur is een gemiddelde rijsnelheid aangehouden van 10 km/uur voor het rijden op de inrichting en 35 km/uur op de openbare weg in verband met de indirecte hinder.

Opm. 2: L_{Amax} komt voor ja/nee.

k:\doc\m\2021\095500\m20210955500r001.docx 20-10-2021

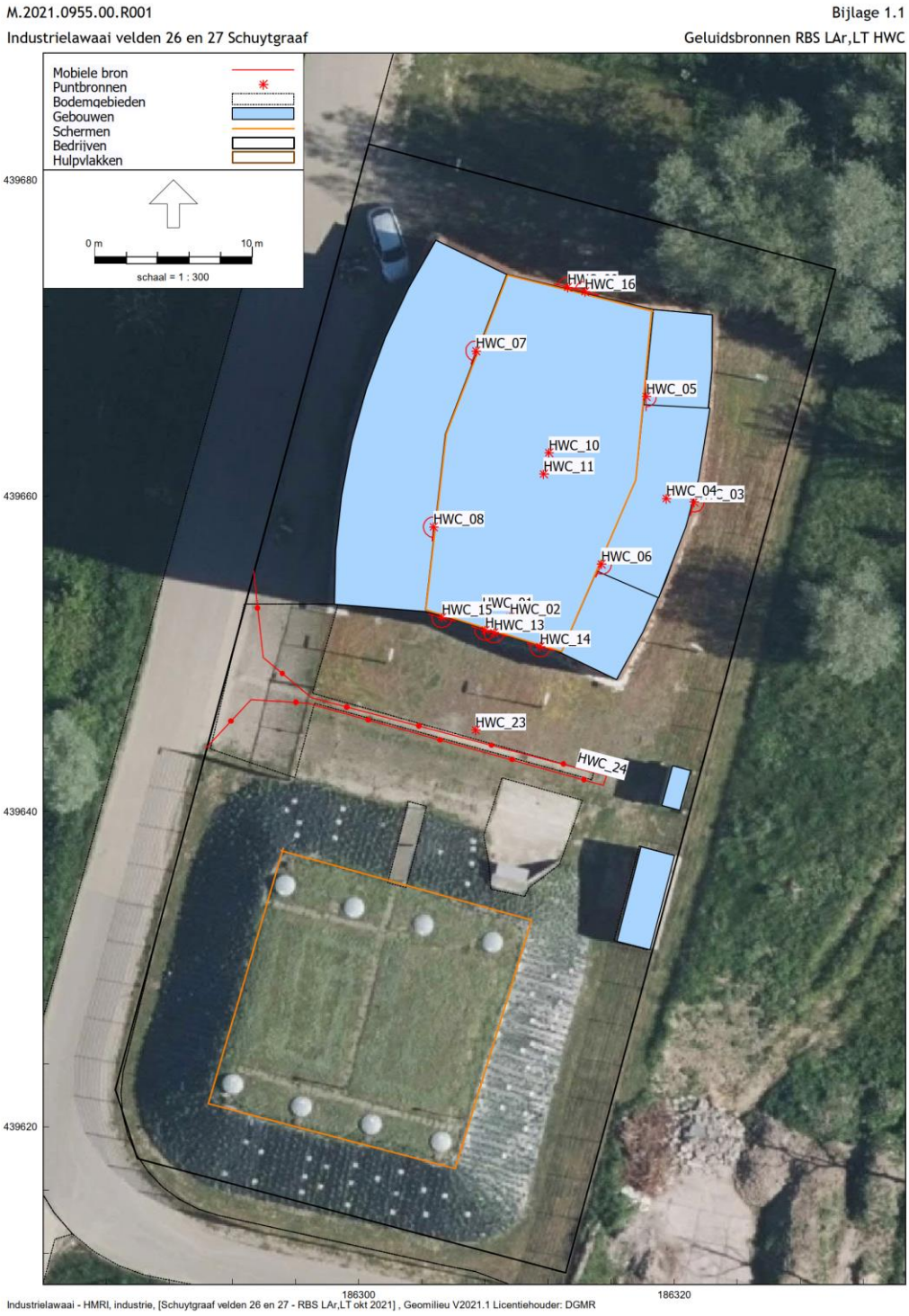

figuur 6: ligging geluidsbronnen $L_{Ar,LT}$ HWC

figuur 7: ligging geluidsbronnen L_{Amax} HWC

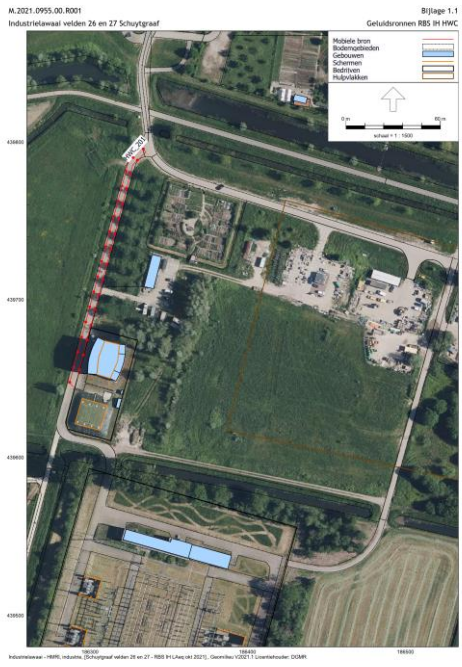

figuur 8: ligging geluidsbronnen L_{Aeq} indirecte hinder

k:\doc\m\2021\095500\m202109550r001.docx 20-10-2021

tabel 5: overzicht van geluidsbronnen OV

Omschrijving geluidsbron/afdeling	Bronnr. (OV)	L_w [dB(A)]	Bedrijfsduur per periode		
			Dagperiode 07.00 - 19.00 uur	Avondperiode 19.00 - 23.00 uur	Nachtperiode 23.00 - 07.00 uur
$L_{Ar,LT}$					
Stationaire geluidsbronnen:					
Trafo 1 [ONAF]	01	93	12 uur	4 uur	8 uur
Trafo 2 [ONAF]	02	92	12 uur	4 uur	8 uur
Trafo 3 [ONAN]	03	81	12 uur	4 uur	8 uur
Smoorspoel 1 t/m 3	04-06	81	12 uur	4 uur	8 uur
Condensator 1 t/m 3	07-09	81	12 uur	4 uur	8 uur
Koelunit	10	78	12 uur	25% (1 uur)	25% (2 uur)
Mobiele geluidsbronnen					
Personenwagens personeel	11	89	8x,192 m, n=20	-	-
L_{Amax}					
Personenwagens dichtslaan portier	101	97	ja	nee	Nee
Schakelen vermogensschakelaar	102-108	121	ja	ja	Ja
L_{Aeq} indirecte hinder					
Personenwagens	201	92	8x, 473 m , n=48	-	-

Opm.1 : per voertuigbeweging is het aantal voertuigen gegeven in de betreffende periode, inclusief de totaal afgelegde weg (aankomst en vertrek) en het aantal deelbronnen (n) waarin de rijroute is verdeeld. Bij het bepalen van de bedrijfsduur is een gemiddelde rijsnelheid aangehouden van 5 km/uur voor het rijden op de inrichting en 35 km/uur op de openbare weg in verband met de indirecte hinder.

Opm. 2: L_{Amax} komt voor ja/nee

figuur 9: ligging geluidsbronnen $L_{Ar,LT}$ OV

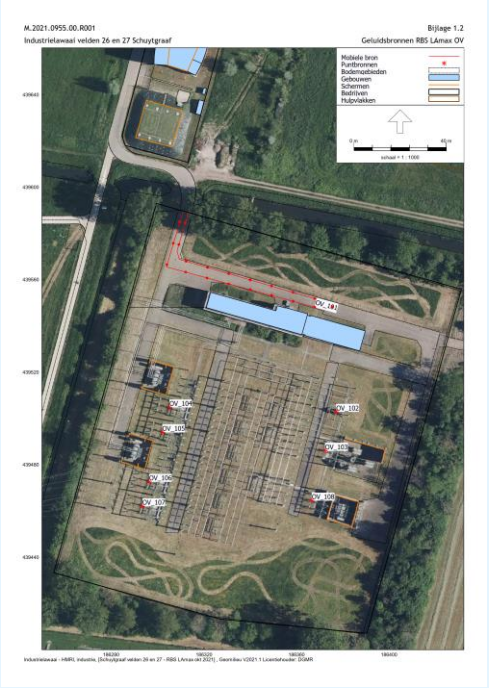

figuur 10: ligging geluidsbronnen L_{Amax} OV

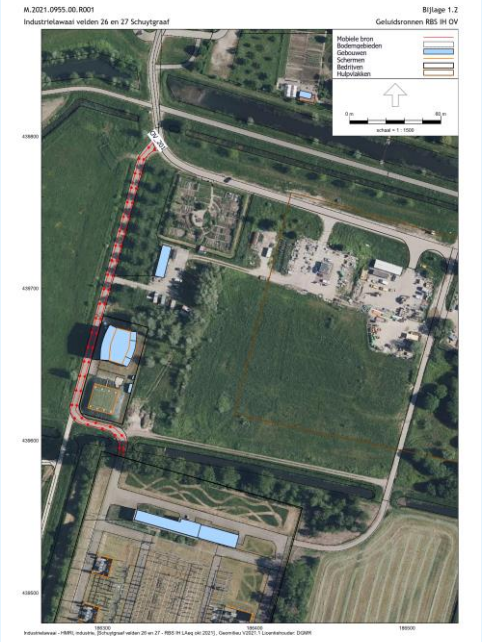

figuur 11: ligging geluidsbronnen L_{Aeq} indirecte hinder OV

k:\doc\m\2021\095500\m202109550r001.docx 20-10-2021

6. Overdrachtsberekeningen

De geluidsoverdracht van bronnen naar rekenpunten is berekend met behulp van het door DGMR ontwikkelde computerprogramma Geomilieu (versie 2021.1), dat is gebaseerd op de methode II.8 uit de Handleiding meten en rekenen Industrielawaai, 1999.

De geluidsoverdracht van een bron naar een punt wordt berekend met een driedimensionaal rekenmodel. Hierbij worden gebouwen en objecten van de inrichting en van de omgeving ingevoerd als blokken. In de berekening wordt met alle van belang zijnde factoren rekening gehouden, zoals afstandsreductie, afscherming, bodem- en luchtdemping, alsmede de bedrijfstijden door middel van de bedrijfsduurcorrectie.

6.1 Rekenmodel

De voor de berekeningen ingevoerde objecten (gebouwen, bodemgebieden, schermen) zijn met nummers weergegeven in de figuren van bijlage 2. Daarnaast is de rekensituatie in deze bijlage opgenomen. In bijlage 2 staan ook de geometrische gegevens van alle objecten vermeld.
De streepstippellijnen omsluiten de ingevoerde (deels) 'harde' (reflecterende) bodemgebieden.
De omgeving (de niet ingevoerde bodem) wordt akoestisch 'absorberend' verondersteld.

6.2 Ontvangerpunten

De ligging van de gekozen ontvangerpunten langs de randen van de velden 26 en 27 is opgenomen in de figuur van bijlage 2. De invoergegevens van de ontvangerpunten zijn opgenomen in bijlage 2. De ontvangerpunten zijn op 1.5, 4.5, 7.5 en op 11.0 meter boven het maaiveld gesitueerd. In de berekening zijn eventuele reflecties tegen een direct achter het punt gelegen gevel buiten beschouwing gelaten. De invallende geluidsniveaus zijn berekend. In figuur 12 is een overzicht gegeven van de ligging van de gekozen ontvangerpunten.

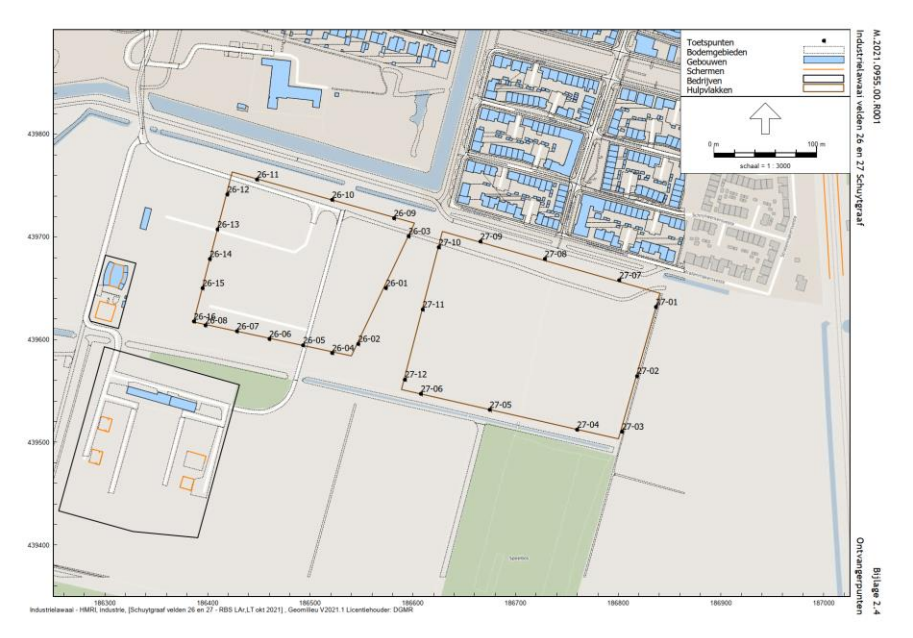

figuur 12: ligging gekozen ontvangerpunten velden 26 en 27

6.3 Rekenresultaten

6.3.1 Langtijdgemiddelde beoordelingsniveaus ($L_{Ar,LT}$)

HWC

Figuur 13 geeft een overzicht van de berekende geluidsbelasting als gevolg van de HWC op de rand van de velden 26 en 27 Schuytgraaf. Daarnaast wordt ook inzicht gegeven in de geluidscontour op 11.0 meter boven het maaiveld. De rekenresultaten op alle beoordelingspunten zijn opgenomen in bijlage 3.1.

figuur 13: geluidsbelasting (B_i) in dB(A) etmaalwaarde op 1.5, 4.5, 7.5 en 11.0 meter hoogte veroorzaakt door HWC

Op de rand van veld 26 Schuytgraaf is sprake van een geluidsbelasting (B_i) van maximaal 43 dB(A) etmaalwaarde op 7.5 en op 11.0 meter hoogte. Op de rand van veld 27 Schuytgraaf is sprake van een geluidsbelasting (B_i) van maximaal 28 dB(A) etmaalwaarde op 11.0 meter hoogte. Hiermee wordt voor beide velden voldaan aan de ambitiewaarden (a) die volgen uit het Structuurplan 2010.

k:\doc\m\2021\095500\m2021095500r001.docx 20-10-2021

OV

Figuur 14 geeft een overzicht van de berekende geluidsbelasting als gevolg van het OV op de rand van de velden 26 en 27 Schuytgraaf. Daarnaast wordt ook inzicht gegeven in de geluidscontour op 11.0 meter boven het maaiveld. De rekenresultaten op alle beoordelingspunten zijn opgenomen in bijlage 3.2.

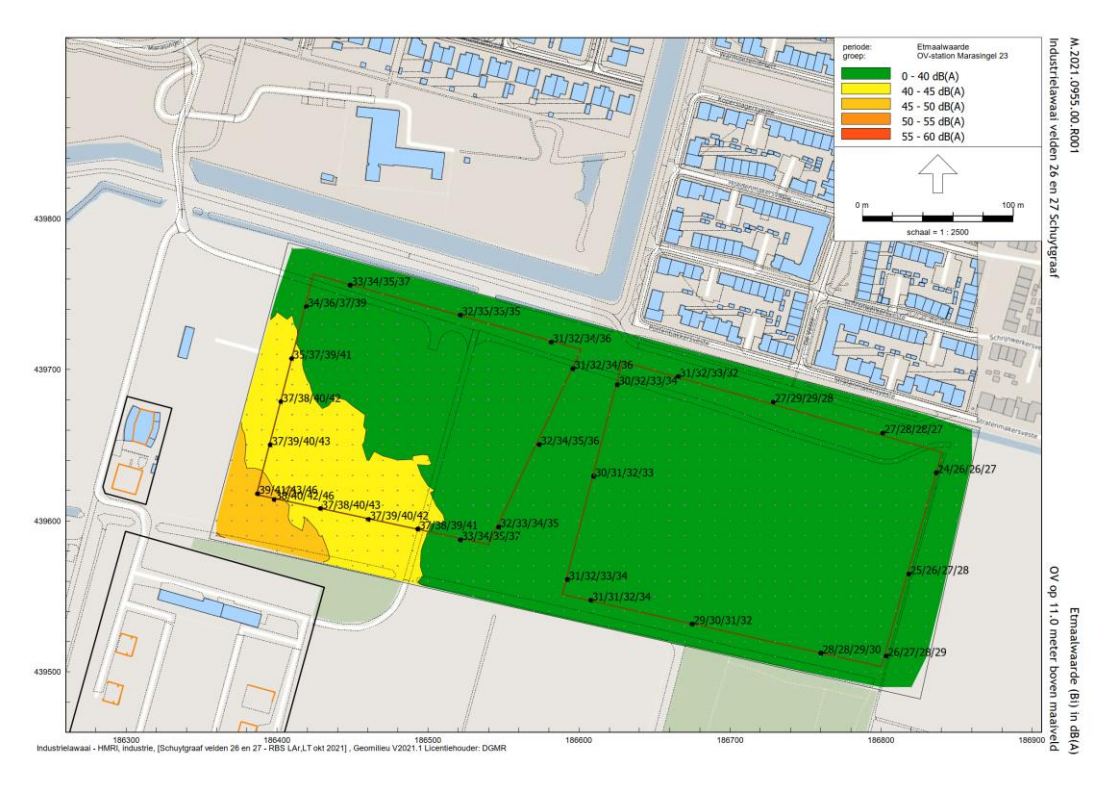

figuur 14: geluidsbelasting (B_i) in dB(A) etmaalwaarde op 1.5, 4.5, 7.5 en 11.0 meter hoogte veroorzaakt door OV

Op de rand van veld 26 Schuytgraaf is sprake van een geluidsbelasting (B_i) van maximaal 46 dB(A) etmaalwaarde op 11.0 meter hoogte. Deze bijdrage treedt op in de zuidwesthoek van veld 26. Alleen in deze hoek is sprake van een geringe overschrijding van de ambitiewaarde (a).

Op de rand van veld 27 Schuytgraaf is sprake van een geluidsbelasting (B_i) van maximaal 34 dB(A) etmaalwaarde op 11.0 meter hoogte. Hiermee wordt voor dit veld voldaan aan de ambitiewaarden (a) die volgen uit het Structuurplan 2010.

Cumulatie HWC en OV

Figuur 15 geeft een overzicht van de berekende geluidsbelasting als gevolg van de HWC en het OV (cumulatie) op de rand van de velden 26 en 27 Schuytgraaf. Daarnaast wordt ook inzicht gegeven in de geluidscontour op 11.0 meter boven het maaiveld. De rekenresultaten op alle beoordelingspunten zijn opgenomen in bijlage 3.3.

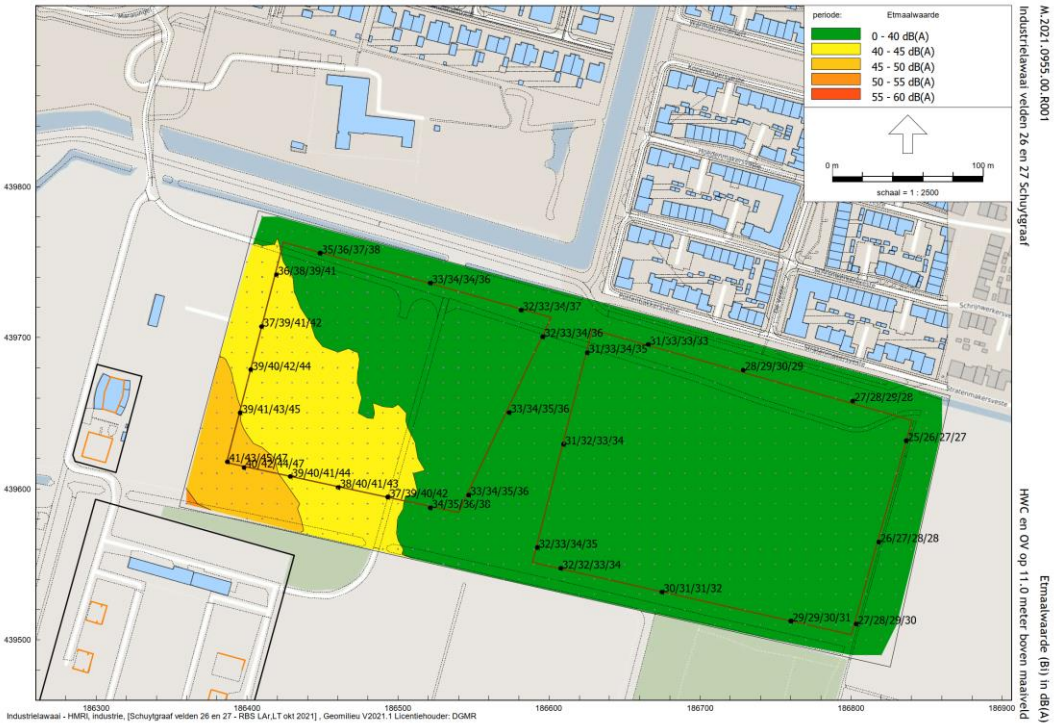

figuur 15: geluidsbelasting a.g.v. de HWC en het OV (cumulatie) op de rand van de velden 26 en 27 Schuytgraaf

Op de rand van veld 26 Schuytgraaf is sprake van een gecumuleerde geluidsbelasting (B_i) van maximaal 47 dB(A) etmaalwaarde op 11.0 meter hoogte. Deze bijdrage treedt op in de zuidwesthoek van veld 26. Alleen in deze hoek is sprake van een overschrijding van de ambitiewaarde (a).

Op de rand van veld 27 Schuytgraaf is sprake van een geluidsbelasting (B_i) van maximaal 35 dB(A) etmaalwaarde op 11.0 meter hoogte. Hiermee wordt voor dit veld voldaan aan de ambitiewaarden (a) die volgen uit het Structuurplan 2010.

k:\doc\m\2021\095500\m202109550r001.docx 20-10-2021

6.3.2 Maximale geluidsniveaus (piekgeluiden, L_{Amax})

De tabellen 6 en 7 geven voor de gekozen ontvangerpunten, gelegen op de randen van velden 26 en 27 Schuytgraaf een overzicht van de berekende maximale geluidsniveaus (L_{Amax}) veroorzaakt door respectievelijk de HWC en het OV. De rekenresultaten worden in de tabellen getoetst aan de maximaal toelaatbare geluidsgrenswaarden die gelden overeenkomstig de vigerende omgevingsvergunningen. In het geluidbeleid zijn hiervoor geen specifieke ambitiewaarden opgenomen. De rekenresultaten op alle beoordelingspunten zijn opgenomen in bijlage 4.

tabel 6: Rekenresultaten en toetsing maximale geluidsniveaus (L_{Amax}) HWC

Ontvangerpunt	L_{Amax} in dB(A) gedurende de dagperiode op 1.5/4.5/7.5/11.0 mv+ Berekend	Geluidsgrenswaarde	Overtschrijding
26-01	42/43/44/44	70	-
26-02	43/44/45/46	70	-
26-03	44/45/45/46	70	-
26-04	45/46/46/47	70	-
26-05	46/47/48/49	70	-
26-06	48/50/51/52	70	-
26-07	51/53/54/56	70	-
26-08	55/57/58/59	70	-
26-09	44/45/46/46	70	-
26-10	46/46/47/47	70	-
26-11	47/48/49/50	70	-
26-12	49/51/52/53	70	-
26-13	52/53/54/56	70	-
26-14	54/56/57/58	70	-
26-15	55/57/59/59	70	-
26-16	57/59/60/60	70	-
27-01	34/35/35/35	70	-
27-02	34/35/35/36	70	-
27-03	35/36/36/37	70	-
27-04	36/37/37/38	70	-
27-05	38/39/39/40	70	-
27-06	40/41/42/42	70	-
27-07	35/36/36/36	70	-
27-08	37/38/38/38	70	-
27-09	39/40/40/40	70	-
27-10	40/41/41/42	70	-
27-11	41/42/42/43	70	-
27-12	42/42/43/44	70	-

Uit de rekenresultaten volgt dat de HWC voldoet aan de maximaal toelaatbare geluidsgrenswaarden die gelden voor maximaal geluidsniveaus (piekgeluiden, L_{Amax}).

tabel 7: rekenresultaten en toetsing maximale geluidsniveaus (L_{Amax}) OV

Ontvangerpunt	L_{Amax} in dB(A) gedurende de dag-|avond-|nachtperiode op 1.5/4.5/7.5/11.0 mv+ Berekend	Geluidsgrenswaarde	Overschrijding
26-01	58/59/60/60	70/65/60	-/-/-
26-02	61/62/63/64	70/65/60	-/-/3 à 4
26-03	56/57/57/58	70/65/60	-/-/-
26-04	63/64/65/66	70/65/60	-/1/3 à 6
26-05	62/63/64/65	70/65/60	-/-/2 à 5
26-06	64/65/66/67	70/65/60	-/1 à 2/4 à 7
26-07	65/67/68/68	70/65/60	-/2 à 3/5 à 8
26-08	65/67/68/68	70/65/60	-/2 à 3/5 à 8
26-09	56/57/57/58	70/65/60	-/-/-
26-10	54/55/56/57	70/65/60	-/-/-
26-11	55/56/56/57	70/65/60	-/-/-
26-12	56/57/58/58	70/65/60	-/-/-
26-13	58/59/60/61	70/65/60	-/-/1
26-14	60/61/62/63	70/65/60	-/-/1 à 3
26-15	62/63/64/65	70/65/60	-/-/2 à 5
26-16	65/67/68/68	70/65/60	-/2 à 3/5 à 8
27-01	50/51/51/51	70/65/60	-/-/-
27-02	51/52/52/52	70/65/60	-/-/-
27-03	49/50/50/50	70/65/60	-/-/-
27-04	50/51/52/52	70/65/60	-/-/-
27-05	56/57/57/58	70/65/60	-/-/-
27-06	59/60/60/61	70/65/60	-/-/1
27-07	51/52/52/52	70/65/60	-/-/-
27-08	53/53/54/54	70/65/60	-/-/-
27-09	55/56/56/56	70/65/60	-/-/-
27-10	55/56/57/57	70/65/60	-/-/-
27-11	57/58/59/59	70/65/60	-/-/-
27-12	56/60/61/62	70/65/60	-/-/1 à 2

Uit de rekenresultaten volgt dat er sprake is van een overschrijding van de maximaal toelaatbare geluidsgrenswaarden die gelden voor maximaal geluidsniveaus (piekgeluiden, L_{Amax}) die worden veroorzaakt door het OV.

De optredende maximale geluidsniveaus zijn het gevolg van het inschakelen van vermogens-schakelaars.

Zoals reeds vermeld is het schakelen van vermogensschakelaars nodig voor het uitvoeren van werk- en testschakelingen en vindt normaliter plaats gedurende de dagperiode. Dit blijft doorgaans beperkt tot een beperkt aantal keren per jaar. Dan wordt op één dag één tot tweemaal geschakeld. De meeste dagen zal er zelfs helemaal niet worden geschakeld.
In de avond- en nachtperiode is normaliter geen sprake van schakelingen. Alleen in geval van calamiteiten kan in deze beoordelingsperiode worden geschakeld. Dit vindt sporadisch plaats.

Het schakelen van de vermogensschakelaars is onlosmakelijk verbonden met de bedrijfsvoering. Het schakelen kan hiermee worden beschouwd als inherente maximale geluidsniveaus. Wanneer sprake is van schakelen met vermogensschakelaars in de avond- en nachtperiode is sprake van een niet-voorzienbare, ongewenste omstandigheid. Daarbij geldt ook dat sprake is van een zeer lage frequentie van optreden (niet meer dan 1 à 2 maal per jaar). Het streven is erop gericht deze schakelingen tot een minimum te beperken. Gelet hierop is sprake van calamiteuze maximale geluidsniveaus. De opgelegde geluidsvoorschriften hebben hier geen betrekking op.

Bovengenoemde argumentatie draagt bij aan een acceptabel woon- en leefklimaat, ondanks dat dergelijke hoge maximale geluidsniveaus kunnen optreden.

6.3.3 Indirecte hinder (L_{Aeq})

De tabellen 8 en 9 geven voor de gekozen ontvangerpunten, gelegen op de randen van velden 26 en 27 Schuytgraaf een overzicht van de berekende equivalente geluidsniveaus (L_{Aeq}) als gevolg van de indirecte hinder veroorzaakt door respectievelijk de HWC en het OV. De rekenresultaten worden in de tabellen getoetst aan de voorkeursgrenswaarden. In het geluidbeleid zijn hiervoor geen specifieke ambitiewaarden opgenomen. De rekenresultaten op alle beoordelingspunten zijn opgenomen in bijlage 5.

tabel 8: rekenresultaten en toetsing indirecte hinder (L_{Aeq}) HWC

Ontvangerpunt	L_{Aeq} in dB(A) gedurende de dagperiode op 1.5/4.5/7.5/11.0 mv+ Berekend	Geluidsgrenswaarde	Overtschrijding
26-01	<20/<20/<20/<20	50	-
26-02	<20/<20/<20/<20	50	-
26-03	<20/<20/<20/<20	50	-
26-04	<20/<20/<20/<20	50	-
26-05	<20/<20/<20/<20	50	-
26-06	<20/<20/<20/<20	50	-
26-07	<20/<20/<20/<20	50	-
26-08	<20/<20/<20/21	50	-
26-09	<20/<20/<20/<20	50	-
26-10	<20/<20/<20/<20	50	-
26-11	<20/<20/21/22	50	-
26-12	20/22/23/25	50	-
26-13	20/22/23/25	50	-
26-14	<20/21/23/24	50	-
26-15	<20/20/22/23	50	-
26-16	<20/<20/20/22	50	-
27-01	<20/<20/<20/<20	50	-
27-02	<20/<20/<20/<20	50	-
27-03	<20/<20/<20/<20	50	-
27-04	<20/<20/<20/<20	50	-
27-05	<20/<20/<20/<20	50	-
27-06	<20/<20/<20/<20	50	-
27-07	<20/<20/<20/<20	50	-
27-08	<20/<20/<20/<20	50	-
27-09	<20/<20/<20/<20	50	-
27-10	<20/<20/<20/<20	50	-
27-11	<20/<20/<20/<20	50	-
27-12	<20/<20/<20/<20	50	-

Uit de rekenresultaten volgt dat de HWC voldoet aan de voorkeursgrenswaarden die gelden voor equivalente geluidsniveaus (L_{Aeq}) als gevolg van de indirecte hinder.

tabel 9: rekenresultaten en toetsing indirecte hinder (L_{Aeq}) OV

Ontvangerpunt	L_{Aeq} in dB(A) gedurende de dagperiode op 1.5/4.5/7.5/11.0 mv+ Berekend	Geluidsgrenswaarde	Overschrijding
26-01	<20/<20/<20/<20	50	-
26-02	<20/<20/<20/<20	50	-
26-03	<20/<20/<20/<20	50	-
26-04	<20/<20/<20/<20	50	-
26-05	<20/<20/<20/<20	50	-
26-06	<20/<20/<20/<20	50	-
26-07	<20/<20/<20/<20	50	-
26-08	<20/<20/<20/<20	50	-
26-09	<20/<20/<20/<20	50	-
26-10	<20/<20/<20/<20	50	-
26-11	<20/<20/<20/<20	50	-
26-12	<20/<20/<20/<20	50	-
26-13	<20/<20/<20/<20	50	-
26-14	<20/<20/<20/<20	50	-
26-15	<20/<20/<20/<20	50	-
26-16	<20/<20/<20/<20	50	-
27-01	<20/<20/<20/<20	50	-
27-02	<20/<20/<20/<20	50	-
27-03	<20/<20/<20/<20	50	-
27-04	<20/<20/<20/<20	50	-
27-05	<20/<20/<20/<20	50	-
27-06	<20/<20/<20/<20	50	-
27-07	<20/<20/<20/<20	50	-
27-08	<20/<20/<20/<20	50	-
27-09	<20/<20/<20/<20	50	-
27-10	<20/<20/<20/<20	50	-
27-11	<20/<20/<20/<20	50	-
27-12	<20/<20/<20/<20	50	-

Uit de rekenresultaten volgt dat het OV voldoet aan de voorkeursgrenswaarden die gelden voor equivalente geluidsniveaus (L_{Aeq}) als gevolg van de indirecte hinder.

k:\doc\m\2021\095500\m202109550or001.docx 20-10-2021

7. Conclusie

In opdracht van de gemeente Arnhem heeft DGMR Industrie, Verkeer en Milieu B.V. een akoestisch onderzoek industrielawaai uitgevoerd voor:

- De hulpwarmtecentrale (HWC) gelegen aan de Marasingel 151, 6846 DX in Arnhem.
- Het onderverdeelstation (OV) gelegen aan de Marasingel 23, 6661 NX in Elst.

Aanleiding voor dit onderzoek is de ontwikkeling van plangebied 'Schuytgraaf velden 26 en 27'. Dit akoestisch onderzoek is uitgevoerd volgens de richtlijnen die daaromtrent zijn gesteld in de Handleiding meten en rekenen Industrielawaai, 1999.

7.1 Hulpwarmtecentrale (HWC)

$L_{Ar,LT}$

Uit dit onderzoek volgt dat de HWC voldoet aan de ambitiewaarden die zijn opgenomen in het Struuurplan 2010 en die gelden voor optredende langtijdgemiddelde beoordelingsniveaus ($L_{Ar,LT}$). Dit aspect vormt hiermee geen belemmering voor woningbouw op de velden 26 en 27 Schuytgraaf.

L_{Amax}

Uit dit onderzoek volgt dat de HWC voldoet aan de maximaal toelaatbare geluidsgrenswaarden die gelden voor maximale geluidsniveaus (piekgeluiden, L_{Amax}). Dit aspect vormt hiermee geen belemmering voor woningbouw op de velden 26 en 27 Schuytgraaf.

L_{Aeq} indirecte hinder

Uit dit onderzoek volgt dat de HWC voldoet aan de voorkeursgrenswaarden die gelden voor equivalente geluidsniveaus (L_{Aeq}) als gevolg van de indirecte hinder. Dit aspect vormt hiermee geen belemmering voor woningbouw op de velden 26 en 27 Schuytgraaf.

7.2 Onderverdeelstation (OV)

$L_{Ar,LT}$

Uit dit onderzoek volgt dat op de rand van veld 26 Schuytgraaf sprake van een geluidsbelasting (B_i) van maximaal 46 dB(A) etmaalwaarde op 11.0 meter hoogte is. Deze bijdrage treedt op in de zuidwesthoek van veld 26. Alleen in deze hoek is sprake van een geringe overschrijding van de ambitiewaarde (a) die volgt uit het Structuurplan 2010. Woningbouw in deze hoek komt voor een hogere waarde in aanmerking.

Op de rand van veld 27 Schuytgraaf is sprake van een geluidsbelasting (B_i) van maximaal 34 dB(A) etmaalwaarde op 11.0 meter hoogte. Hiermee wordt voor dit veld voldaan aan de ambitiewaarden (a) die volgen uit het Structuurplan 2010.

L_{Amax}

Uit dit onderzoek volgt dat er sprake is van een overschrijding van de maximaal toelaatbare geluidgrenswaarden die gelden voor maximale geluidsniveaus (piekgeluiden, L_{Amax}) die worden veroorzaakt door het OV. De optredende maximale geluidsniveaus zijn het gevolg van het inschakelen van vermogensschakelaars.

Het schakelen van vermogensschakelaars is nodig voor het uitvoeren van werk- en testschakelingen en vindt normaliter plaats gedurende de dagperiode. Dit blijft doorgaans beperkt tot een beperkt aantal keren per jaar. Dan wordt op één dag één tot tweemaal geschakeld. De meeste dagen zal er zelfs helemaal niet worden geschakeld.

In de avond- en nachtperiode is normaliter geen sprake van schakelingen. Alleen in geval van calamiteiten kan in deze beoordelingsperiode worden geschakeld. Dit vindt sporadisch plaats. Het schakelen van de vermogensschakelaars is onlosmakelijk verbonden met de bedrijfsvoering. Het schakelen kan hiermee worden beschouwd als inherente maximale geluidsniveaus. Wanneer sprake is van schakelen met vermogensschakelaars in de avond- en nachtperiode is sprake van een niet-voorzienbare, ongewenste omstandigheid. Daarbij geldt ook dat sprake is van een zeer lage frequentie van optreden (niet meer dan 1 à 2 maal per jaar). Het streven is erop gericht deze schakelingen tot een minimum te beperken. Gelet hierop is sprake van calamiteuze maximale geluidsniveaus. De opgelegde geluidsvoorschriften hebben hier geen betrekking op.

Bovengenoemde argumentatie draagt bij aan een acceptabel woon- en leefklimaat, ondanks dat dergelijke hoge maximale geluidsniveaus kunnen optreden.

L_{Aeq} indirecte hinder

Uit dit onderzoek volgt dat het OV voldoet aan de voorkeursgrenswaarden die gelden voor equivalente geluidsniveaus (L_{Aeq}) als gevolg van de indirecte hinder. Dit aspect vormt hiermee geen belemmering voor woningbouw op de velden 26 en 27 Schuytgraaf.

Bijlage 1

Titel	Invoergegevens geluidsbronnen en objecten per inrichting

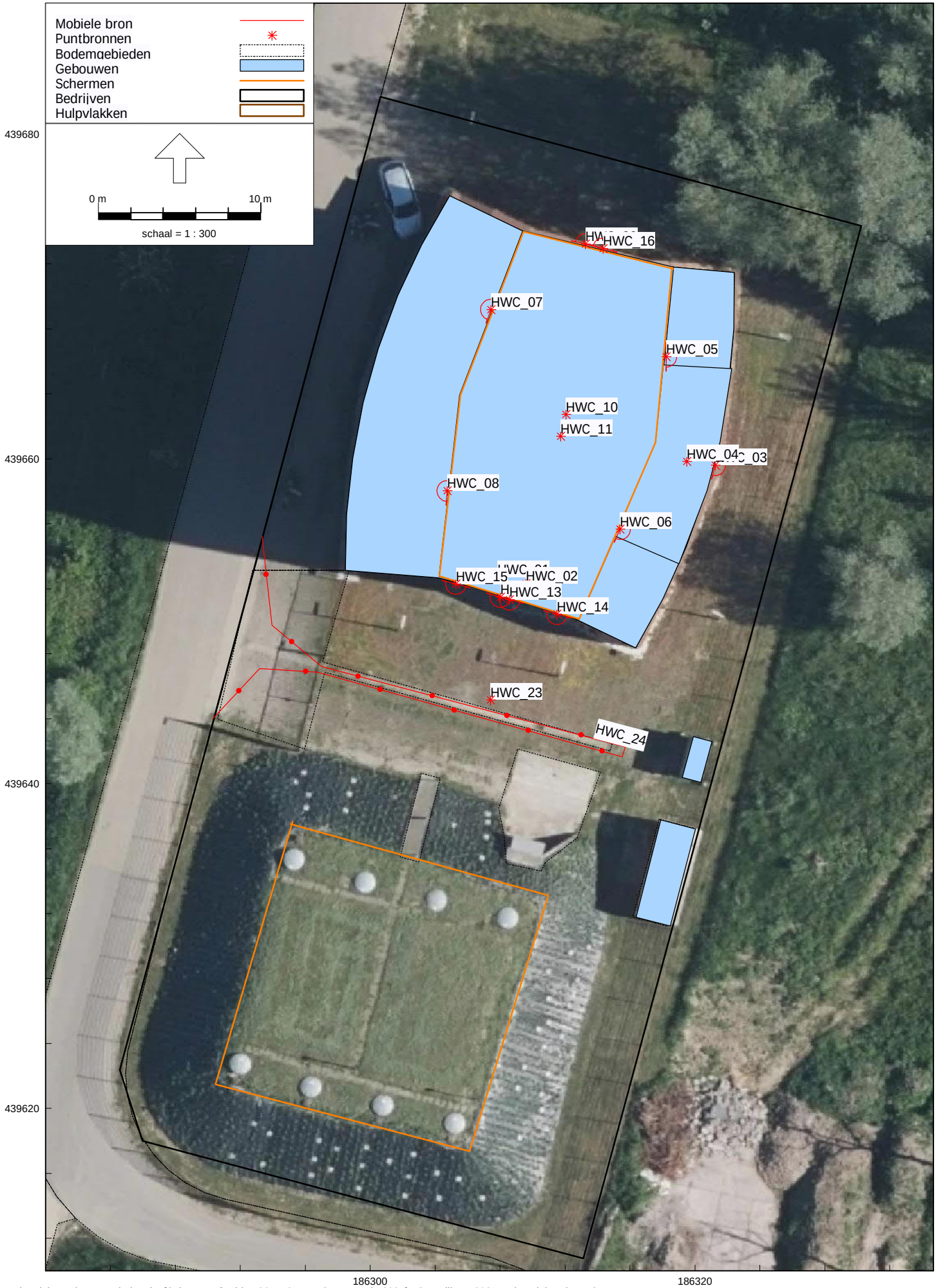
Mobiele bron
Puntbronnen
Bodemgebieden
Gebouwen
Schermen
Bedrijven
Hulpvlakken
0 m
10 m
schaal = 1 : 300
HWC_16
HWC_07
HWC_05
HWC_10
HWC_11
HWC_04
HWC_03
HWC_08
HWC_06
HWC_15
HWC_02
HWC_13
HWC_14
HWC_23
HWC_24
439680
439660
439640
439620
186300
186320

Model: RBS LAr,LT okt 2021
Groep: HWC Marasingel 151
Lijst van Puntbronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - HMRI, industrie

Naam	Omschr.	X	Y	Maaiveld	Hoogte	Hdef.	Richt.	Hoek	Lwr 31	Lwr 63	Lwr 125	Lwr 250	Lwr 500	Lwr 1k	Lwr 2k	Lwr 4k	Lwr 8k	Lwr Totaal	Cb(D)	Cb(A)	Cb(N)	GeenRefl.
HWC_01	Schoorsteen 1 hwc	186307,84	439652,73	28,17	2,45	Relatief aan onderliggend item	0,00	360,00	58,60	58,50	68,30	68,90	73,30	74,80	73,30	68,50	61,90	79,89	0,00	0,00	3,00	Nee
HWC_02	Schoorsteen 2 hwc	186309,61	439652,31	28,17	2,45	Relatief aan onderliggend item	0,00	360,00	58,60	58,50	68,30	68,90	73,30	74,80	73,30	68,50	61,90	79,89	0,00	0,00	3,00	Nee
HWC_03	O-gevel pompenruimte hwc	186321,26	439659,61	8,87	3,80	Relatief	105,00	180,00	25,00	49,00	47,00	42,00	43,00	45,00	40,00	29,00	20,00	53,18	0,00	0,00	3,00	Ja
HWC_04	Dak pompenruimte hwc	186319,49	439659,83	14,58	0,10	Relatief aan onderliggend item	0,00	360,00	25,00	49,00	47,00	42,00	43,00	45,00	40,00	29,00	20,00	53,18	0,00	0,00	3,00	Nee
HWC_05	O-gevel ketelhuis hwc	186318,24	439666,29	8,88	15,50	Relatief	90,00	180,00	25,00	54,00	51,00	47,00	47,00	45,00	41,00	34,00	26,00	57,20	0,00	0,00	3,00	Ja
HWC_06	O-gevel ketelhuis hwc	186315,40	439655,66	8,84	15,50	Relatief	115,00	180,00	25,00	54,00	51,00	47,00	47,00	45,00	41,00	34,00	26,00	57,20	0,00	0,00	3,00	Ja
HWC_07	W-gevel ketelhuis hwc	186307,43	439669,19	8,87	15,50	Relatief	290,00	180,00	25,00	54,00	51,00	47,00	47,00	45,00	41,00	34,00	26,00	57,20	0,00	0,00	3,00	Ja
HWC_08	W-gevel ketelhuis hwc	186304,74	439658,02	8,83	15,50	Relatief	275,00	180,00	25,00	54,00	51,00	47,00	47,00	45,00	41,00	34,00	26,00	57,20	0,00	0,00	3,00	Ja
HWC_09	N-gevel ketelhuis hwc	186313,25	439673,22	8,89	13,60	Relatief	14,00	180,00	25,00	54,00	51,00	47,00	47,00	45,00	41,00	34,00	26,00	57,20	0,00	0,00	3,00	Ja
HWC_10	Dak ketelhuis hwc	186312,07	439662,73	28,17	0,10	Relatief aan onderliggend item	0,00	360,00	25,00	50,00	47,00	43,00	43,00	41,00	37,00	30,00	22,00	53,20	0,00	0,00	3,00	Nee
HWC_11	Daksparing afdekking hwc	186311,74	439661,39	28,17	0,20	Relatief aan onderliggend item	0,00	360,00	40,00	65,00	63,00	61,00	61,00	58,00	58,00	51,00	39,00	69,58	0,00	0,00	3,00	Nee
HWC_12	Z-gevel glas laag hwc	186308,01	439651,49	8,81	6,80	Relatief	195,00	180,00	30,00	62,00	61,00	63,00	60,00	55,00	56,00	54,00	46,00	68,35	0,00	0,00	3,00	Ja
HWC_13	Z-gevel glas hoog hwc	186308,58	439651,32	8,81	17,00	Relatief	195,00	180,00	30,00	62,00	61,00	63,00	60,00	55,00	56,00	54,00	46,00	68,35	0,00	0,00	3,00	Ja
HWC_14	Z-gevel ventilatie rechts	186311,51	439650,43	8,82	8,40	Relatief	195,00	180,00	46,60	55,70	58,50	58,60	66,80	67,20	66,20	64,20	56,20	72,81	0,00	0,00	3,00	Ja
HWC_15	Z-gevel ventilatie links	186305,28	439652,30	8,81	8,40	Relatief	195,00	180,00	46,60	55,70	58,50	58,60	66,80	67,20	66,20	64,20	56,20	72,81	0,00	0,00	3,00	Ja
HWC_16	Deur N-gevel hwc	186314,35	439672,95	8,89	2,30	Relatief	15,00	180,00	25,00	57,00	54,00	40,00	38,00	44,00	44,00	38,00	30,00	59,17	0,00	0,00	3,00	Ja
HWC_23	Vrachtwagens verhoogd stationair	186307,40	439645,15	8,79	1,00	Relatief	0,00	360,00	68,00	75,00	79,00	84,00	89,00	93,00	91,00	84,00	74,00	96,71	3,01	--	--	Nee

Model: RBS LAr,LT okt 2021
Groep: HWC Marasingel 151
Lijst van Puntbronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - HMRI, industrie

Naam	GeenDemping	Type	Red 31	Red 63	Red 125	Red 250	Red 500	Red 1k	Red 2k	Red 4k	Red 8k	Groep
HWC_01	Nee	Normale puntbron	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	HWC Marasingel 151
HWC_02	Nee	Normale puntbron	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	HWC Marasingel 151
HWC_03	Nee	Normale puntbron	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	HWC Marasingel 151
HWC_04	Nee	Normale puntbron	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	HWC Marasingel 151
HWC_05	Nee	Normale puntbron	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	HWC Marasingel 151
HWC_06	Nee	Normale puntbron	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	HWC Marasingel 151
HWC_07	Nee	Normale puntbron	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	HWC Marasingel 151
HWC_08	Nee	Normale puntbron	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	HWC Marasingel 151
HWC_09	Nee	Normale puntbron	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	HWC Marasingel 151
HWC_10	Nee	Normale puntbron	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	HWC Marasingel 151
HWC_11	Nee	Normale puntbron	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	HWC Marasingel 151
HWC_12	Nee	Normale puntbron	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	HWC Marasingel 151
HWC_13	Nee	Normale puntbron	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	HWC Marasingel 151
HWC_14	Nee	Normale puntbron	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	HWC Marasingel 151
HWC_15	Nee	Normale puntbron	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	HWC Marasingel 151
HWC_16	Nee	Normale puntbron	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	HWC Marasingel 151
HWC_23	Nee	Normale puntbron	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	HWC Marasingel 151

Model: RBS LAr,LT okt 2021
Groep: HWC Marasingel 151
Lijst van Mobiele bron, voor rekenmethode Industrielawaai - HMRI, industrie

Naam	Omschr.	X-1	Y-1	ISO M.	ISO_H	Hdef.	Lengte	Gem.snelheid	Aant.puntbr	Aantal(D)	Aantal(A)	Aantal(N)	Lwr 31	Lwr 63	Lwr 125	Lwr 250	Lwr 500	Lwr 1k	Lwr 2k	Lwr 4k	Lwr 8k	Lwr Totaal	Groep
HWC_24	Vrachtwagens hwc	186293,34	439655,24	--	1,00	Relatief	56,79	10	12	3	--	--	70,00	80,00	84,00	89,00	94,00	98,00	96,00	89,00	79,00	101,71	HWC Marasingel 151

Model: RBS LAr,LT okt 2021
Groep: HWC Marasingel 151
Lijst van Mobiele bron, voor rekenmethode Industrielawaai - HMRI, industrie

Naam	Red 31	Red 63	Red 125	Red 250	Red 500	Red 1k	Red 2k	Red 4k	Red 8k
HWC_24	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Mobiele bron
Puntbronnen
Bodemgebieden
Gebouwen
Schermen
Bedrijven
Hulpvlakken
0 m
10 m
schaal = 1 : 300
439680
439660
439640
439620
HWC_101
186300
186320

Model: RBS LAmax okt 2021
Groep: HWC Marasingel 151
Lijst van Mobiele bron, voor rekenmethode Industrielawaai - HMRI, industrie

Naam	Omschr.	X-1	Y-1	ISO M.	ISO_H	Hdef.	Lengte	Gem.snelheid	Aant.puntbr	Aantal(D)	Aantal(A)	Aantal(N)	Lwr 31	Lwr 63	Lwr 125	Lwr 250	Lwr 500	Lwr 1k	Lwr 2k	Lwr 4k	Lwr 8k	Lwr Totaal
HWC_101	Lmax Vrachtwagens remmen hwc	186293,34	439655,24	--	1,00	Relatief	56,79	10	12	3	--	--	76,00	78,00	82,00	87,00	99,00	103,00	105,00	105,00	102,00	110,32

Model: RBS LAmax okt 2021
Groep: HWC Marasingel 151
Lijst van Mobiele bron, voor rekenmethode Industrielawaai - HMRI, industrie

Naam	Groep	Red 31	Red 63	Red 125	Red 250	Red 500	Red 1k	Red 2k	Red 4k	Red 8k
HWC_101	HWC Marasingel 151	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

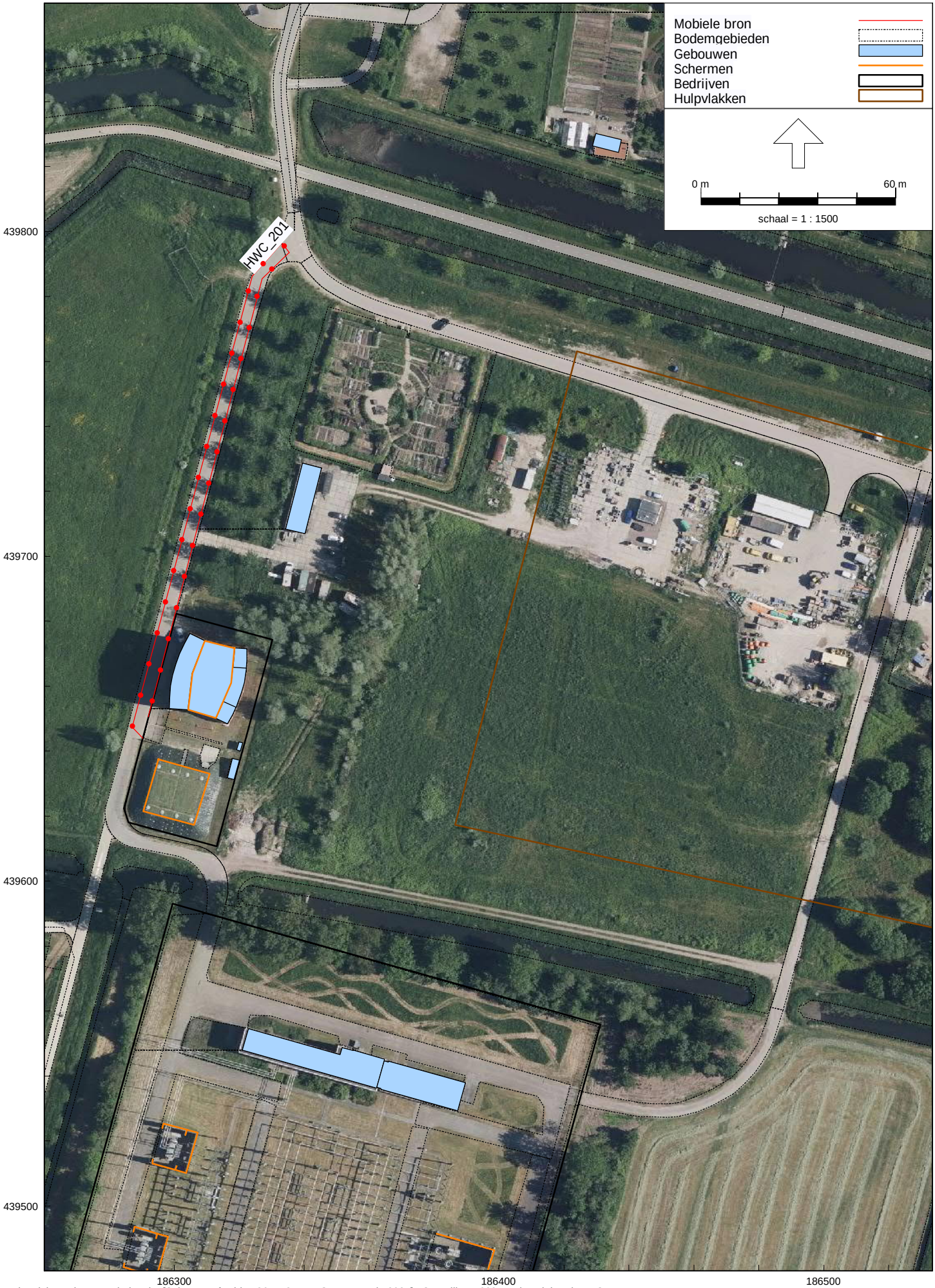
Mobiele bron
Bodemgebieden
Gebouwen
Schermen
Bedrijven
Hulpvlakken
0 m
60 m
schaal = 1 : 1500
HWC_201
439800
439700
439600
439500
186300
186400
186500

Model: RBS IH LAeq okt 2021
Groep: HWC Marasingel 151
Lijst van Mobiele bron, voor rekenmethode Industrielawaai - HMRI, industrie

Naam	Omschr.	X-1	Y-1	ISO M.	ISO_H	Hdef.	Lengte	Gem.snelheid	Aant.puntbr	Aantal(D)	Aantal(A)	Aantal(N)	Lwr 31	Lwr 63	Lwr 125	Lwr 250	Lwr 500	Lwr 1k	Lwr 2k	Lwr 4k	Lwr 8k	Lwr Totaal
HWC_201	IH Vrachtwagens hwc	186292,06	439650,62	--	1,00	Relatief	316,82	35	32	3	--	--	74,00	84,00	88,00	93,00	98,00	102,00	100,00	93,00	83,00	105,71

Model: RBS IH LAeq okt 2021
Groep: HWC Marasingel 151
Lijst van Mobiele bron, voor rekenmethode Industrielawaai - HMRI, industrie

Naam	Groep	Red 31	Red 63	Red 125	Red 250	Red 500	Red 1k	Red 2k	Red 4k	Red 8k
HWC_201	HWC Marasingel 151	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

II2 GECONCENTREERDE BRON

Onderdeel	:	HWC
Bronnaam	:	Schoorsteen ketel op 5,1 MW
MeetDatum	:	12-10-2021
Meetduur	:	: :
Type geluid	:	Continu
Temperatuur [°C]	:	--
Windsnelheid [m/s]	:	--
Hoek windricht [°]	:	--
RV [%]	:	--
Alu conform	:	HMRI-II.8
Bronhoogte [m]	:	1,80
Meetafstand [m]	:	3,00
Meethoogte [m]	:	3,00

Frequentie [Hz]	:	31.5	63	125	250	500	1000	2000	4000	8000	dB(A)
Lp [dB(A)]	:	34,7	34,6	40,4	38,0	45,4	46,9	45,4	41,8	34,0	52,0
Achtergr [dB(A)]	:	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
DGeo [dB]	:	20,5	20,5	20,5	20,5	20,5	20,5	20,5	20,5	20,5	
DAlu*R [dB]	:	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
DBodem [dB]	:	6,0	6,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	
Lw [dB(A)]	:	49,2	49,1	58,9	56,5	63,9	65,4	63,9	60,3	52,5	70,5

II3 GELUIDSAFSTRALENDE WAND

Onderdeel	:	HWC
Bronnaam	:	Z-gevel ventilatie rechts
MeetDatum	:	12-10-2021
Meetduur	:	: :
Type geluid	:	Continu
Temperatuur [°C]	:	--
Windsnelheid [m/s]	:	--
Hoek windricht [°]	:	--
RV [%]	:	--
Opp. meetvlak [m²]	:	8,00
Meetafstand [m]	:	0,10

Meetpunt	31.5	63	125	250	500	1000	2000	4000	8000	dB(A)
1	37,6	46,7	49,5	49,6	57,8	58,2	57,2	55,2	47,2	63,8
Gem.niv. Lp :	37,6	46,7	49,5	49,6	57,8	58,2	57,2	55,2	47,2	63,8

Achtergr. meetpunt	31.5	63	125	250	500	1000	2000	4000	8000	dB(A)
1*	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
Achtergr :	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Frequentie [Hz]	:	31.5	63	125	250	500	1000	2000	4000	8000	dB(A)
Lp [dB(A)]	:	37,6	46,7	49,5	49,6	57,8	58,2	57,2	55,2	47,2	63,8
Achtergr [dB(A)]	:	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
10log(S) [dB]	:	9,0	9,0	9,0	9,0	9,0	9,0	9,0	9,0	9,0	
Delta Lf [dB]	:	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	
DI [dB]	:	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	
Lw [dB(A)]	:	46,6	55,7	58,5	58,6	66,8	67,2	66,2	64,2	56,2	72,8

Industrielawaai velden 26 en 27 Schuytgraaf Geluidsbronnen RBS LAr,LT OV

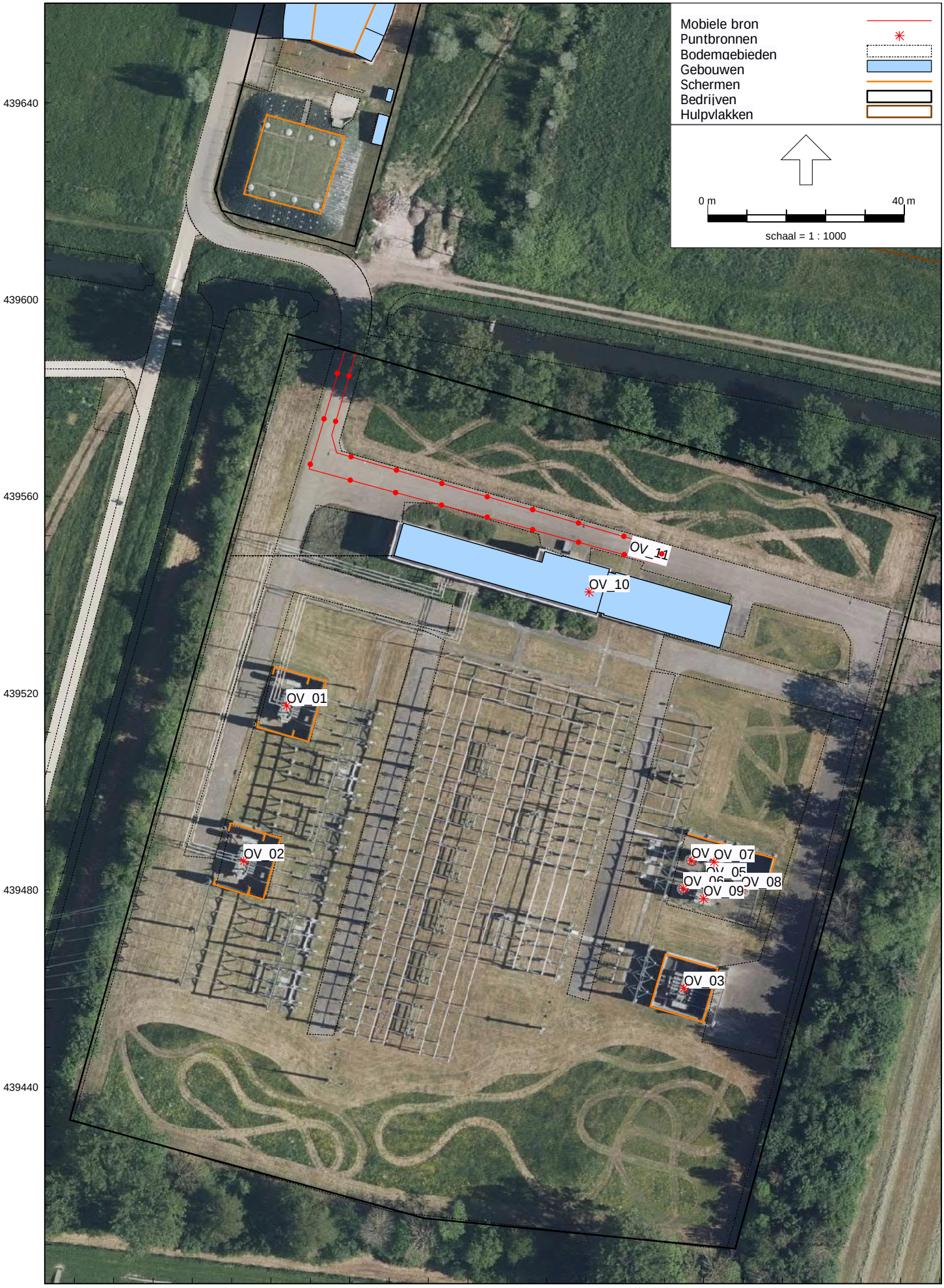

Industrielawaai - HMRI, industrie, [Schuytgraaf velden 26 en 27 - RBS LAr,LT okt 2021] , Geomilieu V2021.1 Licentiehouder: DGMR

Model: RBS LAr,LT okt 2021
Groep: OV-station Marasingel 23
Lijst van Puntbronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - HMRI, industrie

Naam	Omschr.	X	Y	Maaiveld	Hoogte	Hdef.	Richt.	Hoek	Lwr 31	Lwr 63	Lwr 125	Lwr 250	Lwr 500	Lwr 1k	Lwr 2k	Lwr 4k	Lwr 8k	Lwr Totaal	Cb(D)	Cb(A)	Cb(N)	GeenRefl.
OV_01	Trafo 1 [ONAF] Onderverdeelstation	186299,17	439517,41	8,95	2,00	Relatief	0,00	360,00	59,80	69,80	75,70	83,40	87,40	86,80	83,50	79,00	69,90	92,06	0,00	0,00	0,00	Nee
OV_02	Trafo 2 [ONAF] Onderverdeelstation	186290,44	439485,86	9,08	2,00	Relatief	0,00	360,00	59,80	69,80	75,70	83,40	87,40	86,80	83,50	79,00	69,90	92,06	0,00	0,00	0,00	Nee
OV_03	Trafo 3 [ONAN] Onderverdeelstation	186379,96	439460,07	8,94	2,00	Relatief	0,00	360,00	59,80	63,60	79,30	70,40	75,30	66,90	56,60	53,60	51,50	81,43	0,00	0,00	0,00	Nee
OV_04	Smoorspoel 1 Onderverdeelstation	186381,50	439485,99	8,84	2,50	Relatief	0,00	360,00	59,80	63,00	80,30	68,00	69,70	65,00	63,30	59,20	52,80	81,21	0,00	0,00	0,00	Nee
OV_05	Smoorspoel 2 Onderverdeelstation	186384,49	439482,07	8,85	2,50	Relatief	0,00	360,00	59,80	63,00	80,30	68,00	69,70	65,00	63,30	59,20	52,80	81,21	0,00	0,00	0,00	Nee
OV_06	Smoorspoel 3 Onderverdeelstation	186379,88	439480,26	8,87	2,50	Relatief	0,00	360,00	59,80	63,00	80,30	68,00	69,70	65,00	63,30	59,20	52,80	81,21	0,00	0,00	0,00	Nee
OV_07	Condensator 1 Onderverdeelstation	186386,04	439485,68	8,83	2,50	Relatief	0,00	360,00	59,80	63,00	80,30	68,00	69,70	65,00	63,30	59,20	52,80	81,21	0,00	0,00	0,00	Nee
OV_08	Condensator 2 Onderverdeelstation	186391,59	439480,14	8,84	2,50	Relatief	0,00	360,00	59,80	63,00	80,30	68,00	69,70	65,00	63,30	59,20	52,80	81,21	0,00	0,00	0,00	Nee
OV_09	Condensator 3 Onderverdeelstation	186383,93	439478,21	8,87	2,50	Relatief	0,00	360,00	59,80	63,00	80,30	68,00	69,70	65,00	63,30	59,20	52,80	81,21	0,00	0,00	0,00	Nee
OV_10	Koelunit Onderverdeelstation	186360,67	439540,54	17,00	0,50	Relatief aan onderliggend item	0,00	360,00	54,00	59,00	69,00	74,00	74,00	69,00	64,00	59,00	54,00	78,50	0,00	6,02	6,02	Nee

Model: RBS LAr,LT okt 2021
Groep: OV-station Marasingel 23
Lijst van Puntbronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - HMRI, industrie

Naam	GeenDemping	Type	Red 31	Red 63	Red 125	Red 250	Red 500	Red 1k	Red 2k	Red 4k	Red 8k	Groep
OV_01	Nee	Normale puntbron	-5,00	-5,00	-5,00	-5,00	-5,00	-5,00	-5,00	-5,00	-5,00	OV-station Marasingel 23
OV_02	Nee	Normale puntbron	-5,00	-5,00	-5,00	-5,00	-5,00	-5,00	-5,00	-5,00	-5,00	OV-station Marasingel 23
OV_03	Nee	Normale puntbron	-5,00	-5,00	-5,00	-5,00	-5,00	-5,00	-5,00	-5,00	-5,00	OV-station Marasingel 23
OV_04	Nee	Normale puntbron	-5,00	-5,00	-5,00	-5,00	-5,00	-5,00	-5,00	-5,00	-5,00	OV-station Marasingel 23
OV_05	Nee	Normale puntbron	-5,00	-5,00	-5,00	-5,00	-5,00	-5,00	-5,00	-5,00	-5,00	OV-station Marasingel 23
OV_06	Nee	Normale puntbron	-5,00	-5,00	-5,00	-5,00	-5,00	-5,00	-5,00	-5,00	-5,00	OV-station Marasingel 23
OV_07	Nee	Normale puntbron	-5,00	-5,00	-5,00	-5,00	-5,00	-5,00	-5,00	-5,00	-5,00	OV-station Marasingel 23
OV_08	Nee	Normale puntbron	-5,00	-5,00	-5,00	-5,00	-5,00	-5,00	-5,00	-5,00	-5,00	OV-station Marasingel 23
OV_09	Nee	Normale puntbron	-5,00	-5,00	-5,00	-5,00	-5,00	-5,00	-5,00	-5,00	-5,00	OV-station Marasingel 23
OV_10	Nee	Normale puntbron	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	OV-station Marasingel 23

Model: RBS LAr,LT okt 2021
Groep: OV-station Marasingel 23
Lijst van Mobiele bron, voor rekenmethode Industrielawaai - HMRI, industrie

Naam	Omschr.	X-1	Y-1	ISO M.	ISO_H	Hdef.	Lengte	Gem.snelheid	Aant.puntbr	Aantal(D)	Aantal(A)	Aantal(N)	Lwr 31	Lwr 63	Lwr 125	Lwr 250	Lwr 500	Lwr 1k	Lwr 2k	Lwr 4k	Lwr 8k	Lwr Totaal	Groep
OV_11	Personenwagens	186310,93	439589,55	--	0,75	Relatief	192,48	5	20	8	--	--	62,00	72,00	77,00	80,00	81,00	84,00	82,00	80,00	71,00	89,12	OV-station Marasingel 23

Model: RBS LAr,LT okt 2021
Groep: OV-station Marasingel 23
Lijst van Mobiele bron, voor rekenmethode Industrielawaai - HMRI, industrie

Naam	Red 31	Red 63	Red 125	Red 250	Red 500	Red 1k	Red 2k	Red 4k	Red 8k
OV_11	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Industrielawaai velden 26 en 27 Schuytgraaf

Geluidsbronnen RBS LAmax OV

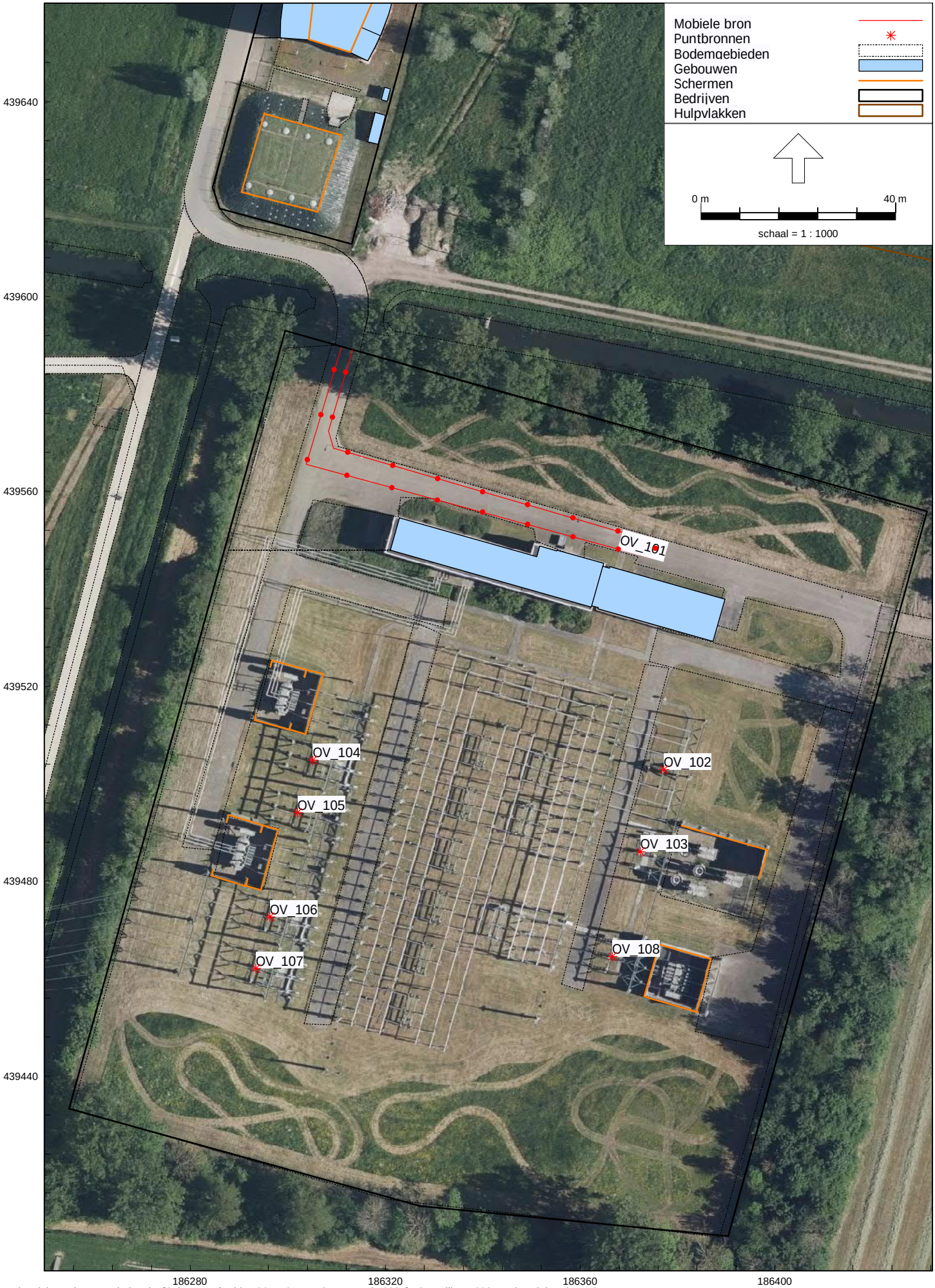

Industrielawaai - HMRI, industrie, [Schuytgraaf velden 26 en 27 - RBS LAmax okt 2021] , Geomilieu V2021.1 Licentiehouder: DGMR

Model: RBS LAmax okt 2021
Groep: OV-station Marasingel 23
Lijst van Puntbronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - HMRI, industrie

Naam	Omschr.	X	Y	Maaiveld	Hoogte	Hdef.	Richt.	Hoek	Lwr 31	Lwr 63	Lwr 125	Lwr 250	Lwr 500	Lwr 1k	Lwr 2k	Lwr 4k	Lwr 8k	Lwr Totaal	Cb(D)	Cb(A)	Cb(N)	GeenRefl.	GeenDemping	Type
OV_102	Schakelen vermogensschakelaar	186377,21	439502,92	<-->	5,00	Relatief	0,00	360,00	70,00	80,00	93,00	102,00	108,00	113,00	116,00	117,00	109,00	121,00	0,00	0,00	0,00	Nee	Nee	Normale puntbron
OV_103	Schakelen vermogensschakelaar	186372,40	439486,01	<-->	5,00	Relatief	0,00	360,00	70,00	80,00	93,00	102,00	108,00	113,00	116,00	117,00	109,00	121,00	0,00	0,00	0,00	Nee	Nee	Normale puntbron
OV_104	Schakelen vermogensschakelaar	186305,09	439504,85	<-->	5,00	Relatief	0,00	360,00	70,00	80,00	93,00	102,00	108,00	113,00	116,00	117,00	109,00	121,00	0,00	0,00	0,00	Nee	Nee	Normale puntbron
OV_105	Schakelen vermogensschakelaar	186301,98	439494,04	<-->	5,00	Relatief	0,00	360,00	70,00	80,00	93,00	102,00	108,00	113,00	116,00	117,00	109,00	121,00	0,00	0,00	0,00	Nee	Nee	Normale puntbron
OV_106	Schakelen vermogensschakelaar	186296,31	439472,64	<-->	5,00	Relatief	0,00	360,00	70,00	80,00	93,00	102,00	108,00	113,00	116,00	117,00	109,00	121,00	0,00	0,00	0,00	Nee	Nee	Normale puntbron
OV_107	Schakelen vermogensschakelaar	186293,42	439462,04	<-->	5,00	Relatief	0,00	360,00	70,00	80,00	93,00	102,00	108,00	113,00	116,00	117,00	109,00	121,00	0,00	0,00	0,00	Nee	Nee	Normale puntbron
OV_108	Schakelen vermogensschakelaar	186366,62	439464,50	<-->	5,00	Relatief	0,00	360,00	70,00	80,00	93,00	102,00	108,00	113,00	116,00	117,00	109,00	121,00	0,00	0,00	0,00	Nee	Nee	Normale puntbron

Model: RBS LAmax okt 2021
Groep: OV-station Marasingel 23
Lijst van Puntbronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - HMRI, industrie

Naam	Red 31	Red 63	Red 125	Red 250	Red 500	Red 1k	Red 2k	Red 4k	Red 8k	Groep
OV_102	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	OV-station Marasingel 23
OV_103	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	OV-station Marasingel 23
OV_104	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	OV-station Marasingel 23
OV_105	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	OV-station Marasingel 23
OV_106	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	OV-station Marasingel 23
OV_107	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	OV-station Marasingel 23
OV_108	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	OV-station Marasingel 23

Model: RBS LAmax okt 2021
Groep: OV-station Marasingel 23
Lijst van Mobiele bron, voor rekenmethode Industrielawaai - HMRI, industrie

Naam	Omschr.	X-1	Y-1	ISO M.	ISO_H	Hdef.	Lengte	Gem.snelheid	Aant.puntbr	Aantal(D)	Aantal(A)	Aantal(N)	Lwr 31	Lwr 63	Lwr 125	Lwr 250	Lwr 500	Lwr 1k	Lwr 2k	Lwr 4k	Lwr 8k	Lwr Totaal
OV_101	Personenwagens	186310,93	439589,55	--	0,75	Relatief	192,48	5	20	8	--	--	70,00	80,00	85,00	88,00	89,00	92,00	90,00	88,00	79,00	97,12

Model: RBS LAmax okt 2021
Groep: OV-station Marasingel 23
Lijst van Mobiele bron, voor rekenmethode Industrielawaai - HMRI, industrie

Naam	Groep	Red 31	Red 63	Red 125	Red 250	Red 500	Red 1k	Red 2k	Red 4k	Red 8k
OV_101	OV-station Marasingel 23	-8,00	-8,00	-8,00	-8,00	-8,00	-8,00	-8,00	-8,00	-8,00

Industrielawaai velden 26 en 27 Schuytgraaf Geluidsronnen RBS IH OV

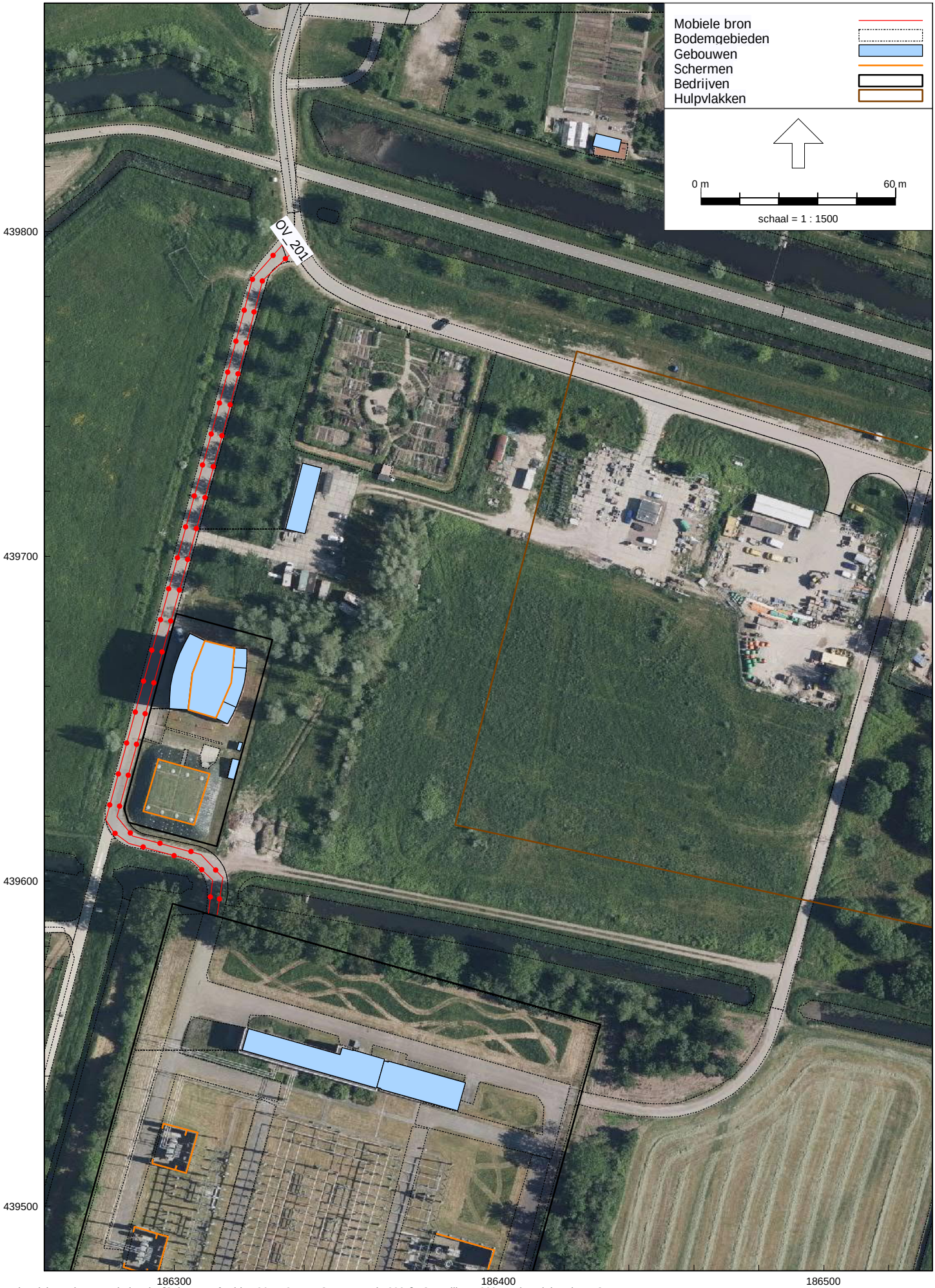

Industrielawaai - HMRI, industrie, [Schuytgraaf velden 26 en 27 - RBS IH LAeq okt 2021] , Geomilieu V2021.1 Licentiehouder: DGMR

Model: RBS IH LAeq okt 2021
Groep: OV-station Marasingel 23
Lijst van Mobiele bron, voor rekenmethode Industrielawaai - HMRI, industrie

Naam	Omschr.	X-1	Y-1	ISO M.	ISO_H	Hdef.	Lengte	Gem.snelheid	Aant.puntbr	Aantal(D)	Aantal(A)	Aantal(N)	Lwr 31	Lwr 63	Lwr 125	Lwr 250	Lwr 500	Lwr 1k	Lwr 2k	Lwr 4k	Lwr 8k	Lwr Totaal
OV_201	IH Personenwagens ov	186313,16	439589,58	--	0,75	Relatief	473,16	35	48	8	--	--	65,00	75,00	80,00	83,00	84,00	87,00	85,00	83,00	74,00	92,12

Model: RBS IH LAeq okt 2021
Groep: OV-station Marasingel 23
Lijst van Mobiele bron, voor rekenmethode Industrielawaai - HMRI, industrie

Naam	Groep	Red 31	Red 63	Red 125	Red 250	Red 500	Red 1k	Red 2k	Red 4k	Red 8k
OV_201	OV-station Marasingel 23	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

II2 GECONCENTREERDE BRON

Onderdeel	:	OV
Bronnaam	:	Trafo 2 zonder koelventilatoren [ONAN]
MeetDatum	:	13-10-2021
Meetduur	:	: :
Type geluid	:	Continu
Temperatuur [°C]	:	--
Windsnelheid [m/s]	:	--
Hoek windricht [°]	:	--
RV [%]	:	--
Alu conform	:	HMRI-II.8
Bronhoogte [m]	:	2,00
Meetafstand [m]	:	20,00
Meethoogte [m]	:	3,00

Frequentie [Hz]	:	31.5	63	125	250	500	1000	2000	4000	8000	dB(A)
Lp [dB(A)]	:	17,7	28,0	32,7	40,5	43,1	41,6	36,1	31,8	21,8	47,4
Achtergr [dB(A)]	:	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
DGeo [dB]	:	37,0	37,0	37,0	37,0	37,0	37,0	37,0	37,0	37,0	
DAlu*R [dB]	:	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,4	1,3	
DBodem [dB]	:	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Lw [dB(A)]	:	54,7	65,0	69,7	77,5	80,1	78,7	73,2	69,2	60,2	84,4

II2 GECONCENTREERDE BRON

Onderdeel	:	OV
Bronnaam	:	Trafo 2 met koelventilatoren [ONAF]
MeetDatum	:	13-10-2021
Meetduur	:	: :
Type geluid	:	Continu
Temperatuur [°C]	:	--
Windsnelheid [m/s]	:	--
Hoek windricht [°]	:	--
RV [%]	:	--
Alu conform	:	HMRI-II.8
Bronhoogte [m]	:	2,00
Meetafstand [m]	:	20,00
Meethoogte [m]	:	3,00

Frequentie [Hz]	:	31.5	63	125	250	500	1000	2000	4000	8000	dB(A)
Lp [dB(A)]	:	17,9	27,8	33,7	41,4	45,4	44,7	41,4	36,6	26,5	50,0
Achtergr [dB(A)]	:	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
DGeo [dB]	:	37,0	37,0	37,0	37,0	37,0	37,0	37,0	37,0	37,0	
DAlu*R [dB]	:	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,4	1,3	
DBodem [dB]	:	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Lw [dB(A)]	:	54,9	64,8	70,7	78,4	82,4	81,8	78,5	74,0	64,9	87,1

II2 GECONCENTREERDE BRON

Onderdeel	:	OV
Bronnaam	:	3 smoorspoelen en 3 condensatoren
MeetDatum	:	13-10-2021
Meetduur	:	: :
Type geluid	:	Continu
Temperatuur [°C]	:	--
Windsnelheid [m/s]	:	--
Hoek windricht [°]	:	--
RV [%]	:	--
Alu conform	:	HMRI-II.8
Bronhoogte [m]	:	2,50
Meetafstand [m]	:	27,00
Meethoogte [m]	:	3,00

Frequentie [Hz]	:	31.5	63	125	250	500	1000	2000	4000	8000	dB(A)
Lp [dB(A)]	:	18,7	29,5	43,5	32,6	36,4	35,1	31,0	28,9	19,8	45,4
Achtergr [dB(A)]	:	17,7	26,8	29,4	27,1	33,9	34,7	29,2	28,9	18,4	39,5
DGeo [dB]	:	39,6	39,6	39,6	39,6	39,6	39,6	39,6	39,6	39,6	
DAlu*R [dB]	:	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,2	0,5	1,8	
DBodem [dB]	:	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Lw [dB(A)]	:	51,5	65,8	83,0	70,8	72,5	67,8	66,1	62,0	55,6	83,9

II3 GELUIDSAFSTRALENDE WAND

Onderdeel : OV
Bronnaam : Trafo 3 [ONAN]
MeetDatum : 13-10-2021
Meetduur : : :
Type geluid : Continu
Temperatuur [°C] : --
Windsnelheid [m/s] : --
Hoek windricht [°] : --
RV [%] : --
Opp. meetvlak [m²] : 121,00
Meetafstand [m] : 0,10

Meetpunt	31.5	63	125	250	500	1000	2000	4000	8000	dB(A)
1	15,0	37,8	53,5	44,6	49,5	41,1	30,8	27,8	25,7	55,6
Gem.niv. Lp :	15,0	37,8	53,5	44,6	49,5	41,1	30,8	27,8	25,7	55,6

Achtergr. meetpunt	31.5	63	125	250	500	1000	2000	4000	8000	dB(A)
1*	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
Achtergr :	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Frequentie [Hz] :	31.5	63	125	250	500	1000	2000	4000	8000	dB(A)
Lp [dB(A)] :	15,0	37,8	53,5	44,6	49,5	41,1	30,8	27,8	25,7	55,6
Achtergr [dB(A)] :	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
10log(S) [dB] :	20,8	20,8	20,8	20,8	20,8	20,8	20,8	20,8	20,8	
Delta Lf [dB] :	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
DI [dB] :	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Lw [dB(A)] :	35,8	58,6	74,3	65,4	70,3	61,9	51,6	48,6	46,5	76,4

Bijlage 2

Titel Invoergegevens objecten

k:\doc\m\2021\095500\m202109550r001.docx 20-10-2021

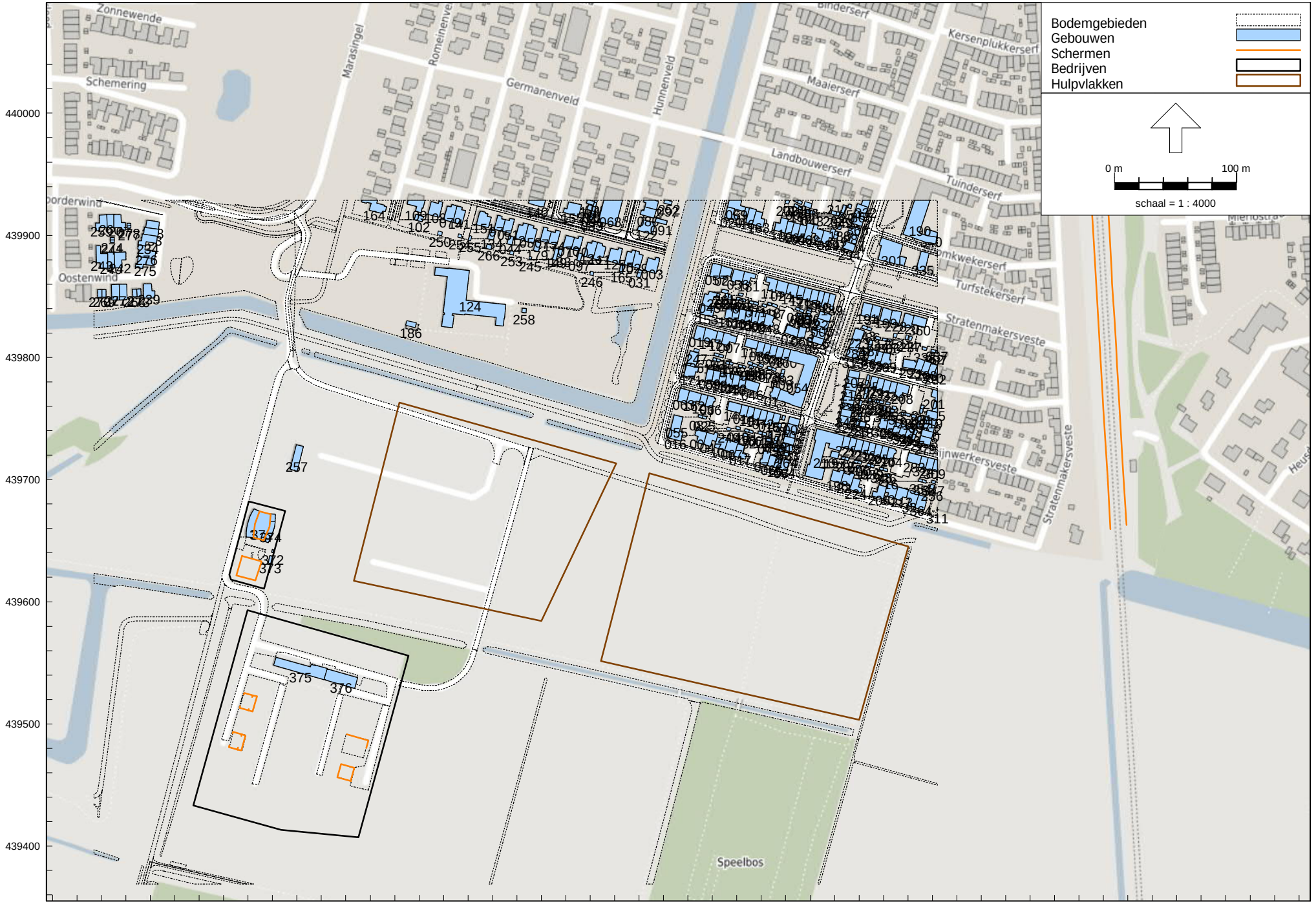

Industrielawaai - HMRI, industrie, [Schuytgraaf velden 26 en 27 - RBS LAr,LT okt 2021] , Geomilieu V2021.1 Licentiehouder: DGMR

M.2021.0955.00.R001
Industrielawaai velden 26 en 27 Schuytgraaf
Bijlage 2.1
Gebouwen

Industrielawaai velden 26 en 27 Schuytgraaf Gebouwen, detail

Model: RBS LAr,LT okt 2021
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Gebouwen, voor rekenmethode Industrielawaai - HMRI, industrie

Naam	Omschr.	X-1	Y-1	Maaiveld	Hoogte	Hdef.	Refl. 31	Refl. 63	Refl. 125	Refl. 250	Refl. 500	Refl. 1k	Refl. 2k	Refl. 4k	Refl. 8k	Cp	Groep
001	0202100000202292	186675,51	439738,53	9,57	9,88	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
002	0202100000253918	186750,37	439743,92	9,25	12,80	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
003	0202100000251168	186636,84	439881,16	8,99	10,95	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
004	0202100000253919	186750,37	439743,92	9,25	12,96	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
005	0202100000256395	186775,67	439829,13	9,48	10,15	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
006	0202100000256396	186718,45	439836,88	9,72	8,88	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
007	0202100000251164	186687,41	439811,30	9,76	9,80	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
008	0202100000247544	186750,96	439924,30	9,14	3,43	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
009	0202100000247628	186738,36	439786,33	9,45	3,30	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
010	0202100000247641	186585,35	439926,64	9,18	2,99	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
011	0202100000247738	186683,21	439797,00	9,75	3,29	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
012	0202100000248587	186584,44	439923,13	9,19	2,48	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
013	0202100000257019	186735,87	439773,94	9,41	9,96	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
014	0202100000259991	186709,71	439760,08	9,49	10,10	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
015	0202100000260056	186730,61	439754,69	9,37	10,03	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
016	0202100000260057	186645,53	439740,72	9,74	10,22	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
017	0202100000260058	186700,90	439729,07	9,42	11,02	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
018	0202100000260059	186747,68	439733,46	9,22	13,19	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
019	0202100000259525	186674,57	439824,23	9,78	10,16	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
020	0202100000257698	186698,11	439921,61	8,95	10,19	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
021	0202100000257846	186733,55	439809,09	9,55	9,61	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
022	0202100000258581	186750,97	439823,16	9,52	7,33	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
023	0202100000258583	186685,39	439865,47	9,78	8,51	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
024	0202100000259334	186742,14	439861,00	9,68	9,78	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
025	0202100000243359	186671,63	439750,29	9,64	2,95	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
026	0202100000244370	186772,70	439819,17	9,45	11,32	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
027	0202100000244371	186723,80	439835,99	9,70	8,76	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
028	0202100000244564	186746,90	439910,34	9,23	9,82	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
029	0202100000244569	186614,10	439874,41	9,02	11,35	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
030	0202100000243358	186733,75	439723,36	9,24	6,04	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
031	0202100000242926	186622,52	439871,08	8,92	3,75	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
032	0202100000243350	186760,35	439835,66	9,52	2,98	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
033	0202100000243351	186751,16	439838,00	9,58	2,99	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
034	0202100000243352	186703,18	439846,37	9,74	3,25	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
035	0202100000243357	186732,77	439731,72	9,27	3,07	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
036	0202100000244570	186674,22	439760,39	9,66	9,38	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
037	0202100000247027	186751,94	439839,99	9,58	3,00	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
038	0202100000247185	186734,27	439725,39	9,24	3,01	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
039	0202100000247186	186732,77	439731,72	9,27	2,97	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
040	0202100000247187	186702,98	439742,72	9,46	3,01	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
041	0202100000247188	186685,58	439802,65	9,76	3,18	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
042	0202100000246882	186749,02	439738,69	9,23	12,05	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
043	0202100000245742	186759,91	439917,80	9,26	3,38	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
044	0202100000246350	186517,49	439898,53	9,67	3,90	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
045	0202100000246803	186678,90	439841,65	9,78	10,17	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
046	0202100000246804	186706,37	439774,87	9,56	7,13	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
047	0202100000246881	186683,92	439734,89	9,52	10,92	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
048	0202100000272529	186722,04	439826,97	9,68	10,02	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
049	0202100000273127	186757,14	439907,67	9,33	9,88	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
050	0202100000273132	186526,16	439895,52	9,78	13,33	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
051	0202100000273133	186508,21	439903,38	9,61	10,10	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
052	0202100000273134	186702,86	439785,11	9,61	8,19	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
053	0202100000272528	186771,24	439814,75	9,44	11,60	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
054	0202100000266982	186732,71	439766,24	9,40	17,65	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
055	0202100000267067	186653,01	439739,67	9,69	9,96	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
056	0202100000270034	186706,34	439870,29	9,75	10,19	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
057	0202100000271107	186687,77	439875,43	9,78	10,15	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
058	0202100000272527	186772,05	439853,57	9,55	11,35	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
059	0202100000273135	186681,42	439789,45	9,73	8,61	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
060	0202100000276885	186749,27	439816,62	9,51	8,84	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
061	0202100000276886	186707,82	439838,64	9,73	8,78	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen

Model: RBS LAr,LT okt 2021
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Gebouwen, voor rekenmethode Industrielawaai - HMRI, industrie

Naam	Omschr.	X-1	Y-1	Maaiveld	Hoogte	Hdef.	Refl. 31	Refl. 63	Refl. 125	Refl. 250	Refl. 500	Refl. 1k	Refl. 2k	Refl. 4k	Refl. 8k	Cp	Groep
062	0202100000277523	186763,05	439908,72	9,36	10,01	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
063	0202100000277527	186661,27	439772,88	9,77	10,69	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
064	0202100000277598	186735,26	439708,67	9,17	13,04	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
065	0202100000276827	186752,12	439908,98	9,28	10,05	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
066	0202100000275381	186727,43	439720,01	9,25	13,04	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
067	0202100000275382	186700,90	439729,07	9,42	10,18	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
068	0202100000276201	186606,40	439928,59	8,96	9,99	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
069	0202100000276202	186707,19	439923,03	9,08	8,90	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
070	0202100000276826	186566,96	439898,21	9,46	9,90	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
071	0202100000262214	186713,65	439843,56	9,73	3,36	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
072	0202100000263430	186725,38	439756,04	9,40	10,11	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
073	0202100000264448	186728,85	439791,73	9,51	3,26	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
074	0202100000264612	186728,11	439732,97	9,30	3,04	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
075	0202100000264613	186720,97	439738,87	9,35	3,05	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
076	0202100000262213	186760,88	439837,60	9,53	3,06	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
077	0202100000260060	186727,43	439720,01	9,25	10,50	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
078	0202100000261366	186510,63	439912,76	9,56	10,20	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
079	0202100000261382	186471,09	439924,05	9,53	13,29	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
080	0202100000261383	186634,07	439921,00	8,65	10,07	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
081	0202100000261778	186705,25	439852,06	9,74	3,02	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
082	0202100000264614	186672,15	439752,29	9,64	3,08	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
083	0202100000265736	186582,68	439916,32	9,21	2,54	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
084	0202100000235222	186780,61	439903,50	9,52	9,31	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
085	0202100000266621	186693,09	439852,05	9,76	2,99	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
086	0202100000266980	186723,10	439811,81	9,62	9,99	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
087	0202100000266981	186738,79	439807,73	9,52	9,99	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
088	0202100000265319	186686,78	439788,37	9,70	8,51	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
089	0202100000264615	186704,66	439793,58	9,64	3,20	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
090	0202100000264616	186713,91	439792,51	9,59	3,26	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
091	0202100000264662	186642,90	439911,81	8,52	3,82	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
092	0202100000264663	186647,03	439927,68	8,52	3,89	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
093	0202100000265098	186738,36	439786,33	9,45	3,26	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
094	0202100000209429	186739,90	439752,06	9,31	3,12	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
095	0202100000209566	186704,12	439791,49	9,63	3,21	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
096	0202100000210029	186583,53	439919,61	9,20	2,49	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
097	0202100000210401	186573,54	439884,82	9,43	3,88	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
098	0202100000210483	186585,35	439926,64	9,18	2,79	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
099	0202100000209425	186754,12	439835,18	9,55	2,27	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
100	0202100000208971	186694,21	439796,33	9,70	3,33	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
101	0202100000209014	186583,51	439927,62	9,20	3,87	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
102	0202100000209028	186443,59	439915,54	9,58	4,44	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
103	0202100000209334	186749,58	439926,72	9,11	3,39	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
104	0202100000209335	186710,43	439922,23	9,08	9,83	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
105	0202100000215733	186693,04	439733,78	9,47	10,29	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
106	0202100000218672	186676,44	439768,93	9,68	10,14	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
107	0202100000218673	186714,93	439758,73	9,46	10,06	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
108	0202100000220425	186459,40	439927,10	9,52	10,77	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
109	0202100000220426	186444,89	439928,59	9,51	8,90	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
110	0202100000221284	186717,88	439813,17	9,65	7,69	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
111	0202100000218671	186582,53	439880,95	9,31	12,67	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
112	0202100000215736	186697,50	439786,20	9,64	8,46	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
113	0202100000217971	186761,88	439855,87	9,59	10,17	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
114	0202100000217972	186733,85	439863,16	9,70	10,73	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
115	0202100000217973	186702,49	439839,52	9,74	9,90	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
116	0202100000218664	186741,88	439911,65	9,21	11,77	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
117	0202100000204827	186733,41	439842,66	9,68	3,21	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
118	0202100000204828	186728,81	439844,32	9,70	2,94	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
119	0202100000204829	186724,64	439843,10	9,71	3,18	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
120	0202100000204830	186703,77	439848,48	9,74	3,25	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
121	0202100000205260	186720,44	439736,83	9,35	3,09	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
122	0202100000204422	186633,25	439910,17	8,63	11,39	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen

Model: RBS LAr,LT okt 2021
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Gebouwen, voor rekenmethode Industrielawaai - HMRI, industrie

Naam	Omschr.	X-1	Y-1	Maaiveld	Hoogte	Hdef.	Refl. 31	Refl. 63	Refl. 125	Refl. 250	Refl. 500	Refl. 1k	Refl. 2k	Refl. 4k	Refl. 8k	Cp	Groep
123	02021000002202293	186746,33	439728,23	9,20	13,00	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
124	02021000002203493	186453,27	439873,99	10,36	10,20	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
125	02021000002204417	186606,34	439889,02	9,29	10,11	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
126	02021000002204418	186585,99	439894,30	9,40	12,81	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
127	02021000002204421	186529,64	439908,89	9,57	13,09	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
128	02021000002206342	186756,24	439857,34	9,62	10,03	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
129	02021000002208613	186689,80	439820,27	9,76	8,89	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
130	02021000002208797	186760,88	439837,60	9,53	3,07	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
131	02021000002208968	186710,21	439740,68	9,41	3,02	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
132	02021000002208969	186709,06	439737,14	9,41	3,00	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
133	02021000002208970	186683,76	439799,10	9,76	3,32	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
134	02021000002208232	186502,72	439903,39	9,61	3,86	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
135	02021000002206524	186692,14	439787,28	9,67	8,53	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
136	02021000002206525	186666,21	439792,13	9,79	10,54	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
137	02021000002207619	186685,02	439800,55	9,76	3,32	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
138	02021000002207620	186728,18	439789,66	9,51	3,25	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
139	02021000002207621	186749,86	439922,07	9,15	3,33	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
140	02021000002235236	186543,57	439928,52	9,51	8,79	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
141	02021000002235237	186467,62	439910,71	9,59	13,09	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
142	02021000002235240	186634,07	439921,00	8,65	10,04	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
143	02021000002235241	186704,28	439761,48	9,52	7,28	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
144	02021000002236831	186720,16	439757,38	9,43	10,20	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
145	02021000002234720	186750,64	439858,79	9,66	9,99	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
146	02021000002228458	186695,82	439850,95	9,76	3,22	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
147	02021000002228781	186684,40	439821,23	9,77	9,15	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
148	02021000002228882	186716,49	439792,10	9,57	3,25	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
149	02021000002229261	186554,49	439888,74	9,60	3,96	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
150	02021000002232089	186713,13	439837,76	9,73	8,79	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
151	02021000002239079	186490,31	439919,99	9,54	9,27	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
152	02021000002240467	186737,63	439717,17	9,19	13,00	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
153	02021000002241647	186678,90	439841,65	9,78	9,59	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
154	02021000002242539	186617,41	439887,22	9,20	10,96	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
155	02021000002242554	186572,74	439924,82	9,31	11,27	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
156	02021000002242925	186714,18	439845,69	9,73	3,41	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
157	02021000002240466	186734,23	439746,22	9,32	9,99	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
158	02021000002239131	186767,68	439854,70	9,56	10,27	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
159	02021000002239334	186728,33	439810,45	9,58	10,04	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
160	02021000002239335	186744,19	439806,38	9,49	12,49	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
161	02021000002239336	186707,83	439782,07	9,58	8,38	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
162	02021000002239988	186671,00	439770,34	9,71	10,31	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
163	02021000002235512	186715,84	439919,99	9,11	11,87	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
164	02021000002235533	186405,89	439928,59	9,32	7,66	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
165	02021000002223876	186609,05	439874,88	9,07	3,90	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
166	02021000002224290	186709,68	439738,66	9,41	2,93	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
167	02021000002225325	186697,16	439840,40	9,75	9,95	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
168	02021000002235511	186771,29	439903,99	9,45	10,02	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
169	02021000002221772	186715,84	439919,99	9,11	10,73	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
170	02021000002221774	186564,52	439888,81	9,54	9,92	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
171	02021000002221849	186666,21	439792,13	9,79	10,19	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
172	02021000002222657	186773,89	439823,84	9,47	11,16	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
173	02021000002223510	186548,15	439903,07	9,58	10,00	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
174	02021000002225488	186545,76	439893,68	9,67	9,85	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
175	02021000002227158	186693,66	439794,24	9,69	3,17	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
176	02021000002227278	186735,61	439742,14	9,30	4,81	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
177	02021000002227279	186735,61	439742,14	9,30	3,02	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
178	02021000002227758	186749,58	439926,72	9,11	3,51	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
179	02021000002228391	186539,49	439893,82	9,78	3,78	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
180	02021000002226950	186760,52	439920,27	9,24	3,44	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
181	02021000002225732	186704,14	439861,82	9,75	10,13	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
182	02021000002226441	186759,54	439832,91	9,52	3,11	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
183	02021000002226522	186552,94	439882,85	9,54	4,02	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen

Model: RBS LAr,LT okt 2021
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Gebouwen, voor rekenmethode Industrielawaai - HMRI, industrie

Naam	Omschr.	X-1	Y-1	Maaiveld	Hoogte	Hdef.	Refl. 31	Refl. 63	Refl. 125	Refl. 250	Refl. 500	Refl. 1k	Refl. 2k	Refl. 4k	Refl. 8k	Cp	Groep
184	02021000000226588	186728,75	439738,13	9,31	2,96	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
185	02021000000226589	186722,05	439793,95	9,55	3,25	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
186	02021000000845146	186437,67	439828,28	10,10	0,23	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
187	02021000000265097	186810,25	439810,09	9,41	2,97	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
188	02021000000265981	186785,87	439907,89	9,52	3,42	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
189	02021000000270033	186774,37	439843,97	9,52	11,22	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
190	02021000000272390	186853,92	439900,32	9,61	13,61	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
191	02021000000272571	186811,25	439843,22	9,50	10,43	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
192	02021000000265096	186782,92	439899,90	9,57	3,46	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
193	02021000000264450	186825,66	439763,18	9,26	3,21	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
194	02021000000264528	186838,52	439754,59	9,23	3,31	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
195	02021000000264529	186846,84	439752,43	9,22	3,29	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
196	02021000000264610	186809,69	439712,55	9,13	3,05	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
197	02021000000264611	186783,74	439722,02	9,17	2,47	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
198	02021000000272575	186787,48	439705,36	9,12	9,99	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
199	02021000000276888	186827,32	439838,69	9,48	8,33	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
200	02021000000276889	186858,99	439795,55	9,34	8,72	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
201	02021000000277660	186864,07	439763,68	9,25	9,73	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
202	02021000000847397	186781,86	439919,19	9,39	5,00	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
203	02021000000847398	186743,06	439928,35	9,05	5,00	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
204	02021000000276681	186822,40	439717,84	9,14	9,86	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
205	02021000000272647	186819,39	439727,71	9,17	8,56	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
206	02021000000272648	186822,37	439693,98	8,98	10,16	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
207	02021000000273801	186799,66	439782,68	9,33	13,00	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
208	02021000000273802	186829,56	439770,10	9,28	7,06	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
209	02021000000275151	186817,53	439795,02	9,36	9,79	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
210	02021000000256486	186788,06	439735,91	9,21	13,23	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
211	02021000000256487	186798,50	439733,18	9,19	8,09	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
212	02021000000256542	186808,95	439730,45	9,18	8,27	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
213	02021000000256543	186840,53	439691,65	8,89	9,79	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
214	02021000000257692	186798,61	439777,39	9,32	13,01	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
215	02021000000256484	186853,92	439797,37	9,35	8,85	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
216	02021000000251463	186824,63	439726,34	9,16	10,05	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
217	02021000000255041	186784,75	439928,59	9,33	11,89	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
218	02021000000255289	186804,70	439743,15	9,22	4,58	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
219	02021000000256309	186859,73	439756,00	9,23	9,89	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
220	02021000000256483	186845,12	439834,42	9,46	8,24	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
221	02021000000257844	186787,48	439705,36	9,12	10,12	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
222	02021000000263267	186775,67	439829,13	9,48	10,01	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
223	02021000000263271	186801,50	439813,14	9,42	9,87	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
224	02021000000263275	186793,10	439694,65	9,08	10,40	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
225	02021000000263276	186803,73	439731,81	9,19	8,32	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
226	02021000000264449	186801,95	439760,24	9,27	3,18	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
227	02021000000262218	186846,55	439736,66	9,18	3,30	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
228	02021000000258582	186824,70	439828,56	9,45	8,41	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
229	02021000000259336	186793,28	439734,55	9,20	8,33	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
230	02021000000261646	186787,72	439918,16	9,44	3,40	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
231	02021000000262216	186852,47	439757,70	9,24	3,24	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
232	02021000000262217	186837,97	439752,48	9,23	3,27	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
233	02021000000854521	186216,40	439906,68	9,68	5,00	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
234	02021000000854520	186214,60	439901,04	9,73	5,00	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
235	02021000000858470	186781,19	439916,53	9,41	5,00	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
236	02021000000858471	186761,42	439926,06	9,19	5,00	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
237	02021000000858475	186843,65	439816,87	9,41	5,00	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
238	02021000000854522	186226,72	439905,25	9,67	5,00	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
239	02021000000854514	186221,15	439859,28	9,77	5,00	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
240	02021000000854516	186190,89	439873,35	9,76	5,00	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
241	02021000000854528	186187,46	439896,04	9,78	5,00	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
242	02021000000854517	186190,89	439873,35	9,76	5,00	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
243	02021000000854515	186184,74	439884,84	9,76	5,00	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
244	02021000000858476	186840,91	439817,96	9,42	5,00	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen

Model: RBS LAr,LT okt 2021
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Gebouwen, voor rekenmethode Industrielawaai - HMRI, industrie

Naam	Omschr.	X-1	Y-1	Maaiveld	Hoogte	Hdef.	Refl. 31	Refl. 63	Refl. 125	Refl. 250	Refl. 500	Refl. 1k	Refl. 2k	Refl. 4k	Refl. 8k	Cp	Groep
245	02021000000858569	186532,26	439882,15	10,04	5,00	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
246	02021000000858570	186583,20	439869,84	9,14	5,00	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
247	02021000000858571	186669,26	439806,41	9,79	5,00	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
248	02021000000858572	186713,00	439796,06	9,61	5,00	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
249	02021000000858573	186695,40	439742,25	9,49	5,00	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
250	02021000000858568	186459,05	439902,76	9,63	5,00	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
251	02021000000858477	186831,29	439819,21	9,42	5,00	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
252	02021000000858564	186643,53	439928,59	8,56	5,00	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
253	02021000000858565	186517,61	439886,74	10,07	5,00	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
254	02021000000858566	186475,01	439900,55	9,64	5,00	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
255	02021000000858567	186483,13	439899,38	9,66	5,00	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
256	02021000000853967	186861,69	439695,27	8,84	5,00	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
257	02021000000853972	186345,39	439727,19	9,13	5,00	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
258	02021000000853974	186527,85	439839,89	10,42	5,00	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
259	02021000000854487	186184,65	439906,34	9,76	5,00	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
260	02021000000854488	186190,43	439916,81	9,70	5,00	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
261	02021000000849363	186693,11	439854,74	9,76	5,00	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
262	02021000000847402	186683,25	439849,61	9,78	5,00	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
263	02021000000847403	186830,67	439759,58	9,25	5,00	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
264	02021000000847404	186742,60	439721,61	9,19	5,00	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
265	02021000000849360	186581,82	439924,19	9,22	5,00	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
266	02021000000849361	186499,59	439891,91	9,92	5,00	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
267	02021000000854489	186190,35	439906,44	9,75	5,00	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
268	02021000000854512	186209,04	439849,75	9,74	5,00	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
269	02021000000854509	186180,44	439849,30	9,71	5,00	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
270	02021000000854508	186180,44	439849,30	9,71	5,00	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
271	02021000000854510	186194,78	439847,23	9,73	5,00	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
272	02021000000854511	186194,78	439847,23	9,73	5,00	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
273	02021000000854513	186209,04	439849,75	9,74	5,00	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
274	02021000000854490	186190,48	439896,10	9,79	5,00	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
275	02021000000854518	186223,75	439881,03	9,80	5,00	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
276	02021000000854519	186216,06	439891,42	9,81	5,00	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
277	02021000000854523	186201,14	439907,84	9,71	5,00	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
278	02021000000854524	186204,16	439907,87	9,70	5,00	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
279	02021000000251434	186859,52	439733,76	9,16	9,68	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
280	02021000000215737	186801,50	439813,14	9,42	10,47	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
281	02021000000216465	186862,02	439716,58	9,02	8,07	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
282	02021000000216466	186795,45	439761,49	9,28	12,51	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
283	02021000000218112	186851,32	439719,30	9,09	7,65	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
284	02021000000218665	186799,60	439899,64	9,62	10,45	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
285	02021000000209565	186788,35	439716,31	9,15	3,24	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
286	02021000000209426	186806,30	439822,77	9,45	4,02	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
287	02021000000209427	186806,15	439804,50	9,39	3,05	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
288	02021000000209428	186800,82	439748,61	9,24	3,16	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
289	02021000000209563	186816,28	439762,73	9,27	3,27	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
290	02021000000209564	186798,77	439713,35	9,13	3,19	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
291	02021000000219359	186821,21	439781,88	9,32	8,58	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
292	02021000000225326	186860,95	439785,05	9,31	8,33	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
293	02021000000225402	186847,84	439797,02	9,35	8,03	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
294	02021000000225485	186791,60	439894,17	9,63	10,39	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
295	02021000000226440	186823,35	439815,36	9,42	3,28	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
296	02021000000226446	186811,12	439763,93	9,27	3,33	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
297	02021000000224289	186807,92	439780,92	9,32	3,30	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
298	02021000000219360	186830,10	439747,32	9,22	9,95	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
299	02021000000219361	186837,30	439735,42	9,18	10,12	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
300	02021000000219523	186862,17	439743,97	9,19	8,77	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
301	02021000000221037	186838,57	439881,73	9,63	18,01	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
302	02021000000221039	186805,67	439917,79	9,56	9,75	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
303	02021000000203102	186831,89	439694,08	8,94	9,87	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
304	02021000000204420	186799,60	439899,64	9,62	9,60	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
305	02021000000205047	186864,07	439763,68	9,25	8,40	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen

Model: RBS LAr,LT okt 2021
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Gebouwen, voor rekenmethode Industrielawaai - HMRI, industrie

Naam	Omschr.	X-1	Y-1	Maaiveld	Hoogte	Hdef.	Refl. 31	Refl. 63	Refl. 125	Refl. 250	Refl. 500	Refl. 1k	Refl. 2k	Refl. 4k	Refl. 8k	Cp	Groep
306	02021000000205255	186823,03	439813,21	9,41	3,25	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
307	02021000000205257	186862,27	439803,75	9,36	3,25	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
308	02021000000203101	186814,17	439729,08	9,17	8,55	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
309	02021000000234830	186859,71	439707,52	8,95	8,85	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
310	02021000000202296	186864,06	439793,72	9,33	8,86	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
311	02021000000202877	186864,07	439675,51	8,87	10,45	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
312	02021000000202879	186863,54	439749,23	9,21	10,08	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
313	02021000000202880	186791,64	439807,27	9,41	10,25	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
314	02021000000205258	186801,78	439710,56	9,13	3,05	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
315	02021000000208890	186822,04	439759,88	9,26	3,23	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
316	02021000000208965	186825,14	439704,06	9,05	2,88	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
317	02021000000208966	186799,36	439715,44	9,14	3,30	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
318	02021000000208967	186788,95	439718,39	9,15	3,25	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
319	02021000000209424	186782,92	439899,90	9,57	3,53	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
320	02021000000208807	186816,69	439764,86	9,27	3,17	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
321	02021000000206341	186776,55	439852,41	9,55	11,31	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
322	02021000000206829	186815,88	439783,26	9,33	8,67	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
323	02021000000208676	186848,92	439687,54	8,82	8,88	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
324	02021000000208678	186856,65	439717,95	9,05	8,39	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
325	02021000000208806	186807,92	439780,92	9,32	3,30	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
326	02021000000243355	186819,52	439707,46	9,10	3,24	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
327	02021000000244876	186793,35	439750,90	9,25	12,87	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
328	02021000000244877	186831,63	439779,18	9,31	8,56	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
329	02021000000244878	186840,26	439743,67	9,20	10,06	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
330	02021000000246883	186796,50	439766,79	9,29	12,86	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
331	02021000000243354	186806,70	439770,14	9,29	3,21	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
332	02021000000239068	186807,41	439922,97	9,53	8,66	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
333	02021000000240470	186826,55	439780,50	9,31	8,05	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
334	02021000000240471	186820,02	439804,00	9,39	8,90	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
335	02021000000241648	186857,45	439885,26	9,62	9,61	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
336	02021000000243353	186801,95	439760,24	9,27	3,20	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
337	02021000000246904	186864,07	439808,91	9,38	2,97	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
338	02021000000247649	186855,64	439807,73	9,38	3,21	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
339	02021000000247737	186809,13	439710,46	9,12	3,30	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
340	02021000000250449	186863,58	439898,39	9,61	6,98	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
341	02021000000251166	186808,99	439833,57	9,48	10,95	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
342	02021000000251433	186794,40	439756,20	9,26	12,77	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
343	02021000000247627	186807,01	439824,97	9,45	4,84	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
344	02021000000247026	186817,59	439816,28	9,42	3,25	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
345	02021000000247031	186802,11	439753,56	9,25	2,97	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
346	02021000000247032	186806,70	439770,14	9,29	3,23	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
347	02021000000247183	186862,77	439698,75	8,87	3,43	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
348	02021000000247184	186820,13	439709,57	9,11	3,22	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
349	02021000000226947	186787,72	439918,16	9,44	3,45	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
350	02021000000226948	186794,19	439924,97	9,42	3,46	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
351	02021000000227037	186810,25	439810,09	9,41	2,92	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
352	02021000000227059	186862,82	439805,86	9,37	3,25	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
353	02021000000227157	186851,56	439697,93	8,90	3,22	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
354	02021000000226587	186852,09	439699,97	8,92	3,13	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
355	02021000000226523	186829,04	439757,00	9,25	3,10	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
356	02021000000226524	186852,47	439757,70	9,24	3,18	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
357	02021000000226525	186850,25	439747,62	9,21	3,27	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
358	02021000000226526	186850,25	439747,62	9,21	3,23	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
359	02021000000226527	186846,55	439736,66	9,18	3,20	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
360	02021000000232088	186843,49	439827,26	9,44	7,52	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
361	02021000000236830	186835,19	439745,49	9,21	9,99	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
362	02021000000237433	186797,55	439772,09	9,30	12,78	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
363	02021000000237434	186860,83	439738,79	9,18	8,95	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
364	02021000000238913	186848,92	439687,54	8,82	10,32	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
365	02021000000239061	186801,91	439924,98	9,48	9,86	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
366	02021000000235730	186803,97	439912,70	9,60	9,77	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen

Model: RBS LAr,LT okt 2021
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Gebouwen, voor rekenmethode Industrielawaai - HMRI, industrie

Naam	Omschr.	X-1	Y-1	Maaiveld	Hoogte	Hdef.	Refl. 31	Refl. 63	Refl. 125	Refl. 250	Refl. 500	Refl. 1k	Refl. 2k	Refl. 4k	Refl. 8k	Cp	Groep
367	0202100000232367	186799,66	439782,68	9,33	12,82	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
368	0202100000232368	186823,69	439749,62	9,23	9,88	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
369	0202100000232380	186814,82	439805,32	9,39	8,67	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	Gebouwen
370	Hulpwarmtecentrale laagbouw	186309,65	439673,05	8,88	5,00	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	HWC Marasingel 151
371	Hulpwarmtecentrale hoogbouw	186312,88	439650,12	8,82	19,35	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	HWC Marasingel 151
372	Hulpwarmtecentrale gaseduceerstation	186321,06	439642,58	8,82	2,00	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	HWC Marasingel 151
373	Hulpwarmtecentrale bijgebouw	186318,49	439631,23	8,78	3,00	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	HWC Marasingel 151
374	Pompenruimte hwc	186318,06	439665,79	8,88	5,70	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	HWC Marasingel 151
375	Onderverdeelstation - hoofdgebouw	186322,91	439554,58	8,80	8,20	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	OV-station Marasingel 23
376	Onderverdeelstation - hoofdgebouw	186364,68	439544,61	8,76	5,00	Relatief	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0 dB	OV-station Marasingel 23

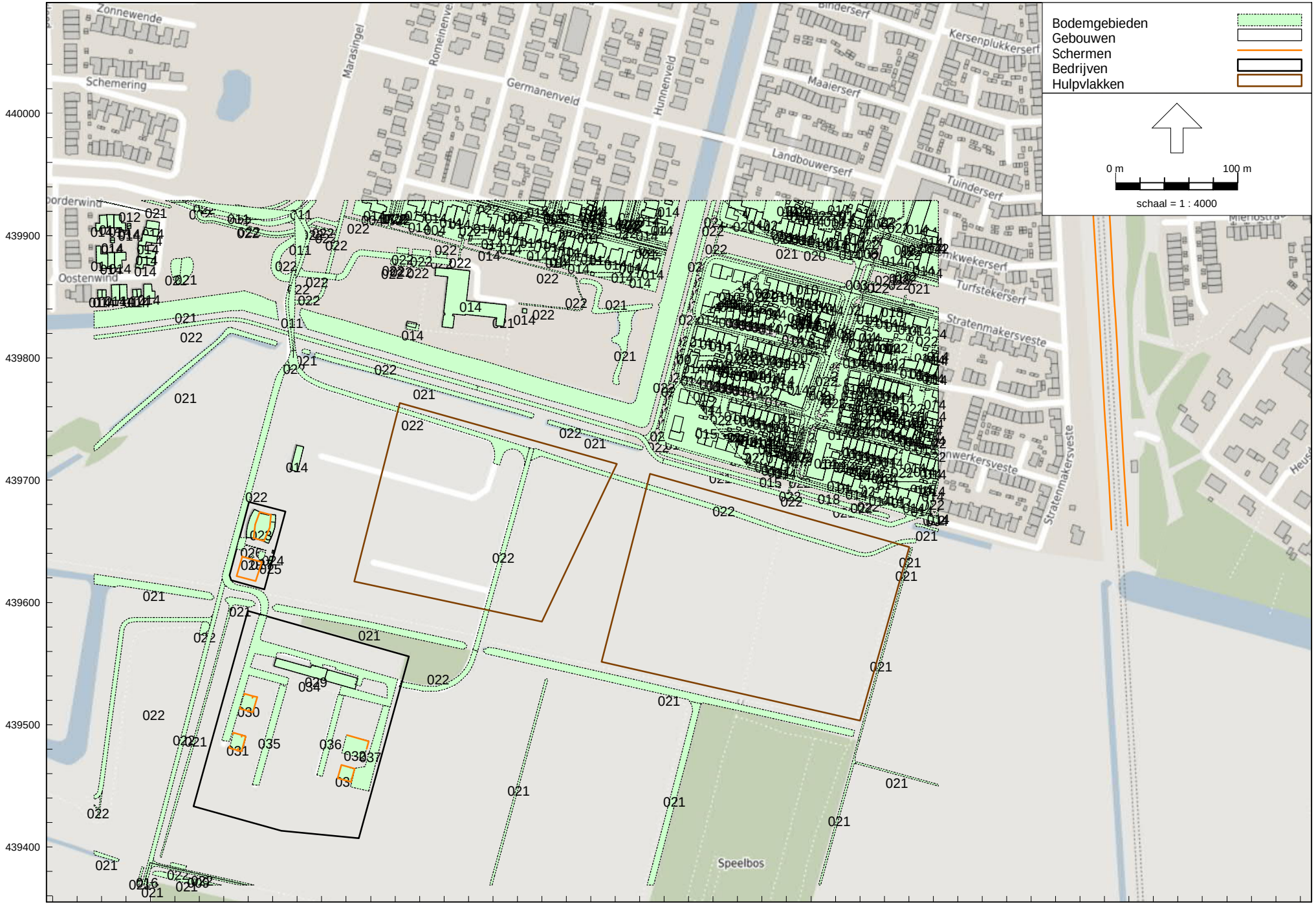
Bodemgebieden
Gebouwen
Schermen
Bedrijven
Hulpvlakken
0 m
100 m
schaal = 1 : 4000
Zonnewende
Schemering
Marasingel
Romeinenveld
Germanenveld
Hunnenveld
Binderserf
Kersenplukkerserf
Maalerserf
Landbouwerserf
Tuinderserf
Turfstekerserf
Stratenmakersveste
Oostenwind
Speelbos
440000
439900
439800
439700
439600
439500
439400
186200
186300
186400
186500
186600
186700
186800
186900
187000
187100

Model: RBS LAr,LT okt 2021
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Bodemgebieden, voor rekenmethode Industrielawaai - HMRI, industrie

Naam	Omschr.	X-1	Y-1	Bf
001	Angelsaksenveld	186486,73	439928,47	0,00
001	Angelsaksenveld	186547,97	439912,72	0,00
001	Angelsaksenveld	186608,31	439897,04	0,00
002	Boomkwekerserf	186809,79	439904,24	0,00
003	De Veste	186744,62	439700,64	0,00
003	De Veste	186801,75	439880,42	0,00
003	De Veste	186792,76	439853,59	0,00
003	De Veste	186775,46	439801,26	0,00
004	Erf	186864,07	439831,60	0,30
004	Erf	186850,93	439886,98	0,30
004	Erf	186657,28	439775,94	0,30
004	Erf	186669,11	439827,70	0,30
004	Erf	186796,85	439830,17	0,30
004	Erf	186754,09	439703,26	0,30
004	Erf	186864,07	439675,28	0,30
004	Erf	186864,07	439718,20	0,30
004	Erf	186805,98	439746,72	0,30
004	Erf	186480,36	439897,33	0,30
004	Erf	186791,33	439791,77	0,30
004	Erf	186859,26	439728,18	0,30
004	Erf	186754,91	439815,16	0,30
004	Erf	186690,14	439914,74	0,30
004	Erf	186838,25	439906,42	0,30
004	Erf	186864,07	439894,17	0,30
004	Erf	186652,37	439928,59	0,30
004	Erf	186864,07	439883,22	0,30
004	Erf	186546,64	439928,59	0,30
004	Erf	186864,07	439927,59	0,30
004	Erf	186417,89	439928,59	0,30
004	Erf	186844,12	439898,04	0,30
004	Erf	186811,40	439928,59	0,30
004	Erf	186723,70	439928,59	0,30
004	Erf	186611,02	439928,59	0,30
004	Erf	186583,76	439928,59	0,30
004	Erf	186469,55	439928,59	0,30
005	Frankenveld	186547,97	439912,72	0,00
006	Fruittelerserf	186801,75	439880,42	0,00
006	Fruittelerserf	186809,79	439904,24	0,00
007	Hoedenmakersveste	186653,30	439780,16	0,00
007	Hoedenmakersveste	186733,22	439814,41	0,00
008	Hunnenveld	186608,31	439897,04	0,00
009	Kasteelpad	186219,72	439387,09	0,00
010	Koperslagersveste	186721,51	439872,08	0,00
010	Koperslagersveste	186792,76	439853,59	0,00
011	Marasingel	186337,89	439919,91	0,00
011	Marasingel	186336,99	439800,32	0,00
011	Marasingel	186338,97	439871,14	0,00
011	Marasingel	186246,18	439928,59	0,00
012	Noorderwind	186175,85	439928,59	0,00
014	Pand	186728,18	439789,66	0,00
014	Pand	186700,90	439729,07	0,00
014	Pand	186775,67	439829,13	0,00
014	Pand	186746,33	439728,23	0,00
014	Pand	186717,88	439813,17	0,00
014	Pand	186744,19	439806,38	0,00
014	Pand	186735,61	439742,14	0,00
014	Pand	186716,49	439792,10	0,00
014	Pand	186788,95	439718,39	0,00
014	Pand	186787,48	439705,36	0,00
014	Pand	186801,78	439710,56	0,00
014	Pand	186800,82	439748,61	0,00

Model: RBS LAr,LT okt 2021
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Bodemgebieden, voor rekenmethode Industrielawaai - HMRI, industrie

Naam	Omschr.	X-1	Y-1	Bf
014	Pand	186799,66	439782,68	0,00
014	Pand	186687,41	439811,30	0,00
014	Pand	186750,97	439823,16	0,00
014	Pand	186713,13	439837,76	0,00
014	Pand	186723,10	439811,81	0,00
014	Pand	186634,07	439921,00	0,00
014	Pand	186720,16	439757,38	0,00
014	Pand	186750,64	439858,79	0,00
014	Pand	186749,27	439816,62	0,00
014	Pand	186471,09	439924,05	0,00
014	Pand	186510,63	439912,76	0,00
014	Pand	186585,35	439926,64	0,00
014	Pand	186545,76	439893,68	0,00
014	Pand	186617,41	439887,22	0,00
014	Pand	186728,85	439791,73	0,00
014	Pand	186788,35	439716,31	0,00
014	Pand	186735,26	439708,67	0,00
014	Pand	186727,43	439720,01	0,00
014	Pand	186439,69	439826,95	0,00
014	Pand	186787,48	439705,36	0,00
014	Pand	186683,76	439799,10	0,00
014	Pand	186697,50	439786,20	0,00
014	Pand	186773,89	439823,84	0,00
014	Pand	186772,05	439853,57	0,00
014	Pand	186733,55	439809,09	0,00
014	Pand	186801,95	439760,24	0,00
014	Pand	186703,77	439848,48	0,00
014	Pand	186749,02	439738,69	0,00
014	Pand	186702,98	439742,72	0,00
014	Pand	186798,77	439713,35	0,00
014	Pand	186686,78	439788,37	0,00
014	Pand	186735,87	439773,94	0,00
014	Pand	186799,36	439715,44	0,00
014	Pand	186672,15	439752,29	0,00
014	Pand	186666,21	439792,13	0,00
014	Pand	186678,90	439841,65	0,00
014	Pand	186795,45	439761,49	0,00
014	Pand	186767,68	439854,70	0,00
014	Pand	186771,24	439814,75	0,00
014	Pand	186760,35	439835,66	0,00
014	Pand	186751,16	439838,00	0,00
014	Pand	186671,63	439750,29	0,00
014	Pand	186713,91	439792,51	0,00
014	Pand	186739,90	439752,06	0,00
014	Pand	186693,09	439852,05	0,00
014	Pand	186692,14	439787,28	0,00
014	Pand	186714,93	439758,73	0,00
014	Pand	186684,40	439821,23	0,00
014	Pand	186704,66	439793,58	0,00
014	Pand	186742,60	439721,61	0,00
014	Pand	186730,61	439754,69	0,00
014	Pand	186702,86	439785,11	0,00
014	Pand	186801,50	439813,14	0,00
014	Pand	186694,21	439796,33	0,00
014	Pand	186797,55	439772,09	0,00
014	Pand	186689,80	439820,27	0,00
014	Pand	186759,54	439832,91	0,00
014	Pand	186796,50	439766,79	0,00
014	Pand	186733,75	439723,36	0,00
014	Pand	186862,02	439716,58	0,00
014	Pand	186823,69	439749,62	0,00

Model: RBS LAr,LT okt 2021
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Bodemgebieden, voor rekenmethode Industrielawaai - HMRI, industrie

Naam	Omschr.	X-1	Y-1	Bf
014	Pand	186837,30	439735,42	0,00
014	Pand	186858,99	439795,55	0,00
014	Pand	186860,95	439785,05	0,00
014	Pand	186822,04	439759,88	0,00
014	Pand	186838,52	439754,59	0,00
014	Pand	186862,82	439805,86	0,00
014	Pand	186806,70	439770,14	0,00
014	Pand	186815,88	439783,26	0,00
014	Pand	186821,21	439781,88	0,00
014	Pand	186859,73	439756,00	0,00
014	Pand	186811,25	439843,22	0,00
014	Pand	186804,70	439743,15	0,00
014	Pand	186856,65	439717,95	0,00
014	Pand	186851,32	439719,30	0,00
014	Pand	186825,14	439704,06	0,00
014	Pand	186806,70	439770,14	0,00
014	Pand	186830,10	439747,32	0,00
014	Pand	186846,55	439736,66	0,00
014	Pand	186862,17	439743,97	0,00
014	Pand	186864,07	439675,51	0,00
014	Pand	186846,84	439752,43	0,00
014	Pand	186820,02	439804,00	0,00
014	Pand	186822,37	439693,98	0,00
014	Pand	186820,13	439709,57	0,00
014	Pand	186826,55	439780,50	0,00
014	Pand	186809,69	439712,55	0,00
014	Pand	186831,63	439779,18	0,00
014	Pand	186807,01	439824,97	0,00
014	Pand	186806,15	439804,50	0,00
014	Pand	186816,28	439762,73	0,00
014	Pand	186819,39	439727,71	0,00
014	Pand	186822,40	439717,84	0,00
014	Pand	186852,09	439699,97	0,00
014	Pand	186827,32	439838,69	0,00
014	Pand	186529,64	439908,89	0,00
014	Pand	186444,89	439928,59	0,00
014	Pand	186642,90	439911,81	0,00
014	Pand	186584,44	439923,13	0,00
014	Pand	186543,57	439928,52	0,00
014	Pand	186467,62	439910,71	0,00
014	Pand	186582,53	439880,95	0,00
014	Pand	186564,52	439888,81	0,00
014	Pand	186526,16	439895,52	0,00
014	Pand	186583,51	439927,62	0,00
014	Pand	186443,59	439915,54	0,00
014	Pand	186606,34	439889,02	0,00
014	Pand	186517,49	439898,53	0,00
014	Pand	186508,21	439903,38	0,00
014	Pand	186636,84	439881,16	0,00
014	Pand	186539,49	439893,82	0,00
014	Pand	186459,40	439927,10	0,00
014	Pand	186573,54	439884,82	0,00
014	Pand	186585,99	439894,30	0,00
014	Pand	186583,53	439919,61	0,00
014	Pand	186606,40	439928,59	0,00
014	Pand	186554,49	439888,74	0,00
014	Pand	186848,92	439687,54	0,00
014	Pand	186824,63	439726,34	0,00
014	Pand	186830,67	439759,58	0,00
014	Pand	186582,68	439916,32	0,00
014	Pand	186566,96	439898,21	0,00

Model: RBS LAr,LT okt 2021
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Bodemgebieden, voor rekenmethode Industrielawaai - HMRI, industrie

Naam	Omschr.	X-1	Y-1	Bf
014	Pand	186405,89	439928,59	0,00
014	Pand	186572,74	439924,82	0,00
014	Pand	186552,94	439882,85	0,00
014	Pand	186633,25	439910,17	0,00
014	Pand	186548,15	439903,07	0,00
014	Pand	186585,35	439926,64	0,00
014	Pand	186614,10	439874,41	0,00
014	Pand	186634,07	439921,00	0,00
014	Pand	186751,94	439839,99	0,00
014	Pand	186750,96	439924,30	0,00
014	Pand	186698,11	439921,61	0,00
014	Pand	186746,90	439910,34	0,00
014	Pand	186743,06	439928,35	0,00
014	Pand	186704,14	439861,82	0,00
014	Pand	186685,39	439865,47	0,00
014	Pand	186715,84	439919,99	0,00
014	Pand	186749,86	439922,07	0,00
014	Pand	186749,58	439926,72	0,00
014	Pand	186581,82	439924,19	0,00
014	Pand	186728,33	439810,45	0,00
014	Pand	186788,06	439735,91	0,00
014	Pand	186861,69	439695,27	0,00
014	Pand	186752,12	439908,98	0,00
014	Pand	186715,84	439919,99	0,00
014	Pand	186693,11	439854,74	0,00
014	Pand	186499,59	439891,91	0,00
014	Pand	186707,19	439923,03	0,00
014	Pand	186732,77	439731,72	0,00
014	Pand	186738,79	439807,73	0,00
014	Pand	186709,71	439760,08	0,00
014	Pand	186793,35	439750,90	0,00
014	Pand	186750,37	439743,92	0,00
014	Pand	186750,37	439743,92	0,00
014	Pand	186737,63	439717,17	0,00
014	Pand	186687,77	439875,43	0,00
014	Pand	186695,82	439850,95	0,00
014	Pand	186749,58	439926,72	0,00
014	Pand	186741,88	439911,65	0,00
014	Pand	186757,14	439907,67	0,00
014	Pand	186710,43	439922,23	0,00
014	Pand	186738,36	439786,33	0,00
014	Pand	186791,64	439807,27	0,00
014	Pand	186801,50	439813,14	0,00
014	Pand	186754,12	439835,18	0,00
014	Pand	186527,85	439839,89	0,00
014	Pand	186209,04	439849,75	0,00
014	Pand	186180,44	439849,30	0,00
014	Pand	186190,89	439873,35	0,00
014	Pand	186190,89	439873,35	0,00
014	Pand	186647,03	439927,68	0,00
014	Pand	186683,92	439734,89	0,00
014	Pand	186693,04	439733,78	0,00
014	Pand	186184,74	439884,84	0,00
014	Pand	186209,04	439849,75	0,00
014	Pand	186216,40	439906,68	0,00
014	Pand	186226,72	439905,25	0,00
014	Pand	186214,60	439901,04	0,00
014	Pand	186345,39	439727,19	0,00
014	Pand	186194,78	439847,23	0,00
014	Pand	186221,15	439859,28	0,00
014	Pand	186180,44	439849,30	0,00

Model: RBS LAr,LT okt 2021
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Bodemgebieden, voor rekenmethode Industrielawaai - HMRI, industrie

Naam	Omschr.	X-1	Y-1	Bf
014	Pand	186194,78	439847,23	0,00
014	Pand	186490,31	439919,99	0,00
014	Pand	186190,35	439906,44	0,00
014	Pand	186223,75	439881,03	0,00
014	Pand	186204,16	439907,87	0,00
014	Pand	186201,14	439907,84	0,00
014	Pand	186184,65	439906,34	0,00
014	Pand	186187,46	439896,04	0,00
014	Pand	186190,43	439916,81	0,00
014	Pand	186190,48	439896,10	0,00
014	Pand	186216,06	439891,42	0,00
014	Pand	186502,72	439903,39	0,00
014	Pand	186608,05	439874,88	0,00
014	Pand	186706,34	439870,29	0,00
014	Pand	186684,00	439852,49	0,00
014	Pand	186806,30	439822,77	0,00
014	Pand	186671,00	439770,34	0,00
014	Pand	186681,42	439789,45	0,00
014	Pand	186829,04	439757,00	0,00
014	Pand	186622,52	439871,08	0,00
014	Pand	186734,23	439746,22	0,00
014	Pand	186793,28	439734,55	0,00
014	Pand	186803,73	439731,81	0,00
014	Pand	186705,25	439852,06	0,00
014	Pand	186775,67	439829,13	0,00
014	Pand	186702,49	439839,52	0,00
014	Pand	186453,27	439873,99	0,00
014	Pand	186783,74	439722,02	0,00
014	Pand	186697,16	439840,40	0,00
014	Pand	186693,66	439794,24	0,00
014	Pand	186760,88	439837,60	0,00
014	Pand	186675,51	439738,53	0,00
014	Pand	186666,21	439792,13	0,00
014	Pand	186727,43	439720,01	0,00
014	Pand	186714,18	439845,69	0,00
014	Pand	186772,70	439819,17	0,00
014	Pand	186760,88	439837,60	0,00
014	Pand	186718,45	439836,88	0,00
014	Pand	186707,82	439838,64	0,00
014	Pand	186703,18	439846,37	0,00
014	Pand	186774,37	439843,97	0,00
014	Pand	186724,64	439843,10	0,00
014	Pand	186776,55	439852,41	0,00
014	Pand	186756,24	439857,34	0,00
014	Pand	186722,04	439826,97	0,00
014	Pand	186747,68	439733,46	0,00
014	Pand	186798,61	439777,39	0,00
014	Pand	186754,30	439803,76	0,00
014	Pand	186744,19	439806,38	0,00
014	Pand	186709,68	439738,66	0,00
014	Pand	186798,50	439733,18	0,00
014	Pand	186728,11	439732,97	0,00
014	Pand	186709,06	439737,14	0,00
014	Pand	186725,38	439756,04	0,00
014	Pand	186720,97	439738,87	0,00
014	Pand	186734,27	439725,39	0,00
014	Pand	186728,75	439738,13	0,00
014	Pand	186707,83	439782,07	0,00
014	Pand	186676,44	439768,93	0,00
014	Pand	186735,61	439742,14	0,00
014	Pand	186793,10	439694,65	0,00

Model: RBS LAr,LT okt 2021
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Bodemgebieden, voor rekenmethode Industrielawaai - HMRI, industrie

Naam	Omschr.	X-1	Y-1	Bf
014	Pand	186794,40	439756,20	0,00
014	Pand	186674,57	439824,23	0,00
014	Pand	186801,95	439760,24	0,00
014	Pand	186728,81	439844,32	0,00
014	Pand	186742,14	439861,00	0,00
014	Pand	186723,80	439835,99	0,00
014	Pand	186704,12	439791,49	0,00
014	Pand	186802,11	439753,56	0,00
014	Pand	186683,25	439849,61	0,00
014	Pand	186685,02	439800,55	0,00
014	Pand	186653,01	439739,67	0,00
014	Pand	186700,90	439729,07	0,00
014	Pand	186704,28	439761,48	0,00
014	Pand	186799,66	439782,68	0,00
014	Pand	186738,36	439786,33	0,00
014	Pand	186685,58	439802,65	0,00
014	Pand	186710,21	439740,68	0,00
014	Pand	186706,37	439774,87	0,00
014	Pand	186661,27	439772,88	0,00
014	Pand	186674,22	439760,39	0,00
014	Pand	186722,05	439793,95	0,00
014	Pand	186733,85	439863,16	0,00
014	Pand	186683,21	439797,00	0,00
014	Pand	186713,65	439843,56	0,00
014	Pand	186645,53	439740,72	0,00
014	Pand	186732,77	439731,72	0,00
014	Pand	186720,44	439736,83	0,00
014	Pand	186733,41	439842,66	0,00
014	Pand	186761,88	439855,87	0,00
014	Pand	186771,29	439903,99	0,00
014	Pand	186805,67	439917,79	0,00
014	Pand	186781,86	439919,19	0,00
014	Pand	186855,64	439807,73	0,00
014	Pand	186763,05	439908,72	0,00
014	Pand	186787,72	439918,16	0,00
014	Pand	186799,60	439899,64	0,00
014	Pand	186838,57	439881,73	0,00
014	Pand	186852,47	439757,70	0,00
014	Pand	186810,25	439810,09	0,00
014	Pand	186845,12	439834,42	0,00
014	Pand	186816,69	439764,86	0,00
014	Pand	186864,07	439754,89	0,00
014	Pand	186860,83	439738,79	0,00
014	Pand	186846,55	439736,66	0,00
014	Pand	186864,07	439772,82	0,00
014	Pand	186848,92	439687,54	0,00
014	Pand	186782,92	439899,90	0,00
014	Pand	186863,58	439898,39	0,00
014	Pand	186858,04	439928,59	0,00
014	Pand	186784,75	439928,59	0,00
014	Pand	186787,72	439918,16	0,00
014	Pand	186791,60	439894,17	0,00
014	Pand	186801,91	439924,98	0,00
014	Pand	186857,45	439885,26	0,00
014	Pand	186759,91	439917,80	0,00
014	Pand	186794,19	439924,97	0,00
014	Pand	186780,61	439903,50	0,00
014	Pand	186803,97	439912,70	0,00
014	Pand	186807,41	439922,97	0,00
014	Pand	186863,58	439898,39	0,00
014	Pand	186760,52	439920,27	0,00

Model: RBS LAr,LT okt 2021
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Bodemgebieden, voor rekenmethode Industrielawaai - HMRI, industrie

Naam	Omschr.	X-1	Y-1	Bf
014	Pand	186799,60	439899,64	0,00
014	Pand	186782,92	439899,90	0,00
014	Pand	186785,87	439907,89	0,00
014	Pand	186843,49	439827,26	0,00
014	Pand	186835,19	439745,49	0,00
014	Pand	186851,56	439697,93	0,00
014	Pand	186809,13	439710,46	0,00
014	Pand	186824,70	439828,56	0,00
014	Pand	186840,53	439691,65	0,00
014	Pand	186808,99	439833,57	0,00
014	Pand	186829,56	439770,10	0,00
014	Pand	186850,25	439747,62	0,00
014	Pand	186814,17	439729,08	0,00
014	Pand	186837,97	439752,48	0,00
014	Pand	186847,84	439797,02	0,00
014	Pand	186811,12	439763,93	0,00
014	Pand	186825,66	439763,18	0,00
014	Pand	186831,89	439694,08	0,00
014	Pand	186862,77	439698,75	0,00
014	Pand	186840,26	439743,67	0,00
014	Pand	186810,25	439810,09	0,00
014	Pand	186807,92	439780,92	0,00
014	Pand	186808,95	439730,45	0,00
014	Pand	186819,52	439707,46	0,00
014	Pand	186852,47	439757,70	0,00
014	Pand	186850,25	439747,62	0,00
014	Pand	186853,92	439797,37	0,00
014	Pand	186823,35	439815,36	0,00
014	Pand	186859,71	439707,52	0,00
014	Pand	186814,82	439805,32	0,00
014	Pand	186864,07	439808,91	0,00
014	Pand	186862,27	439803,75	0,00
014	Pand	186807,92	439780,92	0,00
014	Pand	186859,52	439733,76	0,00
014	Pand	186817,53	439795,02	0,00
014	Pand	186817,59	439816,28	0,00
014	Pand	186823,03	439813,21	0,00
014	Pand	186864,06	439793,72	0,00
014	Pand	186863,54	439749,23	0,00
015	Pottenbakkersveste	186759,28	439751,71	0,00
015	Pottenbakkersveste	186653,30	439780,16	0,00
015	Pottenbakkersveste	186691,99	439770,45	0,00
015	Pottenbakkersveste	186709,51	439710,41	0,00
016	Romeins Lint West	186214,59	439368,82	0,00
017	Schrijnwerkersveste	186759,28	439751,71	0,00
018	Stratenmakersveste	186792,76	439853,59	0,00
018	Stratenmakersveste	186804,85	439683,60	0,00
019	Turfstekerserf	186864,07	439864,12	0,00
020	Warmoezenierserf	186724,79	439900,34	0,00
020	Warmoezenierserf	186801,75	439880,42	0,00
021	Water	186768,69	439753,47	0,00
021	Water	186836,07	439848,20	0,00
021	Water	186808,69	439875,75	0,00
021	Water	186832,28	439870,09	0,00
021	Water	186792,60	439876,49	0,00
021	Water	186531,25	439750,99	0,00
021	Water	186601,36	439837,47	0,00
021	Water	186286,35	439824,83	0,00
021	Water	186638,37	439785,93	0,00
021	Water	186786,92	439858,05	0,00
021	Water	186235,68	439922,45	0,00

Model: RBS LAr,LT okt 2021
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Bodemgebieden, voor rekenmethode Industrielawaai - HMRI, industrie

Naam	Omschr.	X-1	Y-1	Bf
021	Water	186798,96	439843,77	0,00
021	Water	186835,36	439915,97	0,00
021	Water	186225,99	439369,39	0,00
021	Water	186286,43	439594,06	0,00
021	Water	186231,63	439379,49	0,00
021	Water	186324,98	439923,77	0,00
021	Water	186618,68	439838,98	0,00
021	Water	186811,77	439884,98	0,00
021	Water	186864,07	439841,14	0,00
021	Water	186864,07	439861,60	0,00
021	Water	186621,12	439724,92	0,00
021	Water	186840,41	439635,26	0,00
021	Water	186840,41	439635,26	0,00
021	Water	186734,32	439693,73	0,00
021	Water	186822,33	439668,82	0,00
021	Water	186762,32	439741,22	0,00
021	Water	186864,07	439660,04	0,00
021	Water	186324,14	439598,50	0,00
021	Water	186670,36	439517,09	0,00
021	Water	186190,55	439612,58	0,00
021	Water	186836,60	439621,38	0,00
021	Water	186286,43	439594,06	0,00
021	Water	186194,19	439389,53	0,00
021	Water	186322,55	439845,31	0,00
021	Water	186245,68	439881,14	0,00
021	Water	186243,35	439859,81	0,00
021	Water	186349,00	439802,55	0,00
021	Water	186501,55	439376,71	0,00
021	Water	186796,50	439468,27	0,00
021	Water	186214,52	439383,25	0,00
021	Water	186670,36	439517,09	0,00
021	Water	186799,75	439487,04	0,00
022	Weg	186763,05	439804,79	0,00
022	Weg	186835,01	439790,99	0,00
022	Weg	186864,07	439781,42	0,00
022	Weg	186862,22	439832,07	0,00
022	Weg	186767,89	439748,39	0,00
022	Weg	186832,77	439815,37	0,00
022	Weg	186667,44	439854,86	0,00
022	Weg	186810,91	439740,58	0,00
022	Weg	186801,27	439888,49	0,00
022	Weg	186801,27	439888,49	0,00
022	Weg	186818,78	439899,52	0,00
022	Weg	186816,87	439907,62	0,00
022	Weg	186706,58	439817,96	0,00
022	Weg	186814,24	439908,53	0,00
022	Weg	186816,87	439907,62	0,00
022	Weg	186783,59	439795,41	0,00
022	Weg	186759,16	439760,87	0,00
022	Weg	186841,41	439724,05	0,00
022	Weg	186805,01	439741,77	0,00
022	Weg	186738,21	439819,38	0,00
022	Weg	186776,17	439811,79	0,00
022	Weg	186808,41	439685,78	0,00
022	Weg	186753,62	439701,45	0,00
022	Weg	186836,24	439844,00	0,00
022	Weg	186785,11	439799,90	0,00
022	Weg	186849,68	439776,52	0,00
022	Weg	186745,55	439711,60	0,00
022	Weg	186864,07	439866,15	0,00
022	Weg	186786,67	439799,54	0,00

Model: RBS LAr,LT okt 2021
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Bodemgebieden, voor rekenmethode Industrielawaai - HMRI, industrie

Naam	Omschr.	X-1	Y-1	Bf
022	Weg	186777,05	439788,52	0,00
022	Weg	186857,48	439672,02	0,00
022	Weg	186343,64	439895,69	0,00
022	Weg	186261,63	439919,14	0,00
022	Weg	186264,30	439928,52	0,00
022	Weg	186258,58	439919,96	0,00
022	Weg	186281,85	439613,23	0,00
022	Weg	186220,25	439382,30	0,00
022	Weg	186332,77	439821,46	0,00
022	Weg	186263,67	439925,24	0,00
022	Weg	186861,51	439674,45	0,00
022	Weg	186249,34	439384,58	0,30
022	Weg	186268,71	439580,94	0,30
022	Weg	186420,15	439875,72	0,00
022	Weg	186349,00	439920,34	0,00
022	Weg	186347,59	439910,73	0,00
022	Weg	186268,71	439580,94	0,00
022	Weg	186178,17	439440,94	0,00
022	Weg	186722,47	439904,16	0,00
022	Weg	186864,07	439885,14	0,00
022	Weg	186833,66	439898,30	0,00
022	Weg	186834,64	439901,23	0,00
022	Weg	186857,46	439890,50	0,00
022	Weg	186864,07	439898,74	0,00
022	Weg	186778,43	439928,59	0,00
022	Weg	186836,20	439733,23	0,00
022	Weg	186740,50	439689,21	0,00
022	Weg	186334,93	439790,62	0,00
022	Weg	186533,66	439725,42	0,00
022	Weg	186745,29	439698,43	0,00
022	Weg	186804,66	439742,93	0,00
022	Weg	186721,92	439768,46	0,00
022	Weg	186531,04	439716,08	0,00
022	Weg	186721,76	439767,28	0,00
022	Weg	186529,87	439726,48	0,00
022	Weg	186612,68	439902,47	0,00
022	Weg	186728,32	439902,68	0,00
022	Weg	186713,58	439712,64	0,00
022	Weg	186610,96	439915,19	0,00
022	Weg	186420,37	439914,73	0,00
022	Weg	186364,92	439864,22	0,00
022	Weg	186614,83	439901,93	0,00
022	Weg	186609,02	439915,68	0,00
022	Weg	186610,04	439903,14	0,00
022	Weg	186650,22	439786,66	0,00
022	Weg	186604,04	439904,68	0,00
022	Weg	186644,97	439767,90	0,00
022	Weg	186556,98	439912,40	0,00
022	Weg	186549,05	439914,09	0,00
022	Weg	186635,06	439729,67	0,00
022	Weg	186654,95	439806,55	0,00
022	Weg	186610,89	439902,93	0,00
022	Weg	186497,04	439928,10	0,00
022	Weg	186342,39	439792,55	0,00
022	Weg	186372,07	439903,59	0,00
022	Weg	186496,57	439928,06	0,00
022	Weg	186541,57	439919,91	0,00
022	Weg	186419,71	439912,20	0,00
022	Weg	186610,03	439911,60	0,00
022	Weg	186657,44	439816,22	0,00
022	Weg	186664,91	439845,14	0,00

Model: RBS LAr,LT okt 2021
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Bodemgebieden, voor rekenmethode Industrielawaai - HMRI, industrie

Naam	Omschr.	X-1	Y-1	Bf
022	Weg	186669,95	439864,51	0,00
022	Weg	186430,47	439879,57	0,00
022	Weg	186444,77	439878,08	0,00
022	Weg	186421,34	439885,55	0,00
022	Weg	186417,21	439912,86	0,00
022	Weg	186560,96	439839,69	0,00
022	Weg	186474,94	439888,69	0,00
022	Weg	186561,18	439840,57	0,00
022	Weg	186362,79	439869,43	0,00
022	Weg	186355,49	439907,99	0,00
022	Weg	186374,82	439914,18	0,00
022	Weg	186401,82	439910,25	0,00
022	Weg	186430,99	439884,51	0,00
022	Weg	186448,39	439882,72	0,00
022	Weg	186378,43	439916,26	0,00
022	Weg	186568,16	439865,69	0,00
022	Weg	186793,83	439884,18	0,00
022	Weg	186784,07	439857,79	0,00
022	Weg	186657,84	439834,63	0,00
022	Weg	186680,41	439920,63	0,00
022	Weg	186487,92	439776,94	0,00
022	Weg	186622,31	439736,69	0,00
022	Weg	186654,58	439782,03	0,00
022	Weg	186681,89	439911,03	0,00
022	Weg	186462,22	439881,23	0,00
022	Weg	186802,12	439872,16	0,00
022	Weg	186663,27	439838,51	0,00
022	Weg	186683,91	439918,84	0,00
022	Weg	186637,45	439738,61	0,00
022	Weg	186649,86	439779,30	0,00
022	Weg	186795,01	439842,69	0,00
022	Weg	186716,19	439770,34	0,00
022	Weg	186767,89	439750,49	0,00
022	Weg	186752,37	439753,07	0,00
022	Weg	186864,07	439774,49	0,00
022	Weg	186791,76	439793,22	0,00
022	Weg	186834,23	439870,01	0,00
022	Weg	186787,87	439848,36	0,00
022	Weg	186783,14	439854,12	0,00
022	Weg	186758,30	439738,58	0,00
022	Weg	186666,26	439836,29	0,00
022	Weg	186771,24	439797,26	0,00
022	Weg	186754,48	439745,96	0,00
022	Weg	186801,66	439849,37	0,00
022	Weg	186804,25	439793,78	0,00
022	Weg	186864,07	439866,15	0,00
022	Weg	186652,46	439796,87	0,00
022	Weg	186723,55	439868,19	0,00
022	Weg	186737,79	439818,17	0,00
022	Weg	186828,86	439790,77	0,00
022	Weg	186802,86	439852,66	0,00
022	Weg	186732,61	439821,48	0,00
022	Weg	186765,07	439745,54	0,00
022	Weg	186834,81	439789,86	0,00
022	Weg	186811,03	439741,83	0,00
022	Weg	186864,07	439833,18	0,00
022	Weg	186802,63	439847,58	0,00
022	Weg	186864,07	439721,17	0,00
022	Weg	186811,88	439875,82	0,00
022	Weg	186610,89	439902,93	0,00
022	Weg	186420,37	439914,73	0,00

Model: RBS LAr,LT okt 2021
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Bodemgebieden, voor rekenmethode Industrielawaai - HMRI, industrie

Naam	Omschr.	X-1	Y-1	Bf
022	Weg	186614,83	439901,93	0,00
022	Weg	186641,09	439890,74	0,00
022	Weg	186418,04	439912,64	0,00
022	Weg	186487,51	439923,93	0,00
022	Weg	186415,31	439913,36	0,00
022	Weg	186547,62	439927,17	0,00
022	Weg	186641,37	439885,87	0,00
022	Weg	186639,95	439748,40	0,00
022	Weg	186548,24	439914,33	0,00
022	Weg	186610,04	439903,14	0,00
022	Weg	186417,21	439912,86	0,00
022	Weg	186538,61	439917,18	0,00
022	Weg	186487,06	439928,59	0,00
022	Weg	186610,96	439915,19	0,00
022	Weg	186487,45	439560,27	0,00
022	Weg	186642,49	439758,22	0,00
022	Weg	186860,39	439727,65	0,00
022	Weg	186753,62	439701,45	0,00
022	Weg	186749,79	439702,50	0,00
022	Weg	186860,39	439727,65	0,00
022	Weg	186677,33	439882,40	0,00
022	Weg	186593,10	439903,14	0,00
022	Weg	186549,52	439926,70	0,00
022	Weg	186686,56	439908,47	0,00
022	Weg	186693,30	439766,60	0,00
022	Weg	186549,52	439926,70	0,00
022	Weg	186556,47	439916,05	0,00
023	Verhard terreindeel hwc	186309,65	439673,05	0,00
024	Verhard terreindeel hwc	186320,01	439642,79	0,00
025	Verhard terreindeel hwc	186317,79	439637,83	0,00
026	Verhard terreindeel hwc	186298,70	439653,12	0,00
027	Verhard terreindeel hwc	186310,53	439634,62	0,00
028	Verhard terreindeel hwc	186303,14	439640,64	0,00
029	Verhard terreindeel Onderverdeelstation	186322,91	439554,58	0,00
030	Grove kiezelstenen Onderverdeelstation	186296,52	439525,29	0,40
031	Grove kiezelstenen Onderverdeelstation	186287,86	439493,31	0,40
032	Grove kiezelstenen Onderverdeelstation	186380,35	439491,46	0,40
033	Grove kiezelstenen Onderverdeelstation	186376,19	439467,10	0,40
034	Verhard terreindeel Onderverdeelstation	186309,04	439590,12	0,40
035	Verhard terreindeel Onderverdeelstation	186303,33	439450,72	0,40
036	Verhard terreindeel Onderverdeelstation	186356,14	439458,89	0,40
037	Verhard terreindeel Onderverdeelstation	186398,62	439445,82	0,40

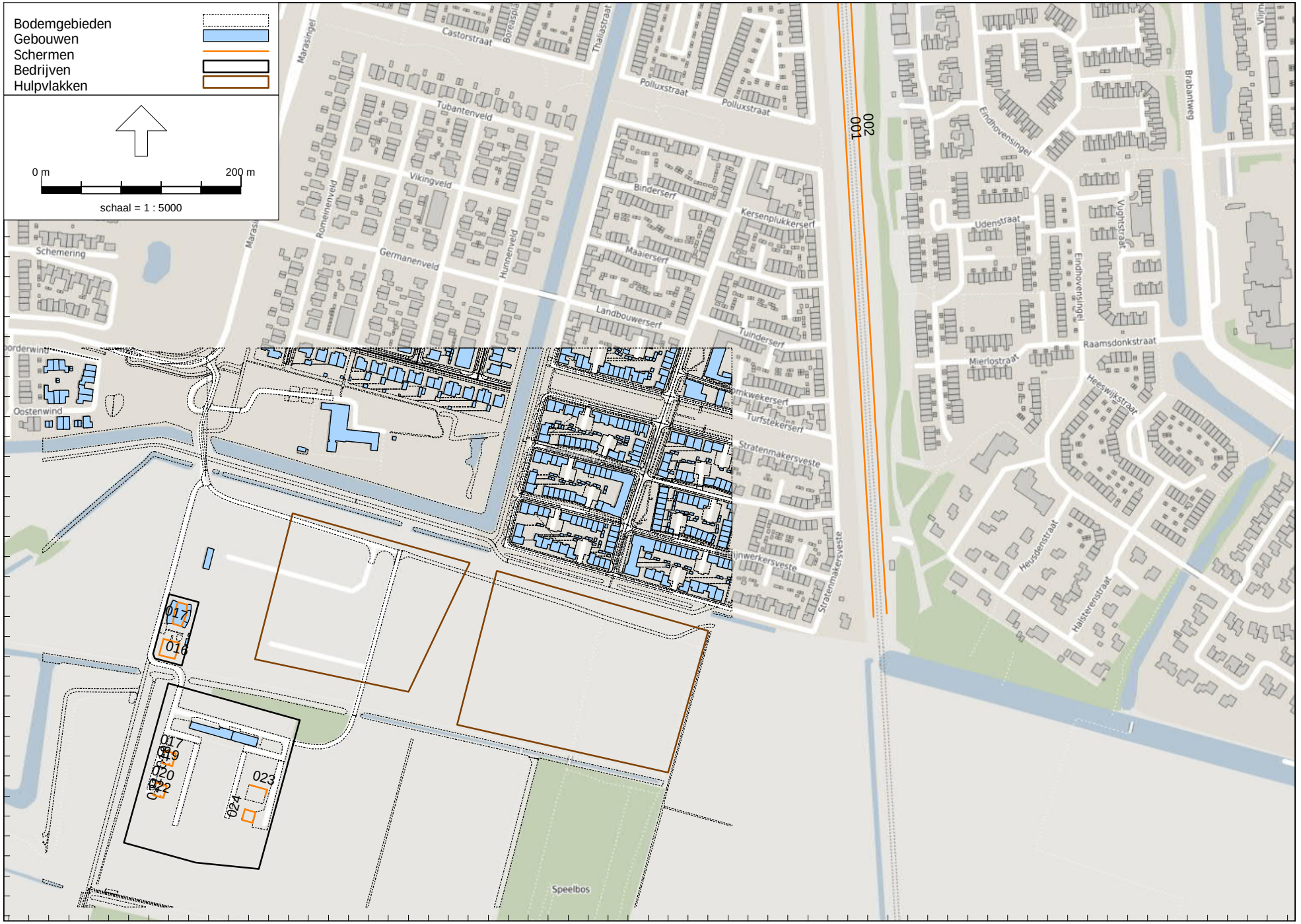
Bodemgebieden
Gebouwen
Schermen
Bedrijven
Hulpvlakken
0 m
200 m
schaal = 1 : 5000
440200
440100
440000
439900
439800
439700
439600
439500
439400
186200
186300
186400
186500
186600
186700
186800
186900
187000
187100
187200
187300
187400
Castorstraat
Thalialaan
Polluxstraat
Tubantenveld
Vikingveld
Romeinenveld
Germanenveld
Hunnenveld
Binderserf
Kersenplukkerserf
Maaierserf
Landbouwerserf
Tuinderserf
Turfstekerserf
Stratenmakersveste
Schemering
Oostenwind
Udenstraat
Eindhovensingel
Vughtstraat
Brabantweg
Raamsdonkstraat
Mierlostraat
Heeswijkstraat
Heusdenstraat
Halsterenstraat
Speelbos
001
002
016
017
019
020
022
023
024

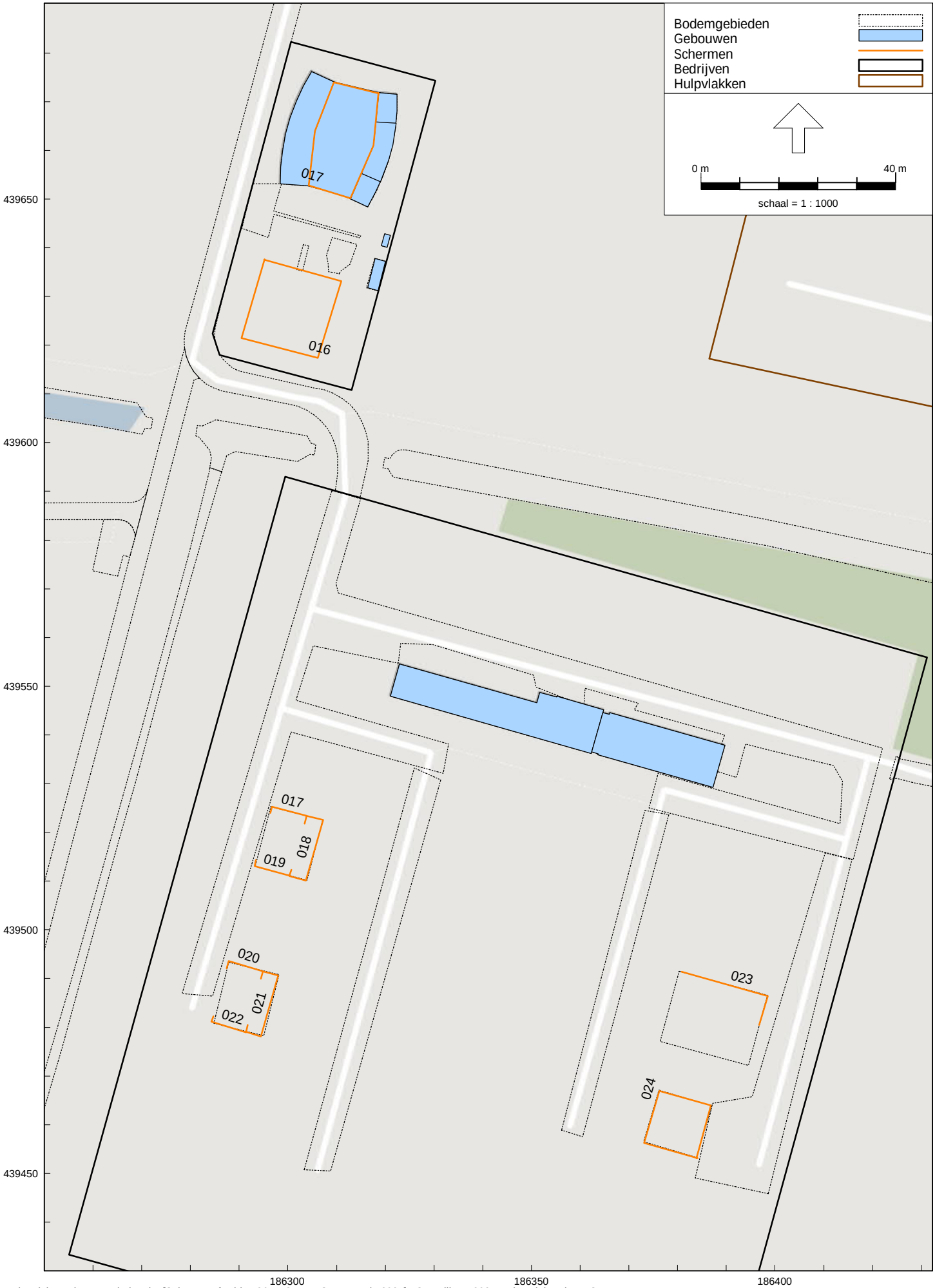
Bodemgebieden
Gebouwen
Schermen
Bedrijven
Hulpvlakken
0 m
40 m
schaal = 1 : 1000
017
016
017
018
019
020
021
022
023
024
439650
439600
439550
439500
439450
186300
186350
186400

Model: RBS LAr,LT okt 2021
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Schermen, voor rekenmethode Industrielawaai - HMRI, industrie

Naam	Omschr.	X-1	Y-1	ISO M.	ISO_H	Hdef.	Refl.L 1k	Refl.R 1k	Cp	Lengte	Groep
001	Scherm langs rail	186948,81	440635,92	--	--	Eigen waarde	0,00	0,00	0 dB	978,11	Schermen
002	Scherm langs rail	186962,03	440636,49	--	--	Eigen waarde	0,00	0,00	0 dB	978,52	Schermen
003	Scherm langs rail	186906,53	441660,48	--	--	Eigen waarde	0,00	0,00	0 dB	738,18	Schermen
004	Scherm langs rail	186934,78	440919,83	--	1,00	Eigen waarde	0,00	0,00	0 dB	13,18	Schermen
005	Scherm langs rail	186943,38	440907,02	--	1,00	Eigen waarde	0,00	0,00	0 dB	13,14	Schermen
006	Scherm langs rail	186951,44	440637,74	--	1,00	Eigen waarde	0,00	0,00	0 dB	46,28	Schermen
007	Scherm langs rail	186959,19	440638,16	--	1,00	Eigen waarde	0,00	0,00	0 dB	46,44	Schermen
008	Scherm langs rail	186939,56	440840,95	--	1,00	Eigen waarde	0,00	0,00	0 dB	14,01	Schermen
009	Scherm langs rail	186935,73	440906,68	--	1,00	Eigen waarde	0,00	0,00	0 dB	51,83	Schermen
010	Scherm langs rail	186943,38	440907,02	--	1,00	Eigen waarde	0,00	0,00	0 dB	65,77	Schermen
011	Scherm langs rail	186948,84	440683,95	--	1,00	Eigen waarde	0,00	0,00	0 dB	65,55	Schermen
012	Scherm langs rail	186952,68	440749,74	--	1,00	Eigen waarde	0,00	0,00	0 dB	65,33	Schermen
013	Scherm langs rail	186944,97	440749,38	--	1,00	Eigen waarde	0,00	0,00	0 dB	91,73	Schermen
014	Scherm langs rail	186947,27	440841,37	--	1,00	Eigen waarde	0,00	0,00	0 dB	74,56	Schermen
015	Scherm langs rail	186951,70	440766,94	--	1,00	Eigen waarde	0,00	0,00	0 dB	17,23	Schermen
016	Aarden wal terp hwc	186295,10	439637,50	--	3,50	Relatief	0,00	0,00	2 dB	65,95	HWC Marasingel 151
017	Scherfmuur om trafo onderverdeelstation	186296,38	439523,99	--	6,00	Relatief	0,80	0,80	0 dB	10,40	OV-station Marasingel 23
017	Dakrand hwc	186318,65	439671,71	--	20,35	Relatief	0,80	0,80	0 dB	63,16	HWC Marasingel 151
018	Scherfmuur om trafo onderverdeelstation	186303,80	439523,41	--	4,00	Relatief	0,80	0,80	0 dB	20,01	OV-station Marasingel 23
019	Scherfmuur om trafo onderverdeelstation	186300,74	439512,28	--	6,00	Relatief	0,80	0,80	0 dB	9,94	OV-station Marasingel 23
020	Scherfmuur om trafo onderverdeelstation	186287,43	439492,07	--	6,00	Relatief	0,80	0,80	0 dB	10,44	OV-station Marasingel 23
021	Scherfmuur om trafo onderverdeelstation	186294,76	439491,45	--	4,00	Relatief	0,80	0,80	0 dB	19,73	OV-station Marasingel 23
022	Scherfmuur om trafo onderverdeelstation	186291,76	439480,49	--	6,00	Relatief	0,80	0,80	0 dB	10,18	OV-station Marasingel 23
023	Scherfmuur om smoorspoelen ond.verdeelstation	186380,80	439491,37	--	9,00	Relatief	0,80	0,80	0 dB	24,66	OV-station Marasingel 23
024	Scherfmuur om trafo onderverdeelstation	186383,89	439453,08	--	6,00	Relatief	0,80	0,80	0 dB	44,95	OV-station Marasingel 23

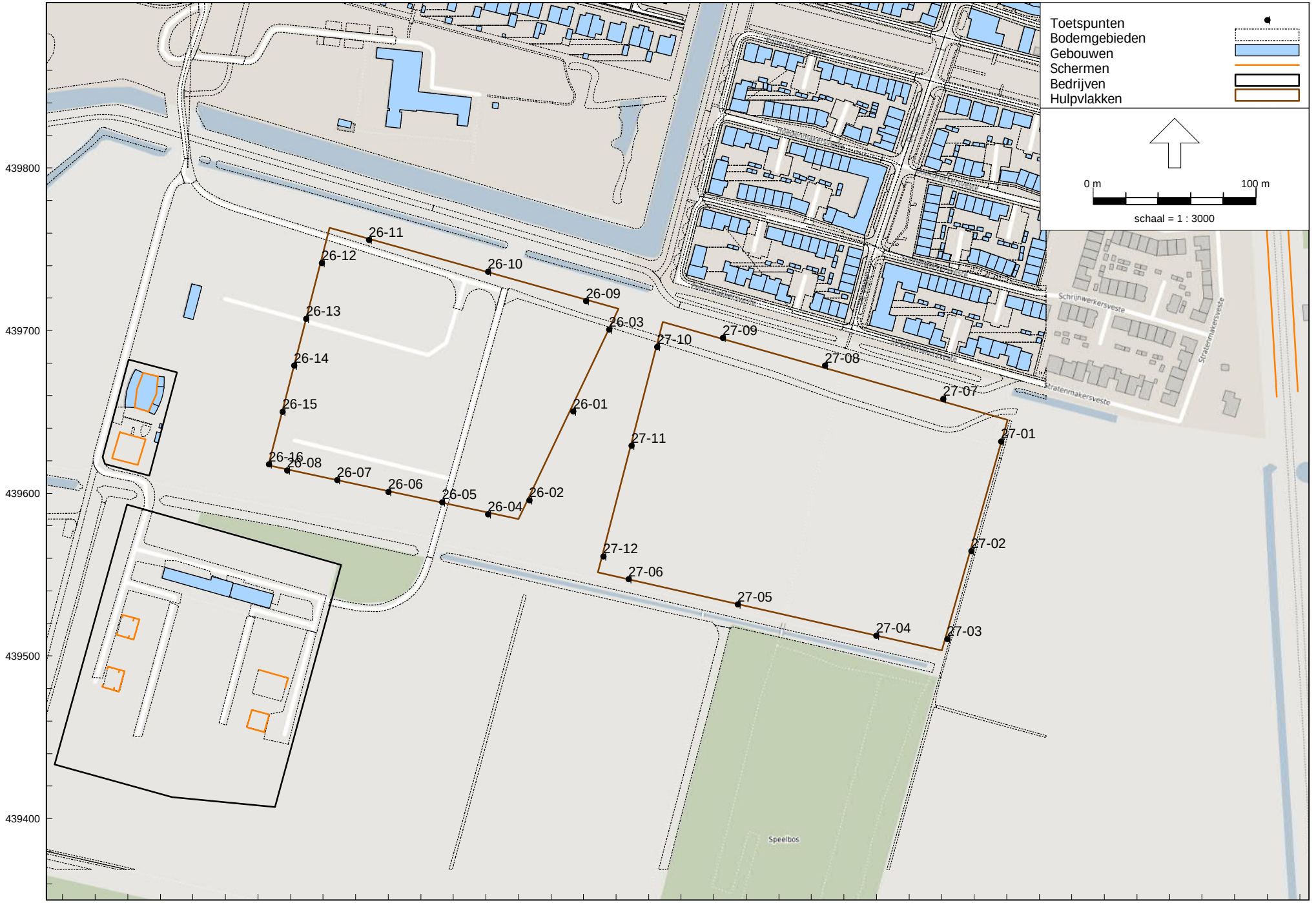

Industrielawaai - HMRI, industrie, [Schuytgraaf velden 26 en 27 - RBS LAr,LT okt 2021] , Geomilieu V2021.1 Licentiehouder: DGMR

M.2021.0955.00.R001

Industrielawaai velden 26 en 27 Schuytgraaf

Bijlage 2.4

Ontvangerpunten

Model: RBS LAr,LT okt 2021
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Toetspunten, voor rekenmethode Industrielawaai - HMRI, industrie

Naam	Omschr.	X	Y	Maaiveld	Hdef.	Hoogte A	Hoogte B	Hoogte C	Hoogte D	Hoogte E	Hoogte F	Gevel
26-01	Veld 26 wonen	186573,48	439650,58	9,46	Relatief	1,50	4,50	7,50	11,00	--	--	Nee
26-02	Veld 26 wonen	186546,69	439595,92	9,21	Relatief	1,50	4,50	7,50	11,00	--	--	Nee
26-03	Veld 26 wonen	186595,63	439700,72	9,62	Relatief	1,50	4,50	7,50	11,00	--	--	Nee
26-04	Veld 26 wonen	186521,17	439587,34	9,12	Relatief	1,50	4,50	7,50	11,00	--	--	Nee
26-05	Veld 26 wonen	186493,01	439594,59	9,08	Relatief	1,50	4,50	7,50	11,00	--	--	Nee
26-06	Veld 26 wonen	186460,13	439601,00	9,02	Relatief	1,50	4,50	7,50	11,00	--	--	Nee
26-07	Veld 26 wonen	186428,58	439608,26	8,97	Relatief	1,50	4,50	7,50	11,00	--	--	Nee
26-08	Veld 26 wonen	186397,88	439614,04	8,91	Relatief	1,50	4,50	7,50	11,00	--	--	Nee
26-09	Veld 26 wonen	186581,40	439718,24	9,48	Relatief	1,50	4,50	7,50	11,00	--	--	Nee
26-10	Veld 26 wonen	186521,28	439736,22	9,53	Relatief	1,50	4,50	7,50	11,00	--	--	Nee
26-11	Veld 26 wonen	186448,09	439755,99	9,45	Relatief	1,50	4,50	7,50	11,00	--	--	Nee
26-12	Veld 26 wonen	186419,16	439741,69	9,35	Relatief	1,50	4,50	7,50	11,00	--	--	Nee
26-13	Veld 26 wonen	186409,43	439707,35	9,23	Relatief	1,50	4,50	7,50	11,00	--	--	Nee
26-14	Veld 26 wonen	186402,14	439678,78	9,12	Relatief	1,50	4,50	7,50	11,00	--	--	Nee
26-15	Veld 26 wonen	186395,15	439650,21	9,02	Relatief	1,50	4,50	7,50	11,00	--	--	Nee
26-16	Veld 26 wonen	186386,69	439618,00	8,90	Relatief	1,50	4,50	7,50	11,00	--	--	Nee
27-01	Veld 27 wonen	186836,45	439631,94	9,09	Relatief	1,50	4,50	7,50	11,00	--	--	Nee
27-02	Veld 27 wonen	186818,13	439564,67	9,07	Relatief	1,50	4,50	7,50	11,00	--	--	Nee
27-03	Veld 27 wonen	186803,36	439510,52	9,02	Relatief	1,50	4,50	7,50	11,00	--	--	Nee
27-04	Veld 27 wonen	186759,88	439512,44	8,96	Relatief	1,50	4,50	7,50	11,00	--	--	Nee
27-05	Veld 27 wonen	186674,56	439531,85	9,27	Relatief	1,50	4,50	7,50	11,00	--	--	Nee
27-06	Veld 27 wonen	186607,56	439547,44	9,22	Relatief	1,50	4,50	7,50	11,00	--	--	Nee
27-07	Veld 27 wonen	186801,00	439658,13	9,00	Relatief	1,50	4,50	7,50	11,00	--	--	Nee
27-08	Veld 27 wonen	186728,31	439678,64	9,10	Relatief	1,50	4,50	7,50	11,00	--	--	Nee
27-09	Veld 27 wonen	186665,59	439695,64	9,41	Relatief	1,50	4,50	7,50	11,00	--	--	Nee
27-10	Veld 27 wonen	186625,07	439689,98	9,48	Relatief	1,50	4,50	7,50	11,00	--	--	Nee
27-11	Veld 27 wonen	186609,39	439629,51	9,49	Relatief	1,50	4,50	7,50	11,00	--	--	Nee
27-12	Veld 27 wonen	186592,04	439561,21	9,22	Relatief	1,50	4,50	7,50	11,00	--	--	Nee

Rapport: Lijst van model eigenschappen
Model: RBS LAr,LT okt 2021

Model eigenschap	
Omschrijving	RBS LAr,LT okt 2021
Verantwoordelijke	SA
Rekenmethode	#2|Industrielawaai|HMRI, industrie|
Aangemaakt door	SA op 11-10-2021
Laatst ingezien door	SA op 15-10-2021
Model aangemaakt met	Geomilieu V2021.1
Dagperiode	07:00 - 19:00
Avondperiode	19:00 - 23:00
Nachtperiode	23:00 - 07:00
Samengestelde periode	Etmaalwaarde
Waarde	Max(Dag, Avond + 5, Nacht + 10)
Standaard maaiveldhoogte	0
Rekenhoogte contouren	11
Detailniveau toetspunt resultaten	Bronresultaten
Detailniveau resultaten grids	Groepsresultaten
Meteorologische correctie	Toepassen standaard, 5,0
Standaard bodemfactor	1,0
Absorptiestandaarden	HMRI-II.8
Dynamische foutmarge	--
Clusteren gebouwen	Ja
Verwijderen binnenwanden	Ja
Max.refl.afstand	--
Max.refl.diepte	1

Commentaar

Bijlage 3

Titel	Rekenresultaten $L_{Ar,LT}$

Rapport: Resultatentabel
Model: RBS LAr,LT okt 2021
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: HWC Marasingel 151
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	X	Y	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal	Li
26-01_A	Veld 26 wonen	186573,48	439650,58	1,50	27	18	15	27	49
26-01_B	Veld 26 wonen	186573,48	439650,58	4,50	28	19	16	28	49
26-01_C	Veld 26 wonen	186573,48	439650,58	7,50	28	20	17	28	49
26-01_D	Veld 26 wonen	186573,48	439650,58	11,00	29	20	17	29	49
26-02_A	Veld 26 wonen	186546,69	439595,92	1,50	26	18	15	26	49
26-02_B	Veld 26 wonen	186546,69	439595,92	4,50	27	20	17	27	50
26-02_C	Veld 26 wonen	186546,69	439595,92	7,50	28	20	17	28	50
26-02_D	Veld 26 wonen	186546,69	439595,92	11,00	30	21	18	30	50
26-03_A	Veld 26 wonen	186595,63	439700,72	1,50	26	17	14	26	48
26-03_B	Veld 26 wonen	186595,63	439700,72	4,50	27	18	15	27	48
26-03_C	Veld 26 wonen	186595,63	439700,72	7,50	27	18	16	27	48
26-03_D	Veld 26 wonen	186595,63	439700,72	11,00	28	19	16	28	48
26-04_A	Veld 26 wonen	186521,17	439587,34	1,50	26	21	18	28	50
26-04_B	Veld 26 wonen	186521,17	439587,34	4,50	28	22	19	29	51
26-04_C	Veld 26 wonen	186521,17	439587,34	7,50	30	23	20	30	51
26-04_D	Veld 26 wonen	186521,17	439587,34	11,00	31	24	21	31	52
26-05_A	Veld 26 wonen	186493,01	439594,59	1,50	28	22	19	29	52
26-05_B	Veld 26 wonen	186493,01	439594,59	4,50	29	24	21	31	52
26-05_C	Veld 26 wonen	186493,01	439594,59	7,50	32	25	22	32	53
26-05_D	Veld 26 wonen	186493,01	439594,59	11,00	33	25	22	33	53
26-06_A	Veld 26 wonen	186460,13	439601,00	1,50	30	24	21	31	53
26-06_B	Veld 26 wonen	186460,13	439601,00	4,50	32	26	23	33	54
26-06_C	Veld 26 wonen	186460,13	439601,00	7,50	34	27	24	34	55
26-06_D	Veld 26 wonen	186460,13	439601,00	11,00	36	28	25	36	55
26-07_A	Veld 26 wonen	186428,58	439608,26	1,50	34	27	24	34	56
26-07_B	Veld 26 wonen	186428,58	439608,26	4,50	36	28	25	36	57
26-07_C	Veld 26 wonen	186428,58	439608,26	7,50	38	29	26	38	57
26-07_D	Veld 26 wonen	186428,58	439608,26	11,00	40	30	27	40	58
26-08_A	Veld 26 wonen	186397,88	439614,04	1,50	36	30	27	37	59
26-08_B	Veld 26 wonen	186397,88	439614,04	4,50	39	31	28	39	60
26-08_C	Veld 26 wonen	186397,88	439614,04	7,50	42	33	30	42	60
26-08_D	Veld 26 wonen	186397,88	439614,04	11,00	42	33	30	42	60
26-09_A	Veld 26 wonen	186581,40	439718,24	1,50	28	18	15	28	48
26-09_B	Veld 26 wonen	186581,40	439718,24	4,50	29	18	15	29	49
26-09_C	Veld 26 wonen	186581,40	439718,24	7,50	29	19	16	29	49
26-09_D	Veld 26 wonen	186581,40	439718,24	11,00	30	20	17	30	49
26-10_A	Veld 26 wonen	186521,28	439736,22	1,50	27	19	16	27	49
26-10_B	Veld 26 wonen	186521,28	439736,22	4,50	28	20	17	28	49
26-10_C	Veld 26 wonen	186521,28	439736,22	7,50	28	21	18	28	49
26-10_D	Veld 26 wonen	186521,28	439736,22	11,00	29	22	19	29	49
26-11_A	Veld 26 wonen	186448,09	439755,99	1,50	24	22	19	29	48
26-11_B	Veld 26 wonen	186448,09	439755,99	4,50	25	23	20	30	48
26-11_C	Veld 26 wonen	186448,09	439755,99	7,50	26	24	21	31	48
26-11_D	Veld 26 wonen	186448,09	439755,99	11,00	27	26	23	33	48
26-12_A	Veld 26 wonen	186419,16	439741,69	1,50	25	23	20	30	49
26-12_B	Veld 26 wonen	186419,16	439741,69	4,50	27	25	22	32	50
26-12_C	Veld 26 wonen	186419,16	439741,69	7,50	28	27	24	34	50
26-12_D	Veld 26 wonen	186419,16	439741,69	11,00	30	28	25	35	50
26-13_A	Veld 26 wonen	186409,43	439707,35	1,50	28	25	22	32	52
26-13_B	Veld 26 wonen	186409,43	439707,35	4,50	30	28	24	34	53
26-13_C	Veld 26 wonen	186409,43	439707,35	7,50	32	29	26	36	53
26-13_D	Veld 26 wonen	186409,43	439707,35	11,00	33	30	27	37	53
26-14_A	Veld 26 wonen	186402,14	439678,78	1,50	37	27	24	37	56
26-14_B	Veld 26 wonen	186402,14	439678,78	4,50	39	30	27	39	56
26-14_C	Veld 26 wonen	186402,14	439678,78	7,50	40	31	28	40	56
26-14_D	Veld 26 wonen	186402,14	439678,78	11,00	41	32	29	41	56
26-15_A	Veld 26 wonen	186395,15	439650,21	1,50	38	28	25	38	59
26-15_B	Veld 26 wonen	186395,15	439650,21	4,50	40	31	28	40	60
26-15_C	Veld 26 wonen	186395,15	439650,21	7,50	42	32	29	42	60
26-15_D	Veld 26 wonen	186395,15	439650,21	11,00	42	33	30	42	60
26-16_A	Veld 26 wonen	186386,69	439618,00	1,50	37	31	28	38	60
26-16_B	Veld 26 wonen	186386,69	439618,00	4,50	41	33	30	41	61
26-16_C	Veld 26 wonen	186386,69	439618,00	7,50	43	34	31	43	61
26-16_D	Veld 26 wonen	186386,69	439618,00	11,00	43	34	31	43	61
27-01_A	Veld 27 wonen	186836,45	439631,94	1,50	20	11	8	20	42
27-01_B	Veld 27 wonen	186836,45	439631,94	4,50	20	12	9	20	43
27-01_C	Veld 27 wonen	186836,45	439631,94	7,50	21	12	9	21	42
27-01_D	Veld 27 wonen	186836,45	439631,94	11,00	21	12	9	21	42
27-02_A	Veld 27 wonen	186818,13	439564,67	1,50	20	11	8	20	42
27-02_B	Veld 27 wonen	186818,13	439564,67	4,50	21	12	9	21	42
27-02_C	Veld 27 wonen	186818,13	439564,67	7,50	21	12	9	21	42
27-02_D	Veld 27 wonen	186818,13	439564,67	11,00	21	13	10	21	42
27-03_A	Veld 27 wonen	186803,36	439510,52	1,50	18	12	9	19	42
27-03_B	Veld 27 wonen	186803,36	439510,52	4,50	19	13	10	20	43
27-03_C	Veld 27 wonen	186803,36	439510,52	7,50	19	13	10	20	43
27-03_D	Veld 27 wonen	186803,36	439510,52	11,00	20	14	11	21	43
27-04_A	Veld 27 wonen	186759,88	439512,44	1,50	19	13	10	20	43
27-04_B	Veld 27 wonen	186759,88	439512,44	4,50	20	14	11	21	44
27-04_C	Veld 27 wonen	186759,88	439512,44	7,50	20	14	11	21	44
27-04_D	Veld 27 wonen	186759,88	439512,44	11,00	21	15	12	22	44
27-05_A	Veld 27 wonen	186674,56	439531,85	1,50	21	15	12	22	45
27-05_B	Veld 27 wonen	186674,56	439531,85	4,50	22	16	13	23	46
27-05_C	Veld 27 wonen	186674,56	439531,85	7,50	23	17	14	24	46

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: RBS LAr,LT okt 2021
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: HWC Marasingel 151
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	X	Y	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal	Li
27-05_D	Veld 27 wonen	186674,56	439531,85	11,00	24	17	14	24	46
27-06_A	Veld 27 wonen	186607,56	439547,44	1,50	23	17	14	24	47
27-06_B	Veld 27 wonen	186607,56	439547,44	4,50	24	18	15	25	48
27-06_C	Veld 27 wonen	186607,56	439547,44	7,50	25	19	16	26	48
27-06_D	Veld 27 wonen	186607,56	439547,44	11,00	26	19	16	26	48
27-07_A	Veld 27 wonen	186801,00	439658,13	1,50	20	11	8	20	43
27-07_B	Veld 27 wonen	186801,00	439658,13	4,50	21	13	10	21	43
27-07_C	Veld 27 wonen	186801,00	439658,13	7,50	22	13	10	22	43
27-07_D	Veld 27 wonen	186801,00	439658,13	11,00	22	13	10	22	43
27-08_A	Veld 27 wonen	186728,31	439678,64	1,50	22	13	10	22	44
27-08_B	Veld 27 wonen	186728,31	439678,64	4,50	23	14	11	23	45
27-08_C	Veld 27 wonen	186728,31	439678,64	7,50	23	15	12	23	45
27-08_D	Veld 27 wonen	186728,31	439678,64	11,00	24	15	12	24	44
27-09_A	Veld 27 wonen	186665,59	439695,64	1,50	24	15	12	24	45
27-09_B	Veld 27 wonen	186665,59	439695,64	4,50	25	16	13	25	46
27-09_C	Veld 27 wonen	186665,59	439695,64	7,50	25	16	13	25	45
27-09_D	Veld 27 wonen	186665,59	439695,64	11,00	25	17	14	25	45
27-10_A	Veld 27 wonen	186625,07	439689,98	1,50	25	16	13	25	46
27-10_B	Veld 27 wonen	186625,07	439689,98	4,50	26	17	14	26	47
27-10_C	Veld 27 wonen	186625,07	439689,98	7,50	26	18	15	26	47
27-10_D	Veld 27 wonen	186625,07	439689,98	11,00	27	18	15	27	47
27-11_A	Veld 27 wonen	186609,39	439629,51	1,50	26	16	13	26	48
27-11_B	Veld 27 wonen	186609,39	439629,51	4,50	26	18	15	26	48
27-11_C	Veld 27 wonen	186609,39	439629,51	7,50	27	18	15	27	48
27-11_D	Veld 27 wonen	186609,39	439629,51	11,00	28	19	16	28	48
27-12_A	Veld 27 wonen	186592,04	439561,21	1,50	23	18	15	25	48
27-12_B	Veld 27 wonen	186592,04	439561,21	4,50	25	19	16	26	48
27-12_C	Veld 27 wonen	186592,04	439561,21	7,50	26	20	17	27	48
27-12_D	Veld 27 wonen	186592,04	439561,21	11,00	27	20	17	27	49

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: RBS LAr,LT okt 2021
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: OV-station Marasingel 23
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	X	Y	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal	Li
26-01_A	Veld 26 wonen	186573,48	439650,58	1,50	22	22	22	32	42
26-01_B	Veld 26 wonen	186573,48	439650,58	4,50	24	24	24	34	43
26-01_C	Veld 26 wonen	186573,48	439650,58	7,50	25	25	25	35	43
26-01_D	Veld 26 wonen	186573,48	439650,58	11,00	26	26	26	36	43
26-02_A	Veld 26 wonen	186546,69	439595,92	1,50	22	22	22	32	44
26-02_B	Veld 26 wonen	186546,69	439595,92	4,50	23	23	23	33	44
26-02_C	Veld 26 wonen	186546,69	439595,92	7,50	25	24	24	34	44
26-02_D	Veld 26 wonen	186546,69	439595,92	11,00	26	25	25	35	44
26-03_A	Veld 26 wonen	186595,63	439700,72	1,50	21	21	21	31	41
26-03_B	Veld 26 wonen	186595,63	439700,72	4,50	23	22	22	32	41
26-03_C	Veld 26 wonen	186595,63	439700,72	7,50	24	24	24	34	41
26-03_D	Veld 26 wonen	186595,63	439700,72	11,00	26	26	26	36	41
26-04_A	Veld 26 wonen	186521,17	439587,34	1,50	24	23	23	33	45
26-04_B	Veld 26 wonen	186521,17	439587,34	4,50	25	24	24	34	45
26-04_C	Veld 26 wonen	186521,17	439587,34	7,50	26	25	25	35	45
26-04_D	Veld 26 wonen	186521,17	439587,34	11,00	27	27	27	37	46
26-05_A	Veld 26 wonen	186493,01	439594,59	1,50	27	27	27	37	47
26-05_B	Veld 26 wonen	186493,01	439594,59	4,50	29	28	28	38	47
26-05_C	Veld 26 wonen	186493,01	439594,59	7,50	30	29	29	39	47
26-05_D	Veld 26 wonen	186493,01	439594,59	11,00	31	31	31	41	47
26-06_A	Veld 26 wonen	186460,13	439601,00	1,50	28	27	27	37	49
26-06_B	Veld 26 wonen	186460,13	439601,00	4,50	29	29	29	39	49
26-06_C	Veld 26 wonen	186460,13	439601,00	7,50	31	30	30	40	49
26-06_D	Veld 26 wonen	186460,13	439601,00	11,00	33	32	32	42	49
26-07_A	Veld 26 wonen	186428,58	439608,26	1,50	28	27	27	37	50
26-07_B	Veld 26 wonen	186428,58	439608,26	4,50	29	28	28	38	51
26-07_C	Veld 26 wonen	186428,58	439608,26	7,50	31	30	30	40	51
26-07_D	Veld 26 wonen	186428,58	439608,26	11,00	34	33	33	43	51
26-08_A	Veld 26 wonen	186397,88	439614,04	1,50	29	28	28	38	52
26-08_B	Veld 26 wonen	186397,88	439614,04	4,50	31	30	30	40	52
26-08_C	Veld 26 wonen	186397,88	439614,04	7,50	33	32	32	42	53
26-08_D	Veld 26 wonen	186397,88	439614,04	11,00	36	36	36	46	53
26-09_A	Veld 26 wonen	186581,40	439718,24	1,50	21	21	21	31	41
26-09_B	Veld 26 wonen	186581,40	439718,24	4,50	22	22	22	32	41
26-09_C	Veld 26 wonen	186581,40	439718,24	7,50	24	24	24	34	41
26-09_D	Veld 26 wonen	186581,40	439718,24	11,00	26	26	26	36	41
26-10_A	Veld 26 wonen	186521,28	439736,22	1,50	23	22	22	32	43
26-10_B	Veld 26 wonen	186521,28	439736,22	4,50	23	23	23	33	42
26-10_C	Veld 26 wonen	186521,28	439736,22	7,50	23	23	23	33	42
26-10_D	Veld 26 wonen	186521,28	439736,22	11,00	25	25	25	35	42
26-11_A	Veld 26 wonen	186448,09	439755,99	1,50	24	23	23	33	43
26-11_B	Veld 26 wonen	186448,09	439755,99	4,50	25	24	24	34	43
26-11_C	Veld 26 wonen	186448,09	439755,99	7,50	25	25	25	35	43
26-11_D	Veld 26 wonen	186448,09	439755,99	11,00	27	27	27	37	43
26-12_A	Veld 26 wonen	186419,16	439741,69	1,50	25	24	24	34	44
26-12_B	Veld 26 wonen	186419,16	439741,69	4,50	26	26	26	36	44
26-12_C	Veld 26 wonen	186419,16	439741,69	7,50	27	27	27	37	44
26-12_D	Veld 26 wonen	186419,16	439741,69	11,00	29	29	29	39	44
26-13_A	Veld 26 wonen	186409,43	439707,35	1,50	26	25	25	35	46
26-13_B	Veld 26 wonen	186409,43	439707,35	4,50	28	27	27	37	46
26-13_C	Veld 26 wonen	186409,43	439707,35	7,50	29	29	29	39	46
26-13_D	Veld 26 wonen	186409,43	439707,35	11,00	31	31	31	41	46
26-14_A	Veld 26 wonen	186402,14	439678,78	1,50	27	27	27	37	48
26-14_B	Veld 26 wonen	186402,14	439678,78	4,50	29	28	28	38	48
26-14_C	Veld 26 wonen	186402,14	439678,78	7,50	30	30	30	40	48
26-14_D	Veld 26 wonen	186402,14	439678,78	11,00	32	32	32	42	48
26-15_A	Veld 26 wonen	186395,15	439650,21	1,50	28	27	27	37	50
26-15_B	Veld 26 wonen	186395,15	439650,21	4,50	29	29	29	39	50
26-15_C	Veld 26 wonen	186395,15	439650,21	7,50	31	30	30	40	50
26-15_D	Veld 26 wonen	186395,15	439650,21	11,00	34	33	33	43	50
26-16_A	Veld 26 wonen	186386,69	439618,00	1,50	30	29	29	39	53
26-16_B	Veld 26 wonen	186386,69	439618,00	4,50	32	31	31	41	53
26-16_C	Veld 26 wonen	186386,69	439618,00	7,50	34	33	33	43	53
26-16_D	Veld 26 wonen	186386,69	439618,00	11,00	37	36	36	46	53
27-01_A	Veld 27 wonen	186836,45	439631,94	1,50	15	14	14	24	35
27-01_B	Veld 27 wonen	186836,45	439631,94	4,50	16	16	16	26	35
27-01_C	Veld 27 wonen	186836,45	439631,94	7,50	16	16	16	26	35
27-01_D	Veld 27 wonen	186836,45	439631,94	11,00	17	17	17	27	35
27-02_A	Veld 27 wonen	186818,13	439564,67	1,50	15	15	15	25	35
27-02_B	Veld 27 wonen	186818,13	439564,67	4,50	17	16	16	26	36
27-02_C	Veld 27 wonen	186818,13	439564,67	7,50	18	17	17	27	36
27-02_D	Veld 27 wonen	186818,13	439564,67	11,00	18	18	18	28	36
27-03_A	Veld 27 wonen	186803,36	439510,52	1,50	17	16	16	26	36
27-03_B	Veld 27 wonen	186803,36	439510,52	4,50	18	17	17	27	36
27-03_C	Veld 27 wonen	186803,36	439510,52	7,50	19	18	18	28	36
27-03_D	Veld 27 wonen	186803,36	439510,52	11,00	20	19	19	29	36
27-04_A	Veld 27 wonen	186759,88	439512,44	1,50	18	18	18	28	37
27-04_B	Veld 27 wonen	186759,88	439512,44	4,50	19	18	18	28	37
27-04_C	Veld 27 wonen	186759,88	439512,44	7,50	20	19	19	29	37
27-04_D	Veld 27 wonen	186759,88	439512,44	11,00	21	20	20	30	37
27-05_A	Veld 27 wonen	186674,56	439531,85	1,50	20	19	19	29	39
27-05_B	Veld 27 wonen	186674,56	439531,85	4,50	20	20	20	30	40
27-05_C	Veld 27 wonen	186674,56	439531,85	7,50	21	21	21	31	39

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: RBS LAr,LT okt 2021
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: OV-station Marasingel 23
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	X	Y	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal	Li
27-05_D	Veld 27 wonen	186674,56	439531,85	11,00	22	22	22	32	39
27-06_A	Veld 27 wonen	186607,56	439547,44	1,50	22	21	21	31	42
27-06_B	Veld 27 wonen	186607,56	439547,44	4,50	22	21	21	31	42
27-06_C	Veld 27 wonen	186607,56	439547,44	7,50	23	22	22	32	42
27-06_D	Veld 27 wonen	186607,56	439547,44	11,00	24	24	24	34	42
27-07_A	Veld 27 wonen	186801,00	439658,13	1,50	17	17	17	27	37
27-07_B	Veld 27 wonen	186801,00	439658,13	4,50	18	18	18	28	38
27-07_C	Veld 27 wonen	186801,00	439658,13	7,50	19	18	18	28	38
27-07_D	Veld 27 wonen	186801,00	439658,13	11,00	17	17	17	27	36
27-08_A	Veld 27 wonen	186728,31	439678,64	1,50	18	17	17	27	39
27-08_B	Veld 27 wonen	186728,31	439678,64	4,50	19	19	19	29	39
27-08_C	Veld 27 wonen	186728,31	439678,64	7,50	20	19	19	29	39
27-08_D	Veld 27 wonen	186728,31	439678,64	11,00	19	18	18	28	38
27-09_A	Veld 27 wonen	186665,59	439695,64	1,50	21	21	21	31	40
27-09_B	Veld 27 wonen	186665,59	439695,64	4,50	22	22	22	32	40
27-09_C	Veld 27 wonen	186665,59	439695,64	7,50	23	23	23	33	40
27-09_D	Veld 27 wonen	186665,59	439695,64	11,00	23	22	22	32	39
27-10_A	Veld 27 wonen	186625,07	439689,98	1,50	21	20	20	30	40
27-10_B	Veld 27 wonen	186625,07	439689,98	4,50	22	22	22	32	40
27-10_C	Veld 27 wonen	186625,07	439689,98	7,50	23	23	23	33	40
27-10_D	Veld 27 wonen	186625,07	439689,98	11,00	24	24	24	34	40
27-11_A	Veld 27 wonen	186609,39	439629,51	1,50	20	20	20	30	41
27-11_B	Veld 27 wonen	186609,39	439629,51	4,50	21	21	21	31	42
27-11_C	Veld 27 wonen	186609,39	439629,51	7,50	22	22	22	32	42
27-11_D	Veld 27 wonen	186609,39	439629,51	11,00	23	23	23	33	42
27-12_A	Veld 27 wonen	186592,04	439561,21	1,50	21	21	21	31	42
27-12_B	Veld 27 wonen	186592,04	439561,21	4,50	23	22	22	32	42
27-12_C	Veld 27 wonen	186592,04	439561,21	7,50	24	23	23	33	42
27-12_D	Veld 27 wonen	186592,04	439561,21	11,00	25	24	24	34	42

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: RBS LAr,LT okt 2021
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: (hoofdgroep)
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	X	Y	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal	Li
26-01_A	Veld 26 wonen	186573,48	439650,58	1,50	28	23	23	33	50
26-01_B	Veld 26 wonen	186573,48	439650,58	4,50	29	25	24	34	50
26-01_C	Veld 26 wonen	186573,48	439650,58	7,50	30	26	25	35	50
26-01_D	Veld 26 wonen	186573,48	439650,58	11,00	31	27	26	36	50
26-02_A	Veld 26 wonen	186546,69	439595,92	1,50	28	23	23	33	50
26-02_B	Veld 26 wonen	186546,69	439595,92	4,50	29	24	24	34	51
26-02_C	Veld 26 wonen	186546,69	439595,92	7,50	30	25	25	35	51
26-02_D	Veld 26 wonen	186546,69	439595,92	11,00	31	27	26	36	51
26-03_A	Veld 26 wonen	186595,63	439700,72	1,50	27	22	22	32	48
26-03_B	Veld 26 wonen	186595,63	439700,72	4,50	28	24	23	33	49
26-03_C	Veld 26 wonen	186595,63	439700,72	7,50	29	25	24	34	49
26-03_D	Veld 26 wonen	186595,63	439700,72	11,00	30	27	26	36	49
26-04_A	Veld 26 wonen	186521,17	439587,34	1,50	28	25	24	34	52
26-04_B	Veld 26 wonen	186521,17	439587,34	4,50	30	26	25	35	52
26-04_C	Veld 26 wonen	186521,17	439587,34	7,50	31	27	26	36	52
26-04_D	Veld 26 wonen	186521,17	439587,34	11,00	33	29	28	38	53
26-05_A	Veld 26 wonen	186493,01	439594,59	1,50	30	28	27	37	53
26-05_B	Veld 26 wonen	186493,01	439594,59	4,50	32	29	29	39	53
26-05_C	Veld 26 wonen	186493,01	439594,59	7,50	34	31	30	40	54
26-05_D	Veld 26 wonen	186493,01	439594,59	11,00	35	32	32	42	54
26-06_A	Veld 26 wonen	186460,13	439601,00	1,50	32	29	28	38	55
26-06_B	Veld 26 wonen	186460,13	439601,00	4,50	34	30	30	40	55
26-06_C	Veld 26 wonen	186460,13	439601,00	7,50	36	32	31	41	56
26-06_D	Veld 26 wonen	186460,13	439601,00	11,00	38	34	33	43	56
26-07_A	Veld 26 wonen	186428,58	439608,26	1,50	35	30	29	39	57
26-07_B	Veld 26 wonen	186428,58	439608,26	4,50	37	31	30	40	58
26-07_C	Veld 26 wonen	186428,58	439608,26	7,50	39	33	31	41	58
26-07_D	Veld 26 wonen	186428,58	439608,26	11,00	41	35	34	44	58
26-08_A	Veld 26 wonen	186397,88	439614,04	1,50	37	32	30	40	60
26-08_B	Veld 26 wonen	186397,88	439614,04	4,50	40	34	32	42	61
26-08_C	Veld 26 wonen	186397,88	439614,04	7,50	42	35	34	44	61
26-08_D	Veld 26 wonen	186397,88	439614,04	11,00	43	37	37	47	61
26-09_A	Veld 26 wonen	186581,40	439718,24	1,50	29	23	22	32	49
26-09_B	Veld 26 wonen	186581,40	439718,24	4,50	30	23	23	33	49
26-09_C	Veld 26 wonen	186581,40	439718,24	7,50	30	25	24	34	49
26-09_D	Veld 26 wonen	186581,40	439718,24	11,00	31	27	27	37	49
26-10_A	Veld 26 wonen	186521,28	439736,22	1,50	28	24	23	33	50
26-10_B	Veld 26 wonen	186521,28	439736,22	4,50	29	25	24	34	50
26-10_C	Veld 26 wonen	186521,28	439736,22	7,50	29	25	24	34	50
26-10_D	Veld 26 wonen	186521,28	439736,22	11,00	31	27	26	36	50
26-11_A	Veld 26 wonen	186448,09	439755,99	1,50	27	26	25	35	49
26-11_B	Veld 26 wonen	186448,09	439755,99	4,50	28	27	26	36	49
26-11_C	Veld 26 wonen	186448,09	439755,99	7,50	29	28	27	37	49
26-11_D	Veld 26 wonen	186448,09	439755,99	11,00	30	29	28	38	49
26-12_A	Veld 26 wonen	186419,16	439741,69	1,50	28	27	26	36	50
26-12_B	Veld 26 wonen	186419,16	439741,69	4,50	30	29	28	38	51
26-12_C	Veld 26 wonen	186419,16	439741,69	7,50	31	30	29	39	51
26-12_D	Veld 26 wonen	186419,16	439741,69	11,00	33	32	31	41	51
26-13_A	Veld 26 wonen	186409,43	439707,35	1,50	30	28	27	37	53
26-13_B	Veld 26 wonen	186409,43	439707,35	4,50	32	30	29	39	54
26-13_C	Veld 26 wonen	186409,43	439707,35	7,50	34	32	31	41	54
26-13_D	Veld 26 wonen	186409,43	439707,35	11,00	35	34	32	42	54
26-14_A	Veld 26 wonen	186402,14	439678,78	1,50	37	30	29	39	56
26-14_B	Veld 26 wonen	186402,14	439678,78	4,50	39	32	30	40	57
26-14_C	Veld 26 wonen	186402,14	439678,78	7,50	41	34	32	42	57
26-14_D	Veld 26 wonen	186402,14	439678,78	11,00	42	35	34	44	57
26-15_A	Veld 26 wonen	186395,15	439650,21	1,50	39	31	29	39	60
26-15_B	Veld 26 wonen	186395,15	439650,21	4,50	41	33	31	41	60
26-15_C	Veld 26 wonen	186395,15	439650,21	7,50	42	35	33	43	60
26-15_D	Veld 26 wonen	186395,15	439650,21	11,00	43	36	35	45	60
26-16_A	Veld 26 wonen	186386,69	439618,00	1,50	38	33	31	41	61
26-16_B	Veld 26 wonen	186386,69	439618,00	4,50	42	35	33	43	62
26-16_C	Veld 26 wonen	186386,69	439618,00	7,50	44	36	35	45	62
26-16_D	Veld 26 wonen	186386,69	439618,00	11,00	44	38	37	47	62
27-01_A	Veld 27 wonen	186836,45	439631,94	1,50	21	16	15	25	43
27-01_B	Veld 27 wonen	186836,45	439631,94	4,50	22	17	16	26	43
27-01_C	Veld 27 wonen	186836,45	439631,94	7,50	22	17	17	27	43
27-01_D	Veld 27 wonen	186836,45	439631,94	11,00	22	18	17	27	43
27-02_A	Veld 27 wonen	186818,13	439564,67	1,50	21	16	16	26	43
27-02_B	Veld 27 wonen	186818,13	439564,67	4,50	22	17	17	27	43
27-02_C	Veld 27 wonen	186818,13	439564,67	7,50	23	18	18	28	43
27-02_D	Veld 27 wonen	186818,13	439564,67	11,00	23	19	18	28	43
27-03_A	Veld 27 wonen	186803,36	439510,52	1,50	20	18	17	27	43
27-03_B	Veld 27 wonen	186803,36	439510,52	4,50	21	19	18	28	44
27-03_C	Veld 27 wonen	186803,36	439510,52	7,50	22	19	19	29	44
27-03_D	Veld 27 wonen	186803,36	439510,52	11,00	23	20	20	30	44
27-04_A	Veld 27 wonen	186759,88	439512,44	1,50	22	19	19	29	44
27-04_B	Veld 27 wonen	186759,88	439512,44	4,50	22	20	19	29	45
27-04_C	Veld 27 wonen	186759,88	439512,44	7,50	23	20	20	30	45
27-04_D	Veld 27 wonen	186759,88	439512,44	11,00	24	21	21	31	45
27-05_A	Veld 27 wonen	186674,56	439531,85	1,50	23	21	20	30	46
27-05_B	Veld 27 wonen	186674,56	439531,85	4,50	24	21	21	31	47
27-05_C	Veld 27 wonen	186674,56	439531,85	7,50	25	22	21	31	47

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: RBS LAr,LT okt 2021
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: (hoofdgroep)
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	X	Y	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal	Li
27-05_D	Veld 27 wonen	186674,56	439531,85	11,00	26	23	22	32	47
27-06_A	Veld 27 wonen	186607,56	439547,44	1,50	25	22	22	32	48
27-06_B	Veld 27 wonen	186607,56	439547,44	4,50	26	23	22	32	49
27-06_C	Veld 27 wonen	186607,56	439547,44	7,50	27	24	23	33	49
27-06_D	Veld 27 wonen	186607,56	439547,44	11,00	29	25	24	34	49
27-07_A	Veld 27 wonen	186801,00	439658,13	1,50	22	18	17	27	44
27-07_B	Veld 27 wonen	186801,00	439658,13	4,50	23	19	18	28	44
27-07_C	Veld 27 wonen	186801,00	439658,13	7,50	23	19	19	29	44
27-07_D	Veld 27 wonen	186801,00	439658,13	11,00	23	19	18	28	44
27-08_A	Veld 27 wonen	186728,31	439678,64	1,50	24	19	18	28	46
27-08_B	Veld 27 wonen	186728,31	439678,64	4,50	25	20	19	29	46
27-08_C	Veld 27 wonen	186728,31	439678,64	7,50	25	21	20	30	46
27-08_D	Veld 27 wonen	186728,31	439678,64	11,00	25	20	19	29	45
27-09_A	Veld 27 wonen	186665,59	439695,64	1,50	26	22	21	31	46
27-09_B	Veld 27 wonen	186665,59	439695,64	4,50	27	23	23	33	47
27-09_C	Veld 27 wonen	186665,59	439695,64	7,50	27	24	23	33	47
27-09_D	Veld 27 wonen	186665,59	439695,64	11,00	27	23	23	33	46
27-10_A	Veld 27 wonen	186625,07	439689,98	1,50	26	22	21	31	47
27-10_B	Veld 27 wonen	186625,07	439689,98	4,50	28	23	23	33	48
27-10_C	Veld 27 wonen	186625,07	439689,98	7,50	28	24	24	34	48
27-10_D	Veld 27 wonen	186625,07	439689,98	11,00	29	25	25	35	48
27-11_A	Veld 27 wonen	186609,39	439629,51	1,50	27	21	21	31	49
27-11_B	Veld 27 wonen	186609,39	439629,51	4,50	28	23	22	32	49
27-11_C	Veld 27 wonen	186609,39	439629,51	7,50	28	23	23	33	49
27-11_D	Veld 27 wonen	186609,39	439629,51	11,00	29	24	24	34	49
27-12_A	Veld 27 wonen	186592,04	439561,21	1,50	26	22	22	32	49
27-12_B	Veld 27 wonen	186592,04	439561,21	4,50	27	24	23	33	49
27-12_C	Veld 27 wonen	186592,04	439561,21	7,50	28	24	24	34	49
27-12_D	Veld 27 wonen	186592,04	439561,21	11,00	29	26	25	35	50

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Bijlage 4

Titel Rekenresultaten L_{Amax}

k:\doc\m\2021\095500\m202109550r001.docx 20-10-2021

Rapport: Resultatentabel
Model: RBS LAmax okt 2021
LAmax totaalresultaten voor toetspunten
Groep: HWC Marasingel 151

Naam Toetspunt	Omschrijving	X	Y	Hoogte	Dag	Avond	Nacht
26-01_A	Veld 26 wonen	186573,48	439650,58	1,50	42	--	--
26-01_B	Veld 26 wonen	186573,48	439650,58	4,50	43	--	--
26-01_C	Veld 26 wonen	186573,48	439650,58	7,50	44	--	--
26-01_D	Veld 26 wonen	186573,48	439650,58	11,00	44	--	--
26-02_A	Veld 26 wonen	186546,69	439595,92	1,50	43	--	--
26-02_B	Veld 26 wonen	186546,69	439595,92	4,50	44	--	--
26-02_C	Veld 26 wonen	186546,69	439595,92	7,50	45	--	--
26-02_D	Veld 26 wonen	186546,69	439595,92	11,00	46	--	--
26-03_A	Veld 26 wonen	186595,63	439700,72	1,50	44	--	--
26-03_B	Veld 26 wonen	186595,63	439700,72	4,50	45	--	--
26-03_C	Veld 26 wonen	186595,63	439700,72	7,50	45	--	--
26-03_D	Veld 26 wonen	186595,63	439700,72	11,00	46	--	--
26-04_A	Veld 26 wonen	186521,17	439587,34	1,50	45	--	--
26-04_B	Veld 26 wonen	186521,17	439587,34	4,50	46	--	--
26-04_C	Veld 26 wonen	186521,17	439587,34	7,50	46	--	--
26-04_D	Veld 26 wonen	186521,17	439587,34	11,00	47	--	--
26-05_A	Veld 26 wonen	186493,01	439594,59	1,50	46	--	--
26-05_B	Veld 26 wonen	186493,01	439594,59	4,50	47	--	--
26-05_C	Veld 26 wonen	186493,01	439594,59	7,50	48	--	--
26-05_D	Veld 26 wonen	186493,01	439594,59	11,00	49	--	--
26-06_A	Veld 26 wonen	186460,13	439601,00	1,50	48	--	--
26-06_B	Veld 26 wonen	186460,13	439601,00	4,50	50	--	--
26-06_C	Veld 26 wonen	186460,13	439601,00	7,50	51	--	--
26-06_D	Veld 26 wonen	186460,13	439601,00	11,00	52	--	--
26-07_A	Veld 26 wonen	186428,58	439608,26	1,50	51	--	--
26-07_B	Veld 26 wonen	186428,58	439608,26	4,50	53	--	--
26-07_C	Veld 26 wonen	186428,58	439608,26	7,50	54	--	--
26-07_D	Veld 26 wonen	186428,58	439608,26	11,00	56	--	--
26-08_A	Veld 26 wonen	186397,88	439614,04	1,50	55	--	--
26-08_B	Veld 26 wonen	186397,88	439614,04	4,50	57	--	--
26-08_C	Veld 26 wonen	186397,88	439614,04	7,50	58	--	--
26-08_D	Veld 26 wonen	186397,88	439614,04	11,00	59	--	--
26-09_A	Veld 26 wonen	186581,40	439718,24	1,50	44	--	--
26-09_B	Veld 26 wonen	186581,40	439718,24	4,50	45	--	--
26-09_C	Veld 26 wonen	186581,40	439718,24	7,50	46	--	--
26-09_D	Veld 26 wonen	186581,40	439718,24	11,00	46	--	--
26-10_A	Veld 26 wonen	186521,28	439736,22	1,50	45	--	--
26-10_B	Veld 26 wonen	186521,28	439736,22	4,50	46	--	--
26-10_C	Veld 26 wonen	186521,28	439736,22	7,50	47	--	--
26-10_D	Veld 26 wonen	186521,28	439736,22	11,00	47	--	--
26-11_A	Veld 26 wonen	186448,09	439755,99	1,50	47	--	--
26-11_B	Veld 26 wonen	186448,09	439755,99	4,50	48	--	--
26-11_C	Veld 26 wonen	186448,09	439755,99	7,50	49	--	--
26-11_D	Veld 26 wonen	186448,09	439755,99	11,00	50	--	--
26-12_A	Veld 26 wonen	186419,16	439741,69	1,50	49	--	--
26-12_B	Veld 26 wonen	186419,16	439741,69	4,50	51	--	--
26-12_C	Veld 26 wonen	186419,16	439741,69	7,50	52	--	--
26-12_D	Veld 26 wonen	186419,16	439741,69	11,00	53	--	--
26-13_A	Veld 26 wonen	186409,43	439707,35	1,50	52	--	--
26-13_B	Veld 26 wonen	186409,43	439707,35	4,50	53	--	--
26-13_C	Veld 26 wonen	186409,43	439707,35	7,50	54	--	--
26-13_D	Veld 26 wonen	186409,43	439707,35	11,00	56	--	--
26-14_A	Veld 26 wonen	186402,14	439678,78	1,50	54	--	--
26-14_B	Veld 26 wonen	186402,14	439678,78	4,50	56	--	--
26-14_C	Veld 26 wonen	186402,14	439678,78	7,50	57	--	--
26-14_D	Veld 26 wonen	186402,14	439678,78	11,00	58	--	--
26-15_A	Veld 26 wonen	186395,15	439650,21	1,50	55	--	--
26-15_B	Veld 26 wonen	186395,15	439650,21	4,50	57	--	--
26-15_C	Veld 26 wonen	186395,15	439650,21	7,50	59	--	--
26-15_D	Veld 26 wonen	186395,15	439650,21	11,00	59	--	--
26-16_A	Veld 26 wonen	186386,69	439618,00	1,50	57	--	--
26-16_B	Veld 26 wonen	186386,69	439618,00	4,50	59	--	--
26-16_C	Veld 26 wonen	186386,69	439618,00	7,50	60	--	--
26-16_D	Veld 26 wonen	186386,69	439618,00	11,00	60	--	--
27-01_A	Veld 27 wonen	186836,45	439631,94	1,50	34	--	--
27-01_B	Veld 27 wonen	186836,45	439631,94	4,50	35	--	--
27-01_C	Veld 27 wonen	186836,45	439631,94	7,50	35	--	--
27-01_D	Veld 27 wonen	186836,45	439631,94	11,00	35	--	--
27-02_A	Veld 27 wonen	186818,13	439564,67	1,50	34	--	--
27-02_B	Veld 27 wonen	186818,13	439564,67	4,50	35	--	--
27-02_C	Veld 27 wonen	186818,13	439564,67	7,50	35	--	--
27-02_D	Veld 27 wonen	186818,13	439564,67	11,00	36	--	--
27-03_A	Veld 27 wonen	186803,36	439510,52	1,50	35	--	--
27-03_B	Veld 27 wonen	186803,36	439510,52	4,50	36	--	--
27-03_C	Veld 27 wonen	186803,36	439510,52	7,50	36	--	--
27-03_D	Veld 27 wonen	186803,36	439510,52	11,00	37	--	--
27-04_A	Veld 27 wonen	186759,88	439512,44	1,50	36	--	--
27-04_B	Veld 27 wonen	186759,88	439512,44	4,50	37	--	--
27-04_C	Veld 27 wonen	186759,88	439512,44	7,50	37	--	--
27-04_D	Veld 27 wonen	186759,88	439512,44	11,00	38	--	--
27-05_A	Veld 27 wonen	186674,56	439531,85	1,50	38	--	--
27-05_B	Veld 27 wonen	186674,56	439531,85	4,50	39	--	--
27-05_C	Veld 27 wonen	186674,56	439531,85	7,50	39	--	--
27-05_D	Veld 27 wonen	186674,56	439531,85	11,00	40	--	--

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: RBS LAmax okt 2021
LAmax totaalresultaten voor toetspunten
Groep: HWC Marasingel 151

Naam Toetspunt	Omschrijving	X	Y	Hoogte	Dag	Avond	Nacht
27-06_A	Veld 27 wonen	186607,56	439547,44	1,50	40	--	--
27-06_B	Veld 27 wonen	186607,56	439547,44	4,50	41	--	--
27-06_C	Veld 27 wonen	186607,56	439547,44	7,50	42	--	--
27-06_D	Veld 27 wonen	186607,56	439547,44	11,00	42	--	--
27-07_A	Veld 27 wonen	186801,00	439658,13	1,50	35	--	--
27-07_B	Veld 27 wonen	186801,00	439658,13	4,50	36	--	--
27-07_C	Veld 27 wonen	186801,00	439658,13	7,50	36	--	--
27-07_D	Veld 27 wonen	186801,00	439658,13	11,00	36	--	--
27-08_A	Veld 27 wonen	186728,31	439678,64	1,50	37	--	--
27-08_B	Veld 27 wonen	186728,31	439678,64	4,50	38	--	--
27-08_C	Veld 27 wonen	186728,31	439678,64	7,50	38	--	--
27-08_D	Veld 27 wonen	186728,31	439678,64	11,00	38	--	--
27-09_A	Veld 27 wonen	186665,59	439695,64	1,50	39	--	--
27-09_B	Veld 27 wonen	186665,59	439695,64	4,50	40	--	--
27-09_C	Veld 27 wonen	186665,59	439695,64	7,50	40	--	--
27-09_D	Veld 27 wonen	186665,59	439695,64	11,00	40	--	--
27-10_A	Veld 27 wonen	186625,07	439689,98	1,50	40	--	--
27-10_B	Veld 27 wonen	186625,07	439689,98	4,50	41	--	--
27-10_C	Veld 27 wonen	186625,07	439689,98	7,50	41	--	--
27-10_D	Veld 27 wonen	186625,07	439689,98	11,00	42	--	--
27-11_A	Veld 27 wonen	186609,39	439629,51	1,50	41	--	--
27-11_B	Veld 27 wonen	186609,39	439629,51	4,50	42	--	--
27-11_C	Veld 27 wonen	186609,39	439629,51	7,50	42	--	--
27-11_D	Veld 27 wonen	186609,39	439629,51	11,00	43	--	--
27-12_A	Veld 27 wonen	186592,04	439561,21	1,50	42	--	--
27-12_B	Veld 27 wonen	186592,04	439561,21	4,50	42	--	--
27-12_C	Veld 27 wonen	186592,04	439561,21	7,50	43	--	--
27-12_D	Veld 27 wonen	186592,04	439561,21	11,00	44	--	--

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: RBS LAmax okt 2021
LAmax totaalresultaten voor toetspunten
Groep: OV-station Marasingel 23

Naam Toetspunt	Omschrijving	X	Y	Hoogte	Dag	Avond	Nacht
26-01_A	Veld 26 wonen	186573,48	439650,58	1,50	58	58	58
26-01_B	Veld 26 wonen	186573,48	439650,58	4,50	59	59	59
26-01_C	Veld 26 wonen	186573,48	439650,58	7,50	60	60	60
26-01_D	Veld 26 wonen	186573,48	439650,58	11,00	60	60	60
26-02_A	Veld 26 wonen	186546,69	439595,92	1,50	61	61	61
26-02_B	Veld 26 wonen	186546,69	439595,92	4,50	62	62	62
26-02_C	Veld 26 wonen	186546,69	439595,92	7,50	63	63	63
26-02_D	Veld 26 wonen	186546,69	439595,92	11,00	64	64	64
26-03_A	Veld 26 wonen	186595,63	439700,72	1,50	56	56	56
26-03_B	Veld 26 wonen	186595,63	439700,72	4,50	57	57	57
26-03_C	Veld 26 wonen	186595,63	439700,72	7,50	57	57	57
26-03_D	Veld 26 wonen	186595,63	439700,72	11,00	58	58	58
26-04_A	Veld 26 wonen	186521,17	439587,34	1,50	63	63	63
26-04_B	Veld 26 wonen	186521,17	439587,34	4,50	64	64	64
26-04_C	Veld 26 wonen	186521,17	439587,34	7,50	65	65	65
26-04_D	Veld 26 wonen	186521,17	439587,34	11,00	66	66	66
26-05_A	Veld 26 wonen	186493,01	439594,59	1,50	62	62	62
26-05_B	Veld 26 wonen	186493,01	439594,59	4,50	63	63	63
26-05_C	Veld 26 wonen	186493,01	439594,59	7,50	64	64	64
26-05_D	Veld 26 wonen	186493,01	439594,59	11,00	65	65	65
26-06_A	Veld 26 wonen	186460,13	439601,00	1,50	64	64	64
26-06_B	Veld 26 wonen	186460,13	439601,00	4,50	65	65	65
26-06_C	Veld 26 wonen	186460,13	439601,00	7,50	66	66	66
26-06_D	Veld 26 wonen	186460,13	439601,00	11,00	67	67	67
26-07_A	Veld 26 wonen	186428,58	439608,26	1,50	65	65	65
26-07_B	Veld 26 wonen	186428,58	439608,26	4,50	67	67	67
26-07_C	Veld 26 wonen	186428,58	439608,26	7,50	68	68	68
26-07_D	Veld 26 wonen	186428,58	439608,26	11,00	68	68	68
26-08_A	Veld 26 wonen	186397,88	439614,04	1,50	65	65	65
26-08_B	Veld 26 wonen	186397,88	439614,04	4,50	67	67	67
26-08_C	Veld 26 wonen	186397,88	439614,04	7,50	68	68	68
26-08_D	Veld 26 wonen	186397,88	439614,04	11,00	68	68	68
26-09_A	Veld 26 wonen	186581,40	439718,24	1,50	56	56	56
26-09_B	Veld 26 wonen	186581,40	439718,24	4,50	57	57	57
26-09_C	Veld 26 wonen	186581,40	439718,24	7,50	57	57	57
26-09_D	Veld 26 wonen	186581,40	439718,24	11,00	58	58	58
26-10_A	Veld 26 wonen	186521,28	439736,22	1,50	54	54	54
26-10_B	Veld 26 wonen	186521,28	439736,22	4,50	55	55	55
26-10_C	Veld 26 wonen	186521,28	439736,22	7,50	56	56	56
26-10_D	Veld 26 wonen	186521,28	439736,22	11,00	57	57	57
26-11_A	Veld 26 wonen	186448,09	439755,99	1,50	55	55	55
26-11_B	Veld 26 wonen	186448,09	439755,99	4,50	56	56	56
26-11_C	Veld 26 wonen	186448,09	439755,99	7,50	56	56	56
26-11_D	Veld 26 wonen	186448,09	439755,99	11,00	57	57	57
26-12_A	Veld 26 wonen	186419,16	439741,69	1,50	56	56	56
26-12_B	Veld 26 wonen	186419,16	439741,69	4,50	57	57	57
26-12_C	Veld 26 wonen	186419,16	439741,69	7,50	58	58	58
26-12_D	Veld 26 wonen	186419,16	439741,69	11,00	58	58	58
26-13_A	Veld 26 wonen	186409,43	439707,35	1,50	58	58	58
26-13_B	Veld 26 wonen	186409,43	439707,35	4,50	59	59	59
26-13_C	Veld 26 wonen	186409,43	439707,35	7,50	60	60	60
26-13_D	Veld 26 wonen	186409,43	439707,35	11,00	61	61	61
26-14_A	Veld 26 wonen	186402,14	439678,78	1,50	60	60	60
26-14_B	Veld 26 wonen	186402,14	439678,78	4,50	61	61	61
26-14_C	Veld 26 wonen	186402,14	439678,78	7,50	62	62	62
26-14_D	Veld 26 wonen	186402,14	439678,78	11,00	63	63	63
26-15_A	Veld 26 wonen	186395,15	439650,21	1,50	62	62	62
26-15_B	Veld 26 wonen	186395,15	439650,21	4,50	63	63	63
26-15_C	Veld 26 wonen	186395,15	439650,21	7,50	64	64	64
26-15_D	Veld 26 wonen	186395,15	439650,21	11,00	65	65	65
26-16_A	Veld 26 wonen	186386,69	439618,00	1,50	65	65	65
26-16_B	Veld 26 wonen	186386,69	439618,00	4,50	67	67	67
26-16_C	Veld 26 wonen	186386,69	439618,00	7,50	68	68	68
26-16_D	Veld 26 wonen	186386,69	439618,00	11,00	68	68	68
27-01_A	Veld 27 wonen	186836,45	439631,94	1,50	50	50	50
27-01_B	Veld 27 wonen	186836,45	439631,94	4,50	51	51	51
27-01_C	Veld 27 wonen	186836,45	439631,94	7,50	51	51	51
27-01_D	Veld 27 wonen	186836,45	439631,94	11,00	51	51	51
27-02_A	Veld 27 wonen	186818,13	439564,67	1,50	51	51	51
27-02_B	Veld 27 wonen	186818,13	439564,67	4,50	52	52	52
27-02_C	Veld 27 wonen	186818,13	439564,67	7,50	52	52	52
27-02_D	Veld 27 wonen	186818,13	439564,67	11,00	52	52	52
27-03_A	Veld 27 wonen	186803,36	439510,52	1,50	49	49	49
27-03_B	Veld 27 wonen	186803,36	439510,52	4,50	50	50	50
27-03_C	Veld 27 wonen	186803,36	439510,52	7,50	50	50	50
27-03_D	Veld 27 wonen	186803,36	439510,52	11,00	50	50	50
27-04_A	Veld 27 wonen	186759,88	439512,44	1,50	50	50	50
27-04_B	Veld 27 wonen	186759,88	439512,44	4,50	51	51	51
27-04_C	Veld 27 wonen	186759,88	439512,44	7,50	52	52	52
27-04_D	Veld 27 wonen	186759,88	439512,44	11,00	52	52	52
27-05_A	Veld 27 wonen	186674,56	439531,85	1,50	56	56	56
27-05_B	Veld 27 wonen	186674,56	439531,85	4,50	57	57	57
27-05_C	Veld 27 wonen	186674,56	439531,85	7,50	57	57	57
27-05_D	Veld 27 wonen	186674,56	439531,85	11,00	58	58	58

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: RBS LAmax okt 2021
LAmax totaalresultaten voor toetspunten
Groep: OV-station Marasingel 23

Naam Toetspunt	Omschrijving	X	Y	Hoogte	Dag	Avond	Nacht
27-06_A	Veld 27 wonen	186607,56	439547,44	1,50	59	59	59
27-06_B	Veld 27 wonen	186607,56	439547,44	4,50	60	60	60
27-06_C	Veld 27 wonen	186607,56	439547,44	7,50	60	60	60
27-06_D	Veld 27 wonen	186607,56	439547,44	11,00	61	61	61
27-07_A	Veld 27 wonen	186801,00	439658,13	1,50	51	51	51
27-07_B	Veld 27 wonen	186801,00	439658,13	4,50	52	52	52
27-07_C	Veld 27 wonen	186801,00	439658,13	7,50	52	52	52
27-07_D	Veld 27 wonen	186801,00	439658,13	11,00	52	52	52
27-08_A	Veld 27 wonen	186728,31	439678,64	1,50	53	53	53
27-08_B	Veld 27 wonen	186728,31	439678,64	4,50	53	53	53
27-08_C	Veld 27 wonen	186728,31	439678,64	7,50	54	54	54
27-08_D	Veld 27 wonen	186728,31	439678,64	11,00	54	54	54
27-09_A	Veld 27 wonen	186665,59	439695,64	1,50	55	55	55
27-09_B	Veld 27 wonen	186665,59	439695,64	4,50	56	56	56
27-09_C	Veld 27 wonen	186665,59	439695,64	7,50	56	56	56
27-09_D	Veld 27 wonen	186665,59	439695,64	11,00	56	56	56
27-10_A	Veld 27 wonen	186625,07	439689,98	1,50	55	55	55
27-10_B	Veld 27 wonen	186625,07	439689,98	4,50	56	56	56
27-10_C	Veld 27 wonen	186625,07	439689,98	7,50	57	57	57
27-10_D	Veld 27 wonen	186625,07	439689,98	11,00	57	57	57
27-11_A	Veld 27 wonen	186609,39	439629,51	1,50	57	57	57
27-11_B	Veld 27 wonen	186609,39	439629,51	4,50	58	58	58
27-11_C	Veld 27 wonen	186609,39	439629,51	7,50	59	59	59
27-11_D	Veld 27 wonen	186609,39	439629,51	11,00	59	59	59
27-12_A	Veld 27 wonen	186592,04	439561,21	1,50	59	59	59
27-12_B	Veld 27 wonen	186592,04	439561,21	4,50	60	60	60
27-12_C	Veld 27 wonen	186592,04	439561,21	7,50	61	61	61
27-12_D	Veld 27 wonen	186592,04	439561,21	11,00	62	62	62

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Bijlage 5

Titel	Rekenresultaten L_{Aeq} indirecte hinder

Rapport: Resultatentabel
Model: RBS IH LAeq okt 2021
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: HWC Marasingel 151
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	X	Y	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal	Li
26-01_A	Veld 26 wonen	186573,48	439650,58	1,50	10	--	--	10	56
26-01_B	Veld 26 wonen	186573,48	439650,58	4,50	11	--	--	11	57
26-01_C	Veld 26 wonen	186573,48	439650,58	7,50	12	--	--	12	57
26-01_D	Veld 26 wonen	186573,48	439650,58	11,00	12	--	--	12	57
26-02_A	Veld 26 wonen	186546,69	439595,92	1,50	10	--	--	10	56
26-02_B	Veld 26 wonen	186546,69	439595,92	4,50	11	--	--	11	57
26-02_C	Veld 26 wonen	186546,69	439595,92	7,50	12	--	--	12	57
26-02_D	Veld 26 wonen	186546,69	439595,92	11,00	12	--	--	12	57
26-03_A	Veld 26 wonen	186595,63	439700,72	1,50	10	--	--	10	56
26-03_B	Veld 26 wonen	186595,63	439700,72	4,50	11	--	--	11	57
26-03_C	Veld 26 wonen	186595,63	439700,72	7,50	12	--	--	12	57
26-03_D	Veld 26 wonen	186595,63	439700,72	11,00	12	--	--	12	57
26-04_A	Veld 26 wonen	186521,17	439587,34	1,50	11	--	--	11	57
26-04_B	Veld 26 wonen	186521,17	439587,34	4,50	12	--	--	12	57
26-04_C	Veld 26 wonen	186521,17	439587,34	7,50	13	--	--	13	57
26-04_D	Veld 26 wonen	186521,17	439587,34	11,00	13	--	--	13	58
26-05_A	Veld 26 wonen	186493,01	439594,59	1,50	12	--	--	12	58
26-05_B	Veld 26 wonen	186493,01	439594,59	4,50	13	--	--	13	58
26-05_C	Veld 26 wonen	186493,01	439594,59	7,50	14	--	--	14	58
26-05_D	Veld 26 wonen	186493,01	439594,59	11,00	15	--	--	15	58
26-06_A	Veld 26 wonen	186460,13	439601,00	1,50	13	--	--	13	59
26-06_B	Veld 26 wonen	186460,13	439601,00	4,50	14	--	--	14	60
26-06_C	Veld 26 wonen	186460,13	439601,00	7,50	15	--	--	15	60
26-06_D	Veld 26 wonen	186460,13	439601,00	11,00	16	--	--	16	60
26-07_A	Veld 26 wonen	186428,58	439608,26	1,50	15	--	--	15	61
26-07_B	Veld 26 wonen	186428,58	439608,26	4,50	16	--	--	16	61
26-07_C	Veld 26 wonen	186428,58	439608,26	7,50	17	--	--	17	61
26-07_D	Veld 26 wonen	186428,58	439608,26	11,00	18	--	--	18	61
26-08_A	Veld 26 wonen	186397,88	439614,04	1,50	17	--	--	17	63
26-08_B	Veld 26 wonen	186397,88	439614,04	4,50	18	--	--	18	62
26-08_C	Veld 26 wonen	186397,88	439614,04	7,50	19	--	--	19	63
26-08_D	Veld 26 wonen	186397,88	439614,04	11,00	21	--	--	21	63
26-09_A	Veld 26 wonen	186581,40	439718,24	1,50	11	--	--	11	57
26-09_B	Veld 26 wonen	186581,40	439718,24	4,50	12	--	--	12	58
26-09_C	Veld 26 wonen	186581,40	439718,24	7,50	13	--	--	13	57
26-09_D	Veld 26 wonen	186581,40	439718,24	11,00	13	--	--	13	57
26-10_A	Veld 26 wonen	186521,28	439736,22	1,50	14	--	--	14	60
26-10_B	Veld 26 wonen	186521,28	439736,22	4,50	15	--	--	15	60
26-10_C	Veld 26 wonen	186521,28	439736,22	7,50	15	--	--	15	60
26-10_D	Veld 26 wonen	186521,28	439736,22	11,00	16	--	--	16	60
26-11_A	Veld 26 wonen	186448,09	439755,99	1,50	18	--	--	18	64
26-11_B	Veld 26 wonen	186448,09	439755,99	4,50	19	--	--	19	64
26-11_C	Veld 26 wonen	186448,09	439755,99	7,50	21	--	--	21	64
26-11_D	Veld 26 wonen	186448,09	439755,99	11,00	22	--	--	22	64
26-12_A	Veld 26 wonen	186419,16	439741,69	1,50	20	--	--	20	65
26-12_B	Veld 26 wonen	186419,16	439741,69	4,50	22	--	--	22	66
26-12_C	Veld 26 wonen	186419,16	439741,69	7,50	23	--	--	23	66
26-12_D	Veld 26 wonen	186419,16	439741,69	11,00	25	--	--	25	66
26-13_A	Veld 26 wonen	186409,43	439707,35	1,50	20	--	--	20	65
26-13_B	Veld 26 wonen	186409,43	439707,35	4,50	22	--	--	22	66
26-13_C	Veld 26 wonen	186409,43	439707,35	7,50	23	--	--	23	66
26-13_D	Veld 26 wonen	186409,43	439707,35	11,00	25	--	--	25	66
26-14_A	Veld 26 wonen	186402,14	439678,78	1,50	19	--	--	19	65
26-14_B	Veld 26 wonen	186402,14	439678,78	4,50	21	--	--	21	65
26-14_C	Veld 26 wonen	186402,14	439678,78	7,50	23	--	--	23	65
26-14_D	Veld 26 wonen	186402,14	439678,78	11,00	24	--	--	24	66
26-15_A	Veld 26 wonen	186395,15	439650,21	1,50	18	--	--	18	64
26-15_B	Veld 26 wonen	186395,15	439650,21	4,50	20	--	--	20	64
26-15_C	Veld 26 wonen	186395,15	439650,21	7,50	22	--	--	22	64
26-15_D	Veld 26 wonen	186395,15	439650,21	11,00	23	--	--	23	65
26-16_A	Veld 26 wonen	186386,69	439618,00	1,50	18	--	--	18	63
26-16_B	Veld 26 wonen	186386,69	439618,00	4,50	19	--	--	19	63
26-16_C	Veld 26 wonen	186386,69	439618,00	7,50	20	--	--	20	64
26-16_D	Veld 26 wonen	186386,69	439618,00	11,00	22	--	--	22	64
27-01_A	Veld 27 wonen	186836,45	439631,94	1,50	4	--	--	4	50
27-01_B	Veld 27 wonen	186836,45	439631,94	4,50	4	--	--	4	50
27-01_C	Veld 27 wonen	186836,45	439631,94	7,50	5	--	--	5	50
27-01_D	Veld 27 wonen	186836,45	439631,94	11,00	5	--	--	5	50
27-02_A	Veld 27 wonen	186818,13	439564,67	1,50	3	--	--	3	50
27-02_B	Veld 27 wonen	186818,13	439564,67	4,50	4	--	--	4	50
27-02_C	Veld 27 wonen	186818,13	439564,67	7,50	4	--	--	4	50
27-02_D	Veld 27 wonen	186818,13	439564,67	11,00	5	--	--	5	50
27-03_A	Veld 27 wonen	186803,36	439510,52	1,50	3	--	--	3	49
27-03_B	Veld 27 wonen	186803,36	439510,52	4,50	4	--	--	4	50
27-03_C	Veld 27 wonen	186803,36	439510,52	7,50	4	--	--	4	50
27-03_D	Veld 27 wonen	186803,36	439510,52	11,00	5	--	--	5	50
27-04_A	Veld 27 wonen	186759,88	439512,44	1,50	4	--	--	4	50
27-04_B	Veld 27 wonen	186759,88	439512,44	4,50	5	--	--	5	51
27-04_C	Veld 27 wonen	186759,88	439512,44	7,50	5	--	--	5	51
27-04_D	Veld 27 wonen	186759,88	439512,44	11,00	5	--	--	5	51
27-05_A	Veld 27 wonen	186674,56	439531,85	1,50	6	--	--	6	52
27-05_B	Veld 27 wonen	186674,56	439531,85	4,50	7	--	--	7	53
27-05_C	Veld 27 wonen	186674,56	439531,85	7,50	7	--	--	7	53

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: RBS IH LAeq okt 2021
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: HWC Marasingel 151
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	X	Y	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal	Li
27-05_D	Veld 27 wonen	186674,56	439531,85	11,00	8	--	--	8	53
27-06_A	Veld 27 wonen	186607,56	439547,44	1,50	8	--	--	8	54
27-06_B	Veld 27 wonen	186607,56	439547,44	4,50	9	--	--	9	54
27-06_C	Veld 27 wonen	186607,56	439547,44	7,50	9	--	--	9	54
27-06_D	Veld 27 wonen	186607,56	439547,44	11,00	10	--	--	10	54
27-07_A	Veld 27 wonen	186801,00	439658,13	1,50	4	--	--	4	51
27-07_B	Veld 27 wonen	186801,00	439658,13	4,50	5	--	--	5	51
27-07_C	Veld 27 wonen	186801,00	439658,13	7,50	6	--	--	6	51
27-07_D	Veld 27 wonen	186801,00	439658,13	11,00	6	--	--	6	51
27-08_A	Veld 27 wonen	186728,31	439678,64	1,50	6	--	--	6	53
27-08_B	Veld 27 wonen	186728,31	439678,64	4,50	7	--	--	7	53
27-08_C	Veld 27 wonen	186728,31	439678,64	7,50	8	--	--	8	53
27-08_D	Veld 27 wonen	186728,31	439678,64	11,00	8	--	--	8	53
27-09_A	Veld 27 wonen	186665,59	439695,64	1,50	8	--	--	8	54
27-09_B	Veld 27 wonen	186665,59	439695,64	4,50	9	--	--	9	55
27-09_C	Veld 27 wonen	186665,59	439695,64	7,50	9	--	--	9	55
27-09_D	Veld 27 wonen	186665,59	439695,64	11,00	10	--	--	10	54
27-10_A	Veld 27 wonen	186625,07	439689,98	1,50	9	--	--	9	55
27-10_B	Veld 27 wonen	186625,07	439689,98	4,50	10	--	--	10	56
27-10_C	Veld 27 wonen	186625,07	439689,98	7,50	10	--	--	10	56
27-10_D	Veld 27 wonen	186625,07	439689,98	11,00	11	--	--	11	56
27-11_A	Veld 27 wonen	186609,39	439629,51	1,50	9	--	--	9	55
27-11_B	Veld 27 wonen	186609,39	439629,51	4,50	10	--	--	10	55
27-11_C	Veld 27 wonen	186609,39	439629,51	7,50	10	--	--	10	55
27-11_D	Veld 27 wonen	186609,39	439629,51	11,00	11	--	--	11	55
27-12_A	Veld 27 wonen	186592,04	439561,21	1,50	8	--	--	8	54
27-12_B	Veld 27 wonen	186592,04	439561,21	4,50	9	--	--	9	55
27-12_C	Veld 27 wonen	186592,04	439561,21	7,50	10	--	--	10	55
27-12_D	Veld 27 wonen	186592,04	439561,21	11,00	10	--	--	10	55

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: RBS IH LAeq okt 2021
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: OV-station Marasingel 23
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	X	Y	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal	Li
26-01_A	Veld 26 wonen	186573,48	439650,58	1,50	4	--	--	4	46
26-01_B	Veld 26 wonen	186573,48	439650,58	4,50	5	--	--	5	46
26-01_C	Veld 26 wonen	186573,48	439650,58	7,50	5	--	--	5	46
26-01_D	Veld 26 wonen	186573,48	439650,58	11,00	6	--	--	6	46
26-02_A	Veld 26 wonen	186546,69	439595,92	1,50	4	--	--	4	46
26-02_B	Veld 26 wonen	186546,69	439595,92	4,50	5	--	--	5	46
26-02_C	Veld 26 wonen	186546,69	439595,92	7,50	5	--	--	5	46
26-02_D	Veld 26 wonen	186546,69	439595,92	11,00	6	--	--	6	46
26-03_A	Veld 26 wonen	186595,63	439700,72	1,50	3	--	--	3	45
26-03_B	Veld 26 wonen	186595,63	439700,72	4,50	4	--	--	4	45
26-03_C	Veld 26 wonen	186595,63	439700,72	7,50	4	--	--	4	45
26-03_D	Veld 26 wonen	186595,63	439700,72	11,00	5	--	--	5	45
26-04_A	Veld 26 wonen	186521,17	439587,34	1,50	5	--	--	5	46
26-04_B	Veld 26 wonen	186521,17	439587,34	4,50	5	--	--	5	46
26-04_C	Veld 26 wonen	186521,17	439587,34	7,50	6	--	--	6	47
26-04_D	Veld 26 wonen	186521,17	439587,34	11,00	7	--	--	7	47
26-05_A	Veld 26 wonen	186493,01	439594,59	1,50	6	--	--	6	48
26-05_B	Veld 26 wonen	186493,01	439594,59	4,50	7	--	--	7	48
26-05_C	Veld 26 wonen	186493,01	439594,59	7,50	8	--	--	8	48
26-05_D	Veld 26 wonen	186493,01	439594,59	11,00	9	--	--	9	48
26-06_A	Veld 26 wonen	186460,13	439601,00	1,50	8	--	--	8	50
26-06_B	Veld 26 wonen	186460,13	439601,00	4,50	9	--	--	9	50
26-06_C	Veld 26 wonen	186460,13	439601,00	7,50	10	--	--	10	50
26-06_D	Veld 26 wonen	186460,13	439601,00	11,00	12	--	--	12	50
26-07_A	Veld 26 wonen	186428,58	439608,26	1,50	10	--	--	10	52
26-07_B	Veld 26 wonen	186428,58	439608,26	4,50	11	--	--	11	52
26-07_C	Veld 26 wonen	186428,58	439608,26	7,50	13	--	--	13	52
26-07_D	Veld 26 wonen	186428,58	439608,26	11,00	14	--	--	14	52
26-08_A	Veld 26 wonen	186397,88	439614,04	1,50	12	--	--	12	53
26-08_B	Veld 26 wonen	186397,88	439614,04	4,50	14	--	--	14	53
26-08_C	Veld 26 wonen	186397,88	439614,04	7,50	15	--	--	15	54
26-08_D	Veld 26 wonen	186397,88	439614,04	11,00	16	--	--	16	54
26-09_A	Veld 26 wonen	186581,40	439718,24	1,50	3	--	--	3	45
26-09_B	Veld 26 wonen	186581,40	439718,24	4,50	4	--	--	4	45
26-09_C	Veld 26 wonen	186581,40	439718,24	7,50	4	--	--	4	45
26-09_D	Veld 26 wonen	186581,40	439718,24	11,00	5	--	--	5	45
26-10_A	Veld 26 wonen	186521,28	439736,22	1,50	6	--	--	6	47
26-10_B	Veld 26 wonen	186521,28	439736,22	4,50	6	--	--	6	47
26-10_C	Veld 26 wonen	186521,28	439736,22	7,50	7	--	--	7	47
26-10_D	Veld 26 wonen	186521,28	439736,22	11,00	8	--	--	8	47
26-11_A	Veld 26 wonen	186448,09	439755,99	1,50	9	--	--	9	51
26-11_B	Veld 26 wonen	186448,09	439755,99	4,50	10	--	--	10	51
26-11_C	Veld 26 wonen	186448,09	439755,99	7,50	11	--	--	11	51
26-11_D	Veld 26 wonen	186448,09	439755,99	11,00	13	--	--	13	51
26-12_A	Veld 26 wonen	186419,16	439741,69	1,50	11	--	--	11	52
26-12_B	Veld 26 wonen	186419,16	439741,69	4,50	13	--	--	13	53
26-12_C	Veld 26 wonen	186419,16	439741,69	7,50	14	--	--	14	53
26-12_D	Veld 26 wonen	186419,16	439741,69	11,00	16	--	--	16	53
26-13_A	Veld 26 wonen	186409,43	439707,35	1,50	11	--	--	11	52
26-13_B	Veld 26 wonen	186409,43	439707,35	4,50	13	--	--	13	53
26-13_C	Veld 26 wonen	186409,43	439707,35	7,50	14	--	--	14	53
26-13_D	Veld 26 wonen	186409,43	439707,35	11,00	16	--	--	16	53
26-14_A	Veld 26 wonen	186402,14	439678,78	1,50	11	--	--	11	52
26-14_B	Veld 26 wonen	186402,14	439678,78	4,50	13	--	--	13	53
26-14_C	Veld 26 wonen	186402,14	439678,78	7,50	14	--	--	14	53
26-14_D	Veld 26 wonen	186402,14	439678,78	11,00	16	--	--	16	53
26-15_A	Veld 26 wonen	186395,15	439650,21	1,50	12	--	--	12	53
26-15_B	Veld 26 wonen	186395,15	439650,21	4,50	13	--	--	13	53
26-15_C	Veld 26 wonen	186395,15	439650,21	7,50	15	--	--	15	53
26-15_D	Veld 26 wonen	186395,15	439650,21	11,00	16	--	--	16	54
26-16_A	Veld 26 wonen	186386,69	439618,00	1,50	13	--	--	13	54
26-16_B	Veld 26 wonen	186386,69	439618,00	4,50	14	--	--	14	54
26-16_C	Veld 26 wonen	186386,69	439618,00	7,50	16	--	--	16	54
26-16_D	Veld 26 wonen	186386,69	439618,00	11,00	17	--	--	17	54
27-01_A	Veld 27 wonen	186836,45	439631,94	1,50	-3	--	--	-3	39
27-01_B	Veld 27 wonen	186836,45	439631,94	4,50	-3	--	--	-3	39
27-01_C	Veld 27 wonen	186836,45	439631,94	7,50	-3	--	--	-3	39
27-01_D	Veld 27 wonen	186836,45	439631,94	11,00	-2	--	--	-2	39
27-02_A	Veld 27 wonen	186818,13	439564,67	1,50	-3	--	--	-3	39
27-02_B	Veld 27 wonen	186818,13	439564,67	4,50	-3	--	--	-3	39
27-02_C	Veld 27 wonen	186818,13	439564,67	7,50	-2	--	--	-2	39
27-02_D	Veld 27 wonen	186818,13	439564,67	11,00	-2	--	--	-2	39
27-03_A	Veld 27 wonen	186803,36	439510,52	1,50	-3	--	--	-3	39
27-03_B	Veld 27 wonen	186803,36	439510,52	4,50	-2	--	--	-2	39
27-03_C	Veld 27 wonen	186803,36	439510,52	7,50	-2	--	--	-2	40
27-03_D	Veld 27 wonen	186803,36	439510,52	11,00	-2	--	--	-2	40
27-04_A	Veld 27 wonen	186759,88	439512,44	1,50	-2	--	--	-2	40
27-04_B	Veld 27 wonen	186759,88	439512,44	4,50	-1	--	--	-1	40
27-04_C	Veld 27 wonen	186759,88	439512,44	7,50	-1	--	--	-1	40
27-04_D	Veld 27 wonen	186759,88	439512,44	11,00	-1	--	--	-1	40
27-05_A	Veld 27 wonen	186674,56	439531,85	1,50	0	--	--	0	42
27-05_B	Veld 27 wonen	186674,56	439531,85	4,50	1	--	--	1	42
27-05_C	Veld 27 wonen	186674,56	439531,85	7,50	1	--	--	1	42

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: RBS IH LAeq okt 2021
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: OV-station Marasingel 23
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	X	Y	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal	Li
27-05_D	Veld 27 wonen	186674,56	439531,85	11,00	1	--	--	1	42
27-06_A	Veld 27 wonen	186607,56	439547,44	1,50	2	--	--	2	43
27-06_B	Veld 27 wonen	186607,56	439547,44	4,50	2	--	--	2	44
27-06_C	Veld 27 wonen	186607,56	439547,44	7,50	3	--	--	3	44
27-06_D	Veld 27 wonen	186607,56	439547,44	11,00	3	--	--	3	44
27-07_A	Veld 27 wonen	186801,00	439658,13	1,50	-3	--	--	-3	39
27-07_B	Veld 27 wonen	186801,00	439658,13	4,50	-2	--	--	-2	40
27-07_C	Veld 27 wonen	186801,00	439658,13	7,50	-2	--	--	-2	40
27-07_D	Veld 27 wonen	186801,00	439658,13	11,00	-2	--	--	-2	39
27-08_A	Veld 27 wonen	186728,31	439678,64	1,50	-1	--	--	-1	41
27-08_B	Veld 27 wonen	186728,31	439678,64	4,50	0	--	--	0	42
27-08_C	Veld 27 wonen	186728,31	439678,64	7,50	0	--	--	0	41
27-08_D	Veld 27 wonen	186728,31	439678,64	11,00	0	--	--	0	41
27-09_A	Veld 27 wonen	186665,59	439695,64	1,50	1	--	--	1	43
27-09_B	Veld 27 wonen	186665,59	439695,64	4,50	2	--	--	2	43
27-09_C	Veld 27 wonen	186665,59	439695,64	7,50	2	--	--	2	43
27-09_D	Veld 27 wonen	186665,59	439695,64	11,00	2	--	--	2	43
27-10_A	Veld 27 wonen	186625,07	439689,98	1,50	2	--	--	2	44
27-10_B	Veld 27 wonen	186625,07	439689,98	4,50	3	--	--	3	44
27-10_C	Veld 27 wonen	186625,07	439689,98	7,50	3	--	--	3	44
27-10_D	Veld 27 wonen	186625,07	439689,98	11,00	4	--	--	4	44
27-11_A	Veld 27 wonen	186609,39	439629,51	1,50	2	--	--	2	44
27-11_B	Veld 27 wonen	186609,39	439629,51	4,50	3	--	--	3	44
27-11_C	Veld 27 wonen	186609,39	439629,51	7,50	3	--	--	3	44
27-11_D	Veld 27 wonen	186609,39	439629,51	11,00	4	--	--	4	44
27-12_A	Veld 27 wonen	186592,04	439561,21	1,50	2	--	--	2	44
27-12_B	Veld 27 wonen	186592,04	439561,21	4,50	3	--	--	3	44
27-12_C	Veld 27 wonen	186592,04	439561,21	7,50	3	--	--	3	44
27-12_D	Veld 27 wonen	186592,04	439561,21	11,00	4	--	--	4	44

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Akoestisch onderzoek evenementen Veld 26 en 27

Onderzoek invloed evenemententerrein De Park, Lingezegen op ontwikkeling woningen Veld 26 en 27 Schuytgraaf Arnhem

Status	**definitief**
Versie	001
Rapport	M.2022.0093.00.R001
Datum	9 februari 2022

Colofon

Opdrachtgever	Gemeente Arnhem
Contactpersoon opdrachtgever	[redacted]
Project	Gemeente Arnhem, Veld 26 en 27 evenementen Lingezegen
Betreft	Akoestisch onderzoek
Uw kenmerk	-
Rapport	M.2022.0093.00.R001
Datum	9 februari 2022
Versie	001
Status	definitief
Uitgevoerd door	DGMR Industrie, Verkeer en Milieu B.V. Van Pallandtstraat 9-11 6814 GM Arnhem Postbus 153 6800 AD Arnhem
Contactpersoon	[redacted]
Auteur	[redacted]
Projectadviseur	ing. [redacted]
2e lezer/secr.	KS|OZU

k:\doc\m\2022\009300\m2022009300r001 onderzoek evenementen veld 26_27.docx 09-02-2022

Inhoud

1. Inleiding 4

2. Situatie 5
2.1 Omgeving 5
2.2 Huidige situatie 5
2.3 Schuytgraaf Veld 26 en 27 5
2.4 Evenemententerrein De Park, Lingezegen 6

3. Beoordelingskader 7

4. Uitgangspunten 9
4.1 Berekening geluid evenementen 9
4.2 Rekenmodel 9
4.3 Modellering 9

5. Resultaten 11

6. Conclusie 12

Bijlagen

Bijlage 1	Brongegevens
Bijlage 2	Invoergegevens rekenmodel
Bijlage 3	Resultaten
Bijlage 4	Akoestisch onderzoek evenemententerrein De Park, Lingezegen (M.2015.1209.00.R001)

1. Inleiding

De gemeente Arnhem heeft het voornemen om een aantal woningen in de wijk Schuytgraaf te realiseren. De nieuwe woningen worden ontwikkeld in de plandelen Veld 26 en 27, waarvoor de gemeente Arnhem een bestemmingsplan vaststelt. In de nabijheid van de wijk ligt het evenemententerrein De Park, Lingezegen. Evenementen kunnen effect hebben op het woon- en leefklimaat van de nieuwe woningen. Voor de onderbouwing van het bestemmingsplan van Veld 26 en 27 heeft DGMR daarom voor de gemeente Arnhem onderzocht welk effect de evenementen hebben op de nieuwe woningen.

Voor de gehele wijk Schuytgraaf is één bestemmingsplan op hoofdlijnen vastgesteld. De verschillende plandelen (velden) worden verspreid over de tijd uitgevoerd. De uitwerking van de plandelen legt de gemeente vast in een apart bestemmingsplan. Ten zuiden van het plandeel Veld 26 en 27 ligt het evenemententerrein De Park. De gemeente Overbetuwe heeft in 2016 een bestemmingsplan vastgesteld, waarmee het mogelijk is om op het terrein grootschalige muziekevenementen te organiseren. DGMR heeft voor de onderbouwing van het bestemmingsplan een akoestisch onderzoek opgesteld (kenmerk: M.2015.1209.00.R001, datum: 05-07-2016).

In het huidige onderzoek is berekend en beoordeeld welke invloed het evenemententerrein op de nieuwe woningen binnen Veld 26 en 27 heeft. Daarbij is inzichtelijk gemaakt of op de gevels van de nieuwe woningen onduldbare hinder ontstaat. Daarvoor is het geluidsniveau getoetst aan de grenswaarden voor het geluid van evenementen. Daarnaast is beoordeeld of de planinvulling (positie en hoogte van de woningen) van Veld 26 en 27 voor een beperking zorgt van de mogelijkheden om evenementen te organiseren op het evenemententerrein.

In het eerste deel van het rapport beschrijven wij de omgeving en de planologische situatie. Vervolgens staat in het onderzoek een uitleg van de uitgangspunten en de modellering. Als laatste bespreken wij de resultaten, de geluidsmaatregelen en conclusie van het onderzoek.

2. Situatie

2.1 Omgeving

De plandelen Veld 26 en 27 liggen in de wijk Schuytgraaf. Deze nieuwbouwwijk ligt aan de zuidwestzijde van Arnhem. Veld 26 en 27 liggen aan de zuidzijde van Schuytgraaf. Op 200 à 300 meter afstand van de planlocatie ligt aan de zuidzijde het evenemententerrein De Park. Het terrein ligt binnen het park Lingezegen. Op onderstaande kaart is de ligging van Veld 26 en 27 (ingetekende woningen) ten opzichte van het evenemententerrein (geel kader) weergegeven.

figuur 1: plattegrond ligging Veld 26 en 27 en evenemententerrein De Park, Lingezegen (geel kader)

2.2 Huidige situatie

De gemeente Arnhem heeft voor de gehele wijk Schuytgraaf één bestemmingsplan op hoofdlijnen vastgesteld. De verschillende plandelen (velden) worden verspreid over de tijd ontwikkeld. Sinds de start van de ontwikkeling van Schuytgraaf in 2000, is het bestemmingsplan een aantal keer geactualiseerd. De gemeente Arnhem heeft op 5 maart 2018 het vigerende bestemmingsplan Schuytgraaf, veegplan 2017 vastgesteld. De uitwerking van de plandelen legt de gemeente vast in een apart bestemmingsplan. Voor het evenemententerrein De Park heeft de gemeente Overbetuwe op 1 november 2016 het bestemmingsplan ‘Buitengebied, Evenemententerrein De Park, Elst’ vastgesteld.

2.3 Schuytgraaf Veld 26 en 27

Binnen het plan Veld 26 en 27 worden verschillende typen woningen ontwikkeld, zoals appartementen, rijtjeswoningen en vrijstaande woningen. De appartementen hebben een bouwhoogte van vier bouwlagen. De grondgebonden woningen worden twee à drie bouwlagen hoog.

Op onderstaande afbeelding is de plattegrond van Veld 26 en 27 weergegeven.

figuur 2: plattegrond Veld 26 en 27 Schuytgraaf

2.4 Evenemententerrein De Park, Lingezegen

De gemeente Overbetuwe heeft een bestemmingsplan voor evenemententerrein De Park, Lingezegen vastgesteld, waarmee het zowel mogelijk is om luidruchtige evenementen, als activiteiten met een beperkte geluidsuitstraling te organiseren. Voor de activiteiten die op het terrein mogen worden georganiseerd, zijn muziekevenementen maatgevend voor de geluidsuitstraling. In het plan heeft de gemeente diverse randvoorwaarden vastgelegd voor de evenementen.

3. Beoordelingskader

In het bestemmingsplan 'Buitengebied, Evenemententerrein De Park, Elst' heeft de gemeente regels opgenomen voor het organiseren van evenementen. In artikel 4 zijn de volgende voorwaarden opgenomen:
Op het recreatieterrein mogen evenementen worden gehouden met inachtneming van het bepaalde in onderstaande tabel, met dien verstande dat:

- De eindtijd voor alle typen evenementen op zondag t/m donderdag uiterlijk 24.00 uur is en uiterlijk 01.00 uur als de dag erna een feestdag is, met dien verstande dat voor evenementen met versterkt geluid het ten gehore brengen van versterkt geluid op die dagen tot uiterlijk 23.00 uur is toegestaan en tot uiterlijk 24.00 uur als de dag erna een feestdag is.
- De eindtijd voor alle typen evenementen op vrijdag en zaterdag uiterlijk 01.00 uur is, met dien verstande dat voor evenementen met versterkt geluid het ten gehore brengen van versterkt geluid tot uiterlijk 24.00 uur is toegestaan.
- Versterkt geluid per evenementendag in totaal maximaal 12 uur mag duren.
- Het gelijktijdig plaatsvinden van meer dan één evenement op het recreatieterrein niet is toegestaan.

type evenementen		aantal dagen per jaar	maximale geluidniveaus op gevel geluidsgevoelige objecten
type 1	evenementen met versterkt geluid, minimaal 10.000 en maximaal 20.000 bezoekers per dag per evenement	maximaal 2x2 dagen per jaar	maximaal 75 dB(A) en 85 dB(C)
type 2	evenementen met versterkt geluid, minimaal 5.000 en maximaal 10.000 bezoekers per dag per evenement		
type 3	evenementen met versterkt geluid, minimaal 500 en maximaal 5.000 bezoekers per dag per evenement	maximaal 3x2 dagen per jaar	maximaal 65 dB(A) en 75 dB(C)
type 4	evenementen met versterkt geluid, maximaal 500 bezoekers per dag per evenement	maximaal 12 dagen per jaar	maximaal 50 dB(A)
type 5	evenementen zonder versterkt geluid, maximaal 500 bezoekers per dag per evenement	onbeperkt	maximaal 50 dB(A)

In het bestemmingsplan zijn de volgende definities opgenomen voor de dosismaat op basis waarvan het geluidsniveau wordt berekend en beoordeeld:

- L_{Aeq} (1 minuut): het equivalent geluidsniveau in dB(A), zijnde het energetisch gemiddeld geluidsniveau gedurende een beoordelingstijd van 1 minuut, uitgedrukt in dB(A).
- L_{Ceq} (1 minuut): het equivalent geluidsniveau in dB(C), zijnde het energetisch gemiddeld geluidsniveau gedurende een beoordelingstijd van 1 minuut, uitgedrukt in dB(C).

In voorliggend onderzoek berekenen en beoordelen wij het effect van een type 1 evenement (popconcert), omdat daarbij het hoogste geluidsniveau voor de omgeving ontstaat, dat binnen het bestemmingsplan mogelijk wordt gemaakt. Het geluidsniveau is daarom beoordeeld op basis van een grenswaarde van 75 dB(A)/85 dB(C). Bij een geluidsniveau dat hoger is dan 70 dB(A), dient onderzoek te worden uitgevoerd naar de gevelwering, om te beoordelen of het binnenniveau voldoet aan de grenswaarde van 50 dB(A).

Op basis van deze grenswaarden beoordelen wij of bij de nieuwe woningen binnen Veld 26 en 27 onduldbare hinder ontstaat vanwege het muziekgeluid van de evenementen. Het beoordelingskader dat in het bestemmingsplan is opgenomen, is ook toegepast in het akoestisch onderzoek dat voor evenemententerrein De Park, Lingezegen (kenmerk: M.2015.1209.00.R001, datum: 05-07-2016) is opgesteld.

Daarnaast is in dit onderzoek vastgesteld of de woningen binnen Veld 26 en 27 voor een beperking van het organiseren van evenementen kunnen zorgen op het evenemententerrein. In het onderzoek naar het evenemententerrein dat door DGMR in 2016 is uitgevoerd, is het nieuwbouwplan Veld 26 en 27 opgenomen in het onderzoek. In het onderzoek is uitgegaan van een maximale hoogte van de nieuwe woningen van twee bouwlagen (beoordelingshoogte 1,5 en 5 meter).

Bij het opstellen van het onderzoek in 2016 was de invulling van Veld 26 en 27 nog niet bekend. In voorliggend onderzoek maken wij daarom inzichtelijk of de appartementen met een grotere bouwhoogte (vier lagen) voor een beperking van het organiseren van evenementen zorgen, omdat mogelijk op grotere hoogte een toename kan ontstaan van het geluidsniveau. Daarnaast is in voorliggend onderzoek het geluidsniveau berekend op de gevels van de woningen, op basis van de beoogde planinvulling van de gemeente Arnhem.

4. Uitgangspunten

In dit hoofdstuk staan de uitgangspunten van het onderzoek beschreven.

4.1 Berekening geluid evenementen

In het onderzoek naar het evenemententerrein De Park, Lingezegen, is de geluidsuitstraling berekend op basis van verschillende scenario's. In het onderzoek zijn op basis van de geluidsinvloed vijf scenario's, bepaald, door het volume en de soort muziek te variëren. In voorliggend onderzoek maken wij het effect van scenario 2 (popconcert) inzichtelijk, omdat daarbij het hoogste geluidsniveau voor de omgeving ontstaat, dat binnen het bestemmingsplan mogelijk wordt gemaakt. Volgens de indeling die in de regels van het bestemmingsplan is gedefinieerd, komt scenario 2 overeen met een type 1 evenement. In het onderzoek dat is opgesteld voor het evenemententerrein (kenmerk: M.2015.1209.00.R001, datum: 05-07-2016) staat een volledige omschrijving van de uitgangspunten. Dit onderzoek is toegevoegd in bijlage 4.

Scenario 2 is een grootschalig muziekevenement met duizenden toeschouwers. Een dergelijk evenement heeft een groot fysiek ruimtebeslag, met name vanwege de grote publieksaantallen. Het geluidseffect van deze categorie evenementen voor de omgeving is groot: er treden hoge geluidsniveaus op. Voor de berekening van het geluidsniveau zijn de volgende uitgangspunten gebruikt:

- Podiumbreedte 25 meter.
- Geluidsniveau van 100 dB(A) op 25 meter voor het podium.
- Popspectrum.
- Twee boxen aan beide zijden van het podium op 6 meter hoogte.
- Podium op de noordzijde van het Kasteelterrein met de geluidsuitstraling richting het zuiden.

4.2 Rekenmodel

Voor dit onderzoek is het rekenmodel gebruikt dat is opgesteld voor het akoestisch onderzoek naar evenemententerrein De Park (M.2015.1209.00.R001). De rekenmethode en uitgangspunten zijn één op één overgenomen, omdat dit de akoestische situatie is die voor het organiseren van evenementen op het terrein in het bestemmingsplan is vastgelegd. Eventuele actuele ontwikkelingen en voortschrijdende inzichten over de berekening en beoordeling van evenementen, zijn daarom niet in het rekenmodel verwerkt. In het rekenmodel zijn in het originele onderzoek bebouwingvlakken ter plaatse van de planlocaties Veld 26 en 27 opgenomen. In het rekenmodel dat voor Veld 26 en 27 is gemaakt, is het bebouwingsvlak vervangen door gebouwen. De gebouwen zijn ingevoerd op basis van de beoogde planinvulling, die de gemeente Arnhem heeft toegestuurd (zie figuur 2).

4.3 Modellering

De berekeningen van de geluidsbelasting zijn gemaakt met het door DGMR ontwikkelde computerprogramma Geomilieu (versie 2022.01). Het model is gebaseerd op de 'Handreiking meten en rekenen Industrielawaai'.

Bij de berekeningen zijn wij uitgegaan van een standaard akoestisch zacht (absorberend) bodemgebied. De overige bodemgebieden zijn in het rekenmodel ingevoerd. Voor het plangebied (Veld 26 en 27) is uitgegaan van bodemfactor 0,3.

Voor de beoordeling van de geluidsniveaus zijn optredende immissiewaarden berekend, omdat dit de niveaus zijn die onder gunstige meteo-omstandigheden optreden.

In dit onderzoek zijn voor de berekening van de geluidsniveaus vanwege evenementen geen meteocorrectie en geen bedrijfsduurcorrectie toegepast.

Toetspunten
Voor het onderzoek zijn toetspunten geplaatst op de gevels van een aantal maatgevende nieuwe woningen die binnen Veld 26 en 27 worden ontwikkeld. Ook is ter verificatie het geluidsniveau berekend op toetspunt 034 en 035, die in het originele onderzoek naar het evenemententerrein op de rand van het plangebied zijn geplaatst. De ligging van de toetspunten is op onderstaande figuur weergegeven. De invoergegevens van het rekenmodel zijn opgenomen in bijlage 2.

figuur 3: toetspunten onderzoek

5. Resultaten

In dit hoofdstuk staat een overzicht van de berekende geluidsniveaus die ontstaan vanwege het evenemententerrein. In onderstaande tabel staan de resultaten voor de geluidsniveaus (1-minuuts gemiddelde) op de gevels van een aantal maatgevende woningen en op het Front of House punt op 25 meter voor het podium. In het overzicht staat zowel het geluidsniveau in dB(A) als dB(C) voor een aantal maatgevende posities en beoordelingshoogten, ten opzichte van de grenswaarden.

tabel 1: resultaten geluidsniveau evenementen scenario 2 popconcert 100 dB(A)

Punt	Omschrijving	Hoogte	Geluidsniveau dB(A)	Geluidsniveau dB(C)
	Grenswaaarde		**75**	**85**
034	Toetspunt bebouwingsvlak Schuytgraaf originele onderzoek	5,0	67*/69	75*/78
101	Toetspunt 25 meter van podium	1,5	100	108
201	Woning Veld 27	8,0	65	73
202	Woning Veld 26	8,0	67	74
203	Woning Veld 26	5,0	66	74
203	Woning Veld 26	11,0	66	74
206	Woning Veld 26	5,0	67	75
207	Woning Veld 27	8,0	64	73

** Het geluidsniveau van 67 dB(A)/75 dB(C) is berekend in het originele onderzoek*

Uit de resultaten blijkt dat het geluidsniveau op alle toetspunten voldoet aan de grenswaarden voor de woningen van 75 dB(A) en 85 dB(C). De grenswaarde van 70 dB(A), waarbij mogelijk aanvullend onderzoek naar de gevelwering nodig is, wordt ook niet overschreden.

Voor toetspunt 34, dat is overgenomen uit het originele onderzoek naar het evenemententerrein, is een geluidsniveau van 69 dB(A) berekend. Het berekende geluidsniveau is 2 dB hoger, ten opzichte van het geluidsniveau van 67 dB(A) dat in het originele onderzoek is berekend. De oorzaak van de toename zijn reflecties in de achterliggende bebouwing van de nieuwe woningen.

De geluidsniveaus die berekend zijn op de gevels van de nieuwe woningen van Veld 26 en 27 zijn lager of gelijk in vergelijking met het geluidsniveau dat op de rand van het bouwvlak in het originele onderzoek voor het evenemententerrein is berekend. De toename die ontstaat door de verhoging van de bebouwing (beoordelingshoogte 8,0 en 11,0 meter) is ongeveer 0,1 dB, ten opzichte van het geluidsniveau dat op 5,0 meter hoogte is berekend.

Op basis van de resultaten concluderen wij dat de beoogde planinvulling van Veld 26 en 27 niet voor een beperking voor het organiseren van evenementen zorgt. Ook ontstaat bij de woningen binnen het plan geen onduldbare hinder vanwege het muziekgeluid.

6. Conclusie

De gemeente Arnhem heeft het voornemen om een aantal woningen in de wijk Schuytgraaf in Arnhem te realiseren. De nieuwe woningen worden ontwikkeld in plandelen Veld 26 en 27. In de nabijheid van het plan ligt het evenemententerrein De Park. Evenementen kunnen effect hebben op het woon- en leefklimaat van de nieuwe woningen. Voor de onderbouwing van het bestemmingsplan heeft DGMR daarom voor de gemeente Arnhem onderzocht welk effect de evenementen hebben op de nieuwe woningen.

Uit de resultaten van het onderzoek blijkt dat het geluidsniveau op alle toetspunten voldoet aan de grenswaarden voor de woningen van 75 dB(A) en 90 dB(C). De grenswaarde van 70 dB(A), waarbij mogelijk aanvullend onderzoek naar de gevelwering nodig is, wordt ook niet overschreden. De geluidsniveaus die berekend zijn op de gevels van de nieuwe woningen van Veld 26 en 27 zijn lager of gelijk in vergelijking met het geluidsniveau dat op de rand van het bouwvlak in het originele onderzoek voor het evenemententerrein is berekend. De toename die ontstaat door de verhoging van de bebouwing (beoordelingshoogte 8,0 en 11,0 meter) is ongeveer 0,1 dB, ten opzichte van het geluidsniveau dat op 5,0 meter hoogte is berekend.

Op basis van de resultaten concluderen wij dat de beoogde planinvulling van Veld 26 en 27 niet voor een beperking voor het organiseren van evenementen zorgt. Ook ontstaat bij de woningen binnen het plan geen onduldbare hinder vanwege het muziekgeluid.

ing. [redacted]
DGMR Industrie, Verkeer en Milieu B.V.

Bijlage 1

Titel	Brongegevens

Hulpvlakken
Puntbronnen
0 m
60 m
schaal = 1 : 1401
042
043
439400
439300
439200
439100
186200
186300
186400

Model: Berekening geluidsniveau evenementen versie 2 veld 26/27
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Puntbronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - HMRI, industrie

Naam	Omschr.	Groep	X	Y	Hoogte	Maaiveld	Richt.	Hoek	Lwr 31	Lwr 63	Lwr 125	Lwr 250	Lwr 500	Lwr 1k	Lwr 2k	Lwr 4k	Lwr 8k	Lwr Totaal
042	Scenario 2 voorzijde (1)	Scenario 2 pop 100 dB(A)	186282,72	439296,62	6,00	0,00	196,00	160,00	--	110,60	123,60	128,60	131,60	132,60	131,60	127,60	--	137,96
043	Scenario 2 voorzijde (2)	Scenario 2 pop 100 dB(A)	186306,77	439291,22	6,00	0,00	196,00	160,00	--	110,60	123,60	128,60	131,60	132,60	131,60	127,60	--	137,96
044	Scenario 2 achterzijde (1)	Scenario 2 pop 100 dB(A)	186282,71	439296,65	6,00	0,00	16,00	200,00	--	99,60	112,60	117,60	120,60	121,60	120,60	116,60	--	126,96
045	Scenario 2 achterzijde (2)	Scenario 2 pop 100 dB(A)	186306,81	439291,23	6,00	0,00	16,00	200,00	--	99,60	112,60	117,60	120,60	121,60	120,60	116,60	--	126,96

Model: Berekening geluidsniveau evenementen versie 2 veld 26/27
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Puntbronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - HMRI, industrie

Naam	Cb(D)	Cb(A)	Cb(N)	Red 31	Red 63	Red 125	Red 250	Red 500	Red 1k	Red 2k	Red 4k	Red 8k
042	0,00	0,00	--	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
043	0,00	0,00	--	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
044	0,00	0,00	--	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
045	0,00	0,00	--	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Bijlage 2

Titel	Invoergegevens rekenmodel

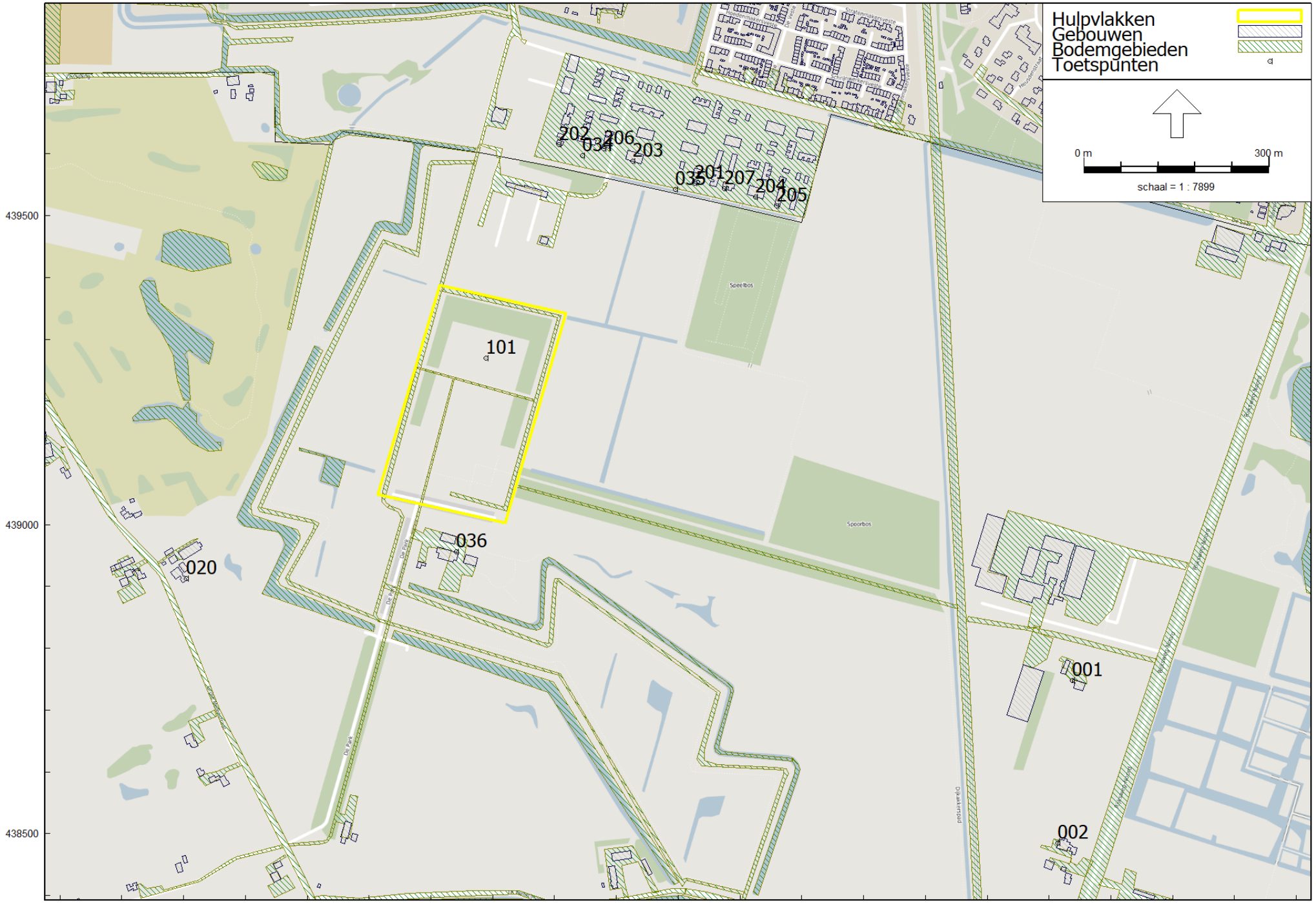

HMRI, industrie, [Onderzoek Veld 26/27 - Berekening geluidsniveau evenementen versie 2 veld 26/27] , Geomilieu V2022 rev 1 Licentiehouder: DGMR

Model: Berekening geluidsniveau evenementen versie 2 veld 26/27
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Toetspunten, voor rekenmethode Industrielawaai - HMRI, industrie

Naam	Omschr.	Maaiveld	Hdef.	Hoogte A	Hoogte B	Hoogte C	Hoogte D	Hoogte E	Hoogte F	Gevel
001	Rijksweg Noord 121	0,00	Relatief	1,50	5,00	--	--	--	--	Ja
002	Rijksweg Noord 119	0,00	Relatief	1,50	5,00	--	--	--	--	Ja
020	Grote Molenstraat 120	0,00	Relatief	1,50	5,00	--	--	--	--	Ja
101	Toetspunt 25 meter van podium	0,00	Relatief	1,50	--	--	--	--	--	Nee
034	Bebouwingsvlak Schuytgraaf (2)	0,00	Relatief	1,50	5,00	--	--	--	--	Ja
035	Bebouwingsvlak Schuytgraaf (3)	0,00	Relatief	1,50	5,00	--	--	--	--	Ja
036	Buitenschoolse Opvang de Landerij	0,00	Relatief	1,50	5,00	--	--	--	--	Ja
203	Woning Veld 26	0,00	Relatief	1,50	5,00	8,00	11,00	--	--	Ja
204	Woning Veld 27	0,00	Relatief	1,50	5,00	8,00	11,00	--	--	Ja
205	Woning Veld 27	0,00	Relatief	1,50	5,00	--	--	--	--	Ja
201	Woning Veld 27	0,00	Relatief	1,50	5,00	8,00	--	--	--	Ja
202	Woning Veld 26	0,00	Relatief	1,50	5,00	8,00	--	--	--	Ja
206	Woning Veld 26	0,00	Relatief	1,50	5,00	8,00	--	--	--	Ja
207	Woning Veld 27	0,00	Relatief	1,50	5,00	8,00	--	--	--	Ja

Model: Berekening geluidsniveau evenementen versie 2 veld 26/27
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Bodemgebieden, voor rekenmethode Industrielawaai - HMRI, industrie

Naam	Omschr.	Bf
000	Hard bodemgebied	0,00
000	Hard bodemgebied	0,00
000	Hard bodemgebied	0,00

Model: Berekening geluidsniveau evenementen versie 2 veld 26/27
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Bodemgebieden, voor rekenmethode Industrielawaai - HMRI, industrie

Naam	Omschr.	Bf
000	Hard bodemgebied	0,00
000	Hard bodemgebied	0,00
000	Hard bodemgebied	0,00

Bijlage 3

Titel	Resultaten

dB(A)

Naam	Omschrijving	Hoogte	63	125	250	500	1000	2000	4000	totaal
001_A	Rijksweg Noord 121	1,5	50,2	46,8	51,9	56,3	60,3	56,3	38,4	63,5
001_B	Rijksweg Noord 121	5	49,9	49,2	58,3	61,4	61,1	56,4	38,5	66,0
002_A	Rijksweg Noord 119	1,5	49,2	46,9	52,3	56,2	59,1	54,5	34,9	62,6
002_B	Rijksweg Noord 119	5	49	47,5	56,9	60	59,5	54,4	34,7	64,5
020_A	Grote Molenstraat 120	1,5	54,6	53,6	57,3	62,2	66,7	64,3	52,3	70,1
020_B	Grote Molenstraat 120	5	54,1	54,3	63,6	67,2	67,4	64,3	52,4	72,2
034_A	Bebouwingsvlak Schuytgraaf (2)	1,5	51	53,7	58,3	62	64,6	62,8	54,2	68,9
034_B	Bebouwingsvlak Schuytgraaf (2)	5	50	52,2	60,6	64,1	64,6	62,4	53,9	69,5
035_A	Bebouwingsvlak Schuytgraaf (3)	1,5	47	47,8	50,2	55,2	60,1	58,4	49,4	63,7
035_B	Bebouwingsvlak Schuytgraaf (3)	5	46,2	46,9	56,3	60,2	60,7	58,4	49,4	65,5
036_A	Buitenschoolse Opvang de Landerij	1,5	58,9	61,8	66,6	70,6	73,2	71,4	63	77,4
036_B	Buitenschoolse Opvang de Landerij	5	58	59,9	68,8	72,6	73,2	71	62,6	78,0
101_A	Toetspunt 25 meter van podium	1,5	79,6	85,2	88,4	92,4	95,3	94,4	90,1	100,0
201_A	Woning Veld 27	1,5	46,8	48,2	52,1	56,4	59,8	57,9	48,5	63,7
201_B	Woning Veld 27	5	46,1	46,8	55,9	59,6	60,1	57,7	48,3	64,9
201_C	Woning Veld 27	8	45,5	48,8	56,7	59,6	60,1	57,7	48,3	65,0
202_A	Woning Veld 26	1,5	45,4	46,7	51,4	54	52,8	48,7	38,4	58,7
202_B	Woning Veld 26	5	45,7	47,2	56,1	61,8	62,4	60,2	51,9	66,9
202_C	Woning Veld 26	8	45,4	49,5	58,7	61,7	62,2	60,1	51,7	67,1
203_A	Woning Veld 26	1,5	47,4	49,8	54,3	58,4	61,3	59,3	50,6	65,3
203_B	Woning Veld 26	5	46,6	47,9	57	60,7	61,3	59	50,2	66,1
203_C	Woning Veld 26	8	46,1	49,6	57,6	60,7	61,2	58,9	50,2	66,1
203_D	Woning Veld 26	11	46,1	50,5	57,7	60,7	61,2	58,9	50,2	66,1
204_A	Woning Veld 27	1,5	45,4	46,6	51	55,2	58,4	56,2	45,9	62,3
204_B	Woning Veld 27	5	44,9	45,4	54,5	58,2	58,6	55,9	45,7	63,3
204_C	Woning Veld 27	8	44,4	47,3	55,2	58,2	58,5	55,9	45,6	63,4
204_D	Woning Veld 27	11	43,8	48,1	55,2	58,1	58,5	55,9	45,6	63,4
205_A	Woning Veld 27	1,5	45,3	45,7	49,8	54,1	57,7	55,5	44,9	61,5
205_B	Woning Veld 27	5	44,7	44,9	54	57,7	58,1	55,3	44,7	62,8
206_A	Woning Veld 26	1,5	48,2	51,1	56,2	59,9	62,1	60,1	51,4	66,4
206_B	Woning Veld 26	5	47,3	49,3	57,8	61,4	61,9	59,6	51	66,7
206_C	Woning Veld 26	8	47,2	50,7	58,3	61,2	61,7	59,5	50,8	66,7
207_A	Woning Veld 27	1,5	46,3	47,7	52	56	59,2	57,1	47,3	63,1
207_B	Woning Veld 27	5	45,3	46	55,2	58,9	59,3	56,8	47	64,1
207_C	Woning Veld 27	8	44,7	47,9	55,9	58,8	59,3	56,8	47	64,2

dBC

Naam	Omschrijving	Hoogte	63	125	250	500	1000	2000	4000	totaal
001_A	Rijksweg Noord 121	1,5	75,6	62,7	60,5	59,5	60,3	54,9	36,5	76
001_B	Rijksweg Noord 121	5	75,3	65,1	66,9	64,6	61,1	55	36,6	77
002_A	Rijksweg Noord 119	1,5	74,6	62,8	60,9	59,4	59,1	53,1	33	75
002_B	Rijksweg Noord 119	5	74,4	63,4	65,5	63,2	59,5	53	32,8	76
020_A	Grote Molenstraat 120	1,5	80	69,5	65,9	65,4	66,7	62,9	50,4	81
020_B	Grote Molenstraat 120	5	79,5	70,2	72,2	70,4	67,4	62,9	50,5	81
034_A	Bebouwingsvlak Schuytgraaf (2)	1,5	76,4	69,6	66,9	65,2	64,6	61,4	52,3	78
034_B	Bebouwingsvlak Schuytgraaf (2)	5	75,4	68,1	69,2	67,3	64,6	61	52	78
035_A	Bebouwingsvlak Schuytgraaf (3)	1,5	72,4	63,7	58,8	58,4	60,1	57	47,5	74
035_B	Bebouwingsvlak Schuytgraaf (3)	5	71,6	62,8	64,9	63,4	60,7	57	47,5	74
036_A	Buitenschoolse Opvang de Landerij	1,5	84,3	77,7	75,2	73,8	73,2	70	61,1	86
036_B	Buitenschoolse Opvang de Landerij	5	83,4	75,8	77,4	75,8	73,2	69,6	60,7	86
101_A	Toetspunt 25 meter van podium	1,5	105	101,1	97	95,6	95,3	93	88,2	108
201_A	Woning Veld 27	1,5	72,2	64,1	60,7	59,6	59,8	56,5	46,6	74
201_B	Woning Veld 27	5	71,5	62,7	64,5	62,8	60,1	56,3	46,4	73
201_C	Woning Veld 27	8	70,9	64,7	65,3	62,8	60,1	56,3	46,4	73
202_A	Woning Veld 26	1,5	70,8	62,6	60	57,2	52,8	47,3	36,5	72
202_B	Woning Veld 26	5	71,1	63,1	64,7	65	62,4	58,8	50	74
202_C	Woning Veld 26	8	70,8	65,4	67,3	64,9	62,2	58,7	49,8	74
203_A	Woning Veld 26	1,5	72,8	65,7	62,9	61,6	61,3	57,9	48,7	75
203_B	Woning Veld 26	5	72	63,8	65,6	63,9	61,3	57,6	48,3	74
203_C	Woning Veld 26	8	71,5	65,5	66,2	63,9	61,2	57,5	48,3	74
203_D	Woning Veld 26	11	71,5	66,4	66,3	63,9	61,2	57,5	48,3	74
204_A	Woning Veld 27	1,5	70,8	62,5	59,6	58,4	58,4	54,8	44	72
204_B	Woning Veld 27	5	70,3	61,3	63,1	61,4	58,6	54,5	43,8	72
204_C	Woning Veld 27	8	69,8	63,2	63,8	61,4	58,5	54,5	43,7	72
204_D	Woning Veld 27	11	69,2	64	63,8	61,3	58,5	54,5	43,7	72
205_A	Woning Veld 27	1,5	70,7	61,6	58,4	57,3	57,7	54,1	43	72
205_B	Woning Veld 27	5	70,1	60,8	62,6	60,9	58,1	53,9	42,8	72
206_A	Woning Veld 26	1,5	73,6	67	64,8	63,1	62,1	58,7	49,5	75
206_B	Woning Veld 26	5	72,7	65,2	66,4	64,6	61,9	58,2	49,1	75
206_C	Woning Veld 26	8	72,6	66,6	66,9	64,4	61,7	58,1	48,9	75
207_A	Woning Veld 27	1,5	71,7	63,6	60,6	59,2	59,2	55,7	45,4	73
207_B	Woning Veld 27	5	70,7	61,9	63,8	62,1	59,3	55,4	45,1	73
207_C	Woning Veld 27	8	70,1	63,8	64,5	62	59,3	55,4	45,1	73

Bijlage 4

Titel	Akoestisch onderzoek evenemententerrein De Park, Lingezegen (M.2015.1209.00.R001)

Akoestisch onderzoek bestemmingsplan Evenemententerrein De Park, Park Lingezegen

Status	**definitief**
Versie	007
Rapport	M.2015.1209.00.R001
Datum	5 juli 2016

Colofon

Opdrachtgever	Gemeenschappelijke Regeling Park Lingezegen De Park 10 6661 NW ELST GLD
Contactpersoon	Mevrouw M. van Gent
Project Betreft Uw kenmerk	Park Lingezegen, Geluidsadvisering Evenementen AO Geluidsuitstraling Evenementen Park Lingezegen -
Rapport Datum Versie Status	M.2015.1209.00.R001 5 juli 2016 007 definitief
Uitgevoerd door	DGMR Industrie, Verkeer en Milieu B.V. Van Pallandtstraat 9-11 6814 GM Arnhem Postbus 153 6800 AD Arnhem
Informatie	ing. M.H.M. (Michel) van Kesteren 088 346 78 00 ks@dgmr.nl
Auteur	MSc H.D. (Herman) Jager 088 346 78 21 HJA@dgmr.nl
Verantwoordelijk	ing. M.H.M. (Michel) van Kesteren 088 346 78 00 ks@dgmr.nl
Verwerkt door	HJA|IKL|BR|APT

k:\doc\m\2015\120900\m201512090r001v7.docx 05-07-2016

Inhoud

1. Inleiding 4

2. Situatie 5
2.1 Omgeving 5
2.2 Evenementen 5

3. Uitgangspunten 7
3.1 Scenario's 7
3.2 Geluidsspectrum 9
3.3 Bronvermogen 9
3.4 Opbouw en afbraak evenementen 10
3.5 Verkeersaantrekkende werking 10

4. Beoordeling aanvaardbaarheid van geluidsniveaus 13
4.1 Milieuwetgeving 13
4.2 Bestemmingsplan 13
4.3 Algemene Plaatselijke Verordening gemeente Overbetuwe 13
4.4 Evenementenbeleid gemeente Overbetuwe 14
4.5 Jurisprudentie 15
4.6 Factoren hinderbeleving muziekgeluid 16
4.7 Gezondheidsaspecten bij luidruchtige evenementen 16
4.8 Beoordeling geluidsniveaus 17
4.9 Overweging toepassen straffactor voor muziekgeluid 17
4.10 Meten geluid bij evenementen 17
4.11 Verkeersaantrekkende werking 18

5. Overdrachtsberekening 19
5.1 Bronnen 19
5.2 Objecten en bodemgebieden 19
5.3 Rekenpunten 19

6. Resultaten 21
6.1 Resultaten evenementen dB(A) 21
6.2 Resultaten evenementen dB(C) 24
6.3 Resultaten Verkeersaantrekkende werking 27

7. Conclusie en aanbevelingen 29

Bijlagen
Bijlage 1 Gegevens bronnen
Bijlage 2 Gegevens rekenmodel
Bijlage 3 Resultaten scenario 1 t/m 5 dB(A)
Bijlage 4 Resultaten scenario 1 t/m 5 dB(C)
Bijlage 5 Resultaten verkeersaantrekkende werking

1. Inleiding

Parkorganisatie Park Lingezegen heeft het voornemen om de organisatie van verschillende evenementen in het deelgebied 'De Park' in Park Lingezegen toe te staan. Het toestaan van evenementen zal worden gereguleerd in een reparatie van het bestemmingsplan voor het evenemententerrein De Park Elst, waarvan het ontwerpbestemmingsplan tot en met 19 augustus 2015 ter inzage heeft gelegen. Voor de vaststelling van het bestemmingsplan heeft Parkorganisatie Park Lingezegen DGMR gevraagd om de geluidseffecten van verschillende evenementen te bepalen en daarover te adviseren.

Het doel van dit onderzoek is het inzichtelijk maken van de optredende geluidsniveaus ter plaatse van de omliggende woningen, als gevolg van het organiseren van evenementen. Om een inschatting van verschillende activiteiten te kunnen maken, wordt het geluidsniveau voor vijf scenario's berekend. De berekende immissiewaarden worden vervolgens getoetst aan grenswaarden, die op basis van recente jurisprudentie zijn bepaald.

Daarnaast wordt het geluidsniveau van de verkeersaantrekkende werking berekend voor het evenemententerrein. Het verkeer bij evenementen is gemodelleerd, op basis van het verkeersonderzoek dat door Traffic Support en Mobycon is uitgevoerd. Op basis van de berekende geluidsniveaus wordt vervolgens geanalyseerd of er sprake is van aanvaardbare hinder.

Het akoestisch onderzoek is uitgevoerd conform de richtlijnen die op dat gebied zijn gesteld in de Handleiding meten en rekenen Industrielawaai, 1999.

k:\doc\m\2015\120900\m201512090r001v7.docx 05-07-2016

2. Situatie

2.1 Omgeving

Park Lingezegen is een uitgestrekt natuur- en recreatiegebied in aanleg, tussen Arnhem en Nijmegen, wat bestaat uit verschillende delen. 'De Park' is het meest westelijk gelegen deelgebied, wat ligt tussen de Arnhemse wijk Schuytgraaf en Elst. Het gebied wordt aan de oostzijde begrensd door de Rijksweg-Noord en aan de westzijde door de Grote Molenstraat. De rivier De Linge en het spoor doorsnijden het park. Verder is het een landelijk gebied met voornamelijk agrarische bedrijven.
In figuur 1 is de globale ligging van het evenemententerrein met een rode lijn aangegeven.

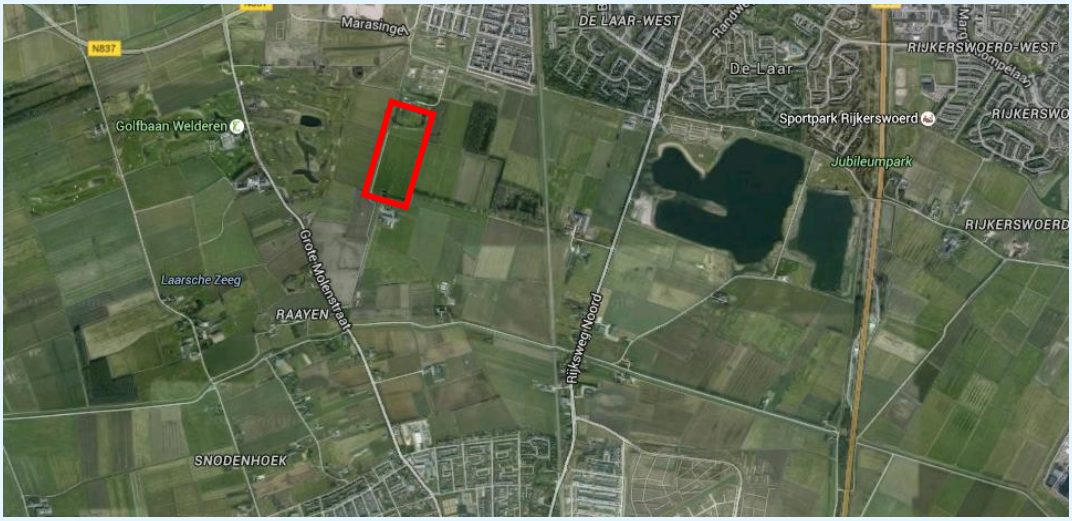

figuur 1: ligging evenemententerrein kasteelterrein De Park (Bron: Google Maps)

2.2 Evenementen

2.2.1 Locatie

De gemeente Overbetuwe wil in de toekomst op het Kasteelterrein, in gebied De Park, het houden van evenementen toestaan. Het Kasteelterrein ligt aan de noordkant van deelgebied De Park.
De dichtstbijzijnde woning (Grote Molenstraat 120), ligt op ongeveer 330 meter aan de zuidzijde van de grens van het bestemmingsplan. Aan de zuidkant van het terrein, ligt in de directe nabijheid Landerij De Park, waarin ook een buitenschoolse opvang is gevestigd. Aan de noordzijde zijn plannen om de wijk Schuytgraaf uit te breiden, waarvoor het bestemmingsplan is vastgesteld. Het dichtstbijzijnde bebouwingsvlak voor woningen ligt aan de noordzijde op ongeveer 270 meter.

Het plan is om op het Kasteelterrein zowel het organiseren van evenementen met een luidruchtig karakter, als rustige activiteiten toe te staan. Bij evenementen met een luidruchtig karakter zal er een podium en muziekinstallatie worden geplaatst. In figuur 2 is de ligging van het kasteelterrein weergegeven, waarbij het paarse vlak een beoogde podiumlocatie en de zwarte pijl de richting van het podium aangeeft.

figuur 2: ligging evenemententerrein Kasteelterrein (Bron folder De Park, Park Lingezegen)

2.2.2 Typen evenementen

In het ontwerpbestemmingsplan is een onderscheid gemaakt in vijf typen evenementen. Afhankelijk van het aantal bezoekers is de volgende indeling gemaakt:

- type 1: evenementen met versterkt geluid, minimaal 10.000 en maximaal 20.000 bezoekers per dag;
- type 2: evenementen met versterkt geluid, minimaal 5.000 en maximaal 10.000 bezoekers per dag;
- type 3: evenementen met versterkt geluid, minimaal 500 en maximaal 5.000 bezoekers per dag;
- type 4: evenementen met versterkt geluid, maximaal 500 bezoekers per dag;
- type 5: evenementen zonder versterkt geluid, maximaal 500 bezoekers per dag.

k:\doc\m\2015\120900\m201512090r001v7.docx 05-07-2016

3. Uitgangspunten

Het verschil tussen de evenementen wordt bepaald door de bezoekersaantallen, de soort activiteit, het type muziek en het geluidsniveau. De evenementen worden gehouden in de dag- en avondperiode (eindtijd evenement maandag t/m donderdag tot 00.00 uur en zaterdag en zondag 01.00 uur).
Het geluidseffect van de verschillende evenementen wordt inzichtelijk gemaakt aan de hand van vijf scenario's. Op basis van deze scenario's kan voor het geluidsaspect een representatieve simulatie worden gemaakt, van de verschillende evenementen die op het terrein worden georganiseerd, met een relevante geluidsinvloed op de omgeving.

Daarnaast wordt de verkeersaantrekkende werking in beeld gebracht en berekend op basis van de verkeersonderzoeken van Traffic Support[1] en Mobycon[2].

3.1 Scenario's

De scenario's zijn gebaseerd op de indeling uit het ontwerp bestemmingsplan. Deze categorieën zijn op basis van de geluidsinvloed vertaald naar vijf scenario's, door het volume en de soort muziek te variëren. In dit onderzoek worden vier muziekevenementen met een verschillend geluidsniveau en muziekspectrum onderzocht. Daarnaast wordt in scenario 5 berekend, wat het geluidseffect is van een kermis. Optredende geluidsniveaus voor een type 5 evenement worden niet nader onderzocht, omdat de geluidsinvloed hiervan op de omgeving beperkt is. Geluidsniveaus vanwege evenementen van type 5 zorgen niet voor overschrijding van de voorkeursgrenswaarde van 50 dB(A) ter plaatse van de omliggende woningen.

3.1.1 Scenario 1 en 2 (type 1 evenement)

Dit betreffen grootschalige muziekfestiviteiten (vele duizenden toeschouwers) met zeer hoge bronvermogens van de geluidsinstallaties, bijvoorbeeld een popconcert (scenario 2) of een dancefeest (scenario 1). Een dergelijk evenement heeft een groot fysiek ruimtebeslag, met name vanwege de grote publieksaantallen; de noodzaak voor deze fysieke ruimte zal in eerste instantie bepalend zijn voor het al dan niet (kunnen) toestaan van dit type evenement. Het geluidseffect van deze categorie evenementen voor de omgeving is groot: er treden hoge geluidsniveaus op. Bij dance feesten scenario 1 is daarnaast een verhoogd niveau van de bastonen. Voor de berekening van het geluidsniveau zijn de volgende uitgangspunten gebruikt:

- Podiumbreedte 25 meter.
- Geluidsniveau van 100 dB(A) op 25 meter voor het podium.
- Scenario 1: dance spectrum, scenario 2: popspectrum
- Twee boxen aan beide zijden van het podium op 6 meter hoogte.
- Podium op de noordzijde van het Kasteelterrein met de geluidsuitstraling richting het zuiden.

[1] Traffic Support. (2015), Verkeers- en vervoersanalyse Park Lingezegen.
[2] Mobycon. (2015), Aanvullend rapport verkeersafwikkeling en parkeren evenemententerrein De Park, Park Lingezegen, 5410-R-E3

3.1.2 Scenario 3 en 4 (type 2 of 3 evenement)

Grootschalig muziekevenement met hoge bronvermogens van de geluidsinstallaties. Bezoekers komen naar deze evenementen voor de beleving van de muziek, van een band of DJ. In vergelijking met een type 1-evenement is de omvang van het evenement kleiner en de geluidsuitstraling lager. Het geluid voor scenario 3 wordt berekend op basis van een dance spectrum, wat aansluit bij een dancefeest. Voor scenario 4 is het popspectrum gebruikt, wat overeenkomt met een pop- of rockconcert.

- Podiumbreedte 20 meter.
- Geluidsniveau van 90 dB(A) op 25 meter voor het podium.
- Scenario 3: dance spectrum, scenario 4: popspectrum.
- Twee boxen aan beide zijden van het podium op 6 meter hoogte.
- Podium op de noordzijde van het Kasteelterrein richting het zuiden.

3.1.3 Scenario 5 (type 4 evenement)

In scenario 5 is een type 4 evenement onderzocht waarbij het ten gehore brengen van muziek niet de kernactiviteit is. Mogelijk worden op dit terrein een kermis concours hippique, of ander evenement georganiseerd.

Daarbij is er wel sprake van een relevant geluidsniveau voor de omgeving, omdat er versterkte muziek of stemgeluid is. In dit onderzoek is het geluidsniveau van een kermis berekend, omdat verwacht wordt dat voor dit type evenement het hoogste geluidsniveau optreedt.
De kermis is daarmee representatief voor andere soortgelijke activiteiten. Maatgevend voor het geluidsniveau bij een kermis in de omgeving is het geluid uit de luidsprekers (boxen). Het geluid van de overige activiteiten tijdens de kermis is lager, waardoor dat niet relevant is voor de immissie bij woningen.

- Attracties met luidsprekers die geluid vanuit één centraal punt volledig rondom uitstralen. Hierbij is uitgegaan van een equivalent geluidsdrukniveau van 85 dB(A), op 1 meter van de luidspreker.
- Attracties met luidsprekers die naar één specifieke zijde gericht zijn. Hierbij is uitgegaan van een equivalent geluidsdrukniveau aan de voorzijde van 85 dB(A), op 1 meter afstand.
- Geluidsniveau op basis van het dancespectrum.

3.2 Geluidsspectrum

Er zijn voor het berekenen van de geluidsniveaus twee verschillende muziekspectra gebruikt. Voor scenario 2 en 4 is uitgegaan van het popspectrum. Bij de overige berekeningen is het dancespectrum gebruikt. In tabel 1 staat een overzicht van de correctiewaarden van het pop-, dancespectrum[3].

tabel 1: correctiewaarden muziekspectra (C_i in dB) per octaafband

Omschrijving type geluid	Octaafbandmiddenfrequentie in Hertz						
	63	125	250	500	1k	2k	4k
Dancespectrum	-20	-11	-8	-5	-6	-8	-12
Popmuziekspectrum	-27	-14	-9	-6	-5	-6	-10

3.3 Bronvermogen

3.3.1 Muziek evenementen (scenario 1 t/m 4)

In dit onderzoek is het geluidsbronvermogen en het spectrum bepaald op basis van vergelijkbare evenementen, waarvoor DGMR verschillende metingen en analyses heeft gemaakt. Deze projecten zijn geschikt als referentie voor het bepalen van de uitgangspunten. Hiervoor zijn in dit onderzoek gegevens van de volgende bestemmingsplannen/evenementen gebruikt:

De gemeente Deventer heeft in de zomer van 2015 het besluit voor het Ontwerpbestemmingsplan Digitalisering analoge bestemmingsplannen genomen en gepubliceerd. In dit plan is het gebruik van het evenemententerrein Platvoet aangepast. In de akoestische beoordeling van het evenemententerrein is de geluidsbelasting op de omgeving in beeld gebracht. Het betreft muziekevenementen (live bands of Dj's, bijvoorbeeld het Piratenfestijn) met een centraal systeem voor versterkte muziek. Als uitgangspunt is een geluidsbronvermogen van 123 dB(A) gehanteerd.

Het muziekevenement in het Ter Pelkwijkpark tijdens het Zwolse stratenfestival 2015, is naar aard en omvang vergelijkbaar met een type 3 of 4 evenement. Daarbij wordt voor enkele duizenden bezoekers op een podium via een centraal PA-systeem versterkte muziek (door bands en of Dj's) ten gehore gebracht. Voor de berekening van het geluidsniveau is hierbij uitgegaan van een bronvermogen van 125 dB(A).

[3] Nederlandse Stichting Geluidshinder (2015), Richtlijn muziekspectra in horecabedrijven

In de SDU-publicatie Horecalawaai en Evenementen[4], geschreven door Mr. Drs. Dick van der Meijden en ir. Jan Kupers, zijn indicaties voor geluidsbronvermogens van verschillende soorten evenementen opgenomen. Beschreven is dat voor live bands geluidsbronvermogens van 110-130 dB(A) gangbaar zijn, voor houseparty's bronvermogens van 120-140 dB(A).

Deze evenementen komen overeen met de grotere type 1, 2, 3, of 4 evenementen die mogelijk in Park Lingezegen worden georganiseerd. Door te variëren met het geluidsniveau op 25 meter voor het podium van 90 tot 100 dB(A) kan een representatieve analyse worden gemaakt van de optredende geluidseffecten in de omgeving, van de verschillende beoogde evenementen in het park. De berekening van diverse muziekspectra, zorgt ervoor dat ook het effect van de muzieksoort inzichtelijk wordt gemaakt. Meetervaringen van DGMR bij verschillende soorten evenementen onderschrijven de aangegeven range in geluidsbronvermogens.

3.3.2 Kermis (scenario 5)

Het bronvermogen van de kermis is bepaald op basis van een onderzoek dat DGMR in 2015 heeft uitgevoerd naar de Kermis in Zeddam. Maatgevend voor het geluidsniveau bij een kermis, is het geluid uit de luidsprekers. De boxen hebben een bronvermogen van 96 dB(A). Deze kermis bestond uit de volgende attracties met een relevant bronvermogen: Autoscooter, Draaimolen, Penalty shot, Pusher, Crazy Wave, Heli Swing, Ballenfontein, Casino royale en een Power Jumper.

In tabel 2 staat het bronvermogen voor de vijf scenario's die in dit onderzoek worden gebruikt weergegeven. Een overzicht van de geluidsbrongegevens en de ligging van de bronnen is opgenomen in bijlage 1.

tabel 2: bronvermogen per type evenement

Scenario	Type evenement	Soort evenement	Spectrum	Geluidniveau 25 meter van podium dB(A)	Bronvermogen voorzijde per box dB(A) (aantal geluidsbronnen)
1	Type 1	Muziek	Dance	100	138 (2)
2	Type 1	Muziek	Pop	100	138 (2)
3	Type 2 of 3	Muziek	Dance	90	128 (2)
4	Type 2 of 3	Muziek	Pop	90	128 (2)
5	Type 4	Kermis	Dance	n.v.t.	96 (17)

3.4 Opbouw en afbraak evenementen

Bij muziekevenementen en kermissen kan overlast ontstaan door de opbouw en afbraak van voorzieningen, zoals tenten, podia en de geluidsinstallatie(s). Deze werkzaamheden kunnen plaatsvinden in de dag- en avondperiode (tussen 07.00 en 23.00 uur). Zowel in de dagperiode als in de avondperiode zal het tijdgemiddelde geluidsniveaus vanwege deze werkzaamheden niet meer bedragen dan 50 dB(A).
Daarnaast zijn er mogelijk enkele extra vervoersbewegingen per dag voor het aan- en afvoeren van materieel, maar deze zijn niet zodanig, dat hiervan hinder hoeft te worden verwacht. In de conclusie wordt op basis van de geprognosticeerde geluidsniveaus een nadere analyse van eventuele overlast van deze werkzaamheden gegeven.

3.5 Verkeersaantrekkende werking

De uitgangspunten voor de verkeersaantrekkende werking zijn overgenomen uit de onderzoeken die door Mobycon en Traffic Support[1,2] naar het verkeer van en naar het evenemententerrein zijn uitgevoerd. Het geluidsniveau veroorzaakt door de verkeersaantrekkende werking is berekend op basis van drie scenario's. Er zijn twee varianten berekend voor een evenement met 20.000 bezoekers, waarbij De Park voor het verkeer is afgesloten.

k:\doc\m\2015\120900\m201512090r001v7.docx 05-07-2016

Daarnaast is het geluidsniveau bepaald voor een evenement met 500 bezoekers, waarbij geparkeerd kan worden nabij het evenemententerrein. Hiermee wordt het worst-case scenario van de mogelijke geluidsbelasting ten gevolge van het verkeer bij evenementen berekend. In figuur 3 staan op een plattegrond de routes en parkeerplaatsen voor beide scenario's weergegeven.

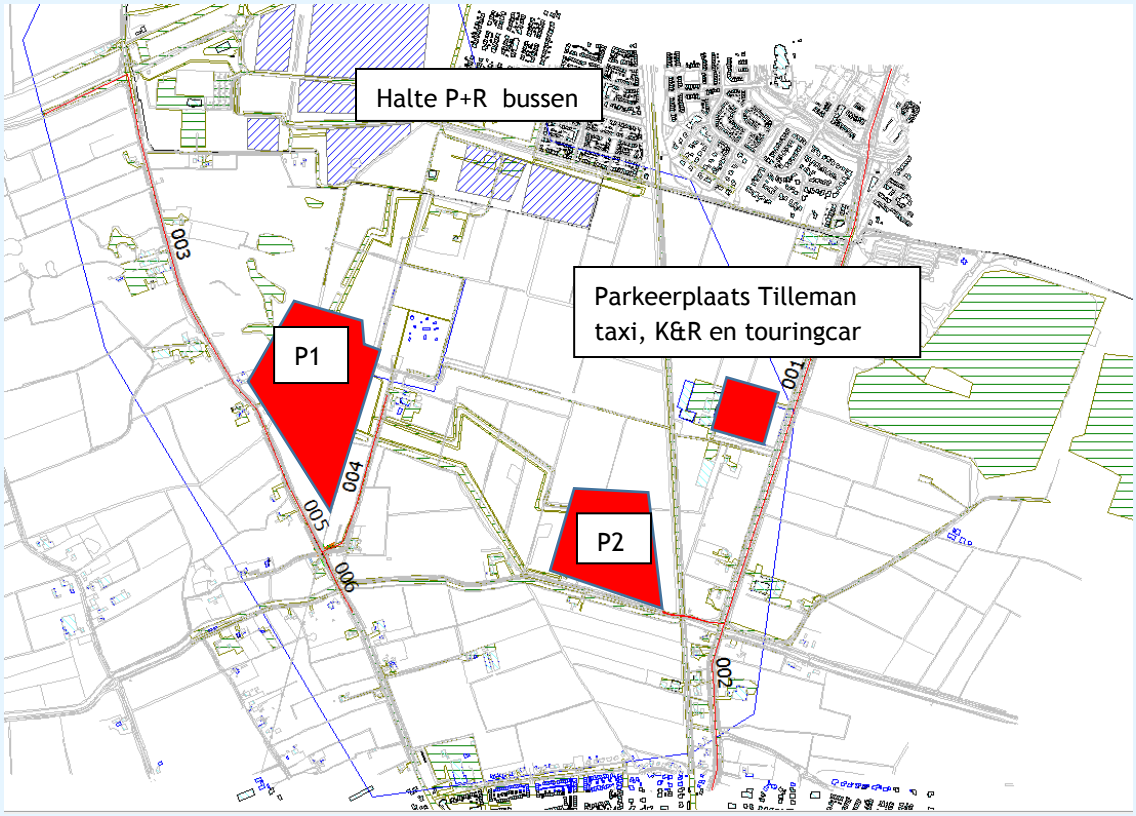

figuur 3: plattegrond verkeersaantrekkende werking

3.5.1 Evenement 500 bezoekers

Bij een evenement met minder dan 500 bezoekers worden andere routes gebruikt, dan bij een grootschalig evenement, omdat de auto's dan dichtbij het evenemententerrein mogen parkeren. Er is daarom een berekening gemaakt hoeveel het geluidsniveau van de verkeersaantrekkende werking is bij een bezoekersaantal van 500. In figuur 3 staan de routes voor dit type evenement met cijfers 004, 005 en 006 weergegeven.

Bij een bezettingsgraad van 3.1 mensen per auto, rijden er bij een evenement met 500 bezoekers 161 personenwagens van en naar het evenemententerrein. Deze rijden allemaal heen en terug over De Park. Voor de vervolgroute maken zij gebruik van de noordelijke en zuidelijke route over de Grote Molenstraat. Er wordt aangenomen dat alle voertuigen bij dit type evenement in de dagperiode aankomen en vertrekken.

3.5.2 Evenement 20.000 bezoekers

Op basis van de gegevens uit de onderzoeken naar de verkeersafwikkeling, is het geluidsniveau dat wordt veroorzaakt door de verkeersaantrekkende werking van een evenement met 20.000 bezoekers voor 2 scenario's berekend. Allereerst is het geluidsniveau bepaald voor een scenario waarbij P1 en P2 gebruikt kunnen worden.
Daarnaast is het niveau voor een variant berekend, waarbij bezoekers voor een deel op alternatieve plaatsen moeten parkeren, vanwege de afsluiting van de 1e Weteringsewal. In bijlage 1.5 en 1.6 staan de berekeningen van het aantal voertuigen voor beide scenario's. In figuur 3 zijn de rijroutes en parkeerplaatsen op de plattegrond aangegeven.

Scenario 1 gebruik P1 en P2
Bezoekers komen bij scenario 1 via drie routes aanrijden: west (003), noord (001) en zuid (002).
Alle bezoekers die per auto vanuit het westen komen, parkeren op P1, via een in- en uitrit op de Grote Molenstraat. De bezoekers uit het noorden en zuiden parkeren op P2. Het aantal voertuigen voor een evenement van 20.000 bezoekers staat voor scenario 1 weergegeven in tabel 3. Het aantal personenwagens bestaat uit taxi's, Kiss & Ride en de overige auto's.

tabel 3: aantal voertuigen VAW evenement 20.000 bezoekers scenario 1

Route	Auto	Touringcar	Taxi en K&R
Noord	834	37	299
Zuid	785	35	282
West	834	-	299

Alle touringcars, taxi's en Kiss & Ride maken gebruik van parkeerplaats Tilleman. Het uitgangspunt is dat de voertuigen dezelfde route voor de heen- en terugreis gebruiken. Alle bezoekers komen aan in de dagperiode en vertrekken in de nachtperiode. Voor taxi's, touringcars, P+R bussen en Kiss & Ride is het dubbele aantal vervoersbewegingen ingevoerd, omdat deze niet parkeren.

Scenario 2 gebruik alternatieve parkeerplaatsen vanwege sluiting P2
Bij scenario 2 kunnen bezoekers geen gebruik maken van P2, omdat de 1e Weteringsewal wordt afgesloten. Deze weg is in de toekomst mogelijk niet meer te gebruiken, omdat de spoorwegovergang gesloten wordt. Bezoekers die volgens scenario 1 gebruik maken van P2, gebruiken daarom bij scenario 2 een alternatieve parkeerplaats.

Alle bezoekers die per auto vanuit het westen komen parkeren op P1, via een in- en uitrit op de Grote Molenstraat. Een deel van de bezoekers die komen aangereden vanuit route noord en zuid kan parkeren op parkeerplaats Tilleman. De overige bezoekers vanuit noord en zuid dienen te parkeren op parkeerplaatsen die op enige afstand van het evenemententerrein liggen. Deze bezoekers worden vervolgens per P+R bus op de Marasingel, ten noorden van het terrein afgezet. Het aantal voertuigen voor een evenement van 20.000 bezoekers staat voor scenario 2 weergegeven in tabel 4. Het aantal auto's bestaat uit taxi's, Kiss & Ride en de overige personenwagens.

tabel 4: aantal voertuigen VAW evenement 20.000 bezoekers scenario 2

Route	Auto	Touringcar	Taxi en K&R
Noord	139	37	299
Zuid	133	35	282
West	834	-	299

De autobewegingen naar de P+R plaatsen zijn niet opgenomen in de berekening, omdat deze buiten de invloedssfeer van de verkeersaantrekkende werking vallen.

k:\doc\m\2015\120900\m201512090r001v7.docx 05-07-2016

4. Beoordeling aanvaardbaarheid van geluidsniveaus

De geluidsnormen voor evenementen zijn de laatste jaren onderwerp van een uitgebreide discussie. Diverse gemeenten zoeken naar de balans tussen ervaren overlast en de beleving van bezoekers van festivals. Aangezien er op rijksniveau voor evenementen geen vaste beoordelingskaders in wet- en regelgeving is vastgelegd, moet de beoordeling hiervan worden gezocht in specifieke publicaties, jurisprudentie of beleidsstukken van gemeenten.

4.1 Milieuwetgeving

Het evenemententerrein is op basis van de huidige uitgangspunten geen inrichting in de zin van de Wet milieubeheer, omdat de evenementen incidenteel en niet op een vooraf gesteld tijdsmoment met een vaste regelmaat worden georganiseerd. Daarnaast heeft het evenemententerrein geen organisatorische binding met de overige dichtbijgelegen voorzieningen, waardoor het niet als onderdeel van een andere inrichting kan worden beoordeeld. Op dit moment is de exacte invulling van het terrein nog niet bekend, waardoor de vraag of het evenemententerrein in de toekomst als inrichting moet worden beschouwd, niet sluitend kan worden beantwoord.

Voor de beoordeling van het aantal dagen dat evenementen mogen worden georganiseerd, wordt in dit onderzoek de regelgeving uit het Activiteitenbesluit gebruikt. In artikel 2.21 van het Activiteitenbesluit staan twee regels op basis waarvan bedrijven een aantal dagen per jaar mogen afwijken van de reguliere bedrijfssituatie. Allereerst is dit mogelijk voor festiviteiten die bij of krachtens een gemeentelijke verordening zijn aangewezen. Daarnaast mag een individuele inrichting voor festiviteiten maximaal 12 dagen per kalenderjaar afwijken van de reguliere bedrijfssituatie (12 dagen regeling).

4.2 Bestemmingsplan

Het houden van evenementen dient op basis van het bestemmingsplan toegestaan te zijn. De gemeente heeft voor evenemententerrein De Park een herziening van het bestemmingsplan in procedure gebracht. Dit is een reparatieplan voor een deel van het bestemmingsplan Buitengebied De Park 10, waarvan het onderdeel evenemententerrein door de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State is vernietigd (ECLI:NL:RVS:2013:BY8555). Het ontwerp bestemmingsplan, heeft tot en met 19 augustus 2015 ter inzage gelegen. Tijdens deze periode zijn diverse zienswijzen ingediend. Op basis van het ontwerp bestemmingsplan is het mogelijk om onder bepaalde voorwaarden een aantal keer per jaar een evenement op het Kasteelterrein te organiseren. De uiteindelijke afweging voor de hinder bij evenementen wordt specifiek per evenement bepaald op basis van een evenementvergunning, die op basis van de Algemene Plaatselijke Verordening wordt verleend.

4.3 Algemene Plaatselijke Verordening gemeente Overbetuwe

Op een evenement zijn de artikelen 2:25, 4:6 en 4:6 a van de APV van de gemeente Overbetuwe van toepassing. Hierin is geregeld dat voor evenementen een vergunning op basis van de APV is vereist, omdat het verboden is zonder toestemming een geluidsapparaat of (recreatie)toestel in de openbare ruimte te gebruiken. In de vergunning kunnen voorschriften voor de beperking van de hinder worden gesteld. De afweging hiervan, wordt gemaakt op basis van het evenementenbeleid dat de gemeente Overbetuwe heeft opgesteld.

4.4 Evenementenbeleid gemeente Overbetuwe

De gemeente Overbetuwe heeft voor alle soorten evenementen beleid opgesteld, wat bestaat uit een evenementenbeleid[4] en het uitvoeringsbeleid evenementen[5].

Evenementenbeleid

In het evenementenbeleid staan algemene kaders voor het toestaan van evenementen.

Uitvoeringsbeleid

In het uitvoeringsbeleid staat beschreven dat evenementen op de volgende tijdstippen kunnen worden georganiseerd:

- Van zondag tot en met donderdag geldt een maximale eindtijd van het evenement van 01.00 uur. Het eventuele gebruik van geluids(versterkende) apparatuur is toegestaan tot uiterlijk 00.00 uur.
- Op vrijdag en zaterdag geldt een maximale eindtijd van het evenement van 02.00 uur. Het eventuele gebruik van geluids(versterkende) apparatuur is toegestaan tot uiterlijk 01.00 uur.

Bij evenementen met geluid zijn er grenswaarden die moeten worden gevolgd om ”onleefbare situaties” te voorkomen. Voor de bepaling van het acceptabele geluidsniveau bij evenementen, wordt bij een woning vaak uitgegaan van de mogelijkheid om een normaal gesprek te kunnen voeren met gesloten ramen en deuren. Daarnaast is in het uitvoeringsbeleid speciale aandacht voor laagfrequent geluid (dB(C)), omdat lage tonen meer hinder veroorzaken. In tabel 5 staan de maximaal toelaatbare geluidsniveaus uit het uitvoeringsbeleid van de gemeente.

tabel 5: normen geluidsniveaus bij evenementen gemeente Overbetuwe

Etmaalperiode	Maximaal geluidsniveau op de gevel dB(A)	Maximaal laagfrequent geluidsniveau op gevel dB(C)
07.00-19.00	80	93
19.00-23.00	80	93
23.00-01.00	80	93
01.00-07.00	55	-

Afgezien van deze geluidsnormen ter plaatse van woningen mag het geluidsniveau op het evenemententerrein zelf niet meer dan 103 dB(A) en 116 dB(C) bedragen. Verder is geluid in totaal maximaal 12 uur per dag op een vaste locatie tijdens een evenement toegestaan. Omdat er ook evenementen in de nachtperiode van 23.00 tot 01.00 uur worden georganiseerd, is hiervoor ook een geluidsnorm opgenomen.

Monitoring

Om de naleving van de geluidsnormen te controleren wordt door de gemeente Overbetuwe in een evenementenvergunning het equivalente geluidsniveau, gedurende 1 minuut (L_{aeq}, 1 min) als grootheid opgenomen. Deze methode heeft als voordeel dat er minder variatie is als gevolg van kortdurende nummers bij muziekevenementen. In deze gevallen is het L_{aeq}, 1 min tijdens het luidste nummer bepalend voor de toetsing aan de normstelling. Voor een geluidmeting zijn maatgevend de geluidsniveaus bij evenementen op de gevel(s) van de dichtstbijzijnde woning(en) of van andere geluidsgevoelige bestemmingen.

[4] Gemeente Overbetuwe (2014), Evenementenbeleid gemeente Overbetuwe 2014.
[5] Gemeente Overbetuwe (2016), Uitvoeringsbeleid evenementen gemeente Overbetuwe 2016.

k:\doc\m\2015\120900\m201512090r001v7.docx 05-07-2016

Park Lingezegen
In het evenementenbeleid van de gemeente Overbetuwe staat dat voor Park Lingezegen apart beleid wordt ontwikkeld. De uitgangspunten in het bestemmingsplan voor het evenemententerrein worden opgenomen in een aanvulling op het uitvoeringsbeleid van de gemeente Overbetuwe.

4.5 Jurisprudentie

De afgelopen jaren is er veel discussie over de geluidsoverlast ten gevolge van evenementen, waarover een aantal rechtszaken heeft plaatsgevonden.

- Op 5 december 2014 heeft de rechtbank Overijssel uitspraak gedaan over de evenementenvergunning voor het Hardshock Festival 2013 (ECLI:NL:RBOVE:2014:6440),
- Op 18 maart 2015 heeft de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State een tussenuitspraak gedaan over de evenementenregeling in het bestemmingsplan Wijthmenerplas (ECLI:NL:RVS:2015:834).
- Op 16 april 2015 heeft de Voorzieningenrechter van de rechtbank Overijssel uitspraak gedaan op het door omwonenden ingestelde beroep tegen de evenementenvergunning voor Hardshock 2015 en Lovely Sunday (ECLI:NL:RBOVE:2015:1941).
- Op 1 mei 2015 heeft de Voorzieningenrechter van de rechtbank Overijssel uitspraak gedaan op het door omwonenden ingestelde beroep tegen de evenementenvergunning voor het Bevrijdingsfestival 2015 (ECLI:NL:RBOVE:2015:2207).
- Op 28 mei 2015 heeft de Voorzieningenrechter van de rechtbank Overijssel uitspraak gedaan op het door omwonenden ingestelde beroep tegen de evenementenvergunning voor Megabase 2015 (ECLI:NL:RBOVE:2015:2498).
- Op 23 december 2015 heeft de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State uitspraak gedaan over de evenementenregeling in het bestemmingsplan Wijthmenerplas (ECLI:NL:RVS:2015:3940)

Uit deze uitspraken volgt dat gemeenten het voorkomen van 'onduldbare hinder' als uitgangspunt moeten nemen bij de beoordeling van geluidseffecten vanwege evenementen. Het feit dat sprake is van een relatief dunbevolkt gebied, heeft geen invloed op de beoordeling. Uit de uitspraken volgt dat de geluidsnormen, zoals genoemd in de nota "Evenementen met een luidruchtig karakter" van de Inspectie Milieuhygiëne Limburg, van januari 1996 (Nota Evenementen), in algemene zin gelden als geluidsnormen, waarvan bij de bepaling of sprake is van 'onduldbare hinder' kan worden uitgegaan. Ondanks dat deze nota twintig jaar geleden gepubliceerd is, worden de normen door diverse overheden en de rechtbank gebruikt, voor het stellen van grenswaarden van het geluidsniveau. De normen uit de nota staan in tabel 6 weergegeven.

tabel 6: grenswaarden evenementen met een luidruchtig karakter Inspectie Milieuhygiëne Limburg

Bestemming	Etmaalperiode	Basisnorm binnenniveau	Maximaal binnenniveau	Gevelisolatie (gemiddeld)	Maximaal geluidsniveau
Woning	dag (07.00-19.00 uur)	35 dB(A)	50 dB(A)	20-25 dB(A)	70-75 dB(A)
	avond (19.00-23.00 uur)	30 dB(A)	50 dB(A)	20-25 dB(A)	70-75 dB(A)
	nacht (23.00-07.00 uur)	25 dB(A)	45 dB(A)	20-25 dB(A)	65-70 dB(A)

In een recente uitspraak oordeelde de rechtbank Overijssel dat de geluidsnorm van (85 dB(A) of 95 dB(C)), uit de beleidsregel evenementen van Zwolle, niet voldoende kon worden onderbouwd, waardoor er tijdens evenementen 'onduldbare hinder' voor omwonenden werd veroorzaakt. Dit heeft ertoe geleid dat de geluidsnormen voor de locatie bij de Wijthmenerplas naar beneden zijn bijgesteld naar een maximale geluidbelasting op woningen en geluidsgevoelige bestemmingen van 75 dB(A) en 90 dB(C). Deze norm wordt waarschijnlijk ook toegepast voor andere locaties in deze gemeente, waar luidruchtige grootschalige evenementen worden georganiseerd.

Deze jurisprudentielijn is met de uitspraak van 23 december 2015 in het beroep tegen het bestemmingsplan Wijthmenerplas nog eens bevestigd.
Voor Park Lingezegen kunnen deze uitspraken als leidraad dienen voor het bepalen van een norm voor een aanvaardbaar geluidsniveau.

Een analyse van andere jurisprudentie leert verder dat de aanvaardbaarheid van optredende geluidsniveaus, vanuit het oogpunt van het beperken en/of voorkomen van geluidshinder, samenhangt met akoestische en niet-akoestische factoren.

4.6 Factoren hinderbeleving muziekgeluid

Er bestaat geen wetenschappelijke norm voor onduldbare hinder. Daarom moet dit per situatie worden beoordeeld, op basis van de omstandigheden waarmee omwonenden worden geconfronteerd. Het geluid veroorzaakt door evenementen kan hinderlijk zijn. Of geluid van een evenement als hinderlijk wordt ervaren, hangt af van diverse factoren die met elkaar samenhangen. Grofweg kan hierbij onderscheid gemaakt worden tussen:

- akoestische factoren;
- sociaalpsychologische (niet akoestische) factoren.

Akoestische factoren

1. Het geluidsniveau. Hoe hoger het niveau, hoe groter de prikkeling en de stress worden.
2. De blootstellingsduur. De hinder neemt toe naarmate omwonenden langer worden blootgesteld aan geluid. Voor evenementen is dit zowel de duur als frequentie waarop deze plaatsvinden.
3. Lage tonen worden als meer storend ervaren. Daarom is bij evenementen waarbij muziek met veel lage bastonen wordt gedraaid, de hinderbeleving groter.

Sociaalpsychologische factoren

1. De maatschappelijke aanvaardbaarheid. Festiviteiten die een sterk maatschappelijk karakter hebben (carnaval, kermis en buurtfeesten) dragen bij aan de cohesie van een dorp of een wijk.
   Minder prettige bijkomstigheden, zoals hoge geluidsniveaus, worden hierbij eerder als acceptabel beschouwd.
2. De voorspelbaarheid. Onverwachte of onregelmatige blootstelling aan geluid leidt tot meer hinder dan in een situatie waarin het optreden van geluid voorspelbaar is.
3. Ontevredenheid over andere aspecten uit de omgeving vergroot de hinderbeleving.
4. Gevoel van beheersbaarheid (perceived control). Als er geen gevoel van beheersbaarheid is, dan ontstaat er ook steeds meer prikkeling en stress. Onder beheersbaarheid wordt verstaan:
   - zekerheid over het begin en het eindtijdstip;
   - het kunnen ontlopen ervan (bijvoorbeeld door uit logeren te gaan).

4.7 Gezondheidsaspecten bij luidruchtige evenementen

Bij grote evenementen, zoals popconcerten en dancefeesten, is het geluidsniveau hoog. Geluid heeft voor de organisatoren en de bezoekers van deze grote evenementen vaak een artistieke waarde. Wanneer het geluidsniveau bij een popconcert of dancefeest minder dan 90 a 95 dB(A) bedraagt, dan zullen de bezoekers wegblijven. Het gemiddelde geluidsniveau bij een dergelijk evenement is ter plaatse van de hoor- en dansplek al snel 100 dB(A) of meer. Uit onderzoek blijkt dat deze hoge geluidsbelasting gehoorschade kan veroorzaken bij bezoekers van dergelijke evenementen.
Naar schatting heeft 15% van de Nederlandse jongeren van 15 tot 25 jaar een gehoorverlies van 2 of 3 dB(A) door bezoek aan popconcerten en disco's.

k:\doc\m\2015\120900\m201512090r001v7.docx 05-07-2016

De Vereniging Nederlandse Poppodia en Festivals en de Vereniging van Evenementen Makers hebben recent, in het kader van het voorkomen van het ontstaan van gehoorschade door harde muziek, met de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport een 'Convenant preventie gehoorschade muziekssector' ondertekend. Het doel van het convenant is om bezoekers van de bij de VNPF en VVEM aangesloten muzieklocaties op een voor het gehoor veilige manier van de muziek te kunnen laten genieten.
De muziekssector is de afgelopen jaren al actief geweest op het gebied van geluids-management en het beperken van het risico op gehoorschade door harde muziek bij bezoekers en werknemers.

De VNPF en de VVEM zorgen er op basis van het convenant voor dat hun leden de geluidemissies beperken tot een equivalent gemiddeld geluidsniveau van maximaal 103 dB (A) gemeten aan de mengtafel (front of house, FOH) over een periode van 15 minuten op een hoogte van 2 meter boven de vloer.

4.8 Beoordeling geluidsniveaus

Voor de beoordeling van het geluidsniveau zijn de ter plaatse van omliggende geluidsgevoelige bestemmingen optredende immissiewaarden berekend, omdat dit het niveau is dat onder gunstige meteo-omstandigheden optreedt. Voor evenementen wordt geen niveau berekend wat gemiddeld voorkomt in een jaar, zoals voor bedrijven wordt gedaan, omdat evenementen incidenteel plaatsvinden. In dit onderzoek is voor de berekening van het geluid vanwege evenementen daarom ook geen bedrijfsduurcorrectie toegepast.

In overeenkomst met recente jurisprudentie, wordt het geluidsniveau voor de evenementen met een luidruchtig karakter getoetst aan de grenswaarde van 75 dB(A)/90 dB(C). Voor evenementen wordt het maximale geluidsniveau niet berekend, omdat piekgeluiden geen onderdeel vormen van het beoordelingskader.

De evenementen zonder luidruchtig karakter en de opbouw en afbraak werkzaamheden, dienen te voldoen aan een etmaalwaarde van 50 dB(A), overeenkomstig de algemeen aanvaardbare grenswaarden voor geluid vanuit het Activiteitenbesluit milieubeheer.
Deze activiteiten vallen buiten de 12-dagen regeling voor evenementen.

4.9 Overweging toepassen straffactor voor muziekgeluid

De toeslagfactor voor muziekgeluid is in de meet- en rekenvoorschriften voor industrielawaai ontwikkeld, voor situaties waar omwonenden voortdurend tegen geluid vanuit industrieën en inrichtingen beschermd moeten worden. Aangezien evenementen incidentele activiteiten zijn, wordt deze straffactor in dit onderzoek niet toegepast.

4.10 Meten geluid bij evenementen

Voor de naleving van geluidsvoorschriften van evenementen dient het geluidsniveau te worden gemeten. Er zijn verschillende mogelijkheden om dit vast te stellen. DGMR heeft bij diverse evenementen immissiemetingen verricht, om het geluid te monitoren. Daarbij kan zowel het geluid op de gevel als in het Front Of House, dichtbij het podium worden vastgesteld.

Geluidsuitbreiding over zeer grote afstanden is moeilijk voorspelbaar, ook met behulp van een akoestisch rekenmodel. Er zijn diverse factoren die van invloed zijn op het geluidsniveau, zoals de afmeting van het publieksvlak, de bodem en de podium- en luidsprekeropstelling, waardoor er altijd variaties mogelijk blijven in de berekeningen.

Ook kunnen als gevolg van de dynamiek van de muziek, variaties optreden in de equivalente geluidsdrukniveaus (L_{eq}) op het evenemententerrein en in de nabije woonomgeving. Daarnaast hebben wind- en temperatuurverschillen een relevante invloed op de overdracht van het geluid. Geluidsmetingen op grote afstand zijn daardoor gevoeliger voor afwijking door omgevingsfactoren, dan op korte afstand van de bron.

4.11 Verkeersaantrekkende werking

Voor het beoordelen van de verkeersaantrekkende werking voor evenementen zijn er op basis van wet- en regelgeving of beleidsstukken geen normen vastgesteld. Voor een inrichting, waarbij iedere dag hinder vanwege het verkeer wordt veroorzaakt, wordt getoetst aan de voorkeursgrenswaarde van 50 dB(A) en een maximale grenswaarde van 65 dB(A)[6]. Aangezien evenementen met meer dan 5.000 bezoekers maximaal 10 keer per jaar worden georganiseerd, vindt de gemeente Overbetuwe het aanvaardbaar om aan een minder strenge norm te toetsen. In dit onderzoek wordt uitgegaan van een grenswaarde van 65 dB(A), omdat dit de maximale ontheffingswaarde is bij bestemmingsplannen voor de verkeersaantrekkende werking[7]. Aangezien de frequentie van de evenementen ten opzichte van een reguliere bedrijfssituatie veel lager is, zal er bij een beperkte overschrijding of het voldoen aan deze norm, naar de inzichten van de gemeente Overbetuwe geen sprake zijn van onduldbare hinder.

[6] Gebaseerd op de circulaire van 29 februari 1996 van de Minister van VROM, getiteld 'Geluidhinder veroorzaakt door het wegverkeer van en naar de inrichting; beoordeling in het kader van de vergunningverlening op basis van de Wet milieubeheer'.
[7] Zie voor uitleg: Bijlage 5 VNG-publicatie Bedrijven en milieuzonering

5. Overdrachtsberekening

De geluidsoverdracht van bronnen naar rekenpunten is berekend met het DGMR-computerprogramma Geomilieu (Versie 3.10) dat is gebaseerd op methode II.8 overeenkomstig de Handleiding meten en rekenen Industrielawaai, 1999 en het Reken- en meetvoorschrift geluid 2012, standaardrekenmethode II voor wegverkeerslawaai (RMG2012). In de berekening wordt met alle relevante factoren rekening gehouden, zoals onder andere afstandsreductie, afscherming door gebouwen, hoogteverschillen en bodem- en luchtdemping.

5.1 Bronnen

5.1.1 Muziekevenementen

Bij de simulatie van de evenementen wordt ervan uitgegaan dat de luidsprekers bestaan uit line-arrays. Op basis van vergelijkbare evenementen heeft DGMR vastgesteld dat de gemiddelde hoogte van de boxen 6 meter is. Bij line-arrays wordt de geluidsemissie van de speakers naar de achterzijde en zijkanten beperkt, vergeleken met de voorzijde. Het bronvermogen van de luidsprekers is daarom met 11 dB vermindert naar de achterzijde met een openingshoek van 200 graden. Alle luidsprekers zijn als puntbron ingevoerd. Het effect van het concentreren van de geluidsenergie op het publieksvlak (door het geluid naar beneden te richten) kan modelmatig niet goed worden vertaald. Hierdoor worden de geluidsniveaus op het publieksvlak door het rekenmodel onderschat.

5.1.2 Kermis

Het kermisterrein is gemodelleerd door bij iedere attractie diverse puntbronnen te plaatsen, welke de meest logische positie van de luidsprekers vertegenwoordigt. Binnen het model is rekening gehouden met de aard van de attractie en de uitstralingsrichting van de luidsprekers. Daarnaast is bij deze luidsprekers een reductie vanwege de richtingsafhankelijkheid van 10 dB naar de achterzijde toegepast. De gekozen richtwerking van de luidsprekers is naar zowel de voor- als de achterzijde 180 graden.

5.1.3 Verkeersaantrekkende werking

De voertuigen die van en naar de parkeerplaatsen rond het evenemententerrein rijden, zijn ingevoerd als wegverkeerslawaaibron met behulp van de verkeersmodule van Geomilieu. Auto's, Kiss & Ride en taxi's zijn ingevoerd als lichte motorvoertuigen en touringcars en P+R bussen als zware motorvoertuigen. De P+R bussen rijden binnen de bebouwde kom en hebben daarom een snelheid van 50 km/u. De overige voertuigen rijden in het projectgebied buiten de bebouwde kom en hebben daarom een snelheid van 80 km/u.

5.2 Objecten en bodemgebieden

De objecten zijn ingevoerd uit de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG). Er is uitgegaan van een standaard bodemfactor van 1,0. Verharde gebieden zijn apart in het model ingevoerd met factor 0. Een overzicht van de bodemgebieden staat in bijlage 2.3

5.3 Rekenpunten

In het model zijn alleen de geluidsgevoelige objecten onderzocht, volgens de definitie van de Wet geluidhinder. De uitbreidingsplannen van de wijk Schuytgraaf zijn ook opgenomen in het onderzoek, omdat hiervoor het bestemmingsplan is vastgesteld. Voor deze toekomstige woningen is het geluidsniveau op de grens van het bebouwingsvlak berekend. Daarnaast is ook een toetspunt geplaatst op het gebouw van buitenschoolse opvang Landerij De Park.

In dit onderzoek is het gebouw beoordeeld als geluidsgevoelige bestemming, omdat het pand wordt gebruikt voor buitenschoolse opvang en hiervoor een omgevingsvergunning is verleend. Het gebouw heeft een maatschappelijke bestemming, waardoor het voor meerdere (geluidsgevoelige) bestemmingen kan worden gebruikt.

In het model zijn eventuele reflecties, tegen een direct achter het punt gelegen gevel, buiten beschouwing gelaten, waardoor alleen de invallende geluidsniveaus zijn berekend. De ligging van alle punten is weergegeven in de figuren van bijlage 2.1.

6. Resultaten

In dit hoofdstuk staan de resultaten van de geluidsberekeningen. In paragraaf 6.1 staan de resultaten voor de vijf scenario's in dB(A). In paragraaf 6.2 staan de omgerekende geluidsniveaus van de evenementen in dB(C). De resultaten van de verkeersaantrekkende werking staan in paragraaf 6.3.

6.1 Resultaten evenementen dB(A)

6.1.1 scenario 1: 100 dB(A) dancespectrum

In tabel 7 staat een overzicht van de berekende immissiewaarden dB(A) voor de geluidsgevoelige objecten in de omgeving van het terrein. Voor een overzichtelijke presentatie van de resultaten is er een selectie gemaakt op basis van het geluidsniveau en de spreiding in de omgeving, op een hoogte van 5 meter. Voor de Park 4 staat het geluidsniveau ook op een hoogte van 1,5 meter weergegeven.
De rekenresultaten zijn ook opgenomen in bijlage 3.

tabel 7: rekenresultaten immissiewaarden scenario 1 in dB(A)

Punt	Locatie	Geluidsniveau Li dB(A)		
		Scenario 1	Toetswaarde	Overschrijding
013	1e Weteringsewal 5	70	75	-
015	Grote Molenstraat 155	69	75	-
016	De Park 4 (h: 1,5 m)	71	75	-
016	De Park 4 (h: 5m)	70	75	-
018	Grote Molenstraat 157	70	75	-
019	Grote Molenstraat 159	70	75	-
020	Grote Molenstraat 120	73	75	-
021	Grote Molenstraat 163	72	75	-
022	Grote Molenstraat 165	71	75	-
024	Zesseling 12	62	75	-
031	Rijksweg Noord 123	58	75	-
032	Raaijestraat 2	68	75	-
034	Bebouwingsvlak Schuytgraaf (2)	68	75	-
036	Buitenschoolse opvang Landerij De Park	78	75	3
037	Grote Molenstraat 122	72	75	-
039	Grote Molenstraat 124	72	75	-

Het hoogste geluidsniveau van 78 dB(A) is vastgesteld op toetspunt 36 op een hoogte van 5 meter. De grenswaarde van 75 dB(A) wordt alleen op toetspunt 36 met 3 dB overschreden. Voor zes woningen en de buitenschoolse opvang is er een hoger geluidsniveau dan 70 dB(A) berekend.

Voor het bebouwingsvlak van de toekomstige uitbreiding van de wijk Schuytgraaf in Arnhem (toetspunt 034), is een geluidsniveau van 68 dB(A) berekend, op een hoogte van 5 meter. Het geluidsniveau op de rand van de bebouwde kom van Elst (toetspunt 008), is maximaal 64 dB(A). Het verschil tussen het geluidsniveau op de bebouwing bij Arnhem en Elst is ondanks het verschil in afstand minimaal, doordat de geluidsuitstraling van het podium naar het zuiden gericht is.

Op basis van de resultaten is met behulp van een geluidscontour ook bepaald wat het geluidsniveau is, als het podium aan de oost- west- of zuidzijde van het Kasteelterrein wordt gebouwd. De waarde van 70 dB(A) zal bij alle drie opstellingen, met name in een groot aantal toekomstige woningen in de wijk Schuytgraaf worden overschreden (toetspunten 33, 34 en 35). Op basis daarvan kan geconcludeerd worden dat een gewijzigde podiumopstelling voor een evenement met het geluidsniveau van 100 dB(A) op 25 meter afstand, zal leiden tot overschrijding van de redelijkerwijs te stellen geluidsnormen.

Ook is de afstand bepaald waarop het geluidsniveau de grenswaarde op het festivalterrein van 103 dB(A) passeert, door toetspunten (103 t/m 107) op 1,5 meter hoogte rondom het podium te plaatsen. Hiermee is bepaald dat binnen een afstand van 18 meter vanaf de boxen het geluidsniveau op het terrein hoger kan zijn dan 103 dB(A). Op basis van het convenant preventieve gehoorschade muzieksector mag het equivalent gemiddelde geluidsniveau maximaal 103 dB (A) gemeten aan de mengtafel (front of house, FOH) zijn.

6.1.2 Scenario 2 100 dB(A) popspectrum

In tabel 8 staat een overzicht van de berekende immissiewaarden dB(A) voor de geluidsgevoelige objecten in de omgeving van het terrein, op een hoogte van 5 meter. De rekenresultaten zijn ook opgenomen in bijlage 3.

tabel 8: rekenresultaten immissiewaarden scenario 2 in dB(A)

Punt	Locatie	Geluidsniveau Li dB(A)		
		Scenario 2	Toetswaarde	Overschrijding
013	1e Weteringsewal 5	69	75	-
015	Grote Molenstraat 155	68	75	-
016	De Park 4	70	75	-
018	Grote Molenstraat 157	69	75	-
019	Grote Molenstraat 159	69	75	-
020	Grote Molenstraat 120	72	75	-
021	Grote Molenstraat 163	71	75	-
022	Grote Molenstraat 165	71	75	-
024	Zesseling 12	61	75	-
031	Rijksweg Noord 123	57	75	-
032	Raaijestraat 2	67	75	-
034	Bebouwingsvlak Schuytgraaf (2)	67	75	-
036	Buitenschoolse opvang Landerij De Park	78	75	3
037	Grote Molenstraat 122	72	75	-

Het hoogste geluidsniveau van 78 dB(A) is vastgesteld op toetspunt 36 op een hoogte van 5 meter. De grenswaarde van 75 dB(A) wordt alleen op toetspunt 36 met 3 dB overschreden.

6.1.3 Scenario 3 90 dB(A) dancespectrum

In tabel 9 staat een overzicht van de berekende immissiewaarden dB(A) voor de geluidsgevoelige objecten in de omgeving van het terrein, op een hoogte van 5 meter. De rekenresultaten zijn ook opgenomen in bijlage 3.

k:\doc\m\2015\120900\m201512090r001v7.docx 05-07-2016

tabel 9: rekenresultaten immissiewaarde scenario 3 in dB(A)

Punt	Locatie	Geluidsniveau Li dB(A)		
		Scenario 3	Toetswaarde	Overschrijding
013	1e Weteringsewal 5	59	75	-
015	Grote Molenstraat 155	59	75	-
016	De Park 4	60	75	-
018	Grote Molenstraat 157	60	75	-
019	Grote Molenstraat 159	60	75	-
020	Grote Molenstraat 120	63	75	-
021	Grote Molenstraat 163	62	75	-
022	Grote Molenstraat 165	61	75	-
024	Zesseling 12	51	75	-
031	Rijksweg Noord 123	47	75	-
032	Raaijestraat 2	57	75	-
034	Bebouwingsvlak Schuytgraaf (2)	57	75	-
036	Buitenschoolse opvang Landerij De Park	68	75	-
037	Grote Molenstraat 122	62	75	-

De grenswaarde van 75 dB(A) wordt op geen enkel toetspunt overschreden. Het hoogste geluidsniveau van 68 dB(A) is vastgesteld op toetspunt 036, op een hoogte van 5 meter.

Op basis van de resultaten is met behulp van een geluidscontour ook bepaald wat het geluidsniveau is, als het podium aan de oost- west- of zuidzijde van het Kasteelterrein wordt gebouwd. De grenswaarde van 70 dB(A) wordt dan op geen enkele geluidsgevoelige bestemming overschreden. Bij evenementen met een bronvermogen van 90 dB(A) op 25 meter afstand, is het daarom mogelijk om een andere podiumopstelling te gebruikten.

Daarnaast is de afstand bepaald waarop het geluidsniveau de grenswaarde voor het festivalterrein van 103 dB(A) passeert. Binnen een afstand van 3 meter vanaf de boxen kan het geluidsniveau op het terrein hoger zijn dan 103 dB(A) (toetspunt 109 en 110).

6.1.4 Scenario 4 90 dB(A) popspectrum

In tabel 10 staat een overzicht van de berekende immissiewaarden dB(A) voor de geluidsgevoelige objecten in de omgeving van het terrein, op een hoogte van 5 meter. De rekenresultaten zijn ook opgenomen in bijlage 3.

tabel 10: rekenresultaten immissiewaarde scenario 4 in dB(A)

Punt	Locatie	Geluidsniveau Li dB(A)		
		Scenario 4	Toetswaarde	Overschrijding
013	1e Weteringsewal 5	58	75	-
015	Grote Molenstraat 155	58	75	-
016	De Park 4	59	75	-
018	Grote Molenstraat 157	59	75	-
019	Grote Molenstraat 159	59	75	-
020	Grote Molenstraat 120	62	75	-
021	Grote Molenstraat 163	61	75	-
022	Grote Molenstraat 165	60	75	-
024	Zesseling 12	51	75	-
031	Rijksweg Noord 123	46	75	-
032	Raaijestraat 2	57	75	-
034	Bebouwingsvlak Schuytgraaf (2)	57	75	-
036	Buitenschoolse opvang Landerij De Park	68	75	-
037	Grote Molenstraat 122	61	75	-

De grenswaarde van 75 dB(A) wordt op geen enkel toetspunt overschreden. Het hoogste geluidsniveau van 68 dB(A) is vastgesteld op toetspunt 036, op een hoogte van 5 meter. Het verschil met scenario 3, waarbij het geluidsniveau met hetzelfde bronvermogen op basis van het dancespectrum is berekend, is 0 tot 2 dB. Lage tonen, die hoger zijn bij een dancespectrum, worden minder gedempt over een grote afstand. Daardoor is er bij de toepassing van het popspectrum, voor de toetspunten die verder van het podium liggen, een lager geluidsniveau berekend, in verhouding tot scenario 3. Deze verschillen van maximaal 2 dB, zijn nauwelijks waarneembaar voor omwonenden.

6.1.5 Scenario 5 Kermis

In tabel 11 staat een overzicht van de berekende immissiewaarden dB(A) voor de geluidsgevoelige objecten in de omgeving van het terrein, op een hoogte van 5 meter. De rekenresultaten zijn ook opgenomen in bijlage 3.

tabel 11: rekenresultaten immissiewaarde scenario 5 in dB(A)

Punt	Locatie	Geluidsniveau Li dB(A)		
		Scenario 5	Toetswaarde	Overschrijding
013	1e Weteringsewal 5	37	75	-
015	Grote Molenstraat 155	34	75	-
016	De Park 4	36	75	-
018	Grote Molenstraat 157	35	75	-
019	Grote Molenstraat 159	35	75	-
020	Grote Molenstraat 120	38	75	-
021	Grote Molenstraat 163	37	75	-
022	Grote Molenstraat 165	36	75	-
024	Zesseling 12	36	75	-
031	Rijksweg Noord 123	33	75	-
032	Raaijestraat 2	33	75	-
034	Bebouwingsvlak Schuytgraaf (2)	41	75	-
036	Buitenschoolse opvang Landerij De Park	46	75	-
037	Grote Molenstraat 122	37	75	-

De grenswaarde van 75 dB(A), wordt op geen enkel toetspunt overschreden. Het hoogste geluidsniveau van 46 dB(A) is berekend voor toetspunt 036, op een hoogte van 5 meter. Bij de kermis zijn in vergelijking met de andere evenementen hogere geluidsniveaus aan de noordzijde vastgesteld, omdat hierbij de luidsprekers niet alleen naar het zuiden zijn gericht.

6.2 Resultaten evenementen dB(C)

6.2.1 Scenario 1 100 dB(A) dancespectrum

In tabel 12 volgt hetzelfde overzicht als de immissiewaarden in paragraaf 6.1, waarbij de berekende geluidsniveaus zijn weergegeven in dB(C), op een hoogte van 5 meter. Deze waarden zijn vastgesteld door de berekende spectrale waarden in dB(A) om te rekenen naar de waarden met een C-filter.
De rekenbladen zijn ook opgenomen in bijlage 4.

k:\doc\m\2015\120900\m201512090r001v7.docx 05-07-2016

tabel 12: rekenresultaten immissiewaarde scenario 1 in dB(C)

Punt	Locatie	Geluidsniveau Li dB(C)		
		Scenario 1	Toetswaarde	Overschrijding
013	1e Weteringsewal 5	85	90	-
015	Grote Molenstraat 155	85	90	-
016	De Park 4	86	90	-
018	Grote Molenstraat 157	85	90	-
019	Grote Molenstraat 159	86	90	-
020	Grote Molenstraat 120	87	90	-
021	Grote Molenstraat 163	87	90	-
022	Grote Molenstraat 165	86	90	-
024	Zesseling 12	75	90	-
031	Rijksweg Noord 123	73	90	-
032	Raaijestraat 2	83	90	-
034	Bebouwingsvlak Schuytgraaf (2)	81	90	-
036	Buitenschoolse opvang Landerij De Park	92	90	2
037	Grote Molenstraat 122	87	90	-

Het hoogste geluidsniveau van 92 dB(C) is berekend voor toetspunt 036. De grenswaarde van 90 dB(C) wordt hierbij alleen op dit toetspunt met 2 dB overschreden. Het verschil met de dB(A) waarde is 14 dB op dit toetspunt.

6.2.2 Scenario 2 100 dB(A) popspectrum

In tabel 13 staan de immissiewaarden voor scenario 2 weergegeven in dB(C), op een hoogte van 5 meter. De rekenbladen zijn ook opgenomen in bijlage 4.

tabel 13: rekenresultaten immissiewaarde scenario 2 in dB(C)

Punt	Locatie	Geluidsniveau Li dB(C)		
		Scenario 2	Toetswaarde	Overschrijding
013	1e Weteringsewal 5	79	90	-
015	Grote Molenstraat 155	78	90	-
016	De Park 4	79	90	-
018	Grote Molenstraat 157	79	90	-
019	Grote Molenstraat 159	79	90	-
020	Grote Molenstraat 120	81	90	-
021	Grote Molenstraat 163	81	90	-
022	Grote Molenstraat 165	80	90	-
024	Zesseling 12	69	90	-
031	Rijksweg Noord 123	67	90	-
032	Raaijestraat 2	77	90	-
034	Bebouwingsvlak Schuytgraaf (2)	75	90	-
036	Buitenschoolse opvang Landerij De Park	86	90	-
037	Grote Molenstraat 122	81	90	-

Het hoogste geluidsniveau van 86 dB(C) is berekend voor toetspunt 036. De grenswaarde van 90 dB(C) wordt hierbij niet overschreden. Het verschil met de dB(A) waarde is 8 dB op dit toetspunt. Het verschil tussen de dB(A) en dB(C) waarde van scenario 1, waarbij het geluidsniveau met het dancespectrum is berekend, is 6 dB groter dan bij scenario 2. Dit is te verklaren doordat bij de berekening van het totale geluidsniveau van dB(C) waarden, lagere tonen sterker worden meegewogen.

6.2.3 Scenario 3 90 dB(A) dancespectrum

In tabel 14 staan de immissiewaarden voor scenario 3 weergegeven in dB(C), op een hoogte van 5 meter. De rekenbladen zijn ook opgenomen in bijlage 4.

tabel 14: rekenresultaten immissiewaarde scenario 3 in dB(C)

Punt	Locatie	Geluidsniveau Li dB(C)		
		Scenario 3	Toetswaarde	Overschrijding
013	1e Weteringsewal 5	75	90	-
015	Grote Molenstraat 155	74	90	-
016	De Park 4	75	90	-
018	Grote Molenstraat 157	75	90	-
019	Grote Molenstraat 159	75	90	-
020	Grote Molenstraat 120	77	90	-
021	Grote Molenstraat 163	76	90	-
022	Grote Molenstraat 165	76	90	-
024	Zesseling 12	65	90	-
031	Rijksweg Noord 123	63	90	-
032	Raaijestraat 2	73	90	-
034	Bebouwingsvlak Schuytgraaf (2)	70	90	-
036	Buitenschoolse opvang Landerij De Park	81	90	-
037	Grote Molenstraat 122	77	90	-

Het hoogste geluidsniveau van 81 dB(C) is berekend voor toetspunt 036. De grenswaarde van 90 dB(C) wordt hierbij niet overschreden. Het verschil met de dB(A) waarde op dit toetspunt is 13 dB.

6.2.4 Scenario 4 90 dB(A) popspectrum

In tabel 15 staan de immissiewaarden voor scenario 4 weergegeven in dB(C), op een hoogte van 5 meter. De rekenbladen zijn ook opgenomen in bijlage 4.

tabel 15: rekenresultaten immissiewaarde scenario 4 in dB(C)

Punt	Locatie	Geluidsniveau Li dB(C)		
		Scenario 4	Toetswaarde	Overschrijding
013	1e Weteringsewal 5	68	90	-
015	Grote Molenstraat 155	68	90	-
016	De Park 4	69	90	-
018	Grote Molenstraat 157	69	90	-
019	Grote Molenstraat 159	69	90	-
020	Grote Molenstraat 120	71	90	-
021	Grote Molenstraat 163	70	90	-
022	Grote Molenstraat 165	70	90	-
024	Zesseling 12	59	90	-
031	Rijksweg Noord 123	57	90	-
032	Raaijestraat 2	67	90	-
034	Bebouwingsvlak Schuytgraaf (2)	65	90	-
036	Buitenschoolse opvang Landerij De Park	75	90	-
037	Grote Molenstraat 122	71	90	-

Het hoogste geluidsniveau van 75 dB(C), is berekend voor toetspunt 036, op een hoogte van 5 meter. De grenswaarde van 90 dB(C) wordt niet overschreden. Het verschil met de dB(A) waarde op dit toetspunt is 7 dB. Het verschil tussen de dB(A) en dB(C) waarde van scenario 3, waarbij het geluidsniveau met het dancespectrum is berekend, is 6 dB groter dan bij scenario 4. Dit is te verklaren doordat bij de berekening van het totale geluidsniveau van dB(C) waarden, lagere tonen sterker worden meegewogen.

6.2.5 Scenario 5 kermis

In tabel 16 staan de immissiewaarden voor scenario 5 weergegeven in dB(C), op een hoogte van 5 meter. De rekenbladen zijn ook opgenomen in bijlage 4.

k:\doc\m\2015\120900\m201512090r001v7.docx 05-07-2016

tabel 16: rekenresultaten immissiewaarde scenario 5 in dB(C)

Punt	Locatie	Geluidsniveau Li dB(C)		
		Scenario 5	Toetswaarde	Overschrijding
013	1e Weteringsewal 5	51	90	-
015	Grote Molenstraat 155	50	90	-
016	De Park 4	51	90	-
018	Grote Molenstraat 157	51	90	-
019	Grote Molenstraat 159	51	90	-
020	Grote Molenstraat 120	53	90	-
021	Grote Molenstraat 163	51	90	-
022	Grote Molenstraat 165	51	90	-
024	Zesseling 12	50	90	-
031	Rijksweg Noord 123	50	90	-
032	Raaijestraat 2	49	90	
034	Bebouwingsvlak Schuytgraaf (2)	55	90	-
036	Buitenschoolse opvang Landerij De Park	59	90	-
037	Grote Molenstraat 122	52	90	-

Het hoogste geluidsniveau van 59 dB(C) is berekend voor toetspunt 36 op een hoogte van 5.
De grenswaarde van 90 dB(C) wordt niet overschreden. Het verschil met de dB(A) waarden op dit toetspunt is 13 dB.

6.3 Resultaten Verkeersaantrekkende werking

6.3.1 Evenement 500 bezoekers

In tabel 17 staan de resultaten van de verkeersaantrekkende werking voor een evenement met 500 bezoekers weergegeven. Voor een overzichtelijke presentatie van de resultaten staan alleen de maatgevende woningen in de tabel, op een hoogte van 5 meter. De rekenresultaten zijn ook opgenomen in bijlage 5.

tabel 17: rekenresultaten verkeersaantrekkende werking evenement 500 bezoekers

Punt	Locatie	Geluidsniveau dagperiode dB(A)		
		Verkeersaantrekkende werking	Toetswaarde	Overschrijding
015	Grote Molenstraat 155	49	65	-
018	Grote Molenstraat 157	43	65	-
043	De Park 4 (2)	50	65	-

Het hoogste geluidsniveau als gevolg van de verkeersaantrekkende werking voor een evenement met 500 bezoekers van 50 dB(A), is berekend voor toetspunt 043. Hiermee wordt de toetswaarde van 65 dB(A) niet overschreden.

6.3.2 Evenement 20.000 bezoekers scenario 1

In tabel 18 staan de resultaten van de verkeersaantrekkende werking voor een evenement met 20.000 bezoekers voor scenario 1 weergegeven. Voor een overzichtelijke presentatie staan alleen de maatgevende woningen in de tabel, op een hoogte van 5 meter. De rekenresultaten zijn ook opgenomen in bijlage 5.

tabel 18: rekenresultaten verkeersaantrekkende werking evenement 20.000 bezoekers

Punt	Locatie	Geluidsniveau dag/nachtperiode dB(A)		
		Verkeersaantrekkende werking	Toetswaarde	Overschrijding
021	Grote Molenstraat 163	55/56	65/55	-/1
038	Grote Molenstraat 171	58/59	65/55	-/4
040	Rijksweg Noord 129	56/58	65/55	-/3
041	Rijksweg Noord 113 (2)	55/57	65/55	-/2
042	Rijksweg Noord 119 (2)	52/54	65/55	-/-

Uit de resultaten blijkt dat de grenswaarde voor de verkeersaantrekkende werking op meerdere toetspunten in de nachtperiode wordt overschreden. De hoge geluidsniveaus treden op langs alle hoofdroutes (west, noord en zuid).

De beperkte overschrijding van het geluidsniveau in de nachtperiode vanwege het verkeer voor een evenement met 20.000 bezoekers wordt acceptabel geacht, waardoor er geen onderzoek naar maatregelen noodzakelijk is. In deze situatie kan een beperkte overschrijding van de norm worden toegestaan, omdat de aangegeven grenswaarde van 55 dB(A) voor de nachtperiode de maximale norm voor bedrijven is, die het volledige jaar in bedrijf mogen zijn. De berekening is een worst-case scenario voor een evenement met 20.000 bezoekers, dat maximaal 4 dagen per jaar wordt georganiseerd. Andere grootschalige evenementen, die in totaal maximaal 6 dagen per jaar gehouden worden hebben veel minder bezoekers, waardoor het geluidsniveau vanwege het verkeer lager zal zijn. Daarnaast zal een deel van deze evenementen niet op een laat tijdstip eindigen, waardoor het verkeer niet in de nachtperiode vertrekt. Verder is de hinder van het verkeer per evenement van korte duur, omdat bezoekers vooral in het eerste uur na afloop van het evenement vertrekken. Zij worden daarbij begeleid door stewards, die zorgen voor een rustige verkeersafwikkeling.

6.3.3 Evenement 20.000 bezoekers scenario 2

In tabel 19 staan de resultaten van de verkeersaantrekkende werking voor een evenement met 20.000 bezoekers voor scenario 2 weergegeven. Voor een overzichtelijke presentatie staan alleen de maatgevende woningen in de tabel, op een hoogte van 5 meter. De rekenresultaten zijn ook opgenomen in bijlage 5.

tabel 19: rekenresultaten verkeersaantrekkende werking evenement 20.000 bezoekers

Punt	Locatie	Geluidsniveau dag/nachtperiode dB(A)		
		Verkeersaantrekkende werking	Toetswaarde	Overschrijding
021	Grote Molenstraat 163	55/56	65/55	-/1
038	Grote Molenstraat 171	58/59	65/55	-/4
040	Rijksweg Noord 129	54/55	65/55	-/-
041	Rijksweg Noord 113 (2)	53/54	65/55	-/-
042	Rijksweg Noord 119 (2)	50/52	65/55	-/-
044	Romeinenveld 22 (2)	47/49	65/55	-/-

Uit de resultaten blijkt dat de grenswaarde voor de verkeersaantrekkende werking op meerdere toetspunten in de nachtperiodeperiode wordt overschreden. De hoge geluidsniveaus treden alleen op langs de westelijke hoofdroute. De lagere geluidsniveaus op de noordelijke en zuidelijke route zijn te verklaren doordat er minder auto's op deze routes rijden, omdat bezoekers op andere locaties parkeren. Er is geen overschrijding vanwege de P+R bussen (toetspunt 044).

Bij de resultaten van scenario 1 (paragraaf 6.3.2) staat omschreven waarom de beperkte overschrijding in de nachtperiode acceptabel wordt geacht. Bij scenario 2 zijn de waarden lager dan bij het eerste scenario, waardoor ook de hinder in de directe omgeving van het evenemententerrein als gevolg van het verkeer minder zal zijn.

k:\doc\m\2015\120900\m201512090r001v7.docx 05-07-2016

7. Conclusie en aanbevelingen

De gemeente Overbetuwe heeft het voornemen om de organisatie van verschillende evenementen in het deelgebied 'De Park' in Park Lingezegen planologisch toe te staan. Voor de vaststelling van het bestemmingsplan van het evenemententerrein De Park, heeft de Parkorganisatie DGMR gevraagd om de geluidseffecten van verschillende evenementen te berekenen. Om een inschatting van diverse activiteiten te kunnen maken, is het geluidsniveau ter plaatse van de omliggende woonbebouwing voor een vijftal scenario's berekend. De berekende immissiewaarden zijn vervolgens getoetst aan grenswaarden, die op basis van recente jurisprudentie zijn vastgesteld.

Resultaten

Evenementen

De hoogste immissiewaarden zijn voor de muziekevenementen op toetspunt 020 en 036 berekend. Deze woning en de buitenschoolse opvang liggen het dichtst bij het evenemententerrein aan de zuidzijde, waarnaar de luidsprekers van het podium zijn gericht. De grenswaarde van 75 dB(A) wordt alleen voor de buitenschoolse opvang bij scenario 1 en 2 overschreden. Voor zes woningen en de buitenschoolse opvang is er een hoger geluidsniveau dan 70 dB(A) berekend. Bij scenario 1 en 2 zijn met name hoge geluidsniveaus vastgesteld voor de woningen die aan de zuidkant op enige afstand van het terrein liggen. De berekende geluidsniveaus van de kermis (scenario 5) zijn lager, in vergelijking met de overige evenementen. Het hoogste geluidsniveau voor de kermis is berekend op het bebouwingsvlak aan de noordzijde, waar in de toekomst woningen worden gebouwd.

Verkeersaantrekkende werking

De grenswaarde van het geluidsniveau voor de verkeersaantrekkende werking wordt voor een evenement met maximaal 500 bezoekers niet overschreden. Voor een evenement met 20.000 bezoekers is er voor zowel scenario 1 (met gebruik P2), als voor scenario 2 (zonder gebruik P2), voor een aantal woningen in de nachtperiode een geluidsniveau boven de grenswaarde berekend. Aangezien de overschrijding maximaal 4 dB is en deze aan het begin van de nachtperiode voor beperkte duur en maximaal 4 dagen per jaar wordt veroorzaakt, wordt het geluidsniveau als gevolg van het verkeer acceptabel geacht voor evenementen. Het verwachte geluidsniveau vanwege het verkeer van overige grootschalige evenementen zal lager zijn, omdat hier minder bezoekers zullen komen.

Analyse resultaten

Evenementen

Er is een verschil tussen de scenario's waarbij het geluidsniveau met een dance- of popspectrum is berekend. Bij woningen die op grotere afstand liggen is bij het dancespectrum een 0 tot 2 dB hoger geluidsniveau berekend, dan bij het popspectrum. Lage tonen, die hoger zijn bij een dancespectrum, worden minder gedempt over een grote afstand. Daardoor is er bij de toepassing van het popspectrum, voor de toetspunten die verder van het podium liggen, een lager geluidsniveau berekend, in verhouding tot scenario 3, waarbij het dancespectrum is toegepast. Deze verschillen van 1 à 2 dB zijn echter nauwelijks waarneembaar voor de omgeving. Extra hinderbeleving van muziekfeesten met veel lage bastonen, zal daarom voornamelijk door de muzieksoort worden veroorzaakt.

De uitkomsten van dB(C) waarden zijn bij een dancespectrum in verhouding tot de dB(A) waarden hoger dan bij het popspectrum, omdat bij de berekening van het totale geluidsniveau van dB(C) waarden, lagere tonen sterker worden meegewogen. Verder heeft de richtingswerking een belangrijke invloed op het geluidsniveau. Er zijn vooral hoge niveaus aan de zuidzijde van het festivalterrein berekend, omdat de speakers naar het zuiden zijn gericht.

Opbouw en afbraak
Op basis van de berekende geluidsniveaus wordt er verwacht dat het tijdgemiddelde geluidsniveau bij het opbouwen en afbreken van voorzieningen op het evenemententerrein in de dag- en avondperiode niet hoger is dan de grenswaarde van 50 dB(A). In de nachtperiode vinden geen opbouw- en/of afbraakwerkzaamheden plaats.
Bij een kermis, waar meerdere bronnen van 96 dB(A) staan, is het geluidsniveau lager dan 50 dB(A) op het dichtstbijzijnde toetspunt (buitenschoolse opvang). Het opbouwen en afbreken van voorzieningen zal minder geluid maken dan een kermis, waardoor er als gevolg van deze werkzaamheden geen onaanvaardbare hinder op geluidgevoelige bestemmingen ontstaat.

Aanbevelingen
Het is belangrijk dat evenementen worden geaccepteerd door de omgeving. De acceptatie is afhankelijk van veel (vaak niet-akoestische) factoren. Het is daarom van belang dat in een planologische evenementenregeling alle factoren in samenhang worden afgewogen en dat de gemeente Overbetuwe hiervoor duidelijke hanteerbare regels in het bestemmingsplan en in vergunningen stelt.

Dance-evenementen
Op basis van de berekende geluidsniveaus en de niet-akoestische factoren heeft de gemeente besloten om geen dance evenementen op het evenemententerrein toe te staan. In dit onderzoek is aangetoond dat de lage bastonen bij een gelijk geluidsniveau een veel hogere dB(C) waarde tot gevolg hebben.
De lage bastonen worden door veel mensen als extra hinderlijk ervaren. Daarnaast is de hinderbeleving bij dance evenementen groter, omdat er minder maatschappelijke acceptatie is. Het niet toestaan van dance evenementen kan in het bestemmingsplan geregeld worden door voorwaarden op te nemen voor de aanvaardbare geluidsnormen voor de beide dosismaten dB(A) en dB(C). Door een strenge dB(C)-geluidsnorm te stellen, in combinatie met het beperken van de bastonen, kan het houden van dance-evenementen worden voorkomen.

Geluidsniveau
Er bestaat geen landelijk vastgestelde regelgeving en kwantificering over de aanvaarbaarheid van geluidsniveaus veroorzaakt door evenementen in de buitenlucht en de beïnvloeding daardoor van het woon- en leefklimaat. Het geluidsniveau, de duur, de frequentie en het type muziek zijn de belangrijkste factor voor de hinder in de omgeving. Uit recente jurisprudentie volgt dat gemeenten het voorkomen van ‘onduldbare hinder’ als uitgangspunt moeten nemen bij de beoordeling van geluidseffecten vanwege evenementen. Uit de uitspraken volgt dat de geluidsnorm van 75 dB(A) voor de dag- en avondperiode, zoals genoemd in de nota “Evenementen met een luidruchtig karakter” van de Inspectie Milieuhygiëne Limburg, van januari 1996 (Nota Evenementen), in algemene zin geldt voor de begrenzing van ‘onduldbare hinder’.

Als deze jurisprudentie wordt gevolgd, zal een geluidsniveau op het beoogde evenemententerrein van 100 dB(A) (op 25 meter afstand van het podium) mogelijk zijn. Een hoger bronvermogen dan 100 dB(A) zal leiden tot een overschrijding van de grenswaarden, omdat de geluidsniveaus die zijn berekend voor woningen slechts 2 á 3 dB lager zijn dan de normen van 75 dB(A). Voor muziekevenementen moeten dan de locatie van het podium en de richting van de luidsprekers worden aangehouden, zoals deze in bijlage 1.1 zijn weergegeven. Indien hiervan wordt afgeweken, dient bij het aanvragen van de evenementvergunning, met een akoestisch onderzoek aangetoond te worden dat aan de grenswaarden wordt voldaan.

k:\doc\m\2015\120900\m201512090r001v7.docx 05-07-2016

Buitenschoolse opvang
Het grootste deel van de evenementen zal buiten de openingstijden (ma t/m vr. 07.00 – 18.00) van de buitenschoolse opvang worden georganiseerd. Het is aan te bevelen om bij de planning van evenementen rekening te houden met de buitenschoolse opvang. Het organiseren van een kermis lijkt daarom minder geschikt op dit terrein, omdat hierbij over een groot deel van de dagperiode geluidsoverlast wordt veroorzaakt.

Het lijkt niet mogelijk om een evenement met een hoger bronvermogen dan 100 dB(A) tijdens de openingstijden (07.00 – 18.00) van de buitenschoolse opvang te organiseren, omdat het berekende geluidsniveau hoger is dan de grenswaarde van 75 dB(A). Voor de evenementen met een lager bronvermogen (90 dB(A) op 25 meter afstand) wordt de grenswaarde van 70 dB(A) bij de buitenschoolse opvang niet overschreden. Overige evenementen waarbij muziek te horen is, zullen moeten voldoen aan een etmaalwaarde van 50 dB(A), tijdens de openingstijden van de opvang.

Podiumopstelling
Voor evenementen met een bronvermogen van 100 dB(A) op 25 meter afstand lijkt het niet mogelijk om een aangepaste podiumopstelling te gebruiken, omdat hierdoor de grenswaarde op vele geluidsgevoelige bestemmingen aan de noordzijde wordt overschreden. Bij evenementen met een bronvermogen van 90 dB(A) op 25 meter afstand, is het wel mogelijk om te variëren met de indeling van het terrein, omdat dan de grenswaarden niet worden overschreden. Bij het aanvragen van een evenementenvergunning zal op basis van de podiumopstelling en het gebruikte materieel, door organisatoren moeten worden aangetoond dat het geluidsniveau voldoet aan de geluidsvoorschriften die in het bestemmingsplan zijn gesteld.

Bepaling binnenniveau
Voor zes woningen en de buitenschoolse opvang is er in dit onderzoek voor type 1 evenementen een hoger geluidsniveau dan 70 dB(A) berekend. Aan de eigenaren van deze zes woningen is aangeboden om de geluidwering van de gevels, en daarmee het binnenniveau, nader te onderzoeken. Aan de eigenaar van de woning Grote Molenstraat 155, waarvoor een geluidsniveau van maximaal 69 dB(A) is berekend, is gezien de ligging in de directe omgeving van het evenemententerrein ook aangeboden het binnenniveau te onderzoeken.
In het door DGMR opgestelde rapport ‘Bepaling geluidsniveau in woningen’ (kenmerk M.2015.1209.02.R001), is het onderzoek naar de geluidwering van de gevels, en daarmee het binnenniveau, beschreven.

Volgens het beoordelingskader van de Nota Evenementen volgt dat bij een maximaal binnenniveau van 50 dB(A), vanwege een geringe verstoring van de spraakverstaanbaarheid, geen sprake zal zijn van onduldbare hinder. Voor de onderzochte woningen is vastgesteld dat bij een geluidsniveau van maximaal 75 dB(A) op de gevel, het binnenniveau van 50 dB(A) in twee geluidsgevoelige ruimten wordt overschreden. De geluidwering is voor deze ruimten te verbeteren door het treffen van eenvoudige maatregelen. Wanneer deze maatregelen (in opdracht van de Parkorganisatie) zijn getroffen, kan op basis van het beoordelingskader van de Nota Evenementen, een geluidsniveau van 75 dB(A) op de gevel bij evenementen als aanvaardbaar worden geacht.

Normen evenementen
Voor een eenduidige handhaving en bescherming van omwonenden, wordt op basis van het uitgevoerde onderzoek en de analyse van de evenementen geadviseerd om normen op te nemen in het bestemmingsplan.

Om de hinder in de omgeving te beperken is het daarnaast belangrijk om de duur en frequentie van de evenementen te regelen. Uit onderzoek naar festivalterreinen in Zwolle is gebleken dat omwonenden extra hinder ervaren, wanneer er meerdere malen per jaar een luidruchtig muziekevenement met een lange tijdsduur wordt georganiseerd. Ook het eindtijdstip is een belangrijke factor voor de mate van hinder. Het is daarom van belang om de duur en frequentie van het gebruik van het terrein per categorie evenement te bepalen. Op basis van dit onderzoek wordt daarom geadviseerd om in het bestemmingsplan de normstelling voor het beperken van geluidshinder uit tabel 20 over te nemen.

tabel 20 advies normen evenementen met een luidruchtig karakter bestemmingsplan De Park

Typologie evenementen in ontwerpbestemmingsplan		Scenario's DGMR-rapportage	Aantal dgn/jr	Geluidsnormen t.p.v. geluidsgevoelige objecten
Type 1	Evenementen met versterkt geluid, minimaal 10.000 en maximaal 20.000 bezoekers per dag	Scenario 2	Maximaal 2x2 dgn/jr	Maximaal 75 dB(A) en 85 dB(C)
Type 2	Evenementen met versterkt geluid, minimaal 5.000 en maximaal 10.000 bezoekers per dag	Scenario 4	Maximaal 3x2 dgn/jr	Maximaal 65 dB(A) en 75 dB(C)
Type 3	Evenementen met versterkt geluid, minimaal 500 en maximaal 5.000 bezoekers per dag			
Type 4	Evenementen met versterkt geluid, maximaal 500 bezoekers per dag	Scenario 5	Maximaal 12 dgn/jr	Maximaal 50 dB(A)
Type 5	Evenementen zonder versterkt geluid, maximaal 500 bezoekers per dag	Nnvt	Onbeperkt	Geen

De periode waarop versterkte muziek ten gehore wordt gebracht, bedraagt op een evenementendag maximaal 12 uur.
De eindtijden voor het ten gehore brengen van versterkte muziek zijn als volgt:

- Op zondag t/m donderdag: tot uiterlijk 23.00 uur, tenzij de volgende dag een feestdag betreft. Dan is een eindtijd van 00.00 uur toegestaan;
- Op vrijdag en zaterdag: tot uiterlijk 00.00 uur.

Bij het organiseren van een evenement zal met een aanvullend akoestisch onderzoek, moeten worden aangetoond dat er voldaan wordt aan de geluidsnormen zoals deze in de tabel staan genoemd. De gemeente kan op basis van een evenementvergunning toetsen of het evenement kan worden toegestaan.

Type 5 evenementen
Voor type 5 evenementen zijn geen normen opgenomen, omdat deze voor de regulering van evenementengeluid, niet nader gespecificeerd hoeven te worden. Deze activiteiten moeten voldoen aan een etmaalwaarde van 50 dB(A) op alle geluidsgevoelige bestemmingen.

ing. M.H.M. (Michel) van Kesteren
DGMR Industrie, Verkeer en Milieu B.V.

k:\doc\m\2015\120900\m201512090r001v7.docx 05-07-2016

Bijlage 1

Titel Gegevens bronnen

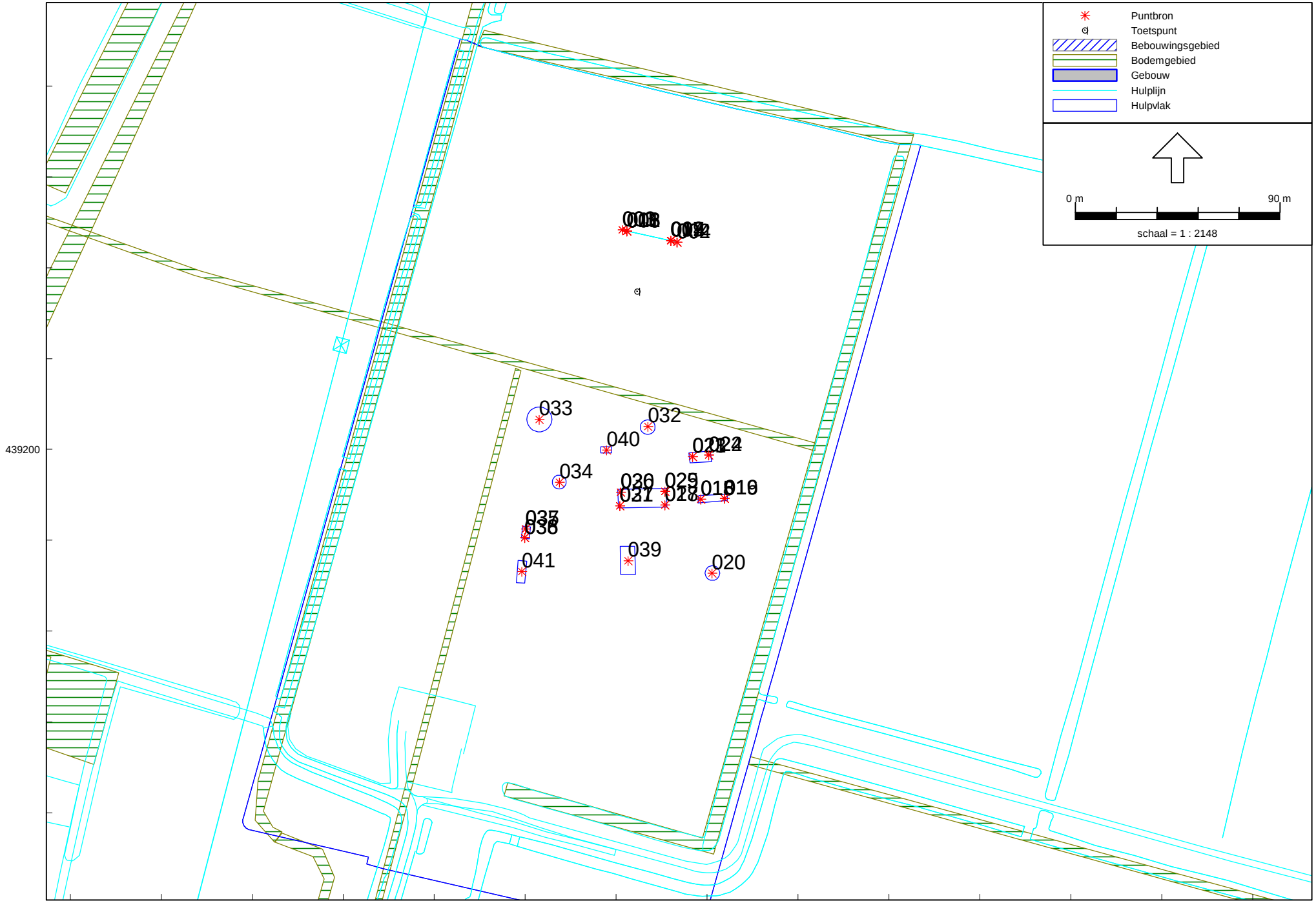

Industrielawaai - IL, [Evenementen - Berekening geluidsniveau evenementen] , Geomilieu V3.10

M.2015.1209.00.R001
Akoestisch onderzoek Park Lingezegen
Bijlage 1.1
Figuur bronnen

Model: Berekening geluidsniveau evenementen versie 2
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Puntbronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Omschr.	X	Y	Maaiveld	Hoogte	Hdef.	Richt.	Hoek	Lwr 31	Lwr 63	Lwr 125	Lwr 250	Lwr 500	Lwr 1k	Lwr 2k	Lwr 4k	Lwr 8k
001	Scenario 1 voorzijde (1)	186282.72	439296.62	0.00	6.00	Relatief	196.00	160.00	--	118.00	127.00	130.00	133.00	132.00	130.00	126.00	--
002	Scenario 1 voorzijde (2)	186306.77	439291.23	0.00	6.00	Relatief	196.00	160.00	--	118.00	127.00	130.00	133.00	132.00	130.00	126.00	--
003	Scenario 1 achterzijde (1)	186282.71	439296.65	0.00	6.00	Relatief	16.00	200.00	--	107.00	116.00	119.00	122.00	121.00	119.00	115.00	--
004	Scenario 1 achterzijde (2)	186306.81	439291.23	0.00	6.00	Relatief	16.00	200.00	--	107.00	116.00	119.00	122.00	121.00	119.00	115.00	--
006	Scenario 3 voorzijde (1)	186284.67	439296.14	0.00	6.00	Relatief	196.00	160.00	--	107.70	116.70	119.70	122.70	121.70	119.70	115.70	--
007	Scenario 3 voorzijde (2)	186304.00	439291.84	0.00	6.00	Relatief	196.00	160.00	--	107.70	116.70	119.70	122.70	121.70	119.70	115.70	--
008	Scenario 3 achterzijde (1)	186284.66	439296.16	0.00	6.00	Relatief	16.00	200.00	--	96.70	105.70	108.70	111.70	110.70	108.70	104.70	--
009	Scenario 3 achterzijde (2)	186304.04	439291.85	0.00	6.00	Relatief	16.00	200.00	--	96.70	105.70	108.70	111.70	110.70	108.70	104.70	--
011	Scenario 4 voorzijde (1)	186284.69	439296.11	0.00	6.00	Relatief	196.00	160.00	--	100.25	113.25	118.25	121.25	122.25	121.25	117.25	--
012	Scenario 4 voorzijde (2)	186304.04	439291.87	0.00	6.00	Relatief	196.00	160.00	--	100.25	113.25	118.25	121.25	122.25	121.25	117.25	--
013	Scenario 4 achterzijde (1)	186284.67	439296.13	0.00	6.00	Relatief	16.00	200.00	--	89.25	102.25	107.25	110.25	111.25	110.25	106.25	--
014	Scenario 4 achterzijde (2)	186304.07	439291.88	0.00	6.00	Relatief	16.00	200.00	--	89.25	102.25	107.25	110.25	111.25	110.25	106.25	--
015	Crazy wave voorzijde box 1	186317.31	439178.07	0.00	3.00	Relatief	0.00	180.00	--	75.99	74.99	87.99	90.99	89.99	87.99	83.99	--
016	Crazy wave voorzijde box 2	186327.63	439178.38	0.00	3.00	Relatief	0.00	180.00	--	75.99	74.99	87.99	90.99	89.99	87.99	83.99	--
017	Autoscooter box 1 voorzijde	186301.36	439175.57	0.00	3.00	Relatief	315.00	180.00	--	75.99	74.99	87.99	90.99	89.99	87.99	83.99	--
018	Crazy wave box 1 achterzijde	186317.31	439178.07	0.00	3.00	Relatief	0.00	180.00	--	65.99	64.99	77.99	80.99	79.99	77.99	73.99	--
019	Crazy wave box 2 achterzijde	186327.63	439178.38	0.00	3.00	Relatief	180.00	180.00	--	65.99	64.99	77.99	80.99	79.99	77.99	73.99	--
020	Draaimolen	186322.19	439145.58	0.00	3.00	Relatief	0.00	360.00	--	75.99	74.99	87.99	90.99	89.99	87.99	83.99	--
021	Schiettent box 1 voorzijde	186313.55	439196.83	0.00	3.00	Relatief	180.00	180.00	--	75.99	74.99	87.99	90.99	89.99	87.99	83.99	--
022	Schiettent box 2 voorzijde	186320.75	439197.46	0.00	3.00	Relatief	180.00	180.00	--	75.99	74.99	87.99	90.99	89.99	87.99	83.99	--
023	Schiettent box 1 achterzijde	186313.56	439196.84	0.00	3.00	Relatief	0.00	180.00	--	65.99	64.99	77.99	80.99	79.99	77.99	73.99	--
024	Schiettent box 2 achterzijde	186320.75	439197.46	0.00	3.00	Relatief	0.00	180.00	--	65.99	64.99	77.99	80.99	79.99	77.99	73.99	--
025	Autoscooter box 2 voorzijde	186301.36	439181.51	0.00	3.00	Relatief	225.00	180.00	--	75.99	74.99	87.99	90.99	89.99	87.99	83.99	--
026	Autoscooter box 3 voorzijde	186281.97	439181.20	0.00	3.00	Relatief	135.00	180.00	--	75.99	74.99	87.99	90.99	89.99	87.99	83.99	--
027	Autoscooter box 4 voorzijde	186281.66	439175.26	0.00	3.00	Relatief	45.00	180.00	--	75.99	74.99	87.99	90.99	89.99	87.99	83.99	--
028	Autoscooter box 1 achterzijde	186301.36	439175.57	0.00	3.00	Relatief	135.00	180.00	--	65.99	64.99	77.99	80.99	79.99	77.99	73.99	--
029	Autoscooter box 2 achterzijde	186301.36	439181.51	0.00	3.00	Relatief	45.00	180.00	--	65.99	64.99	77.99	80.99	79.99	77.99	73.99	--
030	Autoscooter box 3 achterzijde	186281.97	439181.20	0.00	3.00	Relatief	315.00	180.00	--	65.99	64.99	77.99	80.99	79.99	77.99	73.99	--
031	Autoscooter box 4 achterzijde	186281.66	439175.26	0.00	3.00	Relatief	225.00	180.00	--	65.99	64.99	77.99	80.99	79.99	77.99	73.99	--
032	Power Jumper	186294.02	439210.12	0.00	3.00	Relatief	0.00	360.00	--	75.99	74.99	87.99	90.99	89.99	87.99	83.99	--
033	Heli swing	186246.23	439213.24	0.00	3.00	Relatief	0.00	360.00	--	75.99	74.99	87.99	90.99	89.99	87.99	83.99	--
034	Ballenfontein	186255.00	439185.50	0.00	3.00	Relatief	0.00	360.00	--	75.99	74.99	87.99	90.99	89.99	87.99	83.99	--
035	Penalty shoot box 1 voorzijde	186240.06	439164.94	0.00	3.00	Relatief	90.00	180.00	--	75.99	74.99	87.99	90.99	89.99	87.99	83.99	--
036	Penalty shoot box 2 voorzijde	186239.75	439161.18	0.00	3.00	Relatief	90.00	180.00	--	75.99	74.99	87.99	90.99	89.99	87.99	83.99	--
037	Penalty shoot box 1 achterzijde	186240.07	439164.94	0.00	3.00	Relatief	270.00	180.00	--	65.99	64.99	77.99	80.99	79.99	77.99	73.99	--
038	Penalty shoot box 2 achterzijde	186239.75	439161.18	0.00	3.00	Relatief	270.00	180.00	--	65.99	64.99	77.99	80.99	79.99	77.99	73.99	--
039	Pusher	186285.34	439151.00	0.00	3.00	Relatief	0.00	360.00	--	65.99	64.99	77.99	80.99	79.99	77.99	73.99	--
040	Lucky duck	186275.79	439199.69	0.00	3.00	Relatief	0.00	360.00	--	65.99	64.99	77.99	80.99	79.99	77.99	73.99	--
041	Casino royalw	186238.50	439146.17	0.00	3.00	Relatief	0.00	360.00	--	65.99	64.99	77.99	80.99	79.99	77.99	73.99	--
042	Scenario 2 voorzijde (1)	186282.72	439296.62	0.00	6.00	Relatief	196.00	160.00	--	110.60	123.60	128.60	131.60	132.60	131.60	127.60	--
043	Scenario 2 voorzijde (2)	186306.77	439291.22	0.00	6.00	Relatief	196.00	160.00	--	110.60	123.60	128.60	131.60	132.60	131.60	127.60	--
044	Scenario 2 achterzijde (1)	186282.71	439296.65	0.00	6.00	Relatief	16.00	200.00	--	99.60	112.60	117.60	120.60	121.60	120.60	116.60	--
045	Scenario 2 achterzijde (2)	186306.81	439291.23	0.00	6.00	Relatief	16.00	200.00	--	99.60	112.60	117.60	120.60	121.60	120.60	116.60	--

Model: Berekening geluidsniveau evenementen versie 2
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Puntbronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Lwr Totaal	Cb(D)	Cb(A)	Cb(N)	GeenRefl.	GeenDemping	Type	Groep
001	138.16	0.00	0.00	--	Nee	Nee	Normale puntbron	Scenario 1 dance 100 dB(A)
002	138.16	0.00	0.00	--	Nee	Nee	Normale puntbron	Scenario 1 dance 100 dB(A)
003	127.16	0.00	0.00	--	Nee	Nee	Normale puntbron	Scenario 1 dance 100 dB(A)
004	127.16	0.00	0.00	--	Nee	Nee	Normale puntbron	Scenario 1 dance 100 dB(A)
006	127.86	0.00	0.00	--	Nee	Nee	Normale puntbron	Scenario 3 dance 90 dB(A)
007	127.86	0.00	0.00	--	Nee	Nee	Normale puntbron	Scenario 3 dance 90 dB(A)
008	116.86	0.00	0.00	--	Nee	Nee	Normale puntbron	Scenario 3 dance 90 dB(A)
009	116.86	0.00	0.00	--	Nee	Nee	Normale puntbron	Scenario 3 dance 90 dB(A)
011	127.61	0.00	0.00	--	Nee	Nee	Normale puntbron	Scenario 4 pop 90 dB(A)
012	127.61	0.00	0.00	--	Nee	Nee	Normale puntbron	Scenario 4 pop 90 dB(A)
013	116.61	0.00	0.00	--	Nee	Nee	Normale puntbron	Scenario 4 pop 90 dB(A)
014	116.61	0.00	0.00	--	Nee	Nee	Normale puntbron	Scenario 4 pop 90 dB(A)
015	95.84	0.00	0.00	0.00	Nee	Nee	Normale puntbron	Scenario 5 kermis
016	95.84	0.00	0.00	0.00	Nee	Nee	Normale puntbron	Scenario 5 kermis
017	95.84	0.00	0.00	0.00	Nee	Nee	Normale puntbron	Scenario 5 kermis
018	85.84	0.00	0.00	0.00	Nee	Nee	Normale puntbron	Scenario 5 kermis
019	85.84	0.00	0.00	0.00	Nee	Nee	Normale puntbron	Scenario 5 kermis
020	95.84	0.00	0.00	0.00	Nee	Nee	Normale puntbron	Scenario 5 kermis
021	95.84	0.00	0.00	0.00	Nee	Nee	Normale puntbron	Scenario 5 kermis
022	95.84	0.00	0.00	0.00	Nee	Nee	Normale puntbron	Scenario 5 kermis
023	85.84	0.00	0.00	0.00	Nee	Nee	Normale puntbron	Scenario 5 kermis
024	85.84	0.00	0.00	0.00	Nee	Nee	Normale puntbron	Scenario 5 kermis
025	95.84	0.00	0.00	0.00	Nee	Nee	Normale puntbron	Scenario 5 kermis
026	95.84	0.00	0.00	0.00	Nee	Nee	Normale puntbron	Scenario 5 kermis
027	95.84	0.00	0.00	0.00	Nee	Nee	Normale puntbron	Scenario 5 kermis
028	85.84	0.00	0.00	0.00	Nee	Nee	Normale puntbron	Scenario 5 kermis
029	85.84	0.00	0.00	0.00	Nee	Nee	Normale puntbron	Scenario 5 kermis
030	85.84	0.00	0.00	0.00	Nee	Nee	Normale puntbron	Scenario 5 kermis
031	85.84	0.00	0.00	0.00	Nee	Nee	Normale puntbron	Scenario 5 kermis
032	95.84	0.00	0.00	0.00	Nee	Nee	Normale puntbron	Scenario 5 kermis
033	95.84	0.00	0.00	0.00	Nee	Nee	Normale puntbron	Scenario 5 kermis
034	95.84	0.00	0.00	0.00	Nee	Nee	Normale puntbron	Scenario 5 kermis
035	95.84	0.00	0.00	0.00	Nee	Nee	Normale puntbron	Scenario 5 kermis
036	95.84	0.00	0.00	0.00	Nee	Nee	Normale puntbron	Scenario 5 kermis
037	85.84	0.00	0.00	0.00	Nee	Nee	Normale puntbron	Scenario 5 kermis
038	85.84	0.00	0.00	0.00	Nee	Nee	Normale puntbron	Scenario 5 kermis
039	85.84	0.00	0.00	0.00	Nee	Nee	Normale puntbron	Scenario 5 kermis
040	85.84	0.00	0.00	0.00	Nee	Nee	Normale puntbron	Scenario 5 kermis
041	85.84	0.00	0.00	0.00	Nee	Nee	Normale puntbron	Scenario 5 kermis
042	137.96	0.00	0.00	--	Nee	Nee	Normale puntbron	Scenario 2 pop 100 dB(A)
043	137.96	0.00	0.00	--	Nee	Nee	Normale puntbron	Scenario 2 pop 100 dB(A)
044	126.96	0.00	0.00	--	Nee	Nee	Normale puntbron	Scenario 2 pop 100 dB(A)
045	126.96	0.00	0.00	--	Nee	Nee	Normale puntbron	Scenario 2 pop 100 dB(A)

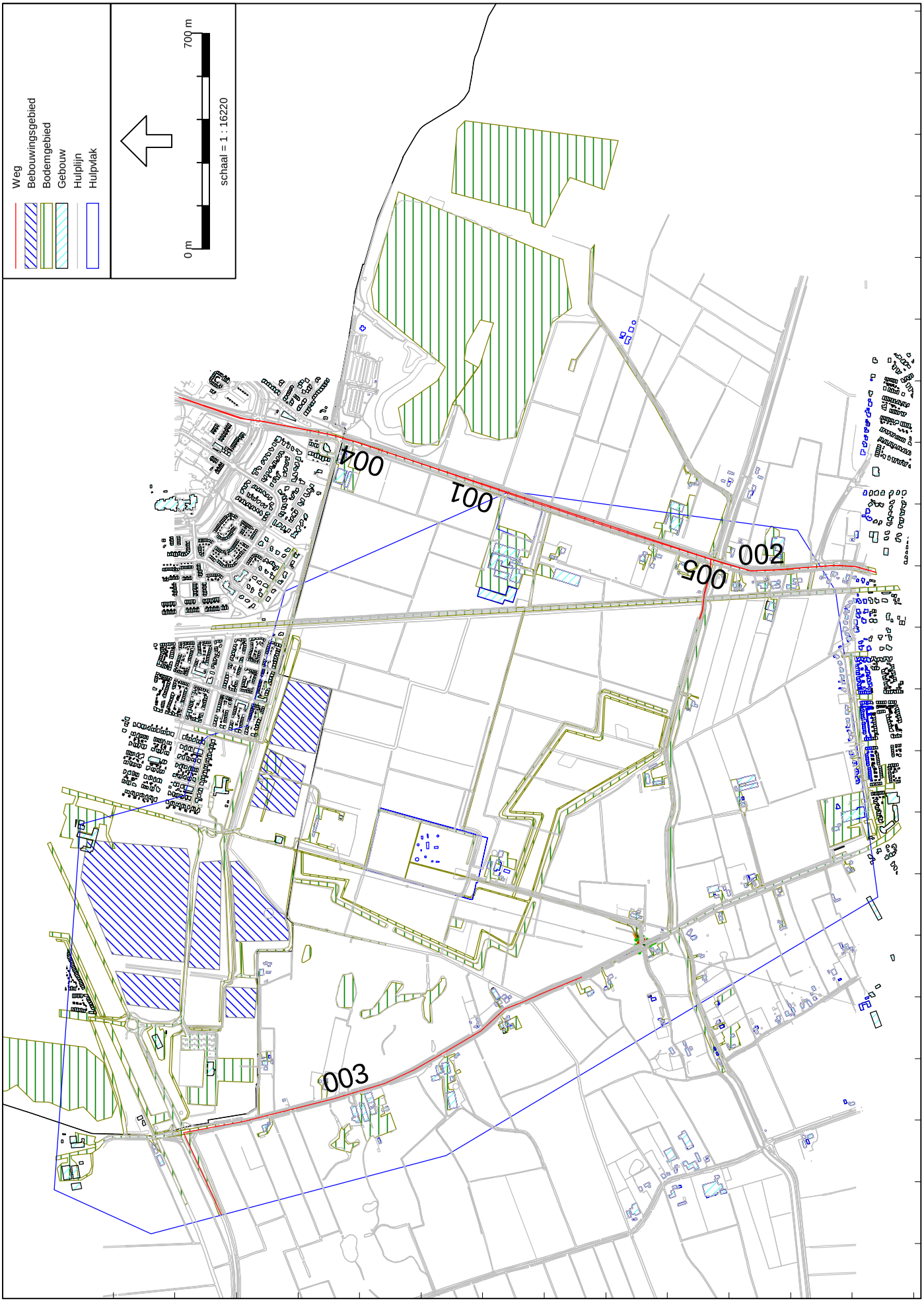
Weg
Bebouwingsgebied
Bodemgebied
Gebouw
Hulplijn
Hulpvlak
0 m
700 m
schaal = 1 : 16220
004
001
002
005
003
440000
439000
438000
189000
188000
187000
186000
185000
Wegverkeerslawaai - RMW-2012, [Evenementen - Berekening geluidsniveau VAW scenario 1] , Geomilieu V3.10

Model: Berekening geluidsniveau VAW scenario 1
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Wegen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaai - RMW-2012

Naam	Omschr.	Wegdek	X-1	Y-1	X-n	Y-n	V(LV(D))	V(LV(A))	V(LV(N))	Totaal aantal	MR(D)	MR(A)	MR(N)	MR(P4)	LV(D)	LV(A)	LV(N)	LV(P4)
001	Route Noord	W0	187745.57	439987.25	187026.24	438295.61	80	80	80	2864.16	--	--	--	--	119.34	--	179.01	--
002	Route Zuid	W0	187178.48	437722.73	187026.19	438295.01	80	80	80	2695.68	--	--	--	--	112.32	--	168.48	--
003	Route west	W0	185864.41	438678.10	185093.65	439849.15	80	80	80	2864.16	--	--	--	--	119.34	--	179.01	--
004	Touringcar Noord	W0	187743.42	439974.26	187393.41	438793.96	80	80	80	146.88	--	--	--	--	--	--	--	--
005	Touringcar zuid	W0	187178.12	437722.33	187393.04	438791.68	80	80	80	141.12	--	--	--	--	--	--	--	--

Model: Berekening geluidsniveau VAW scenario 1
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Wegen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaai - RMW-2012

Naam	MV(D)	MV(A)	MV(N)	MV(P4)	ZV(D)	ZV(A)	ZV(N)	ZV(P4)	Wegdek	Groep
001	--	--	--	--	--	--	--	--	Referentiewegdek	20.000 bezoekers
002	--	--	--	--	--	--	--	--	Referentiewegdek	20.000 bezoekers
003	--	--	--	--	--	--	--	--	Referentiewegdek	20.000 bezoekers
004	--	--	--	--	6.12	--	9.18	--	Referentiewegdek	20.000 bezoekers
005	--	--	--	--	5.88	--	8.82	--	Referentiewegdek	20.000 bezoekers

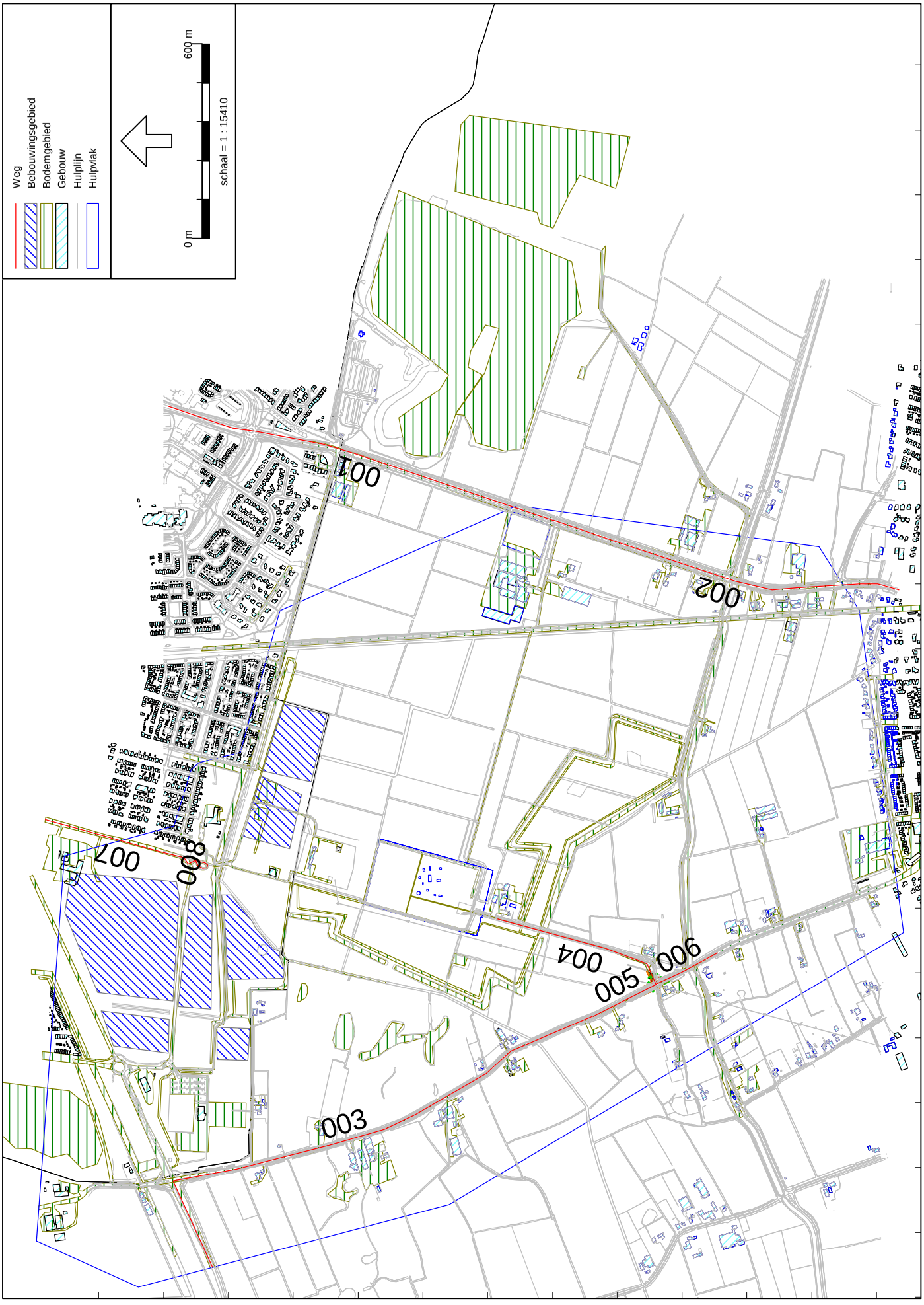
Weg
Bebouwingsgebied
Bodemgebied
Gebouw
Hulplijn
Hulpvlak
0 m
600 m
schaal = 1 : 15410
001
002
003
004
005
006
007
900
440000
439000
438000
188000
187000
186000
185000
Wegverkeerslawaai - RMW-2012, [Evenementen - Berekening geluidsniveau VAW scenario 2] , Geomilieu V3.10

Model: Berekening geluidsniveau VAW scenario 2
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Wegen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaai - RMW-2012

Naam	Omschr.	Wegdek	X-1	Y-1	X-n	Y-n	V(LV(D))	V(LV(A))	V(LV(N))	Totaal aantal	MR(D)	MR(A)	MR(N)	MR(P4)	LV(D)	LV(A)	LV(N)
001	Route Noord	W0	187747.10	439985.44	187395.02	438797.97	80	80	80	1621.72	--	--	--	--	61.45	--	92.18
002	Route zuid	W0	187181.21	437731.36	187396.46	438797.97	80	80	80	1533.60	--	--	--	--	58.02	--	87.03
003	Route west	W0	185865.71	438676.98	185093.65	439849.15	80	80	80	2864.16	--	--	--	--	119.34	--	179.01
004	De Park	W9a	186166.73	438968.81	185965.43	438481.51	80	80	80	322.56	--	--	--	--	26.88	--	--
005	Grote Molenstraat Noord	W0	185964.57	438481.02	185866.64	438674.67	80	80	80	161.28	--	--	--	--	13.44	--	--
006	Grote Molenstraat zuid	W0	185964.83	438481.66	186061.95	438291.15	80	80	80	161.28	--	--	--	--	13.44	--	--
007	P+ R bussen	W0	186472.74	440364.39	186346.61	439901.41	--	--	--	333.88	--	--	--	--	--	--	--
008	P+ R bussen keerlus	W0	186346.58	439901.52	186346.78	439901.38	--	--	--	166.96	--	--	--	--	--	--	--

Model: Berekening geluidsniveau VAW scenario 2
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Wegen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaai - RMW-2012

Naam	LV(P4)	MV(D)	MV(A)	MV(N)	MV(P4)	ZV(D)	ZV(A)	ZV(N)	ZV(P4)	Wegdek	Groep
001	--	--	--	--	--	6.12	--	9.18	--	Referentiewegdek	20.000 bezoekers
002	--	--	--	--	--	5.88	--	8.82	--	Referentiewegdek	20.000 bezoekers
003	--	--	--	--	--	--	--	--	--	Referentiewegdek	20.000 bezoekers
004	--	--	--	--	--	--	--	--	--	Elementenverharding in keperverband	500 bezoekers
005	--	--	--	--	--	--	--	--	--	Referentiewegdek	500 bezoekers
006	--	--	--	--	--	--	--	--	--	Referentiewegdek	500 bezoekers
007	--	--	--	--	--	13.91	--	20.87	--	Referentiewegdek	20.000 bezoekers
008	--	--	--	--	--	6.96	--	10.43	--	Referentiewegdek	20.000 bezoekers

Type voertuig	Aantal
Auto	2452.00
Touringcars	72.00
Taxi en Kiss & ride	880.00

Berekening aantal auto's en touringcars hoofroutes

Route	Verdeling auto's over drie routes	Auto	Touringcar	Taxi en K&R	Aantal lichte motorvoertuigen	Invoeraantal lichte motorvoertuigen
Noorden	34.00	833.68	36.72	299.20	1132.88	1432.08
Zuiden	32.00	784.64	35.28	281.60	1066.24	1347.84
Westen	34.00	833.68		299.20	1132.88	1432.08

Berekening uurintensiteit auto's en touringcars hoofroutes

Route	Uurintensiteit lichte motorvoertuigen dag	Uurintensiteit lichte motorvoertuigen nacht	Uurintensiteit touringcar dag	Uurintensiteit touringcar nacht
Noorden	119.34	179.01	6.12	9.18
Zuiden	112.32	168.48	5.88	8.82
Westen	119.34	179.01		

Het aantal voertuigen staat in hoofdstuk 3 van de verkeer en vervoersanalyse van Traffic support
De verdeling van de voertuigen over de drie routes staat in hoofdstuk 4.1 van Traffic Support
Voor de berekening bestaat het aantal lichte motorvoertuigen uit de auto's, Taxi's en K&R
De taxi's en K&R maken het dubbele aantal vervoersbewegingen, omdat zij mensen afzetten, daarom zijn deze in de kolom invoeraantal verdubbeld

Type voertuig	Aantal
Auto	2452.00
Touringcars	72.00
Taxi en Kiss & ride	880.00

Berekening aantal auto's en touringcars hoofroutes

Route	Verdeling over drie routes	Auto	Touringcar	Taxi en K&R	Aantal lichte motorvoertuigen	Invoeraantal lichte motorvoertuigen
Noorden	34.00	139.00	36.72	299.20	438.20	737.40
Zuiden	32.00	133.00	35.28	281.60	414.60	696.20
Westen	34.00	833.68	-	299.20	1132.88	1432.08

Berekening uurintensiteit auto's en touringcars hoofroutes

Route	Uurintensiteit lichte motorvoertuigen dag	Uurintensiteit lichte motorvoertuigen nacht	Uurintensiteit touringcar dag	Uurintensiteit touringcar nacht
Noorden	61.45	92.18	6.12	9.18
Zuiden	58.02	87.03	5.88	8.82
Westen	119.34	179.01		

Berekening P+R bussen

Auto's Noord	Auto's zuid	Auto's P+R	Mensen P+R	Totaal bussen
833.68	784.64	1346.32	4173.59	83.47

Berekening uurintensiteit P+R bussen

Bussen per uur dag	Bussen per uur nacht	Voertuigbew p/u dag	Voertuigbew p/u nacht
6.96	10.43	13.91	20.87

Ten opzichte van scenario 1 parkeren 272 auto's op parkeerplaats Tilleman. De overige voertuigen die op P2 stonden parkeren nu op andere locaties in de stad (hoofdstuk 3 Mobycon)
Deze mensen arriveren per P+R bus in plaats van met de auto

Bijlage 2

Titel	Gegevens rekenmodel

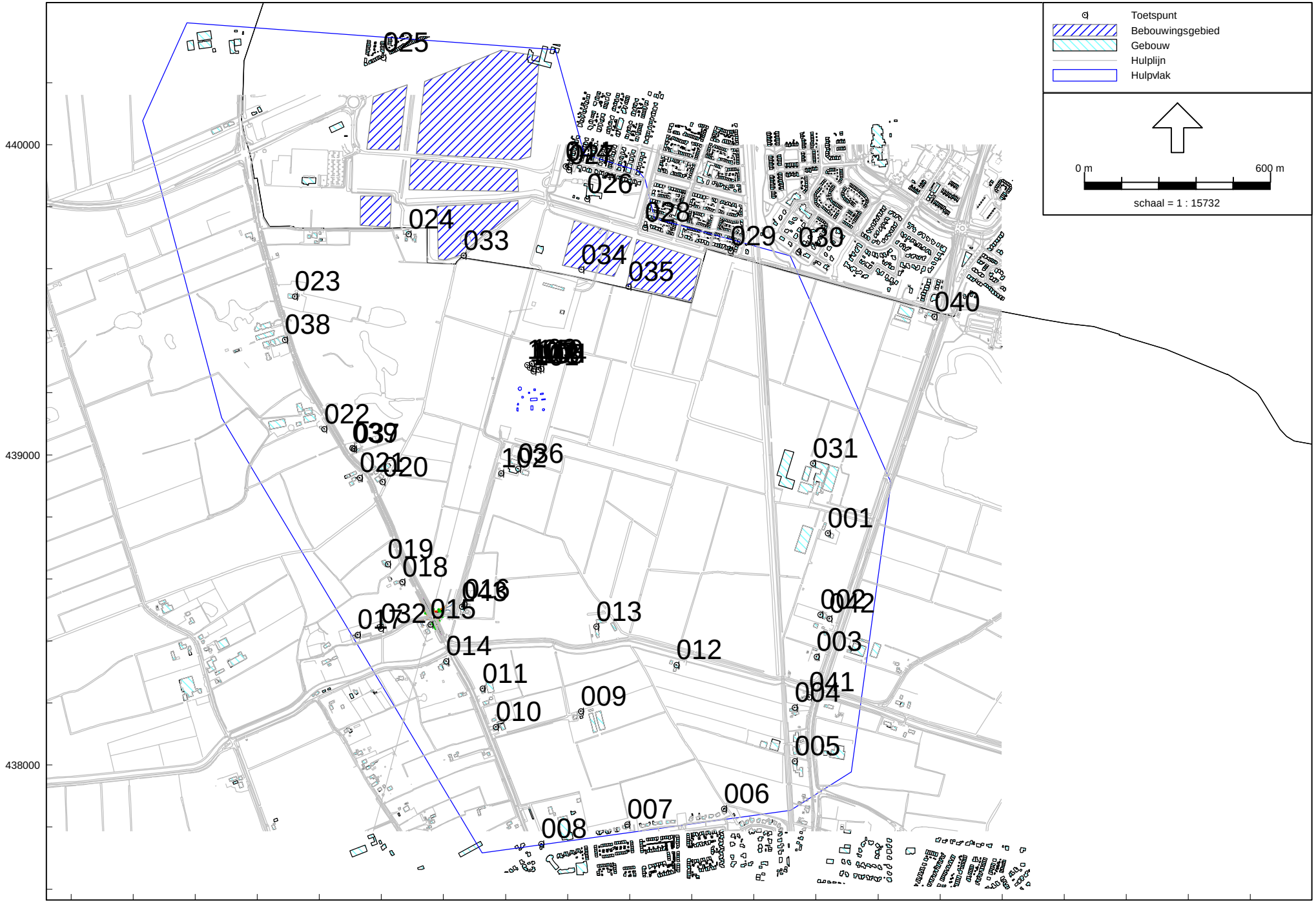

Industrielawaai - IL, [Evenementen - Berekening geluidsniveau evenementen versie 2] , Geomilieu V3.10

M.2015.1209.00.R001
Akoestisch onderzoek evenemententerrein De Park
Bijlage 2.1
Figuur toetspunten

Model: Berekening geluidsniveau evenementen versie 2
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Rekenpunten, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Omschr.	X	Y	Maaiveld	Hdef.	Hoogte A	Hoogte B	Hoogte C	Hoogte D	Hoogte E	Hoogte F	Gevel
001	Rijksweg Noord 121	187238.11	438747.47	<-->	Relatief	1.50	5.00	--	--	--	--	Ja
002	Rijksweg Noord 119	187214.61	438484.68	<-->	Relatief	1.50	5.00	--	--	--	--	Ja
003	Rijksweg Noord 115	187201.78	438349.47	<-->	Relatief	1.50	5.00	--	--	--	--	Ja
004	Rijksweg Noord 111	187131.92	438185.84	<-->	Relatief	1.50	5.00	--	--	--	--	Ja
005	Rijksweg Noord 103 (1)	187131.35	438012.32	<-->	Relatief	1.50	5.00	--	--	--	--	Ja
006	De Helster 41	186903.56	437859.64	<-->	Relatief	1.50	5.00	--	--	--	--	Ja
007	De Helster 17	186592.08	437808.48	<-->	Relatief	1.50	5.00	--	--	--	--	Ja
008	Grote Molenstraat 68	186315.55	437745.68	<-->	Relatief	1.50	5.00	--	--	--	--	Ja
009	Grote Molenstraat 108	186442.41	438173.38	<-->	Relatief	1.50	5.00	--	--	--	--	Ja
010	Grote Molenstraat 110	186169.09	438123.06	<-->	Relatief	1.50	5.00	--	--	--	--	Ja
011	Grote Molenstraat 116	186126.31	438247.25	<-->	Relatief	1.50	5.00	--	--	--	--	Ja
012	1e Weteringsewal 6	186751.11	438322.85	<-->	Relatief	1.50	5.00	--	--	--	--	Ja
013	1e Weteringsewal 5	186491.67	438446.97	<-->	Relatief	1.50	5.00	--	--	--	--	Ja
014	Grote Molenstraat 119	186008.85	438334.75	<-->	Relatief	1.50	5.00	--	--	--	--	Ja
015	Grote Molenstraat 155	185957.79	438452.62	<-->	Relatief	1.50	5.00	--	--	--	--	Ja
016	De Park 4	186067.73	438518.74	<-->	Relatief	1.50	5.00	--	--	--	--	Ja
017	Raaijestraat 2a	185724.33	438419.42	<-->	Relatief	1.50	5.00	--	--	--	--	Ja
018	Grote Molenstraat 157	185868.04	438590.63	<-->	Relatief	1.50	5.00	--	--	--	--	Ja
019	Grote Molenstraat 159	185820.80	438647.68	<-->	Relatief	1.50	5.00	--	--	--	--	Ja
020	Grote Molenstraat 120	185804.26	438912.31	<-->	Relatief	1.50	5.00	--	--	--	--	Ja
021	Grote Molenstraat 163	185730.08	438925.59	<-->	Relatief	1.50	5.00	--	--	--	--	Ja
022	Grote Molenstraat 165	185615.73	439083.76	<-->	Relatief	1.50	5.00	--	--	--	--	Ja
023	Grote Molenstraat 128	185520.71	439511.47	<-->	Relatief	1.50	5.00	--	--	--	--	Ja
024	Zesseling 12	185888.07	439711.80	<-->	Relatief	1.50	5.00	--	--	--	--	Ja
025	Jonkerwaard 17	185806.18	440281.39	<-->	Relatief	1.50	5.00	--	--	--	--	Ja
026	Marasingel 21	186462.67	439824.82	<-->	Relatief	1.50	5.00	--	--	--	--	Ja
027	Romeinenveld 22	186404.74	439919.08	<-->	Relatief	1.50	5.00	--	--	--	--	Ja
028	Pottenbakkersveste 25	186649.21	439732.79	<-->	Relatief	1.50	5.00	--	--	--	--	Ja
029	Stratenmakersveste 64	186925.12	439657.63	<-->	Relatief	1.50	5.00	--	--	--	--	Ja
030	Halsterrenstraat 19	187143.01	439653.72	<-->	Relatief	1.50	5.00	--	--	--	--	Ja
031	Rijksweg Noord 123	187190.43	438972.59	<-->	Relatief	1.50	5.00	--	--	--	--	Ja
032	Raaijestraat 2	185798.20	438440.12	<-->	Relatief	1.50	5.00	--	--	--	--	Ja
033	Bebouwingsvlak Schuytgraaf (1)	186064.72	439642.38	<-->	Relatief	1.50	5.00	--	--	--	--	Ja
034	Bebouwingsvlak Schuytgraaf (2)	186444.91	439597.50	<-->	Relatief	1.50	5.00	--	--	--	--	Ja
035	Bebouwingsvlak Schuytgraaf (3)	186595.85	439542.24	<-->	Relatief	1.50	5.00	--	--	--	--	Ja
036	Buitenschoolse Opvang de Landerij	186241.13	438955.70	<-->	Relatief	1.50	5.00	--	--	--	--	Ja
037	Grote Molenstraat 122	185711.56	439019.07	<-->	Relatief	1.50	5.00	--	--	--	--	Ja
038	Grote Molenstraat 171	185489.70	439370.93	<-->	Relatief	1.50	5.00	--	--	--	--	Ja
039	Grote Molenstraat 124	185706.55	439021.86	<-->	Relatief	1.50	5.00	--	--	--	--	Ja
040	Rijksweg Noord 129	187582.03	439446.25	<-->	Relatief	1.50	5.00	--	--	--	--	Ja
041	Rijksweg Noord 113	187178.39	438219.49	<-->	Relatief	1.50	5.00	--	--	--	--	Ja
042	Rijksweg Noord 119 (2)	187244.09	438472.12	<-->	Relatief	1.50	5.00	--	--	--	--	Ja
043	De Park 4 (2)	186058.88	438510.52	<-->	Relatief	1.50	5.00	--	--	--	--	Ja
044	Romeinenveld 22 (2)	186393.44	439929.80	<-->	Relatief	1.50	5.00	--	--	--	--	Ja

Model: Berekening geluidsniveau evenementen versie 2
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Rekenpunten, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Omschr.	X	Y	Maaiveld	Hdef.	Hoogte A	Hoogte B	Hoogte C	Hoogte D	Hoogte E	Hoogte F	Gevel
101	Toetspunt 25 meter van podium	186289.32	439269.54	0.00	Relatief	1.50	--	--	--	--	--	Nee
102	Potentieel monitoringspunt Park 10	186185.37	438941.01	<-->	Relatief	1.50	5.00	--	--	--	--	Nee
103	Testpunt 103 dB(A)	186291.21	439276.86	0.00	Relatief	1.50	--	--	--	--	--	Ja
104	Testpunt 103 dB(A)	186315.54	439278.32	0.00	Relatief	1.50	--	--	--	--	--	Ja
105	Testpunt 103 dB(A)	186269.80	439289.35	0.00	Relatief	1.50	--	--	--	--	--	Ja
106	Testpunt 103 dB(A)	186305.32	439275.72	0.00	Relatief	1.50	--	--	--	--	--	Ja
107	Testpunt 103 dB(A)	186277.91	439281.72	0.00	Relatief	1.50	--	--	--	--	--	Ja
109	Toetspunt 103 dB(A) 90	186283.80	439293.51	0.00	Relatief	1.50	--	--	--	--	--	Ja
110	Toetspunt 103 dB(A) 90	186303.48	439289.36	0.00	Relatief	1.50	--	--	--	--	--	Ja

Model: Berekening geluidsniveau evenementen versie 2
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Bodemgebieden, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Omschr.	X-1	Y-1	Bf
000	Hard bodemgebied	185987.52	439124.70	0.00
000	Hard bodemgebied	186011.47	439289.06	0.00
000	Hard bodemgebied	186164.81	438897.44	0.00
000	Hard bodemgebied	186136.52	438816.14	0.00
000	Hard bodemgebied	186729.85	438399.61	0.00
000	Hard bodemgebied	186010.99	438397.22	0.00
000	Hard bodemgebied	186025.80	438367.36	0.00
000	Hard bodemgebied	186279.93	439610.71	0.00
000	Hard bodemgebied	186270.96	439589.30	0.00
000	Hard bodemgebied	186052.55	438313.88	0.00
000	Hard bodemgebied	185807.19	439199.23	0.00
000	Hard bodemgebied	185793.75	439477.70	0.00
000	Hard bodemgebied	185760.65	439359.09	0.00
000	Hard bodemgebied	185608.13	439125.39	0.00
000	Hard bodemgebied	186311.46	439592.64	0.00
000	Hard bodemgebied	186312.74	439592.52	0.00
000	Hard bodemgebied	186522.76	439686.86	0.00
000	Hard bodemgebied	186344.84	439826.10	0.00
000	Hard bodemgebied	186637.74	439741.06	0.00
000	Hard bodemgebied	186269.03	439602.60	0.00
000	Hard bodemgebied	187712.14	439274.24	0.00
000	Hard bodemgebied	185922.84	439587.50	0.00
000	Hard bodemgebied	186531.85	439719.07	0.00
000	Hard bodemgebied	186637.24	439764.91	0.00
000	Hard bodemgebied	186707.31	439729.76	0.00
000	Hard bodemgebied	186749.07	439737.52	0.00
000	Hard bodemgebied	186771.21	439722.45	0.00
000	Hard bodemgebied	186803.17	439706.02	0.00
000	Hard bodemgebied	186968.18	439682.51	0.00
000	Hard bodemgebied	186473.02	439810.69	0.00
000	Hard bodemgebied	186413.93	439913.70	0.00
000	Hard bodemgebied	187133.67	439022.79	0.00
000	Hard bodemgebied	187176.75	438837.19	0.00
000	Hard bodemgebied	187223.97	438785.62	0.00
000	Hard bodemgebied	186125.91	438904.42	0.00
000	Hard bodemgebied	186114.01	438843.48	0.00
000	Hard bodemgebied	186917.93	439641.79	0.00
000	Bodemgebied spoorlijn	186993.28	439881.92	0.70
000	Hard bodemgebied	187078.52	439726.99	0.00
000	Hard bodemgebied	187261.90	439556.19	0.00
000	Hard bodemgebied	185758.02	438939.00	0.00
000	Hard bodemgebied	185741.68	438939.80	0.00
000	Hard bodemgebied	185511.62	439319.95	0.00
000	Hard bodemgebied	185485.17	439452.23	0.00
000	Hard bodemgebied	185336.24	440072.52	0.00
000	Hard bodemgebied	185522.90	439745.94	0.00
000	Hard bodemgebied	185722.31	439850.31	0.00
000	Hard bodemgebied	185703.21	439961.08	0.00
000	Hard bodemgebied	185701.04	439956.17	0.00
000	Hard bodemgebied	188426.79	439099.07	0.00
000	Hard bodemgebied	187430.78	438328.04	0.00
000	Hard bodemgebied	187578.64	439325.25	0.00
000	Hard bodemgebied	187270.99	438454.76	0.00
000	Hard bodemgebied	187239.86	438361.89	0.00
000	Hard bodemgebied	187220.19	438298.39	0.00
000	Hard bodemgebied	187206.84	438268.00	0.00
000	Hard bodemgebied	188224.58	438650.35	0.00
000	Hard bodemgebied	187532.71	438340.55	0.00
000	Hard bodemgebied	186481.34	438474.55	0.00
000	Hard bodemgebied	185947.48	438396.92	0.00
000	Hard bodemgebied	185849.61	438699.95	0.00
000	Hard bodemgebied	185887.50	438615.59	0.00
000	Hard bodemgebied	186078.65	439944.65	0.00
000	Hard bodemgebied	185363.68	439992.76	0.00
000	Hard bodemgebied	185745.70	440160.34	0.00
000	Hard bodemgebied	185735.87	440224.75	0.00
000	Hard bodemgebied	185353.32	440055.60	0.00
000	Hard bodemgebied	185395.67	439976.93	0.00
000	Hard bodemgebied	185353.66	440057.38	0.00
000	Hard bodemgebied	186046.41	438311.99	0.00
000	Hard bodemgebied	186004.80	438378.58	0.00

Model: Berekening geluidsniveau evenementen versie 2
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Bodemgebieden, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Omschr.	X-1	Y-1	Bf
000	Hard bodemgebied	186020.89	438355.10	0.00
000	Hard bodemgebied	185778.50	438229.00	0.00
000	Hard bodemgebied	186158.58	438091.75	0.00
000	Hard bodemgebied	186287.36	437872.95	0.00
000	Hard bodemgebied	186351.42	437717.86	0.00
000	Hard bodemgebied	185389.37	439432.47	0.00
000	Hard bodemgebied	185124.16	439965.56	0.00
000	Hard bodemgebied	185295.04	440045.22	0.00
000	Hard bodemgebied	185532.33	440662.93	0.00
000	Hard bodemgebied	185735.06	440375.65	0.00
000	Hard bodemgebied	186383.24	440050.90	0.00
000	Hard bodemgebied	187190.73	438143.83	0.00
000	Hard bodemgebied	187096.46	438063.95	0.00
000	Hard bodemgebied	187125.08	438154.75	0.00
000	Hard bodemgebied	187150.64	438208.77	0.00
000	Hard bodemgebied	186504.91	437753.75	0.00
000	Hard bodemgebied	186479.63	437758.01	0.00
000	Hard bodemgebied	186622.33	437783.78	0.00
000	Hard bodemgebied	185959.98	438476.94	0.00
000	Hard bodemgebied	186176.44	438998.86	0.00
000	Hard bodemgebied	185355.29	439732.24	0.00
000	Hard bodemgebied	185720.23	439731.63	0.00
000	Hard bodemgebied	185349.79	439994.70	0.00
000	Hard bodemgebied	186222.01	439384.41	0.00
000	Hard bodemgebied	186259.35	438974.95	0.00
000	Hard bodemgebied	186338.30	439061.35	0.00
000	Hard bodemgebied	187069.10	438851.90	0.00
000	Hard bodemgebied	186176.33	438998.65	0.00
000	Hard bodemgebied	186174.12	439254.10	0.00

Bijlage 3

Titel	Resultaten scenario 1 t/m 5 dB(A)

Rapport: Resultatentabel
Model: Berekening geluidsniveau evenementen versie 2
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: Scenario 1 dance 100 dB(A)
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Li
001_A	Rijksweg Noord 121	1.50	64.3
001_B	Rijksweg Noord 121	5.00	67.0
002_A	Rijksweg Noord 119	1.50	63.6
002_B	Rijksweg Noord 119	5.00	65.5
003_A	Rijksweg Noord 115	1.50	62.2
003_B	Rijksweg Noord 115	5.00	64.7
004_A	Rijksweg Noord 111	1.50	62.3
004_B	Rijksweg Noord 111	5.00	64.5
005_A	Rijksweg Noord 103 (1)	1.50	62.5
005_B	Rijksweg Noord 103 (1)	5.00	64.0
006_A	De Helster 41	1.50	60.4
006_B	De Helster 41	5.00	63.0
007_A	De Helster 17	1.50	60.7
007_B	De Helster 17	5.00	63.3
008_A	Grote Molenstraat 68	1.50	60.9
008_B	Grote Molenstraat 68	5.00	63.6
009_A	Grote Molenstraat 108	1.50	64.0
009_B	Grote Molenstraat 108	5.00	66.4
010_A	Grote Molenstraat 110	1.50	64.3
010_B	Grote Molenstraat 110	5.00	66.2
011_A	Grote Molenstraat 116	1.50	65.7
011_B	Grote Molenstraat 116	5.00	67.5
012_A	1e Weteringsewal 6	1.50	67.3
012_B	1e Weteringsewal 6	5.00	67.4
013_A	1e Weteringsewal 5	1.50	69.1
013_B	1e Weteringsewal 5	5.00	69.6
014_A	Grote Molenstraat 119	1.50	67.5
014_B	Grote Molenstraat 119	5.00	68.4
015_A	Grote Molenstraat 155	1.50	67.8
015_B	Grote Molenstraat 155	5.00	68.9
016_A	De Park 4	1.50	71.2
016_B	De Park 4	5.00	70.4
017_A	Raaijestraat 2a	1.50	65.0
017_B	Raaijestraat 2a	5.00	67.3
018_A	Grote Molenstraat 157	1.50	68.9
018_B	Grote Molenstraat 157	5.00	70.1
019_A	Grote Molenstraat 159	1.50	68.8
019_B	Grote Molenstraat 159	5.00	70.2
020_A	Grote Molenstraat 120	1.50	70.5
020_B	Grote Molenstraat 120	5.00	72.8
021_A	Grote Molenstraat 163	1.50	70.4
021_B	Grote Molenstraat 163	5.00	71.9
022_A	Grote Molenstraat 165	1.50	69.8
022_B	Grote Molenstraat 165	5.00	71.4
023_A	Grote Molenstraat 128	1.50	54.9
023_B	Grote Molenstraat 128	5.00	56.3
024_A	Zesseling 12	1.50	53.6
024_B	Zesseling 12	5.00	61.8
025_A	Jonkerwaard 17	1.50	55.2
025_B	Jonkerwaard 17	5.00	56.5
026_A	Marasingel 21	1.50	61.2
026_B	Marasingel 21	5.00	62.7
027_A	Romeinenveld 22	1.50	59.8
027_B	Romeinenveld 22	5.00	61.7
028_A	Pottenbakkersveste 25	1.50	61.6
028_B	Pottenbakkersveste 25	5.00	62.6
029_A	Stratenmakersveste 64	1.50	59.2
029_B	Stratenmakersveste 64	5.00	60.1
030_A	Halsterrenstraat 19	1.50	55.3
030_B	Halsterrenstraat 19	5.00	57.6
031_A	Rijksweg Noord 123	1.50	58.5
031_B	Rijksweg Noord 123	5.00	57.7
032_A	Raaijestraat 2	1.50	63.4
032_B	Raaijestraat 2	5.00	67.8
033_A	Bebouwingsvlak Schuytgraaf (1)	1.50	64.0
033_B	Bebouwingsvlak Schuytgraaf (1)	5.00	65.6

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: Berekening geluidsniveau evenementen versie 2
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: Scenario 1 dance 100 dB(A)
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Li
034_A	Bebouwingsvlak Schuytgraaf (2)	1.50	65.5
034_B	Bebouwingsvlak Schuytgraaf (2)	5.00	67.5
035_A	Bebouwingsvlak Schuytgraaf (3)	1.50	63.9
035_B	Bebouwingsvlak Schuytgraaf (3)	5.00	66.0
036_A	Buitenschoolse Opvang de Landerij	1.50	77.7
036_B	Buitenschoolse Opvang de Landerij	5.00	78.4
037_A	Grote Molenstraat 122	1.50	69.9
037_B	Grote Molenstraat 122	5.00	72.2
038_A	Grote Molenstraat 171	1.50	68.3
038_B	Grote Molenstraat 171	5.00	70.1
039_A	Grote Molenstraat 124	1.50	69.9
039_B	Grote Molenstraat 124	5.00	72.2
040_A	Rijksweg Noord 129	1.50	39.4
040_B	Rijksweg Noord 129	5.00	39.9
041_A	Rijksweg Noord 113	1.50	51.9
041_B	Rijksweg Noord 113	5.00	51.8
042_A	Rijksweg Noord 119 (2)	1.50	49.7
042_B	Rijksweg Noord 119 (2)	5.00	49.9
043_A	De Park 4 (2)	1.50	69.0
043_B	De Park 4 (2)	5.00	68.6
044_A	Romeinenveld 22 (2)	1.50	59.9
044_B	Romeinenveld 22 (2)	5.00	56.5
101_A	Toetspunt 25 meter van podium	1.50	100.1
102_A	Potentieel monitoringspunt Park 10	1.50	81.2
102_B	Potentieel monitoringspunt Park 10	5.00	80.4
103_A	Testpunt 103 dB(A)	1.50	102.5
104_A	Testpunt 103 dB(A)	1.50	102.9
105_A	Testpunt 103 dB(A)	1.50	103.3
106_A	Testpunt 103 dB(A)	1.50	103.2
107_A	Testpunt 103 dB(A)	1.50	103.2
109_A	Toetspunt 103 dB(A) 90	1.50	112.4
110_A	Toetspunt 103 dB(A) 90	1.50	111.7

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: Berekening geluidsniveau evenementen versie 2
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: Scenario 2 pop 100 dB(A)
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Li
001_A	Rijksweg Noord 121	1.50	63.5
001_B	Rijksweg Noord 121	5.00	66.0
002_A	Rijksweg Noord 119	1.50	62.6
002_B	Rijksweg Noord 119	5.00	64.5
003_A	Rijksweg Noord 115	1.50	61.1
003_B	Rijksweg Noord 115	5.00	63.6
004_A	Rijksweg Noord 111	1.50	61.1
004_B	Rijksweg Noord 111	5.00	63.3
005_A	Rijksweg Noord 103 (1)	1.50	61.3
005_B	Rijksweg Noord 103 (1)	5.00	62.8
006_A	De Helster 41	1.50	59.1
006_B	De Helster 41	5.00	61.7
007_A	De Helster 17	1.50	59.5
007_B	De Helster 17	5.00	62.1
008_A	Grote Molenstraat 68	1.50	59.7
008_B	Grote Molenstraat 68	5.00	62.4
009_A	Grote Molenstraat 108	1.50	63.2
009_B	Grote Molenstraat 108	5.00	65.4
010_A	Grote Molenstraat 110	1.50	63.4
010_B	Grote Molenstraat 110	5.00	65.2
011_A	Grote Molenstraat 116	1.50	64.9
011_B	Grote Molenstraat 116	5.00	66.6
012_A	1e Weteringsewal 6	1.50	66.3
012_B	1e Weteringsewal 6	5.00	66.4
013_A	1e Weteringsewal 5	1.50	68.4
013_B	1e Weteringsewal 5	5.00	68.8
014_A	Grote Molenstraat 119	1.50	66.7
014_B	Grote Molenstraat 119	5.00	67.5
015_A	Grote Molenstraat 155	1.50	67.0
015_B	Grote Molenstraat 155	5.00	68.0
016_A	De Park 4	1.50	70.3
016_B	De Park 4	5.00	69.6
017_A	Raaijestraat 2a	1.50	64.1
017_B	Raaijestraat 2a	5.00	66.3
018_A	Grote Molenstraat 157	1.50	68.2
018_B	Grote Molenstraat 157	5.00	69.2
019_A	Grote Molenstraat 159	1.50	68.2
019_B	Grote Molenstraat 159	5.00	69.4
020_A	Grote Molenstraat 120	1.50	70.1
020_B	Grote Molenstraat 120	5.00	72.1
021_A	Grote Molenstraat 163	1.50	69.9
021_B	Grote Molenstraat 163	5.00	71.2
022_A	Grote Molenstraat 165	1.50	69.2
022_B	Grote Molenstraat 165	5.00	70.7
023_A	Grote Molenstraat 128	1.50	53.7
023_B	Grote Molenstraat 128	5.00	55.1
024_A	Zesseling 12	1.50	51.5
024_B	Zesseling 12	5.00	61.3
025_A	Jonkerwaard 17	1.50	54.1
025_B	Jonkerwaard 17	5.00	55.4
026_A	Marasingel 21	1.50	60.9
026_B	Marasingel 21	5.00	62.1
027_A	Romeinenveld 22	1.50	59.3
027_B	Romeinenveld 22	5.00	61.0
028_A	Pottenbakkersveste 25	1.50	61.1
028_B	Pottenbakkersveste 25	5.00	62.0
029_A	Stratenmakersveste 64	1.50	58.5
029_B	Stratenmakersveste 64	5.00	59.4
030_A	Halsterrenstraat 19	1.50	54.5
030_B	Halsterrenstraat 19	5.00	56.7
031_A	Rijksweg Noord 123	1.50	57.5
031_B	Rijksweg Noord 123	5.00	56.8
032_A	Raaijestraat 2	1.50	62.0
032_B	Raaijestraat 2	5.00	66.9
033_A	Bebouwingsvlak Schuytgraaf (1)	1.50	63.7
033_B	Bebouwingsvlak Schuytgraaf (1)	5.00	65.1

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: Berekening geluidsniveau evenementen versie 2
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: Scenario 2 pop 100 dB(A)
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Li
034_A	Bebouwingsvlak Schuytgraaf (2)	1.50	65.4
034_B	Bebouwingsvlak Schuytgraaf (2)	5.00	67.1
035_A	Bebouwingsvlak Schuytgraaf (3)	1.50	63.7
035_B	Bebouwingsvlak Schuytgraaf (3)	5.00	65.5
036_A	Buitenschoolse Opvang de Landerij	1.50	77.4
036_B	Buitenschoolse Opvang de Landerij	5.00	78.0
037_A	Grote Molenstraat 122	1.50	69.5
037_B	Grote Molenstraat 122	5.00	71.5
038_A	Grote Molenstraat 171	1.50	67.7
038_B	Grote Molenstraat 171	5.00	69.3
039_A	Grote Molenstraat 124	1.50	69.5
039_B	Grote Molenstraat 124	5.00	71.5
040_A	Rijksweg Noord 129	1.50	36.7
040_B	Rijksweg Noord 129	5.00	37.1
041_A	Rijksweg Noord 113	1.50	48.9
041_B	Rijksweg Noord 113	5.00	48.8
042_A	Rijksweg Noord 119 (2)	1.50	46.8
042_B	Rijksweg Noord 119 (2)	5.00	46.9
043_A	De Park 4 (2)	1.50	68.2
043_B	De Park 4 (2)	5.00	67.8
044_A	Romeinenveld 22 (2)	1.50	58.6
044_B	Romeinenveld 22 (2)	5.00	55.6
101_A	Toetspunt 25 meter van podium	1.50	100.0
102_A	Potentieel monitoringspunt Park 10	1.50	80.7
102_B	Potentieel monitoringspunt Park 10	5.00	79.9
103_A	Testpunt 103 dB(A)	1.50	102.4
104_A	Testpunt 103 dB(A)	1.50	102.8
105_A	Testpunt 103 dB(A)	1.50	103.2
106_A	Testpunt 103 dB(A)	1.50	103.1
107_A	Testpunt 103 dB(A)	1.50	103.1
109_A	Toetspunt 103 dB(A) 90	1.50	112.1
110_A	Toetspunt 103 dB(A) 90	1.50	111.4

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: Berekening geluidsniveau evenementen versie 2
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: Scenario 3 dance 90 dB(A)
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Li
001_A	Rijksweg Noord 121	1.50	54.0
001_B	Rijksweg Noord 121	5.00	56.7
002_A	Rijksweg Noord 119	1.50	53.3
002_B	Rijksweg Noord 119	5.00	55.2
003_A	Rijksweg Noord 115	1.50	51.9
003_B	Rijksweg Noord 115	5.00	54.4
004_A	Rijksweg Noord 111	1.50	52.0
004_B	Rijksweg Noord 111	5.00	54.2
005_A	Rijksweg Noord 103 (1)	1.50	52.2
005_B	Rijksweg Noord 103 (1)	5.00	53.7
006_A	De Helster 41	1.50	50.1
006_B	De Helster 41	5.00	52.6
007_A	De Helster 17	1.50	50.4
007_B	De Helster 17	5.00	53.0
008_A	Grote Molenstraat 68	1.50	50.6
008_B	Grote Molenstraat 68	5.00	53.4
009_A	Grote Molenstraat 108	1.50	53.8
009_B	Grote Molenstraat 108	5.00	56.1
010_A	Grote Molenstraat 110	1.50	54.0
010_B	Grote Molenstraat 110	5.00	55.9
011_A	Grote Molenstraat 116	1.50	55.4
011_B	Grote Molenstraat 116	5.00	57.2
012_A	1e Weteringsewal 6	1.50	57.0
012_B	1e Weteringsewal 6	5.00	57.1
013_A	1e Weteringsewal 5	1.50	58.8
013_B	1e Weteringsewal 5	5.00	59.3
014_A	Grote Molenstraat 119	1.50	57.2
014_B	Grote Molenstraat 119	5.00	58.1
015_A	Grote Molenstraat 155	1.50	57.5
015_B	Grote Molenstraat 155	5.00	58.6
016_A	De Park 4	1.50	60.9
016_B	De Park 4	5.00	60.1
017_A	Raaijestraat 2a	1.50	54.7
017_B	Raaijestraat 2a	5.00	57.0
018_A	Grote Molenstraat 157	1.50	58.6
018_B	Grote Molenstraat 157	5.00	59.8
019_A	Grote Molenstraat 159	1.50	58.5
019_B	Grote Molenstraat 159	5.00	60.0
020_A	Grote Molenstraat 120	1.50	60.2
020_B	Grote Molenstraat 120	5.00	62.5
021_A	Grote Molenstraat 163	1.50	60.1
021_B	Grote Molenstraat 163	5.00	61.6
022_A	Grote Molenstraat 165	1.50	59.5
022_B	Grote Molenstraat 165	5.00	61.1
023_A	Grote Molenstraat 128	1.50	44.6
023_B	Grote Molenstraat 128	5.00	46.0
024_A	Zesseling 12	1.50	43.3
024_B	Zesseling 12	5.00	51.4
025_A	Jonkerwaard 17	1.50	44.9
025_B	Jonkerwaard 17	5.00	46.2
026_A	Marasingel 21	1.50	50.9
026_B	Marasingel 21	5.00	52.4
027_A	Romeinenveld 22	1.50	49.5
027_B	Romeinenveld 22	5.00	51.4
028_A	Pottenbakkersveste 25	1.50	51.3
028_B	Pottenbakkersveste 25	5.00	52.3
029_A	Stratenmakersveste 64	1.50	48.9
029_B	Stratenmakersveste 64	5.00	49.8
030_A	Halsterrenstraat 19	1.50	45.0
030_B	Halsterrenstraat 19	5.00	47.3
031_A	Rijksweg Noord 123	1.50	48.1
031_B	Rijksweg Noord 123	5.00	47.4
032_A	Raaijestraat 2	1.50	53.1
032_B	Raaijestraat 2	5.00	57.5
033_A	Bebouwingsvlak Schuytgraaf (1)	1.50	53.7
033_B	Bebouwingsvlak Schuytgraaf (1)	5.00	55.3

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: Berekening geluidsniveau evenementen versie 2
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: Scenario 3 dance 90 dB(A)
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Li
034_A	Bebouwingsvlak Schuytgraaf (2)	1.50	55.2
034_B	Bebouwingsvlak Schuytgraaf (2)	5.00	57.2
035_A	Bebouwingsvlak Schuytgraaf (3)	1.50	53.6
035_B	Bebouwingsvlak Schuytgraaf (3)	5.00	55.6
036_A	Buitenschoolse Opvang de Landerij	1.50	67.4
036_B	Buitenschoolse Opvang de Landerij	5.00	68.1
037_A	Grote Molenstraat 122	1.50	59.6
037_B	Grote Molenstraat 122	5.00	61.9
038_A	Grote Molenstraat 171	1.50	58.0
038_B	Grote Molenstraat 171	5.00	59.8
039_A	Grote Molenstraat 124	1.50	59.6
039_B	Grote Molenstraat 124	5.00	61.9
040_A	Rijksweg Noord 129	1.50	29.1
040_B	Rijksweg Noord 129	5.00	29.6
041_A	Rijksweg Noord 113	1.50	41.5
041_B	Rijksweg Noord 113	5.00	41.4
042_A	Rijksweg Noord 119 (2)	1.50	39.4
042_B	Rijksweg Noord 119 (2)	5.00	39.6
043_A	De Park 4 (2)	1.50	58.7
043_B	De Park 4 (2)	5.00	58.3
044_A	Romeinenveld 22 (2)	1.50	49.1
044_B	Romeinenveld 22 (2)	5.00	46.2
101_A	Toetspunt 25 meter van podium	1.50	90.1
102_A	Potentieel monitoringspunt Park 10	1.50	70.9
102_B	Potentieel monitoringspunt Park 10	5.00	70.1
103_A	Testpunt 103 dB(A)	1.50	92.8
104_A	Testpunt 103 dB(A)	1.50	91.7
105_A	Testpunt 103 dB(A)	1.50	92.4
106_A	Testpunt 103 dB(A)	1.50	92.8
107_A	Testpunt 103 dB(A)	1.50	93.0
109_A	Toetspunt 103 dB(A) 90	1.50	102.6
110_A	Toetspunt 103 dB(A) 90	1.50	102.6

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: Berekening geluidsniveau evenementen versie 2
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: Scenario 4 pop 90 dB(A)
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Li
001_A	Rijksweg Noord 121	1.50	53.1
001_B	Rijksweg Noord 121	5.00	55.6
002_A	Rijksweg Noord 119	1.50	52.2
002_B	Rijksweg Noord 119	5.00	54.1
003_A	Rijksweg Noord 115	1.50	50.8
003_B	Rijksweg Noord 115	5.00	53.3
004_A	Rijksweg Noord 111	1.50	50.8
004_B	Rijksweg Noord 111	5.00	53.0
005_A	Rijksweg Noord 103 (1)	1.50	51.0
005_B	Rijksweg Noord 103 (1)	5.00	52.4
006_A	De Helster 41	1.50	48.7
006_B	De Helster 41	5.00	51.3
007_A	De Helster 17	1.50	49.2
007_B	De Helster 17	5.00	51.8
008_A	Grote Molenstraat 68	1.50	49.4
008_B	Grote Molenstraat 68	5.00	52.1
009_A	Grote Molenstraat 108	1.50	52.8
009_B	Grote Molenstraat 108	5.00	55.1
010_A	Grote Molenstraat 110	1.50	53.1
010_B	Grote Molenstraat 110	5.00	54.8
011_A	Grote Molenstraat 116	1.50	54.6
011_B	Grote Molenstraat 116	5.00	56.2
012_A	1e Weteringsewal 6	1.50	56.0
012_B	1e Weteringsewal 6	5.00	56.1
013_A	1e Weteringsewal 5	1.50	58.0
013_B	1e Weteringsewal 5	5.00	58.4
014_A	Grote Molenstraat 119	1.50	56.3
014_B	Grote Molenstraat 119	5.00	57.2
015_A	Grote Molenstraat 155	1.50	56.7
015_B	Grote Molenstraat 155	5.00	57.7
016_A	De Park 4	1.50	60.0
016_B	De Park 4	5.00	59.2
017_A	Raaijestraat 2a	1.50	53.8
017_B	Raaijestraat 2a	5.00	56.0
018_A	Grote Molenstraat 157	1.50	57.8
018_B	Grote Molenstraat 157	5.00	58.9
019_A	Grote Molenstraat 159	1.50	57.8
019_B	Grote Molenstraat 159	5.00	59.1
020_A	Grote Molenstraat 120	1.50	59.8
020_B	Grote Molenstraat 120	5.00	61.8
021_A	Grote Molenstraat 163	1.50	59.6
021_B	Grote Molenstraat 163	5.00	60.9
022_A	Grote Molenstraat 165	1.50	58.9
022_B	Grote Molenstraat 165	5.00	60.3
023_A	Grote Molenstraat 128	1.50	43.4
023_B	Grote Molenstraat 128	5.00	44.8
024_A	Zesseling 12	1.50	41.1
024_B	Zesseling 12	5.00	51.0
025_A	Jonkerwaard 17	1.50	43.8
025_B	Jonkerwaard 17	5.00	45.0
026_A	Marasingel 21	1.50	50.5
026_B	Marasingel 21	5.00	51.8
027_A	Romeinenveld 22	1.50	49.0
027_B	Romeinenveld 22	5.00	50.6
028_A	Pottenbakkersveste 25	1.50	50.8
028_B	Pottenbakkersveste 25	5.00	51.6
029_A	Stratenmakersveste 64	1.50	48.2
029_B	Stratenmakersveste 64	5.00	49.0
030_A	Halsterrenstraat 19	1.50	44.2
030_B	Halsterrenstraat 19	5.00	46.3
031_A	Rijksweg Noord 123	1.50	47.2
031_B	Rijksweg Noord 123	5.00	46.4
032_A	Raaijestraat 2	1.50	51.6
032_B	Raaijestraat 2	5.00	56.5
033_A	Bebouwingsvlak Schuytgraaf (1)	1.50	53.4
033_B	Bebouwingsvlak Schuytgraaf (1)	5.00	54.8

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: Berekening geluidsniveau evenementen versie 2
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: Scenario 4 pop 90 dB(A)
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Li
034_A	Bebouwingsvlak Schuytgraaf (2)	1.50	55.1
034_B	Bebouwingsvlak Schuytgraaf (2)	5.00	56.8
035_A	Bebouwingsvlak Schuytgraaf (3)	1.50	53.3
035_B	Bebouwingsvlak Schuytgraaf (3)	5.00	55.1
036_A	Buitenschoolse Opvang de Landerij	1.50	67.1
036_B	Buitenschoolse Opvang de Landerij	5.00	67.6
037_A	Grote Molenstraat 122	1.50	59.2
037_B	Grote Molenstraat 122	5.00	61.2
038_A	Grote Molenstraat 171	1.50	57.4
038_B	Grote Molenstraat 171	5.00	58.9
039_A	Grote Molenstraat 124	1.50	59.1
039_B	Grote Molenstraat 124	5.00	61.1
040_A	Rijksweg Noord 129	1.50	26.4
040_B	Rijksweg Noord 129	5.00	26.8
041_A	Rijksweg Noord 113	1.50	38.6
041_B	Rijksweg Noord 113	5.00	38.5
042_A	Rijksweg Noord 119 (2)	1.50	36.4
042_B	Rijksweg Noord 119 (2)	5.00	36.5
043_A	De Park 4 (2)	1.50	57.8
043_B	De Park 4 (2)	5.00	57.4
044_A	Romeinenveld 22 (2)	1.50	48.3
044_B	Romeinenveld 22 (2)	5.00	45.3
101_A	Toetspunt 25 meter van podium	1.50	90.0
102_A	Potentieel monitoringspunt Park 10	1.50	70.3
102_B	Potentieel monitoringspunt Park 10	5.00	69.6
103_A	Testpunt 103 dB(A)	1.50	92.6
104_A	Testpunt 103 dB(A)	1.50	91.6
105_A	Testpunt 103 dB(A)	1.50	92.2
106_A	Testpunt 103 dB(A)	1.50	92.6
107_A	Testpunt 103 dB(A)	1.50	92.8
109_A	Toetspunt 103 dB(A) 90	1.50	102.3
110_A	Toetspunt 103 dB(A) 90	1.50	102.2

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: Berekening geluidsniveau evenementen versie 2
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: Scenario 5 kermis
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Li
001_A	Rijksweg Noord 121	1.50	29.6
001_B	Rijksweg Noord 121	5.00	31.9
002_A	Rijksweg Noord 119	1.50	28.9
002_B	Rijksweg Noord 119	5.00	30.6
003_A	Rijksweg Noord 115	1.50	27.7
003_B	Rijksweg Noord 115	5.00	29.9
004_A	Rijksweg Noord 111	1.50	27.9
004_B	Rijksweg Noord 111	5.00	29.7
005_A	Rijksweg Noord 103 (1)	1.50	27.2
005_B	Rijksweg Noord 103 (1)	5.00	30.1
006_A	De Helster 41	1.50	25.9
006_B	De Helster 41	5.00	28.1
007_A	De Helster 17	1.50	26.4
007_B	De Helster 17	5.00	28.6
008_A	Grote Molenstraat 68	1.50	26.6
008_B	Grote Molenstraat 68	5.00	28.8
009_A	Grote Molenstraat 108	1.50	30.0
009_B	Grote Molenstraat 108	5.00	32.1
010_A	Grote Molenstraat 110	1.50	29.3
010_B	Grote Molenstraat 110	5.00	30.9
011_A	Grote Molenstraat 116	1.50	30.7
011_B	Grote Molenstraat 116	5.00	32.2
012_A	1e Weteringsewal 6	1.50	32.7
012_B	1e Weteringsewal 6	5.00	32.9
013_A	1e Weteringsewal 5	1.50	36.0
013_B	1e Weteringsewal 5	5.00	36.5
014_A	Grote Molenstraat 119	1.50	32.4
014_B	Grote Molenstraat 119	5.00	33.2
015_A	Grote Molenstraat 155	1.50	33.1
015_B	Grote Molenstraat 155	5.00	34.0
016_A	De Park 4	1.50	35.9
016_B	De Park 4	5.00	35.5
017_A	Raaijestraat 2a	1.50	30.0
017_B	Raaijestraat 2a	5.00	32.1
018_A	Grote Molenstraat 157	1.50	34.1
018_B	Grote Molenstraat 157	5.00	35.0
019_A	Grote Molenstraat 159	1.50	33.9
019_B	Grote Molenstraat 159	5.00	35.1
020_A	Grote Molenstraat 120	1.50	35.5
020_B	Grote Molenstraat 120	5.00	37.5
021_A	Grote Molenstraat 163	1.50	33.1
021_B	Grote Molenstraat 163	5.00	36.8
022_A	Grote Molenstraat 165	1.50	34.2
022_B	Grote Molenstraat 165	5.00	35.6
023_A	Grote Molenstraat 128	1.50	25.2
023_B	Grote Molenstraat 128	5.00	27.4
024_A	Zesseling 12	1.50	28.4
024_B	Zesseling 12	5.00	35.6
025_A	Jonkerwaard 17	1.50	29.2
025_B	Jonkerwaard 17	5.00	30.2
026_A	Marasingel 21	1.50	35.3
026_B	Marasingel 21	5.00	36.7
027_A	Romeinenveld 22	1.50	33.9
027_B	Romeinenveld 22	5.00	35.7
028_A	Pottenbakkersveste 25	1.50	36.3
028_B	Pottenbakkersveste 25	5.00	36.8
029_A	Stratenmakersveste 64	1.50	33.8
029_B	Stratenmakersveste 64	5.00	34.9
030_A	Halsterrenstraat 19	1.50	30.5
030_B	Halsterrenstraat 19	5.00	32.6
031_A	Rijksweg Noord 123	1.50	34.0
031_B	Rijksweg Noord 123	5.00	33.5
032_A	Raaijestraat 2	1.50	30.1
032_B	Raaijestraat 2	5.00	32.7
033_A	Bebouwingsvlak Schuytgraaf (1)	1.50	37.0
033_B	Bebouwingsvlak Schuytgraaf (1)	5.00	38.6

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: Berekening geluidsniveau evenementen versie 2
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: Scenario 5 kermis
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Li
034_A	Bebouwingsvlak Schuytgraaf (2)	1.50	38.7
034_B	Bebouwingsvlak Schuytgraaf (2)	5.00	40.7
035_A	Bebouwingsvlak Schuytgraaf (3)	1.50	37.9
035_B	Bebouwingsvlak Schuytgraaf (3)	5.00	39.8
036_A	Buitenschoolse Opvang de Landerij	1.50	45.6
036_B	Buitenschoolse Opvang de Landerij	5.00	46.0
037_A	Grote Molenstraat 122	1.50	34.8
037_B	Grote Molenstraat 122	5.00	36.8
038_A	Grote Molenstraat 171	1.50	32.4
038_B	Grote Molenstraat 171	5.00	33.9
039_A	Grote Molenstraat 124	1.50	34.7
039_B	Grote Molenstraat 124	5.00	36.7
040_A	Rijksweg Noord 129	1.50	14.6
040_B	Rijksweg Noord 129	5.00	15.0
041_A	Rijksweg Noord 113	1.50	16.2
041_B	Rijksweg Noord 113	5.00	16.4
042_A	Rijksweg Noord 119 (2)	1.50	14.2
042_B	Rijksweg Noord 119 (2)	5.00	14.7
043_A	De Park 4 (2)	1.50	32.4
043_B	De Park 4 (2)	5.00	32.0
044_A	Romeinenveld 22 (2)	1.50	33.4
044_B	Romeinenveld 22 (2)	5.00	30.3
101_A	Toetspunt 25 meter van podium	1.50	53.9
102_A	Potentieel monitoringspunt Park 10	1.50	47.8
102_B	Potentieel monitoringspunt Park 10	5.00	47.3
103_A	Testpunt 103 dB(A)	1.50	53.1
104_A	Testpunt 103 dB(A)	1.50	52.5
105_A	Testpunt 103 dB(A)	1.50	52.0
106_A	Testpunt 103 dB(A)	1.50	53.0
107_A	Testpunt 103 dB(A)	1.50	52.7
109_A	Toetspunt 103 dB(A) 90	1.50	51.6
110_A	Toetspunt 103 dB(A) 90	1.50	51.8

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Bijlage 4

Titel	Resultaten scenario 1 t/m 5 dB(C)

Rekenresultaten van dB(A) naar dB(C)

L_{Aeq} (A-gewogen spectrum)		Hoogte	Octaafbandmiddenfrequentie in Hertz							Totaal
punt	Omschrijving	in m	63	125	250	500	1000	2000	4000	dB(A)
013_B	1e Weteringsewal 5	5	59	55	62.1	65.4	63.4	58.4	43.3	69.6
015_B	Grote Molenstraat 155	5	58.7	54.1	61.4	64.7	62.6	57.6	42	68.9
016_B	De Park 4	5	59.6	56	62.9	66.2	64.2	59.4	45.1	70.4
018_B	Grote Molenstraat 157	5	59.5	55.8	62.6	65.9	63.8	59	44.5	70.1
019_B	Grote Molenstraat 159	5	59.6	55.6	62.7	66	64	59.3	45.1	70.2
020_B	Grote Molenstraat 120	5	61.5	57.7	65	68.5	66.8	62.7	50.8	72.8
021_B	Grote Molenstraat 163	5	60.8	56.9	64.1	67.7	65.8	61.6	49	71.9
022_B	Grote Molenstraat 165	5	60.5	56.3	63.7	67.2	65.3	60.9	47.9	71.4
024_B	Zesseling 12	5	48.8	45	52.2	57.7	56.5	52.5	41.1	61.8
031_B	Rijksweg Noord 123	5	47.5	44.3	50.5	53.5	51.3	46.1	29.9	57.8
032_B	Raaijerstraat 2	5	57.6	52.8	60.3	63.7	61.5	56.1	39.5	67.8
034_B	Bebouwingsvlak Schuytgraaf (2)	5	54.5	52.4	59.3	63.1	61.7	58.6	50.2	67.5
036_B	Buitenschoolse Opvang de Landerij	5	65.4	63.3	70.2	74	72.6	69.4	61	78.4
037_B	Grote Molenstraat 122/124	5	61.3	56.9	64.3	68	66.2	62	49.8	72.2

L_{Feq} (Ongewogen spectrum)		Hoogte	Octaafbandmiddenfrequentie in Hertz							Totaal
punt	Omschrijving	in m	63	125	250	500	1000	2000	4000	dB(F)
013_B	1e Weteringsewal 5	5	85.2	71.1	70.7	68.6	63.4	57.2	42.2	85.6
015_B	Grote Molenstraat 155	5	84.9	70.2	70.0	67.9	62.6	56.4	40.9	85.3
016_B	De Park 4	5	85.8	72.1	71.5	69.4	64.2	58.2	44.0	86.3
018_B	Grote Molenstraat 157	5	85.7	71.9	71.2	69.1	63.8	57.8	43.4	86.1
019_B	Grote Molenstraat 159	5	85.8	71.7	71.3	69.2	64.0	58.1	44.0	86.2
020_B	Grote Molenstraat 120	5	87.7	73.8	73.6	71.7	66.8	61.5	49.7	88.2
021_B	Grote Molenstraat 163	5	87.0	73.0	72.7	70.9	65.8	60.4	47.9	87.5
022_B	Grote Molenstraat 165	5	86.7	72.4	72.3	70.4	65.3	59.7	46.8	87.1
024_B	Zesseling 12	5	75.0	61.1	60.8	60.9	56.5	51.3	40.0	75.6
031_B	Rijksweg Noord 123	5	73.7	60.4	59.1	56.7	51.3	44.9	28.8	74.1
032_B	Raaijerstraat 2	5	83.8	68.9	68.9	66.9	61.5	54.9	38.4	84.2
034_B	Bebouwingsvlak Schuytgraaf (2)	5	80.7	68.5	67.9	66.3	61.7	57.4	49.1	81.4
036_B	Buitenschoolse Opvang de Landerij	5	91.6	79.4	78.8	77.2	72.6	68.2	59.9	92.3
037_B	Grote Molenstraat 122/124	5	87.5	73.0	72.9	71.2	66.2	60.8	48.7	87.9

L_{Ceq} (C-gewogen spectrum)		Hoogte	Octaafbandmiddenfrequentie in Hertz							Totaal
punt	Omschrijving	in m	63	125	250	500	1000	2000	4000	dB(C)
013_B	1e Weteringsewal 5	5	84.4	70.9	70.7	68.6	63.4	57.0	41.4	84.9
015_B	Grote Molenstraat 155	5	84.1	70.0	70.0	67.9	62.6	56.2	40.1	84.6
016_B	De Park 4	5	85.0	71.9	71.5	69.4	64.2	58.0	43.2	85.5
018_B	Grote Molenstraat 157	5	84.9	71.7	71.2	69.1	63.8	57.6	42.6	85.4
019_B	Grote Molenstraat 159	5	85.0	71.5	71.3	69.2	64.0	57.9	43.2	85.5
020_B	Grote Molenstraat 120	5	86.9	73.6	73.6	71.7	66.8	61.3	48.9	87.5
021_B	Grote Molenstraat 163	5	86.2	72.8	72.7	70.9	65.8	60.2	47.1	86.7
022_B	Grote Molenstraat 165	5	85.9	72.2	72.3	70.4	65.3	59.5	46.0	86.4
024_B	Zesseling 12	5	74.2	60.9	60.8	60.9	56.5	51.1	39.2	74.9
031_B	Rijksweg Noord 123	5	72.9	60.2	59.1	56.7	51.3	44.7	28.0	73.4
032_B	Raaijerstraat 2	5	83.0	68.7	68.9	66.9	61.5	54.7	37.6	83.5
034_B	Bebouwingsvlak Schuytgraaf (2)	5	79.9	68.3	67.9	66.3	61.7	57.2	48.3	80.7
036_B	Buitenschoolse Opvang de Landerij	5	90.8	79.2	78.8	77.2	72.6	68.0	59.1	91.6
037_B	Grote Molenstraat 122/124	5	86.7	72.8	72.9	71.2	66.2	60.6	47.9	87.2

Rekenresultaten van dB(A) naar dB(C)

L_{Aeq} (A-gewogen spectrum)		Hoogte	Octaafbandmiddenfrequentie in Hertz							Totaal
punt	Omschrijving	in m	63	125	250	500	1000	2000	4000	dB(A)
013_B	1e Weteringsewal 5	5	51.6	51.6	60.7	64	64	60	44.9	68.8
015_B	Grote Molenstraat 155	5	51.3	50.7	60	63.3	63.2	59.2	43.6	68.0
016_B	De Park 4	5	52.2	52.6	61.5	64.8	64.8	61	46.7	69.6
018_B	Grote Molenstraat 157	5	52.1	52.4	61.2	64.5	64.4	60.6	46.1	69.3
019_B	Grote Molenstraat 159	5	52.3	52.2	61.3	64.6	64.7	60.9	46.7	69.4
020_B	Grote Molenstraat 120	5	54.1	54.3	63.6	67.2	67.4	64.3	52.4	72.2
021_B	Grote Molenstraat 163	5	53.4	53.5	62.7	66.3	66.5	63.2	50.6	71.2
022_B	Grote Molenstraat 165	5	53.1	52.9	62.3	65.8	65.9	62.5	49.5	70.7
024_B	Zesseling 12	5	41.4	41.6	50.8	56.3	57.1	54.1	42.7	61.3
031_B	Rijksweg Noord 123	5	40.1	40.9	49.1	52	51.9	47.7	31.5	56.8
032_B	Raaijerstraat 2	5	50.2	49.4	58.9	62.3	62.1	57.8	41.1	66.9
034_B	Bebouwingsvlak Schuytgraaf (2)	5	47.1	49	57.9	61.7	62.3	60.2	51.8	67.1
036_B	Buitenschoolse Opvang de Landerij	5	58	59.9	68.8	72.6	73.2	71	62.6	78.0
037_B	Grote Molenstraat 122/124	5	53.9	53.5	62.9	66.6	66.8	63.6	51.4	71.5

L_{Feq} (Ongewogen spectrum)		Hoogte	Octaafbandmiddenfrequentie in Hertz							Totaal
punt	Omschrijving	in m	63	125	250	500	1000	2000	4000	dB(F)
013_B	1e Weteringsewal 5	5	77.8	67.7	69.3	67.2	64.0	58.8	43.8	79.2
015_B	Grote Molenstraat 155	5	77.5	66.8	68.6	66.5	63.2	58.0	42.5	78.8
016_B	De Park 4	5	78.4	68.7	70.1	68.0	64.8	59.8	45.6	79.9
018_B	Grote Molenstraat 157	5	78.3	68.5	69.8	67.7	64.4	59.4	45.0	79.7
019_B	Grote Molenstraat 159	5	78.5	68.3	69.9	67.8	64.7	59.7	45.6	79.9
020_B	Grote Molenstraat 120	5	80.3	70.4	72.2	70.4	67.4	63.1	51.3	81.9
021_B	Grote Molenstraat 163	5	79.6	69.6	71.3	69.5	66.5	62.0	49.5	81.1
022_B	Grote Molenstraat 165	5	79.3	69.0	70.9	69.0	65.9	61.3	48.4	80.7
024_B	Zesseling 12	5	67.6	57.7	59.4	59.5	57.1	52.9	41.6	69.5
031_B	Rijksweg Noord 123	5	66.3	57.0	57.7	55.2	51.9	46.5	30.4	67.7
032_B	Raaijerstraat 2	5	76.4	65.5	67.5	65.5	62.1	56.6	40.0	77.7
034_B	Bebouwingsvlak Schuytgraaf (2)	5	73.3	65.1	66.5	64.9	62.3	59.0	50.7	75.4
036_B	Buitenschoolse Opvang de Landerij	5	84.2	76.0	77.4	75.8	73.2	69.8	61.5	86.3
037_B	Grote Molenstraat 122/124	5	80.1	69.6	71.5	69.8	66.8	62.4	50.3	81.5

L_{Ceq} (C-gewogen spectrum)		Hoogte	Octaafbandmiddenfrequentie in Hertz							Totaal
punt	Omschrijving	in m	63	125	250	500	1000	2000	4000	dB(C)
013_B	1e Weteringsewal 5	5	77.0	67.5	69.3	67.2	64.0	58.6	43.0	78.6
015_B	Grote Molenstraat 155	5	76.7	66.6	68.6	66.5	63.2	57.8	41.7	78.2
016_B	De Park 4	5	77.6	68.5	70.1	68.0	64.8	59.6	44.8	79.3
018_B	Grote Molenstraat 157	5	77.5	68.3	69.8	67.7	64.4	59.2	44.2	79.1
019_B	Grote Molenstraat 159	5	77.7	68.1	69.9	67.8	64.7	59.5	44.8	79.3
020_B	Grote Molenstraat 120	5	79.5	70.2	72.2	70.4	67.4	62.9	50.5	81.3
021_B	Grote Molenstraat 163	5	78.8	69.4	71.3	69.5	66.5	61.8	48.7	80.5
022_B	Grote Molenstraat 165	5	78.5	68.8	70.9	69.0	65.9	61.1	47.6	80.2
024_B	Zesseling 12	5	66.8	57.5	59.4	59.5	57.1	52.7	40.8	68.9
031_B	Rijksweg Noord 123	5	65.5	56.8	57.7	55.2	51.9	46.3	29.6	67.1
032_B	Raaijerstraat 2	5	75.6	65.3	67.5	65.5	62.1	56.4	39.2	77.1
034_B	Bebouwingsvlak Schuytgraaf (2)	5	72.5	64.9	66.5	64.9	62.3	58.8	49.9	74.9
036_B	Buitenschoolse Opvang de Landerij	5	83.4	75.8	77.4	75.8	73.2	69.6	60.7	85.8
037_B	Grote Molenstraat 122/124	5	79.3	69.4	71.5	69.8	66.8	62.2	49.5	80.9

Rekenresultaten van dB(A) naar dB(C)

L_{Aeq} (A-gewogen spectrum)		Hoogte	Octaafbandmiddenfrequentie in Hertz							Totaal
punt	Omschrijving	in m	63	125	250	500	1000	2000	4000	dB(A)
013_B	1e Weteringsewal 5	5	48.7	44.7	51.8	55.1	53.1	48.1	33	59.3
015_B	Grote Molenstraat 155	5	48.4	43.8	51.1	54.4	52.3	47.3	31.7	58.6
016_B	De Park 4	5	49.3	45.7	52.6	55.8	53.8	49.1	34.8	60.0
018_B	Grote Molenstraat 157	5	49.1	45.5	52.4	55.6	53.5	48.7	34.2	59.8
019_B	Grote Molenstraat 159	5	49.4	45.3	52.4	55.7	53.8	49	34.8	60.0
020_B	Grote Molenstraat 120	5	51.2	47.4	54.7	58.3	56.5	52.4	40.5	62.5
021_B	Grote Molenstraat 163	5	50.5	46.6	53.8	57.4	55.6	51.3	38.7	61.6
022_B	Grote Molenstraat 165	5	50.3	46	53.4	56.9	55	50.6	37.6	61.1
024_B	Zesseling 12	5	38.5	34.7	41.9	47.4	46.2	42.2	30.8	51.5
031_B	Rijksweg Noord 123	5	37.2	34	40.2	43.1	41	35.8	19.6	47.4
032_B	Raaijerstraat 2	5	47.3	42.5	50	53.4	51.2	45.9	29.2	57.5
034_B	Bebouwingsvlak Schuytgraaf (2)	5	44.2	42.1	49.1	52.8	51.4	48.3	39.9	57.2
036_B	Buitenschoolse Opvang de Landerij	5	55.1	53	59.9	63.7	62.3	59.1	50.7	68.1
037_B	Grote Molenstraat 122/124	5	51	46.5	54	57.7	55.9	51.7	39.5	61.9

L_{Feq} (Ongewogen spectrum)		Hoogte	Octaafbandmiddenfrequentie in Hertz							Totaal
punt	Omschrijving	in m	63	125	250	500	1000	2000	4000	dB(F)
013_B	1e Weteringsewal 5	5	74.9	60.8	60.4	58.3	53.1	46.9	31.9	75.3
015_B	Grote Molenstraat 155	5	74.6	59.9	59.7	57.6	52.3	46.1	30.6	75.0
016_B	De Park 4	5	75.5	61.8	61.2	59.0	53.8	47.9	33.7	76.0
018_B	Grote Molenstraat 157	5	75.3	61.6	61.0	58.8	53.5	47.5	33.1	75.8
019_B	Grote Molenstraat 159	5	75.6	61.4	61.0	58.9	53.8	47.8	33.7	76.0
020_B	Grote Molenstraat 120	5	77.4	63.5	63.3	61.5	56.5	51.2	39.4	77.9
021_B	Grote Molenstraat 163	5	76.7	62.7	62.4	60.6	55.6	50.1	37.6	77.2
022_B	Grote Molenstraat 165	5	76.5	62.1	62.0	60.1	55.0	49.4	36.5	76.9
024_B	Zesseling 12	5	64.7	50.8	50.5	50.6	46.2	41.0	29.7	65.3
031_B	Rijksweg Noord 123	5	63.4	50.1	48.8	46.3	41.0	34.6	18.5	63.8
032_B	Raaijerstraat 2	5	73.5	58.6	58.6	56.6	51.2	44.7	28.1	73.9
034_B	Bebouwingsvlak Schuytgraaf (2)	5	70.4	58.2	57.7	56.0	51.4	47.1	38.8	71.1
036_B	Buitenschoolse Opvang de Landerij	5	81.3	69.1	68.5	66.9	62.3	57.9	49.6	82.0
037_B	Grote Molenstraat 122/124	5	77.2	62.6	62.6	60.9	55.9	50.5	38.4	77.6

L_{Ceq} (C-gewogen spectrum)		Hoogte	Octaafbandmiddenfrequentie in Hertz							Totaal
punt	Omschrijving	in m	63	125	250	500	1000	2000	4000	dB(C)
013_B	1e Weteringsewal 5	5	74.1	60.6	60.4	58.3	53.1	46.7	31.1	74.6
015_B	Grote Molenstraat 155	5	73.8	59.7	59.7	57.6	52.3	45.9	29.8	74.3
016_B	De Park 4	5	74.7	61.6	61.2	59.0	53.8	47.7	32.9	75.2
018_B	Grote Molenstraat 157	5	74.5	61.4	61.0	58.8	53.5	47.3	32.3	75.0
019_B	Grote Molenstraat 159	5	74.8	61.2	61.0	58.9	53.8	47.6	32.9	75.3
020_B	Grote Molenstraat 120	5	76.6	63.3	63.3	61.5	56.5	51.0	38.6	77.2
021_B	Grote Molenstraat 163	5	75.9	62.5	62.4	60.6	55.6	49.9	36.8	76.4
022_B	Grote Molenstraat 165	5	75.7	61.9	62.0	60.1	55.0	49.2	35.7	76.2
024_B	Zesseling 12	5	63.9	50.6	50.5	50.6	46.2	40.8	28.9	64.6
031_B	Rijksweg Noord 123	5	62.6	49.9	48.8	46.3	41.0	34.4	17.7	63.1
032_B	Raaijerstraat 2	5	72.7	58.4	58.6	56.6	51.2	44.5	27.3	73.2
034_B	Bebouwingsvlak Schuytgraaf (2)	5	69.6	58.0	57.7	56.0	51.4	46.9	38.0	70.4
036_B	Buitenschoolse Opvang de Landerij	5	80.5	68.9	68.5	66.9	62.3	57.7	48.8	81.3
037_B	Grote Molenstraat 122/124	5	76.4	62.4	62.6	60.9	55.9	50.3	37.6	76.9

Rekenresultaten van dB(A) naar dB(C)

L_{Aeq} (A-gewogen spectrum)		Hoogte	Octaafbandmiddenfrequentie in Hertz							Totaal
punt	Omschrijving	in m	63	125	250	500	1000	2000	4000	dB(A)
013_B	1e Weteringsewal 5	5	41.3	41.2	50.4	53.7	53.6	49.7	34.6	58.4
015_B	Grote Molenstraat 155	5	41	40.4	49.6	53	52.9	48.8	33.2	57.7
016_B	De Park 4	5	41.8	42.2	51.1	54.4	54.4	50.7	36.4	59.2
018_B	Grote Molenstraat 157	5	41.7	42.1	50.9	54.1	54	50.2	35.7	58.9
019_B	Grote Molenstraat 159	5	41.9	41.9	50.9	54.3	54.3	50.6	36.4	59.1
020_B	Grote Molenstraat 120	5	43.8	44	53.2	56.8	57	54	42	61.8
021_B	Grote Molenstraat 163	5	43.1	43.1	52.4	55.9	56.1	52.8	40.2	60.8
022_B	Grote Molenstraat 165	5	42.8	42.5	51.9	55.5	55.6	52.2	39.1	60.3
024_B	Zesseling 12	5	31.1	31.3	40.4	45.9	46.7	43.8	32.3	51.0
031_B	Rijksweg Noord 123	5	29.7	30.5	38.8	41.7	41.5	37.3	21.1	46.4
032_B	Raaijerstraat 2	5	39.9	39	48.6	52	51.7	47.4	30.8	56.6
034_B	Bebouwingsvlak Schuytgraaf (2)	5	36.7	38.7	47.6	51.4	52	49.8	41.5	56.8
036_B	Buitenschoolse Opvang de Landerij	5	47.7	49.5	58.5	62.2	62.8	60.6	52.3	67.6
037_B	Grote Molenstraat 122/124	5	43.5	43.1	52.6	56.3	56.5	53.3	41.1	61.2

L_{Feq} (Ongewogen spectrum)		Hoogte	Octaafbandmiddenfrequentie in Hertz							Totaal
punt	Omschrijving	in m	63	125	250	500	1000	2000	4000	dB(F)
013_B	1e Weteringsewal 5	5	67.5	57.3	59.0	56.9	53.6	48.5	33.5	68.9
015_B	Grote Molenstraat 155	5	67.2	56.5	58.2	56.2	52.9	47.6	32.1	68.5
016_B	De Park 4	5	68.0	58.3	59.7	57.6	54.4	49.5	35.3	69.5
018_B	Grote Molenstraat 157	5	67.9	58.2	59.5	57.3	54.0	49.0	34.6	69.3
019_B	Grote Molenstraat 159	5	68.1	58.0	59.5	57.5	54.3	49.4	35.3	69.5
020_B	Grote Molenstraat 120	5	70.0	60.1	61.8	60.0	57.0	52.8	40.9	71.5
021_B	Grote Molenstraat 163	5	69.3	59.2	61.0	59.1	56.1	51.6	39.1	70.8
022_B	Grote Molenstraat 165	5	69.0	58.6	60.5	58.7	55.6	51.0	38.0	70.4
024_B	Zesseling 12	5	57.3	47.4	49.0	49.1	46.7	42.6	31.2	59.1
031_B	Rijksweg Noord 123	5	55.9	46.6	47.4	44.9	41.5	36.1	20.0	57.3
032_B	Raaijerstraat 2	5	66.1	55.1	57.2	55.2	51.7	46.2	29.7	67.4
034_B	Bebouwingsvlak Schuytgraaf (2)	5	62.9	54.8	56.2	54.6	52.0	48.6	40.4	65.1
036_B	Buitenschoolse Opvang de Landerij	5	73.9	65.6	67.1	65.4	62.8	59.4	51.2	76.0
037_B	Grote Molenstraat 122/124	5	69.7	59.2	61.2	59.5	56.5	52.1	40.0	71.1

L_{Ceq} (C-gewogen spectrum)		Hoogte	Octaafbandmiddenfrequentie in Hertz							Totaal
punt	Omschrijving	in m	63	125	250	500	1000	2000	4000	dB(C)
013_B	1e Weteringsewal 5	5	66.7	57.1	59.0	56.9	53.6	48.3	32.7	68.3
015_B	Grote Molenstraat 155	5	66.4	56.3	58.2	56.2	52.9	47.4	31.3	67.9
016_B	De Park 4	5	67.2	58.1	59.7	57.6	54.4	49.3	34.5	68.9
018_B	Grote Molenstraat 157	5	67.1	58.0	59.5	57.3	54.0	48.8	33.8	68.8
019_B	Grote Molenstraat 159	5	67.3	57.8	59.5	57.5	54.3	49.2	34.5	68.9
020_B	Grote Molenstraat 120	5	69.2	59.9	61.8	60.0	57.0	52.6	40.1	71.0
021_B	Grote Molenstraat 163	5	68.5	59.0	61.0	59.1	56.1	51.4	38.3	70.2
022_B	Grote Molenstraat 165	5	68.2	58.4	60.5	58.7	55.6	50.8	37.2	69.8
024_B	Zesseling 12	5	56.5	47.2	49.0	49.1	46.7	42.4	30.4	58.6
031_B	Rijksweg Noord 123	5	55.1	46.4	47.4	44.9	41.5	35.9	19.2	56.7
032_B	Raaijerstraat 2	5	65.3	54.9	57.2	55.2	51.7	46.0	28.9	66.8
034_B	Bebouwingsvlak Schuytgraaf (2)	5	62.1	54.6	56.2	54.6	52.0	48.4	39.6	64.6
036_B	Buitenschoolse Opvang de Landerij	5	73.1	65.4	67.1	65.4	62.8	59.2	50.4	75.5
037_B	Grote Molenstraat 122/124	5	68.9	59.0	61.2	59.5	56.5	51.9	39.2	70.6

Rekenresultaten van dB(A) naar dB(C)

L_{Aeq} (A-gewogen spectrum)		Hoogte	Octaafbandmiddenfrequentie in Hertz							Totaal
punt	Omschrijving	in m	63	125	250	500	1000	2000	4000	dB(A)
013_B	1e Weteringsewal 5	5	25.6	10.4	26.2	32.8	31.1	26.5	12.8	36.5
015_B	Grote Molenstraat 155	5	24.3	8.6	23.5	30.2	28.4	23.7	9.4	33.9
016_B	De Park 4	5	25.3	10.6	25.1	31.7	30.1	25.7	12.7	35.5
018_B	Grote Molenstraat 157	5	25.1	10.1	24.7	31.2	29.5	25	11.7	35.0
019_B	Grote Molenstraat 159	5	25.3	9.9	24.6	31.3	29.6	25.2	12.1	35.1
020_B	Grote Molenstraat 120	5	27.2	12	26.7	33.6	32.1	28.3	17.2	37.5
021_B	Grote Molenstraat 163	5	25.7	11.8	26.3	33	31.4	27.4	15.5	36.8
022_B	Grote Molenstraat 165	5	25.6	10.2	25	31.8	30.1	25.8	13.2	35.6
024_B	Zesseling 12	5	24.2	8.4	23.4	31.9	30.5	26.2	13.8	35.6
031_B	Rijksweg Noord 123	5	24.1	9.6	23.6	29.7	27.8	22.6	6.7	33.5
032_B	Raaijerstraat 2	5	23.4	6.8	22.3	28.9	27.1	22.1	6.7	32.7
034_B	Bebouwingsvlak Schuytgraaf (2)	5	29.6	16.1	29.9	36.7	35.3	31.8	22.1	40.7
036_B	Buitenschoolse Opvang de Landerij	5	33.6	21.9	34.9	41.9	40.7	37.9	30.8	46.0
037_B	Grote Molenstraat 122/124	5	26.6	11.2	26	32.9	31.4	27.3	15.7	36.8

L_{Feq} (Ongewogen spectrum)		Hoogte	Octaafbandmiddenfrequentie in Hertz							Totaal
punt	Omschrijving	in m	63	125	250	500	1000	2000	4000	dB(F)
013_B	1e Weteringsewal 5	5	51.8	26.5	34.8	36.0	31.1	25.3	11.7	52.1
015_B	Grote Molenstraat 155	5	50.5	24.7	32.1	33.4	28.4	22.5	8.3	50.7
016_B	De Park 4	5	51.5	26.7	33.7	34.9	30.1	24.5	11.6	51.7
018_B	Grote Molenstraat 157	5	51.3	26.2	33.3	34.4	29.5	23.8	10.6	51.5
019_B	Grote Molenstraat 159	5	51.5	26.0	33.2	34.5	29.6	24.0	11.0	51.7
020_B	Grote Molenstraat 120	5	53.4	28.1	35.3	36.8	32.1	27.1	16.1	53.6
021_B	Grote Molenstraat 163	5	51.9	27.9	34.9	36.2	31.4	26.2	14.4	52.2
022_B	Grote Molenstraat 165	5	51.8	26.3	33.6	35.0	30.1	24.6	12.1	52.0
024_B	Zesseling 12	5	50.4	24.5	32.0	35.1	30.5	25.0	12.7	50.7
031_B	Rijksweg Noord 123	5	50.3	25.7	32.2	32.9	27.8	21.4	5.6	50.5
032_B	Raaijerstraat 2	5	49.6	22.9	30.9	32.1	27.1	20.9	5.6	49.8
034_B	Bebouwingsvlak Schuytgraaf (2)	5	55.8	32.2	38.5	39.9	35.3	30.6	21.0	56.1
036_B	Buitenschoolse Opvang de Landerij	5	59.8	38.0	43.5	45.1	40.7	36.7	29.7	60.1
037_B	Grote Molenstraat 122/124	5	52.8	27.3	34.6	36.1	31.4	26.1	14.6	53.0

L_{Ceq} (C-gewogen spectrum)		Hoogte	Octaafbandmiddenfrequentie in Hertz							Totaal
punt	Omschrijving	in m	63	125	250	500	1000	2000	4000	dB(C)
013_B	1e Weteringsewal 5	5	51.0	26.3	34.8	36.0	31.1	25.1	10.9	51.3
015_B	Grote Molenstraat 155	5	49.7	24.5	32.1	33.4	28.4	22.3	7.5	49.9
016_B	De Park 4	5	50.7	26.5	33.7	34.9	30.1	24.3	10.8	51.0
018_B	Grote Molenstraat 157	5	50.5	26.0	33.3	34.4	29.5	23.6	9.8	50.7
019_B	Grote Molenstraat 159	5	50.7	25.8	33.2	34.5	29.6	23.8	10.2	50.9
020_B	Grote Molenstraat 120	5	52.6	27.9	35.3	36.8	32.1	26.9	15.3	52.9
021_B	Grote Molenstraat 163	5	51.1	27.7	34.9	36.2	31.4	26.0	13.6	51.4
022_B	Grote Molenstraat 165	5	51.0	26.1	33.6	35.0	30.1	24.4	11.3	51.2
024_B	Zesseling 12	5	49.6	24.3	32.0	35.1	30.5	24.8	11.9	49.9
031_B	Rijksweg Noord 123	5	49.5	25.5	32.2	32.9	27.8	21.2	4.8	49.7
032_B	Raaijerstraat 2	5	48.8	22.7	30.9	32.1	27.1	20.7	4.8	49.0
034_B	Bebouwingsvlak Schuytgraaf (2)	5	55.0	32.0	38.5	39.9	35.3	30.4	20.2	55.3
036_B	Buitenschoolse Opvang de Landerij	5	59.0	37.8	43.5	45.1	40.7	36.5	28.9	59.4
037_B	Grote Molenstraat 122/124	5	52.0	27.1	34.6	36.1	31.4	25.9	13.8	52.2

Bijlage 5

Titel	Resultaten verkeersaantrekkende werking

Rapport: Resultatentabel
Model: Berekening geluidsniveau VAW scenario 2
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: 500 bezoekers
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag
001_A	Rijksweg Noord 121	1.50	1.5
001_B	Rijksweg Noord 121	5.00	5.3
002_A	Rijksweg Noord 119	1.50	15.4
002_B	Rijksweg Noord 119	5.00	16.2
003_A	Rijksweg Noord 115	1.50	13.0
003_B	Rijksweg Noord 115	5.00	15.7
004_A	Rijksweg Noord 111	1.50	15.1
004_B	Rijksweg Noord 111	5.00	15.8
005_A	Rijksweg Noord 103 (1)	1.50	13.2
005_B	Rijksweg Noord 103 (1)	5.00	16.0
006_A	De Helster 41	1.50	15.6
006_B	De Helster 41	5.00	16.6
007_A	De Helster 17	1.50	17.2
007_B	De Helster 17	5.00	18.3
008_A	Grote Molenstraat 68	1.50	19.9
008_B	Grote Molenstraat 68	5.00	21.0
009_A	Grote Molenstraat 108	1.50	23.6
009_B	Grote Molenstraat 108	5.00	24.5
010_A	Grote Molenstraat 110	1.50	9.3
010_B	Grote Molenstraat 110	5.00	14.8
011_A	Grote Molenstraat 116	1.50	32.2
011_B	Grote Molenstraat 116	5.00	33.4
012_A	1e Weteringsewal 6	1.50	2.8
012_B	1e Weteringsewal 6	5.00	14.9
013_A	1e Weteringsewal 5	1.50	25.5
013_B	1e Weteringsewal 5	5.00	26.3
014_A	Grote Molenstraat 119	1.50	42.9
014_B	Grote Molenstraat 119	5.00	44.0
015_A	Grote Molenstraat 155	1.50	48.3
015_B	Grote Molenstraat 155	5.00	49.3
016_A	De Park 4	1.50	44.5
016_B	De Park 4	5.00	46.2
017_A	Raaijestraat 2a	1.50	26.7
017_B	Raaijestraat 2a	5.00	28.2
018_A	Grote Molenstraat 157	1.50	40.9
018_B	Grote Molenstraat 157	5.00	42.5
019_A	Grote Molenstraat 159	1.50	36.7
019_B	Grote Molenstraat 159	5.00	38.3
020_A	Grote Molenstraat 120	1.50	30.2
020_B	Grote Molenstraat 120	5.00	30.4
021_A	Grote Molenstraat 163	1.50	21.3
021_B	Grote Molenstraat 163	5.00	24.0
022_A	Grote Molenstraat 165	1.50	21.5
022_B	Grote Molenstraat 165	5.00	23.6
023_A	Grote Molenstraat 128	1.50	16.4
023_B	Grote Molenstraat 128	5.00	17.2
024_A	Zesseling 12	1.50	18.5
024_B	Zesseling 12	5.00	19.4
025_A	Jonkerwaard 17	1.50	12.1
025_B	Jonkerwaard 17	5.00	12.9
026_A	Marasingel 21	1.50	18.6
026_B	Marasingel 21	5.00	20.1
027_A	Romeinenveld 22	1.50	18.1
027_B	Romeinenveld 22	5.00	19.6
028_A	Pottenbakkersveste 25	1.50	15.7
028_B	Pottenbakkersveste 25	5.00	16.4
029_A	Stratenmakersveste 64	1.50	13.0
029_B	Stratenmakersveste 64	5.00	13.8
030_A	Halsterrenstraat 19	1.50	11.8
030_B	Halsterrenstraat 19	5.00	12.9
031_A	Rijksweg Noord 123	1.50	17.2
031_B	Rijksweg Noord 123	5.00	17.7
032_A	Raaijestraat 2	1.50	33.2
032_B	Raaijestraat 2	5.00	34.4
033_A	Bebouwingsvlak Schuytgraaf (1)	1.50	19.6
033_B	Bebouwingsvlak Schuytgraaf (1)	5.00	20.5

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: Berekening geluidsniveau VAW scenario 2
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: 500 bezoekers
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag
034_A	Bebouwingsvlak Schuytgraaf (2)	1.50	16.5
034_B	Bebouwingsvlak Schuytgraaf (2)	5.00	18.1
035_A	Bebouwingsvlak Schuytgraaf (3)	1.50	17.2
035_B	Bebouwingsvlak Schuytgraaf (3)	5.00	18.6
036_A	Buitenschoolse Opvang de Landerij	1.50	32.7
036_B	Buitenschoolse Opvang de Landerij	5.00	34.2
037_A	Grote Molenstraat 122	1.50	9.6
037_B	Grote Molenstraat 122	5.00	11.2
038_A	Grote Molenstraat 171	1.50	20.7
038_B	Grote Molenstraat 171	5.00	21.3
039_A	Grote Molenstraat 124	1.50	17.8
039_B	Grote Molenstraat 124	5.00	18.2
040_A	Rijksweg Noord 129	1.50	--
040_B	Rijksweg Noord 129	5.00	--
041_A	Rijksweg Noord 113	1.50	6.6
041_B	Rijksweg Noord 113	5.00	7.9
042_A	Rijksweg Noord 119 (2)	1.50	2.6
042_B	Rijksweg Noord 119 (2)	5.00	5.6
043_A	De Park 4 (2)	1.50	48.3
043_B	De Park 4 (2)	5.00	49.8
044_A	Romeinenveld 22 (2)	1.50	1.3
044_B	Romeinenveld 22 (2)	5.00	0.5
102_A	Potentieel monitoringspunt Park 10	1.50	47.0
102_B	Potentieel monitoringspunt Park 10	5.00	47.9

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: Berekening geluidsniveau VAW scenario 1
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: 20.000 bezoekers
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag
001_A	Rijksweg Noord 121	1.50	36.9
001_B	Rijksweg Noord 121	5.00	34.0
002_A	Rijksweg Noord 119	1.50	29.9
002_B	Rijksweg Noord 119	5.00	31.2
003_A	Rijksweg Noord 115	1.50	42.8
003_B	Rijksweg Noord 115	5.00	43.9
004_A	Rijksweg Noord 111	1.50	46.3
004_B	Rijksweg Noord 111	5.00	48.0
005_A	Rijksweg Noord 103 (1)	1.50	44.1
005_B	Rijksweg Noord 103 (1)	5.00	46.1
006_A	De Helster 41	1.50	29.4
006_B	De Helster 41	5.00	31.6
007_A	De Helster 17	1.50	28.1
007_B	De Helster 17	5.00	29.2
008_A	Grote Molenstraat 68	1.50	22.9
008_B	Grote Molenstraat 68	5.00	25.2
009_A	Grote Molenstraat 108	1.50	24.3
009_B	Grote Molenstraat 108	5.00	25.5
010_A	Grote Molenstraat 110	1.50	10.3
010_B	Grote Molenstraat 110	5.00	20.0
011_A	Grote Molenstraat 116	1.50	26.9
011_B	Grote Molenstraat 116	5.00	28.0
012_A	1e Weteringsewal 6	1.50	37.2
012_B	1e Weteringsewal 6	5.00	37.7
013_A	1e Weteringsewal 5	1.50	25.0
013_B	1e Weteringsewal 5	5.00	27.8
014_A	Grote Molenstraat 119	1.50	31.0
014_B	Grote Molenstraat 119	5.00	31.8
015_A	Grote Molenstraat 155	1.50	34.5
015_B	Grote Molenstraat 155	5.00	35.3
016_A	De Park 4	1.50	32.0
016_B	De Park 4	5.00	32.9
017_A	Raaijestraat 2a	1.50	29.4
017_B	Raaijestraat 2a	5.00	30.7
018_A	Grote Molenstraat 157	1.50	39.6
018_B	Grote Molenstraat 157	5.00	40.9
019_A	Grote Molenstraat 159	1.50	44.2
019_B	Grote Molenstraat 159	5.00	46.0
020_A	Grote Molenstraat 120	1.50	23.1
020_B	Grote Molenstraat 120	5.00	26.7
021_A	Grote Molenstraat 163	1.50	53.5
021_B	Grote Molenstraat 163	5.00	54.6
022_A	Grote Molenstraat 165	1.50	52.8
022_B	Grote Molenstraat 165	5.00	53.9
023_A	Grote Molenstraat 128	1.50	40.1
023_B	Grote Molenstraat 128	5.00	41.6
024_A	Zesseling 12	1.50	26.7
024_B	Zesseling 12	5.00	27.2
025_A	Jonkerwaard 17	1.50	30.1
025_B	Jonkerwaard 17	5.00	30.5
026_A	Marasingel 21	1.50	24.3
026_B	Marasingel 21	5.00	25.4
027_A	Romeinenveld 22	1.50	24.1
027_B	Romeinenveld 22	5.00	25.1
028_A	Pottenbakkersveste 25	1.50	25.4
028_B	Pottenbakkersveste 25	5.00	26.1
029_A	Stratenmakersveste 64	1.50	27.8
029_B	Stratenmakersveste 64	5.00	28.4
030_A	Halsterrenstraat 19	1.50	27.3
030_B	Halsterrenstraat 19	5.00	29.6
031_A	Rijksweg Noord 123	1.50	17.7
031_B	Rijksweg Noord 123	5.00	17.9
032_A	Raaijestraat 2	1.50	26.5
032_B	Raaijestraat 2	5.00	31.0
033_A	Bebouwingsvlak Schuytgraaf (1)	1.50	28.7
033_B	Bebouwingsvlak Schuytgraaf (1)	5.00	29.4

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: Berekening geluidsniveau VAW scenario 1
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: 20.000 bezoekers
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag
034_A	Bebouwingsvlak Schuytgraaf (2)	1.50	25.0
034_B	Bebouwingsvlak Schuytgraaf (2)	5.00	26.2
035_A	Bebouwingsvlak Schuytgraaf (3)	1.50	25.8
035_B	Bebouwingsvlak Schuytgraaf (3)	5.00	26.9
036_A	Buitenschoolse Opvang de Landerij	1.50	26.1
036_B	Buitenschoolse Opvang de Landerij	5.00	26.6
037_A	Grote Molenstraat 122	1.50	32.0
037_B	Grote Molenstraat 122	5.00	32.9
038_A	Grote Molenstraat 171	1.50	57.5
038_B	Grote Molenstraat 171	5.00	57.7
039_A	Grote Molenstraat 124	1.50	33.6
039_B	Grote Molenstraat 124	5.00	34.9
040_A	Rijksweg Noord 129	1.50	55.1
040_B	Rijksweg Noord 129	5.00	56.2
041_A	Rijksweg Noord 113	1.50	53.6
041_B	Rijksweg Noord 113	5.00	55.1
042_A	Rijksweg Noord 119 (2)	1.50	50.4
042_B	Rijksweg Noord 119 (2)	5.00	52.2
043_A	De Park 4 (2)	1.50	31.6
043_B	De Park 4 (2)	5.00	32.4
044_A	Romeinenveld 22 (2)	1.50	23.6
044_B	Romeinenveld 22 (2)	5.00	24.4
102_A	Potentieel monitoringspunt Park 10	1.50	28.2
102_B	Potentieel monitoringspunt Park 10	5.00	29.0

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: Berekening geluidsniveau VAW scenario 2
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: 20.000 bezoekers
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag
001_A	Rijksweg Noord 121	1.50	34.3
001_B	Rijksweg Noord 121	5.00	31.1
002_A	Rijksweg Noord 119	1.50	21.6
002_B	Rijksweg Noord 119	5.00	22.6
003_A	Rijksweg Noord 115	1.50	30.5
003_B	Rijksweg Noord 115	5.00	23.5
004_A	Rijksweg Noord 111	1.50	40.9
004_B	Rijksweg Noord 111	5.00	42.7
005_A	Rijksweg Noord 103 (1)	1.50	41.5
005_B	Rijksweg Noord 103 (1)	5.00	43.5
006_A	De Helster 41	1.50	23.2
006_B	De Helster 41	5.00	26.3
007_A	De Helster 17	1.50	24.2
007_B	De Helster 17	5.00	25.4
008_A	Grote Molenstraat 68	1.50	22.4
008_B	Grote Molenstraat 68	5.00	24.1
009_A	Grote Molenstraat 108	1.50	23.2
009_B	Grote Molenstraat 108	5.00	24.6
010_A	Grote Molenstraat 110	1.50	11.8
010_B	Grote Molenstraat 110	5.00	17.3
011_A	Grote Molenstraat 116	1.50	27.0
011_B	Grote Molenstraat 116	5.00	28.1
012_A	1e Weteringsewal 6	1.50	28.5
012_B	1e Weteringsewal 6	5.00	29.4
013_A	1e Weteringsewal 5	1.50	24.2
013_B	1e Weteringsewal 5	5.00	25.4
014_A	Grote Molenstraat 119	1.50	30.8
014_B	Grote Molenstraat 119	5.00	31.5
015_A	Grote Molenstraat 155	1.50	34.4
015_B	Grote Molenstraat 155	5.00	35.3
016_A	De Park 4	1.50	31.6
016_B	De Park 4	5.00	32.4
017_A	Raaijestraat 2a	1.50	29.3
017_B	Raaijestraat 2a	5.00	30.5
018_A	Grote Molenstraat 157	1.50	39.6
018_B	Grote Molenstraat 157	5.00	41.0
019_A	Grote Molenstraat 159	1.50	44.2
019_B	Grote Molenstraat 159	5.00	46.0
020_A	Grote Molenstraat 120	1.50	21.6
020_B	Grote Molenstraat 120	5.00	26.2
021_A	Grote Molenstraat 163	1.50	53.5
021_B	Grote Molenstraat 163	5.00	54.6
022_A	Grote Molenstraat 165	1.50	52.8
022_B	Grote Molenstraat 165	5.00	53.9
023_A	Grote Molenstraat 128	1.50	40.1
023_B	Grote Molenstraat 128	5.00	41.6
024_A	Zesseling 12	1.50	26.9
024_B	Zesseling 12	5.00	27.3
025_A	Jonkerwaard 17	1.50	30.6
025_B	Jonkerwaard 17	5.00	31.1
026_A	Marasingel 21	1.50	24.7
026_B	Marasingel 21	5.00	25.9
027_A	Romeinenveld 22	1.50	38.5
027_B	Romeinenveld 22	5.00	40.8
028_A	Pottenbakkersveste 25	1.50	23.9
028_B	Pottenbakkersveste 25	5.00	24.6
029_A	Stratenmakersveste 64	1.50	25.8
029_B	Stratenmakersveste 64	5.00	26.4
030_A	Halsterrenstraat 19	1.50	25.0
030_B	Halsterrenstraat 19	5.00	27.4
031_A	Rijksweg Noord 123	1.50	18.3
031_B	Rijksweg Noord 123	5.00	18.5
032_A	Raaijestraat 2	1.50	26.2
032_B	Raaijestraat 2	5.00	30.9
033_A	Bebouwingsvlak Schuytgraaf (1)	1.50	30.2
033_B	Bebouwingsvlak Schuytgraaf (1)	5.00	31.0

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: Berekening geluidsniveau VAW scenario 2
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: 20.000 bezoekers
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag
034_A	Bebouwingsvlak Schuytgraaf (2)	1.50	27.4
034_B	Bebouwingsvlak Schuytgraaf (2)	5.00	28.6
035_A	Bebouwingsvlak Schuytgraaf (3)	1.50	26.1
035_B	Bebouwingsvlak Schuytgraaf (3)	5.00	27.1
036_A	Buitenschoolse Opvang de Landerij	1.50	26.4
036_B	Buitenschoolse Opvang de Landerij	5.00	27.0
037_A	Grote Molenstraat 122	1.50	32.1
037_B	Grote Molenstraat 122	5.00	33.0
038_A	Grote Molenstraat 171	1.50	57.5
038_B	Grote Molenstraat 171	5.00	57.7
039_A	Grote Molenstraat 124	1.50	33.6
039_B	Grote Molenstraat 124	5.00	34.9
040_A	Rijksweg Noord 129	1.50	52.4
040_B	Rijksweg Noord 129	5.00	53.7
041_A	Rijksweg Noord 113	1.50	51.3
041_B	Rijksweg Noord 113	5.00	52.5
042_A	Rijksweg Noord 119 (2)	1.50	48.2
042_B	Rijksweg Noord 119 (2)	5.00	50.0
043_A	De Park 4 (2)	1.50	31.6
043_B	De Park 4 (2)	5.00	32.4
044_A	Romeinenveld 22 (2)	1.50	44.6
044_B	Romeinenveld 22 (2)	5.00	46.8
102_A	Potentieel monitoringspunt Park 10	1.50	27.9
102_B	Potentieel monitoringspunt Park 10	5.00	28.7

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Schuytgraaf Veld 26 en 27

Onderzoek stikstofdepositie

Status	**definitief**
Versie	002
Rapport	M.2019.1208.09.R001
Datum	6 oktober 2023

Adviseurs voor bouw, industrie, verkeer, milieu en software

Colofon

Opdrachtgever	Gemeente Arnhem
Contactpersoon opdrachtgever	[redacted]
Project	Stikstofdepositie nieuwbouwplannen gemeente Arnhem
Betreft	Schuytgraaf Veld 26 en 27
Uw kenmerk	-
Rapport	M.2019.1208.09.R001
Datum	6 oktober 2023
Versie	002
Status	definitief
Uitgevoerd door	DGMR Industrie, Verkeer en Milieu B.V. Weerdjesstraat 70 6811 JE Arnhem Postbus 153 6800 AD Arnhem
Contactpersoon	[redacted]
Auteur	[redacted]
Projectadviseur	[redacted]
2e lezer/secr.	HBL|BDI

k:\doc\m\2019\120809\m20191208 09r001v2 onderzoek stikstof veld 26 en 27.docx 06-10-2023

Inhoud

1. Inleiding 4

2. Situatie 5
2.1 Omgeving 5
2.2 Huidige situatie 5
2.3 Schuytgraaf Veld 26 en 27 6

3. Beoordelingskader 7
3.1 Wet natuurbescherming 7
3.2 Beoordeling stikstofdepositie 7
3.3 Interne en externe saldering 7

4. Uitgangspunten 9
4.1 Gebruiksfase 9
4.2 Bouwfase 9
4.3 Combinatie bouwfase en gebruiksfase 10
4.4 Referentiesituatie 11
4.5 Invoergegevens 12
4.6 Rekenmethode 13

5. Resultaten en conclusie 14

Bijlagen

Bijlage 1	Uitgangspunten
Bijlage 2	AERIUS-berekening bouwfase jaar 1
Bijlage 3	AERIUS-berekening bouw- en gebruiksfase jaar 4
Bijlage 4	AERIUS-berekening gebruiksfase jaar 5

1. Inleiding

De gemeente Arnhem heeft het voornemen om een aantal woningen met een kunstwerkplaats in de wijk Schuytgraaf in Arnhem te realiseren. De nieuwe woningen en het atelier worden ontwikkeld in plandeel Veld 26 en 27. Mogelijk veroorzaakt het bouwen of gebruik van het plan stikstofdepositie op de Natura 2000-gebieden in de omgeving. In opdracht van de gemeente Arnhem heeft DGMR daarom onderzocht wat de stikstofdepositie als gevolg van het plan op deze natuurgebieden is.

Voor de gehele wijk Schuytgraaf is één bestemmingsplan op hoofdlijnen vastgesteld. De verschillende plandelen (velden) worden verspreid over de tijd uitgevoerd. De uitwerking van de plandelen legt de gemeente vast in een apart bestemmingsplan. De gemeente Arnhem heeft het voornemen om voor Veld 26 en 27 op korte termijn een nieuw bestemmingsplan vast te stellen. Het uitgangspunt voor dit onderzoek stikstofdepositie is dat het aantal en type woningen niet meer wijzigt ten opzichte van het nu vast te stellen bestemmingsplan, waardoor dit onderzoek ook ter onderbouwing van de omgevingsvergunningen kan worden gebruikt.

In dit onderzoek is de gezamenlijke invloed van de twee plandelen op de Natura 2000-gebieden in de omgeving beoordeeld. In dit onderzoek beschouwen wij zowel de stikstofdepositie in de bouw- als de gebruiksfase, waarbij een vergelijking is gemaakt met de referentiesituatie.
De berekeningen zijn gemaakt met AERIUS.

k:\doc\m\2019\120809\m201912080 9r001v2 onderzoek stikstof veld 26 en 27.docx 06-10-2023

2. Situatie

2.1 Omgeving

De planlocaties Veld 26 en 27 liggen in de wijk Schuytgraaf. Deze nieuwbouwwijk ligt aan de zuidwestzijde van Arnhem. Veld 26 en 27 liggen aan de zuidzijde van Schuytgraaf.

De dichtstbijzijnde stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden zijn de Veluwe en de Rijntakken. De Veluwe ligt van beide gebieden het dichtst bij de planlocaties. De afstand van de Veluwe is ongeveer 3,6 kilometer tot Veld 26 en 27. Voor Rijntakken is de afstand tot het plangebied 5,8 kilometer.

Op onderstaande kaart is de ligging van Veld 26 en 27 (1) ten opzichte van de Natura 2000-gebieden in de omgeving weergegeven.

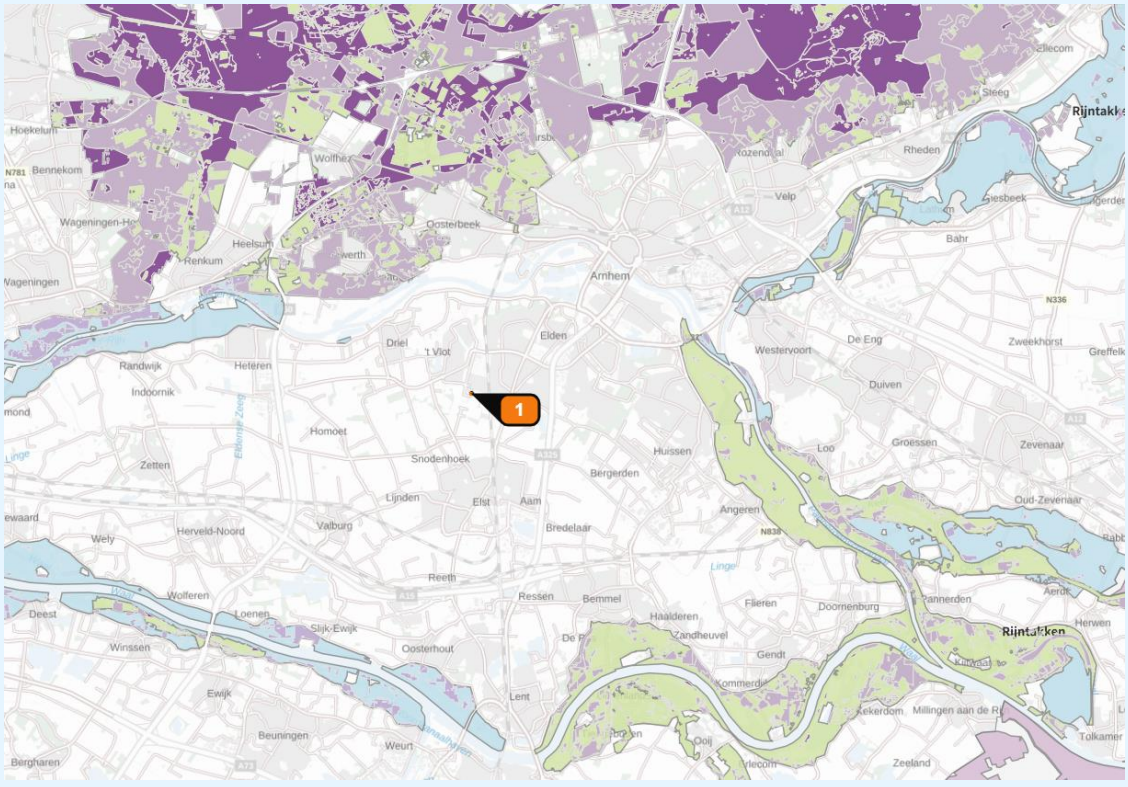

figuur 1: ligging planlocatie en relevante Natura 2000-gebieden (bron: AERIUS Calculator)

2.2 Huidige situatie

De gemeente Arnhem heeft voor de gehele wijk Schuytgraaf één bestemmingsplan op hoofdlijnen vastgesteld. De verschillende plandelen (velden) worden verspreid over de tijd ontwikkeld. Sinds de start van de ontwikkeling van Schuytgraaf in 2000, is het bestemmingsplan een aantal keer geactualiseerd. De gemeente Arnhem heeft op 05 maart 2018 het vigerende bestemmingsplan Schuytgraaf, veegplan 2017 vastgesteld. De uitwerking van de plandelen legt de gemeente vast in een apart bestemmingsplan.

Omdat de woningen over een lange doorlooptijd worden ontwikkeld, laat de gemeente Arnhem de gronden agrarisch gebruiken. Dit is in overeenstemming met het originele gebruik van de gronden.

k:\doc\m\2019\120809\m20191208 09r001v2 onderzoek stikstof veld 26 en 27.docx 06-10-2023

2.3 Schuytgraaf Veld 26 en 27

Binnen het plan worden verschillende typen woningen ontwikkeld. Het plan wordt in fases gebouwd, waardoor ieder jaar de bouw van een aantal woningen wordt afgerond. In onderstaande tabel staat de invulling van het plan.

tabel 1: invulling Veld 26 en 27

Type woning	Aantal
Appartementen sociale huur	32
Appartementen vrije sector middelduur	68
Rijtjeswoningen koop	72
2 onder 1 kap koop	10
Vrijstaande woningen koop	16
Wooneenheden KW 37 sociale huur	7

De gemeente reserveert binnen het plan ruimte voor de bouw van een atelier voor een groep kunstenaars (KW 37), met zeven bijbehorende woningen. Het is mogelijk dat deze kunstwerkplaats op een andere locatie in de stad wordt gevestigd. Als KW37 niet binnen Veld 26 en 27 wordt gerealiseerd, dan wordt dit onderdeel van het plan vervangen door 10 rijtjeswoningen.

Op onderstaande figuur is de ligging van Veld 26 en 27 met een rood kader op de kaart van het bestemmingsplan aangegeven.

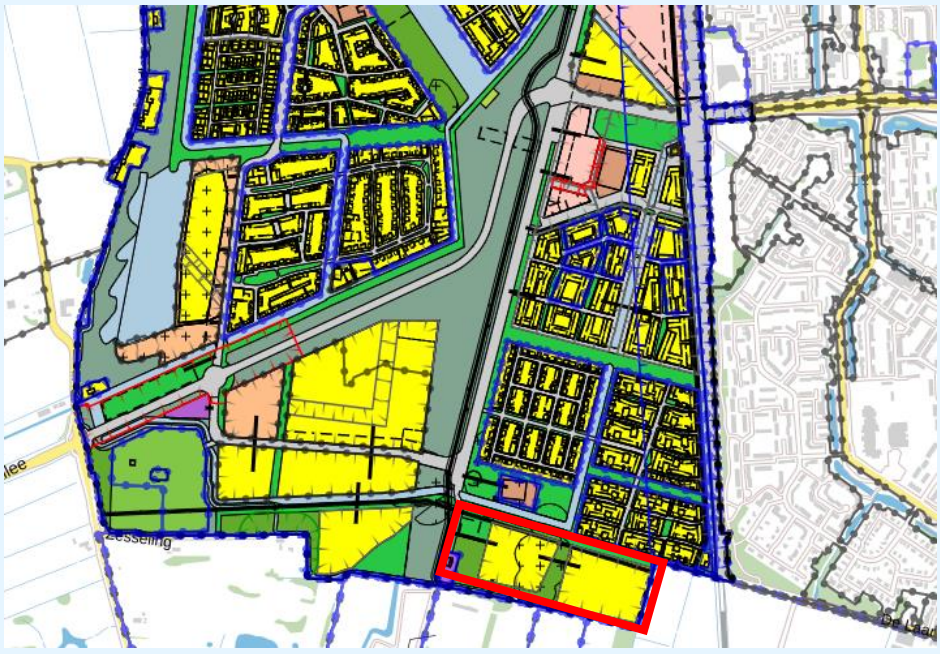

figuur 2: bestemmingsplankaart Schuytgraaf

k:\doc\m\2019\120809\m20191208090r001v2 onderzoek stikstof veld 26 en 27.docx 06-10-2023

3. Beoordelingskader

3.1 Wet natuurbescherming

De bescherming van Natura 2000-gebieden is verankerd in de Wet natuurbescherming (Wnb). Voor de Natura 2000-gebieden zijn aanwijzingsbesluiten opgesteld. In deze aanwijzingsbesluiten staan de exacte begrenzing van het gebied weergegeven, voor welke soorten en habitattypen het betreffende gebied is aangewezen en welke instandhoudingsdoelstellingen er gelden. Voor plannen (binnen en buiten Natura 2000-gebieden) waarvan niet op voorhand zeker is dat ze geen gevaar voor de instandhoudingsdoelstellingen vormen, geldt mogelijk een vergunningplicht.

3.2 Beoordeling stikstofdepositie

Om toestemming voor een plan te kunnen verkrijgen, moet worden aangetoond dat er geen significant negatief effect op een stikstofgevoelig Natura 2000-gebied ontstaat, als gevolg van de beoogde activiteiten. Op de volgende manieren kan worden aangetoond dat een project geen significant negatief effect op een Natura 2000-gebied veroorzaakt:

- De stikstofdepositie in de toekomstige situatie inzichtelijk maken met een AERIUS-berekening. Als de stikstofdepositie voldoet aan de afgeronde grenswaarde van 0,00 mol/ha/jaar, dan kunnen significante negatieve effecten op het Natura 2000-gebied op voorhand worden uitgesloten.
- Door interne of externe saldering aantonen dat er geen sprake is van een significante toename van de stikstofdepositie ten opzichte van de referentiesituatie.
- Stikstofruimte wordt verkregen via een stikstofbank.
- Uitvoeren van een aanvullende ecologische onderbouwing of ADC-toets, waarmee wordt aangetoond dat er geen nadelige gevolgen voor de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied ontstaan. Dit aanvullende onderzoek moet uitgevoerd worden als geen interne of externe saldering mogelijk is.

3.3 Interne en externe saldering

Als de berekende stikstofdepositie in de toekomstige situatie hoger is dan 0,00 mol/ha/jaar en significant negatieve effecten niet kunnen worden uitgesloten, dan kan een activiteit toch toestemming verkrijgen op basis van intern of extern salderen. Met salderen maak je inzichtelijk of er sprake is van een relevante toename van de stikstofdepositie ten opzichte van de referentie-situatie. Een plan kan toestemming verkrijgen als:

- Door middel van interne saldering aangetoond kan worden dat geen significante toename van de stikstofdepositie ontstaat. Met de uitspraak van de Afdeling van 20 januari 2021 (ECLI:NL:RVS:2021:71) staat vast dat voor intern salderen géén natuurvergunningplicht bestaat. Bij interne saldering bestaat de referentiesituatie uit activiteiten binnen de begrenzing van het project.
- Door middel van externe saldering significant negatieve effecten kunnen worden voorkomen. Voor externe saldering is een natuurvergunning vereist. Bij extern salderen bestaat de referentiesituatie uit activiteiten buiten de begrenzing van het project.

Referentiesituatie

In het planspoor wordt de referentiesituatie bepaald op basis van de feitelijke, planologisch legale situatie voorafgaand aan de vaststelling van het plan.

Voortijdig beëindigd gebruik
De Raad van State heeft in de uitspraak over het bestemmingsplan 'Zandzoom 2019'[1], nadere richtlijnen aangegeven voor het bepalen van de referentiesituatie voor ruimtelijke procedures waarbij het huidige gebruik al is beëindigd, voordat het nieuwe bestemmingsplan is vastgesteld. In de uitspraak over het plan Zandzoom heeft de Raad van State geoordeeld dat ook gebruik dat al langer geleden is beëindigd, onder voorwaarden voor interne saldering kan worden gebruikt. De Afdeling vindt dat aanvaardbaar, als vaststaat dat de activiteit uitsluitend is beëindigd ten behoeve van de ontwikkeling die het plan mogelijk maakt.

Bemesting
De Raad van State heeft in de uitspraak over de verlening van een vergunning op basis van de Wet natuurbescherming aan een melkveehouderij in Baambrugge, nadere richtlijnen aangegeven voor het bepalen van de referentiesituatie voor het bemesten van agrarische gronden. Uit deze uitspraak volgt dat voor een agrarische bestemming uitgegaan mag worden van het gebruik waarbij de hoogste emissie vanwege de bemesting ontstaat, dat op basis van het bestemmingsplan is toegestaan[2]. De hoogste emissie ontstaat voor agrarische percelen als gevolg van de bemesting van grasland. Als voor percelen met een agrarische bestemming geen specifieke regels voor het gebruik in het bestemmingsplan zijn opgenomen, mag daarom voor het berekenen van de emissie als gevolg van bemesten, uitgegaan worden van het gebruik van grasland. Hierbij is in dit onderzoek aangesloten.

[1] Uitspraak Raad van State bestemmingsplan Zandzoom ECLI:NL:RVS:2021:1960
[2] Uitspraak Raad van State ECLI:NL:RVS:20222:874 Melkveehouderij Baambrugge

k:\doc\m\2019\120809\m20191208090r001v2 onderzoek stikstof veld 26 en 27.docx 06-10-2023

4. Uitgangspunten

In dit hoofdstuk staan de uitgangspunten voor het onderzoek beschreven. In bijlage 1 is een volledig overzicht van deze gegevens opgenomen.

4.1 Gebruiksfase

Verkeer plan
De bebouwing wordt binnen het plangebied met een elektrische verwarming (aardgasvrij) gerealiseerd. De installaties veroorzaken daarom geen emissie van stikstof. In de gebruiksfase ontstaat wel stikstofemissie als gevolg van de vervoersbewegingen van personenwagens die van en naar het plan rijden.

De verkeersgeneratie is berekend op basis van CROW-publicatie 381 (Toekomstbestendig parkeren). Daarbij is uitgegaan van het gebiedstype ‘sterk stedelijk in de rest van de bebouwde kom’. De gemeente Arnhem heeft voor Schuytgraaf aangepaste parkeernormen vastgesteld, omdat in deze woonwijk het autogebruik lager is dan gemiddeld. De kengetallen uit de CROW-publicatie zijn daarom gecorrigeerd voor het autogebruik binnen het plan Schuytgraaf.

De verkeersgeneratie die op basis van de CROW-publicatie is berekend, hebben wij op basis van de aangepaste parkeernormen omgerekend naar het aantal vervoersbewegingen dat representatief is voor het autogebruik binnen Schuytgraaf. In onderstaande tabel staat een overzicht van de vervoersbewegingen in de toekomstige situatie voor Veld 26 en 27.

tabel 2: vervoersbewegingen woningen Veld 26 en 27

Onderdeel	Aantal/oppervlakte	Aantal vervoersbewegingen
Appartementen sociale huur	32	105,6
Appartementen koop	68	335,9
Rijtjeswoningen koop	72	424,8
2 onder 1 kap woningen	10	66,3
Vrijstaande woningen	16	106,5
Wooneenheden KW 37	7	27,3
Atelier KW37	100 m^2	10
	Totaal	**1076,5**

Activiteiten KW 37
De gemeente reserveert binnen het plan ruimte voor de bouw van een atelier voor kunstenaars (KW 37), met zeven bijbehorende woningen. Het is mogelijk dat deze kunstwerkplaats op een andere locatie in de stad wordt gevestigd. Als KW37 niet binnen Veld 26 en 27 wordt gerealiseerd, dan wordt dit onderdeel van het plan vervangen door 10 rijtjeswoningen. In dit onderzoek is de stikstofdepositie berekend op basis van het scenario dat KW37 binnen het plan wordt gerealiseerd, omdat daarbij een hogere emissie ontstaat, in vergelijking met 10 rijtjeswoningen. Naast de vervoersbewegingen die van en naar het atelier en de woningen ontstaan, veroorzaken de kettingzaag en shovel die de kunstenaars incidenteel gebruiken, ook emissie van stikstof.

4.2 Bouwfase

Voor de bouwfase is in overleg met de gemeente een reële en aannemelijke prognose van het bouwmaterieel gemaakt, dat nodig is om het plan te kunnen realiseren. In bijlage 1 staat hiervan het volledige overzicht.

Om het effect van de bouwfase te kunnen berekenen, is een planning van de werkzaamheden opgesteld. De werkzaamheden worden in 4 jaar uitgevoerd. Het is mogelijk dat de planning nog verandert, als gevolg van omstandigheden die op dit moment nog niet bekend zijn. Op basis van de beoogde planning wordt de bouw van de woningen gelijkmatig over 4 jaar gespreid. Daarom worden per jaar 25% van de woningen gebouwd.

Materieel
In onderstaande tabel staat een overzicht van de prognose van de werktuigen voor Veld 26 en 27 voor de gehele bouwperiode. Daarbij hebben wij het motorvermogen, de stageklasse en de ureninzet van het materieel voor het hele project aangegeven.

tabel 3: materieelinzet bouwfase Veld 26 en 27

Materieel	Stageklasse	Motorvermogen (kW)	Aantal uur bouwperiode
Mobiele kraan	IV	200	2.600
Graafmachine	IV	150	900
Hei-/boorstelling	IV	450	350
Betonmixer	IV	250	200
Betonpomp	IV	250	300
Shovel	IV	150	900
Trekker	IV	120	450
Verreiker	IV	65	240
Graafmachine kabels en leidingen	IV	80	200
Pomp bemaling	IV	10	300
Aggregaat	IV	100	200

Voertuigen
In onderstaande tabel staat een prognose van de wegvoertuigen die nodig zijn om het plan te kunnen realiseren. Hierbij is onderscheid gemaakt tussen het aantal zware motorvoertuigen (vrachtwagens) en lichte motorvoertuigen (bestelwagens en personenwagens). Wij gaan ervan uit dat de vrachtwagens gemiddeld 1 minuut stationair draaien op de bouwplaats.

tabel 4: aantal voertuigen bouwfase Veld 26 en 27

Materieel	Aantal voertuigen
Lichte motorvoertuigen	15.000
Zware motorvoertuigen	3.000

4.3 Combinatie bouwfase en gebruiksfase
De woningen worden in fases gebouwd. Een deel van de woningen wordt daardoor al in gebruik genomen, voordat de bouwwerkzaamheden zijn afgerond. Daarom ontstaat gedurende de realisatie van het project, zowel stikstofdepositie door het gebruik als de bouw van de woningen. In dit onderzoek is daarom de stikstofdepositie berekend op basis van de invloed van zowel de bouw- als gebruiksactiviteiten. Daarbij wordt de depositie voor de volgende drie jaren berekend:
- Jaar 1: Bouwfase.
- Jaar 4: Bouw- en gebruiksfase.
- Jaar 5: Gebruiksfase.

Voor jaar 4 berekenen wij de stikstofdepositie op basis van het aantal woningen die gebouwd worden (bouwfase) en het aantal woningen dat al in gebruik is (gebruiksfase). Jaar 4 is het maatgevende jaar om de stikstofdepositie te beoordelen, omdat in dit jaar tijdens de bouwfase het grootste aantal woningen gereed is. Aangezien in ieder jaar een gelijk aantal woningen wordt gebouwd, zijn significante effecten voor jaar 1 /m 3 op voorhand uit te sluiten, als de stikstofdepositie voor jaar 4 aan de grenswaarde voldoet.

k:\doc\m\2019\120809\m20191208090r001v2 onderzoek stikstof veld 26 en 27.docx 06-10-2023

In onderstaande tabel staat het percentage woningen weergegeven dat in de verschillende jaren is gerealiseerd. In het eerste jaar is alleen sprake van bouwactiviteiten. In jaar 2 t/m 5 worden ieder jaar 25% van de woningen in gebruik genomen, die het jaar daarvoor zijn gerealiseerd.

tabel 5: percentage woningen gereed per jaar

	Jaar 1	Jaar 2	Jaar 3	Jaar 4	Jaar 5 (gebruiksfase)
Veld 26 en 27	0	25%	50%	75%	100%

4.4 Referentiesituatie

De gronden binnen het plangebied hadden een agrarische bestemming, voordat het eerste bestemmingplan voor Schuytgraaf werd vastgesteld. De bestemming is in het verleden aangepast om de realisatie van de woningen mogelijk te maken. Op Veld 27 is het agrarische gebruik voortgezet sinds de verandering van de bestemming.

Als gevolg van de bemesting van agrarische gronden ontstaat ammoniak (NH_3)-emissie. De hoogte van de emissie is afhankelijk van het type bodem, het gebruik van de grond en de soort mest die wordt gebruikt bij de bemesting.

Voor het bepalen van de emissie van bemesting mag uitgegaan worden van de maximale emissie die op basis van het gebruik van de agrarische gronden binnen het bestemmingsplan is toegestaan[3]. Voor de agrarische bestemmingen die binnen het plangebied liggen, waren in het bestemmingsplan geen specifieke regels voor het gebruik opgenomen, die relevant zijn voor het onderzoek stikstof-depositie. Voor de berekening van de emissie van de bemesting mag voor deze percelen daarom worden uitgegaan van het gebruik van grasland.

De emissie die als gevolg van de bemesting ontstaat, is berekend op basis van het onderzoek ‘emissies naar lucht uit de landbouw’ van de Wageningen University & Research[4]. Voor de berekening van de referentiesituatie zijn wij voor het plangebied uitgegaan van de volgende uitgangspunten:

- Bodemtype: kleigrond.
- Bemesting: 86% rundveemest en 14% varkensmest[5]. Deze verdeling is gebaseerd op de gemiddelde hoeveelheden dunne mest in Nederland.
- Maximaal toegestane hoeveelheid stikstof van 170 kg N/ha/jaar voor rundveemest en 133 kg N/ha/jaar voor varkensmest.
- Werkingscoëfficiënt dierlijke mest van 60%[6].
- Percentage ammoniakale stikstof 48%[3] voor rundvee en 52% voor varkensmest.
- Vervluchtingspercentage dierlijke mest 17%[3].
- Toevoeging kunstmest tot maximale stikstofgebruiksnorm.
- Emissiefactor kunstmest: 2,5% NH_3/N.

In onderstaande tabel staat de emissie weergegeven die als gevolg van bemesting in de referentiesituatie ontstaat. In bijlage 1 staat de volledige uitwerking van deze berekening.

tabel 6: ammoniakemissie bemesten land

Onderdeel	Oppervlakte gronden agrarische bestemming (ha)	Kengetal emissie ammoniak (kg NH_3/ha/jaar)	Emissie ammoniak (kg NH_3/jaar)
Bemesting land	3,07	25,2	77,3

[3] Uitspraak Raad van State ECLI:NL:RVS:20222:874 Melkveehouderij Baambrugge
[4] Van Bruggen et. al. (2022), Emissies naar lucht uit landbouw berekend met NEMA voor 1990 - 2020
[5] Kengetallen mestproductie
[6] Richtlijn werkingscoëfficiënt dierlijke mest RVO

k:\doc\m\2019\120809\m20191208 09r001v2 onderzoek stikstof veld 26 en 27.docx 06-10-2023

4.5 Invoergegevens

Bij de berekening van de depositiebijdrage maakt AERIUS gebruik van standaard invoergegevens die centraal zijn vastgesteld, zoals gegevens over de meteorologische condities, de terreinruwheid en emissiekenmerken van onder andere wegverkeer en schepen.

Wegverkeer

De rijbewegingen van de personenwagens en vrachtwagens zijn als wegverkeer in AERIUS ingevoerd. In AERIUS wordt hiermee de emissie berekend op basis van de route en het aantal vervoersbewegingen.

Het verkeer is binnen het plan gemodelleerd op basis van een fictieve wijkindeling, omdat de volgorde van bouwen in de planvormingsfase nog niet bekend is. Binnen de plangrens zijn verschillende rijroutes ingevoerd die gelijkmatig zijn verdeeld over het te ontwikkelen gebied. De gemodelleerde rijroutes zijn daardoor representatief voor de afstand die de personenwagens na de realisatie van de woningen afleggen. Met deze methode is ook een goede berekening te maken van de stikstofdepositie die vanwege het verkeer ontstaat als een deel van de woningen in gebruik is.

Het verkeer is voor de gebruiksfase ingevoerd als doorstromend binnenstedelijk verkeer, omdat het niet aannemelijk is dat op de gemodelleerde wegen enige vorm van stagnatie ontstaat. De kengetallen voor doorstromend verkeer zijn daarom representatief voor de emissie die vanwege de rijbewegingen in dit gebied ontstaan. Voor het bouwverkeer is een filefactor van 100% toegepast, omdat deze voertuigen naar verwachting met aangepaste snelheid en met aanvullende rem- en optrekbewegingen over het terrein rijden.

Bij het berekenen van het effect van de voertuigen is ook rekening gehouden met de verkeersaantrekkende werking. De verkeersaantrekkende werking is gemodelleerd tot het punt dat de voertuigen zijn opgenomen in het heersende verkeersbeeld. De verkeersaantrekkende werking is voor zowel de aanlegfase als gebruiksfase ingevoerd tot de eerste kruisende weg, met een significante verkeersintensiteit in verhouding tot de verkeersgeneratie van het plan. Het verkeer van Veld 26 en 27 is opgenomen in het heersende verkeersbeeld, bij de aansluiting van de toegangsweg op de Mariasingel. In verhouding tot de aanwezige verkeersintensiteit is het verkeer van het plan na het passeren van deze kruising niet meer te onderscheiden van de overige voertuigen.

Werktuigen

De emissie van de werktuigen is voor de aanlegfase berekend op basis van de AUB-methode van TNO[7] die als standaard is opgenomen in de AERIUS Calculator. De werktuigen zijn ingevoerd als één oppervlaktebron binnen de bouwlocatie onder de categorie anders. De hoogte, spreiding en temporele variatie van de bron zijn aangepast, zodat de verspreiding exact hetzelfde is als wanneer het brandstofverbruik en het aantal draaiuren met de default methode onder de categorie ‘mobiele werktuigen’ in AERIUS zouden zijn ingevoerd.

[7] AUB (AdBlue verbruik, Uren, en Brandstofverbruik): een robuuste schatting van NOx- en NH3-uitstoot van mobiele werktuigen, TNO 2021 R12305 van 10 december 2021

k:\doc\m\2019\120809\m20191208090r001v2 onderzoek stikstof veld 26 en 27.docx 06-10-2023

4.6 Rekenmethode

Voor het berekenen van de stikstofdepositie op de omliggende Natura 2000-gebieden hebben wij gebruikgemaakt van AERIUS Calculator (versie 2023). Bij de berekening van de depositiebijdrage maakt AERIUS gebruik van standaard invoergegevens die centraal zijn vastgesteld, zoals gegevens over de meteorologische condities, de terreinruwheid en emissiekenmerken van onder andere wegverkeer en schepen.

AERIUS berekent de stikstofdepositie in mol per hectare per jaar op de stikstofgevoelige natuurgebieden in de omgeving. De stikstofdepositie is voor de bouw- en gebruiksfase berekend op basis van rekenjaar 2023. Dit is het verwachte jaar van besluitvorming.

5. Resultaten en conclusie

De gemeente Arnhem heeft het voornemen een aantal woningen in de wijk Schuytgraaf in Arnhem te realiseren. De nieuwe woningen worden ontwikkeld in plandeel Veld 26/27. Mogelijk veroorzaakt de bouw of het gebruik van het plan, stikstofdepositie op de Natura 2000-gebieden in de omgeving. In dit onderzoek is daarom beoordeeld of in de gebruiks- of bouwfase een significant effect optreedt op de stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden in de omgeving. In de bijlage zijn de volgende AERIUS-berekeningen toegevoegd:

- Bijlage 2: Bouwfase jaar 1
- Bijlage 3: Gebruiks- en bouwfase jaar 4
- Bijlage 4: Gebruiksfase jaar 5

Uit de berekeningen volgt dat het plan geen significant effect veroorzaakt op de stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden in de omgeving. Het plan zorgt in geen van de berekende situaties voor een toename van de stikstofdepositie die groter is dan afgerond 0,00 mol/ha/jaar. Op basis van de resultaten kunnen daarom vanwege de ontwikkeling die het plan mogelijk maakt, significante effecten op voorhand worden uitgesloten.

[redacted]
DGMR Industrie, Verkeer en Milieu B.V.

k:\doc\m\2019\120809\m20191208 09r001v2 onderzoek stikstof veld 26 en 27.docx 06-10-2023

Bijlage 1

Titel	Uitgangspunten

Bijlage 1 uitgangspunten

Gebruiksfase

Verkeer

Verkeersgegevens	Situatie
Gebiedstype	Rest bebouwde kom
Locatie	

Onderdeel	Eigendom	Segment	Aantal toppen/vlakte	Kengetal*	Verwachte toename (verschil per jaar)
Appartementen	sociale huur	rvr1	37	3,3	155,6
Appartementen	koop	middenduur	68	4,6	235,9
Grijpwoningen	koop	rvr1	72	5,9	424,8
2-eden 1 laag woningen	koop	rvr1	10	6,6	66,3
Vrijstaande woningen	koop	rvr1	16	6,7	106,5
Bouwwerkhaven KW 37	sociale huur	rvr1	7	3,9	27,3
Kunstwerker	rvr1	rvr1	100	10,0	10,0
* kengetal: CROW publicatie 381 'Parkeernormbestendig parkeren, december 2018/parkeernorm Schuytgraaf'				Totaal	1076,5
				Aantal verwoningbewegingen per route	107,6

	Jaar 1	Jaar 2	Jaar 3	Jaar 4	Jaar 5
Percentage woningen bouw	25%	50%	75%	100%	
Percentage woningen gereed		25%	50%	75%	100%
Aantal verwoningbewegingen woningen per route		26,9	53,8	80,7	107,6

Mobiele werktuigen KW 37

Mobiel werktuig	Vermogen (kW)	Bouwjaar	Stage-klasse	SCR / AdBlue	TNO categorie*	Gemiddelde motorbelasting (%) (rated 5 TNO AUB methodiek)	Draaiuren totaal (uren/jaar)	Brandstof-verbruik (liter/jaar)	AdBlue verbruik (liter/jaar)	NOx vracht (kg/jaar)	NH3 vracht (kg/jaar)
Shovel	60	2013	Stage-IIIB	zonder SCR	A	25,7% hydrauliek - dynamische belast. (bv wielladers/graafmachines)	316	699	0	14,0	0,0
Kentringpaag	4	2015	benzine/LPG	nvt	C	5,3% vaste as – beperkte, wisselende belasting (bv aggregaten/pompen)	60	75	0	0,3	0,0
									Totaal	14,8	0,006

Aanlegfase (sloopen en bouwen)

Mobiele werktuigen

Mobiel werktuig	Vermogen (kW)	Bouwjaar	Stage-klasse	SCR / AdBlue	TNO categorie*	Gemiddelde motorbelasting (%) (rated 5 TNO AUB methodiek)	Draaiuren totaal (uren)	Brandstof-verbruik (liter)	AdBlue verbruik (liter)	NOx vracht (kg)	NH3 vracht (kg)
Rioleele kraan	200	2015	Stage-IV	met SCR	C	25,7% hydrauliek - dynamische belast. (bv wielladers/graafmachines)	2.000	53.105	2.020	305,1	12,8
Graafmachine	150	2015	Stage-IV	met SCR	C	25,8% hydrauliek - constante belast. (bv wielladers/graafmachines)	900	17.129	1.027	97,2	4,1
Ver- /bestrating	150	2015	Stage-IV	met SCR	C	25,7% hydrauliek - dynamische belast. (bv wielladers/graafmachines)	900	17.129	1.027	97,2	4,1
Betonmixer	250	2015	Stage-IV	met SCR	C	27,0% transmissie - constante belasting (bv landbouwtrekkers)	200	5.141	308	29,0	1,2
Betonpomp	250	2015	Stage-IV	met SCR	C	27,0% transmissie - constante belasting (bv landbouwtrekkers)	600	17.710	460	65,0	2,7
Shovel	150	2015	Stage-IV	met SCR	C	25,8% hydrauliek - constante belast. (bv wielladers/graafmachines)	900	17.129	1.027	97,2	4,1
Trekker	60	2015	Stage-IV	met SCR	C	26,9% transmissie - dynamische belasting (bv landbouwtrekkers)	240	1.400	336	27,0	1,1
Dumpkiker	60	2015	Stage-IV	met SCR	C	25,7% hydrauliek - dynamische belast. (bv wielladers/graafmachines)	240	1.067	328	10,4	0,4
Graafmachine kabels en leidingen	80	2015	Stage-IV	met SCR	C	25,7% hydrauliek - dynamische belast. (bv wielladers/graafmachines)	300	1.766	360	33,4	1,4
Comp bemaling	30	2015	Stage-IV	met SCR	A	27,3% vaste as - constante belasting (bv Whee)	300	596	0	12,4	0,0
Tegenpaal	150	2015	Stage-IV	met SCR	A	27,3% vaste as - constante belasting (bv Whee)	100	2.863	358	33,1	0,0
									Totaal	710,7	30,5
									Tussse per jaar	163,4	7,0

Verkeer

Voertuigen	Aantal voertuigen per project	Aantal voertuigen per jaar
LZV verkeer	1.500	3.750
Overig vrachtverkeer	3000	750

Stationaire voertuigen

Activiteit	Verkeerscategorie	Jaartal	Aantal voertuigen per jaar	Draaiuren (minuten/voertuig)	Draaiuren (uren/jaar)	Nox emissie* (g/uur)	Nox vracht (kg/jaar)	NH3 emissie* (g/uur)	NH3 vracht (kg/jaar)
Vrachtwagens	Overig vrachtverkeer	2023	750	1	13	76,3262	0,99	0,5072	0,01

Referentie situatie

soort mest	Kg N/ha op basis van rom-dieregeste	% ammoniakale N	Kg NH3/ha,j/ dierlijke mest	Vervluchtigings-percentage	Kg NH3 vervluchtiging/ha,j/ uit dierlijke mest	Stikstofgebruiksnorm (kg/ha/jaar)	Werking dierlijke mest (kg/ha/jaar)	Totaal stikstof kunstmeslgift (kg/ha/jaar)	Emissiefactor kunstmest (%/NH3/N)	NH3 -verlust uit kunstmest (kg NH3/ha ,j)	Toegestane hoeveelheid ammoniak kg/NH3/ha ,j	Percentage soort mest Nederland	Ammoniak-verlies emissie soort mest (kg/ha/jaar)
Rundveedrift													
(URV)	170	48%	90,1	17%	16,8	395,0	102,0	282,0	2,5%	6,8	25,8	86%	21,9
Rundveemest													
(URV)	133	52%	84,0	17%	14,3	395,0	79,8	305,2	2,5%	8,3	23,1	14%	3,3
												Totaal	25,2

Activiteit	Oppervlakte bemeste deel (ha)	Totaal ammoniak verlies emissie (kg/NH3/ha/jaar)	Totale ammoniak (kg/NH3/jaar)
Bemesting land	3,97	25,2	77,3

Bijlage 2

Titel	AERIUS-berekening bouwfase jaar 1

Projectberekening

Dit document geeft een overzicht van de invoer en rekenresultaten van een Projectberekening met AERIUS Calculator. De berekening is uitgevoerd binnen stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden, op rekenpunten die overlappen met habitattypen en/of leefgebieden die aangewezen zijn in het kader van de Wet natuurbescherming, gekoppeld aan een aangewezen soort, of nog onbekend maar mogelijk wel relevant, en waar tevens sprake is van een overbelaste of bijna overbelaste situatie voor stikstof.

- Overzicht
- Samenvatting situaties
- Resultaten
- Detailgegevens per emissiebron

Deze PDF is een digitaal bestand dat weer in te lezen is in AERIUS. Meer toelichting over deze PDF kunt u vinden in een bijbehorende leeswijzer. Deze leeswijzer en overige documentatie is te raadplegen via:
www.aerius.nl/handleidingen-en-leeswijzers

Contactgegevens

Rechtspersoon	Gemeente Arnhem
Inrichtingslocatie	, Arnhem

Activiteit

Omschrijving	Schuytgraaf Veld 26 en 27
Toelichting	Bouwfase jaar 1

Berekening

AERIUS kenmerk	RoAcLMc7h8fr
Datum berekening	05 oktober 2023, 12:53
Rekenconfiguratie	Wnb-rekengrid

Totale emissie

	Rekenjaar	Emissie NH_3	Emissie NO_x
Referentiesituatie - Referentie	2023	77,3 kg/j	-
Bouwfase jaar 1 - Beoogd	2023	7,8 kg/j	194,5 kg/j

Resultaten

	Hoogste bijdrage	Hexagon	Gebied
Referentiesituatie - Referentie	0,03 mol/ha/j	4202683	Veluwe
Bouwfase jaar 1 - Beoogd	0,01 mol/ha/j	4207270	Veluwe
Gekarteerd oppervlak met toename (ha)	0,00 ha		
Gekarteerd oppervlak met afname (ha)	1.691,68 ha		
Grootste toename	0,00 mol/ha/j		
Grootste afname	0,02 mol/ha/j		

Bouwfase jaar 1 (Beoogd), rekenjaar 2023

Emissiebronnen	Emissie NH_3	Emissie NO_x
1 Anders... | Anders... | Werktuigen bouw Veld 26 en 27	7,6 kg/j	183,4 kg/j
3 Anders... | Anders... | Stationair draaien vrachtwagen bouw Veld 26 en 27	10,0 g/j	1,0 kg/j
Verkeersnetwerk	0,2 kg/j	10,1 kg/j

Referentiesituatie (Referentie), rekenjaar 2023

Emissiebronnen	Emissie NH_3	Emissie NO_x
1 Landbouw | Landbouwgrond | Veld 27 agrarisch	77,3 kg/j	-

Hoogste af- en toename op (bijna) overbelaste stikstofgevoelige Natura 2000 gebieden.

Habitatrichtlijn

Vogelrichtlijn

Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn

Niet bepaald

Grootste toename (projectberekening)

Grootste afname (projectberekening)

Hoogste totaal (achtergrond + projectberekening)

De letters bij de bronlabels op de kaart geven bij welke type situaties de bronnen horen: beoogde situatie (B), referentiesituatie (R) en/of salderingssituatie (S).

Resultaten stikstofgevoelige Natura 2000 gebieden situatie "Bouwfase jaar 1" (Beoogd) incl. saldering e/o referentie

	Berekend (ha gekarteerd)	Hoogste totale depositie (mol N/ha/jr)	Met toename (ha gekarteerd)	Grootste toename (mol N/ha/jr)	Met afname (ha gekarteerd)	Grootste afname (mol N/ha/jr)
Totaal	1.691,68	2.649,05	0,00	0,00	1.691,68	0,02

Per gebied	Berekend (ha gekarteerd)	Hoogste totale depositie (mol N/ha/jr)	Met toename (ha gekarteerd)	Grootste toename (mol N/ha/jr)	Met afname (ha gekarteerd)	Grootste afname (mol N/ha/jr)
Veluwe (57)	1.691,33	2.649,05	0,00	0,00	1.691,33	0,02
Rijntakken (38)	0,35	2.361,95	0,00	0,00	0,35	0,01

Bouwfase jaar 1, Rekenjaar 2023

1 Anders... | Anders...

Naam	Werktuigen bouw Veld 26 en 27	Uittreedhoogte	4,0 m	NO_x	183,4 kg/j
		Warmteinhoud	0,000 MW	NH_3	7,6 kg/j
Locatie	X:186624,61 Y:439629,91	Spreiding	2 m		
Oppervlakte	5,63 ha				
Wijze van ventilatie	Niet geforceerd				
Temporele variatie	Standaard Profiel Industrie				

2 Wegverkeer | Weg

Naam	Voertuigen bouw buiten plangebied Veld 26 en 27		Links	Rechts	NO_x	2,1 kg/j
Locatie	X:186449,99 Y:439747,23	Type scherm	-	-	NO_2	0,5 kg/j
Lengte	511,32 m	Hoogte	-	-	NH_3	50,0 g/j
Wegtype	Binnen bebouwde kom (doorstromend)	Afstand tot de weg	-	-		
Rijrichting	Beide richtingen					
Tunnelfactor	1					
Type hoogteligging	Normaal					
Weghoogte t.o.v. maaiveld	0 m					

Verkeer	Max. snelheid	Aantal voertuigbewegingen	In file
Licht verkeer	Voorgeschreven factoren	3.750,0 /jaar	0,0 %
Middelzwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /jaar	0,0 %
Zwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	750,0 /jaar	0,0 %
Busverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /jaar	0,0 %

3 Anders... | Anders...

Naam	Stationair draaien vrachtwagen bouw Veld 26 en 27	Uittreedhoogte	3,0 m	NO_x	1,0 kg/j
		Warmteinhoud	0,000 MW	NH_3	10,0 g/j
		Spreiding	3 m		
Locatie	X:186624,93 Y:439627,81				
Oppervlakte	5,74 ha				
Wijze van ventilatie	Niet geforceerd				
Temporele variatie	Zwaar Verkeer				

4 Wegverkeer | Weg

Naam	Voertuigen bouw binnen plangebied		Links	Rechts	NO_x	8,0 kg/j
Locatie	X:186792,59 Y:439507,56	Type scherm	-	-	NO_2	1,7 kg/j
Lengte	1.075,46 m	Hoogte	-	-	NH_3	0,1 kg/j
Wegtype	Binnen bebouwde kom (doorstromend)	Afstand tot de weg	-	-		
Rijrichting	Beide richtingen					
Tunnelfactor	1					
Type hoogteligging	Normaal					
Weghoogte t.o.v. maaiveld	0 m					

Verkeer	Max. snelheid	Aantal voertuigbewegingen	In file
Licht verkeer	Voorgeschreven factoren	3.750,0 /jaar	100,0 %
Middelzwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /jaar	0,0 %
Zwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	750,0 /jaar	100,0 %
Busverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /jaar	0,0 %

Referentiesituatie, Rekenjaar 2023

1 Landbouw | Landbouwgrond

Naam	Veld 27 agrarisch	Uittreedhoogte	0,5 m	NH_3	77,3 kg/j
Locatie	X:186705,75 Y:439595,94	Warmteinhoud	0,000 MW		
		Spreiding	0 m		
Oppervlakte	3,07 ha				
Wijze van ventilatie	Niet geforceerd				
Temporele variatie	Meststoffen				

	Type	Stof	Emissie
	Mestaanwending (dierlijke mest)	NO_x	0,0 kg/j
		NH_3	77,3 kg/j

Disclaimer

Hoewel verstrekte gegevens kunnen dienen ter onderbouwing van een vergunningaanvraag, kunnen er geen rechten aan worden ontleend. De eigenaar van AERIUS aanvaardt geen aansprakelijkheid voor de inhoud van de door de gebruiker aangeboden informatie. Bovenstaande gegevens zijn enkel bruikbaar tot er een nieuwe versie van AERIUS beschikbaar is. AERIUS is een geregistreerd handelsmerk in Europa. Alle rechten die niet expliciet worden verleend, zijn voorbehouden.

Rekenbasis

Deze berekening is tot stand gekomen op basis van

AERIUS versie	2023_20231004_fd8d865135
Database versie	2023_fd8d865135_calculator_nl_stable

Voor meer informatie over de gebruikte methodiek en data zie:
https://www.aerius.nl/

Bijlage 3

Titel	AERIUS-berekening bouw- en gebruiksfase jaar 4

Projectberekening

Dit document geeft een overzicht van de invoer en rekenresultaten van een Projectberekening met AERIUS Calculator. De berekening is uitgevoerd binnen stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden, op rekenpunten die overlappen met habitattypen en/of leefgebieden die aangewezen zijn in het kader van de Wet natuurbescherming, gekoppeld aan een aangewezen soort, of nog onbekend maar mogelijk wel relevant, en waar tevens sprake is van een overbelaste of bijna overbelaste situatie voor stikstof.

- Overzicht
- Samenvatting situaties
- Resultaten
- Detailgegevens per emissiebron

Deze PDF is een digitaal bestand dat weer in te lezen is in AERIUS. Meer toelichting over deze PDF kunt u vinden in een bijbehorende leeswijzer. Deze leeswijzer en overige documentatie is te raadplegen via:
www.aerius.nl/handleidingen-en-leeswijzers

Contactgegevens

Rechtspersoon	Gemeente Arnhem
Inrichtingslocatie	, Arnhem

Activiteit

Omschrijving	Schuytgraaf Veld 26 en 27
Toelichting	Bouw- en gebruiksfase jaar 4

Berekening

AERIUS kenmerk	S3boE5DwuwvV
Datum berekening	05 oktober 2023, 12:55
Rekenconfiguratie	Wnb-rekengrid

Totale emissie

	Rekenjaar	Emissie NH_3	Emissie NO_x
Referentiesituatie - Referentie	2023	77,3 kg/j	-
Bouw en gebruiksfase jaar 4 - Beoogd	2023	9,9 kg/j	263,2 kg/j

Resultaten

	Hoogste bijdrage	Hexagon	Gebied
Referentiesituatie - Referentie	0,03 mol/ha/j	4202683	Veluwe
Bouw en gebruiksfase jaar 4 - Beoogd	0,02 mol/ha/j	4207270	Veluwe
Gekarteerd oppervlak met toename (ha)	0,00 ha		
Gekarteerd oppervlak met afname (ha)	569,74 ha		
Grootste toename	0,00 mol/ha/j		
Grootste afname	0,01 mol/ha/j		

Bouw en gebruiksfase jaar 4 (Beoogd), rekenjaar 2023

Emissiebronnen	Emissie NH_3	Emissie NO_x
7 Anders... | Anders... | Werktuigen KW 37	6,0 g/j	14,8 kg/j
8 Anders... | Anders... | Werktuigen bouw Veld 26 en 27	7,6 kg/j	183,4 kg/j
10 Anders... | Anders... | Stationair draaien vrachtwagen bouw Veld 26 en 27	10,0 g/j	1,0 kg/j
Verkeersnetwerk	2,3 kg/j	64,0 kg/j

Referentiesituatie (Referentie), rekenjaar 2023

Emissiebronnen	Emissie NH_3	Emissie NO_x
1 Landbouw | Landbouwgrond | Veld 27 agrarisch	77,3 kg/j	-

Hoogste af- en toename op (bijna) overbelaste stikstofgevoelige Natura 2000 gebieden.

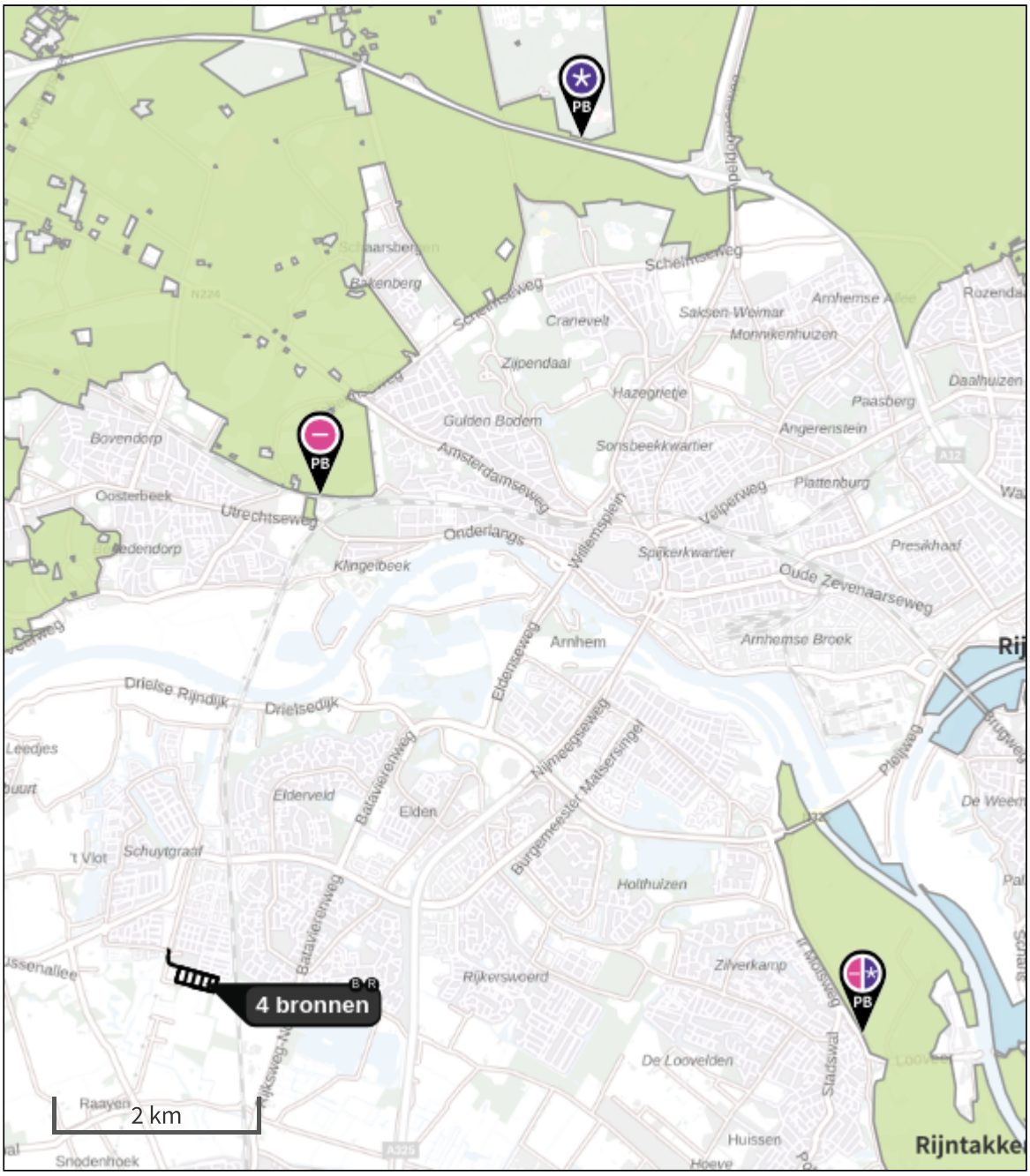

- Habitatrichtlijn
- Vogelrichtlijn
- Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn
- Niet bepaald

- Grootste toename (projectberekening)
- Grootste afname (projectberekening)
- Hoogste totaal (achtergrond + projectberekening)

De letters bij de bronlabels op de kaart geven bij welke type situaties de bronnen horen: beoogde situatie (B), referentiesituatie (R) en/of salderingssituatie (S).

Resultaten stikstofgevoelige Natura 2000 gebieden situatie "Bouw en gebruiksfase jaar 4" (Beoogd) incl. saldering e/o referentie

	Berekend (ha gekarteerd)	Hoogste totale depositie (mol N/ha/jr)	Met toename (ha gekarteerd)	Grootste toename (mol N/ha/jr)	Met afname (ha gekarteerd)	Grootste afname (mol N/ha/jr)
Totaal	569,74	2.649,05	0,00	0,00	569,74	0,01

Per gebied	Berekend (ha gekarteerd)	Hoogste totale depositie (mol N/ha/jr)	Met toename (ha gekarteerd)	Grootste toename (mol N/ha/jr)	Met afname (ha gekarteerd)	Grootste afname (mol N/ha/jr)
Veluwe (57)	569,39	2.649,05	0,00	0,00	569,39	0,01
Rijntakken (38)	0,35	2.361,95	0,00	0,00	0,35	0,01

Bouw en gebruiksfase jaar 4, Rekenjaar 2023

1 Wegverkeer | Weg

			Links	Rechts		
Naam	VAW Veld 26 en 27				NO_x	21,5 kg/j
Locatie	X:186339,66 Y:439798,57	Type scherm	-	-	NO_2	3,4 kg/j
Lengte	257,42 m	Hoogte	-	-	NH_3	0,8 kg/j
Wegtype	Binnen bebouwde kom (doorstromend)	Afstand tot de weg	-	-		
Rijrichting	Beide richtingen					
Tunnelfactor	1					
Type hoogteligging	Normaal					
Weghoogte t.o.v. maaiveld	0 m					

Verkeer	Max. snelheid	Aantal voertuigbewegingen	In file
Licht verkeer	Voorgeschreven factoren	807,3 /etmaal	0,0 %
Middelzwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %
Zwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %
Busverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %

2 Wegverkeer | Weg

			Links	Rechts		
Naam	Rijroute 1				NO_x	5,2 kg/j
Locatie	X:186570,93 Y:439563,14	Type scherm	-	-	NO_2	0,8 kg/j
Lengte	619,28 m	Hoogte	-	-	NH_3	0,2 kg/j
Wegtype	Binnen bebouwde kom (doorstromend)	Afstand tot de weg	-	-		
Rijrichting	Beide richtingen					
Tunnelfactor	1					
Type hoogteligging	Normaal					
Weghoogte t.o.v. maaiveld	0 m					

Verkeer	Max. snelheid	Aantal voertuigbewegingen	In file
Licht verkeer	Voorgeschreven factoren	80,7 /etmaal	0,0 %
Middelzwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %
Zwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %
Busverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %

3 Wegverkeer | Weg

			Links	Rechts		
Naam	Rijroute 2				NO_x	6,5 kg/j
Locatie	X:186649,77 Y:439543,08	Type scherm	-	-	NO_2	1,0 kg/j
Lengte	784,07 m	Hoogte	-	-	NH_3	0,3 kg/j
Wegtype	Binnen bebouwde kom (doorstromend)	Afstand tot de weg	-	-		
Rijrichting	Beide richtingen					
Tunnelfactor	1					
Type hoogteligging	Normaal					
Weghoogte t.o.v. maaiveld	0 m					

Verkeer	Max. snelheid	Aantal voertuigbewegingen	In file
Licht verkeer	Voorgeschreven factoren	80,7 /etmaal	0,0 %
Middelzwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %
Zwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %
Busverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %

4 Wegverkeer | Weg

Naam	Rijroute 3		Links	Rechts	NO_x	7,8 kg/j
Locatie	X:186724,53 Y:439524,62	Type scherm	-	-	NO_2	1,2 kg/j
Lengte	935,62 m	Hoogte	-	-	NH_3	0,3 kg/j
Wegtype	Binnen bebouwde kom (doorstromend)	Afstand tot de weg	-	-		
Rijrichting	Beide richtingen					
Tunnelfactor	1					
Type hoogteligging	Normaal					
Weghoogte t.o.v. maaiveld	0 m					

Verkeer	Max. snelheid	Aantal voertuigbewegingen	In file
Licht verkeer	Voorgeschreven factoren	80,7 /etmaal	0,0 %
Middelzwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %
Zwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %
Busverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %

5 Wegverkeer | Weg

Naam	Rijroute 4		Links	Rechts	NO_x	8,9 kg/j
Locatie	X:186788,67 Y:439507,45	Type scherm	-	-	NO_2	1,4 kg/j
Lengte	1.070,68 m	Hoogte	-	-	NH_3	0,4 kg/j
Wegtype	Binnen bebouwde kom (doorstromend)	Afstand tot de weg	-	-		
Rijrichting	Beide richtingen					
Tunnelfactor	1					
Type hoogteligging	Normaal					
Weghoogte t.o.v. maaiveld	0 m					

Verkeer	Max. snelheid	Aantal voertuigbewegingen	In file
Licht verkeer	Voorgeschreven factoren	80,7 /etmaal	0,0 %
Middelzwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %
Zwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %
Busverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %

6 Wegverkeer | Weg

Naam	Rijroute 5		Links	Rechts	NO_x	3,9 kg/j
Locatie	X:186495,96 Y:439583,81	Type scherm	-	-	NO_2	0,6 kg/j
Lengte	469,22 m	Hoogte	-	-	NH_3	0,2 kg/j
Wegtype	Binnen bebouwde kom (doorstromend)	Afstand tot de weg	-	-		
Rijrichting	Beide richtingen					
Tunnelfactor	1					
Type hoogteligging	Normaal					
Weghoogte t.o.v. maaiveld	0 m					

Verkeer	Max. snelheid	Aantal voertuigbewegingen	In file
Licht verkeer	Voorgeschreven factoren	80,7 /etmaal	0,0 %
Middelzwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %
Zwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %
Busverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %

7 Anders... | Anders...

Naam	Werktuigen KW 37	Uittreedhoogte	1,0 m	NO_x	14,8 kg/j
Locatie	X:186703,29 Y:439603	Warmteinhoud	0,000 MW	NH_3	6,0 g/j
		Spreiding	1 m		
Oppervlakte	3,22 ha				
Wijze van ventilatie	Niet geforceerd				
Temporele variatie	Standaard Profiel Industrie				

8 Anders... | Anders...

Naam	Werktuigen bouw Veld 26 en 27	Uittreedhoogte	4,0 m	NO_x	183,4 kg/j
		Warmteinhoud	0,000 MW	NH_3	7,6 kg/j
Locatie	X:186624,61 Y:439629,91	Spreiding	2 m		
Oppervlakte	5,63 ha				
Wijze van ventilatie	Niet geforceerd				
Temporele variatie	Standaard Profiel Industrie				

9 Wegverkeer | Weg

Naam	Voertuigen bouw buiten plangebied Veld 26 en 27		Links	Rechts	NO_x	2,1 kg/j
Locatie	X:186449,99 Y:439747,23	Type scherm	-	-	NO_2	0,5 kg/j
Lengte	511,32 m	Hoogte	-	-	NH_3	50,0 g/j
Wegtype	Binnen bebouwde kom (doorstromend)	Afstand tot de weg	-	-		
Rijrichting	Beide richtingen					
Tunnelfactor	1					
Type hoogteligging	Normaal					
Weghoogte t.o.v. maaiveld	0 m					

Verkeer	Max. snelheid	Aantal voertuigbewegingen	In file
Licht verkeer	Voorgeschreven factoren	3.750,0 /jaar	0,0 %
Middelzwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /jaar	0,0 %
Zwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	750,0 /jaar	0,0 %
Busverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /jaar	0,0 %

10 Anders... | Anders...

Naam	Stationair draaien vrachtwagen bouw Veld 26 en 27	Uittreedhoogte	3,0 m	NO_x	1,0 kg/j
		Warmteinhoud	0,000 MW	NH_3	10,0 g/j
		Spreiding	3 m		
Locatie	X:186624,93 Y:439627,81				
Oppervlakte	5,74 ha				
Wijze van ventilatie	Niet geforceerd				
Temporele variatie	Zwaar Verkeer				

11 Wegverkeer | Weg

Naam	Voertuigen bouw binnen plangebied		Links	Rechts	NO_x	8,0 kg/j
Locatie	X:186792,59 Y:439507,56	Type scherm	-	-	NO_2	1,7 kg/j
Lengte	1.075,46 m	Hoogte	-	-	NH_3	0,1 kg/j
Wegtype	Binnen bebouwde kom (doorstromend)	Afstand tot de weg	-	-		
Rijrichting	Beide richtingen					
Tunnelfactor	1					
Type hoogteligging	Normaal					
Weghoogte t.o.v. maaiveld	0 m					

Verkeer	Max. snelheid	Aantal voertuigbewegingen	In file
Licht verkeer	Voorgeschreven factoren	3.750,0 /jaar	100,0 %
Middelzwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /jaar	0,0 %
Zwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	750,0 /jaar	100,0 %
Busverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /jaar	0,0 %

Referentiesituatie, Rekenjaar 2023

1 Landbouw | Landbouwgrond

Naam	Veld 27 agrarisch	Uittreedhoogte	0,5 m	NH_3	77,3 kg/j
Locatie	X:186705,75 Y:439595,94	Warmteinhoud	0,000 MW		
		Spreiding	0 m		
Oppervlakte	3,07 ha				
Wijze van ventilatie	Niet geforceerd				
Temporele variatie	Meststoffen				

	Type	Stof	Emissie
	Mestaanwending (dierlijke mest)	NO_x	0,0 kg/j
		NH_3	77,3 kg/j

Disclaimer

Hoewel verstrekte gegevens kunnen dienen ter onderbouwing van een vergunningaanvraag, kunnen er geen rechten aan worden ontleend. De eigenaar van AERIUS aanvaardt geen aansprakelijkheid voor de inhoud van de door de gebruiker aangeboden informatie. Bovenstaande gegevens zijn enkel bruikbaar tot er een nieuwe versie van AERIUS beschikbaar is. AERIUS is een geregistreerd handelsmerk in Europa. Alle rechten die niet expliciet worden verleend, zijn voorbehouden.

Rekenbasis

Deze berekening is tot stand gekomen op basis van

AERIUS versie	2023_20231004_fd8d865135
Database versie	2023_fd8d865135_calculator_nl_stable

Voor meer informatie over de gebruikte methodiek en data zie:
https://www.aerius.nl/

Bijlage 4

Titel	AERIUS-berekening gebruiksfase jaar 5

Projectberekening

Dit document geeft een overzicht van de invoer en rekenresultaten van een Projectberekening met AERIUS Calculator. De berekening is uitgevoerd binnen stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden, op rekenpunten die overlappen met habitattypen en/of leefgebieden die aangewezen zijn in het kader van de Wet natuurbescherming, gekoppeld aan een aangewezen soort, of nog onbekend maar mogelijk wel relevant, en waar tevens sprake is van een overbelaste of bijna overbelaste situatie voor stikstof.

- Overzicht
- Samenvatting situaties
- Resultaten
- Detailgegevens per emissiebron

Deze PDF is een digitaal bestand dat weer in te lezen is in AERIUS. Meer toelichting over deze PDF kunt u vinden in een bijbehorende leeswijzer. Deze leeswijzer en overige documentatie is te raadplegen via:
www.aerius.nl/handleidingen-en-leeswijzers

Contactgegevens

Rechtspersoon	Gemeente Arnhem
Inrichtingslocatie	, Arnhem

Activiteit

Omschrijving	SchuytgraafVeld 26 en 27
Toelichting	Gebruiksfase

Berekening

AERIUS kenmerk	Rawd5FWBfE8W
Datum berekening	05 oktober 2023, 12:02
Rekenconfiguratie	Wnb-rekengrid

Totale emissie

	Rekenjaar	Emissie NH_3	Emissie NO_x
Referentiesituatie - Referentie	2023	77,3 kg/j	-
Gebruiksfase - Beoogd	2023	2,8 kg/j	86,7 kg/j

Resultaten

	Hoogste bijdrage	Hexagon	Gebied
Referentiesituatie - Referentie	0,03 mol/ha/j	4202683	Veluwe
Gebruiksfase - Beoogd	-		
Gekarteerd oppervlak met toename (ha)	0,00 ha		
Gekarteerd oppervlak met afname (ha)	5.486,80 ha		
Grootste toename	0,00 mol/ha/j		
Grootste afname	0,03 mol/ha/j		

Gebruiksfase (Beoogd), rekenjaar 2023

Emissiebronnen	Emissie NH_3	Emissie NO_x
7 Anders... | Anders... | Werktuigen KW 37	6,0 g/j	14,8 kg/j
Verkeersnetwerk	2,8 kg/j	71,9 kg/j

Referentiesituatie (Referentie), rekenjaar 2023

Emissiebronnen	Emissie NH_3	Emissie NO_x
1 Landbouw | Landbouwgrond | Veld 27 agrarisch	77,3 kg/j	-

Hoogste af- en toename op (bijna) overbelaste stikstofgevoelige Natura 2000 gebieden.

- Habitatrichtlijn
- Vogelrichtlijn
- Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn
- Niet bepaald
- Grootste toename (projectberekening)
- Grootste afname (projectberekening)
- Hoogste totaal (achtergrond + projectberekening)

De letters bij de bronlabels op de kaart geven bij welke type situaties de bronnen horen: beoogde situatie (B), referentiesituatie (R) en/of salderingssituatie (S).

Resultaten stikstofgevoelige Natura 2000 gebieden situatie "Gebruiksfase" (Beoogd) incl. saldering e/o referentie

	Berekend (ha gekarteerd)	Hoogste totale depositie (mol N/ha/jr)	Met toename (ha gekarteerd)	Grootste toename (mol N/ha/jr)	Met afname (ha gekarteerd)	Grootste afname (mol N/ha/jr)
Totaal	5.486,80	2.712,82	0,00	0,00	5.486,80	0,03

Per gebied	Berekend (ha gekarteerd)	Hoogste totale depositie (mol N/ha/jr)	Met toename (ha gekarteerd)	Grootste toename (mol N/ha/jr)	Met afname (ha gekarteerd)	Grootste afname (mol N/ha/jr)
Veluwe (57)	5.484,55	2.712,82	0,00	0,00	5.484,55	0,03
Rijntakken (38)	2,26	2.361,94	0,00	0,00	2,26	0,01

Gebruiksfase, Rekenjaar 2023

1 Wegverkeer | Weg

			Links	Rechts		
Naam	VAW Veld 26 en 27				NO_x	28,7 kg/j
Locatie	X:186339,66 Y:439798,57	Type scherm	-	-	NO_2	4,5 kg/j
Lengte	257,42 m	Hoogte	-	-	NH_3	1,1 kg/j
Wegtype	Binnen bebouwde kom (doorstromend)	Afstand tot de weg	-	-		
Rijrichting	Beide richtingen					
Tunnelfactor	1					
Type hoogteligging	Normaal					
Weghoogte t.o.v. maaiveld	0 m					

Verkeer	Max. snelheid	Aantal voertuigbewegingen	In file
Licht verkeer	Voorgeschreven factoren	1.076,5 /etmaal	0,0 %
Middelzwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %
Zwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %
Busverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %

2 Wegverkeer | Weg

			Links	Rechts		
Naam	Rijroute 1				NO_x	6,9 kg/j
Locatie	X:186570,93 Y:439563,14	Type scherm	-	-	NO_2	1,1 kg/j
Lengte	619,28 m	Hoogte	-	-	NH_3	0,3 kg/j
Wegtype	Binnen bebouwde kom (doorstromend)	Afstand tot de weg	-	-		
Rijrichting	Beide richtingen					
Tunnelfactor	1					
Type hoogteligging	Normaal					
Weghoogte t.o.v. maaiveld	0 m					

Verkeer	Max. snelheid	Aantal voertuigbewegingen	In file
Licht verkeer	Voorgeschreven factoren	107,6 /etmaal	0,0 %
Middelzwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %
Zwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %
Busverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %

3 Wegverkeer | Weg

			Links	Rechts		
Naam	Rijroute 2				NO_x	8,7 kg/j
Locatie	X:186649,77 Y:439543,08	Type scherm	-	-	NO_2	1,4 kg/j
Lengte	784,07 m	Hoogte	-	-	NH_3	0,3 kg/j
Wegtype	Binnen bebouwde kom (doorstromend)	Afstand tot de weg	-	-		
Rijrichting	Beide richtingen					
Tunnelfactor	1					
Type hoogteligging	Normaal					
Weghoogte t.o.v. maaiveld	0 m					

Verkeer	Max. snelheid	Aantal voertuigbewegingen	In file
Licht verkeer	Voorgeschreven factoren	107,6 /etmaal	0,0 %
Middelzwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %
Zwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %
Busverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %

4 Wegverkeer | Weg

Naam	Rijroute 3		Links	Rechts	NO_x	10,4 kg/j
Locatie	X:186724,53 Y:439524,62	Type scherm	-	-	NO_2	1,6 kg/j
Lengte	935,62 m	Hoogte	-	-	NH_3	0,4 kg/j
Wegtype	Binnen bebouwde kom (doorstromend)	Afstand tot de weg	-	-		
Rijrichting	Beide richtingen					
Tunnelfactor	1					
Type hoogteligging	Normaal					
Weghoogte t.o.v. maaiveld	0 m					

Verkeer	Max. snelheid	Aantal voertuigbewegingen	In file
Licht verkeer	Voorgeschreven factoren	107,6 /etmaal	0,0 %
Middelzwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %
Zwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %
Busverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %

5 Wegverkeer | Weg

Naam	Rijroute 4		Links	Rechts	NO_x	11,9 kg/j
Locatie	X:186788,67 Y:439507,45	Type scherm	-	-	NO_2	1,9 kg/j
Lengte	1.070,68 m	Hoogte	-	-	NH_3	0,5 kg/j
Wegtype	Binnen bebouwde kom (doorstromend)	Afstand tot de weg	-	-		
Rijrichting	Beide richtingen					
Tunnelfactor	1					
Type hoogteligging	Normaal					
Weghoogte t.o.v. maaiveld	0 m					

Verkeer	Max. snelheid	Aantal voertuigbewegingen	In file
Licht verkeer	Voorgeschreven factoren	107,6 /etmaal	0,0 %
Middelzwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %
Zwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %
Busverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %

6 Wegverkeer | Weg

Naam	Rijroute 5		Links	Rechts	NO_x	5,2 kg/j
Locatie	X:186495,96 Y:439583,81	Type scherm	-	-	NO_2	0,8 kg/j
Lengte	469,22 m	Hoogte	-	-	NH_3	0,2 kg/j
Wegtype	Binnen bebouwde kom (doorstromend)	Afstand tot de weg	-	-		
Rijrichting	Beide richtingen					
Tunnelfactor	1					
Type hoogteligging	Normaal					
Weghoogte t.o.v. maaiveld	0 m					

Verkeer	Max. snelheid	Aantal voertuigbewegingen	In file
Licht verkeer	Voorgeschreven factoren	107,6 /etmaal	0,0 %
Middelzwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %
Zwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %
Busverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %

7 Anders... | Anders...

Naam	Werktuigen KW 37	Uittreedhoogte	1,0 m	NO_x	14,8 kg/j
Locatie	X:186703,29 Y:439603	Warmteinhoud	0,000 MW	NH_3	6,0 g/j
		Spreiding	1 m		
Oppervlakte	3,22 ha				
Wijze van ventilatie	Niet geforceerd				
Temporele variatie	Standaard Profiel Industrie				

Referentiesituatie, Rekenjaar 2023

1 Landbouw | Landbouwgrond

Naam	Veld 27 agrarisch	Uittreedhoogte	0,5 m	NH_3	77,3 kg/j
Locatie	X:186705,75 Y:439595,94	Warmteinhoud	0,000 MW		
		Spreiding	0 m		
Oppervlakte	3,07 ha				
Wijze van ventilatie	Niet geforceerd				
Temporele variatie	Meststoffen				

	Type	Stof	Emissie
	Mestaanwending (dierlijke mest)	NO_x	0,0 kg/j
		NH_3	77,3 kg/j

Disclaimer

Hoewel verstrekte gegevens kunnen dienen ter onderbouwing van een vergunningaanvraag, kunnen er geen rechten aan worden ontleend. De eigenaar van AERIUS aanvaardt geen aansprakelijkheid voor de inhoud van de door de gebruiker aangeboden informatie. Bovenstaande gegevens zijn enkel bruikbaar tot er een nieuwe versie van AERIUS beschikbaar is. AERIUS is een geregistreerd handelsmerk in Europa. Alle rechten die niet expliciet worden verleend, zijn voorbehouden.

Rekenbasis

Deze berekening is tot stand gekomen op basis van

AERIUS versie	2023_20231004_fd8d865135
Database versie	2023_fd8d865135_calculator_nl_stable

Voor meer informatie over de gebruikte methodiek en data zie:
https://www.aerius.nl/

Analyse luchtkwaliteit Schuytgraaf velden 26/27

datum	13 februari 2024	*project*	Schuytgraaf veld 26/27
vestiging	Arnhem	*betreft*	Analyse luchtkwaliteit/NIBM-toets
uw kenmerk	-	*versie*	001
ons kenmerk	M.2024.0158.00.N002	*auteur*	[redacted]
2e lezer/secr.	HJA|PZW	*contactpersoon*	[redacted]
		e-mail/telefoon	[redacted]

Analyse luchtkwaliteit

1. Inleiding

De gemeente Arnhem heeft op 16 november 2023 het ontwerp “Chw Schuytgraaf, veegplan 2017, herziening velden 26 en 27 & reparaties en detaillering” vastgesteld. De gemeente Arnhem maakt met dit plan het bouwen van 208 woningen mogelijk. Velden 26 en 27 liggen aan de zuidzijde van Schuytgraaf. Aan de noordzijde ligt de Marasingel en aan de oostzijde het spoor Arnhem-Nijmegen. In figuur 1 is de ligging van de velden met een geel vlak op een luchtfoto weergegeven.

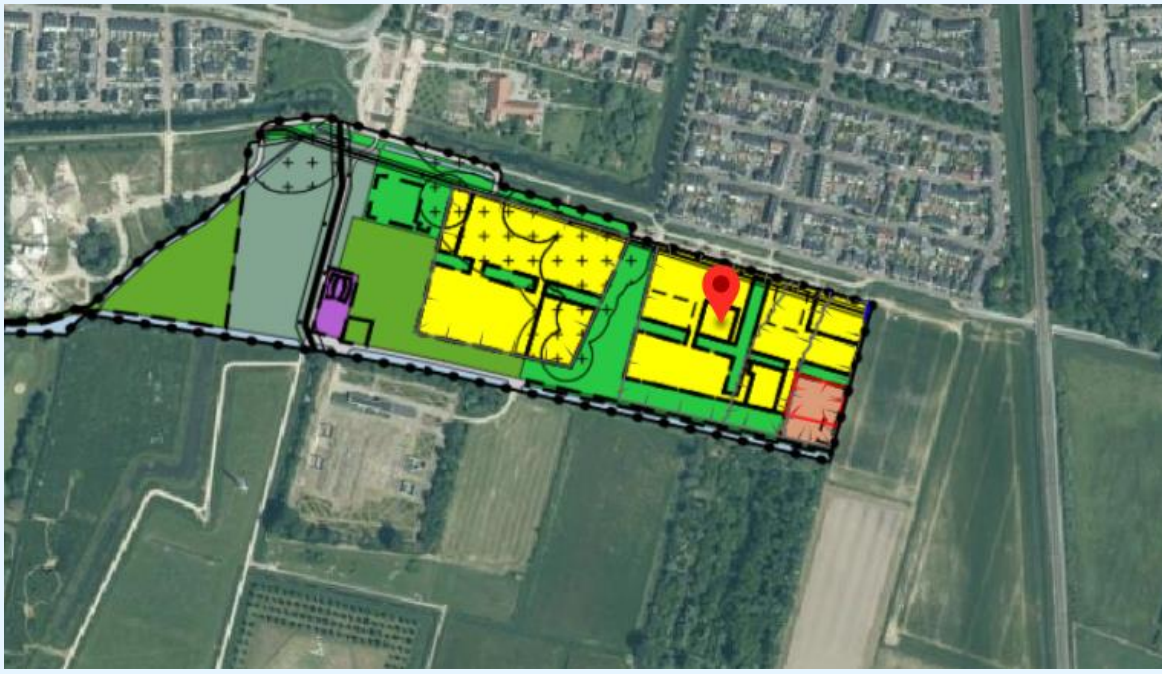

figuur 1: luchtfoto ligging velden 26/27 Schuytgraaf

In dit onderzoek naar het aspect luchtkwaliteit beschouwen wij of de invulling van de velden een relevant effect heeft op de luchtkwaliteit in de omgeving en of op deze locatie sprake is van een goed woon- en leefklimaat.

2. Beoordelingskader

Per 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. Omdat het ontwerp bestemmingsplan voor deze velden voor deze datum gepubliceerd is, geldt hier de wetgeving die van kracht was voor 1 januari 2024. Ter informatie beschouwen we ook de wetgeving volgens de Omgevingswet.

Wetgeving voor 1 januari 2024
In de Wet milieubeheer zijn normen (grenswaarden en plandrempels) vastgesteld voor onder andere de concentraties stikstofdioxide (NO_2) en zwevende deeltjes ($PM_{2.5}$ en PM_{10}) in de lucht. Een grenswaarde geeft de kwaliteit aan, die op een aangegeven tijdstip ten minste moet zijn bereikt. De voor dit onderzoek relevante grenswaarden zijn in tabel 1 weergegeven.

tabel 1: grenswaarden Wet milieubeheer

Stof	Type norm	Grenswaarde
Zwevende deeltjes (PM10)	Jaargemiddelde concentratie in ug/m^3	40
	24-uursgemiddelde dat 35 keer per jaar overschreden mag worden in ug/m^3	50
Zwevende deeltjes (PM2,5)	Jaargemiddelde concentratie in ug/m^3	25
Stikstofdioxide (NO2)	Jaargemiddelde concentratie in ug/m^3	40
	Uurgemiddelde dat 18 keer per jaar overschreden mag worden in ug/m^3	200

Wet milieubeheer
Op 15 november 2007 is de zogenoemde Wet luchtkwaliteit, hoofdstuk 5 van de Wet milieubeheer (Wm), in werking getreden ter vervanging van het Besluit luchtkwaliteit 2005. In deze wet is gestreefd naar meer flexibiliteit als het gaat om de koppeling van luchtkwaliteitseisen en ruimtelijke ontwikkelingen. Deze flexibiliteit is met name terug te vinden in een verdeling in projecten die wel (IBM) of niet in betekenende mate (NIBM) bijdragen aan de luchtkwaliteit. NIBM-projecten hoeven niet langer getoetst te worden aan de grenswaarden.

Besluit niet in betekenende mate bijdragen (NIBM)
In het Besluit niet in betekenende mate bijdragen en de daarop gebaseerde Regeling niet in betekenende mate bijdragen (luchtkwaliteitseisen) is geregeld welke projecten niet meer getoetst hoeven te worden. Projecten die maximaal 3% van de grenswaarde (= 1,2 µg/m^3 voor zowel NO_2 als PM_{10}) bijdragen aan de lokale luchtkwaliteit, vallen onder de definitie van NIBM en hoeven niet meer getoetst te worden aan de grenswaarden uit de Wm. De 3%-bijdrage is in de Regeling NIBM voor bepaalde ruimtelijke ontwikkelingen, zoals woningbouwlocaties, omgezet in eenduidige kengetallen, die de criteria vormen of wel of niet sprake is van een NIBM-project. Hiervoor is een specifieke rekentool ontwikkeld. Daarmee kan op een eenvoudige en snelle manier worden bepaald of een plan niet in betekenende mate bijdraagt (NIBM) aan de concentratie van een stof in de buitenlucht. Deze is gebaseerd op de Standaard Rekenmethode 1 uit de Regeling beoordeling luchtkwaliteit 2007. Bij NIBM wordt voldaan aan de luchtkwaliteitseisen.

In bijlage 3 van de Regeling niet in betekenende mate bijdragen staat aangegeven dat voor woningbouwplannen met minder dan 1.500 woningen geen nader onderzoek naar luchtkwaliteit hoeft te worden uitgevoerd.

Wetgeving vanaf 1 januari 2024 (Omgevingswet)
De luchtkwaliteit wordt alleen getoetst in de zogenoemde aandachtsgebieden (artikel 5.51, lid 2, van het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl)). Aandachtsgebieden zijn locaties met hogere concentraties stikstofdioxide (NO2) of fijnstof (PM10). De gemeente Arnhem is een aandachtsgebied.

De grenswaarden uit de voorgaande tabel 1 zijn onder de Omgevingswet niet gewijzigd en in artikelen 2.4 en 2.5 Bkl opgenomen zijnde 'omgevingswaarden'. In artikel 5.54 Bkl is het aantal van 1.500 gebouwen met een woonfunctie en nevengebruiksfuncties daarvan beschreven als zijnde een standaardgeval NIBM.

We concluderen dat de overgang van de oude regelgeving (voor 1 januari 2024) naar de regelgeving onder de Omgevingswet geen invloed heeft op de beoordeling van dit plan. De gemeente Arnhem heeft in het Omgevingsplan geen lokale omgevingswaarden vastgesteld.

Advieswaarden van de World Health Organization (WHO)
In 2021 heeft de WHO advieswaarden voor de luchtkwaliteit uitgebracht. Voor stikstofdioxide (NO2) is de advieswaarde 10 ug/m^3 en voor zwevende deeltjes (fijnstof PM_{10}) 15 ug/m^3.

3. Analyse velden 26 en 27

3.1 Verkeersaantrekkende werking

Het programma voor de velden 26 en 27 bestaat uit in totaal 198 woningen en 7 standplaatsen (atelierwoningen) of 10 rug-aan-rug woningen. De velden worden ontsloten vanaf de Marasingel.

De verkeersaantrekkende werking hebben we bepaald aan de hand van de CROW-publicatie 381 'Toekomst bestendig parkeren'. Hierbij zijn we uitgegaan van het omgevingstype sterk stedelijk, rest bebouwde kom. Aan de hand van het ruimtelijk raamwerk voor deze velden (van mei 2023) gaan we uit van de volgende woningtypen en de bijbehorende verkeersgeneratie:

- 100x koop appartement midden: de verkeersgeneratie is minimaal 5,2 voertuigbewegingen en maximaal 6,0 per wooneenheid (gemiddeld 5,6).
- 50x koophuis tussen/hoek: minimaal 6,7 voertuigbewegingen en maximaal 7,5 voertuigbewegingen per wooneenheid (gemiddeld 7,1).
- 58x koophuis twee-onder-een-kap: minimaal verkeersgeneratie 7,4 en maximaal 8,2 voertuigbewegingen (gemiddeld 7,8).

NIBM
Voor het veld is de luchtkwaliteit beoordeeld op basis van de Regeling niet in betekenende mate bijdragen (hierna NIBM). De emissie wordt bepaald door het wegverkeer dat van en naar het veld rijdt. Naast de voertuigbewegingen van wegverkeer zijn binnen het plan geen bronnen actief (installaties of werktuigen) die luchtverontreinigende stoffen uitstoten.

Binnen het veld wordt de bouw van 208 wooneenheden mogelijk gemaakt. Met dit aantal wordt ruimschoots voldaan aan de grens uit de regeling.

Extra voertuigbewegingen
We hanteren de gemiddelde waarden van voertuigbewegingen uit de CROW-publicatie.
Voor 100 appartementen en een voertuigbeweging van 5,6 per wooneenheid komt het extra verkeer op 560 voertuigen. Met een voertuigbeweging van 7,1 per wooneenheid voor de tussen-/hoekwoningen worden 355 voertuigen gegenereerd. De verkeersgeneratie van de twee-onder-een-kappers is 452. In totaal dan 1.367 voertuigen.

Met behulp van de NIBM-tool hebben we de bijdrage van het extra verkeer als gevolg van het veld bepaald. Hierbij zijn we uitgegaan van het jaar van het veegplan zijnde peiljaar 2023. Aangezien de achtergrondconcentraties jaarlijks dalen, is met dit peiljaar de worst-casesituatie beschouwd.

Worst-case berekening voor de bijdrage van het extra verkeer als gevolg van een plan op de luchtkwaliteit, GCN2022

	Jaar van planrealisatie	2023
Extra verkeer als gevolg van het plan		
	Extra voertuigbewegingen (weekdaggemiddelde)	1367
	Aandeel vrachtverkeer	0,5%
Maximale bijdrage extra verkeer	NO_2 in µg/m^3	**0,89**
	PM_{10} in µg/m^3	**0,20**
Grens voor "Niet In Betekenende Mate" in µg/m^3		1,2
Conclusie		
De bijdrage van het extra verkeer is niet-in-betekenende-mate; geen nader onderzoek nodig		

figuur 2: NIBM-tool

Achtergrondconcentratie
In dit onderzoek is ook de achtergrondconcentratie in de velden vastgesteld, zodat beoordeeld kan worden of deze voldoet aan wettelijke grenswaarden. Binnen het plangebied zijn de volgende achtergrondconcentraties aanwezig:

- Stikstofdioxide (NO2) 12,1 ug/m^3
- Fijnstof (PM10) 14,4 ug/m^3

De achtergrondconcentratie van beide stoffen voldoet hiermee ruimschoots aan de grenswaarde van 40 ug/m^3. Ook voldoet de achtergrondconcentratie PM10 aan de advieswaarde van de WHO. De achtergrondconcentratie NO2 is 2 ug/m^3 hoger dan de advieswaarde.

4. Conclusie

We concluderen dat de invulling van de velden 26 en 27 geen betekenende bijdrage heeft op de luchtkwaliteit voor de omgeving.

Op basis van de achtergrondconcentraties stellen wij vast dat binnen de velden 26 en 27 sprake is van een goed woon- en leefklimaat voor het aspect luchtkwaliteit.

p.o. [redacted]

[redacted]
DGMR Industrie, Verkeer en Milieu B.V.

COLLEGEBESLUIT

Besluit van 7 november 2023

Zaaknummer 2819

HET COLLEGE VAN BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN ARNHEM;

gelezen / overwegende dat:

- voor het realiseren van 198 woningen, creatieve functies en bedrijvigheid en 7 bijbehorende standplaatsen of atelierwoningen in veld 26 en 27 in Schuytgraaf wordt een bestemmingsplan voorbereid;
- deze ontwikkeling is aan te merken als een stedelijk ontwikkelingsproject zoals bedoeld in onderdeel D-11.2 van de bijlage bij het Besluit milieueffectrapportage;
- op grond van artikel 7.17 van de Wet milieubeheer het bevoegd gezag een besluit moet nemen of voor deze ontwikkeling een milieueffectrapport moet worden opgesteld;
- uit de in paragraaf 4.12 van de toelichting bij het ontwerp bestemmingsplan 'Chw Schuytgraaf, veegplan 2017, herziening velden 26 en 27 & reparaties en detaillering' opgenomen m.e.r.-beoordelingsnotitie blijkt dat de beoogde ontwikkeling geen belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu heeft;
- deze beoordelingsnotitie wordt geacht te gelden als motivering bij dit besluit;
- het opstellen van een milieueffect rapport daarom niet noodzakelijk is.

gelet op artikel 7.17 van de Wet milieubeheer;

BESLUIT:

voor de ontwikkeling van 198 woningen, creatieve functies en bedrijvigheid en 7 bijbehorende standplaatsen of atelierwoningen in veld 26 en 27 geen milieueffectrapport op te stellen.

Het college van burgemeester en wethouders voornoemd,
de secretaris, de burgemeester,

GEMEENTE Arnhem

Bijlage 2a onderdeel uitmakend van het raadsvoorstel
Zienswijzenota

Bestemmingsplan ‘Chw Schuytgraaf, veegplan 2017, herziening velden 26 en 27 & reparaties en detaillering’

Zaaknummer: 4079290

Zienswijzennota behorende bij het raadsvoorstel tot vaststelling van het bestemmingsplan bestemmingsplan 'Chw Schuytgraaf, veegplan 2017, herziening velden 26 en 27 & reparaties en detaillering'

1. Inleiding

Het 'bestemmingsplan Chw Schuytgraaf, veegplan 2017, herziening velden 26 en 27 & reparaties en detaillering' heeft ter inzage gelegen vanaf 16 november 2023 tot en met 27 december 2023.

Tijdens deze periode zijn zeven zienswijzen tegen het ontwerpbestemmingsplan ingediend waarvan één zienswijze namens 4 bewoners van het Noordereiland en één zienswijze namens 13 bewoners van het Noordereiland . In deze zienswijzennota worden deze zienswijzen samengevat en voorzien van een gemeentelijke reactie. Deze zienswijzennota maakt onderdeel uit van het raadsvoorstel tot vaststelling van dit bestemmingsplan.

Er zijn meerdere ziensijzen ingediend van bewoners van het Noordereiland in hoofdstuk 4 wordt hier een integrale reactie op gegeven.

2. Overzicht ingediende zienswijzen

	Naam/ Organisatie	**Adres**
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		
6.		
7.		

3. Samenvatting zienswijzen + reactie

Nr.		Gronden zienswijze	Reactie gemeente
#1		Het bouwvlak vastgesteld in bestemmingsplan 28-10-2020, gaf mogelijkheden om met een vergunning te bouwen op aangetoond oppervlak. In de uitwerking kan er geen enkele bebouwing meer gerealiseerd worden buiten wat nu als gebouw ingetekend staat.	
	1.1	De spelregels worden tijdens het spel gewijzigd. Daar kan niemand op anticiperen. Men had bij aankoop exact moeten weten waar men aan toe was met deze plannen. Dat is niet gebeurd. Dat dit mogelijk in de koopovereenkomst is opgenomen, is voor deze verregaande beslissingen op inhoud niet van toepassing.	Een bestemmingsplan kan worden gewijzigd. De gemeente moet hierbij wel een belangenafweging maken en zich houden aan een goede ruimtelijke ordening. Een wijzigingen heeft gevolgen daarom geldt hiervoor een uitgebreide procedure met de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen en in beroep te gaan.
	1.2	De spelregels zijn moeilijk vindbaar op www.ruimtelijkeplannen.nl, waardoor het onduidelijk is waar het precies over gaat.	Voor Schuytgraaf werken we met partiële herzieningen. De gemeente onderkent dat het plan daardoor lastiger leesbaar is.
	1.3	Bijgebouwen waarover gesproken wordt, zijn voor niemand herleidbaar op de websiteruimteplannen.nl. Er zijn geen zones ingetekend met bijgebouwen. Maar er wordt wel aan gerefereerd in artikel 22.2.3.	Zie hoofdstuk 4.
	1.4	Wij willen als bewoners zeggenschap houden over de inrichting van het bouwvlak zoals deze in het bestemmingsplan van 28-10-2020 is vastgelegd, met de daarop ingetekende bouwvlakken. Dit omdat wij eigenaar zijn van deze duur betaalde kavels.	Zie hoofdstuk 4.
	1.5	Wat er op dat moment wordt toegestaan is afhankelijk van degene die dan op dat moment betrokken is bij de landschappelijke inrichting van het eiland. De grond op het eiland krijgt een dubbelbestemming waarde landschap. Op dat moment was men druk met en een ontwerp huis en tuin. Het is dan moeilijk om te overzien hoe je tuin er definitief moet uit komen te zien. Bovendien heeft eenieder te maken met verschillende levensfasen die kan vragen om andere bebouwing hetzij aan het hoofdgebouw, bijgebouw en algehele erf inrichting. Het is voor niemand wenselijk om in te stemmen met de voorgestelde plannen.	Zie hoofdstuk 4.
	1.6	De waarde van onze huizen/percelen daalt fors wanneer deze uitwerking/detaillering wordt doorgezet. Dat is een reden om een rechtszaak aan te spannen voor een schadevergoeding.	Indiener kan een verzoek indienen bij de gemeente voor een schadevergoeding.
	1.7	Waarom heeft men niet alle bewoners van het Noordereiland schriftelijk geïnformeerd over deze ingrijpende verandering? We krijgen wel een brief van de wethouder als er een informatieavond komt maar	Binnen Schuytgraaf wordt over bestemmingsplannen gecommuniceerd via de bewonersavonden en de sociale media. Het is niet gebruikelijk bewoners per brief te informeren over bestemmingsplannen.

Nr.		Gronden zienswijze	Reactie gemeente
		zo'n ingrijpende wijziging laat men stilletjes in de hoek liggen. Nu zijn wij er per toeval achter gekomen en dat is natuurlijk erg vreemd.	
#2	2.1	Gasunie verzoek ter plaatse van de enkelbestemming 'Wonen' alleen bouwaanduidingen op te nemen buiten de belemmeringenstrook van de gastransportleiding. Op basis van het Besluit externe veiligheid buisleidingen in combinatie met het artikel 'Leiding-Gas' is het in principe niet toegestaan (nieuwe) bouwwerken binnen de belemmeringenstrook te realiseren.	**<u>Akkoord. Wij passen de verbeelding aan zodat niet zowel een bouwaanduiding als de bestemming 'Leiding-Gas' op dezelfde locatie liggen.</u>** Dit betekent voor veld 26 → 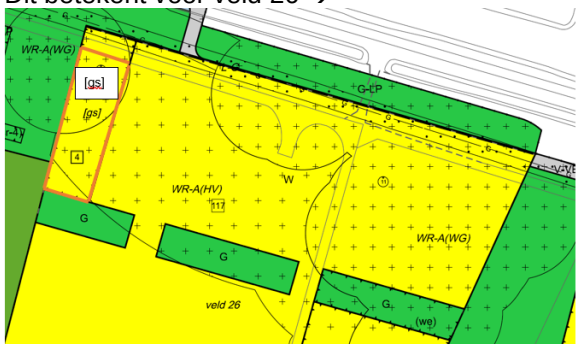 Dit betekent voor veld 27 →
	2.2	Gasunie verzoekt 'artikel 23 Leiding-Gas' zodanig aan te passen dat alleen bouwwerken ten behoeve van de leiding mogen worden gebouwd en dat overige gebouwen en bouwwerken, geen gebouwen zijnde, niet zijn toegestaan. Eventueel toestaan van overige	**<u>Akkoord, wij passen dit aan.</u>**

Nr.		Gronden zienswijze	Reactie gemeente
		bouwwerken, die niet ten behoeve van de leiding zijn, met een ‘regeling afwijken van de bouwregels’. Gasunie heeft hiervoor een tekstvoorstel meegezonden.	
	2.3	Gasunie verzoekt binnen ‘artikel 22’ wonen een verbod op te nemen dat het realiseren van balkons/overige uitstekende delen over de belemmeringenstrook niet is toegestaan’	**Akkoord, wij passen dit aan.**
	2.4	Gasunie verzoekt om ruim voordat een aanvang gemaakt wordt met de werkzaamheden contact wordt opgenomen met de tracébeheerder.	Dit is ter kennisgeving aangenomen. Wij zullen hier rekening mee houden.
#3	3.1	Gemeente Overbetuwe geeft aan dat de gemeenteraad van Overbetuwe op 12 september 2023 een brief aan het college heeft gestuurd met als onderwerp ‘kernpunten uitwerking Zuidrand Schuytgraaf (veld 26 en 27). Mede op basis hiervan heeft het college van B&W van Overbetuwe een vooroverlegreactie gestuurd over de bestemmingsplanherziening veld 26 en 27 Zuidrand Schuytgraaf. De inhoud van de brieven maken onderdeel uit van de zienswijze.	Deze brieven en de vooroverlegreactie zijn bekend bij de gemeente. In de toelichting op het ontwerpbestemmingsplan is hierop ingegaan. Voor zover nodig wordt in de reactie op de door Overbetuwe aangegeven gronden nader ingegaan op de toetsreactie.
	3.2	**Strijd met het Convenant 2010** Overbetuwe stelt vast dat het ontwerpbestemmingsplan niet in overeenstemming is met het convenant ‘Waar Schuytgraaf en De Park elkaar ontmoeten’ uit 2010 (het convenant uit 2010). Dat convenant is een nadere invulling van het bindend advies van het convenant ‘Driel Oost’ dat de voormalige gemeenten Elst en Heteren op 1 november 1993 sloten met de gemeente Arnhem (het convenant uit 1993). De invulling is eerder vastgesteld in de eerdere bestemmingsplannen. In het voorliggende plan wordt ingrijpend afgeweken van de inhoud en dat is in strijd met het convenant 2010. Overbetuwe verzoekt de gemeenteraad van Arnhem om het bestemmingsplan zodanig te wijzigen dat het alsnog voldoet aan het Convenant 2010.	Sinds voorjaar 2021 is er ambtelijk en bestuurlijk overleg met gemeente Overbetuwe en Park Lingezegen over deze locatie en de wens van gemeente Arnhem om hier qua woningaantal af te wijken van het convenant gezien de wooncrisis. Als gevolg van deze overleggen zijn er meerdere varianten van het plan onderzocht en is het plan geoptimaliseerd naar aanleiding van overleggen met de adviseur van Feddes Olthof. Deze adviseur heeft een positief advies gegeven op het plan met daarbij een aantal aandachtspunten waarvan Arnhem heeft aangegeven deze mee te zullen nemen. Zie advies (03-12-2021) Dit heeft geleidt tot een plan met 236 woningen en een aanzienlijk groter deel openbare ruimte, waardoor veel meer vergroening binnen dit veld mogelijk is dan in de oorspronkelijke opzet. Op basis van dit schetsontwerp is het ruimtelijk raamwerk gemaakt dat door de gemeenteraad is vastgesteld op 16 februari 2022. Dit ruimtelijk raamwerk is vervolgens door het college van Overbetuwe voorgelegd aan hun raad. De raad heeft hier in juni en juli 2022 over vergaderd en is met wensen en bedenkingen gekomen op het ruimtelijk raamwerk. Zij hebben hun college gevraagd om opnieuw het gesprek aan te gaan met Arnhem over de zuidrand van Schuytgraaf.

Nr.		Gronden zienswijze	Reactie gemeente
			Deze gesprekken hebben geleid tot aanpassing van het plan om aan de wensen en bedenkingen van Overbetuwe tegemoet te komen. Een belangrijke aanpassing is dat de afstand van de woningen tot Park Lingezegen is vergroot door het toevoegen van meer openbaar groen aan de zuidkant van beide velden. In het aangepaste plan zijn hierdoor nog 198 woningen, waar in het vorige ruimtelijk raamwerk er nog 236 woningen bedacht waren. Dit plan is opnieuw door Overbetuwe voorgelegd aan landsschapsadviseur Feddes Olthof. In het advies d.d. 23-11-2022 stelt Feddes Olthof: 'variant 4 voorziet in de gevraagde optimalisaties en is in mijn ogen een passende vertaling van de uitgangspunten dat de gemeente Arnhem en Overbetuwe in 2010 afsloten.'
		3.2.1 Het aantal woningen is in strijd met het convenant Het bestemminsplan voorziet in de velden 26 en 27 in 198 woningen en 7 standplaatsen of atelierwoningen. Dat is ruim een derde meer dan de 115 woningen die in het convenant 2010 waren overeengekomen. Dit is ook meer dan de 131 woningen uit het geldende bestemmingsplan *3.2.2 De mogelijkheid van KW37 is in strijd met het convenant 2010* Het convenant 2010 beoogd juist landschappelijk wonen. Creatieve functies en bedrijvigheid, 7 bijbehorende standplaatsen of 12	*Aantal woningen* Sinds 2010 is er een en ander gewijzigd. We hebben een grote wooncrisis. We hebben hiertoe in regionaal verband afspraken met provincie en het Rijk gemaakt om onze bijdragen te leveren aan de woningbouwproductie. Voor de regio Arnhem-Nijmegen betekent dat +60.000 woningen tot 2040. In maart 2020 werd hiertoe de woondeal Arnhem-Nijmegen gesloten waarin de enorme woonopgave voor de regio in combinatie met het betaalbaar houden en krijgen van de woningvoorraad zijn benoemd. Arnhem heeft in de afspraken met regio, provincie en Rijk de opgave om 16.000 woningen toe te voegen. Ook Schuytgraaf is om die reden onder de loep genomen en voor veld 26 en 27 is de potentie gezien om naast verdichting ook tot vergroening te komen en daarmee te komen tot een kwalitatief beter plan aan de rand van het Park, waarbij houtbouw en circulariteit uitgangspunt zijn, in lijn met de uitgangspunten van de Groene Metropoolregio en de ambities in de woondeal. *KW 37* Deze locatie blijkt geen goede optie voor KW37, Daarom hebben wij ervoor gekozen om ter plaatse van de maatschappelijke bestemming atelierwoningen mogelijk te maken.

Nr.		Gronden zienswijze	Reactie gemeente
		atelierwoningen en maximaal 12 bijeenkomsten per jaar met een maximum van 250 bezoekers zijn niet in overeenstemming met landschappelijk wonen. *3.2.3 Het landschappelijk wonen is ten onrechte niet geborgd* In de regels is geen gebruik gemaakt van de mogelijkheid om landschappelijk wonen juridisch te borgen in het bestemmingsplan en het bijbehorende beeldkwaliteitsplan. In de vooroverlegreactie geeft Overbetuwe aan: **Landschappelijk wonen** Wij vragen u appartementen te verplaatsen en zo te voorkomen dat er een te harde stenige en stedelijke rand naar het aangrenzende park Lingezegen ontstaat. In de vooroverlegreactie geeft Overbetuwe o.a. aan dat de bestemming 'Bos' aan de westzijde in het plan (nog steeds) de mogelijkheid voor realisatie van een botenhuis van 400m$_2$ met een bouwhoogte van maximaal 6 meter. • Maakt het nu voorliggende plan een groendepot mogelijk en geeft daarmee ook meer bouwmogelijkheden (met een hoogte van maximaal 4 meter). • Is in de regels nog steeds de mogelijkheid voor een (buurt)ontsluitingsweg opgenomen. Op de plankaart ontbreekt overigens wel de beoogde figuur, wat ons correct lijkt. • Is de mogelijkheid toegevoegd een ontsluitingsweg ten behoeve van agrarische werkzaamheden te realiseren aan de zuidzijde van het plangebied. Ter hoogte van de bestemming 'Maatschappelijk' bestaat de kans dat de buffer tussen het Park en de stedelijke functie alleen bestaat uit een watergang. Ook als weg niet wordt gerealiseerd is de breedte van de groene inpassing hier heel beperkt. • In de wijzigingsbevoegdheid binnen 'Maatschappelijk' (los van het aantal woningen) blijft ongewis met welke vorm van groen het gebied buiten de zone (maar binnen de bestemming) moet worden ingericht.	*Landschappelijk wonen* Wij zijn van mening dat het ruimtelijk raamwerk en het voorliggende bestemmingsplan voldoen aan de uitgangspunten t.a.v. het landschappelijk wonen. Voorop staat dat de in de hand genomen adviseur goedkeuring heeft gegeven aan het plan. Zie adviezen Feddes Olthof d.d.3-12-2021 en d.d. 23-11-2022. In de verbeelding van het bestemmingsplan zit meer groen dan in het veegplan uit 2017. Daarmee wordt een groene invulling van het veld geborgd. De gemeente is zelf eigenaar van de gronden. De inrichting van het gebied is dus in handen van de gemeente. Omdat de gemeente de groene inrichting zelf in de hand heeft is een afdwingbare juridische verplichting niet nodig. De planologische gebruiks- en bouwmogelijkheden ten behoeve het botenhuis worden geschrapt uit het plan.
	3.3	De gemeenteraad van Arnhem heeft volgens Overbetuwe zich door middel van het convenant 1993 zich uitdrukkelijk gecommitteerd dat de concrete invulling van een goede ruimtelijke ordening voor het gebied waarop het ontwerpbestemmingsplan ziet, gezamenlijk met	In 2023 hebben wij juridisch advies ingewonnen van onze stadsadvocaat (advies van 3 mei 2023). Dit advies hebben wij naar aanleiding van uw zienswijze laten actualiseren (advies van februari

Nr.		Gronden zienswijze	Reactie gemeente
		Overbetuwe zal worden ingevuld. De concrete invulling heeft plaatsgevonden in het convenant 2010, waarin uitdrukkelijk staat dat dit een bindend advies is. Uit die term blijkt dat de invulling niet vrijblijvend was, maar dat partijen zich daarop hebben vastgelegd. Overbetuwe meent daarom dat het de gemeenteraad van Arnhem niet vrijstaat om een bestemmingsplan vast te stellen dat op essentiële onderdelen fors afwijkt van de invulling waarvoor in het convenant 2010 gezamenlijk is gekozen. De grote woningbouwopgave is heel algemeen en geeft geen blijk van het belang van een goede en verantwoorde invulling van het gebied om af te kunnen wijken. Niet in valt te zien dat er in Arnhem geen locatie te vinden zou zijn waar het toevoegen van woningen veel minder impact heeft op de ruimtelijke structuur dan in Schuytgraaf. Overbetuwe wijst op vaste jurisprudentie van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State dat, wanneer ten aanzien van de invulling van een plangebied overeenkomsten zijn gesloten, die overeenkomsten moeten worden betrokken bij de belangenafweging die bij de vaststelling van een bestemmingsplan moet worden gemaakt. Uit die jurisprudentie blijkt ook dat bij de vaststelling van een bestemmingsplan leidend is of het bestemmingsplan voorziet in een goede ruimtelijke ordening, maar dat was nu juist waar het partijen bij het sluiten van het convenant 1993 en convenant 2010 om te doen was, het voorzien in een goede ruimtelijke ordening in een gebied dat weliswaar in de gemeente Arnhem ligt, maar waarvan door partijen is onderkend dat het voor Overbetuwe van zo groot belang is dat is afgesproken om in gezamenlijkheid tot een invulling te komen die voldoet aan een goede ruimtelijk ordening.	2024). Deze adviezen zijn opgenomen als bijlage bij het raadsvoorstel. Onze stadsadvocaat stelt dat de gemeenteraad van Arnhem niet is gebonden aan het convenant. Wel moet in de plantoelichting daadkrachtig gemotiveerd worden waarom het vereiste van een goede ruimtelijke ordening met zich brengt dat van het convenant wordt afgeweken. In de toelichting bij het bestemmingsplan hebben wij dit toegelicht (zie paragraaf 3.2.3). Volgens onze stadsadvocaat is deze toelichting voldoende daadkrachtig. De gemeente Overbetuwe stelt hier dat er geen alternatievenafweging is gemaakt. Naar aanleiding van het advies van de stadsadvocaat (februari 2024) hebben wij dit onderdeel van de toelichting aangevuld. In de Omgevingvisie is inzichtelijk gemaakt waar ruimte is voor woningbouw. Er is in de stad weinig schuifruimte om te komen tot het benodigd aantal woningen tot 2030. Het is geen optie om meer woningen te bouwen op een andere locatie in Arnhem met minder ruimtelijke impact, om het aantal woningen in de velden 26 en 27 terug te brengen. De aangehaalde uitspraken passen in de lijn van de vaste rechtspraak die in het juridisch advies van 3 mei 2023 zijn beschreven. Uit die uitspraken volgt dus niet dat de gemeenteraad aan het Convenant gebonden is, in die zin dat er een bestemmingsplan kan worden vastgesteld dat niet in overeenstemming is met de gemaakte afspraken. De gemeente Overbetuwe gaat eraan voorbij dat het stedenbouwkundig kader dat aan het bestemmingsplan ten grondslag ligt, in nauw overleg met de gemeente Overbetuwe tot stand is gekomen. Anders dan de gemeente Overbetuwe meent, heeft de gemeente zich dus wel degelijk rekenschap gegeven van de belangen van de gemeente Overbetuwe en die belangen ook bij de voorbereiding van het bestemmingsplan betrokken. Verder valt op dat de gemeente Overbetuwe de stelling dat het bestemmingsplan los van het Convenant in strijd is met het vereiste van een goede ruimtelijke ordening, niet concreet onderbouwt.

Nr.		Gronden zienswijze	Reactie gemeente
	3.4	Het vertrouwensbeginsel is ook in het geding. Met het convenant 1993 heeft de gemeenteraad van Arnhem het gerechtvaardigde vertrouwen gewekt dat voor Schuytgraaf gezamenlijk zou worden gekomen tot een concrete invulling van een goede ruimtelijke ordening. Dat vertrouwen dient volgens Overbetuwe – ook meer in lijn met de voorgaand moederplannen– bij de vaststelling van het ontwerpbestemmingsplan te worden gehonoreerd.	Er is geen sprake van een schending van het vertrouwensbeginsel. Gelet op de vaste Afdelingsrechtspraak mag de gemeente een bestemmingsplan vaststellen dat niet in overeenstemming is met het Convenant. Volgens de rechtspraak moet de gemeente het Convenant wel in de belangenafweging betrekken en voldoende draagkrachtig motiveren waarom er van het Convenant wordt afgeweken. In de toelichting bij het bestemmingsplan hebben wij dit gedaan.
#4	4.1	**Beperkingen ten aanzien van de bouwmogelijkheden (bijbehorende bouwwerken)** Indiener stelt dat middels het ontwerpbestemmingsplan de bouwmogelijkheden aanzienlijk worden beperkt ten opzichte van het eerder geldende planologische regime. Op de plankaart is geen aanduiding ‘bijgebouw’ opgenomen. Indiener kan daarom geen bijbehorende bouwwerken realiseren. Het is indiener onduidelijk welke ruimtelijke zwaarwegende argumenten daaraan ten grondslag liggen en zij menen hierdoor aanzienlijk in hun woon- en leefbelangen geraakt. Ook is dit volgens indiener in strijd met het gelijkheidsbeginsel en had dit deugdelijk gemotiveerd te worden (het ontbreken hiervan getuigt niet van behoorlijk bestuur).	Zie hoofdstuk 4.
	4.2	**Ten onrechte een vergunningplicht voor werk, geen bouwwerk zijnde, en werkzaamheden** Binnen de ‘Waarde – Landschap’ is een vergunningplicht opgenomen voor o.a. de volgende werkzaamheden: - het aanbrengen van leidingen, constructies, installaties of apparatuur - het realiseren van steigers, vlonders en knuppelpaden Indiener merkt op dat het onduidelijk is dat er een vergunningplicht is opgenomen voor ‘installaties of apparatuur’. Indiener vreest dat zij door deze vergunningplicht wordt belemmerd in het aanbrengen van installaties en apparatuur, zoals het realiseren dan wel bouwen van een warmtepomp, waardoor zij onevenredig in hun woon- en leefbelangen worden geraakt. Een evenwichtige belangenafweging in het kader van een goede ruimtelijke ordening ontbreekt. Ook geeft indiener aan dat het realiseren/plaatsen van apparatuur, installaties, maar ook steigers en vlonders bouwactiviteiten zijn.	Zie hoofdstuk 4.

Nr.		Gronden zienswijze	Reactie gemeente
		Daarom is onduidelijk waarom hier überhaupt een vergunningplicht voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, en werkzaamheden is opgenomen. Bouwactiviteiten worden reeds gedekt door artikel 2.1, eerste lid, sub a, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht en de bouwregels van het bestemmingsplan. Indiener is daarom van mening dat er geen vergunningplicht van toepassing verklaard kan worden op het realiseren/ plaatsen van dergelijke bouwwerken. Dit is in strijd met een goede ruimtelijke ordening en met de artikelen 3:2 en 3:46 van de Algemene wet bestuursrecht. Indiener verzoekt deze vergunningplicht voor deze twee categorieën (installaties en apparatuur alsmede steigers en vlonders) kan komen te vervallen.	
#5	5.1	Door het toepassen van de zogenaamde krimpfolie op het Noordereiland wordt het voor bewoners onmogelijk gemaakt nog aan- en/of bijgebouwen te realiseren bij de woningen behalve dan op de spaarzame plekken waar nu een functieaanduiding ‘bijgebouwen’ is opgenomen. Bij één van de cliënten is helemaal geen zone ‘bijgebouwen’ opgenomen waardoor geen gebouwen meer gerealiseerd kunnen worden. Dit is een onaanvaardbare doorkruising van de regeling voor vergunningvrij bouwen, nu in de toelichting bij het bestemmingsplan op geen manier wordt onderbouwd wat de redengevende locatie specifieke omstandigheden zijn welke een verdere inperking van de mogelijkheden rechtvaardigt en onvoldoende is om de inperking te rechtvaardigen.	Zie hoofdstuk 4.
	5.2	De woningen op het Noordereiland zijn alleen relatief nieuw. Diverse omwonenden hebben nog niet van de mogelijkheid gebruik gemaakt om bijgebouwen te realiseren. Doordat in het vorige bestemmingsplan nog diverse mogelijkheden bestonden hebben zij daartoe ook niet eerder de noodzaak gezien op korte termijn bijgebouwen te realiseren. Op deze wijze worden bewoners die reeds een bijgebouw hebben gerealiseerd, bevoordeeld op de omwonenden die nog geen bijgebouw hebben gerealiseerd.	Zie hoofdstuk 4.

Nr.		Gronden zienswijze	Reactie gemeente
	5.3	De waarde van de woningen op het Noordereiland zullen drastisch dalen. Hoewel dat in eerste instantie een aspect is dat geen onderdeel vormt in een bestemmingsplanprocedure en is voorbehouden voor een planschadeprocedure, zijn de bewoners van mening dat uw raad het voorliggende bestemmingsplan geen sprake meer is van een goede ruimtelijke ordening.	Zie hoofdstuk 4. Indiener kan een verzoek indienen bij de gemeente voor een schadevergoeding.
#6	6.1	**Bouwmogelijkheden bijbehorende bouwwerken** Tijdens het overleg van 10 januari jl. gaven de bewoners aan bezwaren te hebben tegen het ontwerpbestemmingsplan, met als belangrijkste reden dat zij door de voorgenomen wijzigingen ernstig in hun bouwmogelijkheden zouden worden aangetast. In het voorgestelde plan wordt het onbebouwde deel van het huidige bouwvlak bestempeld als zone “Landschap”, met als gevolg dat een bouwverbod geldt tenzij in het ontwerpbestemmingsplan een expliciete bouwmogelijkheid wordt geboden. De uitzondering die het ontwerpbestemmingsplan vervolgens biedt is de aanwijzing van een zgn. bijgebouwenzone waar (wel) vergunningsvrij mag worden gebouwd, maar bij nadere bestudering blijft die uitzondering zonder waarde voor de bewoners aangezien de contouren van de bijgebouwenzone een-op-een gelijklopen met de reeds aanwezige bijgebouwen op het Noordereiland. Tijdens het overleg van 10 januari jl. gaf de gemeente Arnhem aan de belangen van de bewoners te onderkennen. De gemeente lichtte toe dat haar belang vooral was gelegen in het in stand willen houden van zichtlijnen vanaf het Noordereiland in de richting van de plas. Namens de bewoners stel ik voor om de oplossing te zoeken in een uitbreiding van de bijgebouwenzone. Ten opzichte van het huidige bestemmingsplan kan de aanwezige bebouwing worden ingetekend op de plankaart en kan het resterende deel van het huidige bouwvlak worden aangemerkt als de bijgebouwenzone. Daarbij merk ik op dat niet alle bestaande bebouwing correct staat ingetekend op de plankaart. Verschillende bestaande (en vergunde) bijgebouwen ontbreken. Op deze wijze wordt een gelijke situatie tussen de bewoners gecreëerd. Immers, als de bijgebouwenzone zou worden gerelateerd aan de huidige bebouwing (bijv. het hoofdgebouw of het hoofdgebouw incl. bijgebouwen), dan worden bewoners die om hun moverende redenen een lager ontwikkeltempo hebben aangehouden benadeeld ten opzichte van de andere bewoners.	Zie hoofdstuk 4.

Nr.		Gronden zienswijze	Reactie gemeente
		Zichtlijnen zijn een papieren werkelijkheid Daarnaast overtuigt het argument van de zichtlijnen de bewoners niet. Het huidige bestemmingplan biedt weliswaar zichtlijnen vanaf het Noordereiland in de richting van de plas door bepaalde stroken de waarde Landschap toe te kennen (zie volgende pagina), maar dat is een papieren werkelijkheid. De betreffende stroken zijn in realiteit (vergund) bebouwd dan wel dichtgezet door hoge begroeiing. Voor een uitbreiding van het aantal zichtlijnen of de omvang van de stroken zien de bewoners geen redelijke grondslag als dat wordt afgezet tegen de aantasting die zij in voorkomend geval zullen ervaren in hun bouwmogelijkheden. Het zou passender zijn de papieren werkelijkheid in lijn te brengen met de realiteit en het achterhaalde idee van de zichtlijnen los te laten.	
#7		Indiener is sinds mei 2017 woonachtig op het Noordereiland 23 in Arnhem, Schuytgraaf. Bij het indienen van de omgevingsvergunning is een voorlopige kavel inrichting aangehouden. In die fase is een gedetailleerde tuin inrichting nog niet aan de orde. We hebben destijds al wel aangegeven dat er een vlonder in de taludzone en een steiger in de rietzone is voorzien. Indiener heeft dit uitgesteld omdat zijn jongste zoon destijds net geboren was. De zoon heeft 2 weken geleden zijn B zwem diploma gehaald. Dat is voor aanleiding om voor de komende zomer de plannen rondom een vlonder en steiger te concretiseren. Indiener vindt de (nieuwe) spelregels onduidelijk Zie artikel 32, lid 32.5.1, waarin onder andere gesteld wordt dat het verboden is steigers en vlonders aan te leggen. Dit staat volgens indiener haaks op artikel. 22 lid 22.2.3, onder f.3 , f.4 en f.5. Dit zijn de regels zoals ze zijn voorgesteld ten tijde van het aankopen van de woning en waar we ook zeker aan willen voldoen. Maar zoals gezegd is het nu niet duidelijk wat er nu in de nieuwe plannen wel of niet zou mogen. Graag wilt indiener daar duidelijkheid over. Bovendien zijn er nog geen concrete plannen maar wel ideeën rondom het in gebruik nemen van een warmtepomp om niet meer afhankelijk te	Zie hoofdstuk 4.

Nr.		Gronden zienswijze	Reactie gemeente
		zijn van de verplichte (en te) dure stadswarmte. Artikel 32, lid 32.5.1, sub c zou dat mogelijk verbieden?	

4. **Integrale reactie Noordereiland**

Achtergrond Noordereiland
Het Noordereiland heeft een bijzondere functie als overgangszone als eerste bebouwingsfaçade van Arnhem Zuid. In het, inmiddels vervallen, bestemmingsplan “Schuytgraaf 2011, gedeeltelijke herziening 2014-01” (onherroepelijk d.d. 20 augustus 2014) is de bestemming van het Noordereiland omgezet van een ‘uit te werken’ bestemming met een bouwverbod naar een woonbestemming met een bouwtitel. Dit plan bevat de basis voor de daarop volgende plannen, te weten ‘Schuytgraaf, veegplan 2017’, ‘Schuytgraaf, veegplan 2017, herziening velden 6 en 11 & beheer’ en voorliggend plan.

Uitgangspunten van het plan uit 2014 zijn:
Het Noordereiland is een landschappelijke zone die onderdeel uitmaakt van de natte ecologische zone. De verwevenheid tussen stad en landschap wordt hier zichtbaar: het wonen in het landschap van de natte ecozone krijgt hier vorm. Het veld biedt kansen om landschappelijk te wonen aan het water van de zandwinplas. Open water zorgt voor variatie in het landschap en roept associaties op met kwaliteiten als rust, ruimte en vrij zicht. De nieuwe invulling van het Noordereiland anticipeert op deze kwaliteiten. Het is een belangrijke rand van Schuytgraaf en zal een geleidelijke overgang van wijk naar landschap vormen. De dubbelbestemming ‘Waarde Landschap’ garandeert de ecologische en landschappelijke kwaliteit. Door deze dubbelbestemming is een omgevingsvergunningstelsel van kracht voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden. Dat betekent dat binnen de bestemming een omgevingsvergunning noodzakelijk is om bepaalde werkzaamheden uit te voeren zoals het aanleggen van verharding boven een bepaald percentage van het perceelsoppervlak en het rooien en vellen van bomen/ houtgewassen. Aantasting van het gebied wordt op deze wijze zoveel mogelijk tegen gegaan.

Het bestemmingsplan uit 2014 en het latere veegplan uit 2017 gaan nog uit van een variabele invulling. In 2020 is het Noordereiland grotendeels gerealiseerd. Met het bestemmingsplan ‘Schuytgraaf, veegplan 2017, herziening velden 6 en 11 & beheer’ zijn de contouren van het plangebied vastgelegd met verschillende bestemmingen. Uitgangspunt van deze herziening was het behoud van de landschappelijke waarden door zichtlijnen vast te leggen. Ook is met dat plan beoogd om de vergunningsvrije bebouwingsmogelijkheden te beperken.

Inmiddels zijn alle hoofdgebouwen op het Noordereiland gebouwd. In voorliggend plan is krimpfolie toegepast om de bebouwingsmogelijkheden in lijn te brengen met de rest van Schuytgraaf.

Bijbehorende bouwwerken
In het plan zoals deze ter inzage is gelegen is ervoor gekozen om de bestaande bebouwing vast te leggen. Buiten deze contour geldt een ‘Waarde – Landschap’ waarbij ook de vergunningsvrije bebouwingsmogelijkheden zijn wegbestemd.

De gemeente heeft de zorgen en bedenkingen van de bewoners gehoord. Drie medewerkers van de gemeente zijn op 10 januari in gesprek gegaan met een aantal afgevaardigden van het Noordereiland.

<u>Conclusie, de krimpfolie is in het ontwerpbestemmingsplan wel erg strak toegepast. Het voorstel is om het plan op dit onderdeel te wijzigen. De ‘bijgebouwenzone’ wordt uitgebreid, waarbij de contouren uit het plan uit 2020 als uitgangspunt gelden.</u> Er is een inventarisatie gedaan van de vergunde en legale gebouwen. Deze zijn meegenomen in de plankaart.

Het gedeelte van het perceel aan de voorzijde van de woningen blijft daarbij wel een onbebouwbare zone met landschappelijke waarden. Het bouwen van bijbehorende bouwwerken vóór de voorgevel heeft negatieve effecten op het straat- en bebouwingsbeeld en staan wij derhalve ook op andere plekken in Arnhem, waaronder in Schuytgraaf niet toe.

Waarde Landschap
Om de landschappelijke waarden op het Noordereiland te beschermen geldt er een dubbelbestemming ‘Waarde – Landschap’. Deze bestemming gold in 2014 voor het hele Noordereiland. In het plan uit 2020 is hier van af geweken. In dit plan hebben we de keuze gemaakt om geen ‘Waarde Landschap’ op te nemen voor die gebieden met een bouwvlak. In dat plan is namelijk een bouwverbod toegevoegd aan de ‘Waarde Landschap’. Om de ecologische en landschappelijke kwaliteit van het Noordereiland te beschermen is in voorliggend plan de keuze gemaakt om voor die gebieden waar geen bouwvlak is opgenomen (bijvoorbeeld aan de voorzijde van de woningen) weer een ‘Waarde – Landschap’ op te nemen.

2014/2017:	2020:	Voorliggend plan:
Overal ‘Waarde Landschap’ (zie de +’jes) 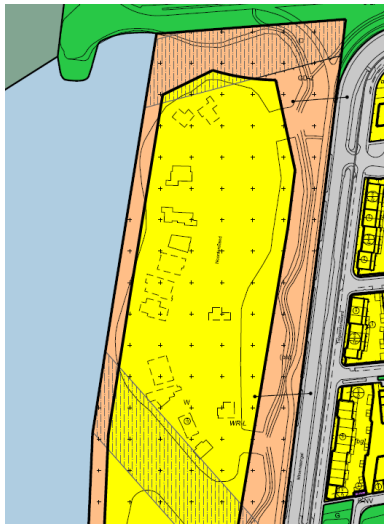	Alleen Waarde Landschap zichtlijnen en buiten bouwvlak. 	‘Waarde Landschap’ opgenomen overal buiten het bouwvlak. Dus nu ook aan de voorzijde. 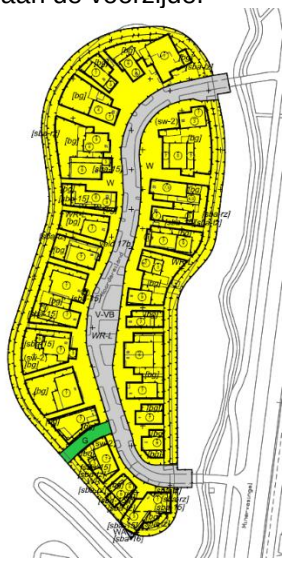

De ‘Waarde – Landschap’ bevat een aanlegvergunningplicht voor o.a.:
- het aanbrengen van leidingen, constructies, installaties of apparatuur
- het realiseren van steigers, vlonders en knuppelpaden

Een aantal indieners merkt op dat dit bouwactiviteiten zijn. Het zou daarmee niet ook geregeld kunnen worden met een omgevingsvergunning voor een werk, geen bouwwerk zijnde, of een werkzaamheid. Het klopt dat dit weliswaar bouwactiviteiten zijn, maar waar indieners aan voorbij gaan, is dat bij het plaatsen van deze objecten ook werkzaamheden worden uitgevoerd. Dit komt omdat de grond wordt geroerd, zo wordt er mogelijk in de grond gegraven of moeten er planten worden weggehaald. Er is dan dus een aanlegvergunning benodigd.

Daarbij maakt de vergunningplicht het plaatsen van een warmtepomp of een steiger niet onmogelijk. Er geldt alleen dat voorafgaand aan het bouwen ook een aanlegvergunning dient te worden aangevraagd. Hierbij geldt een ‘ja, mits’ principe. De vergunning wordt verleend indien de landschappelijke waarden en kwaliteiten niet onevenredig worden geschaad.

het Woonlandschap

"Wonen aan het Mozaïeklandschap van Park Lingezegen"

Ruimtelijk raamwerk Schuytgraaf velden 26 + 27

het Woonlandschap

“Wonen aan het Mozaïeklandschap van Park Lingezegen”

GEMEENTE Arnhem

21 februari 2024

Ruimtelijk raamwerk Schuytgraaf velden 26 + 27

INHOUD

	INLEIDING	
	Aanleiding	7
	Ontwikkelproces	7
	Rol Kwaliteitsteam	7
	Opbouw document	7
1.	**AMBITIE**	
1.1	Zuidelijke velden als woonlandschap	10
1.2	Het Nieuwe Normaal	14
1.3	Bouwstenen voor ontwikkeling	16
2.	**RUIMTELIJK RAAMWERK**	
2.1	Raamwerk	20
2.2	Groenstructuur	22
2.3	Verkeersstructuur	26
2.4	Parkeren	28
2.5	Voorbeeldverkaveling	30
2.6	Woontypologieën	32
3.	**BEELDREGIE**	
3.1	Landschappelijk wonen	36
3.2	Houtbouw	38
3.3	Buitenruimte	40
3.4	Circulair materiaalgebruik	44
3.5	Natuurinclusief ontwikkelen	46

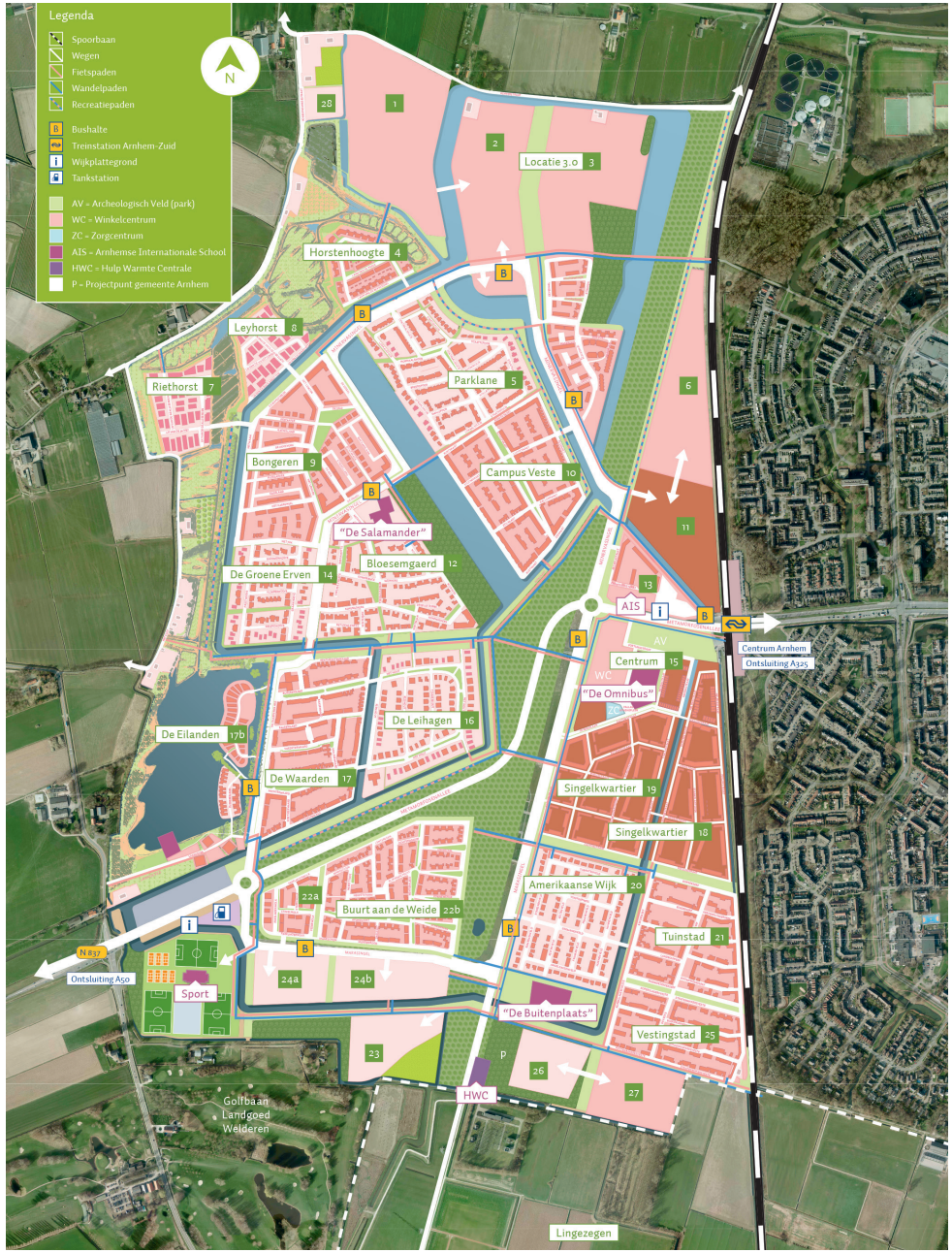
Legenda
Spoorbaan
Wegen
Fietspaden
Wandelpaden
Recreatiepaden
Bushalte
Treinstation Arnhem-Zuid
Wijkplattegrond
Tankstation
AV = Archeologisch Veld (park)
WC = Winkelcentrum
ZC = Zorgcentrum
AIS = Arnhemse Internationale School
HWC = Hulp Warmte Centrale
P = Projectpunt gemeente Arnhem
N
28
1
2
Locatie 3.0 3
Horstenhoogte 4
Leyhorst 8
Riethorst 7
Parklane 5
6
Bongeren 9
Campus Veste 10
11
"De Salamander"
Bloesemgaerd 12
De Groene Erven 14
13
AIS
Centrum Arnhem
Ontsluiting A325
AV
Centrum 15
WC
"De Omnibus"
ZC
De Leihagen 16
De Eilanden 17b
De Waarden 17
Singelkwartier 19
Singelkwartier 18
Amerikaanse Wijk 20
22a
Buurt aan de Weide 22b
Tuinstad 21
N837
Ontsluiting A50
Sport
24a
24b
"De Buitenplaats"
Vestingstad 25
23
P
26
27
HWC
Golfbaan
Landgoed
Welderen
Lingezegen

INLEIDING

AANLEIDING

Voor u ligt het ruimtelijk raamwerk van de velden 26 + 27. In dit raamwerk zijn de kaders opgenomen voor de ontwikkeling van de laatste woonvelden aan de zuidrand van Schuytgraaf. Hier komt men te wonen aan het recreatieve natuurnetwerk van De Park, een deelgebied van Park Lingezegen. Naast de principes die gelden voor de wijk Schuytgraaf gelden hier ook de principes van deelgebied De Park. Zoals aangegeven zijn de velden 26 + 27 bijzondere velden. Door hun ligging aan het park vragen ze ook een andere benadering dan alle andere velden. Enerzijds zijn de velden onderdeel van Schuytgraaf en anderzijds maken ze onderdeel uit van de overgangszone naar Park Lingezegen. Om de ontwikkeling van de 2 velden de juiste kaders mee te geven is gewerkt aan een ruimtelijk concept dat is gebaseerd op de structuur van het park. Deze is vervolgens vertaald in een stedenbouwkundige schets die de aansluiting zoekt bij de wijk.

De kaders die horen bij deze ruimtelijke opzet vormen het ruimtelijk raamwerk. Het zijn de elementen die zorgen voor de structuur van de wijk en daarmee tevens de verankering van de velden in het park. Aanvullend is in het ruimtelijk raamwerk de beeldregie vastgelegd. Hiermee wordt de kwalitatieve uitstraling voor de bebouwing gewaarborgd. Het ruimtelijk raamwerk en de beeldregie zijn volledig op elkaar afgestemd, zodat bebouwing en openbare ruimte tezamen een aantrekkelijke woon- en verblijfsomgeving opleveren. Voor de velden 26 + 27 is hierbij gekozen voor een uitstraling in houtbouw, passend bij de landschappelijke omgeving. Voor een optimale inpassing aan het park worden hierbij de ambities van “Het nieuwe normaal” opgenomen. Dit is een initiatief van BZK en Cirkelstad om de bouwsector versneld circulair te maken. Een nieuwe, gedragen ‘norm’ met haalbare én ambitieuze circulaire prestaties in de gebouwde omgeving.

ROL KWALITEITSTEAM

Dit document is het richtinggevend kader voor alle deeluitwerkingen binnen de velden 26 + 27 door de ontwikkelende partijen. Deeluitwerkingen worden in overleg met de gemeentelijk stedenbouwkundige opgesteld en getoetst door het Kwaliteitsteam Schuytgraaf. Dit document wordt door het Kwaliteitsteam gehanteerd als toetsingskader.

OPBOUW DOCUMENT

Gestart wordt met een omschrijving van de ambities waarbij wordt ingegaan op de ruimtelijke inpassing en de toekomstbestendigheid (het nieuwe normaal). De ambities komen samen in de bouwstenen, deze vormen samen de basis voor de ruimtelijke hoofdopzet van het veld. Op basis hiervan worden in het ruimtelijk raamwerk en de beeldregie de kwalitatieve kaders voor de ontwikkeling vastgelegd.

1 Ambitie

1.1 ZUIDELIJKE VELDEN ALS WOONLANDSCHAP

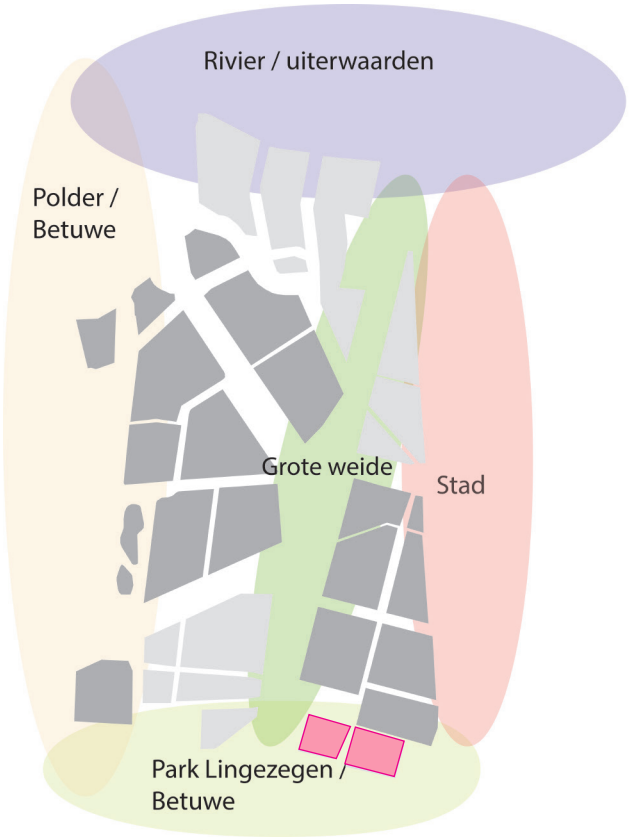

landschapsstijlen in Schuytgraaf

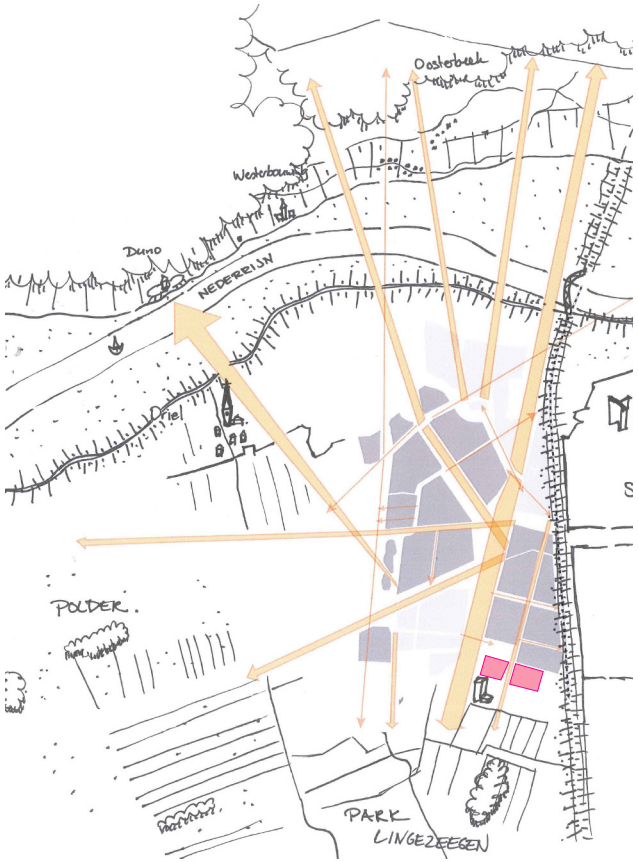

zicht op omliggend landschap

De velden 26 + 27 liggen in de rand van het woongebied van Schuytgraaf aan het landschap van Park Lingezegen. Ze vormen een overgangszone waar wijk en park samenkomen. In deze paragraaf volgt een toelichting op de context.

Schuytgraaf

Het stedenbouwkundig concept van Schuytgraaf gaat uit van het principe van dorpen die zijn ingebed in het bestaande landschap. De hoofdplanstructuur is ontworpen op het onderliggende Betuwse landschap. De landschappelijke hoofdplanstructuur zorgt niet alleen voor een goede inbedding in de Betuwe, maar ook voor een optimale beleving hiervan. Voor alle bewoners is het groen om de hoek. Bestaande groenelementen en waterlopen worden in het plan opgenomen. Vanuit de woonvelden worden doorzichten geboden om het landschap zichtbaar en voelbaar te maken. Een belangrijk onderdeel vormen de lineaire ruimten in het plan, de groene ruimtes tussen de woonvelden. Naast de belevingswaarde heeft deze groenstructuur ook een ecologische betekenis; binnen het plangebied worden droge en natte ecologische verbindingszones gerealiseerd. Veld 26 ligt ten zuiden van de Buitenplaats. Een brede watergang scheidt dit veld van de wijk waardoor er enkel een zichtrelatie bestaat. Veld 27 grenst fysiek aan het woongebied van Schuytgraaf.

Park Lingezegen
Park Lingezegen is een ca. 1500ha groot regionaal park tussen Arnhem en Nijmegen. De ontwikkeling van dit park is een antwoord op de sterke groei van de steden en dorpen in dit gebied. Het beoogd een sterke groene buffer te zijn in dit dynamisch stedelijke gebied.
Het plan voorziet in de ontwikkeling van een omvangrijk natuur- en recreatiegebied geënt op de bestaande landschappelijke karakteristieken van het Betuwse landschap. Binnen Lingezegen worden verschillende deelgebieden onderscheiden. Tussen Schuytgraaf en Elst ligt het deelgebied De Park.

Het ontwerp voor De Park heeft een hoofdopzet die bestaat uit het kasteelterrein met lanen, het Romeinse lint en het mozaïeklandschap. Het is een gevarieerd landschap van bosblokken, houtsingels en boomgaarden afgewisseld met open ruimtes. Daarbinnen is ruimte voor particuliere initiatieven als moestuinen en voedselbossen, omkaderd door hagen.

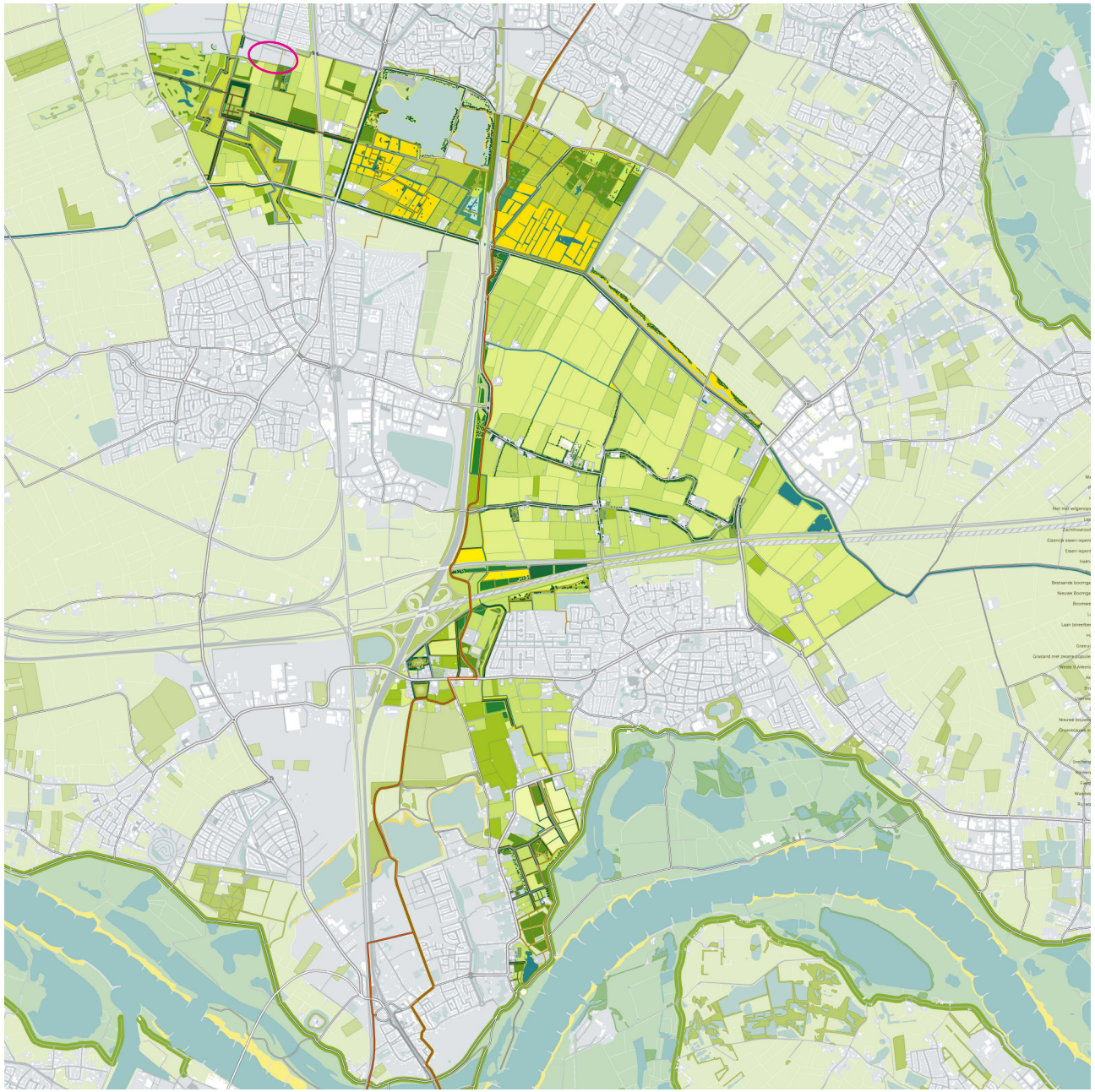

Park Lingezegen

doortrekken lijnen

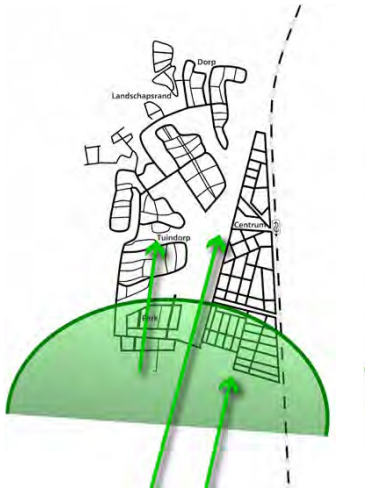

vergroten De Park

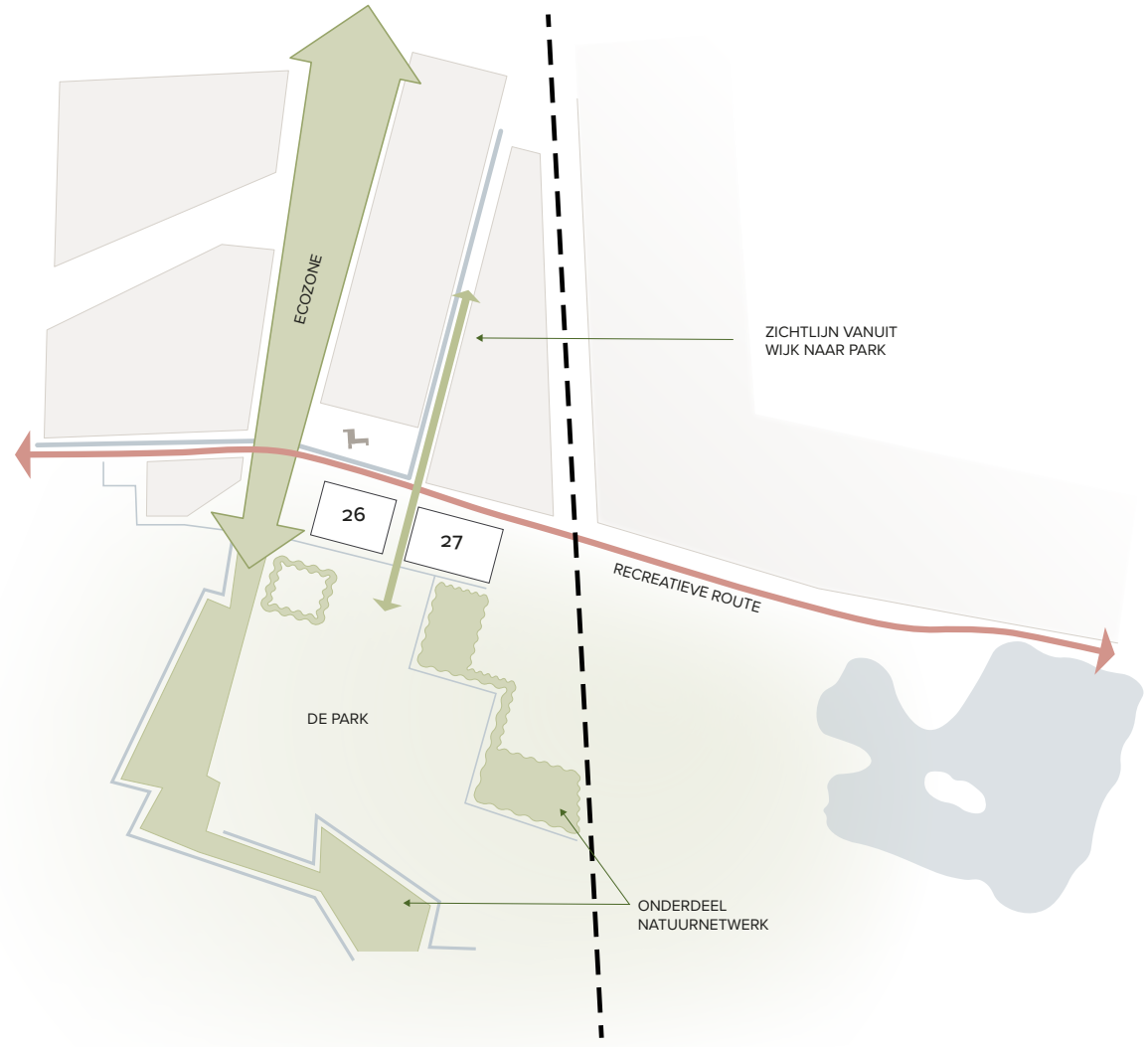

recreatief natuurnetwerk

Zuidelijke Velden
Daar waar in andere delen van Schuytgraaf wordt gekozen voor tamelijk compacte woonvelden met het groen geconcentreerd in de omliggende ‘hoofdgroenstructuur’, geldt voor de zuidelijke velden dat deze worden ontwikkeld tot ‘woonlandschappen’. Dit houdt in dat binnen deze velden ‘rood’ en ‘groen’ in een samenhangend ruimtelijk concept worden ontwikkeld.

Hierbij geldt dat de opgave wordt benaderd als het vergroten van Park Lingezegen in plaats van het vergroten van het woongebied van Schuytgraaf. Er wordt over de grenzen heen ontworpen. Het aanwezige landschapsmozaïek maakt dat verschillende structuren in beide werelden. Deze structuren bieden waardevolle aanknopingspunten voor de planvorming van de velden.

Velden 26 + 27 behoren tezamen met Veld 23 tot de Zuidelijke Velden. Veld 23 wordt ontwikkeld tot ‘Boskamer’ en vormt daarmee een ‘bosblok’ in het mozaïeklandschap van De Park. Dit karakter wordt doorgetrokken in veld 26, al wordt hier ook de samenhang gezocht met de Buitenplaats en het aangrenzende terrein van de Groenteschuyt en de Hoogstambrigade. Dit resulteert in elementen als hagen en noten- fruit- en bloesembomen.

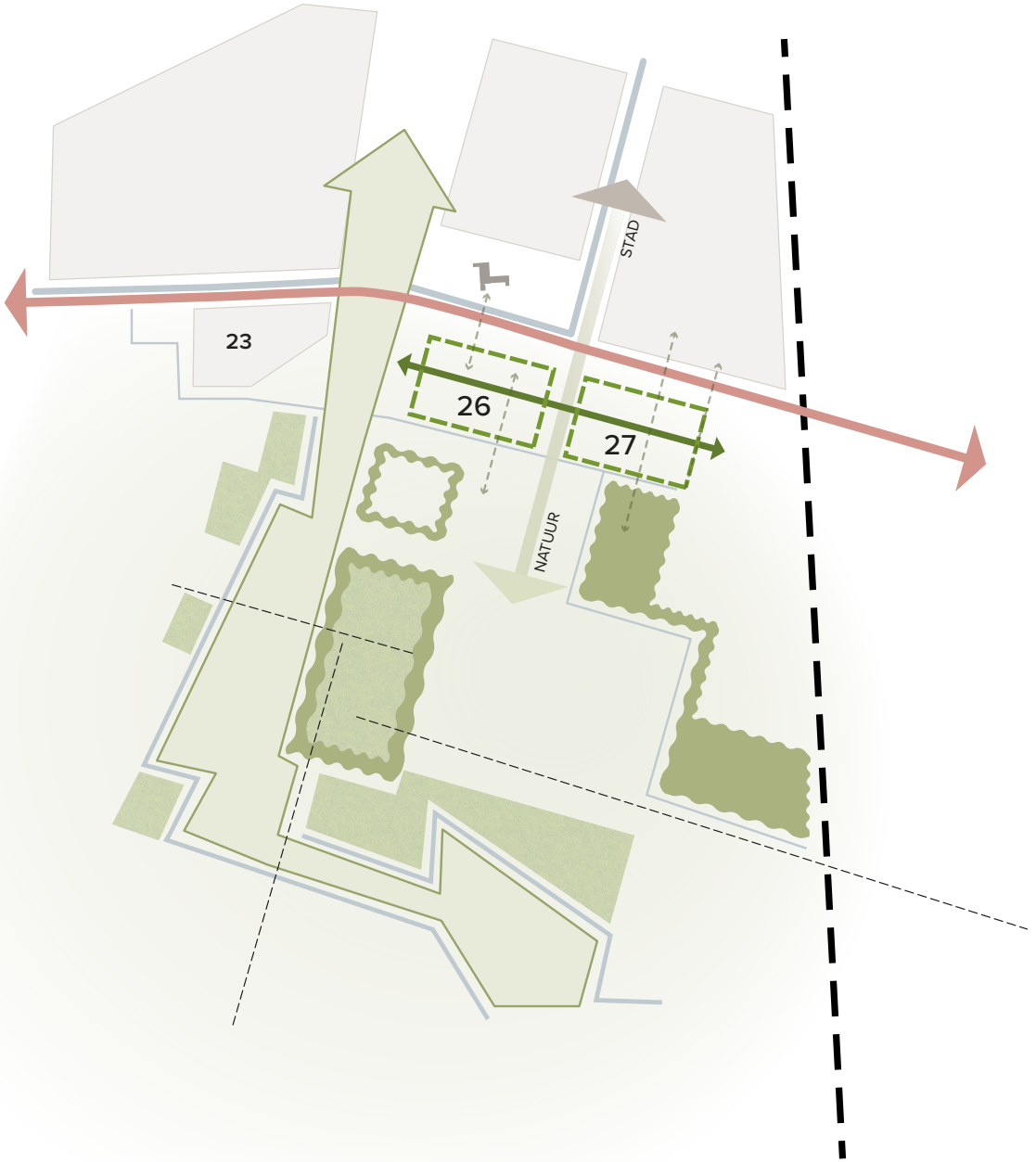

1.2 HET NIEUWE NORMAAL

Voor de velden 26 + 27 realiseren we een toekomstbestendige leefomgeving met een aangenaam woonklimaat. Om dit te bewerkstelligen hebben we ambities voor het gebruik van natuurlijke energiebronnen, het hergebruik van materialen en een toekomstbestendig waterbeheer. Aanvullend is het stimuleren van de sociale cohesie minstens net zo belangrijk voor een positieve bijdrage aan het woonklimaat.
Om de ambities voor het veld te bekrachtigen wordt aangesloten bij “het nieuwe normaal”. Dit is een initiatief van Cirkelstad om de bouwsector versneld circulair te maken.

De norm van het nieuwe normaal wordt bepaald op basis van praktijkprojecten, met audits vanuit zowel deelnemende partners als andere partijen. Daarmee wordt aangetoond dat circulariteit haalbaar is. De velden 26 + 27 vormen een praktijkproject. Waar de focus van Het Nieuwe Normaal op materialen ligt, zijn de ambities van Schuytgraaf breder. Circulair bouwen vraagt een integrale manier van kijken naar duurzaamheid in het ontwerpen en realiseren van onze gebouwde omgeving. Voor de velden 26 + 27 kijken we voor de toekomstbestendigheid naar de volgende thema’s: Water+ Groen, Natuurinclusief bouwen, Materialen, Energie, Mobiliteit, Sociale Cohesie en Management.

WATER + GROEN

In Schuytgraaf ontwerpen we water- en groensystemen gericht op het zuiveren en onderhouden van de leefomgeving. Het uitgangspunt is een klimaatadaptieve wijk die bestendig is ingericht en hitte, droogte en extreme regenbuien kan dragen. De ambitie is zo min mogelijk verharding toe te passen, zowel openbaar als privé. Verharding is functioneel en waar mogelijk (half) open. De afwatering loopt af richting het groen waardoor beplanting voorzien wordt van benodigd water en het overtollige water naar de randen kan worden afgevoerd. Biodiversiteit en natuurinclusiviteit zijn uitgangspunten voor de groenelementen en beplanting keuzen, want ook dieren behoren tot de toekomstige bewoners van de velden 26 + 27.

NATUURINCLUSIEF BOUWEN

Natuurinclusief bouwen heeft als doel om de biodiversiteit te behouden en te versterken. Daarmee wordt de bebouwde omgeving voor dieren een verlengstuk van de groene omgeving. In Schuytgraaf hanteren we een puntensysteem voor Natuurinclusief bouwen (NIB). Ontwikkelaars dienen een vooraf bepaald aantal punten te behalen door het toepassen van voorzieningen die dieren kunnen gebruiken om te foerageren, voeden en nestelen.

MATERIALEN

Materiaalkeuze voor zowel bebouwing als openbare ruimte dienen een zo lang mogelijke levensduur te bevatten. Ontwerp geen eindproducten, maar woningen die kunnen veranderen en goed kunnen worden onderhouden. Ontwerp demonteerbare gebouwen, alleen dan kunnen materialen eenvoudig opnieuw worden toegepast en wordt de levensduur verlengd. Ook aan het einde van de levensduur moeten materialen verwerkt kunnen worden tot een bruikbaar product. Een belangrijke randvoorwaarde voor de ontwikkeling is een grondstoffenpaspoort voor de bewoners. Dit dossier is een naslagwerk zodat men weet hoe de materialen van de woning zijn geproduceerd en in welke mate deze herbruikbaar zijn. In de aanlegfase dient de stikstofemmissie 0% te bedragen.
In de norm voor Het Nieuwe Normaal wordt er gericht op circulaire materialen, daar is nog veel ontwikkeling nodig en veel winst te halen. Hiervoor zijn verschillende indicatoren uitgewerkt, zoals toxiciteit, indelingsflexibiliteit en losmaakbaarheid.

ENERGIE

In Schuytgraaf worden alle velden aangesloten op het stadswarmtenet. Aanvullend wordt gebruik gemaakt van natuurlijke bronnen zoals wind, zon, water en bodem als voortdurende energie- en inspiratiebron. Het is de ambitie om een energie-neutrale wijk te realiseren die klaar is voor de toekomst. In een comfortabele duurzame woningen wordt gebruik gemaakt van natuurlijk licht, ventilatie, groen en zonwerking. Door een zo passief mogelijke bouwwijze en klimaatbeheersing kan de warmte- en koudevraag beperkt blijven en daardoor zijn minder of kleinere installaties nodig om te voorzien in warmte, koude en frisse lucht.

MOBILITEIT

Met betrekking tot mobiliteit passen we systemen toe die bijdragen aan ons economische, ecologische en sociale welzijn. Dit betekent goede toegankelijkheid voor iedereen. Het veld moet goed aangetakt worden op de omgeving voor alle verkeersstromen (OV, auto, fiets en voetganger). Het is hierbij de ambitie om zoveel mogelijk in te zetten op voorzieningen voor voetganger, fietser en elektrisch vervoer. Dit door een intensief netwerk voor wandelen, fietsen, een goede verbinding met het OV en het realiseren van e-laadfaciliteiten binnen de wijk. Waar mogelijk gebeurt parkeren in een groene sfeer met bijvoorbeeld open verharding en/of groene inpassing.

SOCIALE COHESIE

Een hoogwaardige kwaliteit van de openbare ruimte die een aanvulling is op de privé ruimte is topprioriteit voor een prettig woonklimaat. Deze ruime moet bewegen en samenkomen aanmoedigen en rekening houden met iedereen. Deze plekken zorgen voor verbinding onderling, maar ook voor verbinding met de groene omgeving. De ambitie is dat dit gaat werken als stimulans voor burgerparticipatie waarbij bewoners betrokken zijn bij hun eigen leefomgeving. Dit is een essentiële schakel voor een gezonde en toekomstbestendige leefomgeving.

MANAGEMENT

Circulair bouwen versnellen gaat niet alleen om het sturen op technische prestaties, maar vraagt ook aandacht voor een andere proces aanpak. Zowel het sociale aspect als het management levert andere inzichten. Op basis van alle inzichten wordt jaarlijks een rapportage opgesteld met Versnellers: succesfactoren die de versnelling van circulair bouwen mogelijk maken. Een voorbeeld is de constatering dat circulariteit niet duurder hoeft te zijn bij een gezonde begroting, wanneer de ambities vroeg in het proces zijn meegenomen.

1.3 BOUWSTENEN VOOR ONTWIKKELING

Bij het ontwerp voor de velden 26 + 27 wordt ingezet op het versterken van de ruimtelijke opzet van Park Lingezegen. Hier woont men aan deelgebied De Park, aan de rand van Schuytgraaf, midden in een recreatief natuurnetwerk. Dit gebied staat met haar recreatieve routes en particuliere (tuinbouw) initiatieven voor gezondheid en bewegen. Deze thema's worden doorgevoerd bij de inrichting van de velden. In deze paragraaf zijn de belangrijkste bouwstenen van de opgave voor de velden 26 + 27 benoemd.

VERSTERKEN LANDSCHAPSMOZAÏEK

Om het woonlandschap op te laten gaan in het mozaïeklandschap moet de landschappelijke basis worden versterkt. De elementen van deelgebied De Park, zoals bosblokken, landschappelijke hagen, boomweides en bloemrijke graslanden worden doorgevoerd. Rond veld 26 ligt een bosbestemming. De huidige structuur wordt gebruikt zodat een 'kamer' ontstaat die kenmerkend is voor Park Lingezegen. Tezamen gaan de velden op in het natuurnetwerk en worden ingepakt met houtsingels die starten vanuit het speelbos.

GROENE VERBINDINGEN

De velden vormen door groene verbindingen één geheel, en sluiten optimaal aan op de omgeving.
Veld 26 wordt middels groene structuren verbonden richting de Buitenplaats en de Groenteschuyt. Veld 27 krijgt een verbinding met het ruigere aangrenzende speelbos. Midden door de velden loopt van oost naar west een groene struinzone die de gebieden aan elkaar koppelt. De groene zone tussen de velden zorgt voor een verbinding tussen wijk en park. Vanuit de wijk kijkt men via een lange zichtlijn naar het open landschap van Park Lingezegen.

PADEN BEPALEN DE STRUCTUUR

Een goede inpassing vraagt een optimale aansluiting op het langzaam verkeersnetwerk. In de velden 26 +27 is het netwerk van paden, gelinkt aan de groene verbindingen, bepalend voor de structuur van de woonvelden.
Vanuit de woningen heeft men direct toegang tot de groene leefomgeving. Dit stimuleert bewoners van Schuytgraaf om te bewegen en te genieten van de natuur.

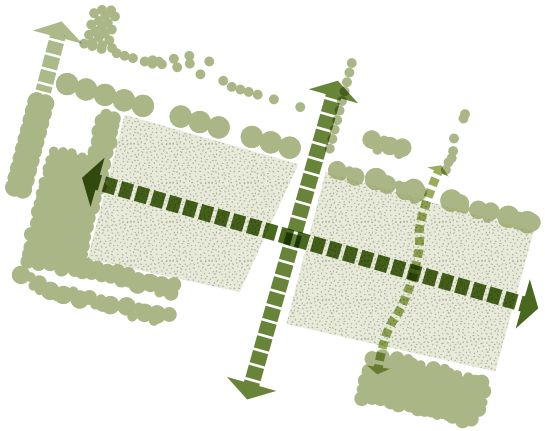

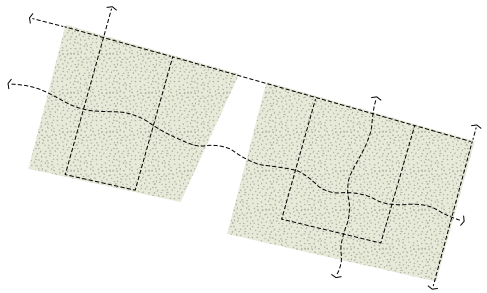

AUTO FUNCTIONEEL EN BEPERKT
In de velden 26 + 27 is de auto ondergeschikt. De landschappelijke ligging vraagt enerzijds om een goede auto bereikbaarheid van de velden maar anderzijds om een autoluwe inrichting binnen de velden. De toegangsweg van de velden loopt over een fietspad waar de automobilist te gast is. In beide velden zijn middels een eenvoudige lus alle woningen goed ontsloten waarbij niet meer verharding wordt toegepast dan uitsluitend nodig is om de woning te benaderen.

VERKAVELINGSOPZET
Door over de velden een raster te leggen dat aansluit bij de rationele opzet van zowel De Park als Schuytgraaf ontstaat de verkavelingsopzet. Dit raster verdeeld de velden in kleine clusters waarover het programma wordt verdeeld.

INPASSEN TYPOLOGIEËN
De opzet in clusters zorgt ervoor dat op een eenvoudige manier een grote variëteit in programma kan worden bewerkstelligd. Binnen een cluster ligt een specifiek woningtype dat een aantal keer gestempeld wordt. Doordat de stempels verdeeld worden over het raster worden de woningtypen door elkaar gemixt.

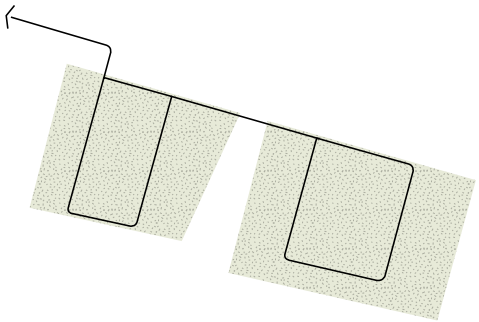

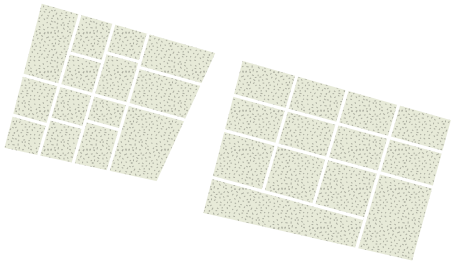

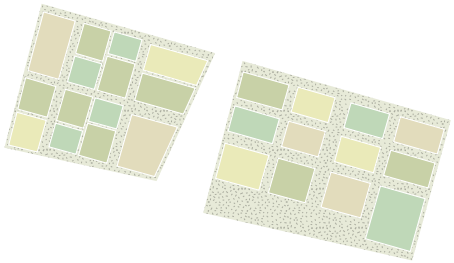

2 Ruimtelijk raamwerk

Entreezone

Oriëntatie van de bebouwing

Oost-westelijke struinzone

Struinzone Vestingstad - Speelbos

Verbinding Schuytgraaf - De Park

Verbijzonderingen

2.1 RAAMWERK

In de velden 26 en 27 woon je aan Park Lingezegen, aan de rand van Schuytgraaf, midden in een recreatief- en natuurnetwerk. Park Lingezegen staat met haar recreatieve routes en particuliere (tuinbouw) initiatieven voor gezondheid en bewegen. Thema's die worden doorgevoerd bij de inrichting van de velden.

De groene setting geeft in beide velden een behaaglijk gevoel. Het voelt aan als een gebied voor- en door bewoners. Een gebied waar iedereen uit Schuytgraaf welkom is maar niet noodzakelijk gebruik van hoeft te maken. Wanneer je in veld 26 of 27 bent, kies je hier bewust voor. Wel worden de velden optimaal verbonden met de omgeving via het padennetwerk. Via uitnodigende routes worden bewoners van Schuytgraaf gestimuleerd om te bewegen in de buitenruimte en te genieten van de natuur. De grote hoeveelheid aan mogelijkheden, lang en kort, passief en actief, zorgt ervoor dat de eigen omgeving nooit verveeld.

Entreezone
Zodra men de Marasingel verlaat voelt het alsof men zich in Park Lingezegen bevindt. Via de brug rijdt men over een fietsstraat richting de toegangsweg van veld 26. Ook de bewoners van veld 27 steken hier de woonvelden in.

Oost-westelijke struinzone
De oost-westelijke struinzone is de verbinder tussen de velden. Deze ruimte vormt de centrale ruimte waar alles mee verbonden is. In uitstraling, gebruik en inrichting zorgt deze voor de samenhang tussen veld 26 + 27.

Struinzone Vestingstad - Speelbos
De struinzone die komt vanuit de Vestingstad is ruim opgezet. Deze groene zone vormt een belangrijk onderdeel van de groenstructuur en verbindt veld 27 in 2 richtingen met de omgeving. Richting Schuytgraaf ligt de verbinding met Vestingstad en richting park de verbinding met het Speelbos.

Randen van de velden
De randen van de velden zorgen enerzijds voor de landschappelijke inpassing van de velden in het park en anderzijds voor privacy in van het privé-domein van de woningen een groene overgang. Zo ligt aan de oostzijde, richting het spoor, een open weiland. Deze zijde wordt afgeschermd middels een afwisselende dichte en transparante elzensingel die start vanuit het ruige speelbos aan de zuidzijde.

Verbinding Schuytgraaf - De Park
De groene zone tussen de velden zorgt voor een verbinding tussen wijk en park. Vanuit de wijk kijkt men via een lange zichtlijn naar het open landschap van Park Lingezegen. Deze zone krijgt met land-art en speelaanleidingen een hoge verblijfskwaliteit. Het is een zone waar de hele wijk richting Park Lingezegen kan bewegen, even kan stoppen bij de speel- en ontmoetingsplaats en dicht bij huis in aanraking komt met natuur.

Woonclusters
Het plan is opgebouwd uit een grid van clusters. Elk cluster heeft een eigen woningtypologie waardoor het totale plan een divers en uitgebalanceerd programma heeft. Binnen het plan is er ruimte voor veel verschillende doelgroepen die, door de gekozen ruimtelijke opzet, door elkaar gemixt leven. De verschillende woningtypen worden verder toelichting in paragraaf 2.6 woningtypologieën.

Oriëntatie van de bebouwing
De oriëntatie van de bebouwing op de weg is bepalend voor de uitstraling. Daarom wordt in het raamwerk de richting van de oriëntatie aangegeven waar dit noodzakelijk is. Voor de appartementen, patio's en rug-aan-rug woningen geldt dat een alzijdige uitstraling van belang is.

Verbijzonderingen
Op bijzondere plekken, zoals op de randen van het veld richting het park, staan blikvangers waar extra aandacht wordt gevraagd. Niet alleen in de vormgeving en uitstraling maar juist ook in het samenspel met de groene inpassing. De plekken vragen om een invulling waar de bebouwing onderdeel wordt van het park en daarmee bijzonder wordt.

2.2 GROEN STRUCTUUR

De velden 26 + 27 zijn gelegen aan Park Lingezegen wat betekent dat de landschappelijke elementen van deelgebied De Park, zoals landschappelijke hagen, boomweides en bloemrijke graslanden worden doorgevoerd in de openbare ruimte van de velden. Speciale aandacht gaat uit hierbij uit naar een inrichting die uitnodigt tot bewegen en een bijdrage levert aan de sociale cohesie. De woningen worden omsloten door één grote struin-, speel- en verblijfsruimte.

De Velden 26 + 27 vormen samen de overgang tussen park en wijk. Waar veld 26 is gelegen nabij de Groenteschuyt en de Buitenplaats is Veld 27 aan de randen wat ruiger als verlengstuk van het natuurnetwerk dat nu eindigt bij het speelbos. De randen van de velden worden omzoomd door singels en landschappelijke hagen met boomvormers, afgestemd op de aanwezige ruimte. Daarbinnen loopt het groen zo dicht mogelijk tot de woningen en sluit qua beeld aan bij de struinzones. De mate van ruigte wordt aangepast op de leefbaarheid voor een prettig woonklimaat.

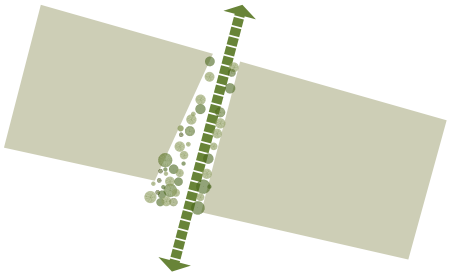

verbinding Schuytgraaf - De Park

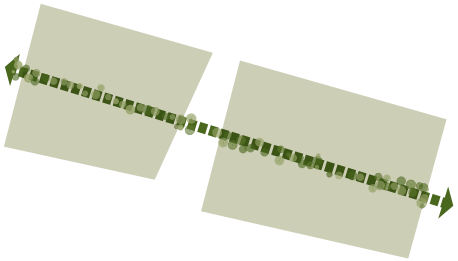

verbinding veld 26 + 27

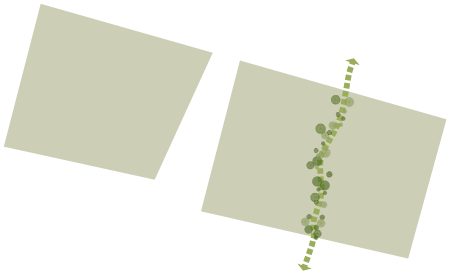

struinzone Vestingstad - speelbos

Verbinding Schuytgraaf - De Park
Tussen de velden ligt een brede groene zone in het verlengde van de zichtas van de watergang. Vanuit de wijk kijkt men via een zichtlijn naar het open landschap van Park Lingezegen. De zone is tevens een belangrijke archeologische vindplaats. Dit wordt meegenomen bij de inrichting. Hierbij heeft het landschappelijke, natuurlijk karakter altijd de boventoon.

Struinzone verbindt de velden
Van west naar oost verbindt een groene struinzone de twee velden en brengt de voetgangers naar de omgeving. In veld 26 wisselen solitaire bomen elkaar af. Deze staan in een bloemrijke berm. Door de landschappelijke zone bereikt men veld 27, waar de struinzone dezelfde elementen bevat, maar een ruigere vormgeving kent. Door te kiezen voor een zelfde soortgroep solitaire bomen wordt via deze zone de verbinding gelegd tussen beide velden. Deze verbinding wordt in de herfst benadrukt door een intensief rode bladkleur.

Struinzone Vestingstad - Speelbos
Van Vestingstad naar het zuiden kruist de oost-westelijke struinzone een bredere struinzone. Hier wordt hetzelfde beeld gerealiseerd van weelderige solitaire bomen en heestergroepen. Vanwege de bredere maatvoering kunnen hier grotere vrijstaande bomen worden toegepast. Langs de erfscheidingen komen grotere groepen heesters met zoomvegetatie die onmisbaar is voor een hoge biodiversiteit.

Particulier groen
Het groen op privéterrein draagt bij aan het beeld en is voor een groot deel zichtbaar vanaf de openbare ruimte. Gemengde vrij uitgroeiende (eetbare)hagen passen het beste in het beeld, maar vanwege de beperkte ruimte is tevens een klimophaag toegestaan om het privéterrein af te schermen. Voortuinen bestaan, afgezien van het pad naar de voordeur, uit beplanting. Een groene strook waar voortuinen op collectieve wijze aan elkaar worden verbonden wordt in de planuitwerking gestimuleerd.

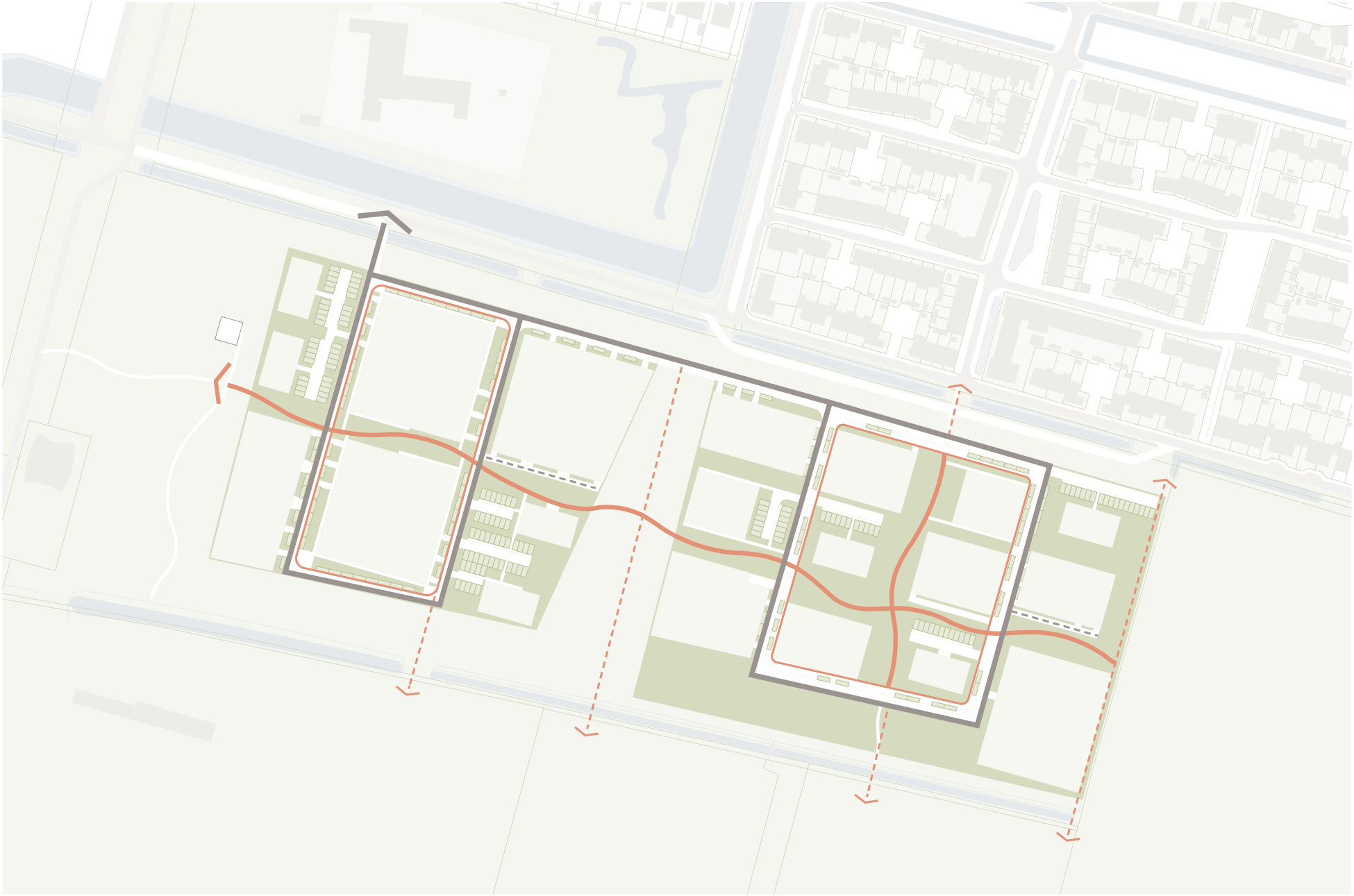

2.3 VERKEERSSTRUCTUUR

Gemotoriseerd verkeer

De velden 26 + 27 worden ontsloten vanaf de Marasingel. Via een brug bereikt men de fietsstraat, waar de auto te gast is. Deze verbinding komt uit bij de toegangsweg van veld 26. Beide velden zijn ontsloten via een lus. Aan de noordzijde zijn de lussen met elkaar verbonden waardoor veld 27 bereikbaar is via veld 26. De velden zijn ingericht voor bestemmingsverkeer waarbij binnen de velden de auto te gast is. Hierdoor ontstaat een rustig woongebied met alle ruimte voor de voetganger en de fietser. Dit kan omdat maar 1 toegangsweg is voor gemotoriseerd verkeer en er dus geen doorgaand verkeer in de velden aanwezig zal zijn.

Om extra zorg te dragen voor het ontspannen karakter wordt gekozen voor een materialisatie die past bij de locatie. Aansluitend op de lus zijn enkele secundaire wegen. Deze zijn bedoeld voor de bereikbaarheid van specifieke woningen. Deze wegen krijgen in materialisatie een andere uitstraling om te accentueren dat deze straten uitsluitend bedoeld zijn voor bewoners en hun gasten.

Langzaam verkeer

Waar gemotoriseerd verkeer slechts via één route wordt ontsloten kunnen fietsers via meerdere doorsteken het aanwezige fietsnetwerk bereiken. Wandelaars kunnen alle kanten op. Kort of lang, passief of actief via een uitgebreid wandelnetwerk kan iedereen naar wens een route samenstellen.

2.4 PARKEREN

Het parkeren is een belangrijke factor om rekening mee te houden bij de ontwikkeling van de velden 26 + 27. Het parkeersysteem bestaat uit een combinatie van verschillende parkeeroplossingen passend bij de verschillende woontypologieën. Uitgangspunt voor het systeem is een combinatie van parkeren binnen het cluster met langsparkeren aan de lus. Zo hebben de appartementen altijd een parkeerkoffer binnen het cluster en combineren de vrijstaande woningen en geschakelde woningen parkeren op eigen terrein met parkeren in de berm. De overige typologieën maken een combinatie van de verschillende parkeermogelijkheden om te voldoen aan de norm. Voor het parkeren is het de bedoeling om dit niet dominant in het straatbeeld aanwezig te laten zijn. De parkeerplaatsen worden daarom ingericht met open bestrating zodat ze een bijdrage leveren aan de waterhuishouding, het tegengaan van hittestress en er een groen straatbeeld ontstaat. Bij de uitwerking van de verschillende deelgebieden, moet het aantal parkeerplaatsen per deelgebied voldoen aan de voor Schuytgraaf geldende parkeernorm. Het is niet de bedoeling dat eventuele parkeerproblemen naar toekomstige fases worden doorgeschoven. Dit betekent dat per deelgebied het benodigd aantal parkeerplekken binnen het deelgebied zelf zal moeten worden gerealiseerd. De assen van de weg vormen in principe de scheiding tussen twee “parkeereenheden”. Uitzonderingen zijn bouwvelden waar aan de overzijde van de straat geen bebouwing staat. De parkeereenheden zijn op de kaart weergegeven.

2.5 VOORBEELDVERKAVELING

Op basis van de hiervoor beschreven uitgangspunten is een proefverkaveling opgesteld die een mogelijke invulling geeft aan de ontwikkeling van het veld. Bij de configuratie van de bouwvelden is flexibiliteit opgenomen zodat er ruimte is voor alternatieve oplossingen. Hierbij worden de ontwikkelende partijen uitgedaagd om op een creatieve manier te kijken naar de mogelijke invullingen. De verdeling van de woningtypen over de clusters is onderdeel van het stedenbouwkundig principe. Hier wordt niet van afgeweken mits het kwaliteitsteam de wijzigingen als een ruimtelijke verbetering van het plan zien. De voorbeeldverkaveling geeft dus een indicatie van wat mogelijk is binnen deze verdeling in bouwvelden.

Geschakelde woningen
Vrijstaande woningen
Rug-aan-rug woningen
Atelierwoningen
Appartementen sociale huur
Appartementen vrije sector
Tussenwoningen
2-onder-1 kap woningen

2.6 WOONTYPOLOGIEËN

Binnen het plan zijn de volgende woningtypen opgenomen:

VELD 26

32 Appartementen sociale huur
Bebouwing uit 4 lagen

32 Appartementen vrije sector
Bebouwing uit 4 lagen

24 Tussenwoningen
Bebouwing uit 2-3 lagen

10 2-onder-1 kap woningen
Bebouwing uit 2-3 lagen

12 Geschakelde woningen
Bebouwing uit 2-3 lagen

7 Vrijstaande woningen
Bebouwing uit 2-3 lagen

VELD 27

36 Appartementen vrije sector
Bebouwing uit 3 lagen

20 Rug-aan-rug woningen
Bebouwing uit 2-3 lagen

16 Geschakelde woningen
Bebouwing uit 2-3 lagen

9 Vrijstaande woningen
Bebouwing uit 2-3 lagen

7 Atelierwoningen
Bebouwing uit 1-3 lagen

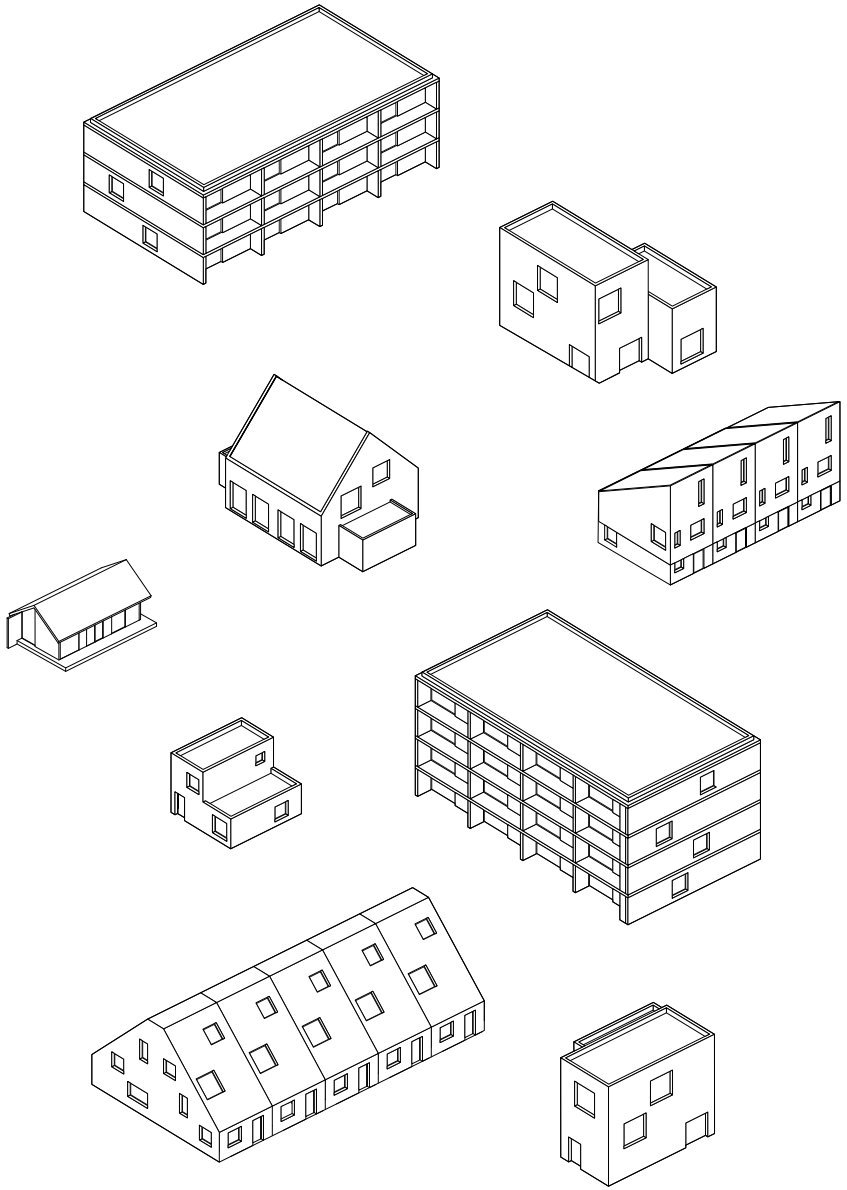

3 Beeldregie

3.1 LANDSCHAPPELIJK WONEN

In de velden 26 + 27 wordt ingezet op de ontwikkeling van woontypologieën die recht doen aan de bijzondere ligging op de overgang richting Park Lingezegen. Daar waar in andere delen van Schuytgraaf wordt gekozen voor tamelijk compacte woonvelden met het groen geconcentreerd in de omliggende ‘hoofdgroenstructuur’, geldt voor de zuidelijke velden dat deze worden ontwikkeld tot ‘woonlandschappen’.

Binnen deze velden worden ‘rood’ en ‘groen’ in één samenhangend ruimtelijke concept ontwikkeld. Wonen en landschap trekken hierbij gelijk op; het groen maakt onlosmakelijk deel uit van het wonen. In plaats van afzonderlijke woon- en groentypen zal er in de zuidelijke velden dan ook gezocht worden naar specifieke woonlandschappelijke typologieën waarbij de beleving vanuit het omliggende landschap leidend is. Hierdoor is de typologie ook onlosmakelijk verbonden met de uitstraling. Een landschappelijke omgeving vraagt om een ander architectuurbeeld dan een stedelijke omgeving. Daarom is voor de velden 26 + 27 gekozen voor bebouwing met een natuurlijke uitstraling die opgaat in groen.

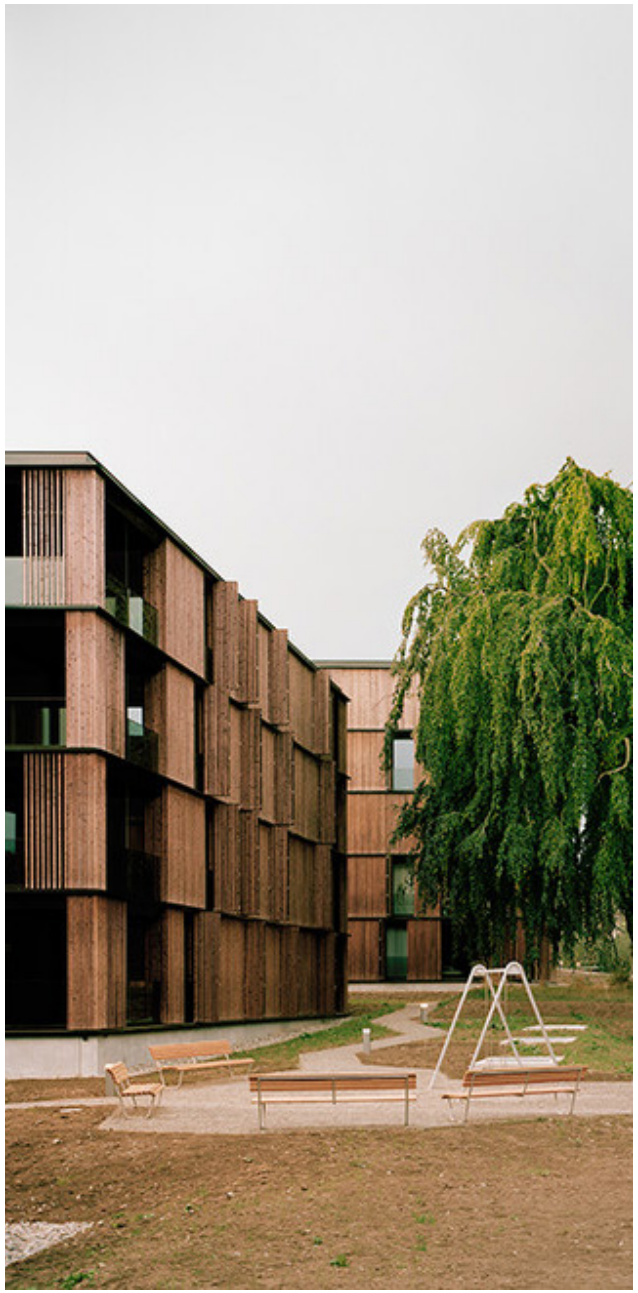

3.2 HOUTBOUW

Voor de velden 26 + 27 is gekozen voor houtbouw als thema. Hierbij gaan we uit van houtbouw in constructie en uitstraling. De woningen van veld 26 + 27 worden dus in de basis van hout gemaakt (funderingen vallen hier buiten). Dit levert vele voordelen op die passen bij het landschappelijk wonen. Ten eerste is het een milieubewuste keuze. Hout is het enige bouwmateriaal dat gebruikt kan worden zonder definitieve aantasting van de natuur. Ten tweede is het een hele praktische keuze door de korte bouwtijd, de eenvoudige verwerking en de mogelijkheid tot droogbouw. De woning wordt daardoor minder lang blootgesteld aan weersomstandigheden en is het gunstig voor de overlast tijdens de bouw.
Ten derde heeft hout een uitstraling die goed aansluit bij de groene omgeving van het park. Het geeft de velden de sfeer die past bij het landschappelijk wonen.

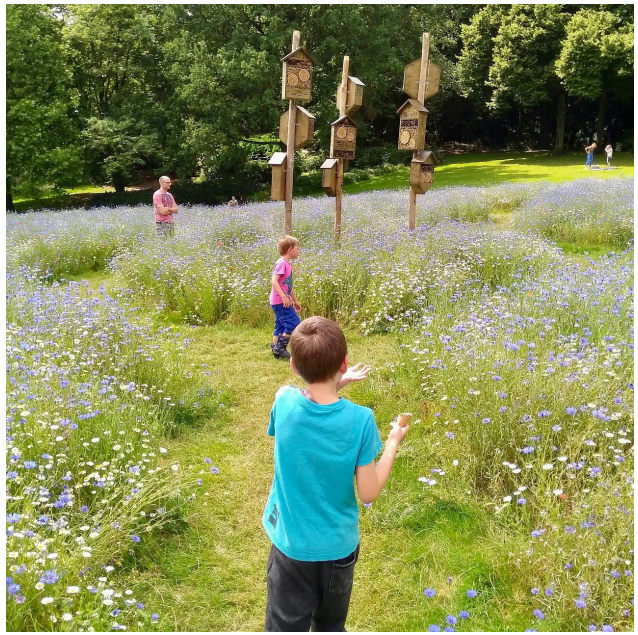

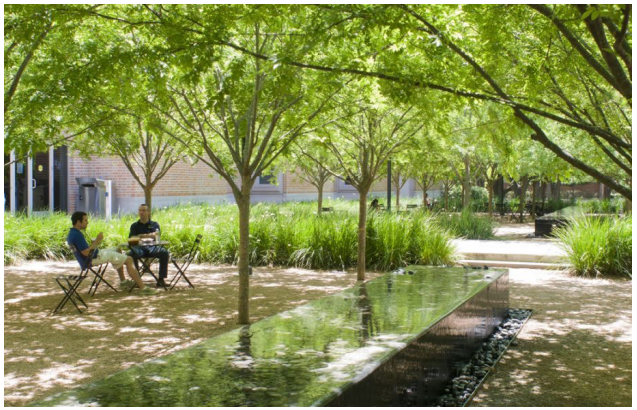

3.3 BUITENRUIMTE

Openbare ruimte
Door de gekozen landschappelijke opzet hebben de velden 26 + 27 veel openbare ruimte. Deze ruimte wordt grotendeels ingezet voor een groene invulling passend bij het wonen in een park. De openbare ruimte vormt de verbindende factor binnen de velden. Dit vraagt om een heldere, goed ontworpen en zorgvuldig gematerialiseerde openbare ruimte. Daarom wordt gekozen voor een eenduidige materialisatie voor de beide velden. Hierbij wordt uitgegaan van een eenvoudige inrichting met duurzame materialen. Uitgangspunt hierbij is het minimaliseren van de verharding en het maximaliseren van het groen. Parkeervakken worden uitgevoerd in open verharding om het groen karakter van de velden extra te benadrukken.

De straten in het veld zijn niet breder dan nodig en de verharding ligt (zo veel mogelijk) in één vlak. Er zullen dus geen trottoirbanden zijn, de verschillende gebruikstypen van de openbare ruimte worden helder door belijning en afwijkende steenformaten en verbanden. In de beide velden is de auto te gast en wordt bestrating ingericht op het gebruik voor langzaam verkeer.

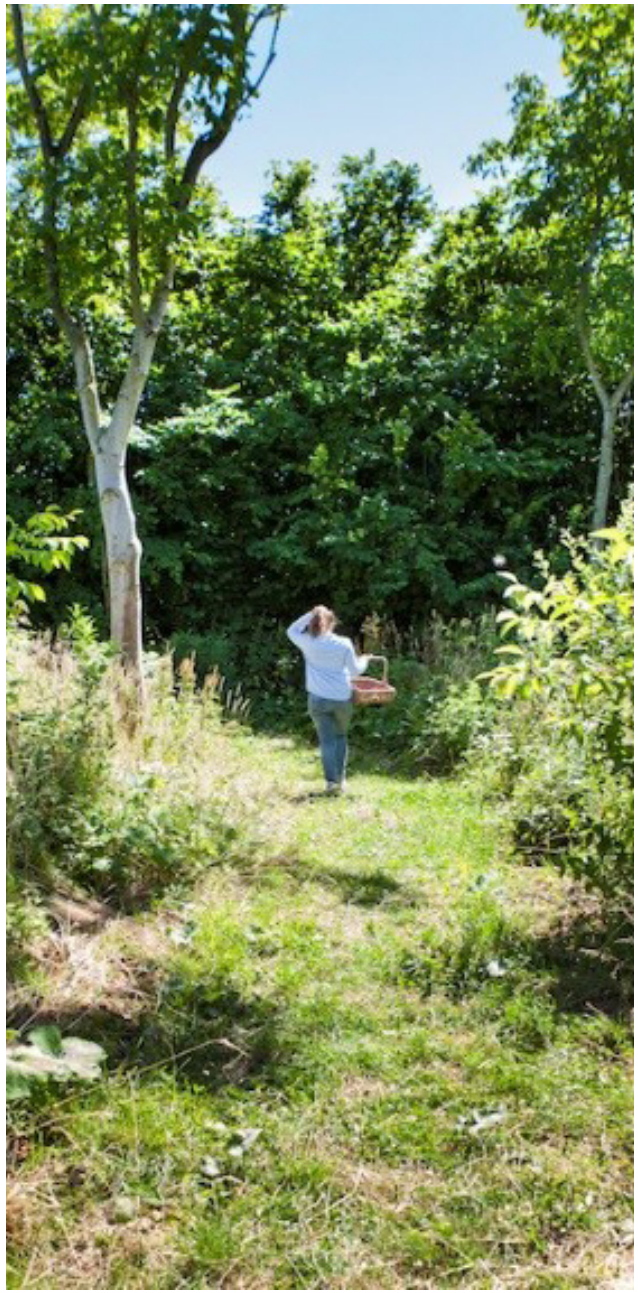

Overgang openbaar-privé
Een zorgvuldige uitvoering van de overgang van openbaar naar privé is van belang voor de gewenste ontspannen en duurzame uitstraling. Er wordt gestreefd naar een zachte groene overgang die bijdraagt aan een aangenaam woonklimaat en past bij het groene karakter van het veld. Daarbij worden ook inspanningen op eigen terrein gevraagd. Door de diversiteit in woningtypen is er geen universele manier van omgaan met de erfafscheidingen tussen de woningen. Uitgangspunt is wel dat in het gehele veld groene voortuinen worden toegepast met beplanting die bijdraagt aan natuurinclusiviteit.
Daar waar erfafscheidingen richting het openbaar gebied wenselijk zijn bestaan deze uit gemengde hagen van landschappelijke mix. De aanwezigheid van een erfafscheiding is echter geen vanzelfsprekendheid binnen deze landschappelijke opzet. De voorgeschreven gemengde hagen hebben een belangrijke bijdrage in het ecologische systeem omdat kleine zoogdieren zich langs deze afscheidingen kunnen verplaatsen en vogels hier kunnen schuilen, voeden en nestelen. Het verplaatsen langs de haag moet mogelijk worden gemaakt door onderdoorgangen tussen de tuinen aan te brengen. Als maatvoering kan de egel worden gehanteerd.

De bebouwing aan de randen van het veld wordt georienteerd op de landschappelijke omgeving. Dit betekent dat de bebouwing in uitstraling en woonkwaliteit is gericht op het landschap. Daarnaast wordt het landschap doorgetrokken de wijk in, waar mogelijk tot aan de voordeur. Op deze manier wordt een verweving gecreëerd van het woongebied met het omliggende landschap. Dit vraagt extra aandacht voor zowel het ontwerp van de bebouwing als de aanliggende tuinen.

3.4 CIRCULAIR MATERIAALGEBRUIK

Om zorg te dragen voor een circulaire ontwikkeling wordt aangesloten bij het Nieuwe Normaal. Hierbij zijn 8 indicatoren uitgewerkt waarop gescoord kan worden. Middels het ambitieweb worden de scores van de verschillende indicatoren met elkaar in verband worden gebracht. In de verdere uitwerking wordt gekeken welke indicatoren het meeste gewicht krijgen bij de velden 26 + 27.

Voor het gehele veld geldt dat materialen worden toegepast die hoogwaardig zijn en mooier worden naarmate ze verouderen. Hierbij wordt uitgegaan van duurzame, natuurlijke en niet giftige materialen met aandacht voor de herbruikbaarheid. De voorkeur gaat hierbij tevens uit naar lokale, streekgebonden materialen. Toepassing van kunststoffen, betonsteen, houtwolcementplaat en dergelijke in de buitengevel of op het dak horen daar niet bij. Er kan worden afgeweken aan de hiervoor gestelde eisen aan het materiaalgebruik als dat leidt tot een kleinere milieu impact voor de bouw beschouwd over de hele levensduur. Dit kan bijvoorbeeld door de inzet van innovatieve materialen en technieken.
Het kleurgebruik aan de buitenzijde van de woningen is terughoudend en heeft een natuurlijke uitstraling. Lichte kleuren hebben de voorkeur in verband met hittestress. De uitstraling wordt vooral bepaald door het uiterlijk van de toegepaste materialen. Dit geldt zowel voor het gevelmateriaal als voor de kozijnen. Essentieel hierbij is een zorgvuldige en bijzondere detaillering die past bij de keuze van de materialen.

Circulair bouwen is een belangrijk thema bij de toepassing van materialen. Het is het uitgangspunt om grondstoffen zoveel mogelijk te hergebruiken. Bij hoogwaardig hergebruik is een gedetailleerd inzicht in de materiaalstromen van de gebouwen vereist. Bijvoorbeeld informatie over de hoeveelheden, kwaliteit en de herbruikbaarheid. Randvoorwaarde voor de ontwikkeling is daarom een grondstoffenpaspoort of materialenpaspoort als dossier voor bewoner, zodat die weet hoe de materialen van zijn woning zijn geproduceerd en in welke mate ze herbruikbaar zijn. Naast het toepassen van herbruikbare materialen en het opnemen van de materialen in een materialenpaspoort is ook de toepassing van innovatieve duurzame oplossingen voor bijvoorbeeld energieopwekking of warmteopslag een manier om het duurzame karakter van de wijk uit te dragen. Door deze oplossingen mee te nemen in het ontwerp worden ze op een mooie manier geïntegreerd in het geheel.

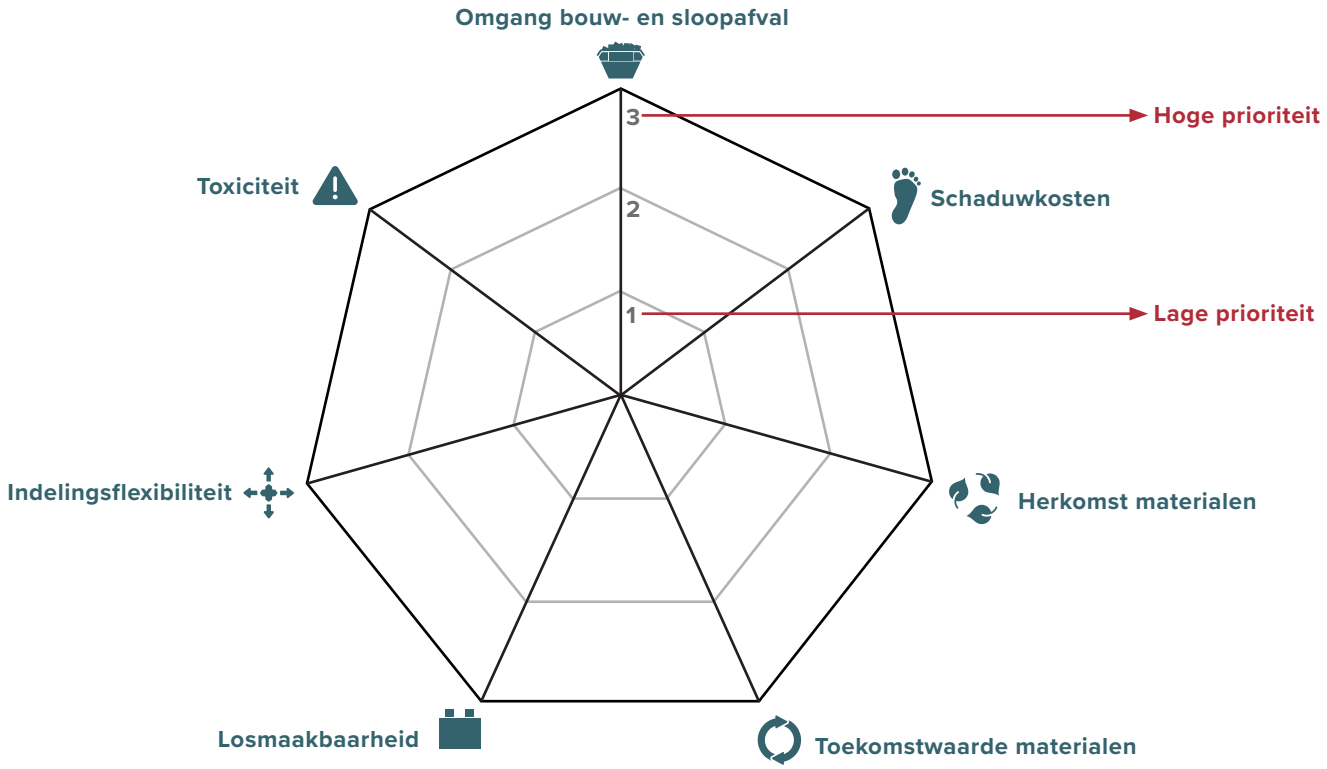

ambitieweb

3.5 NATUURINCLUSIEF ONTWIKKELEN

Tot voor kort waren stad en land vanuit oogpunt van natuurwaarden twee gescheiden werelden. Voor sommige soorten zijn onze steden en dorpen echter belangrijk leefgebied. De velden 26 + 27 liggen in het natuur netwerk van Park Lingezegen. Natuurinclusief ontwerpen van woningen en openbare ruimte is noodzakelijk om het leefgebied van dieren en insecten te behouden en waar mogelijk te verbeteren.

Natuurinclusief bouwen is het zodanig oprichten van de bouwwerken en inrichten van de omgeving, dat het van waarde is voor de natuur in de stad. Dit kan bijvoorbeeld door het aanbrengen van nestgelegenheden of de aanleg van groene tuinen, dagen of gevels.

In Schuytgraaf hanteren we het Puntensysteem Natuurinclusief Bouwen. Per deelgebied wordt het aantal punten bepaald dat de ontwikkelaar dient te behalen. De werking van het puntensysteem en de bijbehorende maatregelen catalogus is bijgevoegd als bijlage. In velden 26 + 27 kunnen maatregelen worden toegepast voor de huismus, gierzwaluw, gewone dwergvleermuis, egel, wilde bijen en vlinders.

Het toepassen van groene gevels en groene of bruine daken wordt gestimuleerd. Platte daken krijgen waar mogelijk een groen of bruin dak. Dit heeft een positief effect op de waterhuishouding, de natuurinclusiviteit, het tegengaan van hittestress en de groene, duurzame uitstraling van het veld. Daarom maakt dit ook onderdeel uit van het puntensysteem voor natuurinclusief bouwen.

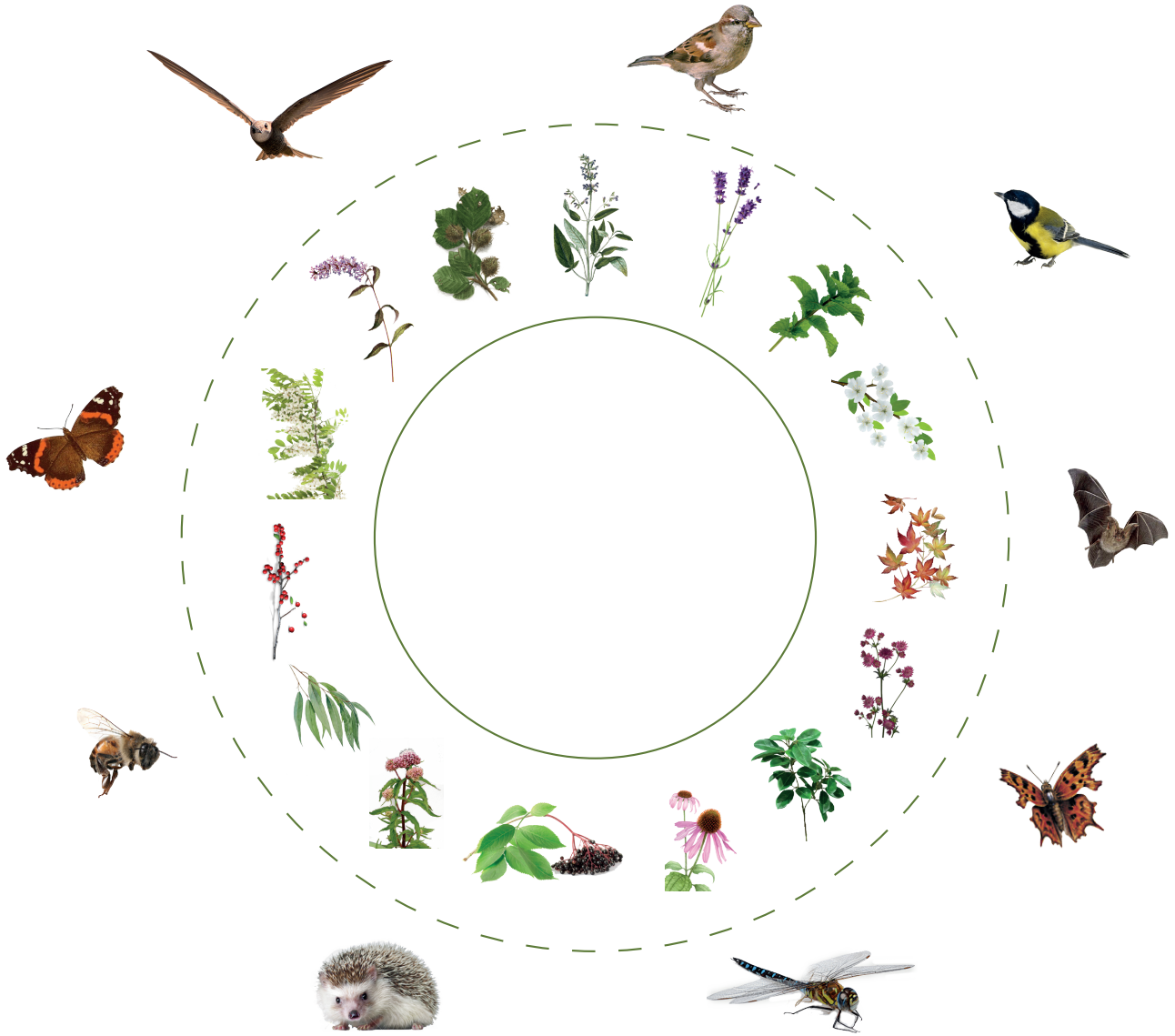

GEMEENTE Arnhem

21 februari 2024

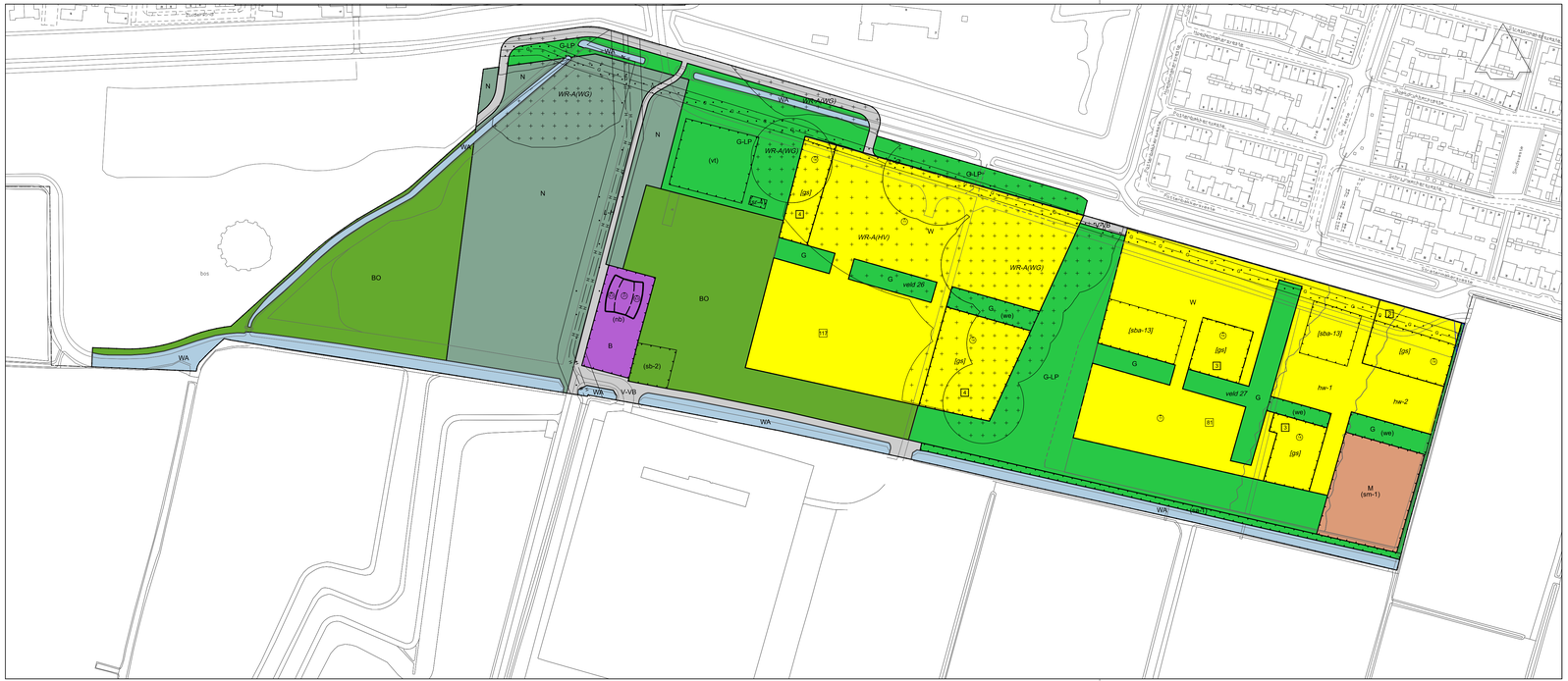
WR-A(WG)
WR-A(HV)
G-LP
WA
N
BO
B
(nb)
(sb-2)
(vt)
(gs)
(gp)
(sba-13)
(sba-15)
(sba-16)
(we)
(wa)
(sw-1)
(sr-4)
veld 26
veld 27
hw-1
hw-2
G
W
M
V-VB
bos
Buurtweg
Schuytgraafsestraat
Schuytgraafsestraat 2
Schuytgraafsestraat 4
Schuytgraafsestraat 6
Schuytgraafsestraat 8
Schuytgraafsestraat 10
Schuytgraafsestraat 12
Schuytgraafsestraat 14
Schuytgraafsestraat 16
Schuytgraafsestraat 18
Schuytgraafsestraat 20
Schuytgraafsestraat 22
Schuytgraafsestraat 24
Schuytgraafsestraat 26
Schuytgraafsestraat 28
Schuytgraafsestraat 30
Schuytgraafsestraat 32
Schuytgraafsestraat 34
Schuytgraafsestraat 36
Schuytgraafsestraat 38
Schuytgraafsestraat 40
Schuytgraafsestraat

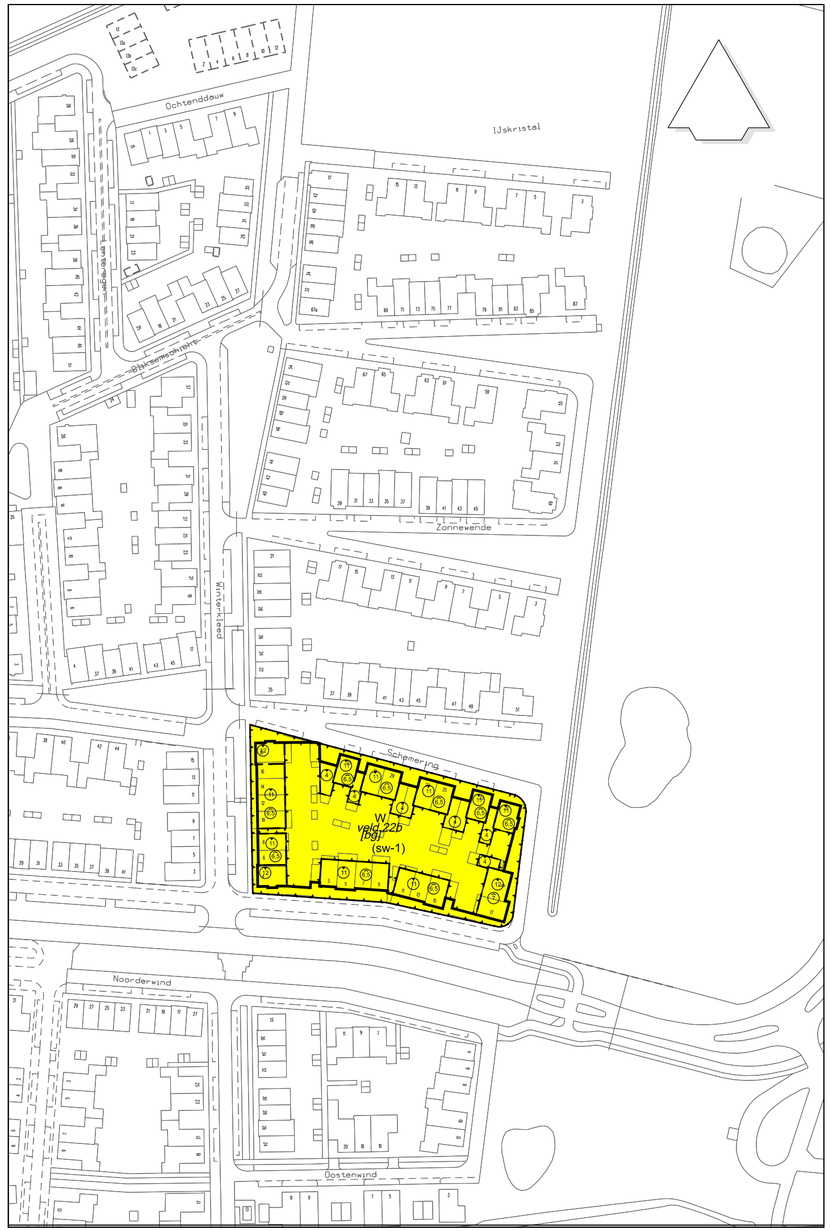

Plangebied

- Plangebiedgrens

Bestemmingen

- B — Bedrijf
- BO — Bos
- G — Groen
- G-LP — Groen - Landschap en park
- M — Maatschappelijk
- N — Natuur
- V-VB — Verkeer - Verblijfsgebied
- WA — Water
- W — Wonen

Dubbelbestemmingen

- L-G — Leiding - Gas
- L-H — Leiding - Hoogspanning
- WR-A(W3) — Waarde - Archeologie (archeologisch waardevol gebied)
- WR-A(hW) — Waarde - Archeologie (hoge verwachting)
- WR-L — Waarde - Landschap

Gebiedsaanduidingen

- hw-1 — overige zone - hogere waarden 1
- hw-2 — overige zone - hogere waarden 2
- veld 17b1 — overige zone - veld 17b1
- veld 22b — overige zone - veld 22b
- veld 26 — overige zone - veld 26
- veld 27 — overige zone - veld 27
- 1 — veiligheidszone - vervoer gevaarlijke stoffen 1

Functieaanduidingen

- (nb) — nutsbedrijf
- (sa-1) — specifieke vorm van agrarisch - 1
- (sb-2) — specifieke vorm van bedrijf - 2
- (sm-1) — specifieke vorm van maatschappelijk - 1
- (sr-4) — specifieke vorm van recreatie - 4
- (sw-1) — specifieke vorm van wonen - 1
- (sw-2) — specifieke vorm van wonen - 2
- (vt) — volkstuin
- (we) — weg

Bouwvlak

- bouwvlak

Bouwaanduidingen

- [bg] — bijgebouwen
- [gs] — gestapeld
- [sba-13] — specifieke bouwaanduiding - 13
- [sba-15] — specifieke bouwaanduiding - 15
- [sba-16] — specifieke bouwaanduiding - 16
- [sba-rz] — specifieke bouwaanduiding - rietzone
- [sba-tz] — specifieke bouwaanduiding - taludzone

Maatvoeringaanduidingen

- maatvoeringsvlak
- maximum goothoogte (m)
- maximum bouwhoogte (m)
- E — maximum aantal wooneenheden
- F — maximum aantal bouwlagen

Figuren

- hartlijn leiding - gas
- hartlijn leiding - hoogspanning

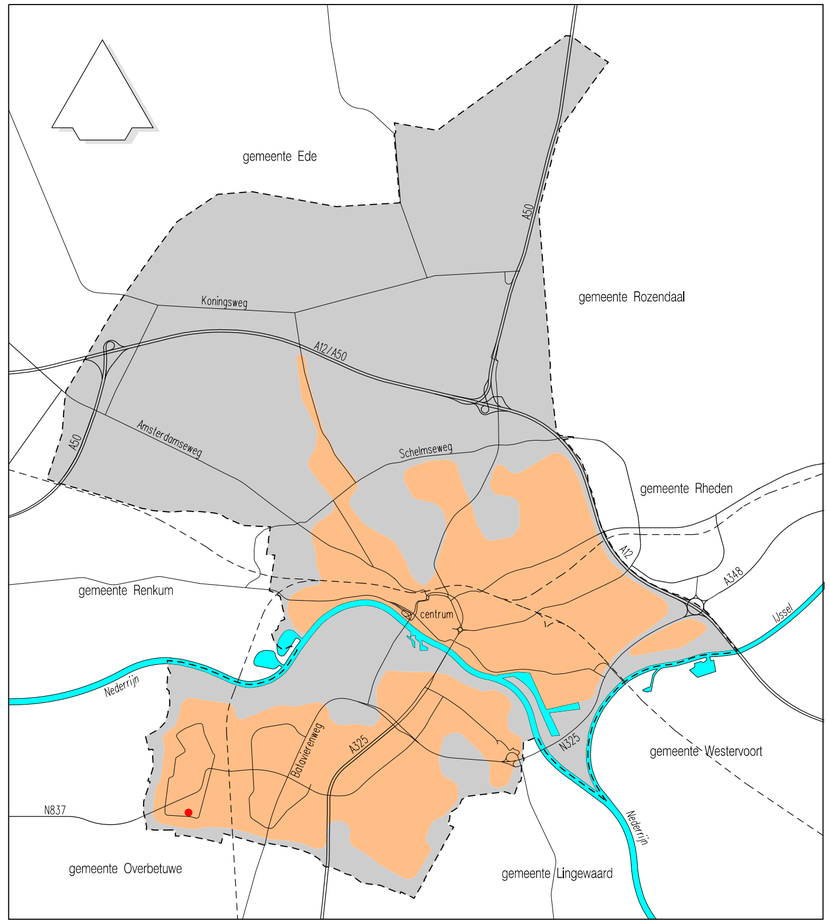

Bestemmingsplan Chw Schuytgraaf,veegplan 2017, herziening velden 26 en 27 & reparaties en detaillering

Deelkaart veld 22b - Schemering

schaal:	getekend:	tekeningnummer:
1:1500	PvD	NL.IMRO.0202.1008-0302

planstatus	datum:	getekend:
● ontwerp	09-02-2024	PvD
● vast te stellen	juni 2024	
○ vastgesteld		
○ in werking		
○ onherroepelijk		

© Nadruk verboden

Strategie, Beleid en Regie, beleidsdomein Fysiek

Eusebiusbuitensingel 53, Postbus 9029, 6800 EL ARNHEM
Tel.: 0800-1809, www.arnhem.nl

GEMEENTE Arnhem

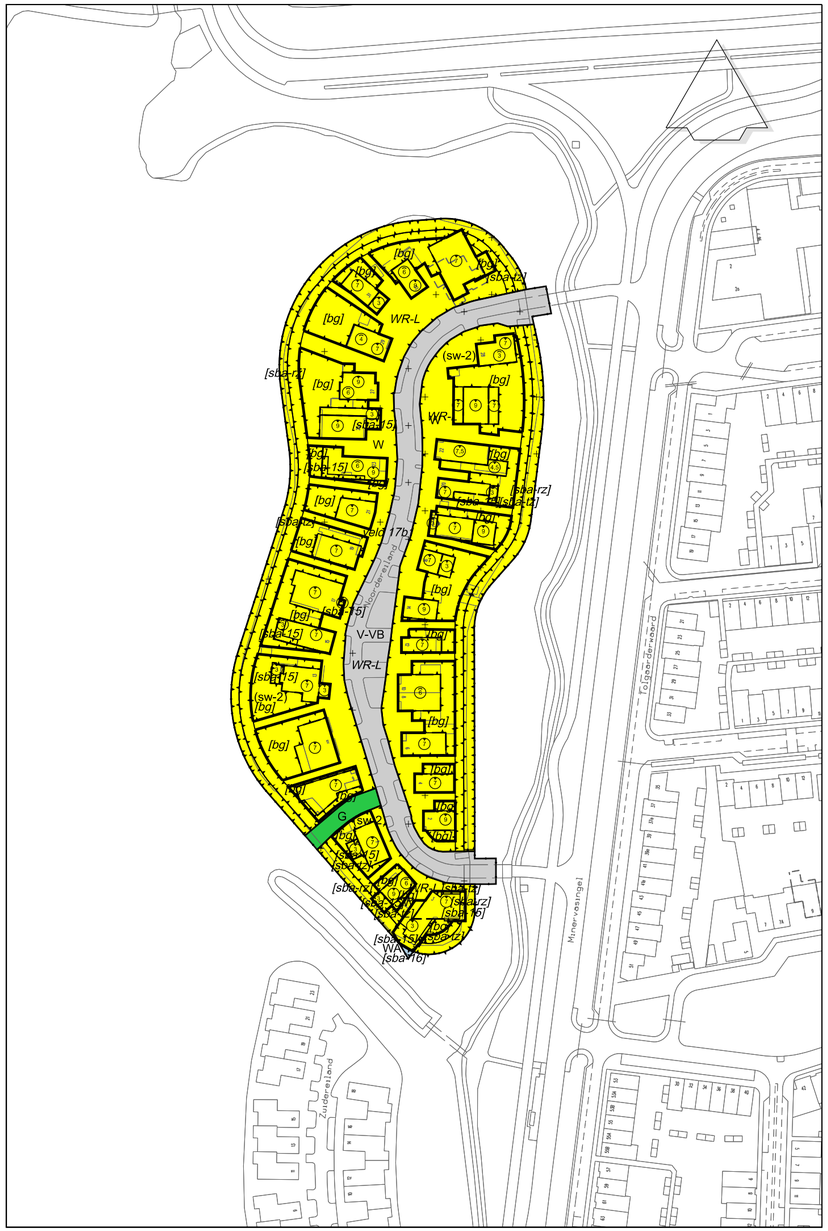

Plangebied

- Plangebiedgrens

Bestemmingen

- B — Bedrijf
- BO — Bos
- G — Groen
- G-LP — Groen - Landschap en park
- M — Maatschappelijk
- N — Natuur
- V-VB — Verkeer - Verblijfsgebied
- WA — Water
- W — Wonen

Dubbelbestemmingen

- L-G — Leiding - Gas
- L-H — Leiding - Hoogspanning
- WR-A(WG) — Waarde - Archeologie (archeologisch waardevol gebied)
- WR-A(HV) — Waarde - Archeologie (hoge verwachting)
- WR-L — Waarde - Landschap

Gebiedsaanduidingen

- hw-1 — overige zone - hogere waarden 1
- hw-2 — overige zone - hogere waarden 2
- veld 17b1 — overige zone - veld 17b1
- veld 22b — overige zone - veld 22b
- veld 26 — overige zone - veld 26
- veld 27 — overige zone - veld 27
- 1 — veiligheidszone - vervoer gevaarlijke stoffen 1

Functieaanduidingen

- (nb) — nutsbedrijf
- (sa-1) — specifieke vorm van agrarisch - 1
- (sb-2) — specifieke vorm van bedrijf - 2
- (sm-1) — specifieke vorm van maatschappelijk - 1
- (sr-4) — specifieke vorm van recreatie - 4
- (sw-1) — specifieke vorm van wonen - 1
- (sw-2) — specifieke vorm van wonen - 2
- (vt) — volkstuin
- (we) — weg

Bouwvlak

- bouwvlak

Bouwaanduidingen

- [bg] — bijgebouwen
- [gs] — gestapeld
- [sba-13] — specifieke bouwaanduiding - 13
- [sba-15] — specifieke bouwaanduiding - 15
- [sba-16] — specifieke bouwaanduiding - 16
- [sba-rz] — specifieke bouwaanduiding - rietzone
- [sba-tz] — specifieke bouwaanduiding - taludzone

Maatvoeringaanduidingen

- maatvoeringsvlak
- A — maximum goothoogte (m)
- H — maximum bouwhoogte (m)
- E — maximum aantal wooneenheden
- F — maximum aantal bouwlagen

Figuren

- hartlijn leiding - gas
- hartlijn leiding - hoogspanning

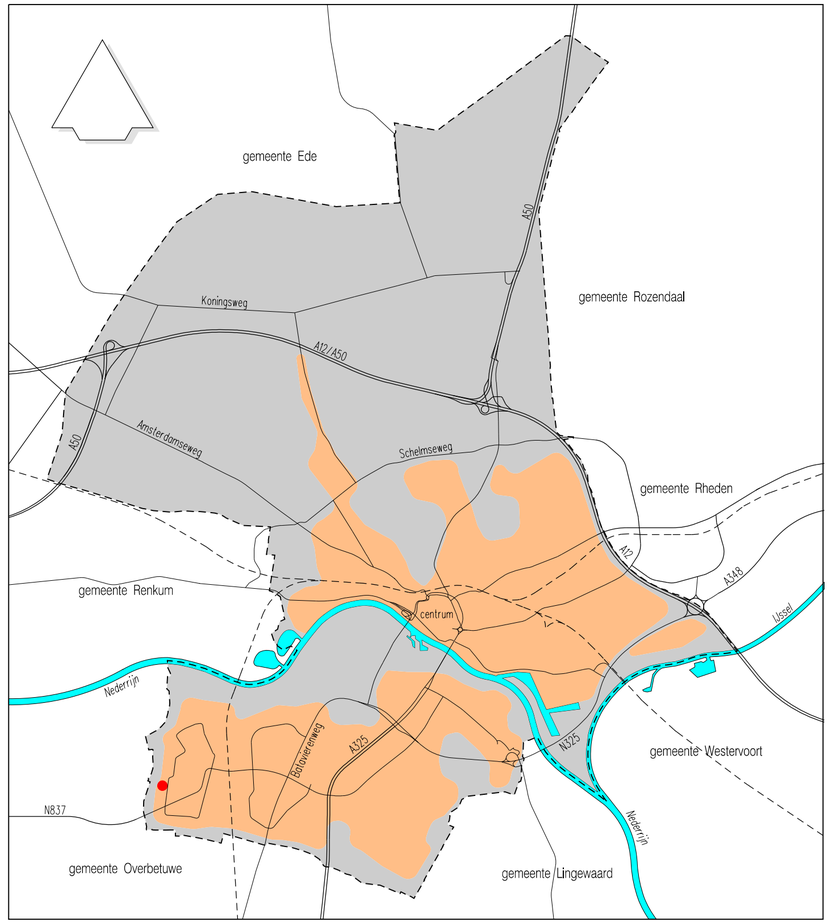

Bestemmingsplan Chw Schuytgraaf,veegplan 2017, herziening velden 26 en 27 & reparaties en detaillering
Deelkaart veld 17b1 - Noordereiland

schaal:	getekend:	tekeningnummer:
1:1500	PvD	NL.IMRO.0202.1008-0302

planstatus	datum:	getekend:
● ontwerp	09-02-2024	PvD
● vast te stellen	juni 2024	
○ vastgesteld		
○ in werking		
○ onherroepelijk		

© Nadruk verboden

Strategie, Beleid en Regie, beleidsdomein Fysiek

Eusebiusbuitensingel 53, Postbus 9029, 6800 EL ARNHEM
Tel.: 0800-1809, www.arnhem.nl

GEMEENTE Arnhem

GEMEENTE Arnhem

Besluit van 12 juni 2024

Zaaknummer 4199782

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 28 mei 2024;

gelet op artikel 147 en 149 van de Gemeentewet;

besluit:

vast te stellen de

VERORDENING TOT TECHNISCHE WIJZIGING VAN DE ALGEMENE PLAATSELIJKE VERORDENING VOOR ARNHEM 2024

I Wijzigingen

A. In de navolgende artikelen wordt de term “horeca-inrichting” vervangen door de term “openbare inrichting”

- Opschrift van artikel 2.3.3.3;
- Artikel 4.1.1 lid 3;
- Artikel 4.1.3 lid 1;
- Artikel 4.1.4 aanhef en onder b en c;
- Toelichting bij artikel 2.1.5.1;
- Toelichting bij artikel 4.1.1a;
- Toelichting bij artikel 4.1.2.

B. In artikel 2.3.1.8 wordt “de voorschrift” gewijzigd in “de voorschriften”.

C. In de navolgende artikelen wordt “het Bouwbesluit” of het “bouwbesluit 2012” of het “Bouwbesluit 2012”vervangen door het “Besluit bouwwerken leefomgeving”

- Artikel 2.3.1.12, eerste lid;
- Artikel 3.3.2;
- De toelichting van hoofdstuk 2, afdeling 3 (openbare inrichtingen);
- De toelichting van artikel 2.4.12.b , tweede lid.

D. In artikel 2.3.1.12, eerste lid wordt “krachtens het Alcoholbesluit en het Bouwbesluit” vervangen door “op grond van de Alcoholwet en het Besluit bouwwerken leefomgeving”.

E. In artikel 5.7.3 en de bijbehorende toelichting wordt "Activiteitenbesluit" vervangen door "Activiteitenbesluit milieubeheer, zoals dat besluit luidde direct voorafgaand aan de inwerkingtreding van de Omgevingswet".

F. Toelichting afd. 3 par. 1, artikel 2.4.10 wordt vervangen en komt te luiden:
"Artikel 2.4.10 Hinderlijk gedrag op openbare plaatsen
1. Het is verboden op een openbare plaats:
a. te klimmen of zich te bevinden op een beeld, monument, overkapping, constructie, openbare toiletgelegenheid, voertuig, hek, omheining of andere afsluiting, verkeersmeubilair of daarvoor niet bestemd straatmeubilair;
b. zich op te houden op een wijze die voor andere gebruikers of omwonenden onnodig overlast of hinder veroorzaakt.
2. Het verbod is niet van toepassing op situaties waarin wordt voorzien door de artikelen 424, 426bis, 429ter of 431 van het Wetboek van Strafrecht of artikel 5 van de Wegenverkeerswet 1994."

G. De toelichting van artikel 2.4.10 komt te luiden:
" **Artikel 2.4.10 Hinderlijk gedrag op openbare plaatsen**
Op basis van artikel 2.4.10 kan tegen vormen van onnodige hinder of overlast worden opgetreden.

Afbakening
Artikel 424 van het WvSr stelt 'straatschenderij' strafbaar, terwijl artikel 426bis van het WvSr het belemmeren van anderen op de openbare weg met straf bedreigt. Artikel 431 van het WvSr stelt nachtelijk burengerucht strafbaar. Deze handelingen zou men kunnen omschrijven als baldadigheid. De omschrijvingen zijn echter 'strakker' dan wat men in het taalgebruik meestal als baldadigheid ervaart. Artikel 2.4.10 vormt daarom hierop een aanvulling.
Artikel 5 van de WVW 1994 bepaalt dat het voor eenieder verboden is zich zodanig te gedragen dat gevaar op de weg wordt veroorzaakt of kan worden veroorzaakt dan wel dat het verkeer op de weg wordt gehinderd of kan worden gehinderd. De strekking van het begrip openbare plaats in artikel 2.4.10 gaat verder dan het begrip weg als bedoeld in de WVW 1994 (zie daarvoor de toelichting op artikel 1:1). Voor zover een hinderlijke gedraging plaatsvindt op de weg, als omschreven in artikel 5 van de WVW 1994, is artikel 2.4.10 niet van toepassing. Werd dit niet uitgesloten, dan zou een met een hogere regelgeving strijdige situatie kunnen ontstaan.

Per 1 juli 2024 treedt de Wet seksuele misdrijven in werking. Hierin is een verbodsbepaling opgenomen voor seksuele intimidatie (artikel 429ter WvSr). Reden waarom artikel 2.4.10 is aangepast en de verbodsbepaling niet langer een lokaal verbod op straatintimidatie bevat."

H. In de toelichting van artikel 2.4.12b komt de volgende zinsnede te vervallen:
"Artikel 7.21 van het Bouwbesluit 2012 regelt de facto hetzelfde, ook met het tegengaan van overlast als motief. Dit artikel zal naar verwachting met de inwerkingtreding van de Omgevingswet vervallen, maar daar zal nog wel de nodige tijd over heen gaan."

I. De toelichting bij artikel 2.4.17 wordt vervangen door de bestaande tekst uit de toelichting bij artikel 2.4.25.

J. In hoofdstuk 2, afdeling 4, wordt artikel 2.4.25 vervangen en komt als volgt te luiden:

"Artikel 2.4.25 Overlast van heling op straat

Het is verboden zich op of aan de weg of op een andere openbare plaats op te houden met het kennelijke doel een goed dat redelijkerwijs van een misdrijf afkomstig is of voor de rechthebbende verloren is gegaan aan te bieden of te verwerven, daarbij behulpzaam te zijn of daarin te bemiddelen."

K. De toelichting bij artikel 2.4.25 wordt vervangen door de bestaande tekst uit de toelichting bij artikel 2.5.4.

L. Artikel 2.5.4 en de bijbehorende toelichting komt te vervallen.

II Inwerkingtreding en citeertitel

1. Dit besluit treedt in werking op de eerste dag na die van de bekendmaking, maar niet eerder dan 1 juli 2024.
2. Dit besluit wordt aangehaald als: Technische wijziging APV 2024.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van 12 juni 2024.

De griffier,

De voorzitter,

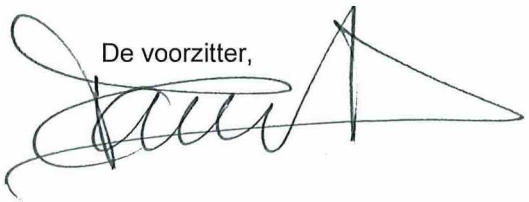

GEMEENTERAAD ARNHEM
BEHANDELADVIES

Raadsvoorstel ‘Technische wijziging APV en wijziging hinderbepaling’

Fasering

- ☐ Informatieve bespreking
- ☐ Meningsvormende bespreking
- ☐ Bespreking Moties & Amendementen
- ☑ Besluitvormende vergadering

Procedure:

Datum vergadering
12-06-2024

Type voorstel
Raadsvoorstel van college van B&W

Spreekrecht publiek?
Nee

Voorgesteld resultaat:
Besluitvorming

Voorgesteld besluit / Kernboodschap

De raad wordt gevraagd om de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) gewijzigd vast te stellen.

Aandachtspunten

In de huidige APV is een verbodsbepaling (Artikel 2.4.10 Hinderlijk gedrag en straatintimidatie op openbare plaatsen) opgenomen ten aanzien van verschillende vormen van straatintimidatie.

Per 1 juli aanstaande treedt de Wet seksuele misdrijven in werking. Nu een hogere regeling in werking treedt, is het van belang om dit niet langer in de APV te verbieden, dit om te voorkomen dat er bij de rechter discussie ontstaat over de hinderbepaling (die ook andere soorten hinder regelt) in zijn geheel.

In verband met de ingangsdatum (1 juli) van de Wet seksuele misdrijven is het wenselijk om de raad de gewijzigde verordening op korte termijn te laten vaststellen. Ook wordt met het raadsvoorstel een beperkt aantal geringe wijzigingen van technische en/of tekstuele aard in de APV verwerkt.

Direct ter besluitvorming
Het Dagelijks Bestuur van de Agendacommissie heeft besloten dit voorstel direct, dat wil zeggen zonder voorafgaande raadskamerbespreking, toe te voegen aan de agenda van de besluitvormende vergadering.

Contactgegevens

Portefeuillehouder:
Ahmed Marcouch

Ambtenaar
Martine Meurs
martine.meurs@arnhem.nl
06-15180643

Raadsadviseur
Petra Wielaard
petra.wielaard@arnhem.nl
06-31108054

Moties en Toezeggingen

Niet van toepassing

RAADSVOORSTEL

Aan de gemeenteraad

Zaaknummer 4199782

Onderwerp: Technische wijziging APV en wijziging hinderbepaling

Kernboodschap

We brengen onze APV juridisch in orde, onder meer vanwege het landelijk verbod op seksuele intimidatie. Zo waarborgen we dat de handhaving van onze regels voor iedereen duidelijk is en bij de rechter standhoudt.

Voorstel

1. Te besluiten tot wijziging van de APV, conform bijgaand concept-besluit.

Inleiding

De APV is een belangrijke verordening van de gemeente Arnhem. De APV geeft regels over onder meer de openbare orde en veiligheid. Het is belangrijk dat de APV ‘up to date’ is. Omdat het een omvangrijke verordening is, wordt u per thema gevraagd om in te stemmen met de voorgestelde wijzigingen.

Het voorstel dat nu voor u ter besluitvorming voorligt, gaat met name over technische wijzigingen. Hiermee willen we kleine omissies die nu in de APV staan herstellen. Ook stellen we u een wijziging voor in de hinderbepaling (artikel 2.4.10). Dit houdt verband met de wijziging van artikel 429ter van het Wetboek van Strafrecht. Nu seksuele intimidatie landelijk strafbaar wordt gesteld vanaf 1 juli 2024, willen we het hinderartikel weer in overeenstemming brengen met de tekst van dit artikel in de Model-APV van de VNG. We blijven ons als gemeente inzetten om seksuele intimidatie tegen te gaan.

In de huidige APV staan abusievelijk twee dezelfde artikelen over bedelarij (artikel 2.4.17 en 2.4.25). Wij stellen voor om het tweede artikel over bedelarij (2.4.25 APV) te laten vervallen.

Artikel 2.5.4 APV bevat een verbod van heling op straat. Dat artikel stond eerst in de afdeling over overlast. Op 23 november 2022 is het artikel verplaatst naar afdeling 5 die gaat over heling van goederen. Omdat het artikel een overlastverbod betreft, stellen wij voor dit artikel te verplaatsen naar afdeling 4 en te voorzien van de koptekst “Overlast van heling op straat”.

Arnhem GEMEENTE

Verder wordt daar waar abusievelijk de term “horeca-inrichting” nog in de APV wordt gehanteerd, deze conform artikel 2.3.1.1 van de APV gewijzigd in de term “openbare inrichting”.

Omdat het gaat om een beperkt aantal wijzigingen, die ook tekstueel minimaal zijn, is er geen WAS - WORDT tabel opgenomen.

Beoogd effect

Een APV die passend is bij de huidige stand van de wetgeving en jurisprudentie én bijgewerkt is naar de modelverordening van de VNG waardoor rechterlijke uitspraken één-op-één te gebruiken zijn in Arnhemse situaties en de APV beter kan worden onderhouden.

Argumenten

1.1 *Het is belangrijk dat de APV is bijgewerkt en technische puntjes worden opgelost.*
Dit zorgt voor een goede basis van besluiten van het gemeentebestuur. Bij de voorgestelde bepalingen is aangesloten bij de bepalingen van de modelverordening van de VNG.
Dit is belangrijk omdat zo – meer dan nu – rechterlijke uitspraken van gemeenten die ook de modelbepalingen van de VNG hanteren één-op-één te gebruiken zijn in Arnhemse situaties. We gaan dan immers uit van dezelfde wettelijke basis. Verder is de APV dan beter bij te houden.
De voorgestelde te wijzigen bepalingen zijn overgenomen uit de modelverordening. Het gaat naast de aanpassing van de hinderbepaling (artikel 2.4.10) vooral om wijzigingen van technische aard.

Het gaat om enkele beperkte/technische wijzigingen:

- Door een raadsbesluit van 22 december 2021 is de hinderbepaling van de APV (artikel 2.4.10) aangevuld met hinderlijke gedragingen die zich richten tegen straatintimidatie. Op 1 juli 2024 treedt echter een nieuw artikel 429ter van het Wetboek van Strafrecht in werking, welk artikel seksuele intimidatie verbiedt. Dit artikel luidt als volgt:

  “Artikel 429ter: Degene die in het openbaar een ander indringend seksueel benadert door middel van opmerkingen, gebaren, geluiden of aanrakingen op een wijze die vreesaanjagend, vernederend, kwetsend of onterend is te achten, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste drie maanden of geldboete van de derde categorie.”

  Nu een hogere regeling dit regelt, is het van belang om deze gedraging niet langer in de APV te verbieden. Indien we dit niet doen kan er bij de rechter discussie ontstaan of deze hinderbepaling (die ook andere soorten hinder regelt) in zijn geheel nog wel geldig is;
- Artikel 2.5.4 APV, dat ziet op overlast van heling op straat, verplaatsen we - onder aanpassing van het opschrift - van de helingafdeling (afdeling 5 van hoofdstuk 2) naar de overlast-afdeling (afdeling 4 van hoofdstuk 2), aangezien dit een overlastbepaling is;

In de huidige APV staan abusievelijk twee dezelfde artikelen over bedelarij (artikel 2.4.17 en 2.4.25). Wij stellen voor om het tweede artikel over bedelarij (2.4.25 APV) te laten vervallen.

Kanttekeningen en risico's

1.1 Niet van toepassing.

Participatie

Omdat het om wijzigingen van technische aard gaat, is geen participatietraject ingezet. Wel zijn de politie, de afdeling Vergunning en Handhaving, het programma Veiligheid en de afdeling Juridische Zaken actief betrokken bij dit voorstel.

Financiën

Het voorstel heeft geen financiële consequenties.

Uitvoering

Deze onderdelen van de APV worden in de huidige situatie ook door de afdeling Vergunning en Handhaving, het programma Veiligheid en de afdeling Juridische Zaken uitgevoerd. Dit verandert niet na wijziging van de APV.

Communicatie

De APV-wijziging zal worden bekendgemaakt in het digitale Gemeenteblad en is terug te vinden op www.overheid.nl.

Bijlagen

Stukken voor gemeenteraad
- Raadsbesluit

Besluit van

Zaaknummer 4199782

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 28 mei 2024;

gelet op artikel 147 en 149 van de Gemeentewet;

besluit:

vast te stellen de

VERORDENING TOT TECHNISCHE WIJZIGING VAN DE ALGEMENE PLAATSELIJKE VERORDENING VOOR ARNHEM 2024

I Wijzigingen

A. In de navolgende artikelen wordt de term “horeca-inrichting” vervangen door de term “openbare inrichting”

- Opschrift van artikel 2.3.3.3;
- Artikel 4.1.1 lid 3;
- Artikel 4.1.3 lid 1;
- Artikel 4.1.4 aanhef en onder b en c;
- Toelichting bij artikel 2.1.5.1;
- Toelichting bij artikel 4.1.1a;
- Toelichting bij artikel 4.1.2.

B. In artikel 2.3.1.8 wordt “de voorschrift” gewijzigd in “de voorschriften”.

C. In de navolgende artikelen wordt “het Bouwbesluit” of het “bouwbesluit 2012” of het “Bouwbesluit 2012”vervangen door het “Besluit bouwwerken leefomgeving”

- Artikel 2.3.1.12, eerste lid;
- Artikel 3.3.2;
- De toelichting van hoofdstuk 2, afdeling 3 (openbare inrichtingen);
- De toelichting van artikel 2.4.12.b , tweede lid.

D. In artikel 2.3.1.12, eerste lid wordt “krachtens het Alcoholbesluit en het Bouwbesluit” vervangen door “op grond van de Alcoholwet en het Besluit bouwwerken leefomgeving”.

E. In artikel 5.7.3 en de bijbehorende toelichting wordt “Activiteitenbesluit” vervangen door “Activiteitenbesluit milieubeheer, zoals dat besluit luidde direct voorafgaand aan de inwerkingtreding van de Omgevingswet”.

F. Toelichting afd. 3 par. 1, artikel 2.4.10 wordt vervangen en komt te luiden:
“Artikel 2.4.10 Hinderlijk gedrag op openbare plaatsen
1. Het is verboden op een openbare plaats:
a. te klimmen of zich te bevinden op een beeld, monument, overkapping, constructie, openbare toiletgelegenheid, voertuig, hek, omheining of andere afsluiting, verkeersmeubilair of daarvoor niet bestemd straatmeubilair;
b. zich op te houden op een wijze die voor andere gebruikers of omwonenden onnodig overlast of hinder veroorzaakt.
2. Het verbod is niet van toepassing op situaties waarin wordt voorzien door de artikelen 424, 426bis, 429ter of 431 van het Wetboek van Strafrecht of artikel 5 van de Wegenverkeerswet 1994.”

G. De toelichting van artikel 2.4.10 komt te luiden:
“ **Artikel 2.4.10 Hinderlijk gedrag op openbare plaatsen**
Op basis van artikel 2.4.10 kan tegen vormen van onnodige hinder of overlast worden opgetreden.

Afbakening
Artikel 424 van het WvSr stelt ‘straatschenderij’ strafbaar, terwijl artikel 426bis van het WvSr het belemmeren van anderen op de openbare weg met straf bedreigt. Artikel 431 van het WvSr stelt nachtelijk burengerucht strafbaar. Deze handelingen zou men kunnen omschrijven als baldadigheid. De omschrijvingen zijn echter ‘strakker’ dan wat men in het taalgebruik meestal als baldadigheid ervaart. Artikel 2.4.10 vormt daarom hierop een aanvulling.
Artikel 5 van de WVW 1994 bepaalt dat het voor eenieder verboden is zich zodanig te gedragen dat gevaar op de weg wordt veroorzaakt of kan worden veroorzaakt dan wel dat het verkeer op de weg wordt gehinderd of kan worden gehinderd. De strekking van het begrip openbare plaats in artikel 2.4.10 gaat verder dan het begrip weg als bedoeld in de WVW 1994 (zie daarvoor de toelichting op artikel 1:1). Voor zover een hinderlijke gedraging plaatsvindt op de weg, als omschreven in artikel 5 van de WVW 1994, is artikel 2.4.10 niet van toepassing. Werd dit niet uitgesloten, dan zou een met een hogere regelgeving strijdige situatie kunnen ontstaan.

Per 1 juli 2024 treedt de Wet seksuele misdrijven in werking. Hierin is een verbodsbepaling opgenomen voor seksuele intimidatie (artikel 429ter WvSr). Reden waarom artikel 2.4.10 is aangepast en de verbodsbepaling niet langer een lokaal verbod op straatintimidatie bevat.”

H. In de toelichting van artikel 2.4.12b komt de volgende zinsnede te vervallen:
“Artikel 7.21 van het Bouwbesluit 2012 regelt de facto hetzelfde, ook met het tegengaan van overlast als motief. Dit artikel zal naar verwachting met de inwerkingtreding van de Omgevingswet vervallen, maar daar zal nog wel de nodige tijd over heen gaan.”

I. De toelichting bij artikel 2.4.17 wordt vervangen door de bestaande tekst uit de toelichting bij artikel 2.4.25.

J. In hoofdstuk 2, afdeling 4, wordt artikel 2.4.25 vervangen en komt als volgt te luiden:

“Artikel 2.4.25 Overlast van heling op straat

Het is verboden zich op of aan de weg of op een andere openbare plaats op te houden met het kennelijke doel een goed dat redelijkerwijs van een misdrijf afkomstig is of voor de rechthebbende verloren is gegaan aan te bieden of te verwerven, daarbij behulpzaam te zijn of daarin te bemiddelen."

K. De toelichting bij artikel 2.4.25 wordt vervangen door de bestaande tekst uit de toelichting bij artikel 2.5.4.

L. Artikel 2.5.4 en de bijbehorende toelichting komt te vervallen.

II Inwerkingtreding en citeertitel

1. Dit besluit treedt in werking op de eerste dag na die van de bekendmaking, maar niet eerder dan 1 juli 2024.
2. Dit besluit wordt aangehaald als: Technische wijziging APV 2024.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van [datum]

De griffier, De voorzitter,

Bundel technische vragen Perspectiefnota 2025

Versie: 5 juni 2024

Inhoud

Bundel technische vragen Perspectiefnota 2025 1
- GroenLinks 1
- D66 3
- VVD 17
- Arnhem Centraal 26
- Partij voor de Dieren 28
- PvdA 33
- SP 42
- CDA 45
- Volt 45
- DENK 48
- BurgerBelang Arnhem 48
- ChristenUnie 48
- PVV 49
- Forum voor Democratie 49

Bundel technische vragen Jaarstukken 2023 50
- ChristenUnie 50
- Arnhem Centraal 50
- D66 51

Vragen vanuit Raadskamers 29/05 54
- GroenLinks 54
- PvdD 55

GroenLinks

***Fractie*:**	***GL-1***
Pagina:	36
Vraag:	Bezuinigingsvoorstel groepsgewijs begeleiden WMO en Jeugd Omvorming naar groepsgewijs begeleiden WMO/meer groepsgericht jeugd duidelijk, maar: 1. Hoe is de benoemde 20% berekend naar bedragen? 2. Welke inzet (dekking) is voorzien voor de omvorming vanuit SWT/aanbieders?
Antwoord:	1. In totaal geven we circa 20 miljoen uit aan ambulante begeleiding in het kader van de Wmo. Bij de berekening zijn we er vanuit gegaan dat 20% van de individuele begeleiding die nu wordt gegeven, verschoven kan worden naar groepsgerichte begeleiding. Begeleiding in kleine groepen is, afhankelijk van de groepsgrootte, ongeveer 35% goedkoper dan individuele begeleiding. Dit komt omdat individuele begeleiding 1 op 1 wordt gegeven, terwijl voor begeleiding in kleine groepen 1 begeleider per 2, 3 of 4 inwoners nodig is. Begeleiding in kleine groepen zal alleen worden ingezet waar dat in het belang van de inwoner is. Uitgangspunt blijft dat de meest passende zorg wordt ingezet.

	Het te besparen bedrag is als volgt berekend: 20 miljoen * 20% = 4 miljoen; 4 miljoen * 35% = 1,4 miljoen. Met betrekking tot jeugdzorg geldt: In totaal geven we circa € 4,7 miljoen uit aan basis begeleiding in het kader van Jeugd. Bij de berekening zijn we er vanuit gegaan dat 25 % van de individuele begeleiding die nu wordt gegeven, verschoven kan worden naar groepsgerichte begeleiding. Begeleiding in kleine groepen is, afhankelijk van de groepsgrootte, ongeveer 26% goedkoper dan de individuele begeleiding. Dit komt omdat individuele begeleiding 1 op 1 wordt gegeven, terwijl voor begeleiding in kleine groepen 1 begeleider per 2, 3 of 4 inwoners nodig is. Bij de berekening van 26 % is uitgegaan van begeleiding 1 op 4. Begeleiding in kleine groepen zal alleen worden ingezet waar dat in het belang van de inwoner is. Uitgangspunt blijft dat de meest passende zorg wordt ingezet. Het te besparen bedrag is als volgt berekend: 4,7 miljoen * 25% * 26% = € 300.000 (Budget basis begeleiding * deel inwoners * 1 op 4 begeleiding 2. Er is geen extra dekking voorzien, want in principe verandert voor de toewijzing weinig, anders dan dat zij een nieuw, beter passend product kunnen toewijzen, naast de bestaande producten. Inzet is dat de uitvoeringslasten voor de wijkteams beperkt blijven. Dit wordt nog verder uitgewerkt. Er wordt al toegewezen aan grotere groepen, dat worden ook kleinere groepen. De methodiek van toewijzing blijft in principe gelijk.

Portefeuillehouder:	Marco van der Wel / Bob Roelofs
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Elke Zeijl
Datum indiening vraag:	15-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

***Fractie**:*	***GL-2 (mondeling gesteld 15-05)***
Pagina:	38
Vraag:	Onderdeel afvalbakken in de 10% bezuinigingsvoorstel (welk deel v/h/ bezuinigingsvoorstel)
Antwoord:	Het bedrag is niet precies verdeeld in kosten per onderdeel vandaar dat we 10% op het totaal hebben genoemd. Als we het hebben over de afvalbakken dan is de gedachte om op bepaalde plekken minder gebruikte bakken weg te halen, minder vaak te legen of bakken te laten adopteren.

Portefeuillehouder:	Bob Roelofs
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Pieter Altena
Datum indiening vraag:	15-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

***Fractie**:*	***GL-3 (mondeling gesteld op 15-05)***
Pagina:	
Vraag:	Bezuiniging bomenonderhoud en communicatie: wat zijn de gevolgen van bezuiniging op communicatie bomenplan?
Antwoord:	Het geld voor communicatie op het bomenplan wordt ingezet voor de volgende doelen: - Communicatie om onderdelen uit het bomenplan te verhelderen - Ondersteuning partners in hun communicatie specifiek over bomen - Communicatie over beheer en vervanging van bomen via onze website Daarin wordt een afweging gemaakt hoe we het beste kunnen bezuinigen waarbij we het belangrijk vinden zo goed mogelijk te blijven communiceren met de Arnhemmers. De communicatie over bomen in de realisatie en uitvoering projecten is en blijft een onderdeel van het project.

Portefeuillehouder:	Cathelijne Bouwkamp
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Luuk Tepe
Datum indiening vraag:	15-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

Fractie:	***GL-4 (mondeling gesteld op 15-05)***
Pagina:	
Vraag:	Mobiliteit/parkeren: Wat levert het op als we in termijn fase 1 > fase 3 uitvoeren?
Antwoord:	Dat is lastig in te schatten. We hebben nog niet inzichtelijk hoeveel parkeerplaatsen in fase 3 parkeerregulering extra worden ingevoerd. Dat zal bij benadering gaan om enkele tienduizenden parkeerplaatsen. We gaan grofweg uit van een opbrengst van 350 euro per gereguleerde parkeerplaats. De opbrengst hiervan zal enkele miljoenen euro's per jaar zijn (aantal extra gereguleerde parkeerplaatsen x opbrengst per gereguleerde parkeerplaats). Invoering van parkeerregulering is een proces dat we zorgvuldig moeten doorlopen, samen met bewoners, ondernemers en andere stakeholders. Het invoeren van parkeerregulering in zo'n groot gebied zal daarom veel tijd kosten.

Portefeuillehouder:	Nermina Kundic
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Bram de Ruiter
Datum indiening vraag:	15-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

Fractie:	***GL-5 (mondeling gesteld 15-05)***
Pagina:	28
Vraag:	Uit de BR zuidelijke binnenstad worden 2 potjes (twv 1,9mln) gebruikt voor het toegankelijk inrichten van de omgeving stadstheater. Kost dat ook exact 1,9mln en past het precies of is er meer/minder budget nodig voor de inrichting?
Antwoord:	Het toegankelijk inrichtingen van de omgeving Stadstheater is onderdeel van het ontwerp voor de Stadsoase. Het deel van dit ontwerp dat over de toegankelijkheid van het Stadstheater gaat inclusief plankosten kost 1,9 mln. Voor het totale ontwerp van de Stadsoase is meer budget nodig. Dit wordt gefinancierd vanuit andere budgetten.

Portefeuillehouder:	Cathelijne Bouwkamp
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Yvonne van der Graaf
Datum indiening vraag:	15-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

Fractie:	***GL-6 (mondeling afgestemd op 15-05)***
Pagina:	23
Vraag:	- Behalve inzetten op energiebesparing kun je ook kijken naar de energieprijzen? Is er in het kader daarvan ook gekeken naar zelflevering? Zie het voorbeeld van agem (samenwerkende gemeente achterhoek). Zij leveren energie aan zichzelf en zijn zelf eigenaar van de bron. Dat zorgt voor 20 jaar voorspelbare en lage(re) prijzen. - Is in het kijken en omschakelen naar led ook gekeken naar parkeergarages?
Antwoord:	

Portefeuillehouder:	Maurits van de Geijn
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Bram Gelissen
Datum indiening vraag:	15-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

D66

Fractie:	***D66-1 (mondeling gesteld 15-05)***
Pagina:	-
Vraag:	Jeugdzorg: zit er een onderscheid in wijken m.b.t. dyslexie? Een overzicht.
Antwoord:	Er zit een verschil in de wijken m.b.t. inzet van dyslexie. Hieronder een overzicht van het aantal kinderen in 2023. Schuytgraaf/Elderveld 76 kinderen Malburgen 61 kinderen Elden en de Laar 52 kinderen Vredenburg, Kronenburg en Rijkerswoerd 50 kinderen Noord West 46 kinderen Noord Oost 45 kinderen Presikhaaf 27 kinderen CSA 24 kinderen

Portefeuillehouder:	Bob Roelofs
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Elke Zeijl
Datum indiening vraag:	15-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

Fractie:	***D66-2***
Pagina:	8
Vraag:	Op P08 staat een toelichting inzake de Voorjaarsnota. a) In de tekst wordt niet helemaal duidelijk gemaakt waarom het effect (wijziging “normering bbp” in plaats van “trap op, trap af”) in 2025 slechts voor de helft door het Rijk wordt opgevangen c.q. wordt gecompenseerd. VRAAG: is dit juist en is hiervoor een toelichtende verklaring te geven? b) In de tabel op pagina 10 staat hiervan onder autonome ontwikkelingen (2e punt) de materiele vertaling. Voor 2025 is dat een “min” want het wordt niet gecompenseerd; vanaf 26 een “plus” want het wordt dan wel gecompenseerd. VRAAG: is dit juist en zo ja: waar is in de tabel zichtbaar gemaakt dat het in 2025 inderdaad om de helft gaat?
Antwoord:	a) Dit is juist. Zie onderstaande tabel met de effecten van de Voorjaarsnota op het gemeentefonds. Het effect van de nieuwe systematiek bij punt 1 wordt in punt 3 gecompenseerd. In alle jaren volledig, alleen in 2025 voor slechts circa de helft (649 miljoen), waardoor in dat jaar een nadeel voor gemeenten ontstaat.

(Miljoenen euro)	2024	2025	2026	2027	2028	2029
1. Accres GF bbp vanaf 2024	-719	-1.324	-136	-109	-88	-63
2. Schrappen oploop opschalingskorting GF	-	-	675	675	675	675
3. Incidentele compensatie GF	719	649	136	109	88	63
Totaal effect op GF	-	-675	675	675	675	675

De verklaring hiervoor is dat het Rijk in zijn begroting van 2025 hiermee een gat kan overbruggen. Dit schrijft de Raad van State in zijn beschouwing over de Voorjaarsnota 2024.

b) Zie antwoord bij vraag a. In de tabel onder de autonome ontwikkelingen is dus alleen het totaal effect op het gemeentefonds opgenomen.

Portefeuillehouder:	Paul Smeulders
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Ron Verheijen
Datum indiening vraag:	15-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

***Fractie**:*	***D66-3***
Pagina:	12
Vraag:	In hoeverre kunnen we de kosten aanbesteding dagelijks onderhoud CSA als incidenteel inboeken? Is er al zicht op hoeveel extra verschillende permanente oplossingen minimaal structureel zouden kosten?
Antwoord:	De kosten die hier vernoemd staan komen voor (een deel) uit de daadwerkelijke aanbesteding. De totale extra kosten uit de complete aanbesteding bedragen €3.500.000 structureel. Met het opnemen van €2.500.000 in de jaren 2025 en 2026 is dus al voorgesorteerd om een deel van de werkzaamheden niet te doen (bezuinigen) waardoor er minder meerkosten zijn. Onderhoud is uiteraard een structurele taak. We hebben genoemde kosten incidenteel opgenomen omdat onderzoek doen naar alternatieve manieren van uitvoering die mogelijk leiden tot een daling van het kostenniveau (zie ook pagina 23 onder Onderhoud openbare ruimte Centrum, Spijkerkwartier, Arnhemse Broek (CSA).

Portefeuillehouder:	Bob Roelofs
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Pieter Altena
Datum indiening vraag:	
Datum aanlevering antwoord griffie:	

***Fractie**:*	***D66-4***
Pagina:	14-15
Vraag:	Hoe verhoudt zich de voorgestelde indexatie van verschillende categorieën subsidies tot de werkelijke kostenstijgingen in die categorie zoals bij de gemeente bekend? Bij welke organisaties zijn nu (ook bij deze indexaties) verwachte tekorten bekend, als gevolg van kostenstijgingen die groter zijn dan de indexatie.
Antwoord:	Er zijn op dit moment geen tekorten bij subsidieontvangers bekend als gevolg van kostenstijgingen die onvoldoende worden gedekt door de voorgestelde indexatie anders dan wat reeds in de perspectiefnota is opgenomen. Met de grotere subsidieontvangers vindt jaarlijks overleg plaats over de verwachte kosten in het lopende jaar. Deze overleggen hebben voor de meeste organisaties nu nog niet plaats gevonden.

Portefeuillehouder:	Paul Smeulders
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Ron Verheijen
Datum indiening vraag:	15-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

***Fractie**:*	***D66-5***
Pagina:	14-15
Vraag:	Er wordt een huurindexatie van 3,2 tot 3,8 procent voorgesteld. Dit is aanzienlijk hoger dan het genoemde IMOC-percentage voor stijging van de materiële kosten bij deze organisaties. Op basis van welke informatie wordt verwacht dat deze huurstijgingen op te brengen zijn op basis van de genoemde indexaties?
Antwoord:	Huurkosten zijn een onderdeel van de materiële kosten. Er zullen ook kosten zijn die zich met een lager percentage ontwikkelen. De IMOC is een raming van het CPB voor de stijging van de totale materiële kosten.

Portefeuillehouder:	Paul Smeulders
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Ron Verheijen
Datum indiening vraag:	15-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

***Fractie**:*	***D66-6***
Pagina:	14-15

Vraag:	De loonontwikkeling is geraamd op 4,4%. Voor welke sectoren uit de tabel op pagina 15 is bekend dat de werkelijke loonontwikkeling hoger zal zijn? En hoe ligt de verhouding tussen indexatie en werkelijke loonontwikkeling over het begrotingsjaar 2024 voor deze sectoren?
Antwoord:	De werknemers van de subsidieontvangers vallen onder diverse cao's met verschillende looptijden. Welke specifieke cao(s) per subsidieontvanger relevant zijn is niet inzichtelijk. Daarnaast hebben niet alle huidige cao's een looptijd tot en met 31 december 2025. Er is daardoor niet te zeggen voor welke van de categorieën uit de tabel van pagina 15 de werkelijke loonontwikkeling hoger zal zijn, of hoe dit zich verhoudt tot de loonontwikkeling in 2024.

Portefeuillehouder:	Paul Smeulders
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Ron Verheijen
Datum indiening vraag:	15-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

Fractie:	***D66-7***
Pagina:	15
Vraag:	Er wordt gesproken van een planningsrealisme van 70%. Kunnen wij een onderbouwing ontvangen van dit percentage op basis van de investeringsvoornemens en realisatie van de afgelopen 5 jaar?
Antwoord:	Op basis van de afgelopen 5 jaar bedraagt de verwachte onderuitputting op de kapitaallasten 45%. In de onderstaande tabel is van de afgelopen vijf jaar de begroting en realisatie van het MIP weergegeven. De gemiddelde realisatie over de afgelopen 5 jaar bedraagt dus 55%, waarmee de onderuitputting 100% - 55% = 45% bedraagt.

Begroting en realisatie MIP (x € 1 miljoen)			
Jaar	Begroting	Realisatie	Percentage
2019	52,5	19,0	36%
2020	62,7	42,1	67%
2021	86,0	59,9	70%
2022	86,7	37,5	43%
2023	109,9	64,5	59%
		Gemiddeld	55%

De geplande investeringen in 2024 leiden tot kapitaallasten in 2025 van € 6,1 miljoen. De verwachte onderuitputting bedraagt € 6,1 miljoen x 45% = € 2,7 miljoen.
Voorzichtigheidshalve wordt de verwachte onderuitputting niet volledig als planningsrealisme ingeboekt, maar 70% omdat de realisatie jaar op jaar varieert.
Bij de perspectiefnota wordt € 2,7 miljoen x 70% = € 1,9 miljoen voor planningsrealisme geraamd.
Bij de Begroting 2024 was voor 2025 een planningsrealisme begroot van € 1,4 miljoen. Hierdoor ontstaat in de perspectiefnota een voordeel in 2025 van € 0,5 miljoen.

Portefeuillehouder:	Paul Smeulders
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Ron Verheijen
Datum indiening vraag:	15-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

Fractie:	***D66-8***
Pagina:	16
Vraag:	De structurele rentebuffer wordt vervangen door een risicopost. Dit risico is incidenteel opgenomen. Hoe wordt als dit risico optreed het gevolg opgevangen in de erop volgende jaren?
Antwoord:	Jaarlijks wordt op basis van de financieringsbehoefte en verwachte renteontwikkeling de raming van de financieringslasten geactualiseerd. De rentebuffer staat los van deze actualisatie. Wanneer de verwachte renteontwikkeling tegenvalt wordt de raming hierop aangepast en weegt dit mee in het gehele financiële kader. De buffer is in het verleden nooit ingezet om tegenvallende

	financieringslasten op te vangen op basis van deze jaarlijkse actualisatie, omdat de buffer anders weer voor eenzelfde bedrag op niveau zou moeten worden gebracht.

Portefeuillehouder:	Paul Smeulders
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Ron Verheijen
Datum indiening vraag:	15-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

***Fractie**:*	***D66-9***
Pagina:	17
Vraag:	Er staat dat wij verantwoordelijk zijn voor de BRP-straat van de asielzoekers in Zevenaar en dat dit nu een knelpunt oplevert. Hoe zit deze verantwoordelijkheid van Arnhem en waarom ontstaat hier nu een knelpunt dat er eerder niet was?
Antwoord:	In principe zijn alle gemeenten in Nederland verantwoordelijk voor eerste inschrijvingen van inwoners in Nederland. Voor de eerste inschrijving van asielzoekers en statushouders is tien jaar geleden een ander systeem ingericht; namelijk de zogenaamde BRP-straten. Alle statushouders en asielzoekers die recht hebben op inschrijving, worden ingeschreven via een van de vijf BRP-straten, in plaats van de gemeente waar zij wonen. Eén van de BRP-straten is in Zevenaar, en conform landelijke afspraken wordt deze wordt bemenst door de gemeente Arnhem. We ontvangen hiervoor jaarlijks een budget van het Rijk. Vanaf de begroting 2021 is er voor gekozen om de vergoedingen tot een bedrag van € 230.000 te begroten bij Burgerzaken en het meerdere daarvan jaarlijks toe te voegen aan de Algemene reserve. Vanwege de toegenomen instroom en de achterstanden die in de corona-periode zijn ontstaan, hebben we de capaciteit in de BRP-straat verhoogd. Het deel van de middelen dat aan de afdeling Burgerzaken is toegekend is daardoor niet meer toereikend.

Portefeuillehouder:	Maurits van de Geijn
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Mounia Arkhouch
Datum indiening vraag:	15-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

***Fractie**:*	***D66-10***
Pagina:	17
Vraag:	Er wordt een aflopend bedrag vrijgemaakt voor het beheer van de historische kelders. Kunnen we de onderbouwing ontvangen van het feit dat deze bedragen aflopend en bovendien incidenteel zijn opgenomen, vooral ook omdat de pacht een structureel karakter heeft? Wat gebeurt er financieel na het aflopen van deze reeks?
Antwoord:	Er is een traject gestart om een nieuwe exploitant te vinden voor de historische kelders. De bedoeling is dat de kosten voor beheer de komende jaren in de exploitatie worden opgenomen.

Portefeuillehouder:	Bob Roelofs
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Liesbeth Hoek
Datum indiening vraag:	
Datum aanlevering antwoord griffie:	

***Fractie**:*	***D66-11***
Pagina:	18
Vraag:	Op P18 is de IHP verhoging vanaf de jaarschijf 2025 aan de orde. Voor “vanaf 2025” wordt zij gesteld op € 1.180 K. In de tabel op P10 is deze weergegeven als een extra post van € 1.130 K. VRAAG: Is dit juist (graag toelichting) en is dit niet juist kunnen dan tekst en tabel met elkaar in overeenstemming worden gebracht?
Antwoord:	De € 1.180 in de tekst op pagina 18 is niet juist. Het juiste bedrag is € 1.130 zoals ook opgenomen in de tabel op pagina 10.

Portefeuillehouder:	Nermina Kundic
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Anna Jüngen
Datum indiening vraag:	15-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

Fractie:	***D66-12***
Pagina:	19
Vraag:	De studietoeslag blijkt kostbaarder dan begroot. In hoeverre is er sprake van een kostendekkende Rijksbijdrage sinds deze toeslag een inkomensregeling is geworden?
Antwoord:	Het is geen inkomensregeling, maar een inkomensondersteunende regeling en apart onderdeel van de Participatiewet. Tekorten binnen de Participatiewet vallen onder het BUIG budget. Gemeenten met een tekort op het BUIG moeten tot 10% zelf betalen. Het totale verwachte tekort van BUIG is inclusief Studietoeslag minder dan 10%. Dat betekent dat de gemeente het tekort zelf moet opvangen.

Portefeuillehouder:	Mark Lauriks
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Rianne van den Berg
Datum indiening vraag:	15-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

Fractie:	***D66-13***
Pagina:	19
Vraag:	Hoe groot wordt het knelpunt op de Gelrepas als alle mensen die een beroep mogen doen op de Gelrepas dit ook doen?
Antwoord:	Om de doelgroep te bepalen gebruiken we cijfers van CBS. De laatst gepubliceerde cijfers zijn van 2022. Volgens CBS woonden er in 2022 27.400 Arnhemmers in een huishouden dat qua inkomen in de Gelrepas-doelgroep valt. In 2022 hadden we 23.888 pashouders (87%), daarvan hebben 14.272 inwoners de pas daadwerkelijk gebruikt. Gemiddeld besteedt een pasgebruiker € 200 per jaar. Als deze (27.400-14.272) 13.128 inwoners de pas wel hadden gehad en gebruikt, dan zou dit tot een kostenstijging hebben geleid van € 2,6 mln. Voor de latere jaren zal de impact vergelijkbaar zijn.

Portefeuillehouder:	Mark Lauriks
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Dennis Janssen
Datum indiening vraag:	15-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

Fractie:	***D66-14***
Pagina:	19
Vraag:	De behoefte aan hulp na contact bij vroegsignalering stijgt en het aantal maandelijkse signalen van betaalachterstanden is met 40% toegenomen. Hoe komen deze toenames?
Antwoord:	Meer mensen worden persoonlijk (telefonisch of via huisbezoek) benaderd. Hierdoor bereiken we meer inwoners en daarvan accepteren meer inwoners hulp. Het aantal signalen is gestegen doordat: 1. meer vaste lasten partners signalen aanleveren. 2. meer inwoners betalingsachterstanden ervaren. wet en regelgeving en convenanten zijn aangepast waardoor vaste lasten partners eerder en vaker signalen mogen afgeven. Dit speelt vooral bij energiemaatschappijen en Vitens.

Portefeuillehouder:	Mark Lauriks
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Dennis Janssen
Datum indiening vraag:	15-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

***Fractie**:*	***D66-15***
Pagina:	19
Vraag:	We zien toenames van prijzen en volumes in de jeugdzorg. Dat leidt tot de vragen: - Welke bovenwettelijke diensten hebben we in de jeugdzorg? - Welke kosten zijn met welke bovenwettelijke diensten in de jeugdzorg gemoeid?
Antwoord:	Onder de Jeugdwet vallen vele vormen van inzet van jeugdhulp. Dit maakt dat de Jeugdwet heel breed is. Een van de maatregelen uit de Hervormingsagenda ter verbetering van het jeugdhulpstelsel is het beperken van de reikwijdte. De reikwijdte is tweedelig: 1. Aanpassing in wetgeving om de reikwijdte van jeugdhulpplicht scherper af te bakenen (niet alle problemen van jeugdigen of ouders vallen onder jeugdhulpplicht). 2. Het Rijk en gemeenten brengen – vooruitlopend op de aangepaste Jeugdwet - in kaart wat de mogelijkheden tot afbakening en sturing zijn op basis van de huidige Jeugdwet, zowel landelijk als lokaal. We zijn bezig om dit in beeld te brengen, gezien de stukken recent zijn verschenen. In 2024 komen we met een voorstel. Het is niet inzichtelijke welke kosten hiermee gemoeid zijn.

Portefeuillehouder:	Bob Roelofs
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Elke Zeijl
Datum indiening vraag:	15-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

***Fractie**:*	***D66-16***
Pagina:	21
Vraag:	Op P21 is de financiële ontwikkeling Gezondheid (VGGM) aan de orde; voor Arnhem (!) zijn er extra oplopende reserveringen van € 858 K in 2025 tot € 1.772 K in 2028 opgenomen. Voorgesteld wordt: “om een permanent vervolg te geven aan de versterking incidentele versterking van de knelpunten binnen de VVGM (voor AGZ en JGZ) zijn er door de regiogemeentes keuzes gemaakt”. Het bevat bovendien de wens om in de komende 4 jaar minimaal toe te groeien naar de gemiddelde personele overhead. VRAAG: Is er een deugdelijke onderbouwing voor de opgenomen reserveringen beschikbaar en op grond waarvan heeft Arnhem (wie, wat, waar en wanneer) deze keuzes gemaakt?
Antwoord:	Het DB van VGGM heeft op 5 april 2023 ingestemd met het traject toekomstbestendige GGD, uitgesplitst in een traject Algemene Gezondheidszorg (AGZ) en Jeugdgezondheidszorg (JGZ). Dit naar aanleiding van, onder andere, de resultaten van het benchmark onderzoek (eind 2022). Op basis hiervan is de GGD gestart met de uitwerking van het traject toekomstbestendige GGD, in samenwerking met een ambtelijke werkgroep. Gedurende de looptijd van dit traject is het Bestuurlijk Overleg Publieke Gezondheid (BOPG) verschillende keren geïnformeerd en om besluitvorming gevraagd. Met de inhoudelijke en financiële onderbouwing voor de uitwerking van toekomstbestendige GGD is uiteindelijk door het bestuur (BOPG) op 30 november 2023 ingestemd. Vervolgens heeft het DB (13 december ’23) en het AB (17 januari ’24) ook ingestemd met het uitgewerkte voorstel. Daarmee is het voorstel vervolgens verwerkt in de ontwerp begroting van VGGM 2025. Deze ligt op dit moment ter zienswijze voor aan de gemeenteraden. De hoofdlijn van de onderbouwing en uitwerking van het gehele traject toekomstbestendige GGD is verwerkt in de kaderbrief 2025.

Portefeuillehouder:	Maurits van de Geijn
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Dennis Janssen
Datum indiening vraag:	15-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

***Fractie**:*	***D66-17***

Pagina:	22
Vraag:	De klimaatinstallatie van Valkenhuizen leidt tot een forse kostenpost. Valkenhuizen is relatief recent vernieuwd. Is deze installatie toen ook vernieuwd of nieuw aangebracht? En indien ja, welke verantwoordelijkheid ligt er dan nog bij ontwerpers of bouwers voor deze gebreken?
Antwoord:	Het zwembad van Valkenhuizen is met bijhorende installaties in 2020/2021 vernieuwd. Sinds de oplevering van het nieuwe zwembad van Valkenhuizen, in juli 2021, is het niet gelukt om een klachtenvrij binnenklimaat te creëren. Dit probleem is uit de tijd van de bouw en wordt nu in de beheerfase aangepakt. Op 12 juli 2022 is de raad geïnformeerd over de problemen met het binnenklimaat van zwembad Valkenhuizen. Er hebben diverse onderzoeken plaatsgevonden, o.a. naar de installaties, luchtkwaliteit, waterkwaliteit, luchtstromingen en sensoren. Er zijn experts ingeschakeld (o.a. adviseur zwembadtechniek, zwembadpoli in combinatie met een arts), maar de exacte oorzaak van de problemen is niet aantoonbaar. Uiteindelijk is de conclusie getrokken dat het huidige klimaatsysteem de klachten niet weg kan nemen. De huidige installatie voldoet in uitvoering en technische parameters, maar in de praktijk niet. Het gekozen klimaatsysteem uit de bouw is gerealiseerd conform opdracht en zoals gesteld is de oorzaak van het niet-functioneren niet aantoonbaar. Daardoor kunnen de uitvoerende partijen niet aansprakelijk gesteld worden

Portefeuillehouder:	Bob Roelofs
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Yvonne van der Graaf
Datum indiening vraag:	15-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

***Fractie*:**	***D66-18***
Pagina:	24
Vraag:	Op P24 is een overzicht opgenomen van knelpunten met dekking. In het blauwe kader wordt de dimensie van de bedragen aangegeven zijnde x € 1 miljoen. Een type fout? VRAAG: Is de goede dimensie niet: bedragen x € 1000?
Antwoord:	Dat klopt. Daar moet bedragen x € 1.000 staan.

Portefeuillehouder:	Paul Smeulders
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Ron Verheijen
Datum indiening vraag:	15-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

***Fractie*:**	***D66-19***
Pagina:	18
Vraag:	In hoeverre is de verwachting dat de eenmalige incidentele uitgaven gedekt uit de BR bedrijfsvoering daadwerkelijk eenmalig incidenteel zijn? Graag per uitgave onderbouwen
Antwoord:	Digitale en toegankelijke dienstverlening; voor 2025 wordt incidenteel om extra middelen verzocht om de hoger uitvallende kosten van ingehuurde expertise te kunnen dekken om de doelstellingen te kunnen behalen. De betreffende projecten zullen in 2025 beëindigd worden waardoor er geen uitgaven in de jaren erna zijn. Informatieveiligheid & Privacy: De middelen zijn grotendeels benodigd voor het voorzetten van Programma Informatieveiligheid & Privacy Basis op Orde. Dit programma kent een tijdelijk karakter, waardoor de middelen incidenteel benodigd zijn. Op dit moment is nog niet inzichtelijk of het programma na afloop ook extra structurele middelen behoeft. Een kleiner deel van de gevraagde middelen is nodig voor de implementatie van NIS2. Vooralsnog is de verwachting dat hier geen structurele middelen voor nodig zijn. Verbeteren burgerparticipatie met innovatieve technologieën:

	De middelen zijn in 2025 benodigd voor het borgen, beheren en uitbouwen van de 3D-voorzieningen voor burgerparticipatie bij projecten in de openbare ruimte. De (financiële) voordelen hiervan worden gelijktijdig onderzocht. Mogelijk kan het leiden tot een kostenbesparing bij projecten in de openbare ruimte welke gedeeltelijk kan worden ingezet voor een structurele dekking van deze 3D-voorzieningen (een positieve businesscase), maar daar kunnen we nu nog niet vanuit gaan.. Een ander deel van de incidentele uitgaven betreft het verrichten voor onderzoek naar toepasbaarheid en beleidsformulering om het gebied van robotisering en AI en zijn eenmalig van aard. Digitale inclusie van de stad: het betreft een in 2025 uit te voeren onderzoek naar de maatregelen die nodig zijn om digitale uitsluiting van inwoners te voorkomen. Om dit onderzoek uit te kunnen voeren, wordt verzocht hiervoor incidenteel middelen beschikbaar te stellen. De verder toenemende digitalisering van onze samenleving en de afspraken op Europees niveau vragen mogelijk om aanvullende maatregelen om het niveau van vaardigheden te kunnen handhaven of zelfs te verhogen en de weerbaarheid van mensen te verhogen (waarmee veiligheid en privacy meer gewaarborgd wordt). Hierbij valt te denken aan een verdere vereenvoudiging/verbetering van de digitale dienstverlening en het versterken van de digitale vaardigheden en de digitale weerbaarheid (veiligheid) van doelgroepen. In het onderzoek zullen we aansluiten bij de kennis en kunde van lokale en landelijke koepelorganisaties (zoals APCG en Stichting Lezen en Schrijven). Interne veiligheidscoördinatie: Het betreft het investeren in de vormgeving van een gedegen structurele ondersteuning van (vangnet voor) onze ambtenaren op het gebied van ‘een veilige werkomgeving’. De huidige capaciteit, voornamelijk gericht op incidentele uitvoerende werkzaamheden, is zeer beperkt waarbij het niet mogelijk is om voor deze structurele borging scenario’s uit te werken. Met deze incidentele middelen kan hierop geïnvesteerd worden (door inzet van extra kennis en capaciteit), kan de basis op orde worden gebracht en kunnen onderbouwde scenario’s worden onderzocht om de interne veiligheid in de toekomst te borgen.

Portefeuillehouder:	Maurits van de Geijn
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Caner Duman
Datum indiening vraag:	15-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

***Fractie**:*	***D66-20***
Pagina:	24
Vraag:	In de tabel staat een structurele uitbreiding van de subsidie van het natuurcentrum, gedekt met een incidentele dekking uit parken/bossen en project Poort naar de Veluwe. Klopt dat, en zo ja hoe kan dit?
Antwoord:	Nee, dit klopt niet. De dekkingsregel voor de subsidie aan Natuurcentrum is als 1 regel in de tabel weergegeven maar bestaat uit incidentele dekking (€ 50.000 uit project Poort naar de Veluwe) en structurele dekking (€ 105.000 Parken/Bossen). De structurele uitbreiding van de subsidie van het Natuurcentrum (€ 105.000) is bestemd voor het openhouden van de Molenplaats als bezoekerscentrum van park Sonsbeek en wordt gedekt door een structurele ombuiging binnen de budgetten van Bossen en parken. Daarnaast is er een incidentele bijdrage (€ 50.000) aan het Natuurcentrum voor het opknappen van de Molenplaats. Dit is onderdeel van het project Poort naar de Veluwe en wordt gedekt uit de middelen die daarvoor beschikbaar zijn.

Portefeuillehouder:	Marco van der Wel
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Pieter Altena
Datum indiening vraag:	15-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

***Fractie**:*	***D66-21***
Pagina:	25

Vraag:	Wat is het huidige doel van de BR Groenfonds en op welke manier dragen de acties uit de Uitvoeringsagenda Dierenwelzijn 2024-2025 bij aan dit doel?
Antwoord:	De bestemmingsreserve Groenfonds dient om schommelingen op te vangen bij de besteding van het budget dat beschikbaar is voor het realiseren van de Groenvisie en het Bomenplan, en voor andere groene investeringen in gebieden die dringend aan een impuls toe zijn. Een van de speerpunten uit de Groenvisie is het realiseren van een natuurvriendelijke stad. De Uitvoeringsagenda Dierenwelzijn draagt hieraan bij. Met name die maatregelen die gericht zijn op het verbeteren van de leefomgeving van vrij levende dieren, zoals te vinden in deel 2 van de Uitvoeringagenda Dierenwelzijn. Een aantal aspecten uit de uitvoeringsagenda vallen minder duidelijk binnen de bestemming van de BR, daarom is het nu expliciet gemeld

Portefeuillehouder:	Marco van der Wel
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Pieter Altena
Datum indiening vraag:	15-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

Fractie:	***D66-22***
Pagina:	27
Vraag:	Op P 27 is onder het kopje “Wvg Arnhem West” in de laatste alinea een reservering van € 300 K opgenomen voor sociale huurappartementen bij de Hobbit. Daarmee komt het totaal volgens de tabel op P24 op € 4 mln. Op P27 na Wvg Arnhem West volgt een kopje “Hobbit” met exact dezelfde tekst als de voorgaande alinea. Opnieuw wordt € 300 K gereserveerd voor sociale huurappartementen bij de Hobbit. Deze wordt namelijk ook apart in de tabel op P24 vermeld. VRAAG: Is er inderdaad sprake van een niet bedoelde “dubbeltelling”? Zo ja: graag correctie; zo nee: graag toelichting
Antwoord:	De toelichting over de Hobbit is ten onrechte dubbel opgenomen, dus eenmaal onder het kopje “Wvg Arnhem West” en nog een keer daaronder met een kopje ‘Hobbit’. De cijfermatige tabel op p.24 van de Perspectiefnota is juist. Dit betekent dat er 4 mln voor Wvg Arnhem West gereserveerd is en 300K voor de Hobbit.

Portefeuillehouder:	Paul Smeulders
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Maarten Lenis
Datum indiening vraag:	15-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

Fractie:	***D66-23***
Pagina:	30
Vraag:	Het college stelt verschillende versoberingen van plannen voor vergroening voor, waarbij het veelal om (meermalig) incidentele uitgaven gaat die worden geschrapt. Ondertussen is het klimaatadaptatiefonds nog goed gevuld (bijna 12 van de oorspronkelijke toevoeging van 12,5 miljoen euro). Kan er een uitsplitsing gemaakt worden van voor welke plannen de resterende 12 miljoen in het klimaatadaptatiefonds is voorzien?
Antwoord:	De bestemmingsreserve Klimaatadaptatiefonds (12,5 miljoen incidenteel) is voor een deel gebruikt voor projecten waarop besluitvorming al heeft plaatsgevonden. Het gaat om ongeveer 5 miljoen voor: - bijdrage aan Arnhem-Oost (1 miljoen) - Spoorzone-Oost (2 miljoen) - Nijmeegseweg (0,5 miljoen) - GroenBlauwe subsidie (1 miljoen) - Nieuwe Havenweg (230.000) - Bewegend Bos (150.000) Een deel van het klimaatadaptatiefonds is gereserveerd als cofinanciering voor (Europese) subsidies. Dit betreft ongeveer 1 miljoen.

	Voor de overige middelen zijn plannen in ontwikkeling. Hierover heeft nog geen besluitvorming plaatsgevonden.

Portefeuillehouder:	Cathelijne Bouwkamp
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Richard Karper
Datum indiening vraag:	15-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

Fractie:	***D66-24***
Pagina:	32
Vraag:	Voorgesteld wordt om de capaciteit voor 213a onderzoeken te laten vervallen omdat er ook een Rekenkamer is. De Rekenkamer doet echter onderzoek voor de raad, 213a onderzoeken verplichten het college om zelf onderzoek te doen naar doelmatigheid / doeltreffendheid. Waar vind ik een overzicht van de recent afgeronde 213a onderzoeken? Gaat deze besparing invloed hebben op uitvoering reguliere evaluaties? Welke reguliere onderzoeken kunnen onder welke voorwaarden ook als artikel 213a-onderzoek worden gekwalificeerd?
Antwoord:	De constatering met betrekking tot het opdrachtgeverschap van de Rekenkamer is terecht, maar laat onverlet dat ook hier onderzoeken worden gedaan die kwalificeren als artikel 213a. In de Jaarstukken 2023 is in de paragraaf Bedrijfsvoering melding gemaakt van in 2023 uitgevoerde onderzoeken die kwalificeren als art. 213a omdat ze de doelmatigheid en/of doeltreffendheid van het bestuur betreffen. Dit laatste geeft ook antwoord op de laatste vraag: (reguliere) onderzoeken kunnen worden gekwalificeerd als 213a als ze betrekking hebben op de doeltreffendheid en doelmatigheid van het door het college gevoerde bestuur.

Portefeuillehouder:	Maurits van de Geijn
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Ron Verheijen
Datum indiening vraag:	
Datum aanlevering antwoord griffie:	

Fractie:	***D66-25***
Pagina:	34
Vraag:	Het extra budget voor breedtekunst in de regeling PEF komt te vervallen. Behouden aanbieders van breedtekunst wel een verhoudingsgewijs even goede kans om in aanmerking te komen voor de resterende middelen voor PEF? Zo nee, waarom is niet gekozen om vanuit het gehele budget van PEF de 60.000 euro te bezuinigen?
Antwoord:	Aanbieders van breedtekunst maken een even goede kans om in aanmerking te komen voor de resterende middelen voor PEF. De regeling staat in gelijke zin open voor aanbieders van breedtekunst als voor aanbieders van andere kunstvormen. Bijvoorbeeld: in de laatste ronde van deelregeling 2 van PEF waren er drie aanvragen vanuit de breedtekunst en deze worden alle drie gehonoreerd.

Portefeuillehouder:	Cathelijne Bouwkamp
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Liesbeth Hoek
Datum indiening vraag:	15-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

Fractie:	***D66-26***
Pagina:	36
Vraag:	Bezuinigingsvoorstellen zorg: is het mogelijk te bezuinigen op dyslexiezorg? Hoe is de verdeling van de kosten van dyslexiezorg over de wijken? Aan welke knoppen binnen de dyslexiezorg kunnen we draaien (bijv. indicatiestelling, lengte van trajecten, eigen bijdrages, ernst van de problematiek) en wat levert dit op?

Antwoord:	Behandeling dyslexiezorg is een wettelijke taak. De uitvoering vindt plaats volgens een landelijk vastgesteld protocol. Wij zien geen mogelijkheden om binnen de wettelijke kaders te bezuinigen. De indicatiestelling verloopt volgens een landelijke vastgesteld protocol. Hier kun je als gemeente niet vanaf wijken. De lengte van de trajecten is zorgvuldig overwogen: kortere trajecten leiden tot verlengingen en langere trajecten zijn ongewenst. Binnen dyslexie werken we met een vast aantal uren. Dit houdt in dat behandeling maximaal 60 uur kan duren. Dit is gelijk getrokken met het landelijke protocol. Eigen bijdrages leiden tot ongewenste verschillen tussen inwoners die het wel of niet kunnen betalen. Binnen dyslexie zijn we gebonden aan het landelijke protocol. Binnen de huidige regelgeving zien we geen mogelijkheden om te bezuinigen. Bevorderen van goed leesonderwijs zou helpen, maar dat is een taak van het onderwijs en niet van de gemeente. Hieronder een overzicht van het jaar 2023: Schuytgraaf/Elderveld 76 kinderen Malburgen 61 kinderen Elden en de Laar 52 kinderen Vredenburg, Kronenburg en Rijkerswoerd 50 kinderen Noord West 46 kinderen Noord Oost 45 kinderen Presikhaaf 27 kinderen CSA 24 kinderen

Portefeuillehouder:	Bob Roelofs
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Elke Zeijl
Datum indiening vraag:	15-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

Fractie:	***D66-27***
Pagina:	36
Vraag:	“Meer groepsgerichte begeleiding jeugd”: over welk aandeel van de ondersteuning hebben we het, die groepsgewijs zou kunnen gaan plaatsvinden, en om welke doelgroepen binnen de jeugdzorg?
Antwoord:	Dit kan om zowel nieuwe begeleidingsvragen als afschaling van specialistische begeleidingsvragen en behandeling gaan waarna de jeugdigen het geleerde in de praktijk kunnen brengen. Bij deze hulpvragen gaat dit over hulpvragen waarvan er meer jeugdigen zijn met dezelfde hulpvraag en waarbij een groep ondersteunend is. Voorbeelden zijn het aanleren van sociale vaardigheden wanneer er sprake is adhd of autisme, een gespreksgroep voor jongeren met mentale problemen als angst, depressie of dwangstoornis, scheiding, waarbij herkenbaarheid een belangrijke factor is. Jeugdigen leren het beste van elkaar, als ze zich kunnen spiegelen en feedback krijgen van groepsgenoten. Ook leren jeugdigen ervaren dat zij niet de enige zijn met hun hulpvraag Individuele begeleiding blijft soms nodig, dit kan ook worden ingezet om een jeugdige te begeleiden naar een groep. Groepsbegeleiding is het uitgangspunt en zal voor 25 % van de jeugdigen gelden die een vorm van basis begeleiding ontvangen.

Portefeuillehouder:	Bob Roelofs
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Elke Zeijl
Datum indiening vraag:	15-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

Fractie:	***D66-28***
Pagina:	36
Vraag:	Wat zijn de gevolgen van het voorstel om te bezuinigen op OZO verbindzorg?

Antwoord:	Met één communicatiemiddel wordt er sneller gecommuniceerd en is er minder risico op langs elkaar heen praten. De inwoner is altijd onderdeel van de communicatie waardoor deze weet wat er speelt en dit levert transparantie op. Ook scheelt het tijd voor betrokkenen om iedereen te informeren. Stoppen met OZO betekent dat deze voordelen niet worden georganiseerd. De inwoner ondervindt echter geen last of negatieve bijwerkingen van stoppen omdat er niet iets af gaat. OZO Verbindzorg is een communicatiemiddel en geen rapportagesysteem. De rapportage blijft bij de zorgaanbieder zelf te liggen.

Portefeuillehouder:	Bob Roelofs
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Elke Zeijl
Datum indiening vraag:	15-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

Fractie:	***D66-29***
Pagina:	37
Vraag:	In het verleden is veel geld extra uitgetrokken om een inhaalslag te maken in het bestrijden van invasieve exoten. Hoe wordt bij een bezuiniging het resterende budget zo geprioriteerd, dat in de toekomst niet opnieuw extra uitgaven noodzakelijk zijn?
Antwoord:	Met het resterende budget proberen we zo slim mogelijk de bestrijding aan te pakken. We kunnen echter niet uitsluiten dat in de toekomst toch extra uitgaven nodig zullen zijn.

Portefeuillehouder:	Cathelijne Bouwkamp
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Pieter Altena
Datum indiening vraag:	15-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

Fractie:	***D66-30***
Pagina:	38
Vraag:	De enige bezuiniging op het onderwerp klimaat en energie lijkt de energiebesparing door het uitschakelen van fonteinen. Waarom zijn er op andere plekken waar gemeente invloed op heeft op eigenaar is (gebouwen?) geen extra energiebesparingen te realiseren?
Antwoord:	Dit is niet het geval. In de reguliere aanpak verduurzaming gemeentelijk vastgoed zitten veel maatregelen die bijdragen aan besparingen. In deze aanpak wordt op drie niveaus gekeken, te weten: aanpassingen aan installaties en gebouwschil, aanpassingen in gedrag / gebruik en innovatieve oplossingen. Naast de verplichte maatregelen + zonnepanelen + Led zijn er ook een 25-tal prio panden vastgesteld waar intensief gekeken wordt welke maatregelen realiseerbaar zijn (dit is maatwerk per object). Wel is het zo dat bijvoorbeeld het significant terugbrengen van gasverbruik vaak gepaard gaat met een oplossing die meer elektra vraagt, bijvoorbeeld warmtepompen. Naast maatregelen in gebouwen wordt ook gekeken naar het eerder verduurzamen van alle openbare verlichting in de stad naar LED.

Portefeuillehouder:	Maurits van de Geijn/Bob Roelofs
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Bram Gelissen
Datum indiening vraag:	15-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

Fractie:	***D66-31***
Pagina:	38
Vraag:	Wat zijn de extra kosten(besparingen) als we het bomenplan beperken tot de plekken waar de toegevoegde ecologische waarde het grootst is, in plaats van het beperken tot de directe woonomgeving?

Antwoord:	Dit levert niet direct een andere kostenbesparing op maar meer een verschuiving van waar de resterende middelen worden ingezet. Met het huidige voorstel wordt ervoor gekozen om de resterende middelen in te blijven zetten in de directe woonomgeving zodat de bewoners in de buurten merken dat er bomen worden geplant, of dat boomspiegels worden vergroot. Dit draagt bij aan de toename van boomkroonbedekking in de gebieden waar dit het meeste noodzakelijk is, namelijk de versteende omgeving. Investeren in bomen in de directe leefomgeving heeft, naast dat dit prettig is voor bewoners, ook een positief effect op de biodiversiteit. In de directe woonomgeving staan meestal beperkt of geen bomen. Het toevoegen van bomen heeft dan juist een positief effect op de biodiversiteit en daarmee op de ecologische waarde.

Portefeuillehouder:	Cathelijne Bouwkamp
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Pieter Altena
Datum indiening vraag:	15-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

Fractie:	***D66-32***
Pagina:	38
Vraag:	Hoeveel zou het besparen om het bomenplan te beperken tot de wijken met de meeste hittestress?
Antwoord:	Dit levert niet direct een andere kostenbesparing op maar meer een verschuiving van waar de resterende middelen worden ingezet. Met het huidige voorstel wordt ervoor gekozen om de resterende middelen in te blijven zetten in de directe woonomgeving zodat de bewoners in de buurten merken dat er bomen worden geplant, of dat boomspiegels worden vergroot. Dit draagt bij aan de toename van boomkroonbedekking in de gebieden waar dit het meeste noodzakelijk is, namelijk de versteende omgeving. Dit zijn ook de gebieden waar sprake is van hittestress. Daar wordt dus al rekening mee gehouden in het voorstel.

Portefeuillehouder:	Cathelijne Bouwkamp
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Pieter Altena
Datum indiening vraag:	15-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

Fractie:	***D66-33***
Pagina:	38
Vraag:	Bij ‘bezuinigen op onderhoud wegen’ ontbreekt een bedrag. Deze post is ook niet opgenomen in de voorafgaande tabel. Welk bedrag zou hier moeten staan en hoe is dit in het totaal meegenomen?
Antwoord:	Deze tekst staat ten onrechte opgenomen in programma S12 Wonen en Leefomgeving aangezien dit onderdeel uitmaakt van programma S2 Bereikbaarheid. Zowel de juiste tekst als het financieel effect is in programma Bereikbaarheid opgenomen, zie pagina 33 van de Perspectiefnota. Tekstuele toelichting in S2: We verminderen het budget voor wegenonderhoud structureel met € 50.000 per jaar omdat we door vergroening minder verharding onderhouden. Daarnaast besparen we incidenteel, oplopend naar € 450.000 in 2028, op het onderhoud wegen door het onderhoud waar mogelijk tijdelijk uit te stellen (zie tabel onder S2, pagina 29). Vanaf 2029 zal dan het reguliere budget weer nodig zijn om direct in te kunnen grijpen op de meest kritische plekken zodat kapitaalvernietiging zo veel mogelijk wordt voorkomen.

Portefeuillehouder:	Bob Roelofs
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Pieter Altena
Datum indiening vraag:	15-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

Fractie:	***D66-34***

Pagina:	38
Vraag:	Hoe verhoudt de structurele besparing van 50.000 euro op het onderhoud van beschoeiingen zich tot de verwachte onveilige situaties en de op dat moment benodigde incidentele middelen?
Antwoord:	Wij beheren slechts functionele beschoeiingen. Deze zijn momenteel te classificeren van matig tot goed. Daarin prioriteren we onze onderhoudsmaatregelen en pakken we jaarlijks de slechtste delen als eerste aan. (Twee) jaarlijks controleren we de beschoeiingen en prioriteren we het herstel. Wij voorzien op korte termijn geen grote ingrijpende maatregelen en/of onveilige situaties.

Portefeuillehouder:	Bob Roelofs
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Pieter Altena
Datum indiening vraag:	15-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

Fractie:	***D66-35***
Pagina:	42
Vraag:	Er zijn 4 verschillende denkrichtingen. Klopt het dat deze denkrichtingen geen elkaar uitsluitende mogelijkheden zijn, maar dat ze te combineren zijn?
Antwoord:	Dat klopt.

Portefeuillehouder:	Diverse?
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Rianne van den Berg
Datum indiening vraag:	15-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

Fractie:	***D66-36***
Pagina:	44
Vraag:	Met het project ‘Verbeteren Inkomensregelingen’ verwachten we op langere termijn kosten te besparen. Wat is de stand van zaken van dit project en wanneer wordt het afgerond?
Antwoord:	Dit project loopt in ieder geval tot eind 2025. In 2023 zijn al aanpassingen gedaan om het bereik en de toegankelijkheid van de belangrijkste regelingen te verbeteren. Met name de Individuele inkomensregeling is daardoor in veel meer huishoudens ontvangen. In 2024 en 2025 liggen onder andere de zorgkostenregelingen onder de loep. We kijken in 2024 en 2025 naar inwoners met lage inkomens en hoge zorgkosten en studenten. We onderzoeken welke aanpassingen we kunnen doen om het bereik onder de doelgroep te vergroten zodat inwoners bestaanszekerheid hebben en kijken gelijktijdig kritisch naar de mogelijkheden om kosten te besparen in onze interne bedrijfsvoering. Meer informatie kan u ook teruglezen in onze laatste raadsbrief over dit onderwerp: https://arnhem.bestuurlijkeinformatie.nl/Reports/Item/46687f9d-6565-4097-8ec6-573d2f472371

Portefeuillehouder:	Mark Lauriks
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Rianne van den Berg
Datum indiening vraag:	15-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

VVD

Fractie:	***VVD-1 (mondeling gesteld op 15-05)***
Pagina:	28
Vraag:	Toegankelijk maken omgeving Stadstheater - wat is toegankelijk? Wat gaan we doen voor wie?
Antwoord:	Het is belangrijk ook de openbare ruimte aan te passen aan het ontwerp van het Stadstheater, zodat dit goed toegankelijk is voor alle gebruikers. Complexiteit daarbij is dat er in het gebied sprake is van hoogteverschillen waar we rekening mee moeten houden. We passen de bestaande situatie aan voor voetgangers bij de monumentale hoofdentree, zodat ze niet op het fietspad stappen als ze de trap afkomen. Dit verhoogt de verkeersveiligheid en de verblijfskwaliteit. Ook aan de andere zijden zijn aanpassingen nodig in de openbare ruimte.

Portefeuillehouder:	Cathelijne Bouwkamp
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Yvonne van der Graaf
Datum indiening vraag:	15-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

Fractie:	***VVD-2 (mondeling gesteld op 15-05)***
Pagina:	17
Vraag:	Huisvesting ambtelijke organisatie Hoe is het voorbereidingskrediet ad 1,5mln opgebouwd? Kunnen we dat als organisatie niet zelf onderzoeken?
Antwoord:	De geraamde kosten bestaan voor een groot deel uit de inzet van expertise die niet binnen gemeente Arnhem beschikbaar is. Hierbij moet worden gedacht aan het inwinnen van extern advies van bijvoorbeeld een architect, installatieadviseur en constructeur. Daarnaast voorziet het voorstel in dekking voor inzet van de projectorganisatie (projectleider e.d.). De aanvraag van het voorbereidingskrediet is bedoeld voor de verdere voortgang van het project in 2025. Wanneer er in 2025 een (conform de opdracht budgetneutraal) investeringsvoorstel wordt gedaan, dan zal dit voorbereidingskrediet daar onderdeel van uitmaken.

Portefeuillehouder:	Maurits van de Geijn
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Caner Duman
Datum indiening vraag:	15-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

Fractie:	***VVD-3 (mondeling gesteld 15-05)***
Pagina:	32
Vraag:	Bezuiniging ondersteuning college: - hoeveel fte zit er nu op bestuursondersteuning? - hoeveel ruimte zit er in de formatie?
Antwoord:	De bestuursondersteuning voor het college bestaat in totaal uit 24,4 fte, namelijk: 7,0 fte Assistenten 5,9 fte Woordvoering 7,0 fte Adviseurs 4,5 fte Kabinet Op basis van voorgestelde bezuiniging wordt 1 fte ingeleverd voor het onderdeel woordvoering , 1 fte ingeleverd voor het onderdeel wethoudersadviseurs en 1 fte ingeleverd voor het onderdeel assistenten. Er zit geen enkele ruimte in de formatie.

Portefeuillehouder:	Maurits van de Geijn
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Jinny Biesot
Datum indiening vraag:	15-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

***Fractie**:*	***VVD-4 (mondeling gesteld op 15-05)***
Pagina:	27
Vraag:	Perspectief voor de jeugd: stand van zaken Jongerenraad n.a.v. motie
Antwoord:	Op dit moment wordt de laatste hand gelegd aan een voorstel voor inrichting en werkwijze van de Arnhemse Jongerenraad026, inclusief een reglement en begroting. We verwachten nog voor het reces een voorstel aan het college te kunnen voorleggen waarmee de jongerenraad wordt ingesteld. Voor de zomer informeren we uw raad hierover in een raadsbrief.

Portefeuillehouder:	Diverse?
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Ellen Krabbenborg
Datum indiening vraag:	15-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

***Fractie**:*	***VVD-5 (mondeling gesteld op 15-05)***
Pagina:	10
Vraag:	IHP financiering: Financiële ontwikkelingen IHP: waar is de 1,13 miljoen structureel op gebaseerd en hoe lang loopt deze ophoging voor na 2028?
Antwoord:	Deze jaarlijkse structurele ophoging is gebaseerd op een doorrekening van het IHP. De investeringen uit het IHP zijn daarbij gebaseerd op de huidige VNG-norm, prijspeil 2024, verhoogd met 2% per jaar voor de komende begrotingsjaren (zie ook pagina 18 PPN). De jaarlijkse ophoging van de begroting voor Onderwijshuisvesting met 1,13 miljoen is zo berekend dat alle investerings- en exploitatiekosten die voortkomen uit het IHP 2024-2039 volledig en structureel gedekt zijn. De in de Bestemmingsreserve Onderwijshuis beschikbare middelen worden gedurende deze periode hier ook voor ingezet. Deze BR dient verder om fluctuaties op te vangen. De ophoging vindt jaarlijks plaats gedurende de hele looptijd van het IHP, dus tot en met 2039.

Portefeuillehouder:	Nermina Kundic
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Anna Jüngen
Datum indiening vraag:	15-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

***Fractie**:*	***VVD-6***
Pagina:	-
Vraag:	Gelrepas Hoeveel mensen maken nu gebruik van Gelrepas?
Antwoord:	In 2023 waren er 23.834 Arnhemmers met een Gelrepas, Van deze groep hebben 15.306 deze minimaal één keer gebruikt in 2023. Dat is 64% van de pashouders.

Portefeuillehouder:	Mark Lauriks
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Dennis Janssen
Datum indiening vraag:	15-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

***Fractie**:*	***VVD-7 (mondeling gesteld op 15-05)***
Pagina:	38
Vraag:	Om de hoeveel jaar is budget nodig voor baggerwerkzaamheden en hoe groot zijn dan de bedragen?
Antwoord:	De benodigde budgetten voor baggerwerkzaamheden fluctueren zeer. Het ingrijpmoment wordt jaarlijks in overleg met Rijkswaterstaat en het Waterschap bepaald, zo ook de verplichtingen van de gemeente bij de noodzakelijke baggerwerkzaamheden. Momenteel speelt de uitvoering van de Rijnkade, Nieuwe kade en Nieuwe Haven. De inschatting nu is dat de kosten daarvan in de komende 3 jaar in totaal ca €575.000,- zullen zijn. Maar voor 2025 en 2026 zijn ook nog andere baggerwerkzaamheden te verwachten op andere locaties, waaronder de Rosandepolder. Daarvan is momenteel nog niet bekend om welke hoeveelheden het gaat en om welke bedragen.

Portefeuillehouder:	Bob Roelofs
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Pieter Altena
Datum indiening vraag:	15-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

***Fractie**:*	***VVD-8 (mondeling gesteld op 15-05)***
Pagina:	
Vraag:	- Kunnen we het parkeeronderzoek (p.38) ontvangen? - Richtlijnen parkeervakken: mogen wij daarvan afwijken?
Antwoord:	1. Op basis van openbare data is gekeken naar parkeertarieven van vergelijkbare steden. Dit zijn huidige tarieven, dus er is niet gekeken naar mogelijke toekomstige verhogingen. Hieruit is onderstaande tabel opgesteld:

Parkeertarieven op straat (2024)		
	Hoog tarief (centrumgebied)	Laag tarief (buiten centrum)
Arnhem	€ 3,50	€ 2,35
Amersfoort	€ 3,00 - 3,45	€ 2,35 - 2,75
Apeldoorn	€ 3,06 - 3,56	€ 0,50
Enschede	€ 3,75	€ 3,30
Eindhoven	€ 2,70 - 3,90	€ 2,00
s-Hertogenbosch	€ 3,48 - 4,05	€ 2,80
Nijmegen	€ 3,60	€ 2,50
Zwolle	€ 2,20 - 3,30	€ 1,30 - 2,20

* Een aantal gemeenten hanteert meer dan 2 zones waarin onderscheid wordt gemaakt in tarieven. Daarom is er soms een bandbreedte weergegeven in de tabel hierboven.

Een parkeerplaats moet voldoende bereikbaar en voldoende bruikbaar zijn om aangemerkt te kunnen worden als parkeerplaats. We moeten daarbij rekening houden met de steeds groter wordende auto's. We wijken daarom niet op verzoek van bewoners af van de maatgeving van de parkeervakken. Wel bestaat er de mogelijkheid om bij een parkeerstrook geen vakindeling toe te passen. Dan kunnen er bijvoorbeeld drie kleine of twee grote auto's staan.

Portefeuillehouder:	Nermina Kundic
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Bram de Ruiter
Datum indiening vraag:	15-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

***Fractie**:*	***VVD-9***
Pagina:	Toerisme
Vraag:	Arnhem – gastvrije stad: welke invloed heeft de beoogde verhoging van de parkeertarieven en de toeristenbelasting op het aantal bezoekers van de stad? En welke invloed verwacht het college op de economie van Arnhem? Waarop baseert het college dit antwoord?
Antwoord:	We verwachten dat de beoogde verhoging van de toeristenbelasting geen grote invloed heeft op het aantal bezoekers van de stad. We hebben in een vergelijking gekeken naar verschillende steden en Arnhem ligt over het algemeen lager qua tarief toeristenbelasting. Het beoogde tarief voor hotels en B&B's is bijna gelijk aan het huidige tarief in Nijmegen. Ook de invloed van de verhoogde parkeertarieven op het aantal bezoekers van stad is beperkt, blijkt uit onderzoek van onder andere het CROW. De eerdere verhoging van de parkeertarieven met €0,50 in Arnhem heeft niet geleid tot minder bezoekers. De beschikbaarheid en vindbaarheid van een parkeerplaats zijn daarbij veel belangrijkere factoren, zo geeft CROW aan.

Portefeuillehouder:	Nermina Kundic

Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Liesbeth Hoek
Datum indiening vraag:	16-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

***Fractie**:*	***VVD-10***
Pagina:	23 hogere energielasten eigen gebruik
Vraag:	In hoeverre hebben we al optimaal zonnepanelen geplaatst op onze eigen panden en wat zou dat schelen in de kosten?
Antwoord:	Op veel van onze eigen panden liggen ondertussen zonnepanelen. Bij de verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed wordt uiteraard gekeken of een (verdere) optimalisatie van de plaatsing van zonnepanelen per pand mogelijk is. Dit maakt integraal onderdeel uit van het onderzoeken pakket aan verduurzamingsmaatregelen (vaak gebouw specifiek). Zonnepanelen levert een besparing op in energieverbruik echter soms is de besparing slechts een klein deel van het totale verbruik (unieke object, groot verbruik), anderzijds betekent het verminderen van het gasverbruik of gasloos maken van een pand het juist noodzakelijk om voor een elektrische oplossing te kiezen middels bijv. warmtepompen waardoor het energieverbruik niet significant afneemt in het totale kostenbeeld.

Portefeuillehouder:	Maurits van de Geijn
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Yvonne van der Graaf/Alwin Kuijper
Datum indiening vraag:	16-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

***Fractie**:*	***VVD-11***
Pagina:	17
Vraag:	Er wordt geld gereserveerd voor onderhoud historische kelders. Waar komen deze bedragen vandaan? Hoe werd dit andere jaren gedaan? En waarom valt dit onder economie?
Antwoord:	Al een tijd gelden (ruim 20 jaar) is besloten dat dit onder economie valt vanuit het economisch belang binnenstad. Daarnaast is er ook een groot erfgoedbelang. Een deel van de kosten wordt nu gedekt binnen de begroting economie en verder uit incidentele budgetten van vastgoed. Hierbij merken we volledigheidshalve op dat de gemeente van de meeste kelders geen eigenaar is, maar dat deze langjarig gepacht worden. De kelders worden op dit moment beschouwd als ‘tijdelijk vastgoed’ met het daarbij behorende onderhoudsniveau.

Portefeuillehouder:	Bob Roelofs
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Liesbeth Hoek
Datum indiening vraag:	16-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

***Fractie**:*	***VVD-12***
Pagina:	22 Odra
Vraag:	Er wordt gesproken over een knelpunt van 106.000 structureel met de reeds ingeplande stijging van uurtarief. Hier is nog geen rekening gehouden met mogelijke stijging van de kosten nav Rekenkamerrapport?
Antwoord:	Dat klopt. In het Algemeen bestuur ODRA is nog geen besluit genomen over maatregelen nav het Rekenkamerrapport

Portefeuillehouder:	Marco van der Wel
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Maarten Lenis
Datum indiening vraag:	16-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

***Fractie**:*	***VVD-13***
Pagina:	25 Lachgascilinder

Vraag:	Het betrekken van 800.000 in de kosten van afvalstoffenheffing, leidt dit tot een extra stijging van de kosten per huishouden? Of is dit verwerkt in de reeds geplande verhoging? Wat gaat de stijging van de tarieven voor afvalstoffenheffing worden? Graag een berekening.
Antwoord:	De kosten voor lachgascilinders zijn voor het jaar 2024 niet opgenomen in de afvalstoffenheffing. Deze is reeds vastgesteld en kan niet achteraf bijgesteld worden. Voor 2025 zullen de kosten voor lachgascilinders opgenomen worden in de afvalbegroting op basis waarvan de afvalstoffenheffing berekend wordt. Meer kosten betekent in theorie een stijging van de afvalstoffenheffing. Op basis van de huidige begroting zouden de kosten voor lachgascilinders een stijging van 3,5% van de afvalstoffenheffing tot gevolg hebben. Echter wordt de ontwikkeling van het tarief bepaald door de toerekening van heel veel diverse kosten waardoor het daadwerkelijke tarief af zal wijken van de genoemde 3,5%. Op dit moment lopen een aantal aanbestedingsprocessen voor de verwerking van GFT en restafval. De prijs per ton die uit de aanbesteding komt, kan leiden tot lagere of hogere verwerkingskosten; dat weten we op dit moment niet. Maar ook de kosten en opbrengsten van PBD en papier in 2025 kunnen nu nog niet geraamd worden (en zijn volatiel). Alles bij elkaar is de hoogte van de heffing dus afhankelijk van de totale kosten en opbrengsten. De extra kosten voor lachgas worden wellicht gedempt door bijvoorbeeld een hogere opbrengst voor papier. De daadwerkelijke tarieven voor 2025 worden, zover mogelijk, gelijktijdig met de begroting 2025 vastgesteld. Op dit moment is het niet mogelijk om een absolute of procentuele stijging of daling van de afvalstoffenheffing 2025 af te geven.

Portefeuillehouder:	Bob Roelofs
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Pieter Altena
Datum indiening vraag:	16-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

Fractie:	***VVD-14***
Pagina:	25 Klimaatadaptatie investeringskrediet Rioolheffing
Vraag:	Rioolheffing gaat omhoog vanwege de stijging van de kapitaallasten door de investeringen in klimaatadaptatie. 1. Hoeveel gaat dit zijn? Graag een onderbouwde berekening. 2. Waarom gaat dit niet via de bestemmingsreserve klimaatadaptatie/ duurzaamheid? Welke criteria zijn gebruikt om te komen tot deze lijst van mogelijke bezuinigingsopties?
Antwoord:	1. Op basis van de huidige begroting hebben de kapitaallasten van circa €22.000, behorende bij een investeringskrediet van €800.000, een stijging van 0,12% van de rioolheffing tot gevolg. Echter wordt de ontwikkeling van het tarief van de rioolheffing bepaald door de toerekening van diverse kosten waardoor het daadwerkelijke tarief af zal wijken van de genoemde 0,12%. De daadwerkelijke tarieven voor 2025 worden, zoveel mogelijk, gelijktijdig met de begroting 2025 vastgesteld. 2. Een deel van de maatregelen voor klimaatadaptatie betreffen het tegengaan van wateroverlast en daarmee het ontlasten van de riolering. Daarom is ervoor gekozen om specifiek deze kosten via het investeringskrediet rioolheffing te dekken.

Portefeuillehouder:	Cathelijne Bouwman
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Pieter Altena
Datum indiening vraag:	16-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

Fractie:	***VVD-15***
Pagina:	5 Lobby richting Rijk
Vraag:	“De lobby zullen we gezamenlijk moeten oppakken – vanuit de raad”: hoe zien we dat voor ons en heeft Arnhem geen lobbyist die hier een plan voor aan het maken is?
Antwoord:	Samen met en binnen onze organisatie en netwerken (waaronder G40, VNG, Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen, provincie) werken we hard om de Arnhemse belangen richting het Rijk te behartigen. Intussen zijn wij ook bezig met het vormen van een (deels) nieuw team Public Affairs dat past bij de ambities van onze stad. Vacatures binnen dat team worden de komende periode ingevuld.

Portefeuillehouder:	Ahmed Marcouch
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Jinny Bissot
Datum indiening vraag:	
Datum aanlevering antwoord griffie:	

Fractie:	***VVD-16***
Pagina:	29
Vraag:	reëel ramen loonkosten – wordt genoemd als bezuinigingsoptie, maar dit is toch begrotingstechniek in plaats een bezuiniging? Er wordt niets bezuinigd op de daadwerkelijke loonkosten door dit te doen, je schept alleen een reëler beeld van tevoren?
Antwoord:	De omschrijving “reëel ramen loonsom” bevestigt de constatering in de vraagstelling dat het gaat om het anders begroten van de loonsom. Tegelijkertijd gaat hiermee feitelijk wel het financieel kader (en daarmee de ruimte voor personele inzet) van de ambtelijke organisatie omlaag en is in de begroting van de gemeente Arnhem sprake van lagere lasten in vergelijking met de huidige begroting 2024.

Portefeuillehouder:	Maurits van de Geijn
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Caner Duman
Datum indiening vraag:	16-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

Fractie:	***VVD-17***
Pagina:	32
Vraag:	Capaciteit art213a laten vervallen – was opdracht van de raad, is wettelijke taak. Kan toch niet zomaar?
Antwoord:	Artikel 213a van de gemeentewet verplicht het college periodiek onderzoek te doen naar de doeltreffendheid en doelmatigheid van het gevoerde bestuur. In raadsbrief d.d. 14 september 2021, zaaknummer 601157, heeft het college aangegeven jaarlijks één of twee art. 213a onderzoeken te willen uitvoeren, naast alle andere onderzoeken die regulier al worden gedaan en vaak ook als art. 213a onderzoek kwalificeren of elementen hiervan bevatten. Vanaf dat moment is ook € 50.000 structureel per jaar hiervoor gereserveerd in de begroting. De ervaring leert dat nog altijd diverse onderzoeken plaatsvinden die, geheel of gedeeltelijk, kwalificeren als 213a zonder dat dit altijd expliciet wordt gemaakt en zonder dat genoemd budget hiervoor wordt aangesproken. Het budget kan worden bespaard zonder dat de wettelijke verplichting van het periodiek onderzoek doen naar doeltreffendheid en doelmatigheid van gevoerd bestuur in het geding komt.

Portefeuillehouder:	Maurits van de Geijn
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Ron Verheijen
Datum indiening vraag:	16-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

Fractie:	***VVD-18 (mondeling gesteld op 15-05)***
Pagina:	
Vraag:	Schuldhulpverlening: totale omvang budget schuldhulpverleners
Antwoord:	Voor reguliere schuldhulpverlening bedraagt het structurele budget € 2 mln per jaar. Daarnaast hebben we ook budgetten voor preventie, vroegsignalering, schuldhulpverlening aan jongeren en ondernemers.

Portefeuillehouder:	Mark Lauriks
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Dennis Janssen
Datum indiening vraag:	15-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

Fractie:	***VVD-19***
Pagina:	
Vraag:	Welke specifieke onderdelen van het landelijke coalitieakkoord hebben directe financiële gevolgen voor gemeenten, en hoe vertaalt zich dat naar de begroting van Arnhem?
Antwoord:	Via bijgaande link is het document te raadplegen dat door de VNG is opgesteld https://vng.nl/sites/default/files/2024-05/20240517-eerste-analyse-van-het-hoofdlijnenakkoord-voor-gemeenten.pdf. Daarin is een vertaling gemaakt van de inhoudelijke gevolgen op alle beleidsterreinen voor gemeenten van het onderhandelingsakkoord. De directe financiële gevolgen voor gemeenten zijn te vinden op pagina 29 en dit zijn de volgende: • Voortbouwen op het bestaande budgettaire kader uit de Voorjaarsnota, dus geen correctie op het lager vaststellen van het gemeentefonds vanaf 2026: De financiële positie van gemeenten verbetert niet. Vanaf boekjaar 2026 zullen gemeenten moeten gaan bezuinigen om tot een meerjarig sluitende begroting te komen. De impact voor burgers hangt af van de keuzes per gemeente, maar in zijn algemeenheid zal dit betekenen dat het niveau van voorzieningen en dienstverlening omlaag zal gaan. • Afschaffen van alle specifieke uitkeringen vanaf 2026 (met uitzondering van de BUIG) en de middelen na aftrek van 10% efficiencykorting aan het gemeentefonds toevoegen: Het afschaffen van de specifieke uitkeringen zou kunnen betekenen dat gemeenten meer ruimte krijgen voor eigen beleidskeuzes, meer integrale aanpak, minder administratieve lasten en met een jaarlijkse indexering. Aandachtspunt is dat de besparing al wel verwerkt wordt in de rijksbegroting, maar er nog geen zicht is op daadwerkelijke overheveling van specifieke uitkeringen. Dit laatste vraagt besluitvorming binnen het rijk en mogelijk aanpassing van wet- en regelgeving. Bovendien is de besparing gebaseerd op de omvang van de spuks in 2022. Mogelijk is de omvang in 2026 kleiner of gaat maar een beperkt deel over. Als de besparing bij Miljoenennota wordt verwerkt in de gemeentefondsbegroting betekent dit een verdere verslechtering van het financiële beeld vanaf 2026. Het is echter ook mogelijk dat de besparing neer zal slaan op de departementale begrotingen. In alle gevallen is het voor gemeenten van belang dat er alleen over het bedrag dat daadwerkelijk wordt overgeheveld naar het gemeentefonds een korting wordt gerealiseerd. • Twee nieuwe belastingen introduceren waarvan de opbrengsten (uitsluitend) ten goede komen aan woningbouw en infra in betreffende gemeente: een planbatenheffing en een (onbebouwde) grondheffing: De nieuwe belastingen kunnen beide een bijdrage leveren aan het versnellen van woningbouw en bijbehorende infrastructuur en de bekostiging ervan. Belangrijk aandachtspunt is de exacte vormgeving en de uitvoerbaarheid. Omdat waardeontwikkeling van de grond niet met terugwerkende kracht belast kan worden en er voor beide belastingen wetgeving nodig is zullen de extra inkomsten zich pas over enige jaren voordoen • Afspraken maken met gemeenten om de woonlasten (OZB) te maximeren: Het maximeren van OZB beperkt gemeenten in hun mogelijkheid om extra eigen inkomsten te verwerven. De financiële situatie van gemeenten vanaf 2026 vraagt eigenlijk wel om die mogelijkheid. De tekst in het hoofdlijnenakkoord spreekt expliciet over afspraken met gemeenten en laat ruimte voor interpretatie en uitwerking. Onderdeel daarvan kan zijn om als gemeenten gecompenseerd te worden voor een beperking van deze mogelijkheid. • De extra bezuiniging op de Jeugdzorg van € 511 miljoen vervalt: De extra bezuiniging op Jeugdzorg van €511 miljoen wordt geschrapt. Omdat gemeenten nu al geen rekening hoefden te houden met deze extra bezuiniging verandert dit niets aan het financiële beeld. • Er komen extra middelen voor woningbouw en infrastructuur: Onduidelijk is nog hoe deze beschikbaar worden gesteld (integraal voor alle of specifiek voor bepaalde gemeenten) en hoe de praktische uitwerking hiervan zal uitvallen?

Portefeuillehouder:	Paul Smeulders
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Ron Verheijen
Datum indiening vraag:	17-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

Fractie:	***VVD-20***
Pagina:	

Vraag:	Hoeveel extra inkomsten of bezuinigingen worden er verwacht voor de gemeente Arnhem als gevolg van het coalitieakkoord?
Antwoord:	Zie het antwoord onder VVD-19. Ten opzichte van het beeld dat in de Perspectiefnota is opgenomen is, is er nu geen directe aanleiding om aanpassingen door te voeren, omdat er ofwel geen directe financiële gevolgen voor Arnhem ontstaan, ofwel er eerst nog nadere uitwerking zal moeten plaatsvinden.

Portefeuillehouder:	Paul Smeulders
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Ron Verheijen
Datum indiening vraag:	17-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

***Fractie*:**	***VVD-21***
Pagina:	
Vraag:	Zijn er specifieke beleidsmaatregelen in het coalitieakkoord die aanzienlijke kosten met zich meebrengen of juist besparingen opleveren voor de gemeente Arnhem?
Antwoord:	De voorgenomen besparing op de MDT (inzet subsidie maatschappelijke diensttijd) die in de Perspectiefnota is opgenomen in de jaren 2026 en 2027 (beide € 1,5 miljoen) komt te vervallen, aangezien het landelijke budget voor MDT in het onderhandelingsakkoord komt te vervallen.

Portefeuillehouder:	Paul Smeulders
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Ron Verheijen
Datum indiening vraag:	17-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

***Fractie*:**	***VVD-22***
Pagina:	
Vraag:	Welke verplichtingen legt het coalitieakkoord op aan gemeenten, en wat zijn de financiële consequenties daarvan voor Arnhem?
Antwoord:	Een mogelijke verplichting ontstaat als gevolg van afspraken over het maximeren van de woonlasten (OZB), maar ook deze maatregel vergt nog nadere uitwerking en zal voor 2025 naar verwachting niet aan de orde zijn.

Portefeuillehouder:	Paul Smeulders
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Ron Verheijen
Datum indiening vraag:	17-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

***Fractie*:**	***VVD-23***
Pagina:	
Vraag:	Wat is de verwachte impact van landelijke belastinghervormingen op de inkomsten van de gemeente Arnhem?
Antwoord:	Zie antwoord bij vraag VVD-22. Daarbij komen de mogelijke invoering van twee nieuwe belastingen, die nader uitgewerkt moeten worden.

Portefeuillehouder:	Paul Smeulders
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Ron Verheijen
Datum indiening vraag:	17-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

***Fractie*:**	***VVD-24 (aanvullende vraag 23-5)***
Pagina:	
Vraag:	Wat was de invulling van de ondersteuning van het college in de vorige twee perioden. En is de volledige huidige bezetting van de ondersteuning incidenteel of structureel begroot?
Antwoord:	In de periode 2014-2018 bestond de ondersteuning van het college uit woordvoering, assistenten en het kabinet van de burgemeester.

	In de periode 2018-2022 werd bovenop deze ondersteuning gestart met een pilot voor de rol van wethoudersadviseur. In de huidige periode waarbij ten opzichte van de vorige periode 1 extra wethouder is toegetreden is de rol van wethoudersadviseur voor het hele college beschikbaar gekomen. In totaal bedraagt de ondersteuning van het college nu dus 24,4 fte. De huidige bezetting is deels structureel en deels incidenteel. De ondersteuning via woordvoering, assistenten en kabinet is structureel. De ondersteuning via wethoudersadviseurs is incidenteel begroot tot en met 2026.

Portefeuillehouder:	Maurits van de Geijn
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Caner Duman
Datum indiening vraag:	23-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

Fractie:	***VVD-25 (aanvullend gesteld 23-5)***
Pagina:	Werk en Inkomen
Vraag:	22A73 Wij willen ten opzichte van 2022 in 2023 25% meer mensen ondersteunen naar betaald werk en boven op de landelijke trend 10% meer mensen blijvend uit de bijstand naar werk begeleiden. Hoe is de stand van zaken op dit gebied?
Antwoord:	Sinds januari 2019 is het gemiddelde bestand van 16 grote gemeenten gedaald met 8,6%. Arnhem heeft als doel het 10% beter te doen, dus dat is een daling van (8,6% + 0,86% =) ongeveer 9,5% in die periode. In november 2023 is het bestand van Arnhem 13% afgenomen sinds het begin van de meting. Dus Arnhem voldoet op dit moment ruim aan die doelstelling van 10% daling. In december 2022 waren en 409 inwoners met ondersteuning (loonkostensubsidie) aan het werk. In december 2023 waren dit er 460. Dit is een stijging van iets meer dan 12%. U kunt deze cijfers volgen in de monitor bestaanszekerheid waar u online toegang toe heeft.

Portefeuillehouder:	Mark Lauriks
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Dennis Janssen
Datum indiening vraag:	23-5
Datum aanlevering antwoord griffie:	

Arnhem Centraal

Fractie:	***Arnhem Centraal (mondeling gesteld op 15-05)***
Pagina:	28
Vraag:	Toegankelijk maken omgeving Stadstheater 1. Waaruit bestaat het toegankelijk maken van de omgeving? 2. Zitten deze kosten niet reeds in de begroting van de nieuwbouw verwerkt? 3. Is dit gebruikelijk?
Antwoord:	1. Het is belangrijk ook de openbare ruimte aan te passen aan het ontwerp van het Stadstheater, zodat dit goed toegankelijk is voor alle gebruikers. Complexiteit daarbij is dat er in het gebied sprake is van hoogteverschillen waar we rekening mee moeten houden. We passen de bestaande situatie aan voor voetgangers bij de monumentale hoofdentree, zodat ze niet op het fietspad stappen als ze de trap afkomen. Dit verhoogt de verkeersveiligheid en de verblijfskwaliteit. Ook aan de andere zijden zijn aanpassingen nodig in de openbare ruimte. 2. Nee, in de begroting van de nieuwbouw zijn alleen kosten voor het gebouw en voor het bouwrijp maken (uitbreiding footprint) begroot, zoals ook is vermeld in het raadsvoorstel

	Investeringskrediet vernieuwing Stadstheater. Kosten voor het woonrijp maken (toegankelijkheid gebouw door aanpassing openbare ruimte) zitten hier niet in. 3. Het schetsontwerp van de openbare ruimte en de vernieuwing van het Stadstheater zijn twee losstaande projecten, die met elkaar verbonden zijn. Het schetsontwerp is pas na het raadsvoorstel Investeringskrediet vernieuwing Stadstheater tot stand gekomen en daarmee zijn de kosten in beeld.

Portefeuillehouder:	Cathelijne Bouwkamp
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Yvonne van der Graaf
Datum indiening vraag:	15-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

Fractie:	***Arnhem Centraal-2 (mondeling gesteld op 15-05)***
Pagina:	36
Vraag:	waarom stoppen we met OZO als het werkt? Geldt dit voor alle doelgroepen?
Antwoord:	OZO wordt ingezet voor de doelgroep 0-18 jaar en de doelgroep 18+. Voor de doelgroep 18+ zijn positieve ervaringen. Veel inwoners maken gebruik van de mogelijkheid van OZO. Daarnaast zijn voor deze doelgroep ook de betrokken partijen (zoals huisartsen, wijkverpleging, mantelzorgers, zorgaanbieders) aangesloten bij OZO. Dit maakt dat OZO optimaal gebruikt kan worden en dit ook positief werkt voor de inwoners. Voor de doelgroep jeugd zijn de ervaringen anders. Weinig jeugdigen/ouders maken gebruik van de mogelijkheden van OZO, in 2023 ongeveer 10 jeugdigen. Bij de doelgroep jeugd zijn weinig partijen die gebruik maken van OZO waardoor er geen totaal beeld ontstaat van de totale zorg en communicatie tussen deze partijen. Zo doen bijvoorbeeld de kinderopvang, het onderwijs, peuterspeelzaal ect niet mee. Met name bij complexe vraagstukken heeft OZO bij jeugd meerwaarde, daar is echter vaak ook minder vertrouwen van ouders in hulpverlening waardoor zij geen toestemming willen geven, ondanks dat zij zelf altijd kunnen zien welke informatie gedeeld wordt. Ook doet een beperkt deel van de zorgaanbieders en de verwijzers mee. De Jeugdbescherming gaat niet starten met gezinnen vanuit gedwongen kader. Hierdoor mis je bij jeugd belangrijke partijen.

Portefeuillehouder:	Bob Roelofs
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Elke Zeijl
Datum indiening vraag:	15-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

Fractie:	***Arnhem Centraal-3 (mondeling gesteld op 15-05)***
Pagina:	
Vraag:	Is de kwaliteit oppervlaktewater (nog steeds) goed gezien de toenemende verzuring? Is er PFAS gevonden in ons oppervlaktewater en wordt dit onderzocht?
Antwoord:	Waterkwaliteit is onderdeel van het Plan Gezonde Leefomgeving. Door de toevoer van grondwater vanuit de Veluwe is de waterkwaliteit in Arnhem nog steeds redelijk tot goed te noemen. Aandachtspunten blijven, zeker in stedelijk gebied, altijd aanwezig. Maar van verzuring van het oppervlaktewater is nog geen sprake. PFAS wordt tegenwoordig (bijna) overal aangetroffen, ook in oppervlaktewater en de bronnen zijn niet altijd bekend. Daarbij komt dat een wettelijke verplichting op het meten van PFAS in oppervlaktewater niet bestaat en dus ook niet standaard plaats vindt. Daarmee is een met gegevens onderbouwd antwoord niet mogelijk. Maar gezien het landelijke beeld zou het bijzonder zijn als in het oppervlaktewater in Arnhem geen PFAS aanwezig is. Wat we wel weten is dat als de Rijn Nederland binnenstroomt, PFAS al in het water aanwezig is. Dit rivierwater verdeelt zich via de riviertakken Waal, Neder-Rijn en IJssel over Nederland en met het inlaten van rivierwater in de polders, zoals de Betuwe, zal PFAS zich verder verspreiden. Bij baggerwerkzaamheden van het waterschap wordt nu op projectbasis wel gecontroleerd op PFAS;

	dat geeft wel inzicht, maar geeft geen gebiedsdekkend beeld. In Arnhem-Zuid is de bagger grotendeels lokaal verwerkt en dat betekent dat het aan de geldende normen moet voldoen.

Portefeuillehouder:	Marco van der Wel
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Carlien Bakker
Datum indiening vraag:	15-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

***Fractie**:*	***Arnhem Centraal-4 (mondeling gesteld op 15-05)***
Pagina:	
Vraag:	Wat zijn de jaarlijkse opbrengsten van de historische kelders voor evenementen en bijeenkomsten?
Antwoord:	De opbrengsten van bezoekers en incidentele bijeenkomsten zijn heel beperkt en bedragen een paar duizend euro per jaar.

Portefeuillehouder:	Bob Roelofs
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Liesbeth Hoek
Datum indiening vraag:	15-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

***Fractie**:*	***Arnhem Centraal-5 (gesteld tijdens raadskamer wethouder Kundić)***
Pagina:	
Vraag:	Ruimen van fietsen: Er is niet altijd een plek om fietsen binnen te zetten, bijvoorbeeld in Spijkerkwartier (veel studenten). Houden we daar rekening mee bij het ruimen van fietsen?
Antwoord:	Het is niet toegestaan om fietsen ongebruikt langer dan een maand op de openbare weg te stallen. Fietsen die langer staan, kunnen als weesfiets worden geruimd. Als we denken dat ergens weesfietsen staan, markeren we deze en pas na verloop van tijd worden ze weggehaald. Het is dus niet zo dat zomaar fietsen weggehaald worden, tenzij er een stallingsverbod staat. Bij het ruimen van fietsen houden we nu nog geen rekening met studenten of bewoners in de binnenstad die geen plek hebben om hun fiets binnen te zetten. We onderkennen dit probleem wel. Daarom nemen we dit mee in het fietsparkeerplan (organiseren van buurtstallingen).

Portefeuillehouder:	Bob Roelofs
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Pieter Altena
Datum indiening vraag:	22-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

Partij voor de Dieren

***Fractie**:*	***PvD-1 (mondeling gesteld op 15-05)***
Pagina:	25
Vraag:	Informatieveiligheid en privacy Baseline 2.0: wat wordt er precies gedaan? Waarom zetten we de stappen volgend jaar als de wet dit jaar ingaat? En gaat het lukken?
Antwoord:	In 2021/2022 is vastgesteld dat we niet voldoen aan wet- en regelgeving op gebied van privacy- en informatieveiligheid, de BIO 1.0 valt hier ook onder. Sindsdien worden er stappen gezet om de achterstanden in te lopen. Vanaf 2023 is hier ook extra budget voor beschikbaar gesteld. Eind 2023 is een driejarig programma opgesteld met als doel duurzaam te voldoen aan geldende wet- en regelgeving. Ondertussen is dat niet alleen BIO 1.0 maar ook BIO 2.0. Het programma is daarmee ook gebaseerd op de BIO2.0. Ook in 2025 zullen we nog bezig zijn om onze achterstanden in te lopen. De verwachting is dat we met het programma de noodzakelijke stappen zetten in het verhogen van het volwassenheidsniveau.

Portefeuillehouder:	Maurits van de Geijn
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Annemieke Splithof

Datum indiening vraag:	15-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

***Fractie**:*	***PvD-2 (mondeling gesteld op 15-05)***
Pagina:	26
Vraag:	Digitale inclusie Welke maatregelen zijn er al en in welke mate zijn ze onvoldoende?
Antwoord:	In de afgelopen jaren zijn er projectmatig verbetermaatregelen genomen op de gemeentelijke websites en apps om onze digitale toegankelijkheid, een wettelijke verplichting, te borgen binnen de gemeente Arnhem. Met een raadsbrief van 20 februari 2024 bent u geïnformeerd over de stand van zaken: Document Arnhem - Raadsbrief stand van zaken digitale toegankelijkheid * - iBabs Publieksportaal (bestuurlijkeinformatie.nl) Daarnaast is er de afgelopen jaren veel inzet gedaan om de gehanteerde teksten op de websites (en andere vormen van communicatie) meer leesbaar te maken waarbij het B1 niveau als uitgangspunt wordt gehanteerd. Ambtenaren worden hierop voortdurend geschoold. Arnhem beschikt in de Rozet over een Informatiepunt Digitale Overheid (IDO). Een IDO biedt laagdrempelig, gratis en voor iedereen toegankelijke ondersteuning bij vragen over het gebruik van de digitale overheid. Het IDO is er in principe voor iedereen die het lastig vindt om (online) zaken te doen met de overheid. Voornamelijk ouderen maken gebruik van de Informatiepunten. De meeste vragen gaan over DigiD aanvragen en activeren en de DigiD-app installeren. Maar het IDO biedt ook veel hulp bij praktische computervragen, zoals het installeren van apps en het aanmaken van accounts. Dankzij het IDO kunnen mensen op een laagdrempelige manier terecht voor hulp en informatie over de (digitale) overheid. De verder toenemende digitalisering van onze samenleving en de afspraken op Europees niveau vragen mogelijk om aanvullende maatregelen om het niveau van vaardigheden te kunnen handhaven of zelfs te verhogen en de weerbaarheid van mensen te verhogen (waarmee veiligheid en privacy meer gewaarborgd wordt). Hierbij valt te denken aan een verdere vereenvoudiging/verbetering van de digitale dienstverlening en het versterken van de digitale vaardigheden en de digitale weerbaarheid (veiligheid) van doelgroepen. In het onderzoek zullen we aansluiten bij de kennis en kunde van lokale en landelijke koepelorganisaties (zoals APCG en Stichting Lezen en Schrijven).

Portefeuillehouder:	Maurits van de Geijn
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Carel Eltingh
Datum indiening vraag:	15-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

***Fractie**:*	***PvD-3 (mondeling gesteld 15-05)***
Pagina:	25
Vraag:	Ruimen van fietsen € 80.000 structureel vanaf 2024: waar zitten deze kosten in en staan er geen inkomsten tegenover?
Antwoord:	Het ruimen van fietsen wordt uitgevoerd door de partij die de dienstverlening en handhaving op het gebied van parkeren voor ons verzorgt. Er komt dan een permanente ploeg fietsruimers met voertuig die dagelijks (werkdagen) fietsen gaat ruimen. Door uitbreiden van deze inzet zal 2Switch per jaar 8000 fietsen moeten kunnen verwerken. Extra inzet fietsruimers en capaciteitsuitbreiding 2 Switch kost €80.000,- structureel per jaar. De afvalstoffenheffing voor 2024 is reeds vastgesteld en kan niet achteraf bijgesteld worden. Voor 2025 zullen deze kosten opgenomen worden in de afvalbegroting op basis waarvan de afvalstoffenheffing berekend wordt.

Portefeuillehouder:	Bob Roelofs

Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Pieter Altena
Datum indiening vraag:	15-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

***Fractie**:*	***PvD-4 (mondeling gesteld op 15-05)***
Pagina:	
Vraag:	Energie/Bedrijfsvoering ICT: Is er beeld van de energie die nodig is voor de dataopslag van de gemeente? Hoe ziet dat eruit en welk deel is lokaal en wat op wereldwijde servers?
Antwoord:	Die beelden zijn er helaas niet. Dit geldt zowel voor het energieverbruik voor de lokale als voor de globale opslag van data. Conform afgesproken beleid zal bij een heraanbesteding van de dataopslaglocaties aandacht besteed gaan worden aan dit specifieke vraagstuk zodat ons gezamenlijk streven, onze CO2-footprint kleiner te maken, ook daadwerkelijk meetbaar en bestuurbaar wordt. Binnen de huidige overeenkomsten is dat vraagstuk nooit geadresseerd en is dit ook achteraf helaas niet meer aan te passen.

Portefeuillehouder:	Maurits van de Geijn
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Caner Duman
Datum indiening vraag:	15-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

***Fractie**:*	***PvD-5 (mondeling afgestemd op 15-05)***
Pagina:	23
Vraag:	Wat is de opbouw van energiekosten/verbruik van de gemeente, en welke maatregelen worden per gebied genomen?
Antwoord:	Hieronder treft u een tabel aan met het totaalverbruik elektra, gas en stadswarmte op bedrijfsonderdeel. Voor de maatregelen en aanpak verwijzen we u naar het antwoord op vraag D66-30. Tabel totaalverbruik

Portefeuillehouder:	Maurits van de Geijn
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Bram Gelissen
Datum indiening vraag:	15-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

***Fractie**:*	***PvD-6 (mondeling gesteld op 15-05)***
Pagina:	
Vraag:	Reclamebelasting: welke scenario's zijn mogelijk? Wat zijn de kosten en opbrengsten?
Antwoord:	Reclamebelasting is een gemeentelijke belasting die wordt geheven van de gebruiker van een pand (persoon of bedrijf) waarop een openbare aankondiging (reclame-uiting) is aangebracht, die zichtbaar is vanaf de openbare weg. Deze reclame-uiting kan zich ook op particuliere grond bevinden. Reclamebelasting kan onder andere geheven worden voor gevelreclames, uithangborden, raamreclames, abri's, vlaggen, sandwichborden, naamplaten, logo's, lichtbakken, muurschildering met daarnaast een logo van een bedrijf of een op het bedrijf betrekking hebbende tekst, neonreclames. **Vrijstellingen** De reclamebelasting is een objectieve belasting. Dat houdt onder andere in dat in beginsel alle openbare aankondigingen in de reclamebelasting moeten worden betrokken. Om de heffing in de praktijk uitvoerbaar te houden kunnen vrijstellingen worden opgenomen. Een vrijstelling moet objectief zijn om te voorkomen dat toepassing van de vrijstelling leidt tot strijdigheid met de algemene beginselen van behoorlijk bestuur, waaronder het gelijkheidsbeginsel. Verder mogen vrijstellingen er niet toe leiden dat de belasting afhankelijk wordt gesteld van inkomen, winst of vermogen.

Scenario's:

- Alle openbare aankondigingen kunnen worden opgenomen in de reclamebelasting.
- Het is ook mogelijk om met vrijstelling te werken door bijvoorbeeld alleen permanente reclame-uitingen te belasten of bijvoorbeeld alleen instellingen en ondernemers te belasten die een pand (persoon of bedrijf) gebruiken voor een reclame-uiting die zichtbaar is vanaf de openbare weg. Een uitzondering wordt dan gemaakt voor natuurlijke personen die geen ondernemer zijn.
- Reclamebelasting heffen in een beperkt gebied is ook een scenario. Dit wordt vaak toegepast in centrumgebieden of binnensteden. Heffing van reclamebelasting in een beperkt gebied van de gemeente is toegestaan, mits daarvoor een objectieve en redelijke rechtvaardiging is. Die afweging/rechtvaardiging moet wel beargumenteerd vastgelegd worden in de toelichting of in een raadsnota om stand te houden in eventuele procedures.

Scenario's tarieven

De heffingsmaatstaf is vrij. Er mag een vast tarief per openbare aankondiging gehanteerd worden, zonder daarbij onderscheid te maken naar grootte of type van de openbare aankondiging of de drager daarvan. In de praktijk wordt vaak gekozen voor een tarief per oppervlakte, soms ook voor een tarief gebaseerd op de WOZ-waarde. Differentiatie van tarieven mag, maar mag niet leiden tot strijdigheid met de algemene beginselen van behoorlijk bestuur.

Voorbeelden van toegestane differentiatie:

- de oppervlakte (grootte) van een aankondiging;
- het aantal strekkende meters van een aankondiging (lengte);
- de duur van aanwezigheid van een aankondiging (dag, week, maand);
- de locatie van de aankondiging (centrum, buitengebied);
- de aard van de aankondiging (foto, logo, tekst);
- de wijze waarop wordt aangekondigd (verlicht, onverlicht).

Kosten en baten

NB: onderstaande kostenraming is indicatief en onder voorbehoud. De reële kosten kunnen hoger uitvallen.

Kosten Incidenteel

Beleidskeuzes en opstellen verordening	€ 6.000
IT	€ 15.000
Opleiding en training	€ 10.000
Opbouw basisbestand	€ 6.000
Communicatie	€ 3.000

Totaal incidenteel € 40.000

Kosten structureel op jaarbasis

Controles	€ 5.000
Heffen, innen, klantencontact en bezwaar en beroep.	€ 25.000
Bijdrage controle-applicatie	€ 1.000
Advisering JZ en F&C	€ 4.000

Totaal structureel € 35.000

Toelichting

De uitvoeringskosten van de reclamebelasting zijn relatief hoog, omdat er jaarlijks controles nodig zijn. Daarnaast worden heffing- en inningskosten gemaakt en kosten voor klantencontact en bezwaar en beroep. Gedurende de invoeringsfase zal er onder andere een basisbestand moeten worden opgebouwd en dient het belastingsysteem te worden ingericht.

De hoogte van de uitvoeringskosten hangt mede af van de complexiteit van de gekozen heffingsmaatstaven. Een vast tarief per object is bijvoorbeeld eenvoudiger te controleren (en in te richten), dan een tarief dat gebaseerd wordt op de oppervlakte.

	Bij de reclamebelasting kunnen de uitvoeringskosten worden beperkt door de heffing te beperken tot een deel van de gemeente (gemeenten die ervoor kiezen reclamebelasting te heffen doen dat veelal alleen in het centrumgebied/ de binnenstad), of tot bijvoorbeeld permanent aanwezige aankondigingen. **Baten: begrote opbrengsten reclamebelasting 2022 van enkele G-40 gemeenten** De opbrengsten zijn gerelateerd aan de keuzes met betrekking tot het belasten van reclame die gemaakt zijn door de gemeenteraden in deze steden. We hebben niet onderzocht welke keuzes gemaakt zijn, dus onderstaande cijfers zijn als indicatie te gebruiken. Apeldoorn € 428.000 Enschede € 200.000 Nijmegen € 200.000 (bedrag uit definitieve begroting 2021; bedrag 2022 niet bekend).

Portefeuillehouder:	Nermina Kundic
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Nicole Eerden
Datum indiening vraag:	15-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

Fractie:	***PvD-7 (mondeling gesteld op 15-05)***
Pagina:	
Vraag:	Wat zijn de jaarlijkse bedragen die naar city marketing en Tvan gaan?
Antwoord:	De subsidie aan de Stichting Citymarketing Arnhem is €325.000 per jaar. De subsidie aan TVAN wordt jaarlijks geïndexeerd op basis van inwoneraantal en het prijsindexcijfer van het CBS. In 2024 bedraagt de subsidie €366.800

Portefeuillehouder:	Nermina Kundic
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Liesbeth Hoek
Datum indiening vraag:	15-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

Fractie:	***PvdD-8***
Pagina:	In perspectiefnota staat het volgende: *Wij gaan ervanuit dat het circulair bouwen voor de helft leidt tot een verhoging van de kosten en voor de helft worden terugverdiend. De voor het IHP in het financiële beeld opgenomen middelen zijn hierop aangepast.*
Vraag:	Op welk moment is dit aangepast? Was dit voor of tijdens of na de behandeling van het Integraal huisvestingsplan? Of bedoelen jullie dat we van plan zijn om het te gaan aanpassen? Wat is nu het bedrag aan financiële middelen voor circulair bouwen/wat was het bedrag aan financiële middelen voor circulair bouwen? Misschien dat ik het verkeerd begrijp dat jullie bijvoorbeeld gaan kijken in hoeverre de baten van circulair bouwen meegenomen kan worden. Jullie verwachting van de huidige meerkosten en de te verwachte financiële voordelen. Begrijp ik hem zo goed? En zijn er nog andere aspecten die meegenomen kunnen worden in de aanbestedingen? Bijvoorbeeld kosten voor materiaal en vervoer zwaarder laten wegen dan kosten voor personeel.
Antwoord:	In het IHP wordt rekening gehouden met extra stichtingskostenbudget (dit gaat om realisatiekosten voor het voorbereiden en bouwen van een school) voor het stimuleren van circulair bouwen. Daarvoor wordt gerekend met een verhoging van de VNG-norm met gemiddeld 10% (15% voor nieuwbouw, 5% voor renovatie). Bij het opstellen van de perspectiefnota is uitgewerkt op welke manier de kosten van het IHP in het financiële beeld van de begroting worden opgenomen, zodat steeds voldoende dekking aanwezig is om het IHP uit te kunnen voeren. Daarbij is toen (dus ná de behandeling van het IHP, zoals ook aangegeven in het raadsvoorstel IHP) het uitgangspunt gehanteerd dat de helft van de extra kosten van circulair bouwen wordt terugverdiend.

	De manier waarop dit terugverdienen vorm zal krijgen werken we verder uit. Het te behalen financiële voordeel kan betrekking hebben op een lager investeringsbedrag bij de bouw en/of een (verwachte) restwaarde van materialen aan het einde van de levensduur.

Portefeuillehouder:	Nermina Kundic
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Anna Jüngen
Datum indiening vraag:	20-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

Fractie:	***PvdD-9***
Pagina:	In perspectiefnota staat: *Wij gaan ervanuit dat het circulair bouwen voor de helft leidt tot een verhoging van de kosten en voor de helft worden terugverdiend.*
Vraag:	Betekent dit nu ook dat er minder geïnvesteerd kan worden in circulaire bouw dan voor de aanpassing? Is het circulair bouwen ook goedkoper geworden? Dat wat terugverdiend wordt, wordt dat weer gebruikt voor circulair bouwen? En betekent het ook dat er minder terugverdiend wordt, omdat er minder geïnvesteerd wordt aan de voorkant in circulair bouwen?
Antwoord:	Zie ook het antwoord op vraag PvdD-8. Dit betekent niet op voorhand dat er minder geïnvesteerd kan worden of dat circulair bouwen goedkoper is. De manier waarop het terugverdienen vorm krijgt werken we verder uit. Het te behalen financiële voordeel kan betrekking hebben op een lager investeringsbedrag bij de bouw en/of een (verwachte) restwaarde van materialen aan het einde van de levensduur.

Portefeuillehouder:	Nermina Kundic
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Anna Jüngen
Datum indiening vraag:	20-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

Fractie:	***PvdD-10 (nagekomen op 28-05)***
Pagina:	
Vraag:	Op welke dingen gaat er bezuinigd worden op het riool? Wat houdt deze bezuiniging in? Leidt deze bezuiniging tot minder kwaliteit van water? Betekent dit bijvoorbeeld dat er meer medicijnresten of gifstoffen in het water kan achterblijven? We maken ons daarnaast zorgen over de waterafvoer capaciteit, bijvoorbeeld bij zware regen. Indien het gaat over minder incidenteel lapwerk van riolering, kan dit dan leiden tot uiteindelijke hogere kosten wanneer het fout gaat?
Antwoord:	Er zijn geen bezuinigingen voor riolering opgenomen in de PPN.

Portefeuillehouder:	Bob Roelofs/Nermina Kundic
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Pieter Altena
Datum indiening vraag:	28-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

PvdA

Fractie:	***PvdA-1***
Pagina:	9
Vraag:	"Met deze uitgangspositie hebben we het nieuwe financiële perspectief voor de jaren 2024 tot en met 2028 opgemaakt. We constateren dat de hiervoor geschetste landelijke ontwikkelingen ook het financieel meerjarenbeeld in Arnhem onder druk zetten. Naast de korting van € 3 miljard die in Arnhem al verwerkt is, verwachten we in onze nieuwe begroting in de komende jaren tekorten te zien ontstaan. Op de eerste plaats door de invoering van het nieuwe verdeelmodel Beschermd Wonen dat vanaf 2026 aanstaande is, maar ook door de hiervoor geschetste stijgende kosten op meerdere terreinen, zonder dat daarvoor afdoende compensatie vanuit het Rijk wordt gerealiseerd." • Is het (verwachte) tekort als gevolg van het nieuwe verdeelmodel beschermd wonen toegenomen ten opzichte van de Begroting 2024? Of is de toename van het structurele verwachte tekort het gevolg van andere ontwikkelingen, zoals met name in het sociaal domein?
Antwoord:	Nee, het tekort als gevolg van het nieuwe verdeelmodel beschermd wonen is niet toegenomen ten opzichte van de begroting 2024. De toename van het structurele verwachte tekort ontstaat als gevolg van andere ontwikkelingen, bijvoorbeeld in het sociaal domein, maar ook diverse autonome ontwikkelingen. Zie de totale tabel op pagina's 10 tot en met 12.

Portefeuillehouder:	Paul Smeulders
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Ron Verheijen
Datum indiening vraag:	16-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

Fractie:	***PvdA-2***
Pagina:	17
Vraag:	Met ingang van 1 juli 2023 is de overeengekomen tijdelijke huurkorting van het Stadskantoor geëindigd. Waar kwam deze huurkorting uit voort en waarom is deze geëindigd? Is er een visie op de huisvesting van de organisatie na 2025 (einde huurcontract stadskantoor)
Antwoord:	De betreffende huurkorting is een contractuele afspraak met de verhuurder ontstaan vanuit de vorige contractonderhandelingen. Verhuurder heeft een korting op de huurprijs gegeven indien Gemeente Arnhem (als huurder) geen gebruik zou maken van een eerdere beëindigingsdatum. De huurkorting is verstrekt voor een bepaalde periode, tot en met 30 juni 2023. De contractuele korting op de huurprijs is na deze datum verlopen. Er wordt gewerkt aan een huisvestingsvisie voor de gemeentelijke organisatie. De raadsbrief van mei '23 ('Raadsbrief Uitgangspunten Huisvestingsplan Stadhuis') geven de uitgangspunten voor deze uitwerking.

Portefeuillehouder:	Maurits van de Geijn
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Caner Duman
Datum indiening vraag:	16-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

Fractie:	***PvdA-3***
Pagina:	17
Vraag:	Waarvoor dient het voorbereidingskrediet voor 'centrale huisvesting'?
Antwoord:	De geraamde kosten bestaan voor een groot deel uit de inzet van expertise die niet binnen gemeente Arnhem beschikbaar is. Hierbij moet worden gedacht aan het inwinnen van extern advies van bijvoorbeeld een architect, installatieadviseur en constructeur. Daarnaast voorziet het voorstel in dekking voor inzet van de projectorganisatie (projectleider e.d.) De aanvraag van het voorbereidingskrediet is bedoeld voor de verdere voortgang van het project in 2025. Wanneer er in 2025 een (conform de opdracht budgetneutraal) investeringsvoorstel wordt gedaan, dan zal dit voorbereidingskrediet daar onderdeel van uitmaken.

Portefeuillehouder:	Maurits van de Geijn
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Caner Duman
Datum indiening vraag:	16-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

Fractie:	***PvdA-4***
Pagina:	17
Vraag:	“Daarnaast is voor het realiseren van centrale huisvesting een voor- bereidingskrediet noodzakelijk voor de voortgang van het project.” Gaat dit om toekomstige huisvesting van de organisatie? Wat is de laatste stand van zaken hierop?
Antwoord:	Dit gaat inderdaad over de huisvesting van de organisatie en de bediening van inwoners en ondernemers vanuit onze locaties. Er wordt gewerkt aan een huisvestingsvisie voor de gemeentelijke organisatie. De raadsbrief van mei ’23 (‘Raadsbrief Uitgangspunten Huisvestingsplan Stadhuis’) geven de uitgangspunten voor deze uitwerking. Er zijn diverse zaken die onderzocht moeten worden alvorens er een integraal voorstel met financiële uitwerking kan volgen, naar verwachting zal dit in Q4 van 2024 gereed zijn.

Portefeuillehouder:	Maurits van de Geijn
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Caner Duman
Datum indiening vraag:	16-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

Fractie:	***PvdA-5***
Pagina:	22
Vraag:	Inschatting van kosten voor dagelijks onderhoud openbare ruimte CSA. Aanbesteding is mislukt en bedragen liggen fors hoger dan het budget. Dit is dus een verrassing vanwege een verkeerde inschatting voor de prijs waarop dit in de markt kan worden uitgezet. Hoe is deze inschatting geweest en waarom zijn er zo weinig inschrijvingen geweest?
Antwoord:	De inschatting is gemaakt door het bedrag van de vorige aanbesteding te vermeerderen met de CBS-index over de gehele periode van die aanbesteding tot 2024. In 2022 hebben we voor het gebied CSA een integraal bestek op de markt gezet, echter toen ontvingen wij geen enkele inschrijving. Daarom hebben we toen een marktverkenning uitgevoerd. Partijen gaven daarbij aan terughoudend te zijn gezien de grootte en complexiteit van de opdracht (met ook substantieel weekendwerk), maar wel interesse te hebben in delen van het werk. Daarop hebben we het werk opgedeeld in 4 percelen. Op twee percelen zijn er meerdere inschrijvingen geweest en op de andere twee percelen slechts 1 inschrijver. Enerzijds kunnen we concluderen dat de aanpak heeft gewerkt omdat er nu wel is ingeschreven op percelen; anderzijds zien we dat de markt niet meer dik bezaaid is met bedrijven die deze werkzaamheden (voor een deel 7 dagen in de week dus ook op zondag) willen doen.

Portefeuillehouder:	Bob Roelofs
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Pieter Altena
Datum indiening vraag:	16-06
Datum aanlevering antwoord griffie:	

Fractie:	***PvdA-6***
Pagina:	23
Vraag:	“(…) maar intussen alternatieve manieren van uitvoering te onderzoeken en voor te bereiden. Invoering daarvan vanaf 2027 leidt mogelijk tot een daling van het kostenniveau. In het risico-profiel nemen we een risico op voor het geval dit niet (volledig) leidt tot de verwachte verlaging van de kosten.“ Wat voor alternatieven zijn er voor de uitvoering van het onderhoud die kostendalend werken?
Antwoord:	Tot nu toe wordt dit werk uitgevoerd door aannemers die we contracteren via (Europese) aanbestedingen. We verkennen of een andere manier van organiseren van dit werk voor ons

	interessant zou zijn, bv door deelname aan een samenwerkingsverband of uitvoering van deze taken door een overheidsbedrijf. Die verkenning doen we niet alleen voor het dagelijks onderhoud, maar ook voor afvalinzameling. Verder verkennen we op inhoud of er kostenbesparende maatregelen zijn, bv. kosten (nog) meer in rekening brengen bij de vervuiler of kijken of we het (dure) zondagwerk terug kunnen dringen.

Portefeuillehouder:	Bob Roelofs
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Pieter Altena
Datum indiening vraag:	16-06
Datum aanlevering antwoord griffie:	

***Fractie**:*	***PvdA-7***
Pagina:	25
Vraag:	Er wordt een nadeel van 800k structureel geraamd vanwege de verwerking van lachgascilinders. Tot 1 maart 2024 werd er een inleverpremie verstrekt wanneer men cilinders inleverde bij een afvalbrengstation. Waarom is deze inleverpremie niet verlengd en welke ervaringen zijn opgedaan met de verschillende maatregelen om lachgascilinders uit het (rest)afval te weren?
Antwoord:	De inleverpremie is een maatregel om de bewustwording van inwoners te verhogen dat lachgascilinders niet in de afvalcontainers of in de openbare ruimte horen en gedumpt mogen worden. Samen met de stickers op alle afvalcontainers, communicatie in geschreven en online media en persoonlijke communicatie door bijvoorbeeld buurtcoaches en een aantal jongerenwerkers, maakte de inleverpremie deel uit van het totaalpakket aan communicatiemaatregelen. De inleverpremie is ingezet voor een bepaalde periode om te bekijken of deze maatregel efficiënt is. De maatregel wordt op dit moment in samenhang met het hele pakket aan maatregelen geëvalueerd en vervolgacties worden uitgezet. U ontvangt hier binnenkort een raadsbrief over. Echter is wel duidelijk geworden dat het hele pakket aan maatregelen tot nog toe niet heeft geleid tot een afdoende oplossing. Daarmee blijft de noodzaak tot het nemen van mitigerende maatregelen (sortering van al ons restafval) onverminderd.

Portefeuillehouder:	Bob Roelofs
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Pieter Altena
Datum indiening vraag:	16-06
Datum aanlevering antwoord griffie:	

***Fractie**:*	***PvdA-8***
Pagina:	27
Vraag:	“Daarnaast zijn we voornemens om de panden die we in dit gebied verwerven, zoveel als mogelijk rendabel te verhuren, tot het moment dat ze gesloopt worden voor herontwikkeling. De huurinkomsten hiervan zetten we ook in om de onrendabele top af te dekken.” Wordt bij verhuur rekening gehouden met een redelijke huur die mogelijk niet zo hoog is als marktconform, maar wel bijdraagt aan betaalbaarheid van woningen en bedrijfsruimten?
Antwoord:	We hebben op dit moment nog geen concrete invulling of afspraken voor ogen om de panden tijdelijk te verhuren. Het zou kunnen gaan om verschillende functies, zoals opvang, wonen en/of werken. Het aspect betaalbaarheid betrekken wij bij onze afweging voor de tijdelijke invulling.

Portefeuillehouder:	Paul Smeulders
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Maarten Lenis
Datum indiening vraag:	16-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

***Fractie**:*	***PvdA-9***
Pagina:	28
Vraag:	Het voorstel is om de ambtelijke organisatie niet meer te begroten op basis van het maximum van de salarisschaal, maar op basis van het maximum van de salarisschaal minus één periodiek. Wat zijn gevolgen voor inzetbaarheid/flexibiliteit/aantrekkelijkheid als wordt gekozen voor het

	maximum van de salarisschaal minus twee of drie periodieken? Wat is gebruikelijk voor de raming van de loonsom bij andere gemeenten? Het voorstel is om de ambtelijke organisatie niet meer te begroten op basis van het maximum van de salarisschaal, maar op basis van het maximum van de salarisschaal minus één periodiek. Wat zijn gevolgen voor inzetbaarheid/flexibiliteit/aantrekkelijkheid als wordt gekozen voor het maximum van de salarisschaal minus twee of drie periodieken? Wat is gebruikelijk voor de raming van de loonsom bij andere gemeenten?
Antwoord:	Met het begroten van de loonsom op basis van het maximum van de salarisschaal minus één periodiek wordt het financieel kader (en daarmee de ruimte voor personele inzet) van de ambtelijke organisatie verlaagd. Daarmee boeten we niet in aan aantrekkelijkheid maar wel aan flexibiliteit waarmee ook de vervanging van ziekte door inhuur wordt beperkt. De geprognosticeerde besteding van de loonsom in voorliggende Perspectiefnota biedt, vanuit het oogpunt van bedrijfscontinuïteit, onvoldoende ruimte om de begroting aan te passen naar het maximum minus twee of drie periodieken. In de P&C-cyclus monitoren we de ontwikkeling van loonsom in relatie tot de begroting. Indien gewenst kunnen we onderzoeken hoe de raming bij andere gemeenten tot stand komt.

Portefeuillehouder:	Maurits van de Geijn
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Caner Duman
Datum indiening vraag:	16-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

***Fractie**:*	***PvdA-10***
Pagina:	37
Vraag:	Dit houdt in dat plantvakken minder intensief worden onderhouden en gazons minder vaak gemaaid. Bijzondere plekken die we nu nog op een hoog niveau onderhouden (Binnenstad, winkelcentra, station Velperpoort) gaan we op een lager niveau onderhouden. Effect hiervan is dat het stedelijk groen een wilder karakter krijgt. Is het mogelijk om de kwaliteitsniveaus nog verder naar beneden te brengen op plekken waar dit geen negatieve gevolgen heeft voor de leefomgeving voor mensen en dieren?
Antwoord:	Het genoemde bedrag is een verzameling van diverse kosten zonder al precies in beeld te hebben waar we wat willen doen. Uiteraard proberen we, daar waar we de werkzaamheden niet of minder gaan doen, de negatieve gevolgen zo klein mogelijk te laten zijn. Geen gevolgen zal echter op voorhand niet mogelijk zijn.

Portefeuillehouder:	Cathelijne Bouwkamp
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Pieter Altena
Datum indiening vraag:	16-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

***Fractie**:*	***PvdA-11***
Pagina:	39
Vraag:	“Er is een trend ingezet naar meer groen en minder asfalt in de stad. Dit wordt onder andere ingevuld met het duurzaam mobiliteitsplan. Hiermee kan ook een bezuiniging op het onderhoud van wegen worden gerealiseerd van € xxx.” → Wat is de verwachte bezuiniging?
Antwoord:	Deze tekst staat ten onrechte opgenomen in programma S12 Wonen en Leefomgeving aangezien dit onderdeel uitmaakt van programma S2 Bereikbaarheid. Zowel de juiste tekst als het financieel effect is in programma Bereikbaarheid opgenomen, zie pagina 33 van de Perspectiefnota. Tekstuele toelichting in S2: We verminderen het budget voor wegenonderhoud structureel met € 50.000 per jaar omdat we door vergroening minder verharding onderhouden. Daarnaast besparen we incidenteel, oplopend naar € 450.000 in 2028, op het onderhoud wegen door het onderhoud waar mogelijk tijdelijk uit te stellen (zie tabel onder S2, pagina 29). Vanaf 2029 zal dan het reguliere budget weer nodig zijn

	om direct in te kunnen grijpen op de meest kritische plekken zodat kapitaalvernietiging zo veel mogelijk wordt voorkomen.

Portefeuillehouder:	Bob Roelofs
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Pieter Altena
Datum indiening vraag:	16-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

***Fractie**:*	***PvdA-12***
Pagina:	39
Vraag:	Verhogen parkeertarieven. Geldt deze verhoging ook voor de tarieven in wijken buiten de binnenstad (laag tarief voor straatparkeren) en het avondtarief voor de garages?
Antwoord:	Ja, de verhoging geldt voor alle gebieden en ook voor het avondtarief. We werken nog nader uit wat de exacte verhoging van de verschillende tarieven wordt (waarbij de totale opbrengsten wel gelijk blijven).

Portefeuillehouder:	Nermina Kundic
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Bram de Ruiter
Datum indiening vraag:	16-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

***Fractie**:*	***PvdA-13***
Pagina:	39
Vraag:	Versneld uitbreiden betaald parkeren. → Op welke begroting is de berekening in de tabel op p. 31 gebaseerd? Om welke wijken/gebieden gaat dit?
Antwoord:	Er is hierbij gerekend met een opbrengst per extra betaald parkeren plek van €500 per parkeerplaats. Qua volgorde gaat het als eerst om de gebieden rondom het centrum (zuid Sint Marten, Lombok, de Boterdijk, en Nieuwe Kade) en het gebied rondom het ziekenhuis.

Portefeuillehouder:	Nermina Kundic
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Bram de Ruiter
Datum indiening vraag:	16-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

***Fractie**:*	***PvdA-14***
Pagina:	45
Vraag:	Wat wordt het financieel beeld als de beleidsrijke toevoeging van het IHP wordt geschrapt?
Antwoord:	Het financieel beeld in- en exclusief beleidsrijke toevoegingen is als volgt:

	2025	2026	2027	2028	I/S
IHP inclusief beleidsrijke toevoegingen (conform pagina 10 PPN)	- 1.130	- 2.260	- 3.390	- 4.520	S
IHP zonder beleidsrijke toevoegingen	- 920	- 1.840	- 2.760	- 3.680	S

Portefeuillehouder:	Nermina Kundic
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Anna Jüngen
Datum indiening vraag:	16-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

***Fractie**:*	***PvdA-15***
Pagina:	55

Vraag:	In de tabel worden effecten in beeld gebracht van verhoging van de opbrengsten OZB. Kan voor deze scenario's in beeld gebracht worden wat de jaarlijkse kostenstijging in euro's is voor verschillende typen woningen/huishoudens (OZB-waardes)?
Antwoord:	De stijging van de OZB van de verschillende typen woningen/huishoudens is mede afhankelijk van waardeontwikkeling van de woningen. De actuele waarde ontwikkeling waarmee gerekend wordt voor de OZB tarieven 2025 is momenteel nog niet bekend waardoor het per type woning/huishouden nu nog niet exact kan worden weergegeven. Indicatief zien de jaarlijkse stijgingen van de scenario's voor huishoudens met OZB waarde 300.000 en OZB waarde 600.000 in de als volgt uit:

Meerpersoonshuishouden koopwoning	2024	2025	2026	2027	2028
WOZ-waarde € 300.000 (2024)					
5% stijging	€ 323	€ 339	€ 356	€ 374	€ 393
4% stijging	€ 323	€ 336	€ 349	€ 363	€ 378
6% stijging	€ 323	€ 342	€ 363	€ 385	€ 408
7,5% stijging	€ 323	€ 347	€ 373	€ 401	€ 431
7,5% stijging in 2025 en 2026, daarna weer 5%	€ 323	€ 347	€ 373	€ 392	€ 412
WOZ-waarde € 600.000 (2024)					
5% stijging	€ 646	€ 679	€ 713	€ 748	€ 786
4% stijging	€ 646	€ 672	€ 699	€ 727	€ 756
6% stijging	€ 646	€ 685	€ 726	€ 769	€ 816
7,5% stijging	€ 646	€ 694	€ 747	€ 803	€ 863
7,5% stijging in 2025 en 2026, daarna weer 5%	€ 646	€ 694	€ 747	€ 784	€ 823
Eigenaar niet-woning	2024	2025	2026	2027	2028
WOZ-waarde € 400.000 (2024)					
5% stijging	€ 2.810	€ 2.951	€ 3.098	€ 3.253	€ 3.416
4% stijging		€ 2.922	€ 3.039	€ 3.161	€ 3.287
6% stijging		€ 2.979	€ 3.157	€ 3.347	€ 3.548
7,5% stijging		€ 3.021	€ 3.247	€ 3.491	€ 3.753
7,5% stijging in 2025 en 2026, daarna weer 5%		€ 3.021	€ 3.247	€ 3.410	€ 3.580
WOZ-waarde € 800.000 (2024)					
5% stijging	€ 5.621	€ 5.902	€ 6.197	€ 6.507	€ 6.832
4% stijging		€ 5.846	€ 6.080	€ 6.323	€ 6.576
6% stijging		€ 5.958	€ 6.316	€ 6.695	€ 7.096
7,5% stijging		€ 6.043	€ 6.496	€ 6.983	€ 7.507
7,5% stijging in 2025 en 2026, daarna weer 5%		€ 6.043	€ 6.496	€ 6.821	€ 7.162

Portefeuillehouder:	Paul Smeulders
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Nicole Eerden
Datum indiening vraag:	16-05

Datum aanlevering antwoord griffie:	

Fractie:	***PvdA-16***
Pagina:	
Vraag:	Wat is het percentage externe inhuur van de totale formatie en de loonsom? Hoeveel kosten worden er gemaakt voor externe inhuur?
Antwoord:	In de jaarstukken is op pagina 59 de volgende tabel opgenomen ten aanzien van de BBV-indicatoren.

Effectindicator	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Kosten inhuur externen als % van de loonsom	**21**	**17**	**22,70**	**19,50**	**19,20**

Eenheid: Inzet van uitzendkrachten, zzp'ers of detacheringsovereenkomsten in procenten.

Bron: Eigen gegevens gemeente.

Portefeuillehouder:	Maurits van de Geijn
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Caner Duman
Datum indiening vraag:	16-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

Fractie:	***PvdA-17***
Pagina:	
Vraag:	Wat is de formatie van de gemeentepool?
Antwoord:	De wervingsstrategie van de eerste lichting deelnemers is begin 2024 gestart waarbij ambitie is om 15 nieuwe collega's te werven. Totaalambitie is ongeveer de helft van het totale aantal vacatures op jaarbasis vanuit de gemeentepool in te vullen. Stapsgewijs zal evaluatie en eventueel vervolg invulling plaatsvinden.

Portefeuillehouder:	Maurits van de Geijn
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Caner Duman
Datum indiening vraag:	16-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

Fractie:	***PvdA-18***
Pagina:	
Vraag:	Hoeveel bezwaren OZB/WOZ-waarde zijn er? Wat kost het niet op tijd behandelen van de bezwaren?
Antwoord:	Bijgaand de actuele stand van zaken van het aantal WOZ-bezwaren op objectniveau tot 15 mei 2024. Dit betreffen de bezwaren tegen WOZ-beschikkingen met een dagtekening in 2024. Indien de bezwaren in het lopende jaar afgehandeld worden, is er geen sprake van extra kosten. Over het jaar 2023 is dit gelukt en er is geen aanleiding om in te schatten dat dit voor 2024 niet zou lukken.

Gemeente	Aantal bezwaren op objectniveau
Gemeente Arnhem	4930

Portefeuillehouder:	Paul Smeulders
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Nicole Eerden
Datum indiening vraag:	16-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

Fractie:	***PvdA-19***
Pagina:	

Vraag:	Wat worden de kosten van respectievelijk de afvalstoffenheffing en rioolheffing voor huishoudens in 2025 op basis van deze Perspectiefnota?
Antwoord:	De kosten van de afvalstoffenheffing en rioolheffing stijgen op basis van deze Perspectiefnota met € 1.080.000 respectievelijk € 22.000. Op basis van de huidige begroting zou dit voor huishoudens een stijging van 4,7% van de afvalstoffenheffing en 0,12% van de rioolheffing tot gevolg hebben. Echter wordt de ontwikkeling van het tarief bepaald door de toerekening van heel veel diverse kosten waardoor het daadwerkelijke tarief 2025 af zal wijken van de genoemde percentages. De daadwerkelijke tarieven voor 2025 worden, zover mogelijk, gelijktijdig met de begroting 2025 vastgesteld. Op dit moment is het niet mogelijk om een absolute of procentuele stijging of daling van de afvalstoffenheffing en rioolheffing 2025 af te geven.

Portefeuillehouder:	Paul Smeulders
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Nicole Eerden
Datum indiening vraag:	16-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

***Fractie*:**	***PvdA-20 (aanvullend gesteld op 22-05)***
Pagina:	p55
Vraag:	Op dit moment geldt een verlaagd tarief voor het parkeren vanaf 18.00 uur in de garages. In de Perspectiefnota wordt voorgesteld om alle tarieven te verhogen. Is het mogelijk om in beeld te brengen wat het verhoogde tarief wordt als het dagtarief voor de garages ook 's avonds geld? En als voor straatparkeren in de binnenstad en de garages hetzelfde tarief wordt gehanteerd? Kunnen deze twee mogelijke aanpassingen in beeld worden gebracht voor de verschillende uitgangssituaties zoals opgenomen in de tabel op p. 55 PPN?
Antwoord:	**Onderstaand een antwoord bij benadering, er volgt nog een antwoord waarbij we dichter op de € 5 mln opbrengst uitkomen.** **Vraag 1.** **Hoe hoog moet het (kort parkeer) tarief in de garage worden waarbij we afscheid nemen van het avondtarief maar dan wel het streefbedrag van 5 miljoen extra omzet behalen?** Het tarief moet worden verhoogd naar • € 3,60 per uur ; meeropbrengst € 4,3 miljoen, of • € 4,20 per uur ; meeropbrengst € 6,1 miljoen. De tarieven moeten deelbaar zijn door 6 (afrekenen per 10 min). **Vraag 2.** **Hoe hoog moet het kort parkeertarief Centrum (26001) en garage worden (gelijk getrokken) om alsnog het streefbedrag van 5 miljoen extra omzet te halen?** *Scenario 1* • het tarief in het Centrum (hoog tarief) verhoogd wordt naar **€ 3,60** per uur (nu € 3,50 per uur) én • het tarief in de parkeergarage ook verhoogd wordt naar **€ 3,60** per uur (nu € 3,30) én • het avondtarief in de parkeergarage komt hierbij te vervallen Met dit scenario wordt een meeropbrengst verwacht van ± **€ 4,5 mln** *Scenario 2* • het tarief in het Centrum (hoog tarief) verhoogd wordt naar **€ 4,20** per uur (nu € 3,50 per uur) én • het tarief in de parkeergarage ook verhoogd wordt naar **€ 4,20** per uur (nu € 3,30) én • het avondtarief in de parkeergarage komt hierbij te vervallen

	Met dit scenario wordt een meeropbrengst verwacht van ± **€ 7,3 mln** De tarieven moeten deelbaar zijn door 6 (afrekenen per 10 min). Tot slot Dan nog een paar opmerkingen: • Bij alle berekeningen geldt dat als basis de data van 2023 is gebruikt. • Er is geen rekening gehouden met wijzigingen in het aantal parkeerders of de gemiddelde parkeerduur

Portefeuillehouder:	Nermina Kundic
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Bram de Ruiter
Datum indiening vraag:	22-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

SP

Fractie:	***SP-1***
Pagina:	
Vraag:	Wat is de jaarlijkse bijdrage van de gemeente Arnhem aan de verschillende 'verbonden partijen'? Hoe hebben deze bijdragen zich ontwikkeld in de afgelopen drie jaar?

Antwoord:

Verbonden partij	2023	2022	2021
Scalabor BV1	n.v.t.		
Sportbedrijf Arnhem	€ 19.475.639	€ 17.969.698	€ 17.729.767
BNG bank2	n.v.t.		
Economic board regio Arnhem Nijmegen	€ 163.964	€ 162.477	€ 162.000
BVO de Connectie	€ 38.991.000	€ 34.983.000	€ 33.683.000
BVO Doelgroepenvervoer Regio Arnhem Nijmegen	€ 3.862.222	€ 3.857.922	€ 4.564.264
Euregio RijnWaal	€ 27.850	€ 27.800	€ 27.775
GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen4	€ 1.392.193	€ 1.107.261	€ 280.303
Lingezegen	€ 267.399	€ 255.268	€ 243.750
MGR Sociaal Domein Centraal Gelderland	€ 34.150.890	€ 27.704.000	€ 31.670.499
Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA)	€ 6.731.998	€ 6.248.203	€ 5.714.874
Regionaal Historisch Centrum Gelders Archief	€ 1.276.011	€ 1.123.333	€ 1.099.346
Veiligheids- en Gezondsheidsregio Gelderland-Midden	€ 18.333.731	€ 17.441.550	€ 16.729.000
Recreatieschap Overbetuwe3	n.v.t.		
Totaal	€ 124.672.897	€ 110.880.512	€ 111.904.578

1 Met Scalabor heeft gemeente Arnhem een DVO, dit betreft in technische zin inkoop en geen verstrekte bijdrage. Scalabor loopt ook niet mee in de indexatie voor Gemeenschappelijke Regelingen zoals benoemd in de Perspectiefnota 2025.
2 Gemeente Arnhem levert geen financiële bijdrage een BNG, we ontvangen dividend

	3 Gemeente Arnhem heeft geen rechtstreekse financiële relatie met Recreatieschap Overbetuwe: het Recreatieschap Overbetuwe beschikt niet over vermogen (Eigen vermogen en vreemd vermogen liggen bij de B.V. Recreatiemaatschappij Rivierenland) 4 Dit is de opvolger van Gemeenschappelijk Orgaan regio Arnhem-Nijmegen

Portefeuillehouder:	Paul Smeulders
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Ron Verheijen
Datum indiening vraag:	16-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

Fractie:	***SP-2***
Pagina:	
Vraag:	Draagt de gemeente Arnhem bij aan Stichting Samenwerkingsverband Passend Onderwijs V(S)O? Wat is momenteel de financiële reserve van dit samenwerkingsverband?
Antwoord:	In onze gemeente zijn twee samenwerkingsverbanden onderwijs, één voor het primair onderwijs (PO) genaamd Samenwerkingsverband Passend Wijs en één voor het voortgezet onderwijs (VO) genaamd Samenwerkingsverband de Verbinding. De samenwerkingsverbanden worden bekostiging door de Rijksoverheid. Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) verstrekt jaarlijks een budget aan de samenwerkingsverbanden. Dit budget is gebaseerd op het aantal leerlingen binnen het samenwerkingsverband. De gemeente Arnhem draagt niet bij aan de financiering van de samenwerkingsverbanden. Wij verstrekken i.h.k.v. de aanpak vroegtijdig schoolverlaten wel enkele subsidies voor projecten waarvan het samenwerkingsverband VO de penvoerder is. De samenwerkingsverbanden leggen in hun jaarrekening verantwoording af voor de inzet van middelen en bereikte resultaten. Deze worden jaarlijks openbaar gemaakt.

Portefeuillehouder:	Nermina Kundic
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Anna Jüngen
Datum indiening vraag:	16-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

Fractie:	***SP-3***
Pagina:	
Vraag:	Hoe wordt gemeten en geëvalueerd of en in welke mate de programma's 'Bestrijden racisme en discriminatie' en 'Roze Zaterdag' effectief en efficiënt zijn?
Antwoord:	We monitoren de effectiviteit en efficiëntie van 'Bestrijden racisme en discriminatie' door verschillende discriminatiemonitoren. Bijvoorbeeld de onlangs uitgevoerde Deelmonitor over de acceptatie en veiligheid van de Arnhemse LHBTIQ+ gemeenschap en de jaarlijkse Discriminatiemonitor van Vizier. Ook monitoren we door in contact te blijven met onze doelgroepen via bijvoorbeeld het Regenboogoverleg en de werkgroep Arnhem tegen Racisme. Met de afdeling Onderzoek & Statistiek zijn we aan het verkennen of een meer kwantitatieve effectmeting van ons programma mogelijk is. Ook zijn we aan het verkennen hoe we een breder beeld kunnen krijgen van bewustwording en kennis over racisme en discriminatie. Een effectmeting van eenmalige events zoals Roze Zaterdag is lastig te meten. Wel kunnen we op lange termijn kijken naar de groei van acceptatie van de LHBTIQ+ gemeenschap door de verschillende monitoringsinstrumenten die ter beschikking staan.

Portefeuillehouder:	Maurits van de Geijn
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Esther Jaarsma
Datum indiening vraag:	16-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

Fractie:	***SP-4***
Pagina:	

Vraag:	Hoe wordt gemeten en geëvalueerd of en in welke mate de programma's horend bij 'Verbeteren burgerparticipatie met innovatieve technologieën' effectief en efficiënt zijn?
Antwoord:	In het onderzoeksopzet wordt de meerwaarde van de inzet van 3D visualisaties bij burgerparticipatie onderzocht. Hiervoor zijn enkele projecten in de fysieke leefomgeving geselecteerd. Middels evaluaties met o.a. inwoners, projectmedewerkers en opdrachtgevers wordt de effectiviteit en efficiency van de inzet in beeld gebracht. Voor het onderzoekstraject zelf betekent efficiënt en effectief, de oplevering van een onderzoeksrapport binnen gestelde tijd en budget.

Portefeuillehouder:	Maurits van de Geijn
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Carel Elthingh
Datum indiening vraag:	16-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

Fractie:	***SP-5***
Pagina:	
Vraag:	We lezen dat 'Vanaf 2027 bekijken we of dit binnen de uitvoering van schuldhulpverlening opgenomen kan worden.' Wat is hier momenteel al over bekend? Kan de huidige kwaliteit hierbinnen gehandhaafd worden?
Antwoord:	Momenteel worden voorbereidingen getroffen om schuldhulpverlening in 2025 in eigen beheer te gaan uitvoeren waarbij vroegsignalering een belangrijk onderdeel vormt. Voor 2025 en 2026 zijn incidentele middelen beschikbaar om het aantal huisbezoeken op het huidige niveau uit te voeren. In de komende twee jaren onderzoeken we hoe de kosten van vroegsignalering in eigen beheer zich ontwikkelen en of er extra middelen nodig zijn. Uitgangspunt is en blijft dat de huidige kwaliteit gehandhaafd blijft en dat geldt ook voor de andere onderdelen van de huidige schuldhulpverlening.

Portefeuillehouder:	Mark Lauriks
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Dennis Janssen
Datum indiening vraag:	16-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

Fractie:	***SP-6***
Pagina:	
Vraag:	Welke voorstellen/denkrichtingen/opties zijn er al bekeken aangaande 'Andere invulling Collectieve Aanvullende Zorgverzekering'? Wat houdt dit genoemde onderzoek in?
Antwoord:	We hebben tot nu toe data-onderzoek gedaan naar de regelingen die we hebben voor inwoners met een laag inkomen en hoge zorgkosten. Dat zijn drie regelingen, naast de collectieve aanvullende zorgverzekering (CAZ) is er ook nog de tegemoetkoming voor chronisch zieken en gehandicapten (TM-CZG) en de bijzondere bijstand voor medische kosten. Daaruit blijkt dat het bereik van deze regelingen beperkt is. In juni organiseren we twee bijeenkomsten samen met het Arnhems Platform voor Chronisch Zieken en Gehandicapten om de ervaringen van inwoners met de regelingen te horen. Ook kijken we naar ervaringen in andere gemeenten. In Groningen is onderzoek gedaan onder de doelgroep naar alternatieve passende en betaalbare zorgverzekeringen, waarbij bleek dat alternatieven beschikbaar waren. Dat zou budgettaire ruimte kunnen maken om deels te herinvesteren in een breder toegankelijke Arnhemse zorgkostenregeling en parallel een besparing op de bedrijfsvoeringskosten. Doel van dit onderzoek is de belangen van een groep kwetsbare inwoners zo goed mogelijk te behartigen. Daarnaast hechten we aan goed partner- en opdrachtgeverschap richting partijen in de stad. Dat betekent dat er nog geen enkel besluit is genomen over de toekomst en dat het college de onderzoeksgegevens gebruikt om toekomstige besluitvorming feitelijk te onderbouwen en daarbij de belangen van alle stakeholders zorgvuldig afweegt. We zullen de tweede helft van het jaar de raad nader informeren over de uitkomsten en de denkrichtingen die dat oplevert.

Portefeuillehouder:	Mark Lauriks
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Dennis Janssen

Datum indiening vraag:	16-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

Fractie:	***SP-7***
Pagina:	
Vraag:	Wat is de verwachte opbrengst wanneer binnen de toeristenbelasting het lage tarief gehandhaafd blijft op €1 en het hoge tarief wél wordt verhoogd?
Antwoord:	Het aantal overnachtingen voor het lage tarief is ongeveer 70.000. Dat betekent dat als het lage tarief op 1 euro blijft in plaats van de voorgestelde 2 euro dat de totale opbrengst dan €70.000 lager wordt.

Portefeuillehouder:	Nermina Kundic
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Nicole Eerden
Datum indiening vraag:	16-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

Fractie:	***SP-8***
Pagina:	
Vraag:	Hoeveel procent van de totale loonsom wordt momenteel bij de gemeente Arnhem besteed aan externe inhuur? Hoe heeft dit zich ontwikkeld vanaf 2020?
Antwoord:	In de jaarstukken is op pagina 59 de volgende tabel opgenomen ten aanzien van de BBV-indicatoren. **Effectindicator** **2019** **2020** **2021** **2022** **2023** **Kosten inhuur externen als % van de loonsom** **21** **17** **22,70** **19,50** **19,20** Eenheid: Inzet van uitzendkrachten, zzp'ers of detacheringsovereenkomsten in procenten. Bron: Eigen gegevens gemeente.

Portefeuillehouder:	Maurits van de Geijn
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Caner Duman
Datum indiening vraag:	16-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

CDA

Volt

Fractie:	***Volt-1 (mondeling gesteld op 15-05)***
Pagina:	-
Vraag:	Jongerenraad - is de raad al gevuld (wie/hoeveel) en zijn ze al actief?
Antwoord:	De jongerenraad in oprichting heeft op dit moment vijf leden. Het streven is om te groeien naar minimaal negen (vaste) leden afkomstig uit verschillende delen van de stad, van verschillende leeftijden en van verschillende scholen. Op dit moment wordt de laatste hand gelegd aan een collegevoorstel om een Arnhemse Jongerenraad026 in te stellen. Hierover informeren we uw raad informeren in een raadsbrief voor de zomer. Na het instellen van de jongerenraad zullen de huidige leden actief op zoek gaan naar nieuwe leden. Ook wil de jongerenraad de zomervakantieperiode gebruiken om na te denken over de invulling van een agenda. De verwachting is dat de jongerenraad dan in het najaar echt van start kan gaan.

Portefeuillehouder:	Diverse?
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Ellen Krabbenborg
Datum indiening vraag:	15-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

Fractie:	***Volt-2 (mondeling gesteld 15-05)***
Pagina:	26

Vraag:	Wijken: burgerkracht Welke initiatieven zijn er afgelopen jaar gefinancieerd vanuit de regeling burgerkracht
Antwoord:	In 2023 zijn er 51 aanvragen gedaan voor financiering vanuit de regeling Burgerkracht. De volgende 36 initiatieven hebben hun aanvraag geheel of gedeeltelijk toegekend gekregen:

	Activiteit	TLO	Soort
1	Govenda Rijn (Koerdische folkloren dans)	Malburgen	cultuur
2	Schoolplein Jozefschool	Noord-West	buitenruimte
3	Ontmoetingstuin Dedelstraat	Presikhaaf	buitenruimte
4	Wijk Klus Team		themagericht
5	Buurtcamping Immerloopark	RKV	jongeren
6	Vrouw Vrijheid Leven (organiseren bijeenkomst 8 maart)	Stadsbreed	dialoog
7	Sociaal artistiek wijktheaer	Noord-Oost	cultuur
8	Bloem-/groenstrook park Angerenstein Julianalaan	Noord-Oost	buitenruimte
9	Groen buurtplein De Laarakkker	De Laar-Elden	buitenruimte
10	Straatfeest Halevystraat	Noord-Oost	buurtfeest
11	Samen eten (Noord-West Alteveer)	Noord-West	samen koken
12	Feest Toen modern Nu een monument	Noord-Oost	buurtfeest met thema
13	Keti koti Klarendal	Noord-West	cultuur
14	Dagje uit voor kinderen in armoede	RKV	jongeren
15	Luwe zondag	Noord-West	cultuur
16	Van Saamhorigheid naar Samenzang	Noord-West	cultuur
17	Groen plein De Ommelander	RKV	buitenruimte
18	Activiteiten in Plattenburg	Noord-Oost	themagericht
19	Buitenbios Schaarsbergen	Noord-Oost	themagericht
20	Ontmoeten buurttuin Kronenburg	RKV	buitenruimte
21	25 jaar Hoogweide RKV	RKV	buurtfeest met thema
22	Vergroenen PC Hoofdstraat	Noord-Oost	buitenruimte
23	Kaartavond Arnhem West	Noord-West	themagericht
24	Buurtfeest Wezel Courtzijnhof RKV	RKV	buurtfeest
25	Buurtfeest Craneveer	Noord-Oost	buurtfeest met thema
26	Hygge en winterfair	Schuytgraaf-Elderveld	themagericht
27	Buurt BBQ schuytgraaf	Schuytgraaf-Elderveld	buurtfeest
28	IJsjes bij Gluren bij de Buren	Noord-Oost	buurtfeest
29	Buurtfeest landgraafstraat	RKV	buurtfeest
30	Zomerkamp Bombarie	Stadsbreed	jongeren
31	Jublieum Craneveer	Noord-Oost	buurtfeest met thema
32	Vlindertuin Glen Millerstraat	RKV	buitenruimte
33	binnenplein Gronsveldstraat (picknickbank)	De Laar-Elden	buitenruimte
34	Bloemenbollen Plattenburg beeldhouwerstraat	Noord-Oost	buitenruimte
35	Vergroenen/adoptiegroen Anna Blamantraat	RKV	buitenruimte

	36	Use It	Stadsbreed	themagericht

Portefeuillehouder:	Mark Lauriks
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Marijn Willemen-Pennings
Datum indiening vraag:	15-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

Fractie:	***Volt-3 (mondeling gesteld op 15-05)***
Pagina:	
Vraag:	Wat is kosten/baten verhouding voor invoering hondenbelasting? Bijv ter dekking overlast/onderhoud
Antwoord:	Naar verwachting hebben huishoudens in Arnhem minimaal 15.000 honden met een uitloop naar 20.000 honden. Een eerste inschatting van de perceptiekosten voor de hondenbelasting komt neer op 15% tot 20% van de opbrengst (vooral door de uit te voeren controles op hondenbezit en administratieve verwerkingen van aan- en afmeldingen). Dit is mede afhankelijk van het gekozen tarief en of daar een staffeling in opgenomen is. Vanwege de relatief hoge perceptiekosten die gepaard gaan met de hondenbelasting heeft Arnhem er in 2012 voor gekozen de hondenbelasting af te schaffen en de daarmee gepaard gaande opbrengst in de OZB op te nemen. In 2011 was de jaarlijkse opbrengst circa 5 ton. De jaarlijkse kosten zijn op deze termijn niet te achterhalen, maar uitgaande van de hierboven genoemde perceptiekosten van 15/20% is dat ongeveer 75.000 à 100.000 euro

Portefeuillehouder:	Paul Smeulders
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Nicole Eerden
Datum indiening vraag:	
Datum aanlevering antwoord griffie:	

Fractie:	***Volt-4 (mondeling gesteld op 15-05)***
Pagina:	
Vraag:	Hoe hoog zouden percentages moeten zijn voor toeristenbelasting als je systeem Amsterdam overneemt om op dezelfde verhoging uit te komen? En hoe hoog zijn de uitvoeringskosten?
Antwoord:	In Amsterdam wordt één tarief van 12,5% van de overnachtingsprijs (exclusief BTW en toeristenbelasting) gehanteerd. Dit geldt voor hotels, campings en overig, onder meer vakantieverhuur, B&B, short stay. Om een indicatie te kunnen geven van hoe hoog de percentages zouden moeten zijn voor toeristenbelasting in Arnhem als we eenzelfde systeem zouden introduceren, zou er een onderzoek moeten worden gedaan naar de overnachtingsprijzen van alle accommodaties. Ook moet rekening worden gehouden met fluctuerende prijzen, bijvoorbeeld per type hotelkamer, per weekdag/weekenddag, en per tijd van het jaar (hoogseizoen vs. laagseizoen). Omdat dit overzicht er niet is, is op dit moment niet te zeggen hoe hoog de percentages zouden moeten zijn.

Portefeuillehouder:	Nermina Kundic
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Nicole Eerden
Datum indiening vraag:	15-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

Fractie:	***Volt (mondeling gesteld tijdens raadskamer wethouder Roelofs 22-05)***
Pagina:	14
Vraag:	Op pagina 14 wordt er gesproken over subsidies op het gebied van zorg en welzijn en dat deze vanaf nu in vijf verschillende categorieën worden opgedeeld. Hoe zorgt het college dat indeling in deze vijf categorieën goed verloopt?

Antwoord:	We kijken naar de inhoudelijke activiteiten die worden uitgevoerd en op basis van welke wet de subsidie wordt verstrekt. Als een subsidiepartner activiteiten uitvoert die binnen meer dan één categorie vallen, dan is de grootste categorie leidend. Bij het vormen van de categorieën hebben we zoveel mogelijk geprobeerd om overlap in de categorieën te voorkomen. Dat is bijvoorbeeld ook de reden dat zorg en welzijn in dezelfde categorie zitten.

Portefeuillehouder:	Paul Smeulders
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Ron Verheijen
Datum indiening vraag:	22-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

DENK

BurgerBelang Arnhem

ChristenUnie

***Fractie*:**	***CU-1***
Pagina:	38
Vraag:	Op p. 38 (PPN) wordt gesproken over een onderzoek naar parkeertarieven in de regio. Wij zouden graag dit onderzoeksrapport ontvangen.
Antwoord:	Op basis van openbare data is gekeken naar parkeertarieven van vergelijkbare steden. Dit zijn huidige tarieven, dus er is niet gekeken naar mogelijke toekomstige verhogingen. Hieruit is onderstaande tabel opgesteld:

Parkeertarieven op straat (2024)		
	Hoog tarief (centrumgebied)	Laag tarief (buiten centrum)
Arnhem	€ 3,50	€ 2,35
Amersfoort	€ 3,00 - 3,45	€ 2,35 - 2,75
Apeldoorn	€ 3,06 - 3,56	€ 0,50
Enschede	€ 3,75	€ 3,30
Eindhoven	€ 2,70 - 3,90	€ 2,00
s-Hertogenbosch	€ 3,48 - 4,05	€ 2,80
Nijmegen	€ 3,60	€ 2,50
Zwolle	€ 2,20 - 3,30	€ 1,30 - 2,20

* Een aantal gemeenten hanteert meer dan 2 zones waarin onderscheid wordt gemaakt in tarieven. Daarom is er soms een bandbreedte weergegeven in de tabel hierboven.

Portefeuillehouder:	Nermina Kundic
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Bram de Ruiter
Datum indiening vraag:	14-05-2024
Datum aanlevering antwoord griffie:	

***Fractie*:**	***CU-2***
Pagina:	34
Vraag:	T.a.v. het bezuinigingsvoorstel "Rekensystematiek BUIG Arnhems Beeld toepassen" op bladzijde 34 hebben wij tijdens de technische markt begrepen dat hierover een gemeentelijke infographic is gemaakt. Kan deze aan de gemeenteraad worden gezonden?
Antwoord:	Infographic BUIG

Portefeuillehouder:	Mark Lauriks
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Dennis Janssen
Datum indiening vraag:	15-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

Fractie:	***CU-3 (mondeling gesteld op 15-05)***
Pagina:	-
Vraag:	Hoeveel budget is er nog over voor slavernijverleden, n.a.v. ophaalronde uit de stad, is dat voldoende?
Antwoord:	De ophaalronde is nog bezig en zal in juni afgerond worden, wij zullen de raad informeren over de resultaten van deze ronde. Van het budget wat beschikbaar is gesteld door de raad voor de vervolgacties na het onderzoek is reeds 30.000 euro besteedt aan de uitvoering van motie 23M97 'Stamboomonderzoek faciliteren'. Het resterende budget is hiermee 70.000 euro waarvan we in de raadsbrief in juni as zullen aangeven hoe dit budget ingezet zal worden. De verwachting is dat dit budget niet toereikend zal zijn voor alle ideeën die uit de ophaalronde naar voren zullen komen.

Portefeuillehouder:	Maurits van de Geijn
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Dennis Janssen
Datum indiening vraag:	15-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

Fractie:	***CU-4 (mondeling gesteld op 15-05)***
Pagina:	-
Vraag:	Jeugdzorg: hoeveel kinderen gaat het om pmt?
Antwoord:	Het aantal jeugdigen dat een vorm van PMT ontvangt, is niet exact uit de directe datagegevens te halen. Dit heeft er mee te maken dat PMT samen met andere therapieën / behandelingen valt onder een bepaald gecomprimeerd behandelproduct. We zijn uitgegaan van 65 jeugdigen. Dit betreft jeugdigen die PMT als losse interventie ontvangen en niet als onderdeel van een behandeling.

Portefeuillehouder:	Bob Roelofs
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Elke Zeijl
Datum indiening vraag:	15-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

PVV

Forum voor Democratie

Bundel technische vragen Jaarstukken 2023

Versie: 5 juni 2024

ChristenUnie

***Fractie**:*	***CU-1***
Pagina:	238
Vraag:	• Wat zijn de inhoudelijke en budgettaire effecten, zoals bedoeld op p. 238 van de jaarstukken, als gevolg van de in 2020 vastgestelde beleidsregels Wmo en de beleidsregels Leerlingenvervoer? • Het gaat dus om de aantallen aanmeldingen, toekenningen en afwijzingen en om de financiële effecten daarvan.
Antwoord:	De gevraagde aantallen aanmeldingen, toewijzingen en afwijzingen zijn niet beschikbaar als sturingsinformatie. Er wordt op dit moment gewerkt aan deze doorontwikkeling. Het is daarentegen wel zichtbaar dat de kosten voor Leerlingenvervoer dalen. Voor de effecten van de aanpassing van de beleidsregels en de verordening is een maatregel in de MJPB 2020 opgenomen. Vervolgens komt in Turap2 2020 en de jaarrekening 2020 naar voren dat een positief financieel resultaat ten opzichte van de begroting is gerealiseerd, waaronder de aanpassing van de beleidsregels en de verordening. In 2021 zet dit effect door, ook weer terugkomend in Turap2 2021 en de jaarrekening 2021. Het algehele effect is terug te vinden in het feit dat de budgetten naar beneden zijn gegaan en de werkelijk kosten binnen de begroting zijn gebleven.

Portefeuillehouder:	Marco van der Wel
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Stephanie Rooijakker
Datum indiening vraag:	15-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

Arnhem Centraal

***Fractie**:*	***Arnhem Centraal-1 (mondeling gesteld 15-05)***
Pagina:	
Vraag:	Kosten/uitgaven gelrepas 2023, specificatie per type
Antwoord:	In 2023 is er Arnhemmers € 3,2 mln. tegoed (basistegoed plus regelingen) besteed aan de Gelrepas. In de tabel staat een opsomming per leeftijdscategorie. De Overige regelingen van de Gelrepas zijn zonder leeftijdscategorie. **Besteding tegoed per unieke pashouder per pascategorie** Pascategorie ▲ | Besteding | Tegoed | # Pashouders 0 - 3 jaar | 33.938 | 100 | 465 04 - 17 jaar | 976.320 | 335 | 4.280 18 - AOW | 1.079.867 | 200 | 8.362 AOW | 103.286 | 125 | 1.236 Begeleider | 3.978 | 50 | 108 Dierenarts | 66.270 | 135 | 812 Diftar | | 0 | Kleding | 659.149 | 50 | 4.851 Peuterspeelzalen | 52.052 | 144 | 374 Schoolspullen BO | 76.101 | 50 | 1.655 Schoolspullen VO | 134.751 | 100 | 1.527 **Total** | **3.185.712** | **0** | **15.258**

Portefeuillehouder:	Mark Lauriks
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Dennis Janssen
Datum indiening vraag:	15-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

D66

Fractie:	***D66-1***
Pagina:	294
Vraag:	We zien een flinke toename in de BR bedrijfsvoering. Uit welke meevallers komt deze toename? Wanneer komt een meevaller vanwege (gebrek aan) bezetting in deze BR terecht en wanneer blijft dit binnen het lopende programma?
Antwoord:	Binnen het doel van de bestemmingsreserve bedrijfsvoering kunnen voor- en nadelen op de totale bedrijfsvoering worden verwerkt. Hierbij valt bijvoorbeeld te denken aan resultaten op de formatie en bezetting, de inhuur en frictiekosten voor afbouw formatie. Het saldo van de bestemmingsreserve is in 2023 toegenomen omdat de eerder in 2021 en 2022 uit de bestemmingsreserve onttrokken middelen voor de organisatieontwikkeling binnen Werk & Inkomen weer zijn toegevoegd aan de bestemmingsreserve. In de Perspectiefnota 2025 wordt voorgesteld een aantal incidentele opgaves binnen bedrijfsvoering te dekken uit de bestemmingsreserve bedrijfsvoering.

Portefeuillehouder:	Maurits van de Geijn
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Caner Duman
Datum indiening vraag:	15-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

Fractie:	***D66-2***
Pagina:	10
Vraag:	Afronding van het accommodatiebeleid staat voor 2024 gemeld. In het verleden was het doel dit veel eerder af te ronden. Welke stappen zijn nog nodig om dit te kunnen afronden? En kunnen we een indicatie krijgen wanneer in 2024 dit beleid naar de raad komt?
Antwoord:	Er loopt een traject om tot accommodatiebeleid te komen. Bureau ICS is ingehuurd om ons in dat traject te helpen. Belangrijk onderdeel van het lopende proces zijn twee pilots, waarbij we de behoefte van de wijken leggen naast de beschikbare accommodaties. De pilots vinden plaats in Presikhaaf en Schuytgraaf/Elderveld. In Q4 van dit jaar informeren wij u over de resultaten van de pilots. Daarbij zullen wij u onze voorlopige conclusies, aanbevelingen meegeven en beleidsrichtingen voorleggen. In 2025 start vervolgens de uitvoering.

Portefeuillehouder:	Mark Lauriks
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Jan Gronouwe/Bernard Groenenberg
Datum indiening vraag:	15-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

Fractie:	***D66-3***
Pagina:	98
Vraag:	Vanuit de extra middelen voor programmabudgetten cultuur wordt ook “vernieuwing van het cultuurbeleid” bekostigd. Welk bedrag uit de extra programmabudgetten wordt voor dit doel (geen programma maar beleidsontwikkeling) ingezet?
Antwoord:	Hiervoor was bij de extra programmabudgetten in 2023 en 2024 2 x € 50.000 gereserveerd. Bedoeld voor externe opdrachten op verschillende vraagstukken. Een overzicht van de opdrachten is opgenomen in de biilage van de PPN: “Inventarisatie externe onderzoeken”. De opdrachten zijn pas in 2024 verstrekt. Het budget van 2023 is niet overgeheveld. Vanuit het onderzoeksbudget cultuur is de aanvullende dekking geregeld.

Portefeuillehouder:	Cathelijne Bouwkamp
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Liesbeth Hoek
Datum indiening vraag:	15-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

Fractie:	***D66-4***
Pagina:	98
Vraag:	Indicator “aantal bereikte leerlingen in het primair onderwijs met CmK”: klopt het dat de leerlingenaantallen in 2022 en 2023 exact gelijk zijn, of hier per ongeluk een oud getal vemeld?
Antwoord:	Het klopt dat per abuis een oud getal is genomen. We hebben de juiste cijfers opgevraagd en zullen deze laten opnemen zodra ze binnen zijn. In 2023 gaat het om 24 scholen en 6548 leerlingen.

Portefeuillehouder:	Cathelijne Bouwkamp
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Liesbeth Hoek
Datum indiening vraag:	15-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

Fractie:	***D66-5***
Pagina:	98
Vraag:	Indicator “aantal bezoeken aan gesubsidieerde basis- en meerjarenvoorzieningen”: hier zijn geen gegevens gemeld. Hoe kan dat? (Geldt o.a. ook voor de indicatoren op pagina’s 134-135.)
Antwoord:	Voor deze informatie zijn we afhankelijk van de jaarstukken van onze instellingen. Deze hebben we nog niet allemaal binnen. Daarnaast werken we aan betere indicatoren die mogelijk ook meer het (directe) effect meten van de gemeentelijke inzet.

Portefeuillehouder:	Cathelijne Bouwkamp
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Liesbeth Hoek
Datum indiening vraag:	15-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

Fractie:	***D66-6***
Pagina:	136
Vraag:	Er wordt gerapporteerd over de InDifferent netwerken op Arnhemse scholen. Deze netwerken zijn een uitwerking van motie 20M278, waarin wordt gevraagd om scholen waar dat nog niet bestaat actief te stimuleren om zich bij het GSA-netwerk aan te sluiten of vergelijkbare initiatieven (diversiteitsnetwerken) op te zetten. Op hoeveel Arnhemse scholen zijn diversiteitsnetwerken actief en op hoeveel Arnhemse scholen (nog) niet? Welke inspanningen hebben er in 2023 plaatsgevonden om dit aantal uit te breiden?
Antwoord:	Op 12 Arnhemse scholen is InDifferent actief met hun activiteiten voor leerlingen en docenten. Bij 10 scholen is dat nog niet het geval. Zoals aangegeven in de raadsbrief ‘Verbeteren veiligheid en acceptatie LHBTIQ+ gemeenschap Arnhem’ gaan we onderzoeken hoe we de samenwerking met scholen kunnen intensiveren op het gebied van inclusie, onder andere om InDifferent-netwerken nog meer onder de aandacht te brengen. Om dit op te starten heeft InDifferent eind januari 2024 een presentatie gegeven bij de Maatschappelijke Educatieve Agenda Arnhem.

Portefeuillehouder:	Maurits van de Geijn
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Denniss Janssen
Datum indiening vraag:	15-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

Fractie:	***D66-7***
Pagina:	138

Vraag:	Eén verbonden partij heeft niet gereageerd op de brief van de gemeente over diversiteit in organisaties. Welke partij betreft dit en tot welke vervolgstappen leidt het niet reageren op een dergelijke brief?
Antwoord:	Na inspanning van de portefeuillehouder en een ambtelijk overleg heeft de betreffende verbonden partij op 1 mei 2024 gereageerd.

Portefeuillehouder:	Maurits van de Geijn
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Dennis Janssen
Datum indiening vraag:	15-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

***Fractie*:**	***D66-8 (nagekomen vraag 22-5)***
Pagina:	
Vraag:	We rapporteren in de jaarstukken over de Wet Normering Topinkomens. Deze rapportage is niet van toepassing op inhuur korter dan een jaar. Graag vernemen we: • Of bij inhuur sprake is van inkomens die, indien het langer dan een jaar zou zijn, boven de grens uit de WNT zouden zijn? • Zo ja, op welke beleidsterreinen voor hoeveel FTE?
Antwoord:	De gemeente Arnhem maakt voor het gros van de inhuur van tijdelijk personeel gebruik van de Inhuurbalie. Daarom hebben wij uw vragen bij de Inhuurbalie uitgezet. Het maximumtarief voor het jaar 2023 voor de WNT bedraagt € 212. In het jaar 2023 zijn er geen medewerkers ingehuurd boven dit maximumtarief.

Portefeuillehouder:	Maurits van de Geijn
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Caner Duman
Datum indiening vraag:	22-5
Datum aanlevering antwoord griffie:	

***Fractie*:**	***D66-9 (nagekomen 23-5)***
Pagina:	297
Vraag:	De stand van de BR groenfonds was op 1 januari €1,487mln (p. 297). Kunnen wij een overzicht ontvangen waarin staat welk deel van het geld nog onbestemd is, en wat de bestemming is van de gelden die wel zijn geoormerkt?
Antwoord:	Alle bedragen zijn reeds bestemd: - Versterken Wijkgroenagenda's: €132.000 - Versterken parken, bossen en natuur volgens de beheervisie, o.a. landbouwgronden Zijpendaal en Gulden Bodem en 125 jaar Sonsbeek: 653.463 - Project 'Andere Arnhemmers', Promotie van natuur in de stad en ondersteunen initiatieven groene groepen: €65.000 - Monitoring Biodiversiteit: €286.000 - Aankoop gronden voor natuurontwikkeling i.h.k.v. groen en ontmoeten: €350.000 Totaal: 1.486.463

Portefeuillehouder:	
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	
Datum indiening vraag:	
Datum aanlevering antwoord griffie:	

Vragen vanuit Raadskamers 29/05

Versie: 5 juni 2024

GroenLinks

Fractie:	***GroenLinks-1***
Pagina:	
Vraag:	Welke schadeposten aan wegen en kunstwerken (en overige) kunnen we verwachten als de exoten voort kunnen blijven woekeren?
Antwoord:	Niet het volledige budget voor de bestrijding van de invasieve exoten wordt bezuinigd. Met het resterende budget willen we het ontstaan van schade aan wegen en kunstwerken door woekerende exoten zo veel mogelijk blijven voorkomen omdat daar de grootste vervolgschade te verwachten is. De ontwikkeling en omvang van de schade laat zich moeilijk voorspellen.

Portefeuillehouder:	Bob Roelofs
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Pieter Altena
Datum indiening vraag:	30-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

Fractie:	***GroenLinks-2***
Pagina:	
Vraag:	Kan de tijdelijke verlaging van het budget voor wegenonderhoud zoals opgenomen in de PPN niet worden vergroot?
Antwoord:	Enkele jaren geleden is het budget voor wegenonderhoud verhoogd omdat het toen structureel te laag was en er daardoor kapitaalvernietiging dreigde. In de PPN wordt nu een tijdelijke verlaging van het budget voorgesteld. Verdergaande tijdelijke verlaging achten wij niet verstandig omdat dit op termijn tot hogere meerkosten zal leiden.

Portefeuillehouder:	Bob Roelofs
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Pieter Altena
Datum indiening vraag:	30-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

Fractie:	***GroenLinks-3***
Pagina:	
Vraag:	Welke mogelijkheden zijn er om incidenteel 3 ton de komende 3 jaar verder te besparen op wegen en wegenonderhoud?
Antwoord:	Er is in de PPN al een incidentele besparing op het wegenonderhoud opgenomen oplopend naar 450.000 in 2028. Als extra bezuiniging zou er voor gekozen kunnen worden om minder/geen nachtwerk meer uit te voeren. Dit leidt tot meer wegafsluitingen overdag en heeft daarmee consequenties voor het OV en de bereikbaarheid van de stad . Dit kan een besparing van 100.000 per jaar opleveren.

Portefeuillehouder:	Bob Roelofs
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Pieter Altena
Datum indiening vraag:	30-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

Fractie:	***GroenLinks-4***
Pagina:	
Vraag:	Wat is de kostenreductie door bestaande 50 (asfalt)wegen die 30 gaan worden, zeer beperkt te onderhouden en op termijn met klinkers te bestraten?
Antwoord:	Verlaging van de snelheid van 50 naar 30 betekent niet automatisch dat er ook minder onderhoud nodig is. Niet bij alle wegen die worden omgevormd van 50 naar 30 km zal het asfalt worden vervangen door klinkers. Dit heeft o.a. te maken met het feit dat asfaltwegen stiller zijn dan

	klinkerwegen. Ook comfort en belasting/draagkracht spelen een rol bij de keuze of het asfalt door klinkers kan worden vervangen.

Portefeuillehouder:	Bob Roelofs
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Pieter Altena
Datum indiening vraag:	30-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

Fractie:	***GroenLinks-5***
Pagina:	
Vraag:	Wat is het verschil in kosten tussen asfalt en klinkers?
Antwoord:	Klinkers kosten gemiddeld €1,08 p/m2 en tegels 0,80 p/m2 per jaar. Voor asfalt is dat gemiddeld €1,62 p/m2 per jaar . Gemiddeld voor het totale areaal rekenen we met 1,0 euro p/m2.

Portefeuillehouder:	Bob Roelofs
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Pieter Altena
Datum indiening vraag:	30-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

Fractie:	***GroenLinks-6***
Pagina:	
Vraag:	We begrijpen dat het onderhoudsniveau van de wijken op C is ingesteld en in het centrum op A, als we het centrum bijstellen tot B wat zou dat inhouden en welke financiële ruimte zou dat opleveren?
Antwoord:	Verlaging van A naar B in het centrum levert een besparing 50.000 euro per jaar op.

Portefeuillehouder:	Bob Roelofs
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Pieter Altena
Datum indiening vraag:	30-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

PvdD

Fractie:	***PvdD-1***
Pagina:	
Vraag:	Is het mogelijk om de combi-besparing van 10% op het legen van afvalbakken, verwijderen van onkruid en maaien uit elkaar te trekken?
Antwoord:	Nee dit kunnen we nu niet uit elkaar trekken want dit moet nog wijk specifiek worden uitgewerkt zodat deze bezuiniging zo min mogelijk nadelig effect heeft op de leefbaarheid van de wijk. Dit is ook afhankelijk van de mogelijkheden die wij zien om met bewoners samen te werken in bij bijvoorbeeld het adopteren van groen, in afstemming met bewoners op bepaalde plekken de maaifrequentie terug te brengen en te bezien waar afvalbakken niet of nauwelijks gebruikt worden waardoor we over kunnen gaan tot het minder vaak legen of zelfs verwijderen ervan.

Portefeuillehouder:	Bob Roelofs
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Pieter Altena
Datum indiening vraag:	29-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

Fractie:	***PvdD-2***
Pagina:	
Vraag:	Is het mogelijk om de besparing op het legen van de afvalbakken af te vangen met een alternatieve nieuwe besparing op het minder verwijderen van graffiti?
Antwoord:	Ja, dit is mogelijk, echter is er door het college een brede afweging gemaakt waarbij het bezuinigen op graffiti niet als wenselijk wordt gezien omdat dit in de beleving van inwoners als verloedering wordt ervaren.

Portefeuillehouder:	Bob Roelofs
Cluster-/programmamanager/afdelingshoofd:	Pieter Altena
Datum indiening vraag:	29-05
Datum aanlevering antwoord griffie:	

GEMEENTERAAD ARNHEM
BEHANDELRESULTAAT

Raadsvoorstel Perspectiefnota 2025-2028, Jaarstukken 2023 & Turap 1-2024 – gecombineerd

Fasering

- ☐ Informatieve bespreking
- ☐ Meningsvormende bespreking
- ☑ Bespreking Moties & Amendementen
- ☐ Besluitvormende vergadering

Eerdere besprekingen

- PA 17 april - Raad van de Stad (informatief)
- PA 24 april – Presentatie (informatief)
- PA 15 mei - Technische vragenmarkt (informatief)
- PA 22 mei – Informatieve en meningsvormende bespreking
- PA 29 mei – hervatting meningsvormende bespreking

Aanwezig

Raadszaal (Wethouders Lauriks, Roelofs en Van der Wel)

De raadsleden/fractievolgers Nede (ChristenUnie), Jansen (ChristenUnie), Lu (PvdD) tot 21.50 uur, Philips (PvdD) tot 21.50 uur, Hogenhout (PvdD) vanaf 21.50 uur, De Boef (GroenLinks), Zwijnepoel (D66), Eppich (VVD), Pape (VVD), Van Plateringen (Burgerbelang Arnhem), Verheij (PVV), Van den Broek (Groep Van den Broek), Lukkassen (Forum voor Democratie), Kraaijenbrink (Arnhem Centraal), De Vries (Volt), Neutkens (Volt), Aydemir (DENK), Van Munster (PvdA).
De fracties SP en CDA waren niet aanwezig
Verder aanwezig: Lauriks (wethouder), Roelofs (wethouder), Van der Wel (wethouder).

Landgoed/Festival (Wethouders Smeulders, Bouwkamp, burgemeester Marcouch)

De raadsleden/fractievolgers Noomen (GroenLinks), Dayioglu (GroenLinks), Loor (D66), Maref (VVD), Groot (Arnhem Centraal), De Groot (Partij voor de Dieren), Visser (PvdA), Roelen (SP), Scholten (Volt), Zijlstra (ChristenUnie),
De fracties van CDA, DENK, PVV, BurgerBelang Arnhem, Forum voor Democratie, Groep van den Broek waren niet aanwezig.
Verder aanwezig: Bouwkamp, Smeulders (wethouder), Marcouch (burgemeester)

Walburgis (Wethouders Kundic en Van de Geijn)

De raadsleden/fractievolgers Simonis (GroenLinks), Heemskerk (D66), Brandts (D66), Van Engelenburg (VVD), Schrijvers (VVD), Manders (Arnhem Centraal), Hogenhout (Partij voor de Dieren), Aït Chrif (PvdA), Snelting (Volt), Wiggers (BurgerBelang Arnhem), Malda (ChristenUnie), Nede (ChristenUnie) tot 19.15 uur, Lu (PvdD) en Roelen (SP) vanaf 22.00 uur.
De fracties van PVV, FvD, Groep Van den Broek, DENK, CDA waren niet aanwezig
Verder aanwezig: Van de Geijn (wethouder), Kundic (wethouder)

GEMEENTERAAD ARNHEM
BEHANDELRESULTAAT

Bespreking

De bespreking van de moties en amendementen over de *Perspectiefnota 2025-2028, Jaarstukken 2023 & Turap 1-2024* vond plaats in 3 raadskamers, waarbij in iedere raadskamer meerdere wethouders aanwezig waren. Hieronder staat een totaal overzicht van de besproken moties en amendementen op volgorde van nummer.

De raadskamer van wethouder Smeulders start met een mededeling met betrekking tot beschermd wonen. In verband met een interne rekenfout van €7 miljoen valt het algemene tekort voor 2028 minder uit hoog dan verwacht (niet €11 maar €4 miljoen) De gemeenteraad wordt hierover middels een memo geïnformeerd.

Nummer	Naam	Indieners	Portefeuillehouder	Pre-advies
24A17	Schrap bezuinigingen op de breedtekunst	SP	Smeulders	Negatief
24A19	Gemeenteraad blijft controleren	ChristenUnie en VVD	Van de Geijn	Overbodig
24A20	Liever graffiti dan afval	Partij voor de Dieren	Roelofs	Negatief
24A21	De inwoner als partner en niet als klant of consument	Arnhem Centraal	Van de Geijn	Positief na wijzigen
24A22	Betrek bewoners bij de doorontwikkeling op het sociaal domein	ChristenUnie	Lauriks	Positief
24M69	Gemeentelijke kerntaken boven ideologische ambitie	VVD en CDA	Smeulders	Negatief
24M70	Investeren in Arnhem met afgepakt crimineel vermogen	VVD, Arnhem Centraal en Volt	Marcouch	Negatief in deze vorm *(Fractie overweegt intrekking n.a.v. toezegging)*
24M71	Ambities en uitvoeringskracht in balans brengen	VVD en CDA	Van de Geijn	Negatief
24M72	Direct aanwonenden Elderhoeve hebben zware stem	VVD en Arnhem Centraal	Smeulders	Oordeel raad, verzoek wijzigen op punten
24M73	Rust voor duurzame partners	VVD, D66, CDA, Arnhem Centraal, GroenLinks, DENK, BurgerBelang Arnhem, Volt, ChristenUnie en Groep Van den Broek	Lauriks	Positief
24M74	Eerlijke toeristenbelasting in Arnhem	Volt, D66 en Arnhem Centraal	Kundic	Positief na wijzigen
24M75	Minder stress voor leerlingen	Arnhem Centraal	Kundic	Overgenomen, motie wordt **ingetrokken**
24M76	De Romeinse historie samen met omringende	Arnhem Centraal	Roelofs	Negatief

	gemeenten duidelijker voor het voetlicht te brengen			
24M77	Aanpassen verhouding verhoging lokale heffingen	PvdA	Smeulders	Negatief
24M78	Koester Arnhemse samenwerking in de energiesector	D66 enVolt	Kundic	Positief
24M79	Maximaal 3,5 procent indexeren	D66	Smeulders	Positief
24M80	Samenwerken aan normalisatie van lichte jeugdzorgproblemen	D66	Roelofs	Overgenomen, motie wordt **ingetrokken**
24M81	Arnhem waarborgen als culturele hoofdstad van het Oosten	GroenLinks en D66	Bouwkamp	Positief
24M82	Terugdraaien of beperken van bezuinigingen in het groen	GroenLinks en Partij voor de Dieren	Bouwkamp	Negatief
24M83	Beperken van externe inhuur	GroenLinks	Van de Geijn	Positief na wijzigen
24M84	Bouwen in het noorden	BurgerBelang Arnhem	Bouwkamp	Negatief
24M85	Bouwlocaties helder in beeld	BurgerBelang Arnhem	Smeulders	Overbodig
24M86	Eigen afval- en reinigingsdienst	BurgerBelang Arnhem	Roelofs	Overnemen
24M87	Veiliger de Hollandweg oversteken	BurgerBelang Arnhem	Roelofs	Oordeel raad
24M88	Rekening houden met voertuigen ondernemers binnenstad	BurgerBelang Arnhem	Kundic	**Ingetrokken**
24M89	Onderzoek Gemeentelijke Ombudsman	BurgerBelang Arnhem	Marcouch	Negatief
24M90	Iedereen welkom op de Markt	BurgerBelang Arnhem	Roelofs	Negatief
24M91	Onderzoek Pak de staatvervuilers aan	BurgerBelang Arnhem	Marcouch	Negatief
24M92	Parkeergarage Musis is geen alternatieve slaapplaats	BurgerBelang Arnhem	Van de Geijn	Negatief
24M93	Verwerking lachgaspatronen	BurgerBelang Arnhem	Roelofs	Negatief *(Fractie overweegt intrekking n.a.v. toezegging)*
24M94	Voldoende beschikbare AED's in elke wijk	CDA	Van de Geijn	Positief over strekking; kritisch over dekking
24M95	Behoud maatschappelijke diensttijd Arnhemse jongeren	CDA en ChristenUnie	Lauriks	Negatief
24M96	Cultuurbezuiniging evenwichtiger verdelen	D66, VVD, Arnhem Centraal en VOLT	Bouwkamp	Oordeel raad

24M97	Registratie doelgroepenvervoer	ChristenUnie en SP	Van der Wel	Positief
24M98	Verkeersmaatregelen na instemming	BurgerBelang Arnhem	Kundic	Negatief
24M99	Versneld Uitrollen Areaal Betaald Parkeren	GroenLinks	Kundic	Oordeel raad
24M100	Herinvoering Hondenbelasting	Volt	Van der Wel	Negatief **Ingetrokken**
24M101	Zonder show, geen vuurwerk	Groep Van den Broek, ChristenUnie, BurgerBelang Arnhem en Forum voor Democratie	Roelofs	Negatief
24M102	Een Groen Plein is wel zo Fijn	Partij voor de Dieren, D66 en GroenLinks	Kundic	Positief na wijzigen
24M103	Onderzoek de behoeften en belemmeringen van doelgroepen om effectief de gezondheid te verbeteren	Arnhem Centraal	Van de Geijn	Overbodig
24M104	Maak eindelijk werk van tegengaan laaggeletterdheid onder volwassenen	SP	Kundic	Positief na wijzigen (termijn is niet haalbaar)
24M105	Code rood voor autonomie- en medebewindstaken	PvdA	Lauriks	Nu oordeel raad, na wijzigingen positief

Toezeggingen

Investeren in Arnhem met afgepakt crimineel vermogen
Burgemeester Marcouch zegt toe n.a.v. de motie *'Investeren in Arnhem met afgepakt crimineel vermogen'* (24M70) in gesprek te gaan met de partners zoals Rijksvastgoed en het OM, om te kijken wat de pilots in onder andere Schiedam hebben opgeleverd en of deze ook in Arnhem kan worden toegepast en de gemeenteraad hierover z.s.m. te rapporteren.

In gesprek met scholen over toetscultuur
Wethouder Kundic zegt toe n.a.v. motie 24M75 in gesprek te gaan met scholen en deze oproep mee te nemen in bestaande trajecten met de scholen als het gaat om mentale weerbaarheid, waar het gaat over onderwijs en jeugdzorg. De motie is op basis van deze toezegging ingetrokken.

Verwerking lachgaspatronen
Wethouder Roelofs zegt toe om het derde onderdeel van het dictum van de motie ‘Verwerking lachgaspatronen’ (24M93) over te nemen: juridisch te onderzoeken – eventueel in VNG-verband - in hoeverre het rijk aansprakelijk kan worden gesteld als zij geen effectieve maatregelen neemt en de gevolgen aan de gemeenten laat.

Conclusie

De voorzitters hebben aan het einde van de beraadslaging geconcludeerd dat de bespreking van de moties en amendementen is afgerond en dat het voorstel kan worden doorgeleid naar besluitvorming op 12 juni.

De raadsadviseurs,

M. Piscaer
P. Wielaard
R. Oosthout / S. Vos

De voorzitters,

D. Weijers
M. Van Munster / M. de Vries
J. Gerretschen

GEMEENTERAAD ARNHEM
BEHANDELRESULTAAT

Raadsvoorstel ‘Perspectiefnota 2025-2028, Jaarstukken 2023 & Turap 1-2024’ – portefeuille wethouders Bob Roelofs & Marco van der Wel

Fasering

- ☐ Informatieve bespreking
- ☑ Meningsvormende bespreking
- ☐ Bespreking Moties & Amendementen
- ☐ Besluitvormende vergadering

Eerdere besprekingen

- PA 17 april - Raad van de Stad (informatief)
- PA 24 april – Presentatie (informatief)
- PA 15 mei - Technische vragenmarkt (informatief)
- PA 22 mei – informatieve en meningsvormende bespreking

Aanwezig

De raadsleden/fractievolgers De Vries (Volt), Neutkens (Volt), Roelen (SP), Aydemir (DENK), Van Engelenburg (VVD), Eppich (VVD), Jansen (ChristenUnie), Van den Broek (Groep Van den Broek), De Vroome (D66), Weijers (D66), De Groot (PvdD), Philips (PvdD), Nede (ChristenUnie), Dayioglu (GroenLinks), De Boef (GroenLinks), Van Munster (PvdA), Wiggers (Burger Belang Arnhem).

De fracties van PVV, CDA, Arnhem Centraal en FvD waren niet aanwezig.

Verder aanwezig: Roelofs, Van der Wel (wethouders), Slokker, De Groot (ambtelijke ondersteuning)

Bespreking

In deze bespreking vond de hervatting van de meningsvormende bespreking van de Perspectiefnota 2025-2028, Jaarstukken 2023 & Turap 1-2024 plaats. In deze raadskamer zijn de portefeuilles van wethouders Roelofs en Van der Wel besproken.

Er is vervolgd met de eerste termijn van het college. Hierbij is gestart met de vragen omtrent de portefeuille zorg. Daarna is vervolgd met de beantwoording van de resterende vragen aan portefeuillehouder Roelofs. De eerste termijn is afgerond. Vragen uit de tweede termijn worden schriftelijk ingediend en beantwoord.

Wethouder Roelofs heeft aangegeven dat de gestelde vragen over de JOGG door wethouder Van de Geijn schriftelijk zullen worden beantwoord.

Toezeggingen

- Wethouder Roelofs zegt toe een plan voor het stralen van de fonteinen aan de raad te doen toekomen.

- Wethouder Roelofs zegt toe in beeld te brengen wat het WK Volleybal heeft opgeleverd en de raad hierover te informeren.

- Wethouder Roelofs zegt toe bij grote beeldbepalende evenementen waar budget vrij voor moet worden gemaakt de raad vroegtijdig te betrekken bij de keuze voor het organiseren van een dergelijk evenement.

- Wethouder van der Wel zegt toe om ten aanzien van de portefeuille zorg gezamenlijk met de raad, griffie en ambtenaren de in de gespreksnotitie voorgenomen themasessies inhoudelijk vorm te geven zodat deze beantwoorden aan de behoefte en het beoogde doel van de raad.

Conclusie

Aan het einde van de bespreking concludeert de voorzitter dat de meningsvormende bespreking is afgerond. De bespreking zal vervolgen met de bespreking van moties en amendementen op 5 juni 2024.

De raadsadviseur,

R. Oosthout

De voorzitter,

W. Heemskerk

GEMEENTERAAD ARNHEM
BEHANDELRESULTAAT

Raadsvoorstel Perspectiefnota 2025-2028, Jaarstukken 2023 & Turap 1-2024 – vervolg portefeuille Paul Smeulders (onderdeel financiën)

Fasering

- ☐ Informatieve bespreking
- ☑ Meningsvormende bespreking
- ☐ Bespreking Moties & Amendementen
- ☐ Besluitvormende vergadering

Eerdere besprekingen

- PA 17 april - Raad van de Stad (informatief)
- PA 24 april – Presentatie (informatief)
- PA 15 mei - Technische vragenmarkt (informatief)
- PA 22 mei – Informatieve en meningsvormende bespreking

Aanwezig

De raadsleden/fractievolgers Noomen (GroenLinks), Gerretschen (GroenLinks) Loor (D66), Kumas (VVD), Pape (VVD), Van der Laak (Arnhem Centraal), Meyer (Arnhem Centraal) Hogenhout (Partij voor de Dieren), Ait Chrif (PvdA), Koorn (CDA), Scholten (Volt), Van Plateringen (BurgerBelang Arnhem), Nede(ChristenUnie)

De fracties van SP, PVV, DENK, Forum van Democratie en Groep van den Broek waren niet aanwezig

Verder aanwezig: Smeulders (wethouder), Verheijen (concerncontroller) Bouwkamp (bestuursadviseur)

Bespreking

Het betreft de hervatting van de meningsvormende bespreking van de Perspectiefnota 2025-2028, Jaarstukken 2023 & Turap 1-2024. In deze raadskamer wordt de portefeuille van wethouder Smeulders, onderdeel financiën, besproken. Er wordt gestart met de eerste termijn van het college, waarin wethouder Smeulders de vragen beantwoord welke tijdens de Politieke Avond van 22 mei in de eerste termijn door de raadskamer zijn gesteld. Er volgt een tweede termijn.

Conclusie

Aan het einde van de bespreking concludeert de voorzitter dat de meningsvormende bespreking is afgerond. De bespreking zal worden doorgeleidt naar de bespreking van moties en amendementen tijdens de Politieke Avond van 5 juni.

De raadsadviseur,

M. Piscaer

De voorzitter,

L. Manders

GEMEENTERAAD ARNHEM
BEHANDELRESULTAAT

Raadsvoorstel Perspectiefnota 2025-2028, Jaarstukken 2023 & Turap 1-2024 – vervolg portefeuille Paul Smeulders (onderdeel financiën)

Fasering

- ☐ Informatieve bespreking
- ☑ Meningsvormende bespreking
- ☐ Bespreking Moties & Amendementen
- ☐ Besluitvormende vergadering

Eerdere besprekingen

- PA 17 april - Raad van de Stad (informatief)
- PA 24 april – Presentatie (informatief)
- PA 15 mei - Technische vragenmarkt (informatief)
- PA 22 mei – Informatieve en meningsvormende bespreking

Aanwezig

De raadsleden/fractievolgers Malda (ChristenUnie), Schrijvers & Maref (VVD), Kraaijenbrink (Arnhem Centraal), Usta (Denk), Lu (Partij voor de Dieren), Brandts (D66), Snelting (Volt), Simonis (GroenLinks), Visser (PvdA).
De fracties van SP, CDA, BurgerBelang Arnhem, , PVV, Forum voor Democratie en Groep Van den Broek waren niet vertegenwoordigd.
Verder aanwezig: Kundic (wethouder) en Barink (ambtelijke ondersteuning)

Bespreking

Het betreft de hervatting van de meningsvormende bespreking van de Perspectiefnota 2025-2028, Jaarstukken 2023 & Turap 1-2024. In deze raadskamer wordt de portefeuille van wethouder Kundic besproken. Er wordt gestart met de eerste termijn van het college, waarin wethouder Kundic de vragen beantwoord welke tijdens de Politieke Avond van 22 mei in de eerste termijn door de raadskamer zijn gesteld. Er volgt een tweede termijn.

Conclusie

Aan het einde van de bespreking concludeert de voorzitter dat de meningsvormende bespreking is afgerond. De bespreking zal worden doorgeleidt naar de bespreking van moties en amendementen tijdens de Politieke Avond van 5 juni.

De raadsadviseur,

S. Vos

De voorzitter,

C. Prinsen

GEMEENTERAAD ARNHEM
BEHANDELRESULTAAT

Raadsvoorstel Perspectiefnota 2025-2028, Jaarstukken 2023 & Turap 1-2024 – portefeuille Paul Smeulder (onderdeel financiën)

Fasering

- ☑ Informatieve bespreking
- ☑ Meningsvormende bespreking
- ☐ Bespreking Moties & Amendementen
- ☐ Besluitvormende vergadering

Eerdere besprekingen

- PA 17 april - Raad van de Stad (informatief)
- PA 24 april – Presentatie (informatief)
- PA 15 mei - Technische vragenmarkt (informatief)

Aanwezig

De raadsleden/fractievolgers Noomen (GroenLinks), Loor (D66), Kumas (VVD), Van der Laak (Arnhem Centraal), Hogenhout (Partij voor de Dieren), Ait Chrif (PvdA), Nede (CDA), Scholten (Volt), Aydemir (DENK), Wiggers (BurgerBelang Arnhem), Nede(ChristenUnie)

De fracties van SP, PVV en Forum van Democratie waren niet aanwezig

Verder aanwezig: Smeulders (wethouder), Verheijen (concerncontroller) Bouwkamp (bestuursadviseur)

Bespreking

De bespreking van de Perspectiefnota 2025-2028, Jaarstukken 2023 & Turap 1-2024 vindt in samenhang plaats in 9 raadskamers, geordend per portefeuillehouder. In deze raadskamer is de portefeuille van wethouder Smeulders, onderdeel financiën besproken.

Voor de informatieve fase heeft zich 1 inspreker gemeld, de heer Ramon Barends namens Kennisnetwerk Arnhem Nijmegen. Er worden vragen gesteld vanuit de raadskamer aan de inspreker. Vervolgens wordt gestart met de meningsvormende bespreking. In deze eerste termijn vanuit de raadskamer worden door de aanwezige fractievertegenwoordigers vragen gesteld aan de wethouder en aan elkaar. De bespreking eindigt in verband met de tijd na de eerste termijn vanuit de raadskamer.

Toezeggingen

-

Conclusie

Aan het einde van de bespreking concludeert de voorzitter dat de meningsvormende bespreking nog niet is afgerond. De bespreking zal worden doorgeleidt naar een vervolg tijdens de Politieke Avond van 29 mei waarbij gestart wordt met de eerste termijn vanuit het college

GEMEENTERAAD ARNHEM
BEHANDELRESULTAAT

De raadsadviseur,

M. Piscaer

De voorzitter,

R. Maref

GEMEENTERAAD ARNHEM
BEHANDELRESULTAAT

Raadsvoorstel Perspectiefnota 2025-2028, Jaarstukken 2023 & Turap 1-2024 – portefeuille Bouwkamp

Fasering

- ☑ Informatieve bespreking
- ☑ Meningsvormende bespreking
- ☐ Bespreking Moties & Amendementen
- ☐ Besluitvormende vergadering

Eerdere besprekingen

- PA 17 april - Raad van de Stad (informatief)
- PA 24 april – Presentatie (informatief)
- PA 15 mei - Technische vragenmarkt (informatief)

Aanwezig

De raadsleden/fractievolgers

Gerretschen (GroenLinks); Heemskerk & Meijers (D66); Pape (VVD); Manders (Arnhem Centraal); Groot (Partij voor de Dieren); Visser (PvdA); Roelen (SP); Van den Broek (CDA); Snelting (Volt); Van Plateringen (BurgerBelang Arnhem); Zijlstra (ChristenUnie).

De fracties van DENK, PVV en Forum voor Democratie waren niet aanwezig

Verder aanwezig: wethouder Bouwkamp

Bespreking

De bespreking van de Perspectiefnota 2025-2028, Jaarstukken 2023 & Turap 1-2024 vindt in samenhang plaats in 9 raadskamers, geordend per portefeuillehouder. In deze raadskamer is de portefeuille van wethouder Bouwkamp besproken.

Er hebben zich geen insprekers gemeld voor de informatieve fase waardoor direct gestart kan worden met de meningsvormende bespreking.

De aanwezige fractievertegenwoordigers hebben vragen gesteld aan de wethouder. De wethouder heeft deze vragen in haar termijn beantwoord. Beide termijnen zijn afgerond.

Toezeggingen

1. Wethouder Bouwkamp zegt toe de raad per memo te informeren over het totaalbeeld van subsidies aan de breedtekunst
2. Wethouder Bouwkamp zegt toe aan de orde te brengen of het mogelijk is dat er meer wintervaste en bestendige planten met bloemen geplant worden in de openbare ruimte, in plaats van bloemen die jaarlijkst geruimt worden en opnieuw moeten worden geplant.

Conclusie

Aan het einde van de bespreking concludeert de voorzitter dat de bespreking is afgerond en het voorstel, voor wat betreft de portefeuille van wethouder Bouwkamp, kan worden doorgeleid naar de bespreking van moties en amendementen.

De raadsadviseur,

Willem Lammers

De voorzitter,

Joris Brandts

GEMEENTERAAD ARNHEM
BEHANDELRESULTAAT

Raadsvoorstel ‘Perspectiefnota 2025-2028, Jaarstukken 2023 & Turap 1-2024’ – portefeuille wethouder Mark Lauriks

Fasering

- ☑ Informatieve bespreking
- ☑ Meningsvormende bespreking
- ☐ Bespreking Moties & Amendementen
- ☐ Besluitvormende vergadering

Eerdere besprekingen

- PA 17 april - Raad van de Stad (informatief)
- PA 24 april – Presentatie (informatief)
- PA 15 mei - Technische vragenmarkt (informatief)

Aanwezig

De raadsleden/fractievolgers De Boef (GroenLinks), Zwijnepoel (D66), Eppich (VVD), Kraaijenbrink (Arnhem Centraal), Lu (Partij voor de Dieren), Van Munster (PvdA), Van der Velden (SP), Groot (CDA), Neutkens (Volt), Bal (DENK), Jansen (ChristenUnie).

De fracties van PVV, FvD en BBA waren niet aanwezig

Verder aanwezig: Lauriks (wethouder), Van Nieuwenhuijze, Willemen, Niemeijer (ambtelijke ondersteuning)

Bespreking

De bespreking van de Perspectiefnota 2025-2028, Jaarstukken 2023 & Turap 1-2024 vindt in samenhang plaats in 9 raadskamers, geordend per portefeuillehouder. In deze raadskamer is de portefeuille van wethouder Lauriks besproken.

Er hebben zich geen insprekers gemeld voor de informatieve bespreking waardoor direct gestart kon worden met de meningsvormende bespreking.

De aanwezige fractievertegenwoordigers hebben vragen gesteld aan de wethouder. De wethouder heeft deze vragen in zijn termijn beantwoord. Beide termijnen zijn afgerond.

Toezeggingen

- Wethouder Lauriks zegt toe in gesprek te gaan met DUO over de zorgen over de gevolgen van fraudebestrijding bij studenten en de raad hierover te informeren.
- Wethouder Lauriks zegt toe binnen twee weken een technische memo te sturen aan de raad met daarin een tijdpad van de uitwerking van de transformatie van het sociaal domein.
- Wethouder Lauriks zegt toe uit te zoeken of experimenten met 50% loonkostensubsidie mogelijk zijn en de raad hierover te informeren.

- Wethouder Lauriks zegt toe het welzijnsbeleid voor de behandeling van de begroting aan de raad te doen toekomen.

Conclusie

Aan het einde van de bespreking concludeert de voorzitter dat de bespreking is afgerond en dat vervolgd wordt met de bespreking van moties en amendementen op 5 juni 2024.

De raadsadviseur,

R. Oosthout

De voorzitter,

C. Prinsen

GEMEENTERAAD ARNHEM
BEHANDELRESULTAAT

Raadsvoorstel Perspectiefnota 2025-2028, Jaarstukken 2023 & Turap 1-2024 – portefeuille Bouwkamp

Fasering

- ☑ Informatieve bespreking
- ☑ Meningsvormende bespreking
- ☐ Bespreking Moties & Amendementen
- ☐ Besluitvormende vergadering

Eerdere besprekingen

- PA 17 april - Raad van de Stad (informatief)
- PA 24 april – Presentatie (informatief)
- PA 15 mei - Technische vragenmarkt (informatief)

Aanwezig

De raadsleden/fractievolgers

Prinsen (GroenLinks); Brandts (D66); Pape (VVD); Groot (Arnhem Centraal); Hogenhout (Partij voor de Dieren); Visser (PvdA); Koorn (CDA); Neutkens & Scholten (Volt); Zijlstra (ChristenUnie).

De fracties van DENK, SP, PVV, Burgerbelang Arnhem en Forum voor Democratie waren niet aanwezig

Verder aanwezig: wethouder Smeulders

Bespreking

De bespreking van de Perspectiefnota 2025-2028, Jaarstukken 2023 & Turap 1-2024 vindt in samenhang plaats in 9 raadskamers, geordend per portefeuillehouder. In deze raadskamer is de portefeuille van wethouder Bouwkamp besproken.

Er hebben zich geen insprekers gemeld voor de informatieve fase waardoor direct gestart kan worden met de meningsvormende bespreking.

De aanwezige fractievertegenwoordigers hebben vragen gesteld aan de wethouder. De wethouder heeft deze vragen in zijn termijn beantwoord. Beide termijnen zijn afgerond.

Toezeggingen

1. Wethouder Smeulders zegt toe dat de tijdelijke opvanglocatie NH Rijnhotel maximaal 2 jaar blijft
2. Wethouder Smeulders zegt toe een overzicht met de loonsommen van de afdelingen van de ambtelijke organisatie, voor zover al niet beschikbaar, aan de raad toe te zenden
3. Wethouder Smeulders zegt toe de raad inzicht te geven in de invloed van de parkeernormen op de financiële haalbaarheid van woningbouwprojecten, voordat het nieuwe parkeerbeleid naar de raad wordt gezonden.

Conclusie

Aan het einde van de bespreking concludeert de voorzitter dat de bespreking is afgerond en het voorstel, voor wat betreft de niet-financiële portefeuilles van wethouder Smeulders, kan worden doorgeleid naar de bespreking van moties en amendementen.

De raadsadviseur,

Willem Lammers

De voorzitter,

Mattijs Loor

GEMEENTERAAD ARNHEM
BEHANDELRESULTAAT

Raadsvoorstel ‘Perspectiefnota 2025-2028, Jaarstukken 2023 & Turap 1-2024’ – portefeuille wethouder Bob Roelofs

Fasering

- ☑ Informatieve bespreking
- ☑ Meningsvormende bespreking
- ☐ Bespreking Moties & Amendementen
- ☐ Besluitvormende vergadering

Eerdere besprekingen

- PA 17 april - Raad van de Stad (informatief)
- PA 24 april – Presentatie (informatief)
- PA 15 mei - Technische vragenmarkt (informatief)

Aanwezig

De raadsleden/fractievolgers Noomen (GroenLinks), Weijers (D66), De Vroome (D66), Eppich (VVD), Van Engelenburg (VVD), Manders (Arnhem Centraal), De Groot (Partij voor de Dieren), Philips (Partij voor de Dieren), Van Munster (PvdA), Roelen (SP), Groot (CDA), De Vries (Volt), Aydemir (DENK), Wiggers (BurgerBelang Arnhem), Jansen (ChristenUnie)

De fracties van PVV en FvD waren niet aanwezig

Verder aanwezig: Roelofs (wethouder), Slokker (ambtelijke ondersteuning)

Bespreking

De bespreking van de Perspectiefnota 2025-2028, Jaarstukken 2023 & Turap 1-2024 vindt in samenhang plaats in 9 raadskamers, geordend per portefeuillehouder. In deze raadskamer is de portefeuille van wethouder Roelofs besproken.

Er hebben zich geen insprekers gemeld voor de informatieve bespreking waardoor direct gestart kon worden met de meningsvormende bespreking.

De aanwezige fractievertegenwoordigers hebben vragen gesteld aan de wethouder. De wethouder is gestart met zijn eerste termijn en heeft de vragen van de fracties Arnhem Centraal en ChristenUnie beantwoord. De eerste termijn van de wethouder is niet afgerond.

Toezeggingen

- Wethouder Roelofs zegt toe de stand van zaken van het project Beter Benutten van het Sportbedrijf aan de raad te doen toekomen.

- Wethouder Roelofs zegt toe om uit te zoeken waar de opbrengsten van het voorstel van de gemeente Enschede voor een boete van 1000 euro voor zwerfafval aan worden besteed en de raad hierover te informeren.

- Wethouder Roelofs zegt toe het tijdspad van de uitwerking van het jeugdzorgbeleid voor de behandeling van de begroting aan de raad te doen toekomen.

Conclusie

Aan het einde van de bespreking concludeert de voorzitter dat de meningsvormende bespreking nog niet is afgerond. De meningsvormende bespreking wordt vervolgd met de eerste termijn van de wethouder.

De raadsadviseur,

R. Oosthout

De voorzitter,

W. De Boef

GEMEENTERAAD ARNHEM
BEHANDELRESULTAAT

Raadsvoorstel Perspectiefnota 2025-2028, Jaarstukken 2023 & Turap 1-2024 – portefeuille Kundic

Fasering

- ☑ Informatieve bespreking
- ☑ Meningsvormende bespreking
- ☐ Bespreking Moties & Amendementen
- ☐ Besluitvormende vergadering

Eerdere besprekingen

- PA 17 april - Raad van de Stad (informatief)
- PA 24 april – Presentatie (informatief)
- PA 15 mei - Technische vragenmarkt (informatief)

Aanwezig

De raadsleden/fractievolgers Simonis (GroenLinks), Snelting (Volt), Van der Velden (SP), Usta (Denk), Van Plateringen (BurgerBelang Arnhem), Ait Chrif (PvdA), Maref & Schrijvers (VVD), Van den Broek (CDA), Kraaijenbrink (Arnhem Centraal), Nede (ChristenUnie), Lu (Partij voor de Dieren), Heemskerk (D66), Lukkassen (Forum voor Democratie).
De fractie van PVV was niet vertegenwoordigd.
Verder aanwezig: wethouder Kundic

Bespreking

De bespreking van de Perspectiefnota 2025-2028, Jaarstukken 2023 & Turap 1-2024 vindt in samenhang plaats in 9 raadskamers, geordend per portefeuillehouder. In deze raadskamer is de portefeuille van wethouder Kundic besproken.

De raadskamer startte met de informatieve bespreking waarbij 2 insprekers het woord hebben gevoerd:

- Liesbeth de Zoete namens KHN Arnhem/Renkum (over parkeertarieven)
- Marloes van der Togt namen City Centrum Arnhem (over parkeertarieven)

De raadskamer heeft verduidelijkende vragen gesteld en de insprekers hebben deze beantwoord.

Daarna is de meningsvormende bespreking gestart. De aanwezige fractievertegenwoordigers hebben vragen gesteld aan de wethouder in eerste termijn. De wethouder is nog niet gestart met de beantwoording.

Toezeggingen

-

Conclusie

Aan het einde van de bespreking concludeert de voorzitter dat de meningsvormende bespreking nog niet is afgerond. Een hervatting is nodig, waarbij gestart kan worden met de eerste termijn van de wethouder.

De raadsadviseur,

S. Vos

De voorzitter,

H. Kumas

GEMEENTERAAD ARNHEM
BEHANDELRESULTAAT

Raadsvoorstel Perspectiefnota 2025-2028, Jaarstukken 2023 & Turap 1-2024 – portefeuille Marcouch

Fasering

- ☑ Informatieve bespreking
- ☑ Meningsvormende bespreking
- ☐ Bespreking Moties & Amendementen
- ☐ Besluitvormende vergadering

Eerdere besprekingen

- PA 17 april - Raad van de Stad (informatief)
- PA 24 april – Presentatie (informatief)
- PA 15 mei - Technische vragenmarkt (informatief)

Aanwezig

De raadsleden/fractievolgers Dayioglu (GroenLinks), Zwijnepoel (D66), Maref (VVD), Groot (Arnhem Centraal), Lu (Partij voor de Dieren), Visser (PvdA), Koorn (CDA), Scholten (Volt), Nede (ChristenUnie)

De fracties van de SP, DENK, BurgerBelang Arnhem, PVV, Forum voor Democratie waren niet aanwezig

Verder aanwezig: Bouwkamp (wethouder, collegiale vervanging burgemeester Marcouch) Verhoeven (bestuursadviseur)

Bespreking

De bespreking van de Perspectiefnota 2025-2028, Jaarstukken 2023 & Turap 1-2024 vindt in samenhang plaats in 9 raadskamers, geordend per portefeuillehouder. In deze raadskamer is de portefeuille van burgemeester Marcouch besproken. In verband met de afwezigheid van burgemeester Marcouch wordt hij collegiaal vervangen door wethouder Bouwkamp.

Voor de informatieve fase heeft zich 1 inspreker gemeld, de heer Ramon Barends namens Kennisnetwerk Arnhem Nijmegen. Vervolgens wordt gestart met de meningsvormende bespreking. De aanwezige fractievertegenwoordigers hebben vragen gesteld aan de wethouder. De wethouder heeft deze vragen in haar termijn beantwoord. Beide termijnen zijn afgerond. De nog openstaande vragen van de fractie VVD worden schriftelijk ingediend en beantwoord.

Toezeggingen

-

Conclusie

Aan het einde van de bespreking concludeert de voorzitter dat de meningsvormende bespreking is afgerond. Het voorstel zal worden doorgeleid naar de bespreking van moties en amendementen tijdens de Politieke Avond van 5 juni.

GEMEENTERAAD ARNHEM
BEHANDELRESULTAAT

De raadsadviseur,

M. Piscaer

De voorzitter,

J. Gerretschen

GEMEENTERAAD ARNHEM
BEHANDELRESULTAAT

Raadsvoorstel Perspectiefnota 2025-2028, Jaarstukken 2023 & Turap 1-2024 – portefeuille Van der Wel

Fasering

- ☑ Informatieve bespreking
- ☑ Meningsvormende bespreking
- ☐ Bespreking Moties & Amendementen
- ☐ Besluitvormende vergadering

Eerdere besprekingen

- PA 17 april - Raad van de Stad (informatief)
- PA 24 april – Presentatie (informatief)
- PA 15 mei - Technische vragenmarkt (informatief)

Aanwezig

De raadsleden/fractievolgers Kraaijenbrink (Arnhem Centraal), Eppich & Kumas (VVD), De Groot (Partij voor de Dieren), Van den Broek (CDA), Heemskerk (D66), Roelen (SP), Snelting (Volt), De Boef (GroenLinks), Bal (Denk), Jansen (ChristenUnie).
De fracties van PvdA, BurgerBelang Arnhem, PVV en Forum voor Democratie waren niet vertegenwoordigd.
Verder aanwezig: wethouder Van der Wel

Bespreking

De bespreking van de Perspectiefnota 2025-2028, Jaarstukken 2023 & Turap 1-2024 vindt in samenhang plaats in 9 raadskamers, geordend per portefeuillehouder. In deze raadskamer is de portefeuille van wethouder Van der Wel besproken.

Gestart is met de meningsvormende bespreking. De aanwezige fractievertegenwoordigers hebben vragen gesteld aan de wethouder in eerste termijn. De wethouder is gestart met de beantwoording in eerste termijn maar deze is nog niet afgerond.

Toezeggingen

-

Conclusie

Aan het einde van de bespreking concludeert de voorzitter dat de meningsvormende bespreking nog niet is afgerond. Een hervatting is nodig, waarbij gestart kan worden met de afronding van de eerste termijn van de wethouder.

De raadsadviseur,

S. Vos

De voorzitter,

M. van Munster

GEMEENTERAAD ARNHEM
BEHANDELRESULTAAT

Raadsvoorstel ‘Perspectiefnota 2025-2028, Jaarstukken 2023 & Turap 1-2024’ – portefeuille wethouder Maurits van de Geijn

Fasering

- ☑ Informatieve bespreking
- ☑ Meningsvormende bespreking
- ☐ Bespreking Moties & Amendementen
- ☐ Besluitvormende vergadering

Eerdere besprekingen

- PA 17 april - Raad van de Stad (informatief)
- PA 24 april – Presentatie (informatief)
- PA 15 mei - Technische vragenmarkt (informatief)

Aanwezig

De raadsleden/fractievolgers Noomen (GroenLinks), Loor (D66), Pape (VVD), Van der Laak (Arnhem Centraal), Hogenhout (Partij voor de Dieren), Aït Chrif (PvdA), Groot (CDA), Neutkens (Volt), Usta (DENK), Zijlstra (ChristenUnie)

De fracties van SP, PVV, BBA en FvD waren niet aanwezig

Verder aanwezig: Van de Geijn (wethouder)

Bespreking

De bespreking van de Perspectiefnota 2025-2028, Jaarstukken 2023 & Turap 1-2024 vindt in samenhang plaats in 9 raadskamers, geordend per portefeuillehouder. In deze raadskamer is de portefeuille van wethouder Van de Geijn besproken.

Er hebben zich geen insprekers gemeld voor de informatieve bespreking waardoor direct gestart kon worden met de meningsvormende bespreking.

De aanwezige fractievertegenwoordigers hebben vragen gesteld aan de wethouder. De wethouder heeft deze vragen in zijn termijn beantwoord. Beide termijnen zijn afgerond.

Toezeggingen

- Wethouder van de Geijn zegt toe terug te komen op het tijdspad wanneer de wegwerpbekers niet meer zullen worden gebruikt in de eigen organisatie.
- Wethouder Van de Geijn zegt toe jaarlijks de raad te informeren over de voortgang van het diversiteitsnetwerk op scholen.
- Wethouder Van de Geijn zegt toe schriftelijk terug te komen op de afwegingen voor een dienstreis buiten Europa van een lid van het college.
- Wethouder Van de Geijn zegt toe schriftelijk terug te komen op de vraag wat de gevolgen zijn van de nieuwe aanbesteding van data opslaglocaties van de gemeente en de gemeentelijke visie op data opslag.

GEMEENTERAAD ARNHEM
BEHANDELRESULTAAT

Conclusie

Aan het einde van de bespreking concludeert de voorzitter dat de meningsvormende bespreking is afgerond. De bespreking wordt vervolgd met de bespreking van moties en amendementen op 5 juni 2024.

De raadsadviseur,

R. Oosthout

De voorzitter,

M. De Vries

Bijlage Portefeuilleverdeling college B&W

Ahmed Marcouch
Portefeuille
Openbare orde en veiligheid
Handhaving (onderdeel openbare orde en veiligheid)
Veiligheidshuis
Regionale samenwerking (burgemeesterstaken)
G40 Algemeen Bestuur
Externe relaties
Lobby
Integriteit
Herdenken

Cathelijne Bouwkamp
Portefeuille
Nationaal Programma Arnhem-Oost
Cultuur
Groen en klimaatadaptatie in de stad
Duurzaamheid, inclusief energietransitie gebouwde omgeving en grootschalige opwek (exclusief energietransitie bedrijven en industrie en duurzame mobiliteit)
Stedelijke ontwikkeling en ruimtelijke ordening (inclusief Omgevingswet)

Nermina Kundić
Portefeuille
Onderwijs
Jeugdbeleid
Mobiliteit
Economische Zaken en Citymarketing
Duurzaamheid bedrijven en mobiliteit
Toerisme en recreatie (uitgezonderd Slag om Arnhem en Herinneren en Vrijheid)
Regionale samenwerking (naast de rol van de burgemeester)
Projecten Kleefse Waard en Stadsblokken Meinerswijk

Bob Roelofs
Portefeuille
Burgerparticipatie
Openbare Ruimte
Binnenstad
Jeugdzorg
Sport
Evenementen
Afval
Erfgoed (inclusief Slag om Arnhem en Herinneren en Vrijheid)
Ouderen

Marco Van der Wel
Portefeuille
Natuur en stadsparken
Water, milieu en luchtkwaliteit
Dierenwelzijn en biodiversiteit
(stads)Landbouw
Omgevingsdienst (ODRA), vergunningen en handhaving
Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), sociale wijkteams

Mark Lauriks
Portefeuille
Werk en Inkomen
Wijken en wijkgericht werken
Leefbaarheid
Welzijn (inclusief vrijwilligersbeleid en jongerenwerk)
Armoedebeleid
Schulddienstverlening
Woonwagenzaken

Paul Smeulders
Portefeuille:
Financiën
Wonen
Grondzaken
Asiel, Vluchtelingen en inburgering

Maurits van de Geijn
Portefeuille:
Inclusie en diversiteit
Maatschappelijke opvang, vrouwenopvang, huiselijk geweld en kindermishandeling
Publieke gezondheid en GGD
Internationale samenwerking
Digitalisering en automatisering
Privacy
Publieke dienstverlening
Bedrijfsvoering en Personeel en Organisatie
Communicatie
Gemeentelijk vastgoed

Portefeuilleoverzicht college B&W in verhouding tot de stedelijke programma's in de Begroting

Begrotingsprogramma's		**Portefeuillehouder**
S00	**Bestuur, dienstverlening en financiën**	
	Regionale samenwerking (burgemeester)	Marcouch
	Herdenken	Marcouch
	Regionale samenwerking (wethouder)	Kundić
	Publieke dienstverlening	Van de Geijn
	Wijken en wijkgericht werken	Lauriks
	Financiën	Smeulders
	Digitalisering, automatisering, privacy	Van de Geijn
	Bedrijfsvoering	Van de Geijn
	Burgerparticipatie	Roelofs
S01	**Veiligheid**	
	Openbare orde en veiligheid	Marcouch
	Veiligheidshuis	Marcouch
S02	**Bereikbaarheid**	
	Mobiliteit	Kundić
S03	**Economie**	
	Economische Zaken	Kundić
	Citymarketing	Kundić
	Toerisme en recreatie	Kundić
	Evenementen, Slag om Arnhem	Roelofs
	Communicatie	Van de Geijn
S04	**Onderwijs**	
	Onderwijs	Kundić
S05	**Cultuur**	
	Cultuur	Bouwkamp
	Erfgoed	Roelofs
S06	**Participatie en armoedebestrijding**	
	Werk en Inkomen	Lauriks
	Armoedebeleid	Lauriks
	Schulddienstverlening	Lauriks
S07	**Zorg**	
	Jeugdzorg	Roelofs
	WMO en sociale wijkteams	Van der Wel
S08	**Welzijn en inclusie**	
	Welzijn	Lauriks
	Asiel, Vluchtelingen en inburgering	Smeulders
	Inclusie en Diversiteit	Van de Geijn
	Vrouwenopvang en huiselijk geweld	Van de Geijn
	Ouderen	Roelofs
	Jeugd	Kundić
S09	**Gezondheid en sport**	

	Sport	Roelofs
	Publieke gezondheid en GGD	Van de Geijn
S10	**Klimaat, energie en milieu**	
	Duurzaamheid incl. energietransitie	Bouwkamp
	Duurzaamheid bedrijven en mobiliteit	Kundić
S11	**Ruimtelijke ontwikkeling**	
	Stedelijke ontwikkeling, ruimtelijke ordening, omgevingswet	Bouwkamp
	Water, milieu en luchtkwaliteit	Van der Wel
	ODRA, vergunning en handhaving	Van der Wel
	Grondzaken	Smeulders
S12	**Wonen en leefomgeving**	
	Groen en klimaatadaptie in de stad	Bouwkamp
	Openbare ruimte	Roelofs
	Afval	Roelofs
	Natuur en stadsparken	Van der Wel
	Dierenwelzijn en biodiversiteit	Van der Wel
	Wonen	Smeulders

Presentatie

Jaarstukken 2023
Turap-1 2024
Perspectiefnota 2025-2028

Gemeenteraad 24 april 2024

Gemeente Arnhem

Wat bieden we aan?

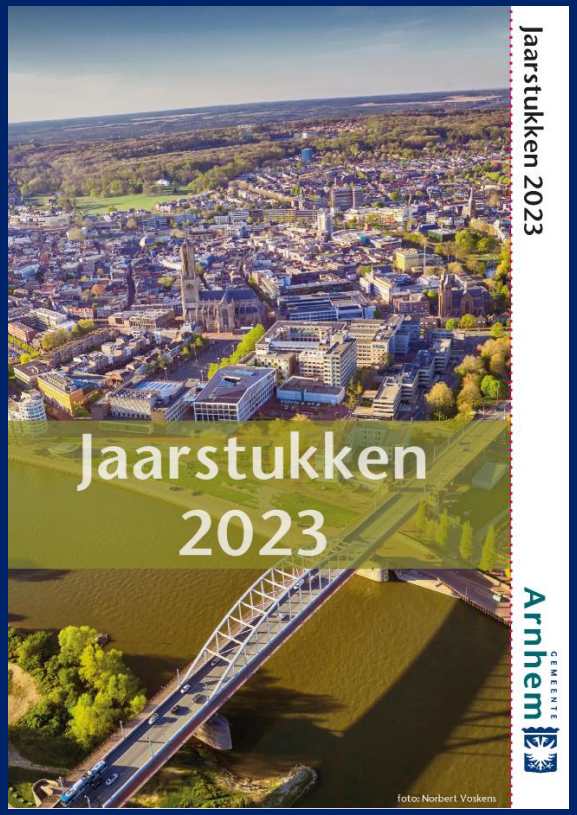

Turap-1
2024

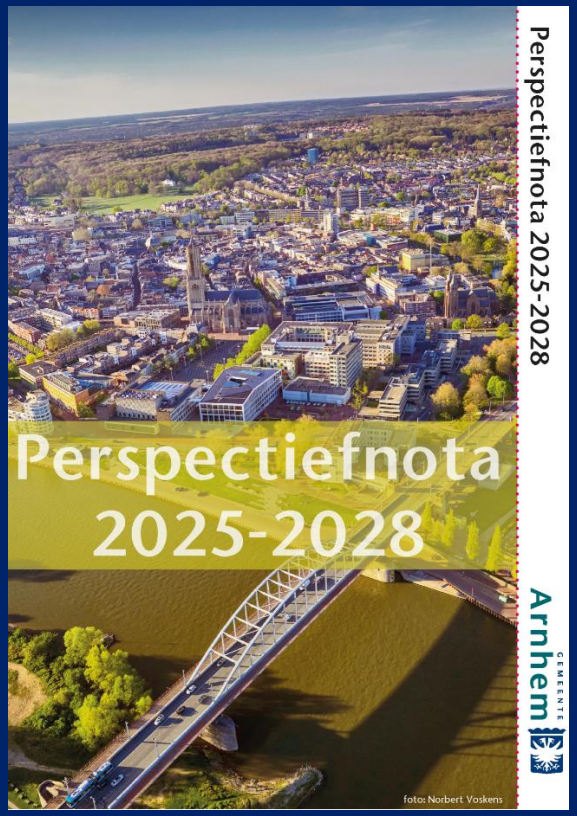

tip: **financien.arnhem.nl**

Arnhem GEMEENTE

Procedurele samenhang

- Jaarstukken kijken terug op 2023
- Turap-1 geeft eerste beeld financiële afwijkingen 2024
- Perspectiefnota 2025-2028 geeft eerste beeld voor de komende jaren

Inhoudelijke samenhang

- Voordeel 2023 gaat naar algemene reserve → verhoogt beginstand 2024 voor komende periode (weerstandsfactor)

- Sommige afwijkingen in Turap zijn incidenteel voor 2024, maar sommigen zijn structureel. Die komen terug in PPN 2025-2028. En voorstellen voor bezuinigingen PPN deels ook al voor 2024, dus ook in Turap

- Actualisatie van investeringsbedragen in 2024 (Turap) leidt tot nieuwe kapitaallasten in PPN 2025-2028

Resultaten Jaarstukken 2023

- Positief resultaat voor de algemene reserve: € 34 mln
- Bij Turap-2 2023 was al € 19,2 mln verwacht
- Voordeel AR komt dus € 14,8 mln hoger uit bij JR 2023
- Aan bestemmingsreserves is € 21 mln toegevoegd over 2023 (totaal reserves is nu € 215 mln)
- (Extra) afwijking in jaarrekening komt vooral door extra ontvangsten in sept/dec circulaires 2023
- Daarnaast € 17,4 mln budget overgeheveld: inzet in 2024

- De weerstandsfactor is 1,4: € 67,9 mln benodigd en € 95,3 mln beschikbaar weerstandsvermogen
- Solvabiliteit komt eind 2023 uit op 28%

Arnhem GEMEENTE

Rechtmatigheid jaarstukken 2023

- Accountant geeft goedkeurende controleverklaring voor het getrouwe beeld
- Vanaf 2023: college verplicht tot rechtmatigheidsverantwoording in jaarrekening
- Afspraken college-raad in welke situatie overschrijdingen op lasten weliswaar onrechtmatig, maar wel acceptabel zijn. Dit is het geval bij alle programma's met een overschrijding

Eerder was aangegeven dat Deloitte vandaag aanwezig zou zijn voor toelichting hierop.

Verplaatst naar technische vragenmarkt 15 mei!

Arnhem GEMEENTE

Infographic Jaarstukken

Jaarstukken 2023 in één oogopslag

GEMEENTE Arnhem

Wat zijn de inkomsten?

Totaal
€ 1074 mln.

Het Rijk
€ 730 mln.

Lokale heffingen
€ 117 mln.

Reserves
€ 141 mln.

Overige inkomsten
€ 86 mln.

Wat zijn de uitgaven?

Stedelijke programma's:

Bestuur, dienstverlening en financiën	€ 113 mln.
Veiligheid	€ 27 mln.
Bereikbaarheid	€ 44 mln.
Economie	€ 12 mln.
Onderwijs	€ 36 mln.
Cultuur	€ 47 mln.
Participatie en armoedebestrijding	€ 181 mln.
Zorg	€ 100 mln.
Welzijn en inclusie	€ 57 mln.
Gezondheid en sport	€ 29 mln.
Klimaat, energie en milieu	€ 17 mln.
Ruimtelijke ontwikkeling	€ 64 mln.
Wonen en leefomgeving	€ 71 mln.
Wijken totaal	€ 242 mln.
Totale lasten	€ 1040 mln.

Arnhem GEMEENTE

Resultaten Turap-1 2024

- Turap-1: alleen afwijkingen op financiën, geen inhoud
- Totaal verwachte afwijkingen leidt tot nadeel van € 16,6 mln voor algemene reserve in 2024
- Deels incidentele afwijkingen (€ 2,7 mln) en deels structureel (- € 19,3 mln), met name agv zorgkosten
- Een aantal afwijkingen wordt verrekend met de reserves (reeds verwerkt in resultaat van - € 16,6 mln)

- Voor € 10,5 mln aan bezuinigingen voorgesteld
- Daarmee in 2024 geen structureel tekort
- Weerstandsfactor 2024 op 1,2 mede agv jaarrekening 2023: groter voordeel voor AR dan in Begroting 2024 gedacht

Perspectiefnota 2025-2028

Een vormvrij document: geen richtlijnen vanuit gemeentewet of BBV voor programma's, paragrafen, etc.

Vooruitlopend op Begroting 2025: schets van de majeure beleidsinhoudelijke en financiële ontwikkelingen

Geen formele eisen ten aanzien van sluitend financieel beeld en weerstandsfactor, dat komt pas in de Begroting

Arnhem GEMEENTE

Gemeentefonds is beeldbepalend

- Landelijke korting van € 3 miljard agv verval volume-accres in 2026 (ravijn), wijziging accressystematiek vanaf 2027, opschalingskorting
- Daarnaast voor Arnhem: oplopend nadeel beschermd wonen in 2028 tov 2027. Maar opnieuw jaar uitstel naar 2026
- In Arnhem zijn deze kortingen in vorige begrotingen verwerkt

- VNG: opdracht aan Taskforce Taken en Middelen→ geef advies voor te volgen strategie
- Taskforce: rijkskorting bedreigt belangrijke ambities en medebewindstaken
- Dus inzet VNG om kortingen van tafel te krijgen/te beperken

Begrotingsadvies VNG

- Bij begroting vorig jaar: maak structureel sluitende begroting voor 2024 en 2025 en laat daarna tekort zien

- Dit jaar een begrotingsadvies in twee delen:

  → nu: maak structureel sluitende begroting 2025, bereid ombuigingen voor vanaf 2026, waartoe besloten kan worden als korting 3 miljard overeind blijft. Breng ombuigingen in kaart, maar zet ze nog niet in gang

  → na meicirculaire/nieuw kabinet: vervolg advies

Toen kwam de Voorjaarsnota

Incidenteel nadeel, structureel een voordeel:

- normeringssystematiek vanaf 2024 gekoppeld aan bbp (ipv vanaf 2027) → nadeel voor gemeenten door Rijk in 2024 en vanaf 2026 geheel opgevangen, in 2025 voor de helft (incidenteel nadeel € 6,7 mln)
- oploop opschalingskorting vanaf 2026 geschrapt → voordeel van € 6,7 mln vanaf 2026
- werken aan beheersbaarheid zorgtaken gemeente door o.a. passende indexering Wmo → voordeel € 0,7 mln in 2026 naar € 2,2 mln in 2028

- bovenstaande in PPN verwerkt, maar wat wordt lijn nieuwe kabinet?

Perspectief financieel meerjarenbeeld

Naast korting gemeentefonds knelpunten door blijvende stijging van indexaties en (loon)kosten:

- Indexatie ambtelijke organisatie, zorgcontracten, subsidies, gemeenschappelijke regelingen, overige budgetten → compensatie in GF is niet toereikend
- Effecten tarievenonderzoek zorg
- Volumestijging jeugdzorg
- Autonome ontwikkelingen op WSW/individuele studietoeslag/bijzondere bijstand
- Onderhoud openbare ruimte
- Financiële vertaling IHP

Perspectief financieel meerjarenbeeld

Hierdoor ontstaat in alle jaren een structureel tekort:

Financieel beeld 2025-2028	2025	2026	2027	2028
Bedragen x € 1.000				
Totaal autonome en overige financiële ontwikkelingen	-43.869	-25.898	-18.326	-27.280
Totaal gedekt uit reserves of bestaande budgetten	-188	13	-63	63
Totaal Financieel beeld	***-44.057***	***-25.885***	***-18.389***	***-27.218***
waarvan incidenteel	*-3.799*	*-3.051*	*1.371*	*0*
waarvan structureel	*-40.108*	*-22.684*	*-19.610*	*-27.218*

en weerstandsfactor ieder jaar onder de minimale norm

Daarom:

In deze Perspectiefnota eerste concrete voorstellen voor bijsturing, waarbij ambities voor lange termijn overeind blijven en negatieve effecten voor de stad zo beperkt mogelijk zijn

Arnhem GEMEENTE

Perspectief financieel meerjarenbeeld

Totaal van bezuinigingsopties geeft volgende beeld:

Financieel beeld 2024-2028	2024	2025	2026	2027	2028
Bedragen x € 1.000					
Totale ruimte bezuinigingen	***10.515***	***19.521***	***22.050***	***22.085***	***19.282***
waarvan incidenteel	*6.943*	*4.005*	*4.177*	*3.595*	*450*
waarvan structureel	*3.572*	*15.516*	*17.873*	*18.490*	*18.832*

Bezuinigingsvoorstellen met meeste impact:

- aanpassing rekensystematiek BUIG circa € 4 mln
- reëel ramen loonsom met ruim € 2 mln
- meer groepsgewijs begeleiden in zorg: € 1,7 mln
- incidentele vrijval reserves en bezuinigingen: € 18 mln

Verhoging opbrengsten:

- stijging parkeer- en toeristenbelasting met ruim € 5 mln

Arnhem GEMEENTE

Perspectief financieel meerjarenbeeld

- Daarmee is structureel tekort in 2024 opgelost en komt weerstandsfactor op 1,2 (zie ook Turap-1)
- Daarmee ontstaat in 2025 een structureel sluitende begroting:

Financieel beeld 2025-2028	2025	2026	2027	2028
Bedragen x € 1.000				
Totaal na Perspectiefnota 2025-2028	***-6.577***	***-11.800***	***1.208***	***-10.772***
waarvan incidenteel	*-10.087*	*-11.003*	*2.366*	*450*
waarvan structureel	*3.660*	*-647*	*-1.008*	*-11.222*
Weerstandsfactor	***1,1***	***0,9***	***1,0***	***0,9***

- Met een weerstandsfactor in 2025 van 1,1 en daarna schommelend rond de 1,0
- In 2026 en 2027 resteert een beperkt structureel tekort dat in 2028 oploopt naar ruim € 11 miljoen
- In lijn met VNG advies daarvoor in deze PPN ook opties voor fundamentelere bijsturing opgenomen

Opties voor fundamentele bijsturing

Ombuigingsmogelijkheden voor meer fundamentele bijsturing op:

- sociaal domein
- fysiek domein
- organisatie
- opbrengsten

→ Indien nodig in aanloop naar Begroting 2025 uitwerken naar concrete voorstellen

→ Afhankelijk van meicirculaire en/of nieuw kabinet

→ Afhankelijk van vervolg VNG advies

Arnhem GEMEENTE

Behandeling in raad

We gaan hierover graag met uw raad in gesprek!

Zowel voor JV, Turap als PPN geldt:

- Technische vragenmarkt: 15 mei
- Meningsvormend: 22 mei met uitloop naar 29 mei
- Bespreking moties/amendementen: 5 juni
- Besluitvorming: 12 juni

Arnhem GEMEENTE

PROCES BEHANDELING PERSPECTIEFNOTA 2025 & JAARSTUKKEN 2023

Aanbieden + presentatie - 24 april

Inclusief toelichting invoering rechtmatigheidsverantwoording Jaarstukken

Reces 29 april t/m 12 mei

Technische vragenmarkt - 15 mei

- 18.00 – 19.30 uur
- Inclusief maaltijd
- Plattegrond volgt met wie zich waar bevindt in stadhuishal
- Accountant aanwezig voor vragen over Jaarstukken

Meningsvormende bespreking - 22 mei

- 9 raadskamers geordend per portefeuillehouder (inclusief kamer financiën)
- Start met inspreekmoment
- Meerdere woordvoerders toegestaan
- Uitloop 29 mei

Bespreken moties & amendementen - 5 juni

- 3 'avondvullende' raadskamers met meerdere wethouders per kamer
- Indeling wordt uiterlijk maandag 3 juni om 14.00 uur gepubliceerd
- Meerdere woordvoerders toegestaan
- Geen uitloop mogelijk

Besluitvorming - 12 juni

- Aanvang 18.45 uur
- Gebruikelijke spreektijden
- Spreekvolgorde: grootste oppositiefractie, gevolgd door de grootste coalitiefractie en zo verder
- Twee woordvoerders per fractie toegestaan, één algemeen en één financieel

Aanbieden stukken

Op 24 april is er voor alle raadsleden en fractievolgers één fysiek exemplaar van de Perspectiefnota aanwezig. Per fractie is er 1 print versie van de Jaarstukken. De geheime FJP wordt digitaal ontsloten. Alle stukken zijn digitaal in te zien via https://financien.arnhem.nl/

Samenhang

Tegelijk met de Perspectiefnota 2024 wordt de raad ook de Turap-1 2024 en de Jaarstukken 2023 aangeboden. Deze stukken worden tegelijk behandeld.

Technische vragen

Schriftelijk:

- deadline indienen: donderdag 16 mei 17.00 uur
- deadline beantwoording: dinsdag 21 mei
- Indienen via technischevragenraad@arnhem.nl

Mondeling:

- Technische vragenmarkt: 15 mei 18.00 tot 19.30 uur

Moties en amendementen

- Deadline inleveren voor bespreking moties en amendementen: **donderdag 30 mei 17.00 uur.**
- Deadline inleveren voor besluitvorming: **maandag 10 juni 8.00 uur.**

Staat van de Stad

Ieder jaar maakt O&S de Staat van de Stad, hierin worden de cijfermatige trends en ontwikkelingen op tal van beleidsterreinen in kaart gebracht. Zie hier de resultaten.

Raad van de Stad

In aanloop naar de behandeling van de Perspectiefnota is er een brede uitvraag gedaan onder maatschappelijke organisaties en inwoners: *waar liggen kansen voor de stad?* De opbrengsten zijn hier te vinden.

Insprekers Politieke Avond 22 mei 2024

informatieve en meningsvormende behandeling Perspectiefnota 2025, Jaarstukken 2023 en Turap 1-2024

Raadskamer Paul Smeulders (onderdeel financiën)
Ramon Barends namens Kennisnetwerk Arnhem Nijmegen

Raadskamer Nermina Kundic
Liesbeth de Zoete namens KHN Arnhem/Renkum (over parkeertarieven)
Marloes van der Togt namen City Centrum Arnhem (over parkeertarieven)

Raadskamer Ahmed Marcouch
Ramon Barends namens Kennisnetwerk Arnhem Nijmegen

De gemeenteraad Arnhem

T.a.v. De raadsleden

Oproep van de adviseurs van stichting AdviesBrigade

Beste leden van de Arnhemse gemeenteraad, Arnhem, 22 mei 2024

Arnhem stelt dat welzijnswerk én vrijwilligerswerk zeer zeer zeer belangrijk is voor het welzijn van de Arnhemse bevolking, maar biedt daarvoor geen enkel houvast. Er wordt, zo lijkt het, willekeurig met subsidies gestrooid, waarvoor ook nog eens geldt dat geen perspectief wordt geboden; subsidies worden in het beste geval voor één jaar gegeven en niet voor een periode van tenminste vier jaar.

De adviseurs van de stichting AdviesBrigade (vrijwilligers) ervaren dat erg veel energie verloren gaat door het handelen van gemeente Arnhem. Sterker, velen worden gefrustreerd en er raakt positieve energie verloren in het moeras van onduidelijkheid. Per saldo ontbreekt het bij gemeente Arnhem aan een houding die gekenmerkt wordt door: voorwaarden scheppen en steun bieden aan clubs die vrijwilligers in positie brengen.

Arnhem: zorg voor een helder langjarig perspectief waardoor de professionele welzijnswerkers én de vele actieve vrijwilligers ervaren dat gemeente Arnhem daadwerkelijk hun belang onderkent en waardering heeft voor al het werk dat zij doen. Breng uw gedrag en besluiten in overeenstemming met de uitgesproken waardering en relevantie van welzijnswerk én vrijwilligerswerk.

Hiertoe oproepen bij de Raad is meer dan noodzakelijk vanwege de (concept) begroting van de gemeente die ons onder ogen kwam en waarover de Raad moet beslissen.

Stichting AdviesBrigade

Jaap Kronenberg
Voorzitter Stichting AdviesBrigade

Stichting AdviesBrigade

Weerdjesstraat 168, 6811 JH Arnhem - (06) 83 79 28 46 - adviesbrigade@adviesbrigade.nl
KvK nummer: 62373463 - Rekeningnummer: NL78 RABO 0301 2386 50

Arnhem, 22 mei 2024

Beste voorzitter van de gemeenteraad en leden van het college van B&W,

Als twee welzijnsorganisaties in Arnhem maken we ons zorgen. In de perspectiefnota zien we ombuigingen richting welzijn en mooie plannen van de gemeente rond de versterking van de sociale basis. De gemeente geeft immers al jaren aan dat zij zorgen heeft over de grote sociaal maatschappelijke opgaven in Arnhem. Helaas zien we in de bijbehorende begroting dat er onvoldoende middelen worden ingezet voor de formatie die bij de mooie plannen horen en zijn de investeringen om de plannen te kunnen realiseren onvoldoende.

De belofte van stevig welzijnsbeleid mag niet bij een geschreven belofte blijven, maar de gemeente moet daadwerkelijk de verantwoordelijkheid nemen dat beleid ook te realiseren en de noodzakelijke keuzes daartoe te maken.

Investeren in de sociale basis loont

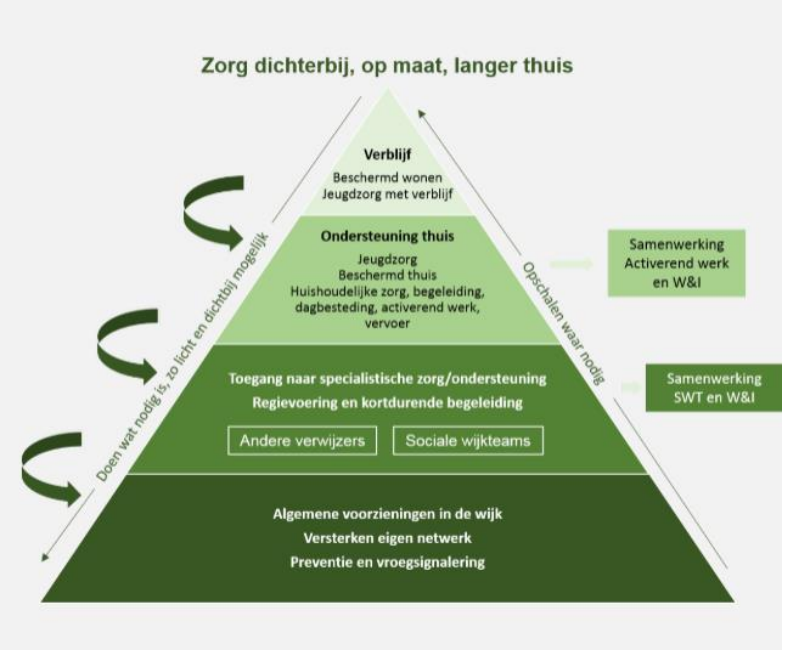

In bovenstaande driehoek, uit stukken van de gemeente, zitten de welzijnsorganisaties onderaan. Naast de punten die in de driehoek genoemd worden, hebben (werken) de welzijnsorganisaties een preventieve werking en grote bijdrage aan het tegengaan van kansenongelijkheid, armoede, eenzaamheid, diversiteit en problemen met inclusie.

Onze sociaal werkers kennen de wijken, weten wat er speelt, signaleren en verbinden voor snelle duurzame oplossingen voor individuen, gezinnen, ouderen en wijken. Daardoor heeft iedere inwoner van Arnhem de kans om volop mee te doen aan de samenleving en dat zorgt ervoor dat inwoners zich prettiger en gezonder voelen.

De vraag naar geïndiceerde zorg neemt al jaren enorm toe en blijft alleen maar groeien. Deze vraag is niet meer op te vangen en te bekostigen. De vraag naar zorg moet (en kan) voor een deel opgevangen worden in de sociale basis in de vorm van preventie, het reduceren van problemen en het voorkomen van escalatie. Ook de bekende zorgakkoorden geven richting voor beleid hierop. Welzijnsorganisaties dragen bij aan die ombuiging naar voren en kunnen veel meer effect ressorteren als geïnvesteerd wordt in meer capaciteit, ook voor innovatie en ontwikkelruimte. Wij zijn ervan overtuigd dat deze beweging de zorgkosten gaat terugdringen.

Overigens wordt de impact van investeren in de sociale basis steeds duidelijker. Er verschijnen steeds meer landelijke rapporten die dat aantonen. Wij werken graag mee aan onderzoeken die dit ook in Arnhem kunnen bewijzen.

Oproep aan de raad

- Welzijnsorganisaties hebben (in tegenstelling tot zorgorganisaties) geen ‘vet op hun botten’. Er is al jaren sprake van verschraling van het budget. Daarom pleiten wij voor het borgen van voldoende capaciteit in onze organisaties.
- Een aandachtspunt is de afname van het aantal mantelzorgers en vrijwilligers. Zij vormen het cement van de samenleving. Om mantelzorgers te kunnen steunen en vrijwilligers te begeleiden, is meer dan voorheen capaciteit nodig.
- Uit harde data blijkt dat de inwoners van 75 jaar en ouder exponentieel stijgt naar meer dan 25.000. De krapte op de arbeidsmarkt zorgt ervoor dat er onvoldoende (zorg)personeel voorhanden is. Als de bezuinigingen blijven staan zoals het nu voorstaat, zal deze kwetsbare groep ouderen zichzelf moeten zien te redden.
- Wij vragen u om onderzoek te bevorderen naar de impact van investeringen in kinderen en jongeren ten behoeve van het versterken van hun welzijn en reductie van zorgkosten.
- Wij zien ruimte om zaken vanuit, met name het ambulante gedeelte uit de WMO, de sociale basis op te pakken. Ook aan de vervanging van individuele- naar groepsbegeleiding kan de sociale basis een bijdrage leven. Wij hebben hier ideeën over en denken graag mee.
- Welzijnsorganisaties moeten kunnen bouwen op een goede bedrijfsvoering. We roepen op om meerjarenafspraken met ons te maken.
- Bovendien zijn we al hard aan de slag om met samenwerkingspartners te komen tot nieuw beleid. Dit moeten we kunnen continueren met tijd en middelen.

We hopen u hierbij voldoende input te hebben gegeven om de broodnodige inzet van het welzijnswerk onder de aandacht bij het college te brengen. Investeren in de sociale basis draagt bij aan de gemeenschappelijke opgaven waar we allen voor staan. Samen kunnen we het voor de inwoners van Arnhem beter maken.

Als wij nog een toelichting kunnen geven, dan kunt u ons uiteraard altijd bellen of mailen.

Hartelijke groet,

Maudy Hylkema

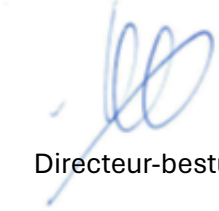

Directeur-bestuurder Rijnstad a.i.

Sylvia Swart

Directeur-bestuurder SWOA

Steunbetuigingen van diverse organisaties.
Expliciet van:
Henk Kroon - Directeur MVT
Marije Ruysch - Directeur Energiebank Arnhem

Cc naar bestuursadviseurs:
Arjan van Peer
Remco Zwartkruis
Hans Niemeijer
Irina van Brakel

Arnhem, 22 mei 2024

Beste voorzitter van de gemeenteraad en leden van het college van B&W,

Als twee welzijnsorganisaties in Arnhem maken we ons zorgen. In de perspectiefnota zien we ombuigingen richting welzijn en mooie plannen van de gemeente rond de versterking van de sociale basis. De gemeente geeft immers al jaren aan dat zij zorgen heeft over de grote sociaal maatschappelijke opgaven in Arnhem. Helaas zien we in de bijbehorende begroting dat er onvoldoende middelen worden ingezet voor de formatie die bij de mooie plannen horen en zijn de investeringen om de plannen te kunnen realiseren onvoldoende.

De belofte van stevig welzijnsbeleid mag niet bij een geschreven belofte blijven, maar de gemeente moet daadwerkelijk de verantwoordelijkheid nemen dat beleid ook te realiseren en de noodzakelijke keuzes daartoe te maken.

Investeren in de sociale basis loont

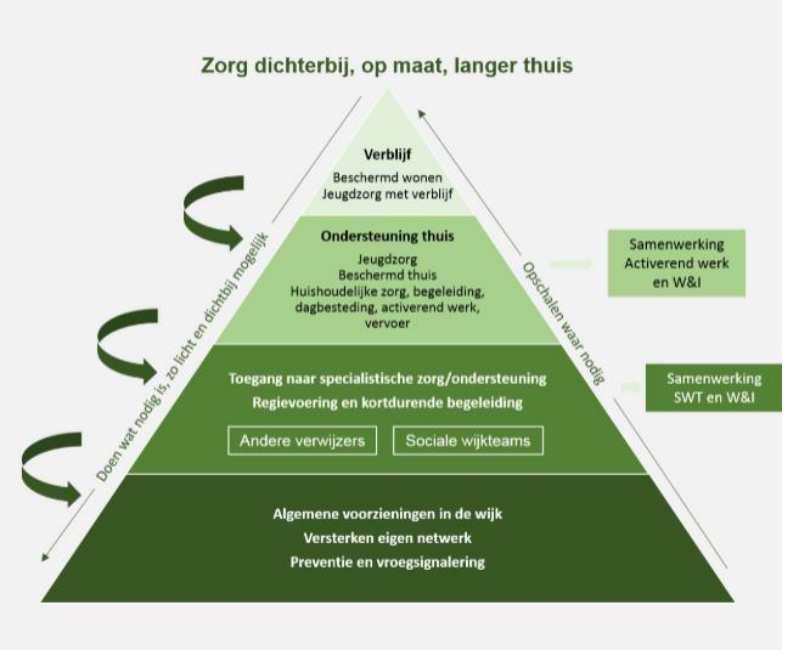

In bovenstaande driehoek, uit stukken van de gemeente, zitten de welzijnsorganisaties onderaan. Naast de punten die in de driehoek genoemd worden, hebben (werken) de welzijnsorganisaties een preventieve werking en grote bijdrage aan het tegengaan van kansenongelijkheid, armoede, eenzaamheid, diversiteit en problemen met inclusie.

Onze sociaal werkers kennen de wijken, weten wat er speelt, signaleren en verbinden voor snelle duurzame oplossingen voor individuen, gezinnen, ouderen en wijken. Daardoor heeft iedere inwoner van Arnhem de kans om volop mee te doen aan de samenleving en dat zorgt ervoor dat inwoners zich prettiger en gezonder voelen.

De vraag naar geïndiceerde zorg neemt al jaren enorm toe en blijft alleen maar groeien. Deze vraag is niet meer op te vangen en te bekostigen. De vraag naar zorg moet (en kan) voor een deel opgevangen worden in de sociale basis in de vorm van preventie, het reduceren van problemen en het voorkomen van escalatie. Ook de bekende zorgakkoorden geven richting voor beleid hierop. Welzijnsorganisaties dragen bij aan die ombuiging naar voren en kunnen veel meer effect ressorteren als geïnvesteerd wordt in meer capaciteit, ook voor innovatie en ontwikkelruimte. Wij zijn ervan overtuigd dat deze beweging de zorgkosten gaat terugdringen.

Overigens wordt de impact van investeren in de sociale basis steeds duidelijker. Er verschijnen steeds meer landelijke rapporten die dat aantonen. Wij werken graag mee aan onderzoeken die dit ook in Arnhem kunnen bewijzen.

Oproep aan de raad

- Welzijnsorganisaties hebben (in tegenstelling tot zorgorganisaties) geen ‘vet op hun botten’. Er is al jaren sprake van verschraling van het budget. Daarom pleiten wij voor het borgen van voldoende capaciteit in onze organisaties.
- Een aandachtspunt is de afname van het aantal mantelzorgers en vrijwilligers. Zij vormen het cement van de samenleving. Om mantelzorgers te kunnen steunen en vrijwilligers te begeleiden, is meer dan voorheen capaciteit nodig.
- Uit harde data blijkt dat de inwoners van 75 jaar en ouder exponentieel stijgt naar meer dan 25.000. De krapte op de arbeidsmarkt zorgt ervoor dat er onvoldoende (zorg)personeel voorhanden is. Als de bezuinigingen blijven staan zoals het nu voorstaat, zal deze kwetsbare groep ouderen zichzelf moeten zien te redden.
- Wij vragen u om onderzoek te bevorderen naar de impact van investeringen in kinderen en jongeren ten behoeve van het versterken van hun welzijn en reductie van zorgkosten.
- Wij zien ruimte om zaken vanuit, met name het ambulante gedeelte uit de WMO, de sociale basis op te pakken. Ook aan de vervanging van individuele- naar groepsbegeleiding kan de sociale basis een bijdrage leven. Wij hebben hier ideeën over en denken graag mee.
- Welzijnsorganisaties moeten kunnen bouwen op een goede bedrijfsvoering. We roepen op om meerjarenafspraken met ons te maken.
- Bovendien zijn we al hard aan de slag om met samenwerkingspartners te komen tot nieuw beleid. Dit moeten we kunnen continueren met tijd en middelen.

We hopen u hierbij voldoende input te hebben gegeven om de broodnodige inzet van het welzijnswerk onder de aandacht bij het college te brengen. Investeren in de sociale basis draagt bij aan de gemeenschappelijke opgaven waar we allen voor staan. Samen kunnen we het voor de inwoners van Arnhem beter maken.

Als wij nog een toelichting kunnen geven, dan kunt u ons uiteraard altijd bellen of mailen.

Hartelijke groet,

Maudy Hylkema

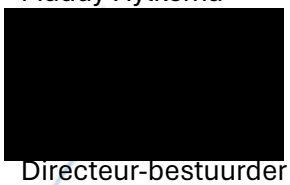

Directeur-bestuurder Rijnstad a.i.

Sylvia Swart

Directeur-bestuurder SWOA

Steunbetuigingen van diverse organisaties.
Expliciet van:
Henk Kroon - Directeur MVT
Marije Ruysch - Directeur Energiebank Arnhem

Cc naar bestuursadviseurs:
Arjan van Peer
Remco Zwartkruis
Hans Niemeijer
Irina van Brakel

Geachte heer Jansen en mevrouw Nede, beste Rick, Nathalie en Willem,

Op donderdag 23-5 ontvingen we via de griffie de vraag of wethouder Van der Wel een toezegging zou willen doen om een additionele analyse te geven met betrekking tot (sturings)informatie over de BVO DRAN.

Over dit onderwerp werden eerder technische vragen gesteld. Omdat de beantwoording niet aansloot bij de behoefte van de vrager, vindt u in deze memo extra duiding en informatie.

In uw eerdere technische vraag werd onder andere gevraagd om de aantallen aanmeldingen, toekenningen en afwijzingen van doelgroepenvervoer. Omdat deze informatie niet wordt geregistreerd, kunnen we u die niet opsturen.

In deze memo vindt u informatie over gegevens die we wél hebben. Het betreft informatie over ritten, kosten, klachten, klanttevredenheid en bezwaren.

Ritten
Om uw vragen te beantwoorden, hebben we de aantallen van de daadwerkelijke reizigers leerlingenvervoer opgevraagd. Hierbij gaat het om het aantal leerlingen dat per maand daadwerkelijk in een taxi heeft gezeten.

Actieve reizigersaantallen
Leerlingenvervoer per maand

	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
Leerlingen reizigers 2019	610	614	625	627	632	630	605	610	644	656	649	654
Leerlingen reizigers 2020	675	682	676	31	482	642	580	494	587	594	535	529
Leerlingen reizigers 2021	279	474	514	515	519	526	507	39	481	497	512	502
Leerlingen reizigers 2022	503	505	498	499	494	491	485	39	450	464	479	475
Leerlingen reizigers 2023	482	486	489	481	489	495	479	437	487	496	506	496
Leerlingen reizigers 2024	501	514	510									

In bovenstaande tabel zien we een duidelijke daling van het aantal reizigers na 2020.

De daling in april en mei 2020 en jan 2021 heeft vooral met corona te maken, toen was er namelijk sprake van een lockdownperiode. De daling in aug 2021 en 2022 heeft te maken met vakantieperiode, omdat er in die periode voor bijna alle leerlingen vakantie was.

Financiën
In de onderstaande tabel zijn de kosten van het vraagafhankelijk en routegebonden vervoer van 2019-2023 gepresenteerd:

Jaarrekening	2019	2020	2021	2022	2023
Vraagafhankelijk	€ 2.026.379	€ 1.897.829	€ 1.364.548	€ 1.491.110	€ 1.984.356
Routevervoer	€ 2.832.182	€ 2.659.019	€ 2.408.581	€ 2.252.984	€ 2.432.884
	€ 4.858.561	€ 4.556.848	€ 3.773.129	€ 3.744.094	€ 4.417.240

Over de stijgingen en dalingen in de kosten zijn de volgende effecten/oorzaken op te merken:

- *Vanaf maart 2020 heeft corona een aanzienlijk effect gehad of de inzet en benutting van vervoer.*
- *Per 1 augustus 2020 vond een nieuwe aanbesteding plaats.*
- *Vanaf 2021 vindt er afbouw plaats van de provinciale Wmo subsidie. Ten opzichte van het basisjaar van de afbouw (2020) loopt de subsidie in drie jaar af met -25%, -50% en -75%. In 2024 wordt geen Wmo subsidie meer ontvangen. De verdeling van de Wmo subsidie over de*

gemeenten is op basis van gereden Wmo-ritten. Het ontbreken van de subsidie wordt opgevangen door hogere bijdragen van de gemeenten. Het betreft vraagafhankelijk vervoer.

Klanttevredenheid, klachten en bezwaar
Omdat klanttevredenheid mogelijk ook een parameter kan zijn om effecten te monitoren, verwijs ik naar deze pagina van de BVO DRAN met verschillende soorten klanttevredenheidsonderzoeken. Eerder stuurden we u al een memo met een overzicht van het aantal klachten.

We hebben ook binnen onze eigen juridische afdeling gekeken of er een toename is van het aantal bezwaarschriften. Voor bezwaarschriften omtrent de gehele WMO en Jeugdwet geldt dat het aantal bezwaren op beslissingen hierop sowieso laag is (jaarlijks enkele tientallen) en niet is toegenomen sinds nieuwe beleidsregels over doelgroepenvervoer zijn vastgesteld. Voor leerlingenvervoer geldt dat er in de jaren 2020, 2021, 2022, 2023 achtereenvolgens 60, 25, 15, 15 bezwaren waren. (We zoeken nog uit hoeveel bezwaar er de jaren daarvoor waren). We merken hierbij wel op dat het moeilijk is gevolgtrekkingen te trekken uit kwantitatieve gegevens over bezwaarschriften.

Ik hoop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

Bram van Oudheusden
Wethoudersadviseur
Gemeente Arnhem
0631102266

Arnhem, 27 mei 2024

Beste voorzitter van de gemeenteraad en leden van het College van B&W,

In onderstaande willen wij namens de Samenwerkende Arnhemse Buurthuizen (SAB) een bijdrage leveren aan de plannen en begroting voor komende jaren door onze op- en aanmerkingen op de Perspectiefnota met u te delen. Hierbij verwijzen we onder meer naar de notitie Arnhems Goud, die in 2022 door/met de ca 25 Arnhemse buurthuizen en wijkcentra (leden van de SAB) is opgesteld in samenwerking met Gemeente Arnhem. Dit visiedocument (in bijlage) geeft aan hoe wij als samenwerkende buurt- en burgerinitiatieven in het Arnhemse aan de verschillende maatschappelijke opgaven willen (samen)werken.

In onze visie heeft het grote urgentie om de in de Perspectiefnota benoemde Transformatie Sociaal Domein (pag 40 en verder) concreet ter hand te nemen en gewenste transformaties voortvarend te realiseren in samenspraak met álle partners. Zoals mede verwoord in de notitie Arnhems Goud willen en kunnen buurthuizen en wijkcentra bij de uitwerking van deze transformaties een constructieve en creatieve bijdrage leveren. Daarbij willen we als teurgkerend signaal en randvoorwaarde aangeven: praat mét ons en niet over ons. Nodig ons zo vroeg mogelijk uit bij processen rond maatschappelijke opgaven. Wij staan voor de medeverantwoordelijkheid van bewoners en kunnen mensen verleiden en uitdagen tot deelname aan de gemeenschap – niet als consument, maar als co-producent van de sociale basis in wijken en buurten. Bovendien zult u in de SAB buurthuizen en wijkcentra deskundige en capabele samenwerkingspartners vinden bij ontwerp en planvorming voor investeringen in de sociale basis.

De drie denkrichtingen die de Perspectiefnota benoemt op pagina 40 en verder zijn ons op het lijf geschreven - en dan niet alleen voor toepassing in het sociaal domein; deze denkrichtingen zijn in onze visie relevant voor diverse maatschappelijke opgaven, breder dus dan aleen zorg en welzijn.

Het valt ons op dat de Perspectiefnota weinig tot geen aandacht besteedt aan het potentieel aan gemeenschapskracht dat de buurt- en burgerinitiatieven in de verschillende wijken (kunnen) vertegenwoordigen. In het verlengde hiervan maken we ons zorgen dat de in te zetten bezuinigingen leiden tot uitstel van de maatschappelijk gewenste transities en transformaties rond gemeenschapsvoorzieningen. Dat zou een gemiste kans zijn. In onze visie zouden de voorstellen in de Perspectiefnota gepaard moeten gaan met keuzes voor en investeringen in verdere opbouw van wijkprocessen en gemeenschapsvoorzieningen, ter verbreding van de sociale basisinfrastructuur in wijken en buurten.

Er zijn concrete stappen nodig (en mogelijk) om de versnippering en verkokering vanuit systeem- en organisatiebelangen in te perken met het oog op integrale ondersteuning en versterking van de samenredzaamheid van buurten en bewoners. Deze stappen, met de bijbehorende korte termijn investeringen in gemeenschapskracht zullen leiden tot structurele bezuinigingen. Zij leveren in die zin geen directe besparingen op. Echter, in onze visie zal alleen bezuinigen en verder uitstel van de beoogde transformatie in wijken en buurten wel vrij direct tot extra kosten en verspilling leiden. Dit uitstel zal ook de buurthuizen en wijkcentra raken. Enerzijds merken we nu al dat er meer op ons af komt: wachtlijsten in zorg en welzijn, maar ook schulden, woonproblematiek en vereenzaming doen zich gelden in onze huizen.

Anderzijds zullen personeelstekorten en personeelswisselingen in professionele / publieke organisaties meer en meer aandacht vragen van onze vrijwilligers en dus onze organisaties belasten. Zonder bredere toerusting en randvoorwaardelijke ondersteuning zullen verschillende bestaande wijkcentra en buurthuizen hun functies in de leefwereld van wijk- en buurtbewoners niet meer kunnen volhouden. Terwijl deze gemeenschapsvoorzieningen voor en door bewoners een groot potentieel aan stadskracht in zich houden dat juist nu benut zou moeten worden.

Wij vragen Raad en College om deze transformaties daadwerkelijk ter hand te nemen en niet verder te laten vertragen. Investeer in andere manieren van werken en benut daarbij de beschikbare stadskracht. We hopen dat ook u met ons wilt benadrukken dat deze transformatie(s) allleen met en niet over de hoofden van mensen kunnen worden voorbereid en uitgevoerd. Betrek bewoners, burgerinitiatieven en gemeenschapsvoorzieningen bij het maken van keuze en bespreken van randvoorwaarden in de sociale basisinfrastructuur in de stad (denkrichting 1). Benadruk preventie en gezondheidsgerichte maatregelen - ook in Arnhem zou de focus moeten verschuiven van probleemgestuurde aanpak naar gemeenschapsgedreven benaderingen (denkrichting 2). Door gemeenschapsvoorzieningen als de SAB huizen daar direct bij te betrekken, kunnen zij hun rol als samenwerkingspartner in het netwerk effectief invullen. Een gebiedsgerichte benadering past daar goed bij (denkrichting 3), waarbij we willen opmerken dat bij een dergelijke benadering de focus juist meer op het collectief zou moeten liggen. Als we niet meteen weer inzoomen op doelgroepen van individuele 'hulpvragers', worden burgers meer co-producent van hun eigen en elkaars welbevinden. Als SAB verwachten we niet alleen dat dan een goede basis kan worden gelegd voor de gewenste transformaties, een dergelijke (netwerk)benadering zal Arnhem ook in staat stellen om de verschillende maatschappelijke opgaven effectiever en (kosten)efficiënter aan te pakken.

We hopen met deze opmerkingen een nuttige bijdrage te leveren aan de discussies in de Raad. Uiteraard zijn we bereid en bereikbaar voor nadere toelichting.

Mede namens [redacted] Sikkens, [redacted] Beijerman en [redacted] Nieuwenhoff (kerngroep SAB),

met vriendelijke groet,

[redacted] van Sandijk

Samenwerkende Arnhemse Buurthuizen | Wijkcentrum Bakermat

sebastiaan@wijkcentrumbakermat.nl

Buurthuizen, Arnhems goud!

2022
2032

Arnhemse Buurthuizen Visie

6 oktober 2022

Arnhemse Buurthuizen Visie

Inhoud

1. Aanleiding
2. De kracht van buurthuizen
3. Sterk door diversiteit
4. Uitgangspunten
5. Financieringsbronnen
6. Aandachtspunten en aanbevelingen
7. Bijlagen
   - Definities
   - Convenant, door de buurthuizen getekend op 5 maart 2022
   - Overeenkomsten en verschillen tussen de Arnhemse buurthuizen en wijkcentra
   - Arnhemse uitgangspunten voor bewonersondersteuning
   - Business Model Canvas van de Arnhemse buurthuizen en wijkcentra

1 Aanleiding

Zo onmisbaar als de parken en het stedelijk groen zijn voor de Arnhemmers, zo wezenlijk zijn ook de buurthuizen voor de Arnhemse wijken. Een buurthuis is het sociale trefpunt in de wijken waar het gezellig is en iedereen zich welkom voelt. De uitvalsbasis en de motor voor heel veel activiteiten en bewonersinitiatieven. De neutrale en informele plek in de wijk waar allerlei partners uit de stad hun diensten aanbieden op het gebied van informatie delen en preventie. Buurthuizen zorgen voor ontmoeting en verbinding. Zij zijn het hart van de wijk. Buurthuizen en wijkbewoners kunnen niet zonder elkaar.

In het voorjaar van 2019 nam een aantal Arnhemse buurthuizen het initiatief om intensiever te gaan samenwerken. Hun doel was om het functioneren van de buurthuizen in de wijken te verbeteren, een duidelijke en herkenbare positie ten opzichte van gemeente en professionele organisaties in te nemen en zo de toekomst van de buurthuizen veilig te stellen.

Vanaf medio 2020 vond er regelmatig overleg plaats met betrokken ambtenaren van de gemeente Arnhem, mede als gevolg van de nieuw ingevoerde afspraken over Ontmoeten en Verbinden. Gezamenlijk constateerden buurthuizen en gemeente dat – ondanks de toenemende aandacht voor wijkgericht werken van overheid en professionele organisaties – een eenduidig gemeentelijk beleidskader met betrekking tot de buurthuizen in Arnhem nog ontbrak. Dat was aanleiding om een samenwerkingstraject te starten om de waarde en betekenis van de Arnhemse buurthuizen te onderzoeken en gezamenlijk te verkennen wat nodig is om die waarde te kunnen blijven leveren.

Tussen juli 2021 en juli 2022 kwamen de samenwerkende buurthuizen en ambtenaren vijfmaal bijeen met als resultaat de nu voorliggende Arnhemse Buurthuizen Visie. De visie is gebaseerd op co-creatie, een vorm van samenwerken waarbij alle deelnemers (buurthuizen, bewoners, gemeente en andere maatschappelijke partners) invloed hebben op het proces en op het resultaat daarvan. Voorwaarde voor het slagen van een co-creatie is de gelijkwaardigheid van de deelnemers, openheid en vertrouwen.

De visie wordt door de gezamenlijke buurthuizen aangeboden aan het college van B&W en aan de gemeenteraad van Arnhem. Het is een bouwsteen voor het bredere accommodatiebeleid dat begin 2023 gereed is en waaraan in het najaar van 2022 met verschillende partijen wordt gewerkt. En de visie maakt onderdeel uit van de bredere trend van Ruimte geven aan Burgerkracht: bouw verder in samenhang met de herijking van het sociaal domein en zorg voor ontschotting van de verschillende gemeentelijke afdelingen.

[1] Het Integraal Accommodatiebeleid (IAB) heeft betrekking op alle maatschappelijke accommodaties in de wijken die een bijdrage leveren aan de gemeentelijke beleidsdoelstellingen. Bij het te ontwikkelen beleid staat het vraaggestuurd inzetten van deze accommodaties in de wijk centraal: welke behoefte is er vanuit bewoners in de wijk en hoe kan het aanbod aan accommodaties hierop aansluiten of zich (door)ontwikkelen? Op gebiedsniveau zal hiervoor een analyse worden uitgevoerd, waarbij ook de aanwezige buurthuizen worden betrokken.

2 De kracht van buurthuizen

De kracht van buurthuizen en wijkcentra zit in de mix van functies: de ene functie versterkt de andere waardoor het geheel meer is dan de som der delen. Buurthuizen en wijkcentra zijn belangrijke pijlers van wat er in de wijk gebeurt; zij maken deel uit van het platform voor ontwikkeling van de wijk.

Buurthuizen hebben geen format. Het zijn de plekken waar bewoners en gemeente op basis van gelijkwaardigheid, openheid en vertrouwen met elkaar werken aan de maatschappelijke opgaven in de Arnhemse wijken. Door samenwerking hebben buurthuizen en wijkcentra meer invloed dan een individueel buurthuis alleen. Samen sta je sterker!

Het plaatje hieronder geeft een beeld van een aantal mogelijke functies die een buurthuis kan hebben naast de basisfunctie op het gebied van ontmoeting en verbinding. Elk buurthuis maakt daarin zijn eigen keuzes, passend bij het unieke karakter van het buurthuis en de kansen en behoeften in de wijk.

3

Sterk door diversiteit

Er bestaat geen eenduidige vorm of rubricering van een buurthuis of wijkcentrum. Je hebt als buurthuis of wijkcentrum eigenheid nodig om aan te sluiten bij wat er leeft in een wijk. Wat alle buurthuizen en wijkcentra met elkaar gemeen hebben is hun kernfunctie: ze zijn een toegankelijk trefpunt en een gezellige en veilige ontmoetingsplek voor bewoners en professionals in de wijk. Daarmee bieden ze de wijk een plek voor ontmoeting, verbinding, initiatief en aandacht voor elkaar.

Arnhem kent meer dan dertig buurthuizen en wijkcentra die, net als de wijken, voortdurend in ontwikkeling zijn. Al die buurthuizen en wijkcentra hebben als grondgedachte en bedoeling om bij te dragen aan contact en verbondenheid in de wijk. En aan het plezier om samen dingen in de wijk voor elkaar te krijgen.

Naast buurthuizen en wijkcentra onder autonoom bestuur en georganiseerd door bewoners zelf zijn er in Arnhem ook veel andere ontmoetingslocaties actief, met name georganiseerd door de welzijnsorganisaties Rijnstad en SWOA. Deze organisaties hebben veelal de opdracht om soortgelijke kernfuncties voor de wijk te realiseren, soms met als focus een specifieke doelgroep zoals ouderen of jongeren. Gezien het grote belang van deze ontmoetingslocaties voor de stad en de vaak grote overeenkomsten met de zelfstandige buurthuizen worden deze locaties ook in deze visie benoemd. Een groot verschil met de meeste zelfstandige buurthuizen is wel dat deze ontmoetingslocaties allemaal draaien met betaalde professionele krachten, en hun opdracht niet rechtstreeks ophalen vanuit de wijk maar deze ontvangen vanuit de gemeente.

Door hun diversiteit aan achtergronden en eigenheid hebben alle buurthuizen, wijkcentra en ontmoetingslocaties naast hun kernfuncties vaak ook allerlei aanvullende rollen en diensten ontwikkeld, al naar gelang hun eigen mogelijkheden en de wensen en behoeften in hun wijk.

De visualisatie op de volgende pagina illustreert de diversiteit die onze stad rijk is.

Buurthuizen die (steeds meer) activiteiten voor en ontmoetingen tussen buurt/wijkbewoners initiëren en/of faciliteren

o.a.
De bakermat (Burgemeesterswijk)
De Lommerd (Spijkerkwartier)
De Nieuwe Hommel (Sint Marten)
De Oosthof (Presikhaaf)
De Overkant (Presikhaaf)
De Wasplaats (Klarendal)
‘t Huukske (Arnhem-West)
‘t Plein / Kunst op de Bult (Geitenkamp)
Vredenburcht (Vredenburg)

Buurthuizen die vooral trefpunt zijn in de buurt of wijk, soms gericht op specifieke doelgroepen

o.a.
Buurtfabriek/Craneveldt
Buurthuis Elden
Buurthuis Moes (Angerenstein / Paasberg)
Buurtvereniging Plattenburg
De Duiventil (Malburgen)
De Klup Arnhem (Presikhaaf)
Dorpshuis Schaarsbergen
Inloophuis St. Marten

Buurthuis / wijkcentrum:
Plek voor ontmoeting, verbinding, initiatief en aandacht voor elkaar

Buurthuizen die zich ontwikkelen als sociale onderneming ten behoeve van de wijk

o.a.
‘t Broek Omhoog (Arnhemse Broek)
Boerderij De Kroon (De Laar)
De Stadskeuken (Centrum)
Huis voor de Wijk (Immerloo)

Locaties die naast de uitvoering van hun kerntaken in de wijk op het gebied van begeleiding en zorg ook een ontmoetingsfunctie voor wijkbewoners verzorgen

o.a.
Rijnstad: De fontein
(Rijkerswoerd, Kronenburg en Vredenburg)
De Fresh (Malburgen
Buurtcentrum De Hobbit (Malburgen-Oost)
De Laarhof (De Laar)
Jongerencentrum De Madser (Kronenburg)
Wijkcentrum Symfonie (Arnhemse Broek)
De Wetering (Geitenkamp)

SWOA:
De Weldam

4 Uitgangspunten

Buurthuizen en wijkcentra:

- creëren maatschappelijke waarde door hun spilfunctie in de wijk (zij faciliteren ontmoeting en activiteiten voor en door wijkbewoners);
- zijn een infopunt in de wijk, een 'wijk-VVV';
- vervullen met, door en voor bewoners een actieve rol bij wijkprocessen en staan in contact met (de behoeften van) andere bewoners-initiatieven;
- zijn een natuurlijke partner in het wijkgerichte werken van de gemeente Arnhem;
- realiseren hun maatschappelijke doelstelling op een inclusieve, duurzame en bedrijfsmatig verantwoorde wijze;
- zijn uniek van vorm en opzet in hun eigen wijk, én samen als geheel van buurthuizen en wijkcentra in de stad van meerwaarde voor Arnhem.

Om hun maatschappelijke waarde voor de stad te kunnen blijven leveren, zijn buurthuizen en wijkcentra afhankelijk van een aantal randvoorwaarden, zoals bijvoorbeeld transparante meerjarige afspraken over basisfuncties en financiering.

De gemeente baseert deze meerjarige afspraken op de wijkaanpak zoals deze door de gemeente is geïntroduceerd:

- Meer bewoners hebben meer invloed op hun eigen leefomgeving.
- De gemeente doet wat nodig is in de wijk én levert maatwerk per wijk op basis van hetgeen zich aandient en op basis van de behoeften in de wijk.
- Samen met bewoners en organisaties zoekt de gemeente naar kansen om dingen in de wijk beter te organiseren.

Dit beleid sluit aan bij de duidelijk waarneembare trend dat inwoners meer regie over hun eigen leefwereld willen voeren.

Of een buurthuis of wijkcentrum daadwerkelijk de gewenste maatschappelijke waarde levert, is uiteindelijk aan de wijkbewoners en hangt samen met wat er in een specifieke wijk leeft en nodig is.

5 Financierings bronnen

Buurthuizen en wijkcentra betrekken hun inkomsten uit verschillende bronnen. Bijvoorbeeld uit activiteiten, diensten en voorzieningen zoals deelnemers-bijdragen of de opbrengst van bijvoorbeeld een fietsenmaker, naaiatelier of wasserij, of Wmo-voorzieningen die in het buurthuis gevestigd zijn. Sommige buurthuizen halen baten uit horeca-omzet van een bar of eetcafé, of uit huurpenningen voor incidentele verhuringen en flexwerkplekken en de huuropbrengst van vaste jaarcontracten van stichtingen, verenigingen en andere partijen. Andere bronnen zijn legaten, financiering door kerken en collectes en donaties in natura, variërend van mobiele telefoons, laptops, tablets en kluisjes die geschonken worden, tot wederkerigheid met gesloten beurs. Denk daarbij bijvoorbeeld aan sociale hypotheken waarbij bewoners en financiers samen besluiten over de vorm van rente en aflossing. Sommige buurthuizen zijn btw-plichtig, voor hen is de btw-aftrek een mogelijkheid om hun ondernemerschap invulling te geven. Andere buurthuizen hebben inkomsten uit de verkoop van producten, kijk bijvoorbeeld naar de shop-in-shop van De Wasplaats waar unieke producten te koop zijn gemaakt door mensen uit de buurt.

Hoewel alle buurthuizen streven naar een sluitende exploitatiebegroting op basis van eigen inkomsten blijkt dit in de praktijk vaak niet realistisch. Voor nagenoeg alle buurthuizen geldt dat subsidies een onmisbare bron van inkomsten zijn. Daarbij gaat het om diverse subsidies voor duurzaamheid, gebouwen (waaronder huur, beheer dan wel exploitatie), ontmoeten en verbinden, wijkbudgetten en aanvullende inkomsten voor (bewoners)ondersteuning. Denk hierbij onder andere aan de inzet en beschikbaarheid van de Vrijwilligers Centrale Arnhem en Praktische Zaken / Ideeënmakelaars. Deze en andere ondersteuning van bijvoorbeeld de AdviesBrigade en de Arnhemse Uitdaging zouden vanuit nadere samenwerking met elkaar een meer afgestemde bijdrage kunnen en willen leveren aan de verschillende Arnhemse Buurthuizen.

Subsidies worden nu veelal via de Teams Leefomgeving als incidentele subsidie verstrekt. De korte duur van de afspraken zorgt voor jaarlijkse onzekerheid en het steeds weer doorlopen van het subsidieproces vraagt veel van de besturen. Daarnaast maakt deze wijze van financiering het lastig om tot meerjarige plannen te komen. Een uitzondering hierop is de meerjarige financiering vanuit het budget Ontmoeten en Verbinden waarmee inmiddels positieve ervaringen zijn opgedaan.

6

Aandachtspunten en aanbevelingen

Financiën

De buurthuizen en wijkcentra in Arnhem zijn onderling zeer verschillend. Daarmee verschillen ook de doelen[2] waaraan zij bijdragen.

Aanbevelingen

- **Maak binnen de financiële afspraken onderscheid tussen inhoudelijke projecten en diensten en ondersteuning voor de basis: voor instandhouding van het gebouw én financiering van de kernfunctie: het duurzaam realiseren van een gezellige en veilige ontmoetingsplek voor bewoners en professionals in de wijk. Dat kan in de vorm van subsidies voor personele inzet (bijvoorbeeld voor een betaalde beheerder), structurele uitvoeringskosten en/of subsidie voor 'stenen'. Hiervoor kunnen hulpmiddelen en werkwijzen ontwikkeld worden die voor zoveel mogelijk buurthuizen bruikbaar zijn.**

- **Daarnaast kunnen maatwerkafspraken gemaakt worden. Een buurthuis ontvangt dan financiering op basis van producten of diensten. Maar de financiering kan ook plaatsvinden in een opdrachtsfeer waarbij de gemeente betaalt voor concrete opdrachten die een buurthuis uitvoert, of output die een buurthuis levert. Het gaat daarbij dus niet om een algemene bijdrage voor exploitatie, maar om specifieke inkomsten op basis van daadwerkelijk geleverde diensten.**

- **De buurthuizen vormen voortaan een vast hoofdstuk in de wijkprogramma's die jaarlijks worden opgesteld. In dat hoofdstuk omschrijven wijkbewoners en buurthuis-vertegenwoordigers samen welke bijdrage het buurthuis gaat leveren aan de prioriteiten van de wijk. Het gaat om wijkprioriteiten die te maken hebben met 'de bedoeling' in de wijk: met de samenlevingsopbouw en gemeenschapsvorming zoals de wijkbewoners en organisaties in de wijk die nodig en wenselijk achten.**

- **Over de middelen en andere randvoorwaarden die nodig zijn voor het behalen van de doelstellingen maken de buurthuizen en gemeente samen meerjarige afspraken die periodiek worden geëvalueerd.**

- **Een periodieke evaluatie wordt gedaan door bezoekers en andere wijkbewoners te bevragen over de rol die het buurthuis voor hun wijk heeft gespeeld. In hoeverre hebben de zaken die het buurthuis organiseerde en faciliteerde bijgedragen aan een leefbare en prettige leefomgeving? Ook TLO en organisaties met een breed netwerk in de wijk zullen actief bij deze evaluatie betrokken worden.**

- **Voor de evaluatie van de buurthuisfuncties wordt zoveel mogelijk een stadsbrede werkwijze gehanteerd, zolang deze voldoende recht doet aan de eigenheid van de wijk en het buurthuis in kwestie. Deze werkwijze wordt samen met de buurthuizen nog nader ontwikkeld en kan per wijk in details verschillen. De gemeente is trekker van het evaluatieproces, waardoor de buurthuizen op dit punt worden ontzorgd. Wijkbewoners hebben een stem in het opstellen van evaluatiecriteria en ook een stem bij de uiteindelijke evaluatie.**

- **De evaluatie is niet alleen gebaseerd op 'harde targets', maar vooral ook op belevingsverhalen en storytelling. De uitkomsten van de evaluatie zijn weer input voor het volgende wijkprogramma. De criteria en methodiek voor het evalueren van de basisfuncties dienen in nauwe afstemming met zowel bewoners als buurthuizen te worden opgesteld. Zij moeten als langjarig kader gaan gelden dat steeds weer tussentijds geëvalueerd wordt met bewoners, TLO, organisaties in de wijk en buurthuizen.**

Gebouwen

Bewoners hebben binnen hun eigen leefomgeving een fysieke plek nodig waar zij elkaar kunnen ontmoeten. Er zijn wijken waar buurthuizen of wijkcentra een eigen gebouw hebben, andere huren hun locatie van een corporatie of van de gemeente. Sommige buurthuizen en wijkcentra hebben een tuin en een goede keuken, andere zouden daar graag over beschikken.

Voor veel locaties geldt dat de toegankelijkheid te wensen overlaat. Niet alle panden voldoen bijvoorbeeld aan de Arnhemse Standaard voor Toegankelijkheid en zijn daarmee maar beperkt inclusief.

Bij alle buurthuizen en wijkcentra leeft de wens om hun pand te verduurzamen. Niet alleen omdat de energiekosten voor veel oudere panden onbetaalbaar worden, maar ook omdat zij een belangrijke voorbeeldfunctie in de wijk willen vormen in het kader van de energietransitie.

Aanbevelingen

- **Om fysiek toegankelijk te zijn voor alle wijkbewoners en aantrekkingskracht uit te oefenen op nieuwe doelgroepen zijn er bij veel buurthuizen en wijkcentra in- en/of extern bouwkundige aanpassingen nodig, of is een nieuwe locatie wenselijk. Ook moet bij vrijwel alle panden een slag gemaakt worden in het kader van verduurzaming en de energietransitie. Hier is zowel kennis en kunde als meerjarige financiering voor nodig.**

- **Alle eigenaren hebben een eigen visie op het beheer van hun maatschappelijk vastgoed. De visie en belangen van de verschillende eigenaren komen niet altijd overeen met die van de wijkbewoners. Het zou van meerwaarde kunnen zijn als alle buurthuislocaties en wijkcentra ondergebracht kunnen worden bij één centrale partij die alle buurthuispanden gaat beheren vanuit een eenduidige visie op maatschappelijk vastgoed. Hierdoor krijgen de buurthuizen meer ruimte om hun eigenheid ook in hun gebouwen uit te drukken.**

[2] Doelen zijn bijvoorbeeld: Bijdragen aan de maatschappij – Ontmoeting, plezier en verbinding – Preventie – Welkom en gezien worden – Vaste sociale (vind)plek in de wijk.

Facilitair en sociaal-maatschappelijk beheer

Of wijkbewoners een buurthuis of wijkcentrum echt als het hart van hun wijk beschouwen, hangt ook samen met de kwaliteit van het bestuur en beheer. Er zijn mensen nodig die niet alleen oog hebben voor het fysieke beheer van de locatie, maar ook voor het 'sociale hart' van de plek. Mensen die het evenwicht bewaken tussen een laagdrempelige inloopplek en de locatie waar professionals zorg en preventie bieden. Mensen die sturen op de ontwikkeling van passende activiteiten voor een brede groep wijkbewoners.

De balans tussen verschillende soorten mensen en activiteiten luistert nauw. Buurthuizen en wijkcentra moeten een prettige plek zijn waar álle wijkbewoners zich welkom kunnen voelen. Het goed uitvoeren van zowel de fysieke als sociaal-maatschappelijk beheertaken stelt hoge eisen aan het bestuur van een buurthuis of wijkcentrum. In de praktijk blijken veel organisaties een professionele betaalde beheerder nodig te hebben om deze taken aan te delegeren.

De taak van een beheerder is simpel te omschrijven en moeilijk uit te voeren: zorg ervoor dat de bezoekers optimaal gebruik kunnen maken van de accommodatie. De beheerder is een duizendpoot die belast is met de interne organisatie, met onderhoudswerkzaamheden en het begeleiden, motiveren en ondersteunen van een (vaak wisselende) groep vrijwilligers.

Aanbevelingen

- **Onderzoek de mogelijkheden tot ontzorgen. Bijvoorbeeld door een ontwikkeling richting meer coöperatieve organisatie van beheertaken. Denk bijvoorbeeld aan taken zoals het werkgeverschap voor beheerders, ondersteuning bij financiële verantwoording aan subsidiënten, ontwerp en uitvoering van een eenduidige financiële administratie, ontwikkeling van en ondersteuning bij een overkoepelend personeels- en vrijwilligersbeleid, ondersteuning bij administratieve taken, ondersteuning bij PR en communicatie, centrale ontwikkeling van een online reserveringsysteem en advies en ondersteuning bij de noodzakelijke energietransitie.**

- **Uitgangspunten bij het opzetten van deze ondersteuning:**

  - **Buurthuizen zijn vrij in hun keuze om wel of geen gebruik te maken van ondersteuning, het is maatwerk;**
  - **Het gaat nadrukkelijk om ondersteunen en niet om het overnemen van de verantwoordelijkheden van buurthuizen;**
  - **Er wordt altijd gestreefd naar maximale zelfstandigheid en autonomie;**
  - **De kerntaken en verantwoordelijkheden van de besturen voor de inhoudelijke koers en programmering worden nooit overgenomen. De ontzorging is erop gericht dat zij zich maximaal op hun kerntaken en verantwoordelijkheden kunnen richten.**

Vrijwilligers

Vrijwilligers vormen het kloppend hart van de buurthuizen en wijkcentra. Alle besturen zien zich voor de uitdaging gesteld hoe zij hun vrijwilligers betrokken houden en nieuwe vrijwilligers kunnen aantrekken die de diversiteit binnen hun organisatie vergroten. Over het algemeen is er voldoende denkkracht binnen de buurthuizen en wijkcentra aanwezig, maar is het lastiger om ook voldoende 'doe'-kracht te mobiliseren.

Aanbevelingen

- **Buurthuizen zijn dringend op zoek naar (jongere) vrijwilligers. Nieuw vrijwilligersbeleid, bijvoorbeeld gericht op 'jongere ouderen' en/of maatschappelijke stages via scholen, kan buurthuizen helpen bij het werven van vrijwilligers. Een hernieuwde werkwijze van de Vrijwilligers Centrale Arnhem kan daarbij een rol van betekenis spelen.**

- **Een stadsbreed beleids(advies) over vrijwilligersvergoedingen kan helpend zijn, maar waardering zit in meer dan alleen een vergoeding, denk aan attentiebeleid, ruimte voor inspraak, scholing, een Arnhems lintje, etc. Daarom het advies aan de gemeente om stadsbreed na te denken over vrijwilligerswaardering, en hoe daarin het juiste maatwerk kan worden geleverd.**

6

Bedrijfsvoering

Buurthuizen en wijkcentra zijn organisaties met een complexe bedrijfsvoering. Om deze taken goed te kunnen uitvoeren is een breed scala van kennis en kwaliteiten nodig. Zaken die daarbij een belangrijke rol spelen zijn: sociale en psychologische veiligheid, helder beeld van de financiële (on)mogelijkheden, een goed functionerend online administratief systeem (voor beheer van financiën en planning), goed werkgeverschap voor betaalde en onbetaalde medewerkers, goede communicatie en PR en structurele samenwerking met partners en ondernemers in de wijk.

Voor een deel van de buurthuizen geldt dat het organiseren van alle bedrijfsvoeringstaken een (te) groot beslag legt op de tijd en energie. Hierop lekt veel energie weg van bestuursleden. Dit is energie die zij willen inzetten voor de inhoudelijke taken van hun buurthuis.

Aanbevelingen

- **Buurthuizen hebben behoefte aan ondersteuning bij administratieve en financiële taken. De gemeente kan helpen door expertise zoals die van Praktische Zaken blijvend aan te bieden. Denk bijvoorbeeld aan uitbreiding van het servicepakket van Praktische Zaken richting ondersteuning van bewoners en ontwikkeling van integrale burgerparticipatie (Arnhem-Oost aanpak).**
- **Buurthuizen hebben baat bij advies en informatie over beheer en exploitatie en ondersteuning hoe zij hun immateriële waarde kunnen beschrijven en verantwoorden.**
- **Buurthuizen vormen onderdeel van een groter geheel van maatschappelijke voorzieningen en laagdrempelige ontmoetingsplekken in de wijken. Helderheid over hun rol en positie ten opzichte van multifunctionele centra (MFC's) en andere maatschappelijke locaties binnen het wijknetwerk is daarom zeer wenselijk.**

Samenwerking bewonersondersteuning

Bewonersondersteuners verbinden en ondersteunen individuele en groepen bewoners bij een actieve deelname aan het vormgeven van hun eigen buurt of wijk. Ondersteuners hebben de buurthuizen en wijkcentra nodig en ook omgekeerd hebben de buurhuizen en wijkcentra de ondersteuners nodig. De behoefte aan ondersteuning is per wijk verschillend, afhankelijk van de opbouw en samenstelling van de bevolking. In sommige wijken zal de behoefte aan bewonersondersteuning relatief groter zijn.

Buurthuizen en bewonersondersteuners houden zich beide bezig met het versterken van bewoners en het verbeteren van de leefbaarheid in de wijk. Waar de buurthuizen meer vanuit hun locatie richting de wijk werken (van binnen naar buiten) werken bewonersondersteuners meer vanuit het netwerk (van buiten naar binnen). Voor een optimale verbinding tussen buurthuis en wijknetwerk is een goede samenwerking dus randvoorwaardelijk.

Aanbevelingen

- **Als buurtbewoners (lees: ook buurthuizen) 'in de lead' zijn, dan mogen zij ook mede bepalen hoe de ondersteuning eruit gaat zien. Betrek de buurthuizen daarom actief bij het door-ontwikkelen van de bewonersondersteuning.**
- **Creëer helderheid over hoe de rollen van bewonersondersteuning, de TLO's en de buurthuizen zich ten opzichte van elkaar verhouden. Maak goede afspraken over de samenwerking en de taakverdeling.**
- **Per wijk kunnen de keuzes en de praktische uitwerking ervan verschillen.**

Wijkgericht Werken

De Spelregels Arnhemse Wijkaanpak 2022 beogen dat meer bewoners meer invloed hebben op hun eigen leefomgeving. De gemeente zoekt samen met bewoners en organisaties naar kansen om dingen in de wijk beter te organiseren. Het netwerk in de wijk wordt steviger wanneer onderwijsinstellingen, ondernemers en ook buurthuizen en wijkcentra deelnemen aan deze samenwerking, en dit zichtbaar is voor bewoners.

Aanbevelingen

- **Maak samen met de buurthuizen en de verschillende bewonersplatforms en wijkverenigingen afspraken over meer en betere samenwerking rondom de wijkkranten en wijkwebsites. Geef buurthuizen en wijkcentra daarbij de gelegenheid om een rol te spelen in het ophalen en publiceren van wat er leeft in de wijk, en maak afspraken over het publiceren van het aanbod wat zij de wijk te bieden hebben.**
- **Besturen van samenwerkende buurthuizen zien graag meer onderlinge samenwerking, ze willen ook 'over wijken heen kijken'. Hierin kan de gemeente het voortouw nemen en ook haar eigen voordeel doen. Een stevig netwerk van samenwerkende buurthuizen draagt bij aan de sociale basis en de 'samenredzaamheid' in de stad; belangrijke informatie en mogelijke ondersteuning kan op die manier dichtbij de bewoners gebracht worden. Ook helpt dit netwerk om de lijnen kort te houden en de huidige positieve en gelijkwaardige samenwerking tussen de gemeente en de buurthuizen te borgen.**

7 Bijlagen

Definities

Basisfunctie buurthuis (of wijkcentrum):
Het zijn van een toegankelijk trefpunt en een gezellige en veilige ontmoetingsplek voor bewoners en professionals in de wijk, en daarmee een plek voor ontmoeting, verbinding, initiatief en aandacht voor elkaar.

Bewoners:
Alle mensen die in Arnhem wonen.

Bewonersondersteuners:
Verbinden en ondersteunen individuele en groepen bewoners bij een actieve deelname aan het vormgeven van hun eigen buurt of wijk.

Buurthuis (of wijkcentrum):
Een bewonersinitiatief dat - naast mogelijke andere functies - een laagdrempelige ontmoetingsfunctie organiseert voor de wijk.

Gemeentelijke wijkaanpak:
- Meer bewoners hebben meer invloed op hun eigen leefomgeving.
- De gemeente doet wat nodig is in de wijk én levert maatwerk per wijk op basis van hetgeen zich aandient en op basis van de behoeften in de wijk.
- Samen met bewoners en organisaties zoekt de gemeente naar kansen om dingen in de wijk beter te organiseren.

Ontmoetingslocatie:
Een locatie waar in opdracht van de gemeente gewerkt wordt aan het realiseren van een basisfunctie vergelijkbaar met die van de buurthuizen, soms met als focus een specifieke doelgroep zoals ouderen of jongeren. Verschil met de meeste zelfstandige buurthuizen is wel dat deze ontmoetingslocaties allemaal draaien met betaalde professionele krachten.

Co-creatie:
Een vorm van samenwerken waarbij alle deelnemers invloed hebben op het proces en op het resultaat daarvan (bijv. een plan of een advies). Voorwaarde voor het slagen van een co-creatie is, naast openheid en vertrouwen, de gelijkwaardigheid van de deelnemers, gedeeld eigenaarschap en als samenvattend concept: partnerschap.

Exploitatie:
Het opzetten en economisch doen voortbestaan van een buurthuis.

MFC:
Een multifunctioneel centrum (MFC) is een samenwerkingsverband waarbij verschillende maatschappelijke organisaties vanuit een centrale locatie hun voorzieningen, producten en diensten aanbieden. Arnhem heeft vijf MFC's: MFC De Wetering (Geitenkamp), MFC Klarendal, MFC Presikhaven, MFC De Spil (Malburgen-West) en MFC Malburcht (Malburgen Oost-Noord).

Team Leefomgeving (TLO):
in iedere wijk van Arnhem is een Team Leefomgeving, onderdeel van de gemeente Arnhem, actief. Met deze teams, bestaande uit wijkmanagers, wil de gemeente aansluiten bij de wijken en wat daar nodig is.

Wijk:
een in de gemeente Arnhem gelegen wijk als opgenomen in de Wijk en Buurtkaart van het Centraal Bureau voor de Statistiek.

Wijkprogramma:
wordt jaarlijks opgesteld en bevat een algemene beschrijving van de meest kenmerkende aspecten van een wijk en de thema's en prioriteiten die voor die wijk van belang zijn. De thema's en prioriteiten worden in en na overleg met bewoners, het Bewonersoverleg en professionals in de wijk door TLO opgesteld. Het wijkprogramma maakt onderdeel uit van de begroting en geldt als uitvoeringskader voor de TLO's.

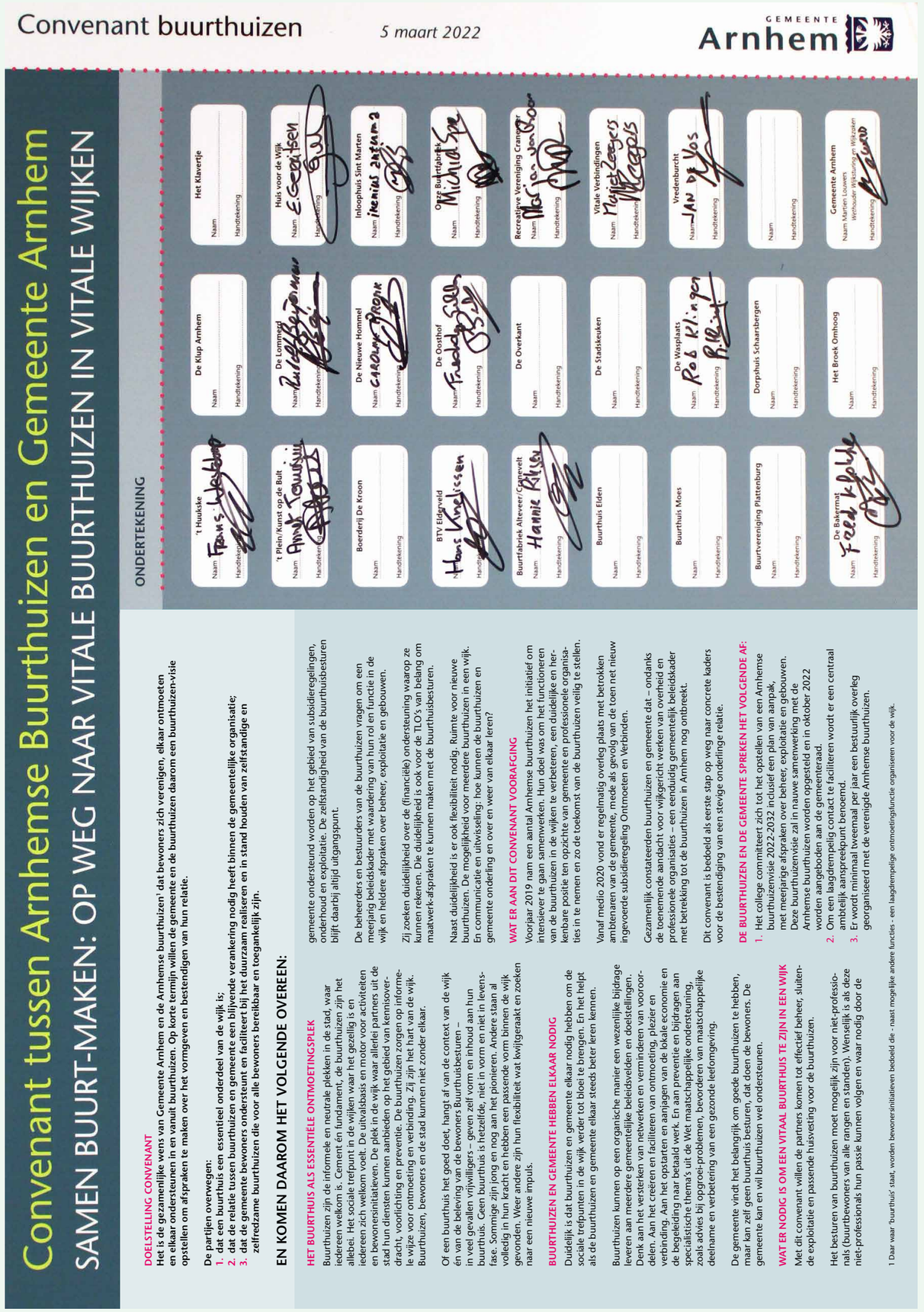

7

Arnhemse buurthuizen
waarde en voorwaarden

Samenvatting van de input uit vijf bijeenkomsten en twee enquêtes | versie 14 januari 2022

Overeenkomsten tussen de Arnhemse buurthuizen

Hun functie in de wijk (een functie heb je):
- Centrale plaats in de wijk waar buurtactiviteiten plaatsvinden;
- Huiskamer van de wijk;
- Laagdrempelige ontmoetingsplek in de wijk waar iedereen welkom is en mag meedoen;
- Plek van het 'wijkgeheugen' waar veel sociale kennis voorhanden is;
- Wezenlijk onderdeel van het 'sociale ecosysteem' in de wijk, hoeksteen van de maatschappij.

Hun rol in de wijk (een rol vervul je):
- Aanzetten tot creativiteit en vergroten van bewustzijn over de wijk;
- Bevorderen van de sociale samenhang en leefbaarheid in een buurt of wijk;
- Bijdragen aan de menselijke behoefte aan sociaal contact en gezien worden;
- Bijdragen aan verbetering van de eigen leefomgeving;
- Bijdragen aan bewustwording over gezondheid en het vormgeven van betekenisvolle contacten;
- Bijdragen aan kennisoverdracht;
- Bijdragen aan het opdoen van werkervaring;
- Creëren en stimuleren van de lokale economie;
- Faciliteren van activiteiten en werkgroepen;
- Zorgen voor ontmoeting, plezier en reuring in de wijk en verbinding van culturen.

Gebruikers die er iets zoeken:
- Wijkbewoners die gezelligheid zoeken en/of aan een activiteit willen meedoen;
- Wijkbewoners die de taal willen leren;
- Stagiairs op zoek naar een afstudeerplek;
- Studenten op zoek naar een stage- of afstudeerplek;
- Studenten en ZZP'ers die studie- en werkruimte nodig hebben;
- Scholen die op zoek zijn naar leer- en werkplekken;
- Instellingen die een vergader- of overlegplek zoeken (gemeente, welzijns- en zorginstellingen).

Gebruikers die er iets aanbieden:
- Bewonersinitiatieven die een activiteit organiseren;
- Clubjes, stichtingen en verenigingen die hun activiteiten aanbieden;
- Vrijwilligers die iets willen doen in hun wijk dat van betekenis is voor henzelf en anderen;
- Herstelinitiatieven zoals de reclassering, verslavingszorg en Vitale Verbindingen;
- Catering- en klusbedrijven die hun diensten aanbieden;
- Kunstenaars en muzikanten die lessen of optredens verzorgen;
- Kinderopvang (van dagverblijf tot peuterspeelzaal);
- Professionals die inloopspreekuren voor hun cliënten houden (sociale wijkteams en TLO's).

Partijen van wie ze ondersteuning krijgen:
- Lokaal: Adviesbrigade, AM Support (voor jongeren), de Arnhemse Uitdaging, Burgerservicelab, Ideeënmakelaars
- Landelijk: DAK, Movisie en LSA bewoners, de vereniging van actieve bewonersgroepen die zich door het hele land inzetten voor hun buurt.

Hun uitdagingen:
- Meer jongeren bereiken;
- Meer buurtbewoners interesseren voor het werk in een buurthuis;
- Goede balans creëren tussen verschillende soorten 'gebruikers' van de buurthuizen;
- Gelijkwaardig partnership met gemeente.

Onmisbaar:
- Aandacht en erkenning van ambtenaren en politici voor wat zij bijdragen in de wijken en wat daarvoor nodig is.
- Meerjarige financiële zekerheid;
- Ondersteuning bij beheer en exploitatie (o.a. m.b.t. administratieve en veiligheidstaken, energietransitie en overige aanpassingen aan gebouwen).

Verschil tussen de Arnhemse buurthuizen

Gebouw:

- Een eigen gebouw / huren van een corporatie of van de gemeente;
- Genoeg eigen ruimtes om ook te verhuren / slechts beperkt eigen ruimte beschikbaar;
- Eigen tuin en/of keuken / geen eigen tuin en/of keuken ter beschikking;
- Kwaliteit en ligging van de locatie;
- Niveau van ondersteunende systemen als bijv. automatisering en klimaatbeheer.

Organisatie en beheer:

- Kwaliteit van de inzet, kennis en ervaring van de vrijwillige en betaalde bestuurders / beheerders;
- Beschikbaar budget voor facilitaire zaken als huur, energie, ict en telefonie;
- Beschikbaar budget voor personele zaken zoals salaris voor een betaalde beheerder;
- Beschikbaar budget voor opleidingskosten en onkostenvergoedingen voor vrijwilligers;
- Beschikbaar budget voor overige kosten van bijv. horeca, kantoor en techniek.

Rol in de wijk:

- Alleen uitvalsbasis voor activiteiten in de wijk, of ook zelf activiteiten organiseren;
- Sociaal trefpunt in de wijk, of nog niet zo gemakkelijk door buurtbewoners te vinden;
- Al bekend en geliefd in de wijk, of nog in een opbouwfase daarnaar toe;
- Aanbod van complete maaltijden, of alleen gastvrije ontvangst met een kopje koffie;
- Bijdragen aan kennisoverdracht en verdieping in de wijk, of niet;
- Bijdragen aan preventie (sport en gezondheid), of niet;
- Bijdragen aan specialistische thema's uit de Wmo (ondersteuning bij 'opgroeiproblemen, bevorderen maatschappelijke deelname en zelfstandig functioneren etc.);
- Bijdragen aan het opstarten en aanjagen van de lokale economie, of niet;
- Mensen begeleiden naar betaald werk, of niet.

Ontwikkelrichtingen:

- Het buurthuis als laagdrempelige basisvoorziening;
- Het buurthuis als sociale coöperatie;
- Het buurthuis als leerwerktraject;
- Het buurthuis als uitvalsbasis voor ombudswerk;
- Het buurthuis als uitvalsbasis voor buurtverbinders;
- Het buurthuis als wijk-VVV;
- Het buurthuis als uitvalsbasis voor werk en startpunt van een nieuwe wijkeconomie.

Inkomstenbronnen:

- Baten uit activiteiten, diensten en voorzieningen;
- Baten uit horeca-omzet van bar of eetcafé;
- Huurpenningen voor incidentele verhuringen en flexwerkplekken;
- Huuropbrengst van vaste jaarcontracten van stichtingen, verenigingen etc;
- Legaten en donaties in natura;
- Btw-aftrek;
- Inkomsten uit de verkoop van producten

Arnhemse uitgangspunten voor bewonersondersteuning

1. Inwoners (burgerinitiatieven) bepalen de wijze waarop de bewonersondersteuning vorm en inhoud krijgt. De gemeente Arnhem stelt de inhoudelijke en financiële kaders. Doel is het creëren van een gelijkwaardig krachtenveld tussen de buurt/wijk en de stad en randvoorwaarde is dat de bewonersondersteuning onafhankelijk is van de gemeente is en burgerinitiatieven zelf bepalen of en zo ja; hoe zij ondersteund willen worden.

2. Bewonersondersteuning is gericht op borging: de inzet van de ondersteuning is de duurzame ontwikkeling van de sociale cohesie en leefbaarheid in de wijk. Daarbij is de ondersteuning van buurt- en wijkinitiatieven een belangrijk middel, maar niet het uiteindelijke doel. Het uiteindelijke doel is dat de inwoners zelf de regie nemen en houden over de wijze waarop de sociale cohesie en leefbaarheid in de buurt/wijk vorm en inhoud krijgt.

3. De basis van de bewonersondersteuning ligt bij bewoners en in hun directe leefomgeving: ondersteuning krijgt vorm in de wijk; dicht bij de inwoners, bij de bewonersinitiatieven en dus ook dicht bij de buurthuizen.

4. Heldere rollen op wijkniveau zijn nodig: Wat is de rol van de wijkmanager? Die is de vertegenwoordiger van de gemeente in de wijk als de intermediair tussen de wereld van de buurthuizen, de buurtbewoners en de gemeente Arnhem.

5. Bewonersondersteuning vindt waar mogelijk plaats door vrijwilligers en vanuit de eigen wijk.

Business Model Canvas van de Arnhemse buurthuizen

STRATEGISCHE PARTNERS	KERNACTIVITEITEN	WAARDECREATIE	KLANTRELATIES	KLANTENGROEPEN
Adviesbrigade AM Support Arnhemse straatcoaches Arnhemse Uitdaging Bewonersinitiatieven Burgerservicelab Collega-buurthuizen Corporaties Gemeente (div. afdelingen) Kinderwijkteam Landelijke kennisinstituten Participanten Praktische Zaken Rijnstad Rozet Stichting Welzijn Ouderen Wijkmakers Wijkplatforms / bewonersoverleg	Activiteiten (helpen) ontwikkelen Gastvrije ontvangst Kennisoverdracht en verdieping Strategie en beheer **BELANGRIJKSTE BRONNEN** Attitude, ervaring, kennis, kunde, visie en vaardigheden Bekendheid en reputatie in de wijk Inzet van mensen Locatie Netwerken Ondersteunende systemen Politieke erkenning Samenwerking Tijd, geld en energie Toegang tot informatie	Bijdragen aan de maatschappij (versterken van netwerken en verminderen van vooroordelen) Ontmoeting, plezier en verbinding van culturen Preventie, bijv. op het gebied van gezondheid Welkom en gezien worden Vaste sociale (vind)plek in de wijk	Persoonlijk contact Specifiek persoonlijk contact Communities Co-creatie **KANALEN** Activiteiten, diensten en voorzieningen Doorverwijzing en mond-tot-mond reclame Intermediairs Nieuwsgierig binnenlopen Online kanalen Wijkkrant	Bewoners Instellingen Ondernemers Professionals Vaste gebruikers

KOSTENSTRUCTUUR	INKOMSTENSTROMEN
Energie – Facilitaire zaken – Huur – ICT en telefonie – Inkoop horeca – Kantoor – Opleidingen – Personeel – Reserveringssysteem – Techniek – Transacties – Verzekeringen – Vrijwilligers	BTW-aftrek – Donaties in natura – Horeca – Huurinkomsten – Inkomsten uit activiteiten, Diensten en voorzieningen – Legaten – Subsidies – Verkoop producten

Colofon
Vormgeving: Diep Arnhem
Buurthuizen Visie 2022 - 2032

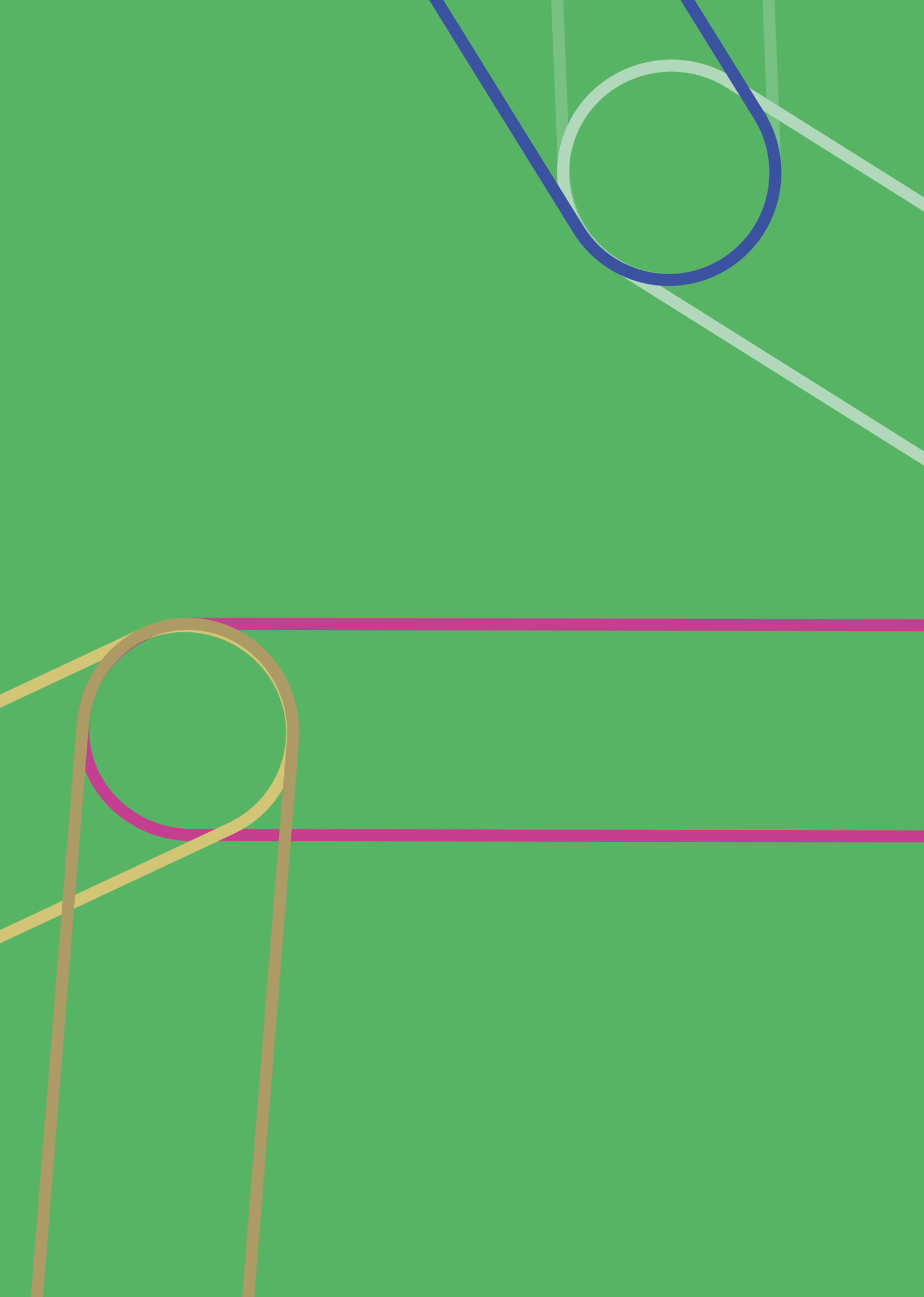

Van: Björn Schutz <b.schutz@hiswarecron.nl>
Verzonden: woensdag 29 mei 2024 17:25
Aan: Raadsleden Arnhem <raadsleden@arnhem.nl>
Onderwerp: Perspectiefnota- voorgenomen Toeristenbelastingverhoging

Geachte leden van de gemeenteraad,

Namens HISWA-RECRON, de landelijke branchevereniging voor landrecreatie- en watersportondernemingen, doe ik u deze mail toekomen naar aanleiding van het voorstel van het college van B&W – zoals verwoord in de Perspectiefnota - om de toeristenbelasting met EUR 1,- in beide tariefcategorieën te verhogen.

Voornemen verhoging toeristenbelasting nadelig
Wij begrijpen dat in een dergelijk traject alle sectoren hun steentje moeten bijdragen, maar we willen erop wijzen dat een verhoging van de toeristenbelasting van deze omvang nadelig is voor de ontwikkeling van onze sector in uw gemeente. Ook al duidt de gemeente dat in de Perspectiefnota als 'gering' en wordt een voorschot genomen om dat later nog eens door te zetten. Deze maatregel kan ons inziens leiden tot een verlies van de concurrentiepositie van recreatieondernemers in uw gemeente. Wij lichten graag toe waarom.

Stijgende lasten
Ondernemers hebben de afgelopen jaren al te maken gehad met hogere energielasten, inflatie en stijgende personeelskosten. Een verdere verhoging van de toeristenbelasting zou de prijs voor klanten nog verder verhogen, wat druk legt op ondernemers vanwege redenen samenhangend met prijselasticiteit. Ondernemers zijn daardoor beducht hun eigen bedrijfsmarge nog aan te passen, waardoor de investeringscapaciteit van bedrijven feitelijk afneemt. Investeringen zijn echter juist nu nodig om de toeristische bedrijven te verduurzamen, vitaal te houden en te laten aansluiten bij de wensen van hedendaagse en toekomstige gasten. Een stijging van EUR 1 lijkt op zich wellicht niet zoveel, of gering, zoals dat in de Perspectiefnota staat. Echter, in het laagtarief voor toeristenbelasting – voor campings, waar ook mensen verblijven met een smallere beurs - is dat niet gering en zelfs een verdubbeling. Het betreft EUR 1,- extra, per persoon per dag, bóvenop de eerdere genoemde verhogingen vanwege hogere energielasten, inflatie e.d. Geen verhogingen van de prijs die de ondernemer in de eigen portemonnee houdt, maar verhogingen die de ondernemer zelf dient te betalen die hij verdisconteert in de prijs. En voor ondernemers in het reguliere tarief is dat nog niet alles.

Actualiteit BTW-verhoging
Vorige week is immers het hoofdlijnenakkoord van het nieuwe kabinet openbaar geworden. Alleen campings zullen in het BTW-laagtarief (9%) blijven. Echter, hotels, vakantieparken, chalets, stacaravans en soortgelijke accommodaties (dus boven het niveau van kampeermiddelen als een tent, een Alpenkreuzer en een caravan die achter de auto kan) zullen ze te maken krijgen met het BTW-hoogtarief (21%). Gemengde bedrijven ook. Dit betreft een forse stijging van 9% naar 21% (dus met 12%!!). Brancheverenigingen hebben hiertegen bezwaar gemaakt en zullen dat blijven doen, maar dit toont hoezeer de sector onder druk staat, zowel landelijk als ook in Arnhem. En daar komt uw beoogde verhoging van EUR 1,- extra, boven de bestaande gemeentelijke tarieven, nog eens bovenop.

Gevolgen voor de Sector?
Wat wij nu missen in de Perspectiefnota is het perspectief van meerdere kanten. Wij zien dat alleen vanuit het macro-perspectief van de gemeente (opbrengstmaximalisatie) wordt gedacht. Hoe kunnen we de financiële behoefte van de gemeente dekken? Wij missen het micro-perspectief in uw Perspectiefnota: wat zijn de gevolgen van de maatregel voor de belastingplichtige of de kassier van de gemeente die voor u de toeristenbelasting int? Welk gevolg heeft deze maatregel voor de (vitaliteit van de) sector? Hoe redelijk en verantwoord is dat? Een dieper onderzoek en daaropvolgend een belangenafweging zou leiden tot een zorgvuldiger besluit, recht doen aan het evenredigheidsbeginsel en het zorgvuldigheidsbeginsel in het te voeren bestuur. Zonder die afweging is het een willekeurige maatregel die de sector willekeurig treft voor een willekeurig bedrag. Vraagt u zich alstublieft af wat het effect is van het voorgestelde (deel)besluit. Denk hierbij bijvoorbeeld aan hoe hoog het percentage van de totaalprijs eigenlijk is dat de gast aan belastingen in het algemeen en toeristenbelasting in het bijzonder in uw gemeente zou betalen. Het moet immers ook wel op te brengen zijn voor de gast. De

BTW moet de gast elders ook betalen, maar wellicht overweegt de potentiële gast dan juist weer een vakantie in het buitenland. Voor het deel van de toeristenbelasting in Arnhem zou de gast best eens een locatie in een andere gemeente kunnen overwegen of een kortere vakantie kunnen overwegen. Prijselasticiteit wordt nogal eens ontkent.

In het aangehechte rapport van ZKA (thans Ginder) “Stapeling van Lasten voor Recreatieondernemers staat op p. 20: “*Uit een studie van Nyfer in opdracht van RECRON, bleek dat de prijselasticiteit van verblijfsrecreatie -0,79 is. Dat betekent dat een prijsverhoging van 5% leidt tot een afname van de vraag van circa 4% in dat jaar. De andere mogelijkheid is het niet doorberekenen van de gestegen belastingen, waardoor de marge onder druk komt te staan*.” Ook uit andere bronnen is dit effect te herleiden c.q. aan te nemen.

Eventuele dubbeltellingen en andersoortige gasten op parken?
Daarnaast moeten we letten op eventuele dubbeltellingen. Als chalets in uw gemeente in de BAG staan, ontvangt de gemeente via het Gemeentefonds mogelijk al een vergoeding. Stapeling daarvan met toeristenbelasting is niet gewenst om voornoemde redenen.

Indien de gemeente huisvesting aan asielzoekers/statushouders (indien voor Arnhem van toepassing) faciliteert die recent in Nederland vaak in hotels worden opgevangen, vraagt dat om een lokale afspraak met het COA. Wat voor die bedden aan toeristenbelasting wordt gederfd kan worden gecompenseerd. Is dit in Arnhem van toepassing en onderzocht? Indien en voor zover er in uw gemeente op vakantieparken ook arbeidsmigranten zijn gehuisvest die zijn ingeschreven in het basisregister, betalen zij waarschijnlijk geen toeristenbelasting. Dan zijn zij immer inwoner. Indien dit in uw gemeente van toepassing is, zou wenselijk zijn dat ook zij bijdragen aan uw financieel perspectief, zodat niet alleen de ondernemers die toeristen ontvangen de klap moeten opvangen. Al is het door inwonerheffingen en -belastingen. Onze vraag is of dat meegenomen is? Zo niet, dan kan dat verlichting geven voor de tariefsverhoging die is voorgesteld voor de toeristenbelasting.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd en hopen dat u kritisch wilt kijken naar de voorgestelde verhoging van de toeristenbelasting en een besluit neemt dat wel aansluit bij de toekomstkansen voor de sector en hun vitaal houdt.

Met vriendelijke groet,

Mr. B.A. (Björn) Schutz
Regiomanager Zuid-Holland & Zeeland (Gelderland en Utrecht a.i.)

b.schutz@hiswarecron.nl
HISWA-RECRON | Storkstraat 24 | 3833 LB Leusden | 033 – 303 97 00
www.hiswarecron.nl | KVK: 75776529
Facebook | LinkedIn | Twitter

Wie zijn we en wat doen we? Bekijk onze gloednieuwe film op ons YouTube-kanaal.

HISWA RECRON HET BELANG VAN WATERSPORT EN VRIJE TIJD

Deze e-mail is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde(n).

Indien dit bericht bij vergissing bij u terechtgekomen is, wilt u ons daarvan dan direct op de hoogte brengen via e-mailadres info@hiswarecron.nl.

Stapeling van lasten voor recreatie-ondernemers

Rapportage in opdracht van RECRON

Uitgevoerd door ZKA Strategy

Merlijn Pietersma
Ronald Haagen
Tom Gosens

's-Hertogenbosch, juni 2019

Managementsamenvatting

De lastendruk in de verblijfsrecreatie is in dit onderzoek gedefinieerd als “het aandeel van elke euro omzet (incl. btw en toeristenbelasting) dat de verblijfsrecreatieondernemer kwijt is aan belastingen, heffingen en regelingen, inclusief de externe kosten/uitgaven die worden gedaan om aan wet- en regelgeving te voldoen”. Aan de hand van vier elkaar aanvullende methodieken (diepte-interviews, deskresearch, online enquête en telefonische interviews) heeft ZKA strategy deze lastendruk in kaart gebracht voor verblijfsrecreatiebedrijven.

Lastendruk voor iedere euro omzet (incl. btw en toeristenbelasting) bedraagt minimaal 30 eurocent

Over elke euro die verblijfgasten voor verblijf en aan voorzieningen op het bedrijf besteden (inclusief btw en toeristenbelasting) draagt de ondernemer in 2019 minimaal circa 30 eurocent af aan heffende instanties zoals het Rijk, de gemeente, de waterschappen en andere instanties (in 2018 nog minimaal 27 cent, door de verhoging van het lage BTW-tarief in 2019). Een klein aantal belastingen en heffingen draagt sterk bij aan dit bedrag, namelijk de toeristenbelasting, de loonbelastingen en pensioenlasten, de vennootschapsbelasting, de vaste lasten voor water en de btw. Het grootste deel van de heffingen komt terecht bij het Rijk, ongeveer tweederde van het totaal.

Kwalitatief is aandacht besteed aan de verschillen tussen typen recreatiebedrijven (bungalowparken, toeristische campings, jaarplaatscampings, gemengde bedrijven). In verhouding tot de omzet zijn er naar verwachting weinig verschillen in lastendruk, omdat de meeste lasten aan de verblijfsgast worden doorberekend. Tussen typen bedrijven bestaan echter verschillen in verhouding tussen de lasten, door bijvoorbeeld een verschil in voorzieningenniveau.

Met name onder gemeentelijke belastingen soms abrupte stijgingen en willekeur is aan de orde

Uit het onderzoek naar lastenstijgingen blijkt dat een stijging van OZB of toeristenbelasting met tientallen procenten in één jaar tijd geen uitzondering is. Dit kan voor een verblijfsrecreatief bedrijf een onverwachte en forse lastenstijging betekenen tot tienduizenden euro’s per jaar. Gemeenten gebruiken de tarieven soms om gaten in de begroting te dichten. De verblijfsrecreatieondernemers krijgen steeds vaker met dit soort situaties te maken. De oorzaak is gelegen in de relatief grote vrijheid van gemeenten om de tarieven voor OZB, rioolheffing en toeristenbelasting vast te stellen. Ook landelijke tarieven stegen fors zoals energiebelastingen, waarvan enkele tarieven meer dan verdubbelden in vijf jaar tijd.

Daarnaast is er sprake van willekeur: er zijn grote verschillen in tarieven per gemeente (tot factor 100 voor bijv. de rioolheffing), niet transparante en forse verhogingen van de WOZ-waarde en sterke stijgingen van rioolheffing en OZB door het zelfstandig aanslaan van objecten zoals chalets, wat bijvoorbeeld tot veel hogere rioolheffingen (maar ook vastrecht voor waterverbruik) kan leiden.
Deze ontwikkelingen leiden tot een groeiende onvoorspelbaarheid van het verwachte bedrijfsresultaat voor de recreatieondernemer op de lange termijn, die de stabiliteit van recreatiebedrijven kan bedreigen.

Gevolg van stijging lokale lasten: invloed op de concurrentiepositie en bedrijfsmarge

Vijf landelijke heffingen (de vennootschapsbelasting, de BTW, de loonheffing voor werknemers en de pensioen- en sociale lasten van de werkgevers) vormen samen de grootste lastenposten voor de ondernemer (samen circa 23% van minimaal 27% in totaal in 2018). Afgezien van de BTW-verhoging van 6% naar 9% stijgen de landelijke belastingen en heffingen doorgaans niet sterk in één jaar tijd.

Met name lokale belastingen en heffingen als toeristenbelastingen en OZB hebben juist veel invloed op het bedrijfsresultaat van de ondernemer omdat deze in sommige gemeenten wel tientallen procenten kunnen stijgen in één jaar. Met name een stijging van de toeristenbelasting is significant: een stijging van 20% kan de ondernemer al een procent marge op jaarbasis kosten. Zo'n stijging kan hetzelfde effect hebben als de BTW-stijging en maakt de exploitatie van de verblijfsrecreatieonderneming kwetsbaar. De overheid bepaalt daarmee niet alleen een deel van de prijsvorming, maar bepaalt ook mede de marges en de concurrentiepositie van recreatieve bedrijven.

De niet-transparante vaststelling van de WOZ-waarde en het betrekken van steeds meer chalets in de WOZ zorgen voor forse stijgingen van de OZB en de rioolheffing. Ook de berekening van vaste lasten voor waterlevering en rioolheffing zijn niet eenduidig.

Stapeling van lasten die ook nog eens sterk stijgend zijn kunnen voor een verblijfsrecreatieve ondernemer in een jaar het verschil betekenen tussen winst en verlies. Inclusief de BTW-verhoging kan een stapeling en stijging van lasten leiden tot een margeverlies van 5% -10% in 2019.

Lastenstijging heeft negatieve invloed op vitaliteit

De overheid (Rijk, provincies en gemeenten) heeft tijdens de Vakantieparkentop in november 2018 krachtig aangegeven dat een levensvatbare verblijfsrecreatiesector essentieel is. Dat vraagt ook investeringen in bedrijven. De (lokale) overheid heeft daar een rol in gepakt door met flankerend beleid de sector te ondersteunen. Het steeds verder beperken van de (fiscale) ontwikkelingsruimte door beperkingen in afschrijving en groeiende lasten (circa 30 cent van elk euro omzet in de sector gaat naar de overheid) is strijdig met deze inzet op vitale vakantieparken. De overheid wil een centrale rol spelen in de vitalisering van vakantieparken. Maar juist op het vlak van de lastendruk (financiën en belastingen) ontbreekt regie en samenhangend beleid. Het gevolg is dat verblijfsondernemingen steeds meer met willekeur en stijgende lastendruk geconfronteerd worden en dat er steeds minder investeringen mogelijk zijn. Dit werkt uitholling van de verblijfsrecreatiesector in de hand.

Beperking afschrijving gebouwen

Voor gebouwen die worden geëxploiteerd binnen BV of NV geldt dat er niet meer mag worden afgeschreven dan tot de bodemwaarde, ofwel de WOZ-waarde. Is deze WOZ-waarde hoger dan de bedrijfswaarde, dan ondervindt de ondernemer hier nadeel van. Minder afschrijven betekent een hoger resultaat en dus evenredig meer vennootschapsbelasting. Dit kan ondernemers duizenden tot tienduizenden en (in sommige gevallen honderdduizenden) euro's per jaar kosten.

Managementsamenvatting 2
Inhoudsopgave 4

Hoofdstuk 1. Inleiding 5

1.1 Aanleiding 5
1.2 Vraagstelling en resultaat 5
1.3 Leeswijzer 6

Hoofdstuk 2. Onderzoeksverantwoording 7

2.1 Inleiding 7
2.2 Definitie en afbakening lastendruk 7
2.3 Methodiek 8

Hoofdstuk 3. Omvang lastendruk 9

3.1 Inleiding 9
3.2 Typering lasten 9
3.3 Lastendruk verblijfsrecreatie 10
3.4 Lastendruk verblijfsrecreatie per type 13

Hoofdstuk 4. Ontwikkeling lastendruk 16

4.1 Inleiding 16
4.2 Ontwikkelingen in afgelopen jaren 16
4.3 Geografische verschillen lastendruk 20

Hoofdstuk 5. Effect lastendruk op verblijfsrecreatie 26

5.1 Inleiding 26
5.2 Impact lastendruk op concurrentiepositie en bedrijfsresultaat 26
5.3 Impact lastendruk op vitaliteit verblijfsrecreatie 27
5.4 Verwachte stijging van lasten 28

Bijlage 1 Overzicht van 120 lasten
Bijlage 2 Definitie van lasten

Hoofdstuk 1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Rijk, gemeenten en nutsbedrijven heffen belasting maar zijn allemaal op verschillende speelvelden actief. Er is geen instantie die de totale belastingdruk overziet, laat staan regisseert voor ondernemingen actief in de verblijfsrecreatie. RECRON heeft de indruk dat een verblijfsrecreatief bedrijf door zijn samengestelde karakter (grondgebonden, accommodaties, centrumvoorzieningen en een mix aan faciliteiten) geconfronteerd wordt met een meer dan gemiddelde stapeling van lasten. Daarom wil RECRON feitelijke kennis ontwikkelen over de stapeling van lasten. Ze wil zicht op de wijze waarop deze lastenstapeling de concurrentiepositie van verblijfsrecreatie beïnvloedt. Het element prijs vormt namelijk een belangrijk onderdeel van de marketingmix van een verblijfsrecreatieonderneming. En omdat de belastingdruk onderdeel is van de prijs, heeft RECRON behoefte aan een structuuronderzoek naar de gemiddelde belastingdruk van verblijfsrecreatie in Nederland.

1.2 Vraagstelling en resultaat

Vraagstelling

De hoofdvraag die RECRON met dit onderzoek beantwoord wil zien is de volgende: *"In welke mate beïnvloedt de stapeling van lasten de concurrentiepositie van verblijfsrecreatie in Nederland?"*

Om deze vraag te kunnen beantwoorden, zal ZKA Strategy in het onderzoek aandacht besteden aan de volgende subvragen:

- Hoe groot is de gemiddelde lastendruk in 2018 in relatie tot iedere euro die de consument betaalt voor verblijf en activiteiten op een verblijfsrecreatiebedrijf?
- Hoe ontwikkelde de lastendruk voor recreatiebedrijven zich in de afgelopen jaren? Is er sprake van forse stijgingen van bepaalde lasten en in hoeverre worden lastenstijgingen consequent doorberekend in de verkoopprijs?

Resultaat en bruikbaarheid

Dit onderzoeksrapport biedt inzicht in de gemiddelde lastendruk voor de ondernemer actief in de verblijfsrecreatie. Het biedt inzicht in het deel van de omzet dat wordt afgedragen aan de overheid en overige heffende instanties voor belastingen, heffingen en onontkoombare lasten. Het rapport duidt de belangrijkste ontwikkelingen en gaat in op de effecten die de lastendruk en –ontwikkeling op de verblijfsrecreatie heeft.

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt aandacht besteed aan de gehanteerde methodiek en definities. In hoofdstuk 3 worden de belastingen en heffingen die onderdeel uitmaken van het onderzoek getypeerd en wordt de gemiddelde lastendruk per euro omzet gerapporteerd. In hoofdstuk 4 komt een aantal cases aan bod. Hierbij is aandacht voor opvallende stijgingen in lasten, en voor verschillen in de omvang van heffingen tussen gebieden en bedrijven. Hoofdstuk 5 gaat in op de effecten die de lastendruk en de ontwikkeling hierin hebben op de concurrentiepositie van de verblijfsrecreatie in Nederland. In hoofdstuk 6 worden de belangrijkste conclusies samengevat.

Hoofdstuk 2. Onderzoeksverantwoording

2.1. Inleiding

In dit hoofdstuk is uiteengezet hoe het onderzoek heeft plaatsgevonden. Achtereenvolgens wordt aandacht besteed aan de definitie en afbakening van lastendruk, en de methodiek tijdens het onderzoeksproces.

Samenvatting hoofdstuk 2
De lastendruk in de verblijfsrecreatie is in dit onderzoek gedefinieerd als *"het aandeel van elke euro omzet (incl. btw en toeristenbelasting) dat de verblijfsrecreatieondernemer kwijt is aan belastingen, heffingen en regelingen, inclusief de externe kosten/uitgaven die worden gedaan om aan wet- en regelgeving te voldoen"*. Aan de hand van vier elkaar aanvullende methodieken (diepte-interviews, deskresearch, online enquête en telefonische interviews) heeft ZKA deze lastendruk in kaart gebracht voor verblijfsrecreatiebedrijven.

2.2. Definitie en afbakening lastendruk

De recreatieondernemer heeft te maken met belastingen, regelingen en heffingen vanuit verschillende overheidslagen. Deze lasten zetten druk op de exploitatie van een verblijfsrecreatiebedrijf. De mate waarin dit gebeurt kan worden uitgedrukt in een percentage. Wij definiëren in dit onderzoek lastendruk als *"het aandeel van elke euro omzet (incl. btw en toeristenbelasting) dat de verblijfsrecreatieondernemer kwijt is aan belastingen, heffingen en regelingen, inclusief de externe kosten/uitgaven die worden gedaan om aan wet- en regelgeving te voldoen"*.

Om de situatie in de verblijfsrecreatiesector in kaart te brengen heeft RECRON een lijst opgesteld met circa 120 heffingen, belastingen, wetten en regels vanuit de overheid die leiden tot (verplichte) extra kosten voor de recreatieondernemer (zie bijlage 1). In overleg met ZKA zijn hiertoe circa 40 regelingen en heffingen geselecteerd, meer bepaald de heffingen en regelingen die het grootste effect hebben op de exploitatie van de recreatieonderneming[1]. Een overzicht van deze belastingen, heffingen en externe kosten die ontstaan door wet- en regelgeving is te vinden in paragraaf 2.2.

[1] Deze heffingen en regelingen zijn nog verder gecategoriseerd naar typen heffingen en regelingen. Voorbeelden zijn de verschillende heffingen voor auteursrechten en naburige rechten en alle heffingen rondom de beloning en pensioenen van werknemers. Deze heffingen worden met één percentage gerapporteerd, in plaats van via zes of zeven verschillende percentages. Ook de externe kosten vanwege wet- en regelgeving worden gezien de variëteit aan onderliggende posten als één percentage gerapporteerd. Het aantal regelingen dat in paragraaf 2.2. wordt besproken is dus lager dan 40.

Vervolgens is getracht aan de hand van de hieronder genoemde stappen het totaalbedrag van deze heffingen en regelingen te berekenen als percentage van de gemiddelde omzet van een recreatie-onderneming[2]. De beperking van 120 naar 40 regelingen leidt er wel toe dat het percentage van de omzet dat uiteindelijk wordt berekend een minimumpercentage is. Als we uitgaan van 120 regelingen is het percentage van de gerealiseerde omzet (incl. btw en toeristenbelasting) dat naar deze overheidsheffingen en regelingen gaat uiteindelijk hoger. De regelingen die niet opgenomen zijn in het onderzoek gaan vaak om niet-jaarlijkse leges en externe kosten, waardoor het (structurele) effect beperkt blijft.

2.3. Methodiek

Om de omvang van de lastendruk in kaart te brengen is gebruik gemaakt van verschillende, elkaar aanvullende methoden, namelijk:

1. Diepte-interviews met verblijfsrecreatieondernemers;
2. Deskresearch naar belastingen, heffingen en wet- en regelgeving;
3. Online enquête onder RECRON-leden;
4. Korte telefonische interviews met taxateurs en advocaten.

[2] In eerste instantie was de opzet dit percentage niet te berekenen voor één, maar vier verschillende typen recreatieondernemingen. Wegens een gebrek aan respons (zie hiervoor onder meer paragraaf 2.3. en 3.4. is de beschouwing op de verschillen tussen typen verblijfsrecreatieondernemingen meer kwalitatief van aard geworden.

Hoofdstuk 3. Omvang lastendruk

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt de lastendruk waarmee verblijfsrecreatiebedrijven te maken hebben in hun bedrijfsvoering toegelicht. Eerst lichten wij de belastingen, heffingen en lasten volgend uit wettelijke verplichtingen die worden geheven toe, met daarbij aandacht voor de heffingsinstanties en de heffingsgrondslag. Vervolgens rapporteren wij de omvang van de lastendruk voor recreatiebedrijven, uitgedrukt in een percentage van de omzet inclusief btw en toeristenbelasting. Tenslotte is aandacht voor verschillen tussen typen verblijfsrecreatiebedrijven, waarbij een onderscheid is gemaakt tussen bungalowparken, jaarplaatscampings, toeristische campings en gemengde bedrijven, en wordt een korte vergelijking gemaakt met een andere sector in de logiessector, de hotelsector.

Samenvatting hoofdstuk 3
De lastendruk onder verblijfsrecreatiebedrijven is in dit hoofdstuk uiteengezet. Over elke euro die verblijfgasten voor verblijf en aan voorzieningen op het bedrijf besteden (inclusief btw en toeristenbelasting) draagt de ondernemer in 2019 minimaal circa 30 eurocent af aan heffende instanties zoals het Rijk, de gemeente, de waterschappen en andere heffende instanties. Een klein aantal belastingen en heffingen draagt sterk bij aan dit bedrag, namelijk de toeristenbelasting, de loonbelastingen en pensioenlasten, de vennootschapsbelasting en de btw. Het grootste deel van de heffingen komt terecht bij het Rijk, ongeveer tweederde van het totaal.

Kwalitatief is aandacht besteed aan de verschillen tussen typen recreatiebedrijven (bungalowparken, toeristische campings, jaarplaatscampings, gemengde bedrijven). In verhouding tot de omzet zijn er naar verwachting weinig verschillen in lastendruk, omdat de meeste lasten aan de verblijfsgast worden doorberekend. Tussen typen bedrijven bestaan echter verschillen in verhouding tussen de lasten, door bijvoorbeeld een verschil in voorzieningenniveau.

3.2 Typering lasten

Bedrijven in de verblijfsrecreatie hebben in de bedrijfsvoering te maken met verschillende belastingen, heffingen en andere lasten die voortvloeien uit wettelijke regelingen. Meerdere instanties, op verschillende niveaus, heffen deze belastingen. Alle belastingen, heffingen en lasten zijn grofweg in te delen naar de volgende heffende instanties:

- Rijk;
- Gemeente;
- Waterschap;
- Overig.

Bijlage 2 bevat een overzicht van deze lasten.

3.3 Lastendruk verblijfsrecreatie

Resultaten gebaseerd op diepte-interviews en aanvullende data

Op basis van interviews en aanvullend een online enquête heeft ZKA strategy de lastendruk waarmee bedrijven in de verblijfsrecreatie worden geconfronteerd in kaart gebracht[3]. Het beeld dat in deze paragraaf wordt gepresenteerd is derhalve gebaseerd op deze gegevens. Hierbij valt het volgende op te merken:

- Bedrijven uit tien van de twaalf provincies hebben aan het onderzoek meegewerkt, enkel bedrijven in Groningen en Zuid-Holland ontbreken in de analyse. Groningen kent in de regel minder bedrijven in de verblijfsrecreatie dan andere provincies. De meeste Zuid-Hollandse bedrijven zijn qua structuur vergelijkbaar met bedrijven in Zeeland en Noord-Holland, die relatief vaak hebben geparticipeerd;
- Het merendeel van de bedrijven (62%) beschikt over minder dan 400 eenheden c.q. plaatsen, terwijl een klein deel van de bedrijven (13%) als groot kan worden betiteld (meer dan 800 eenheden c.q. plaatsen).

Minimaal 30% van de totale omzet (incl. btw en toeristenbelasting) gaat op aan lasten

De lasten waarmee een bedrijf in de verblijfsrecreatie te maken krijgt kunnen worden vergeleken met de omzet die het bedrijf genereert door verblijf van gasten[4]. Het gaat hierbij om omzet die het bedrijf weet te realiseren uit logies, maar ook uit andere omzet zoals horeca, winkel en overige recreatie. In onderstaande tabel zijn de belangrijkste posten waarmee een recreatiebedrijf te maken krijgt opgenomen en in verhouding tot de omzet geplaatst[5]. Uit de tabel blijkt dat de lastendruk voor een verblijfsrecreatiebedrijf over 2019 minimaal circa 30% is. Over elke euro die een gast besteedt aan verblijf op of voorzieningen van het verblijfsrecreatiebedrijf wordt minimaal 30 eurocent uitgegeven aan belasten, heffingen en onontkoombare lasten. Het Rijk is de voornaamste bestemming van genoemde belastingen, met circa 18 eurocent (2018) voor iedere bestede euro en dus tweederde van het totaal (zie taartgrafiek op de volgende pagina).

[3] Voor meer informatie over de gehanteerde methodiek, zie hoofdstuk 2.

[4] Wanneer in het vervolg van deze paragraaf wordt gerefereerd aan omzet geldt dat de omzet inclusief toeristenbelasting en btw wordt bedoeld. Deze definitie is gehanteerd omdat de onderzoeksvraag gaat over welk deel van de bestedingen van verblijfstoeristen aan belastingen opgaat. Omdat btw en toeristenbelasting hiervan deel uitmaken is de omzet inclusief beide posten als basis genomen.

[5] De percentages in de tabel zijn ongewogen gemiddelden. De keuze om het ongewogen gemiddelde op te nemen heeft sterk te maken met het relatief lage aantal participerende bedrijven. Bij de keuze voor een gewogen gemiddelde is de invloed van de grootschalige bedrijven groot op een aantal posten, zoals de toeristenbelasting (sterk afhankelijk van locatie) en de btw (sterk afhankelijk van gedane investeringen).

Tabel 3.1. Overzicht lastendruk verblijfsrecreatie (2018)

LASTEN	AANDEEL T.O.V. OMZET INCL. BTW EN TOERISTENBELASTING
Rijksbelastingen	**18,1%**
Loonheffing en premies volks- en werknemersverzekeringen	8,4%
Belasting over de toegevoegde waarde	6,0%
Assurantiebelasting	0,2%
Vennootschapsbelasting	1,9%
Energiebelasting gas plus opslag duurzame energie	0,7%
Energiebelasting elektriciteit plus opslag duurzame energie	0,8%
Belasting op Leidingwater	<0,05%
Motorrijtuigenbelasting	0,1%
Gemeentelijke belastingen en heffingen	**5,5%**
Toeristenbelasting	4,5%
Onroerendezaakbelasting	0,6%
Rioolheffing	0,4%
Overige gemeentelijke belastingen en heffingen	<0,05%
Waterschapsbelastingen	**0,9%**
Watersysteemheffing	0,1%
Zuiveringsheffing / Verontreinigingsheffing	0,8%
Overige lasten	**2,6%**
Pensioenlasten	2,1%
Heffingen auteursrechten en naburige rechten	0,3%
Overige lasten n.a.v. wet- en regelgeving	0,2%
Totaal	**>27,1%**

In 2019 bedraagt de lastendruk minimaal 30%.

Figuur 3.1. Onderlinge verhoudingen typen belastingen

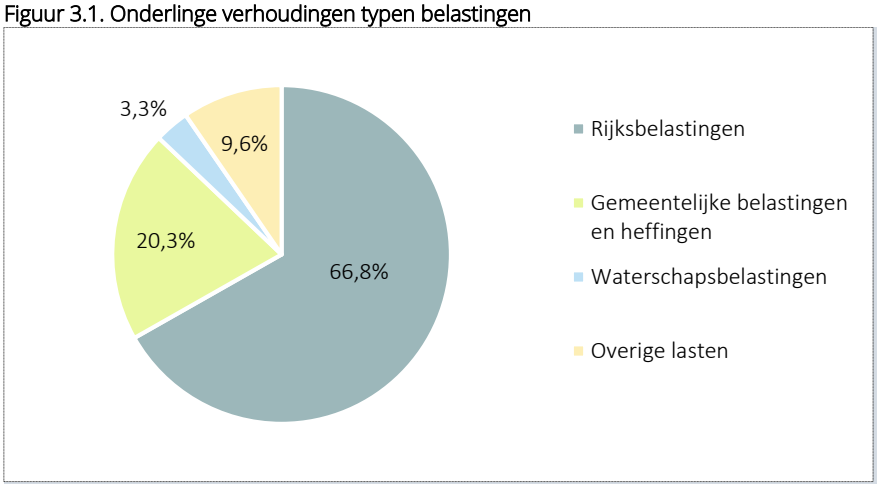

De posten in de tabel verdienen enige toelichting:

- De **belasting over de toegevoegde waarde (btw)** komt gemiddeld uit op het verlaagde tarief van 6%. Het is echter niet zo dat recreatiebedrijven enkel btw betalen over goederen met verlaagd tarief. Dat het btw-percentage gemiddeld niet tussen het verlaagde en algemene tarief eindigt, heeft te maken met bijvoorbeeld de aftrekbaarheid van investeringen in bedrijfsmiddelen. Het aandeel van de omzet incl. btw dat een bedrijf afdraagt als btw schommelt mede als gevolg van de aftrekposten tussen bedrijven;
- Schommelingen tussen bedrijven zijn ook zichtbaar in andere posten, zoals de **vennootschapsbelasting** en de **toeristenbelasting**. Gemiddeld is het bedrag dat als vpb wordt afgedragen bijna 2% van de omzet, maar tussen bedrijven verschilt het belastbare bedrag sterk door enerzijds de hoogte van de bedrijfswinst en anderzijds de investeringsaftrek, fiscale reserves en enkele vrijstellingen. Om die reden zijn er bedrijven die na boekjaar 2018 circa 5% van de omzet afdroegen aan de Belastingdienst, maar ook bedrijven die geen vpb betaalden. Ook wat betreft de toeristenbelasting zijn de verschillen tussen sommige bedrijven omvangrijk (variërend van 2-3% van de omzet tot 10% van de omzet). De variatie in toeristenbelasting heeft te maken met twee factoren:
    - Bedrijven gevestigd in toeristisch sterke regio's zoals de kust hebben te maken met een hogere belasting per overnachting dan bedrijven in (van origine) minder sterke toeristische regio. Een hoger tarief per persoon per nacht wordt direct doorgerekend aan de consument. Een hoog aandeel van de toeristenbelasting ten opzichte van de totale omzet geeft aan dat de concurrentiepositie van het recreatiebedrijf onder druk kan komen te staan;
    - Gemeenten hanteren niet altijd een gedifferentieerd tarief per type verblijf of een percentage van de overnachtingsprijs als toeristenbelasting. Hierdoor kunnen kampeerders verblijvend op een standaard toeristische kampeerplaats soms evenveel toeristenbelasting betalen als een hotelgast. Een hotel genereert echter aanmerkelijk meer omzet per overnachting dan een toeristische camping;
    - De toeristenbelasting kan behoorlijk hoog oplopen. Het kan zelfs voorkomen dat de toeristenbelasting voor een jaarplaats vergelijkbaar of hoger is dan OZB op voor een gemiddelde woning. Dit terwijl de jaarplaats in principe een onbebouwd stuk grond is, terwijl de gemiddelde woning doorgaans enkele tonnen waard is;
- Door het hogere verbruik aan elektriciteit is het gemiddelde aandeel van de **energiebelasting op elektriciteit** (incl. opslag duurzame energie) ten opzichte van de omzet hoger dan het gemiddelde aandeel van de **energiebelasting op gas** (incl. opslag duurzame energie). Het aandeel van de **belasting op leidingwater** is lager, maar sterk wisselend tussen bedrijven.
  De verschillen tussen bedrijven op het vlak van belasting op leidingwater worden in hoofdstuk 4 uitgebreid behandeld. Dat geldt ook voor de onroerendezaakbelasting en de rioolheffing;
- De **watersysteemheffing** is minder omvangrijk dan de andere waterschapsbelastingen, de **zuiveringsheffing en/of verontreinigingsheffing**. Daarnaast verschilt de hoogte van de aanslag van de watersysteemheffing (t.o.v. de omzet) aanzienlijk minder dan de hoogte van de aanslag van de zuiveringsheffing. Reden hiervoor is dat door het rekenen met vervuilingseenheden bij de zuiveringsheffing meer naar verbruik wordt geheven dan bij de watersysteemheffing. Tussen waterschappen bestaan overigens duidelijke verschillen in tarieven. Waterschappen die hogere kosten hebben aan waterkering en waterzuivering hanteren hogere tarieven. De waterschappen hebben de wettelijke opdracht om kostendekkend te zijn;

- Verblijfsrecreatiebedrijven hebben door de variëteit aan voorzieningen te maken met allerlei wet- en regelgeving bedoeld om de veiligheid voor hun gasten te waarborgen. Daarnaast heeft het bedrijf als werkgever bij ziekte verplichtingen naar haar werknemers toe. Tijdens interviews is daarom gevraagd naar de out-of-pocket costs en tijd die bedrijven in de verblijfsrecreatie investeren in het **voldoen aan de wet- en regelgeving omtrent personeel en voorzieningen** op het bedrijf[6]. De out-of-pocket costs zijn sterk afhankelijk van het type voorzieningen en de omvang van het personeelsbestand. Het type voorzieningen (bijv. binnen- en buitenzwembad, eigen horeca, eigen kampeerwinkel) heeft ook invloed op de tijd die bedrijven kwijt aan wet- en regelgeving. Het aantal fte besteed aan wet- en regelgeving varieert derhalve van circa 3% tot bijna 15% van het totale arbeidsbestand. Deze arbeidsuren zijn niet gemonetariseerd;
- De lasten die gemiddeld het hoogst zijn, zijn de **loonheffingen en premies voor volks- en werknemersverzekeringen**. Het werkgevers- en werknemersdeel bedragen samen gemiddeld bijna 8,5% van de totale inkomsten van een verblijfsrecreatiebedrijf. Vier andere posten dragen ook sterk bij aan de lastendruk van verblijfsrecreatiebedrijven, namelijk de toeristenbelasting, de btw, de vpb en de pensioenlasten. Samen zijn genoemde posten goed voor circa 85% van de lasten voor verblijfsrecreatiebedrijven.

3.4 Lastendruk verblijfsrecreatie per type

In de vorige paragraaf is het percentage lasten voor alle typen verblijfsrecreatiebedrijven uiteengezet. Door een variëteit aan verblijfstypen (van toeristische kampeerplaatsen tot glamping en luxe vakantiewoningen) die allen een ander niveau aan voorzieningen en daarmee verbruik kennen, is er sprake van absolute verschillen in lasten tussen bedrijven. In deze paragraaf wordt een indicatie gegeven van de verschillen in lastendruk tussen de verblijfsrecreatietypen. Er is uitgegaan van vier typen, te weten:

- *Jaarplaatscamping*: een camping waarbij het verblijf op minstens tweederde van de plaatsen plaats vindt in (sta)caravans die gedurende het hele jaar blijven staan;
- *Toeristische camping*: een camping waarbij het verblijf op minstens tweederde van de plaatsen plaats vindt op plaatsen of in accommodaties met wisselend kortverblijf of met seizoensarrangementen;
- *Bungalowpark*: een park waarbij het verblijf op minstens tweederde van de plaatsen plaats vindt in stenen vakantiewoningen;
- *Gemengd bedrijf*: een vakantiepark waarbij meerdere typen accommodaties worden gecombineerd en bijvoorbeeld wisselend kortverblijf in stenen vakantiewoningen wordt gecombineerd met wisselend kortverblijf op tentkampeerplaatsen.

Op het oog weinig verschillen in totale lastendruk tussen typen door doorrekening lasten

Op basis van de gerapporteerde hoogte van de belastingen en heffingen voor verblijfsrecreatiebedrijven zijn niet direct verschillen in totale lastendruk zichtbaar. Hiervoor is een aantal verklaringen:

- Tussen de typen verblijfsrecreatiebedrijven bestaan duidelijke verschillen in de hoogte van een aantal belastingen en heffingen. Grotendeels zijn deze verschillen het gevolg van de eenheden die door de bedrijven worden aangeboden.

[6] Bedrijven is gevraagd een inschatting te maken van de tijd en kosten die worden gemaakt om te voldoen aan wetgeving op het vlak van hygiëne, legionella, voedselveiligheid en brandveiligheid. De tijd die een bedrijf kwijt is aan bijvoorbeeld loonadministratie of betaling van aanslagen is buiten beschouwing gelaten.

Een bedrijf met vakantiewoningen beschikt bijvoorbeeld over meer eenheden met voorzieningen die elektriciteit behoeven dan een toeristische camping met vooral tentplaatsen. Automatisch is daarmee de aanslag voor energiebelasting van elektriciteit groter voor een bungalowpark dan voor een toeristische camping. Dat de totale lastendruk weinig afwijkt heeft grotendeels te maken met het feit dat ondernemers voor een solide bedrijfsvoering genoodzaakt zijn de lasten door te rekenen in de overnachtingsprijs. De logiesprijzen voor een verblijf in een bungalow zijn mede hierom van een hoger niveau dan voor een verblijf met tent op een kampeerplaats[7];

- Voor vier van de vijf grootste lasten, namelijk de loonheffing en premies volks- en werknemersverzekeringen, pensioenlasten, btw en vpb geldt landelijk wet- en regelgeving, waardoor verschillen alleen kunnen ontstaan als sprake is van een afwijkende bedrijfsvoering. Hier is sprake van, bijvoorbeeld in termen van openstelling. Toeristische campings zijn met name op de zomermaanden gericht, terwijl bungalowparken een meer jaarronde exploitatie hebben. Hierdoor hebben toeristische campings relatief meer seizoenskrachten in dienst dan bijvoorbeeld bungalowparken. Seizoenskrachten dragen vanwege de lagere inkomsten op jaarbasis en arbeidskorting/heffingskorting relatief minder belasting af dan vaste krachten. In theorie zouden toeristische campings daarom met lagere lasten op het vlak van arbeid te maken kunnen hebben. Bedrijven richten haar organisatie echter in op basis van de vraag die naar verblijf bestaat en de omzet die hiermee wordt gerealiseerd. Ook hier vertalen absolute verschillen dus niet automatisch door in relatieve verschillen;
- Een deel van de belastingen en heffingen is gerelateerd aan de WOZ-waarde van de verblijfsrecreatiebedrijven. De WOZ-waarde kent een sterke relatie met de typen verblijf die op een bedrijf worden aangeboden; een bedrijf met een groot aantal vakantiewoningen heeft een hogere WOZ-waarde dan een bedrijf met alleen toeristische kampeerplaatsen. Om die reden wijken de percentages voor bijvoorbeeld de onroerendezaakbelasting relatief weinig af tussen bedrijven. Verschillen in tarifering door gemeenten zijn belangrijker als verklaring voor de gerapporteerde verschillen aan lasten tussen bedrijven. De ozb wordt gehanteerd om de gemeentelijke begroting te financieren en er geldt geen maximumtarief per gemeente voor de ozb. Hierdoor kunnen twee haast identieke bedrijven in twee aangrenzende gemeenten sterk verschillende aanslagen voor de onroerendezaakbelasting ontvangen. Hierdoor kunnen ook concurrentieverschillen tussen bedrijven ontstaan;
- De toeristenbelasting wordt direct aan de consument doorbelast. De tarieven worden per gemeente vastgesteld, waardoor sowieso geografische verschillen in lastendruk kunnen ontstaan. Of ook verschillen tussen typen bedrijven ontstaan hangt af van de tarieven die gemeenten vragen voor specifieke verblijfstypen. Een deel van de gemeenten hanteert daadwerkelijk verschillende tarieven voor de typen verblijven, of gebruikt een percentage van de overnachtingsprijs.
  Hierdoor betalen gasten verblijvend in meer luxueuze verblijfstypen meer toeristenbelasting per overnachting dan gasten verblijvend op bijvoorbeeld toeristische kampeerplaatsen.

[7] Een dergelijke redeneerlijn geldt ook voor lasten die anders worden toegepast voor de verschillende verblijfstypen. De belasting op leidingwater is in de afgelopen jaren bijvoorbeeld sterk gestegen voor sommige jaarplaatscampings, omdat stacaravans apart aangeslagen mogen worden. Meer aandacht voor deze aanpassing is in hoofdstuk 4. Voor het bedrijfsresultaat ontkomt de ondernemer er niet aan een dergelijke lastenverzwaring door te belasten aan de verblijfsgast. Als bedrijven niet op dezelfde wijze aangeslagen ontstaan voor- en nadelen op concurrentievlak tussen typen bedrijven en binnen een bepaald type bedrijven.

Een deel van de gemeenten heft echter eenzelfde tarief per type verblijf, waardoor verschillen in lastendruk kunnen ontstaan. Met name verblijfsrecreatiebedrijven met een nadruk op toeristisch kamperen ondervinden hier nadeel van. Een hoger deel van iedere bestede euro aan logies gaat daarmee naar heffende instanties, in dit geval de gemeente. Op basis van de door de bedrijven gerapporteerde toeristenbelasting valt hier geen eenduidige conclusie over te trekken.

Hoofdstuk 4. Ontwikkeling lastendruk

4.1. Inleiding

In dit hoofdstuk worden de meest opvallende stijgingen van lasten voor recreatieondernemers duidelijk (4.2.). Ook wordt aandacht besteed aan de verschillen in lasten die bestaat, bijvoorbeeld op het vlak van gemeentelijke belastingen en heffingen (4.3.).

Samenvatting hoofdstuk 4
Uit het onderzoek naar lastenstijgingen blijkt dat een stijging van OZB of toeristenbelasting met tientallen procenten in één jaar tijd geen uitzondering is. Dit kan voor een verblijfsrecreatief bedrijf een onverwachte en forse lastenstijging betekenen tot tienduizenden euro's per jaar. Gemeenten gebruiken de tarieven soms om gaten in de begroting te dichten. De verblijfsrecreatieondernemers krijgen steeds vaker met dit soort situaties te maken. De oorzaak is gelegen in de relatief grote vrijheid van gemeenten om de tarieven voor OZB, rioolheffing en toeristenbelasting vast te stellen.

Daarnaast is er sprake van willekeur: er zijn grote verschillen in tarieven per gemeente (tot factor 100 voor bijv. de rioolheffing), niet transparante en forse verhogingen van de WOZ-waarde en sterke stijgingen van rioolheffing en OZB door het zelfstandig aanslaan van objecten zoals chalets, wat bijvoorbeeld tot veel hogere rioolheffingen (maar ook vastrecht voor waterverbruik) kan leiden. Deze ontwikkelingen leiden tot een groeiende onvoorspelbaarheid van het verwachte bedrijfsresultaat voor de recreatieondernemer op de lange termijn, die de stabiliteit van recreatiebedrijven kan bedreigen.

4.2. Ontwikkelingen in afgelopen jaren

In deze paragraaf wordt aandacht besteed aan de ontwikkeling van de lastendruk in de afgelopen jaren. Eerst komt de algemene ontwikkeling aan bod, daarna wordt specifieker ingegaan op een aantal gemeentelijke belastingstijgingen en specifieke cases die ter discussie staan.

4.2.1 Algemene ontwikkeling

Verblijfsrecreatieondernemers betalen een aantal belastingen en heffingen die door de overheid zijn opgelegd. Een deel daarvan zijn door de landelijke overheid vastgestelde heffingen en belastingmaatregelen, sommige zijn gemeentelijk of regionaal bepaald. In het vorige hoofdstuk is aan de orde gekomen welke lastendruk dit betekent voor de recreatieondernemers. Naast de huidige lastendruk wordt ook de grootste stijgingen van tarieven in kaart gebracht, die uiteraard doorwerken in de lastendruk. Voor zover mogelijk zijn de actuele tarieven (2019) van de grootste lastenposten/ sterk stijgende posten vergeleken met de tarieven van 2014. Daaruit bleek dat de meeste tarieven zijn gestegen (met forse percentages). Tabel 4.1. geeft een overzicht van de berekende stijgingen.

De tabel toont voor de gemeentelijke heffingen de *gemiddelde* ongewogen tarieven (aangezien deze per gemeente variëren). Uit de tabel op de volgende pagina wordt duidelijk dat de genoemde heffingen sterk tot zeer sterk gestegen zijn:

- In 2019 stijgt het verlaagde btw-tarief van 6% naar 9%, een toename van drie procentpunt. Het lage tarief is van groot belang voor de recreatiebranche, aangezien een groot deel van de omzet (logies, horeca non-alcoholisch, supermarkt) onder het lage tarief valt;
- Het (ongewogen) gemiddelde tarief voor toeristenbelasting steeg de afgelopen vijf jaar met 31%, waarvan het grootste deel in de laatste twee jaar (ontwikkeling 2017-2019 was +20%);
- Het (ongewogen) OZB-tarief voor gebruik en bezit van niet-woningen (van belang voor de meeste campings en vakantieparken) steeg fors, met 21% in vijf jaar tijd. Met een krappe 4% per jaar is dat ruim boven de inflatie;
- De energiebelasting op gas en elektriciteit steeg met tientallen procenten, terwijl de opslag duurzame energie voor gas en elektriciteit bijna negen respectievelijk tien keer zo hoog is geworden tussen 2014 en 2019.

Tabel 4.1 Overzicht ontwikkeling lastendruk[8] (2018)

LASTEN	BASIS VOOR HEFFING	TARIEF 2014	TARIEF 2019	ONTWIKKELING
BTW	Omzet	6%	9%	50%
Toeristenbelasting	Overnachtingen	€ 1,11	€ 1,39	31%
Vennootschapsbelasting	Winst	25%[9]	25%	0%
Onroerende zaakbelasting (niet-woningen)	WOZ-waarde	0,3648%	0,44%	21%
Onroerende zaakbelasting – (woningen)	WOZ-waarde	0,1234%	0,1246%	1%
Energiebelasting elektriciteit	Verbruik in Kwh	€ 0,0115	€ 0,01421	24%
Energiebelasting gas	Verbruik in m3	€ 0,0446	€ 0,06542	47%
Opslag duurzame energie (elektriciteit)	Verbruik in Kwh	€ 0,0007	€ 0,0074	957%
Opslag duurzame energie (gas)	Verbruik in m3	€ 0,0017	€ 0,0161	847%

Bron: Belastingdienst, COELO Atlas voor Gemeenten

Het tarief vennootschapsbelasting ontbreekt in het overzicht en is in de afgelopen jaren niet gestegen. De landelijke overheid heeft echter bepaald dat vanaf 1 januari 2019 bedrijven fiscaal niet meer mogen afschrijven tot onder de WOZ-waarde. Voorheen mocht nog afgeschreven worden tot 50% van de WOZ-waarde. Deze bepaling over de afschrijving geldt overigens voor alle bedrijven, niet alleen voor de verblijfsrecreatiesector. Wel is deze beperkt tot ondernemingen met de rechtsvormen: BV en NV. Recreatiebedrijven die een VOF of eenmanszaak zijn betalen inkomstenbelasting en geen vennootschapsbelasting en krijgen hier dus niet mee te maken.

De gevolgen kunnen echter groot zijn. Als de WOZ-waarde fors hoger is dan de getaxeerde waarde, mag een ondernemer dus niet meer afschrijven (meestal gaat het om gebouwen en inventaris. Dit kan tot forse kosten leiden voor een ondernemer.

[8] Voor gas en elektriciteit is uitgegaan van een gemiddelde tariefklasse in het normale tarief (voor gas betreft dat een jaarverbruik van 170.000-1 miljoen m^3 en voor elektriciteit 50.000-1 miljoen Kwh per jaar).

[9] Voor een winst met een bedrag vanaf € 200.000,-.

Stel dat de boekwaarde van een recreatiebedrijf € 6.000.000,- is en de WOZ-waarde € 6.500.000,-. Wanneer een ondernemer dat jaar € 400.000,- wil afschrijven op gebouwen, dan is dat fiscaal niet toegestaan. De fiscale winst is hierdoor € 400.000,- hoger, waardoor de ondernemer € 100.000,- meer aan vennootschapsbelasting kwijt is. Wel wordt de vennootschapsbelasting qua tarief in 2020 en 2021 verlaagd naar 22,5% en respectievelijk 20,5%.

4.2.2 Ontwikkeling van gemeentelijke belastingen

In deze subparagraaf wordt ingegaan op twee gemeentelijke belastingen die sterk zijn gestegen de afgelopen jaren: de toeristenbelasting en de OZB. Tabel 4.2. geeft inzicht in de gemiddelde stijging van (o.a.) deze twee belastingen. Er kunnen uiteraard op gemeenteniveau stijgingen hoger of lager dan het gemiddelde plaatsvinden. De opbrengst van de toeristenbelasting is tussen 2009-2019 circa 2,5 keer zo groot geworden (van circa € 130 miljoen in 2009 naar circa € 300 miljoen in 2019)[10]. Voor 2019 wordt landelijk zelfs een 23% hogere opbrengst van de toeristenbelasting verwacht.

Het komt voor dat sommige gemeenten de totale tariefstijging van de toeristenbelasting over vijf jaar in één jaar doorvoeren. Zo heeft de gemeente Zandvoort aangegeven de toeristenbelasting in 2020 te verhogen van € 2,25 per persoon per overnachting naar € 2,75, een stijging van 22%. Ook in 2019 verhoogden een aantal gemeenten hun tarieven toeristenbelasting met tientallen procenten. In Zaandam werd de toeristenbelasting meer dan verdubbeld. In tabel 4.2. geven we enkele voorbeelden.

Tabel 4.2 Voorbeelden sterke stijgingen toeristenbelasting

GEMEENTE	TARIEF 2018	TARIEF 2019	ONTWIKKELING
Zaandam	€ 3,-	€ 7,-	133%
Utrechtse Heuvelrug	€ 1,05	€ 1,50	57%
Mook en Middelaar (L.)	€ 1,03	€ 1,50	46%
Bergen (L.)	€ 1,05	€ 1,50	43%
Amsterdam	4%-6%	7% (+€ 1-€ 3)	27%
Schouwen-Duiveland	€ 1,15	€ 1,40	22%
Montferland	€ 1,00	€ 1,25	25%

Bron: verordening toeristenbelasting betreffende gemeenten

Een stijging van de toeristenbelasting in een dergelijk gemeente kan een recreatieondernemer met 500 gemiddeld bezette kampeerplaatsen een lastenstijging opleveren van circa € 40.000,- in 2019. Aangezien de beslissing door gemeenten hierover meestal pas in december genomen worden, betekent dit een grote onvoorspelbaarheid van de ondernemers voor hun lange termijn exploitatie.

Eenzelfde situatie geldt voor de onroerendezaakbelasting. De OZB-opbrengst is in 2019 landelijk met 4,17% gestegen, hoger dan de beoogde norm van maximaal 4%. Ook hier voerden sommige gemeenten een forse stijging door, waaronder de gemeente Cuijk (zie tabel 4.3).

[10] Bron: CBS

Het jaar daarvoor was het OZB-tarief in die gemeente ook al met 12% gestegen. Dit kan recreatieondernemers duizenden euro per jaar extra kosten. Een verblijfsrecreatiebedrijf met een waarde van bijvoorbeeld € 7 miljoen moet hierdoor in 2019 circa € 10.000,- extra aan OZB afdragen aan de gemeente Cuijk.

Tabel 4.3 Voorbeelden sterke stijgingen OZB (2018-2019)(

GEMEENTE	ONTWIKKELING
Cuijk	32%
Brunssum	22%
Sittard-Geleen	19%
Teylingen	11%
Lisse	10%

Bron: Financieel InfoNu

Zeker bij een (onverwachte) stijging van de WOZ-waarde, terwijl er geen sprake is geweest van de investeringen, ligt een stijging van de vennootschapsbelasting op de loer.

4.2.3 Gevolgen van ontwikkelingen voor verblijfsrecreatie

Een forse stijging van de lasten kan binnen één jaar plaatsvinden. Tabel 4.4. geeft een exemplarische voorbeeldberekening van een dergelijke stijging per jaar weer. Uitgangspunten:

- Bedrijfsomzet fictief € 2.500.000;
- Stijgingen toeristenbelasting 30%;
- Stijging OZB 15%;
- BTW-laag tarief stijgt van 6% naar 9%.

Uit de tabel blijkt dat de genoemde btw-verhoging en de genoemde verhoogde toeristenbelasting en OZB leiden tot een kostenverhoging van € 138.000,- voor de ondernemer (als de verhogingen niet worden doorgerekend in de prijs). Deze verhoging van 43% gemiddeld over deze drie heffingen leiden tot bijna 5%punt omzetverlies in één jaar (43% verhoging, 11,3% aandeel in de omzet) als de ondernemer de stijging van kosten niet doorberekent in de eindprijs.

Tabel 4.4 Fictieve berekening kostenstijging 2018-2019

POST	AANSLAG 2018	AANSLAG 2019	STIJGING	STIJGING (%)	AANDEEL IN OMZET 2018
BTW	€ 150.000,-	€ 225.000,-	€ 75.000,-	50%	6,0%
Toeristenbelasting	€ 150.000,-	€ 210.000,-	€ 60.000,-	40%	4,7%
Onroerendezaakbelasting	€ 20.000,-	€ 23.000,-	€ 3.000,-	15%	0,6%
Totaal	**€ 320.000,-**	**€ 458.000,-**	**€ 138.000,-**	**43%**	**11,3%**

De ondernemer heeft de keuze in een dergelijk jaar (of een jaar later) om de kostenverhoging wel of niet door te berekenen:

- Als de ondernemer de lastenstijging niet doorberekent, betekent dat circa 5%punt verlies van de omzet. Uit gegevens van het CBS is bekend dat in een slecht exploitatiejaar als 2012 het resultaat voor belastingen in de logiessector gemiddeld slechts 5% van de omzet was. Een dergelijke lastenverhoging kan in slechte exploitatiejaren dus het verschil betekenen tussen winst of verlies;
- Wordt de kostenstijging wel doorberekend, dan zou de prijs met circa 5% moeten worden verhoogd om het resultaat gelijk te houden. Uit een studie van Nyfer in opdracht van RECRON, bleek dat de prijselasticiteit van verblijfsrecreatie -0,79 is[11]. Dat betekent dat een prijsverhoging van 5% leidt tot een afname van de vraag van circa 4% in dat jaar. De andere mogelijkheid is het niet doorberekenen van de gestegen belastingen, waardoor de marge onder druk komt te staan.

Beide gevolgen zijn fors voor de onderneming en bovendien onwenselijk. De omzet en/of marge komt door de stapeling van lasten hoe dan ook onder druk te staan.

De ondernemers hebben naast sterke stijging van lasten ook te maken met grote geografische verschillen heffing van lasten. Deze verschillen kunnen voor een recreatieonderneming nog een veel grotere impact hebben dan de stijging van tarieven. In de volgende paragraaf gaan we hier verder op in.

4.3. Geografische verschillen in lastendruk

Uit de vorige paragraf bleek dat bij sommige gemeenten belastingen de stijging van tarieven fors was. Dit geeft de schijn van willekeur. Deze paragraaf behandelt de verschillen in tarifering en gaat daarnaast in op de redenen voor het ontstaan van deze willekeur in specifieke cases.

4.3.1 Absolute verschillen in tarieven

De tarieven van enkele van de belangrijkste gemeentelijke (of soms regionaal bepaalde) heffingen verschillen zeer sterk tussen gemeenten, voor met name rioolheffing, OZB en toeristenbelasting. Dat komt vanwege de relatief grote vrijheid van gemeenten in het bepalen van de tarieven. Dat betekent dat voor een verblijfsrecreatieondernemer het vestigingsklimaat per gemeente zeer sterk verschilt in termen van hoogte van de belastingen. Tabel 4.5. geeft een overzicht van de verschillen tussen deze drie heffingen.

Tabel 4.5 Overzicht verschillen in gemeentelijke belastingen en heffingen 2019

LAST	BASIS VOOR HEFFING	MINIMUM 2019	MAXIMUM 2019
Toeristenbelasting	Overnachting	€ 0,50	€ 7,86
Onroerendezaakbelasting (niet-woningen)	WOZ-waarde	0,244%	1,301%
Onroerendezaakbelasting (woningen)	WOZ-waarde	0,038%	0,25%
Rioolheffing	Verbruik 500 m^3	€ 76,-	€ 1.370,-
Rioolheffing	Verbruik 6.000 m^3	€ 117,20	€ 16.125,-

Bron: COELO

[11] Gastvrijheid en de BTW: de economische risico's van btw-verhoging in de gastvrijheidssector, NYFER, 2015

De opvallendste verschillen zijn:

- De tarieven voor de toeristenbelasting verschillen enorm per gemeente. In 2019 was de toeristenbelasting het goedkoopst met € 0,50 per overnachting in de gemeenten Olst-Wijhe en Waddinxveen, het duurst in de gemeente Amsterdam met (gemiddeld) € 7,86 per overnachting, ofwel 16 keer zo hoog.
  Ook per provincie zijn de verschillen groot. Voor een overnachting in de provincie Noord- of Zuid-Holland (beide gemiddelde € 2,23 per overnachting) wordt twee keer zo veel toeristenbelasting betaald als in de provincie Overijssel (€ 1,12 per overnachting);
- Voor de rioolheffing is het verschil tussen de goedkoopste en duurste gemeente groter dan een factor 100. De hier bovenstaande cijfers zijn het totale bedrag van de heffing voor eigenaren en gebruikers. De tarieven zijn gebaseerd op een gemiddeld verbruik (gemiddelde waterinname). In een aantal gemeenten is het tariefsysteem echter niet gekoppeld aan waterverbruik maar betreft een vast bedrag per perceel (meestal circa € 100,-), of is gekoppeld aan bijvoorbeeld de WOZ-waarde, het aantal werknemers of het oppervlakte van het bedrijf. De gemiddelde lasten per bedrijf voor deze drie laatste typen tariefsystemen is niet in bovenstaande tabel opgenomen. Het gevolg hiervan is dat als een recreatiebedrijf zich vestigt in de ene gemeente de rioolheffing iets meer dan € 100,- bedraagt en in een andere gemeente ruim € 16.000,-. Dit zou tot een stijging kunnen leiden na bijvoorbeeld een fusie van de gemeente met het hoge en lage tarief;
- Het meest in het oog springen de verschillen in OZB. In de gemeente Noordenveld (Drenthe) betaalt een eigenaar van een niet-woning 0,24384% van de WOZ waarde aan OZB. De Zuid-Hollandse gemeente Katwijk vraagt een tarief dat ruim zes keer hoger ligt (1,3% van de WOZ-waarde). Dat betekent dat een verblijfsrecreatiebedrijf met een waarde van € 5 miljoen, in de gemeente Noordenveld OZB betaalt ter hoogte van € 12.000,- per jaar, in de gemeente Katwijk zou een zelfde bedrijf circa € 65.000,- per jaar betalen. Ook voor woningen verschilt de OZB zeer sterk. De OZB is het laagst in de gemeente Amsterdam (0,0379% van de WOZ waarde), maar veel Amsterdamse woningeigenaren dragen ook nog erfpacht af. Het hoogst is de OZB in de gemeente Appingedam (0,2509% van de WOZ-waarde, acht keer zo hoog als Amsterdam).

4.3.2 Oorzaken verschillen in tarieven

Grofweg zijn drie oorzaken te onderscheiden die leiden tot verschillen in gemeentelijke belastingen, te weten:

1. Vrijheid van gemeenten in vaststelling tarieven;
2. Gebrek aan transparantie rondom vaststelling WOZ-waarde;
3. Verschil in interpretatie afbakening WOZ.

De drie oorzaken worden onderstaand uitgebreider besproken.

1. Vrijheid gemeenten in vaststelling tarieven

Bij de OZB, rioolheffing en toeristenbelasting is er sprake van grote verschillen tussen gemeenten. Er zijn veel wettelijke voorschriften over de wijze van heffen van OZB, maar niet over de hoogte van de tarieven. Voor een gemeente is geen maximum tarief of maximum stijging voorgeschreven.

De gemeenten worden vanuit de landelijke overheid alleen verzocht rekening te houden met de macronorm, die stelt dat de totale opbrengst uit de OZB jaarlijks met een bepaald percentage (doorgaans rond 2%) mag stijgen ten opzichte van het voorgaande jaar. In 2019 is de norm 4%[12].Maar het COELO, dat de jaarlijkse lasten berekent voor alle gemeenten, heeft in mei 2019 aangegeven dat dit percentage overschreden zal gaan worden en de lasten dus sterker stijgen (4,17%).Nu er door het ministerie van BZK is geconcludeerd dat deze norm niet effectief is geweest voor het beperken van lokale lasten als de OZB (gezien de forse stijging) heeft het kabinet in april 2019 besloten een benchmark lokale lasten te ontwikkelen (vanaf 2020). Deze benchmark geeft een overzicht van de verschillen tussen gemeenten, maar legt geen beperkingen aan de gemeenten op. Dit vergroot de kans dat de verschillen in stand blijven.

De tarieven worden vastgesteld in verordeningen. Een ondernemer kan wettelijk niet in bezwaar gaan tegen de verordening waar de heffing op is gebaseerd bij een rechtbank (alleen bij de gemeente zelf), anders dan op grond van algemene rechtsbeginselen (onbehoorlijk bestuur, gelijkheidsbeginsel, etc.). Alleen zeer onredelijke of dubbele belastingheffing zijn inhoudelijke redenen op grond waarvan een rechtszaak kan orden toegepast.

De afwezigheid van regelgeving op dit gebied leidt tot grote vrijheid voor gemeenten om dit soort heffingen fors te verhogen.

2. Gebrek aan transparantie rondom vaststelling WOZ-waarde

De WOZ-waarde is niet alleen van belang voor de OZB en de afschrijvingen, maar ook voor de watersysteemheffing en soms ook voor de rioolheffing. De waarde is daarmee erg belangrijk voor de recreatiebedrijven.

Voor verblijfsrecreatiebedrijven wordt door gemeenten doorgaans de Taxatiewijzer van de Vereniging Nederlandse Gemeenten gehanteerd om de WOZ-waarde vast te stellen[13] (deze is overigens niet verplicht). Ook kan een erkend taxateur de waarde van de onderneming vaststellen. Dit zijn verschillende berekeningswijzen die in theorie tot een vergelijkbare uitkomst zou moeten leiden.

Uit de interviews bleek echter dat er vaak grote verschillen zijn tussen de WOZ-waarde enerzijds en de taxatiewaarde of boekwaarde van een verblijfsrecreatief bedrijf. Ook bleek dat er soms niet verklaarde, forse stijgingen van de WOZ-waarde van de ondernemingen plaatsvonden van het ene jaar op het andere, zonder dat het karakter van de onderneming is veranderd. Deze verschillen in WOZ-waarde en taxatiewaarde leiden soms tot meningsverschillen tussen ondernemers en gemeenten, die ook tot rechtszaken leiden.

---

[12] Bron: Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

[13] De Taxatiewijzer berekent de WOZ-waarde aan de hand van de exploitatiemogelijkheden. De ondernemer moet capaciteit, tarieven, bezetting, kosten en aanwezige voorzieningen opgeven. Hieruit wordt door de gemeente met een rekenmodule een objectieve/normatieve omzet en kasstroom berekend. Aan de hand van een factor (doorgaans tussen 8 en12) wordt de kasstroom omgerekend naar de WOZ-waarde. De onderneming berekent de boekwaarde van het bedrijf anders: aan de hand van de balans (stichtingskosten/ investeringen en afschrijvingen op gebouwen en terreinen).

3. Verschil in interpretatie afbakening WOZ

Er zijn verschillen ontstaan tussen gemeenten over de afbakening welke objecten in de WOZ (en OZB) worden betrokken en tegen welk tarief:

- Afbakening van het begrip woning niet-woning . De afgelopen jaren zijn er verschillende uitspraken geweest en is jurisprudentie gevormd over de interpretatie van het begrip woning/niet-woning voor de WOZ-waarde, met name van belang voor verblijfsrecreatiebedrijven met vakantiewoningen en/of chalets. Op 5 januari 2018 heeft de Hoge Raad bepaald dat recreatiewoningen voor de WOZ als woning moeten worden aangemerkt. Het gaat er daarbij om dat de recreatiewoning geschikt is om als woning te dienen, ongeacht het gebruik voor andere doeleinden (zoals bedrijfsmatige exploitatie). Een verblijfsrecreatie-bedrijf zonder woningen wordt als niet-woning gekenmerkt. Is voor een verblijfsrecreatiepark meer dan 70% van de waarde toe te rekenen aan (vakantie)woningen, dan geldt dat het park in hoofdzaak tot woning dient.

  Dit is van groot belang, omdat woningen alleen voor het eigenarendeel van de OZB worden aangeslagen en dus voor bedrijven die in hoofdzaak als 'woning' worden gedefinieerd de kosten voor de OZB jaarlijks veel lager zijn. Niet-woningen (bijvoorbeeld verblijfsrecreatieberdrijven met veel kampeerplaatsen) betalen OZB voor niet-woningen, met zowel een eigenaren-als een gebruikersdeel. Voor recreatieondernemers is een typering als woning dus gunstiger. In de afgelopen jaren zijn er rechtszaken gevoerd door ondernemers wiens bedrijf als niet-woning werden beschouwd. De begripsbepaling van de Hoge Raad is helder en dient door de gemeenten te worden toegepast.

- Keuze van objecten die aan WOZ-heffing onderhevig zijn. RECRON heeft gemerkt dat steeds meer chalets in belastingheffing worden betrokken. In principe, zo heef de Rechtbank Zeeland-West Brabant bepaald, horen niet alle chalets thuis in de BAG. Het Ministerie van Infrastructuur en Milieu heeft vervolgens in 2016 een richtlijn opgesteld die stelt dat chalets wel in de BAG betrokken worden en stacaravans niet. Een 'pand' wordt daarbij aangemerkt als objectief verplaatsbaar en in zijn geheel verplaatsbaar. Dit onderscheid leidt ertoe dat steeds meer chalets in de WOZ betrokken worden. Immers, een pand is onroerend en is onderhevig aan een zelfstandige aanslag van de OZB. Dit heeft onder andere gevolgen gehad voor de rioolheffing.

4.3.3 Specifieke cases verschillen

In deze paragraaf wordt ingegaan op twee specifieke cases van grote verschillen tussen gemeenten, wat betreft de rioolheffing en het vastrecht van het waterverbruik.

Rioolheffing

Rioolheffing kan worden geheven voor eigenaren en gebruikers van zowel woningen als niet-woningen. De gemeente is niet verplicht om zowel een eigenaren als gebruikersdeel te heffen. De rioolheffing kan een vast bedrag zijn, een variabel bedrag gebaseerd op de inname van water, of een bedrag dat wordt berekend als een percentage van de WOZ-waarde.

Rioolheffing is verankerd in gemeentelijke verordeningen.

De toepassing daarvan op recreatiebedrijven heeft de afgelopen jaren geregeld tot rechtszaken geleid tussen verblijfsrecreatieondernemers en gemeenten. Het is niet mogelijk te procederen tegen een gemeentelijke verordening, maar wel op de toepassing van de verordening door de gemeente, als de verblijfsrecreatieondernemer vindt dat de rioolheffing onredelijk hoog is of de aanslag van de heffing verkeerd is opgesteld.

Enkele ondernemers maakten bezwaar tegen de aanslag, omdat deze tot veel hogere lasten voor de ondernemer zou leiden. Chalets worden door sommige gemeenten in de BAG opgenomen, waardoor het is voorgekomen dat eigenaren van chalets zelfstandig werden aangeslagen voor de rioolheffing, waar dat voorheen niet het geval was. Als er sprake is van een groter recreatiebedrijf (met bijvoorbeeld 100 chalets of woningen) leidt dat tot een enorme kostenverhoging. De gemiddelde rioolheffing voor een object tot 300 m^3 waterinname, was circa € 200,- (bron: COELO) per object. Mocht de eigenaar van een park met bijvoorbeeld 100 chalets deze aanslag opgelegd krijgen (of de eigenaren van de objecten afzonderlijk), dan kan deze aanslag al snel € 20.000,- per jaar zijn, waar voorheen enkele honderden euro's hoefde te worden betaald.

Dit kost de ondernemer in eerste instantie niets, maar sommige eigenaren van objecten accepteren deze verhoging niet omdat ze menen dat de exploitant van het recreatiebedrijf hiervoor moet opdraaien. Er wordt vaak immers al een vergoeding voor de jaarplaats betaald. De ondernemer heeft dan de mogelijkheid om de eigenaren te compenseren om de gast te behouden. De lasten voor de ondernemer worden hierdoor alsnog fors verhoogd.

Een recente uitspraak van het Gerechtshof 's-Hertogenbosch (29-6-2018) in een hoger beroep dat door een gemeente en de ondernemers was ingesteld, brengt hier meer duidelijkheid in. De ondernemer was aangeslagen voor het gebruikersdeel van de rioolheffing. Afgezien van juridische redenen (de ondernemer zou alleen eigenaar, geen gebruiker zijn) heeft het Hof geoordeeld dat de ondernemer wel als gebruiker mag worden aangemerkt. De gemeente gaf aan dat andere ondernemers, met chalets in plaats van vakantiewoningen, wel als één perceel worden aangeslagen en niet afzonderlijk. De rechtbank noemt dit een "onjuiste rechtsopvatting ten aanzien van de heffing van rioolheffing ten aanzien van een bepaalde groep belastingplichtigen, te weten de eigenaren van chalets op een recreatieterrein". Uit deze uitspraak wordt duidelijk dat een gemeente aan de hand van de verordening eigenaren van chalets wel afzonderlijk mag aanslaan.

Dit betekent een forse stijging van lasten voor de verblijfsrecreatieondernemer, mocht de gemeente ertoe overgaan elk perceel of object van bijvoorbeeld een chalet afzonderlijk aan te slaan voor rioolheffing. Aangezien de uitspraak als jurisprudentie zal gelden, kunnen veel verblijfsrecreatieondernemers met woningen en/of chalets te maken krijgen met een stijging die niet enkele procenten omvat, maar een forse stijging die kan oplopen tot een factor van honderden malen van de huidige last van rioolheffing.

Vastrecht water

Vastrecht voor water, elektriciteit en gas is voor de bepaling van de lastendruk buiten beschouwing gelaten, omdat het feitelijk geen belastingen of heffingen zijn.

Het vastrecht heeft echter wel invloed op de bedrijfsvoering van verblijfsrecreatiebedrijven en de manier waarop recreatiebedrijven worden aangeslagen is vergelijkbaar met hoe belastingen en heffingen worden onderbouwd. In principe slaat een waterleidingbedrijf een verblijfsrecreatiebedrijf aan op basis van het werkelijke waterverbruik, tenzij het aantal WOZ-objecten wordt doorgegeven. Dan wordt elk WOZ-object apart belast. Het verschilt per bedrijf welke variant voordelig is.

In Zeeland heeft het waterleidingbedrijf de facturering van vastrecht voor waterverbruik gewijzigd. Waar voorheen de grote vakantieparken (die hiervoor in 2017 samen met RECRON een rechtszaak tegen het waterleidingsbedrijf hebben aangespannen) als grootverbruiker werden aangeslagen (kosten voor het hele park € 119,- per jaar tot 100.000 m3 of € 2.019,- tot 1.000.000 m3) wordt nu elk BAG-object tot kleinverbruiker bestempeld. Dat betekent een vastrecht van € 59,- per jaar per BAG-object (plus een tarief per kuub verbruik). Dat zou betekenen dat recreatiebedrijven en/of de bezitter van chalets per verblijfsrecreatiebedrijf duizenden tot tienduizenden euro's per jaar extra gaan betalen voor de levering van water.

Uit de uitspraak van de rechtbank blijkt dat het waterleidingbedrijf de ondernemingen als grootverbruiker moeten blijven zien tot en met 2017. De rechtbank kan echter niet verbieden dat deze ondernemingen in de toekomst alsnog als een kleinverbruiker te zien en een veel hogere aanslag krijgen. Een waterleidingbedrijf mag de voorwaarden namelijk wijzigen, al heeft de rechtbank de voorwaarden als discriminerend voor grote bedrijven beoordeeld.. Tegen de uitspraak zijn zowel RECRON en de vakantieparken als het waterleidingbedrijf in hoger beroep gegaan.

Dit is een essentieel punt, want als elk object op een verblijfsrecreatieonderneming voor het vastrecht van water als kleinverbruiker wordt aangeslagen, betekent dit een forse verhoging van lasten voor veel verblijfsrecreatieondernemers (niet elk waterleidingbedrijf hanteert dezelfde voorwaarden). Voor een camping met bijvoorbeeld 1.000 eenheden zou dat een aanslag betekenen van € 59.000,- per jaar voor het vastrecht, terwijl voorheen sprake was maximaal € 2.019,-. Dit bedrag zou dan voor dit type camping 25 keer zo hoog worden.

Belasting op Leidingwater

De belasting op leidingwater (BOL) bedraagt circa € 0,34 per liter. Deze belasting is gemaximeerd op 300 m^3 per jaar. Als een recreatieondernemer een particuliere waterinstallatie heeft, geldt dit maximum niet. De waterbelasting wordt dan wel over elke liter berekend, tenzij de ondernemer het aantal WOZ-objecten opgeeft. De BOL wordt dan per woz-object berekend maar wel gemaximeerd. Dit kan voordelig zijn voor de ondernemer, maar als het aantal WOZ-objecten erg groot is, kunnen kosten voor de ondernemer sterk stijgen als de BOL per WOZ-object wordt berekend in plaats van via de watermeter. Dit kan tot tienduizenden euro's per jaar schelen.

Hoofdstuk 5. Effect lastendruk op verblijfsrecreatie

5.1. Inleiding

Dit hoofdstuk vat de belangrijkste conclusies uit de voorgaande hoofdstukken samen (5.2.) en behandelt de impact die de lastendruk heeft op de toekomstbestendigheid van de bedrijven in de verblijfsrecreatie.

5.2. Impact lastendruk op concurrentiepositie en bedrijfsresultaat

Lastendruk verblijfsrecreatie minimaal 30% in 2019

In hoofdstuk 3 is naar voren gekomen dat de lastendruk voor verblijfsrecreatieondernemers tenminste 30% van de omzet (incl. btw en toeristenbelasting) bedraagt in 2019 (en minimaal 27% in 2018). In hoofdstuk 4 is aangehaald dat de lasten in de afgelopen jaren verzwaard zijn en dat er bovendien verschillen tussen gemeenten bestaan in de hoogte van de tarifering. Waarom zijn deze stijgende en soms onvoorspelbare lasten essentieel voor de verblijfsrecreatieondernemers?

Uit de analyse in dit onderzoek blijkt dat de toeristenbelasting, de vennootschapsbelasting, de BTW, de loonheffing voor werknemers en de pensioen- en sociale lasten van de werkgevers, in totaal goed zijn voor circa 23% van de 27% (2018) van de lasten. De genoemde lasten vormen het grootste deel van het totaal aan lasten. Met name de verhogingen op deze lasten drukken dus zwaar op het resultaat van de ondernemer. Alle genoemde lasten (behoudens de toeristenbelasting) worden vastgesteld door de landelijke overheid. Doorgaans stijgen deze lasten jaarlijks niet fors en een verhoging van tientallen procenten in één jaar van één van deze belastingen lijkt uitgesloten. De vennootschapsbelasting daalt zelfs de komende jaren. Uitzondering hierop is het lage BTW-tarief, dat in 2019 wel stijgt.

BTW-verhoging heeft waarschijnlijk effect op concurrentiepositie

In 2019 is het verlaagde tarief van de BTW verhoogd van 6% naar 9%. Als de ondernemer besluit de verhoging niet door te rekenen aan de gast heeft de verhoging effect op de marge van de ondernemer, die hierdoor direct daalt met 3%. Deze keuze treft de verblijfsrecreatieondernemer hard, omdat het alternatief ook nadelig kan uitpakken voor de recreatieondernemer. De verhoging kan worden doorberekend aan de gast, maar dat heeft een daling van de vraag met circa 2% tot gevolg (bij een prijselasticiteit van -0,8)[14]. De gevolgen van deze verhoging voor de verblijfsrecreatiesector zijn dan ook aanzienlijk.

Forse verhoging toeristenbelasting kan zelfde effect hebben als BTW-verhoging

De toeristenbelasting, met een aandeel van bijna 5% in de lasten ten opzichte van de omzet is dé lokale belasting die het sterkst drukt op de exploitatie. Aangezien sommige gemeenten de toeristenbelasting in één jaar tijd met tientallen procenten verhogen, heeft dit voor ondernemers in de betreffende gemeenten bijna net zo'n groot effect als de BTW verhoging van 6% naar 9%.

[14] Gastvrijheid en de BTW: de economische risico's van btw-verhoging in de gastvrijheidssector, NYFER, 2015

De vrijwel onbegrensde vrijheid die gemeenten hebben in het vaststellen de toeristenbelasting maakt de exploitatie van de verblijfsrecreatie-ondernemer kwetsbaar. Deze extra stijging komt voor de ondernemers bovenop de reguliere inflatie. In vergelijking met andere branches (die geen toeristenbelasting kennen) worden verblijfsrecreatie-ondernemers sterk door deze verhogingen van de toeristenbelasting getroffen.

Grote stijgingen in WOZ-waarde leiden tot vermindering concurrentiepositie

Een ander punt dat de exploitatie van verblijfsrecreatiebedrijven kwetsbaar maakt is de vaststelling van de WOZ-waarde, die vaak niet transparant en tussen ondernemingen moeilijk vergelijkbaar is. Ook hier is een stijging van tientallen procenten (van de WOZ waarde en/of het tarief van OZB) geen uitzondering. Een laatste punt, dat niet alleen voor de OZB, maar ook de rioolheffing en het vastrecht waterverbruik treft, is het steeds meer betrekken van chalets als afzonderlijk object voor een aanslag voor één van deze drie (of meerdere) heffingen (in plaats van één, lagere aanslag op bedrijfsniveau). Alhoewel OZB en rioolheffing op dit moment beide minder dan 1% bijdragen aan de lastendruk, kan een abrupte en sterke verhoging tienduizenden euro's extra kosten opleveren. Een verhoging van 50 maal of 100 maal het oorspronkelijke bedrag (dit is denkbaar en soms aan de orde) kan zorgdragen voor een totaal onverwachte afname van enkele procenten van de marge van de verblijfsrecreatie-ondernemer. Deze situaties zijn sectorspecifiek en brengen de concurrentiepositie van de verblijfsrecreatiesector in gevaar.

Stapeling van (stijgende) lasten kan verschil betekenen tussen winst en verlies

De problemen voor menig recreatieondernemer worden groter als de ondernemer naast de BTW-verhoging ook te maken krijgt met meerdere forse verhogingen: dan ontstaat een stapeling van (groeiende) lasten die er voor kan zorgen dat de marge van de ondernemer (blijvend) daalt met 5%-10%. Dit betekent op individueel niveau het verschil tussen winst en verlies.

5.3. Impact lastendruk op vitaliteit verblijfsrecreatie

De concurrentiepositie van vitale vakantieparken staat onder druk

Bijna alle overheidslagen in Nederland houden zich vandaag de dag bezig met het vitaler maken van vakantieparken. Het Rijk organiseerde op 29 november 2018 de eerste vakantieparkentop en gaf vijf doelen weer om de verblijfsrecreatiesector vitaler te maken. Bijna iedere provincie en iedere toeristische regio die er toe doet werkt aan integrale programma's vitale vakantieparken. Het eerstgenoemde doel was overigens een levensvatbare verblijfsrecreatiesector.

Hoe verhouden de onderzoekconclusies van 5.2. zich tot deze beleidsvoornemens van de overheid? En belangrijker: hoe kan de concurrentiepositie van de verblijfsrecreatiesector worden geduid in het licht van deze conclusies?

Een vitaal verblijfsrecreatiebedrijf met een gezonde concurrentiepositie, beschikt over vier krachten:

1 De kracht om flexibel in te spelen op de dynamiek van de markt;
2 De kracht om een voldoende hoge productiviteit te realiseren en daardoor zijn medewerkers te betalen en na aftrek van kosten een redelijke ondernemersbeloning uit de onderneming te onttrekken;
3 De kracht om vertrouwen bij financiers te genieten: banken en investeerders;
4 De kracht om (flankerend) gefaciliteerd te worden door het openbaar bestuur (de overheid). Dit uit zich met name door fysieke (RO) en fiscale ontwikkelingsruimte.

Ten aanzien van de laatste kracht brengen de feiten van dit onderzoek het nieuwe inzicht naar voren dat de overheid de vitaliteit van vakantieparken beperkt door de fiscale ontwikkelingsruimte steeds verder in te perken. Als (tenminste) 30 eurocent van iedere euro bedrijfsomzet in verblijfsrecreatie bestaat uit lastendruk van de overheid en als dit aandeel structureel stijgt, hoe vitaal kan een verblijfsrecreatiebedrijf dan blijven? Hoe kan de onderneming voldoende vertrouwen genieten bij financiers? Hoe kan de onderneming zijn productiviteitsdoelen halen? En hoe kan de onderneming op flexibele wijze omgaan met snelle marktveranderingen in een internationaal speelveld, waarin de consument moeiteloos switcht tussen een weekendje met 3 nachtjes weg naar Drenthe voor 419 euro of een weekendje Barcelona voor 299 euro?

De kern van de zaak is dat de overheid met goede intenties werkt aan zogenaamde integrale aanpakken om vakantieparken te vitaliseren door vaak en vooral oog te hebben voor problemen in de onderkant van de markt: huisvesting, veiligheid, leefbaarheid en ruimtelijke kwaliteit. Maar juist op het vlak van de lastendruk (financiën en belastingen) ontbreekt regie en samenhangend beleid. Het gevolg is dat verblijfsondernemingen steeds meer met willekeur en stijgende lastendruk geconfronteerd worden. Er wordt (noodgedwongen) structureel onder-geïnvesteerd door ondernemers. Dit leidt tot uitholling van het verblijfsrecreatieproduct en stijgende lasten werken deze uitholling alleen maar verder in de hand.

5.4. Verwachting: toenemende lasten

In het overzicht in hoofdstuk 4 blijkt al dat belastingen tussen 2018 en 2019 wederom zijn gestegen. De grootste post is de toename van het lage BTW-tarief, maar ook de toeristenbelasting en OZB zijn reeds opnieuw gestegen. Dat betekent dat de lastendruk voor verblijfsrecreatie-ondernemers in 2019 verder stijgt naar minimaal 30% van de omzet. Voor sommige ondernemers kan dit betekenen dat de lastendruk oploopt naar meer dan 40%. ZKA verwacht dat de lastendruk voor ondernemers de komende jaren nog verder toeneemt, nu de vrijheid van gemeenten op het gebied van lokale lasten verder toeneemt. Er zijn veel voorbeelden te vinden van belastingen die ruim boven het inflatiepercentage stijgen. Gezien de huidige tijdsgeest hevelt het Rijk steeds meer verantwoordelijkheden en belastingvrijheid over naar de gemeenten. Gemeenten moeten voor een steeds groter deel hun begroting aanvullen met lokale belastingen en heffingen. Het is aantoonbaar dat gemeenten belastingen verhogen die met name (verblijfsrecreatieve) ondernemers raken in plaats van inwoners (zo is het tarief voor OZB van woningen de afgelopen jaren nauwelijks verhoogd, terwijl de OZB voor niet-woningen en toeristenbelasting beide wel fors zijn verhoogd de afgelopen jaren).

Bijlage 1 Overzicht van 120 regelingen en heffingen voor de recreatieondernemer

Directe en indirecte belastingen en heffingen:

- Winstbelasting c.q. inkomstenbelasting en de beperking op afschrijving van gebouwen
- Onroerende zaakbelasting, onder te verdelen in gebruikersbelasting en eigenarenbelasting (gemeente)
- Belasting op Leidingwater (landelijk te innen via waterleidingbedrijf)
- Energiebelasting op gas en elektriciteit (landelijk te innen via energiebedrijf)
- Grondwaterbelasting
- Waterschap(systeem)heffing (Waterschap)
- Zuiveringsheffing
- Rioolbelasting (gemeente)
- Reinigingsheffing; bijzondere heffingen (vetputten; gemeente)
- Toeristenbelasting (gemeente)
- Woonforensenbelasting (gemeente)
- Vermakelijkhedenretributie (gemeente)
- Precariorechten (gemeente)
- Leges voor diverse vergunningen (gemeente)
- BIZ-heffing (gemeente)
- Assurantiebelasting (landelijk i.v.m. annuleringsverzekeringen)
- Bijzondere btw-regels, zoals reisbureauregeling; diverse tarieven
- Overdrachtsbelasting (landelijk bij de overdracht van recreatiebungalows)
- Kansspelbelasting (landelijk)
- Loonheffing en sociale lasten c.a. i.v.m. personeel (landelijk)
- Werkkostenregeling (eigen personeel en zakelijke klanten)
- Belasting i.v.m. auto's van de zaak (landelijk)
- Provinciale leges en opcenten i.v.m. vervoermiddelen (provincie)
- Accijnzen op alcohol en frisdranken (landelijk via inkoop)
- Accijnzen op tabak (via inkoop)
- Accijnzen op brandstof (via inkoop)
- Erfbelasting en schenkbelasting (landelijk)
- Vastrecht-heffingen op water- en energieaansluitingen (gebaseerd op BAG- of WOZ-objecten; te innen door waterleidingbedrijven en energiebedrijven)
- Heffingen inzake auteursrechten en naburige rechten van BUMA, SENA, Videma, Norma, Vevam, Lira, Reprorecht, enz.

Lasten die samenhangen met het voldoen aan wettelijke en cao verplichtingen

- Meetkosten voor legionellacontroles
- Meetkosten zwemwatercontroles (binnen- en buitenwater)
- Inspectiekosten speeltoestellen
- Inspectiekosten ivm GG en GD
- Inspectiekosten brandtoestellen c.a.
- Inspectiekosten voedselveiligheid c.a.
- Premies pensioen
- Premies Sociaal Fonds
- Werkgeverspremies SV-wetten
- Kosten RIE c.a.

Wetgeving relevant i.h.k.v. de exploitatie van het bedrijf (algemeen; lastendruk)
- Regelgeving m.b.t. Vogel- en Habitatrichtlijn, Flora- en Faunawetgeving, Natuurbeschermingswet
- Gebruikersvergunning,
- Bestemmingsplan en nadere regels omtrent de indeling van het bedrijf en het gebruik van de grond
- regels omtrent het aantal kampeerplaatsen c.q. staanplaatsen
- vergunning/regels omtrent brandveiligheid op het bedrijf
- Woningwet, Bouwbesluit, bouwvergunningen Wet Ruimtelijke Ordening/bestemmingsplan
- Burgerlijke wetboek (diverse afdelingen); wetboek van Koophandel
- Handelsnaamwet en Handelsregisterwet/besluit
- Merkenrecht
- Mededingingswet
- AVG
- Wet Waardering Onroerende Zaken (in het bijzonder de problematiek en lastendruk t.a.v. stacaravans), Wet OZB
- Wet op de reisovereenkomst (BW)
- Regelgeving m.b.t. reprorechten, auteursrechten c.a.
- Prijzenwet, regelgeving omtrent consumentenbescherming
- Pachtwet

Wetgeving ten aanzien van de horeca:
- Drank- en horecawet, Horecavergunning c.a.
- Terrasvergunning
- APV / gemeentelijke verordening
- Warenwet
- Warenwetregeling Hygiëne van levensmiddelen
- regels omtrent de voedselveiligheid (HACCP)
- bijhouden HACCP-checklisten voor controle op voedselveiligheid
- regels omtrent de verkoop van alcoholhoudende middelen, inclusief toezicht en controle
- Tabakswet c.q. regels omtrent de verkoop van tabakswaren
- regels omtrent de exploitatie van ‘gokkasten’
- Auteurswet en Wet naburige rechten (BUMA en SENA)
- Wetgeving verhuur bedrijfsruimte (BW)

Ten aanzien van speeltoestellen en attractietoestellen:
- Besluit veiligheid attractie- en speeltoestellen (v.w.b. watertoestellen)
- bijhouden van checklisten, onderhoudsschema’s en keuringsschema’s van die toestellen
- omgevingsvergunning voor plaatsing

Ten aanzien van zwembaden respectievelijk zwemwater:
- Regels omtrent waterkwaliteit
- Regels omtrent legionellabestrijding
- Bijhouden van checklisten ten aanzien van waterkwaliteit en legionellabestrijding
- Regels omtrent toezicht in zwembaden
- Besluit veiligheid attractie- en speeltoestellen (v.w.b. watertoestellen)
- Wet en Besluit Hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden
- Regels m.b.t. Keurmerk Schoon en Veilig
- Regels Nationaal Platform Zwembaden (diploma-eisen, licentie-eisen)

Ten aanzien van waterwinning, waterdistributie c.a.; elektriciteit en gasvoorzieningen
- Drinkwaterwet, Waterleidingwet en waterleidingbesluit
- Bijhouden meetprogramma's Waterleidingenbesluit
- Regeling Legionellapreventie in leidingwater
- Grondwaterwetgeving
- Elektriciteitswet en Gaswet, inclusief vele netcodes
- Stoomwezen (propaantanks); regelgeving opslag propaan en butaangas
- Diverse belastingen op dit thema

Ten aanzien van detailhandel:
- regels omtrent voedselveiligheid
- bijhouden van checklisten ten aanzien van voedselveiligheid
- Wetgeving i.v.m. detailhandel
- Openingstijdenwet

Ten aanzien van personeel:
- Wet Arbeid en Zorg; Arbo-wet, Arbobesluit, en Arboregeling
- bedrijfshulpverlening
- Bijhouden checklisten vanuit Arbo-wetgeving (RI&E)
- Arbeidswetgeving (BW en BBA)
- Wet werk en Zekerheid
- Flexwet
- Arbeidstijdenwet en Deeltijdwet
- CAO, pensioen
- Kinderopvang
- Wetgeving inzet jongeren en allochtonen
- WIA/WGA en andere sociale verzekeringswetgeving
- Sectorale pensioenregelingen
- Wet op de ondernemingsraden
- Belastingwetgeving; inhouding loonheffing c.a.

Ten aanzien van milieu c.a.:
- Wet Milieubeheer
- Activiteitenbesluit
- Boswet
- Besluit Horeca- en sport- en recreatieinrichtingen milieubeheer
- Wet bodembescherming en Lozingenbesluit bodembescherming
- Wet verontreiniging oppervlaktewater en Lozingenbesluit WVO
- Verplichtingen uit Natuurschoonwet, Natuurbeschermingswet en Boswet
- Wetgeving rond Stankcircels rond veehouderijen
- Regelgeving m.b.t. reinigingsheffingen, rioolheffingen, zuiveringslasten
- Bestrijdingsmiddelenwet c.q. wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden c.q. regels omtrent bestrijdingsmiddelen
- Regels omtrent gebruik en opslag schoonmaakmiddelen (chloor e.d.)
- Gezondheids- en Welzijnswet voor dieren (kinderboerderij op bedrijf)

Ten aanzien van ruimtelijke ordening en natuur:
- WABO; Ruimtelijke Ordening
- Bestemmingsplannen
- Provinciale ruimtelijke plannen
- Reconstructiegebieden
- Natura 2000-gebieden; Nationale Landschappen; Natuurwet
- Regelgeving m.b.t. monumenten
- Regelgeving m.b.t. bescherming van archeologisch kwetsbare gebieden
- Ontgrondingenwet

Ten aanzien van brandveiligheid:
- regelgeving m.b.t. brandveiligheid (afstand tussen kampeermiddelen c.a.)
- regelgeving m.b.t. blusmiddelen
- regelgeving m.b.t. gebruik en opslag van propaan en butaangas

Ten aanzien van gasten op het bedrijf:
- AVG.
- Europese richtlijn inzake elektronische handel
- Sectorale voorwaarden en overeenkomsten (bv. RECRON- of KHN-voorwaarden)
- Bedrijfsreglement
- Bedrijfshulpverlening en EHBO
- BTW-zaken
- Regelgeving m.b.t. toeristenbelasting, woonforensenbelasting, vermakelijkhedenretributie
- Bijhouden nachtregister t.b.v. veiligheidsdiensten
- Bijhouden administratie t.b.v. toeristenbelasting

Bijlage 2 Overzicht van lasten

Rijksbelastingen

Bedrijven in de verblijfsrecreatie hebben te maken met een aantal jaarlijks terugkerende rijksbelastingen. Tot deze belastingen horen de volgende:

- Loonheffing en premies volks- en werknemersverzekeringen: verblijfsrecreatiebedrijven hebben doorgaans werknemers in dienst. Bij de uitbetaling van het loon voor geleverde werkzaamheden krijgen recreatiebedrijven te maken met loonheffingen. Deze heffingen bestaan uit vier heffingen, te weten 1. loonbelasting, 2. premie volksverzekeringen, 3. premie werknemersverzekeringen en 4. de inkomensafhankelijke bijdrage Zorgverzekeringswet. De loonbelasting geldt als voorheffing op de inkomstenbelasting, die voor rekening van de werknemer is. De overige heffingen zijn op te delen in een werknemers- en werkgeversdeel. Volksverzekeringen zijn wettelijk verplichte sociale verzekeringen die inwoners verzekeren tegen de financiële gevolgen van onder andere ouderdom. Werknemersverzekeringen zijn wettelijk verplichte sociale verzekeringen die werknemers verzekeren tegen de financiële gevolgen van werkloosheid, ziekte en arbeidsongeschiktheid. Ook het Sociaal Fonds wordt hiertoe gerekend. De inkomensafhankelijke bijdrage Zorgverzekeringswet, ten slotte, is een werkgeversheffing voor de Zorgverzekeringswet. Voor uitzendkrachten geldt dat de loonheffing in principe door het uitzendbureau wordt betaald, maar de werkgever kan aansprakelijk worden gehouden indien het uitzendbureau niet de juiste belasting betaalt;
- Belasting over de toegevoegde waarde (btw): recreatiebedrijven betalen tevens belasting over de omzet. Ondernemers rekenen de btw door aan afnemers in de prijs voor goederen en diensten en dragen de btw af aan de Belastingdienst. Voor goederen en diensten bestaan verschillende tarieven. Het algemene tarief is sinds 2012 21%, het verlaagde tarief was tot en met 2018 6% en is sinds 2019 9%. Het lage tarief is het meest van toepassing in de recreatie (logies, horecabestedingen uitgezonderd alcohol);
- Assurantiebelasting: de assurantiebelasting is een belasting op verzekeringen. Het betreft een algemene belasting die vergelijkbaar is met de btw en op dit moment ook 21% bedraagt. De assurantiebelasting geldt onder andere voor autoverzekeringen, opstalverzekeringen, inboedelverzekeringen, aansprakelijkheidsverzekeringen en rechtsbijstandsverzekeringen;
- Vennootschapsbelasting: de vennootschapsbelasting (vpb) is een belasting over de winst. In 2018 was de vpb 20% tot een belastbaar bedrag van € 200.000,- en 25% bij een belastbaar bedrag boven € 200.000,-. Daarnaast gelden allerlei regelingen die beperkend op de vpb werken. Energie- en milieu-investeringen kunnen in bepaalde gevallen worden afgeschreven, terwijl de vpb kan worden verrekend als in eerdere jaren verlies is geleden. De regeling omtrent de afschrijving van bedrijfspanden werkt ook beperkend, maar is minder omvangrijk geworden. Tot en met 2018 kon worden afgeschreven tot een bodemwaarde van 50% van de WOZ-waarde van een pand, in 2019 geldt een bodemwaarde van 100% van de WOZ-waarde. Deze beperking geldt alleen voor rechtseenheden;

- Milieubelastingen: recreatiebedrijven krijgen vanwege het gebruik van water, elektriciteit en gas te maken met verschillende milieubelastingen:
    - Energiebelasting gas plus heffing opslag duurzame energie: de energiebelasting op gas is een milieubelasting die tot doel heeft om de gebruiker zuiniger en efficiënter om te laten gaan met gas. Leveranciers dragen de energiebelasting af aan de overheid en rekenen deze door aan hun afnemers, waaronder dus recreatiebedrijven. De heffing opslag duurzame energie heeft tot doel productie en gebruik van duurzame energiebronnen te stimuleren en geldt als extra belasting bovenop de energiebelasting. Beide belastingen worden opgelegd per verbruikte kubieke meter. Er is sprake van een degressief tarief, naarmate het verbruik toeneemt neemt het totaal van de energiebelasting en opslag duurzame energie per kubieke meter af;
    - Energiebelasting elektriciteit plus heffing opslag duurzame energie: de energiebelasting op elektriciteit is een milieubelasting die tot doel heeft om de gebruiker zuiniger en efficiënter om te laten gaan met elektriciteit. Leveranciers dragen de energiebelasting af aan de overheid en rekenen deze door aan hun afnemers, waaronder dus recreatiebedrijven. De heffing opslag duurzame energie heeft tot doel productie en gebruik van duurzame energiebronnen te stimuleren en geldt als extra belasting bovenop de energiebelasting. Beide belastingen worden opgelegd per verbruikte kilowattuur. Ook hier is sprake van een degressief tarief, naarmate het verbruik toeneemt neemt het totaal van de energiebelasting en opslag duurzame energie per kubieke meter af. Tevens geldt een belastingvermindering per aansluiting, aangezien elektriciteit als basisbehoefte is aangemerkt;
    - Belasting op Leidingwater: de Belasting op Leidingwater is een milieubelasting die de leveranciers van drinkwater aan de overheid afdragen. Leveranciers van drinkwater rekenen deze belasting door aan hun afnemers, waaronder dus recreatiebedrijven. De Belasting op Leidingwater wordt geheven over de eerste 300 m^3 die aan een verbruiker wordt geleverd per verbruiksperiode van 12 maanden. De belasting geldt per WOZ-object en per kubieke meter geldt een vast tarief. Voor een juiste berekening van de Belasting op Leidingwater dient duidelijk te zijn aan hoeveel WOZ-geregistreerde objecten het drinkwater daadwerkelijk wordt geleverd.

Naast genoemde belastingen en heffingen dragen recreatiebedrijven accijnzen af bij verkoop van alcoholhoudende dranken en tabak, en verbruiksbelasting bij alcoholvrije dranken. Ook dragen bedrijven in sommige gevallen kansspelbelasting af, als het bedrijf bijvoorbeeld beschikt over een speelautomaat. Over bedrijfsvoertuigen wordt onder meer motorrijtuigenbelasting betaald. Recreatiebedrijven krijgen daarnaast bij een bedrijfsovername te maken met de overdrachtsbelasting. Omdat het hier gaat om een eenmalige belasting gaat, blijft genoemde belasting buiten beschouwing.

Gemeentelijke belastingen

Ook de gemeente legt recreatiebedrijven jaarlijks verschillende belastingen op. Hierbij horen de volgende belastingen:

- Toeristenbelasting: de toeristenbelasting is een algemene, directe belasting die door gemeenten wordt geheven voor het houden van verblijf met overnachting (in welke vorm dan ook, maar tegen vergoeding) door personen die niet als ingezetene in de Basisregistratie Personen (BRP) van de gemeente zijn opgenomen. Een toerist betaalt belasting omdat hij of zij gebruik maakt van de voorzieningen van de gemeente.

In principe is het doel van de belasting daarmee om deze voorzieningen te bekostigen of te verbeteren. 81% van de gemeenten bracht in 2018 toeristenbelasting in rekening. Het ongewogen gemiddelde bedrag dat een toerist afdraagt per nacht was in dat jaar € 1,75[15]. Toeristenbelasting wordt geheven naar het aantal overnachtingen, wat op forfaitaire en niet-forfaitaire wijze kan plaatsvinden. Bij een forfaitaire heffingswijze wordt het gemiddeld aantal overnachtende personen per plaats of accommodatie vermenigvuldigd met het aantal nachten dat zij verblijf houden. Aan een forfaitaire heffingswijze dient feitenonderzoek vooraf te zijn gegaan. Bij een niet-forfaitaire heffingswijze wordt het daadwerkelijke aantal overnachtingen aangehouden, met het nachtregister van de verblijfsaanbieder als bron;

- Onroerendezaakbelasting (OZB): de onroerendezaakbelasting wordt geheven over de waarde van onroerende zaken. De OZB heeft tot doel een deel van de taken van de gemeente te financieren. De inkomsten uit de OZB hebben geen vooraf bepaald bestemmingsdoel, er is derhalve sprake van een algemene belasting. Er zijn twee typen belastingen, namelijk een eigenarenbelasting en een gebruikersbelasting. De eigenarenbelasting wordt geheven over woningen en niet-woningen, terwijl de gebruikersbelasting alleen wordt geheven over niet-woningen. Er wordt een percentage van de WOZ-waarde als basis genomen voor de bepaling van de omvang van de OZB.
- Rioolheffing: De rioolheffing is een directe belasting die wordt geheven ter bestrijding van de kosten die voor de gemeente verbonden zijn aan de inzameling en het transport van huishoudelijk afvalwater en bedrijfsafvalwater, evenals de zuivering van huishoudelijk afvalwater en de inzameling en verwerking van afvloeiend hemelwater, en het treffen van maatregelen ten aanzien van de grondwaterstand. De rioolheffing valt uiteen in een eigenaren- en gebruikersdeel, waarbij degene die bij het begin van het belastingjaar een perceel dat aangesloten is op de gemeentelijke riolering in bezit heeft als eigenaar wordt aangemerkt, en degene die het perceel gebruikt maar niet in bezit heeft als gebruiker wordt aangemerkt. Het eigenaren- en gebruikersdeel kan op verschillende manieren worden belast en verschilt dus per gemeente. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen woningen en niet-woningen. Het eigenarendeel kan middels een vast bedrag worden belast, of via een percentage van de WOZ-waarde. Het gebruikersdeel wordt vaak geheven naar het aantal kubieke meter dat wordt afgevoerd vanaf een perceel;
- Precariobelasting: de precariobelasting is een gemeentelijke belasting die geldt voor het hebben van voorwerpen onder, op of boven gemeentegrond. De houder van een dergelijk voorwerp is belastingplichtig. De belasting kan niet worden geheven als de aanwezigheid van het voorwerp moet worden gedoogd op grond van een wettelijke of contractuele verplichting. Voorbeelden van belaste voorwerpen zijn kabels en leidingen, terrassen, zonneschermen, lichtreclames en vlaggen.
- Reclamebelasting: de reclamebelasting is een gemeentelijke belasting voor openbare aankondigingen in letters, symbolen en/of kleuren die vanaf de openbare weg zichtbaar zijn. Er zijn verschillende heffingswijzen. Sommige gemeenten kijken naar de oppervlakte van de reclame, andere gemeenten hanteren de WOZ-waarde van het gebouw als grondslag voor het vaststellen van de aanslag. Niet alle gemeenten heffen reclamebelasting;
- BIZ-bijdrage: een bedrijveninvesteringszone (BIZ) is een afgebakend gebied (bijvoorbeeld een winkelstraat of bedrijventerrein) waarbinnen ondernemers en/of eigenaren samen investeren in de kwaliteit van de omgeving.

15 Bron: Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden

De BIZ-bijdrage heeft tot doel het dekken van kosten die verbonden zijn aan activiteiten in de openbare ruimte en op het internet, ter bevordering van de leefbaarheid, veiligheid, ruimtelijke kwaliteit en/of economische ontwikkeling van de BIZ. De BIZ-bijdrage is een bestemmingsbelasting, die alleen opgelegd kan worden aan eigenaren en gebruikers van niet-woningen. Alle ondernemers en eigenaren in het werkingsgebied zijn verplicht mee te betalen. Vooraf dient draagvlakonderzoek te worden uitgevoerd. De heffingswijze is middels een vast bedrag of middels een percentage van de WOZ-waarde. Naast genoemde belastingen en heffingen krijgen verblijfsrecreatiebedrijven te maken met leges voor vergunningen en met reinigingsrechten.

Uit de diepte-interviews die ZKA heeft uitgevoerd kwam naar voren dat voor bedrijven hierdoor niet ieder jaar lasten ontstaan. Omdat leges geen jaarlijks terugkerende heffingen zijn en daarbij beperkt van omvang, worden deze in de berekening van de lastendruk buiten beschouwing. Dat geldt ook voor reinigingsrechten, die een retributie zijn. Verblijfsrecreatiebedrijven zijn gedwongen de gemeente te betalen indien de gemeente afval van het bedrijf inzamelt. De gemeente heeft echter geen wettelijke verplichting afval van bedrijven in te zamelen. Verblijfsrecreatiebedrijven kunnen ook terecht bij private partijen, waardoor afvalinzameling meer het karakter van kostenpost dan belasting heeft.

Waterschapsbelastingen

Naast rijks- en gemeentelijke belastingen hebben recreatiebedrijven te maken met een drietal waterschapsbelastingen:

- Zuiveringsheffing: de zuiveringsheffing heeft betrekking op de kosten voor het zuiveren van afvalwater in afvalwaterzuiveringsinstallaties van het waterschap. Alle bedrijven en huishoudens die afvalwater lozen op het riool betalen de zuiveringsheffing. De hoogte van de zuiveringsheffing wordt bepaald door het aantal vervuilingseenheden. Bij huishoudens geldt dat een eenpersoonshuishouden als één vervuilingseenheid wordt aangemerkt. Meerpersoonshuishoudens worden voor drie vervuilingseenheden belast. Bij recreatiebedrijven geldt dat de verhuurder/exploitant heffingplichtig is als sprake is van verhuur aan wisselende, opeenvolgende gebruikers voor korte perioden. Het aantal vervuilingseenheden wordt in de regel berekend door de hoeveelheid ingenomen water te vermenigvuldigen met een eenheidsprijs. Hieruit volgt het aantal vervuilingseenheden;
- Verontreinigingsheffing: de verontreinigingsheffing is sterk vergelijkbaar met de zuiveringsheffing. Het doel van de belasting is hetzelfde en de hoogte van de belasting wordt op eenzelfde wijze en tegen dezelfde tarieven bepaald. Bedrijven ontvangen een aanslag voor de verontreinigingsheffing als afvalwater rechtstreeks wordt geloosd op oppervlaktewater (bijvoorbeeld een sloot), terwijl de zuiveringsheffing geldt bij een lozing op het riool;
- Watersysteemheffing: de watersysteemheffing heeft als doel de kosten te dekken voor het beheren van het oppervlaktewater en voor waterkering. Er zijn vier verschillende soorten watersysteemheffing, namelijk voor ingezetenen, voor gebouwde percelen, voor ongebouwde percelen en voor natuur. De heffingswijze is verschillend per type watersysteemheffing. De watersysteemheffing voor ongebouwde percelen en voor natuur wordt vastgesteld per hectare. Het tarief hangt af van het gebruik van het perceel. Voor ingezetenen geldt een vast tarief per wooneenheid, voor gebouwde percelen geldt een percentage van de WOZ-waarde. Dit laatstgenoemde type watersysteemheffing wordt doorgaans aan recreatiebedrijven opgelegd.

Overige lasten

Verblijfsrecreatiebedrijven krijgen ten slotte met een aantal lasten te maken die het gevolg zijn van wettelijke regelingen. Deels wordt een heffing opgelegd door daartoe bevoegde instanties, deels maakt het verblijfsrecreatiebedrijf op eigen initiatief kosten om te voldoen aan wet- en regelgeving. Er is sprake van onder meer de volgende lasten:

- Pensioenlasten: in de collectieve arbeidsovereenkomst van de recreatiebranche is een pensioenregeling verplicht gesteld.
  De verplichtstelling maakt dat de lasten in de bedrijfsvoering voor de ondernemer hoger zijn. In de cao is opgenomen dat het werkgeversdeel voor de pensioenen minimaal 50% van het pensioenbedrag beslaat. Het is toegestaan van dit percentage af te wijken. Onder bepaalde condities is vrijstelling van het toepassen van de pensioenregeling mogelijk. De pensioenpremie bedraagt 19,6% van de loonsom, verminderd met de AOW-franchise;
- Heffing auteursrechten en naburige rechten: er zijn meerdere heffingen voor auteursrechten en naburige rechten in Nederland, waarbij verschillende instanties zijn betrokken. Buma/Stemra behartigt de belangen van componisten en beschermt hun auteursrecht door heffingen op te leggen aan ondernemers die in hun bedrijfsvoering via beeld en/of geluid gebruik maken van de werken van de componisten. Sena behartigt de naburige rechten, dus de rechten van de uitvoerende artiesten (muzikanten, acteurs, filmproducenten, etc.). VIDEMA legt heffingen op voor het vertonen van tv- en filmbeelden, terwijl VEVAM een aantal auteursrechtelijke vergoedingen voor regisseurs oplegt. Stichting Reprorecht, ten slotte, heft en verdeelt vergoedingen voor het kopiëren uit auteursrechtelijk beschermd materiaal. Doorgaans geldt een heffing op basis van het aantal aansluitingen (bijv. VIDEMA) of aantal werknemers (reprorechten).
- Overige lasten n.a.v. wet- en regelgeving: de verblijfsrecreatie wordt gekenmerkt door een grote variëteit aan voorzieningen op het park zelf, zoals binnen- en buitenspeelvoorzieningen, binnen- en buitenzwembaden, recreatieplassen, sportvelden, horeca en kampeerwinkels. De meeste voorzieningen op een recreatiepark zijn gebonden aan wet- en regelgeving. In de horeca geldt bijvoorbeeld de Hygiënecode waarmee een ondernemer aan de HACCP-eisen kan voldoen. Daarnaast moet een restaurant aan de voorschriften voor voedselveiligheid voldoen. Een zwembad moet periodiek worden gecontroleerd op legionella. Al deze wet- en regelgeving zorgt ervoor dat ondernemers met zowel out-of-pocket kosten als opportuniteitskosten te maken krijgen. Ook bij ziekte van werknemers is sprake van dergelijke lasten voor de ondernemer.

Memo

Datum : Donderdag 30 mei 2024

Aan : Gemeenteraad Arnhem

Van : College van B en W

Betreft : Beantwoording vragen behandeling PPN

Tijdens de raadskamers op 22 mei en 29 mei 2024 is een aantal vragen gesteld waarvan door collegeleden is toegezegd dat hier schriftelijk op terug wordt gekomen. Met dit memo wordt antwoord gegeven op deze vragen. De vragen zijn gecategoriseerd per portefeuillehouder.

Burgemeester Marcouch

Wat betekent het hoofdlijnenakkoord 2024-2028 voor het veiligheidsbeleid in Arnhem (VVD)?

Het hoofdlijnenakkoord 2024-2028 legt veel nadruk op veiligheid. Dit is in beginsel positief voor het veiligheidsbeleid in Arnhem, maar in veel gevallen zal in de uitwerking moeten blijken welke veiligheidseffecten het hoofdlijnenakkoord heeft voor onze stad. Voorbeelden zijn de inzet om werkgevers van arbeidsmigranten verantwoordelijk te maken voor evt. overlast, de aanpak van de georganiseerde criminaliteit en daarbij specifiek de blijvende inzet op maatregelen en interventies die jongeren uit de (zware) criminaliteit houden, zichtbare aanwezigheid en meer politie en politieposten in de wijken, de wens om de capaciteit in de strafrechtketen op orde te brengen en het stimuleren van samenwerking tussen politie en GGZ om verwarde personen sneller hulp te kunnen geven.

Kanttekeningen hierbij zijn dat de financiële vertaling nog wel vaag is (bezuinigingen op het sociaal domein en het Nationale programma veilige en leefbare wijken kunnen effect hebben op de veiligheid) en dat veel inzet is gericht op repressie. We weten dat repressie zonder preventie eindeloos is, vandaar dat in ons beleid preventie en repressie hand in hand gaan. Daarnaast zien we dat het hoofdlijnenakkoord weinig bijdraagt aan het tegengaan van ongewenste vormen van maatschappelijke polarisatie. Verder is relevant wat het college eerder al heeft gezegd over het gebrek aan duidelijkheid over de gemeentelijke financiën. Tekorten bij gemeenten leiden tot gebrek aan goede zorg, onderwijs en voorzieningen. Dit heeft een weerslag op het veiligheidsbeleid en zal leiden tot extra inzet van de veiligheidspartners.

Wethouder Bouwkamp

1. *Wethouder Bouwkamp zegt toe de raad per memo te informeren over het totaalbeeld van subsidies aan de breedtekunst*

Hieronder vindt u een totaalbeeld van de middelen voor breedtekunst in 2024.

Middelen breedtekunst 2024

• Subsidieregeling amateurkunst	€ 177.283[1]
• Huis van Puck	€ 233.524
• Platform Amateurkunst	€ 50.000
• Arnhemse Muziek Federatie	€ 6.000
• Productie en Presentatie Amateurkunst	€ 60.000
• Festival Amateurkunst	€ 30.000
• Rozet (aandeel amateurkunst in subsidie)	€ 775.000

Totaal	**€ 1.331.807**

Het aandeel amateurkunst binnen de subsidie voor Rozet bestaat onder meer uit:

- ondersteuning amateurkunstaanbieders in de vorm van kennis vergroten, kennisuitwisseling, netwerkbijeenkomsten
- beschikbaar stellen faciliteiten (volledig ingerichte (creatieve) ruimtes, faciliteiten voor cultuureducatie en - participatie)
- financiële bijdragen voor gezamenlijke presentaties en voor innovatie

Niet meegerekend is de subsidie voor de Jacobiberg (€ 231.907), maar deze subsidie komt ook onder meer ten gunste van amateur popmusici. Daarnaast verlenen de TLO's en gesubsidieerde culturele instellingen bijdragen aan amateurkunst in natura of bijvoorbeeld in huurkorting (culturele tarieven). Voorbeelden hiervan zijn:

- Schuytgraaf: bijdrage Poëziemiddag door bewoners;
- Schuytgraaf: bijdrage aan kunstmiddag in De Buitenplaats;
- Schuytgraaf: ruimtes beschikbaar voor wijkinitiatieven tegen 0-tarief in MFC’s zoals de Omnibus;
- Presikhaaf: El Ele: huurkorting;
- Malburgen: ondersteuning DWS in het betrekken van een tijdelijk pand;
- Noord-Oost: ondersteuning Podium van de Wijk op de Geitenkamp.

In de bijlage vindt u tevens een overzicht van de subsidies die aan breedtekunst initiatieven verstrekt zijn binnen de subsidieregeling Producties, Evenementen en Festivals van 2021 tot 2024.

Met deze beantwoording beschouwen wij toezegging 1559 als afgedaan.

[1] (50 amateurkunstaanbieders ontvangen in het kader van deze regeling een subsidie van € 2.000 tot € 4.500)

Wethouder Bouwkamp zegt toe aan de orde te brengen of het mogelijk is dat er meer wintervaste en bestendige planten met bloemen geplant worden in de openbare ruimte, in plaats van bloemen die jaarlijks geruimd worden en opnieuw moeten worden geplant.

In de plantschalen maken we op dit moment gebruik van wisselbeplanting om extra esthetisch groen toe te voegen in met name het kernwinkelgebied. In het verleden is het planten van vaste beplanting door de gemeente al eens toegepast. Dat kan worden heringevoerd. De onderhoudskosten van vaste beplanting ten opzichte van wisselbeplanting zijn lager.

De kostenbesparing als gevolg van het overgaan op wintervaste planten wordt geschat op ongeveer 30.000 euro per jaar.

Voor de openbare ruimte in het algemeen geldt, dat we steeds meer gebruik van maken vaste planten. Hiervoor zijn de onderhoudskosten echter hoger. We proberen dit in combinatie te doen met groenadoptie en passen dit in onder andere de Wijkgroenagenda's.

Met deze beantwoording beschouwen wij toezegging 1560 als afgedaan.

Wethouder Roelofs

Wethouder Roelofs zegt toe om uit te zoeken waar de opbrengsten van het voorstel van de gemeente Enschede voor een boete van 1000 euro voor zwerfafval aan worden besteed en de raad hierover te informeren.

In reactie hierop informeren wij u dat zwerfafval een bestuursrechtelijke overtreding betreft. De opbrengst uit een boete komt ten goede aan de algemene middelen van de gemeente, dus de gemeentekas.

Met deze beantwoording beschouwen wij toezegging 1553 als afgedaan.

Wethouder Van der Wel

Bij de behandeling van de Perspectiefnota is door wethouder Van der Wel aangegeven schriftelijk terug te komen op een vraag over de uurtarievenstijging van de ODRA (bovenop de indexering) en de inspanningen die worden geleverd om deze tarieven te drukken. Hierbij werd ook gevraagd of het college overweegt om te werken met taakstellende tarieven.

Antwoord: anuit de deelnemende gemeenten en provincie is er permanent aandacht voor het zo laag mogelijk houden van het uurtarief van ODRA, voor zover dit mogelijk en redelijk is. Gemeenten en provincie zijn niet alleen opdrachtgever, maar ook eigenaar van ODRA. Naast het streven naar een zo laag mogelijk uurtarief is het voor ons dan ook van belang een gezonde bedrijfsvoering van ODRA te waarborgen. Bekeken vanuit deze balans is er permanent bestuurlijke aandacht voor een efficiente bedrijfsvoering. ODRA heeft daarbij onder meer de opdracht om werkprocessen zo efficient mogelijk uit te voeren. In dat kader voert ODRA bijvoorbeeld regelmatig openbare aanbestedingen uit voor ondersteunende dienstverlening en kijkt ze naar een optimale personeelsbezetting en de meest efficiente omvang van de flexibele schil in het personeelsbestand. Ook de recente verhuizing naar een ander kantoorpand is ingegeven vanuit de wens om de huisvestingslasten laag te houden. ODRA hanteert in vergelijking met andere regionale uitvoeringsdiensten een laag tarief.

Een taakstellend uurtarief invoeren is in de eerste plaats praktisch lastig, omdat hierover overeenstemming zou moeten worden bereikt met de andere deelnemende partners van ODRA. Daarnaast verwerkt ODRA allerlei kostenstijgingen in het uurtarief, bijvoorbeeld de inflatie en de loonstijgingen door de CAO. Maar ook vanuit het rijk worden er meer normen opgelegd waaraan Omgevingsdiensten moeten voldoen. Wanneer onvermijdelijke kostenstijgingen niet verwerkt zouden kunnen worden in uurtarieven kan dit mogelijk leiden tot negatieve effecten op de bedrijfsvoering van ODRA. Wij geven dan ook de voorkeur aan het permanent aandacht geven aan een efficiente bedrijfsvoering boven het op voorhand vastleggen van uurtarieven.

Wethouder Van de Geijn

1. *Vervolgvragen Partij voor de Dieren over energieverbruik bij dataopslag:*

Wat houdt het afgesproken beleid in?
Zoals aangegeven beschikken we nu (nog) niet over specifiek beleid mbt verduurzaming van data-opslag. Eerder dit jaar is er wel een gemeentebrede inventarisatie gestart waar is gekeken naar mogelijkheden om de CO2-footprint te verkleinen. Op het gebied van ICT is daar onder andere de data-opslag gesignaleerd. Beleidsformulering is een volgende stap waarbij we de intentie hebben uitgesproken om daar dit jaar resultaat in te behalen. Wij beogen om in de tweede helft van dit jaar hierop (en op eventuele andere ICT-voorzieningen) een dergelijk beleid te formuleren en in werking te brengen. De Connectie zal, in ieder geval t.a.v. het IT-deel van het te definiëren beleid, de gemeente Arnhem volgen en deze vertalen naar aanvullende eisen voor het IT-landschap.

Wanneer vindt de heraanbesteding plaats?
We hebben niet te maken met 1 aanbesteding maar met tal van aanbestedingen per jaar. De Gemeente Arnhem gebruikt ongeveer 400 applicaties (deels in eigen beheer en deels in beheer bij De Connectie), een ICT-infrastructuur (netwerken en "systemen") en een grote hoeveelheid eindgebruikersapparatuur. Elke applicatie kent bijvoorbeeld zijn eigen opslag van data en deze is zeer variabel. We gaan de lifecycle van de applicaties (en andere materiele ICT-zaken) hanteren als de momenten voor heraanbesteding. De her aanbesteding van de IT-datacenters zal in Q3-'24 worden opgestart en naar verwachting in Q1-'25 worden afgerond. Q1-'25 zal dan aansluitend worden gestart met de verhuizing van apparatuur en inrichting naar dat nieuwe datacenter, de tijdslijn van die verhuizing zal nog nader uitgewerkt gaan worden.

Hoe gaat dit vervolgens verder opgepakt worden?
Zodra een huidig contract gaat aflopen willen we de aanbesteding gepaard laten gaan met bijgestelde inkoopvoorwaarden. Onderdeel van het hierboven gemelde beleid betreft het formuleren en opnemen van aanbestedingseisen (met een relevantie naar duurzaamheid) die wij vanuit Arnhem opleggen aan leveranciers bovenop de al landelijk gehanteerde inkoopvoorwaarden van gemeenten (de zogenaamde GIBIT 2023).

2. *Vraag Partij voor de Dieren: 'Wat is de status van het verwijderen van wegwerpbekers binnen de gemeente? En heeft de wethouder zicht op het tijdspad?'*

Een interne projectgroep is belast met de uitvoering van deze maatregel en heeft inmiddels een plan opgesteld om de bestaande wegwerpbekers te vervangen door herbruikbare bekers. Dit plan ligt nu voor bij de directie. Na de zomer komt het college met het tijdspad voor de implementatie.

3. *Vraag D66: 'Als referentiekader is gesteld dat bij reizen buiten Europa voor collegeleden en ambtenaren een stevige 'nee, tenzij' geldt. Welk advies en welke afweging hebben aan de dienstreis ten grondslag gelegen?'*

Als voorzitter van The Economic Board (TEB) is burgemeester Marcouch gevraagd op te treden als delegatieleider voor de verkenningsmissie naar de regio Guelmim-Oued Noun in Marokko van maandag 20 tot en met woensdag 22 mei 2024. Het doel van de verkenningsmissie was tweeledig:

Marokko is heel ver met zonne-energie en heeft de ambitie om een compleet waterstof ecosysteem op te bouwen, waarvan de export van groene waterstof deel uitmaakt. Voor deze ontwikkeling zoekt Marokko partnerships met internationale ondernemers, kennisinstituten en grote afnemers van groene waterstof. De regio Oost-Nederland heeft behoefte aan grote hoeveelheden waterstof voor het de-carboniseren van de regionale industrie.
Het doel van deze missie met de triple helix van The Economic Board (onderwijs- en kennisinstellingen, ondernemers en overheid) is het leggen van contacten tussen de regio's Arnhem-Nijmegen/Duisburg en Guelmim-Oued Noun als het startpunt van een gezamenlijke route naar de toekomst.

Dit sluit naadloos aan op het op 21 juni 2023 in Rabat getekende Memorandum of Understanding (MoU) door premier Rutte voor samenwerking op het gebied van energie, de waterstofconferentie in Rotterdam eerder deze maand en het op 14 mei jl. door minister Jetten (Klimaat en Energie) en minister Benali (Marokko, Energietransitie en Duurzame ontwikkeling) getekende werkplan waarbij een gezamenlijke aanpak voor groene energieprojecten in Marokko, met export naar Nederland, is afgesproken.

Wij zijn, zoals ook aangegeven door de vragensteller, zeer terughoudend met reizen buiten Europa, maar vanwege de grote inhoudelijke relevantie voor Arnhem (als energiestad) en de regio is de afweging gemaakt wel deel te nemen aan deze reis.

Amateurkunst in de subsidieregeling Producties, Evenementen en Festivals

Deelregeling 2 van de subsidieregeling Producties, Evenementen en Festivals

2021

Amateurkunstinitiatieven die in 2021 subsidie hebben ontvangen in het kader van deelregeling 2 van de subsidieregeling Producties, Evenementen en Festivals

Urban Dancers	Arnhem Arena online	€ 10.000
Stichting Talent Ontwikkel Plaats	Musical 'Evita'	€ 10.000
Stichting Fabriek Fysiek	Voorstelling Urban Playground	€ 4.999
Totaal amateurkunst in deelregeling 2		**€ 24.999**

2022

Amateurkunstinitiatieven die in 2022 subsidie hebben ontvangen in het kader van deelregeling 2 van de subsidieregeling Producties, Evenementen en Festivals

Stichting Speels Collectief	Nieuwe makersfestival - inclusieve voorstellingen plus contextprogramm	€ 10.000
El Ele	Podiumoptredens jongeren muziek en dans / 40 jarig jubileum	€ 7.500
Stichting Bachensemble	Concertprogramma Bach en Händel	€ 1.113
West Arnhemsche Muziekvereniging	Jubileumjaar / organisatie drie evenementen	€ 5.000
Arnhemsche Federatie van Muziekgezelschappen	Jubileumevenement 100 jaar AFM	€ 10.000
Stichting Theater De Leeuw	Musical Sweeney Todd	€ 7.500
Isseltaler Musikanten	Sonsbeek Dubbel	€ 2.984
Totaal amateurkunst in deelregeling 2		**€ 44.097**

2023

Amateurkunstinitiatieven die in 2023 subsidie hebben ontvangen in het kader van deelregeling 2 van de subsidieregeling Producties, Evenementen en Festivals

Stichting de Bühne	Amateurkunstvoorstellingen Gluren bij de buren Tuineditie	€ 7.000
TRIBE	Tribe evenement	€ 6.900
Stichting Nationaal Jeugd Orkest	Muziekzomer Gelderland 2023	€ 10.000
Stichting Vocal Vibes	Zangtheaterproject TEMPTATION	€ 10.000
Totaal amateurkunst in deelregeling 2		**€ 33.900**

Amateurkunstinitiatieven die in 2023 subsidie hebben ontvangen in het kader van de subsidieregeling Producties & Presentaties Amateurkunst

Philharmonie Gelre	Familieconcert	€ 10.000
Kamerkoor Novo Cantare	The Armed Man (korenlustrumproject)	€ 2.500
Stichting de Bühne	Gluren bij de buren (achtertuinfestival)	€ 7.000
Gelders Opera- en Operette Gezelschap	Gelders operaproject 2024	€ 5.000
Arnhems klarinettenkoor	Klarinettendag 2024	€ 4.620
Stichting Kunst op de Bult	Theaterproject Geitenkamp WO II	€ 5.625
Vereniging Muziekmakerij	De Pubi's Plus (jongerenjazzconcert)	€ 1.810
Vocal Vibes	Soundmakersproject (experimentele vocale optredens)	€ 3.500
Arnhems Symphonieorkest Nova	OPUS 4 (concertreeks)	€ 4.950
Stichting lavender Films	HEADS UP! (web-serie)	€ 10.000
Isseltaler Musikanten	Sonsbeek Dubbel (concertreeks)	€ 4.000
Totaal		**€ 59.005**

Totaal amateurkunst in 2023 **€ 92.905**

2024

Amateurkunstinitiatieven die in 2024 subsidie hebben ontvangen in het kader van deelregeling 2 van de subsidieregeling Producties, Evenementen en Festivals

Stichting Nationaal Jeugd Orkest	Muziekzomer Gelderland	€ 10.000
GOOG	Arnhems Opera project Mozart	€ 4.000
Rijnstad Vocaal Theater	Voorstelling Hakuna Matata	€ 10.000
Stichting TOP - Arnhem	Musical Parade	€ 10.000
Totaal amateurkunst in deelregeling 2		**€ 34.000**

Amateurkunstinitiatieven die in 2024 subsidie hebben ontvangen in het kader van de subsidieregeling Producties & Presentaties Amateurkunst

Regeling wordt na de zomer 2024 opengesteld, budget € 60.000.

Deelregeling 3 van de subsidieregeling Producties, Evenementen en Festivals

Instellingen die gesubsidieeerd worden in deelregeling 3 van de subsidieregeling Producties, Evenementen en Festivals en die onder meer ook met amateurs werken

	2021	2022	2023	2024
Ruimtekoers	42.356	42.356	60.000	60.000
De Plaats	46.674	46.674	60.000	60.000
Soulcypher			50.000	55.000
Totaal	**89.030**	**89.030**	**170.000**	**175.000**

Datum : Vrijdag 31 mei 2024

Aan : Leden van de gemeenteraad en fractievolgers

Van : Wethouder Mark Lauriks

Betreft : Memo n.a.v. toezegging 1549 ‘Tijdpad transformatie sociaal domein’

Toezegging

In de raadskamer van woensdag 22 mei jongstleden heb ik de volgende toezegging (toezegging 1549) gedaan:

Wethouder Lauriks zegt toe binnen twee weken een technische memo te sturen aan de raad met daarin een tijdpad van de uitwerking van de transformatie van het sociaal domein.

Inleiding

Maatschappelijke ontwikkelingen als vergrijzing, groeiende personeelstekorten, meer complexe zorgvragen en meer jongeren met problemen, zorgen ervoor dat het sociale stelsel en de sociale infrastructuur in toenemende mate onder druk komen te staan. We willen dat we goede en passende zorg voor de mensen die dat nodig hebben kunnen blijven betalen en organiseren, en daarvoor is een versnelling van de visie op het sociaal domein nodig. Hiervoor zijn plannen gemaakt om de zorg te transformeren en deze zetten we voort. Naast de uitvoering van deze plannen willen we versnellen op de transformatie van het gehele sociaal domein en ons voorbereiden op de toekomst met een vernieuwende inhoudelijke aanpak.

Daarnaast beschrijft het college in de voorgestelde Perspectiefnota 2025-2028 ombuigingen/bezuinigingen op het sociaal domein die het nodig acht voor een financieel sluitende begroting. Voor volgende jaren ligt het in de verwachting dat meer maatregelen nodig zijn.

In de perspectiefnota heeft het college de volgende vier denkrichtingen voor de versnelling genoemd:

- *We zijn er voor die Arnhemmers die onze zorg of ondersteuning het meeste nodig hebben*
- *We werken preventief en vanuit positieve gezondheid*
- *We werken gebiedsgericht en richten ons op doelgroepen*
- *We willen meer grip en regie op de markt en bevorderen ketensamenwerking*

Deze denkrichtingen, bouwen verder op de door uw Raad vastgestelde visie “Sociaal domein in beweging”. Verschillende onderdelen van een transformatie in het sociaal domein vinden al plaats. Ons voorgesteld proces voor de aanpak van een grote versnelling daarvan leest u hieronder.

Tweesporen aanpak

We zetten ingezette trajecten[1] van transformatie door en onderzoeken op welke plekken we voor de toekomst verdere versnelling kunnen realiseren.

De in de ontwerpperspectiefnota geschetste aanpak omvat het spoor van reeds lopende ontwikkelingen en een versnellingsspoor:

- *Spoor 1* gaat over voorstellen die in de Perspectiefnota 2025-2028 zijn opgenomen en financieel vertaald zijn vanaf jaarschijf 2025. Daarnaast benoemen we in dit spoor drie actuele al lopende transformatieopgaven specifiek in zorg en welzijn, passend bij landelijke ontwikkelingen.
- *Spoor 2* gaat over de versnelling die wij nodig achten. We benaderen deze versnelling vanuit de inhoudelijke opgave.

Kenmerkend onderscheid tussen beide sporen is dus de snelheid (bestaande trajecten doorzetten of versnellen) de termijn (korte- midden- en langetermijn) en de mate van de transformatie (kleine of grote doorbraken).

De reeds lopende transformatie (1) op korte termijn heeft een meer planmatige aanpak door uitvoering te geven aan trajecten die al lopen. Op het lange termijn spoor (2) zoeken we naar vernieuwing en doorbraken voor versnelling door te experimenteren en te kiezen voor een aantal nieuwe keuzes die voor doorbraken zorgen.

Aanpak en planning

Spoor 1: Uitvoering geven aan lopende opgaven
Een aantal voorstellen voor bezuinigingen/ombuigingen op het sociaal domein zijn concreet financieel verwerkt in de voorliggende perspectiefnota.
De planning hiervan is dat deze komende tijd worden uitgewerkt en in de begroting 2025 worden opgenomen.

De transformatie sociaal domein gaat over veel beleidsterreinen en niet alleen over zorg en welzijn. In de raadskamer van woensdag 22 mei jongstleden is specifiek gevraagd om aan te geven welke lopende ontwikkelingen spelen en waarover u komende tijd in gesprek kunt gaan. We verwijzen daarvoor naar de lange termijn agenda van de raad en noemen daarnaast hieronder enkele specifiek relevante opgaven.

Een drietal cruciale en actuele transformatie-opgaven spelen specifiek in het zorg- en welzijnsveld. Deze heeft het college recent in gang gezet en zijn passend binnen de vier eerdergenoemde denkrichtingen en ook passend bij actuele landelijke ontwikkelingen zoals het Integraal Zorgakkoord (IZA) en de hervormingsagenda jeugd. Deze zijn ook opgenomen in de raadsbrief van dinsdag 30 januari 2024, Zorg in Arnhem. Net als andere lopende lijnen zoals bijvoorbeeld het toezicht op kwaliteit en rechtmatigheid van zorg en het werken vanuit vertrouwen worden deze tevens meegenomen in de op te stellen versnellingsagenda (zie spoor 2).

[1] Verderop in deze memo treft u een overzicht aan van lopende trajecten in het sociaal domein. Dit overzicht is zo compleet mogelijk voor zover het gaat voor de transformatie relevante trajecten.

Het gaat om de volgende drie transformatieve opgaven op het gebied van zorg en welzijn:

- Transformatie van welzijn met de focus op leefbaarheid en preventie in de wijk;
- Zorg en welzijnsnetwerken. Het ontdubbelen, ontsnipperen, vereenvoudigen en slimmer verbinden van het aanbod door middel van zorgnetwerken;
- Samenhang in de zware zorg en streven naar een optimale stabilisatie van de situatie door een samenhangende aanpak (zie punt 3 hieronder voor de verschillende onderdelen*)*.

Hiervoor geldt de volgende globale planning:

Opgave	**Fase**	**Planning gereed**
Transformatie welzijn		
	Vrijwilligersbeleid	2e kwartaal 2024
	Ouderenbeleid + uitvoeringsagenda	4e kwartaal 2024
	Uitgangspuntennotitie transformatie welzijn	3e kwartaal 2024
	Uitvoeringsagenda transformatie welzijn	4e kwartaal 2024
Wijknetwerken zorg en welzijn (inclusief Jeugd)		
	Uitvoeringsplan wijknetwerken (gemeente met maatschappelijk partners)	4e kwartaal 2024
	Oefenen met nieuwe werkwijze in twee wijken	2025
	Advies over organisatie, borging en inkoop voor de jaren daarna	Eind 2025
	Hervormingsagenda Jeugd (link) - Reikwijdte - Versterken toegang Lokale teams	2023-2028
	Integraal Zorgakkoord, uitvoering regioplan - Verbinden in de wijk - Preventie en de beweging naar gezond(heid) centraal - Aandacht voor meervoudige hulpvragen	2023-2027
Samenhang zware zorg		
	Analyse en aanpak langdurig zorggebruikers in de jeugdzorg	2024-2025
	Uitvoering interventieplan verward gedrag	2024-2026
	Uitvoering nationaal actieplan dakloosheid	2024-2030
	Transformatie van beschermd wonen naar beschermd thuis	2024-2030
	Vervolg integrale aanpak complexe zorg/verward gedrag	2027

Bovenstaande trajecten voeren wij uit met een integrale blik. Wij zijn ons ervan bewust dat de verschillende trajecten op elkaar van invloed zijn en dezelfde inhoudelijke lijnen vragen.

Spoor 2: Komen tot de "versnellingsagenda sociaal domein"
We willen komen tot een versnelling door een vernieuwende en overkoepelende aanpak en beweging voor transformeren in ons sociaal domein. Het gaat om het creëren van een voedingsbodem voor een andere manier van werken, met meer samenhang en in samenwerking met inwoners en maatschappelijke partners.

Natuurlijk benutten we datgene wat al in gang gezet is, zoals o.a. naar aanleiding van de eerdere verkenning die is uitgevoerd en beschreven in de raadsbrief "Uitvoering motie Integrale aanpak welzijnswerk, (jeugd)zorg en werk en inkomen". We nemen dit mee in deze integrale doorontwikkeling en de versnellingsagenda die wordt opgesteld. Juist hierdoor ontstaat meer overzicht en onderlinge verbinding tussen onderdelen van de transformatie.
Globaal zien we voor de versnellingsagenda transformatie sociaal domein de volgende stappen voor ons:

a) Verdiepen van eerdere analyses waaruit blijkt dat ondanks alle inspanningen en middelen de situatie van inwoners niet wezenlijk verbetert en dus de transformatie anders moet. We kunnen hierbij gebruik maken van bijvoorbeeld analyses zoals gemaakt voor het Nationaal Programma Arnhem-Oost en we nemen de uitkomst van lopende experimenten waarover de Raad al eerder geïnformeerd is mee;
b) Het vormen van een "kopgroep/coalitie" met vertegenwoordigers vanuit externe partijen, college en ambtelijke organisatie en participatie met (ervaringsdeskundige) vertegenwoordigingen van bewoners, zoals adviesraden;
c) Bespreken van de analyse (zie a) – de transformatietheorie (waarom is het zo ingewikkeld?) en welk handelings-repertoire of transformatie-pad geschikt is.

Dit leidt tot de opstelling van een versnellingsagenda, waarin zowel inhoud als werkwijze is opgenomen.

Externe expertise gaat ons helpen bij deze complexe opgave. Daarvoor vragen wij de medewerking van het instituut Publieke Waarden (IPW). Zij zijn bekend met transformaties in het sociaal domein en hebben onder andere de doorbraak methode ontwikkeld. Gemeenten waaronder Tilburg en Nijmegen zijn ook al bezig onder begeleiding van het IPW en daarvan kunnen wij leren.

De lopende opgaven die onder spoor 1 zijn genoemd worden allen ook meegenomen in het denken over de transformatie in spoor 2 en vice versa en voor het geheel wordt ook de expertise van IPW gevraagd.

In deze procesmemo leest u vooral onderwerpen die te maken hebben met zorg en welzijn maar wij zien ook de grote preventieve waarde van bijvoorbeeld het verbeteren van inkomensregelingen, het versterken van bestaanszekerheid, onderwijs, sport, cultuur, het Nationaal Programma Arnhem-Oost, et cetera. Deze onderwerpen zullen in het proces betrokken worden.

Planning

Voor eind 2024 bespreking van de versnellingsagenda met de raad.[2]

Voorjaar 2025 een financiële doorkijk naar de jaren 2026 en verder.

[2] Het in deze memo beschreven bredere perspectief op de transformatie van het sociaal domein kan ook worden meegenomen in de themasessie(s) zoals bedoeld in toezegging 1570 ('Wethouder van der Wel zegt toe om ten aanzien van de portefeuille zorg gezamenlijk met de raad, griffie en ambtenaren de in de gespreksnotitie voorgenomen themasessies inhoudelijk vorm te geven zodat deze beantwoorden aan de behoefte en het beoogde doel van de raad')

Tot slot

We staan voor ingewikkelde tijden waar we voor alle Arnhemmers de best mogelijke gemeente willen zijn binnen de financiële kaders. Dat lijkt nu op gespannen voet te staan. We hopen met de versnelling op de transformatie van het sociaal domein te komen tot oplossingen die de beide uitgangspunten dichter bij elkaar brengen in plaats van uit elkaar drijven. We kijken uit naar de gesprekken met uw raad, onze partners in de stad en de Arnhemmers waar het allemaal om gaat.

Het college kan zich daarnaast voorstellen dat voor de invulling van eerder voorgestelde themasessies van de raad rond zorg een verbreding plaatsvindt naar bespreking van de brede transformatie van het sociaal domein en de versnelling die we daarin willen laten plaatsvinden.

Amendementen / Moties - Perspectiefnota 2025
t.b.v. besluitvormende bespreking 12 juni 2024

	Nummer	Titel	Indienende fracties	Portefeuillehouder	Notitie
1	24A17	Schrap bezuinigingen op de breedtekunst	SP	Smeulders	
2	24A19	Gemeenteraad blijft controleren	CU, VVD, D66	Van de Geijn	
3	24A20	Liever graffiti dan afval	PvdD	Roelofs	
4	24A22	Betrek bewoners bij de doorontwikkeling op het sociaal domein	CU	Lauriks	
5	24M69	Gemeentelijke kerntaken boven ideologische ambitie	VVD, CDA, GvdB	Smeulders	
6	24M70	Investeren in Arnhem met afgepakt crimineel vermogen	VVD, AC, Volt	Marcouch	
7	24M71	Ambities en uitvoeringskracht in balans brengen	VVD, CDA	Van de Geijn	
8	24M72	Direct aanwonenden Elderhoeve hebben zware stem	VVD, AC	Smeulders	

Versie: woensdag 16.30 uur

Amendementen / Moties - Perspectiefnota 2025
t.b.v. besluitvormende bespreking 12 juni 2024

	Nummer	Titel	Indienende fracties	Portefeuillehouder	Notitie
9	24M73	Rust voor duurzame partners	VVD, D66, CDA, AC, GL, DENK, BBA, Volt, CU, GvdB en PvdA	Lauriks	
10	24M74	Eerlijke toeristenbelasting in Arnhem	Volt, D66 en AC	Kundic	
11	24M77	Aanpassen verhouding verhoging lokale heffingen	PvdA	Smeulders	
12	24M78	Koester Arnhemse samenwerking in de energiesector	D66, Volt	Kundic	
13	24M79	Maximaal 3,5 procent indexeren	D66	Smeulders	
14	24M81	Cultuur in Arnhem waarborgen	GL, D66	Bouwkamp	
15	24M82	Terugdraaien of beperken van bezuinigingen in het groen	GL, PvdD	Bouwkamp	
16	24M83	Beperken van externe inhuur	GL, PvdA	Van de Geijn	
17	24M84	Bouwen in het noorden	BBA	Bouwkamp	

Versie: woensdag 16.30 uur

Amendementen / Moties - Perspectiefnota 2025
t.b.v. besluitvormende bespreking 12 juni 2024

	Nummer	Titel	Indienende fracties	Portefeuillehouder	Notitie
18	24M85	Bouwlocaties helder in beeld	BBA	Smeulders	
19	24M86	Eigen afval- en reinigingsdienst	BBA	Roelofs	
20	24M87	Veiliger de Hollandweg oversteken	BBA	Roelofs	
21	24M89	Onderzoek Gemeentelijke Ombudsman	BBA	Marcouch	
22	24M90	Iedereen welkom op de Markt	BBA	Roelofs	
23	24M91	Onderzoek Pak de staatvervuilers aan	BBA	Marcouch	
24	24M92	Parkeergarage Musis is geen alternatieve slaapplaats	BBA	Van de Geijn	
25	24M93	Verwerking lachgaspatronen	BBA	Roelofs	
26	24M94	Voldoende beschikbare AED's in elke wijk	CDA, BBA	Van de Geijn	

Versie: woensdag 16.30 uur

Amendementen / Moties - Perspectiefnota 2025
t.b.v. besluitvormende bespreking 12 juni 2024

	Nummer	Titel	Indienende fracties	Portefeuillehouder	Notitie
27	24M95	Behoud maatschappelijke diensttijd Arnhemse jongeren	CDA, CU	Lauriks	
28	24M96	Cultuurbezuiniging evenwichtiger verdelen	D66, VVD, AC, Volt, GL	Bouwkamp	
29	24M97	Registratie doelgroepenvervoer **(motie op de Jaarstukken)**	CU, SP	Van der Wel	
30	24M98	Verkeersmaatregelen na instemming	BBA	Kundic	
31	24M99	Versneld Uitrollen Areaal Betaald Parkeren	GL	Kundic	
32	24M101	Zonder show, geen vuurwerk	GvdB, CU, CDA,BBA en FvD	Roelofs	
33	24M103	Onderzoek de behoeften en belemmeringen van doelgroepen om effectief de gezondheid te verbeteren	AC	Van de Geijn	
34	24M104	Maak eindelijk werk van tegengaan laaggeletterdheid onder volwassenen	SP	Kundic	

Versie: woensdag 16.30 uur

Amendementen / Moties - Perspectiefnota 2025
t.b.v. besluitvormende bespreking 12 juni 2024

	Nummer	Titel	Indienende fracties	Portefeuillehouder	Notitie
35	24M105	Code rood voor autonomie- en medebewindstaken	PvdA, AC	Lauriks	
36	24M106	Tijdelijke opschorting van huidige en toekomstige banden tussen de gemeente Arnhem en Israël	DENK	Van de Geijn	
37	24M107	Oproep aan de VNG om Nederlandse gemeenten te mobiliseren voor de wederopbouw van Gaza	DENK	Van de Geijn	
38	24M108	Terugdraaien verhoging parkeertarieven auto's via invoering betaald fietsparkeren	DENK	Kundic	
39	24M109	Aanpak van discriminatie van moslima's op de arbeidsmarkt	DENK	Van de Geijn, Lauriks, Kundic	
40	24M110	Oproep aan de VNG tot tijdelijke opschorting van banden tussen Nederlandse gemeenten en Israël	DENK	Van de Geijn	
41	24M111	Oproep aan de Nederlandse regering tot erkenning van de Palestijnse staat	DENK	Van de Geijn	

Versie: woensdag 16.30 uur

Amendementen / Moties - Perspectiefnota 2025
t.b.v. besluitvormende bespreking 12 juni 2024

	Nummer	Titel	Indienende fracties	Portefeuillehouder	Notitie
42	24M112	Behoud en versterking Omar Gym	DENK	Lauriks	
43	24M113	Een financieel bereikbaar sportklimaat voor alle Arnhemmers	AC	Roelofs	
44	24M114	Voorkom laatste uur voor breedte cultuur	GvdB, SP	Bouwkamp	
46	24M115	Heroverweging nut en noodzaak zorgzone	BBA	Van de Geijn	

GEMEENTERAAD ARNHEM

Amendement

Datum raadsvergadering:	12 juni 2024
Nummer amendement:	**24A17**
Zaaknummer:	4155542
Status:	VERWORPEN
Onderwerp:	Perspectiefnota 2025-2028

Titel:

Schrap bezuinigingen op de breedtekunst

Aan de gemeenteraad

Ondergetekenden stellen de volgende wijziging voor:

Bezuinigingsvoorstel ‘Minder inzet op breedtekunst (presentatie en festival)’ (pg. 30 – Perspectiefnota) te schrappen;

De heffing van OZB voor niet-woningen en de direct hieraan gekoppelde (subsidie-)uitkering aan SOFA wordt verlaagd van €900.000,- (S) naar €810.000,- (S);

Het college zal het tekort van €90.000,- (S) op de breedtekunst wat hiermee ontstaat dekken door een aanvullende algemene heffing van €90.000,- (S) OZB voor eigenaren van niet-woningen.

En de Perspectiefnota 2025-2028 overeenkomstig dit nieuwe bezuinigingsvoorstel aan te passen.

Toelichting:

De breedtekunst verkeert in zwaar weer en de nabije toekomst voorspelt weinig goeds. De op dit moment ingeplande bezuiniging is dan ook onwenselijk en wel het laatste wat de breedtekunst nodig heeft.

De bezuiniging op de breedtekunst kan ongedaan gemaakt worden door de heffing van OZB voor niet-woningen en de daaraan gekoppelde uitkering aan SOFA te verlagen. Hierdoor verlaagt de belastingdruk voor niet-woningen. Deze ruimte kan gebruikt worden voor een belastingverhoging op niet-woningen die ingezet kan worden voor de breedtekunst.

Indieners:

Noud Roelen – SP
Gerrie Elfrink - SP

GEMEENTE Arnhem

Amendement 'Schrap bezuinigingen op de breedtekunst' (24A17)

GROENLINKS ARNHEM	D66 arnhem	VVD Arnhem	Partij voor de Dieren
Coenders	Loor	Pape	De Groot
Simonis	Brandts	Maref	Hogenhout
Prinsen	Heemskerk	Eppich	Lu
De Boef	Zwijnepoel	Kumas	
Dayioğlu	De Vroome	Van Engelenburg	
Noomen			
Gerretschen			

DENK	Arnhem Centraal	PvdA	SP
Usta	Van der Laak	Visser	Elfrink
Bal	Manders	Aït Chrif	Roelen
	Groot	Van Munster	
	Kraaijenbrink		

CDA ARNHEM	Volt	Burger Belang Arnhem	PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
Koorn	Scholten	Wiggers	Verheij
	Neutkens		

		Christen Unie Arnhem	Groep van den Broek
		Nede	Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 4 Tegen: 34 Totaal: 38

GEMEENTERAAD ARNHEM

Amendement

Datum raadsvergadering:	12 juni 2024
Nummer amendement:	**24A19**
Zaaknummer:	4155542
Status	AANGENOMEN
Onderwerp:	Perspectiefnota 2025-2028

Titel:

Gemeenteraad blijft controleren

Aan de gemeenteraad

Ondergetekenden stellen de volgende wijziging voor:

De tekst op p. 32

Capaciteit voor art 213a onderzoeken laten vervallen

Er is structureel budget beschikbaar voor uitvoering van art 213a onderzoeken waartoe de raad eerder opdracht heeft gegeven. Deze onderzoeken kunnen achterwege worden gelaten omdat op de eerste plaats de Rekenkamer ook onderzoeken uitvoert en daarnaast op diverse plaatsen en uit diverse budgetten onderzoeken worden uitgevoerd die in sommige gevallen ook te kwalificeren zijn als een art 213a onderzoek.

Te wijzigen in:

Budget voor 213a onderzoeken dekken uit domeinen

Het structurele budget dat voor 213a onderzoeken is gereserveerd wordt momenteel niet benut omdat de onderzoeken worden bekostigd uit de budgetten van de domeinen waar de onderzoeken worden gedaan. De onderzoeken zullen worden gedaan conform art. 20 Financiële Verordening.

Toelichting:

De gemeentewet dient uitgevoerd te worden. Art. 213a van de gemeentewet stelt dat het college periodiek onderzoek moet doen naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het door het college gevoerde beleid. Deze onderzoeken zijn een belangrijke bron van informatie en daarmee cruciaal voor de controlerende taak van de gemeenteraad;
Het gereserveerde budget voor 213a onderzoeken valt vrij omdat deze onderzoeken worden bekostigd uit de verschillende domeinen waar zij worden gedaan.
De Financiële Verordening blijft van toepassing.

Indieners:

Nathalie Nede – ChristenUnie
Hasan Kumas – VVD
Mattijs Loor – D66

Arnhem GEMEENTE

Amendement 'Gemeenteraad blijft controleren' (24A19)

GROENLINKS ARNHEM

Coenders
Simonis
Prinsen
De Boef
Dayioğlu
Noomen
Gerretschen

DENK

Usta
Bal

CDA ARNHEM

Koorn

D66 arnhem

Loor
Brandts
Heemskerk
Zwijnepoel
De Vroome

Arnhem Centraal

Van der Laak
Manders
Groot
Kraaijenbrink

Volt

Scholten
Neutkens

VVD Arnhem

Pape
Maref
Eppich
Kumas
Van Engelenburg

PvdA

Visser
Aït Chrif
Van Munster

Burger Belang Arnhem

Wiggers

Christen Unie Arnhem

Nede

Partij voor de Dieren Arnhem

De Groot
Hogenhout
Lu

SP

Elfrink
Roelen

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID

Verheij

Luurssen

GROEP VAN DEN BROEK

Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 25 Tegen: 13 Totaal: 38

GEMEENTERAAD ARNHEM

Amendement

Datum raadsvergadering:	12 juni 2024
Nummer amendement:	**24A20**
Zaaknummer:	4155542
Status	VERWORPEN
Onderwerp:	Perspectiefnota 2025-2028

Titel:

Liever graffiti dan afval

Aan de gemeenteraad

Ondergetekende stelt de volgende wijziging voor:

Op pagina 38 van de Perspectiefnota 2025-2028, de volgende zinnen:
Bezuinigen op dagelijks onderhoud in de wijken 10% kostenbesparing (afvalbakken, onkruid etc) en deel van het areaal minder maaien
Het budget voor wijkonderhoud kan met 10% worden verlaagd door onder andere het minder legen van afvalbakken, verwijderen van onkruid en een lagere frequentie van maaien.

Te vervangen door:
Bezuinigen op dagelijks onderhoud in de wijken 10% kostenbesparing (onkruid etc) en deel van het areaal minder maaien
Het budget voor wijkonderhoud kan met 10% worden verlaagd door onder andere het minder verwijderen van onkruid en een lagere frequentie van maaien.

De extra structurele kosten die gemaakt zullen worden met het niet minder legen van afvalbakken (van circa €75.000) te dekken door het volgende bezuinigingsvoorstel toe te voegen:

Geen reiniging (van graffiti) op civieltechnische kunstwerken
Er kan worden bespaard op het verwijderen van graffiti in de openbare ruimte door civieltechnische kunstwerken, zoals viaducten en tunnels, deels of geheel te ontzien van het verwijderen van graffiti. Aanstootgevende leuzen of afbeeldingen worden nog wel zo snel mogelijk verwijderd.

Toelichting:

Wij stellen voor om de frequentie van het legen van de afvalbakken niet te verlagen, en de kostenbesparing die je daarvoor inlevert op te vullen door sommige stukken infrastructuur aan te wijzen waar graffiti minder vaak of helemaal niet wordt verwijderd, mits de graffiti niet aanstootgevend is. Uit het document met mogelijke besparingen blijkt dat hiermee 75.000 euro per jaar kan worden bespaard.
Zowel graffiti als ongeleegde afvalbakken zorgen voor een vermindering van het straatbeeld, maar graffiti brengt geen risico's voor de hygiëne met zich mee voor inwoners en dieren.

Indiener:

Floor Hogenhout – Partij voor de Dieren

Arnhem GEMEENTE

Amendement 'Liever graffiti dan afval' (24A20)

GROENLINKS ARNHEM	D66 arnhem	VVD Arnhem	Partij voor de Dieren
Coenders	Loor	Pape	De Groot
Simonis	Brandts	Maref	Hogenhout
Prinsen	Heemskerk	Eppich	Lu
De Boef	Zwijnepoel	Kumas	
Dayioğlu	De Vroome	Van Engelenburg	
Noomen			
Gerretschen			

DENK	Arnhem Centraal	PvdA	SP
Usta	Van der Laak	Visser	Elfrink
Bal	Manders	Aït Chrif	Roelen
	Groot	Van Munster	
	Kraaijenbrink		

CDA ARNHEM	Volt	Burger Belang Arnhem	PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
Koorn	Scholten	Wiggers	Verheij
	Neutkens		

		Christen Unie Arnhem	Groep van den Broek
		Nede	Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 14 Tegen: 24 Totaal: 38

GEMEENTERAAD ARNHEM

Amendement

Datum raadsvergadering:	12 juni 2024
Nummer amendement:	**24A22**
Zaaknummer:	4155542
Status	AANGENOMEN
Onderwerp:	Perspectiefnota 2025-2028

Titel:

Betrek bewoners bij de doorontwikkeling op het sociaal domein

Aan de gemeenteraad

Ondergetekende stelt de volgende wijziging voor:

Op bladzijde 41, na de zin “Denkrichtingen die na het gesprek met de Raad richting geven aan de gewenste doorontwikkeling op het sociaal domein.” de volgende tekst toe te voegen:

Bij de uitwerking van deze doorontwikkeling worden naast de partners ook bewoners, burgerinitiatieven, maatschappelijke organisaties (zoals gebedshuizen) en gemeenschapsvoorzieningen betrokken.

Toelichting:

Wij willen met dit amendement het belang van het gesprek met bewoners, burgerinitiatieven en gemeenschapsvoorzieningen benadrukken. Zij hebben direct inzicht in wat er in de buurt speelt en verdienen een kans om mee te praten over de transformatie die direct effect heeft op hun leefomgeving. Daarmee worden zij een belangrijke speler in het proces. Daarmee is ook de inzet van gemeenschappen in de transformatie meer gewaarborgd.

Indiener:

Nathalie Nede - ChristenUnie

Gemeente Arnhem

Amendement 'Betrek bewoners bij de doorontwikkeling op het sociaal domein' (24A22)

GROENLINKS ARNHEM

- Coenders
- Simonis
- Prinsen
- De Boef
- Dayioğlu
- Noomen
- Gerretschen

DENK

- Usta
- Bal

CDA ARNHEM

- Koorn

D66 arnhem

- Loor
- Brandts
- Heemskerk
- Zwijnepoel
- De Vroome

Arnhem Centraal

- Van der Laak
- Manders
- Groot
- Kraaijenbrink

Volt

- Scholten
- Neutkens

VVD Arnhem

- Pape
- Maref
- Eppich
- Kumas
- Van Engelenburg

PvdA

- Visser
- Aït Chrif
- Van Munster

Burger Belang Arnhem

- Wiggers

Christen Unie Arnhem

- Nede

Partij voor de Dieren

- De Groot
- Hogenhout
- Lu

SP

- Elfrink
- Roelen

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID

- Verheij

- Luurssen

GROEP VAN DEN BROEK

- Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 27 Tegen: 11 Totaal: 38

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering:	12 juni 2024
Nummer motie:	**24M69**
Zaaknummer:	4155542
Status	VERWORPEN
Onderwerp:	Perspectiefnota 2025-2028

Titel:

Gemeentelijke kerntaken boven ideologische ambitie

Aan de gemeenteraad

Ondergetekenden stellen voor:

Omdat we weten dat:

- Het college bij haar aantreden in de veronderstelling was dat het geld tegen de plinten klotste;
- Verschillende partijen steeds hebben gewaarschuwd dat er financieel minder goede tijden aan zaten te komen;
- De gemeentelijke begroting een combinatie is van kerntaken en ideologische ambitie;
- Een deel van de voorgestelde bezuinigingsrichting de kerntaken van de gemeente raken;

Omdat we vinden dat:

- De gemeentelijke kerntaken prioriteit hebben boven ideologische ambitie;
- De begroting wat dat betreft met de voorgestelde bezuinigingsrichting uit balans raakt;

Daarom draagt de gemeenteraad het college op om:

Bij de begroting 2025 niet te bezuinigen op:

- Wegenonderhoud
- Dagelijks onderhoud wijken
- Onderhoud stedelijk groen en bestrijding invasieve exoten

Niet te te kiezen voor extra lastenverhoging;

Wel te bezuinigen op de volgende structurele uitgaven:

- Formatie gemeentelijke organisatie
- Stadsontwikkeling
- Versterken circulaire economie
- Duurzaam beheer parken en bossen
- Budget groen en klimaatadaptatie
- Beleidsrijke toevoegingen Onderwijshuisvesting
- Extra extra geld voor dierenwelzijn

Indieners:

Steffenie Pape – VVD

Klaartje Koorn – CDA

Scott van den Broek – Groep van den Broek

Gemeente Arnhem

Motie 'Gemeentelijke kerntaken boven ideologische ambitie' (24M69)

GROENLINKS ARNHEM

Coenders
Simonis
Prinsen
De Boef
Dayioğlu
Noomen
Gerretschen

DENK

Usta
Bal

CDA ARNHEM

Koorn

D66 arnhem

Loor
Brandts
Heemskerk
Zwijnepoel
De Vroome

Arnhem Centraal

Van der Laak
Manders
Groot
Kraaijenbrink

Volt

Scholten
Neutkens

VVD Arnhem

Pape
Maref
Eppich
Kumas
Van Engelenburg

PvdA

Visser
Aït Chrif
Van Munster

Burger Belang Arnhem

Wiggers

Christen Unie Arnhem

Nede

Partij voor de Dieren

De Groot
Hogenhout
Lu

SP

Elfrink
Roelen

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID

Verheij

Luurssen

GROEP VAN DEN BROEK

Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 14 Tegen: 24 Totaal: 38

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering:	12 juni 2024
Nummer motie:	**24M72gg**
Zaaknummer:	4155542
Status	AANGENOMEN
Onderwerp:	Perspectiefnota 2025-2028

Titel:

Direct aanwonenden Elderhoeve hebben zware stem.

Aan de gemeenteraad

Ondergetekenden stellen voor:

Omdat we weten dat:

- Elderhoeve in 2015 in gebruik is genomen door het COA voor het opvangen van asielzoekers voor een periode van 5 jaar;
- Deze periode in 2020 is verlengd voor nog eens 4 jaar;
- Nu het besluit is genomen Elderhoeve als permanente locatie voor de opvang van vluchtelingen aan te merken;
- Direct aanwonenden zich sinds 2015 constructief hebben opgesteld met name als het gaat om overlast, omdat zij vinden dat we vluchtelingen moeten opvangen en omdat ze wisten dat het om een tijdelijke situatie ging;
- Deze situatie nu ineens toch anders blijkt te zijn;

Omdat we vinden dat:

- Het opvangen van mensen die vluchten voor oorlog en geweld voor ons niet ter discussie staat;
- Het draagvlak voor een verantwoorde manier van opvangen van essentieel belang is voor de samenleving
- Onderdeel van dat draagvlak is dat de gemeente Arnhemmers in het algemeen en direct aanwonenden in het bijzonder, goed moet meenemen.
- We oog moeten hebben voor de impact die opvang heeft voor de directe leefomgeving en de bewoners die daar overlast van hebben series moeten nemen;

Daarom draagt de gemeenteraad het college op om:

Om de direct aanwonenden van Elderhoeve een zware stem te geven in de inrichting van de omgeving van de permanente opvanglocatie Elderhoeve. En in elk geval de volgende punten mee te nemen, omdat de bewoners al langer aandacht vragen voor juist deze specifieke punten:

- In Elderhoeve maximaal plaats te bieden aan 350 mensen;
- In te zetten op een gebouw waarin de huidige doelgroep gevestigd kan blijven worden;
- De ontsluiting van auto’s via het aangrenzende bedrijventerrein te laten lopen;

Arnhem GEMEENTE

- Structureel in te zetten op goed toezicht door handhaving waar nodig;
- Ook samen met de direct aanwonenden de grote groenstrook vorm te geven.

Indieners:

Steffenie Pape – VVD Arnhem
Kiki Groot – Arnhem Centraal

GEMEENTE Arnhem

Motie 'Direct aanwonenden Elderhoeve hebben zware stem' (24M72gg)

GROENLINKS ARNHEM
- Coenders
- Simonis
- Prinsen
- De Boef
- Dayioğlu
- Noomen
- Gerretschen

DENK
- Usta
- Bal

CDA ARNHEM
- Koorn

D66 arnhem
- Loor
- Brandts
- Heemskerk
- Zwijnepoel
- De Vroome

Arnhem Centraal
- Van der Laak
- Manders
- Groot
- Kraaijenbrink

Volt
- Scholten
- Neutkens

VVD Arnhem
- Pape
- Maref
- Eppich
- Kumas
- Van Engelenburg

PvdA
- Visser
- Aït Chrif
- Van Munster

Burger Belang Arnhem
- Wiggers

Christen Unie Arnhem
- Nede

Partij voor de Dieren Arnhem
- De Groot
- Hogenhout
- Lu

SP
- Elfrink
- Roelen

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
- Verheij

- Luurssen

GROEP VAN DEN BROEK
- Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 34 Tegen: 4 Totaal: 38

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering:	12 juni 2024
Nummer motie:	**24M71**
Zaaknummer:	4155542
Status	
Onderwerp:	Perspectiefnota 2025-2028

Titel:

Ambities en uitvoeringskracht in balans brengen

Aan de gemeenteraad

Ondergetekenden stellen voor:

Omdat we weten dat:

- De gemeente Arnhem ambitieuze plannen heeft opgesteld op verschillende beleidsgebieden, waaronder duurzaamheid en vergroening;

- Het realiseren van deze ambities afhankelijk is van voldoende uitvoeringskracht binnen de gemeentelijke organisatie;

- De accountant in het jaarverslag heeft aangegeven dat de huidige uitvoeringskracht onvoldoende is om alle gestelde ambities binnen de gewenste tijdspanne te realiseren;

- We twee jaar op rij te ambitieuze doelen hebben die we niet (kunnen) realiseren;

Omdat we vinden dat:

- De huidige ambities in lijn moeten zijn met de uitvoeringskracht van de gemeente;

- Het voortzetten van te ambitieuze plannen zonder voldoende uitvoeringscapaciteit leidt tot vertragingen, inefficiëntie en mogelijk hogere kosten;

- Het van belang is om realistische en haalbare doelen te stellen die passen bij de beschikbare middelen en uitvoeringscapaciteit;

Daarom draagt de gemeenteraad het college op om:

- Een overzicht te maken van de verschillende domeinen waar de ambities en capaciteit uit de pas lopen, en deze te delen met de raad;

GEMEENTE Arnhem

- Dit overzicht uiterlijk half september aan te leveren, zodat de raad keuzes kan maken bij de behandeling van de begroting 2025.

Indieners:

Hasan Kumas – VVD
Klaartje Koorn – CDA

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering:	12 juni 2024
Nummer motie:	**24M73**
Zaaknummer:	4155542
Status	AANGENOMEN
Onderwerp:	Perspectiefnota 2025-2028

Titel:

Rust voor duurzame partners

Aan de gemeenteraad

Ondergetekenden stellen voor:

Omdat we weten dat:

- Duurzame partners in de stad al jaren aangeven last te hebben van de jaarlijkse onzekerheid over het al dan niet toekennen van subsidies;
- Subsidies voor vaste partners vaak wel meerjarig in onze begroting staan, maar niet meerjarig worden toegekend;
- Deze organisaties veel tijd kwijt zijn met en veel stress ervaren van de manier waarop wij de toekenning van subsidies vorm geven;
- We verschillende duurzame partners hebben waarvan we zeker weten dat we daar langjarig mee blijven samenwerken, zoals aangegeven bij de Raad van de Stad door Presikhaaf University en Het Broek Omhoog;

Omdat we vinden dat:

- Wij deze partners in de stad hard nodig hebben en vooral moeten faciliteren om hun werk zo goed mogelijk te doen;
- Het onwenselijk is dat duurzame partners elk jaar weer in spanning moeten zitten of ze de bijdrage van de gemeente wel of niet ontvangen;
- Afspraken voor de langere termijn bijdragen aan rust en stabiliteit bij onze partners in de stad;

Daarom draagt de gemeenteraad het college op om:

- Daar waar het mogelijk is de beleidslijn te hanteren begrotingssubsidies meerjarig toe te kennen;
- Ruim voor het aflopen van de termijn afspraken te maken over verlenging;
- Met de betreffende subsidiepartners bij aanvang van de subsidie afspraken te maken over indexering van de bedragen.

Indieners:

Steffenie Pape – VVD
Mattijs Loor – D66

Arnhem GEMEENTE

Klaartje Koorn – CDA
Rene Kraaijenbrink – Arnhem Centraal
Walter de Boef – GroenLinks
Yildirim Usta – DENK
Nico Wiggers – BurgerBelang Arnhem
Marlies Neutkens – Volt
Nathalie Nede – ChristenUnie
Scott van den Broek – Groep van den Broek
Marjan van Munster - PvdA

GEMEENTE Arnhem

Motie 'Rust voor duurzame partners' (24M73)

GROENLINKS ARNHEM

- Coenders
- Simonis
- Prinsen
- De Boef
- Dayioğlu
- Noomen
- Gerretschen

DENK

- Usta
- Bal

CDA ARNHEM

- Koorn

D66 arnhem

- Loor
- Brandts
- Heemskerk
- Zwijnepoel
- De Vroome

Arnhem Centraal

- Van der Laak
- Manders
- Groot
- Kraaijenbrink

Volt

- Scholten
- Neutkens

VVD Arnhem

- Pape
- Maref
- Eppich
- Kumas
- Van Engelenburg

PvdA

- Visser
- Aït Chrif
- Van Munster

Burger Belang Arnhem

- Wiggers

Christen Unie Arnhem

- Nede

Partij voor de Dieren

- De Groot
- Hogenhout
- Lu

SP

- Elfrink
- Roelen

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID

- Verheij

Luurssen

GROEP VAN DEN BROEK

- Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 36 Tegen: 2 Totaal: 38

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering:	12 juni 2024
Nummer motie:	**24M74g**
Zaaknummer:	4155542
Status	
Onderwerp:	Perspectiefnota 2025-2028

Titel:

Eerlijke toeristenbelasting in Arnhem

Aan de gemeenteraad

Ondergetekenden stellen voor:

Omdat we weten dat:

- Op basis van art. 224 van de Gemeentewet door gemeenten toeristenbelasting kan worden geheven;
- Arnhem conform de verordening op de heffing en de invordering van toeristenbelasting op dit moment een vast tarief per persoon per overnachting heft;
- Uitzonderingen (korting) geldt voor verblijf in een mobiel kampeeronderkomen of overnachting in een slaapzaal;
- Gemeente Amsterdam per 2024 (weer) een heffingssystematiek invoert, waarbij niet gekeken wordt naar het aantal personen of type onderkomen, maar een enkelvoudig percentage van de overnachtingsprijs gehanteerd wordt[1].

Omdat we vinden dat:

- Een percentage van de overnachtingsprijs betekent dat de belasting in verhouding staat tot de uitgaven van de toerist en dit ervoor zorgt dat de belasting niet onevenredig zwaar drukt op mensen die minder uitgeven aan accommodatie.

Daarom vraagt de gemeenteraad aan het college om:

- Voor de Perspectiefnota 2026 een voorstel te doen aan de Raad om in Arnhem toeristenbelasting te gaan heffen op basis van een enkelvoudig percentage van de overnachtingsprijs.
- De raad in het laatste kwartaal van dit jaar een update te geven over de voortgang en uitwerking van de plannen van het college.

Indieners:

Niels Scholten - Volt
Joris Brandts - D66
Guus van der Laak – Arnhem Centraal

[1] Toeristenbelasting Amsterdam

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering:	12 juni 2024
Nummer motie:	**24M77**
Zaaknummer:	4155542
Status	VERWORPEN
Onderwerp:	Perspectiefnota 2025-2028

Titel:

Aanpassen verhouding verhoging lokale heffingen.

Aan de gemeenteraad

Ondergetekende stelt voor:

Omdat we weten dat:

- Het college in de Perspectiefnota 2025-2028 voorstelt om de lokale heffingen te verhogen
- Door middel van verhoging van de opbrengsten bezuinigingen op korte termijn zo veel mogelijk kunnen worden voorkomen

Omdat we vinden dat:

- Er een goede balans moet worden gezocht in de verhoging van OZB, toeristenbelasting en parkeerheffing
- In de Perspectiefnota in te grote stijging in korte tijd van het parkeertarief wordt voorgesteld
- Het parkeertarief in de binnenstad mee dient te stijgen met de beschikbaarheid van goede alternatieve vervoersmiddelen en parkeervoorzieningen aan de rand van de stad

Daarom draagt de gemeenteraad het college op om:

- In de Begroting 2025 een andere verhouding bij het verhogen van de lokale heffingen aan te houden, met dien verstande dat de extra opbrengst van de verhoging van OZB, toeristenbelasting en parkeerheffing totaal op € 3,7 miljoen netto uitkomt.
- Uit te gaan van de volgende verhogingen:
    - Verhoging van het hoge en lage tarief van de toeristenbelasting met € 2,00 per persoon per nacht (€ 1,18 miljoen)
    - Verhoging van alle parkeertarieven met € 0,50 (€ 1,86 miljoen)
    - Verhoging van de opbrengst OZB in 2025 met 6% (€ 620.000)

Indiener:

Giovanni Visser - PvdA

Gemeente Arnhem

Motie 'Aanpassen verhouding verhoging lokale heffingen' (24M77)

GROENLINKS ARNHEM

- Coenders
- Simonis
- Prinsen
- De Boef
- Dayioğlu
- Noomen
- Gerretschen

DENK

- Usta
- Bal

CDA ARNHEM

- Koorn

D66 arnhem

- Loor
- Brandts
- Heemskerk
- Zwijnepoel
- De Vroome

Arnhem Centraal

- Van der Laak
- Manders
- Groot
- Kraaijenbrink

Volt

- Scholten
- Neutkens

VVD Arnhem

- Pape
- Maref
- Eppich
- Kumas
- Van Engelenburg

PvdA

- Visser
- Aït Chrif
- Van Munster

Burger Belang Arnhem

- Wiggers

Christen Unie Arnhem

- Nede

Partij voor de Dieren Arnhem

- De Groot
- Hogenhout
- Lu

SP

- Elfrink
- Roelen

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID

- Verheij

- Luurssen

GROEP VAN DEN BROEK

- Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 5 Tegen: 33 Totaal: 38

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering:	12 juni 2024
Nummer motie:	**24M78**
Zaaknummer:	4155542
Status	AANGENOMEN
Onderwerp:	Perspectiefnota 2025-2028

Titel:

Koester Arnhemse samenwerking in de energiesector

Aan de gemeenteraad

Ondergetekenden stellen voor:

Omdat we weten dat:

- Arnhem op het gebied van economie inzet op subsidiëring van organisaties die bijdragen aan het versterken van de kracht van de stad door netwerken op te zetten en te innoveren;
- In de perspectiefnota diverse fundamentele opties voor bijsturing en bezuiniging worden voorgesteld, waaronder het verlagen van subsidies voor deze (netwerk)organisaties;
- Connectr een succesvol initiatief is om het energy cluster in Arnhem te versterken. Dat doen ze door samenwerking tussen onderwijs, overheid, onderzoek en ondernemers te faciliteren.
- In de perspectiefnota te lezen is dat de jaarlijkse subsidie van Connectr in 2026 afloopt.
- Continuering van de subsidie een heroverweging van middelen binnen economie betekent.

Omdat we vinden dat:

- Connectr een noodzakelijke en aanjagende rol vervult in het versnellen van de energietransitie door (Arnhemse) partijen, projecten en faciliteiten met elkaar te verbinden;
- Connectr een essentiële rol kan vervullen bij de totstandkoming en uitvoering van het nog op te richten Nationaal Kennis- en Innovatiecentrum Netcongestie, dat naar Arnhem komt.[1]

Daarom vraagt de gemeenteraad het college op om:

- Om op korte termijn met de provincie Gelderland en Connectr in gesprek te gaan over continuering van de samenwerking en de mogelijke taakverbreding;
- Voor het einde van 2024 meer duidelijkheid te bieden over de financiële bijdrage vanuit de gemeente op lange termijn.

Indieners:

Joris Brandts – D66
Niels Scholten – Volt

[1] Gelderland wil nationaal kenniscentrum over problemen stroomnet - Omroep Gelderland (gld.nl)

Arnhem GEMEENTE

Motie 'Koester Arnhemse samenwerking in de energiesector' (24M78)

GROENLINKS ARNHEM
- Coenders
- Simonis
- Prinsen
- De Boef
- Dayioğlu
- Noomen
- Gerretschen

DENK
- Usta
- Bal

CDA ARNHEM
- Koorn

D66 arnhem
- Loor
- Brandts
- Heemskerk
- Zwijnepoel
- De Vroome

Arnhem Centraal
- Van der Laak
- Manders
- Groot
- Kraaijenbrink

Volt
- Scholten
- Neutkens

VVD Arnhem
- Pape
- Maref
- Eppich
- Kumas
- Van Engelenburg

PvdA
- Visser
- Aït Chrif
- Van Munster

Burger Belang Arnhem
- Wiggers

Christen Unie Arnhem
- Nede

Partij voor de Dieren
- De Groot
- Hogenhout
- Lu

SP
- Elfrink
- Roelen

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
- Verheij

- Luurssen

GROEP VAN DEN BROEK
- Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 32 Tegen: 6 Totaal: 38

Motie

Datum raadsvergadering:	12 juni 2024
Nummer motie:	**24M79**
Zaaknummer:	4155542
Status	AANGENOMEN
Onderwerp:	Perspectiefnota 2025-2028

Titel:

Maximaal 3,5 procent indexeren

Aan de gemeenteraad

Ondergetekenden stellen voor:

Omdat we weten dat:

- Het college in de perspectiefnota voornemens in te zetten op gemiddeld 3,5% indexatie voor gemeenschappelijke regelingen;
- Bovenop indexatie bij sommige regelingen sprake is van volumegroei of andere kostenstijgingen.

Omdat we vinden dat:

- Gemeenschappelijke regelingen, als uitvoeringsorganisaties van delen van het gemeentelijk beleid, net als de gemeente zelf moeten bijdragen aan de noodzakelijke kostenbeperkingen.

Daarom vraagt de gemeenteraad aan het college om:

- In afwijking van wat in de perspectiefnota staat in te zetten op maximaal 3,5% indexatie bij gemeenschappelijke regelingen, en waar mogelijk een lagere indexatie te hanteren.

Indieners:

Mattijs Loor (D66)
Niels Scholten (Volt)

GEMEENTE Arnhem

Motie 'Maximaal 3,5 procent indexeren' (24M79)

GROENLINKS ARNHEM

Coenders
Simonis
Prinsen
De Boef
Dayioğlu
Noomen
Gerretschen

DENK

Usta
Bal

CDA ARNHEM

Koorn

D66 arnhem

Loor
Brandts
Heemskerk
Zwijnepoel
De Vroome

Arnhem Centraal

Van der Laak
Manders
Groot
Kraaijenbrink

Volt

Scholten
Neutkens

VVD Arnhem

Pape
Maref
Eppich
Kumas
Van Engelenburg

PvdA

Visser
Aït Chrif
Van Munster

Burger Belang Arnhem

Wiggers

Christen Unie Arnhem

Nede

Partij voor de Dieren Arnhem

De Groot
Hogenhout
Lu

SP

Elfrink
Roelen

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID

Verheij

Luurssen

GROEP VAN DEN BROEK

Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 30 Tegen: 8 Totaal: 38

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering:	12 juni 2024
Nummer motie:	**24M81**
Zaaknummer:	4155542
Status	AANGENOMEN
Onderwerp:	Perspectiefnota 2025-2028

Titel:
Cultuur in Arnhem waarborgen

Aan de gemeenteraad
Ondergetekenden stellen voor:

Omdat we weten dat:

- Het college in de jaarstukken aangeeft dat het cultuuraanbod onder druk staat, omdat door kostenstijgingen binnen het bestaande budget in de toekomst minder mogelijk is;
- De cultuursector hard geraakt wordt door de mogelijke verhoging van het btw-tarief van 9 procent naar 21 procent;
- Ook de provincie steeds minder culturele activiteiten financieel ondersteunt;
- Gewerkt wordt aan een herijking van het cultuurbeleid, in samenspraak met de cultuursector.

Omdat we vinden dat:

- Arnhem zich onderscheidt door haar rijke cultuursector
- We onze positie als culturele hoofd van het Oosten willen behouden

Daarom vraagt de gemeenteraad aan het college om:

- In samenhang met de lopende herijking van het cultuurbeleid, plannen te maken om als gemeente de positie van de cultuursector te waarborgen
- In deze plannen mee te nemen of en hoe de gemeente Arnhem de mogelijke negatieve gevolgen van landelijk beleid zoveel mogelijk kan beperken en de positie van de culturele sector te waarborgen
- Daar waar mogelijk dit al mee te nemen in de begroting

Indieners:
Marin Noomen – GroenLinks
Mattijs Loor – D66

GEMEENTE Arnhem

Motie 'Cultuur in Arnhem waarborgen' (24M81)

GROENLINKS ARNHEM
- Coenders
- Simonis
- Prinsen
- De Boef
- Dayioğlu
- Noomen
- Gerretschen

DENK
- Usta
- Bal

CDA ARNHEM
- Koorn

D66 arnhem
- Loor
- Brandts
- Heemskerk
- Zwijnepoel
- De Vroome

Arnhem Centraal
- Van der Laak
- Manders
- Groot
- Kraaijenbrink

Volt
- Scholten
- Neutkens

VVD Arnhem
- Pape
- Maref
- Eppich
- Kumas
- Van Engelenburg

PvdA
- Visser
- Aït Chrif
- Van Munster

Burger Belang Arnhem
- Wiggers

Christen Unie Arnhem
- Nede

Partij voor de Dieren Arnhem
- De Groot
- Hogenhout
- Lu

SP
- Elfrink
- Roelen

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
- Verheij

Groep van den Broek
- Luurssen
- Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 25 Tegen: 13 Totaal: 38

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering:	12 juni 2024
Nummer motie:	**24M82**
Zaaknummer:	4155542
Status	
Onderwerp:	Perspectiefnota 2025-2028

Titel:
Terugdraaien of beperken van bezuinigingen in het groen

Aan de gemeenteraad
Ondergetekenden stellen voor:

Omdat we weten dat:
- In de perspectiefnota 2025 door het college voorgesteld wordt te bezuinigen op bomenonderhoud en de bestrijding van invasieve exoten;
- Beide opties wezenlijke risico's vormen op extra kosten door uitval van bomen enerzijds en schade aan infrastructuur anderzijds;
- Voor verhardingen in de binnenstad en rond winkelcentra het hoge beeldkwaliteitsniveau A geldt;
- Binnen het beeldkwaliteitsniveau van CROW kapitaalvernietiging pas bij niveau D plaatsvindt.

Omdat we vinden dat:
- De voorgestelde bezuinigen op bomenonderhoud en de bestrijding van invasieve exoten op de lange termijn mogelijk meer gaan kosten door de gevolgen van het achterstallig onderhoud;
- Er de afgelopen jaren veranderingen zijn geweest in het wegenonderhoud, waarbij er verhogingen en extra inzet zijn doorgevoerd;
- Het in stand houden van een niet noodzakelijk beeldkwaliteitsniveau van verhardingen niet in verhouding staat tot het risico op kapitaalvernietiging dat de voorgestelde bezuinigingen op groenonderhoud en exotenbeheer vormen.

Daarom vraagt de gemeenteraad aan het college om:
- Bij het opstellen van de begroting 2025 de bezuinigingen 'Bomenonderhoud beperken tot directe woonomgeving' en 'Verminderen inzet bestrijding invasieve exoten' terug te draaien of te beperken;
- Dit voor zover mogelijk te bekostigen uit het verlagen van het beeldkwaliteitsniveau van verhardingen in de binnenstad en rond winkelcentra van goed naar voldoende;

GEMEENTE Arnhem

- In deze afweging het voorkomen van onnodige schade en het bevorderen van biodiversiteit leidend te laten zijn.

Toelichting:
De matrix beeldkwaliteitsniveau van het CROW ziet er als volgt uit:

	Algemeen	Beeldkwaliteit	Technische kwaliteit
A+	Zeer goed	Prachtig	(zo goed als) nieuw
A	Goed	Mooi en comfortabel	Technisch dik in orde
B	Voldoende	Voldoende	Heel en veilig
C	Matig	Sober	Discomfort
D	Slecht	Verloedering	Kapitaalsvernietiging, functieverlies, aansprakelijkheidsstelling

Indieners:
Joost Gerretschen – GroenLinks
Leo de Groot – Partij voor de Dieren

GEMEENTE Arnhem

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering:	12 juni 2024
Nummer motie:	**24M83**
Zaaknummer:	4155542
Status	AANGENOMEN
Onderwerp:	Perspectiefnota 2025-2028

Titel:
Beperken van externe inhuur

Aan de gemeenteraad
Ondergetekenden stellen voor:

Omdat we weten dat:
- Het kabinet hanteert, naar aanleiding van de motie Roemer, een norm voor externe inhuur van 10% van de totale personeelskosten
- In Arnhem was het percentage externe inhuur in 2023 volgens de Jaarstukken 19,2% van de totale loonsom.
- Volgens de Groene Amsterdammer van 20 maart 2024 (artikel ‘Voor ziek, piek en uniek’) was het gemiddelde aandeel externe inhuur 17,9% van de totale loonsom.

Omdat we vinden dat:
- Personeel in vast dienstverband om inhoudelijke en financiële redenen een voorkeur hebben
- Het regelmatig voorkomt dat er beleidsonderzoeken gedaan worden die we wellicht zelf of samen met andere gemeenten hadden kunnen oppakken.
- Externe inhuur soms wel nodig blijft voor expertise van buitenaf.

Daarom vraagt de gemeenteraad aan het college om:
- Een plan van aanpak in 2024 op te maken hoe te sturen op vermindering van inhuur de komende jaren, waarbij het landelijk gemiddelde uiterlijk in 2026 wordt bereikt en waarin wordt gestreefd het percentage inhuur jaarlijks te verlagen richting 10% (Roemer-norm).
- Dit plan van aanpak ter informatie te delen met de raad.

Indieners:
Mark Coenders – GroenLinks
Marin Noomen – GroenLinks
Yazid Aït Chrif – PvdA

Arnhem GEMEENTE

Motie 'Beperken van externe inhuur' (24M83)

GROENLINKS ARNHEM
- Coenders
- Simonis
- Prinsen
- De Boef
- Dayioğlu
- Noomen
- Gerretschen

DENK
- Usta
- Bal

CDA ARNHEM
- Koorn

D66 arnhem
- Loor
- Brandts
- Heemskerk
- Zwijnepoel
- De Vroome

Arnhem Centraal
- Van der Laak
- Manders
- Groot
- Kraaijenbrink

Volt
- Scholten
- Neutkens

VVD Arnhem
- Pape
- Maref
- Eppich
- Kumas
- Van Engelenburg

PvdA
- Visser
- Aït Chrif
- Van Munster

Burger Belang Arnhem
- Wiggers

Christen Unie Arnhem
- Nede

Partij voor de Dieren
- De Groot
- Hogenhout
- Lu

SP
- Elfrink
- Roelen

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
- Verheij

- Luurssen

GROEP VAN DEN BROEK
- Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 35 Tegen: 3 Totaal: 38

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering:	12 juni 2024
Nummer motie:	**24M84**
Zaaknummer:	4155542
Status	VERWORPEN
Onderwerp:	Perspectiefnota 2025-2028

Titel:

Bouwen in het noorden

Aan de gemeenteraad

Ondergetekende stelt voor:

Omdat we weten dat:

- er woningnood is;
- veel mensen met kinderen bij voorkeur wonen in een woning met een tuin;
- de nu in beeld zijnde bouwlocaties voor de toekomst onvoldoende capaciteit biedt om aan de vraag naar woningen met een tuin te voorzien;
- het ministerie van Defensie op Schaarsbergen locaties wenst te verlaten en elders wenst over te gaan tot nieuwbouw;

Omdat we vinden dat:

- wij niet de luxe hebben om nu bebouwde locaties terug te geven aan de natuur;
- in de toekomst bouwlocaties nodig zijn voor mensen die een woning met tuin wensen;
- niet moet worden overgegaan om Arnhem ten koste van natuur, i.c. de Veluwe, uit te breiden;

Daarom draagt de gemeenteraad het college op om:

- te onderzoeken of de door Defensie verlaten locaties kunnen worden benut of kunnen worden gereserveerd voor woningen met een tuin.

Indiener:

Nico Wiggers – BurgerBelang Arnhem

GEMEENTE Arnhem

Motie 'Bouwen in het noorden' (24M84)

GROENLINKS ARNHEM	D66 arnhem	VVD Arnhem	Partij voor de Dieren
Coenders	Loor	Pape	De Groot
Simonis	Brandts	Maref	Hogenhout
Prinsen	Heemskerk	Eppich	Lu
De Boef	Zwijnepoel	Kumas	
Dayioğlu	De Vroome	Van Engelenburg	
Noomen			
Gerretschen			

SP	DENK	Arnhem Centraal	PvdA
Elfrink	Usta	Van der Laak	Visser
Roelen	Bal	Manders	Aït Chrif
		Groot	Van Munster
		Kraaijenbrink	

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID	CDA ARNHEM	Volt	Burger Belang Arnhem
Verheij	Koorn	Scholten	Wiggers
		Neutkens	

	Christen Unie Arnhem	GROEP VAN DEN BROEK
Luurssen	Nede	Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 5 Tegen: 33 Totaal: 38

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering:	12 juni 2024
Nummer motie:	**24M85**
Zaaknummer:	4155542
Status	VERWORPEN
Onderwerp:	Perspectiefnota 2025-2028

Titel:

Bouwlocaties helder in beeld

Aan de gemeenteraad

Ondergetekende stelt voor:

Omdat we weten dat:

- er woningnood is;
- er zijn tal van locaties waar woningbouw plaatsvindt of zal plaatsvinden;
- veel mensen een woning zoeken en geïnteresseerd zijn in potentiële bouwlocaties c.q. –projecten;

Omdat we vinden dat:

- wij het wenselijk als mensen op een toegankelijke wijze informatie kunnen vinden over de stand van zaken rond een bouwlocatie c.q. -project;

Daarom draagt de gemeenteraad het college op om:

- alle bouwlocaties en -projecten samen te brengen op de website van de gemeente onder vermelding van stand van zaken en de planning van oplevering of de volgende stap in het proces.

Indiener:

Nico Wiggers – BurgerBelang Arnhem

GEMEENTE Arnhem

Motie 'Bouwlocaties helder in beeld' (24M85)

GROENLINKS ARNHEM
- Coenders
- Simonis
- Prinsen
- De Boef
- Dayioğlu
- Noomen
- Gerretschen

DENK
- Usta
- Bal

CDA ARNHEM
- Koorn

D66 arnhem
- Loor
- Brandts
- Heemskerk
- Zwijnepoel
- De Vroome

Arnhem Centraal
- Van der Laak
- Manders
- Groot
- Kraaijenbrink

Volt
- Scholten
- Neutkens

VVD Arnhem
- Pape
- Maref
- Eppich
- Kumas
- Van Engelenburg

PvdA
- Visser
- Aït Chrif
- Van Munster

Burger Belang Arnhem
- Wiggers

Christen Unie Arnhem
- Nede

Partij voor de Dieren Arnhem
- De Groot
- Hogenhout
- Lu

SP
- Elfrink
- Roelen

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
- Verheij

- Luurssen

GROEP VAN DEN BROEK
- Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 7 Tegen: 31 Totaal: 38

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering:	12 juni 2024
Nummer motie:	**24M86**
Zaaknummer:	4155542
Status	
Onderwerp:	Perspectiefnota 2025-2028

Titel:

Eigen afval- en reinigingsdienst

Aan de gemeenteraad

Ondergetekenden stellen voor:

Omdat we weten dat:

- in het verleden de gemeente Arnhem een eigen dienst voor de plantsoenen, begraafplaatsen, reiniging, marktwezen en ongediertebestrijding had, de Dienst PEBREM;
- dienst als gevolg van privatisering en marktwerking is opgeheven;
- dat inmiddels is gebleken dat de besturing en de financiering van genoemde diensten niet altijd het gewenste effect opleveren, qua effectiviteit en kosten;

Omdat we vinden dat:

- de markt van bij voorbeeld de afvalverwerking in handen is van een beperkt aantal aanbieders, waardoor de prijs van de dienstverlening weinig concurrent is;
- de uitvoering van diensten voor de inwoners kostenefficiënt dienen te worden uitgevoerd, in het belang van de inwoners en bedrijven in Arnhem;

Daarom draagt de gemeenteraad het college op om:

- te onderzoeken in hoeverre de gemeente Arnhem de afvalverwijdering weer in eigen hand kan nemen, opdat de kosten voor de Arnhemse inwoners en bedrijven kunnen worden beperkt;

Indieners:

Nico Wiggers – BurgerBelang Arnhem

GEMEENTE Arnhem

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering:	12 juni 2024
Nummer motie:	**24M87**
Zaaknummer:	4155542
Status	VERWORPEN
Onderwerp:	Perspectiefnota 2025-2028

Titel:

Veiliger de Hollandweg oversteken

Aan de gemeenteraad

Ondergetekende stelt voor:

Omdat we weten dat:

- een deel van de Hollandweg is vergroend, maar niet beter is beveiligd voor voetgangers;
- het Wijkplatform Elderveld meermalen heeft aangedrongen om de voetgangersoversteekplaatsen beter te beveiligen;
- de afgelopen jaren ongevallen met dodelijke afloop hebben plaatsgevonden;
- op de Hollandweg de maximumsnelheid van 50 km/h te veel kan zijn;

Omdat we vinden dat:

- de veiligheid van voetgangers – zeker op voetgangersoversteekplaatsen – veilig dient te zijn;
- een voetgangersoversteekplaats in de avonduren en bij nat weer niet altijd goed zichtbaar is voor de medeweggebruikers;
- verlichting – zoals dat door het Wijkplatform Elderveld is bepleit – moet worden aangebracht, dan wel dat daar een proef meegedaan wordt, welke in overleg en met instemming van het Wijkplatform Elderveld wordt geëvalueerd.

Daarom draagt de gemeenteraad het college op om:

- in overleg met het Wijkplatform de voetgangersoversteekplaatsen op de Hollandweg veiliger worden ingericht door het aanbrengen van verlichting en door eventueel andere maatregelen.

Indiener:

Nico Wiggers – BurgerBelang Arnhem

GEMEENTE Arnhem

Motie 'Veiliger de Hollandweg oversteken' (24M87)

GROENLINKS ARNHEM
- Coenders
- Simonis
- Prinsen
- De Boef
- Dayioğlu
- Noomen
- Gerretschen

DENK
- Usta
- Bal

CDA ARNHEM
- Koorn

D66 arnhem
- Loor
- Brandts
- Heemskerk
- Zwijnepoel
- De Vroome

Arnhem Centraal
- Van der Laak
- Manders
- Groot
- Kraaijenbrink

Volt
- Scholten
- Neutkens

VVD Arnhem
- Pape
- Maref
- Eppich
- Kumas
- Van Engelenburg

PvdA
- Visser
- Aït Chrif
- Van Munster

Burger Belang Arnhem
- Wiggers

Christen Unie Arnhem
- Nede

Partij voor de Dieren Arnhem
- De Groot
- Hogenhout
- Lu

SP
- Elfrink
- Roelen

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
- Verheij

- Luurssen

GROEP VAN DEN BROEK
- Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 10 Tegen: 28 Totaal: 38

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering:	12 juni 2024
Nummer motie:	**24M89**
Zaaknummer:	4155542
Status	VERWORPEN
Onderwerp:	Perspectiefnota 2025-2028

Titel:

Onderzoek Gemeentelijke ombudsman (m/v/x)

Aan de gemeenteraad

Ondergetekende stelt voor:

Omdat we weten dat:

- de toegang tot de overheid, in casu de gemeente, voor velen, vooral ook laaggeletterden, moeilijk is;
- de gemeente weliswaar zich inspant om toegankelijk te zijn voor alle inwoners en bedrijven;
- het handelen van overheid niet altijd voor inwoners en bedrijven te volgen is en dat leidt tot onduidelijkheid of geen begrip;
- de gemeente Arnhem zich heeft aangesloten bij de Nationale Ombudsman, maar dat de stap naar dit instituut voor velen een onbegaanbare stap blijk te zijn, omdat zij die blijkbaar niet nemen, gelet op de praktijk;
- tijdens rondetafelgesprekken en op basis van inspraak in de gemeenteraad en op basis van berichten in de media over het wel of niet optreden van de gemeente ongenoegen of althans vaak onduidelijkheid bestaat;

Omdat we vinden dat:

- alle inwoners en bedrijven serieus moeten worden genomen;
- dat de communicatie tussen inwoners en bedrijven enerzijds en de gemeente anderzijds niet altijd optimaal is, waardoor er onnodig ongenoegen ontstaat;
- de drempel om een beroep te doen op de Nationale Ombudsman voor vele inwoners en bedrijven een brug te ver is dan wel te gecompliceerd;

Daarom draagt de gemeenteraad het college op om:

- te onderzoeken of het instellen van een gemeentelijke ombudsman tegemoet komt aan de behoefte om de rechtsbescherming van inwoners en bedrijven te verbeteren, opdat ook het aantal bezwaar- en beroepsprocedures kan worden voorkomen;
- de raad te informeren middels een raadsbrief.

Indiener:

Nico Wiggers – BurgerBelang Arnhem

GEMEENTE Arnhem

Motie 'Onderzoek Gemeentelijke Ombudsman' (24M89)

GROENLINKS ARNHEM
- Coenders
- Simonis
- Prinsen
- De Boef
- Dayioğlu
- Noomen
- Gerretschen

DENK
- Usta
- Bal

CDA ARNHEM
- Koorn

D66 arnhem
- Loor
- Brandts
- Heemskerk
- Zwijnepoel
- De Vroome

Arnhem Centraal
- Van der Laak
- Manders
- Groot
- Kraaijenbrink

Volt
- Scholten
- Neutkens

VVD Arnhem
- Pape
- Maref
- Eppich
- Kumas
- Van Engelenburg

PvdA
- Visser
- Aït Chrif
- Van Munster

Burger Belang Arnhem
- Wiggers

ChristenUnie Arnhem
- Nede

Partij voor de Dieren Arnhem
- De Groot
- Hogenhout
- Lu

SP
- Elfrink
- Roelen

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
- Verheij

- Luurssen

GROEP VAN DEN BROEK
- Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 5 Tegen: 33 Totaal: 38

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering:	12 juni 2024
Nummer motie:	**24M90**
Zaaknummer:	4155542
Status	VERWORPEN
Onderwerp:	Perspectiefnota 2025-2028

Titel:

Iedereen welkom op de Markt

Aan de gemeenteraad

Ondergetekende stelt voor:

Omdat we weten dat:

- De Markt is voorzien van onder meer “kinderkopjes”;
- enige tijd geleden naar aanleiding van klachten van mensen met een fysieke beperking, die door de ligging van de kinderkopjes, niet althans zeer moeilijk, zich kunnen voortbewegen, proef is genomen met het afslijpen van de kinderkopjes;
- de proef slechts een klein deel van de Markt betreft;
- bespreking in de raadkamer leert dat het college mogelijkheden heeft onderzocht om aan genoemde fysieke beperkingen tegemoet te komen;
- één van de mogelijkheden is om alle kinderkopjes, behalve rond de vijverpartij, af te slijpen en heeft daar bij een kostenraming gegeven van € 300.000;
- andere oplossingen ingrijpender zijn en ook een grotere investering vergen;
- voor de verplaatsing van de Arnhemse weekmarkt € 175.000 is gereserveerd;
- het college voorstelt om deze € 175.000 als bezuiniging in te boeken;

Omdat we vinden dat:

- de Markt voor iedereen – ook met een fysieke beperking – toegankelijk moet zijn;
- de raad vindt dat mensen met een fysieke beperking geen enkele kans op participatie moet worden ontnomen;
- nader overleg met de APCG wenselijk is om een goede keuze te maken;

Daarom draagt de gemeenteraad het college op om:

- de voorgenomen bezuiniging van € 175.000 niet als bezuiniging in te boeken
- de bezuiniging te vinden in het herbudgetteren van de post exploitatie zorgzone.

Indiener:

Nico Wiggers – BurgerBelang Arnhem

GEMEENTE Arnhem

Motie 'Iedereen welkom op de Markt' (24M90)

GROENLINKS ARNHEM
- Coenders
- Simonis
- Prinsen
- De Boef
- Dayioğlu
- Noomen
- Gerretschen

DENK
- Usta
- Bal

CDA ARNHEM
- Koorn

D66 arnhem
- Loor
- Brandts
- Heemskerk
- Zwijnepoel
- De Vroome

Arnhem Centraal
- Van der Laak
- Manders
- Groot
- Kraaijenbrink

Volt
- Scholten
- Neutkens

VVD Arnhem
- Pape
- Maref
- Eppich
- Kumas
- Van Engelenburg

PvdA
- Visser
- Aït Chrif
- Van Munster

Burger Belang Arnhem
- Wiggers

ChristenUnie Arnhem
- Nede

Partij voor de Dieren
- De Groot
- Hogenhout
- Lu

SP
- Elfrink
- Roelen

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
- Verheij

Groep van den Broek
- Luurssen
- Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 3 Tegen: 35 Totaal: 38

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering:	12 juni 2024
Nummer motie:	**24M91**
Zaaknummer:	4155542
Status	VERWORPEN
Onderwerp:	Perspectiefnota 2025-2028

Titel:

Onderzoek Pak de straatvervuilers aan

Aan de gemeenteraad

Ondergetekende stelt voor:

Omdat we weten dat:

- Afval, groot en klein, de openbare weg vervuilen en dat vuil weer vuil aantrekt;
- vervuiling van de openbare weg niet alleen leidt tot een verstoring van het wenselijke straatbeeld maar ook meer vervuiling, zoals ongedierte, aantrekt;
- sommige vervuiling, zoals kauwgom, niet eenvoudig verwijderd kan worden;
- aan het verwijderen van vervuiling hoge kosten zijn verbonden;

Omdat we vinden dat:

- de aanpak van vervuiling van de openbare weg prioriteit verdient;
- vervuilers van de openbare ruimte niet alleen aangesproken dienen te worden, maar ook financieel aangepakt moeten worden;

Daarom draagt de gemeenteraad het college op om:

- te onderzoeken of het opleggen van (extreem) hoge boetes juridisch mogelijk is;
- als het opleggen van (extreem) hoge boetes juridisch niet mogelijk is, te onderzoeken op welke wijze de juridische grondslag wel voldoende is;
- te onderzoeken of de opbrengst van de boetes in de gemeentekas kunnen vloeien;
- en de raad daarover spoedig te informeren middels een raadsbrief.

Indiener:

Nico Wiggers – BurgerBelang Arnhem

GEMEENTE Arnhem

Motie 'Onderzoek Pak de straatvervuilers aan' (24M91)

GROENLINKS ARNHEM
- Coenders
- Simonis
- Prinsen
- De Boef
- Dayioğlu
- Noomen
- Gerretschen

DENK
- Usta
- Bal

CDA ARNHEM
- Koorn

D66 arnhem
- Loor
- Brandts
- Heemskerk
- Zwijnepoel
- De Vroome

Arnhem Centraal
- Van der Laak
- Manders
- Groot
- Kraaijenbrink

Volt
- Scholten
- Neutkens

VVD Arnhem
- Pape
- Maref
- Eppich
- Kumas
- Van Engelenburg

PvdA
- Visser
- Aït Chrif
- Van Munster

Burger Belang Arnhem
- Wiggers

Christen Unie Arnhem
- Nede

Partij voor de Dieren
- De Groot
- Hogenhout
- Lu

SP
- Elfrink
- Roelen

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
- Verheij

- Luurssen

GROEP VAN DEN BROEK
- Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 1 Tegen: 37 Totaal: 38

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering:	12 juni 2024
Nummer motie:	**24M92**
Zaaknummer:	4155542
Status	VERWORPEN
Onderwerp:	Perspectiefnota 2025-2028

Titel:

Parkeergarage Musis is geen alternatieve slaapplaats

Aan de gemeenteraad

Ondergetekende stelt voor:

Omdat we weten dat:

- de parkeergarage Musis door sommige daklozen wordt gebruikt als slaapplaats;
- in de parkeergarage Musis door daklozen en mogelijk anderen wordt gebruikt als toilet en daarmee ernstig vervuild;
- het college nog steeds zoekt naar een oplossing voor daklozen, die niet terecht kunnen en/of willen in de opvang;

Omdat we vinden dat:

- de parkeergarage geen slaapplaats dient te zijn;
- de parkeergarage geen toilet beschikbaar heeft voor bezoekers van de garage;
- het vinden van een definitieve oplossing voor het probleem van vervuiling van de parkeergarage tijd kost;

Daarom draagt de gemeenteraad het college op om:

- nog deze zomer een tijdelijke toiletvoorziening in en/of nabij de parkeergarage Musis te doen installeren;
- de kosten van deze voorziening te dekken uit de opbrengsten van de parkeergarage Musis.

Indiener:

Nico Wiggers – BurgerBelang Arnhem

GEMEENTE Arnhem

Motie 'Parkeergarage Musis is geen alternatieve slaapplaats' (24M92)

GROENLINKS ARNHEM
- Coenders
- Simonis
- Prinsen
- De Boef
- Dayioğlu
- Noomen
- Gerretschen

DENK
- Usta
- Bal

CDA ARNHEM
- Koorn

D66 arnhem
- Loor
- Brandts
- Heemskerk
- Zwijnepoel
- De Vroome

Arnhem Centraal
- Van der Laak
- Manders
- Groot
- Kraaijenbrink

Volt
- Scholten
- Neutkens

VVD Arnhem
- Pape
- Maref
- Eppich
- Kumas
- Van Engelenburg

PvdA
- Visser
- Aït Chrif
- Van Munster

Burger Belang Arnhem
- Wiggers

Christen Unie Arnhem
- Nede

Partij voor de Dieren
- De Groot
- Hogenhout
- Lu

SP
- Elfrink
- Roelen

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
- Verheij

- Luurssen

GROEP VAN DEN BROEK
- Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 1 Tegen: 37 Totaal: 38

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering:	12 juni 2024
Nummer motie:	**24M93**
Zaaknummer:	4155542
Status	
Onderwerp:	Perspectiefnota 2025-2028

Titel:

Verwerking lachgaspatronen

Aan de gemeenteraad

Ondergetekenden stellen voor:

Omdat we weten dat:

- de verwerking van lege lachgaspatronen risicovol is voor mensen en machine;
- steeds meer afvalverwerkers niet bereid zijn het risico van de explosie van lege lachgaspatronen te nemen;
- inzamelen en verwerken van lege lachgaspatronen aanzienlijke extra kosten met zich meebrengt;
- het rijk slechts een kleine compensatie van de kosten aan gemeenten biedt;

Omdat we vinden dat:

- de kosten van het verwerken van lege lachgaspatronen niet voor rekening van niet-gebruikers van deze patronen dient te komen;
- naar analogie van plastic flessen en lege blikjes het rijk moet overgaan tot het heffen van statiegeld op de lege lachgaspatronen;

Daarom draagt de gemeenteraad het college op om:

- initiatief te nemen om in VNG-verband te bepleiten dat wordt overgegaan tot het heffen van statiegeld op lege lachgaspatronen;
- inzichtelijk maken welke extra kosten de gemeente heeft als het rijk geen effectieve maatregelen neemt;
- juridisch te onderzoeken – eventueel in VNG-verband - in hoeverre het rijk aansprakelijk kan worden gesteld als zij geen effectieve maatregelen neemt en de gevolgen aan de gemeenten laat.

Indieners:

Nico Wiggers – BurgerBelang Arnhem

Gemeente Arnhem

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering:	12 juni 2024
Nummer motie:	**24M94**
Zaaknummer:	4155542
Status	AANGENOMEN
Onderwerp:	Perspectiefnota 2025-2028

Titel:

Voldoende beschikbare AED's in elke wijk

Aan de gemeenteraad

Ondergetekenden stellen voor:

Omdat we weten dat:

- De gemeente een actievere rol wil nemen waar het gaat om een dekkend netwerk van AED's zoals staat te lezen in de raadbrief van 3-10-2023
- Burgerhulpverleners gemiddeld 2,5 minuut sneller ter plaatse zijn dan de ambulance.
- De gemeente Arnhem partner is geworden van HartslagNu
- De gemeente ook AED's in panden heeft hangen die niet 24/7 bereikbaar zijn

Omdat we vinden dat:

- Er sprake is van een dekkend netwerk van AED's wanneer er voldoende AED's en burgerhulpverleners beschikbaar zijn om 24 uur per dag 7 dagen per week binnen 6 minuten bij een slachtoffer te zijn.
- Arnhem telt in januari van dit jaar 1564 burgerhulpverleners, dat komt neer op 0,9% van het totaal aantal inwoners. HartslagNu gaat uit van een minimum van 1% en een streefpercentage van 2%.
- Het relatief lage aantal burgerhulpverleners wordt ook zichtbaar in de cijfers over het aantal reanimaties dat is gestart door burgerhulpverleners. Het gaat hierbij om het percentage oproepen waarbij een burgerhulpverlener als eerste ter plaatse was. Dit aantal ligt in Arnhem (35%) aanzienlijk lager dan het landelijk gemiddelde (68%).

Daarom verzoekt de gemeenteraad het college om:

- Om bij de MJPB een plan te leveren hoe Arnhem in elke wijk voldoende AED's 24/7 beschikbaar kan krijgen;
- Daarin mee te nemen dat bij nieuw te bouwen gemeenschappelijke panden (gelegen in wijken waar de dekking laag is) er actief wordt gekeken naar het plaatsen van AED's;
- Bij huidige van en aan de gemeente gelieerde panden (gelegen in wijken waar de dekking laag is), zoals Sportbedrijf en MultiFunctionele Accommodaties, de AED's te verplaatsen zodat ze 24/7 beschikbaar zijn voor burgerhulpverlening. Net zoals de gemeente nu doet bij het stadhuis;

Arnhem GEMEENTE

- Alle voorgenoemde AED’s aan te melden bij Hartslag Nu, ook als ze niet om moverende redenen 24/7 beschikbaar kunnen zijn.

Indieners:

Klaartje Koorn – CDA
Nico Wiggers – BurgerBelang Arnhem
Rebin Maref – VVD Arnhem

GEMEENTE Arnhem

Motie 'Voldoende beschikbare AED's in elke wijk' (24M94)

GROENLINKS ARNHEM

Coenders
Simonis
Prinsen
De Boef
Dayioğlu
Noomen
Gerretschen

DENK

Usta
Bal

CDA ARNHEM

Koorn

D66 arnhem

Loor
Brandts
Heemskerk
Zwijnepoel
De Vroome

Arnhem Centraal

Van der Laak
Manders
Groot
Kraaijenbrink

Volt

Scholten
Neutkens

VVD Arnhem

Pape
Maref
Eppich
Kumas
Van Engelenburg

PvdA

Visser
Aït Chrif
Van Munster

Burger Belang Arnhem

Wiggers

Christen Unie Arnhem

Nede

Partij voor de Dieren

De Groot
Hogenhout
Lu

SP

Elfrink
Roelen

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID

Verheij

Luurssen

GROEP VAN DEN BROEK

Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 38 Tegen: 0 Totaal: 38

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering:	12 juni 2024
Nummer motie:	**24M95g**
Zaaknummer:	4155542
Status	AANGENOMEN
Onderwerp:	Perspectiefnota 2025-2028

Titel:

Behoud maatschappelijke diensttijd Arnhemse jongeren

Aan de gemeenteraad

Ondergetekenden stellen voor:

Omdat we weten dat:

- als gevolg van het nieuwe coalitieakkoord de maatschappelijke diensttijd (MDT) wordt geschrapt en dit onder andere betekent dat 200 miljoen euro aan subsidie voor dit programma wordt stop gezet.
- in de komende Arnhemse begroting gekort zal moeten worden in het sociaal domein door de korting vanuit het Rijk op het Gemeentefonds en stijgende kosten.
- Het programma Maatschappelijke Diensttijd 100.000 jongeren de kans geeft om via een project hun talenten te ontdekken.
- Arnhem met haar maatschappelijke organisaties, bedrijven en overheidsinstanties één van dé voorbeelden is in de invulling van de MDT voor de rest van Nederland.
- door de MDT jongeren op een laagdrempelige manier de kans krijgen om zich te ontwikkelen, ze buiten hun eigen kring stappen, en jongeren zich meer onderdeel van de samenleving voelen.

Omdat we vinden dat:

- de MDT niet alleen de jongeren sterker maakt, maar ook de samenleving als geheel.
- de MDT leidt tot belangrijke verbindingen tussen generaties en groepen in Arnhem.
- de MDT ook positieve effecten heeft op bereidheid tot vrijwilligerswerk, maatschappelijke betrokkenheid, vitaliteit en baanperspectieven.
- we als Arnhem voorop willen blijven lopen in het sociaal domein en jongerenwerk, waarin de MDT een belangrijke rol speelt en waarmee we investeren in onze jongeren en zo ook bijvoorbeeld zorgkosten voorkomen.

Daarom draagt de gemeenteraad het college op om:

- Ook in 2025 samen met betrokken maatschappelijke partijen de Maatschappelijke Diensttijd in Arnhem te blijven stimuleren.
- In aanloop naar de perspectiefnota van 2025 de Raad te informeren over invulling van de Maatschappelijke Diensttijd voor de lange termijn in Arnhem en de mogelijkheden om dit financieel te dekken.

Indieners:

Klaartje Koorn – CDA
Nathalie Nede – ChristenUnie
Scott van den Broek – Groep van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Motie 'Behoud maatschappelijke diensttijd Arnhemse jongeren' (24M95g)

GROENLINKS ARNHEM
- Coenders
- Simonis
- Prinsen
- De Boef
- Dayioğlu
- Noomen
- Gerretschen

DENK
- Usta
- Bal

CDA ARNHEM
- Koorn

D66 arnhem
- Loor
- Brandts
- Heemskerk
- Zwijnepoel
- De Vroome

Arnhem Centraal
- Van der Laak
- Manders
- Groot
- Kraaijenbrink

Volt
- Scholten
- Neutkens

VVD Arnhem
- Pape
- Maref
- Eppich
- Kumas
- Van Engelenburg

PvdA
- Visser
- Aït Chrif
- Van Munster

Burger Belang Arnhem
- Wiggers

Christen Unie Arnhem
- Nede

Partij voor de Dieren Arnhem
- De Groot
- Hogenhout
- Lu

SP
- Elfrink
- Roelen

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
- Verheij

Groep van den Broek
- Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 29 Tegen: 9 Totaal: 38

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering:	12 juni 2024
Nummer motie:	**24M96**
Zaaknummer:	4155542
Status	AANGENOMEN
Onderwerp:	Perspectiefnota 2025

Titel:

Cultuurbezuiniging evenwichtiger verdelen

Aan de gemeenteraad

Ondergetekenden stellen voor:

Omdat we weten dat:

- Uiteenlopende bezuinigingen noodzakelijk zijn en de perspectiefnota een beeld geeft van waar het college deze bij de begroting wil laten landen;
- De twee bezuinigingen op cultuur die worden voorgesteld beiden met name de breedtekunst raken;
- De toegankelijkheid breedtekunst door kostenstijgingen al sterk onder druk staat.

Omdat we vinden dat:

- Voor zover bezuinigingen op cultuur acceptabel zijn, deze in ieder geval niet eenzijdig bij de breedtekunst moeten worden neergelegd.

Daarom vraagt de gemeenteraad aan het college om:

- Te onderzoeken hoe het breedtekunstfestival (30.000 euro structureel) ook in 2025 en volgende jaren voortgang kan vinden, bijvoorbeeld door dit onderdeel te maken van de programmering van ‘Cultuur in Zuid’ (1.000.000 euro structureel);
- Het budget voor productie en presentatie van breedtekunst (60.000 euro structureel) in de begroting te behouden;
- Dit te dekken binnen het programma cultuur door een verlaging van het totaal van de middelen voor producties, evenementen en festivals (PEF) en eventueel voor maximaal 30.000 euro uit het budget ‘Cultuur in Zuid’, mits het gaat om activiteiten die ook passen bij het doel van dat budget.

Indieners:

Mattijs Loor en Hans de Vroome - D66
Steffenie Pape -VVD
Lea Manders – Arnhem Centraal
Niels Scholten – VOLT
Marin Noomen - GroenLinks

GEMEENTE Arnhem

Motie 'Cultuurbezuiniging evenwichtiger verdelen' (24M96)

GROENLINKS ARNHEM
- Coenders
- Simonis
- Prinsen
- De Boef
- Dayioğlu
- Noomen
- Gerretschen

DENK
- Usta
- Bal

CDA ARNHEM
- Koorn

D66 arnhem
- Loor
- Brandts
- Heemskerk
- Zwijnepoel
- De Vroome

Arnhem Centraal
- Van der Laak
- Manders
- Groot
- Kraaijenbrink

Volt
- Scholten
- Neutkens

VVD Arnhem
- Pape
- Maref
- Eppich
- Kumas
- Van Engelenburg

PvdA
- Visser
- Aït Chrif
- Van Munster

Burger Belang Arnhem
- Wiggers

Christen Unie Arnhem
- Nede

Partij voor de Dieren Arnhem
- De Groot
- Hogenhout
- Lu

SP
- Elfrink
- Roelen

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
- Verheij

- Luurssen

GROEP VAN DEN BROEK
- Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 32 Tegen: 6 Totaal: 38

Motie 'Registratie doelgroepenvervoer' (24M97)

GROENLINKS ARNHEM
- Coenders
- Simonis
- Prinsen
- De Boef
- Dayioğlu
- Noomen
- Gerretschen

DENK
- Usta
- Bal

CDA ARNHEM
- Koorn

D66 arnhem
- Loor
- Brandts
- Heemskerk
- Zwijnepoel
- De Vroome

Arnhem Centraal
- Van der Laak
- Manders
- Groot
- Kraaijenbrink

Volt
- Scholten
- Neutkens

VVD Arnhem
- Pape
- Maref
- Eppich
- Kumas
- Van Engelenburg

PvdA
- Visser
- Aït Chrif
- Van Munster

Burger Belang Arnhem
- Wiggers

Christen Unie Arnhem
- Nede

Partij voor de Dieren
- De Groot
- Hogenhout
- Lu

SP
- Elfrink
- Roelen

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
- Verheij

Groep van den Broek
- Luurssen
- Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 38 Tegen: 0 Totaal: 38

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering:	12 juni 2024
Nummer motie:	**24M98**
Zaaknummer:	4155542
Status	VERWORPEN
Onderwerp:	Perspectiefnota – 2025-2028

Titel:

Wijkverkeersmaatregelen na instemming

Aan de gemeenteraad

Ondergetekende stelt voor:

Omdat we weten dat:

- Verkeersmaatregelen vaak noodzakelijk of wenselijk om de verkeersafwikkeling te verbeteren;
- veel Arnhemmers zich betrokken voelen bij en ervaring hebben met de verkeersinfrastructuur;
- de verkeersafwikkeling vaak een punt van bespreking en vooral zorg is binnen wijkplatfora
- wijkbewoners als geen ander weten welke maatregelen wel of niet wenselijk zijn.

Omdat we vinden dat:

- Wijkverkeersinfrastructuur moet kunnen rekenen op een breed draagvlak van inwoners, zeker van de betreffende wijk;
- wijkplatfora, ook als het gaat om verkeersinfrastructuur serieus genomen moeten worden, mede omdat de mensen in deze organen dagelijks ervaring hebben met de verkeersinfrastructuur, zulks in tegenstelling tot leden van het college.

Daarom draagt de gemeenteraad het college op om:

- Wijzigingen in de wijkverkeersinfrastructuur, waaronder het nemen van proeven, slechts kan plaatsvinden na overleg met het betreffende wijkplatform of, bij gebrek aan een (representatieve) wijkorganisatie, na een representatieve steekproef onder de inwoners van de wijk;
- als een ingreep niet op een breed draagvlak kan rekenen, het college de raad in de gelegenheid stelt om de ingreep te agenderen op de agenda van de raad.

Indiener:

Nico Wiggers – BurgerBelang Arnhem

Gemeente Arnhem

Motie 'Wijkverkeersmaatregelen na instemming' (24M98)

GROENLINKS ARNHEM
- Coenders
- Simonis
- Prinsen
- De Boef
- Dayioğlu
- Noomen
- Gerretschen

DENK
- Usta
- Bal

CDA ARNHEM
- Koorn

D66 arnhem
- Loor
- Brandts
- Heemskerk
- Zwijnepoel
- De Vroome

Arnhem Centraal
- Van der Laak
- Manders
- Groot
- Kraaijenbrink

Volt
- Scholten
- Neutkens

VVD Arnhem
- Pape
- Maref
- Eppich
- Kumas
- Van Engelenburg

PvdA
- Visser
- Aït Chrif
- Van Munster

Burger Belang Arnhem
- Wiggers

Christen Unie Arnhem
- Nede

Partij voor de Dieren Arnhem
- De Groot
- Hogenhout
- Lu

SP
- Elfrink
- Roelen

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
- Verheij

- Luurssen

GROEP VAN DEN BROEK
- Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 4 Tegen: 34 Totaal: 38

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering:	12 juni 2024
Nummer motie:	**24M99**
Zaaknummer:	4155542
Status	
Onderwerp:	Perspectiefnota 2025-2028

Titel:

Versneld Uitrollen Areaal Betaald Parkeren

Aan de gemeenteraad

Ondergetekenden stellen voor:

Omdat we weten dat:

- Er een aanzienlijke auto- en parkeerdruk is in de wijken rond het centrum van Arnhem.
- Arnhemse inwoners hierdoor vaak lang op zoek zijn naar een parkeerplek.
- Zoekverkeer naar parkeerplaatsen zorgt voor extra verkeersdrukte en vervuiling.
- Betaald parkeren kan leiden tot minder foutparkeren en daarmee de veiligheid in de wijken verbeteren.
- Het betaald parkeren in de Spijkerbuurt een succes is.
- Verminderde parkeeroverlast kan leiden tot een prettiger woonomgeving voor de bewoners.
- Een van de mogelijke extra opties die de perspectiefnota aandraagt het versnellen en vergroten van het areaal betaald parkeren is.

Omdat we vinden dat:

- Het versneld uitrollen van betaald parkeren de meest effectieve manier is om mensen die nu voor korte ritjes de auto pakken te stimuleren andere vervoersmiddelen te gebruiken.
- Hierdoor meer ruimte ontstaat voor Arnhemmers die voor vervoer afhankelijk zijn van de auto.
- Betaald parkeren bijdraagt aan de vermindering van verkeersdrukte en luchtvervuiling, wat de leefbaarheid en milieu ten goede komt.
- De opbrengsten uit betaald parkeren kunnen worden geïnvesteerd in verbetering van de infrastructuur en openbare voorzieningen.
- Het proces van betaald parkeren sociale rechtvaardigheid bevordert door gelijke toegang tot parkeerplekken te waarborgen.

GEMEENTE Arnhem

Daarom vraagt de gemeenteraad aan het college om:

Bij de verdere aanpassing van het parkeerbeleid de optie mee te nemen om het gebied voor parkeerregulering sneller uit te breiden.

Indieners:
Muriël Simonis – GroenLinks

GEMEENTE Arnhem

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering:	12 juni 2024
Nummer motie:	**24M101g**
Zaaknummer:	4155542
Status	AANGENOMEN
Onderwerp:	Perspectiefnota 2025-2028

Titel:

Zonder show, geen vuurwerk

Aan de gemeenteraad

Ondergetekenden stellen voor:

Omdat we weten dat:

- Er sinds de jaarwisseling 2023/2024 een lokaal vuurwerkverbod geldt op het afsteken van consumentenvuurwerk, naar aanleiding van voorstellen van het college in navolging van een onderzoek uitgevoerd door Citisens in opdracht van de gemeenteraad (motie 19m186);
- Er besloten is dat als alternatief een centrale vuurwerkshow wordt georganiseerd, in lijn met de uitkomsten van het onderzoek;
- Deze show ook goed te bereiken moet zijn voor alle Arnhemmers;
- Het College heeft aangegeven dat zij willen dat de show omarmd wordt door de stad;
- De campagne (communicatie over deze show) meerjarig zou zijn omdat het een gedragsverandering betreft en bewustwording van bewoners hierin een eerste stap is;
- Deze vuurwerkshow tijdens de afgelopen jaarwisseling voor het eerst heeft plaatsgevonden;
- Bij de perspectiefnota de suggestie alweer wordt gedaan om deze te schrappen.

Omdat we vinden dat:

- Arnhem ervoor heeft gekozen om een afsteekverbod in te stellen en als alternatief een vuurwerk- en lichtshow te organiseren met als doel het particulier vuurwerk te vervangen;
- Het vervangen van particulier vuurwerk door een vuurwerk- en lichtshow nog steeds een goede manier is om naast een mooi samenzijn-moment, mensen ook bewust te maken van de gevaren van vuurwerk voor dieren, milieu en de volksgezondheid;
- Het een aantal jaren kost om mensen hieraan te laten wennen;
- Een mooie show, een interessant en laagdrempelig evenement op de brug én een goede communicatie belangrijke randvoorwaarden zijn om inwoners de show te laten omarmen;
- Er middelen in de begroting waren opgenomen voor drie opeenvolgende jaren vuurwerk- en lichtshow juist vanwege de gewenningsperiode;
- Het onwenselijk is om met de show te stoppen omdat daarmee het gewennen, omarmen en uitbreiden van de show en het evenement niet of nauwelijks verder van de grond komt;
- Arnhemse partijen (o.a. Platform Binnenstad en andere organisatoren van feesten in de binnenstad) door de vervroegde afschaffing ook te weinig mogelijkheden krijgen om mee te denken over uitbreiding van de show en het evenement en eventuele (co-)financiering hiervan in de periode na de gewenningsperiode van drie jaar onvoldoende onderzocht is, zeker na de coronaperiode waarin organisaties en commerciële bedrijven even vet op de botten hebben moeten kweken;
- Het intrekken van de vuurwerkshow als gevolg heeft dat er niets meer is wat een diepgewortelde traditie in Arnhem nog ruimte biedt.

GEMEENTE Arnhem

Daarom draagt de gemeenteraad het college op om:

- Versneld met partijen om tafel te gaan om te onderzoeken of met zij bereid zijn de show en het evenement een jaar eerder dan gepland mede vorm te geven.
- Een derde vuurwerkshow voor de jaarwisseling 2025/2026 daar waar mogelijk al mee te nemen in de begroting.
- Te blijven zoeken naar manieren om hier een groter evenement van te maken waarbij stad betrokken wordt.

Indieners:

Scott van den Broek – Groep van den Broek
Nathalie Nede – Christen Unie
Klaartje Koorn - CDA
Gino Luurssen – Forum voor Democratie
Nico Wiggers – BurgerBelang Arnhem

Motie 'Zonder show, geen vuurwerk' (24M101g)

GROENLINKS ARNHEM	D66 arnhem	VVD Arnhem	Partij voor de Dieren
Coenders	Loor	Pape	De Groot
Simonis	Brandts	Maref	Hogenhout
Prinsen	Heemskerk	Eppich	Lu
De Boef	Zwijnepoel	Kumas	
Dayioğlu	De Vroome	Van Engelenburg	
Noomen			
Gerretschen			

Arnhem Centraal	PvdA	SP	
Van der Laak	Visser	Elfrink	
Manders	Aït Chrif	Roelen	
Groot	Van Munster		
Kraaijenbrink			

DENK	Burger Belang Arnhem	PARTIJ VOOR DE VRIJHEID	
Usta	Wiggers	Verheij	
Bal			

CDA ARNHEM	Christen Unie Arnhem		GROEP VAN DEN BROEK
Koorn	Nede		Van den Broek

Volt			
Scholten			
Neutkens			

GEMEENTE Arnhem

Voor: 22 Tegen: 16 Totaal: 38

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering:	12 juni 2024
Nummer motie:	**24M103**
Zaaknummer:	4155542
Status	VERWORPEN
Onderwerp:	Perspectiefnota 2025-2028

Titel:

Onderzoek de behoeften en belemmeringen van doelgroepen om effectief de gezondheid te verbeteren

Aan de gemeenteraad

Ondergetekende stelt voor:

Omdat we weten dat:

- Gecombineerde Leefstijlinterventies (GLI's) worden aangeboden. Dit zijn programma's die gericht zijn op het bevorderen van een gezonde leefstijl om overgewicht en om obesitas te bestrijden.
- Deze programma's effectief kunnen zijn voor veel mensen, bereiken ze niet alle inwoners en sluiten ze niet altijd goed aan bij inwoners vanwege bijvoorbeeld inkomen, cultuur (eetgewoonten) of taalbarrières.
- Hoewel de kosten van een GLI uit de ziektekostenverzekering gedekt worden, er bij gebruik van een sportschool nog kosten bij komen die een drempel kunnen opwerpen, ook voor diegenen die een Gelrepas bezitten.

Omdat we vinden dat:

- Er nog veel te winnen valt qua gezond gedrag;
- Te bezien hoe we deze drempels kunnen verlagen.

Daarom vraagt de gemeenteraad aan het college om:

Te onderzoeken welke interventie we in kunnen zetten voor inwoners die nu niet bereikt worden en waarvoor de huidige GLI's niet laagdrempelig genoeg zijn en hiervoor met een raadsvoorstel te komen. En daarbij aandacht te hebben voor de kosten, stress, culturele aspecten en laaggeletterdheid, zoals in bijvoorbeeld de interventie ‘Voel je goed!’.

Indiener:

Lea Manders – Arnhem Centraal

GEMEENTE Arnhem

Motie 'Onderzoek de behoeften en belemmeringen van doelgroepen om effectief de gezondheid te verbeteren' (24M103)

GROENLINKS ARNHEM	D66 arnhem	VVD Arnhem	Partij voor de Dieren
Coenders	Loor	Pape	De Groot
Simonis	Brandts	Maref	Hogenhout
Prinsen	Heemskerk	Eppich	Lu
De Boef	Zwijnepoel	Kumas	
Dayioğlu	De Vroome	Van Engelenburg	
Noomen			
Gerretschen			

DENK	Arnhem Centraal	PvdA	SP
Usta	Van der Laak	Visser	Elfrink
Bal	Manders	Aït Chrif	Roelen
	Groot	Van Munster	
	Kraaijenbrink		

CDA ARNHEM	Volt	Burger Belang Arnhem	PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
Koorn	Scholten	Wiggers	Verheij
	Neutkens		

		Christen Unie Arnhem	Groep van den Broek
		Nede	Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 15 Tegen: 23 Totaal: 38

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering:	12 juni 2024
Nummer motie:	**24M104**
Zaaknummer:	4155542
Status	AANGENOMEN
Onderwerp:	Perspectiefnota 2025-2028

Titel:

Maak eindelijk werk van tegengaan laaggeletterdheid onder volwassenen

Aan de gemeenteraad

Ondergetekende stelt voor:

Omdat we weten dat:

- De gemeente Arnhem verantwoordelijk is voor het bieden van hulp aan laaggeletterde inwoners.
- Laaggeletterde NT1'ers (mensen met het Nederlands als moedertaal) het moeilijk vinden om hun weg naar ondersteuning (de Taalhuizen) te vinden.
- Zowel professor Bob de Greef als de uitvoerende instelling RijnIJssel aangeven dat verhoging van het budget ertoe leidt dat meer NT1'ers bereikt kunnen worden.
- De portefeuillehouder eerder heeft toegezegd[1] te onderzoeken hoe laaggeletterdheid onder volwassenen kan worden tegengegaan, hiervoor een dekking te zoeken en hiermee naar de raad te komen.

Omdat we vinden dat:

- De toename van laaggeletterdheid een bijzonder zorgelijke ontwikkeling is, die tegengegaan moet worden.
- We reeds te lang wachten op het afdoen van de eerdergenoemde toezegging om met een voorstel naar de raad te komen.

Daarom draagt de gemeenteraad het college op om:

- Laaggeletterdheid onder volwassen NT1'ers tegen te gaan door het gebruik van Taalexperts te intensiveren.
- Nog dit kalenderjaar hiertoe met een uitgewerkt voorstel, inclusief dekking, naar de raad te komen.

Indiener:

Noud Roelen - SP

[1] https://arnhem.bestuurlijkeinformatie.nl/Reports/Item/f514c6ae-4349-4b61-9450-813a3a51079e

Gemeente Arnhem

Motie 'Maak eindelijk werk van tegengaan laaggeletterdheid onder volwassenen' (24M104)

GROENLINKS ARNHEM
- Coenders
- Simonis
- Prinsen
- De Boef
- Dayioğlu
- Noomen
- Gerretschen

DENK
- Usta
- Bal

CDA ARNHEM
- Koorn

D66 arnhem
- Loor
- Brandts
- Heemskerk
- Zwijnepoel
- De Vroome

Arnhem Centraal
- Van der Laak
- Manders
- Groot
- Kraaijenbrink

Volt
- Scholten
- Neutkens

VVD Arnhem
- Pape
- Maref
- Eppich
- Kumas
- Van Engelenburg

PvdA
- Visser
- Aït Chrif
- Van Munster

Burger Belang Arnhem
- Wiggers

Christen Unie Arnhem
- Nede

Partij voor de Dieren Arnhem
- De Groot
- Hogenhout
- Lu

SP
- Elfrink
- Roelen

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
- Verheij

- Luurssen

GROEP VAN DEN BROEK
- Van den Broek

Voor: 33 Tegen: 5 Totaal: 38

GEMEENTE Arnhem

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering:	12 juni 2024
Nummer motie:	**24M105**
Zaaknummer:	4155542
Status	AANGENOMEN
Onderwerp:	Perspectiefnota 2025-2028

Titel:

Code rood voor autonomie- en medebewindstaken

Aan de gemeenteraad

Ondergetekenden stellen voor:

Omdat we weten dat:

- Gemeenten sinds 2015 (decentralisatie) verantwoordelijk zijn voor de jeugdhulp (Jeugdwet), werk en inkomen (Participatiewet), en zorg aan langdurige zieken en ouderen (Wet maatschappelijke ondersteuning)
- Deze decentralisatie gepaard is gegaan met structurele bezuinigingen op het budget voor gemeenten om deze taken naar behoren uit te kunnen voeren
- De uitvoering van o.a. de Jeugdwet een taak in medebewind is waarbij de Rijksoverheid de plicht heeft de kosten die verbonden zijn aan de door het Rijk voor gemeenten verplichte taken, te vergoeden
- Gemeenten bij de inkoop van zorg verplicht zijn reële, kostendekkende tarieven vast te stellen die vergoed moeten worden aan de (commerciële) zorgaanbieders
- De reële, kostendekkende tarieven voor zorgaanbieders leiden tot structureel hogere lasten voor gemeenten
- Gemeenten slechts een beperkte invloed hebben op de instroom naar de voorzieningen en de daarmee samenhangende kosten
- Gemeenten verplicht zijn om sluitende begrotingen op te stellen
- De structureel hogere lasten voor gemeenten leiden tot structureel toenemende tekorten voor gemeenten
- Deze tekorten leiden tot de noodzaak van extra ombuigingen met nog meer negatieve gevolgen op het domein van de autonome taken, dan wel tot sterke lastenverhogingen op het beperkte belastinggebied van gemeenten

Omdat we vinden dat:

- De Rijksoverheid haar plichten onvoldoende nakomt bij het vergoeden van de kosten voor de uitvoering van taken in medebewind
- Voorzieningen zoals groen, cultuur, sport, onderwijs, jeugd- en jongerenwerk, ouderenondersteuning, armoedebestrijding en schuldhulpverlening, welzijnswerk en buurthuizen belangrijk, nuttig en noodzakelijk zijn voor een leefbare stad
- Ook voor deze voorzieningen reële, kostendekkende vergoedingen/subsidies betaald zouden moeten worden aan onze maatschappelijke partners en instellingen
- Op deze voorzieningen nu eerder bezuinigingen dreigen als gevolg van de structureel hogere lasten op de gedecentraliseerde taken uit 2015

GEMEENTE Arnhem

- De negatieve prikkels van marktwerking in de zorg teruggedrongen moeten worden zodat er daadwerkelijk gezondheidswinst en sociale winst geboekt kan worden op lokaal niveau

Roept code rood uit voor de autonomie- en medebewindstaken van de gemeente Arnhem

Daarom draagt de gemeenteraad het college op om:

- Dit standpunt van Arnhem actief uit te dragen richting de regering, de Tweede Kamer, VNG en alle andere betrokken gremia;
- Er bij de Rijksoverheid op aan te dringen dat zij haar financiële verplichtingen richting lokale overheden nakomt voor de taken die in medebewind worden uitgevoerd;
- Er bij de Rijksoverheid op aan te dringen de dreigende kaalslag op de gemeentelijke voorzieningen zo snel mogelijk een halt toe te roepen en lokale overheden de benodigde middelen - financieel en op het gebied van regelgeving - te geven om dit voor elkaar te krijgen met behoud van autonomie voor gemeenten;
- Er bij de Rijksoverheid op aan te dringen niet alvast bedragen in te boeken als de omvormingen nog niet gerealiseerd zijn
- De Rijksoverheid dringend te verzoeken zich niet te bemoeien met (inperkingen van) het lokale belastinggebied

Indieners:

Marjan van Munster – PvdA

Kiki Groot – Arnhem Centraal

Motie 'Code rood voor autonomie- en medebewindstaken' (24M105)

GROENLINKS ARNHEM

Coenders
Simonis
Prinsen
De Boef
Dayioğlu
Noomen
Gerretschen

DENK

Usta
Bal

CDA ARNHEM

Koorn

GEMEENTE Arnhem

D66 arnhem

Loor
Brandts
Heemskerk
Zwijnepoel
De Vroome

Arnhem Centraal

Van der Laak
Manders
Groot
Kraaijenbrink

Volt

Scholten
Neutkens

VVD Arnhem

Pape
Maref
Eppich
Kumas
Van Engelenburg

PvdA

Visser
Aït Chrif
Van Munster

Burger Belang Arnhem

Wiggers

Christen Unie Arnhem

Nede

Partij voor de Dieren

De Groot
Hogenhout
Lu

SP

Elfrink
Roelen

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID

Verheij

Luurssen

GROEP VAN DEN BROEK

Van den Broek

Voor: 26 Tegen: 12 Totaal: 38

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering:	12 juni 2024
Nummer motie:	**24M106**
Zaaknummer:	4155542
Status	VERWORPEN
Onderwerp:	Perspectiefnota 2025-2028

Titel:

Tijdelijke opschorting van huidige en toekomstige banden tussen de gemeente Arnhem en Israël

Aan de gemeenteraad

Ondergetekenden stellen voor:

Omdat we weten dat:

- Verschillende Europese steden zoals Barcelona, Oslo, Luik en Verviers hebben besloten de banden met Israël (tijdelijk) te verbreken uit protest tegen het apartheidsbeleid en de systematische schending van de mensenrechten van de Palestijnse bevolking door Israël;
- Deze steden oproepen tot opschorting van alle bestaande of toekomstige banden met Israël, totdat het land een einde maakt aan de mensenrechtenschendingen en zich volledig houdt aan de verplichtingen van het internationaal recht;
- Mensenrechtenorganisaties als Amnesty International, Human Rights Watch en het Israëlische B'Tselem de Israëlische autoriteiten beschuldigen van een beleid van apartheid jegens de Palestijnen, inclusief de militaire bezetting en nederzettingenbouw op Palestijnse grond;
- We niet weten of de gemeente Arnhem mogelijk banden heeft met Israëlische steden, instellingen of bedrijven op cultureel, economisch of ander gebied.

Omdat we vinden dat:

- Het van groot belang is dat Nederlandse gemeenten een duidelijk signaal afgeven tegen mensenrechtenschendingen en apartheid, in lijn met de uitgangspunten van de lokale democratie.

Daarom draagt de gemeenteraad het college op om:

- Alle huidige en toekomstige banden tussen de gemeente Arnhem en alle Israëlische instanties die bijdragen aan het Israëlische regime tijdelijk op te schorten;
- Deze opschorting te laten gelden totdat de Israëlische autoriteiten een einde maken aan de systematische schending van de mensenrechten van de Palestijnse bevolking en zich volledig houden aan de verplichtingen van het internationaal recht;
- Zich aan te sluiten bij het protest van andere steden tegen het Israëlische apartheidsbeleid en de stem te laten horen voor vrede en rechtvaardigheid in het Palestijns-Israëlische conflict.

Indieners:

Yıldırım Usta – DENK

Mustafa Bal – DENK

GEMEENTE Arnhem

Motie 'Tijdelijke opschorting van huidige en toekomstige banden tussen de gemeente Arnhem en Israël' (24M106)

GROENLINKS ARNHEM	D66 arnhem	VVD Arnhem	Partij voor de Dieren Arnhem
Coenders	Loor	Pape	De Groot
Simonis	Brandts	Maref	Hogenhout
Prinsen	Heemskerk	Eppich	Lu
De Boef	Zwijnepoel	Kumas	
Dayioğlu	De Vroome	Van Engelenburg	
Noomen			
Gerretschen			

DENK	Arnhem Centraal	PvdA	SP
Usta	Van der Laak	Visser	Elfrink
Bal	Manders	Aït Chrif	Roelen
	Groot	Van Munster	
	Kraaijenbrink		

CDA ARNHEM	Volt	Burger Belang Arnhem	PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
Koorn	Scholten	Wiggers	Verheij
	Neutkens		

		Christen Unie Arnhem	Groep van den Broek
		Nede	Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 13 Tegen: 25 Totaal: 38

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering:	12 juni 2024
Nummer motie:	**24M107**
Zaaknummer:	4155542
Status	VERWORPEN
Onderwerp:	Perspectiefnota 2025-2028

Titel:

Oproep aan de VNG om Nederlandse gemeenten te mobiliseren voor de wederopbouw van Gaza

Aan de gemeenteraad

Ondergetekenden stellen voor:

Omdat we weten dat:

- De humanitaire situatie in de Gazastrook na de recente geweldsescalaties met Israël schrijnend is, met grote verwoestingen en een immense wederopbouwopgave;
- Honderdduizenden Palestijnse burgers in Gaza zijn getroffen door vernietiging van huizen, infrastructuur en voorzieningen en dringend humanitaire hulp en wederopbouw nodig hebben;
- De Verenigde Naties een Senior Coördinator voor Humanitaire Hulp en Wederopbouw Gaza hebben aangesteld om deze inspanningen te leiden.

Omdat we vinden dat:

- Nederlandse gemeenten een traditie hebben van solidariteit en steun bij humanitaire crises en wederopbouw elders in de wereld;
- De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) een krachtig platform biedt om gemeenten te mobiliseren en te coördineren voor dit soort initiatieven;
- Het van groot belang is dat Nederland, als verdediger van mensenrechten en het internationaal recht, bijdraagt aan de wederopbouw van Gaza.

Daarom draagt de gemeenteraad het college op om:

- Bij de VNG aan te dringen op het opstarten van een nationaal gemeentelijk programma ter ondersteuning van de wederopbouw van Gaza;
- De VNG op te roepen gemeenten aan te moedigen financiële, materiële en/of personele bijdragen te leveren voor dit doel;
- De VNG te vragen om, in samenwerking met het Rijk, een coördinatiemechanisme op te zetten voor de inzet van Nederlandse gemeentelijke middelen en expertise voor de wederopbouw in Gaza;
- Zelf het voortouw te nemen door bijv. een financiële bijdrage en/of inzet expertise beschikbaar te stellen voor dit doel;
- De VNG te verzoeken actief de verbinding te leggen met de VN-coördinator voor de wederopbouw van Gaza om de Nederlandse gemeentelijke inzet effectief in te zetten.

Indieners:

Yıldırım Usta – DENK

Mustafa Bal – DENK

Gemeente Arnhem

Motie 'Oproep aan de VNG om Nederlandse gemeenten te mobiliseren voor de wederopbouw van Gaza' (24M107)

GROENLINKS ARNHEM	D66 arnhem	VVD Arnhem	Partij voor de Dieren
Coenders	Loor	Pape	De Groot
Simonis	Brandts	Maref	Hogenhout
Prinsen	Heemskerk	Eppich	Lu
De Boef	Zwijnepoel	Kumas	
Dayioğlu	De Vroome	Van Engelenburg	
Noomen			
Gerretschen			

DENK	Arnhem Centraal	PvdA	SP
Usta	Van der Laak	Visser	Elfrink
Bal	Manders	Aït Chrif	Roelen
	Groot	Van Munster	
	Kraaijenbrink		

CDA ARNHEM	Volt	Burger Belang Arnhem	PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
Koorn	Scholten	Wiggers	Verheij
	Neutkens		

		Christen Unie Arnhem	Groep van den Broek
		Nede	Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 14 Tegen: 24 Totaal: 38

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering:	12 juni 2024
Nummer motie:	**24M108**
Zaaknummer:	4155542
Status	VERWORPEN
Onderwerp:	Perspectiefnota 2025-2028

Titel:

Terugdraaien verhoging parkeertarieven auto’s via invoering betaald fietsparkeren

Aan de gemeenteraad

Ondergetekende stelt voor:

Omdat we weten dat:

- Het college voornemens is de parkeertarieven voor auto’s te verhogen;
- Deze verhoging veel weerstand oproept bij veel automobilisten;
- Automobilisten al wegenbelasting, accijnzen en andere heffingen betalen die de overheid inkomsten opleveren;

Omdat we vinden dat:

- Automobilisten op steeds meer plekken betalen voor parkeren, terwijl fietsers dit grotendeels gratis kunnen;
- Betaald parkeren voor fietsers in sommige gemeenten al is ingevoerd;
- De opbrengsten van betaald fietsparkeren kunnen dienen als dekking om de verhoging van de parkeertarieven voor auto's (deels) terug te draaien en eventueel te verlagen.

Daarom draagt de gemeenteraad het college op om:

- De voorgenomen verhoging van de parkeertarieven voor auto's terug te draaien;
- Een plan op te stellen voor de invoering van betaald parkeren in de gratis bewaakte gemeentelijke fietsenstallingen, met een gematigd starttarief van bijv. €0,50 per fiets per dag;
- Hierbij te differentiëren tussen kort- en langparkeren en mogelijkheden voor abonnementen te onderzoeken;
- Vrijstellingen of gereduceerde tarieven te overwegen voor mensen met een beperking, ouderen en mensen met een laag inkomen;
- De opbrengsten van betaald fietsparkeren aan te wenden als dekking om de verhoging van de parkeertarieven voor auto's (deels) ongedaan te maken.

Indiener:

Yıldırım Usta – DENK

Arnhem GEMEENTE

Motie 'Terugdraaien verhoging parkeertarieven auto's via invoering betaald fietsparkeren' (24M108)

GROENLINKS ARNHEM

Coenders
Simonis
Prinsen
De Boef
Dayioğlu
Noomen
Gerretschen

DENK

Usta
Bal

CDA ARNHEM

Koorn

D66 arnhem

Loor
Brandts
Heemskerk
Zwijnepoel
De Vroome

Arnhem Centraal

Van der Laak
Manders
Groot
Kraaijenbrink

Volt

Scholten
Neutkens

VVD Arnhem

Pape
Maref
Eppich
Kumas
Van Engelenburg

PvdA

Visser
Aït Chrif
Van Munster

Burger Belang Arnhem

Wiggers

Christen Unie Arnhem

Nede

Partij voor de Dieren

De Groot
Hogenhout
Lu

SP

Elfrink
Roelen

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID

Verheij

Luurssen

GROEP VAN DEN BROEK

Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 2 Tegen: 36 Totaal: 38

Motie

Datum raadsvergadering:	12 juni 2024
Nummer motie:	**24M109g**
Zaaknummer:	4155542
Status	AANGENOMEN
Onderwerp:	Perspectiefnota 2025-2028

Titel:

Aanpak van discriminatie van moslima's op de arbeidsmarkt

Aan de gemeenteraad

Ondergetekenden stellen voor:

Omdat we weten dat:

- Uit recent onderzoek van de Radboud Universiteit in opdracht van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid blijkt dat moslima's, vooral zij met een hoofddoek, op grote schaal discriminatie ervaren op de arbeidsmarkt;[1]
- Deze discriminatie zich uit in een hogere kans op afwijzing bij sollicitaties, vooroordelen van werkgevers gebaseerd op etniciteit en gender, en subtiele vormen van discriminatie zoals microagressies op de werkvloer;
- De gemeente Arnhem reeds diverse initiatieven heeft ontplooid om discriminatie tegen te gaan, zoals het actieplan 'Vrij zijn in Arnhem', de aanstelling van een Coördinator tegen Discriminatie en Racisme (ACDR), bewustwordingscampagnes en samenwerking met maatschappelijke organisaties ;
- Uit onderzoek blijkt dat moslimdiscriminatie, ondanks de meldingscijfers, veel vaker voorkomt dan officieel wordt gerapporteerd vanwege een lage meldingsbereidheid onder moslims door gebrek aan vertrouwen in instanties.

Omdat we vinden dat:

- Dergelijke structurele discriminatie op basis van geloof, uiterlijke kenmerken en gender in strijd is met de grondwettelijke plichten van de overheid om gelijke behandeling en non-discriminatie te waarborgen;
- De arbeidsparticipatie van moslima's in Arnhem mogelijk wordt belemmerd door deze discriminatoire praktijken, wat een negatieve impact heeft op hun economische zelfstandigheid en maatschappelijke participatie;
- Het van groot belang is dat de gemeente Arnhem een voortrekkersrol neemt in het bestrijden van discriminatie en het bevorderen van gelijke kansen voor alle inwoners op de arbeidsmarkt.

Daarom draagt de gemeenteraad het college op om:

- In samenwerking met de reeds betrokken relevante organisaties en het bedrijfsleven gesprekken te voeren ter bestrijding en voorkoming van discriminatie van moslima's bij werving, selectie en op de werkvloer;
- In gesprek te gaan met moslimvrouwenorganisaties om hun ervaringen en inzichten mee te nemen in de bredere aanpak van dit probleem;

[1] https://www.nu.nl/economie/6315567/discriminatie-op-de-arbeidsmarkt-voor-moslimas-aan-de-orde-van-de-dag.html

- De voortgang van deze aanvullende acties en de ontwikkelingen op het gebied van discriminatie op de arbeidsmarkt van moslima's in Arnhem op te nemen in de bestaande periodieke rapportages over de uitvoering van het actieplan;

Indieners:

Yıldırım Usta – DENK
Mustafa Bal – DENK

GEMEENTE Arnhem

Motie 'Aanpak van discriminatie van moslima's op de arbeidsmarkt' (24M109g)

GROENLINKS ARNHEM	D66 arnhem	VVD Arnhem	Partij voor de Dieren
Coenders	Loor	Pape	De Groot
Simonis	Brandts	Maref	Hogenhout
Prinsen	Heemskerk	Eppich	Lu
De Boef	Zwijnepoel	Kumas	
Dayioğlu	De Vroome	Van Engelenburg	
Noomen			
Gerretschen			

SP	Arnhem Centraal	PvdA	PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
Elfrink	Van der Laak	Visser	Verheij
Roelen	Manders	Aït Chrif	
	Groot	Van Munster	
	Kraaijenbrink		

DENK		Burger Belang Arnhem	
Usta		Wiggers	Luurssen
Bal			

CDA ARNHEM	Volt	Christen Unie Arnhem	GROEP VAN DEN BROEK
Koorn	Scholten	Nede	Van den Broek
	Neutkens		

GEMEENTE Arnhem

Voor: 30 Tegen: 8 Totaal: 38

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering:	12 juni 2024
Nummer motie:	**24M110**
Zaaknummer:	4155542
Status	VERWORPEN
Onderwerp:	Perspectiefnota 2025-2028

Titel:

Oproep aan de VNG tot tijdelijke opschorting van banden tussen Nederlandse gemeenten en Israël

Aan de gemeenteraad

Ondergetekenden stellen voor:

Omdat we weten dat:

- Verschillende Europese steden zoals Barcelona, Oslo, Luik en Verviers hebben besloten de banden met Israël (tijdelijk) te verbreken uit protest tegen het apartheidsbeleid en de systematische schending van de mensenrechten van de Palestijnse bevolking door Israël;
- Deze steden oproepen tot opschorting van alle bestaande of toekomstige banden met Israël, totdat het land een einde maakt aan de mensenrechtenschendingen en zich volledig houdt aan de verplichtingen van het internationaal recht;
- Mensenrechtenorganisaties als Amnesty International, Human Rights Watch en het Israëlische B'Tselem de Israëlische autoriteiten beschuldigen van een beleid van apartheid jegens de Palestijnen, inclusief de militaire bezetting en nederzettingenbouw op Palestijnse grond;
- Sommige Nederlandse gemeenten banden hebben met Israëlische steden of instanties op cultureel, economisch of ander gebied;

Omdat we vinden dat:

- Het van groot belang is dat Nederlandse gemeenten een duidelijk signaal afgeven tegen mensenrechtenschendingen en apartheid, in lijn met de uitgangspunten van de lokale democratie;

Daarom draagt de gemeenteraad het college op om:

- Bij de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) aan te dringen op een inventarisatie van eventuele bestaande banden tussen Nederlandse gemeenten en Israëlische steden, instellingen of bedrijven;
- De VNG op te roepen om alle Nederlandse gemeenten aan te moedigen alle huidige en toekomstige banden met instanties die bijdragen aan het Israëlische regime tijdelijk op te schorten, zoals bijvoorbeeld ook de gemeente Barcelona en Oslo hebben gedaan.
- De VNG te verzoeken deze opschorting te laten gelden totdat de Israëlische autoriteiten een einde maken aan de systematische schending van de mensenrechten van de Palestijnse bevolking en zich volledig houden aan de verplichtingen van het internationaal recht;
- De VNG aan te sporen om gezamenlijk met de Nederlandse gemeenten op te trekken in een protest tegen het Israëlische apartheidsbeleid en de gemeenten aan te moedigen hun stem te laten horen voor vrede en rechtvaardigheid in het Palestijns-Israëlische conflict.

Indieners:

Yıldırım Usta – DENK

Mustafa Bal – DENK

Arnhem GEMEENTE

Motie 'Oproep aan de VNG tot tijdelijke opschorting van banden tussen Nederlandse gemeenten en Israël' (24M110)

GROENLINKS ARNHEM

Coenders
Simonis
Prinsen
De Boef
Dayioğlu
Noomen
Gerretschen

DENK

Usta
Bal

CDA ARNHEM

Koorn

D66 arnhem

Loor
Brandts
Heemskerk
Zwijnepoel
De Vroome

Arnhem Centraal

Van der Laak
Manders
Groot
Kraaijenbrink

Volt

Scholten
Neutkens

VVD Arnhem

Pape
Maref
Eppich
Kumas
Van Engelenburg

PvdA

Visser
Aït Chrif
Van Munster

Burger Belang Arnhem

Wiggers

Christen Unie Arnhem

Nede

Partij voor de Dieren Arnhem

De Groot
Hogenhout
Lu

SP

Elfrink
Roelen

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID

Verheij

Luurssen

GROEP VAN DEN BROEK

Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 13 Tegen: 25 Totaal: 38

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering:	12 juni 2024
Nummer motie:	**24M111**
Zaaknummer:	4155542
Status	VERWORPEN
Onderwerp:	Perspectiefnota 2025-2028

Titel:

Oproep aan de Nederlandse regering tot erkenning van de Palestijnse staat

Aan de gemeenteraad

Ondergetekenden stellen voor:

Omdat we weten dat:

- Het Israëlisch-Palestijnse conflict al decennialang voortduurt en een duurzame oplossing met een onafhankelijke, democratische en levensvatbare Palestijnse staat de enige weg is naar een rechtvaardige en duurzame vrede;
- Diverse mensenrechtenorganisaties en waarnemers de Israëlische autoriteiten beschuldigen van een beleid van apartheid jegens de Palestijnse bevolking, inclusief de militaire bezetting, nederzettingenbouw op Palestijnse grond en schendingen van mensenrechten;
- De Nederlandse regering tot op heden de Palestijnse staat nog niet formeel heeft erkend, ondanks herhaalde oproepen vanuit de samenleving.

Omdat we vinden dat:

- Het van groot belang is dat Nederland, als verdediger van mensenrechten en het internationaal recht, een duidelijk signaal afgeeft voor een rechtvaardige oplossing van het conflict;

Daarom draagt de gemeenteraad het college op om:

- De Nederlandse regering op te roepen om de Palestijnse staat formeel te erkennen en diplomatieke betrekkingen met de Palestijnse Autoriteit aan te gaan;
- De regering aan te sporen om, in samenwerking met EU-partners, verdere stappen te zetten richting een duurzame vrede, zoals het bevorderen van onderhandelingen tussen Israël en de Palestijnse Autoriteit over een vredesakkoord;
- De regering te vragen om, zolang het conflict voortduurt, druk uit te oefenen op Israël om een einde te maken aan de nederzettingenbouw, de bezetting van Palestijnse gebieden en andere schendingen van mensenrechten en het internationaal recht;
- Een afschrift van deze motie te zenden aan de Minister van Buitenlandse Zaken om de urgentie van deze kwestie te benadrukken.

Indieners:

Yıldırım Usta – DENK

Mustafa Bal – DENK

GEMEENTE Arnhem

Motie 'Oproep aan de Nederlandse regering tot erkenning van de Palestijnse staat' (24M111)

GROENLINKS ARNHEM	D66 arnhem	VVD Arnhem	Partij voor de Dieren
Coenders	Loor	Pape	De Groot
Simonis	Brandts	Maref	Hogenhout
Prinsen	Heemskerk	Eppich	Lu
De Boef	Zwijnepoel	Kumas	
Dayioğlu	De Vroome	Van Engelenburg	
Noomen			
Gerretschen			

SP	DENK	Arnhem Centraal	PvdA
Elfrink	Usta	Van der Laak	Visser
Roelen	Bal	Manders	Aït Chrif
		Groot	Van Munster
		Kraaijenbrink	

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID	CDA ARNHEM	Volt	Burger Belang Arnhem
Verheij	Koorn	Scholten	Wiggers
		Neutkens	

	Christen Unie Arnhem	GROEP VAN DEN BROEK
Luurssen	Nede	Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 13 Tegen: 25 Totaal: 38

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering:	12 juni 2024
Nummer motie:	**24M112**
Zaaknummer:	4155542
Status	VERWORPEN
Onderwerp:	Perspectiefnota 2025-2028

Titel:

Behoud en versterking Omar Gym

Aan de gemeenteraad

Ondergetekenden stellen voor:

Omdat we weten dat:

- Malburgen valt onder de aanpak in het kader van het Nationaal programma Arnhem-Oost;
- Er veel kwetsbare doelgroepen bevinden in Malburgen die aandacht vergen;
- Omar Gym al jaren een laagdrempelige en veilige sportomgeving biedt voor kinderen vanaf 6 jaar om op een speelse manier kennis te maken met kickboksen;
- De sportschool een belangrijke rol speelt door bij te dragen aan de persoonlijke ontwikkeling en weerbaarheid van jongeren uit kwetsbare groepen in de wijk;
- Omar Gym de sportactiviteiten als middel gebruikt om kwetsbare jongeren pedagogische coaching en begeleiding aan te bieden;
- Omar zelf een gepassioneerde en ervaren kickbokstrainer met een indrukwekkend wedstrijdverleden is, die als rolmodel fungeert voor de jeugd;
- Omar Gym naast kickbokslessen ook andere takken van sport, zoals PED training en bokszaklessen, aanbiedt voor verschillende doelgroepen;
- Omar Gym een ontmoetingsplek is om in contact te komen met ouders van jongeren uit kwetsbare gezinnen;
- Omar Gym aangeeft dat de huidige middelen ontoereikend zijn om de huur voor de locatie aan de Akker 71 te kunnen blijven betalen, waardoor zij genoodzaakt zijn te vertrekken.

Omdat we vinden dat:

- Omar Gym een onmisbare schakel is binnen de grote aanpak van het Nationaal Programma Arnhem-Oost in de wijk Malburgen;
- Omar Gym een veilige en gestructureerde omgeving biedt waar deelnemers kunnen groeien onder begeleiding van ervaren trainers als Omar;
- Het verlies van deze locatie een groot gemis zou betekenen voor de vele jongeren, kinderen en wijkbewoners die gebruik maken van de sportfaciliteiten;
- De expertise en voorbeeldfunctie van Omar optimaal benut moeten worden.

Daarom draagt de gemeenteraad het college op om:

- De subsidie voor Stichting Omar Gym te verhogen tot een bedrag dat voldoende is om de huurkosten voor een geschikte locatie te kunnen dekken;
- Een nieuwe, betaalbare huisvestingslocatie voor Omar Gym te faciliteren;
- In overleg te treden met de stichting over mogelijkheden om Omar Gym financieel en faciliterend verder te ondersteunen in het aanbieden van pedagogische coaching in de vorm van laagdrempelige sportactiviteiten;
- Gebruik te maken van de expertise en voorbeeldfunctie van Omar als ambassadeur voor de jeugdsport in Arnhem;

GEMEENTE Arnhem

- De waardevolle pedagogische aanpak van Omar Gym voor kwetsbare jongeren via sport te erkennen en te waarborgen dat de stichting haar belangrijke werk kan voortzetten en uitbreiden.

Indieners:

Yıldırım Usta – DENK
Mustafa Bal – DENK

Motie 'Behoud en versterking Omar Gym' (24M112)

GROENLINKS ARNHEM
- Coenders
- Simonis
- Prinsen
- De Boef
- Dayioğlu
- Noomen
- Gerretschen

DENK
- Usta
- Bal

CDA ARNHEM
- Koorn

D66 arnhem
- Loor
- Brandts
- Heemskerk
- Zwijnepoel
- De Vroome

Arnhem Centraal
- Van der Laak
- Manders
- Groot
- Kraaijenbrink

Volt
- Scholten
- Neutkens

VVD Arnhem
- Pape
- Maref
- Eppich
- Kumas
- Van Engelenburg

PvdA
- Visser
- Aït Chrif
- Van Munster

Burger Belang Arnhem
- Wiggers

Christen Unie Arnhem
- Nede

Partij voor de Dieren Arnhem
- De Groot
- Hogenhout
- Lu

SP
- Elfrink
- Roelen

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
- Verheij

- Luurssen

GROEP VAN DEN BROEK
- Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 5 Tegen: 33 Totaal: 38

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering:	12 juni 2024
Nummer motie:	**24M113**
Zaaknummer:	4155542
Status	AANGENOMEN
Onderwerp:	Perspectiefnota 2025-2028

Titel:

Een financieel bereikbaar sportklimaat voor alle Arnhemmers

Aan de gemeenteraad

Ondergetekende stelt voor:

Omdat we weten dat:

- Sport en bewegen voor iedereen goed is, maar helemaal voor kinderen en jongeren die in armoede opgroeien. Met elkaar sportief bezig zijn, kan voor een lichtpuntje zorgen – door mee te kunnen doen, ergens bij te horen, gezien te worden of nieuwe vrienden te maken. Maar ook om emoties of frustraties kwijt te kunnen. Sport of bewegen is dan niet een doel op zich, maar een middel om even de stress of moeilijkheden van thuis vergeten;
- Het ook op oudere leeftijd belangrijk is om te blijven bewegen. Dit is goed voor het geheugen en het concentratievermogen, voor de snelheid waarmee mensen informatie verwerken en voorts vertraagt het het risico op het ontstaan van dementie en het proces van Alzheimer;
- Bewegen helpt om langer zelfstandig te kunnen blijven leven en het verkleint de kans op vallen;
- Het percentage Nederlanders met obesitas in veertig jaar is verdrievoudigd;
- Steeds meer mensen in Nederland een groot risico lopen om diabetes type 2 te krijgen;
- Minimaal 1,4 miljoen mensen in Nederland in het voorstadium van de ziekte zitten, ook wel bekend als pré-diabetes;
- Het nieuwe kabinet voornemens is om de btw op sport met ingang van 2026 drastisch te verhogen van 9 naar 21% waardoor de prijzen van sportscholen, sportverenigingen, zwemlessen en zwembaden flink zullen stijgen;
- Btw verhoging geldt enkel voor commerciële sportaanbieders. Dus stichtingen en verenigingen worden hierdoor niet geraakt.

Omdat we vinden dat:

- Sport en bewegen voor iedereen, *jong en oud*, met een *grote en kleine beurs*, financieel bereikbaar moet zijn;
- De voorgenomen btw-verhoging op sportbeoefening resulteert in veel minder sportende mensen, hetgeen een desastreuze ontwikkeling is voor de gezondheid en het welzijn van de Arnhemmers;
- De gemeente Arnhem zich in moet spannen voor een gezond en financieel bereikbaar sportklimaat voor alle Arnhemmers.

Daarom vraagt de gemeenteraad aan het college om:

- Te verkennen wat de te verwachten sportieve en financiële gevolgen zijn van deze voorgenomen maatregel, en hoe dit zich verhoudt tot de gemeentelijke sportaccommodaties en tarieven voor de sport;
- Welke maatregelen de gemeente zo nodig zou kunnen nemen om dit negatieve effect te dempen.

Indiener:

Kiki Groot – Arnhem Centraal

GEMEENTE Arnhem

Motie 'Een financieel bereikbaar sportklimaat voor alle Arnhemmers' (24M113)

GROENLINKS ARNHEM
- Coenders
- Simonis
- Prinsen
- De Boef
- Dayioğlu
- Noomen
- Gerretschen

DENK
- Usta
- Bal

CDA ARNHEM
- Koorn

D66 arnhem
- Loor
- Brandts
- Heemskerk
- Zwijnepoel
- De Vroome

Arnhem Centraal
- Van der Laak
- Manders
- Groot
- Kraaijenbrink

Volt
- Scholten
- Neutkens

VVD Arnhem
- Pape
- Maref
- Eppich
- Kumas
- Van Engelenburg

PvdA
- Visser
- Aït Chrif
- Van Munster

Burger Belang Arnhem
- Wiggers

ChristenUnie Arnhem
- Nede

Partij voor de Dieren
- De Groot
- Hogenhout
- Lu

SP
- Elfrink
- Roelen

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
- Verheij

Groep van den Broek
- Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 28 Tegen: 10 Totaal: 38

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering:	12 juni 2024
Nummer motie:	**24M114**
Zaaknummer:	4155542
Status	VERWORPEN
Onderwerp:	Perspectiefnota 2025-2028

Titel:

Voorkom laatste uur voor breedte cultuur

Aan de gemeenteraad

Ondergetekenden stellen voor:

Omdat we weten dat:

- Arnhemse culturele organisaties in zwaar weer verkeren;
- Verschillende organisaties al de noodklok hebben geluid;
- Met name, maar niet alleen, oplopende kosten door her-indexaties op de loonkosten de culturele organisaties parten spelen;
- De indexering die het college hanteert binnen de voorgestelde subsidieregeling voor cultuur in de perspectiefnota, bij lange na niet voldoende is om de gaten die door deze opgelopen kosten zijn ontstaan, in de begrotingen van de culturele instellingen te dichten;
- Culturele instellingen al sinds de Covid pandemie alle zeilen hebben bijgesteld om de gaten door teruglopende opbrengsten en oplopende kosten te dekken;
- Culturele instellingen er geen winstoogmerk op na houden.

Omdat we vinden dat:

- De monitoring van belangrijke culturele instellingen uit de stad te wensen over laat en weer dient te worden opgestart;
- Wanneer Arnhem zich profileert als culturele hoofdstad van het oosten, daar ook acties bij horen die zorgen dat dat zo blijft;
- Bij de totstandkoming van nieuw subsidiebeleid, de stad en haar instellingen ook op zijn minst gehoord dienen te worden.

Daarom draagt de gemeenteraad het college op om:

- De voorgestelde indexatie voor subsidie in de culturele sector ter kennisgeving aan te nemen;
- In aanloop naar de begrotingsbehandeling 2025 met culturele instellingen als Rozet, Huis van Puck, Luxor en anderen in gesprek te gaan om te inventariseren hoe loonontwikkelingen binnen de culturele sector zijn;
- Dit op een passende wijze te laten landen bij de begrotingsbehandeling en de raad, maar zeker de culturele instellingen, hier tijdig over te informeren zodat zij tijdig aan hun begrotingen kunnen werken en geen onomkeerbare stappen moeten zetten;
- Hier ook meerjarig rekening mee te houden middels de perspectiefnota van 2025 en de raad te informeren over dekkingsmogelijkheden.

Indieners:

Scott van den Broek – Groep van den Broek
Noud Roelen - SP

Arnhem GEMEENTE

Motie 'Voorkom laatste uur voor breedte cultuur' (24M114)

GROENLINKS ARNHEM	D66 arnhem	VVD Arnhem	Partij voor de Dieren
Coenders	Loor	Pape	De Groot
Simonis	Brandts	Maref	Hogenhout
Prinsen	Heemskerk	Eppich	Lu
De Boef	Zwijnepoel	Kumas	
Dayioğlu	De Vroome	Van Engelenburg	
Noomen			
Gerretschen			

DENK	Arnhem Centraal	PvdA	SP
Usta	Van der Laak	Visser	Elfrink
Bal	Manders	Aït Chrif	Roelen
	Groot	Van Munster	
	Kraaijenbrink		

CDA ARNHEM	Volt	Burger Belang Arnhem	PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
Koorn	Scholten	Wiggers	Verheij
	Neutkens		

		Christen Unie Arnhem	Groep van den Broek
		Nede	Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 10 Tegen: 28 Totaal: 38

GEMEENTERAAD ARNHEM

Motie

Datum raadsvergadering:	12 juni 2024
Nummer motie:	**24M115**
Zaaknummer:	4155542
Status	VERWORPEN
Onderwerp:	Perspectiefnota 2025-2028

Titel:

Heroverweging nut en noodzaak zorgzone

Aan de gemeenteraad

Ondergetekende stelt voor:

Omdat we weten dat:

- met de instelling van de zorgzone wij sekswerksters hebben ondersteund in hun werkzaamheden en levensonderhoud;
- wij naast deze ondersteuning ook hebben ingezet op outplacement met als gevolg dat het aantal sekswerkers in de zorgzone zeer succesvol drastische in verminderd;
- het programma verbonden aan de faciliteit zorgzone een substantieel bedrag vergt;
- in Arnhem ook sekswerkers vanuit huis werkzaam zijn;
- het werk als sekswerk(st)er inmiddels een erkend beroep is geworden;

Omdat we vinden dat:

- de zorg en veiligheid voor sekswerk(st)ers belangrijk is;
- de inzet van financiële middelen ook voor het project zorgzone kosteneffectief moet plaatsvinden;
- ongewijzigd beleid in casu blijven investeren in dit project in relatie tot te nemen bezuinigingen moeilijk uitlegbaar is dan wel een nadere onderbouwing behoeft;

Daarom draagt de gemeenteraad het college op om:

- de raad – voor de begrotingsbehandeling 2025 e.v. – een voorstel te doen over het nut en de noodzaak van het handhaven dan wel tot afbouw c.q. opheffing van de zone;
- de raad te informeren over de eventuele juridische belemmeringen en de te nemen stappen om werken vanuit huis voor sekswerk(st)ers uit de criminaliteit te halen, in casu te legaliseren, mits zulks niet leidt tot overlast voor de direct omgeving.

Indiener:

Nico Wiggers – BurgerBelang Arnhem

Arnhem GEMEENTE

Motie 'Heroverweging nut en noodzaak zorgzone' (24M115)

GROENLINKS ARNHEM

Coenders
Simonis
Prinsen
De Boef
Dayioğlu
Noomen
Gerretschen

DENK

Usta
Bal

CDA ARNHEM

Koorn

D66 arnhem

Loor
Brandts
Heemskerk
Zwijnepoel
De Vroome

Arnhem Centraal

Van der Laak
Manders
Groot
Kraaijenbrink

Volt

Scholten
Neutkens

VVD Arnhem

Pape
Maref
Eppich
Kumas
Van Engelenburg

PvdA

Visser
Aït Chrif
Van Munster

Burger Belang Arnhem

Wiggers

Christen Unie Arnhem

Nede

Partij voor de Dieren

De Groot
Hogenhout
Lu

SP

Elfrink
Roelen

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID

Verheij

Luurssen

GROEP VAN DEN BROEK

Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 4 Tegen: 34 Totaal: 38

GEMEENTE Arnhem

Besluit van	12 juni 2024
Zaaknummer	4155542

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 23 april 2024, nummer: 4155542;

gelet op artikel 189 van de Gemeentewet;

gezien het amendement 'Gemeenteraad blijft controleren' (24A19);

gezien het amendement 'Betrek bewoners bij de doorontwikkeling op het sociaal domein' (24A22);

besluit:

De Perspectiefnota 2025-2028 vast te stellen.

De griffier,

De voorzitter,

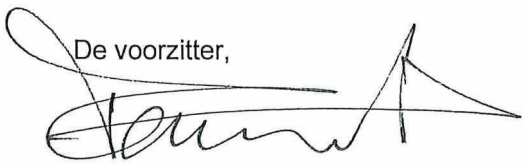

GEMEENTERAAD ARNHEM
BEHANDELADVIES

Raadsvoorstel Perspectiefnota 2025-2028

Fasering

- ☐ Informatieve bespreking
- ☐ Meningsvormende bespreking
- ☐ Bespreking Moties & Amendementen
- ☑ Besluitvormende vergadering

Procedure:

Datum vergadering
12 juni

Type voorstel
Raadsvoorstel

Spreekrecht publiek?
Nee

Voorgesteld resultaat:
Besluitvorming

Voorgesteld besluit / Kernboodschap

De gemeenteraad wordt voorgesteld de *Perspectiefnota 2025-2028* vast te stellen. De Perspectiefnota is voor de gemeenteraad een belangrijk document in de begrotingscyclus, omdat hierin de plannen voor de komende jaren worden gepresenteerd. Het betreft de opmaat naar de Begroting 2025 en hét is moment voor de gemeenteraad om keuzes te maken voor de toekomst van de stad.

Deze Perspectiefnota is anders ingericht dan vorig jaar, waarbij er aan de hand van de thema's uit het coalitieakkoord (duurzaam, groen, kansrijk en verbonden) de ontwikkelingen en voornemens voor de komende jaren werden beschreven.

In deze Perspectiefnota ligt de focus op bezuinigingen. Er wordt voorgesteld om in 2024 structureel € 3,5 miljoen oplopend naar € 18,8 miljoen structureel vanaf 2028 om te buigen. Dit is een combinatie van een verlaging van lasten en een verhoging van opbrengsten. Daarnaast wordt voorgesteld om in 2024 voor € 7 miljoen incidenteel te bezuinigen, in 2025 voor € 4 miljoen, in 2026 voor € 4 miljoen, in 2027 voor € 3,6 miljoen en in 2028 voor € 0,5 miljoen.

In het eerste hoofdstuk worden de financiële ontwikkelingen én bezuinigingsopties per begrotingsprogramma beschreven. De bezuinigingsvoorstellen die in deze Perspectiefnota zijn opgenomen gelden voor 2025 en verder en zullen– na vaststelling - in de Begroting 2025 verwerkt worden.

In de presentatie van het college van 24 april wordt aangegeven wat de bezuinigingsvoorstellen met de meeste impact zijn. In totaal bedraagt het voorstel van bezuinigingsvoorstellen rond de 20 miljoen wisselend over de jaren 2025 tot 2028. Tevens wordt voorgesteld de parkeertarieven en toeristen belasting te verhogen wat rond de €5 miljoen moet opleveren. Het college geeft aan dat wanneer de raad bepaalde bezuinigingsvoorstellen onwenselijk vindt, het de voorkeur geniet om deze te ruilen voor concrete andere voorstellen die een gelijk bedrag opbrengen.

Voor 2025 ligt er – op basis van de voorgestelde bezuinigen en verhoging van de opbrengsten – een sluitende begroting. Voor de jaren 2026 moeten er aanvullende ombuigingen worden voorbereidt, aangezien er in de jaren 2026 en 2027 een (beperkt) structureel tekort resteert, dat in 2028 oploopt naar ruim € 11 miljoen. in het tweede deel van de PPN (hst. opties voor fundamentele bijsturing) worden daarom op 4 thema's (fysiek, sociaal, opbrengsten en organisatie) inhoudelijk aanvullende en meer fundamentelere denkrichtingen. Het college wil hierover graag met de raad in gesprek. Indien nodig kunnen in aanloop naar Begroting 2025 aan de hand van dit gesprek concrete voorstellen verder worden uitgewerkt.

GEMEENTERAAD ARNHEM
BEHANDELADVIES

Contactgegevens

Portefeuillehouder:
Paul Smeulders

Ambtenaar
Natasja Bouwman
natasja.bouwman@arnhem.nl
06 27135094

Raadsadviseur
Maaike Piscaer
maaike.piscaer@arnhem.nl
06 31114892

Toelichting voorgestelde behandelwijze

Zie voor het gehele behandelproces van de Perspectiefnota, Jaarstukken en Turap ook deze hand-out

Samenhang
Tegelijk met de Perspectiefnota 2025, worden ook de Jaarstukken 2023 en de Turap 1-2024 besproken. De beraadslaging vindt plaats over de drie voorstellen gezamenlijk, de besluitvorming (stemming) afzonderlijk.

Spreektijden
De gebruikelijke spreektijden worden gebruikt. Zoals te doen gebruikelijk bij de raadsvergaderingen waarin de perspectiefnota en de begroting worden vastgesteld voert de grootste oppositiefractie de spreekvolgorde aan. Gevolgd door de grootste coalitiefractie en zo verder.

Woordvoerders
Tijdens deze vergadering zijn twee woordvoerders per fractie toegestaan, waar één algemeen en één financieel.

Aandachtspunten

Interactieve website
Op de website financien.arnhem.nl vinden jullie digitaal alle P&C stukken en zijn meer doorklik mogelijkheden.

Samenhang
Tegelijk met de Perspectiefnota 2025 – 2028 worden ook de Jaarstukken 2023 en Turap-1 2024 besproken. De samenhang tussen deze stukken is toegelicht tijdens de presentatie van het college op 24 april.

Raad van de Stad
In aanloop naar de behandeling van de Perspectiefnota is er een brede uitvraag gedaan onder maatschappelijke organisaties en inwoners: *waar liggen kansen voor de stad?* Tijdens de Politieke Avond van 17 april zijn er aan de hand van de opbrengsten een 3 tal themagesprekken georganiseerd. De opbrengsten van ‘Raad van de stad’ zijn hier te vinden.

Staat van de Stad
Ieder jaar maakt de afdeling Onderzoek en Statistiek de Staat van de Stad, hierin worden de cijfermatige trends en ontwikkelingen op tal van beleidsterreinen in kaart gebracht. Zie hier de resultaten.

Toezegging totaal overzicht overwogen bezuinigingsopties Perspectiefnota
Bij de presentatie van de Perspectiefnota op 24 april is toegezegd dat er een totaaloverzicht zal worden gestuurd van alle door het college van B&W overwogen mogelijke bezuinigingsopties. Daarbij worden dus ook de bezuinigingsopties benoemd die niet in de Perspectiefnota 2025-2028 zijn opgenomen. Dit overzicht is bijgevoegd bij de stukken.

RAADSVOORSTEL

Aan de gemeenteraad

Zaaknummer 4155542

Onderwerp: Perspectiefnota 2025-2028

Kernboodschap

De Perspectiefnota 2025-2028 markeert een belangrijk moment voor Arnhem, waarin we vooruitkijken naar de toekomst van onze stad. Een jaarlijks moment in de begrotingscyclus. De geplande korting op de inkomsten die gemeenten krijgen vanuit de Rijksoverheid en aanhoudende inflatie en hoge prijzen, dwingt ook de gemeente Arnhem tot bezuinigingen. Uit de Perspectiefnota blijkt dat deze nodig zijn voor een sluitende begroting in 2025. Tegelijkertijd blijft de gemeente investeren in de toekomst van de stad. Naast de landelijke korting van € 3 miljard (het 'ravijn') op het gemeentefonds die in Arnhem al verwerkt is en in de recent verschenen Voorjaarsnota door het Rijk gedempt is naar € 2,3 miljard, wordt in het nieuwe financiële beeld in de komende jaren een aantal tekorten waargenomen. Er worden concrete voorstellen geïntroduceerd die het financieel meerjarenbeeld verbeteren, waarmee de begroting in de eerstvolgende jaren sluitend is. Hiermee voldoen we aan het begrotingsadvies van de VNG. Vooral in 2028 is er nog een tekort en zijn nog aanvullende maatregelen nodig, tenzij het Rijk aanvullende middelen beschikbaar stelt.

Voorstel

1. De Perspectiefnota 2025-2028 vast te stellen

Inleiding

Hierbij bieden wij u de Perspectiefnota 2025-2028 aan waarin we beschreven hoe we koersen met het realiseren van onze ambities en aangeven welke keuzes we daarbij (moeten) maken. We werken stevig verder aan onze ambities om de stad duurzamer, groener, kansrijker en meer verbonden te maken.
De Perspectiefnota is het eerste document in de cyclus van begroten en verantwoorden. De Perspectiefnota is een vormvrij document, zonder richtlijnen vanuit de gemeentewet of het BBV. Het gepresenteerde financiële meerjarenbeeld geeft een eerste inzicht voor de Begroting 2025, maar hoeft in tegenstelling tot de Begroting niet te voldoen aan door de provincie gestelde eisen in het kader van structurele en reële sluitendheid.

De Perspectiefnota is als volgt ingedeeld:

- Een inleidend hoofdstuk over de belangrijkste beleidsinhoudelijke ontwikkelingen waar we voor staan, waar we aan werken en met welke (financiële) uitdagingen we geconfronteerd worden.
- Een hoofdstuk over het financiële perspectief voor de komende jaren, met daarin:
  - een algemene inleiding over de verwachte ontwikkeling van de gemeentelijke financiën
  - een concrete duiding en toelichting van de autonome en overige financiële ontwikkelingen

Arnhem GEMEENTE

- eerste voorstellen voor incidentele en structurele bezuinigingen op diverse programma's en voorstellen voor het verhogen van opbrengsten
- Perspectief op fundamentele bijsturing: een hoofdstuk met inhoudelijk aanvullende meer fundamentelere denkrichtingen om tot een in alle jaren structureel sluitende Begroting en meerjarenraming te komen

Beoogd effect

De uitkomsten van de besluitvorming over de Perspectiefnota te betrekken bij het opstellen van de ontwerp Begroting 2025.

Argumenten

1.1 De beleidsinhoudelijke ontwikkelingen en ambities worden toegelicht
In de Perspectiefnota 2025-2028 wordt een actueel inzicht gegeven van de inhoudelijke ontwikkelingen die op diverse beleidsterreinen voor de komende jaren van belang zijn.

1.2 Het begrotingskader wordt geactualiseerd
Met de Perspectiefnota 2025-2028 worden de begrotingskaders bijgesteld op basis van autonome ontwikkelingen en overige financiële ontwikkelingen. Tevens worden voorstellen gedaan voor bijsturing. In de Begroting 2025 zullen deze kaders en voorstellen verder worden ingevuld.

Kanttekeningen en risico's

Net als in de afgelopen jaren is het ook in dit voorjaar onzeker hoe de financiële vooruitzichten voor de komende jaren zullen zijn. Twee jaar geleden was er onzekerheid omdat er nog geen nieuw kabinet was. Vorig jaar ontstond onzekerheid vanwege de onduidelijkheid in het regeerakkoord van het kabinet over de nieuwe financieringssystematiek vanaf 2026. De door gemeenten dringend gewenste duidelijkheid over het structurele financiële perspectief is helaas tot op heden nog altijd niet geboden. De meicirculaire 2024 komt voor alle gemeenten te laat in het proces van het opstellen van kadernota's, waardoor ook het financiële meerjarenperspectief in deze Arnhemse Perspectiefnota 2025 onzekerheid kent. De VNG heeft net als vorig jaar een begrotingsadvies gegeven dat als houvast voor gemeenten dient.
Het risico bestaat dat in aanloop naar de Begroting 2025 duidelijk wordt dat de rijksmiddelen onvoldoende ruimte bieden om alle financiële knelpunten en ambities uit deze Perspectiefnota te dekken. In dat geval worden in de Begroting 2025 voorstellen gedaan om hier op een passende wijze mee om te gaan.

Participatie

De Perspectiefnota is een integraal kaderstellend document waarin de plannen en visies op de diverse beleidsterreinen terugkomen. In de voorbereiding van deze visies/plannen zelf hebben participatietrajecten vaak al plaatsgevonden en/ of zijn nog aan de gang.
Daarnaast is op 17 april 2024 door de Griffie een bijeenkomst georganiseerd in het kader van Raad van stad 2024. In aanloop naar de behandeling van de Perspectiefnota is er op verzoek van de raadswerkgroep burgerparticipatie een brede uitvraag gedaan in de stad. Maatschappelijke organisaties zijn benaderd met de vraag om de gemeenteraad te voorzien van waardevolle raad: *waar liggen kansen*

voor de stad? Deze oproep heeft verschillende reacties opgeleverd, zowel vanuit het maatschappelijk middelveld als vanuit inwoners.

Financiën

Wanneer we de autonome en overige financiële ontwikkelingen in de begroting verwerken, ontstaat voor alle jaren een tekort. Deels zien we in deze Perspectiefnota mogelijkheden om dit in de komende jaren op te kunnen vangen, maar het is onontkoombaar dat daarbij een tekort resteert als het Rijk niet met aanvullende middelen over de brug komt. Met de concrete voorstellen die in deze Perspectiefnota gedaan worden verbetert het financieel meerjarenbeeld zodanig dat in het jaar 2025 een structureel sluitende begroting kan worden gerealiseerd. Ook de weerstandsfactor komt in 2025 boven de minimale norm uit, namelijk op 1,1. Vanaf 2026 resteert echter een structureel tekort. Daarvoor wordt een perspectief geschetst van mogelijke bijsturingsrichtingen op het sociale domein, het fysieke domein, de organisatie en de opbrengsten die een ingrijpender karakter hebben. Met deze lijn volgen we het begrotingsadvies van de VNG, dat adviseert om een sluitende begroting 2025 te realiseren en voor de jaren daarna het tekort te laten zien, maar ook voorbereidingen te treffen om dit tekort vanaf 2026 tijdig te kunnen oplossen. In aanloop naar de Begroting 2025 zal met het verschijnen van de meicirculaire meer duidelijkheid ontstaan over de noodzaak voor het concretiseren van deze bijsturingsrichtingen.

Uitvoering

De besluitvorming van de raad over de Perspectiefnota 2025-2028 wordt betrokken bij het opstellen van de ontwerp Begroting 2025, die eind september 2024 aan uw raad wordt aangeboden.
In de Begroting 2025 zal indien besluitvorming in de raad over de gebiedsvisies Rijnpark en Presikhaaf 3 tijdig heeft plaatsgevonden de grond-/gebiedsexploitatie Spoorzone Arnhem Oost worden geïntegreerd. Dit gebeurt in de vorm van een apart beslispunt in het raadsvoorstel bij de Begroting 2025 en een aparte bijlage bij de Begroting 2025 met een tekstuele toelichting van de mutaties/uitgangspunten tussen de gebiedsvisies en de vast te stellen grex-/gebiedsexploitaties. De geactualiseerde doorrekening en risicoanalyse ten behoeve van de grex-/gebiedsexploitatie zijn dan in de ontwerp Begroting 2025 verwerkt.

Communicatie

Er is een persbericht verzonden over deze Perspectiefnota. Daar waar van toepassing worden externe partijen door hun gemeentelijke accounthouders op de hoogte gebracht van besloten maatregelen.

Bijlagen

Stukken voor gemeenteraad
- Perspectiefnota 2025-2028

RAADSVOORSTEL

Besluit van	23 april 2024
Zaaknummer	4155542

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 23 april 2024, nummer: 4155542;

gelet op artikel 189 van de Gemeentewet;

besluit:

1. De Perspectiefnota 2025-2028 vast te stellen.

De griffier, De voorzitter,

GEMEENTE Arnhem

Perspectiefnota 2025-2028

foto: Norbert Voskens

Perspectiefnota 2025-2028

Gemeente Arnhem

Inhoudsopgave

Inleiding 3

Perspectief op het financieel meerjarenbeeld 7

Financieel perspectief 7

Autonome en overige financiële ontwikkelingen 10

Voorstellen voor bezuinigingen 29

Opties voor fundamentele bijsturing 40

Sociaal 41

Fysiek 48

Organisatie 53

Opbrengsten 54

Inleiding

Bij de start van deze raadsperiode, inmiddels bijna twee jaar geleden, kozen we ervoor om met daadkracht en lef de grote crises van deze tijd te bestrijden. De klimaatcrisis, de wooncrisis en de kloof tussen arm en rijk; allen vroegen en vragen om dringende oplossingen.

Ambitieus zijn we samen met onze inwoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers van start gegaan om verder te bouwen aan een duurzaam, groen, kansrijk en verbonden Arnhem en daarmee onze stad klaar te maken voor de toekomst. Een toekomst waarin voor alle Arnhemmers goede, betaalbare en geïsoleerde woningen beschikbaar zijn om fijn in te wonen. Waarin we de transformatie maken naar duurzame energie en investeren in een gezonde en veilige leefomgeving waar kinderen en jongeren onbezorgd kunnen opgroeien. Waar elke Arnhemmer verzekerd is van bestaanszekerheid en bovendien volop kansen krijgt om te bereiken wat hij, zij of hen wil. Ook als je start met een achterstand. Waar we werken aan een groene, circulaire stad, waarin het prettig leven is voor mens en dier. Waar inwoners naar elkaar omzien en waar we nieuwe Arnhemmers verwelkomen die verdreven van huis en haard op zoek zijn naar een veilig heenkomen.

Inmiddels zijn we halverwege de raadsperiode. Een aantal grote beslissingen hebben we al achter de rug of zijn in gang gezet. Er zijn belangrijke plannen vastgesteld, zoals het Integraal Huisvestingsplan onderwijs (IHP) waarmee we gaan investeren in onderwijs, de Woonvisie en de Omgevingsvisie. Het Duurzaam Mobiliteitsplan en het Plan Gezonde Leefomgeving zijn onlangs aan uw raad aangeboden. Nu al deze ambities, acties en plannen zijn of worden besproken, richten we ons de komende jaren vol op de uitvoering en op realisatie. Onze ambities met betrekking tot wonen en de groei van de stad krijgen gelukkig al steeds meer écht vorm, de planvoorraad is de afgelopen twee jaar zeer hard gegroeid naar in totaal 18.000 woningen (waarvan ongeveer 4500 woningen in plannen zijn vervat die vergevorderd zijn). Ook hier breekt een fase aan om deze plannen richting de uitvoering en de bouw te brengen.

Zekerheid in onzekere tijden

Sinds de start van deze raadsperiode is de wereld echter niet stil blijven staan. Gruwelijke oorlogen in onder meer Gaza en Oekraïne woekeren voort, de inflatie is hoog en prijzen blijven stijgen. Ook andere vraagstukken dienen zich aan. Zo zijn er onzekerheden rondom netcongestie waardoor het onduidelijk is of alle toekomstige (woon)projecten op het elektriciteitsnetwerk kunnen worden aangesloten.

De afgelopen jaren hebben we amper in rustig vaarwater kunnen komen. Overheden hebben moeten reageren op crisis na crisis en hebben geld en mankracht beschikbaar moeten stellen om bijvoorbeeld om te gaan met stijgende energieprijzen en de wereldwijde pandemie. De wereld om ons heen is volop in beweging, en het blijft zoeken naar zekerheid in onzekere tijden.

Ook onze gemeentelijke financiële situatie kent veel onzekerheden. Die zijn voor een groot deel het gevolg van de hiervoor genoemde opgaven waarmee we te maken hadden. Hoewel in voorgaande jaren vooruitzichten soms ook onzeker waren, hebben we op koers kunnen komen door middel van incidentele uitgaven en een structureel sluitende begroting. Tegelijkertijd hebben de Tweede Kamerverkiezingen van 22 november helaas nog geen nieuw kabinet voortgebracht, waardoor we – evenals andere gemeenten – nog steeds in onzekerheid zitten over onze financiële positie.

Dit betekent dat we ons zullen moeten verhouden tot deze financiële werkelijkheid, maar dat neemt uiteraard niet weg dat we ons volop zullen blijven inzetten voor de door ons ingezette koers en met de ambities waarmee we twee jaar geleden zijn gestart.

Grote financiële uitdagingen

De oorsprong van onze financiële uitdagingen ligt grotendeels in de korting op het zogeheten Gemeentefonds. Gemeenten krijgen via dit Gemeentefonds geld van de rijksoverheid om de taken uit te voeren. Vanuit Den Haag is echter (eenzijdig) besloten om gemeenten vanaf 2026 te korten voor een bedrag van ongeveer € 3 miljard. Voor de gemeente Arnhem betekent dit zogeheten ‘ravijn’ dat we ruim € 30 miljoen minder te besteden hebben. Daar bovenop zorgt de aangekondigde invoering van een nieuw verdeelmodel Beschermd Wonen voor Arnhem voor een nadeel dat oploopt tot € 23 miljoen in 2028. Beide tegenvallers hebben we vorig jaar al verwerkt in het financieel beeld van 2024-2027. Ondanks alle financiële uitdagingen is het ons – in tegenstelling tot de meeste gemeenten – in 2024 gelukt om de begroting structureel sluitend te maken.

Dit neemt niet weg dat we de komende jaren voor behoorlijke grote financiële uitdagingen staan. Nog los van de onzekerheden over het nog te installeren kabinet, heeft inflatie geleid tot hogere prijzen in de markt en hogere salarissen bij onze eigen en vrijwel alle organisaties waar wij mee werken. Dit werkt

door in tarieven en subsidies. Met name in het zogeheten sociaal domein heeft dit grote gevolgen. Daarnaast lopen de kosten in vooral de jeugdzorg fors op. Niet alleen doordat er meer kinderen en jongeren een beroep hierop doen, maar ook doordat de duur en intensiteit van hun behandeling is toegenomen. Deze stijgende kosten kunnen we niet zomaar opvangen, mede doordat we hiervoor te weinig geld van het Rijk krijgen. Ook de investeringen die we doen en kosten die we maken voor de uitvoering van het Integraal Huisvestingsplan (IHP) Onderwijs 2024-2039, waarin we de komende 16 jaar het pad naar vervanging en renovatie van de huidige schoollocaties beschrijven, zorgt voor een financiële uitdaging.

In de recent verschenen Voorjaarsnota komt het demissionaire kabinet gemeenten enigszins tegemoet door vanaf 2026 de oploop van de opschalingskorting te schrappen, waardoor de eerdergenoemde korting van € 3 miljard verlaagd wordt naar € 2,3 miljard en door te kiezen voor een passende indexering van de Wmo. Dit is vooralsnog verwerkt in deze Perspectiefnota. Besluitvorming over de Voorjaarsnota en de vorming van een nieuw kabinet kunnen op een later moment leiden tot aanpassingen in deze afspraken.

Indien volledige compensatie vanuit Den Haag uitblijft, heeft dat grote gevolgen voor de ontwikkeling van én in de stad. Bovendien zal het leiden tot gevolgen die nog jarenlang kunnen nawerken. Reageren met bezuinigingen zou voor de gemeentelijke begroting technisch gezien een ‘oplossing’ zijn, maar voor onze stad zelf juist een groot probleem. Tegelijkertijd kunnen we als gemeente niet meer geld uitgeven dan dat er binnenkomt. Het is dus van essentieel belang dat het Rijk de noodzakelijke budgetten via het Gemeentefonds aanvult. We zullen daar dan ook consequent, samen met de VNG, op aan blijven dringen.

In de tussentijd bereiden we ons voor op datgene wat nodig is voor een sluitende begroting, in ieder geval voor het jaar 2025. Daarbij zullen we ook kritisch moeten kijken naar het tempo waarin we uitvoering kunnen geven aan de ambities om Arnhem klaar te maken voor de toekomst. We zullen keuzes moeten maken en bekijken waar we het meest kunnen besparen met de minste impact op de stad. Tegelijkertijd bekijken we hoe we met minder middelen toch goede resultaten kunnen behalen.

Financieel beeld voor de jaren 2025-2028

Om tot deze Perspectiefnota te komen, volgen we het begrotingsadvies van de VNG op. Kern van dit advies is om in 2025 te komen tot een sluitende begroting en voor de jaren daarna ombuigingsmaatregelen mee te geven, waarover we graag met uw raad in gesprek gaan. Hierbij is het dus belangrijk om na te denken over maatregelen die genomen kunnen worden om flinke tekorten op te vangen, maar waarbij voorkomen dient te worden dat we te vroeg onnodige en onomkeerbare ombuigingen in gang zetten.

In deze Perspectiefnota schetsen we het reële financieel beeld voor de jaren 2025-2028. Voor dit beeld was het van belang om voor 2025 de zaken op orde te krijgen en tot een sluitende begroting te komen. Om dat te realiseren, hebben we nu al moeilijke keuzes moeten maken om loon- prijs- en volumestijgingen op te vangen en onontkoombare ontwikkelingen – zoals kostenstijgingen van wettelijke taken – te bekostigen.

De financiële voorstellen uit deze Perspectiefnota zorgen er gezamenlijk voor dat we in 2024 en 2025 uitkomen op een structureel sluitende begroting. Ook komt de weerstandsfactor in 2025 boven de minimale norm uit, namelijk op 1,1. Deze voorstellen werken uiteraard voor een deel ook al door in de jaren daarna. We stellen in deze Perspectiefnota voor om in 2024 structureel € 3,5 miljoen oplopend naar € 18,8 miljoen structureel vanaf 2028 om te buigen. Dit is een combinatie van een verlaging van lasten en een verhoging van opbrengsten. Daarnaast stellen we voor in 2024 voor € 7 miljoen incidenteel te bezuinigen, in 2025 voor € 4 miljoen, in 2026 voor € 4 miljoen, in 2027 voor € 3,6 miljoen en in 2028 voor € 0,5 miljoen.

Om tot deze Perspectiefnota te komen hebben we scherpe keuzes moeten maken, waarbij een aantal uitgangspunten voor ons als een paal boven water stonden. Het is voor ons van belang om geen korte termijnbeslissingen te nemen die op de lange termijn schadelijk zijn. Daardoor hebben we het vooral nodig gevonden om in te boeten op die posten waar op korte termijn minder middelen aan uitgegeven kunnen worden. Deze beslissingen kunnen uiteraard negatieve gevolgen hebben voor inwoners en partijen in de stad. Voorop staat dat we niemand zullen laten vallen en niet zullen tornen aan de basis om te leven en mee te kunnen doen. Indien uw raad bepaalde bezuinigingsvoorstellen onwenselijk vindt, geniet het de voorkeur om deze te ruilen voor concrete andere voorstellen die een gelijk bedrag opbrengen. Graag gaat het college met uw raad hierover in gesprek, ook omdat we deze eventuele nieuwe maatregelen dan tijdig kunnen voorbereiden.

Voor de jaren 2026 en verder zullen we aanvullende ombuigingen moeten voorbereiden, aangezien er in de jaren 2026 en 2027 een (beperkt) structureel tekort resteert, dat in 2028 oploopt naar ruim € 11 miljoen. In lijn met het VNG-advies lossen we dat nu nog niet op omdat dat nu nog prematuur is. Niet alleen om de druk te houden op Den Haag, maar ook omdat de meicirculaire er nog aan komt en het nog onduidelijk is wat een nieuw regeerakkoord zal brengen. Vanwege deze nog te verwachte

ontwikkelingen, geven we uw raad in deze Perspectiefnota al wel mogelijke maatregelen en richtingen mee die we zouden kunnen uitvoeren om het tekort dat optreedt na 2026 op te vangen. Ook dit is in lijn met het VNG-advies.
De denklijnen voor bezuinigingen die we aan u voorleggen zijn in te delen in de volgende categorieën:

1. Nieuwe voorstellen die nog stopgezet kunnen worden, bijvoorbeeld omdat ze nog niet zijn vastgesteld door uw raad, nog niet verwerkt zijn in de begroting of omdat er nog geen concrete afspraken over de uitvoering gemaakt zijn.
2. Mogelijke structurele of incidentele bezuinigingen
3. Mogelijkheden voor extra opbrengsten

Deze opties zijn opgedeeld in vier blokken: Sociaal, Fysiek, Organisatie en Opbrengsten, waarbij we per blok ombuigingsmaatregelen hebben geschetst. Graag voeren we hierover eerst het gesprek met uw raad en bekijken we aansluitend hoe we betrokken partijen in de stad bij de verdere uitwerking kunnen betrekken.

Sociaal

Onze stad groeit en de verwachting is dat het beroep op de sociale voorzieningen in de komende jaren verder toeneemt. Wij willen dat onze inwoners die de zorg en ondersteuning het meest nodig hebben, ook in de toekomst toegang blijven houden tot goede en betaalbare voorzieningen. Dat jongeren opgroeien met perspectief en alle Arnhemmers kunnen rekenen op bestaanszekerheid om de tweedeling tussen arm en rijk te doorbreken. De realiteit is echter dat het steeds minder goed lukt om de stijgende vraag naar zorg en ondersteuning op te vangen. We kampen met personeelstekorten, wachtlijsten in de zorg, volumeontwikkeling in de zorg en jeugdzorg, een toenemend aantal ouderen, een groter beroep op mantelzorgers en vraagstukken rondom bestaanszekerheid. Het college wil bij de bespreking van de Perspectiefnota met de Raad in gesprek over enkele denkrichtingen om dit samenstel aan uitdagingen te lijf te gaan. Denkrichtingen waarmee we kunnen komen tot een andere manier van werken, waarmee we scherper kunnen kiezen en op termijn mogelijk besparingen of minder meerkosten kunnen realiseren.

Fysiek

De uitdagingen die zich in het fysieke domein voor de toekomst aandienen zijn aanzienlijk en vereisen dus ook flinke investeringen. Onze inspanningen in het fysieke domein zijn gericht op het maken van Arnhem tot een stad die niet alleen op de korte termijn, maar vooral ook op de lange termijn, toekomstbestendig, groen en leefbaar is. We hebben de opgave om veel woningen en werkplekken te realiseren, terwijl ruimte schaars is. Om de stad succesvol te verdichten, zijn veranderingen in mobiliteit en vergroening noodzakelijk. Bovendien dienen we noodzakelijke investeringen te doen voor de overgang naar duurzame energie. Juíst ook omdat onze blik is gericht op de lange termijn, maken we bewuste keuzes die het welzijn van dieren en de biodiversiteit ten goede komen.

Zonder voldoende structurele middelen zullen onze inspanningen aanzienlijk worden belemmerd. Tegelijkertijd zijn er uiteraard wel keuzes te maken om taken niet meer uit te voeren, ambities aan te passen en/of om projecten te temporiseren. Daardoor kunnen we soms niet alles meer op het door ons gewenste tempo uitvoeren.

Organisatie

In een maatschappelijke omgeving die steeds meer onzekerheden brengt, zoals stikstof-problematiek, netwerkcongestie, de krappe arbeidsmarkt en veel kostenstijgingen werkt de organisatie voortdurend aan het hanteerbaar maken van de werkdruk en een realistische planning van activiteiten. Daarbij korten we in geval van inhoudelijke bezuinigingen zoals beschreven in deze Perspectiefnota steeds de bij die activiteiten behorende personele formatie. Voor het jaar 2025 voorzien wij, als onderdeel van het totale pakket, een verlaging van de loonsom met ruim € 3 miljoen.

Opbrengsten

Er kan financiële ruimte worden gecreëerd door het verhogen van de lokale heffingen (woonlasten). De beleidsvrijheid is hierin niet onbeperkt, omdat bepaalde tarieven bijvoorbeeld maximaal kostendekkend mogen zijn. In deze Perspectiefnota is een aantal concrete voorstellen gedaan voor aanpassing van de parkeerbelasting en toeristenbelasting. In dit blok worden daarnaast andere mogelijke of aanvullende scenario's geschetst.

Klaar voor de toekomst

Onze inspanningen voor de stad blijven erop gericht om Arnhem verder klaar voor de toekomst te maken. Dat is ook de reden dat we ervoor kiezen om ondanks de bezuinigingen, jaarlijks meer dan een miljoen structureel beschikbaar te stellen voor het uitvoeren van het IHP. Want hoewel de realiteit nu is dat er minder middelen beschikbaar zijn om ons doel te bereiken, neemt dit niet weg dat we doorgaan op de ingeslagen weg om vol ambitie toe te werken naar een Duurzaam, Groen, Kansrijk en Verbonden Arnhem. Tegelijkertijd zullen we onophoudelijk bij het Rijk blijven aandringen op meer middelen. Die lobby zullen we gezamenlijk op moeten pakken, vanuit het college, de raad, maar ook met andere decentrale overheden.

Essentieel is dat onze aantrekkelijke stad ook op de lange termijn een plek is waar mens en dier prettig kunnen leven. Een stad waarin iedereen welkom is, iedereen ertoe doet en iedereen op zijn, haar of hun manier kan meedoen. Hoewel we de komende jaren moeten prioriteren, lopende plannen en projecten moeten temporiseren en – soms pijnlijke – keuzes zullen moeten maken, staan deze Arnhemse kernwaarden niet ter discussie.

De komende jaren kunnen we minder besteden dan de jaren hiervoor. Dat heeft vanzelfsprekend consequenties voor alle partijen waarmee we samenwerken. Die pijn zullen we zoveel mogelijk eerlijk moeten verdelen, waarbij voorop staat dat we onze mooie stad niet laten afbrokkelen. Zowel binnen áls buiten de gemeente zullen we elkaar met minder middelen zo lang mogelijk vasthouden, en zo samen deze storm te doorstaan, op weg naar een stabiele toekomst.

Perspectief op het financieel meerjarenbeeld

Financieel perspectief

De houdbaarheid van de financiële situatie van de gemeenten in Nederland geeft aanleiding tot grote zorg. Vanaf 2026 dreigen veel gemeenten niet in staat te zijn hun begrotingen structureel sluitend te krijgen. Dit komt voornamelijk door de korting op het gemeentefonds, het continueren van de opschalingskorting en het opleggen van een nieuwe financieringssystematiek bij het gemeentefonds. In totaal is sprake van een structurele korting vanuit het Rijk van drie miljard, die in de jaren na 2026 verder oploopt. Daardoor lijkt het voor veel gemeenten onvermijdelijk dat ingrijpende en zichtbare bezuinigingen voorbereid moeten worden.
Bovenop het ravijn, waardoor de inkomsten vanaf 2026 vanuit het Rijk sterk dalen, zien gemeenten echter ook dat de kosten in de komende jaren fors (verder) blijven stijgen. Tot 2020 was sprake van een sterke stijging van kosten in het sociaal domein, gevolgd door een afvlakking, maar vanaf 2023 ontstaat weer een sterke stijging. Vooral de jeugdzorg staat onder druk door stijgingen van de kosten en een toenemend beroep op de regelingen in combinatie met een taakstelling vanuit het Rijk die een aanzienlijke impact heeft op gemeenten. Naast het sociaal domein zien we ook sterke uitgavenstijgingen in het fysieke domein, zoals de bouwkosten en de kosten voor onderhoud in de openbare ruimte. Een belangrijke oorzaak van deze kostenstijgingen is de stijging van de loonkosten in de verschillende sectoren. De genoemde aanpassingen in het gemeentefonds hebben als gevolg dat gemeenten niet volledig door het rijk gecompenseerd worden om deze kostenstijgingen op te kunnen vangen.

Disbalans in taken, verantwoordelijkheden en bekostiging
In 2021 constateerde de Raad voor het Openbaar Bestuur een disbalans in de taken, verantwoordelijkheden en bekostiging van de gemeenten. Er is geen helder afwegingskader voor wat de rol van de gemeenten in het bestuurlijk bestel is. Er is geen institutionele verankering van een ordelijke toedeling van taken aan overheidslagen en een daarbij passende bekostiging. Sinds 2021 is die disbalans verder toegenomen. In maart 2021, vlak voor de Kamerverkiezingen en dus vlak voor het begin van de kabinetsformatie, bracht de ROB het advies 'Rust, reinheid en regelmaat' uit. De aanleiding daarvoor was de financiële onrust bij de gemeenten vanwege van het rijksbeleid, zoals de opschalingskorting en de tekorten in het sociaal domein. De adviesraad stelde dat voor het overheidsbeleid de bestuurlijke en financiële verhoudingen in balans moeten zijn. Anders kunnen de gemeenten wezenlijke overheidstaken niet goed uitvoeren. Dat gaat niet alleen om geld maar ook om de bestuurlijke organisatie, de omgangsvormen tussen de overheden, de institutionele verankering en het instrumentarium. In de afgelopen drie jaar, zo stelt de ROB nu, is de disbalans in de taken, verantwoordelijkheden en bekostiging van de gemeenten verder toegenomen. Het regeerakkoord bevatte een forse bezuiniging op de gemeenten vanaf 2026. De opschalingskorting werd nog steeds niet geschrapt. Vanaf 2027 volgt het accres het bruto binnenlands product in plaats van de rijksuitgaven. En de financiële discussies over de jeugdzorg zijn niet duurzaam opgelost. Het bestuur van de VNG heeft in 2023 een Taskforce Taken en Middelen ingesteld met de vraag om advies over de door de VNG te hanteren strategie in het licht van de op korte termijn dreigende financiële problemen waarvoor gemeenten zich gesteld zien. Uit het rapport 'Taken en middelen in balans' blijkt dat het rijk zichzelf in de voet schiet met de beoogde besparing van drie miljard op het gemeentefonds vanaf 2026. Belangrijke ambities van de landelijke overheid, die (deels) door gemeenten worden uitgevoerd, de zogenaamde medebewindstaken, dreigen dan namelijk stil te vallen. Dit geldt onder meer voor het terugdringen van wachtlijsten in de zorg, de woningbouwopgave, de uitvoering van het klimaatakkoord en de hervormingsagenda jeugd.

Inzet nieuw kabinet
Een nieuw kabinet kan ervoor zorgen dat gemeenten die belangrijke maatschappelijke opgaven kunnen realiseren door hiervoor voldoende geld beschikbaar te stellen. De VNG vraagt de formerende partijen daarom in het kader van de onderhandelingen voor een nieuw kabinet in het regeerakkoord te regelen dat:

1. De gemeenten structureel over voldoende middelen beschikken via het gemeentefonds. Voorbeelden: afschaffing van de opschalingskorting, voortzetten van de bestaande financieringssystematiek en indexering van de fondsen passend bij echte(stijgende) kosten op wettelijke (zorg)taken;
2. De gemeenten sturingsmogelijkheden en bevoegdheden krijgen die bij hun taken en verantwoordelijkheden passen;
3. Gemeenten nooit meer in een situatie terecht kunnen komen waarbij wel de taken, maar niet de benodigde middelen bij de gemeenten terechtkomen; en

4. De interbestuurlijke (financiële) verhoudingen op basis van gelijkwaardigheid en samenwerking worden hersteld en verankerd.

Voorjaarsnota
Op 15 april 2024 is de Voorjaarsnota van het demissionaire kabinet verschenen. Daarin is een aantal afspraken met medeoverheden opgenomen. In lijn met het advies van de Raad van State wordt de normeringssystematiek vanaf 2024 gekoppeld aan het bbp. Dit levert voor gemeenten met name in 2024 en 2025 een nadeel op, aangezien in deze jaren de geldende normeringssystematiek de 'trap-op-trap-af'-systematiek was en deze tot een hoger accres leidde. Dit nadeel wordt echter in 2024 en vanaf 2026 geheel door het Rijk opgevangen en in 2025 voor de helft. Vanaf 2026 wordt daarnaast de oploop van de opschalingskorting geschrapt (€ 675 miljoen landelijk). Tot slot gaan Rijk en gemeenten gezamenlijk werken aan de beheersbaarheid van de uitgaven van gemeenten en hun wettelijke zorg-taken Wmo met als insteek om het openeinde-deel van de regeling te beëindigen. Afgesproken is dat in de toekomst (een nader te bepalen deel van de) Wmo niet langer via de algemene uitkering van het gemeentefonds loopt, maar via een aparte financiering met een passende geobjectiveerde indexering. Hiervoor wordt een oplopende reeks van € 75 miljoen landelijk in 2026 naar € 225 miljoen landelijk in 2028 gereserveerd.

In het hiernavolgende Arnhemse financiële perspectief zijn deze effecten van de Voorjaarsnota alvast meegenomen. Besluitvorming hierover zal nog moeten plaatsvinden, net als de vertaling in de meicir-culaire 2024. Daarbij zal in de komende periode mogelijk ook een nieuw kabinet geformeerd worden dat nieuwe aanvullende afspraken over medeoverheden maakt. Het is momenteel lastig in te schatten in hoeverre dat zal leiden tot meer of wellicht juist minder ruimte voor gemeenten. De inzet van de VNG is erop gericht de gemaakte afspraken uit de Voorjaarsnota te bewaken, maar ook de nog steeds aanwezige disbalans tussen taken en middelen te verkleinen.

Begrotingsadvies VNG
De VNG heeft naar aanleiding van de hiervoor geschetste situatie over de rijkskortingen en de ontstane disbalans in taken en bekostiging vorig jaar voor het eerst een begrotingsadvies afgegeven aan gemeenten. Hieraan geeft de VNG dit jaar een vervolg in twee delen. Op 1 maart 2024 heeft de VNG de gemeenten geadviseerd:

1. Maak een sluitende begroting voor het jaar 2025 en bereid ombuigingen voor waartoe de gemeente zal besluiten als vanaf 2026 € 3 miljard wordt gekort. Breng deze ombuigingen zo goed mogelijk in kaart maar zet ze nog niet in gang.
2. Presenteer de gevolgen ervan, financieel én inhoudelijk, zo scherp mogelijk.
3. Betrek daarbij het advies van de Taskforce Taken en Middelen, die aangeeft te focussen op taken in medebewind.
4. Beschrijf in ieder geval de 5 meest significante ombuigingsmaatregelen, hun consequenties en het taakveld dat daarmee geraakt wordt.

De VNG kondigt aan na de meicirculaire 2024 (of eerder als er eerder een nieuw kabinet is dat duidelijkheid geeft)met een vervolg op dit begrotingsadvies te komen. Dat vervolgadvies zal worden afgestemd met de provinciale toezichthouders. Met het begrotingsadvies wil de VNG niet teveel op de uitkomsten vooruitlopen. Daarom vraagt de VNG aan de gemeenten om de bezuinigingen in hun voorjaarsnota's wel in beeld te brengen maar nog niet in gang te zetten onder het motto: *'Prepare for the worst, hope for the best'* (bereid je voor op het slechtste scenario, hoop op het beste scenario).
Dit VNG-advies is ook voor Arnhem het kader waar we ons aan houden en waarop het financiële perspectief in deze Perspectiefnota is gebaseerd.

Het Arnhemse financiële perspectief
In Arnhem is de korting in de vorm van het zogenaamde 'ravijn' in het gemeentefonds al in eerdere begrotingen verwerkt. De Begroting 2024 was desondanks voor alle jaren structureel sluitend. Dit gold niet voor het merendeel van de gemeenten. In de Begroting 2024 zijn de volgende verrekeningen met de algemene reserve opgenomen:

Financieel beeld 2025-2028 *Bedragen x € 1.000*	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**
Toevoeging (+) of onttrekking (-) aan de algemene reserve cf Begroting 2024	***17.959***	***-7.965***	***-2.488***	***-2.836***
waarvan incidenteel	*-10.293*	*-12.129*	*-2.600*	*0*
waarvan structureel	*28.252*	*4.164*	*112*	*-2.836*

Hieruit blijkt in 2025 nog een structurele toevoeging aan de algemene reserve, maar in de jaren daarna neemt deze sterk af. Inmiddels is bekend dat we het jaar 2023 met een positief resultaat afgesloten hebben. Dit leidt tot een incidentele toevoeging aan de algemene reserve in 2024 van € 34 miljoen. Ook leiden de resultaten over 2023 tot een verdere toename van de bestemmingsreserves met € 20 miljoen tot een totale stand van deze reserves op € 215 miljoen.
Met deze uitgangspositie hebben we het nieuwe financiële perspectief voor de jaren 2024 tot en met 2028 opgemaakt. We constateren dat de hiervoor geschetste landelijke ontwikkelingen ook het financieel meerjarenbeeld in Arnhem onder druk zetten. Naast de korting van € 3 miljard die in Arnhem al verwerkt is, verwachten we in onze nieuwe begroting in de komende jaren tekorten te zien ontstaan. Op de eerste plaats door de invoering van het nieuwe verdeelmodel Beschermd Wonen dat vanaf 2026 aanstaande is, maar ook door de hiervoor geschetste stijgende kosten op meerdere terreinen, zonder dat daarvoor afdoende compensatie vanuit het Rijk wordt gerealiseerd. Bijvoorbeeld op het gebied van de (jeugd)zorg, maar ook op diverse andere beleidsvelden. Hierbij valt bijvoorbeeld te denken aan de kosten voor de individuele studietoeslag, voor het verwerken van het afval van lachgascilinders en voor de uitvoeringskosten van inburgeringsplichtige nieuwkomers. Deels zien we mogelijkheden om dit in de komende jaren op te kunnen vangen, maar het is onontkoombaar dat daarbij een tekort resteert als het Rijk niet met aanvullende middelen over de brug komt. We voorzien dan ook het volgende beeld:

Financieel beeld 2025-2028 *Bedragen x € 1.000*	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**
Totaal autonome en overige financiële ontwikkelingen	-43.869	-25.898	-18.326	-27.280
Totaal gedekt uit reserves of bestaande budgetten	-188	13	-63	63
Totaal Financieel beeld	***-44.057***	***-25.885***	***-18.389***	***-27.218***
waarvan incidenteel	*-3.799*	*-3.051*	*1.371*	*0*
waarvan structureel	*-40.108*	*-22.684*	*-19.610*	*-27.218*

Dit beeld ontstaat als gevolg van een nieuwe inschatting van de autonome ontwikkelingen en financiële knelpunten in het lopende beleid voor de komende jaren. In de volgende paragraaf wordt een inhoudelijke toelichting gegeven op de verschillende onderdelen waaruit dit beeld is opgebouwd.

Om deze financiële ontwikkelingen in de komende jaren het hoofd te kunnen bieden, lijkt het met de huidige inzichten ook voor Arnhem onvermijdelijk om in de komende jaren te bezuinigen. In deze Perspectiefnota worden op basis van de verwachte meerjarige financiële ontwikkelingen daartoe de eerste voorstellen en richtingen geschetst. Daarbij wordt ook in beeld gebracht welke effecten dit heeft op het bovenstaande beeld en op het verloop van de weerstandsfactor.

In welke mate bezuinigingen daadwerkelijk nodig zijn, zal in aanloop naar de Begroting 2025 blijken. De meicirculaire 2024 en de afspraken in een nieuw kabinet over taken en middelen voor gemeenten zijn daarvoor bepalend. Op deze manier houden we de regie en nemen we tijdig onze verantwoordelijkheid, maar gaan we niet voortijdig over tot het afbouwen van voorzieningen en dienstverlening zolang er nog geen zekerheid is dat dit daadwerkelijk nodig is. We blijven aansluiten bij het begrotingsadvies van de VNG.

Autonome en overige financiële ontwikkelingen

Het financiële meerjarenbeeld in deze Perspectiefnota wordt grotendeels bepaald door ontwikkelingen op de jaarlijkse autonome posten met nauwelijks keuzevrijheid en door overige financiële ontwikkelingen, waarin in beperkte mate keuzes te maken zijn. Onderstaande tabel geeft op de eerste plaats inzicht in de verwachte meerjarige ontwikkeling van de autonome posten en vervolgens worden de overige financiële ontwikkelingen per programma geduid. Onder de tabel volgt een toelichting per onderdeel.

Autonome en overige financiële ontwikkelingen *Bedragen x € 1.000*	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**I/S**
Autonome ontwikkelingen					
Gemeentefonds september- december circulaire	16.767	15.371	20.518	11.753	S
Gemeentefonds: schrappen oploop opschalingskorting en bbp-systematiek vanaf 2024 in Voorjaarsnota	-6.750	6.750	6.750	6.750	S
Gemeentefonds: indexatie demografie Wmo in Voorjaarsnota		750	1.500	2.250	S
Gemeentefonds uitstel Beschermd Wonen	4.908	9.770	8.335	7.145	S
Actualisatie Beschermd Wonen	1.652	1.652	1.652	1.652	S
Nominaal 2025	-25.000	-25.000	-25.000	-25.000	S
Areaalontwikkeling 2025	-2.500	-2.500	-2.500	-2.500	S
Vrijval onzekere prijsontwikkelingen 2025 uit B2024	1.000	1.000	1.000	1.000	S
Actualisatie MIP	520	-55	-322	-418	S
Planningsrealisme MIP	489	861	1.411		I
Vrijval rentebuffer		0	1.000	1.000	S
Areaalontwikkeling opbrengsten OZB	39	39	39	39	S
Indexatie opbrengsten OZB (inflatiecorrectie)	1.649	1.649	1.649	1.649	S
Indexatie OZB 2027 e.v. tot 5%			1.450	2.900	S
Reëel ramen vennootschapsbelasting	-478	-478	-478	-478	S
Reëel ramen toeristenbelasting	100	100	100	100	S
Reëel ramen bestuurlijke boetes brandbeveiligingsverordening	-52	-52	-52	-52	S
Reëel ramen subsidie Eusebius	217	217	217	217	S
Financiële ontwikkelingen Bestuur, dienstverlening en financiën					
BRP-straat - geoormerkt budget binnen Burgerzaken	-256	-256	-256	-256	S
E-depot voorzieningen	-50	-100	-150	-150	S
Huisvesting ambtelijke organisatie (beëindiging huurkorting)	-937	-937			I
Voorbereidingskrediet gemeentelijke huisvesting		-74	-73	-72	S
Faciliteren verkiezingen	-22	-24	-74	-74	S
Financiële ontwikkelingen Bereikbaarheid					
Vervanging gelijkrichters		-84	-148	-211	S
Financiële ontwikkelingen Economie					
Historische Kelders	-80	-60	-40		I
Financiële ontwikkelingen Onderwijs					
Integraal Huisvestingsplan Onderwijs	-1.130	-2.260	-3.390	-4.520	S
Bewegingsonderwijs	-150	-150	-150	-150	S
Uitvoering leerplicht	-92	-92	-92	-92	S

Autonome en overige financiële ontwikkelingen *Bedragen x € 1.000*	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**I/S**
Financiële ontwikkelingen Cultuur (cultureel vastgoed)					
Museum - Vervangen dak		-70	-69	-68	S
Financiële ontwikkelingen Participatie en armoede-bestrijding					
Actualisatie BUIG NvB 2024 en verder	-3.957	-4.188	-4.346	-4.530	S
Actualisatie WSW	-3.312	-2.898	-4.344	-3.031	S
Studietoeslag	-800	-1.100	-1.400	-1.100	S
Re-integratiebudget	1.022	1.081	1.031	910	S
Gelrepas	-325	-325	-325	-325	S
Bijzondere bijstand	-300	-300	-300	-300	S
Beschermingsbewind	-100	-100	-100	-100	S
Vroegsignalering Schuldhulpverlening	-230	-230			I
Financiële ontwikkelingen Zorg					
Volume-ontwikkeling kosten jeugdzorg / prognose	-10.889	-10.889	-10.889	-10.889	S
Tarievenonderzoek ambulant jeugdzorg	-3.963	-3.963	-3.963	-3.963	S
Tarieven inkoop Verblijf jeugdzorg	-4.879	-4.879	-4.879	-4.879	S
Tarieven inkoop essentiele functies jeugdzorg	-524	-524	-524	-524	S
Landelijk tarief jeugdbescherming vanaf 2024	-1.152	-1.152	-1.152	-1.152	S
Dekking tekort zorg uit zorgbegroting	419	2.827	2.827	2.827	S
Dekking tekort zorg uit de BR Wmo en Jeugdzorg	2.408				I
Tarievenonderzoek ambulant Wmo	-4.306	-4.306	-4.306	-4.306	S
Dekking tarievenonderzoek ambulant uit voordelen binnen Wmo	4.306	4.306	4.306	4.306	S
Aanpak wachtlijsten huishoudelijke ondersteuning	-253	-253	-253	-253	S
Doelgroepenvervoer	500				I
Preventieve jeugdbescherming	-135	-135			I
Veilig thuis	-80	-80	-80	-80	S
Financiële ontwikkelingen Welzijn en inclusie					
Bestrijden racisme en discriminatie	-50	-50	-100	-100	S
Roze Zaterdag	-180				I
Financiële ontwikkelingen Gezondheid en sport					
VGGM - bijdrage versterking JGZ / AGZ	-358	-872	-872	-872	S
VGGM - Beter Bedrijfsvoeren	-500	-750	-900	-900	S
VGGM Harmoniseren afspraken huisvesting brandweer	-39				I
Klimaatinstallatie Valkenhuizen	-59	-59	-58	-57	S
Financiële ontwikkelingen Ruimtelijke ontwikkeling					
ODRA - prijsstijging	-106	-106	-106	-106	S
Plan gezonde leefomgeving	-150	-150	-150		I

Autonome en overige financiële ontwikkelingen *Bedragen x € 1.000*	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**I/S**
Financiële ontwikkelingen programma Wonen en leefomgeving					
Aanbesteding dagelijks onderhoud in stadsdeel Centrum, Spijkerbuurt en Arnhems Broek (CSA)	-2.500	-2.500			I
Hogere Energielasten eigen gebruik (OR en VG)	-2.970				I
Dierentehuis (23M104)	-180	-200	-200	-200	S
Uitvoering Huisvestingsverordening - Huisvesting urgent woningzoekenden	-70	-70	-70	-70	S
Totaal autonome en overige financiële ontwikkelingen	**-43.869**	**-25.898**	**-18.326**	**-27.280**	

Autonome ontwikkelingen

Gemeentefonds
Het voordeel op het gemeentefonds komt voort uit de september- en decembercirculaire 2023. Als gevolg van wijzigingen in de uitkeringsfactor en actualisatie van de maatstaven ontstaat een voordeel van ruim € 1 miljoen in 2025, € 0,7 miljoen in 2026 en € 6 miljoen vanaf 2027. Vanaf 2027 groeit het accres (toename van de algemene uitkering) mee met de groei van het bbp. Het voordeel in 2027 ontstaat doordat in de septembercirculaire de indices van de nieuwe bbp-systematiek zijn opgenomen, wat leidt tot landelijk € 556 miljoen meer volumeaccres voor 2027 dan waarop in de Begroting 2024 was gerekend. Daarnaast wordt het accres geïndexeerd. Vanaf 2025 levert dit een stijging van circa € 17 miljoen op ter (gedeeltelijke) dekking van de indexaties en areale stijgingen die in onze begroting aan de lastenkant worden opgenomen. Een aantal nieuwe taakmutaties en (aanpassingen in) decentralisatie-uitkeringen wordt met andere programma's verrekend. Zoals in het vorige hoofdstuk aangegeven, zijn daarnaast de afspraken uit de Voorjaarsnota over de invoering van de bbp-systematiek per 2024, de afschaffing van de oploop van de opschalingskorting vanaf 2026 en de indexatie van de Wmo binnen het gemeentefonds vanaf 2026 in deze Perspectiefnota verwerkt.

In de Begroting 2024 is nog uitgegaan van invoering van het nieuwe verdeelmodel beschermd wonen per 2025. Arnhem houdt in deze Perspectiefnota echter rekening met de invoering van het nieuwe verdeelmodel voor beschermd wonen per 2026. Op 28 maart 2024 is namelijk bekend geworden dat er geen tijdige besluitvorming kan plaatsvinden over het woonplaatsbeginsel, waardoor de invoering van het nieuwe verdeelmodel opnieuw met een jaar wordt uitgesteld naar 2026. In de huidige Begroting 2024 is het model in de jaren 2025, 2026 en 2027 verwerkt. In deze Perspectiefnota 2025-2028 betekent dit dat het oplopende nadeel wordt verschoven naar de jaren 2026, 2027 en 2028 en in de jaren daarna verder oploopt. Daarnaast is de berekening van de effecten van het nieuwe verdeelmodel beschermd wonen geactualiseerd. Er wordt een daling voorzien van aantallen en budgetten met de invoering van het objectieve verdeelmodel. Dit geeft een positief voordeel van € 1,7 miljoen voor 2025 en verder en verlaagt het negatieve effect van het objectieve verdeelmodel.

Nominaal en areaal
Op 22 februari is het Centraal Economisch Plan (CEP) gepubliceerd. Mede op basis hiervan wordt de loon- en prijsontwikkeling van de Arnhemse begroting geraamd. Daarnaast wordt op basis van de groei van de stad de volumeontwikkeling (areaalontwikkeling) van de begroting berekend. In totaal bedraagt de loon-, prijs- en volumeontwikkeling structureel € 27,5 miljoen vanaf 2025. In de Begroting 2024 was een stelpost opgenomen van € 1,0 miljoen structureel vanaf 2025. Met de onderstaande indexatie kan deze stelpost vrijvallen.

Indexatie Perspectiefnota *Bedragen x € 1 miljoen*	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**
CAO 2024 eigen ambtenaren	1,9	1,9	1,9	1,9
Loon- en prijsontwikkeling 2025	23,1	23,1	23,1	23,1
Areaalontwikkeling 2025	2,5	2,5	2,5	2,5
Totaal	**27,5**	**27,5**	**27,5**	**27,5**

CAO 2024 eigen ambtenaren
In de begroting 2024 is rekening gehouden met een loonontwikkeling voor het eigen personeel van 5,2 % op basis van het CEP 2023. In het najaar van 2023 is een nieuwe CAO afgesloten. Hierdoor komt de ontwikkeling van de loonsom uit op 7,2%. Hierdoor moet voor 2025 € 1,9 miljoen aanvullend op de loonkosten geïndexeerd worden.

Loon- en prijsontwikkeling 2025

De loon- en prijsontwikkeling voor 2025 komt uit op € 23,1 miljoen. Deze is als volgt opgebouwd:

Loon- en prijsontwikkeling 2025 *Bedragen x € 1 miljoen*	2025	2026	2027	2028
CAO 2025 eigen ambtenaren	4,7	4,7	4,6	4,6
Zorgcontracten	7,8	7,8	7,8	7,8
Onderhoud Openbare Ruimte	2,5	2,5	2,5	2,2
Subsidies Zorg en Welzijn	1,3	1,3	1,3	1,3
Subsidies Cultuur	0,8	0,8	0,8	0,8
Subsidies Sport	0,6	0,6	0,6	0,6
Subsidies Onderwijs	0,2	0,2	0,2	0,2
Subsidies Overig	0,3	0,2	0,3	0,3
Gemeenschappelijke Regelingen	2,7	2,7	2,7	2,7
Overig	2,2	2,3	2,3	2,6
Totaal	**23,1**	**23,1**	**23,1**	**23,1**

CAO 2025 eigen ambtenaren

Het CPB raamt in het CEP een loonontwikkeling voor de sector overheid van 4,4%. Aangezien de CAO gemeenteambtenaren tot 31 maart 2025 loopt, nemen we de raming van het CEP over. De loonontwikkeling voor 2025 komt daardoor uit op circa € 4,7 miljoen.

Zorgcontracten

Met ingang van 2024 zijn er nieuwe regels rond de indexering van zorgcontracten. Nieuwe contracten worden geïndexeerd met 90% Overheidsbijdrage in de Arbeidskostenontwikkeling (OVA) en 10% Prijs Particuliere Consumptie (PCC) die wordt aangevuld met een verrekening van het verschil tussen de voorlopige en definitieve raming van de OVA en de PCC van het voorgaande jaar. In de raming voor deze Perspectiefnota is gerekend met een OVA van 4,9% en een PCC van 2,5%. Daarmee komt de gecombineerde index uit op 4,7%.
Over de komende drie jaar zullen geleidelijk alle zorgcontracten onder het nieuwe indexeringsregime gaan vallen. Voor de raming nu nemen we aan dat het nadeel van de verrekening van de index van vorig jaar en het voordeel van de oude indexering (75% OVA en 25% consumentenprijsindex (CPI)) tegen elkaar opwegen. Hiermee komt de raming voor de indexering van de zorgcontracten uit op € 7,8 miljoen.

Onderhoud Openbare Ruimte

Voor de raming van de ontwikkeling van het onderhoud in de openbare ruimte gebruiken we sinds enkele jaren de BDB-index grond-, weg- en waterbouw onderhoud (GWWo). Deze raming is voor 2025 met 7,6% fors hoger dan de index van vorig jaar (4,9%). Hierdoor komt de ontwikkeling van de kosten voor onderhoud in de openbare ruimte uit op € 2,5 miljoen.

Subsidies

De afgelopen jaren zijn de subsidies allen op dezelfde wijze geïndexeerd, namelijk met een samengesteld percentage dat voor 58% bepaald wordt door de loonontwikkeling en voor 42% door de prijsontwikkeling. De generieke wijze waarop de begrotingssubsidies tot op heden werden geïndexeerd sluit niet (meer) aan bij de kostenstructuur van veel subsidieontvangers. Met name subsidieontvangers op het gebied van zorg en welzijn hebben in verhouding veel meer personeelskosten dan overige kosten. Het hanteren van één indexeringspercentage voor alle subsidieontvangers is daarmee niet passend. Om een beter passende systematiek voor het indexeren van subsidies te maken, wordt gediversifieerd in de verhouding loon- en prijsontwikkeling tussen verschillende categorieën subsidieontvangers. Om niet nog een extra complexiteit aan het indexeringsmodel toe te voegen, zullen voor alle subsidies dezelfde percentages voor loon- en prijsontwikkeling gehanteerd worden. Dit zijn dezelfde indexen die al gebruikt worden voor indexatie van de budgetten van de eigen organisatie, namelijk de loonvoet sector overheid en de index materiële overheidsconsumptie (IMOC). Er worden vijf verschillende categorieën gebruikt: zorg en welzijn, cultuur, sport, onderwijs en overig.
Voor de verhouding loon/prijs wordt voor zorg en welzijn aangesloten bij de verhouding die voor de zorgcontracten wordt gehanteerd, 90/10. Voor cultuur en sport is op basis van de jaarrekeningen van de afgelopen jaren gekeken naar de verhouding tussen personeelslasten en overige lasten. Deze bleek voor beide categorieën gemiddeld 45/55 te zijn. Voor onderwijs en overig wordt uitgegaan van de basisverhouding van 60% loonontwikkeling en 40% prijsontwikkeling. De loonvoet sector overheid is in het CEP geraamd op 4,4% en de IMOC op 2,2%. Daarmee volgen de onderstaande percentages per subsidiecategorie en bijbehorende indexatie.

Categorie	Verhouding	Percentage	Indexatie
Zorg en Welzijn	90% CAO Gem. 10%	4,2%	€ 1,3 miljoen
Cultuur	45% CAO Gem. 55%	3,2%	€ 0,8 miljoen
Sport	45% CAO Gem. 55%	3,2%	€ 0,6 miljoen
Onderwijs	60% CAO Gem. 40%	3,5%	€ 0,2 miljoen
Overig	60% CAO Gem. 40%	3,5%	€ 0,3 miljoen
		Totaal	**€ 3,2 miljoen**

Op basis van de toezegging bij de Begroting 2024 zullen de subsidiepartijen na vaststelling van de Perspectiefnota 2025 op de hoogte gesteld worden van deze indexatie, zodat zij hier bij het opstellen van hun begrotingen rekening mee kunnen houden. De huurverhoging die voor 2025 in rekening wordt gebracht aan subsidiepartners die vastgoed van ons huren, bedraagt 3,2% of 3,8% (afhankelijk van maand- of jaarbetaling). Deze indexatie ligt in lijn met de indexatie van hun subsidie.

Gemeenschappelijke regelingen
De indexatie van de gemeenschappelijke regelingen wordt per regeling, met het vaststellen van hun begroting door de deelnemers, bepaald. Deze begrotingen zijn nu nog in voorbereiding, waardoor er in deze Perspectiefnota alleen een globale raming van de indexatie van gemeenschappelijke regelingen kan worden gemaakt. Hiervoor worden de totale lasten die begroot zijn als bijdrage aan gemeenschappelijke regelingen verhoogd met 3,5% (60/40, loonvoet sector overheid / IMOC). Hiermee komt de raming voor de indexatie voor gemeenschappelijke regelingen uit op € 2,7 miljoen. Bij de besprekingen in de besturen van de gemeenschappelijke regelingen over de ontwerpbegrotingen wordt ingezet op een loon- en prijsontwikkeling van gemiddeld 3,5%. Vanaf volgend jaar wordt er bij de gemeenschappelijke regelingen op gestuurd dat de indexatie maximaal aansluit bij de dekking die de deelnemers hiervoor ontvangen vanuit het gemeentefonds.

Overig
In de post overig zijn budgetten opgenomen die worden geïndexeerd met de IMOC (2,2%), CPI (2,8%) en de cao-ontwikkeling van de marktsector (3,8%). Onder andere algemene inkoopbudgetten die niet vallen onder openbare ruimte of zorg worden geïndexeerd met de IMOC. Dit is met € 1,8 miljoen het grootste deel van 'Overig'. Het restant wordt onder andere gevormd door bijvoorbeeld representatiekosten die worden geïndexeerd met de CPI en inhuur die geïndexeerd wordt met de cao-ontwikkeling van de marktsector.

Areaalontwikkeling 2025
In de begroting worden de budgetten die gevoelig zijn voor de groei van de stad geïndexeerd met de groei van het aantal inwoners of de groei van het aantal woningen. In de prognose groeit het aantal inwoners in 2025 met 1,0% en het aantal woningen met 0,9%. Om de verschillende budgetten in de begroting hierop aan te passen is een indexatie van € 2,5 miljoen nodig.

Meerjareninvesteringsplanning (MIP)
Op basis van de realisatie over 2023 zijn de planningen van de investeringsprojecten in het MIP geactualiseerd. Hierdoor verschuift de realisatie van een aantal projecten naar een later jaar. Dit kan diverse oorzaken hebben, zoals personele wisselingen of knelpunten in de capaciteit. In lijn met motie 21M247 (Stijging bouwkosten volledig opnemen in begroting) zijn de projectuitgaven ook geïndexeerd. Hiervoor zijn drie verschillende indices gebruikt, namelijk de index Schoolgebouwen nieuwbouw (2,7%), Grond-, weg- en waterbouw nieuwbouw (4,6%) en Bedrijfsgebouwen nieuwbouw (1,6%). Voor de indexering moet in 2025 € 0,2 miljoen gereserveerd worden, oplopend tot € 0,4 miljoen in 2028. In deze reeks actualisatie MIP zijn geen nieuwe investeringen opgenomen.

Voor alle investeringsprojecten wordt een realistische planning gemaakt. Door onvoorziene omstandigheden wordt in een aantal gevallen deze planning niet gehaald. Vooraf valt niet te zeggen welke projecten dit betreft. Door de vele investeringsprojecten die lopen, is het op basis van ervaring, echter wel een zekerheid dat dit bij een aantal projecten zal gebeuren. Projecten die later dan oorspronkelijk gepland afgerond worden, worden later geactiveerd, waardoor de kapitaallasten in de begroting naar achteren schuiven. Hier wordt sinds een aantal jaar rekening mee gehouden door een deel planningsrealisme in te ramen. Voor het gehele MIP is het planningsrealisme opnieuw geraamd. Hiervoor wordt een aflopende reeks van 70%, 50% en 30% voor de verwachte onderuitputting van de kapitaallasten geraamd. Dit geeft een voordeel voor het financieel beeld van € 0,5 miljoen in 2025, € 0,9 miljoen in 2026 en € 1,4 miljoen in 2027. Het voordeel ontstaat doordat de reeks die vorig jaar is ingeboekt de jaren 2024, 2025 en 2026 betrof. Voor 2025, 2026 en 2027 wordt nu dus een groter deel aan onderuitputting geraamd. Voor 2025 en 2026 wordt het bedrag voor planningsrealisme mede verhoogd als gevolg dan de indexering van het MIP.

Rentebuffer
Op dit moment is in de begroting vanaf 2027 een structurele rentebuffer van € 1,0 miljoen opgenomen om bovenmatige rentestijgingen op te vangen. Afgelopen jaren is deze steeds in het voorlaatste begrotingsjaar vrijgevallen. Ook is het nooit nodig gebleken dat deze buffer ingezet werd. Een buffer in het laatste begrotingsjaar is daarnaast ook niet logisch om een risico op een rentestijging mee af te dekken. Wanneer de rente harder stijgt dan in de begroting geraamd, stijgen de rentelasten van de gemeente vrijwel direct doordat elk jaar een deel van de schulden geherfinancierd moet worden. Daarom is het logischer om hiervoor een risico van ongeveer € 1,0 miljoen in het gemeentebrede risicoprofiel op te nemen. Jaarlijks moet namelijk circa € 50 miljoen aan schulden geherfinancierd worden. Wanneer de rente daarvoor 2 procentpunt hoger uitvalt dan het percentage waarvan in de begroting werd uitgegaan, bedragen de extra rentelasten € 1,0 miljoen. Door het opnemen van dit risico kan de buffer in de exploitatie vrijvallen.

Gemeentelijke belastingen
OZB
Afgesproken is dat de opbrengsten OZB, exclusief areaalontwikkeling, jaarlijks met 5% stijgen ter dekking van de stijging van lonen en prijzen en andere bestedingsdoelen. De aanvullende indexatie bovenop de inflatiecorrectie is in de Begroting 2023 reeds cumulatief verwerkt voor de jaarschijven 2023-2026. Voor 2027 en 2028 wordt deze aanvullende indexatie in de Begroting 2025 verwerkt, dat vooralsnog in lijn ligt met het huidige beleid van een jaarlijkse stijging van 5%. Voor 2027 betekent dit een bedrag van € 1.450.000, voor 2028 een bedrag van € 2.900.000. Het deel dat specifiek is bedoeld voor inflatiecorrectie wordt jaarlijks met een gelijkblijvende reeks in de begroting opgenomen. Voor 2025 betreft dit een bedrag van € 1.648.500 structureel. Uitgangspunt is om net als vorig jaar een totale stijging van 5% van de opbrengsten OZB te realiseren.
De opbrengsten OZB worden geraamd op het aantal woningen inclusief de groei die hierin in de komende jaren verwacht wordt. Voor deze zogenaamde areaalontwikkeling is meerjarig een extra opbrengst OZB in de begroting opgenomen. Jaarlijks wordt beoordeeld of de geraamde extra opbrengsten naar boven of beneden bijgesteld moeten worden op basis van actuele gegevens over de ontwikkeling van de woningbouwvoorraad. De areaalontwikkeling 2024 blijft achter bij waar in de Begroting 2024 van uit is gegaan. De geraamde opbrengsten OZB worden daarom vanaf 2024 structureel met € 141.500 naar beneden bijgesteld. Voor areaalontwikkeling 2025 worden de opbrengsten OZB vanaf 2025 structureel met € 180.000 verhoogd (per saldo € 38.500).

Reëel ramen vennootschapsbelasting
De Belastingdienst legt jaarlijks eind januari al een voorlopige aanslag op waarbij gekeken wordt naar de Vpb-aangiften in de eerdere jaren. In 2023 zijn de tarieven voor de parkeergarages verhoogd waardoor de inkomsten vanuit de parkeerbelasting toegenomen zijn. Hierdoor is een verschil ontstaan met de door de Belastingdienst ingeschatte voorlopige aanslag uit januari 2023 en de werkelijke realisatie over 2023. Dit heeft een structureel nadelig effect op de te betalen vennootschapsbelasting.

Reëel ramen toeristenbelasting
Bij de Begroting 2024 hebben we de begrote opbrengsten uit toeristenbelasting structureel verhoogd naar € 1,2 miljoen op basis van de hogere aantallen over 2022 (gecombineerd met de hogere tarieven met ingang van 2023). We zijn toen aan de voorzichtige kant gaan zitten. Op basis van de definitief gerealiseerde aantallen over 2022 en het hogere tarief is de verwachting dat de opbrengst uitkomt op € 1,3 miljoen. Uit voorlopige CBS-cijfers over het aantal overnachtingen in Gelderland in 2023 blijkt dat het niveau van 2022 ook in 2023 (meer dan) gerealiseerd wordt. Het hogere aantal overnachtingen lijkt hiermee structureel van aard te zijn, waarmee het ook reëel wordt geacht om vanaf 2024 de opbrengsten uit toeristenbelasting structureel met € 100.000 te verhogen.

Reëel ramen bestuurlijke boetes brandbeveiligingsverordening
In de begroting 2017 is een structurele baat opgenomen van € 51.500 als gevolg van de mogelijkheid tot het opleggen van een bestuurlijke boete conform de brandbeveiligingsverordening. Deze boete is echter de afgelopen jaren nooit opgelegd omdat deze boete in de praktijk niet noodzakelijk geacht wordt. Bijvoorbeeld in geval van omissies bij evenementen, vinden de evenementen geen doorgang. Daarnaast worden er andere handhavingsinstrumenten toegepast zoals bijvoorbeeld dwangsom en bestuursdwang, waardoor de bestuurlijke boete uit hoofde van de brandbeveiligingsverordening niet opgelegd wordt. De brandbeveiligingsverordening kan inmiddels komen te vervallen omdat zaken die daarin worden geregeld op andere plekken zijn geregeld. Er wordt in de gemeentelijke begroting dan ook ten onrechte rekening gehouden met deze ontvangsten. We stellen daarom voor deze baat te verwijderen.

Reëel ramen subsidie Eusebius
In de begroting is voor de subsidie aan de Eusebius rekening gehouden met een hoger bedrag dan werkelijk nodig is. Het overbodige deel kan structureel vrijvallen.

Financiële ontwikkelingen programma Bestuur, dienstverlening en financiën

BRP-straat
In de vijf landelijke BRP-straten worden asielzoekers ingeschreven in de Basisregistratie Personen (BRP) en ontvangen ze een burgerservicenummer (BSN). Arnhem is verantwoordelijk voor de BRP-straat in Zevenaar. Vanaf de Begroting 2021 is ervoor gekozen om de jaarlijkse vergoedingen vanuit het Rijk rondom de BRP-straat tot een bedrag van circa € 230.000 te begroten bij Burgerzaken en het meerdere daarvan jaarlijks toe te voegen aan de algemene middelen. De kosten van de BRP-straat lopen inmiddels dermate op dat deze situatie voor Burgerzaken tot een knelpunt leidt. Om die reden wordt voorgesteld de vergoeding voor de bemensing van de BRP-straat in Zevenaar (structureel begroot € 495.000) geheel aan Burgerzaken toe te kennen. Dat betekent dat de jaarlijkse structurele middelen van € 256.000 vanuit de algemene middelen worden overgeheveld.

E-depot voorzieningen
In 2025 en verdere jaren zal de gemeentelijke informatie duurzaam toegankelijk, vindbaar en openbaar gemaakt moeten worden. Net als voor onze analoge archiefbewaarplaatsen zijn er in de komende jaren voorzieningen nodig voor het duurzaam bewaren/archiveren en toegankelijk houden van onze digitale archieven, het e-depot. De kosten van € 50.000 in 2025, oplopend naar € 150.000 structureel vanaf 2027 die hiermee samenhangen zijn opgenomen in deze Perspectiefnota.

Huisvesting ambtelijke organisatie
Met ingang van 1 juli 2023 is de overeengekomen tijdelijke huurkorting van het Stadskantoor geëindigd. In Turap-2 2023 is dit incidenteel opgelost voor 2023, maar in de Begroting 2024 is dit vanaf 2024 niet verwerkt. Het huurcontract heeft een looptijd tot en met 2025; zekerheidshalve nemen we het hogere huurbedrag mee tot en met 2026. Daarnaast is voor het realiseren van centrale huisvesting een voorbereidingskrediet noodzakelijk voor de voortgang van het project. Met een vastgesteld programma van eisen zal een volgende fase toewerken naar een selectie van een ontwerpvisie en ontwerpteam. De investering die hiervoor nodig is betreft € 1,5 miljoen in 2025, resulterend in jaarlijkse kapitaallasten vanaf 2026.

Faciliteren verkiezingen
In 2023 is besloten om het verkiezingsbudget voor de komende jaren te verhogen. De verhoging is gebaseerd op verwachte stijgende kosten. Inmiddels is geconcludeerd dat gemiddeld € 465.000 nodig is om één verkiezing per jaar te organiseren. Dit budget is nu niet als zodanig in de begroting voor de komende jaren opgenomen. Er is juist sprake van een afname in de middelen doordat het budget voor opkomstbevordering vanaf 2027 vervalt. Door een aantal maatregelen kan het budget in 2025 en 2026 voor het organiseren van een verkiezing op € 440.000 uitkomen en is aanvullend een bedrag van ruim € 20.000 benodigd. Vanaf 2027 voorzien we alsnog op een kostenpost van € 465.000 voor één jaarlijkse verkiezing uit te komen, omdat dan de vergoeding voor opkomstbevordering van € 50.000 structureel wegvalt. Om die reden is vanaf 2027 € 74.000 extra benodigd.

Financiële ontwikkelingen programma Bereikbaarheid

Vervanging gelijkrichters
De gemeente is eigenaar van de trolley-infrastructuur. Vanwege de levensduur bestaat er een serieus risico op het voortijdig uitvallen van de trolley-infrastructuur, waardoor de OV-dienstverlening stil kan komen te liggen. Hiervoor kan de gemeente Arnhem aansprakelijk worden gesteld. Jaarlijks ontvangen we een vergoeding vanuit de Provincie voor de trolley-infrastructuur. Het niet bestede deel daarvan is de afgelopen jaren ten gunste gekomen van de algemene middelen. We willen de essentiële onderdelen in de trolleyinfrastructuur (gelijkrichters) versneld vervangen in de komende 11 jaar (twee stuks per jaar; € 1,3 miljoen investering per jaar). Het vervangen van de gelijkrichters biedt ook kansen in het kader van netcongestie. Er lopen diverse initiatieven om de trolley-infrastructuur te gebruiken voor andere gebruikers dan het openbaar vervoer. Het vervangen van de gelijkrichters biedt mogelijkheden om de gelijkrichters hiervoor geschikt te maken en de aansluiting te verzwaren voor meerdere gebruikers. De investering leidt tot een oplopende reeks aan kapitaallasten vanaf 2026.

Financiële ontwikkelingen programma Economie

Historische Kelders
De gemeente pacht op basis van langlopende contracten de Historische Kelders. Hierdoor is de gemeente ook verantwoordelijk voor het beheer van de kelders. Om het beheer van de Historische Kelders in de komende jaren te kunnen borgen wordt voorgesteld voor de jaren 2025 tot en met 2027 middelen vrij te maken van respectievelijk € 80.000, € 60.000 en € 40.000.

Financiële ontwikkelingen programma Onderwijs

Integraal Huisvestingsplan
Het Integraal Huisvestingsplan (IHP) Onderwijs 2024-2039 beschrijft voor de komende 16 jaar voor het primair, voortgezet en speciaal onderwijs het pad naar vervanging en renovatie van de huidige schoollocaties. De kosten voor de gemeente die volgen uit het IHP bestaan uit:

- Investeringen voor nieuwbouw of renovatie gebaseerd op de VNG-normkostensystematiek verhoogd met de investeringen van beleidsrijke toevoegingen. Deze investeringen leiden tot jaarlijkse kapitaallasten (rente en afschrijving) en tot eigenaarslasten (belastingen en verzekeringen). De beleidsrijke toevoegingen worden daarbij ook toegepast op de scholen die zijn opgenomen in het lopende IHP-PO, waarvoor nog geen bouwbesluit in de vorm van een beschikking is afgegeven.
- Plan- en ontwikkelingskosten, zoals kosten voor tijdelijke huisvesting, verhuiskosten, ontsluiting, parkeren, waterberging, sloopkosten, asbest, kosten gebiedsvisie, stikstofberekeningen, interne kosten voorbereiding sloop en nieuwbouw, bouwrente

De uitkomsten van de doorrekening zijn gedetailleerd toegelicht in het raadsvoorstel en bijlagen van het IHP. De uitvoering van het volledige voorliggende IHP (dat loopt tot 2039) vraagt om meer middelen dan op dit moment in de begroting is voorzien. Om te zorgen dat het financieel kader voor onderwijshuisvesting voldoende basis biedt om te komen tot een tijdige en duurzame financiering van het IHP, wordt voorgesteld het financiële kader reeds vanaf 2025 geleidelijk te verhogen. Deze jaarlijkse verhoging bedraagt cumulatief vanaf de jaarschijf 2025 € 1.180.000, welke zal doorlopen over de gehele doorlooptijd van het IHP tot 2039. Op deze wijze wordt gefaseerd gespaard om het gehele IHP te kunnen bekostigen. In de Begroting zal deze systematiek vastgelegd worden.

Onderdeel van het IHP zijn een aantal beleidsrijke toevoegingen. Eén van deze beleidsrijke toevoegingen is het stimuleren van circulair bouwen. In het IHP wordt ervanuit gegaan dat circulair bouwen leidt tot een verhoging van de stichtingskosten, zonder dat daarbij rekening wordt gehouden met een restwaarde. Onderzocht wordt nog op welke wijze invulling kan worden gegeven aan de ambitie om het circulair bouwen te stimuleren, waarbij wij ook de mogelijkheid zullen betrekken om rekening te houden met een restwaarde. Wij gaan ervanuit dat het circulair bouwen voor de helft leidt tot een verhoging van de kosten en voor de helft worden terugverdiend. De voor het IHP in het financiële beeld opgenomen middelen zijn hierop aangepast.

Bewegingsonderwijs
Wettelijk is geregeld dat gemeenten aan schoolbesturen voor primair en (voortgezet) speciaal onderwijs jaarlijks een vergoeding betalen voor de exploitatie van de gymaccommodaties. De vergoeding wordt aan de schoolbesturen uitgekeerd in de vorm van zogeheten 'klokuurbedragen'. De VNG kent hiervoor normbedragen. Om dit recht uit te kunnen keren is € 150.000 structureel extra budget nodig.

Uitvoering leerplicht
Het Regionaal Bureau Leerplicht Midden-Gelre heeft een belangrijke rol in de preventie van problemen bij jeugdigen. Eind 2022 is er door branchevereniging Ingrado een nieuwe formatierichtlijn gepubliceerd. De analyse hiervan leidt ertoe dat voorgesteld wordt de formatie voor leerplichttaken, waaronder ook kwalificatieplicht MBO, te laten toenemen. In 2023 is een groeimodel gehanteerd voor het ophogen van de formatie en bijbehorende kosten, in de bestuurscommissie is reeds toestemming gegeven voor deze formatie-uitbreiding. De structurele kosten van € 92.000 hiervan zijn in deze Perspectiefnota verwerkt.

Financiële ontwikkelingen programma Cultuur (cultureel vastgoed)

Museum: vervanging dak
Het Museum Arnhem is in de periode van 2019 tot 2021 gerenoveerd. Tijdens de renovatie zijn de vervangingen van het dak en gevels van het monumentale deel niet meegenomen in het project. Het dak dient echter in 2025 te worden vervangen. De kosten voor het vervangen van het dak inclusief lichtstraten en goten worden geraamd op € 1.350.000. Omdat hier ook duurzaamheidsmaatregelen in betrokken worden, kan vanuit de investeringsbudgetten voor duurzaamheid een bijdrage worden geleverd en ca. € 500.000 worden gedekt. Derhalve is er in 2025 € 850.000 als extra investering nodig, hetgeen vanaf 2026 tot kapitaallasten leidt van circa € 70.000 (aflopende reeks).

Financiële ontwikkelingen programma Participatie en armoedebestrijding

Actualisatie gebundelde uitkering (BUIG)
De systematiek van BUIG maakt de omvang van het budget dat Arnhem ontvangt voor het grootste deel moeilijk voorspelbaar. Het gedeelte dat te beïnvloeden is, heeft betrekking op de inzet van loonkostensubsidie. Er ontstaat een knelpunt tussen de meest actuele stand van het verwachte saldo op de BUIG en het saldo dat reeds is opgenomen in de begroting. In bovenstaande tabel is het knelpunt zichtbaar gemaakt van € 4 miljoen in 2025, oplopend naar € 4,5 miljoen vanaf 2028. In de volgende paragraaf wordt een voorstel gedaan voor een aanpassing in de systematiek, waardoor het mogelijk is dit knelpunt grotendeels op te vangen.

Actualisatie WSW
Voor de komende jaren wordt een nadeel verwacht op de kosten voor de WSW. De prognose van dit nadeel is gebaseerd op de meest recente opgave van de MGR (maart 2024). Het nadeel heeft verschillende oorzaken. Op de eerste plaats doordat het aanwijsbesluit vanaf 2024 gewijzigd is en hierdoor een groter omzetverlies wordt verwacht. Daarnaast heeft de MGR de opgave van het werkelijk aantal SW'ers in begeleiding bijgesteld. Ook zijn de kosten per SW'er zijn gestegen als gevolg van de CAO-stijging. Tenslotte is het aantal SW'ers dat buiten onze arbeidsregio woont, maar wel in Arnhem werkt, door de MGR op basis van actuele cijfers bijgesteld. Dit zijn vaak mensen die al heel lang in Arnhem werken maar inmiddels zijn verhuisd naar net buiten deze regio. Dit leidt tot een knelpunt van € 3,3 miljoen in 2025, € 2,9 miljoen in 2026, € 4,3 miljoen in 2027 en € 3,0 miljoen in 2028.

Studietoeslag
Vanaf april 2022 is de regeling individuele studietoeslag overgegaan van aanvraag bijzondere bijstand naar een inkomensregeling. Deze landelijke regeling is voor mensen die door een structurele fysieke beperking niet in staat zijn om zelf inkomen te verdienen naast hun studie. De wijziging van de regeling heeft tot gevolg dat de aanvraag nu met terugwerkende kracht kan worden gedaan tot de ingangsdatum. Alle aanvragen die in 2023 zijn gedaan worden met terugwerkende kracht toegekend. Het is wettelijk mogelijk om 5 jaar lang de toeslag met terugwerkende kracht aan te vragen. Vanaf 2025 is hiervoor in de begroting gerekend met € 288.000. Met het cumulatieve effect verwachten we hierop in 2025 echter minimaal € 800.000 tekort te komen. Dit tekort loopt per jaar met € 300.000 op tot maximaal € 1.400.000 in 2027.

Re-integratiebudget
Doordat we de gereserveerde middelen voor beschut werk breder ingezet hebben ontstaat er vooralsnog een voordeel van jaarlijks circa € 1 miljoen in het totaal in te zetten re-integratiebudget vanaf 2025. Landelijk is de discussie over de financiering van beschut werk en inzet loonkostensubsidie echter nog niet afgerond. Een van de richtingen is dat beschut werk wordt gefinancierd op basis van gerealiseerde plekken. Vanaf 2025 zal dan mogelijk weer een knelpunt ontstaan. Deze ontwikkeling is vooralsnog opgenomen als risico.

Gelrepas
Het gebruik van de Gelrepas is sinds de digitale nieuwe pas in 2021 flink gestegen. We zien dat steeds meer pashouders de pas gebruiken en dat ze deze ook vaker gebruiken, vooral door het steeds uitgebreidere aanbod waarvoor de pas gebruikt kan worden. Met ingang van 2025 ontstaat hierdoor een structureel tekort van € 325.000, doordat de begroting hier nog niet op aangepast is.

Bijzondere bijstand
We zien een toename in het aantal aanvragen en daarmee ook de kosten voor Bijzondere Bijstand. Dit komt voornamelijk doordat wettelijk een tegemoetkoming voor verhoogde energielasten is toegevoegd aan de Bijzondere Bijstand en daarnaast door de vernieuwde Arnhemse regeling voor duurzame gebruiksgoederen en de herziening voor Bijzondere Bijstand tot 21 jaar. Met ingang van 2025 is hiervoor € 300.000 extra benodigd.

Beschermingsbewind
Er wordt landelijk meer gebruik gemaakt van Beschermingsbewind. De niet beïnvloedbare kosten zijn gestegen tot € 4,3 miljoen per jaar (budget is € 4,2 mln.). Voor 2023 en 2024 is er via de Turap II 2023 al incidenteel € 100.000 toegevoegd. Met ingang van 2025 bedraagt het structurele tekort € 100.000.

Vroegtijdige Schuldhulpverlening
Met ingang van 2025 hebben we geen extra rijksmiddelen meer voor de vroegsignalering en kunnen we deze dienstverlening niet dekken binnen de bestaande middelen. Aangezien we zien dat de behoefte aan hulp na een contact bij vroegsignalering stijgt en het aantal maandelijkse signalen van betaalachterstanden is toegenomen met 40%, willen we de dienstverlening met ingang van 2025 minimaal op het huidige niveau houden. In de jaren 2025 en 2026 stellen we voor € 230.000 aan extra lasten te ramen. Vanaf 2027 bekijken we of dit binnen de uitvoering van schuldhulpverlening opgenomen kan worden.

Financiële ontwikkelingen programma Zorg

In de raadsbrief 'Stijging tarieven jeugd en Wmo' van 31 oktober 2024 is de raad reeds geïnformeerd over de verwachte uitkomsten van de tarievenonderzoeken en de mogelijkheden voor dekking hiervan. In deze Perspectiefnota is dit beeld geactualiseerd. De stijgingen van de tarieven komen bovenop de eerder genoemde indexatie met 7,8% vanaf 2025 van de zorgcontracten.

Volume-ontwikkeling jeugdzorg
Vanaf 2022 is sprake van een gestage toename van de kosten van jeugdzorg als gevolg van volume-ontwikkelingen binnen jeugdzorg en de groei in het zorggebruik. Deze volumestijging hangt niet alleen samen met een groei van het aantal jeugdigen dat gebruik maakt van jeugdzorg, maar ook met het gegeven dat de zorgtrajecten per jeugdige intensiever en daardoor duurder worden. Jeugdigen blijven langer en frequenter in zorg, waardoor de gemiddelde kosten per zorgtraject oplopen. In de prognose

van de kosten van jeugdzorg voor 2024 en 2025 die we baseren op de meest actuele zorgdata, houden we rekening met een afvlakking van de groei in de kosten en zetten daar een hoger risico in de risicoparagraaf tegenover. Desondanks is sprake van hogere volumelasten jeugdzorg van € 10,9 miljoen vanaf 2025. Deze lastenstijging wordt deels gedekt door een onttrekking van € 2,4 miljoen in 2025 uit de bestemmingsreserve Wmo & Jeugdzorg.

Tarieven ambulante voorzieningen Jeugdzorg
In opdracht van de regionale inkooporganisatie is door een extern bureau een tarievenonderzoek uitgevoerd naar de tarieven ambulante voorzieningen Wmo en jeugdzorg die binnen de regio Centraal Gelderland worden gehanteerd. Er is een adviesrapport opgeleverd waarin nieuwe tarieven geadviseerd worden die recht doen aan de reële kosten van betrokken zorgaanbieders, waaronder gestegen loonkosten als gevolg van nieuwe CAO's en arbeidsmarktproblematiek. Deze tarieven liggen hoger dan de huidige (geïndexeerde) tarieven 2024. Op basis van landelijke wet- en regelgeving zijn gemeenten verplicht om reële, kostendekkende tarieven voor de zorgvoorzieningen te hanteren. De financiële consequenties van de nieuwe aangepaste ambulante tarieven jeugdzorg worden vanaf 2025 ingeschat op circa € 4 miljoen.

Tarieven verblijfsvoorzieningen Jeugdzorg
Per 1 juli 2024 worden de aanbieders van verblijfsvoorzieningen Jeugdzorg opnieuw door de regio Centraal Gelderland gecontracteerd (nieuwe inkoopronde). Dit is reden geweest om de huidige tarieven die de regio hanteert voor deze voorzieningen, door te laten lichten door een extern bureau. Dit heeft geleid tot een adviesrapport met hogere tarieven, die recht doen aan de reële kosten van betrokken zorgaanbieders, waaronder gestegen loonkosten als gevolg van nieuwe CAO's en arbeidsmarktproblematiek. Op basis van landelijke wet- en regelgeving zijn gemeenten verplicht om reële, kostendekkende tarieven voor de zorgvoorzieningen te hanteren. Ook de door het Rijk gewenste verkleining in groepsgroottes bij de verblijfsvoorzieningen, in het bijzonder in geval van terreinvoorzieningen, leiden hier tot een extra kostenstijging. De financiële consequenties van de nieuwe aangepaste verblijfstarieven jeugdzorg worden vanaf 2025 ingeschat op € 4,9 miljoen.

Tarieven inkoop essentiële functies Jeugdzorg
Vanaf 2025 worden de zwaarste (verblijfs)vormen en voorzieningen voor jeugdzorg, de zogenoemde essentiële functies waaronder jeugdzorgplus en driemilieuvoorzieningen, gezamenlijk en bovenregionaal verworven c.q. gecontracteerd door de zeven Gelderse jeugdzorgregio's (G7). Op termijn worden netto-besparingen op deze vormen van jeugdzorg verwacht door een betere kwaliteit en integraliteit van geleverde zorg. Deze besparingen zijn niet of moeilijk te kwantificeren in een concreet bedrag. Daartegenover staan hogere kosten van jaarlijks € 524.000 die met deze verwerving samenhangen en wel concreet en kwantificeerbaar zijn.

Landelijke tarief jeugdbescherming
Het Rijk heeft op basis van verricht onderzoek naar reële kostendekkende tarieven in de Jeugdbescherming besloten met ingang van 2024 voor alle gemeenten een landelijk, uniform tarief in te voeren voor de belangrijkste kinderbeschermings- en jeugdreclasseringsmaatregelen (ondertoezichtstelling, voogdij resp. individuele trajectbegeleiding). Deze maatregelen jeugdbescherming en jeugdreclassering worden voor onze regio gezamenlijk met de zes andere jeugdzorgregio's uit de provincie Gelderland (G7) bovenregionaal bekostigd.
Het landelijk tarief ligt hoger dan de (geïndexeerde) tarieven die de G7 tot 2024 hanteerden, wat tot hogere kosten jeugdbescherming en jeugdreclassering voor alle betrokken regiogemeenten leidt.
Via het gemeentefonds wordt het landelijk budget jeugdzorg hiervoor opgehoogd met € 30 miljoen structureel. Dit komt globaal met de helft van de hogere kosten overeen. De financiële consequenties van het nieuwe landelijk tarief jeugdbescherming en jeugdreclassering worden vanaf 2025 ingeschat op € 1,1 miljoen.

Tarievenonderzoek ambulant Wmo
De afgelopen periode is door een extern bureau een onderzoek uitgevoerd naar de tarieven van de ambulante voorzieningen Wmo en jeugdzorg die binnen de regio Centraal Gelderland worden gehanteerd. Er is een adviesrapport opgeleverd waarin nieuwe reële tarieven geadviseerd worden die hoger liggen dan de huidige (geïndexeerde) tarieven 2024. Op basis van landelijke wet- en regelgeving zijn gemeenten verplicht om reële, kostendekkende tarieven voor de zorgvoorzieningen te hanteren. De financiële consequenties van de nieuwe aangepaste ambulante tarieven Wmo worden voor 2025 en verder ingeschat op € 4,3 miljoen jaarlijks. Deze kosten kunnen worden gedekt uit verwachte structurele voordelen binnen de Wmo als gevolg van lagere uitgaven dan verwacht voor onder andere ambulante begeleiding, groepsbegeleiding en activerend werk. Deze voordelen werden tot nu toe gebruikt om kostenstijgingen in de jeugdzorg incidenteel op te vangen. Ook droegen ze bij aan een positief resultaat binnen het begrotingsprogramma zorg. Deze meevallers worden nu structureel aangewend om de effecten van het tariefonderzoek Wmo en een deel van de effecten van het tariefonderzoek jeugd van € 10,5 miljoen structureel te dekken.

Aanpak wachtlijsten huishoudelijke ondersteuning
De wachtlijst voor huishoudelijke ondersteuning is sterk toegenomen, waarbij ruim 250 kwetsbare inwoners met de hoogste prioriteit te lang op huishoudelijke ondersteuning moeten wachten. Op moment van schrijven wordt door uw raad een voorstel behandeld om de wachtlijsten aan te pakken. Een plan is ontwikkeld om deze wachtlijst aan te pakken. Onderdeel van dit plan is het afschaffen van de Algemene voorziening en volledig overstappen op maatwerkvoorzieningen. Dit stelt ons in staat om mogelijke negatieve prikkels vanuit de marktwerking te dempen. De betrokken inwoners worden daarvoor opnieuw gesproken en beoordeeld of en met welke frequentie huishoudelijke ondersteuning nodig is. Vanaf 2025 zal een deel van deze groep in de maatwerkvoorziening komen en zullen sociale wijkteams extra herindicaties moeten uitvoeren. De structurele kosten bedragen € 253.000.

Doelgroepenvervoer
Het doelgroepenvervoer voor de gemeente Arnhem wordt uitgevoerd door de Vervoersorganisatie regio Arnhem Nijmegen (DRAN). De aanbesteding per juli 2024 leidt tot hogere tarieven en een negatief aanbestedingsresultaat. In de meerjarenbegroting van de DRAN zijn er echter dempende effecten aanwezig zoals de vrijval van de zero emissiekosten en een lagere dan verwachte indexatie, zodat er in 2024 en 2025 een positief resultaat van respectievelijk € 400.000 en € 500.000 ontstaat.

Preventieve jeugdbescherming
Sinds een aantal jaren wordt er gewerkt met een team Veilig, Aanwezig, Vertrouwd (VAV) dat preventief hulp en ondersteuning aan gezinnen biedt om te voorkomen dat kinderen uit huis en onder de jeugdbescherming worden geplaatst, met alle gevolgen van dien, zoals kostbare specialistische jeugdzorgvoorzieningen buitenshuis.
Met deze uitbreiding kunnen meer gezinnen worden bediend. De uitbreiding van € 135.000 is vooralsnog tijdelijk voor 2025 en 2026.

Veilig thuis
Een Veilig Thuis organisatie is een meldpunt voor kindermishandeling en huiselijk geweld en een wettelijk voorgeschreven voorziening waarover gemeenten moeten beschikken en die zij in stand moeten houden. Voor de gemeenten binnen de regio Centraal Gelderland betreft dat Veilig Thuis Gelderland Midden, dat tezamen met de gemeenten uit de regio West Veluwe Vallei wordt bekostigd middels een afgesproken verdeelsleutel. Er is sprake van kostenstijgingen vanwege een verhoogde vraag naar bestaande kerntaken en -diensten, zoals onderzoeken van meldingen en verstrekken van adviezen door de groei in het aantal meldingen. Om die reden worden structureel extra bijdragen van de betrokken gemeenten gevraagd. Voor Arnhem betekent dit € 80.000 hogere lasten.

Financiële ontwikkelingen programma Welzijn en inclusie

Bestrijden racisme en discriminatie
In de Begroting 2023 is € 200.000 per jaar voor 4 jaren (2023 t/m 2026) beschikbaar gesteld voor bestrijding van racisme en discriminatie. Gezien de recente ontwikkelingen en discussies in de maatschappij, gevoed door onder andere de toegenomen polarisatie denken we dat inzet op het bestrijden racisme en discriminatie ook na 2026 nodig zal blijven. We willen blijvend inzetten op projecten om Arnhem vrij te maken van racisme. Om de ontwikkeling en uitvoering van deze projecten te faciliteren zijn er structurele middelen nodig. Tot 2026 is er € 50.000 beschikbaar. Om de ambities goed te kunnen faciliteren en daarnaast de activiteiten rondom het koloniaal verleden (o.a. keti koti) te kunnen uitvoeren is jaarlijks € 100.000 nodig. Dit betekent dat voor 2025 en 2026 € 50.000 extra benodigd is en vanaf 2027 € 100.000.

Roze Zaterdag
Arnhem wil meedoen met de bid om de viering in 2027 of eerdere jaren van Roze Zaterdag naar Arnhem te halen. Roze Zaterdag biedt onder andere ruimte voor informatie, debat, feest, ontmoeting en zichtbaarheid ten bate van seksuele oriëntatie, genderidentiteit, expressie en sekse kenmerken. Voor de organisatie hiervan is een incidentele bijdrage benodigd van € 180.000 in 2025.

Financiële ontwikkelingen programma Gezondheid en sport

Algemene gezondheidszorg en jeugdgezondheidszorg
Het voorstel voor de GGD (algemene Gezondheidszorg en jeugdgezondheidszorg) is gebaseerd op vier basisprincipes:
1. De GGD voldoet aan het wettelijk minimum.
2. Collectieve dienstverlening prefereert boven lokaal aanbod.
3. De financiering verloopt grotendeels via de inwonersbijdrage.
4. De GGD zet extra in op dichterbij in wijken/dorpen, op collectieve preventie en het gebruik van data.

Met incidentele middelen voor de begroting 2024 zijn de belangrijkste knelpunten in de taakuitvoering van de GGD in 2024 tijdelijk opgelost. Om een permanent vervolg te geven aan de versterking incidentele versterking van de knelpunten binnen de Veiligheids- en Gezondsheidsregio Gelderland Midden

(VGGM) zijn er voor zowel de algemene gezondheidszorg als ook de jeugdgezondheidszorg door de regiogemeentes keuzes gemaakt in de dienstverlening door VGGM. Dit leidt in beide gevallen tot extra structurele kosten.

Beter Bedrijfsvoeren
Binnen VGGM bestaat daarnaast de noodzaak om de ondersteuning en samenwerking in de organisatie te versterken en verbeteren. Dit is een belangrijke conclusie uit KPMG-onderzoek (september 2022). Het gaat om een behoorlijke inhaalslag: er is investering nodig in de robuustheid van de systemen, het beschrijven van de processen, het versterken van het management en de wijze van samenwerken. Om toekomstige risico's het hoofd te kunnen bieden is op korte termijn versterking en verbetering noodzakelijk. Voor de versterking van de ondersteuning en samenwerking in de organisatie is de wens uitgesproken om in de komende 4 jaar minimaal toe te groeien naar de gemiddelde personele overhead voor Veiligheidsregio's. Ook dit heeft extra structurele kosten tot gevolg. In de bijsturingsvoorstellen later in deze Perspectiefnota wordt op dit onderdeel voorgesteld om de VGGM opdracht te geven deze kosten te verminderen.

Brandweer en crisisbeheersing
Tot slot is in 2020 de gemeentelijke bijdrage voor de brandweer en crisisbeheersing herzien. Geconstateerd werd dat de afspraken rondom het beheer en de bekostiging van de huisvesting (de kazernes) niet zijn geregionaliseerd. Per gemeente zijn afspraken gemaakt over het beheer, waarbij een diversiteit aan afspraken is ontstaan en kosten voor gebouwen in een gemeente voor rekening van de betreffende gemeente zijn. Er wordt voorgesteld om in 2025 een project te starten om de beheerafspraken en de bijbehorende bekostiging te harmoniseren. Hiervoor wordt een incidentele bijdrage aan Arnhem gevraagd van € 39.000 in 2025.

Klimaatinstallatie Valkenhuizen
Er zijn al enkele jaren problemen met het binnenklimaat van zwembad Valkenhuizen. Uit de uitgevoerde onderzoeken is uiteindelijk de conclusie getrokken dat het huidige klimaatsysteem de klachten niet weg kan nemen. Inmiddels zijn het afgelopen jaar provisorische maatregelen getroffen om de klachten weg te nemen en het zwembad open te houden. Dat is gelukt, maar het is geen houdbare en duurzame situatie op de lange termijn. De afgelopen maanden is onderzoek verricht om de huidige klimaatinstallatie om te bouwen naar een klimaatsysteem zoals bij zwembad De Grote Koppel. Het ombouwen wordt uitgesplitst in 3 verschillende fases met een start van de werkzaamheden in het eerste kwartaal van 2024 en een doorlooptijd van 1 tot 1,5 jaar.
De totale kosten van de benodigde investering voor alle aanpassingen is maximaal € 900.000. Deze investering wordt afgeschreven in de voor installaties gebruikelijke afschrijvingstermijn van 20 jaar waarbij een jaarlijkse kapitaallast (vanaf 2025) van maximaal € 59.400 ontstaat. Daarnaast zal een deel van de reeds eerder geactiveerde investering versneld moeten worden afgeschreven, dit betreft een bedrag van maximaal € 100.000.

Financiële ontwikkelingen programma Ruimtelijke ontwikkeling

ODRA: prijsstijging
De ODRA voert voor de gemeente Arnhem een groot aantal taken uit op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving op het fysieke terrein. Jaarlijks indexeert ODRA de uurtarieven. Het voorstel van ODRA voor 2025 is een verhoging van het uurtarief van € 99 naar € 104. In de indexatie met 3,5% voor gemeenschappelijke regelingen waar in deze Perspectiefnota rekening mee wordt gehouden, is dit voor een deel opgevangen. Er resteert een structureel knelpunt van € 106.000.

Plan Gezonde leefomgeving
Het Plan Gezonde Leefomgeving is een uitwerking van de omgevingsvisie en tevens de uitvoering van de opdracht om een integraal milieuplan te ontwikkelen. Hiermee borgen we dat de gezonde leefomgeving een vroegtijdig en integraal uitgangspunt is bij grote ontwikkelingen en dat een integrale, gedegen monitoring wordt ontwikkeld. En dat we samen met inwoners en de GGD werken aan wijken waar cumulatie is van negatieve gezondheidseffecten, om de wijken gezonder te maken en gezond te houden. Dekking kan grotendeels gevonden worden in een aantal bestaande budgetten (middelen ODRA, milieu en luchtagenda). Voor de jaren 2025-2027 is er dan incidenteel nog een bedrag van € 450.000 (€ 150.000 per jaar) nodig om een voortvarende start te kunnen maken met het plan.

Financiële ontwikkelingen programma Wonen en leefomgeving

Onderhoud openbare ruimte Centrum, Spijkerkwartier, Arnhemse Broek (CSA)
In het najaar 2023 is een Europese aanbesteding geweest voor het dagelijks onderhoud in ons stadsdeel Centrum, Spijkerbuurt en Arnhems Broek (CSA) voor het jaar 2024 (zie ook raadsbrief Het dagelijks onderhoud in stadsdeel Centrum, Spijkerbuurt en Arnhems Broek van 16 januari 2024). Voor een deel van dit dagelijks onderhoud is de Europese aanbesteding mislukt, doordat de inschrijvingen resulteerden in een forse overschrijding van het begrote budget. Op twee van de vier percelen heeft maar één marktpartij ingeschreven. De inschrijvingen die we hebben ontvangen resulteren in een bedrag dat

ca. € 3,5 miljoen hoger is dan het beschikbare budget van € 1,5 miljoen. De (minimaal) verwachte overschrijding wordt geraamd op € 2,5 miljoen vanaf 2025. Om deze verwachte hogere kosten het hoofd te kunnen bieden, wordt voorgesteld om hiermee in de jaren 2025 en 2026 in de begroting nog rekening te houden, maar intussen alternatieve manieren van uitvoering te onderzoeken en voor te bereiden. Invoering daarvan vanaf 2027 leidt mogelijk tot een daling van het kostenniveau. In het risicoprofiel nemen we een risico op voor het geval dit niet (volledig) leidt tot de verwachte verlaging van de kosten.

Hogere Energielasten eigen gebruik (Openbare ruimte en Vastgoed)
In de afgelopen jaren zijn de energielasten (gas en elektra) zeer fors gestegen. De begrotingen 2023 en 2024 zijn daarop incidenteel aangepast. Van de tarieven voor energie is 70% een vast deel, deze tarieven zijn substantieel hoger dan een paar jaar geleden en de verwachting is dat deze ook niet (meer) substantieel dalen. Van het variabele deel (30%) is momenteel 55% vastgeklikt. Op basis van deze situatie ontstaat een verwacht tekort in 2025 en verdere jaren op de budgetten energie van € 2.970.000. In deze Perspectiefnota wordt voorgesteld het tekort in 2025 in de begroting op te nemen, maar voor de jaren daarna in te zetten op verlaging van het energieverbruik in de openbare ruimte en het gemeentelijk vastgoed. Concreet wordt dan gedacht aan diverse maatregelen om te verduurzamen en te besparen, zoals bijvoorbeeld (nog) meer inzetten op LED en gebouwen minder verlichten.

Dierentehuis
Eind 2023 is een langjarige overeenkomst aangegaan met het Dierentehuis Arnhem e.o. waarbij tevens de afspraken over het gezamenlijk opdrachtgeverschap tussen de gemeenten is vastgelegd. In Arnhem en de regio is gekozen voor verbetering van de opvang van dieren in vergelijking tot de bestaande opzet met een verouderd gebouw. Dit leidt onvermijdelijk tot meerkosten ten opzichte van het beschikbare budget met € 180.000 in 2025 en € 200.000 vanaf 2026. Met de verwerking van deze kosten wordt voldaan aan de aangenomen motie (23M104) om in de komende Perspectiefnota op te nemen welke aanpassingen de begroting behoeft ten aanzien van het budget voor dierenwelzijn en in de begroting van 2025 structurele dekking op te nemen voor financiering van het dierentehuis.

Uitvoering Huisvestingsverordening - Huisvesting urgent woningzoekenden
Als personen in de regio Arnhem-Nijmegen zich in een persoonlijke noodsituatie bevinden en met spoed een woning nodig hebben, kunnen zij een urgentieverklaring aanvragen. Met zo'n verklaring kunnen deze woningzoekenden voorrang krijgen op een sociale huurwoning. In de regio behandelt een onafhankelijke Urgentiecommissie de aanvragen van urgentieverklaringen. De systematiek van woningtoewijzingen en urgenties vindt haar basis in de Huisvestingsverordening. Met de systematiek van noodurgentieverklaringen gaan kosten gepaard, onder andere in de activiteiten van de urgentiecommissie, in de begeleiding van aanvragen (vaak complexe casussen van kwetsbare personen) en in de afhandeling van bezwaar en beroep.
De kosten voor deze systematiek worden gedragen door de gemeenten én de woningcorporaties binnen de regio Arnhem-Nijmegen. Over het afgelopen decennium is de kostenverdeling steeds schever gegroeid; de corporaties dragen zorg voor zo'n 80% van de kosten en gemeenten 20%. Bij de totstandkoming van de nieuwe Huisvestingsverordening is - op initiatief van de woningcorporaties - voorgesteld om de kostenverdeling gelijk te trekken (50%-50%). In het collegevoorstel over de nieuwe Huisvestingsverordening is reeds melding gemaakt van dit principebesluit. Bij een evenredigere kostenverdeling tussen gemeenten en om uitvoering te geven aan het genoemde principebesluit is dus jaarlijks € 70.000 benodigd.

Knelpunten met dekking uit bestemmingsreserve of bestaande budgetten

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de financiële ontwikkelingen die (deels) gedekt kunnen worden vanuit heffingen, bestemmingsreserves of ruimte in bestaande budgetten. Onder de tabel is een nadere toelichting op elk onderdeel opgenomen.

Knelpunten met dekking uit bestemmingsreserves of bestaande budgetten *Bedragen x € 1 miljoen*	2025	2026	2027	2028	I/S
Kosten Lachgascilinders	-800	-800	-800	-800	S
Kosten ruimen van fietsen	-80	-80	-80	-80	S
Verzamelcontainers toegankelijkheid voor hoogbouw (20M260)	-200	-200	-200	-200	S
Dekking uit afvalstoffenheffing	1.080	1.080	1.080	1.080	S
Klimaatadaptatie investeringskrediet rioolheffing	-11	-42	-73	-103	S
Dekking uit rioolheffing	11	42	73	103	S
Digitale en toegankelijke dienstverlening	-200				I
Informatieveiligheid & Privacy	-250				I
Verbeteren burgerparticiatie met innovatieve technologieën	-380				I
Interne veiligheidscoördinatie	-100				I
Digitale inclusie van de stad	-100				I
Dekking uit bestemmingsreserve Bedrijfsvoering	1.030				I
Regeling Burgerkracht	-91				I
Dekking bestemmingsreserve Burgerinitiatieven sociaal domein	91				I
Opvang en toekomstperspectief opvang en vluchtelingen				-500	I
Uitvoeringskosten Bureau Nieuwkomers	-529	-529	-529	-580	I
Dekking uit bestemmingsreserve Inburgering, integratie en asiel	529	529	529	1.080	I
Opvang niet-rechthebbende EU burgers (23M41)	-390	-890			I
Dekking uit bestemmingsreserve Huisvesting bijzondere doelgroepen	390	890			I
Natuurcentrum (Molenplaats): Uitbreiding subsidie Arnhem	-105	-105	-105	-105	S
Natuurcentrum (Molenplaats): Incidentele subsidie	-50				I
Dekking uit parken/bossen en project Poort naar de Veluwe	155	105	105	105	I
Wvg woningbouw Arnhem-West	-4.000				I
Realisatie Hobbit	-300				I
Dekking uit BR Stadsontwikkelfonds voor wvg woningbouw Arnhem-West en Hobbit	4.300				I
Ambities dierenwelzijn en natuur	-127	-127	-127	-127	S
Dekking ambities dierenwelzijn en natuur	127	127	127	127	S
Jongerenraad	-50	-50			I
Leefbare Wijken Monitor (ALW)	-63	63	-63	63	S
Doorontwikkeling wijksturing	-75				I
Totaal gedekt uit reserves of bestaande budgetten	**-188**	**13**	**-63**	**63**	

Lachgascilinders
Lachgascilinders leveren een veiligheidsgevaar op tijdens inzameling en verwerking en veroorzaken explosies met veel schade in de verbrandingsoven. Op basis daarvan hebben zowel de verwerker van het afval als de inzamelaar aangegeven het Arnhemse afval niet langer te kunnen accepteren met de huidige hoeveelheden lachgas. Er is door het Rijk een verbod ingesteld op lachgas, waardoor statiegeldsysteem is komen te vervallen. In oktober 2023 heeft het college een set van maatregelen vastgesteld waarmee we de urgentie situatie rondom lachgascilinders in het afval zo goed mogelijk kunnen opvangen. Er is gestart met een voorsorteringslag waardoor het afval nog verwerkt kon worden. Inmiddels is in de afgelopen maanden een duidelijker beeld verkregen over de aantallen lachgascilinders in het afval en in de buitenruimte. De urgentie van dit probleem blijft hoog, waarvoor extra kosten onvermijdelijk zijn. De huidige inschatting is € 800.000 voor 2024. Deze kosten kunnen vanaf 2025 worden betrokken bij de afvalstoffenheffing.

Verzamelcontainers toegankelijk voor hoogbouw
De ambitie in de Afvalkoers 2022-2026 Arnhem Schoner is om te stoppen met de citybins voor de inzameling van GFE/GFT bij hoogbouw en over te schakelen naar een dekkend netwerk van verzamelcontainers. In 2023 is een ander type verzamelcontainer voor GFE getest om te onderzoeken of deze container toegankelijk is voor (een groot deel van de) rolstoelgebruikers en of de kwaliteit van het aangeboden GFE in deze nieuwe container op peil blijft. Voor deze containers zal in 2025 een aanbesteding worden gedaan. De investeringen kunnen, zoals het er nu uitziet, opgevangen worden binnen het huidige investeringsbudget. Deze zien dus op aanschaf van nieuwe containers waarmee echter niet de volledige doelgroep bediend kan worden. Voor de overige 30-40% van de doelgroep is een maatwerkoplossing nodig, deze zal ongeveer € 200.000 gaan kosten en dit kan uit de afvalstoffenheffing gedekt worden.

Ruimen van fietsen
Er is behoefte aan meer en vooral structurele handhaving met betrekking tot geparkeerde fietsen. Daarom wordt per 2025 het fietsruimen ondergebracht bij de nieuwe parkeerdienstverlener en hebben we een fietsruimploeg. Deze kosten bedragen € 80.000 structureel vanaf het jaar 2024 en kunnen vanaf 2025 worden betrokken bij de afvalstoffenheffing.

Klimaatadaptatie investeringskrediet rioolheffing
Als gevolg van klimaatverandering staat de leefbaarheid van onze stad onder druk en zijn er risico's voor onze veiligheid, gezondheid en economie. Om deze risico's te beperken worden er maatregelen genomen om verdere opwarming tegen te gaan én passen we onze leefomgeving aan op de gevolgen van het veranderende klimaat. Om de ambities zoals opgenomen in de Strategie Klimaatadaptatie Arnhem uit te voeren zijn er voor de komende vier jaren, met ingang van de jaarschijf 2024, investeringsbudgetten van € 800.000 noodzakelijk. De daaruit vloeiende kapitaallasten vanaf de jaarschijf 2025 kunnen worden betrokken bij de rioolheffing.

Digitale en toegankelijke dienstverlening
In de razendsnelle evolutie van de veranderende verwachtingen en behoeften van de samenleving en de technologische mogelijkheden zet toegankelijke digitale dienstverlening en digitalisering zich onverminderd door. Wetten zoals Wet digitale overheid (WDO), Archiefwet en WMEBV bieden de kaders voor een verschuiving naar een papierloze samenleving, waarbij het traditionele gebruik van papier langzaam verdwijnt. Onze informatiehuishouding en archivering dient hierop mee te veranderen. In deze race naar digitalisering blijft het cruciaal om het menselijke aspect niet uit het oog te verliezen en inclusief te laten zijn. Het programma voor de versnelling van de digitalisering zal door de hoger uitvallende kosten van ingehuurde expertise nog incidenteel middelen vragen in 2025 om de doelstellingen te kunnen behalen. Dit kan gedekt worden vanuit de bestemmingsreserve Bedrijfsvoering.

Informatieveiligheid & Privacy
Het jaar 2025 zal, net zoals de voorgaande jaren, in het teken staan van het verhogen van de informatieveiligheid en privacybescherming binnen onze gemeente. Hier zijn we in 2023 mee gestart in de vorm van Programma Informatieveiligheid & Privacy Basis op orde. Uitgangspunten waren het voldoen aan de Baseline Informatieveiligheid (BIO) en Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). In 2024 zal echter ook de BIO 2.0 van kracht worden. Nieuwe wetgeving in de vorm van de Nederlandse afgeleide van de Network and Information Security Directive (NIS2), de Europese cybersecurity richtlijn, zal ook in 2024 in werking treden. Hiervoor zullen in 2025 nog aanvullende stappen gezet moeten worden. Hiervoor is in 2025 € 50.000 incidenteel extra benodigd. Mogelijke structurele additionele kosten zijn nu nog niet inzichtelijk.
Daarnaast is de verwachting dat de kosten van het programma Informatieveiligheid en Privacy Basis op Orde in 2025hoger uitvallen dan gepland. Dit komt enerzijds omdat het te verzetten werk meer is dan vooraf kon worden ingeschat, anderzijds door inhuurkosten die hoger uitvallen. Voor 2025 zal dit incidenteel nog eens € 200.000 extra vergen. Dekking is mogelijk vanuit de bestemmingsreserve Bedrijfsvoering.

Verbeteren burgerparticipatie met innovatieve technologieën
Technische innovaties hebben de kracht om onze samenleving blijvend te veranderen, te zien aan voorbeelden zoals 3D-technologie bij de inzet voor burgerparticipatie, robotisering, artificiële intelligentie (AI) en sensortechnologie. Samen met 3D visualisaties (o.a. Augmented en Virtual Reality) ondersteunt AI innovatieve oplossingen in zowel de zorg, als in de openbare ruimte en de dienstverlening van de gemeente om gezonder, veiliger en aangenamer te kunnen leven. Momenteel is de inzet incidenteel begroot voor 2024. Voorgesteld wordt om de inzet ook in 2025 een vervolg te geven en deze te dekken uit de bestemmingsreserve Bedrijfsvoering.

Interne veiligheidscoördinatie
De gemeente Arnhem heeft één interne veiligheidscoördinator, die zowel belast is met beleidsontwikkeling als uitvoering van beleid en inspringen op incidenten. De gemeente Arnhem heeft ervoor gekozen om weer meer zelf aan zet te zijn in zorg voor kwetsbare groepen (schulddienstverlening / PGA). Er komt dus complexere casuïstiek onze spreekkamers binnen, wat een directe relatie heeft met het thema 'veilige werkomgeving'. Het gaat hierbij zowel om de locatie (bijvoorbeeld ook op de diverse plekken in de wijken), als getraind zijn hoe om te gaan met bedreiging of agressie. Nu wordt er veel geschakeld op basis van incidenten, daar gaan de volledige uren van de interne veiligheidscoördinator aan op. Structurele ondersteuning op dit thema ontbreekt nu. Voor borging van deze opgaven op de langere termijn is meer capaciteit nodig. Voorgesteld wordt de inzet in 2024 en 2025 uit te breiden en te dekken uit de bestemmingsreserve Bedrijfsvoering.

Digitale inclusie van de stad
We willen voorkomen dat mensen worden buitengesloten en dus ook digitaal worden buitengesloten, zodat iedereen kan deelnemen aan de digitale samenleving. Afspraken op EU-niveau (Digital Decade) geven aan dat in 2030 80% van de inwoners digitaal vaardig genoeg dient te zijn. Enerzijds vraagt dit om acties en oplossingen om de dienstverlening van de stad toegankelijk te maken en te houden en anderzijds vraagt het om het versterken van de digitale vaardigheden en weerbaarheid van inwoners. Het verbeteren van de toegankelijkheid van de informatie voor specifieke doelgroepen kan echter ook leiden tot minder toegankelijke informatie voor anderen (het in tekst uitleggen van een tekening of tabel aan iemand met een visuele beperking kan voor een ander leiden tot een onoverzichtelijke hoeveelheid tekst). Het blijft zoeken naar een balans in het toegankelijk maken en houden van onze informatie van inwoners. Voor het doen van onderzoek naar de eventuele aanvullende maatregelen om digitale uitsluiting te voorkomen zijn er incidentele middelen benodigd in 2025 die gedekt kunnen worden uit de bestemmingsreserve Bedrijfsvoering.

Regeling Burgerkracht
Inwoners van Arnhem kunnen sinds 2016 gebruik maken van de subsidieregeling Burgerkracht. Met de regeling stimuleren we samenredzaamheid en burgerinitiatieven, bedoeld voor en door inwoners. In 2022 is de regeling juridisch vastgelegd voor een periode van 3 jaar (2022 t/m 2024) in de subsidieverordening Burgerkracht Sociaal Domein 2022-2024. Voor de subsidieregeling Burgerkracht is voor deze jaren 2022 jaarlijks € 175.000 beschikbaar gesteld via de bestemmingsreserve Burgerinitiatieven sociaal domein. Deze reserve eindigt in principe in 2024 en op dat moment resteert een bedrag van € 91.325 in deze reserve. Het voorstel is de reserve ook in 2025 aan te houden en het resterende bedrag beschikbaar te houden ten behoeve van de regeling in 2025.

Opvang en toekomstperspectief opvang en vluchtelingen
Arnhem is een rechtvaardige, sociale en open stad. We vangen vluchtelingen ruimhartig op en zorgen voor voldoende en gastvrije vluchtelingenopvang. Vanaf 2028 zijn er geen (incidentele) middelen meer begroot voor het programma vluchtelingen en stoppen ook de incidentele bijdragen die beschikbaar zijn gesteld om goede opvang en begeleiding te bieden. Om die reden wordt voorgesteld in 2028 voor € 500.000 lasten te begroten en dit te dekken uit de BR Inburgering, integratie en asiel.

Formatie Nieuwkomers
Vanuit de begroting van Asiel en Inclusie is structureel een bedrag van € 1,1 miljoen beschikbaar voor de uitvoeringskosten. Daarnaast is tot en met 2024 extra geld beschikbaar vanuit het gemeentefonds. Hiermee is de structurele capaciteitsbehoefte echter niet opgelost. Landelijk is de VNG met een lobby gestart om de uitvoeringskosten ook na 2024 vanuit het gemeentefonds gefinancierd te krijgen. Vooralsnog is de bestemmingsreserve Inburgering, integratie en asiel toereikend om tot 2029 het tekort op te vangen.

Opvang niet-rechthebbende EU-burgers
EU-burgers mogen (behoudens uitzonderingen) geen beroep doen op publieke middelen of voorzieningen in het sociaal stelsel, waardoor zij geen recht hebben op een uitkering en op maatschappelijke opvang. Dakloosheid van deze groep gaat vaak gepaard met overmatig middelengebruik en overlast. De raad heeft op 14 juni 2023 bij motie 23M41 opgeroepen om vooruitlopend op het landelijk en/of Europees beleid, met een voorstel te komen om voor minimaal twee jaar (of korter indien landelijk en/of Europees beleid ontwikkeld is) tien opvangplaatsen te realiseren voor dakloze niet-rechthebbende EU-burgers. Deze opvang gaat medio 2024 van start. Het beschikbaar gestelde budget is naar verwachting

vanaf 2025 onvoldoende om zowel de opvanglocatie als de benodigde hulp en zorg te bekostigen. Voor 2025 en 2026 is dekking mogelijk uit de bestemmingsreserve huisvesting bijzondere doelgroepen. Het is onzeker wanneer landelijk en/of Europees beleid ontwikkeld is en de opvang van dakloze EUburgers beëindigd kan worden dan wel uit landelijk of Europees budget bekostigd kan worden.

Natuurcentrum (Molenplaats)
Natuurcentrum Arnhem ontvangt van de gemeente een subsidie voor het openstellen van de Molenplaats en de Witte Watermolen in Sonsbeek als bezoekerscentrum alsmede het draaiende houden van de molen en het bieden van een (educatief) programma. Zolang Natuurcentrum geen geschikte horeca-uitbater vindt, loopt zij de inkomsten uit huur mis. Daarnaast worden er extra kosten gemaakt aangezien er vakbekwaam personeel moet worden aangetrokken om de Molenplaats voldoende te bemensen, anders zal de Molenplaats noodgedwongen gesloten zijn. Tevens is door hogere prijzen het exploitatiebudget voor de jaren 2024 en verder nog verder onder druk komen te staan, waardoor een extra subsidie voor een bedrag van € 155.000 structureel in 2025 en structureel € 105.000 vanaf 2026 wordt gevraagd.
Het is mogelijk dit te bekostigen uit de middelen voor bossen en parken en uit het projectbudget Poort naar de Veluwe. Om effectiever gebruik te maken van de Molenplaats wordt op termijn ook een plek gegeven in het gebouw aan onze boswachters en parkbeheerders. We zien duidelijk voordelen in de samenwerking tussen Natuurcentrum Arnhem en gemeente Arnhem op thema's zoals natuur, biodiversiteit en klimaatbestendigheid.

Wvg woningbouw Arnhem-West
De komende jaren staan we voor een flinke woningbouwopgave, waarbij we inzetten op een gelijkere verdeling van sociale huurwoningen over de stad. Hiervoor willen we de komende jaren meer sociale huurwoningen in Arnhem-West bouwen. Kansen hiervoor liggen met name in het gebied aan de Westzijde van de Heijenoordseweg. In dit gebied liggen ook kansen voor nieuwbouw en uitbreidingen van onderwijshuisvesting. Op het gebied is door de gemeenteraad op 7 februari 2024 het voorkeursrecht (definitief) gevestigd. In de Woonvisie is opgenomen dat bij ontwikkelingen in Arnhem-West minimaal 60% sociale huur gerealiseerd dient te worden. Vrijwel alle projecten hebben nu een onrendabele top. Om binnen een afzienbare periode, ook gelet op het voorkeursrecht, tot een haalbaar plan te komen, is een gemeentelijke bijdrage om dit tekort af te dekken onvermijdelijk. Uiteraard zullen we er ons daarbij voor inzetten om ook bijdragen te verkrijgen van het Rijk en de Provincie. De uiteindelijke hoogte van de gemeentelijke bijdrage is daar mede afhankelijk van. Voorgesteld wordt om € 3,7 miljoen uit de BR Stadsontwikkelfonds te reserveren voor het afdekken van het tekort op de onrendabele top. Daarnaast zijn we voornemens om de panden die we in dit gebied verwerven, zoveel als mogelijk rendabel te verhuren, tot het moment dat ze gesloopt worden voor herontwikkeling. De huurinkomsten hiervan zetten we ook in om de onrendabele top af te dekken.
Daarnaast wordt voorgesteld voor de realisatie van sociale huurappartementen bij de Hobbit in de wijk (Malburgen oost-zuid) vanuit het Stadsontwikkelfonds € 300.000 te reserveren. De realisatie hiervan is van groot belang is voor de wijk. Het complex maakt onderdeel uit van een grotere transformatie van het gebied met onder andere een nieuwe sporthal en aanleg openbare ontmoetingsruimte.

Hobbit
Voorgesteld wordt voor de realisatie van sociale huurappartementen bij de Hobbit in de wijk (Malburgen oost-zuid) vanuit het Stadsontwikkelfonds € 300.000 te reserveren. De realisatie hiervan is van groot belang is voor de wijk. Het complex maakt onderdeel uit van een grotere transformatie van het gebied met onder andere een nieuwe sporthal en aanleg openbare ontmoetingsruimte.

Ambities dierenwelzijn en natuur
Om uitvoering te geven aan de Visie Dierenwelzijn 2021-2030 en het versnellen van de Uitvoeringsagenda Dierenwelzijn 2024-2025 is voor dierenwelzijn een extra bijdrage benodigd. Structurele middelen zijn nodig voor bijvoorbeeld deelname aan de regeling Arnhemse Dierenartsenkosten en incidenteel voor de inzet van Dierenbuddies in Arnhem en andere actiepunten uit de uitvoeringsagenda. Gelet op de voorziene financiële uitdagingen de komende jaren is er binnen de bestaande budgetten gezocht naar dekking, waarbij onder andere gekeken wordt naar het reeds beschikbaar gesteld budget voor het groenfonds.

Jongerenraad
Bij de behandeling van de Begroting 2024 is de motie 'Boter bij de vis voor Jongerenraad" aangenomen. Daarbij is aangegeven dat een verwacht voordeel op de energielasten van het Sportbedrijf ruimte zou opleveren voor de algemene middelen, waaruit deze motie vervolgens gedekt kan worden. In deze Perspectiefnota is dit op deze wijze verwerkt.

Leefbare Wijken Monitor
Sinds 2001 wordt de Arnhemse Leefbare Wijken monitor uitgevoerd door de gemeente Arnhem. Deze monitor is in de loop van de jaren verder uitgebouwd en verbeterd en vormt een onmisbare schakel in het creëren van beleidsplannen, wijkprogramma's en andere gebiedsgerichte instrumenten. De monitor wordt organisatie breed ingezet en wordt ook richting de gemeenteraad jaarlijks gebruikt om de trends en ontwikkelingen in beeld te brengen. Om nog meer inzicht in de verschillende wijken te krijgen is daar

recent de gebiedsanalyse aan toegevoegd, waardoor visueel inzichtelijk wordt hoe de verschillende wijken zich verhouden ten opzichte van elkaar. Binnenkort worden ook de wijkgezondheidsprofielen hier nog aan toegevoegd. In de Koersnota Van Wijken Weten is de relevantie van de monitor nogmaals benoemd en is de wens uitgesproken dergelijke monitoringsinstrumenten te willen behouden richting de toekomst. In het financieel beeld zijn de destijds niet structureel verwerkte tweejaarlijkse middelen van € 125.000 vanuit de Perspectiefnota 2022-2025 gecorrigeerd. Wij stellen voor deze middelen te verdelen naar € 62.500 per jaar omdat ten behoeve van de voorbereidingen van de monitor is gebleken dat aan het jaar vooraf al verplichtingen gaan lopen.

Doorontwikkeling wijksturing
Om de doorontwikkeling van wijksturing ook verder in 2025, onder andere organisatie breed verder vorm te geven is een ontwikkelbudget nodig. In de begroting 2024 is voor doorontwikkeling/implementatie Koersnota 2.0 wijksturing een bedrag van € 150.000 opgenomen. We stellen voor de helft van dit bedrag ter dekking van de genoemde kosten in 2025 te gebruiken.

Toegankelijk maken omgeving rondom vernieuwde stadstheater
In de BR Zuidelijke Binnenstad zijn middelen gereserveerd voor walstroom (€ 0,369 miljoen) en eigen huisvesting (€ 1,5 miljoen). Deze beoogde onttrekkingen worden echter anders opgelost doordat de walstroom gedekt gaat worden vanuit de middelen voor duurzaamheid en de beoogde onttrekking voor eigen huisvesting kan vervallen doordat in het hiervoor gepresenteerde beeld vanaf 2026 kapitaallasten zijn meegenomen behorende bij een investeringskrediet van € 1,5 miljoen. De hierdoor vrij komende middelen in de BR Zuidelijke Binnenstad (€ 1,9 miljoen) zullen ingezet worden voor het toegankelijk maken van de omgeving van het vernieuwde stadstheater. Dit zal in de Begroting 2025 verwerkt worden.

Voorstellen voor bezuinigingen

Om het structurele tekort in het hiervoor gepresenteerde financieel meerjarenbeeld te verkleinen, wordt in deze Perspectiefnota op de eerste plaats een aantal concrete bijsturingsmaatregelen voorgesteld. Om te komen tot opties voor bijsturing is zowel gezocht naar bezuinigingen die zorgen voor incidentele ruimte, als naar mogelijkheden om de structurele lasten te verlagen. Ook zijn de mogelijkheden om de opbrengsten te verhogen onderzocht. Dit is in eerste instantie gedaan op een manier waarbij de ambities voor de stad op de langere termijn zoveel mogelijk overeind kunnen blijven en waarbij de negatieve effecten ze beperkt mogelijk zijn. Vanzelfsprekend doen de meest opties wel pijn en ook blijkt dat we er hiermee nog niet zijn. De begroting voor 2024 en 2025 laten hiermee echter wel een structureel sluitend beeld zien. Structurele sluitendheid voor alle jaren daarna komt ook een stap dichterbij, wordt in het volgende hoofdstuk op ingegaan.

In deze Perspectiefnota 2025-2028 worden hieronder voor een compleet overzicht de bezuinigingsopties voor de jaren 2024 en verder opgenomen. In Turap-1 2024 zijn de bezuinigingsopties opgenomen en toegelicht die in 2024 aan de orde zijn. De bezuinigingsvoorstellen vanaf 2025 zullen (na vaststelling van de Perspectiefnota) in de Begroting 2025 verwerkt worden.

Bezuinigingsopties *Bedragen x € 1.000*	2024	2025	2026	2027	2028	I/S
Reëel ramen loonsom	1.000	2.300	2.300	2.300	2.300	S
Vrijval budget verbeteren systemen en processen	400	0	0	0	0	I
Jongerenbudget laten vervallen	200	200	400	400	400	S
Ondersteuning college verminderen	82	201	201	313	313	S
Vrijval BR Burgerparticipatie: geen middelen voor dashboard betrokkenheidsprofielen	60					I
Capaciteit voor art 213a onderzoeken laten vervallen	0	50	50	50	50	S
Budget fiscale advieskosten laten vervallen	0	35	35	35	35	S
Vrijval BR Burgerparticipatie: geen middelen voor Participatiegids	25					I
Niet invullen van capaciteit mobiliteit medewerkers	0	75	75	75	75	S
Bezuiniging deel vrij besteedbaar budget Teams Leefomgeving		95	95	95	95	S
Vrijval budget Sustainable Development Goals	100					I
Subtotaal S00 Bestuur, financiën en dienstverlening	*1.867*	*2.956*	*3.156*	*3.268*	*3.268*	
Stoppen innovaties informatieverwerking		93	93	93	93	S
Verminderen bijdrage aanvullende claim programma Beter Bedrijfsvoeren van VGGM		250	250	250	250	S
Minder bijdrage vanuit Veiligheid aan Koningsdag		50	50	50	50	S
Lagere bijdrage aan Zorg- en Veiligheidshuis		100	100	100	100	S
Subtotaal S01 Veiligheid	*0*	*493*	*493*	*493*	*493*	
Bezuiniging op wegenonderhoud structureel	0	50	50	50	50	S
Bezuiniging op wegenonderhoud incidenteel	0	75	200	325	450	I
Subtotaal S02 Bereikbaarheid	*0*	*125*	*250*	*375*	*500*	
Vrijval middelen ivm niet verplaatsen warenmarkt	175					I
Halveren spaarbedrag voor beeldbepalende en topsportevenementen		110	110	110	110	S
Minder inzet op Human Capital; transformatie arbeidsmarkt		100				I
Stoppen met vuurwerkshow		150				I
Vrijval budget voor Dutch Green Week	300					I
Subtotaal S03 Economie	*475*	*360*	*110*	*110*	*110*	

Bezuinigingsopties *Bedragen x € 1.000*	2024	2025	2026	2027	2028	I/S
Minder inzet op breedtekunst (presentatie en festival)		90	90	90	90	S
Debatfunctie opnemen in reguliere programmering		50	50	50	50	S
Subtotaal S05 Cultuur	*0*	*140*	*140*	*140*	*140*	
Rekensystematiek BUIG Arnhems Beeld toepassen	2.264	3.580	3.762	3.942	4.359	S
Vrijval bestemmingsreserve Energiearmoedefonds	4.133	0	0	0	0	I
Inzet ESF middelen Actieve Inclusie Vervolg			997			I
Structurele middelen bijverdienbeloning Participatiewet				100	100	S
Verlaging middelen communicatie Armoede en Schulden		25	25	25	25	S
Versoberen Week van het geld		20	20	20	20	S
Andere invulling Collectieve Aanvullende Zorgverzekering		0	250	500	500	S
Subtotaal S06 Participatie en armoedebestrijding	*6.397*	*3.625*	*5.054*	*4.587*	*5.004*	
Meer groepsgewijs begeleiden Wmo	0	700	1.400	1.400	1.400	S
Meer groepsgerichte begeleiding jeugd			300	300	300	S
Analyse casussen groter dan € 100.000		840	840	840	840	S
Inzet controle 315-route		250	500	500	500	S
Stoppen PMT als losse interventie		200	200	200	200	S
Beëindigen subsidie OZO verbindzorg		22	22	22	22	S
Subtotaal S07 Zorg	*0*	*2.012*	*3.262*	*3.262*	*3.262*	
Vrijval middelen vrijwillige terminale zorg		5	5	5	5	S
Vrijval middelen ondersteuning Ouderenbonden		5	5	5	5	S
Vrijval middelen woontussenvoorzieningen Ouderen		4	4	4	4	S
Gedeeltelijke vrijval bestemmingsreserve Beschermd en Weerbaar		2.000				I
Inzet Rijkssubsidie MDT		0	*1.500*	*1.500*		I
Subtotaal S08 Welzijn en inclusie	*0*	*2.014*	*1.514*	*1.514*	*14*	
Voordeel Sportbedrijf	500	0	0	0	0	I
Voordeel Brede Spuk	150	150	150			I
Seniorenbeweging via Brede Spuk	200	200	200			I
Subtotaal S09 Gezondheid en sport	*850*	*350*	*350*	*0*	*0*	
Opstellen voorbereidingsbesluiten	26	26	26	26	26	S
Subtotaal S11 Ruimtelijke ontwikkeling	*26*	*26*	*26*	*26*	*26*	
Inzet middelen huisvesting bijzondere doelgroepen	900	480	380	1.270	0	I
Bomenonderhoud beperken tot directe woonomgeving	0	475	450	425	350	S
Verminderen inzet bestrijding invasieve exoten	0	300	300	300		I
Onderhoud stedelijk groen, directe woonomgeving ontzien	0	250	150	50	0	I
Budget waterbodembeheer laten vervallen	0	300	300	300	300	S
Bomenplan beperken tot directe woonomgeving	0	150	150	150	0	I
Woningbouw Platform Arnhem	0	150	150	0	0	I
Bezuinigen op dagelijks onderhoud in de wijken 10% kostenbesparing (afvalbakken, onkruid etc) en deel van het areaal minder maaien	0	165	165	165	165	S

Bezuinigingsopties *Bedragen x € 1.000*	2024	2025	2026	2027	2028	I/S
Fontein Blauwe golven deels uitlaten, besparing energiekosten	0	50	50	50	50	S
Overige fonteinen (AKU-fontein, op de markt en in de parken) deels uitlaten, besparing energiekosten	0	50	50	50	50	S
Minder onderhoud beschoeiingen		50	50	50	50	S
Subtotaal S12 Wonen en leefomgeving	*900*	*2.420*	*2.195*	*2.810*	*965*	
Verhogen parkeertarieven		5.000	5.000	5.000	5.000	S
Verhogen parkeertarieven: effect VPB		-1.290	-1.290	-1.290	-1.290	S
Versneld parkeerareaal vergroten		500	1.000	1.000	1.000	S
Inzet scanauto vergroten		200	200	200	200	S
Verhogen tarief toeristenbelasting	0	590	590	590	590	S
Subtotaal opbrengsten	*0*	*5.000*	*5.500*	*5.500*	*5.500*	
Totaal	**10.515**	**19.521**	**22.050**	**22.085**	**19.282**	

Bezuinigingsvoorstellen programma Bestuur, dienstverlening en financiën

Reëel ramen loonsom
Het voorstel is om de ambtelijke organisatie niet meer te begroten op basis van het maximum van de salarisschaal, maar op basis van het maximum van de salarisschaal minus één periodiek. Dit gaat echter wel ten koste van de flexibiliteit van de organisatie. Hiermee kan € 2,3 miljoen ruimte vanaf 2025 worden gevonden en voor 2024 betreft dit € 1 miljoen. Deze wijziging in de systematiek is te onderbouwen doordat de actuele samenstelling van ons personeelsbestand (qua leeftijd en ervaringsjaren) de laatste twee jaren minder kostbaar is gebleken dan begroot.

Meekrimpen met bezuinigingen
Naast deze algemene korting van de loonsom door het krapper begroten van de salariskosten laten wij de omvang van de formatie meebewegen met de bezuinigingsvoorstellen zoals die hierna worden benoemd. Als die voorstellen worden overgenomen, zullen in de Begroting 2025 de bij die betreffende activiteiten behorende personele formatieplaatsen worden ingeleverd. Afgezet tegen onderstaande voorstellen betekent dat, inclusief overhead, een structurele korting op de formatie van € 750.000.

Zowel de algemene als deze aan de bezuinigingen gekoppelde specifieke korting kan binnen het natuurlijk verloop worden opgevangen, wat voor ons ook het uitgangspunt is.

Vrijval budget verbeteren systemen en processen
In de begroting voor 2024 is een incidenteel bedrag opgenomen van € 400.000 met de bedoeling het in te zetten voor de verbetering van systemen en processen. Hierop zijn nog geen toezeggingen, aanspraken of anderszins van toepassing waardoor het in principe anders ingezet kan worden/ kan worden bespaard.

Jongerenbudget laten vervallen
Het jongerenbudget heeft als doel om de instroom van jonge potentials in onze organisatie te vergroten. Dit budget is bijvoorbeeld veelvuldig ingezet voor instroom van trainees waarvoor op de afdelingen nog geen reguliere formatie beschikbaar was. Nu de gemeentepool van start is gegaan, ontstaat er een dubbeling. Ook de gemeentepool heeft immers als doel om de instroom van (onder andere) jonge potentials in onze organisatie te vergroten. Hiermee ontstaat financiële ruimte om het jongerenbudget vrij te laten vallen. Dit kan niet volledig en per direct aangezien er nog dekking nodig is voor zittende formatie en dit budget tevens gebruikt wordt voor financiering van werkervaringsplekken.

Ondersteuning college verminderen
Voorgesteld wordt om de ondersteuning van het college te verlagen voor de onderdelen woordvoering, wethoudersadvies en het secretariaat.

Vrijval BR Burgerparticipatie: geen middelen voor dashboard betrokkenheidsprofielen
In het actieprogramma "Samen maken we Arnhem" was rekening gehouden om € 60.000 aan te wenden voor betrokkenheidsprofielen. Op basis van big data onderscheidt het model acht groepen inwoners die van elkaar verschillen in vertrouwen in de overheid en algemene betrokkenheid. Over de inzet van deze middelen waren nog geen afspraken gemaakt en in het kader van de bezuinigingen wordt voorgesteld deze middelen ten gunste van de Algemene reserve vanuit de Bestemmingsreserve Burgerparticipatie te laten vrijvallen.

Capaciteit voor art 213a onderzoeken laten vervallen
Er is structureel budget beschikbaar voor uitvoering van art 213a onderzoeken waartoe de raad eerder opdracht heeft gegeven. Deze onderzoeken kunnen achterwege worden gelaten omdat op de eerste plaats de Rekenkamer ook onderzoeken uitvoert en daarnaast op diverse plaatsen en uit diverse budgetten onderzoeken worden uitgevoerd die in sommige gevallen ook te kwalificeren zijn als een art 213a onderzoek.

Budget fiscale advieskosten laten vervallen
Door extern in te huren op een formatieplaats van fiscalist hoeven we geen aanvullend extern fiscaal advies meer in te huren.

Vrijval voor BR Burgerparticipatie: geen middelen voor Participatiegids
In het actieprogramma "Samen maken we Arnhem" was rekening gehouden om € 25.000 aan te wenden voor de participatiegids. De participatiegids geeft per wijk een beeld van de inwoner en welke participatieprojecten in deze wijken plaats hebben gevonden. Over de inzet van deze middelen waren nog geen afspraken gemaakt en in het kader van de bezuinigingen wordt voorgesteld deze middelen ten gunste van de Algemene reserve vanuit de Bestemmingsreserve Burgerparticipatie te laten vrijvallen.

Niet invullen van capaciteit mobiliteit medewerkers
De vacante functie voor beleidsontwikkeling en coördinatie voor speciale doelgroepen in de gemeentelijke organisatie wordt niet ingevuld. De onderdelen van deze functie die doorlopen worden bij andere medewerkers ondergebracht.

Bezuiniging deel vrij besteedbaar budget Teams Leefomgeving
Om kleinschalige wijkinitiatieven mogelijk te maken is in de begroting een bedrag opgenomen van € 95.000 per jaar. Dit is onderdeel van het 'vrij besteedbaar budget' van de Teams Leefomgeving. Hiervoor zal in 2025 een nieuwe regeling worden ingevoerd als onderdeel van het geheel van regelingen en verordeningen met betrekking tot initiatieven vanuit de wijken. De kosten van een nieuwe regeling zullen dan gedekt worden uit bestaande budgetten voor de uitvoering van wijkplannen waarmee op een planmatige wijze wordt gewerkt aan de ontwikkeling in de wijk. Het specifieke budget hiervoor kan hierdoor vervallen.

Vrijval budget Sustainable Development Goals
In verband met herschikking van de prioriteiten komt dit budget te vervallen. Binnen de bestaande formatie blijft dit thema onder de aandacht en proberen we in de lopende projecten en met de brede welvaart de koppeling te maken.

Bezuinigingsvoorstellen programma Veiligheid

Stoppen innovaties informatieverwerking
Hierop besparen betekent dat we voorgenomen innovaties ten aanzien van de informatieverwerking binnen Veiligheid niet zullen uitvoeren. Het risico is beperkt, omdat we op korte termijn gaan werken met een informatiesysteem (genaamd PGA X), dat vooralsnog kan voorzien in de behoefte en noodzaak om veilig, privacybestendig en effectief gegevens te verwerken.

Verminderen bijdrage aanvullende claim programma Beter Bedrijfsvoeren van VGGM
In het financiële beeld in deze Perspectiefnota is een claim opgenomen voor het programma Beter Bedrijfsvoeren van de VGGM. De gemeente Arnhem zal voorstellen deze bijdrage te verminderen. Het algemeen en dagelijks bestuur van de gemeenschappelijke regeling VGGM dient hier daadwerkelijk over te besluiten.

Minder bijdrage vanuit Veiligheid aan Koningsdag
Normaal gesproken is de organisator van een evenement verantwoordelijk voor de veiligheidsmaatregelen, anders dan politie- en evt. handhavingsinzet. Bij Koningsdag is het historisch zo gegroeid dat wij de bekostiging van alle maatregelen op ons nemen die ten doel hebben een veilig en ongestoord verloop van het evenement mogelijk te maken. Dit bedrag van € 150.000 wordt besteed aan beveiligers, stewards, centrale commandopost, verkeersmaatregelen, hekken, crowd support/control, EHBO, communicatie (porto's) en camera's. Momenteel vinden gesprekken plaats met de Stichting Koningsdag Arnhem met als inzet om een deel van de kosten bij hen neer te leggen. Dit is rechtvaardig, want de ondernemers verdienen aan het evenement, terwijl de stad enkel betaalt. De besparing die dit oplevert is € 50.000 (een derde van het totaal) structureel.

Lagere bijdrage aan Zorg- en Veiligheidshuis
Het Zorg- en Veiligheidshuis is er voor de persoonsgerichte aanpak van geëscaleerde casuïstiek in de hoogste risicocategorie. De bijdrage aan het Zorg- en Veiligheidshuis is regionaal, maar het is mogelijk om met de gemeentelijke partners en het Zorg- en Veiligheidshuis zelf in te kunnen zetten op een gezamenlijke besparing. Wij stellen een bescheiden besparing van € 100.000 structureel voor in onze bijdrage aan het regionale Zorg- en Veiligheidshuis (ZVH), waaraan wij nu in totaal zo'n € 1,5 miljoen bijdragen. Momenteel vindt een herijking van taken en processen plaats bij het ZVH. Het is de inschatting dat een dergelijke bezuiniging voor het ZVH inpasbaar zal zijn, omdat aan effectiviteit en efficiëntie kan worden gewonnen. Tegelijk moet rekenschap worden gegeven van het feit dat ZVH er is voor de persoonsgerichte aanpak van geëscaleerde casuïstiek in de hoogste risicocategorie. Bezuinigingen in de zorg hebben een direct effect op de aanwas in het ZVH en de belasting van het ZVH kan daarmee groter worden de komende jaren. Onze inzet is erop gericht dat geen risico's ontstaan voor de aanpak van mensen die zorgen voor geweld jegens anderen en zichzelf. Uiteraard moet deze besparing worden afgestemd met de andere financierende partners in het ZVH.

Bezuinigingsvoorstellen programma Bereikbaarheid

Bezuiniging op wegenonderhoud
We verminderen het budget voor wegenonderhoud structureel met € 50.000 per jaar omdat we door vergroening minder verharding onderhouden. Daarnaast besparen we incidenteel, oplopend naar € 450.000 in 2028, op het onderhoud wegen door het onderhoud waar mogelijk tijdelijk uit te stellen. Vanaf 2029 zal dan het reguliere budget weer nodig zijn om direct in te kunnen grijpen op de meest kritische plekken zodat kapitaalvernietiging zo veel mogelijk wordt voorkomen.

Bezuinigingsvoorstellen programma Economie

Vrijval middelen i.v.m. niet verplaatsen Warenmarkt
Deze middelen gaan niet ingezet worden, omdat de warenmarkt niet verplaatst gaat worden. Daar is geen draagvlak voor bij zowel de markt, als de gemeente als de andere stakeholders.

Halveren spaarbedrag voor beeldbepalende en topsportevenementen
Het voorstel is om het (spaar)bedrag voor topsportevenementen en beeldbepalende publieksevenementen te halveren. Dit betekent dat Arnhem minder vaak spraakmakende (topsport)evenementen zal huisvesten, met minder economische en maatschappelijke impact tot gevolg.

Minder inzet op Human Capital; transformatie arbeidsmarkt
Vanuit transformatie arbeidsmarkt zijn voor de Arnhemse aanpak krapte op de arbeidsmarkt voor drie jaar middelen (€ 325.000) beschikbaar gesteld. Een deel van deze plannen zijn al in gang gezet. De pilot Beroepentuin is hier een voorbeeld van. Dit wordt aangewend om baankansen te creëren in sectoren met tekorten op de arbeidsmarkt. We zijn in gesprek met schoolbesturen en het RAP (regionaal aanpak personeelstekort) over welke rol de gemeente kan spelen in de aanpak lerarentekort in het onderwijs. Vooralsnog zijn hiervoor geen financiële middelen nodig. Dit maakt een incidentele bezuiniging mogelijk van € 100.000.

Stoppen met vuurwerkshow
De vuurwerkshow is bedoeld om het afsteekverbod te verzachten en meer draagvlak daarvoor te creëren. In de begroting is budget opgenomen voor een show in 2024 en 2025. Voorstel is om alleen voor 2024 de vuurwerkshow nog te organiseren.

Vrijval middelen Dutch Green Week
Gezien de beperkte capaciteit is ervoor gekozen om elders te prioriteren waardoor de Dutch Green Week niet georganiseerd wordt. In 2024 wordt wel de Electricity Week georganiseerd.

Bezuinigingsvoorstellen programma Cultuur

Minder inzet op breedtekunst (presentatie en festival)
De inzet van extra middelen voor breedtekunst (€ 30.000 voor een breedtekunstfestival en € 60.000 voor productie en presentatie van breedtekunst) had als doel de breedtekunst meer zichtbaar te maken in de stad. We blijven de breedtekunst ondersteunen via de amateurkunstregeling en aanbieders van breedtekunst kunnen een beroep blijven doen op de subsidieregeling Producties, Evenementen en Festivals, maar de extra inzet houdt op.

Debatfunctie opnemen in reguliere programmering
In de raadsbrief inzet extra programmabudgetten cultuur is aangegeven een impuls aan het debat in de stad te willen geven. Mede om zo de toenemende tweedeling en polarisatie tegen te gaan. Het is belangrijk dat mensen elkaar vinden en in gesprek met elkaar gaan en blijven. Debatactiviteiten, verspreid over de stad - ook op wijkniveau - helpen daarbij. Bibliotheek, filmhuis, museum, diverse podia en gezelschappen kunnen de programmering van debat verrijken met randprogramma en ook een rol spelen als debatpodium. Wij maken deze ambitie voortaan onderdeel van de programma-impuls cross-overs en experiment in het cultuuraanbod. Daarin geven we ruimte aan nieuwe stromingen, experiment en crossovers in het cultuuraanbod, zoals spoken word, literatuur, jongerencultuur en dus ook aan de presentatie en productie van debat. Door het op deze wijze te organiseren kunnen de structureel begrote middelen vrijvallen.

Bezuinigingsvoorstellen programma Participatie en armoedebestrijding

Rekensystematiek BUIG Arnhems Beeld toepassen
We ontvangen van het Rijk een gebundelde uitkering (BUIG) voor het bekostigen van de uitkeringen (Participatiewet, IOAW, IOAZ en Bbz 2004) én voor de inzet van loonkostensubsidie. Dit is een specifieke uitkering. De hoogte van de uitkering aan Arnhem wordt vanuit het voor gemeente beschikbare macrobudget verdeeld op basis van een objectief verdeelmodel. Dit model berekent de objectieve kans dat een huishouden afhankelijk is van een bijstandsuitkering. De inrichting van de bekostigingssystematiek beoogt de gemeenten financieel te prikkelen om zoveel mogelijk mensen uit de uitkering te houden en aan het werk te helpen. Overschotten op de Buig-budgetten zijn vrij besteedbaar en tekorten moeten gemeenten in beginsel zelf opvangen. Gemeenten met een groot tekort kunnen onder voorwaarden een beroep doen op een vangnetregeling. Er is in Arnhem structureel sprake van een tekort op de uitgaven op de bijstandslasten ten opzichte van de BUIG ontvangsten. Daarmee zijn we een nadeelgemeente. We ramen in de begroting structureel dit tekort. Dit doen we uit eigen middelen op basis van een prognosemodel dat gebaseerd is op de gemiddelde uitgaven over eerdere jaren dat het te begroten tekort in beeld brengt. In de nieuwe methodiek wordt het effect van uitstroom door inzet loonkostensubsidie doorgerekend op basis van het werkelijke beeld en prognose. Op basis van de resultaten op de BUIG in de afgelopen begrotingsjaren zien we dat we met aanpassing van dit model het tekort realistischer

kunnen begroten en het resultaat beter kunnen benaderen. Met als gevolg dat we een minder groot tekort kunnen inboeken.
De positieve ontwikkelingen op het BUIG-budget zijn resultaat van de succesvolle aanpak van het inzetten loonkostensubsidie en het meer op maat aanbieden van trajecten met de inwoner (samen beslissen). Het voortzetten van het huidig beleid van verruiming van regelingen Participatiewet, Bijverdienbeloning en nieuwe Werkwijze Samen Beslissen, participatiecarrousel, inzet Activerend werk en inzet overige re-integratieinstrumenten zoals loonkostensubsidie, jobcoaching etc. De inzet van de instrumenten zorgen voor een hogere participatiegraad en een trend van duurzame uitstroom. Hiermee kunnen we de dalende lijn vasthouden of constant houden. Het is randvoorwaardelijk dat deze trend wordt doorgezet om deze voorgestelde rekenmethode in te kunnen zetten. Dat kan alleen wanneer de huidige werkwijze op re-integratieinstrumenten in stand wordt gehouden. Er is sprake van communicerende vaten tussen het re-integratiebudget en de BUIG. Deze methode faciliteert dat we aan de voorkant minder grote tekorten hoeven te begroten en een realistischere prognose kunnen opstellen op basis van het huidige ingezette beleid.

Vrijval bestemmingsreserve Energiearmoedefonds
Vanuit de Jaarrekening 2021 is een bedrag van € 2,8 miljoen bestemd voor de Energietoeslag 2022. In 2022 en 2023 is in de bestemmingsreserve een bedrag van tweemaal € 5 miljoen toegevoegd om de Wintertoeslag uit te keren om het tekort op de rijksbijdrage voor Energietoeslag te compenseren en een aantal crisismaatregelen te bekostigen. Door de onttrekking van het resultaat van de Jaarrekening 2021 waren in 2022 en 2023 minder middelen nodig uit de Bestemmingsreserve. Het bedrag van € 2,8 miljoen kan daarom vrijvallen uit de Bestemmingsreserve. Van het resterende bedrag van € 1,6 miljoen in de BR is € 0,3 miljoen voor een voucherregeling voor ondernemers beschikbaar. De overige € 1,3 miljoen is voor € 0,5 ton ontstaan uit een overschot op het noodfonds ondernemers, deze is niet meer nodig en kan vrijvallen. Daarnaast was □ 0,8 miljoen bedoeld voor nieuwe crisismaatregelen in 2024 en 2025, maar hiervoor zijn nog geen concrete plannen uitgewerkt. Deze € 0,8 miljoen kan ook vrijvallen. Er worden dan geen nieuwe plannen gemaakt om inwoners/organisaties tegemoet te komen voor hogere energielasten.

Inzet ESF-middelen Actieve Inclusie Vervolg
De ESF+ gelden zijn veelal bedoeld om in te zetten voor re-integratie van onze inwoners. Door bij de verantwoording reguliere kosten voor deze subsidie op te voeren (zoals afgelopen jaren de kosten voor inzet regisseurs Werk & Inkomen), kan met dit budget een extra impuls gegeven worden aan het begeleiden van inwoners naar een passende werkplek. Op dit moment zijn hier nog geen plannen voor ontwikkeld. Voor de lopende ESF Actieve Inclusie Vervolg (looptijd februari 2024 t/m 31 december 2025) ontvangen we in 2026 een bedrag van maximaal € 1,0 miljoen. Voorgesteld wordt om dit bedrag niet in te zetten voor een extra impuls op re-integratie, maar deze middelen als bezuiniging op te voeren. We verwachten hierbij dat bij de verantwoording van dit bedrag alle opgevoerde reguliere kosten voor ESF net als afgelopen jaren goedgekeurd worden.

Structurele middelen bijverdienbeloning Participatiewet
Deze middelen zijn verbonden aan de uitvoering van de proef Bijverdienbeloning. Dit betreft capaciteit (1 fte) voor de inzet voor de begeleiding van de Bijverdienbeloning bij deeltijdwerk. Deze loonkosten zijn gekoppeld aan de proef Bijverdienbeloning voor deeltijdwerk die tot 1 juli 2025 loopt. Deze middelen zijn structureel begroot om bij succes van de proef Bijverdienbeloning voor deeltijdwerk (meer mensen die deeltijd werken en daardoor minder/geen beroep op bijstandsuitkering hoeven te doen) de werkzaamheden door te kunnen zetten. Dit kunnen we laten vervallen. Bij de toegezegde tussenevaluatie na het eerste pilotjaar nemen we mee hoe we bij het mogelijk regulier maken van de bijverdienbeloning structurele kosten willen borgen.

Verlaging middelen communicatie voor Armoede en Schulden
Naast de communicatiemiddelen gericht op inwoners zetten we ook in op communicatie met ketenpartners omdat zij een belangrijke vindplaats zijn voor inwoners met geldzorgen en zij deze inwoners ook vaak zelf ondersteunen. Daarom organiseren we jaarlijks een ketenpartnerbijeenkomst om hen te informeren en ervaringen uit te wisselen. We kijken naar manieren om dit te versoberen. Het voorstel is het totale budget van € 55.000 voor alle communicatie te verlagen naar € 30.000.

Versoberen Week van het geld
Het doel van de landelijke week van het geld is om op scholen aandacht te geven aan financiële bewustwording. Arnhem was in 2024 gaststad voor deze landelijke campagne. Jaarlijks budget voor promotiemateriaal, gastsprekers en start/afsluitbijeenkomst is noodzakelijk om de week van het geld te kunnen organiseren. Voorgesteld wordt om het budget van € 30.000 te verlagen naar € 10.000. Hierdoor wordt de organisatie veel soberder.

Andere invulling Collectieve Aanvullende Zorgverzekering
De Gemeentepolis (GP) is een gemeentelijke collectieve zorgverzekering die zich richt op inwoners met een laag inkomen en/of hoge zorgkosten door bijvoorbeeld chronische ziekte. Doel van het instrument is te garanderen dat deze inwoners toegang hebben tot goede zorg en ze (financieel) te ondersteunen.

Arnhem betaalt een deel van de premie en zorgverzekeraars bieden zowel dienstverlening als aanvullende dekking die specifiek afgestemd is op de doelgroep. Voorgesteld wordt te onderzoeken hoe we inwoners met medische kosten nog beter tegemoet kunnen komen. Dit doen we in navolging van recent onderzoek van andere gemeenten. We onderzoeken of het totaal pakket van Arnhemse regelingen voor inwoners met hoge zorgkosten nog wel passend is. Het totale budget voor de CAZ is € 2,1 miljoen. Als uit ons eigen onderzoek vergelijkbare resultaten komen als uit andere gemeenten, denken we dat een ander stelstel kan leiden tot een besparing van € 0,5 miljoen in de bedrijfsvoeringskosten.

Bezuinigingsvoorstellen programma Zorg

Meer groepsgewijs begeleiden Wmo
Dit past in de inhoudelijke beweging die we willen maken; groepsgewijze ondersteuning inzetten waar dit passend is. Dit draagt ook bij aan het verminderen van de personeelstekorten. De geraamde bezuiniging vergt dat sociale wijkteams en zorgaanbieders moeten signaleren bij welke inwoners groepsgewijze ondersteuning mogelijk is en dit vervolgens ook uitvoeren. De geraamde bezuiniging gaat er vanuit dat groepsgewijze ondersteuning mogelijk is bij 20% van de inwoners die nu individuele begeleiding krijgen. Om de beweging op gang te krijgen zal vanuit gemeente/sociale wijkteams dit actief gestimuleerd moeten worden richting aanbieders en in de regionale inkoop zullen financiële prikkels ingericht moeten worden zodat zorgaanbieders dit daadwerkelijk gaan doen.

Meer groepsgerichte begeleiding jeugd
Individuele begeleiding meer omzetten naar groepsgewijze ondersteuning. Op dit moment worden kinderen met vergelijkbare problematiek individueel begeleid door een zorgaanbieder. Gestimuleerd kan worden om dit onder andere meer groepsgewijs te doen, waardoor kinderen ook van elkaar kunnen leren en geen 1 op 1 begeleiding nodig is, maar bijvoorbeeld 1 begeleider op 3 inwoners.

Analyse casussen groter dan € 100.000
Onderzoek naar doel- en rechtmatigheid van casussen groter dan € 100.000 geeft ons inzicht in de kosten en kwaliteit in de trajecten. Door de ingezette zorg en ondersteuning voor de gezinnen die de duurste zorg en ondersteuning ontvangen vanuit de gemeente in beeld te brengen, verwachten we deze gezinnen kostenbewuster te kunnen ondersteunen.

Inzet controle 315-route
We zien bij de zorgverwijzingen van huisartsen en vanuit de andere geautoriseerde verwijzers dat met name de zorgaanbieders bepalend zijn in het ‘vaststellen’ van de zorgzwaarte en duur. Er is geen toets aan de voorkant qua doelmatigheid en rechtmatigheid van deze toegewezen voorzieningen. Dit voorstel voorziet daar in. Inzicht in de recht- en doelmatigheid is essentieel om zowel kwalitatief als qua kosten meer grip te krijgen en de ‘knoppen’ in beeld te krijgen waar we aan de voorkant aan moeten draaien. Dit voorstel richt zich op het in kaart brengen van de uithuisplaatsingen en uitzonderlijke casussen.

Stoppen PMT als losse interventie
Binnen gemeente Arnhem zijn geen beleidsregels met betrekking tot de inzet van PMT (vaktherapie). PMT valt onder de zorgvorm behandeling. Er zijn diverse gemeenten in het land die aparte beleidsregels hanteren voor de inzet van PMT. We volgen het uitgangspunt van bijvoorbeeld de gemeente Nijmegen dat PMT alleen ingezet kan onder regie van een psycholoog of gedragswetenschapper.

Beëindigen subsidie OZO verbindzorg
OZO verbindzorg is een centraal registratiepunt, dat overzicht geeft wie welke rol heeft in de zorg. Het is een keuze van de gemeente om hiermee te werken, dit is geen verplichting. We stellen voor om hierop te bezuinigen.

Bezuinigingsvoorstellen programma Welzijn en inclusie

Vrijval middelen vrijwillige terminale zorg
Voor vrijwillige terminale zorg is een hoger bedrag begroot dan jaarlijks uitgekeerd wordt. De begroting bedraagt € 9.000. Hiervan wordt € 4.000 als subsidie uitgekeerd. Het overige bedrag kan vrijvallen.

Vrijval middelen ondersteuning Ouderenbonden
Deze middelen waren bedoeld in te zetten als subsidie, maar er wordt geen beroep op gedaan.
De middelen maken geen onderdeel uit van de incidentele middelen in het kader van het te ontwikkelen Integrale Ouderenbeleid. Dit bedrag kan vrijvallen.

Vrijval middelen woontussenvoorzieningen Ouderen
Deze middelen waren bedoeld in te zetten als subsidie, maar er wordt geen beroep op gedaan.
De middelen maken geen onderdeel uit van de incidentele middelen in het kader van het te ontwikkelen Integrale Ouderenbeleid. Dit bedrag kan vrijvallen.

Gedeeltelijke vrijval bestemmingsreserve Beschermd en Weerbaar
Het saldo van de reserve bedraagt ultimo 1-1-2024 afgerond € 4,8 miljoen, hiervan is € 1.185.000 gelabeld voor Maatschappelijke Opvang (besluitvorming Begroting 2024) en € 168.000 voor Veiligheid. Een deel van € 2 miljoen kan vrijvallen.

Inzet Rijkssubsidie MDT
Op dit moment wordt een subsidieaanvraag ten behoeve van de Maatschappelijke Diensttijd (MDT) bij het Rijk voorbereid. De aanvraag moet voor 1 mei 2024 gedaan worden. Alle signalen wijzen erop dat de verschillende lopende activiteiten hieruit betaald kunnen worden. Het gaat om een subsidie van maximaal € 4,5 miljoen voor 3 jaar. De kans is groot dat we deze middelen ontvangen en daarbij kosten bespaard kunnen worden in de begroting voor onder andere de programma's Participatie en armoedebestrijding, Onderwijs en Welzijn en inclusie. Vanwege het risico dat de subsidie in 2025 niet (geheel) wordt ontvangen, stellen we voor alleen de verwachte inkomsten in 2026 en 2027 als bezuiniging in te zetten.

Bezuinigingsvoorstellen programma Gezondheid en sport

Voordeel sportbedrijf
Voor 2024 is het risico op een exploitatietekort inmiddels afgedekt met een incidentele raming in de begroting van 2024 en vanuit het Sportbedrijf is aangegeven dat € 650.000 aan subsidie niet verleend hoeft te worden. Dit is een incidenteel voordeel op de Arnhemse begroting, waarvan € 150.000 dient als dekking voor de motie Jongerenraad.

Voordeel Brede Spuk en seniorenbeweging via Brede Spuk
Binnen het programma gezondheid zijn er incidenteel middelen toegekend vanuit Gezond en Actief Leven Akkoord. De Brede Spuk heeft een looptijd tot 2026, waardoor er incidenteel bestedingen ten laste van de Spuk gebracht kunnen. Dat betekent dat er binnen het begrotingsprogramma middelen vrij kunnen vallen zonder dat het effect heeft op beleid en uitvoering.

Bezuinigingsvoorstellen programma Ruimtelijke ontwikkeling

Opstellen voorbereidingsbesluiten
Voor het opstellen van voorbereidingsbesluiten is een apart budget geraamd. Dit budget kan vervallen, de te maken kosten zullen in het vervolg uit het budget van de desbetreffende projecten worden gedekt.

Bezuinigingsvoorstellen programma Wonen en leefomgeving

Inzet middelen huisvesting bijzondere doelgroepen
In de begroting 2024 is de ambitie benoemd om het aantal passende en betaalbare woningen voor bijzondere doelgroepen verder uit te breiden. Voor 2024 tot en met 2027 is jaarlijks € 1,5 miljoen beschikbaar. In 2024 is circa € 600.000 besteed, het resterende gedeelte van € 900.000 kan terugvallen naar de BR Wmo en jeugd en van daaruit vrijvallen ten gunste van de algemene middelen. Ook voor de jaren daarna is ingeschat welk deel vrij kan vallen omdat er nog geen concrete plannen onder liggen.

Bomenonderhoud beperken tot directe woonomgeving
We bezuinigingen € 500.000 structureel op het groot onderhoud aan bomen en op het beheersen van boomziekten. We halveren de inzet op het vervangen van boom- en laanstructuren. Hierdoor vallen er gaten in de boomstructuur. Bomen kunnen eerder uitvallen als gevolg van de toename aan ziektes en de ervaring van overlast door eikenprocessierups kan toenemen. De wettelijke verplichte zorgplicht in de vorm van dagelijks onderhoud blijft overeind zodat de veiligheid geborgd blijft.

Verminderen inzet bestrijding invasieve exoten
We verminderen het bestrijden van invasieve exoten. Dit levert een incidenteel voordeel op in de jaren 2025 tot en met 2027 van € 300.000 per jaar. Het gevolg hiervan is dat de invasieve exoten, zoals de Japanse Duizendknoop en Reuzenberenklauw, moeilijker beteugeld kunnen worden. Deze soorten verspreiden zich daardoor makkelijker en zijn moeilijker te bestrijden. Dit heeft nadelige gevolgen voor de biodiversiteit en kan leiden tot schade aan wegen en kunstwerken.

Onderhoud stedelijk groen, directe woonomgeving ontzien
We verminderen het budget voor stedelijk groen met € 350.000 per jaar. We beperken onze inzet op het onderhoud van het stedelijke groen, waarbij de directe woonomgeving zoveel mogelijk wordt ontzien.
Dit houdt in dat plantvakken minder intensief worden onderhouden en gazons minder vaak gemaaid. Bijzondere plekken die we nu nog op een hoog niveau onderhouden (Binnenstad, winkelcentra, station Velperpoort) gaan we op een lager niveau onderhouden. Effect hiervan is dat het stedelijk groen een wilder karakter krijgt.

Budget waterbodembeheer laten vervallen
Incidenteel is er budget nodig voor het uitvoeren van baggerwerkzaamheden. Nu is er structureel geld gereserveerd. Dit kan vrijvallen. We zullen dan incidenteel budget moeten aanvragen ingeval er werkzaamheden noodzakelijk zijn.

Bomenplan beperken tot directe woonomgeving
We beperken de uitvoering van het bomenplan tot de directe woonomgeving en besparen hiermee incidenteel voor de jaren 2025 tot en met 2027 een bedrag van € 150.000 per jaar. Buiten de directe woonomgeving worden geen extra bomen meer aangeplant. We kunnen geen extra aandacht geven aan de communicatie over bomen en er is vanuit het Bomenplan geen bijdrage meer mogelijk aan initiatieven om boomspiegels te verruimen en te verbeteren.

Bezuinigen op onderhoud wegen
Er is een trend ingezet naar meer groen en minder asfalt in de stad. Dit wordt onder andere ingevuld met het duurzaam mobiliteitsplan. Hiermee kan ook een bezuiniging op het onderhoud van wegen worden gerealiseerd van € xxx.

Woningbouwplatform Arnhem
Vanuit het stadsakkoord is het Woningbouw Arnhem ontstaan. Dit zijn periodieke overleggen waar ontwikkelaars, corporaties en gemeenten met elkaar spreken over woningbouwontwikkelingen. De gemeente Arnhem betaalt de volledige kosten van 150.000. Inmiddels vindt er regionaal in het kader van de uitvoering van de Woondeal ook regelmatig overleg plaats met deze partijen. Daarom stellen we voor om te stoppen met het eenzijdig betalen en faciliteren van het lokale gesprek, ook omdat de lijntjes inmiddels kort zijn en onze ervaring is dat de oplossing voor problematiek vaker op projectniveau dan stadsbreed worden gevonden. De rest van het jaar zal worden gebruikt om met alle betrokken te bespreken of en zo ja hoe Woningbouwplatform wordt voortgezet en zo ja, wie daar welke bijdrage aan levert. Een kleinere bijdrage vanuit de gemeente kan worden betaald uit de reguliere budgetten voor wonen.

Bezuinigen op dagelijks onderhoud in de wijken 10% kostenbesparing (afvalbakken, onkruid etc) en deel van het areaal minder maaien
Het budget voor wijkonderhoud kan met 10% worden verlaagd door onder andere het minder legen van afvalbakken, verwijderen van onkruid en een lagere frequentie van maaien. Dit kan leiden tot een mindere beeldkwaliteit. Door het maken van gerichte keuzes willen we het negatieve effect hiervan zoveel mogelijk beperken. Juist in de Arnhem-Oost wijken willen we inzetten op tegengaan van verloedering en daarom stellen we voor deze wijken uit te sluiten van deze bezuinigingsmaatregel. In totaal levert deze bezuiniging een besparing op van € 165.000 structureel per jaar.

Fontein Blauwe golven deels uit laten, besparing energiekosten
Bij het herstel van de blauwe golven is ook de bijbehorende fontein vernieuwd. Het regulier aanzetten van deze fontein leidt tot hoge energiekosten. Door het deels uitschakelen van de fontein, waardoor deze voor de helft aangaat, besparen we hierop.

Overige fonteinen (AKU-fontein, op de markt en in de parken) deels uit laten, besparing energiekosten
Het regulier aanzetten van deze fonteinen leidt tot hoge energiekosten. Door het deels uitschakelen van de fonteinen, waardoor deze voor de helft aangaan, besparen we hierop.

Minder onderhoud beschoeiingen
Beschoeiingen zijn de rand-afwerkingen van watergangen. Minder onderhoud leidt tot een rommelig beeld en op termijn mogelijk tot het in elkaar zakken van de oever van een watergang. Wat het effect hiervan zal zijn hangt af van de locatie. In bossen en parken zal dit meestal niet tot problemen leiden. Als door het wegvallen van een beschoeiing er onveilige situaties ontstaan (bv door het verzakken van wegen of paden) dan zal er ingegrepen moeten worden. Hiervoor zullen dan incidenteel middelen moeten worden vrijgemaakt. Deze bezuiniging leidt tot een besparing van € 50.000 op het structurele budget voor het onderhoud van beschoeiingen.

Verhogingen opbrengsten

Verhogen parkeertarieven
We zien de afgelopen jaren dat het gebruik van parkeergarages in de Arnhemse binnenstad nog steeds goed is. De recente verhoging van de parkeertarieven heeft ook niet tot een afname van het gebruik geleid. Onderzoek naar parkeertarieven in de regio laat zien dat de parkeertarieven concurrerend zijn en er nog ruimte is om deze te verhogen.
Voorgesteld wordt om de parkeertarieven (straat-parkeren en tevens het tarief voor garage-parkeren) te verhogen met gemiddeld € 1,00 per uur. We werken nog nader uit wat de exacte verhoging van de

verschillende tarieven wordt. Hierbij wordt rekening gehouden met de hogere afdracht vennootschapsbelasting als gevolg van de hogere parkeeropbrengsten. Per saldo ontstaat ruimte van € 3,7 miljoen structureel.

Versneld parkeerareaal vergroten
De druk op de gebieden rondom het centrum is groot. Er wordt onderzocht voor welke gebieden we betaald parkeren kunnen invoeren. Hierbij zal nadrukkelijk naar maatwerk worden gekeken. Bewoners ervaren nu ook overlast van vreemdparkeerders. Door het (versneld) uitbreiden van de gebieden waar betaald parkeren wordt ingevoerd worden extra parkeeropbrengsten gerealiseerd.

Inzet scanauto vergroten
Door meer gebruik te maken van de scanauto worden naar verwachting extra inkomsten uit naheffingen gerealiseerd.

Verhogen tarief toeristenbelasting
Voorgesteld wordt het hoge tarief te verhogen van € 2,50 naar € 3,50 en het lage tarief van € 1,00 naar € 2,00. Dit levert naar verwachting € 590.000 structureel extra opbrengsten op.

Conclusie

In totaal wordt met deze voorstellen de volgende incidentele en structurele ruimte gecreëerd:

Financieel beeld 2024-2028 *Bedragen x € 1.000*	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**
Totale ruimte bezuinigingen	***10.515***	***19.521***	***22.050***	***22.085***	***19.282***
waarvan incidenteel	*6.943*	*4.005*	*4.177*	*3.595*	*450*
waarvan structureel	*3.572*	*15.516*	*17.873*	*18.490*	*18.832*

Met deze bezuinigingsvoorstellen verbetert het eerder gepresenteerde financieel meerjarenbeeld zodanig dat in 2024 het structurele tekort wordt opgelost, rekening houdend met de begrote mutatie aan de algemene reserve over 2024. Het resterende tekort in 2024 is van incidentele aard en heeft in die zin alleen een effect op de weerstandsfactor. De weerstandsfactor komt met dit beeld in 2024 echter boven de minimale norm uit op 1,2. In Turap-1 2024 is dit zichtbaar gemaakt.
Daarnaast wordt met bovenstaande bezuinigingsvoorstellen bereikt dat in het jaar 2025 een structureel sluitende begroting kan worden gerealiseerd:

Financieel beeld 2025-2028 *Bedragen x € 1.000*	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**
Toevoeging (+) of onttrekking (-) aan de algemene reserve cf Begroting 2024	17.959	-7.965	-2.488	-2.836
Totaal Financieel beeld	-44.057	-25.885	-18.389	-27.218
Totale ruimte bezuinigingen	19.521	22.050	22.085	19.282
Totaal na Perspectiefnota 2025-2028	**-6.577**	**-11.800**	**1.208**	**-10.772**
waarvan incidenteel	*-10.087*	*-11.003*	*2.366*	*450*
waarvan structureel	*3.660*	*-647*	*-1.008*	*-11.222*

In de jaren 2026 en 2027 resteert nog een beperkt structureel tekort, dat in 2028 oploopt naar ruim € 11 miljoen. De weerstandsfactor komt in 2025 boven de minimale norm uit, namelijk op 1,1 en schommelt in de jaren daarna rond de 1,0.

Met dit beeld volgen we het begrotingsadvies van de VNG, dat adviseert om een sluitende begroting 2025 te realiseren en voor de jaren daarna het tekort te laten zien, maar ook voorbereidingen te treffen om dit tekort vanaf 2026 tijdig te kunnen oplossen. In de volgende paragraaf worden om die reden opties geschetst voor fundamentelere bijsturing op het sociale domein, het fysieke domein, de organisatie en de opbrengsten. Deze opties kunnen in aanloop naar de Begroting 2025 indien nodig nader worden uitgewerkt in meer concrete ombuigingsmaatregelen. Bij deze Perspectiefnota gaan we daar graag het gesprek over aan met uw raad, zodat we de uitkomsten kunnen betrekken bij het opstellen van de begroting. In hoeverre aanvullende bezuinigingen nodig zijn, is ook afhankelijk van het beeld dat uit de meicirculaire en de doorrekening van het nieuwe regeerakkoord komt.

Opties voor fundamentele bijsturing

Vanwege deze nog te verwachte ontwikkelingen, geven we uw raad in deze Perspectiefnota mogelijke maatregelen en richtingen mee die we zouden kunnen uitvoeren om het tekort dat optreedt na 2026 op te vangen. Ook dit is in lijn met het VNG-advies.

De denklijnen voor fundamentele bijsturing die we aan u voorleggen zijn in te delen in de volgende categorieën:

1. Nieuwe voorstellen die nog stopgezet kunnen worden, bijvoorbeeld omdat ze nog niet zijn vastgesteld door uw raad, nog niet verwerkt zijn in de begroting of omdat er nog geen concrete afspraken over de uitvoering gemaakt zijn.
2. Mogelijke structurele of incidentele bezuinigingen
3. Mogelijkheden voor extra opbrengsten

Deze opties zijn opgedeeld in drie blokken: Sociaal, Fysiek en Opbrengsten, waarbij we per blok denkrichtingen voor aanvullende bezuinigingen hebben geschetst. Graag voeren we hierover eerst het gesprek met uw raad en bekijken we aansluitend hoe we betrokken partijen in de stad bij de verdere uitwerking kunnen betrekken.

Sociaal

Transformatie sociaal domein: doorbreek de patronen

Onze stad groeit en vergrijst in toenemende mate en de verwachting is dat het beroep op de sociale voorzieningen in de komende jaren verder toeneemt. Wij willen dat onze inwoners die de zorg en ondersteuning het meest nodig hebben, ook in de toekomst toegang blijven houden tot goede en betaalbare voorzieningen. Dat jongeren opgroeien met perspectief en alle Arnhemmers kunnen rekenen op bestaanszekerheid om zo de tweedeling tussen arm en rijk te doorbreken. Dat is een zeer belangrijke inhoudelijke drijfveer om onze huidige inrichting van het sociaal domein te beschouwen en ons af te vragen of we dit zo waar kunnen (blijven) maken.

Daarnaast staat alles wat we doen rondom werk, participatie, zelfredzaamheid, zorg en welzijn op basis van de Wet maatschappelijke ondersteuning, Jeugdwet, Participatiewet, Wet gemeentelijke schuldhulpverlening, jongerenwerk en de Wet Inburgering 2021 ook onder grote druk door oplopende kosten. Ook hebben we te maken met personeelstekorten, wachtlijsten in de zorg, volumeontwikkeling in de zorg en jeugdzorg, een toename van het aantal ouderen, een groter beroep op mantelzorgers en complexe en dringende vraagstukken rondom bestaanszekerheid. Al deze ontwikkelingen vinden plaats in een snel veranderende samenleving waarin het vertrouwen van inwoners in de overheid afneemt en mensen verstrikt raken in systemen. We zien daarbij dat met name de meest kwetsbare inwoners verder achteropraken en niet altijd bij ons aankloppen voor hulp en/of ondersteuning. Dit terwijl we er juist voor deze groep inwoners willen zijn.

Al deze inhoudelijke uitdagingen bestaan met en naast grote financiële uitdagingen. Dit geldt voor alle gemeentes in Nederland. Voor het jaar 2025 is het ons gelukt om slechts beperkt in te grijpen in onze voorzieningen. Vanaf 2026 is de opgave echter groter en is er meer nodig. Willen we als Arnhem ons sociaal domein zowel toekomstbestendig als betaalbaar houden dan zullen we met elkaar het tij moeten keren. Dit vraagt dus om anders kijken en anders samenwerken, van onszelf als gemeente en ook van onze partners. Een opgave die vraagt om focus en slagkracht. Focus in wat we wel doen en daarmee ook in wat we niet meer, minder, later of anders gaan doen. We moeten nu keuzes maken:

- Welke Arnhemmers hebben het ons meest nodig?
- Wat betekent dat voor onze toegang tot en hulp en ondersteuning binnen het sociaal domein?
- Welke basis willen we alle Arnhemmers bieden?
- Op welke gebieden richten we ons?
- Hoe kunnen we succesvol transformeren?

Versnelling op de uitvoering visie "Sociaal Domein in Beweging" gewenst

In 2021 heeft de raad de Visie "Sociaal Domein in Beweging" vastgesteld. Een visie die richting geeft aan onze doelstellingen en van waaruit we werken gebiedsgericht met de focus op preventie en maatwerk. Ook het Integraal Zorgakkoord (IZA) en Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) geven duidelijk richting als het gaat om preventie, wijknetwerken (terugbrengen van aantal aanbieders in de wijk) en de aanpak van complexe zorgvragen (betere samenwerking tussen aanbieders). Nu is, in hoge mate ingegeven door de maatschappelijke veranderingen maar ook door een financiële urgentie, een actualisering en fikse versnelling op uitvoering van deze visie nodig. Dit vraagt om scherpe beleidskeuzes en een andere manier van werken. Het terugdringen van negatieve prikkels als gevolg van marktwerking is daarbij een belangrijk uitgangspunt.

Het college wil bij de bespreking van de Perspectiefnota met de Raad in gesprek over enkele denkrichtingen om bovenstaand samenstel aan uitdagingen te lijf te gaan. Denkrichtingen, om te komen tot "een andere manier van werken en scherpere keuzes" en op termijn mogelijk besparingen of minder meerkosten te realiseren. Denkrichtingen die na het gesprek met de Raad richting geven aan de gewenste doorontwikkeling op het sociaal domein.

Denkrichting 1: We zijn er voor die Arnhemmers die onze zorg of ondersteuning het meeste nodig hebben

Uit een eerdere analyse blijkt dat van alle inwoners, die wij helpen in het sociaal domein, 80 procent een relatief eenvoudige vraag heeft die we goed kunnen oplossen met onze dienstverlening (uitgaande van het sociaal domein als werk & inkomen en zorg). Bij circa 10 procent zien we zodanig complexe multiproblematiek dat wij geen passende oplossing kunnen bieden. Niet passende oplossingen kunnen zelfs contraproductief werken voor inwoners. Bijvoorbeeld als er veel verschillende en wisselende hulpverleners betrokken raken en het hen toch niet lukt om tot passende oplossingen te komen. Waardoor de stress en in veel gevallen ook het wantrouwen richting overheid toeneemt. Bij de overige 10 procent zien we dat een deel van inwoners overvragen. Zij stellen dat zij een algemeen recht hebben op zorg(producten), ook als dat niet direct passend of nodig is. Of het zijn inwoners waarbij we zien dat zij het ook zelf zouden kunnen regelen. Bijvoorbeeld door zelf hulp in de huishouding te betalen bij voldoende inkomen, in plaats van een beroep te doen om de Wmo. We zien ook dat vaker een beroep gedaan wordt op (jeugd)zorg terwijl problemen ook met een andere aanpak kunnen worden verholpen. Ter illustratie: in de jeugdzorg zien we dat begin deze eeuw 1 op de 27 kinderen een vorm van jeugd-

zorg kreeg. Nu gaat dat om 1 op de 7 kinderen. Ook wordt er vaker en sneller zorg of ondersteuning ingezet bij gedrag dat wordt gezien als 'opvallend' of 'afwijkend'.

Uitgaande van bovenstaande 10-80-10 indeling, kunnen we onze inzet in het sociaal domein anders inrichten. Bijvoorbeeld door de 10 procent die overvraagt of ook verder kan zonder hulp niet (bij alle hulpvragen) te helpen (mogelijke besparing). En door de hulp aan de 80 procent met een eenvoudige vraag efficiënter in te richten en nog meer te standaardiseren. Vanuit de gedachte dat we daarmee tijd en geld besparen. Voor de 10 procent van de mensen met complexe problematiek is een aparte aanpak nodig. Hiervoor hebben professionals meer tijd nodig, zodat ze inwoners aan de hand kunnen nemen en niet loslaten tot er een oplossing is. Tegelijkertijd zien wij dat ons sociaal domein in de breedte (van werk tot welzijn tot zorg) voor deze groep mensen niet altijd effectief werkt. Met vele doorverwijzers, toegangen en loketten naar het sociaal domein wordt een hoge drempel ervaren naar het vinden van de juiste hulp. Voor inwoners die zelf geen vraag kunnen formuleren of de weg niet weten te vinden in het systeem kunnen we daardoor minder goed hulp bieden. Ook omdat het systeem nu vaak werkt vanuit een geformuleerde hulpvraag door een inwoner. Als wij de meest kwetsbare inwoners willen helpen, dan vraagt dat een kritische blik naar hoe wij onze toegang organiseren. Niet alleen met een integrale (interne) samenwerking die uitgaat van het perspectief van de inwoner (bijvoorbeeld met meer centrale toegang of dat het niet uitmaakt waar iemand 'binnenloopt'), maar ook in de opdracht gevende rol aan onze samenwerkingspartners. Dit past ook in lijn van de aangenomen motie 23M45 ('Integrale aanpak zorg, welzijn en werk en inkomen'). We werken aan een laagdrempelige en bereikbare overheid voor inwoners met meerdere hulpvragen door de integrale samenwerking tussen de domeinen Welzijn, Zorg, Werk en Inkomen te versterken. We willen mensen met meerdere hulpvragen beter bij kunnen staan en sneller kunnen helpen. Na een eerste verkennende fase zijn we nu aan de slag met de experimenten. Inwoners kunnen zo bijvoorbeeld bij een loket in een buurtcentrum in de wijk makkelijk terecht met hun vragen.

Ook worden cliënten nog te vaak langs diverse zorgaanbieders gestuurd. We willen deze versnippering tegen gaan en tot intensieve samenwerkingsnetwerken van zorgaanbieders voor deze cliënten komen. Op dit moment zetten we in op een 24/7 interventieteam voor complexe gevallen die ontstaan uit verward gedrag. Maar we willen ook efficiënte verbeteringen in de rest van de keten zoals richting Beschermd Wonen, Beschermd Thuis, Maatschappelijke Opvang en Vrouwenopvang.

Denkrichting 2: We werken preventief en vanuit positieve gezondheid
We zetten in op preventie door versterking van de sociale basis. Daarbij moeten we kiezen wat we verstaan onder de sociale basis; wat is in iedere wijk minimaal nodig? Met deze basis kunnen de meeste inwoners zichzelf helpen waarmee we de beweging maken van het individu naar het collectief en van het gebruik van individuele - naar collectieve voorzieningen. Ook maken we met onze partners de beweging van curatie naar preventie ('meer normaliseren, minder medicaliseren') door samenwerking tussen het sociaal domein en het zorgdomein via het Integraal Zorgakkoord, het Gezond en Actief Leven Akkoord en de Hervormingsagenda Jeugd.

Om die reden transformeren we ook ons welzijnsbeleid. We zetten in op een welzijnsaanbod dat doelgericht koerst op het voorkomen van onveiligheid, overlast, ongelijke kansen en ongezondheid. Met het aanbrengen van deze focus ontdubbelen we ons aanbod. Een goed voorbeeld waar dat de dienstverlening ten goede gaat komen, is het jongerenwerk. Door eenduidig opdrachtgeverschap en scherpere interne afstemming voorkomen we dat onze partners overvraagd worden en extra kosten door de administratieve druk. Deze beweging moet ertoe leiden dat we met onze strategische partners in het welzijnsdomein meerjarige afspraken kunnen maken. Zo zetten we samen preventie stevig voorop. Naast preventie gaan we uit van "positieve gezondheid". We richten ons samen met onze partners op initiatieven die versterkend zijn in het nemen van "eigen regie op gezondheid en eigen leven" door alle inwoners. Dit bevordert een veerkrachtige samenleving en voorkomt meerkosten (bijv. in de curatieve zorg) aan de achterkant. In deze beweging is een belangrijke rol weggelegd voor bijv. het onderwijs en organisaties op het gebied van welzijn, cultuur, veiligheid en sport. Ook maken we de beweging "naar de voorkant" door samenwerking tussen het sociaal domein en het zorgdomein via het Integraal Zorgakkoord, het Gezond en Actief Leven Akkoord en de Hervormingsagenda Jeugd.

Denkrichting 3: We werken gebiedsgericht en richten ons op doelgroepen
In een aantal wijken biedt de sociale basis (die we nader met elkaar moeten definiëren) in de toekomst voldoende ondersteuning. Daar waar dat niet het geval is, omdat de problemen van onze inwoners te complex zijn of achterstanden groot, zetten we extra in. Dit doen we o.a. via het Nationaal Programma Arnhem-Oost. In deze wijken investeren we boven op de basis een collectieve aanpak om de leefbaarheid op peil te houden. Deze bestaat uit initiatieven van inwoners en partners. We zoeken hierbij steeds naar wat er nodig is in de wijk om de benodigde basis te blijven garanderen. Als gemeente zetten we een plus op de sociale basis waar dat nodig is.

Dit doen we gebiedsgericht en gericht op de doelgroep jeugd. Het Nationaal Programma Arnhem-Oost heeft als doel om de achterstanden op het gebied van onderwijs, werk & inkomen, wonen, gezondheid, leefbaarheid en veiligheid in de vijf wijken (Presikhaaf, Malburgen, Geitenkamp, Het Arnhemse Broek en

Klarendal) aan te pakken. En voor de jeugd kiezen we voor de aanpak van knelpunten bij onze jeugd. We kiezen er dus voor om gericht te investeren in gebieden én in doelgroepen.

Denkrichting 4: We willen meer grip en regie op de markt en bevorderen ketensamenwerking
We gaan de negatieve prikkels van de marktwerking in de zorg verder verminderen en waar mogelijk wegnemen. Daarnaast willen we juist de banden met een aantal partners versterken omdat ze cruciaal zijn voor de dienstverlening aan onze inwoners.

We moeten de toegang tot zorg en ondersteuning beter reguleren, niet alleen vanuit kostenoogpunt maar ook vanwege het personeelstekort. Zo moeten de verbindingen tussen het Sociaal Wijkteam en andere toegangskanalen voor zorg, zoals bijvoorbeeld huisartsen, versterkt worden. Ook gaan we kritisch kijken naar ons aanbod. Op sommige onderdelen in de zorg - bijvoorbeeld op het terrein van begeleiding - zijn op dit moment relatief veel aanbieders actief. Dit brengt, naast goede hulp, ook versnippering en dubbellingen met zich mee. Daarom zetten we in op stevige netwerken van een beperkt aantal aanbieders in onze wijken. Het gaat dan zowel om specialistische zorgaanbieders als om welzijnspartijen. Met deze aanbieders en de Sociale Wijkteams wordt een nieuwe werkwijze en manier van samenwerken ontwikkeld zodat inwoners snel en dichtbij huis de juiste hulp kunnen vinden en krijgen. Deze werkwijze moet er ook toe bijdragen dat de steeds groter wordende vraag naar zware jeugdzorg een halt wordt toegeroepen. Om het tij in de jeugdzorg te keren, willen we bovendien beter vinger aan de pols houden als het gaat om de duur van de zorgtrajecten van jongeren. Ook willen we meer zicht krijgen op het aantal maatwerkcontracten dat wordt aangevraagd. We zetten in op dat maatwerkcontracten voor ambulante zorg niet meer mogelijk is en dat maatwerkcontracten voor verblijf alleen mogelijk is als een wijkcoach betrokken is. Daarnaast doen we een beroep op de onderlinge solidariteit van inwoners die elkaar kunnen helpen. De Sociale Wijkteams hebben hierin een belangrijke rol om de juiste verbindingen te leggen voor inwoners.

We versterken onze opdrachtgeversrol richting onze partners vanuit de doelen in het sociaal domein. We doen dit richting alle gecontracteerde en of gesubsidieerde partijen op alle domeinen. Door het stimuleren van ketensamenwerking realiseren we dat partners elkaar versterken binnen het werkveld en voorkomen we overlap in aanbod van diensten. We kijken ook hoe we regionaal de krachten verder kunnen bundelen en elkaar kunnen versterken.

Belangrijke kanttekeningen en randvoorwaarden

Transformatierichtingen nodig om ongerichte maatregelen te voorkomen
Er zijn ook meer ongerichte, grovere richtingen denkbaar die besparingen opleveren. Denk aan allerlei budgetplafonds waarbij de zorg op een moment in het jaar 'op' kan zijn omdat die niet verder vergoed wordt. Of bijvoorbeeld het stoppen van het mogelijk maken van praktijkondersteuners bij de huisarts, of andere investeringen in preventie stoppen. Die zullen echter op een later moment leiden tot juist meest zorgkosten. De eerdergenoemde denkrichtingen zullen nodig zijn om een transformatie in het sociaal domein mogelijk te maken. Deze transformatierichtingen zijn wat ons betreft ook een goede manier om passende zorg mogelijk te maken voor de mensen die het hard nodig hebben en om die te kunnen blijven betalen. Ze passen in de beweging om de negatieve prikkels van marktwerking verder tegen te gaan en regie en grip terug te pakken.

Randvoorwaarden
Randvoorwaarde bij de verschillende denkrichtingen is een meer vernieuwende werkwijze die de denkrichtingen en de beweging richting transformatie in het sociaal domein verder ondersteunt. Onderdeel daarvan wordt gevormd door onder andere:

- Nog meer datagedreven werken. We beschikken als gemeente over veel relevante sturingsinformatie om te voorspellen en te monitoren. Dit helpt ons om in het sociaal domein gerichter te werken aan onze doelen. Zeker voor preventie kan dat een uitstekend middel zijn om te weten waar we moeten inzetten en hoe.
- Ruimte nemen voor innovatie. Voorbeeld hiervan is individuele hulp te vervangen door collectieve ondersteuning.
- Leren van goede voorbeelden: veel gemeenten in Nederland lopen tegen dezelfde problemen aan. Wij gaan bij hen na wat zij doen o.a. om meer grip op de uitgaven in de zorg te krijgen en investeren hierin aan de voorkant vanuit een sterk en lerend netwerk.
- Verhalen (narratieve benadering) vanuit ervaringsdeskundigen inzetten als instrument voor verandering. We maken gebruik van ervaringsdeskundigen (bijvoorbeeld rond schulden en of verslaving), en gebruiken de verhalen om de systemen te veranderen.

Overige bijsturingen

Inleiding
Bovenstaande transformaties in het sociaal domein zijn om inhoudelijke redenen nodig en hebben ook financiële urgentie. Het sociaal domein raakt naast zorg (waaronder maatschappelijke opvang) en welzijn ook aan beleidsterreinen als onderwijs, sport, cultuur, opvang van vluchtelingen, gezondheid en veiligheid. Zij zijn allen van groot belang voor de basis van welzijn en geluk voor de inwoners van onze stad. Ook op deze terreinen geldt dat we moeten kiezen wat we belangrijk vinden voor Arnhem.

Bestaanszekerheid
In de afgelopen jaren hebben we stevig geïnvesteerd om de bestaanszekerheid van onze inwoners te versterken. Een investering die ook invloed heeft op de gezondheid van mensen. Een investering in bestaanszekerheid levert daardoor gezondheidswinst op en helpt om het zorggebruik terug te dringen. Ook helpen we hiermee toekomstige generaties. Kinderen die opgroeien in kwetsbare omstandigheden lopen namelijk een verhoogd risico op het ontwikkelen van problemen, niet alleen tijdens hun jeugd maar ook op latere leeftijd. Daarnaast kunnen we door te investeren in bestaanszekerheid problemen van jongeren en daardoor het beroep op jeugdzorg verminderen. Inmiddels werpen onze investeringen hun vruchten af. Het aantal mensen in de bijstand daalt nog steeds en we bereiken meer Arnhemmers dan voorheen met onze aanvullende inkomensregelingen. Extra investeringen waren ook hard nodig omdat voor veel inwoners geldt dat zij onvoldoende inkomsten hebben om alle noodzakelijke uitgaven te betalen. Zij misten hierdoor kansen om volwaardig mee te kunnen doen.

We willen met ons armoedebeleid, en met de inzet van de Gelrepas, in het bijzonder de kinderarmoede tegengaan en generatiearmoede doorbreken en de kansen van onze inwoners vergroten. Via ons re-integratiebeleid activeren en ondersteunen we onze bewoners naar werk. De inzet van een breed pallet aan re-integratieinstrumenten op maat leidt tot een toename van duurzame uitstroom uit de bijstand. Hier anders mee omgaan of mee stoppen leidt zeer waarschijnlijk tot een verhoogde instroom in de bijstand en toenemende andere maatschappelijke kosten.

Met het project Verbeteren Inkomensregelingen verwachten we op langere termijn kosten ook steeds meer te besparen. Door meer mensen te bereiken dalen andere maatschappelijke kosten zoals zorg- en jeugdzorgkosten en bijvoorbeeld kosten veroorzaakt door overlast. Dit project vertragen of stoppen levert op korte termijn een voordeel op, op langere termijn verwachten wij hiervan nadelige (financiële) effecten. Door vergoedingen in de Bijzondere Bijstand te verlagen, subsidies te stoppen (bijvoorbeeld Stichting Leergeld), de loonkostensubsidie te stoppen, of bijvoorbeeld de Gelrepas te verschralen of stoppen kunnen besparingen worden gerealiseerd. Dit staat echter haaks op onze ambities om bewoners meer bestaanszekerheid en grotere kansen te bieden. Bovendien is de verwachting dat dit soort besparingen uiteindelijk leiden tot een verhoging van de kosten. Er ontstaat extra vraag bij andere regelingen en/of er zullen meer inwoners zich melden met financiële zorgen en problemen.

Onderwijs
Als gemeente Arnhem voeren we onderwijskansenbeleid uit van -10 maanden tot 27 jaar en zetten we samen met het onderwijs in op een passende plek voor elk kind. We richten ons op inclusief en passend onderwijs, een rijke schooldag en voor-tussen-na school, en een goede samenwerking tussen kinder-opvang, basisschool, voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs.

Er zijn landelijk en ook in Arnhem signalen over toenemende achterstanden bij de instroom van kinderen op de basisschool, een afnemend niveau basisvaardigheden, druk op de taal- en schakelklassen en uitstroom in regulier onderwijs, toenemende complexiteit en aantal hulpvragen en oplopend verzuim in de groep tot 18 jaar. Dit komt boven op een groot tekort aan onderwijs- (en zorg) personeel met doorwerking in de hele keten. Naast onze inzet op wettelijke taken die we bekostigen met rijksgelden, zetten we samen met onze onderwijspartners extra in op een aantal prioriteiten. Zo zijn vroeg-signalering, ontwikkelrecht en passende kinderopvang in de voorschoolse periode belangrijke pijlers onder ons onderwijsbeleid. Net als vroeg-signalering van taal- en sociaal-emotionele ontwikkelingsachterstanden van kinderen op het primair en voortgezet onderwijs. Voorkomen is immers beter dan genezen. Dit geldt ook voor ondersteuning van kinderen en jongeren die dreigen uit te vallen. De rijke schooldag en het voor-tussen-naschools aanbod levert een belangrijke bijdrage aan ons onderwijskansenbeleid. Onze bovengenoemde activiteiten schrappen of versoberen zou betekenen dat achterstanden (bij de jongste kinderen) te laat in beeld komen. Hoe later taal en ontwikkelingsachterstanden worden gesignaleerd hoe moeilijker het is om bij te sturen. Hoe meer kinderen met een achterstand instromen in het primair onderwijs, hoe groter de druk op de school en de docenten, en hoe groter de kans dat er een extra hulpvraag ontstaat en een beroep op jeugdhulp wordt gedaan. Dit werkt door in de hele keten, tot aan de aansluiting van school naar werk en daarna.

Het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2029-2039 (IHP) is dienend aan ons onderwijskansenbeleid. Het helpt ons om het Arnhemse onderwijsveld de best mogelijke faciliteiten te bieden, zodat de onderwijspartners in staat zijn om onze kinderen en jongeren optimaal te kunnen faciliteren in hun

ontwikkeling. Hoewel de investeringen voor een groot deel voortvloeien uit wettelijke taken, bevat het IHP ook beleidsrijke keuzes die zijn ingegeven vanuit de Arnhemse lokale situatie en lokale ambities. Het gaat dan bijvoorbeeld om het stimuleren van een gezond binnenmilieu, beweegvriendelijke groene schoolpleinen en de toegankelijkheid van gebouwen. Het afschalen van deze ambities levert financiële voordelen op, maar heeft nadelige gevolgen voor de kwaliteit van onze onderwijshuisvesting en dus op de omgevingen waarin onze kinderen en jongeren zich ontwikkelen. Bovendien voorzien we dat een aantal beleidsrijke toevoegingen op een later moment wettelijk verplicht zullen worden, waardoor we op een later moment weer met hogere kosten geconfronteerd kunnen worden als we ze nu niet opnemen in de uitvoering.

Sport
Het aantal inwoners in de stad dat overgewicht heeft stijgt, welvaartziekten vieren hoogtij en het merendeel van ons voedsel is ongezond. Kortom: er zijn veel uitdagingen als het aankomt op het stimuleren van een gezonde leefstijl voor onze inwoners. Sport en beweging zien we daarbij als een preventief middel dat hieraan kan bijdragen. Ons sportbeleid is dan ook primair gericht op het faciliteren van bewegen, waarbij het faciliteren van het bewegingsonderwijs een wettelijke taak is. Daarnaast kiezen we er lokaal voor (net als de rest van Nederland) om zo goed mogelijk in te spelen op de behoefte van de inwoner die wil sporten en bewegen. Bijvoorbeeld door het faciliteren van sportvelden en zwembaden en deze te beheren en te exploiteren. Ook investeren we de laatste jaren meer in het bewegen in de openbare ruimte.

Voor zover er geen wettelijke verplichting is om deze in stand te houden, zouden we ervoor kunnen kiezen om de gemeentelijke sportaccommodaties te sluiten. Dit gaat om alle accommodaties behalve diegene die gebruikt worden door het primair onderwijs (de gymzalen en de sporthallen). Het openhouden van de sportparken, de zwembaden en de playgrounds is geen wettelijke verplichting en zou jaarlijkse ongeveer 12 miljoen opleveren. Dan zouden we alleen niet meer kunnen voldoen aan de ambitie om de sport in de stad te faciliteren, wat consequenties heeft voor het aantal inwoners dat voldoet aan de beweegrichtlijnen. Ook lopen bij eventueel sluiten van gemeentelijke locaties de kapitaallasten en personeelskosten door. Een andere optie is te stoppen met de ondersteuning van sportclubs. Deze ondersteuning betreft onder andere het ontwikkelen van een goed technisch kader, een pedagogisch verantwoord en positief sportklimaat, het aanbieden van trainingen en het professionaliseren van de aanbieder. Met het oog op de uitdagingen waarvoor verenigingen staan, lijkt ons dit onverstandig.

Nationaal Programma Arnhem-Oost
Met het Nationaal Programma Arnhem-Oost willen we dat de huidige en nieuwe generaties in Malburgen, Presikhaaf, Klarendal, Geitenkamp en ’t Broek zich kansrijk en inclusief kunnen ontwikkelen tot zelfbewuste en (veer)krachtige burgers. We investeren samen met verschillende partners en ministeries om de achterstanden op het gebied van onderwijs, werk & inkomen, wonen, gezondheid, leefbaarheid en veiligheid in de vijf wijken van Arnhem-Oost aan te pakken. Alle interventies zijn gericht op een intensivering (vaker, meer of sterker), doorbraak (anders doen of organiseren, afwijken van de regel) of een innovatie (vernieuwende aanpak).

In het Uitvoerings- en bestedingsplan 2024-2026 dat door de Alliantievertegenwoordiging is vastgesteld zijn de activiteiten voor drie jaar beschreven en vastgelegd. Na deze periode zijn er geen verplichtingen en zijn er tevens nog geen Rijksmiddelen beschikbaar. De middelen die in de gemeentebegroting zijn opgenomen - een reservering van 2,9 miljoen euro - zijn voornamelijk bedoeld om cofinanciering voor Rijksmiddelen te kunnen aanvragen die nodig zijn om de doelstellingen van het programma te realiseren. Dat zijn dus knoppen waaraan je zou kunnen draaien.
Dit zou wellicht kunnen leiden tot besparingen, maar tevens betekent het er minder Rijksmiddelen kunnen worden aangevraagd. De huidige cumulatie van uitdagingen blijft langer bestaan waardoor kosten op andere terreinen onverminderd hoog blijven.

Kunst en cultuur
Kunst en cultuur zijn het cement van de Arnhemse samenleving. Het zijn twee belangrijke elementen die Arnhem tot een aantrekkelijkere stad maken. Bovendien leveren ze een bijdrage aan de leefbaarheid in de binnenstad en de wijken. Ze brengen inwoners samen en verstrekken de onderlinge verbondenheid. Onze inzet is er op gericht dat kunst en cultuur beschikbaar zijn voor alle Arnhemmers. Daarom werken we met ons beleid aan de versterking van het culturele aanbod, waaronder podiumkunsten, musea, beeldende kunst en creatieve industrie. We willen zoveel mogelijk mensen laten meedoen; elk Arnhemmer, ongeacht zijn, haar of hun achtergrond of leeftijd, moet kunnen meedoen met en genieten van het bruisende en diverse aanbod dat onze stad te bieden heeft. We werken toe naar een grotere cultuurdeelname van jeugd en ouderen en investeren in zowel het topsegment, makers als breedtekunst en -cultuur. We zorgen dat talent zich kan ontwikkelen en ondersteunen amateurskunstverenigingen.

Desondanks staat de culturele sector sinds de coronaperiode onder grote druk. Dit komt met name door de stijgende lasten en fair pay. De meeste instellingen hebben geen sluitende begrotingen voor 2024 ingediend of hebben dit enkel kunnen doen door hun reserves in te zetten. Dit is voor de

komende jaren niet houdbaar. Het feit dat we de stijgende kosten niet kunnen compenseren als gemeente betekent al een verschraling van het culturele aanbod.

Het verder verminderen of schrappen van subsidieregelingen en programmabudgetten zal dan ook grote gevolgen hebben op het culturele middensegment en de makers in de stad. Voor het culturele klimaat en onze inwoners is juist deze brede culturele humuslaag van belang. Ook het minder of niet meer subsidiëren van grote instellingen zal een grote impact hebben, omdat zij juist van belang zijn voor zowel het topsegment als voor Arnhem als cultuurstad in de breedte. Daarbij spelen deze grote instellingen een rol in de aantrekkelijke (vestigings)plaats voor bedrijven, bezoekers en natuurlijk onze inwoners. Een andere mogelijke optie is het stopzetten van het project Stadstheater. Dit project is noodzakelijk omdat het huidige stadstheater kampt met fors achterstallig onderhoud en het bezoekers en artiesten niet de optimale theaterbelevenis kan geven die wel hoort bij deze tijd. Dit zal grote gevolgen hebben voor Arnhem als cultuurstad, aangezien we dat een stad zullen zijn zonder een groot theater. Dit betekent ook dat we rijksgesubsideerde gezelschappen zoals Introdans en Oostpool geen (groot) podium meer kunnen bieden.

Asiel en vluchtelingen
In een onrustige wereld wil Arnhem een rechtvaardige en gastvrije stad zijn die vluchtelingen van waar ook ter wereld een veilige haven biedt. Daarom telt onze stad op dit moment zo'n 3000 opvangplekken, waar Oekraïners en andere vluchtelingen ruimhartig worden opgevangen. Nieuwkomers heten wij welkom in Arnhem; we helpen hen met wonen, werken, geld, opleidingen, sport en gezondheid zodat ze mee kunnen doen in onze Arnhemse samenleving. Daarnaast zetten we ons in om de leefsituatie van mensen zonder verblijfsdocumenten te verbeteren.
Binnen de asiel en vluchtelingenportefeuille vallen vooral wettelijke taken waaraan wij als gemeente uitvoering moeten geven. Zo heeft elke gemeente de wettelijke opdracht om een bepaald aantal opvangplekken voor vluchtelingen en Oekraïners te faciliteren en statushouders te huisvesten. In Arnhem zitten we boven het aantal vluchtelingen dat wij moeten opvangen conform de zogeheten spreidingswet (wel met tijdelijke in plaats van permanente plekken), maar kiezen we ervoor om meer te doen omdat we een gastvrije stad zijn en de opvang in Arnhem goed gaat. Het COA betaalt de kosten hiervoor. Bij de opvang van Oekainers voldoen we bijna aan de taakstelling, de kosten die we hiervoor maken worden vergoed door het kabinet. Bij de huisvesting van statushouders hebben we – zoals bijna alle gemeenten een achterstand, vanwege de grote toename aan vraag en beperkt aanbod van sociale huurwoningen. Het is wel onze ambitie om samen met de corporaties deze achterstanden dit jaar in te lopen. Dit levert geen financieel voordeel op.

Zodra vluchtelingen een status hebben, starten zij met een inburgeringstraject conform de Wet Inburgering 2021; in Arnhem noemen wij hen nieuwkomers. Als gemeente moeten wij hen begeleiding geven zodat ze succesvol kunnen meedoen aan de Arnhemse samenleving, bij voorkeur door het verrichten van betaald werk. Zowel voor nieuwkomers als statushouders onder de oude wet (oudkomers) spannen wij ons maximaal in. Hierbij voorzien we in een doorgaande lijn vanaf dag één tot aan het thuis voelen in onze stad. Voor deze inburgering krijgen we een vergoeding van het Rijk, die op dit moment onvoldoende is om het aantal nieuwkomers dat iedere regisseur bij bureau nieuwkomers begeleidt behapbaar te houden. Daarom kiezen we ervoor om de komende jaren hier geld uit de bestemmingsreserve voor in te zetten (zie eerder in deze Perspectiefnota).
Bovenop deze wettelijke verplichtingen, spannen we ons in om vluchtelingen in Arnhem zo goed mogelijk te begeleiden en te ondersteunen bij hun deelname aan onze samenleving. Hierop bezuinigen zou betekenen dat we wel mensen opvangen maar daarbij minimaal voorzieningen voor hen hebben. Dit zal op den duur veel nadelige effecten hebben op onze stad en de personen zelf. Ook zal de impact op andere domeinen, zoals de participatiewet, zorg en welzijn groot zijn.

Veiligheid
Veiligheid is een basisvoorwaarde, het is de grond onder onze voeten. Het is een noodzakelijke voorwaarde voor ontplooiing en een gevoel van welzijn en vrijheid. Onveiligheid en overlast raakt mensen direct in de essentie van hun bestaan. Het is ons doel om overlast en criminaliteit in Arnhem te voorkomen en tegen te gaan. Het Arnhems misdaadcijfer (65,9 misdaden per 1.000 inwoners in 2022) moet omlaag. Liefst naar nul, maar in ieder geval naar het landelijk gemiddelde (45,5). Dit doen we door kwetsbare plekken fysiek aan te pakken, overlast te beëindigen, mensen die overlast veroorzaken aan te pakken en zorg te bieden, beroepscriminelen te weren, radicalen en relschoppers aan te pakken en kwetsbare kinderen en jongeren een alternatief te bieden. Door inspanningen en resultaten zichtbaar te maken, laten we inwoners en bezoekers zien dat Arnhem een fijne en veilige stad is.

Een groot deel van de begroting van Veiligheid wordt besteed aan noodzakelijke taken die tot doel hebben de kerntaak van de overheid uit te voeren. Denk aan de brandweer en de aanpak in het Zorg- en Veiligheidshuis van geëscaleerde problematiek die kan leiden tot acute veiligheidsproblemen op straat. Ten aanzien van de besteding van dit geld worden externe partners ingezet, waarmee afspraken zijn gemaakt. Hierop bezuinigen heeft een direct effect op de veiligheid van Arnhemmers en maakt ons een onbetrouwbare partner in het veiligheidsnetwerk.

Een relatief klein gedeelte van de veiligheidsbegroting is beïnvloedbaar. Indien we daarop structureel significant bezuinigen, brengen we de veiligheidswerkzaamheden terug tot het strikt noodzakelijke (de zogenoemde nachtwakersstand). Dan voeren we enkel nog coördinatie ten behoeve van een veilige openbare orde (evenementen, demonstraties en manifestaties), crisisbeheersing, de uitvoering van burgemeestersbevoegdheden (bijv. sluiten van panden) en brengen we de handhavingscapaciteit terug tot een bare minimum. Daarmee beëindigen we de aanpak van overlast op kwetsbare plekken, stoppen we met alle vormen van preventie, laten de zorg- en veiligheidspartners aan zichzelf en elkaar over, stoppen het tegengaan van de georganiseerde (drugs)misdaad, criminelen in de zorg en mensenhandel en laten voorlichting en weerbaarheid inzake digitale criminaliteit vallen. Meer jongeren zullen in de handen vallen van de ronselaars van de georganiseerde criminaliteit, de aanzuigende werking van criminelen of overlast gevende jeugdgroepen zal ongeremd plaatsvinden. Tevens zullen veel meldingen van burgers of incidenten in de stad geen aandacht meer kunnen krijgen en niet van de noodzakelijke nazorg kunnen worden voorzien. Cruciale partners als politie, die nu al kampen met capaciteitsproblemen en moeilijke keuzes moeten maken, zullen overbelast worden en nog meer enkel op incidenten kunnen acteren. Gewone Arnhemmers zullen op dagelijkse basis de gevolgen gaan voelen van een overheid die er niet meer voor hen is.

Hiermee valt Arnhem terug tot ver voorbij het meest basale veiligheidsniveau, terwijl de Staat van de Stad duidelijk laat zien dat we nog maar aan het begin staan om Arnhem van de verkeerde lijsten te krijgen. In het licht van de complexe, polariserende ontwikkelingen in de samenleving die we nu al zien zullen we eerder vaker dan minder vaak in actie moeten komen om in Arnhem veilige demonstraties te kunnen blijven houden en de vitale, vrije samenleving in Arnhem te behouden.

Fysiek

Arnhem ontwikkelt zich in een rap tempo en zal de komende jaren nog flink groeien. De opgaven voor de toekomst in het fysieke domein zijn groot en vragen om forse investeringen. Als stad hebben we de taak om tegen 2040 maar liefst 14.000 extra woningen te realiseren, wat betekent dat we te maken krijgen met steeds meer inwoners die hetzelfde gebied met elkaar zullen moeten delen. Voor al deze mensen is het essentieel dat we voldoende werkgelegenheid creëren in de nabijheid van de nieuwe woongebieden die we met elkaar maken. Willen we de verdichting van onze stad laten slagen, dan zijn veranderingen in mobiliteit en de verdere vergroening van onze stad essentieel. Ook zullen we de stad op zo'n wijze moeten inrichten dat we goed kunnen omgaan met veranderende weer- en klimaatomstandigheden en zullen we de overgang naar een duurzame energie moeten maken. Omdat we onze stad niet alleen delen met mensen, dienen we bovendien keuzes te maken die rekenschap geven van het welzijn van dieren.

Onze activiteiten en investeringen in het fysieke domein zijn gericht op het maken van Arnhem tot een stad die niet alleen op de korte termijn, maar vooral ook op de lange termijn, toekomstbestendig, groen en leefbaar is. We constateren hierbij dat het steeds complexer wordt om de groei van de stad vorm te geven. We hebben te maken met een grote opgave, maar met schaarse, beperkte ruimte. Omdat we geen overvloed aan ruimte hebben om alle noodzakelijke functies gemakkelijk in de stad in te passen, kunnen we het maar één keer goed doen. We zullen veel functies (werken, wonen, recreëren, natuur) moeten toevoegen ín de bestaande stad en blijvend naar manieren zoeken om functies op verstandige wijzen met elkaar te mengen. Dit vergt een integrale benadering, die gebiedsontwikkelingen prijzig en moeilijk maakt. Omdat binnen de gemeente niet altijd voldoende mensen en middelen beschikbaar zijn om alles tegelijkertijd op te pakken, zullen we de groei van de stad haalbaar en realistisch moeten plannen.

Zonder voldoende structurele en incidentele middelen zullen onze inspanningen aanzienlijk worden belemmerd. Dat laat onverlet dat we uiteraard wel de vrijheid hebben om taken niet meer uit te voeren, ambities aan te passen en/of om projecten te temporiseren. De investeringen in het fysieke domein zijn vaak aanzienlijk en ragen naast een structurele dekking voor kapitaal, afschrijvingen en beheers- en onderhoudskosten bij gebiedsontwikkelingen ook vaak om incidentele middelen die vrij kunnen vallen wanneer deze ontwikkeling niet doorgaat. In dit onderdeel van de Perspectiefnota brengen we in kaart welke maatregelen binnen het brede fysieke domein getroffen kunnen worden om een eventueel tekort vanaf 2026 te verminderen. In dit deelhoofdstuk zullen we dat doen aan de hand van de onderstaande vijf thema's. Deze thema's zijn gekozen omdat ze binnen het fysieke domein de grootste beïnvloedbare financiële posten bevatten. We omschrijven kort welke beïnvloedingsmogelijkheden er zijn, maar ook wat de gevolgen zijn van het activeren van mogelijke ombuigingsmaatregelen.

1. Woningbouw, gebiedsontwikkelingen en vastgoed
2. Mobiliteit;
3. Duurzaamheid/energie;
4. Economie.
5. Openbare ruimte

1. Woningbouw, gebiedsontwikkelingen en vastgoed

Arnhem staat voor flinke opgaven op het gebied van wonen. We hebben in onze stad te maken met een groot woningtekort. De woonopgaven voor Arnhem liggen echter niet enkel in de aantallen, maar ook, en bovenal, in de kwaliteit en de leefbaarheid van onze woningen en wijken. De komende jaren moeten er desalniettemin veel woningen worden bijgebouwd om de woonbehoefte bij te benen. In het recentste woonbehoefteonderzoek (2023) is berekend dat er tot 2030 zo'n 11.550 woningen bij moeten komen en 14.000 tot 2040. Om voldoende woningen te realiseren dient er meer geprogrammeerd te worden dan dat de woonbehoefte is. Er is namelijk een reële kans dat plannen in zijn geheel uitvallen of dat de voorziene aantallen woningen in plannen niet gerealiseerd kunnen worden.

De woonbehoefte van de 14.000 woningen valt uiteen in verschillende categorieën. De behoefte bestaat voor 72% uit sociale en betaalbare woningbouw (met name sociale huur en betaalbare koop) en voor 28% uit duurdere koop. In de Woonvisie is de ambitie opgenomen dat het huidige aandeel sociale huur (35%) niet daalt. In de Woondeal zijn afspraken gemaakt tussen de gemeente, de GMR, de provincie en het Rijk over te realiseren woningen. Minimaal 66% dient 'betaalbaar' te zijn.

In onze planvoorraad zitten op dit moment zo'n 18.000 woningen. Hierbij maken we een onderscheid tussen harde plannen (ongeveer 4500 woningen) en zachte plannen (ongeveer 13500 woningen). Voor harde plannen is een omgevingsvergunning verleend en/of een bestemmingsplan vastgesteld en/of een anterieure overeenkomst getekend. De afgelopen jaren hebben we veel zachte plannen weten toe te voegen. Omdat vooral in de zachte plannen die afgelopen jaren zijn toegevoegd veel sociale en betaalbare woningen worden voorzien, weerspiegelt de planvoorraad steeds meer de kwalitatieve woonbehoefte. Op dit moment zit er in de harde planvoorraad voor 29% aan sociale huurwoningen en is 7% betaalbare koop. Tel je hier de zachte plannen bij op, dan ontstaat een gunstiger beeld;

ongeveer 35% van de totale planvoorraad bestaat uit sociale huur en 17% uit betaalbare koop. Dit komt met name door Rijnpark, waar het grootste deel van de nieuwbouwwoningen is gepland en uitgegaan wordt van 40% sociale huur en 20% betaalbare koop.

Om beter regie te houden op woningbouwontwikkelingen en gemeentelijke ambities te realiseren voeren we sinds enkele jaren actiever grondbeleid en maken we actiever gebruik van eigen posities. Er kunnen financiële voordelen worden behaald uit het stoppen of aanpassen van de inzet in onze eigen projecten.

Over het algemeen geldt dat ruimtelijke ontwikkelingen met gemeentelijke middelen financieel beïnvloedbaar zijn;
1. door ze te stoppen;
2. door de beleidsuitgangspunten te wijzigen, waarbij veelal geldt dat positieve financiële voordelen behaald kunnen worden, door:
    - het percentage sociale huur naar beneden bij te stellen;
    - te verdichten en meer woningen toe te voegen;
    - het kwaliteitsniveau van de openbare ruimte naar beneden bij te stellen;
    - in mindere mate in te zetten op gebouwde parkeervoorzieningen, maar op parkeren op het maaiveld.

De potentiële financiële voordelen die behaald kunnen worden zijn hoofdzakelijk incidenteel. Bij een aantal projecten leidt het stopzetten of het aanpassen van ambities tot een negatief financieel effect. Bij deze projecten zijn reeds verplichtingen aangegaan. Gronden zijn bijvoorbeeld al uitgegeven, er is al aanbesteed of er is al een overeenkomst gesloten. Bij enkele projecten is het potentiële financiële voordeel nihil. Voor een aantal projecten of gebiedsontwikkelingen kan het stopzetten óf het aanpassen van ambities wél positieve financiële aspecten hebben. De projecten waarbij stopzetten of het aanpassen van ambities leidt tot financiële voordelen zijn, op volgorde van de grootste effecten: Spoorzone (Rijnpark, Schaapsdrift, Presikhaaf 3), Nijmeegseweg, Laarkwartier, Arnhem-West, Schuytgraaf, Kronenburg. Bij deze projecten worden in totaal meer dan tienduizend woningen gerealiseerd.

Hoewel financiële voordelen behaald kunnen worden door aan een van de bovenstaande ‘knoppen’ te draaien, zijn de maatschappelijke effecten vaak negatief: door parkeeroplossingen af te wentelen op het maaiveld, zou bijvoorbeeld ingeleverd moeten worden op het groen, de ruimtelijke kwaliteit en onze beleving van de stad. Door minder sociale huurwoningen te realiseren, neemt het aandeel sociale huurwoningen in onze stad verder af, zal de woningnood worden vergroot onder woningzoekenden met lage inkomens en met middeninkomens, en verkleinen we de verdeeldheid van de stad niet. Door woningbouwprojecten in zijn geheel stop te zetten vergroten we de wooncrisis en boeten we in op de kwaliteit van onze leefomgeving. We zien ons vooral voor een opgave gesteld om plannen richting de uitvoering te brengen, in plaats van projecten te stoppen. Met name bij Nijmeegseweg fase 1 en Kronenburg zijn er kansen om meer woningen toe te voegen. Echter, de woningaantallen die momenteel worden gehanteerd bij deze projecten zijn afgestemd met inwoners. Het zal waarschijnlijk tot weerstand leiden als bij deze plannen wordt ingezet op verdere verdichting.

We zien ons vooral voor een opgave gesteld om plannen richting de uitvoering te brengen, in plaats van projecten te stoppen of radicaal te wijzigen. Omdat we de komende jaren te maken hebben met minder middelen en een grote druk op de uitvoeringscapaciteit, dienen we dan ook vooral realistisch te plannen en prioriteren.

2. Mobiliteit

Onze groeiende stad vraagt om nieuwe mobiliteitskeuzes. Het vasthouden aan oude gewoonten resulteert niet langer in een optimale leefbaarheid, luchtkwaliteit, bereikbaarheid en ruimtegebruik. Het is tijd om anders te denken. Een verschuiving naar elektrische auto's alleen zal files, geluidsoverlast en andere milieuhinder niet oplossen. Het verminderen van (doorgaand) autoverkeer is dan ook essentieel voor een vitale stad. We stellen toegankelijkheid voorop en maken lopen, fietsen en het openbaar vervoer aantrekkelijker.

De manier waarop we de transitie vorm willen geven is opgenomen in het (aan de raad aangeboden, maar nog niet vastgestelde) Duurzaam Mobiliteitsplan (DMP). Naast het vergroten van de bereikbaarheid van de stad, zijn het tegengaan van verkeersoverlast en het bevorderen van schone lucht de hoofddoelen van onze inspanningen. In het DMP is een pakket maatregelen opgenomen om de stad de komende 20 jaar duurzaam bereikbaar te maken. Uiteraard kosten deze maatregelen geld. Hoewel we deze maatregelen met volle vaart zouden willen uitvoeren, kunnen we de planning van het DMP – met het oog op de financiële uitdadingen de komende jaren – temporiseren. We beschouwen de huidige financiële middelen voor mobiliteit als kaderstellend. In het Duurzaam Mobiliteitsplan zoals aan de gemeenteraad aangeboden hebben we hier al rekening mee gehouden. Verder(e) bezuinigen op de uitvoering van het DMP is mogelijk, maar dit betekent dat er maatregelen geschrapt of nog verder getemporiseerd moeten worden.

Ook andere aspecten binnen ons mobiliteitsbeleid zijn beïnvloedbaar: belangrijke posten hierbinnen betreffen de mogelijkheden om de gemeentelijke opbrengsten te verhogen door het verhogen van parkeertarieven en/of het versneld vergroten van het gebied voor de parkeerregulering.

Behalve de bovengenoemde opties om uitvoering van beleid te temporiseren en parkeertarieven te verhogen en het parkeerareaal te vergroten, besteden we jaarlijks een bedrag om ervoor te zorgen dat Gelrepas-houders voor een relatief laag bedrag gebruik kunnen maken van de bus. Deze regeling is een groot succes. Het stopzetten van een regeling zoals deze leidt tot een financieel voordeel, maar ontegenzeggelijk tot het vergroten van de mobiliteitsarmoede van een groot deel van onze inwoners.

3. Duurzaamheid/Energie

Klimaatverandering wacht niet, het is een urgente crisis die we willen aanpakken door een inclusieve energietransitie te omarmen, die voor iedereen haalbaar en betaalbaar is. Arnhem streeft ernaar om in 2050 een klimaatneutrale gemeente te zijn. We omarmen een circulaire benadering in ons gebruik van grondstoffen en afval, met duurzaamheid en welzijn als leidraad. We focussen op versnelling en innovatie, waarbij we kwetsbare inwoners niet uit het oog verliezen, vooral gezien de stijgende energiekosten die een dringende aanpak vereisen.

Om een aanzienlijke CO2-reductie te bereiken, richten we ons op energiebesparing in zowel de gebouwde omgeving als bij bedrijven. We richten ons naast het besparen van energie ook op het opwekken van duurzame elektriciteit en ontwikkelen met de stad en derde partijen alternatieve warmtebronnen als vervanging van aardgas. Instrumenten die Arnhem inzet om energie te besparen en meer opwek te realiseren zijn o.a. de Arnhemse Isolatieaanpak de Arnhemse Aanpak Energiearmoede. Hiernaast sluiten we Green Deals met bedrijven en maatschappelijke organisaties af, omdat daar ook aanzienlijke inspanningen nodig zijn en kansen liggen om zowel te besparen als duurzame energie op te wekken.

De (duurzame) ambities van de stad moeten worden gerealiseerd in een ‘nieuwe werkelijkheid’ waarin de beschikbaarheid van (meer) energie niet altijd meer kan worden gegarandeerd. Door congestie in de elektriciteitsnetten is het realiseren van een nieuwe elektriciteitsaansluiting niet langer vanzelfsprekend en moet worden gekeken naar alternatieven. Gelijktijdig biedt de netcongestie een kans voor de innovatiekracht die de stad heeft op het gebied van o.a. energieopslag en waterstof. Samen met deze partijen werken we aan structurele oplossingen voor netcongestie.

Voor 2026 en verder is grofweg 3,3 miljoen aan structurele middelen per jaar beschikbaar. Deze kennen enkele verplichtingen en zijn voor grofweg 1 miljoen beïnvloedbaar. Voor 2026 is voor 7,8 miljoen aan incidentele Rijksmiddelen (CDOKE) en incidentele gemeentelijke middelen (Klimaatfonds) beschikbaar. Deze zijn vrijwel volledig beïnvloedbaar. Er is op hoofdlijnen een beeld van de behoefte in de verschillende thema’s zoals netcongestie, vervolg van de Arnhemse Isolatieaanpak en Energiearmoede, en de inzet op meer duurzame energiebronnen waaronder alternatieven voor aardgas. Er zijn echter nog geen keuzes in de begroting voor 2025 en verder gemaakt. Vanaf 2027 zijn er geen incidentele middelen vanuit de gemeente of het Rijk meer beschikbaar. Vanaf 2027 is daarmee zo’n miljoen aan structurele middelen beïnvloedbaar.

Gelet op bovenstaande belemmert het verminderen van investeringen en bestedingen voor onze klimaat- en duurzaamheidsopgave onze inspanningen aanzienlijk. De klimaatdoelstellingen komen dan steeds verder uit beeld. Weliswaar zijn alle thema’s beïnvloedbaar, de impact van het draaien aan de verschillende knoppen verschilt. De knoppen zijn de thema’s die we kennen binnen Duurzaamheid zoals isoleren, energiearmoede, grootschalige opwek, alternatieven voor gas, netcongestie etc.

Draaien aan de knop van de aanpak energiearmoede of isolatie betekent minder investeren in de stad en derhalve minder ‘return on investment’ bij de meest kwetsbare doelgroep(en) van de stad. Daarbij een risico dat draaien aan deze knoppen resulteert in hogere uitgaven in de portefeuille bestaanszekerheid.

Ook andere aspecten binnen Duurzaamheid zijn beïnvloedbaar. Er kan aan de knoppen ‘warmte als alternatief voor aardgas’ en netcongestie worden gedraaid. De impact zit hierbij in een beperkte voorbereiding op toekomstige ontwikkelingen. Zo wordt in 2024 en verder nieuwe wetgeving op het gebied van collectieve warmtenetten verwacht waar de gemeente een actievere rol in krijgt. Door te draaien aan deze knop wordt een goede voorbereiding lastiger. Niet inspringen op netcongestie kan resulteren in een passieve houding waarbij ontwikkelingen ons overkomen, we zijn dan passagier in een auto die door anderen wordt bestuurd.
Een belangrijke laatste knop is de beïnvloedbaarheid van de rol van de gemeente. We bewegen binnen duurzaamheid naar een regierol toe. Deze rol vereist meer financiële middelen dan een rol die gericht is op het creëren van verbinding en beweging.

4. Economie

Arnhem heeft de ambitie om een aantrekkelijke economische stad te zijn, met een gezonde, sterke en duurzame economie en voldoende banen. Daarvoor werken we aan verschillende onderwerpen waar op vrijwel alle onderdelen keuzes mogelijk zijn. De financiële middelen die voor economie beschikbaar zijn, zijn echter beperkt. Onze inspanningen worden voor een groot deel gefinancierd vanuit incidentele middelen.

Binnen onze economische activiteiten is de toeristenbelasting één van de beïnvloedbare 'knoppen' waar aan gedraaid zou kunnen worden om gemeentelijke financiële tekorten te verkleinen. Uit een benchmarkonderzoek blijkt dat gemeente Arnhem een relatief lage toeristenbelasting hanteert. We kiezen er al voor om de toeristenbelasting in geringe mate te verhogen. Er bestaat de mogelijkheid om deze verder door te zetten.

Om de kracht van de stad te versterken subsidiëren we diverse partijen die hieraan bijdragen door onder andere een netwerk op te zetten, innovaties aan te jagen en projecten te ondersteunen en tot uitvoer te brengen. Een aantal grotere partijen leveren hieraan een belangrijke bijdrage. Eén van die partijen is Stichting Citymarketing die in een netwerkorganisatie met veel partners werken aan de promotie van Arnhem. Een andere grote partner hierin is onze regionale toeristische marketingorganisatie, waar we vanuit de Groene Metropoolregio aan deelnemen. Deze partijen zijn afhankelijk van subsidiebijdragen. Als we het subsidiebedrag zouden verlagen, zal het moeilijker worden om - in gezamenlijkheid - Arnhem goed op de kaart te zetten. Een belangrijke partner op het energydomein is Connectr. Vanaf 2026 is er geen dekking meer voor de jaarlijkse subsidie. Als de benodigde subsidie gecontinueerd wordt dan vraagt dat een heroverweging van middelen binnen economie.

5. Openbare ruimte

De openbare ruimte is van en voor iedereen. De openbare ruimte geeft onze stad vorm en kleur en draagt bij aan hoe onze stad functioneert en hoe we hem beleven.

Bij de investeringen in de openbare ruimte laten we ons leiden door landelijke wetgeving en door onze eigen lokale ambities. De investeringen die we doen in de openbare ruimte richten zich primair op het in stand houden van bestaande functies. Als gemeente hebben we de vrijheid om onze investeringen in de openbare ruimte naar beneden of naar boven bij te stellen. Er geldt echter wel een ondergrens. Zo moet de veiligheid van gebruikers van de openbare ruimte geborgd zijn, moet de hoofdstructuur goed blijven functioneren en moeten we kapitaalvernietiging voorkomen. Dat laatste is aan de orde als onderhoud zo lang wordt uitgesteld dat het latere herstel per saldo tot hogere kosten leidt (doordat dan zwaardere/duurdere maatregelen nodig zijn).

Als stad zullen we ons ook moeten verhouden tot de biodiversiteitscrisis. De openbare ruimte moet niet enkel meer 'schoon, heel en veilig' zijn, maar uitgaan van natuurlijke systeem, waarbij we er rekening mee houden dat alles elkaar nodig heeft om in stand te blijven, en waarbij meer ruimte voor natuur essentieel is.

Als we kijken naar mogelijke aanpassingen van het ambitieniveau in de openbare ruimte, kan dat via zes 'knoppen':

1. *Het aanzicht van de stad.* Een deel van de investeringen in de openbare ruimte komt ten goede aan het aanzicht van de stad. Het gaat hierbij over aankleding en verfraaiing, en betreft zaken zoals het maken en onderhouden van bloemperken en bloembakken; de aanlichting van gebouwen en kunstwerken; fonteinen; en uitleg over cultureel erfgoed (straatnamen) etc.

2. *Dagelijks onderhoud:* Het is mogelijk om (verder) in te leveren op de uitstraling van de stad door bijvoorbeeld minder zwerfvuil te ruimen, prullenbakken weg te halen, geen graffiti meer te verwijderen en minder gras te maaien. Dit betreft het zogenaamd onderhoud. Hierbij geldt wel dat er voor het dagelijks onderhoud vaak meerjarige contracten zijn afgesloten. Er zijn daarmee beperkingen aan het afbouwen van taken. Verder moet hier worden opgemerkt dat, behalve in het centrum, het huidige onderhoudsniveau in de Arnhemse wijken al laag is (basisniveau).

   Bij bovengenoemde zaken is een keuze om dit stadsbreed te doen of bepaalde gebieden te ontzien, bv de Arnhem-Oost wijken.

3. *Groot onderhoud.* Uitstel van onderhoud leidt op korte termijn tot besparing van kosten, maar op langere termijn tot hogere kosten omdat de maatregelen die dan genomen moeten worden vaak veel duurder zijn. Hier ligt dus kapitaalvernietiging op de loer. Dit speelt vooral bij groot onderhoud van wegen. Ingrijpen doen we hier al op het economisch gunstigste moment (rationeel wegbeheer).

4. *Vergroenen:* Arnhem is al een groene stad. Dat is goed voor mensen, die hiervan kunnen genieten, en voor de dieren in de stad. Ook in het vergroenen van de stad kan het ambitieniveau worden bijgesteld. En ook hierbij is differentiatie denkbaar. Zo zouden we meer kunnen bezuinigen in het

buitengebied dan in de stad en kunnen we er in het stedelijk gebied voor kiezen om minder veerkrachtige en/of versteende wijken te ontzien.

5. *Bewonersinitiatieven in de openbare ruimte:* Om middelen te besparen, zou ervoor gekozen kunnen worden om minder in te spelen op wensen van bewoners door (tijdelijk) geen bewonersinitiatieven die zich richten op de openbare ruimte te ondersteunen.

6. *Service- en dienstverleningsniveau:* We vinden het belangrijk om als gemeente dienstbaar en wendbaar op te treden. Het is echter mogelijk om het service- en dienstverleningsniveau naar beneden te brengen door minder snel te reageren op FIXI-meldingen en andere verzoeken. Door minder in te spelen op individuele verzoeken verlagen we de toegankelijkheid en dienstverlening van de gemeente. Dat zal bij veel van onze inwoners leiden tot onvrede.

Tot slot: een fors deel van de budgetten voor de openbare ruimte heeft betrekking op riolering en afval. De uitgaven voor deze onderdelen zijn gekoppeld aan de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Verlaging van de kosten leidt daarmee tot verlaging van de heffing maar levert per saldo geen ruimte op in de begroting.

Organisatie

De ambtelijke organisatie streeft naar een zo effectief en efficiënt mogelijke uitvoering van de reguliere taken en de prioriteiten van het gemeentebestuur. De werkdruk is daarbij al jaren ongewenst hoog. De laatste jaren is hieraan gewerkt binnen het organisatie ontwikkelprogramma 'Lekker werken aan de ambities van Arnhem'. Over de ontwikkelingen in de organisatie informeren wij uw raad (behalve via de planning- en controlcyclus) onder meer via de 'Staat van de Organisatie'.

De complexiteit van ons werk neemt steeds verder toe. De onzekerheden groeien, zoals bij de stikstof-problematiek, netwerkcongestie en kostenstijgingen. We kampen daarbij ook met een krappe arbeidsmarkt, waardoor vacatures langer openblijven of niet kunnen worden vervuld.
Er wordt niettemin steeds meer verwacht als het gaat om integrale afstemming tussen alle beleidsdomeinen en afstemming met inwoners, instellingen en bedrijven in de stad. Wat voorheen relatief enkelvoudige activiteiten waren, worden steeds vaker complexe hersenbrekers en tijdvreters. Effectief en efficiënt opereren vraagt daarom een opgavegerichte insteek (denken vanuit de omstandigheden buiten); ruimte voor professionals (maatwerk en verantwoording); en in eigen huis een ongedeelde organisatie (optimale afstemming tussen beleid en uitvoering). Die drie elementen zijn dan ook de kernbegrippen in onze organisatievisie.

Aan de hand van die visie werken we de laatste jaren aan continue verbetering van de organisatie. Door betere sturing, soepelere interne samenwerking en verdere verbetering van onze verbindingen met de stad werken we gerichter en effectiever.

Daar zit steeds ook een efficiencyaspect aan. Naarmate we onze activiteiten preciezer afstemmen op de vragen en problemen in de stad kunnen we gerichter en effectiever werken. Naarmate we de fasen en bijdragen in projecten intern beter afstemmen ontstaat minder frictieverlies. Die effecten zijn komende periode hard nodig om, ondanks de al bestaande werkdruk en de krimpende loonsom, te komen tot voortvarende en realistische uitvoering van de gemeentelijke prioriteiten.

Wij hebben de organisatie daarom gevraagd om de organisatieontwikkeling komende jaren met kracht voort te zetten en daarmee te focussen op onze doelen in de stad en tegelijkertijd bij te dragen aan vermindering van de werkdruk en verhoging van het werkplezier van onze medewerkers. We hebben de organisatie ook gevraagd om verdergaande voorstellen voor te bereiden voor het geval er in latere jaren aanvullende bezuinigingen nodig zijn.

Opbrengsten

Opties voor bijsturing in opbrengsten

Beïnvloedbaarheid inkomsten uit lokale heffingen
Er kan financiële ruimte worden gecreëerd door het verhogen van de lokale heffingen (woonlasten). De beleidsvrijheid is hierin niet onbeperkt, omdat bepaalde tarieven bijvoorbeeld maximaal kostendekkend mogen zijn. Voor de mate van beleidsvrijheid kan juridisch en financieel gezien onderscheid worden gemaakt tussen twee soorten lokale heffingen: de algemene belastingen en de retributies.

Algemene belastingen
De tarieven van de algemene belastingen mogen in beginsel door de raad op elke hoogte worden vastgesteld. Hierbij geldt wel dat er een zorgvuldige belangenafweging moet hebben plaatsgevonden en dat er geen sprake mag zijn van willekeurige en onredelijke belastingheffing.
De opbrengsten van de algemene belastingen vallen in de algemene middelen en mogen dus voor elk doeleinde worden gebruikt. In Arnhem kennen we onderstaande algemene belastingen:
- Onroerende- en roerende-zaakbelasting (OZB en RZB)
- Parkeerbelasting
- Toeristenbelasting

Hieronder is voor bovenstaande belastingen voor een aantal scenario's het effect op de begroting in beeld gebracht bij een tariefswijziging. Bij de parkeerbelasting en toeristenbelasting wordt, in lijn met de in het hoofdstuk hiervoor opgenomen bezuinigingsopties, een voorstel gedaan voor een door te voeren scenario.

OZB en RZB
Voor de RZB gelden dezelfde tarieven als voor de OZB. Gezien de zeer beperkte omvang van de opbrengsten RZB wordt deze verder buiten beschouwing gelaten.

In Arnhem is het uitgangspunt dat de OZB-opbrengsten, exclusief areaalontwikkeling, jaarlijks met 5 procent worden verhoogd. De afgelopen jaren lag dit percentage onder de gemiddelde landelijke stijging van de opbrengsten OZB (2023: 7,4 procent en 2024: 7,5 procent).

Tabel 1: Effect financieel beeld scenario's opbrengsten OZB

Opbrengsten OZB – Effect financieel beeld (x € 1.000)	2025	2026	2027	2028
Jaarlijks 4% stijging i.p.v. 5%	-620	-1.295	-2.030	-2.829
Jaarlijks 6% stijging i.p.v. 5%	620	1.308	2.069	2.911
Jaarlijks 7,5% stijging i.p.v. 5%	1.549	3.292	5.247	7.434
7,5% stijging in 2025 en 2026; daarna weer 5%	1.549	3.292	3.457	3.630

In beginsel betekent een begrote opbrengststijging van 5 procent ook een gemiddelde lastenstijging OZB van 5 procent, een opbrengstdaling van 1 procent een gemiddelde lastendaling OZB van 1 procent, enzovoorts. Als de daadwerkelijke waardeontwikkeling echter afwijkt van waar bij de tariefberekening van uit is gegaan dan kan de gemiddelde lastenontwikkeling afwijken van de (begrote) opbrengst-ontwikkeling. Daarnaast geldt dat de waardeontwikkeling van een individueel object kan afwijken van de gemiddelde waardeontwikkeling, met als gevolg dat de individuele lastenontwikkeling ook afwijkt van de gemiddelde lastenontwikkeling.

Parkeerbelasting
We kennen in Arnhem twee verschillende tarieven voor parkeren op straat: een hoog tarief voor parkeren in het centrumgebied (€ 3,50 per uur) en een laag tarief voor parkeren buiten het centrum (€ 2,35 per uur). Daarnaast geldt in de gemeentelijke parkeergarages een tarief van € 0,10 per 10 minuten (€ 3,30 per uur) voor parkeren tussen 06:00 uur en 18:00 uur en een tarief van € 1,05 per uur tussen 18:00 uur en 06:00 uur. De tarieven voor de parkeergarages zijn privaatrechtelijk en vallen niet onder de parkeerbelasting. Gezien de samenhang met de tarieven voor parkeren op straat worden ze in dit onderdeel wel meegenomen.

Tabel 2: Effect financieel beeld scenario's parkeertarieven (x € 1.000)

Parkeertarieven – Effect financieel beeld (x € 1.000)	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**
Scenario: Verhogen tarieven op straat en in garages met € 0,50 per uur	2.500	2.500	2.500	2.500
Effect scenario op hogere lasten vpb	*-645*	*-645*	*-645*	*-645*
Voorgesteld scenario: Verhogen tarieven op straat en in garages met € 1,00 per uur	5.000	5.000	5.000	5.000
Effect voorgesteld scenario op hogere lasten vpb	*-1.290*	*-1.290*	*-1.290*	*-1.290*
Scenario: Verhogen tarieven op straat en in garages met € 1,50 per uur	7.500	7.500	7.500	7.500
Effect scenario op hogere lasten vpb	*-1.806*	*-1.806*	*-1.806*	*-1.806*

Bij het verhogen van de parkeertarieven dient rekening te worden gehouden met een verhogend effect op de lasten voor de vennootschapsbelasting (vpb). Voor dit effect is in bovenstaande tabel bij elk scenario een negatief bedrag opgenomen.
Bij het voorgestelde scenario gaan we vooralsnog uit van een verhoging van alle tarieven met € 1,00 per uur. De komende periode wordt onderzocht of een andere verdeling/differentiatie meer wenselijk is, waarbij het uitgangspunt steeds zal zijn het realiseren van jaarlijks € 5 miljoen hogere opbrengsten. Eind 2024 zal voor de tarieven voor parkeren op straat bij de verordening Parkeren en Parkeerbelasting een voorstel aan de raad worden voorgelegd. Het vaststellen van de tarieven in de garages is een bevoegdheid van het college.

Toeristenbelasting
We kennen in Arnhem twee verschillende tarieven voor de toeristenbelasting: een laag tarief (€ 1,00 per persoon per nacht) voor overnachten op een camping, in een slaapzaal of op een aanlegplaats in de jachthaven en een hoog tarief (€ 2,50 per persoon per nacht) voor overnachten in andere accommodaties, met name hotels en B&B's.

Tabel 3: Effect financieel beeld scenario's tarieven toeristenbelasting (x € 1.000)

Opbrengsten toeristenbelasting – Effect financieel beeld (x € 1.000)	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**
Scenario: Verhogen hoog tarief van € 2,50 naar € 3,00 en laag tarief van € 1,00 naar € 1,50	295	295	295	295
Voorgesteld scenario: Verhogen hoog tarief van € 2,50 naar € 3,50 en laag tarief van € 1,00 naar € 2,00	590	590	590	590
Scenario: Verhogen hoog tarief van € 2,50 naar € 4,00 en laag tarief van € 1,00 naar € 2,50	885	885	885	885

Nieuwe belastingen
Er zijn hiernaast nog belastingen die we in Arnhem momenteel niet heffen, maar welke mogelijk tot extra baten kunnen leiden. Bijvoorbeeld een hondenbelasting of reclamebelasting. Bij het invoeren van een nieuwe belasting zal steeds de afweging moeten worden gemaakt of de extra baten opwegen tegen de uitvoeringslasten die met de invoering gemoeid zijn.

Retributies
Bij de retributies is de beleidsvrijheid ten aanzien van de tariefhoogte beperkt. Er geldt namelijk het kostendekkendheidsprincipe: er mag geen winst worden gemaakt, dus de geraamde baten mogen niet uitkomen boven de geraamde lasten. Daarbij gelden fiscaal-juridische spelregels en beperkingen voor de aan de retributies toe te rekenen lasten. Met het onterecht toerekenen van lasten lopen we het risico dat de rechter de verordening (gedeeltelijk) onverbindend verklaart, met als gevolg dat we minder of geen heffing kunnen opleggen. In Arnhem kennen we onderstaande retributies:
- Rioolheffing
- Afvalstoffenheffing
- Leges
- Scheepvaartrechten
- Reinigingsrechten

De financiële ruimte die in Arnhem gecreëerd kan worden met het verhogen van de tarieven voor de retributies is beperkt. Voor de rioolheffing geldt dat deze al (vrijwel) volledig kostendekkend is en voor de afvalstoffenheffing is reeds het uitgangspunt dat wordt toegewerkt naar een kostendekkendheid van 95% in 2026. Bij sommige retributies lijkt nog ruimte om de tarieven te verhogen en we onderzoeken voor 2025 wat hierin mogelijk is. De ruimte die hiermee in de begroting ontstaat zal echter relatief beperkt zijn, aangezien de omvang van de opbrengsten van deze retributies in verhouding tot het totaal van de opbrengsten uit lokale heffingen klein is. Daarnaast hebben we te maken met wettelijk vastgestelde maximumtarieven voor bepaalde leges Burgerzaken. In Arnhem hanteren we al deze maximumtarieven.

GEMEENTE ARNHEM
Postbus 9029
6802 EL Arnhem
Tel: 0800-1809 (gratis)
E-mail: info@arnhem.nl

Perspectiefnota 2025-2028

foto: Norbert Voskens

Perspectiefnota 2025-2028

Gemeente Arnhem

Inhoudsopgave

Inleiding 3

Perspectief op het financieel meerjarenbeeld 7

Financieel perspectief 7

Autonome en overige financiële ontwikkelingen 10

Voorstellen voor bezuinigingen 29

Opties voor fundamentele bijsturing 40

Sociaal 41

Fysiek 48

Organisatie 53

Opbrengsten 54

Inleiding

Bij de start van deze raadsperiode, inmiddels bijna twee jaar geleden, kozen we ervoor om met daadkracht en lef de grote crises van deze tijd te bestrijden. De klimaatcrisis, de wooncrisis en de kloof tussen arm en rijk; allen vroegen en vragen om dringende oplossingen.

Ambitieus zijn we samen met onze inwoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers van start gegaan om verder te bouwen aan een duurzaam, groen, kansrijk en verbonden Arnhem en daarmee onze stad klaar te maken voor de toekomst. Een toekomst waarin voor alle Arnhemmers goede, betaalbare en geïsoleerde woningen beschikbaar zijn om fijn in te wonen. Waarin we de transformatie maken naar duurzame energie en investeren in een gezonde en veilige leefomgeving waar kinderen en jongeren onbezorgd kunnen opgroeien. Waar elke Arnhemmer verzekerd is van bestaanszekerheid en bovendien volop kansen krijgt om te bereiken wat hij, zij of hen wil. Ook als je start met een achterstand. Waar we werken aan een groene, circulaire stad, waarin het prettig leven is voor mens en dier. Waar inwoners naar elkaar omzien en waar we nieuwe Arnhemmers verwelkomen die verdreven van huis en haard op zoek zijn naar een veilig heenkomen.

Inmiddels zijn we halverwege de raadsperiode. Een aantal grote beslissingen hebben we al achter de rug of zijn in gang gezet. Er zijn belangrijke plannen vastgesteld, zoals het Integraal Huisvestingsplan onderwijs (IHP) waarmee we gaan investeren in onderwijs, de Woonvisie en de Omgevingsvisie. Het Duurzaam Mobiliteitsplan en het Plan Gezonde Leefomgeving zijn onlangs aan uw raad aangeboden. Nu al deze ambities, acties en plannen zijn of worden besproken, richten we ons de komende jaren vol op de uitvoering en op realisatie. Onze ambities met betrekking tot wonen en de groei van de stad krijgen gelukkig al steeds meer écht vorm, de planvoorraad is de afgelopen twee jaar zeer hard gegroeid naar in totaal 18.000 woningen (waarvan ongeveer 4500 woningen in plannen zijn vervat die vergevorderd zijn). Ook hier breekt een fase aan om deze plannen richting de uitvoering en de bouw te brengen.

Zekerheid in onzekere tijden

Sinds de start van deze raadsperiode is de wereld echter niet stil blijven staan. Gruwelijke oorlogen in onder meer Gaza en Oekraïne woekeren voort, de inflatie is hoog en prijzen blijven stijgen. Ook andere vraagstukken dienen zich aan. Zo zijn er onzekerheden rondom netcongestie waardoor het onduidelijk is of alle toekomstige (woon)projecten op het elektriciteitsnetwerk kunnen worden aangesloten.

De afgelopen jaren hebben we amper in rustig vaarwater kunnen komen. Overheden hebben moeten reageren op crisis na crisis en hebben geld en mankracht beschikbaar moeten stellen om bijvoorbeeld om te gaan met stijgende energieprijzen en de wereldwijde pandemie. De wereld om ons heen is volop in beweging, en het blijft zoeken naar zekerheid in onzekere tijden.

Ook onze gemeentelijke financiële situatie kent veel onzekerheden. Die zijn voor een groot deel het gevolg van de hiervoor genoemde opgaven waarmee we te maken hadden. Hoewel in voorgaande jaren vooruitzichten soms ook onzeker waren, hebben we op koers kunnen komen door middel van incidentele uitgaven en een structureel sluitende begroting. Tegelijkertijd hebben de Tweede Kamerverkiezingen van 22 november helaas nog geen nieuw kabinet voortgebracht, waardoor we – evenals andere gemeenten – nog steeds in onzekerheid zitten over onze financiële positie.

Dit betekent dat we ons zullen moeten verhouden tot deze financiële werkelijkheid, maar dat neemt uiteraard niet weg dat we ons volop zullen blijven inzetten voor de door ons ingezette koers en met de ambities waarmee we twee jaar geleden zijn gestart.

Grote financiële uitdagingen

De oorsprong van onze financiële uitdagingen ligt grotendeels in de korting op het zogeheten Gemeentefonds. Gemeenten krijgen via dit Gemeentefonds geld van de rijksoverheid om de taken uit te voeren. Vanuit Den Haag is echter (eenzijdig) besloten om gemeenten vanaf 2026 te korten voor een bedrag van ongeveer € 3 miljard. Voor de gemeente Arnhem betekent dit zogeheten ‘ravijn’ dat we ruim € 30 miljoen minder te besteden hebben. Daar bovenop zorgt de aangekondigde invoering van een nieuw verdeelmodel Beschermd Wonen voor Arnhem voor een nadeel dat oploopt tot € 23 miljoen in 2028. Beide tegenvallers hebben we vorig jaar al verwerkt in het financieel beeld van 2024-2027. Ondanks alle financiële uitdagingen is het ons – in tegenstelling tot de meeste gemeenten – in 2024 gelukt om de begroting structureel sluitend te maken.

Dit neemt niet weg dat we de komende jaren voor behoorlijke grote financiële uitdagingen staan. Nog los van de onzekerheden over het nog te installeren kabinet, heeft inflatie geleid tot hogere prijzen in de markt en hogere salarissen bij onze eigen en vrijwel alle organisaties waar wij mee werken. Dit werkt

door in tarieven en subsidies. Met name in het zogeheten sociaal domein heeft dit grote gevolgen. Daarnaast lopen de kosten in vooral de jeugdzorg fors op. Niet alleen doordat er meer kinderen en jongeren een beroep hierop doen, maar ook doordat de duur en intensiteit van hun behandeling is toegenomen. Deze stijgende kosten kunnen we niet zomaar opvangen, mede doordat we hiervoor te weinig geld van het Rijk krijgen. Ook de investeringen die we doen en kosten die we maken voor de uitvoering van het Integraal Huisvestingsplan (IHP) Onderwijs 2024-2039, waarin we de komende 16 jaar het pad naar vervanging en renovatie van de huidige schoollocaties beschrijven, zorgt voor een financiële uitdaging.

In de recent verschenen Voorjaarsnota komt het demissionaire kabinet gemeenten enigszins tegemoet door vanaf 2026 de oploop van de opschalingskorting te schrappen, waardoor de eerdergenoemde korting van € 3 miljard verlaagd wordt naar € 2,3 miljard en door te kiezen voor een passende indexering van de Wmo. Dit is vooralsnog verwerkt in deze Perspectiefnota. Besluitvorming over de Voorjaarsnota en de vorming van een nieuw kabinet kunnen op een later moment leiden tot aanpassingen in deze afspraken.

Indien volledige compensatie vanuit Den Haag uitblijft, heeft dat grote gevolgen voor de ontwikkeling van én in de stad. Bovendien zal het leiden tot gevolgen die nog jarenlang kunnen nawerken. Reageren met bezuinigingen zou voor de gemeentelijke begroting technisch gezien een ‘oplossing’ zijn, maar voor onze stad zelf juist een groot probleem. Tegelijkertijd kunnen we als gemeente niet meer geld uitgeven dan dat er binnenkomt. Het is dus van essentieel belang dat het Rijk de noodzakelijke budgetten via het Gemeentefonds aanvult. We zullen daar dan ook consequent, samen met de VNG, op aan blijven dringen.

In de tussentijd bereiden we ons voor op datgene wat nodig is voor een sluitende begroting, in ieder geval voor het jaar 2025. Daarbij zullen we ook kritisch moeten kijken naar het tempo waarin we uitvoering kunnen geven aan de ambities om Arnhem klaar te maken voor de toekomst. We zullen keuzes moeten maken en bekijken waar we het meest kunnen besparen met de minste impact op de stad. Tegelijkertijd bekijken we hoe we met minder middelen toch goede resultaten kunnen behalen.

Financieel beeld voor de jaren 2025-2028

Om tot deze Perspectiefnota te komen, volgen we het begrotingsadvies van de VNG op. Kern van dit advies is om in 2025 te komen tot een sluitende begroting en voor de jaren daarna ombuigingsmaatregelen mee te geven, waarover we graag met uw raad in gesprek gaan. Hierbij is het dus belangrijk om na te denken over maatregelen die genomen kunnen worden om flinke tekorten op te vangen, maar waarbij voorkomen dient te worden dat we te vroeg onnodige en onomkeerbare ombuigingen in gang zetten.

In deze Perspectiefnota schetsen we het reële financieel beeld voor de jaren 2025-2028. Voor dit beeld was het van belang om voor 2025 de zaken op orde te krijgen en tot een sluitende begroting te komen. Om dat te realiseren, hebben we nu al moeilijke keuzes moeten maken om loon- prijs- en volumestijgingen op te vangen en onontkoombare ontwikkelingen – zoals kostenstijgingen van wettelijke taken – te bekostigen.

De financiële voorstellen uit deze Perspectiefnota zorgen er gezamenlijk voor dat we in 2024 en 2025 uitkomen op een structureel sluitende begroting. Ook komt de weerstandsfactor in 2025 boven de minimale norm uit, namelijk op 1,1. Deze voorstellen werken uiteraard voor een deel ook al door in de jaren daarna. We stellen in deze Perspectiefnota voor om in 2024 structureel € 3,5 miljoen oplopend naar € 18,8 miljoen structureel vanaf 2028 om te buigen. Dit is een combinatie van een verlaging van lasten en een verhoging van opbrengsten. Daarnaast stellen we voor in 2024 voor € 7 miljoen incidenteel te bezuinigen, in 2025 voor € 4 miljoen, in 2026 voor € 4 miljoen, in 2027 voor € 3,6 miljoen en in 2028 voor € 0,5 miljoen.

Om tot deze Perspectiefnota te komen hebben we scherpe keuzes moeten maken, waarbij een aantal uitgangspunten voor ons als een paal boven water stonden. Het is voor ons van belang om geen korte termijnbeslissingen te nemen die op de lange termijn schadelijk zijn. Daardoor hebben we het vooral nodig gevonden om in te boeten op die posten waar op korte termijn minder middelen aan uitgegeven kunnen worden. Deze beslissingen kunnen uiteraard negatieve gevolgen hebben voor inwoners en partijen in de stad. Voorop staat dat we niemand zullen laten vallen en niet zullen tornen aan de basis om te leven en mee te kunnen doen. Indien uw raad bepaalde bezuinigingsvoorstellen onwenselijk vindt, geniet het de voorkeur om deze te ruilen voor concrete andere voorstellen die een gelijk bedrag opbrengen. Graag gaat het college met uw raad hierover in gesprek, ook omdat we deze eventuele nieuwe maatregelen dan tijdig kunnen voorbereiden.

Voor de jaren 2026 en verder zullen we aanvullende ombuigingen moeten voorbereiden, aangezien er in de jaren 2026 en 2027 een (beperkt) structureel tekort resteert, dat in 2028 oploopt naar ruim € 11 miljoen. In lijn met het VNG-advies lossen we dat nu nog niet op omdat dat nu nog prematuur is. Niet alleen om de druk te houden op Den Haag, maar ook omdat de meicirculaire er nog aan komt en het nog onduidelijk is wat een nieuw regeerakkoord zal brengen. Vanwege deze nog te verwachte

ontwikkelingen, geven we uw raad in deze Perspectiefnota al wel mogelijke maatregelen en richtingen mee die we zouden kunnen uitvoeren om het tekort dat optreedt na 2026 op te vangen. Ook dit is in lijn met het VNG-advies.
De denklijnen voor bezuinigingen die we aan u voorleggen zijn in te delen in de volgende categorieën:

1. Nieuwe voorstellen die nog stopgezet kunnen worden, bijvoorbeeld omdat ze nog niet zijn vastgesteld door uw raad, nog niet verwerkt zijn in de begroting of omdat er nog geen concrete afspraken over de uitvoering gemaakt zijn.
2. Mogelijke structurele of incidentele bezuinigingen
3. Mogelijkheden voor extra opbrengsten

Deze opties zijn opgedeeld in vier blokken: Sociaal, Fysiek, Organisatie en Opbrengsten, waarbij we per blok ombuigingsmaatregelen hebben geschetst. Graag voeren we hierover eerst het gesprek met uw raad en bekijken we aansluitend hoe we betrokken partijen in de stad bij de verdere uitwerking kunnen betrekken.

Sociaal

Onze stad groeit en de verwachting is dat het beroep op de sociale voorzieningen in de komende jaren verder toeneemt. Wij willen dat onze inwoners die de zorg en ondersteuning het meest nodig hebben, ook in de toekomst toegang blijven houden tot goede en betaalbare voorzieningen. Dat jongeren opgroeien met perspectief en alle Arnhemmers kunnen rekenen op bestaanszekerheid om de tweedeling tussen arm en rijk te doorbreken. De realiteit is echter dat het steeds minder goed lukt om de stijgende vraag naar zorg en ondersteuning op te vangen. We kampen met personeelstekorten, wachtlijsten in de zorg, volumeontwikkeling in de zorg en jeugdzorg, een toenemend aantal ouderen, een groter beroep op mantelzorgers en vraagstukken rondom bestaanszekerheid. Het college wil bij de bespreking van de Perspectiefnota met de Raad in gesprek over enkele denkrichtingen om dit samenstel aan uitdagingen te lijf te gaan. Denkrichtingen waarmee we kunnen komen tot een andere manier van werken, waarmee we scherper kunnen kiezen en op termijn mogelijk besparingen of minder meerkosten kunnen realiseren.

Fysiek

De uitdagingen die zich in het fysieke domein voor de toekomst aandienen zijn aanzienlijk en vereisen dus ook flinke investeringen. Onze inspanningen in het fysieke domein zijn gericht op het maken van Arnhem tot een stad die niet alleen op de korte termijn, maar vooral ook op de lange termijn, toekomstbestendig, groen en leefbaar is. We hebben de opgave om veel woningen en werkplekken te realiseren, terwijl ruimte schaars is. Om de stad succesvol te verdichten, zijn veranderingen in mobiliteit en vergroening noodzakelijk. Bovendien dienen we noodzakelijke investeringen te doen voor de overgang naar duurzame energie. Juíst ook omdat onze blik is gericht op de lange termijn, maken we bewuste keuzes die het welzijn van dieren en de biodiversiteit ten goede komen.

Zonder voldoende structurele middelen zullen onze inspanningen aanzienlijk worden belemmerd. Tegelijkertijd zijn er uiteraard wel keuzes te maken om taken niet meer uit te voeren, ambities aan te passen en/of om projecten te temporiseren. Daardoor kunnen we soms niet alles meer op het door ons gewenste tempo uitvoeren.

Organisatie

In een maatschappelijke omgeving die steeds meer onzekerheden brengt, zoals stikstof-problematiek, netwerkcongestie, de krappe arbeidsmarkt en veel kostenstijgingen werkt de organisatie voortdurend aan het hanteerbaar maken van de werkdruk en een realistische planning van activiteiten. Daarbij korten we in geval van inhoudelijke bezuinigingen zoals beschreven in deze Perspectiefnota steeds de bij die activiteiten behorende personele formatie. Voor het jaar 2025 voorzien wij, als onderdeel van het totale pakket, een verlaging van de loonsom met ruim € 3 miljoen.

Opbrengsten

Er kan financiële ruimte worden gecreëerd door het verhogen van de lokale heffingen (woonlasten). De beleidsvrijheid is hierin niet onbeperkt, omdat bepaalde tarieven bijvoorbeeld maximaal kostendekkend mogen zijn. In deze Perspectiefnota is een aantal concrete voorstellen gedaan voor aanpassing van de parkeerbelasting en toeristenbelasting. In dit blok worden daarnaast andere mogelijke of aanvullende scenario's geschetst.

Klaar voor de toekomst

Onze inspanningen voor de stad blijven erop gericht om Arnhem verder klaar voor de toekomst te maken. Dat is ook de reden dat we ervoor kiezen om ondanks de bezuinigingen, jaarlijks meer dan een miljoen structureel beschikbaar te stellen voor het uitvoeren van het IHP. Want hoewel de realiteit nu is dat er minder middelen beschikbaar zijn om ons doel te bereiken, neemt dit niet weg dat we doorgaan op de ingeslagen weg om vol ambitie toe te werken naar een Duurzaam, Groen, Kansrijk en Verbonden Arnhem. Tegelijkertijd zullen we onophoudelijk bij het Rijk blijven aandringen op meer middelen. Die lobby zullen we gezamenlijk op moeten pakken, vanuit het college, de raad, maar ook met andere decentrale overheden.

Essentieel is dat onze aantrekkelijke stad ook op de lange termijn een plek is waar mens en dier prettig kunnen leven. Een stad waarin iedereen welkom is, iedereen ertoe doet en iedereen op zijn, haar of hun manier kan meedoen. Hoewel we de komende jaren moeten prioriteren, lopende plannen en projecten moeten temporiseren en – soms pijnlijke – keuzes zullen moeten maken, staan deze Arnhemse kernwaarden niet ter discussie.

De komende jaren kunnen we minder besteden dan de jaren hiervoor. Dat heeft vanzelfsprekend consequenties voor alle partijen waarmee we samenwerken. Die pijn zullen we zoveel mogelijk eerlijk moeten verdelen, waarbij voorop staat dat we onze mooie stad niet laten afbrokkelen. Zowel binnen áls buiten de gemeente zullen we elkaar met minder middelen zo lang mogelijk vasthouden, en zo samen deze storm te doorstaan, op weg naar een stabiele toekomst.

Perspectief op het financieel meerjarenbeeld

Financieel perspectief

De houdbaarheid van de financiële situatie van de gemeenten in Nederland geeft aanleiding tot grote zorg. Vanaf 2026 dreigen veel gemeenten niet in staat te zijn hun begrotingen structureel sluitend te krijgen. Dit komt voornamelijk door de korting op het gemeentefonds, het continueren van de opschalingskorting en het opleggen van een nieuwe financieringssystematiek bij het gemeentefonds. In totaal is sprake van een structurele korting vanuit het Rijk van drie miljard, die in de jaren na 2026 verder oploopt. Daardoor lijkt het voor veel gemeenten onvermijdelijk dat ingrijpende en zichtbare bezuinigingen voorbereid moeten worden.
Bovenop het ravijn, waardoor de inkomsten vanaf 2026 vanuit het Rijk sterk dalen, zien gemeenten echter ook dat de kosten in de komende jaren fors (verder) blijven stijgen. Tot 2020 was sprake van een sterke stijging van kosten in het sociaal domein, gevolgd door een afvlakking, maar vanaf 2023 ontstaat weer een sterke stijging. Vooral de jeugdzorg staat onder druk door stijgingen van de kosten en een toenemend beroep op de regelingen in combinatie met een taakstelling vanuit het Rijk die een aanzienlijke impact heeft op gemeenten. Naast het sociaal domein zien we ook sterke uitgavenstijgingen in het fysieke domein, zoals de bouwkosten en de kosten voor onderhoud in de openbare ruimte. Een belangrijke oorzaak van deze kostenstijgingen is de stijging van de loonkosten in de verschillende sectoren. De genoemde aanpassingen in het gemeentefonds hebben als gevolg dat gemeenten niet volledig door het rijk gecompenseerd worden om deze kostenstijgingen op te kunnen vangen.

Disbalans in taken, verantwoordelijkheden en bekostiging
In 2021 constateerde de Raad voor het Openbaar Bestuur een disbalans in de taken, verantwoordelijkheden en bekostiging van de gemeenten. Er is geen helder afwegingskader voor wat de rol van de gemeenten in het bestuurlijk bestel is. Er is geen institutionele verankering van een ordelijke toedeling van taken aan overheidslagen en een daarbij passende bekostiging. Sinds 2021 is die disbalans verder toegenomen. In maart 2021, vlak voor de Kamerverkiezingen en dus vlak voor het begin van de kabinetsformatie, bracht de ROB het advies 'Rust, reinheid en regelmaat' uit. De aanleiding daarvoor was de financiële onrust bij de gemeenten vanwege van het rijksbeleid, zoals de opschalingskorting en de tekorten in het sociaal domein. De adviesraad stelde dat voor het overheidsbeleid de bestuurlijke en financiële verhoudingen in balans moeten zijn. Anders kunnen de gemeenten wezenlijke overheidstaken niet goed uitvoeren. Dat gaat niet alleen om geld maar ook om de bestuurlijke organisatie, de omgangsvormen tussen de overheden, de institutionele verankering en het instrumentarium. In de afgelopen drie jaar, zo stelt de ROB nu, is de disbalans in de taken, verantwoordelijkheden en bekostiging van de gemeenten verder toegenomen. Het regeerakkoord bevatte een forse bezuiniging op de gemeenten vanaf 2026. De opschalingskorting werd nog steeds niet geschrapt. Vanaf 2027 volgt het accres het bruto binnenlands product in plaats van de rijksuitgaven. En de financiële discussies over de jeugdzorg zijn niet duurzaam opgelost. Het bestuur van de VNG heeft in 2023 een Taskforce Taken en Middelen ingesteld met de vraag om advies over de door de VNG te hanteren strategie in het licht van de op korte termijn dreigende financiële problemen waarvoor gemeenten zich gesteld zien. Uit het rapport 'Taken en middelen in balans' blijkt dat het rijk zichzelf in de voet schiet met de beoogde besparing van drie miljard op het gemeentefonds vanaf 2026. Belangrijke ambities van de landelijke overheid, die (deels) door gemeenten worden uitgevoerd, de zogenaamde medebewindstaken, dreigen dan namelijk stil te vallen. Dit geldt onder meer voor het terugdringen van wachtlijsten in de zorg, de woningbouwopgave, de uitvoering van het klimaatakkoord en de hervormingsagenda jeugd.

Inzet nieuw kabinet
Een nieuw kabinet kan ervoor zorgen dat gemeenten die belangrijke maatschappelijke opgaven kunnen realiseren door hiervoor voldoende geld beschikbaar te stellen. De VNG vraagt de formerende partijen daarom in het kader van de onderhandelingen voor een nieuw kabinet in het regeerakkoord te regelen dat:

1. De gemeenten structureel over voldoende middelen beschikken via het gemeentefonds. Voorbeelden: afschaffing van de opschalingskorting, voortzetten van de bestaande financieringssystematiek en indexering van de fondsen passend bij echte(stijgende) kosten op wettelijke (zorg)taken;
2. De gemeenten sturingsmogelijkheden en bevoegdheden krijgen die bij hun taken en verantwoordelijkheden passen;
3. Gemeenten nooit meer in een situatie terecht kunnen komen waarbij wel de taken, maar niet de benodigde middelen bij de gemeenten terechtkomen; en

4. De interbestuurlijke (financiële) verhoudingen op basis van gelijkwaardigheid en samenwerking worden hersteld en verankerd.

Voorjaarsnota
Op 15 april 2024 is de Voorjaarsnota van het demissionaire kabinet verschenen. Daarin is een aantal afspraken met medeoverheden opgenomen. In lijn met het advies van de Raad van State wordt de normeringssystematiek vanaf 2024 gekoppeld aan het bbp. Dit levert voor gemeenten met name in 2024 en 2025 een nadeel op, aangezien in deze jaren de geldende normeringssystematiek de 'trap-op-trap-af'-systematiek was en deze tot een hoger accres leidde. Dit nadeel wordt echter in 2024 en vanaf 2026 geheel door het Rijk opgevangen en in 2025 voor de helft. Vanaf 2026 wordt daarnaast de oploop van de opschalingskorting geschrapt (€ 675 miljoen landelijk). Tot slot gaan Rijk en gemeenten gezamenlijk werken aan de beheersbaarheid van de uitgaven van gemeenten en hun wettelijke zorg-taken Wmo met als insteek om het openeinde-deel van de regeling te beëindigen. Afgesproken is dat in de toekomst (een nader te bepalen deel van de) Wmo niet langer via de algemene uitkering van het gemeentefonds loopt, maar via een aparte financiering met een passende geobjectiveerde indexering. Hiervoor wordt een oplopende reeks van € 75 miljoen landelijk in 2026 naar € 225 miljoen landelijk in 2028 gereserveerd.

In het hiernavolgende Arnhemse financiële perspectief zijn deze effecten van de Voorjaarsnota alvast meegenomen. Besluitvorming hierover zal nog moeten plaatsvinden, net als de vertaling in de meicir-culaire 2024. Daarbij zal in de komende periode mogelijk ook een nieuw kabinet geformeerd worden dat nieuwe aanvullende afspraken over medeoverheden maakt. Het is momenteel lastig in te schatten in hoeverre dat zal leiden tot meer of wellicht juist minder ruimte voor gemeenten. De inzet van de VNG is erop gericht de gemaakte afspraken uit de Voorjaarsnota te bewaken, maar ook de nog steeds aanwezige disbalans tussen taken en middelen te verkleinen.

Begrotingsadvies VNG
De VNG heeft naar aanleiding van de hiervoor geschetste situatie over de rijkskortingen en de ontstane disbalans in taken en bekostiging vorig jaar voor het eerst een begrotingsadvies afgegeven aan gemeenten. Hieraan geeft de VNG dit jaar een vervolg in twee delen. Op 1 maart 2024 heeft de VNG de gemeenten geadviseerd:

1. Maak een sluitende begroting voor het jaar 2025 en bereid ombuigingen voor waartoe de gemeente zal besluiten als vanaf 2026 € 3 miljard wordt gekort. Breng deze ombuigingen zo goed mogelijk in kaart maar zet ze nog niet in gang.
2. Presenteer de gevolgen ervan, financieel én inhoudelijk, zo scherp mogelijk.
3. Betrek daarbij het advies van de Taskforce Taken en Middelen, die aangeeft te focussen op taken in medebewind.
4. Beschrijf in ieder geval de 5 meest significante ombuigingsmaatregelen, hun consequenties en het taakveld dat daarmee geraakt wordt.

De VNG kondigt aan na de meicirculaire 2024 (of eerder als er eerder een nieuw kabinet is dat duidelijkheid geeft)met een vervolg op dit begrotingsadvies te komen. Dat vervolgadvies zal worden afgestemd met de provinciale toezichthouders. Met het begrotingsadvies wil de VNG niet teveel op de uitkomsten vooruitlopen. Daarom vraagt de VNG aan de gemeenten om de bezuinigingen in hun voorjaarsnota's wel in beeld te brengen maar nog niet in gang te zetten onder het motto: *'Prepare for the worst, hope for the best'* (bereid je voor op het slechtste scenario, hoop op het beste scenario).
Dit VNG-advies is ook voor Arnhem het kader waar we ons aan houden en waarop het financiële perspectief in deze Perspectiefnota is gebaseerd.

Het Arnhemse financiële perspectief
In Arnhem is de korting in de vorm van het zogenaamde 'ravijn' in het gemeentefonds al in eerdere begrotingen verwerkt. De Begroting 2024 was desondanks voor alle jaren structureel sluitend. Dit gold niet voor het merendeel van de gemeenten. In de Begroting 2024 zijn de volgende verrekeningen met de algemene reserve opgenomen:

Financieel beeld 2025-2028 *Bedragen x € 1.000*	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**
Toevoeging (+) of onttrekking (-) aan de algemene reserve cf Begroting 2024	***17.959***	***-7.965***	***-2.488***	***-2.836***
waarvan incidenteel	*-10.293*	*-12.129*	*-2.600*	*0*
waarvan structureel	*28.252*	*4.164*	*112*	*-2.836*

Hieruit blijkt in 2025 nog een structurele toevoeging aan de algemene reserve, maar in de jaren daarna neemt deze sterk af. Inmiddels is bekend dat we het jaar 2023 met een positief resultaat afgesloten hebben. Dit leidt tot een incidentele toevoeging aan de algemene reserve in 2024 van € 34 miljoen. Ook leiden de resultaten over 2023 tot een verdere toename van de bestemmingsreserves met € 20 miljoen tot een totale stand van deze reserves op € 215 miljoen.
Met deze uitgangspositie hebben we het nieuwe financiële perspectief voor de jaren 2024 tot en met 2028 opgemaakt. We constateren dat de hiervoor geschetste landelijke ontwikkelingen ook het financieel meerjarenbeeld in Arnhem onder druk zetten. Naast de korting van € 3 miljard die in Arnhem al verwerkt is, verwachten we in onze nieuwe begroting in de komende jaren tekorten te zien ontstaan. Op de eerste plaats door de invoering van het nieuwe verdeelmodel Beschermd Wonen dat vanaf 2026 aanstaande is, maar ook door de hiervoor geschetste stijgende kosten op meerdere terreinen, zonder dat daarvoor afdoende compensatie vanuit het Rijk wordt gerealiseerd. Bijvoorbeeld op het gebied van de (jeugd)zorg, maar ook op diverse andere beleidsvelden. Hierbij valt bijvoorbeeld te denken aan de kosten voor de individuele studietoeslag, voor het verwerken van het afval van lachgascilinders en voor de uitvoeringskosten van inburgeringsplichtige nieuwkomers. Deels zien we mogelijkheden om dit in de komende jaren op te kunnen vangen, maar het is onontkoombaar dat daarbij een tekort resteert als het Rijk niet met aanvullende middelen over de brug komt. We voorzien dan ook het volgende beeld:

Financieel beeld 2025-2028 *Bedragen x € 1.000*	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**
Totaal autonome en overige financiële ontwikkelingen	-43.869	-25.898	-18.326	-27.280
Totaal gedekt uit reserves of bestaande budgetten	-188	13	-63	63
Totaal Financieel beeld	***-44.057***	***-25.885***	***-18.389***	***-27.218***
waarvan incidenteel	*-3.799*	*-3.051*	*1.371*	*0*
waarvan structureel	*-40.108*	*-22.684*	*-19.610*	*-27.218*

Dit beeld ontstaat als gevolg van een nieuwe inschatting van de autonome ontwikkelingen en financiële knelpunten in het lopende beleid voor de komende jaren. In de volgende paragraaf wordt een inhoudelijke toelichting gegeven op de verschillende onderdelen waaruit dit beeld is opgebouwd.

Om deze financiële ontwikkelingen in de komende jaren het hoofd te kunnen bieden, lijkt het met de huidige inzichten ook voor Arnhem onvermijdelijk om in de komende jaren te bezuinigen. In deze Perspectiefnota worden op basis van de verwachte meerjarige financiële ontwikkelingen daartoe de eerste voorstellen en richtingen geschetst. Daarbij wordt ook in beeld gebracht welke effecten dit heeft op het bovenstaande beeld en op het verloop van de weerstandsfactor.

In welke mate bezuinigingen daadwerkelijk nodig zijn, zal in aanloop naar de Begroting 2025 blijken. De meicirculaire 2024 en de afspraken in een nieuw kabinet over taken en middelen voor gemeenten zijn daarvoor bepalend. Op deze manier houden we de regie en nemen we tijdig onze verantwoordelijkheid, maar gaan we niet voortijdig over tot het afbouwen van voorzieningen en dienstverlening zolang er nog geen zekerheid is dat dit daadwerkelijk nodig is. We blijven aansluiten bij het begrotingsadvies van de VNG.

Autonome en overige financiële ontwikkelingen

Het financiële meerjarenbeeld in deze Perspectiefnota wordt grotendeels bepaald door ontwikkelingen op de jaarlijkse autonome posten met nauwelijks keuzevrijheid en door overige financiële ontwikkelingen, waarin in beperkte mate keuzes te maken zijn. Onderstaande tabel geeft op de eerste plaats inzicht in de verwachte meerjarige ontwikkeling van de autonome posten en vervolgens worden de overige financiële ontwikkelingen per programma geduid. Onder de tabel volgt een toelichting per onderdeel.

Autonome en overige financiële ontwikkelingen *Bedragen x € 1.000*	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**I/S**
Autonome ontwikkelingen					
Gemeentefonds september- december circulaire	16.767	15.371	20.518	11.753	S
Gemeentefonds: schrappen oploop opschalingskorting en bbp-systematiek vanaf 2024 in Voorjaarsnota	-6.750	6.750	6.750	6.750	S
Gemeentefonds: indexatie demografie Wmo in Voorjaarsnota		750	1.500	2.250	S
Gemeentefonds uitstel Beschermd Wonen	4.908	9.770	8.335	7.145	S
Actualisatie Beschermd Wonen	1.652	1.652	1.652	1.652	S
Nominaal 2025	-25.000	-25.000	-25.000	-25.000	S
Areaalontwikkeling 2025	-2.500	-2.500	-2.500	-2.500	S
Vrijval onzekere prijsontwikkelingen 2025 uit B2024	1.000	1.000	1.000	1.000	S
Actualisatie MIP	520	-55	-322	-418	S
Planningsrealisme MIP	489	861	1.411		I
Vrijval rentebuffer		0	1.000	1.000	S
Areaalontwikkeling opbrengsten OZB	39	39	39	39	S
Indexatie opbrengsten OZB (inflatiecorrectie)	1.649	1.649	1.649	1.649	S
Indexatie OZB 2027 e.v. tot 5%			1.450	2.900	S
Reëel ramen vennootschapsbelasting	-478	-478	-478	-478	S
Reëel ramen toeristenbelasting	100	100	100	100	S
Reëel ramen bestuurlijke boetes brandbeveiligingsverordening	-52	-52	-52	-52	S
Reëel ramen subsidie Eusebius	217	217	217	217	S
Financiële ontwikkelingen Bestuur, dienstverlening en financiën					
BRP-straat - geoormerkt budget binnen Burgerzaken	-256	-256	-256	-256	S
E-depot voorzieningen	-50	-100	-150	-150	S
Huisvesting ambtelijke organisatie (beëindiging huurkorting)	-937	-937			I
Voorbereidingskrediet gemeentelijke huisvesting		-74	-73	-72	S
Faciliteren verkiezingen	-22	-24	-74	-74	S
Financiële ontwikkelingen Bereikbaarheid					
Vervanging gelijkrichters		-84	-148	-211	S
Financiële ontwikkelingen Economie					
Historische Kelders	-80	-60	-40		I
Financiële ontwikkelingen Onderwijs					
Integraal Huisvestingsplan Onderwijs	-1.130	-2.260	-3.390	-4.520	S
Bewegingsonderwijs	-150	-150	-150	-150	S
Uitvoering leerplicht	-92	-92	-92	-92	S

Autonome en overige financiële ontwikkelingen *Bedragen x € 1.000*	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**I/S**
Financiële ontwikkelingen Cultuur (cultureel vastgoed)					
Museum - Vervangen dak		-70	-69	-68	S
Financiële ontwikkelingen Participatie en armoede-bestrijding					
Actualisatie BUIG NvB 2024 en verder	-3.957	-4.188	-4.346	-4.530	S
Actualisatie WSW	-3.312	-2.898	-4.344	-3.031	S
Studietoeslag	-800	-1.100	-1.400	-1.100	S
Re-integratiebudget	1.022	1.081	1.031	910	S
Gelrepas	-325	-325	-325	-325	S
Bijzondere bijstand	-300	-300	-300	-300	S
Beschermingsbewind	-100	-100	-100	-100	S
Vroegsignalering Schuldhulpverlening	-230	-230			I
Financiële ontwikkelingen Zorg					
Volume-ontwikkeling kosten jeugdzorg / prognose	-10.889	-10.889	-10.889	-10.889	S
Tarievenonderzoek ambulant jeugdzorg	-3.963	-3.963	-3.963	-3.963	S
Tarieven inkoop Verblijf jeugdzorg	-4.879	-4.879	-4.879	-4.879	S
Tarieven inkoop essentiele functies jeugdzorg	-524	-524	-524	-524	S
Landelijk tarief jeugdbescherming vanaf 2024	-1.152	-1.152	-1.152	-1.152	S
Dekking tekort zorg uit zorgbegroting	419	2.827	2.827	2.827	S
Dekking tekort zorg uit de BR Wmo en Jeugdzorg	2.408				I
Tarievenonderzoek ambulant Wmo	-4.306	-4.306	-4.306	-4.306	S
Dekking tarievenonderzoek ambulant uit voordelen binnen Wmo	4.306	4.306	4.306	4.306	S
Aanpak wachtlijsten huishoudelijke ondersteuning	-253	-253	-253	-253	S
Doelgroepenvervoer	500				I
Preventieve jeugdbescherming	-135	-135			I
Veilig thuis	-80	-80	-80	-80	S
Financiële ontwikkelingen Welzijn en inclusie					
Bestrijden racisme en discriminatie	-50	-50	-100	-100	S
Roze Zaterdag	-180				I
Financiële ontwikkelingen Gezondheid en sport					
VGGM - bijdrage versterking JGZ / AGZ	-358	-872	-872	-872	S
VGGM - Beter Bedrijfsvoeren	-500	-750	-900	-900	S
VGGM Harmoniseren afspraken huisvesting brandweer	-39				I
Klimaatinstallatie Valkenhuizen	-59	-59	-58	-57	S
Financiële ontwikkelingen Ruimtelijke ontwikkeling					
ODRA - prijsstijging	-106	-106	-106	-106	S
Plan gezonde leefomgeving	-150	-150	-150		I

Autonome en overige financiële ontwikkelingen *Bedragen x € 1.000*	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**I/S**
Financiële ontwikkelingen programma Wonen en leefomgeving					
Aanbesteding dagelijks onderhoud in stadsdeel Centrum, Spijkerbuurt en Arnhems Broek (CSA)	-2.500	-2.500			I
Hogere Energielasten eigen gebruik (OR en VG)	-2.970				I
Dierentehuis (23M104)	-180	-200	-200	-200	S
Uitvoering Huisvestingsverordening - Huisvesting urgent woningzoekenden	-70	-70	-70	-70	S
Totaal autonome en overige financiële ontwikkelingen	**-43.869**	**-25.898**	**-18.326**	**-27.280**	

Autonome ontwikkelingen

Gemeentefonds
Het voordeel op het gemeentefonds komt voort uit de september- en decembercirculaire 2023. Als gevolg van wijzigingen in de uitkeringsfactor en actualisatie van de maatstaven ontstaat een voordeel van ruim € 1 miljoen in 2025, € 0,7 miljoen in 2026 en € 6 miljoen vanaf 2027. Vanaf 2027 groeit het accres (toename van de algemene uitkering) mee met de groei van het bbp. Het voordeel in 2027 ontstaat doordat in de septembercirculaire de indices van de nieuwe bbp-systematiek zijn opgenomen, wat leidt tot landelijk € 556 miljoen meer volumeaccres voor 2027 dan waarop in de Begroting 2024 was gerekend. Daarnaast wordt het accres geïndexeerd. Vanaf 2025 levert dit een stijging van circa € 17 miljoen op ter (gedeeltelijke) dekking van de indexaties en areale stijgingen die in onze begroting aan de lastenkant worden opgenomen. Een aantal nieuwe taakmutaties en (aanpassingen in) decentralisatie-uitkeringen wordt met andere programma's verrekend. Zoals in het vorige hoofdstuk aangegeven, zijn daarnaast de afspraken uit de Voorjaarsnota over de invoering van de bbp-systematiek per 2024, de afschaffing van de oploop van de opschalingskorting vanaf 2026 en de indexatie van de Wmo binnen het gemeentefonds vanaf 2026 in deze Perspectiefnota verwerkt.

In de Begroting 2024 is nog uitgegaan van invoering van het nieuwe verdeelmodel beschermd wonen per 2025. Arnhem houdt in deze Perspectiefnota echter rekening met de invoering van het nieuwe verdeelmodel voor beschermd wonen per 2026. Op 28 maart 2024 is namelijk bekend geworden dat er geen tijdige besluitvorming kan plaatsvinden over het woonplaatsbeginsel, waardoor de invoering van het nieuwe verdeelmodel opnieuw met een jaar wordt uitgesteld naar 2026. In de huidige Begroting 2024 is het model in de jaren 2025, 2026 en 2027 verwerkt. In deze Perspectiefnota 2025-2028 betekent dit dat het oplopende nadeel wordt verschoven naar de jaren 2026, 2027 en 2028 en in de jaren daarna verder oploopt. Daarnaast is de berekening van de effecten van het nieuwe verdeelmodel beschermd wonen geactualiseerd. Er wordt een daling voorzien van aantallen en budgetten met de invoering van het objectieve verdeelmodel. Dit geeft een positief voordeel van € 1,7 miljoen voor 2025 en verder en verlaagt het negatieve effect van het objectieve verdeelmodel.

Nominaal en areaal
Op 22 februari is het Centraal Economisch Plan (CEP) gepubliceerd. Mede op basis hiervan wordt de loon- en prijsontwikkeling van de Arnhemse begroting geraamd. Daarnaast wordt op basis van de groei van de stad de volumeontwikkeling (areaalontwikkeling) van de begroting berekend. In totaal bedraagt de loon-, prijs- en volumeontwikkeling structureel € 27,5 miljoen vanaf 2025. In de Begroting 2024 was een stelpost opgenomen van € 1,0 miljoen structureel vanaf 2025. Met de onderstaande indexatie kan deze stelpost vrijvallen.

Indexatie Perspectiefnota *Bedragen x € 1 miljoen*	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**
CAO 2024 eigen ambtenaren	1,9	1,9	1,9	1,9
Loon- en prijsontwikkeling 2025	23,1	23,1	23,1	23,1
Areaalontwikkeling 2025	2,5	2,5	2,5	2,5
Totaal	**27,5**	**27,5**	**27,5**	**27,5**

CAO 2024 eigen ambtenaren
In de begroting 2024 is rekening gehouden met een loonontwikkeling voor het eigen personeel van 5,2 % op basis van het CEP 2023. In het najaar van 2023 is een nieuwe CAO afgesloten. Hierdoor komt de ontwikkeling van de loonsom uit op 7,2%. Hierdoor moet voor 2025 € 1,9 miljoen aanvullend op de loonkosten geïndexeerd worden.

Loon- en prijsontwikkeling 2025

De loon- en prijsontwikkeling voor 2025 komt uit op € 23,1 miljoen. Deze is als volgt opgebouwd:

Loon- en prijsontwikkeling 2025 *Bedragen x € 1 miljoen*	2025	2026	2027	2028
CAO 2025 eigen ambtenaren	4,7	4,7	4,6	4,6
Zorgcontracten	7,8	7,8	7,8	7,8
Onderhoud Openbare Ruimte	2,5	2,5	2,5	2,2
Subsidies Zorg en Welzijn	1,3	1,3	1,3	1,3
Subsidies Cultuur	0,8	0,8	0,8	0,8
Subsidies Sport	0,6	0,6	0,6	0,6
Subsidies Onderwijs	0,2	0,2	0,2	0,2
Subsidies Overig	0,3	0,2	0,3	0,3
Gemeenschappelijke Regelingen	2,7	2,7	2,7	2,7
Overig	2,2	2,3	2,3	2,6
Totaal	**23,1**	**23,1**	**23,1**	**23,1**

CAO 2025 eigen ambtenaren

Het CPB raamt in het CEP een loonontwikkeling voor de sector overheid van 4,4%. Aangezien de CAO gemeenteambtenaren tot 31 maart 2025 loopt, nemen we de raming van het CEP over. De loonontwikkeling voor 2025 komt daardoor uit op circa € 4,7 miljoen.

Zorgcontracten

Met ingang van 2024 zijn er nieuwe regels rond de indexering van zorgcontracten. Nieuwe contracten worden geïndexeerd met 90% Overheidsbijdrage in de Arbeidskostenontwikkeling (OVA) en 10% Prijs Particuliere Consumptie (PCC) die wordt aangevuld met een verrekening van het verschil tussen de voorlopige en definitieve raming van de OVA en de PCC van het voorgaande jaar. In de raming voor deze Perspectiefnota is gerekend met een OVA van 4,9% en een PCC van 2,5%. Daarmee komt de gecombineerde index uit op 4,7%.
Over de komende drie jaar zullen geleidelijk alle zorgcontracten onder het nieuwe indexeringsregime gaan vallen. Voor de raming nu nemen we aan dat het nadeel van de verrekening van de index van vorig jaar en het voordeel van de oude indexering (75% OVA en 25% consumentenprijsindex (CPI)) tegen elkaar opwegen. Hiermee komt de raming voor de indexering van de zorgcontracten uit op € 7,8 miljoen.

Onderhoud Openbare Ruimte

Voor de raming van de ontwikkeling van het onderhoud in de openbare ruimte gebruiken we sinds enkele jaren de BDB-index grond-, weg- en waterbouw onderhoud (GWWo). Deze raming is voor 2025 met 7,6% fors hoger dan de index van vorig jaar (4,9%). Hierdoor komt de ontwikkeling van de kosten voor onderhoud in de openbare ruimte uit op € 2,5 miljoen.

Subsidies

De afgelopen jaren zijn de subsidies allen op dezelfde wijze geïndexeerd, namelijk met een samengesteld percentage dat voor 58% bepaald wordt door de loonontwikkeling en voor 42% door de prijsontwikkeling. De generieke wijze waarop de begrotingssubsidies tot op heden werden geïndexeerd sluit niet (meer) aan bij de kostenstructuur van veel subsidieontvangers. Met name subsidieontvangers op het gebied van zorg en welzijn hebben in verhouding veel meer personeelskosten dan overige kosten. Het hanteren van één indexeringspercentage voor alle subsidieontvangers is daarmee niet passend. Om een beter passende systematiek voor het indexeren van subsidies te maken, wordt gediversifieerd in de verhouding loon- en prijsontwikkeling tussen verschillende categorieën subsidieontvangers. Om niet nog een extra complexiteit aan het indexeringsmodel toe te voegen, zullen voor alle subsidies dezelfde percentages voor loon- en prijsontwikkeling gehanteerd worden. Dit zijn dezelfde indexen die al gebruikt worden voor indexatie van de budgetten van de eigen organisatie, namelijk de loonvoet sector overheid en de index materiële overheidsconsumptie (IMOC). Er worden vijf verschillende categorieën gebruikt: zorg en welzijn, cultuur, sport, onderwijs en overig.
Voor de verhouding loon/prijs wordt voor zorg en welzijn aangesloten bij de verhouding die voor de zorgcontracten wordt gehanteerd, 90/10. Voor cultuur en sport is op basis van de jaarrekeningen van de afgelopen jaren gekeken naar de verhouding tussen personeelslasten en overige lasten. Deze bleek voor beide categorieën gemiddeld 45/55 te zijn. Voor onderwijs en overig wordt uitgegaan van de basisverhouding van 60% loonontwikkeling en 40% prijsontwikkeling. De loonvoet sector overheid is in het CEP geraamd op 4,4% en de IMOC op 2,2%. Daarmee volgen de onderstaande percentages per subsidiecategorie en bijbehorende indexatie.

Categorie	Verhouding	Percentage	Indexatie
Zorg en Welzijn	90% CAO Gem. 10%	4,2%	€ 1,3 miljoen
Cultuur	45% CAO Gem. 55%	3,2%	€ 0,8 miljoen
Sport	45% CAO Gem. 55%	3,2%	€ 0,6 miljoen
Onderwijs	60% CAO Gem. 40%	3,5%	€ 0,2 miljoen
Overig	60% CAO Gem. 40%	3,5%	€ 0,3 miljoen
		Totaal	**€ 3,2 miljoen**

Op basis van de toezegging bij de Begroting 2024 zullen de subsidiepartijen na vaststelling van de Perspectiefnota 2025 op de hoogte gesteld worden van deze indexatie, zodat zij hier bij het opstellen van hun begrotingen rekening mee kunnen houden. De huurverhoging die voor 2025 in rekening wordt gebracht aan subsidiepartners die vastgoed van ons huren, bedraagt 3,2% of 3,8% (afhankelijk van maand- of jaarbetaling). Deze indexatie ligt in lijn met de indexatie van hun subsidie.

Gemeenschappelijke regelingen
De indexatie van de gemeenschappelijke regelingen wordt per regeling, met het vaststellen van hun begroting door de deelnemers, bepaald. Deze begrotingen zijn nu nog in voorbereiding, waardoor er in deze Perspectiefnota alleen een globale raming van de indexatie van gemeenschappelijke regelingen kan worden gemaakt. Hiervoor worden de totale lasten die begroot zijn als bijdrage aan gemeenschappelijke regelingen verhoogd met 3,5% (60/40, loonvoet sector overheid / IMOC). Hiermee komt de raming voor de indexatie voor gemeenschappelijke regelingen uit op € 2,7 miljoen. Bij de besprekingen in de besturen van de gemeenschappelijke regelingen over de ontwerpbegrotingen wordt ingezet op een loon- en prijsontwikkeling van gemiddeld 3,5%. Vanaf volgend jaar wordt er bij de gemeenschappelijke regelingen op gestuurd dat de indexatie maximaal aansluit bij de dekking die de deelnemers hiervoor ontvangen vanuit het gemeentefonds.

Overig
In de post overig zijn budgetten opgenomen die worden geïndexeerd met de IMOC (2,2%), CPI (2,8%) en de cao-ontwikkeling van de marktsector (3,8%). Onder andere algemene inkoopbudgetten die niet vallen onder openbare ruimte of zorg worden geïndexeerd met de IMOC. Dit is met € 1,8 miljoen het grootste deel van 'Overig'. Het restant wordt onder andere gevormd door bijvoorbeeld representatiekosten die worden geïndexeerd met de CPI en inhuur die geïndexeerd wordt met de cao-ontwikkeling van de marktsector.

Areaalontwikkeling 2025
In de begroting worden de budgetten die gevoelig zijn voor de groei van de stad geïndexeerd met de groei van het aantal inwoners of de groei van het aantal woningen. In de prognose groeit het aantal inwoners in 2025 met 1,0% en het aantal woningen met 0,9%. Om de verschillende budgetten in de begroting hierop aan te passen is een indexatie van € 2,5 miljoen nodig.

Meerjareninvesteringsplanning (MIP)
Op basis van de realisatie over 2023 zijn de planningen van de investeringsprojecten in het MIP geactualiseerd. Hierdoor verschuift de realisatie van een aantal projecten naar een later jaar. Dit kan diverse oorzaken hebben, zoals personele wisselingen of knelpunten in de capaciteit. In lijn met motie 21M247 (Stijging bouwkosten volledig opnemen in begroting) zijn de projectuitgaven ook geïndexeerd. Hiervoor zijn drie verschillende indices gebruikt, namelijk de index Schoolgebouwen nieuwbouw (2,7%), Grond-, weg- en waterbouw nieuwbouw (4,6%) en Bedrijfsgebouwen nieuwbouw (1,6%). Voor de indexering moet in 2025 € 0,2 miljoen gereserveerd worden, oplopend tot € 0,4 miljoen in 2028. In deze reeks actualisatie MIP zijn geen nieuwe investeringen opgenomen.

Voor alle investeringsprojecten wordt een realistische planning gemaakt. Door onvoorziene omstandigheden wordt in een aantal gevallen deze planning niet gehaald. Vooraf valt niet te zeggen welke projecten dit betreft. Door de vele investeringsprojecten die lopen, is het op basis van ervaring, echter wel een zekerheid dat dit bij een aantal projecten zal gebeuren. Projecten die later dan oorspronkelijk gepland afgerond worden, worden later geactiveerd, waardoor de kapitaallasten in de begroting naar achteren schuiven. Hier wordt sinds een aantal jaar rekening mee gehouden door een deel planningsrealisme in te ramen. Voor het gehele MIP is het planningsrealisme opnieuw geraamd. Hiervoor wordt een aflopende reeks van 70%, 50% en 30% voor de verwachte onderuitputting van de kapitaallasten geraamd. Dit geeft een voordeel voor het financieel beeld van € 0,5 miljoen in 2025, € 0,9 miljoen in 2026 en € 1,4 miljoen in 2027. Het voordeel ontstaat doordat de reeks die vorig jaar is ingeboekt de jaren 2024, 2025 en 2026 betrof. Voor 2025, 2026 en 2027 wordt nu dus een groter deel aan onderuitputting geraamd. Voor 2025 en 2026 wordt het bedrag voor planningsrealisme mede verhoogd als gevolg dan de indexering van het MIP.

Rentebuffer
Op dit moment is in de begroting vanaf 2027 een structurele rentebuffer van € 1,0 miljoen opgenomen om bovenmatige rentestijgingen op te vangen. Afgelopen jaren is deze steeds in het voorlaatste begrotingsjaar vrijgevallen. Ook is het nooit nodig gebleken dat deze buffer ingezet werd. Een buffer in het laatste begrotingsjaar is daarnaast ook niet logisch om een risico op een rentestijging mee af te dekken. Wanneer de rente harder stijgt dan in de begroting geraamd, stijgen de rentelasten van de gemeente vrijwel direct doordat elk jaar een deel van de schulden geherfinancierd moet worden. Daarom is het logischer om hiervoor een risico van ongeveer € 1,0 miljoen in het gemeentebrede risicoprofiel op te nemen. Jaarlijks moet namelijk circa € 50 miljoen aan schulden geherfinancierd worden. Wanneer de rente daarvoor 2 procentpunt hoger uitvalt dan het percentage waarvan in de begroting werd uitgegaan, bedragen de extra rentelasten € 1,0 miljoen. Door het opnemen van dit risico kan de buffer in de exploitatie vrijvallen.

Gemeentelijke belastingen
OZB
Afgesproken is dat de opbrengsten OZB, exclusief areaalontwikkeling, jaarlijks met 5% stijgen ter dekking van de stijging van lonen en prijzen en andere bestedingsdoelen. De aanvullende indexatie bovenop de inflatiecorrectie is in de Begroting 2023 reeds cumulatief verwerkt voor de jaarschijven 2023-2026. Voor 2027 en 2028 wordt deze aanvullende indexatie in de Begroting 2025 verwerkt, dat vooralsnog in lijn ligt met het huidige beleid van een jaarlijkse stijging van 5%. Voor 2027 betekent dit een bedrag van € 1.450.000, voor 2028 een bedrag van € 2.900.000. Het deel dat specifiek is bedoeld voor inflatiecorrectie wordt jaarlijks met een gelijkblijvende reeks in de begroting opgenomen. Voor 2025 betreft dit een bedrag van € 1.648.500 structureel. Uitgangspunt is om net als vorig jaar een totale stijging van 5% van de opbrengsten OZB te realiseren.
De opbrengsten OZB worden geraamd op het aantal woningen inclusief de groei die hierin in de komende jaren verwacht wordt. Voor deze zogenaamde areaalontwikkeling is meerjarig een extra opbrengst OZB in de begroting opgenomen. Jaarlijks wordt beoordeeld of de geraamde extra opbrengsten naar boven of beneden bijgesteld moeten worden op basis van actuele gegevens over de ontwikkeling van de woningbouwvoorraad. De areaalontwikkeling 2024 blijft achter bij waar in de Begroting 2024 van uit is gegaan. De geraamde opbrengsten OZB worden daarom vanaf 2024 structureel met € 141.500 naar beneden bijgesteld. Voor areaalontwikkeling 2025 worden de opbrengsten OZB vanaf 2025 structureel met € 180.000 verhoogd (per saldo € 38.500).

Reëel ramen vennootschapsbelasting
De Belastingdienst legt jaarlijks eind januari al een voorlopige aanslag op waarbij gekeken wordt naar de Vpb-aangiften in de eerdere jaren. In 2023 zijn de tarieven voor de parkeergarages verhoogd waardoor de inkomsten vanuit de parkeerbelasting toegenomen zijn. Hierdoor is een verschil ontstaan met de door de Belastingdienst ingeschatte voorlopige aanslag uit januari 2023 en de werkelijke realisatie over 2023. Dit heeft een structureel nadelig effect op de te betalen vennootschapsbelasting.

Reëel ramen toeristenbelasting
Bij de Begroting 2024 hebben we de begrote opbrengsten uit toeristenbelasting structureel verhoogd naar € 1,2 miljoen op basis van de hogere aantallen over 2022 (gecombineerd met de hogere tarieven met ingang van 2023). We zijn toen aan de voorzichtige kant gaan zitten. Op basis van de definitief gerealiseerde aantallen over 2022 en het hogere tarief is de verwachting dat de opbrengst uitkomt op € 1,3 miljoen. Uit voorlopige CBS-cijfers over het aantal overnachtingen in Gelderland in 2023 blijkt dat het niveau van 2022 ook in 2023 (meer dan) gerealiseerd wordt. Het hogere aantal overnachtingen lijkt hiermee structureel van aard te zijn, waarmee het ook reëel wordt geacht om vanaf 2024 de opbrengsten uit toeristenbelasting structureel met € 100.000 te verhogen.

Reëel ramen bestuurlijke boetes brandbeveiligingsverordening
In de begroting 2017 is een structurele baat opgenomen van € 51.500 als gevolg van de mogelijkheid tot het opleggen van een bestuurlijke boete conform de brandbeveiligingsverordening. Deze boete is echter de afgelopen jaren nooit opgelegd omdat deze boete in de praktijk niet noodzakelijk geacht wordt. Bijvoorbeeld in geval van omissies bij evenementen, vinden de evenementen geen doorgang. Daarnaast worden er andere handhavingsinstrumenten toegepast zoals bijvoorbeeld dwangsom en bestuursdwang, waardoor de bestuurlijke boete uit hoofde van de brandbeveiligingsverordening niet opgelegd wordt. De brandbeveiligingsverordening kan inmiddels komen te vervallen omdat zaken die daarin worden geregeld op andere plekken zijn geregeld. Er wordt in de gemeentelijke begroting dan ook ten onrechte rekening gehouden met deze ontvangsten. We stellen daarom voor deze baat te verwijderen.

Reëel ramen subsidie Eusebius
In de begroting is voor de subsidie aan de Eusebius rekening gehouden met een hoger bedrag dan werkelijk nodig is. Het overbodige deel kan structureel vrijvallen.

Financiële ontwikkelingen programma Bestuur, dienstverlening en financiën

BRP-straat
In de vijf landelijke BRP-straten worden asielzoekers ingeschreven in de Basisregistratie Personen (BRP) en ontvangen ze een burgerservicenummer (BSN). Arnhem is verantwoordelijk voor de BRP-straat in Zevenaar. Vanaf de Begroting 2021 is ervoor gekozen om de jaarlijkse vergoedingen vanuit het Rijk rondom de BRP-straat tot een bedrag van circa € 230.000 te begroten bij Burgerzaken en het meerdere daarvan jaarlijks toe te voegen aan de algemene middelen. De kosten van de BRP-straat lopen inmiddels dermate op dat deze situatie voor Burgerzaken tot een knelpunt leidt. Om die reden wordt voorgesteld de vergoeding voor de bemensing van de BRP-straat in Zevenaar (structureel begroot € 495.000) geheel aan Burgerzaken toe te kennen. Dat betekent dat de jaarlijkse structurele middelen van € 256.000 vanuit de algemene middelen worden overgeheveld.

E-depot voorzieningen
In 2025 en verdere jaren zal de gemeentelijke informatie duurzaam toegankelijk, vindbaar en openbaar gemaakt moeten worden. Net als voor onze analoge archiefbewaarplaatsen zijn er in de komende jaren voorzieningen nodig voor het duurzaam bewaren/archiveren en toegankelijk houden van onze digitale archieven, het e-depot. De kosten van € 50.000 in 2025, oplopend naar € 150.000 structureel vanaf 2027 die hiermee samenhangen zijn opgenomen in deze Perspectiefnota.

Huisvesting ambtelijke organisatie
Met ingang van 1 juli 2023 is de overeengekomen tijdelijke huurkorting van het Stadskantoor geëindigd. In Turap-2 2023 is dit incidenteel opgelost voor 2023, maar in de Begroting 2024 is dit vanaf 2024 niet verwerkt. Het huurcontract heeft een looptijd tot en met 2025; zekerheidshalve nemen we het hogere huurbedrag mee tot en met 2026. Daarnaast is voor het realiseren van centrale huisvesting een voorbereidingskrediet noodzakelijk voor de voortgang van het project. Met een vastgesteld programma van eisen zal een volgende fase toewerken naar een selectie van een ontwerpvisie en ontwerpteam. De investering die hiervoor nodig is betreft € 1,5 miljoen in 2025, resulterend in jaarlijkse kapitaallasten vanaf 2026.

Faciliteren verkiezingen
In 2023 is besloten om het verkiezingsbudget voor de komende jaren te verhogen. De verhoging is gebaseerd op verwachte stijgende kosten. Inmiddels is geconcludeerd dat gemiddeld € 465.000 nodig is om één verkiezing per jaar te organiseren. Dit budget is nu niet als zodanig in de begroting voor de komende jaren opgenomen. Er is juist sprake van een afname in de middelen doordat het budget voor opkomstbevordering vanaf 2027 vervalt. Door een aantal maatregelen kan het budget in 2025 en 2026 voor het organiseren van een verkiezing op € 440.000 uitkomen en is aanvullend een bedrag van ruim € 20.000 benodigd. Vanaf 2027 voorzien we alsnog op een kostenpost van € 465.000 voor één jaarlijkse verkiezing uit te komen, omdat dan de vergoeding voor opkomstbevordering van € 50.000 structureel wegvalt. Om die reden is vanaf 2027 € 74.000 extra benodigd.

Financiële ontwikkelingen programma Bereikbaarheid

Vervanging gelijkrichters
De gemeente is eigenaar van de trolley-infrastructuur. Vanwege de levensduur bestaat er een serieus risico op het voortijdig uitvallen van de trolley-infrastructuur, waardoor de OV-dienstverlening stil kan komen te liggen. Hiervoor kan de gemeente Arnhem aansprakelijk worden gesteld. Jaarlijks ontvangen we een vergoeding vanuit de Provincie voor de trolley-infrastructuur. Het niet bestede deel daarvan is de afgelopen jaren ten gunste gekomen van de algemene middelen. We willen de essentiële onderdelen in de trolleyinfrastructuur (gelijkrichters) versneld vervangen in de komende 11 jaar (twee stuks per jaar; € 1,3 miljoen investering per jaar). Het vervangen van de gelijkrichters biedt ook kansen in het kader van netcongestie. Er lopen diverse initiatieven om de trolley-infrastructuur te gebruiken voor andere gebruikers dan het openbaar vervoer. Het vervangen van de gelijkrichters biedt mogelijkheden om de gelijkrichters hiervoor geschikt te maken en de aansluiting te verzwaren voor meerdere gebruikers. De investering leidt tot een oplopende reeks aan kapitaallasten vanaf 2026.

Financiële ontwikkelingen programma Economie

Historische Kelders
De gemeente pacht op basis van langlopende contracten de Historische Kelders. Hierdoor is de gemeente ook verantwoordelijk voor het beheer van de kelders. Om het beheer van de Historische Kelders in de komende jaren te kunnen borgen wordt voorgesteld voor de jaren 2025 tot en met 2027 middelen vrij te maken van respectievelijk € 80.000, € 60.000 en € 40.000.

Financiële ontwikkelingen programma Onderwijs

Integraal Huisvestingsplan
Het Integraal Huisvestingsplan (IHP) Onderwijs 2024-2039 beschrijft voor de komende 16 jaar voor het primair, voortgezet en speciaal onderwijs het pad naar vervanging en renovatie van de huidige schoollocaties. De kosten voor de gemeente die volgen uit het IHP bestaan uit:

- Investeringen voor nieuwbouw of renovatie gebaseerd op de VNG-normkostensystematiek verhoogd met de investeringen van beleidsrijke toevoegingen. Deze investeringen leiden tot jaarlijkse kapitaallasten (rente en afschrijving) en tot eigenaarslasten (belastingen en verzekeringen). De beleidsrijke toevoegingen worden daarbij ook toegepast op de scholen die zijn opgenomen in het lopende IHP-PO, waarvoor nog geen bouwbesluit in de vorm van een beschikking is afgegeven.
- Plan- en ontwikkelingskosten, zoals kosten voor tijdelijke huisvesting, verhuiskosten, ontsluiting, parkeren, waterberging, sloopkosten, asbest, kosten gebiedsvisie, stikstofberekeningen, interne kosten voorbereiding sloop en nieuwbouw, bouwrente

De uitkomsten van de doorrekening zijn gedetailleerd toegelicht in het raadsvoorstel en bijlagen van het IHP. De uitvoering van het volledige voorliggende IHP (dat loopt tot 2039) vraagt om meer middelen dan op dit moment in de begroting is voorzien. Om te zorgen dat het financieel kader voor onderwijshuisvesting voldoende basis biedt om te komen tot een tijdige en duurzame financiering van het IHP, wordt voorgesteld het financiële kader reeds vanaf 2025 geleidelijk te verhogen. Deze jaarlijkse verhoging bedraagt cumulatief vanaf de jaarschijf 2025 € 1.180.000, welke zal doorlopen over de gehele doorlooptijd van het IHP tot 2039. Op deze wijze wordt gefaseerd gespaard om het gehele IHP te kunnen bekostigen. In de Begroting zal deze systematiek vastgelegd worden.

Onderdeel van het IHP zijn een aantal beleidsrijke toevoegingen. Eén van deze beleidsrijke toevoegingen is het stimuleren van circulair bouwen. In het IHP wordt ervanuit gegaan dat circulair bouwen leidt tot een verhoging van de stichtingskosten, zonder dat daarbij rekening wordt gehouden met een restwaarde. Onderzocht wordt nog op welke wijze invulling kan worden gegeven aan de ambitie om het circulair bouwen te stimuleren, waarbij wij ook de mogelijkheid zullen betrekken om rekening te houden met een restwaarde. Wij gaan ervanuit dat het circulair bouwen voor de helft leidt tot een verhoging van de kosten en voor de helft worden terugverdiend. De voor het IHP in het financiële beeld opgenomen middelen zijn hierop aangepast.

Bewegingsonderwijs
Wettelijk is geregeld dat gemeenten aan schoolbesturen voor primair en (voortgezet) speciaal onderwijs jaarlijks een vergoeding betalen voor de exploitatie van de gymaccommodaties. De vergoeding wordt aan de schoolbesturen uitgekeerd in de vorm van zogeheten 'klokuurbedragen'. De VNG kent hiervoor normbedragen. Om dit recht uit te kunnen keren is € 150.000 structureel extra budget nodig.

Uitvoering leerplicht
Het Regionaal Bureau Leerplicht Midden-Gelre heeft een belangrijke rol in de preventie van problemen bij jeugdigen. Eind 2022 is er door branchevereniging Ingrado een nieuwe formatierichtlijn gepubliceerd. De analyse hiervan leidt ertoe dat voorgesteld wordt de formatie voor leerplichttaken, waaronder ook kwalificatieplicht MBO, te laten toenemen. In 2023 is een groeimodel gehanteerd voor het ophogen van de formatie en bijbehorende kosten, in de bestuurscommissie is reeds toestemming gegeven voor deze formatie-uitbreiding. De structurele kosten van € 92.000 hiervan zijn in deze Perspectiefnota verwerkt.

Financiële ontwikkelingen programma Cultuur (cultureel vastgoed)

Museum: vervanging dak
Het Museum Arnhem is in de periode van 2019 tot 2021 gerenoveerd. Tijdens de renovatie zijn de vervangingen van het dak en gevels van het monumentale deel niet meegenomen in het project. Het dak dient echter in 2025 te worden vervangen. De kosten voor het vervangen van het dak inclusief lichtstraten en goten worden geraamd op € 1.350.000. Omdat hier ook duurzaamheidsmaatregelen in betrokken worden, kan vanuit de investeringsbudgetten voor duurzaamheid een bijdrage worden geleverd en ca. € 500.000 worden gedekt. Derhalve is er in 2025 € 850.000 als extra investering nodig, hetgeen vanaf 2026 tot kapitaallasten leidt van circa € 70.000 (aflopende reeks).

Financiële ontwikkelingen programma Participatie en armoedebestrijding

Actualisatie gebundelde uitkering (BUIG)
De systematiek van BUIG maakt de omvang van het budget dat Arnhem ontvangt voor het grootste deel moeilijk voorspelbaar. Het gedeelte dat te beïnvloeden is, heeft betrekking op de inzet van loonkostensubsidie. Er ontstaat een knelpunt tussen de meest actuele stand van het verwachte saldo op de BUIG en het saldo dat reeds is opgenomen in de begroting. In bovenstaande tabel is het knelpunt zichtbaar gemaakt van € 4 miljoen in 2025, oplopend naar € 4,5 miljoen vanaf 2028. In de volgende paragraaf wordt een voorstel gedaan voor een aanpassing in de systematiek, waardoor het mogelijk is dit knelpunt grotendeels op te vangen.

Actualisatie WSW
Voor de komende jaren wordt een nadeel verwacht op de kosten voor de WSW. De prognose van dit nadeel is gebaseerd op de meest recente opgave van de MGR (maart 2024). Het nadeel heeft verschillende oorzaken. Op de eerste plaats doordat het aanwijsbesluit vanaf 2024 gewijzigd is en hierdoor een groter omzetverlies wordt verwacht. Daarnaast heeft de MGR de opgave van het werkelijk aantal SW'ers in begeleiding bijgesteld. Ook zijn de kosten per SW'er zijn gestegen als gevolg van de CAO-stijging. Tenslotte is het aantal SW'ers dat buiten onze arbeidsregio woont, maar wel in Arnhem werkt, door de MGR op basis van actuele cijfers bijgesteld. Dit zijn vaak mensen die al heel lang in Arnhem werken maar inmiddels zijn verhuisd naar net buiten deze regio. Dit leidt tot een knelpunt van € 3,3 miljoen in 2025, € 2,9 miljoen in 2026, € 4,3 miljoen in 2027 en € 3,0 miljoen in 2028.

Studietoeslag
Vanaf april 2022 is de regeling individuele studietoeslag overgegaan van aanvraag bijzondere bijstand naar een inkomensregeling. Deze landelijke regeling is voor mensen die door een structurele fysieke beperking niet in staat zijn om zelf inkomen te verdienen naast hun studie. De wijziging van de regeling heeft tot gevolg dat de aanvraag nu met terugwerkende kracht kan worden gedaan tot de ingangsdatum. Alle aanvragen die in 2023 zijn gedaan worden met terugwerkende kracht toegekend. Het is wettelijk mogelijk om 5 jaar lang de toeslag met terugwerkende kracht aan te vragen. Vanaf 2025 is hiervoor in de begroting gerekend met € 288.000. Met het cumulatieve effect verwachten we hierop in 2025 echter minimaal € 800.000 tekort te komen. Dit tekort loopt per jaar met € 300.000 op tot maximaal € 1.400.000 in 2027.

Re-integratiebudget
Doordat we de gereserveerde middelen voor beschut werk breder ingezet hebben ontstaat er vooralsnog een voordeel van jaarlijks circa € 1 miljoen in het totaal in te zetten re-integratiebudget vanaf 2025. Landelijk is de discussie over de financiering van beschut werk en inzet loonkostensubsidie echter nog niet afgerond. Een van de richtingen is dat beschut werk wordt gefinancierd op basis van gerealiseerde plekken. Vanaf 2025 zal dan mogelijk weer een knelpunt ontstaan. Deze ontwikkeling is vooralsnog opgenomen als risico.

Gelrepas
Het gebruik van de Gelrepas is sinds de digitale nieuwe pas in 2021 flink gestegen. We zien dat steeds meer pashouders de pas gebruiken en dat ze deze ook vaker gebruiken, vooral door het steeds uitgebreidere aanbod waarvoor de pas gebruikt kan worden. Met ingang van 2025 ontstaat hierdoor een structureel tekort van € 325.000, doordat de begroting hier nog niet op aangepast is.

Bijzondere bijstand
We zien een toename in het aantal aanvragen en daarmee ook de kosten voor Bijzondere Bijstand. Dit komt voornamelijk doordat wettelijk een tegemoetkoming voor verhoogde energielasten is toegevoegd aan de Bijzondere Bijstand en daarnaast door de vernieuwde Arnhemse regeling voor duurzame gebruiksgoederen en de herziening voor Bijzondere Bijstand tot 21 jaar. Met ingang van 2025 is hiervoor € 300.000 extra benodigd.

Beschermingsbewind
Er wordt landelijk meer gebruik gemaakt van Beschermingsbewind. De niet beïnvloedbare kosten zijn gestegen tot € 4,3 miljoen per jaar (budget is € 4,2 mln.). Voor 2023 en 2024 is er via de Turap II 2023 al incidenteel € 100.000 toegevoegd. Met ingang van 2025 bedraagt het structurele tekort € 100.000.

Vroegtijdige Schuldhulpverlening
Met ingang van 2025 hebben we geen extra rijksmiddelen meer voor de vroegsignalering en kunnen we deze dienstverlening niet dekken binnen de bestaande middelen. Aangezien we zien dat de behoefte aan hulp na een contact bij vroegsignalering stijgt en het aantal maandelijkse signalen van betaalachterstanden is toegenomen met 40%, willen we de dienstverlening met ingang van 2025 minimaal op het huidige niveau houden. In de jaren 2025 en 2026 stellen we voor € 230.000 aan extra lasten te ramen. Vanaf 2027 bekijken we of dit binnen de uitvoering van schuldhulpverlening opgenomen kan worden.

Financiële ontwikkelingen programma Zorg

In de raadsbrief 'Stijging tarieven jeugd en Wmo' van 31 oktober 2024 is de raad reeds geïnformeerd over de verwachte uitkomsten van de tarievenonderzoeken en de mogelijkheden voor dekking hiervan. In deze Perspectiefnota is dit beeld geactualiseerd. De stijgingen van de tarieven komen bovenop de eerder genoemde indexatie met 7,8% vanaf 2025 van de zorgcontracten.

Volume-ontwikkeling jeugdzorg
Vanaf 2022 is sprake van een gestage toename van de kosten van jeugdzorg als gevolg van volume-ontwikkelingen binnen jeugdzorg en de groei in het zorggebruik. Deze volumestijging hangt niet alleen samen met een groei van het aantal jeugdigen dat gebruik maakt van jeugdzorg, maar ook met het gegeven dat de zorgtrajecten per jeugdige intensiever en daardoor duurder worden. Jeugdigen blijven langer en frequenter in zorg, waardoor de gemiddelde kosten per zorgtraject oplopen. In de prognose

van de kosten van jeugdzorg voor 2024 en 2025 die we baseren op de meest actuele zorgdata, houden we rekening met een afvlakking van de groei in de kosten en zetten daar een hoger risico in de risicoparagraaf tegenover. Desondanks is sprake van hogere volumelasten jeugdzorg van € 10,9 miljoen vanaf 2025. Deze lastenstijging wordt deels gedekt door een onttrekking van € 2,4 miljoen in 2025 uit de bestemmingsreserve Wmo & Jeugdzorg.

Tarieven ambulante voorzieningen Jeugdzorg
In opdracht van de regionale inkooporganisatie is door een extern bureau een tarievenonderzoek uitgevoerd naar de tarieven ambulante voorzieningen Wmo en jeugdzorg die binnen de regio Centraal Gelderland worden gehanteerd. Er is een adviesrapport opgeleverd waarin nieuwe tarieven geadviseerd worden die recht doen aan de reële kosten van betrokken zorgaanbieders, waaronder gestegen loonkosten als gevolg van nieuwe CAO's en arbeidsmarktproblematiek. Deze tarieven liggen hoger dan de huidige (geïndexeerde) tarieven 2024. Op basis van landelijke wet- en regelgeving zijn gemeenten verplicht om reële, kostendekkende tarieven voor de zorgvoorzieningen te hanteren. De financiële consequenties van de nieuwe aangepaste ambulante tarieven jeugdzorg worden vanaf 2025 ingeschat op circa € 4 miljoen.

Tarieven verblijfsvoorzieningen Jeugdzorg
Per 1 juli 2024 worden de aanbieders van verblijfsvoorzieningen Jeugdzorg opnieuw door de regio Centraal Gelderland gecontracteerd (nieuwe inkoopronde). Dit is reden geweest om de huidige tarieven die de regio hanteert voor deze voorzieningen, door te laten lichten door een extern bureau. Dit heeft geleid tot een adviesrapport met hogere tarieven, die recht doen aan de reële kosten van betrokken zorgaanbieders, waaronder gestegen loonkosten als gevolg van nieuwe CAO's en arbeidsmarktproblematiek. Op basis van landelijke wet- en regelgeving zijn gemeenten verplicht om reële, kostendekkende tarieven voor de zorgvoorzieningen te hanteren. Ook de door het Rijk gewenste verkleining in groepsgroottes bij de verblijfsvoorzieningen, in het bijzonder in geval van terreinvoorzieningen, leiden hier tot een extra kostenstijging. De financiële consequenties van de nieuwe aangepaste verblijfstarieven jeugdzorg worden vanaf 2025 ingeschat op € 4,9 miljoen.

Tarieven inkoop essentiële functies Jeugdzorg
Vanaf 2025 worden de zwaarste (verblijfs)vormen en voorzieningen voor jeugdzorg, de zogenoemde essentiële functies waaronder jeugdzorgplus en driemilieuvoorzieningen, gezamenlijk en bovenregionaal verworven c.q. gecontracteerd door de zeven Gelderse jeugdzorgregio's (G7). Op termijn worden netto-besparingen op deze vormen van jeugdzorg verwacht door een betere kwaliteit en integraliteit van geleverde zorg. Deze besparingen zijn niet of moeilijk te kwantificeren in een concreet bedrag. Daartegenover staan hogere kosten van jaarlijks € 524.000 die met deze verwerving samenhangen en wel concreet en kwantificeerbaar zijn.

Landelijke tarief jeugdbescherming
Het Rijk heeft op basis van verricht onderzoek naar reële kostendekkende tarieven in de Jeugdbescherming besloten met ingang van 2024 voor alle gemeenten een landelijk, uniform tarief in te voeren voor de belangrijkste kinderbeschermings- en jeugdreclasseringsmaatregelen (ondertoezichtstelling, voogdij resp. individuele trajectbegeleiding). Deze maatregelen jeugdbescherming en jeugdreclassering worden voor onze regio gezamenlijk met de zes andere jeugdzorgregio's uit de provincie Gelderland (G7) bovenregionaal bekostigd.
Het landelijk tarief ligt hoger dan de (geïndexeerde) tarieven die de G7 tot 2024 hanteerden, wat tot hogere kosten jeugdbescherming en jeugdreclassering voor alle betrokken regiogemeenten leidt.
Via het gemeentefonds wordt het landelijk budget jeugdzorg hiervoor opgehoogd met € 30 miljoen structureel. Dit komt globaal met de helft van de hogere kosten overeen. De financiële consequenties van het nieuwe landelijk tarief jeugdbescherming en jeugdreclassering worden vanaf 2025 ingeschat op € 1,1 miljoen.

Tarievenonderzoek ambulant Wmo
De afgelopen periode is door een extern bureau een onderzoek uitgevoerd naar de tarieven van de ambulante voorzieningen Wmo en jeugdzorg die binnen de regio Centraal Gelderland worden gehanteerd. Er is een adviesrapport opgeleverd waarin nieuwe reële tarieven geadviseerd worden die hoger liggen dan de huidige (geïndexeerde) tarieven 2024. Op basis van landelijke wet- en regelgeving zijn gemeenten verplicht om reële, kostendekkende tarieven voor de zorgvoorzieningen te hanteren. De financiële consequenties van de nieuwe aangepaste ambulante tarieven Wmo worden voor 2025 en verder ingeschat op € 4,3 miljoen jaarlijks. Deze kosten kunnen worden gedekt uit verwachte structurele voordelen binnen de Wmo als gevolg van lagere uitgaven dan verwacht voor onder andere ambulante begeleiding, groepsbegeleiding en activerend werk. Deze voordelen werden tot nu toe gebruikt om kostenstijgingen in de jeugdzorg incidenteel op te vangen. Ook droegen ze bij aan een positief resultaat binnen het begrotingsprogramma zorg. Deze meevallers worden nu structureel aangewend om de effecten van het tariefonderzoek Wmo en een deel van de effecten van het tariefonderzoek jeugd van € 10,5 miljoen structureel te dekken.

Aanpak wachtlijsten huishoudelijke ondersteuning
De wachtlijst voor huishoudelijke ondersteuning is sterk toegenomen, waarbij ruim 250 kwetsbare inwoners met de hoogste prioriteit te lang op huishoudelijke ondersteuning moeten wachten. Op moment van schrijven wordt door uw raad een voorstel behandeld om de wachtlijsten aan te pakken. Een plan is ontwikkeld om deze wachtlijst aan te pakken. Onderdeel van dit plan is het afschaffen van de Algemene voorziening en volledig overstappen op maatwerkvoorzieningen. Dit stelt ons in staat om mogelijke negatieve prikkels vanuit de marktwerking te dempen. De betrokken inwoners worden daarvoor opnieuw gesproken en beoordeeld of en met welke frequentie huishoudelijke ondersteuning nodig is. Vanaf 2025 zal een deel van deze groep in de maatwerkvoorziening komen en zullen sociale wijkteams extra herindicaties moeten uitvoeren. De structurele kosten bedragen € 253.000.

Doelgroepenvervoer
Het doelgroepenvervoer voor de gemeente Arnhem wordt uitgevoerd door de Vervoersorganisatie regio Arnhem Nijmegen (DRAN). De aanbesteding per juli 2024 leidt tot hogere tarieven en een negatief aanbestedingsresultaat. In de meerjarenbegroting van de DRAN zijn er echter dempende effecten aanwezig zoals de vrijval van de zero emissiekosten en een lagere dan verwachte indexatie, zodat er in 2024 en 2025 een positief resultaat van respectievelijk € 400.000 en € 500.000 ontstaat.

Preventieve jeugdbescherming
Sinds een aantal jaren wordt er gewerkt met een team Veilig, Aanwezig, Vertrouwd (VAV) dat preventief hulp en ondersteuning aan gezinnen biedt om te voorkomen dat kinderen uit huis en onder de jeugdbescherming worden geplaatst, met alle gevolgen van dien, zoals kostbare specialistische jeugdzorgvoorzieningen buitenshuis.
Met deze uitbreiding kunnen meer gezinnen worden bediend. De uitbreiding van € 135.000 is vooralsnog tijdelijk voor 2025 en 2026.

Veilig thuis
Een Veilig Thuis organisatie is een meldpunt voor kindermishandeling en huiselijk geweld en een wettelijk voorgeschreven voorziening waarover gemeenten moeten beschikken en die zij in stand moeten houden. Voor de gemeenten binnen de regio Centraal Gelderland betreft dat Veilig Thuis Gelderland Midden, dat tezamen met de gemeenten uit de regio West Veluwe Vallei wordt bekostigd middels een afgesproken verdeelsleutel. Er is sprake van kostenstijgingen vanwege een verhoogde vraag naar bestaande kerntaken en -diensten, zoals onderzoeken van meldingen en verstrekken van adviezen door de groei in het aantal meldingen. Om die reden worden structureel extra bijdragen van de betrokken gemeenten gevraagd. Voor Arnhem betekent dit € 80.000 hogere lasten.

Financiële ontwikkelingen programma Welzijn en inclusie

Bestrijden racisme en discriminatie
In de Begroting 2023 is € 200.000 per jaar voor 4 jaren (2023 t/m 2026) beschikbaar gesteld voor bestrijding van racisme en discriminatie. Gezien de recente ontwikkelingen en discussies in de maatschappij, gevoed door onder andere de toegenomen polarisatie denken we dat inzet op het bestrijden racisme en discriminatie ook na 2026 nodig zal blijven. We willen blijvend inzetten op projecten om Arnhem vrij te maken van racisme. Om de ontwikkeling en uitvoering van deze projecten te faciliteren zijn er structurele middelen nodig. Tot 2026 is er € 50.000 beschikbaar. Om de ambities goed te kunnen faciliteren en daarnaast de activiteiten rondom het koloniaal verleden (o.a. keti koti) te kunnen uitvoeren is jaarlijks € 100.000 nodig. Dit betekent dat voor 2025 en 2026 € 50.000 extra benodigd is en vanaf 2027 € 100.000.

Roze Zaterdag
Arnhem wil meedoen met de bid om de viering in 2027 of eerdere jaren van Roze Zaterdag naar Arnhem te halen. Roze Zaterdag biedt onder andere ruimte voor informatie, debat, feest, ontmoeting en zichtbaarheid ten bate van seksuele oriëntatie, genderidentiteit, expressie en sekse kenmerken. Voor de organisatie hiervan is een incidentele bijdrage benodigd van € 180.000 in 2025.

Financiële ontwikkelingen programma Gezondheid en sport

Algemene gezondheidszorg en jeugdgezondheidszorg
Het voorstel voor de GGD (algemene Gezondheidszorg en jeugdgezondheidszorg) is gebaseerd op vier basisprincipes:
1. De GGD voldoet aan het wettelijk minimum.
2. Collectieve dienstverlening prefereert boven lokaal aanbod.
3. De financiering verloopt grotendeels via de inwonersbijdrage.
4. De GGD zet extra in op dichterbij in wijken/dorpen, op collectieve preventie en het gebruik van data.

Met incidentele middelen voor de begroting 2024 zijn de belangrijkste knelpunten in de taakuitvoering van de GGD in 2024 tijdelijk opgelost. Om een permanent vervolg te geven aan de versterking incidentele versterking van de knelpunten binnen de Veiligheids- en Gezondsheidsregio Gelderland Midden

(VGGM) zijn er voor zowel de algemene gezondheidszorg als ook de jeugdgezondheidszorg door de regiogemeentes keuzes gemaakt in de dienstverlening door VGGM. Dit leidt in beide gevallen tot extra structurele kosten.

Beter Bedrijfsvoeren
Binnen VGGM bestaat daarnaast de noodzaak om de ondersteuning en samenwerking in de organisatie te versterken en verbeteren. Dit is een belangrijke conclusie uit KPMG-onderzoek (september 2022). Het gaat om een behoorlijke inhaalslag: er is investering nodig in de robuustheid van de systemen, het beschrijven van de processen, het versterken van het management en de wijze van samenwerken. Om toekomstige risico's het hoofd te kunnen bieden is op korte termijn versterking en verbetering noodzakelijk. Voor de versterking van de ondersteuning en samenwerking in de organisatie is de wens uitgesproken om in de komende 4 jaar minimaal toe te groeien naar de gemiddelde personele overhead voor Veiligheidsregio's. Ook dit heeft extra structurele kosten tot gevolg. In de bijsturingsvoorstellen later in deze Perspectiefnota wordt op dit onderdeel voorgesteld om de VGGM opdracht te geven deze kosten te verminderen.

Brandweer en crisisbeheersing
Tot slot is in 2020 de gemeentelijke bijdrage voor de brandweer en crisisbeheersing herzien. Geconstateerd werd dat de afspraken rondom het beheer en de bekostiging van de huisvesting (de kazernes) niet zijn geregionaliseerd. Per gemeente zijn afspraken gemaakt over het beheer, waarbij een diversiteit aan afspraken is ontstaan en kosten voor gebouwen in een gemeente voor rekening van de betreffende gemeente zijn. Er wordt voorgesteld om in 2025 een project te starten om de beheerafspraken en de bijbehorende bekostiging te harmoniseren. Hiervoor wordt een incidentele bijdrage aan Arnhem gevraagd van € 39.000 in 2025.

Klimaatinstallatie Valkenhuizen
Er zijn al enkele jaren problemen met het binnenklimaat van zwembad Valkenhuizen. Uit de uitgevoerde onderzoeken is uiteindelijk de conclusie getrokken dat het huidige klimaatsysteem de klachten niet weg kan nemen. Inmiddels zijn het afgelopen jaar provisorische maatregelen getroffen om de klachten weg te nemen en het zwembad open te houden. Dat is gelukt, maar het is geen houdbare en duurzame situatie op de lange termijn. De afgelopen maanden is onderzoek verricht om de huidige klimaatinstallatie om te bouwen naar een klimaatsysteem zoals bij zwembad De Grote Koppel. Het ombouwen wordt uitgesplitst in 3 verschillende fases met een start van de werkzaamheden in het eerste kwartaal van 2024 en een doorlooptijd van 1 tot 1,5 jaar.
De totale kosten van de benodigde investering voor alle aanpassingen is maximaal € 900.000. Deze investering wordt afgeschreven in de voor installaties gebruikelijke afschrijvingstermijn van 20 jaar waarbij een jaarlijkse kapitaallast (vanaf 2025) van maximaal € 59.400 ontstaat. Daarnaast zal een deel van de reeds eerder geactiveerde investering versneld moeten worden afgeschreven, dit betreft een bedrag van maximaal € 100.000.

Financiële ontwikkelingen programma Ruimtelijke ontwikkeling

ODRA: prijsstijging
De ODRA voert voor de gemeente Arnhem een groot aantal taken uit op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving op het fysieke terrein. Jaarlijks indexeert ODRA de uurtarieven. Het voorstel van ODRA voor 2025 is een verhoging van het uurtarief van € 99 naar € 104. In de indexatie met 3,5% voor gemeenschappelijke regelingen waar in deze Perspectiefnota rekening mee wordt gehouden, is dit voor een deel opgevangen. Er resteert een structureel knelpunt van € 106.000.

Plan Gezonde leefomgeving
Het Plan Gezonde Leefomgeving is een uitwerking van de omgevingsvisie en tevens de uitvoering van de opdracht om een integraal milieuplan te ontwikkelen. Hiermee borgen we dat de gezonde leefomgeving een vroegtijdig en integraal uitgangspunt is bij grote ontwikkelingen en dat een integrale, gedegen monitoring wordt ontwikkeld. En dat we samen met inwoners en de GGD werken aan wijken waar cumulatie is van negatieve gezondheidseffecten, om de wijken gezonder te maken en gezond te houden. Dekking kan grotendeels gevonden worden in een aantal bestaande budgetten (middelen ODRA, milieu en luchtagenda). Voor de jaren 2025-2027 is er dan incidenteel nog een bedrag van € 450.000 (€ 150.000 per jaar) nodig om een voortvarende start te kunnen maken met het plan.

Financiële ontwikkelingen programma Wonen en leefomgeving

Onderhoud openbare ruimte Centrum, Spijkerkwartier, Arnhemse Broek (CSA)
In het najaar 2023 is een Europese aanbesteding geweest voor het dagelijks onderhoud in ons stadsdeel Centrum, Spijkerbuurt en Arnhems Broek (CSA) voor het jaar 2024 (zie ook raadsbrief Het dagelijks onderhoud in stadsdeel Centrum, Spijkerbuurt en Arnhems Broek van 16 januari 2024). Voor een deel van dit dagelijks onderhoud is de Europese aanbesteding mislukt, doordat de inschrijvingen resulteerden in een forse overschrijding van het begrote budget. Op twee van de vier percelen heeft maar één marktpartij ingeschreven. De inschrijvingen die we hebben ontvangen resulteren in een bedrag dat

ca. € 3,5 miljoen hoger is dan het beschikbare budget van € 1,5 miljoen. De (minimaal) verwachte overschrijding wordt geraamd op € 2,5 miljoen vanaf 2025. Om deze verwachte hogere kosten het hoofd te kunnen bieden, wordt voorgesteld om hiermee in de jaren 2025 en 2026 in de begroting nog rekening te houden, maar intussen alternatieve manieren van uitvoering te onderzoeken en voor te bereiden. Invoering daarvan vanaf 2027 leidt mogelijk tot een daling van het kostenniveau. In het risicoprofiel nemen we een risico op voor het geval dit niet (volledig) leidt tot de verwachte verlaging van de kosten.

Hogere Energielasten eigen gebruik (Openbare ruimte en Vastgoed)
In de afgelopen jaren zijn de energielasten (gas en elektra) zeer fors gestegen. De begrotingen 2023 en 2024 zijn daarop incidenteel aangepast. Van de tarieven voor energie is 70% een vast deel, deze tarieven zijn substantieel hoger dan een paar jaar geleden en de verwachting is dat deze ook niet (meer) substantieel dalen. Van het variabele deel (30%) is momenteel 55% vastgeklikt. Op basis van deze situatie ontstaat een verwacht tekort in 2025 en verdere jaren op de budgetten energie van € 2.970.000. In deze Perspectiefnota wordt voorgesteld het tekort in 2025 in de begroting op te nemen, maar voor de jaren daarna in te zetten op verlaging van het energieverbruik in de openbare ruimte en het gemeentelijk vastgoed. Concreet wordt dan gedacht aan diverse maatregelen om te verduurzamen en te besparen, zoals bijvoorbeeld (nog) meer inzetten op LED en gebouwen minder verlichten.

Dierentehuis
Eind 2023 is een langjarige overeenkomst aangegaan met het Dierentehuis Arnhem e.o. waarbij tevens de afspraken over het gezamenlijk opdrachtgeverschap tussen de gemeenten is vastgelegd. In Arnhem en de regio is gekozen voor verbetering van de opvang van dieren in vergelijking tot de bestaande opzet met een verouderd gebouw. Dit leidt onvermijdelijk tot meerkosten ten opzichte van het beschikbare budget met € 180.000 in 2025 en € 200.000 vanaf 2026. Met de verwerking van deze kosten wordt voldaan aan de aangenomen motie (23M104) om in de komende Perspectiefnota op te nemen welke aanpassingen de begroting behoeft ten aanzien van het budget voor dierenwelzijn en in de begroting van 2025 structurele dekking op te nemen voor financiering van het dierentehuis.

Uitvoering Huisvestingsverordening - Huisvesting urgent woningzoekenden
Als personen in de regio Arnhem-Nijmegen zich in een persoonlijke noodsituatie bevinden en met spoed een woning nodig hebben, kunnen zij een urgentieverklaring aanvragen. Met zo'n verklaring kunnen deze woningzoekenden voorrang krijgen op een sociale huurwoning. In de regio behandelt een onafhankelijke Urgentiecommissie de aanvragen van urgentieverklaringen. De systematiek van woningtoewijzingen en urgenties vindt haar basis in de Huisvestingsverordening. Met de systematiek van noodurgentieverklaringen gaan kosten gepaard, onder andere in de activiteiten van de urgentiecommissie, in de begeleiding van aanvragen (vaak complexe casussen van kwetsbare personen) en in de afhandeling van bezwaar en beroep.
De kosten voor deze systematiek worden gedragen door de gemeenten én de woningcorporaties binnen de regio Arnhem-Nijmegen. Over het afgelopen decennium is de kostenverdeling steeds schever gegroeid; de corporaties dragen zorg voor zo'n 80% van de kosten en gemeenten 20%. Bij de totstandkoming van de nieuwe Huisvestingsverordening is - op initiatief van de woningcorporaties - voorgesteld om de kostenverdeling gelijk te trekken (50%-50%). In het collegevoorstel over de nieuwe Huisvestingsverordening is reeds melding gemaakt van dit principebesluit. Bij een evenredigere kostenverdeling tussen gemeenten en om uitvoering te geven aan het genoemde principebesluit is dus jaarlijks € 70.000 benodigd.

Knelpunten met dekking uit bestemmingsreserve of bestaande budgetten

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de financiële ontwikkelingen die (deels) gedekt kunnen worden vanuit heffingen, bestemmingsreserves of ruimte in bestaande budgetten. Onder de tabel is een nadere toelichting op elk onderdeel opgenomen.

Knelpunten met dekking uit bestemmingsreserves of bestaande budgetten *Bedragen x € 1.000*	2025	2026	2027	2028	I/S
Kosten Lachgascilinders	-800	-800	-800	-800	S
Kosten ruimen van fietsen	-80	-80	-80	-80	S
Verzamelcontainers toegankelijkheid voor hoogbouw (20M260)	-200	-200	-200	-200	S
Dekking uit afvalstoffenheffing	1.080	1.080	1.080	1.080	S
Klimaatadaptatie investeringskrediet rioolheffing	-11	-42	-73	-103	S
Dekking uit rioolheffing	11	42	73	103	S
Digitale en toegankelijke dienstverlening	-200				I
Informatieveiligheid & Privacy	-250				I
Verbeteren burgerparticiatie met innovatieve technologieën	-380				I
Interne veiligheidscoördinatie	-100				I
Digitale inclusie van de stad	-100				I
Dekking uit bestemmingsreserve Bedrijfsvoering	1.030				I
Regeling Burgerkracht	-91				I
Dekking bestemmingsreserve Burgerinitiatieven sociaal domein	91				I
Opvang en toekomstperspectief opvang en vluchtelingen				-500	I
Uitvoeringskosten Bureau Nieuwkomers	-529	-529	-529	-580	I
Dekking uit bestemmingsreserve Inburgering, integratie en asiel	529	529	529	1.080	I
Opvang niet-rechthebbende EU burgers (23M41)	-390	-890			I
Dekking uit bestemmingsreserve Huisvesting bijzondere doelgroepen	390	890			I
Natuurcentrum (Molenplaats): Uitbreiding subsidie Arnhem	-105	-105	-105	-105	S
Natuurcentrum (Molenplaats): Incidentele subsidie	-50				I
Dekking uit parken/bossen en project Poort naar de Veluwe	155	105	105	105	I
Wvg woningbouw Arnhem-West	-4.000				I
Realisatie Hobbit	-300				I
Dekking uit BR Stadsontwikkelfonds voor wvg woningbouw Arnhem-West en Hobbit	4.300				I
Ambities dierenwelzijn en natuur	-127	-127	-127	-127	S
Dekking ambities dierenwelzijn en natuur	127	127	127	127	S
Jongerenraad	-50	-50			I
Leefbare Wijken Monitor (ALW)	-63	63	-63	63	S
Doorontwikkeling wijksturing	-75				I
Totaal gedekt uit reserves of bestaande budgetten	**-188**	**13**	**-63**	**63**	

Lachgascilinders
Lachgascilinders leveren een veiligheidsgevaar op tijdens inzameling en verwerking en veroorzaken explosies met veel schade in de verbrandingsoven. Op basis daarvan hebben zowel de verwerker van het afval als de inzamelaar aangegeven het Arnhemse afval niet langer te kunnen accepteren met de huidige hoeveelheden lachgas. Er is door het Rijk een verbod ingesteld op lachgas, waardoor statiegeldsysteem is komen te vervallen. In oktober 2023 heeft het college een set van maatregelen vastgesteld waarmee we de urgentie situatie rondom lachgascilinders in het afval zo goed mogelijk kunnen opvangen. Er is gestart met een voorsorteringslag waardoor het afval nog verwerkt kon worden. Inmiddels is in de afgelopen maanden een duidelijker beeld verkregen over de aantallen lachgascilinders in het afval en in de buitenruimte. De urgentie van dit probleem blijft hoog, waarvoor extra kosten onvermijdelijk zijn. De huidige inschatting is € 800.000 voor 2024. Deze kosten kunnen vanaf 2025 worden betrokken bij de afvalstoffenheffing.

Verzamelcontainers toegankelijk voor hoogbouw
De ambitie in de Afvalkoers 2022-2026 Arnhem Schoner is om te stoppen met de citybins voor de inzameling van GFE/GFT bij hoogbouw en over te schakelen naar een dekkend netwerk van verzamelcontainers. In 2023 is een ander type verzamelcontainer voor GFE getest om te onderzoeken of deze container toegankelijk is voor (een groot deel van de) rolstoelgebruikers en of de kwaliteit van het aangeboden GFE in deze nieuwe container op peil blijft. Voor deze containers zal in 2025 een aanbesteding worden gedaan. De investeringen kunnen, zoals het er nu uitziet, opgevangen worden binnen het huidige investeringsbudget. Deze zien dus op aanschaf van nieuwe containers waarmee echter niet de volledige doelgroep bediend kan worden. Voor de overige 30-40% van de doelgroep is een maatwerkoplossing nodig, deze zal ongeveer € 200.000 gaan kosten en dit kan uit de afvalstoffenheffing gedekt worden.

Ruimen van fietsen
Er is behoefte aan meer en vooral structurele handhaving met betrekking tot geparkeerde fietsen. Daarom wordt per 2025 het fietsruimen ondergebracht bij de nieuwe parkeerdienstverlener en hebben we een fietsruimploeg. Deze kosten bedragen € 80.000 structureel vanaf het jaar 2024 en kunnen vanaf 2025 worden betrokken bij de afvalstoffenheffing.

Klimaatadaptatie investeringskrediet rioolheffing
Als gevolg van klimaatverandering staat de leefbaarheid van onze stad onder druk en zijn er risico's voor onze veiligheid, gezondheid en economie. Om deze risico's te beperken worden er maatregelen genomen om verdere opwarming tegen te gaan én passen we onze leefomgeving aan op de gevolgen van het veranderende klimaat. Om de ambities zoals opgenomen in de Strategie Klimaatadaptatie Arnhem uit te voeren zijn er voor de komende vier jaren, met ingang van de jaarschijf 2024, investeringsbudgetten van € 800.000 noodzakelijk. De daaruit vloeiende kapitaallasten vanaf de jaarschijf 2025 kunnen worden betrokken bij de rioolheffing.

Digitale en toegankelijke dienstverlening
In de razendsnelle evolutie van de veranderende verwachtingen en behoeften van de samenleving en de technologische mogelijkheden zet toegankelijke digitale dienstverlening en digitalisering zich onverminderd door. Wetten zoals Wet digitale overheid (WDO), Archiefwet en WMEBV bieden de kaders voor een verschuiving naar een papierloze samenleving, waarbij het traditionele gebruik van papier langzaam verdwijnt. Onze informatiehuishouding en archivering dient hierop mee te veranderen. In deze race naar digitalisering blijft het cruciaal om het menselijke aspect niet uit het oog te verliezen en inclusief te laten zijn. Het programma voor de versnelling van de digitalisering zal door de hoger uitvallende kosten van ingehuurde expertise nog incidenteel middelen vragen in 2025 om de doelstellingen te kunnen behalen. Dit kan gedekt worden vanuit de bestemmingsreserve Bedrijfsvoering.

Informatieveiligheid & Privacy
Het jaar 2025 zal, net zoals de voorgaande jaren, in het teken staan van het verhogen van de informatieveiligheid en privacybescherming binnen onze gemeente. Hier zijn we in 2023 mee gestart in de vorm van Programma Informatieveiligheid & Privacy Basis op orde. Uitgangspunten waren het voldoen aan de Baseline Informatieveiligheid (BIO) en Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). In 2024 zal echter ook de BIO 2.0 van kracht worden. Nieuwe wetgeving in de vorm van de Nederlandse afgeleide van de Network and Information Security Directive (NIS2), de Europese cybersecurity richtlijn, zal ook in 2024 in werking treden. Hiervoor zullen in 2025 nog aanvullende stappen gezet moeten worden. Hiervoor is in 2025 € 50.000 incidenteel extra benodigd. Mogelijke structurele additionele kosten zijn nu nog niet inzichtelijk.
Daarnaast is de verwachting dat de kosten van het programma Informatieveiligheid en Privacy Basis op Orde in 2025hoger uitvallen dan gepland. Dit komt enerzijds omdat het te verzetten werk meer is dan vooraf kon worden ingeschat, anderzijds door inhuurkosten die hoger uitvallen. Voor 2025 zal dit incidenteel nog eens € 200.000 extra vergen. Dekking is mogelijk vanuit de bestemmingsreserve Bedrijfsvoering.

Verbeteren burgerparticipatie met innovatieve technologieën
Technische innovaties hebben de kracht om onze samenleving blijvend te veranderen, te zien aan voorbeelden zoals 3D-technologie bij de inzet voor burgerparticipatie, robotisering, artificiële intelligentie (AI) en sensortechnologie. Samen met 3D visualisaties (o.a. Augmented en Virtual Reality) ondersteunt AI innovatieve oplossingen in zowel de zorg, als in de openbare ruimte en de dienstverlening van de gemeente om gezonder, veiliger en aangenamer te kunnen leven. Momenteel is de inzet incidenteel begroot voor 2024. Voorgesteld wordt om de inzet ook in 2025 een vervolg te geven en deze te dekken uit de bestemmingsreserve Bedrijfsvoering.

Interne veiligheidscoördinatie
De gemeente Arnhem heeft één interne veiligheidscoördinator, die zowel belast is met beleidsontwikkeling als uitvoering van beleid en inspringen op incidenten. De gemeente Arnhem heeft ervoor gekozen om weer meer zelf aan zet te zijn in zorg voor kwetsbare groepen (schulddienstverlening / PGA). Er komt dus complexere casuïstiek onze spreekkamers binnen, wat een directe relatie heeft met het thema 'veilige werkomgeving'. Het gaat hierbij zowel om de locatie (bijvoorbeeld ook op de diverse plekken in de wijken), als getraind zijn hoe om te gaan met bedreiging of agressie. Nu wordt er veel geschakeld op basis van incidenten, daar gaan de volledige uren van de interne veiligheidscoördinator aan op. Structurele ondersteuning op dit thema ontbreekt nu. Voor borging van deze opgaven op de langere termijn is meer capaciteit nodig. Voorgesteld wordt de inzet in 2024 en 2025 uit te breiden en te dekken uit de bestemmingsreserve Bedrijfsvoering.

Digitale inclusie van de stad
We willen voorkomen dat mensen worden buitengesloten en dus ook digitaal worden buitengesloten, zodat iedereen kan deelnemen aan de digitale samenleving. Afspraken op EU-niveau (Digital Decade) geven aan dat in 2030 80% van de inwoners digitaal vaardig genoeg dient te zijn. Enerzijds vraagt dit om acties en oplossingen om de dienstverlening van de stad toegankelijk te maken en te houden en anderzijds vraagt het om het versterken van de digitale vaardigheden en weerbaarheid van inwoners. Het verbeteren van de toegankelijkheid van de informatie voor specifieke doelgroepen kan echter ook leiden tot minder toegankelijke informatie voor anderen (het in tekst uitleggen van een tekening of tabel aan iemand met een visuele beperking kan voor een ander leiden tot een onoverzichtelijke hoeveelheid tekst). Het blijft zoeken naar een balans in het toegankelijk maken en houden van onze informatie van inwoners. Voor het doen van onderzoek naar de eventuele aanvullende maatregelen om digitale uitsluiting te voorkomen zijn er incidentele middelen benodigd in 2025 die gedekt kunnen worden uit de bestemmingsreserve Bedrijfsvoering.

Regeling Burgerkracht
Inwoners van Arnhem kunnen sinds 2016 gebruik maken van de subsidieregeling Burgerkracht. Met de regeling stimuleren we samenredzaamheid en burgerinitiatieven, bedoeld voor en door inwoners. In 2022 is de regeling juridisch vastgelegd voor een periode van 3 jaar (2022 t/m 2024) in de subsidieverordening Burgerkracht Sociaal Domein 2022-2024. Voor de subsidieregeling Burgerkracht is voor deze jaren 2022 jaarlijks € 175.000 beschikbaar gesteld via de bestemmingsreserve Burgerinitiatieven sociaal domein. Deze reserve eindigt in principe in 2024 en op dat moment resteert een bedrag van € 91.325 in deze reserve. Het voorstel is de reserve ook in 2025 aan te houden en het resterende bedrag beschikbaar te houden ten behoeve van de regeling in 2025.

Opvang en toekomstperspectief opvang en vluchtelingen
Arnhem is een rechtvaardige, sociale en open stad. We vangen vluchtelingen ruimhartig op en zorgen voor voldoende en gastvrije vluchtelingenopvang. Vanaf 2028 zijn er geen (incidentele) middelen meer begroot voor het programma vluchtelingen en stoppen ook de incidentele bijdragen die beschikbaar zijn gesteld om goede opvang en begeleiding te bieden. Om die reden wordt voorgesteld in 2028 voor € 500.000 lasten te begroten en dit te dekken uit de BR Inburgering, integratie en asiel.

Formatie Nieuwkomers
Vanuit de begroting van Asiel en Inclusie is structureel een bedrag van € 1,1 miljoen beschikbaar voor de uitvoeringskosten. Daarnaast is tot en met 2024 extra geld beschikbaar vanuit het gemeentefonds. Hiermee is de structurele capaciteitsbehoefte echter niet opgelost. Landelijk is de VNG met een lobby gestart om de uitvoeringskosten ook na 2024 vanuit het gemeentefonds gefinancierd te krijgen. Vooralsnog is de bestemmingsreserve Inburgering, integratie en asiel toereikend om tot 2029 het tekort op te vangen.

Opvang niet-rechthebbende EU-burgers
EU-burgers mogen (behoudens uitzonderingen) geen beroep doen op publieke middelen of voorzieningen in het sociaal stelsel, waardoor zij geen recht hebben op een uitkering en op maatschappelijke opvang. Dakloosheid van deze groep gaat vaak gepaard met overmatig middelengebruik en overlast. De raad heeft op 14 juni 2023 bij motie 23M41 opgeroepen om vooruitlopend op het landelijk en/of Europees beleid, met een voorstel te komen om voor minimaal twee jaar (of korter indien landelijk en/of Europees beleid ontwikkeld is) tien opvangplaatsen te realiseren voor dakloze niet-rechthebbende EU-burgers. Deze opvang gaat medio 2024 van start. Het beschikbaar gestelde budget is naar verwachting

vanaf 2025 onvoldoende om zowel de opvanglocatie als de benodigde hulp en zorg te bekostigen. Voor 2025 en 2026 is dekking mogelijk uit de bestemmingsreserve huisvesting bijzondere doelgroepen. Het is onzeker wanneer landelijk en/of Europees beleid ontwikkeld is en de opvang van dakloze EUburgers beëindigd kan worden dan wel uit landelijk of Europees budget bekostigd kan worden.

Natuurcentrum (Molenplaats)
Natuurcentrum Arnhem ontvangt van de gemeente een subsidie voor het openstellen van de Molenplaats en de Witte Watermolen in Sonsbeek als bezoekerscentrum alsmede het draaiende houden van de molen en het bieden van een (educatief) programma. Zolang Natuurcentrum geen geschikte horeca-uitbater vindt, loopt zij de inkomsten uit huur mis. Daarnaast worden er extra kosten gemaakt aangezien er vakbekwaam personeel moet worden aangetrokken om de Molenplaats voldoende te bemensen, anders zal de Molenplaats noodgedwongen gesloten zijn. Tevens is door hogere prijzen het exploitatiebudget voor de jaren 2024 en verder nog verder onder druk komen te staan, waardoor een extra subsidie voor een bedrag van € 155.000 structureel in 2025 en structureel € 105.000 vanaf 2026 wordt gevraagd.
Het is mogelijk dit te bekostigen uit de middelen voor bossen en parken en uit het projectbudget Poort naar de Veluwe. Om effectiever gebruik te maken van de Molenplaats wordt op termijn ook een plek gegeven in het gebouw aan onze boswachters en parkbeheerders. We zien duidelijk voordelen in de samenwerking tussen Natuurcentrum Arnhem en gemeente Arnhem op thema's zoals natuur, biodiversiteit en klimaatbestendigheid.

Wvg woningbouw Arnhem-West
De komende jaren staan we voor een flinke woningbouwopgave, waarbij we inzetten op een gelijkere verdeling van sociale huurwoningen over de stad. Hiervoor willen we de komende jaren meer sociale huurwoningen in Arnhem-West bouwen. Kansen hiervoor liggen met name in het gebied aan de Westzijde van de Heijenoordseweg. In dit gebied liggen ook kansen voor nieuwbouw en uitbreidingen van onderwijshuisvesting. Op het gebied is door de gemeenteraad op 7 februari 2024 het voorkeursrecht (definitief) gevestigd. In de Woonvisie is opgenomen dat bij ontwikkelingen in Arnhem-West minimaal 60% sociale huur gerealiseerd dient te worden. Vrijwel alle projecten hebben nu een onrendabele top. Om binnen een afzienbare periode, ook gelet op het voorkeursrecht, tot een haalbaar plan te komen, is een gemeentelijke bijdrage om dit tekort af te dekken onvermijdelijk. Uiteraard zullen we er ons daarbij voor inzetten om ook bijdragen te verkrijgen van het Rijk en de Provincie. De uiteindelijke hoogte van de gemeentelijke bijdrage is daar mede afhankelijk van. Voorgesteld wordt om € 3,7 miljoen uit de BR Stadsontwikkelfonds te reserveren voor het afdekken van het tekort op de onrendabele top. Daarnaast zijn we voornemens om de panden die we in dit gebied verwerven, zoveel als mogelijk rendabel te verhuren, tot het moment dat ze gesloopt worden voor herontwikkeling. De huurinkomsten hiervan zetten we ook in om de onrendabele top af te dekken.
Daarnaast wordt voorgesteld voor de realisatie van sociale huurappartementen bij de Hobbit in de wijk (Malburgen oost-zuid) vanuit het Stadsontwikkelfonds € 300.000 te reserveren. De realisatie hiervan is van groot belang is voor de wijk. Het complex maakt onderdeel uit van een grotere transformatie van het gebied met onder andere een nieuwe sporthal en aanleg openbare ontmoetingsruimte.

Hobbit
Voorgesteld wordt voor de realisatie van sociale huurappartementen bij de Hobbit in de wijk (Malburgen oost-zuid) vanuit het Stadsontwikkelfonds € 300.000 te reserveren. De realisatie hiervan is van groot belang is voor de wijk. Het complex maakt onderdeel uit van een grotere transformatie van het gebied met onder andere een nieuwe sporthal en aanleg openbare ontmoetingsruimte.

Ambities dierenwelzijn en natuur
Om uitvoering te geven aan de Visie Dierenwelzijn 2021-2030 en het versnellen van de Uitvoeringsagenda Dierenwelzijn 2024-2025 is voor dierenwelzijn een extra bijdrage benodigd. Structurele middelen zijn nodig voor bijvoorbeeld deelname aan de regeling Arnhemse Dierenartsenkosten en incidenteel voor de inzet van Dierenbuddies in Arnhem en andere actiepunten uit de uitvoeringsagenda. Gelet op de voorziene financiële uitdagingen de komende jaren is er binnen de bestaande budgetten gezocht naar dekking, waarbij onder andere gekeken wordt naar het reeds beschikbaar gesteld budget voor het groenfonds.

Jongerenraad
Bij de behandeling van de Begroting 2024 is de motie 'Boter bij de vis voor Jongerenraad" aangenomen. Daarbij is aangegeven dat een verwacht voordeel op de energielasten van het Sportbedrijf ruimte zou opleveren voor de algemene middelen, waaruit deze motie vervolgens gedekt kan worden. In deze Perspectiefnota is dit op deze wijze verwerkt.

Leefbare Wijken Monitor
Sinds 2001 wordt de Arnhemse Leefbare Wijken monitor uitgevoerd door de gemeente Arnhem. Deze monitor is in de loop van de jaren verder uitgebouwd en verbeterd en vormt een onmisbare schakel in het creëren van beleidsplannen, wijkprogramma's en andere gebiedsgerichte instrumenten. De monitor wordt organisatie breed ingezet en wordt ook richting de gemeenteraad jaarlijks gebruikt om de trends en ontwikkelingen in beeld te brengen. Om nog meer inzicht in de verschillende wijken te krijgen is daar

recent de gebiedsanalyse aan toegevoegd, waardoor visueel inzichtelijk wordt hoe de verschillende wijken zich verhouden ten opzichte van elkaar. Binnenkort worden ook de wijkgezondheidsprofielen hier nog aan toegevoegd. In de Koersnota Van Wijken Weten is de relevantie van de monitor nogmaals benoemd en is de wens uitgesproken dergelijke monitoringsinstrumenten te willen behouden richting de toekomst. In het financieel beeld zijn de destijds niet structureel verwerkte tweejaarlijkse middelen van € 125.000 vanuit de Perspectiefnota 2022-2025 gecorrigeerd. Wij stellen voor deze middelen te verdelen naar € 62.500 per jaar omdat ten behoeve van de voorbereidingen van de monitor is gebleken dat aan het jaar vooraf al verplichtingen gaan lopen.

Doorontwikkeling wijksturing
Om de doorontwikkeling van wijksturing ook verder in 2025, onder andere organisatie breed verder vorm te geven is een ontwikkelbudget nodig. In de begroting 2024 is voor doorontwikkeling/implementatie Koersnota 2.0 wijksturing een bedrag van € 150.000 opgenomen. We stellen voor de helft van dit bedrag ter dekking van de genoemde kosten in 2025 te gebruiken.

Toegankelijk maken omgeving rondom vernieuwde stadstheater
In de BR Zuidelijke Binnenstad zijn middelen gereserveerd voor walstroom (€ 0,369 miljoen) en eigen huisvesting (€ 1,5 miljoen). Deze beoogde onttrekkingen worden echter anders opgelost doordat de walstroom gedekt gaat worden vanuit de middelen voor duurzaamheid en de beoogde onttrekking voor eigen huisvesting kan vervallen doordat in het hiervoor gepresenteerde beeld vanaf 2026 kapitaallasten zijn meegenomen behorende bij een investeringskrediet van € 1,5 miljoen. De hierdoor vrij komende middelen in de BR Zuidelijke Binnenstad (€ 1,9 miljoen) zullen ingezet worden voor het toegankelijk maken van de omgeving van het vernieuwde stadstheater. Dit zal in de Begroting 2025 verwerkt worden.

Voorstellen voor bezuinigingen

Om het structurele tekort in het hiervoor gepresenteerde financieel meerjarenbeeld te verkleinen, wordt in deze Perspectiefnota op de eerste plaats een aantal concrete bijsturingsmaatregelen voorgesteld. Om te komen tot opties voor bijsturing is zowel gezocht naar bezuinigingen die zorgen voor incidentele ruimte, als naar mogelijkheden om de structurele lasten te verlagen. Ook zijn de mogelijkheden om de opbrengsten te verhogen onderzocht. Dit is in eerste instantie gedaan op een manier waarbij de ambities voor de stad op de langere termijn zoveel mogelijk overeind kunnen blijven en waarbij de negatieve effecten ze beperkt mogelijk zijn. Vanzelfsprekend doen de meest opties wel pijn en ook blijkt dat we er hiermee nog niet zijn. De begroting voor 2024 en 2025 laten hiermee echter wel een structureel sluitend beeld zien. Structurele sluitendheid voor alle jaren daarna komt ook een stap dichterbij, wordt in het volgende hoofdstuk op ingegaan.

In deze Perspectiefnota 2025-2028 worden hieronder voor een compleet overzicht de bezuinigingsopties voor de jaren 2024 en verder opgenomen. In Turap-1 2024 zijn de bezuinigingsopties opgenomen en toegelicht die in 2024 aan de orde zijn. De bezuinigingsvoorstellen vanaf 2025 zullen (na vaststelling van de Perspectiefnota) in de Begroting 2025 verwerkt worden.

Bezuinigingsopties *Bedragen x € 1.000*	2024	2025	2026	2027	2028	I/S
Reëel ramen loonsom	1.000	2.300	2.300	2.300	2.300	S
Vrijval budget verbeteren systemen en processen	400	0	0	0	0	I
Jongerenbudget laten vervallen	200	200	400	400	400	S
Ondersteuning college verminderen	82	201	201	313	313	S
Vrijval BR Burgerparticipatie: geen middelen voor dashboard betrokkenheidsprofielen	60					I
Capaciteit voor art 213a onderzoeken laten vervallen	0	50	50	50	50	S
Budget fiscale advieskosten laten vervallen	0	35	35	35	35	S
Vrijval BR Burgerparticipatie: geen middelen voor Participatiegids	25					I
Niet invullen van capaciteit mobiliteit medewerkers	0	75	75	75	75	S
Bezuiniging deel vrij besteedbaar budget Teams Leefomgeving		95	95	95	95	S
Vrijval budget Sustainable Development Goals	100					I
Subtotaal S00 Bestuur, financiën en dienstverlening	*1.867*	*2.956*	*3.156*	*3.268*	*3.268*	
Stoppen innovaties informatieverwerking		93	93	93	93	S
Verminderen bijdrage aanvullende claim programma Beter Bedrijfsvoeren van VGGM		250	250	250	250	S
Minder bijdrage vanuit Veiligheid aan Koningsdag		50	50	50	50	S
Lagere bijdrage aan Zorg- en Veiligheidshuis		100	100	100	100	S
Subtotaal S01 Veiligheid	*0*	*493*	*493*	*493*	*493*	
Bezuiniging op wegenonderhoud structureel	0	50	50	50	50	S
Bezuiniging op wegenonderhoud incidenteel	0	75	200	325	450	I
Subtotaal S02 Bereikbaarheid	*0*	*125*	*250*	*375*	*500*	
Vrijval middelen ivm niet verplaatsen warenmarkt	175					I
Halveren spaarbedrag voor beeldbepalende en topsportevenementen		110	110	110	110	S
Minder inzet op Human Capital; transformatie arbeidsmarkt		100				I
Stoppen met vuurwerkshow		150				I
Vrijval budget voor Dutch Green Week	300					I
Subtotaal S03 Economie	*475*	*360*	*110*	*110*	*110*	

Bezuinigingsopties *Bedragen x € 1.000*	2024	2025	2026	2027	2028	I/S
Minder inzet op breedtekunst (presentatie en festival)		90	90	90	90	S
Debatfunctie opnemen in reguliere programmering		50	50	50	50	S
Subtotaal S05 Cultuur	*0*	*140*	*140*	*140*	*140*	
Rekensystematiek BUIG Arnhems Beeld toepassen	2.264	3.580	3.762	3.942	4.359	S
Vrijval bestemmingsreserve Energiearmoedefonds	4.133	0	0	0	0	I
Inzet ESF middelen Actieve Inclusie Vervolg			997			I
Structurele middelen bijverdienbeloning Participatiewet				100	100	S
Verlaging middelen communicatie Armoede en Schulden		25	25	25	25	S
Versoberen Week van het geld		20	20	20	20	S
Andere invulling Collectieve Aanvullende Zorgverzekering		0	250	500	500	S
Subtotaal S06 Participatie en armoedebestrijding	*6.397*	*3.625*	*5.054*	*4.587*	*5.004*	
Meer groepsgewijs begeleiden Wmo	0	700	1.400	1.400	1.400	S
Meer groepsgerichte begeleiding jeugd			300	300	300	S
Analyse casussen groter dan € 100.000		840	840	840	840	S
Inzet controle 315-route		250	500	500	500	S
Stoppen PMT als losse interventie		200	200	200	200	S
Beëindigen subsidie OZO verbindzorg		22	22	22	22	S
Subtotaal S07 Zorg	*0*	*2.012*	*3.262*	*3.262*	*3.262*	
Vrijval middelen vrijwillige terminale zorg		5	5	5	5	S
Vrijval middelen ondersteuning Ouderenbonden		5	5	5	5	S
Vrijval middelen woontussenvoorzieningen Ouderen		4	4	4	4	S
Gedeeltelijke vrijval bestemmingsreserve Beschermd en Weerbaar		2.000				I
Inzet Rijkssubsidie MDT		0	*1.500*	*1.500*		I
Subtotaal S08 Welzijn en inclusie	*0*	*2.014*	*1.514*	*1.514*	*14*	
Voordeel Sportbedrijf	500	0	0	0	0	I
Voordeel Brede Spuk	150	150	150			I
Seniorenbeweging via Brede Spuk	200	200	200			I
Subtotaal S09 Gezondheid en sport	*850*	*350*	*350*	*0*	*0*	
Opstellen voorbereidingsbesluiten	26	26	26	26	26	S
Subtotaal S11 Ruimtelijke ontwikkeling	*26*	*26*	*26*	*26*	*26*	
Inzet middelen huisvesting bijzondere doelgroepen	900	480	380	1.270	0	I
Bomenonderhoud beperken tot directe woonomgeving	0	475	450	425	350	S
Verminderen inzet bestrijding invasieve exoten	0	300	300	300		I
Onderhoud stedelijk groen, directe woonomgeving ontzien	0	250	150	50	0	I
Budget waterbodembeheer laten vervallen	0	300	300	300	300	S
Bomenplan beperken tot directe woonomgeving	0	150	150	150	0	I
Woningbouw Platform Arnhem	0	150	150	0	0	I
Bezuinigen op dagelijks onderhoud in de wijken 10% kostenbesparing (afvalbakken, onkruid etc) en deel van het areaal minder maaien	0	165	165	165	165	S

Bezuinigingsopties *Bedragen x € 1.000*	2024	2025	2026	2027	2028	I/S
Fontein Blauwe golven deels uitlaten, besparing energiekosten	0	50	50	50	50	S
Overige fonteinen (AKU-fontein, op de markt en in de parken) deels uitlaten, besparing energiekosten	0	50	50	50	50	S
Minder onderhoud beschoeiingen		50	50	50	50	S
Subtotaal S12 Wonen en leefomgeving	*900*	*2.420*	*2.195*	*2.810*	*965*	
Verhogen parkeertarieven		5.000	5.000	5.000	5.000	S
Verhogen parkeertarieven: effect VPB		-1.290	-1.290	-1.290	-1.290	S
Versneld parkeerareaal vergroten		500	1.000	1.000	1.000	S
Inzet scanauto vergroten		200	200	200	200	S
Verhogen tarief toeristenbelasting	0	590	590	590	590	S
Subtotaal opbrengsten	*0*	*5.000*	*5.500*	*5.500*	*5.500*	
Totaal	**10.515**	**19.521**	**22.050**	**22.085**	**19.282**	

Bezuinigingsvoorstellen programma Bestuur, dienstverlening en financiën

Reëel ramen loonsom
Het voorstel is om de ambtelijke organisatie niet meer te begroten op basis van het maximum van de salarisschaal, maar op basis van het maximum van de salarisschaal minus één periodiek. Dit gaat echter wel ten koste van de flexibiliteit van de organisatie. Hiermee kan € 2,3 miljoen ruimte vanaf 2025 worden gevonden en voor 2024 betreft dit € 1 miljoen. Deze wijziging in de systematiek is te onderbouwen doordat de actuele samenstelling van ons personeelsbestand (qua leeftijd en ervaringsjaren) de laatste twee jaren minder kostbaar is gebleken dan begroot.

Meekrimpen met bezuinigingen
Naast deze algemene korting van de loonsom door het krapper begroten van de salariskosten laten wij de omvang van de formatie meebewegen met de bezuinigingsvoorstellen zoals die hierna worden benoemd. Als die voorstellen worden overgenomen, zullen in de Begroting 2025 de bij die betreffende activiteiten behorende personele formatieplaatsen worden ingeleverd. Afgezet tegen onderstaande voorstellen betekent dat, inclusief overhead, een structurele korting op de formatie van € 750.000.

Zowel de algemene als deze aan de bezuinigingen gekoppelde specifieke korting kan binnen het natuurlijk verloop worden opgevangen, wat voor ons ook het uitgangspunt is.

Vrijval budget verbeteren systemen en processen
In de begroting voor 2024 is een incidenteel bedrag opgenomen van € 400.000 met de bedoeling het in te zetten voor de verbetering van systemen en processen. Hierop zijn nog geen toezeggingen, aanspraken of anderszins van toepassing waardoor het in principe anders ingezet kan worden/ kan worden bespaard.

Jongerenbudget laten vervallen
Het jongerenbudget heeft als doel om de instroom van jonge potentials in onze organisatie te vergroten. Dit budget is bijvoorbeeld veelvuldig ingezet voor instroom van trainees waarvoor op de afdelingen nog geen reguliere formatie beschikbaar was. Nu de gemeentepool van start is gegaan, ontstaat er een dubbeling. Ook de gemeentepool heeft immers als doel om de instroom van (onder andere) jonge potentials in onze organisatie te vergroten. Hiermee ontstaat financiële ruimte om het jongerenbudget vrij te laten vallen. Dit kan niet volledig en per direct aangezien er nog dekking nodig is voor zittende formatie en dit budget tevens gebruikt wordt voor financiering van werkervaringsplekken.

Ondersteuning college verminderen
Voorgesteld wordt om de ondersteuning van het college te verlagen voor de onderdelen woordvoering, wethoudersadvies en het secretariaat.

Vrijval BR Burgerparticipatie: geen middelen voor dashboard betrokkenheidsprofielen
In het actieprogramma "Samen maken we Arnhem" was rekening gehouden om € 60.000 aan te wenden voor betrokkenheidsprofielen. Op basis van big data onderscheidt het model acht groepen inwoners die van elkaar verschillen in vertrouwen in de overheid en algemene betrokkenheid. Over de inzet van deze middelen waren nog geen afspraken gemaakt en in het kader van de bezuinigingen wordt voorgesteld deze middelen ten gunste van de Algemene reserve vanuit de Bestemmingsreserve Burgerparticipatie te laten vrijvallen.

Budget voor 213a onderzoeken dekken uit domeinen
Het structurele budget dat voor 213a onderzoeken is gereserveerd wordt momenteel niet benut omdat de onderzoeken worden bekostigd uit de budgetten van de domeinen waar de onderzoeken worden gedaan. De onderzoeken zullen worden gedaan conform art. 20 Financiële Verordening.

Budget fiscale advieskosten laten vervallen
Door extern in te huren op een formatieplaats van fiscalist hoeven we geen aanvullend extern fiscaal advies meer in te huren.

Vrijval voor BR Burgerparticipatie: geen middelen voor Participatiegids
In het actieprogramma "Samen maken we Arnhem" was rekening gehouden om € 25.000 aan te wenden voor de participatiegids. De participatiegids geeft per wijk een beeld van de inwoner en welke participatieprojecten in deze wijken plaats hebben gevonden. Over de inzet van deze middelen waren nog geen afspraken gemaakt en in het kader van de bezuinigingen wordt voorgesteld deze middelen ten gunste van de Algemene reserve vanuit de Bestemmingsreserve Burgerparticipatie te laten vrijvallen.

Niet invullen van capaciteit mobiliteit medewerkers
De vacante functie voor beleidsontwikkeling en coördinatie voor speciale doelgroepen in de gemeentelijke organisatie wordt niet ingevuld. De onderdelen van deze functie die doorlopen worden bij andere medewerkers ondergebracht.

Bezuiniging deel vrij besteedbaar budget Teams Leefomgeving
Om kleinschalige wijkinitiatieven mogelijk te maken is in de begroting een bedrag opgenomen van € 95.000 per jaar. Dit is onderdeel van het 'vrij besteedbaar budget' van de Teams Leefomgeving. Hiervoor zal in 2025 een nieuwe regeling worden ingevoerd als onderdeel van het geheel van regelingen en verordeningen met betrekking tot initiatieven vanuit de wijken. De kosten van een nieuwe regeling zullen dan gedekt worden uit bestaande budgetten voor de uitvoering van wijkplannen waarmee op een planmatige wijze wordt gewerkt aan de ontwikkeling in de wijk. Het specifieke budget hiervoor kan hierdoor vervallen.

Vrijval budget Sustainable Development Goals
In verband met herschikking van de prioriteiten komt dit budget te vervallen. Binnen de bestaande formatie blijft dit thema onder de aandacht en proberen we in de lopende projecten en met de brede welvaart de koppeling te maken.

Bezuinigingsvoorstellen programma Veiligheid

Stoppen innovaties informatieverwerking
Hierop besparen betekent dat we voorgenomen innovaties ten aanzien van de informatieverwerking binnen Veiligheid niet zullen uitvoeren. Het risico is beperkt, omdat we op korte termijn gaan werken met een informatiesysteem (genaamd PGA X), dat vooralsnog kan voorzien in de behoefte en noodzaak om veilig, privacybestendig en effectief gegevens te verwerken.

Verminderen bijdrage aanvullende claim programma Beter Bedrijfsvoeren van VGGM
In het financiële beeld in deze Perspectiefnota is een claim opgenomen voor het programma Beter Bedrijfsvoeren van de VGGM. De gemeente Arnhem zal voorstellen deze bijdrage te verminderen. Het algemeen en dagelijks bestuur van de gemeenschappelijke regeling VGGM dient hier daadwerkelijk over te besluiten.

Minder bijdrage vanuit Veiligheid aan Koningsdag
Normaal gesproken is de organisator van een evenement verantwoordelijk voor de veiligheidsmaatregelen, anders dan politie- en evt. handhavingsinzet. Bij Koningsdag is het historisch zo gegroeid dat wij de bekostiging van alle maatregelen op ons nemen die ten doel hebben een veilig en ongestoord verloop van het evenement mogelijk te maken. Dit bedrag van € 150.000 wordt besteed aan beveiligers, stewards, centrale commandopost, verkeersmaatregelen, hekken, crowd support/control, EHBO, communicatie (porto's) en camera's. Momenteel vinden gesprekken plaats met de Stichting Koningsdag Arnhem met als inzet om een deel van de kosten bij hen neer te leggen. Dit is rechtvaardig, want de ondernemers verdienen aan het evenement, terwijl de stad enkel betaalt. De besparing die dit oplevert is € 50.000 (een derde van het totaal) structureel.

Lagere bijdrage aan Zorg- en Veiligheidshuis
Het Zorg- en Veiligheidshuis is er voor de persoonsgerichte aanpak van geëscaleerde casuïstiek in de hoogste risicocategorie. De bijdrage aan het Zorg- en Veiligheidshuis is regionaal, maar het is mogelijk om met de gemeentelijke partners en het Zorg- en Veiligheidshuis zelf in te kunnen zetten op een gezamenlijke besparing. Wij stellen een bescheiden besparing van € 100.000 structureel voor in onze bijdrage aan het regionale Zorg- en Veiligheidshuis (ZVH), waaraan wij nu in totaal zo'n € 1,5 miljoen bijdragen. Momenteel vindt een herijking van taken en processen plaats bij het ZVH. Het is de inschatting dat een dergelijke bezuiniging voor het ZVH inpasbaar zal zijn, omdat aan effectiviteit en efficiëntie kan worden gewonnen. Tegelijk moet rekenschap worden gegeven van het feit dat ZVH er is voor de persoonsgerichte aanpak van geëscaleerde casuïstiek in de hoogste risicocategorie. Bezuinigingen in de zorg hebben een direct effect op de aanwas in het ZVH en de belasting van het ZVH kan daarmee groter worden de komende jaren. Onze inzet is erop gericht dat geen risico's ontstaan voor de aanpak van mensen die zorgen voor geweld jegens anderen en zichzelf. Uiteraard moet deze besparing worden afgestemd met de andere financierende partners in het ZVH.

Bezuinigingsvoorstellen programma Bereikbaarheid

Bezuiniging op wegenonderhoud
We verminderen het budget voor wegenonderhoud structureel met € 50.000 per jaar omdat we door vergroening minder verharding onderhouden. Daarnaast besparen we incidenteel, oplopend naar € 450.000 in 2028, op het onderhoud wegen door het onderhoud waar mogelijk tijdelijk uit te stellen. Vanaf 2029 zal dan het reguliere budget weer nodig zijn om direct in te kunnen grijpen op de meest kritische plekken zodat kapitaalvernietiging zo veel mogelijk wordt voorkomen.

Bezuinigingsvoorstellen programma Economie

Vrijval middelen i.v.m. niet verplaatsen Warenmarkt
Deze middelen gaan niet ingezet worden, omdat de warenmarkt niet verplaatst gaat worden. Daar is geen draagvlak voor bij zowel de markt, als de gemeente als de andere stakeholders.

Halveren spaarbedrag voor beeldbepalende en topsportevenementen
Het voorstel is om het (spaar)bedrag voor topsportevenementen en beeldbepalende publieksevenementen te halveren. Dit betekent dat Arnhem minder vaak spraakmakende (topsport)evenementen zal huisvesten, met minder economische en maatschappelijke impact tot gevolg.

Minder inzet op Human Capital; transformatie arbeidsmarkt
Vanuit transformatie arbeidsmarkt zijn voor de Arnhemse aanpak krapte op de arbeidsmarkt voor drie jaar middelen (€ 325.000) beschikbaar gesteld. Een deel van deze plannen zijn al in gang gezet. De pilot Beroepentuin is hier een voorbeeld van. Dit wordt aangewend om baankansen te creëren in sectoren met tekorten op de arbeidsmarkt. We zijn in gesprek met schoolbesturen en het RAP (regionaal aanpak personeelstekort) over welke rol de gemeente kan spelen in de aanpak lerarentekort in het onderwijs. Vooralsnog zijn hiervoor geen financiële middelen nodig. Dit maakt een incidentele bezuiniging mogelijk van € 100.000.

Stoppen met vuurwerkshow
De vuurwerkshow is bedoeld om het afsteekverbod te verzachten en meer draagvlak daarvoor te creëren. In de begroting is budget opgenomen voor een show in 2024 en 2025. Voorstel is om alleen voor 2024 de vuurwerkshow nog te organiseren.

Vrijval middelen Dutch Green Week
Gezien de beperkte capaciteit is ervoor gekozen om elders te prioriteren waardoor de Dutch Green Week niet georganiseerd wordt. In 2024 wordt wel de Electricity Week georganiseerd.

Bezuinigingsvoorstellen programma Cultuur

Minder inzet op breedtekunst (presentatie en festival)
De inzet van extra middelen voor breedtekunst (€ 30.000 voor een breedtekunstfestival en € 60.000 voor productie en presentatie van breedtekunst) had als doel de breedtekunst meer zichtbaar te maken in de stad. We blijven de breedtekunst ondersteunen via de amateurkunstregeling en aanbieders van breedtekunst kunnen een beroep blijven doen op de subsidieregeling Producties, Evenementen en Festivals, maar de extra inzet houdt op.

Debatfunctie opnemen in reguliere programmering
In de raadsbrief inzet extra programmabudgetten cultuur is aangegeven een impuls aan het debat in de stad te willen geven. Mede om zo de toenemende tweedeling en polarisatie tegen te gaan. Het is belangrijk dat mensen elkaar vinden en in gesprek met elkaar gaan en blijven. Debatactiviteiten, verspreid over de stad - ook op wijkniveau - helpen daarbij. Bibliotheek, filmhuis, museum, diverse podia en gezelschappen kunnen de programmering van debat verrijken met randprogramma en ook een rol spelen als debatpodium. Wij maken deze ambitie voortaan onderdeel van de programma-impuls cross-overs en experiment in het cultuuraanbod. Daarin geven we ruimte aan nieuwe stromingen, experiment en crossovers in het cultuuraanbod, zoals spoken word, literatuur, jongerencultuur en dus ook aan de presentatie en productie van debat. Door het op deze wijze te organiseren kunnen de structureel begrote middelen vrijvallen.

Bezuinigingsvoorstellen programma Participatie en armoedebestrijding

Rekensystematiek BUIG Arnhems Beeld toepassen
We ontvangen van het Rijk een gebundelde uitkering (BUIG) voor het bekostigen van de uitkeringen (Participatiewet, IOAW, IOAZ en Bbz 2004) én voor de inzet van loonkostensubsidie. Dit is een specifieke uitkering. De hoogte van de uitkering aan Arnhem wordt vanuit het voor gemeente beschikbare macrobudget verdeeld op basis van een objectief verdeelmodel. Dit model berekent de objectieve kans dat een huishouden afhankelijk is van een bijstandsuitkering. De inrichting van de bekostigingssystematiek beoogt de gemeenten financieel te prikkelen om zoveel mogelijk mensen uit de uitkering te houden en aan het werk te helpen. Overschotten op de Buig-budgetten zijn vrij besteedbaar en tekorten moeten gemeenten in beginsel zelf opvangen. Gemeenten met een groot tekort kunnen onder voorwaarden een beroep doen op een vangnetregeling. Er is in Arnhem structureel sprake van een tekort op de uitgaven op de bijstandslasten ten opzichte van de BUIG ontvangsten. Daarmee zijn we een nadeelgemeente. We ramen in de begroting structureel dit tekort. Dit doen we uit eigen middelen op basis van een prognosemodel dat gebaseerd is op de gemiddelde uitgaven over eerdere jaren dat het te begroten tekort in beeld brengt. In de nieuwe methodiek wordt het effect van uitstroom door inzet loonkostensubsidie doorgerekend op basis van het werkelijke beeld en prognose. Op basis van de resultaten op de BUIG in de afgelopen begrotingsjaren zien we dat we met aanpassing van dit model het tekort realistischer

kunnen begroten en het resultaat beter kunnen benaderen. Met als gevolg dat we een minder groot tekort kunnen inboeken.
De positieve ontwikkelingen op het BUIG-budget zijn resultaat van de succesvolle aanpak van het inzetten loonkostensubsidie en het meer op maat aanbieden van trajecten met de inwoner (samen beslissen). Het voortzetten van het huidig beleid van verruiming van regelingen Participatiewet, Bijverdienbeloning en nieuwe Werkwijze Samen Beslissen, participatiecarrousel, inzet Activerend werk en inzet overige re-integratieinstrumenten zoals loonkostensubsidie, jobcoaching etc. De inzet van de instrumenten zorgen voor een hogere participatiegraad en een trend van duurzame uitstroom. Hiermee kunnen we de dalende lijn vasthouden of constant houden. Het is randvoorwaardelijk dat deze trend wordt doorgezet om deze voorgestelde rekenmethode in te kunnen zetten. Dat kan alleen wanneer de huidige werkwijze op re-integratieinstrumenten in stand wordt gehouden. Er is sprake van communicerende vaten tussen het re-integratiebudget en de BUIG. Deze methode faciliteert dat we aan de voorkant minder grote tekorten hoeven te begroten en een realistischere prognose kunnen opstellen op basis van het huidige ingezette beleid.

Vrijval bestemmingsreserve Energiearmoedefonds
Vanuit de Jaarrekening 2021 is een bedrag van € 2,8 miljoen bestemd voor de Energietoeslag 2022. In 2022 en 2023 is in de bestemmingsreserve een bedrag van tweemaal € 5 miljoen toegevoegd om de Wintertoeslag uit te keren om het tekort op de rijksbijdrage voor Energietoeslag te compenseren en een aantal crisismaatregelen te bekostigen. Door de onttrekking van het resultaat van de Jaarrekening 2021 waren in 2022 en 2023 minder middelen nodig uit de Bestemmingsreserve. Het bedrag van € 2,8 miljoen kan daarom vrijvallen uit de Bestemmingsreserve. Van het resterende bedrag van € 1,6 miljoen in de BR is € 0,3 miljoen voor een voucherregeling voor ondernemers beschikbaar. De overige € 1,3 miljoen is voor € 0,5 ton ontstaan uit een overschot op het noodfonds ondernemers, deze is niet meer nodig en kan vrijvallen. Daarnaast was □ 0,8 miljoen bedoeld voor nieuwe crisismaatregelen in 2024 en 2025, maar hiervoor zijn nog geen concrete plannen uitgewerkt. Deze € 0,8 miljoen kan ook vrijvallen. Er worden dan geen nieuwe plannen gemaakt om inwoners/organisaties tegemoet te komen voor hogere energielasten.

Inzet ESF-middelen Actieve Inclusie Vervolg
De ESF+ gelden zijn veelal bedoeld om in te zetten voor re-integratie van onze inwoners. Door bij de verantwoording reguliere kosten voor deze subsidie op te voeren (zoals afgelopen jaren de kosten voor inzet regisseurs Werk & Inkomen), kan met dit budget een extra impuls gegeven worden aan het begeleiden van inwoners naar een passende werkplek. Op dit moment zijn hier nog geen plannen voor ontwikkeld. Voor de lopende ESF Actieve Inclusie Vervolg (looptijd februari 2024 t/m 31 december 2025) ontvangen we in 2026 een bedrag van maximaal € 1,0 miljoen. Voorgesteld wordt om dit bedrag niet in te zetten voor een extra impuls op re-integratie, maar deze middelen als bezuiniging op te voeren. We verwachten hierbij dat bij de verantwoording van dit bedrag alle opgevoerde reguliere kosten voor ESF net als afgelopen jaren goedgekeurd worden.

Structurele middelen bijverdienbeloning Participatiewet
Deze middelen zijn verbonden aan de uitvoering van de proef Bijverdienbeloning. Dit betreft capaciteit (1 fte) voor de inzet voor de begeleiding van de Bijverdienbeloning bij deeltijdwerk. Deze loonkosten zijn gekoppeld aan de proef Bijverdienbeloning voor deeltijdwerk die tot 1 juli 2025 loopt. Deze middelen zijn structureel begroot om bij succes van de proef Bijverdienbeloning voor deeltijdwerk (meer mensen die deeltijd werken en daardoor minder/geen beroep op bijstandsuitkering hoeven te doen) de werkzaamheden door te kunnen zetten. Dit kunnen we laten vervallen. Bij de toegezegde tussenevaluatie na het eerste pilotjaar nemen we mee hoe we bij het mogelijk regulier maken van de bijverdienbeloning structurele kosten willen borgen.

Verlaging middelen communicatie voor Armoede en Schulden
Naast de communicatiemiddelen gericht op inwoners zetten we ook in op communicatie met ketenpartners omdat zij een belangrijke vindplaats zijn voor inwoners met geldzorgen en zij deze inwoners ook vaak zelf ondersteunen. Daarom organiseren we jaarlijks een ketenpartnerbijeenkomst om hen te informeren en ervaringen uit te wisselen. We kijken naar manieren om dit te versoberen. Het voorstel is het totale budget van € 55.000 voor alle communicatie te verlagen naar € 30.000.

Versoberen Week van het geld
Het doel van de landelijke week van het geld is om op scholen aandacht te geven aan financiële bewustwording. Arnhem was in 2024 gaststad voor deze landelijke campagne. Jaarlijks budget voor promotiemateriaal, gastsprekers en start/afsluitbijeenkomst is noodzakelijk om de week van het geld te kunnen organiseren. Voorgesteld wordt om het budget van € 30.000 te verlagen naar € 10.000. Hierdoor wordt de organisatie veel soberder.

Andere invulling Collectieve Aanvullende Zorgverzekering
De Gemeentepolis (GP) is een gemeentelijke collectieve zorgverzekering die zich richt op inwoners met een laag inkomen en/of hoge zorgkosten door bijvoorbeeld chronische ziekte. Doel van het instrument is te garanderen dat deze inwoners toegang hebben tot goede zorg en ze (financieel) te ondersteunen.

Arnhem betaalt een deel van de premie en zorgverzekeraars bieden zowel dienstverlening als aanvullende dekking die specifiek afgestemd is op de doelgroep. Voorgesteld wordt te onderzoeken hoe we inwoners met medische kosten nog beter tegemoet kunnen komen. Dit doen we in navolging van recent onderzoek van andere gemeenten. We onderzoeken of het totaal pakket van Arnhemse regelingen voor inwoners met hoge zorgkosten nog wel passend is. Het totale budget voor de CAZ is € 2,1 miljoen. Als uit ons eigen onderzoek vergelijkbare resultaten komen als uit andere gemeenten, denken we dat een ander stelstel kan leiden tot een besparing van € 0,5 miljoen in de bedrijfsvoeringskosten.

Bezuinigingsvoorstellen programma Zorg

Meer groepsgewijs begeleiden Wmo
Dit past in de inhoudelijke beweging die we willen maken; groepsgewijze ondersteuning inzetten waar dit passend is. Dit draagt ook bij aan het verminderen van de personeelstekorten. De geraamde bezuiniging vergt dat sociale wijkteams en zorgaanbieders moeten signaleren bij welke inwoners groepsgewijze ondersteuning mogelijk is en dit vervolgens ook uitvoeren. De geraamde bezuiniging gaat er vanuit dat groepsgewijze ondersteuning mogelijk is bij 20% van de inwoners die nu individuele begeleiding krijgen. Om de beweging op gang te krijgen zal vanuit gemeente/sociale wijkteams dit actief gestimuleerd moeten worden richting aanbieders en in de regionale inkoop zullen financiële prikkels ingericht moeten worden zodat zorgaanbieders dit daadwerkelijk gaan doen.

Meer groepsgerichte begeleiding jeugd
Individuele begeleiding meer omzetten naar groepsgewijze ondersteuning. Op dit moment worden kinderen met vergelijkbare problematiek individueel begeleid door een zorgaanbieder. Gestimuleerd kan worden om dit onder andere meer groepsgewijs te doen, waardoor kinderen ook van elkaar kunnen leren en geen 1 op 1 begeleiding nodig is, maar bijvoorbeeld 1 begeleider op 3 inwoners.

Analyse casussen groter dan € 100.000
Onderzoek naar doel- en rechtmatigheid van casussen groter dan € 100.000 geeft ons inzicht in de kosten en kwaliteit in de trajecten. Door de ingezette zorg en ondersteuning voor de gezinnen die de duurste zorg en ondersteuning ontvangen vanuit de gemeente in beeld te brengen, verwachten we deze gezinnen kostenbewuster te kunnen ondersteunen.

Inzet controle 315-route
We zien bij de zorgverwijzingen van huisartsen en vanuit de andere geautoriseerde verwijzers dat met name de zorgaanbieders bepalend zijn in het ‘vaststellen’ van de zorgzwaarte en duur. Er is geen toets aan de voorkant qua doelmatigheid en rechtmatigheid van deze toegewezen voorzieningen. Dit voorstel voorziet daar in. Inzicht in de recht- en doelmatigheid is essentieel om zowel kwalitatief als qua kosten meer grip te krijgen en de ‘knoppen’ in beeld te krijgen waar we aan de voorkant aan moeten draaien. Dit voorstel richt zich op het in kaart brengen van de uithuisplaatsingen en uitzonderlijke casussen.

Stoppen PMT als losse interventie
Binnen gemeente Arnhem zijn geen beleidsregels met betrekking tot de inzet van PMT (vaktherapie). PMT valt onder de zorgvorm behandeling. Er zijn diverse gemeenten in het land die aparte beleidsregels hanteren voor de inzet van PMT. We volgen het uitgangspunt van bijvoorbeeld de gemeente Nijmegen dat PMT alleen ingezet kan onder regie van een psycholoog of gedragswetenschapper.

Beëindigen subsidie OZO verbindzorg
OZO verbindzorg is een centraal registratiepunt, dat overzicht geeft wie welke rol heeft in de zorg. Het is een keuze van de gemeente om hiermee te werken, dit is geen verplichting. We stellen voor om hierop te bezuinigen.

Bezuinigingsvoorstellen programma Welzijn en inclusie

Vrijval middelen vrijwillige terminale zorg
Voor vrijwillige terminale zorg is een hoger bedrag begroot dan jaarlijks uitgekeerd wordt. De begroting bedraagt € 9.000. Hiervan wordt € 4.000 als subsidie uitgekeerd. Het overige bedrag kan vrijvallen.

Vrijval middelen ondersteuning Ouderenbonden
Deze middelen waren bedoeld in te zetten als subsidie, maar er wordt geen beroep op gedaan.
De middelen maken geen onderdeel uit van de incidentele middelen in het kader van het te ontwikkelen Integrale Ouderenbeleid. Dit bedrag kan vrijvallen.

Vrijval middelen woontussenvoorzieningen Ouderen
Deze middelen waren bedoeld in te zetten als subsidie, maar er wordt geen beroep op gedaan.
De middelen maken geen onderdeel uit van de incidentele middelen in het kader van het te ontwikkelen Integrale Ouderenbeleid. Dit bedrag kan vrijvallen.

Gedeeltelijke vrijval bestemmingsreserve Beschermd en Weerbaar
Het saldo van de reserve bedraagt ultimo 1-1-2024 afgerond € 4,8 miljoen, hiervan is € 1.185.000 gelabeld voor Maatschappelijke Opvang (besluitvorming Begroting 2024) en € 168.000 voor Veiligheid. Een deel van € 2 miljoen kan vrijvallen.

Inzet Rijkssubsidie MDT
Op dit moment wordt een subsidieaanvraag ten behoeve van de Maatschappelijke Diensttijd (MDT) bij het Rijk voorbereid. De aanvraag moet voor 1 mei 2024 gedaan worden. Alle signalen wijzen erop dat de verschillende lopende activiteiten hieruit betaald kunnen worden. Het gaat om een subsidie van maximaal € 4,5 miljoen voor 3 jaar. De kans is groot dat we deze middelen ontvangen en daarbij kosten bespaard kunnen worden in de begroting voor onder andere de programma's Participatie en armoedebestrijding, Onderwijs en Welzijn en inclusie. Vanwege het risico dat de subsidie in 2025 niet (geheel) wordt ontvangen, stellen we voor alleen de verwachte inkomsten in 2026 en 2027 als bezuiniging in te zetten.

Bezuinigingsvoorstellen programma Gezondheid en sport

Voordeel sportbedrijf
Voor 2024 is het risico op een exploitatietekort inmiddels afgedekt met een incidentele raming in de begroting van 2024 en vanuit het Sportbedrijf is aangegeven dat € 650.000 aan subsidie niet verleend hoeft te worden. Dit is een incidenteel voordeel op de Arnhemse begroting, waarvan € 150.000 dient als dekking voor de motie Jongerenraad.

Voordeel Brede Spuk en seniorenbeweging via Brede Spuk
Binnen het programma gezondheid zijn er incidenteel middelen toegekend vanuit Gezond en Actief Leven Akkoord. De Brede Spuk heeft een looptijd tot 2026, waardoor er incidenteel bestedingen ten laste van de Spuk gebracht kunnen. Dat betekent dat er binnen het begrotingsprogramma middelen vrij kunnen vallen zonder dat het effect heeft op beleid en uitvoering.

Bezuinigingsvoorstellen programma Ruimtelijke ontwikkeling

Opstellen voorbereidingsbesluiten
Voor het opstellen van voorbereidingsbesluiten is een apart budget geraamd. Dit budget kan vervallen, de te maken kosten zullen in het vervolg uit het budget van de desbetreffende projecten worden gedekt.

Bezuinigingsvoorstellen programma Wonen en leefomgeving

Inzet middelen huisvesting bijzondere doelgroepen
In de begroting 2024 is de ambitie benoemd om het aantal passende en betaalbare woningen voor bijzondere doelgroepen verder uit te breiden. Voor 2024 tot en met 2027 is jaarlijks € 1,5 miljoen beschikbaar. In 2024 is circa € 600.000 besteed, het resterende gedeelte van € 900.000 kan terugvallen naar de BR Wmo en jeugd en van daaruit vrijvallen ten gunste van de algemene middelen. Ook voor de jaren daarna is ingeschat welk deel vrij kan vallen omdat er nog geen concrete plannen onder liggen.

Bomenonderhoud beperken tot directe woonomgeving
We bezuinigingen € 500.000 structureel op het groot onderhoud aan bomen en op het beheersen van boomziekten. We halveren de inzet op het vervangen van boom- en laanstructuren. Hierdoor vallen er gaten in de boomstructuur. Bomen kunnen eerder uitvallen als gevolg van de toename aan ziektes en de ervaring van overlast door eikenprocessierups kan toenemen. De wettelijke verplichte zorgplicht in de vorm van dagelijks onderhoud blijft overeind zodat de veiligheid geborgd blijft.

Verminderen inzet bestrijding invasieve exoten
We verminderen het bestrijden van invasieve exoten. Dit levert een incidenteel voordeel op in de jaren 2025 tot en met 2027 van € 300.000 per jaar. Het gevolg hiervan is dat de invasieve exoten, zoals de Japanse Duizendknoop en Reuzenberenklauw, moeilijker beteugeld kunnen worden. Deze soorten verspreiden zich daardoor makkelijker en zijn moeilijker te bestrijden. Dit heeft nadelige gevolgen voor de biodiversiteit en kan leiden tot schade aan wegen en kunstwerken.

Onderhoud stedelijk groen, directe woonomgeving ontzien
We verminderen het budget voor stedelijk groen met € 350.000 per jaar. We beperken onze inzet op het onderhoud van het stedelijke groen, waarbij de directe woonomgeving zoveel mogelijk wordt ontzien.
Dit houdt in dat plantvakken minder intensief worden onderhouden en gazons minder vaak gemaaid. Bijzondere plekken die we nu nog op een hoog niveau onderhouden (Binnenstad, winkelcentra, station Velperpoort) gaan we op een lager niveau onderhouden. Effect hiervan is dat het stedelijk groen een wilder karakter krijgt.

Budget waterbodembeheer laten vervallen
Incidenteel is er budget nodig voor het uitvoeren van baggerwerkzaamheden. Nu is er structureel geld gereserveerd. Dit kan vrijvallen. We zullen dan incidenteel budget moeten aanvragen ingeval er werkzaamheden noodzakelijk zijn.

Bomenplan beperken tot directe woonomgeving
We beperken de uitvoering van het bomenplan tot de directe woonomgeving en besparen hiermee incidenteel voor de jaren 2025 tot en met 2027 een bedrag van € 150.000 per jaar. Buiten de directe woonomgeving worden geen extra bomen meer aangeplant. We kunnen geen extra aandacht geven aan de communicatie over bomen en er is vanuit het Bomenplan geen bijdrage meer mogelijk aan initiatieven om boomspiegels te verruimen en te verbeteren.

Bezuinigen op onderhoud wegen
Er is een trend ingezet naar meer groen en minder asfalt in de stad. Dit wordt onder andere ingevuld met het duurzaam mobiliteitsplan. Hiermee kan ook een bezuiniging op het onderhoud van wegen worden gerealiseerd van € xxx.

Woningbouwplatform Arnhem
Vanuit het stadsakkoord is het Woningbouw Arnhem ontstaan. Dit zijn periodieke overleggen waar ontwikkelaars, corporaties en gemeenten met elkaar spreken over woningbouwontwikkelingen. De gemeente Arnhem betaalt de volledige kosten van 150.000. Inmiddels vindt er regionaal in het kader van de uitvoering van de Woondeal ook regelmatig overleg plaats met deze partijen. Daarom stellen we voor om te stoppen met het eenzijdig betalen en faciliteren van het lokale gesprek, ook omdat de lijntjes inmiddels kort zijn en onze ervaring is dat de oplossing voor problematiek vaker op projectniveau dan stadsbreed worden gevonden. De rest van het jaar zal worden gebruikt om met alle betrokken te bespreken of en zo ja hoe Woningbouwplatform wordt voortgezet en zo ja, wie daar welke bijdrage aan levert. Een kleinere bijdrage vanuit de gemeente kan worden betaald uit de reguliere budgetten voor wonen.

Bezuinigen op dagelijks onderhoud in de wijken 10% kostenbesparing (afvalbakken, onkruid etc) en deel van het areaal minder maaien
Het budget voor wijkonderhoud kan met 10% worden verlaagd door onder andere het minder legen van afvalbakken, verwijderen van onkruid en een lagere frequentie van maaien. Dit kan leiden tot een mindere beeldkwaliteit. Door het maken van gerichte keuzes willen we het negatieve effect hiervan zoveel mogelijk beperken. Juist in de Arnhem-Oost wijken willen we inzetten op tegengaan van verloedering en daarom stellen we voor deze wijken uit te sluiten van deze bezuinigingsmaatregel. In totaal levert deze bezuiniging een besparing op van € 165.000 structureel per jaar.

Fontein Blauwe golven deels uit laten, besparing energiekosten
Bij het herstel van de blauwe golven is ook de bijbehorende fontein vernieuwd. Het regulier aanzetten van deze fontein leidt tot hoge energiekosten. Door het deels uitschakelen van de fontein, waardoor deze voor de helft aangaat, besparen we hierop.

Overige fonteinen (AKU-fontein, op de markt en in de parken) deels uit laten, besparing energiekosten
Het regulier aanzetten van deze fonteinen leidt tot hoge energiekosten. Door het deels uitschakelen van de fonteinen, waardoor deze voor de helft aangaan, besparen we hierop.

Minder onderhoud beschoeiingen
Beschoeiingen zijn de rand-afwerkingen van watergangen. Minder onderhoud leidt tot een rommelig beeld en op termijn mogelijk tot het in elkaar zakken van de oever van een watergang. Wat het effect hiervan zal zijn hangt af van de locatie. In bossen en parken zal dit meestal niet tot problemen leiden. Als door het wegvallen van een beschoeiing er onveilige situaties ontstaan (bv door het verzakken van wegen of paden) dan zal er ingegrepen moeten worden. Hiervoor zullen dan incidenteel middelen moeten worden vrijgemaakt. Deze bezuiniging leidt tot een besparing van € 50.000 op het structurele budget voor het onderhoud van beschoeiingen.

Verhogingen opbrengsten

Verhogen parkeertarieven
We zien de afgelopen jaren dat het gebruik van parkeergarages in de Arnhemse binnenstad nog steeds goed is. De recente verhoging van de parkeertarieven heeft ook niet tot een afname van het gebruik geleid. Onderzoek naar parkeertarieven in de regio laat zien dat de parkeertarieven concurrerend zijn en er nog ruimte is om deze te verhogen.
Voorgesteld wordt om de parkeertarieven (straat-parkeren en tevens het tarief voor garage-parkeren) te verhogen met gemiddeld € 1,00 per uur. We werken nog nader uit wat de exacte verhoging van de

verschillende tarieven wordt. Hierbij wordt rekening gehouden met de hogere afdracht vennootschapsbelasting als gevolg van de hogere parkeeropbrengsten. Per saldo ontstaat ruimte van € 3,7 miljoen structureel.

Versneld parkeerareaal vergroten
De druk op de gebieden rondom het centrum is groot. Er wordt onderzocht voor welke gebieden we betaald parkeren kunnen invoeren. Hierbij zal nadrukkelijk naar maatwerk worden gekeken. Bewoners ervaren nu ook overlast van vreemdparkeerders. Door het (versneld) uitbreiden van de gebieden waar betaald parkeren wordt ingevoerd worden extra parkeeropbrengsten gerealiseerd.

Inzet scanauto vergroten
Door meer gebruik te maken van de scanauto worden naar verwachting extra inkomsten uit naheffingen gerealiseerd.

Verhogen tarief toeristenbelasting
Voorgesteld wordt het hoge tarief te verhogen van € 2,50 naar € 3,50 en het lage tarief van € 1,00 naar € 2,00. Dit levert naar verwachting € 590.000 structureel extra opbrengsten op.

Conclusie

In totaal wordt met deze voorstellen de volgende incidentele en structurele ruimte gecreëerd:

Financieel beeld 2024-2028 *Bedragen x € 1.000*	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**
Totale ruimte bezuinigingen	***10.515***	***19.521***	***22.050***	***22.085***	***19.282***
waarvan incidenteel	*6.943*	*4.005*	*4.177*	*3.595*	*450*
waarvan structureel	*3.572*	*15.516*	*17.873*	*18.490*	*18.832*

Met deze bezuinigingsvoorstellen verbetert het eerder gepresenteerde financieel meerjarenbeeld zodanig dat in 2024 het structurele tekort wordt opgelost, rekening houdend met de begrote mutatie aan de algemene reserve over 2024. Het resterende tekort in 2024 is van incidentele aard en heeft in die zin alleen een effect op de weerstandsfactor. De weerstandsfactor komt met dit beeld in 2024 echter boven de minimale norm uit op 1,2. In Turap-1 2024 is dit zichtbaar gemaakt.
Daarnaast wordt met bovenstaande bezuinigingsvoorstellen bereikt dat in het jaar 2025 een structureel sluitende begroting kan worden gerealiseerd:

Financieel beeld 2025-2028 *Bedragen x € 1.000*	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**
Toevoeging (+) of onttrekking (-) aan de algemene reserve cf Begroting 2024	17.959	-7.965	-2.488	-2.836
Totaal Financieel beeld	-44.057	-25.885	-18.389	-27.218
Totale ruimte bezuinigingen	19.521	22.050	22.085	19.282
Totaal na Perspectiefnota 2025-2028	**-6.577**	**-11.800**	**1.208**	**-10.772**
waarvan incidenteel	*-10.087*	*-11.003*	*2.366*	*450*
waarvan structureel	*3.660*	*-647*	*-1.008*	*-11.222*

In de jaren 2026 en 2027 resteert nog een beperkt structureel tekort, dat in 2028 oploopt naar ruim € 11 miljoen. De weerstandsfactor komt in 2025 boven de minimale norm uit, namelijk op 1,1 en schommelt in de jaren daarna rond de 1,0.

Met dit beeld volgen we het begrotingsadvies van de VNG, dat adviseert om een sluitende begroting 2025 te realiseren en voor de jaren daarna het tekort te laten zien, maar ook voorbereidingen te treffen om dit tekort vanaf 2026 tijdig te kunnen oplossen. In de volgende paragraaf worden om die reden opties geschetst voor fundamentelere bijsturing op het sociale domein, het fysieke domein, de organisatie en de opbrengsten. Deze opties kunnen in aanloop naar de Begroting 2025 indien nodig nader worden uitgewerkt in meer concrete ombuigingsmaatregelen. Bij deze Perspectiefnota gaan we daar graag het gesprek over aan met uw raad, zodat we de uitkomsten kunnen betrekken bij het opstellen van de begroting. In hoeverre aanvullende bezuinigingen nodig zijn, is ook afhankelijk van het beeld dat uit de meicirculaire en de doorrekening van het nieuwe regeerakkoord komt.

Opties voor fundamentele bijsturing

Vanwege deze nog te verwachte ontwikkelingen, geven we uw raad in deze Perspectiefnota mogelijke maatregelen en richtingen mee die we zouden kunnen uitvoeren om het tekort dat optreedt na 2026 op te vangen. Ook dit is in lijn met het VNG-advies.

De denklijnen voor fundamentele bijsturing die we aan u voorleggen zijn in te delen in de volgende categorieën:

1. Nieuwe voorstellen die nog stopgezet kunnen worden, bijvoorbeeld omdat ze nog niet zijn vastgesteld door uw raad, nog niet verwerkt zijn in de begroting of omdat er nog geen concrete afspraken over de uitvoering gemaakt zijn.
2. Mogelijke structurele of incidentele bezuinigingen
3. Mogelijkheden voor extra opbrengsten

Deze opties zijn opgedeeld in drie blokken: Sociaal, Fysiek en Opbrengsten, waarbij we per blok denkrichtingen voor aanvullende bezuinigingen hebben geschetst. Graag voeren we hierover eerst het gesprek met uw raad en bekijken we aansluitend hoe we betrokken partijen in de stad bij de verdere uitwerking kunnen betrekken.

Sociaal

Transformatie sociaal domein: doorbreek de patronen

Onze stad groeit en vergrijst in toenemende mate en de verwachting is dat het beroep op de sociale voorzieningen in de komende jaren verder toeneemt. Wij willen dat onze inwoners die de zorg en ondersteuning het meest nodig hebben, ook in de toekomst toegang blijven houden tot goede en betaalbare voorzieningen. Dat jongeren opgroeien met perspectief en alle Arnhemmers kunnen rekenen op bestaanszekerheid om zo de tweedeling tussen arm en rijk te doorbreken. Dat is een zeer belangrijke inhoudelijke drijfveer om onze huidige inrichting van het sociaal domein te beschouwen en ons af te vragen of we dit zo waar kunnen (blijven) maken.

Daarnaast staat alles wat we doen rondom werk, participatie, zelfredzaamheid, zorg en welzijn op basis van de Wet maatschappelijke ondersteuning, Jeugdwet, Participatiewet, Wet gemeentelijke schuldhulpverlening, jongerenwerk en de Wet Inburgering 2021 ook onder grote druk door oplopende kosten. Ook hebben we te maken met personeelstekorten, wachtlijsten in de zorg, volumeontwikkeling in de zorg en jeugdzorg, een toename van het aantal ouderen, een groter beroep op mantelzorgers en complexe en dringende vraagstukken rondom bestaanszekerheid. Al deze ontwikkelingen vinden plaats in een snel veranderende samenleving waarin het vertrouwen van inwoners in de overheid afneemt en mensen verstrikt raken in systemen. We zien daarbij dat met name de meest kwetsbare inwoners verder achteropraken en niet altijd bij ons aankloppen voor hulp en/of ondersteuning. Dit terwijl we er juist voor deze groep inwoners willen zijn.

Al deze inhoudelijke uitdagingen bestaan met en naast grote financiële uitdagingen. Dit geldt voor alle gemeentes in Nederland. Voor het jaar 2025 is het ons gelukt om slechts beperkt in te grijpen in onze voorzieningen. Vanaf 2026 is de opgave echter groter en is er meer nodig. Willen we als Arnhem ons sociaal domein zowel toekomstbestendig als betaalbaar houden dan zullen we met elkaar het tij moeten keren. Dit vraagt dus om anders kijken en anders samenwerken, van onszelf als gemeente en ook van onze partners. Een opgave die vraagt om focus en slagkracht. Focus in wat we wel doen en daarmee ook in wat we niet meer, minder, later of anders gaan doen. We moeten nu keuzes maken:

- Welke Arnhemmers hebben het ons meest nodig?
- Wat betekent dat voor onze toegang tot en hulp en ondersteuning binnen het sociaal domein?
- Welke basis willen we alle Arnhemmers bieden?
- Op welke gebieden richten we ons?
- Hoe kunnen we succesvol transformeren?

Versnelling op de uitvoering visie “Sociaal Domein in Beweging” gewenst

In 2021 heeft de raad de Visie “Sociaal Domein in Beweging” vastgesteld. Een visie die richting geeft aan onze doelstellingen en van waaruit we werken gebiedsgericht met de focus op preventie en maatwerk. Ook het Integraal Zorgakkoord (IZA) en Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) geven duidelijk richting als het gaat om preventie, wijknetwerken (terugbrengen van aantal aanbieders in de wijk) en de aanpak van complexe zorgvragen (betere samenwerking tussen aanbieders). Nu is, in hoge mate ingegeven door de maatschappelijke veranderingen maar ook door een financiële urgentie, een actualisering en fikse versnelling op uitvoering van deze visie nodig. Dit vraagt om scherpe beleidskeuzes en een andere manier van werken. Het terugdringen van negatieve prikkels als gevolg van marktwerking is daarbij een belangrijk uitgangspunt.

Het college wil bij de bespreking van de Perspectiefnota met de Raad in gesprek over enkele denkrichtingen om bovenstaand samenstel aan uitdagingen te lijf te gaan. Denkrichtingen, om te komen tot “een andere manier van werken en scherpere keuzes” en op termijn mogelijk besparingen of minder meerkosten te realiseren. Denkrichtingen die na het gesprek met de Raad richting geven aan de gewenste doorontwikkeling op het sociaal domein. Bij de uitwerking van deze doorontwikkeling worden naast de partners ook bewoners, burgerinitiatieven, maatschappelijke organisaties (zoals gebedshuizen) en gemeenschapsvoorzieningen betrokken.

Denkrichting 1: We zijn er voor die Arnhemmers die onze zorg of ondersteuning het meeste nodig hebben

Uit een eerdere analyse blijkt dat van alle inwoners, die wij helpen in het sociaal domein, 80 procent een relatief eenvoudige vraag heeft die we goed kunnen oplossen met onze dienstverlening (uitgaande van het sociaal domein als werk & inkomen en zorg). Bij circa 10 procent zien we zodanig complexe multiproblematiek dat wij geen passende oplossing kunnen bieden. Niet passende oplossingen kun-nen zelfs contraproductief werken voor inwoners. Bijvoorbeeld als er veel verschillende en wisselende hulpverleners betrokken raken en het hen toch niet lukt om tot passende oplossingen te komen. Waar-door de stress en in veel gevallen ook het wantrouwen richting overheid toeneemt. Bij de overige 10 procent zien we dat een deel van inwoners overvragen. Zij stellen dat zij een algemeen recht hebben op zorg(producten), ook als dat niet direct passend of nodig is. Of het zijn inwoners waarbij we zien dat zij het ook zelf zouden kunnen regelen. Bijvoorbeeld door zelf hulp in de huishouding te betalen bij voldoende inkomen, in plaats van een beroep te doen om de Wmo. We zien ook dat vaker een beroep gedaan wordt op (jeugd)zorg terwijl problemen ook met een andere aanpak kunnen worden verholpen. Ter illustratie: in de jeugdzorg zien we dat begin deze eeuw 1 op de 27 kinderen een vorm van jeugdzorg kreeg.

Nu gaat dat om 1 op de 7 kinderen. Ook wordt er vaker en sneller zorg of ondersteuning ingezet bij gedrag dat wordt gezien als 'opvallend' of 'afwijkend'.

Uitgaande van bovenstaande 10-80-10 indeling, kunnen we onze inzet in het sociaal domein anders inrichten. Bijvoorbeeld door de 10 procent die overvraagt of ook verder kan zonder hulp niet (bij alle hulpvragen) te helpen (mogelijke besparing). En door de hulp aan de 80 procent met een eenvoudige vraag efficiënter in te richten en nog meer te standaardiseren. Vanuit de gedachte dat we daarmee tijd en geld besparen. Voor de 10 procent van de mensen met complexe problematiek is een aparte aanpak nodig. Hiervoor hebben professionals meer tijd nodig, zodat ze inwoners aan de hand kunnen nemen en niet loslaten tot er een oplossing is. Tegelijkertijd zien wij dat ons sociaal domein in de breedte (van werk tot welzijn tot zorg) voor deze groep mensen niet altijd effectief werkt. Met vele doorverwijzers, toegangen en loketten naar het sociaal domein wordt een hoge drempel ervaren naar het vinden van de juiste hulp. Voor inwoners die zelf geen vraag kunnen formuleren of de weg niet weten te vinden in het systeem kunnen we daardoor minder goed hulp bieden. Ook omdat het systeem nu vaak werkt vanuit een geformuleerde hulpvraag door een inwoner. Als wij de meest kwetsbare inwoners willen helpen, dan vraagt dat een kritische blik naar hoe wij onze toegang organiseren. Niet alleen met een integrale (interne) samenwerking die uitgaat van het perspectief van de inwoner (bijvoorbeeld met meer centrale toegang of dat het niet uitmaakt waar iemand 'binnenloopt'), maar ook in de opdracht gevende rol aan onze samenwerkingspartners. Dit past ook in lijn van de aangenomen motie 23M45 ('Integrale aanpak zorg, welzijn en werk en inkomen'). We werken aan een laagdrempelige en bereikbare overheid voor inwoners met meerdere hulpvragen door de integrale samenwerking tussen de domeinen Welzijn, Zorg, Werk en Inkomen te versterken. We willen mensen met meerdere hulpvragen beter bij kunnen staan en sneller kunnen helpen. Na een eerste verkennende fase zijn we nu aan de slag met de experimenten. Inwoners kunnen zo bijvoorbeeld bij een loket in een buurtcentrum in de wijk makkelijk terecht met hun vragen.

Ook worden cliënten nog te vaak langs diverse zorgaanbieders gestuurd. We willen deze versnippering tegen gaan en tot intensieve samenwerkingsnetwerken van zorgaanbieders voor deze cliënten komen. Op dit moment zetten we in op een 24/7 interventieteam voor complexe gevallen die ontstaan uit verward gedrag. Maar we willen ook efficiënte verbeteringen in de rest van de keten zoals richting Beschermd Wonen, Beschermd Thuis, Maatschappelijke Opvang en Vrouwenopvang.

Denkrichting 2: We werken preventief en vanuit positieve gezondheid
We zetten in op preventie door versterking van de sociale basis. Daarbij moeten we kiezen wat we verstaan onder de sociale basis; wat is in iedere wijk minimaal nodig? Met deze basis kunnen de meeste inwoners zichzelf helpen waarmee we de beweging maken van het individu naar het collectief en van het gebruik van individuele - naar collectieve voorzieningen. Ook maken we met onze partners de beweging van curatie naar preventie ('meer normaliseren, minder medicaliseren') door samenwerking tussen het sociaal domein en het zorgdomein via het Integraal Zorgakkoord, het Gezond en Actief Leven Akkoord en de Hervormingsagenda Jeugd.

Om die reden transformeren we ook ons welzijnsbeleid. We zetten in op een welzijnsaanbod dat doelgericht koerst op het voorkomen van onveiligheid, overlast, ongelijke kansen en ongezondheid. Met het aanbrengen van deze focus ontdubbelen we ons aanbod. Een goed voorbeeld waar dat de dienstverlening ten goede gaat komen, is het jongerenwerk. Door eenduidig opdrachtgeverschap en scherpere interne afstemming voorkomen we dat onze partners overvraagd worden en extra kosten door de administratieve druk. Deze beweging moet ertoe leiden dat we met onze strategische partners in het welzijnsdomein meerjarige afspraken kunnen maken. Zo zetten we samen preventie stevig voorop. Naast preventie gaan we uit van "positieve gezondheid". We richten ons samen met onze partners op initiatieven die versterkend zijn in het nemen van "eigen regie op gezondheid en eigen leven" door alle inwoners. Dit bevordert een veerkrachtige samenleving en voorkomt meerkosten (bijv. in de curatieve zorg) aan de achterkant. In deze beweging is een belangrijke rol weggelegd voor bijv. het onderwijs en organisaties op het gebied van welzijn, cultuur, veiligheid en sport. Ook maken we de beweging "naar de voorkant" door samenwerking tussen het sociaal domein en het zorgdomein via het Integraal Zorgakkoord, het Gezond en Actief Leven Akkoord en de Hervormingsagenda Jeugd.

Denkrichting 3: We werken gebiedsgericht en richten ons op doelgroepen
In een aantal wijken biedt de sociale basis (die we nader met elkaar moeten definiëren) in de toekomst voldoende ondersteuning. Daar waar dat niet het geval is, omdat de problemen van onze inwoners te complex zijn of achterstanden groot, zetten we extra in. Dit doen we o.a. via het Nationaal Programma Arnhem-Oost. In deze wijken investeren we boven op de basis een collectieve aanpak om de leefbaarheid op peil te houden. Deze bestaat uit initiatieven van inwoners en partners. We zoeken hierbij steeds naar wat er nodig is in de wijk om de benodigde basis te blijven garanderen. Als gemeente zetten we een plus op de sociale basis waar dat nodig is.

Dit doen we gebiedsgericht en gericht op de doelgroep jeugd. Het Nationaal Programma Arnhem-Oost heeft als doel om de achterstanden op het gebied van onderwijs, werk & inkomen, wonen, gezondheid, leefbaarheid en veiligheid in de vijf wijken (Presikhaaf, Malburgen, Geitenkamp, Het Arnhemse Broek en

Klarendal) aan te pakken. En voor de jeugd kiezen we voor de aanpak van knelpunten bij onze jeugd. We kiezen er dus voor om gericht te investeren in gebieden én in doelgroepen.

Denkrichting 4: We willen meer grip en regie op de markt en bevorderen ketensamenwerking
We gaan de negatieve prikkels van de marktwerking in de zorg verder verminderen en waar mogelijk wegnemen. Daarnaast willen we juist de banden met een aantal partners versterken omdat ze cruciaal zijn voor de dienstverlening aan onze inwoners.

We moeten de toegang tot zorg en ondersteuning beter reguleren, niet alleen vanuit kostenoogpunt maar ook vanwege het personeelstekort. Zo moeten de verbindingen tussen het Sociaal Wijkteam en andere toegangskanalen voor zorg, zoals bijvoorbeeld huisartsen, versterkt worden. Ook gaan we kritisch kijken naar ons aanbod. Op sommige onderdelen in de zorg - bijvoorbeeld op het terrein van begeleiding - zijn op dit moment relatief veel aanbieders actief. Dit brengt, naast goede hulp, ook versnippering en dubbellingen met zich mee. Daarom zetten we in op stevige netwerken van een beperkt aantal aanbieders in onze wijken. Het gaat dan zowel om specialistische zorgaanbieders als om welzijnspartijen. Met deze aanbieders en de Sociale Wijkteams wordt een nieuwe werkwijze en manier van samenwerken ontwikkeld zodat inwoners snel en dichtbij huis de juiste hulp kunnen vinden en krijgen. Deze werkwijze moet er ook toe bijdragen dat de steeds groter wordende vraag naar zware jeugdzorg een halt wordt toegeroepen. Om het tij in de jeugdzorg te keren, willen we bovendien beter vinger aan de pols houden als het gaat om de duur van de zorgtrajecten van jongeren. Ook willen we meer zicht krijgen op het aantal maatwerkcontracten dat wordt aangevraagd. We zetten in op dat maatwerkcontracten voor ambulante zorg niet meer mogelijk is en dat maatwerkcontracten voor verblijf alleen mogelijk is als een wijkcoach betrokken is. Daarnaast doen we een beroep op de onderlinge solidariteit van inwoners die elkaar kunnen helpen. De Sociale Wijkteams hebben hierin een belangrijke rol om de juiste verbindingen te leggen voor inwoners.

We versterken onze opdrachtgeversrol richting onze partners vanuit de doelen in het sociaal domein. We doen dit richting alle gecontracteerde en of gesubsidieerde partijen op alle domeinen. Door het stimuleren van ketensamenwerking realiseren we dat partners elkaar versterken binnen het werkveld en voorkomen we overlap in aanbod van diensten. We kijken ook hoe we regionaal de krachten verder kunnen bundelen en elkaar kunnen versterken.

Belangrijke kanttekeningen en randvoorwaarden

Transformatierichtingen nodig om ongerichte maatregelen te voorkomen
Er zijn ook meer ongerichte, grovere richtingen denkbaar die besparingen opleveren. Denk aan allerlei budgetplafonds waarbij de zorg op een moment in het jaar ‘op’ kan zijn omdat die niet verder vergoed wordt. Of bijvoorbeeld het stoppen van het mogelijk maken van praktijkondersteuners bij de huisarts, of andere investeringen in preventie stoppen. Die zullen echter op een later moment leiden tot juist meest zorgkosten. De eerdergenoemde denkrichtingen zullen nodig zijn om een transformatie in het sociaal domein mogelijk te maken. Deze transformatierichtingen zijn wat ons betreft ook een goede manier om passende zorg mogelijk te maken voor de mensen die het hard nodig hebben en om die te kunnen blijven betalen. Ze passen in de beweging om de negatieve prikkels van marktwerking verder tegen te gaan en regie en grip terug te pakken.

Randvoorwaarden
Randvoorwaarde bij de verschillende denkrichtingen is een meer vernieuwende werkwijze die de denkrichtingen en de beweging richting transformatie in het sociaal domein verder ondersteunt. Onderdeel daarvan wordt gevormd door onder andere:

- Nog meer datagedreven werken. We beschikken als gemeente over veel relevante sturingsinformatie om te voorspellen en te monitoren. Dit helpt ons om in het sociaal domein gerichter te werken aan onze doelen. Zeker voor preventie kan dat een uitstekend middel zijn om te weten waar we moeten inzetten en hoe.
- Ruimte nemen voor innovatie. Voorbeeld hiervan is individuele hulp te vervangen door collectieve ondersteuning.
- Leren van goede voorbeelden: veel gemeenten in Nederland lopen tegen dezelfde problemen aan. Wij gaan bij hen na wat zij doen o.a. om meer grip op de uitgaven in de zorg te krijgen en investeren hierin aan de voorkant vanuit een sterk en lerend netwerk.
- Verhalen (narratieve benadering) vanuit ervaringsdeskundigen inzetten als instrument voor verandering. We maken gebruik van ervaringsdeskundigen (bijvoorbeeld rond schulden en of verslaving), en gebruiken de verhalen om de systemen te veranderen.

Overige bijsturingen

Inleiding
Bovenstaande transformaties in het sociaal domein zijn om inhoudelijke redenen nodig en hebben ook financiële urgentie. Het sociaal domein raakt naast zorg (waaronder maatschappelijke opvang) en welzijn ook aan beleidsterreinen als onderwijs, sport, cultuur, opvang van vluchtelingen, gezondheid en veiligheid. Zij zijn allen van groot belang voor de basis van welzijn en geluk voor de inwoners van onze stad. Ook op deze terreinen geldt dat we moeten kiezen wat we belangrijk vinden voor Arnhem.

Bestaanszekerheid
In de afgelopen jaren hebben we stevig geïnvesteerd om de bestaanszekerheid van onze inwoners te versterken. Een investering die ook invloed heeft op de gezondheid van mensen. Een investering in bestaanszekerheid levert daardoor gezondheidswinst op en helpt om het zorggebruik terug te dringen. Ook helpen we hiermee toekomstige generaties. Kinderen die opgroeien in kwetsbare omstandigheden lopen namelijk een verhoogd risico op het ontwikkelen van problemen, niet alleen tijdens hun jeugd maar ook op latere leeftijd. Daarnaast kunnen we door te investeren in bestaanszekerheid problemen van jongeren en daardoor het beroep op jeugdzorg verminderen. Inmiddels werpen onze investeringen hun vruchten af. Het aantal mensen in de bijstand daalt nog steeds en we bereiken meer Arnhemmers dan voorheen met onze aanvullende inkomensregelingen. Extra investeringen waren ook hard nodig omdat voor veel inwoners geldt dat zij onvoldoende inkomsten hebben om alle noodzakelijke uitgaven te betalen. Zij misten hierdoor kansen om volwaardig mee te kunnen doen.

We willen met ons armoedebeleid, en met de inzet van de Gelrepas, in het bijzonder de kinderarmoede tegengaan en generatiearmoede doorbreken en de kansen van onze inwoners vergroten. Via ons re-integratiebeleid activeren en ondersteunen we onze bewoners naar werk. De inzet van een breed pallet aan re-integratieinstrumenten op maat leidt tot een toename van duurzame uitstroom uit de bijstand. Hier anders mee omgaan of mee stoppen leidt zeer waarschijnlijk tot een verhoogde instroom in de bijstand en toenemende andere maatschappelijke kosten.

Met het project Verbeteren Inkomensregelingen verwachten we op langere termijn kosten ook steeds meer te besparen. Door meer mensen te bereiken dalen andere maatschappelijke kosten zoals zorg- en jeugdzorgkosten en bijvoorbeeld kosten veroorzaakt door overlast. Dit project vertragen of stoppen levert op korte termijn een voordeel op, op langere termijn verwachten wij hiervan nadelige (financiële) effecten. Door vergoedingen in de Bijzondere Bijstand te verlagen, subsidies te stoppen (bijvoorbeeld Stichting Leergeld), de loonkostensubsidie te stoppen, of bijvoorbeeld de Gelrepas te verschralen of stoppen kunnen besparingen worden gerealiseerd. Dit staat echter haaks op onze ambities om bewoners meer bestaanszekerheid en grotere kansen te bieden. Bovendien is de verwachting dat dit soort besparingen uiteindelijk leiden tot een verhoging van de kosten. Er ontstaat extra vraag bij andere regelingen en/of er zullen meer inwoners zich melden met financiële zorgen en problemen.

Onderwijs
Als gemeente Arnhem voeren we onderwijskansenbeleid uit van -10 maanden tot 27 jaar en zetten we samen met het onderwijs in op een passende plek voor elk kind. We richten ons op inclusief en passend onderwijs, een rijke schooldag en voor-tussen-na school, en een goede samenwerking tussen kinder-opvang, basisschool, voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs.

Er zijn landelijk en ook in Arnhem signalen over toenemende achterstanden bij de instroom van kinderen op de basisschool, een afnemend niveau basisvaardigheden, druk op de taal- en schakelklassen en uitstroom in regulier onderwijs, toenemende complexiteit en aantal hulpvragen en oplopend verzuim in de groep tot 18 jaar. Dit komt boven op een groot tekort aan onderwijs- (en zorg) personeel met doorwerking in de hele keten. Naast onze inzet op wettelijke taken die we bekostigen met rijksgelden, zetten we samen met onze onderwijspartners extra in op een aantal prioriteiten. Zo zijn vroeg-signalering, ontwikkelrecht en passende kinderopvang in de voorschoolse periode belangrijke pijlers onder ons onderwijsbeleid. Net als vroeg-signalering van taal- en sociaal-emotionele ontwikkelingsachterstanden van kinderen op het primair en voortgezet onderwijs. Voorkomen is immers beter dan genezen. Dit geldt ook voor ondersteuning van kinderen en jongeren die dreigen uit te vallen. De rijke schooldag en het voor-tussen-naschools aanbod levert een belangrijke bijdrage aan ons onderwijskansenbeleid. Onze bovengenoemde activiteiten schrappen of versoberen zou betekenen dat achterstanden (bij de jongste kinderen) te laat in beeld komen. Hoe later taal en ontwikkelingsachterstanden worden gesignaleerd hoe moeilijker het is om bij te sturen. Hoe meer kinderen met een achterstand instromen in het primair onderwijs, hoe groter de druk op de school en de docenten, en hoe groter de kans dat er een extra hulpvraag ontstaat en een beroep op jeugdhulp wordt gedaan. Dit werkt door in de hele keten, tot aan de aansluiting van school naar werk en daarna.

Het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2029-2039 (IHP) is dienend aan ons onderwijskansenbeleid. Het helpt ons om het Arnhemse onderwijsveld de best mogelijke faciliteiten te bieden, zodat de onderwijspartners in staat zijn om onze kinderen en jongeren optimaal te kunnen faciliteren in hun

ontwikkeling. Hoewel de investeringen voor een groot deel voortvloeien uit wettelijke taken, bevat het IHP ook beleidsrijke keuzes die zijn ingegeven vanuit de Arnhemse lokale situatie en lokale ambities. Het gaat dan bijvoorbeeld om het stimuleren van een gezond binnenmilieu, beweegvriendelijke groene schoolpleinen en de toegankelijkheid van gebouwen. Het afschalen van deze ambities levert financiële voordelen op, maar heeft nadelige gevolgen voor de kwaliteit van onze onderwijshuisvesting en dus op de omgevingen waarin onze kinderen en jongeren zich ontwikkelen. Bovendien voorzien we dat een aantal beleidsrijke toevoegingen op een later moment wettelijk verplicht zullen worden, waardoor we op een later moment weer met hogere kosten geconfronteerd kunnen worden als we ze nu niet opnemen in de uitvoering.

Sport
Het aantal inwoners in de stad dat overgewicht heeft stijgt, welvaartziekten vieren hoogtij en het merendeel van ons voedsel is ongezond. Kortom: er zijn veel uitdagingen als het aankomt op het stimuleren van een gezonde leefstijl voor onze inwoners. Sport en beweging zien we daarbij als een preventief middel dat hieraan kan bijdragen. Ons sportbeleid is dan ook primair gericht op het faciliteren van bewegen, waarbij het faciliteren van het bewegingsonderwijs een wettelijke taak is. Daarnaast kiezen we er lokaal voor (net als de rest van Nederland) om zo goed mogelijk in te spelen op de behoefte van de inwoner die wil sporten en bewegen. Bijvoorbeeld door het faciliteren van sportvelden en zwembaden en deze te beheren en te exploiteren. Ook investeren we de laatste jaren meer in het bewegen in de openbare ruimte.

Voor zover er geen wettelijke verplichting is om deze in stand te houden, zouden we ervoor kunnen kiezen om de gemeentelijke sportaccommodaties te sluiten. Dit gaat om alle accommodaties behalve diegene die gebruikt worden door het primair onderwijs (de gymzalen en de sporthallen). Het openhouden van de sportparken, de zwembaden en de playgrounds is geen wettelijke verplichting en zou jaarlijkse ongeveer 12 miljoen opleveren. Dan zouden we alleen niet meer kunnen voldoen aan de ambitie om de sport in de stad te faciliteren, wat consequenties heeft voor het aantal inwoners dat voldoet aan de beweegrichtlijnen. Ook lopen bij eventueel sluiten van gemeentelijke locaties de kapitaallasten en personeelskosten door. Een andere optie is te stoppen met de ondersteuning van sportclubs. Deze ondersteuning betreft onder andere het ontwikkelen van een goed technisch kader, een pedagogisch verantwoord en positief sportklimaat, het aanbieden van trainingen en het professionaliseren van de aanbieder. Met het oog op de uitdagingen waarvoor verenigingen staan, lijkt ons dit onverstandig.

Nationaal Programma Arnhem-Oost
Met het Nationaal Programma Arnhem-Oost willen we dat de huidige en nieuwe generaties in Malburgen, Presikhaaf, Klarendal, Geitenkamp en ’t Broek zich kansrijk en inclusief kunnen ontwikkelen tot zelfbewuste en (veer)krachtige burgers. We investeren samen met verschillende partners en ministeries om de achterstanden op het gebied van onderwijs, werk & inkomen, wonen, gezondheid, leefbaarheid en veiligheid in de vijf wijken van Arnhem-Oost aan te pakken. Alle interventies zijn gericht op een intensivering (vaker, meer of sterker), doorbraak (anders doen of organiseren, afwijken van de regel) of een innovatie (vernieuwende aanpak).

In het Uitvoerings- en bestedingsplan 2024-2026 dat door de Alliantievertegenwoordiging is vastgesteld zijn de activiteiten voor drie jaar beschreven en vastgelegd. Na deze periode zijn er geen verplichtingen en zijn er tevens nog geen Rijksmiddelen beschikbaar. De middelen die in de gemeentebegroting zijn opgenomen - een reservering van 2,9 miljoen euro - zijn voornamelijk bedoeld om cofinanciering voor Rijksmiddelen te kunnen aanvragen die nodig zijn om de doelstellingen van het programma te realiseren. Dat zijn dus knoppen waaraan je zou kunnen draaien.
Dit zou wellicht kunnen leiden tot besparingen, maar tevens betekent het er minder Rijksmiddelen kunnen worden aangevraagd. De huidige cumulatie van uitdagingen blijft langer bestaan waardoor kosten op andere terreinen onverminderd hoog blijven.

Kunst en cultuur
Kunst en cultuur zijn het cement van de Arnhemse samenleving. Het zijn twee belangrijke elementen die Arnhem tot een aantrekkelijkere stad maken. Bovendien leveren ze een bijdrage aan de leefbaarheid in de binnenstad en de wijken. Ze brengen inwoners samen en verstrekken de onderlinge verbondenheid. Onze inzet is er op gericht dat kunst en cultuur beschikbaar zijn voor alle Arnhemmers. Daarom werken we met ons beleid aan de versterking van het culturele aanbod, waaronder podiumkunsten, musea, beeldende kunst en creatieve industrie. We willen zoveel mogelijk mensen laten meedoen; elk Arnhemmer, ongeacht zijn, haar of hun achtergrond of leeftijd, moet kunnen meedoen met en genieten van het bruisende en diverse aanbod dat onze stad te bieden heeft. We werken toe naar een grotere cultuurdeelname van jeugd en ouderen en investeren in zowel het topsegment, makers als breedtekunst en -cultuur. We zorgen dat talent zich kan ontwikkelen en ondersteunen amateurskunstverenigingen.

Desondanks staat de culturele sector sinds de coronaperiode onder grote druk. Dit komt met name door de stijgende lasten en fair pay. De meeste instellingen hebben geen sluitende begrotingen voor 2024 ingediend of hebben dit enkel kunnen doen door hun reserves in te zetten. Dit is voor de

komende jaren niet houdbaar. Het feit dat we de stijgende kosten niet kunnen compenseren als gemeente betekent al een verschraling van het culturele aanbod.

Het verder verminderen of schrappen van subsidieregelingen en programmabudgetten zal dan ook grote gevolgen hebben op het culturele middensegment en de makers in de stad. Voor het culturele klimaat en onze inwoners is juist deze brede culturele humuslaag van belang. Ook het minder of niet meer subsidiëren van grote instellingen zal een grote impact hebben, omdat zij juist van belang zijn voor zowel het topsegment als voor Arnhem als cultuurstad in de breedte. Daarbij spelen deze grote instellingen een rol in de aantrekkelijke (vestigings)plaats voor bedrijven, bezoekers en natuurlijk onze inwoners. Een andere mogelijke optie is het stopzetten van het project Stadstheater. Dit project is noodzakelijk omdat het huidige stadstheater kampt met fors achterstallig onderhoud en het bezoekers en artiesten niet de optimale theaterbelevenis kan geven die wel hoort bij deze tijd. Dit zal grote gevolgen hebben voor Arnhem als cultuurstad, aangezien we dat een stad zullen zijn zonder een groot theater. Dit betekent ook dat we rijksgesubsideerde gezelschappen zoals Introdans en Oostpool geen (groot) podium meer kunnen bieden.

Asiel en vluchtelingen
In een onrustige wereld wil Arnhem een rechtvaardige en gastvrije stad zijn die vluchtelingen van waar ook ter wereld een veilige haven biedt. Daarom telt onze stad op dit moment zo'n 3000 opvangplekken, waar Oekraïners en andere vluchtelingen ruimhartig worden opgevangen. Nieuwkomers heten wij welkom in Arnhem; we helpen hen met wonen, werken, geld, opleidingen, sport en gezondheid zodat ze mee kunnen doen in onze Arnhemse samenleving. Daarnaast zetten we ons in om de leefsituatie van mensen zonder verblijfsdocumenten te verbeteren.
Binnen de asiel en vluchtelingenportefeuille vallen vooral wettelijke taken waaraan wij als gemeente uitvoering moeten geven. Zo heeft elke gemeente de wettelijke opdracht om een bepaald aantal opvangplekken voor vluchtelingen en Oekraïners te faciliteren en statushouders te huisvesten. In Arnhem zitten we boven het aantal vluchtelingen dat wij moeten opvangen conform de zogeheten spreidingswet (wel met tijdelijke in plaats van permanente plekken), maar kiezen we ervoor om meer te doen omdat we een gastvrije stad zijn en de opvang in Arnhem goed gaat. Het COA betaalt de kosten hiervoor. Bij de opvang van Oekainers voldoen we bijna aan de taakstelling, de kosten die we hiervoor maken worden vergoed door het kabinet. Bij de huisvesting van statushouders hebben we – zoals bijna alle gemeenten een achterstand, vanwege de grote toename aan vraag en beperkt aanbod van sociale huurwoningen. Het is wel onze ambitie om samen met de corporaties deze achterstanden dit jaar in te lopen. Dit levert geen financieel voordeel op.

Zodra vluchtelingen een status hebben, starten zij met een inburgeringstraject conform de Wet Inburgering 2021; in Arnhem noemen wij hen nieuwkomers. Als gemeente moeten wij hen begeleiding geven zodat ze succesvol kunnen meedoen aan de Arnhemse samenleving, bij voorkeur door het verrichten van betaald werk. Zowel voor nieuwkomers als statushouders onder de oude wet (oudkomers) spannen wij ons maximaal in. Hierbij voorzien we in een doorgaande lijn vanaf dag één tot aan het thuis voelen in onze stad. Voor deze inburgering krijgen we een vergoeding van het Rijk, die op dit moment onvoldoende is om het aantal nieuwkomers dat iedere regisseur bij bureau nieuwkomers begeleidt behapbaar te houden. Daarom kiezen we ervoor om de komende jaren hier geld uit de bestemmingsreserve voor in te zetten (zie eerder in deze Perspectiefnota).
Bovenop deze wettelijke verplichtingen, spannen we ons in om vluchtelingen in Arnhem zo goed mogelijk te begeleiden en te ondersteunen bij hun deelname aan onze samenleving. Hierop bezuinigen zou betekenen dat we wel mensen opvangen maar daarbij minimaal voorzieningen voor hen hebben. Dit zal op den duur veel nadelige effecten hebben op onze stad en de personen zelf. Ook zal de impact op andere domeinen, zoals de participatiewet, zorg en welzijn groot zijn.

Veiligheid
Veiligheid is een basisvoorwaarde, het is de grond onder onze voeten. Het is een noodzakelijke voorwaarde voor ontplooiing en een gevoel van welzijn en vrijheid. Onveiligheid en overlast raakt mensen direct in de essentie van hun bestaan. Het is ons doel om overlast en criminaliteit in Arnhem te voorkomen en tegen te gaan. Het Arnhems misdaadcijfer (65,9 misdaden per 1.000 inwoners in 2022) moet omlaag. Liefst naar nul, maar in ieder geval naar het landelijk gemiddelde (45,5). Dit doen we door kwetsbare plekken fysiek aan te pakken, overlast te beëindigen, mensen die overlast veroorzaken aan te pakken en zorg te bieden, beroepscriminelen te weren, radicalen en relschoppers aan te pakken en kwetsbare kinderen en jongeren een alternatief te bieden. Door inspanningen en resultaten zichtbaar te maken, laten we inwoners en bezoekers zien dat Arnhem een fijne en veilige stad is.

Een groot deel van de begroting van Veiligheid wordt besteed aan noodzakelijke taken die tot doel hebben de kerntaak van de overheid uit te voeren. Denk aan de brandweer en de aanpak in het Zorg- en Veiligheidshuis van geëscaleerde problematiek die kan leiden tot acute veiligheidsproblemen op straat. Ten aanzien van de besteding van dit geld worden externe partners ingezet, waarmee afspraken zijn gemaakt. Hierop bezuinigen heeft een direct effect op de veiligheid van Arnhemmers en maakt ons een onbetrouwbare partner in het veiligheidsnetwerk.

Een relatief klein gedeelte van de veiligheidsbegroting is beïnvloedbaar. Indien we daarop structureel significant bezuinigen, brengen we de veiligheidswerkzaamheden terug tot het strikt noodzakelijke (de zogenoemde nachtwakersstand). Dan voeren we enkel nog coördinatie ten behoeve van een veilige openbare orde (evenementen, demonstraties en manifestaties), crisisbeheersing, de uitvoering van burgemeestersbevoegdheden (bijv. sluiten van panden) en brengen we de handhavingscapaciteit terug tot een bare minimum. Daarmee beëindigen we de aanpak van overlast op kwetsbare plekken, stoppen we met alle vormen van preventie, laten de zorg- en veiligheidspartners aan zichzelf en elkaar over, stoppen het tegengaan van de georganiseerde (drugs)misdaad, criminelen in de zorg en mensenhandel en laten voorlichting en weerbaarheid inzake digitale criminaliteit vallen. Meer jongeren zullen in de handen vallen van de ronselaars van de georganiseerde criminaliteit, de aanzuigende werking van criminelen of overlast gevende jeugdgroepen zal ongeremd plaatsvinden. Tevens zullen veel meldingen van burgers of incidenten in de stad geen aandacht meer kunnen krijgen en niet van de noodzakelijke nazorg kunnen worden voorzien. Cruciale partners als politie, die nu al kampen met capaciteitsproblemen en moeilijke keuzes moeten maken, zullen overbelast worden en nog meer enkel op incidenten kunnen acteren. Gewone Arnhemmers zullen op dagelijkse basis de gevolgen gaan voelen van een overheid die er niet meer voor hen is.

Hiermee valt Arnhem terug tot ver voorbij het meest basale veiligheidsniveau, terwijl de Staat van de Stad duidelijk laat zien dat we nog maar aan het begin staan om Arnhem van de verkeerde lijsten te krijgen. In het licht van de complexe, polariserende ontwikkelingen in de samenleving die we nu al zien zullen we eerder vaker dan minder vaak in actie moeten komen om in Arnhem veilige demonstraties te kunnen blijven houden en de vitale, vrije samenleving in Arnhem te behouden.

Fysiek

Arnhem ontwikkelt zich in een rap tempo en zal de komende jaren nog flink groeien. De opgaven voor de toekomst in het fysieke domein zijn groot en vragen om forse investeringen. Als stad hebben we de taak om tegen 2040 maar liefst 14.000 extra woningen te realiseren, wat betekent dat we te maken krijgen met steeds meer inwoners die hetzelfde gebied met elkaar zullen moeten delen. Voor al deze mensen is het essentieel dat we voldoende werkgelegenheid creëren in de nabijheid van de nieuwe woongebieden die we met elkaar maken. Willen we de verdichting van onze stad laten slagen, dan zijn veranderingen in mobiliteit en de verdere vergroening van onze stad essentieel. Ook zullen we de stad op zo'n wijze moeten inrichten dat we goed kunnen omgaan met veranderende weer- en klimaatomstandigheden en zullen we de overgang naar een duurzame energie moeten maken. Omdat we onze stad niet alleen delen met mensen, dienen we bovendien keuzes te maken die rekenschap geven van het welzijn van dieren.

Onze activiteiten en investeringen in het fysieke domein zijn gericht op het maken van Arnhem tot een stad die niet alleen op de korte termijn, maar vooral ook op de lange termijn, toekomstbestendig, groen en leefbaar is. We constateren hierbij dat het steeds complexer wordt om de groei van de stad vorm te geven. We hebben te maken met een grote opgave, maar met schaarse, beperkte ruimte. Omdat we geen overvloed aan ruimte hebben om alle noodzakelijke functies gemakkelijk in de stad in te passen, kunnen we het maar één keer goed doen. We zullen veel functies (werken, wonen, recreëren, natuur) moeten toevoegen ín de bestaande stad en blijvend naar manieren zoeken om functies op verstandige wijzen met elkaar te mengen. Dit vergt een integrale benadering, die gebiedsontwikkelingen prijzig en moeilijk maakt. Omdat binnen de gemeente niet altijd voldoende mensen en middelen beschikbaar zijn om alles tegelijkertijd op te pakken, zullen we de groei van de stad haalbaar en realistisch moeten plannen.

Zonder voldoende structurele en incidentele middelen zullen onze inspanningen aanzienlijk worden belemmerd. Dat laat onverlet dat we uiteraard wel de vrijheid hebben om taken niet meer uit te voeren, ambities aan te passen en/of om projecten te temporiseren. De investeringen in het fysieke domein zijn vaak aanzienlijk en ragen naast een structurele dekking voor kapitaal, afschrijvingen en beheers- en onderhoudskosten bij gebiedsontwikkelingen ook vaak om incidentele middelen die vrij kunnen vallen wanneer deze ontwikkeling niet doorgaat. In dit onderdeel van de Perspectiefnota brengen we in kaart welke maatregelen binnen het brede fysieke domein getroffen kunnen worden om een eventueel tekort vanaf 2026 te verminderen. In dit deelhoofdstuk zullen we dat doen aan de hand van de onderstaande vijf thema's. Deze thema's zijn gekozen omdat ze binnen het fysieke domein de grootste beïnvloedbare financiële posten bevatten. We omschrijven kort welke beïnvloedingsmogelijkheden er zijn, maar ook wat de gevolgen zijn van het activeren van mogelijke ombuigingsmaatregelen.

1. Woningbouw, gebiedsontwikkelingen en vastgoed
2. Mobiliteit;
3. Duurzaamheid/energie;
4. Economie.
5. Openbare ruimte

1. Woningbouw, gebiedsontwikkelingen en vastgoed

Arnhem staat voor flinke opgaven op het gebied van wonen. We hebben in onze stad te maken met een groot woningtekort. De woonopgaven voor Arnhem liggen echter niet enkel in de aantallen, maar ook, en bovenal, in de kwaliteit en de leefbaarheid van onze woningen en wijken. De komende jaren moeten er desalniettemin veel woningen worden bijgebouwd om de woonbehoefte bij te benen. In het recentste woonbehoefteonderzoek (2023) is berekend dat er tot 2030 zo'n 11.550 woningen bij moeten komen en 14.000 tot 2040. Om voldoende woningen te realiseren dient er meer geprogrammeerd te worden dan dat de woonbehoefte is. Er is namelijk een reële kans dat plannen in zijn geheel uitvallen of dat de voorziene aantallen woningen in plannen niet gerealiseerd kunnen worden.

De woonbehoefte van de 14.000 woningen valt uiteen in verschillende categorieën. De behoefte bestaat voor 72% uit sociale en betaalbare woningbouw (met name sociale huur en betaalbare koop) en voor 28% uit duurdere koop. In de Woonvisie is de ambitie opgenomen dat het huidige aandeel sociale huur (35%) niet daalt. In de Woondeal zijn afspraken gemaakt tussen de gemeente, de GMR, de provincie en het Rijk over te realiseren woningen. Minimaal 66% dient 'betaalbaar' te zijn.

In onze planvoorraad zitten op dit moment zo'n 18.000 woningen. Hierbij maken we een onderscheid tussen harde plannen (ongeveer 4500 woningen) en zachte plannen (ongeveer 13500 woningen). Voor harde plannen is een omgevingsvergunning verleend en/of een bestemmingsplan vastgesteld en/of een anterieure overeenkomst getekend. De afgelopen jaren hebben we veel zachte plannen weten toe te voegen. Omdat vooral in de zachte plannen die afgelopen jaren zijn toegevoegd veel sociale en betaalbare woningen worden voorzien, weerspiegelt de planvoorraad steeds meer de kwalitatieve woonbehoefte. Op dit moment zit er in de harde planvoorraad voor 29% aan sociale huurwoningen en is 7% betaalbare koop. Tel je hier de zachte plannen bij op, dan ontstaat een gunstiger beeld;

ongeveer 35% van de totale planvoorraad bestaat uit sociale huur en 17% uit betaalbare koop. Dit komt met name door Rijnpark, waar het grootste deel van de nieuwbouwwoningen is gepland en uitgegaan wordt van 40% sociale huur en 20% betaalbare koop.

Om beter regie te houden op woningbouwontwikkelingen en gemeentelijke ambities te realiseren voeren we sinds enkele jaren actiever grondbeleid en maken we actiever gebruik van eigen posities. Er kunnen financiële voordelen worden behaald uit het stoppen of aanpassen van de inzet in onze eigen projecten.

Over het algemeen geldt dat ruimtelijke ontwikkelingen met gemeentelijke middelen financieel beïnvloedbaar zijn;
1. door ze te stoppen;
2. door de beleidsuitgangspunten te wijzigen, waarbij veelal geldt dat positieve financiële voordelen behaald kunnen worden, door:
    - het percentage sociale huur naar beneden bij te stellen;
    - te verdichten en meer woningen toe te voegen;
    - het kwaliteitsniveau van de openbare ruimte naar beneden bij te stellen;
    - in mindere mate in te zetten op gebouwde parkeervoorzieningen, maar op parkeren op het maaiveld.

De potentiële financiële voordelen die behaald kunnen worden zijn hoofdzakelijk incidenteel. Bij een aantal projecten leidt het stopzetten of het aanpassen van ambities tot een negatief financieel effect. Bij deze projecten zijn reeds verplichtingen aangegaan. Gronden zijn bijvoorbeeld al uitgegeven, er is al aanbesteed of er is al een overeenkomst gesloten. Bij enkele projecten is het potentiële financiële voordeel nihil. Voor een aantal projecten of gebiedsontwikkelingen kan het stopzetten óf het aanpassen van ambities wél positieve financiële aspecten hebben. De projecten waarbij stopzetten of het aanpassen van ambities leidt tot financiële voordelen zijn, op volgorde van de grootste effecten: Spoorzone (Rijnpark, Schaapsdrift, Presikhaaf 3), Nijmeegseweg, Laarkwartier, Arnhem-West, Schuytgraaf, Kronenburg. Bij deze projecten worden in totaal meer dan tienduizend woningen gerealiseerd.

Hoewel financiële voordelen behaald kunnen worden door aan een van de bovenstaande ‘knoppen’ te draaien, zijn de maatschappelijke effecten vaak negatief: door parkeeroplossingen af te wentelen op het maaiveld, zou bijvoorbeeld ingeleverd moeten worden op het groen, de ruimtelijke kwaliteit en onze beleving van de stad. Door minder sociale huurwoningen te realiseren, neemt het aandeel sociale huurwoningen in onze stad verder af, zal de woningnood worden vergroot onder woningzoekenden met lage inkomens en met middeninkomens, en verkleinen we de verdeeldheid van de stad niet. Door woningbouwprojecten in zijn geheel stop te zetten vergroten we de wooncrisis en boeten we in op de kwaliteit van onze leefomgeving. We zien ons vooral voor een opgave gesteld om plannen richting de uitvoering te brengen, in plaats van projecten te stoppen. Met name bij Nijmeegseweg fase 1 en Kronenburg zijn er kansen om meer woningen toe te voegen. Echter, de woningaantallen die momenteel worden gehanteerd bij deze projecten zijn afgestemd met inwoners. Het zal waarschijnlijk tot weerstand leiden als bij deze plannen wordt ingezet op verdere verdichting.

We zien ons vooral voor een opgave gesteld om plannen richting de uitvoering te brengen, in plaats van projecten te stoppen of radicaal te wijzigen. Omdat we de komende jaren te maken hebben met minder middelen en een grote druk op de uitvoeringscapaciteit, dienen we dan ook vooral realistisch te plannen en prioriteren.

2. Mobiliteit

Onze groeiende stad vraagt om nieuwe mobiliteitskeuzes. Het vasthouden aan oude gewoonten resulteert niet langer in een optimale leefbaarheid, luchtkwaliteit, bereikbaarheid en ruimtegebruik. Het is tijd om anders te denken. Een verschuiving naar elektrische auto's alleen zal files, geluidsoverlast en andere milieuhinder niet oplossen. Het verminderen van (doorgaand) autoverkeer is dan ook essentieel voor een vitale stad. We stellen toegankelijkheid voorop en maken lopen, fietsen en het openbaar vervoer aantrekkelijker.

De manier waarop we de transitie vorm willen geven is opgenomen in het (aan de raad aangeboden, maar nog niet vastgestelde) Duurzaam Mobiliteitsplan (DMP). Naast het vergroten van de bereikbaarheid van de stad, zijn het tegengaan van verkeersoverlast en het bevorderen van schone lucht de hoofddoelen van onze inspanningen. In het DMP is een pakket maatregelen opgenomen om de stad de komende 20 jaar duurzaam bereikbaar te maken. Uiteraard kosten deze maatregelen geld. Hoewel we deze maatregelen met volle vaart zouden willen uitvoeren, kunnen we de planning van het DMP – met het oog op de financiële uitdadingen de komende jaren – temporiseren. We beschouwen de huidige financiële middelen voor mobiliteit als kaderstellend. In het Duurzaam Mobiliteitsplan zoals aan de gemeenteraad aangeboden hebben we hier al rekening mee gehouden. Verder(e) bezuinigen op de uitvoering van het DMP is mogelijk, maar dit betekent dat er maatregelen geschrapt of nog verder getemporiseerd moeten worden.

Ook andere aspecten binnen ons mobiliteitsbeleid zijn beïnvloedbaar: belangrijke posten hierbinnen betreffen de mogelijkheden om de gemeentelijke opbrengsten te verhogen door het verhogen van parkeertarieven en/of het versneld vergroten van het gebied voor de parkeerregulering.

Behalve de bovengenoemde opties om uitvoering van beleid te temporiseren en parkeertarieven te verhogen en het parkeerareaal te vergroten, besteden we jaarlijks een bedrag om ervoor te zorgen dat Gelrepas-houders voor een relatief laag bedrag gebruik kunnen maken van de bus. Deze regeling is een groot succes. Het stopzetten van een regeling zoals deze leidt tot een financieel voordeel, maar ontegenzeggelijk tot het vergroten van de mobiliteitsarmoede van een groot deel van onze inwoners.

3. Duurzaamheid/Energie

Klimaatverandering wacht niet, het is een urgente crisis die we willen aanpakken door een inclusieve energietransitie te omarmen, die voor iedereen haalbaar en betaalbaar is. Arnhem streeft ernaar om in 2050 een klimaatneutrale gemeente te zijn. We omarmen een circulaire benadering in ons gebruik van grondstoffen en afval, met duurzaamheid en welzijn als leidraad. We focussen op versnelling en innovatie, waarbij we kwetsbare inwoners niet uit het oog verliezen, vooral gezien de stijgende energiekosten die een dringende aanpak vereisen.

Om een aanzienlijke CO2-reductie te bereiken, richten we ons op energiebesparing in zowel de gebouwde omgeving als bij bedrijven. We richten ons naast het besparen van energie ook op het opwekken van duurzame elektriciteit en ontwikkelen met de stad en derde partijen alternatieve warmtebronnen als vervanging van aardgas. Instrumenten die Arnhem inzet om energie te besparen en meer opwek te realiseren zijn o.a. de Arnhemse Isolatieaanpak de Arnhemse Aanpak Energiearmoede. Hiernaast sluiten we Green Deals met bedrijven en maatschappelijke organisaties af, omdat daar ook aanzienlijke inspanningen nodig zijn en kansen liggen om zowel te besparen als duurzame energie op te wekken.

De (duurzame) ambities van de stad moeten worden gerealiseerd in een ‘nieuwe werkelijkheid’ waarin de beschikbaarheid van (meer) energie niet altijd meer kan worden gegarandeerd. Door congestie in de elektriciteitsnetten is het realiseren van een nieuwe elektriciteitsaansluiting niet langer vanzelfsprekend en moet worden gekeken naar alternatieven. Gelijktijdig biedt de netcongestie een kans voor de innovatiekracht die de stad heeft op het gebied van o.a. energieopslag en waterstof. Samen met deze partijen werken we aan structurele oplossingen voor netcongestie.

Voor 2026 en verder is grofweg 3,3 miljoen aan structurele middelen per jaar beschikbaar. Deze kennen enkele verplichtingen en zijn voor grofweg 1 miljoen beïnvloedbaar. Voor 2026 is voor 7,8 miljoen aan incidentele Rijksmiddelen (CDOKE) en incidentele gemeentelijke middelen (Klimaatfonds) beschikbaar. Deze zijn vrijwel volledig beïnvloedbaar. Er is op hoofdlijnen een beeld van de behoefte in de verschillende thema’s zoals netcongestie, vervolg van de Arnhemse Isolatieaanpak en Energiearmoede, en de inzet op meer duurzame energiebronnen waaronder alternatieven voor aardgas. Er zijn echter nog geen keuzes in de begroting voor 2025 en verder gemaakt. Vanaf 2027 zijn er geen incidentele middelen vanuit de gemeente of het Rijk meer beschikbaar. Vanaf 2027 is daarmee zo’n miljoen aan structurele middelen beïnvloedbaar.

Gelet op bovenstaande belemmert het verminderen van investeringen en bestedingen voor onze klimaat- en duurzaamheidsopgave onze inspanningen aanzienlijk. De klimaatdoelstellingen komen dan steeds verder uit beeld. Weliswaar zijn alle thema’s beïnvloedbaar, de impact van het draaien aan de verschillende knoppen verschilt. De knoppen zijn de thema’s die we kennen binnen Duurzaamheid zoals isoleren, energiearmoede, grootschalige opwek, alternatieven voor gas, netcongestie etc.

Draaien aan de knop van de aanpak energiearmoede of isolatie betekent minder investeren in de stad en derhalve minder ‘return on investment’ bij de meest kwetsbare doelgroep(en) van de stad. Daarbij een risico dat draaien aan deze knoppen resulteert in hogere uitgaven in de portefeuille bestaanszekerheid.

Ook andere aspecten binnen Duurzaamheid zijn beïnvloedbaar. Er kan aan de knoppen ‘warmte als alternatief voor aardgas’ en netcongestie worden gedraaid. De impact zit hierbij in een beperkte voorbereiding op toekomstige ontwikkelingen. Zo wordt in 2024 en verder nieuwe wetgeving op het gebied van collectieve warmtenetten verwacht waar de gemeente een actievere rol in krijgt. Door te draaien aan deze knop wordt een goede voorbereiding lastiger. Niet inspringen op netcongestie kan resulteren in een passieve houding waarbij ontwikkelingen ons overkomen, we zijn dan passagier in een auto die door anderen wordt bestuurd.
Een belangrijke laatste knop is de beïnvloedbaarheid van de rol van de gemeente. We bewegen binnen duurzaamheid naar een regierol toe. Deze rol vereist meer financiële middelen dan een rol die gericht is op het creëren van verbinding en beweging.

4. Economie

Arnhem heeft de ambitie om een aantrekkelijke economische stad te zijn, met een gezonde, sterke en duurzame economie en voldoende banen. Daarvoor werken we aan verschillende onderwerpen waar op vrijwel alle onderdelen keuzes mogelijk zijn. De financiële middelen die voor economie beschikbaar zijn, zijn echter beperkt. Onze inspanningen worden voor een groot deel gefinancierd vanuit incidentele middelen.

Binnen onze economische activiteiten is de toeristenbelasting één van de beïnvloedbare 'knoppen' waar aan gedraaid zou kunnen worden om gemeentelijke financiële tekorten te verkleinen. Uit een benchmarkonderzoek blijkt dat gemeente Arnhem een relatief lage toeristenbelasting hanteert. We kiezen er al voor om de toeristenbelasting in geringe mate te verhogen. Er bestaat de mogelijkheid om deze verder door te zetten.

Om de kracht van de stad te versterken subsidiëren we diverse partijen die hieraan bijdragen door onder andere een netwerk op te zetten, innovaties aan te jagen en projecten te ondersteunen en tot uitvoer te brengen. Een aantal grotere partijen leveren hieraan een belangrijke bijdrage. Eén van die partijen is Stichting Citymarketing die in een netwerkorganisatie met veel partners werken aan de promotie van Arnhem. Een andere grote partner hierin is onze regionale toeristische marketingorganisatie, waar we vanuit de Groene Metropoolregio aan deelnemen. Deze partijen zijn afhankelijk van subsidiebijdragen. Als we het subsidiebedrag zouden verlagen, zal het moeilijker worden om - in gezamenlijkheid - Arnhem goed op de kaart te zetten. Een belangrijke partner op het energydomein is Connectr. Vanaf 2026 is er geen dekking meer voor de jaarlijkse subsidie. Als de benodigde subsidie gecontinueerd wordt dan vraagt dat een heroverweging van middelen binnen economie.

5. Openbare ruimte

De openbare ruimte is van en voor iedereen. De openbare ruimte geeft onze stad vorm en kleur en draagt bij aan hoe onze stad functioneert en hoe we hem beleven.

Bij de investeringen in de openbare ruimte laten we ons leiden door landelijke wetgeving en door onze eigen lokale ambities. De investeringen die we doen in de openbare ruimte richten zich primair op het in stand houden van bestaande functies. Als gemeente hebben we de vrijheid om onze investeringen in de openbare ruimte naar beneden of naar boven bij te stellen. Er geldt echter wel een ondergrens. Zo moet de veiligheid van gebruikers van de openbare ruimte geborgd zijn, moet de hoofdstructuur goed blijven functioneren en moeten we kapitaalvernietiging voorkomen. Dat laatste is aan de orde als onderhoud zo lang wordt uitgesteld dat het latere herstel per saldo tot hogere kosten leidt (doordat dan zwaardere/duurdere maatregelen nodig zijn).

Als stad zullen we ons ook moeten verhouden tot de biodiversiteitscrisis. De openbare ruimte moet niet enkel meer 'schoon, heel en veilig' zijn, maar uitgaan van natuurlijke systeem, waarbij we er rekening mee houden dat alles elkaar nodig heeft om in stand te blijven, en waarbij meer ruimte voor natuur essentieel is.

Als we kijken naar mogelijke aanpassingen van het ambitieniveau in de openbare ruimte, kan dat via zes 'knoppen':

1. *Het aanzicht van de stad.* Een deel van de investeringen in de openbare ruimte komt ten goede aan het aanzicht van de stad. Het gaat hierbij over aankleding en verfraaiing, en betreft zaken zoals het maken en onderhouden van bloemperken en bloembakken; de aanlichting van gebouwen en kunstwerken; fonteinen; en uitleg over cultureel erfgoed (straatnamen) etc.

2. *Dagelijks onderhoud:* Het is mogelijk om (verder) in te leveren op de uitstraling van de stad door bijvoorbeeld minder zwerfvuil te ruimen, prullenbakken weg te halen, geen graffiti meer te verwijderen en minder gras te maaien. Dit betreft het zogenaamd onderhoud. Hierbij geldt wel dat er voor het dagelijks onderhoud vaak meerjarige contracten zijn afgesloten. Er zijn daarmee beperkingen aan het afbouwen van taken. Verder moet hier worden opgemerkt dat, behalve in het centrum, het huidige onderhoudsniveau in de Arnhemse wijken al laag is (basisniveau).

   Bij bovengenoemde zaken is een keuze om dit stadsbreed te doen of bepaalde gebieden te ontzien, bv de Arnhem-Oost wijken.

3. *Groot onderhoud.* Uitstel van onderhoud leidt op korte termijn tot besparing van kosten, maar op langere termijn tot hogere kosten omdat de maatregelen die dan genomen moeten worden vaak veel duurder zijn. Hier ligt dus kapitaalvernietiging op de loer. Dit speelt vooral bij groot onderhoud van wegen. Ingrijpen doen we hier al op het economisch gunstigste moment (rationeel wegbeheer).

4. *Vergroenen:* Arnhem is al een groene stad. Dat is goed voor mensen, die hiervan kunnen genieten, en voor de dieren in de stad. Ook in het vergroenen van de stad kan het ambitieniveau worden bijgesteld. En ook hierbij is differentiatie denkbaar. Zo zouden we meer kunnen bezuinigen in het

buitengebied dan in de stad en kunnen we er in het stedelijk gebied voor kiezen om minder veerkrachtige en/of versteende wijken te ontzien.

5. *Bewonersinitiatieven in de openbare ruimte:* Om middelen te besparen, zou ervoor gekozen kunnen worden om minder in te spelen op wensen van bewoners door (tijdelijk) geen bewonersinitiatieven die zich richten op de openbare ruimte te ondersteunen.

6. *Service- en dienstverleningsniveau:* We vinden het belangrijk om als gemeente dienstbaar en wendbaar op te treden. Het is echter mogelijk om het service- en dienstverleningsniveau naar beneden te brengen door minder snel te reageren op FIXI-meldingen en andere verzoeken. Door minder in te spelen op individuele verzoeken verlagen we de toegankelijkheid en dienstverlening van de gemeente. Dat zal bij veel van onze inwoners leiden tot onvrede.

Tot slot: een fors deel van de budgetten voor de openbare ruimte heeft betrekking op riolering en afval. De uitgaven voor deze onderdelen zijn gekoppeld aan de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Verlaging van de kosten leidt daarmee tot verlaging van de heffing maar levert per saldo geen ruimte op in de begroting.

Organisatie

De ambtelijke organisatie streeft naar een zo effectief en efficiënt mogelijke uitvoering van de reguliere taken en de prioriteiten van het gemeentebestuur. De werkdruk is daarbij al jaren ongewenst hoog. De laatste jaren is hieraan gewerkt binnen het organisatie ontwikkelprogramma 'Lekker werken aan de ambities van Arnhem'. Over de ontwikkelingen in de organisatie informeren wij uw raad (behalve via de planning- en controlcyclus) onder meer via de 'Staat van de Organisatie'.

De complexiteit van ons werk neemt steeds verder toe. De onzekerheden groeien, zoals bij de stikstof-problematiek, netwerkcongestie en kostenstijgingen. We kampen daarbij ook met een krappe arbeidsmarkt, waardoor vacatures langer openblijven of niet kunnen worden vervuld.
Er wordt niettemin steeds meer verwacht als het gaat om integrale afstemming tussen alle beleidsdomeinen en afstemming met inwoners, instellingen en bedrijven in de stad. Wat voorheen relatief enkelvoudige activiteiten waren, worden steeds vaker complexe hersenbrekers en tijdvreters. Effectief en efficiënt opereren vraagt daarom een opgavegerichte insteek (denken vanuit de omstandigheden buiten); ruimte voor professionals (maatwerk en verantwoording); en in eigen huis een ongedeelde organisatie (optimale afstemming tussen beleid en uitvoering). Die drie elementen zijn dan ook de kernbegrippen in onze organisatievisie.

Aan de hand van die visie werken we de laatste jaren aan continue verbetering van de organisatie. Door betere sturing, soepelere interne samenwerking en verdere verbetering van onze verbindingen met de stad werken we gerichter en effectiever.

Daar zit steeds ook een efficiencyaspect aan. Naarmate we onze activiteiten preciezer afstemmen op de vragen en problemen in de stad kunnen we gerichter en effectiever werken. Naarmate we de fasen en bijdragen in projecten intern beter afstemmen ontstaat minder frictieverlies. Die effecten zijn komende periode hard nodig om, ondanks de al bestaande werkdruk en de krimpende loonsom, te komen tot voortvarende en realistische uitvoering van de gemeentelijke prioriteiten.

Wij hebben de organisatie daarom gevraagd om de organisatieontwikkeling komende jaren met kracht voort te zetten en daarmee te focussen op onze doelen in de stad en tegelijkertijd bij te dragen aan vermindering van de werkdruk en verhoging van het werkplezier van onze medewerkers. We hebben de organisatie ook gevraagd om verdergaande voorstellen voor te bereiden voor het geval er in latere jaren aanvullende bezuinigingen nodig zijn.

Opbrengsten

Opties voor bijsturing in opbrengsten

Beïnvloedbaarheid inkomsten uit lokale heffingen
Er kan financiële ruimte worden gecreëerd door het verhogen van de lokale heffingen (woonlasten). De beleidsvrijheid is hierin niet onbeperkt, omdat bepaalde tarieven bijvoorbeeld maximaal kostendekkend mogen zijn. Voor de mate van beleidsvrijheid kan juridisch en financieel gezien onderscheid worden gemaakt tussen twee soorten lokale heffingen: de algemene belastingen en de retributies.

Algemene belastingen
De tarieven van de algemene belastingen mogen in beginsel door de raad op elke hoogte worden vastgesteld. Hierbij geldt wel dat er een zorgvuldige belangenafweging moet hebben plaatsgevonden en dat er geen sprake mag zijn van willekeurige en onredelijke belastingheffing.
De opbrengsten van de algemene belastingen vallen in de algemene middelen en mogen dus voor elk doeleinde worden gebruikt. In Arnhem kennen we onderstaande algemene belastingen:
- Onroerende- en roerende-zaakbelasting (OZB en RZB)
- Parkeerbelasting
- Toeristenbelasting

Hieronder is voor bovenstaande belastingen voor een aantal scenario's het effect op de begroting in beeld gebracht bij een tariefswijziging. Bij de parkeerbelasting en toeristenbelasting wordt, in lijn met de in het hoofdstuk hiervoor opgenomen bezuinigingsopties, een voorstel gedaan voor een door te voeren scenario.

OZB en RZB
Voor de RZB gelden dezelfde tarieven als voor de OZB. Gezien de zeer beperkte omvang van de opbrengsten RZB wordt deze verder buiten beschouwing gelaten.

In Arnhem is het uitgangspunt dat de OZB-opbrengsten, exclusief areaalontwikkeling, jaarlijks met 5 procent worden verhoogd. De afgelopen jaren lag dit percentage onder de gemiddelde landelijke stijging van de opbrengsten OZB (2023: 7,4 procent en 2024: 7,5 procent).

Tabel 1: Effect financieel beeld scenario's opbrengsten OZB

Opbrengsten OZB – Effect financieel beeld (x € 1.000)	2025	2026	2027	2028
Jaarlijks 4% stijging i.p.v. 5%	-620	-1.295	-2.030	-2.829
Jaarlijks 6% stijging i.p.v. 5%	620	1.308	2.069	2.911
Jaarlijks 7,5% stijging i.p.v. 5%	1.549	3.292	5.247	7.434
7,5% stijging in 2025 en 2026; daarna weer 5%	1.549	3.292	3.457	3.630

In beginsel betekent een begrote opbrengststijging van 5 procent ook een gemiddelde lastenstijging OZB van 5 procent, een opbrengstdaling van 1 procent een gemiddelde lastendaling OZB van 1 procent, enzovoorts. Als de daadwerkelijke waardeontwikkeling echter afwijkt van waar bij de tariefberekening van uit is gegaan dan kan de gemiddelde lastenontwikkeling afwijken van de (begrote) opbrengst-ontwikkeling. Daarnaast geldt dat de waardeontwikkeling van een individueel object kan afwijken van de gemiddelde waardeontwikkeling, met als gevolg dat de individuele lastenontwikkeling ook afwijkt van de gemiddelde lastenontwikkeling.

Parkeerbelasting
We kennen in Arnhem twee verschillende tarieven voor parkeren op straat: een hoog tarief voor parkeren in het centrumgebied (€ 3,50 per uur) en een laag tarief voor parkeren buiten het centrum (€ 2,35 per uur). Daarnaast geldt in de gemeentelijke parkeergarages een tarief van € 0,10 per 10 minuten (€ 3,30 per uur) voor parkeren tussen 06:00 uur en 18:00 uur en een tarief van € 1,05 per uur tussen 18:00 uur en 06:00 uur. De tarieven voor de parkeergarages zijn privaatrechtelijk en vallen niet onder de parkeerbelasting. Gezien de samenhang met de tarieven voor parkeren op straat worden ze in dit onderdeel wel meegenomen.

Tabel 2: Effect financieel beeld scenario's parkeertarieven (x € 1.000)

Parkeertarieven – Effect financieel beeld (x € 1.000)	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**
Scenario: Verhogen tarieven op straat en in garages met € 0,50 per uur	2.500	2.500	2.500	2.500
Effect scenario op hogere lasten vpb	*-645*	*-645*	*-645*	*-645*
Voorgesteld scenario: Verhogen tarieven op straat en in garages met € 1,00 per uur	5.000	5.000	5.000	5.000
Effect voorgesteld scenario op hogere lasten vpb	*-1.290*	*-1.290*	*-1.290*	*-1.290*
Scenario: Verhogen tarieven op straat en in garages met € 1,50 per uur	7.500	7.500	7.500	7.500
Effect scenario op hogere lasten vpb	*-1.806*	*-1.806*	*-1.806*	*-1.806*

Bij het verhogen van de parkeertarieven dient rekening te worden gehouden met een verhogend effect op de lasten voor de vennootschapsbelasting (vpb). Voor dit effect is in bovenstaande tabel bij elk scenario een negatief bedrag opgenomen.
Bij het voorgestelde scenario gaan we vooralsnog uit van een verhoging van alle tarieven met € 1,00 per uur. De komende periode wordt onderzocht of een andere verdeling/differentiatie meer wenselijk is, waarbij het uitgangspunt steeds zal zijn het realiseren van jaarlijks € 5 miljoen hogere opbrengsten. Eind 2024 zal voor de tarieven voor parkeren op straat bij de verordening Parkeren en Parkeerbelasting een voorstel aan de raad worden voorgelegd. Het vaststellen van de tarieven in de garages is een bevoegdheid van het college.

Toeristenbelasting
We kennen in Arnhem twee verschillende tarieven voor de toeristenbelasting: een laag tarief (€ 1,00 per persoon per nacht) voor overnachten op een camping, in een slaapzaal of op een aanlegplaats in de jachthaven en een hoog tarief (€ 2,50 per persoon per nacht) voor overnachten in andere accommodaties, met name hotels en B&B's.

Tabel 3: Effect financieel beeld scenario's tarieven toeristenbelasting (x € 1.000)

Opbrengsten toeristenbelasting – Effect financieel beeld (x € 1.000)	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**
Scenario: Verhogen hoog tarief van € 2,50 naar € 3,00 en laag tarief van € 1,00 naar € 1,50	295	295	295	295
Voorgesteld scenario: Verhogen hoog tarief van € 2,50 naar € 3,50 en laag tarief van € 1,00 naar € 2,00	590	590	590	590
Scenario: Verhogen hoog tarief van € 2,50 naar € 4,00 en laag tarief van € 1,00 naar € 2,50	885	885	885	885

Nieuwe belastingen
Er zijn hiernaast nog belastingen die we in Arnhem momenteel niet heffen, maar welke mogelijk tot extra baten kunnen leiden. Bijvoorbeeld een hondenbelasting of reclamebelasting. Bij het invoeren van een nieuwe belasting zal steeds de afweging moeten worden gemaakt of de extra baten opwegen tegen de uitvoeringslasten die met de invoering gemoeid zijn.

Retributies
Bij de retributies is de beleidsvrijheid ten aanzien van de tariefhoogte beperkt. Er geldt namelijk het kostendekkendheidsprincipe: er mag geen winst worden gemaakt, dus de geraamde baten mogen niet uitkomen boven de geraamde lasten. Daarbij gelden fiscaal-juridische spelregels en beperkingen voor de aan de retributies toe te rekenen lasten. Met het onterecht toerekenen van lasten lopen we het risico dat de rechter de verordening (gedeeltelijk) onverbindend verklaart, met als gevolg dat we minder of geen heffing kunnen opleggen. In Arnhem kennen we onderstaande retributies:
- Rioolheffing
- Afvalstoffenheffing
- Leges
- Scheepvaartrechten
- Reinigingsrechten

De financiële ruimte die in Arnhem gecreëerd kan worden met het verhogen van de tarieven voor de retributies is beperkt. Voor de rioolheffing geldt dat deze al (vrijwel) volledig kostendekkend is en voor de afvalstoffenheffing is reeds het uitgangspunt dat wordt toegewerkt naar een kostendekkendheid van 95% in 2026. Bij sommige retributies lijkt nog ruimte om de tarieven te verhogen en we onderzoeken voor 2025 wat hierin mogelijk is. De ruimte die hiermee in de begroting ontstaat zal echter relatief beperkt zijn, aangezien de omvang van de opbrengsten van deze retributies in verhouding tot het totaal van de opbrengsten uit lokale heffingen klein is. Daarnaast hebben we te maken met wettelijk vastgestelde maximumtarieven voor bepaalde leges Burgerzaken. In Arnhem hanteren we al deze maximumtarieven.

GEMEENTE ARNHEM
Postbus 9029
6802 EL Arnhem
Tel: 0800-1809 (gratis)
E-mail: info@arnhem.nl

Memo

Datum : dinsdag 21 mei 2024

Aan : Raadsleden en fractievolgers

Van : Paul Smeulders

Betreft : Toezegging portefeuillehouder Paul Smeulders inzicht in bezuinigingsopties Perspectiefnota 2025

Op woensdag 24 april 2025 heeft portefeuillehouder Paul Smeulders tijdens de presentatie bij het aanbieden van de Perspectiefnota 2025, Turap-1 2024 en de jaarstukken 2023 de volgende toezegging aan de raad gedaan:

Wethouder Smeulders zegt toe de raad een totaal overzicht te sturen van alle door het college van B&W overwogen mogelijke bezuinigingsopties. Daarbij worden dus ook de bezuinigingsopties benoemd die niet in de Perspectiefnota 2025-2028 zijn opgenomen.

In bijlage 1 is dit totaal overzicht opgenomen. Daarbij is in kolom ‘In PPN’ aangegeven of deze bezuiniging al dan niet in de Perspectiefnota is opgenomen.

De opties zijn op de volgende wijze tot stand gekomen: op basis van de beïnvloedbare ruimte in elk begrotingsprogramma is in kaart gebracht welke incidentele en structurele besparingen daarbinnen mogelijk zijn. Hierbij is zowel gekeken naar de budgetten in de exploitatie als naar de bestemmingsreserves. In de toelichting bij elke optie is benoemd wat de optie inhoudt en (op hoofdlijnen) welke gevolgen dit heeft.

Het totale overzicht suggereert wellicht één op één uitwisselbaarheid en inzet van de genoemde opties. Dit is niet (altijd) het geval. Zo verschillen impact, mogelijke risico’s van de opties en ligt er onderlinge verwevenheid tussen verschillende beleidsterreinen. Andere keuzes dan nu voorgesteld in de Perspectiefnota kunnen worden gemaakt, maar vragen wel uitzoek- en analysewerk.

Los van de bezuinigingsopties binnen de begrotingsprogramma’s is in beeld gebracht welke besparingen in de grond- en gebiedsexploitaties in voorbereiding doorgevoerd kunnen worden en wat de effecten daarvan zijn. De uitkomst daarvan is opgenomen in bijlage 2.

Bijlage 2 Keuzes in grondexploitaties en gebiedsexploitaties in voorbereiding

In het kader van de opdracht van het college om te komen tot bezuinigingsvoorstellen voor de perspectiefnota is ook naar de grondexploitaties en gebiedsexploitaties (in voorbereiding) gekeken.
In deze memo is weergeven wat de effecten zijn van het stopzetten, of wijzigen, van grondexploitaties en grondexploitaties in voorbereiding. Bij projecten met een positief effect is in beeld gebracht aan welke 'knoppen' gedraaid zou kunnen worden om de kosten te drukken. Om de consequenties van stoppen, of van het wijzigen van plannen, goed te overzien, wordt in voorliggende memo allereerst iets breder de context geschetst van de woningbouwopgave en van hoe de projecten zicht tot deze opgave verhouden.

Woningbouwopgave

De komende jaren moeten er veel woningen worden bijgebouwd om de woonbehoefte bij te benen. In het recentste woonbehoefteonderzoek (2023) is berekend dat er tot 2030 zo'n 11.550 woningen bij moeten komen en 14.000 tot 2040. Om voldoende woningen te realiseren dient er meer geprogrammeerd te worden dan dat de woonbehoefte is. Er is namelijk een reële kans dat plannen in zijn geheel uitvallen of dat de voorziene aantallen woningen in plannen niet gerealiseerd kunnen worden. Als vuistregel wordt vaak verondersteld dat gemeenten tot 130% van de woonbehoefte moeten programmeren.
De woonbehoefte van de 14.000 woningen valt uiteen in verschillende categorieën. De behoefte bestaat voor 72% uit sociale en betaalbare woningbouw (met name sociale huur en betaalbare koop) en voor 28% uit duurdere koop. In de Woonvisie is de ambitie opgenomen dat het huidige aandeel sociale huur (35%) niet daalt.

In onze planvoorraad zitten op dit moment 18046 woningen. Hierbij maken we een onderscheid tussen harde plannen en zachte plannen. Voor harde plannen is een omgevingsvergunning verleend en/of een bestemmingsplan vastgesteld en/of een anterieure overeenkomst getekend. Bij zachte plannen is nog niet aan deze voorwaarden voldaan. Deze plannen bevinden zich in voorbereidende of (zeer) prille fases. De afgelopen twee jaar zijn veel zachte plannen toegevoegd (vooral Spoorzone; Schaapsdrift en Rijnpark, maar ook Nijmeegseweg Fase 2 en Laarkwartier. Ook is de planvorming gestart voor een woningbouwontwikkeling aan de Westzijde van de Heijenoordseweg). Omdat in deze plannen veel sociale en betaalbare woningen worden voorzien, weerspiegelt de planvoorraad steeds meer de kwalitatieve woonbehoefte.

In de Woondeal zijn afspraken gemaakt tussen de gemeente, de GMR, de provincie en het Rijk over te realiseren woningen. Minimaal 66% dient 'betaalbaar' te zijn en minimaal 30% sociaal.

Hieronder een overzicht van de huidige woningbouwplannen.
(De woningbouwplannen worden op moment van schrijven opnieuw geïnventariseerd. De informatie over de verschillende segmenten is daarom nog niet volledig).

	Aantal woningen	Sociale huur	Betaalbare koop (bij benadering)	Middenhuur (bij benadering).	Dure koop (bij benadering)	Dure huur (bij benadering)
Harde Plannen	4557	1256 (27,6%	331 (7,3%)		49%	
Zachte Plannen	13489	5026 (37%)	2642 (19,6%)			
Totaal	18046	6282 (34,8%)	2973 (16,5%)	1673 (9,3%)	6780 (37,6%)	292 (1,6%)

Grondexploitaties
Een belangrijk deel van de woningbouwopgave zal worden gerealiseerd op 'eigen' gronden. Om beter regie te houden op woningbouwontwikkelingen en gemeentelijke ambities te realiseren voeren we sinds enkele jaren actiever grondbeleid en maken we actiever gebruik van eigen posities.

Voor de voorbereiding van de Perspectiefnota is geïnventariseerd welke exploitaties er zijn of in voorbereiding zijn. Voor deze exploitaties is een eerste indicatie gemaakt van het effect als deze exploitaties worden gestopt. Ook is

gekeken of er optimalisatie in het programma, dan wel naar beneden bijstellen van ambities, mogelijk is. Het is goed om te beseffen is dat de grondexploitaties vaak verbindingen met andere programma's hebben. Een keuze in grondexploitaties betekent daarmee (vaak) ook iets voor een andere beleidsambitie. Het stoppen van plannen heeft uiteraard ook effect op de verhouding woningbouwplannen-woonbehoefte.

De potentiële financiële voordelen zijn veelal incidenteel, maar betreffen in gebiedsexploitaties soms ook structurele middelen.

Bij een aantal projecten leidt het stopzetten of het aanpassen van ambities tot een negatief financieel effect. Bij deze projecten zijn reeds verplichtingen aangegaan. Gronden zijn bijvoorbeeld al uitgegeven, er is al aanbesteed of een overeenkomst gesloten. Bij enkele projecten is het potentiële financiële voordeel nihil. De projecten waarbij stopzetten of aanpassen leidt tot een negatief financieel effect of de effecten nihil zijn, zijn:

- Gaardenhage
- Arnhem Centraal
- Hobbit
- NKK Fluvium
- Presikhaaf-Oost
- Zuidelijke binnenstad

Voor een aantal projecten of gebiedsontwikkelingen kan het stopzetten óf het aanpassen van ambities wél positieve financiële aspecten hebben. Bij deze projecten is in beeld gebracht aan 'welke knoppen' eventueel gedraaid zou kunnen worden.

Knoppen en uitwerking

Voor de projecten geldt in het algemeen het volgende.
Ruimtelijke ontwikkelingen met gemeentelijke middelen zijn financieel beïnvloedbaar,

1) **door ze te stoppen;**
2) **door de beleidsuitgangspunten te wijzigen, waarbij veelal geldt dat positieve financiële voordelen behaald kunnen worden, door:**
   - **% Sociale huur omlaag**
   - **Verdichten/meer woningen toevoegen**
   - **Kwaliteitsniveau openbare ruimte**
   - **Parkeren op maaiveld (door hoge kosten gebouwde parkeervoorzieningen)**

Voor de projecten waar zich aanzienlijke financiële voordelen kunnen voordoen, zijn bovengenoemde kansen in beeld gebracht en uitgewerkt in fiches. In ondergaand overzicht is een samenvatting van deze fiches opgenomen.

Project	Stand van zaken GREX	Knoppen	(Financieel) Effect
Nijmeegseweg	De gebiedsexploitatie Nijmeegseweg betreft een gebiedsexploitatie in voorbereiding. Als dekkingsbron (eenmalige middelen) kent de gebiedsexploitatie gemeentelijke, provinciale en rijksmiddelen.	1. Stoppen 2. Verdichten (fase 1) 3. Sociale woningbouw van 30% naar 20% 4. Parkeren op maaiveld	1) € 7.700.000 2) Vrijval dekkingsmiddelen € 1.700.000 3) Vrijval dekkingsmiddelen maximaal € 800.000 4) vrijval dekkingsmiddelen maximaal 2,6 miljoen.
Spoorzone		Spoorzone is een omvangrijke gebiedsontwikkeling en bestaat uit drie deelgebieden. Zie voor uitwerking bijlage na tabel	
Kronenburg	De gebiedsexploitatie Kronenburg is in 2022 ingesteld en kent gemeentelijke, provinciale en rijksmiddelen als dekkingsbron. Dit zijn eenmalige middelen.	1) Kwaliteitsniveau openbare ruimte omlaag 2) Meer woningen	1) Vrijval maximaal € 1 miljoen 2) € 1 miljoen

Schuytgraaf	Op dit moment kent de grondexploitatie Schuytgraaf een positief resultaat van € 3.200.000. Het bedrag wat ten laste van het weerstandsvermogen komt bedraagt € 4.368.000. De grondexploitatie Schuytgraaf bevat nog enkele velden met ruimtelijke ontwikkelingen waarin de kaders nog kunnen worden aangepast om financiële voordelen te realiseren. Dit kan door	1) Herprogrammering veld 26/27 2) Percentage sociaal omlaag veld 26/27	1) Het risicobedrag van € 4.368.000 kan waarschijnlijk met € 1,3 miljoen verminderd worden, daarnaast ontstaat er op termijn een aanvullende toekomstige winst van € 1,3 miljoen. 2) Risicobedrag met € 3.400.000 verminderd en op termijn aanvullende winst van 3.400.000
Laarkwartier	De grondexploitatie Laarkwartier (Station-Zuid) is in 2023 ingesteld en kent een positief resultaat van € 275.000. Het bedrag wat ten laste van het weerstandsvermogen komt bedraagt € 620.000.	1. Stopzetten 2. Woningbouwprogramma vergroten in het park 3. Sociale woningbouw van 50% naar 20% 4. Parkeren op maaiveld	1. Beperkt financieel effect. Risicobedrag van € 620.000 komt vrij te vallen 2. Bij toevoeging 65 woningen komt risicobedrag vrij te vallen en mogelijke toekomstige winst van € 3.000.000 3. € 1.300.000 4. € 1.600.000
Arnhem-West	In de huidige begroting zijn geen financiele middelen gereserveerd voor Arnhem West. Op dit moment is ongeveer 80k uitgegeven aan plankosten.	1) Minder sociaal (30% ipv 60-100%)	1. tekort wordt 5,5 mln, bij 30% co-financiering Rijk totaal 3,8 mln noodzakelijk

Bijlage Spoorzone-Oost
Spoorzone Arnhem-Oost
Spoorzone Arnhem-Oost zijn 3 samenhangende deelgebieden met een grondexploitatie in voorbereiding die samen met een aantal gebiedsoverstijgende ingrepen een gebiedsexploitatie in voorbereiding vormt (met circa €91 miljoen aan gemeentelijke middelen) die de basis zijn voor een aantal inhoudelijke ambities van het programma Groeiende stad en als cofinanciering gelden voor de door rijk toegezegde financiële middelen van €131 miljoen.

Stoppen
Van de circa €91 miljoen is ongeveer €65 miljoen beschikbaar bij stoppen en opgebouwd uit

- (afgerond) 25 miljoen incidenteel in BR,
- €20 miljoen uit beleidsprogramma's en
- €20 miljoen als investeringsbedrag vanuit voor spoorzone gereserveerde kapitaallasten.

Beleidsuitgangspunten wijzigen
De exploitatie van de Spoorzone in opbouw bestaat uit 3 grondexploitaties en een aantal overkoepelende ingrepen die met name zien op mobiliteit/bereikbaarheid. Wijzigen van uitgangspunten in 1 van de 3 exploitaties kan effect hebben ook op de overkoepelende ingrepen. Onderstaand een indicatie van de ingrepen en de effecten hiervan. Indien 1 of meerdere van de ingrepen voor het college het overwegen waard zijn, dan moet nader onderzoek plaatsvinden naar de daadwerkelijke impact.

- Schaapsdrift

Stoppen: indicatief valt er €5 tot 7 miljoen vrij, grotendeels eenmalige middelen
Aanpassen programma leidt tot indicatief extra:

- % sociaal omlaag (nu 30% plus vervanging)/minder groen: daarmee vraag of plan overeind blijft, vraag is of Vivare dan nog bereid is om mee te doen in de ontwikkeling als % sociaal omlaag gaat. Groen/openbare ruimte ook noodzakelijk om balans te krijgen tov dichtheid. Indicatie: maximaal €1 miljoen extra opbrengst /minder kosten
- Geen sloop en daarmee alleen ontwikkelen op binnenterrein bedrijven: max 100 woningen. Indicatie: vrijval €5 miljoen

- Presikhaaf 3

Stoppen: negatieve impact
Aanpassen programma:

- % sociaal omlaag (nu 30%), parkeren zonder multifunctioneel groen dek: indicatie: vrijval 1-2 miljoen eenmalig

- Rijnpark fase 1

Stoppen: indicatie vrijval 50 miljoen
Aanpassen programma:

- % sociaal van 40% naar 30% : indicatief 5 miljoen vrijval
- % sociaal nog verder omlaag: indicatief tot 10 miljoen (parkeren moet fors omhoog daardoor ook meerkosten)
- Emplacement niet uitplaatsen en alleen de bestaande bedrijvenkavels bebouwen: minder woningen, minder bijdrage aan Nationaal Programma Arnhem Oost, minder park: vrijval indicatie 15 miljoen
- Bedrijvigheid deels omzetten in woningen: vrijval indicatief 2 miljoen
- Minder park, meer bebouwen: extra woningen + meer opbrengsten, indicatief 5 miljoen

Tot slot
Er is een inhoudelijke samenhang met de grondexploitatie Kleefse Waard. Uitplaatsing van Van Houtum naar deze locatie is van belang om de locatie Rijnpark vrij te spelen. Met het stoppen van projecten vervalt de subsidie. Bij deels stoppen is onduidelijk wat daar de gevolgen van zijn omdat met rijk afspraken zijn gemaakt over totaal. Een taakstellende bezuiniging op de projecten zonder wijziging inhoudelijke kaders en instandhouden oorspronkelijke doel wordt niet mogelijk beschouwd.

Bezuinigingsopties (x € 1.000)	2024	2025	2026	2027	2028	I/S		Toelichting	Programma	Portefeuillehouder	In PPN
Rekensystematiek BUIG Arnhems Beeld toepassen	2.264	3.580	3.762	3.942	4.359	S	B	Toepassen gunstiger beeld Arnhems bijstandsontwikkeling ipv vastgesteld standaard methodiek in Arnhem: We ontvangen van het Rijk een gebundelde uitkering (BUIG) voor het bekostigen van de uitkeringen (Participatiewet, IOAW, IOAZ en Bbz 2004) én voor de inzet van loonkostensubsidie. Dit is een specifieke uitkering. De hoogte van de uitkering aan Arnhem wordt vanuit het voor gemeente beschikbare macrobudget verdeeld op basis van een objectief verdeelmodel. Dit model berekent de objectieve kans dat een huishouden afhankelijk is van een bijstandsuitkering. De inrichting van de bekostigingssystematiek beoogt de gemeenten financieel te prikkelen om zoveel mogelijk mensen uit de uitkering te houden en aan het werk te helpen. Overschotten op de Buig-budgetten zijn vrij besteedbaar en tekorten moeten gemeenten in beginsel zelf opvangen. Gemeenten met een groot tekort kunnen onder voorwaarden een beroep doen op een vangnetregeling. Er is in Arnhem structureel sprake van een tekort op de uitgaven op de bijstandslasten ten opzichte van de BUIG ontvangsten. Daarmee zijn we een nadeelgemeente. We ramen in de begroting structureel dit tekort. Dit doen we uit eigen middelen op basis van een prognosemodel dat gebaseerd is op de gemiddelde uitgaven over eerdere jaren dat het te begroten tekort in beeld brengt. In de nieuwe methodiek wordt het effect van uitstroom door inzet loonkostensubsidie doorgerekend op basis van het werkelijke beeld en prognose. Op basis van de resultaten op de BUIG in de afgelopen begrotingsjaren zien we dat we met aanpassing van dit model het tekort realistischer kunnen begroten en het resultaat beter kunnen benaderen. Met als gevolg dat we een minder groot tekort kunnen inboeken. De positieve ontwikkelingen op het BUIG-budget zijn resultaat van de succesvolle aanpak van het inzetten loonkostensubsidie en het meer op maat aanbieden van trajecten met de inwoner (samen beslissen). Het voortzetten van het huidig beleid van verruiming van regelingen Participatiewet, Bijverdienbeloning en nieuwe Werkwijze Samen Beslissen, participatiecarrousel, inzet Activerend werk en inzet overige re-integratieinstrumenten zoals loonkostensubsidie, jobcoaching etc. De inzet van de instrumenten zorgen voor een hogere participatiegraad en een trend van duurzame uitstroom. Hiermee kunnen we de dalende lijn vasthouden of constant houden. Het is randvoorwaardelijk dat deze trend wordt doorgezet om deze voorgestelde rekenmethode in te kunnen zetten. Dat kan alleen wanneer de huidige werkwijze van W&I op re-integratieinstrumenten in stand wordt gehouden. Er is sprake van communicerende vaten tussen het re-integratiebudget en de BUIG. Deze methode faciliteert dat we aan de voorkant minder grote tekorten hoeven te begroten en realistischer prognose kunnen opstellen op basis van het huidige ingezette beleid.	S06	Mark	
Bestemmingsreserve Energiearmoedefonds	2.833	-	-	-	-	I	A	Vanuit de Jaarrekening 2021 is een bedrag van € 2,8 mln bestemd voor de Energietoeslag 2022. In 2022 en 2023 is in de bestemmingsreserve een bedrag van tweemaal € 5 mln toegevoegd om de Wintertoeslag uit te keren om het tekort op de rijksbijdrage voor Energietoeslag te compenseren en een aantal crisismaatregelen te bekostigen. Door de onttrekkeing van het resultaat van de Jaarrekening 2021 waren in 2022 en 2023 minder middelen nodig uit de Bestemmingsreserve. Er kan nu een bedrag van € 2,8 mln vrijvallen uit de Bestemmingsreserve.	S06	Mark	ja
Verhogen parkeertarieven		5.000	5.000	5.000	5.000	S		Opbrengstverhoging van € 1,00 euro per uur.	S02	Nermina	ja
Verhogen parkeertarieven: effect VPB		-1.290	-1.290	-1.290	-1.290	S		Verminderen extra parkeeropbrengst met inschatting extra VPB	S02	Nermina	
85% Indexatie uitkeren		1.603	1.603	1.603	1.603	S		85% van de indexatie wordt gedekt vanuit het accres van het gemeentefonds. Het overige deel moet binnen de Arnhemse begroting gedekt worden. Op CAO eigen ambtenaren, Zorgcontracten en Gemeenschappelijke regelingen kan niet (direct) bespaard worden. Als we de subsidies, openbare ruimte en overige budgetten en de volumeontwikkeling voor 85% zouden indexeren, levert dat een besparing van € 1,6 miljoen op.	S00	Paul	ja
Rijkssubsidie MDT		1.500	1.500	1.500		I		Op dit moment doen we een subsidieaanvraag MDT bij het Rijk. Bij toekenning zouden we hiermee bestaande projecten kunnen financieren, binnen en buiten dit programma. Het gaat om een subsidie van 4,5 miljoen voor 3 jaar.	Perspectief voor de jeugd	Nermina	deels
Meer groepsgewijs begeleiden	0	700	1.400	1.400	1.400	S	##	Dit past in de inhoudelijke beweging die we willen maken; groepsgewijze ondersteuning inzetten waar dit passend is. Dit draagt ook bij aan het verminderen van de personeelstekorten. De geraamde bezuiniging vergt dat sociale wijkteams en zorgaanbieders moeten signaleren bij welke inwoners groepsgewijze ondersteuning mogelijk is en dit vervolgens ook uitvoeren. In Nijmegen blijkt dit niet vanzelf te gaan en zijn de resultaten nog beperkt. De geraamde bezuiniging gaat er vanuit dat groepsgewijze ondersteuning mogelijk is bij 20% van de inwoners die nu individuele begeleiding krijgen. De vraag is of dit realistisch en haalbaar is. Als deze norm van 20% "dwingend" wordt opgelegd is er een risico dat inwoners groepsgewijze ondersteuning gaan krijgen, terwijl dit niet passend is. Om de beweging op gang te krijgen zal vanuit gemeente/sociale wijkteams dit actief gestimuleerd moeten worden richting aanbieders en in de regionale inkoop zullen financiele prikkels ingericht moeten worden zodat zorgaanbieders dit daadwerkelijk gaan doen. De norm moet worden: groepsgewijze ondersteuning, tenzij! Tegelijkertijd moet ook ruimte geboden worden dat groepsbegeleiding alleen wordt ingezet indien dit passend is voor de betreffende inwoner.Samenhang met (wijk)budgetplafonds.	S07	Marco	ja

Beëindigen programma huisvesting bijzondere doelgroepen; nog beschikbare budget	900	480	380	1.270	0	I		Schrappen programmadoel 'jaarlijks 60-100 extra betaalbare, geschikte en beschikbare woningen bovenop de bestaande planvoorraad, ten behoeve van doelgroepen nota wonen en zorg. Voor 2025 t/m 2027 is hiervoor jaarlijks 1,5 miljoen beschikbaar. Te bezuinigen is dit bedrag minus al geplande bestedingen.	S12	Paul	ja
Teruggave voordeel subsidie Sportbedrijf in plaats van besteden binnen beleidsterrein	500	0	0	0	0	I		Voor 2024 is het risico op een exploitatietekort inmiddels afgedekt met een incidentele raming in de begroting van 2024 en vanuit Sportbedrijf is aangegeven, dat oorspronkelijk bedrag niet volledig verleend hoeft te worden. Dit is een incidenteel voordeel op de Arnhemse begroting.	S09	Bob	ja
Versneld parkeerareaal vergroten		1.000	1.000	1.000	1.000	S		Sterk afhankelijk van de snelheid waarin we het areaal kunnen vergroten. Mogelijk vallen opbrengsten hoger uit dan geraamd.	S02	Nermina	deels
ESF middelen Actieve Inclusie Vervolg			997			I	P	De ESF+ gelden zijn veelal bedoeld om in te zeten voor re-integratie van onze inwoners. Het is een toevoeging aan het budget voor het cluster W&I. Door bij de verantwoording reguliere kosten voor deze subsidie op te voeren (zoals afgelopen jaren de kosten voor inzet regisseurs W&I), kan met dit geld extra impuls gegeven worden voor het begeleiden van inwoners naar een passende werkplek. Op dit moment zijn hier nog geen plannen voor ontwikkeld. Voor de lopende ESF Actieve Inclusie Vervolg (looptijd februari 2024 t/m 31 dec 2025) ontvangen we in 2026 een bedrag van maximaal € 997.366. **Voorstel**: We kunnen ervoor kiezen om dit bedrag niet in te zetten voor een extra impuls op re-integratie en deze middelen als bezuiniging op te voeren. We verwachten hierbij dat bij de verantwoording van dit bedrag alle opgevoerde reguliere kosten voor ESF net als afgelopen jaren goedgekeurd worden.	S06	Mark	ja
Analyse casussen >€100.000		840	840	840	840	S		Onderzoek naar doel- en rechtmatigheid van casussen groter dan € 100.000 geeft ons inzicht in de kosten en kwaliteit van de trajecten. Door de ingezette zorg en ondersteuning voor de gezinnen die de duurste zorg en ondersteuning ontvangen vanuit de gemeente in beeld te brengen, verwachten we deze gezinnen kostenbewuster te kunnen ondersteunen.	S07	Bob	ja
IHP - stimuleren circulair bouwen		100	200	300	400	S		Beleidsrijke toevoeging. We zoeken uit wat de opties zijn om de restwaarden anders mee te nemen.	S04	Nermina	in IHP
Verhogen tarief toeristenbelasting	0	550	550	550	550	S		Uitgaande van toeristenbelasting van €3,50. Ter vergelijking: nu €2,50 in Arnhem, in Nijmegen 3,42, in Utrecht €9,83. Verhogen kan vanaf 2025, innen vanaf 2026.	S03	Nermina	ja
Bagger werkzaamheden, gereserveerde budget in BR deels vrij laten vallen	0	0	575	0	0	I		Incidenteel is er budget nodig voor het uitvoeren van baggerwerkzaamheden. In de bestemmingsreserve zijn hier middelen voor gereserveerd. Er is nu nog geen concrete invulling voor dit budget. Indien we deze reserve laten vrijvallen zullen we incidenteel budget moeten aanvragen als er baggerwerkzaamheden nodig zijn. Als het waterschap baggerwerkzaamheden gaat uitvoeren hebben we wel de verplichting de bagger te ontvangen. Hier kunnen aanzienlijke kosten mee gemoeid zijn afhankelijk van de kwaliteit van de bagger.	S12	Bob	
Inzet controle 315-route		250	500	500	500	S		We zien bij de zorgverwijzingen van huisartsen en vanuit de andere geautoriseerde verwijzers dat geen toets aan de voorkant qua doelmatigheid en rechtmatigheid plaats vindt. Dit voorstel voorziet daar in. Inzicht in de recht- en doelmatigheid is essentieel om zowel kwalitatief als qua kosten meer grip te krijgen en de ‘knoppen’ in beeld te krijgen waar we aan de voorkant aan moeten draaien. Dit voorstel richt zich op het in kaart brengen van de uithuisplaatsingen en uitzonderlijke casussen.	S07	Bob	ja
bomenonderhoud beperken tot directe woonomgeving (-50%)	0	500	500	500	500	S		Buiten de directe woonomgeving worden uitvallende bomen niet vervangen (dus niet langs hoofdinfra, in parken enz.)	S12	Cathelijne	deels
Groen, invasieve exoten	0	300	300	300		I		Deels stoppen met bedstrijding invasieve exoten.	S12	Cathelijne	ja
F&C Verbeteren systemen en processen	400	0	0	0	0	I		In de begroting voor 2024 is een incidenteel bedrag opgenomen van € 400.000 met de bedoeling het in te zetten voor de verbetering van systemen en processen. Hierop zijn nog geen toezeggingen, aanspraken of anderszins van toepassing waardoor het in principe anders ingezet kan worden / kan worden bespaard. Genoemde besparing doet afbreuk aan de doelstellingen van het organisatieprogramma Lekker Werken aan de Ambities van Arnhem (LWAA). Eén van de allergrootste ergernissen van medewerkers is juist klantonvriendelijkheid, inefficiëncy, e.d. van en in processen en systemen.	S00	Maurits	ja
P&O Jongerenbudget	200	200	400	400	400	S		Het jongerenbudget heeft als doel om de instroom van jonge potentials in onze organisatie te vergroten Dit budget is bijvoorbeeld veelvuldig ingezet voor instroom van trainees waarvoor op de afdelingen nog geen reguliere formatie beschikbaar was. Nu de gemeentepool van start gaat, ontstaat er een dubbeling. Ook de gemeentepool heeft immers als doel om het instroom van (o.a.) jonge potentials in onze organisatie te vergroten. Hiermee kan dus gekeken worden naar het, in de komende jaren, afschalen van het jongerenbudget. Dit kan niet volledig en per direct aangezien er nog dekking nodig is voor zittende formatie en tevens dit budget gebruikt wordt voor financiering van werkervaringsplekken.	S00	Maurits	ja
stedelijk groen verminderen, directe woonomgeving ontzien (-7,5%; budget 'sleetse plekken')	0	350	350	350	350	S		Het groen zal een meer verwaarloosd aanzien krijgen, minder biodivers worden, waarbij de directe woonomgeving wordt ontzien	S12	Cathelijne	deels

Communicatie & Bestuursondersteuning maatregel 1: aanpassing ondersteuning college	82	201	201	313	313	S	Deze maatregel gaat om de ondersteuning van het college en houdt concreet in: het inleveren van 1fte voor de onderdeel woordvoering (van 6 naar 5 fte), wethoudersadvies (van 7bnaar 6 fte) en secretariaat (van 11 naar 10). Gevolg is dat keuzes nodig zijn, bijvoorebeeld mbt zichtbaarheid en als het gaat om woordvoering,	S00	Maurits	ja
Van individuele begeleiding naar groepsgerichte begeleiding			300	300	300	S	Individuele begeleiding meer omzetten naar groepsgewijze ondersteuning. Op dit moment worden kinderen met vergelijkbare problematiek individueel begeleid door een zorgaanbieder. Gestimuleerd kan worden om dit meer groepsgewijs te doen, waardoor kinderen ook van elkaar kunnen leren en geen 1 op 1 begeleiding nodig is, maar bijvoorbeeld 1 begeleider op 3 inwoners. Dit kan om zowel nieuwe begeleidingsvragen als afschaling van specialistische begeleidingsvragen en behandeling gaan waarna de jeugdigen het geleerde in de praktijk kunnen brengen. Bij deze hulpvragen gaat dit over hulpvragen waarvan er meer jeugdigen zijn met dezelfde hulpvraag en waarbij een groep ondersteunend is.	S07	Bob	ja
Dutch Green Week	300					I	Gezien beperkt beschikbare capaciteit kan worden gekozen om elders te prioriteren en Dutch Green Week niet te organiseren.	S10	Cathelijne	ja
Budget waterbodembeheer laten vervallen	0	300	300	300	300	S	Incidenteel is er budget nodig voor het uitvoeren van baggerwerkzaamheden. Nu is er structureel geld gereserveerd. Dit kan vrijvallen. We zullen dan incidenteel budget moeten aanvragen als er baggerwerkzaamheden nodig zijn.	S12	Bob	ja
Zog voor ex-gedetineerden (budget MO, sturing vanuit Veiligheid).		132	265	265	265	S	Beeindigen of verminderen van de inzet voor ex-gedetineerden om na detentie te kunnen werken aan terugkeer in de maatschappij. Dit betreft subsidies voor de Instap (nazorg ex geditineerden) als aan Slachtofferhulp	S08	Maurits	
Schrappen doorbraakmethode		220	220	220	220	S	Doorbraakmethode is een methodiek die gebruikt wordt binnen het sociaal wijkteam en waarvoor het sociaal wijkteam aanvullende financiering krijgt. Vanuit de doorbraakmethode worden per jaar 40 Arnhemse multiprobleemhuishoudens geholpen. Met deze aanpak kan een 'doorbraak' gerealiseerd worden voor deze huishoudens. De Doorbraakmethode kan worden ondergebracht in de reguliere opdracht en financiering van de sociale wijkteams.	S07	Bob	
Eusebius	0	217	217	217	217	S	In de begroting is op het product Eusebius rekening gehouden met een hoger bedrag dan werkelijk nodig is. Het overbodige deel kan structureel vrijvallen.	S05	Bob	ja
Inzet scanauto vergroten		200	200	200	200	S	Meer inzetten van de scanauto betekend een opbrengstverhoging van minimaal 0,2 mln tot ca 0,5 mln	S02	Nermina	ja
Stoppen PMT als losse interventie		200	200	200	200	S	Binnen gemeente Arnhem zijn geen beleidsregels m.b.t. de inzet van PMT (vaktherapie). PMT valt onder de zorgvorm behandeling. Er zijn diverse gemeenten in het land die aparte beleidsregels hanteren voor de inzet van PMT. Bij bv. gemeente Nijmegen is het uitgangspunt dat PMT alleen ingezet kan onder regie van een psycholoog of gedragswetenschapper. PMT maakt dan onderdeel uit van de behandeling. PMT kan niet worden ingezet als een los product. Dit gaat gevolgen hebben voor de kinderen. Kinderen die nu zorg ontvangen vanuit PMT, komen mogelijk niet meer in aanmerking voor deze vorm van behandeling.	S07	Bob	ja
Warenmarkt	175					I	Deze kosten gaan niet ingezet worden, omdat de warenmarkt niet verplaatst gaat worden. Daar is geen draagvlak voor bij zowel de markt, als de andere stakeholders.	S03	Bob	ja
Recreatieve houten bruggen na levensduur verwijderen	0	150	150	0	0	I	We vervangen recreatieve houten bruggen niet meer als deze aan vervanging toe zijn. Gevolg hiervan is dat looproutes langer kunnen worden en dat er minder ommetjes mogelijk zijn.	S02	Bob	
Incidenteel voordeel Brede Spuk	150	150	150			I	Binnen het programma gezondheid zijn er incidenteel middelen toegekend vanuit Gezond en Actief Leven Akkoord. De Brede Spuk heeft een looptijd tot 2026, waardoor er incidenteel bestedingen ten laste van de Spuk gebracht kunnen.	S09	Maurits	ja
bomenplan beperken tot directe woonomgeving (-50%)	0	150	150	150	0	I	Buiten de directe woonomgeving vervalt dit budget voor aanplant extra bomen meer aanplant. Geen extra aandacht voor ommunicatie over bomen en vanit bomenplan geen middelen voor initiatieven om verbeteren en verruimen boomspiegels.	S12	Cathelijne	ja
Wonen, incidentele 4x, bijdrage aan volkshuisvfds(reserve)	0	150	150	0	0	I	2x 150.000 aan minder extra budget in de Bestemmingsreserve heeft op korte termijn geen gevolgen voor de uitvoering van de Woonvisie, maar op langere termijn natuurlijk wel omdat de reserve wordt afgeroomd. Als het gaat om het Woningbouwplatform Arnhem kan dit mogelijk worden opgevangen door co-financiering door marktpartijen en corporaties.	S12	Paul	ja
Vervallen structureel budget voor GO afkoppelvoorzieningen	0	0	0	0	0	S	Afkoppelvoorzieningen zijn voorzieningen om regenwater afkomstig van verhard oppervlak in de bodem te laten infilteren, zodat het regenwater niet via het riool hoeft te worden afgevoerd.Hierbij kan gedacht worden aan ondergrondse infiltratieputten.Voor het groot onderhoud aan de afkoppelvoorzieningen is incidenteel budget nodig. Nu is er structureel geld gereserveerd. Als we dit structurele bedrag laten vrijvallen kunnen we hier geen reserve meer voor opbouwen (in de BR) en zullen we incidenteel budget moeten aanvragen als er onderhoud nodig is.	S12	Bob	
Beeldbepalende en topsportevenementen	0	110	110	110	110	S	Voorstel is om het (spaar)bedrag voor topsportevenementen en beeldbepalende publieksevenementen te halveren. Halveren betekent wel dat Arnhem veel minder vaak spraakmakende (topsport)evenementen zal huisvesten, met minder economische en maatschappelijke impact tot gevolg. Ter illustratie: een evenement als het NK Wielrennen kan na deze bezuiniging nog maar eens in de 6 jaar.	S03	Bob	ja

Binnenstad verlichting van B+ niveau naar B niveau beheren	0	100	100	100	100	S		Kleine schades aan de Openbare verlichting in de binnenstad worden niet direct gerepareerd. Het Onderhoudsniveau en de uitstraling wordt lager.	S02	Bob	
Impuls crossover en experiment		100	100	90	100	S		In gang gezet, maar kan gestopt. Consequentie voor vernieuwing.	S05	Cathelijne	
Kunst en andere domeinen		100	100	100	100	S		In kader van Arnhem Oost-aanpak en middelen oppakken. Geen middelen vanuit cultuur	S05	Cathelijne	
Bijverdienbeloning Participatiewet (uitvoeringskosten).				100	100	S	P	Deze middelen zijn verbonden aan de uitvoering van de proef Bijverdienbeloning. Dit betreft capaciteit (1fte) voor de inzet voor de begeleiding van de Bijverdienbeloning bij deeltijd werk. Deze loonkosten zijn gekoppeld aan de proef Bijverdienbeloning voor deeltijdwerk die tot 1 juli 2025 loopt. Deze middelen zijn structureel geboekt om bij succes van de proef Bijverdienbeloning voor deeltijdwerk (meer mensen die deeltijd werken en daardoor minder/geen beroep op bijstandsuitkering hoeven te doen) de werkzaamheden door te kunnen zetten. Opvoeren als bezuiniging betekent dat bij een positieve tussenevaluatie (deze is toegezegd) na het eerste pilotjaar moet worden meegenomen hoe de structurele kosten van het regulier maken van de bijverdienbeloning moeten worden geborgd.	S06	Mark	ja
Sustainable Development Goals	100					I		Budget van 2023 naar 2024 geschoven en wordt nu plan van aanpak voor opgesteld; kan evt worden geherprioriteerd.	S10	Cathelijne	ja
Regeling Wijkinitiatieven (in toekomstig plafond)		95	95	95	95	S		Voor de huidige regeling wijkinitiatieven is jaarlijks een plafond van € 95.000 in de begroting opgenomen. Het gaat hierbij echter om een ondefinieerde regeling, waardoor op inhoud niet kan worden afgewezen. Ons voorstel is dit budget te bezuinigen en vanuit de middelen in het Vrij besteedbaar budget een gedeelte ter beschikking te stellen aan een nieuwe vanaf 2025 gedefinieerde regeling. Deze regeling dient passend te zijn binnen het gehele construct van regelingen en verordeningen binnen Welzijn in de wijken en wijksturing en wijkzaken.	Wijken	Mark	ja
Informatie		93	93	93	93	S		Stoppen innovaties informatieverwerking. Hierop besparen betekent dat we voorgenomen innovaties t.a.v. de informatieverwerking niet zullen uitvoeren. Het risico is beperkt omdat we momenteel alles op alles zetten om het programma PGA X integraal informatie verwerkend voor de afdeling te laten zijn.	S01	Ahmed	ja
Breedtekunst (presentatie en festival)		90	90	90	90	S		In gang gezet, maar kan gestopt. Breedtekunst kan worden ondersteund via amateurkunstregelingen en subisdieregeling Producties, Evenementen en Festivals.	S05	Cathelijne	ja
St. Phion		73	73	73	73	S		Zien als sec provinciale taak. Rijk (BIS) en provincies zijn grootste financier	S05	Cathelijne	
Vrijval BR Burgerparticipatie: geen middelen voor dashboard betrokkenheidsprofielen	60					I		In het actieprogramma “Samen maken we Arnhem” was rekening gehouden om € 60.000 aan te wenden voor betrokkenheidsprofielen. Over de inzet van deze middelen waren nog geen afspraken gemaakt en in het kader van de bezuinigingen wordt voorgesteld deze middelen ten gunste van de Algemene reserve vanuit de Bestemmingsreserve Burgerparticipatie te laten vrijvallen.	S00	Bob	ja
F&C Capaciteit voor art 213a onderzoeken	0	50	50	50	50	S		beschikbaar voor uitvoering art. 213a onderzoeken waartoe de raad eerder opdracht heeft gegeven. Deze onderzoeken kun je achterwege laten omdat a) de rekenkamer ook onderzoeken uitvoert en b) op diverse plaatsen en uit diverse budgetten onderzoeken worden uitgevoerd die soms (ook) kwalificeren als een 213a onderzoek;	S00	Maurits	ja
Hersteltermijn schades en storingen Openbare Verlichting (OVL) van 10 naar 20 werkdagen	0	50	50	50	50	S		We wachten langer met het oplossen van schades of uitval van de openbare verlichting (max 20 dagen). Hierdoor kunnen deze herstelwerkzaamheden meer gebundeld worden uitgevoerd.	S02	Bob	
Onderhoudsniveau verharding in het centrum van A naar B niveau	0	50	50	50	50	S		Verlaging van het onderhoudsniveau van de verharding in het centrum geeft een minder mooie uitstraling. In overige gebieden is onderhoudsniveau al lager. Verdere verlaging leidt al snel tot kapitaalvernietiging.	S02	Bob	
Platform Binnenstad Arnhem	0	50	50	50	50	S		Begrotingssubsidie aan Platform Binnenstad Arnhem. De effecten in de binnenstad bij stoppen van deze subsidie zijn groot: PBA heeft een belangrijke rol in stadsprogramma Transformatie Binnenstad. PBA wenst zelfs voor de hogere ambitie een hoger bedrag. Bij stoppen of lagere subsidie ga je terug naar een klassiek binnenstadsmanagement dat gaat over schoon, heel, veilig met verlies van onze strategische partner op het gebied van participatie en draagvlak.	S03	Bob	
Debatfunctie		50	50	50	50	S		Net gestart, maar kan gestopt.	S05	Cathelijne	ja
F&C Fiscale advieskosten	0	35	35	35	35	S		fiscale advieskosten. Door extern in te huren op een formatieplaats van fiscalist hoeven we nog meer beperkt aanvullend extern fiscaal advies meer in te huren.	S00	Maurits	ja
E802209 Opstellen voorbereidingsbesluiten (risicobuffer)	26	26	26	26	26	S		post laten vervallen. Als er voorbereidingsbesluiten moeten worden opgesteld dan(steeds) apart budget regelen	S11	Cathelijne	ja
Vrijval voor BR Burgerparticipatie: geen middelen voor Participatiegids	25					I		In het actieprogramma “Samen maken we Arnhem” was rekening gehouden om € 25.000 aan te wenden voor de participatiegids. De participatiegids geeft per wijk een beeld van de inwoner en welke participatieprojecten in deze wijken plaats hebben gevonden. Over de inzet van deze middelen waren nog geen afspraken gemaakt en in het kader van de bezuinigingen wordt voorgesteld deze middelen ten gunste van de Algemene Reserve vanuit de Bestemmingsreserve Burgerparticipatie te laten vrijvallen.	S00	Bob	ja

Communicatiemiddelen voor inwonersbenadering Armoede en Schulden		25	25	25	25	S	S	Budget van € 55K is voor flyers, posters, krantenartikelen e.d. om inwoners de weg te wijzen naar ons gemeentelijke schuldhulpaanbod en inkomensregelingen. Daarnaast wordt ook de verjaardagskaart voor jongeren hieruit bekostigd. We willen tezijnertijd ook de website “Fix je shit” koppelen aan deze verjaardagskaart. Op deze website krijgen jongeren dan allerlei relevante informatie en tips op alle leefgebieden. Naast de middelen zetten we ook in op communicatie met ketenpartners omdat zij een belangrijke vindplaats zijn voor inwoners met geldzorgen, en zij deze inwoners ook vaak zelf ondersteunen. Daarom organiseren we jaarlijks een ketenpartnerbijeenkomst om hen te informeren en ervaringen uit te wisselen. Optie is het totale budget van € 55K te verlagen naar € 30K; consequentie is minder communicatie met als gevolg mogelijk minder bereiken van inwoners en/of ketenpartners.	S06	Mark	ja
Beëindigen subsidie OZO verbindzorg		22	22	22	22	S		OZO verbindzorg is een keuze van de gemeente om te werken met een centraal registratiepunt. Dit is geen verplichting.	S07	Bob	ja
Week van het geld		20	20	20	20	S	S	Doel van de landelijke week van het geld is om op scholen aandacht te geven aan financiele bewustwording. Arnhem was in 2024 gaststad voor deze landelijke campagne. Jaarlijks budget voor promotiemateriaal, gastsprekers en start/afsluitbijeenkomst is noodzakelijk om de week van het geld te kunnen organiseren. **Voorstel:** Het budget bedraagt nu € 30K maar kan verlaagd worden naar € 10K. Impact: Hierdoor wordt de organisatie veel soberder.	S06	Mark	
HGKM: Trainingsaanbod Arnhemse Primair onderwijs	10	10	10	10	10	S		Wordt relatief weinig op ingezet door het onderwijs maar de toolbox is wel essentieel.	S08	Maurits	ja
Armoedepact		10	10	10	10	S	A	Het armoedepact is een samenwerking tussen gemeente en organisaties in de stad om armoedebestrijding gezamenlijk op te pakken. De gemeente faciliteert dit. Versoberen druist in tegen ons beleid en onze ambities. Dit voorstel zou budget verlagen tot tot € 15K.	S06	Mark	
E605106 Vrijwillige terminale zorg		5	5	5	5	S		Kunnen vrijvallen. Deze bedragen worden niet uitgekeerd. De ruimte in de begroting bedraagt 9k. Hiervan wordt 4k als subsidie uitgekeerd.	S08	Mark	ja
E605104 Onderst Ouderenbonden		5	5	5	5	S		Kunnen vrijvallen. Deze waren bedoeld in te zetten als subsidie. Deze bedragen worden niet uitgekeerd. Bedragen maken **geen** onderdeel uit van de incidentele middelen in het kader van het te ontwikkelen Integrale Ouderenbeleid. Deze kosten zijn namelijk ondergebracht in E605101.	S08	Mark	ja
E605105 Woontussenvoorz Ouderen		4	4	4	4	S		Kunnen vrijvallen. Deze bedragen worden niet uitgekeerd. Deze waren bedoeld in te zetten als subsidie. Deze bedragen worden niet uitgekeerd. Bedragen maken **geen** onderdeel uit van de incidentele middelen in het kader van het te ontwikkelen Integrale Ouderenbeleid. Deze kosten zijn namelijk ondergebracht in E605101.	S08	Mark	ja
Indexatie parkeertarieven						S		Nader uit te zoeken wat impact / opbrengst is.	S02	Nermina	
Afbakening Jeugdhulp (Hervormingsagenda Jeugd		PM	PM	PM		S		De afbaking Jeugdwet komt voort uit de landelijke Hervormingsagenda Jeugd. De afbakening van de Jeugdwet heeft betrekking op de volgende onderdelen; aanpassing wetgeving, eigen kracht en normaliseren, vrij toegankelijke voorzieningen, verhogen kwaliteit (niet wetenschappelijke bewezen interventies) en sturing op de trajectduur voor in de contractuele relatie tussen gemeenten en jeugdhulpaanbieder. De afbakening van de jeugdhulpplicht in de Jeugdwet vormt al enkele jaren een belangrijk onderwerp in gesprekken over de jeugdzorg. In de Hervormingsagenda Jeugd staat dat de wetgever de Jeugdwet gaat aanpassen om deze reikwijdte te verduidelijken en af te bakenen c.q. te begrenzen. Dit wetgevingstraject neemt tijd in beslag. Gemeenten, en meer specifiek hun gemeenteraden, kunnen in de tussentijd in hun verordeningen met deze afbakening van de jeugdhulpplicht aan de slag.	S07	Bob	in fundamentele bijsturing sociaal domein
Nieuwe inkoop behandeling		PM	PM	PM	PM	S		Vanuit de Regio Centraal Gelderland wordt onderzocht of we een nieuwe inkoop voor het product ‘behandeling’ gaan starten. De aanpassingen binnen de zorgvorm behandeling leiden mogelijk tot aangepaste tarieven.	S07	Bob	in fundamentele bijsturing sociaal domein
Nieuwe locatie Opvang Oekraine	0					S		Ingediend knelpunt voor PPN 2025, inmiddels al aangepast in financieel beeld.	S08	Paul	
Bestemmingsreserve Revolverend fonds (duurzaamheid) € 680.000	0					I		Deze reserve wordt niet gebruikt voor het doel waartoe deze is opgezet. In het voorjaar zal een collegenota worden gemaakt waarbij dit bedrag wordt toegevoegd aan het klimaatfonds	S10	Cathelijne	
St. Musis en Stadstheater		7.770	7.770	7.940	7.940	I/S		Basisvoorziening. Relatie met 'geen nieuwbouw stadstheater': nl. gevolgen subsidiedeel stadstheater. Let op: geldt niet voor subsidiedeel Musis NB 2027-2031 170k p/j voor aanloopverliezen nieuw stadstheater.	S05	Cathelijne	
Geen nieuwbouw stadstheater				4.000	4.000	S		Vrijval kapitaallasten, eenmalige afboeking nodig (+- 3 miljoen), relatie met subsidie	S05	Cathelijne	
Jaarlijkse verhoging OZB opbrengsten met 7,5% ipv 5% in 2025 en 2026; daarna 5%		1.549	3.292	3.457	3.630	S			S00	Paul	
57% Indexatie uitkeren		2.955	2.955	2.955	2.955	S		Aanvullend op 85% indexatie kan de indexatie met een verlaging op de overige budgetten tot 57% qua totaalbedrag op dezelfde hoogte als de dekking vanuit het gemeentefonds worden gebracht, € 19,6 miljoen (dit is de de totale indexatie die dan zou worden verstrekt). Doordat niet alle budgetten gekort kunnen worden door wettelijke verplichtingen zoals de kosten voor de CAO ontwikkeling. Worden de te korten budgetten naar verhouding sterker gekort. De totale besparing komt uit op 1.603 + 2.955 = 4.558.	S00	Paul	
Bestemmingsreserve Beschermd en Weerbaar		2.000				I		Het saldo van de reserve bedraagt ultimo afgerond € 4,8 miljoen, hiervan is € 1.185.000 van gelabeld voor Maatschappelijke Opvang (besluitvorming Begroting 2024) en € 168.000 voor Veilgheid. Anders inzetten van de BR is beperkt mogelijk, deze reserve is enkel inzetbaar voor HGKM doeleinden. Helemaal latenn vrijvallen is geen optie, ook omdat je volgend jaar mogelijk incidenteel zal moeten opplussen naar Vrouwenopvang en Veilig Thuis.	S08	Maurits	ja
Bezuinigen op verduurzamen gemeentelijk vastgoed.	0	2.000	2.000	500		I		Er zijn extra middelen vrijgemaakt voor het verduurzamen en toegankelijker maken van het gemeentelijk vastgoed. Door hierop te bezuinigen (ongeveer 50%) zullen we onze ambites daarop naar benden moeten bijstellen. Bijvoorbeeld de ambities rondom het project stadhuis.	Vastgoed	Maurits	

Regulier werkprogramma milieu ODRA	1.900	nnb	nnb	nnb	nnb	I		Bestaat voor een groot deel uit het preventief toezicht & handhaving op bedrijven. Je kunt dat toezicht ook minder intensief doen. Dan doe je over de hele linie minder frequente controles of je kiest branches uit waarbij je dat doet. Of je kiest voor steekproeven, of een piepsysteem. De consequentie van een besparing hier is een vergroting van de risico's voor het milieu en eventueel hogere kosten door milieuschade. Het is niet zo snel te zeggen of en hoeveel ermee te besparen is. Dat zou een vraag of opdracht kunnen zijn, door of samen met ODRA uit te werken. We zullen dat ook hier weer samen met de andere gemeenten moeten doen, het gaat namelijk om gezamenlijke afspraken; ODRA werkt voor alle gemeenten op dezelfde wijze.	S11	Marco	
Meer sturing wijkteams door wijkbudgetplafonds	0	925	1.850	1.850	1.850	S	##	Sociale wijkteams en zorgaanbieders moeten zich meer financieel verantwoordelijk voelen om niet onnodig te veel of te dure zorg in te zetten, maar meer gebruik te maken van andere ondersteuningsmogelijkheden, zoals algemene voorzieningen en sociale netwerken. Het invoeren van een wijkbudgetplafond moet er toe leiden dat het financiele tekort niet alleen een gemeentelijk probleem is, maar een gezamenlijk probleem van gemeente, sociale wijkteams en zorgaanbieders. Per kwartaal wordt de uitnutting van het wijkbudgetplafond gemonitord en bij dreigende overschrijdingen wordt tijdig bijgestuurd op de zorginzet.Het moeten bijsturen op de zorginzet kan er toe leiden dat passende zorg voor de inwoner niet meer beschikbaar is. Ook is een risico dat in de ene wijk wordt bijgestuurd op het leveren van zorg, terwijl in de andere wijk in een zelfde situatie wel financiele middelen beschikbaar zijn en deze zorg wel geleverd wordt aan de inwoner. Dit leidt tot rechtsongelijkheid. Daarnaast bestaat het risico op waterbedeffect naar andere vormen van ondersteuning buiten de zorg. Bijsturing is alleen mogelijk als er voldoende alternatieve mogelijkheden zijn om inwoners te ondersteunen, bijvoorbeeld door het beter benutten van de sociale basis en sociale netwerken. De sociale basis en sociale netwerken in de wijk moeten dan wel op orde zijn en hierin moet voldoende geinvesteerd worden. NB: het financieel effect is sterk afhankelijk van het al dan niet doorvoeren van andere besparingsmogelijkheden als een budgetplafond voor zorgaanbieders en het bezuinigen op formatie van de sociale wijkteams. De bedragen voor deze opties kunnen daarom niet bij elkaar worden opgeteld.Risico op waterbedeffect afhankelijk van inrichtingskeuzes	S07	Marco	in fundamentele bijsturing sociaal domein
Interen op eigen vermogen van het Sportbedrijf		1.700				I		Er is afgesproken dat het eigen vermorgen van het Sportbedrijf Arnhem (SA) 1.8 miljoen moet zijn. We kunnen besluiten in te teren (incidenteel) op het eigen vermogen (via de lijn aandeelhouder). Dit kan niet structureel. Het eigen vermorgen zal weer opgebouwd moeten worden naar het afgesproken niveau in de jaren erna. Een afweging is of je de volledige begrote tekorten voor 2025 e.v. vanuit eigen vermorgen in moet vullen. Het eigen vermorgen is dan in 2026 namelijk 0 euro. De gemeente loopt daarmee als aandeelhouder meer risico. Het begrotingstekort van SA volledig uit het financieel beeld halen levert risico op. Hierin zou vanuit businesscontrol/ bedrijfsvoering een advies moeten komen over wat wenselijk is.	S09	Bob	
E805205 t/m 208 Omgevingswet	1.000	482	543			I		Hier vallen de boekingsnummers E805205 t/m 208 onder. Voor 2024 is een budget beschikbaar van 1,7 mln. (deels overheveling van niet besteed budget in 2023 en eerder en 700K dat is ontvangen vanuit de decembercirculaire 2023 voor de transitie van de Omgevingswet). De verwachting is dat er voor 2024 en 2025 nog geld ontvangen zal worden (resp. 482K en 543K). Middelen zijn deels gelabeld aan dit doel. Door hierop te bezuinigen komen wettelijke taken onder druk te staan.	S11	Cathelijne	
Realisatie wamtetransitie (van het aardgas af)	1.249	1.500	1.500			I		In 2024 CDOKE gelden, in 2025 CDOKE gelden/Bestemmingsreserve Duurzaamheid, 2026 Bestemmingsreserve Duurzaamheid	S10	Cathelijne	
Bijdrage Gelders Archief		1.305	1.305	1.305	1.305	S		Wettelijke taak (Archiefwet). Gemeenschappelijke Regeling. Gemeente moet haar eigen archief (fysieke en digitaal) bewerken en bewaren toegankelijk voor publiek. Wij doen dit bij het Gelders Archief. Kunnen we ook zelf doen, maar dat zal naar verwachting geen bezuiniging opleveren. NB GA is niet zelf met bezuinigingsvoorstellen gekomen. Accres is onderwerp van discussie.	S05	Cathelijne	
Bestemmingsreserve Energiearmoedefonds	800	-	-	-	-	I	A	Na de onttrekking van € 2,8 mln uit de bestemmingsreserve Energiearmoedefonds (zie categorie 1) resteert er nog een bedrag van € 1,6 mln. € 0,3 mln is voor een voucherregeling voor ondernemers beschikbaar, de resterende € 1,3 mln is voor nieuwe crisismaatregelen in 2024 en 2025 (totaal € 0,8 mln), maar hiervoor zijn nog geen concrete plannen uitgewerkt. Overschot van € 0,5 mln. op Noodfonds Ondernemers, wordt niet gebruikt. Het totaal van € 1,3 mln kan hiermee vrijvallen. **Impact**: er worden geen nieuwe plannen gemaakt om inwoners/organisaties tegemoet te komen voor hogere energielasten.	S06	Mark	ja
Beëindigen programma huisvesting bijzondere doelgroepen; geplande bestedingen	0	1020	1.120	230	0	I		Schrappen programmadoel 'jaarlijks 60-100 extra betaalbare, geschikte en beschikbare woningen bovenop de bestaande planvoorraad, ten behoeve van doelgroepen nota wonen en zorg.	S12	Paul	
E802201 Algemeen Ruimtelijke juridische zkn (loonsom)	1.100	1.100	1.100	1.100	1.100	S		Hier valt niet aan te draaien (betreft loonsom RJZ). Enige optie is vrijkomende vacatures niet invullen (zie ook de toelichtende memo)	S11	Cathelijne	
groen directe woonomgeving	1.000	650	650	650	650	S		Dit betreft het groot onderhoud groen (renovatie versleten plantvakken e.d.) in de directe woonomgeving	S12	Cathelijne	

Beëindigen subsidies Wmo	0	355	709	709	709	S	##	Vanuit de Wmo worden diverse subsidies verstrekt aan partijen. Dit betreffen voor het grootste deel meer welzijnsgeorienteerde subsidies en er ligt dus samenhang met de portefeuille sociale basis. - MEE Gelderse Poort - € 108.000, - Stichting Vitale Verbindingen - € 95.000, St. BBA - € 103.000, St. Inloophuis Sint Marten Klarendal - € 31.000, - St. Rooms Katholieke Parochie St. Eusebius - € 10.000, RIBW 302.000, - ProPersona 60.000. Bovengenoemde subsidies zijn niet verbonden aan een wettelijke taak. De bedragen die genoteerd staan bij MEE Gelderse Poort, Stichting Vitale Verbindingen en Pro Persona zijn onderdeel van een grotere subsidie. Het bedrag genoteerd bij MEE Gelderse Poort heeft betrekking op diverse trainingen die zij organiseren, bruggen bouwen en ondersteuning van kinderen die een broertje of zusje met een beperking hebben. Stichting Vitale Verbindingen ontvangt deze middelen om steunnetwerken op te bouwen voor GGZ-patienten ter preventie van zorg. St. BBA, St. Inloophuis Sint Marten Klarendal en St. Rooms Kath. Parochie St. Eusebius zijn alledrie inloopvoorzieningen voor inwoners. RIBW ontvangt geld voor inloopvoorzieningen voor de GGZ-doelgroep en het inrichten van buurtcirkels in diverse wijken in Arnhem om zorg te verkorten zoals beschermd wonen of ambulante begeleiding. Pro Persona krijgt geld voor preventief aanbod mentale gezondheid. Het stoppen van de hierboven beschreven subsidies heeft effect op informele netwerken waar inwoners van Arnhem een beroep op kunnen doen. Hiermee stoppen heeft dan ook direct effect op onze inwoners en waarschijnlijk ook op hun zorgvraag.	S07	Marco	in fundamentele bijsturing sociaal domein
E607121 Willemeen/poppodium		680	680	680	680	S		Is een onderdeel van Rijnstad. Willemeen is een poppodium en ondersteunt jongeren in Arnhem met een combinatie van cultuur en welzijn. Met de hier opgevoerde besparing van 680k zal Willemeen waarschijnlijk stoppen te bestaan.	S08	Mark	
Verdere verlaging ondersteuning college	82	201	201	625	625	S		Dit is een intensivering van de eerder voorgestelde maatregel omtrent de ondersteuning van het college. In plaats van 1fte, wordt erin dit scenario 2fte per onderdeel (woordvoering, advisering en ondersteuning) ingeleverd. Risico van het aandraaien van de duimschroeven is dat er rekening moet worden gehouden met de beschikbare capaciteit en dat niet aan alle aspecten kan worden voldaan zoals men dat nu gewend is. Er moeten keuzes worden gemaakt mbt zichtbaarheid als het gaat om bijvoorbeeld woordvoering, de ondersteuners moeten meerdere agenda's bijhouden, dat maakt het werk complexer en ook de adviseurs kunnen zich minder toeleggen op hun taken. Op dit moment is de druk, werklast en de mate van beschikbaar zijn hoog. Het gevaar is dat er veel verzuim zal zijn.	S00	Maurits	
Re integratiebudget Afbouwen projecten met partners	-	-	620	620	620	S	P	Dit deel van het re-integratiebudget is beïnvloedbaar. Vanuit het re-integratiebudget wordt de inzet van loonwaardemetingen, jobcoaching en andere re-integratieinstrumenten en re-integratietrajecten door partners uitgevoerd bekostigd. Dit gaat ook om lopende afspraken/subsidies met diverse partijen in de stad om inwoners naar passend werk te ondersteunen. De re-integratieinstrumenten zijn noodzakelijk om inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt te ondersteunen naar een duurzame uitstroom. We zetten nu beleidsmatig in op brede ondersteuning. Bij een differentiatie naar doelgroepen kunnen besparingen gerealiseerd worden. Deze zullen direct (negatief) effect hebben op de trend van duurzame uitstroom uit bijstand.	S06	Mark	in fundamentele bijsturing sociaal domein
Collectieve Aanvullende Zorgverzekering		-	250	500	500	S	A	De Gemeentepolis (GP) is een gemeentelijke collectieve zorgverzekering die zich richt op inwoners met een laag inkomen en/of hoge zorgkosten door bijv. chronische ziekte. Doel van het instrument is garanderen dat deze inwoners toegang hebben tot goede zorg en ze (financieel) te ondersteunen. Arnhem betaalt een deel van de premie en zorgverzekeraars bieden zowel dienstverlening als aanvullende dekking die specifiek afgestemd is op de doelgroep. **Voorstel;** We gaan onderzoeken hoe we inwoners met medische kosten het beste tegemoet kunnen komen. Dit doen we in navolging van recent onderzoek van de gemeente Groningen op dit vlak. Het totale budget voor de CAZ is € 2,1 mln. Als uit ons eigen onderzoek vergelijkbare resultaten komen als in Groningen, denken we dat dit kan leiden tot een besparing van € 0,5 mln. (zie ook categorie 3). Als dit niet mogelijk blijkt, kunnen we ook de huidige pakketten van de CAZ versoberen tot € 0,5 mln. Impact; We moeten het onderzoek afwachten om te bepalen wat de impact voor inwoners zal zijn. Het is namelijk mogelijk dat een inwoner via een goed begeleide overstap naar een andere zorgverzekering, geen financiële impact merkt. Daarentegen is het voor de gemeente dan wel mogelijk om te besparen op de CAZ.	S06	Mark	ja
Vrijval BR Asiel	500	0	0	0		I		Dit gaat om de BR Inburgering, integratie en asiel. Deze bestemmingsreserve heeft een bedrag van € 0,5 miljoen zonder een concrete onttrekking of besteding. In de college tweedaagse is besloten om 5 ton voor onderwijs te reserveren.	S08	Paul	
Aanvullende projecten ODRA reguliere financiering	500	nnb	nnb	nnb	nnb	I		Dit gaat over bovenwettelijke taken. Het zijn vaak, maar niet uitsluitend, structurele posten die in gezamenlijkheid zijn afgesproken. Dus met de andere deelnemende gemeenten van ODRA. In 2024 betrof het Circulariteit, Energie, Externe veiligheid, Illegale asbestsaneringen, Omgevingswet, Klantadvies, Archief extra, Bodem extra. Deze taken kunnen in het algemeen in principe geschrapt worden, dit zal vanuit de Arnhemse vakgroepen beoordeeld moeten worden. Bovendien is er afstemming nodig met de andere gemeenten. Besparen op klantadvies is af te raden, gezien ook het recente rekenkameronderzoek. Besparen op archivering levert mogelijk problemen op ivm wettelijke taken archivering.	S11	Marco	
klimaatadaptatie (programma radicaal vergroenen)	0	0	0	500	500	S		M.i.v. 2027 stopt het programma RV; alleen maatregelen uit de wijkgroenagenda's worden nog uitgevoerd en er is een beperkte subsiediemogelijkheid voor bewoners	S12	Cathelijne	

Beëindigen subsidie mantelzorg en mantelzorgcompliment	0	225	450	450	450	S	0	In Arnhem betalen we een subsidie voor een mantelzorgorganisatie en keren wij een bedrag uit aan inwoners die mantelzorger zijn in de vorm van een mantelzorgcompliment. Ten aanzien van het mantelzorgcompliment kunnen we ervoor kiezen om de hoogte aan te passen. Bovengenoemd bedrag betreft een besparing van 50% vanaf 2026. Gemeente Arnhem heeft een wettelijke taak t.a.v. ondersteuning mantelzorgers. Echter kan hier op verschillende manieren invulling aan worden gegeven. In de toekomst zullen er ook steeds meer mantelzorgers komen en nodig zijn en wordt hun rol belangrijker. Inzet van mantelzorgers beperkt het beroep op zorg. Er is samenhang met de portefeuille ouderenbeleid en sociale basis.	S07	Marco	
Uitstel vervanging kunstgrasvelden	450	250	250			I		In het coalitieakkoord is een versnelde vervanging van kunstgrasvelden opgenomen. Wettelijk gezien mogen de oude velden nog tot 2032 gebruikt worden. De vervanging kan uitgesteld worden tot 2027 zonder consequenties voor milieu en/of volksgezondheid, er zijn reeds maatregelen getroffen om verspeiding van SBR infill te voorkomen.	S09	Bob	
Aanvullende projecten ODRA Arnhems budget	450	nnb	nnb	nnb	nnb	I		De aanvullende projecten zijn bovenwettelijk, en worden in opdracht van alleen gemeente Arnhem uitgevoerd. Het zijn beleidskeuzes van Arnhem, die in principe ook geschrapt kunnen worden. Soms zijn er subsidies of andere rijksfinancieringen aan gekoppeld (Energie, Omgevingswet) soms zijn het specifieke Arnhemse budgetten (Kamerverhuur, Ondermijning, nieuwe Groene Handhavingstaken. Riolering is gedekt uit GRP geld. Opties om op de aanvullende budgetten te besparen zullen door de betreffende vakgroepen bekeken moeten worden.	S11	Marco	
Geen prullenbakken legen op zondag en geen zwerfafval verwijderen op zondag	0	450	450	450	450	S		Het in de binnenstad niet legen van prullenbakken en het stoppen met straatvegen op zondag leidt tot verrommeling van het straatbeeld in de binnenstad. De voorgestelde claim voor het dagelijks onderhoud in het centrum een sterke kostenstijging opgenomen (2,5 milj.), deze kan hierdoor enigszins afnemen.	S12	Bob	in fundamentele bijsturing fysiek domein
Bezuinigen op toegankelijkheid gemeentelijk vastgoed.	0	300	300	400		I		Er zijn extra middelen vrijgemaakt voor het verduurzamen en toegankelijker maken van het gemeentelijk vastgoed. Door hierop te bezuinigen (ongeveer 50%) zullen we onze ambites daarop naar benden moeten bijstellen. Bijvoorbeeld de ambities rondom het project stadhuis.	Vastgoed	Maurits	
Preventiemiddelen (uit de motie investeren in preventie en gezondheid loont)	0	0	0	350	350	S		Momenteel worden de Gezondheidsmakelaar GGD, gezondheidsplein Rijnstate, opgave rond Gezonde Leefstijl Interventie en Arnhemse gezondheidsmaand hieruit bekostigd. Tevens deels dekking van de DVO / Lokaal aanbod. Het is onmogelijk om per direct de samenwerking met deze partners te stoppen, omdat er langdurige afspraken aan de samenwerking ten grondslag liggen.	S09	Maurits	
Gratis ophalen grofvuil	0	0	0	0	0	I		Voor het gratis ophalen van grof vuil is alleen in 2024 nog budget gereserveerd in de begroting.Dit betreft een incidenteel budget. Inwoners hebben de mogelijkheid om grofvuil aan te bieden op onze afvalbrengstations. Tot nog toe zien we echter dat het aantal afspraken aan huis en de daarmee gepaard gaande kosten lager zijn dan begroot. Ook zien we dat er voornamelijk sprake is een verschuiving van het aanbiedgedrag, waarbij inwoners nu meer kiezen voor de gratis afspraak in plaats van het aanbieden op de afvalbrengstations. In totaal is er geen sprake van een toename van de hoeveelheid grofvuil, en dus ook geen toename van de verwerkingskosten op dit punt. We hebben dit voordeel nu ook opgenomen in Turap 1.	S12	Bob	
groen beperken tot directe woonomgeving (-50%)	0	350	350	350	350	S		Buiten de directe woonomgeving worden versleten plantvakken niet meer vervangen (dus niet langs hoofdinfra, in parken enz.)	S12	Cathelijne	
Ingeleend personeel OOV		339	339	339	339	S		De ervaring leert dat vanwege de dynamiek in het veiligheidsveld inhuur van expertise noodzakelijk is om in te kunnen spelen op ontwikkelingen. De afgelopen jaren hadden wij bepaalde cruciale onderdelen van de aanpak niet kunnen vormgeven zonder deze expertise. De afgelopen tijd is daarvan bijvoorbeeld bijstand t.a.v. de invoering van PGA X (verwerking van persoonsgegevens), zorg en veiligheid, crisisbeheersing en radicalisering van bekostigd. Er kan (beperkt) aan deze knop worden gedraaid, waardoor de mogelijkheden in de toekomst beperkt zijn. Er kan nu geen acuut gevolg worden aangegeven.	S01	Ahmed	
Stoppen met Groenfonds	0	325	325	325	325	S		Minder/niet meer voldoen aan wettelijke taak monumentale parken in stand te houden en aan Wet natuurbescherming	S12	Marco	
IHP - verbeteren klimaatadaptatie		20	40	60	80	S		Beleidsrijke toevoeging IHP. Dit gaat om klimaatadaptieve maatregelen. Maatregelen aan het gebouw en/of het buitenterrein van schoolgebouwen ten aanzien van: - wateroverlast/waterinfiltratie, bijvoorbeeld het afkoppelen van regenwater en plaatsen van infiltratiekratten - ter voorkoming van hittestress op het schoolplein, door bijvoorbeeld minder verharde schoolpleinen en het planten van bomen.	S04	Nermina	
IHP - energetica		37	74	111	148	S		Beleidsrijke toevoeging IHP. Gemeente stelt vanuit haar reguliere bekostiging van renovatie- of nieuwbouwopgaven middelen beschikbaar die passend zijn voor het realiseren van schoolgebouwen op Bijna Energie Neutraal Gebouw (BENG)-niveau. Het betreffende schoolbestuur draagt financieel bij in de stichtingskosten door de stap van BENG naar ENG te bekostigen. ENG staat voor een gebouw dat net zoveel hernieuwbare energie opwekt als verbruikt voor het gebouwgebonden energieverbruik.	S04	Nermina	
IHP - Arnhemse norm bewegingsonderwijs		30	60	90	120	S		Beleidsrijke toevoeging IHP. In Arnhem hanteren we deze 'Arnhemse Norm' bovenop de minimale vereisten voor bewegingsonderwijs. Een Arnhemse Norm accommodatie is groter ten opzichte van de VNG waardoor deze beter en meer multifunctioneel in te delen is.	S04	Nermina	

Jongerenwerk 3.0		315	315	315	315	S		Hierop bezuinigen betekent dat homegrown jongerenorganisaties Presikhaaf University en AM Support op korte termijn een aantal activiteiten zullen moeten beëindigen en er dus minder aandacht kan worden gegeven aan het tegengaan van overlast en het vormen van Arnhemse jongeren. De financiële impuls om het jongerenwerk op een hoger plan te brengen is gekomen vanuit het coalitieakkoord en is verbonden aan de portefeuille van wethouder Lauriks, dus het is zeker niet alleen aan Veiligheid om hierover te beslissen. Het zou wél wenselijk zijn om het gehele bedrag dat vanuit de gemeente aan deze jongerenorganisaties wordt besteed inzichtelijk te maken en te bezien wat hierin snijden zou betekenen voor kwetsbare jongeren in Arnhem.	S01	Ahmed	
Nieuwe bovenwettelijke taken ODRA 2025		305	nnb	nnb	nnb	I		Dit bedrag bestaat uit twee verschillende posten. 1. Advisering uitvoeringsbeleid €141k. Het gaat om coordinatie regionaal uitvoeringsbeleid, o.m. opstellen bouwstenen milieu voor de omgevingsplannen en coordineren regionale vakberaden milieu. Nut en noodzaak te bespreken met betreffende vakgroep Arnhem. 2. Innovatiebudget € 164k. Dit zijn keuzetaken op het gebied van luchtkwaliteit, bodem, ruimtelijke ordening, circulaire economie. Nut en noodzaak te bespreken door de betreffende vakgroepen Arnhem. Ook hier is overleg nodig met de andere partners. Complicerend is bovendien dat ODRA een budget verplicht moet inzetten voor innovatieve projecten. Dit volgt uit landelijke richtlijnen vanuit het Interbestuurlijk programma versterking VTH--stelsel (IBP). Dus dit budget moet wel een invulling krijgen.	S11	Marco	
bomenplan in directe woonomgeving	300	150	150	150	150	S		Dit betreft het exploitatiebudget om extra bomen te planten in de directe woonomgeving	S12	Cathelijne	
Sluiten zorgzone	0	142	285	285	285	S		Op dit moment 6 vergunninghouders waarvan er 3 met enige regelmaat gebruik maken van de zone. Er wort geen zorg verleend maar alleen een werkplek geboden. Nieuwe vergunningen worden alleen onder zeer strikte voorwaarden verleend, dit is al jaren niet meer gebeurd. Hulp en zorg aan gebruikers kan via WMO ingezet worden. Betreft structurele begrotingssubsidie IrisZorg.	S08	Maurits	
P&O Opleidingsbudget verminderen	0	0	275	275	275	S		Alleen functienoodzakelijke opleidingen blijven bestaan. Arnhem zal als attractieve werkgever lager gaan scoren en uitstroom zal stijgen.	S00	Maurits	
VGGM		250	250	250	250	S		Halveren bijdrage aan het programma Beter Bedrijfsvoeren van VGGM. De bijdrage aan VGGM is terecht als niet-beïnvloedbaar aangemerkt. Maar in het financiële beeld voor de PPN is een claim opgenomen voor het programma Beter Bedrijfsvoeren. Daarvan zouden we voor kunnen stellen deze bijdrage te halveren (of niet toe te kennen) maar ook dat zal bestuurlijk in de regio besloten moeten worden. Wat opvalt aan de begroting is dat die maar weinig transparant is. Daarmee zijn ook de gevolgen van bezuinigingen niet inzichtelijk. Inzet zoals hierboven besproken zou dan een besparing voor het financieel beeld van € 250k opleveren bij bijvoorbeeld een halvering van de claim.	S01	Ahmed	ja
Huisvesting Oostpool / Introdans				250	250	S		Huisvestingsproblemen van beide instellingen. Gekoppeld aan bijdrage provincie (10mln).	S05	Cathelijne	
Onderhoud in de parken	0	225	225	225	225	S		Geen onderhoud recreatieve voorzieningen, geen objecten toevoegen, zoals moestuin Gulden Bodem	S12	Marco	
Schrappen Mobility Mentoring als aparte financiering	0	167	223	223	223	S	##	Sociale wijkteams krijgen aparte financiering voor het toepassen van de methodiek Mobility Mentoring. Deze methodiek zorgt er voor dat de wijkcoach langdurig een inwoner kan begeleiden die in armoede leeft of waar sprake is van schulden. Deze methodiek kan worden afgebouwd, zodat inwoners weer op de reguliere wijze worden ondersteund. De methodiek is ingevoerd, omdat de reguliere ondersteuning niet voldoende aansluit op de behoeften van inwoners, die al geruime tijd in armoede leven of waar sprake is van schulden en die op meerdere leefgebieden problematiek ervaren. Deze groep inwoners gaat dus minder passende ondersteuning krijgen die kan helpen om problemen van deze inwoners op te lossen. Hier ligt samenhang met de portefeuille Bestaanszekerheid.Risico op waterbedeffect	S07	Marco	in fundamentele bijsturing sociaal domein
Bezuinigen op dagelijks onderhoud in de wijken 10% kostenbesparing (Afvalbakken, onkruid etc) en deel van het areaal minder maaien.	0	165	165	165	165	S		Bezuinigen op het legen van afvalbakken, het verwijderen van onkruid en het minder maaien leidt tot een verloederd beeld. Juist in de Arhem-Oost wijken willen we inzetten op minder verloedering. Deze bezuiniging staat daarmee op gespannen voet. Het uitsluiten van deze wijken bij deze bezuiniging levert ca. 50 k minder besparing op.	S12	Bob	ja
Human Capital; transformatie arbeidsmarkt uit coalitie akkoord	0	200			I			De €500.000,- opgenomen in het coalitieakkoord voor ‘’Transformatie Economie en arbeidsmarkt’’ is verdeeld over 250.000 (economie), 100.000 (W&I) en 150.000 (overhead). Voor pilot Beroepentuin in 2024 staat 325.000 gereserveerd. Het gaat om een incidentele bezuiniging van €200.000, gaat dus ook om budget dat bij W&I staat.	S03	Nermina	deels
Seniorenbeweging via Brede Spuk	200	200	200		I			Wij geven het Sportbedrijf normaliter subsidie voor het stimuleren van beweging en valpreventie voor ouderen. Door deze bestaande inzet te bekostigen vanuit het SPUK, kan de oorspronkelijke bekostiging vanuit het programma komen te vervallen. Dit levert een besparing op van 200.000,-, maar laat wel minder ruimte voor nieuwe initiatieven.	S09	Bob	ja
E609106 Arnhemse Uitdaging		193	193	193	193	S		Betreft een onderdeel van Rijnstad. Arnhemse Uitdaging is een bedrijvennetwerk dan samenwerking stimuleert en organiseert tussen lokale maatschappelijke organisaties en het bedrijfsleven. Initiatief past binnen de focus van de transformatie Welzijn. Betreft geen wettelijke taak. Subsidie stopzetten kan, bij voorkeur niet. Afbouwen van deze subsidie zorgt er naar alle waarschijnlijkheid voor dat deze initiatieven zullen stoppen. De maatschappelijke meerwaarde die hiermee verloren gaat, weegt niet op tegen de eventuele besparing.	S08	Mark	

Ingeleend personeel ZVH		171	171	171	171	S		De ervaring leert dat vanwege de dynamiek in het veiligheidsveld inhuur van expertise noodzakelijk is om in te kunnen spelen op ontwikkelingen. De afgelopen jaren hadden wij bepaalde cruciale onderdelen van de aanpak niet kunnen vormgeven zonder deze expertise. De afgelopen tijd is daarvan bijvoorbeeld bijstand t.a.v. de invoering van PGA X (verwerking van persoonsgegevens), zorg en veiligheid, crisisbeheersing en radicalisering van bekostigd. Er kan (beperkt) aan deze knop worden gedraaid, waardoor de mogelijkheden in de toekomst beperkt zijn. Er kan nu geen acuut gevolg worden aangegeven.	S01	Ahmed	
Budgetplafond Activerend werk	0	85	170	170	170	S	##	Aantal trajecten voor Activerend werk verminderen op een niveau van 95% van de kosten.Een deel van deze bezuiniging is ook mogelijk te realiseren door het inzetten van een ESF-subsidie (maximaal 370.000). . Activerend werk is er op gericht om kwetsbare inwoners weer mee te laten doen aan de samenleving en op die manier sociaal isolement te doorbreken en de zelfstandigheid van inwoners weer te vergroten. Ook zorgt activerend werk er voor dat inwoners kunnen doorstromen naar betaald werk of vrijwilligerswerk. Het levert daarmee ook een bijdrage aan het verminderen van de krapte op de arbeidsmarkt en de uitstroom uit de uitkering (o.a. Participatiewet). Het risico is dat een bezuiniging op activerend werk leidt tot stijging van PW-uitkeringen of tot stijging van begeleiding vanuit de Wmo (waterbedeffect). Er ligt een nauwe samenhang met portefeuille Werk & Inkomen/bestaanszekerheid. Trajecten zouden met name gericht kunnen worden op inwoners die een PW-uitkering hebben en jongeren tot 27 jaar. Daarnaast zal nog breder onderzocht worden of doorstroom vanuit Activerend werk naar beschut werk mogelijk is (wordt al gedaan bij stabiel op 4 en dat uitbreiden naar stabiel op 3). Risico op waterbedeffect	S07	Marco	in fundamentele bijsturing sociaal domein
E607101 Algemeen Onderst opgroeien en opvoeden (subsidies)		168	168	168	168	S		Betreft de subsidie aan Bouwspeelplaats de Leuke Linde. Betreft geen wettelijke taak. Is een overweging waard of dat we dit voldoende vinden passen binnen de focus van de transformatie Welzijn. De Leuke Linde heeft een begroting van ca € 200.000 waarbij de baten vrijwel geheel bestaan uit subsidie van de gemeente Arnhem. Naast subsidie krijgen ze een klein bedrag aan donaties (ca € 3.000). Effect van stoppen met subsidie zal op de bouwspeelplaats zelf groot zijn, zonder subsidie zullen ze waarschijnlijk niet kunnen voortbestaan.	S08	Mark	in fundamentele bijsturing sociaal domein
Wijkbudgetten Spelregels Arnhemse Wijkaanpak			160	160	160	S		Jaarlijks worden onder 24 wijken wijkbudgetten verdeeld. Met deze wijkbudgetten kunnen inwoners zelf bepalen welke zaken zij willen uitvoeren om de leefbaarheid, sociale verbinding en cohesie in de wijk te bevorderen. In een groot deel van de wijken zijn hiervoor wijkplatforms en bewonersoverleggen georganiseerd die deze middelen inzetten. Ook juridische entiteiten zoals wijk- of buurtverenigingen ontvangen middelen via een begrotingssubsidie. In gebieden waar geen georganiseerd bewonersoverleg is, beheert Team Leefomgeving deze middelen en vind de besteding plaats in overleg met ongeorganiseerde bewoners(groepen). Voorbeelden van activiteiten die hieruit gefinancierd worden zijn de wijkmedia, laagdrempelige wijkactiviteiten en (sociale en/of fysieke) bewonersinitiatieven. Met deze regeling krijgt de invloed van inwoners op de eigen woon- en leefomgeving vorm. Beleidsmatig past dit bij het uitgangspunt om (preventieve) sociale activiteiten meer vanuit inwoners te laten ontstaan en bewoners zelf de vrijheid te bieden om hierin keuzes te maken. Hiermee neemt ook het gevoel van eigenaarschap toe. Deze uitgangspunten passen bij het beleid zoals verwoord in de Koersnota Van Wijken Weten en de Visie Sociaal Domein. **Risico's:** Het gevolg van het gedeeltelijk schrappen van dit budget is dat er niet langer of in beperkte mate gewerkt kan worden aan de bovengenoemde beleidsdoelstellingen. De afspraken die gemaakt zijn in het kader van de beleidsdocumenten (die opgesteld zijn samen met de stad) kunnen niet geheel worden nagekomen en er is geen slagkracht meer om wijkactiviteiten door inwoners zelfstandig te realiseren. Ook de wijkmedia zal deels verdwijnen. De inzet van vele vrijwilligers in de stad om te werken aan de leefbaarheid in de wijk of buurt wordt hiermee deels teniet gedaan. Bewoners zouden via een hernieuwde regeling wel gebruik kunnen maken van middelen, echter haal je snelheid en regie die nu bij inwoners ligt voor een deel weg bij inwoners.	Wijken	Mark	in fundamentele bijsturing sociaal domein
Koningsdag		50	50	50	50	S		Minder inzet Koningsdag. Afdeling Veiligheid draagt al jaren financiële middelen en menskracht voor het mogelijk maken van het evenement Koningsdag door beveiliging: fysiek en capacitair. Hierop bezuingen betekent dat een andere actor moet worden gezocht die deze kosten op zich wil nemen dan wel dat de viering van Koningsdag drastisch wordt versoberd.	S01	Ahmed	ja
Vuurwerkshow	0	150				I		De vuurwerkshow is bedoeld om het afsteekverbod te verzachten en meer draagvlak daarvoor te creëren. In de begroting is nog budget voor 2024 en 2025. Zonder bezuinigingstaakstelling zou er voor de zomer een aanbesteding voor twee jaar gedaan worden. Met taakstelling voor maar één jaar.	S03	Bob	ja
E802203 Beheer bestemmingsplannen (loonsom)	123	123	123	123	123	S		Hier valt niet aan te draaien (betreft loonsom RJZ). Enige optie is vrijkomende vacatures niet invullen (zie ook de toelichtende memo)	S11	Cathelijne	
Beëindigen subsidies		120	120	120	120	S		De inzet van steunouders en kiestrainingen staan opgenomen in de Begroting 2024. Totaalbedrag aan subsidies vanuit jeugd bedraagt € 142.300. De subsidies zijn divers. De subsidies van steunouders en kiestrainingen dragen bij aan een preventieve inzet van zorg. Indien dit aanbod niet aanwezig, dan nemen de zorgkosten toe.	S07	Bob	in fundamentele bijsturing sociaal domein
P&O verminderen beleidscapaciteit diversiteit en inculsie	0	0	0	108	108	S		Wegvallen van kennis, uitvoeringskracht en focus op voortgang uitvoeringsplan D&I voor onze organisatie. Verbindingslijn tussen D&I officer en P&O team valt weg.	S00	Maurits	

ZVH		100	100	100	100	S		Minder bijdragen aan het ZVH vanuit de begroting Veiligheid. Het Zorg- en Veiligheidshuis is er voor de persoonsgerichte aanpak van geëscaleerde casuïstiek in de hoogste risicocategorie. Momenteel loopt een traject om een forse kwaliteitsimpuls te realiseren, die met het oog op de te verwachten aanwas van problematiek cruciaal zal zijn. De bezuinigingen in de zorg hebben een direct effect op de omvang van de taken en casuïstiek in het Zorg- en Veiligheidshuis. Hier nu significant op bezuinigen levert forse en onverantwoorde, concrete risico's op voor de veiligheid in de stad op straat. De bijdrage is voorts regionaal, maar uiteraard zouden we met de gemeentelijke partners en het Zorg- en Veiligheidshuis zelf kunnen inzetten op een gezamenlijke besparing (100k voor de gemeente Arnhem).	S01	Ahmed	ja
Festival FDFA/Juni Modemaand	0	100	100	100	100	S		FDFA subsidie kan mogelijk lager. Dan minder activiteiten. Overlap met VCA nader onderzoeken. Het niet meer subsidiëren van deze twee festivals (inovate en FDFA)betekent het wegvallen van een laagdrempelige manier om bewoners, bezoekers, studenten en ondernemers kennis te laten maken met de innovatieve en creatieve kanten van Arnhem. Bovendien zullen detailhandel, horeca en hotels in juni veel aanloop en daarmee omzet mislopen. Wel afbouwperiode nodig.	S03	Nermina	
Professionalisering St. Streekomroep Midden Gelderland (Connect)		100	100	100	100	S		Vanuit het coalitieakkoord is € 100.000 beschikbaar gemaakt voor professionalisering streekomroep	S05	Cathelijne	
Maatregelen energiecrisis	100	100	-	-	-	I	A	In aanvulling op de bijdrage van € 0,8 mln uit de bestemmingsreserve Energiearmoedefonds voor crisismaatregelen (zie hierboven) is er in de begroting vor 2024 ern 2025 € 100K toegevoegd om voor deze twee jaren € 500K beschikbaar te hebben voor de gevolgen van de energiecrisis.	S06	Mark	
Fontein Blauwe golven grotendeels uit laten, besparing energiekosten	0	50	50	50	50	S		Bij het herstel van de Blauwe Golven is ook de bijbehorende fontein vernieuwd. Het regulier aanzetten van deze fontein leidt tot hoge energiekosten. Door het deels uitschakelen van de fontein, waardoor deze voor de helft aangaat, besparen we hierop.	S12	Bob	ja
Overige fonteinen (AKU-fontein, op de markt en in de parken) grotendeels uit laten, besparing energiekosten	0	50	50	50	50	S		Het regulier aanzetten van deze fonteinen leidt tot hoge energiekosten. Door het deels uitschakelen van de fonteinen, waardoor deze voor de helft aangaan, besparen we hierop.	S12	Bob	ja
Dynamische begrazing	0	100	100	100	100	S		Dynamische begrazing is erop gericht dieren in te zetten op hun natuurlijke kwaliteiten, natuurlijk (soortspecifiek) gedrag en leefwijze te stimuleren en biodiversiteit te bevorderen. Bij dynamische begrazing verblijven gehouden dieren voor een beperkte tijd op bepaalde locaties met de juiste vegetatie om de biodiversiteit in stand te houden of te verbeteren.	S12	Marco	
E609102 Experimentele Werkplaats De Helling		99	99	99	99	S		Betreft subsidie aan werkplaats die zorg voor stukje sociale cohesie. De Helling heeft ca 450 deelnemers waarvan 15 tot 20 Activeren Werk (AW). Sommigen komen uit andere gemeenten. Zij vervullen maatschappelijk projecten voor kosten tegen alleen de onkosten (materiaal, elektriciteit). De verwachting is dat op het moment dat we de subsidie stoppen, deze organisatie zal stoppen met haar activiteiten in het kader van AW. Dit hangt namelijk samen dat de professionele begeleiding van cliënten uit AW betaald wordt, maar de activiteiten die daar plaatsvinden aan deze cliënten, begeleidt worden door de vrijwilligers. Met het wegvallen van de subsidie zullen deze vrijwilligers niet meer gefaciliteerd worden en zal het aantal AW-plekken opdrogen.	S08	Mark	
Kunst in de openbare ruimte		80	80	80	80	S		Aantal kunstopdrachten en monumenten (bv gastbeiders) kunnen niet meer	S05	Cathelijne	
Huisvesting maatschappelijke organisaties armoedeinitiatieven		80	80	80	80	S	A	Dit betreft een subsidie voor gezamenlijke huisvesting maatschappelijke instellingen voor armoede initiatieven (o.a. kledingbank, voedselbank). Vooralsnog wordt dit budget gebruikt in de zoektocht naar geschikte huisvesting. Daarna zal het gebruikt worden als een bijdrage in de woonlasten. Een gedeeltelijke bezuiniging op dit bedrag is onwenselijk omdat de subsidie dan onvoldoende bijdraagt aan het doel (ervoor zorgen dat verschillende armoede initiatieven door bij elkaar gehuisvest te zijn, kosten kunnen delen en elkaar nog beter kunnen versterken. **Impact** als we hiermee stoppen: maatschappelijke instellingen kunnen hun dienstverlening aan kwetsbare inwoners niet of minder goed uitvoeren.	S06	Mark	
P&O niet invullen van capaciteit mobiliteit	0	75	75	75	75	S		Stoppen met beleidsontwikkeling en coordinatie op het inzetten van speciale doelgroepen in onze organisatie (wet banenafspraak. Werkervaringsplekken, stages etc)	S00	Maurits	
Organisatieprogramma Dienstverlening	75	75				I		Voor de uitvoering van de visie op dienstverlening is rekening gehouden met de inzet van een projectleider en het inrichten van monitoringsinstrumenten. Door het uitvoeringsbudget te halveren zal de uitvoering binnen de bestaande capaciteit van het cluster Wijken en Dienstverlening plaatsvinden. We schatten nu in dat we hierdoor in de tijd langer bezig zullen zijn om de visie te vertalen naar de uitvoering. Ook eventuele monitoringsinstrumenten om de kwaliteit van de dienstverlening te meten kunnen hierdoor niet worden aangeschaft.	S00	Maurits	
Subsidie Vitesse Betrokken		72	72	72	72	S		Afbouw subsidie. Hierop besparen maakt een einde aan projecten ter bevordering van de cohesie en het meedoen van mensen uit kwetsbare buurten. Vitesse betrokken richt zich ook breder op inzet op het gebied van leefstijl, respect en sportiviteit en talentontwikkeling voor de jeugd alsmede re-integratie van mensen met afstand tot de arbeidsmarkt. De gevolgen voor de veiligheidsaanpak in Arnhem zijn niet acuut indien deze subsidie wordt stopgezet. Dit zal wel moeten worden afgestemd met betrokken wethouders als Lauriks, Roelofs en Van de Geijn.	S01	Ahmed	
Muurschilderingen		70	70	70		I		Dit betreft de financiering van kunst in de openbare ruimte: muurschilderingen	S05	Cathelijne	
Verdere professionalisering Cultuur Academy		70	70	70	70	S		Afspraken met Nijmegen om subsidie gelijk te trekken	S05	Cathelijne	
Extra budget Stroomversneller		60	60	60	60	S		Belangrijke laagdrempelige regeling voor jonge makers	S05	Cathelijne	
Personele kosten	60					I		Inhuur voor projectleider ouderenbeleid.	S08	Bob/Mark	
Terugkerende Leersessies HGKM	15	60	60	60	60	S		Versoberen, per kwartaal doen we dit specifiek voor de stad Arnhem. We krijgen hier zeer goede feedback op en zetten we in op specifiek thema's. (ouderenmishandeling, HGKM, eergerelateerd geweld)	S08	Maurits	

Dierenwelzijn: beëindigen minimaregeling dierenartskosten	0	60	60	60	60	S		Beëindigen minimaregeling dierenartskosten.	S12	Marco	
Festival Innovate	0	50	50	50	50	S		In 2015 werd het eerste INNOVATE:Arnhem festival georganiseerd. Toen en ook nu worden, middels Innovate, innovators over verschillende niveaus en dimensies, ondernemingen, overheden en onderwijs met elkaar verbonden. Innovate ziet daarbij de creatieve industrie en de culturele sector als sleutelingrediënt voor innovatie.	S03	Nermina	
Uitvoering beleidsplan Vrij zijn in Arnhem stoppen		50	50	50	50	S		Dit is het werkbudget om invulling te geven aan het plan Vrij zijn in Arnhem. Daarmee organiseren we dingen als: de Week tegen Racisme, het netwerk diversiteitsreis, kennisateliers en doen we onderzoeken. In totaal is hiervoor 200K per jaar voor beschikbaar. Eventueel zouden we hiervan dus 50K kunnen inleveren, maar dan zullen we wel keuzes moeten maken. Een deel van die 200K, namelijk 150K wil ik niet aankomen. Daarom staat dit deel onder categorie 3.	S08	Maurits	
Minder onderhoud beschoeiingen		50	50	50	50	S		Beschoeiingen zijn de rand-afwerkingen van watergangen. Minder onderhoud leidt tot een rommelig beeld en op termijn mogelijk tot het in elkaar zakken van de oever van een watergang.	S12	Bob	ja
Ontmoedigen permanente bewoning vakantieparken		50	50	50		I		Het is in principe mogelijk om woningmarkt vanuit lokale overheid minder te reguleren en vooral minder te handhaven. Bijvoorbeeld dit bedrag te verminderen met 50%. Risico enerzijds op permanente bewoning, ondermijning, en meer risico op leegstand. Maatschappelijk effect is signifcant, maar wordt wel beperkt omdat vanuit de Rijksoverheid ook nieuwe maatregelen worden getroffen om het (bijvoorbeeld) fiscaal minder aantrekkelijk maken woningen te verhuren. Contrair tegen Woonvisie, maar maakt uitvoering niet onmogelijk.	S12	Paul	
Bodem	38	38	38	38	38	S		Bodemonderzoekstrajecten/saneringen maatschappelijk belang en/of signalen van burgers (met hefboomeffect): Dit betreft kleine bijdrages aan projecten waar een maatschappelijk belang wordt gediend en waar onderzoek en/of sanering van bodemverontreiniging nodig is. Niet altijd is duidelijk wie kosten van sanering of onderzoek moet dragen. Met de bijdrages wordt stagnatie en afwenteling voorkomen en daarmee uiteindelijk kosten bespaard. Zonder deze bijdrages verliezen we verbinding met de stad, in die zin dat kennis en kunde binnen de organisatie meer wordt afgeschermd en minder wordt benut. In deze categorie vallen bijdrages met een hefboomeffect, dat wil zeggen dat een kleine bijdrage vanuit het bodembudget, een groot verschil maakt voor het project waarmee een maatschappelijk belang wordt gediend.	S11	Marco	
Onderzoek behoeftes ouderen	30					I		Onderdeel van de begroting ontwikkelen integraal ouderenbeleid. Dit geld is gereserveerd voor een onderzoek onder inwoners, inwonersparticipatie etc.	S08	Bob/Mark	
E607120 Reg Vrijwillig jeugdwerk		29	29	29	29	S		Betreft de bijdrage aan scoutingclubs. Ca. 10 stuks. Op het moment dat we deze subsidies stoppen, zullen deze scoutingsclubs moeite hebben om voort te bestaan.	S08	Mark	
Abonnementen, onderzoeken etc		25	25	25	25	S	A	Abonnementen, benchmark, onderzoek. Mee stoppen of versoberen. Als we als gemeente meedoen met een benchmark of onderzoek, zijn daar vaak kosten mee gemoeid. **Impact**: Mee stoppen of versoberen betekent dat we minder goed kunnen monitoren of aangesloten zijn op landelijke ontwikkelingen. We weten dan minder over het effect van ons eigen beleid.	S06	Mark	
Bijdragen aan projecten openbare ruimte	25	25	25	25	25	S		Bijdrage aan projecten openbare ruimte. Dit betreft kleine bijdrages aan gemeentelijke projecten in de openbare ruimte, waar sprake is van verontreinigde bodem. Bijvoorbeeld bij herinrichtingswerkzaamheden, aanleg van groen. e bijdrages worden voornamelijk benut voor het verwijderen van verontreinigingen die wettelijk mogen blijven liggen, maar waar de herinrichting een ‘natuurlijk moment’ biedt of mogelijkheden schept voor initiatieven zoals bijv. stadslandbouw. Als dit budget niet meer wordt ingezet worden deze kleine verontreinigingen niet gesaneerd vanuit het bodembudget.	S11	Marco	
Subsidie Halt		21	21	21	21	S		Afbouw subsidie. Hierop besparen maakt een einde aan preventielessen op scholen over alle mogelijke risico’s die jeugdigen tegen kunnen komen op het gebied van criminaliteit (bijv. jaarwisseling, online verlokkingen, geldezels). De gevolgen voor de veiligheidsaanpak in Arnhem zijn niet acuut indien deze subsidie wordt stopgezet.	S01	Ahmed	
Geen sierverlichting objecten	0	20	20	20	20	S		We zetten de sierverlichting van een aantal objecten in de stad (zoals John Frostbrug, Eusebius kerk, fonteinen etc.) niet meer aan en onderhouden deze niet.	S02	Bob	
Voedselbank		20	20	20	20	S	A	We betalen voor € 70K de OZB en Erfpacht voor Voedselbank en subsidieren voor € 30K menstruatieproducten. Sinds 2023 subidieren we voor € 20K voor inkoop etenswaren. Totale bijdrage is jaarlijks € 120K. **Voorstel:** We kunnen de hoogte van de subsidie weer terugbrengen op het oude niveau van € 100K. Dit betekent een bezuiniging van € 20 K (Resterende € 100K opgenomen onder categorie 3). **Impact**: als we korten op de Voedselbank, kan deze niet meer de huidige dienstverlening aan kwetsbare inwoners verzorgen. Dit leidt tot minder inwoners die gebruik maken van dit laatste vangnet.	S06	Mark	
Begeleiding Over Rood		20	20	20	20	S	S	Naast de schuldhulpverlening voor ondernemers (is een wettelijke taak) die verzorgd wordt door Zuidweg en partners, biedt Over Rood ondernemers begeleiding en coaching. Het totale budget voor de begeleiding door Over Rood bedraagt € 80K. Over Rood bestaat uit vrijwilligers en ervaringsdeskundigen die ondernemers laagdrempelige hulp bieden die een professionele organisatie niet kan bieden. **Voorstel:** We kunnen het budget van € 80K verlagen naar € 60K (deze € 60k is opgenomen onder categorie 3) Impact: meer ondernemers blijven met geldzorgen en schulden zitten en dit is ook niet goed voor ondernemersklimaat in Arnhem.	S06	Mark	
Onvoorzien	20					I		Post onvoorzien op de begroting ontwikkelen integraal ouderenbeleid	S08	Bob/Mark	

E605102 De Klup/Over Betuwe		18	18	18	18	S		De Klup Over-Betuwe is een stichting die zich als doel stelt bij te dragen aan het maatschappelijk leven van mensen met een verstandelijke beperking. Mensen met een verstandelijke beperking willen een zo normaal mogelijk leven leiden. De subsidie komt ten goede aan de Arnhemse inwoners. Stichting werkt zelf regionaal (Over-Betuwe) als het gaat om de te organiseren activiteiten. Activiteiten vinden plaats in de vorm van dagbesteding. De Klup/Overbetuwe heeft een begroting van ca € 55.000 in totaal. Daarvan wordt ca 30% door Arnhem gesubsidieerd, daarnaast is er een 'vrienden van de klup' die bijdraagt en wordt er verdiend door onderverhuur. Van de 126 leden (= cliënten) in 2022 komen er 93 uit Arnhem. Van de 42 vrijwilligers in 2022 kwamen er 22 uit Arnhem. Logischerwijs heeft De Klup zonder cliënten en geld vanuit Arnhem weinig bestaansrecht meer. Initiatief past binnen de focus van de transformatie Welzijn. Betreft geen wettelijke taak. Subsidie stopzetten kan, bij voorkeur niet.	S08		Mark
BR BP: Evaluaties burgerparticipatie	15					I		Vrijval BR Burgerparticipatie ten gunste van AR. Dit zal dus niet worden uitgevoerd. (Dit gaat niet om de evaluaties an sich, maar het gaat om het betrekken van inwoners bij deze evaluaties.)	S00		Bob
Leertafels SP		15	15	15	15	S		Versoberen, we kunnen dit onderwerp ook adresseren bij de leersessies, daarmee komt het thema minder frequent aan bod.	S08		Maurits
BR BP: Trainingen medewerkers	11					I		Vrijval BR Burgerparticipatie ten gunste van AR. Dit zal dus niet worden uitgevoerd. (We trainen collega's op twee manieren. 1) Werken met ons vastgesteld beleidskader [Arnhems Stappenplan Participatie] en 2) snelkooksessies. Bij de snelkooksessies leren projectgroepen met een participatieexpert een participatieplan uit te werken.)	S00		Bob
Maatschappelijke Diensttijd binnen Jongerenperspectieffonds		10	10	10	10	S	S	Jongeren met schulden zonder aflosruimte krijgen toch een schuldregeling door het vervullen van Maatschappelijke Diensttijd. Hierbij betaalt de gemeente de aflossing van de schuld (€ 18K op jaarbasis). Daarnaast is er een budget van € 10K voor noodgevallen binnen deze MDT-trajecten. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om een buskaart naar stage. **Voorstel:** Het budget voor noodgevallen (€ 10K) kunnen we opheffen, maar het budget voor het aflossen van de schuld is nodig om jongeren de mogelijkheid voor MDT aan te kunnen bieden als zij geen afloscapaciteit hebben. (€ 18K daarom opgenomen onder categorie 3) **Impact:** Een bezuiniging van het gehele budget leidt ertoe dat jongeren zonder aflosruimte hebben geen perspectief op een schuldenvrije toekomst. Een bezuiniging van 10K maakt dat we jongeren minder kunnen helpen bij practische zaken, waardoor risico op uitval stijgt.	S06		Mark
Communicatiekosten dementie	10					I		Onderdeel van de begroting ontwikkelen integraal ouderenbeleid. Denk aan: fotograaf, interviews, etc.	S08		Bob/Mark
Externe veiligheid	10	10	10	10	10	S		Uitvoering beleidsplan externe veiligheid. Middelen ten behoeve van onderzoek naar risico's opslag en transport van gevaarlijke stoffen.	S11		Marco
Kosten certificering dementie en bijeenkomst Q3	5					I			S08		Bob/Mark
Bijeenkomst uitvoeringsagenda	3					I		Onderdeel van de begroting ontwikkelen integraal ouderenbeleid. Dit betreft o.a. huur locatie, materiaal, begeleiding en sprekers t.b.v. de sessies om tot een uitvoeringsagenda te komen (in het najaar).	S08		Bob/Mark
Uitvoeringskosten		PM	PM	PM	S	P		In deze fase van de bezuinigingsvoorstellen is nog niet organisatiebreed beoordeeld in hoeverre we ook zouden kunnen besparen op uitvoeringskosten, vanuit de door het college gekozen richting. Voor het cluster W & I willen we daar het volgende bij aangeven. Wij denken dat bij scherpe inhoudelijke keuzes door het college op bijv. doelgroepenbeleid op termijn besparingen mogelijk zijn bijv. op de personele formatie. Dit vraagt dan wel om tijd om consequenties op uitvoeringskosten goed planmatig uit te werken voor het gehele cluster. We hebben daarom wel een PM post opgenomen. We willen daarbij het volgende aantekenen. Op dit moment is er al sprake van een hoge werkdruk zeker bij de uitvoerende professionals in de gebiedsteams en lukt het met moeite om de gekozen werkwijze van "inwoners centraal", "samen beslissen" en "werken vanuit vertrouwen" tot uitvoer te brengen. We zijn blij dat deze werkwijze succesvol blijkt te zijn en zich uit in een duurzame uitstroom van inwoners uit de bijstand. Als de spanning tussen de capaciteit die nodig is en die beschikbaar is te groot wordt leidt dit risico's rond bijv. ziekteverzuim en het niet kunnen voortzetten van de ingezette lijn om goed in control te zijn op alle terreinen."	S06		Mark
Duur toewijzing en inzet van maximaal aantal uren	PM	PM	PM	PM	S			Voor bepaalde zorgvormen zou je aparte afspraken kunnen maken over de duur van de toewijzing en de inzet van het aantal uren. Wat houdt dit concreet in? Inzet begeleiding: max 12 maanden, 4 uur per week Inzet behandeling: max 18 maanden Inzet verblijf : max een half jaar, daarna moet een goede evaluatie plaatsvinden waarbij het perspectief centraal staat. Doel moet zijn zo kort mogelijk. Het risico hierbij is dat kinderen/gezinnen geen zorg meer ontvangen, maar mogelijk wel nog ondersteuning nodig hebben. Ook zitten mogelijk nog juridische consequenties aan deze maatregel. Daarnaast moet ook gekeken worden of dit mogelijk is binnen de kaders van de Jeugdwet. Dit moet verder worden uitgezocht.	S07		Bob
Maatwerkcontracten voor ambulante zorg is niet meer mogelijk	PM	PM	PM	PM	S			Het aantal maatwerkcontracten voor ambulante zorg blijft de afgelopen periode stijgen. De maatwerkcontracten zijn vaak gekoppeld aan hoge prijzen en we willen er beter op kunnen sturen. Door dit niet meer mogelijk te maken hou je grip op de zorgaanbieders. Het risico is wel dat als binnen het gecontracteerd aanbod de zorgaanbieders niet staat zijn om de ondersteuning te leveren, dat inwoners dan niet de passende zorg ontvangen. Financieel effect is moeilijk te kwantificeren.	S07	Bob	in fundamentele bijsturing sociaal domein

Maatwerkcontracten voor verblijf is alleen mogelijk als een wijkcoach betrokken is bij de casus.		PM	PM	PM	PM	S	Maatwerkcontracten kunnen zowel worden ingezet door de wijkteams als door de Gecertificeerde Instellingen (GI's). Bij deze maatwerkcontracten gaat het om hoge prijzen en om inzet van veel uren. Afgesproken kan worden dat altijd een wijkcoach betrokken moet zijn bij de aanvraag vanuit een GI. Op deze manier kunnen ze gezamenlijk kijken naar alternatief aanbod, het huidige plan en het toekomstplan. Financieel effect is moeilijk te kwantificeren.	S07	Bob	in fundamentele bijsturing sociaal domein
Sturing verlengde Jeugdwet		PM	PM	PM	PM	S	Strakker sturen op de kaders van de verlengde Jeugdwet. Aantal jeugdigen binnen verlengde Jeugdwet stijgt. Door strenger te sturen op de verlengde Jeugdwet ga je kijken welke wetten voorliggend zijn en of jeugdigen recht hebben op zorg in het kader van de verlengde Jeugdwet. Het risico bestaat dat de kosten dan komen te vallen onder Wmo. Dit betreft dan een verschuiving van de kosten.	S07	Bob	in fundamentele bijsturing sociaal domein
Alleen nog inzet JBO (jeugdhulp binnen onderwijs) op scholen voor speciaal onderwijs en scholen voor speciaal basisonderwijs.		PM	PM	PM	PM	S	Op dit moment weten we niets over aantallen, inzet, behoefte etc bij de reguliere scholen. Als scholen behoefte hebben aan inzet dan kunnen we kijken of er andere vormen mogelijk zijn: groepsaanbod/voorliggende voorzieningen etc. Waar nodig en waar mogelijk regionaal (vooral voortgezet onderwijs (VO), hoewel JBO daar nauwelijks voorkomt). De innige samenwerking tussen scholen en zorgaanbieders maakt het aantrekkelijk om 'snel' te verwijzen naar zorg. Risico is dat de kinderen niet de zorg ontvangen die zij mogelijk nodig hebben. Dit omdat je het niet meer mogelijk maakt om jeugdhulp in te zetten op scholen. Groepsaanbod/voorliggende voorzieningen moeten aansluiten bij iedere vraag om dit te	S07	Bob	
Geen uitvoering geven aan de aanbeveling voorzieningenbehoefte voor daklozen (rapport bureau Beke)	0	PM	PM			I	Geen uitvoering geven aan de aanbeveling om in het belang van de daklozen een pilot te starten om voor de 'tussenuren' een extra verblijfsruimte achter de voordeur te creëren. Binnen de keten zijn er diverse mogelijkheden op een dag voor de doelgroep aanwezig om binnen te lopen.	S08	Maurits	
Versneld verhogen kostendekkingsgraad van afvalstoffenheffing naar 95%	0	PM	0	0	0	I	(afval) Gunstig effect op begroting, hogere lasten voor burgers	S12	Bob	
Water :onbekend							Natuur en stadsparken, onderhoud water	S12	Marco	
Reorganisatie Teams Leefomgeving							<u>Indien wordt gekozen voor een reorganisatie van de Teams Leefomgeving dient dit aan bepaalde (juridische) voorwaarden te voldoen. Mits aan deze voorwaarden is voldaan, zijn de volgende drie scenario's denkbaar.</u> Alle drie scenario's gaan gemakshalve uit van een Medior Wijkmanager schaal 11 (€ 111.099 cf de huidige geldende loonkosten). Afhankelijk van het tempo waarop deze reorganisatie plaats kan vinden moet bepaald worden vanaf welke jaar de bezuiniging daadwerkelijk geeffectueerd kan worden. •Scenario 1. In ieder gebied 1 Wijkmanager minder, daarmee zou ten opzichte van de totale loonkosten regel 21 een jaarlijkse reductie van 888.000 kunnen worden gerealiseerd. •Scenario 2. In ieder gebied 1 Wijkmanager minder, met uitzondering van de gebieden vallend onder het Nationaal Programma Arnhem Oost. Daarmee zou ten opzichte van de totale loonkosten regel 21 een jaarlijkse reductie van € 333.000 kunnen worden gerealiseerd. •Scenario 3: In ieder gebied 1 Wijkmanager minder met uitzondering van de 4 gebieden waar de leefbaarheid het meest onder druk staat. Hierbij wordt de verdeling conform de Spelregels Arnhemse Wijkaanpak (die gebaseerd is op data uit de Arnhemse Leefbare Wijken Monitor) gehanteerd. Op de Wijkmanagers in de gebieden Noord-West, Presikhaaf, CSA en Malburgen wordt in dit geval niet bezuinigd. Daarmee zou ten opzichte van de totale loonkosten regel 21 een jaarlijkse reductie van 444.000 kunnen worden gerealiseerd. Aan het bezuinigen op de loonkosten kleven ook risico's: •Je tast de basis van het wijk- en gebiedsgericht werken in Arnhem aan De Teams Leefomgeving vormen op dit moment de organisatorische basis voor de wijk- en gebiedsgericht werken in Arnhem. De recent, met algemene stemmen, vastgestelde Koersnota Van Wijken Weten geeft aan dat de kennis van de wijken meer ingezet moet worden in de driehoek wijk- lijn- en programmasturing. De wijkmanagers en wijkmedewerkers vanuit de teams hebben deze kennis van specifieke wijken. Ze begrijpen de lokale behoeften, uitdagingen en kansen. Door hun werk te verminderen, kan de gemeente waardevolle inzichten verliezen die nodig zijn voor effectieve besluitvorming en beleidsimplementatie. De teams fungeren daarnaast als bruggen tussen de gemeente en de bewoners. Ze zijn de voelsprieten in de wijk, luisteren naar de samenleving en bevorderen de participatie. Minder personeel in deze rol kan leiden tot verminderde betrokkenheid van bewoners bij hun eigen woon- en leefomgeving. Wijkmanagers en -medewerkers identificeren problemen in de wijken in een vroeg stadium en werken samen met bewoners en andere belanghebbenden om oplossingen te vinden. Ze spelen ook een cruciale rol bij het voorkomen van problemen, zoals het vroegtijdig signaleren van sociale spanningen of veiligheidskwesties. Bezuinigen op deze functies kan leiden tot verwaarlozing van deze lokale problemen (met alle gevolgen van dien). Tenslotte, wijksturing vereist een holistische benadering waarbij verschillende aspecten van het leven worden geïntegreerd. Wijkmanagers en -medewerkers werken samen met andere afdelingen, zoals welzijn, veiligheid en openbare ruimte. Bezuinigingen kunnen deze samenwerking verstoren en leiden tot (nog meer) gefragmenteerde aanpakken. Kortom, het verminderen van medewerkers in de wijken kan de stad beroven	Wijken	Mark	
Jaarlijkse verhoging OZB opbrengsten met 6% ipv 5%	620	1.308	2.069	2.911	S			S00	Paul	
Jaarlijkse verhoging OZB opbrengsten met 7,5% ipv 5%	1.549	3.292	5.247	7.434	S			S00	Paul	
Jaarlijkse verhoging OZB opbrengsten met 10% ipv 5%	3.099	6.662	10.744	15.405	S			S00	Paul	

Exploitatie accommodaties Sportbedrijf	12.530	12.331	12.331	12.331	12.331	S		De subsidie voor 95% gekoppeld aan gemeentelijk vastgoed. De overige 5% betreft evenementen, sportstimulering en vereningingsondersteuning. De gemeente is vrij om de eigen locaties te sluiten. Daarmee vervallen per direct de te subsidiëren directe kosten en kan de ambitie rond het speerpunt *Alle Arnhemmers kunnen sporten en bewegen* (faciliteren van) niet worden gerealiseerd. Dat betreft het beheren, onderhouden en exploiteren van gemeentelijke sporthallen, gymzalen, sportparken, zwembaden en beweegvoorzieningen in de openbare ruimte. De sporthallen worden primair benut voor het uitoefenen van de wettelijke taak inzake (het faciliteren van) bewegingsonderwijs. Op concernniveau heeft het sluiten van locaties ook impact op de baten. De factureringsmethodiek gebaseerd is op kostprijsdekkende huur, waardoor de kosten voor de exploitatie van de accommodaties neutraal effect heeft op de exploitatie. De kosten zullen niet meteen afnemen, aangezien kapitaallasten voor gemeentelijke accommodaties doorlopen, als ook personeelslasten bij het Sportbedrijf.	S09	Bob
St. Rozet		9.690	9.690	9.690	9.690	S		Basisvoorziening. Rozet kent nu al groot financieel knelpunt	S05	Cathelijne
BUIG - Bijstandslasten Loonkostensubsidie	5.440	6.198	6.610	7.020	7.441	S	B	Stoppen met loonkostensubsidie (LKS). De loonkostensubsidie vergoedt het verschil tussen loonwaarde en minimumloon van een werknemer. LKS maakt deel uit van ons beleid en is een van onze hoofdinstrumenten om mensen duurzaam naar een passende werkplek te ondersteunen. Daarnaast maakt LKS het voor werkgevers aantrekkelijker om mensen met een begeleidingsvraag in dienst te nemen. Het gaat om subsidie die wij vanhet Rijk ontvangen (via bijstandsbudget (BUIG). Deze subsidie wordt toegekend op basis van het daadwerkelijk aantal gerealiseerde werkplekken. Loonkostensubsidie die de gemeente verstrekt in jaar T wordt door het rijk vergoed in jaar T+1 met een opslag voor groei van het instrument. Andersom werkt het ook. Op het moment dat gemeenten minder loonkostensubsidie hebben verstrekt in jaar T, ontvangen de gemeenten minder LKS in jaar T+1. **Impact**: Stoppen leidt tot verkleinde kans op activering vanuit de bijstand, minder of geen duurzame uitstroom of dat mensen niet meer kunnen werken. Daarnaast leidt het tot een groter tekort op het BUIG-budget. Deelbesparing niet mogelijk.	S06	Mark
Re integratiebudget Afbouwen projecten met partners	6.124	6.194	4.955	4.955	4.955	S	P	Dit betreft het budgetdeel waar versoberen niet mogelijk is zonder grote consequenties en kosten op een ander beleidsveld. Binnen het re-integratiebudget zijn er lopende afspraken/subsidies met diverse partijen in de stad om inwoners naar passend werk te ondersteunen. Een keuze kan zijn om een doelgroepenbeleid in te voeren waarbij we niet alle inwoners op dezelfde wijze benaderen maar keuzes maken waar capaciteit op wordt ingezet. Deze keuze heeft effect op de participatie van een deel van de inwoners waarbij zorgkosten en andere maatschappelijke kosten voor deze groep op termijn kunnen toenemen.	S06	Mark
Formatie SWT afbouwen door minder zelf begeleiden	0	0	2.755	5.310	5.220	S	##	Afbouw van deze ondersteuning leidt tot minder contact van wijkcoaches met de inwoner en tot minder inzet van overbruggingszorg als dit nodig is. De wijkcoach krijgt minder ruimte om te "doen wat nodig is" en "gaten" in de ondersteuning door zorgaanbieders dicht te lopen. De ruimte voor wijkcoaches om zelf maatwerk te bieden in de ondersteuning wordt beperkt. Dit heeft negatieve gevolgen voor de inwoner. Daarnaast staat de verminderde aanwezigheid op scholen en verminderde inzet op veiligheid haaks op een sterkere rol van het wijkteam, zoals wordt voorgesteld in de Hervormingsagenda jeugd en de Toekomsttuin.	S07	Marco
Loonkosten Teams Leefomgeving	4.970	4.822	4.822	4.752	4.752	S		Bekeken is hoe het natuurlijk verloop van medewerkers in de wijken de komende jaren gaat verlopen. De eerste wijkmanagers die door natuurlijk verloop zullen uitstromen, dienen zich pas na 5 jaar aan. De wendbaarheid van de loonkosten is daardoor laag zolang niet gekozen wordt een reorganisatie, zoals benoemd onder regel 16.	Wijken	Mark
stedelijk groen 92,5%	4900	4550	4550	4550	4550	S		Dit betreft het dagelijks onderhoud stedelijk groen (onkruid, zwerfvuil, maaien)	S12	Cathelijne
St. Museum Arnhem		4.671	4.671	4.671	4.671	S		Basisvoorziening. NB museum beheert ook de gemeentelijke collectie / depot	S05	Cathelijne
Volkshuisvestingsfonds	3.950	350	350	350		I/S		In 2024 € 3,8 mln incidenteel en 150K structureel, overige jaren 350K structureel	S10	Cathelijne
Arhemse aanpak Energie-armoede	3.700	1.000	1.000	500		I/S		Is in 2024 laatste jaar van volledig SPUK, daarna uit structurele middelen	S10	Cathelijne
bestemmingsreserve klimaatadaptatiefonds	3000	3000	3000	3500		I		Dit is het klimaatadaptatiefonds. Uitvoeren maatregelen klimaatadaptatie, vergroenen en tegengaan wateroverlast	S12	Cathelijne
Bestemmingsreserve Duurzaam Arnhem € 3.458.000						I		Dit is het 'oude' klimaatfonds. Op het saldo heeft al volledige besluitvorming plaatsgevonden. Doordat een aantal projecten een langere doorlooptijd heeft is dit nog niet in de begroting opgenomen. In 2024 wordt de planning bekend en zal opname in de begroting worden verwerkt. Onderdeel hiervan zijn ook een aantal projecten voor klimaatadaptatie.	S10	Cathelijne
Regulier werkprogramma bouw ODRA	3.400	nnb	nnb	nnb	nnb	I		VTH taken op het gebied van bouw. Veelal of misschien wel uitsluitend wettelijke taken. We mogen de kosten die ODRA hier maakt dekken via de leges. Dat wil niet zeggen dat we daar niet kritisch op moeten zijn, maar om op de gemeentebegroting te bezuinigen is dit thema dus minder geschikt. Wél kan de kostendekkendheid van de bouwleges verder verhoogd worden, deze ligt in 2024 tussen de 60% - 70% en mag naar 100%. Dat betekent dat de legestarieven dan stijgen.	S11	Marco
Gelden Arbeidsmarktregio	3.364	522	522	522	522	S	P	Arnhem is centrumgemeente voor de arbeidsmarktregio Midden-Gelderland. Vanuit het Rijk ontvangen we via een Algemene Uitkering middelen voor de arbeidsmarktregio. Deze middelen worden door ons beheerd, maar dienen een regionaal doel. Landelijk wordt er besproken over de middelen voor de arbeidsmarktregio's met ingang van 2025 en verder. Op dit moment is dit nog niet duidelijk. Zodra hier duidelijkheid over is zou gekeken kunnen worden om deze middelen doelmatiger in te zetten. Dit moet wel in afstemming met partners in de regio, anders zorgt voor dit voor weerstand. Hierbij zou bijvoorbeeld gekeken kunnen worden naar de dienstverlening voor NUG-gers te laten lopen via de regionaal werkcentra. Dit kan mogelijk zorgen voor wat extra ruimte binnen de formatie van W&I.	S06	Mark

E607113 Jongerenwerk		3.358	3.358	3.358	3.358	S	Dit betreft voornamelijk de subsidie-onderdelen kinderwerk (0-12 jaar) en jongerenwerk (12-18 jaar) Rijnstad inclusief jongerencentrum Willemeen. Opgeteld bedraagt dat afgerond € 2,3 miljoen voor 2024 e.v. Verder wordt het restant van dit budget nu als gedeeltelijke dekking ingezet voor het jongeren- en meidenwerk In de wijken Presikhaaf, DLEES en Geitenkamp door partijen als Presikhaaf University, AM Support, Powerplug, Kansenmakers, Stichting JAM, Youth for Christ. Betreft geen wettelijke taak maar past wel volledig in de focus van de transformatie Welzijn. Bij voorkeur daarom niet besparen.	S08		Mark
Bestemmingsreserve Klimaat en energie € 2.900.000	-3.000					I	Dit betreft het saldo van de resultaten t/m 2023, wordt in 2024 ingezet als bijdrage VHF II en als toevoeging aan de exploitatie, dit wordt later dit jaar in de begroting verwerkt.	S10		Cathelijne
Gemeentelijk budget Arnhem-Oost				2.901	2.285	S	Dit bedrag is nog niet toegewezen (uitvoeringsplan loopt t/m 2026), nog geen aanvullende rijksmiddelen bekend voor deze jaren	S12		Cathelijne
Arnhemse isolatie aanpak	2.668	2.500	2.500	600		I/S	In 2024 uit structurele middelen, daarna bestemmingsreserve Duurzaamheid, in 2027 structurele middelen	S10		Cathelijne
							Het Uitvoeringsplan is begin april vastgesteld door de Alliantievertegenwoordiging en ter informatie aan de raad gestuurd. Met het vaststellen van het plan zijn alle beschikbare middelen voor de komende drie jaar toegewezen aan specifieke activiteiten, interventies en experimenten, In het Uitvoeringsplan zijn de middelen voor de SPUK Kansrijke Wijk en het Volkshuisvestingsfonds alsmede de co-financiering die hiervoor nodig is verwerkt. Bij verzamelbesluit 2 verwerken we het totale uitvoeringsplan financieel in de begroting. Zie verder raadsbrief d.d. 24-4-2024.	S12		Cathelijne
Uitvoeringsplan NPAO 2024-2026										
Lijn 1 - Opvoeden en opgroeien								S12		Cathelijne
						I		S12		Cathelijne
Actie 1: Een goede start voor alle kinderen in Arnhem-Oost	920	665	265							
Actie 2: Het ontwikkelaanbod voor peuters in de vijf wijken van Arnhem-Oost te vergroten en te versterken.	1.327	989	0			I		S12		Cathelijne
Actie 3: De (binnen- en buitenschoolse) leef- en leeromgeving van kinderen en jongeren te verrijken en te verbinden.	1.000	1.000	1.000			I	Deze middelen staan binnen programma Onderwijs in de begroting; deels bestemd als cofinanciering rijksmiddelen schoolbesturen	S12		Cathelijne
Actie 4: 'Schoolcaptains' in het primair onderwijs en Jongerenwerk in het voortgezet onderwijs in te zetten.	295	300	300			I		S12		Cathelijne
Actie 5: Het creëren van meer mogelijkheden voor één-op één training, tutoring, begeleiding en/of coaching van leerlingen die dat nodig hebben.	35	200	210			I		S12		Cathelijne
Actie 6: Het aantrekken en opleiden van de beste professionals en hen behouden om in Arnhem-Oost het verschil te blijven maken.	35	35	35			I		S12		Cathelijne
Actie 7: Het investeren in opleidings- en ontwikkelmogelijkheden voor alle professionals in Arnhem-Oost.	35	35	35			I		S12		Cathelijne
Actie 8: Preventief Interventie Team (PIT) uitbreiden	322	322	322			I		S12		Cathelijne
Actie 9: Veilig In en Om School (VIOS) voort zetten	406	325	244			I		S12		Cathelijne
Actie 10: Anders kijken naar (onderwijs)huisvestingsvraagstukken in Arnhem-Oost.	400	0	0			I		S12		Cathelijne
Lijn 2 - Werk en Inkomen								S12		Cathelijne
Actie 1: Starten met een experimentele gebiedsgerichte schuldenaanpak	712	162	0			I		S12		Cathelijne
Actie 2: Het organiseren van een 'domein overstijgende frontoffice' om gezinnen bij te staan in het landschap van hulp en ondersteuning	100	100	100			I		S12		Cathelijne
Actie 3: De aanpak van laaggeletterdheid te intensiveren.	72	50	50			I		S12		Cathelijne
Actie 4: Buddy's die helpen bij allerhande (digitale) vragen tegen eenzaamheid en sociaal isolement	124	50	50			I		S12		Cathelijne
Actie 5: Stimuleren en versterken van vrijwilligerswerk	50	50	50			I		S12		Cathelijne
Actie 6: Organiseren van laagdrempelige activeringstrajecten in de wijk	344	100	100			I		S12		Cathelijne
Actie 7: Meer beschut werk, werk met begeleiding en buurtbedrijven	424	478	0			I		S12		Cathelijne
Actie 8: Meer opleidings- en Leerwerktrajecten	623	164	50			I		S12		Cathelijne
Actie 9: Aanmoedigen creatieve broedplaatsen en bevorderen mogelijkheden van maakindustrie	35	65	50			I		S12		Cathelijne
Actie 10: Stimuleren ondernemerschap en bieden van een aantrekkelijk vestigingsklimaat	35	65	50			I		S12		Cathelijne
Lijn 3 - Wonen en leven								S12		Cathelijne

Actie 1: Voldoende doorstroommogelijkheden in de wijk creëren	195	0	0			I				S12	Cathelijne
Actie 2: Verduurzamen van de sociale en de particuliere woningvoorraad	1.097	1.200	0			I				S12	Cathelijne
Actie 3: Aanpakken van leegstand en/of verloedering van particuliere woningen	1.080	830	530			I				S12	Cathelijne
Actie 4: Een meer groene en minder versteende aanblik van de wijken	100	25	0			I				S12	Cathelijne
						I				S12	Cathelijne
Actie 5: Meer kinderen, jongeren en volwassenen stimuleren om dagelijks binnen of buiten te bewegen en te sporten	1.451	287	203								
Actie 6: Investeren in voldoende geschikte en toereikende voorzieningen in de wijk voor ontmoeting en persoonlijke ontwikkeling	450	524	545			I				S12	Cathelijne
Actie 7: Aanpakken verkeersaders omdat we voetgangers en fietsers op één zetten	0	0	0			I				S12	Cathelijne
Actie 8: Persoonsgerichte Aanpak (PGA) wijken	241	241	241			I				S12	Cathelijne
Actie 9: Uitbreiden van de integrale aanpak van verloedering en onveiligheid	166	166	166			I				S12	Cathelijne
Actie 10: Versterken Preventieve aanpak personen met verward of onbegrepen gedrag	100	100	100			I				S12	Cathelijne
						I				S12	Cathelijne
										S12	Cathelijne
Communicatie	*327*	*327*	*327*			I				S12	Cathelijne
Algemeen budget	*1.120*	*1.120*	*1.120*			I				S12	Cathelijne
										S12	Cathelijne
Totaal uitvoeringsplan NPAO 2024-2026	*13620*	*9.974*	*6.142*			I		Hiervan is € 7,7 mln SPUK Kansrijke wijk (nog niet in begroting verwerkt) / € 2,6 mln cofinanciering VHF 2.0 / € 2,0 mln Middelen energiearmoede € 8,7 miljoen staat nu nog in bestemmingsreserve (incl. toevoeging 2024 € 2,5 miljoen)	S12 S12	Cathelijne Cathelijne
Gelrepas		2.400	2.400	2.400	2.400	S	A	Besteding van de tegoeden op de Gelrepas. Volledig stoppen met de Gelrepas, doelgroepen beperken of tegoeden op de pas verlagen. Verlagen van tegoeden kan in allerlei gradaties, maar als de tegoeden te drastisch worden verlaagd heeft dit geen toegevoegde waarde voor de inwoner en staat dit niet meer in verhouding tot de uitvoeringskosten van € 400K. **Impact**: kwetsbare inwoners worden ernstig aangetast in hun bestaanszekerheid, zoals aangetoond in de Minima Effect Rapportage van het NIBUD.	S06	Mark
E605108 Swoa/Budget		2.363	2.363	2.363	2.363	S		Subsidie past binnen de focus van de transformatie Welzijn. Betreft geen wettelijke taak. Subsidie stopzetten kan, bij voorkeur niet. Minder inzet op deze subsidie is niet wenselijk. Op het moment dat cao sociaal werk niet wordt doorgevoerd betreft dit feitelijk al een bezuiniging op het aanbod voor Ouderen. Dit staat ook haaks op het voornemen om de doelgroep Ouderen binnen de focus van de transformatie Welzijn te plaatsen.	S08	Mark
Collectieve Aanvullende Zorgverzekering		2.135	1.635	1.635	1.635	S	A	De Gemeentepolis (GP) is een gemeentelijke collectieve zorgverzekering die zich richt op inwoners met een laag inkomen en/of hoge zorgkosten door bijv. chronische ziekte. Doel van het instrument is garanderen dat deze inwoners toegang hebben tot goede zorg en ze (financieel) te ondersteunen. Arnhem betaalt een deel van de premie en zorgverzekeraars bieden zowel dienstverlening als aanvullende dekking die specifiek afgestemd is op de doelgroep. **Voorstel;** We gaan onderzoeken hoe we inwoners met medische kosten het beste tegemoet kunnen komen. Dit doen we in navolging van recent onderzoek van de gemeente Groningen op dit vlak. Het totale budget voor de CAZ is € 2,1 mln. Als uit ons eigen onderzoek vergelijkbare resultaten komen als in Groningen, denken we dat dit kan leiden tot een besparing van € 0,5 mln. (zie ook categorie 2). Als dit niet mogelijk blijkt, kunnen we ook de huidige pakketten van de CAZ versoberen tot € 0,5 mln. Impact; We moeten het onderzoek afwachten om te bepalen wat de impact voor inwoners zal zijn. Het is namelijk mogelijk dat een inwoner via een goed begeleide overstap naar een andere zorgverzekering, geen financiële impact merkt. Daarentegen is het voor de gemeente dan wel mogelijk om te besparen op de CAZ.	S06	Mark
Re integratiebudget subsidies inzet loonkostensubsidie (LKS)	1.544	1.706	1.806	1.866	1.998	S	P	Dit zijn middelen voor jobcoaching en loonwaardemetingen die samengaan met de inzet van LKS (bekostigd vanuit BUIG). LKS en jobcoaching maken deel uit van ons beleid en zijn onze hoofdinstrumenten om mensen duurzaam naar een passende werkplek te ondersteunen. Daarnaast maken deze instrumenten het voor werkgevers aantrekkelijker om mensen met een begeleidingsvraag in dienst te nemen. Een loonwaardemeting is een wettelijke voorwaarde om LKS te kunnen verstrekken. Inzet van LKS leidt tot duurzame uitstroom uit de bijstand en minder groot tekort op BUIG. **Impact**: Niet inzetten van deze instrumenten leidt tot het niet kunnen inzetten van loonkostensubsidie en daarmee een verkleinde kans op activering vanuit de bijstand, minder of geen duurzame uitstroom of dat mensen niet meer kunnen werken.	S06	Mark

Coalitieakkoord: Bestaanszekerheid en Perspectief (op werk)	1.928	850				I	P	Dit budget is bedoeld voor de projectkosten en het de kosten van de bijverdienbeloning aan de deelnemers van de proef. Doel van deze proef: meer mensen die deeltijd werken en daardoor minder/geen beroep op bijstandsuitkering hoeven te doen. Wij startten de proef in juli 2023 omdat wij vinden dat Arnhemmers in de bijstand die iets willen bijverdienen, daar wat aan moeten overhouden. Naast het vergroten van de financiële draagkracht van onze inwoners geeft dit vertrouwen, waardering en erkenning van het werk dat zij doen. Met een bijverdienpremie wordt het ook aantrekkelijker om meer te werken en dat kan er ook toe leiden dat mensen volledig uit de bijstand stromen. De proef loopt van 1 juli 2023 tot 1 juli 2025. **Impact**: Stoppen met de pilot Bijverdienbeloning betekent minder inzicht of dit instrument goed werkt en heeft impact op de inwoners die op dit moment deelnemen aan de proef. Dit verband met de uitvoeringskosten Bijverdienbeloning (onder categorie 1 en 3). Evaluatie en besluitvorming over voortzetting van deze proef zal in 2025 plaatsvinden.	S06	Mark
Budgetplafond Begeleiding Groepsbegeleiding en Huishoudelijke ondersteuning	0	925	1.850	1.850	1.850	S	##	Zodra het budgetplafond wordt bereikt bij een zorgvorm, wordt de zorg stopgezet voor nieuwe inwoners (clientenstop). De bezuiniging gaat uit van een budgetplafond van 95% van de huidige lasten voor ambulante begeleiding Wmo, groepsbegeleiding en huishoudelijke ondersteuning. Praktisch zijn er verschillende varianten mogelijk met elk eigen voor- en nadelen. Een budgetplafond vraagt om 'contractbeheer' richting een zorgaanbieder. Gezien het grote aantal zorgaanbieders op deze zorgvormen (ca. 180) ligt het voor de hand een budgetplafond bij de grootste aanbieders toe te passen, die samen een substantieel deel van de markt in handen hebben. Dit betekent dat er ruimte is voor omzetgroei bij kleinere aanbieders (een zgn. waterbedeffect). Hierdoor leidt een budgetplafond van 90% voor grotere aanbieders niet tot een totale kostenbesparing van 10%. In deze berekening gaan we uit van een budgetplafond per aanbieder van 90% en een kostenbesparing van 5%. Budgetplafonds leiden tot wachtlijsten en uitgestelde zorg. Risico is dat de problemen van inwoners toenemen waardoor later relatief zwaardere zorg moet worden ingezet. Ook kan er druk ontstaan om "overbruggingszorg" in te zetten voor inwoners op de wachtlijst. Er bestaat een groot risico op een waterbedeffect en op een overloopeffect. Er ontstaan prikkels om (soms zwaardere) producten in te zetten die buiten het budgetplafond vallen of omdat afschaling niet mogelijk is door een budgetplafond. Dit maakt dat opbrengsten zeer onzeker zijn.	S07	Marco
Incidentele subsidies Maatschappelijke Opvang beëindigen	0	1.620	1.620	1.620	1.500	S		Beëindigen incidentele subsidies Maatschappelijke Opvang: Stichting Het Leger des Heils - Renssenstraat - afbouw van 10 tot 12 opvangplekken. Pactum – Akkerwindestraat: afbouw van 12 plekken tussenvoorziening; opvang en begeleiding van jongeren. Uitbreiding personele capaciteit De Duif en het Kruispunt	S08	Maurits
Algemeen budget vakgroep Wonen (loonsom).	1.596	1.596	1.596	1.596	1.596	S		formatie en middelen om in te huren is afgerstemd op de inhoudelijke ambities. Als deze laatste naar beneden worden bijgesteld heeft dit logischerwijs gevolgen voor de benodigde formatie.	S12	Paul
Huisvestingskosten sporthallen (energie, ozb, onderhoud)	1.528	1.528	1.528	1.528	1.528	S		Vanuit de exploitatie sporthallen en accommodaties zijn de producten binnensport, buitensport en beleid dermate nauw met elkaar verbonden, dat deze als 1 geheel mogen worden beschouwd. Hierdoor zijn de kosten voor onderhoud en huisvesting eveneens beperkt beïnvloedbaar.	S09	Bob
BR Volkshuisvesting (Hoogspanningskabels Witsenstraat)	1.500					I		Het is de verwachting dat het project in 2026 weer opgepakt kan worden. Dan financiering nodig.	S12	Paul
Bestemmingsreserve bedrijfsvoering		1.387				I		In de bestemmingsreserve Bedrijfsvoering kunnen voor- en nadelen op de totale bedrijfsvoering worden verwerkt. Hierbij valt bijvoorbeeld te denken aan resultaten op de formatie en bezetting, de inhuur en frictiekosten voor afbouw formatie. Voorgesteld wordt om een deel van de bestemmingsreserve vrij te laten vallen ter dekking van incidentele knelpunten van bedrijfsvoering in de Perspectiefnota 2025. Zie hieronder. Het restant zou ingezet kunnen worden voor de bezuinigingen, maar eventuele frictiekosten voor afbouw van formatie moeten dan binnen de reguliere begroting worden gedekt.	S00	Maurits
Meldpunt en Verhuurdersvergunningen	1.300	404	404	404	404	S		Voor een klein deel is dit geld bedoeld voor de uitvoering van een wettelijke taak. Het overgrote deel is bedoeld voor de uitvoering verhuurdersvergunningen. De raad heeft hierover nog niet besloten. Niet invoeren is mogelijk, er is immers al wel een meldpunt.	S12	Paul
Kansrijk Opgroeien		1.200	1.200	1.200	1.200	S	A	Subsidies, projecten en bijdragen in natura voor kinderen in armoede. Dit wordt uitgevoerd door o.a. Rijnstad, Sportbedrijf, AM-support, Power Plug, Delta Primair Onderwijs, Vitesse, Flores onderwijs. Totale budget bedraagt € 1,2 mln**. en** is nodig om het minimale te kunnen doen om kansengelijkheid voor opgroeiende kinderen te kunnen borgen. **Impact:** Minder kinderen groeien op met dezelfde kansen als kinderen uit huishoudens met een hoger inkomen en kunnen daardoor onvoldoende meedoen in onze maatschappij.	S06	Mark
Verbeteren Inkomensregelingen	400	1.200	-	-	-	I	A	Voor het verbeteren van inkomensregelingen is incidenteel budget beschikbaar gesteld. Inwoners worden proactief benaderd om een inkomensregeling aan te vragen. Het budget is beschikbaar voor extra uitkeringen. Hierdoor zullen meer inwoners gebruik maken van de inkomensregelingen. Daarnaast gaan we onze interne processen verbeteren. **Impact**: kwetsbare inwoners worden ernstig aangetast in hun bestaanszekerheid, zoals aangetoond in de Minima Effect Rapportage van het NIBUD.	S06	Mark

Formatie SWT afbouwen door langer toewijzen / minder regie	0	0	575	1.150	1.150	S	##	Aantal wijkcoaches bij sociaal wijkteam verminderen door langer zorg toe te wijzen en minder tussentijds te evalueren en daarmee minder regie te voeren op de zorg die geleverd wordt door zorgaanbieders. Basis voor regie is 3 uur per casus. Bij jeugd wordt substantieel meer ingezet (18 uur). Indien dit wordt teruggebracht naar het niveau van Wmo dan scheelt dit circa 10 FTE. Dit is een eerste analyse; nader moet onderzocht worden of voor bepaalde categorieen toewijzingen jeugd (bijvoorbeeld Verblijf jeugd) toch meer uren nodig zijn, ook in relatie tot het zoeken van passende verblijfsplekken.e regiefunctie op zorgaanbieders en de eigen ondersteuning door wijkcoaches wordt verminderd. De rol van de zorgaanbieders wordt daarmee groter. De wijkcoach heeft een belangrijke rol in het bieden van passende ondersteuning en te stimuleren dat inwoners weer zo snel mogelijk zelfstandig verder kunnen en meedoen aan de samenleving, gebruikmakend van hun eigen sociale netwerk en algemene voorzieningen. De wijkcoach is er dus op gericht dat de toegewezen zorg door zorgaanbieders zo tijdelijk mogelijk is. Het risico bestaat dat zorgaanbieders langer dan nodig is zorg inzetten en/of onnodig dure zorg blijven inzetten (waterbedeffect). Minder sturing op zorgaanbieders past niet bij de beweging die we willen maken. Het werken met minder (voorkeurs)aanbieders in een wijk, die een goede verbinding hebben met de sociale basis in de wijk geeft mogelijkheden om de rol van deze aanbieders te vergroten. We starten nu met het inrichten van dergelijke wijknetwerken zorg en welzijn. Planning is dat in 2025 in 2 wijken een dergelijk wijknetwerk gaat functioneren. Idealiter wordt eerst het wijknetwerk ingevoerd, voordat de ondersteuning en formatie door sociale wijkteams wordt afgebouwd.	S07	Marco
Versoberen plekken / locaties Maatschappelijke Opvang voor volwassenen	0	575	1.150	1.150	1.150	S		De huidige Maatschappelijke opvang versoberen door: De opvang weer terug om te bouwen naar ‘slaapzalen’ en een strikt toegangsbeleid aan de ‘poort’ te hanteren. Stoppen met begeleid wonen. Niet voortzetten pilot Beschutte Opvang. Stoppen met boventallige hotelplaatsingen. Stoppen met de crisisopvang. Geen uitvoering meer geven aan de winterkouderegeling (WKR) - het vorstprotocol. De WKR fungeert als vangnet en is een aanvulling op de reguliere maatschappelijke opvang (MO).	S08	Maurits
Inzet bestemmingsreserve bedrijfsvoering knelpunten bedrijfsvoering		-1.130				I			S00	Maurits
Cultuur in Zuid		750	1.000	1.000	1.000	S		Middelen voor programma en huisvesting.	S05	Cathelijne
Verduurzaming monumenten en erfgoed	1.000					I		Bestemmingsreserve Duurzaamheid	S10	Cathelijne
Realiseren meer duurzame opwek (Geothermie, zon, aqua etc)	500	1.000				I		In 2024 CDOKE, in 2025 bestemmingsreserve Duurzaamheid	S10	Cathelijne
klimaatadaptatie (afronding programma rv en realisatie wijkgroenagenda's (inclusief beperkte subsidie)	1000	1000	1000	500	500	S		Dit betreft het uitvoeren van vergroenings- en klimaatadaptatiemaatregelen in de stad en het opstellen en uitvoeren van de wijkgroenagenda's	S12	Cathelijne
bomenonderhoud wettelijke taken	1000	1000	1000	1000	1000	S		Dit betreft een wettelijke taak garanderen van boomveiligheid dmv snoei en controle's	S12	Cathelijne
StaVaZa BR Volkshuisvesting (voor uitvoering Woonvisie)	1.000					I		Het betreft het afromen van de reserve op 1-1-24. Dit budget is nodig voor het uitvoeren van de onlangs vastgesteld Woonvisie. Met het schrappen wordt de uitvoering van de Woonvisie zeer sterk beperkt.	S12	Paul
bomenonderhoud in directe woonomgeving	980	480	480	480	480	S		Dit betreft de vervanging van uitvallende boomstructuren in de directe woonomgeving	S12	Cathelijne
2-jaarlijkse activiteiten (PEF 3)		903	753	753	753	S		Sommigen organisaties halen ook landelijk geld binnen uit de rijkscultuurfondsen. Extra budget (zie hiervoor) wordt hieraan toegevoegd.	S05	Cathelijne
Stichting Ondernemersfonds Arnhem	0	900	900	900	900	S		Als gemeente heffen we een percentage OZB voor niet-woningen. Dit bedrag gaat volledig via de gemeente naar SOFA die het inzet voor projecten van ondernemers. Het zijn daarmee middelen van ondernemers voor ondernemers.	S03	Nermina
Versoberen zorgstructuur Maatschappelijke Opvang	0	450	900	900	900	S		Stoppen met Daklozen Advies Kantoor, Centrale Toegang en registratiesysteem PGAx.	S08	Maurits
Niet uitvoeren motie opvang dakloze EU-burgers	750	890	890	0	0	I		Geen 10 opvangplekken voor dakloze niet-rechthebbende EU-burgers bieden. Geen uitvoering geven aan de aangenomen motie 23M41 en hiermee geen opvang en begeleiding bieden aan dakloze niet rechthebbende EU-burgers (geen wettelijke taak). De motie is ondertussen in uitvoering dus kosten kunnen nooit maximaal gereduceerd worden.	S08	Maurits
Woonwagenlocaties	844	95	95	95		I		Dit budget gaat niet over de uitbreiding/herinrichting Bethanienstraat en het verwijderen van de grondwal (€6,3 mln), maar over de uitbreiding van de overige drie locaties. Onderdeel van het budget is een SPUK voor (SPUK C56; €115.000. Dit zijn gelden waarbij een bijdrage van 3000,- kan worden gefinancierd voor de aanleg van nieuwe standplaatsen). Budget is bedoeld voor realiseren van 16 standplaatsen, verdeeld over Gelderse rooslaan (2), erwede (6) en Schuytgraaf (8). Consequenties niet realiseren van 16 extra standplaatsen: Vanuit een grove aanname dat uitbreiding van een standplaats €50.000,- kost, zal het niet realiseren van 16 standplaatsen ongeveer € 800.000,- opleveren, maar ook eventueel inleveren SPUK (min 115k).Maatschappelijke gevolgen: Geen uitvoering van het beleid, bewoners zullen zeer gefrustreerd zijn.	S12	Mark
Meer zichtbare verduurzaming aanjagen en communicatie	785					I		CDOKE middelen	S10	Cathelijne

Schrappen inzet POH-Jeugd		775	775	775	775	S		De POH-Jeugd (Praktijkondersteuner Huisartsenzorg Jeugd) ondersteunt de huisartsen om te voorkomen dat kinderen worden doorverwezen naar specialistische zorg. De POH-Jeugd heeft meer tijd en deskundigheid op het gebied van jeugd-GGZ en hebben meer inzicht op beschikbare aanbod. Daarnaast behandeld de POH-Jeugd ook zelf. Door deze bezuiniging zullen jeugdigen sneller in zorg terecht komen, omdat de POH-Jeugd niet meer beschikbaar is. De jeugdigen worden dan geholpen door de betrokken huisarts. Daarnaast ontlast de inzet van de POH-jeugd de huisarts.	S07	Bob
E605115 Ontmoeten en Verbinden		770	770	770	770	S		Betreft de regeling Ontmoeten en Verbinden. Wordt ingezet tbv vraagstukken bij buurthuizen. Veelal beheer en exploitatie. Budget kan ingezet worden tbv de doorontwikkeling van het IAB. Betreft geen wettelijke taak maar stopzetten van deze subsidies kan eigenlijk niet. Buurthuizen zullen dan omvallen.	S08	Mark
Preventie met gezag		750	750			I		Betreft de cofinanciering vanuit de gemeente Arnhem zelf; Stoppen met PmG. Hierop besparen betekent een besparing (in 2025 en 2026) van 1,5 miljoen aan cofinanciering. Te verwachten valt dat dan ook het Rijk de financiering zal stopzetten, want cofinanciering was een voorwaarde. Daarmee stort de gehele aanpak van jonge aanwas in de georganiseerde drugscriminaliteit in. Dit betekent toekomstige ellende in de wijken die nu al extra kwetsbaar zijn omdat daar veel problematiek samenkomt. Dit heeft ook effect op gecontracteerde instellingen, waaronder Stichting Straatcoaches, ITB, Prospect4Cash e.d.	S01	Ahmed
Bedrijven en industrie	730					I/S		400K CDOKE, overig deel structurele middelen (alleen in 2024)	S10	Cathelijne
Loonsom Milieu	727	727	727	727	727	S		Algemeen budget loonsom milieubeheer	S11	Marco
Goed Geregeld Arnhem (Rijnstad)		705	705	705	705	S	S	Rijnstad biedt via GGA laagdrempelige hulp aan kwetsbare inwoners met financiële vragen. GGA biedt inwoners Voorzieningenchecks en hulp bij budgetteren en het ordenen van de administratie. Zij vormen ook een belangrijke vindplaats voor inwoners met schulden en helpen daarmee zoveel mogelijk voorkomen dat kleine schulden groot worden. Dit doen zij op 8 locaties in Arnhem. 6 Locaties bevinden zich in de "Arnhem-Oostwijken", 2 locaties niet (Elderveld en de Laar). We kunnen volledig stoppen met deze dienstverlening of een of meerdere locaties sluiten. **Impact;** een bezuiniging op deze dienstverlening leidt tot een hogere drempel bij inwoners om hulp te zoeken bij hun financiële zorgen. Hierdoor worden minder voorzieningen aangevraagd en worden inwoners ernstig aangetast in hun bestaanszekerheid, zoals aangetoond in de Minima Effect Rapportage van het NIBUD. Daarnaast kunnen kleine schulden grote schulden worden.	S06	Mark
St. Focus Filmtheater		691	691	691	691	S		Basisvoorziening. Subsidie m.n. voor educatie, programmeren aanbod dat anders niet te zien is e.d.	S05	Cathelijne
Alternatieven netcongestie en realiseren collectieve energieopslag	450	650	650	150		I		150K uit structurele middelen, overige deel uit CDOKE en bestemmingsreserve Duurzaamheid	S10	Cathelijne
Invoeren budgetplafonds		630	630	630	630	S		Het budgetplafond is een bedrag dat vooraf aan aanbieders kenbaar wordt gemaakt als zijnde de grens tot waar ze hulp mogen verlenen. Zodra het budgetplafond wordt bereikt bij een zorgvorm, wordt de zorg stopgezet voor nieuwe inwoners (cliëntenstop). Budgetplafonds leiden tot wachtlijsten en uitgestelde zorg. Risico is dat de problemen van kinderen toenemen, waardoor later relatief zwaardere zorg moet worden ingezet. Ook kan er druk ontstaan om ‘‘overbruggingszorg’’ in te zetten voor de kinderen op de wachtlijst. Er bestaat een groot risico op een waterbedeffect en op een overloopeffect.	S07	Bob
Wijkbudgetten Spelregels Arnhemse Wijkaanpak	628	628	468	468	468	S		Onder categorie 2 doen we een voorstel voor het gedeeltelijk schrappen van de wijkbudgetten vanaf 2026. De wijkbudgetten kunnen niet zomaar worden geschrapt of afgeraamd zonder dit af te bouwen. Daarom worden voor de jaren 2024 de volledige bedragen opgenomen.	Wijken	Mark
E607106 Preventief jeugdbeleid		622	622	622	622	S		VGGM ontvangt in het kader van onze lokale DVO Dienstverleningsoverkomst aanvullend een extra bijdrage voor Jeugdgezondheidszorg (extra spreekuren jeugdartsen en verpleegkundigen), dat uit dit budget wordt betaald. Deze bijdrage bedroeg in 2023 afgerond € 154.000. Verder worden / zijn uit dit budget (onderdelen van) subsidies van de volgende partijen betaald; - Rozet € 60.000,- Welzijn, € 11.000.000,- totaal Arnhem - RAAK € 22.500,- Welzijn, € 22.500,- totaal Arnhem - AM Support: € 12.500,- Welzijn, € 945.000,- totaal Arnhem - Youth for Christ en Powerplug (21,5K voor jongerenvoorziening Schuytgraaf), - Humanitas € 12.000,- Welzijn, € 12.000,- totaal Arnhem - stg. Ome Joop’s Tour € 22.500,- Welzijn, € 22.500,- totaal Arnhem Verder worden er uit dit budget diverse kleinere uitgaven van bekostigd, ook door TLO’s. **Financiele ruimte binnen deze kostenplaats is 300k. Deze ruimte wordt gebruikt om het knelpunt jongerenwerk PU/ AM en Stichting JAM (€ 500k) voor een groot deel te kunnen oplossen.**	S08	Mark
Meer circulaire economie	600					I		CDOKE middelen	S10	Cathelijne
E609101 Vrijwillige inzet Arnhem		592	592	592	592	S		Betreft een onderdeel van Rijnstad, namelijk de Vrijwilligerscentrale. Initiatief past binnen de focus van de transformatie Welzijn. Betreft geen wettelijke taak. Subsidie stopzetten kan, bij voorkeur niet. Afbouwen van deze subsidie zorgt er naar alle waarschijnlijkheid voor dat deze initiatieven zullen stoppen. De maatschappelijke meerwaarde die hiermee verloren gaat, weegt niet op tegen de eventuele besparing.	S08	Mark

E607111 Pactum Rijnside		585	585	585	585	S		betreft onder meer straathoekwerk. Deze activiteiten sluiten aan bij de focus binnen de transformatie Welzijn. Betreft geen wettelijke taak dus besparen kan, bij voorkeur niet. Ontvangen in totaal vanuit de gemeente Arnhem € 6.000.000,-. Dit bedrag is afkomstig uit de inzet van specialistische zorg.	S08	Mark
Opgaves vanuit de Groene Metropoolregio	0	570	570	570	570	S		Dit zijn de bijdragen die we vanuit Arnhem leveren aan de Gemeenschappelijke Regeling voor de onderdelen productieve regio, de circulaire regio en de ontspannen regio. Hierover zijn in de regio afspraken gemaakt.	S03	Nermina
Experiment Gesloten Coffeeshopketen		560				I		Stoppen deelname experiment. Als we de deelname aan het experiment stoppen, kan het bedrag dat we van het ministerie hebben gekregen, terugvallen in de algemene middelen (560.000,=). Deelname aan het experiment betreft een uitdrukkelijke wens van de raad en staat ook opgenomen in het coalitieakkoord, dit zal dus met de raad moeten worden overlegd. Stopzetten maakt van ons een onbetrouwbare partner en levert daarbij ook geen structureel geld op.	S01	Ahmed
IHP - binnenmilieu		64	128	192	256	S		Ventilatie, temperatuur en CO2-metingen.	S04	Nermina
IHP - flexibiliteit gebouw		18	36	54	72	S		Gebruik van huisvesting door de wijk en andere partijen.	S04	Nermina
IHP - beweegvriendelijk en vergroenen		4	8	12	16	S		inclusieve buitenruimtes. Inzetten op groen	S04	Nermina
IHP - temporiseren								Verschillende varianten mogelijk, nader uit te werken.	S04	Nermina
Cultuurgebouw Groningensingel 1245		500	500	500	500	S		Incl. huisvesting Jacobiberg. Er zijn al afspraken over verhuizing gemaakt. Coalitieakkoord	S05	Cathelijne
E605117 Bewonersondersteuning		500	500	500	500	S		Betreft opbouwwerk ingezet door Rijnstad. Geen wettelijke taak. Wel veel impact op de sociale cohesie en samenlevingsopbouw in de wijk. Rijnstad geeft aan dat er eigenlijk meer opbouwwerk nodig is dan de nu beschikbare 500k. Afbouwen zou daarmee ook een niet gewenst effect op de leefbaarheid in de wijken hebben.	S08	Mark
Programma vluchtelingen	0	500	500	500	0	I		Acties die zijn ingezet onder het programma toekomstbestendige opvang vluchtelingen worden gestopt of afgebouwd.	S08	Paul
Acties coalitiemiddelen vluchtelingen	0	250	500	0	0	I		Versoberen acties uit het coalitieakkoord.	S08	Paul
E607103 Toezicht kinderopvang		470	470	470	470	S			S08	Mark
Versoberen interventies/activiteiten Maatschappelijke Opvang	0	235	470	470	470	S		Geen uitvoering meer geven aan: Stoppen met het meldpunt ontruimingen Stoppen met activerend beheer (laagdrempelige hulp bij financiën voor specifiek de OGGz doelgroep). Stoppen met activering Stoppen met bemoeizorg Stoppen met het ziekbed Stoppen met het verpleegkundig spreekuur Niet voortzetten van de outreachende aanpak GGD in CSA en Klarendal. Stoppen met de extra inzet van stichting Barka Stoppen met de extra inzet soepfiets / mobiele inloop van het Leger des Heils.	S08	Maurits
Vrij besteedbare budgetten	456	456	456	456	456	S		Jaarlijks heeft ieder Team Leefomgeving een budget beschikbaar dat inzetbaar is voor het realiseren van onderdelen uit de opgestelde wijkplannen (circa € 400.000 in totaal, per wijk circa € 50.000) Dit kan gaan om incidentele subsidies aan maatschappelijke partners en bijdragen aan initiatieven ten behoeve van de doelstellingen in de wijk, o.a. voor het inhuren van projectleiding. Daarmee wordt op een planmatige wijze gewerkt aan de ontwikkeling in de wijk, conform hetgeen opgenomen is in de Koersnota Van Wijken Weten. Onder categorie 1 is het budget van de regeling wijkinitiatieven als bezuiniging opgevoerd. Het nog meer bezuinigen heeft tot gevolg dat het voor de Teams Leefomgeving niet langer mogelijk is om met slagkracht te sturen op de doelen per wijk. Initiatieven of organisaties die een bijdrage willen leveren aan leefbaarheidsdoelen in de wijk kunnen geen impuls meer ontvangen (zullen daardoor ook minder ontstaan). Wel is de verplichting opgenomen bij de bezuiniging onder categorie 1 om als gevolg hiervan een nieuwe integrale regeling te ontwikkelen, in samenhang met de regelingen vanuit welzijn.	Wijken	Mark
Subsidieregeling Producties Evenementen en Festivals	0	455	305	305	305	S		De subsidieregeling Producties Evenementen en Festivals subsidieert kleine en grote publieksevenementen. De regeling kan elk moment gestopt worden. Het effect is echter groot in de stad: als de gemeente stop met subsidiëren van deze evenementen zullen de meeste verdwijnen. Dit heeft grote impact op de aantrekkelijkheid en levendigheid van de stad. Het bedrag is vanaf 2026 lager, omdat het extra bedrag voor laagdrempelige evenementen vanuit coalitieakkoord dan niet meer aan de begroting wordt toegevoegd.	S03	Bob
St. Luxor Live		448	448	448	448	S		Basisvoorziening. Subsidie om aanbod te programmeren dat anders niet te zien is	S05	Cathelijne
Stoppen subsidie VAV (veilig, aanwezig, vertrouwd)		428	428	428	428	S		Door de inzet van VAV willen we de zorg voor Arnhemse gezinnen met meervoudige problematiek beter organiseren en de veiligheid herstellen. Hierdoor worden jeugdbeschermingsmaatregelen voorkomen. Deze werkwijze voorziet in de tussenruimte tussen vrijwillig kader en gedwongen kader. Het product ‘preventieve jeugdbescherming’ bleek in de praktijk onvoldoende passend om zowel praktische redenen (de GI kan minder snel opereren tussen de WMO en de Jeugdwet en er zijn te weinig uren beschikbaar in het product preventieve jeugdbescherming) als juridische redenen (de inzet van jeugdbescherming zonder tussenkomst van een kinderrechter is omstreden). Door deze bezuiniging zullen jeugdigen sneller in zorg terecht komen en de koste toenemen.	S07	Bob
Gelrepas uitvoeringskosten (extern)		400	400	400	400	S	A	Besparing indien we stoppen met Gelrepas. Geen deelbesparing mogelijk	S06	Mark

Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen BV (TVAN)	0	380	380	380	380	S		TVAN is een uitvoeringsorganisatie van de GMR. Mochten we de samenwerking met TVAN opzeggen maar nog wel deelnemen aan de GMR, dan zouden we nog steeds wel als onderdeel van de regio met TVAN samenwerken, bijvoorbeeld voor verhaallijnen. Het zou consequenties hebben voor onze positie binnen de GMR, de andere GMR gemeenten, en voor het businessmodel van TVAN. Met het opzeggen van de samenwerking zou de hele (sub)regionale promotie wegvallen, wat gevolgen heeft voor het toeristisch-recreatief positioneren van Arnhem. Dit zal ook van invloed zijn op een nieuwe visie/strategie toerisme en het meer positioneren van Arnhem bij bijvoorbeeld cruisemaatschappijen en touroperators.	S03	Nermina
Gelrepas	375	375	375	375	375	S			S02	Nermina
Huisvesting culturele en creatieve sector		360	360	360	360	S		Opgave en instandhouding realiseren 12.000m2 werkruimte	S05	Cathelijne
Eusebius		358	358	358	358	S		Dit betreft de jaarlijkse subsidie die aan Eusebius wordt verstrekt. Deze subsidie bestaat uit de volgende componenten: € 83.000 subsidie voor aflossing van lening: aan deze lening liggen een overeenkomst met de gemeente en een collegebesluit om de aflossing en rentekosten structureel te dekken met deze subsidie ten grondslag. Juridisch complex om terug te draaien. € 240.000 beheerkosten. De Eusebius heeft een smalle professionele basis om het beheer en de exploitatie van de kerk te organiseren. Ingrijpen in deze subsidie zal met name gevolgen hebben voor de exploitatie van de kerk, waarbij de nadruk zal komen te liggen op het beheer, en minder om de potentie van de kerk als icoon van de stad te benutten. € 35.000 onderhoud van het orgel en het carillon en voor het bespelen ervan (organist en beiaardier). Levert slechts een relatief kleine besparing op, maar heeft tot gevolg dat de stadsorganist en beiaardier niet meer ingezet kunnen worden. Er is en wordt geïnvesteerd in het orgel en het carillon. Dat deze vervolgens niet meer bespeeld en gehoord zullen worden, leidt tot een verschraling van de identiteit van de kerk, maar ook van het culturele aanbod in de stad.Deze subsidies worden jaarlijks verleend.	S05	Bob
Citymarketing	0	355	355	355	355	S		De stichting Citymarketing is voor 90% afhankelijk van de subsidie van de gemeente Arnhem. De kans is groot dat met het stopzetten van de subsidie de stichting ophoudt te bestaan. Daarmee is er vanuit de gemeente Arnhem geen citymarketing meer.	S03	Nermina
eigen personeel team Inclusie afbouwen (hangt samen met stoppen beleid)				350	350	S		Dit gaat om het bezuinigen van het basisteam (personeel) van het team inclusie. Het programma zelf stopt al vanaf 2027 en daarmee dus ook de programmamanger en de D&I -officer. Kortom dit is een minimale bezetting om dit thema levend te houden.	S08	Maurits
Wonen jaarlijkse, incidentele 4x, bijdrage aan volkshuisv(reserve), uitvoering Woonvisie	350	350	350	0	0	I		Ambtelijk is in beeld gebracht dat er naast de bezuiniging van 2x 150.000 (zie hierboven), het restant van de incidentele jaarlijkse toevoegingen op de reserve (2x350k) ook aanraakbaar is. Consequentie van deze extra bezuiniging is dat de uitvoering van de woonvisie onder druk komt te staan. Dit gaat dan met name om zaken die niet door het Rijk worden gefinancierd. Deze lokale zaken betreffen met name het realiseren op het beter benutten en kwalitatief verbeteren van de bestaande voorraad.	S12	Paul
BR Burgerberaden	328					I		Vrijval BR Burgerberaden ten gunste van AR. Dit zal dus niet worden uitgevoerd. Hier dient rekening mee te worden gehouden dat het eerste burgerberaad (nog) lopende is en dat de huidige begrote onttrekking in 2024 op basis van de best mogelijke inschattingen is gemaakt. Tot op heden heeft zich hierop nog geen afwijking voorgedaan, we kunnen dit echter niet voor 100% uitsluiten.	S00	Bob
Gelrepas (als knelpunt opgevoerd in financieel beeld)		325	325	325	325	S	A	Besteding van de tegoeden op de Gelrepas. Dit is een overschrijding van het budget bij huidige bestedingen. De tegoeden kunnen verlaagd worden, of helemaal stoppen met de Gelrepas.	S06	Mark
Bestemmingsreserve Duurzaamheidsleningen € 325.000						I		Deze reserve wordt gebruikt ter dekking van de kosten voor de Toekomstbestendig wonen lening	S10	Cathelijne
E609103 Meldpunt Vrijwillige Thuishulp		321	321	321	321	S		Subsidie aan MVT. Betreft afstemming met Zorg. Initiatief past binnen de focus van de transformatie Welzijn. Betreft geen wettelijke taak. Subsidie stopzetten kan, bij voorkeur niet Let op: Indien voorgesteld wordt te stoppen met dit initiatief: bij S07 Zorg bevinden zich overige onderdelen die zich richten op het onderwerp Mantelzorg of MVT als subsidiepartner (waaronder het Mantelzorgcompliment) Voor subsidie meldpunt MVT (E609103, programma welzijn) is € 321.350 begroot in 2024. Voor coördinatie van vrijwillige thuiszorg en mantelzorg is € 301.550 begroot in 2024 (E608104, onderdeel zorgbegroting, specifiek een algemeen Wmo bedrag). Voor het mantelzorgcompliment zelf (E615104, vanuit programma Zorg, bedrag dat een mantelzorger krijgt als die daar recht op heeft) is € 903.470 begroot. Als er gekozen wordt voor bezuinigen op het mantelzorgcompliment, is er logischerwijs ook minder nodig voor de organisatie van de uitbetaling daarvan (gedeelte dat MVT doet, ander deel wordt door gemeente en SWT's georganiseerd).	S08	Mark
Hot Spot Energy	0	320	320	320	320	S		Energie is één van de twee hoofdopgaven uit de economische agenda. Met het budget initiëren en faciliteren we nieuwe en bestaande initiatieven om het cluster te versterken en toonaangevend te maken in Europa. Met het wegvallen van de structurele middelen kunnen we niet meer bijdragen aan het cluster en zullen net opgestarte initiatieven zoals partnerschap HAN / SEECE, Arnhem Electricity Week en CreativeXEnergy (mogelijk) stoppen. Ook de samenwerking met de verschillende campussen zal onder druk komen te staan wanneer we daar niet meer in kunnen investeren.	S03	Nermina

Stoppen met dienstverlening aan sekswerkers	0	160	320	320	320	S		Stoppen met de dienstverlening aan sekswerkers (brede ondersteuning op alle leefgebieden door Punt26). Stoppen met het Overweeghuis, waar sekswerkers kunnen overwegen of en zo ja hoe zij hun beroep willen blijven uitoefenen.	S08	Maurits
Sfeerbepalende evenementen (begrotingssubsidies)	0	314	189	189	189	S		Binnen het evenementenbudget wordt ook een aantal jaarlijkse vaste evenementen gesubsidieerd, zoals de Sinterklaasintocht, carnaval en Winter Arnhem. Deze subsidies kunnen in principe afgebouwd worden. Het effect is echter groot in de stad: als de gemeente stopt met subsidiëren van deze evenementen zullen de meeste verdwijnen. Dit heeft grote impact op de aantrekkelijkheid en levendigheid van de stad. Het bedrag is vanaf 2026 lager, omdat het extra bedrag voor de vuurwerkshow dan niet meer aan de begroting wordt toegevoegd.	S03	Bob
Bijzondere Bijstand (als knelpunt opgevoerd in financieel beeld	165	300	300	300	300	S	A	Bijzondere bijstand is een tegemoetkoming in noodzakelijke kosten in bijzondere omstandigheden. Voorbeelden zijn Witgoedregeling, huisinrichting, uitvaartkosten, medische kosten, bijzondere bijstand voor jongeren tot 21 jaar (specifieke regeling). Dit is een wettelijke taak, maar de hoogte van de tegemoetkomingen is lokaal beleid. Totaal budget bedraagt € 1,7 mln. Knelpunt van het huidige beleid is € 0,3 mln. Inschatting is dat door stoppen van onderdelen van Bijzondere Bijstand of lagere vergoedingen dit knelpunt opgelost kan worden en daarnaast nog € 0,2 mln. bespaard kan worden. **Impact**: kwetsbare inwoners worden ernstig aangetast in hun bestaanszekerheid, zoals aangetoond in de Minima Effect Rapportage van het NIBUD.	S06	Mark
Individuele Inkomenstoeslag		300	300	300	300	S	A	Individuele Inkomenstoeslag is een toeslag voor huishoudens die langer dan drie jaar op het bestaansminimum leven. Het is een wettelijke taak, maar de hoogte van de toeslag is lokaal beleid. Budget bedraagt € 1,5 mln. Versoberen kan door bijvoorbeeld vergoedingen te verlagen. **Impact**: kwetsbare inwoners worden ernstig aangetast in hun bestaanszekerheid, zoals aangetoond in de Minima Effect Rapportage van het NIBUD.	S06	Mark
Duurzame mobiliteit	300					I		Bestemmingsreserve Duurzaamheid	S10	Cathelijne
Noodopvang	0	140	280	280	280	S		Stoppen met de onderdelen noodopvang en juridische begeleiding in de subsidie aan Vluchtelingenwerk	S08	Paul
Stopzetten parkeerplan Spijkerkwartier	278	278	278	278		I		Met de wijk zijn in het verleden afspraken gemaakt over de inzet van een deel van de parkeeropbrengsten in de wijk. Het stopzetten ervan is in strijd met deze eerdere afspraken.	S02	Nermina
Lokaal, sociaal, duurzaam, circulair en diervriendelijk inkopen	0	270	270	0	0	I		De incidentele middelen voor een investering in het waarmaken van ambities op Lokaal, Sociaal, Duurzaam en Circulair inkopen bezuinigen. Daarmee blijft de inkoop op het huidige niveau. Verbetering contractmanagement en monitoring zal niet worden ingevuld. Daarmee blijft het op het huidige niveau. Bedrijven zijn vanaf 2024 wettelijk verplicht in hun jaarverslagen over de duurzaamheidsdoelstellingen te rapporteren. Accountants zijn en worden hiervoor opgeleid. De verwachting is dat deze verplichting ook voor bestuursorganen gaat gelden. Met de toegekende tijdelijke extra middelen wordt voor deze verplichting alvast een basis gelegd.	S00	Maurits
Slag om Arnhem; begrotingsubsidie informatiepunt	0	262	262	262	262	S		Begrotingssubsidie aan informatiepunt Slag om Arnhem	S03	Bob
Slag om Arnhem; doorontwikkeling herdenkingsavond	0	50	50	50	50	S		Dit bedrag is deels nodig voor de reguliere jaarlijkse herdenking en incidentele projecten	S03	Bob
Slag om Arnhem; bijdrage samenwerking Airborne gemeenten	0	28	28	28	28	S		dit is de bijdrage aan de regionale samenwerking	S03	Bob
Slag om Arnhem; projecten jongeren over bewustwording gebe	0	87	87	87	87	S		Conform raadsvoorstel, inclusief projecten als Bridge to the future	S03	Bob
Slag om Arnhem; structurele toevoeging BR Evenementen	0	50	50	200	200	S		Het voorstel (in de Raad eind maart / begin april) is om vanaf 2025 de huidige vorm van de herdenking aan te passen in jaarlijks een beperkt activiteitenprogramma plus éénmaal in de 5 jaar een omvangrijke herdenking. Daarvoor reserveren we jaarlijks €200.000. De jaren 2025 en 2026 zijn al gereserveerd in de BR Evenementen	S03	Bob
Jongerenbegeleiding JPF Opr€cht		260	260	260	260	S	S	Opr€cht is een samenwerking tussen AM-support, Presikhaaf Universaty en JAM. Zij bieden kwetsbare jongeren met geldzorgen en schulden pro actief hulp. Hun unieke aanpak, door zowel professionele begeleiders en buddy's (vaak jongeren die zelf ook schulden hebben gehad) zorgt ervoor dat veel jongeren bereikt worden, en hulp accepteren. Die hulp betreft de schulden, maar geeft ook perspectief richting een studie of baan. De begeleiders maken met de jongeren een perspectiefplan, gaan mee met gesprekken met de schuldhulpverlening, adviseren over inzet van een traject maatschappelijke Dienstverlening en coachen de jongeren ook op andere leefgebieden. De buddy is een maatje en vertrouwenspersoon en biedt begeleiding in de eigen leefomgeving. Zij leiden de jongeren toe naar de schuldhulpverlening verzorgen de stukken voor aanmelding en blijven de jongeren stimuleren tijdens het schuldtraject. Juist deze wisselwerking van professional en buddy maakt dat de jongere 24/7 hulp en steun krijgt en dat is nodig omdat anders veel jongeren uitvallen. Bezuiniging op deze begeleiding door professionals is erg ongewenst. **Impact**: we kunnen minder jongeren helpen met hun schulden, en de kans wordt groter dat zij in een uitzichtloze situatie blijven en problemen krijgen op meerdere leefgebieden.	S06	Mark
Gedragsbeïnvloeding Slim en Schoon onderweg	250	250	250			I		We werken samen met partners in de stad om het autogebruik te verminderen. Het stopzetten van dit onderdeel van Mobiliteitsbeleid, is niet alleen strijdig met het DMP, maar heeft ook tot gevolg dat we een onbetrouwbare partner zijn voor de Arnhemse partners (bedrijven, GMR, de HAN en diverse andere onderwijsinstellingen).	S02	Nermina

Middelen collectieve, duurzame aanpak gezondheidsachterstanden	0	0	0	250	250	S		Vanuit dit budget wordt voor €170k aan begrotingssubsidies bekostigd in het kader van Kansrijke Start. Tevens incidentele inzet op meerwerk sportbedrijf inz leefstijlcoaches. In 2025 en 2026 wordt een deel van de subsidie aan D3rde verdieping (suicidepreventie) uit deze middelen gedekt. Vanaf 2027 worden de Rijksmiddelen vanuit de Wet Suicidepreventie hiervoor ingezet. Tevens wordt binnen het programma onderzocht voor welke wettelijke taken er geen Rijksmiddelen worden ontvangen.	S09	Maurits
Lucht en milieu	250	250	250	250	250	S		Deel van de kosten voor het realiseren en beschermen van een gezonde leefomgeving	S10	Marco
Speeltoestellen niet meer vervangen	0	250	250	250	250	S		Deze bezuiniging zou betekenen dat als er een speeltoestel stuk gaat, we deze weghalen en niet meer vervangen. Op termijn zijn er dan geen speeltoestellen meer. Dit staat haaks op de ambitie om jeugd meer te laten bewegen.	S12	Bob
kunstwerken in groen	250	250	250	250	250	S		betreft schoonmaken van kunstwerken in groen	S12	Bob
St. Sonsbeek		242	242	242	242	S		Meerjarenvoorziening. NB Incidenteel 1,25 mln gereserveerd voor nieuwe editie (in 2023 en 2024)	S05	Cathelijne
St. State of Fashion		242	242	242	242	S		Medeondersteund door het Rijk (BIS)	S05	Cathelijne
E605119 Huisvesting en beheer buurtcentra		241	241	241	241	S		Dit betreft onderdeel van de subsidie aan Rijnstad. Dit bedrag wordt ingezet ten gunste van het faciliteren, exploiteren en beheren van ontmoetingslocaties. Budget kan ingezet worden tbv de doorontwikkeling van het IAB. Betreft geen wettelijke taak maar stopzetten van deze subsidies kan eigenlijk niet. Deze ontmoetingslocaties zullen dan omvallen. Gaat onder meer om MFC de Wetering (Arnhems Broek), Croydonplein (RKV), De Fontein (RKV).	S08	Mark
Tegemoetkoming Aanvullende Zorgverzekering (TM-CZG)		240	240	240	240	S	A	Bijdrage voor Chronisch Zieken en Gehandicapten: Volledig stoppen of vergoeding verlagen. **Impact**: kwetsbare inwoners worden ernstig aangetast in hun bestaanszekerheid, zoals aangetoond in de Minima Effect Rapportage van het NIBUD.	S06	Mark
St. Jacobiberg		238	238	238	238	S		Meerjarenvoorziening. Reguliere subsidie plus extra 5 ton is nodig voor toekomstbestendige exploitatie.	S05	Cathelijne
Ophoging budget regeling Producties Evenementen Festivals (PEF)		110	230	230	230	S		Voor PEF 3 150k verhoging 2025 reeds verwerkt in begroting. Aanvraagprocedure voor periode 2025-206/28 loopt. Hart van alles dat je wil laten zien in de stad. Vanuit portefeuille Evenementen idem.	S05	Cathelijne
Vroegsignalering (als knelpunt opgenomen in Financieel beeld)		230	230	230	230	S	S	Vroegsignalering is een wettelijke taak. We boeken goede resultaten door in te zetten op huisbezoeken en telefonisch contact. Sinds 2023 krijgen we meer signalen van betalingsachterstanden en hebben daarom het aantal huisbezoeken verhoogd. Hiervoor waren incidentele middelen die per 2025 stoppen. We willen deze huidige dienstverlening voortzetten en zoveel mogelijk inwoners pro actief via huisbezoeken benaderen. **Impact**: als we het huidige aantal niet kunnen voortzetten, bereiken we minder inwoners met schulden in een vroegtijdig stadium.	S06	Mark
St. Het Huis van Puck		229	229	229	229	S		Meerjarenvoorziening. Stedelijke functie voor de amateurkunsten. Zitten nu vol (wachtlijst), extra ruimte nodig. Dus eerder een plus dan minder. Kansen Arnhem-Oost	S05	Cathelijne
Vrij besteedbare budgetten via reïntegratie W&I	225					I		Deze budgetten zijn overgeheveld vanuit W&I naar de wijken op basis van reeds ingezette afspraken/verplichtingen 2024	Wijken	Mark
Ondernemerschap en dienstverlening	0	220	220	220	220	S		Ondernemers in de stad zijn van essentieel belang voor de aantrekkelijkheid van je vestigingsklimaat. Ondernemers zorgen voor werkgelegenheid in diverse sectoren. Ondernemers leveren kennis en innovaties in de stad.	S03	Nermina
Halfjaarlijkse activiteiten (PEF 2)		219	219	219	219	S		Ondersteund veel culturele initiatieven. Hart van de stad. Extra budget (zie hiervoor) wordt hieraan toegevoegd.	S05	Cathelijne
St. SLAK		217	217	217	217	S		Meerjarenvoorziening. Bij SLAK zijn de nodige knelpunten. Een goede atelierorganisatie is belangrijk in de stad. Moet wellicht meer subsidie zijn.	S05	Cathelijne
St. KAB Posttheater		214	214	214	214	S		Meerjarenvoorziening	S05	Cathelijne
Cleanport Nieuwe Haven	0	208	208	208		I		Dit jaar worden stappen gezet in verder uitvoering implementatieplan, o.a. door inzet kwartiermaker. Als de incidentele financiering voor 2025 stopt, dan kan de kwartiermaker in 2025 geen verder acties ondernemen of acties uit het implementatie plan verder gebracht worden (o.a. voor communicatie, organisatie, onderzoeken en groenplan)	S03	Nermina
St. Productiehuis Plaatsmaken		202	202	202	202	S		Meerjarenvoorziening	S05	Cathelijne
Uitvoering en coördinatie Wet open overheid (Woo)	0	200	100	100	100	S		De middelen die ingezet worden voor de uitvoering van de Woo kunnen worden bezuinigd. Er is dan geringere ondersteuning voor de afhandeling van een Woo-verzoek. Deze wettelijke taak kent een voorgeschreven afhandeltermijn. De consequentie van deze bezuiniging betekent dat termijnen worden overschreden. Voor huidige omvangrijke verzoeken is dit nu al een uitdaging. Mogelijk leidt dit tot meer verzoeken om een dwangsom. Naast oplopende doorlooptermijnen zal het niveau van dienstverlening zich beperken tot het wettelijk gezien hoogst noodzakelijke. Burgers zullen de gemeente minder als open en transparant ervaren.	S00	Maurits
Programmamiddelen informatieveiligheid	0	200	100	0	0	I		Lopend programma voor drie jaar om het volwassenheidsniveau op het gebeid van informatiebeveiliging en privacy te verhogen om daarmee te voldoen aan de BIO en AVG. Optie is om de incidentele lasten voor dit programma te schrappen. Consequentie is dat het programma geen sturing meer kent en de wettelijke niveaus niet gerealiseerd gaan worden. Daarmee zullen we niet gaan voldoen aan de wettelijke eisen. Grotere risico's op informatieveiligheidsincidenten en privacyrisico's.	S00	Maurits
Ondermijning		200	200	200	200	S		Minder inzet op ondermijning. De inzet van de aanpak van ondermijning is cruciaal, omdat hiermee alle rot in de stad die door beroepscriminelen en georganiseerde criminaliteit wordt veroorzaakt wordt aangepakt. Hierop besparen betekent het stopzetten van integrale controles en Bibob-onderzoeken (of een langere looptijd). Tevens valt de ook door de raad gewenste aanpak van mensenhandel weg. Het betekent een acuut probleem vanwege het komen te vervallen van een significante subsidie aan Moviera (zorgcoördinatie en noodopvang van slachtoffers).	S01	Ahmed

Subsidie Connectr	0	200				I		Connectr is een belangrijke pijler van Hotspot Energy. Dit jaar wordt er een plan opgesteld voor de tweede fase van Connectr waarvoor de verschillende partijen hun (financiële) commitment weer moeten afgeven. Nu de subsidie stopzetten zal dit verstoren. Sterker nog vanuit onze partners (m.n. provincie) is de verwachting dat we financieel blijven bijdragen na 2025.	S03	Nermina
Visie werklocatie vanuit het coalitie akkoord	0	200	200	200		I		Bij bezuiniging geen financiële mogelijkheid om acties/projecten die voortkomen uit de nog op te stellen Gebiedsvisie IPKW/Het Broek/Nieuwe Haven verder te brengen of andere projecten/onderzoeken te starten voor een kwaliteitsimpuls voor de bedrijventerreinen en de transformatie/herstructurering van Rijnpark en Het Broek. Er zijn nog geen uitgaven voor 2025 vastgelegd op dit moment.	S03	Nermina
Gratis cultuurbezoek < 18 jaar		200	200			I		In gang gezet. Betreft incidentele middelen.	S05	Cathelijne
Bijzondere Bijstand		200	200	200	200	S	A	Knelpunt. Bijzondere bijstand is een tegemoetkoming in noodzakelijke kosten in bijzondere omstandigheden. Voorbeelden zijn Witgoedregeling, huisinrichting, uitvaartkosten, medische kosten, bijzondere bijstand voor jongeren tot 21 jaar (specifieke regeling). Dit is een wettelijke taak, maar de hoogte van de tegemoetkomingen is lokaal beleid. Totaal budget bedraagt 1,7 mln. Knelpunt van het huidige beleid is € 0,3 mln. Inschatting is dat door stoppen van onderdelen van Bijzondere Bijstand of lagere vergoedingen dit knelpunt opgelost kan worden en daarnaast nog € 0,2 mln. bespaard kan worden. **Impact**: kwetsbare inwoners worden ernstig aangetast in hun bestaanszekerheid, zoals aangetoond in de Minima Effect Rapportage van het NIBUD.	S06	Mark
Buddynetwerk Opr€cht		200	200	200	200	S	S	Opr€cht is een samenwerking tussen AM-support, Presikhaaf Universaty en JAM. Zij bieden kwetsbare jongeren met geldzorgen en schulden pro actief hulp. Hun unieke aanpak, door zowel professionele begeleiders en buddy's (vaak jongeren die zelf ook schulden hebben gehad) zorgt ervoor dat veel jongeren bereikt worden, en hulp accepteren. Het buddynetwerk vormt het hart van Oprecht en hierdoor onderscheiden zij zich van andere hulpverleners. Die hulp betreft de schulden, maar geeft ook perspectief richting een studie of baan. De begeleiders maken met de jongeren een perspectiefplan, gaan mee met gesprekken met de schuldhulpverlening, adviseren over inzet van een traject maatschappelijke Dienstverlening en coachen de jongeren ook op andere leefgebieden. De buddy is een maatje en vertrouwenspersoon en biedt begeleiding in de eigen leefomgeving. Zij leiden de jongeren toe naar de schuldhulpverlening verzorgen de stukken voor aanmelding en blijven de jongeren stimuleren tijdens het schuldtraject. Juist deze wisselwerking van professional en buddy maakt dat de jongere 24/7 hulp en steun krijgt en dat is nodig omdat anders veel jongeren uitvallen. Daarom vinden wij een bezuiniging hierop erg ongewenst. **Impact:** Als er toch voor wordt gekozen om hierop te bezuinigen, kunnen we jongeren helpen met hun schulden, en de kans wordt groter dat zij in een uitzichtloze situatie blijven en problemen krijgen op meerdere leefgebieden.	S06	Mark
Subsidie aan Rijkerswoerd en Klarenbeek		PM (tussen 0 en €0.2 mio)	PM (tussen 0 en €0.2 mio)	PM (tussen 0 en €0.2 mio)		I/S		Structurele verlaging en versoberen van de subsidiebijdrage heeft tot gevolg, dat exploitatie van deze accommodaties in gevaar komt. Of de rekening kan bij de gebruikers neergelegd worden (duurdere zwembadkaartjes). Daarnaast kunnen subsidiepartijen ook incidenteel een deel van de exploitatie bekostigen door een onttrekking uit hun Eigen Vermogen.	S09	Bob
Verplichtingen ODRA en duurzaamheidsleningen	200	200	200	200	200	S			S10	Marco
OAB scholen en omgeving - rijke schooldag	100	200	200	200		I		Inzet van extra activiteiten tijdens en na school om kansengelijkheid van kinderen te vergroten.	Perspectief voor de jeugd	Nermina
Stichting Schakel025 (Cultuuracademy)		191	191	191	191	S		Reguliere subsidie, exclusief extra budget van 70k (zie hiervoor).	S05	Cathelijne
Leergeld		180	180	180	180	S	A	Subsidie voor verstrekken schoolspullen, laptops, fietsen. Volledig stoppen of versoberen. **Impact**: kinderen krijgen niet de benodigde middelen om mee te kunnen doen op school.	S06	Mark
Amateurkunst (regeling)		177	177	177	177	S		Ca. 50 verenigingen worden ondersteund	S05	Cathelijne
Online campagne jongeren	168					I		Stoppen online campagne. Deze campagne, waarvoor college en raad groen licht hebben gegeven en waarmee een externe partij rekening houdt, vervult de functie van bewustwording en verhoging van de online weerbaarheid bij Arnhemse jongeren t.a.v. groeiende problemen m.b.t. grooming, sexting, doorsturen van naaktfoto's, pesten e.d.. Plan is gekomen naar aanleiding van een motie. Hierop bezuinigen levert een beperkte besparing op.	S01	Ahmed
Subsidie Rijnstad meedoenbalie en Buddy2Buddy	0	83	167	167	167	S		Stoppen met de meedoenbalies die in de nabijheid van opvanglocaties plaatsvinden (meedoenbalies is een onderdeel van Vrijwilligerscentrale / Rijnstad) en stoppen met het buddy-netwerk in Arnhem.	S08	Paul
Handhaving en vergunningverlening wooninstrumentarium (opkoopbescherming en leegstandsverordening)	160	160	160	160	160	S		Het is in principe mogelijk om de woningmarkt vanuit de lokale overheid minder te reguleren en vooral minder te handhaven. Bijvoorbeeld dit bedrag van 160K te verminderen met 50%. Dat betekent wel minder restricties voor beleggers, en meer risico op leegstand. Het maatschappelijk effect schatten wij als significant. Echter, er bestaat nog onduidelijkheid over omdat we nog niet weten wat de gevolgen zijn van in voorbereiding zijnde nieuwe wet- en regelgeving komt.	S12	Paul

E607123 Gezinsprogramma		153	153	153	153	S	Dit betreft een subsidie-onderdeel van Rijnstad. Gaat over Homestart, Speelmorgen en Spel aan Huis - Homestart: opvoed- en gezinsondersteuning bij alledaagse, lichte opvoedvragen - Speelmorgen: Stimuleren van ontwikkeling jonge kinderen en opvoedkracht bij ouders - Spel aan Huis: laagdrempelig en preventief aanbod om spelontwikkeling van kinderen te bevorderen Let op: de helft hiervan dekken we uit dit budget bij Welzijn, de andere helft voor gezinsprogramma's wordt gedekt uit een budget dat staat onder het programma S04 Onderwijs !!	S08	Mark
Veiligheidscoördinatie		150	150			I	Incidentele middelen niet structureel maken. Hierop besparen is in een tijd van toenemende (geo)politieke spanning zeer onverstandig. Kijk naar Pegida, Palestina en boeren. Ook het niet verlengen van de middelen voor de veiligheidscoördinatie vanaf 2027 zal direct voelbaar zijn.	S01	Ahmed
Platform Binnenstad Arnhem	0	150	150	150	150	S	Begrotingssubsidie aan Platform Binnenstad Arnhem. De effecten in de binnenstad bij stoppen van deze subsidie zijn groot: PBA heeft een belangrijke rol in stadsprogramma Transformatie Binnenstad. PBA wenst zelfs voor de hogere ambitie een hoger bedrag. Bij stoppen of lagere subsidie ga je terug naar een klassiek binnenstadsmanagement dat gaat over schoon heel veilig en dan verliezen we onze strategische partner op het gebied van participatie en draagvlak.	S03	Bob
Voucherregeling	0	150				I	Deze voucherregeling is verbonden aan de gebieden waar Connectr zich op richt. Het is een belangrijke regeling om innovaties te helpen de stap te zetten naar toepassing in de praktijk. Door de onze bijdrage te stoppen zullen ondernemers hier niet mee financieel geholpen worden. Wij betalen de helft van de totale subsidiepot. De andere helft komt van de provincie. Hierdoor kan OostNL ook de uitvoerder zijn van de regeling. Hierdoor besparen we ook uitvoeringskosten doordat we de regeling niet zelf hoeven uit te voeren. Wanneer wij onze subsidie stoppen kan de provincie dat ook doen waardoor de voucherregeling ten einde komt.	S03	Nermina
Totaal E605101 Algemeen Samenlevingsopbouw	150					I	Betreft personeelskosten maar ook het incidentele budget Integrale Ouderenbeleid is in deze post belandt. Betreft 250k voor 2024 waarvan 150k terug kan vrijvallen indien besloten wordt per 1 april 2024 te stoppen met het integrale ouderenbeleid.	S08	Mark
Veilige steden	150	150	150			I	Is geen wettelijke taak. Bovendien ontvangt Arnhem landelijke middelen, die we dan moeten terugbetalen €30.000 p.j.	S08	Maurits
Uitvoering beleidsplan Vrij zijn in Arnhem stoppen		150	150	150	150	S	Dit is het werkbudget om invulling te geven aan het plan Vrij zijn in Arnhem. Daarmee organiseren we dingen als: de Week tegen Racisme, het netwerk diversiteitsreis, kennisateliers en doen we onderzoeken.	S08	Maurits
subsidieregelingen anti-discriminiatie en racisme		150	150			I	Deze middelen zijn door de raad extra toegekend tijdens de begrotingsbehandeling 2023. We hebben die extra middelen vertaald naar subsidieregelingen. Geld bestemd dus voor de stad en daaruit voortkomende initiatieven.	S08	Maurits
Doorontwikkeling/implementatie Koersnota 2.0 Wijksturing	150					I	De Koersnota Van Wijken Weten is in december 2023 vastgesteld. Aan het uitvoeringsplan en het bestedingsvoorstel wordt op dit moment gewerkt. De lasten in 2024 zijn verdeeld naar 75k in 2024 en 75k voor 2025. Dit is meegenomen in het financieel beeld. Voor dit budget zijn reeds verplichtingen aangegaan met een externe organisatie om de doorontwikkeling van wijksturing te begeleiden. Deze middelen zijn benodigd om de uitgangspunten uit de Koersnota daadwerkelijk te realiseren.	Wijken	Mark
St. Streekomroep Midden Gelderland (Connect)		141	141	141	141	S	Wettelijke taak: Commissariaat voor de Media heeft Stichting Streekomroep MiddenGelderland/ RTV Connect aangewezen als zendgemachtigde lokaleomroep in Arnhem tot 18 november 2028	S05	Cathelijne
E605103 Arnh.platform chr. zieken gehand.		136	136	136	136	S	Betreft subsidie aan APCG. Belangenorganisatie in het kader van zorg. Afstemming dient plaats te vinden met portefeuillehouder Inclusie over wel of niet stoppen van deze subsidie. Deze subsidie valt inhoudelijk onder wethouder Inclusie en wordt meegenomen met de besparingen die door wethouder Inclusie worden aangedragen.	S08	Mark
subsidies aan belangbehartigers en ervaringsdeskundigen in het kader van Inclusie		135	135	135	135	S	geen subsidies meer verstrekken, dit betreft COC, InDIfferent, APCG en Bijzonder in Arnhem	S08	Maurits
St. Introdans		125	125	125	125	S	Meerjarenvoorziening Rijksgezelschap (BIS): rijks en provincies zijn grootste financier	S05	Cathelijne
Veluwe Alliantie	0	118	118	118	118	S	Er zijn afspraken over bijdragen aan de samenwerking.De projectkosten zijn onderhandelbaar. Hoe minder onze bijdrage, hoe minder projecten waar we in participeren.	S03	Nermina
Sluitende ketenaanpak VVE/PO - inzet projectleider	113					I	Door knelpunten in keten VVE-PO komen kleine kinderen thuis te zitten en op achterstand te staan. Projectleider ingezet voor invoeren verbeteringen.	Perspectief voor de jeugd	Nermina
Huisvesting	112	112	112	112	112	S	Een van de doelen van wijksturing is het verkleinen van de afstand tussen inwoner en de overheid. De huisvesting van de Teams Leefomgeving draagt bij aan deze doelstelling. Daarnaast wordt op dit moment een project uitgevoerd waarbij de huisvesting in de wijk verder onderzocht wordt, in zowel financiele-, technische- als aan de samenwerkingskant. De optie om het werken in de wijken voor de gehele organisatie beschikbaar te maken staat hierbij ook nog open.	Wijken	Mark
Beeldbepalende en topsportevenementen	0	110	110	110	110	S	Voorstel is om het (spaar)bedrag voor topsportevenementen en beeldbepalende publieksevenementen te halveren. Daarom de helft van het bedrag in categorie 1 en de andere helft in 3. Halveren betekent wel dat Arnhem veel minder vaak spraakmakende (topsport)evenementen zal huisvesten, met minder economische en maatschappelijke impact tot gevolg. Ter illustratie: een evenement als het NK Wielrennen kan na deze bezuiniging nog maar eens in de 6 jaar.	S03	Bob
E605109 Samenlevingsopbouw bewoners		109	109	109	109	S	Betreft een vrijbesteedbaar budget van de TLO's. Wordt ingezet voor diverse kleine, wijkrelateerde initiatieven. Deze post wordt nog nader bekeken wat betreft inhoud. Dit in relatie tot overige besparingen binnen Wijken op de vrij besteedbare budgetten.	S08	Mark

Versterken positie huurders	105	105	105	105	105	S		Helft van middelen bedoeld voor Huurdershuis, overige 50.000 wordt per jaar bekeken. Afgelopen jaren uitgegeven aan ondersteuning woonwagenbewoners en in 2024 campagne. Kan evt gekort worden	S12	Paul
Capaciteit voor innovatie en (beleids)ontwikkeling binnen de afdeling Finance en Control	0	0	0	100	100	S		Wellicht dat F&C een volle fte zou kunnen besparen (ca. 100.000 structureel) op innovatie en ontwikkeling, maar de consequentie daarvan is wel dat trajecten die als doel hebben meer grip te krijgen (bijvoorbeeld op rechtmatigheid door een traject op inkopen en betalen) en/of het verbeteren van de informatievoorziening vertragen of niet meer kunnen worden geïnitieerd en begeleid.	S00	Maurits
Wijkveiligheid		100	100	100	100	S		Minder inzet op wijkveiligheid. Hierop besparen betekent dat we geen fysieke inzet meer kunnen plegen vanuit eigen middelen. Denk aan de stadsmariniers, afgelopen inzet op de Steenstraat en t.a.v. de overlast in Musispark alsmede talloze projecten samen met de TLO's ter bevordering van de fysieke leefomgeving op de kwetsbaarste plekken in Arnhem.	S01	Ahmed
Woonoverlast		100	100			I		Incidentele middelen niet structureel maken. Woonoverlast is de venijnigste vorm van overlast omdat het mensen in de kern raakt, namelijk daar waar zij wonen. Het aantal meldingen over woonoverlast en het aantal afgedane zaken groeit ieder jaar. Hiermee stoppen betekent de door inwoners en raad gewaardeerde en broodnodige aanpak van woonoverlast afbouwen naar een minimumniveau. Ook het niet verlengen van de middelen vanaf 2027 zal direct voelbaar zijn.	S01	Ahmed
Geen nachtwerk meer bij wegenonderhoud	0	100	100	100	100	S		Het uitvoeren van werkzaamheden overdag (waar dit nu s'nachts gebeurt) heeft nadelige effecten op de bereikbaarheid van de stad (door wegafsluitingen) en het functioneren van het OV omdat trolleylijnen tijdelijk geen doorgang kunnen hebben .	S02	Bob
Milieuzone / zero-emissie		100				I		aanleg camera's	S02	Nermina
Kwaliteitsimpuls werklocaties	0	100	100	100	100	S		Bij bezuiniging geen financiële mogelijkheid om acties/projecten die voortkomen uit de nog op te stellen Gebiedsvisie IPKW/Het Broek/Nieuwe Haven verder te brengen of andere projecten/onderzoeken te starten voor een kwaliteitsimpuls voor de bedrijventerreinen en de transformatie/herstructurering van Rijnpark en Het Broek.	S03	Nermina
Algemeen werkbudget Vakgroep Erfgoed		100	100	100	100	S		Dit betreft het werkbudget. Hieruit wordt onderzoek betaald t.b.v. Omgevingsplannen/(grote) projecten. Dit budget is in die zin beperkt beïnvloedbaar, aangezien het uitvoeren van cultuurhistorisch onderzoek wettelijk verplicht is. Consequenties zouden dus zijn dat niet meer aan de wettelijke taak voldaan kan worden. Gezien (geplande) stedelijke ontwikkelingen (bijvoorbeeld woningbouw, mobiliteit en groen) binnen de gemeente Arnhem, is de verwachting dat de vraag naar cultuurhistorisch onderzoek toe zal nemen.	S05	Bob
Voedselbank		100	100	100	100	S	A	Incidenteel is er in 2025 nog een claim van € 25.000 voor de huur van stalling van de Historische Trolleybussen.	S06	Mark
Coalitieakkoord: Bijverdienbeloning Participatiewet (uitvoeringskosten) Zie ook categorie 1 (beinvloedbaar).		100	100			S	P	Deze middelen zijn verbonden aan de uitvoering van de proef Bijverdienbeloning en kan alleen stoppen als ook de pilot (zie categorie 3) wordt gestopt. Dit betreft capaciteit (1fte) voor de inzet voor de begeleiding van de Bijverdienbeloning bij deeltijd werk. Deze loonkosten zijn gekoppeld aan de proef Bijverdienbeloning voor deeltijdwerk die tot 1 juli 2025 loopt.	S06	Mark
P&O reduceren beleidscapaciteit leren en ontwikkelen	0	95	95	95	95	S		Projecten als onboarding (zowel regulier al gemeentepool), leiderschapsprogramma en doorontwikkeling Leerplein zullen worden vertraagd of opgeschort.	S00	Maurits
Regeling Wijkinitiatieven (in plafond)	95					I		Dit plafond is reeds door het college vastgesteld en in totaliteit gepubliceerd. Dit kan niet ongedaan worden gemaakt.	Wijken	Mark
Bijdrage Welzijns, Jongerenwerk		90	90	90	90	S		Wij dragen vanuit HGKM bij aan het jongerenwerk, we zien hierin voordelen voor de aanpak HGKM, maar is puur jongerenwerk vanuit Welzijn. Optie zou dan kunnen zijn; Ondersteuning welzijn; jongerenwerk. Betreft laagdrempelig inzet m.b.t. gezonde relaties/ meidenwerk. (Hiervoor is overigens voor 2024 nog niet bepaald dat dit ook ingezet moet worden vanuit HGKM.)	S08	Maurits
De Nieuwe Oost / Theater aan de Rijn		89	89	89	89	S		Meerjarenvoorziening. Rijk (BIS) en provincies zijn grootste financier. Talentontwikkeling, podium jonge makers	S05	Cathelijne
P&O verminderen capaciteit recruitment	0	85	85	85	85	S		Afbreuk aan het sterke werkgeversmerk dat Arnhem heeft opgebouwd. Teruggang in ontzorging van lijnmanagement bij capaciteitsvraagstukken. Geen waarborging meer van uitgangspunt oordeelvrij werven en selecteren. Vertraging van procedures.	S00	Maurits
Sfeerteams Korenmarkt		83	83	83	83	I		Stoppen met sfeerteams. Dit is een claim in het financieel beeld. De sfeerteams zijn het missende stukje in de totale veiligheidsaanpak van de Korenmarkt en werken intensief met politie en handhaving samen. Ze zijn ogen en oren in het gebied, kunnen de-escaleren en leveren een bijdrage aan de sfeer in het uitgaansgebied. Hierop besparen kan direct leiden tot veiligheidsproblematiek in het gebied.	S01	Ahmed
P&O stopzetten inhuur expert doorontwikkeling E-HRM	80	0	0	0	0	I		Stilvallen van (door)ontwikkeling en juiste inrichting van systemen als Youforce. Groot irritatiepunt en vertrager in personele (mutatie)processen wordt alleen maar groter.	S00	Maurits
Passende BSO	80	80	80	80		I		Door inclusieve BSO kunnen kinderen met (gedrags)problemen in eigen buurt naar BSO ipv naar een BSO+	Perspectief voor de jeugd	Nermina
Extra inzet straathoekwerker DLEES (De Laar, Elden, Elderveld, Schuytgraaf)	80	80				I		tijdelijk extra inzet nodig in De Laar, Elden, Elderveld en Schuytgraaf om overlast door groepen jongeren te voorkomen	Perspectief voor de jeugd	Nermina
OAB scholen en omgeving - kinderwerk	80	80	80	80		I		Grote behoefte aan kinderwerk waarbij capaciteit nu onvoldoende is (1 fte voor 60 kinderen)	Perspectief voor de jeugd	Nermina
Geen reiniging (van graffiti) op civieltechnische kunstwerken	0	75	75	75	75	S		Door te stoppen met het verwijderen van graffiti op civieltechnische kunstwerken zoals viaducten en tunnels onstaat er een verloederd beeld in de stad.	S02	Bob
Human Capital	0	75	75	75	75	S		Afschaling van de opgaves rond Arnhem studiestad en stimuleren van de keuze voor een technische studierichting	S03	Nermina

Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming.	75	75	75	75	75	S		Toekomsttuin is een landelijke ontwikkeling waar onze regio en de gemeente Arnhem in meedoet (verplicht). We moeten ons klaarstomen om over een aantal jaren de landelijke lijn (na beproevingen) door te voeren. We investeren met deze middelen in een sterk lokaal veld. Als de voorkant goed sterk is, levert dat bij de specialistische zorg uiteindelijk een voordeel op.	S08	Maurits
Opvoedondersteuning - ondersteuning ouders (OAB scholen)	75	75	75	75		I		PO signaleert dat meer kinderen met achterstanden naar school komen. Deze ouders meer ondersteuning bieden bij opvoedingsvaardigheden.	Perspectief voor de jeugd	Nermina
Opvoedondersteuning - ontmoeting tussen ouders (OAB scholen)	75	75	75	75		I		Door ontmoeting tussen ouders te stimuleren kunnen zij leren van elkaar zodat zij opvoedingsproblemen zelf kunnen oplossen (sociaal netwerk ontwikkelen)	Perspectief voor de jeugd	Nermina
E607112 Jeugdland		74	74	74	74	S		Er is overlap met activiteiten die door Sportbedrijf worden aangeboden. Past daarnaast onvoldoende in de focus van de transformatie Welzijn. De subsidie bedraagt 50% van hun totale begroting. Stoppen met deze subsidie zal naar alle waarschijnlijk betekent dat deze stichting zal stoppen te bestaan.	S08	Mark
Moneystart (lesprogramma scholen)		73	73	73	73	S	S	Schoollesprogramma voor kwetsbare jongeren. Gericht op financiele bewustwording om schulden te voorkomen voor leerlingen op speciaal onderwijs, praktijk onderwijs, VMBO en MBO 1 en 2. We kunnen het hele lesprogramma stoppen of aanbieden aan minder klassen (versoberen). Maar deze bezuiniging is erg ongewenst omdat meer jongeren het risico lopen op schulden.	S06	Mark
Sluiten Loket Zuid		72	72	72	72	S		De bezuiniging houdt de reductie van de personele inzet vanuit Klantenservice in, indien wordt gekozen om loket Zuid met ingang van 2025 te sluiten. De gevolgen voor de facilitaire verplichtingen zijn hierin niet meegenomen omdat deze binnen Bedrijfsvoering Algemeen vallen.	S00	Maurits
St Toneelgroep Oostpool		71	71	71	71	S		Rijksgezelschap (BIS): rijk en provincies zijn grootste financier	S05	Cathelijne
Verenigd Creatief Arnhem (VCA) / Ontwerpers Platform Arnhem (OPA)	0	70	70	70	70	S		Beide organisaties leveren bijdragen aan het verbinden van creatieve partners onderling en met de energiesector. Hiermee stoppen maakt dat de verbinding tussen beide sectoren minder goed van de grond komt.	S03	Nermina
Herijking Sociaal Medische Indicatie	70	70	70	70		I		Verbreden doelgroep inzet SMI (sociaal medische indicatie kinderopvang) werkt preventief; als kinderen zo normaal mogelijk kunnen opgroeien werkt dit remmend op inzet jeugdzorg.	Perspectief voor de jeugd	Nermina
Maaltijdvoorziening ouderen		67	67	67	67	S	A	Vergoeding van € 2,50 korting op een maaltijd bij SWOA op vertoon Gelrepas. Volledig stoppen of versoberen. **Impact**: kwetsbare ouderen worden aangetast in hun bestaanszekerheid.	S06	Mark
Mediafonds Arnhem		65	65	65	65	S		Inhoudelijke keuzes maken	S05	Cathelijne
Begeleiding Over Rood		60	60	60	60	S	S	Naast de schuldhulpverlening voor ondernemers (is een wettelijke taak) die verzorgd wordt door Zuidweg en partners, biedt Over Rood ondernemers begeleiding en coaching. Het totale budget voor de begeleiding door Over Rood bedraagt € 80K. Over Rood bestaat uit vrijwilligers en ervaringsdeskundigen die ondernemers laagdrempelige hulp bieden die een professionele organisatie niet kan bieden. **Voorstel:** We kunnen het budget van € 80K met € 20K (zie categorie 2) verlagen naar € 60K. en kunnen dan het minimale doen wat nodig is. Impact verder verlagen op € 60K: nog meer ondernemers blijven met geldzorgen en schulden zitten en dit is ook niet goed voor ondernemersklimaat in Arnhem.	S06	Mark
Bewustwordingsacties Orange the WOrld	60	60	60	60	60	S			S08	Maurits
E605118 Buurtbemiddelling		58	58	58	58	S		Betreft geen wettelijke taak. Ligt wel een, onlangs geactualiseerd, convenant onder in gezamenlijkheid met woningcorporaties. Sluit daarnaast inhoudelijk aan bij de focus van de transformatie Welzijn.	S08	Mark
Verhuiscoaches	52	52	52	3	3	I		De verhuiscoach is niet wettelijk verplicht. Echter, is een sterke wens van de Raad, en schrappen is in strijd met Woonvisie.	S12	Paul
Digitale criminaliteit		50	50	50	50	S		Minder inzet digitale criminaliteit. Op dit onderwerp is in Arnhem extra inzet vereist, omdat de digitale misdaadcijfers stijgen en de criminogene mogelijkheden in het digitale domein razendsnel zich ontwikkelen. Betreft een prioriteit van de driehoek en een prioriteit van het IVP, dus niet investeren zal ook bij de partners wellicht leiden tot desinvestering. Hierop bezuinigen betekent dat de aanpak in waakvlamstand blijft; kwetsbare groepen worden niet voorgelicht en weerbaar gemaakt en er wordt ook geen werk gemaakt van bescherming van actoren in de stad tegen digitale aanvallen.	S01	Ahmed
milieuzone / zero-emissie	50	50	50	50	50	S		Beheer van de milieuzone.	S02	Nermina
Presentatieplek beeldende kunst		50	50	50	50	S		Omstand vervult deze functie	S05	Cathelijne
Merwede: Commuity builder en kosten gemeenschappelijke ruimte	50	50	50	50		I		afspraken met corporatie.	S12	Paul
Baby Thuiszorg	50	50	50	50		I		Verlengde kraamzorg. Onderzoek gedaan waarbij eerste ervaringen positief zijn; nog te vroeg voor inverdien effect.	Perspectief voor de jeugd	Nermina
Sluitende ketenaanpak VVE/PO - extra expertise VVE	50	50	50	50		I		Tijdelijk extra inzet om de overgang van VVE naar PO te verbeteren, zodat kinderen een goede start kunnen maken op PO.	Perspectief voor de jeugd	Nermina
Programmering jongerencentrum Schuytgraaf	50	50				I		Programma neerzetten voor jongerencentrum Schuytgraaf (staat er al)	Perspectief voor de jeugd	Nermina
Extra inzet meidenwerk DLEES	50	50				I		Tijdelijk extra inzet om jongeren te begeleiden naar ander gedrag/activiteiten.	Perspectief voor de jeugd	Nermina
Versterking mentale gezondheid	50	50	50	50		I		Toename van mentale problemen bij jongeren vraagt om een aanpak. Om ons aanbod te kunnen versterken en toeloop naar jeugdzorg te voorkomen.	Perspectief voor de jeugd	Nermina
Onderzoeks-en uitvoeringsmiddelen Wonen	46	46	46	46	46	S		Er is een postje met handgeld voor bijvoorbeeld kleine onderzoeksopdrachten. Hier zou je een korting van 50% overheen kunnen leggen. Gevolg is wel dhet woonbeleid lastiger, minder ambitieus en trager uitgevoerd kan worden.	S12	Paul
Stroomversneller (regeling)		40	40	40	40	S		Ondersteund jonge makers. Extra budget (zie hiervoor) wordt hieraan toegevoegd.	S05	Cathelijne
Reminiscentieproject Openluchtmuseum	40					I		De financiële toezegging al gedaan	S08	Bob/Mark

Personele kosten	40					I		Reeds gemaakte personeelskosten. Dit is dus geen bezuinigingsoptie meer.	S08	Bob/Mark
E605110 Sociaal en mentaal welzijn		40	40	40	40	S		Dit subsidiebedrag is een onderdeel van de reguliere subsidie aan Rijnstad. Dient in toekomst niet als aparte kostenplaats opgevoerd te worden.	S08	Mark
Stoppen met inzet ervaringsdeskundigheid binnen beleidsveld Maatschappelijke Opvang	0	20	40	40	0	I		Stoppen met de extra inzet en doorontwikkeling van ervaringsdeskundigheid binnen de Maatschappelijke Opvang.	S08	Maurits
Vaste Lasten vastgoed	40	40	40	40	40	S		Doorlopende vaste lasten (vastgoed ed)	S11	Marco
Extra inzet jongerenwerk DLEES	40	40				I		Tijdelijk extra inzet om jongeren te begeleiden naar ander gedrag/activiteiten.	Perspectief voor de jeugd	Nermina
OAB scholen en omgeving - schoolfruit/ gezonde voeding	40	40	40	40		I		Gratis schoolfruit voor groep kinderen die dit niet van huis uit meekrijgen	Perspectief voor de jeugd	Nermina
Samenwerking school - jeugdhulp	40	40	40	40		I		Samenwerking loopt niet altijd goed waardoor inzet jeugdzorg niet optimaal is.	Perspectief voor de jeugd	Nermina
Depot bodemvondsten en beheren		37	37	37	37	S		Vanuit dit budget worden beheerkosten betaald. Alternatieven voor het onderbrengen van bodemvondsten en beheren zouden meer geld kosten.	S05	Bob
Internationaal	0	35	35	35	35	S		Minder zichtbaar binnen internationale opgaves en minder budget voor onderzoek, bijeenkomsten en WTC	S03	Nermina
Herdenken	34	34	34	34	34	S		Voor de Airborneherdenking en daarmee samenhangende activiteiten is 34K opgenomen. In de posten van wethouder Roelofs zit tevens 50K voor professionalisering herdenking. Beide begrotingen schrappen zijn niet wenselijk voor portefeuillehouder (burgemeester). Bezuiniging op het budget zou leiden tot het annuleren van de jaarlijkse Airborneherdenking zoals deze thans wordt vormgegeven. Schrappen van onderdelen van de herdenking is onwenselijk en leidt tot deprofessionalisering van de herdenkingsavond waarmee de Arnhemse burger onderkent wordt in wederopbouw en veerkracht van de stad en hiermee ook internationaal gezien de stad geen eer aangedaan wordt.	S00	Ahmed
Ecovrede		30	30	30	30	S	A	De raad heeft nog niet lang geleden uitspraken gedaan over Ecovrede. Het nu stopzetten van de subsidie zou daar geen recht aan doen.	S06	Mark
Communicatiemiddelen voor inwonersbenadering Armoede en Schulden		30	30	30	30	S	S	Budget van € 55K is voor flyers, posters, krantenartikelen e.d. om inwoners de weg te wijzen naar ons gemeentelijke schuldhulpaanbod en inkomensregelingen. Daarnaast wordt ook de verjaardagskaart voor jongeren (die 18 jaar worden) hieruit bekostigd. We willen tezijnertijd ook de website “Fix je shit” koppelen aan deze verjaardagskaart. Op deze website krijgen jongeren dan allerlei relevante informatie en tips op alle leefgebieden. Naast de middelen zetten we ook in op communicatie met ketenpartners omdat zij een belangrijke vindplaats voor inwoners met geldzorgen, en zij deze inwoners ook vaak zelf ondersteunen. Daarom organiseren we jaarlijks een ketenpartnerbijeenkomst om hen te informeren en ervaringen uit te wisselen. **Voorstel:** We kunnen dit budget van € 55K verlagen naar € 30K (€ 25K opgenomen onder categorie 1) Impact verdere bezuiniging op deze € 30K: communicatie is een belangrijk instrument om inwoners zo vroeg mogelijk te bereiken. Als we verder afschalen bereiken we nog minder inwoners en/of ketenpartners.	S06	Mark
E802202 RJZ Planschadebeoordeling	30	30	30	30	30	S		Hiervan wordt de planschadecommissie betaald.	S11	Cathelijne
Bodem	30	30	30	30	30	S		Bodemonderzoekstrajecten/saneringen maatschappelijk belang en/of signalen van burgers (met hefboomeffect): Dit betreft kleine bijdrages aan projecten waar een maatschappelijk belang wordt gediend en waar onderzoek en/of sanering van bodemverontreiniging nodig is. Niet altijd is duidelijk wie kosten van sanering of onderzoek moet dragen. Met de bijdrages wordt stagnatie en afwenteling voorkomen en daarmee uiteindelijk kosten bespaard. Zonder deze bijdrages verliezen we verbinding met de stad, in die zin dat kennis en kunde binnen de organisatie meer wordt afgeschermd en minder wordt benut. In deze categorie vallen bijdrages met een hefboomeffect, dat wil zeggen dat een kleine bijdrage vanuit het bodembudget, een groot verschil maakt voor het project waarmee een maatschappelijk belang wordt gediend	S11	Marco
E609105 Taalmaatjes		28	28	28	28	S		Is een onderdeel van Rijnstad. Initiatief wat bijdraagt het versterken van de basis taalvaardigheden van Arnhemse inwoners.	S08	Mark
Geen reiniging (van graffiti) op beeldende kunstwerken	0	25	25	25	25	S		Indien graffiti op beeldende kunstwerken niet meer wordt verwijderd, levert dit een sterk veloederd beeld op	S12	Bob
Bestrijding HGKM: Vijfgesprekmodel Kairos.		23	23	23	23	S		Door de hoogspecialisme van Kairos meer preventief in te zetten bereiken we daders van HGKM die normaal gesproken moeizaam de hulpverlening binnen komen. Zeer preventief karakter. Pilot is een begrotingssubsidie geworden. In samenwerking met aanbod Moviera biedt dit een aanbod voor daders/achterblijvers na HGKM.	S08	Maurits
St. CASA		22	22	22	22	S		Meerjarenvoorziening. Specifieke debatfuctie	S05	Cathelijne
BR BP: Kinderburgermeester	20					I		Vrijval BR Burgerparticipatie ten behoeve van de kinderburgemeester. Zie hiervoor ook financieel beeld Kinderburgemeester, waarin dit gedeelte als dekking is opgenomen. Hiervoor vragen we in de PPN een verlenging van de BR Burgerparticipatie aan voor 2025-2026. Indien wordt gekozen voor deze bezuinigingsoptie kan dit niet worden uitgevoerd en valt dit bedrag vrij ten gunste van de AR.	S00	Bob
Onderhoud Bodeminformatiesysteem	20	20	20	20	20	S		In een bodeminformatiesysteem (BIS) wordt de bodeminformatie uit uitgevoerde onderzoeken geregistreerd.	S11	Marco

Maatschappelijke Diensttijd binnen Jongerenperspectieffonds		18	18	18	18	S	S	Jongeren met schulden zonder aflosruimte krijgen toch een schuldregeling door het vervullen van Maatschappelijke Diensttijd. Hierbij betaalt de gemeente de aflossing van de schuld (€ 18K op jaarbasis). Daarnaast is er een budget van € 10K voor noodgevallen binnen deze MDT-trajecten. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om een buskaart naar stage. **Voorstel:** Het budget voor noodgevallen (€ 10K) kunnen we opheffen (zie categorie 2), maar het budget voor het aflossen van de schuld is nodig om jongeren de mogelijkheid voor MDT aan te kunnen bieden als zij geen afloscapaciteit hebben. Impact: Een bezuiniging van het gehele budget leidt ertoe dat jongeren zonder aflosruimte hebben geen perspectief op een schuldenvrije toekomst. Een bezuiniging van € 10K maakt dat we jongeren minder kunnen helpen bij practische zaken, waardoor risico op uitval stijgt.	S06	Mark
Theatervoorstelling Veerkrachtige Ouderen	17					I		Dit is een financiële toezegging die al is gedaan.	S08	Bob/Mark
Armoedepact		15	15	15	15	S	A	Samenwerking tussen organisaties om armoedebestrijding gezamenlijk op te pakken. De gemeente faciliteert dit. We kunnen dit soberder uitvoeren.	S06	Mark
Kosten certificering dementie en bijeenkomst Q3	15					I		Reeds toezegging richting partners op een brede bijeenkomst in Q3.	S08	Bob/Mark
Bestrijding HGKM: Kinderrechten/Toolbox	15	15	15	15	15	S		Gezien de lage cijfers meldingen door onderwijs, is dit een onderdeel waar je niet op moet willen bezuinigen. We horen terug dat de toolboxen goed gebruikt worden.	S08	Maurits
Overige	15	15	15	15	15	S		Rente en afschrijving, langlopende verplichtingen,geen aanpassing mogelijk.	Wijken	Mark
Bestrijding HGKM: Drakentemmers en Online Platform.	12	12	12	12	12	S		Het wordt lastig om deze te stoppen, is een landelijk platform en tevens voor de gehele regio.	S08	Maurits
Week van het geld		10	10	10	10	S	S	Doel van de landelijke week van het geld is om op scholen aandacht te geven aan financiele bewustwording. Arnhem was in 2024 gaststad voor deze landelijke campagne. Jaarlijks budget voor promotiemateriaal, gastsprekers en start/afsluitbijeenkomst is noodzakelijk om de week van het geld te kunnen organiseren. **Voorstel:** Het budget bedraagt nu € 30K maar kan verlaagd worden naar € 10K (€ 20K opgenomen onder categorie 1) Impact: Als we nog meer bezuinigen dan de voorgestelde bezuiniging van € 20K, kunnen we geen Arnhemse Week van het Geld organiseren en hiermee geen scholen meer motiveren om aandacht te besteden aan financiële bewustwording.	S06	Mark
Bijeenkomsten Partners Integraal Ouderenbeleid	10					I		Reeds uitgegeven ikv beleidsproces	S08	Bob/Mark
Netwerk en kennis	10	10	10	10	10	S		Investeren in Netwerk en kennis Dit betreft activiteiten die ondersteunend zijn aan de wettelijke taken, bijvoorbeeld deelname aan symposia en webinars. Daarnaast zijn het bijdragen aan onderzoeken naar nieuwe thema's zoals nieuwe chemische stoffen/verontreinigingen (ZZS, microplastics), en verbinding met thema's als klimaatadaptatie, groen en duurzaamheid. Deze kennis is nodig om te kunnen inschatten wat er de komende jaren aan verantwoordelijkheden en kosten op ons af komt.	S11	Marco
Arnhems Fed van Muziekgezelschappen		6	6	6	6	S		Dit betreft de subsidie	S05	Cathelijne
Werkbudget programma Perspectief voor Jeugd	5	5	5	5		I		Klein budget voor onkosten e.d. (huur vergaderzalen, bijeenkomsten, catering).	Perspectief voor de jeugd	Nermina
E605106 Vrijwillige terminale zorg		4	4	4	4	S		Betreft subsidiepartner op het vlak van (voorkomen van) zorg. Initiatief past binnen de focus van de transformatie Welzijn. Betreft geen wettelijke taak. Subsidie stopzetten kan, bij voorkeur niet.	S08	Mark
Afrondingsverschil	3	3	3	4	4	S		Afrondingsverschil met aansluting FA	Wijken	Mark
Lunch interne bijeenkomst	3					I		Reeds uitgegeven ikv beleidsproces	S08	Bob/Mark
Huisvesting	PM	PM	PM	PM	PM			Zijn op dit moment nog onvoldoende inzichtelijk.	S00	Maurits
Samenwerking subsidiepartners economie								Met een aantal organsaties (Veluwe Alliantie, TVAN, Citymarketing, VCA, OPA) die allen bijdragen aan de economisch en toeristische opgave van de stad willen we in gesprek over effectiever samenwerken, mogelijke overlap en mogelijke bezuinigingsopties.	S03	Nermina
Reclame inkomsten verhogen						S		Optie onderzoeken en terug laten komen in reclamebeleid.	S03	Nermina
Reclamebelasting invoeren						S		Optie onderzoeken en terug laten komen in reclamebeleid.	S03	Nermina
Volwasseneneducatie		1.091	1.091	1.091	1.091	S		Subsidies taalhuis arnhem aanpak laaggeletterdheid op zowel NT1 als NT2 niveau. Verankering inzet in de wijken. Taalhuis afhankelijk van deze subsidies.	S04	Nermina
VSV (voortijdig schoolverlaten)		1.742	1.742	1.742	1.742	S		Preventieve inzet binnen onderwijs om uitval op school te voorkomen. Inzet op aansluiting jeugd(zorg) en onderwijs.	S04	Nermina
Aanpak onderwijsachterstanden		1.857	1.857	1.857	1.857	S		Preventie en aanpak onderwijsachterstanden in het PO (onderwijskansenbeleid).	S04	Nermina
Voorschoolse aanbod		1.315	1.315	1.315	1.315	S		Preventie onderwijsachterstanden: Gesubsidieerde peuteropvang voor ouders zonder kinderopvangtoeslag Inzet van voorliggend ambulant team jeugdhulp op peuteropvang (preventie gebruik jeugdzorg). Realiseren van VVE- aanbod 16 uur voor alle VVE-kinderen.	S04	Nermina
Bovenwettelijk onderwijsaanbod		2.815	2.815	2.815	2.815			Rijke schooldag en natuureducatie. Inzet op kansengelijkheid via dit aanbod. Deel vd uitvoering in NPAO.	S04	Nermina
Willemeen		0	0	0	0	S		Meerjarenvoorziening. Subsidie cultuur via Rijnstad (Welzijn)	S05	Cathelijne
Thuiszitters	0	0	0	0		I		Herijking en op de kaart zetten van bestaande afspraken/ kost geen geld.	Perspectief voor de jeugd	Nermina
Big 5 voor 18+	0	0	0	0		I		Door rijk is 800.000 beschikbaar gesteld voor 2 jaar; geen investering nodig	Perspectief voor de jeugd	Nermina
Data op orde	0	0	0	0		I		Vraagt alleen extra capaciteit, geen geld.	Perspectief voor de jeugd	Nermina
Jongerenraad						I		Budget dat hiervoor was bestemd is komen te vervallen. Er is nog budget beschikbaar in de bestemmingsreserve jeugdfonds waaruit de jongerenraad betaald kan worden (restant is nog 450.000 euro).	Perspectief voor de jeugd	Nermina

Memo

Datum : woensdag 5 juni 2024

Aan : Raadsleden en fractievolgers

Van : Paul Smeulders

Betreft : Nieuw inzicht in financieel beeld Perspectiefnota jaarschijf 2028 en meicirculaire 2024

Aanleiding

Bij het voorbereiden van het nieuwe financieel beeld in de aanloop naar de Begroting 2025 hebben we geconstateerd dat in het financiële beeld in de Perspectiefnota in jaarschijf 2028 iets niet goed is gegaan bij de verwerking van de stelpost Beschermd Wonen. In dit memo licht ik dit toe.

Jaarschijf 2028 Perspectiefnota

De stelpost Beschermd Wonen is opgenomen om de verwachte nadelige effecten van de invoering van het nieuwe verdeelmodel Beschermd Wonen te begroten. Bij het toevoegen van de jaarschijf 2028 aan de meerjarenraming in de Perspectiefnota moest weer een volgende stap voor de oploop van het nadeel als gevolg van het nieuwe verdeelmodel Beschermd Wonen á € 7 miljoen ingeboekt worden. Doordat de invoering van het nieuwe verdeelmodel een jaar is uitgesteld is het nadeel dat we hadden begroot een jaar naar achteren geschoven en had de oploop in 2028 niet ingeboekt moeten worden. Door dit te corrigeren ontstaat een positief effect in de jaarschijf 2028 in het financieel beeld in de Perspectiefnota. Het foutieve en juiste financieel beeld blijkt uit onderstaande overzichten:

Reeks zoals opgenomen in de Perspectiefnota op pagina 39:

Totaal na Perspectiefnota 2025-2028		***-6.577***	***-11.800***	***1.208***	***-10.772***
	waarvan incidenteel	*-10.087*	*-11.003*	*2.366*	*450*
	waarvan structureel	*3.660*	*-647*	*-1.008*	*-11.222*

De correcte reeks ziet er als volgt uit:

Totaal na Perspectiefnota 2025-2028		***-6.577***	***-11.800***	***1.208***	***-3.627***
	waarvan incidenteel	*-10.087*	*-11.003*	*2.366*	*450*
	waarvan structureel	*3.660*	*-647*	*-1.008*	*-4.077*

Het structurele tekort in jaarschijf 2028 in de Perspectiefnota komt daarmee uit op circa € 4 miljoen, in plaats van de nu opgenomen € 11 miljoen. De oploop van € 7 miljoen zal volgend jaar bij de Perspectiefnota 2026 in de jaarschijf 2029 ingeboekt worden.

GEMEENTE Arnhem

Besluit van 12 juni 2024

Zaaknummer 4155539

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 23 april 2023, nummer: 4155539;

gelet op artikel 192 van de Gemeentewet;

besluit:

1. De Turap-1 2024 vast te stellen;
2. De bijgevoegde begrotingswijziging genummerd **24-006** met betrekking tot de Turap-1 2024 vast te stellen.

De griffier,

De voorzitter,

Begrotingswijziging Exploitatie

Nr. : 24-006
Onderwerp : Turap-1 2024
Raad d.d. : 24-4-2024
Zaaknr. : 4155539
Toelichting: : Begrotingswijziging bij Turap-1 2024

Programma's	2024						2025						2026						2027						2028						2029						2030					
	Lasten	Baten	Expl.-result.	Toe-voeg.	Ont-trekk.	Saldo	Lasten	Baten	Expl.-result.	Toe-voeg.	Ont-trekk.	Saldo	Lasten	Baten	Expl.-result.	Toe-voeg.	Ont-trekk.	Saldo	Lasten	Baten	Expl.-result.	Toe-voeg.	Ont-trekk.	Saldo	Lasten	Baten	Expl.-result.	Toe-voeg.	Ont-trekk.	Saldo	Lasten	Baten	Expl.-result.	Toe-voeg.	Ont-trekk.	Saldo	Lasten	Baten	Expl.-result.	Toe-voeg.	Ont-trekk.	Saldo
Wijkprogramma's																																										
Geb 0 Gebied nader te verdelen	822		-822			-822																																				
Geb 1 CSA																																										
Geb 2 Noordwest																																										
Geb 3 Noordoost																																										
Geb 4 Presikhaaf																																										
Geb 5 Malburgen																																										
Geb 6 Schuytgraaf/Elderveld																																										
Geb 7 De Laar/Elden																																										
Geb 8 RKV																																										
	822		-822			-822																																				
Stedelijke programma's																																										
S00 Bestuur, dienstverlening en financ	1.021	4.859	3.838		100	3.938																																				
S01 Veiligheid																																										
S02 Bereikbaarheid																																										
S03 Economie	704	100	-604		664	60																																				
S04 Onderwijs																																										
S05 Cultuur																																										
S06 Participatie en armoedebestrijding	384		-384			-384																																				
S07 Zorg	136		-136		136																																					
S08 Welzijn en inclusie	229		-229			-229																																				
S09 Gezondheid en sport	1		-1			-1																																				
S10 Klimaat, energie en milieu	300		-300		300																																					
S11 Ruimtelijke ontwikkeling																																										
S12 Wonen en leefomgeving																																										
	2.775	4.959	2.184		1.200	3.384																																				
Totaal	3.597	4.959	1.362		1.200	2.562																																				

GEMEENTE Arnhem

Begrotingswijziging Exploitatie

Nr. : 24-006
Onderwerp : Turap-1 2024
Raad d.d. : 24-4-2024
Zaaknr. : 4155539
Toelichting: : Begrotingswijziging bij Turap-1 2024

Programma's	2024						2025						2026						2027						2028						2029						2030					
	Lasten	Baten	Expl.-result.	Toe-voeg.	Ont-trekk.	Saldo	Lasten	Baten	Expl.-result.	Toe-voeg.	Ont-trekk.	Saldo	Lasten	Baten	Expl.-result.	Toe-voeg.	Ont-trekk.	Saldo	Lasten	Baten	Expl.-result.	Toe-voeg.	Ont-trekk.	Saldo	Lasten	Baten	Expl.-result.	Toe-voeg.	Ont-trekk.	Saldo	Lasten	Baten	Expl.-result.	Toe-voeg.	Ont-trekk.	Saldo	Lasten	Baten	Expl.-result.	Toe-voeg.	Ont-trekk.	Saldo
Wijkprogramma's																																										
Geb 0 Gebied nader te verdelen																																										
Geb 1 CSA																																										
Geb 2 Noordwest																																										
Geb 3 Noordoost																																										
Geb 4 Presikhaaf																																										
Geb 5 Malburgen																																										
Geb 6 Schuytgraaf/Elderveld																																										
Geb 7 De Laar/Elden																																										
Geb 8 RKV																																										
Stedelijke programma's																																										
S00 Bestuur, dienstverlening en financ																																										
S01 Veiligheid																																										
S02 Bereikbaarheid																																										
S03 Economie																																										
S04 Onderwijs																																										
S05 Cultuur																																										
S06 Participatie en armoedebestrijding																																										
S07 Zorg																																										
S08 Welzijn en inclusie																																										
S09 Gezondheid en sport	900		-900			-900																																				
S10 Klimaat, energie en milieu																																										
S11 Ruimtelijke ontwikkeling																																										
S12 Wonen en leefomgeving																																										
	900		-900			-900																																				
Totaal	900		-900			-900																																				

GEMEENTE Arnhem

GEMEENTERAAD ARNHEM
BEHANDELADVIES

Raadsvoorstel Tussenrapportage 1 2024

Fasering

- ☐ Informatieve bespreking
- ☐ Meningsvormende bespreking
- ☑ Bespreking Moties & Amendementen
- ☐ Besluitvormende vergadering

Procedure:

Datum vergadering
5 juni

Type voorstel
Raadsvoorstel

Spreekrecht publiek?
Nee

Voorgesteld resultaat:
Afronding bespreking moties & amendementen

CONCEPT Raadskamerindeling:
De definitieve indeling wordt bekend gemaakt na de deadline van 3 juni 12.00 uur

RAADSZAAL:
Portefeuilles: Wethouders Lauriks, Roelofs en Van der Wel

LANDGOED/FESTIVAL:
Portefeuilles: Wethouders Smeulders, Bouwkamp

WALBURGIS:
Portefeuilles: Burgemeester Marcouch, wethouders Kundic en Van de Geijn

Voorgesteld besluit / Kernboodschap

De gemeenteraad wordt voorgesteld de Turap-1 2024 vast te stellen, inclusief de bijgevoegde begrotingswijziging.

In de Turaps wordt over de voortgang van de programma's gerapporteerd. Per programma worden de afwijkingen opgenomen die op dit moment bekend zijn voor het boekjaar 2024. In Turap-1 zijn dit alleen de financiële afwijkingen. In Turap-2 wordt ook de inhoudelijke voortgang aan de hand van de doelenboom weergeven.

Alle afwijkingen bij elkaar opgeteld laten een nadeel van bijna €17 miljoen zien. Een aantal oorzaken voor dit nadeel was al bekend, zoals de nadelige effecten van het tarievenonderzoek bij zorg en de hogere kosten van het onderhoudscontract openbare ruimte in Centrum, Spijkerbuurt en Arnhems Broek.

Zoals al aangekondigd in de raadsbrief ‘Aanpak en planning Turap-1 2024 en Perspectiefnota 2025-2028’ d.d. 28-03-2023 worden in deze eerste turap voor 2024 daarom ook een aantal bezuinigingsvoorstellen gedaan. In totaal gaat het om een bedrag van € 10,5 aan bezuinigingen. Daarmee wordt het structurele tekort in 2024 opgelost, rekening houdend met de begrote mutatie aan de algemene reserve over 2024. De voorgestelde bezuinigingsvoorstellen zijn terug te lezen op pagina 32 van de turap.

Van een aantal afwijkingen wordt voorgesteld deze d.m.v. een begrotingswijziging in de huidige begroting te verwerken, omdat deze afwijkingen niet meer zullen wijzigen in de loop van 2024. Dit leidt ertoe dat van de totale afwijking van € 16,6 miljoen een bedrag van € 2,6 miljoen wordt verwerkt in de begrotingswijziging bij deze Turap

Afwijkingen mogen in de begroting gewijzigd wanneer deze onder één van de volgende situaties vallen:

- verrekeningen met bestemmingsreserves (conform doelen BR)
- overhevelingen tussen programma's (bijvoorbeeld extra middelen uit decentralisatieuitkeringen (DU's) of taakmutaties gemeentefonds op programma S00 die leiden tot extra lasten op andere programma's);
- wijzigingen die vaststaan en niet meer wijzigen in de rest van het jaar (bijvoorbeeld een afrekening, uitspraak op een bezwaarschrift).

Contactgegevens

GEMEENTERAAD ARNHEM
BEHANDELADVIES

Portefeuillehouder:
Paul Smeulders

Ambtenaar
Natasja Bouwman
natasja.bouwman@arnhem.nl
06 27135094

Raadsadviseur
Maaike Piscaer
maaike.piscaer@arnhem.nl
06 31114892

Aandachtspunten

Interactieve website
Op de website financien.arnhem.nl vinden jullie digitaal alle P&C stukken en zijn meer doorklik mogelijkheden.

Samenhang
Tegelijk met de Turap 1-2024 worden ook de Perspectiefnota 2025 – 2028 en de Jaarstukken 2023 besproken. De samenhang tussen deze stukken is toegelicht tijdens de presentatie van het college op 24 april. Voor de turap geldt dat sommige afwijkingen incidenteel zijn voor 2024, maar sommigen zijn structureel. Die komen terug in de Perspectiefnota 2025-2028. Daarnaast zijn er een aantal voorstellen voor bezuinigen die al gelden voor 2024 en dus in de Turap zijn verwerkt (en niet in de Perspectiefnota)

Toelichting voorgestelde behandelwijze

Zie voor het gehele behandelproces van de Perspectiefnota, Jaarstukken en Turap ook deze hand-out

Bespreking moties en amendementen - algemeen

De bespreking van de concept moties en amendementen op de Perspectiefnota 2025-2028, Jaarstukken 2023 en Turap 1- 2024 vindt plaats in 3 raadskamers. In iedere raadskamer zullen één of meerdere portefeuillehouders aanwezig zijn.

Indeling raadskamer
De deadline van het indienen van de concept moties en amendement ligt op **maandag 3 juni 12.00 uur**. Gezien de deadline is het met publiceren van de agenda op vrijdag 31 mei het nog niet mogelijk om een definitieve indeling voor de raadskamers te maken. Op basis van de indeling van vorig jaar is er een voorlopige indeling gemaakt. De definitieve indeling is afhankelijk van wat er daadwerkelijk ingediend wordt door de fracties. Deze indeling zal uiterlijk maandagmiddag 3 juni bekend worden gemaakt.

CONCEPT INDELING POLITIEKE AVOND 5 JUNI		
Raadszaal	**Landgoed/Festival**	**Walburgis**
Bespreking van amendementen en/of moties **Wethouders Lauriks** **Wethouders Roelofs** **Wethouders Van der Wel**	Bespreking van amendementen en/of moties **Wethouders Bouwkamp** **Wethouders Smeulders**	Bespreking van amendementen en/of moties **Burgemeester Marcouch** **Wethouders Kundic** **Wethouder Van de Geijn**

Tot maandag 3 juni 12.00 uur worden alle tot dan toe ingediende moties/amendementen in iBabs gezamenlijk bij de vergadering van 5 juni gepubliceerd. Na het bekendmaken van de definitieve indeling worden de moties/amendementen in de ‘juiste’ raadskamer geplaatst. Daarbij zal ook per raadskamer een

overzicht/oplegvel komen welke moties/amendementen in deze raadskamer besproken worden.

Behandeladvies

Behandeling gebeurt op volgorde van volgnummer (en dus niet gegroepeerd per wethouder) waarbij eerst de amendementen worden besproken en daarna de moties

1. Start eerste termijn aan de zijde van de raad.
    - De indiener(s) van de motie of het amendement krijgt of krijgen als eerste de gelegenheid.
    - Indien fracties vragen hebben aan de indiener kunnen zij die stellen in de eerste termijn van de indiener.
    - De overige fracties worden in hun eigen eerste termijn uitgenodigd om hun voorlopige mening over de motie of het amendement te delen en/of vragen aan de wethouder te stellen.
2. Start eerste termijn aan de zijde van het college. Hierin geeft de portefeuillehouder een pre-advies en worden gestelde vragen in de eerste termijn beantwoord.
3. Tweede termijn aan de zijde van de raadskamer, waarin weer gestart wordt bij de indiener(s);
4. Indien nodig: Tweede termijn aan de zijde van het college;

Woordvoerders
Er zijn meerdere woordvoerders toegestaan.

Pauze
Er is één grote pauze gepland voor alle raadskamer gezamenlijk. Eventuele extra pauzes zullen in overleg met de afzonderlijke raadskamer worden besproken.

Mogelijk resultaat:

- Er is **geen uitloop** mogelijkheid van deze bespreking, Moties en amendementen welke niet behandeld worden op 5 juni worden besproken en voorzien van een pre-advies tijdens de besluitvormende raadsvergadering op 12 juni.

- Na de bespreking op 5 juni kunnen de fracties **t/m maandag 10 juni 12.00 uur hun definitieve moties en amendementen** indienen (of aangeven of zij de door hen reeds ingediende concept moties en amendementen intrekken)

RAADSVOORSTEL

Aan de gemeenteraad

Zaaknummer 4155539

Onderwerp: Turap-1 2024

Kernboodschap

In deze eerste Tussentijdse Rapportage (Turap-1) van 2024 zijn de financiële afwijkingen voor 2024 in kaart gebracht op basis van de verwachting in de eerste maanden van 2024. Hierdoor kan de financiële koers nauwkeurig gemonitord worden en dit stelt de gemeenteraad in staat waar nodig bij te sturen. In de Turap zijn voorstellen voor bijsturing opgenomen.

Voorstel

1. De Turap-1 2024 vast te stellen;
2. De bijgevoegde begrotingswijziging met betrekking tot de Turap-1 2024 vast te stellen.

Inleiding

Als regulier onderdeel van de beleidscyclus 2024 is een eerste tussenrapportage (Turap-1 2024) opgesteld. De Turap-1 2024 bevat informatie over de verwachte majeure financiële afwijkingen over het jaar 2024. In de Turap-1 2024 is rekening gehouden met de ontwikkelingen die zich op basis van het eerste kwartaal aftekenen en die leiden tot afwijkingen in de begroting. Hierbij is een splitsing aangebracht in afwijkingen met een incidenteel en afwijkingen met een structureel karakter.

Beoogd effect

De raad krijgt een prognose van de financiële afwijkingen en het resultaat over 2024 en krijgt inzicht in de bijsturingsmogelijkheden.

Argumenten

1.1	*Turap-1 2024 vaststellen*
	Op basis van de gepresenteerde majeure afwijkingen verkrijgt de raad inzicht in het verwachte financiële resultaat per programma en op het totaal van de begroting.

Arnhem GEMEENTE

2.1 De begrotingswijziging vaststellen

Net als voorgaand jaar is bij Turap-1 een begrotingswijziging opgenomen waarin we alleen die afwijkingen verwerken die:

- verrekeningen met bestemmingsreserves betreffen (conform doelen bestemmingsreserves);
- overhevelingen tussen programma's betreffen (bijvoorbeeld extra middelen decentralisatie-uitkeringen of taakmutaties gemeentefonds op programma S00 die leiden tot extra lasten op andere programma's);
- vaststaan en niet meer wijzigen in de rest van het jaar (bijvoorbeeld een tussentijdse afrekening, uitspraak op een bezwaarschrift).

Het voordeel hiervan is dat uw raad vroegtijdig een geactualiseerde begroting heeft en dat budgethouders vroeg in het jaar duidelijkheid hebben na akkoord van de raad over wijzigingen in hun budgetten.

De overige afwijkingen die we bij Turap-1 inschatten, verwerken we alleen als prognose in Turap-1 en nog niet in de begrotingswijziging. Dit betreft afwijkingen op bestaand beleid die nog niet vaststaan (bijvoorbeeld open einderegelingen) en waar budgethouders nog op moeten kunnen bijsturen in de rest van het jaar om deze tot een minimum te beperken. Deze worden bij Turap-2 opnieuw ingeschat en op dat moment in de begrotingswijziging verwerkt. In de bijgevoegde Turap is bij elke afwijking aangegeven of deze meeloopt in de begrotingswijziging.

Kanttekeningen en risico's

Er is met de best mogelijke inschattingen gewerkt op het moment van opmaken van de Turap, maar deze inschattingen kunnen aan het einde van het jaar mogelijk afwijken van de daadwerkelijke realisatie.

Participatie

Op verschillende thema's binnen de stedelijke en wijkprogramma's zijn de ambities, het beleid en de uitvoering daarvan mede tot stand gekomen met inbreng vanuit diverse partijen uit de stad.

Financiën

We zien in 2024 extra uitgaven ontstaan. Deels zijn deze al een tijd in beeld (zoals de nadelige effecten van het tarievenonderzoek bij zorg en de hogere kosten van het onderhoudscontract openbare ruimte in Centrum, Spijkerbuurt en Arnhems Broek). Er zijn mogelijkheden om deze extra uitgaven op te vangen, bijvoorbeeld door inzet van bestemmingsreserves. De prognose over 2024 laat uiteindelijk een nadelig resultaat van € 16,6 miljoen zien ten opzichte van de begroting tot en met 31 maart 2024. Hiervan wordt voorgesteld om een deel van alle verwachte afwijkingen met bijgaande begrotingswijziging op grond van de begrotingsrechtmatigheid in de begroting te verwerken.

In de bijlagen bij Turap-1 is per programma een uitputtend overzicht gegeven van alle verwachte afwijkingen. In een aantal gevallen is een afwijking op één programma benoemd, maar vindt de vertaling in de administratie plaats door de begrotingswijziging over diverse (wijk)programma's te verdelen. Voor een uitvoerige toelichting wordt verwezen naar de Turap-1 2024 en de bijlagen.

Mede in het kader van het financieel meerjarenbeeld dat voor de Perspectiefnota 2025-2028 is opgesteld, wordt een aantal bezuinigingsopties voorgesteld om het genoemde nadeel te beperken. Daar waar deze mogelijkheden ook al voor 2024 ingezet kunnen worden, zijn ze in deze Turap-1 in een apart hoofdstuk opgenomen. In totaal gaat het om een bedrag van € 10,5 miljoen dat ingezet kan worden om het genoemde nadeel van bijna € 17 miljoen te verzachten. Daardoor blijft het structurele evenwicht in 2024 in tact en komt de weerstandsfactor met dit beeld in 2024 uit op 1,2.

Uitvoering

Na vaststelling door de raad wordt de begroting gewijzigd met de bijgevoegde wijziging.

Communicatie

Niet van toepassing.

Bijlagen

Stukken voor gemeenteraad

- Raadsvoorstel Turap-1 2024
- Turap-1 2024
- Begrotingswijziging **24-006** OW053 bij Turap-1
- Bestuursrapportage Zorg
- Bestuursrapportage Bestaanszekerheid

RAADSVOORSTEL

Besluit van	23 april 2023
Zaaknummer	4155539

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 23 april 2023, nummer: 4155539;

gelet op artikel 192 van de Gemeentewet;

besluit:

1. De Turap-1 2024 vast te stellen;
2. De bijgevoegde begrotingswijziging **24-006** OW053 met betrekking tot de Turap-1 2024 vast te stellen.

De griffier, De voorzitter,

GEMEENTE Arnhem

Turap-1 2024

Inhoudsopgave

Hoofdlijnen Turap 1 2024 1
Totaalbeeld financiën 2
Bijlagen 5
Wijken Algemeen 5
S00 Bestuur, dienstverlening en financiën 7
S01 Veiligheid 10
S02 Bereikbaarheid 12
S03 Economie 13
S04 Onderwijs 15
S05 Cultuur 17
S06 Participatie en armoedebestrijding 18
S07 Zorg 20
S08 Welzijn en inclusie 24
S09 Gezondheid en sport 26
S10 Klimaat en energie 28
S11 Ruimtelijke ontwikkeling 29
S12 Wonen en leefomgeving 30
Bezuinigingsopties 32
Investeringen 35

Hoofdlijnen Turap 1 2024

In deze eerste Turap over 2024 zijn de verwachte financiële afwijkingen over het lopende jaar 2024 opgenomen, voor zover die nu bekend zijn. Deze komen naar voren vanuit de financiële vertaling van de autonome ontwikkelingen en financiële ontwikkelingen die voor het jaar 2024 worden voorzien.

Turap en bestuursrapportages

In de Turaps wordt over de voortgang van de programma's gerapporteerd. Hiermee volgt de Turap de opbouw van de begroting en het jaarverslag. In Turap-1 zijn dit alleen de financiële afwijkingen. In Turap-2 wordt ook de inhoudelijke voortgang aan de hand van de doelenboom weergeven. Naast de Turap kennen we in Arnhem ook bestuursrapportages, zoals de bestuursrapportage Zorgdomein en de bestuursrapportage Bestaanszekerheid. Deze bestuursrapportages lopen mee in het behandelproces van Turap-1. De Turap is minder gedetailleerd dan de bestuursrapportages. In deze Turap geven we in de bijlage bij de programma's S06 en S07 een korte toelichting op de financiële afwijkingen. In de bestuursrapportages is meer informatie over de voortgang op deze onderwerpen aangegeven.

Leeswijzer

De presentatie van de baten en de lasten die in de begroting van 2024 is gebruikt, is doorgezet in deze Turap. Daarom wordt een positief bedrag gepresenteerd op het moment dat er sprake is van meer baten of meer lasten. Concreet betekent dit dat als er hogere lasten zijn, dit als een positief bedrag in de lasten is gepresenteerd. Dit veroorzaakt een nadeel voor de algemene reserve. Wanneer een negatief bedrag als afwijking in de lasten is gepresenteerd, betekent dit dat er sprake is van minder lasten, dus een voordeel voor de algemene reserve. Wat betreft de baten werkt dit hetzelfde: een positieve afwijking in de baten betekent hogere baten en een voordeel voor de algemene reserve. Of een afwijking een voordeel of nadeel voor de algemene reserve veroorzaakt, is eveneens weergegeven in de kolommen in de bijlagen.

Overeenkomstig voorgaand jaar wordt een begrotingswijziging voorgesteld bij Turap-1. Afwijkingen worden in de begroting gewijzigd wanneer deze onder één van de volgende situaties vallen:

- verrekeningen met bestemmingsreserves (conform doelen BR)
- overhevelingen tussen programma's (bijvoorbeeld extra middelen uit decentralisatieuitkeringen (DU's) of taakmutaties gemeentefonds op programma S00 die leiden tot extra lasten op andere programma's);
- wijzigingen die vaststaan en niet meer wijzigen in de rest van het jaar (bijvoorbeeld een afrekening, uitspraak op een bezwaarschrift).

Per afwijking is in de tabellen de nodige informatie verstrekt. Hieronder is per kolom aangegeven welke informatie wordt weergegeven:

- I/S: Is de afwijking incidenteel of structureel;
- AR/BR: Komt de afwijking ten gunste of laste van de algemene reserve (AR) of een bestemmingsreserve (BR);
- B: Wordt de afwijking in de begroting verwerkt met bijgevoegde begrotingswijziging.

Totaalbeeld financiën

In deze Turap zijn alle afwijkingen opgenomen die op dit moment bekend zijn voor het boekjaar 2024. Deze afwijkingen worden in de begrotingsprogramma's in de bijlagen gepresenteerd daar waar de afwijkingen zich voordoen. In een aantal gevallen betekent dit dat een afwijking uit onderstaande tabel verdeeld is over meerdere programma's, omdat het bijvoorbeeld over vastgoed gaat dat in meerdere programma's is begroot. Ook vindt er in sommige gevallen een verdeling van de afwijking plaats over wijkprogramma's en stedelijke programma's. Tot slot is het voordeel op het gemeentefonds in programma S00 opgenomen, maar is rekening gehouden met het feit dat hierin extra middelen worden ontvangen ter dekking van lasten op andere programma's.

Turap 1	2024
Aanbesteding dagelijks onderhoud in stadsdeel centrum, Spijkerbuurt en Arnhemse Broek (CSA)	-2.000
Bijzondere bijstand	-165
MGR formatie RBL - uitvoering leerplicht	-92
Huisvesting ambtelijke organisatie (beëindiging huurkorting)	-937
Nominaal - CAO 2024	-790
Vennootschapsbelasting	-478
BRP-straat Zevenaar	-256
Interne veiligheidscoördinatie	-100
Onttrekking BR bedrijfsvoering interne veiligheidscoördinatie	100
Jongerenraad	-50
Dekking Jongerenraad uit voordeel Sportbedrijf	150
Monitor leefbare wijken	56
Doorontwikkeling wijksturing	75
Resultaat rekenkamer 2023	-93
Onttrekking rekenkamer resultaat 2023 uit de BR Rekenkamer	93
Actualisatie MIP	1.334
Gemeentefonds	3.373
Areaalontwikkeling opbrengsten OZB	-142
Horecastewards	-85
VGGM resultaatbestemming 2023	400
Bestuurlijke boetes uhv brandbeveiligingsverordening	-52
Sportevenementen	-275
Sportevenementen onttrekking uit de BR Evenementen	275
Visie nieuwe haven (Sociaal Economisch Fonds)	-100
Korenkwartier (Sociaal Economisch Fonds)	-89
Uitvoeren van de reclamecode (Sociaal Economisch Fonds)	-80
Onderzoek impuls winkelgebieden (Sociaal Economisch Fonds)	-70
Kwaliteitsimpuls werklocaties (Sociaal Economisch Fonds)	-50
Onttrekking BR Sociaal Economisch Fonds	389
Historische Kelders	-40
Reëel ramen toeristenbelasting	100
Dak instorting gymzaal Olympus	-800
Bewegingsonderwijs	-150
Natuurcentrum (Molenplaats): Uitbreiding subsidie Arnhem	-105
Natuurcentrum (Molenplaats): Incidentele subsidie	-100
Dekking Natuurcentrum (Molenplaats): Projectbudget (Poort naar de Veluwe)	100
Dekking Natuurcentrum (Molenplaats): Bossen en Parken/Natuur	105
Actualisatie BUIG	-3.736

Actualisatie WSW	-624
Studietoeslag	-300
Volume-ontwikkeling kosten jeugdzorg / prognose	-10.400
Dekking volume-ontwikkeling uit BR Wmo en Jeugdzorg	2.400
Tarievenonderzoek ambulant Wmo	-3.230
Dekking tarievenonderzoek ambulant Wmo	3.230
Tarievenonderzoek ambulant jeugdzorg	-2.839
Tarieven inkoop Verblijf jeugdzorg	-2.330
Landelijk tarief jeugdbescherming vanaf 2024	-930
Aanpak wachtlijsten en huishoudelijke ondersteuning	-650
Dekking aanpak wachtlijsten en huishoudelijke ondersteuning uit de BR Wmo en jeugdzorg	650
CAO wijziging SWT	-338
Dekking CAO wijziging SWT uit BR Wmo en jeugdzorg	338
Frictiekosten beëindigen pilot begeleiding	-136
Dekking frictiekosten beëindigen pilot begeleiding uit de BR Wmo en jeugdzorg	136
Veilig thuis bijdrage 2024	-80
Doelgroepenvervoer	400
Actualisatie beschermd wonen	2.230
Actualisatie beschermd wonen toevoeging naar de BR Wmo jeugdzorg	-2.230
Dekking tekort zorg	2.736
Uitvoeringskosten Bureau Nieuwkomers	-158
Dekking uitvoeringskosten Bureau Nieuwkomers uit BR Asiel en inburgering	158
Klimaatinstallatie Valkenhuizen	-100
Kosten lachgascilinders	-800
Kosten ruimen fietsen	-80
Dierentehuis	-50
Afval Grof vuil ophalen aan huis	350
Opbrengsten afvalstoffenheffing	400
Opbrengstdaling scheepvaartsrechten	-100
Totaal Turap 1	**-16.632**

Het hier gepresenteerde beeld laat op voorhand een nadeel van bijna € 17 miljoen zien (de uitsplitsing in baten en lasten is te vinden in de volgende tabel). Mede in het kader van het financieel meerjarenbeeld dat voor de Perspectiefnota 2025-2028 is opgesteld, wordt een aantal bezuinigingsopties voorgesteld om dit nadeel te beperken. In de Perspectiefnota wordt een uitgebreide toelichting gegeven op het meerjarige financiële perspectief en de mogelijkheden voor bijsturing. Daar waar deze mogelijkheden ook al voor 2024 ingezet kunnen worden, zijn ze in deze Turap-1 in een apart hoofdstuk opgenomen. In totaal gaat het om een bedrag van € 10,5 miljoen dat ingezet kan worden om het genoemde nadeel van bijna € 17 miljoen te verzachten. Daarmee wordt het structurele tekort in 2024 opgelost, rekening houdend met de begrote mutatie aan de algemene reserve over 2024. Het resterende tekort is van incidentele aard en heeft in die zin alleen een effect op de weerstandsfactor. De weerstandsfactor komt met dit beeld in 2024 echter boven de minimale norm uit op 1,2.

In onderstaande tabel is het totaalbeeld van de Turap op het niveau van lasten en baten opgenomen. Dit beeld laat per saldo wederom het nadeel van € 16,6 miljoen voor de algemene reserve zien.

	Begroting Stand maart 2024	Afwijking Turap 1	Prognose Turap 1	
Bedragen x € 1.000				
Middelen				
Lasten	929.608	26.767	956.375	N
Baten	898.571	5.065	903.636	V
Saldo lasten en baten	**-31.037**	**-21.702**	**-52.739**	**N**
Toevoegingen aan reserves	65.232	2.230	67.462	
Onttrekkingen aan reserves	96.270	7.300	103.570	V
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	**31.038**	**5.070**	**36.108**	**V**
Prognose resultaat	**1**	**-16.632**	**-16.631**	**N**

Zoals in de leeswijzer benoemd, wordt een aantal afwijkingen in de begroting gewijzigd, omdat deze afwijkingen niet meer zullen wijzigen in de loop van 2024. Dit leidt ertoe dat van de totale afwijking van € 16,6 miljoen een bedrag van € 2,6 miljoen wordt verwerkt in de begrotingswijziging bij deze Turap. Dit ontstaat door het saldo van voor- en nadelen van de individuele afwijkingen die volgens eerder benoemde criteria hiervoor in aanmerking komen. Het verschil met het totale geraamde nadeel van € 16,6 miljoen wordt mogelijk in Turap-2 verwerkt als er op dat moment zekerheid is over de onderliggende afwijkingen.

Bijlagen

Wijken Algemeen

	Begroting Stand Maart 2024	Afwijking Turap 1	Prognose Turap 1
Bedragen x € 1.000			
Middelen			
Lasten	235.392	3.079	238.471
Baten	29.559	0	29.559
Saldo lasten en baten	-205.833	-3.079	-208.912
Toevoegingen aan reserves	1.716	0	1.716
Onttrekkingen aan reserves	2.929	0	2.929
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	1.213	0	1.213
Prognose resultaat	-204.620	-3.079	-207.699

Onderwerp	Totale afwijking (x €1.000)	V/N	Toelichting	I/S	AR/ BR	B
Lasten	3.079	N				
Sociale wijkteams (SWT)	0					
Teams Leefomgeving(TLO)	3.079	N				
Openbare ruimte	2.000	N	Aanbesteding dagelijks onderhoud in stadsdeel centrum, Spijkerbuurt en Arnhemse Broek (CSA)	I	AR	N
Schulddienstverlening	540	N	TM Vroegsignalering	S	AR	J
Armoedebeleid	282	N	TM Bijzondere bijstand	S	AR	J
Armoedebeleid	165	N	Bijzondere bijstand	S	AR	N
Onderwijs	92	N	MGR formatie RBL - uitvoering leerplicht	S	AR	N
Baten	0					
Sociale wijkteams (SWT)	0					
Teams Leefomgeving(TLO)	0					
Toevoegingen aan reserves	0					
Sociale wijkteams (SWT)	0					
Teams Leefomgeving(TLO)	0					
Onttrekkingen aan reserves	0					
Sociale wijkteams (SWT)	0					
Teams Leefomgeving(TLO)	0					

Aanbesteding dagelijks onderhoud stadsdeel centrum, Spijkerkwartier en Arnhemse Broek (CSA)
In het najaar 2023 is een Europese aanbesteding geweest voor het dagelijks onderhoud in ons stadsdeel Centrum, Spijkerbuurt en Arnhems Broek (CSA) voor het jaar 2024.
Voor een deel van dit dagelijks onderhoud is de Europese aanbesteding mislukt, doordat de inschrijvingen resulteerden in een forse overschrijding van het begrote budget. Op twee van de vier percelen heeft maar één marktpartij ingeschreven. Voor 2024 zal de werkwijze van 2023 worden gevolgd, hetgeen betekent dat het dagelijks onderhoud met een aantal marktpartijen wordt uitgevoerd Hierbij wordt afgerekend op basis van werkelijk uitgevoerde werkzaamheden (gemaakte uren) en is dit -vooralsnog- zonder extra duurzaamheidseisen etc. De (minimaal) verwachte overschrijding wordt hiermee geraamd op € 2 miljoen in 2024.

Taakmutatie Vroegsignalering en Bijzondere bijstand
Het kabinet stelt in totaal € 200 miljoen voor de jaren 2022 tot en met 2024 beschikbaar om een stapeling van sociale en maatschappelijke problemen als gevolg van de hoge inflatie te voorkomen. Voor 2024 wordt in totaal € 50 miljoen via het gemeentefonds aan gemeenten beschikbaar gesteld. Voor Arnhem gaat het om een bedrag van € 540.000 voor vroegsignalering en € 282.000 voor bijzondere bijstand. De baten zijn verwerkt in het voordeel op het gemeentefonds op S00, de lasten worden in dit programma gerealiseerd.

Bijzondere bijstand
We zien een toename in het aantal aanvragen en daarmee ook de kosten voor Bijzondere Bijstand. Dit komt voornamelijk doordat wettelijk een tegemoetkoming voor verhoogde energielasten is toegevoegd aan Bijzondere Bijstand en daarnaast door de vernieuwde Arnhemse regeling voor Duurzame Gebruiks Goederen en de herziening voor Bijzondere Bijstand tot 21 jaar. We verwachten dat door de toename van de aanvragen voor 2024 in totaal € 300.000 extra nodig is. In Turap 2 2023 is reeds € 135.000 incidenteel toegevoegd voor het jaar 2024. Dat betekent voor 2024 een tekort van € 165.000 (€ 300.000 -/- € 135.000).

MGR formatie RBL - uitvoering leerplicht
Het RBL Midden-Gelre heeft een belangrijke rol in de preventie van problemen bij jeugdigen. Eind 2022 is er door branchevereniging Ingrado een nieuwe formatierichtlijn gepubliceerd. De analyse hiervan leidt ertoe dat voorgesteld wordt de formatie voor leerplichttaken, waaronder ook kwalificatieplicht MBO, te laten toenemen. In 2023 is een groeimodel gehanteerd voor het ophogen van de formatie en bijbehorende kosten. Voor 2024 is hiervoor een structurele verhoging van het budget van € 92.000 noodzakelijk.

S00 Bestuur, dienstverlening en financiën

	Begroting Stand Maart 2024	Afwijking Turap 1	Prognose Turap 1
Bedragen x € 1.000			
Middelen			
Lasten	107.289	1.089	108.378
Baten	615.647	4.717	620.364
Saldo lasten en baten	**508.358**	**3.628**	**511.986**
Toevoegingen aan reserves	298	0	298
Onttrekkingen aan reserves	12.885	193	13.078
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	**12.587**	**193**	**12.780**
Prognose resultaat	**520.945**	**3.821**	**524.766**

Onderwerp	Totale afwijking (x €1.000)	V/N	Toelichting	I/S	AR/ BR	B
Lasten	1.089	N				
Bedrijfsvoering en PenO	937	N	Huisvesting ambtelijke organisatie (beëindiging huurkorting)	I	AR	J
Financiën	790	N	Nominaal -CAO 2024	I	AR	J
Financiën	478	N	Vennootschapsbelasting	S	AR	J
Publieke dienstverlening	256	N	BRP-straat Zevenaar	S	AR	N
Bedrijfsvoering en PenO	100	N	Interne veiligheidscoördinatie	I	BR	J
Raad	93	N	Resultaat rekenkamer 2023	I	BR	N
Wijken en wijkgericht werken	50	N	Jongerenraad	I	AR	J
Financiën	-56	V	Monitor leefbare wijken	I	AR	N
Wijken en wijkgericht werken	-75	V	Doorontwikkeling wijksturing	I	AR	N
Wijken en wijkgericht werken	-150	V	Dekking Jongerenraad uit voordeel Sportbedrijf	I	AR	J
Financiën	-1.334	V	Actualisatie MIP	S	AR	J
Baten	4.717	V				
Financiën	4.859	V	Gemeentefonds September - December circulaire	S	AR	J
Financiën	-142	N	Areaalontwikkeling opbrengsten OZB	S	AR	N
Toevoegingen aan reserves	0					
Onttrekkingen aan reserves	193	V				
Bedrijfsvoering en PenO	100	V	Onttrekking bestemmingsreserve bedrijfsvoering interne veiligheidscoördinatie	I	BR	J
Raad	93	V	Onttrekking bestemmingsreserve rekenkamer resultaat 2023	I	BR	N

Huisvesting ambtelijke organisatie
Met ingang van 1 juli 2023 is de overeengekomen tijdelijke huurkorting van het Stadskantoor geëindigd. In Turap-2 2023 is dit incidenteel opgelost voor 2023, maar in de begroting 2024 is hier voor de jaren 2024 tot en met 2026 (looptijd huurcontract) nog geen rekening mee gehouden. Dit heeft op jaarbasis een nadelig resultaat tot gevolg van € 937.000.

Nominaal - CAO 2024 ambtelijke organisatie
In de begroting 2024 is rekening gehouden met een loonontwikkeling voor het eigen personeel van 5,2 % op basis van het Centraal Economisch Plan (CEP) 2023. In het najaar van 2023 is een nieuwe CAO afgesloten. Als gevolg hiervan komt de ontwikkeling van de loonsom uit op 7,2%. Voor 2024 heeft dit een nadelig resultaat tot gevolg van € 0,8 miljoen.

Vennootschapsbelasting (Vpb)
De Belastingdienst legt jaarlijks eind januari al een voorlopige aanslag op waarbij gekeken wordt naar de Vpb-aangiften in de eerdere jaren. Met ingang van 2023 zijn de tarieven voor de parkeergarages verhoogd waardoor het resultaat op deze activiteit ook gegroeid is. Hierdoor is een verschil ontstaan tussen de door de Belastingdienst ingeschatte voorlopige aanslag uit januari 2023 en de werkelijke realisatie over 2023. Dit heeft ook voor 2024 en verder een structureel effect op de te betalen vennootschapsbelasting.

BRP-straat Zevenaar
De gemeente ontvangt voor de bemensing van de BRP straat in Zevenaar een vergoeding van het Rijk van € 495.000 per jaar. In de begroting wordt er vanuit gegaan dat de kosten die de gemeente hiervoor maakt voor een deel uit de reguliere budgetten voor Publieke Dienstverlening kunnen worden gedekt, en werd een deel van de vergoeding van het Rijk aan de algemene middelen toegevoegd. Het blijkt echter dat door toegenomen werkzaamheden de volledige vergoeding van het Rijk noodzakelijk is om alle taken uit te kunnen voeren. Hierdoor ontstaat nu een nadeel ten opzichte van de begroting van € 256.000.

Interne veiligheidscoördinatie
Binnen de gemeente is de bezetting ten aanzien van de interne veiligheidscoördinatie beperkt , terwijl de complexere casuïstiek binnen de spreekkamers, door onder andere het weer zelf uitvoeren van schulddienstverlening, verder toeneemt. Het gaat hierbij zowel om de locatie (bijvoorbeeld ook op de diverse plekken in de wijken), als getraind zijn hoe om te gaan met bedreiging of agressie. Nu wordt er veel geschakeld op basis van incidenten, daar gaan de volledige uren van de interne veiligheidscoördinator aan op. De verharding van de maatschappij is direct terug te zien in toenemende opgave met betrekking tot waarborging van het bieden van een veilige werkplek voor onze ambtenaren. Om tot een betere borging van dit onderwerp in de organisatie te komen, zijn extra middelen nodig. In 2024 leidt dit tot een nadelig resultaat van € 0,1 mln. Dit nadeel wordt gedekt door een onttrekking uit de bestemmingsreserve Bedrijfsvoering.

Resultaat Rekenkamer 2023
De Rekenkamer heeft over 2023 een nadelig resultaat gerealiseerd van € 93.000. Dat is enerzijds een gevolg van de langdurige ziekte van de medewerkers van de Rekenkamer, anderzijds heeft de Rekenkamer mede daardoor extra moeten inhuren om het complexe onderzoek inzake generatiearmoede op tijd te voltooien. Ook heeft de Rekenkamer door die ziekte extra secretariaatscapaciteit moeten inhuren ter ondersteuning van de onderzoeken. De Rekenkamer beschikt over een bestemmingsreserve om te borgen dat onderzoeken kunnen worden uitgevoerd. Aangezien de jaarrekening 2023 van de gemeente al is afgerond, wordt voorgesteld om het nadelig resultaat ad € 93.000 in 2024 te onttrekken aan de bestemmingsreserve Rekenkamer. Na verrekening van het resultaat bedraagt de stand van de bestemmingsreserve € 120.000.

Jongerenraad
In november 2023 bij de behandeling van de Begroting 2024 heeft de raad een motie ingediend met een verzoek aan het college om een jongerenraad in te stellen. Deze jongerenraad, met jongeren tussen de 15 en 25 jaar, wil de stem van Arnhemse jongeren laten horen en invloed uitoefenen op het beleid van gemeente Arnhem. Deze motie is door ons college overgenomen. Dit jaar en in 2025 en 2026 leidt dat tot extra kosten en een nadeel van € 50.000 per jaar. In het laatste jaar 2026 volgt een evaluatie van de jongerenraad en wordt gekeken naar de voortzetting. De kosten kunnen worden gedekt uit het voordeel op de energielasten van het Sportbedrijf dat ruimte oplevert voor de algemene middelen

Monitor leefbare wijken
In 2023 zijn de lasten voor de tweejaarlijkse monitor leefbare wijken van het destijds in 2024 opgenomen budget van € 125.000 verdeeld naar € 56.000 in 2023 en € 69.000 in 2024. Er is echter vergeten om de oorspronkelijke begroting in 2024 met € 56.000 te verminderen. Dit doen we nu alsnog, waardoor een voordeel op de Algemene middelen ontstaat van € 56.000.

Doorontwikkeling wijksturing
In de begroting 2024 staat een budget van € 150.000 opgenomen voor doorontwikkeling/implementatie Koersnota 2.0. We schatten in de helft van dit budget ook in 2025 nodig te hebben, enerzijds voor de begeleiding van Twynstra & Gudde voor het verandertraject wijksturing. En anderzijds voor de ontwikkeldagen van de Teams Leefomgeving. Hierdoor ontstaat op de begroting 2024 een voordeel van € 75.000.

Actualisatie MIP
Op basis van de realisatie over 2023 zijn de planningen van de investeringsprojecten in de meerjaren investeringsplanning (MIP) geactualiseerd. Hierdoor verschuift de realisatie van een aantal projecten naar een later jaar dan 2024. Dit kan diverse oorzaken hebben, zoals personele wisselingen of knelpunten in de capaciteit. Het is gebruikelijk dat niet alle investeringen hun oorspronkelijk geplande investeringsritme volgen. Daarom wordt over het geheel van de investeringen een deel planningsrealisme geraamd om hier op het totaal rekening mee te houden. In de reeks actualisatie MIP zijn geen nieuwe investeringen opgenomen. Als gevolg van de actualisatie van het MIP ontstaat in 2024 een voordeel van € 1,3 miljoen.

Gemeentefonds september- en decembercirculaire 2023
Het voordeel op het gemeentefonds ontstaat vanwege het feit dat de september- en decembercirculaires 2023 niet meer in de begroting zijn verwerkt. De begroting is gebaseerd op de meicirculaire 2023. Uit de september- en decembercirculaire 2023 ontstaan de volgende effecten:

- Als gevolg van wijzigingen in de uitkeringsfactor en actualisatie van de maatstaven ontstaat in 2024 een voordeel van bijna € 5 miljoen.
- Een aantal nieuwe taakmutaties en (aanpassingen in) decentralisatie-uitkeringen wordt ontvangen en deze worden overgeheveld naar de inhoudelijke programma's. Zie daarvoor de toelichtingen op andere programma's.

Areaalontwikkeling opbrengsten OZB
De opbrengsten OZB worden geraamd op basis van het aantal woningen inclusief de groei die hierin in de komende jaren verwacht wordt. Voor deze zogenaamde areaalontwikkeling is meerjarig een extra opbrengst OZB in de begroting opgenomen. Jaarlijks wordt beoordeeld of de geraamde extra opbrengsten naar boven of beneden bijgesteld moeten worden op basis van actuele gegevens over de ontwikkeling van de woningbouwvoorraad. De areaalontwikkeling 2024 blijft achter bij waar in de Begroting 2024 van uit is gegaan. De geraamde opbrengsten OZB worden daarom vanaf 2024 structureel met € 141.500 naar beneden bijgesteld.

S01 Veiligheid

	Begroting Stand Maart 2024	Afwijking Turap 1	Prognose Turap 1
Bedragen x € 1.000			
Middelen			
Lasten	30.685	-315	30.370
Baten	5.868	-52	5.816
Saldo lasten en baten	**-24.817**	**263**	**-24.554**
Toevoegingen aan reserves	78	0	78
Onttrekkingen aan reserves	1.372	0	1.372
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	**1.294**	**0**	**1.294**
Prognose resultaat	**-23.523**	**263**	**-23.260**

Onderwerp	Totale afwijking (x €1.000)	V/N	Toelichting	I/S	AR/ BR	B
Lasten	-315	V				
Openbare orde en veiligheid	85	N	Horecastewards Veilige steden	I	AR	N
Openbare orde en veiligheid	-400	V	VGGM resultaatbestemming 2023	I	AR	N
Baten	-52	N				
Openbare orde en veiligheid	-52	N	Bestuurlijke boetes uhv brandbeveiligingsverordening	S	AR	N
Toevoegingen aan reserves	0					
Onttrekkingen aan reserves	0					

Horecastewards Veilige steden
Er is in 2023 incidenteel budget toegekend voor initiatieven die de leefbaarheid versterken en voor het inzetten van zogenaamde sfeerteams. Deze sfeerteams zijn service- en overlast gericht, en geven op uitgaansavonden sturing op een gastvrije manier. De sfeerteams zijn na een aanbestedingsprocedure via Stichting Veilige Steden gestart. Zij werken nauw samen met de gemeente (waaronder de gemeentelijke handhavers), ondernemers, beveiligers en politie. De bedoeling was om deze inzet in 2024 te bekostigen via de Bedrijveninvesteringszone (BIZ) Korenkwartier. De begroting van de BIZ is echter niet toereikend en een aanvullende subsidie van € 85.000 voor het jaar 2024 is noodzakelijk zodat de sfeerteams daarvan bekostigd kunnen worden. Tevens zal er met de BIZ in gesprek worden gegaan over de bekostiging hiervan voor de komende jaren.

VGGM resultaatbestemming 2023
Dit betreft het resultaat van de gemeenschappelijke regeling VGGM over het jaar 2023 dat in het boekjaar 2024 wordt ontvangen. In 2023 is een positief resultaat behaald van € 1,7 miljoen waardoor we een teruggave voor de gemeente Arnhem van ongeveer € 400.000 verwachten. Het voordeel valt zowel op begrotingsprogramma S01 Veiligheid als op S09 Gezondheid en sport, de verdeling hiervan is nog niet bekend. Vooralsnog verantwoorden we deze volledig op het programma S01 Veiligheid, het gehele voordeel valt vrij naar de algemene middelen.

Bestuurlijke boetes uit hoofde van brandbeveiligingsverordening
Bij de begroting 2017 is een structurele baat begroot van € 51.500 als gevolg van de mogelijkheid tot het opleggen van een bestuurlijke boete conform de brandbeveiligingsverordening. Deze boete is echter de afgelopen jaren nooit opgelegd omdat deze boete in de praktijk niet noodzakelijk geacht wordt. Bijvoorbeeld in

geval van omissies bij evenementen, vinden de evenementen geen doorgang. Daarnaast worden er andere handhavingsinstrumenten toegepast zoals bijvoorbeeld dwangsom en bestuursdwang waardoor de bestuurlijke boete uit hoofde van de brandbeveiligingsverordening niet opgelegd wordt. De brandbeveiligingsverordening kan inmiddels komen te vervallen omdat zaken die daarin worden geregeld inmiddels op andere plekken zijn geregeld. Er wordt in de gemeentelijke begroting ten onrechte rekening gehouden met deze ontvangsten.

S02 Bereikbaarheid

	Begroting Stand Maart 2024	Afwijking Turap 1	Prognose Turap 1
Bedragen x € 1.000			
Middelen			
Lasten	32.989	0	32.989
Baten	9.488	0	9.488
Saldo lasten en baten	**-23.501**	**0**	**-23.501**
Toevoegingen aan reserves	11.494	0	11.494
Onttrekkingen aan reserves	12.416	0	12.416
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	**922**	**0**	**922**
Prognose resultaat	**-22.579**	**0**	**-22.579**

Onderwerp	Totale afwijking (x €1.000)	V/N	Toelichting	I/S	AR/ BR	B
Lasten	0					
Baten	0					
Toevoegingen aan reserves	0					
Onttrekkingen aan reserves	0					

S03 Economie

	Begroting Stand Maart 2024	Afwijking Turap 1	Prognose Turap 1
Bedragen x € 1.000			
Middelen			
Lasten	10.557	729	11.286
Baten	1.755	100	1.855
Saldo lasten en baten	**-8.802**	**-629**	**-9.431**
Toevoegingen aan reserves	50	0	50
Onttrekkingen aan reserves	1.200	689	1.889
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	**1.150**	**689**	**1.839**
Prognose resultaat	**-7.652**	**60**	**-7.592**

Onderwerp	Totale afwijking (x €1.000)	V/N	Toelichting	I/S	AR/ BR	B
Lasten	729	N				
Evenementen	300	N	Sportevenementen	I	BR	J
Economische Zaken en citymarketing	100	N	Visie nieuwe haven (Sociaal Economisch Fonds)	I	BR	J
Economische Zaken en citymarketing	89	N	Korenkwartier (Sociaal Economisch Fonds)	I	BR	J
Economische Zaken en citymarketing	80	N	Uitvoeren van de reclamecode (Sociaal Economisch Fonds)	I	BR	J
Economische Zaken en citymarketing	70	N	Onderzoek impuls winkelgebieden (Sociaal Economisch Fonds)	I	BR	J
Economische Zaken en citymarketing	50	N	Kwaliteitsimpuls werklocaties (Sociaal Economisch Fonds)	I	BR	J
Toerisme en recreatie	40	N	Historische kelders	S	AR	J
Baten	100	V				
Toerisme en recreatie	100	V	Reëel ramen toeristenbelasting	S	AR	J
Toevoegingen aan reserves	0					
Onttrekkingen aan reserves	689	V				
Evenementen	300	V	Sportevenementen	I	BR	J
Economische Zaken en citymarketing	389	V	Onttrekking bestemmingsreserve Sociaal Economisch Fonds	I	BR	J

Sportevenementen
Jaarlijks wordt er gespaard voor toekomstige beeldbepalende evenementen (waaronder sportevenementen) om hierop tijdig te kunnen inspelen. In 2024 worden het NK Wielrennen, EK beachvolleybal, Olympisch festival en het WK Rolstoeltennis gehouden in Arnhem. Om de aanvullende middelen dit jaar beschikbaar te stellen worden deze onttrokken uit de bestemmingsreserve Evenementen.

Sociaal Economisch Fonds
Jaarlijks wordt een gedeelte van het saldo van het programma S03 Economie toegevoegd aan de bestemmingsreserve Sociaal Economisch Fonds. Een deel van het totaalsaldo wordt dit jaar ingezet voor Onderzoek impuls winkelgebieden (€ 70.000), Korenkwartier (89.000) het uitvoeren van de reclamecode (€ 80.000), visie nieuwe haven (€ 100.000) en de kwaliteitsimpuls werklocaties (€ 50.000). Om de middelen dit jaar beschikbaar te stellen worden deze onttrokken uit de bestemmingsreserve.

Historisch kelders
De gemeente pacht op basis van langlopende contracten de Historische Kelders. Hierdoor is de gemeente ook verantwoordelijk voor het beheer van de kelders. Het beheer van de kelders is voor 2024 niet begroot, terwijl er rond het beheer wel kosten (bijvoorbeeld energielasten en onderhoud) gerealiseerd worden.

Reëel ramen toeristenbelasting
Bij de Begroting 2024 hebben we de begrote opbrengsten uit toeristenbelasting structureel verhoogd naar € 1,2 miljoen op basis van de hogere aantallen over 2022 (gecombineerd met de hogere tarieven met ingang van 2023). We zijn toen aan de voorzichtige kant gaan zitten. Op basis van de definitief gerealiseerde aantallen over 2022 en het hogere tarief zouden we uitkomen op € 1,3 miljoen. Uit voorlopige CBS cijfers over het aantal overnachtingen in Gelderland in 2023 blijkt dat het niveau van 2022 ook in 2023 (meer dan) gerealiseerd wordt. Het hogere aantal overnachtingen lijkt hiermee structureel van aard te zijn, waarmee het ook reëel is om vanaf 2024 de opbrengsten uit toeristenbelasting structureel met € 100.000 te verhogen.

S04 Onderwijs

	Begroting Stand Maart 2024	Afwijking Turap 1	Prognose Turap 1
Bedragen x € 1.000			
Middelen			
Lasten	28.226	1.155	29.381
Baten	3.198	0	3.198
Saldo lasten en baten	**-25.028**	**-1.155**	**-26.183**
Toevoegingen aan reserves	9.179	0	9.179
Onttrekkingen aan reserves	8.818	0	8.818
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	**-361**	**0**	**-361**
Prognose resultaat	**-25.389**	**-1.155**	**-26.544**

Onderwerp	Totale afwijking (x €1.000)	V/N	Toelichting	I/S	AR/ BR	B
Lasten	1.155	N				
Onderwijs	800	N	Dak instorting gymzaal Olympus	I	AR	N
Onderwijs	150	N	Bewegingsonderwijs	S	AR	N
Onderwijs	105	N	Natuurcentrum (Molenplaats): Uitbreiding subsidie Arnhem	S	AR	N
Onderwijs	100	N	Natuurcentrum (Molenplaats): Incidentele subsidie Arnhem	I	AR	N
Baten	0					
Toevoegingen aan reserves	0					
Onttrekkingen aan reserves	0					

Dak instorting gymzaal Olympus
in januari 2024 heeft Quadraam, de juridisch eigenaar van de gymzalen behorend bij het Olympus College, geconstateerd dat de daken van (Olympus 11 te Arnhem) beschadigd zijn en één dak is ingestort. De drie gymzalen zijn hierdoor (tijdelijk) niet meer geschikt voor gebruik. De mogelijke oorzaak van deze schade is het gevolg van een storm. De gemeente heeft als economisch eigenaar een opstalverzekering voor deze opstallen en de (storm)schade is gemeld bij de verzekering. In het voorlopig rapport vanuit de verzekeraar staat een geschat schadebedrag van € 800.000. Dit eerste schadebedrag kan nog oplopen. De vraag op dit moment is of de schade, boven het eigenrisico van de gemeente (welke € 500.000 per schadegebeurtenis per jaar is), is gedekt. De verzekeraar heeft hiervoor een expertise bedrijf ingeschakeld, die onderzoek doet naar de oorzaak. Wij hebben in overleg met onze tussenpersoon een eigen expertisebureau ingeschakeld voor een contra expertise. Dit traject is nog lopende, waardoor het momenteel nog onzeker is hoe hoog het totale schadebedrag wordt. Dit kan variëren van € 500.000 eigen risico tot € 800.000. Gezien de onzekerheden over de hoogte van het uiteindelijke bedrag waarvoor de gemeente verantwoordelijk is, wordt momenteel uitgegaan van een schadepost ter hoogte van € 800.000, dit bedrag kan nog naar beneden worden bijgesteld.

Bewegingsonderwijs
Wettelijk is geregeld dat gemeenten aan schoolbesturen voor primair en (voortgezet) speciaal onderwijs jaarlijks een vergoeding betalen voor de exploitatie van de gymaccommodaties. De vergoeding wordt aan de schoolbesturen uitgekeerd in de vorm van zogeheten ‘klokuurbedragen’. De VNG kent hiervoor normbedragen.

Om dit recht volgens de normbedragen uit te kunnen keren is het huidige budget te laag en is € 150.000 structureel extra budget nodig.

Natuurcentrum (Molenplaats): Uitbreiding subsidie Arnhem en Incidentele subsidie
In de begrotingssubsidie van Natuurcentrum is het beheer van bezoekerscentrum Molenplaats Sonsbeek en de Witte Watermolen als één van vier brede doelstellingen opgenomen. Natuurcentrum Arnhem (NA) ontvangt van de gemeente een subsidie voor het openstellen van de Molenplaats en de Witte Watermolen in Sonsbeek als bezoekerscentrum alsmede het draaiende houden van de molen en het bieden van een (educatief) programma Zolang Natuurcentrum geen geschikte horeca-uitbater vindt, loopt zij de inkomsten uit huur mis. Daarnaast worden er extra kosten gemaakt aangezien er vakbekwaam personeel moet worden aangetrokken om de Molenplaats voldoende te bemensen, anders zal de Molenplaats noodgedwongen gesloten zijn. Met de inkomsten uit huur van de horecapartner hadden zij een sluitende begroting, dat is nu niet het geval. Tevens is door hogere prijzen het exploitatiebudget onder druk komen te staan waardoor een extra subsidie van € 205.000 gevraagd wordt. Deze subsidie bestaat uit een structurele aanvraag (van € 105.000) en een incidentele bijdrage van (€ 100.000). Gelet op de voorziene financiële uitdagingen de komende jaren is er binnen de bestaande budgetten gezocht naar dekking voor deze subsidieaanvraag. Voorgesteld wordt om deze extra structurele subsidiebijdrage van € 105.000 te bekostigen uit de reeds beschikbaar gestelde middelen vanuit onderhoud Parken. Daarnaast wordt voorgesteld om de incidentele subsidie bijdrage van €100.000 voor de jaarschijf 2024 te bekostigen uit het projectbudget Poort naar de Veluwe (zie programma S12).

S05 Cultuur

	Begroting Stand Maart 2024	Afwijking Turap 1	Prognose Turap 1
Bedragen x € 1.000			
Middelen			
Lasten	43.005	0	43.005
Baten	9.250	0	9.250
Saldo lasten en baten	**-33.755**	**0**	**-33.755**
Toevoegingen aan reserves	3.567	0	3.567
Onttrekkingen aan reserves	14.857	0	14.857
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	**11.290**	**0**	**11.290**
Prognose resultaat	**-22.465**	**0**	**-22.465**

Onderwerp	Totale afwijking (x €1.000)	V/N	Toelichting	I/S	AR/ BR	B
Lasten	0					
Baten	0					
Toevoegingen aan reserves	0					
Onttrekkingen aan reserves	0					

S06 Participatie en armoedebestrijding

	Begroting Stand Maart 2024	Afwijking Turap 1	Prognose Turap 1
Bedragen x € 1.000			
Middelen			
Lasten	167.280	5.044	172.324
Baten	112.324	0	112.324
Saldo lasten en baten	**-54.956**	**-5.044**	**-60.000**
Toevoegingen aan reserves	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	3.549	0	3.549
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	**3.549**	**0**	**3.549**
Prognose resultaat	**-51.407**	**-5.044**	**-56.451**

Onderwerp	Totale afwijking (x €1.000)	V/N	Toelichting	I/S	AR/ BR	B
Lasten	5.044	N				
Werk en Inkomen	3.736	N	Actualisatie BUIG	S	AR	N
Werk en Inkomen	624	N	Actualisatie WSW	S	AR	N
Werk en Inkomen	384	N	DU Begeleiding jongeren naar werk	S	AR	J
Werk en Inkomen	300	N	Studietoeslag	S	AR	N
Baten	0					
Toevoegingen aan reserves	0					
Onttrekkingen aan reserves	0					

Actualisatie BUIG
De systematiek van BUIG maakt de omvang van het budget wat Arnhem ontvangt voor het grootste deel moeilijk voorspelbaar. Het gedeelte wat te beïnvloeden is, heeft betrekking op de inzet van loonkostensubsidie. In oktober 2023 is het voorlopige budget 2024 bekend geworden. Het knelpunt dat nu is opgevoerd betreft de meest actuele stand van het saldo BUIG (budget wat ontvangen wordt en prognose van de uitgaven voor BUIG lasten) en het saldo wat reeds is opgenomen in de begroting. Er is in Arnhem structureel sprake van een tekort op de bijstandslasten ten opzichte van de BUIG ontvangsten. We ramen in de begroting structureel dit tekort. Dit doen we uit eigen middelen op basis van een prognosemodel dat gebaseerd is op de gemiddelde uitgaven over eerdere jaren, dat het te begroten tekort in beeld brengt.
Voor het jaar 2024 is berekend dat Arnhem het begrote tekort van de BUIG moet ophogen met € 3,7 miljoen om de bijstandslasten te betalen. Het totaal van het begrote tekort komt uit op € 6,8 miljoen in 2024. Het oplopen van het tekort heeft te maken met een aanpassing van de kenmerken, zoals leeftijd, herkomst, woonsituatie, etc. in het objectieve verdeelmodel. Dat betekent dat de inschatting die het rijk maakt van de kans dat Arnhemse huishoudens bijstand nodig hebben, is veranderd. We krijgen hierdoor minder BUIG-inkomsten.
Voor het overige deel wordt standaard een risicobedrag opgenomen. Het risico bestaat uit 10% van het beschikbare actuele budget, minus het deel wat reeds in de begroting is opgenomen als tekort. In het hoofdstuk met bezuinigingsopties is een voorstel opgenomen voor wijziging van de systematiek.

Actualisatie WSW
Voor het jaar 2024 is het effect van de verandering in SW-lasten een nadeel van per saldo € 624.000. Dit bedrag bestaat uit een stijging van de lasten van € 1,9 miljoen en een incidenteel voordeel uit 2023 van € 1,3 miljoen. De stijging van de lasten is gebaseerd op de meest recente opgave van de MGR (maart 2024). Het nadeel wordt veroorzaakt door:

- Het aanwijsbesluit is vanaf 2024 gewijzigd. Er zijn in de begroting van de MGR aannames gedaan over het omzetverlies dat optreedt door begeleiding van SW'ers die geleidelijk ouder worden en daardoor minder inzetbaar zijn. Voor 2024 wordt door de MGR een omzetverlies van ca € 1,5 miljoen begroot.
- Prijs: de kosten per SW'er zijn gestegen als gevolg van de CAO-stijging zoals opgenomen in de septembercirculaire;
- Buitengemeenten: het aantal SW'ers dat buiten onze arbeidsregio woont, maar wel in Arnhem werkt, is door de MGR op basis van actuele cijfers bijgesteld. Dit zijn vaak mensen die al heel lang in Arnhem werken maar inmiddels zijn verhuisd naar net buiten deze regio. Het bedrag dat we van het rijk krijgen in het gemeentefonds is lager dan de vergoeding die SW medewerkers ontvangen. De CAO-stijging geldt ook voor deze groep SW'ers, dit telt eveneens mee in het nadeel.

Als gevolg van hogere uitstroom dan begroot en een lagere CAO dan begroot is er in 2023 een incidenteel voordeel behaald van € 1,3 miljoen. Dit voordeel komt in 2024 in de exploitatie van Arnhem.

DU Begeleiding jongeren naar werk
Met de Aanpak Jeugdwerkloosheid zetten gemeenten, scholen en hun partners zich in om kwetsbare jongeren te ondersteunen naar vervolgonderwijs of werk. Hiervoor waren in het kader van het corona steun- en herstelpakket en het Nationaal Programma Onderwijs tot en met 2022 extra financiële middelen beschikbaar. De jongeren op wie de Aanpak Jeugdwerkloosheid zich primair richt hebben echter een structurele achterstand op de arbeidsmarkt. Het kabinet heeft derhalve besloten de tijdelijke maatregelen om te zetten in structurele wet- en regelgeving. Totdat het wetsvoorstel in werking is getreden (naar verwachting in 2025) worden de middelen, net als voorgaande jaren, gelijkelijk verdeeld over de arbeidsmarktregio's en verstrekt via een decentralisatie-uitkering. Arnhem krijgt hiervoor in 2024 een bedrag van € 384.000. De baten zijn verwerkt in het voordeel op het gemeentefonds op S00, de lasten worden in dit programma gerealiseerd.

Studietoeslag
Vanaf April 2022 is de regeling individuele studietoeslag overgegaan van aanvraag bijzondere bijstand naar een inkomensregeling. Deze landelijke regeling is voor mensen die door een structurele fysieke beperking niet in staat zijn om zelf inkomen te verdienen naast hun studie. De wijziging van de regeling heeft tot gevolg dat de aanvraag nu met terugwerkende kracht kan worden gedaan tot ingangsdatum. Alle aanvragen die in 2023 zijn gedaan worden met terugwerkende kracht toegekend. Het is mogelijk om 5 jaar lang (vanaf april 22) de toeslag met terugwerkende kracht aan te vragen. Voor 2024 was reeds een hoger bedrag begroot. Met de huidige inzichten is de verwachting dat nog € 300.000 extra nodig is in 2024.

S07 Zorg

	Begroting Stand Maart 2024	Afwijking Turap 1	Prognose Turap 1
Bedragen x € 1.000			
Middelen			
Lasten	66.927	15.073	82.000
Baten	2.571	0	2.571
Saldo lasten en baten	**-64.356**	**-15.073**	**-79.429**
Toevoegingen aan reserves	3.020	2.230	5.250
Onttrekkingen aan reserves	1.253	6.260	7.513
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	**-1.767**	**4.030**	**2.263**
Prognose resultaat	**-66.123**	**-11.043**	**-77.166**

Onderwerp	Totale afwijking (x €1.000)	V/N	Toelichting	I/S	AR/ BR	B
Lasten	15.073	N				
Jeugdzorg	10.400	N	Volume-ontwikkeling kosten jeugdzorg / prognose	S	BR	N
WMO en sociale wijkteams	3.230	N	Tarievenonderzoek ambulant Wmo	S	BR	N
Jeugdzorg	2.839	N	Tarievenonderzoek ambulant jeugzorg	S	AR	N
Jeugdzorg	2.330	N	Tarieven inkoop Verblijf jeugdzorg	S	AR	N
Jeugdzorg	930	N	Landelijk tarief jeugdberscherming vanaf 2024	S	AR	N
WMO en sociale wijkteams	650	N	Aanpak wachtlijsten en huishoudelijke ondersteuning	S	BR	N
WMO en sociale wijkteams	338	N	CAO wijziging SWT	S	BR	N
WMO en sociale wijkteams	136	N	Frictiekosten beëindeging pilot begeleiding	I	BR	J
Jeugdzorg	80	N	Veilig thuis bijdrage 2024	S	AR	N
WMO en sociale wijkteams	-400	V	Doelgroepenvervoer	I	AR	N
WMO en sociale wijkteams	-2.230	V	Actualisatie Beschermd wonen	S	BR	N
WMO en sociale wijkteams	-3.230	V	Dekking tarieven onderzoek ambulant Wmo	I	AR	N
Baten	0					
Toevoegingen aan reserves	2.230	N				
WMO en sociale wijkteams	2.230	N	Actualisatie Beschermd wonen	S	BR	N
Onttrekkingen aan reserves	6.260	V				
Jeugdzorg	2.736	V	Dekking tekort zorg uit BR Wmo en jeugdzorg	I	BR	N
Jeugdzorg	2.400	V	Dekkings volume-ontwikkeling uit BR Wmo en jeugdzorg	I	BR	N
WMO en sociale wijkteams	650	V	Dekking aanpak wachlijsten huishoudelijke ondersteuning uit BR WMO en Jeugdzorg	I	BR	N
WMO en sociale wijkteams	338	V	Dekking CAO wijziging SWT uit BR Wmo en jeugdzorg	I	BR	N
WMO en sociale wijkteams	136	V	Dekking Frictiekosten beëindiging pilot begeleiding uit BR Wmo en jeugdzorg	I	BR	J

Volume-ontwikkeling jeugdzorg
Vanaf 2022 is sprake van een gestage toename van de kosten van jeugdzorg als gevolg van volume-ontwikkelingen binnen jeugdzorg en de groei in het zorggebruik. Deze volumestijging hangt niet alleen samen met een groei van het aantal jeugdigen dat gebruik maakt van jeugdzorg, maar ook met het gegeven dat de zorgtrajecten per jeugdige intensiever en daardoor duurder worden. Jeugdigen blijven langer en frequenter in zorg, waardoor de gemiddelde kosten per zorgtraject oplopen.
In de prognose van de kosten van jeugdzorg voor 2024 en 2025 die we baseren op de meest actuele zorgdata, houden we rekening met een afvlakking van de groei in de kosten en zetten daar een hoger risico in de risicoparagraaf tegenover.

Er is sprake van hogere volumelasten jeugdzorg van € 10,4 miljoen in 2024. Deze lastenstijging wordt deels gedekt door een onttrekking van € 2,4 miljoen uit de bestemmingsreserve Wmo & Jeugdzorg.

Tarievenonderzoek ambulant Wmo
De afgelopen periode is door een extern bureau een onderzoek uitgevoerd naar de tarieven ambulante voorzieningen Wmo en jeugdzorg die binnen de regio Centraal Gelderland worden gehanteerd. Er is een adviesrapport opgeleverd waarin nieuwe reële tarieven geadviseerd worden die hoger liggen dan de huidige (geïndexeerde) tarieven 2024. Op basis van landelijke wet- en regelgeving zijn gemeenten verplicht om reële, kostendekkende tarieven voor de zorgvoorzieningen te hanteren.

De financiële consequenties van de nieuwe aangepaste ambulante tarieven Wmo worden voor 2024 ingeschat op € 3,2 miljoen nadelig. Deze kosten kunnen worden gedekt uit verwachte voordelen binnen de Wmo als gevolg van lagere uitgaven dan verwacht voor onder andere ambulante begeleiding, groepsbegeleiding en activerend werk.

Tarievenonderzoek ambulant Jeugdzorg
In opdracht van de regionale inkooporganisatie is door een extern bureau een tarievenonderzoek uitgevoerd naar de tarieven ambulante voorzieningen Wmo en jeugdzorg die binnen de regio Centraal Gelderland worden gehanteerd. Er is een adviesrapport opgeleverd waarin nieuwe tarieven geadviseerd worden die recht doen aan de reële kosten van betrokken zorgaanbieders, waaronder gestegen loonkosten als gevolg van nieuwe CAO's en arbeidsmarktproblematiek. Deze tarieven liggen hoger dan de huidige (geïndexeerde) tarieven 2024. Op basis van landelijke wet- en regelgeving zijn gemeenten verplicht om reële, kostendekkende tarieven voor de zorgvoorzieningen te hanteren.

De financiële consequenties van de nieuwe aangepaste ambulante tarieven jeugdzorg worden voor 2024 ingeschat op € 2,84 miljoen nadelig.

Tarieven inkoop Verblijf Jeugdzorg
Per 1 juli 2024 worden de aanbieders van verblijfsvoorzieningen Jeugdzorg opnieuw door de regio Centraal Gelderland gecontracteerd (nieuwe inkoopronde). Dit is reden geweest om de huidige tarieven die de regio hanteert voor deze voorzieningen, door te laten lichten door een extern bureau. Dit heeft geleid tot een adviesrapport met hogere tarieven, die recht doen aan de reële kosten van betrokken zorgaanbieders, waaronder gestegen loonkosten als gevolg van nieuwe CAO's en arbeidsmarktproblematiek. Op basis van landelijke wet- en regelgeving zijn gemeenten verplicht om reële, kostendekkende tarieven voor de zorgvoorzieningen te hanteren. Ook de door het Rijk gewenste verkleining in groepsgroottes bij de verblijfsvoorzieningen, in het bijzonder in geval van terreinvoorzieningen, leiden hier tot een extra kostenstijging.

De financiële consequenties van de nieuwe aangepaste verblijfstarieven jeugdzorg worden voor 2024 ingeschat op € 2,30 miljoen nadelig.

Landelijk tarief jeugdbescherming vanaf 2024
Het Rijk heeft op basis van verricht onderzoek naar reële kostendekkende tarieven in de Jeugdbescherming besloten met ingang van 2024 voor alle gemeenten een landelijk, uniform tarief in te voeren voor de belangrijkste kinderbeschermings- en jeugdreclasseringsmaatregelen (ondertoezichtstelling, voogdij resp. individuele trajectbegeleiding).
Deze maatregelen jeugdbescherming en jeugdreclassering worden voor onze regio gezamenlijk met de zes andere jeugdzorgregio's uit de provincie Gelderland (G7) bovenregionaal bekostigd.

Het landelijk tarief ligt hoger dan de (geïndexeerde) tarieven die de G7 tot 2024 hanteerden, wat tot hogere kosten jeugdbescherming en jeugdreclassering voor alle betrokken regiogemeenten leidt.
Via het Gemeentefonds wordt het landelijk budget jeugdzorg hiervoor opgehoogd met € 30 miljoen structureel. Dit komt globaal overeen met de helft van de hogere kosten.

De financiële consequenties van het nieuwe landelijk tarief jeugdbescherming en jeugdreclassering worden voor 2024 ingeschat op € 930.000 nadelig.

Aanpak wachtlijsten en huishoudelijke ondersteuning
De wachtlijst voor huishoudelijke ondersteuning is sterk toegenomen, waarbij ruim 250 kwetsbare inwoners met de hoogste prioriteit te lang op huishoudelijke ondersteuning moeten wachten. Op moment van schrijven wordt door uw raad een voorstel behandeld om de wachtlijsten aan te pakken. Onderdeel van dit plan is het afschaffen van de Algemene voorziening en volledig overstappen op Maatwerkvoorzieningen (MV). De betrokken inwoners worden daarvoor opnieuw gesproken en beoordeeld of en met welke frequentie huishoudelijke ondersteuning nodig is. In 2024 leidt dit tot incidentele kosten à € 650.000 om alle betrokken inwoners te spreken.

CAO wijziging Sociale Wijkteams
De CAO Sociaal Werk die van toepassing is op de sociale wijkteams stijgt harder dan de reguliere indexering door de gemeente. Dit leidt tot een financieel tekort bij de sociale wijkteams. Zonder compensatie moet het sociaal wijkteam het aantal wijkcoaches afbouwen. Uit een recent onderzoek door Significant naar het benodigde aantal wijkcoaches om de opdracht van de gemeente Arnhem uit te kunnen voeren, blijkt dat het huidige aantal wijkcoaches net toereikend kan zijn om deze opdracht uit te voeren. Om het benodigde aantal wijkcoaches op peil en de huidige opdracht uitvoerbaar te houden is compensatie van de CAO-stijging nodig.

In de jaarschijf 2024 dekken de sociale wijkteams zelf de helft van het tekort. De andere helft wordt gedekt uit de bestemmingsreserve Wmo en jeugdzorg. De kosten voor compensatie bedragen € 337.500 in 2024.

Frictiekosten beëindigen pilot begeleiding
Tussen 2021 en 2023 is een pilot uitgevoerd om de Stichting Sociale Wijkteams Arnhem (SWT) inwoners meer zelf te laten begeleiden door wijkcoaches. Daarvoor heeft SWT extra wijkcoaches in dienst genomen. De meerwaarde van de pilot bleek helaas beperkt, omdat de begeleiding door wijkcoaches er niet toe leidde dat zorgaanbieders minder begeleiding gingen bieden. Daarom heeft het college besloten om de pilot af te ronden. Door het afronden van de pilot moet SWT het aantal wijkcoaches afbouwen dat is aangenomen voor het uitvoeren van de pilot. Hiermee zijn frictiekosten gemoeid à € 136.205. Het college stelt voor dit bedrag te dekken uit de bestemmingsreserve Wmo & jeugdzorg.

Veilig thuis bijdrage 2024
Een Veilig Thuis organisatie is een meldpunt voor kindermishandeling en huiselijk geweld en een wettelijk voorgeschreven voorziening waarover gemeenten moeten beschikken en die zij in stand moeten houden.

Voor de gemeenten binnen de regio Centraal Gelderland betreft dat Veilig Thuis Gelderland Midden, dat tezamen met de gemeenten uit de regio West Veluwe Vallei wordt bekostigd middels een afgesproken verdeelsleutel. Het betreft hier in totaal 16 gemeenten die een financiële bijdrage leveren.

Er is sprake van kostenstijgingen vanwege een verhoogde vraag naar bestaande kerntaken en -diensten (onderzoeken van meldingen en verstrekken van adviezen) door de groei in het aantal meldingen. Voor 2024 wordt daarom een extra bijdrage van de betrokken gemeenten gevraagd.

Het financieel effect hiervan voor de Arnhemse financiële bijdrage bedraagt voor 2024 € 80.000 nadelig.

Doelgroepenvervoer
Doelgroepenvervoer voor de gemeente Arnhem wordt uitgevoerd door de Vervoersorganisatie regio Arnhem Nijmegen. De aanbesteding per juli 2024 heeft hogere tarieven tot gevolg en een negatief aanbestedingsresultaat. In de gewijzigde begroting 2024 DRAN zijn er echter dempende effecten zoals de vrijval van de zero emissiekosten en een lagere NEA-indexatie dan eerder mee gerekend zodat er voor 2024 een positief resultaat ontstaat van € 400.000.

Actualisatie beschermd Wonen
Er is geconstateerd dat er voor 2024 een verhoging van budget heeft plaatsgevonden voor volumegroei, terwijl hier geen sprake van is bij Beschermd Wonen. Voorstel is om dit bedrag van € 2.229.288 toe te voegen aan de bestemmingsreserve Wmo & Jeugdzorg.

Dekking tekort zorg uit BR Wmo en jeugdzorg
De ruimte die binnen de bestemmingsreserve Wmo en jeugdzorg aanwezig is (rekening houdend met benodigde dekking voor Beschermd Wonen in de komende jaren) wordt in 2024 ingezet als dekking voor de nadelen op het programma Zorg.

S08 Welzijn en inclusie

	Begroting Stand Maart 2024	Afwijking Turap 1	Prognose Turap 1
Bedragen x € 1.000			
Middelen			
Lasten	36.271	387	36.658
Baten	3.340	0	3.340
Saldo lasten en baten	**-32.931**	**-387**	**-33.318**
Toevoegingen aan reserves	570	0	570
Onttrekkingen aan reserves	2.624	158	2.782
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	**2.054**	**158**	**2.212**
Prognose resultaat	**-30.877**	**-229**	**-31.106**

Onderwerp	Totale afwijking (x €1.000)	V/N	Toelichting	I/S	AR/ BR	B
Lasten	387	N				
Asiel, Vluchtelingen en inburgering	158	N	Uitvoeringskosten Bureau Nieuwkomers	I	BR	N
Welzijn	104	N	DU Maatschappelijke opvang	S	AR	J
Maatschap opvang vrouwenopvang en huiselijk geweld	95	N	DU Vrouwenopvang	S	AR	J
Maatschap opvang vrouwenopvang en huiselijk geweld	30	N	DU Veilige steden	S	AR	J
Baten	0					
Toevoegingen aan reserves	0					
Onttrekkingen aan reserves	158	V				
Asiel, Vluchtelingen en inburgering	158	V	Dekking uitvoeringskosten Bureau Nieuwkomers uit BR Asiel en inburgering	I	BR	N

Uitvoeringskosten Bureau Nieuwkomers
Vanuit de begroting van Asiel en Inclusie is structureel een bedrag van € 1,1 miljoen beschikbaar voor de uitvoeringskosten van Bureau Nieuwkomers. Daarnaast is tot en met 2024 via een taakmutatie extra geld beschikbaar vanuit het gemeentefonds.
In de structurele capaciteitsbehoefte is nu uitgegaan van de huidige omvang van 800 dossiers voor de begeleidingskosten. Voor het begeleiden van dit aantal dossiers is structureel extra formatie nodig. In de tabel hieronder is zichtbaar hoeveel extra lasten nodig zijn.
Landelijk is VNG met een lobby gestart om de uitvoeringskosten ook na 2024 vanuit het gemeentefonds gefinancierd te krijgen. Voor Arnhem is de claim op het niveau wat nu het tekort is. In de bestemmingsreserve voor Asiel en Inburgering is voldoende dekking om tot 2029 het tekort op te vangen.
Het tekort is € 158.000 in 2024 en wordt gedekt uit de bestemmingsreserve Asiel en Inburgering.

DU Maatschappelijke opvang
Voor de decentralisatie-uitkering Maatschappelijke opvang zijn de onderliggende aantallen geactualiseerd in de septembercirculaire 2023. Arnhem ontvangt op basis daarvan in 2024 € 104.000 meer ter dekking van de kosten. De baten zijn verwerkt in het voordeel op het gemeentefonds op S00, de lasten worden in dit programma gerealiseerd.

DU Vrouwenopvang
De invoering van de Wet Seksuele Misdrijven zal naar verwachting leiden tot een verhoogde instroom bij de Centra voor Seksueel Geweld (CSG). Gemeenten worden gecompenseerd via de decentralisatie-uitkering Vrouwenopvang. Arnhem ontvangt in 2024 € 95.000 meer. De baten zijn verwerkt in het voordeel op het gemeentefonds op S00, de lasten worden in dit programma gerealiseerd.

DU Veilige steden
De negen gemeenten die participeren in het programma Veilige Steden van het ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschap (OCW) ontvangen voor de periode 2023-2026 een bijdrage van circa € 0,36 miljoen. Het programma heeft als doel de sociale veiligheid van vrouwen en meisjes in de publieke ruimte te vergroten. De middelen worden volgens bestaande afspraken met de deelnemende gemeenten verdeeld. Arnhem ontvangt in 2024 hiervoor € 30.000. De baten zijn verwerkt in het voordeel op het gemeentefonds op S00, de lasten worden in dit programma gerealiseerd.

S09 Gezondheid en sport

	Begroting Stand Maart 2024	Afwijking Turap 1	Prognose Turap 1
Bedragen x € 1.000			
Middelen			
Lasten	31.581	151	31.732
Baten	6.651	0	6.651
Saldo lasten en baten	**-24.930**	**-151**	**-25.081**
Toevoegingen aan reserves	431	0	431
Onttrekkingen aan reserves	1.134	0	1.134
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	**703**	**0**	**703**
Prognose resultaat	**-24.227**	**-151**	**-24.378**

Onderwerp	Totale afwijking (x €1.000)	V/N	Toelichting	I/S	AR/ BR	B
Lasten	151	N				
Sport	100	N	Klimaatinstallatie Valkenhuizen	I	AR	J
Publieke gezondheid en GGD	51	N	TM Rijksvaccinatieprogramma	S	AR	J
Baten	0					
Toevoegingen aan reserves	0					
Onttrekkingen aan reserves	0					

Klimaatinstallatie Valkenhuizen
Er zijn al enkele jaren problemen met het binnenklimaat van zwembad Valkenhuizen waarbij vele onderzoeken hebben plaatsgevonden.Uiteindelijk is de conclusie getrokken dat het huidige klimaatsysteem de klachten niet weg kan nemen.Inmiddels hebben het afgelopen jaar provisorische maatregelen plaatsgevonden om de klachten weg te nemen en het zwembad open te houden. Dat is gelukt maar het is geen houdbare en duurzame situatie op de lange termijn.
De afgelopen maanden is onderzoek verricht om de huidige klimaatinstallatie om te bouwen naar een klimaatsysteem zoals bij zwembad De Grote Koppel. Het ombouwen wordt uitgesplitst in 3 verschillende fases:
1. Vervangen en aanpassen bestaande regeltechniek van het klimaatsysteem;
2. Toevoegen extra luchtroosters en bouwkundige aanpassingen. Waarna een periode van monitoring met de bestaande luchtbehandelingscapaciteit;;
3. Waar nodig toevoegen van extra luchtbehandelingscapaciteit.
De start van de werkzaamheden zijn gepland in het eerste kwartaal van 2024 met een doorlooptijd van een tot anderhalf jaar.

De totale kosten van deze investering voor alle aanpassingen bedragen maximaal € 900.000 (zie hiervoor de bijlage investeringen). Daarnaast zal een deel van de reeds eerder geactiveerde investering versneld moeten worden afgeschreven, dit betreft een bedrag van maximaal € 100.000.

Taakmutatie Rijksvaccinatieprogramma
Vanaf 1 januari 2024 wordt de uitvoering van de maternale kinkhoestvaccinatie formeel overgedragen aan de gemeenten. Bij de septembercirculaire 2023 zijn de bijbehorende middelen, circa € 4 miljoen per jaar, voor de uitvoering van de maternale kinkhoestvaccinatie aan het gemeentefonds toegevoegd. Voor Arnhem gaat het in 2024 om circa € 51.000. De gemeente Arnhem heeft de realisatie van het vaccinatieprogramma ondergebracht bij de VGGM. De baten zijn verwerkt in het voordeel op het gemeentefonds op S00, de lasten worden in dit programma gerealiseerd.

S10 Klimaat en energie

	Begroting Stand Maart 2024	Afwijking Turap 1	Prognose Turap 1
Bedragen x € 1.000			
Middelen			
Lasten	27.054	0	27.054
Baten	15.294	0	15.294
Saldo lasten en baten	**-11.760**	**0**	**-11.760**
Toevoegingen aan reserves	38	0	38
Onttrekkingen aan reserves	767	0	767
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	**729**	**0**	**729**
Prognose resultaat	**-11.031**	**0**	**-11.031**

Onderwerp	Totale afwijking (x €1.000)	V/N	Toelichting	I/S	AR/ BR	B
Lasten	0					
Baten	0					
Toevoegingen aan reserves	0					
Onttrekkingen aan reserves	0					

S11 Ruimtelijke ontwikkeling

	Begroting Stand Maart 2024	Afwijking Turap 1	Prognose Turap 1
Bedragen x € 1.000			
Middelen			
Lasten	52.847	0	52.847
Baten	39.036	0	39.036
Saldo lasten en baten	**-13.811**	**0**	**-13.811**
Toevoegingen aan reserves	25.134	0	25.134
Onttrekkingen aan reserves	16.654	0	16.654
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	**-8.480**	**0**	**-8.480**
Prognose resultaat	**-22.291**	**0**	**-22.291**

Onderwerp	Totale afwijking (x €1.000)	V/N	Toelichting	I/S	AR/ BR	B
Lasten	0					
Baten	0					
Toevoegingen aan reserves	0					
Onttrekkingen aan reserves	0					

S12 Wonen en leefomgeving

	Begroting Stand Maart 2024	Afwijking Turap 1	Prognose Turap 1
Bedragen x € 1.000			
Middelen			
Lasten	59.505	375	59.880
Baten	45.590	300	45.890
Saldo lasten en baten	**-13.915**	**-75**	**-13.990**
Toevoegingen aan reserves	9.657	0	9.657
Onttrekkingen aan reserves	15.812	0	15.812
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	**6.155**	**0**	**6.155**
Prognose resultaat	**-7.760**	**-75**	**-7.835**

Onderwerp	Totale afwijking (x €1.000)	V/N	Toelichting	I/S	AR/ BR	B
Lasten	375	N				
Openbare ruimte	800	N	Kosten lachgascilinders	S	AR	N
Afval	80	N	Kosten ruimen fietsen	S	AR	N
Dierenwelzijn en biodiversiteit	50	N	Dierentehuis (23M104)	S	AR	N
Groen en klimaatadaptie in de stad	-100	V	Dekking Natuurcentrum (Molenplaats): Projectbudget Poort vnaar de Veluwe	I	AR	N
Natuur en stadsparken	-105	V	Dekking Natuurcentrum (Molenplaats): Bossen en Parken/Natuur	S	AR	N
Afval	-350	V	Afval Grof vuil ophalen aan huis	I	AR	N
Baten	300	V				
Afval	400	V	Opbrengsten afvalstoffenheffing	I	AR	N
Openbare ruimte	-100	N	Opbrengstdaling scheepvaartsrechten	I	AR	N
Toevoegingen aan reserves	0					
Onttrekkingen aan reserves	0					

Kosten lachgascilinders

Lachgascilinders leveren een veiligheidsgevaar op tijdens inzameling en verwerking en veroorzaken explosies met veel schade in de verbrandingsoven. Op basis daarvan hebben zowel de verwerker van het afval als de inzamelaar in 2023 aangegeven het Arnhemse afval niet langer te kunnen accepteren met de huidige hoeveelheden lachgas. Er is door het Rijk een verbod ingesteld op lachgas, waardoor statiegeldsysteem is komen te vervallen. In oktober 2023 heeft het college een set van maatregelen vastgesteld waarmee we de urgente situatie rondom lachgascilinders in het afval, zo goed mogelijk in banen leiden. Daarmee is gestart met een voorsorteringslag waardoor het afval nog verwerkt kon worden. Inmiddels is er in de afgelopen maanden een duidelijker beeld gekomen over de aantallen lachgascilinders in het afval en in de buitenruimte. De urgentie van dit probleem was en blijft hoog waarvoor in 2024 extra kosten van € 800.000 gemaakt moeten worden.

Kosten ruimen fietsen
Er is behoefte aan meer en vooral structurele handhaving met betrekking tot geparkeerde fietsen. Daarom wordt per 2025 het fietsruimen ondergebracht bij de nieuwe parkeerdienstverlener en hebben we een fietsruimploeg. Deze kosten bedragen € 80.000 structureel vanaf het jaar 2024 en kunnen vanaf 2025 worden betrokken bij de afvalstoffenheffing.

Dierentehuis
Eind 2023 is een langjarige overeenkomst aangegaan met het Dierentehuis Arnhem e.o waarbij tevens de afspraken over het gezamenlijk opdrachtgeverschap tussen de gemeenten is vastgelegd.
In Arnhem en de regio is gekozen voor verbetering van de opvang van dieren in vergelijking tot de bestaande opzet met een verouderd gebouw. Dit leidt onvermijdelijk tot meerkosten. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door rentestijging en kostenstijgingen in de bouw en de noodzaak om meer beroepskrachten in te zetten. Op basis van de begroting en de jaarrekening en in overleg met SDA wordt de te betalen vergoeding aan SDA jaarlijks gezamenlijk vastgesteld. Gebaseerd op de begroting 2023-2026 van SDA betekent dit een stijging van de kosten ten opzichte van het beschikbare budget met € 50.000 in 2024

Dekking Natuurcentrum (Molenplaats): Bossen en Parken/Natuur, Projectbudget naar de Veluwe
Zie programma S04 voor de toelichting.

Afval Grof vuil ophalen aan huis
Inwoners hebben de mogelijkheid om grofvuil aan te bieden op onze afvalbrengstations. In 2024 wordt voor het tweede jaar aan inwoners bij wijze van proef de mogelijkheid geboden om daarnaast ook twee maal per jaar een afspraak te maken om gratis grofvuil aan huis op te laten halen door onze inzamelaar.
Bij het opstellen van de begroting 2024 is daarom rekening gehouden met een stijging van de kosten.
Enerzijds doordat inzameling aan huis duurder is dan via de afvalbrengstations; anderzijds omdat door de mogelijkheid van gratis afspraken een hoger totaalvolume van grofvuil werd verwacht. Tot nog toe zien we echter dat het aantal afspraken aan huis en de daarmee gepaard gaande kosten lager zijn dan begroot. Ook zien we dat er voornamelijk sprake is een verschuiving van het aanbiedgedrag, waarbij inwoners nu meer kiezen voor de gratis afspraak in plaats van het aanbieden op de afvalbrengstations.
In totaal is er geen sprake van een toename van de hoeveelheid grofvuil, en dus ook geen toename van de verwerkingskosten op dit punt (was wel begroot). Per saldo verwachten we eind 2024 € 350.000 over te houden.

Opbrengsten afvalstoffenheffing
In de begroting is een bedrag van € 400.000 opgenomen ter dekking van de kosten van vermindering van aanslagen afvalstoffenheffing. Verminderingen worden voornamelijk toegekend naar aanleiding van verhuizingen buiten de gemeente. In dat geval wordt de aanslag verminderd voor het aantal maanden dat men niet meer in Arnhem woont. Aan de nieuwe bewoner wordt voor de resterende maanden van het jaar weer een aanslag opgelegd. De betreffende maanden zitten hierdoor dubbel in de opbrengsten en de verminderingen moeten gezien worden als een correctie op de opbrengsten (negatieve opbrengsten). In de begroting is wel een bedrag opgenomen voor de kosten van vermindering, maar niet voor de dubbele opbrengsten. Hierdoor ontstaat in de realisatie voor 2024 een verwacht voordeel van € 400.000. Voor 2025 en verder zal bij de tariefberekening worden uitgegaan van de met bezwaar gesaldeerde opbrengsten, waardoor een afwijking met deze oorzaak niet meer ontstaat.

Opbrengstdaling scheepvaartrechten
In de Begroting 2024 is in de opbrengsten scheepvaartrechten geen rekening gehouden met de sluiting van de Rijnkade omdat er bij het opstellen van de Begroting nog vanuit werd gegaan dat we de cruisevaart konden ontvangen op de Nieuwe Kade. Er zijn geen alternatieve mogelijkheden om de cruisevaart gedurende de vernieuwing van de Rijnkade elders in Arnhem te faciliteren waardoor er een opbrengstdaling van € 100.000 wordt verwacht. Hierover worden gesprekken gevoerd met het COA.

Bezuinigingsopties

Om te komen tot een aantal opties voor bijsturing is zowel gezocht naar bezuinigingen die zorgen voor incidentele ruimte, als naar mogelijkheden om de structurele lasten te verlagen. Ook zijn de mogelijkheden om de opbrengsten te verhogen onderzocht. Dit is in eerste instantie gedaan op een manier waarbij de ambities op de langere termijn zoveel mogelijk overeind kunnen blijven en de pijn voor de stad zo beperkt mogelijk is.

In de Perspectiefnota 2025-2028 zijn de bezuinigingsopties voor de jaren 2024 en verder opgenomen, in deze Turap-1 zijn alleen de opties verwerkt die (ook) in 2024 aan de orde zijn. Deze zijn opgenomen in onderstaande tabel:

Programma	Onderwerp	Bedrag x € 1.000
S00	Reëel ramen loonsom	1.000
S00	Vrijval budget verbeteren systemen en processen	400
S00	Jongerenbudget laten vervallen	200
S00	Ondersteuning college verminderen	82
S00	Vrijval BR Burgerparticipatie: geen middelen voor dashboard betrokkenheidsprofielen	60
S00	Vrijval BR Burgerparticipatie: geen middelen voor Participatiegids	25
S00	Vrijval budget sustainable development goals	100
S03	Vrijval middelen i.v.m. niet verplaatsen Warenmarkt	175
S03	Vrijval budget voor Dutch Green Week	300
S06	Vrijval bestemmingsreserve Energiearmoedefonds	4.133
S06	Rekensystematiek BUIG Arnhems Beeld toepassen	2.264
S09	Voordeel sportbedrijf	500
S09	Voordeel Brede Spuk	150
S09	Seniorenbeweging via Brede Spuk	200
S11	Opstellen voorbereidingsbesluiten	26
S12	Inzet middelen huisvesting bijzondere doelgroepen	900
Totaal		**10.515**

Reëel ramen loonsom
Het voorstel is om de ambtelijke organisatie niet meer te begroten op basis van het maximum van de salarisschaal, maar op basis van het maximum van de salarisschaal minus één periodiek. Hiermee kan in 2024 € 1,0 miljoen ruimte worden gevonden. Deze wijziging in de systematiek is te onderbouwen doordat de actuele samenstelling van ons personeelsbestand (qua leeftijd en ervaringsjaren) de laatste twee jaren minder kostbaar is gebleken dan begroot.

Vrijval budget verbeteren systemen en processen
In de begroting voor 2024 is een incidenteel bedrag opgenomen van € 400.000 met de bedoeling het in te zetten voor de verbetering van systemen en processen. Hierop zijn nog geen toezeggingen, aanspraken of anderszins van toepassing waardoor het in principe anders ingezet kan worden / kan worden bespaard. Genoemde besparing doet wel afbreuk aan de doelstellingen van het organisatieprogramma Lekker Werken aan de Ambities van Arnhem (LWAA). Eén van de grootste ergernissen van medewerkers is juist klantonvriendelijkheid, inefficiency, e.d. van en in processen en systemen.

Jongerenbudget laten vallen
Het jongerenbudget heeft als doel om de instroom van jonge potentials in onze organisatie te vergroten. Dit budget is bijvoorbeeld veelvuldig ingezet voor instroom van trainees waarvoor op de afdelingen nog geen reguliere formatie beschikbaar was. Nu de gemeentepool van start is gegaan, ontstaat er een dubbeling. Ook de gemeentepool heeft immers als doel om instroom van (o.a.) jonge potentials in onze organisatie te vergroten. Hiermee kan dus gekeken worden naar het, in de komende jaren, afschalen van het jongerenbudget. Dit kan niet volledig en per direct aangezien er nog dekking nodig is voor zittende formatie en dit budget tevens gebruikt wordt voor financiering van werkervaringsplekken.

Ondersteuning college verminderen
Voorgesteld wordt om de ondersteuning van het college te verlagen voor de onderdelen woordvoering, wethoudersadvies en het secretariaat. Het gevolg van deze maatregel is dat er rekening moet worden gehouden met de beschikbare capaciteit en dat niet aan alle aspecten kan worden voldaan zoals men dat nu gewend is. Er moeten keuzes worden gemaakt met betrekking tot zichtbaarheid als het gaat om woordvoering, agendabeheer en ook de adviseurs kunnen zich minder toeleggen op hun taken.

Vrijval BR Burgerparticipatie: geen middelen voor dashboard betrokkenheidsprofielen
In het actieprogramma “Samen maken we Arnhem” was rekening gehouden om € 60.000 aan te wenden voor betrokkenheidsprofielen. Op basis van big data onderscheidt het model acht groepen inwoners die van elkaar verschillen in vertrouwen in de overheid en algemene betrokkenheid. Over de inzet van deze middelen waren nog geen afspraken gemaakt en in het kader van de bezuinigingen wordt voorgesteld deze middelen ten gunste van de Algemene reserve vanuit de Bestemmingsreserve Burgerparticipatie te laten vrijvallen.

Vrijval BR Burgerparticipatie: geen middelen voor Participatiegids
In het actieprogramma “Samen maken we Arnhem” was rekening gehouden om € 25.000 aan te wenden voor de participatiegids. De participatiegids geeft per wijk een beeld van de inwoner en welke participatieprojecten in deze wijken plaats hebben gevonden. Over de inzet van deze middelen waren nog geen afspraken gemaakt en in het kader van de bezuinigingen wordt voorgesteld deze middelen ten gunste van de Algemene reserve vanuit de Bestemmingsreserve Burgerparticipatie te laten vrijvallen.

Vrijval budget Sustainable Development Goals
In verband met herschikking van de prioriteiten komt dit budget te vervallen. Binnen de bestaande formatie blijft dit thema onder de aandacht en proberen we in de lopende projecten en met de brede welvaart de koppeling te maken.

Vrijval middelen i.v.m. niet verplaatsen Warenmarkt
Deze kosten gaan niet ingezet worden, omdat de warenmarkt niet verplaatst gaat worden. Daar is geen draagvlak voor bij zowel de markt, als de gemeente als de andere stakeholders.

Vrijval budget voor Dutch Green Week
Gezien de beperkte capaciteit is ervoor gekozen om elders te prioriteren waardoor de Dutch Green Week niet georganiseerd wordt. In 2024 wordt wel de Electricity Week georganiseerd.

Vrijval bestemmingsreserve Energiearmoedefonds
Vanuit de Jaarrekening 2021 is een bedrag van € 2,8 miljoen bestemd voor de Energietoeslag 2022. In 2022 en 2023 is in de bestemmingsreserve een bedrag van tweemaal € 5 miljoen toegevoegd om de Wintertoeslag uit te keren om het tekort op de rijksbijdrage voor Energietoeslag te compenseren en een aantal crisismaatregelen te bekostigen. Door de onttrekking van het resultaat van de Jaarrekening 2021 waren in 2022 en 2023 minder middelen nodig uit de Bestemmingsreserve. Het bedrag van € 2,8 miljoen kan daarom vrijvallen uit de Bestemmingsreserve. Van het resterende bedrag van € 1,6 miljoen in de BR is € 0,3 miljoen voor een voucherregeling voor ondernemers beschikbaar. De overige € 1,3 miljoen is voor € 0,5 ton ontstaan uit een overschot op het noodfonds ondernemers, deze is niet meer nodig en kan vrijvallen. Daarnaast was € 0,8 miljoen bedoeld voor nieuwe crisismaatregelen in 2024 en 2025, maar hiervoor zijn nog geen concrete plannen uitgewerkt. Deze € 0,8 miljoen kan ook vrijvallen. Er worden dan geen nieuwe plannen gemaakt om inwoners/organisaties tegemoet te komen voor hogere energielasten.

Rekensystematiek BUIG Arnhems Beeld toepassen
Toepassen gunstiger beeld Arnhems bijstandsontwikkeling ipv vastgesteld standaard methodiek in Arnhem: We ontvangen van het Rijk een gebundelde uitkering (BUIG) voor het bekostigen van de uitkeringen (Participatiewet, IOAW, IOAZ en Bbz 2004) én voor de inzet van loonkostensubsidie. Dit is een specifieke uitkering. De hoogte van de uitkering aan Arnhem wordt vanuit het voor gemeente beschikbare macrobudget verdeeld op basis van een objectief verdeelmodel. Dit model berekent de objectieve kans dat een huishouden afhankelijk is van een bijstandsuitkering. De inrichting van de bekostigingssystematiek beoogt de gemeenten financieel te prikkelen om zoveel mogelijk mensen uit de uitkering te houden en aan het werk te helpen. Overschotten op de Buig-budgetten zijn vrij besteedbaar en tekorten moeten gemeenten in beginsel zelf opvangen. Gemeenten met een groot tekort kunnen onder voorwaarden een beroep doen op een vangnetregeling. Er is in Arnhem structureel sprake van een tekort op de uitgaven op de bijstandslasten ten

opzichte van de BUIG ontvangsten. Daarmee zijn we een nadeelgemeente. We ramen in de begroting structureel dit tekort. Dit doen we uit eigen middelen op basis van een prognosemodel dat gebaseerd is op de gemiddelde uitgaven over eerdere jaren dat het te begroten tekort in beeld brengt. In de nieuwe methodiek wordt het effect van uitstroom door inzet loonkostensubsidie doorgerekend op basis van het werkelijke beeld en prognose. Op basis van de resultaten op de BUIG in de afgelopen begrotingsjaren zien we dat we met aanpassing van dit model het tekort realistischer kunnen begroten en het resultaat beter kunnen benaderen. Met als gevolg dat we een minder groot tekort kunnen inboeken. De positieve ontwikkelingen op het BUIG-budget zijn resultaat van de succesvolle aanpak van het inzetten loonkostensubsidie en het meer op maat aanbieden van trajecten met de inwoner (samen beslissen). Het voortzetten van het huidig beleid van verruiming van regelingen Participatiewet, Bijverdienbeloning en nieuwe Werkwijze Samen Beslissen, participatiecarrousel, inzet Activerend werk en inzet overige re-integratieinstrumenten zoals loonkostensubsidie, jobcoaching etc. De inzet van de instrumenten zorgt voor een hogere participatiegraad en een trend van duurzame uitstroom. Hiermee kunnen we de dalende lijn vasthouden of constant houden. Het is randvoorwaardelijk dat deze trend wordt doorgezet om deze voorgestelde rekenmethode in te kunnen zetten. Dat kan alleen wanneer de huidige werkwijze van W&I op re-integratieinstrumenten in stand wordt gehouden. Er is sprake van communicerende vaten tussen het re-integratiebudget en de BUIG. Deze methode faciliteert dat we aan de voorkant minder grote tekorten hoeven te begroten en realistischer prognose kunnen opstellen op basis van het huidige ingezette beleid.

Voordeel sportbedrijf
Voor 2024 is het risico op een exploitatietekort inmiddels afgedekt met een incidentele raming in de begroting van 2024 en vanuit het Sportbedrijf is aangegeven dat € 650.000 aan subsidie niet verleend hoeft te worden. Dit is een incidenteel voordeel op de Arnhemse begroting, waarvan € 150.000 dient als dekking voor de motie Jongerenraad.

Voordeel Brede Spuk en seniorenbeweging via Brede Spuk
Binnen het programma gezondheid zijn er incidenteel middelen toegekend vanuit Gezond en Actief Leven Akkoord. De Brede Spuk heeft een looptijd tot 2026, waardoor er incidenteel bestedingen ten laste van de Spuk gebracht kunnen. Dat betekent dat er binnen het begrotingsprogramma middelen vrij kunnen vallen zonder dat het effect heeft op beleid en uitvoering.

Opstellen voorbereidingsbesluiten
Voor het opstellen van voorbereidingsbesluiten is een apart budget geraamd. Dit budget kan vervallen, de te maken kosten zullen in het vervolg uit het budget van de desbetreffende projecten worden gedekt.

Inzet middelen huisvesting bijzondere doelgroepen
In de begroting 2024 is de ambitie benoemd om het aantal passende en betaalbare woningen voor bijzondere doelgroepen verder uit te breiden.Voor 2024 tot en met 2027 is jaarlijks 1,5 miljoen beschikbaar. In 2024 is circa € 600.000 besteed, het resterende gedeelte van € 900.000 kan terugvallen naar de BR Wmo en jeugd en van daaruit vrijvallen ten gunste van de algemene middelen.

Investeringen

Aanpassing investeringskredieten
De raad heeft investeringskredieten vastgesteld voor investeringen in gemeentelijk vastgoed. Voor een aantal lopende investeringsprojecten zijn aanpassingen van het investeringskrediet onvermijdelijk. Onderstaand wordt per project hierop een toelichting gegeven.

Klimaatadaptatie investeringskrediet rioolheffing
Als gevolg van klimaatverandering staat de leefbaarheid van onze stad onder druk en zijn er risico's voor onze veiligheid, gezondheid en economie. Om deze risico's te beperken worden er maatregelen genomen om verdere opwarming tegen te gaan én passen we onze leefomgeving aan op de gevolgen van het veranderende klimaat. Om de ambities zoals opgenomen in de Strategie Klimaatadaptatie Arnhem uit te voeren is er voor het jaar 2024 een investeringsbudget van € 800.000,- noodzakelijk. De daaruit vloeiende kapitaallasten van € 22.000 worden vanaf de jaarschijf 2025 betrokken bij de rioolheffing.

Klimaatinstallatie Valkenhuizen
Bij programma Gezondheid en sport is toegelicht dat er een investering noodzakelijk is in het klimaatinstallatie van zwembad Valkenhuizen.
De totale kosten van deze investering voor alle aanpassingen is maximaal € 900.000. Deze investering wordt afgeschreven in de voor installaties gebruikelijke afschrijvingstermijn van 20 jaar waarbij een jaarlijkse kapitaallast (vanaf 2025) van maximaal € 59.400 ontstaat.

Begrotingswijziging Exploitatie

Nr. : 24-006
Onderwerp : Turap-1 2024
Raad d.d. : 24-4-2024
Zaaknr. : 4155539
Toelichting: : Begrotingswijziging bij Turap-1 2024

Programma's	2024						2025						2026						2027						2028						2029						2030					
	Lasten	Baten	Expl.-result.	Toe-voeg.	Ont-trekk.	Saldo	Lasten	Baten	Expl.-result.	Toe-voeg.	Ont-trekk.	Saldo	Lasten	Baten	Expl.-result.	Toe-voeg.	Ont-trekk.	Saldo	Lasten	Baten	Expl.-result.	Toe-voeg.	Ont-trekk.	Saldo	Lasten	Baten	Expl.-result.	Toe-voeg.	Ont-trekk.	Saldo	Lasten	Baten	Expl.-result.	Toe-voeg.	Ont-trekk.	Saldo	Lasten	Baten	Expl.-result.	Toe-voeg.	Ont-trekk.	Saldo
Wijkprogramma's																																										
Geb 0 Gebied nader te verdelen	822		**-822**			**-822**																																				
Geb 1 CSA																																										
Geb 2 Noordwest																																										
Geb 3 Noordoost																																										
Geb 4 Presikhaaf																																										
Geb 5 Malburgen																																										
Geb 6 Schuytgraaf/Elderveld																																										
Geb 7 De Laar/Elden																																										
Geb 8 RKV																																										
	822		**-822**			**-822**																																				
Stedelijke programma's																																										
S00 Bestuur, dienstverlening en financ	1.021	4.859	**3.838**		100	**3.938**																																				
S01 Veiligheid																																										
S02 Bereikbaarheid																																										
S03 Economie	704	100	**-604**		664	**60**																																				
S04 Onderwijs																																										
S05 Cultuur																																										
S06 Participatie en armoedebestrijding	384		**-384**			**-384**																																				
S07 Zorg	136		**-136**		136																																					
S08 Welzijn en inclusie	229		**-229**			**-229**																																				
S09 Gezondheid en sport	1		**-1**			**-1**																																				
S10 Klimaat, energie en milieu	300		**-300**		300																																					
S11 Ruimtelijke ontwikkeling																																										
S12 Wonen en leefomgeving																																										
	2.775	**4.959**	**2.184**		**1.200**	**3.384**																																				
Totaal	3.597	4.959	**1.362**		1.200	**2.562**																																				

Begrotingswijziging Exploitatie

Nr. : 24-006
Onderwerp : Turap-1 2024
Raad d.d. : 24-4-2024
Zaaknr. : 4155539
Toelichting: : Begrotingswijziging bij Turap-1 2024

Programma's	2024						2025						2026						2027						2028						2029						2030					
	Lasten	Baten	Expl.-result.	Toe-voeg.	Ont-trekk.	Saldo	Lasten	Baten	Expl.-result.	Toe-voeg.	Ont-trekk.	Saldo	Lasten	Baten	Expl.-result.	Toe-voeg.	Ont-trekk.	Saldo	Lasten	Baten	Expl.-result.	Toe-voeg.	Ont-trekk.	Saldo	Lasten	Baten	Expl.-result.	Toe-voeg.	Ont-trekk.	Saldo	Lasten	Baten	Expl.-result.	Toe-voeg.	Ont-trekk.	Saldo	Lasten	Baten	Expl.-result.	Toe-voeg.	Ont-trekk.	Saldo
Wijkprogramma's																																									
Geb 0 Gebied nader te verdelen																																									
Geb 1 CSA																																									
Geb 2 Noordwest																																									
Geb 3 Noordoost																																									
Geb 4 Presikhaaf																																									
Geb 5 Malburgen																																									
Geb 6 Schuytgraaf/Elderveld																																									
Geb 7 De Laar/Elden																																									
Geb 8 RKV																																									
Stedelijke programma's																																									
S00 Bestuur, dienstverlening en financ																																									
S01 Veiligheid																																									
S02 Bereikbaarheid																																									
S03 Economie																																									
S04 Onderwijs																																									
S05 Cultuur																																									
S06 Participatie en armoedebestrijding																																									
S07 Zorg																																									
S08 Welzijn en inclusie																																									
S09 Gezondheid en sport	900		**-900**			**-900**																																			
S10 Klimaat, energie en milieu																																									
S11 Ruimtelijke ontwikkeling																																									
S12 Wonen en leefomgeving																																									
	900		**-900**			**-900**																																			
Totaal	900		**-900**			**-900**																																			

Bron	Gegevens bijgewerkt
Toewijzingen Zorg-Lokaal	4-4-2024
Toewijzingen WIZportaal	4-4-2024
Declaraties Zorg-Lokaal	4-4-2024

Bestuursrapportage Zorg

Afdeling Informatie / F&C / SBR
Gemeente Arnhem

1.0 Inleiding

Dit is de digitale Bestuursrapportage Zorg. Deze rapportage is opgesteld om de raad te ondersteunen in zijn kaderstellende en controlerende rol.

Het doel van deze rapportage is om u inzicht te geven in de ontwikkelingen en trends in de WMO-, Beschermd Wonen- & Jeugdzorg. De komende periode gebruiken we om de informatie te completeren en de informatievoorziening verder uit te bouwen.

De Bestuursrapportage Zorg is bereikbaar:
- maandag tot en met vrijdag
- van 7.00 uur tot 22.00 uur.

Technische of inhoudelijke vragen over deze bestuursrapportage kunt u stellen via Kevin Meijer, senior bestuursadviseur, via mailadres kevin.meijer@arnhem.nl.

1.1 Doelen Zorgdomein

Dit domein omvat de onderdelen: Wmo, Jeugdzorg, Doelgroepenvervoer, Sociale Wijkteams en Beschermd Wonen.

Doelstelling domein
"We willen inwoners passende zorg en ondersteuning bieden, waardoor mensen zo zelfstandig mogelijk kunnen leven. Dit willen we realiseren door de zorg zo licht mogelijk, zoveel mogelijk dichtbij, binnen het eigen netwerk, in de eigen wijk aan te bieden."

De volgende drie doelstellingen staan centraal:

- Meer kinderen ontwikkelen zich naar zelfstandigheid en ontvangen waar nodig passende zorg.
- Meer volwassenen ontvangen passende zorg, gericht op ontwikkelen of anders stabiliseren van zelfstandigheid.
- Een meer inclusief Arnhem, waarbij meer kwetsbare Arnhemmers (blijven) wonen in de wijk.

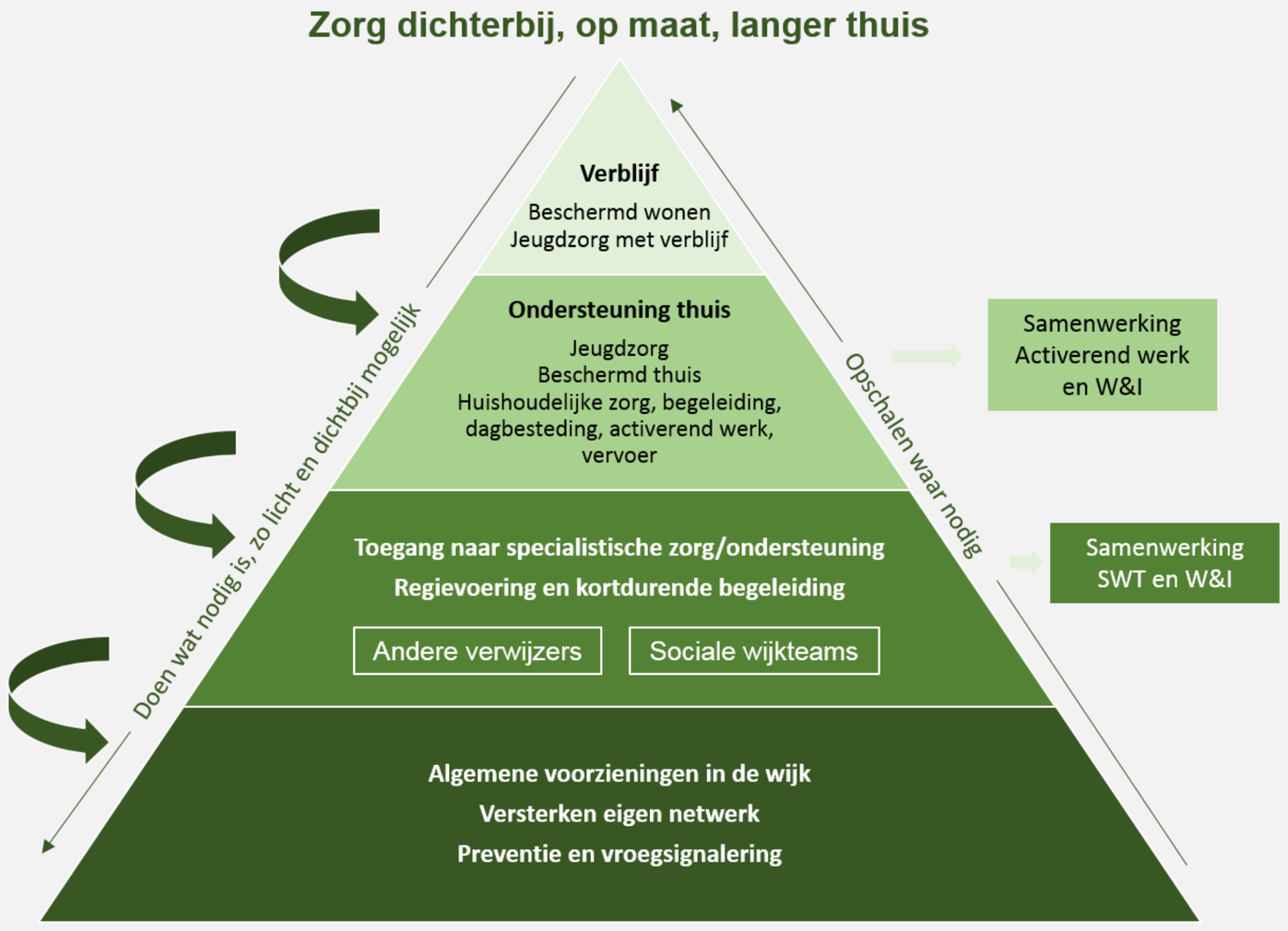

2.0 Jeugdwet Algemene toelichting

In dit tweede hoofdstuk
wordt ingegaan op de verschillende vormen van jeugdzorg: (groeps)begeleiding, behandeling, verblijf, jeugdbescherming en jeugdreclassering. In dit hoofdstuk geven we inzicht in de volgende zorgvormen:

- Begeleiding: het bieden van kortdurende ondersteuning aan kinderen, ouders en/of hun omgeving gericht op het ontwikkelen of stabiliseren van de zelfstandigheid, het welzijn en/of de kwaliteit van het leven van het kind (persoonlijke verzorging, onderwijs, relaties, sociale vaardigheden).
- Behandeling: als een kind psychische problemen heeft (bijvoorbeeld een eetstoornis, autisme of depressie), is er geestelijke gezondheidszorg voor kinderen. Behandeling wordt ook wel GGZ jeugd genoemd.
- Verblijf: er is sprake van jeugdhulp met verblijf als een kind niet thuis slaapt bij het eigen gezin. Het gaat om verblijfsvormen met overnachting, zoals opvang in een pleeggezin, gezinshuizen of een vorm van gesloten jeugdzorg.
- Jeugdbescherming: als het in een gezin onveilig is of de ontwikkeling van een kind in gevaar is, dan kan de kinderrechter een jeugdbeschermingsmaatregel opleggen. Dit kan gaan om een onder toezichtstelling of ouders/verzorgers kunnen het gezag over hun kinderen verliezen. Verder kan de rechter bepalen dat een kind begeleiding krijgt bij terugkeer in de maatschappij na een straf (jeugdreclassering).

2.1 Jeugdwet aantal personen

Op deze pagina ziet u voor de Jeugdwet:
- het aantal personen met een toewijzing
- het aantal personen waarvoor is gedeclareerd

Jw

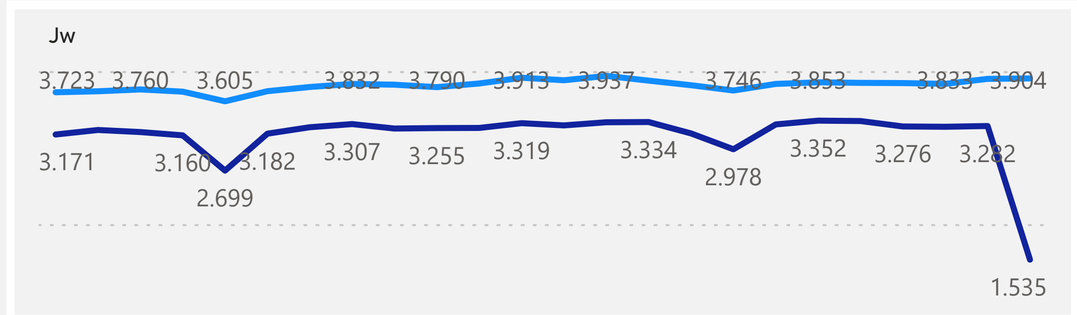

Verlengde Jeugdwet

Per beleidsterrein

Behandeling

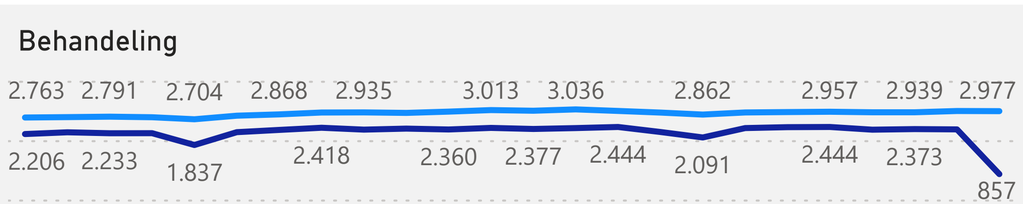

Begeleiding

Jeugdbescherming & -reclassering

Verblijf jeugd

Groepsbegeleiding

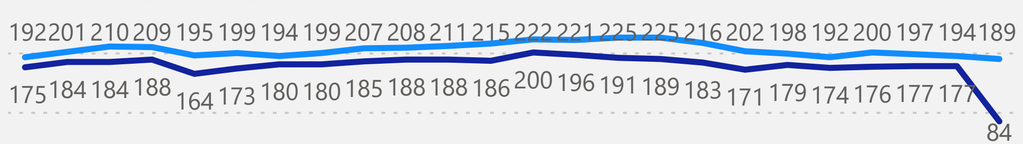

Activerend werk

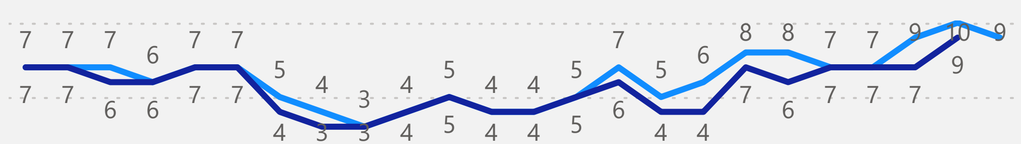

Apr 2022 Mei 2022 Jun 2022 Jul 2022 Aug 2022 Sep 2022 Okt 2022 Nov 2022 Dec 2022 Jan 2023 Feb 2023 Mrt 2023 Apr 2023 Mei 2023 Jun 2023 Jul 2023 Aug 2023 Sep 2023 Okt 2023 Nov 2023 Dec 2023 Jan 2024 Feb 2024 Mrt 2024

2.1B Jeugdwet aantal personen

Terug naar de vorige pagina

Op deze pagina ziet u voor de Jeugdwet:

- het aantal personen van 18 jaar en ouder met een toewijzing

Aantal personen met een toewijzing o.b.v. de verlengde JW (18 +) in Maart 2024

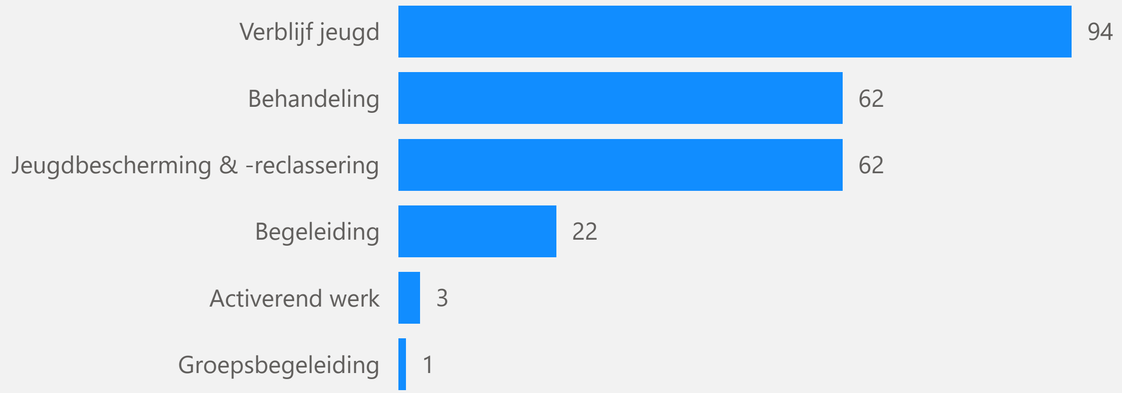

2.2 Jeugdwet aandeel bevolking met een toewijzing

Op deze pagina ziet u voor de Jeugdwet:

- Het aandeel van de bevolking (0 t/m 17 jaar) met een toewijzing
- Het aandeel van de bevolking (0 t/m 17 jaar) waarvoor is gedeclareerd

Jw

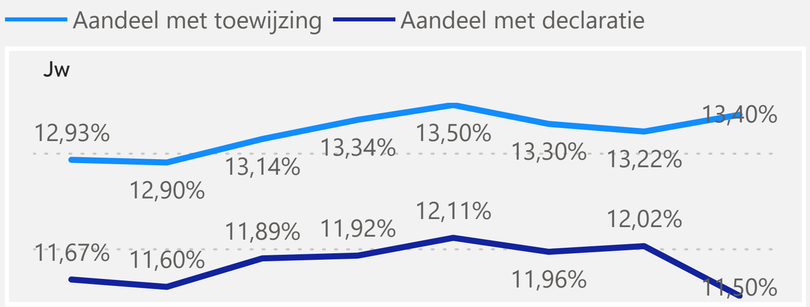

Per beleidsterrein

Behandeling

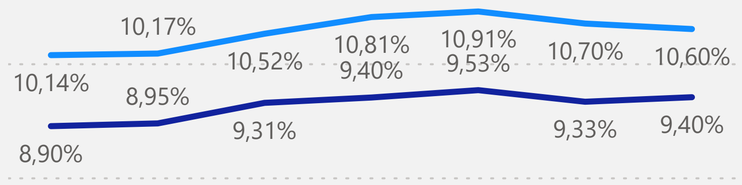

Begeleiding

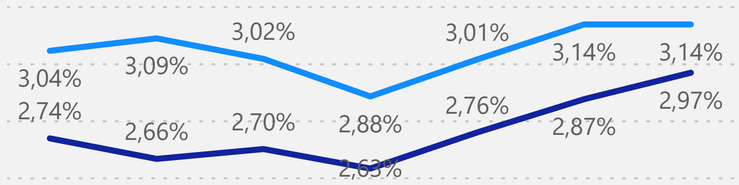

Jeugdbescherming & -reclassering

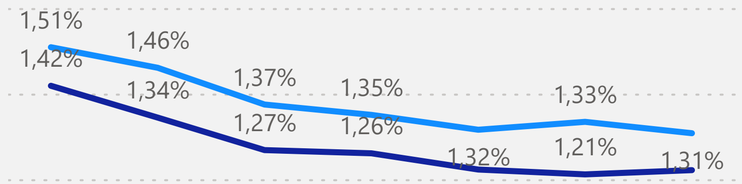

Verblijf jeugd

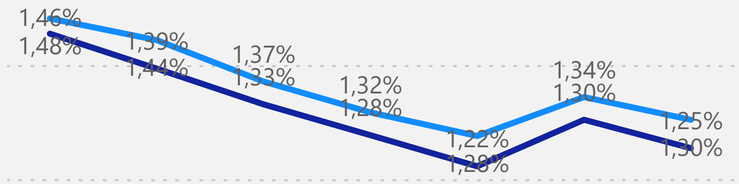

Groepsbegeleiding

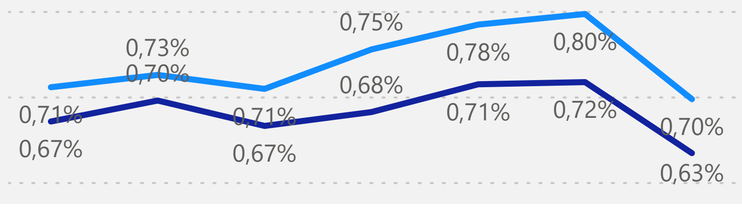

Activerend werk

Q2 2022 Q3 2022 Q4 2022 Q1 2023 Q2 2023 Q3 2023 Q4 2023

2.3 Jeugdwet Begeleiding aantal personen

Op deze pagina ziet u voor het beleidsterrein Begeleiding binnen de Jeugdwet:

- het aantal personen met een toewijzing
- het aantal personen waarvoor is gedeclareerd.

Begeleiding

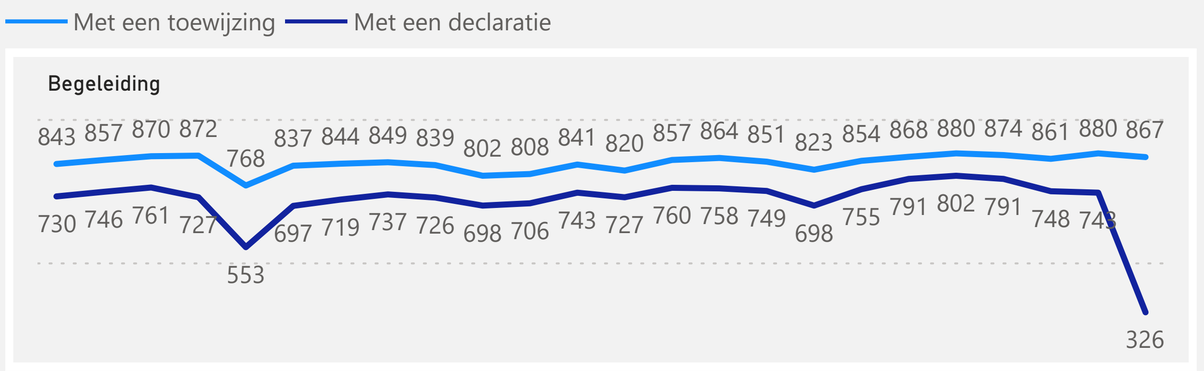

Per sub-beleidsterrein

Gespecialiseerde begeleiding

Basis begeleiding

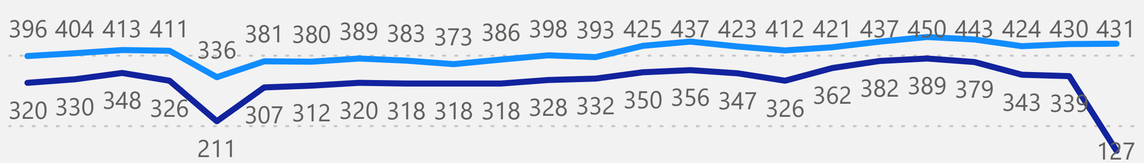

Apr 2022 Mei 2022 Jun 2022 Jul 2022 Aug 2022 Sep 2022 Okt 2022 Nov 2022 Dec 2022 Jan 2023 Feb 2023 Mrt 2023 Apr 2023 Mei 2023 Jun 2023 Jul 2023 Aug 2023 Sep 2023 Okt 2023 Nov 2023 Dec 2023 Jan 2024 Feb 2024 Mrt 2024

2.4 Jeugdwet Behandeling aantal personen

Op deze pagina ziet u voor het beleidsterrein Behandeling binnen de Jeugdwet:

- het aantal personen met een toewijzing
- het aantal personen waarvoor is gedeclareerd.

Behandeling

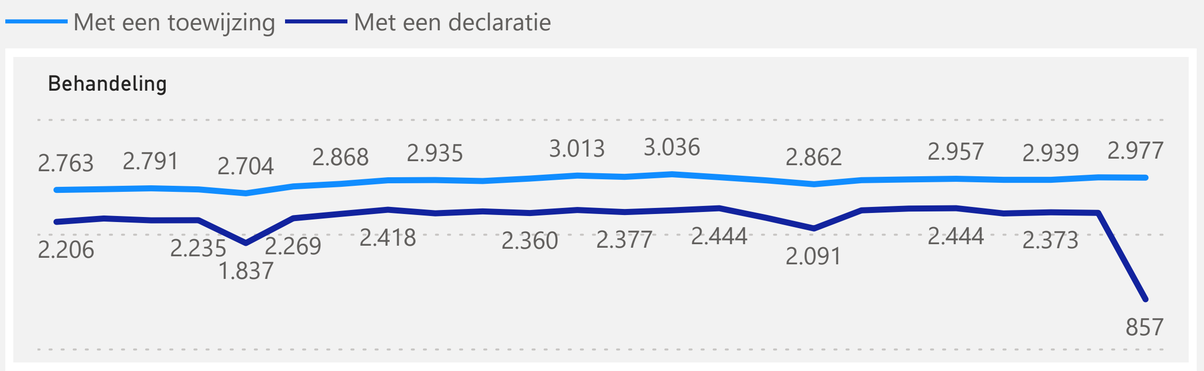

Per sub-beleidsterrein

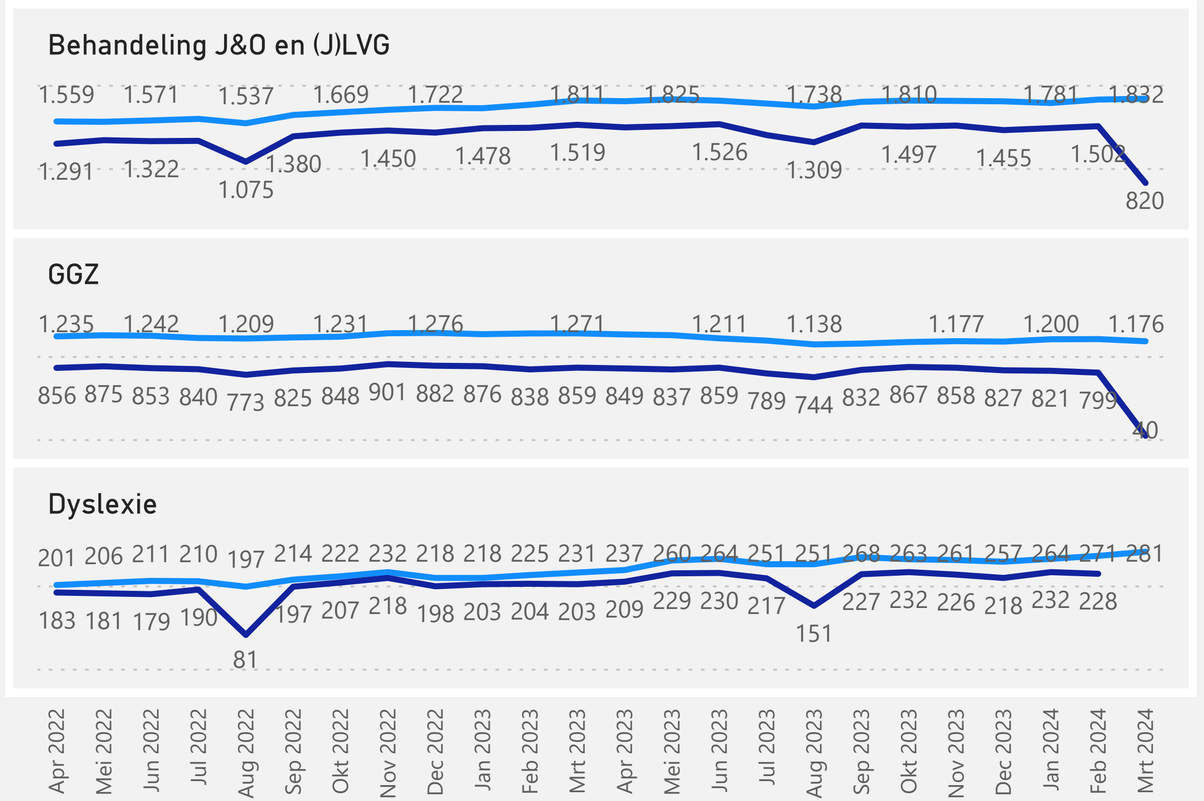

2.5 Jeugdwet Verblijf aantal personen

Op deze pagina ziet u voor het beleidsterrein Verblijf binnen de Jeugdwet:

- het aantal personen met een toewijzing
- het aantal personen waarvoor is gedeclareerd.

Verblijf jeugd

Per sub-beleidsterrein

Leef en Behandelgroepen

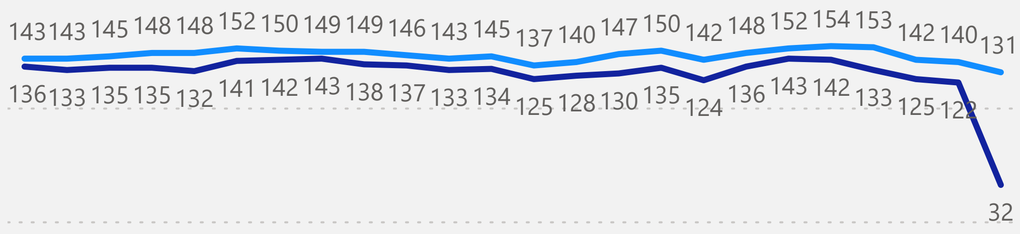

Pleegzorg

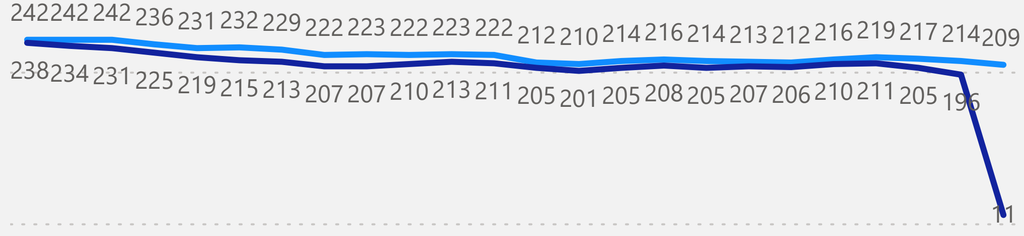

Gezinshuizen

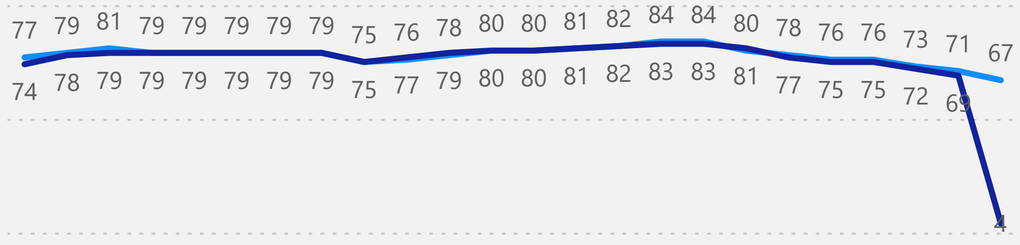

Verblijf op terrein

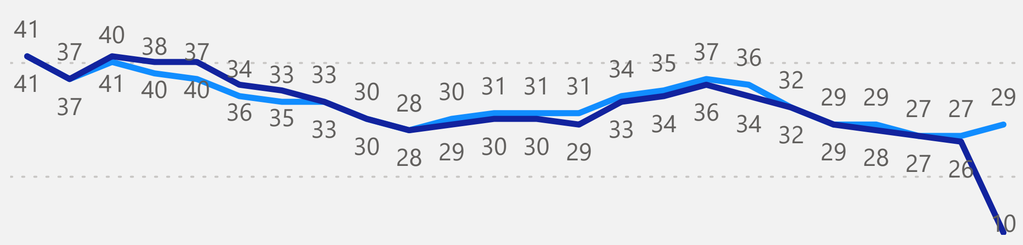

Apr 2022 Mei 2022 Jun 2022 Jul 2022 Aug 2022 Sep 2022 Okt 2022 Nov 2022 Dec 2022 Jan 2023 Feb 2023 Mrt 2023 Apr 2023 Mei 2023 Jun 2023 Jul 2023 Aug 2023 Sep 2023 Okt 2023 Nov 2023 Dec 2023 Jan 2024 Feb 2024 Mrt 2024

2.6 Jeugdwet Jeugdbescherming en -reclassering aantal personen

Op deze pagina ziet u voor het beleidsterrein Jeugdbescherming- en reclassering binnen de Jeugdwet:

- het aantal personen met een toewijzing
- het aantal personen waarvoor is gedeclareerd.

Jeugdbescherming & -reclassering

Met een toewijzing Met een declaratie

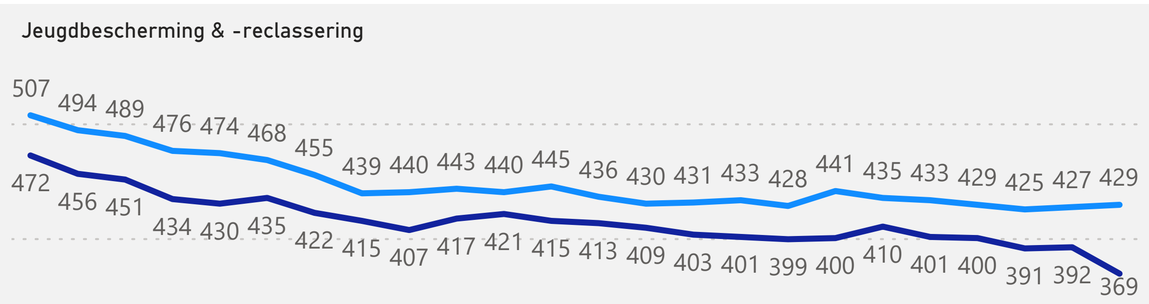

Per sub-beleidsterrein

Jeugdbescherming

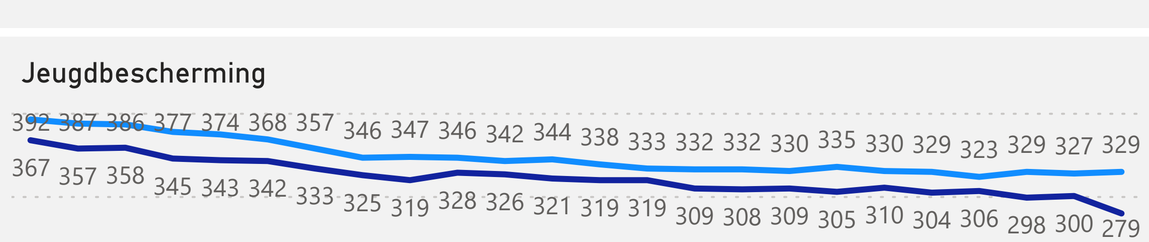

Jeugdreclassering

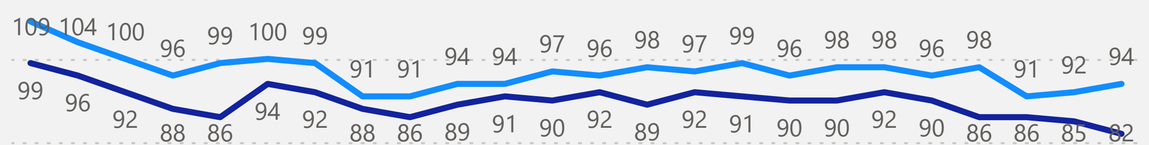

Preventieve Jeugdbescherming

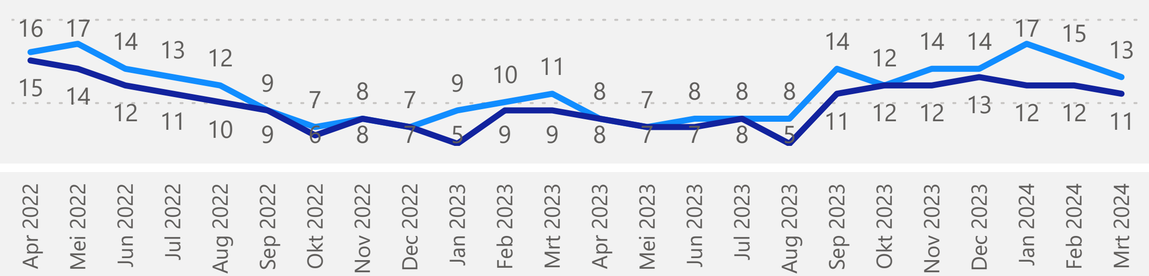

2.7 Jeugdwet per type verwijzer aantal personen met een toewijzing

Op deze pagina ziet u voor de Jeugdwet het aantal personen met een toewijzing per type verwijzer.

Jeugdwet (JW)

Per beleidsterrein

Behandeling

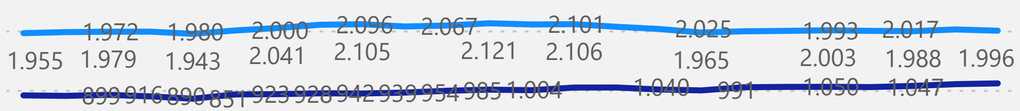

Begeleiding

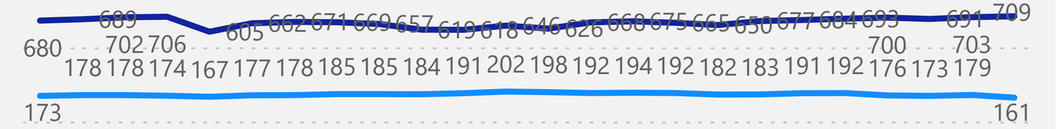

Jeugdbescherming & -reclassering

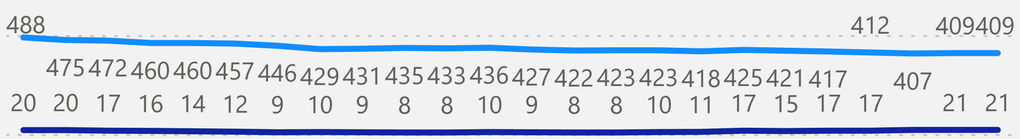

Verblijf jeugd

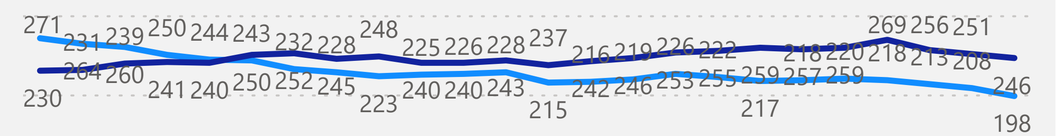

Groepsbegeleiding

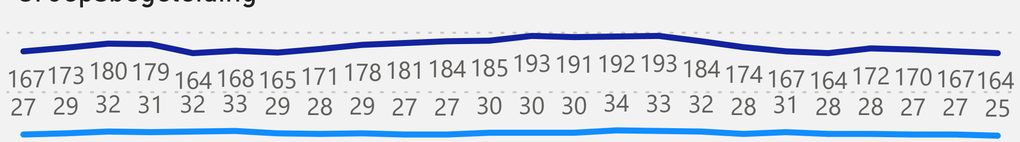

Activerend werk

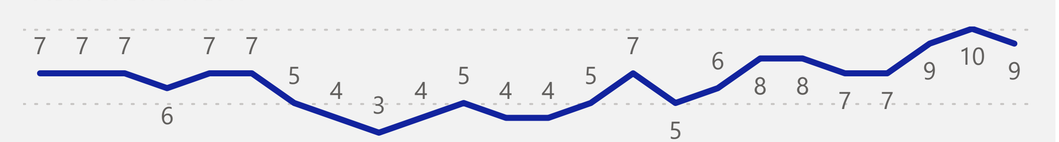

Apr 2022 Mei 2022 Jun 2022 Jul 2022 Aug 2022 Sep 2022 Okt 2022 Nov 2022 Dec 2022 Jan 2023 Feb 2023 Mrt 2023 Apr 2023 Mei 2023 Jun 2023 Jul 2023 Aug 2023 Sep 2023 Okt 2023 Nov 2023 Dec 2023 Jan 2024 Feb 2024 Mrt 2024

Apr 2022 Mei 2022 Jun 2022 Jul 2022 Aug 2022 Sep 2022 Okt 2022 Nov 2022 Dec 2022 Jan 2023 Feb 2023 Mrt 2023 Apr 2023 Mei 2023 Jun 2023 Jul 2023 Aug 2023 Sep 2023 Okt 2023 Nov 2023 Dec 2023 Jan 2024 Feb 2024 Mrt 2024

2.8 Jeugdwet per type verwijzer aantal personen met een declaratie

Op deze pagina ziet u voor de Jeugdwet het aantal personen met een declaratie per type verwijzer.

Jeugdwet (JW)

Per beleidsterrein

Activerend werk

Begeleiding

Behandeling

Groepsbegeleiding

Jeugdbescherming & -reclassering

Verblijf jeugd

Apr 2022 Mei 2022 Jun 2022 Jul 2022 Aug 2022 Sep 2022 Okt 2022 Nov 2022 Dec 2022 Jan 2023 Feb 2023 Mrt 2023 Apr 2023 Mei 2023 Jun 2023 Jul 2023 Aug 2023 Sep 2023 Okt 2023 Nov 2023 Dec 2023 Jan 2024 Feb 2024 Mrt 2024

3.0 Wmo Algemene toelichting

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de Wmo-zorgvormen huishoudelijke ondersteuning, activerend werk, groeps- en individuele begeleiding en wonen, rollen en vervoer. Gelet op het beperkte volume van groepsbegeleiding wordt deze zorgvorm niet nader toegelicht in de Bestuursrapportage.

3.1 Wmo aantal personen

In de grafiek ziet u voor de Wmo:
- het aantal personen met een toewijzing
- het aantal personen waarvoor is gedeclareerd.

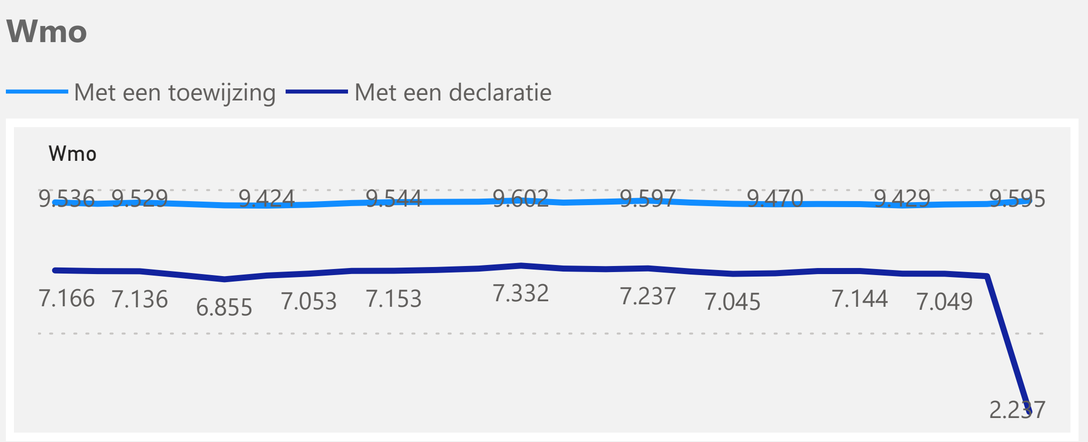

Per beleidsterrein

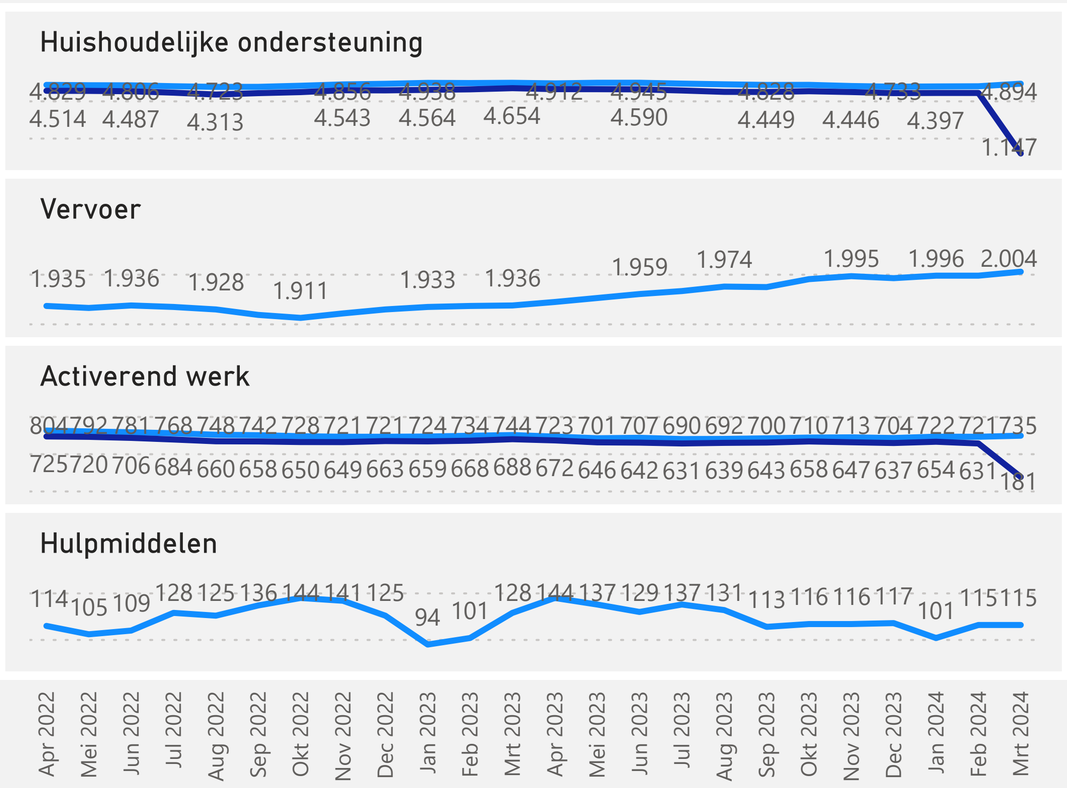

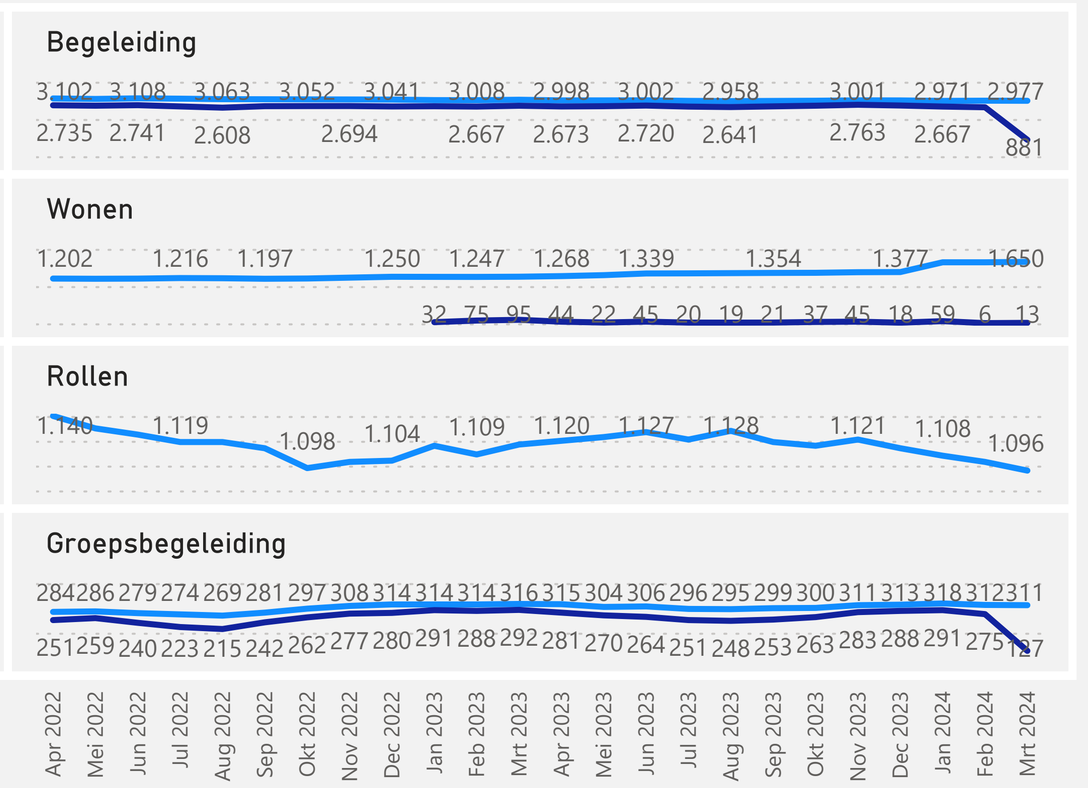

3.2 Wmo aandeel bevolking met een toewijzing

Op deze pagina ziet u voor de Wmo:

- het aandeel van de bevolking (18 jaar en ouder) met een toewijzing
- het aandeel van de bevolking (18 jaar en ouder) met een declaratie

Aantal personen met Wmo

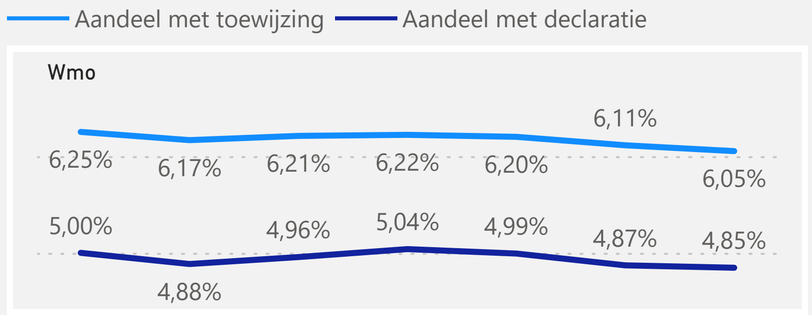

Per beleidsterrein

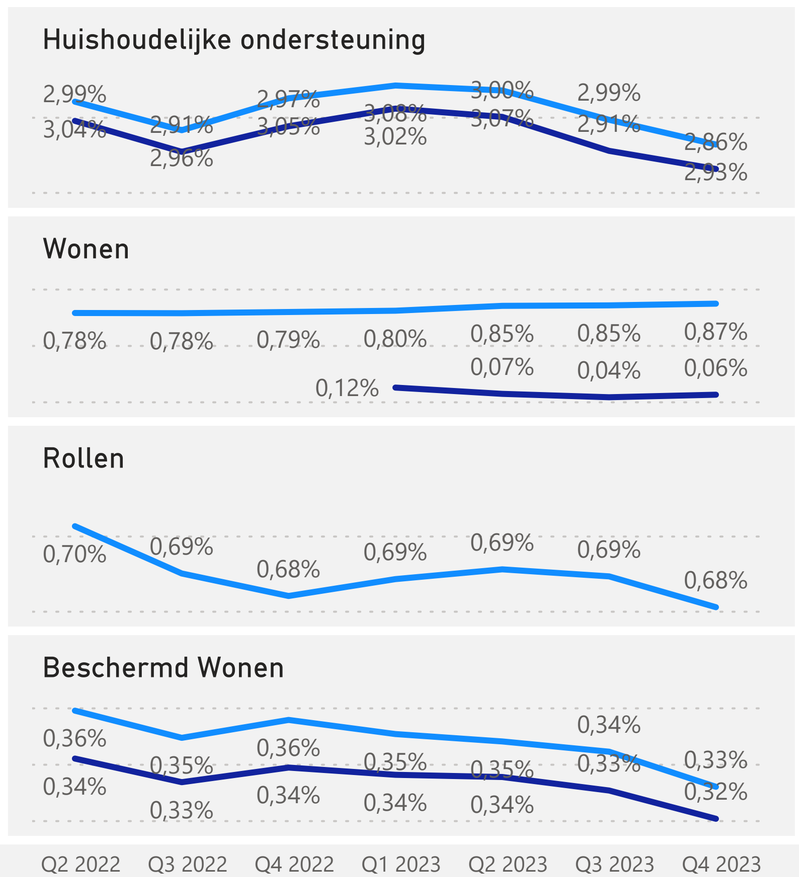

3.3 Wmo Begeleiding aantal personen

Op deze pagina ziet u voor het beleidsterrein Begeleiding binnen de Wmo:

- het aantal personen met een toewijzing
- het aantal personen waarvoor is gedeclareerd

Verhouding Basis-Gespecialiseerd

Begeleiding

Per sub-beleidsterrein

3.3B Wmo Begeleiding aantal personen

Op deze pagina ziet u voor het beleidsterrein Begeleiding binnen de Wmo het aantal personen met een toewijzing voor:

- basis begeleiding
- gespecialiseerde begeleiding, of;
- basis- en gespecialiseerde begeleiding tegelijk

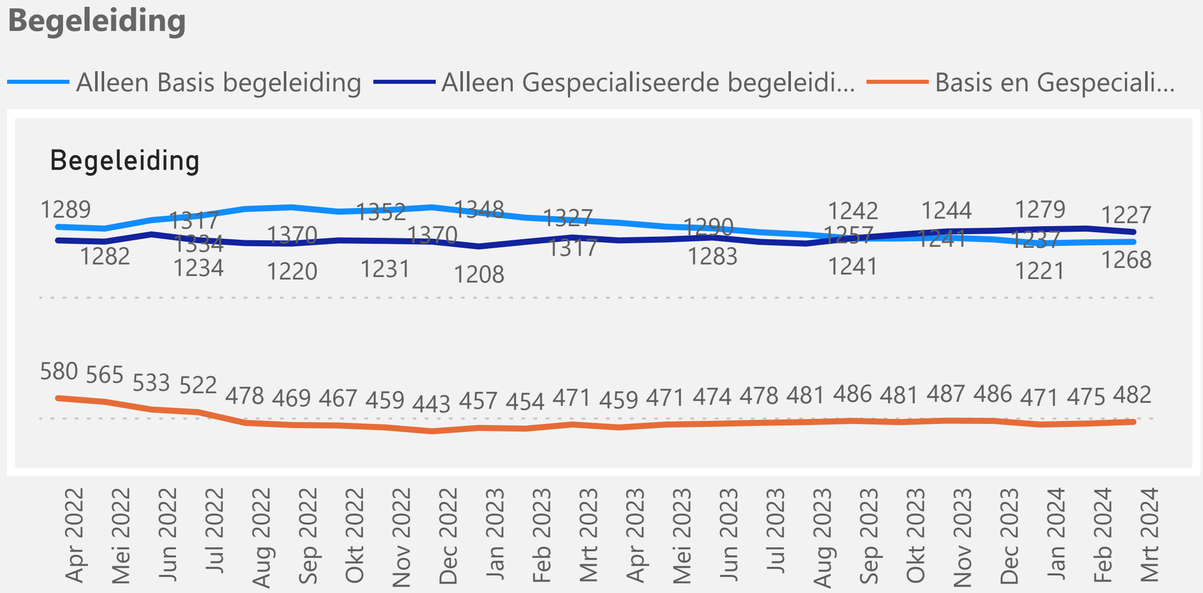

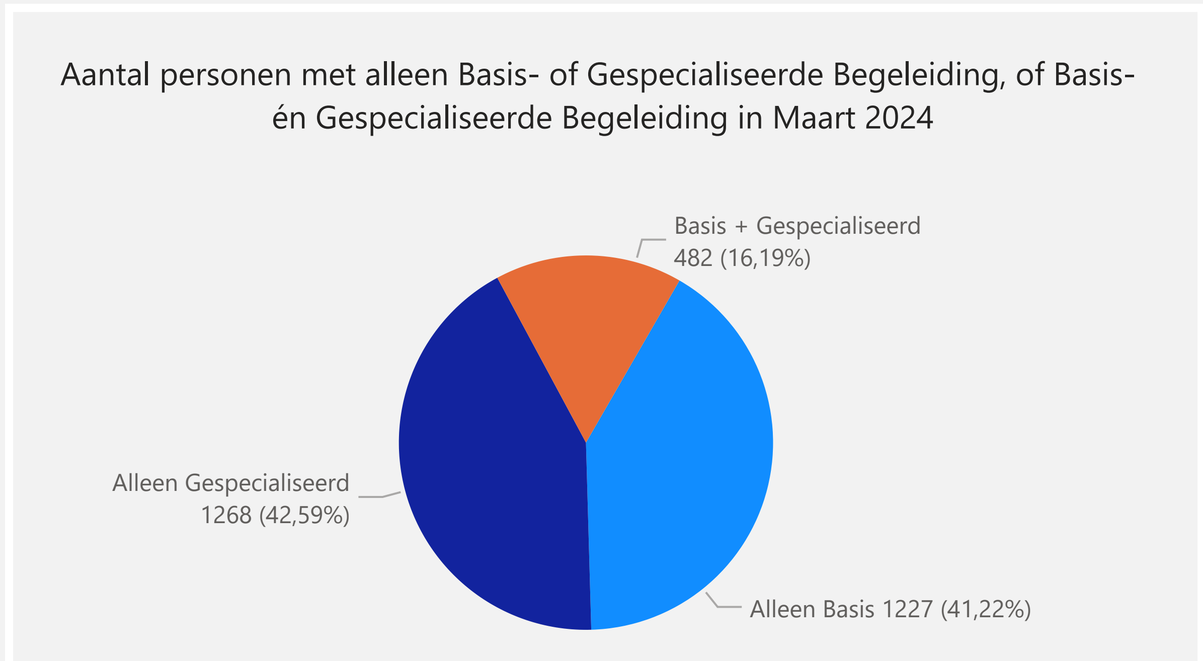

Terug naar de vorige pagina

3.4 Wmo Begeleiding bedrag declaratie

Op deze pagina ziet u voor het beleidsterrein Begeleiding binnen de Wmo:

- het declaratiebedrag per maand

Begeleiding

Naar sub-beleidsterrein

Basis begeleiding

Gespecialiseerde begeleiding

3.5 Wmo Huishoudelijke ondersteuning (HO) aantal personen

Op deze pagina ziet u voor het beleidsterrein Huishoudelijke ondersteuning binnen de Wmo:

- het aantal personen met een toewijzing
- het aantal personen waarvoor is gedeclareerd

Huishoudelijke ondersteuning

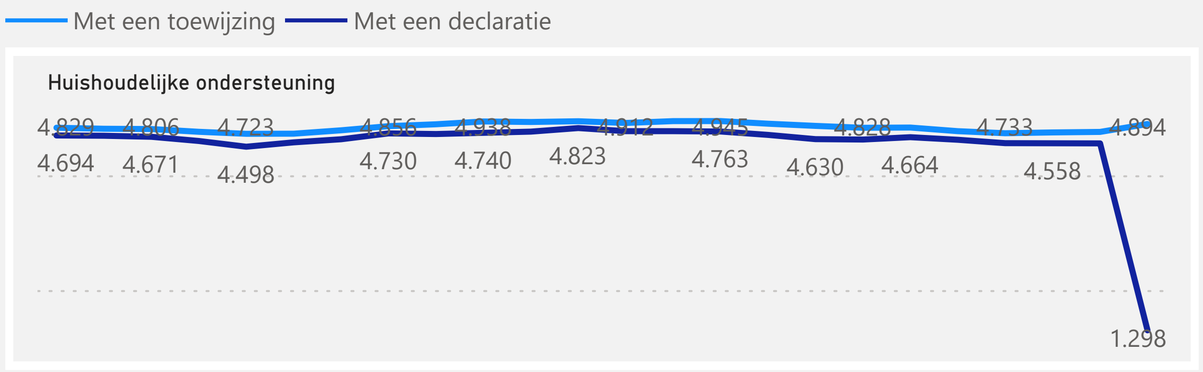

Naar sub-beleidsterrein

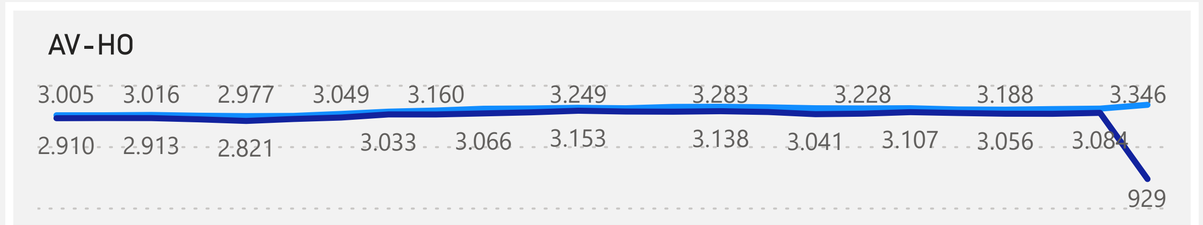

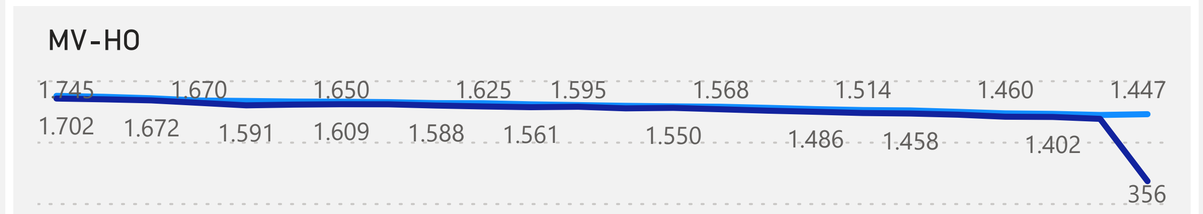

3.6 Wmo Wonen aantal personen

Op deze pagina ziet u voor het beleidsterrein Wonen binnen de Wmo:

- het aantal personen met een toewijzing voor een woonvoorziening

Wonen

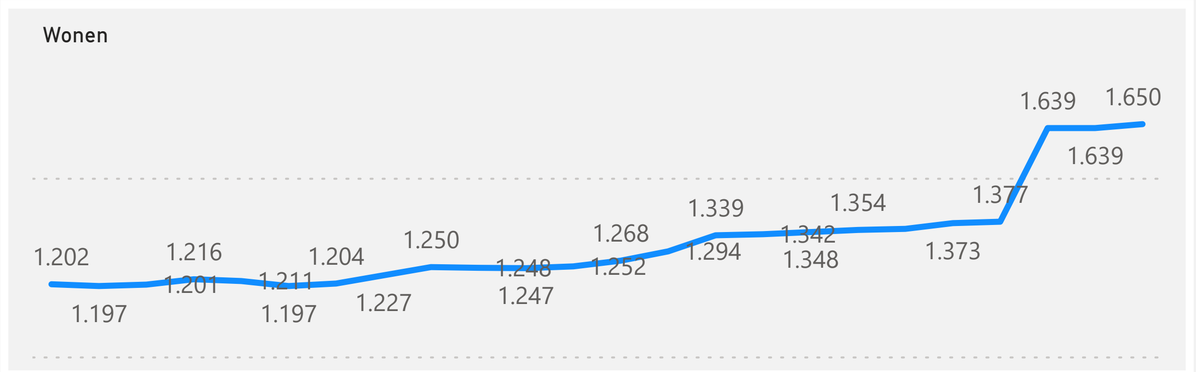

Per sub-beleidsterrein

Niet roerende voorzieningen

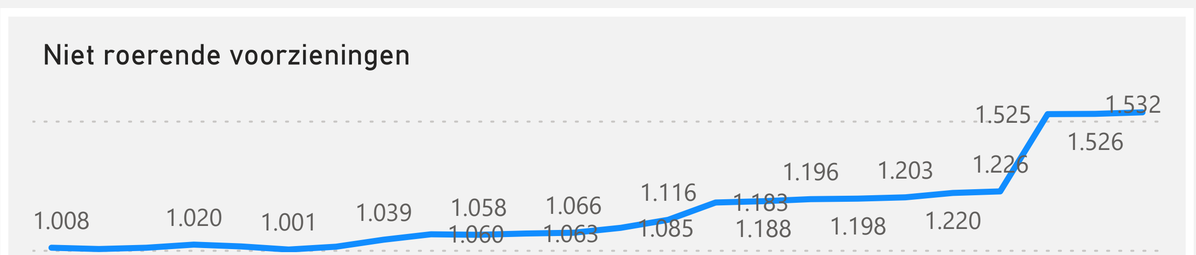

Roerende voorzieningen

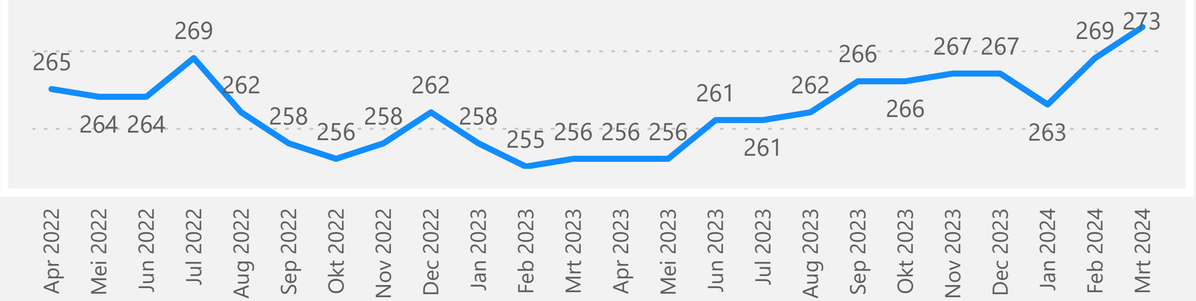

3.7 Wmo Rolstoelen aantal personen

Op deze pagina ziet u voor het beleidsterrein Rolstoelen binnen de Wmo:

- het aantal personen met een toewijzing voor een rolstoel

Rollen

Naar sub-beleidsterrein

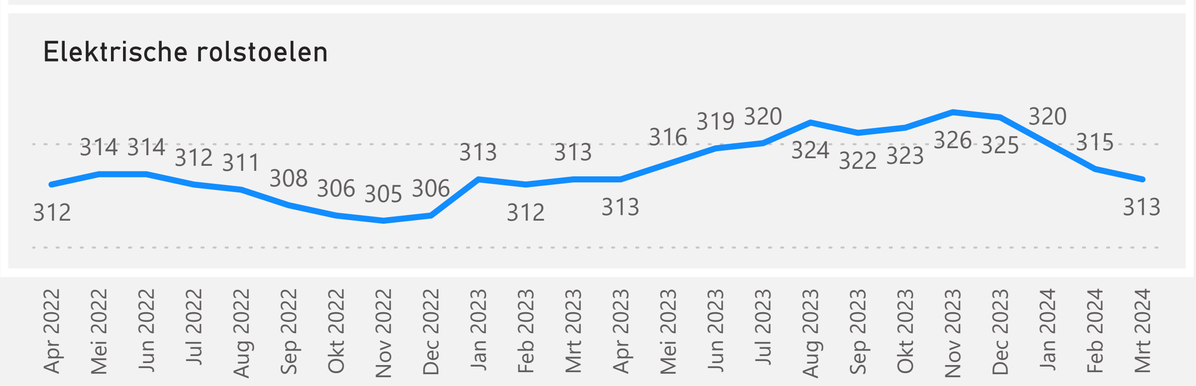

3.8 Wmo Vervoer aantal personen

In de grafiek ziet u voor de Jeugdwet:
- het aantal personen met een toewijzing
- het aantal personen waarvoor is gedeclareerd]

Vervoer

Met een toewijzing Met een declaratie

Naar sub-beleidsterrein

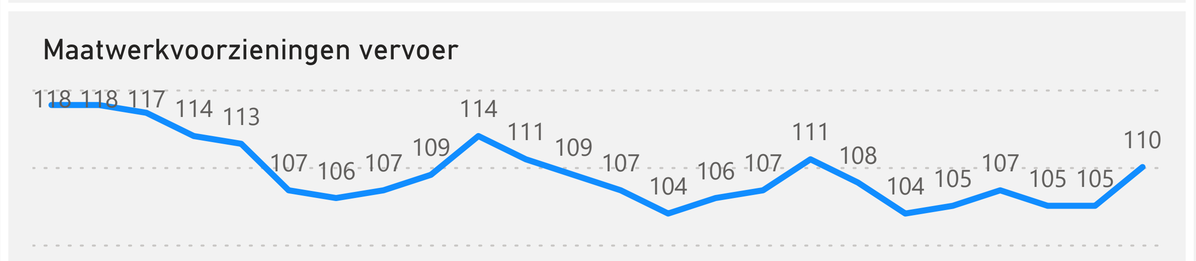

4.0 Beschermd wonen algemene toelichting

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de zorgvorm Beschermd Wonen.
Beschermd wonen wordt toegewezen aan inwoners die tijdelijk een vorm van 24-uurs toezicht of aanwezigheid nodig hebben vanwege psychische of ernstige psychosociale problemen en een daarmee gepaard gaande beperkte regie over het leven.
Daarnaast wordt ingezet op preventie en toegewerkt naar meer inzet op ambulante ondersteuningsvormen (beschermd thuis).

4.1 Beschermd Wonen aantal personen

Op deze pagina ziet u voor Beschermd wonen:
- het aantal personen met een toewijzing
- het aantal personen waarvoor is gedeclareerd

Beschermd Wonen

Met een toewijzing Met een declaratie

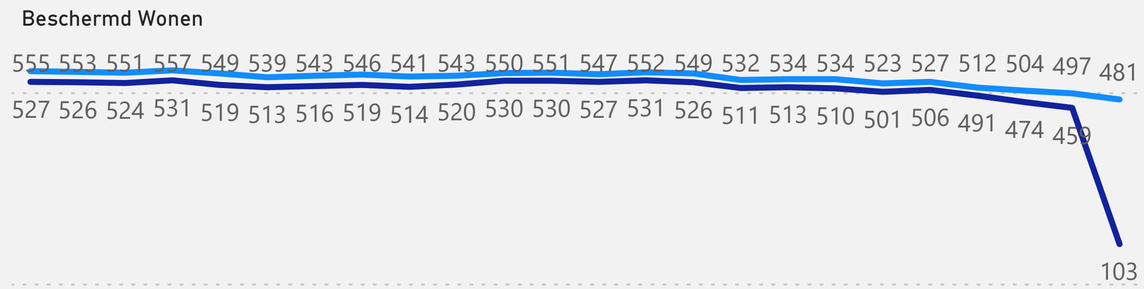

Personen binnen beschermd wonen hebben ook:

Begeleiding

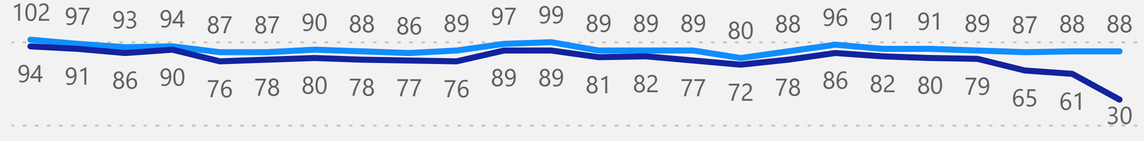

Activerend werk

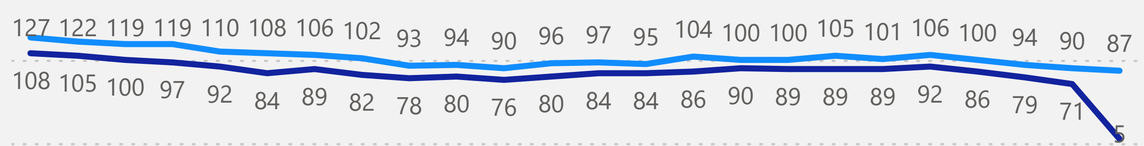

Groepsbegeleiding

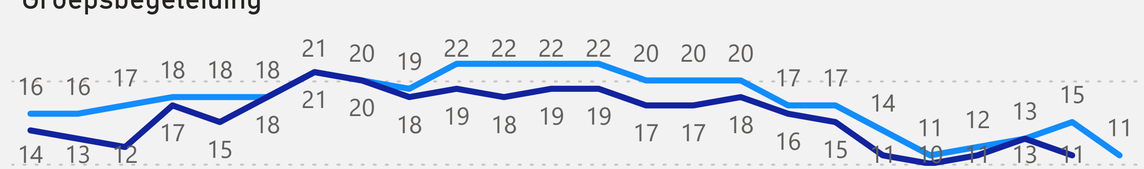

PGB, ZIN en Leeftijd

Intra- en extramuraal

Regio + Gebied

4.1B Beschermd Wonen PGB, ZIN en Leeftijd

Op deze pagina ziet u voor Beschermd wonen:
- het aantal personen met een toewijzing Zorg in Natura (ZIN)
- het aantal personen met een toewijzing Persoonsgebonden Budget (PGB)
- Een combinatie van toewijzingen ZIN + PGB

Terug naar de vorige pagina

Aantal personen met een toewijzing in Maart 2024

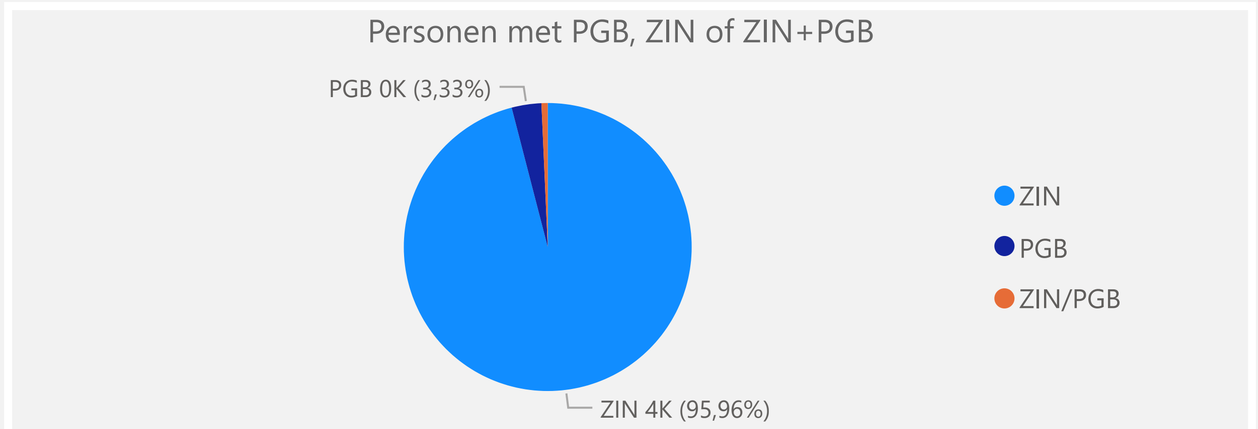

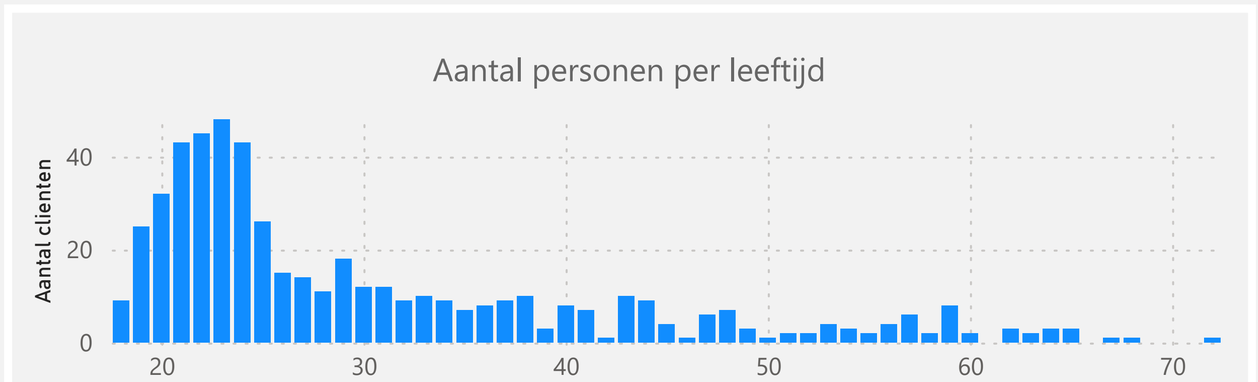

4.1C Beschermd Wonen Regio en Gebieden

Op deze pagina ziet u voor Beschermd wonen:

- het aantal personen met een toewijzing per Regio-gemeente

Terug naar de vorige pagina

Aantal personen met een toewijzing in Maart 2024

Per regiogemeente

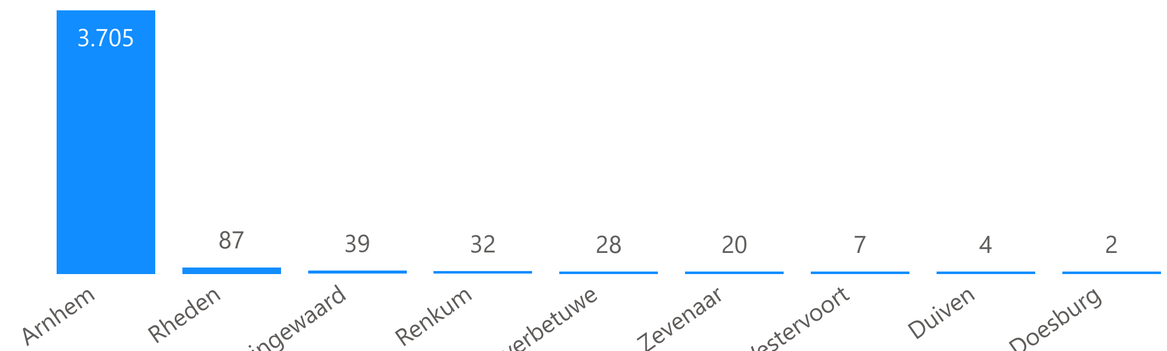

Per gebied in Arnhem

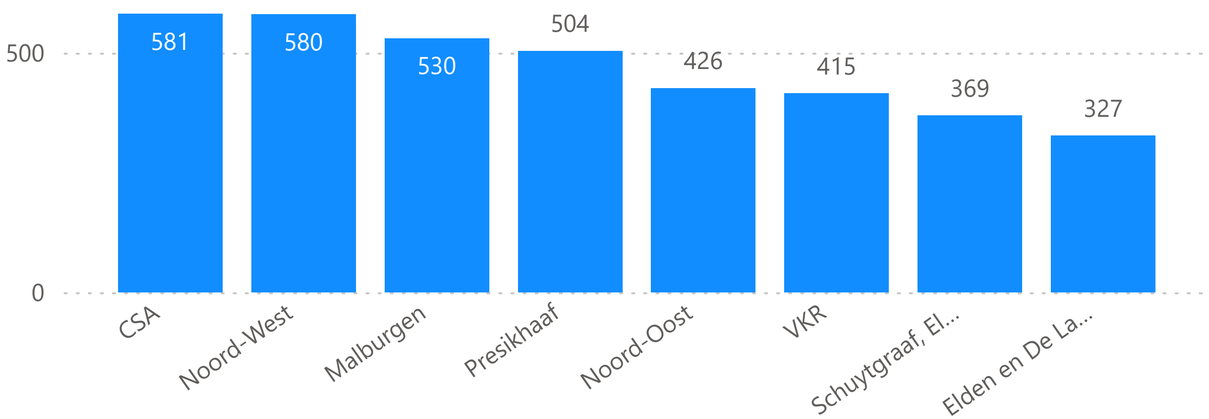

4.2 Beschermd Wonen Intra- extramuraal aantal personen

Op deze pagina ziet u voor Bescherm wonen:

- het aantal personen met een toewijzing uitgesplitst naar intra- en extramuraal
- het aantal personen met een declaratie uitgesplitst naar intra- en extramuraal

Beschermd Wonen

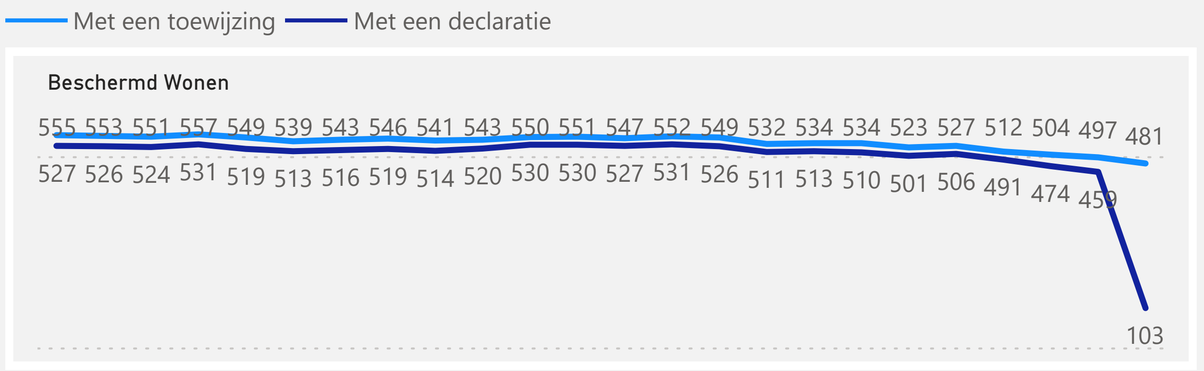

Per sub-beleidsterrein

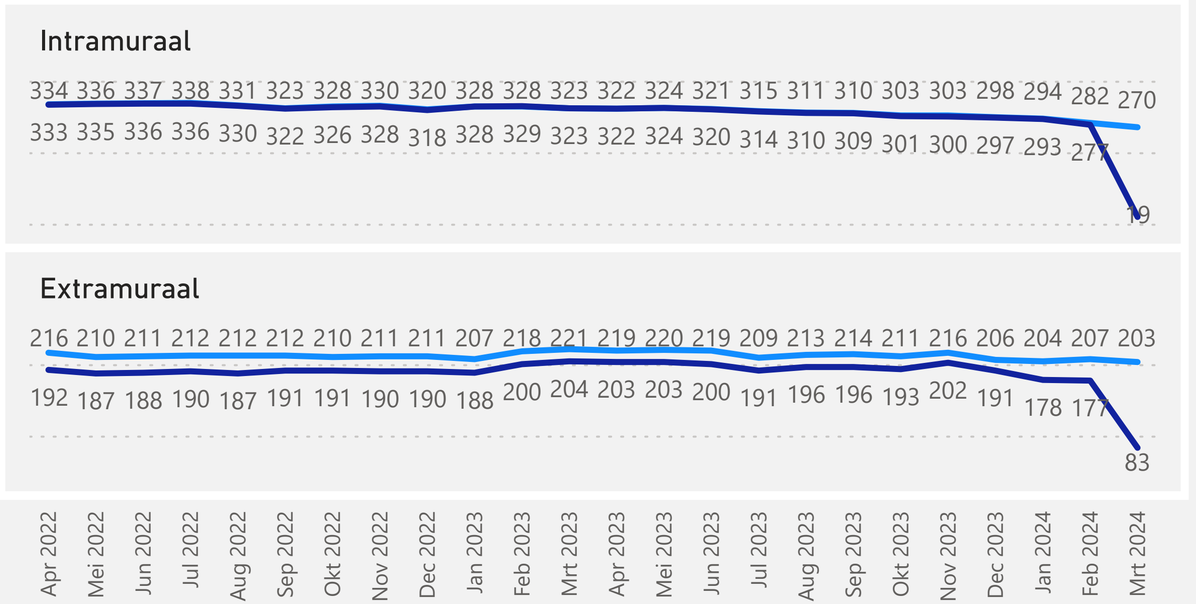

4.3 Wmo Beschermd Wonen aandeel bevolking Arnhem

Op deze pagina ziet u voor Beschermd wonen in Arnhem*:

- het aandeel van de bevolking personen met een toewijzing

**Hierbij is het aantal personen met een toewijzing Bescherm wonen in Arnhem afgezet tegen de totale bevolking (18+) in Arnhem*

Beschermd Wonen

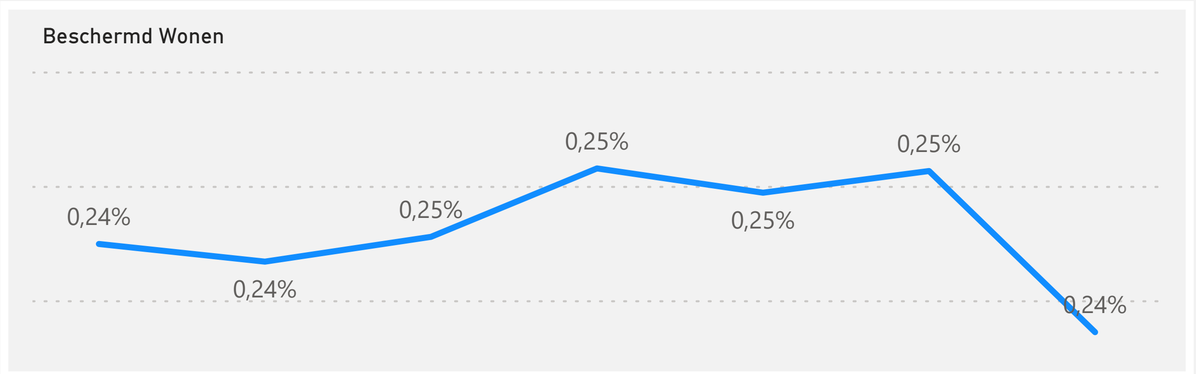

Per sub-beleidsterrein

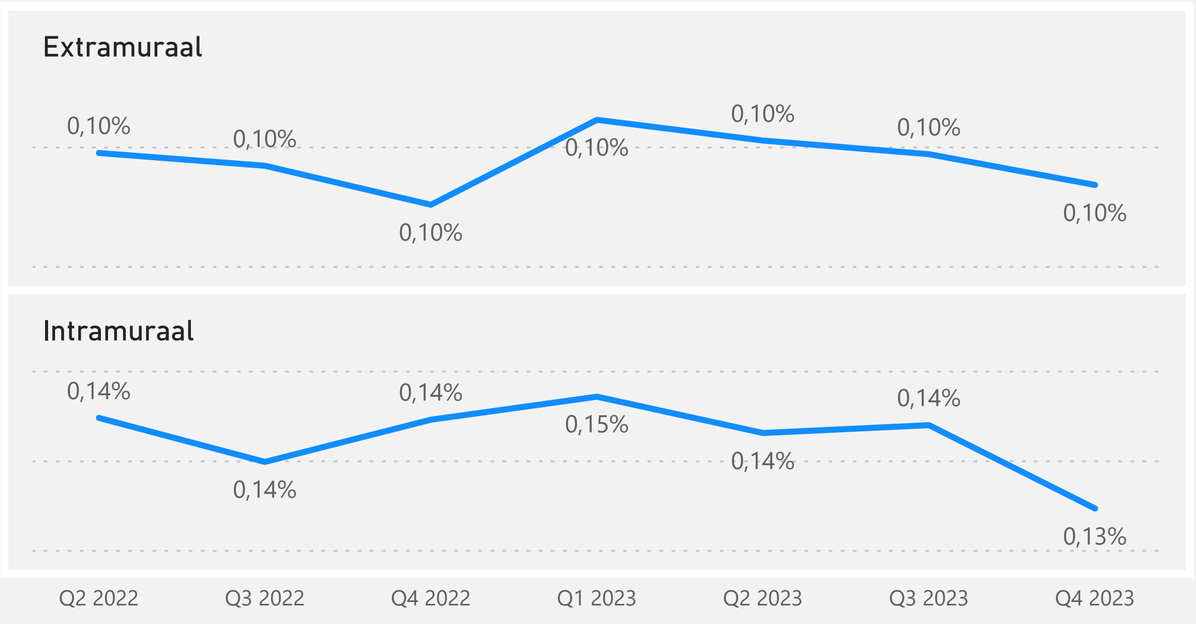

5. Kwaliteit, Toezicht en Handhaving

Dit hoofdstuk geeft inzicht in de aanpak en resultaten t.a.v. kwaliteit, toezicht en handhaving. Deze aanpak is onder te verdelen naar:
1. Verhogen en toetsen van de kwaliteitseisen aan de voorkant en
2. Intensiveren van toezicht bij aanbieders.

In de raadsbrief *Voortgang aanpak toezicht op kwaliteit en rechtmatigheid zorg* d.d. 9 november 2021 wordt deze intensievere aanpak uitgebreid toegelicht.

Verhogen en toetsen van kwaliteitseisen aan de voorkant
In de afgelopen periode zijn de kwaliteitseisen verhoogd en verwerkt in de nieuwe inkoop. Dit betreft zowel eisen die we stellen aan de organisatie van de aanbieder als eisen bij het leveren van bepaalde zorgvormen. Alle zorgvormen, die regionaal worden ingekocht, zijn medio 2020 opnieuw ingekocht. Dit heeft geleid tot een daling van het aantal gecontracteerde aanbieders. Tijdens de inkoop zijn diverse aanbieders afgevallen, waarover de gemeente Arnhem negatieve signalen had ontvangen. De nieuwe inkoop heeft ertoe bijgedragen dat we beter het kaf van het koren hebben gescheiden.

Intensiveren van toetsing bij aanbieders
Het blijft van belang om aanbieders te toetsen op kwaliteit en rechtmatigheid van geleverde zorg. Naast signaalgestuurd toezicht wordt nu ook een steekproefsgewijze toetsing uitgevoerd, waarbij een deel van de aanbieders jaarlijks op kwaliteit wordt getoetst (via zogenaamde Quick scans). Deze toetsing wordt via de regionale inkooporganisatie Inkoop SDCG uitgevoerd door de VGGM. Daarnaast vinden op het gebied van rechtmatigheid jaarlijks risicoanalyses plaats op basis waarvan vervolgacties worden bepaald.

In onderstaande tabel zijn de resultaten van de aanpak zichtbaar.

Indicator	**Aantal**
Aantal lopende kwaliteitsonderzoeken door VGGM	
Aantal lopende rechtmatigheidsonderzoeken door Handhaving	
Aantal afgeronde kwaliteitsonderzoeken door VGGM	
Aantal afgeronde rechtmatigheidsonderzoeken door Handhaving	
Aantal afgeronde Quick scans rechtmatigheid	
Aantal uitgevoerde Quick scans kwaliteit	
Aantal lopende Quick scans rechtmatigheid	
Aantal lopende cliëntenstops	
Aantal lopende betaalstops (niet langer vergoeden van declaraties)	
Aantal beëindigde contracten (buiten de inkoop per 01-07-2020)	
Aantal terugvorderingen bij aanbieders	
Totaalbedrag terugvorderingen	

Afgeronde rechtmatigheidsonderzoeken worden na een zorgvuldige procedure openbaar gemaakt en zijn te vinden op internet: https://wob.arnhem.nl/pages/rechtmatigheidsonderzoeken.

6.0 Kerncijfers Wmo/JW ZIN (Gemiddelde bedragen en aantallen van ZIN per maand)

over de laatste drie maanden zijn nog niet alle declaraties ontvangen

Gemiddeld bedrag en aantal per maand van April 2022 t/m December 2023.

Jaar	2022			2023		
Wet	Personen toewijzing	Personen declaratie	Bedrag declaratie	Personen toewijzing	Personen declaratie	Bedrag declaratie
Wmo	**11.898**	**7.901**	**€ 5.103.553**	**12.090**	**7.987**	**€ 5.423.365**
Activerend werk	**749**	**679**	**€ 321.079**	**708**	**653**	**€ 318.753**
Begeleiding	**2.938**	**2.692**	**€ 1.488.766**	**2.873**	**2.694**	**€ 1.514.889**
Beschermd Wonen	**527**	**521**	**€ 1.783.459**	**523**	**516**	**€ 1.837.355**
Groepsbegeleiding	**277**	**250**	**€ 112.102**	**295**	**273**	**€ 128.079**
Huishoudelijke ondersteuning	**4.609**	**4.460**	**€ 1.248.476**	**4.704**	**4.530**	**€ 1.412.202**
Hulpmiddelen	**125**			**122**		
Niet van toepassing	**324**			**294**		
Rollen	**1.117**			**1.119**		
Schulddienstverlening	**1.612**	**608**	**€ 136.529**	**1.822**	**591**	**€ 153.692**
Verblijf	**13**	**12**	**€ 13.142**	**10**	**10**	**€ 10.682**
Vervoer	**1.906**			**1.929**		
Wijkteam	**1.346**			**1.292**		
Wonen	**1.195**			**1.304**	**39**	**€ 47.712**

Gemiddeld bedrag en aantal per maand van Januari 2024 t/m Maart 2024.

Jaar	2024		Bedr
Wet	Personen toewijzing	Personen declaratie	
Wmo	**12.098**	**5.831**	
Activerend werk	**723**	**489**	
Begeleiding	**2.863**	**2.059**	
Beschermd Wonen	**485**	**345**	
Groepsbegeleiding	**302**	**231**	
Huishoudelijke ondersteuning	**4.618**	**3.314**	
Hulpmiddelen	**110**		
Niet van toepassing	**268**		
Rollen	**1.102**		
Schulddienstverlening	**1.921**	**329**	
Verblijf	**4**	**5**	
Vervoer	**1.960**		
Wijkteam	**1.250**		
Wonen	**1.629**	**26**	

Gemiddeld bedrag en aantal per maand van April 2022 t/m December 2023.

Jaar	2022			2023		
Wet	Personen toewijzing	Personen declaratie	Bedrag declaratie	Personen toewijzing	Personen declaratie	Bedrag declaratie
Jw	**3.881**	**3.128**	**€ 4.741.799**	**3.983**	**3.242**	**€ 5.490.151**
Activerend werk	**6**	**6**	**€ 2.887**	**6**	**5**	**€ 3.104**
Begeleiding	**803**	**659**	**€ 695.161**	**810**	**707**	**€ 904.430**
Behandeling	**2.813**	**2.240**	**€ 1.963.503**	**2.953**	**2.367**	**€ 2.335.449**
Groepsbegeleiding	**195**	**179**	**€ 123.089**	**206**	**185**	**€ 130.000**
Jeugdbescherming & -reclassering	**471**	**436**	**€ 327.948**	**435**	**407**	**€ 320.768**
Nog te bepalen				**1**	**1**	**€ 71.081**
Verblijf jeugd	**479**	**464**	**€ 1.629.211**	**461**	**447**	**€ 1.790.477**
Wijkteam	**201**			**192**		

Gemiddeld bedrag en aantal per maand van Januari 2024 t/m Maart 2024.

Jaar	2024		Be
Wet	Personen toewijzing	Personen declaratie	
Jw	**4.018**	**2.671**	
Activerend werk	**9**	**8**	
Begeleiding	**838**	**573**	
Behandeling	**2.963**	**1.864**	
Groepsbegeleiding	**188**	**146**	
Jeugdbescherming & -reclassering	**427**	**384**	
Nog te bepalen	**1**		
Verblijf jeugd	**450**	**306**	
Wijkteam	**186**		

6.1 Kerncijfers Totalen PGB per jaar

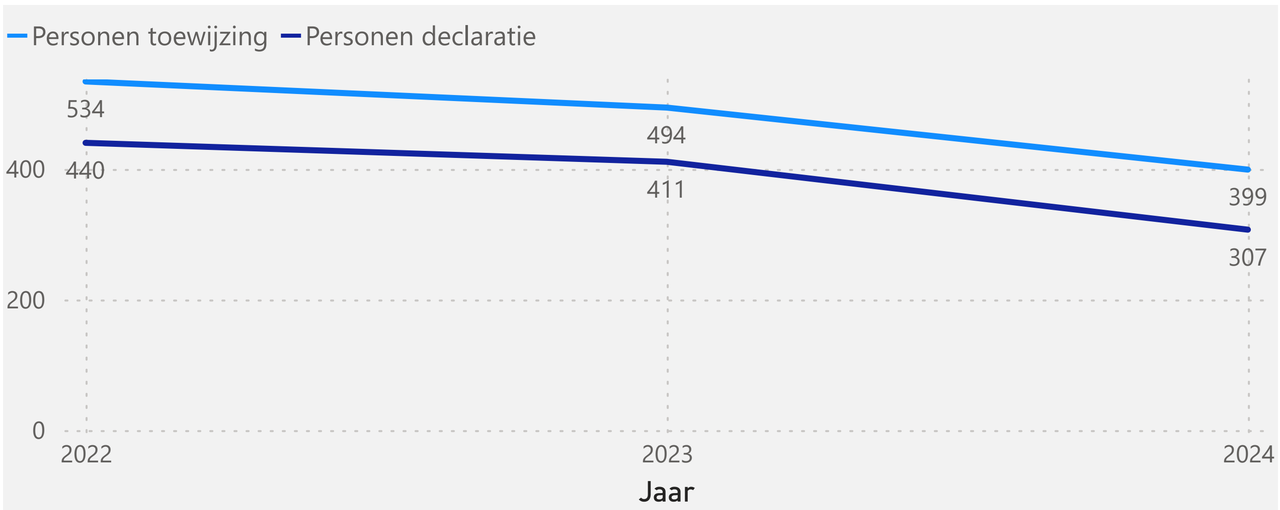

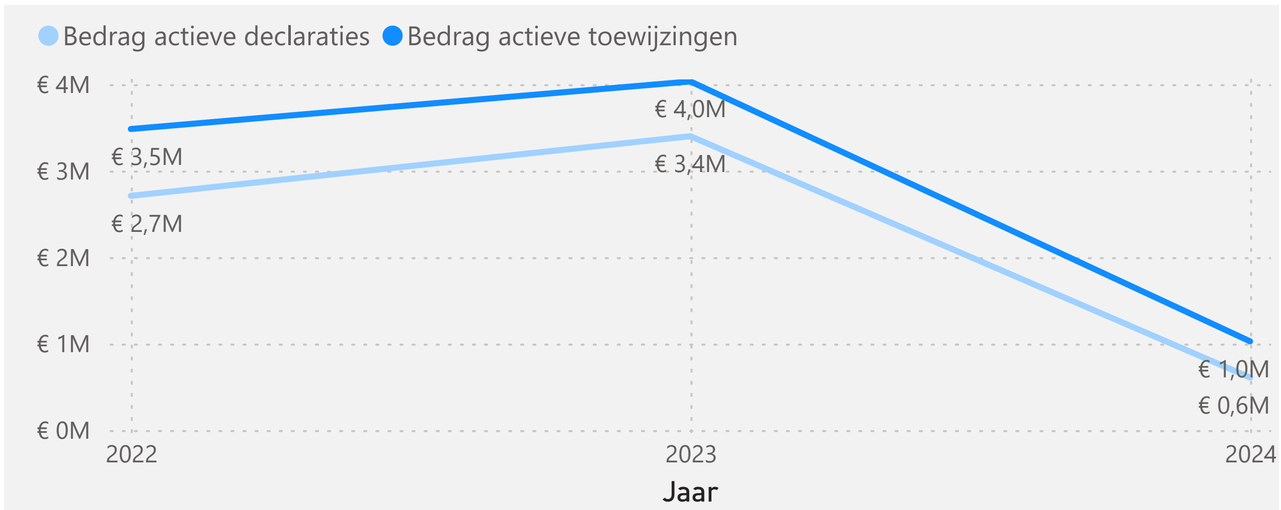

Wet	Beleidsterrein	Jaar 2022 Personen toewijzing	Personen declaratie	Bedrag actieve declaraties*	2023 Personen toewijzing	Personen declaratie	Bedrag actieve declaraties*	20 Pe
Jw	Verblijf jeugd	4			4			
	Groepsbegeleiding	10			6			
	Behandeling	11			11			
	Begeleiding	80	92	€ 704.341	71	77	€ 895.980	
	Totaal	**97**	**92**	**€ 704.341**	**83**	**77**	**€ 895.980**	
Wmo	Wonen	76			64			
	Huishoudelijke ondersteuning	208	198	€ 552.300	209	199	€ 717.635	
	Groepsbegeleiding	15			14			
	Beschermd Wonen	30			18			
	Begeleiding	176	184	€ 1.452.568	168	168	€ 1.785.114	
	Activerend werk	8			5			
	Totaal	**441**	**351**	**€ 2.004.868**	**413**	**336**	**€ 2.502.749**	
Totaal		**534**	**440**	**€ 2.709.208**	**494**	**411**	**€ 3.398.729**	

** Declaraties Wmo PGB: De Wmo-PGB verantwoording zoals aangeleverd door de Sociale VerzekeringsBank (SVB) bestaat uit 2 beleidsterreinen: Huishoudelijke ondersteuning (HO) en Begeleiding.*
Onder HO vallen alle PGB die zijn gedecclareerd voor HO. Onder Begeleiding vallen naast de declaraties voor Begeleiding (ruim 90%) ook de PGB-declaraties van de overige Wmo-beleidsterreinen.

6.2 Kerncijfers Totalen ZIN en PGB per jaar

Totaal van aantallen en bedragen over de periode van April 2022 t/m Maart 2024.

Totaal ZIN + PGB

Jaar	2022			2023			2024
Wet	Personen toewijzing	Personen declaratie	Bedrag actieve declaraties	Personen toewijzing	Personen declaratie	Bedrag actieve declaraties	Pers
Jw	5.057	4.723	€ 43.380.529	5.541	5.265	€ 66.706.713	
Wmo	11.173	9.288	€ 46.708.087	11.418	9.756	€ 65.738.819	
Totaal	**16.117**	**13.944**	**€ 90.088.617**	**16.815**	**14.935**	**€ 132.445.532**	

JW ZIN totaal declaraties per jaar

Wet	2022	2023	2024
Jw	**€ 42.676.189**	**€ 65.810.733**	**€ 13.184.632**
Activerend werk	€ 25.984	€ 37.246	€ 9.733
Begeleiding	€ 6.256.447	€ 10.853.158	€ 2.135.790
Behandeling	€ 17.671.524	€ 28.025.391	€ 5.426.714
Groepsbegeleiding	€ 1.107.802	€ 1.560.000	€ 336.448
Jeugdbescherming & -reclassering	€ 2.951.535	€ 3.849.213	€ 1.175.218
Verblijf jeugd	€ 14.662.897	€ 21.485.725	€ 4.100.728
Totaal	**€ 42.676.189**	**€ 65.810.733**	**€ 13.184.632**

Wmo ZIN totaal declaraties per jaar

Wet	2022	2023	2024
Wmo	**€ 44.703.220**	**€ 63.236.070**	**€ 12.202.590**
Activerend werk	€ 2.889.714	€ 3.825.039	€ 763.971
Begeleiding	€ 13.398.892	€ 18.178.671	€ 3.765.957
Beschermd Wonen	€ 16.051.129	€ 22.048.255	€ 3.736.218
Groepsbegeleiding	€ 1.008.919	€ 1.536.950	€ 364.857
Huishoudelijke ondersteuning	€ 11.236.284	€ 16.946.424	€ 3.402.774
Verblijf	€ 118.281	€ 128.184	€ 11.079
Wonen		€ 572.548	€ 157.733
Totaal	**€ 44.703.220**	**€ 63.236.070**	**€ 12.202.590**

Toelichting op de onderste 2 tabellen: De declaraties kunnen alleen per beleidsterrein worden uitgesplitst voor ZIN, daarom bevatten deze tabellen geen PGB

Bestuursrapportage bestaanszekerheid
De bestuursrapportage toont trends en cijfers op hoofdlijnen over de thema's werk, inkomen, armoede en schulden. De bestuursrapportage is ingericht op de hoofddoelen uit de begroting:

- Voorkomen en vroeg erbij
- Arnhemmers kunnen rondkomen
- Arnhemmers doen mee

De bestuursrapportage bestaanszekerheid is bereikbaar van maandag tot en met vrijdag van 7.00 tot 22.00.

Technische of inhoudelijke vragen over deze bestuursrapportage kunt u stellen via:
Wemke Flim
Senior bedrijfsvoeringsadviseur sociaal domein
mailadres wemke.flim@arnhem.nl

Startpagina

We willen onze inwoners de zekerheid bieden dat zij een bestaan kunnen opbouwen.

Start pagina

Signalen betalingsachterstanden

746 !

Gemiddelde voorgaande periode: 948 (-202)

Dec 2023

Jan 2023 - Dec 2023	7.544
Jan 2022 - Dec 2022	8041
Jan 2021 - Dec 2021	7694

1 Voorkomen en vroeg erbij

We voorkomen zoveel mogelijk dat inwoners schulden opbouwen en/of in de armoede terecht komen.

In Dec 2023 waren er 746 meldingen vroegsignalering, dat zijn 202 minder dan het maandgemiddelde in de periode Jan 2023 tot en met Nov 2023

Voorkomen

Arnhemmers met bijstand

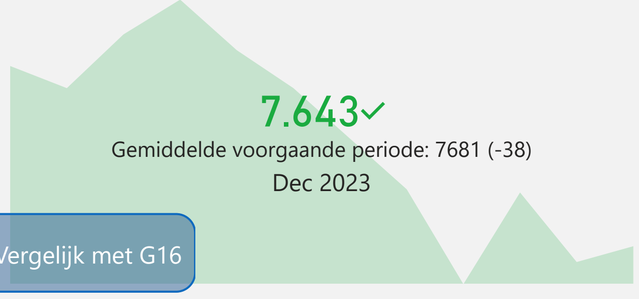

7.643✓

Gemiddelde voorgaande periode: 7681 (-38)

Dec 2023

Vergelijk met G16

2. Arnhemmers kunnen rondkomen

We zorgen ervoor dat zoveel mogelijk inwoners voldoende inkomen hebben om in de basisbehoeften te kunnen voorzien.

In de periode van Jan 2023 t/m Dec 2023 (12 maanden) zijn er 7544 inwoners die gebruik maakten van een inkomensregeling. Dat zijn er 497 minder dan in de periode van 12 maanden ervoor.

Rondkomen

3 Arnhemmers doen mee

We helpen Arnhemmers die een beroep doen op ondersteuning vanuit de Participatiewet zo snel mogelijk op weg naar zelfredzaamheid.

In Dec 2023 waren er 7643 inwoners met een uitkering (incl. partners), dat zijn er 38 minder dan het maandgemiddelde in de periode Jan 2023 tot en met Nov 2023

Meedoen

1. Vroegsignalering: Signalen betalingsachterstanden

Gebiedsnaam

Alle

Deze pagina gaat over signalen van betalingsachterstanden bij derde partijen zoals zorgverzekeraars, woningcorporaties en energiemaatschappijen. De gemeente bekijkt of er hulp geboden kan worden.

Begin en eind van getoonde periode

Jan 2023 - Dec 2023

Aantal meldingen per soort organisatie

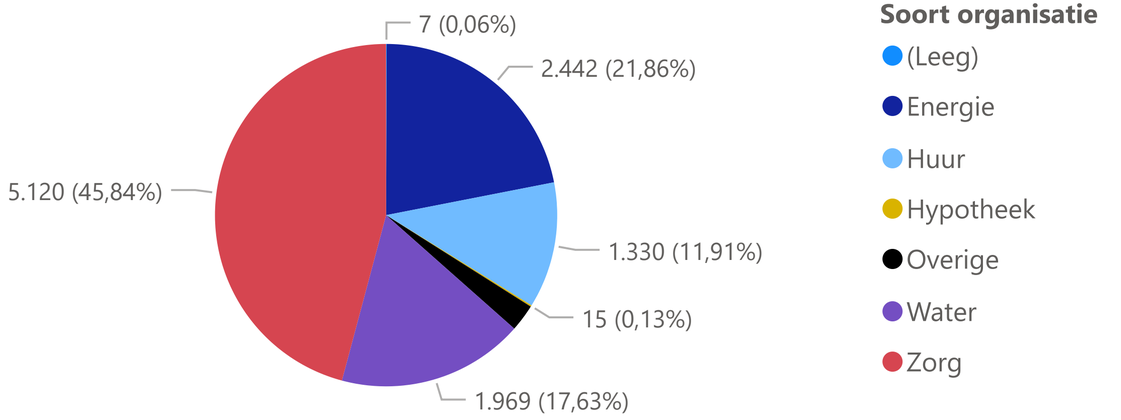

Aantal meldingen per gebied

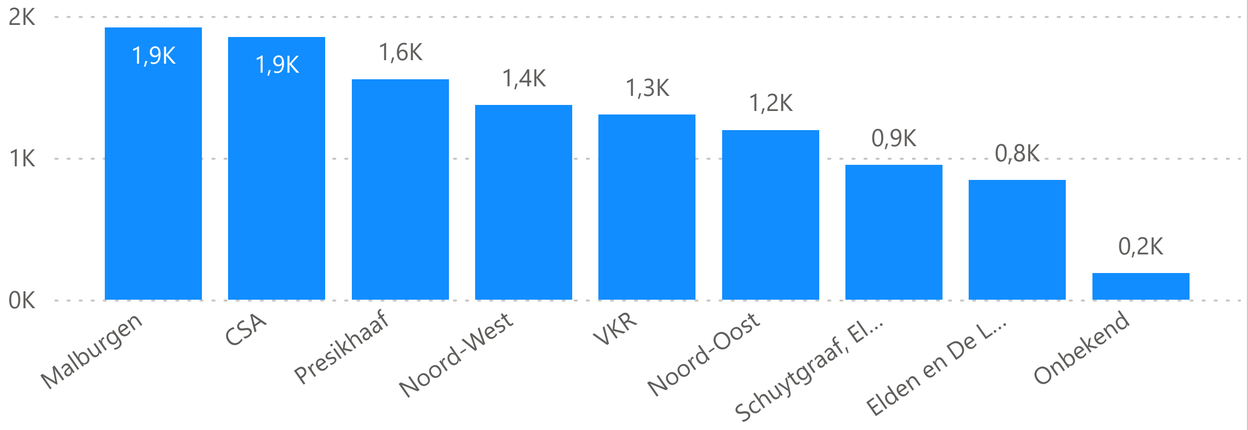

Resultaten van melding in periode 1-1-2023 t/m 31-12-2023

Resultaat per soort contact	Accepteert geen hulp	Doorverwezen	Geen contact	Niet opgepakt	Quick fix	**Totaal**
Telefonisch		637	59	32	1	255	**984**
Klant nam contact op n.a.v. telefoontje, whatsapp of SMS	1	162	7	3		50	**223**
Klant nam contact op n.a.v. flyer		147	9	1		33	**190**
Klant nam contact op n.a.v. email of brief		189	18	3		47	**257**
Huisbezoek samen		454	23	7	1	96	**581**
Huisbezoek alleen		3	7			21	**31**
Afspraak op locatie		3	14	1		42	**60**
Totaal	**1**	**1.595**	**137**	**47**	**2**	**544**	**2.326**

% inwoners hulp geaccepteerd

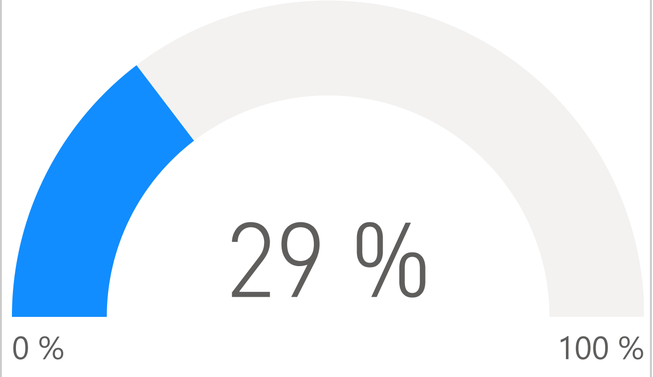

2 Arnhemmers kunnen rondkomen

Ons streven is dat alle Arnhemmers voldoende inkomen hebben om rond te kunnen komen. Onze inkomensregelingen hebben een groot bereik onder de groep die er recht op heeft en zijn eenvoudig toegankelijk. Inwoners met schulden helpen wij.

Jan 2023 - Dec 2023	7.544
Jan 2022 - Dec 2022	8041
Jan 2021 - Dec 2021	7694

Doel 1: Het bereik van onze regelingen is hoog en/of stijgt.

- Het aantal inwoners dat gebruik maakt van een regeling stijgt.
- Het aandeel toegekende aanvragen stijgt (meer mensen weten waar ze recht op hebben)

In de periode van Jan 2023 t/m Dec 2023 (12 maanden) zijn er 7544 inwoners die gebruik maakten van een inkomensregeling. Dat zijn er 497 minder dan in de periode van 12 maanden ervoor.

Bijzondere Bijstand | Individuele Inkomenstoeslag (iit) | Volume inkomens-regeling... | Beschermingsbewind | TM-CZG

Schuldhulpverlening

Doel 2: Meer Arnhemmers zo snel mogelijk duurzaam schuldenvrij.

- We ondersteuning inwoners bij het oplossen van schulden.

Volume Inkomensregelingen (Arnhemmers kunnen rondkomen)

Wij bereiken de inwoners die recht hebben op een regeling, zodat ze voldoende inkomen hebben om in hun basisbehoeften te kunnen voorzien. De Arnhemse inkomensregelingen zijn eenvoudig toegankelijk.

Hoeveel inwoners maken gebruik van een inkomensregeling?

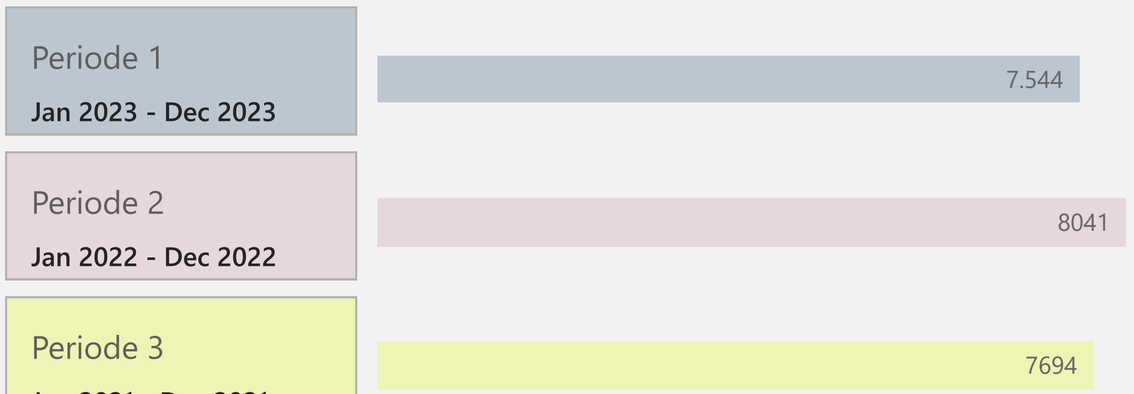

(Periode = 12 maanden)

Hoeveel inwoners maken gebruik van welke inkomensregeling?

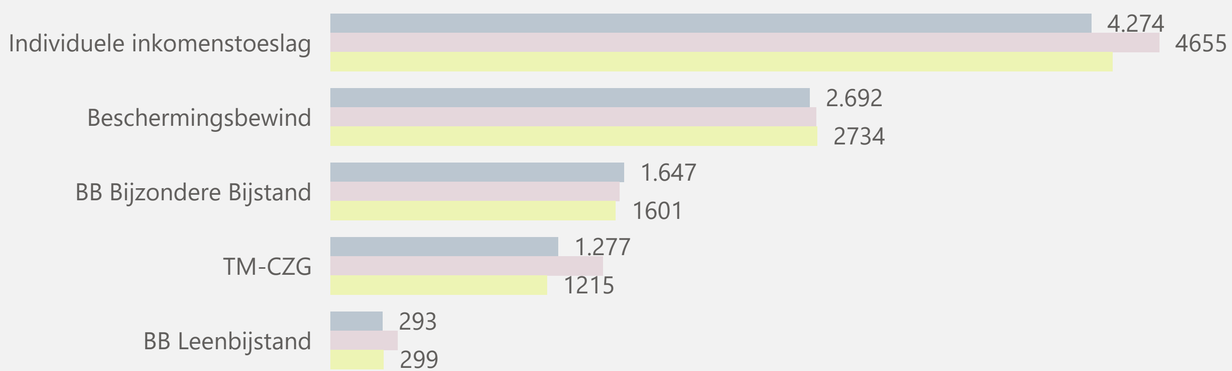

Hoeveel inwoners maken gebruik van een inkomensregeling in meerdere periodes?

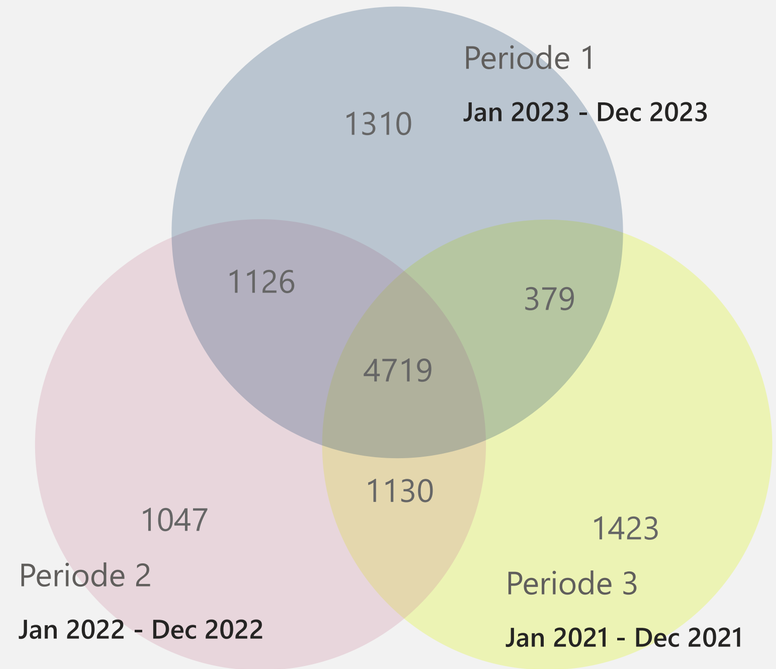

Bijzondere bijstand en Leenbijstand (Arnhemmers kunnen rondkomen)

Bijzondere bijstand verlenen wij aan inwoners met een laag inkomen die tegen onvoorziene bijzondere kosten aanlopen.

Wat is het aantal aanvragen voor bijzondere bijstand?

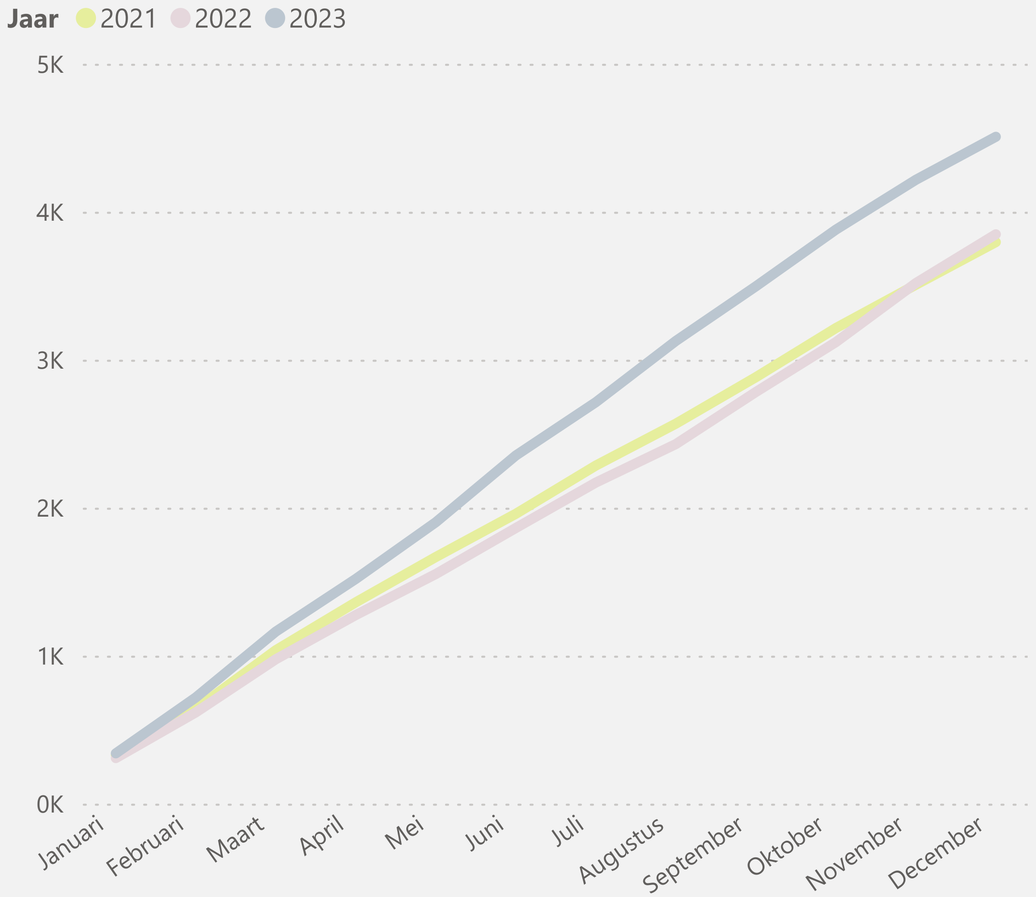

Betreft bijzondere bijstand, exclusief beschermingsbewind en exclusief aanvullende bijstand <21 jaar

Welk soort bijzondere kosten wordt het meest vergoed?

(DGG = duurzame gebruiksgoederen)

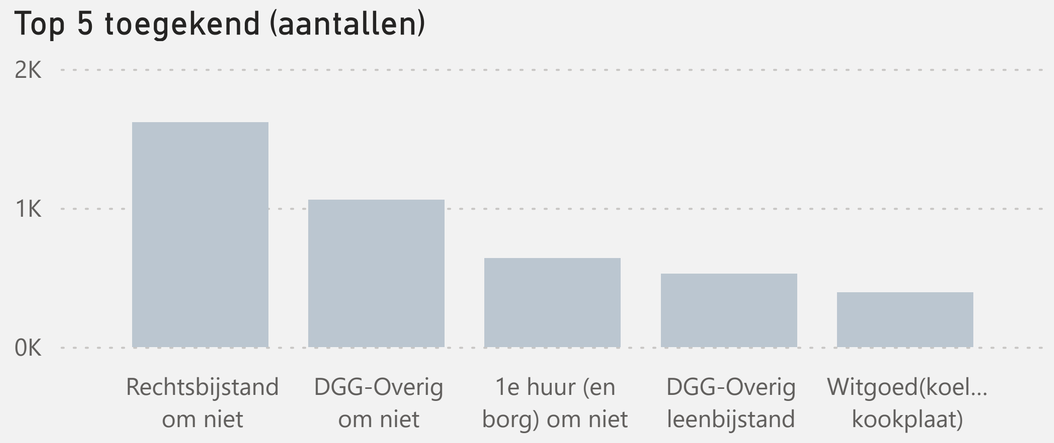

Welk percentage van de aanvragen wordt toegekend?

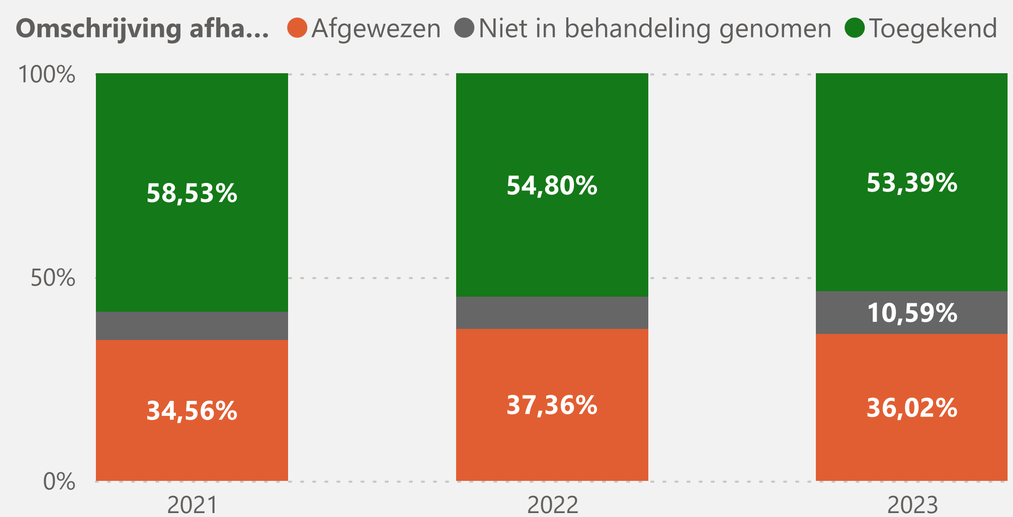

Beschermingsbewind (Arnhemmers kunnen rondkomen)

Inwoners met een laag inkomen in beschermingsbewind kunnen voor de maandelijkse kosten van bewindvoering een vergoeding krijgen.

Wat is het aantal aanvragen voor beschermingsbewind?

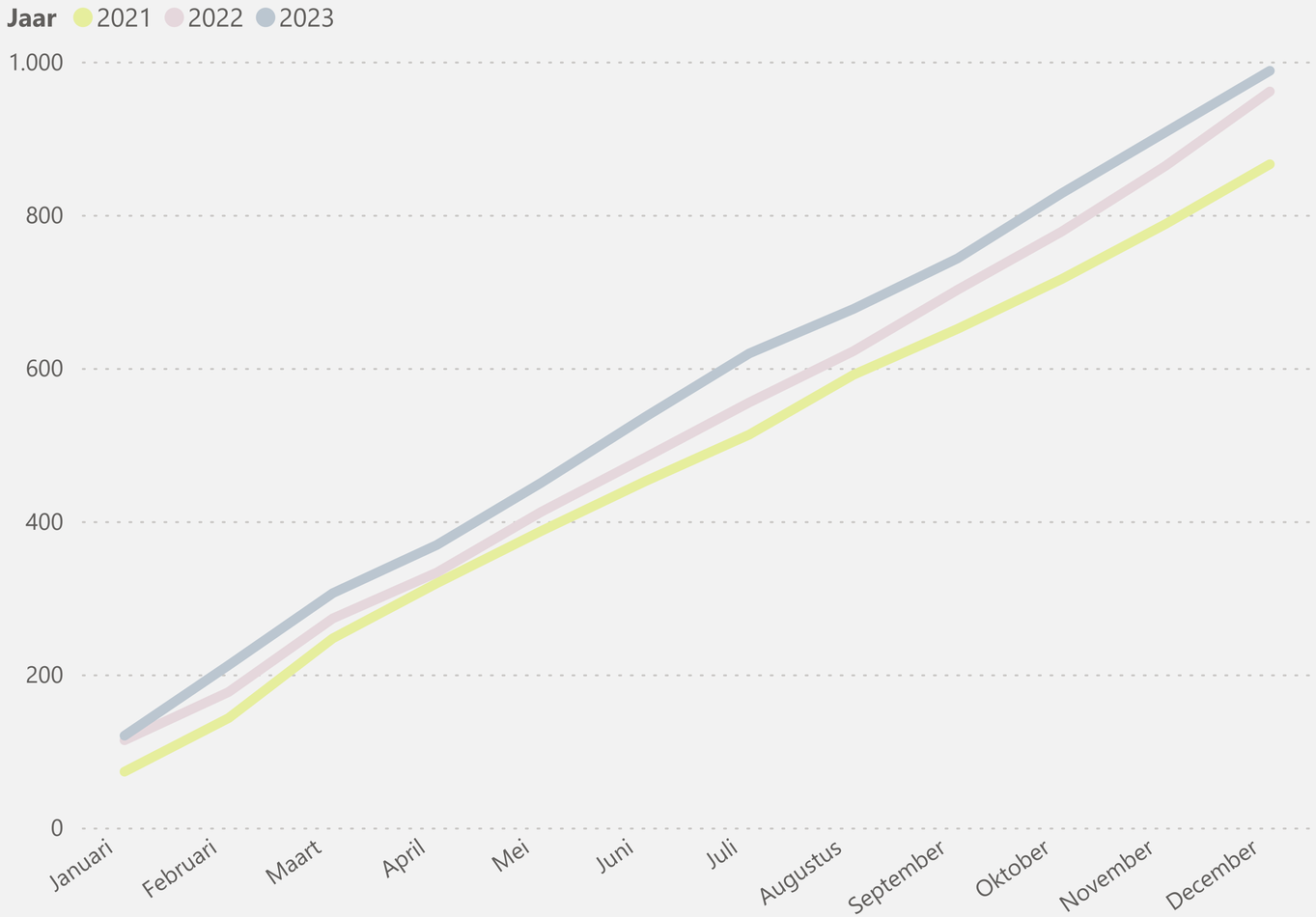

Welk percentage van de aanvragen wordt toegekend?

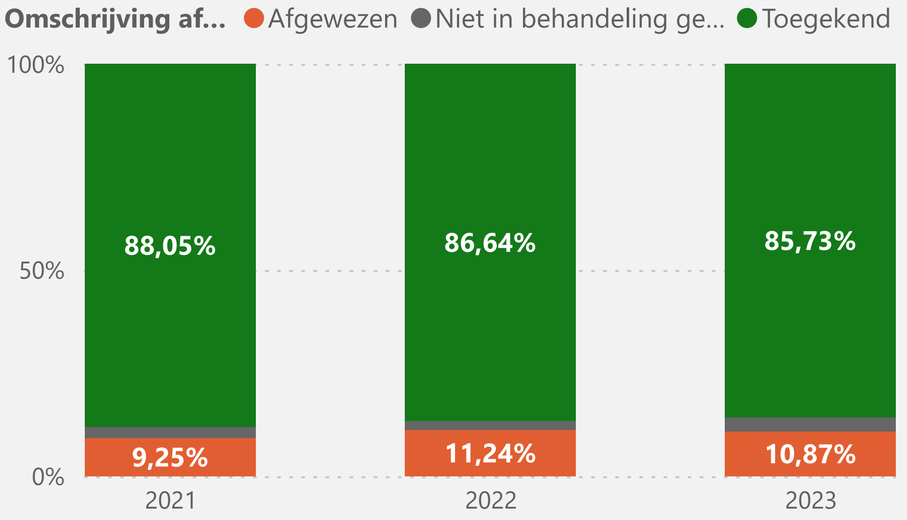

Individuele inkomenstoeslag (Arnhemmers kunnen rondkomen)

De individuele inkomenstoeslag is een jaarlijks bedrag dat inwoners kunnen ontvangen die meer dan 3 jaar een laag inkomen hebben.

Wat is het aantal aanvragen voor individuele inkomenstoeslag?

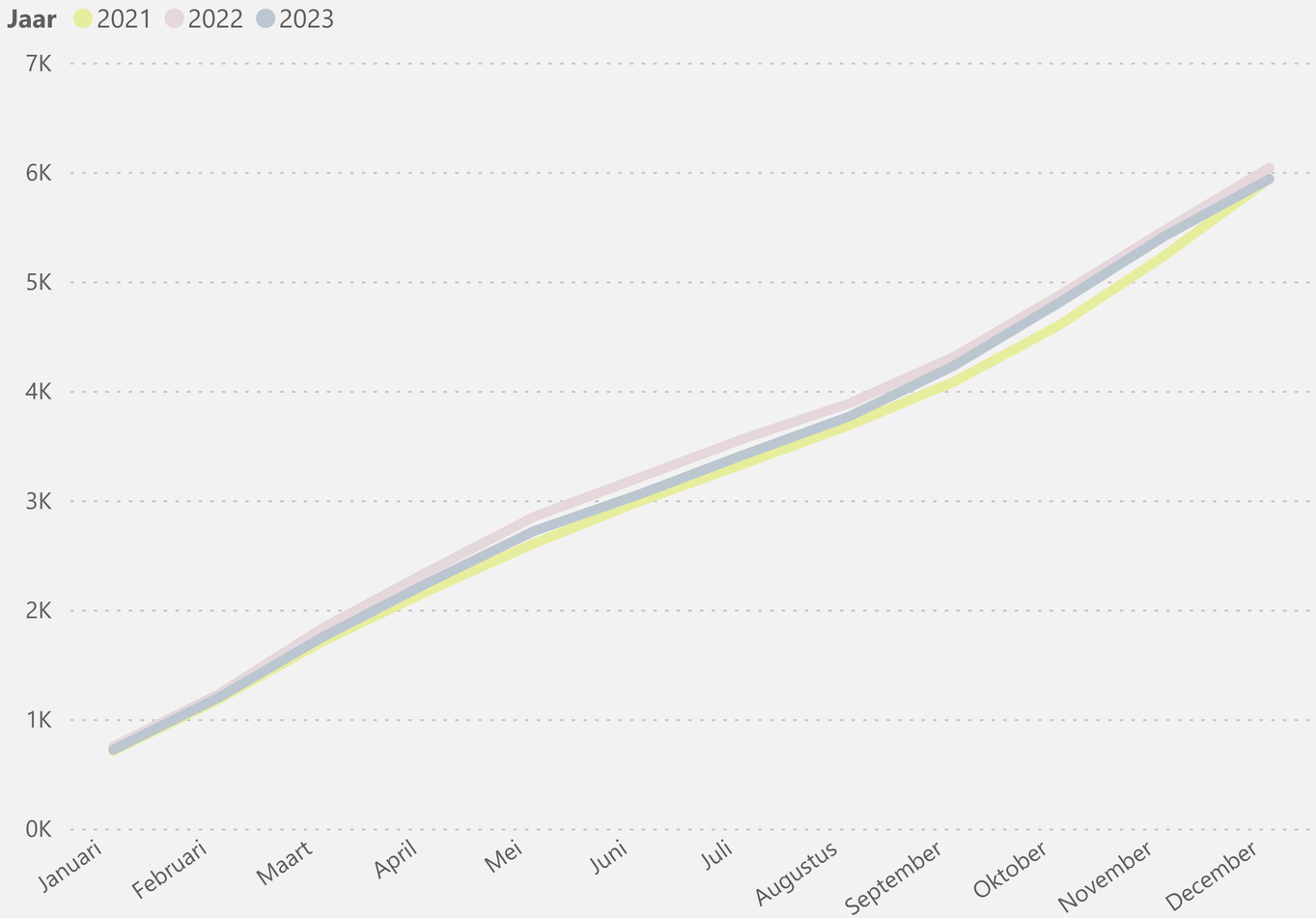

Tegemoetkoming Meerkosten chronisch zieken en gehandicapten (TM-CZG) (Arnhemmers kunnen rondkomen)

Toelichting op pagina TM-CZG: De TM-CZG is een jaarlijks bedrag dat inwoners kunnen ontvangen die chronisch ziek of minder valide zijn.

Wat is het aantal aanvragen voor TM-CZG?

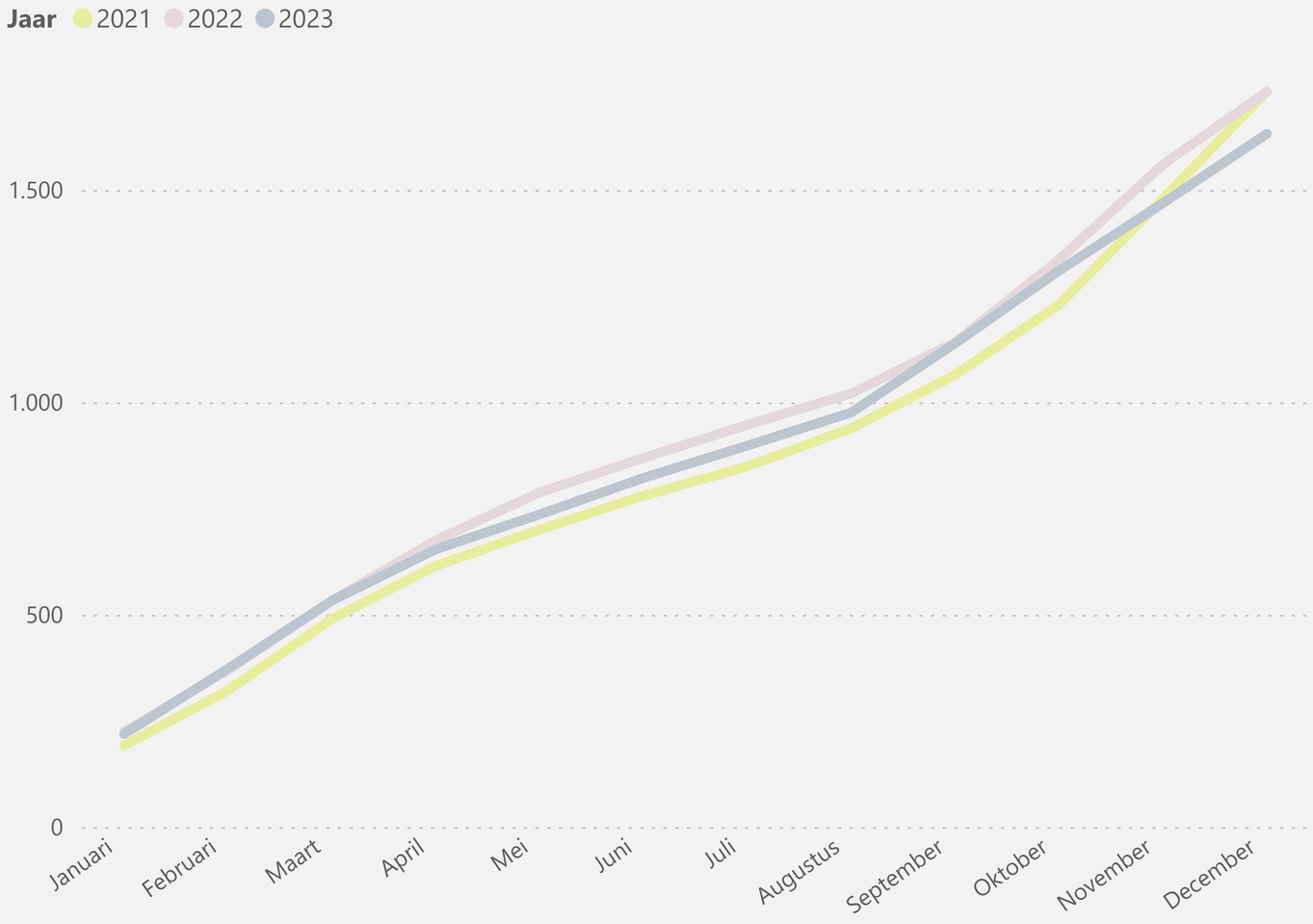

Welk percentage van de aanvragen wordt toegekend?

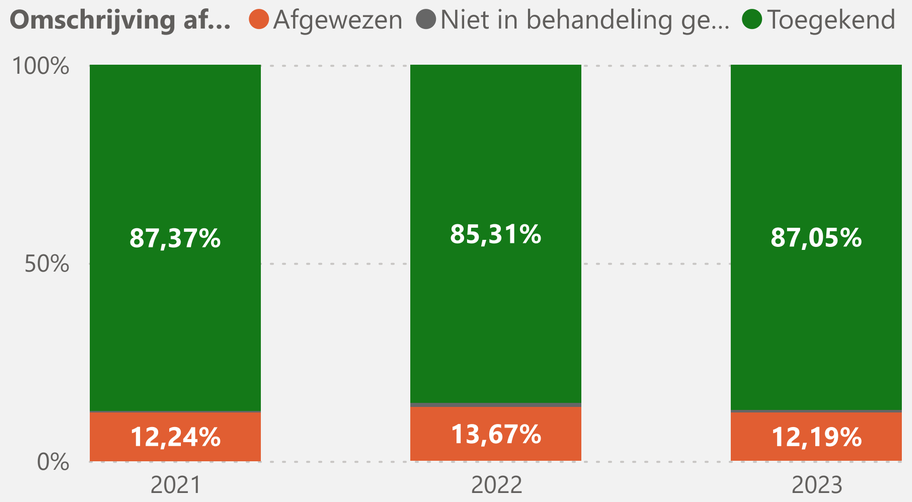

3. Arnhemmers doen mee

We helpen Arnhemmers die een beroep doen op ondersteuning vanuit de Participatiewet zo snel mogelijk op weg naar zelfredzaamheid. We willen de uitkeringslast voor Arnhem zo veel mogelijk beperken. We doen dit net zo goed als of beter dan vergelijkbare grote gemeenten.

Arnhemmers met bijstand

7.643✓

Gemiddelde voorgaande periode: 7686 (-43)

Dec 2023

We willen de uitkeringslast voor Arnhem zo veel mogelijk beperken. We doen dit net zo goed of beter dan vergelijkbare grote gemeenten.

In Dec 2023 waren er 7643 inwoners met een uitkering (incl. partners), dat zijn er 43 minder dan het maandgemiddelde in de periode Dec 2022 tot en met Nov 2023

Vergelijk met G16

Volume bijstand | In- en uitstroom | Uitstroom naar scholing | Uitstroom naar werk

Met inkomsten uit werk

615✓

Gemiddeld in voorgaande periode: 612 (+3)

Dec 2023

We ondersteunen inwoners die werken naast hun uitkering zodat hun inkomen zo hoog mogelijk en hun afhankelijkheid van een uitkering zo laag mogelijk wordt.

In Dec 2023 waren er 615 inwoners met parttime inkomsten, dat zijn er 3 meer dan het maandgemiddelde in de periode Dec 2022 tot en met Nov 2023

Inkomsten uit werk

Met loonkostensubsidie (doel 500)

448✓

Gemiddeld: 434 (+14)

Dec 2023

Inwoners met een uitkering participeren naar vermogen. Als dit nog niet zo is dan helpen we ze daarbij met trajecten en ondersteunende instrumenten als loonkostensubsidie en jobcoaching.

In Dec 2023 waren er 448 inwoners met een loonkostensubsidie aan het werk, dat zijn er 14 meer dan het maandgemiddelde in de periode Dec 2022 tot en met Nov 2023

Loonkosten subsidie | Participatie ladder

Volume bijstand (Arnhemmers doen mee)

We willen de uitkeringslast voor Arnhem zo veel mogelijk beperken. We doen dit net zo goed als of beter dan vergelijkbare grote gemeenten.

Wat is de ontwikkeling van het bijstandsvolume?

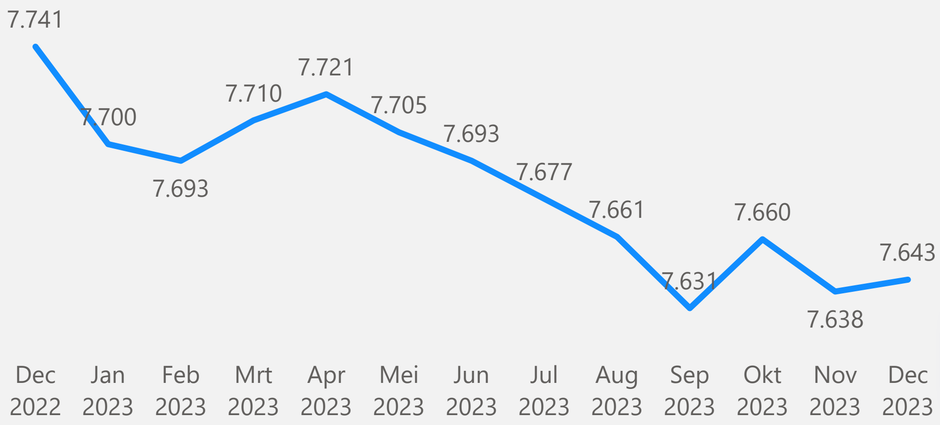

In Dec 2023 waren er 7643 inwoners met een uitkering (incl. partners), dat zijn er 43 minder dan het maandgemiddelde in de periode Dec 2022 tot en met Nov 2023

Hoelang zitten inwoners in de bijstand en hoe oud zijn ze in Dec 2023 ?

Periode in bijstand

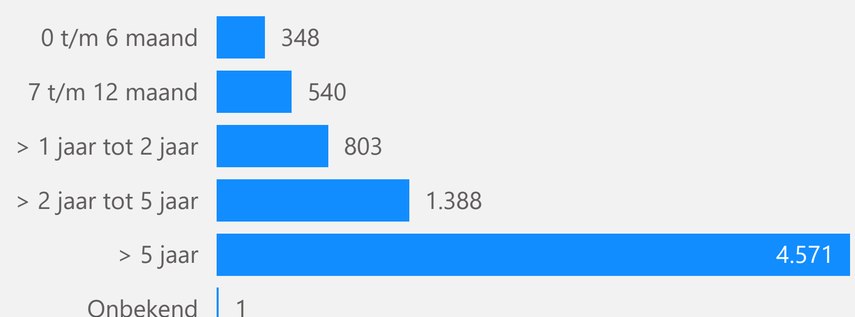

Leeftijdsopbouw bestand

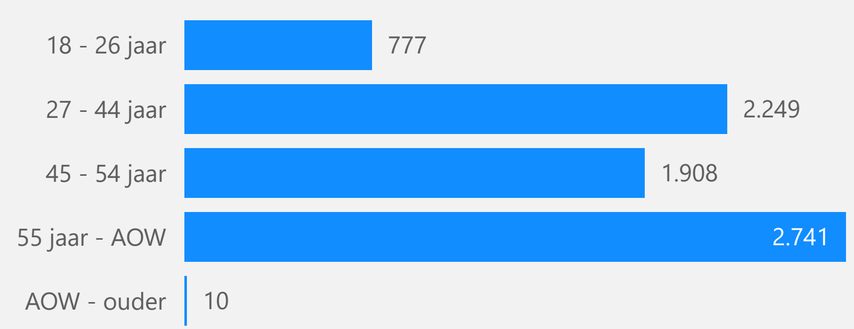

In- en uitstroom (Arnhemmers doen mee)

We helpen Arnhemmers die een beroep doen op ondersteuning vanuit de Participatiewet zo snel mogelijk op weg naar zelfredzaamheid. We willen de uitkeringslast voor Arnhem zo veel mogelijk beperken.

Hoeveel inwoners stromen uit de bijstand?

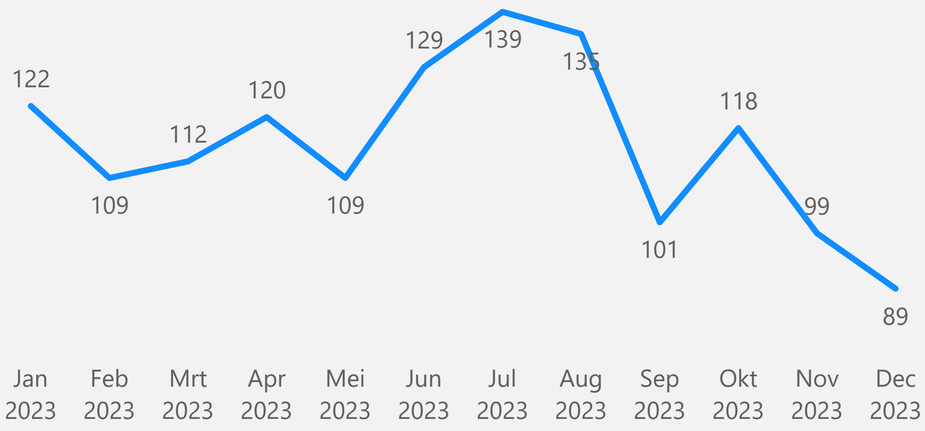

Aantal met einde uitkering

1.610

In de periode van Jan 2023 t/m Dec 2023 (12 maanden) zijn er 1610 inwoners met een beëindigde uitkering

Klik op onderdelen in de onderstaande grafieken om de uitstroom per categorie duur /per uitstroomreden te zien

Hoelang zaten deze inwoners in de bijstand en waarom stroomden zij uit?

Reden uitstroom top 3

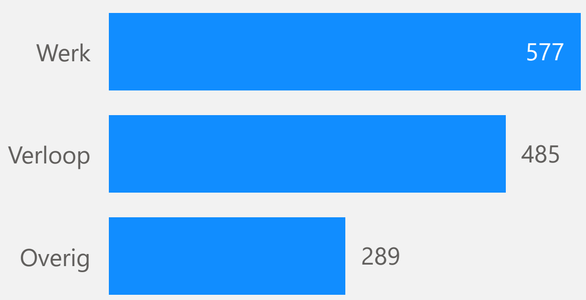

Inwoners met einde uitkering per 'Periode in bijstand' (hoe lang in de uitkering)

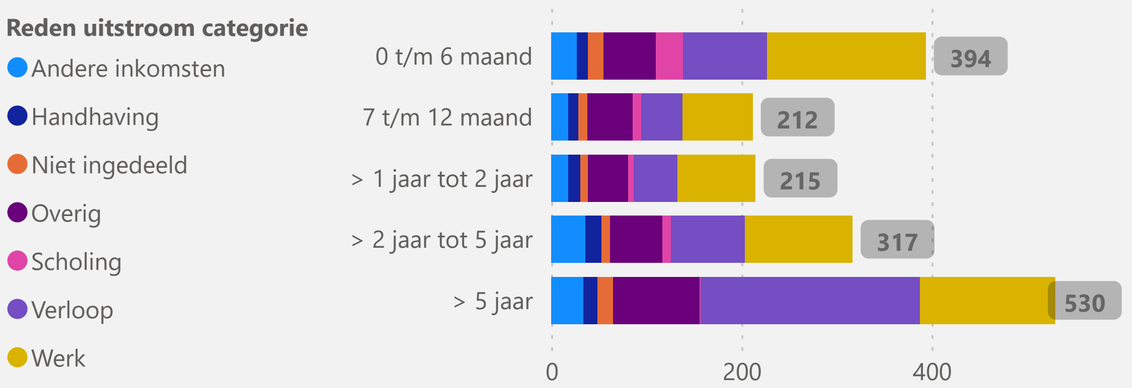

Percentage van 'Periode in bijstand' dat uitstroomt

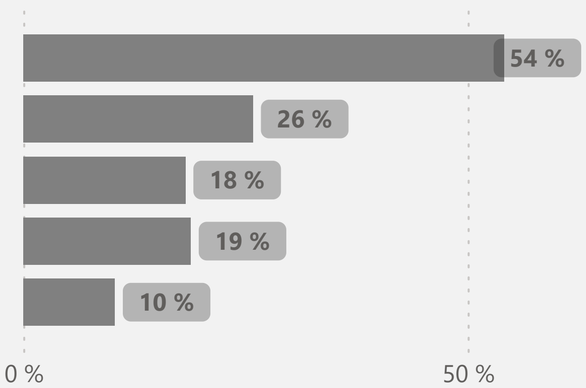

Uitstroom naar werk (Arnhemmers doen mee)

We helpen Arnhemmers die een beroep doen op ondersteuning vanuit de Participatiewet zo snel mogelijk op weg naar zelfredzaamheid. We willen de uitkeringslast voor Arnhem zo veel mogelijk beperken.

Start pagina | Voorkomen | Rondkomen | Meedoen

Volume bijstand | In- en uitstroom | Uitstroom naar scholing | Uitstroom naar werk

Hoeveel inwoners stromen er uit naar werk?

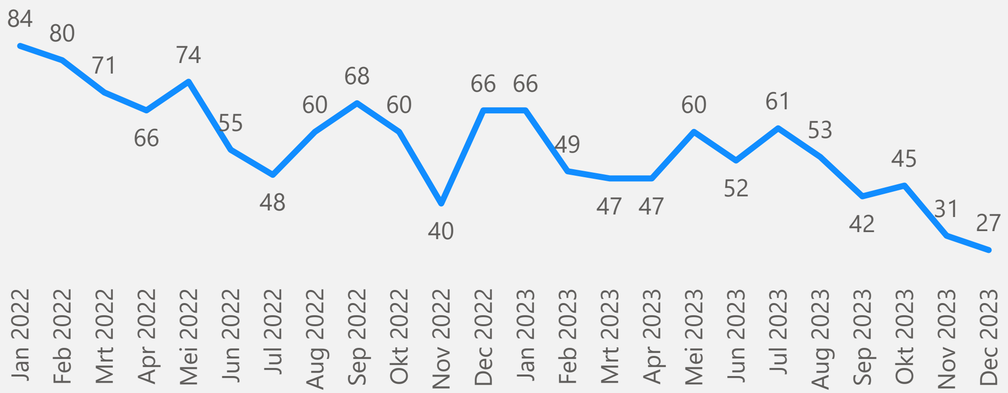

Met uitstroom naar werk

1.321

In de periode van Jan 2022 t/m Dec 2023 (24 maanden) zijn er 1321 inwoners met een beëindigde uitkering met als reden Werk

Hoelang uitkering voor uitstroom naar werk?

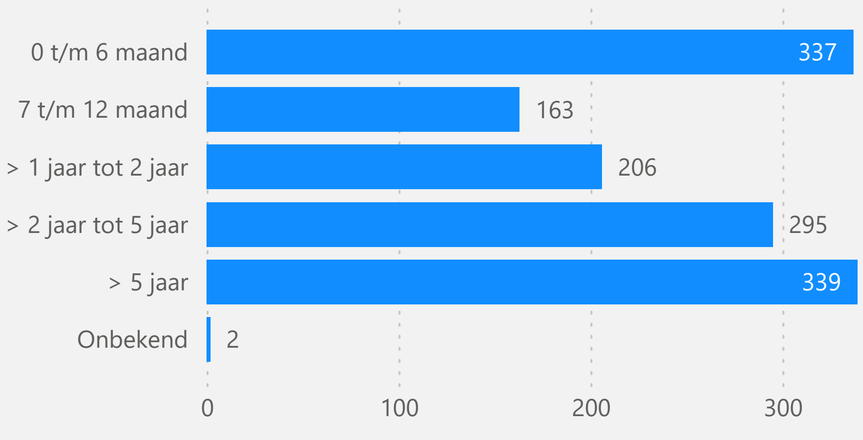

Hoeveel inwoners stroomden duurzaam uit naar werk?

Periode van Jan 2022 t/m Mrt 2023*

Met uitstroom naar werk

924

waarvan

Nog geen uitkering na 12 mnd		Duurzaam naar werk
93,4%	=	827

*duurzame uitstroom wordt 12 maanden na einde uitkering bepaald, dus we meten dit over de groep met een einddatum die meer dan 12 maanden geleden is.

Uitstroom naar scholing (Arnhemmers doen mee)

We helpen Arnhemmers die een beroep doen op ondersteuning vanuit de Participatiewet zo snel mogelijk op weg naar zelfredzaamheid. We willen de uitkeringslast voor Arnhem zo veel mogelijk beperken.

Hoeveel inwoners stromen er uit naar scholing?

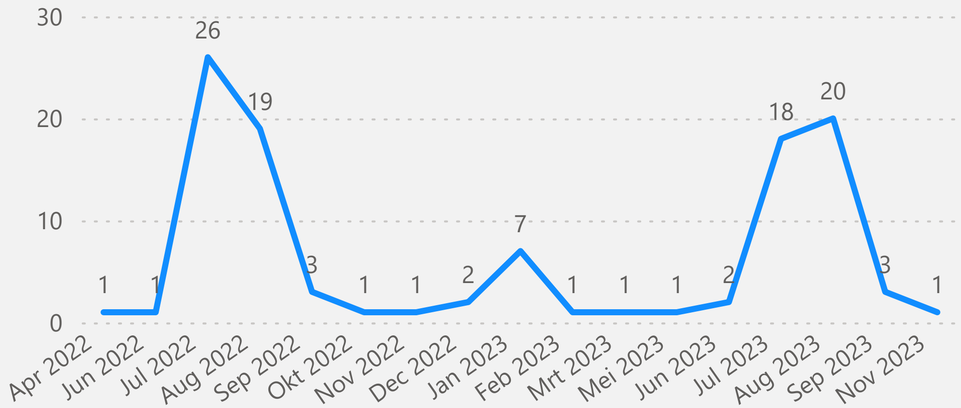

Uitstroom naar scholing

107

Hoelang uitkering voor uitstroom naar scholing?

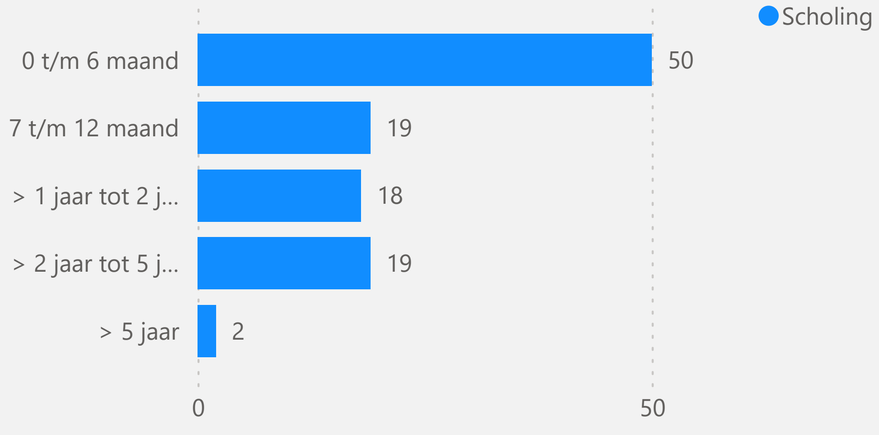

Zijn inwoners duurzaam uitgestroomd naar scholing?

Periode van Apr 2022 t/m Mrt 2023*

Nog geen uitkering na 12 mnd

86%

*duurzame uitstroom wordt 12 maanden na einde uitkering bepaald, dus we meten dit over de groep met een einddatum die meer dan 12 maanden geleden is.

Inkomsten uit werk (Arnhemmers doen mee)

We ondersteunen/prikkelen inwoners die werken naast hun uitkering zodat hun inkomen zo hoog mogelijk en hun afhankelijkheid van een uitkering zo laag mogelijk wordt.

Hoeveel inwoners hebben inkomsten uit werk?

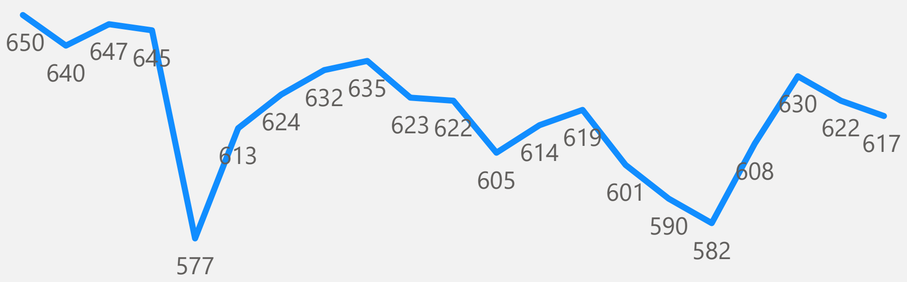

Totaal aantal inwoners met parttime inkomsten en bijstand in periode

Apr 2022 - Dec 2023

1.575

In Dec 2023 waren er 617 inwoners met parttime inkomsten, dat zijn er 2 minder dan gemiddeld in de periode Apr 2022 tot en met Nov 2023

Bekijk inkomsten > 80% van de norm

Hoelang hebben zij inkomsten uit werk in deze periode?

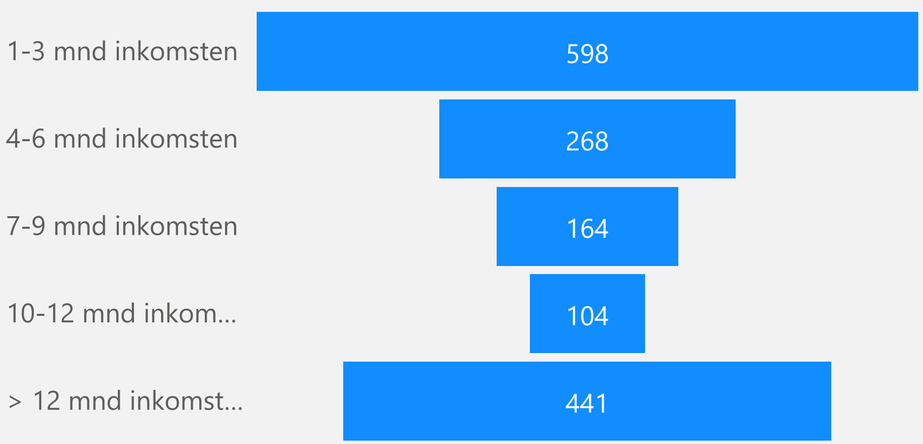

Hoeveel inwoners met inkomsten stromen uit binnen 3 maanden na die inkomsten?

Personen met parttime werk die uitstromen

317

In de periode Apr 2022 t/m Dec 2023 (21 maanden) zijn er 317 personen met met een beëindigde uitkering die in de 3 maanden ervoor parttime inkomsten hebben gehad. Dat is 10,42% van de totale uitstroom in deze periode (3041).

Loonkostensubsidie (Arnhemmers doen mee)

Inwoners met een uitkering participeren naar vermogen. Als dit nog niet zo is dan helpen we ze daarbij. Met trajecten en ondersteunende instrumenten als loonkostensubsidie.

Voor hoeveel inwoners is er loonkostensubsidie betaald?

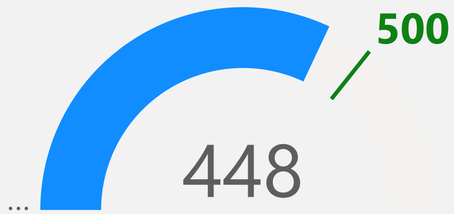

Nov 2022 | Dec 2022 | Jan 2023 | Feb 2023 | Mrt 2023 | Apr 2023 | Mei 2023 | Jun 2023 | Jul 2023 | Aug 2023 | Sep 2023 | Okt 2023 | Nov 2023 | Dec 2023

52

In Dec 2023 zijn er nog 52 plekken met loonkostensubsidie te realiseren om het doel van 500 te halen

Ontwikkeling op participatietredes (Arnhemmers doen mee)

Niet alle inwoners kunnen zich nog ontwikkelen. Hen ondersteunen we bij het onderhouden van hun participatiegraad. Onze schaarse middelen (begeleiding en trajecten) zetten we vooral in op inwoners die nog een stap kunnen zetten in werk of participatie. Deze pagina gaat alleen over inwoners met een bijstandsuitkering.

Start pagina | Voorkomen | Rondkomen | Meedoen

Inkomsten uit werk | Loonkosten subsidie | Participatie ladder

Wat is de verwachte ontwikkeling van inwoners met een bijstandsuitkering?*

Klik op een onderdeel van de onderstaande visual om onderdelen uit te klappen

Verwachte ontwik... Ontwikkelbaar | Trede Sociale contacten buit... | Verwachte trede

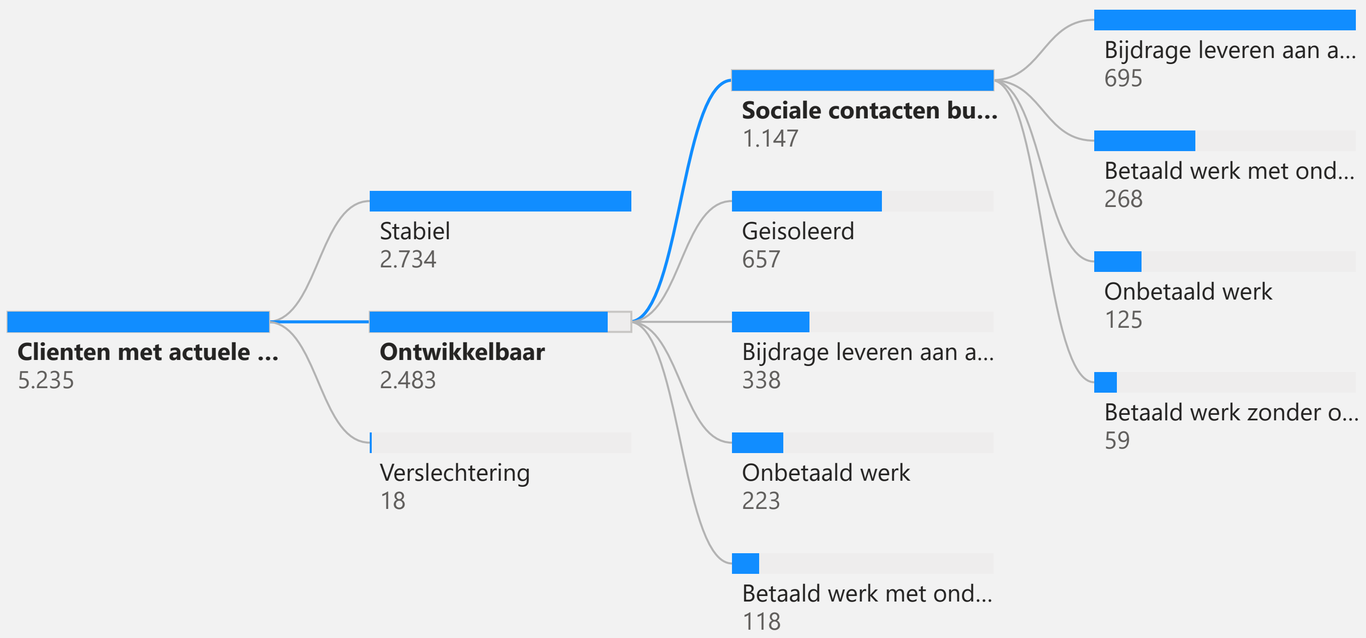

* We registreren participatiemogelijkheden sinds 1 februari 2023, dus is dit nog niet voor alle inwoners geregistreerd

Hoeveel % van deze inwoners heeft een actuele beoordeling?

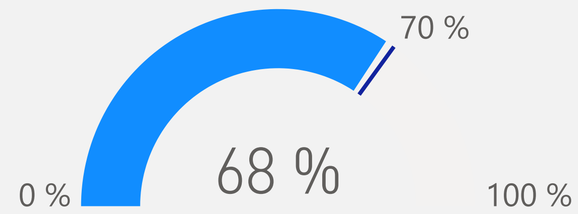

Welk perspectief hebben de inwoners die nog een stap kunnen zetten (die ontwikkelbaar zijn)?

Activerend werk (Arnhemmers doen mee)

Niet alle inwoners kunnen zich nog ontwikkelen. Hen ondersteunen we bij het onderhouden van hun participatiegraad. Onze schaarse middelen (begeleiding en trajecten) zetten we vooral in op inwoners die nog een stap kunnen zetten in werk of participatie.

Peilmaand

Dec 2023

Hoeveel inwoners naar ontwikkeling of stabiel?

Clienten Activerend werk in peilmaand

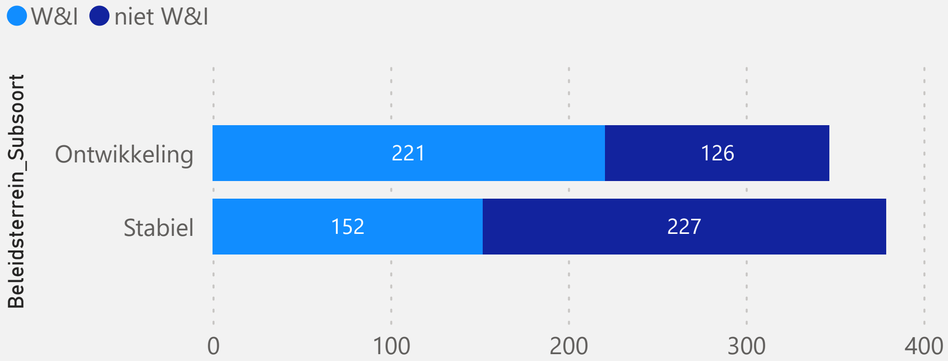

Inwoners Activerend werk in peildmaand

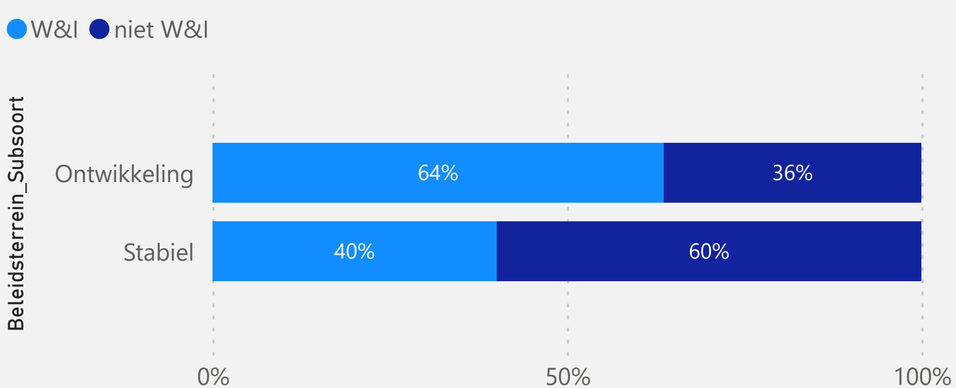

Hoeveel inwoners op Activerend werk?

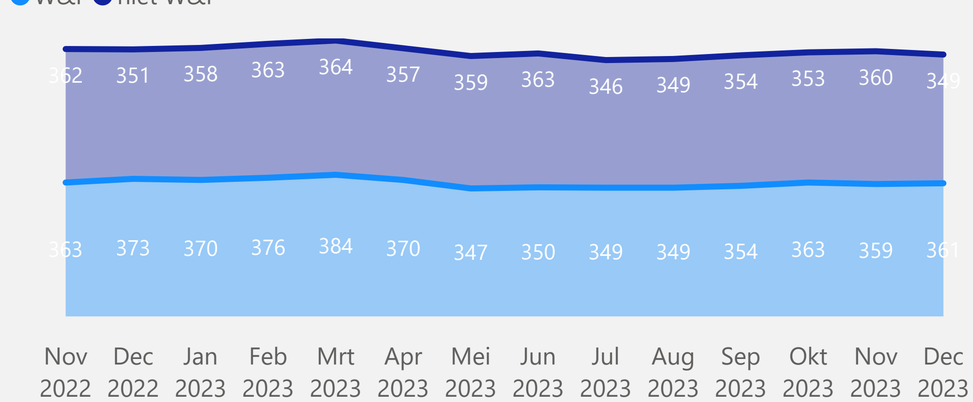

Gestarte werktraject activiteiten?

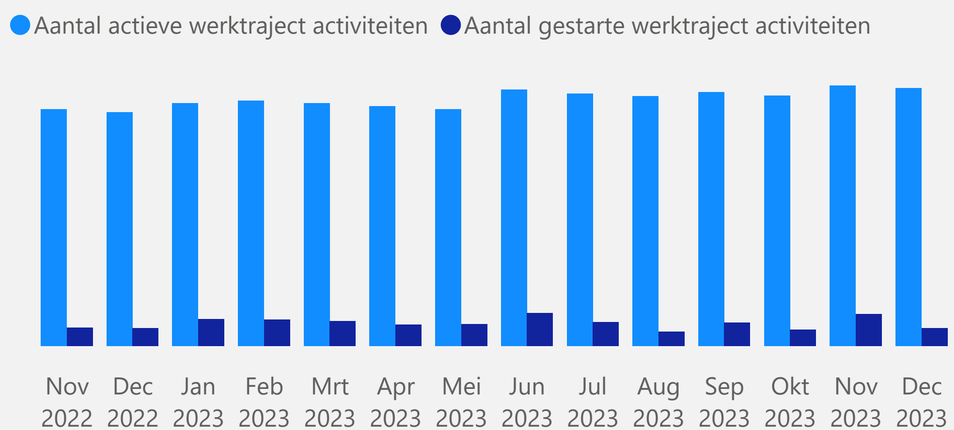

Inkomsten uit werk | Loonkosten subsidie | Participatie ladder | Activerend werk

GEMEENTE Arnhem

Besluit van 12 juni 2024

Zaaknummer 4155534

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 23 april 2023, nummer: 4155534;

gelet op artikel 192 van de Gemeentewet;

besluit:

1. De jaarstukken inclusief de bijbehorende jaarrekening 2023 vast te stellen.
2. Vast te stellen dat het resultaat 2023 aan de Algemene Reserve wordt toegevoegd.
3. De begrotingswijziging met betrekking tot de Financiële Jaarraportage Projecten 2023 in het eerstkomende verzamelbesluit na vaststelling van de jaarstukken verwerken.

De griffier,

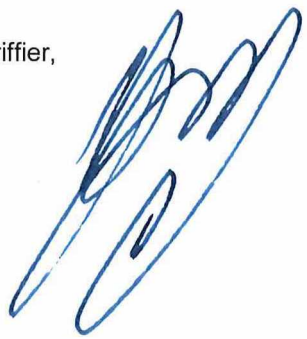

De voorzitter,

Motie 'Registratie doelgroepenvervoer' (24M97)

GROENLINKS ARNHEM
- Coenders
- Simonis
- Prinsen
- De Boef
- Dayioğlu
- Noomen
- Gerretschen

DENK
- Usta
- Bal

CDA ARNHEM
- Koorn

D66 arnhem
- Loor
- Brandts
- Heemskerk
- Zwijnepoel
- De Vroome

Arnhem Centraal
- Van der Laak
- Manders
- Groot
- Kraaijenbrink

Volt
- Scholten
- Neutkens

VVD Arnhem
- Pape
- Maref
- Eppich
- Kumas
- Van Engelenburg

PvdA
- Visser
- Aït Chrif
- Van Munster

Burger Belang Arnhem
- Wiggers

Christen Unie Arnhem
- Nede

Partij voor de Dieren
- De Groot
- Hogenhout
- Lu

SP
- Elfrink
- Roelen

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
- Verheij

Groep van den Broek
- Luurssen
- Van den Broek

GEMEENTE Arnhem

Voor: 38 Tegen: 0 Totaal: 38

GEMEENTERAAD ARNHEM
BEHANDELADVIES

Raadsvoorstel Jaarstukken 2023

Fasering

- ☐ Informatieve bespreking
- ☐ Meningsvormende bespreking
- ☐ Bespreking Moties & Amendementen
- ☑ Besluitvormende vergadering

Procedure:

Datum vergadering
12 juni

Type voorstel
Raadsvoorstel

Spreekrecht publiek?
Nee

Voorgesteld resultaat:
Besluitvorming

Voorgesteld besluit / Kernboodschap

De gemeenteraad wordt voorgesteld de Jaarstukken 2023 inclusief de bijbehorende jaarrekening 2023 vast te stellen.

De Jaarstukken moeten inzicht geven in de mate waarin alle ambities en voornemens zijn gerealiseerd en tot welke resultaten dat heeft geleid. Als sluitstuk van de P&C cyclus zijn de jaarstukken daarmee één van de belangrijkste documenten voor het uitvoeren van de controlerende taak van de raad.

In het jaarverslag staat de beleidsinhoudelijke verantwoording centraal. Deze verantwoording wordt gegeven aan de hand van de 3W-vragen:
• wat wilden we bereiken?
• wat hebben we gedaan?
• wat heeft het gekost?

In alle programma's deze verantwoording afgelegd aan de hand van de doelenboom bestaande uit: ambities (A), doelen (D) inspanningen (I) en indicatoren. In de tabel 'wat heeft het gekost' is een financieel overzicht opgenomen met een toelichting op de afwijkingen.

Jaarrekeningresultaat
In 2023 wordt een positief financieel resultaat na mutaties in de reserves van € 34,0 miljoen gerealiseerd (bij Turap-2 2023 was al € 19,2 mln verwacht) Er wordt voorgesteld om het resultaat van 2023 toe te voegen aan de algemene reserve (AR), deze zou daarmee uitkomen op 78 miljoen. Aan bestemmingsreserves is € 21 miljoen toegevoegd over 2023 (totaal aan bestemmingsreserves is nu € 215 miljoen). Waarmee het totale vermogen uitkomt op €293,5 miljoen.

Rechtmatigheid jaarstukken 2023
Tot 2022 gaf de accountant naast de getrouwheid een oordeel over de rechtmatigheid van de gemeente. Met ingang van 2023 geeft het college van B&W een rechtmatigheidsverantwoording af. De reden hiervoor is de raad meer in positie wordt gebracht om over deze rechtmatigheid het gesprek te voeren met het college. Uit de in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording van het college (paragraaf bedrijfsvoering) blijken geen onrechtmatigheden welke de verantwoordingsgrens te boven gaan.

GEMEENTERAAD ARNHEM
BEHANDELADVIES

Contactgegevens

Portefeuillehouder:
Paul Smeulders

Ambtenaar
Natasja Bouwman
natasja.bouwman@arnhem.nl
06 27135094

Raadsadviseur
Maaike Piscaer
maaike.piscaer@arnhem.nl
06 31114892

Toelichting voorgestelde behandelwijze

Zie voor het gehele behandelproces van de Perspectiefnota, Jaarstukken en Turap ook deze hand-out

Samenhang
Tegelijk met de Perspectiefnota 2025, worden ook de Jaarstukken 2023 en de Turap 1-2024 besproken. De beraadslaging vindt plaats over de drie voorstellen gezamenlijk, de besluitvorming (stemming) afzonderlijk.

Spreektijden
De gebruikelijke spreektijden worden gebruikt. Zoals te doen gebruikelijk bij de raadsvergaderingen waarin de perspectiefnota en de begroting worden vastgesteld voert de grootste oppositiefractie de spreekvolgorde aan. Gevolgd door de grootste coalitiefractie en zo verder.

Woordvoerders
Tijdens deze vergadering zijn twee woordvoerders per fractie toegestaan, waar één algemeen en één financieel.

Aandachtspunten

Interactieve website
Op de website financien.arnhem.nl vinden jullie digitaal alle P&C stukken. Op de website is bij de stedelijke en wijkprogramma's de volgende extra informatie te vinden:

- In de doelenboom zijn ook de teksten te zien vanuit de Begroting 2023;
- Bij de onderdelen 'wat heeft het gekost' de overzichten per kostensoort, portefeuilleonderdelen en taakvelden;
- Totaaloverzicht subsidies;
- Totaaloverzicht reserves;

Samenhang
Tegelijk met de Jaarstukken 2023 worden ook de Perspectiefnota 2025-2028 en Turap-1 2024 besproken. De samenhang tussen deze stukken is toegelicht tijdens de presentatie van het college op 24 april.

Advies auditcommissie n.a.v. accountantsverslag
De auditcommissie heeft de taak de raad te adviseren over de jaarstukken en de bevindingen in het accountantsverslag. Op maandag 13 mei heeft de auditcommissie daartoe de Jaarstukken 2023 en het accountantsverslag 2023 besproken met de accountant. Naar aanleiding van deze bespreking heeft de

auditcommissie een raadsbrief naar de gemeenteraad gestuurd met een aantal aandachtspunten en een advies met betrekking tot het doen van analyse naar de ingestelde bestemmingsreserves.

De accountant wijst in het accountantsverslag erop dat relatief veel eigen vermogen is vastgelegd in bestemmingsreserves. Daarbij is geconstateerd dat verschillende van deze bestemmingsreserves niet of nauwelijks aangewend worden. Het advies is te onderzoeken of de ingestelde bestemmingsreserves nog actueel en relevant zijn. Voor het gehele advies worden verwezen naar de raadsbrief.

Relevante raadsbrieven

- raadsbrief 'Methodiek risicobepaling grondexploitaties', d.d. 19-03-2024
  In deze raadsbrief is de gemeenteraad geïnformeerd over de aanscherpingen in de methodiek voor risicobepaling van de grondexploitaties en de wijze waarop deze is verwerkt in de Financiële Jaarrapportage Projecten (FJP) 2023 en de Jaarstukken 2023. In de jaarstukken wordt hier in de paragraaf ‘risicomanagement en weerstandsvermogen’ een toelichting op gegeven.

- Raadsbrief 'Rechtmatigheidsverantwoording 2023', d.d. 06-02-2024
  In deze raadsbrief is de gemeenteraad geïnformeerd over de aanpassing in de manier waarop verantwoording wordt afgelegd over het rechtmatig handelen van onder andere gemeentes vanaf 1 januari 2023. De rechtmatigheidsverantwoording heeft o.a. als doel dat de raad hierover het gesprek kan voeren met het college.

- Raadsbrief 'Vervolg aanpak meetbare doelen naar aanleiding van aanbevelingen Duisenbergonderzoek ' d.d. 21-11-2023
  In deze raadsbrief van de auditcommissie is de gemeenteraad geïnformeerd over de voortgang van de Duisenbergenonderzoeken op de Jaarstukken en het instellen van de (tijdelijk) raadswerkgroep ‘doorontwikkeling begroten & verantwoorden’ t.b.v. het vergroten van de leesbaarheid van de producten in de P&C cyclus.

RAADSVOORSTEL

Aan de gemeenteraad

Zaaknummer 4155534

Onderwerp: Jaarstukken 2023 (inclusief Financiële Jaarrapportage Projecten 2023)

Kernboodschap

De Jaarstukken 2023 bieden zowel op beleidsinhoudelijk vlak als financieel een gedetailleerde terugblik op de behaalde resultaten gedurende 2023. In dit verslag vindt u een overzicht van de belangrijkste ontwikkelingen, projecten en uitdagingen van onze gemeente in het afgelopen jaar. We sluiten het jaar 2023 af met een positief financieel resultaat en met een weerstandsfactor van 1,4.

Voorstel

1. De jaarstukken inclusief de bijbehorende jaarrekening 2023 vast te stellen.
2. Vast te stellen dat het resultaat 2023 aan de AR wordt toegevoegd.
3. Kennis te nemen van het bij de jaarstukken 2023 behorende accountantsverslag, opgesteld door Deloitte.
4. Kennis te nemen van de reactie van het college op het accountantsverslag.
5. Kennis te nemen van de bij het jaarverslag behorende geheime Bijlage Financiële Jaarrapportage Projecten (FJP) 2023 met daarin de geactualiseerde (grond)exploitaties.
6. De begrotingswijziging met betrekking tot de FJP in het eerstkomende verzamelbesluit na vaststelling van de jaarstukken verwerken.

Inleiding

Als bijlage bij de jaarstukken is de geheime nota Financiële Jaarrapportage Projecten (FJP) opgenomen. De FJP bevat het geactualiseerde resultaat van de grondexploitaties en projecten (‘herzieningen’ genoemd), de toekomstige winstverwachting, de getroffen voorzieningen (= te verwachten verliezen), de stand van de reserves en het benodigde weerstandsvermogen. Om de onderhandelingspositie van de gemeente niet te schaden is de FJP geheim voor onbepaalde tijd.

Beoogd effect

Jaarstukken 2023:
Decharge verlenen aan het college van burgemeester en wethouders voor het gevoerde beleid en beheer door middel van de vaststelling door de raad van de jaarstukken inclusief de bijbehorende jaarrekening 2023.

Gemeente Arnhem

FJP 2023:
Inzicht verschaffen in de ontwikkeling van de grondexploitaties en de investeringsprojecten. Daarnaast is het doel om de herzieningen zo snel mogelijk te verwerken in de begroting, zodat in de projecten gewerkt wordt met een actueel (financieel) kader.

Argumenten

1.1 Jaarstukken 2023

Volgens de wettelijke kaders, zijnde het Besluit Begroting en Verantwoording voor Provincies en Gemeenten (BBV), is het college verantwoordelijk voor het opstellen van het jaarverslag en de jaarrekening. Deze verantwoordelijkheid houdt onder meer in dat:

- de jaarrekening zowel de baten en lasten als de activa en passiva getrouw dient weer te geven;
- de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen. Rechtmatige totstandkoming betekent in overeenstemming met de begroting en met de van toepassing zijnde wettelijke regelingen waaronder gemeentelijke verordeningen.
- tot 2022 gaf de accountant naast de getrouwheid een oordeel over de rechtmatigheid van de gemeente. Met ingang van 2023 geeft het college van burgemeesters en wethouders een rechtmatigheidsverantwoording af. De gemeenteraad heeft hiervoor regels vastgelegd in de financiële verordening 2023 en het normenkader bij de begroting 2024.

De Verordening Financieel Beleid en Beheer van de gemeente Arnhem verplicht het college om ieder jaar voor 1 mei de opgestelde jaarstukken aan te bieden aan de raad.
De Gemeentewet verplicht de gemeente om ieder jaar uiterlijk voor 15 juli de door de gemeenteraad vastgestelde jaarstukken aan te bieden aan de provincie Gelderland.

2.1 Resultaatbestemming

In 2023 wordt een positief financieel resultaat na mutaties in de reserves van € 34,0 miljoen gerealiseerd. Voorgesteld wordt om dit resultaat toe te voegen aan de Algemene Reserve.

3.1 Accountantsverslag Deloitte

Verantwoordelijkheid accountant:
De controleverordening vormt de basis waarop de accountant de controle over de boekjaren uitvoert. In de verordening wordt de reikwijdte van de controle, de geldende normstellingen en de te hanteren goedkeurings- en rapporteringtolerantie vermeld. De bij de controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten.

Accountantsverslag en controleverklaring Deloitte:
In het accountantsverslag doet Deloitte verslag van de uitkomsten van de controle. Daarbij gaan zij nader in op de scope en reikwijdte van de accountantscontrole en geven zij een nadere

toelichting op de getrouw- en rechtmatigheid van de jaarrekening. Het accountantsverslag is integraal onderdeel van de rapportage aan het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) inzake de SiSa-verantwoording.

De accountant heeft geen controleverschillen ten aanzien van getrouw- en rechtmatigheid geconstateerd. De accountant heeft een goedkeurende verklaring afgegeven voor de jaarstukken 2023. Voor een nadere toelichting op de bevindingen van de accountant wordt verwezen naar het accountantsverslag.

Ons college heeft een reactie op het accountantsverslag geformuleerd. Hiervoor wordt verwezen naar de reactiebrief.

4.1 FJP: bijlage, geheimhouding en begrotingswijziging

Het algemene, publieke overzicht van de grondexploitaties is terug te vinden in de paragraaf Grondbeleid van het jaarverslag. Deze FJP 2023 is een verdieping daarop met gedetailleerde projectinformatie en risicobeschrijvingen. Wij raden u aan eerst de paragraaf Grondbeleid in het jaarverslag te lezen en pas daarna deze bijlagen. Om de onderhandelingspositie van de gemeente niet te schaden is de FJP geheim voor onbepaalde tijd. De geheimhouding is opgelegd op grond van artikel 87 van de Gemeentewet, gelezen in samenhang met artikel 5.1, tweede lid, onder b., van de Wet open overheid

De begrotingswijziging naar aanleiding van de FJP wordt verwerkt in het eerstvolgende verzamelbesluit na vaststelling van de jaarstukken 2023.

Kanttekeningen en risico's

Voor de financiële risico's en onzekerheden wordt verwezen naar de paragraaf "Risicomanagement en weerstandsvermogen" in het jaarverslag.

Participatie

Op verschillende thema's binnen de stedelijke en wijkprogramma's zijn de ambities, het beleid en de uitvoering daarvan mede tot stand gekomen met inbreng vanuit diverse partijen uit de stad.

Financiën

In 2023 wordt een positief financieel resultaat na mutaties in de reserves van € 34,0 miljoen gerealiseerd. Voorgesteld wordt om dit resultaat toe te voegen aan de Algemene Reserve.

Uitvoering

De accountant geeft een toelichting aan de auditcommissie over het accountantsverslag en de controleverklaring, behorende bij de jaarrekening.

Communicatie

Er wordt een persbericht en infographic gemaakt voor de jaarstukken.

Op de website financien.arnhem.nl staat de webversie van de jaarstukken weergegeven. Hierin is extra informatie opgenomen, zoals bijvoorbeeld in het onderdeel 'wat heeft het gekost' binnen de programma's (meer informatie tabel baten en lasten en reserves per programma) en bij 'wat hebben we gedaan' (in de doelenboom staat ook de informatie uit Turap 2 weergegeven).

Bijlagen

Stukken voor gemeenteraad

- Concept-raadsbesluit jaarstukken 2023
- Jaarstukken 2023
- De controleverklaring 2023 van Deloitte (volgt later)
- Accountantsverslag 2023 Deloitte
- Reactie college Accountantsverslag
- Financiële Jaarrapportage Projecten 2023 (geheim)
- Bijlage Inventarisatie externe onderzoeken

RAADSVOORSTEL

Besluit van	
Zaaknummer	4155534

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 23 april 2023, nummer: 4155534;

gelet op artikel 192 van de Gemeentewet;

besluit:

1. De jaarstukken inclusief de bijbehorende jaarrekening 2023 vast te stellen.
2. Vast te stellen dat het resultaat 2023 aan de AR wordt toegevoegd.
3. De begrotingswijziging met betrekking tot de FJP in het eerstkomende verzamelbesluit na vaststelling van de jaarstukken verwerken.

De griffier, De voorzitter,

Gemeente Arnhem

Jaarstukken 2023

foto: Norbert Voskens

Jaarstukken 2023

Gemeente Arnhem

Jaarstukken 2023

Inhoudsopgave

Deel 1 Hoofdlijnen ... 1
2023, een samenvatting ... 2
Leeswijzer ... 6
Deel 2 Jaarverslag ... 8
Wijkprogramma's ... 9
Wijken algemeen ... 10
Centrum, Spijkerkwartier, Arnhemse Broek ... 16
Noordwest ... 20
Noordoost ... 23
Presikhaaf ... 28
Malburgen ... 33
Schuytgraaf, Elderveld ... 38
De Laar, Elden ... 43
Rijkerswoerd, Kronenburg, Vredenburg ... 46
Stedelijke programma's ... 51
Bestuur, dienstverlening en financiën ... 52
Veiligheid ... 64
Bereikbaarheid ... 69
Economie ... 78
Onderwijs ... 89
Cultuur ... 96
Participatie en armoedebestrijding ... 106
Zorg ... 117
Welzijn en inclusie ... 129
Gezondheid en sport ... 144
Klimaat en energie ... 151
Ruimtelijke ontwikkeling ... 161
Wonen en leefomgeving ... 167
Paragrafen ... 183
Lokale heffingen ... 184
Risicomanagement en weerstandsvermogen ... 190
Onderhoud kapitaalgoederen ... 205
Financiering ... 217
Bedrijfsvoering ... 221
Verbonden partijen ... 228
Grondbeleid ... 250
Investeringen ... 259
Subsidies ... 262

Integriteit 268
Openbaarheidsparagraaf Wet open overheid 270
Deel 3 Jaarrekening 272
Balans en de toelichting 273
Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening over het begrotingsjaar 305
Incidentele baten en lasten 308
Bijlage met het overzicht van de taakvelden 314
Bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen (SiSa tabel) 322
Rechtmatigheidsverantwoording van het college van Burgemeester & Wethouders 349
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant 351
Deel 4 Bijlagen 352
Overzicht BBV-indicatoren 353
Afkortingenlijst 358
Begrippenlijst 361

Deel 1 Hoofdlijnen

Deel 1 bestaat uit:

1. Hoofdlijnen van beleid

2. Leeswijzer

2023, een samenvatting

2023, een samenvatting

Voor u ligt het jaarverslag van de gemeente Arnhem over het jaar 2023. In dit verslag vindt u een overzicht van de belangrijkste ontwikkelingen, projecten en uitdagingen van onze gemeente in het afgelopen jaar.

2023 was het jaar waarin we samen met onze inwoners hard hebben gewerkt aan het ontwikkelen van diverse, belangrijke visies om Arnhem verder toekomstbestendig te maken. Er werden flinke stappen gezet in de plannen van Spoorzone Arnhem-Oost, het was bovendien een jaar vol verkiezingen; Provinciale Statenverkiezingen in maart en Tweede Kamerverkiezingen in november die in Arnhem goed verliepen.

Tegelijkertijd was het een jaar waarin we nog steeds de gevolgen van oorlog in Europa en de wereld voelden. De inflatie was hoog, daardoor groeiden de kosten in het sociale domein en werd het duidelijk dat de begroting de komende jaren krapper wordt.

Duurzaam

Arnhem blijft nationaal een voorloper in duurzaamheid. We hebben de ambitie om in 2050 een klimaatneutrale stad te zijn. Samen met onze inwoners, ondernemers en partners bleven we ook in 2023 werken aan de Arnhemse energietransitie. De uitdagingen van netcongestie dwingen en dwongen ons om innovatief te zijn. Tevens bevestigt het ons doel om het energieverbruik te verminderen, zoals beschreven stond in onze Energiearmoede aanpak en Isolatieprogramma. Op 25 oktober 2023 heeft de gemeenteraad van Arnhem ingestemd met het voorstel voor het Eerste Arnhemse Burgerberaad over afval. Dat betekent dat in 2024, 150 willekeurig gekozen Arnhemmers zich buigen over de vraag hoe de gemeente de hoeveelheid afval zoveel mogelijk kan reduceren.

Klimaat en Energie

De oude lineaire economie laten we achter ons en we kiezen voor een circulaire benadering. Dit betekent dat we niet alleen zorgvuldig omgaan met grondstoffen, maar ook dat duurzaamheid en brede welvaart ons streven zijn. Met aandacht voor de kwetsbare inwoners nam de stad de regie om energiekosten te beteugelen. De hoge gasprijzen raakten sommige Arnhemmers hard, waardoor de rol van energiecoaches en buurtklusbedrijven nog belangrijker werd. Elke besparing op gas of elektriciteit had direct positieve invloed op de portemonnee van de inwoners. De stad versnelde de inspanningen uit het programma 'New Energy Made in Arnhem 2020-2030', met als doel een significante CO_2-reductie te realiseren

Wonen

Wonen in Arnhem betekent dat we streven naar voldoende betaalbare, kwalitatief goede woningen in groene omgevingen. Echter, de vraag naar woningen blijft onverminderd hoog. Tegelijkertijd werden in 2023 minder vergunningen afgegeven voor nieuwe woningen en minder woningen gebouwd dan de jaren daarvoor. Deze situatie werd mede veroorzaakt door gestegen bouwkosten, hogere rentes, en uitdagingen zoals personeelskosten en stikstofonderzoek.

Desalniettemin hebben we 800 nieuwe huizen toegevoegd aan de stad. Bovendien ontving Arnhem erkenning en steun vanuit het Rijk voor de ontwikkeling van de nieuwe grootschalige woningbouwlocatie Spoorzone Arnhem-Oost. De nieuwe Woonvisie en het 'meldpunt goed verhuurderschap' zijn concrete stappen om onze woonambities waar te maken en de kwaliteit van wonen in Arnhem te verbeteren.

Samen met woningcorporaties blijven we kijken hoe we bijzondere doelgroepen kunnen opvangen. Daarvoor is in 2023 de nota Wonen en Zorg vastgesteld. Om de kansen op huisvesting voor specifieke groepen te verbeteren, hebben we ook dit jaar 120 sociale huurwoningen gereserveerd voor mensen die uit zorginstellingen en opvang komen. We zetten ons in om de huisvestingsquota voor statushouders te halen. Helaas is dit in 2023 niet volledig gelukt door de toegenomen vraag naar betaalbare woningen.

Groen

In 2023 werkte Arnhem hard aan het realiseren van een groene stad waar mensen prettig en betaalbaar kunnen wonen. Geconfronteerd met uitdagingen als de energietransitie, de wooncrisis en klimaatadaptatie, toonde de stad vastberadenheid om deze zowel lokaal als in samenwerking met regionale en nationale partners aan te pakken. Arnhem is trots op haar groene parken en openbare ruimtes waar mensen elkaar ontmoeten. Arnhem

heeft zich ingezet om beter om te kunnen gaan met overstromingen, extreme regenval, hitte en droogte, niet alleen om de stad mooier te maken, maar ook om de effecten van klimaatverandering te bestrijden.

Bereikbaarheid
In 2023 heeft Arnhem stappen gezet naar een duurzame mobiliteitsvisie, gericht op het verbeteren van de leefbaarheid en het verminderen van de autoafhankelijkheid. Prioriteit ligt bij voetgangers en fietsers, zoals blijkt uit de voltooiing van de snelfietsroute naar Velp en het aanpakken van verkeersonveilige plekken. Met het nieuwe mobiliteitsbeleid streven we naar een harmonieuze balans tussen bereikbaarheid en duurzaamheid in onze stad.

Economie
Voor een duurzame toekomst is het essentieel dat er waardevolle banen zijn voor Arnhemmers en dat ondernemers zich kunnen richten op een duurzame toekomst. Innovatie en creativiteit zijn de drijvende krachten achter onze economie. Samenwerking binnen de triple helix van ondernemers, onderwijs en overheid is cruciaal om nieuwe energieconcepten en circulaire ketens in de praktijk te brengen. Dit jaar hebben we samen met de stad de economische agenda verder vormgegeven en uitgevoerd, waarbij de focus ligt op energietransitie, circulaire economie en duurzame mobiliteit.

We hebben dit jaar vier invloedrijke netwerkbijeenkomsten georganiseerd en belangrijke documenten zoals de 'Visie Werklocaties Arnhem 2040' en de 'Kantorennota 2022-2030' zijn door de gemeenteraad vastgesteld. Daarnaast zijn we hard aan de slag gegaan met het verduurzamen van bedrijventerreinen, wat heeft geresulteerd in het sluiten van een aantal Greendeals, waaronder in de Nieuwe Haven.

Kansrijk

In het jaar 2023 heeft de gemeente Arnhem onverminderd ingezet op het scheppen van gelijke kansen voor al haar inwoners, met bijzondere aandacht voor veiligheid, onderwijs, zorg, en gezondheid en sport. Het streven naar een inclusieve samenleving, waar iedereen de kans krijgt zich te ontwikkelen en actief deel te nemen, stond centraal in onze inspanningen.

Onderwijs
Op het vlak van onderwijs waren de signalen over toenemende achterstanden en de druk op de onderwijsinfrastructuur onmiskenbaar. Met gerichte interventies zoals vroegsignalering, de inzet op taal- en sociaal-emotionele ontwikkeling, en het versterken van de verbinding tussen onderwijs en jeugdzorg, hebben we getracht deze uitdagingen het hoofd te bieden. Desondanks blijven de personeelstekorten in de kinderopvang hoog. Daarnaast zien we een toename in het verzuim van jongeren en het aantal vroegtijdige schoolverlaters.

Zorg
In de zorg hebben we ingezet op het zo thuis mogelijk bieden van ondersteuning, met een focus op het versterken van zowel formele als informele netwerken rondom zowel onze jonge als onze volwassen inwoners. Hiermee willen we de afhankelijkheid van langdurige specialistische hulp minimaliseren en hulp en ondersteuning toegankelijker te maken voor wie dat nodig heeft.

Het gebruik van hulp en ondersteuning is bijna terug op het niveau van voor corona. Echter, bepaalde problemen, zoals de mentale gezondheid van jongeren, zijn toegenomen en hebben extra aandacht nodig.

Mensen met een zorgbehoefte die niet via de normale weg een huis kunnen vinden proberen we zo goed mogelijk aan een woning te helpen. Door toename van aanvragen, onder andere uit de jeugdzorg, is er een groot tekort aan betaalbare eenpersoonswoningen, zoals studio's, waardoor niet iedereen snel een passende woning vindt.

Gezondheid en Sport
De introductie van de eerste gezondheidsmakelaar in Arnhem is een nieuwe fase in onze aanpak van preventie en gezondheidsbevordering. Samen met de herijking van het Arnhems Lokaal Sportakkoord en initiatieven zoals Kansrijke Start en Helder op School, onderstrepen we het belang van een gezonde leefstijl en het bieden van een kansrijke start voor alle Arnhemse kinderen. Een hoogtepunt was de Simac Ladies Tour, waar het afscheid van Annemiek van Vleuten heel veel mensen naar Arnhem heeft getrokken.

Het afgelopen jaar hebben we aanzienlijke investeringen gedaan om in elke wijk een gezonde, veilige omgeving te waarborgen, waar scholen integraal deel van uitmaken. We zetten ons in voor een vitale gemeenschap waar

ontmoeting en beweging centraal staan. Een omgeving waar gezond eten, gevoel van welzijn en collectieve bijdrage aan de samenleving hand in hand gaan. We begrijpen dat de gezondheid van onze inwoners niet alleen wordt bepaald door persoonlijke keuzes, maar ook door de sociale en fysieke omgeving. Daarom stimuleren we een vitale leefomgeving die aantoonbaar meer bijdraagt dan individuele inspanningen alleen.

Welzijn in de wijken
In 2023 is de Arnhemse Buurthuizenvisie aangeboden. Daarnaast is er financiële steun gegeven aan diverse buurthuizen en ontmoetingsplekken. Het gezamenlijke doel is om het contact tussen wijk/buurtbewoners onderling te stimuleren en hun betekenis voor elkaar te vergroten.

Veiligheid
De uitdagingen op het gebied van veiligheid waren significant, vooral door de geopolitieke ontwikkelingen en de toename van georganiseerde (drugs)misdaden. Deze factoren droegen bij aan een toename van spanning en polarisatie binnen onze gemeenschap. Desondanks bleef Arnhem zich inzetten voor een integrale aanpak om drugscriminaliteit te bestrijden en de veiligheid in onze wijken te handhaven.

Verbonden
We willen een stad zijn waar inwoners kunnen zijn wie ze willen zijn en waar eenieder zijn, haar of hun identiteit en eigenheid met trots kan uitdragen. In 2023 hebben we Arnhemmers gevraagd om actief mee te denken en mee te bouwen aan hun leefomgeving. Dit jaar hebben we significante stappen gezet op het gebied van cultuur, participatie en armoedebestrijding, en welzijn en inclusie, waarbij we iedereen in staat stellen volwaardig deel te nemen aan onze diverse samenleving. We hebben opnieuw stappen gezet richting een stad waarin iedereen zichzelf kan zijn, waar discriminatie en racisme geen plaats hebben en waar we ons inzetten voor een veilige en inclusieve omgeving voor al onze inwoners.

Cultuur
Het seizoen begon met Koningsnacht en Koningsdag waar vele duizenden mensen uit Arnhem en de regio genoten van het mooie weer en de vele muziekoptredens in de binnenstad. In 2023 hebben we onze positie als culturele en creatieve stad versterkt. Kunst en cultuur zijn in de Arnhemse samenleving voor iedereen toegankelijk gemaakt. Het lokale Convenant Cultuureducatie Primair Onderwijs is voortgezet tot 2030, waardoor we cultuureducatie een blijvende plek in het onderwijs geven. De culturele sector heeft zich hersteld van de coronajaren, met een publieksbereik dat het niveau van 2019 overstijgt. Extra middelen zijn ingezet voor programma's die bijdragen aan innovatie en een aantrekkelijk woon- en vestigingsklimaat.

Participatie & Armoedebestrijding
We blijven streven naar bestaanszekerheid voor iedereen, bijvoorbeeld door het creëren van passende werkplekken en ons te richten op duurzame uitstroom uit de bijstand. Het aantal mensen in de bijstand is in 2023 dan ook gedaald. Daarnaast hebben we ons gericht op het verbeteren van de toegang tot inkomensvoorzieningen en het terugdringen van generatiearmoede. Het college van B & W heeft in het vierde kwartaal van 2023 het besluit genomen om als gemeente Arnhem de taken schuldhulpverlening en vroegsignalering weer zelf op te gaan pakken vanaf het jaar 2025.

Inclusie
Op het gebied van Diversiteit en Inclusie is nog een wereld te winnen, tegelijkertijd zijn er belangrijke stappen gezet. Zo is het onderwerp racisme voortvarend opgepakt met en door partners in de stad.. Onder andere door de invulling van de week tegen racisme en drie subsidieregelingen (herdenkingsjaar slavernijverleden, doorwerking slavernijverleden en naamswijziging). Er is een nieuwe regenboogagenda en er is een subsidieregeling voor naamswijziging en wijziging geslachtsregistratie ingesteld. En in het najaar is de pilot met Arnhemse Coördinator tegen Racisme en Discriminatie gestart. Ook hebben we met volle inzet gewerkt aan duurzame verankering in de gemeentelijke organisatie. We zetten ook hier stappen en zien tegelijkertijd dat dat we nog een lange reis hebben te gaan.

Financieel resultaat
We sluiten het jaar 2023 af met een positief financieel resultaat. Bij Turap 2 2023 werd een resultaat na mutaties in de reserves verwacht van € 19,2 miljoen. Nu bij de jaarrekening blijkt dit resultaat nog hoger te zijn, namelijk € 34,0 miljoen. Voorgesteld wordt om dit positieve resultaat toe te voegen aan de algemene reserve. Hiermee wordt de lijn van de afgelopen jaren, waarin het eigen vermogen toeneemt voortgezet.

Deze toename van het eigen vermogen blijkt ook uit onderstaande tabel waarin het verloop van de reserves zichtbaar is:

Omschrijving	Algemene reserve	Bestemmings reserves	Totaal
Bedragen x € 1.000			
Saldo 31-12-2022	**58.096**	**194.414**	**252.510**
Gerealiseerd resultaat voorgaand boekjaar	23.866	0	23.866
Saldo 01-01-2023	**81.962**	**194.414**	**276.376**
Gerealiseerde toevoegingen	30	124.200	124.229
Gerealiseerde onttrekkingen	-37.725	-103.428	-141.153
Saldo 31-12-2023	**44.267**	**215.185**	**259.452**
Gerealiseerd resultaat boekjaar	34.004	0	34.004
Saldo 01-01-2024	**78.271**	**215.185**	**293.457**

In bovenstaande tabel blijkt dat 2022 ook al een positief resultaat liet zien welke aan de reserves is toegevoegd. Hierdoor begonnen we het boekjaar met een eigen vermogen (het totaal van de algemene reserve en de bestemmingsreserves) van €276,4 miljoen. Door de mutaties gedurende 2023 en het positieve resultaat van 2023 neemt dit toe met €17,1 miljoen, waardoor het eigen vermogen uitkomt op €293,5 miljoen.

In het jaarverslag is per programma uiteengezet waardoor de belangrijkste afwijkingen tussen realisatie en begroting worden veroorzaakt. Hieruit blijkt dat het veelal gaat om incidentele afwijkingen. Het incidentele karakter van dit positieve resultaat leidt er toe dat deze effecten niet structureel meegenomen kunnen worden naar de toekomst. Wel kunnen de in de afgelopen jaren aan de reserves toegevoegde middelen worden ingezet om gerelateerde kosten in de toekomstige jaren te dekken.

De weerstandsfactor komt uit op 1,4. Dit is gelijk aan de weerstandsfactor vanuit de primitieve begroting 2023. De weerstandsfactor drukt uit in welke mate de gemeente in staat is om de gevolgen van risico's op te vangen, zonder dat het beleid of de uitvoering daarvan in gevaar komt. Het tot stand komen van de weerstandsfactor en de ontwikkeling van de totale financiële positie wordt nader toegelicht in de paragraaf Risicomanagement en weerstandsvermogen.

Leeswijzer

De jaarstukken zijn een onderdeel uit de P&C-cyclus. In de Begroting wordt het gemeentelijk beleid op hoofdlijnen toegelicht. In de jaarstukken wordt zowel beleidsinhoudelijk als financieel verantwoording afgelegd over de resultaten die in 2022 zijn behaald. De jaarstukken bestaan uit twee delen: het jaarverslag en de jaarrekening.

In het jaarverslag staat de beleidsinhoudelijke verantwoording centraal. Deze verantwoording wordt gegeven aan de hand van de 3W-vragen:

- *wat wilden we bereiken?*
- *wat hebben we gedaan?*
- *wat heeft het gekost?*

De jaarrekening is financieel van aard. Hierin wordt verantwoording afgelegd over de financiën van de gemeente.

Opbouw van de jaarstukken

In deze leeswijzer wordt aangegeven hoe de indeling van de jaarstukken eruit ziet.

Deel 1 - hoofdlijnen van beleid

In het eerste hoofdstuk staan de belangrijkste opgaven en het beleidsinhoudelijke en financiële resultaat in 2023 benoemd.

Deel 2 - jaarverslag

Het jaarverslag is opgebouwd uit drie onderdelen:

Acht wijkprogramma's (W)

Sinds 2017 zijn acht wijkprogramma's ingesteld. De 24 wijken zijn geclusterd in acht gebieden: Noord-West, Noord-Oost, Presikhaaf, Centrum/Spijkerkwartier/Arnhemse Broek, Malburgen, Rijkerswoerd/ Kronenburg/ Vredenburg, Elden/ De Laar en Schuytgraaf/ Elderveld. In dit Jaarverslag zijn de financiën van de wijkprogramma's financieel samengevoegd tot één wijkprogramma. Dit is gebeurd naar aanleiding van amendement 23A20 'Financieel samenvoegen wijkprogramma's'. Per wijk is wel verantwoording afgelegd op de doelen en inspanningen.

Dertien stedelijke programma's (S)

De doelenboom is een belangrijk onderdeel in de stedelijke programma's. Bij het onderdeel 'wat wilden we bereiken en wat hebben we gedaan' zijn de verantwoording op de doelen en op de inspanningen opgenomen.

Toelichting doelen en inspanningen

In het jaarverslag wordt de voortgang aangegeven van de doelen en inspanningen die in de Begroting 2023 zijn opgenomen. Per doel en inspanning is de stand van zaken beschreven. Ook wordt bij de doelen en inspanningen de status aangegeven door middel van verschillende icoontjes. Deze icoontjes houden het volgende in:

- Groene pijl schuin omhoog - Het doel/ de activiteit loopt op koers
- Oranje pijl naar rechts - Het doel/ de activiteit loopt gedeeltelijk op koers
- Rode pijl schuin omlaag - Het doel/ de activiteiten lopen niet op koers
- Groen vinkje - Het doel/ de activiteit is gerealiseerd

Toelichting afwijkingen

Binnen Wijken Algemeen en stedelijke programma's zijn bij het onderdeel 'wat heeft het gekost' een financieel overzicht met een toelichting op de afwijkingen opgenomen. In de tabel met de afwijkingen zijn de volgende afkortingen opgenomen:

- V/N - Voordeel/ Nadeel;
- I/S - Incidenteel/ Structureel;
- AR/BR - Algemene reserve/ Bestemmingsreserve.

Elf paragrafen

De paragrafen vormen een 'dwarsdoorsnede' van de begroting. Er worden kaderstellende beleidslijnen vastgelegd met betrekking tot beheersmatige aspecten. De paragrafen geven daarmee belangrijke aanvullende

informatie over de meerjarige financiële positie van de gemeente. Een deel van de paragrafen zijn in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) verplicht voorgeschreven.

De volgende zijn in het Jaarverslag opgenomen:

1. Lokale heffingen - In deze paragraaf wordt stilgestaan bij de diverse gemeentelijke belastingen en heffingen en de consequenties daarvan voor de inwoners.
2. Risicomanagement en weerstandsvermogen - Het weerstandsvermogen geeft aan hoe solide de financiële positie van de gemeente is. In deze paragraaf zijn ook financiële kengetallen opgenomen, zoals het weerstandsvermogen, de solvabiliteit en de schuldquote.
3. Onderhoud kapitaalgoederen - In deze paragraaf wordt toegelicht op welke wijze het onderhoud van de gemeentelijke kapitaalgoederen (zoals wegen, riolering, gebouwen) gewaarborgd is.
4. Financiering - Hier wordt toegelicht op welke wijze met de financieringsbehoefte van de gemeente is omgegaan.
5. Bedrijfsvoering - In de paragraaf wordt gerapporteerd over de voortgang van interne ontwikkelingen binnen de gemeentelijke organisatie.
6. Verbonden partijen - De gemeente werkt samen met andere partijen om bepaalde doelen te bereiken. Als de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft bij een partij, is dit een zogenoemde verbonden partij. In deze paragraaf worden alle verbonden partijen toegelicht.
7. Grondbeleid - De gemeente speelt een rol in het kopen en verkopen van gronden. Hier wordt verder ingegaan op het gevoerde grondbeleid.
8. Investeringen - In deze paragraaf wordt over de realisatie van de investeringen gerapporteerd.
9. Subsidies - De gemeente verstrekt subsidies aan instellingen die een bijdrage leveren aan gemeentelijke doelstellingen. In deze paragraaf wordt aangegeven welke instellingen subsidie hebben ontvangen inclusief de subsidiebedragen.
10. Integriteit - In deze paragraaf wordt aangegeven op welke wijze invulling is gegeven aan het Arnhemse integriteitsbeleid.
11. Openbaarheidsparagraaf Wet open overheid - In deze paragraaf wordt verslag gedaan van de uitvoering van de Wet open overheid (Woo).

Op verzoek van uw raad zijn drie niet verplichte paragrafen in de jaarstukken opgenomen. Dit zijn de paragrafen Investeringen, Subsidies en Integriteit. De overige acht paragrafen zijn verplicht vanuit het BBV.

Deel 3 - Jaarrekening
Het derde deel van de jaarstukken bestaat uit de financiële jaarrekening. Dit hoofdstuk biedt, conform de vereisten vanuit het BBV, diverse financiële overzichten.
In de jaarstukken kunnen afrondingsverschillen ontstaan in de balans of winst- en verliesrekening.

Interactieve website jaarstukken

De jaarstukken zijn digitaal beschikbaar op: financien.arnhem.nl. Op de website is bij de stedelijke en wijkprogramma's de volgende extra informatie te vinden:

- In de doelenboom zijn ook de teksten te zien vanuit de Begroting 2023
- Bij de onderdelen 'wat heeft het gekost' de overzichten per kostensoort, portefeuilleonderdelen en taakvelden
- Totaaloverzicht subsidies
- Totaaloverzicht reserves

Deel 2 Jaarverslag

Het jaarverslag bestaat uit drie onderdelen:

1. Wijkprogramma's (W)
2. Stedelijke programma's (S)
3. Paragrafen

Wijkprogramma's

De diverse taken waarvoor de gemeente verantwoordelijk is en die op wijkniveau plaatsvinden, zijn opgenomen in de volgende 8 wijkprogramma's (bundeling van logisch samenhangende wijken). De verantwoording van de wijkprogramma's is samengevoegd in Wijken Algemeen.

W0 **Wijken Algemeen**

W1 **Wijkprogramma Centrum, Spijkerkwartier en Arnhemse Broek (CSA)**
Centrum, Spijkerkwartier en Arnhemse Broek

W2 **Wijkprogramma Noordwest**
Burgemeesterswijk, Hoogkamp, Transvaal, Heijenoord, Lombok, Klarendal, Klingelbeek e.o., Schaarsbergen e.o., Sint Marten en Sonsbeekkwartier

W3 **Wijkprogramma Noordoost**
Alteveer, Cranevelt, Geitenkamp, Monnikenhuizen, Velperweg e.o.

W4 **Wijkprogramma Presikhaaf**
Presikhaaf West en Presikhaaf Oost

W5 **Wijkprogramma Malburgen**
Malburgen West, Malburgen Oost/Noord, Malburgen Oost/Zuid, waaronder Het Duifje en Immerloo

W6 **Wijkprogramma Schuytgraaf/Elderveld**
Schuytgraaf en Elderveld

W7 **Wijkprogramma De Laar/Elden**
De Laar en Elden

W8 **Wijkprogramma Rijkerswoerd, Kronenburg en Vredenburg (RKV)**
Rijkerswoerd, Kronenburg en Vredenburg

Wijken algemeen

In dit onderdeel staan de algemene ontwikkelingen binnen de wijken aangegeven. Ook is de financiële verantwoording van de wijken te vinden in Wijken Algemeen.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we gedaan

Thema's (T)	Doelen (D)	Inspanningen (I)

Arnhem is / wordt een levendige en vitale stad waar het volgens inwoners en ondernemers fijn wonen, werken en verblijven is (T)

Samen met inwoners - Het inzicht en de kracht van burgers wordt maatgevend voor gemeentelijk handelen (D)

In 2023 is een nieuwe slag geslagen in het realiseren van een gebiedsgerichte organisatie. Zo is in december 2023 de nieuwe Koersnota Van Wijken Weten 2023 - 2030 vastgesteld. In deze Koersnota zijn (mede op basis van de in 2021 uitgevoerde evaluatie en een uitgebreid participatieproces in 2023) vijf uitgangspunten geformuleerd die de basis vormen voor de gebiedsgerichte aanpak in Arnhem. Deze vijf uitgangspunten gaan vertaald worden naar concrete uitvoeringsmaatregelen. De belangrijkste doelstellingen van de nieuwe Koersnota zijn verkleinen van de afstand tussen inwoners en de overheid, de invloed en betrokkenheid van inwoners in de wijk te vergroten en het samenwerken in de wijken van Arnhem te verbeteren.

Ook is het Nationale Programma Arnhem Oost officieel van start gegaan in 2023. Het gebiedsplan Arnhem Oost is in juni 2023 gereedgekomen en gepresenteerd. Dit plan vormt de basis voor de inzet in de Arnhem Oost wijken en bevat een uitvoeringsagenda voor de jaren 2023 - 2027.

De gemeente als wijkgerichte organisatie en vergroten van invloed en betrokkenheid inwoners: De kracht, kennis en kunde van inwoners en ondernemers benutten (I)

Parallel aan de ontwikkeling van de Koersnota is een traject gestart om de (financiële) sturing in de wijken effectiever en transparanter te laten verlopen. Hiervoor hebben een aantal interne werksessies plaatsgevonden, waaruit een voorstel is gekomen om de sturing vanuit de wijken in relatie met de stedelijke doelen anders in te richten. Dit voorstel wordt in 2024 verder geïmplementeerd. Ook is in het najaar van 2023 een start gemaakt met de ontwikkeling van Integraal Accommodatiebeleid in Arnhem. Dit beleid heeft als doel beter te kunnen sturen op maatschappelijke accommodaties in de wijken.

Leefbare wijken (I)

In 2023 is de input voor de Arnhemse Leefbare Wijken Monitor opnieuw geïnventariseerd. Hiervoor is stadsbreed een enquête uitgezet zodat deze gegevens ertoe zullen leiden dat begin 2024 de informatie uit de monitor weer actueel is. Op basis van de signalen uit de monitor zijn weer (nieuwe) interventies denkbaar, passend bij de verschillende wijken van Arnhem. Met het budget voor Leefbare Wijken (plan leefbare wijken) zijn een aantal van zulke interventes in 2023 mogelijk gemaakt.

Maatschappelijke accommodaties: een visie ontwikkelen (I)

In het najaar van 2023 is een externe adviseur opdracht verleend om samen met de ambtelijke organisatie toe te werken naar een nieuw integraal accommodatiebeleid. De afbakening van deze opdracht heeft inmiddels plaatsgevonden en gewerkt wordt aan de eerste contouren van het beleid. In 2024 wordt dit proces verder afgerond.

Monitor leefbare wijken (I)

De input voor de monitor is in het najaar van 2023 opgehaald door middel van enquêtes onder inwoners. Hierbij is getracht om Arnhemmers, die een goede afspiegeling van de samenleving vormen, te vragen om hun mening. Deze informatie wordt verwerkt in de huidige monitor en zal begin 2024 zichtbaar worden in het systeem, waarna deze als basis meegenomen kan worden in het inhoud geven aan wijkprogrammering.

Afhandeling amendementen en moties Begroting 2023

22A75 Doorzetten buurtconciërges in Arnhemse wijken

De financiële wijziging is in de geamendeerde Begroting 2023 verwerkt.

22A76 Impuls voor de Drieslag
De financiële wijziging is in de geamendeerde Begroting 2023 verwerkt.

22M129 Kaders voor leefbare wijken
Nu de extra middelen van handhavingscapaciteit structureel zijn gemaakt en er dus sprake is van een duurzame investering, kan het geactualiseerde handhavingsbeleid spoedig worden vastgesteld en verzonden aan de raad. Het handhavingsbeleid is een belangrijke bouwsteen voor het plan voor leefbare wijken, samen met het onlangs gepubliceerde Actieplan Overlast en de wijkveiligheidsplannen. Het plan voor leefbare wordt in 2024 verzonden aan de raad. De kaders en uitgangspunten van deze beleidsstukken zullen dan in 2026 worden geëvalueerd en de evaluatie zal worden voorzien van conclusies en aanbevelingen.

Wat heeft het gekost

	Rekening	Begroting 2023		Rekening	
	2022	Primitief	Definitief	2023	Afwijking
Bedragen x € 1.000					
Middelen					
Lasten	218.629	219.679	235.840	231.330	4.509
Baten	25.995	26.295	28.182	30.879	2.697
Saldo lasten en baten	***-192.634***	***-193.384***	***-207.658***	***-200.451***	***7.206***
Toevoegingen aan reserves	6.228	6.620	8.258	10.963	-2.705
Onttrekkingen aan reserves	6.009	917	13.176	13.173	-3
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	***-219***	***-5.703***	***4.918***	***2.210***	***-2.708***
Gerealiseerd resultaat	**-192.852**	**-199.087**	**-202.740**	**-198.242**	**4.498**

Toelichting financiële afwijkingen

Lasten Baten met uitsplitsingen naar Product/Portefeuilleonderdelen/Thema's Totaal

Onderwerp	Thema	Totale afwijking (x €1.000)	V/N	Toelichting	I/S	AR/ BR
Lasten		3.879	V			
Sociale wijkteams						
WMO en sociale wijkteams	Gezondheid	9.679	V	Zorg (Wmo)	I	BR
Jeugdzorg	Gezondheid	4.635	V	Zorg (Jeugdzorg)	S	BR
WMO en sociale wijkteams	Gezondheid	3.478	V	Persoonsgebonden budget	I	BR
Teams Leefomgeving						
Schulddienstverlening	Kansengelijkheid	973	V	Vroegsignalering, preventie en schulddienstverlening	I	AR
Wijken en wijkgericht werken	Bedrijfsvoering	835	V	Inzet capaciteit stad en wijken	I	AR
Armoedebeleid	Kansengelijkheid	479	V	Armoederegelingen	I	AR
Welzijn	Meedoen	452	V	Opgroeien en opvoeden	I	AR
Werk en Inkomen	Meedoen	420	V	BBZ bijstand	I	AR
Armoedebeleid	Kansengelijkheid	294	V	Regeling wijkinitiatieven	I	AR
Groen en klimaatadaptie in de stad	Openbare ruimte	280	V	Groot onderhoud Groen en bomen	I	BR

Openbare ruimte	Openbare ruimte	241	V	Groot onderhoud Spelen	I	BR
Wijken en wijkgericht werken	Bedrijfsvoering	200	V	Inzet capaciteit Teams Leefomgeving	I	AR
Welzijn	Meedoen	150	V	Ontmoeten en verbinden	I	AR
Welzijn	Meedoen	140	V	Bewonersondersteuning	I	AR
Wijken en wijkgericht werken	Bedrijfsvoering	121	V	Regeling wijkinitiatieven	I	AR
Wijken en wijkgericht werken	Bedrijfsvoering	52	V	Wijkverenigingen/platforms	I	AR
Mobiliteit	Openbare ruimte	-102	N	Groot onderhoud Wegen	I	BR
Wijken en wijkgericht werken	Bedrijfsvoering	-108	N	Huur De Laarhof en Sperwer	I	AR
Onderwijs	Kansengelijkheid	-195	N	Aanpak onderwijsachterstanden	I	AR
Armoedebeleid	Kansengelijkheid	-221	N	Extra jongerenwerk en Pedagogisch werk	I	AR
Sport	Openbare ruimte	-283	N	Beheer panden in gebruik voor Sport	I	AR
Mobiliteit	Wonen	-595	N	Straatparkeren (parkeerexploitatie)	I	BR
Onderwijs	Wonen	-827	N	Beheer MFC's	I	AR
Openbare ruimte	Openbare ruimte	-1.519	N	Straatreiniging en onderhoud wijkgroen	S	AR
Armoedebeleid	Kansengelijkheid	-1.700	N	Energietoeslag uitvoering	I	AR
Armoedebeleid	Kansengelijkheid	-13.000	N	Energietoeslag uitkering	I	AR
Baten		2.292	V			
Sociale wijkteams						
WMO en sociale wijkteams	Gezondheid	153	V	Zorg (Wmo)	I	BR
Werk en Inkomen	Meedoen	-420	N	BBZ Bijstand	I	AR
Teams Leefomgeving						
Mobiliteit	Wonen	2.659	V	Straatparkeren (parkeerexploitatie)	I	BR
Onderwijs	Kansengelijkheid	412	V	Aanpak onderwijsachterstanden	I	AR
Sport	Openbare ruimte	152	V	Beheer panden in gebruik voor Sport	I	AR
Armoedebeleid	Kansengelijkheid	-664	N	Energietoeslag	I	AR
Toevoegingen aan reserves		-2.692	N			
Sociale wijkteams						
Teams Leefomgeving						
Mobiliteit	Openbare ruimte	-70	N	Groot onderhoud Wegen	I	BR
Openbare ruimte	Openbare ruimte	-241	N	Groot onderhoud Spelen	I	BR
Groen en klimaatadaptie in de stad	Openbare ruimte	-280	N	Groot onderhoud Groen en bomen	I	BR
Mobiliteit	Wonen	-2.101	N	Straatparkeren (parkeerexploitatie)	I	BR

Onttrekkingen aan reserves		172	V			
Sociale wijkteams						
Teams Leefomgeving						
Mobiliteit	Openbare ruimte	172	V	Groot onderhoud Wegen	I	BR

Zorg (Wmo en jeugdzorg)
Op het totale beleidsveld Zorg is een voordeel gerealiseerd van € 4,0 miljoen. Dit is verdeeld in een nadeel van € 13,9 miljoen op het stedelijke programma S07 Zorg (inclusief reservemutaties) en een voordeel van € 17,9 miljoen op de wijken. De afwijkingen worden toegelicht in programma S07 Zorg.

Onderstaand is een overzicht opgenomen van hoe de resultaten zorg over de stad en de wijk zijn verdeeld:

Onderwerp	Stad (S07)	Wijk	Totaal
Zorg (WMO)	-7.628 N	9.832 V	2.204 V
Zorg (Jeugdzorg)	-5.147 N	4.635 V	-512 N
Persoonsgebonden budget	-1.464 N	3.478 V	2.014 V
Eigen bijdragen	305 V	0	305 V
Totaal	**-13.934 N**	**17.945 V**	**4.011 V**

Vroegsignalering, preventie en schulddienstverlening
Er zijn minder inwoners die gebruik hebben gemaakt van schulddienstverlening. Dit heeft geleid tot een voordeel van € 234.000. Een extra rijksbijdrage voor vroegsignalering kon niet volledig worden ingezet in verband met beperkte capaciteit en ontvangst pas in het najaar. Hierdoor is een voordeel ontstaan van € 739.000

Inzet capaciteit stad en wijken
Capaciteit wordt begroot op zowel de stad als de wijk. In 2023 is minder gerealiseerd op de wijk en meer op de stad, waardoor zowel op de wijk als de stad (S00) een afwijking ontstaat. Deze afwijkingen vallen tegen elkaar weg.

Armoederegelingen
Van een aantal regelingen is minder gebruik gemaakt, zoals Collectieve Aanvullende Zorgverzekering (CAZ) en Individuele Inkomenstoeslag. De regels en budget rond Kwijtschelding gemeentelijke belastingen zijn in de loop van 2023 verruimd, maar hebben nog niet geleid tot meer kwijtschelding. De verwachting is dat dat in 2024 wel het geval is. Hierdoor is in totaal een voordeel ontstaan van € 785.000. Er is binnen de bijzondere bijstand meer gebruik gemaakt van de witgoedregeling, bijzonder bijstand tot 21 jaar en tegemoetkoming energiekosten (nadeel € 306.000).

Opgroeien en opvoeden
Door een verandering in de aanpak van het jongerenwerk en het preventief jeugdwerk in een aantal wijken is het niet gelukt het budget in 2023 volledig te besteden (€ 452.000 voordeel).

BBZ Bijstand
Dit budget betreft de resultaten van de BBZ uitkering (€ 420.000 voordeel en € 420.000 nadeel) als onderdeel van de gebundelde uitkering BUIG. De toelichting op de afwijkingen BUIG zijn terug te vinden in het programma S06 Participatie en armoedebestrijding.

Regeling wijkinitiatieven
Er zijn minder initiatieven door bewoners aangedragen dan vooraf begroot wat heeft geleid tot een voordeel van € 121.000.

Groot onderhoud Groen, bomen en spelen
Een deel van het jaarprogramma groot onderhoud bomen en groen (€ 280.000) en spelen (€ 241.000) is niet gerealiseerd. De niet bestede middelen worden verrekend met de bestemmingsreserve 'Groot onderhoud Openbare Ruimte'.

Inzet capaciteit Teams Leefomgeving
Het voordeel van € 200.000 is ontstaan doordat niet alle aanwezige middelen ten behoeve van de capaciteit van de Teams Leefomgeving zijn ingezet.

Ontmoeten en verbinden
Het deels flexibele budget Ontmoeten en Verbinden is niet volledig besteed (€ 150.000 voordeel), wat vooral te relateren is aan het gegeven dat het Makelpunt minder kosten heeft doorbelast dan hiervoor was begroot.

Bewonersondersteuning
Het budget op programma Welzijn is niet volledig benut (€ 140.000 voordeel), omdat een deel van de kosten op programma S07 Zorg zijn verantwoord.

Wijkverenigingen/platforms
Het voordeel van €52.000 is volledig toe te schrijven aan de wijkplatforms binnen Noord-Oost. Het wijkplatform heeft de beschikbare middelen niet volledig benut.

Groot onderhoud Wegen
Ten opzichte van het jaarprogramma groot onderhoud buurtwegen is € 172.000 extra gerealiseerd. Op het groot onderhoud fietspaden is € 70.000 minder gerealiseerd. Per saldo wordt een afwijking van € 102.000 verrekend met de bestemmingsreserve 'Groot onderhoud Openbare Ruimte'.

Huur De Laarhof en Sperwer
Voor de ontmoetingslocaties De Laarhof en Sperwer zijn in 2023 zijn middelen ingezet die tot een nadeel hebben geleid van € 108.000 in respectievelijk de wijken De Laar en Noord-Oost.

Aanpak onderwijsachterstanden
Het voordeel op de baten (€412.000) en het nadeel op de lasten (€195.000) levert een voordeel op van €217.000 op het wijkprogramma. Hier staat een nadeel tegen over van € 217.000 op het stedelijk programma S04 Onderwijs.

Extra jongeren werk en pedagogisch werk
Er zijn minder initiatieven door wijkorganisaties aangedragen dan vooraf begroot op kansrijk opgroeien, daartegenover is meer ingezet op extra jongerenwerk en pedagogisch werk binnen Kansengelijkheid door Noord Oost (€ 221.000 N). Verder is door Arnhem Oost voor initiatieven binnen kansrijk opgroeien een bijdrage gedaan. Dat heeft geleid tot lagere lasten (€ 294.000 V).

Beheer panden in gebruik voor sport
De kosten voor onderhoud van de gemeentelijke panden in gebruik voor sportactiviteiten waren hoger dan begroot (€ 221.000 nadeel). Dit betrof onvoorziene werkzaamheden, hoger uitgevallen planmatig onderhoud en duurzaamheidsmaatregelen. Tegenover de kosten van de duurzaamheidsmaatregelen staat een voordeel (€ 94.000) in programma S00 Bestuur, dienstverlening en financiën. Daarnaast is er een voordeel op de lasten van € 150.000 in verband met de SPUK regeling Sport. De toelichting hiervan staat in programma S09 Gezondheid en Sport. Er is een nadeel van € 212.000 door hogere energielasten. Hier staat een voordeel van € 152.000 tegenover op de baten kant door extra inkomsten vanuit servicekosten.

Straatparkeren (Parkeerexploitatie)
Op het straatparkeren is in 2023 aan de batenkant een voordeel gerealiseerd van € 2,7 miljoen. Voor een groot deel (€ 2,4 mln.) komt dit voordeel uit naheffingsaanslagen door de inzet van de scanauto. In 2022 is gefaseerd gestart met het rijden van de scanauto, zodat men hieraan kon wennen en eventuele opstartproblemen beperkt zouden blijven. Daarnaast is in 2023 ook gekeken naar een efficiënte inzet van de scanauto. Door het ontbreken van ervaringscijfers en mede vanwege het doorbreken van het patroon in verband met corona zijn de opbrengsten vanuit de naheffingsaanslagen in 2023 voorzichtig geraamd. Ultimo 2023 blijken de opbrengsten uit

de naheffing hoger. In de tussenrapportage was reeds melding gemaakt van hogere opbrengsten. Verder zijn er meer opbrengsten uit kort parkeren (ticket bij automaat) en parkeervergunningen à € 0,3 mln.
Tegenover de extra baten staat aan de lastenkant ook een nadeel. De extra opbrengsten gaan namelijk gepaard met extra incassokosten (€ 0,4 miljoen). Daarnaast was in 2023 sprake van hogere onderhoudskosten waaronder een ‘update’ van de parkeerautomaten (€ 0,2 miljoen).
De resultaten worden volledig verrekend met de bestemmingsreserve 'Bereikbaarheidsfonds'.

Beheer MFC's
Het beheer van de MFC's valt hoger uit dan begroot. Dit levert een nadeel op van € 827.000. Dit wordt veroorzaakt door een nadeel van € 250.000 op de inhuur van beheerders voor de MFC's. Daarnaast zijn de schoonmaakkosten hoger uitgevallen dan begroot, dit levert een nadeel van € 319.000. Ook is er brandschade geweest binnen de MFC in Klarendal wat niet werd vergoed door onze verzekering. Dit levert een nadeel op van € 258.000.

Straatreiniging en onderhoud wijkgroen
In 2023 zijn extra lasten ontstaan met name als gevolg van het mislukken van de aanbesteding voor het onderhoud in het stadsdeel CSA (Centrum). Het onderhoud hier is in aangepaste vorm verder gegaan, maar dit ging gepaard met onvermijdelijk hogere kosten (€ 1,5 miljoen).

Energietoeslag
De overschrijding van de Energietoeslag op dit programma bedraagt € 15,2 miljoen. Hier tegenover staat een bijdrage van € 13 miljoen uit het Gemeentefonds welke is verantwoord op programma S00 Bestuur, dienstverlening en financiën. De dekking voor het resterende nadeel van € 2,2 miljoen is aanwezig in de Bestemmingsreserve Energiearmoedefonds. Deze onttrekking kon in 2023 niet plaatsvinden omdat deze niet was begroot. In Turap 1 2024 wordt voorgesteld om het bedrag aan deze bestemmingsreserve te onttrekken ter compensatie van het nadeel in 2023.

Centrum, Spijkerkwartier, Arnhemse Broek

In het wijkprogramma Centrum, Spijkerkwartier, Arnhemse Broek (CSA) bevinden zich de wijken Centrum, Spijkerkwartier en Arnhemse Broek.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we gedaan

Thema's (T)	Doelen (D)	Inspanningen (I)

Meedoen (T)

Versterken van sociale cohesie (D)

Onderlinge betrokkenheid is belangrijk voor een leefbare wijk. Om de sociale cohesie in het gebied te versterken, faciliteren we goed functionerende wijkorganisaties en het wijknetwerk.

Resultaat

- Er zijn activiteiten ontplooid op het gebied van wijkcommunicatie, ondersteuning van zwerfvuilgroepen en jeugd.
- Bestaande ontmoetingsplekken zijn ondersteund in hun ontwikkeling. Zo hebben we de verbouwing van buurthuis De Lommerd ondersteund, zodat deze nu beter toegankelijk is.

Inspanningen 2023 (I)

In het Centrum, Spijkerkwartier en Arnhemse Broek (CSA) zijn diverse initiatieven ontplooid. Dit doen we door middel van subsidie, de wijkplatforms, ontmoetingsplekken en bewonersondersteuning.

Meer (financiële) zelfredzaamheid (D)

- Om (financiële) zelfredzaamheid te stimuleren, faciliteren we toegankelijke hulp.

Resultaat
- Er is een laagdrempelige inloop in de Symfonie voor bewoners.
- De inloop van de sociaal raadslieden in de Symfonie wordt goed bezocht.
- De samenwerking in de wijk met de diverse partners is versterkt.

Inspanningen 2023 (I)

Door in de wijk te werken benutten we kansen in het wijknetwerk beter. Hier werken we samen met onze welzijnspartners, zoals Rijnstad en Sociaal Wijkteam om inwoners zo goed mogelijk te helpen met individuele vragen.

Kansengelijkheid (T)

Bevorderen kansengelijkheid: bewoners zijn zelfstandiger en staan steviger in de maatschappij (D)

We bevorderen kansengelijkheid door verschillende initiatieven en projecten in de wijk te ondersteunen.

Resultaat
- Bewoners die verbonden zijn aan initiatieven op het gebied van kansengelijkheid zijn begeleid om zelfstandiger te kunnen functioneren.
- We hebben diverse initiatieven op het gebied van kansengelijkheid ondersteund, zoals het Buurtbaanbureau, Stichting Raak (voetbal voor jongvolwassenen) en Broek Omhoog.

Inspanningen 2023 (I)

We hebben ingezet op bestaande projecten en initiatieven om zo een duurzame verandering te weeg te brengen.

Minder onderwijsterugval (D)

We hebben basisscholen via de subsidie ‘Kansrijk Opgroeien’ gefaciliteerd om stevig in te zetten op extra programma’s voor de leerlingen.

Resultaat
- Op de Hugo de Grootschool zijn positieve resultaten te zien op de eindtoets.
- We hebben de Fridayschool (overgang van het basisonderwijs naar het voortgezet onderwijs), naschoolse programma’s op de basisscholen, het Fort en de Blokhut ondersteund.
- Vanuit het Nationaal Programma Arnhem Oost zijn de programma’s verder ontwikkeld.

Inspanningen 2023 (I)

Het programma Kansrijk Opgroeien is gecontinueerd.

Gezondheid (T)

Integrale aanpak gezonde leefstijl (D)

We subsidiëren en faciliteren programma's op scholen om een gezondere leefstijl te bevorderen.

Resultaat
- Op playground Thialf en in de wijkcentra wordt ingezet op een gezonde leefstijl.
- JOGG (jongeren op gezond gewicht), GO (gezond onderweg) en beweegconcept 2+1+2 zijn ingezet. Met de programma's worden kinderen gecoacht binnen hun eigen omgeving naar een gezondere leefstijl.
- De activiteiten van de Blauwe Tomaat en Vitanos zorgen voor aandacht voor gezonde voeding.
- We hebben de mogelijkheid voor een wandelpad langs het spoor onderzocht, zodat er een (beweeg)route ontstaat door de wijk.

Inspanningen 2023 (I)

Het aantal kinderen met overgewicht blijft hoog. De inspanningen dragen bij aan een gezondere leefstijl, maar is op korte termijn nog niet voldoende om het overgewicht (gemiddeld genomen) te doen afnemen.

Openbare Ruimte (T)

Aantrekkelijkere buitenruimte (D)

In CSA is er veel verharding en verstening, mede omdat het een centrumwijk is met weinig ruimte, veel bebouwing en belangrijke infrastructuur. We investeren daarom in een aantrekkelijkere buitenruimte, waarbij veel verharding heeft plaats gemaakt voor groen.

Resultaat

- Het parkeerplan Spijkerkwartier heeft veel bij kunnen dragen aan de renovatie van de straten in het Spijkerkwartier. In 2023 waren dit de Groen van Prinstererstraat en de Prins Hendrikstraat.
- De Ir. J.P. van Muijlwijkstraat is ingrijpend gerenoveerd. De leefbaarheid is vergroot doordat veel verharding heeft plaats gemaakt voor groen en oversteken zijn verbeterd.
- De Groen van Prinstererstraat in het Statenkwartier is door een bewonersinitiatief sterk verbeterd op het gebied van groen en klimaatadaptatie. De weg is versmald en wadi's, bomen en struiken toegevoegd.
- In het kader van het actieprogramma Schoon Heel en Veilig wordt jaarlijks een schouw georganiseerd om de verwaarloosde plekken (die uitnodigen tot overlast) te inventariseren. Meerdere verwaarloosde plekken zijn verbeterd door het toevoegen van bijvoorbeeld groen, kunst of verlichting.

Inspanningen 2023 (I)

Om een aantrekkelijkere buitenruimte te creëren, zetten we opdrachten uit voor vergroening van de buitenruimte. Ook faciliteren we bewonersinitiatieven die hieraan bijdragen.

Wonen (T)

Meer diversiteit in de woningvoorraad (D)

Diversiteit in de woningvoorraad is belangrijk voor de wijken. We jagen dit daarom aan bij woningopgaves en handhaven op verkamering.

Resultaat

- Bij nieuwbouwprojecten (zoals Rietgrachtstraat en Thorbeckestraat) zijn levensloopbestendig wonen en huizen voor gezinnen in de planvorming meegenomen.
- Het facetplan Woningsplitsing en Verkamering heeft een rem gezet op de verkamering van panden in het gebied. Zo wordt er in het Spijkerkwartier geen omgevingsvergunning verleend als er binnen een straal van 50 meter al een ander verkamerd pand aanwezig is. Dit heeft een gunstig effect op de diversiteit van de woningvoorraad. Bij overtredingen wordt er gehandhaafd.

Inspanningen 2023 (I)

Bij de kansen die zich voordoen op het gebied van transformatie of nieuwbouw van woningen hebben we inzet op de diversiteit van de woningvoorraad.

Wijkeconomie (T)

Goed functionerende wijkorganisaties (D)

We ondersteunen de wijkorganisaties als partner vanuit de gemeente.

Resultaat

- De wijkorganisaties De Blauwe Wijkeconomie, Broek Omhoog en Buurtgroenbedrijf hebben veel bijgedragen aan de verbetering van de wijk. Zo heeft De Blauwe Wijkeconomie maar liefst 11 initiatieven die werken aan een leefbare en inclusieve wijk. Een voorbeeld is de oprichting van een Buurtklusbedrijf om bij te dragen aan de energietransitie.

Inspanningen 2023 (I)

De wijkorganisaties hebben moeite om zich duurzaam te ontwikkelen, onder andere door de manier van subsidiëren door de gemeente (per jaar). We hebben naar oplossingen gezocht om de activiteiten langdurig in het wijkprogramma te verankeren. Per wijkorganisatie zijn er specifieke afspraken gemaakt. Een meer eenduidige manier van samenwerken met wijkorganisaties moet nog nader worden uitgewerkt.

Veiligheid (T)

Minder overlast (D)

In het gebied is leefbaarheid een belangrijk thema. Met name overlast die wordt ervaren van mensen met verward gedrag is hoog.

Resultaat

- Binnen het actieprogramma Schoon Heel Veilig Steenstraat en omgeving, zijn tien actielijnen met bijbehorende acties uitgevoerd. Zo zijn verloederde plekken opgeknapt, is graffiti verwijderd, zijn camera's geplaatst en handhavingsacties uitgevoerd.
- De ondernemersvereniging (VOS) heeft een plan gemaakt om de Steenstraat verder te verbeteren.
- We hebben, via het Overleg Zorg en Overlast, overlast teruggedrongen. Op adresniveau is daarmee een goede aanpak van kracht.

Inspanningen 2023 (I)

Wij zetten de lijnen uit via het actieprogramma Schoon Heel Veilig. Met gerichte acties, ook via het Zorg en Overlast overleg, pakken we de problematiek aan.

Noordwest

In het wijkprogramma Noordwest bevinden zich de wijken Klarendal, Burgemeesterswijk/ Hoogkamp, Schaarsbergen en omgeving, Sint Marten/ Sonsbeekkwartier, Heijenoord en Lombok, Hoogstede/Klingelbeek en omgeving.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we gedaan

Thema's (T)	Doelen (D)	Inspanningen (I)

Meedoen (T)

Ontmoetingsplekken voor sociale cohesie en maatschappelijk participeren (D)

Er is een toename te zien van het aantal activiteiten én bezoekers in de buurthuizen. Daarnaast zijn Rosorum en Graaf Ottoplein heringericht.

Inspanningen 2023 (I)

- Minimaal elk kwartaal en zo nodig vaker hebben we afstemmingsoverleg gehad met een vertegenwoordiging van de verschillende buurthuizen.
- Het Graaf Ottoplein is heringericht.
- De inclusieve speelplaats naast de skatebaan bij Rosorum is gerealiseerd.
- De gesprekken over herinrichting Peterplein hebben plaatsgevonden. De realisatie start het eerste kwartaal 2024.

Versterken sociale netwerken en inzicht in voorzieningen in de wijk (D)

De netwerkpartners in de wijken kennen elkaar en weten elkaar te vinden.

Inspanningen 2023 (I)

- De gebiedsagenda Werk, Inkomen en Schulden 2023 is tot stand gekomen. Monitoring van de benoemde actiepunten volgt via het overleg sociale tafel met Sociaal Wijkteam, partners Rijnstad en Stichting Welzijn Ouderen Arnhem.
- In maart en oktober hebben we een netwerkbijeenkomst georganiseerd voor professionals werkzaam in de wijk Klarendal en Sint Marten.
- Het maandelijks inloopspreekuur voor inwoners met vragen over regelgeving en/of vragen over de uitkering is begin 2023 gestart.
- De basistraining Eigen-Wijs is gestart in Sint-Marten-Klarendal.
- Er is opdracht gegeven voor het maken van een programmaboekje met daarin alle wijkinitiatieven gerealiseerd voor en door bewoners in Klarendal en Sint Marten in 2023.

Kansengelijkheid (T)

Meer ontplooiingskansen voor kinderen (D)

Basisschoolkinderen in de wijk Klarendal die dat nodig hebben krijgen een naschools programma aangeboden.

Inspanningen 2023 (I)

Het uitvoeringsprogramma Kansrijk Opgroeien wordt verder doorontwikkeld en geïntegreerd binnen de pedagogische wijk in het kader van de aanpak vanuit het Nationaal Programma Arnhem-Oost. In het kader van de regeling School en Omgeving met Delta, basisschool Kunstrijk, sportbedrijf Arnhem en Rijnstad is de huiswerkclub per 1 juli omgezet naar de plusclub

In het kader van die doorontwikkeling is ook het thuisbezoek door de jeugdverpleegkundige in Klarendal mogelijk gemaakt op indicatie. Dit wordt in 2024 standaard ingevoerd. Samen met betrokken (keten)partners zijn we gestart om de backoffice goed in te regelen, zodat signalen ook direct opgepakt, en, bij voorkeur, direct opgelost kunnen worden.

In het kader van het Nationaal Programma Arnhem-Oost is een nieuw wijknetwerk Klarendal opvoeden en opgroeien opgestart.

Veiligheid (T)

Bewoners hebben minder last van gevoelens van onveiligheid (D)

Inwoners voelen zich veiliger in hun directe omgeving.
Wel blijft het gebied rondom de Hommelseweg en de Sonsbeeksingel een aandachtsgebied, gezien de toename van overlastgevende personen. Daarbij moet gemeld worden dat door genomen maatregelen in het centrum, problematiek opschuift naar omliggende gebieden, waaronder Klarendal en Sint Marten. Mede om die reden zijn we gestart met een actieplan.

Inspanningen 2023 (I)

- Tijdens het maandelijks wijkveiligheidsoverleg vindt monitoring plaats en initiëren we passende acties. Ook zijn we samen met de politie gestart met het actieplan 'Hommel en Singel': schoon, heel en veilig met speciale aandacht voor verloederde plekken en ondermijning.
- In december zijn, mede in opdracht van team Leefomgeving, activiteiten georganiseerd door partners om aanbod te bieden voor jeugd in de wijk.
- Via de sociale tafel monitoren we de inzet van partners in het sociaal domein.
- In opdracht van team Leefomgeving worden ketenpartners ingezet om overlast van jeugd in de Burgemeesterswijk tegen te gaan.
- We starten een proces met alle betrokken partijen over de vraag hoe we in ons gebied de doorontwikkeling van jongerenwerk vorm gaan geven.

Gezondheid (T)

De sociaaleconomische gezondheidsverschillen in de wijk Klarendal worden kleiner (D)

Meer aandacht voor gezondheid van ouderen in het gebied Noord-West en specifiek voor kwetsbare ouderen in Klarendal en Sint Marten.

Inspanningen 2023 (I)

- De uitvoering van Welzijn op recept is gemonitord met de uitvoerende partijen Stichting Welzijn voor Ouderen Arnhem en Rijnstad.
- Studenten van de Hogeschool Arnhem Nijmegen zijn in augustus 2023 gestart in Klarendal en Sint Marten om het netwerk, de onderlinge samenwerking en de kansen die in deze samenwerking gemist of juist gepakt worden scherp te krijgen. Hierdoor kunnen kwetsbare ouderen vroegtijdig gesignaleerd worden, zodat er preventief gehandeld kan worden en de ouderen minder snel hun zelfstandigheid verliezen.
- In samenwerking met Zorgbelang Inclusief is een introductiebijeenkomst Positieve Gezondheid georganiseerd voor medewerkers van huisartspraktijk Klarendal, Stichting Welzijn Ouderen Arnhem, Rijnstad, Scalabor, Sociale Wijkteams Arnhem.
- In samenwerking met Sportbedrijf Arnhem zijn in de Burgemeesterswijk, Heijenoord Lombok, Klarendal, Sint Marten beweeglessen voor ouderen gestart in de eigen wijk.

Noordoost

In het wijkprogramma Noordoost bevinden zich de wijken Geitenkamp, Monnikenhuizen, Velperweg e.o., Alteveer en Cranevelt.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we gedaan

Thema's (T)	Doelen (D)	Inspanningen (I)

Meedoen (T)

Meer bewoners zijn sociaal zelfredzaam (D)

Er is een goede verdeling van ontmoetingsplekken in de wijken van Noord-Oost, zowel binnen als buiten. Een aantal van deze plekken wordt aangepast en aantrekkelijker gemaakt om ontmoeting op deze plekken te vergroten, toegankelijker en aantrekkelijker te maken. De beschermde speelplek de Rommelkist en de entree naar het Multifunctioneel Centrum de Wetering behoren tot de plekken die als eerste worden aangepakt. In 2023 zijn het plan van aanpak en uitvoeringsplan gerealiseerd, oplevering staat gepland in het tweede kwartaal 2024-2025.

Inspanningen 2023 (I)

Noord-Oost heeft een mooie spreiding van ontmoetingscentra in de verschillende wijken. Veel van deze ontmoetingsplekken zijn ontstaan vanuit initiatief van buurtbewoners. Er is regelmatig overleg met de verschillende centra. Aandachtspunt is en blijft (structurele) financiering van de huisvestingskosten. In Alteveer Cranevelt wordt verkend naar een wijk/dorpendeal; een subsidieproject van de Provincie Gelderland bedoeld om de sociale verbinding in dorpen of wijken te versterken. De provincie stimuleert het project voor verbinden en ontmoeten in de wijk Alteveer Cranevelt en financiert het grotendeels. Het plan van aanpak is in 2023 in samenwerking met de Buurtfabriek, Driestroom en Rozet opgesteld en wordt door het subsidiebureau in 2024 aangevraagd bij het subsidieportaal van de provincie.

Meer bewoners participeren in de vorm van (vrijwilligers)werk (D)

In samenwerking met de Hogeschool Arnhem Nijmegen is gestart met een project “samen werken in de wijk”. Onderdeel was om samen met de doelgroep jongvolwassenen met een uitkering te onderzoeken wat zij nodig hebben om de stap richting werk te zetten. Dit heeft geresulteerd in een coachings- en een begeleidingstraject voor jongvolwassenen waar recent mee is gestart.
Er is behoefte aan meer leer- en werkplekken in de wijk. In 2024 zal het Buurtbaanbureau van start gaan en er is al een start gemaakt met een Buurtklusbedrijf, waarin met de constructie van meestergezel wordt gewerkt. Inwoners kunnen weer stappen richting de arbeidsmarkt zetten.

Verschillende wijkondernemers willen zich inzetten om leer- en werkplekken te realiseren in de wijk. Een positieve ontwikkeling. De Vlindertuin in hiervoor een geschikte locatie, om alsnog de ‘kweekplaats’ voor participatie in de wijk te worden. De Vlindertuin heeft nog meer potentieel en functioneert nog niet naar tevredenheid.

De samenwerking met het Sociaal Wijkteam is geïntensiveerd. Concreet is er een integrale aanpak ontwikkeld waarbij de coaches en regisseurs gezamenlijk bij gezinnen langsgaan om zo een efficiencyslag te maken op te processen per gezin. Dit is voor nu de gebiedsagenda en wordt in 2024 uitgevoerd.

Inspanningen 2023 (I)

- Het uitbreiden van het aantal sociaal ondernemers in de Vlindertuin stagneert. Het blijft lastig voor de huidige exploitant om deze doelgroep te vinden en te binden aan de Vlindertuin. Er lijkt een positieve kentering te komen, verschillende ondernemers uit de wijk hebben interesse getoond voor een leer-werkplek in de Vlindertuin.
- Er is een BuurtKlusBedrijf in Geitenkamp gestart. Er wordt een buurtbaanbureau opgericht, en er is een start gemaakt met een coaching traject voor toeleiding naar werk en/of school voor jongvolwassenen (middelen vanuit het Nationaal Programma Arnhem Oost).
- De gebiedsagenda is opgesteld en wordt voor 2024 geactualiseerd.

Kansengelijkheid (T)

Meer kinderen hebben de mogelijkheid om hun talent te ontdekken en te ontwikkelen (D)

Afgelopen jaar zijn er verschillende positieve ontwikkelingen geweest in het aanbod, waardoor jeugd zijn talenten kon ontwikkelen. Voorbeelden hiervan zijn

- nieuw en meer jongerenwerk in de wijk, zowel locatie gebonden als ambulant;
- continuering van de verlengde schooldag op de Witte Vlinder in samenwerking met de wijkpartners;
- invoering van een extra speelmorgen;
- er is een samenwerking geweest Schakel026 om creatieve makers in te schakelen voor maatschappelijke vraagstukken (jeugd, Sperwer);
- jongeren zijn betrokken bij de wijkdag Geitenkamp en Podium voor de wijk.

Inspanningen 2023 (I)

- Het uitvoeringsprogramma Opgroeien 2023 is gerealiseerd. Hieronder valt de verlengde leertijd Witte School met wijkpartners. Dit wordt regelmatig gemonitord en geactualiseerd.
- De sport pedagogisch medewerker is aangesteld en heeft een plan opgesteld voor het verbeteren van het klimaat op de Rommelkist. Er is een groep vrijwilligers die meewerkt met specifieke evenementen.
- Er is een start gemaakt van het versterken van het team werkzaam op de Rommelkist. Vanuit het Nationaal Programma Arnhem Oost zijn middelen beschikbaar gesteld om de Rommelkist fysiek aantrekkelijker en veiliger te maken.
- De monitoring op de 18 maandengesprekken door VGGM loopt. Wegens succes wordt het nu toegepast in alle Arnhem-Oost wijken.
- Programma op en na school wordt uitgevoerd met wijkpartners.

Gezondheid (T)

De sociaaleconomische gezondheidsverschillen in de wijk Geitenkamp worden kleiner (D)

Vanuit de samenwerking van HAN met GGD is geadviseerd om te werken met wijkgezondheidsprofielen. Door de kennis en opvolgende interventie van de wijkgezondheidsprofielen nemen de gezondheidsverschillen af.
De bewustwording wordt verhoogd en er zijn voorzieningen in de wijk die bijdragen aan een gezonde leefstijl.

Inspanningen 2023 **(I)**

- Twee watertappunten zijn geplaatst, een derde kon niet worden geplaatst in verband met hoogte verschillen op de beoogde locatie.
- Het experiment met gezondheidschecks loopt niet op koers vanwege de beperkte beschikbaarheid van studenten.
- Het programma 2Diabeat loopt en wordt getrokken Locus (de Beijer). Er wordt hierin samengewerkt met Rijnstate en het Sociaal Wijkteam.
- Het onderzoek, geïnitieerd vanuit de WUR, naar vergroening van de wijk en gezondheid is afgerond.

Openbare ruimte (T)

De wijk Geitenkamp is klimaatbestendiger (D)

Klimaatadaptie
We zetten in op hittestress door middel van tegelwippen en het herplaatsen van ligusterhagen, het simuleren van geveltuintjes en boomspiegels in eigen beheer. Aandachtspunt bij het herplaatsen van ligusterhagen op vrijwillige basis blijft het structurele onderhoud. Met verschillende scholen werken we samen om de schoolpleinen te vergroenen (Jozef Sartoschool, locatie Spiekmanlaan).

Energie besparen
We brengen de bewoner in contact met het project energiearmoede. Samen wordt gekeken naar wat werkt voor de bewoners en hoe we dit kunnen organiseren. Er is een samenwerking gestart met het jongerenwerk om jongeren uit de wijk als ambassadeur in te zetten.

Inspanningen 2023 **(I)**

- Er zijn verschillende boomspiegels vergroot en teruggegeven in beheer van bewoners en er zijn pleintjes vergroend.
- Jaarlijks is er een actie voor het herplaatsen van ligusterhagen, op vrijwillige basis. Met de woningbouwcorporaties wordt onderzocht of behoud van de ligusterhaag onderdeel kan zijn van de huurovereenkomst.
- Een projectleider geeft inhoud- en uitvoering aan het Icoonproject Beekdal, gefaseerd worden er punten opgepakt uit de bevindingenrapportage.
- Twee keer per jaar organiseren bewoners in samenwerking met de woningbouwcorporaties en gemeente een opruimdag.
- De pilot bijzettingen en zwerfafval is afgerond. De locatie van de ondergrondse container is anders ingericht. Nog onduidelijk is of dit leidt tot minder bij plaatsingen op deze locatie. Bijzettingen blijft een aandachtspunt.

Wonen (T)

De wijk Geitenkamp wordt vitaler (D)

Om de vitaliteit van de Geitenkamp de komende jaren verder te verbeteren worden een aantal maatregelen onderzocht. Een belangrijke maatregel is het creëren van meer diversiteit in de bevolkingssamenstelling in de wijk. Vanuit het Nationaal Programma Arnhem Oost wordt onderzocht op welke wijze de diversiteit in de wijk vergroot kan worden en hoe de schaarse woonruimte verdeeld kan worden om te zorgen dat mensen in verschillende levensfase hun plek in de wijk kunnen behouden.

Inspanningen 2023 **(I)**

Met de woningbouwcorporaties is een pilot gestart om op bepaalde hotspots de toewijzingen te reguleren. Dit wordt toegepast en wordt positief ervaren.

Wijkeconomie (T)

Bruisender marktplein Geitenkamp (D)

De eerste stap om te werken aan een duurzaam marktplein, namelijk vergroten van de supermarkt, is gestagneerd, onder andere door wisseling van pandeigenaar en de onrendabele top om een grotere supermarkt te realiseren. Er trekken nog steeds winkels weg van het marktplein en er zijn zorgen bij de overige ondernemers en de bewoners over de verschraling van het aanbod. Grote zorg is het mogelijk vertrek van de huidige supermarkt.

In samenwerking met het Nationaal Programma Arnhem-Oost wordt onderzocht hoe een bruisender marktplein alsnog kan worden gerealiseerd met of zonder supermarkt.

Inspanningen 2023 (I)

Er ligt een uitvoeringsplan Bruisend Marktplein, dat door Seinpost is opgesteld in samenwerking met de woningbouwcorporaties, vertegenwoordiging van winkeliers en bewoners en de gemeente.
Stap 1 in het plan, vergroten van de huidige supermarkt naar een meer marktconforme supermarkt, nodig om te overleven is gestagneerd,
Er wordt in samenwerking met het Nationaal Programma Arnhem-Oost een nieuwe projectleider geworven om het uitvoeringsplan Bruisend Marktplein te realiseren.

Veiligheid (T)

Bewoners ervaren minder parkeeroverlast (D)

De parkeerdruk in Alteveer-Cranevelt is hoog. Het duurzaam mobiliteitsplan staat op de planning voor 2024. Op basis van het mobiliteitsplan wordt samen met de wijk gekeken naar de te treffen maatregelen.

In het laatste kwartaal hebben inwoners van Monnikenhuizen aan de bel getrokken over de parkeeroverlast die de wijk ondervindt van leerlingen van het CIOS en bezoekers van Valkenhuizen. In overleg worden een aantal maatregelen genomen en is er een structureel overleg ingericht om genomen maatregelen te monitoren en op om bij te sturen.

Het (burgerparticipatie)proces herinrichting Velperweg is vertraagd en wordt in het eerste kwartaal van 2024 weer opgepakt en uitgevoerd.

Verkeer remmende maatregelen zijn getroffen voor Bronbeeklaan en Monnikensteeg. Er zijn aanvullende verkeer remmende maatregelen nodig voor het kruispunt Zaslaan-Monnikensteeg. Dit wordt in 2024 opgepakt.

Inspanningen 2023 (I)

- Structureel overleg met parkeergroep Alteveer-Cranevelt.
- Overleg parkeeroverlast en betrokkenen Monnikenhuizen gefaciliteerd en maatregelen afgesproken om de overlast te verminderen.
- Structureel overleg geïnitieerd met betrokken partijen om maatregelen te monitoren.
- Vinger aan de pols houden bij proces herinrichting Velperweg. Schakelen met alle nodige betrokkenen.
- De verkeersremmende maatregelen die zijn genomen aan de Bronbeeklaan en Monnikensteeg worden gemonitord. De maatregelen werken en de klachten zijn afgenomen, hoewel op de Bronbeeklaan het nog onvoldoende werkt.

Bewoners ervaren meer veiligheid in hun directe omgeving (D)

Vanuit het wijkveiligheidsoverleg is er tevredenheid. Er wordt gemonitord op parkeer- en verkeersoverlast, verloedering, criminaliteit, drugscriminaliteit, jongerenoverlast en verwarde personen. Ook de decembermaand is rustig verlopen. Dit was het eerste jaar op Geitenkamp dat er geen extra maatregelen zijn genomen (dus geen plaatsing camera's, verlichting harder laten branden, persoonsgerichte aanpak op overlast gevende jongeren). Ook oud op nieuw is rustig verlopen. De intensieve samenwerking in de wijk lijkt zijn vruchten af te werpen.

Inspanningen 2023 **(I)**

- De persoonsgerichte aanpak is tijdelijk gestopt in verband met het niet kunnen delen van persoonlijke informatie tussen verschillende organisaties. Er wordt een convenant opgesteld.
  De urgentie voor de persoonsgerichte aanpak om 'wijkkoningen en windhappers' aan te pakken is verminderd, doordat verschillende personen niet meer woonachtig zijn in de wijk.
- De extra inzet op vermindering jeugdoverlast op Geitenkamp is gerealiseerd. Vanaf medio mei is er een nieuwe aanbieder voor het jongerenwerk en is ook de formatie uitgebreid.

Presikhaaf

In het wijkprogramma Presikhaaf bevinden zich de wijken Presikhaaf West en Presikhaaf Oost.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we gedaan

Thema's (T)	Doelen (D)	Inspanningen (I)

Meedoen (T)

Meer bewoners doen mee (D)

We blijven investeren in ruimte voor ontmoeting, verbinding en ontwikkeling.

We hebben de ontmoetingsplekken in de openbare ruimte uitgebreid op de Molencatenstraat, de Dedelstraat, de Van Galenstraat en in Park Kinderkamp.

Inspanningen 2023 (I)

- We hebben bewoners gestimuleerd aanvragen te doen bij het wijkplatform en de regeling Burgerkracht en hen ondersteund bij het indienen van diverse aanvragen.
- Er zijn plannen gemaakt voor de verduurzaming van buurthuizen De Oosthof en De Overkant.
- We hebben ons ingezet voor het ontstaan van nieuwe netwerken in de Biljoenlaan en de van Galenstraat, waar bewoners bijeen komen om de buurt aantrekkelijker te maken.

Meer bewoners ervaren gemeenschapsgevoel in de buurt (D)

We investeren in sociale structuren in de wijk.

Het wijkplatform heeft het beschikbare budget volledig kunnen benutten ten gunste van bewonersinitiatieven. De grote brand aan de Van Kinsbergenstraat heeft een grote wond in de gemeenschap geslagen. Als positief neveneffect is er meer saamhorigheid ontstaan en hebben bewoners elkaar geholpen.

Inspanningen 2023 **(I)**

- We hebben gestimuleerd dat onze maatschappelijke partners zich meer bewust zijn van het thema cultuursensitiviteit en beter onderling samenwerken.
- We hebben door een onderzoeksopdracht van een stagiair meer zicht gekregen op de benadering van professionals van verschillende culturen.
- We hebben gestimuleerd en geïnvesteerd in een breed palet van (informeel) aanbod rondom ontmoeten, taal en cultuur.
- We hebben samenkomsten en inzet van bewoners voor verbeteringen in de openbare ruimte op diverse plekken ondersteund, in samenwerking met de woningbouwcorporaties: proeftuinen, aanplantacties, opruimdagen.
- We hebben een opdracht aan een extern bureau verstrekt om met bewoners en professionals een levende sociale kaart van Presikhaaf te maken die moet leiden tot een reeks van evenementen en acties in 2024 waarin de wijk zich presenteert aan zichzelf.

Meer bewoners hebben een gezonde leefstijl (D)

In de wijk worden speel-, beweeg- en ontmoetingsplekken beter benut

Inspanningen 2023 **(I)**

- De speel-, beweeg- en ontmoetingsbehoefte in park Presikhaaf, Over het Lange Water en bij de Overkant is goed in beeld.
- De vergunningaanvraag voor een nieuwe speel-/beweegplek in Over het Lange Water (Luinhorstweg) loopt. Voor aanpassingen van de buitenruimte rondom de Overkant zijn middelen vanuit het Nationaal Programma Arnhem Oost (Volkshuisvestingsfonds) aangevraagd en beschikbaar gesteld.

Meer bewoners spreken, lezen en schrijven de Nederlandse taal (D)

We willen beter inzicht in de behoefte van laaggeletterden en passend (collectief) taalaanbod in de wijk.
Dit inzicht begint te ontstaan.

Inspanningen 2023 **(I)**

- We hebben dit kunnen ondervangen doordat de bibliotheek (Rozet) zich als laagdrempelige plek voor activiteiten op het gebied van taal en taalvaardigheid heeft ontwikkeld. Het Rozet is ook *outreachend* aanwezig in de wijk en maakt verbinding met wijkpartners.

Kansengelijkheid **(T)**

Meer ouders en verzorgers maken gebruik van voorschoolse voorzieningen en opvoedondersteuning (D)

We zetten in op het vergroten van ouderbewustzijn bij kinderen van -10 maanden tot 4 jaar.

Op ons initiatief zijn de 18 maanden bezoeken vanuit het consultatiebureau van start gegaan en deze lopen volgens plan.

Inspanningen 2023 **(I)**

- De inzet om van het MFC een uitnodigend ouder- en kindcentrum te maken wacht op het proces van het nieuwe Integraal Accommodatiebeleid.
- Het netwerk Kansen voor Kinderen, waarin wijkprofessionals deelnemen, hebben we verder ontwikkeld en wordt nu ondersteund door een externe procesbegeleider.
- Het thema bewust ouderschap is geagendeerd in de gesprekken met onze wijkpartners.

Meer kinderen groeien op tot zelfstandige en veerkrachtige volwassenen (D)

We zetten in op de ondersteuning van kinderen bij de ontwikkeling van een positief zelfbeeld en hun talenten.

Er zijn twee nieuwe aanbieders voor het jongerenwerk ingezet: Presikhaaf University en Kansenmakers. Ze weten in nauwe onderlinge samenwerking de jongeren in Presikhaaf goed te bereiken.

Inspanningen 2023 **(I)**

- De training mediawijsheid is geborgd bij het kinderwerk en het jongerenwerk.
- Het netwerk Kansen voor Kinderen verbindt alle professionals op kinderen en jongeren in de wijk en stimuleert het bij elkaar in de keuken kijken en het delen van visie.
- We blijven inzetten op een breed bereik door onze wijkpartners waarbij nog wel extra aandacht nodig is voor meiden en kinderen/jongeren met een beperking.

Meer jongeren ontwikkelen een gezonde identiteit (talentontwikkeling, zelfbeeld en mentale veerkracht) (D)

We willen dat meer kinderen en jongeren een positief zelfbeeld hebben.

We hebben ingezet op een aantrekkelijke zomerprogrammering (Summerprikko). Uit de verslagen blijkt het succes hiervan. Deze inzet wordt uitgebouwd tot een jaarprogrammering inclusief de kerstdagen en oud en nieuw.

Inspanningen 2023 **(I)**

- Identiteitsontwikkeling is een regulier thema van onze opdracht aan het huidige jongerenwerk.
- De programmering van het jongerenwerk en de afstemming tussen de huidige aanbieders is na onze interventies goed gaan lopen. Partijen versterken elkaar en erkennen elkaars corebusiness.

Minder bewoners met schulden (D)

We zetten er op in dat bewoners hun eigen financiële situatie kunnen overzien en tijdig passende en laagdrempelige ondersteuning bij hun financiële/ administratieve problemen kunnen vinden.

Goed Geregeld (Rijnstad) is weer terug in Presikhaaf.

Inspanningen 2023 **(I)**

- Een gezamenlijk spreekuur van de gemeente en het Sociale Wijkteam is nog niet tot stand gekomen. Hiervoor zijn nieuwe afspraken over de gebiedsgerichte sturing en samenwerking nodig.
- De samenwerking tussen de gemeente, Vivare en het Sociaal Wijkteam in een pilot rondom de renovatie van 104 woningen in Presikhaaf P1 heeft nog niet geleid tot een duurzame samenhangende werkwijze.

Minder kinderen groeien op in armoede (D)

We zetten in op het vergroten van kansen en mogelijkheden zodat kinderen een betere startpositie krijgen om later zelfstandig te functioneren in de maatschappij.

Het resultaat op deze doelstelling is met name gerealiseerd door het vormen van het netwerk kansen voor kinderen en het nieuwe aanbod van het jongerenwerk. Deze doestelling vraagt onze continue aandacht. De in Turap 2 genoemde inspanningen (zie hieronder) op deze doelstelling zijn nog niet gerealiseerd

Inspanningen 2023 **(I)**

In Turap 2 staat over de genoemde inspanningen op deze doelstellingen: het onderzoek naar gebruik voorzieningen voor mensen met een laag inkomen, inzet van mobility mentoring en verbetering inzet Gelrepas zouden onderdeel uitmaken van de integrale gebiedsagenda armoede, schulden en arbeidsparticipatie. De afspraken over het al dan niet werken met zo'n sociale gebiedsagenda zijn nog niet duidelijk, inclusief de daaraan verbonden capaciteit van wijkpartners.

Meer bewoners leven energiezuinig (D)

We zetten in op vergroten van kennis over verduurzaming en lagere energielasten.

Inspanningen 2023 **(I)**

- Er wordt vanuit bewonersondersteuning ingezet het thema energiearmoede.
- De woningbouwcoöperaties in Arnhem Oost zetten nog steeds stevig in op de energietransitie.
- We hebben een bijdrage toegezegd voor de verduurzaming van buurthuis de Oosthof.

Veiligheid (T)

Meer bewoners dragen bij aan een veilige en prettige leefomgeving (D)

We zetten in op een omgeving waarin geluisterd wordt naar bewoners en overlast snel wordt aangepakt.

De jaarwisseling in Presikhaaf is relatief rustig verlopen door een goede samenwerking met wijkpartijen en jongeren.

Inspanningen 2023 (I)

- In het Overlast en Zorg overleg komt de multi-problematiek goed in beeld en wordt die aangepakt.
- We organiseren het wijkveiligheidsoverleg waar ingezet wordt op actuele problematiek en trends en ontwikkelingen worden gedeeld. Er is een concept wijkveiligheidsagenda opgesteld en een opdracht voor de inzet van een stadsmarinier via het Nationaal Programma Arnhem Oost, met de focus op jeugdoverlast

Meer jongeren zijn in staat hun grenzen aan te geven en verleidingen te weerstaan (D)

In samenwerking met jongeren, hun verzorgers, onderwijs en wijkpartijen wordt een gemeenschap gebouwd rond de jongeren zodat hun kans om een minimum startkwalificatie te halen vergroot wordt.

Inspanningen 2023 (I)

- Door onze inzet op het (ambulante) jongerenwerk, het netwerk Kansen voor Kinderen en het wijkveiligheidsoverleg is bij professionals een goed beeld ontstaan van de jongerendynamiek.
- De samenwerking Presikhaaf University, scholen, de Kansenmakers en het Sportbedrijf Arnhem staat.

Openbare ruimte (T)

Meer bewoners wandelen en fietsen met een prettig gevoel in Presikhaaf (D)

We onderzoeken samen met bewoners wat er nodig is om vaker de fiets te pakken of te gaan wandelen en een aantal wegen om te vormen naar een 30km-weg.

Laan van Presikhaaf en de Weg Over Het Lange Water zijn ter hoogte van de doorgaande fietsroute afgewaardeerd naar 30 km per uur. De Keulse Slag is gedeeltelijk afgewaardeerd door snelheidsbeperkende maatregelen. Bewoners hebben hiervoor belangrijke input geleverd.

Inspanningen 2023 (I)

- Bewoners hebben (samen) een bijdrage geleverd aan de mobiliteitsvisie (2024).
- Bewoners hebben nieuwe snelheidsbeperkende maatregelen voorgesteld die naar verwachting worden gehonoreerd waaronder op de Lange Wal.
- In de mobiliteitsvisie wordt opgenomen dat wandelen een meer prominente plek krijgt in de wijk.

Er zijn geschikte plekken voor jongeren om te ontmoeten en zich te ontwikkelen (D)

We zetten erop in dat jongeren elkaar kunnen ontmoeten in een veilige (buiten)ruimte, waar ze zichzelf kunnen zijn, zich ontwikkelen en bewegen.

Het jongerencentrum Push is heropend.

Inspanningen 2023 (I)

De behoeftes van jongeren zijn bij de wijkpartijen Presikhaaf University, Kansenmakers, het Sportbedrijf en het Kinderwerk goed in beeld en worden standaard meegenomen bij de inrichting van en programmering op de verschillende speel- en ontmoetingsplekken.

Bewoners ervaren minder last van zwerfafval (D)

Bewoners zijn actief in het opruimen van zwerfafval door afval te prikken. Dit gebeurt samen met Heel Arnhem Schoon en professionals.

De buurten Biljoenstraat en Dedelstraat hebben samen met woningcorporaties zelf een opruimdag georganiseerd die we hebben gefaciliteerd.

Inspanningen 2023 (I)

Het schoonhouden van de winkelcentra zat al op een hoog niveau (A niveau), maar resulteert niet vanzelf in een beter resultaat vanwege de vervuilingssnelheid. Bij het winkelcentrum Presikhaaf zijn nieuwe stroken groen aangelegd.

Wonen (T)

Meer bewoners kunnen wooncarrière maken in de wijk (D)

Bij nieuwbouw houden we rekening met de wensen van de huidige bewoners zodat zij door kunnen stromen en plaats maken voor starters.

Inspanningen 2023 (I)

- We brengen het thema doorstromen continu onder de aandacht onder andere bij het flexwonen Merwedeterrein en nieuwbouwlocaties Presikhaaf 3.
- We hebben onze adviesrol in de programmering van de aanpak van het Nationaal Programma Arnhem Oost en de gebiedsvisie Presikhaaf 3 met betrekking tot betaalbare goed geïsoleerde woningen goed gepakt.
- Er komt een nieuwe Arnhemse Woonvisie met een uitwerking per wijk.

Malburgen

In het wijkprogramma Malburgen bevinden zich de wijken Malburgen West, Malburgen Oost/Noord, Malburgen Oost/Zuid, waaronder het Duifje en Immerloo.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we gedaan

Thema's (T)	Doelen (D)	Inspanningen (I)

Meedoen (T)

Verbeteren van de voorzieningen in de wijk (D)

Samen met de verschillende buurthuizen, wijkcentra en de vrijwilligers en professionals die een rol vervullen in programmering of beheer, zijn de functies van de voorzieningen beter uitgewerkt. Dit geldt met name voor buurthuis de Fresh, multifunctioneel centrum De Spil en buurthuis de Duiventil. Er zijn afspraken gemaakt over de functie in de wijk en het gewenste beheer. Verder heeft een uitbreiding van de activiteiten plaatsgevonden op basis van een behoeftepeiling.
Het aantal betrokken vrijwilligers bij de voorzieningen is gegroeid en meer buurtbewoners zijn betrokken bij de activiteiten die worden aangeboden.

Inspanningen 2023 (I)

Alle activiteiten en voorzieningen voor volwassen en jongeren zijn in beeld gebracht. Daarnaast heeft een behoefte-inventarisatie plaatsgevonden onder bewoners en professionals met betrekking tot de programmering. De opbrengst daarvan is verwerkt in de activiteiten.
Het overzicht van activiteiten helpt ons en het Sociale Wijkteam om bewoners te verwijzen en te stimuleren tot maatschappelijke participatie. Er wordt zoveel mogelijk gewerkt met vrijwilligers bij de organisatie van de activiteiten en het beheer van de buurthuizen/wijkcentra.

Meer huishoudens in Malburgen zetten een stap op de participatieladder en vinden werk (D)

Er zijn 28 bewoners gestart bij het Malburgs BuurtBaanBureau, waarvan er nu 2 zijn uitgestroomd. Het arbeids- en participatiepotentieel van Malburgers in de bijstand is in beeld. Vooralsnog zijn in Malburgen geen extra voorzieningen nodig voor de mensen die op de lagere treden van de participatieladder staan. Wel kan de verwijzing in de vorm van een warme overdracht van bewoners naar activiteiten verbeterd worden.

Inspanningen 2023 **(I)**

- Er zijn afspraken met het Malburgs Buurtbaanbureau gemaakt over het aantal bewoners uit Immerloo en het Duifje dat vanuit het Buurtbaanbureau kan worden begeleid. In samenwerking met het Malburgs buurtbaanbureau zijn bewoners uit Immerloo en Malburgers in de bijstand uitgenodigd om kennis te maken met het Malburgs buurtbaanbureau en de mogelijkheden die het buurtbaanbureau biedt.
- Er is een verbinding gelegd tussen het Taalhuis en er is meer aandacht voor de taalproblematiek en het doorverwijzen van bewoners naar het taalaanbod.
- Er is gestart met een taal-netwerkoverleg van aanbieders en verwijzers in de wijk om deelname aan het taalaanbod te verhogen.
- Er zijn twee spreekuren van Goed Geregeld Arnhem in de wijk waarbij Sociaal Wijkteam, Het Taalhuis en Werk en Inkomen (deels op afstand) aangesloten zijn. De spreekuren hebben veel bekendheid in de wijk en worden zeer goed bezocht.
- Een specifieke, intensievere aanpak voor gezinnen in de bijstand, waarbij ook aandacht is voor het gebruik van alle kindvoorzieningen, is nog in ontwikkeling en is door organisatorische en capaciteitsproblemen niet van de grond gekomen.
- De voorbereiding voor een aanpak in 2024 is afgerond.
- Er zijn rondgangen door de wijk georganiseerd om professionals die werken in de wijk beter bekend te maken met voorzieningen in de wijk zodat bewoners beter verwezen kunnen worden.

Minder Malburgers in Duifje en Immerloo hebben problematische schulden (D)

In 2023 is besloten te starten met het experiment Immerloo schuldenvrij. Daarbij worden schulden van een aantal gezinnen overgenomen en worden gezinnen begeleid naar nieuw perspectief. Alle voorbereidingen om uitvoering te gaan geven aan het project zijn gereed, de opkoop van schulden en de begeleiding van gezinnen start in 2024.

Inspanningen 2023 **(I)**

Onder de vlag van het Nationaal Programma Arnhem-Oost is de aanpak onderzocht, vormgegeven en de capaciteitsinzet voor het project geborgd. Verder zijn er fondsen voor het project geworven en beschikbaar gekomen.

Kansengelijkheid **(T)**

Partners (waaronder het onderwijs) werken meer en integraal samen op het gebied van jeugd. Kansrijk opgroeien is integraal onderdeel van het programma van de samenwerkende partijen (D)

Het is gelukt om partners op het gebied van de jeugd meer en beter samen te laten werken. Het gezamenlijke zomerprogramma, winterprogramma en afgestemde programmering voor de jeugd in Malburgen en de gezamenlijke communicatie daarover is hiervan een product.
Daarnaast is er op de onderwerpen ouderbetrokkenheid en gezonde leefstijl een gezamenlijk referentiekader ontwikkeld. Voor het onderwerp weerbaarheid is hiervoor ook een start gemaakt.
De afstemming tussen de programma's vanuit rijke schooldag vanuit de scholen en de programma's van de partners vindt op individueel schoolniveau plaats.

Inspanningen 2023 **(I)**

De jeugdpartners in Malburgen komen zo'n zes keer per jaar bijeen aan de zogenoemde jeugdtafel. Daarin worden de reguliere activiteiten, vakantieprogramma's en de communicatie daarover afgestemd.
Tijdens de jeugdtafels worden ook de thema's besproken die voor jongeren in hun ontwikkeling naar volwassenheid van belang zijn en hoe dit een plek krijgt in de activiteiten.
In 2023 is de partij het Meidenwerk in Malburgen gestopt. We zijn er goed in geslaagd om een nieuwe partner te vinden die bekend is met het jongerenwerk, de jongeren in Malburgen en het netwerk in de wijk. Zij kunnen weer een goede invulling aan het meidenwerk geven.

De jeugd heeft meer vertrouwen in hun toekomstperspectief en is beter in staat haar grenzen aan te geven. Hiermee wordt schooluitval, psychosociale problematiek en jeugdcriminaliteit voorkomen. (D)

Er is relatief weinig jeugdoverlast in Malburgen maar we kunnen niet concreet aangeven of het doel 'meer vertrouwen in toekomstperspectief, minder schooluitval en minder criminaliteit' is bereikt.
Voor wat betreft de schooluitval was er in 2022 een aanzienlijke stijging ten opzichte van 2021 (3,3% ten opzichte van 2,3% in 2021) vanwege de coronajaren maar de cijfers van 2023 zijn nog niet bekend.
De monitoring en het inzichtelijk maken van de effecten van de activiteiten van de jongerenpartners op wijkniveau is een vervolgstap.

Inspanningen 2023 **(I)**

Alle programma's van de jeugdpartners richten zich op thema's als versterken weerbaarheid, talentontwikkeling, stimuleren van een gezonde leefstijl en het omgaan met de online wereld en verleidingen vanuit het criminele circuit. Door met elkaar signalen te bespreken en de genoemde thema's te bespreken, spreken we dezelfde taal richting jongeren in Malburgen. Huisbezoeken worden gestimuleerd waardoor de jeugdpartners bekend zijn met de gezinssituaties en bij problemen laagdrempelige ondersteuning bieden. Vanuit het kind– en jongerenwerk is veel aandacht voor de doelgroep 10 - 14 jaar en de overgang van de basisschool naar de middelbare school.

Ouders maken meer gebruik van voorschoolse voorzieningen (D)

Het achterliggende doel is om in een zo vroeg mogelijk stadium achterstanden bij kinderen te voorkomen of te beperken door het creëren van een samenhangend voorzieningen niveau dat ondersteunend is aan de ouders en hun kinderen. Dit doel ligt op koers maar het is nog te vroeg in het proces om de resultaten hiervan terug te zien in het gebruik van de voorzieningen of het verminderen van de achterstanden van kinderen bij de start van de basisschool.

Inspanningen 2023 **(I)**

Er is met het Sociaal Wijkteam en medewerkers van het consultatiebureau en partijen in de wijk een programma opgesteld met maatregelen voor investeren in het jonge kind (en zijn ouders) in Malburgen. Daarmee wordt een samenhangend voorzieningenniveau voor ouders en het jonge kind gerealiseerd. We verwachten dat dit ook leidt tot een toename van het gebruik van deze voorzieningen. Onderdeel daarvan is realisatie van een consultatiebureau in de Spil en de uitvoering van het 18 maanden huisbezoek door het consultatiebureau. Verder heeft er uitbreiding plaatsgevonden van de speelmorgen voor moeder en kind en is een spreekuur van een verloskundige praktijk in Malburgen in voorbereiding.
Een aantal acties, zoals de professionalisering van de Speelmorgen, is samen met Nationaal Programma Arnhem Oost uitgewerkt en opgepakt.

De jeugd heeft een breder netwerk door een rijk aanbod in de sociale vrijetijdsbesteding buiten school, het aantal jongeren dat van het gezamenlijk programma voor de jeugd gebruik maakt, groeit jaarlijks (D)

Door de ambulante inzet van het jongerenwerk en bekendheid van de jongerenwerkers op de scholen (basis- en voortgezet onderwijs) en onderlinge doorverwijzing, is de deelname aan de activiteiten van de jeugdpartners gegroeid. Dat geldt voor verschillende partijen, waaronder het kinderwerk.

Inspanningen 2023 (I)

Het kinderwerk in Malburgen is uitgebreid om meer aandacht aan de kinderen te kunnen geven en voor meer kinderen een programma te kunnen bieden.
Verder hebben de partners een divers aanbod om zoveel mogelijk jongeren te bereiken. Zij maken daarbij ook de verbinding met de sportverenigingen op de Bakenhof om de jongeren kennis te laten maken met de diverse sporten en deelname aan de sportverenigingen te stimuleren.

In samenwerking met de HAN zijn gezondheidschecks uitgevoerd. Dit heeft meer inzicht opgeleverd in de gezondheidsopgave onder jongeren in Malburgen.

Gezondheid (T)

Meer Malburgers zijn gezond en maken minder gebruik van specialistische zorg. Meer inwoners en met name jeugdigen bewegen meer en weten beter wat gezonde voeding is en eten en leven gezonder (D)

We zitten op koers. Bij jeugdpartners is een toename van nieuwe unieke deelnemers die gebruik maken van het sport- en beweegaanbod. Daarnaast is het thema gezonde leefstijl onderdeel van de activiteiten van de jeugdpartners in Malburgen, waardoor meer jongeren kennis hebben over dit thema. Daarmee verwachten we dat op termijn meer Malburgers minder gebruik maken van specialistische zorg.

Inspanningen 2023 (I)

De subsidiepartners hebben in de meeste gevallen gezonde voeding aangeboden, passend bij de activiteiten. Er is een gezamenlijk begrip onder de subsidiepartners over gezonde levensstijl en het concept van Positieve Gezondheid. In diverse activiteiten is er voorlichting geweest onder jongeren over gezonde voeding. Het is echter te ambitieus gebleken om alle organisatoren, dus ook informele en/of niet-gesubsidieerde organisaties, van jeugdactiviteiten gezonde voeding aan te laten bieden. Deze inspanning schuift op naar 2024.

In samenwerking met de HAN en wijkpartijen is in 2023 het eerste gespreksinstrument opgeleverd om gesprekken aan te gaan met jongeren over hun eigen gezondheid en is een eerste groep jongeren bewust gaan nadenken over hun eigen gezondheid. In 2024 zet de gemeente, HAN en samenwerkende wijkpartijen het gespreksinstrument verder in om inzichten te vergaren en jongeren bewust te maken van hun eigen gezondheid.

In 2024 blijft gezondheid een thema voor Malburgen waar verdere inspanningen en samenwerking op nodig is. We hanteren het model van positieve gezondheid als uitgangspunt voor deze inspanningen en samenwerkingen.

Veiligheid (T)

Minder Malburgers ervaren jeugdoverlast (D)

Het aantal meldingen over jeugdoverlast is afgenomen. In 2023 zijn de meldingen beperkt gebleven. Dat geldt ook voor de periode rond oud en nieuw.
Er is een goede samenwerking tussen de jeugdpartners en de handhavende partners en er is veel kennis over de jongeren in de wijk. De jeugdpartners zijn op de hoogte van programma Veilig In en Om school en het werk van het Preventie-interventie team zodat doorverwijzing of casusbespreking kan plaatsvinden.

Inspanningen 2023 (I)

Via het wijkveiligheidsoverleg waarin diverse partners zijn aangesloten (waaronder jongerenwerk en straatcoaches) worden overlastmeldingen nauwlettend gevolgd en opgetreden waar nodig of contacten gelegd. Wekelijks monitoren we op cijfers en acteren hier op. Op basis van de meldingen en ingebrachte expertise van veiligheidspartners wordt met de partners bepaald, waar en welke aanpak wordt ingezet op jeugdoverlast. De hotspots zijn bij alle partners bekend. In 2023 is gebleken dat deze aanpak werkt.

In 2023 is een Veilig In en Om School programma opgezet op een van de basisscholen in Malburgen

Bezoekers van De Drieslag ervaren minder overlast (D)

In 2023 is er een zichtbare verbetering van de uitstraling van de Drieslag. Er is samen met bewoners en ondernemers gestart met de uitvoering van het actieplan de Drieslag. De maatregelen hebben een eerste effect. Er is op straat minder overlast van alcoholmisbruik en minder verkeersoverlast. Hiermee begint de Drieslag een aantrekkelijker wijkvoorziening te worden.

Inspanningen 2023 (I)

Voor de Drieslag is een stadsmarinier aangesteld die samen met ondernemers, bewoners en gemeente een aanpak ontwikkelt om overlast tegen te gaan en de uitstraling van de Drieslag te verbeteren. Alle wensen en behoeften vanuit ondernemers, bewoners en gemeente zijn geïnventariseerd. In 2023 is er een actieplan opgeleverd waarin een set van maatregelen zijn benoemd. In afgelopen jaar hebben de stadsmarinier en de stakeholders een begin gemaakt met de uitvoering van de maatregelen. De uitvoering van de maatregelen gaat door in 2024.

Bewoners ervaren meer dat misdaad niet loont en wordt aangepakt (D)

Doel was om via een persoonsgerichte en projectmatige aanpak de 'wijkkoningen en windhappers' in de wijk aan te pakken en de resultaten daarvan breed te delen via de (social) media zodat bewoners in de wijk ervaren dat misdaad niet loont. Er is geen persoonsgerichte en projectmatige aanpak opgestart vanwege het ontbreken van een convenant hiervoor. Hierdoor waren er geen resultaten om te communiceren.
In 2023 is wel bewustwording gecreëerd onder inwoners over ondermijning en drugscriminaliteit.

Inspanningen 2023 (I)

Het project 'wijkkoningen en windhappers' is niet tot een resultaat gekomen, omdat het project afhankelijk is van een convenant tussen politie, Uitkeringsinstituut Werknemersverzekeringen en Werk en Inkomen. Dit convenant is nog niet tot stand gekomen in 2023. Vanaf 2024 is er sprake van een convenant tussen diverse partijen waarbij persoonsgerichte aanpak van overlastgevers in de wijk (inclusief de wijkkoningen en windhappers) krachtdadig kan worden aangepakt.

Resultaten van reguliere handhavingsacties in de wijk worden actief verspreid en gedeeld onder andere op social media door handhaving en politie, wat wel bijdraagt aan deze doelstelling

Openbare ruimte (T)

Verbeteren inrichting openbare ruimte (D)

Op tal van plekken is de openbare ruimte verbeterd waardoor deze meer uitnodigt tot bewegen, sporten en ontmoeten en bijdraagt aan een gevoel van veiligheid. Onder andere zijn er vergroeningsplannen gemaakt in de wijkgroenagenda, samenwerkingen opgezet met woningcorporaties, speel- en beweegaanleidingen gerealiseerd en budget geregeld voor een aantal verbeteringen op sportpark de Bakenhof.

Inspanningen 2023 (I)

De ontwikkeling van het realiseren van een buitenspeellocatie rondom de Malburcht maakt deel uit van de totaalontwikkeling Veerpolderstraat. De procesgang van de ontwikkeling Veerpolderstraat heeft een aantal wendingen gehad. Daardoor is de ontwikkeling van de buitenspeellocatie vertraagd. In 2023 zijn de gesprekken met de omgeving opgestart voor de planvorming van de buitenspeellocatie.

In 2023 is onderzocht hoe de inrichting van de openbare ruimte rond de pleinen in Immerloo kan worden verbeterd zodat deze beter aansluit bij de behoeften van de bewoners van de flats in Immerloo en de gemeentelijke doelstellingen. Het is nog niet duidelijk welke kansen we gaan verzilveren en tot welke aanpassingen dit leidt in de inrichting van de openbare ruimte op de pleinen.

Schuytgraaf, Elderveld

In het wijkprogramma Schuytgraaf/Elderveld bevinden zich de wijken Schuytgraaf en Elderveld.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we gedaan

Thema's (T)	Doelen (D)	Inspanningen (I)

Meedoen (T)

Meer bewoners zijn sociaal zelf- en samenredzaam (er is meer sociale cohesie) (D)

Om bewoners in staat te stellen meer sociaal zelf- en samenredzaam te zijn, faciliteren wij de inzet van bewonersondersteuning en ontmoetingsactiviteiten en realiseren wij ontmoetingsvoorzieningen.

Resultaten

- Er hebben het hele jaar door activiteiten op het gebied van sporten & bewegen en kunst & cultuur plaatsgevonden. Tijdens de schoolvakanties lag de focus op kinderen en jongeren. Tijdens de zomermaanden en rondom de feestdagen zijn er extra activiteiten georganiseerd voor (eenzame) ouderen.
- Inwoners hebben, waar mogelijk, een rol gekregen in de organisatie van de activiteiten.
- Verschillende partners, zoals Vitanos, Stichting Welzijn Ouderen Arnhem (SWOA), Rijnstad en de Wijkvereniging hebben inwoners ondersteund zodat er eet- en ontmoetactiviteiten, de buitenspeeldag in Elderveld, verschillende fairs en een kunstfestival in de Buitenplaats in Schuytgraaf hebben plaatsgevonden.
- Het netwerk op het gebied van eenzaamheid onder professionals en bewoners is verstevigd. Men kent elkaar en weet elkaar te vinden. Het hele jaar door wordt er samen gekookt en gegeten op verschillende locaties.
- Er is een extra mobiele ontmoetingsplek geplaatst in de groenstrook tussen de Marasingel en de Metamorfosenallee.

Inspanningen 2023 (I)

We hebben de wijkpartners opdracht gegeven te zorgen voor maatwerkactiviteiten voor diverse doelgroepen op het gebied van ontmoeten, sporten & bewegen en kunst & cultuur, zodat bewoners mee kunnen doen aan activiteiten en/of hierin een bijdrage leveren. Daarbij heeft de bewonersondersteuner een inventarisatie gedaan in Schuytgraaf onder jonge ouders en oudere wijkbewoners aan welke activiteiten behoefte is.

Meer jongeren tot 27 jaar en alleenstaande ouders kunnen zichzelf financieel redden (D)

Om meer jongeren tot 27 jaar en alleenstaande ouders financieel zelfredzaam te maken geven wij als gemeente prioriteit aan deze doelgroep bij de uitvoering van de Participatiewet en faciliteren wij het Goed Geregeld Loket in Elderveld.

Resultaten

- Met een ‘achter de voordeur aanpak’ is 70% van de jonge bewoners aan het Schipholplein gesproken. De uitkomst was positiever dan vooraf gedacht. De gesproken jongeren zijn tevreden over de voorzieningen in de wijk en de ligging van Elderveld. De gestelde hulpvragen over aanpak van schulden zijn door betrokken professionals opgepakt.
- We hebben extra ingezet op begeleiding van alleenstaande ouders met kinderen die te maken hebben met de Participatiewet, onder andere met kinderopvang en optimalisatie van inkomensregelingen.
- In Elderveld is het Goed Geregeld Arnhem loket, waar professionals van Rijnstad, gemeente en sociaal wijkteam samen bewoners ontvangen met vragen. Bewoners weten het Goed Geregeld Loketgoed te vinden en geven aan geholpen te zijn met deze voorziening. Ook bewoners van Schuytgraaf kunnen van deze locatie gebruik maken.

Inspanningen 2023 **(I)**

We werken als gemeente samen met het Sociale wijkteam om jongeren tot 27 jaar en alleenstaande ouders stappen te laten maken op de participatieladder.

In beide wijken hebben we gestimuleerd dat er spreeklocaties en contactmogelijkheden zijn voor bewoners met vragen op het gebied van armoede, zorg, schulden, werk en inkomen.

Meer 55+ers wonen zo lang mogelijk prettig en zelfstandig (D)

Om meer 55+ers prettig en langdurig thuis te laten wonen hebben we opdracht gegeven voor de uitvoering van de tien actiepunten uit het 'prettig oud worden in Elderveld’ plan.

Resultaten

- Seniorenwoningen van Volkshuisvesting zijn verduurzaamd en gerenoveerd.
- Vanwege de behoefte aan uitbreiding van locaties voor activiteiten is een pilot "voorzorgcirkels” gestart in ouderenflat Jan Hoving.

Inspanningen 2023 **(I)**

We hebben de middel- en lange termijn acties uit het tien punten plan 'oud worden in Elderveld' belegd bij wijkpartners. Professionals en vrijwilligers vormen een netwerk dat doorlopend activiteiten en signalen afstemt.

Kansengelijkheid (T)

Meer ouders zijn in staat om hun rol en verantwoordelijkheid te nemen als het gaat om opvoedingsvraagstukken (D)

We stimuleren ouders om hun sociale netwerk te vergroten door opdracht te verstrekken voor het organiseren van activiteiten en het beschikbaar stellen van informatie en advies. We stimuleren ouders meer betrokken te zijn bij activiteiten met en voor hun kinderen door samenwerking met ouders aan onze partners te verplichten.

Resultaten

- In beide wijken is een speelmorgen actief die goed wordt bezocht en beoordeeld.
- Er zijn steeds meer ouders actief betrokken bij de organisatie van activiteiten voor kinderen, bijvoorbeeld bij het kinderwerk.

Inspanningen 2023 **(I)**

- De bewonersondersteuner heeft een eerste inventarisatie gedaan waar jonge ouders behoefte aan hebben. Samen met inwoners en wijkpartners ontwikkelen we initiatieven om het sociale netwerk van ouders te vergroten.
- Samenwerking met ouders wordt standaard in subsidie-beschikkingen opgenomen en gemonitord in kwartaalgesprekken.
- We werken samen met het Sociaal Wijkteam en andere wijkpartners om de drempel voor ouders om informatie en advies te vragen zo laag mogelijk te maken. Het Sociaal Wijkteam en het onderwijs worden bevraagd op hun ervaringen hoe ouders via bijvoorbeeld de basisscholen sneller en laagdrempeliger bereikt kunnen worden. Onder andere door langdurige ziekte bij het Sociaal Wijkteam zijn nog geen nieuwe initiatieven opgestart.

Meer jeugd van 0-18 jaar kan zich op cognitief, motorisch en sociaal-emotioneel vlak ontwikkelen tot gezonde en zelfredzame burgers (D)

We stimuleren de ontwikkeling van jeugd van 0-18 jaar door het faciliteren van ontmoetingsvoorzieningen, (naschoolse) activiteiten, informatie en advies en nieuw jongerenwerk.

Resultaten

- Op de plaats van de tijdelijke mobiele ontmoetingsplek op de parkeerplaats van sportpark Schuytgraaf is een ontmoetingsruimte voor tieners en jongeren voor de duur van 10 jaar gerealiseerd. Hiervoor is de oude kantine van tennisvereniging Schuytgraaf verplaatst en verbouwd.
- Een jongerenontmoetingsplek voor het gebied achter de sporthal Elderveld is in overleg met jongeren gekozen en besteld.
- De mobiele ontmoetingsplek bij de skatebaan Schuytgraaf is vervangen door een grotere.
- Op vier scholen zijn programma's na school. Er zijn taal-, reken-, cultuur- en sportactiviteiten op IKC de Klimboom, sportactiviteiten op IKC de Kringloop, een huiswerkclub in combinatie met beweeg-, cultuur- en leefstijlactiviteiten op de Confetti en musical- en danslessen tijdens een deel van het schooljaar op het Jongleren.
- Het jongerenwerk in het gebied is opnieuw ingericht en begin juli gestart. Inzetten op de online leefwereld en proactief zijn op social media zijn onderdeel van de opdracht.

Inspanningen 2023 **(I)**

In samenwerking met wijkpartners hebben we een (overdekte) ontmoetingsvoorziening voor tieners en jongeren in Schuytgraaf gerealiseerd, waar zij terecht kunnen voor informatie en advies en gestimuleerd worden om aan activiteiten deel te nemen die hun talenten ontwikkelen en weerbaarheid vergroten.

We hebben het onderwijs en wijkpartners opdracht gegeven tot het organiseren van naschools aanbod en vrijetijdsaanbod voor kinderen die extra aandacht nodig hebben op cognitief, motorisch en/of sociaal-emotioneel vlak. Het ontwikkelen van talenten, gezonde leefstijl, omgaan met social media, weerbaarheid en identiteitsontwikkeling zijn prominente onderwerpen in de programmering.

Openbare Ruimte (T)

Bewoners zijn meer tevreden over de inrichting en het onderhoud van de openbare ruimte (D)

We stimuleren tevredenheid over de inrichting en het onderhoud van de openbare ruimte door het faciliteren van bewonersinitiatieven, het organiseren van schouwen en herinrichting.

Resultaten

- Bewoners zijn ondersteund bij het beantwoord krijgen van hun vragen en het uitvoeren van initiatieven op het gebied van spelen, verkeer en groen.
- Een trapveldje in Elderveld is na signalen van bewoners opgeknapt.
- Er wordt materiaal beschikbaar gesteld bij schoonmaakacties van het wijkplatform Elderveld.
- Bewonersinitiatieven in de openbare ruimte, zoals bijvoorbeeld het Voedselbos in Elderveld, de Hoogstambrigade in Schuytgraaf en ecowijk de Kiem in Schuytgraaf zijn gefaciliteerd.
- Er heeft een schouw plaatsgevonden op verzoek van bewoners en ondernemers op winkelcentrum Elderhof, onder andere door de veiligheidsincidenten.
- Met de groengroep in Elderveld zijn wisselende buurtjes geschouwd op verbeterpunten.
- Samen met partners en bewoners is er een definitief ontwerp gemaakt voor de inrichting van de openbare ruimte rondom de scholen en sporthal aan het Breezandpad, met meer ruimte voor groen, beweeg- en ontmoetingsvoorzieningen, waterberging en verkeerskundige verbeteringen.
- Op station Arnhem Zuid is met partners onderzocht welke verbeteringen hier mogelijk zijn voor bijvoorbeeld het fietsparkeren.

Inspanningen 2023 (I)

- Als gemeente ondersteunen we en pakken we vragen en ideeën van bewoners op. Daarbij hebben we aandacht voor de impact die actuele ontwikkelingen en plannen in de openbare ruimte hebben op de wijk, waaronder specifiek voor kwetsbare doelgroepen.
- Er vinden regelmatig schouwen plaats in de wijk met bewoners en wijkpartners om te inventariseren waar wensen en behoeften met betrekking tot de inrichting en het onderhoud van de openbare ruimte liggen.
- Projecten in de openbare ruimte, met als voorbeeld de inrichting van het braakliggend terrein rondom de basisscholen in Elderveld (Breezandpad), worden in nauwe samenwerking met bewoners, onderwijs en wijkpartners uitgevoerd. De gefaseerde uitvoering van het project loopt vertraging op door capaciteitsgebrek bij aannemers. Het ontwerp voor een multifunctioneel sport- en spelveld in de buurt van MFC de Omnibus in Schuytgraaf is compleet en met de buurt afgestemd. Door benodigde (rijks)vergunningen loopt realisatie vertraging op.

Veiligheid (T)

Bewoners ervaren minder last van fysieke verloedering (D)

Dit voorjaar kwam bij de veiligheidsincidenten in Elderveld naar voren dat er zorgen zijn over de verloedering en leefbaarheid in het gebied. We voeren acties uit en faciliteren partners, ondernemers en bewoners om (jeugd)overlast in de openbare ruimte te verminderen.

Resultaten

- In het wijkveiligheidsoverleg zijn naar aanleiding van de veiligheidsincidenten gezamenlijk acties uitgezet: Er is een projectleider ingehuurd om ondernemers te helpen zich te verenigen, wordt structureel cameratoezicht onderzocht en zijn verbeteringen in de openbare ruimte in gang gezet.
- Jongeren die elkaar in de openbare ruimte ontmoeten worden, wanneer nodig, aangesproken op hun houding en gedrag door partners zoals politie, handhavers en jongerenwerkers.

Inspanningen 2023 (I)

We hebben sturing gegeven aan het wijkveiligheidsoverleg. Samen met wijkpartners zorgen we ervoor dat uitvoering wordt gegeven aan afgesproken actiepunten en dat gemonitord en gesignaleerd wordt op (sociale) veiligheidsaspecten.

In samenwerking met wijkpartners zorgen we ervoor dat in beeld is waar groepen jongeren zich bewegen in de openbare ruimte en dat zij weten wat er van hen verwacht wordt qua houding en gedrag. In het wijkveiligheidsoverleg worden groepen en hotspots gemonitord en er zijn afspraken gemaakt over uit te voeren acties bij overlast, bijvoorbeeld rondom de Gaanderij en winkelcentrum Schuytgraaf. Waar nodig worden persoonsgerichte aanpakken ingezet.

Bewoners ervaren minder woonoverlast (D)

We stimuleren meldingsbereidheid door mogelijkheden bekend te maken en bewoners te verbinden aan partners zoals politie, jongerenwerk en buurtbemiddeling.

Resultaten

- Via de wijkkranten en wijkwebsites, tijdens bijeenkomsten van de bewonersoverleggen en bij het ontvangen van e-mails of in persoonlijke gesprekken, worden bewoners gewezen op meldmogelijkheden. Waar gewenst zijn gesprekken met inwoners georganiseerd en/of is er buurtbemiddeling ingezet.
- De overlast- en zorgcoördinator regisseert na meldingen van woningcorporaties, bewoners of politie het afhandelen van signalen en meldingen.

Inspanningen 2023 **(I)**

Samen met wijkpartners communiceren we actief, zowel persoonlijk als via (sociale) media, over meldmogelijkheden en ondersteuningsmogelijkheden voor bewoners als bijvoorbeeld buurtbemiddeling.

Signalen en meldingen over woonoverlast worden met partners in het overlast- en zorgoverleg opgepakt en waar nodig opgeschaald naar het Veiligheidshuis.

De Laar, Elden

In het wijkprogramma De Laar/Elden bevinden zich de wijken De Laar en Elden.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we gedaan

Thema's (T)	Doelen (D)	Inspanningen (I)

Meedoen (T)

Bewoners voelen zich prettig en kunnen meedoen in hun omgeving (sociaal zelfredzaam) (D)

We stimuleren zelfredzaamheid door het faciliteren en ontwikkelen van samenwerkings- en ontmoetingslocaties met partners en inwoners. We geven opdracht tot aanbod dat past bij de ontwikkeling van het gebied, faciliteren werkgroepen en investeren in wijkcommunicatie.

Resultaat

- De Laarhof is een bruisende plek in de wijk geworden. Bewoners en wijkpartners maken hier veel gebruik van.
- Er is een nieuwe wijkwebsite ontwikkeld. Hierop zijn alle wijkinitiatieven, wijkpartners en wijkinformatie zichtbaar.
- Werkgroepen in de wijk hebben diverse activiteiten georganiseerd, denk aan opschoondagen en atelierroute De Laar.
- Vanuit de nieuwe wijkvisie op spelen en bewegen zijn meerdere speel- en beweeglocaties in de wijk aangepakt.
- In samenwerking met het Sociaal Wijkteam en andere wijkpartners zijn kansen in de eigen omgeving vergroot door het versterken van het aanbod van voorliggende voorzieningen.

Inspanningen 2023 (I)

Het aanbod bij ontmoetingslocaties is op elkaar afgestemd en geborgd. Zo is er een start gemaakt met de realisatie van de inclusieve Avonturenspeelplaats De BuiteLaar bij zorgboererij De Kroon. Werkgroepen en bewonersinitiatieven zijn ondersteund en hebben een maximale rol bij de programmering en uitvoering in de wijk. Er is gewerkt aan onderlinge verbinding tussen de actieve groepen en meer betrokkenheid op de wijk als geheel.

En er zijn samen met bewoners plannen ontwikkeld die de openbare ruimte aantrekkelijker maken voor intensiever gebruik.

Sterker zelforganiserend vermogen van bewoners (financieel zelfredzaam) (D)

De fysieke partijen hebben hun ruimtes ingericht en zijn vindbaar voor bewoners.

Resultaat
De randvoorwaarden om bewoners verder te ondersteunen zijn gecreëerd.

Inspanningen 2023 **(I)**

We hebben de betrokken partijen gefaciliteerd bij een constructieve samenwerking.

Kansengelijkheid **(T)**

Bewoners de mogelijkheid bieden om zelfstandiger en steviger in de maatschappij te staan en indien nodig meer zelf de regie te kunnen voeren over hun leven (D)

Betrokken partijen vinden elkaar op uitvoeringsniveau.

Resultaat
De randvoorwaarden om bewoners verder te ondersteunen zijn gecreëerd door middel van ontmoetingslocaties waar mensen zich kunnen ontwikkelen.

Inspanningen 2023 **(I)**

De Laarhof is op een laagdrempelige manier geopend voor bewoners, door het aanstellen van een sociaal beheerder.

Meer kinderen bereiken die extra ondersteuning kunnen gebruiken in hun ontwikkeling en hier een goed en passend programma voor aan te bieden (D)

We vergroten de ontwikkelkansen van kinderen door opdracht te geven aan activiteiten vanuit Kansrijk opgroeien (KidzOnly). Om de overgang tussen basis- naar voortgezet onderwijs beter te laten verlopen is een koppeling met het basisonderwijs en het nieuwe jongerenwerk gemaakt.

Resultaat
- Door de scholen is een coördinator aangesteld specifiek voor KidzOnly om alle betrokken scholen, aanbieders (sport, cultuur, zorg) en wijkpartners te verbinden en activiteiten te coördineren.
- De uitvoering van het programma 2023 en de samenwerking tussen de partners verliep goed. De scholen realiseerden een toename van kinderen uit de doelgroep en betere ouderbetrokkenheid in samenwerking met de wijkpartners.

Inspanningen 2023 **(I)**

We hebben geadviseerd een coördinator aan te stellen en we hebben de jongerenpartijen met de scholen in verbinding gebracht.

Openbare ruimte (T)

Bewoners zijn tevreden over hun leefomgeving (D)

We stimuleren dit door opdracht te geven tot het verbeteren van verschillende speellocaties en het faciliteren van bewonersinitiatieven. Hierdoor zijn de mogelijkheden voor ontmoeten toegenomen.

Resultaat

- Voor de herinrichting van het gebied rondom de sporthal (Brabantweg) is met bewonersparticipatie een plan voor Park De Laar ontwikkeld waar ontmoeten, recreëren en groen centraal staan.
- Er zijn nieuwe speelplekken ontwikkeld, waaronder de Landgraafstraat.
- Er zijn twee nieuwe groene schoolpleinen.
- Diverse picknicktafels zijn geplaatst.
- Tegelwipacties van buurten.
- Meer adoptiebuurtgroen.
- Opening van een jeu de boules baan en een schaaktafel.
- Subsidies binnengehaald voor Tiny Forest en Gezonde Buurt, de voorbereiding voor de projecten is gestart.

Inspanningen 2023 (I)

Er zijn aanpassingen gedaan in de openbare ruimte, gericht op bewegen, spelen en ontmoeten. Er is samen met bewoners extra groen in de wijk gerealiseerd. Daarbij is er een start gemaakt met omwonenden rondom de herinrichting en nieuwbouw gebied Station Zuid.

Veiligheid (T)

Bewoners voelen zich veilig en zijn betrokken in hun buurt (D)

We hebben, samen met de partners, overlastlocaties aangepakt.

Resultaat

- Verschillende locaties zijn zichtbaar verbeterd zowel binnen het fysieke domein als op het gebied van veiligheid in samenwerking met wooncorporaties en wijkpartners.
- De leefomgeving van zowel de Bredasingel/Cuijkstraat als Aalburgstraat is samen met bewoners verbeterd.
- Een nieuwe vorm is gevonden voor de invulling van jongerenwerk in de wijk. De nieuwe jongerenwerkers zijn goed zichtbaar en actief in de wijk.
- Verkeersknelpunten op de Allegrolaan en Brinksestraat zijn aangepakt. Twee hotspots zijn samen met een wooncorporatie, wijkpartners en bewoners in De Laar aangepakt.

Inspanningen 2023 (I)

De insteek van het nieuwe jongerenwerk in de wijk is gericht op een brede preventieve aanpak.
In samenwerking met de verkeerswerkgroep en andere actieve wijkbewoners zijn verkeersknelpunten bekeken en aangepakt. Het project voor een prettiger en veiliger winkelcentrum Oostburgwal is gestart en loopt goed. Samen met wijkpartners wordt gewerkt aan een integrale (preventieve) aanpak ter verbetering van de leefbaarheid.

Rijkerswoerd, Kronenburg, Vredenburg

In het wijkprogramma Rijkerswoerd, Kronenburg en Vredenburg bevinden zich de wijken Rijkerswoerd, Kronenburg en Vredenburg.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we gedaan

Thema's (T)	Doelen (D)	Inspanningen (I)
Meedoen		**(T)**
Meer ontmoetingsplekken		(D)

In alle drie de wijken wordt gekeken naar mogelijkheden om bestaande ontmoetingsplekken te optimaliseren en daar waar nodig nieuwe ontmoetingsplekken te realiseren.
Daarnaast activeren we het netwerk van partners (vrijwillig en professioneel) via netwerkbijeenkomsten. Om op deze wijze de verbinding te versterken en zo voor bewoners meer kansen tot ontmoeten te creëren.

Resultaat:

- Twee locaties in Vredenburg zijn in ontwikkeling.
- Eén locatie in Rijkerswoerd is als bewonersinitiatief opgestart. Deze zit in de onderzoeksfase.
- De Fontein kent steeds ruimere openingstijden en is inmiddels 6 dagen in de week open.

Inspanningen 2023 (I)

Rijnstad zet zich in om het programma en de zelfredzaamheid van de bewoners bij de Fontein te vergroten. Het traject in samenwerking met Cultuuracademy is afgerond.

De Stichting Immerloopark buigt zich over de alternatieven in het Immerloopark. Dat heeft nog geen alternatief plan opgeleverd dat met de gemeente gedeeld is.

Er worden gesprekken gevoerd met verschillende partijen voor ontmoetingsplekken in RKV. Deze richten zich niet alleen op Rijkerswoerd. In Rijkerswoerd is een ontmoetingsplek voor jongeren gerealiseerd. Bewoners zijn een initiatief voor een ontmoetingsplek, centraal in de wijk, aan het onderzoeken.

In de eerste helft van 2023 is er een netwerkbijeenkomst geweest voor vrijwilligers en professionals in de wijk. Dit is in de tweede helft van het jaar herhaald. Het verbinden van bestaande ontmoetingsplekken krijgt hier ook een plek in.

Meer ommetjes (D)

In RKV loopt nu een project om de mogelijkheden voor looproutes in kaart te brengen. In 2023 is er een boekje met cultuurroutes in Kronenburg en Vredenburg uitgebracht.
In het ontwikkelperspectief Kronenbrug wordt gekeken naar de looproutes in de wijk.
In Rijkerswoerd wordt onderzocht of het Zeegbos mogelijkheden kan bieden voor ommetjes.

Resultaat

- Er wordt momenteel, samen met de stichting beheer Immerloopark, gewerkt aan een plan om in het park Immerloo meer ontmoetingsplekken te realiseren. Het idee is om op meerdere plekken op verschillende wijze banken te plaatsen (halve cirkels, lange slingers etc.).
- In samenwerking met bewoners is een boekje met kunstroutes in Kronenburg en Vredenburg uitgebracht.

Inspanningen 2023 (I)

De partners in de wijk zijn gestimuleerd om gezamenlijk een programma te ontwikkelen in de openbare ruimte.

Aan inwoners is gevraagd om met een voorstel te komen voor geschikte locaties van bankjes in de wijk.

Kansengelijkheid (T)

Bevorderen kansengelijkheid (D)

De jeugd in Rijkerswoerd, Kronenburg en Vredenburg heeft de mogelijkheid gekregen om zich persoonlijk te ontwikkelen op het vlak van cultuur, sport, zelfstandigheid en weerbaarheid. De jeugd staat steviger in de schoenen en is beter voorbereid op volgende stappen in hun leven.

Resultaat

- Naschools programma op het gebied van sport cultuur, weerbaarheid, ontwikkeling en dergelijke is gerealiseerd.
- Sociale ontwikkeling en kansengelijkheid van kinderen en jongeren in het gebied is vergroot.
- Kinderen in armoede zijn extra ondersteund.
- Het netwerk voor opvoedondersteuning is voor Vredenburg in kaart gebracht. Kronenburg en Rijkerswoerd zullen volgen.
- Verdiepende training voor de jonge-moedergroep heeft plaatsgevonden.
- Evaluatie van Rijnbrugcoaching heeft plaatsgevonden en heeft tot een verlenging van de opdracht geleid.

Inspanningen 2023 (I)

Met de scholen is gewerkt aan naschoolse programma's op het gebied van sport, cultuur, weerbaarheid, ontwikkeling et cetera. Inmiddels zijn daar bijna alle basisscholen uit het gebied bij aangesloten. We hebben ingezet op het in kaart brengen van het netwerk voor opvoedondersteuning. Voor de kinderen van het voortgezet onderwijs is via PowerPlug Academy de mogelijkheid geboden voor huiswerkbegeleiding, persoonlijke ontwikkeling en loopbaanonderzoek.

Er is extra inzet geweest op de jonge-moedergroep. Dit heeft plaatsgevonden in de vorm van een verdiepende training op het gebied van opvoedondersteuning.

Naast het programma voor de jeugd is in 2022 en 2023 een opdracht verstrekt voor kansengelijkheid voor volwassenen. Hier wordt met name ingezet op kansengelijkheid voor vrouwen en moeders met een migratieachtergrond. Deze opdracht wordt door Rijnbrugcoaching uitgevoerd. Vanuit dit project ‘Sterke Vrouwen in RKV doen ook mee’ worden er een tal van activiteiten en trainingen verzorgd, waaronder ontmoetingsactiviteiten.

Openbare ruimte (T)

Vergroenen van de wijk (D)

Dit doel blijft onverminderd van kracht. Met bewoners en professionals is gesproken over de mogelijkheden om de wijk te vergroenen. Daar waar mogelijk is er ook al uitvoering aan gegeven (een opsomming van de concrete resultaten is hieronder bij de inspanningen weergegeven). Daarbij zijn het tegengaan van wateroverlast en hittestress belangrijke onderwerpen.
In Rijkerswoerd is een werkgroep Groen actief en een werkgroep Duurzaamheid in oprichting.

Resultaat
Diverse projecten zijn in 2023 opgepakt en afgerond:

- Boomspiegels Schepen te Boeckoppad zijn vergroot.
- Samen met actieve bewoners zijn er nieuwe banken gerealiseerd en geplaatst naast de gezamenlijke tuinen in het Schepen te Boeckoppad
- Aan de Schepen van Camertstraat zijn stenen verwijderd en is groen aangebracht.
- De herinrichting van de Heiligerleeplaats is gerealiseerd.
- Groningerpark is uitgebreid. Het versteende plein van de scholen is met de nieuwbouw verkleind. Het overgebleven gedeelte is vergroend en samengevoegd met het achterliggende Groningerpark. Hierdoor is een mooi groen park ontstaan waar ook ruimte is voor speelruimte voor de jeugd.

Inspanningen 2023 (I)

- Adorppad, de gesprekken met bewoners zijn gestart, met als doel het plein te verbeteren. Minder steen, meer groen is de insteek.
- Bronsveenhof, de gesprekken met bewoners zijn gestart, met als doel het plein te verbeteren. Minder steen, meer groen is de insteek.
- Allerlei kleine vergroeningsprojecten in het gebied tussen de busbaan en de Huissensedijk zijn in ontwikkeling.
- In Rijkerswoerd is een zeer actieve werkgroep Groen. We ondersteunen deze werkgroep. Hier vindt nauwe samenwerking plaats. De werkgroep Groen heeft een uitgebreid plan ingediend met kansrijke plekken om te vergroenen. Een selectie van deze plekken, die in overleg met de werkgroep Groen tot stand is gekomen, is opgenomen in de wijkgroenagenda.
- In 2023 is het project “vergroening winkelcentrum Rijkerswoerd” gestart. Samen met de werkgroep Groen in Rijkerswoerd wordt er gekeken naar mogelijkheden om het gebied rondom het winkelcentrum klimaatbestendiger, groener en aantrekkelijker te maken. De eigenaar van het winkelcentrum heeft d.m.v. het vergroenen van de binnenplaats een eerste aanzet gedaan.
- In een groot stuk weide aan de Mooieweg worden bomen geplant.

We zijn bezig met het opzetten van een programma voor ontmoeting in het groen. Er is inmiddels subsidie verleend voor drie pilot activiteiten.
De gesprekken rondom de verplaatsing van de Tuinmaat lopen.

Verbeteren algehele gesteldheid van de wijk (D)

Dit onderwerp blijft voor bewoners onverminderd belangrijk. We zien dat sommige bewoners er voor kiezen hun huisraad naast containers te zetten. Ook verwaarloosde achtertuinen vormen regelmatig een ergernis bij bewoners in de wijk. Een opschoondag met wijkpartners staat op de planning voor het gebied rondom het Stedumhof in Vredenburg.

Resultaat
De schouw in Kronenburg heeft plaatsgevonden. Resultaten zullen meegenomen worden in het wijkprogramma 2024-2025.

Inspanningen 2023 (I)

- In Kronenburg is een wijkschouw gehouden.
- In Rijkerswoerd heeft de werkgroep Groen een uitgebreid overzicht van kansrijke vergroeningsplekken opgesteld, een selectie van deze plekken is opgenomen in de wijkgroenagenda.
- De ongediertebestrijder in het gebied heeft het verzoek gekregen om meer inzet te plegen in Kronenburg ten aanzien van de overlast van ratten en ander ongedierte. Er wordt gewerkt aan een risico-inventarisatieplan voor Kronenburg.
- De opschoondag rondom het Stedumhof heeft plaatsgevonden en is door bewoners en partners in de wijk als zeer positief ervaren. Bewoners hielpen elkaar met het “sjouwen” van grof-afval. Daarnaast hielpen de bewoners elkaar en de professionals met het opfrissen van de straat, de tuintjes en het openbaar groen.

Betere balans in het speelaanbod (D)

Spelen is een belangrijk onderdeel van de ontwikkeling van kinderen. Op dit moment concentreren we ons op de speelplekken die onderhoud nodig hebben of waar bewoners zelf initiatief nemen en aangeven dat ze graag verandering willen.
Daarnaast houden we bij het aanpassen of aanleggen van speelplekken rekening met inclusief spelen.

Resultaat
- Drie locaties in Vredenburg, namelijk Adorppad, Bronsveenhof en Eenrumhof, zijn aangepakt. De werkzaamheden zullen naar verwachting in 2024 worden afgerond.
- Samenwerking met Rijnstad en Sportbedrijf heeft tot een doorontwikkeling van het sportaanbod geleid.

Inspanningen 2023 (I)

Op basis van de vraag vanuit bewoners worden speelplekken aangepast. Dit kan het vervangen of aanpassen van speeltoestellen aan de leeftijdscategorie zijn.

Los van de fysieke plekken kijken we ook naar het aanbod op de verschillende speellocaties. Voorbeelden hiervan zijn de inzet van de spelcontainers, Run4Fun en het programma op de skatebaan.

In samenwerking met het Sportbedrijf, maar ook met input van Rijnstad, is gekeken naar de ontwikkeling van het sportaanbod. Denk bijvoorbeeld aan het pimpen van helmen om het belang van veilig sporten te benadrukken.

Adorppad en Bronsveenhof: er is ter plaatse een uitvraag geweest en momenteel wordt er gewerkt aan de hand van input door ouders, bewoners en kinderen aan het verbeteren van deze speelplek.

Parkeerkrapte en foutparkeren (D)

Samen met de bewoners wordt gekeken wat de mogelijkheden zijn om parkeerkrapte en -overlast aan te pakken. Het is lastig om een balans te vinden tussen de verschillende ambities (vergroening) en belangen (parkeerbehoefte). Vooralsnog weten we de parkeerkrapte en foutparkeren onvoldoende terug te dringen

Resultaat
Parkeeronderzoek is afgerond, er is geen zicht op een passende oplossing.

Inspanningen 2023 (I)

Naar aanleiding van een parkeeronderzoek in Rijkerswoerd is gebleken dat in bepaalde gebieden de parkeerdruk hoog is (soms meer dan 100%). Aan de hand hiervan is er getoetst of er mogelijkheden zijn om parkeerplekken te realiseren zonder af te doen aan het groen.
Het is een complexe afweging tussen meerdere beleidsdoelstellingen.

Meer handhaving en stimuleren eigen verantwoordelijkheid (D)

Met bewoners in de wijk wordt samengewerkt aan de overlast van hondenbezit. Met de resultaten van deze werkgroep gaan we ook kijken of dit toepasbaar is in de andere wijken.

Resultaat
- Hondenuitlaatplek is gerealiseerd. (In 2024 zal deze nog verbeterd worden).
- Overlast hondenpoep is verminderd.
- Inzet van reclassering / extra handhaving is niet gerealiseerd.

Inspanningen 2023 **(I)**

- Er zijn 18 depodog-uitgiftepunten geplaatst in Rijkerswoerd. Bewoners hebben zich gecommitteerd om deze regelmatig te controleren en van zakjes te voorzien. Om dit te ondersteunen is er opdracht verstrekt tot de levering van aanvullende hondenpoepzakjes.
- We hebben de opdracht verstrekt voor de realisatie van een omheinde hondenloslooppplek.

Op het gebied van handhaving wordt gestuurd op de inzet van de huidige handhavers. Via het veiligheidsoverleg wordt gekeken welke prioriteiten er gesteld moeten worden.

Veiligheid (T)

Minder overlast (D)

Voor de reguliere handhaving is een proces tot stand gekomen om beter richting te geven aan de prioriteiten van de handhavers, in de vorm van een jaarplanning en het bepalen van de prioriteiten in het wijkveiligheidsoverleg. De uitvoering hiervan is gestart. Hoewel veiligheid objectief moeilijk meetbaar is hebben we de indruk dat de hotspots goed in beeld zijn en dat er door gerichte inzet minder klachten over komen. Daar waar klachten zijn wordt de inzet hierop besproken in het maandelijkse wijkveiligheidsoverleg. Klachten over overlast bij de skatebaan doen zich niet meer voor.

Resultaat
- Jeugdpreventieplan is afgerond.
- Borging aanpak plekken drugshandel.
- Plan van aanpak voor de veiligheid rondom en in de Rijnlandflat is opgesteld.

Inspanningen 2023 **(I)**

Het jeugdpreventieplan staat volop in de aandacht. Er wordt door de drie gebieden in Zuid die er bij betrokken zijn hard aan gewerkt.
De aanpak voor de plekken waar drugshandel plaatsvindt is in het recent opgestelde veiligheidsplan opgenomen en geborgd in de wijkveiligheidsoverleggen.
Er is opdracht verstrekt aan Portaal om de veiligheid rondom en in de Rijnlandflat te verbeteren.

Meer verkeersveiligheid (D)

Veiligheid in de wijk is heel belangrijk. In Rijkerswoerd is een werkgroep actief die dit onderwerp in kaart brengt en met het team Leefomgeving bespreekt.
Oversteekplaatsen zijn niet de enige optie (en creëren schijnveiligheid) om een straat veiliger te maken. Er is en wordt blijvend breder gekeken naar mogelijkheden om de Marga Klompélaan veiliger te maken.

Resultaat
Gevoel van veiligheid in Rijkerswoerd is niet verbeterd.

Inspanningen 2023 **(I)**

Het aanbrengen van de oversteekplaatsen blijkt op de Marga Klompélaan niet de oplossing voor de ervaren onveiligheid te zijn. Dit is met de bewoners besproken. We kijken verder naar mogelijkheden om de veiligheid te verhogen. Hierbij valt onder andere te denken aan het periodiek plaatsen van matrixborden. Vooralsnog is er nog geen extra handhavingscapaciteit beschikbaar om de onveiligheid te kunnen bestrijden.

In 2022 zijn de voorbereidingen gestart voor de aanpassing van de Groningensingel en de Kruisstraat (RijnWaalpad). De uitvoering van beide projecten is gestart in 2023.

Stedelijke programma's

De diverse taken waarvoor de gemeente verantwoordelijk is en die op stedelijk niveau plaatsvinden, zijn opgenomen in 13 stedelijke programma's:

S00 Bestuur, dienstverlening en financiën

S01 Veiligheid

S02 Bereikbaarheid

S03 Economie

S04 Onderwijs

S05 Cultuur

S06 Participatie en armoedebestrijding

S07 Zorg

S08 Welzijn en inclusie

S09 Gezondheid en sport

S10 Klimaat en energie

S11 Ruimtelijke ontwikkeling

S12 Wonen en leefomgeving

Bestuur, dienstverlening en financiën

Wat we ook doen, we doen het voor onze inwoners, voor onze bedrijven. Voor mensen die de stad bezoeken. Het is niet meer dan logisch dan dat we bij het verwezenlijken van onze ambities zoveel mogelijk de samenwerking zoeken. Met inwoners en bedrijven en met de regio Arnhem-Nijmegen. De wereld houdt immers niet op bij de gemeentegrens. We willen goed bereikbaar zijn. Dat betekent niet alleen een gastvrij stadhuis, maar ook goede digitale dienstverlening, zodat mensen zoveel mogelijk en makkelijk op afstand dingen kunnen regelen.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we gedaan

Ambities (A)	Doelen (D)	Inspanningen (I)

Arnhem is een dienstverlenende en herkenbare netwerkgemeente, die open staat voor maatschappelijke initiatieven in het publieke domein zowel vanuit de stad als vanuit de wijken (A)

Samen met de stad - Arnhem heeft een transparant, democratisch bestuur dat zich richt op samenwerking met inwoners en bedrijven (D)

Zie onderstaande toelichtingen.

Rekenkamer: Uitvoeren onderzoeksprogramma (I)

De rekenkamer heeft in 2023 de onderzoeken naar generatiearmoede ('Doorbreek de patronen') en de Omgevingsdienst Regio Arnhem ('Is de ODRA er voor de inwoners of zijn de inwoners er voor de ODRA?') afgerond. Beide onderzoeken zijn gepubliceerd, maar moeten nog wel behandeld worden in de raad. Daarnaast is de rekenkamer begonnen met een onderzoek met betrekking tot het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid Arnhem Oost (NPLV). De rekenkamer zal langjarig de ontwikkelingen bij het NPLV gaan volgen. Dat gebeurt in samenwerking met een aantal rekenkamers waarvan de gemeenten ook deelnemen aan het NPLV. Dat zijn Heerlen, Lelystad en Groningen.

Met het oog op de toekomst heeft de rekenkamer gesprekken gevoerd met fracties ten behoeve van het onderzoeksprogramma 2024-2026. Dit heeft geleid tot een lijst met potentiële onderzoeksonderwerpen voor de komende jaren. Begin 2024 wordt door de rekenkamer besloten welke onderzoeken in welk jaar het beste plaats kunnen vinden.

College: De kracht, kennis en kunde van inwoners en ondernemers benutten (I)

Het eerste kinderburgemeesterschap was een groot succes met veel inhoudelijke en ceremoniële activiteiten en een zelfgekozen thema: een groenwedstrijd. Arnhem heeft sinds november 2023 een tweede kinderburgemeester. Dit schooljaar hebben er drie scholen meegedaan: twee uit Noord en een uit Zuid. Zoals opgenomen in de tussenevaluatie is de dagelijkse begeleiding van de kinderburgemeester belegd bij het kabinet.

De pilot digitale wijkpanels, in de wijken Presikhaaf en De Laar, is inmiddels afgerond. Het doel was om gedurende de pilotperiode van 1,5 jaar te komen tot permanente digitale wijkpanels waarbij het eigenaarschap bij de wijkbewoners lag. Dit hebben we helaas niet kunnen realiseren; in geen van de twee wijken zijn inwoners opgestaan die, volgend op ons initiatief, eigenaar wilden zijn van een permanent digitaal wijkpanel. Dit betekent niet dat de pilot mislukt is, maar wel dat we in moeten zetten op een andere werkwijze in de wijken. In de Laar gaan we door met het vormgeven van een digitaal wijkpanel, waarbij het team Leefomgeving in dit proces de regie heeft. In Presikhaaf vergt bij het betrekken van inwoners een andere aanpak dan een digitaal wijkpanel. De kennis en ervaring over de wijk en haar bewoners zijn nog niet eerder integraal samengebracht en in een praktische toolbox vertaald.

Op 25 oktober 2023 heeft de gemeenteraad het raadsvoorstel Eerste Arnhemse Burgerberaad aangenomen. Tussen maart en juni vormen 150 gelote deelnemers, die een zo goed mogelijke vertegenwoordiging van de stad vormen, adviezen voor de gemeenteraad.
De hoofdvraag van het eerste Arnhemse burgerberaad is als volgt: “Wat kan de gemeente Arnhem doen om de hoeveelheid afval van inwoners, instellingen en bedrijven tot een minimum te beperken?”

College: Eenduidige werkwijze leveren **(I)**

Ook in 2023 hebben we een aantal burgerparticipatietrajecten geëvalueerd. Door te evalueren, blijven we leren van onze burgerparticipatie. Er wordt gewerkt met het Arnhems Stappenplan Participatie om voorafgaand aan een project of bij de start van nieuw beleid helder te maken wat het doel is van de participatie, wie meepraten, wie welke rol heeft, binnen welke kaders er participatie mogelijk is er wat er gebeurt met de opbrengsten. Onze medewerkers worden getraind om te leren werken met het stappenplan. Ook organiseren we naar wens “snelkooksessies” zodat medewerkers ondersteuning krijgen bij het schrijven van participatieplannen en het inzetten van de juiste participatiemiddelen.

Samen met de regio - Arnhem speelt een relevante en betekenisvolle rol in de regionale, landelijke en grensoverschrijdende netwerken (D)

Zie onderstaande inspanningen.

Arnhem werkt in de Groene Metropoolregio samen aan maatschappelijke opgaven die om een regionale aanpak vragen **(I)**

n de eerste helft van het jaar zijn op alle vijf de opgaven in de regionale agenda 2023-2024 resultaten geboekt. De GMR zal zijn eigen jaarverslag begin april aan de gemeenteraden aanbieden. De kwartaalberichten van de GMR geven een goede indruk van wat is bereikt binnen de opgaven en speerpunten.

In 2023 heeft de GMR samen met de regiogemeenten veel energie gestoken in het zogenaamde Regioarrangement. Dit komt tegemoet aan de afspraken die het Rijk met alle provincies wil maken over het inpassen van wonen, bereikbaarheid, energie, economie, landbouw en natuur in de fysieke leefomgeving. De GMR heeft als belangrijke basis de Verstedelijkingsstrategie gebruikt. In het regioarrangement staat ook het 'bod' voor het (Nationaal en Gelders) Programma Landelijk Gebied.

Vanuit de opgave Verbonden regio is ook in 2023 in verbinding met het Rijk en de provincie verder gewerkt aan dossiers A12-corridor, doortrekking A50, het onderzoek spoorcorridor Utrecht-Arnhem-Duitse grens. Ook is samen met de provincie gewerkt aan het opstellen van een regionaal mobiliteitsprogramma (RMP). Dit wordt een integraal mobiliteitsverhaal, met het bestaande beleid en actualisering daarvan. Ook monitoring en evaluatie vormen een belangrijk onderdeel.

In september 2023 is de stuurgroep duurzame logistiek namens de opgaven Circulair, Verbonden en Productief akkoord gegaan met het procesvoorstel om tot een 'roadmap duurzame logistiek' te komen. Hierin wordt afgesproken waar we als regio op inzetten en hoe we samen keuzes maken die gericht zijn op een toekomstbestendige economie én op kwaliteit van de leefomgeving in de regio.

In de context van de opgave Productieve regio hebben de GMR, The Economic Board en de provincie in april het Human Capital Akkoord ondertekend. Door samenwerking willen ondernemers, onderwijsinstellingen en overheden gaan helpen bij het arbeidsmarkt-vraagstuk, bijvoorbeeld de zorg voor voldoende mensen in de techniek, zorg en onderwijs.

In december is vanuit de GMR de regionale economische monitor verschenen. Deze monitor presenteert de sociaaleconomische staat en ontwikkeling van de GMR. De monitor laat onder meer zien dat er in de economische ontwikkeling van de GMR een duidelijke kopgroep te herkennen is in de clusters Health, Medisch en Energie & milieutechnologie (EMT). Zij laten een relatief sterke groei van de werkgelegenheid zien en zijn oververtegenwoordigd in de regio vergeleken met Nederland als geheel.

Vanuit de opgave circulaire regio is het Uitvoeringsprogramma RES 2024-2030 verschenen. In dit plan is beschreven wat de RES-organisatie gaat leveren en welke middelen hiermee gemoeid zijn. Dit wordt structureel verwerkt in de begroting van de GMR voor de jaren 2024 en verder.

De GMR heeft in 2023 een coördinerende rol gekregen in de netcongestieproblematiek. Deze eerste stap betreft een inventarisatie van de problematiek, waarna mogelijke oplossingen worden verkend, in samenspraak met Liander en de provincie Gelderland. Ook is dit jaar het uitvoeringsprogramma circulair en conceptueel bouwen gepresenteerd, waarmee we de circulaire bouweconomie in onze regio een flinke boost willen geven.

In het voorjaar van 2023 is vanuit het speerpunt toerisme binnen de opgave Ontspannen regio het vitaliteitsonderzoek opgeleverd. Belangrijkste conclusie is dat de toeristisch-recreatieve sector in de Groene Metropoolregio heel vitaal is. De aanbevelingen uit het onderzoek worden door de GMR en de provincie verder uitgewerkt. Ze zijn onder andere gericht op verduurzaming en verdeling van de ruimte.

Begin 2023 heeft staatssecretaris cultuur Gunay Uslu tijdens een bezoek met vertegenwoordigers van de Cultuurregio 025 gesproken over de inzet op het gebied van cultuureducatie. In het najaar zijn subsidies aan ruim 20 projecten toegekend om innovatie van productie en presentatie in de sector te stimuleren. Op het gebied van versterking amateurkunst en professionalisering van de sector zijn stappen gezet. De gemeente Arnhem is penvoerder namens de regio voor de inzet van de (provinciale) middelen.

De opgave Groene groeiregio: voor het Rijksprogramma 'Een thuis voor iedereen' is de GMR-koploperregio. Met het Rijk en andere koploperregio's werkte de GMR in 2023 aan het formuleren van uitgangspunten van en het opzetten van een regionale woonzorgvisie. Het streven is deze visie zomer 2024 klaar te hebben. De visie gaat dan als basis dienen voor de lokale woonzorgvisies in de regio.

Vanaf maart zijn gemeenten volop aan de slag om uitvoering te geven aan de Woondeal 2.0. Signalen zijn dat de bouw in zwaarder weer terecht komt en dat extra inspanningen nodig zijn om de doelen te halen. Hierover loopt het gesprek met de provincie, het Rijk en bouwbedrijven via de zogenaamde tempotafels waar overheid, marktpartijen en woningcorporaties samenwerken en kennis uitwisselen. Via de jaarlijkse monitor houden wij de vinger aan de pols. Nieuwe cijfers over 2023 zijn eind maart te verwachten.

In juni 2023 is er geld vanuit Den Haag een bedrag toegekend om de leefomgeving in de regio te verbeteren. Hiermee kunnen er in de regio tot en met 2030 betaalbare woningen worden gebouwd en kunnen de gebieden klimaatadaptief worden ingericht. Arnhem ontvangt € 54,4 miljoen van het Rijk voor de ontwikkeling van Spoorzone Arnhem-Oost. Dit geld komt bovenop de € 72 miljoen euro die de gemeente al eerder ontving. Tot slot

werd eind 2023 duidelijk dat onze regio voor 13 projecten met in totaal 804 woningen ongeveer € 7,4 miljoen subsidie uit de Start bouw impuls is toegekend.

Arnhem werkt in netwerken van steden in Nederland en de Euregio én in belangenorganisaties als VNG en G40 samen aan beleidsafstemming en -beïnvloeding en draagt bij aan lobbydossiers richting het Rijk en Europa **(I)**

De portefeuillehouders Smeulders respectievelijk Van de Geijn zijn actief in de VNG-commissies Financiën en Informatiesamenleving. Zij dragen op deze wijze bij aan kennisontwikkeling en lobbytrajecten op landelijk niveau. Ook levert het Arnhem een belangrijk netwerk in Den Haag op.
Arnhem neemt al vanaf de start, ruim een kwart eeuw geleden, deel aan het G40-stedennetwerk. In dit netwerk vinden inmiddels 41 (middel)grote steden elkaar in de stedelijke vraagstukken waar de leden voor staan. In de aanloop naar de Tweede Kamerverkiezingen 2023 deed de G40 een krachtige oproep aan alle politieke partijen. Daarin vroegen zij om te investeren in krachtige steden en sterke regio's. Ook maakte het stedennetwerk zich sterk voor een uitvoerbare Spreidingswet, een sterkere regie op de volkshuisvesting en een versnelling van circulair bouwen.
Met een financiële G40-bijdrage kon in oktober de Dag van de Stad in Arnhem worden georganiseerd. Een paar honderd professionals kwamen in Musis bijeen om kennis uit te wisselen over de aanpak van de grote stedelijke opgaven. Daar kreeg Arnhem de kans zich als stad voor een breed publiek te presenteren.

Arnhem versterkt de grensoverschrijdende samenwerking in de Euregio en met steden in Noordrijn-Westfalen (NRW) **(I)**

Arnhem heeft in 2023 doorgewerkt aan het versterken van de grensoverschrijdende samenwerking. Via de Euregio Rijn-Waal en door samen te werken met de grote steden in Noordrijn-Westfalen (NRW) via het Euregionale stedennetwerk van 100.000+ steden. In dit stedennetwerk werkt Arnhem samen met Nijmegen, Ede, Apeldoorn, Duisburg, Düsseldorf en Moers. Voor het eerst na de coronaperiode konden de burgemeesters van het 100.000-plus stedennetwerk elkaar weer ontmoeten. Zij bespraken de vervolgstappen in hun onderlinge samenwerking op het gebied van belangenbehartiging, kennisdeling en projectontwikkeling. Door de ondertekening van een Memorandum of Understanding herbevestigden de burgemeesters de afspraken over onderlinge samenwerking. Daardoor is nu ook de gemeente Apeldoorn daarvan deelgenoot.
Na een ontvangst van Duisburgse ondernemers in 2022 vond in februari 2023 een tegenbezoek plaats. Samen met The Economic Board en de Duits Nederlandse Business Club Gelderland is een werkbezoek aan Duisburg georganiseerd. Daar werd een samenwerkingsovereenkomst tussen de Duisburgse en Arnhemse partners ondertekend.
In november nam de Euregioraad het verzoek om een grensoverschrijdende expertmeeting rondom groene waterstof te organiseren unaniem aan. Dit verzoek was een initiatief van de Arnhemse en Nijmeegse Euregioraadsleden.

Uitbreiding structurele buitenlandse relaties (Amendement 22A82 Uitbreiding structurele buitenlandse relaties) **(I)**

Als gevolg van beperkte ambtelijke capaciteit is in december 2023 de opdracht aan BMC verstrekt om een onderzoek Uitbreiding buitenlandse relaties uit te voeren. Inmiddels is het onderzoek gestart.

Arnhem: dienstverlenend en herkenbaar - Arnhem blijft zich inzetten voor verbetering van de (digitale) dienstverlening aan haar inwoners en ondernemers (D)

In 2023 hebben we een inhaalslag gemaakt op het gebied van digitalisering. Onze dienstverlening is uitgebreid met verschillende eDiensten waardoor inwoners die dat willen, meer zaken online kunnen regelen. Inwoners die niet digitaal kunnen of willen werken, kunnen terecht aan de balie in het Stadhuis of Loket Zuid. Burgers gaven de dienstverlening via de smiley-zuilen over 2023 gemiddeld een 8,3, waarbij de gemiddelde score per maand tussen 7,8 en 8,9 lag.

Naast de reguliere dienstverlening vanuit het Stadhuis en Loket Zuid leveren we capaciteit voor de inschrijving van asielzoekers en statushouders in de BRP-straat in Zevenaar, één van de vijf BRP-straten in Nederland. Ook zijn we iedere week aanwezig bij het daklozenloket. Dak- en thuisloze mensen kunnen hier terecht voor hulp, waaronder voor het aanvragen van een briefadres. Een positief neveneffect is dat dit de samenwerking versterkt met de andere partijen die actief zijn in het daklozenloket (DAK), zoals VGGM.

In 2023 hebben we een analyse gemaakt hoe we telefonische dienstverlening via de klantenservice kunnen verbeteren. Op basis van de analyse hebben we de eerste maatregelen genomen om de bereikbaarheid te vergroten. Dit heeft ertoe geleid dat de bereikbaarheid is gestegen van gemiddeld 47% voor invoering van de maatregelen, naar gemiddeld 82% na invoering. In de begroting is tot en met 2025 extra budget opgenomen voor de klantenservice, onder andere om tijdelijk meer medewerkers aan te kunnen nemen tijdens piekperiodes. Ook hebben we ons voorbereid op de invoering van een ander telefoniesysteem per januari 2024. Dit nieuwe systeem biedt de mogelijkheid om een terugbelfunctie in te voeren, waarmee we de dienstverlening verbeteren.

Ten aanzien van de kwaliteitsnormen van het Rijk scoren we nagenoeg gelijk aan 2022. De score op informatieveiligheid is iets hoger en op vakinhoud iets lager dan voorgaand jaar. Dit komt voort uit een aangescherpte evaluatie. Daaruit blijkt dat de processen binnen de afdeling Burgerzaken op orde zijn, maar dat het correct toepassen om aanscherping vraagt. Dit is reeds opgepakt binnen de verschillende teams op de afdeling en wordt voortgezet in 2024.

Optimale dienstverlening (I)

Enkele maanden na de geplande verkiezingen voor Provinciale Staten en de waterschappen in maart 2023 viel het kabinet. Dat betekende dat we in korte tijd extra verkiezingen moesten organiseren voor de Tweede Kamer. Ondanks de beperkte voorbereidingstijd zijn de verkiezingen in Arnhem goed verlopen. Zowel bij de verkiezingen in maart als in november hebben we volop ingezet op toegankelijkheid zodat iedere Arnhemmer die mocht stemmen, kon stemmen. In enkele stembureaus met lichte ondersteuning van stembureauleden en in de meeste gevallen zelfstandig. Daarvoor zijn onder andere drempelhulpen geplaatst, en is voor inwoners met een visuele of lichamelijke beperking een stemtaxi ingezet. Voor inwoners met een visuele beperking lag er op twee stembureaus een stemmal met gesproken kandidatenlijsten. En voor inwoners met een auditieve beperking waren op één locatie gebarentolken aanwezig. Op het gebied van toegankelijkheid werkten we onder andere samen met het Arnhems Platform Chronisch Zieken & Gehandicapten (APCG).

De uitslag van de verkiezingen voor de Tweede Kamer werd voor de eerste keer via een centrale stemopneming vastgesteld. Dat betekende dat de stemmen op woensdagavond alleen op partijniveau werden geteld. De dag erna telde het Gemeentelijk Stembureau alle stemmen op kandidaatniveau. De ervaringen hiermee zijn positief, met als belangrijkste voordeel dat het meer overzicht en rust in het proces bracht, wat bijdraagt aan de kwaliteit van de telling.

De klanttevredenheid hebben we in 2023 gemonitord via de smileyzuilen bij de balies. We hebben de laatste voorbereidingen getroffen voor geautomatiseerd en structureel klanttevredenheidsonderzoek. Dat is ingevoerd met ingang van januari 2024.

Zoals gemeld in de Turap-2 is een landelijke pilot om inwoners ondersteuning te geven bij het verhogen van het beveiligingsniveau van hun DigiD, gestopt vanwege technische problemen op landelijk niveau.

Digitaliseren van het klantproces (I)

In 2023 hebben we een grote stap gezet in de digitalisering van de afdeling Burgerzaken. Zeven eDiensten zijn online gegaan. Hierdoor kunnen inwoners inmiddels onder andere digitaal aangifte doen van een overlijden, van vermissing van hun identiteitsbewijs en van de geboorte van een kind. Sinds de invoering van de digitale geboorteaangifte wordt ongeveer 70% van de aangiftes online gedaan. Hieruit leiden we af dat deze nieuwe vorm van dienstverlening voorziet in een behoefte.

Naast de invoering van eDiensten werken we ook aan automatisering en digitalisering van werkprocessen. Zo werken we toe naar efficiëntere afhandeling van werkzaamheden en meer papierloos werken.

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
Klanttevredenheid					
Eenheid: Cijfer					
Bron: KTO - Streefcijfer is minimaal 8, deze indicator wordt vanaf 2022 voor het eerst gemeten.					
Effectindicator	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Toegankelijkheid stemlokalen				**100**	**100**
Eenheid: Percentage					
Bron: Bureau Verkiezingen. Streefcijfer: 100% volledig toegankelijk / 0% niet toegankelijk voor mensen met een lichamelijke beperking.					
Effectindicator	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Opkomst verkiezingen Tweede kamer			**73,60**		**71,60**
Eenheid: percentage					
Bron: Centraal stembureau. Streefcijfer: minimaal 49,6%.					
Effectindicator	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Opkomst verkiezingen Gemeenteraad	**0**	**0**	**0**	**46,50**	**0**
Eenheid: Percentage					
Bron: Centraal stembureau. Streefcijfer: minimaal 49,6%.					
Effectindicator	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Opkomst verkiezingen Provinciale Staten	**50,70**				**52,10**
Eenheid: Percentage					
Bron: Centraal stembureau. Streefcijfer: minimaal 49,6%.					
Effectindicator	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Opkomst verkiezingen Europees Parlement	**39,20**				
Eenheid: Percentage					
Bron: Centraal stembureau. Streefcijfer: minimaal 49,6%.					
Effectindicator	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Opkomst verkiezingen Waterschappen	**45,50**				**47,25**
Eenheid: Percentage					
Bron: Centraal stembureau. Streefcijfer: minimaal 49,6%.					

BBV-indicatoren (niet gekoppeld aan een doel)

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
Woonlasten éénpersoonshuishouden	**700**	**707**	**694**	**876**	**902**
Eenheid: Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.					
Bron: COELO, Groningen					
Effectindicator	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Woonlasten meerpersoonshuishouden	**763**	**750**	**711**	**949**	**976**
Eenheid: Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.					
Bron: COELO, Groningen					
Effectindicator	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
WOZ-waarde woningen	**206**	**221**	**240**	**265**	**323**
Eenheid: De gemiddelde WOZ waarde van woningen x €1.000.					
Bron: CBS - Statistiek Waarde Onroerende Zaken					
Effectindicator	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Formatie ambtelijk apparaat	**5,80**	**5,80**	**6,10**	**6,10**	**6,90**
Eenheid: Toegestane formatie in fte van het ambtelijk apparaat van eigen organisatie voor het begrotingsjaar op peildatum 1 januari. In fte per 1.000 inwoners.					
Bron: Eigen gegevens gemeente.					

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
Bezetting ambtelijk apparaat	**5,70**	**5,90**	**6,10**	**6,30**	**6,79**

Eenheid: Werkelijk aantal fte dat werkzaam is binnen eigen organisatie. In fte per 1.000 inwoners.

Bron: Eigen gegevens gemeente

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten per inwoner	**490**	**490**	**406**	**429**	**466**

Eenheid: De noodzakelijke financiële middelen voor het inzetten van personeel (salarissen), organisatie-, huisvestings-, materieel-, automatiseringskosten e.d. voor het uitvoeren van de organisatorische taken.

Bron: Eigen gegevens gemeente.

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
Kosten inhuur externen als % van de loonsom	**21**	**17**	**22,70**	**19,50**	**19,20**

Eenheid: Inzet van uitzendkrachten, zzp'ers of detacheringsovereenkomsten in procenten.

Bron: Eigen gegevens gemeente.

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
Overhead % van totale lasten	**5**	**9,50**	**9**	**8,90**	**9,10**

Eenheid: Overheadkosten zijn alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces in procenten van de totale lasten.

Bron: Eigen gegevens gemeente

Een goede bedrijfsvoering (A)

Afhandeling amendementen en moties Begroting 2023

22A82 Uitbreiding structurele buitenlandse relaties

Zie voor de toelichting de tekst hierboven bij de inspanning 'uitbreiding structurele buitenlandrelaties'.

22M158 Bevordering opkomst verkiezingen

Bureau Verkiezingen heeft diverse moskeeën benaderd en de Turkyem Moskee aan de Eemslaan bereid gevonden om een ruimte beschikbaar te stellen als stembureau. Tevens is hier voorafgaand aan de verkiezingen een proefstembureau ingericht. Ook bij afgelopen verkiezingen is in de Turkyem Moskee een ruimte beschikbaar gesteld. De burgemeester heeft vertegenwoordigers van alle moskeeën uitgenodigd voor een gesprek over hun mogelijkheden om hun achterban te stimuleren om hun stem uit te brengen bij verkiezingen.

Wat heeft het gekost

	Rekening	Begroting 2023		Rekening	
	2022	Primitief	Definitief	2023	Afwijking
Bedragen x € 1.000					
Middelen					
Lasten	92.278	100.547	100.552	107.964	-7.413
Baten	587.497	559.387	581.630	604.400	22.770
Saldo lasten en baten	***495.219***	***458.840***	***481.078***	***496.436***	***15.358***
Toevoegingen aan reserves	52.002	3.904	3.006	4.919	-1.914
Onttrekkingen aan reserves	43.521	56.594	58.649	58.602	-47
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	***-8.481***	***52.690***	***55.644***	***53.683***	***-1.961***
Gerealiseerd resultaat	**486.738**	**511.530**	**536.722**	**550.118**	**13.397**

Onderwerp	Totale afwijking (x €1.000)	V/N	Toelichting	I/S	AR/ BR
Lasten	-6.063	N			
Bedrijfsvoering en PenO	250	V	Beheer vastgoed verduurzaming	I	AR
Publieke dienstverlening	-143	N	Verkiezingen	I	AR
Bedrijfsvoering en PenO	-400	N	Extra inzet capaciteit communicatie	I	AR
Financiën	-478	N	Vennootschapsbelasting (VPB) 2023	S	AR
Bedrijfsvoering en PenO	-500	N	Voorziening spaarverlof	I	AR
Bedrijfsvoering en PenO	-700	N	Administratieve verdeling loonkosten	I	AR
Financiën	-607	N	OZB	I	AR
Wijken en wijkgericht werken	-835	N	Doorbelasting loonkosten wijken (zie wijken algemeen)	I	AR
Financiën	-2.650	N	Vaste en vlottende financiering	I	AR
Baten	22.204	V			
Financiën	20.111	V	Gemeentefonds	I	AR
Financiën	1.443	V	OZB	I	AR
Financiën	900	V	Vaste en vlottende financiering	I	AR
Bedrijfsvoering en PenO	-250	N	Beheer vastgoed verduurzaming	I	AR
Toevoegingen aan reserves	-1.956	N			
Financiën	-22	N	Gemeentefonds	I	BR
Financiën	-100	N	Gemeentefonds	I	BR
Bedrijfsvoering en PenO	-341	N	Beheer vastgoed verduurzaming	I	AR
Financiën	-1.493	N	Gemeentefonds	I	BR
Onttrekkingen aan reserves	0				

Beheer vastgoed verduurzaming
In de begroting is een bedrag geraamd van € 250.000 (lasten) voor uitvoering van kleinere duurzaamheidsmaatregelen aan de panden in gebruik door de gemeentelijke organisatie. € 250.000 van dit budget is specifiek bedoeld voor maatregelen die zich door energiebesparing volledig terugverdienen. Daarom wordt voor deze maatregelen tevens een opbrengst van € 250.000 geraamd (baten). Daarnaast is er € 341.000 (voordeel toevoeging reserves) minder overgeheveld naar 2026 voor kleine duurzaamheidsmaatregelen dan bij de nota budgetoverheveling werd verwacht. Dit betreft duurzaamheidsmaatregelen waarvan de besteding in de andere programma's wordt gerealiseerd.

Verkiezingen
In het jaar 2023 hebben twee verkiezingen plaatsgevonden, Provinciale staten & waterschap verkiezingen en de destijds onverwachte Tweede Kamer verkiezing. In de begroting wordt jaarlijks rekening gehouden met de lasten van één verkiezing. De kosten voor beide verkiezingen zijn hoger uitgevallen dan begroot. Waarbij naast de hogere lasten voor stembureauleden en logistieke ondersteuning bij de Provinciale staten & waterschap verkiezingen, de hogere lasten bij de Tweede Kamer verkiezing werden veroorzaakt voor het organiseren van de opkomstbevordering en algemene/logistieke ondersteuning. Dit heeft geleid tot een nadeel van € 143.000 voor de Tweede Kamerverkiezing.

Extra inzet capaciteit Communicatie
In 2023 is voor Communicatie en Bestuursondersteuning extra capaciteit ingezet. Enerzijds ter vervanging van langdurig zieke medewerkers en anderzijds om aan de toegenomen vraag naar de inzet van communicatie bij organisatiebrede vraagstukken/projecten te kunnen voldoen.

Vennootschapsbelasting (VPB) 2023
De Belastingdienst legt jaarlijks eind januari al een voorlopige aanslag op waarbij gekeken wordt naar de Vpb-aangiften in de eerdere jaren. In 2023 zijn de tarieven voor de parkeergarages flink verhoogd waardoor het resultaat op deze activiteit ook fors gegroeid is. Hierdoor is een verschil ontstaan met de door de Belastingdienst ingeschatte voorlopige aanslag uit januari 2023 en de werkelijke realisatie over 2023. Dit heeft in 2023 een nadeel tot gevolg van € 478.000.

Voorziening spaarverlof
Medewerkers kunnen sinds 1 januari 2022 bovenwettelijke vakantie-uren sparen. Met dit verlofsparen kunnen medewerkers passend bij hun levensfase hun bovenwettelijke vakantie-uren inzetten op een manier die aansluit bij hun persoonlijke levens- en carrièreplanning en het gemeentelijke vitaliteitsbeeld. Deze vakantie-uren verjaren niet. Hiervoor (spaarverlof, maar ook voor het bovenwettelijke verlof) moet een voorziening worden gevormd (op grond van het Besluit Begroten en Verantwoorden).
In 2022 heeft dit geleid tot een gemeentebreed nadeel van € 2,0 miljoen, in 2023 komt hier nog eens € 1,0 miljoen bij waarvan € 0,5 mln binnen het programma S00 kan worden verklaard. Het restant van € 0,5 mln valt binnen de overige begrotingsprogramma's.

Administratieve verdeling loonkosten
In 2023 heeft binnen het cluster Strategie, Beleid en Regie (SBR) een administratieve herverdeling van de loonkosten plaatsgevonden. Aangezien deze herverdeling ten tijde van het opmaken van de jaarstukken nog niet was afgerond, zorgt dit op programma S00 voor een incidenteel nadeel. Dit nadeel moet echter in samenhang worden gezien met het voordeel op de loonkosten binnen de andere begrotingsprogramma's, De herverdeling van loonkosten wordt in 2024 afgerond waardoor er een evenwichtige verdeling van loonkosten ontstaat.

OZB
Op de opbrengsten OZB is een voordelig resultaat behaald van € 840.000. Dit betreft de gesaldeerde opbrengsten, na vermindering en vernietiging van aanslagen.
Bij Turap 2 zijn de begrote opbrengsten uit OZB met € 320.000 naar beneden bijgesteld. Nu blijkt dat de meeropbrengsten uit 2021 en 2022 groter zijn dan verwacht, waardoor er alsnog een voordelig resultaat ontstaat. De meeropbrengsten uit voorgaande jaren zijn te verklaren doordat eind 2022 een (te) voorzichtige inschatting is gemaakt van de nog op te leggen bedragen. Dit komt met name doordat van een deel van de objecten op dat moment nog geen waarde bekend was.
Daarnaast is geconstateerd dat een aantal (grotere) objecten die bij de tariefberekening zijn aangemerkt als woning, een aanslag hebben ontvangen als niet-woning. Aangezien het tarief voor niet-woningen hoger ligt dan voor woningen, zijn hierdoor meeropbrengsten ontstaan. Het gaat hierbij om objecten die zowel een woonfunctie als een niet-woonfunctie hebben. De wet schrijft voor dat de waarde van de 'woondelen' ten opzichte van de totale WOZ-waarde bepalend is of een object als woning of niet-woning moet worden aangemerkt. Er wordt onderzocht of deze objecten correct zijn aangeslagen. Mogelijk moeten de opbrengsten hierdoor naar beneden worden bijgesteld. Een eventueel benodigde correctie zal in 2024 landen.

Doorbelasting loonkosten wijken (zie wijken algemeen)
Het nadelig resultaat op inzet van capaciteit voor de wijken bedraagt € 835.000. Dit wordt veroorzaakt door een nadeel op de doorbelasting van loonkosten naar de wijken. Daar staat een voordeel op loonkosten bij de wijken tegenover van € 835.000. Voor correcte beeldvorming moeten beide afwijkingen in samenhang worden beschouwd.

Vaste en vlottende financiering
Op Treasury is in 2023 een voordeel van € 0,9 miljoen op de rentebaten ontstaan en een nadeel van € 2,7 miljoen op de interne rentelasten. Zoals in de tabel hierboven opgenomen.

Voordeel rentebaten (€ 0,9 miljoen)
Het voordeel op de rentebaten van € 0,9 miljoen is voornamelijk veroorzaakt door het rendement op het Schatkistbankieren door een onverwacht hoge rentevergoeding op de aldaar gestalde liquide middelen.

Nadeel interne rentelasten (€ 2,7 miljoen)
Het nadeel op de rentelasten wordt veroorzaakt door een nacalculatie van de rentelasten waardoor de rentelasten op Treasury met € 3,1 miljoen zijn verhoogd. Tegenover deze verhoging op Treasury staat een even grote verlaging van de rentelasten op de rest van de taakvelden. Deze nacalculatie was nodig doordat de

rentelasten op de financiering van de totale Arnhemse schuld meevielen, uiteindelijk € 0,4 miljoen lager dan begroot, doordat er minder leningen afgesloten hoefden te worden dan waar in de begroting rekening mee was gehouden. Doordat de rentelasten meevielen, was de omslagrente met 1,4% te hoog vastgesteld en werden er dus te veel rentelasten aan de verschillende taakvelden toegerekend. Hierdoor ontstond een rentevoordeel op Treasury dat buiten de in het BBV toegestane bandbreedte kwam. Op basis van een aangepaste omslagrente van 1,0% is de nacalculatie gemaakt en vallen de rentelasten voor Treasury daardoor € 2,7 miljoen hoger uit dan begroot. Hiertegenover zijn de rentelasten op de verschillende projecten in de realisatie verlaagd met eenzelfde bedrag. Per saldo heeft dit geen effect op het resultaat. Per programma en product zijn de effecten over het algemeen ook beperkt, omdat de rentebedragen over heel veel verschillende producten zijn verdeeld. In die gevallen dat dit een materieel voordeel heeft opgeleverd op een product of project, wordt dit bij de programma's in de verschillenanalyse vermeld met verwijzing naar de bovenstaande verklaring.

Gemeentefonds

Het voordeel op het gemeentefonds ontstaat vanwege het feit dat de september- en decembercirculaires 2023 niet meer in de begroting zijn verwerkt. De begroting is gebaseerd op de meicirculaire 2023 (bijstelling begroting in Turap-2). Uit de september- en decembercirculaire 2023 ontstaan de volgende effecten:

- Als gevolg van wijzigingen in de uitkeringsfactor en actualisatie van de maatstaven ontstaat een voordeel van ruim € 1,0 miljoen.
- In het kader van behoedzaamheid rekenen we eventuele ruimte onder het plafond van het BTW-compensatiefonds vooraf niet mee. Voor 2023 valt deze vrij en dit levert een voordeel van € 4,0 miljoen op.
- Nieuwe middelen in de vorm van decentralisatie-uitkeringen en taakmutaties voor het uitvoeren van diverse taken van in totaal € 14,6 miljoen. Een groot deel hiervan is in de decembercirculaire bekend gemaakt en betreft de middelen voor de toekenning van de energietoelage over 2023 (€ 13 miljoen). Op het programma Wijken algemeen worden de lasten geboekt. Van € 1,6 miljoen wordt voorgesteld deze over te hevelen naar de programma's waarbinnen deze taken worden uitgevoerd ter dekking van de kosten vanaf 2024 (zie onder dotaties reserve).
- Over de oudere jaren (2021 en 2022) zijn afrekeningen ontvangen naar aanleiding van aanpassingen in maatstaven en uitkeringsfactor. Dit leidt tot een voordeel van ruim € 0,4 miljoen.

Toevoegingen aan reserves

Gemeentefonds

In 2023 hebben 8 niet begrote dotaties aan de reserves plaatsgevonden, als gevolg van het resultaat uit het gemeentefonds ter grootte van € 1.614.587:

1. In de decembercirculaire 2023 zijn middelen ontvangen voor de kosten die gemeenten maken voor opvangcentra. In het faciliteitenbesluit is geregeld dat de gemeenten die een opvangcentrum voor asielzoekers hebben, uitkeringen krijgen vanuit een decentralisatie-uitkering. Conform afspraak worden deze middelen gedoteerd aan de BR Taakmutaties GF/overloop voor dekking van de gemaakte kosten.
2. In de decembercirculaire 2023 zijn middelen toegevoegd in het kader van dekking van de kosten van gemeenten met overige onderdak voorzieningen (Bed, bad en brood). Besteding van deze middelen vindt in 2024 plaats en het budget wordt om die reden gereserveerd in de BR Taakmutaties GF/overloop.
3. In de decembercirculaire 2023 zijn middelen ontvangen voor de kosten van maatschappelijke begeleiding. Besteding van deze middelen vindt plaats in 2024, om die reden vindt de dotatie aan de BR Inburgering, integratie en asiel plaats.
4. In de decembercirculaire 2023 zijn middelen in het kader van sectorale ontwikkelpaden als onderdeel van de arbeidsmarktregio. Conform afspraak worden deze middelen gedoteerd aan de BR Taakmutaties GF/overloop, zodat Arnhem en de regiogemeenten hieruit in 2024 de kosten kunnen dekken.
5. In de decembercirculaire 2023 zijn middelen ontvangen in het kader van de meerkosten die in het sociaal domein worden gemaakt voor de opvang van Oekraïners. Besteding van de middelen vindt in 2024 plaats en om die reden wordt dit budget gereserveerd in de BR Taakmutaties GF/Overloop.
6. In de decembercirculaire 2023 zijn middelen ontvangen voor veerkracht en weerbaarheid. Ter dekking van de kosten in 2024 voor het versterken van veerkracht en (digitale) weerbaarheid van individuen, omgevingen, gemeenschappen en de samenleving ter bevordering van de sociale stabiliteit worden deze middelen gedoteerd aan de BR Taakmutaties GF/Overloop.
7. In de decembercirculaire 2023 zijn middelen ontvangen voor de uitvoeringskosten van de gebiedsgerichte aanpak op het gebied van stadslandbouw. Ter dekking van de kosten in 2024 worden deze middelen gedoteerd aan de BR Groenfonds.
8. In de decembercirculaire 2023 zijn middelen ontvangen voor de invoeringskosten van de Omgevingswet. Deze middelen zijn (aanvullend op de overgehevelde budgetten) noodzakelijk om zorg te dragen dat de gemeente is aangesloten, geoefend en ingeregeld en kan voldoen aan de in de Omgevingswet gestelde eisen. Ter dekking van de kosten in 2024 worden deze middelen gedoteerd aan de BR Taakmutaties GF/Overloop.

Met wie werken we samen

Verbonden partijen

BVO De Connectie
Economic Board regio Arnhem-Nijmegen
Euregio Rijn-Waal
GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen
NV Bank Nederlandse Gemeenten
Voor meer informatie wordt verwezen naar de paragraaf Verbonden partijen.

Partners

Regionale en andere bovenlokale lichamen

- Economic Board;
- Euregio Rijn-Waal;
- Croydon en Gera (partnersteden).

Publieke dienstverlening

- Werkgroep Tegengaan Identiteitsfraude (WTI);
- Landelijke Aanpak Adreskwaliteit (LAA);
- Samenwerking met Vreemdelingenketen in de BRP-straat Zevenaar.

Ook werken we samen met verschillende subsidiepartners. Deze zijn in dit programma in de digitale begroting (https://financien.arnhem.nl) terug te vinden. Het volledige overzicht van de begrotingssubsidies is te vinden in de paragraaf Subsidies.

Beleidskaders

- Evaluatie van de Rekenkamer Arnhem 2015;
- Nota Arnhem, stad op de kaart in internationaal perspectief/Beleidskader voor internationaal beleid tot 2020;
- MIRT Agenda stedelijk netwerk Arnhem Nijmegen;
- Discussienotitie Regionale Samenwerking samen steviger en sterker;
- Contourennotitie regio Arnhem-Nijmegen via raadsbrief d.d.21-01-2020;
- Visie Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen (2020);
- Regionale agenda Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen (2020);
- Gemeenschappelijke regeling regio Arnhem-Nijmegen (2020);
- Wijzigingsbesluit Gemeenschappelijke regeling Arnhem-Nijmegen (2021);
- Bedrijfsplan versterkte regio (2020);
- Beleid internationale betrekkingen (2021);
- Regionale agenda 2023-2024;
- Conceptbegroting 2024-2027 GMR.

Veiligheid

Veiligheid is de grond onder onze voeten en is een basiswaarde om je te kunnen ontwikkelen. Iedereen moet in Arnhem prettig kunnen leven, wonen en werken en zich daarbij veilig kunnen voelen. Waar misdaad niet loont en criminaliteit en ondermijning geen kans maken. Arnhemmers moeten zich veilig voelen in hun wijk en buurt. Dit draagt bij aan sociale betrokkenheid en verheft de wijk. We zetten dus volop in op het aanpakken van criminaliteit als drugshandel, diefstal en overvallen. Er ligt in Arnhem een forse opgave, want we scoren als het gaat om veiligheid simpelweg niet goed genoeg.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we gedaan

Ambities (A)	Doelen (D)	Inspanningen (I)

Arnhem: een veilige stad! (A)

Criminaliteit maakt geen kans (D)

Het aantal misdrijven per 1000 inwoners kwam ook in 2023 meer in de buurt van een gemeente met 300.000+ inwoners dan van een gemeente met 100.000-300.000 inwoners. Dat betekent dat ondanks onze inspanningen de veiligheidsopgave groot blijft. De wet Bibob wordt veelvuldig toegepast; een evaluatie leert dat het beleid in Arnhem goed staat en uitbreiding verdient. Het Arnhems interventieteam controleert en voert speciale acties uit naar aanleiding van signalen en onderzoek. De handhavingscapaciteit op straat is versterkt.

Omvang criminaliteit in verhouding tot centrumstad van 100.000+ (I)

Het aantal delicten per 1000 inwoners steeg in 2023 licht van (65,9 naar 66,7), terwijl het gemiddelde voor de gemeenten met 100.000+ inwoners licht daalde (van 53,4 naar 53,3). Daarmee blijft het verschil tussen Arnhem en het gemiddelde voor gemeenten met 100.000+ inwoners fors en zit Arnhem dichterbij het gemiddelde van de gemeenten met 300.000+ inwoners (78,9).
High Impact Crimes blijven de aandacht krijgen. Uit een evaluatie die is gedeeld met de raad, blijkt dat cameratoezicht blijft voorzien in een veiligheidsbehoefte.

Misdaad mag niet lonen (I)

De aanpak van ondermijnende criminaliteit is onverminderd voortgezet. We hebben 9 drugslocaties gesloten, 17 andere bestuurlijke maatregelen getroffen, 61 bibob-onderzoeken uitgevoerd en in 2 gevallen de vergunning geweigerd. [cijfers ondermijning PM]. De Wet Bibob is geëvalueerd. Er is capaciteit geregeld voor de uitvoering van de Wet Bibob, waardoor we kunnen gaan werven en het domein van toetsing uitbreiden, conform de aanbevelingen van de evaluatie. De raad heeft de APV gewijzigd, zodat het mogelijk is om, concreet onderbouwd, een branche of gebied of gebouw vergunningsplichtig te maken en daarmee binnen het Bibobdomein te brengen. De aanpak Preventie met Gezag wordt op alle fronten uitgevoerd. Het experiment gesloten coffeeshopketen bevindt zich helaas nog steeds in de voorbereidingsfase. We houden rekening met een start in juni 2024 en hebben capaciteit geworven die ter voorbereiding extra preventieve en controlerende activiteiten uitvoert ten aanzien van deze sector.
Conform planning zijn alle coffeeshops onderworpen aan een Bibob-toetsing. Tot slot is hard gewerkt aan de opzet van het digitale informatieknooppunt.

Online criminaliteit voorkomen (I)

We hebben geïnvesteerd in bewustwording van risico's en het verhogen van cyberweerbaarheid onder Arnhemse jongeren en ouderen. Tevens hebben we geïnvesteerd in planvorming die beoogt een stevigere, integralere aanpak van digitale criminaliteit neer te zetten. Deze zal vanaf 2024 van start gaan.

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
Aantal overvallen	**0,88**	**0,68**	**0,49**	**0,37**	**0,60**
Eenheid: Overvallen per 10.000 inwoners					
Bron: Waarstaatjegemeente					

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
Misdrijven per 10.000 inwoners	**731,70**	**693,30**	**649,90**	**656,85**	**667,31**
Eenheid: Aantal per 10.000 inwoners					
Bron: Waarstaatjegemeente					

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
Aantal straatroof	**3,01**	**2,48**	**1,79**	**1,60**	**1,45**
Eenheid: Straatroof per 10.000 inwoners					
Bron: Waarstaatjegemeente					

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
Drugsdelicten	**15,45**	**15**	**15,21**	**16,11**	**13,81**
Eenheid: Aantal drugsdelicten per 10.000 inwoners					
Bron: Waarstaatjegemeente					

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
Politieregistraties overlast jeugd	**42,82**	**100,65**	**99,06**	**56,70**	**48,86**
Eenheid: Politieregistraties overlast jeugd per 10.000 inwoners					
Bron: Waarstaatjegemeente					

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
Politieregistraties overlast door verwarde personen	**102,22**	**111,93**	**138,10**	**132,30**	**105,21**
Eenheid: Per 10.000 inwoners					
Bron: Waarstaatjegemeente					

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
Verwijzingen Halt	**10**	**13**	**8**	**7**	
Eenheid: Verwijzingen Halt per 10.000 inwoners van 12-17 jaar					
Bron: Waarstaatjegemeente					

Crisisbeheersing op orde (D)

Dankzij de incidentele versterking hebben we kunnen voorzien in de noodzakelijk gebleken extra gemeentelijke coördinatie ten aanzien van de veiligheid van evenementen, manifestaties en demonstraties. De crisisorganisatie wordt versterkt en toekomstbestendig gemaakt mede door de verhoging van de Arnhemse bijdrage aan VGGM.

Beschermd tegen calamiteiten en rampen **(I)**

De crisisorganisatie wordt versterkt en toekomstbestendig gemaakt mede door de verhoging van de Arnhemse bijdrage aan VGGM. Via de brede doeluitkering rampenbestrijding (BDUR) wordt er jaarlijks extra geld beschikbaar gesteld door het Rijk aan de VGGM.

Veiligheid voor de wijk en als persoon (D)

Het interventieplan voor personen met verward gedrag is december 2023 aan de raad gestuurd. Met het interventieplan beogen we beter georganiseerd te zijn om sneller en effectiever te reageren op signalen over personen met verward gedrag. Dankzij de raad is het budget voor intensivering van de straatcapaciteit handhaving structureel gemaakt waardoor we duurzaam hebben kunnen werven en nu over een robuuste straatcapaciteit beschikken. Eind 2023 hebben we tevens gerapporteerd aan de raad over de aanpak Preventie met Gezag, die goed op koers is maar waarbij een lange adem nodig is.

Steun bij aanpak woonoverlast **(I)**

De aanpak van woonoverlast is onverminderd voortgezet. In 2023 kwamen ongeveer 500 meldingen van woonoverlast binnen, waarvan we er 355 hebben afgehandeld en waarvan er 79 nog in behandeling zijn. Het aanpakken van woonoverlast is maatwerk. Met de bekendheid van de aanpak groeit het aantal meldingen.

Veiligheid als basis voor persoonlijke ontwikkeling **(I)**

Het bestrijden van discriminatie, radicalisering en extremisme is onverminderd voortgezet. De aanpak van radicalisering en extremisme is vervat in het Integraal Veiligheidsplan (IVP), dat in de zomer is verzonden aan de raad. Criminele jeugdgroepen, risicojeugd en High Impact Crime blijven aandacht krijgen. Ten aanzien van de aanpak personen met verward gedrag is een interventieplan opgesteld en eind 2023 aan de raad verzonden.

Iedere wijk heeft evenveel recht op veiligheid **(I)**

We hebben voor iedere wijk een wijkveiligheidsplan opgesteld, waarin we de aanpak neerzetten om te komen tot een veiliger en leefbaarder wijk. In dit kader zijn vanuit het budget Leefbare Wijken een aantal concrete fysieke verbeteringen in de wijken gestart. We hebben gewerkt aan jongerenopvang en ontmoetingsplaatsen in Arnhem-Zuid en verloedering en slechte plekken aangepakt in onder meer het centrum (Johnny van Doornplein) en het Spijkerkwartier. Het Actieplan Overlast is verzonden aan de raad en wordt uitgevoerd.

Effectindicator	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
% Onveiligheidsgevoel algemeen	**37**		**36**		
Eenheid: Percentage					
Bron: Arnhemse leefbare wijken monitor (tweejaarlijks)					
Effectindicator	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
% Onveiligheidsgevoel in de buurt	**29**		**28**		
Eenheid: Percentage					
Bron: Arnhemse leefbare wijken monitor (tweejaarlijks)					
Effectindicator	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Tijdelijk huisverbod	**27**	**28**	**22**		**23**
Eenheid: Aantal huisverboden op jaarbasis					
Bron: Gemeente Arnhem					

BBV-indicatoren (niet gekoppeld aan een doel)

Effectindicator	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Diefstal uit woning	**2,84**	**2,19**	**1,84**	**1,68**	**1,42**
Eenheid: Aantal diefstallen/inbraak woning per 10.000 inwoners					
Bron: CBS					
Effectindicator	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Winkeldiefstal	**56,50**	**47,70**	**44,19**	**50,16**	**65,27**
Eenheid: Aantal winkeldiefstallen per 10.000 inwoners					
Bron: CBS					
Effectindicator	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Geweldsmisdrijven	**7,60**	**7,10**	**6,60**	**6,80**	**6,80**
Eenheid: Het aantal geweldsmisdrijven, per 1.000 inwoners. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling).					
Bron: CBS					
Effectindicator	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Vernieling	**6,80**	**7,40**	**6,60**	**6,30**	**5,99**
Eenheid: Aantal vernielingen en beschadigingen per 1000 inwoners					
Bron: CBS					
Effectindicator	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Jongeren met een delict voor de rechter	**1**	**1**	**2**	**1**	
Eenheid: Het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen					
Bron: CBS					

Afhandeling amendementen en moties Begroting 2023

22M123 Manifest demonstratierecht

In afstemming met Amnesty hebben wij de teksten op de website over demonstraties aangescherpt. Wij verwachten dat de burgemeester uiterlijk in het tweede kwartaal 2024 het manifest kan tekenen en we de raad daarover kunnen informeren. We betrekken de jaarlijkse evaluatie bij de op instigatie van de raad jaarlijks te houden veiligheidstafel.

22M133 Stel aantal BOAs op straat veilig
In de begroting is een straatcapaciteit van 29 fte verwerkt. Voor wat betreft het handhavingsbeleid wordt momenteel de hand gelegd aan het opstellen ervan (met name de keuzes capaciteit versus inzetwensen). We verwachten dit beleid uiterlijk tweede kwartaal 2024 aan de raad te kunnen zenden. Het uitvoeringsplan zal aansluiten bij de jaarlijkse planning die gekoppeld was en is aan de wijkveiligheidsagenda's. Hiermee wordt, naast het focussen op stadsbrede problematieken, ook oog gehouden voor het wijkgericht werken. Per slot van rekening moeten we daar zijn waar we nodig zijn.

Wat heeft het gekost

	Rekening	Begroting 2023		Rekening	
	2022	Primitief	Definitief	2023	Afwijking
Bedragen x € 1.000					
Middelen					
Lasten	22.864	22.205	27.283	25.644	1.639
Baten	5.142	2.289	6.250	5.102	-1.148
Saldo lasten en baten	***-17.722***	***-19.916***	***-21.033***	***-20.541***	***491***
Toevoegingen aan reserves	805	73	878	896	-17
Onttrekkingen aan reserves	1.086	397	1.136	1.132	-4
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	***281***	***324***	***258***	***236***	***-22***
Gerealiseerd resultaat	**-17.441**	**-19.592**	**-20.774**	**-20.305**	**469**

Onderwerp	Totale afwijking (x €1.000)	V/N	Toelichting	I/S	AR/ BR
Lasten	1.351	V			
Openbare orde en veiligheid	739	V	Preventie met Gezag	I	AR
Veiligheidshuis	405	V	RIO-IPTA (specifieke rijksmiddelen nazorg ex-gedetineerden)	I	AR
Openbare orde en veiligheid	207	V	Vergunningen en Handhaving	I	AR
Baten	-1.088	N			
Veiligheidshuis	-405	N	RIO-IPTA (specifieke rijksmiddelen nazorg ex-gedetineerden)	I	AR
Openbare orde en veiligheid	-683	N	Preventie met Gezag	I	AR
Toevoegingen aan reserves	0				
Onttrekkingen aan reserves	0				

Preventie met Gezag
In 2023 zijn niet alle Rijksmiddelen (vanuit specifieke Rijksuitkering - preventie met gezag) aangewend. Bovendien is een deel van deze Rijksmiddelen pas later in het jaar toegekend. De resterende Rijksmiddelen zijn gereserveerd op de balans conform de BBV voorschriften. Dit leidt tot een voordeel aan de lastenkant en een nadeel op de baten van € 0,7 miljoen. Per saldo is dit effect dus nagenoeg budget neutraal.

RIO-IPTA (specifieke rijksmiddelen nazorg ex-gedetineerden)
Het verschil is ontstaan door het doorschuiven naar 2024 van de ontvangen RIO-IPTA Rijksmiddelen (specifieke geoormerkte middelen voor de nazorg van ex-gedetineerden). In de eerste helft van 2023 was er onvoldoende capaciteit beschikbaar om prioriteit te geven aan het ontwikkelen van een gedegen en geborgd plan voor de inzet van deze middelen. In de 2e helft van 2023 is gestart met de ontwikkeling van dit plan. De verwachting is dat

begin 2024 een beslissing zal worden genomen over de inzet van deze middelen. Dit heeft geleid tot een voordeel in de lasten en een nadeel in de baten van € 0,4 miljoen. Per saldo is het effect dus budgetneutraal.

Vergunningen en Handhaving
In 2023 zijn tijdelijk middelen beschikbaar gekomen voor de inzet van extra handhavers. Bij de begroting 2024 is dit omgezet in structurele middelen. De invulling van de extra capaciteit is gedurende 2023 gerealiseerd. Hierdoor is een deel van het jaarbudget niet besteed en is in 2023 een incidenteel voordeel ontstaan van € 0,2 miljoen.

Met wie werken we samen

Verbonden partijen

Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden
Voor meer informatie wordt verwezen naar de paragraaf Verbonden partijen.

Partners

- Politie;
- Brandweer;
- Openbaar Ministerie;
- Veiligheidshuis regio Arnhem;
- Veilig Thuis.

Ook werken we samen met verschillende subsidiepartners. Deze zijn in dit programma in de digitale begroting (https://financien.arnhem.nl) terug te vinden. Het volledige overzicht van de begrotingssubsidies is te vinden in de paragraaf Subsidies.

Beleidskaders

- Kadernota veiligheid 2018-2022;
- Meerjarenbeleidsplan politie 2019-2022;
- Uitvoeringsplan aanpak radicalisering Arnhem 2019;
- Een evaluatie van de Arnhemse radicaliseringsaanpak;
- APV wijziging bevoegdheid inzet mobiel cameratoezicht;
- Experiment gesloten coffeeshopketen;
- Regionaal beleidsplan Rampenbestrijding en Crisisbeheersing 2020-2023.

Bereikbaarheid

Een goede bereikbaarheid is en blijft belangrijk. Voor inwoners én voor bezoekers en voor alle vormen van vervoer: te voet, met de (deel)fiets, het openbaar vervoer, of met de (deel)auto. We zien echter ook dat mobiliteit tot leefbaarheidsproblemen leidt. We zetten dan ook vol in op duurzame mobiliteit om onze stad goed bereikbaar, maar ook leefbaar te maken.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we gedaan

Ambities (A)	Doelen (D)	Inspanningen (I)

Een duurzaam bereikbare stad (A)

Bewerkstellen van een mobiliteitstransitie: eerst de voetganger, dan de fietser, dan het OV en dan pas de auto. (D)

Om de afhankelijkheid van de auto te verkleinen, zetten we in op een mobiliteitstransitie, waarbij eerst de voetganger komt, dan de fietser en vervolgens het OV en tot slot de auto. Het nieuwe mobilteitsbeleid vormt de basis voor verdere inspanningen om de gewenste mobiliteitstransitie te bewerkstelligen.

Opstellen mobiliteitsbeleid (I)

Nadat de startnotitie participatie duurzaam mobiliteitsplan en parkeerbeleid is vastgesteld is voor de zomer de eerste participatieronde uitgevoerd en is er ook in de interne organisatie veel informatie opgehaald. Op basis van de intern en extern opgehaalde input zijn denkrichtingen ontwikkeld en doorgerekend op hun verkeerskundige en milieueffecten. Dit heeft geleid tot één voorkeursscenario dat in een tweede participatieronde is gedeeld. Dit heeft geleid tot één scenario dat in het duurzaam mobiliteitsplan is uitgeschreven. Eind 2023 was het eerste concept van het duurzaam mobiliteitsplan gereed. Verwachting is dat het duurzaam mobiliteitsplan in het eerste kwartaal van 2024 aan de raad wordt voorgelegd ter goedkeuring.

Vergroten van het aandeel fiets om de stad duurzaam bereikbaar te maken (D)

We werken er aan meer mensen de fiets te laten nemen door dit alternatief aantrekkelijker te maken. De opgave is groot dus er moet veel werk verzet worden. We blijven fietsprojecten verkennen en voorbereiden. Het gaat daarbij zowel om fietspaden en -straten als voorzieningen om de fiets te parkeren.

Verbeteren/uitbreiden stedelijk fietspadennetwerk, waaronder regionale snelfietsroutes (I)

- In 2023 zijn de laatste delen van de snelfietsroute Arnhem - Velp gerealiseerd. Daarmee is deze fietsroute compleet gerealiseerd en veilig en fietsvriendelijk ingericht. Onderdeel van het werk is de realisatie van de langgewenste ontbrekende schakel naar Velp via HAN Larenstein, een nieuwe verbinding door het groen. Het project is genomineerd voor de landelijke Tour de Force inititiatiefprijs
- Het plan voor de fietspaden Onderlangs als onderdeel van de SFR Wageningen is aangepast, met inbegrip van radicaal vergroenen. Het plan wordt op korte termijn uitgevoerd.
- Afronding SFR De Liemers. De voorbereiding en financiering voor het hoogwaardige fietspad Johan de Wittlaan is afgerond. De realisatie is eerste helft 2024.
- De voorbereiding voor de herinrichting van de Hommelseweg als fietsstraat met een gefaseerde aanpak loopt. Uitvoering is in 2024.
- De verbreding van de fietspaden Grote Griet (verkeersveiligheid), 1e fase van de hoogwaardige fietsroute naar Elderveld-Schuytgraaf is voorbereid. De uitvoering start eerste helft 2024.
- Het Verbeterplan RijnWaalpad is verregaand voorbereid en gefinancierd zodat uitvoering van dit grote fietsproject (5,3 km) kan starten.
- Voorzien van bestaande fietspaden met comfortabele asfaltverharding zoals de Hollandweg. Op de Velperweg is dit vertraagd door vertragingen met kabels en leidingen die moeten worden verlegd.
- Wij doen intensief mee in de initiatieven voor twee prioritaire nieuwe regionale doorfietsroutes: Arnhem Huissen en VeluweWaalpad (Arnhem - Elst- Nijmegen), ook in het kader van de provinciale Gebiedsaanpak A/N325 en de fietsambitie van het Rijk.

Vergroten van het aandeel voetgangers om de stad duurzaam bereikbaar te maken (I)

Tot nu toe was er weinig tot geen zicht op het netwerk van looproutes in de stad en welke looproutes van relatief groot belang zijn. In 2023 is goede voortgang geboekt. Het hoofdlooproutenetwerk en het verbindingsnetwerk zijn opgesteld, waarbij ook gewenste nieuwe verbindingen zijn aangegeven. In het kader van het verbeteren van de toegankelijkheid voor mensen met een beperking op de hooflooproutes is een start gemaakt in Malburgen. Daar waar sprake is van herinrichting van de openbare ruimte is verbeteren van de toegankelijkheid een uitgangspunt.

We hebben de eerste aanzet gedaan op de volgende aspecten:
- Nadere analyse nieuwe verbindingen: welke hebben prioriteit, welke fysieke en technische mogelijkheden zijn er en welk budget is hiervoor nodig?
- Vaststellen gewenst netwerk inclusief nieuwe verbindingen en opname hiervan in het duurzaam mobiliteitsplan.
- Analyse kwaliteit van de voetpaden die onderdeel uitmaken van het hoofdlooproutenetwerk en het verbindingsnetwerk (met name breedte en onderhoudsniveau). Deze analyse leidt tot een overzicht van knelpunten en noodzakelijke verbeteringen.
- Vaststellen groen, ontspannen netwerk, inclusief gewenste nieuwe verbindingen.

Hiermee gaan we in 2024 verder.

Realiseren maatregelen uit het fietsparkeerplan (I)

In de afgelopen periode zijn er verkenningen gedaan naar nieuwe parkeervoorzieningen voor de fiets. Bij de planontwikkeling Stadstheater en Willemsplein liggen concrete ideeën voor nieuwe fietsstallingen. Ook is een start gemaakt om te kijken of de openingstijden van de fietsvoorzieningen kunnen worden verruimd.

Verkennen mogelijkheden van nieuwe fietsbruggen over de Rijn (I)

Er is onderzoek gedaan om meer inzicht te krijgen in het aantal gebruikers van een fietsbrug tussen Malburgen en Arnhem Oost. Dit in het kader van alle verkeerskundige onderzoeken voor de Spoorzone Arnhem Oost. Dat levert een bijzonder inzicht op. Daarbij wordt ook nagedacht over de aanlanding van de brug in bestaand stedelijk gebied. De brug is onderdeel van de regionale doorfietsroute naar Huissen.

Aan de westkant van de stad is een beoogde fietsbrug bij Arnhem West – Renkum, parallel aan het spoor onderdeel van het regionale project VeluweWaalpad, de hoogwaardige doorfietsroute vanuit Elst e.v. naar Arnhem. Uit onderzoek blijken de kansen en betekenis van deze nieuwe verbinding voor de mobiliteitstransitie in Arnhem en de regio. Zowel regionaal als landelijk voert de regio lobby voor beide fietsbruggen.

Vergroten van het aandeel van het openbaar vervoer om de stad duurzaam bereikbaar te maken (D)

We werken er aan meer mensen de bus te laten nemen door dit alternatief aantrekkelijker te maken. We blijven openbaarvervoerprojecten verkennen en voorbereiden.

Uitvoeren van concrete hoogwaardig openbaar vervoer projecten (I)

De uitvoering van de projecten Velperweg en Westervoortsedijk (westelijk deel) is nog niet gestart in 2023. Er zijn wel veel positieve ontwikkelingen geweest voor deze beide projecten. Voor de Westervoortsedijk is een subsidie verleend door de provincie. De uitvoering is gepland voor de zomer van 2024. De uitvoering van de Velperweg heeft vertraging opgelopen. De start van de uitvoering staat nu gepland op 4 maart 2024.
Daarnaast is er door de provincie een subsidie verleend voor busstroken ter hoogte van winkelcentrum Presikhaaf op de IJssellaan. De uitvoering van dit project zal starten nadat de Velperweg afgerond is in najaar van 2025.
Tegelijkertijd zijn ook diverse openbaar vervoer projecten afgerond in 2023:
- HOV-Bushalte Rijnstraat;
- Oude Zevenaarseweg;
- Westervoortsedijk ter hoogte van IPKW;
- Kruising Hollandweg-Brabantweg-Burg. Matsersingel;
- Trolleyficering van Oosterbeek als voorbereiding op de Trolley 2.0 richting Wageningen.

Arnhem beschikt over goed openbaar vervoer in de stad, de regio en naar de Randstad en Duitsland (D)

Het openbaar vervoer in de stad en in (en naar) de regio moet worden verbeterd. Ook willen we het reizen per openbaar vervoer richting de Randstad en internationale bestemmingen aantrekkelijker maken.

Lobbyen met betrekking tot het spoordossier en het lokale en regionale openbaar vervoer **(I)**

Tijdens het BO MIRT van november 2023 is afgesproken dat gestart wordt met de volgende twee voor Arnhem belangrijke zogenaamde MIRT-Onderzoeken onder leiding van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat:

- MIRT-onderzoek naar de spoorcorridor Utrecht-Foodvalley-Arnhem (voorheen Utrecht-Arnhem-Duitse grens). In dit MIRT onderzoek wordt onderzocht hoe de snelheid en frequentie op deze spoorcorridor verbeterd kan worden door onder andere infrastructurele maatregelen. Het MIRT-onderzoek is nog niet opgestart wegens personele problemen bij het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat. Samen met GMR (en provincie) zijn we aan het lobbyen voor een snelle start.
- MIRT-Onderzoek inpassing vrije spoorkruising-Oost in NOVEX gebied spoorzone Arnhem-Oost. Ook dit onderzoek naar een ongelijkvloerse spoorkruising en de ruimtelijke inpassing daarvan in het NOVEX gebied Spoorzone Arnhem-Oost is vanwege personele problemen bij het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat tijdelijk “on hold” gezet. Ook hier richt onze gezamenlijke lobby zich op het snel starten van dit onderzoek.

GNOE (Goederencorridor Noord-Oost Europa)
Het Nut en Noodzaak onderzoek is in november 2023 toegezegd door staatssecretaris Heijnen van Infrastructuur en Waterstaat tijdens een bestuurlijk overleg met Landsdeel Oost, waarbij ook wethouder en voorzitter Verbonden regio van de GMR, Kundic aanwezig was. Toen is afgesproken dat er over de toekomstige routering nog geen besluiten worden genomen. Een Nut en Noodzaak onderzoek moet eerst uitwijzen wat het nut en noodzaak is van een nieuwe goederenroutering en of goederenvervoer naar Noord Duitsland niet beter via andere modaliteiten mogelijk en beter is (bijvoorbeeld via zeevervoer naar de haven van Hamburg).

Met behulp van parkeerbeleid het bouwen in en rond de binnenstad en op OV-locaties makkelijker maken en daarbij de auto-afhankelijkheid verminderen en de overlast van geparkeerde auto’s verminderen (D)

We willen binnen de stad, bij voorkeur op en rond OV-knooppunten zoveel mogelijk woningen bouwen, met daarbij zo min mogelijk parkeerplaatsen en dus lagere parkeernormen. Om overlast in de omliggende gebieden te voorkomen willen we het gebied met parkeerregulering uitbreiden.

Ontwikkeling stedelijk parkeerbeleid **(I)**

Ontwikkeling van het parkeerbeleid volgt op het duurzaam mobiliteitsplan. Aangezien de contouren van het duurzaam mobiliteitsplan helder zijn wordt nu ook het parkeerbeleid met daarbij de parkeernormen verder uitgewerkt. Planning is om dat halverwege 2024 af te ronden.

Verhoging parkeertarieven **(I)**

De parkeertarieven zijn verhoogd.

Effectindicator	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Aandeel fiets in modal spit	**21**	**25**	**25**	**28**	
Eenheid: Percentage t.o.v. totale mobiliteit voor ritten van alle Arnhemmers					
Bron: Odin (Onderweg in Nederland, CBS)					

Effectindicator	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Aandeel openbaar vervoer in modal split	**7**	**5**	**3**	**5**	
Eenheid: Percentage t.o.v. totale mobiliteit voor ritten van alle Arnhemmers					
Bron: Odin (Onderweg in Nederland, CBS)					

Tegengaan verkeersoverlast (A)

Tot een nieuwe verdeling van de ruimte voor de voetganger, fietser het OV en de auto komen (D)

De ruimte in de stad is schaars. We gaan op zoek naar een nieuwe verdeling van die schaarse ruimte waarbij eerst de voetganger, dan de fietser, dan het openbaar vervoer en vervolgens de auto komt.

Verkeersstructuurplan opstellen **(I)**

In het kader van het duurzaam mobiliteitsplan is nagedacht over de nieuwe verkeersstructuur. Dit kan echter pas na vaststelling van het duurzaam mobiliteitsplan worden uitgewerkt.

Aanpassen wegenstructuur **(I)**

Op verzoek van de gemeenteraad wordt er met grote aanpassingen aan de wegenstructuur gewacht totdat het duurzaam mobiliteitsplan is vastgesteld. Ondertussen zijn echter al wel analyses uitgevoerd op welke wegen de snelheid kan worden aangepast, of de hoeveelheid asfalt kan worden verminderd.

De ruimte voor de auto in en rond de binnenstad beperken (D)

In de hele stad is de ruimte schaars, maar dat geldt zeker voor de binnenstad. De auto neemt relatief veel ruimte in de binnenstad in. Zowel door de wegen waarover de auto's rijden als door de ruimte die nodig is om deze auto's te parkeren. We willen de ruimte die de auto in de binnenstad inneemt beperken.

Opheffen flitsparkeren **(I)**

De flitsparkeerplekken zijn opgeheven en over het algemeen teruggebracht naar de functie van voor het flitsparkeren. Op twee locaties is een andere keuze gemaakt. Aan de Langstraat wordt een groenstrook aangebracht en op de Markt worden fietsvlonders geplaatst om te onderzoeken of er vraag is naar fietsparkeren op die plek.

Verminderen van het aantal straatparkeerplaatsen **(I)**

Het verminderen van het aantal straatparkeerplaatsen in de binnenstad dient gestructureerd vanuit parkeerbeleid te gebeuren. Dit is dus een inspanning die volgt uit het parkeerbeleid (zie ontwikkeling stedelijk parkeerbeleid).

Inrichting Rijnkade als wandel- en fietspromenade **(I)**

Het ontwerp van de Rijnkade, zoals dat door het Waterschap (in nauwe afstemming met de gemeente en stakeholders uit de stad) gemaakt is, is momenteel in uitvoering. Uitgangspunt daarbij is een verkeersluwe hoge kade. Hiermee wordt dus al een flinke stap gezet richting de inrichting als wandel- en fietspromenade. Er vindt daarnaast een verkenning plaats of een verdere vergroening en verdere verhoging van de verblijfskwaliteit (ten opzichte van het ontwerp dat momenteel in uitvoering is) mogelijk is.

Verbeteren verkeersveiligheid (D)

Het verkeersveiligheidsgevoel op de weg en in het openbaar vervoer moet omhoog. We gaan voor 'nul' verkeersslachtoffers, onder andere door het aanpakken van plekken waar veel ongelukken gebeuren. Ook willen we dat scholieren veilig naar school kunnen fietsen.

Aanpak verkeersonveilige locaties (I)

De volgende verkeersonveilige locaties zijn in 2023 aangepast:
- Ir. J.P. van Muijlwijkstraat (diverse kruispunten);
- Minervasingel- Vakwerkbrug;
- RijnWaalpad - Rijkerswoerdsestraat.
- Metamorfoseallee – Marasingel – Minervasingel (rotonde met fietsoversteek)

Het project Groningensingel is nog in uitvoering. Dat project wordt in 2024 afgerond.

Daarnaast worden de aanpassing van de volgende verkeersonveilige situaties voorbereid:
- Fietsoversteek Onderlangs, ter hoogte van de Boterdijk (vierde kwartaal 2024 gereed);
- Fietsoversteek Onderlangs, ter hoogte van het Rijnhotel (vierde kwartaal 2024 gereed);
- Graaf Lodewijkstraat - J.P. Heijestraat – Hommelseweg (start uitvoering eerste kwartaal 2025);
- Hommelseweg – Agnietenstraat (start uitvoering eerste kwartaal 2025);
- Marga Klompélaan – Hoogwaardige snelfietsroute RijnWaalpad (tweede kwartaal 2025 gereed);
- Velperweg (start uitvoering eerste kwartaal 2024).

Daarnaast zijn we diverse diepte analyses aan het uitvoeren om tot goede verbetervoorstellen voor de top-10 meest verkeersonveilige punten op het Arnhemse wegennet te komen. Vanuit die analyse worden nu voorbereidingen getroffen om enkele locaties aan te pakken.

Naast de aanpak van verkeersonveilige locaties werken we aan het verbeteren van de verkeersveiligheid door de aanleg van schoolzones.
De volgende schoolzones zijn uitgevoerd:
- Bethanienstraat;
- Callunastraat – Gentiaan (Heijenoordschool);
- Rijksweg-West (Jozefschool) .

De volgende schoolzones zijn nu in uitvoering en worden begin 2024 afgerond:
- Brabantweg (De Laarakker en De Expeditie);
- Bauwerstraat (Pieter Breughelschool).

Beter en schoner taxivervoer (D)

Taxivervoer is voor sommige bezoekers het visitekaartje van onze stad. We willen de kwaliteit van het taxivervoer in onze stad verbeteren en de voertuigen verschonen.

Maatregelen uitvoeren uit taxiverordening (I)

Er is geconstateerd dat implementatie van de taxiverordening nu niet zinvol is. Eerst dient het Rijk wetgeving op te stellen voor de volledige taxibranche (bel- en opstapmarkt). Implementatie is dus tot nadere orde uitgesteld. We zijn contact blijven houden met de taxibranche om het taxivervoer te verbeteren en schoner te maken. Enerzijds in algemene zin, maar ook in het kader van concrete projecten zoals het Willemsplein. Bij die ontwikkeling lijken zich kansen voor te doen, die positief zijn voor de taxibranche. Wij zullen hierover met de taxibranche in contact treden.

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
Aantal verkeersongevallen	1120,10	1309	1459	1583	
Eenheid:	Aantal verkeersongevallen in de gemeente Arnhem				
Bron:	Bestand geregistreerde ongevallen in Nederland				

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
Aantal aangepakte knelpunten	2	1	4	2	1
Eenheid:	Aantal knelpunten uit de top verkeersonveilige locaties dat wordt aangepast				
Bron:	Gemeente Arnhem				

Schonere lucht in de stad (A)

Doorgaand verkeer door de stad beperken (D)

Er rijdt relatief veel doorgaand verkeer in de stad (verkeer dat geen herkomst of bestemming in Arnhem heeft, maar alleen maar door de stad rijdt, omdat dit de kortste en/of snelste route is). Deze voertuigen leiden tot overlast en horen hier niet te rijden. Doel is om dat verkeer zoveel mogelijk te beperken en idealiter helemaal niet meer te hebben in de stad.

Plan weren doorgaand verkeer (I)

Nadat we het duurzaam mobiliteitsplan hebben opgesteld stellen we een plan op om het (onnodig) doorgaand autoverkeer uit Arnhem te weren. We kijken daarbij naar een breed palet van maatregelen, van verkeersmanagement tot infrastructurele maatregelen. Het duurzaam mobiliteitsplan is nog niet gereed en daarom wordt hiermee nog niet gestart.

Beter benutten van stations en realisatie transferia/stadsrandhubs (D)

Een goede aansluiting van de verschillende vormen van mobiliteit (auto, trein, bus en (deel)fiets) op elkaar wordt steeds belangrijker. Hubs spelen bij deze overgang een belangrijke rol. Op deze manier kan een volwaardig en duurzaam alternatief voor de (privé-)auto worden geboden. Een (mobiliteits)hub kan het beste worden gedefinieerd als een fysieke plek waar verschillende vormen van vervoer en vervoersaanbod samenkomen.

Opstellen visie op Arnhemse hubs (I)

De hubvisie is in concept vastgesteld door het college en er worden verkenningen gedaan naar enkele locaties. Pas nadat het duurzaam mobiliteitsplan is vastgesteld kan hiermee echt verder worden gegaan. Er ligt dan dus al een stevige basis om snel tot een definitieve visie en verdere uitrol te komen.

Uitvoeren van de visie Arnhemse hubs (I)

Er is gewerkt aan de verkenning, voorbereiding, uitwerking en realisatie van de volgende locaties:

- Rozet: voorbereiding;
- Kronenburg: realisatie;
- GelreDome: verkenning;
- IPKW: verkenning;
- Station Zuid: voorbereiding.

Minder vervuilende voertuigen in de binnenstad (D)

Er is veel overlast van vervuilende voertuigen in de binnenstad. We willen die overlast beperken.

Handhaven van de milieuzone en waar mogelijk strengere normering en uitbreiding (I)

In 2023 is de milieuzone voor de inwoners onveranderd gebleven.

Er is gewerkt aan plannen om in 2025 de milieuzone aan te scherpen naar minimaal € 5 voor personenauto's. Dit is in lijn met landelijke regelgeving. Daarnaast proberen we inzicht te krijgen in de nadelen van de milieuzone (bijvoorbeeld bij werkzaamheden of omleidingen) om te onderzoeken hoe we die nadelen kunnen minimaliseren.

Stimuleren en faciliteren van duurzame stadsdistributie, met name in de binnenstad (I)

De invoering van de Zero Emissie-zone voor stadslogistiek vanaf juni 2026 is aangekondigd. Er hebben gesprekken plaatsgevonden met verschillende binnenstadondernemers, logistiek ondernemers en logistiek investeerders (marktpartijen) over het verduurzamen van de stadsdistributie in de binnenstad. Het aandeel elektrische voertuigen is nog klein, veel voertuigen rijden nog steeds half leeg door de binnenstad en sommige voertuigen hebben erg weinig afleveradressen. Er valt nog veel te winnen in efficiency. Het doel is dat er straks minder en vollere, schone en stillere voertuigen de binnenstad inrijden om de binnenstad leefbaar, verkeersveilig en duurzaam bereikbaar te houden. We proberen afspraken met elkaar te maken over restricties voor toegang en vervoer, over belevering van klanten, maar ook over innovatie, datadelen en samenwerking.

Afhandeling amendementen en moties Begroting 2023
22M141 Kaders voor mobiliteitsingrepen
De motie is afgedaan met de raadsbrief Impact werkzaamheden op genoemde wegen in motie 22M141.

Wat heeft het gekost

	Rekening	Begroting 2023		Rekening	
	2022	Primitief	Definitief	2023	Afwijking
Bedragen x € 1.000					
Middelen					
Lasten	21.574	29.718	30.454	28.250	2.204
Baten	7.263	9.529	9.534	9.593	58
Saldo lasten en baten	***-14.311***	***-20.189***	***-20.920***	***-18.658***	***2.262***
Toevoegingen aan reserves	8.936	13.742	15.162	16.101	-939
Onttrekkingen aan reserves	8.121	14.848	15.777	15.416	-361
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	***-816***	***1.106***	***615***	***-685***	***-1.300***
Gerealiseerd resultaat	**-15.127**	**-19.083**	**-20.305**	**-19.343**	**962**

Onderwerp	Totale afwijking (x €1.000)	V/N	Toelichting	I/S	AR/ BR
Lasten	1.866	V			
Mobiliteit	671	V	Parkeren	I	BR
Mobiliteit	667	V	Beheer parkeergarages	I	BR
Mobiliteit	479	V	Algemene beheerkosten openbare ruimte	I	AR
Mobiliteit	387	V	Onderhoud panden mobiliteit (excl. parkeergarages)	I	AR
Mobiliteit	293	V	Beheer trolleynetwerk en verkeersregelinstallaties	I	AR
Mobiliteit	195	V	Buiten Gewoon Beter	I	BR
Mobiliteit	-356	N	Bereikbaarheidsaanpak Binnenstad	I	BR
Mobiliteit	-470	N	Groot onderhoud Wegen	I	BR
Baten	0				
Toevoegingen aan reserves	-813	N			
	-78	N	Onderhoud panden mobiliteit (excl. parkeergarages)		BR
	-96	N	Programma groot onderhoud Wegen		BR
	-639	N	Parkeerexploitatie		BR
Onttrekkingen aan reserves	-265	N			
	566	V	Groot onderhoud Wegen		BR
	356	V	Bereikbaarheidsaanpak Binnenstad		BR
	-195	N	Buiten Gewoon Beter		BR
	-210	N	Beheer parkeergarages		BR
	-782	N	Parkeren		BR

Parkeren
In 2023 zijn er rondom fietsparkeren voornamelijk zaken voorbereid. Daarvoor waren maar beperkte financiële middelen nodig (€ 0,7 mln. minder dan begroot). De verwachting is dat deze middelen de komende jaren wel nodig zullen zijn als maatregelen worden doorgevoerd. Het verschil wordt minder onttrokken aan de BR Bereikbaarheid.

Beheer parkeergarages
Het totale voordeel op het beheer van de parkeergarages is € 0,7 miljoen. Dit komt doordat er minder storingen zijn geweest (0,3 miljoen) en er is planmatig onderhoud voor parkeergarage Rozet doorgeschoven naar 2024 (0,2 miljoen). Ook is er € 0,2 miljoen aan lagere rentelasten. Voor de verklaring van dit voordeel wordt verwezen naar de toelichting op de financiële afwijkingen van het onderdeel 'vaste en vlottende financiering' in het programma S00 Bestuur, dienstverlening en financiën. Van het totale voordeel wordt € 0,5 miljoen verrekend met de bestemmingsreserve Bereikbaarheidsfonds en € 0,2 miljoen vloeit terug naar bestemmingsreserve onderhoud parkeergarage Rozet.

Algemene beheerkosten Openbare Ruimte
In 2023 is een voordeel ontstaan van € 0,5 miljoen op de algemene beheerkosten openbare ruimte. Door de gespannen situatie op de arbeidsmarkt heeft de organisatie moeite al haar vacatures in te vullen. Met name als het om specialismen gaat. In 2023 speelde dit effect extra sterk door uitbreiding van de formatie om invulling te kunnen geven op de gemeentelijke ambities op het gebied van radicaal vergroenen. Aan het eind van 2023 is een groot deel van de vacatures 2023 alsnog ingevuld.

Onderhoud panden mobiliteit (exclusief parkeergarages)
Op een aantal panden in gebruik voor mobiliteit is € 0,4 miljoen minder uitgegeven aan onderhoud. Dit wordt verklaard door meerdere redenen: minder storingsonderhoud, lager uitgevallen planmatig onderhoud voor het Busplein Arnhem Centraal en Transferhal openbaar vervoer. Van het totale voordeel wordt € 0,1 miljoen verrekend met de bestemmingsreserve onderhoud Transferhal openbaar vervoer.

Beheer trolleynetwerk en verkeersregelinstallaties
Door lagere kosten op het onderhoud van het trolleynetwerk is een incidenteel voordeel gerealiseerd van € 0,2 miljoen. Daarnaast is onder meer door lagere energiekosten een incidenteel voordeel van € 0,1 miljoen ontstaan op het beheer van de verkeersregelinstallaties.

Buiten Gewoon Beter
Een deel van het jaarprogramma Buiten Gewoon Beter Spijkerkwartier is niet gerealiseerd (€ 0,2 miljoen). Door toevoeging aan de bestemmingsreserve 'Buiten Gewoon Beter' worden deze middelen gereserveerd voor de uitvoering in 2024.

Bereikbaarheidsaanpak binnenstad
De herinrichting van het Willemsplein en de verbetering van het RijnWaalpad vergen een langere doorlooptijd en meer vooronderzoek dan aanvankelijk gedacht. Daarnaast zijn bepaalde aspecten die in 2022 zouden worden uitgevoerd, in 2023 uitgevoerd wat bij elkaar tot € 0,4 mln. meer kosten heeft geleid. Dit bedrag wordt meer onttrokken aan de BR Bereikbaarheid.

Groot Onderhoud Wegen
Ten opzichte van het jaarprogramma groot onderhoud Wegen zijn in 2023 extra werkzaamheden gerealiseerd (€ 0,5 miljoen). Dit betreft de in 2022 doorgeschoven groot onderhoudswerkzaamheden aan de Hollandweg. Door onttrekking aan de bestemmingsreserve 'Buiten Gewoon Beter' worden deze middelen verrekend.

Met wie werken we samen

Verbonden partijen

GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen
Voor meer informatie wordt verwezen naar de paragraaf Verbonden partijen.

Partners

- Provincie Gelderland;
- Rijkswaterstaat;
- Regio Arnhem-Nijmegen;
- Wijkplatforms en wijkteams;
- Gecontracteerde partijen.

Ook werken we samen met verschillende subsidiepartners. Deze zijn in dit programma in de digitale begroting (https://financien.arnhem.nl) terug te vinden. Het volledige overzicht van de begrotingssubsidies is te vinden in de paragraaf Subsidies.

Beleidskaders

- Accentnota Fiets, fietsambitie Arnhem 2019-2024 (januari 2020);
- Toekomstbeeld stedelijk OV Arnhem en Nijmegen;
- De Arnhemse Binnenstad 2015;
- Visie "Ruimte voor beleving in de Arnhemse binnenstad";
- Hoogwaardig Openbaar Vervoer (HOV)-Actieplan.

Economie

Om de brede welvaart in Arnhem te versterken is het van belang dat er voor Arnhemmers waardevolle banen zijn op de arbeidsmarkt, dat ondernemers zich op een duurzame toekomst kunnen richten en dat kennis, innovatie en creativiteit de ruimte krijgt om zich te ontwikkelen. We werken daarom aan een sterke en duurzame economie die bijdraagt aan het waarborgen van de bestaanszekerheid van onze bewoners en die bedrijven en (jong) talent kansen biedt voor de toekomst. Samenwerking en verbindingen tussen ondernemers, onderwijs en overheid zijn daarin van groot belang om bijvoorbeeld vooruitstrevende energy concepten of circulaire ketens succesvol in de praktijk te kunnen brengen.

In de afgelopen jaren is samen met de stad gewerkt aan de economische agenda van de stad die ieder jaar wordt voorzien van een nieuwe uitvoeringsagenda. Hierin zijn de ambities van ondernemende Arnhemmers, van starters tot grote bedrijven en van andere organisaties en werkgevers in de stad samengebracht en wordt gezamenlijk aan de uitvoering gewerkt. Met een sterke gerichtheid op samenwerking en innovatie ten dienste van maatschappelijke opgaven als energietransitie, circulaire economie en duurzame mobiliteit. Andere belangrijke thema's uit deze agenda zijn de aanpak van de krapte op de arbeidsmarkt en een goede inpassing en verduurzaming van werklocaties in onze stad en regio.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we gedaan

Ambities (A)	Doelen (D)	Inspanningen (I)

Vol energie zetten wij in op een aantrekkelijk woon-, werk- en leefklimaat om maximale werkgelegenheid in Arnhem en de regio te creëren, waarbij iedereen zijn talenten benut (A)

Toekomstgericht ondernemerschap (D)

In een samenwerkingsverband genaamd energieke coalities (onderwijs-overheid-ondernemers) dragen we bij aan het versterken van het toekomstgerichte ondernemersklimaat. Ondernemerschap en ondernemers zijn van belangrijke waarde voor onze stad. Zij zorgen voor werkgelegenheid en innovatie.

Professionalisering dienstverlening aan ondernemers en optimale informatievoorziening (I)

Voor het verder optimaliseren en professionaliseren van ondernemersdienstverlening is de samenwerking met de Kamer van Koophandel (KvK) en startclub Arnhem verder uitgebreid in dit gedachtegoed. Zo kunnen we vanuit de ondernemersdesk gedachten nog beter multidisciplinair inspelen op de vragen van de ondernemers.

Ondersteunen en stimuleren van (nieuw) ondernemerschap bij starters en mkb'ers (I)

De samenwerking met startclub Arnhem wordt steeds verder geïntensiveerd. De startclub is een belangrijke partij geweest en nog steeds in het verder professionaliseren van de dienstverlening, evenals de verkenning van het ondernemerslab/ incubatorprogramma waarbij een positionpaper is gerealiseerd, gezocht is naar geschikte partners en stakeholders en waarbij commitment op financiering is afgegeven.
Tevens stimuleren we op allerlei manieren, onder andere via het netwerk van ondernemers in de stad lokaal, sociaal en duurzaam inkopen. We bevorderen dit door in gesprek met ondernemersverenigingen activiteiten te organiseren voor de stad wat bijdraagt aan vergroten van lokaal inkopen in Arnhem.
Het ondernemersregister van de gemeente Arnhem is bijgewerkt, waarbij sindsdien 48 ondernemers zich gemeld hebben.

Verbeteren en verbinden van (ondernemers)netwerken (I)

In 2023 zijn er vier toonaangevende netwerkbijeenkomsten georganiseerd door de gemeente in samenwerking met partijen uit de stad.
In mei hebben we ruim 80 ondernemers samengebracht op het thema verbindingen, inclusief diverse inhoudelijke sessies met toonaangevende sprekers en ervaringsdeskundigen uit de stad.
In samenwerking met Arnhem bedrijft hebben we in juni 100 ondernemers bijeengebracht waar de Economische uitvoeringsagenda een onderwerp was. Betrokken stakeholders hebben op een ludieke manier laten zien welke mooie initiatieven verder zijn gebracht.
In samenwerking met Arcadis hebben we een succesvolle bijeenkomst georganiseerd voor de top-50 van het Arnhemse bedrijfsleven. Het duurzame mobiliteitsplan en de gevolgen/betrokkenheid van en voor de ondernemers stond hierin centraal. De opkomst was goed en de inhoudelijke bijeenkomst werd als zeer waardevol ervaren.
Tevens heeft de gemeente Arnhem de Dag van de Ondernemer georganiseerd waarbij het bedanken van ondernemers uit de stad voor hun ondernemendheid en bevlogenheid centraal stond. Onder andere in samenwerking met Vitesse Businessclub hebben we zo'n 120 ondernemers ontvangen en gezorgd voor een inhoudelijke inspirerende sessie met het thema verbinden.

Gerichte acquisitie en accountmanagement **(I)**

Accountmanagement heeft zich geuit op verschillende aspecten, waaronder goede bereikbaarheid en opvolging van ondernemersvragen. Het actief bezoeken van 23 bedrijven samen met de wethouder uit diverse sectoren waaronder de energiesector (onder andere Tennet, Elestor Kema Cesi), zakelijke dienstverlening (onder andere Dirkzwager en Flynth) en onderwijs (Yuverta en Business academy & Sportbedrijf Arnhem) was één van de speerpunten.
Daarnaast zijn de accounthouders zichtbaar op ondernemersbijeenkomsten en organiseren ze (mede) ondernemersbijeenkomsten zoals het Arnhems Ondernemers event (220 deelnemers), Arnhem Bedrijft! (200 deelnemers) en De Dag van de Ondernemer met 120 deelnemers. Er is daarnaast een succesvol Directie Netwerk Arnhem event geweest met circa 40 ondernemers met als onderwerp mobiliteit. De eerste verkenningen voor het organiseren van themagerichte ontbijt/lunchsessies zijn voorbereid waarbij een klein aantal bedrijven (5 á 10) in gesprek kunnen gaan met de wethouder economie over een nader te bepalen gezamenlijk thema.
Het intensieve contact met onze samenwerkingspartners, waaronder Oost.NL en IPKW is gedurende 2023 gecontinueerd. Tevens is in samenwerking met onder andere de energiecampussen IPKW en Arnhems Buiten gestart met de voorbereidingen voor het actualiseren van de energie-acquisitiestrategie. In deze strategie kijken we voornamelijk naar waar de energiecampussen zich op richten. We onderzoeken welk type bedrijven en schakels in de ketens van sleuteltechnologieën we nog missen en hoe we deze bedrijven kunnen aantrekken.

Data-gestuurde economische vernieuwing **(I)**

Door ondernemers mee te laten denken of te laten reflecteren op beoogd beleid en de uitvoering ervan, kan het beoogd beleid getoetst en aangescherpt worden. Dit krijgt vorm met het opzetten van een ondernemerspanel en een MKB-toets waarin (een selectie van) bedrijven gericht meedenken over vraagstukken die spelen en bij het opstellen of evalueren van gemeentelijk beleid.
Het organiseren van ondernemersenquête is een gerichte manier om breed op te halen in de stad welke vraagstukken leven bij ondernemers, hoe men ondernemersdienstverlening ervaart en hoe men het vestigingsklimaat van Arnhem beoordeelt. We streven naar een toename van de ondernemerstevredenheid, die we meten via een jaarlijkse ondernemersenquête, gevolgd door een MKB-toets en een ondernemerspanel.
We reflecteren kritisch op de uitkomsten van deze enquête en stellen waar nodig beleid bij door middel van een MKB toets waar diverse ondernemers bij betrokken worden.
Voor het uitbrengen van de jaarlijkse ondernemersenquête zijn de nodige voorbereidende werkzaamheden uitgevoerd. De volgende stap is het uitbrengen van een ondernemersenquête.
Vanuit deze enquête volgt in het eerste kwartaal van 2024 de verdere implementatie van de MKB-toets evenals het ondernemerspanel.

Effectindicator	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Aantal banen	**967,70**	**974,60**	**987,80**	**1024,30**	
Eenheid:	Onder een baan wordt een vervulde positie verstaan. Dit betreffen zowel fulltimers, parttimers als uitzendkrachten. De indicator betreft het aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 tot en met 64 jaar.				
Bron:	CBS Bevolkingsstatistiek / LISA-bewerking ABF Research				

Effectindicator	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Aantal vestigingen	**145,40**	**153,40**	**158,30**	**171,40**	
Eenheid:	Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar				
Bron:	LISA				

Effectindicator	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Snelgroeiende bedrijven	**17,20**	**14,30**			
Eenheid:	Snelgroeiende bedrijven (10% autonome groei aantal werknemers per jaar, over een periode van drie jaar) per 1.000 vestigingen, 2020 is voorlopig				
Bron:	CBS- Lokale economie				

Effectindicator	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Ondernemerstevredenheid					
Eenheid:					
Bron:	In 2024 wordt er voor het eerst een ondernemersenquête uitgevoerd waarin tevredenheid met dienstverlening wordt gemeten.				

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
Omvang lokale inkoop		**19,50**	**19,50**		

Eenheid: Percentage van de totale inkoop

Bron: Gemeente Arnhem

Toekomstbestendiger vestigingsklimaat (D)

In Arnhem streven we een circulaire en toekomstbestendige economie na. Werklocaties leveren veel werkgelegenheid op voor de stad. Een toekomstbestendig vestigingsklimaat gaat over zowel fysieke werklocaties en de bereikbaarheid hiervan, als over de kwalitatieve kant van het vestigingsklimaat. Samen met stakeholders willen we een kwaliteitsimpuls geven aan de werklocaties in onze stad zodat deze groen, duurzaam en toekomstbestendig worden en blijven.

Voldoende en kwalitatief aanbod van werklocaties (I)

De visie Werklocaties Arnhem 2040 is door de gemeenteraad vastgesteld, evenals de Kantorennota 2022-2030. Voor het toekomstbestendig maken van de werklocaties werken we samen met partners in de stad. Het afgelopen jaar zijn meerdere projecten en werkzaamheden uitgevoerd, zo heeft Stichting Arnhemse Bedrijventerreinen (StAB) een subsidie ontvangen om externe deskundigheid aan te kunnen trekken voor het beoordelen van en invulling geven aan (beleids-)plannen, en voor het versterken van de organisatiegraad. StAB heeft hiermee een projectvoorzitter Keurmerk Veilig Ondernemen aangetrokken en werkt toe naar een uitvoeringsagenda voor dit onderwerp.
Daarnaast is in verschillende deelgebieden van de Spoorzone Arnhem-Oost het programma verder uitgewerkt. Er is gezocht naar een Arnhemse mix van wonen, werken en verblijven. Het werkprogramma is voor de deelgebieden Rijnpark en Schaapsdrift onderbouwd met een onderzoek naar de marktbehoefte. En er is begonnen met het opstellen van een Ambitiedocument Het Broek. StAB) adviesbureau Stec Groep, alle belanghebbenden op het terrein (ondernemers, eigenaren, financiers, ontwikkelaars etcetera) en de gemeente Arnhem werken hierbij samen aan een ambitiedocument om een kwaliteitsimpuls te geven aan bedrijventerrein Het Broek.
In 2023 is het Regionaal Programma Werklocaties (RPW) tussentijds gemonitord. Conclusie is dat er geen bijsturingen nodig zijn. Er is ook gestart met de voorbereidingen voor het RPW 2025-2028, waarbij is afgesproken dat er in het toekomstige RPW naast kwantitatieve gegevens meer ruimte is voor kwalitatieve aspecten rondom werklocaties.

Betere bereikbaarheid van werklocaties (I)

In het kader van het opstellen van het duurzaam mobiliteitsplan hebben vertegenwoordigers van verschillende werklocaties hun inbreng geleverd via onder andere gesprekken en expertmeetings. Verder zijn de mobiliteitsmakelaars met verschillende werklocaties en individuele bedrijven in contact gebracht. Met hen zijn gesprekken gevoerd over een duurzamer mobiliteitsbeleid voor de werknemers en klanten. Tot slot zijn de werklocaties nadrukkelijk meegenomen in de uitwerking van het netwerk van verschillende vormen van deelmobiliteit dat de komende jaren wordt uitgerold.

Aantrekkelijk woon- en leefklimaat voor werkgevers en werknemers (I)

Er is gewerkt aan continuering en professionalisering van het samenwerkingsverband Arnhem Studiestad, evenals de ontwikkeling met CityMarktering op energiegebied ten behoeve van studenten.
Vanuit Arnhem Studiestad wordt steeds intensiever samengewerkt met CityMarketing over hoe Citymarketing van Arnhem nog efficiënter ingezet kan worden voor het behoud van studenten voor de stad. Dit doen we door middel van één marketingstrategie en informatievoorziening op de website zowel van Arnhem Studiestad als van Citymarketing.
We verkennen samen de meerwaarde van een Arnhem experience voor studenten door middel van een welkomstpakket. Op deze manier kunnen studenten laagdrempelig met korting/gratis kennismaken met Arnhem. Tevens werken we samen aan de verbinding tussen de studenten en het Arnhemse bedrijfsleven (diverse initiatieven lopen en worden verder ontwikkeld) om de studenten te binden en te boeien aan de stad Arnhem.
In woningbouwontwikkelingen wordt gekeken naar een divers en gevarieerd aanbod, dat ook past bij de doelgroepen starters, expats en studenten. Het gepland woningbouwbehoefteonderzoek dat hierop aansluit is in 2023 nog niet opgestart.

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
Arbeidsintensiteit per werklocaties	**76,90**	**79,40**	**81,60**	**85,30**	

Eenheid:

Bron: Provinciale Werkgelegenheidsenquête (PWE), bewerking O&S

Levendige stad in en voor de regio (D)

In 2023 is door en met onze partners geïnvesteerd in de vrijetijdseconomie. Met Bestemming Arnhem is een impuls gegeven aan meerdaags toerisme waar zowel de horeca, de creatieve sector en de binnenstad de vruchten van plukken. Onze beeldbepalende en laagdrempelige evenementen zorgen voor reuring en trots. En er worden stappen gezet in de transformatie van de Arnhemse binnenstad van place to buy naar place to meet.

Onze bruisende binnenstad koesteren en versterken (I)

In 2023 is verder gewerkt aan de transformatie van place to buy naar place to meet. Op diverse locaties in de binnenstad zijn transformaties gestimuleerd, zowel in plinten als op verdiepingsvloeren. Het vastgestelde Omgevingsplan biedt daarbij ondersteunende kaders om een compacter winkelhart te realiseren, met een grotere mix van functies in de gebieden daarom heen en leegstand tegen te gaan. De transitiemanager heeft daarin een aanjagende en ondersteunende rol gespeeld. Daarbij zijn de laatste transformaties in de Varkensstraat in gang gezet, waarmee de beoogde ontwikkeling zich in een vergaand stadium bevindt.
Om lokaal erfgoed beter beleefbaar te maken is gestart met een prijsvraag voor nieuwe invulling van een deel van de historische kelders. Met het marktbedrijf is afgesproken dat zij met hun kramen op hun huidige locaties blijven staan en we werken met hen toe naar een zo optimaal mogelijke marktopstelling met ruimte voor evenementen.
De goede samenwerking met Platform Binnenstad Arnhem (PBA) is verder gecontinueerd, onder andere via de PBA-werkgroepen Transformatie binnenstad, Gastvrije & Bereikbare binnenstad en Bruisende binnenstad. Hierin leveren stakeholders gezamenlijk een bijdrage aan het aanpakken van opgaven en uitdagingen van de binnenstad.
Op de Korenmarkt is het achterplein (westzijde Korenmarkt) aangepakt, vergroend en verfraaid. Daarnaast is er een nieuwe integrale terrassenverdeling vastgesteld. In het gebied is ook de BIZ (bedrijveninvesteringszone) Korenkwartier in werking getreden wat zorgt voor een financiële impuls. Tot slot is er een verkenning gestart voor een nieuwe BIZ vastgoed voor de binnenstad.

Laagdrempelige evenementen voor iedereen (I)

Verduurzamen evenementen
De aansluitpunten in de gehele stad zijn geïnventariseerd, zodat we een goed plan kunnen maken voor de opgave die er stadsbreed ligt om in 2030 te kunnen voldoen aan de vraag naar groene energie die vanuit allerlei disciplines komt (zoals logistiek, wegenbouw en evenementen). In 2023 is een duurzaamheidsplatform gestart dat organisatoren gaat helpen bij het maken van de juiste keuzes om hun evenement te verduurzamen. Er is een werkgroep Bekers opgestart om organisatoren te helpen bij een verplicht bekersysteem.
De locatieprofielen zijn in december vastgesteld.
De subsidieregeling Producties Evenementen en Festivals is begin 2023 gewijzigd. Organisatoren kunnen voortaan 40% van de subsidiabele kosten van de begroting als subsidie aan de gemeente vragen.

Toegankelijkheid
In 2023 is er door het veld en het Apcg verder toegewerkt naar het toegankelijker maken van evenementen en festivals. Dit heeft onder andere geresulteerd in een breder aanbod van informatie en advies en in een aanbod van workshops en trainingen. Dit wordt in 2024 gecontinueerd.

De eerste centrale vuurwerk- en lichtshow inclusief muziekevenement is georganiseerd tijdens oudejaarsavond. Het aantal bezoekers was circa 4.000.
In 2023 zijn we gestart met voorbereidingen voor het NK Wielrennen, het EK Beachvolleybal en TeamNL Sport Experience die alle in 2024 plaats vinden.

Genieten van onze groene stad en omgeving (I)

We maken actief deel uit van regionale samenwerking op het gebied van toerisme en recreatie. Om bezoekers meer naar Arnhem-Zuid te trekken investeren we in het wandelnetwerk Zuid. Het ontwerp voor wandelnetwerk Zuid wordt momenteel definitief gemaakt, waarna de aanleg kan starten. Het regiobrede Masterplan Romeins Verleden, dat is opgesteld vanuit de Groene Metropoolregio en waar Arnhem onderdeel van uitmaakt, is in concept opgeleverd. Binnen de Veluwe-samenwerking zijn we onderdeel van RegioDeal Veluwe. Wij hebben meegewerkt aan de totstandkoming van de visie ‘Arnhem, poort naar de Veluwe’. Ook hebben we een plan ingediend binnen de RegioDeal voor het verbinden van het Centraal Station met park Sonsbeek.
Bestemming Arnhem heeft met twee campagnes werk gemaakt van Arnhem als interessante bestemming voor een weekendje weg: de zomercampagne ‘48 uur buiten de lijntjes’ en de wintercampagne ‘Ruimte voor jezelf, ruimte voor cultuur’.
De Arnhemse acties binnen de Airborne Region zijn verder uitgewerkt en ingebed. Er zijn betere samenwerkingsafspraken gemaakt tussen Stichting Airborne Region (SAR), Liberation Route Europe (LRE) en Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen (TVAN).
De voorbereiding voor het kroonjaar (80 jaar Slag om Arnhem) is gestart. De opdracht is het inventariseren, afstemmen en aanjagen van herdenkingsinitiatieven in de stad. Lokaal bij de instellingen, organisaties en bewoners in de stad en regionaal met Airborne Region, om zo tot een krachtig en stadsbreed inhoudelijk totaalprogramma te komen in 2024.
Wij kijken terug op een geslaagde 9de editie van Bridge to Liberation.
Naar aanleiding van de motie 'Een brug naar de toekomst' heeft een adviesbureau een onderzoek uitgevoerd met als opdracht om een langetermijnvisie op het herdenken van de Slag om Arnhem te ontwikkelen. Met focus op ambities, concept en haalbaarheid. Leidend bij het onderzoek is wat we mee willen geven aan nieuwe generaties en op welke manier. Resultaten van het onderzoek zijn begin 2024 gereed.
Wij hebben aan het Montessori college opdracht gegeven om door leerlingen een advies op te laten stellen hoe we jongeren beter kunnen betrekken bij het levend houden van de Slag om Arnhem en de herdenking.

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
Aantal bezoekers binnenstad	344		214	320	260

Eenheid: Aantal bezoekers binnenstad x 1000 waarvan 75% unieke bezoekers. Dit is op basis van een nieuwe manier van meten die vanaf nu de norm wordt. Hiermee wordt b.v. voorkomen dat eenzelfde persoon die 2x langs een sensor loopt als 2 bezoekers wordt geteld.

Bron: Locatus (2019 en 2021), 2022 eigen telling i.s.m. PBA

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
Gemiddelde verblijfsduur bezoekers binnenstad					

Eenheid:

Bron: Indicator in ontwikkeling

Arnhem Hotspot Energy (D)

We werken aan een sterk energiecluster dat een bijdrage levert aan de maatschappelijke opgave van de energietransitie. Dit geeft de stad in economisch opzicht een onderscheidende positie in de regio, nationaal en internationaal. Dit doen we door in energieke coalities te bouwen aan de versterking van onze innovatieve campussen zoals Kenniscampus regio Arnhem en IPKW, en door het toepassen en zichtbaar maken van Arnhemse innovaties en het verbeteren van de onderlinge samenwerking in het energiecluster. Ook werken we met onze partners aan het (inter)nationaal zichtbaar maken van onze onderscheidende positie op het gebied van energie.

Bouwen aan energie-innovatiecampussen (I)

We hebben een ambitiedocument gemaakt en een samenwerkingsovereenkomst gesloten met onze partners voor de
verdere ontwikkeling van de kenniscampus regio Arnhem. Daarnaast werken we samen met de IPKW aan een ambitiedocument om IPKW op een goede wijze te laten aansluiten op de ontwikkelingen op bedrijventerrein De Nieuwe Haven en spoorzone Arnhem-oost.

Stimuleren Arnhemse energie-innovaties **(I)**

Ook in 2023 hebben we energievouchers waarmee we nieuwe haalbaarheidsstudies mogelijk maken voor een drietal speerpunten van de Arnhemse energie-innovaties die vallen binnen het innovatieprogramma van Connectr: elektrische energietechniek, elektrochemische energieopslag en duurzame aandrijfsystemen. Er zijn dit jaar tot dusverre drie energievouchers verstrekt.
Op ons initiatief hebben netwerkorganisatie Kiemt, Connectr samen met The Economic Board een overzicht gemaakt van alle innovaties op energiegebied in de regio Arnhem Nijmegen. Het overzicht is online beschikbaar. Hiermee willen we innovaties uit onze regio zichtbaar maken en meer toegepast krijgen. Deze actie is onderdeel van de economische uitvoeringsagenda 2023.

Versterken van de onderlinge relaties en samenwerking binnen het energiecluster **(I)**

We hebben in samenwerking met OostNL een onderzoek laten uitvoeren naar hoe we de groei van Arnhem als Hotspot Energy kunnen verstevigen, versterken en organiseren. Hiervoor zijn twintig stakeholders geïnterviewd en twee brainstormmiddagen met betrokkenen uit het cluster georganiseerd. Het rapport is afgerond en inmiddels lopen de gesprekken om de aanbevelingen uit het rapport te implementeren.

Betere (inter)nationale positionering van Arnhem als Hotspot Energy **(I)**

Dit jaar heeft een energieke coalitie met als trekker de stichting Citymarketing het evenement 'The power of connecting' georganiseerd. Dit bestond uit rondetafelgesprekken op IPKW en Arnhems Buiten georganiseerd door het cluster zelf, en de internationale 'Access to Energy dialogue' in de Eusebiuskerk met Tennet en de OECD als sprekers. Hiermee hebben we Arnhem verder gepositioneerd als Energy Hotspot.
Bij het evenement 'The Future of us' dat wij subsidiëren was ook een sessie gewijd aan de Duits-Nederlandse samenwerking op gebied van waterstof.
Daarnaast weten we op welke evenementen we in 2024 samen met partijen uit de regio en de stad gaan inzetten om onze bekendheid als Hotspot Energy te versterken.

Voldoende gekwalificeerd talent energietransitie **(I)**

Onder regie van Connectr wordt gewerkt aan Plug in & Play. Dit is een publiek-privaat samenwerkingsverband (PPS). Een structureel verband waarin mensen van allerlei niveaus worden opgeleid om aan de slag te gaan in de laadinfrastructuur. Hierbij worden ook nieuwe opleidingsmodules ontwikkeld. Daarnaast organiseert Connectr in 2023 diverse masterclasses ten behoeve van de talentontwikkeling in de energietransitie. Wij nemen vanuit de gemeente deel aan de werkgroep leven lang ontwikkelen energie binnen de regionale human capital agenda.

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
Banen in de EMT sector	**7,90**	**8**	**8,80**	**8,70**	

Eenheid: Het aantal banen in de sector EMT, als aandeel van de totale werkgelegenheid.

Bron: PWE

Voldoende gekwalificeerd personeel aanwezig voor werkgevers (D)

Conform de uitvoeringsagenda van de 'Arnhemse aanpak krapte op de arbeidsmarkt' hebben we ons in 2023 gericht op een aantal (krapte) sectoren; Energy IT, zorg, onderwijs en kinderopvang.
Voor de sector IT is het IT Student Lab live. In dit lab werken studenten van verschillende onderwijsinstellingen gezamenlijk aan innovatieve IT vraagstukken voor Arnhemse ondernemers. Ondernemerschap vaardigheden en competenties worden ontwikkeld. Tevens wordt de verbinding gelegd tussen het Arnhemse bedrijfsleven en de student.
Voor de sector Energy is de opdracht voor de uitvoering van de beroepentuin uitbesteed aan één van onze ketenpartners.
Voor de sector Kinderopvang is in tripple helix verband een volgende stap gerealiseerd om ontwikkelpaden in de kinderopvang bij een aantal Arnhemse organisaties bij wijze van pilot te implementeren.

Het aantrekken en binden van studenten **(I)**

Het samenwerkingsverband Arnhem Studiestad is verder geprofessionaliseerd. Vanuit dit gremium hebben we de opdracht gegeven aan Bod Events om één groot event te organiseren (ASM studentfestival 2024) voor alle studenten die verbonden zijn aan één van de kennisinstellingen. In lijn met één van de ambities om studenten buiten de schoolmuren te verbinden met elkaar en waar de eerste voorbereidingen getroffen zijn om studenten en het Arnhemse bedrijfsleven op een innovatieve manier aan elkaar te verbinden.

We hebben de rol van aanjager voor de werktafel 'aantrekken en behoud talent' binnen het regionaal human capital vervuld. We blijven betrokken bij deze werktafel en de verdere acties en ontwikkelingen binnen het regionaal human capital akkoord.
Het professionaliseren van de Arnhemse leeragenda en bijbehorende activiteiten met studenten en onderzoekers in de wijken is voortgezet en wordt verder uitgebouwd.

Leven lang ontwikkelen **(I)**

Voor het om- en bijscholen naar kansrijke sectoren is de beroepentuin in Utrecht bezocht. Dit initiatief sluit naadloos aan op de ambities van Arnhem op het gebied van leven lang ontwikkelen. Het projectplan voor de Beroepentuin is gereed, de opdrachtomschrijving is gedeeld met één van onze ketenpartners om de opdracht uit te gaan voeren.
Voor de sector Kinderopvang is in tripple helix verband een volgende stap gerealiseerd om ontwikkelpaden in de kinderopvang bij een aantal Arnhemse organisaties bij wijze van pilot te implementeren.

Inzicht op sectorspecifieke human capital uitdagingen om de krapte op de arbeidsmarkt tegen te gaan **(I)**

Om een bijdrage te kunnen leveren aan de stijging van de vraag naar arbeid in de energy sector hebben we nauwere samenwerking gezocht met het programma Plug in & Play op initiatief van Connectr in samenwerking met E-laad.
Voor het om- en bijscholen van werkenden en werkzoekenden zijn de eerste voorbereidingen getroffen voor het lanceren van een beroepentuin waarbij de voorkeur ligt om dit een plek te geven in Arnhem-Oost.
De relaties met de wijkgerichte energietransitie /aardgasvrije wijken vanuit het programma NEMIA wordt gecontinueerd en geoptimaliseerd.

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
Aantal studenten dat kiest voor Arnhem als MBO en HBO	**23941**	**24068**	**23480**	**21767**	

Eenheid: Aantal studenten per jaar

Bron: DUO

Circulaire economie (D)

Onze gemeentelijke doelstelling is 50% circulariteit in 2030 en 100% in 2050. Of we op schema zitten is op dit moment nog onduidelijk omdat er nog niet gemeentebreed gemonitord wordt. Er is ook nog geen vastomlijnd monitoringsysteem voor circulaire economie bij gemeentes. Op basis van landelijke cijfers, zoals bijgehouden door het PBL in de ICER 2023, is er weinig reden tot optimisme. Hierin wordt niet tot nauwelijks een afname van primair grondstoffengebruik gemeld. Er is geen reden aan te nemen dat dit voor Arnhem anders is.
Om hier toch meer helderheid in te krijgen voor Arnhem specifiek is het uitvoeringsprogramma circulaire economie 2022-2023 geëvalueerd.
Deze evaluatie is zowel intern als extern, en kwalitatief als kwantitatief uitgevoerd. De kwantitatieve analyse betreft onder andere een circulariteitsscan of 'nulmeting' waarin uitgezocht is waar de grootste grondstofstromen zitten in onze eigen organisatie, en waar deze zitten in de stad. Er is aanvullend berekend hoe groot de CO2 uitstoot van deze stromen is. Daarnaast zijn er evaluaties uitgevoerd van bouwprojecten in Arnhem. Hieruit blijkt dat we zo rond de 8% circulair bouwen zitten. Tot slot wordt circulair bewustzijn onder inwoners van Arnhem getoetst middels het panelonderzoek energie en duurzaamheid. Deze kwantitatieve nulmetingen dienen als startpunt voor een jaarlijkse monitoring.
De kwalitatieve analyse focust op de manier waarop onze rol als gemeente wordt ervaren door partners in de stad, en in hoeverre circulariteit geborgd is in onze eigen gemeentelijke werkzaamheden zoals gebiedsontwikkeling en inkoop. Hierin zien we dat circulariteit steeds meer ingebed raakt in onze bestaande werkprocessen, bijvoorbeeld in onze inkoop openbare ruimte, en de bouw- en gebiedsontwikkeling.

De rapportage van de evaluatie en de circulariteitsscan wordt meegeleverd met de nog te ontwikkelen nieuwe uitvoeringsagenda voor 2024 tot en met 2026. Onderdeel van deze uitvoeringsagenda is een monitoringsparagraaf. Deze documenten worden naar verwachting in april 2024 door het college vastgesteld en naar de raad gestuurd ter informatie.

Inspanningen circulaire economie (I)

De uitvoering van de acties zoals opgenomen in het uitvoeringsprogramma circulaire economie 2022-2023 is op schema verlopen en is geëvalueerd. Op dit moment is er een nieuw plan in ontwikkeling.

BBV-indicatoren (niet gekoppeld aan een doel)

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
Functiemenging	**58,50**	**58,60**	**58,70**	**59,40**	
Eenheid:	De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen (%).				
Bron:	CBS BAG/LISA - bewerking ABF Research				

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
Demografische druk	**58,10**	**58**	**57,50**	**57,60**	**57,50**
Eenheid:	De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar (%).				
Bron:	CBS - Bevolkingsstatistiek				

Afhandeling amendementen en moties Begroting 2023

22A66 Bridge to Liberation

De voorgestelde financiële wijziging is in de geamendeerde Begroting 2023 verwerkt.

22M132 Een brug naar de toekomst

Adviesbureau BMC heeft in 2023 onderzoek uitgevoerd met als opdracht om een langetermijnvisie op het herdenken van de Slag om Arnhem te ontwikkelen. Met focus op ambities, concept en haalbaarheid. Leidend bij het onderzoek is wat we mee willen geven aan nieuwe generaties en op welke manier. Resultaten van het onderzoek zijn begin 2024 gereed. Binnen het onderzoek zijn verschillende bijeenkomsten gehouden, zijn de stakeholders gesproken en is een brede online enquête uitgezet.

22M170 Oog voor alle studenten

Arnhem Studiestad gaat drie dingen doen om de informatievoorziening voor deze doelgroep te verbeteren:

- De informatievoorziening specifiek voor Caribisch Nederlandse studenten is opgenomen op de website van Arnhem Studiestad Tips voor Caribische studenten in Arnhem - Arnhem Studiestad.
- Het belang voor het ondersteunen van diverse initiatieven voor Caribisch Nederlandse studenten wordt onderstreept.

22M179 Living statues op de agenda van 2023

Deze motie is afgedaan met de raadsbrief “Subsidieregeling Producties, Evenementen en Festivals gemeente Arnhem 2023”.

Wat heeft het gekost

	Rekening	Begroting 2023		Rekening	
	2022	Primitief	Definitief	2023	Afwijking
Bedragen x € 1.000					
Middelen					
Lasten	8.082	9.375	10.509	8.266	2.244
Baten	1.239	1.222	2.006	2.634	628
Saldo lasten en baten	***-6.844***	***-8.153***	***-8.503***	***-5.632***	***2.871***
Toevoegingen aan reserves	358	50	1.050	3.293	-2.243
Onttrekkingen aan reserves	713	0	0	43	43
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	***355***	***-50***	***-1.050***	***-3.250***	***-2.200***
Gerealiseerd resultaat	**-6.488**	**-8.203**	**-9.553**	**-8.881**	**671**

Onderwerp	Totale afwijking (x €1.000)	V/N	Toelichting	I/S	AR/ BR
Lasten	2.243	V			
Economische Zaken en citymarketing	955	V	Uitvoering Nieuwe Haven, werklocaties	I	BR
Evenementen	435	V	Topsport en beeldbepalende evenementen	I	BR
Economische Zaken en citymarketing	400	V	Circulaire economie, greenweek en reclamecode	I	BR
Economische Zaken en citymarketing	353	V	Actieplan Werk, ondernemersdienstverlening	I	BR
Evenementen	100	V	Locatieprofielen toegankelijkheid evenementen	I	BR
Baten	699	V			
Toerisme en recreatie	548	V	Toeristenbelasting	I	AR
Toerisme en recreatie	151	V	Vaststelling subsidie Gelderland Herdenkt	I	AR
Toevoegingen aan reserves	-2.243	N			
Evenementen	-435	N	Dotatie bestemmingsreserve Evenementen	I	BR
Economische Zaken en citymarketing	-1.808	N	Dotatie bestemmingsreserve Sociaal Economisch Fonds	I	BR
Onttrekkingen aan reserves					

Uitvoering Nieuwe Haven en werklocaties
Voor het beëindigen van de woonfunctie in de Nieuwe Haven zijn voor de meeste woonboten afdoende afspraken gemaakt. Over de resterende 4 woonboten wordt nog gesproken met de 3 eigenaren en is nog geen overeenstemming. De middelen worden daarom in de reserve Sociaal economisch Fonds ondergebracht.

Topsport en beeldbepalende evenementen
Binnen het budget van Evenementen wordt jaarlijks rekening gehouden met een dotatie aan de bestemmingsreserve voor toekomstige topsport- en beeldbepalende evenementen (NK Wielrennen, EK Beachvolleybal, Olympisch Festival, SPARK 125 jaar Sonsbeek). Het saldo van dit jaar (€ 435.0000) wordt hieraan toegevoegd.

Circulaire economie, Greenweek en Reclamecode (€ 400.000)
De opgaven rond Circulaire economie en Reclamecode zijn in uitvoering. De doorlooptijd is langer dan gepland, vooral om we afhankelijk zijn van externe partijen. Verder vraagt de voorbereiding van de plannen capaciteit. Die is schaars, daarom is de uitvoering later opgestart.

Voor de Dutch Greenweek verwijzen we naar begrotingsprogramma S10 Klimaat en Energie. De middelen om deze opgave te bekostigen zijn toegevoegd aan de bestemmingsreserve Sociaal Economisch Fonds.

Actieplan Werk en ondernemersdienstverlening
In 2023 is er gewerkt aan diverse initiatieven die de ondernemersdienstverlening verbeteren zoals de ondernemersenquête. De uitvoering hiervan heeft onder andere door capaciteitsgebrek vertraging opgelopen. De middelen (€ 353.000) zijn toegevoegd aan de bestemmingsreserve Sociaal Economisch Fonds.

Locatieprofielen toegankelijke evenementen
In 2023 is er door het veld en de Apcg verder toegewerkt naar het toegankelijker maken van evenementen en het festivals. De locatieprofielen zijn in december 2023 vastgesteld. Dit heeft onder andere geresulteerd in een breder aanbod van informatie, advies, workshops en trainingen. De gastheer/-vrouw moet nog geworven worden. Dit wordt in 2024 gecontinueerd en hiervoor is €100.000 toegevoegd aan de bestemmingsreserve Evenementen.

Toeristenbelasting
Medio 2024 worden de aanslagen toeristenbelasting voor 2023 opgelegd, op basis van het gerealiseerde aantal overnachtingen. De in bovenstaande tabel opgenomen opbrengsten over 2023 zijn dan ook nog niet definitief. Op basis van de aantallen over 2022 is echter de verwachting dat de opbrengsten (na saldering met verminderingen) ruim € 520.000 hoger uit zullen vallen dan (definitief) begroot. De forse toename in opbrengsten 2023 ten opzichte van 2022 is te verklaren door de tariefstijging die vanaf 2023 is doorgevoerd (zie het onderdeel Uitgangspunten van beleid in de paragraaf Lokale heffingen) en door de meeropbrengsten over 2022 die in 2023 geboekt zijn.

Vaststelling subsidie Gelderland Herdenkt
Bij de vaststelling van de meerjarige subsidies van de Provincie Gelderland voor Gelderland Herdenkt (Regioprogramma Veluwe Remembers en Airborne-Regio) is gebleken dat deze hoger uitvallen dan dat er was opgenomen als nog te ontvangen bedrag.

Dotatie bestemmingsreserve Sociaal Economisch Fonds en Evenementen
Het saldo van het programma wordt jaarlijks onttrokken of gedoteerd aan de bestemmingsreserves. Het saldo over 2023 is € 2,24 miljoen en is aan de reserves toegevoegd.

Met wie werken we samen

Verbonden partijen

Economic Board regio Arnhem-Nijmegen
Euregio Rijn-Waal
GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen
Recreatieschap Overbetuwe
Voor meer informatie wordt verwezen naar de paragraaf Verbonden partijen.

Partners

- Economic Board regio Arnhem Nijmegen;
- Ondernemers Kontakt Arnhem (OKA);
- Platform Binnenstad Arnhem (PBA);
- Stichting Arnhemse bedrijventerreinen (StAB);
- Industriepark Kleefse Waard (IPKW);
- GreenBusinessclub Gelderse Poort (GbcGP)
- Overige werklocaties;
- Oost NL;
- Provincie Gelderland;
- VNO NCW;
- Onderwijs- en kennisinstellingen; HAN, Van Hall Larenstein, ROC Rijn IJssel, ArtEZ;
- Stichting Kiemt;
- Stichting Ondernemersfonds Arnhem;
- Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen (TVAN);
- Stichting Citymarketing Arnhem;
- Veluwe op 1;
- Het Nationale Park De Hoge Veluwe
- Burgers' Zoo
- Nederlands Openluchtmuseum
- Recreatieschap Uiterwaarde
- Stichting Airborne Region;
- DOCKS (Durven Ondernemen Centraal Klarendal & St. Marten);
- Stichting Atelierbeheer SLAK;
- FDFA;
- Ontwerpersplatform Arnhem (OPA);
- Innovate;
- Cultuur Academy;
- Verenigd Creatief Arnhem;
- Gelrestad Sport;
- Groene Metropoolregio (GMR);
- Startclub Arnhem;
- Kamer van Koophandel;
- Connectr.

Ook werken we samen met verschillende subsidiepartners. Deze zijn in dit programma in de digitale begroting (https://financien.arnhem.nl) terug te vinden. Het volledige overzicht van de begrotingssubsidies is te vinden in de paragraaf Subsidies.

Beleidskaders

- Economische agenda;
- Visie werklocaties;
- Visie Nieuwe Haven (juli 2020 - agendapunt 6.1 bijlage 1);
- Kantoornota 2022-2030;
- Detailhandelsvisie;
- Mise-en-place - de Arnhemse Horecavisie;
- RPW 2021-2024 (juni 2021 - agendapunt 6.10 bijlage 1);
- Evenementenvisie;
- Nota Locatiegebonden evenementenbeleid Arnhem 2021;
- Arnhem, stad op de kaart in internationaal perspectief/ Beleidskader voor internationaal beleid tot 2020;
- New Energy made in Arnhem;
- Standplaatsenbeleid;
- Plan van Aanpak Huisvesting Creatieve en Culturele Sector Arnhem;
- Visie Circulaire Economie en Plan van aanpak CE (juli 2021).

Onderwijs

Iedereen in Arnhem heeft recht op een goed leven dat bij hem, haar of hen past. De school als middelpunt van de wijk vormt de basis voor een gezonde en veilige leefomgeving. Goed onderwijs is een cruciale pijler bij het tegengaan van kansenongelijkheid. Daarom zetten we samen met het onderwijs in op een passende plek voor elk kind. Kinderen en jongeren krijgen alle kans om het beste uit zichzelf te halen door middel van de pedagogische wijk en de rijke schooldag. Wie gemotiveerd naar school gaat en een goede opleiding kan afronden, heeft immers later zoveel meer kansen.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we gedaan

Ambities (A)	Doelen (D)	Inspanningen (I)

Arnhemmers met dezelfde talenten hebben dezelfde kansen (inclusief onderwijshuisvesting) (A)

Een goede startpositie op school (D)

Het bereik van peuters met een Voorschoolse- en Vroegschoolse Educatie (VVE) indicatie in de voorschoolse periode is rond 83%.
De uitdagingen door personeelstekorten in de kinderopvang aan de ene kant en een toenemend aantal, steeds jongere kinderen met een (zwaardere) ondersteuningsvraag leggen een forse druk op het voorschoolse aanbod. Dat wordt versterkt door de wachtlijsten voor jonge kinderen voor jeugdhulp, waardoor de doorstroom stagneert en de zorg op de reguliere opvang toeneemt.

Doorontwikkeling passende kinderopvang, ontwikkelrecht en onderwijsachterstandenbeleid (OAB) (I)

Passende Kinderopvang en Ontwikkelrecht
Op alle vijfenveertig VVE-locaties worden plekken Ontwikkelrecht gesubsidieerd en wordt gewerkt met Passende Kinderopvang. Kinderen met een extra ondersteuningsvraag krijgen een passend aanbod, vaak in de vorm van voorliggende jeugdhulp.

Onderwijsachterstandenbeleid (OAB)
Drieëntwintig scholen hebben financiële middelen ontvangen in het kader van OAB. De focus van de scholen ligt bij de inzet van deze middelen voornamelijk op taalondersteuning. Daarnaast is er onder andere aandacht voor de sociaal-emotionele ontwikkeling. Inzet hierop blijft actueel gezien het signaal dat de gevolgen van de coronaperiode zichtbaar zijn in de ondersteuningsvraag van de kinderen die nu instromen in het onderwijs.

Wat betreft het subsidieproces dat we met onze onderwijspartners in het kader van OAB doorlopen, hebben we nieuwe procesafspraken gemaakt rondom de toekenning en de verantwoording van deze subsidies. Voor de overgangsperiode januari – juli 2024 zijn in december 2023 de OAB-subsidies toegekend. De implementatie van de gehele nieuwe procedure vindt plaats met ingang van schooljaar 2024-2025.

Aansluiting passend onderwijs en jeugdhulp (I)

Samen met ketenpartners wordt onderzocht wat er nodig is op het snijvlak van onderwijs en zorg om tot betere maatwerkoplossingen te komen. Afgelopen jaar is onder andere ingezet op:

- Plan van aanpak hoogbegaafdheid, waarin ook aandacht is geweest voor de aansluiting onderwijs-jeugdhulp voor deze specifieke doelgroep. Dit geldt voor het plan, maar ook tijdens de gevoerde gesprekken en werkbezoeken in Tilburg.
- Er is een regionale werkgroep gestart over het verbeteren van de aansluiting onderwijs-jeugdhulp, gestuurd vanuit de hervormingsagenda jeugd en opgaven vanuit het onderwijs (verbeteraanpak Passend onderwijs). De bestuurlijke afstemming wordt in 2024 structureel ingericht. Input wordt ambtelijk voorbereid, ook met de samenwerkingsverbanden voor primair- en voortgezet onderwijs en met het mbo.
- We zetten in op samenwerking in de keten, en dan met name op de zorgstructuur in en rondom de school.
- Dit thema is opgenomen in de onderwijsagenda die opgesteld is met gemeente, schoolbesturen en samenwerkingsverbanden primair en voortgezet onderwijs.

Natuurcentrum Arnhem (I)

Zie de toelichting hieronder bij de inspanning ‘Elk Arnhems kind een schoolmoestuin’ (amendement 22A53).

Elk Arnhems kind een schoolmoestuin (Amendement 22A53 Elk Arnhems kind een schoolmoestuin) (I)

Het jaar 2023 stond in het teken van de voorbereiding, de inventarisatie en het maken van het maatwerkaanbod voor schoolmoestuinieren. Er zijn gesprekken gevoerd met scholen en schoolbesturen over verschillende vormen van schoolmoestuinieren. Ook hebben we met een online vragenlijst onder Arnhemse scholen veel informatie over de wensen en behoeften bij het schoolmoestuinieren opgehaald. In oktober is op verzoek van Delta Scholengroep een ontwerpsessie met Delta scholen georganiseerd. Daarnaast is er in november een centrale kick-off bijeenkomst geweest waar alle basisscholen en schoolbesturen in Arnhem (Flores Onderwijs, Delta Scholengroep, Onderwijsspecialisten en individuele scholen) voor zijn uitgenodigd. Er waren gastsprekers vanuit Alliantie Schooltuinen, Delta Scholengroep en de Parcival School. Naast het bieden van inspiratie en praktische handvatten stond de middag in het teken van kennis- en ervaringsuitwisseling. Met de uitkomsten van de enquête en de opbrengst van de ontwerpsessie en de kick-off bijeenkomst gaat gemeente Arnhem, samen met Natuurcentrum Arnhem, de Arnhemse Aanpak Schoolmoestuinen verder ontwikkelen.

Uit de enquête en inventariserende gesprekken met scholen is gebleken dat scholen verschillende behoeften hebben op het gebied van moestuinieren. Daarom is een maatwerkaanbod in een aantal varianten gemaakt om zo in de verschillende behoeften van de scholen bij het moestuinieren te kunnen voorzien. De bestaande ondersteuning aan de scholen zoals het leveren van zaden en hulp en advies blijft gewoon bestaan en wordt onderdeel van de Arnhemse Aanpak Schoolmoestuinen.

In 2024 wordt de verdere invulling van het maatwerkaanbod uitgewerkt. Op basis van de gesprekken en de sessies die zijn gehouden, worden een aantal pilotscholen geselecteerd. Met deze scholen gaan we in gesprek hoe zij in 2024 kunnen starten met het schoolmoestuinieren en hoe we ze daarbij kunnen ondersteunen. Kansen voor aansluiting bij en integrale samenwerking met het Nationaal programma Arnhem-Oost worden hierbij in 2024 nader verkend.

Ook gaan we aan de slag met een centrale moestuin in de wijk Elderveld. Bij Voedselbos Elderveld is ruimte gemaakt voor een centrale moestuin waar scholen kunnen moestuinieren. Naast deze locatie worden in 2024 mogelijkheden tot centrale moestuinen bij Hoeve Klein Mariëndaal en Kweekland nader onderzocht.

Goede toekomstbestendige (onderwijs)huisvesting (I)

De vernieuwbouw van KC Het Middelpunt (voorheen De Krakeling) en Ibn-i Sina en Parkschool zijn dit jaar opgeleverd en in gebruik genomen.

Voor GSG Guido is het definitief ontwerp gereed en de omgevingsvergunning aangevraagd, vooruitlopend op het Integraal Huisvestingsplan (IHP) is de ambitie aanpalend beleid op het gebied van duurzaamheid, maatschappelijke meerwaarde voor de wijk, gelijke kansen en talentontwikkeling in Arnhem Oost te verwezenlijken. Voor de vernieuwbouw van Kentalis is gestart met het ontwerp, het project is kleiner dan oorspronkelijk voorzien. De ambitie voor renovatie van de bestaande huisvesting is bepalend beleid op het gebied van duurzaamheid, inclusie volgens de Arnhemse Standaard Toegankelijkheid, en het beschikbaar stellen van extra sportaccommodatie voor de stad. Het ontwerp voor de verkeersafwikkeling leerlingenvervoer komt tot stand met participatie van omwonenden.

Daarnaast is onder verantwoordelijkheid van de schoolbesturen en voor de Multifunctionele centra (MFC's) door de gemeente uitvoering gegeven aan maatregelen ter verbetering van de ventilatie in scholen. Deze maatregelen vallen onder de specifieke uitkering ventilatie scholen (SUVIS). De werkzaamheden in de scholen en MFC's zijn reeds gestart en maatregelen worden verder doorontwikkeld. In 2024 en naar verwachting een deel in 2025 worden werkzaamheden uitgevoerd. Werkzaamheden in SO Lichtenbeek en MFC de Spil zijn opgeleverd.

De raad heeft op 18 mei 2022 de nota "op weg naar een integraal huisvestingsplan voor het voortgezet onderwijs in Arnhem" vastgesteld. De ambitie hierbij was om uiteindelijk te komen tot één integraal beleidsrijk onderwijshuisvestingsplan (IHP) waar het primair onderwijs, voortgezet onderwijs en speciaal onderwijs deel van uitmaken. Er is in 2023 een intensief traject gevolgd waarbij er met de schoolbesturen een gezamenlijk beleidsrijk IHP is geschreven. Dit beleidsrijke IHP is in december 2023 aan de raad aangeboden en in maart 2024 vastgesteld.

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
Het percentage (doelgroep)peuters dat gebruik maakt van VVE of ontwikkelrecht	86	92	86	89	82

Eenheid: Doel is om alle peuters met een risico op een taalachterstand (deze kinderen krijgen een VVE-indicatie) te bereiken. Het totaal aantal peuters in Arnhem met deze indicatie was in het schooljaar 2019/2020 488. 2020 staat voor schooljaar 2019/2020.

Bron: Stichting PAS

Iedereen doet mee (D)

Voor het welbevinden is het belangrijk dat iedereen mee kan doen in de maatschappij. Daarbij is het belangrijk om een goede opleiding te volgen en basisvaardigheden te hebben. Ook dragen deze opleiding en basisvaardigheden bij aan een goede (start)positie op de arbeidsmarkt.

Minder verzuim en voortijdig schoolverlaters (VSV) (I)

Bekend is dat het hebben van een startkwalificatie bijdraagt aan een goede start op de arbeidsmarkt, maar ook vermindert hiermee het risico op bijvoorbeeld criminaliteit. (Veel) verzuim kan een voorspeller zijn van voortijdig schoolverlaten (vsv). Daarom zetten we zoveel mogelijk preventieve acties in om verzuim en vsv tegen te gaan. Dit doen we met het Regionaal Bureau Leerlingzaken Midden-Gelre, dat alle kinderen en jongeren die verzuimen of voortijdig de school verlaten spreekt en ondersteunt, door de activiteiten in het regionaal vsv programma en ten slotte zetten we hier vanuit Arnhem nog extra op in door een lokaal vsv-programma.

De laatst bekende cijfers van vsv'ers zijn in november 2023 gepubliceerd en gaan over schooljaar 2021-2022. Daar zien we een stijging van het aantal vsv'ers in Arnhem en komen we op een percentage van 3,25%. Dit is een stijging van 25% ten opzichte van schooljaar 2020-2021. Deze stijging is in lijn met de landelijke trend (+26%). We zien dit als een effect van de covid 19-pandemie. Belangrijke redenen van vsv die worden genoemd zijn groenpluk (bedrijven die scholieren verleiden school voortijdig te verlaten om bij hen te komen werken), de (toename van de) complexiteit van problematiek en het maken van een verkeerde studiekeuze.

Op het gebied van verzuim zien we dat in schooljaar 2022-2023 voor Arnhemse leerplichtige leerlingen 25% meer verzuim is gemeld. Voor jeugdigen ouder dan 18 jaar zagen we juist een afname van 25% in het aantal meldingen.

Uitvoeren van en sturen op het plan voorkomen voortijdig schoolverlaten (VSV) (I)

Het belang van de inzet op deze doelgroep blijft onverminderd hoog. Arnhemse jongeren krijgen daarbij niet alleen ondersteuning vanuit de regionale inzet, maar ook zetten we lokaal extra in op het voorkomen van vsv. Dit doen we in ons lokale plan van aanpak voortijdig schoolverlaten. Denk hierbij aan inzet op de verbinding tussen school en thuis, faciliteren van het Leercentrum van playing for success, een bijdrage voor JINC en Betuwe on Stage in het kader van oriëntatie en een bijdrage voor We-Restart op het Rijn IJssel, waar we de ondersteuning van Pactum in de school inzetten. Bij deze laatste houdt de student die tijdelijk niet deel kan nemen aan het onderwijsprogramma een sterke binding met de school. Dit zorgt voor een afname in het aantal vsv'ers.

Daarnaast zetten we in op verbinding: zo organiseerden we afgelopen november een netwerkbijeenkomst voor lokale en regionale (subsidie)partners. Zij werden geïnformeerd over de ontwikkelingen op het gebied van vsv en gingen het gesprek aan over waar (meer) verbinding gemaakt kan worden en hoe we het netwerk kunnen versterken.

Verstevigen van de basisvaardigheden (volwasseneneducatie) (I)

In onze aanpak laaggeletterdheid realiseren we wijkgericht en passend aanbod met als doel het vergroten van de taal-, reken- en digitale (basis)vaardigheden van Arnhemse inwoners,
waardoor ze zelfredzamer worden en beter in staat zijn om zelfstandig mee te doen in de samenleving. Het PISA rapport laat zien dat het niveau van basisvaardigheden van jongeren landelijk blijft afnemen. We richten ons in onze aanpak zowel op de NT1-doelgroep (mensen met Nederlands als moedertaal) als de NT2-doelgroep (mensen met Nederlands als tweede, derde of vierde taal). We zetten in op een integrale aanpak via de domeinen Geld, Gezin, Werk en Gezondheid. We bereiken zo meer inwoners, bijvoorbeeld via de VGGM, huisartsen, de kinderopvang, Leerwerkbedrijf en de schuldhulpverlening. Ook kunnen we het aanbod beter laten aansluiten op de doelgroep (zie ook onze inzet op het voorkómen van onderwijsachterstanden in de voorschoolse periode.

In 2023 hebben we gewerkt aan het vastleggen van de samenwerking binnen en met het netwerk Taalhuis Arnhem: het netwerk aan organisaties die laaggeletterdheid in Arnhem aanpakken. Deze organisaties (Gemeente Arnhem, Rozet, Stichting Rijnstad, Rijn IJssel en Stichting PAS) zijn gezamenlijk diep verankerd in de wijken en bereiken hierdoor meer Arnhemmers dan dat ze opgeteld afzonderlijk zouden doen. Met het ondertekenen van het convenant Taalhuis Arnhem in het eerste deel van 2024 leggen we deze gezamenlijke inzet voor een periode van vijf jaar vast.

Betere uitstroom vanuit het onderwijs naar de arbeidsmarkt **(I)**

Er zijn verschillende organisaties die ondersteunen bij de overgang van school naar werk. Veel van deze projecten worden bekostigd vanuit de regionale aanpak jeugdwerkloosheid die loopt t/m 2024. Ook is er bekostiging vanuit het regionaal vsv-programma. Zo heeft het Regionaal Bureau Leerlingzaken Midden-Gelre bijvoorbeeld het schakelpunt onderwijs-werk, waarbij uitstroom mbo 1 en 2 naar werk wordt begeleid.
Voor alle jongeren in kwetsbare posities is er een regionaal aanbod. Een voorbeeld van aanbod is de combinatiefunctionaris die jongeren vanuit het praktijkonderwijs en vso ondersteunt in een duurzame overgang naar de arbeidsmarkt en de transitiecoach die hetzelfde doet voor jongeren afkomstig van mbo entree. Projecten die jongeren helpen om zich te oriënteren zijn onder andere Busses for Jobs en Stage Cupido.
Afgelopen jaar werd een start gemaakt met het maken van een sterkere verbinding tussen de regionale activiteiten vanuit vsv en jeugdwerkloosheid op dit gebied. In 2024 krijgt dit verder vervolg.

Effectindicator	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie	**2,80**	**2,50**	**2,60**	**3,30**	

Eenheid: Vsv'ers zijn jongeren van 12 tot 23 jaar die zonder startkwalificatie het onderwijs verlaten. Een startkwalificatie is een havo of vwo diploma of minimaal een mbo-2 diploma. Het vsv-percentage staat voor het aantal vsv'ers als percentage van het aantal onderwijsdeelnemers die aan het begin van het schooljaar ingeschreven staan.

Bron: DUO/ Ingrado

Effectindicator	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Voortijdige schoolverlaters VO	**0,83**	**0,61**	**0,84**	**0,63**	

Eenheid: % voortijdig schoolverlaters van totaal aantal leerlingen in het VO

Bron: DUO/ Ingrado

Effectindicator	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Voortijdige schoolverlaters MBO	**7,20**	**6,40**	**6,90**	**8,80**	

Eenheid: % voortijdig schoolverlaters van totaal aantal leerlingen in het MBO

Bron: DUO/ Ingrado

Effectindicator	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Absoluut verzuim	**1,80**	**3,10**	**2**	**1,50**	

Eenheid: Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school, per 1.000 inwoners lft. 5-18 jaar. De cijfers van Ingrado hebben betrekking op schooljaren. De periodeaanduiding "2019" staat voor schooljaar "2018/2019". Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school, per 1.000 inwoners lft. 5-18 jaar.
Streefwaarde absoluut verzuim: 0,5 per 1.000 inwoners in de leeftijd van 5-18 jaar.

Bron: DUO/ Ingrado

Effectindicator	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Relatief verzuim	**32**	**30**	**31**	**36**	

Eenheid: Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is, per 1.000 inwoners lft. 5-18 jaar. De cijfers van Ingrado hebben betrekking op schooljaren. De periodeaanduiding "2019" staat voor schooljaar "2018/2019".
Streefwaarde relatief verzuim: 20 per 1.000 inwoners in de leeftijd van 5-18 jaar.

Bron: DUO/ Ingrado

Afhandeling amendementen en moties Begroting 2023

22A53 Elk Arnhems kind een schoolmoestuin

Zie de toelichting bij bovenstaande inspanning 'Elk Arnhems kind een schoolmoestuin'.

22A62 Structurele investering in intellectuele ontwikkeling en laaggeletterdheid jeugd & jong volwassenen

Deze motie is afgedaan met de raadsbrief Afdoening moties en toezeggingen Onderwijs

22M121 Niet de energierekening betalen met de kwaliteit van ons onderwijs

Deze motie is afgedaan met de raadsbrief Afdoening moties en toezeggingen Onderwijs

22M130 Pilot OCW aanvragen voor hoogbegaafde thuiszitters

Deze motie is afgedaan met de raadsbrief “Voortgangsbrief op het thema hoogbegaafdheid”.

22M137 Verbeter schoolventilatie door coördinatie
Over de implementatie van de SUVIS-plannen (Specifieke Uitkering Ventilatie in Scholen) is de raad geïnformeerd met de Raadsbrief "Stand van zaken Specifieke Uitkering Ventilatie in Scholen" (SUVIS) van 22 december 2022.

22M139 Plan van aanpak hoogbegaafdheid
Het Plan van aanpak is opgesteld en gedeeld met de onderwijspartners. In de MEAA (Maatschappelijke Educatieve Agenda Arnhem) van 6 juli is het Plan van aanpak inhoudelijk verder besproken. Deze motie is afgedaan met de Raadsbrief 'Plan van aanpak Hoogbegaafdheid' van 10 oktober 2023. Wij werken hard aan de uitvoering van de actiepunten uit het Plan van aanpak. Naast de uitvoering van de actiepunten in 2023, zijn wij in 2023 gestart met de voorbereidingen van de actiepunten die vanaf 2024 worden uitgevoerd.

Wat heeft het gekost

	Rekening	Begroting 2023		Rekening	
	2022	Primitief	Definitief	2023	Afwijking
Bedragen x € 1.000					
Middelen					
Lasten	23.516	24.592	25.927	23.424	2.503
Baten	4.845	2.417	4.263	3.997	-266
Saldo lasten en baten	***-18.671***	***-22.175***	***-21.664***	***-19.427***	***2.237***
Toevoegingen aan reserves	9.767	8.545	10.247	12.726	-2.479
Onttrekkingen aan reserves	9.885	7.913	8.039	9.116	1.077
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	***118***	***-632***	***-2.208***	***-3.610***	***-1.402***
Gerealiseerd resultaat	**-18.553**	**-22.807**	**-23.872**	**-23.036**	**836**

Onderwerp	Totale afwijking (x €1.000)	V/N	Toelichting	I/S	AR/ BR
Lasten	2.502	V			
Onderwijs	2.379	V	Onderwijshuisvesting	I	BR
Onderwijs	446	V	Onderwijs achterstandenbeleid (OAB)	I	AR
Onderwijs	436	V	Beheer panden in gebruik voor onderwijs	I	AR
Onderwijs	-217	N	Onderwijs achterstandenbeleid (OAB)	I	AR
Onderwijs	-542	N	Nationaal Programma Arnhem Oost (NPAO)	I	BR
Baten	-176	N			
Onderwijs	258	V	Beheer panden in gebruik voor onderwijs	I	AR
Onderwijs	-434	N	Onderwijs achterstandenbeleid (OAB)	I	AR
Toevoegingen aan reserves	-2.467	N			
Onderwijs	443	V	Nationaal Programma Arnhem Oost (NPAO)	I	BR
Onderwijs	-2.910	N	Onderwijshuisvesting	I	BR
Onttrekkingen aan reserves	1.134	V			
Onderwijs	1.035	V	Onderwijshuisvesting	I	BR
Onderwijs	99	V	Nationaal Programma Arnhem Oost (NPAO)	I	BR

Onderwijshuisvesting
De extra middelen voor onderwijshuisvesting die op basis van het coalitieakkoord aan de begroting werden toegevoegd zijn in afwachting van het nieuwe IHP Onderwijs nog niet volledig besteed. Deze middelen worden toegevoegd aan de bestemmingsreserve Onderwijshuisvesting. Daarnaast is sprake van een nadeel van € 0,86 miljoen door in 2023 verstrekte vergoedingen voor bewegingsonderwijs van voorgaande schooljaren. Dit nadeel wordt ook met de bestemmingsreserve Onderwijshuisvesting verrekend. De voordelen in die jaren zijn toentertijd ook toegevoegd aan de BR onderwijs.Tot slot is er € 0,2 miljoen onttrokken uit de bestemmingsreserve onderwijs ter dekking van de lasten van tijdelijke onderwijshuisvesting (zie ook beheer panden in gebruik voor onderwijs).

Onderwijs achterstandenbeleid (OAB)
Een deel van de OAB kosten is stedelijk geboekt terwijl de begroting over de wijken is verdeeld. Dit leidt tot een stedelijk nadeel van € 0,2 miljoen en een voordeel van € 0,2 miljoen op het wijkprogramma (zie ook bij wijken algemeen). Bovendien is bij het nationaal programma onderwijs (NPO) sprake van vooruitontvangen subsidies, leidend tot een voordeel van € 0,4 miljoen aan de lastenkant en een nadeel van € 0,4 miljoen op de baten. Per saldo is dit effect neutraal.

Beheer panden in gebruik voor onderwijs
De energielasten voor tijdelijke onderwijshuisvesting zijn hoger dan begroot. Dit levert een nadeel op van € 163.000. Hier staat een voordeel van € 258.000 op de baten tegenover in verband met extra inkomsten op de servicekosten.
Verder is op de lasten een voordeel op de rente lasten van € 600.000. Voor de verklaring van dit voordeel verwijzen we naar de toelichting op de financiële afwijkingen van het onderdeel ‘vaste en vlottende financiering’ in het programma S00 Bestuur, dienstverlening en financiën.

Nationaal Programma Arnhem Oost (NPAO)
Vanuit het nationaal programma Arnhem Oost zetten we middelen in voor onder andere het project Rijke Schooldag. De verwachting was dat niet alle begrote middelen in 2023 besteed zouden worden, daarom is een bedrag van ruim 0,4 miljoen opgenomen in de nota budgetoverheveling 2023 en werd de begroting hiervoor aangepast. Echter deze middelen zijn in 2023 uiteindelijk toch volledig ingezet. Dit leidt tot een nadeel aan de lastenkant en een voordeel bij de toevoeging aan de reserve. Per saldo is het resultaat neutraal. Daarnaast is er 0,1 miljoen extra uitgegeven aan subsidies die gedekt is vanuit de Bestemmingsreserve Arnhem Oost. Dit is ook budgetneutraal.

Met wie werken we samen

Verbonden partijen

MGR Sociaal Domein Centraal Gelderland
Voor meer informatie wordt verwezen naar de paragraaf Verbonden partijen.

Partners
Op alle gebieden wordt nauw samengewerkt met besturen en medewerkers van onderwijs (primair onderwijs (PO), voortgezet onderwijs (VO), (voortgezet) speciaal onderwijs (V)SO, middelbaar beroepsonderwijs (MBO) en hoger beroepsonderwijs (HBO), voorschoolse voorzieningen, kinderopvang, maatschappelijke partners en sociaal ondernemers.
In de uitvoering worden maatschappelijke partners betrokken.

Ook werken we samen met verschillende subsidiepartners. Deze zijn in dit programma in de digitale begroting (https://financien.arnhem.nl) terug te vinden. Het volledige overzicht van de begrotingssubsidies is te vinden in de paragraaf Subsidies.

Beleidskaders

- Subsidieregeling Aanpak voortijdig schoolverlaten;
- Plan van aanpak voortijdig schoolverlaten Arnhem 2021 tot en met 2024;
- Jaarprogramma onderwijshuisvesting 2020;
- Herstelagenda; Arnhemse aanpak onderwijs;
- Subsidieregeling Voorschools Aanbod Arnhem;
- Raadsvoorstel en -besluit Verzelfstandiging Natuurcentrum Arnhem;
- Raadsbesluit om gemeentelijke leerplichttaken regionaal uit te voeren;
- Raadsbesluit om RMC-taken / Team VSV onder te brengen bij het RBL;
- Raadsbesluit d.d. 6 november 2017 wijziging MGR sociaal domein;
- Integraal huisvestingsplan primair onderwijs Arnhem 2017-2026;
- Programma Volwasseneneducatie & aanpak Laaggeletterdheid (2021-2024);
- Vaardig Arnhem (2021-2022).

Cultuur

Kunst en cultuur verrijkt onze samenleving. Dankzij het bruisende en diverse aanbod dat Arnhem te bieden heeft, kan iedereen meedoen met en genieten van kunst en cultuur, ongeacht achtergrond, leeftijd of inkomen. Talent kan zich verder ontwikkelen. We blijven werken aan versterking van ons culturele aanbod: van de podiumkunsten (dans, theater, muziek), musea en beeldende kunst tot film, letteren (van 'spoken word' tot leesbevordering) en creatieve industrie (zoals mode en design). We stimuleren culturele instellingen om meer mensen in aanraking te brengen met kunst en cultuur. Om zoveel mogelijk mensen te laten meedoen. Cultuur is er immers voor iedereen. Cultuurmakers hebben ruimte nodig om te innoveren en nieuwe dingen uit te proberen. Daar hoort bij dat we zorgen voor voldoende ateliers, oefenruimtes en presentatie-mogelijkheden in de stad. Daarnaast verdient cultuurhistorisch erfgoed een prominente plek in de stad. Mensen moeten het kunnen zien, er meer over te weten kunnen komen en het vooral ook kunnen beleven. Ook dit zorgt voor een aantrekkelijke stad.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we gedaan

Ambities (A)	Doelen (D)	Inspanningen (I)

Kunst en cultuur verlevendigt de stad en verbindt Arnhemmers met elkaar **(A)**

Verbreding van cultuurbereik en participatie (D)

Cultuur is van en voor iedereen. We streven ernaar de toegankelijkheid en bereikbaarheid van kunst en cultuur te verbreden en daarmee actieve en passieve cultuurdeelname te stimuleren. Dit komt de persoonlijke ontwikkeling van mensen ten goede, maar is ook voor de ontwikkeling van de lokale en regionale samenleving belangrijk.

Cultuur is van en voor iedereen (I)

We zetten in op het vergroten van cultuurdeelname van jeugd en ouderen en stimuleren kunstbeoefening op amateurniveau.

Cultuureducatie moet voor elk kind beschikbaar zijn. Hiertoe hebben we in 2015 samen met partners in het primair onderwijs en de culturele sector in Arnhem het lokale Convenant Cultuureducatie Primair Onderwijs 2015 - 2023 afgesloten. Onderdeel van dit convenant is het uitvoering geven aan de landelijke programma's Cultuureducatie met Kwaliteit en Meer Muziek in de Klas. Daarnaast zetten we ons in om cultuureducatie te verbreden naar het buitenschoolse onderwijs. Hierbij zoeken wij nadrukkelijk verbinding met het Nationaal Programma Arnhem-Oost. In september 2023 is met de partners in het convenant een voortzetting hiervan voor de periode 2023 – 2030 afgesloten, om de behaalde resultaten te borgen en de ingezette lijn om cultuureducatie een vaste plek in het onderwijsprogramma van het primair onderwijs door te zetten en te verstevigen.

We werken met culturele partners in de stad samen om een impuls te geven aan initiatieven voor en door jongeren om zich creatief te ontwikkelen. Door culturele initiatieven vanuit de leefwereld van jongeren te stimuleren, willen wij het welbevinden en de ontwikkeling van deze kwetsbare groep versterken. In 2023 zijn middels de SPUK 'jongerencultuur' drie programma's uitgevoerd. Zo heeft De Nieuwe Oost jongerenateliers georganiseerd: maaktrajecten waarin een nieuwe generatie van (potentiële) makers en performers met elkaar co-creëren. SoulCypher is aan de slag met de verdere ontwikkeling van de Hiphophub. Ze organiseerden activiteiten gericht op talentontwikkeling en helpen jongeren bij het creëren van hun artistieke ideeën. De jonge makers ontvangen coaching, maar krijgen ook support om mentaal weerbaar te worden. En onder coördinatie van cultuurmakelaars van Rozet zijn locaties onderzocht voor nieuwe graffiti vrij plekken en is een 'graffiti jam' georganiseerd bij de Blauwe Golven.

In het convenant Arnhem Cultuurparticipatie (ACP) 55Plus (een voortzetting van het programma Age Friendly Cultural Cities) werken culturele, welzijns- en zorginstellingen samen om de maatschappelijke betrokkenheid van ouderen door kunst en cultuur te vergroten. Dit convenant is in het najaar van 2023 voortgezet, waarbij het aantal instellingen dat zich er aan verbindt is toegenomen.

Wij benadrukken het belang van de amateur- en breedtekunst als voedingsbodem voor de culturele sector in Arnhem en voor de ontwikkeling op individueel niveau en de verbondenheid onderling van de Arnhemmers. Wij ondersteunen de sector met de subsidieregeling Amateurkunst. Daarnaast hebben wij met ingang van 2023 extra middelen beschikbaar gesteld voor de productie en presentatie van amateurkunst én voor de ontwikkeling van een jaarlijks terugkerend amateurkunstfestival.

Wij hebben onze ondersteuning aan het Platform Amateurkunst Arnhem voortgezet. Met dit platform zetten wij in op de ontwikkeling van de sector en onderzoeken wij de mogelijkheden voor meer en betere ruimte en faciliteiten voor de beoefening van amateurkunst. Voor dit laatste ondersteunen wij ook Rozet, Huis van Puck en Popcentrum Jacobiberg.

Mediafonds Arnhem
Het Mediafonds heeft tot doel de kwaliteit van de lokale journalistiek in Arnhem een impuls te geven. Bij de aanvangsperiode had het fonds nog te maken met onderbesteding van de beschikbare middelen. In 2023 ontving het Mediafonds dusdanig veel kwalitatief goede aanvragen dat het bij aanvang beschikbaar gestelde fondsbudget inmiddels uitgeput is. De verwachting is dat het aantal aanvragen voor een bijdrage blijft groeien nu het Mediafonds steeds meer bekend raakt. In de begroting is met ingang van 2023 een structureel bedrag van € 65.000 opgenomen voor het Mediafonds.

Rozet is in 2003 een onderzoek gestart om te komen tot een inzichtelijke en toekomstbestendige bedrijfsvoering. De aanleiding van dit onderzoek is het stopzetten van de provinciale subsidie voor de Plusbibliotheek per 31 december 2024. Daarnaast hebben we vragen over de toedeling van de kosten van Rozet naar activiteiten. De uitkomsten van het onderzoek worden medio 2024 verwacht.

Jongerencultuur
In 2023 hebben we net zoals in 2022 via een specifieke uitkering van het Rijk Impuls Jongerencultuur diverse projecten voor jongeren tot 27 jaar ondersteund om zich creatief te ontwikkelen Hierover bent u in een raadsbrief afgelopen oktober geïnformeerd. Begin 2024 zullen we de resterende incidentele middelen inzetten.

Een artistiek interessant, divers en veelzijdig cultureel aanbod in de stad (I)

Het publiek weet gelukkig na de terugval in de coronajaren het culturele aanbod weer te vinden. De meeste culturele instellingen geven aan dat het publieksbereik zich weer op het niveau van 2019 bevindt en soms zelfs daarboven. In de Begroting 2023 zijn extra middelen (€ 250.000 en € 500.000) voor programmabudgetten cultuur vrijgemaakt. In april 2023 hebben we een voorstel gedaan voor de inzet van deze middelen:

- Crossovers en experimenten: deze houden de cultuursector bruisend, levendig en aantrekkelijk.
- Voldoende aanbod op het gebied van literatuur en 'spoken word'.
- We realiseren een herkenbare en neutrale plek waar Arnhemmers elkaar kunnen ontmoeten en in dialoog kunnen treden of in debat kunnen gaan. Zo willen we de toenemende polarisatie in de stad en in de samenleving tegengaan.
- Verbinding kunst en andere domeinen.
- Extra programmabudgetten voor onder andere beginnende makers (ophoging budget regeling Stroomversneller), voor meer gevorderde makers (ophoging budget regeling Producties Evenementen Festivals), en voor initiatieven op het snijvlak met het sociale domein en voor de breedtekunst.
- Vernieuwing van het cultuurbeleid.

We zijn gestart met initiatieven om deze middelen aan de sector toe te doen komen. Dat is nog niet op alle onderdelen gelukt, de uitwerking van de debatfunctie en verbinding met andere domeinen vergen meer tijd. In 2023 is een start gemaakt met het proces om te komen tot vernieuwing van het cultuurbeleid.

Effectindicator	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Aantal bereikte scholen in Arnhem			**55**	**57**	**52**
Eenheid: Aantal					
Bron: Rozet					
Effectindicator	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Aantal bereikte scholen met programma Cultuureducatie met Kwaliteit			**21**	**20**	**27**
Eenheid: Aantal					
Bron: Rozet					
Effectindicator	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Rapportcijfer culturele voorzieningen					
Eenheid:					
Bron: De Binnenstadsmonitor wordt niet meer uitgevoerd. We gaan op zoek naar een andere manier om deze indicator te meten.					
Effectindicator	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Aantal bereikte leerlingen in het primair onderwijs met Cultuureducatie met Kwaliteit			**5500**	**6664**	**6664**
Eenheid: Aantal					
Bron: Rozet					
Effectindicator	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Waardering aanbod culturele voorzieningen in de buurt	**41**		**41**		
Eenheid: % (helemaal) eens met de stelling: in de buurt zijn voldoende voorzieningen voor culturele activiteiten.					
Bron: Arnhemse leefbare wijken monitor (tweejaarlijks)					
Effectindicator	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Aantal bezoeken aan gesubsidieerde basis- en meerjarenvoorzieningen					
Eenheid: Aantal bezoekers					
Bron: Instellingen					
Effectindicator	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Tevredenheid met bezoek/ deelname aan culturele voorzieningen					
Eenheid:					
Bron: Deze indicator wordt nog niet gemeten. Er wordt gezocht naar een manier om dit te doen.					

Versterking van de culturele infrastructuur (D)

Arnhem onderscheidt zich van andere steden door een complete keten educatie-productie-presentatie in nagenoeg alle kunstvormen. Daarin blijven we investeren. Dit is een belangrijke randvoorwaarde voor de doorstroming en vernieuwing van talent, van amateur tot professional.

Stimulering van het makersklimaat (I)

De fusie van Schakel025 met de Cultuur Academy begin 2023 heeft geleid tot een kennisplatform voor zowel makers als mogelijkmakers in Arnhem, Nijmegen en de regio 025.

Met het vaststellen van het Kader Beeldende Kunst in de Openbare ruimte en het plan Kunst in Uitvoering is er onder andere extra aandacht voor het verstrekken van kunstopdrachten waarmee wordt bijgedragen aan versterking van het makersklimaat. We verstrekken als gemeente opdrachten aan kunstenaars en ondersteunen kunstinitiatieven uit de stad. Zo ging dit jaar het kunstwerk wat is aangekocht naar aanleiding van de Sonsbeektentoonstelling in 2021 van Jennifer Tee in productie, deze wordt begin 2024 geplaatst. Via een participatief project is een muurschildering in de Spoorhoek geplaatst. Ook zijn in twee wijken elektriciteitskastjes voorzien van ontwerpen door kunstenaars en gaan we dit uitbreiden naar andere wijken.
Met het project ‘Doe je mee’, gecoördineerd door de Cultuur Academy, zijn kunstenaars ingezet binnen vier projecten die maatschappelijke impact maken in de wijken die onderdeel zijn van het Nationaal Programma Arnhem-Oost. Dit laat zien dat kunst en creatieve denkkracht bijdragen aan actuele maatschappelijke thema’s waar we als stad aan werken. Hier is bijvoorbeeld in Presikhaaf het project buurttuintjes uit voort gekomen wat ook in 2024 wordt voortgezet.

Zorg voor voldoende ateliers, oefenruimtes en presentatiemogelijkheden in de stad (I)

De beschikbaarheid van voldoende ateliers, werk- en oefenruimte is geen vanzelfsprekendheid. Het aantal betaalbare ateliers in de stad staat al zeker tien jaar flink onder druk. Het tijdelijke aanbod neemt af, en de groei van nieuw aanbod vlakt af. De ruimte in Arnhem is beperkt en er zijn forse (woningbouw)opgaven. Op basis van het rapport ‘Huisvesting Culturele en Creatieve sector Arnhem’ is in 2020 het ‘Plan van Aanpak Huisvesting Creatieve en Culturele sector 2021-2024’ vastgesteld. Hierin wordt ingezet op het tegengaan van een verwacht tekort van op termijn 15.500m2 aan werk- en oefenruimten in de stad voor culturele en creatieve makers. Gestelde opgave is om 12.000m2 permanente werkruimte te realiseren. Onderdeel hiervan is de toekomstige huisvesting van Popcentrum Jacobiberg aan de Groningensingel in Arnhem-Zuid. Wij hebben besloten om de ontwikkeling van de Groningensingel 1245 te herijken. Dit besluit is genomen nadat de politie ons heeft laten weten de huisvestingsopgave voor het Districtsbureau Politie Gelderland Midden en het Basisteam Politie Zuid in bestaande bouw onder te brengen, in plaats van de eerder beoogde nieuwbouw op de Groningensingel te realiseren. Met het bericht van de politie doet zich nu de kans voor om het gehele gebouw permanent in te zetten voor de huisvesting van de creatieve en culturele sector, waaronder in ieder geval popcentrum Jacobiberg. Daarbij moet gedacht worden aan een cultureel verzamelgebouw met een totale vloeroppervlakte van rond de 7.000m2.

Via de subsidieregeling Creatieve Bedrijfsverzamelgebouwen kunnen creatieve makers en cultureel ondernemers in een vroeg stadium worden ondersteund in hun planvorming voor permanente ruimte. Daarvan wordt goed gebruik gemaakt. In 2023 is het gestelde subsidieplafond van €150.000 bereikt. Mede met behulp van een subsidiebijdrage is eind 2023 aan de Korianderstraat in Malburgen 2.100m2 atelierruimte toegevoegd voor in eerste instantie een periode van vijf jaar. In deze nieuwe culturele broedplaats is voor ongeveer 25 cultureel ondernemers een nieuwe werkplek gemaakt. We gaan desondanks meer regie nemen om extra werkplekken te realiseren. Dat kan door strategische gebouwaankopen te doen en noodzakelijke gebouwaanpassingen te financieren om zo potentiële creatieve broedplaatsen en ateliergebouwen geschikt te maken.

Nieuw cultureel centrum in Arnhem-Zuid (I)

We versterken het culturele aanbod en de faciliteiten in Arnhem-Zuid voor cultuureducatie, -participatie en -presentatie. Een procesbegeleider heeft in 2023 gesprekken gevoerd met bewonersinitiatieven, cultuurmakers (waaronder ook Cultuurnetwerk Arnhem) en andere organisaties om in kaart te brengen wat er momenteel aanwezig is in Zuid en waar de behoefte en energie ligt. Uit deze gesprekken is duidelijk geworden dat de opvattingen over cultuur sterk uiteenlopen, maar dat er een aanzienlijke bereidheid bestaat om gezamenlijk aan meer cultuur te werken. Om meer inzicht te krijgen in de behoeften van de bewoners van Zuid en het gewenste ambitieniveau voor een multifunctionele cultuurlocatie(s) te bepalen volgen we vanaf het najaar van 2023 drie sporen: een breed, kwalitatief behoeftenonderzoek onder de bewoners door Spectrum en Bureau Ruimtekoers, tijdelijke programmering in Zuid door Bureau Ruimtekoers en Arnhemse makers en verkenning naar (een) mogelijke locatie(s) waar in de toekomst culturele programmering in Zuid kan plaatsvinden. In het voorjaar volgt op basis hiervan een aanzet voor artistieke kernwaarden voor het opzetten van culturele programmering in Arnhem Zuid. Daarbij rekening houdend met de financiële kaders. Parallel wordt in 2024 een verkenning gedaan naar mogelijke permanente locatie(s) en passend vastgoed waar in de toekomst culturele programmering kan plaatsvinden.

Ook de voorgenomen verhuizing van popcentrum Jacobiberg naar de Groningensingel draagt bij aan meer cultuur in Zuid. Dit geldt ook voor de verruiming van de openingstijden van Rozet Kronenburg en de uitbreiding van activiteiten die daardoor mogelijk wordt en waarvoor een subsidie van het Rijk is ontvangen. Met de raadsbrief van 30 januari 2024 hebben wij u over de ontwikkeling Cultuur in Zuid geïnformeerd.

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
Aantal gerealiseerde m2 permanente werkruimte voor de sector			**0**	**0**	**2100**

Eenheid: m2 permanente werkruimte. In 2021 mee gestart. Streefwaarde 2022 4.000m2

Bron: Gemeente Arnhem

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
Waardering aanbod culturele voorzieningen in Arnhem Zuid	**31,60**		**31,10**		

Eenheid: % (helemaal) eens met de stelling: in Arnhem Zuid zijn voldoende voorzieningen voor culturele activiteiten

Bron: Arnhemse leefbare wijken monitor (tweejaarlijks)

Profilering en vitalisering van het culturele klimaat (D)

We zetten in op het versterken en behouden van de toppositie die Arnhem heeft als cultuur- en creatieve stad en dragen zo bij aan werkgelegenheid, innovatie en een aantrekkelijk vestigings- en woonklimaat. Daarbij is ook onze rol, positie en samenwerking in de brede regio van belang.

Toekomstbestendige huisvesting van het Stadstheater en onze Rijksgezelschappen Oostpool en Introdans (I)

De renovatie van het Stadstheater bevindt zich in de ontwerpfase, in september vond de laatste voorstelling in het gebouw plaats. Het Stadstheater is toen tot in 2027 gesloten. In deze jaren zal een groot deel van de voorstellingen van het Stadstheater in Musis plaatsvinden, dat hiervoor wordt aangepast.
In de laatste maanden van 2023 heeft nader onderzoek naar de aanwezigheid van asbest plaatsgevonden en zijn voorbereidende onderzoeken en werkzaamheden uitgevoerd buiten het gebouw (proefsleuven archeologie, bodem-, bomen- en ecologisch onderzoek).
Theater Oostpool en Introdans zijn aan zet om hun eigen nieuwe huisvesting te realiseren. De provincie Gelderland heeft, in navolging van de gemeente, hiervoor een bedrag van € 10 miljoen in het vooruitzicht gesteld. We steunen en ondersteunen de twee gezelschappen in dit project en vinden het logisch als de nieuwe huisvesting in de nabijheid van het Stadstheater zou zijn. Deze twee trajecten worden in nauwe samenhang bekeken.

De Sonsbeektentoonstelling en State of Fashion zijn onze beeldbepalende, internationale culturele events **(I)**

Op basis van het rapport van BMC ‘RESET - Toekomstige inrichting organisatie Sonsbeek en State of Fashion’ zijn Sonsbeek en State of Fashion sinds juni 2023 geen onderdeel meer van een gezamenlijke stichting.

Voor Sonsbeek is een nieuwe Raad van Toezicht gevonden. De werving voor een directeur-bestuurder wordt in maart 2024 afgerond. Planning is om in 2025 weer een internationaal beeldbepalende tentoonstelling te organiseren waarbij de samenwerking met Arnhemse instellingen en met de inwoners een belangrijk uitgangspunt is.
State of Fashion, dat onder de landelijke basisinfrastructuur (BIS) valt, heeft de al bestaande stichting als basis overgenomen en heeft per juni een directeur-bestuurder benoemd. Daarnaast is een Raad van Toezicht ingesteld en zijn nieuwe leden geworven. De eerstvolgende editie is in mei en juni 2024 in samenwerking met internationale, nationale en regionale partners.

Versterking van de (samenwerking in de) Cultuurregio 025 **(I)**

De Cultuurregio 025 heeft een stevige positie gekregen binnen de maatschappelijke opgave 'Ontspannen Regio' van de GMR. Op basis van het Transformatievoorstel Cultuurregio 025 is een uitvoeringsplan opgesteld met de regiogemeenten, dat momenteel wordt gerealiseerd. Looptijd is tot eind 2025. Belangrijk uitgangspunt is duurzame structuurversterking van de hele culturele keten in de hele regio. Dat wordt opgepakt via vijf lijnen. Begin 2023 heeft de toenmalige staatssecretaris cultuur tijdens het bezoek met vertegenwoordigers van de Cultuurregio 025 gesproken over de inzet op het gebied van cultuureducatie. In het najaar zijn subsidies aan tien samenwerkingsprojecten toegekend om innovatie van productie en presentatie in de sector te stimuleren. Op het gebied van versterking amateurkunst en professionalisering van de sector zijn stappen gezet. De gemeente Arnhem is penvoerder namens de regio voor de inzet van de (provinciale) middelen.

Behoud van werkgelegenheid in de culturele en creatieve sector **(I)**

Het aantal mensen dat in de culturele en creatieve sector werkt, is goed voor 4,6 procent van de werkgelegenheid. Onder andere ArtEZ en de vele (BIS)instellingen die Arnhem rijk is, dragen hieraan bij. Instellingen en makers worden echter geconfronteerd met stijgende lasten op diverse terreinen, zoals personeel, huur en energie. Dat heeft geleid tot tekorten bij veel instellingen. In 2023 hebben we dit nog kunnen opvangen door extra accres en inzet van de resterende coronamiddelen. Dat laatste is in 2024 niet meer mogelijk. Tal van instellingen hebben een begroting met een tekort ingediend.
Deze ontwikkeling kan de werkgelegenheid negatief beïnvloeden als deze lasten hoger worden en de baten niet stijgen. Dit is een van de aandachtspunten bij de vernieuwing van het cultuurbeleid. Ook de via de subsidievoorwaarden verplichte implementatie van de Code Fair Practice (eerlijke betaling en hiermee verbetering van de arbeidsvoorwaarden in de culturele en creatieve sector) is een aandachtspunt om de werkgelegenheid in de sector te behouden.

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
Percentage werkenden in de Arnhemse culturele en creatieve sector	4,60	4,60	4,50	4,70	

Eenheid: % werkenden

Bron: Monitor Vitale Economie/ PWE op basis van landelijke definitie/ indeling creatieve sector

Erfgoed levert een bijdrage aan een aantrekkelijke stad om in te wonen, te werken, te winkelen en te recreëren (A)

Beschermen, herbestemmen en zichtbaar maken van cultuurhistorisch erfgoed (D)

Het beschermde erfgoed wordt in stand gehouden en aan het zichtbaar maken van cultuurhistorisch erfgoed wordt zoveel als mogelijk invulling gegeven. Wel worden knelpunten ervaren met betrekking tot beschikbare capaciteit, middelen en werkvoorraad, afgezet tegen gemeentelijke ambities en wettelijke taken. Ambitieniveau en mogelijkheden voor realisering vormen een onderdeel van de nieuwe erfgoedagenda die in het eerste kwartaal van 2024 gereed komt.

Bescherming en herbestemming van cultuurhistorisch erfgoed **(I)**

De archeologische waardenkaart is 20-12-2023 door de gemeenteraad vastgesteld. Met de wijziging van het Omgevingsplan worden de nieuwe regels van kracht. We werken aan het actieplan Duurzaam Erfgoed. Eén van de acties is het formuleren van nieuwe regels voor zonnepanelen. Deze zijn door het college ter vaststelling voorgelegd aan de gemeenteraad. Er is een actieplan religieus erfgoed opgesteld dat binnenkort aan de gemeenteraad wordt voorgelegd.

Zichtbaar en beleefbaar maken van erfgoed **(I)**

In projecten wordt ingezet op beleefbaar erfgoed, maar in praktijk blijkt dat middelen en beschikbare capaciteit niet matchen met de bestuurlijke ambities en de Omgevingsvisie.
We werken op dit moment aan de afronding van de Erfgoedagenda. Hiermee is begin 2023 begonnen en heeft onder andere een stadsgesprek plaatsgevonden. Bestuurlijke agendering is
voorzien in het eerste kwart van 2024. In de agenda is beleefbaar erfgoed één van de thema's en zal worden aangegeven wat noodzakelijk is voor een goede invulling. Vermeldenswaardig is dat we inhoudelijk en financieel bijdragen aan de doorontwikkeling van de historische kelders. Er zijn archeologische tentoonstellingen georganiseerd, de Open Monumentendag is eveneens ondersteund, het Stenen Kruis (16e eeuw) is weer herplaatst in Klingelbeek, de ArcheoHotspot was wekelijks open en iedere maand is in het Erfgoedcentrum de archeologische Vondst van de Maand gepresenteerd. Dit zijn enkele van de voorbeelden als het gaat om gerealiseerd beleefbaar erfgoed in 2023. Met betrekking tot de bunker in de tuin van Museum Arnhem is gekeken naar de mogelijkheden en praktische uitvoering. Besloten is om van verdere visualisering voorlopig af te zien.
De restauratie van de Cuyperskamer is in uitvoering evenals de restauratie van het orgel in de Eusebiuskerk.

Ontsluiting van kennis over erfgoed **(I)**

Doelen zijn gehaald. Planon is nu omgezet naar een GIS-omgeving waardoor we Omgevingswet-bestendig zijn. Actuele berichten (zoals stadsgesprek Erfgoedagend en, archeologische ontdekkingen) worden gedeeld op social media. Het onderzoek naar de Romeinse baksteenstempels in de ArcheoHotspot is afgerond; er is daarnaast gewerkt aan Arnhems vondstmateriaal. Bij de opgraving van het Romeinse grafveld in Schuytgraaf is de pers betrokken, evenals bij het archeologische onderzoek op het Koningsplein. Het archeologische rapport van Schuytgraaf veld 26 is gereed gekomen. Samen met stakeholders wordt gewerkt aan twee cultuurhistorische fietsroutes: langs religieus erfgoed en langs plekken uit de Tweede Wereldoorlog. De publicaties van de Jansplaats en zuidelijke binnenstad zijn nog in behandeling.

Regisseren en uitvoeren van archeologisch onderzoek en archeologisch depotbeheer **(I)**

Dit jaar is regie gevoerd bij verschillende archeologische onderzoeken: de herinrichting van de Rijnkade, voorbereidingen van Stadsblokken-Meinerswijk, het inventariserende onderzoek ter hoogte van het Koningsplein (Stadsoase) en verschillende kleinere onderzoeken in wijken zoals Presikhaaf. Het onderzoek (extern uitgevoerd) ter hoogte van het Cobercoterrein is afgerond en gerapporteerd.
De archeologische opgraving van het grafveld in Schuytgraaf is uitgevoerd en eerder dan gepland gereed gekomen. Met betrekking tot depotbeheer is gewerkt aan een nieuw registratiesysteem waarvoor nu een businesscase wordt opgesteld.

Regioadvisering archeologie **(I)**

Ter opvolging van de vorige regioarcheoloog is in 2023 een nieuwe regioarcheoloog begonnen. Deze heeft de werkzaamheden voortgezet.
Regiogemeenten zijn voorzien van archeologisch advies, rapporten en andere archeologische documenten zijn getoetst en in regio-overleggen is gesproken over doorontwikkeling van verschillend beleid. De regioarcheoloog heeft daarnaast ook op diverse vlakken ondersteunend werk verricht voor de gemeente Arnhem.

Afhandeling amendementen en moties Begroting 2023

22A54 Kansen voor behoud erfgoed benutten

De voorgestelde financiële wijziging is in de geamendeerde Begroting 2023 verwerkt.
Het begrote budget is ingezet voor diverse projecten in de stad op het gebied van beleefbaar erfgoed waaronder de restauratie van het Strumpherorgel in de Eusebiuskerk en de doorontwikkeling van de historische kelders.

22M120 Kansen voor behoud erfgoed benutten

Er is gewerkt aan het opstellen van een nieuwe erfgoedagenda. Deze is in 2023 in conceptvorm gereed gekomen en wordt begin 2024 voor bestuurlijke besluitvorming geagendeerd.
Met het opstellen van de erfgoedagenda wordt conform de motie ook gekeken naar de wijze waarop de gemeente vanuit de nu begrote budgetten voor erfgoed of vanuit andere middelen onder bijzondere omstandigheden financieel kan bijdragen aan erfgoedprojecten om voortgang met cofinanciering mogelijk te maken.

22M122 Gezamenlijk aanbod Arnhemse podia

De motie is onderdeel van lopend beleid, om zoveel mogelijk samenwerking te stimuleren tussen de Arnhemse podia. We kijken ook naar de mogelijkheden tot samenwerken tussen de podia in het kader van de tijdelijke sluiting van het Stadstheater. Er worden tussen diverse podia gesprekken gevoerd en afspraken gemaakt.

22M125 Kaders voor cultuur- en evenementensubsidies
Deze motie hebben we afgedaan met de raadsbrief Inzet extra Programmabudgetten cultuur.

22M157 Gebruik nieuw cultureel centrum in Arnhem-Zuid ook als bastion in de Arnhem-Oost-aanpak
In de raadsbrief Cultuur in Zuid hebben we deze motie afgedaan.

Wat heeft het gekost

	Rekening	Begroting 2023		Rekening	
	2022	Primitief	Definitief	2023	Afwijking
Bedragen x € 1.000					
Middelen					
Lasten	36.171	38.750	43.675	41.450	2.225
Baten	8.059	7.524	10.460	9.959	-501
Saldo lasten en baten	***-28.112***	***-31.227***	***-33.215***	***-31.491***	***1.724***
Toevoegingen aan reserves	4.282	3.204	4.876	5.450	-574
Onttrekkingen aan reserves	4.886	832	4.127	3.800	-327
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	***605***	***-2.372***	***-749***	***-1.650***	***-901***
Gerealiseerd resultaat	**-27.508**	**-33.599**	**-33.964**	**-33.141**	**823**

Onderwerp	Totale afwijking (x €1.000)	V/N	Toelichting	I/S	AR/ BR
Lasten	2.222	V			
Erfgoed	726	V	Erfgoed		
Cultuur	565	V	Subsidie Provincie Transformatie Cultuurregio025	I	AR
Cultuur	394	V	Vastgoed	I	AR
Cultuur	288	V	Winterfonds	I	AR
Cultuur	285	V	SPUK Impuls Jongerencultuur (zie baten)	I	AR
Cultuur	175	V	Cultuurprogrammering	I	AR
Cultuur	-211	N	SPUK Lokale bibliotheekvoorzieningen (zie baten)	I	AR
Baten	-394	N			
Cultuur	211	V	SPUK Lokale bibliotheekvoorzieningen (zie lasten)	I	AR
Cultuur	145	V	Vastgoed		
Cultuur	-185	N	SPUK Impuls Jongerencultuur (zie lasten)	I	AR
Cultuur	-565	N	Subsidie Provincie Transformatie Cultuurregio025	I	AR
Toevoegingen aan reserves	-574	N			
Erfgoed	-574	N	Bijdrage erfgoed aan project velperweg	I	BR
Onttrekkingen aan reserves	-264	N			
Erfgoed	-264	N	Vastgoed	I	BR

Erfgoed
Op een aantal panden in en om het Sonsbeekpark kon een deel van het planmatig onderhoud niet worden uitgevoerd. Dit onderhoud is doorgeschoven naar 2024. Tegenover het voordeel op de lasten van € 264.000 staat daarom een gelijk nadeel op de onttrekkingen.

Voor de uitvoering van het project "de Renaissance van de Velperweg" is afgesproken dat erfgoed € 574.000 bijdraagt in 2023. Dit budget is vorig jaar overgeheveld en wordt dit jaar toegevoegd in de BR Groot onderhoud en vervanging openbare ruimte. Tegenover het voordeel op de lasten van 574.000 staat een gelijke nadeel op de toevoegingen aan reserves.

Subsidie provincie Transformatie Cultuurregio 025
De provincie heeft de gemeente een subsidie verleend van € 1,3 miljoen voor het uitvoeringsplan Transformatie Cultuurregio 025 voor de periode 1 juni 2022 tot en met 31 december 2025. De gemeente treedt hierbij op als penvoerder voor de Groene Metropoolregio die zelf geen subsidies kan verstrekken. Ultimo 2023 is er € 475.000 besteed terwijl er € 1.040.000 begroot was. € 565.000 wordt meegenomen naar 2024 en zorgt hierdoor voor zowel een afwijking in de lasten als de baten. Het restant bedrag van € 260.000 wordt verwerkt in de begroting 2025.

Vastgoed
Op het beheer van de gemeentelijke panden in gebruik bij de culturele sector, is in 2023 een incidenteel voordeel ten opzichte van de begroting ontstaan van in totaal € 400.000. Dit voordeel wordt veroorzaakt doordat onderhoudswerkzaamheden voor het Musis zijn doorgeschoven naar 2024 en de onderhoudskosten van de Stadstheater zijn uitgebleven door de verbouwing. Daarnaast is er een rente voordeel. Voor de verklaring van dit voordeel verwijzen we naar de toelichting op de financiële afwijkingen van het onderdeel ‘vaste en vlottende financiering’ in het programma S00 Bestuur, dienstverlening en financiën.

Winterfonds
Door de inzet van het Winterfonds van de provincie Gelderland zijn er minder Arnhemse middelen ingezet voor de tegemoetkoming in gestegen energielasten van de culturele instellingen. Dit leidt tot een voordeel van € 288.000.

Specifieke uitkering Impuls Jongerencultuur
Het rijk heeft vanuit de specifieke uitkering Impuls Jongerencultuur een bedrag verleend van € 605.000 aan de gemeente Arnhem. In 2023 is € 420.000 besteed. In 2022 was reeds een subsidie verleend ter hoogte van € 100.000 vanuit deze regeling. Dit is in 2023 gecorrigeerd. Er resteert nog € 185.000 dat we meenemen naar 2024.

Cultuurprogrammering
Bij de budgetoverheveling 2023 is een deel van dit budget al overgeheveld naar 2024. In verband met capaciteitstekort en een vertraagde planning van een aantal activiteiten is het restant in 2023 niet meer ingezet. Dit leidt tot een voordeel van € 175.000.

Specifieke uitkering Lokale bibliotheekvoorzieningen
De gemeente heeft vanuit de specifieke uitkering lokale bibliotheekvoorzieningen een bedrag ontvangen ter hoogte van € 211.000 in 2023. We hebben dit ingezet voor extra openingsuren en activiteiten bij Rozet Kronenburg. Dit bedrag was niet opgenomen in de begroting en zorgt hierdoor voor zowel een afwijking in de lasten als de baten.

Met wie werken we samen

Verbonden partijen

Regionaal Historisch Centrum Gelders Archief
Voor meer informatie wordt verwezen naar de paragraaf Verbonden partijen.

Partners

Cultuur
De culturele basis- en meerjarenvoorzieningen, het culturele middensegment en makers tot aan de amateurkunstverenigingen.

Erfgoed
Provincie Gelderland, provinciale en lokale erfgoedinstellingen of verenigingen, regiogemeenten en monumenteneigenaren.

Ook werken we samen met verschillende subsidiepartners. Deze zijn in dit programma in de digitale begroting (https://financien.arnhem.nl) terug te vinden. Het volledige overzicht van de begrotingssubsidies is te vinden in de paragraaf Subsidies.

Beleidskaders

- Kadernota ‘STROOM – cultuurbeleid Arnhem’ 2021;
- Tussenevaluatie 'Arnhem, Stroomt Door', 2016;
- STROOMversnelling: actualisatie cultuurbeleid, 2020;
- Kadernota Beeldende Kunst in de Openbare ruimte 2022;
- Cultuurprofiel 025 Arnhem Nijmegen, Transformatievoorstel Cultuurregio 025;
- Erfgoedagenda gemeente Arnhem.

Participatie en armoedebestrijding

Alle Arnhemmers moeten mee kunnen doen in de samenleving. Ieder op z'n eigen manier. Daarvoor is financiële rust, stabiliteit, een daginvulling en perspectief op een goede toekomst nodig. Kortom, we willen onze inwoners de zekerheid bieden dat zij een bestaan kunnen opbouwen.

Er is volop ingezet om Arnhemmers zo veel mogelijk financieel zelfstandig en zelfredzaam te maken. Door hen aan werk te helpen, maar ook door het voorkomen en aanpakken van schulden. Voor inwoners met een uitkering is geïnvesteerd in een gebiedsgerichte aanpak, een meer persoonlijke benadering en een intensievere samenwerking met ketenpartners.

Deze aanpak werpt zijn vruchten af. Het aantal Arnhemmers dat afhankelijk is van ondersteuning vanuit de Participatiewet is verder afgenomen in 2023. Er was sprake van duurzame uitstroom, waarbij van de groep inwoners die uitstroomden uit de uitkering naar werk of scholing meer dan 90% in het jaar daarna niet meer terugkeerde in de uitkering

In 2023 is gestart met het verbeteren van de toegankelijkheid en vereenvoudiging van onze gemeentelijke inkomensregelingen en het aanbieden van een aantal extra mogelijkheden voor inwoners met een laag inkomen. Zo zijn de regels voor de bijzondere bijstand voor inwoners in beschermingsbewind verruimd en kunnen inwoners met een Gelrepas goedkoop reizen met het openbaar vervoer.

Door de huidige maatschappelijke ontwikkelingen blijven we voor uitdagingen staan. Steeds meer Arnhemmers hebben moeite om, zelfstandig, rond te komen en zijn verminderd zelfredzaam.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we gedaan

Ambities (A)	Doelen (D)	Inspanningen (I)

We willen onze inwoners de zekerheid bieden dat zij een bestaan kunnen opbouwen (A)

Voorkomen en vroeg erbij (D)

In financieel onzekere tijden, waarin veel inwoners geldzorgen hebben door stijgende lasten, willen we zoveel mogelijk voorkomen dat inwoners schulden opbouwen en/of in de armoede terecht komen. We hebben daarom samen met ketenpartners in de stad geïnvesteerd in bestaanszekerheid bij kinderen en jongeren, in het voorkomen van schulden en gezorgd voor een laagdrempelige ingang voor inwoners met financiële vragen. Ook hebben we intensief samengewerkt met het onderwijs om jeugdwerkloosheid te voorkomen.

Aanpak kinderarmoede (I)

Met Stichting Leergeld, het Jeugdfonds sport en cultuur Gelderland en de Dullertsstichting zijn afspraken gemaakt over een kinderarmoedepact. Doel is om kinderen en jongeren op individueel niveau met goederen en middelen te ondersteunen wanneer de bestaanszekerheid in het geding is. Ieder kind moet mee kunnen doen en geldgebrek mag daarbij niet in de weg staan. Met deze partners is een doorontwikkeling van de dienstverlening gestart. Hierbij is het aanbod verbreed waar dat nodig was en is overlappend aanbod verminderd.

Ook hebben we in 2023 een onderzoek gedaan naar de zogenoemde witte vlekken in de voorzieningen voor inwoners met een laag inkomen. Belangrijke elementen hierin blijken de uitgaven aan medische zorg en de inclusie van studenten. In 2024 verkennen we, samen met onze ketenpartners hoe we deze vraagstukken concreet aan kunnen pakken voor onze inwoners.

In 2023 is het rekenkameronderzoek 'Doorbreek de patronen, een onderzoek naar generatie-armoede in Arnhem' gepubliceerd. Het rapport is een steun in de rug bij de beweging die we aan het maken zijn. Voorbeelden hiervan zijn het toegankelijker maken van onze inkomensregelingen, de inzet op kansrijk opgroeien vanuit het Nationaal Programma Arnhem Oost en het kijken naar de verbreding van de inzet van ervaringsdeskundigen.

Vanuit het burgerinitiatief 'Collectief Kapitaal' is in Arnhem gestart met een pilot met betrekking tot voldoende en zeker inkomen. Acht Arnhemse gezinnen worden gedurende een jaar financieel ondersteund, waarbij het bedrag dat naar deze gezinnen gaat volledig wordt opgebracht door een collectief uit de Arnhemse samenleving. Wij zijn betrokken bij deze pilot door bij te dragen in de uitvoeringskosten en willen hieruit graag leren.

Schuldpreventie (I)

We willen zoveel mogelijk voorkomen dat mensen geldzorgen en/of schulden krijgen. Dat deden we het afgelopen jaar samen met Rijnstad, de Sociale wijkteams en Opr€cht. Bij de acht Goed Geregeld loketten in Arnhem konden inwoners terecht voor laagdrempelige informatie en advies over financiële en juridische zaken en hulp bij het aanvragen van (tijdelijke) inkomensregelingen. In 2023 sloten steeds vaker ook andere organisaties aan zodat vragen breed kunnen worden opgepakt, zoals de energiecoaches. Bij geldzorgen werd snel geschakeld met de Sociale wijkteams, Opr€cht en Geldzaken en Ondernemers zodat inwoners een beroep kunnen doen op schuldhulpverlening.

Om inwoners met financiële vragen te vinden en te helpen, werkten we samen met veel ketenpartners in de stad. Met de training “Alert op geldzorgen” zijn ketenpartners ondersteund in het signaleren en bespreekbaar maken van geldzorgen bij inwoners en bij het doorgeleiden naar ons gemeentelijke hulpaanbod. Om hen nog beter te kunnen informeren over dit hulpaanbod is de 'routekaart Alert op Geldzorgen' vernieuwd in samenwerking met de betrokken instanties.

Verder waren we in maart actief in het kader van de landelijke Week van het Geld en zijn er door MoneyStart lessen gegeven op de praktijk-, vmbo en mbo-scholen. Na de succesvolle deelname in 2023 is ervoor gekozen dat Arnhem in 2024 de Gaststad wordt.

(Vroeg) erop af (I)

Om inwoners met geldzorgen snel te bereiken wordt vroegsignalering ingezet. Vanuit vastelastenpartners ontvangen wij een signaal bij een achterstand in de betaling van water, huur, energie en de zorgverzekering. Vanaf april 2023 was een stijging waarneembaar in het aantal signalen. Het aantal steeg van 600 à 700 naar gemiddeld zo’n 1100 per maand. Alle inwoners met een betalingsachterstand kregen een aanbod voor hulp, bij voorkeur via persoonlijk contact. Vanaf september 2023 is daarom nog meer ingezet op telefonisch contact en huisbezoeken. In 2023 heeft 29% van de inwoners die we hebben bereikt de hulp geaccepteerd. In het geval van problematische schulden zijn deze inwoners aangemeld bij de schuldhulpverlening.

Er is veel ingezet om de samenwerking met de vastelastenpartners verder te intensiveren. Met netbeheerder Liander hebben wij de handen ineengeslagen. Hierdoor kunnen wij hulp ook bieden aan inwoners waarbij het energiecontract toch is beëindigd door de energieleverancier. Ook hebben we ingezet op signalen van betalingsachterstanden via de CAK-lijsten (inzake langdurige achterstanden in de zorgpremie), de Rechtbank en Rijn IJssel. Naar aanleiding van deze signalen zijn huisbezoeken afgelegd.

Jeugdwerkloosheid voorkomen (I)

Er zijn verschillende lopende initiatieven die jongeren in een kwetsbare positie ondersteunen en werkloosheid onder deze jongeren voorkomen. Het aanbod voor deze doelgroep is steeds beter geworden. Ook is het aanbod bij een steeds bredere groep professionals bekend en wordt er meer samengewerkt tussen onderwijs en de participatieketen. Dit is in lijn met het wetsvoorstel ‘van school naar duurzaam werk’. Samen met onze ketenpartners hebben we de goed lopende initiatieven die zich richten op het bieden van extra begeleiding aan kwetsbare jongeren van school naar werk geborgd. Dit najaar zijn we gestart met een pilot waarbij we ons richten op jongeren tussen de 23 en 27 jaar die (nog) niet bij ons of bij onze ketenpartners in beeld zijn. Daarnaast zijn we gestart met voorlichting aan onderwijsinstellingen en partijen uit de participatieketen over de inzet van beschut werk voor jongeren die een hoge ondersteuningsbehoefte hebben. Voor jongeren die bijstand aanvragen wordt er sinds juni 2023 van dit jaar niet langer gewerkt met een zoekperiode van vier weken. Door de gemeente kan er zo meteen gestart worden met de begeleiding naar werk of een opleiding.

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
Aantal kinderen in huishoudens met ten minste 1 jaar inkomen tot 130% sociaal minimum	**5000**	**5100**	**4700**		
Eenheid: Aantal kinderen					
Bron: CBS (cijfers beschikbaar t/m 2021)					

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
Aantal kinderen in huishoudens met ten minste 4 jaar inkomen tot 130% sociaal minimum	**3000**	**3000**	**3000**		
Eenheid: Aantal kinderen					
Bron: CBS (cijfers beschikbaar t/m 2021)					

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
% bereikte huishoudens bij huisbezoek Vroegsignalering	72	59	68	74	67
Eenheid: Percentage					
Bron: Vroeg Eropaf					

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
Aantal inwoners met financiële vragen	1346	849	785	700	988
Eenheid: Inwoners aangemeld bij Sociale Wijkteams Arnhem					
Bron: Sociale wijkteams					

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
Percentage werkloze jongeren	3	3	3	2	
Eenheid: Het percentage werkloze jongeren 16-22 jaar					
Bron: CBS (verplichte BBV-indicator)					

Arnhemmers kunnen rondkomen (D)

Om Arnhemmers perspectief te bieden op een schuldenvrij bestaan, of op financiële zelfredzaamheid is een belangrijke randvoorwaarde dat zij maandelijks kunnen rondkomen met hun inkomsten. De bestaanszekerheid vormt een essentiële randvoorwaarde om stappen te kunnen zetten richting activering, (gezondheids-/ psychische) problemen oplossen en werk. Een deel van deze bestaanszekerheid wordt landelijk bepaald (Participatiewet), denk aan de hoogte van het minimumloon en hoogte van de bijstandsuitkering. Als gemeente hebben we daar beperkte invloed op. Landelijk hebben we ons, vanuit een actieve rol in de G40, hard gemaakt voor een stelsel met een voldoende hoog inkomen en meer zekerheden.

Waar we wel invloed op hebben is de toegankelijkheid van onze gemeentelijke inkomensregelingen en het aanbieden van een aantal extra mogelijkheden. In 2023 is een breed onderzoek uitgevoerd naar mogelijke verbeteringen.

Inwoners met een Gelrepas kunnen per 1 mei 2023 goedkoop reizen met het openbaar vervoer en 600 Arnhemmers kunnen sinds eind maart subsidie aanvragen voor een energiezuinige koelkast, wasmachine of vriezer. Aanvullend zijn de regels voor bijzondere bijstand voor de aanschaf van energiezuinig witgoed verruimd.

Vanaf 1 december zijn de voorwaarden voor de bijzondere bijstand verruimd. In de eerste plaats is voor veel kostensoorten binnen de bijzondere bijstand de vermogensgrens verhoogd en zijn inkomensgrenzen geharmoniseerd en deels verhoogd. Dit betekent dat de gemeente minder tijd kwijt is aan berekeningen en controles en meer tijd heeft voor de inwoner. Ook zijn de regels voor inwoners in beschermingsbewind verruimd. Hierdoor krijgen per maand ongeveer 250 inwoners die zich in een kwetsbare positie bevinden en een laag inkomen hebben meer financiële armslag. Daarnaast zijn alle voorbereidingen getroffen om in 2024 de individuele inkomenstoeslag (IIT) voor een grote groep rechthebbenden automatisch te gaan verlengen. Een groep die nooit eerder een aanvraag IIT deed en wel recht heeft krijgt in 2024 een uitnodiging om dit recht te verzilveren, middels een sterk vereenvoudigd aanvraagformulier waarop maar één vinkje hoef te worden gezet door de inwoner. Voor deze verbeteringen zijn in 2023 processen ingericht en is in 2023 een algoritme gebouwd dat is aangemeld bij het landelijk algoritmeregister. Er zijn twee nieuwe onderzoeksprojecten opgestart die gericht zijn op beter gebruik van gemeentelijke data zodat we inwoners met lage inkomens in 2024 nog sneller en gerichter kunnen helpen bij het verkrijgen van de regelingen waar ze recht op hebben. In 2023 is ook een soepeler beleid ingevoerd voor vergoeding van de eigen bijdrage voor kraamzorg voor de laagste inkomens.

Daarnaast hebben we opnieuw een aantal ketenpartners financieel ondersteund die er samen met ons voor zorgen dat er voor inwoners met weinig financiële middelen een vangnet is. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het Jeugdfonds Sport en cultuur, Stichting Leergeld, EcoVrede, de Voedselbank en de Kledingbank.

Inkomenszekerheid (zie spoor 1a en 1b nieuwe Participatiewet, bijverdienpremie) **(I)**

Het wetsvoorstel Participatiewet in balans is door het kabinet controversieel verklaard. De ingangsdatum is daarmee onzeker geworden. Vooruitlopend op een meer menswaardige benadering hebben wij al een aantal wijzigingen in onze uitvoering doorgevoerd:

- het afschaffen van de kostendelersnorm voor inwonende jongeren;
- het buiten beschouwing laten van de zoekperiode voor jongeren tot 27 jaar;
- de ruimte voor giften voor inwoners in de bijstand is verruimd tot een bedrag van € 1.800.

Daarnaast zijn in 2023 de voorbereidingen getroffen om de bijverdienbeloning voor het eerst te kunnen uitbetalen in 2024. Dit betreft de beleidsvorming en het ontwerpen en testen van een geautomatiseerd proces. Daarnaast is tijd geïnvesteerd in het ontwikkelen van indicatoren zodat de kosten en effecten van de bijverdienbeloning in 2024 goed meetbaar zijn.

Schulddienstverlening **(I)**

Eind 2023 vond besluitvorming plaats om onderdelen van Schuldhulpverlening vanaf 2025 weer in eigen beheer te gaan uitvoeren. Het gaat daarbij om vroegsignalering, toegang tot schuldhulpverlening, stabilisatie en schuldregeling, budget coaching en budgetbeheer. Momenteel loopt de implementatie. Daarnaast verloopt de huidige schuldhulpverlening via Plangroep naar tevredenheid. In 2023 dienden meer inwoners een aanvraag voor schuldhulp in dan in het voorgaande jaar.

Ook in 2023 boden we gedupeerden van het Kinderopvangtoeslagenschandaal brede ondersteuning. Vanaf het najaar 2023 bieden we via Opr€cht ook proactief ondersteuning aan de kinderen van de gedupeerden. Vanaf september 2023 is er met 157 kinderen contact gelegd. De vragen van de kinderen richten zich vooral op hulp bij schoolzaken en mentale gezondheid. Vanaf november 2023 is er ook een schuldenaanpak voor erkend gedupeerde kinderen (18 t/m 38 jaar) mogelijk.

In 2023 zijn alle voorbereidingen getroffen voor het Experiment Immerloo Schuldenvrij. Dit experiment gaat begin 2024 van start. Hierbij worden een aantal gezinnen met multi-problematiek op een innovatieve manier met hun schulden geholpen, waarna er samen met de inwoners stappen gezet worden om andere problemen op te lossen of te verminderen.

Jongeren met geldzorgen konden ook in 2023 weer een beroep doen op het Jongeren Perspectief Fonds (JPF). In deze aanpak kunnen jongeren die geen of onvoldoende aflosruimte hebben, toch worden geholpen met hun schulden. Zij bieden dan een tegenprestatie in de vorm van deelname aan de maatschappelijke diensttijd.

Energiearmoede **(I)**

De landelijke energietoeslag 2023 liet op zich wachten, de benodigde wetswijziging Energietoeslag was uiteindelijk begin oktober 2023 een feit. Wij waren nauw aangesloten op de landelijke ontwikkelingen en waren voorbereid om direct in actie te kunnen komen. De energietoeslag hebben wij aan rechthebbende inwoners die bij ons in beeld waren automatisch, ambtshalve toegekend. Wij hebben deze inwoners hierover schriftelijk geïnformeerd en hen uitgelegd waarop zij op welk moment rekenen konden. Sommige inwoners moesten eerst zelf nog een check doen op het bij ons bekende bankrekeningnummer en voor anderen deden wij een extra inkomenscheck. De uitbetaling vond plaats in verschillende tranches waarbij aan de eerste groep al 3 weken na de wetswijziging werd uitbetaald. De verstrekking van de Energietoeslag 2023 is in Arnhem goed verlopen. Er zijn nauwelijks vragen gesteld bij het KCC en er is maar een enkel bezwaar ingediend. Gedurende de laatste twee maanden van 2023 werd al meer dan 90% van het (verwachte) totaal verstrekt. In de eerste helft van 2024 is het nog mogelijk een aanvraag te doen voor 2023.

Ook in 2023 is er aan de landelijke energietoeslag de lokale wintertoeslag toegevoegd om onze inwoners met een laag inkomen extra tegemoet te komen in de energiekosten. Hiernaast is er in een aantal gevallen nog Bijzondere Bijstand verstrekt voor de hoge energiekosten.

De verbinding met het verduurzamen en isoleren van de woning wordt steeds gelegd; er wordt samengewerkt met en verwezen naar de energiecoaches.

In verband met de energiecrisis zijn ook andere maatregelen genomen, zo is het kledingtegoed op de Gelrepas tijdelijk verhoogd en subsidiëren we nu de Voedselbank omdat hun kosten door de energiecrisis enorm waren gestegen en er minder werd gedoneerd.

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
Aantal huishoudens met ten minste 1 jaar inkomen tot 120% sociaal minimum	**14600**	**14700**	**14500**		

Eenheid: Aantal huishoudens (cijfers beschikbaar t/m 2021)

Bron: CBS

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
Aantal huishoudens met ten minste 4 jaar inkomen tot 120% sociaal minimum	**8800**	**8700**	**9100**		

Eenheid: Aantal huishoudens

Bron: CBS (cijfers beschikbaar t/m 2021)

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
% huishoudens dat afgelopen 12 maanden moeite heeft gehad om van het inkomen rond te komen	**21**		**14**		

Eenheid: Percentage

Bron: Arnhemse leefbare wijken monitor (tweejaarlijks)

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
% huishoudens dat onverwachte noodzakelijke uitgave van € 1.000 kon betalen zonder daarvoor schulden te maken	**58**		**67**		

Eenheid: Percentage

Bron: Arnhemse leefbare wijken monitor (tweejaarlijks)

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
Percentage bijstandsgerechtigden dat inkomsten heeft uit werk	**7,50**	**7,20**	**6,20**	**6,40**	**6,80**

Eenheid: Gemiddeld percentage inwoners met bijstand dat ook inkomsten uit werk heeft

Bron: Divosa

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
Aantal aanmeldingen voor Schuldhulpverlening	**382**	**922**		**457**	**618**

Eenheid: Inwoners aangemeld bij PLANgroep

Bron: PLANgroep

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
Gemiddelde schuld van huishouden dat start met een schuldregeling		**36000**	**36600**	**36300**	**35755**

Eenheid: Schuld in euro's

Bron: PLANgroep

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
Gemiddelde aantal schuldeisers van huishouden dat start met een schuldregeling		**13**	**12**	**14**	**17**

Eenheid: Aantal schuldeisers

Bron: PLANgroep

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
Aantal huishoudens schuldenvrij uitgestroomd na traject Schuldhulpverlening	**180**	**333**	**385**	**398**	**416**

Eenheid: Aantal per jaar

Bron: PLANgroep

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
Instroompercentage bijstand	**2,40**	**2**	**2**	**2**	**2,10**

Eenheid: Instroompercentage bijstand afgezet tegen andere gemeenten

Bron: Divosa

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
Percentage werkloze jongeren	3	3	3	2	

Eenheid: Het percentage werkloze jongeren 15-25 jaar

Bron: CBS

Arnhemmers doen mee (D)

Arnhemmers die een beroep doen op de ondersteuning vanuit de Participatiewet willen we zo snel mogelijk op weg helpen naar grip op hun eigen leven en perspectief. We hebben ingezet op ontwikkeling en begeleiding naar vermogen volgens de participatiewaaier. Elke stap op het gebied van participatie beschouwen we hierbij als een resultaat, omdat we weten dat betaald werk niet voor iedereen mogelijk is. In dat kader ondersteunen we sociaal ondernemende wijkinitiatieven waar inwoners op een laagdrempelige manier kunnen participeren en zetten we met ketenpartpartners in op cultuurparticipatie als alternatieve manier om mensen te activeren. Daarnaast is in 2023 extra ingezet op de inzet van loonkostensubsidie en beschut werk voor inwoners met een ondersteuningsbehoefte.

Ontwikkeling/ begeleiding inwoners naar vermogen op de participatieladder (I)

We zagen in 2023 resultaat van onze aangepaste wijze naar een positieve inwonersbenadering. Hierbij stellen we de inwoner centraal en gaan in gesprek over persoonlijke ontwikkeling en ondersteuningsvragen. We beslissen samen over wat het best passende traject is om te komen tot werk, opleiding of activering via vrijwilligerswerk, dan wel of deze stappen haalbaar zijn of niet. In deze gesprekken zetten we in op een brede uitvraag op alle leefgebieden van de inwoner. Daar waar bredere ondersteuning nodig is, zoeken we samenwerking met de wijkcoaches van het Sociaal wijkteam of kijken we naar de inzet van maatwerk. Onderdeel van deze veranderende werkwijze is ook het inzetten van pilots zoals de bijverdienbeloning en samenwonen op proef.

Het aantal Arnhemmers dat afhankelijk is van ondersteuning vanuit de Participatiewet bleef geleidelijk afnemen. Er was sprake van duurzame uitstroom, waarbij van de groep inwoners die uitstroomden uit de uitkering naar werk of scholing meer dan 90% in het jaar daarna niet terugkeerde in de uitkering. We zien dit ook terug in de financiële ontwikkeling van ons BUIG-budget, waarbij we een minder groot tekort in 2023 hebben dan vooraf begroot.

Een deel van onze inwoners had en heeft duurzaam meer ondersteuning nodig om uit te stromen naar betaald werk of participatie anderszins. Voor deze groep zetten we re-integratie instrumenten in voor passende ondersteuning, bijvoorbeeld door beschut werk, jobcoaching of loonkostensubsidie. Dit vraagt om een passend aanbod voor de vraag van onze inwoners. Om dit te realiseren versterkten we de samenwerking met ketenpartners door afspraken en prestatienormen te evalueren en het aanbod bij te stellen.

De samenwerking met Scalabor als netwerkorganisatie draagt bij aan deze ontwikkelingen. Scalabor schakelt waar nodig organisaties in met een specifieke deskundigheid als zij deze zelf niet in huis hebben en er is ruimte voor innovatie. Scalabor ontwikkelt zich verder tot het sociaal ontwikkelbedrijf voor Arnhem door verschillende typen trajecten arbeidsontwikkeling aan te bieden.

Bovenstaande ontwikkelingen zorgen voor een blijvende druk op het re-integratiebudget.

Ondersteuning doelgroepen: statushouders en jongeren (I)

Nieuwkomers die in Arnhem komen wonen begeleiden we op het gebied van taal, huisvesting en participatie aan de samenleving.. Ook voor deze doelgroep werken we vanuit het principe van samen beslissen en we stellen de inwoner centraal. We sluiten hierbij zoveel mogelijk aan bij onze bestaande re-integratie-instrumenten en -trajecten en daar waar nodig ontwikkelen we trajecten bij onze ketenpartners specifiek gericht op inburgering. Specifiek voor de doelgroep statushouders die onder de oude Wet inburgering vallen hebben we een Arnhemse Aanpak Statushouders ontwikkeld (bekostigd uit een Europese AMIF-subsidie) om extra ondersteuning te bieden op hun integratie en participatie door een passend aanbod van scholing, begeleiding en activiteiten te bieden. Dit doen we samen met onze partners NewBees, Scalabor en Sportbedrijf Arnhem.

Door inzet van aandachtsfunctionarissen jongeren richten we ons specifiek op het stimuleren van participatie onder jongeren, tegengaan van jongerenwerkloosheid en schooluitval.
Door het afschaffen van de zoekperiode van vier weken voor jongeren die bijstand aanvragen maken we het mogelijk om meteen te starten met de begeleiding van de jongere naar werk of opleiding. In 2023 startten we ook samen met onze partners met de voorbereidingen voor de implementatie van de Wet van school naar werk.

Passende werkplekken **(I)**

Het Werkgeversservicepunt Midden Gelderland, UWV, Scalabor, het Centrum Activerend werk en de Stichting Inclusief Midden Gelderland zijn voor de gemeente belangrijke partners om inclusief werkgeverschap te stimuleren. Met hen komen we tot steeds betere afspraken wie wat doet in het passend maken van werkplekken voor onze inwoners en de ondersteuning hierbij voor werkgevers.

Begin 2023 zijn met Scalabor afspraken gemaakt over de intensivering van beschut werk. Beschut werk is een vorm van betaald werk bedoeld voor mensen met een arbeidsbeperking die relatief veel begeleiding nodig hebben. Eind 2023 zijn er ruim 40 inwoners met een beschut werk indicatie aan de slag, eind 2022 waren dit er 20. Samen met Werkgeversservicepunt Midden-Gelderland brengen we beschut werk bij werkgevers onder de aandacht. Inmiddels zijn er al mooie voorbeelden beschutte werkplekken bij onder andere Bakkerij Hilvers en 2Switch.

Ook ondersteunen we sociaal ondernemende wijkinitiatieven waar inwoners werkervaring op kunnen doen en stappen kunnen zetten richting betaald werk. Zo zijn er in 2023 inwoners als buurtconciërge, buurtklusser en energiecoach aan de slag gegaan.

In de regio werken we samen met onze partners in de arbeidsmarkt. In 2023 hebben 832 personen uit de regio zich aangemeld bij het LeerwerkLoket, dat is bijna 25% meer dan het jaar daarvoor. Hieronder zijn 438 Arnhemmers. Het Steunpunt Social Return Midden Gelderland is sinds het begin van 2023 ondergebracht bij de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein. In 2023 zijn er in de regio 244 plaatsingen (dienstverband, opleidings- of werkervaringsplek) gerealiseerd op basis van een Social Return verplichting.

Effectindicator	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Volumeontwikkeling uitkeringslast BUIG	**100**	**101,50**	**98,40**	**90,90**	**89,90**
Eenheid: Indexcijfer afgezet tegen andere gemeenten					
Bron: Divosa					
Effectindicator	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Netto arbeidsparticipatie	**67,60**	**69**	**68,30**	**71,30**	**72,50**
Eenheid: Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de (potentiële) beroepsbevolking.					
Bron: CBS					
Effectindicator	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Personen met een bijstandsuitkering	**76,80**	**84,27**	**79,74**	**69,48**	**65,34**
Eenheid: Het aantal personen met een bijstandsuitkering, per 1.000 inwoners.					
Bron: CBS/waarstaatjegemeente					
Effectindicator	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Uitstroompercentage algemene bijstand	**2,60**	**2**	**2,40**	**2,10**	**2,10**
Eenheid: Uitstroompercentage algemene bijstand afgezet tegen andere gemeenten					
Bron: Divosa					
Effectindicator	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
% gemeentelijke inkoopdossiers met SROI-component					
Eenheid: Percentage - indicator in ontwikkeling					
Bron: Inkoopadministratie					
Effectindicator	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Inwoners werkend met een loonkostensubsidie		**179**	**259**	**391**	**443**
Eenheid: Aantal inwoners met een betaling loonkostensubsidie per september van het jaar					
Bron: Gemeente Arnhem					
Effectindicator	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Inwoners werkend met een vorm van ondersteuning (loonkostensubsidie, jobcoaching en beschut werk)		**284**	**378**	**556**	
Eenheid: Aantal inwoners met een betaling loonkostensubsidie en/of jobcoaching					
Bron: Administratie Werk en Inkomen					

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
Lopende re-integratievoorzieningen	**69,10**	**72,70**	**75,80**	**156,50**	**202,60**

Eenheid: Het aantal re-integratievoorzieningen, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar

Bron: BS- Participatiewet (verplichte BBV-indicator)

BBV-indicatoren (niet gekoppeld aan een doel)

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
Kinderen in uitkeringsgezin	**11**	**10**	**10**	**9**	

Eenheid: Het percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen.

Bron: CBS - Jeugdmonitor

Afhandeling amendementen en moties Begroting 2023

22A73 Houd vast aan ambitie

De tekstuele wijziging is in de geamendeerde Begroting 2023 verwerkt. Sinds januari 2019 is het gemiddelde bestand van 16 grote gemeenten gedaald met 8,6%. Arnhem heeft als doel het 10% beter te doen, dus dat is een daling van ongeveer 9,5% in die periode. In november 2023 is het bestand van Arnhem 13% afgenomen sinds het begin van de meting. Dus Arnhem voldoet op dit moment ruim aan de doelstelling.

22A77 Geef experiment ‘schuldenvrij’ een kans

Het startbedrag van € 150.000 dat de Raad beschikbaar heeft gesteld heeft ervoor gezorgd dat het experiment ‘Immerloo Schuldenvrij’ samen met maatschappelijke partners uitgedacht kon worden.
Inmiddels is de aanvullende financiering rond, middels SPUK Kansrijke Wijk en externe giften. Wat maakt dat het experiment de uitvoeringsfase in gaat. De raad is hierover in het eerste kwartaal van 2024 geïnformeerd.

Wat heeft het gekost

	Rekening	Begroting 2023		Rekening	
	2022	Primitief	Definitief	2023	Afwijking
Bedragen x € 1.000					
Middelen					
Lasten	169.591	164.795	164.748	176.600	-11.851
Baten	114.865	114.470	110.593	125.887	15.294
Saldo lasten en baten	***-54.726***	***-50.326***	***-54.156***	***-50.713***	***3.443***
Toevoegingen aan reserves	4.543	554	3.461	3.708	-247
Onttrekkingen aan reserves	6.994	0	4.360	4.343	-16
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	***2.451***	***-554***	***899***	***636***	***-263***
Gerealiseerd resultaat	**-52.275**	**-50.880**	**-53.257**	**-50.077**	**3.180**

Onderwerp	Totale afwijking (x €1.000)	V/N	Toelichting	I/S	AR/ BR
Lasten	-11.932	N			
Werk en Inkomen	254	V	Pilot Bijverdienbeloning	I	AR
Werk en Inkomen	193	V	Impuls integraal werken	I	AR
Werk en Inkomen	-119	N	Studietoeslag	I	AR
Schulddienstverlening	-162	N	Extra inzet o.a. projectleiders, communicatieadviseur	I	AR
Armoedebeleid	-174	N	Armoederegelingen	I	AR
Armoedebeleid	-300	N	Algemeen armoedebestrijding	I	AR
Werk en Inkomen	-341	N	Voorziening Spaarverlof zie centrale toelichting op S00	I	AR
Werk en Inkomen	-502	N	WSW	I	AR
Schulddienstverlening	-2.455	N	Hulp aan gedupeerden Kinderopvangtoeslag	I	AR
Werk en Inkomen	-8.326	N	BUIG	I	AR
Baten	15.142	V			
Werk en Inkomen	11.923	V	BUIG	I	AR
Schulddienstverlening	2.442	V	Rijksvergoeding hulp aan gedupeerden Kinderopvangtoeslag	I	AR
Armoedebeleid	777	V	Winterfonds Provincie	I	AR
Toevoegingen aan reserves	-107	N			
Werk en Inkomen	-107	N	Stimuleringspremie deeltijdwerk	I	BR
Onttrekkingen aan reserves	0				

Pilot Bijverdienbeloning
In juli 2023 is de tweejarige pilot bijverdienbeloning gestart waarmee we inwoners stimuleren om te werken in deeltijd naast hun uitkering en hen hiervoor belonen. In totaal is er voor de pilot € 3,4 miljoen gereserveerd. Dit bedrag bestaat uit een budget voor uitbetalen van de premie en uitvoeringskosten.
Omdat minder premie is uitgekeerd dan verwacht, is een voordeel van € 107.000 ontstaan. Dit wordt toegevoegd aan de bestemmingsreserve. Daarnaast zijn de uitvoeringskosten lager uitgevallen, dit heeft geleid tot een voordeel van € 147.000.

Impuls integraal werken
Als onderdeel van het versterken van de gemeentelijke dienstverlening is door het Rijk eind 2022 € 510.000 beschikbaar gesteld. Met deze middelen kan een impuls gegeven worden aan het verbeteren van de integrale dienstverlening en de aanpak van meervoudige problematiek binnen het sociaal domein. In 2022 is een deel van dit budget ingezet voor versterken van de samenwerking in de wijken tussen de teams leefomgeving (TLO's), de sociale wijkteams en de gebiedsteams Werk en Inkomen. In 2023 is vervolg gegeven aan deze doelstelling. Het budget is verder gebruikt voor inhuur van personeel als gevolg van wijzigingen van invoering van het wetsvoorstel Wet aanpak meervoudige problematiek Sociaal domein (WAMS) en aanpassingen in de monitoring van Werk en Inkomen. Er resteert een bedrag van € 193.000 wat vrijvalt in de algemene middelen.

Studietoeslag
Verwacht werd dat het aantal toekenningen studietoeslag zou toenemen, daarom is het budget opgehoogd. De aanvraag kan met terugwerkende kracht tot 5 jaar terug worden gedaan, tot april 2022. De bedragen zijn leeftijdsafhankelijk en worden ieder halfjaar geïndexeerd. We zien nu dat alle aanvragen die in 2023 zijn gedaan, met terugwerkende kracht worden toegekend. In Turap 2 is dit budget reeds verhoogd, desondanks is een nadeel ontstaan in jaarrekening 2023.

Extra inzet o.a. projectleiders, communicatieadviseur
Er is extra capaciteit ingezet voor projectmanagement, -ondersteuning, communicatie en eigen personeel.

Armoederegelingen en algemeen armoedebestrijding
Voor de uitvoering van de armoederegelingen is er meer personeel ingehuurd.
In verband met crisismaatregelen is vanuit armoedebeleid en het Winterfonds van de Provincie (zie baten) een aantal Maatschappelijke organisaties ondersteund.

WSW
De lasten voor de sociale werkvoorziening (SW) zijn binnen het programma Participatie € 502.000 hoger uitgekomen dan was begroot. De prognose bestaat uit een combinatie van SW lasten, begeleidingskosten Scalabor inclusief buitengemeenten in relatie tot de vergoeding die terug komt uit het gemeentefonds. Tenslotte is in november is een bijgestelde CAO voor SW medewerkers overeengekomen. De begeleidingskosten Scalabor voor de buitengemeenten en het grillige verloop van SW lasten zijn onvoldoende begroot waardoor er een tekort is ontstaan.

Hulp aan gedupeerden Kinderopvangtoeslag
Voor het ondersteunen van gedupeerden van de Kinderopvangtoeslag zijn kosten gemaakt voor een projectleider, meldpunt en directe hulp. Deze kosten worden vergoed door het Rijk in 2024.

BUIG
In oktober 2023 is het definitieve budget 2023 bekend geworden. Begroot was een tekort van per saldo € 3,1 miljoen. Arnhem heeft in 2023 € 11,9 miljoen meer baten ontvangen voor de BUIG en hiertegenover stonden hogere lasten van € 8,3 miljoen. Het begrote negatieve resultaat slaat om in een positief resultaat van € 3,6 miljoen ten opzichte van de begroting.
De sterke stijging van de baten en de lasten heeft te maken met de indexatie op de bijstand die het gevolg is van het verhogen van het minimumloon met 10,35% per 1 januari 2023. Het definitieve budget is te laat bekend geworden om de begrote bedragen in 2023 aan te passen.
De inzet van loonkostensubsidie (LKS) heeft geleid tot meer uitstroom en minder mensen met een bijstandsuitkering. Het budget voor LKS is voor Arnhem sterk verhoogd. Bovendien is ten opzichte van de landelijke ontwikkeling en afgezet tegen de G16 gemeenten het aantal bijstandsontvangers in Arnhem sneller gedaald

Winterfonds Provincie
Van de provincie is een subsidie van € 777.000 ontvangen om organisaties te ondersteunen met hun gestegen energiekosten. Dit bedrag is volledig besteed aan instellingen op het gebied van Sport, Welzijn en Cultuur en verantwoord onder de lasten.

Met wie werken we samen

Verbonden partijen

MGR Sociaal Domein Centraal Gelderland
Scalabor B.V.
Voor meer informatie wordt verwezen naar de paragraaf Verbonden partijen.

Partners

Participatie

- Werkgeversorganisaties;
- Werknemersorganisaties;
- Onderwijsorganisaties;
- Regionaal Werkbedrijf;
- Economic Board;
- Regiogemeenten;
- UWV;
- Stichting Inclusief Midden Gelderland;
- Woningbouwcorporaties;
- Leerwerkloket Midden Gelderland;
- Werkgeversservicepunt Midden Gelderland;
- Scalabor;
- Centrum voor Activerend Werk;
- Wijkinitiatieven gericht op participatie;
- Stichting Sociale wijkteams Arnhem.

Armoede en schulddienstverlening

- Stichting Sociale wijkteams Arnhem;
- Dullertsstichting;
- Stichting Leergeld;
- Jeugdfonds Sport en Cultuur;
- Arnhemse Dialoog;
- De Voedselbank Arnhem, De Kledingbank;
- Partners van Vroeg Eropaf (woningcorporaties, energiebedrijven, zorgverzekeraars, waterbedrijven);
- Stichting Rijnstad, Humanitas, SWOA;
- PLANgroep;
- Opr€cht;
- Bewindvoerders aangesloten bij het convenant;
- Zuidweg en Partners;
- Over Rood;
- Landelijke partners (Schuldenlab, Schouders Eronder).

Ook werken we samen met verschillende subsidiepartners. Deze zijn in dit programma in de digitale begroting (https://financien.arnhem.nl) terug te vinden. Het volledige overzicht van de begrotingssubsidies is te vinden in de paragraaf Subsidies.

Beleidskaders

- Beleidsregels en re-integratieverordening
- Schuldhulpverlening in eigen beheer
- Doorontwikkeling Armoedeagenda en schulddienstverlening;
- Zij aan zij: schuldenvrij - De Arnhemse visie op schulddienstverlening;
- De weg uit armoede: werken aan perspectief Arnhemse armoedeaanpak - 2020 e.v.;

Zorg

Arnhemmers die hulp, ondersteuning of zorg nodig hebben om mee te kunnen doen in de samenleving krijgen die thuis of kunnen daarvoor laagdrempelig in de wijk of buurt terecht. Door hen zo snel mogelijk te helpen voorkomen we complexere problemen. We organiseren deze hulp en ondersteuning zoveel mogelijk samen met het netwerk rondom inwoners. Waar dat ontbreekt investeren we in het versterken van deze wijknetwerken - formeel en informeel - zo dicht mogelijk bij huis, in de eigen woonomgeving. Op deze manier is hulp laagdrempelig beschikbaar en ondersteuning dichtbij en ontstaat er zo min mogelijk afhankelijkheid van (langdurige) specialistische hulp. Bij het versterken van wijknetwerken werken we intensief samen met Sociale wijkteams, regisseurs Werk & Inkomen, zorgaanbieders, huisartsen, scholen en welzijnsorganisaties in een gebied. Omdat gebieden van elkaar verschillen kan onze aanpak ook per gebied verschillen. Prioriteiten, accenten, werkwijzen en samenwerkingspartners worden daarop aangepast.

Tijdens de coronaperiode hebben aanbieders veel aandacht gegeven aan het voortzetten van hulp en ondersteuning aan onze inwoners en zijn alternatieven gevonden om de continuïteit te borgen. Het is dankzij deze partijen dat de meeste inwoners de coronaperiode goed zijn doorgekomen. Inmiddels is het gebruik van hulp en ondersteuning bijna overal weer op het niveau van voor corona. We zien echter ook dat sommige problemen zijn toegenomen en dat extra inzet nodig is om deze op te lossen. Dit geldt bijvoorbeeld voor de mentale gezondheid van jongeren, waarvoor wachtlijsten zijn ontstaan. We maken afspraken en ontwikkelen alternatieven om de jongeren met acute problemen als eerste te helpen.

De komende jaren gebruiken we om de kansengelijkheid en bestaanszekerheid voor alle inwoners te versterken. Ook willen we de ingezette transformatie van zorg voortzetten. Preventie staat voorop om zoveel mogelijk problemen te voorkomen maar we zetten ook in op het bieden van lichtere zorg om zwaardere problemen te voorkomen.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we gedaan

Ambities (A)	Doelen (D)	Inspanningen (I)

Arnhem is een inclusieve stad waarin alle inwoners, ook met een beperking of chronische ziekte, zo zelfstandig als mogelijk leven in de wijk en meedoen aan de samenleving (A)

Alle inwoners die hulp nodig hebben om zelfstandig te leven ontvangen de nodige zorg en ondersteuning tijdig, op maat en dicht bij huis (D)

In 2020 zijn beleidsregels in werking getreden, waardoor duidelijker is geworden wat onder passende, effectieve en efficiënte zorg wordt verstaan. Ook zorgaanbieders zijn via de inkoop en met hogere kwaliteitseisen opnieuw geselecteerd om vanaf 1 juli 2020 zorg te verlenen. Binnen deze nieuwe kaders werken Sociale wijkteams en aanbieders samen om passende zorg te verlenen, waardoor kwetsbare inwoners ondersteund worden om zo zelfstandig en zo thuis mogelijk te kunnen leven. Vanuit de inwonerservaringsonderzoeken blijkt dat deze zorg helpt om inwoners zo zelfstandig mogelijk te laten functioneren en dat de ingezette zorg goed gewaardeerd wordt.
Bij de huishoudelijke ondersteuning hebben we te maken met wachtlijsten in verband met vergrijzing en personeelstekorten. Via wachtlijstbemiddeling wordt er prioritering aangebracht waarbij we beogen de meest kwetsbare inwoners met acute problemen als eerste huishoudelijke ondersteuning te bieden. De wachtlijsten blijven echter groeien en er zijn extra maatregelen nodig om te borgen dat de meest kwetsbare inwoners tijdig geholpen kunnen worden. Hiervoor wordt een raadsvoorstel opgesteld waarin deze extra maatregelen worden meegenomen. Intern is er afgestemd over 'aanpak arbeidsmarktkrapte' om vanaf januari 2024 ons specifiek te richten op de sector huishoudelijke ondersteuning. Daarnaast blijven we samen met de zorgaanbieders onderzoeken hoe we voldoende personeel kunnen inzetten in de huishoudelijke ondersteuning en welke mogelijkheden er zijn om vraag en aanbod in evenwicht te brengen. Binnen de zorgvorm ‘doelgroepenvervoer’ zijn de personeelstekorten eveneens merkbaar en dit gaat gepaard met de nodige uitdagingen. Naast de uitdagingen in relatie tot de personeelstekorten is er tevens sprake van toenemende complexiteit binnen het Leerlingenvervoer. Er wordt in het tweede kwartaal van 2024 een brief opgesteld richting de raad, waarin deze geïnformeerd wordt over de aanpak van de situatie binnen het leerlingenvervoer. In deze brief zullen met name praktische en werkbare korte termijn oplossingsrichtingen worden uitgewerkt.

We versterken de (veer)kracht van onze inwoners thuis en in instellingen met een integrale aanpak (I)

Bij de inzet van passende zorg wordt beter gekeken of deze er toe leidt dat de eigen kracht en het sociale netwerk van inwoners wordt versterkt en algemene voorzieningen in wijken beter worden benut. Sociale wijkteams spreken inwoners en aanbieders hierop aan. Ook in de nieuwe aanbestedingseisen en beleidsregels staat deze aanpak centraal. Via de ontwikkeling van wijknetwerken, waarin zorgaanbieders en aanbieders van de sociale basis op wijkniveau beter gaan samenwerken, verwachten we de integrale aanpak verder te stimuleren. Waar nodig wordt via onorthodoxe maatwerkoplossingen ervoor gezorgd dat inwoners weer stappen kunnen zetten in hun ontwikkeling. Een speciaal team wijkcoaches (doorbraakteam) past deze doorbraakmethode toe.

Ook hebben we dit jaar Arnhemmers ondersteund die door fysieke beperkingen hinder ondervonden in het leiden van een zelfstandig leven. Bijvoorbeeld door het beschikbaar stellen van een hulpmiddel, een aanpassing aan hun woning of het bieden van ondersteuning/ advisering aan inwoners die willen doorstromen naar een andere woning die beter past bij hun (fysieke) gezondheid.

We versterken de zorgtoewijzing (I)

De beleidsregels voor zorg zijn in 2020 ingevoerd en zijn in 2022 geëvalueerd. Hierover is de raad geïnformeerd. Sociale wijkteams gebruiken deze beleidsregels om te bepalen welke zorg passend is voor inwoners. Ook zijn nieuwe inkoopeisen opgesteld voor aanbieders over de kwaliteit en gewenste transformatie van zorg. In periodieke contractgesprekken wordt besproken welke verbeteringen aanbieders hierin kunnen aanbrengen. Wij voeren deze gesprekken samen met de regionale inkooporganisatie. De Sociale wijkteams worden ondersteund in de zorgtoewijzing. Door gezamenlijk te kijken naar ontwikkelingen in de zorg, via een verbeterde Zorgmonitor, kunnen patronen en trends worden herkend. Deze Zorgmonitor vormt de basis voor de periodieke bestuursrapportage.

In 2023 hebben de Sociale wijkteams in afstemming met de gemeente Arnhem een aanpassing van de organisatie afgerond. Naast Sociale wijkteams met generalistische wijkcoaches zijn nu stadsteams actief. De coaches in deze stadsteams werken aan de uitvoering en toewijzing van een aantal specifieke zorgtaken. Er zijn stadsteams op het gebied van Wonen-rollen-vervoer-huishoudelijke ondersteuning, onderwijs, veiligheid en beschermd wonen. Daarnaast is de aansturing van de Sociale wijkteams vereenvoudigd door het aanstellen van één directeur/bestuurder die leiding geeft aan een aantal teamleiders. In 2023 is een onderzoek uitgevoerd of de personeelsformatie (wijkcoaches) van de stichting Sociale wijkteams voldoende is om de opdracht van de gemeente uit te voeren. Dit onderzoek is uitgevoerd door Significant in opdracht van de gemeente Arnhem en de Sociale wijkteams.

We sturen op kwaliteit en resultaat (I)

Per 1 juli 2020 is de laatste regionale inkoop ingegaan. Daarbij zijn alle ingeschreven aanbieders getoetst aan de hogere kwaliteitseisen met als gevolg dat het aantal gecontracteerde aanbieders sterk is verminderd. In de inkoop zijn ook de eisen bij de verschillende zorgvormen verduidelijkt en aangescherpt. Via periodieke contractgesprekken monitoren we of aanbieders hieraan voldoen en zo nodig spreken we hen hierop aan. We blijven kwaliteits- en rechtmatigheidscontroles uitvoeren, zowel door de VGGM (kwaliteit) als door onze afdeling Handhaving. Daarbij werken we niet alleen signaalgestuurd, maar voeren we ook steekproefsgewijze controles uit en analyses van de jaarrekeningen en andere financiële gegevens. In de raadsbrief van 9 november 2021 en 15 februari 2024 is uitgebreid gerapporteerd over het intensiveren van het toezicht op de kwaliteit en rechtmatigheid van de Wmo- en jeugdzorg. In de bestuursrapportage is informatie te vinden over de uitgevoerde kwaliteits- en rechtmatigheidsonderzoeken en het totale bedrag aan onrechtmatig gedeclareerde zorg dat wordt teruggevorderd bij aanbieders.

In de afgelopen periode is gewerkt aan het verbeteren van het PGB-beleid (Persoonsgebonden budget). De verbeteringen zijn onder meer doorgevoerd in de informatievoorziening en communicatie, toerusten van de Sociale wijkteams en intensiveren van het toezicht op de kwaliteit van de geleverde zorg. We blijven ook aandacht besteden aan de bewustwording en eigen regie van PGB-houders. Ondertussen werkt het Rijk aan de actieagenda PGB. We blijven deze landelijke ontwikkelingen volgen.

We vergroten het inzicht of passende zorg wordt ingezet (monitoring) **(I)**

De raad ontvangt periodiek een bestuursrapportage over de ontwikkelingen in het sociale domein. Op wijkniveau is een dashboard beschikbaar waarin we de zorg(kosten) tot op detail kunnen monitoren. Gemeente en Sociale wijkteams werken met deze data (bijvoorbeeld volumes, producten, duur, kosten, aanbieders, zorgpaden en verwijzers) en bekijken of er aanleiding is om maatregelen te nemen. Daarbij wordt ook gekeken naar ontwikkelingen en resultaten in de wijk en de stad.

In 2023 is opnieuw het inwonerservaringsonderzoek uitgevoerd. Veel inwoners waarderen de ingezette ondersteuning en geven aan dat deze ondersteuning hen helpt om zelfstandig verder te kunnen en mee te doen aan de samenleving. Over de precieze uitkomsten van dit onderzoek is de raad geïnformeerd.

We ontschotten zorgsystemen en verkrijgen toereikend rijksbudget **(I)**

Het rijk heeft voor de jaren 2021, 2022 en 2023 vooruitlopend op de Hervormingsagenda via het gemeentefonds extra rijksmiddelen voor de jeugdzorg beschikbaar gesteld. In 2023 zijn het Rijk en de VNG het definitief eens geworden over de Hervormingsagenda.
Op basis daarvan stelt het Rijk ook voor de jaren 2024 t/m 2028 extra rijksmiddelen jeugdzorg aan gemeenten ter beschikking. Daar staan volgens afspraak ingeboekte besparingen door het Rijk tegenover waarover beide partijen het eens zijn geworden.
Per saldo zullen gemeenten de komende jaren meer rijksmiddelen ontvangen voor de jeugdzorg.

Los van de Hervormingsagenda heeft het demissionair kabinet Rutte IV vanaf 2025 een extra besparing op het landelijk budget jeugdzorg ingeboekt van € 511 miljoen.
Dit is vooruitlopend op een (nieuw) kabinetsbesluit over de concrete invulling van deze bezuiniging in de Begroting 2024 al via een stelpost ingeboekt als een korting op het budget Jeugdzorg. Als een definitief kabinetsbesluit hierover uitblijft, dan is deze stelpost niet meer realistisch en ligt een correctie voor de hand. Het gemeentefonds zal hiervoor immers ook gecorrigeerd worden.

Het Integraal Zorgakkoord (IZA) is eind 2022 vastgesteld en vraagt inzet van de gemeente. De aanleiding hiervoor is de toenemende druk op de zorg en het doel is om zorgtransformaties in gang te zetten. Vanuit het IZA zijn dit jaar een regiobeeld en een regioplan opgeleverd. Vanuit het IZA krijgt de regio Centraal Gelderland ongeveer € 4 miljoen per jaar via een IZA-SPUK en mag de gemeente met zorgaanbieders aanspraak maken op transformatiemiddelen voor impactvolle zorgtransformaties. Op 20 februari 2024 is de raad geinformeerd over de voortgang t.a.v. IZA en GALA.

Het regiobeeld schetst de belangrijkste opgaven in de regio Centraal Gelderland. Zo groeit in deze regio de groep inwoners ouder dan 80 jaar de komende jaren van 5,1% naar 9,1%. Daarnaast hebben steeds meer mensen (meerdere) chronische aandoeningen. De vraag naar (complexere) zorg neemt hierdoor toe. Deze opgaven hebben we vervolgens vertaald in het regioplan met alle betrokken partners uit (gezondheids)zorg, welzijn, 1e en 2e lijnszorg en zorgverzekeraar. In het regioplan verleggen we de focus van ziekte naar gezondheid, naar wat het leven voor mensen betekenisvol maakt en naar veerkracht van mensen. Deze omslag is nodig om voor iedereen de zorg bereikbaar en betaalbaar te houden. Vanaf 2024 werken we toe aan een regionale werkagenda waarin alle partijen samenwerken met en voor een gezonder leven van de inwoners.

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
Inwonerstevredenheid over kwaliteit geboden ondersteuning		**79**	**73**	**82**	**81**
Eenheid: Percentage					
Bron: Gemeente Arnhem					

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
Verhouding WMO-begeleiding, basis vs. specialistisch, aandeel basis	**41**	**47**	**50**	**51**	**50**
Eenheid: Percentage					
Bron: Gemeente Arnhem					

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
Verhouding WMO-begeleiding, basis vs. specialistisch, aandeel specialistisch	**44**	**31**	**29**	**32**	**34**
Eenheid: Percentage					
Bron: Gemeente Arnhem					

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
Verhouding WMO-begeleiding, basis vs. specialistisch, aandeel basis+specialistisch	**15**	**22**	**21**	**17**	**16**

Eenheid: Percentage

Bron: Gemeente Arnhem

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
Verhouding Huishoudelijke Ondersteuning, maatwerk vs. algemene voorziening, aandeel maatwerk	**84**	**65**	**43**	**36**	**33**

Eenheid: Percentage

Bron: Gemeente Arnhem

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
Verhouding Huishoudelijke Ondersteuning, maatwerk vs. algemene voorziening, aandeel algemeen	**16**	**35**	**57**	**64**	**67**

Eenheid: Percentage

Bron: Gemeente Arnhem

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
Gemiddelde zorgkosten per inwoner	**887**	**857**	**712**	**751**	**806**

Eenheid: Gemiddelde zorgkosten in euro per inwoner

Bron: Gemeente Arnhem

Meer kwetsbare Arnhemmers nemen actief deel aan de maatschappij (D)

Er wordt in de participatieketen steeds beter samengewerkt ter ondersteuning van de inwoners die willen werken. Ontwikkeling van de inwoner staat centraal. Waar mogelijk is dit gericht op een stapje verder op de participatieladder en op doorstroom of uitstroom naar een vorm van betaald werk. Er is samen met aanbieders Activerend werk en organisaties uit het participatienetwerk onderzocht hoe beschut werk een passend vervolg kan zijn op Activerend werk. Na de introductie van de basisbanen is dit een mogelijkheid om de stap van activerend werk naar betaald werk te maken. Bij de inwoners waarbij doorstroom of uitstroom niet mogelijk is gaat het om het versterken of stabiliseren van de mate van participatie: meedoen naar vermogen. Er is voldoende passend aanbod.

In de afgelopen periode is het aantal inwoners dat actief aan de slag is met Activerend Werk aan het dalen. Gezien de huidige krappe arbeidsmarkt zijn er meer kansen op betaald werk. De inwoners die zich nu melden voor Activerend werk zijn vaak al lange tijd uit het arbeidsproces en/of hebben te maken met problematiek op meerdere vlakken. Dat vraagt meer tijd en intensievere begeleiding van de aanbieders Activerend werk. Uit een marktconsultatie met aanbieders Activerend werk kwam naar voren dat het tarief van de stabiele arrangementen vanwege deze behoefte aan intensievere begeleiding niet langer toereikend was. Vanaf september 2023 zijn de tarieven van de stabiele arrangementen Activerend Werk verhoogd.
Als de inwoner de juiste Activerend werkplek gevonden heeft zien we vaak op meerdere vlakken ontwikkeling. Werk zorgt voor structuur, groei in zelfvertrouwen en eigen waarde, sociale contacten en gevoel van betekenis te kunnen zijn. Als het mogelijk is dan wordt actief ingezet om inwoners vanuit Activerend werktrajecten door te laten stromen naar een vorm van betaald werk. Tijdig wordt met de inwoner gekeken naar functies en branches waarin grote behoefte is aan personeel. Hiervoor wordt intensief samengewerkt met diverse organisaties in het participatienetwerk. Daarnaast wordt er nauw samengewerkt op het grensvlak Onderwijs en Activerend werk om kwetsbare jongeren de juiste ondersteuning te bieden in hun ontwikkeling naar zelfstandigheid.

Zie de inspanningen benoemd bij het doel 'Alle inwoners die hulp nodig hebben om zelfstandig te leven ontvangen de nodige zorg en ondersteuning tijdig, op maat en dicht bij huis' **(I)**

Zie de toelichting bij de inspanningen hieronder.

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
Percentage inwoners in AW met een ontwikkelarrangement	**45**	**42**	**51**	**55**	**54**

Eenheid: Percentage

Bron: Gemeente Arnhem

Meer jeugdigen ontwikkelen zich naar zelfredzaamheid en ontvangen waar nodig passende zorg (A)

Meer jeugdigen kunnen meedoen aan het dagelijks leven (D)

We willen dat kinderen zo veel mogelijk op eigen kracht meedoen aan het dagelijkse leven. Daarvoor hebben zij een goede sociale basis in de buurt nodig waar ze op kunnen terugvallen. Bijvoorbeeld op school, of bij de sport- of cultuurvereniging. Als het netwerk en de sociale basis bij een kind niet toereikend zijn voor de ontwikkeling, dan zetten wij (tijdelijk) specialistische jeugdzorg in.

Versterken eigen kracht van jeugdigen, sociaal netwerk en inzet algemene voorzieningen (I)

- We hebben in 2023 in totaal acht nieuwe matches gemaakt tussen steunouders en vraaggezinnen. Het is lastig om voldoende steunouders te werven. We hebben de samenwerking met de pleegzorgcampagne geïntensiveerd. Dit zorgt naast aandacht voor pleegzorg ook voor meer aandacht voor de werving van steunouders. Zeventien kinderen maken gebruik van een steungezin. Dit is lager dan de doelstelling. Dit komt omdat we moeilijk steungezinnen kunnen vinden. Vanuit de pleegzorg campagne is er tevens een bredere interesse gewekt voor weekendpleeggezinnen. In 2024 wordt mede hierin verder geïnvesteerd en toegewerkt naar meer beschikbare opvang binnen een zo thuis mogelijke plaats voor kinderen. Zo kunnen zij zoveel mogelijk blijven participeren in hun normale leven.
- We hebben afspraken over de inzet van Jeugdhulp Binnen Onderwijs (JBO). Deze afspraken zijn opgesteld in afstemming met de Samenwerkingsverbanden voor Primair Onderwijs en Voortgezet Onderwijs. We hebben met het wijkteam richtlijnen opgesteld over de inzet van Jeugdhulp Binnen Onderwijs (inclusief thuiszitters).
- We hebben een regionale werkwijze ontwikkeld om de inzet van jeugdhulp op Lichtenbeek (speciaal onderwijs) efficiënter en effectiever te organiseren. Deze werkwijze is opgesteld in afstemming met Lichtenbeek, Samenwerkingsband voor Primair Onderwijs, zorgaanbieders, de regiogemeenten en het Sociaal wijkteam. Doel van deze werkwijze is om de inzet van JBO efficiënter en effectiever te organiseren, zodat kinderen zich beter kunnen ontwikkelen.
- We hebben een plan van aanpak hoogbegaafden opgesteld met verschillende partners uit het veld en de betrokken ouders.
- De inspanningen die we gepleegd hebben, zijn conform de doelstellingen. We lopen op koers.

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
Aantal jeugdhulpaanbieders met een toewijzing CSA	**105**	**117**	**117**	**116**	**116**
Eenheid: Aantal					
Bron: Gemeente Arnhem					

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
Aantal jeugdhulpaanbieders met een toewijzing Elden en De Laar	**123**	**131**	**122**	**117**	**124**
Eenheid: Aantal					
Bron: Gemeente Arnhem					

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
Aantal jeugdhulpaanbieders met een toewijzing Malburgen	**156**	**162**	**148**	**150**	**164**
Eenheid: Aantal					
Bron: Gemeente Arnhem					

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
Aantal jeugdhulpaanbieders met een toewijzing Noord-Oost	**138**	**136**	**124**	**128**	**143**
Eenheid: Aantal					
Bron: Gemeente Arnhem					

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
Aantal jeugdhulpaanbieders met een toewijzing Noord-West	**172**	**180**	**154**	**149**	**146**
Eenheid: Aantal					
Bron: Gemeente Arnhem					

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
Aantal jeugdhulpaanbieders met een toewijzing Presikhaaf	**104**	**121**	**113**	**121**	**133**

Eenheid: Aantal

Bron: Gemeente Arnhem

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
Aantal jeugdhulpaanbieders met een toewijzing Schuytgraaf-Elderveld	**154**	**159**	**146**	**149**	**159**

Eenheid: Aantal

Bron: Gemeente Arnhem

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
Aantal jeugdhulpaanbieders met een toewijzing VKR	**151**	**149**	**124**	**135**	**164**

Eenheid: Aantal

Bron: Gemeente Arnhem

Meer kwetsbare jeugdigen wonen veilig thuis (D)

- Het Digitaal Scheidingsloket heeft in 2023 een definitieve plek gekregen bij een welzijnsorganisatie. Er vindt regionale afstemming plaats over de opdracht voor het loket. In 2023 is in het kader van complexe echtscheidingen een nieuw product ontwikkeld en opengesteld vanuit de inkoop: het product Begeleide Omgang. Dit product voorziet in het faciliteren en ondersteunen van de omgangsregeling tussen gescheiden ouders en kinderen als deze moeizaam verloopt of door conflicten onmogelijk wordt.
- We voorkomen uithuisplaatsingen vaker door de inzet van Team VAV (Vertrouwd, Aanwezig en Veilig) dat snel en flexibel bij kwetsbare gezinnen thuis ingezet kan worden en escalatie helpt te voorkomen. De evaluatie over kalenderjaar 2023 laat zien dat door de inzet van VAV bij 20 gezinnen zwaardere vormen van zorg en uithuisplaatsingen worden voorkomen. Dit is nog niet het volledig gewenste resultaat. Doorontwikkeling van team VAV gaat hier in 2024 een stijgende lijn in creëren.
- In het afgelopen jaar is het aantal jeugdbeschermingsmaatregelen en het aantal jongeren in verblijf stabiel. We boeken resultaat met de maatregelen die de inzet van jeugdbescherming en verblijf moeten voorkomen. Het verbeteren en versnellen van het veiligheidsnetwerk vergt een lange adem. We hebben in het afgelopen jaar stappen gezet in de samenwerking tussen de jeugdbescherming en de lokale toegang.
- We versnellen en verbeteren het veiligheidsnetwerk: Veilig Thuis, Sociale wijkteams, jeugdbescherming en de Raad voor de Kinderbescherming. Zodat kinderen en hun ouders sneller passend hulpaanbod krijgen om de veiligheid in het gezin te herstellen. De afspraken vanuit de Gelderse Verbeteragenda Jeugdbescherming zijn op 1 april 2022 doorgevoerd, waardoor de samenwerking een nieuwe impuls heeft gekregen. We werken aan de inrichting van een toekomsttuin voor kind- en gezinsbescherming, waarbij medewerkers van Sociale Wijkteams intensief samenwerken met medewerkers van Veilig Thuis, Jeugdbescherming, Raad voor Kinderbescherming en expertise partijen. Deze is in 2023 concreet geworden en gaat van start in het eerste kwartaal van 2024.
- We zetten de doorbraakmethode in om te werken aan een beter perspectief voor gezinnen met complexe, meervoudige problemen in een onveilige situatie. De doorbraakmethode is geborgd binnen de Sociale Wijkteams. In 2023 zijn 41 casussen vanuit de doorbraakmethode opgepakt.
- Het Regionaal Expert Team (RET) ondersteunt bij het bepalen en tijdig inzetten van passende jeugdhulp en het aanbieden van ambulante alternatieven voor verblijf. Met dit regionale overleg doen we er alles aan om uithuisplaatsing te voorkomen en zetten we in op betere uitstroom uit de jeugdzorg. In maart 2023 hadden 455 jeugdigen een toewijzing voor verblijf. In december 2023 hadden 460 jeugdigen een toewijzing voor verblijf. Dit laat een lichte stijging van 5 kinderen zien. Het RET helpt te bepalen welke zorg noodzakelijk is. Het is nog niet altijd gelukt om een passende plek voor de jeugdigen te vinden. Om sneller een passende verblijfsplek voor jeugdigen te organiseren wordt in 2023 de 'Samenwerkende Voordeuren' opgezet waarbij een jeugdige op één plek wordt aangemeld waarna in samenwerking met het RET en zorgaanbieders een verblijfsplek wordt gerealiseerd. Deze ontwikkeling sluit aan bij de Gelderse Verbeteragenda Jeugdbescherming en het RET. In 2023 is toegewerkt naar het vormgeven van kleinschalige voorzieningen met kleine populatie binnen groepen. Dit ondersteunt het doel gericht op zo kort mogelijk uit huis en passend afschalen.
- We werven ouders voor pleegzorg en zetten gezinsvormen in als alternatieven voor jeugdhulp met verblijf. In samenwerking met de pleegzorgaanbieders en Steunouder Arnhem is een vernieuwde regionale pleegzorgcampagne uitgevoerd. Met als doel het werven van meer pleegouders en steunouders, zodat kinderen in onveiligheid zo thuis mogelijk kunnen opgroeien. Niet alleen het werven van nieuwe pleegouders is belangrijk, maar ook het behouden van pleegouders. In 2023 zijn activiteiten georganiseerd in de week van de pleegzorg. Dit heeft er voor gezorgd dat er meer interesse is getoond in de rol van pleegzorg.

Regionale aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling (I)

Zie de toelichting bij het programma Welzijn en Inclusie.

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
Aantal jeugdbeschermingsmaatregelen	427	395	382	453	408
Eenheid: Aantal					
Bron: Gemeente Arnhem					

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
Aantal jeugdigen in verblijf	610	563	512	611	561
Eenheid: Aantal					
Bron: Gemeente Arnhem					

Minder jeugdigen zijn van zorg afhankelijk (D)

- In het afgelopen jaar zijn veel inspanningen geleverd om kinderen zo dichtbij huis mogelijk ondersteuning te bieden als zij vastlopen in hun ontwikkeling.
- 30% procent van de kinderen die bij de Praktijkondersteuner kwam werd verwezen naar specialistische zorg. De rest van de kinderen (70%) is geholpen door de praktijkondersteuner of is doorverwezen naar een algemene voorziening. Deze resultaten zijn hoger vergeleken metde resultaten in 2022 (55%). We zien dat meer kinderen bij de Praktijkondersteuner zijn geweest en dat de ernst van de problematiek toeneemt.
- De zorgaccounthouder is in februari 2022 gestart met als doel bemiddelen bij de zorgvraag van kinderen op de wachtlijst (behandeling/GGZ), zodat zij sneller kunnen starten met hun zorgtraject. Bemiddelingen waren vrijwel in alle gevallen succesvol: er kon een alternatief worden aangeboden met een kortere wachttijd. Dit heeft tot gevolg dat kinderen die direct hulp nodig hebben deze ook kunnen ontvangen. Dit komt mede door een goede samenwerking met de zorgaanbieders. De zorgaccounthouder ontvangt wekelijks gemiddeld drie vragen van voornamelijk wijkcoaches. De zorgaccounthouder heeft in 2023 niet gezorgd voor een afname van de wachtlijsten, daarvoor is een bredere inzet nodig. De juiste maatregelen worden genomen vanuit de Hervormingsagenda en de lokale Aanpak Wachttijden.
- In februari 2022 hebben we samen met vier zorgaanbieders bijeenkomsten ontwikkeld voor ouders en hun kinderen die op de wachtlijst staan. De groepsbijeenkomsten zijn succesvol op inhoud. Het blijft echter een uitdaging om ouders die aangemeld zijn bij een andere aanbieder te bewegen naar deze bijeenkomsten.
- De focusgroepen voor jeugdigen zijn als pilot gestart. Dit zijn groepsbijeenkomsten voor jeugdigen met mentale problemen. Ook hier blijkt het lastig de groep vol te krijgen. De resultaten zijn er echter wel; deelnemers zijn erg tevreden en dit voorkomt in veel gevallen een vervolgvraag voor individuele behandeling. Het aanbod bekend maken bij verwijzers en andere vindplaatsen zoals onderwijs, kost veel tijd en inzet.

We zorgen voor een wijknetwerk met algemene voorzieningen en zorgaanbod dat aansluit bij de problemen van kinderen en jongeren (I)

We hebben de afgelopen 2,5 jaar in vier wijken de pilot Begeleiding Jeugd en Wmo uitgevoerd waarbij wijkcoaches zelf begeleiding boden in plaats van te verwijzen naar gecontracteerde aanbieders in de Wmo en Jeugdzorg. In mei 2023 is deze pilot afgerond. Zo is gebleken dat de meerwaarde van de pilot beperkt is. Eén belangrijke doelstelling van de pilot is dat de begeleiding door wijkcoaches er toe zou leiden dat gecontracteerde zorgaanbieders minder begeleiding zouden hoeven te bieden. Dit resultaat is niet gerealiseerd. Tegelijkertijd blijkt ook dat een belangrijke randvoorwaarde nog niet op orde is om de pilot tot een succes te maken. Passende voorliggende voorzieningen ontbreken, waardoor begeleidingstrajecten niet snel kunnen worden afgesloten. We gaan de komende tijd de positieve ervaringen van de pilot (bijvoorbeeld het dichtbij, in de wijk, bieden van zorg) bestendigen in structureel beleid.

In het najaar starten we in de gebieden De Laar, Elderveld, Elden en Schuytgraaf om laagdrempelige opvoedondersteuning aan ouders aan te bieden en daarnaast te zorgen dat ouders elkaar kunnen ontmoeten voor ontspanning en het uitwisselen van ervaringen over opvoeden.

Het uitgangspunt blijft om meer wijkgericht te gaan werken. Dit houdt in dat een beperkt aantal 'begeleidingsaanbieders' in de wijken samenwerken en medeverantwoordelijk zijn voor het bieden van de begeleiding in de wijk.

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
Aantal 0-17-jarigen met een JW-toewijzing	5338	5147	5028	5234	5373

Eenheid: Aantal

Bron: Gemeente Arnhem

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
Aantal 18+ers met een JW-toewijzing	675	608	521	503	476

Eenheid: Aantal

Bron: Gemeente Arnhem

Een meer inclusief Arnhem, waarbij meer kwetsbare Arnhemmers (blijven) wonen in de wijk (A)

Er zijn voldoende geschikte en betaalbare woningen voor kwetsbare Arnhemmers (D)

Zie de toelichting bij de inspanningen hieronder.

We koppelen zorg(behoeften) aan wonen (I)

In nauwe samenwerking met vier woningbouwcorporaties stromen iedere maand cliënten uit naar een zelfstandige woning. Deze zogenaamde convenantroute is speciaal bedoeld voor cliënten in beschermd wonen of de maatschappelijke opvang, die klaar zijn voor een volgende stap, maar via de reguliere routes niet aan een woning kunnen komen.

De druk op de convenantroute is verder toegenomen doordat cliënten die vanuit intramurale zorg uit wensen te stromen moeilijk via de reguliere routes aan een woning kunnen komen. Naast de aanvragen vanuit beschermd wonen ontvangen we ook aanvragen vanuit de WLZ, ouder-kindhuizen en de instellingen voor jeugdzorg. Vooral deze laatste groep zorgt voor complexe aanvragen omdat er te weinig geschikte woningen zijn. De vraag naar kamerwoningen en goedkope eenpersoonswoningen (zoals studio's) is veel groter dan het aanbod. De behandeling van de wijziging van de Wet op de huurtoeslag in de Eerste en Tweede Kamer is vertraagd waardoor de huurtoeslag leeftijdsgrens nog niet is verlaagd naar 21 jaar. Veel aanvragen voor woningen via de convenantroute zijn voor jongvolwassenen, dus we hopen dat de wetsbehandeling zo snel als mogelijk kan plaatsvinden.

Zorggerelateerde woonoverlast wordt minder (I)

Zie de toelichting bij de inspanning hieronder.

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
Beschermd Wonen, aantal inwoners met verblijf	1013	960	605	454	421

Eenheid: Aantal. NB. m.i.v. 2021 is een groot aantal inwoners vanuit Beschermd Wonen overgeheveld naar de Wet langdurige zorg.

Bron: Gemeente Arnhem

Meer bewoners met een kwetsbaarheid kunnen in grotere mate in hun eigen woonomgeving zelfstandig (begeleid) wonen (D)

De gemeenten binnen de regio Centraal Gelderland, inclusief Arnhem, sturen samen met de Inkooporganisatie op deze transformatie, waarbij een belangrijke ontwikkelopdracht bij de gecontracteerde zorgaanbieders ligt. De eerste slag hierin is gemaakt met de nieuwe inkoopronde die is ingegaan op 1 juli 2020. Met de recente contractverlenging van de aanbieders voor beschermd wonen is een tweede slag gemaakt door diverse verbeteringen in de producten door te voeren. Daarnaast werkt iedere gemeente aan de lokale basisinfrastructuur, zorgt voor voldoende geschikte woningen om de doorstroom mogelijk te maken en stimuleert wooninnovatie: voldoende diversiteit aan woonvoorzieningen die niet locatie-gebonden zijn (wonen-zorg losgekoppeld). In de praktijk is het 'omklappen' van woningen nog niet altijd mogelijk en moet de inwoner bij afschaling verhuizen. Voldoende geschikte woningen en een gevarieerd aanbod in Arnhem en de regio zijn hiervoor noodzakelijk. Dit blijft een belangrijk aandachts- en ontwikkelpunt de komende jaren en is een belangrijk onderdeel van de nieuwe regionale samenwerkingsafspraken.

We ontwikkelen meer preventieve activiteiten **(I)**

Regionaal (binnen het programma ‘Samen aan Zet’) is afgesproken dat iedere gemeente in de regio Centraal Gelderland werkt aan het op orde brengen van de lokale basisinfrastructuur. Dat betekent dat we zorgen voor plekken/ activiteiten in de buurt waar inwoners die beschermd of begeleid wonen, elkaar kunnen ontmoeten en onderling steun kunnen vinden (zoveel mogelijk verspreid over de stad). We realiseren voldoende aanbod voor een zinvolle daginvulling en zorgen dat deze doelgroep kan wonen op een passende plek (onder andere door woonafspraken met corporaties). We zorgen voor lokale samenwerking via de ontwikkeling van de wijknetwerken en werken hierbij samen met andere gemeenten, aanbieders, zorgverzekeraars en woningcorporaties. Eén van de huidige activiteiten is de voorziening ‘buurtcirkels’. Deze wordt door de Regionale Instelling voor Beschermd Wonen in de regio Arnhem Veluwe Vallei (RIBW AVV) verspreid over de stad aangeboden. Hier kunnen zorgcliënten elkaar ontmoeten en elkaar ondersteunen in de problemen waar zij in het dagelijks leven tegenaan lopen. De gesprekken vinden plaats onder supervisie van een zorgprofessional. Door de buurtcirkels wordt de zelf- en samenredzaamheid vergroot en wordt bijgedragen aan een verantwoorde afschaling van zorg met een verkleinde kans op terugval.

Er zijn regionaal sluitende afspraken Beschermd Thuis **(I)**

De behandeling van het wetsvoorstel woonplaatsbeginsel beschermd wonen (en de daarmee gepaard gaande financiële doordecentralisatie) is controversieel verklaard in afwachting van besluitvorming door het nieuwe kabinet. De nieuwe streefdatum voor invoering blijft vooralsnog 1 januari 2025. De voorbereidingen met de regiogemeenten op deze nieuwe situatie gaan onverminderd door. In 2023 zijn de financiële afspraken met de regiogemeenten afgerond. Alle colleges van de regiogemeenten hebben hiermee ingestemd. De vervolgafspraken zijn om een regionaal samenwerkingsconvenant af te sluiten waarin afspraken worden vastgelegd over de financiën, de regionale besluitvorming hierover, de toegang, contractering, toezicht, de lokale basisvoorzieningen, monitoring en woonafspraken. Hiermee geven we invulling aan de van rijkswege vastgelegde Norm voor Opdrachtgeverschap voor Beschermd Wonen.

Samen met de regiogemeenten werken we daarmee aan de transformatie van beschermd wonen naar een beschermd thuis. Daarbij is het de ambitie om in elke gemeente kwalitatief goede, beschikbare en betaalbare ondersteuning te bieden aan mensen met een psychische kwetsbaarheid. De gemeenten werken de komende jaren aan de opbouw van de lokale voorzieningen om hun eigen inwoners zoveel mogelijk in de eigen gemeente een beschermd thuis te kunnen bieden. Daarnaast zullen een aantal voorzieningen voor beschermd wonen regionaal in stand worden gehouden.
Nu ontvangt de gemeente Arnhem als centrumgemeente nog de Rijksuitkering Beschermd wonen. Dit gaat veranderen. Het streven van het Rijk is dat vanaf 2025 de rijksuitkering over een periode van tien jaar, op basis van objectieve criteria, zal worden herverdeeld over alle gemeenten (objectief verdeelmodel). Vanaf dat moment zijn de gemeenten zelf verantwoordelijk voor de eigen inwoners die (nieuw) willen instromen in beschermd wonen en ontvangt elke gemeente de bijbehorende middelen. Deze herverdeling van middelen gaat gepaard met een vermindering van het huidig budget.

Er is een integrale aanpak voor mensen met verward gedrag **(I)**

In 2023 is onderzocht of we als gemeente kunnen komen tot een breed bemoeizorgteam. Dit bemoeizorgteam is werkzaam bij RIBW AVV.

In 2023 is met de partners onderzocht of de pilot Noodbed in gewijzigde vorm voortgezet kan worden. De pilot heeft nu een meer medisch karakter en is per 15 juni 2023 weer opgestart. De medische noodbedden zijn bij Rijnstate en de sociaal domein noodbedden zijn bij Pro Persona.
Onze bestuurders hebben op landelijk niveau aandacht gevraagd voor de uitvoeringsproblemen die we tegen komen in de Wet zorg en dwang. Met onze partners voeren we overleg om op lokaal en regionaal niveau tot verbeteringen te komen in de uitvoering van deze wet.
Met politie, VGGM, Sociaal wijkteam en de Overlast en Zorgoverleg-coördinatoren en IrisZorg werken we preventiever, door politiemeldingen over verward gedrag (waarbij geen strafbare feiten zijn gepleegd) te laten landen in het sociaal domein. Doordat de meldingen bekend zijn bij zorgpartners, kan zorg worden geïntensiveerd. Waar geen zorg wordt geboden, kan onderzocht worden of hier een vraag om ondersteuning ligt.

Er zijn in Arnhem diverse aanpakken en interventies om de problematieken rond onbegrepen gedrag aan te pakken. Ondanks de inspanningen blijven de aantallen meldingen hoog en staat in sommige wijken mede door overlast de leefbaarheid onder druk. Om deze reden hebben we als gemeente met verschillende Zorg en Veiligheid partijen gewerkt aan een interventieplan personen met verward of onbegrepen gedrag. Doel van het interventieplan is om vanuit de verschillende disciplines te komen tot aanvullende interventies binnen de aanpak voor personen met verward of onbegrepen gedrag. Ook zijn in 2023 gesprekken opgestart om een 24/7 interventieteam op te richten voor deze doelgroep. De raad is geïnformeerd over het Interventieplan.

BBV-indicatoren (niet gekoppeld aan een doel)

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo	**780**	**820**	**840**	**820**	
Eenheid: Aantal per 10.000 inwoners in de betreffende bevolkingsgroep					
Bron: CBS - Monitor Sociaal Domein WMO					
Effectindicator	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Jongeren met jeugdhulp			**14,10**	**14,90**	**12,70**
Eenheid: Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzicht van alle jongeren tot 18 jaar					
Bron: CBS - Indicatoren jeugdzorg in natura					
Effectindicator	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Jongeren met jeugdreclassering			**0,70**	**0,70**	**0,60**
Eenheid: Het percentage jongeren (12-22 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-22 jaar)					
Bron: CBS - Indicatoren jeugdzorg in natura					
Effectindicator	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Jongeren met jeugdbescherming			**1,40**	**1,40**	**1,10**
Eenheid: Het percentage jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermingsmaatregel ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.					
Bron: CBS - Indicatoren jeugdzorg in natura					

Afhandeling amendementen en moties Begroting 2023

22M154 Maak de zorg aantrekkelijk om in te werken

De gemeente Arnhem voert samen met de regionale inkooporganisatie gesprekken met zorgaanbieders over het leveren van kwalitatief goede zorg aan onze inwoners. Zeker bij zorgvormen waar personeelstekorten zijn, zoals de huishoudelijke ondersteuning of behandeling jeugd, wordt ook gesproken over wat nodig is om te zorgen dat voldoende zorgverleners geworven en behouden kunnen worden (binden en boeien van personeel). Zorgaanbieders hebben zelf ook veel last van de personeelstekorten en zoeken zelf naar allerlei mogelijkheden om personeel te werven en vast te houden, bijvoorbeeld door het creëren van voldoende doorstroommogelijkheden binnen de organisatie.

22M177 Laat pleegouders merken hoe waardevol ze zijn!

Deze motie is afgedaan met de raadsbrief “laat pleegouders merken hoe waardevol ze zijn!’

In februari 2023 is een sessie georganiseerd om gezamenlijk te kijken hoe we de pleegouders kunnen bedanken. In deze sessie geven pleegouders aan dat zij zich gewaardeerd voelen door de zorgorganisatie. Gekeken naar een jaarlijkse waardering hechten pleegouders waarde aan een leuke activiteit met elkaar. Een activiteit die niet te veel tijd kost maar waar zij wel waardering voelen vanuit de gemeente. Op 3 november 2023 is een leuke middag voor pleegouders georganiseerd om hen te bedanken voor hun inzet. Op die middag is ook het bedankje uitgereikt die pleegouders vanaf nu jaarlijks gaan krijgen. Wij gaan de pleegouders jaarlijks in de Week van Pleegzorg een bedrag schenken dat zij kunnen besteden aan een leuk uitje met het hele gezin. Dit doen we via de Dit is Arnhem pas.

Wat heeft het gekost

	Rekening	Begroting 2023		Rekening	
	2022	Primitief	Definitief	2023	Afwijking
Bedragen x € 1.000					
Middelen					
Lasten	63.584	64.375	66.076	90.104	-24.029
Baten	5.290	2.898	2.680	12.568	9.888
Saldo lasten en baten	***-58.293***	***-61.477***	***-63.396***	***-77.536***	***-14.141***
Toevoegingen aan reserves	21.275	1.082	5.830	9.830	-4.000
Onttrekkingen aan reserves	828	81	7.475	7.475	0
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	***-20.448***	***-1.001***	***1.645***	***-2.355***	***-4.000***
Gerealiseerd resultaat	**-78.741**	**-62.478**	**-61.750**	**-79.891**	**-18.141**

Onderwerp	Totale afwijking (x €1.000)	V/N	Toelichting	I/S	AR/ BR
Lasten	-24.018	N			
WMO en sociale wijkteams	-1.464	N	Persoonsgebonden budgetten	I	BR
WMO en sociale wijkteams	-9.563	N	Overige zorg - Wmo	I	BR
Jeugdzorg	-12.991	N	Jeugdzorg	S	BR
Baten	10.084	V			
Jeugdzorg	7.844	V	Jeugdzorg	S	BR
WMO en sociale wijkteams	1.935	V	Overige zorg - Wmo	I	BR
WMO en sociale wijkteams	305	V	Eigen bijdragen	I	BR
Toevoegingen aan reserves	0				
Onttrekkingen aan reserves	0				

Op het totale beleidsveld Zorg is een voordeel gerealiseerd van € 4,0 miljoen. Dit is verdeeld in een nadeel van € 13,9 miljoen op het stedelijke programma S07 Zorg (inclusief reservemutaties) en een voordeel van € 17,9 miljoen op de wijken.

Onderstaand is een overzicht opgenomen van hoe de resultaten zorg over de stad en de wijk zijn verdeeld:

Onderwerp	Stad (S07)	Wijk	Totaal
Zorg (WMO)	-7.628 N	9.832 V	2.204 V
Zorg (Jeugdzorg)	-5.147 N	4.635 V	-512 N
Persoonsgebonden budget	-1.464 N	3.478 V	2.014 V
Eigen bijdragen	305 V	0	305 V
Totaal	**-13.934 N**	**17.945 V**	**4.011 V**

Hieronder worden de belangrijkste afwijkingen gemeld. Het resultaat zal in zijn geheel worden toegevoegd aan de bestemmingsreserve Wmo en Jeugdzorg.

Persoonsgebonden budgetten (PGB)
De realisatie van PGB's is € 2,0 miljoen lager dan begroot. Door meer aandacht voor toetsing door de sociale wijkteams zijn minder PGB's verstrekt dan begroot. Dit voordeel is verdeeld in een nadeel € 1,5 miljoen op het stedelijke programma S07 Zorg en een voordeel van € 3,5 miljoen op de wijken.

Overige Zorg - Wmo
Op de overige onderdelen van zorg is in totaal een voordeel behaald van € 2,2 miljoen. Dit is verdeeld in een nadeel van € 7,6 miljoen op het stedelijk programma en € 9,8 voordeel op de wijken. Met name aan woonvoorzieningen, ambulante begeleiding en doelgroepenvervoer is minder besteed dan was voorzien.

Jeugdzorg
Het totale nadeel Jeugdzorg is € 0,5 miljoen. Dit is het saldo van een nadeel op het stedelijk programma S07 (€ 5,1 miljoen) en een voordeel op de wijkprogramma's (€ 4,6 miljoen). Het betreft hier voornamelijk de specialistische voorzieningen die in natura worden verstrekt. Bij de verleende zorg in de vorm van persoonsgebonden budget (PGB) is een daling van de kosten zichtbaar. Ook bij jeugdbescherming en jeugdreclassering zijn de kosten lager dan begroot.

De trend van stijgende kosten die vanaf september 2021 zichtbaar werd, zet zich door. Naast stijging van de tarieven zorgt ook een stijging van het volume voor meerkosten. Het gaat dan niet alleen om meer kinderen in jeugdzorg, maar vooral ook om kinderen en jongeren die langer in behandeling zijn dan wel intensiever behandeld en begeleid worden.

Eigen bijdragen
Het CAK heeft ongeveer € 0,3 miljoen meer aan eigen bijdragen geïnd dan begroot.

Met wie werken we samen

Verbonden partijen

BVO Doelgroepenvervoer Regio Arnhem Nijmegen
MGR Sociaal Domein Centraal Gelderland
Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden
Voor meer informatie wordt verwezen naar de paragraaf Verbonden partijen.

Partners

- Stichting Sociale wijkteams;
- Zorgaanbieders en welzijnsorganisaties;
- Onze Huisartsen en Arts en Zorg;
- Cliënten- en Adviesraden Sociaal Domein;
- Zorgbelang Gelderland.

Ook werken we samen met verschillende subsidiepartners. Deze zijn in dit programma in de digitale begroting (https://financien.arnhem.nl) terug te vinden. Het volledige overzicht van de begrotingssubsidies is te vinden in de paragraaf Subsidies.

Beleidskaders

- Visie sociaal domein 'Sociaal domein in beweging';
- Verordening maatschappelijke ondersteuning gemeente Arnhem 2019;
- Geconsolideerde versie van de Verordening Jeugdhulp gemeente Arnhem 2019;
- Beleidsregels Leerlingenvervoer gemeente Arnhem;
- Voorstellen tot maatregelen jeugdzorg;
- Kadernota De veerkrachtige samenleving Arnhem;
- Beleidsregels Wmo (2019);
- Beleidsregels Jeugd (2019);
- Beleidsplan Jeugd Wmo;
- Uitvoeringsplan deel Wmo;
- Jeugdbeleid 2021-2025. Opgroeien in Arnhem: een toekomst vol kansen;
- Inrichtingsplan Jeugdhulp;
- Regionaal Transformatieplan Jeugd;
- Regioaanpak huiselijk geweld en kindermishandeling 'Samen Veilig' 2019-2023;
- Verordening maatschappelijke ondersteuning gemeente Arnhem 2019;
- Verordening Jeugdzorg Arnhem 2019;
- Verordening doelgroepenvervoer 2020;
- Raadsbrief Ontwikkelingen zorgdomein (december 2018);
- Transformatieplan Beschermd Thuis 2019-2021;
- Raadsbrief bestuurlijke uitgangspunten doordecentralisatie beschermd wonen (maart 2020);
- Raadsbrief kwaliteit, toezicht en handhaving (juni 2019);
- Raadsbrief Voortgang aanpak toezicht op kwaliteit en rechtmatigheid zorg (november 2021);
- Raadsbrief Voortgang regionale samenwerking beschermd wonen (februari 2021);
- Raadsbrief Voortgang regionale samenwerking beschermd wonen vanaf 2022 (juni 2021);
- Raadsbrief afspraken en contracten jeugdbescherming, juli 2021.

Welzijn en inclusie

In Arnhem willen we inwoners gelijke kansen bieden om mee te doen in de maatschappij. Dat is onze ambitie. We willen een stad zijn waar inwoners kunnen zijn wie ze zijn en waar een ieder zijn identiteit en eigenheid met trots kan uitdragen. Waarbij iedereen open staat voor elkaar en elkaar helpt. In veiligheid en vrijheid. Daarbij hebben we speciale aandacht voor het voorkomen en tegengaan van discriminatie. En voor het versterken van de positie van inwoners in een kwetsbare situatie.

Om te borgen dat iedereen gelijkwaardige kansen heeft om zich te ontwikkelen en om mee te doen is een stevige sociale basis nodig. Een stevige sociale basis zorgt ervoor dat mensen meedoen, zich goed voelen en omkijken naar anderen. Die bestaat uit drie onderling nauw verbonden pijlers: de inwoners zelf, hun netwerken, en de meer formele, georganiseerde sociale basisvoorzieningen
Dit creëren we met bijvoorbeeld het ondersteunen van inwonersinitiatieven, door in te zetten op preventie, participatie, het geven van ondersteuning bij opgroei- en opvoedvragen en het zorgen voor goede algemene voorzieningen, zoals ontmoetingsplekken. Mantelzorgers, net als mensen die actief zijn in de informele zorg en die vrijwilligerswerk doen, zijn essentieel voor een goede sociale basis. Deze verdienen daarom onze bijzondere aandacht en ondersteuning. Ook bieden we statushouders en vluchtelingen een nieuw thuis en toekomstperspectief. En we zetten stevig in op de beweging van opvang naar wonen met of zonder begeleiding.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we gedaan

Ambities (A)	Doelen (D)	Inspanningen (I)

Arnhemmers voelen zich thuis en kunnen meedoen in hun stad (A)

Opvoeden en opgroeien (D)

We werken volgens de principes van de Pedagogische Wijkaanpak aan het gezond en veilig opgroeien van kinderen en jongeren. Wij willen dat Arnhemse jongeren gelijke kansen hebben door ongelijk te investeren. Dit doen we in samenwerking met onze partners en de teams Leefomgeving waarbij we per wijk kijken waar de prioritering in het kinder- en jongerenwerk zit. We zorgen ervoor dat Arnhemse jongeren gelijke kansen hebben hun talenten te ontwikkelen. Dit doen we door te investeren in de optimale toeleiding naar de vroeg- en voorschoolse educatie, naar de kinderopvang, de ‘rijke schooldag’, kinder- en jongerenwerk (op school, straat en ook online) en door te voorzien in werkgelegenheidsprojecten voor kansarme jeugd. Gezamenlijk komen wij tot een programma om de jongeren optimaal te bereiken. Dit doen wij door onze krachten te bundelen met het Nationaal Programma Arnhem Oost. Wij hebben gewerkt aan de versterking van het jongerenwerk in de DLEES (De Laar, Elden, Elderveld en Schuytgraaf)-wijken. Daarnaast wordt er een jongerencentrum gerealiseerd in Schuytgraaf waar jongeren elkaar kunnen ontmoeten en kunnen deelnemen aan diverse activiteiten.

Sluitende aanpak ketenpartners voor vroegsignalering (I)

Met het aanbod gezinsprogramma's worden ouders met jonge kinderen ondersteund bij vragen over opvoeden en de (taal)ontwikkeling van hun kind. Dit aanbod is van belang voor vroegsignalering van mogelijke (taal)achterstanden in een later stadium en leidt toe naar het aanbod peuteropvang (VVE) dat voor alle kinderen vanaf 2 jaar beschikbaar is.

Ook wordt Veilig In en Om School (VIOS) verder voortgezet. De pedagogische driehoek staat daarin centraal: school, thuis, straat. Om deze verbinding goed te kunnen maken worden jongerenwerkers ook ingezet op school. Door op deze manier te werken zijn de lijnen kort, is de informatievoorziening zo actueel en nauwkeurig als mogelijk en worden signalen vroegtijdig opgepakt. De samenwerking met de andere partners op jeugd- en jongerenwerk, sport, onderwijs en jeugd(gezondheids)zorg, participatie en veiligheid verloopt positief, maar blijft aandacht vragen.

Ontwikkelen van voorliggende voorzieningen (I)

We vinden het belangrijk om passende ondersteuning te leveren aan onze inwoners, zo licht en dichtbij mogelijk. Daarvoor (door)ontwikkelen we aanbod in het kader van afschalen of het voorkomen van zwaardere zorg. Daar speelt vroegsignalering en doorverwijzing een belangrijk rol in. De vorming van wijknetwerken speelt hier een rol in. Hierin trekken we samen op met het programma zorg en wordt deze preventieve aanpak doorontwikkeld.

Maatschappelijke verbindingen (D)

Samenwerkende Arnhemse Buurthuizen (SAB)
In 2023 hebben de samenwerkende buurthuizen de Buurthuizenvisie 2022-2032 ‘Buurthuizen, Arnhems Goud!’ aan onze gemeenteraad aangeboden. Deze visie maakt duidelijk tegen welke bestuurlijke, financiële en beheersmatige problemen zij aanlopen. Een aantal conclusies en aanbevelingen uit deze visie zullen worden meegenomen in het nieuwe integrale accommodatiebeleid en het vrijwilligersbeleid. Samen met de buurthuizen blijven we ons inzetten om ontmoeten en verbinden in de wijken mogelijk te maken. Zo is er een structurele overlegtafel tussen het SAB en de gemeente Arnhem gestart. Het gezamenlijke doel is om het contact tussen wijk/buurtbewoners onderling te stimuleren en hun betekenis voor elkaar te vergroten.

Buurthuizen zijn accommodaties. Daarom is er verbinding gelegd met het nog op te stellen Integraal Accommodatie Beleid (IAB) om per gebied meer zicht te krijgen op de vraag en de behoefte aan accommodaties.

Ontmoeten en Verbinden
De subsidies voor diverse buurthuizen en ontmoetingsplekken in Arnhem zijn voortgezet. Via de regeling ‘Ontmoeten en verbinden’ zijn daarmee diverse ontmoetingsplekken in de wijk ondersteund (zowel financieel als op organisatorisch vlak) om ontmoeting tussen inwoners, inwoners en maatschappelijke partners en inwoners en lokale overheid te laten ontstaan en in stand te houden. De buurthuizen leveren daarmee een bijdrage aan het wijkgericht werken in Arnhem en daarmee mede invulling geven aan de gedachte van de Koersnota ‘Van Wijken Weten 2023-2030’.

Ondersteuning vrijwilligers
Vrijwilligers zijn het cement van de samenleving en daarmee belangrijk voor de stad Arnhem. Daarom ondersteunt de gemeente Arnhem via subsidies vrijwilligersorganisaties om een concreet ondersteuningsaanbod in stand te houden zodat in de toekomst de vrijwilligers zich kunnen blijven inzetten voor alle mooie verenigingen en organisaties in de stad.
Mede op basis van vragen vanuit de raad en op basis van de verzonden raadsbrief van mei 2023 is in het tweede halfjaar van 2023 het vrijwilligersbeleid weer op de (politieke) agenda gezet. In oktober is het thema besproken met de raad, waarbij de toezegging gedaan is voor een nieuw vrijwilligersbeleid in 2024.

Samen werken in en aan de wijk (I)

Vrijwilligers zijn het cement van de samenleving en daarmee belangrijk voor de stad. Daarom ondersteunen wij via subsidies vrijwilligersorganisaties om een concreet ondersteuningsaanbod in stand te houden zodat in de toekomst de vrijwilligers zich kunnen blijven inzetten voor alle mooie verenigingen en organisaties in de stad.

Mede op basis van vragen vanuit de raad en op basis van de verzonden raadsbrief van mei 2023 is in het tweede halfjaar van 2023 het vrijwilligersbeleid weer op de (politieke) agenda gezet. In oktober is het thema besproken met de raad, waarbij de toezegging gedaan is voor een nieuw vrijwilligersbeleid in 2024.

Suïcidepreventie (amendement 22A70 Suïcidepreventie toegankelijk voor iedereen) (I)

De eerste helft van 2023 is gebruikt om samen met diverse partners in de stad een plan op te stellen voor de invulling van een Centrum voor Levensvragen en Suïcidepreventie. Dat centrum is op 1 september 2023 geopend. Er kunnen mensen terecht met vragen over het leven en de zin ervan, en ze vinden er een luisterend oor als ze suïcidale gedachten hebben. Het centrum richt zich niet alleen op mensen met suïcidale gedachten, maar ook op naasten, nabestaanden, professionals en vrijwilligers. Het helpt mensen ook bij het vinden van de juiste hulp en het werkt samen met een breed scala aan netwerkpartners. Voorjaar 2024 evalueren we het centrum en stellen we vast hoe we er vanaf 2025 een vervolg aan geven. We kijken dan ook naar de uitkomsten van de behandeling van de wet in de Tweede en Eerste kamer (voorjaar 2024). Het plan is om gemeenten waarschijnlijk vanaf 2025 een wettelijke taak te geven in de preventie van suïcide.

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
Kengetal sociale cohesie	**5,70**		**5,80**		
Eenheid:	Het kengetal sociale cohesie geeft aan in hoeverre er sprake is van binding met de buurt en buurtbewoners.				
Bron:	Arnhemse leefbare wijken monitor (tweejaarlijks)				

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
Actief als vrijwilliger	**33**		**28**		
Eenheid:	% inwoners dat actief is als vrijwilliger				
Bron:	Arnhemse leefbare wijken monitor (tweejaarlijks)				

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
Kengetal emotioneel eenzaam	**2,80**		**2,80**		
Eenheid:	Het kengetal emotioneel eenzaam geeft aan in hoeverre inwoners onvoldoende netwerk om zich heen hebben zoals familie, vrienden, buren.				
Bron:	Arnhemse leefbare wijken monitor (tweejaarlijks)				

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
Kengetal sociaal eenzaam	**2,60**		**2,70**		
Eenheid:	Het kengetal sociaal eenzaam geeft aan in hoeverre inwoners zich eenzaam voelen.				
Bron:	Arnhemse leefbare wijken monitor (tweejaarlijks)				

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
Waardering aanbod voorzieningen ouderen	**27**		**27**		
Eenheid:	% Eens met de stelling voldoende voorzieningen voor ouderen				
Bron:	Arnhemse leefbare wijken monitor (tweejaarlijks)				

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
Waardering aanbod voorzieningen jongeren	**22**		**23**		
Eenheid:	% Eens met de stelling voldoende voorzieningen voor jongeren				
Bron:	Arnhemse leefbare wijken monitor (tweejaarlijks)				

Zelf- en samenredzaamheid (D)

Arnhemse inwoners zijn zoveel als mogelijk redzaam en maken gebruik van hun eigen kracht en sociale netwerk. Door in te zetten op preventie doen inwoners minder snel een beroep op specialistische vormen van zorg en ondersteuning. Een mooi voorbeeld hiervan is Welzijn op Recept. In 2023 hebben Stichting Welzijn Ouderen Arnhem (SWOA) en Rijnstad, in samenwerking met Onze Huisartsen toegewerkt naar een stedelijke dekking van deze pilot. Het doel is om psychosociale problemen op te pakken en het voorkomen van inzet van een psycholoog of huisarts, doordat de inwoner door een welzijnsprofessional wordt begeleid naar een passende oplossing in het voorliggende veld (totaal aan algemene voorzieningen dat beschikbaar is in een wijk of gemeente). In 2023 zijn er ruim 100 doorverwijzingen geweest. Dit is een verdubbeling ten opzichte van 2022.

Ondersteuning mantelzorgers (I)

Ook in 2023 heeft Mantelzorg Vrijwillige Thuishulp (MVT) een bijdrage geleverd aan een mantelzorgvriendelijker klimaat in Arnhem. Het gaat hierbij om kernbegrippen als bewustwording, begrip en acceptatie. Dit is kracht bij gezet door op 1 maart 2023, op het 25 jarig jubileum van MVT, van start te zijn gegaan met het ‘Arnhems jaar van de Mantelzorg’. Er hebben diverse evenementen plaatsgevonden zoals de informatiemarkt in het stadhuis die de basis vormden van het jaar van de mantelzorg. Eerder in het jaar hebben er op het verzoek van de raad rondetafelgesprekken plaatsgevonden waarbij mantelzorg centraal stond.

Op communicatievlak is in 2023 sterk ingezet om het belang van mantelzorgers te benadrukken en in te zetten op een mantelzorgvriendelijk klimaat in Arnhem. De activiteiten van MVT sluiten hierbij aan zowel door de geboden vrijwillige thuishulp als door de ondersteuning van mantelzorgers waarbij enerzijds het verbreden van het hulpnetwerk (samenredzaamheid) en anderzijds het zoeken en vinden van eigen balans (zelfredzaamheid) centraal staan.

Samenhangend ouderenbeleid (I)

Samenhangend ouderenbeleid is in ontwikkeling. In het proces hieromtrent is de raad, met een rondetafelgesprek, in gesprek geweest met belanghebbenden in Arnhem. Ook heeft er een inventarisatie plaatsgevonden om in beeld te krijgen welke maatschappelijke uitdagingen op het gebied van de vergrijzing op ons afkomen. Zo zijn we met het Sportbedrijf Arnhem aan het onderzoeken hoe we bewegen voor ouderen verder kunnen stimuleren. Met Rozet zijn we in gesprek om te bekijken hoe cultuur kan bijdragen aan deze vraagstukken. Uiteraard zijn we ook met partners zoals Stichting Welzijn Ouderen Arnhem (SWOA) en Mantelzorg Vrijwillige Thuishulp (MVT) in gesprek die zich dagelijks inzetten voor ouderen en mantelzorgers.

Dit zien we als waardevolle input voor het te ontwikkelen beleid. Het beleid wordt participatief ontwikkeld met de verwachting dat dit in het tweede kwartaal van 2024 wordt opgeleverd. Na de zomerperiode wordt de uitvoeringsagenda ontwikkeld.

Als onderdeel van ons samenhangend ouderenbeleid is Arnhem dementievriendelijk. In 2023 heeft Alzheimer Nederland een dementiescan uitgevoerd. Dit heeft ertoe geleid dat gemeente Arnhem zich sinds december 2023 een dementievriendelijke stad mag noemen. Met name op het gebied van goede mantelzorgondersteuning door onze samenwerkingspartner MVT en een sterk netwerk scoort Arnhem bovengemiddeld.
Arnhem neemt deel aan het regionale Netwerk Dementie Arnhem en Omstreken. Een samenwerkingsverband van zorg- en welzijnsorganisaties en gemeenten, waarin we bijdragen aan de zorg voor mensen met dementie en hun naasten.
Met andere organisaties, waaronder het Openluchtmuseum Arnhem, verkennen we samenwerkingsvormen om continu aandacht te blijven hebben voor dit thema.

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
Mantelzorg	15		14		

Eenheid: % inwoners dat het afgelopen jaar mantelzorg heeft gegeven

Bron: Arnhemse leefbare wijken monitor (tweejaarlijks)

Duurzame inburgering (D)

Nieuwkomers voelen zich welkom in Arnhem. Ze kunnen zo snel mogelijk een zelfstandig leven opbouwen. Werk wordt gezien als de beste manier om mee te doen in de maatschappij. We combineren begeleiding naar werk met het leren van taal, persoonlijke ontwikkeling en de juiste zorg en ondersteuning. We zetten daarbij de best passende leerroute, zorg en ondersteuning in. Door een persoonlijke, cultuursensitieve aanpak wordt de inburgering bevorderd, hetgeen bijdraagt aan het zo snel mogelijk, naar eigen kunnen, mee doen in de Nederlandse maatschappij.

Nieuwkomers doen mee (I)

We houden de lijn vast waarbij het inburgeringsaanbod wordt gecombineerd met taal en participatie om zo een snelle integratie te bevorderen. De regisseur inburgering heeft regie over het gehele proces. We blijven de dienstverlening van het inburgeringsaanbod monitoren waarbij we steeds meer praktijkervaringen kunnen meenemen om de kwaliteit van het aanbod te borgen en verder te ontwikkelen. Met het COA hebben we de gesprekken op integratie geïntensiveerd met als doel om een doorlopende lijn te ontwikkelen vanaf AZC-locaties. Doordat de 24-wekeneis is komen te vervallen voor asielzoekers, zetten wij in om ook deze doelgroep, vanaf het AZC, actiever op weg te helpen naar werk. De 24-wekeneis hield in dat asielzoekers maximaal 24 weken per jaar mochten werken.

Nieuwkomers voelen zich thuis (I)

Zodra een statushouder aan de gemeente Arnhem wordt gekoppeld, krijgt deze statushouder een regisseur Inburgering toegewezen. Er wordt, vaak al in het AZC, een kennismakingsgesprek gevoerd, een analyse gemaakt op 13 leefgebieden en een persoonlijk inburgeringsplan (PIP) opgesteld. Aan de hand van dit plan wordt de best passende leerroute, zorg en ondersteuning ingezet. De regisseurs Inburgering spreken zelf meerdere talen en zijn vaak ervaringsdeskundigen. Zij fungeren als cultuurtolken. We zetten ons hiernaast in om de keten en de benodigde partners goed inzichtelijk te krijgen bij nieuwkomers, zodat zij de weg sneller weten te vinden in de Nederlandse samenleving. We breiden de keten uit als hier behoefte aan is en verstevigen de samenwerking in de keten door onder andere bijeenkomsten te organiseren. Door de hoge toename van het aantal asielstatushouders en gezinsmigranten (800 dossiers), heeft er een personele uitbreiding bij Bureau Nieuwkomers plaatsgevonden met als doel om de juiste en benodigde aandacht te kunnen blijven geven aan inburgeraars.

Een passend vangnet (D)

Deze doelstelling ligt gedeeltelijk op koers, want de realisatie van extra woonplekken voor dak- en thuislozen heeft vertraging opgelopen. Een belangrijke oorzaak is de wooncrisis.
We streven ernaar dat niemand op straat hoeft te slapen of in een onveilige thuissituatie hoeft te leven. Preventie en nazorg hebben structureel de aandacht. Hierop is ingezet door te investeren in de ketensamenwerking, de borging van de inzet van ervaringsdeskundigen, inzet op een outreachende aanpak in het centrum e.o. en het bieden van (ambulante) begeleiding voor iedereen die opvang behoeft.

Regionale aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling (HGKM) **(I)**

We hebben met onze aanpak op het thema Huiselijk Geweld en Kindermishandeling te maken met landelijke ontwikkelingen rondom toekomstscenario Kind en Gezinsbescherming, Veiligheid Voorop en zijdelings van de Gelderse Verbeteragenda Jeugdbescherming. Op al deze thema's zijn we goed aangehaakt en passen daaropvolgend onze werkwijzen aan. De regiovisie is in concept opgesteld en ons uitvoeringsplan zijn we aan het opmaken. In 2024 zullen deze worden vastgesteld.
Ondanks onze inspanningen samen met onze partners, zien we een aantal grote uitdagingen. Bij de vrouwenopvang is er sprake van een doorlopende druk op de opvang en de doorstroom stagneert. We werken met hen aan manieren om de doorstroom te bevorderen, maar ook de complexiteit van de problemen die de slachtoffers hebben zorgen ervoor dat mensen langer in de opvang blijven. We zien daarnaast een sterke toename van het aantal vragen aan Veilig Thuis en Centrum Seksueel geweld. Positief is te noemen dat mensen Veilig Thuis of het Centrum Seksueel geweld weten te vinden. We constateren met onze partners dat de druk op alle manieren toeneemt. Hier zijn we over in gesprek met lokale partners, de regiogemeenten, de provincie en het Rijk (VNG). Dit zijn signalen die landelijk zichtbaar zijn. En proberen we de instroom te verminderen o.a. door het versterken van ons lokale veld en kennisniveau te verhogen.

Versterken ketensamenwerking OGGz-partners **(I)**

De samenwerking tussen de ketenpartners loopt goed, waardoor in gezamenlijke verantwoordelijkheid een passend vangnet wordt gerealiseerd. Het daklozenadvieskantoor (DAK) en de werksessies die zijn georganiseerd versterken deze samenwerking.

Aanpak terugdringing dakloosheid (I)

In december 2022 is door het ministerie van VWS het Nationaal Actieplan Dakloosheid: Eerst een Thuis gelanceerd. Dit plan is een doorontwikkeling van de landelijke brede aanpak 'terugdringen dakloosheid'. De ambitie is dat in 2030 dakloosheid is beëindigd en iedereen een thuis heeft. De regio Centraal Gelderland heeft zich gecommitteerd aan de uitgangspunten van dit plan. In het afgelopen jaar is dit thema regionaal aan de orde geweest in de overlegstructuren Beschermd Wonen/Beschermd Thuis en zijn er werksessies voor alle partners en regiogemeenten georganiseerd, om in gezamenlijkheid in tot een uitvoeringsplan voor de komende jaren te komen.

In het afgelopen jaar is de inzet op het terugdringen van dakloosheid langs de drie sporen onverminderd gecontinueerd:

- Preventie (het voorkomen van dakloosheid)

In samenwerking met Armoede en Schulden, Werk en Inkomen en Zorg (voorkomen uitval) wordt onverminderd ingezet op preventie. De regelruimte wordt maximaal benut, waaronder het niet meer toepassen van de kostendelersnorm in de Participatiewet en de vier weken zoektermijn voor jongeren. Daarnaast wordt ingezet op het voorkomen van huisuitzettingen en vroegsignalering.
Het daklozenloket wordt continu doorontwikkeld, zo is het multidisciplinair team aan het loket verder uitgebreid met andere partijen, waardoor ook het aanbod is uitgebreid, met onder andere begeleiding vanuit stichting Barka voor de kwetsbare (dreigend) dakloze EU-burger, medische hulp en hulp/ondersteuning bij GGZ-problematiek. Verder heeft de regio Centraal Gelderland deelgenomen aan de preventiescanner Dakloosheid. Met deelname aan deze preventiescanner hebben we in beeld gekregen waar we als regio, maar ook als gemeente individueel staan als het gaat om onze inzet op het voorkomen van dakloosheid. De kansen zullen zoveel als mogelijk worden opgenomen in het uitvoeringsplan , zodat we de komende jaren hierin de gewenste verbeteringen kunnen doorvoeren.

- Vernieuwing van de opvang

De vernieuwing van de opvang is reeds gerealiseerd, waarmee ook een sluitend gedifferentieerd aanbod is ontstaan. De afbouw van de capaciteit heeft nog niet kunnen plaatsvinden. De belangrijkste redenen hiervoor zijn:
1. onvoldoende woonplekken beschikbaar door krapte op de woningmarkt;
2. onverminderde instroom en stagnerende door- en uitstroom;
3. steeds meer dakloze personen met 'zwaardere' psychische problematiek en;
4. een toename van dakloze kwetsbare EU-burgers.

Als gevolg van deze ontwikkelingen is de druk op de opvangcapaciteit in het afgelopen jaar toegenomen. Om deze reden is op diverse plekken in de opvang het aantal plekken (tijdelijk) uitgebreid en is gestart met het zoeken naar een geschikte locatie voor:
- de uitbreiding van de gezinsopvang met 3 tot 5 plekken. In het afgelopen jaar is hiervan 1 plek al gerealiseerd.
- de opvang van dakloze niet-rechthebbende EU-burgers, dit conform aangenomen motie "Opvang dakloze niet-rechthebbende EU-burgers" 23M41). De zoektocht naar een locatie hiervoor is gaande.

- Zelfstandig wonen (eventueel met begeleiding)

De beweging van opvang naar wonen is in 2021 verbonden met de brede gemeentelijke huisvestingsopgave 'Voldoende huisvesting voor aandachtsgroepen' en opgenomen in de onlangs vastgestelde nota Wonen & Zorg, waarbij duidelijk is dat de realisatie van extra woonplekken voor dak- en thuislozen vertraging oploopt. Een van de oorzaken daarvan is de wooncrisis.
Specifiek voor dakloze jongeren zijn de mogelijkheden van een pilot bouwdepot verkend. De pilot zal worden uitgevoerd binnen het programma Arnhem Oost.

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
Aantal dak- en thuislozen					
Eenheid: Aantal					
Bron: Het onderdeel monitor Dakloosheid in de GMSD is landelijk uitgesteld, omdat er onvoldoende juridische grondslag is voor de benodigde gegevensdeling. Landelijk is het streven om deze indicator vanaf het najaar van 2023 op te nemen in de GMSD.					

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
Tijd tot opvang (zowel direct als langdurig)					
Eenheid: Aantal dagen					
Bron: Het onderdeel monitor Dakloosheid in de GMSD is landelijk uitgesteld, omdat er onvoldoende juridische grondslag is voor de benodigde gegevensdeling. Landelijk is het streven om deze indicator vanaf het najaar van 2023 op te nemen in de GMSD.					

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
Duur van opvang (zowel direct als langdurig)					
Eenheid: Aantal dagen					
Bron: Het onderdeel monitor Dakloosheid in de GMSD is landelijk uitgesteld, omdat er onvoldoende juridische grondslag is voor de benodigde gegevensdeling. Landelijk is het streven om deze indicator vanaf het najaar van 2023 op te nemen in de GMSD.					

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
Mate van terugval					
Eenheid: Percentage					
Bron: Het onderdeel monitor Dakloosheid in de GMSD is landelijk uitgesteld, omdat er onvoldoende juridische grondslag is voor de benodigde gegevensdeling. Landelijk is het streven om deze indicator vanaf het najaar van 2023 op te nemen in de GMSD.					

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
Aantal gerealiseerde woonplekken t.b.v. uitstroom uit de maatschappelijke opvang					
Eenheid: Aantal					
Bron: Het onderdeel monitor Dakloosheid in de GMSD is landelijk uitgesteld, omdat er onvoldoende juridische grondslag is voor de benodigde gegevensdeling. Landelijk is het streven om deze indicator vanaf het najaar van 2023 op te nemen in de GMSD. Op 31 januari 2024 is in het kader van het agenderingsverzoek ‘Toenemende aantallen daklozen’ een factsheet met monitoringsgegevens aan de raad verstrekt (Bron: VGGM).					

Inclusief Arnhem (D)

Onze ambitie is: ‘Arnhem is een inclusieve stad. Een stad waarin iedereen zich gezien, gehoord, gewaardeerd en veilig voelt. Een stad waar iedereen gelijkwaardig is en zo behandeld wordt en waar iedereen dezelfde kansen heeft. Dat is het Arnhem dat we willen zijn’.

Dat vraagt inzet van de hele stad. De doelen die wij daarbij nastreven zijn:
- Meer Arnhemmers herkennen en erkennen dat we nog geen inclusieve samenleving zijn, zien hun eigen rol hierin en hebben inzicht in wat ze zelf kunnen doen.
- Meer Arnhemmers zetten zich actief in, vanuit de eigen bevoorrechte positie, voor een inclusieve samenleving en dragen bij aan het tegengaan van uitsluiting, waardoor meer mensen zich volwaardig onderdeel voelen van de Arnhemse samenleving.
- Arnhemse organisaties (waaronder wijzelf) en bedrijven zijn er nog meer op gericht om diversiteit en inclusie te bevorderen en hun diensten en producten (fysiek en digitaal) zijn nog toegankelijker en inclusiever.

We willen die doelen bereiken door ons te richten op de vijf focuspunten uit het uitvoeringsplan Inclusief Arnhem 2020-2022. Dit plan is het kader voor het programma Inclusie en voor de inzet op de focuspunten. In 2023 hebben we dit plan aangescherpt en geactualiseerd. Dit hebben we gedaan aan de hand van de hieronder beschreven focuspunten en we hebben de gemeenteraad hierover via diverse raadsbrieven geïnformeerd. Het plan geldt hiermee voor de periode 2023 tot en met 2026. Eind 2024/begin 2025 gaan we het plan nogmaals tussentijds actualiseren.

Drie focuspunten waar we ons op richten hebben betrekking op de hele stad:
1. Voorkomen en tegengaan van discriminatie en racisme;
2. Positie inwoners met beperking versterken;
3. Diversiteit in organisaties.

Voor twee focuspunten zijn we als organisatie aan zet:
4. Inclusieve gemeentelijke organisatie;
5. Inclusieve gemeentelijke communicatie.

Hieronder beschrijven we per focuspunt wat we hiervoor in gang hebben gezet en wat we hebben gerealiseerd.

Voorkomen en tegengaan van discriminatie en racisme **(I)**

Het uitvoeringsplan ‘Vrij zijn in Arnhem’ is de basis voor de acties die we in gang hebben gezet. Dit doen we op verschillende domeinen, zoals wonen, onderwijs, sport, welzijn en zorg. In de stad doen we dit in samenwerking met partners zoals COC, Vizier, InDifferent en het Comité 30 juni/1 juli. Hiermee zien we geen reden om een nieuw actieplan Vrij zijn in Arnhem (huidige looptijd 2022-2023) op te stellen.

- In 2023 zijn we begonnen met de aanpak ‘Arnhem tegen Racisme’ (zie daarvoor raadsbrief ‘Stand van zaken Arnhem tegen Racisme’ van 9 mei 2023).
- In de week van 20 tot en met 24 maart 2023 was de eerste Arnhemse Week tegen Racisme. Er zijn diverse activiteiten georganiseerd om stil te staan bij de Internationale Dag tegen Racisme (21 maart). Tijdens de afsluitende bijeenkomst op 24 maart waren enkele prominente sprekers aanwezig. Onder wie: Rabin Baldewsingh (nationaal coördinator tegen discriminatie en racisme) en Mpanzu Bamenga (in zijn rol van het aanklagen van de Marechaussee voor etnisch profileren).
- De subsidieregeling ‘herdenkingsjaar slavernijverleden en antiracisme’ is opengesteld. De werkgroep ‘Arnhem tegen Racisme’ is gestart en we geven in de vorm van kennisateliers een kennisimpuls aan professionals over subthema’s van racisme.
- De vele activiteiten rondom de herdenking en viering van Keti Koti en de inleiding van het herdenkingsjaar afschaffing slavernij hebben niet alleen op grote aandacht van Arnhemmers kunnen rekenen. Zo was minister Kaag aanwezig bij de herdenkingsbijeenkomst op 30 juni.
- De gemeente heeft in het kader van het herdenkingsjaar het Comité 30 juni/1 juli en de werkgroep Keti Koti op het vlak van projectmanagement en communicatie ondersteund. Het onderzoek naar de sporen van slavernijverleden loopt en wordt in maart 2024 opgeleverd.
- In oktober is naar aanleiding van de motie 21M297 de ‘Arnhemse Coördinator Discriminatie en Racisme’ (ACDR) gestart met een pilot gedurende een jaar. De ACDR gaat op onafhankelijke wijze signalen uit de stad ophalen over discriminatie en institutioneel racisme. Bovendien gaat ze hier aanbevelingen over doen richting de gemeente.
- In 2023 hebben we twee subsidieregelingen vastgesteld: een voor inwoners die hun achternaam willen veranderen vanwege de relatie met het slavernijverleden en een voor inwoners die hun geslachtsregistratie willen aanpassen of hun achternaam om zwaarwegende redenen willen veranderen. Met de vergoeding die we ze hiervoor bieden, geven we hen een steun in de rug en nemen we een mogelijke drempel weg.

Bestendigen regenboogaanpak **(I)**

We zetten ons in voor het vergroten van de zichtbaarheid, acceptatie en veiligheid van lesbische, homoseksuele, biseksuele, transgender, intersekse en queer personen (LHBTIQ+) in Arnhem. Hiervoor hebben we in 2023 het nodige in gang gezet met de partners in de stad:

- Tijdens ‘coming in week’ 2023 is de nieuwe regenboogagenda gepresenteerd (zie raadsbrief van 19-09-2024). In deze agenda hebben de regenboogpartners in samenwerking met de gemeente speerpunten met acties geformuleerd voor de komende vier jaar (2023-2026). De speerpunten zijn: Veiligheid, Zorg en Welzijn, specifieke aandachtsgroepen, zichtbaarheid en educatie.
- Met InDifferent zijn meerdere gesprekken geweest over de ‘InDifferent-netwerken’. InDifferent voert diverse activiteiten uit op verschillende VO-scholen en bindt veel vrijwilligers aan zich die bereid zijn daaraan een bijdrage te leveren. Het lukt (nog) niet altijd om duurzame netwerken en relaties op te bouwen met scholen. Dit heeft soms te maken met de druk die scholen ervaren waardoor ze geen tijd hebben voor ‘extra’ programma’s naast het curriculum. Ook zijn er scholen die aangeven dat ze al erg inclusief zijn en daarom geen behoefte hebben aan het programma. Een andere reden is dat sommige scholen geen middelen kunnen vrijmaken voor extra inzet op het bevorderen van inclusie. Het goede nieuws is dat het netwerk van de scholen waar InDifferent mee samenwerkt, gestaag groeit.
- Met onderwijs is afgesproken dat InDifferent in één van de themaoverleggen van de MEAA (de Maatschappelijk Educatieve Agenda Arnhem) in 2024 de gelegenheid krijgt om zich te presenteren aan de schoolbesturen.
- De regenboogpartners hebben samen met de gemeente Arnhem in 2023 voor de eerste keer de ‘Coming in Week’ georganiseerd met een eigen Arnhems karakter.

Positie inwoners met een beperking versterken **(I)**

Het uitvoeringsplan VN-verdrag Handicap is de basis voor de acties en activiteiten die we inzetten op dit focuspunt. Dit doen we op een reeks aan domeinen, zoals openbare ruimte, vastgoed, burgerzaken, onderwijs en zorg. Het principe ‘niets over ons, zonder ons’ is hierbij leidend. We werken samen met het Arnhems platform chronisch zieken en gehandicapten (Apcg) en Bijzonder in Arnhem. Bewustwording vergroten over de positie van inwoners met een beperking binnen de gemeentelijke organisatie en het onderdeel maken van andere opgaves vormt een rode draad door de inspanningen. Naast het uitvoeringsplan, spelen we ook in op nieuwe ontwikkelingen en signalen van ervaringsdeskundigen. Op twee van de elf domeinen van het uitvoeringsplan is meer tijd en inzet nodig dan voorzien, waardoor merkbare resultaten voor inwoners op die onderdelen nog achterblijven. We hebben hier extra op ingezet en blijven dit doen.

We hebben het afgelopen jaar het volgende bijvoorbeeld gerealiseerd:

- In de Week van Toegankelijkheid (2 t/m 7 oktober 2023) hebben we in samenwerking met het Apcg en Platform Binnenstad Arnhem (PBA) een ‘deurbelactie’ voor ondernemers in de binnenstad georganiseerd. Het doel was bewustwording over toegankelijkheid vergroten en ervoor zorgen dat meer mensen met een beperking panden van ondernemers kunnen betreden.
- Tijdens de bijeenkomst Samen Spelen, Samen Beleven op 16 november 2023 hebben verschillende organisatoren voor activiteiten kennis op kunnen doen over het toegankelijk organiseren van een activiteit. De kinderambassadeurs zijn daar ook gepresenteerd. Verschillende kinderen met een beperking kunnen vanuit hun ervaringsdeskundigheid bijvoorbeeld ons als gemeente adviseren over de inrichting van inclusieve speeltuinen. Of andere organisaties in de stad over het toegankelijk maken van hun activiteit.
- In het Integraal Huisvestingsplan (IHP) is toegankelijke en inclusieve onderwijshuisvesting als beleidsrijke toevoeging opgenomen. Met als doel om kinderen en jongeren met en zonder ondersteuningsbehoeften vaker samen te laten leren op scholen dicht bij huis.
- Het Apcg heeft in 2023 diverse projecten in de openbare ruimte, gemeentelijk vastgoed en evenementen geschouwd met diverse ervaringsdeskundigen. Zodat er vervolgens aanpassingen gedaan kunnen worden volgens de Arnhemse Standaard Toegankelijkheid (AST).
- Zie voor de voortgang van de uitvoering van de AST de betreffende passages bij Openbare Ruimte (speeltuinen en hoofdlooproutes) en Vastgoed (toegankelijkheid gemeentelijk vastgoed).
- Zo zijn In het kader van het verbeteren van de toegankelijkheid voor mensen met een beperking op de hoofdlooproutes is een start gemaakt in Malburgen. Daar waar sprake is van herinrichting van de openbare ruimte is er aandacht voor verbeteren van de toegankelijkheid.
- In 2023 zijn twee maal verkiezingen georganiseerd (Provincie en Waterschappen in maart en Tweede Kamer in november). Bij beide verkiezingen hebben we volop ingezet op toegankelijkheid, zodat iedere Arnhemmer die mocht stemmen ook kon stemmen. In enkele stembureaus met lichte ondersteuning van stembureauleden en in de meeste gevallen zelfstandig. Daarvoor hebben we onder andere drempelhulpen geplaatst en is voor inwoners met een visuele of lichamelijke beperking een stemtaxi ingezet. Voor inwoners met een visuele beperking lag er op twee stembureaus een stemmal met gesproken kandidatenlijsten. En voor inwoners met een auditieve beperking waren op één locatie gebarentolken aanwezig.

Diversiteit in organisaties (I)

Onder dit focuspunt vallen het netwerk ‘Diversiteitsreis’ en onze inzet richting verbonden partijen en subsidie- en inkooprelaties.

Netwerk Diversiteitsreis
De beoogde resultaten (prestatie-indicatoren) voor het netwerk Diversiteitsreis, die we in de Begroting beschreven, hebben we alle drie behaald:
Er zijn in 2023 vier bijeenkomsten geweest. Veertien nieuwe organisaties hebben zich aangesloten (dit is vier meer dan vooraf beoogd), waaronder een partnerorganisatie (InDifferent) en diverse verbonden partijen en subsidierelaties. Met het oog op verdere professionalisering van het netwerk Diversiteitsreis is een verkenning gestart naar de mogelijke uitwisseling met het netwerk ‘Samen voor een Baan’. Een netwerk dat zich richt op inclusief werkgeverschap en meer werk voor mensen met een beperking/afstand tot de arbeidsmarkt.

Op basis van deze verkenning zijn we in het laatste kwartaal van 2023 met een afvaardiging van organisaties uit het netwerk begonnen met het herijken van de ambitie en werkwijze van het netwerk. Verdere professionalisering staat gepland voor 2024. Daarnaast heeft ongeveer twee derde van het netwerk in januari 2024 de training ‘Unlocking the Code’ gevolgd. Deze training gaat over breincodes die diversiteit en inclusie tegenwerken.

Onze inzet richting samenwerkingspartners
In de raadsbrief Inclusie en diversiteit bij samenwerkingspartners van 14 maart 2023 hebben we beschreven wat we van verbonden partijen en subsidie- en inkooprelaties vragen qua inzet op een inclusieve en diverse organisatie en dienstverlening. Bij verbonden partijen en subsidiepartners hebben we bij onze accounthouders geïnvesteerd in kennis en bewustwording over inclusie en diversiteit. Hiermee zijn we ook toezegging 1201 nagekomen.

In 2023 hebben we reacties verzameld op onze brief naar verbonden partijen en deze waar nodig bestuurlijk geagendeerd. Van alle dertien verbonden partijen, met uitzondering van één, hebben we een inhoudelijke reactie ontvangen.
Via de accounthouders monitoren we de inzet van verbonden partijen op diversiteit en inclusie.

Op basis van gesprekken met een aantal grote subsidiepartners hebben we een plan gemaakt voor de periode 2024-2026 over het opnemen van afspraken over diversiteit en inclusie in de beschikkingen voor alle subsidierelaties.

Wat betreft inkooprelaties hebben we in 2023 organisatorische voorbereidingen getroffen om diversiteit en inclusie in 2024 verder in te bedden in ons inkoop- en aanbestedingsbeleid.

Inclusieve gemeentelijke organisatie (I)

We hebben de ambitie om in 2026 een inclusieve en diverse organisatie te zijn, die op alle niveaus binnen de organisatie een afspiegeling is van de Arnhemse beroepsbevolking. In 2023 hebben we met diverse inspanningen, die in het Uitvoeringsplan Inclusieve en Diverse Gemeentelijke Organisatie zijn opgenomen, hieraan gewerkt.

In het Uitvoeringsplan is de doelstelling geformuleerd dat we in de periode 2022-2026 in de totale organisatie ieder jaar minimaal één procentpunt in de totale organisatie willen stijgen op de vertegenwoordiging van medewerkers met een herkomstland buiten Europa . Daarbij willen we ook expliciet een groei bereiken in de schalen 11 en hoger.' Dit meten we jaarlijks via de CBS Barometer Culturele Diversiteit. Ook in 2023 hebben dit laten meten. We zijn in 2023 in de totale organisatie één procentpunt gestegen. In de schalen 11 en hoger is de vertegenwoordiging gelijk gebleven. De doelstelling is hiermee gedeeltelijk behaald. Representatie van deze groep in de schalen 11 en hoger blijft een punt van aandacht. Meer informatie hierover is te lezen in de raadsbrief van 21 februari 2024.

Daarnaast realiseren we de doelstelling om aan de Wet Banenafspraak te voldoen. Ook de doelstelling om vijf extra banen dan wettelijk vereist te realiseren, hebben we behaald.

Ook hebben we een doelstelling opgenomen dat we werken aan een open organisatiecultuur, die door iedereen als inclusief wordt ervaren. Dit meten we tweejaarlijks met de Nederlandse InclusiviteitsMonitor (NIM). Deze hebben we in 2023 voor de tweede keer uitgevoerd. De eerste keer was in 2021.
Voor de mate van inclusiviteit willen we minimaal gelijk en bij voorkeur hoger scoren dan de score van de NIM van 2021 (53,5%).' De NIM bestaat uit 2 onderdelen: beleidsscan (welk Diversiteit & Inclusie beleid voeren we) en de medewerkersscan (ervaren inclusiviteitsklimaat). Wanneer we de scores van de medewerkersscan bekijken over de mate van ervaren inclusiviteitsklimaat door medewerkers, zien we dat zowel de meerderheids- als de minderheidsgroep in 2023 het inclusiviteitsklimaat iets positiever beoordeelt dan respectievelijk de meerderheids- en minderheidsgroep in 2021. Dat is een kleine vooruitgang. Als we kijken naar de resultaten van de beleidsscan zien we dat de score in 2023 op inclusiebeleid iets lager is uitgevallen dan het jaar ervoor, namelijk 51%. In 2021 hadden we een score van 53,5%. Ook hier is de doelstelling gedeeltelijk behaald.

We hebben het afgelopen jaar verder gewerkt aan de inspanningen uit het Uitvoeringsplan. Een aantal voorbeelden (zie hiervoor ook de paragraaf Bedrijfsvoering, onderdeel P&O):

- Er is een onboardingsprogramma ontwikkeld om nieuwe medewerkers zich welkom te laten voelen en op verschillende vlakken kennis te laten maken met onze organisatie. Diversiteit en inclusie is een vast onderdeel in het programma, met een introductie op het thema en een training over hoe je brein werkt als het gaat om onbewuste vooroordelen en uitsluiting.
- We hebben diverse trainingen en activiteiten georganiseerd voor meer bewustwording op thema's als discriminatie en racisme, onbewuste vooroordelen, digitale toegankelijkheid, begrijpelijke taal en generatiemanagement. In 2023 hebben ongeveer 400 medewerkers bovenstaande e-learnings, quicklearning of trainingen gevolgd. Daarnaast hebben ongeveer 500 tot 600 medewerkers deelgenomen aan andere activiteiten
- Aandacht voor meer feestdagen (naast de Christelijke) die voor medewerkers ook belangrijk zijn. Denk aan Ramadan, Eid al-Fitr, Eid al-Adha, Jom Kippoer, Divali en Pesach en Keti Koti.
- We hebben stilteruimtes ingericht voor medewerkers voor rust, meditatie en gebed.
- Inmiddels hebben we onder andere voorbereidingen getroffen voor de inrichting, het proces en heldere kaders van de gemeentepool. Ook is gewerkt aan een wervingsplan, zodat de eerste kandidaten in het eerste kwartaal van 2024 geworven kunnen worden.
- Het Leiderschapsprogramma is gestart met diverse leiderschapsdagen, ontwikkeling van een visie op leiderschap en een leiderschapsprofiel.
- Aanvullend op de interne vertrouwenspersonen, hebben we twee externe vertrouwenspersonen aangesteld om een betere representatie te krijgen en de drempel om te melden te verlagen.

Inclusieve gemeentelijke communicatie **(I)**

Langs drie lijnen investeerden we in de inclusiviteit van de gemeentelijke communicatie:

Digitale toegankelijkheid gemeentelijke websites
We werkten aan het verbeteren van de digitale toegankelijkheid van de gemeentelijke websites. Bestaande en nieuwe. We pasten onder meer huisstijlsjablonen aan, trainden collega's en stelden een aandachtfunctionaris digitale toegankelijkheid aan. Met de komst van die aandachtfunctionaris is het onderwerp digitale toegankelijkheid geborgd in de gemeentelijke organisatie.

Schrijven in begrijpelijke taal
We trainden tientallen gemeentelijke medewerkers in het schrijven op B1-niveau. Het lezerspanel van Arnhemmers gaf feedback op gemeentelijke teksten en onduidelijke brieven werden herschreven. Bovenop wat we al doen, gaan we komend jaar een ‘Meldpunt onduidelijke brieven’ inrichten. Mensen die een brief van de gemeente onduidelijk vinden, kunnen die naar dit meldpunt sturen en vragen om verduidelijking. Op deze manier zijn we toezegging 1330 nagekomen.

Inclusief woord- en beeldgebruik
We maakten een handreiking inclusief woord- en beeldgebruik voor de gemeentelijke organisatie, namen deskundigheid op het gebied van inclusieve communicatie nadrukkelijk mee in de nieuwe aanbesteding van externe vormgevers, en we maakten beleid voor het schriftelijk communiceren in andere talen dan het Nederlands (toezegging 1200).

Met de raadsbrief ‘stand van zaken inclusieve communicatie’ van 30 november 2023 is de raad geïnformeerd over het nakomen van beide bovengenoemde toezeggingen.

Afhandeling amendementen en moties Begroting 2023
22A70 Suïcidepreventie toegankelijk voor iedereen
De tekstuele en financiële wijziging zijn in de geamendeerde Begroting 2023 verwerkt.
Zie voor een verdere toelichting de tekst hierboven bij de inspanning 'Suicidepreventie toegankelijk voor iedereen'.

22A80 Anti-racisme aanpak
De tekstuele en financiële wijziging zijn in de geamendeerde Begroting 2023 verwerkt.
Dit amendement is uitgevoerd via de aanpak ‘Arnhem tegen Racisme’. In de raadsbrief ‘Stand van zaken Arnhem tegen Racisme’ van 9 mei 2023 staat deze aanpak verder omschreven.

22M126 In verbinding beginnen
Deze motie is afgedaan met de raadsbrief "Toekomstbestendige opvang vluchtelingen" van 14 november 2023.

22M128 Antidiscriminatie en antiracisme aanpak
Deze motie is afgedaan met de raadsbrief ‘Stand van zaken Arnhem tegen Racisme’ van 9 mei 2023.

22M156 Aan de slag met de lokale coördinator tegen racisme en discriminatie
Deze motie is afgedaan met de raadsbrief Start Arnhemse Coördinator tegen Discriminatie en Racisme van 27 september 2023.

Wat heeft het gekost

	Rekening	Begroting 2023		Rekening	
	2022	Primitief	Definitief	2023	Afwijking
Bedragen x € 1.000					
Middelen					
Lasten	37.900	27.579	53.645	51.123	2.522
Baten	13.831	1.784	23.465	24.048	583
Saldo lasten en baten	***-24.069***	***-25.796***	***-30.180***	***-27.075***	***3.105***
Toevoegingen aan reserves	3.406	1.100	4.358	6.285	-1.926
Onttrekkingen aan reserves	2.015	200	3.707	4.822	1.114
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	***-1.391***	***-900***	***-651***	***-1.463***	***-812***
Gerealiseerd resultaat	**-25.459**	**-26.696**	**-30.831**	**-28.538**	**2.293**

Onderwerp	Totale afwijking (x €1.000)	V/N	Toelichting	I/S	AR/ BR
Lasten	2.376	V			
Asiel, Vluchtelingen en inburgering	1.350	V	Opvang vluchtelingen Oekraïne	I	AR
Welzijn	561	V	SPUK en uitvoeringskosten Nieuwkomers	I	BR
Welzijn	344	V	Algemeen Samenlevingsopbouw	I	AR
Welzijn	121	V	SWOA/Budget	I	AR
Baten	720	V			
Asiel, Vluchtelingen en inburgering	853	V	Opvang vluchtelingen Oekraïne	I	AR
Welzijn	-133	N	SPUK inburgering	I	AR
Toevoegingen aan reserves	-1.926	N			
Asiel, Vluchtelingen en inburgering	-344	N	Algemeen asiel en vluchtelingen	I	BR
Welzijn	-774	N	Uitvoeringskosten en Trajecten inburgering	I	BR
Maatschap opvang vrouwenopvang en huiselijk geweld	-808	N	Vrouwenopvang	I	BR
Onttrekkingen aan reserves	1.115	V			
Asiel, Vluchtelingen en inburgering	1.137	V	Opvang vluchtelingen Oekraïne	I	AR
Maatschap opvang vrouwenopvang en huiselijk geweld	-22	N	Doorstroomvoorzieningen	I	BR

Opvang vluchtelingen Oekraïne
Een voordeel bij de baten is ontstaan doordat het werkelijk te ontvangen normbedrag per gerealiseerde plek per dag hoger is dan verwacht voor 2022 en hoger dan de eerder gemaakte inschatting in 2023. Het voordeel bij de lasten is ontstaan doordat de uitgaven binnen het normbedrag vallen. Het verschil komt vooral doordat de kapitaalslasten van de geopende locatie in mei 2023 vanaf 2024 worden geactiveerd terwijl wel een vergoeding in het normbedrag 2023 is ontvangen. Het resultaat wordt toegevoegd aan de algemene reserve, ter dekking van het risico in risicoparagraaf.

SPUK en uitvoeringskosten Nieuwkomers
In 2023 is bij de Spuk Inburgering € 133.000 minder beschikt dan waar wij rekening mee hadden gehouden. Daar tegenover is er € 577.000 minder is uitgegeven aan uitvoeringskosten dan verwacht omdat de instroom in 2023 later op gang kwam. Doordat de instroom later op gang kwam is later gestart met de werving van personeel en zijn er bij het bedrijfsbureau lagere kosten gemaakt. Deze saldi worden via een bestemmingsreserve in 2024 alsnog ingezet.

Algemeen Samenlevingsopbouw
Dit voordeel is voornamelijk ontstaan door niet ingevulde vacature ruimte.

SWOA
De subsidie aan SWOA is lager dan begroot. Hier is een voordeel van € 185.000 door ontstaan. Dit voordeel is deels (€ 64.000) verantwoord op wijkprogramma.

Vrouwenopvang en huiselijk geweld
Het regioplan en lokale plan vrouwenopvang zijn conform afspraak uitgevoerd in 2023, dit heeft minder gekost dan was begroot. Binnen budget VO hebben we specifiek geld gekregen voor de uitvoering van het Toekomstscenario Kind en Gezinsbescherming, deze middelen komen van het Rijk. De middelen zijn in 2023 niet uitgegeven en komen pas in dit en komend jaar tot besteding. Het voordeel zal conform besluitvorming van de raad worden toegevoegd aan de bestemmingsreserve Beschermd en Weerbaar.

BR Welzijn en Inclusie
In 2023 is er € 577.000 minder is uitgegeven aan uitvoeringskosten dan verwacht omdat de instroom in 2023 later op gang kwam. Doordat de instroom later op gang kwam is later gestart met de werving van personeel en zijn er bij het bedrijfsbureau lagere kosten gemaakt. Deze saldi worden via zijn toegevoegd aan de bestemmingsreserve om in 2024 alsnog te worden ingezet.

Met wie werken we samen

Partners
We werken op het gebied van Welzijn samen met onder andere Rijnstad, SWOA, MvT, AM support, Presikhaaf University en buurthuizen.
Vanuit Inclusie gaat het om Vizier, Arnhems platform chronisch zieken en gehandicapten (Apcg), Bijzonder in Arnhem, InDifferent, COC, Stichting Comité 30 juni-1 juli Arnhem.
De klankbordgroepen in het kader van de Inclusieagenda VN-verdrag Handicap en het actieplan Vrij zijn in Arnhem zijn vanuit hun betrokkenheid en ervaringsdeskundigheid belangrijke partners als het gaat om meedenken en prioritering.

Ook werken we samen met verschillende subsidiepartners. Deze zijn in dit programma in de digitale begroting (https://financien.arnhem.nl) terug te vinden. Het volledige overzicht van de begrotingssubsidies is te vinden in de paragraaf Subsidies.

Op het gebied van opvang, huisvesting en integratie werken we samen met het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA), Leger des Heils, Vrijwilligerscentrale Rijnstad, Vluchtelingenwerk Nederland, NIDOS, Yoin en inburgering, taal- en werkaanbieders en Buddy to Buddy.

Beleidskaders

- Eindevaluatie Minder Opvang Beter Leven;
- Actieprogramma Dak- en thuisloze jongeren;
- Kamerbrief over Een (t)huis, een toekomst, De aanpak van dak- en thuisloosheid;
- Plan van Opvang naar wonen;
- Herijking welzijnsopdracht Samen werken aan een sterke sociale basis. Richtinggevende notitie;
- Meedoen en Thuis voelen, een nieuw bestaan in Arnhem;
- Arnhemse standaard toegankelijkheid;
- Uitvoeringsplan inclusief Arnhem;
- Actieplan Vrij zijn in Arnhem;
- Arnhemse Inclusieagenda VN-verdrag Handicap;
- Nationaal Actieplan Dakloosheid.

Gezondheid en sport

Een goede gezondheid is de basis voor een gelukkig leven en daarmee de basis voor participatie van inwoners in onze maatschappij. Daarom vinden wij dat alle Arnhemmers gelijke kansen moeten krijgen om te sporten, te bewegen en hun gezondheidspotentieel zo goed mogelijk te benutten. Dit betekent dat elke Arnhemmer de mogelijkheden moet hebben om zichzelf een gezonde leefstijl eigen te maken en zich deze vaardigheden zo jong mogelijk aan te leren. Hierbij willen we oog hebben voor mensen voor wie dit geen vanzelfsprekendheid is.
We richten ons daarbij op het stimuleren van gezond gedrag en het tegengaan van ongezond gedrag, zoals roken, te weinig bewegen, ongezonde voeding en problematisch alcoholgebruik. Met verschillende programma's helpen we onze inwoners een gezonde leefstijl eigen te maken. We stimuleren bewegen voor iedereen, bijvoorbeeld door activiteiten te organiseren en sportaccommodaties te realiseren.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we gedaan

Ambities (A)	Doelen (D)	Inspanningen (I)

Arnhemmers gezonder en fitter (A)

Gezonde levensstijl (D)

Vanaf september 2023 is in Arnhem de eerste gezondheidsmakelaar ingezet met de opdracht voor een jaar om een domeinoverstijgende bijdrage te leveren aan de uitvoering van het Arnhems Preventieakkoord ‘Een leven lang Gezond & Fit’ en het Gebiedsplan van het Nationaal Programma Arnhem-Oost. In de eerste maanden heeft de gezondheidsmakelaar geïnvesteerd in het leren kennen van de vijf wijken van Arnhem-Oost en de (meest) relevante organisaties en professionals die daar werkzaam zijn. Hiermee heeft de gezondheidsmakelaar inzicht gekregen in de behoeften van professionals en de kansen die professionals zien om inwoners beter te bereiken en te motiveren om deel te nemen aan bestaand aanbod. In 2024 gaat de gezondheidsmakelaar aan de slag met de opgehaalde inzichten en zet deze om in een concrete aanpak.

Het Arnhems Lokaal Sportakkoord is herijkt en er is nu een Arnhems Sportakkoord II, waarmee we inzetten op samenwerking met betrokken partijen om bewegen te stimuleren voor alle Arnhemmers. De uitvoering loopt door in de komende jaren.

We hebben invulling gegeven aan de doelstellingen vanuit het GALA (Gezond en Actief Leven Akkoord) en het IZA. We hebben gebruik gemaakt van de extra (financiële) mogelijkheden die deze akkoorden ons bieden op het gebied van kansrijke start, gecombineerde leefstijlinterventie, aanpak overgewicht en obesitas kinderen, valpreventie, gezonde leefomgeving en combinatiefunctionarissen. In 2023 zijn een clubkadercoach, een sportparkmanager, een jeugdcoördinator en twee extra buurtsportcoaches aan de slag gegaan.

We hebben nieuw sportbeleid ontwikkeld op het vlak van toekomstbestendigheid van sportaanbieders, een positief sportklimaat en er is nieuw (duurzaam) kunstgrasbeleid ontwikkeld. In 2023 zijn de voorbereidingen van het NK Wielrennen, het EK beachvolleybal en het olympisch festival gestart. Ook zijn de gymzalen Bethaniënstraat en de sporthal Middachtensingel opgeleverd.

Kinderen hebben rond en na hun geboorte een kansrijke start (I)

Het werken aan meer kansengelijkheid voor onze allerjongste Arnhemse kinderen vraagt om een integrale en structurele aanpak. Daarom is op 6 maart 2023 door zo’n 15 partners uit de geboortezorg, het sociale domein en de gemeente Arnhem een intentieverklaring Kansrijke Start getekend. Hierin verklaren deze partijen dat zij zich gezamenlijk zullen inspannen om meer Arnhemse kinderen een kansrijke start te bieden. In 2023 hebben we samen met deze netwerkpartners uitvoering gegeven aan de thema’s uit de uitvoeringsagenda Kansrijke Start 2023. Het gaat om het beter signaleren van kwetsbare (aanstaande) ouders, het inzichtelijk en toegankelijk maken van het zorglandschap, het ontwikkelen van een MDO (multidisciplinair overleg), ouders beter voorbereiden op het ouderschap en het verbeteren van de samenwerking in het netwerk. Vanwege de afwezigheid van de projectleider zijn verschillende acties uit de uitvoeringsagenda doorgeschoven naar 2024.

Alle jeugdgezondheidszorg voor de jongste doelgroep 0 tot 4 jaar is weer uitgevoerd conform het ‘oude’ uitvoeringsniveau van voor de afschaling in 2022. Dit betekent dat de jeugdgezondheidszorg (JGZ) sinds het najaar van 2023 weer volledig inzetbaar is voor Kansrijke Start.

Minder inwoners hebben overgewicht **(I)**

Het programma GO! draait volledig in de vijf Arnhem-Oost wijken. Steeds meer kinderen nemen deel aan dit programma en worden samen met het gezin begeleid naar een gezondere leefstijl. In 2022 volgden 98 kinderen het programma GO! en in 2023 was dit naar schatting 88 kinderen. Het streven was 100 kinderen, dit hebben we niet gehaald. Vanaf 2024 kunnen specifieke onderdelen van GO! worden vergoed vanuit de Zorgverzekeringswet. Dit geeft ruimte om meer kinderen te begeleiden.

Met het programma JOGG blijven we stappen zetten naar een samenleving waarin de gezonde keuze de makkelijke keuze is. Alle basisscholen in de Arnhem-Oost wijken worden voorzien van schoolfruit en het aanbod van voedingseducatie op scholen is uitgebreid. Alle buurtsportcoaches kunnen werken met het programma ENERGIE. In dit programma leren kinderen spelenderwijs tijdens de gymles of naschools beweegaanbod wat gezonde voeding is. In 2024 zetten we het streven door dat er bij alle scholen, die een rijke schooldag aanbieden, voedingseducatie in combinatie met bewegen bekend is.

Meer (jonge) Arnhemmers voldoen aan de beweegnorm **(I)**

Het 2+1+2 concept (5 uur bewegen op en rondom school) breidt zich nog steeds uit en vindt inmiddels elders in het land ook navolging. Steeds meer scholen doen mee en steeds meer scholen voldoen ook aan de 2 uur bewegingsonderwijs per week.

De urban sports voorzieningen in de stad worden nog steeds zeer goed gebruikt,
denk hierbij aan de pumptracks bij Olympus en Rijkerswoerd maar ook aan verschillende skateplekken zoals het nieuwe skatepark bij Rosorum. In mei 2023 zijn ook free-run elementen toegevoegd aan het Olympus-kwartier; hiermee voegen wij een extra ‘urban’ beweegvoorziening toe aan de stad. Ook vordert de planfase voor de groene, beweegvriendelijke invulling rondom Sportpark ’t Lange Water gestaag; deze plek zal naar verwachting in 2024 gerealiseerd worden. Al met al wordt de openbare ruimte in Arnhem steeds beweegvriendelijker.

Wij blijven daarnaast inzetten op de groei van padel in Arnhem. Inmiddels liggen er 10 padelbanen in Arnhem en is de populariteit van de sport enorm. We zien dat in Arnhem nog steeds weinig mensen lid zijn van een vereniging. Daarom zetten we stappen om onze sportparken anders te gebruiken (beter te benutten). Met name op sportpark de Bakenhof zijn stappen gezet om het sportpark veel meer een centrale ontmoetingsplek van de wijk te maken, zo is er extra aanbod toegevoegd door de Hockey Foundation en werken de verenigingen op het sportpark goed samen om meer Arnhemmers te laten bewegen. We blijven inzetten op het versterken van verenigingen waar dat kan en daarnaast zetten wij in op aanvullend gebruik van de sportparken door de wijk, welzijnspartijen en het onderwijs.

In begin 2023 is ook de uitvoering van het lokaal sportakkoord 1 afgerond. De resultaten hiervan waren erg positief. In juli 2023 is het lokaal sport- en beweegakkoord herijkt en is
de uitvoering van sportakkoord 2 gestart. Wij gaan ook de komende jaren samen met de Arnhemse sportsector werken aan het in beweging krijgen van de Arnhemmers, aan vitale verenigingen en aan een positief sportklimaat in Arnhem. Inmiddels zijn de eerste projecten in het kader van het sportakkoord opgestart en dit zal in 2024 worden uitgebreid.

Voor ouderen is het aanbod op niveau gehouden, er zijn weer meer wandelgroepen opgericht en verschillende interventies lopen door, zoals soople (cursus om weer te starten met bewegen) en valpreventie. In aansluiting op het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) zijn wij in het vierde kwartaal van 2023 gestart met een Arnhemse aanpak Valpreventie & Vitaal Ouder worden.
Doelstelling is om aanzienlijk meer ouderen richting passend beweegaanbod te begeleiden in 2024. Hierbij wordt samengewerkt met Stichting Welzijn Ouderen Arnhem (SWOA), de thuiszorg, fysiotherapeuten en de huisartsen en apothekers. Er is ook meer aandacht voor beweegplekken voor ouderen in de openbare ruimte zoals door het aanleggen van jeu-de-boules banen.

Problematisch alcohol- en druggebruik terugdringen/ Kinderen en jongeren kunnen rookvrij opgroeien **(I)**

Wij blijven stappen zetten richting een rookvrije generatie. Scholen en sportverenigingen zijn rookvrij en de speeltuinen en bushaltes in Arnhem zijn aangeduid als rookvrije zone. Tijdens Stoptober hebben we extra aandacht besteed aan stoppen met roken en roken zal weer één van de aandachtspunten zijn tijdens de Gezond en Fit maand in 2024. Eind 2023 zijn we gestart met een wijkaanpak voor een rookvrij Presikhaaf. In een periode van 2,5 jaar ontwikkelen we een aanpak die past bij de leefwereld van bewoners uit Presikhaaf. Doel hiervan is het voorkomen dat jongeren beginnen met roken en om rokers toe te leiden naar passende stoppen met roken hulp.

In 2023 hebben we een start gemaakt om het programma Helder op School, of een ander integraal preventieprogramma, op alle middelbare scholen in Arnhem te implementeren. Helder op School is een integrale aanpak om scholieren of studenten bewust te maken van de gevolgen en hen te stimuleren niet te roken of te drinken, geen drugs te gebruiken en niet te veel te gamen. In 2023 is er met alle middelbare scholen contact geweest over Helder op School en vapen. Op 7 middelbare scholen in Arnhem worden onderdelen van Helder op School geïmplementeerd.

In de zomer van 2023 vond de buitententoonstelling KIND VAN plaats in Arnhem. Hiermee richtten we ons op kinderen van ouders met psychische problemen of verslaving. Het exacte aantal mensen dat we hiermee bereikt hebben is niet bekend omdat de tentoonstelling in de openbare ruimte plaatsvond. Wel blijkt uit ervaringsverhalen dat de tentoonstelling indruk heeft gemaakt en met name heeft bijgedragen aan het bespreekbaar maken van psychische en verslavingsproblemen.

We besteden ook aandacht aan de mentale gezondheid van scholieren; daarbij blijven we zoeken naar nieuwe vormen om hen te ondersteunen bijvoorbeeld via een podcast en/of een chatfunctie. Daarnaast zijn we bezig met een inventarisatie van het bestaande aanbod om ervoor te zorgen dat jongeren laagdrempelig gebruik kunnen maken van het aanbod dat bijdraagt aan het verbeteren van hun mentale gezondheid en problemen helpt voorkomen.

Effectindicator	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
% voldoet aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen		**54**		**46,60**	
Eenheid:	Percentage inwoners dat voldoet aan de Nederlands Norm Gezond Bewegen (19 en ouder)				
Bron:	Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen GGD (vierjaarlijks, in 2022 deed de GGD eenmalig een extra meting vanwege corona)				

Effectindicator	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
% roken		**21**		**21**	
Eenheid:	Percentage inwoners dat rookt				
Bron:	Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen GGD (vierjaarlijks, in 2022 deed de GGD eenmalig een extra meting vanwege corona)				

Effectindicator	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
% voldoet aan alcoholrichtlijn		**43**		**43**	
Eenheid:	Percentage inwoners dat voldoet aan de alcoholrichtlijn				
Bron:	Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen GGD (vierjaarlijks, in 2022 deed de GGD eenmalig een extra meting vanwege corona)				

Effectindicator	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
% kinderen eet minstens elke dag fruit			**84**		
Eenheid:	Percentage kinderen (0 tot 11 jaar) dat minstens elke dag fruit eet				
Bron:	Kindmonitor GGD				

Effectindicator	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
% kinderen beweegt iedere dag 1 uur			**29**		
Eenheid:	Percentage kinderen (o tot 11 jaar) dat elke dag minstens 1 uur beweegt *Dit is een inschatting van ouders over het beweeggedrag van hun kinderen. Het vermoeden is dat door de vraagstelling het percentage zeer laag uitvalt. Landelijk gezien voldoet gemiddeld 56,8% van de kinderen 4 tot 12 aan de beweegrichtlijn. Wij vermoeden dat het percentage in Arnhem hoger ligt dan 29%. We zijn in gesprek met de GGD om een vollediger beeld te krijgen.				
Bron:	Kindmonitor GGD				

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
% senioren (65+) dat aan de beweegnorm voldoet		**37**			
Eenheid: Percentage senioren dat aan de beweegnorm voldoet					
Bron: Volwassenen gezondheidsmonitor GGD					
Effectindicator	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
% lid van sportvereniging	**19,50**	**19,30**	**19,40**	**19,20**	
Eenheid: Percentage inwoners dat is aangesloten bij een sportvereniging					
Bron: Sportbonden en NOC*NSF. Kennis- en Informatiesysteem Sport (KISS).					
Effectindicator	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
% goed/ zeer goed ervaren gezondheid		**80**		**68**	
Eenheid: Percentage inwoners dat de gezondheid als goed of zeer goed ervaart					
Bron: Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen GGD (vierjaarlijks, in 2022 deed de GGD eenmalig een extra meting vanwege corona)					
Effectindicator	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Waardering sportvoorziening	**61**		**64**		
Eenheid: % eens met de stelling: in de buurt zijn voldoende sportvoorzieningen					
Bron: Arnhemse leefbare wijken monitor (tweejaarlijks)					
Effectindicator	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Waardering speelvoorzieningen kinderen	**60**		**62**		
Eenheid: % eens met de stelling: in de buurt zijn voldoende speelplekken voor kinderen					
Bron: Arnhemse leefbare wijken monitor (tweejaarlijks)					
Effectindicator	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Waardering voorzieningen om te bewegen	**73**		**74**		
Eenheid: % eens met de stelling: in de buurt zijn voldoende mogelijkheden om te bewegen					
Bron: Arnhemse leefbare wijken monitor (tweejaarlijks)					
Effectindicator	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Niet sporters		**46,90**		**43,90**	
Eenheid: Het percentage niet-wekelijkse sporters t.o.v. bevolking van 19 jaar en ouder. Bevolking van 19 jaar en ouder dat niet minstens één keer per week aan sport doet.					
Bron: Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen GGD's, CBS en RIVM (vierjaarlijks, in 2022 deed de GGD eenmalig een extra meting vanwege corona)					

Afhandeling amendementen en moties Begroting 2023

22M124 Tempo maken met uitbreiden PrEP-zorg

Deze motie is afgedaan met de raadsbrief 'Afdoen motie Tempo maken met PrEP-zorg'

22M134g Sportmakelpunt

Wij hebben de punten onderzocht die in de motie zijn opgenomen. In afstemming met de Arnhemse Sportfederatie (ASF) zijn wij tot de conclusie gekomen dat er geen behoefte is aan een aanvullend platform. Een aantal verenigingen in Arnhem maken al gebruik van een platform, namelijk Taakie. In de tweede helft van 2023 zullen wij dit platform nogmaals onder de aandacht brengen bij de Arnhemse sportverenigingen. Dit gebeurt in samenwerking met de ASF en Sportbedrijf Arnhem.
Tot slot, is het relevant om te vermelden dat mond-tot-mond reclame altijd een krachtig middel blijft om vrijwilligers te vinden. Een vacaturebank / platform is minder succesvol. Hierover volgt in het eerste kwartaal 2024 een raadsbrief waarin we uitvoeriger ingaan op deze motie.

22M178g Maatschappelijke organisaties steunen en verduurzamen

Aan deze motie is uitvoering gegeven. Maatschappelijke organisaties zijn de afgelopen maanden op verschillende manieren inhoudelijk en financieel ondersteund. De meest belangrijke (financiële) maatregel was de ‘ tijdelijke subsidieregeling compensatie energiekosten maatschappelijke organisaties’. Door middel van een raadsbrief zal in het eerste kwartaal 2024 nader bericht worden over de resultaten in relatie tot de motie.

Wat heeft het gekost

	Rekening	Begroting 2023		Rekening	
	2022	Primitief	Definitief	2023	Afwijking
Bedragen x € 1.000					
Middelen					
Lasten	25.265	24.684	30.348	27.892	2.456
Baten	5.589	3.398	8.673	7.625	-1.049
Saldo lasten en baten	***-19.676***	***-21.286***	***-21.674***	***-20.267***	***1.407***
Toevoegingen aan reserves	773	418	1.091	1.166	-75
Onttrekkingen aan reserves	983	553	1.071	1.060	-10
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	***210***	***136***	***-20***	***-106***	***-85***
Gerealiseerd resultaat	**-19.465**	**-21.151**	**-21.695**	**-20.373**	**1.322**

Onderwerp	Totale afwijking (x €1.000)	V/N	Toelichting	I/S	AR/ BR
Lasten	2.390	V			
Publieke gezondheid en GGD	742	V	Publieke gezondheid: Brede Spuk	I	AR
Sport	588	V	Middelen Sportbedrijf turap 2 2023	I	AR
Sport	542	V	SPUK MEOZ	I	AR
Sport	511	V	Sportbedrijf: Brede Spuk	I	AR
Publieke gezondheid en GGD	350	V	Functiewaardering motie 21M52G	I	AR
Sport	309	V	Winterfonds	I	AR
Sport	-198	N	SPUK Sport	I	AR
Sport	-454	N	Vastgoed Binnensport	I	AR
Baten	-874	N			
Sport	-391	N	SPUK Sport	I	AR
Publieke gezondheid en GGD	-483	N	Publieke gezondheid: Brede SPUK	I	AR
Toevoegingen aan reserves	0				
Onttrekkingen aan reserves	-10	N			
Sport	-10	N	Onderhoud vastgoed	I	BR

Publieke Gezondheid: Brede Spuk
Door de inzet van de brede SPUK GALA (Gezond en actief leven akkoord) op bestaande activiteiten, zoals kansrijke start en de aanpak overgewicht zijn er minder lokale Arnhemse middelen ingezet. Dit leidt tot een incidenteel voordeel, welke wordt toegevoegd aan de Algemene Reserve. Het niet bestede deel van de SPUK (baten) wordt gedeeltelijk meegenomen naar 2024.

Middelen sportbedrijf Turap 2 2023
In het budgettair kader 2023 voor Sportbedrijf is naast de basissubsidie en meerwerk ook rekening gehouden met een verwacht exploitatietekort en een compensatie voor de indexatie van de huur in 2023.
Op basis van een geactualiseerde prognose door Sportbedrijf bleek de werkelijke loon en prijsstijging lager dan in eerste instantie verwacht. Verder is compensatie voor de gestegen huur niet noodzakelijk gebleken.
Dit heeft tot gevolg, dat er geen additionele subsidieverlening 2023 aan het Sportbedrijf gedaan is.

SPUK Meerkosten Energie Openbare Zwembaden (MEOZ)
De gemeente heeft vanuit de specifieke uitkering Meerkosten Energie Openbare Zwembaden een bedrag ontvangen ter hoogte van € 1.300.000 in 2023. Deze uitkering hebben wij ingezet ter dekking van de meerkosten energie voor de zwembaden de Grote Koppel en Valkenhuizen. Van het totaal bedrag is € 759.000 ingezet in 2023.

Sportbedrijf: Brede Spuk
Er is een voordeel gerealiseerd op de activiteiten rond valpreventie. Deze waren ook onderdeel van het budgettair kader Sportbedrijf 2023. We dekken dit nu vanuit de Brede Spuk, wat een incidenteel voordeel oplevert op de subsidie aan Sportbedrijf. Daarnaast zijn aanvullende activiteiten met betrekking tot valpreventie en onder andere extra sportcoaches ook uit de Spuk gedekt.

Functiewaardering motie 21M52G
De motie Investeren in preventie loont is in 2021 aangenomen door de gemeenteraad en is financieel vertaald door €350.000 structureel in de begroting te ramen. Deze motie is aangenomen ten tijde van de constatering, dat de VGGM krap georganiseerd is. Het budget dat hiervoor was geraamd in de begroting van 2022 is niet besteed, onder andere door de coronapandemie, het uitblijven van de functiewaardering van het personeel van de VGGM, maar ook omdat er nog geen uitgewerkte plannen lagen voor meer inzet op preventie. Het budget uit 2022 is destijds overgeheveld naar 2023. In 2023 is het overgehevelde budget volledig ingezet voor bekostiging van gezondheidsplein, gezondheidsmakelaar en het lokaal aanbod vanuit VGGM (DVO).
Het toegekende budget voor de jaarschijf 2023 is niet besteed en deze middelen worden in 2023 incidenteel toegevoegd aan de Algemene Reserve.

Winterfonds
Als onderdeel van de subsidie in 2023 aan Sportbedrijf is er €309.000 energiecompensatie verleend.
De dekking van deze compensatie vindt plaats door het Winterfonds van de Provincie Gelderland. Dit fonds is opgericht ter ondersteuning van onder andere sportvoorzieningen. Omdat in de begroting al rekening werd gehouden met deze kosten, maar nog niet met de alternatieve dekking van de provincie, geeft dit een incidenteel voordeel aan de lastenkant.

SPUK Sport
Sinds 2019 is de BTW op sport niet meer aftrekbaar en derhalve kostprijsverhogend. Ter compensatie hiervan is een subsidieregeling ingesteld: Spuk-Sportstimulering, waarmee de lasten gecompenseerd kunnen worden.
Voor 2023 is er een hoger bedrag uitgegeven dan er werkelijk is ontvangen. Dit komt doordat het totaalbedrag van alle aanvragen hoger is dan het uitkeringsplafond. Onze aanvraag is voor 68,81% geaccepteerd. In 2023 zijn er zijn er meer uitgaven gerealiseerd dan verwacht.

Vastgoed binnensport
De kosten voor onderhoud van de gemeentelijke panden in gebruik voor sportactiviteiten waren hoger dan begroot (€ 454.000 nadeel). Dit betrof onvoorziene werkzaamheden, hoger uitgevallen planmatig onderhoud en duurzaamheidsmaatregelen. Het budget voor de duurzaamheidsmaatregelen voor vastgoedbeheer is binnen het programma S00 Bestuur, dienstverlening en financiën begroot.

Met wie werken we samen

Verbonden partijen

Sportbedrijf Arnhem
Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden
Voor meer informatie wordt verwezen naar de paragraaf Verbonden partijen.

Partners

- Sportbedrijf Arnhem;
- Eerstelijnsgezondheidszorg (onder andere huisartsen);
- Rijnstate;
- Onderwijsinstellingen;
- Sociale Wijkteams;
- Menzis;
- Iriszorg verslavingspreventie;
- Indigo;
- Provincie Gelderland;
- Sportaanbieders;
- Partners uit het Verloskundig Samenwerkingsverband Kracht (Arnhem e.o.).

Daarnaast zijn er nog een aantal kleinere partijen die een preventief aanbod hebben in Arnhem.

Ook werken we samen met verschillende subsidiepartners. Deze zijn in dit programma in de digitale begroting (https://financien.arnhem.nl) terug te vinden. Het volledige overzicht van de begrotingssubsidies is te vinden in de paragraaf Subsidies.

Beleidskaders

- Plan Gezond en fit;
- Landelijke Nota Gezondheidsbeleid 2020-2024 ‘Gezondheid breed op de agenda’ (mei 2020);
- Nationaal Preventieakkoord;
- Sport- en beweegakkoord Gemeente Arnhem (juni 2020).

Klimaat en energie

De klimaatverandering wacht niet op ons. Het is crisis en we willen die verder tegengaan door vol in te zetten op een inclusieve energietransitie. Arnhem heeft de ambitie om in 2050 een klimaatneutrale gemeente te zijn. Hoe we dat gaan doen, hebben we vastgelegd in het programma New Energy made in Arnhem. Een oude lineaire economie past daar niet bij, die laten we los en een circulaire economische benadering staat centraal in ons omgaan met grondstoffen en afval. Daarbij streven we naar duurzaamheid en brede welvaart en daarbij zijn de 17 Sustainable Development Goals leidend.

We zetten New Energy made in Arnhem door, nemen regie op versnelling met oog voor kwetsbare inwoners. Stijgende energiekosten vragen een acute aanpak bij de meest kwetsbaren. We pakken door op programma New Energie made in Arnhem 2020-2030.

We streven naar een fikse CO2-reductie door energiebesparing in de bebouwde omgeving en bij bedrijven en door het opwekken van duurzame elektriciteit (met zonnepanelen en windmolens) en duurzame warmte als alternatief voor aardgas. Met een Burgerberaad en intensiveren van ArnhemAAN zoeken we de inwoners op en gaan we samen aan de slag. Een (gebiedsgericht) Arnhems Isolatieprogramma is in de maak en we intensiveren de samenwerking met bedrijven omdat ook daar flinke slagen nodig zijn. De focus van de CO2-reductie bij duurzame mobiliteit ligt op twee vlakken: gedragsverandering en zero emissie voertuigen. Een steviger duurzaam mobiliteitsplan is in ontwikkeling als basis voor verdere uitvoering.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we gedaan

Ambities (A)	Doelen (D)	Inspanningen (I)

In 2030 61% CO2-reductie t.o.v. 2017, dit is 572 kT CO2, verdeeld: 130 kT autonome ontwikkelingen, 191 kT (in)direct binnen actieprogramma NemiA, 5 kT (in)direct binnen andere programma's Arnhem en 246 kT buiten de gemeentegrenzen (in de regio) (A)

Gebouwde omgeving: 77 kT CO2-reductie in 2030 ten opzichte van 2017 (D)

De meest recente data over CO2-uitstoot (Landelijke klimaatmonitor) zijn van 2021. Hieruit is een dalende trend voor de gebouwde omgeving (woningen en publieke gebouwen) zichtbaar sinds 2015. Sinds referentiejaar 2017 is 61 kT CO2 gereduceerd. Welk deel hiervan een gevolg is van autonome ontwikkelingen en welk deel van programma-inspanningen is niet te achterhalen, zie ook voortgangsrapportage New energy made in Arnhem. In deze rapportage is van alle doelen en inspanningen aangegeven wat de voortgang is. Ook is duiding gegeven aan de cijfers.

2.500 huishoudens in energiearmoede geholpen in 2023 (I)

Van 2020 tot en met 2023 zijn ruim 2.500 huishoudens geholpen en bereikt, door energiecoaches, buurtklusteams, via wijkteams en scholen en vanuit de witgoedregeling. De werkzaamheden tegen energiearmoede gaan op volle kracht door in 2024 en 2025, met nieuwe middelen en instrumenten. Hierbij zetten we onder andere zwaarder in op buurtklusteams.

Uitvoeringsplan per wijk opstellen (8 jaar voor aardgasvrij) (I)

Het opstellen van uitvoeringsplannen per wijk is een middel om de doelstelling aardgasvrij van de hele stad op te delen in realiseerbare onderdelen. Daarnaast geven de uitvoeringsplannen per wijk de inwoners ruim van tevoren aan welk alternatief voor hun wijk beschikbaar is. Om dit inzicht te geven moeten we zeker weten of de oplossing voor een bepaalde wijk haalbaar en realistisch is. Deze zekerheid is voor de meeste wijken van Arnhem nog onvoldoende. De toekomstige keuze hangt af van een aantal cruciale factoren zoals, bouwjaar woningen, staat van isolatie, beschikbaarheid alternatieve warmtebron en mogelijkheid tot realiseren van collectief warmtenet. Voor de volgende wijken is er voldoende zekerheid, waardoor we samen met de bewoner een verkenning aan het uitvoeren zijn : Malburgen-Oost, Elderveld Noord, Kronenburg, Plattenburg, Hoogkamp. Afhankelijk van de uitkomsten van de verkenning kan dit gaan leiden tot eerste uitvoeringsplannen.

15% energiebesparing in gebouwde omgeving in 2030 (I)

In de eerste helft van 2023 hebben we de Arnhemse aanpak woningisolatie in het college vastgesteld en is de uitvoering daarvan gestart. We hebben de toekomstbestendig wonen lening uitgebreid naar VVE's en het budget fors verhoogd. Met de corporaties hebben we afspraken gemaakt over verduurzaming van hun bezit, wat volop in uitvoering is. Verder is de Subsidieregeling Eigen Woning Aanpak (SEWA) opgesteld, aangepast en in uitvoering. Eind 2023 is gestart met een verdere uitwerking van de doelgroep VVE's en Particuliere verhuurders en is gestart met een verkenning van subsidiemogelijkheden voor eigenaren van monumenten.

250.000 zonnepanelen op daken in 2030 **(I)**

Eind 2023 lagen er circa 196.000 zonnepanelen op daken in Arnhem; de doelstelling voor 2023 is daarmee ruim gerealiseerd. Door autonome ontwikkeling, en acties zoals de toekomst bestendig wonen lening groeit het aantal panelen nog steeds.

De aanleg en aansluiting van zonnepanelen op daken met een grootverbruik aansluiting stagneert door de netcongestie. Deze daken mogen nu de opgewekte stroom niet terugleveren aan het elektriciteitsnet. Op daken met een klein verbruik aansluiting is dit nog wel mogelijk.

6.500 woningen en publieke gebouwen aardgasvrij in 2030 **(I)**

Eind 2023 staat de teller met aardgasvrije woningen op circa 1.100 woningen. Dit komt grotendeels door het volledig aardgasvrij maken van woningen in Immerloo en 't Duifje door Volkshuisvesting. De overige aantallen zijn ontstaan door autonome groei. Dit is 400 woningen minder dan de doelstelling voor 2023.

Om de doelstelling voor 2030 te behalen werken wij op dit moment in een aantal kansrijke wijken Elderveld-Noord, Kronenburg, Plattenburg, Hoogkamp en vijf all-electric buurten aan projecten.

Hiernaast zijn wij in het onderzoekgebied Malburgen-Oost een samenwerking met Volkshuisvesting en Vattenfall aan het verkennen over de uitrol van een warmtenet.

Het realiseren van het doel (6.500 woningen aardgasvrij) is complex en erg dynamisch. Door huidige marktomstandigheden blijkt het moeilijk om met veel partijen rendabele businesscases op te stellen.

10 Arnhemse innovaties in wijken getest in 2030 **(I)**

10 Arnhemse innovaties in wijken getest in 2030 (I) Arnhem is een gemeente waar energie-ondernemers innovaties ontwikkelen voor de energietransitie en wij passen waar mogelijke en relevant zo veel mogelijk innovaties toe. Afhankelijk van de rol van de gemeente worden ze gepromoot, geïnitieerd of gerealiseerd. De gemeente genereert zo markt en helpt daardoor mee aan een versnelde opschaling van de innovaties. Nagenoeg alle Arnhemse energie innovaties staan gedocumenteerd op de Lifeport website: https://kaart.lifeport.nl/maps/energy-innovations/

Concreet zijn in realisatie of zijn gerealiseerd:

- oplaadpunten voor auto's aan lantaarnpalen in Schuytgraaf;
- een batterijopslag met energiemanagementsysteem (EMS) op Koningspleij noord, dat aangesloten is op het zonneveld en weer gekoppeld is aan autolaadpunten in de stad;
- mobiele generatoren op zonne-energie, ontwikkeld in Arnhem en toegepast bij GWW projecten en evenementen;
- zonnefolie van een Arnhems bedrijf op gemeentelijk vastgoed;
- op Industriepark Kleefse Waard: een innovatief laadplein met een beperkt formaat van de laadpalen en slimme aansturing ervan, een laadpaal met oplaadmogelijkheden voor vrachtwagens en een waterstoftankstation waar lokaal waterstof wordt gemaakt met Arnhemse technieken. In voorbereiding op realisatie is:
- daarnaast lopen er nu verschillende haalbaarheidsonderzoeken voor de toepassing van de Arnhemse energie innovaties.

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
CO2-uitstoot gebouwde omgeving	**307**	**272**	**285**	**0**	**0**

Eenheid: kiloton

Bron: Klimaatmonitor.nl/ Monitoringsdashboard New energy made in Arnhem 2023 (www.arnhem.incijfers/links)

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
CO2-reductie gebouwde omgeving t.o.v. peiljaar 2017	**34**	**69**	**56**		

Eenheid: Vermindering in C02-uitstoot t.o.v. 2017

Bron: Klimaatmonitor.nl/ Monitoringsdashboard New energy made in Arnhem 2023 (www.arnhem.incijfers/links)

Bedrijven en Industrie: 38kT CO2-reductie in 2030 ten opzichte van 2017 (D)

In 2021 was de CO2-reductie 68 kT ten opzichte van 2017. Er is een sterke daling te zien in 2020, en weer een lichte stijging in 2021. In deze CO2-data is geen onderscheid te maken tussen het beïnvloedbare deel van CO2-reductie en het deel dat is toe te schrijven aan autonome ontwikkelingen. Het is daarnaast nog niet zeker of deze daling de komende jaren doorzet.

Het is goed mogelijk dat na het opheffen van de coronamaatregelen vanaf 2022 het energieverbruik en ook de CO2-uitstoot van bedrijven en industrie weer gaat stijgen.

Communicatie en bewustwording intensiveren: 100% van bedrijven bekend met verduurzamingsmaatregelen in 2030 **(I)**

We hebben in 2023 twee energycafé's georganiseerd voor specifieke doelgroepen. Eén voor buurthuizen en één voor gebedshuizen. Voor de gebedshuizen was dit tevens de start om te komen tot een Green deal voor deze doelgroep. Ook hebben we een informatiebijeenkomst gehouden in samenwerking met Wereldhave voor winkeliers van winkelcentra Kronenburg en Presikhaaf. Ook is er een bijeenkomst georganiseerd om bedrijven en maatschappelijke instellingen te informeren over de ketenaanpak 'Arnhem zet de knop om'. De website ArnhemAAN is gevuld met actuele informatie en inspirerende voorbeelden.

Energiebesparing bevorderen: 15% energiebesparing bij bedrijven en industrie in 2030 **(I)**

Met een gebiedsgerichte aanpak via Green Deals stimuleren we bedrijven op werklocaties en maatschappelijke instellingen om energiebesparende maatregelen te nemen.

Op dit moment hebben alle deelnemende kantoren aan de Green deal Gelderse Poort met uitzondering van één het afgesproken energielabel A. Het laatste kantoor vraagt een energielabel aan op het moment dat alle verduurzamingsmaatregelen zijn uitgevoerd.

We hebben ook een Green Deal gesloten met bedrijventerrein IJsseloord I. Met het sluiten van Green Deals met bedrijventerrein De Nieuwe Haven en de gebedshuizen zijn we nog bezig.

Ook hebben we in het kader van de ketenaanpak 'Arnhem zet de knop om' de subsidieregeling energiebesparing ondernemers en maatschappelijke organisaties ingevoerd. Arnhemse ondernemers en maatschappelijke organisaties kunnen hiermee een bijdrage ontvangen als zij energiebesparende maatregelen doorvoeren. Ze krijgen de subsidie voor bijvoorbeeld een energiescan, advies of als hulp wordt gezocht bij de ondersteuning in de uitvoer.

We handhaven door middel van energiecontroles op de verplichte maatregelen bij bedrijven en op de energielabel C verplichting bij kantoren. Dit doen we via de ODRA.

Opwek en hergebruik van energie bevorderen: 75.000 zonnepanelen op daken bij bedrijven en industrie en 2 pilots met gebruik restwarmte in 2030 **(I)**

We liggen op koers om de doelstelling van 75.000 extra zonnepanelen op daken bij bedrijven en industrie in 2030 te halen.

Via de Green Deals blijven we inzetten op het benutten van bedrijfsdaken voor het opwekken van energie. Inmiddels wordt hierbij ook gekeken of het mogelijk is om parkeerplaatsen op de werklocaties te benutten voor zonnecarports.

Meer bedrijven en industrie aardgasvrij maken: 500 extra bedrijven aardgasvrij in 2030 **(I)**

We hebben 5 green deals (zo goed als) afgesloten met bedrijven of maatschappelijke doelgroepen. In deze green deals wordt ook aandacht besteed aan aardgasvrij. Dit zal naar verwachting opleveren dat een aantal deelnemende bedrijven/maatschappelijke instellingen aardgasvrij wordt.

In samenhang met de green deals zullen we plannen voor de duurzame warmtevoorziening van werklocaties nader uitwerken. Twee van de gebiedsgerichte green deals fungeren hiervoor als pilot. Hiermee zijn we in de tweede helft van 2023 gestart. Op basis daarvan maken we plannen voor extra inzet om tot realisatie te komen.

Door het gebrek aan een geschikte monitoringsmethode kennen we alleen het aantal bedrijven dat aardgasvrij is geworden met behulp van onze projecten zoals de green deals. We gaan onderzoeken of er een adviesbureau is dat door open data te combineren hier een oplossing voor kan bieden.

We zetten veel extra in om de doelstelling te bereiken, maar kunnen nu nog niet met zekerheid inschatten of de doelstelling in 2030 geheel zal worden bereikt.

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
CO2-uitstoot bedrijven en industrie	**178**	**139**	**143**		

Eenheid: kiloton

Bron: Klimaatmonitor.nl/ Monitoringsdashboard New energy made in Arnhem 2023 (www.arnhem.incijfers/links)

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
CO2-reductie bedrijven en industrie t.o.v. peiljaar 2017	**33**	**73**	**68**		

Eenheid: Vermindering in C02-uitstoot t.o.v. 2017

Bron: Klimaatmonitor.nl/ Monitoringsdashboard New energy made in Arnhem 2023 (www.arnhem.incijfers/links)

Duurzame mobiliteit: reductie van 42 kT CO2 in 2030 (D)

Van de totale doelstelling voor duurzame mobiliteit hebben we tot eind 2023 25% gehaald (10 kT/jaar), met name door de invoering van snelladers en laadpleinen en laadpunten. De verwachting voor 2024 is, dat er via zero emissie doelgroepenvervoer, zero emissie wegenbouw en een verdere groei van laadpunten nog eens 2,5 kT/jaar bijkomt. Netcongestie zorgt echter voor een vertraging van de groei van zero emissie vervoer, doordat er minder aansluitingen gerealiseerd kunnen worden. In 2024 wordt onderzocht of we gebruik kunnen maken van bestaande aansluitingen van de gemeente.

Werkgeversaanpak modal shift: doelstelling voor 2023 25% minder autogebruik bij 10 bedrijven **(I)**

Door inzet van een regionale coördinator en meer inzet van de mobiliteitsmakelaar hebben we meer stappen kunnen zetten in de werkgeversaanpak.

Uitbreiden gebruik zero emissie deelmobiliteit: in 2030 1000 deelauto's en 2000 deelfietsen **(I)**

De voorbereidingen om deelvervoer vergunningen te kunnen uitgeven zijn bijna afgerond. Hiermee is een breder aanbod van deelvervoer dichtbij.

Vergroten aandeel elektrische voertuigen: in 2023 1000 laadpunten en 20 snelladers **(I)**

Tot eind 2023 is het aantal gewone laadpunten gegroeid tot ongeveer 1100 in de openbare ruimte. Het aantal snellaadpunten is inmiddels gegroeid tot 100, met name door autonome groei van laadpunten bij tankstations (Shell en Total Energies) en bij winkels/restaurants.

Verduurzamen/verminderen mobiliteitsbewegingen stadslogistiek: doel 2025 100% zero emissie bestelvoertuigen in de binnenstad en 25% minder stadslogistieke bewegingen. **(I)**

De invoering van de Zero Emissie-zone voor stadslogistiek vanaf juni 2026 is aangekondigd. Er hebben gesprekken plaatsgevonden met verschillende binnenstadondernemers, logistiek ondernemers en logistiek investeerders (marktpartijen) over het verduurzamen van de stadsdistributie in de binnenstad. Het aandeel elektrische voertuigen is nog klein, veel voertuigen rijden nog steeds half leeg door de binnenstad en sommige voertuigen hebben erg weinig afleveradressen. Er valt nog te winnen in overall efficiency. Het doel is dat er straks minder en vollere, schone en stillere voertuigen de binnenstad inrijden om de binnenstad leefbaar, verkeersveilig en duurzaam bereikbaar te houden. We proberen afspraken met elkaar te maken over restricties voor toegang en vervoer, over belevering van klanten, maar ook over innovatie, datadelen en samenwerking.

Taxibeleid verduurzamen: doel 2030 is 100% zero emissie taxi's in de binnenstad **(I)**

Er is geconstateerd dat implementatie van de taxiverordening nu niet zinvol is. Eerst dient het Rijk wetgeving op te stellen voor de volledige taxibranche (bel en opstapmarkt). Implementatie is dus tot nader order uitgesteld. We zijn contact blijven houden met de taxibranche om het taxivervoer te verbeteren en schoner te maken. Enerzijds in algemene zin, maar ook in het kader van concrete projecten zoals het Willemsplein. Bij die ontwikkeling lijken zich kansen voor te doen, die positief zijn voor de taxibranche. Wij zullen hierover met de taxibranche in contact treden.

Zero emissie concessie doelgroepenvervoer: doel in 2030 is 100% zero emissie doelgroepenvervoer **(I)**

Bij de tussenevaluatie hebben bijna alle ondernemers een plan ingediend voor volledig zero emissie in 2030. Nu al rijden de meeste ondernemers met elektrische personenwagens en elektrische busjes. Alleen de rolstoeltaxi's nog niet.

Vergroten aandeel zero emissie voertuigen leveranciers gemeente: doel 2023 is 100% van nieuw in te zetten bestel- en personenauto's moet zero emissie zijn. **(I)**

Het gebruik van zero emissievoertuigen is nog niet in alle aanbestedingen meegenomen, wel in GWW-opdrachten.

Zero emissie openbaar vervoer concessie: doel in 2023 is een volledig zero emissie OV concessie **(I)**

Tussen 2023 en 2026 wordt er gewerkt met noodconcessies. Voor de concessie 2026 wordt ingezet op volledig zero emissie.

Stimulering waterstofmobiliteit: in 2022 80 waterstof-elektrische personenwagens in Arnhem **(I)**

Het aantal van 80 verschillende waterstofelektrische auto's die in Arnhem tanken is al gerealiseerd.

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
CO2-uitstoot verkeer en vervoer	379	323	331		
Eenheid:	kiloton				
Bron:	Klimaatmonitor.nl/ Monitoringsdashboard New energy made in Arnhem 2023 (www.arnhem.incijfers/links)				

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
CO2-reductie verkeer en vervoer t.o.v. 2017	1	55			
Eenheid:	Vermindering in C02-uitstoot t.o.v. 2017				
Bron:	Klimaatmonitor.nl/ Monitoringsdashboard New energy made in Arnhem 2023 (www.arnhem.incijfers/links)				

Grootschalige opwek: 34 KT CO2-reductie in 2030 (D)

De tussendoelstelling voor 2023 is 4 windmolens en 18 MWp opgesteld vermogen aan zonnevelden. Eind 2023 zijn er 4 windmolens gerealiseerd, en 15,2 MWp zonneveld. Er wordt nu circa 9 kT CO2 gereduceerd door opwek van hernieuwbare energie, inclusief zon op daken.

Zon op dak is nu het meest kansrijke alternatief maar er lopen ook meerdere haalbaarheidsonderzoeken naar zonne-carports. Aanvullend op zonne-energie zijn nu onderzoeken uitgezet naar de potentie en haalbaarheid van geothermie, aquathermie, riothermie en diverse grootschalige opslagmogelijkheden.

5 windmolens in Arnhem in 2030 gerealiseerd **(I)**

De tussendoelstelling voor 2023 is 4 windmolens gerealiseerd. De 4 windmolens van Koningspleij-noord zijn gebouwd. Drie ervan hebben al een jaar gedraaid en de vierde is eind 2022 met de testfase begonnen. Door het besluit van Gedeputeerde Staten 'Geen windparken in Natura2000 gebied Veluwe en beperkt in zone van 1-8 km eromheen' (december 2022) en een nieuwe provinciale windvisie die in voorbereiding is, is het op dit moment niet mogelijk om in Arnhem een vijfde windturbine te ontwikkelen aan de Drielse Dijk, zoals beoogd in het programmaplan New Energy made in Arnhem 2020-2030. De provincie onderzoekt of door maatregelen, zoals zwarte wieken en stilstandvoorzieningen, meer ruimte komt voor windmolens. Als dit geen ruimte oplevert in Arnhem, betekent het dat circa 10% (3,3 kT CO2-reductie) van de doelstelling van grootschalige opwek (34 kT CO2) niet gerealiseerd kan worden.

Het alsnog realiseren van dit deel van de CO2-reductiedoelstelling door andere energieopwekmaatregelen voor 2030, bijvoorbeeld door de ontwikkeling van (nog) meer zonnevelden, is niet zonder meer haalbaar. Er is op dit moment namelijk al een disbalans op het elektriciteitsnet doordat er meer zonne-energie dan windenergie wordt opgewekt. Dit alles maakt dat we als Arnhem voor het behalen van onze doelstellingen voor grootschalige opwek afhankelijker zijn van de regio dan voor genoemd besluit.

42 MWp (circa 45 ha) zonnevelden in 2030 gerealiseerd **(I)**

Er zijn 2 gerealiseerde zonnevelden: bij de rioolwaterzuiveringsinstallatie van Waterschap Rivierenland aan de Drielsedijk (1,4 hectare, 7.200 zonnepanelen, 2,2 MWp) en op Koningspleij noord (8,5 ha, 34.000 panelen, 13 MWp). Opgeteld ruim 15 MWp. Een vergunning en SDE-subsidie voor een zonnepark op de bult in IJsseloord 2 zijn verleend. De businesscase moet nog sluitend gemaakt worden (4 ha, 6 MWp). De haalbaarheid van een locatie voor een zonneveld in de omgeving van vliegbasis Deelen is verder onderzocht. Gezien de vele belangen die in het gebied spelen, is hierover nog geen besluit genomen.

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
Vermeden CO2-uitstoot door duurzame opwek elektriciteit	**13**	**16**	**20**		
Eenheid:	Vermindering in C02-uitstoot t.o.v. 2017				
Bron:	Klimaatmonitor.nl/ Monitoringsdashboard New energy made in Arnhem 2023 (www.arnhem.incijfers/links)				

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
Vermeden CO2-uitstoot door duurzame opwek elektriciteit t.o.v. 2017	**5**	**9**	**13**		
Eenheid:	Vermindering in C02-uitstoot t.o.v. 2017				
Bron:	Klimaatmonitor.nl/ Monitoringsdashboard New energy made in Arnhem 2023 (www.arnhem.incijfers/links)				

Meer bewustwording en gedragsverandering (D)

Met de communicatiecampagne Arnhem Aan bieden we zoveel mogelijk handelingsperspectief voor al deze doelgroepen, rekening houdend met de maatschappelijke trends en actualiteit. Het ondersteuningsaanbod is aangepast op basis van de input die is opgehaald bij de verschillende doelgroepen.

Steeds meer Arnhemmers zien de noodzaak van energie besparen en weten de weg te vinden naar de website Arnhem Aan en/of het Energieloket Arnhem, waar ze geholpen worden om stappen te zetten.

De communicatie over energiearmoede loopt ook via scholen.

Eind 2023 is een start gemaakt met een nieuwe, integrale strategie op duurzaamheid waarbij alle thema's samenkomen en waarbij de communicatie-uitingen en -middelen zijn gericht op behoeften van de Arnhemmer, bijvoorbeeld door wijkgesprekken.

Voortzetten communicatiecampagne Arnhem AAN (I)

In 2023 hebben meerdere kleine en een grote actie plaatsgevonden en hebben we de social media berichten geïntensiveerd. Met oog op de energiecrisis in het afgelopen jaar is het ondersteuningsaanbod vanuit duurzaamheid in de online en offline communicatie gecombineerd met het aanbod voor Arnhemmers met geldzorgen. Daarnaast hebben we de online communicatie vanuit Arnhem Aan geïntensiveerd. Goede voorbeelden uit verschillende doelgroepen zijn gedeeld.

In 2023 is het Energieloket Arnhem gelanceerd, dat een overzicht biedt van al het ondersteuningsaanbod voor de verschillende doelgroepen. In 2023 is ook een nieuwe website van Arnhem AAN gelanceerd met een betere integratie tussen de diverse websites zoals Arnhem.nl waardoor Arnhem AAN haar focus op inspiratie kon leggen.

Voorbeelden van acties zijn de campagne koelen in de zomer, dekens naaien voor en door Arnhemmers bij warme-truien-dag en de lancering van de campagne 'Arnhem Isoleert' in december die breed zichtbaar was in de stad.

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
Aantal unieke bezoekers website Arnhem Aan	**12802**	**15369**	**14106**	**22611**	**7178**
Eenheid:	Aantal bezoekers				
Bron:	Gemeente Arnhem				

BBV-indicatoren (niet gekoppeld aan een doel)

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
Hernieuwbare elektriciteit	**4**	**6**	**9**		
Eenheid:	Deel van de energie dat afkomstig is uit natuurlijke hulpbronnen die constant worden aangevuld, zoals uit wind, zon en waterkracht (%)				
Bron:	Rijkswaterstaat - Klimaatmonitor				

Afhandeling amendementen en moties Begroting 2023

22M135 Verenigingen verduurzamen

De Provinciale Staten van Gelderland heeft in februari 2023 €10 miljoen beschikbaar gesteld voor een fonds verduurzaming maatschappelijk vastgoed. Naar verwachting is in het najaar 2023 dit fonds daadwerkelijk beschikbaar waarmee maatschappelijke instellingen, waaronder gebedshuizen, investeringen kunnen doen in energiebesparende maatregelen. Daarnaast is er een Green Deal Gebedshuizen getekend met de gemeente Arnhem, waarmee zij een ondersteuningstraject van twee jaar ingaan voor brede verduurzaming. Tot slot ondersteunt het onder andere door de gemeente Arnhem gefinancierde ondersteuningstraject van Arnhem Zet de knop om ook gebedshuizen bij energiebesparing. Er is hiermee zowel de gevraagde financiering voor duurzame investeringen, als een kennisloket met voldoende expertise, beschikbaar voor de doelgroep gebedshuizen.

22M136 Duurzame gebedshuizen

Zoals hierboven vermeld, heeft de provinciale staten van Gelderland in februari 2023 € 10 miljoen beschikbaar gesteld voor een fonds verduurzaming maatschappelijk vastgoed. Naar verwachting is in het najaar 2023 dit fonds daadwerkelijk beschikbaar waarmee maatschappelijke instellingen, waaronder verenigingen, investeringen kunnen doen in energiebesparende maatregelen aan hun pand. Daarnaast kunnen verenigingen een subsidieadvies krijgen met financiële tegemoetkoming van de gemeente van 95% van een maximumbedrag dat is gebaseerd op hun energieverbruik. Dit gaat via de “subsidie energiebesparing ondernemers en maatschappelijke organisaties” van gemeente Arnhem. Hiermee hebben verenigingen toegang tot verschillende bronnen van financiering voor het verduurzamen van hun panden.

22M138 Voor energiecoaches ook budget

In 2022 is budget ingezet voor energiecoaches van de Energiebank Regio Arnhem.

Wat heeft het gekost

	Rekening	Begroting 2023		Rekening	
	2022	Primitief	Definitief	2023	Afwijking
Bedragen x € 1.000					
Middelen					
Lasten	5.912	5.663	18.471	12.048	6.423
Baten	1.224	1.032	12.366	7.985	-4.380
Saldo lasten en baten	***-4.688***	***-4.631***	***-6.106***	***-4.062***	***2.043***
Toevoegingen aan reserves	7.103	10.000	926	5.248	-4.322
Onttrekkingen aan reserves	6.743	40	1.136	4.103	2.967
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	***-360***	***-9.960***	***210***	***-1.146***	***-1.356***
Gerealiseerd resultaat	**-5.049**	**-14.591**	**-5.896**	**-5.208**	**688**

Onderwerp	Totale afwijking (x €1.000)	V/N	Toelichting	I/S	AR/ BR
Lasten	6.393	V			
Duurzaamheid incl energietransitie	3.020	V	Uitvoering verduurzaming Arnhem-Oost	I	BR
Duurzaamheid incl energietransitie	1.318	V	CDOKE middelen	I	AR
Duurzaamheid incl energietransitie	750	V	Arnhemse Isolatieaanpak	I	BR
Duurzaamheid incl energietransitie	747	V	Formatie inzet door diverse afdelingen	I	AR
Duurzaamheid incl energietransitie	541	V	KWAS regeling	I	BR
Duurzaamheid incl energietransitie	351	V	Warmteproject Elderveld-Noord	I	BR

Duurzaamheid incl energietransitie	241	V	Overige warmteprojecten	I	BR
Duurzaamheid incl energietransitie	225	V	Green Deals	I	BR
Duurzaamheid bedrijv en mobiliteit	200	V	Circulaire projecten	I	BR
Duurzaamheid bedrijv en mobiliteit	-400	N	Bijdrage aan de herinrichting van Van Muijlwijkstraat	I	BR
Duurzaamheid bedrijv en mobiliteit	-600	N	Bijdrage aan gebiedsexploitatie Kronenburg	I	BR
Baten	-4.403	N			
Duurzaamheid incl energietransitie	-270	N	KWAS regeling	I	BR
Duurzaamheid incl energietransitie	-351	N	Warmteprojecten Elderveld-Noord	I	BR
Duurzaamheid incl energietransitie	-1.318	N	CDOKE middelen	I	AR
Duurzaamheid incl energietransitie	-2.464	N	Uitvoering verduurzaming Arnhem-Oost	I	BR
Toevoegingen aan reserves	-4.318	N			
Duurzaamheid bedrijv en mobiliteit	-200	N	Circulaire projecten	I	BR
Duurzaamheid incl energietransitie	-225	N	Green Deals	I	BR
Duurzaamheid incl energietransitie	-241	N	Warmteprojecten diverse locaties	I	BR
Duurzaamheid incl energietransitie	-750	N	Arnhemse Isolatieaanpak	I	BR
Duurzaamheid incl energietransitie	-2.902	N	Uitvoering verduurzaming Arnhem-Oost	I	BR
Onttrekkingen aan reserves	3.076	V			
Duurzaamheid incl energietransitie	2.346	V	Uitvoering verduurzaming Arnhem-Oost	I	BR
Duurzaamheid bedrijv en mobiliteit	600	V	Bijdrage aan gebiedsexploitatie Kronenburg	I	BR
Duurzaamheid bedrijv en mobiliteit	400	V	Bijdrage aan de herinrichting van Van Muijlwijkstraat	I	BR
Duurzaamheid incl energietransitie	-270	N	KWAS regeling	I	BR

Uitvoering verduurzaming woningen Arnhem-Oost
De uitvoering van de verduurzaming van woningen in het kader van het project Volkshuisvestingsfonds Arnhem-Oost gaat langzamer dan verwacht. Hierdoor is € 3.020.000 minder besteed dan begroot. Door deze temporisering is er echter minder subsidie gebruikt, zijn er minder eigen bijdragen van de woningeigenaren ontvangen én is er minder cofinanciering aangewend. Dit resulteert in lagere dekking (baten) dan begroot van € 2.464.000 (nadeel). Doordat de hiervoor beschreven voordelen en nadelen zijn gecompenseerd in de reserves is het resultaat hiervan financieel neutraal.

CDOKE middelen
In 2023 is door het Rijk ruim 3,2 miljoen aan extra uitvoeringsmiddelen klimaat- en energie beschikbaar gesteld. Ruim 1,9 miljoen hiervan is gebruikt voor extra capaciteit voor de uitvoering van klimaat- en energiebeleid en om de programmadoelen te versnellen. Dit zijn geoormerkte middelen en daarom staat het niet uitgegeven deel als verplichting op de balans gereserveerd. Het restant van 1,3 miljoen wordt in 2024 ingezet.

Arnhemse isolatieaanpak
In het voorjaar van 2023 heeft het college de Arnhemse aanpak woningisolatie vastgesteld. Het doel van de aanpak woningisolatie is ervoor te zorgen dat in 2030 35.000 woningen geïsoleerd zijn tot aan de nationale isolatiestandaard. Hier opvolgend is het budget voor de uitvoering voor de activiteiten in deze aanpak opgesteld. In 2023 is een aanvang gemaakt met de uitvoering van deze plannen maar de voortgang verloopt minder snel dan gepland. Dit is onder andere veroorzaakt door krapte op de arbeidsmarkt. De resterende middelen worden toegevoegd aan de BR Klimaat en Energie.

Formatie inzet door diverse afdelingen
In 2023 is een voordeel ontstaan van €747.000 doordat vacatures later of niet zijn ingevuld. Door de gespannen situatie op de arbeidsmarkt heeft de organisatie moeite alle vacatures in te vullen.

KWAS regeling
In 2023 is de regeling Kleine Woning Aanpak Subsidie (KWAS) vastgesteld. Deze loopt door tot medio 2024. De gereserveerde middelen á € 541.000 worden in 2024 weer beschikbaar gesteld vanuit het klimaatfonds en de specifieke uitkering lokale aanpak isolatie.

Warmteprojecten Elderveld-Noord en overige
Begin 2023 heeft één van de deelnemende partijen zich teruggetrokken uit het project Elderveld-Noord. Pas eind 2023 heeft het project doorstart gekregen door het aantrekken van een andere deelnemende partij. Hierdoor zijn zowel de lasten als de baten lager dan begroot.
De overige warmteprojecten zijn opgestart maar lopen vooralsnog achter op de planning waardoor de niet-bestede budgetten van de overige warmteprojecten toegevoegd worden aan de BR Klimaat en Energie.

Green Deals
In de begroting was rekening gehouden met het afsluiten van meer Green Deals dan n de werkelijkheid zijn afgesloten. Ook is één Green Deal nog niet helemaal financieel afgewikkeld. De niet bestede middelen worden toegevoegd aan de BR Klimaat en Energie.

Circulaire projecten
Door beperkte interne capaciteit voor circulariteit zijn er minder projecten uitgevoerd dan gepland. De middelen worden toegevoegd aan de BR Klimaat en Energie.

Bijdrage aan gebiedsontwikkelingen Kronenburg en herinrichting Van Muijlwijkstraat
Vanuit het klimaatfonds is bijgedragen aan de gebiedsontwikkeling Kronenburg en herinrichting Van Muijlwijkstraat.

Met wie werken we samen

Verbonden partijen

GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen
Voor meer informatie wordt verwezen naar de paragraaf Verbonden partijen.

Partners

Triple helix partners uit het netwerk Energy made in Arnhem, zoals: woningbouwcorporaties, Alliander, Firan, ENGIE, Vattenfall, provincie Gelderland, Rijkswaterstaat, Waterschappen, Rijksvastgoedbedrijf, Rijn- en IJssel Energiecoöperatie, VNO/NCW, HAN, RijnIJssel College, wijkinitiatieven, Clean Mobility Centre, Stichting KiemT, Ondernemersverenigingen, Allego, stichting E-laad, Oost Nederland Energiek, Natuur en Milieu Gelderland, regiogemeenten, G40 gemeenten.

Ook werken we samen met verschillende subsidiepartners. Deze zijn in dit programma in de digitale begroting (https://financien.arnhem.nl) terug te vinden. Het volledige overzicht van de begrotingssubsidies is te vinden in de paragraaf Subsidies.

Beleidskaders

- Programmaplan New Energy Made in Arnhem 2020-2030;
- De Arnhemse aanpak van de wijkgerichte energietransitie;
- Kaders voor besteding van het klimaatfonds;
- Arnhemse aanpak Energiearmoede;
- Regionale energiestrategie 1.0;
- Transitievisie warmte (2022);
- Criteria voor de locatiekeuze van zonnevelden (2016);
- Uitvoeringskader elektrisch laden in Arnhem;
- Beleidskader deelvervoer.

Ruimtelijke ontwikkeling

Arnhem en de regio daaromheen groeit sterk en naar verwachting houdt dit de komende jaren aan. De groeiopgave betekent naast het toevoegen van 7.500 woningen tot 2030 ook het betaalbaar en bereikbaar houden van de stad, het behouden en versterken van het groene profiel, het borgen en verbeteren van veiligheid en het versterken van het sociaaleconomisch klimaat. Om deze ambities waar te maken is het essentieel om naast een ruimtelijke visie op de lange termijn (Omgevingsvisie Arnhem 2040) ook een vertaling te maken naar een langjarige verstedelijkingsstrategie voor Arnhem gericht op de groene groei van de stad. Een groot deel van deze opgave zal moeten landen in de Spoorzone Arnhem Oost.

De verstedelijkingsopgave is ook een financiële opgave. Een gezonde en groene groei van de stad vraagt om een organisatie met meer uitvoeringskracht en middelen voor (co)financiering van de woningbouwopgave, daarbij behorende stedelijke voorzieningen en onrendabele grondexploitaties. Hiervoor zijn aanvullende publieke middelen nodig. We verstedelijken als stad niet alleen. Er zijn afspraken gemaakt tussen Rijk, provincie Gelderland en de regio in de 'Novi-propositie', Groene Metropoolregio en de Woondeal Arnhem-Nijmegen. In de daarop voortbouwende Verstedelijkingsstrategie Arnhem-Nijmegen-Foodvalley staat waarop korte (2025), middellange (2030) en lange termijn (2040) extra huizen en werklocaties gebouwd gaan worden.

Voorwaarde voor de ontwikkeling van de stad is dat onze leefomgeving aantrekkelijk, veilig en gezond blijft. Om die reden gaan we aan de slag met een samenhangend beleidsplan voor een gezonde en veilige leefomgeving. Daarnaast blijven we werken aan de implementatie van de Omgevingswet die op 1 januari 2024 in werking is getreden. Hiermee zorgen we voor meer samenhang in het omgevingsrecht, meer transparantie, betere procedures en op termijn een betere (digitale) dienstverlening.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we gedaan

Ambities (A)	Doelen (D)	Inspanningen (I)

Verstedelijkingsopgave Arnhem: stad in balans (A)

Benutten van de kansen die de Omgevingswet biedt (D)

Deze doelstelling is op koers, zie de toelichting bij onderstaande inspanningen.

Omgevingsvisie 2040 (I)

De gemeenteraad heeft in december 2023 de definitieve omgevingsvisie vastgesteld. Hiermee ligt er een duidelijke en integrale koers voor de fysieke leefomgeving van Arnhem voor 2040. Een belangrijk kader voor (beleids)ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving. We werken door aan diverse beleidsuitwerkingen die volgen uit de omgevingsvisie voor de verschillende thema's zoals duurzame mobiliteit, wonen, gezonde en veilige leefomgeving en een visie op hoogbouw en verdichting. Daarnaast gaan we verder met de gebiedsuitwerkingen voor spoorzone Arnhem Oost, Kronenburg, Centrum en Centrum West.

Toewerken naar één integraal omgevingsplan voor het hele gemeentelijke grondgebied (I)

De Omgevingswet is op 1 januari 2024 in werking getreden. Dit betekent niet dat we meteen volledig conform de Omgevingswet kunnen werken. Landelijk wordt verder gebouwd aan de functionaliteiten van het landelijke Digitale Stelsel Omgevingswet (DSO) en lokaal gaan we de transitiefase in, waarbij bestemmingsplannen, (delen van) verordeningen en vigerende bestemmingsplannen stap voor stap worden geïntegreerd in het omgevingsplan. Deze verandering en overgangsfase beïnvloedt in 2024 onze (digitale) dienstverlening. Daarom hebben we in de tweede helft van 2023 extra inspanning gezet op communicatie en support over het nieuwe digitale systeem en de opzet van het omgevingsplan. We zorgen dat we extra capaciteit beschikbaar hebben om inwoners, ondernemers en ook onze collega's te helpen met hun vragen over de nieuwe systematiek van het omgevingsplan. Dit zetten we voort in de eerste helft van 2024.

De benodigde raadsbesluiten zoals delegatiebesluit en het besluit Bindend Adviesrecht zijn in 2023 genomen. In het vierde kwartaal van 2023 is ook de aangepaste legesverordening door de gemeenteraad vastgesteld. We monitoren en evalueren de afgesproken werkwijze onder de Omgevingswet en komen in 2024 waar nodig met aanvullingen of aanpassingen voor het (bestuurlijke) proces.

Toetsen en vergunnen van initiatieven (D)

We werken stapsgewijs aan de verbetering van de dienstverlening aan inwoners en bedrijven als het gaat om het toetsen en vergunnen van hun ruimtelijke initiatief. Dit doen we enerzijds door het inrichten van een digitaal loket waarin alle relevante informatie over de fysieke leefomgeving goed vindbaar, betrouwbaar en volledig is. Anderzijds door het doorontwikkelen van het initiatievenberaad in zogenaamde initiatief- en omgevingstafels waarin initiatieven op integrale wijze getoetst en vergund kunnen worden. We werken hierin nauw samen met de ODRA en de inspanningen liggen op koers. In het najaar van 2023 hebben we processen samen met de ODRA getest. We blijven dit doen om ook onder de Omgevingswet onze processen goed op orde te hebben.

Aansluiting op de Landelijke voorziening Digitaal Stelsel Omgevingswet (I)

Vanaf 1 januari 2024 werken we onder de Omgevingswet met het landelijke Digitale Stelsel Omgevingswet (DSO). Het goed kunnen werken met de digitale systemen van het Rijk is essentieel voor onze dienstverlening. We hebben alle voorbereidingen getroffen om goed aangesloten te zijn op dit stelsel. Het DSO is echter nog niet stabiel. We houden daarom voorlopig parallel nog het oude systeem in de lucht. Vanwege de verandering, onduidelijkheid en onvolledigheid van het digitaal stelsel zetten we extra inspanning in om de digitale dienstverlening na 1 januari 2024 zo goed mogelijk op peil te kunnen houden. We zorgen voor actuele informatie op de websites van de gemeente en ODRA en voor meer capaciteit bij het klantcontact.

Samenhangende aanpak gezonde en veilige leefomgeving (D)

In 2023 is gestart met het opstellen van het Plan Gezonde Leefomgeving. In het coalitieakkoord is dit verwoord als het Arnhems milieuplan. Dit is tevens een uitwerking van de recent vastgestelde omgevingsvisie en levert input op voor de op te stellen omgevingsplannen.
De raad is geïnformeerd over context, scope en globale inhoud van het plan en heeft tijdens een raadsinformatieavond meegedacht met een aantal relevante thema's van de gezonde leefomgeving, zoals luchtkwaliteit, geluidsoverlast en bodem- en waterkwaliteit. Samen met onder andere de GGD brengen we vanuit veel disciplines in beeld hoe de huidige staat is van deze gezondheidsthema's, waar prioriteiten liggen en wat de Arnhemse ambities zijn. Niet alles kan gelijk en er moeten keuzes worden gemaakt. De in het plan voorgestelde richtinggevende uitspraken en acties worden daarom geprioriteerd op hoeveel impact ze hebben op de gezondheid van Arnhemmers en de leefomgeving. Luchtkwaliteit staat daarbij bovenaan, gevolgd door geluidsoverlast. De verwachting is dat het plan, inclusief een voorstel voor realisatie, in het tweede kwartaal van 2024 wordt aangeboden aan de raad.

Luchtkwaliteit (I)

Sinds 2019 werken we aan luchtbeleid gebaseerd op de Arnhemse Luchtagenda en (later) op het convenant van het Schone Lucht Akkoord (SLA). In 2023 zijn we gestart met een doorlichting/update van de luchtagenda en het SLA.

De ontwikkeling van de luchtkwaliteit laat zien dat we mede dankzij de vele acties die ingezet zijn, op koers zitten om de grenswaarden van de EU en de streefwaarden van het Schone Lucht Akkoord te halen.

De belangrijkste winst voor onze luchtkwaliteit zit bij mobiliteit. Een keur van maatregelen ten aanzien van verkeer waaronder een Milieuzone, volumemaatregelen verkeer en het schoner worden van het wagenpark (waaronder een subsidieregeling voor elektrische scooters), walstroom en ontlasten Centrumring zijn deels in 2023 gerealiseerd. Het plan sluit aan bij de mobiliteitsvisie en het duurzaam mobiliteitsplan dat in ontwikkeling is. Die gaan naar verwachting een belangrijke bijdrage leveren aan een schonere lucht.

Huidige maatregelen met betrekking tot houtstook zijn tot nu toe met name gericht op voorlichting geven en het landelijk ontwikkelen van normen en meetmethoden. Arnhem doet daarnaast mee aan de landelijke subsidieregeling voor het onklaar maken van rookkanalen om overlast door houtstook tegen te gaan. Naar verwachting zal deze regeling in 2024 worden ingevoerd (zie Begroting 2024).

Bodem en ondergrond (I)

De aanpak van locaties met een milieurisico ligt op koers. Halverwege 2023 zijn er nog 16 (voormalige) bedrijfslocaties waar een (meerjarige) sanering loopt of sprake is van nazorg. Hierbij is geen sprake van gezondheidsrisico's maar vanwege een te grote verontreiniging in het grondwater (verspreidingsrisico) is er een saneringsplicht. Vanwege de actuele loodproblematiek is in 2019 gestart met de sanering van tuinen waar al een gezondheidsrisico bekend was, dit is in 2021 afgerond. Begin 2021 is gestart met de vervolgfase: door middel van nieuw onderzoek brengen we de verontreinigingssituatie in beeld van tuinen in het Spijkerkwartier, St. Marten en een deel van het Arnhemse Broek. Dit project loopt door tot in 2025-2026. In tuinen met lood zullen de actuele risico's worden weggenomen (naar schatting 20-30 tuinen).

Geluidshinder **(I)**

In 2022 is het Actieplan Omgevingslawaai 2021-2023 vastgesteld op basis waarvan voor een aantal belangrijke gemeentelijke wegen stil asfalt wordt toegepast. Hierdoor zal het aantal geluidgehinderden langs gemeentelijke wegen afnemen.
In 2021 is de Nota locatiegebonden evenementenbeleid Arnhem vastgesteld. In deze nota zijn de maximale geluidsnormen voor evenementen in de openbare ruimte vastgelegd.
Op basis van deze nota is in 2023 voor de verschillende evenementenlocaties een locatieprofiel opgesteld waarbij per locatie de maximale geluidnormen zijn opgenomen. Deze profielen zijn in het college behandeld en zijn in januari naar de raad gestuurd.
Door voor de verschillende evenementenlocaties een profiel op te stellen, is duidelijk wat de mogelijkheden en de voorwaarden van het gebruik van de betreffende locatie voor evenementen is. De geluidsoverlast van evenementen wordt minder door het vastleggen van een maximale geluidsnorm per evenementenlocatie. Tevens worden de voorwaarden van een evenementenlocatie gebruikt om duidelijke afspraken te maken in het kader van de evenementenvergunning.
De ODRA brengt in 2024, daar waar nodig, meetpunten in kaart waar het geluid het beste gemeten en gemonitord kan worden.

Activiteiten milieuhandhaving uitvoeren **(I)**

Het werk is uitgevoerd conform de toezichtstrategie 2022-2025 voor milieutoezicht bij bedrijven.

Afhandeling amendementen en moties Begroting 2023

Niet van toepassing.

Wat heeft het gekost

	Rekening	Begroting 2023		Rekening	
	2022	Primitief	Definitief	2023	Afwijking
Bedragen x € 1.000					
Middelen					
Lasten	25.993	51.668	59.304	44.167	15.137
Baten	16.572	45.341	52.493	41.092	-11.401
Saldo lasten en baten	***-9.421***	***-6.327***	***-6.811***	***-3.075***	***3.736***
Toevoegingen aan reserves	5.107	10.000	15.766	20.317	-4.551
Onttrekkingen aan reserves	7.309	5.807	11.835	12.853	1.018
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	***2.202***	***-4.193***	***-3.931***	***-7.464***	***-3.533***
Gerealiseerd resultaat	**-7.220**	**-10.520**	**-10.742**	**-10.539**	**203**

Onderwerp	Totale afwijking (x €1.000)	V/N	Toelichting	I/S	AR/ BR
Lasten	14.720	V			
Grondzaken	11.873	V	Fasering projecten grondexploitatie	I	AR
Grondzaken	5.577	V	Fasering projecten stedelijke ontwikkeling	I	AR
ODRA, vergunning en handhaving	319	V	Implementatie Omgevingswet	I	AR
Water, milieu en luchtkwaliteit	-334	N	Bodembeheer	I	BR
Grondzaken	-2.715	N	Resultaat grondexploitatie	I	BR
Baten	-11.666	N			
Grondzaken	5.784	V	Resultaat grondexploitatie	I	BR
Grondzaken	-5.577	N	Fasering projecten stedelijke ontwikkeling	I	AR
Grondzaken	-11.873	N	Fasering projecten grondexploitatie	I	AR
Toevoegingen aan reserves	-3.967	N			
Water, milieu en luchtkwaliteit	710	V	Bodembeheer	I	BR
ODRA, vergunning en handhaving	-217	N	Implementatie Omgevingswet	I	BR
Grondzaken	-4.460	N	Resultaat grondexploitatie	I	BR
Onttrekkingen aan reserves	1.057	V			
Grondzaken	1.391	V	Resultaat grondexploitatie	I	BR
Water, milieu en luchtkwaliteit	-334	N	Bodembeheer	I	BR

Fasering projecten grondexploitatie
Fasering in de voortgang van de bouwgronden in exploitatie (BIE ofwel grondexploitatieprojecten) leidt tot afwijkingen op de geraamde lasten en baten in 2023. Het saldo van de lasten en baten 2023 op deze projecten wordt als onderhanden werk opgenomen op de balans, waardoor er geen resultaat ontstaat voor de exploitatie. Het voordeel op de lasten valt weg tegen het nadeel op de baten

Fasering projecten stedelijke ontwikkeling
Fasering in de voortgang van de projecten leidt tot afwijkingen op de geraamde lasten en baten in 2023. Het saldo van de lasten en baten 2023 op de projecten wordt als onderhanden werk opgenomen op de balans waardoor er per saldo geen resultaat ontstaat voor de exploitatie. Het voordeel op de lasten valt weg tegen het nadeel op de baten.

Implementatie Omgevingswet
In 2023 is er € 319.000 minder uitgegeven dan begroot. Door het niet (tijdig) kunnen invullen van inhuur vacatures is er werk blijven liggen en verschoven naar 2024. Door vertragingen in het landelijke systeem is ook werk, dat onder andere bestaat uit het omzetten van bestemmingsplannen naar omgevingsplannen, vertraagd. Een deel van het werk dat nog niet is gerealiseerd wordt in de komende transitiejaren uitgevoerd. Gezien de nog te maken kosten, wordt € 217.000 meer over geheveld naar 2024.

Bodembeheer
In de budgetoverhevelingsnota is voor het project Bethaniënstraat een bedrag van € 3,5 miljoen opgenomen. Dit bedrag bestaat deels uit een subsidieontvangst, die niet gedoteerd wordt aan de BR taakmutaties maar als vooruit ontvangen bedragen op de balans komt. Hierdoor ontstaat een voordeel van € 710.000 op de toevoegingen aan reserves.

Het nadeel van € 334.000 door een onttrekking uit bestemmingsreserves wordt veroorzaakt doordat de begrote onttrekking voor woonwagenlocaties per abuis is opgenomen in programma S11 Ruimtelijke ontwikkeling. Het getoonde nadeel op programma S11 Ruimtelijke ontwikkeling wordt dan ook gecompenseerd door een gelijk voordeel op programma S12 Wonen en leefomgeving.

Resultaat grondexploitatie
Het resultaat op de grondexploitatie is € 4.186.000 voordelig (het verschil tussen de geboekte lasten en baten). In de begroting werd rekening gehouden met een voordelig resultaat van € 1.117.000. Het resultaat is daarmee € 3.069.000 voordeliger dan begroot, verdeeld over een nadeel van € 2.715.000 op de lasten en een voordeel van € 5.784.000 op de baten.

Het totale resultaat op de geboekte bedragen, ad € 3.069.000 wordt als volgt gespecificeerd:

a. mutaties voorzieningen uit doorrekening toekomstige ontwikkelingen	€ 117.000	V	
b. resultaat op erfpachten door verkoop en hogere canon baten		€ 1.428.000	V
c. beheer strategische posities		€ 152.000	N
d. overige kosten		€ 305.000	N
e. kosten uit voorstudies		€ 132.000	N
f. tussentijdse winstnemingen		€ 3.230.000	V
Subtotaal		*€ 4.186.000*	*V*

In de begroting is rekening gehouden met:

b. resultaat op erfpachten door verkoop en hogere canon baten		€ 1.167.000	V
e. kosten uit voorstudies		€ 100.000	N
f. tussentijdse winstneming	€ 50.000	V	
Subtotaal		*€ 1.117.000*	*V*

Het verschil ten opzichte van de begroting bedraagt € 3.069.000 V

De belangrijkste kosten- en opbrengstenposten worden op hoofdlijnen nader toegelicht in de paragraaf grondbeleid.

Het voordelige resultaat van € 3.069.000 wordt als volgt bestemd:

a. toevoeging aan de BR Grondexploitatie	€ 539.000	N
b. toevoeging aan de BR Stadsontwikkelfonds	€ 3.921.000	N
c. onttrekking uit de BR Gebiedsontwikkeling Kronenburg	€ 1.391.000	V
Totaal	*€ 3.069.000*	*N*

Met wie werken we samen

Verbonden partijen

Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA)
Voor meer informatie wordt verwezen naar de paragraaf Verbonden partijen.

Partners

Ruimte

- ODRA;
- Provincie Gelderland;
- Regiogemeenten;
- Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden(VGGM);
- VNG (Vereniging Nederlandse gemeenten);
- Ministerie van BZK;

- CASA;
- Groenforum.

Milieu

- Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA);
- Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden.

Ook werken we samen met verschillende subsidiepartners. Deze zijn in dit programma in de digitale begroting (https://financien.arnhem.nl) terug te vinden. Het volledige overzicht van de begrotingssubsidies is te vinden in de paragraaf Subsidies.

Beleidskaders

Ruimte

- *Omgevingsvisie 2040*
- Structuurvisie Arnhem 2020 *(bepaalde delen; rest vervangen door omgevingsvisie)*;
- Groenvisie 2017-2035;
- Welstandsnota;
- De Arnhemse aanpak van de wijkgerichte energietransitie;
- Verstedelijkingsstrategie Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen Foodvalley.

Milieu

- Luchtagenda gemeente Arnhem;
- Actieplan Omgevingslawaai;
- Rapportage geluidskaarten;
- Beleidsnota bodem 2012, Provincie Gelderland, gemeente Arnhem en gemeente Nijmegen;
- Nota Bodembeheer;
- Notitie Herijking loodbeleid 2020
- Actualisatie Nota Bodembeheer- addendum 2014 ;
- Actualisatie Nota Bodembeheer-2017-2018;
- Actualisatie Nota Bodembeheer-BKK2020;
- Actualisatie Nota Bodembeheer-BKK- PFAS;
- Collegebesluit vaststelling LMW dossiernummer 2021 dd. 25-1-2022 & Memo Aveco de Bondt Lokale Maximale Waarden (LMW) Meinerseiland, projectnummer 18112508, 10 januari 2022;
- Beleidsplan externe veiligheid;
- Beleidsplan geluid deel 1 2008;
- Nota hogere waarden Arnhem v10.
- Strategie klimaatadaptatie Arnhem 2020 - 2030;

Wonen en leefomgeving

Onze stad is een groene, levendige, ondernemende en inclusieve stad waar Arnhemmers fijn en betaalbaar moeten kunnen wonen. Grote 'nieuwe' overstijgende opgaven, zoals de energietransitie, wooncrisis en klimaatadaptatie zijn uitdagingen waar Arnhem voor staat. Deze opgaven pakken we lokaal op, maar zeker ook in samenwerking met de regio, de provincie en het Rijk. Arnhem is een groene stad met een unieke ligging aan de Rijn. Zij geeft prioriteit aan ontmoetingsruimte in stadsparken, wijkparken en buurtgroen. Dit programma omvat de onderdelen wonen en een aantal aspecten van de openbare ruimte, zoals water, havenbeheer, stadsreiniging, bossen, parken en ecologie, stedelijk groen, spelen, dierenwelzijn, afval en riolering. Binnen het wonen zetten we vol in op het bijbouwen van voldoende woningen in de betaalbare segmenten. Belangrijk doel is om hierbij de tweedeling in de stad te verkleinen. Ook is voor onze stad klimaatadaptatie een belangrijk aandachtspunt. Met klimaatadaptatie bereiden we Arnhem voor op de effecten van de klimaatverandering, op heviger weer. We passen de stad aan zodat deze minder kwetsbaar is voor hoog en laag water, extreme regenval, hitte en langdurige droogte. We willen het Arnhemse groen versterken. Dat levert een prettige buurt op, maar draagt bijvoorbeeld met verkoeling en wateropname ook bij aan klimaatadaptatie.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we gedaan

Ambities (A)	Doelen (D)	Inspanningen (I)

Goede volkshuisvesting (A)

Meer en sneller woningen toevoegen (D)

Onze ambitie is dat er voldoende woningen zijn voor alle Arnhemmers. Hoewel er de afgelopen jaren al flink wat woningen bijkwamen, zijn we er nog niet. Om ons doel te halen, zouden er jaarlijks minimaal 800 tot 1.000 woningen bij moeten komen en evenveel woningvergunningen moeten worden verleend. Ook zou een groot deel van de woningtoevoegingen moeten bestaan uit sociale en betaalbare woningen. In 2023 zijn iets meer dan 800 woningen toegevoegd. Daarmee halen we ons doel net.

In 2023 werden minder vergunningen afgegeven voor nieuwe woningen en minder woningen gebouwd dan de jaren daarvoor. Deze gegevens zijn zorgelijk, omdat we hierdoor de woningtekorten dit jaar niet inlopen en de betaalbare woningcrisis beperkt verhelpen. Dit is overigens niet alleen in Arnhem het geval, maar in heel Nederland. De gestegen bouwkosten, de hogere rente en belemmeringen zoals hoge personeelskosten en onderzoek naar stikstofdepositie spelen hierin een rol.

Uiteraard hebben we activiteiten in gang gezet om dit tij te keren:

- Om voldoende woningen te realiseren is samenwerking met onze partners van groot belang. Met woningcorporaties en marktpartijen in de woningbouw hebben we de handen ineengeslagen om aan de slag te gaan met het bouwen van voldoende woningen en om de woningbouw te versnellen. Met deze partijen tekenden we in februari 2022 een Stadsakkoord, waarin is afgesproken op welke wijze we dat gezamenlijk doen. Het akkoord is door ruim 25 partijen ondertekend. Na het sluiten van dit akkoord is het Woningbouw Platform Arnhem opgericht, waar thema's en zorgen tijdig onder de loep worden genomen en besproken. Jaarlijks wordt de gemeenteraad geïnformeerd over de voortgang.
- Aan de gemeenteraad is een Woonvisie aangeboden waarin wordt uitgestippeld hoe we de komende jaren voldoende woningen willen bouwen.
- Ook is de samenwerking met het Rijk, de provincie Gelderland en de regio herbevestigd door het sluiten van een nieuwe Woondeal (2.0) in maart 2023. In navolging van deze Woondeal hebben we direct met ontwikkelaars afspraken gemaakt over versnelling van projecten en de betaalbaarheid van woningen binnen deze projecten. De raad kan daardoor van een aantal belangrijke Arnhemse projecten op korte termijn (bestemmings)plannen verwachten. Daarbij hebben we voor de drie grote projecten Nijmeegseweg Fase 2, Rijnpark en Schaapsdrift startnotities met de gemeenteraad besproken en vastgesteld. Bij deze projecten zijn de kaders nu van tevoren helder, waardoor we nu snel vooruit kunnen om in hoger tempo veel woningen te realiseren. In deze startnotities is als uitgangspunt verankerd dat minimaal 30% van de woningen sociale huur dient te zijn en minimaal 66% een betaalbare woning, waardoor de balans in de harde planvoorraad op termijn om zal slaan.
- Waar het Rijk de ambitie van Arnhem in het gebied Spoorzone Arnhem-Oost al onderschreef door het aan te wijzen als 1 van de 17 grootschalige NOVEX-woningbouwlocaties en we afspraken hebben kunnen maken in het BO-MIRT en BO-Leefomgeving, hebben we recentelijk ook een bijdrage van € 3,9 miljoen ontvangen vanuit de Woningbouwimpuls-gelden om project Nijmeegseweg mogelijk te maken.
- Om te weten voor welke opgaven we staan en wat de woningbehoefte is in Arnhem in de regio hebben we vorig jaar het driejaarlijkse woonbehoefteonderzoek afgerond. De gemeenteraad ontving dit onderzoek in maart 2023.
- We hebben acht projecten ingediend voor de landelijke regeling Startbouwimpuls, zodat de bouw van woningen spoedig kan beginnen. Zes projecten zijn gehonoreerd.

Versnellen en doorprogrammeren van (betaalbare) woningen **(I)**

Zie de toelichting bij bovenstaande doelstelling onder 'meer en sneller woningen toevoegen'.

Evaluatie doelgroepenverordening en implementatie in omgevingsplannen **(I)**

In 2022 is de doelgroepenverordening (officieel Verordening doelgroepen woningbouw Arnhem 2021, inclusief bijlage De Woonstandaard) door de gemeenteraad vastgesteld. De doelgroepenverordening regelt de minimale oppervlakte van een woning gerelateerd aan de prijs en heeft vooral 'op de achtergrond' effect. Dat was ook de bedoeling. De doelgroepenverordening gebruiken we expliciet enkel als 'stok achter de deur'. Doordat de gemeenteraad in de verordening kenbaar heeft gemaakt wat zij verstaat onder sociale huur- en koopwoningen, lukt het gemakkelijker om met ontwikkelaars en corporaties afspraken te maken over de woonprogramma's bij projecten. Door de doelgroepenverordening is het gemakkelijker geworden om corporaties in positie te brengen en te zorgen dat zij bij projecten minimaal 30% van de woningen zullen verhuren.

Bij de vaststelling van de doelgroepenverordening, heeft de gemeenteraad de opdracht meegegeven om na één jaar de doelgroepenverordening te evalueren. Met ontwikkelaars en corporaties hebben we via de kopgroep Bouwberaad een startgesprek gevoerd over de evaluatie.

Inmiddels is duidelijk dat het instrument ‘doelgroepenverordening’ valt onder het overgangsrecht van de Omgevingswet (zie artikel 8.2.15a Invoeringsbesluit Omgevingswet). Daarnaast is het Rijk bezig met het invoeren van de Wet regie op de volkshuisvesting. De VNG pleit bij dit wetsvoorstel voor het opnemen van een minimumaantal m2 in deze wet. We weten nog niet definitief wat deze nieuwe wet voor gevolgen heeft voor de doelgroepenverordening. Daarom wachten we nog even af met het evalueren totdat duidelijk is wat de nieuwe mogelijkheden zijn om te kunnen sturen op het kwalitatieve deel van het woningbouwprogramma. We zullen met ontwikkelaars en corporaties na vaststelling van de Woonvisie dit traject wel direct oppakken.

Collectieven, zelfbouw en flexwonen bevorderen **(I)**

Om mensen zelf te laten beslissen hoe zij hun woon- en leefomgeving vormgeven, willen we meer ruimte maken voor collectieve wooninitiatieven en zelfbouwmogelijkheden. In 2022 is door de gemeenteraad het bestemmingsplan voor Gaardenhage vastgesteld. In dit plan is ruimte voor een Collectief Particulier Opdrachtgeverschap (CPO) ontwikkeling en worden 12 kleine kavels beschikbaar gesteld voor zelfbouw. Momenteel wordt binnen enkele concrete ‘zachte’ projecten bekeken of en hoe we CPO projecten mogelijk kunnen maken. Hierbij bekijken we ook hoe we collectieve wooninitiatieven door middel van informatieavonden en via beleid en ruimtelijk instrumentarium kunnen stimuleren. Bij project Coehoorn worden de verdere voorbereidingen getroffen om een ‘cohousing’-project te realiseren. Ook binnen project Nijmeegseweg maken we ruimte vrij voor een CWI-ontwikkeling (collectief wooninitiatief).

De nieuwe Woonvisie is aan de gemeenteraad aangeboden. In deze visie zijn plannen om coöperatieve woonvormen te stimuleren verder verhelderd.

Om te voorzien in de grote vraag naar woningen, zetten we in Arnhem ook in op de bouw van flexwoningen. Op dit moment zijn plannen om op het Merwedeterrein 150 flexwoningen toe te voegen al ver in het planproces. De woningen worden in 2024 geplaatst.

Studentenhuisvesting en starters **(I)**

In 2023 hebben wij ons samen met onze partners ingezet voor voldoende studentenkamers in de stad. In 2023 heeft de SSH& zich ingezet voor het verduurzamen /verbeteren van de woningvoorraad. Bovendien heeft de SSH& een tweetal locaties toegevoegd aan haar vastgoedportefeuille.

Op basis van het Kences onderzoek naar de kamermarkt voor studenten was ook in 2023 onze kamermarkt kwantitatief in evenwicht. Om deze resultaten nader te duiden hebben we een opdracht gegeven aan onderzoeksbureau Companen om meer inzicht te geven in de dynamiek op de Arnhemse studentenhuisvestingsmarkt, en om samen met onderwijsinstellingen en studenten de daadwerkelijke vraag te bepalen. Gelet op de ambities voor Arnhem als studiestad, zijn we met de SSH& blijvend in gesprek over het toevoegen van meer eenheden in Arnhem. Hiervoor voeren we momenteel een locatieonderzoek uit.

De ambities over studentenhuisvesting zijn opgenomen in de Woonvisie.

Naast het toevoegen van meer eenheden, zijn we samen met de onderwijsinstellingen, de SSH& en de studentenbelangenorganisatie een traject ingegaan om discriminatie/ uitsluiting van (internationale) studenten tegen te gaan. Hierbij focussen wij ons op discriminatie/uitsluiting op de Arnhemse kamermarkt.

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
Woningvoorraad begin van het jaar	**75632**	**76737**	**77839**	**79065**	**79816**

Eenheid: Aantal woningen

Bron: CBS

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
Netto toevoegingen gedurende het jaar	**1105**	**1102**	**1226**	**752**	**846**

Eenheid: Aantal toegevoegde woningen

Bron: CBS

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
Toevoegingen aan de woningvoorraad: nieuw gebouwde woningen	**9,20**	**11,80**	**5,60**	**7,60**	**7,60**

Eenheid: Eenheid: Het aantal nieuwbouwwoningen per 1000 woningen

Bron: CBS

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
Aantal nieuwbouwwoningen	**695**	**907**	**432**	**600**	**608**

Eenheid: Het aantal nieuwbouwwoningen

Bron: CBS

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
Toevoegingen aan de woningvoorraad: overige toevoegingen	**561**	**301**	**940**	**222**	**332**

Eenheid: Het aantal overig toegevoegde woningen (meestal transformatie)

Bron: CBS

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
Toevoegingen aan de woningvoorraad: aandeel eigendom corporaties nieuwbouwwoningen	**16,30**	**15,60**	**7,50**		

Eenheid: % corporatiewoningen van totaal toegevoegde woningen

Bron: CBS

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
Afgegeven woningbouwvergunningen (nieuwbouw & verbouw)/ transformatie	**1204**	**872**	**1010**	**445**	**339**

Eenheid: Aantal woningbouwvergunningen per jaar

Bron: ODRA/CBS

Betaalbaar wonen (D)

De afgelopen jaren zijn helaas niet genoeg sociale en betaalbare woningen opgeleverd. Kijkende naar de realisatiecijfers, constateren we vooral dat het vrije huursegment hard groeide. Deze cijfers tonen de noodzaak aan om binnen projecten nadrukkelijker te sturen op het woonprogramma en hier afdwingbare afspraken over te maken. Waar er jaren terug in beperkte mate op deze manier werd gestuurd, zullen de komende periode vaker plannen ‘hard’ worden of gerealiseerd worden waarin meer sociale huur- en betaalbare (koop)woningen zijn opgenomen. Dat is overigens helaas nog niet voor alle plannen het geval waarvoor de gemeenteraad een uitgewerkt plan kunt verwachten. Voor sommige plannen zijn bijvoorbeeld al kaders vastgesteld voordat we hogere eisen stelden aan betaalbaarheid.

Het afgelopen jaar is ons beleid al wel meer op orde gebracht; via de Woondeal 2.0 hebben we ons aan geconformeerd om voor ten minste 30% aan sociale huurwoningen te programmeren en 66% binnen het betaalbare segment. Deze ambitie is daarna direct verankerd in startnotities van belangrijke nieuwe projecten.

In 2023 is een Woonvisie aan de raad gepresenteerd. Betaalbaar en kwalitiatief goed wonen vormen de hoofddoelen in deze visie.

Beleidsmatig doen we ons best om de bestaande schaarste aan sociale huurwoningen eerlijk te verdelen; een nieuwe huisvestingsverordening is door de raad vastgesteld.

In juli 2023 is de Wet goed verhuurderschap van kracht geworden; deze wet biedt ons de mogelijkheid om malafide verhuurderschap tegen te gaan en meer grip te krijgen op de vrije huursector. In december 2023 is het 'meldpunt goed verhuurderschap' live gegaan. Huurders kunnen meldingen maken van misstanden bij dit meldpunt. De gemeente kan handhavend optreden (van boetes tot de inbeheername van woningen) in gevallen van malafide verhuurderschap. De processen hiertoe worden momenteel ingericht.

We zijn begonnen met de voorbereidingen om deze wet op korte termijn in Arnhem uit te voeren.

Opkoopbescherming/zelfbewoningsplicht (I)

Arnhem kent een opkoopbescherming waardoor we in 20 wijken (koop)woningen met een WOZ-waarde tot € 355.000 beschermen tegen opkoopgedrag door beleggers. Zo houden we deze woningen beschikbaar voor starters en doorstromers met een lager- of middeninkomen. Uit lokaal en landelijk onderzoek is gebleken dat de opkoopbescherming helpt. In gemeenten die de bescherming invoerden is het aantal aankopen door beleggers aanzienlijk afgenomen.

In 2023 is de WOZ-waardegrens verhoogd.

Versterken positie huurders (I)

In januari 2023 maakten we het Actieplan Arnhem Helpt Huurders 2023 bekend. De meeste acties uit dit plan zijn al uitgevoerd of in uitvoering. Voorbeelden van de acties zijn onder andere de verhoogde subsidie voor het Huurdershuis en een subsidie voor de huurdersvereniging van woonwagenbewoners. Naast deze reeds uitgevoerde acties, willen we een deel van de beschikbare middelen inzetten voor een heldere website en een campagne voor huurdersrechten. De uitvoering hiervan kunnen we pas op een iets later moment oppakken, omdat het tijd vergt de ICT-infrastructuur hiervoor gereed te hebben.

Woningtoewijzingsbeleid (I)

In 2023 heeft de gemeenteraad een nieuwe huisvestingsverordening vastgesteld waarin is geregeld hoe vrijkomende sociale huurwoningen dienen te worden verdeeld.

Doorstroming bevorderen **(I)**

Voor doorstroming in het corporatiebezit heeft de gemeente in samenwerking met de provincie en de drie grote corporaties een verhuiscoach aangesteld. De verhuiscoach voert momenteel de eerste gesprekken met (senioren) inwoners van onze stad. De verhuiscoach begeleidt deze (potentiële) groep verhuizende senioren nu al naar een (nieuwe) woning. In 2022 hebben al de eerste verhuizingen plaatsgevonden van corporatiehuurders naar andere, passendere (sociale) huurwoningen. In 2023 zijn 120 gesprekken gevoerd en 24 verhuisvergoedingen (dat wil zeggen doorstromingen) verstrekt.

Naast de gerealiseerde doorstromingen is een belangrijk neveneffect dat de bewustwording over passend wonen op een oudere leeftijd is vergroot, en dat er een 'van groot naar beter' voorrangslabel is ontwikkeld in de toewijzingssystematiek.

Een belangrijk middel om doorstroming te bevorderen is om woningen te bouwen die aansluiten bij de woonwensen van senioren. Onze aanname is dat als we deze doorstroomkansen weten te benutten, er veel woningen vrij kunnen komen met relatief lage prijzen. In nieuwbouwprojecten geven we in toenemende mate ruimte voor woonvormen voor senioren, waarbij we het van belang vinden dat mensen in de eigen wijk kunnen doorstromen, dichtbij bekende voorzieningen. In 2023 is we de nota wonen-en-zorg vastgesteld, deze nota gaat in op verschillende uitdagingen om doorstroming te bevorderen. Aansluitend wordt een huisvestingsplan senioren Arnhem tot en met 2030 gemaakt om meer geschikte woningen voor senioren te realiseren in Arnhem.

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
Ontwikkeling woningeigendom (bestaande woningvoorraad) - aandeel woningen koop	**43,80**	**44**	**43**	**43**	**43**
Eenheid: % koopwoningen van de totale woningvoorraad					
Bron: CBS					
Effectindicator	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Ontwikkeling woningeigendom (bestaande woningvoorraad) - aandeel woningen corporatiebezit	**35,90**	**36**	**35**	**35**	**35**
Eenheid: % corporatiewoningen van de totale woningvoorraad					
Bron: CBS					
Effectindicator	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Ontwikkeling woningeigendom (bestaande woningvoorraad) - aandeel woningen particuliere huur	**19,50**	**20**	**21,40**	**22**	**22**
Eenheid: % woningen particuliere verhuur van de totale woningvoorraad					
Bron: CBS					
Effectindicator	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Actieve zoektijd sociale huurwoning - eengezinswoning	**1,50**	**1,50**	**1,80**	**1,50**	
Eenheid: aantal jaar					
Bron: Regionale woningmarktmonitor					
Effectindicator	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Actieve zoektijd sociale huurwoning - appartement/ meergezinswoning	**1,30**	**1,50**	**1,60**	**1,70**	
Eenheid: aantal jaar					
Bron: Regionale woningmarktmonitor					

Huisvesting van bijzondere doelgroepen (D)

Arnhem wil een inclusieve stad zijn. Die ambitie wordt breed gedragen. Arnhemmers hebben recht op een veilig thuis in een prettige wijk met perspectief om zich te ontwikkelen. Arnhem voelt zich ervoor verantwoordelijk dat elke inwoner geschikte huisvesting heeft (of deze binnen een acceptabele termijn kan vinden) in een prettige leefomgeving met voldoende (zorg)voorzieningen.

Ten behoeve van deze opgave is in 2023 de nota Wonen en Zorg vastgesteld. Uit deze nota volgt een uitvoeringsplan met acties. Belangrijk punt hierbij is dat we in de regio afspraken maken over hoe we deze opgave gezamenlijk beter kunnen oppakken, waarbij we het van belang vinden dat regiogemeenten ook hun 'fair share' nemen.

Om de huisvestingskansen van personen behorende tot aandachtsgroepen te vergroten, geven we uitvoering aan een aantal afspraken. Ook dit jaar reserveren we weer 120 sociale huurwoningen voor personen die uitstromen uit instellingen en opvang. Daarnaast blijven we ons ervoor inzetten om aan de taakstelling voor de huisvesting van statushouders te voldoen. Helaas is dit in 2023 niet helemaal gelukt omdat de opgave steeds groter wordt, met name van jonge alleengaande statushouders die aangewezen zijn op de goedkope woningvoorraad. Deze voorraad is beperkt. Vandaar dat we in 2024 een pilot willen starten met de corporaties voor woningdelen voor jonge statushouders.

In 2023 hebben we met de corporaties eraan gewerkt om op de locatie voor de flexwoningen aan de Merwedestraat een community te gaan bouwen waar de verschillende doelgroepen, waaronder 50 statushouders zich thuis gaan voelen in de wijk. Voor vier jaar is een bedrag van € 50.000 euro hiervoor beschikbaar. Oplevering verwachten we in het vierde kwartaal van 2024.

Regievoeren: uitvoering geven aan woonzorgnota (I)

Zie de toelichting bij bovenstaande doelstelling 'huisvesting bijzondere doelgroepen'.

Huisvesting arbeidsmigranten (I)

Het organiseren van goede en veilige huisvesting voor arbeidsmigranten is een taak van veel partijen zoals gemeenten, provincies, werkgevers en huisvesters. Omdat arbeidsmigranten veelal niet gebonden zijn aan een specifieke plek, maar wonen en werken over gemeentegrenzen heen, pakken we dit thema in de regio op. De Groene Metropoolregio is in de regio nog zoekende hoe deze samenwerking het beste vormgegeven kan worden. In 2022 is vanuit de regio al wel een handreiking opgesteld, die gemeenten kunnen gebruiken bij het vormgeven van lokaal beleid. Met de Groene Metropoolregio zijn we in gesprek over een passend vervolg.

Om in Arnhem goede en veilige woonplekken voor arbeidsmigranten te kunnen faciliteren, zijn in 2023 beleidsregels vastgesteld. Hierdoor hebben we helderheid gecreëerd over op welke plekken en onder welke voorwaarden we short-stay-huisvesting toestaan.

In de tussentijd is door het ‘facetbestemmingsplan verkamering en woningsplitsing’ al geregeld dat panden niet meer verkamerd kunnen worden ten behoeve van het kortdurende verblijf van internationale werknemers. Op die wijze proberen we te voorkomen dat in woonwijken verschillende bewoners samenwonen met zeer conflicterende woon- en leefritmes.

Uitbreiden woonwagenlocaties (I)

In 2023 zijn de voorbereidingen voortgezet om te komen tot uitbreiding van het aantal standplaatsen in Arnhem. Voor de locatie Bethaniëstraat is de aanbesteding gestart voor het verwijderen van de grondwal. De verwachting is dat in mei/juni gestart kan worden met de werkzaamheden. De plannen voor de herinrichting en uitbreiding zijn verder uitgewerkt en besproken met de bewoners. Daarnaast zijn afspraken met de woningcorporatie gemaakt over de ontwikkeling. Begin 2024 zullen bewoners aan moeten geven of zij daadwerkelijk willen meewerken aan de herinrichting. Bij voldoende draagvlak kan dan een omgevingsplan in procedure.

Voor de uitbreiding aan de Merwedestraat is in 2023 een parkeeronderzoek uitgevoerd. Uit het onderzoek blijkt dat een uitbreiding met zes standplaatsen mogelijk is. Op basis van dit uitgangspunt is een schetsplan besproken met de bewoners. Naar aanleiding van dit overleg onderzoeken we of het schetsplan nog aangepast kan worden. Om in Schuytgraaf de plaatsing van woonwagens mogelijk te maken is het ontwerpbestemmingsplan Schuytgraaf, veegplan 2017, herziening veld 1 in procedure gegaan.

De toewijzingsregels voor standplaatsen zijn eind 2022 vastgesteld. Deze regels zijn opgesteld in samenspraak met de woonwagenbewoners. Vanwege het geringe aantal mutaties zijn de regels in de praktijk nog beperkt toegepast. In juli 2023 zijn de “Ruimtelijke en planologische uitgangspunten voor woonwagenlocaties” vastgesteld. Door actualisatie van de regels is de achterstelling van woonwagenbewoners op volkshuisvestelijk gebied ingehaald. Op deze manier kan er ruimte gegeven worden aan toekomstige ontwikkelingen die aansluiten bij de wensen van woonwagenbewoners.

Naast de activiteiten die moeten leiden tot uitbreiding van het aantal standplaatsen, vinden we het van belang dat woonwagenbewoners in staat worden gesteld hun belangen te behartigen. In 2023 hebben we de huurdersorganisatie een financiële vergoeding uitgekeerd die zij nodig hebben om hun activiteiten voort te zetten.

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
Bijzondere doelgroepen					
Eenheid:					
Bron: Indicator is in ontwikkeling					

Goede woningen in leefbare wijken (D)

Prestatieafspraken met corporaties
Uit de samenwerkingservaring met corporaties en zorgpartijen blijkt dat de vitaliteit en leefbaarheid van wooncomplexen in belangrijke mate wordt bepaald door een goede mix van bewoners. Met corporaties werken wij verder samen aan de toepassing van de vrije toewijzingsruimte als de situatie in een wijk of buurt daar aanleiding toe geeft. Vrije toewijzingsruimte is essentieel voor goede leefbaarheid. Hiermee kunnen wooncomplexen en de leefomgeving waarbij de leefbaarheid onder druk staat, weer vitaal worden gemaakt. In 2023 zijn er lichte prestatieafspraken gemaakt in de vorm van een addendum op de bestaande prestatieafspraken. Daarin zijn de belangrijkste afspraken gemaakt die we graag in 2023 wilden vastleggen met de corporaties. In 2024 werken we aan meerjarige prestatieafspraken.

In 2023 is de nota Wonen en Zorg vastgesteld, die nader ingaat op de huisvestingskansen van personen behorende tot aandachtsgroepen en het vitaal houden van wijken.

Sturing op ruimtelijke plannen
Bij ruimtelijke initiatieven wordt nadrukkelijk rekening gehouden met de veerkracht van een wijk. Bij ontwikkelperspectieven die we opstellen voor wijken in kwetsbare gebieden staat het woningbouwprogramma mede in dienst van het verbeteren van de leefbaarheid in wijken. Dat is bijvoorbeeld het geval in Presikhaaf-3.

Aanpak goed verhuurderschap
Zie inspanning ‘goed verhuurderschap’

Uitvoering Plan van Aanpak Verkamering en Woningsplitsing
Door het verkameringsbeleid zorgen we dat voorkomen wordt dat hierdoor extra druk op de leefbaarheid ontstaat. We maximeren bijvoorbeeld het aantal personen dat in een woning mag wonen. Zie verder de inspanning ‘beleid op splitsen en verkameren.

Woningen verduurzamen (I)

Zie voor informatie over deze inspanning het programma Klimaat en energie.

Hulp aan Verenigingen van Eigenaren **(I)**

In Arnhem is een VvE-Loket ingesteld voor bewoners met hun energie- en verduurzamingsvragen. Daarmee liggen we gedeeltelijk op koers voor dit doel.

Bij veel VvE's in Arnhem zijn echter de basiszaken nog niet op orde. Het VvE-loket willen in 2024 uitbreiden waardoor ook hulp geboden kan worden aan VvE's die hun vereniging weer tot leven willen brengen en die de basis op orde willen krijgen.

Levensloopgeschikte woningen ontwikkelen en bestaande woningen levensloopgeschikt maken **(I)**

De wetgever heeft via het Besluit bouwwerken leefomgeving geregeld dat alle nieuwbouwwoningen tot op zekere hoogte levensloopbestendig moeten zijn.
Conform de nota Wonen-en-zorg houden we rekening met levensloopgeschikt wonen in onze gemeente. In de sociale huursector kennen we duidelijke normen over wanneer een woning wordt aangemerkt als ‘levensloopgeschikt’ of ‘rolstoeltoegankelijk’. Met corporaties en huurdersorganisaties bekijken we continue hoe we een geschikte match kunnen maken tussen woningen en mensen in verschillende levensfases.

Doorstroming in de verhuisketen voor senioren blijft wel een aandachtspunt. Een verhuiscoach is sinds kort actief in onze gemeente om deze doorstroming teweeg te brengen. Het toevoegen van voldoende levensloopgeschikte betaalbare (huur)woningen voor senioren inwoners vergt extra aandacht. Er zijn wel steeds meer projecten in voorbereiding, waarbij we inzetten op woningen voor senioren. Hierbij bestuderen we ook of de hele omgeving geschikt is voor rolstoel en/of rollator.

Daarbij voeren wij met de corporaties en huurdersorganisaties gesprekken over flexibiliteit binnen het woningaanbod van levensloopgeschikt wonen. Door inventief naar ons aanbod corporatiewoningen te kijken zijn mogelijk meer woningen in te zetten als levensloopgeschikt ('light').

Om meer zicht te krijgen op motiveringen van particuliere inwoners om wel/niet zelf aanpassingen in de eigen woningen te plegen, hebben we een onderzoeksopdracht uitgevoerd.

Gezond binnenklimaat/gezond wonen **(I)**

Het aanpakken van vocht en schimmel heeft voor ons prioriteit. Omdat we zelf niet de eigenaar zijn van woningen in onze stad, stimuleren we woningcorporaties en verhuurders om een gezond binnenklimaat te realiseren. Waar mogelijk, maken we hierover harde afspraken.

Om huurders met vocht- en schimmelproblemen te helpen, hebben we een stappenplan gepubliceerd op onze website. Huurders kunnen met hun klachten terecht bij het Huurdershuis. Het Huurdershuis ontvangt een gemeentelijke subsidie voor de ondersteuning en advisering van huurders. Mede door het stappenplan hebben zich het afgelopen anderhalf jaar een recordaantal huurders gemeld bij het Huurdershuis.

We hebben de gemeenteraad per raadsbrief geïnformeerd over onze acties ter bevordering van een gezond binnenklimaat. De inzet van een onafhankelijke vocht- en schimmelexpert is hiervan een belangrijk onderdeel. Afspraken over deze expert en over gezond wonen zijn vastgelegd in de prestatieafspraken.

Handhaving minimale woonkwaliteit **(I)**

In 2023 is het Meldpunt Goed Verhuurderschap online gegaan. Huurders konden al kosteloos advies inwinnen bij de Huurdersbalie.

Ook voor onderhoudsproblemen kunnen huurders aankloppen bij de Huurdersbalie. De bewonersadviseurs van deze balie hebben expertise op het gebied van huurrecht en regelgeving over woonkwaliteit en onderhoud. Als er strijdigheden zijn met wet- of regelgeving kan het Huurdershuis de gemeente (of de ODRA) inschakelen om een handhavingstraject te starten.

Uitvoeren beleid op splitsen en verkameren **(I)**

In het Plan van Aanpak Verkamering en Woningsplitsing zijn zes acties opgenomen. Al deze acties zijn uitgevoerd of in uitvoering genomen. Zo is er een facetbestemmingsplan vastgesteld waarin regels over nieuwe verkameringen en splitsingen zijn verankerd. Daarnaast zijn regels over het beheer van kamerverhuurbedrijven opgenomen in de APV. Ook werken we samen met huurders, verhuurders en de omgevingsdienst aan een aanpak ‘goed verhuurderschap’. We merken dat vanuit het Rijk steeds meer instrumenten en mogelijkheden ter beschikking worden gesteld om te sturen op de woningvoorraad en malafide verhuurderschap. De komende jaren zullen we deze nieuwe instrumenten afwegen tegen bestaand instrumentarium en de bestaande inzet.

In de Woonvisie zijn acties over goed verhuurderschap en kwalitatief goed wonen verder uitgewerkt.

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
Rapportcijfer woning	**7,70**		**7,70**		

Eenheid: Gemiddeld rapportcijfer voor de woning op een schaal van 0-10

Bron: Arnhemse leefbare wijken monitor (tweejaarlijks)

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
Leefbaarheid in eigen buurt	**7,20**		**7,20**		

Eenheid: Gemiddeld rapportcijfer voor de leefbaarheid in de buurt op een schaal van 0-10

Bron: Arnhemse leefbare wijken monitor (tweejaarlijks)

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
Woonomgeving	**7,40**		**7,40**		

Eenheid: Gemiddeld rapportcijfer voor de woonomgeving op een schaal van 0-10

Bron: Arnhemse leefbare wijken monitor (tweejaarlijks)

Een klimaatbestendige, groene, biodiverse en leefbare openbare ruimte (A)

Naar een klimaatadaptieve stad (D)

Ook in 2023 is er weer volop gewerkt aan het klimaatadaptiever maken van de stad. Op grote en kleine schaal nemen we voortdurend maatregelen die Arnhem groener en koeler maken. Ook nemen we maatregelen om de waterafvoer bij hevige regenbuien te verminderen en tegelijkertijd water op te slaan voor droge perioden. De werkzaamheden uit de uitvoeringsagenda klimaatadaptatie zijn hierbij leidraad en verlopen grotendeels volgens planning.

Stimuleren en faciliteren (I)

De nieuwe en gebruiksvriendelijke subsidieregeling is inmiddels van kracht. Veel bewoners dienen aanvragen in en worden ondersteund in hun plannen om Arnhem groener en klimaatadaptiever te maken. We stimuleren bewoners ook actief om van deze regeling gebruik te maken, vooral in de wijken waar weinig groen is en het voor bewoners soms lastig is om zelf een plan te maken.

Klimaattoets (I)

Een eerste versie van de klimaatadaptatietoets is in het najaar afgerond. Implementatie volgt in 2024. Met een klimaattoets kunnen we ervoor zorgen dat nieuwe ontwikkelingen bijdragen aan een groenere en klimaatadaptievere stad.

Lokaal hitteplan (I)

Het hitteplan is in 2023 afgerond en voorgelegd aan het college. Dit plan beschrijft hoe de gemeente en haar partners samenwerken wanneer zich een hittegolf voordoet.

Gebiedsgerichte maatregelen (I)

In diverse projecten zijn maatregelen genomen ten behoeve van klimaatadaptatie en vergroenen. De nadruk ligt daarbij op de focusgebieden. Het gaat daarbij om grote en kleinschalige maatregelen. De Van Muijlwijkstraat is natuurlijk een in het oog springend project. Maar ook bewonersinitiatieven zoals de Groene Route in Malburgen en vergroening van de Groen van Prinstererstraat (Spijkerkwartier) zijn mooie voorbeelden.

Koel netwerk (I)

In 2024 start het Europese project Cool Cities. In dat project zullen we samen met onze Europese partners het koele netwerk voor Arnhem verder uitwerken en onderdelen aanleggen. Ondertussen realiseren we alvast schakels van het netwerk daar waar zich kansen voordoen. Met dit netwerk, dat zich over heel Arnhem uitstrekt, leveren we een belangrijke basis voor een klimaatadaptieve en gezonde stad.

Minder verharding (I)

Ook in 2023 hebben we in diverse mobiliteits- en onderhoudsprojecten overbodige verharding verwijderd en groen teruggebracht. Een in het oog springend voorbeeld is de Groningensingel in Vredenburg. Het verwijderen van verharding combineren we veel met het terugdringen van de maximumsnelheid zoals bij de Apeldoornseweg is gebeurd. Maar ook op kleine schaal zetten we overbodige verharding om in groenvakken. Hierbij werken we samen met de bewoners.

Arnhem als koploper **(I)**

Arnhem heeft deelgenomen aan diverse landelijke onderzoekstrajecten en werkt samen met Europese partners aan het klimaatadaptief maken van de stad. We zien steeds meer dat Arnhem bekend wordt als koploper op het gebied van klimaatadaptatie; regelmatig vinden excursies in Arnhem plaats en we worden overspoeld met aanvragen van (groene) stagiaires. In het najaar vond de Nationale Groendag in Arnhem plaats.

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
Vergroening/ verstening van tuinen					

Eenheid: Percentage

Bron: Eigen data; indicator in ontwikkeling (Uitvoeringsagenda klimaatadaptatie).

Arnhems groen versterken (D)

In 2023 is er op diverse fronten gewerkt aan de versterking van het Arnhemse groen. De groenvisie vormt het uitgangspunt voor allerlei maatregelen die we nemen om het Arnhemse groen te verbeteren en te versterken.

Herkenbare stad: Kwalitatief hoogwaardige bossen, natuurterreinen en parken dragen bij aan de identiteit van Arnhem **(I)**

Diverse maatregelen in de bossen en parken hebben bijgedragen aan het vergroten van de kwaliteit en de biodiversiteit. Dit doen we met natuurvolgend beheer. En ook door de omvorming van gazons naar bloemrijke graslanden en het aanleggen van bosranden en amfibiepoelen. Vanwege het later gereed komen van de beheervisie Sonsbeek, Zijpendaal en Gulden Bodem heeft het realiseren van de in deze beheervisie beschreven uitvoeringsmaatregelen wat achterstand opgelopen.

Herkenbare stad: Duidelijke spelregels in bossen en parken **(I)**

Deze inspanning is uitgevoerd en afgerond.

Herkenbare stad: Vergroten groenmassa bomen **(I)**

In het plantseizoen zijn op diverse plaatsen bomen geplant en zijn de groeiplaatsen van bestaande bomen verbeterd.

Natuurvriendelijke stad: Stadslandbouw Verpachte agrarische gronden in eigendom van gemeente Arnhem worden natuurinclusief bewerkt en beheerd **(I)**

Het betreft hier een gevoelig traject waarbij we grote zorgvuldigheid betrachten en waarvoor ook bij de betrokken partijen tijd nodig is, maar het proces loopt nu volgens planning.

Natuurvriendelijke stad: Vergroten kennis en verbeteren biodiversiteit **(I)**

De monitoring van de biodiversiteit en het onderzoek naar wilde bijen loopt volgens planning.

Natuurvriendelijke stad: Kennis van de biodiversiteit en verbeteren leefgebieden kenmerkende soorten **(I)**

Loopt volgens planning. Op basis van de monitoring biodiversiteit hebben we meer gazons omgevormd naar bloemrijke graslanden, planten we meer struiken aan in de wijken en zijn bosranden en amfibiepoelen aangelegd in de bossen en parken.

Groene en gezonde stad: We hanteren een groennorm van 3-30-300 **(I)**

In 2023 is een analyse gemaakt van de 3-30-300 norm. Daaruit wordt duidelijk op welke plaatsen we in de stad al voldoen aan de norm en op welke plaatsen extra vergroening nodig is. Deze analyse gebruiken we bij het stellen van prioriteiten en als basis voor projecten in de openbare ruimte.

Duurzaam beheerde stad: We verbeteren de vitaliteit en biodiversiteit van onze bossen en parken **(I)**

In het beheer zijn ook in 2023 maatregelen genomen om de biodiversiteit te vergroten.

Samenwerkende stad: Wijkgroenagenda's **(I)**

De wijkgroenagenda's voor Arnhem-west, Malburgen en Rijkerswoerd zijn voltooid. Verder zijn maatregelen uitgevoerd voor de wijkgroenagenda's die al gereed zijn.

Andere Arnhemmers **(I)**

We zijn in 2023 doorlopend bezig geweest met het nemen van maatregelen en overleggen met bewoners en partners om meer aandacht te genereren voor andere Arnhemmmers.

Aandacht voor dierenwelzijn (A)

De leefomgeving van in het wild levende dieren verbeteren en vergroten (D)

We nemen diverse maatregelen om de leefomgeving van dieren te verbeteren. De visie dierenwelzijn en de uitvoeringsagenda biodiversiteit vormen hierbij onze basis.

Verbinden en versterken ecologische hoofdstructuur **(I)**

Waar kansen liggen verbinden we natuurgebieden met elkaar. Gaandeweg wordt de groenstructuur hierdoor versterkt.

In het wild levende dieren zoveel mogelijk met rust laten **(I)**

We zijn in gesprek met diverse grondeigenaren om barrières zoveel mogelijk te verminderen.

Omgaan met de wolf **(I)**

Met andere zuid-Veluwse gemeenten en de provincie gaan we in gesprek over rollen en verantwoordelijkheden ten aanzien van de wolf.
Er zijn in 2023 gesprekken geweest over rollen en verantwoordelijkheden. Ook zijn er themabijeenkomsten geweest over de wolf, een algemene bijeenkomst voor alle Arnhemmers en enkele themabijeenkomsten voor bewoners en dierhouders in en rondom Schaarsbergen.

Zwerfdieren en zieke of gewonde wilde dieren opvangen (D)

Onze overeenkomst voor dierenopvang met het Dierentehuis is verlengd tot 1 januari 2034. De gemeente staat garant voor de lening voor het nieuw te bouwen dierentehuis. We trekken daarbij gezamenlijk op met de andere gemeenten die hun dierenopvang laten verzorgen door het Dierentehuis.

Continueren van een goede opvang van (zwerf)dieren **(I)**

De overeenkomst met het Dierentehuis is intussen verlengd tot 1 januari 2034.

Op diervriendelijke wijze voorkomen of bestrijden van schade, overlast en gevaar door dieren (D)

Overlast van ratten, duiven, en ganzen wordt op diervriendelijke manier bestreden. In 2023 zijn we door gegaan met het subsidiëren van de Duiventil en hebben we IPM (integrated pest management) ingevoerd in de gemeente.

Bestrijding van overlast door plaagdieren **(I)**

Bestrijding van ratten gaat sinds 2023 via IPM. Pas als allerlaatste redmiddel wordt gif ingezet.

Bestrijding van overlast door honden **(I)**

In overleg met betrokkenen proberen we tot een juiste afweging te komen tussen de behoeften van de honden(bezitters) en de natuur.

Bestrijding van overlast door duiven en ganzen **(I)**

Stichting Duiventil Arnhem beheerst met een subsidie van de gemeente de duivenpopulatie in Elderveld. In bepaalde wijken wordt bij grauwe ganzen populatiecontrole uitgevoerd. Begin 2023 is hier een nieuw contract voor afgesloten.

Een milieu- en gebruiksvriendelijke afvalinzameling (A)

Reductie hoeveelheid restafval (D)

- PBD (Plastic, Blik, Drankenkartons) maximaal 30% afkeur ligt op koers.
- Jaarlijks 15% minder fijn huishoudelijk restafval ten opzichte van 2019 (toen was het 201 kg per inwoner) ligt niet op koers. De ingezette maatregelen leveren nog niet het gewenste resultaat op. De gemiddelde hoeveelheid restafval ligt op dit moment rond de 200 kg per inwoner per jaar.
- Voor de kostendekkendheid van de afvalstoffenheffing wordt verwezen naar de paragraaf lokale heffingen.

Beleidsontwikkeling afvalreductie (I)

De voorbereiding voor het organiseren van een burgerberaad over afval loopt met uitvoering in het eerste en tweede kwartaal van 2024. De adviezen van het burgerberaad zullen in 2024 getoetst worden op juridische en praktische haalbaarheid en financiële aspecten worden in kaart gebracht. De adviezen die door de toets komen, worden verwerkt in een nieuw beleidsvoorstel.
De klankbordgroep afval is opgezet en heeft in 2022 en 2023 plaatsgevonden.

De evaluatie van het afvalbeleid (inclusief diftar) en het onderzoek naar nascheiding zijn in maart 2024 aan de raad verzonden.

Het burgerberaad en het onderzoek naar nascheiding waren eigenlijk in 2023 voorzien en komen dus later dan gepland.

Effectindicator	2019	2020	2021	2022	2023
Omvang huishoudelijk afval	201	165	160	195	

Eenheid: Niet gescheiden ingezameld huishoudelijk afval (kg per inwoner).

Bron: CBS- Huishoudelijk afval. De CBS-afvalcijfers over 2022 worden in december 2023 gepubliceerd. In onze eigen afvalrapportages zien we een gemiddelde van 207 kilogram restafval per inwoner in 2022.

Arnhem Schoner (D)

In 2023 is ambtelijke capaciteit aangetrokken om de hotspotaanpak uit te werken. Inmiddels is deze uitgewerkt en zijn we op vijf hotspots begonnen met de uitvoering. Via de kwartaalrapportages volgend uit Arnhem Schoner wordt de raad geïnformeerd.
De zwerfafvalparaplu die bijdraagt aan een stadsdekkend netwerk van zwerfafvalvrijwilligers is gelanceerd en staat online op www.arnhemschoner.nl

Aanpak (I)

We werken aan de ontwikkeling van de zwerfafvalparaplu ter ondersteuning van de zwerfafvalvrijwilligers. Er is hiervoor een website gebouwd te vinden op www.arnhemschoner.nl. Deze wordt in samenspraak met de stakeholders nog verder verbeterd.

Deze website is bedoeld om onze inwoners beter en duidelijker te informeren over zwerfafval en over hoe zij zelf iets kunnen betekenen als zij daar interesse in hebben.

Het verminderen van het naast en in de nabijheid van containers geplaatst afval vraagt om een locatiespecifieke aanpak. Een traject is ingezet en inmiddels zijn we op drie locaties gestart met projecten om een duurzame verbetering op die locatie te realiseren.

Afhandeling amendementen en moties Begroting 2023

22A55 Sturen op meer betaalbare woningen
De tekstuele wijziging is in de geamendeerde Begroting 2023 verwerkt.

22A56 Arnhem mooier; grip op Graffiti
De tekstuele en financiële wijziging zijn in de geamendeerde Begroting 2023 verwerkt.

22M155 Handen af van Hertenkamp Sonsbeek
We zijn op dit moment aan het onderzoeken hoe we de hertenkamp in Park Sonsbeek kunnen behouden met in achtneming van dierenwelzijn en biodiversiteit.

Wat heeft het gekost

	Rekening	Begroting 2023		Rekening	
	2022	Primitief	Definitief	2023	Afwijking
Bedragen x € 1.000					
Middelen					
Lasten	37.711	52.517	49.491	47.030	2.461
Baten	43.483	42.178	42.989	46.602	3.613
Saldo lasten en baten	***5.772***	***-10.339***	***-6.501***	***-428***	***6.074***
Toevoegingen aan reserves	8.680	16.097	21.488	23.326	-1.838
Onttrekkingen aan reserves	6.214	3.591	5.893	5.215	-678
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	***-2.466***	***-12.506***	***-15.596***	***-18.112***	***-2.516***
Gerealiseerd resultaat	**3.306**	**-22.844**	**-22.097**	**-18.539**	**3.558**

Onderwerp	Totale afwijking (x €1.000)	V/N	Toelichting	I/S	AR/ BR
Lasten	2.239	V			
Groen en klimaatadaptie in de stad	1.253	V	Klimaatadaptatiefonds	I	BR
Groen en klimaatadaptie in de stad	1.053	V	Uitvoering vergroening Arnhem-oost	I	BR
Groen en klimaatadaptie in de stad	761	V	Groenfondsprojecten en monitoring biodiversiteit	I	BR
Afval	671	V	Afvalbeheer	I	AR
Openbare ruimte	651	V	Rentelasten riolering	I	AR
Openbare ruimte	479	V	Algemene beheerkosten Openbare Ruimte	I	AR
Natuur en stadsparken	444	V	Parken en Bossen	I	AR
Wonen	160	V	Beleidsontwikkeling wonen	I	BR
Afval	-198	N	Afvalstoffenheffing - vermindering	I	AR
Natuur en stadsparken	-258	N	Groot Onderhoud Water	I	BR
Wonen	-274	N	Beleidsontwikkeling wonen (woonwagenlocaties)	I	BR
Openbare ruimte	-540	N	Extra herstelkosten Kabels en Leidingen - zie ook baten	I	AR
Openbare ruimte	-1.963	N	Extra energiekosten Havenbeheer - zie ook baten	I	AR
Baten	3.088	V			
Openbare ruimte	1.963	V	Extra energiekosten Havenbeheer - zie ook lasten	I	AR
Afval	744	V	Afvalstoffenheffing - opbrengsten	I	AR
Openbare ruimte	540	V	Extra herstelkosten Kabels en Leidingen - zie ook lasten	I	AR
Wonen	464	V	Nationaal Programma Arnhem Oost (NPAO)	I	BR
Groen en klimaatadaptie in de stad	159	V	Klimaatadaptatiefonds	I	BR
Groen en klimaatadaptie in de stad	-782	N	Uitvoering vergroening Arnhem-oost	I	BR
Toevoegingen aan reserves	-1.612	N			
Wonen	-60	N	Beleidsontwikkeling wonen (woonwagenlocaties)	I	BR
Wonen	-160	N	Beleidsontwikkeling wonen (Witsenstraat)	I	BR

Groen en klimaatadaptie in de stad	-276	N	Uitvoering vergroening Arnhem-oost	I	BR
Wonen	-355	N	Nationaal Programma Arnhem Oost (NPAO)	I	BR
Groen en klimaatadaptie in de stad	-761	N	Groenfondsprojecten en monitoring biodiversiteit	I	BR
Onttrekkingen aan reserves	-820	N			
Wonen	334	V	Beleidsontwikkeling wonen (woonwagenlocaties)	I	BR
Natuur en stadsparken	258	V	Groot Onderhoud Water	I	BR
Groen en klimaatadaptie in de stad	-1.412	N	Klimaatadaptatiefonds	I	BR

Klimaatadaptatiefonds
In de periode 2023-2026 is € 12.5 miljoen beschikbaar voor klimaatadaptatieve maatregelen, waarvan voor 2023 een inzet van € 2 miljoen was begroot. Dit eerste jaar zijn echter vooral voorbereidende werkzaamheden verricht, waardoor € 1,4 miljoen minder middelen uit de bestemmingsreserve klimaatadapatatiefonds ingezet hoefden te worden. Voor een deel komt dit doordat het gehele budget voor de groen-blauwe subsidieregeling (€ 1 miljoen) was begroot, terwijl dit bedrag over een periode van 3 jaar zal worden besteed. Inmiddels zijn diverse projecten uitvoeringsgereed, waardoor in 2024 een inhaalslag verwacht wordt.

Uitvoering vergroening Arnhem-Oost
De uitvoering van de vergroening van de openbare ruimte in het kader van het project Volkshuisvestingsfonds Arnhem-Oost gaat langzamer dan verwacht. Hierdoor blijven de uitgaven achter (€ 1,1 miljoen), maar zijn er ook lagere baten uit de subsidie van het Rijk en hoeft minder cofinanciering te worden aangewend (€ 0,8 miljoen). Het verschil wordt gedoteerd aan de BR Volkshuisvestingsfonds Arnhem-Oost.

Groenfondsprojecten en monitoring biodiversiteit
De uitvoering van de groenfondsagenda is in 2023 vertraagd. De Parkenvisie Sonsbeek, Zijpendaal, Gulden Bodem is later vastgesteld dan verwacht. Hierdoor kunnen de geplande maatregelen pas in 2024 worden uitgevoerd. Ook het verbeteren van de groene hoofdstructuur in Arnhem-Zuid is vertraagd. Onder meer omdat het in beheer nemen van het Zeegbos langer duurt dan voorzien.
De incidentele middelen voor monitoring van de biodiversiteit zijn bedoeld voor twee programma's (drie aanvullende gebieden onder de loep nemen en onderzoek naar het effect van verduurzaming op onder meer vleermuizen). In afwachting van de komst van de stadsecoloog zijn deze programma's later opgepakt. Opdrachten worden in 2024 verstrekt aan ecologische bureaus.
Het voordeel wordt verrekend met de bestemmingsreserve 'Groenfonds'.

Afvalbeheer
De kosten voor het afvalbeheer zijn in 2023 € 0,7 miljoen lager uitgevallen. Door een betere kwaliteit dan verwacht (minder afkeur) op de inzameling en verwerking van kunststoffen is hier een voordeel ontstaan van € 0,3 miljoen. Ook de kosten van de inzameling en verwerking van grof vuil lager zijn € 0,3 miljoen gunstiger uitgevallen. Daarnaast zijn voordelen ontstaan op zwerfafval en communicatie: € 0,2 miljoen. Tegenover deze voordelen stonden niet begrote kosten voor de inzameling en verwerking van lachgas-cilinders van € 0,1 miljoen.

Rentelasten Riolering
Voor de verklaring van het voordeel op de rentelasten (€ 0,7 miljoen) wordt verwezen naar de toelichting op de financiële afwijkingen van het onderdeel 'vaste en vlottende financiering' in het programma S00 Bestuur, dienstverlening en financiën.

Algemene beheerkosten Openbare Ruimte
In 2023 is een voordeel ontstaan van € 0,5 miljoen op de algemene beheerkosten openbare ruimte. Door de gespannen situatie op de arbeidsmarkt heeft de organisatie moeite al haar vacatures in te vullen. Met name als het om specialismen gaat. In 2023 speelde dit effect extra sterk door uitbreiding van de formatie om invulling te kunnen geven op de gemeentelijke ambities op het gebied van radicaal vergroenen. Aan het eind van 2023 is een groot deel van de vacatures 2023 alsnog ingevuld.

Parken en bossen
In 2023 zijn onderhoudswerkzaamheden aan de bossen en parken uitgesteld. Onder meer door het natte najaar is nog meer onderhoudswerk naar 2024 doorgeschoven. De uitgestelde werkzaamheden worden door herprogrammering komende jaren alsnog uitgevoerd binnen de reguliere onderhoudsbegroting.

Beleidsontwikkeling wonen
Het voordeel van € 334.000 door een onttrekking uit bestemmingsreserves wordt veroorzaakt doordat de begrote onttrekking voor woonwagenlocaties per abuis is opgenomen in programma S11 Ruimtelijke ontwikkeling. Het getoonde voordeel op programma S12 Wonen en leefomgeving wordt dan ook gecompenseerd door een gelijk nadeel op programma S11 Ruimtelijke ontwikkeling. Daarnaast is er voor woonwagenlocaties € 60.000 meer overgeheveld dan begroot vanwege een hogere onderbesteding ten opzichte van de budgetoverhevelingsnota. Hierdoor ontstaat er een nadeel van € 274.000 in de lasten en een nadeel van € 60.000 in de toevoegingen aan reserves.

Ten behoeve van het oplossen van knelpunten rond het project Witsenstraat is € 160.000 aan subsidie terugontvangen van een woningcorporatie. Dit voordeel is toegevoegd aan de bestemmingsreserve Volkshuisvestingfonds.

Afvalstoffenheffing
De afwijkingen in de opbrengsten en kosten voor vermindering (negatieve opbrengsten) moeten in samenhang worden beoordeeld. Per saldo leidt dit tot een voordelig resultaat van € 550.000, dat te verklaren is door:

- In de begroting is geen rekening gehouden met 'dubbeling' van opbrengsten die ontstaat door vermindering van aanslagen. Verminderingen worden voornamelijk toegekend naar aanleiding van verhuizingen buiten de gemeente. In dat geval wordt de aanslag verminderd voor het aantal maanden dat men niet meer in Arnhem woont. Aan de nieuwe bewoner wordt voor de resterende maanden van het jaar weer een aanslag opgelegd. De betreffende maanden zitten hierdoor dubbel in de opbrengsten en de verminderingen moeten gezien worden als een correctie op de opbrengsten (negatieve opbrengsten). In de begroting is wel een bedrag opgenomen voor de kosten van vermindering, maar niet voor de dubbele opbrengsten. Hierdoor ontstaat in de realisatie een voordeel. Voor 2025 en verder zal bij de tariefberekening worden uitgegaan van de met bezwaar gesaldeerde opbrengsten, waardoor een afwijking met deze oorzaak niet meer ontstaat. Voor 2024 wordt in Turap-1 een melding gedaan.
- Meeropbrengsten uit nog opgelegde aanslagen over 2022;
- Een toename van het aantal huishoudens.

Groot onderhoud Water
Ten opzichte van het jaarprogramma groot onderhoud water is € 258.000 extra gerealiseerd. Het resultaat wordt verrekend met de bestemmingsreserve 'Groot onderhoud Openbare Ruimte'.

Extra herstelkosten Kabels en leidingen
In 2023 zijn extra herstelwerkzaamheden verricht als gevolg van eerder gelegde kabels en leidingen. De betreffende kosten zijn gedekt uit van derden ontvangen opbrengsten. Per saldo nihil.

Extra energiekosten Havenbeheer
Vanaf 2023 liggen in de Arnhemse haven de nodige schepen ten behoeve van de opvang van vluchtelingen. Dit zorgt voor extra energieverbruik welke volledig wordt doorberekend aan de opvanginstanties. In de begroting was hier geen rekening mee gehouden, waardoor zowel aan de lasten- als batenkant een afwijking is ontstaan. Per saldo nihil.

Nationaal Programma Arnhem Oost (NPAO)
Voor het Nationaal Programma Arnhem Oost (NPAO) ontvangt Arnhem een specifieke uitkering Kansrijke Wijk vanuit het Rijk. Deze middelen waren nog niet begroot in 2023 maar zijn wel al gedeeltelijk ingezet. Dit leidt tot een voordeel aan de batenzijde van 0,5 miljoen. In de nota budgetoverheveling 2023, waarbij is besloten het resultaat te muteren in de BR Arnhem Oost, was nog geen rekening gehouden met de inzet van deze Rijksmiddelen. Dit leidt tot een nadeel op de toevoeging aan de reserve. Binnen het programma Wonen leidt dit tot een saldo van 0,1 miljoen. NPAO betreft meerdere beleidsonderdelen en dus meerdere programma's. Onder aan de streep is het effect budgetneutraal.

Met wie werken we samen

Verbonden partijen

GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen
Lingezegen
Voor meer informatie wordt verwezen naar de paragraaf Verbonden partijen.

Partners

Wonen

- Woningcorporaties;
- Particuliere verhuurders;
- Beleggers/ontwikkelaars;
- Provincie Gelderland;
- Ministerie van BZK;
- Zorgpartijen.

Openbare ruimte

- Wijkteams;
- Schouwgroepen en belangengroepen;
- Waterschappen;
- Grondeigenaren (onder andere woningcorporaties, provincie, Hoge Veluwe, Gelders Landschap, Staatsbosbeheer);
- Groen Forum;
- Klimaatbestendig Arnhem;
- Triple Helix partners.

Ook werken we samen met verschillende subsidiepartners. Deze zijn in dit programma in de digitale begroting (https://financien.arnhem.nl) terug te vinden. Het volledige overzicht van de begrotingssubsidies is te vinden in de paragraaf Subsidies.

Beleidskaders

Wonen

- Arnhemse woonprincipes (Woonvisie);
- Volkshuisvestelijk kader 2019-2022;
- Huisvestingsverordening;
- Plan van aanpak woningbouwontwikkeling;
- Plan van aanpak Woningsplitsing en Verkamering;
- Woondeal Regio Arnhem- Nijmegen.

Openbare ruimte

- Structuurvisie 2020-2040;
- Groenvisie 2017-2035;
- Bomenplan Arnhem;
- Uitvoeringsagenda Dierenwelzijn 2016-2020;
- Nota Ruimte voor de Jeugd (Spelennota) 2010 - 2020;
- Initiatiefvoorstel Groene Speelplaatsen;
- Aanpak wateroverlast Arnhem Noord 2015.
- Visie en Uitvoeringsagenda Dierenwelzijn 2021-2030;
- Strategie klimaatadaptatie Arnhem 2020 - 2030;
- Afvalkoers 2022-2026 Arnhem Schoner.

Paragrafen

De paragrafen vormen een 'dwarsdoorsnede' van de begroting, bezien vanuit een bepaald perspectief. Een aantal paragrafen is in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) verplicht voorgeschreven.

In de paragrafen worden kaderstellende beleidslijnen vastgelegd met betrekking tot relevante beheersmatige aspecten. De paragrafen geven daarmee belangrijke aanvullende informatie over de meerjarige financiële positie van de gemeente. De wijze waarop invulling wordt gegeven aan de paragrafen verschilt per onderwerp.

De volgende paragrafen zijn opgenomen:

1. Lokale heffingen
2. Risicomanagement en weerstandsvermogen
3. Onderhoud kapitaalgoederen
4. Financiering
5. Bedrijfsvoering
6. Verbonden partijen
7. Grondbeleid
8. Investeringen
9. Subsidies
10. Integriteit
11. Openbaarheidsparagraaf Wet open overheid

Lokale heffingen

De gemeente legt heffingen op. Die zijn onder te verdelen in algemene belastingen en retributies.
Bij algemene belastingen is sprake van een gedwongen bijdrage, waar geen rechtstreekse individuele tegenprestatie van de overheid tegenover hoeft te staan. De opbrengsten dienen als algemeen dekkingsmiddel. Voorbeelden zijn de onroerendezaakbelasting (OZB), parkeerbelasting en toeristenbelasting.
Retributies vallen uiteen in bestemmingsheffingen, leges en rechten. Bij bestemmingsheffingen zijn de opbrengsten bestemd voor specifieke taken of voorzieningen met een duidelijk algemeen belang. De riool- en afvalstoffenheffing zijn bestemmingsheffingen. Bij leges en rechten wordt er door de overheid een individuele tegenprestatie tegenover de bijdrage gesteld.

Uitgangspunten van beleid

OZB

- De onroerende-zaakbelasting (OZB) heeft met de WOZ-waarde een grondslag met een lasten verdelende werking. Zo geldt voor eigenaren van woningen en bedrijfsgebouwen en huurders van bedrijfsgebouwen: hoe hoger de waarde van de woning / het gebouw, des te hoger de te betalen belasting.
- Elk jaar is een herwaarderingsjaar. Dat betekent dat de WOZ-waarden gebaseerd worden op een nieuwe waardepeildatum. De WOZ-waarde is een zo goed mogelijke schatting van de mogelijke verkoopprijs op de waardepeildatum. Om te voorkomen dat de opbrengsten OZB te hoog of te laag worden, wordt de gemiddelde waardeontwikkeling gecompenseerd door een tariefswijziging.
- In de periode 2023-2026 worden de OZB-opbrengsten, exclusief areaalontwikkeling, jaarlijks met 5 procent verhoogd. Dit betekent dat de gemiddelde (verwachte) lastenstijging OZB ook 5 procent per jaar is. De daadwerkelijke waardeontwikkeling kan afwijken van de waardeontwikkeling waar voor de tariefberekening van uit is gegaan. Met als gevolg dat ook de gemiddelde lastenstijging af kan wijken van de 5 procent. Voor belastingjaar 2023 is dit het geval. De gemiddelde waardestijging van woningen is lager uitgekomen dan bij de tariefberekening werd verwacht, waardoor een huishouden met een koopwoning in 2023 (gemiddeld) te maken heeft gehad met een lastenstijging OZB van 4 procent. Voor niet-woningen geldt dat de daadwerkelijke waardeontwikkeling in lijn was met de bij de tariefberekening verwachte waardeontwikkeling.
- Met ingang van belastingjaar 2023 is de verdeling van de OZB voor niet-woningen gewijzigd van 75%-25% voor respectievelijk eigenaar en gebruiker naar 80%-20%.

Rioolheffing

- Net zoals de OZB heeft de rioolheffing met de WOZ-waarde een grondslag met een lasten verdelende werking. De rioolheffing volgt de jaarlijkse herwaardering voor de OZB.
- Het uitgangspunt bij de tarieven van de rioolheffing is volledige kostendekkendheid. Oftewel: de begrote opbrengsten uit rioolheffing zijn (vrijwel) gelijk aan de begrote kosten voor de gemeentelijke watertaken voor afval-, hemel- en grondwater. Voor een verdere toelichting op de kostendekkendheid van de rioolheffing in 2023 wordt verwezen naar het onderdeel Kostendekkendheid bestemmingsheffingen in deze paragraaf.

Afvalstoffenheffing

- Bij de afvalstoffenheffing wordt een relatie gelegd tussen de mate van gebruik en de belasting die iemand betaalt. Daarom werken we bij de afvalstoffenheffing met twee tarieven, één voor eenpersoonshuishoudens en één voor meerpersoonshuishoudens.
- De (begrote) kostendekkendheid van de tarieven van de afvalstoffenheffing wordt stapsgewijs verhoogd naar 95 procent in 2026. Voor een verdere toelichting op de kostendekkendheid van de afvalstoffenheffing in 2023 wordt verwezen naar het onderdeel Kostendekkendheid bestemmingsheffingen in deze paragraaf.

Parkeerbelasting

De tarieven voor parkeren op straat en in de gemeentelijke parkeergarages zijn in 2023 met 0,50 per uur verhoogd. De naheffingsaanslagen (boetes) zijn volgens de wettelijke regeling verhoogd

Toeristenbelasting

Het reguliere tarief van de toeristenbelasting is in 2023 verhoogd met € 0,50. Het verlaagde tarief is verhoogd met € 0,25.

Leges
We streven ernaar de kostendekkendheid van het totaal van de leges te verhogen. In dat kader zijn in 2023 de tarieven voor de verklaringen, ontheffingen en vergunningen voor parkeren verhoogd. Voor de overige tarieven geldt dat deze in 2023 alleen verhoogd zijn met de stijging van de af te dragen rijksleges.

Belangrijke ontwikkelingen

Toename WOZ-bezwaren
We zien al een aantal jaren een toename in het aantal ontvangen bezwaren tegen de WOZ-waarde, mede als gevolg van de opmars van no-cure-no-pay-bureaus. De sterke waardestijging van woningen die voor belastingjaar 2023 zichtbaar was heeft deze toename versterkt. De uitvoeringskosten voor afhandelen van bezwaren en de kosten voor de aan no -cure -no pay bureaus te betalen proceskostenvergoedingen lopen daardoor op. Dit is een landelijke ontwikkeling.
Er is een wetswijziging tot stand gekomen om de rol van de no cure no pay bureaus in te perken, die vanaf 2024 van kracht zal zijn. Daarnaast geldt dat de sterke waardestijging van woningen die voor belastingjaar 2023 zichtbaar was zich niet door zal zetten, wat waarschijnlijk een dempend effect heeft op het aantal te ontvangen bezwaren. Tegelijkertijd heeft een aantal no-cure-no-pay bureaus al aangegeven massaal bezwaar aan te tekenen nu de vergoedingen per bezwaar omlaag gaan door de wetswijziging. Daarnaast heeft de wijziging in wet- en regelgeving geen invloed op de particuliere bezwaren. Het is dan ook nog onduidelijk hoe de toename in WOZ-bezwaren zich in 2024 zal ontwikkelen. We onderzoeken de mogelijkheid om te gaan werken met een WOZ-voormelding, waarbij inwoners voorafgaand aan de aanslagoplegging reeds betrokken worden.

Bedrijveninvesteringszones
Een bedrijveninvesteringszone (BIZ) betreft een afgebakend gebied binnen de gemeente, waarin ondernemers en/of vastgoedeigenaren samen zorgen voor een veilige en leefbare bedrijfsomgeving. Het initiatief tot invoering ligt bij de ondernemers/eigenaren. De activiteiten in de BIZ zijn een aanvulling op die van de gemeente. De gemeente int van de ondernemer/eigenaar in de BIZ een bijdrage en keert deze vervolgens als subsidie uit aan de BIZ als uitvoeringsorganisatie. Een BIZ kan pas worden ingevoerd nadat de gemeenteraad hiervoor een verordening heeft vastgesteld en uit een draagvlakmeting blijkt dat er voldoende draagvlak is onder ondernemers/eigenaren in de BIZ.

BIZ Korenkwartier (ondernemers)
Na de positieve uitslag van de draagvlakmeting begin 2023 is de BIZ Korenkwartier met terugwerkende kracht per 1 januari 2023 ingevoerd.

BIZ Binnenstad (eigenaren)
Het was de intentie om deze BIZ voor vastgoedeigenaren in het winkelgebied per 1 januari 2023 in te voeren. De draagvlakmeting eind 2022 voldeed echter niet aan alle wettelijke eisen, waarmee deze BIZ nog niet van kracht is. Medio 2024 zal er voor een kleiner projectgebied een draagvlakmeting plaatsvinden, met de bedoeling de BIZ per 1 januari 2025 alsnog in te voeren.

Uitstel van betaling gemeentelijke belastingen energiecrisis
De sterk gestegen energiekosten raken ondernemers en maatschappelijke organisaties in de stad. Om de druk op de liquiditeit van ondernemers en maatschappelijke organisaties te beperken heeft het college in november 2022 besloten hen de mogelijkheid te bieden tot uitstel van betaling van gemeentelijke belastingen. De mogelijkheid tot uitstel gold voor ondernemers en maatschappelijke organisaties die gebruiker zijn van een bedrijfspand. Zij konden uitstel van betalen aanvragen voor de in 2022 en in het eerste kwartaal van 2023 opgelegde en nog (deels) openstaande aanslagen OZB en rioolheffing. De termijn van uitstel liep tot 1 september 2023, met daarna een betalingsregeling tot en met februari 2024. In totaal is er voor een bedrag van € 111.000 uitstel aangevraagd. Per eind januari 2024 was daarvan € 10.000 nog niet ontvangen. Voor de regelingen die niet tijdig worden nagekomen zal het invorderingstraject worden opgestart.

Ontwikkeling gemeentelijk belastinggebied
In het regeerakkoord heeft het (inmiddels demissionaire) kabinet een nieuwe financieringssystematiek voor gemeenten aangekondigd. Deze nieuwe financieringssystematiek moet zorgen voor een meer stabiele financiering voor gemeenten en ruimte geven voor het maken van autonome keuzes op lokaal niveau.
Bij de herziening wordt ook de mogelijkheid voor een groter eigen belastinggebied betrokken. Op gemeentelijk niveau wordt in samenspraak met de VNG bezien welke mogelijkheden er zijn qua modernisering en uitbreiding van het belastinggebied, waarbij op basis van de uitkomsten een eventueel wetgevingstraject in gang wordt

gezet. Omdat dit samenhangt met een mogelijk nieuw nationaal belastingstelsel, verwachten we niet dat dit korte termijn gaat gebeuren.

Opbrengsten van de lokale heffingen

Opbrengsten lokale heffingen	Realisatie 2022	Begroting 2023 def	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Bedragen x € 1.000				
Belastingen				
OZB	53.163	57.572	58.408	836
Parkeerbelasting	9.141	10.000	12.688	2.688
Toeristenbelasting	838	1.331	1.854	523
Subtotaal	**63.142**	**68.903**	**72.950**	**4.047**
Heffingen				
Afvalstoffenheffing	20.032	19.823	20.369	546
Rioolheffing	16.371	16.681	16.835	153
Bedrijveninvesteringszone Korenkwartier	0	121	110	-10
Subtotaal	**36.403**	**36.625**	**37.314**	**689**
Leges				
Algemene dienstverlening				
Leges burgerlijke stand	2.562	2.475	2.462	-13
Parkeren	54	88	57	-31
Overig APV	128	97	101	4
Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning				
Leges Wabo en huisvesting	3.421	4.026	3.927	-99
Kabels/leidingen	425	350	242	-108
Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn				
Drank- en horeca	87	191	113	-78
Evenementen	78	130	74	-56
Prostitutiebedrijven	2	7	0	-7
Winkeltijden	0	0	0	0
Subtotaal	**6.757**	**7.364**	**6.976**	**-388**
Rechten				
Scheepvaartrechten	344	536	330	-207
Reinigingsrechten	42	53	46	-7
Subtotaal	**386**	**589**	**376**	**-214**
Totaal	**106.688**	**113.481**	**117.616**	**4.135**

De in bovenstaande tabel opgenomen (begrote) opbrengsten betreffen de opbrengsten na vermindering en vernietiging van aanslagen.

OZB
Bij Turap 2 zijn de begrote opbrengsten uit OZB met € 320.000 naar beneden bijgesteld. Nu blijkt dat de meeropbrengsten uit 2021 en 2022 groter zijn dan verwacht, waardoor er alsnog een voordelig resultaat ontstaat. De meeropbrengsten uit voorgaande jaren zijn te verklaren doordat eind 2022 een (te) voorzichtige inschatting is gemaakt van de nog op te leggen bedragen. Dit komt met name doordat van een deel van de objecten op dat moment nog geen waarde bekend was.

Daarnaast is geconstateerd dat een aantal (grotere) objecten die bij de tariefberekening zijn aangemerkt als woning, een aanslag hebben ontvangen als niet-woning. Aangezien het tarief voor niet-woningen hoger ligt dan voor woningen, zijn hierdoor meeropbrengsten ontstaan. Het gaat hierbij om objecten die zowel een woonfunctie als een niet-woonfunctie hebben. De wet schrijft voor dat de waarde van de 'woondelen' ten opzichte van de

totale WOZ-waarde bepalend is of een object als woning of niet-woning moet worden aangemerkt. Er wordt onderzocht of deze objecten correct zijn aangeslagen. Mogelijk moeten de opbrengsten hierdoor naar beneden worden bijgesteld. Een eventueel benodigde correctie zal in 2024 landen.

Parkeerbelasting
De opbrengsten uit parkeerbelasting vallen € 2,7 miljoen hoger uit dan begroot. Voor een groot deel (€ 2,4 miljoen) komt dit voordeel uit naheffingsaanslagen door de inzet van de scanauto. In 2022 is gefaseerd gestart met de inzet van de scanauto, zodat men hieraan kon wennen en eventuele opstartproblemen beperkt zouden blijven. Daarnaast is in 2023 ook gekeken naar een efficiënte inzet van de scanauto. Door het ontbreken van ervaringscijfers en mede vanwege het doorbreken van het patroon in verband met corona zijn de opbrengsten uit naheffingsaanslagen in 2023 voorzichtig geraamd. Ultimo 2023 blijken de opbrengsten uit naheffing hoger. Verder zijn er meeropbrengsten uit kort parkeren (ticket bij automaat) en parkeervergunningen van € 0,3 miljoen. Het resultaat wordt (na saldering met het resultaat op de lasten) volledig verrekend met de bestemmingsreserve 'Bereikbaarheidsfonds'.

Toeristenbelasting
Medio 2024 worden de aanslagen toeristenbelasting voor 2023 opgelegd, op basis van het gerealiseerde aantal overnachtingen. De in bovenstaande tabel opgenomen opbrengsten over 2023 zijn dan ook nog niet definitief. Op basis van de aantallen over 2022 is echter de verwachting dat de opbrengsten ruim € 520.000 hoger uit zullen vallen dan (definitief) begroot. De forse toename in opbrengsten 2023 ten opzichte van 2022 is te verklaren door de tariefstijging die vanaf 2023 is doorgevoerd (zie het onderdeel Uitgangspunten van beleid in deze paragraaf) en door de meeropbrengsten over 2022 die in 2023 geboekt zijn.

Afvalstoffenheffing
De opbrengsten uit afvalstoffenheffing vallen bijna € 550.000 hoger uit dan begroot. Dit is te verklaren door:

- In de begroting is geen rekening gehouden met 'dubbeling' van opbrengsten die ontstaat door vermindering van aanslagen. Verminderingen worden voornamelijk toegekend naar aanleiding van verhuizingen buiten de gemeente. In dat geval wordt de aanslag verminderd voor het aantal maanden dat men niet meer in Arnhem woont. Aan de nieuwe bewoner wordt voor de resterende maanden van het jaar weer een aanslag opgelegd. De betreffende maanden zitten hierdoor dubbel in de opbrengsten en de verminderingen moeten gezien worden als een correctie op de opbrengsten (negatieve opbrengsten). In de begroting is wel een bedrag opgenomen voor de kosten van vermindering, maar niet voor de dubbele opbrengsten. Hierdoor ontstaat in de realisatie een voordeel. Voor 2025 en verder zal bij de tariefberekening worden uitgegaan van de met bezwaar gesaldeerde opbrengsten, waardoor een afwijking met deze oorzaak niet meer ontstaat. Voor 2024 wordt in Turap-1 een melding gedaan.
- Meeropbrengsten uit nog opgelegde aanslagen over 2022;
- Een toename van het aantal huishoudens.

Kwijtschelding

Kwijtschelding	Realisatie 2022	Begroting 2023 def	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Bedragen x € 1.000				
Afvalstoffenheffing, rioolheffing en OZB	2.067	2.390	2.165	225
Totaal	**2.067**	**2.390**	**2.165**	**225**

Particulieren en kleine zelfstandigen komen in aanmerking voor kwijtschelding van gemeentelijke belastingen als het zogenaamde gecorrigeerde inkomen lager uitvalt dan 100% van het bijstandsniveau. Ook wordt gekeken naar het vermogen van de inwoner, onder andere de vrij te laten financiële middelen. Kwijtschelding kan worden aangevraagd voor de (on)roerende zaakbelasting, afvalstoffenheffing en rioolheffing.

Arnhem vult de beleidsvrijheid die er is voor kwijtschelding van gemeentelijke belastingen zo ruim mogelijk in.

Kostendekkendheid bestemmingsheffingen
In de gemeentewet (artikel 229b, lid 1) is opgenomen dat de tarieven die worden geheven voor de rioolheffing en afvalstoffenheffing maximaal kostendekkend mogen zijn. Dit betekent dat de opbrengsten niet hoger mogen zijn dan de kosten. Zo wordt voorkomen dat de gemeente 'winst' maakt op deze heffingen en met de ontvangen specifieke belastingen ook andere gemeenteactiviteiten financiert. Het gaat bij de kostendekkendheid om begrote bedragen, omdat op het moment van het vaststellen van de tarieven alleen nog de verwachtingen bekend zijn. De

gerealiseerde mate van kostendekkendheid kan afwijken van wat geraamd werd, doordat de kosten of opbrengsten hoger of lager uitvallen dan begroot.

Hieronder wordt inzicht gegeven in de berekening van de begrote en gerealiseerde kostendekkendheid van de rioolheffing en afvalstoffenheffing. De opbrengsten in de berekeningen van de kostendekkendheid wijken af van de opbrengsten gepresenteerd bij onderdeel Opbrengsten van de lokale heffingen in deze paragraaf. Dit verschil is te verklaren doordat de kosten voor vermindering en vernietiging in het onderdeel Opbrengsten van de lokale heffingen gesaldeerd zijn met de (bruto) opbrengsten, terwijl deze kosten in de berekening van de kostendekkendheid onder de kosten van het taakveld zijn opgenomen. Voor de berekening van de kostendekkendheid geven beide werkwijzen dezelfde uitkomst.

Kosten van overhead
Kosten worden zoveel mogelijk direct toegerekend aan de betreffende activiteit, maar dat gaat niet altijd. Bijvoorbeeld bij de kosten van huisvesting, (algemene) communicatie en bestuursondersteuning. Dit zijn overheadkosten; alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Deze definitie van overheadkosten is vastgelegd in het BBV. Welke kosten de gemeenten als overheadkosten moeten zien, is dus in regelgeving vastgelegd. Gemeenten zijn wel vrij in de keuze van de methodiek voor toerekening van overheadkosten aan de lokale heffingen. Bij de gemeente Arnhem rekenen we de kosten van overhead aan de heffingen toe met behulp van een opslag op de ingezette uren (artikel 21 Financiële verordening)

Rioolheffing
De rioolheffing is een bestemmingsheffing. De opbrengsten uit rioolheffing mogen alleen ingezet worden voor de kosten voor de gemeentelijke watertaken voor afval-, hemel- en grondwater.

De gerealiseerde kostendekkendheid van 99% is gelijk aan de begrote kostendekkendheid. Bij zowel de kosten als de opbrengsten is de afwijking ten opzichte van de begroting beperkt. Het tekort (opbrengsten minus kosten) op het product riolering van € 0,11 miljoen wordt gedekt uit de voorziening rioolheffing die bij de jaarrekening 2021 is gevormd, omdat de opbrengsten uit rioolheffing toen juist hoger waren dan de kosten voor het product riolering.

Kostendekkenheid rioolheffing	Begroting 2023 primitief	Jaarrekening 2023
Bedragen x € 1.000		
Kosten Taakveld(en),incl (omslag) rente	14.769	14.575
Inkomsten taakveld(en), excl.heffingen		
Netto kosten taakvelden	*14.769*	*14.575*
Toe te rekenen kosten:		
Overhead	1.013	1.013
BTW	1.710	1.739
Totale kosten	**17.492**	**17.327**
Opbrengst rioolheffing	17.311	17.216
Dekkingspercentage	**99%**	**99%**

Afvalstoffenheffing
De afvalstoffenheffing is een bestemmingsheffing. De opbrengsten uit afvalstoffenheffing mogen alleen ingezet worden voor kosten van inzameling en verwerking van huishoudelijk afval.

De gerealiseerde kostendekkendheid is met 87% licht hoger dan de begrote kostendekkendheid van 85%. Dit is te verklaren door het voordelig resultaat op de opbrengsten uit afvalstoffenheffing, waar voor een toelichting op de afwijking verwezen wordt naar het onderdeel Opbrengsten van de lokale heffingen in deze paragraaf.

Kostendekkenheid afvalstoffenheffing	Begroting 2023 primitief	Jaarrekening 2023
Bedragen x € 1.000		
Kosten Taakveld(en),incl (omslag) rente	21.768	21.897
Inkomsten taakveld(en), excl.heffingen	-2.003	-1.773
Netto kosten taakvelden	*19.765*	*20.124*
Toe te rekenen kosten:		
Overhead	689	689
BTW	3.421	3.395
Totale kosten	**23.875**	**24.208**
Opbrengst afvalstoffenheffing	20.223	20.967
Dekkingspercentage	**85%**	**87%**

Risicomanagement en weerstandsvermogen

Het is van belang om inzicht te hebben in de financiële positie (hoe financieel gezond is de gemeente) en de financiële weerbaarheid (welke mogelijkheden zijn er financieel). Met andere woorden hoe financieel robuust is de gemeente Arnhem?
Het weerstandsvermogen geeft aan in hoeverre de gemeente Arnhem in staat is om risico's op te vangen.
De financiële positie van Arnhem wordt met een aantal financiële kengetallen (zoals solvabiliteit en schuldquote) in samenhang met het weerstandsvermogen in beeld gebracht en beoordeeld.

Samenvatting financiële positie

In deze paragraaf gaan we, in aansluiting op de toelichting in deel 1 van deze jaarstukken, verder in op de financiële positie van de gemeente Arnhem. Allereerst volgt een samenvatting van de belangrijkste punten uit deze paragraaf. Aansluitend volgt een toelichting op:

- de uitkomsten van de financiële kengetallen;
- de uitgangspunten voor beleid;
- het risicoprofiel en het beschikbare weerstandsvermogen;
- de belangrijkste risico's.

Om op een eenvoudige manier uit te leggen hoe de gemeente naar haar financiële positie kijkt, gebruiken we de metafoor van een privépersoon, die, na afloop van het jaar, terugkijkt op zijn of haar eigen financiële positie: Waren mijn inkomsten en uitgaven in evenwicht? Moest ik mijn spaargelden aanspreken of kon ik extra sparen? Heb ik in de toekomst wat extra middelen achter de hand als mijn wasmachine kapot gaat? Als een privépersoon een goed en zeker inkomen heeft om zijn huur of hypotheek te betalen, verder geen grote schulden heeft en ook nog over een spaarsaldo beschikt, is de conclusie dat zijn of haar financiële positie robuust en solide is.
Zo is het ook bij gemeenten. Had het gemeentelijk huishoudboekje een tekort of een overschot? Heeft de gemeente na het jaar 2023 geen of weinig schulden en een redelijk goed gevulde ‘bankrekening’ (algemene reserve)? Waren de buffers voor risico’s hoger dan de risico’s die zich voor hebben gedaan? Waren de baten even hoog of hoger dan de lasten? Als het antwoord op al die vragen positief is dan staat de gemeente Arnhem er in financiële zin goed voor.
Door in samenhang te kijken naar een aantal kengetallen kunnen we beoordelen hoe robuust de financiële positie van een gemeente is. Dat is waar we in deze paragraaf bij stilstaan.

2023 is een jaar geweest waarin de onzekerheid uit de eerdere jaren niet kleiner is geworden. De prijsstijgingen uit 2022 liepen daardoor deels door in 2023. Arnhem blijft ondertussen doorgaan met de opvang van Oekraïners die voor de oorlog zijn gevlucht. Daarnaast draagt Arnhem ook bij aan de oplossing voor de landelijke opvangcrisis door extra opvangplaatsen te bieden. De Rijksoverheid heeft tot nu toe de grootste financiële nadelen gecompenseerd. Onzeker is of het nieuwe kabinet dit beleid zal voortzetten. Daarnaast ligt het tekort in het gemeentefonds in Den Haag op de onderhandelingstafel, maar is het daarmee nog verre van opgelost. De uitdagingen waar Arnhem voor staat blijven daarmee onverminderd groot, maar de onzekerheid of we voldoende middelen ontvangen om deze uitdagingen het hoofd te kunnen bieden is alleen maar groter geworden.

Over het jaar 2023 is een positief saldo van inkomsten en uitgaven gerealiseerd en bedraagt het voordelig jaarresultaat € 34,0 miljoen na mutaties in de reserves. Het financieel voordelig jaarresultaat heeft positief doorgewerkt op de drie niveaus van robuustheid aan de hand waarvan is te beoordelen hoe de gemeente er voor staat.

1. In de begroting 2023 werd voor 2023 een onttrekking van € 37,7 miljoen aan de algemene reserve begroot. Uiteindelijk is een onttrekking van € 3,7 miljoen aan de algemene reserve gerealiseerd. De begroting 2023 was al structureel in evenwicht en daarmee voldoende robuust. Met de realisatie over 2023 is deze robuustheid versterkt.
2. De mate van robuustheid om risico's op te vangen: het risicoprofiel is opnieuw geactualiseerd. Ook het beeld van de beschikbare weerstandscapaciteit is opnieuw bepaald. Bij het opstellen van de begroting werd voor 2023 uitgegaan van een weerstandsfactor van 1,4. Zowel het risicoprofiel als de beschikbare weerstandscapaciteit zijn groter dan bij de begroting werd verwacht. De verhouding tussen beide is echter ongewijzigd, waarmee de weerstandsfactor ook bij de jaarrekening uitkomt op 1,4. Verderop in deze paragraaf wordt dit toegelicht.
3. De mate van robuustheid van de balans: Hierbij gaat het onder andere om de omvang van de schulden van de gemeente (netto schuldquote) en de verhouding tussen eigen en vreemd vermogen (solvabiliteit). De financiële kengetallen hebben zich in 2023 ten opzichte van de begroting in positieve richting ontwikkeld en bevinden zich op een vergelijkbaar niveau als in de Jaarrekening 2022. De uitkomsten van de financiële kengetallen worden verderop in deze paragraaf toegelicht.

Samenvattend is te zeggen dat de financiële positie van de gemeente in 2023 robuuster is dan waar in de begroting van werd uitgegaan en op een vergelijkbaar niveau is gebleven ten opzichte van de Jaarrekening 2022.

Uitkomsten financiële kengetallen

Voor de beoordeling van de financiële positie van onze gemeente wordt gebruik gemaakt van de kengetallen, zoals genoemd in art. 11 van de begrotingsvoorschriften (BBV). Ook de weerstandsfactor is uitgedrukt in de vorm van een kengetal. Een goede toelichting op deze kengetallen en de betekenis daarvan voor de sturing door de raad is opgenomen in de publicatie 'Meerjarig financieel inzicht voor de raad - de samenhang tussen beleid en kengetallen' van de commissie BBV.

De kengetallen volgens art. 11 van de BBV laten over de afgelopen jaren het volgende beeld zien:

1A. Netto schuldquote	rek. 2019	rek. 2020	rek. 2021	rek. 2022	begr. 2023	rek. 2023
	84%	78%	72%	66%	86%	58%

1B. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	rek. 2019	rek. 2020	rek. 2021	rek. 2022	begr. 2023	rek. 2023
	75%	71%	66%	61%	80%	55%

2. Solvabiliteitsratio	rek. 2019	rek. 2020	rek. 2021	rek. 2022	begr. 2023	rek. 2023
	17%	19%	22%	29%	18%	28%

2A. Weerstandsfactor	rek. 2019	rek. 2020	rek. 2021	rek. 2022	begr. 2023	rek. 2023
	1,2	1,0	1,9	2,3	1,4	1,4

3. Kengetal grondexploitatie	rek. 2019	rek. 2020	rek. 2021	rek. 2022	begr. 2023	rek. 2023
	7%	5%	6%	5%	2%	2%

4. Structurele exploitatieruimte	rek. 2019	rek. 2020	rek. 2021	rek. 2022	begr. 2023	rek. 2023
	1%	2%	8%	15%	3%	4%

5. Woonlasten meerpersoonshuishouden	rek. 2019	rek. 2020	rek. 2021	rek. 2022	begr. 2023	rek. 2023
	104%	102%	102%	100%	108%	103%

Als aanvulling op deze verplichte kengetallen worden in de begroting en jaarrekening in aansluiting op de zogenaamde stresstesten van de 100.000+ gemeenten op vier aandachtsvelden nog een aantal andere kengetallen doorgerekend. Bij elk kengetal is in de laatste kolom weergegeven hoe op het kengetal wordt gescoord; 1 is voldoende, 2 is punt van aandacht en 3 is kwetsbaar.

	Aanvullende Arnhemse kengetallen tav schuldquote	rek. 2022	begr. 2023	rek. 2023	Categorie
a	Netto schuld per inwoner	€ 3.098	€ 4.055	€ 3.075	2
b	Schuldevolutie	-13%	9%	-1%	1
c	Netto rentelasten/exploitatie	1,20%	0,00%	1,14%	2
d	Aanwezigheid rentereserve/buffer	ja	ja	ja	1
e	Zekerheden leningen, garantstellingen en waarborgen	96%	95%	96%	1

	Aanvullende Arnhemse kengetallen tav solvabiliteit	rek. 2022	begr. 2023	rek. 2023	Categorie
a	Weerstandsfactor	2,3	1,4	1,4	1
b	Mogelijkheden om weerstandscapaciteit te verbeteren	ja	ja	ja	1

	Aanvullende Arnhemse kengetallen tav grondexploitatie	rek. 2022	begr. 2023	rek. 2023	Categorie
a	Afhankelijkheid van grondexploitatie voor sluitende begroting	nee	nee	nee	1

	Aanvullende Arnhemse kengetallen tav woonlasten	rek. 2022	begr. 2023	rek. 2023	Categorie
a	Onbenutte belastingcapaciteit OZB	0,21%	-0,05%	0,10%	2
b	Derving OZB i.v.m. leegstand	1,72%	1,63%	1,13%	2

Toelichting:
Bij het beoordelen van de bovenstaande kengetallen is het belangrijk de kengetallen in onderlinge samenhang te bezien om uitspraken te kunnen doen over én de robuustheid van de begroting/rekening, én de robuustheid van de risicobuffers én de robuustheid van de balans.

Robuustheid van de begroting:
- De structurele lasten zijn in 2023 gedekt met structurele inkomsten, zoals het kengetal structurele exploitatieruimte laat zien.
- De Arnhemse begroting is niet afhankelijk van de resultaten op de grondexploitaties.
- De Begroting 2024, zoals vastgesteld door de raad, laat ook een meerjarig structureel sluitend financieel beeld zien. Er liggen wel uitdagingen in de toekomst zoals de tariefstijging in de zorg. Er ligt echter wel een robuuste basis van waaruit deze uitdagingen opgepakt kunnen worden.

Robuustheid van de buffers voor risico's in relatie tot het beschikbare weerstandsvermogen:
- Een belangrijke indicator is de weerstandsfactor die de verhouding uitdrukt tussen de beschikbare buffers (reserves die het weerstandsvermogen van de gemeente vormen) en de benodigde weerstandscapaciteit (het totaal van de berekende mogelijke nadelige financiële gevolgen van de risico's). Dankzij incidentele meevallers wordt er bij de jaarrekening € 34 miljoen minder aan de algemene reserve onttrokken dan begroot. Hierdoor komt de weerstandsfactor uit op 1,4. Dit is ruim boven de ondergrens van 1,0 waarbij de buffers voor risico's moeten worden aangevuld.

Robuustheid van de balans:
- De solvabiliteit van onze gemeente komt in de jaarrekening uit op 27%. Dit is daarmee ruim boven de meest risicovolle categorie volgens de indeling die de provincie Gelderland hanteert. Naast de positieve invloed door de jaarlijkse overhevelingen van het ene begrotingsjaar naar het volgende jaar via de bestemmingsreserve taakmutaties die het kengetal positief beïnvloeden, dragen ook de incidentele meevallers bij aan de groei van het eigen vermogen. De jaarrekening laat daarmee een positief beeld van de solvabiliteit zien. Daarmee is er voldoende eigen vermogen dat de komende jaren ingezet kan worden als incidentele dekking.
- De cijfers van het grondbedrijf zijn relevant voor de beoordeling van de solvabiliteit en de risico's die de gemeente loopt. De balans van de gemeente Arnhem wordt, in vergelijking met andere gemeenten, minder beïnvloed door de resultaten van het grondbedrijf. Dit kengetal is in 2023 verder verbeterd ten opzichte van

2022. Vanuit de verstedelijkingsopgave zullen de komende jaren diverse grondexploitaties worden gestart, zoals Nijmeegseweg en Spoorzone Oost. Daarvoor zijn extra risicobuffers opgenomen.

- Arnhem heeft haar schuldpositie in 2023 licht verbeterd ten opzichte van 2022. De schuldquote geeft aan hoe groot de schuld is ten opzichte van de omvang van de begroting. Als gevolg van vooruitbetalingen van het Rijk en doordat reeds bij een lage rentestand leningen waren aangetrokken, waren er in 2023 voldoende liquide middelen beschikbaar en hoefde er om die reden minder geleend te worden.

In de onderstaande tabel worden de financiële kengetallen te vergeleken met de risico-indeling van de provincie. De provincie hanteert daarbij drie categorieën.
Categorie A is het minst risicovol en categorie C is het meest risicovol. De uitkomsten voor de jaarrekening 2023 zijn onderstaand vermeld. De kolom 'Gelders gemiddelde' is ontleend aan de begrotingsbrief 2024.

Kengetal	Gelders gemiddelde 2024	Waarde Arnhem Jaarrekening 2023	Categorie A	Categorie B	Categorie C
1. Netto schuldquote	58%	58%	<90%	90-130%	>130%
2. Netto schuldquote gecorrigeerd	51%	55%	<90%	90-130%	>130%
3. Solvabiliteitsratio	33%	28%	>50%	20-50%	<20%
4. Grondexploitatie	6%	2%	<20%	20-35%	>35%
5a. Structureel exploitatieruimte Begr.	1,39%	4%	Begr en MJR	Begr of MJR	Begr en MJR
5b. Structureel exploitatieruimte MJR	-1,50%		> 0%	> 0%	< 0%
6. Belastingcapaciteit	101%	103%	<95%	95-105%	>105%
7. Weerstandsvermogen	2,1	1,4	> 1,0	0,8 - 1,0	< 0,8

Jaartal	Weerstandsfactor		Solvabiliteit	
	primitieve begroting	rekening	primitieve begroting	rekening
2016		1,4	12%	15%
2017	1,3	2,1	10%	16%
2018	2,0	1,4	12%	16%
2019	1,6	1,2	14%	17%
2020	1,0	1,0	15%	19%
2021	1,0	1,9	12%	22%
2022	1,4	2,3	16%	29%
2023	1,4	1,4	18%	28%

Uitgangspunten van beleid

Volgens het BBV, de begrotingsvoorschriften van het Rijk voor de opstelling van de begroting en rekening, bevat deze paragraaf een toelichting op het beleid over weerstandsvermogen en de risico's.

Financiële verordening

Een aantal belangrijke Arnhemse spelregels over weerstandsvermogen en risico's ligt vast in de financiële verordening. De raad heeft in 2023 een geactualiseerde versie van deze verordening vastgesteld. De spelregels voor de weerstandsfactor zijn ongewijzigd met een ondergrens van 1,0 en de mogelijkheid om (nieuw) beleid in te zetten bij een weerstandsfactor van meer dan 1,4 blijft bestaan. Nieuw is dat er een streefwaarde van de solvabiliteit opgenomen is van 14%, met 10% als ondergrens. Ook zijn er nu afspraken vastgelegd over hoe we in Arnhem omgaan met grote, risicovolle projecten. Bijvoorbeeld dat hierbij een onafhankelijke risicoanalyse verplicht is.

Nota risicomanagement en weerstandsvermogen

In de nota risicomanagement en weerstandsvermogen zijn de beleidsuitgangspunten voor risicomanagement en spelregels voor weerstandsvermogen vastgelegd. Tegelijkertijd met het actualiseren van de financiële verordening is een aantal uitgangspunten in de nota aangepast. De aanpassingen hebben voornamelijk betrekking op de regels rondom grote, risicovolle projecten

Weerstandsvermogen

In dit deel van de paragraaf is het totaalbeeld opgenomen van de benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit en de daarmee samenhangende weerstandsfactor:

- de gemeentelijke risico's die gevolgen kunnen hebben voor de financiële positie zijn opnieuw beoordeeld, waar nodig aangepast en aangevuld. Op basis van het nieuwe risicoprofiel is met behulp van statistische berekeningen bepaald wat de omvang van de benodigde weerstandscapaciteit is;
- de omvang van de reserves, waarvan is afgesproken dat deze de beschikbare weerstandscapaciteit vormen, is bepaald;
- door de beschikbare weerstandscapaciteit (reserves als buffer) te delen door de benodigde weerstandscapaciteit (risico's) wordt de weerstandsfactor berekend.

Het volgende plaatje illustreert dit:

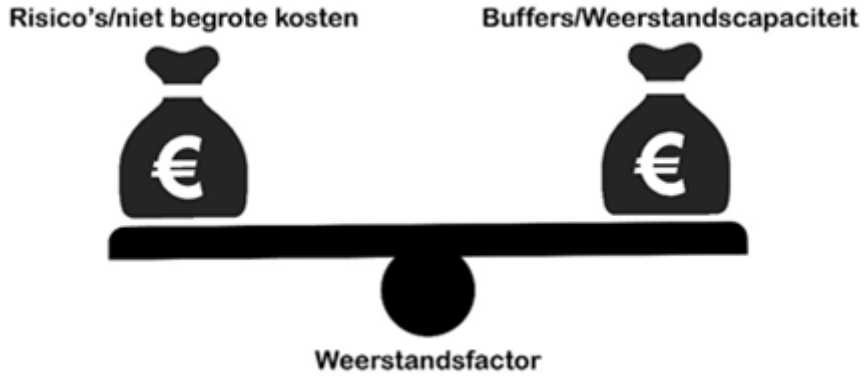

Hoe hoger de weerstandsfactor is, des te beter de gemeente in staat is om risico's die zich voordoen op te kunnen vangen. Daalt de weerstandsfactor beneden de 1,0 dan zijn de financiële buffers lager dan het benodigde weerstandsvermogen en kan de gemeente in de financiële problemen komen als de risico's zich daadwerkelijk voordoen. De afspraken over de hoogte van de weerstandsfactor liggen vast in de financiële verordening (artikel 12): "Voor de financiële positie geldt dat de weerstandsfactor niet lager mag zijn dan 1,0 en 1,4 het uitgangspunt is. Indien de weerstandsfactor lager is dan 1,0 is aanzuivering van de algemene reserve vereist. Indien de factor hoger is dan 1,4 dan kunnen reserves worden aangewend voor (nieuw) beleid".

Binnen de gemeente Arnhem kijken we niet alleen naar de weerstandsfactor, maar doen dit in onderlinge samenhang met andere financiële kengetallen. Wanneer er sprake zou zijn van een weerstandsfactor boven de 1,4 en deze ruimte zou worden ingezet voor nieuw beleid heeft dit namelijk ook een ander effect: het eigen vermogen van de gemeente vermindert en de solvabiliteit verslechtert.

Het totaalbeeld bij deze jaarrekening ziet er als volgt uit:

Benodigd versus beschikbare weerstandscapaciteit	Begroting 2023	JV 2022	Begroting 2024	JV 2023
	90%	90%	90%	90%
Bedragen x € 1.000				
Benodigde weerstandscapaciteit				
1. Gemeentebrede risico's totaal	24.203	25.521	30.630	33.027
2. Risico's grondexploitatie totaal	17.428	18.274	40.074	34.861
Totaal	**41.631**	**43.795**	**70.704**	**67.888**
Beschikbare weerstandscapaciteit				
1. Algemene reserve	37.936	81.963	53.140	78.271
2. Weerstandscapaciteit Grondbedrijf	20.933	15.809	17.109	16.347
3. Onvoorzien en strikt onvermijdbaar	1.039	1.039	1.039	707
Totaal	**59.907**	**98.810**	**71.288**	**95.325**
Weerstandsfactor	**1,4**	**2,3**	**1,0**	**1,4**
Ruimte t.o.v. weerstandsfactor 1,0	**18.276**	**55.015**	**584**	**27.438**
Ruimte t.o.v. weerstandsfactor 1,4	**1.624**	**37.497**	**-27.698**	**283**

Bij het jaarverslag 2023 komt de weerstandsfactor uit op 1,4. De toelichting op de verschillende onderdelen die de weerstandsfactor bepalen, is opgenomen in de volgende onderdelen van deze paragraaf.
Voor het bepalen van de benodigde weerstandscapaciteit van de grondexploitaties is dit jaar een aangescherpte methodiek gehanteerd ten opzichte van de jaren hiervoor (zie het onderdeel Benodigde weerstandscapaciteit voor een toelichting). In het geval de methodiek risicobepaling van voorgaande jaren was gehanteerd, dan zou het risicobedrag € 2,4 miljoen lager zijn geweest. De weerstandsfactor zou dan uitgekomen zijn op 1,5.

Benodigde weerstandscapaciteit en risicoprofiel

Het risicoprofiel wordt bepaald door te inventariseren welke risico's er bestaan en de financiële effecten in te schatten wanneer ze zich voor doen. Daarbij wordt voor de gemeentebrede risico's gebruik gemaakt van de volgende indeling:

Risicoscore				
Klasse	Kans		Klasse	Geldgevolg
1	< of 1 x per 10 jaar	10%	1	< € 50.000
2	1 x per 5-10 jaar	30%	2	€ 50.000 - € 200.000
3	1 x per 2-5 jaar	50%	3	€ 200.000 - € 500.000
4	1 x per 1-2 jaar	70%	4	€ 500.000 - € 1.000.000
5	1 x per jaar of >	90%	5	> € 1.000.000

Op basis van een inschatting voor alle risico's van de kans dat het risico zal optreden en het mogelijk financieel gevolg, wordt met behulp van statistische kansberekeningen het mogelijke financieel gevolg van het risicoprofiel van alle risico's samen doorgerekend. De statistische berekeningen, die daarvoor worden gemaakt, zijn een hulpmiddel om te bepalen wat het bedrag is dat we als buffer aan moeten houden om risico's te kunnen afdekken, de zogenaamde benodigde weerstandscapaciteit.

Het voordeel van deze rekenmethodiek is dat rekening gehouden kan worden met het gegeven dat niet alle risico's zich tegelijkertijd voor zullen doen. Daardoor is het bedrag aan benodigde weerstandscapaciteit lager dan de optelsom van alle risicobedragen bij elkaar. Deze berekeningen zijn in combinatie met de beschikbare weerstandscapaciteit (de buffers voor risico's) de basis voor de hoogte van de weerstandsfactor.

Bij de bespreking van risico’s is de gewoonte om grote betekenis toe te kennen aan de hoogte van de weerstandsfactor. Dat is ook logisch, omdat het een belangrijke indicator vormt voor de financiële positie. Hierbij past wel een duidelijke kanttekening. Het inschatten van risico's met daarbij behorende bedragen en kansen is per definitie geen exacte wetenschap. Ook de berekeningen die op basis daarvan plaatsvinden zijn dat dus niet.

Ze zijn een hulpmiddel om in totaliteit een bedrag te bepalen om als buffer voor risico's aan te houden. Enige relativering van de waarde van dit gegeven is zeker op zijn plaats. Daarnaast is het van belang om, zoals reeds is aangegeven, de financiële kengetallen in onderlinge samenhang te bezien en niet uit te gaan van één enkel kengetal als de weerstandsfactor.
Ook bij dit jaarverslag zijn de risico's geïnventariseerd om op die manier een beeld te krijgen van het risicoprofiel en benodigde buffer. Naast de gemeentebrede risico's zijn ook de risico's van het grondbedrijf meegenomen. De volgende tabel laat zien wat het totale beeld van de benodigde weerstandscapaciteit is:

Benodigde weerstandscapaciteit	Begroting 2023	JV 2022	Begroting 2024	JV 2023
	90%	90%	90%	90%
Bedragen x € 1.000				
Benodigde weerstandscapaciteit				
Gemeentebrede risico's	21.727	23.620	30.630	33.027
Corona risico's	671	345	0	0
Risico opvang vluchtelingen Oekraïne	1.806	1.556	0	0
1. Gemeentebrede risico's totaal	**24.203**	**25.521**	**30.630**	**33.027**
Conjuncturele (marktrisico) en project specifieke risico's grondexploitatie	15.519	16.289	16.289	11.884
Strategisch bezit (mva)	1.813	1.873	1.873	2.687
Anterieure overeenkomsten	96	112	112	290
Risico's grondexploitatie	**17.428**	**18.274**	**18.274**	**14.861**
Nog niet vastgestelde gebiedsexploitatie			21.800	20.000
2. Risico's grondexploitatie totaal	**17.428**	**18.274**	**40.074**	**34.861**
Totaal	**41.631**	**43.795**	**70.704**	**67.888**

Onderstaand worden de onderdelen van het risicoprofiel doorgelopen.

1. Gemeentebrede risico's

De actualisatie van de gemeentebrede risico's voor de jaarrekening 2023 levert in vergelijking met de risico's bij de Begroting 2024 het volgende beeld op:

- het totale gemeentebrede risicoprofiel bij de jaarrekening bestaat uit 100 risico's, terwijl het risicoprofiel bij de begroting 2024 bestond uit 107 risico's;
- er zijn 13 nieuwe risico's, 20 risico's zijn vervallen en 18 risico's zijn gewijzigd;
- er zijn 68 financiële risico's die in aanmerking komen voor het reserveren van weerstandsvermogen.

Een overzicht van grote begrotingsrisico's die met name bepalend zijn voor de financiële omvang van de benodigde weerstandscapaciteit is opgenomen aan het einde van deze paragraaf. Deze risico's hebben op basis van de inschatting van de kans op voorkomen en het financieel gevolg de meeste invloed op het totale risicoprofiel.

Het risicoprofiel voor de totale gemeentebrede risico's is bij deze jaarrekening met € 2,4 miljoen gestegen ten opzichte van de vorige actualisatie bij de Begroting 2024. Ten opzichte van het risicoprofiel bij de Begroting 2023 is het risicoprofiel bij deze jaarrekening bijna € 9 miljoen hoger.

De stijging bij dit jaarverslag is per saldo vooral veroorzaakt door een aantal belangrijke stijgers en dalers met een grote financiële impact:

Stijgers:

- *Zorg - Volumestijging Wmo en jeugdzorg*
  De prognose zorg is geactualiseerd, het risico is naar boven bijgesteld. De kans van het risico is 50% gebleven, het bedrag bij het risico is verhoogd van € 1,5 naar € 15 miljoen.
- *Datalekken en hacks*

De kans van het risico is verhoogd van 10% naar 30%, het bedrag is € 5 miljoen gebleven.

- *Instroom Beschermd Wonen*
  Voor hogere lasten voor beschermd wonen door aanpassen van de criteria en hogere instroom in de Wmo, is een nieuw risico opgenomen met een kans van 30% en een bedrag van € 2,5 miljoen.
- *Aflopen OV-concessie RijnWaal*
  De kans van het risico is verhoogd van 30% naar 50%, het bedrag van het risico is verhoogd van € 1,3 naar € 1,5 miljoen.

Dalers:

- *Inkomensregelingen (BUIG); maximaal eigen risico*
  Het risico is berekend en naar beneden bijgesteld. De kans van het risico is op 70% gebleven. Het bedrag is verlaagd van € 7,7 naar € 4,7 miljoen.
- *Tariefstijgingen in de Zorg (Wmo en jeugdzorg)*
  Het risico is opnieuw ingeschat. De kans van het risico is verlaagd van 80% naar 50%. Het bedrag bij het risico is € 4 miljoen gebleven.
- *Compensatie stijgende energielasten*
  Het risico is komen te vervallen, dit is niet meer aan de orde, het risico was bij de begroting 2024 opgenomen met een kans van 90% en een bedrag van € 2 miljoen.

Nieuwe risico's zonder geldgevolg

Naast risico's met een mogelijk financieel gevolg zijn er ook 32 risico's zonder financieel gevolg in het risicoprofiel opgenomen. Daarvan zijn er 7 nieuw. Bij deze risico's gaat het om belemmeringen bij het bereiken van doelstellingen, en is nog niet duidelijk in welke mate de risico's zich zouden kunnen voordoen en met welk financieel gevolg. Bij de voorbereiding van de begroting 2025 zal worden nagegaan of het mogelijk is om deze te kwantificeren. Het gaat hierbij om de volgende risico's:

- *Uitvoeringskracht*
  Op de verschillende thema's door de programma's heen o.a.: gebiedsontwikkeling, mobiliteit, milieu, economie, klimaat, duurzaamheid en investeringen, kan de gemeente nog stappen zetten voor wat betreft het beter in balans brengen van de realisatiekracht met de ambities. Het risico bestaat organisatiebreed dat de verwachtingen hoger zijn dan realiseerbaar is, en extra werkzaamheden meer vragen dan de beschikbare capaciteit en middelen van de gemeente, waardoor prioriteiten moeten worden gesteld en keuzes gemaakt. Daarnaast is een combinatie van factoren aan externe belemmeringen zoals netcongestie, stikstof en marktomstandigheden, krapte op de arbeidsmarkt de afgelopen periode dringender geworden.
  Als gevolg hiervan worden ook op basis van de begroting beschikbaar gestelde investeringskredieten mogelijk niet volledig benut. Niet alle ambities van de gemeente worden dan waargemaakt/uitgevoerd.
- *Netcongestie*
  In een situatie van netcongestie is het niet langer een gegeven dat er voldoende capaciteit in het elektriciteitsnet aanwezig is voor de vraag vanuit de gemeente. De impact op de ambities vanuit het coalitieakkoord is in potentie groot, projecten moeten wellicht worden uitgesteld of kunnen geen doorgang vinden. Het probleem van netcongestie zal op korte termijn niet zijn opgelost; hier zal in de planning rekening mee moeten worden gehouden.
- *Schadelijke stoffen (asbest, lood)*
  Er bestaat altijd een potentieel risico dat panden schadelijke stoffen bevatten. In ons reguliere onderhoudsplan is geen rekening gehouden met evt. meerkosten als gevolg van de aanwezigheid van schadelijke stoffen in een object.
- *Afwikkeling Villa Sonsbeek*
  Bij de Villa Sonsbeek dienen dringende en noodzakelijke werkzaamheden uitgevoerd te worden aan de vloeren in verband met het aanpassen van de vloeren om de belastbaarheid van de vloeren in lijn te brengen met het gebruik. Door deze werkzaamheden die nu aan de vloeren moeten plaatsvinden zal de Villa Sonsbeek gedurende deze gehele periode gesloten moeten zijn. Deze sluiting heeft grote financiële gevolgen voor de bedrijfsvoering van de uitbater, onder meer door inkomstenderving maar ook de doorlopende personele lasten. We zijn in gesprek met de uitbater over de financiële gevolgen voor de bedrijfsvoering.
- *Vloerbelasting panden*
  Er bestaat een risico dat er enkele panden zijn waarbij de vloerbelasting niet voldoet. Recentelijk is er een onderzoek geweest naar de eventuele belasting van de vloeren van Villa Sonsbeek. Naar aanleiding van dit onderzoek is gebleken dat de huidige sterkte van de vloeren niet voldoet aan het gebruik. Dit omdat tijdens

het ontwerp de bestemming van het gebouw anders was dan de huidige bestemming. Voor Villa Sonsbeek is een plan gemaakt en in onderling overleg afgesproken dat we de problemen oppakken en oplossen.
Door bovenstaand voorval is de vraag gerezen of er meer vastgoed is waarbij dit mogelijk het geval is. Het betreft hierbij een verandering van functie met de daarbij behorende verandering van vloerbelasting. Naast deze gebouwen beheert de afdeling Vastgoedmanagement meerdere gebouwen waar we vloeren hebben die zwaar belast worden, ouder zijn of waar we vanuit landelijk oogpunt naar laten kijken.

- *Jaarlijkse onderhoudskosten panden*
  Medio 2024/2025 worden de MJOP's geactualiseerd. Deze actualisatie kan leiden tot hogere jaarlijkse onderhoudskosten. Dit mede doordat de panden beter in beeld worden gebracht.
- *Regelgeving beheer*
  Nieuwe regelgeving zorgt voor extra's financiële risico's met betrekking tot beheer. Er kan sprake zijn van extra verplichtingen bij bijvoorbeeld bij duurzaamheid, Arnhemse standaard toegankelijkheid (AST) maar ook bij andere nieuwe wettelijke verplichtingen binnen het beheer van de gemeentelijke vastgoedportefeuille.

In het risicoprofiel is ook een zestal risico’s opgenomen die vanwege het vertrouwelijke karakter (onderhandelingspositie, concurrentieverhouding, etc.) niet in deze paragraaf worden beschreven.

2. Grondexploitatie risico's

Het risicoprofiel van de grondexploitaties is geactualiseerd bij de Financiële Jaarrapportage Projecten (FJP) 2023 die tegelijkertijd met dit jaarverslag is gemaakt. De methodiek om het risicoprofiel te berekenen is op een aantal punten aangescherpt ten opzichte van voorgaande jaren. Aanleiding hiervoor is de keuze voor een actiever grondbeleid (nota grondbeleid 2023), die een trendbreuk vormt met de werkwijze in de afgelopen jaren. Doel is om steeds een zo realistisch mogelijke inschatting van de risico’s en het beslag op de weerstandscapaciteit van het grondbedrijf en de gemeente te geven. Met een toename van het aantal grondexploitaties verandert de aard en omvang van de risico’s die we als gemeente lopen.
Voor een inhoudelijke toelichting op de aanscherpingen in de methodiek wordt verwezen naar de paragraaf grondbeleid in dit jaarverslag en naar de raadsbrief van 19 maart 2024 (zaaknummer 4118374).

De aan te houden buffers voor de risico's van (nog vast te stellen) grondexploitaties zijn € 16,6 miljoen hoger dan bij het Jaarverslag 2022. Belangrijkste verklaring hiervoor is het risicoprofiel van € 20 miljoen dat voor de gebiedsexploitatie Spoorzone Arnhem-Oost met ingang van de Begroting 2024 is opgenomen in het risicoprofiel. Deze gebiedsexploitatie is nog niet vastgesteld en daarom nog geen onderdeel van de FJP 2023. Vanwege de omvang van deze ontwikkeling en de daarmee gepaard gaande risico's is ervoor gekozen om deze wel al mee te nemen bij het bepalen van de benodigde weerstandscapaciteit. Bij de Begroting 2024 was ook € 1,8 miljoen risicoprofiel opgenomen voor de nog vast te stellen grondexploitatie Kronenburg. Deze grondexploitatie is in 2023 vastgesteld en daarom nu onderdeel van de FJP.
Tegelijkertijd is er ten opzichte van vorig jaar sprake van een afname in de benodigde weerstandscapaciteit voor conjuncturele en project specifieke risico's van de bestaande grondexploitaties. Deze afname is te verklaren doordat projecten verder zijn in de tijd en er daardoor risico's zijn komen te vervallen of zich hebben voorgedaan en zijn opgenomen in de grondexploitatie.

In het geval de methodiek risicobepaling van voorgaande jaren was gehanteerd, dan zou het risicobedrag voor de conjuncturele en project specifieke risico's € 2,4 miljoen lager zijn geweest.

Conclusie risicoprofiel

Zoals toegelicht is het totale risicoprofiel voor de gemeentebrede en grondexploitatierisico’s, ten opzichte van eerdere inschattingen bij de begroting 2024, met € 2,8 miljoen gedaald.

Beschikbare weerstandscapaciteit

In dit onderdeel van de paragraaf is een korte toelichting opgenomen op de beschikbare weerstandscapaciteit.

In de volgende tabel is het totale beeld van de beschikbare weerstandscapaciteit opgenomen:

Beschikbare weerstandscapaciteit	Begroting 2023	JV 2022	Begroting 2024	JV 2023
	90%	90%	90%	90%
Bedragen x € 1.000				
Beschikbare weerstandscapaciteit				
Stand Algemene reserve per 1-1	75.634	79.591	64.079	81.963
+ Toevoegingen	0	15.836	0	30
- Onttrekkingen	-37.698	-37.331	-10.939	-37.725
- Resultaat	0	23.866	0	34.004
1. Algemene reserve per 31-12	**37.936**	**81.963**	**53.140**	**78.271**
BR Grondexploitatie	19.171	14.309	15.109	14.847
BR Strategische posities	1.500	1.500	1.500	1.500
BR Voorstudies	262	0	500	0
2. Weerstandscapaciteit Grondbedrijf	**20.933**	**15.809**	**17.109**	**16.347**
3. Onvoorzien en strikt onvermijdbaar	**1.039**	**1.039**	**1.039**	**707**
Totaal	**59.907**	**98.810**	**71.288**	**95.325**

1. Algemene reserve

In de Begroting 2023 die op 9 november 2022 door de gemeenteraad is vastgesteld is een stand van de algemene reserve van € 35,0 miljoen opgenomen. In de Turap-2 2022 is met nog een aantal aanvullende wijzigingen de prognose van het resultaat over 2022 verwerkt dat ook doorwerkt in de stand van de algemene reserve aan het einde van 2023. Hiermee was op 31 december 2022 de begrote stand van de algemene reserve ultimo 2023 € 37,9 miljoen. Na toevoeging van het resultaat 2022 van € 21,3 miljoen bedraagt te begrote eindstand € 61,7 miljoen. Met de resultaatbestemming 2022 wordt er € 16,0 miljoen aan de algemene reserve onttrokken in 2022. Samen met een aantal andere wijzigingen komt de eindstand van de algemene reserve in de begroting op 31 december 2023 uit op € 44,3 miljoen. Wanneer het resultaat over 2023 van € 34,0 miljoen daaraan wordt toegevoegd bedraagt de stand van de algemene reserve in de jaarrekening 2023 € 78,3 miljoen.

Stand Begroting 2023	€ 35,0	miljoen
Turap-2 2022	€ 2,9	miljoen
Begrote stand 31 december 2022	€ 37,9	miljoen
Resultaat 2022	€ 23,8	miljoen
Resultaatbestemming 2022	-€ 16,0	miljoen
Overige begrotingswijzigingen	-€ 1,5	miljoen
Begrote stand 31 december 2023	€ 44,3	miljoen
Resultaat 2023	€ 34,0	miljoen
Stand Jaarrekening 2023	€ 78,3	miljoen

2. Weerstandscapaciteit grondbedrijf
De ontwikkeling van het weerstandsvermogen van het grondbedrijf wordt in de paragraaf Grondbeleid toegelicht. Over 2023 is € 0,5 miljoen toegevoegd aan de bestemmingsreserve grondexploitatie. Dit bedrag betreft het resultaat van de ophoging van de beschikbare weerstandscapaciteit naar 110% van de benodigde weerstandscapaciteit, conform de nota grondbeleid. De weerstandscapaciteit van het grondbedrijf is toereikend voor het afdekken van de risico's van het grondbedrijf. Er hoeft geen beslag te worden gelegd op de algemene middelen.

3. Onvoorzien en strikt onvermijdbaar
De post onvoorzien en strikt onvermijdbaar is in 2023 voor € 0,7 miljoen ingezet als beschikbare weerstandscapaciteit.

Conclusie beschikbare weerstandscapaciteit
Zoals toegelicht is de totale beschikbare weerstandscapaciteit ten opzichte van de vorige stand bij de begroting 2024 met € 13,7 miljoen gestegen.

Belangrijkste risico's

In onderstaande afbeelding worden de gegevens van het gemeentebrede risicoprofiel samengevat weergegeven:

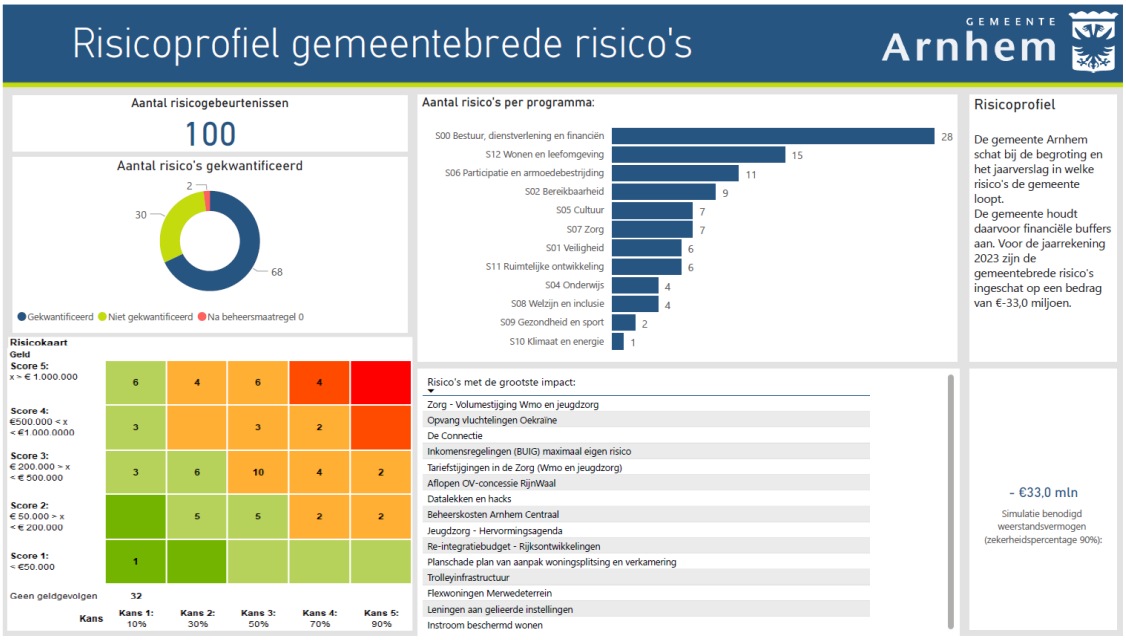

Hieronder worden de belangrijkste gemeentebrede risico's (met hoogste invloed% en risicoscore) in de Top 15 toegelicht, die samen ongeveer 75% uitmaken van de totale omvang van de benodigde weerstandscapaciteit van € 33 miljoen voor het gemeentebrede risicoprofiel.
Er wordt een onderverdeling gemaakt van de belangrijke risico's per programma en portefeuilleonderdeel:

Risicogebeurtenis	Kans	Geld	Geld (Max)	Risico score	Invloed (%)	Gewijzigd t.o.v. Begroting 2023
S00 Bestuur, dienstverlening en financiën						
Bedrijfsvoering						
De Connectie	4	5	€ 3.850.000	20	7,7%	Ongewijzigd
De begroting van de BVO De Connectie kent een aantal onzekerheden dat een risico vormt: -Grote projecten zoals de investeringen in de ICT infrastructuur, informatieveiligheid en privacy leiden mogelijk tot meerkosten (maximaal financieel gevolg € 300.000); -Frictie: risico op frictiekosten als gevolg van: boventalligheid; wegvallen dienstverlening aan De Connectie; afbouw formatie door harmonisering. (maximaal financieel gevolg € 350.000); -Overige risico's die samenhangen met de Connectie (maximaal financieel gevolg € 3.200.000); -Het risico bestaat dat als de kwaliteit van de uitvoering daalt, dit onvoldoende tijdig wordt gesignaleerd met mogelijke financiële consequenties (meerkosten als gevolg van maat- en meerwerk) tot gevolg.						
Automatisering						
Datalekken en hacks	2	5	€ 5.000.000	10	3,4%	Gewijzigd+
Het risico op phishingmails, ransomware, gehackt worden en datalekken bij het verstrekken van gegevens. Naast financiële schade is er kans op imago schade. Op basis van ervaringen en bijbehorende impact bij andere organisaties is het opgenomen risicobedrag verhoogd.						
Financiën						
Leningen aan gelieerde instellingen	1	5	€ 8.000.000	5	1,8%	Ongewijzigd
De gemeente Arnhem verstrekt leningen aan gelieerde instellingen ten behoeve van het realiseren van activiteiten die nauw grenzen aan het gemeentelijke beleid. Het risico is aanwezig dat deze instellingen niet aan hun contractuele verplichtingen kunnen voldoen.						

S02 Bereikbaarheid						
Mobiliteit ontwikkeling						
Aflopen OV-concessie RijnWaal	3	5	€ 1.500.000	15	3,4%	Gewijzigd+

Op dit moment krijgt de gemeente Arnhem een jaarlijkse vergoeding voor de trolley gerelateerde kosten binnen de huidige OV-concessie afspraken. Het aanbesteden van de nieuwe OV-concessie is uitgesteld tot 2024. Voor de periode 2022-december 2024 en december 2024-juni 2026 werkt de provincie met een noodconcessie. De jaarlijkse vergoeding van € 1,5 miljoen van de provincie is tijdens de noodconcessies gecontinueerd. Voor de nieuwe concessieperiode vanaf juni 2026 zullen in voorjaar 2024 nieuwe afspraken gemaakt worden met de provincie.

Trolleyinfrastructuur	1	5	€ 10.000.000	5	2,3%	Ongewijzigd

Er bestaat het risico van nieuwe OV-concessie door de Provincie. Vraag is of de Provincie wil meegaan in het in stand houden van Arnhem Trolleystad. Het gaat hier om de OV-concessie periode 2026-2036. Kans is erg klein maar mogelijk zou Arnhem met kosten van afbouw trolleynet te maken kunnen krijgen. De kosten van afbouw trolleynet kunnen oplopen tot € 10 miljoen. Naar verwachting zal het bestek voor de nieuwe OV concessie in de zomer van 2024 of 2025 op de markt gezet worden. Wanneer in dat bestek staat dat de trolley gecontinueerd moet worden kan dit risico komen te vervallen. De gemeente Arnhem zal bij de provincie pleiten voor continuering.

S06 Participatie en armoedebestrijding						
Werk en Inkomen						
Inkomensregelingen (BUIG); maximaal eigen risico	4	5	€ 4.700.000	20	7,5%	Gewijzigd-

Op BUIG geldt, middels de vangnetregeling, een maximaal eigen risico van 10% (gekoppeld aan de hoogte van het budget). Het maximaal eigen risico bedraagt op basis van het voorlopige BUIG € 11,5 miljoen. Op basis van de begrotingssystematiek BUIG van Arnhem wordt voorgesteld in de exploitatie rekening te houden met een tekort van € 6,8 miljoen. Het verschil tussen het maximale eigen risico en het tekort in de begroting a € 4,7 miljoen is opgenomen.

Re-integratiebudget - Rijksontwikkelingen	4	5	€ 1.700.000	20	2,7%	Gewijzigd-

Het re-integratiebudget staat onder druk. De participatiemiddelen zijn onder andere nodig om de ambitie in de begroting op het gebied van werk te realiseren. Onder andere vanwege rijks ontwikkelingen bestaat het risico dat niet op het juiste moment geld beschikbaar is om in te zetten:
We zijn bezig met een intensivering op beschut werk, maar gaan het aantal volgens de behoefteraming van het rijk (218 beschutte werkplekken) voorlopig niet halen. Op basis van deze behoefteraming 2024 bedraagt het maximale financiële risico circa € 1,7 miljoen. Vanaf 2023 hebben we hier (deels) middelen voor gereserveerd. We lopen financieel risico als het rijk besluit de financiering van beschut werk aan te passen.
- Om de doelstellingen rondom de banenafspraak te halen zal het aantal mensen dat in aanmerking komt voor de banenafspraak de komende jaren toenemen. Het risico is dat ook hiervoor geen ruimte is in het re-integratiebudget. De omvang van het dekkingstekort bij basisbanen is vergelijkbaar met beschut werk. Op dit moment is hiervoor nog geen financiële vertaling gemaakt.
- Door de op 1 januari 2020 in werking getreden Wet Arbeidsmarkt in balans (WAB) bestaat de kans dat de financiële ruimte voor de grote opgave van de verschillende doelgroepen uit de participatiewet steeds kleiner wordt.
- Er zijn landelijk ideeën over het toewerken naar een regionaal sociaal werkbedrijf. Dit kan effect hebben op Scalabor en de roep om invloed vanuit de regio kan dan groter worden.
- De vertaling van HUG naar inzicht in kans op werk en het traject wat daarbij hoort ontbreekt nog. Door monitoring komt steeds meer zicht op nieuwe instroom, maar van het totale bestand ontbreekt nog een groot deel aan inzicht. Het risico op het maken van een goede prognose van zowel kosten als resultaat (op uitstroom) blijft hierdoor lastig.
- Het begrote budget voor re-integratie in 2025 is € 9,6 miljoen. Dat maakt het risico 18% van het totale begrote budget.

S07 Zorg						
Zorg; Jeugd /Jeugdzorg						
Zorg - Volumestijging Wmo en jeugdzorg	3	5	€ 15.000.000	15	17,0%	Gewijzigd+

In de kostenprognose Jeugdzorg die is afgegeven voor de Perspectiefnota 2025, wordt uitgegaan van een einde aan de groei die we met name vanaf de tweede helft van 2022 zien. De vraag is of dit scenario realistisch is, of dat sprake zal zijn van een nog blijvende stijging. Hoewel sprake is van een lichte groei in het aantal kinderen dat een beroep doet op de jeugdzorg, zien we in de afgelopen anderhalf jaar dat per jongere gemiddeld intensievere, zwaardere zorgtrajecten worden ingezet. Tevens komt het verzilveringspercentage van de toegewezen jeugdzorg op een structureel hoger niveau uit dan in voorgaande jaren.
Binnen de Wmo stijgt door toenemende vergrijzing de vraag naar zorg. Hierdoor ontstaan mogelijk capaciteitsproblemen en financiële tekorten. Dit speelt bij zorgvormen als woningaanpassingen en hulpmiddelen, huishoudelijke hulp, vervoer en groepsbegeleiding. Ook bestaat los van de vergrijzingsproblematiek het risico dat het volume van zorg toeneemt.

Tariefstijgingen in de Zorg (wmo en jeugdzorg)	3	5	€ 4.000.000	15	4,5%	Gewijzigd-

Gemeenten zijn op basis van landelijke regelgeving verplicht reële tarieven voor wmo- en jeugdzorgvoorzieningen te hanteren. Op het moment vinden er in het zorgveld diverse CAO-verhogingen van personeelssalarissen plaats met een doorwerking naar tarieven. Daarnaast moeten we 'concurreren' met zorgaanbod dat wordt geleverd uit andere wetten en vergoedingen die daarin worden gehanteerd (o.a. Wet Langdurige Zorg), en is er sprake van personeelstekorten waardoor salarissen in de zorg extra kunnen stijgen. Deze ontwikkelingen en factoren kunnen ertoe leiden dat we de zorgtarieven moeten verhogen, hoger dan waar in de begroting rekening mee is gehouden (o.a. via de jaarlijkse indexering).

Jeugd /Jeugdzorg						
Jeugdzorg - Hervormingsagenda	4	5	€ 1.500.000	20	3,0%	Ongewijzigd

Het Rijk heeft in het kader van landelijk gemaakte afspraken over de Hervormingsagenda Jeugdzorg voor de komende jaren kortingen ingeboekt op het budget dat gemeenten voor jeugdzorg ontvangen in het Gemeentefonds. Een heel specifieke korting betreft het bedrag van € 511 miljoen dat het Rijk in 2025 in het Gemeentefonds heeft ingeboekt als uitvloeisel van het landelijk coalitie-akkoord Rutte IV. De afspraak die hierover met de VNG is gemaakt dat deze korting niet ten koste zou gaan van gemeenten omdat hiertegenover landelijke aanpassingen in de Jeugdwet zouden staan. Onlangs heeft het demissionair kabinet Rutte IV hiervoor voorstellen gedaan, maar onduidelijk is nog of deze voorstellen door het parlement of door het nieuw te vormen kabinet worden overgenomen en of deze voldoende zijn om deze korting te compenseren. In het algemeen geldt de vraag of de door het Rijk ingeboekte bezuinigingen op het landelijk budget Jeugdzorg realistisch van aard zijn, zowel macro gezien als op het individuele niveau van de gemeente.

Zorg						
Instroom beschermd wonen	2	5	€ 2.500.000	10	1,7%	Nieuw

In de Wet langdurige zorg is een onverwachte hoge instroom van cliënten; er zijn landelijk bestuurlijke afspraken gemaakt om deze instroom terug te dringen. Risico is aanwezig dat de criteria voor instroom Wlz worden aangepast, en een hogere instroom in de Wmo dus hogere lasten voor Beschermd Wonen tot gevolg heeft. 10% van circa € 25 miljoen als risico ingeschat.

S08 Welzijn en inclusie						
Asielzaken						
Opvang vluchtelingen Oekraïne	2	5	€ 14.300.000	10	9,8%	Ongewijzigd

De oorlog in Oekraïne heeft geleid tot een grote vluchtelingenstroom, ook in Nederland. In Arnhem worden tot nu toe ruim 700 vluchtelingen opgevangen door de gemeente op cruiseschepen en in noodopvang in een voormalige school en tijdelijke woonunits. Daarnaast bieden particulieren nog opvang aan circa 200 mensen in Arnhem. Het rijk stelt tijdelijk een normbedrag beschikbaar ter dekking van de dagelijkse kosten die de gemeente maakt in verband met de opvang. Dit bedrag was € 83 per opvangplek per dag, vanaf 2024 is dit € 61 per opvangplek per dag. Het risico bestaat dat de opvang langer duurt of de gemeentelijke kosten hoger zijn dan waarin de tijdelijke regeling voorziet. Het rijk heeft wel aangegeven dat gemeenten de werkelijke kosten vergoed krijgen als in betekenende mate afgeweken wordt van het normbedrag. Daarnaast bestaat het risico dat al aangegane verplichtingen niet vergoed worden na aflopen van de regeling.
De meer indirecte gevolgen van de oorlog, zoals het macro-economisch effect en lange termijn effecten van de vluchtelingenstroom binnen Europa zijn niet nader gekwantificeerd.
Het bedrag is berekend op basis van 4 maanden doorbetalen opvang: € 7,4 miljoen + 50% van de investering van Doorwerthlaan en Marasingel Schuytgraaf € 13,8 miljoen. Uitgegaan van normbedrag 2023, dat zijn de werkelijke kosten naar verwachting ook voor 2024.

S12 Wonen en leefomgeving						
Openbare ruimte						
Beheerskosten Arnhem Centraal	3	5	€ 3.000.000	15	3,4%	Ongewijzigd

Het onderzoek dat is uitgevoerd naar alle lekkages op AC heeft veel gebreken opgeleverd. Er zijn verregaande herstelmaatregelen noodzakelijk en die zijn ook gedeeltelijk uitgevoerd. Het 'slechts' treffen van beheer(s)maatregelen is niet afdoende en kan op de lange termijn naar verwachting ook teveel schade toebrengen aan de levensduur en kwaliteit van het beton. De huidige herstelwerkzaamheden worden nu gemonitord.
Aannemer is intussen gedagvaard. Een 'overzichtelijke' lekkage in de fietsenstalling is voor rekening van de gemeente grotendeels verholpen. Daarnaast lijken ook herstelmaatregelen noodzakelijk te zijn in het gebied wat wordt toegerekend aan de openbare ruimte (kantorenplein) en daarmee ook onder de verantwoordelijkheid van de gemeente ondanks dat ProRail en NS-stations ook nadrukkelijk partij zijn in het verhelpen van de lekkages.

Wonen						
Planschade plan van aanpak woningsplitsing en verkamering	3	5	€ 2.700.000	15	2,5%	Gewijzigd-

Op 16 december 2020 is het facetbestemmingsplan woningsplitsing en verkamering onherroepelijk geworden. Dit bestemmingsplan beperkt de bouw- en gebruiksmogelijkheden van eigenaren. Hierdoor bestaat er een risico op planschadeclaims van eigenaren en andere rechthebbenden. Het verzoek om planschade kan tot vijf jaar na het onherroepelijk worden van het bestemmingsplan worden ingediend (tot eind 2025). Het risico op planschadeclaims is aan de orde voor het gebied (Spijkerkwartier e.o) waarvoor per juli 2019 een Voorbereidingsbesluit gold. Omdat voor de rest van de stad geldt dat het college tijdig kenbaar maakte dat een facetbestemmingsplan in voorbereiding was, konden eigenaren anticiperen op het nieuwe beleid, en is het risico voor het grootste deel van de stad gemitigeerd.

Flexwoningen Merwedeterrein	1	5	€ 10.000.000	5	2,3%	Ongewijzigd

De corporaties en de gemeente hebben in de intentieovereenkomst afspraken gemaakt waardoor over tien jaar naar verwachting een locatie wordt aangewezen waar de woningen permanent naartoe worden verplaatst. Indien na 10 jaar, na inspanning van de corporaties en gemeente, onverhoopt toch geen vervolglocatie(s) is gevonden, wordt indien en voor zover mogelijk aanspraak gemaakt op de Herplaatsingsgarantie van het Rijk. Bij het nemen van het besluit door de corporaties om te investeren in de bouw van deze woningen hebben zij voldoende zekerheid nodig over een minimale duur dat de woningen geëxploiteerd kunnen worden. De gemeente zegt daarom in de intentieovereenkomst toe dat op minimaal één van de mogelijke vervangende locaties herplaatsing mogelijk wordt gemaakt. Als dit, tegen de verwachting in en ondanks inspanningen van alle partijen, niet lukt, dan is de gemeente aansprakelijk voor de schade die de corporaties dan lijden. Het gaat daarbij om de investeringskosten van de woningen voor zover nog niet terugverdiend uit de verhuur en verkoop aan derden. Indien de corporaties geen of niet voldoende inspanning hebben geleverd voor het vinden van eigen locaties, dan dragen de corporaties 50% van dit risico. De kans is zeer klein dat het risico zich voordoet, maar het heeft wel een grote omvang (tot circa
€ 10 miljoen).

Onderhoud kapitaalgoederen

De kapitaalgoederen bestaan uit wegen en civiele kunstwerken (bruggen, tunnels en viaducten), de openbare verlichting, de verkeersregelinstallaties en -voorzieningen, de riolering, het water en het groen in de stad gemeentelijk vastgoed. Met het onderhoud van deze kapitaalgoederen is een aanzienlijke deel van de begroting gemoeid. De kosten worden deels gedekt uit exploitatiebudgetten en deels uit investeringsbudgetten.

Inleiding

Deze paragraaf beschrijft de onderhoudstoestand van de kapitaalgoederen (assets) die gezamenlijk de openbare ruimte van Arnhem vormen. Dit betreft het groen, de wegen en civiele kunstwerken (bruggen, tunnels en viaducten), de openbare verlichting, de trolley infrastructuur, de verkeersregelinstallaties en -voorzieningen, de riolering, het water, de bossen en parken en de speeltoestellen. Daarnaast wordt ingegaan op de status van het gemeentelijk vastgoed.
Met het onderhoud van deze kapitaalgoederen is een aanzienlijk deel van de begroting gemoeid. De kosten worden deels gedekt uit exploitatiebudgetten en, daar waar het gaat om vervanging of levensduur verlengend (groot) onderhoud, uit investeringsbudgetten. In het laatste deel van deze paragraaf is per onderdeel weergegeven hoe de begroting en uitgaven in 2023 zich tot elkaar verhouden.

De kapitaalgoederen maken een goed gebruik van de openbare ruimte mogelijk en maken deze aantrekkelijk. Onderstaande tabel geeft een indruk van de omvang van kapitaalgoederen in de openbare ruimte van Arnhem.

Onderdelen	Areaal (afgerond)
Groen, incl. Bossen en parken	6.623.000 m2 gazon en gras 12.762.000 m2 bos (incl.buitengebied) 630.000 m2 struweel 276.000 m2 heesters 138.000 m2 hagen
Bomen	47.000 stadsbomen, waarvan 16.500 buitengewone en toekomst bomen
Stedelijk Water	800 km (vrij verval) riolering 70 km persleiding 9 km infiltratieriool 51 km drukriolering 24.600 putten
Wegen	2.833.000 m2 gesloten verharding (asfalt en beton) 4.981.000 m2 open verharding (klinkers, tegels etc.) 283.000 m2 half verharding
Openbare verlichting (OVL)	30.000 lichtmasten 31.000 armaturen 930 km OVL netwerk
Civieltechnische kunstwerken	309 bruggen en viaducten 23 tunnels 401 grondwerende constructies 389 trappen
Verkeer	85 verkeersregelinstallaties 29 verkeerscamera's 790 bewegwijzeringsobjecten
Trolley	3.700 masten 57 km bovenleiding 25 km voedingskabel
Spelen	385 speellocaties 1752 speeltoestellen 108 sportvelden
Stedelijk Waterbeheer	800 km (vrij verval) riolering

	70 km persleiding 9 km infiltratieriool 51 km drukriolering 24.600 putten
Inzamelvoorzieningen	Verzamelcontainers: 243 GFT 130 glas 329 papier 329 PMD 1309 Restafval Minicontainers aan huis: 141.000 (GFT, PBD, papier)
Beeldende kunst	241 kunstwerken 30 herdenkingsmonumenten

Van beleid naar beheer

Met het beheer van de openbare ruimte kunnen we naast het in stand houden van de bestaande functionaliteiten ook bijdragen aan het realiseren van de vele ambities die Arnhem heeft. We willen de openbare ruimte waardegestuurd en toekomstgericht beheren, waarbij de gebruiker centraal staat. Daarnaast willen we met het beheer van de openbare ruimte bijdragen aan de hoofddoelen uit het Coalitieakkoord 2022 - 2026: een toekomst bestendig Arnhem, een levendige groene creatieve en kunstzinnige stad. Een stad waar mens en dier prettig wonen in leefbare wijken.
De doelen voor de openbare ruimte zijn afgeleid van wet- en regelgeving, de missie van de gemeente en door de raad vastgestelde vigerende visie- en beleidsdocumenten. Volgens het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) moet er een structureel sluitende begroting zijn waarbij voldoende middelen moeten worden geraamd voor onderhoud van de kapitaalgoederen. De provincie ziet daar in haar toezichthoudende rol ook op toe.
Naast het voldoen aan de gestelde kaders is het van belang om bij het beheer en onderhoud in te spelen op de dynamiek die de stad kent. De ruimtelijke samenloop van de beheeropgaven wordt in kaart gebracht en de samenhang met andere ruimtelijke ontwikkelingen beoordeeld. Daarna worden vervolgens kosten, kansen en risico's afgewogen. Op basis daarvan komt een onderhoudsplanning tot stand. Door te sturen op samenloop werken we zo efficiënt mogelijk en door werkzaamheden te combineren proberen we de overlast zo minimaal mogelijk te houden.

Samen geven beleid en beheer vorm aan de openbare ruimte. We werken hierin samen met de inwoners van Arnhem, bedrijven en andere stakeholders in de openbare ruimte. Een complex proces, waarbij 'beheerbewust ontwerpen' en 'ontwerpbewust beheren' de kerningrediënten moeten zijn. Ambities en transities die hierin expliciet meegenomen worden zijn niet alleen politieke keuzes/ambities binnen de gemeente Arnhem, maar hebben ook betrekking op landelijke opgaven zoals energietransitie, klimaatadaptatie, duurzaamheid, gezondheid, en burgerparticipatie.

Meetbare kwaliteit openbare ruimte (beeldkwaliteit)

Met de basiskwaliteit geven we aan wat we in Arnhem nastreven met de openbare ruimte. Deze basiswaarden zijn stabiel en veranderen niet zo snel. De in de Begroting opgenomen basiskwaliteit vormt de basis voor het bepalen van de beheerstrategie. Daarbij wordt gebruik gemaakt van de beeldkwaliteit systematiek van CROW om te meten of de openbare ruimte kwalitatief op het gewenste niveau is. In deze systematiek wordt met behulp van beeldmeetlatten vastgelegd aan welke beeldkwaliteit de openbare ruimte moet voldoen. In onderstaande tabel wordt weergegeven welke kwaliteitsniveaus er voor de openbare ruimte in Arnhem als basis worden gehanteerd. Met uitzondering van het centrum en de winkelcentra is het onderhoud sober en doelmatig te noemen waarbij de opgave is om de stad met zo weinig mogelijk middelen schoon heel en veilig te houden.

Asset	Centrum	Winkelcentra	Wijken	Bedrijfs terreinen	Bossen Parken	Hoofd infra	Fietspaden
Groen / bomen	A	A	B / C	B / C	A / B	-	-
Speel-voorzieningen	B	B	B	B	B	-	-
Verhardingen*	A	A	C / D	B	B	B	A /B
Verkeer-regelinstallaties	B	B	B	B	B	B	B
Verkeers-voorzieningen	B	B	B	B	B	B	B
Civieltechnische Kunstwerken	B	B	B	B	B	B	B
Beeldende Kunst	B	B	B	B	B	B	B
Openbare Verlichting	B	B	B	B	B	B	B
Stedelijk Waterbeheer	B	B	B	B	B	B	B
Trolley Infrastructuur	A	A	B	-	-	B	-

Tabel Overzicht beeldkwaliteit die in de gemeente Arnhem worden nagestreefd per asset uitgesplitst naar gebiedstypen.
** Toelichting beeldkwaliteit D bij verhardingen; deze beeldkwaliteit wordt toegestaan bij de parkeervakken in de woonwijken.*

Beeldkwaliteitsniveau		Technische kwaliteit
Zeer goed	A+	(Zo goed als) nieuw; perfect onderhouden
Goed	A	Technisch goed in orde
Voldoende	B	Heel en veilig
Matig	C	Discomfort; enige hinder; veiligheid komt in het geding
Slecht	D	kans op kapitaalvernietiging; functieverlies

Beeldkwaliteitsniveaus conform CROW Beeldkwaliteit Systematiek

Samenvattend beeld

Onderstaand is per asset een beschrijving gegeven van de huidige onderhoudssituatie en de geplande inzet om de kwaliteit op peil te houden. Samenvattend kan worden gesteld dat het op dit moment lukt om met de beschikbare middelen het areaal op het gewenste niveau te onderhouden voor zover het groot onderhoud betreft (herstel of vervanging). Met betrekking tot het dagelijks onderhoud is er echter wel sprake van structurele tekorten ten gevolge van nieuwe aanbestedingen. In aanloop naar de begroting voor 2025 zullen in de perspectiefnota hiervoor voorstellen worden gedaan.
We streven ernaar om bij het onderhoud tevens bij te dragen aan de vele ambities die we in de stad willen realiseren. Het combineren van opgaven maakt de projecten echter ook steeds complexer en daarmee moeilijker te plannen. De bestemmingsreserve groot onderhoud openbare ruimte maakt het mogelijk de fluctuaties in jaarlijkse uitgaven, die hierdoor kunnen ontstaan, op te vangen.

Het beheer van veel elementen in de openbare ruimte heeft een sterke relatie met de het stedelijk programma Wonen en leefomgeving (S12). De specifieke ambities en plannen op dit vlak zijn in dat onderdeel van de deze begroting nader beschreven.
De beleidsmatige invulling voor de kapitaalgoederen die een relatie hebben met mobiliteit (zoals verhardingen, verkeersvoorzieningen openbare verlichting en kunstwerken) is te vinden in programma Bereikbaarheid (S02).
Voor de assets afval en riolering is er een relatie met de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Hierover is nadere informatie te vinden in de paragraaf lokale heffingen.

Wegen

Goed onderhoud van wegen is van belang voor de bereikbaarheid en leefbaarheid van de stad en de verkeersveiligheid. De keuzes die voor wegenonderhoud gemaakt worden dragen in toenemende mate ook bij aan andere ambities met betrekking tot klimaatadaptatie (bijvoorbeeld 10% minder verharding) en duurzaamheid.

Rapportage op Beeldkwaliteitsniveau						
Ambitie = A/B/C/D	% A+	% A	% B	% C	% D	% Voldoet aan ambitie
2022	49,09	29,32	9,05	7,56	4,98	95,02 (C)
2023	47,14	32,50	14,39	0,36	5,25	94,39(C)

Het kwaliteitsniveau van de wegen is in 2023 is nagenoeg gelijk gebleven. Er zitten wat kleine verschuivingen in de onderlinge niveaus maar dat heeft nauwelijks consequenties buiten op straat. Het feit dat het aantal percentages onvoldoende rond de 5% blijft is acceptabel. Met het huidige budget zijn we in control en is het mogelijk om de afgesproken kwaliteitsniveaus te handhaven.

Planning en realisatie

Voor 2023 stond onder andere groot onderhoud op de planning op de volgende wegen: Velperweg, Van Muijlwijkstraat, Dalweg, Groningensingel, Hollandweg en wegenonderhoud in combinatie met rioolvervanging in de wijk Sterrenberg, Geitenkamp en de Spijkerbuurt.
De Hollandweg en de Van Muijlwijkstraat zijn uitgevoerd en is er een start gemaakt met de Groningensingel. Ook de werkzaamheden in de wijken Geitenkamp, Sterrenberg en Spijkerbuurt zijn gerealiseerd of nagenoeg gereed. Er zijn nog een paar fases in de Spijkerbuurt die de komende jaren in uitvoering gaan.
In het kader van het verbeteren van de toegankelijkheid voor mensen met een beperking op de hoofdlooproutes is een start gemaakt in Malburgen. Daar waar sprake is van herinrichting van de openbare ruimte is verbeteren van de toegankelijkheid een uitgangspunt.

Openbare Verlichting

Een goed functionerende openbare verlichting levert een belangrijke bijdrage aan het realiseren van sociale- en verkeersveiligheid. Daarnaast is de verlichting van invloed op de uitstraling van de openbare ruimte. De hoofdelementen van de openbare verlichting zijn de masten, de armaturen en de kabels en kasten.

Planning en realisatie

De planning voor de vervanging van de masten, armaturen en kabels wordt zo mogelijk afgestemd op samenloop met overige werkzaamheden voor groot onderhoud in de openbare ruimte. Met behulp van LED-verlichtingsarmaturen wordt gestreefd naar een reductie van 50% op de energiekosten. Hiermee wordt bijgedragen aan de duurzaamheidsambities. In het kader van anticyclisch investeren is enkele jaren geleden besloten de uitrol van LED- armaturen te versnellen (met realisatie in 2021, 2022 en 2023). Hierdoor worden de huidige armaturen voor het einde van de levensduur vervangen maar kan eerder bespaard worden op energie en onderhoudskosten.
In 2023 hebben we circa 1000 armaturen in het kader van deze versnelling vervangen door LED. Dit was het laatste jaar van de versnelde LED-vervanging. Hiermee is bijna 2/3 van de openbare verlichting voorzien van LED-armaturen. Met de reguliere vervangingsopgave zal het laatste deel vervangen worden door LED waardoor we vanaf 2030 geheel op LED-armaturen overgegaan zullen zijn.

Daarnaast zijn we begonnen met het ombouwen van speciale armaturen naar een LED-module. Veelal betreft dit de armaturen op hoge masten die op de singels staan, maar ook klassieke armaturen in parken en wijken. Na de geslaagde pilots op de Eusebiusbuitensingel en in het Sonsbeekpark wordt dit verder uitgerold in 2024. Hiermee kunnen we weer een energiereductie van 50% realiseren. Ook passen we op (snel)fietsroutes steeds meer LED-armaturen toe die dynamisch kunnen dimmen. Met deze armaturen die uitgerust zijn met een bewegingssensor, kunnen we verlichten wanneer het moet en niet/minder verlichten als het niet nodig is.

Verkeersregelinstallaties (VRI)

Het goed functioneren van Verkeer Regel Installaties (VRI) is van groot belang voor de verkeersveiligheid en bereikbaarheid van Arnhem. Het beheer en onderhoud richt zich op:

- Doelmatige inzet en beheer van verkeersregelinstallaties (VRI) en andere verkeersmanagement-installaties zoals het parkeerverwijssysteem en het DBSA (Dynamisch Busstation Systeem Arnhem).
- Een goede technische staat en functionaliteit, vooral gericht op het handhaven van de verkeersveiligheid en doorstroming.
- Bijdrage aan leefbaarheid en bereikbaarheid, met een nadruk op het bevorderen van het gebruik van de fiets en het openbaar vervoer.

Planning en realisatie

Voor 2023 stond de vervanging van de volgende VRI's op de planning: Burg. Matsersingel – Groningensingel (Zuid), Burg. Matsersingel – Kronenburgsingel (Noord), Johan de Wittlaan – Voettiuslaan en IJssellaan – Warmelolaan. In verband met de werkzaamheden aan de Velperweg wordt ook de Velperweg – Vosdijk vervangen in 2023 in plaats van 2025.

Niet alle geplande vervangingen zijn uitgevoerd en in enkele gevallen zijn juist op andere locaties zijn vervangingen gerealiseerd. Hieronder worden de afwijkingen op de planning beschreven.
Vanwege het plan om de fietspaden te asfalteren langs de Velperweg is ook op het kruispunt Velperweg – Raapopseweg het verkeerslicht vervangen. Alle grondkabels zijn hierbij verplaatst, zodat ze niet meer bij de bomen liggen en niet meer onder het fietspad. Dit maakt toekomstig beheer eenvoudiger en voorkomt schade.
Tegelijk met de reconstructie van de Van Muijlwijkstraat is het verkeerslicht bij de Hommelsestraat vervangen. Hier hebben we, als proef, ook een nieuw type voetgangerslicht toegepast. In 2024 wordt geëvalueerd of dit type voetgangerslichten gewaardeerd wordt door de gebruikers. De vervanging van de kruispunten Johan de Wittlaan – Voetiuslaan is verplaatst naar 2025. Dit vanwege wensen vanuit mobiliteitsprojecten. De vervanging van de Burg. Matsersingel – Groningensingel (zuid) vindt in 2024 plaats. Het verschuiven van de vervanging van deze verkeerslichten leidt niet tot risico's. De leveranciers kunnen de verkeerslichten nog onderhouden en repareren bij storing tot het moment van vervanging.

Trolley

Het trolleynetwerk is van belang voor een groot deel van het openbaar vervoer in Arnhem.
De trolleyinfrastructuur van de gemeente Arnhem bestaat uit de technische ondergrondse en bovengrondse infrastructuur.

Het openbaar vervoer in Arnhem wordt aanbesteed door de provincie Gelderland door middel van een concessie met een lange looptijd (circa 10 jaar). De huidige concessie liep tot december 2022 en wordt vervolgd met een overbruggingsconcessie tot medio 2026. De concessie omvat al het openbaar vervoer per (trolley)bus en auto in de regio Arnhem-Nijmegen en het openbaar vervoer per trein tussen de stations Arnhem en Doetinchem. Na de overbruggingsconcessie is het waarschijnlijk dat opnieuw een concessie van 10 jaar wordt aanbesteed.
De concessiehouder krijgt van de gemeente Arnhem de infrastructuur in bruikleen. Daarvoor is een Bruikleenovereenkomst getekend tussen de concessiehouder en de gemeente Arnhem.
Het betreft een overeenkomst, waarin de gemeente de infrastructuur om niet ter beschikking stelt. Dit betekent dat grote delen van de beheertaak bij de concessiehouder belegd zijn, dit in tegenstelling tot bijna alle andere assets waarbij de gemeente ook het beheer daadwerkelijk verzorgt.
Het vervangen van trolleymasten, aan het einde van de technische levensduur, valt niet onder de verantwoordelijkheid van de concessiehouder aangezien dit een investering betreft die veel verder gaat dan de looptijd van de concessie.

Planning en realisatie

De oudste masten zijn de komende jaren aan vervanging toe (circa 700 masten en muurankers, allen ouder dan 60 jaar). Dit speelt in eerste instantie bij de geplande reconstructie van de Velperweg. Deze was gepland in 2022/2023 maar is ondertussen uitgesteld naar 2024/2025.
Naast de masten zijn de komende jaren (tot 2034) 17 gelijkrichterstations aan vervanging toe (deze stations dateren uit de jaren 70 -80 van de vorige eeuw). De kosten hiervan worden geraamd op circa € 12-13 miljoen. Voor deze vervanging zijn tot nu toe geen budgetten opgenomen in de investeringsplanning maar is een risico op uitval opgenomen in de Begroting. Binnen het nieuwe Duurzame Mobiliteitsplan 2024-2040, dat op dit moment wordt uitgewerkt zal een voorstel gedaan worden om jaarlijks 1 tot 2 onderstations te gaan vervangen.
Ook zullen enkele delen van het ondergrondse kabelnet vervangen moeten worden.

In de huidige Begroting zijn (afgezien van de hierboven genoemde investeringen voor de Velperweg) geen middelen gereserveerd voor deze vervangingsinvestering.

De komende periode zal een vervangingsplanning voor de trolley uitgewerkt worden met een bijbehorende investeringsplanning. Uitgangspunt hierbij zal zijn dat de kapitaallasten die hiermee gemoeid zijn onderdeel worden van de afspraken in de OV-concessie.

Civieltechnische kunstwerken

Onder de noemer van civieltechnische kunstwerken vallen bruggen, viaducten, tunnels, grondkerende constructies, trappartijen etc. Aan de hand van gegevens uit onder meer de inspecties wordt getracht het duurzame onderhoudsniveau zo goed mogelijk te benaderen.

Planning en realisatie

In 2023 zijn, zoals gepland, de voegovergangen van de 'brug over de groene rivier' (Eldensedijk) in de busbaan vervangen. De voegovergangen in de rijbaan zullen gelijk met groot onderhoud Wegen (afhankelijk van het maken van de aansluiting Stadsblokken-Meinerswijk) vervangen worden.
Ook zijn , conform planning, diverse betonreparaties en conserveringen aan objecten uitgevoerd en zijn de fiets-voetgangersbruggen Immerloopark-Groningensingel en Bruinissestraat-Matsersingel vervangen.

Aandachtspunt bij de vervangingsinvesteringen is het viaduct Rijkerswoerdsestraat (over A325). Indien dit viaduct vervangen moet worden, zal dit een investering vragen van grofweg € 1,5 miljoen euro (afhankelijk van ontwerp en co-financiering provincie Gelderland). Deze investering is nog niet opgenomen in de Meerjaren Investerings Planning. De noodzaak van vervanging is afhankelijk van het soort verkeer dat in de toekomst van het viaduct gebruik mag maken. In overleg met de provincie en buurgemeenten moet dit nog bepaald worden.

Riolering

Een goed functionerend rioolstelsel is van essentieel belang voor de volksgezondheid en het voorkomen van wateroverlast. Het beheer van het rioolstelsel heeft betrekking op een groot aantal verschillende onderdelen zoals de vrij vervalriolering met bijbehorende putten, persleidingen en gemalen, huisaansluitingen, drainage, kolken en lijngoten. Maar ook het aanpassen van de bovengrondse inrichting kan bijdragen aan het beter afvoeren of bufferen van regenwater. Waar zich hiervoor goede kansen voordoen met beperkte meerkosten wordt hierin geïnvesteerd.
Voor de korte termijnplanning wordt uitgegaan van de technische levensduur, de werkelijke toestand van de riolering. Deze werkelijke toestand wordt bepaald door middel van video-inspecties van de rioolstelsels en het beoordelen en classificeren van de leidingen.

Planning en realisatie

Voor 2023 stonden de volgende grote rioolvervanginsprojecten op de planning: Kroonsewal, Hommelseweg, Velperweg, Dalweg en Hartogslaan. Daarnaast liepen de rioolprojecten in Geitenkamp, Sterrenberg en Spijkerbuurt nog door. Voor de aanpak van de hierboven genoemde wegen zijn we gestart met de voorbereidingen maar heeft er nog geen realisatie plaatsgevonden.
De werkzaamheden in de Geitenkamp zijn in 2023 afgerond en ook in de Spijkerbuurt zijn een aantal straten afgerond. In Sterrenberg is in 2023 veel gerealiseerd. In 2024 zullen de werkzaamheden hier ook worden afgerond. In samenloop met de herinrichting van de Blauwe golven zijn in aanvulling op de bovengenoemde planning rioolwerkzaamheden meegenomen.

Water

Het onderdeel water omvat onder meer beheer en onderhoud van afkoppelvoorzieningen (deze voorzieningen zorgen er voor dat regenwater niet in het riool terecht komt maar in de bodem zakt), ecozones, moerassen, sloten, paddenpoelen én oppervlaktewater(bodems) zoals de Immerlooplas, Nieuwehaven, Defensiehaven, haven van Coers, Rijnkade, Nieuwe kade en de dijkdoorbraakkolken. Ook het onderhoud aan civieltechnische water gerelateerde werken, zoals beekriolen, duikers, beschoeiingen en fonteinen hoort in deze categorie.

De ambitie is:

- het watersysteem op orde brengen en houden;
- met de (water)partners de water gerelateerde opgaven oplossen door zoveel mogelijk voor ruimtelijke oplossingen te kiezen waarbij het water tegelijk een rol kan spelen in het vergroenen en verkoelen van de stad.

In de afgelopen periode is veel energie gestoken in het controleren en corrigeren van de bestaande beheergegevens van de duikers en beekriolen. De locatie, de ouderdom en de onderhoudstoestand van bijna alle duikers en beekriolen onder de hoofdstructuur zijn de afgelopen jaren in kaart gebracht. Daar waar nodig is inmiddels ook groot onderhoud uitgevoerd.
Het beheer van de oppervlaktewater(bodems) wordt nu nog projectgewijs vormgegeven en wordt, na deze inhaalslag, omgevormd tot een systematische aanpak.

Planning en realisatie
Het voornemen was om in de periode 2022-23 alle nog niet gebaggerde havens uit te baggeren.
Over het baggeren van Onderlangs en de Praets is echter nog discussie met de verhuurder en met de huurders van de ligplaatsen over de manier waarop hier invulling aan kan worden gegeven. De discussie tussen het Rijksvastgoedbedrijf (verhuurder) en Rijkswaterstaat (beheerder) loopt hierover loopt nog steeds.
De baggerwerkzaamheden voor de Rosandepolder worden nu voorbereid, uitvoering staat gepland voor najaar 2024 / voorjaar 2025. Met het graven van de nevengeul als gevolg van werkzaamheden inzake de ontwikkeling van Meinerswijk wordt binnenkort gestart
Het benodigde onderhoud zoals hierboven omschreven wordt gefinancierd uit het exploitatiebudget.
Na deze baggerwerkzaamheden zijn de havens weer op orde voor de komende 20 jaar en kan het jaarlijks baggeronderhoud worden gerealiseerd uit het regulier beschikbare jaarlijkse budget.
Het onderhoud van de waterbodems in de Nieuwe Haven, Rijnkade en Nieuwe Kade worden de komende vijf jaar uitgevoerd onder regie van het baggerbestek Neder-Rijn/Lek van Rijkswaterstaat.
In het najaar van 2022 en voorjaar van 2023 zijn nagenoeg alle watergangen in Arnhem-Zuid uitgebaggerd. In Arnhem-Noord worden de watergangen in woonwijk 't Broek en in park Angerenstein aangepakt in 2024/25
De fontein Roermondsplein is in samenloop met het project blauwe golven vernieuwd en zal in 2024 weer in werking treden.

Wijkgroen
Het groen is van grote waarde in onze stad. Verbetering van het leef- en woonklimaat voor mens en dier (denk ook aan biodiversiteit) vraagt vaak ook om het toevoegen van meer groen. Hiervoor lopen verschillende initiatieven die toegelicht worden in de paragraaf Wonen en Leefomgeving (S12).
Voor het onderhoud van het wijkgroen zijn per wijk exploitatiebudgetten gereserveerd. De teams Leefomgeving hebben een sturende rol bij de inzet van deze middelen.
Het dagelijks onderhoud van het groen in en om de wijken resulteert in een beeld op B/C- niveau. Het onderhoud van het groen in de binnenstad en winkelcentra gebeurt op A-niveau.
Een aantal invasieve exoten zoals de Japanse duizendknoop en reuzenberenklauw komen ook voor, met name in het wijkgroen. De huidige aanpak van bestrijding leidt tot een geleidelijke afname van de overlast van deze soorten.

Planning en realisatie
Arnhem heeft veel ambities op het gebied van groen (zie programma Wonen en Leefomgeving S12). Deze ambities geven mede sturing aan de planning van het groenonderhoud. Naast het reguliere onderhoud stonden de volgende projecten op de planning voor 2023:

- Vergroeningsprojecten in de wijken in het kader van de Wijkgroenagenda's;
  Realisatie: dit loopt.
- Groot onderhoud groenstrook langs een deel van de Schelmseweg en de Waterbergseweg;
  Realisatie: Schelmseweg is niet door gegaan wegens nieuwe inzichten, Waterbergseweg wordt in 2024 uitgevoerd.
- Groot onderhoud landgoed Sterrenberg;
  Realisatie: deze wordt in 2024 verder opgepakt.
- Fase 2 herstel beplantingen (groot onderhoud) in Park Onderlangs;
  Realisatie: deels gereed, deels nog uit te voeren in 2024.
- Vergroenen Groningensingel in samenloop met wegenproject;
  Realisatie: deels gereed, deels nog uit te voeren in 2024.
- Investeringen in samenloopprojecten zoals Ing. J.P van Muijlwijkstraat is gerealiseerd, de Kroonse Wal is in voorbereiding en in het Spijkerkwartier loopt.
- Voortzetten van het project aanplanten van extra heesters en struweelgroepen in de wijken in het kader van biodiversiteit en bestrijden hittestress. In 2023 met name in de wijken Malburgen: loop samen op met wijk groenagenda en Rijkerswoerd: is gereed.
- Voortzetten project exotenbestrijding, dit loopt volgens planning.

Speelvoorzieningen

Om een aantrekkelijke leefomgeving te kunnen bieden is de aanwezigheid van speelplekken met name voor gezinnen met (kleine) kinderen van belang. Daarnaast zijn speelplekken vaak ontmoetingsplekken voor de wijkbewoners.
Het beheer van de speelvoorzieningen ligt op niveau B en is er vooral op gericht om de speelvoorziening veilig bespeelbaar te houden. Dat houdt in dat kapotte speeltoestellen worden gerepareerd zolang dat opweegt tegen de levensduur van het toestel. Zo niet, dan komt het speeltoestel in aanmerking voor vervanging. Dit laatste wordt met teams Leefomgeving overlegd om de wensen uit de buurt hierin mee te kunnen nemen zodat er eventueel een ander soort speeltoestel of geen speeltoestel wordt teruggeplaatst.

Planning en realisatie

De jaarlijks inspectie van de speeltoestellen heeft plaatsgevonden en het noodzakelijk onderhoud is uitgevoerd. Eventuele mankementen zijn opgelost, wat inhoudt dat de kwaliteit van areaal op orde is, dus B kwaliteit.

In de Beheervisie Spelen en Ontmoeten is de ambitie opgenomen om 8 van de 20 grote (groene) Speel- en Ontmoetingsruimtes te verbeteren. Deze opgave willen we invullen in samenwerking met de teams Leefomgeving. Deze ambitie wordt projectmatig opgepakt. Dat houdt in dat met de betreffende teams Leefomgeving en de buurt wordt bepaald wat de plek nodig heeft om de ambitie te realiseren. Het initiatief ligt bij de teams Leefomgeving omdat het belangrijk is dat de buurt hierin mee participeert en mogelijk ook andere wensen en ideeën uit de buurt hierin gecombineerd kunnen worden. In 2023 is in dit kader de voorbereiding voor de aanpassingen op speelplek Boerderij de Kroon afgerond. De uitvoering hiervan is eind 2023 gestart en wordt in 2024 afgerond. Dit is de zesde verbeterde grote (groene) speel- en ontmoetingsruimte.

Naast het beheren en onderhouden van de speelplekken hebben we de ambitie in de komende vier jaar een toegankelijke en inclusieve speelplek per wijk (totaal 24) te realiseren waar ook kinderen met een beperking beter mee kunnen doen. Hiervoor zijn extra middelen gereserveerd en aanvullende subsidies verworven. Er zijn projecten opgestart bij Boerderij De Kroon, de Leuke Linde en de Rommelkist.

Bomen

Bomen zijn belangrijk voor een gezonde en aantrekkelijke leefomgeving en leveren een bijdrage aan een klimaatadaptieve stad. Hittestress en wateroverlast zijn onderwerpen waarbij bomen een onderdeel van de oplossing kunnen zijn. Daarom zijn in het Bomenplan onderstaande doelen beschreven:

- Arnhem wil een groenere stad: meer (buitengewone) bomen en meer groenmassa
- Arnhem gaat voor kwaliteit en toekomstbestendigheid (juiste boom op de juiste plek), gezonde, veilige en duurzame bomen
- Arnhem wil bomen beter beschermen
- Arnhem wil meer biodiversiteit en groen met elkaar verbinden.

Arnhem heeft zo'n 47.000 stadsbomen, het beheer en onderhoud is erop gericht om een jonge boom tot volwassenheid te brengen en daarna zo lang mogelijk te behouden, afgewogen tegen de kosten die daarvoor nodig zijn. Arnhem heeft ruim 16.500 buitengewone bomen en toekomstbomen aangewezen. Deze bomen worden extra beschermd en krijgen, indien nodig, extra onderhoud ten gunste van de levensverwachting van deze bomen. De planning is om elk jaar bij 50 a 80 bomen extra maatregelen (veel al in de bodem) te doen waarbij elk jaar wordt gekeken waar de maatregel het meest noodzakelijk is. Dit is maatwerk. In 2023 zijn bij 54 buitengewone bomen en 1 toekomst boom extra maatregelen uitgevoerd. Daarnaast zijn bij de 325 bomen aan de Beukenlaan ook bodemverbeterende maatregelen uitgevoerd.
Het dagelijks onderhoud van stadsbomen wordt op B-niveau gedaan. De kleine onderhoudsachterstand van afgelopen jaren zal verder worden ingelopen en het reguliere onderhoud wordt volgens planning uitgevoerd. Alle stadsbomen worden periodiek gecontroleerd middels de BoomVeiligheidsControle. Hierin worden 'onderhoudsstaat', 'boomgebreken', 'toekomstverwachting' en 'ziekte en aantastingen' van de bomen opgenomen. Hieruit volgen onderhoudsmaatregelen of advies tot nader onderzoek, deze worden zoveel mogelijk binnen de onderhoudscyclus van de boom uitgevoerd, indien het risico dat niet toelaat dan wordt het werk eerder ingepland. Boomziektes en plagen worden gevolgd en waar nodig wordt beheersingsmaatregelen ingezet. Vervanging van stadsbomen vindt plaats indien de boom niet veilig meer is, een hele lage levensverwachting heeft of dood is. Vervanging of dunning van bomen in (laan)structuren is maatwerk, hierover vindt afstemming plaats met het BoomKwaliteitsteam Arnhem.

Financiering bomenonderhoud
Nieuw aangeplante stadsbomen worden per 2021 opgenomen op de balans en deze bomen worden afgeschreven in 50 jaar. In 2023 heeft er geen kap plaatsgevonden van bomen die een waarde op de balans hebben; afboeking van bomen is dan ook niet aan de orde.

Planning en realisatie
Het reguliere onderhoud is volgens planning uitgevoerd.
De jaarlijkse en 3-jaarlijkse boomveiligheidscontrole zijn uitgevoerd en maatregelen die hieruit voortkomen zijn opgepakt binnen de gestelde termijnen. Van de beoordeelde bomen is er bij 2,7 % sprake van achterstallig onderhoud.
Boomziektes en plagen worden gevolgd. Beheersmaatregelen zijn uitgevoerd en waar nodig zijn bestrijdingsmaatregelen ingezet.

Voor aanplant en groeiplaatsverbetering van bomen is een investeringskrediet beschikbaar.
De volgende projecten stonden hiervoor in 2023 op de planning:
- Aanplant bomen museumpark Onderlangs; gerealiseerd.
- Aanplant extra bomen in ’t Broek als onderdeel schaduwroute; gerealiseerd.
- Aanplant extra bomen Hollandweg; gerealiseerd.
- Aanplant extra fruitbomen park Rosorum; gerealiseerd.
- Aanplant extra bomen groenzones Rijkerswoerd; gerealiseerd.
- Aanplant extra bomen in diverse stadsparken; gerealiseerd.
- Groeiplaatsverbetering en laanherstel Beukenlaan: is uitgevoerd
- Groeiplaatsverbetering 80 stuks buitengewone bomen: is bij 55 bomen uitgevoerd
- Groeiplaatsverbetering straatbomen Burgemeester Weertstraat;
- Groeiplaatsverbetering bomen Burgemeester Matsersingel in relatie tot verbeteren fietspaden;
- Groeiplaatsverbetering Lindebomen Rijnkade; gerealiseerd.

Parken en bossen
Kenmerkend voor Arnhem zijn de bossen, de natuurterreinen, de vele parken en ook de lanen in de buitengebieden en de grote groenzones in en om de wijken, bijvoorbeeld moeraszone Schuytgraaf, ecozones Presikhaaf, de Huissensedijk of de IJsselstrang. We zijn trots op dit groene kapitaal. Daarom zetten we sterk in op het behouden en verbeteren hiervan. Door verandering in grondgebruik en erfpacht en tevens het verwerven van gronden voor bos en natuur groeit het te beheren onderhouden areaal.
In bossen en parken bevinden zich verschillende elementen die elders in deze paragraaf apart zijn toegelicht zoals: bomen, groen, wegen, speelvoorzieningen en verlichting.
Het onderhouden van de parken doen we aan de hand van beheervisies.
De bossen en parken hebben een robuuste basis. Toch staat de kwaliteit van onze bossen en parken onder druk. Oorzaken hiervan zijn het intensiever gebruik, overmatige stikstofdepositie, verzuring, vermesting, uitspoeling mineralen), bodemerosie, klimaatverandering (bijvoorbeeld verdroging) en biodiversiteitsverlies. Bij het beheer en onderhoud van onze bossen en parken zetten we hier op indoor op systeemniveau gebiedsgericht en soms intensiever onderhoud uit te voeren.
Door de extra middelen die zijn vrijgemaakt voor Bossen & Parken kunnen we dit noodzakelijk aanvullend onderhoud uitvoeren. Ook biedt dit de mogelijkheid extra capaciteit in te zetten om genoemd kwaliteitsverlies en de uitdagingen die hiermee gemoeid gaan, op te pakken en zorgvuldig te communiceren met onze inwoners.
Specifieke ambities met betrekking tot groen en bomen waaronder bossen en parken in de stad zijn uitgewerkt in het programma S12 Wonen en leefomgeving.

Planning en realisatie
In de Begroting 2023 was aangegeven dat extra zou worden ingezet op de revitalisering van de bossen en parken (water en organische stof) en het verbeteren van de biodiversiteit (structuurvariatie) met de volgende maatregelen:
- In de bossen wordt gewerkt aan herstel van structuurrijke bosranden en zaaien en aanplant van rijk strooisel soorten.
  Realisatie: Vooral in Arnhem zuid, Westerveld en Immerloo en ook in Zypendaal en Koningsheide is gewerkt aan bosranden in combinatie met aanplant (circa 20.0000 stuks rijk strooiselsoorten voornamelijk struikvegetatie)
- Er wordt een monitoringsprogramma opgezet en in uitvoering gebracht voor biodiversiteit en bodem.
  Realisatie: Het meetnetwerk en de meetmethodiek is gerealiseerd in samenwerking met de provincie. De

monitoring van de biodiversiteit is voor de eerste fase gerealiseerd. De eerste fase van de monitoring van de bodem wordt in 2024 uitgevoerd.

- De beheervisie Sonsbeek, Zypendaal en Gulden bodem zal in uitvoering gebracht worden. Realisatie: De beheervisie is eind 2023 gereed gekomen. Een aantal onderdelen hieruit zoals de ontwikkeling van de kruidenvegetatie, beëindiging pacht landbouwgronden Zypendaal en Gulden bodem, 1e fase werkzaamheden bosrandenbeheer en rijk strooiselsoorten zijn ook al uitgevoerd.
- Voor de parken Klarenbeek en Angerenstein zullen de beheervisies worden vernieuwd.
  De actualisatie van de beheervisies wordt op een andere wijze ingevuld. De visies worden gekoppeld aan het watersysteem. Hierdoor kan beter aangesloten worden bij de te realiseren doelen klimaat en biodiversiteit. Per jaar wordt voor een specifiek systeem een visie geactualiseerd. Voor 2024 wordt hierom de beheervisie Klarenbeek, Hazegrietje, Braamberg uitgewerkt.
- Voor de zuidelijke uiterwaarden en polderlinten wordt natuurvolgend beheer nader uitgewerkt. Het natuurvolgend beheer is op hoofdlijn ingezet (Meinerswijk, Bakenhof, Immerloo en Westerveldt en wordt verder uitgewerkt met dynamische begrazing. Tegelijkertijd loopt de ontwikkeling van Stadsblokken en Meinerseiland en is het beheerareaal in Meinerswijk (overeenkomst Arnhem-KWP) als gevolg van deze ontwikkeling toegenomen.
- Voor de parken en bossen in het noorden wordt een analyse uitgewerkt ter verbetering van het watersysteem als integraal onderdeel van klimaatadaptief bosbeheer. Dit is nog niet uitgevoerd en hangt samen met punt de bodem monitoring.
- Aanvullend zijn in 2023 gronden vrij gekomen uit de pacht op Kemperheide (Arnhem noord gebiedsproces) en Hoefijzer (Arnhem zuid) waardoor nu gewerkt wordt aan de herinrichting en natuurherstel.

Inzamelvoorzieningen voor afval- en grondstoffen

In juni 2022 is het nieuwe afvalbeleid vastgesteld. Omgekeerd Inzamelen blijft het basisprincipe voor de inzameling van huishoudelijk afval in Arnhem. Dit betekent dat de inwoners van Arnhem hun afval goed moeten kunnen scheiden. Een deel van de herbruikbare reststromen worden bij laagbouw met behulp van minicontainers (kliko's) aan huis opgehaald. Daarnaast is een uitgebreid netwerk van collectieve ondergrondse containers voor restafval, PBD (plastic verpakkingen, blik en drinkpakken) en papier en bovengronds GFT (groente-, fruit- en tuinafval) in de stad aanwezig. Voor de inzameling van grofvuil zijn er twee afvalbrengstations en in het stationsgebied werken we met een ondergronds afvaltransport systeem (OAT). Hieronder wordt op de verschillende onderdelen nader ingegaan.

Ondergrondse inzamelvoorzieningen
De eerste ondergrondse containers zijn in de jaren negentig geplaatst. Het overgrote deel van het containerbestand is geplaatst in de periode van de introductie van omgekeerd inzamelen: 2015-2019. In totaal staan er ruim 2000 ondergrondse containers in de stad: ongeveer 1309 voor restafval, 329 voor PBD, 329 voor papier, 130 voor glas. De afschrijvingstermijn die gehanteerd wordt is 10 jaar. De technische levensduur ligt in praktijk aanmerkelijk hoger. Het huidige afvalcontainer areaal wordt, met ingang van een nieuw contract voor onderhoud en levering per 1 januari 2023, gekeurd volgens TUV-normen. Deze veiligheidskeuring is nieuw. Reparatie is in veel gevallen niet toegestaan.
In 2023 zijn 210 containers vervangen vanwege veiligheid daarnaast zijn 20 OC’s toegevoegd wegens stadsuitbreiding.

Minicontainers
De vervanging en uitbreiding van minicontainers die op grondgebonden locaties worden gebruikt, is opgenomen in de dienstverleningsovereenkomst met de inzamelaar. De aanschafkosten voor nieuwe containers is opgenomen in de exploitatie. Voor de komende jaren wordt voor deze inzamelmiddelen geen grote uitbreiding van het onderhoud budget voorzien.

Ondergronds Afval Transportsysteem (OAT)
In het stationsgebied is het Ondergronds Afval Transportsysteem operationeel. Het onderhoud aan deze installaties is meerjarig belegd bij de bouwer van het systeem. Noodzakelijk onderhoud aan het Ondergronds Afval Transportsysteem is voorzien in de meerjareninvesteringsraming.

Planning en realisatie

Het reguliere onderhoud aan de inzamelmiddelen is planmatig uitgevoerd.
Ten aanzien van de geplande investeringen kan het volgende worden opgemerkt.

GFE-containers
In de diftar-periode zijn ruim 300 bovengrondse containers voor de inzameling van groente, fruit en etensresten (GFE) op hoogbouwlocaties geplaatst. Om op alle hoogbouwlocaties een GF(e) container te plaatsen is een investeringsbudget van € 1,4 miljoen gereserveerd. Naar aanleiding van vragen over de optimale toegankelijkheid door de APCG (Arnhems Platform voor Chronisch zieken en Gehandicapten) is een proef uitgevoerd met een lagere en beter toegankelijke container. Op basis van de resultaten hiervan wordt de plaatsing van deze containers in 2024 verder opgepakt.

Afvalbrengstation (ABS)
Er is bij de besluitvorming rond Diftar in 2017 een investeringsbudget van € 1,5 miljoen geraamd voor aanpassingen aan de ABS-en ten behoeve van het wegen en betalen van afvalstromen. Dit budget is tot op heden nog niet besteed en zou in de toekomst eventueel benut kunnen worden ten behoeve van aankoop van het terrein in Noord of voor noodzakelijke investering op een nieuwe locatie. In 2024 wordt in samenwerking met circulaire economie een haalbaarheidsstudie naar een Circulair Ambachtscentrum (CA) uitgevoerd. Het huisvesten van een nieuw ABS in combinatie met een CA is hierin een optie. Zodra hierover meer duidelijkheid ontstaat zal een raadsvoorstel worden voorgelegd.

Vastgoed
Actuele kaders
- Het uitvoeringsbeleid vastgoedbedrijf;
- Voor alle panden in permanent beheer zijn er 40-jarige onderhoudsplannen die jaarlijks worden geactualiseerd en opgenomen in de meerjarenprogrammabegroting.

Bij het vastgoed gelden onder andere als deelportefeuilles onderwijs, cultuur, erfgoed, welzijn, gemeentelijke huisvesting en vastgoed in de openbare ruimte.

Ambitie
De ambitie voor de technische staat van het vastgoed is een NEN2767-conditie score van 3 of beter. NEN 2767 is een methode voor het objectief en uniform meten van de fysieke kwaliteit van bouw- en installatiedelen van gebouwen en/of infrastructuur. De score loopt van 1 tot 6, daarbij is 1 zeer goed en 6 zeer slecht. Conditiescore 3 staat gelijk aan een redelijke conditie.
Het door de gemeente aangekochte vastgoed voor stedelijke ontwikkelingsprojecten wordt niet op een conditiegerichte manier onderhouden, omdat deze panden tijdelijk in beheer zijn.
Het gemeentelijk vastgoed wordt fasegewijs verduurzaamd met de Trias Energetica (eerst energie besparen, restbehoefte zoveel mogelijk duurzaam invullen) als kompas.

Planning en realisatie
Planning
Lasten en baten voor beheer en onderhoud van het permanente vastgoed maken onderdeel uit van diverse programma's in de gemeentebegroting.
In de periode 2023-2026 is gemiddeld € 5,5 miljoen geraamd voor planmatig en storingsonderhoud in de exploitatie.
Voor 2023 tot 2026 wordt er gemiddeld € 2,5 miljoen geïnvesteerd in vervangingsonderhoud. Daarnaast is er een structureel investeringskrediet voor duurzaamheidsmaatregelen in de Begroting opgenomen ter grootte van € 750.000. Als extra ambitie is er de komende 3 jaar € 2,5 miljoen per jaar investeringskrediet begroot voor verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed. Voor het integraal toegankelijk maken van het gemeentelijk vastgoed is de komende 4 jaar € 0,5 miljoen per jaar aan investeringskrediet begroot.

<u>Resultaat 2023</u>
Exploitatie
In 2023 bedroegen de kosten van het vastgoed over alle programma's heen € 41,1 miljoen, waarvan € 19,3 miljoen kapitaallasten betreffen en € 21,8 miljoen aan overige kosten. De grootste kostenpost hierbinnen is onderhoud, deze bedroeg ruim € 5,1 miljoen. De (verhuur) inkomsten bedroegen € 22,5 miljoen.

Onderhoud
De onderhoudskosten voor het vastgoed bedroegen in 2023 € 5,1 miljoen (exclusief onderhoudsinvesteringen) tegen een raming van € 5,9 miljoen. De grootste afwijking ten opzichte van de begroting betreffen planmatig onderhoud werkzaamheden welke worden doorgeschoven naar 2024. Bijvoorbeeld:
- Onderhoud aan de installaties in de stadsvilla Sonsbeek.
- Onderhoud parkeergarage Langstraat 10.

Investeringen
Voor 2023 is de totale omvang van de investeringen voor vastgoed begroot op € 10,5 miljoen (incl. verduurzaming € 3,25 miljoen en integrale toegankelijkheid € 0,5 miljoen).
De belangrijkste investeringen in 2023 betroffen de renovatie van de gemeentewerf en het vervangen van diverse installaties binnen de parkeergarage Willemstunnel Arnhem Centraal. Daarnaast zijn er bij de gemeentewerf ook zonnepanelen geïnstalleerd ter verduurzaming van het pand.
Met betrekking tot duurzaamheid zijn in 2023 diverse onderzoeken en maatregelen uitgevoerd in diverse portefeuilles. Met name in het vastgoed in park Sonsbeek zijn er stappen gezet om de rijks monumentale panden waar mogelijk te verduurzamen. De onderzoeken die zijn uitgevoerd vormen de basis om de aankomende jaren gedegen duurzaamheidsinvesteringen te kunnen uitvoeren. Deze investeringen worden in 2024 en volgende jaren uitgevoerd.
Ook voor integrale toegankelijkheid zijn er onderzoeken en maatregelen uitgevoerd in 2023. De onderzoeken die zijn uitgevoerd vormen de basis om in de aankomende jaren om de investeringen binnen het gemeentelijk vastgoed uit te kunnen voeren.
Van het totaal geraamde krediet is € 1,7 miljoen gerealiseerd en wordt € 8,4 miljoen doorgeschoven naar 2024. Van de doorgeschoven kredieten zijn meerder werkzaamheden reeds gestart. Een deel van het begrote krediet kan vervallen omdat de geraamde werkzaamheden niet meer nodig zijn of anders zijn gerealiseerd.

Financiering

Voor de financieringsfunctie worden de missie en de doelstellingen beschreven in het treasurystatuut gemeente Arnhem. In dit statuut wordt ingegaan op de kaderstelling van de werkorganisatie (taken, bevoegdheden, verantwoordelijkheden, mandatering) en op het instrumentarium om de doelstellingen te realiseren.

Financieringsvolume

Jaarlijks, bij de vaststelling van de begroting, neemt de gemeenteraad een besluit over het financieringsvolume in het begrotingsjaar. Hierin stelt de gemeenteraad het maximale niveau vast waarvoor door het college van burgemeester en wethouders nieuwe langlopende leningen mogen worden aangetrokken.
Voor de langlopende financiering is door de raad voor het jaar 2023 een bovengrens vastgesteld van € 250 miljoen. In 2023 zijn slechts twee nieuwe vaste leningen aangetrokken van elk € 15 miljoen, gezamenlijk € 30 miljoen. De vastgestelde bovengrens is dus niet overschreden.
Voor de maximaal aan te trekken kortlopende financiering wordt door de gemeenteraad geen plafond vastgesteld, hiervoor is de kasgeldlimiet (zie hierna) bepalend.

Financiering met vast geld in het jaar 2023

Voor de financiering van de investeringen en projecten wordt, naast aangetrokken leningen, gebruik gemaakt van de interne mogelijkheden om reserves en voorzieningen in te zetten als financieringsmiddel. Het volume van de voor dit doel aangewende reserves en voorzieningen bedroeg per 1 januari 2023 respectievelijk € 246,6 miljoen en € 76,4 miljoen.

Reserves en voorzieningen als financieringsbron	Volume	Rente
Bedragen x € 1.000		
Voorzieningen:		
- Voorzieningen: 0%	11.187	0
- Voorzieningen: 2%	65.252	1.305
Subtotaal voorzieningen	76.439	1.305
Reserves:		
- Rente : 0%	236.155	0
- Rente : 1,4 %	10.429	146
Subtotaal reserves	246.584	146
Totaal	**323.023**	**1.451**

Volumes en mutaties leningenportefeuille 2023

Nadat de eigen middelen (reserves en voorzieningen, zie hierboven) volledig zijn aangewend moet de gemeente voor de financiering van activa op de balans op zoek naar vreemd vermogen, van andere partijen aangetrokken leningen.
In onderstaand overzicht zijn de belangrijkste volume- en stroomgegevens met betrekking tot de vaste financiering en de door de gemeente aan derden verstrekte financiering opgenomen:

Leningen portefeuille	Stand 1-1-2023	Vermeerdering	Aflossing	Stand 31-12-2023
Bedragen x € 1.000				
Leningen Opgenomen / Gelden (O/G)				
Vaste financiering	518.125	30.000	-45.951	502.174
Totaal leningen O/G	**518.125**	**30.000**	**-45.951**	**502.174**
Leningen Uitgaande / Gelden (U/G)				
Vaste leningen uitstaand*	38.660	2.364	-8.596	32.428
Lening aan woningcorporatie:				
- Woningstichting Omnia	8	0	-1	7
Totaal leningen U/G	**38.668**	**2.364**	**-8.597**	**32.435**

Kortlopende financiering

Bij de kortlopende financiering gaat het om het lenen van geld voor een periode van maximaal één jaar.
De gemeente trekt actief kasgeld aan op de geldmarkt, deels via geldmakelaars en deels rechtstreeks bij banken, ten behoeve van de financiering van de dagelijkse activiteiten. Een belangrijke rol is daarbij weggelegd voor de liquiditeitsprognose, de verwachting van de ontwikkelingen in inkomende en uitgaande kasstromen van de gemeente.
Daarnaast mag de gemeente bij de huisbank BNG, indien nodig, altijd nog rood staan, al is dat als gevolg van eisen van de Europese Centrale Bank wel aanzienlijk duurder dan kasgeldleningen. De aanwezigheid van deze achtervang geeft wel de zekerheid dat de gemeente altijd kan beschikken over voldoende kasgeld en aan de dagelijkse betalingsverplichtingen kan voldoen.
In 2023 heeft de gemeente Arnhem enkele keren, in juni en juli, gebruik gemaakt van financiering met kasgeldleningen. De gemeente heeft, afgezien van die periode in 2023, het hele jaar over ruim voldoende liquide middelen beschikt.

Kasgeldlimiet

De wet FIDO (Wet Financiering Decentrale Overheden) geeft concrete richtlijnen voor het beheersen van de renterisico's. De kasgeldlimiet is een wettelijke norm (plafond) voor de netto vlottende financiering (kortlopende financiering) van de gemeente. De bovengrens voor op te nemen kortlopende financieringsmiddelen is bij ministeriële regeling voor het jaar 2023 vastgesteld op 8,5% van het begrotingstotaal bij aanvang van het jaar.
Het begrotingstotaal voor 2023 bedroeg bij vaststelling van de begroting 2023 door de gemeenteraad € 838 miljoen. De kasgeldlimiet voor het jaar 2023 bedroeg dus € 71,2 miljoen.
De kasgeldlimiet wordt als gemiddelde per kwartaal berekend. De gemeente Arnhem heeft in geen enkel kwartaal de kasgeldlimiet overschreden.

Schatkistbankieren

Sinds het najaar van 2013 zijn gemeenten en andere decentrale overheden verplicht tijdelijk overtollige middelen, die een vooraf bepaalde drempelwaarde te boven gaan, af te storten naar een rekening-courant bij het ministerie van Financiën, het schatkistbankieren. Voor de gemeente Arnhem bedroeg de drempelwaarde € 10,7 miljoen. De drempel wordt afgezet tegen het gemiddelde van de banksaldi van de gemeente in een kwartaal. Het banksaldo hoeft dus niet continu beneden de drempelwaarde te blijven. Een banksaldo boven de drempelwaarde kan binnen het kwartaal worden gecompenseerd met banksaldi, die lager zijn dan de drempelwaarde.
Gezien de genoemde ruime liquiditeit van de gemeente Arnhem gedurende het jaar 2023, heeft de gemeente in 2023 actief gebankierd bij de schatkist hetgeen heeft geresulteerd in een positief resultaat van € 1,3 miljoen op de rentebaten uit de vlottende financiering. De genoemde drempelwaarden voor schatkistbankieren zijn in 2023 in geen van de kwartalen overschreden.

Renterisiconorm

In de wet FIDO is een norm vastgesteld voor de risicobeoordeling van de rente op de langlopende financiering, de zogenaamde renterisiconorm. Deze norm geeft feitelijk aan voor welk deel van het begrotingstotaal de gemeente een zogenaamd renterisico mag lopen. Dit renterisico bestaat eruit dat bij een tussentijdse herziening van de rente of bij de noodzaak om een herfinanciering toe te passen de actuele marktrente kan zijn gestegen waardoor op de begroting hogere lasten moeten worden opgenomen. Voor 2023 was de renterisiconorm vastgesteld op 20% van het lastentotaal van de gemeentelijke begroting bij aanvang van het jaar.

In 2023 heeft de gemeente op de bestaande leningenportefeuille een bedrag van € 46,0 miljoen afgelost en is door partijen die een lening hebben van de gemeente € 8,6 miljoen afgelost. Per saldo heeft de gemeente voor een bedrag van € 37,4 miljoen schulden afgelost. Hier tegenover zijn nieuwe leningen aangetrokken voor in totaal € 30 miljoen en voor € 2,4 miljoen aan nieuwe leningen door de gemeente uitgezet. Per saldo heeft de gemeente voor een bedrag van € 27,6 miljoen aan leningen aangetrokken. Voor de berekening van de renterisiconorm wordt gekeken naar de laagste van òf de benodigde herfinanciering van de bestaande portefeuille (€ 37,4 miljoen) òf de nieuw aangetrokken financiering gecorrigeerd voor nieuwe uitzettingen (€ 27,6 miljoen), wanneer die lager is. Dat laatste is het geval en daarmee bedroeg het gerealiseerde renterisico € 27,6 miljoen, het netto bedrag van de nieuwe leningen.
De toegestane renterisiconorm was 20% van € 838 miljoen: € 167,6 miljoen. Het werkelijk gelopen renterisico van € 27,6 miljoen is dus ruim onder de wettelijke limiet gebleven.

Risicomanagement financiering

Voor wat betreft het risicomanagement financiering wordt onderscheid gemaakt tussen:

- de eigen gemeentelijke financieringsbehoefte;
- de financiering van de sociale woningbouw;
- de financiering van aan de gemeente gelieerde instellingen;
- overige risico's.

Eigen gemeentelijke financieringsbehoefte

Bij de eigen gemeentelijke financieringsbehoefte gaat het om de financiering van alle investeringen die worden gedaan door de gemeente Arnhem. Deze financiering vindt plaats door middel van eigen en vreemd vermogen. Als eigen financieringsmiddel worden de reserves en voorzieningen ingezet. Vreemd vermogen wordt aangetrokken in de vorm van langlopende leningen, zowel onderhands (bijvoorbeeld van banken) als in de vorm van MTN's (Medium Term Notes, een soort obligaties). De rentekosten van financiering van gemeentelijke investeringen en projecten worden doorberekend in de vorm van een zogenaamde omslagrente: een gemiddelde van de rentes van aangetrokken geldleningen en andere kosten van de treasuryfunctie. In 2023 bedroeg de omslagrente 1,0% bij een begrote rente van 1,4%. Doordat de rentelasten meevielen, was de begrote omslagrente te hoog vastgesteld en werden er dus te veel rentelasten aan de verschillende taakvelden toegerekend. Hierdoor ontstond een rentevoordeel op Treasury dat buiten de in het BBV toegestane bandbreedte kwam. Daarom is een nacalculatie gemaakt op basis waarvan de omslagrente op 1,0% is uitgekomen. De financiële effecten hiervan staan verder toegelicht bij het onderdeel 'Toelichting financiële afwijkingen' in het programma Bestuur, dienstverlening en financiën.

Financiering van de sociale woningbouw

De financiering van de sociale woningbouw vindt bijna volledig plaats door leningen door corporaties, die geborgd worden door het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). Dit landelijke fonds fungeert als waarborg ten aanzien van risico’s van wanbetaling en vervult daarmee de garantstellende rol die gemeenten van oudsher hadden. Het WSW kan bij gemeenten en het Rijk aankloppen wanneer de eigen borgingscapaciteit niet meer toereikend is (wat nog nooit is gebeurd). Daarvoor heeft ook de gemeente Arnhem een achtervangovereenkomst met het WSW gesloten. Het bestaan van het WSW samen met ontwikkelingen op het gebied van schaalvergroting en regionalisering van de woningcorporaties verklaart waarom de rol van de gemeente op het terrein van de financiering van woningbouw de afgelopen jaren kleiner is geworden en nu zo goed als uitgespeeld is. Per 31-12-2023 heeft de gemeente nog maar één lening van € 7.000 aan de woningcorporatie Omnia Wonen op de balans.

Financiering van aan de gemeente gelieerde instellingen

Bij de financiering van aan de gemeente gelieerde instellingen gaat het om activiteiten die nauw grenzen aan het beleid van de gemeente Arnhem. Het gaat hier vooral om instellingen in de sectoren zorg, sport en cultuur. Ook bij deze financiering wordt de laatste jaren een terughoudend beleid gevoerd.
Bij de directe (eigen) financiering van de activiteiten van de instellingen heeft de gemeente Arnhem een gericht toezicht op het reilen en zeilen van de betreffende instellingen. Door aan de te verstrekken leningen waarborgen te verbinden kan bij calamiteiten direct worden gereageerd (voorbeeld: executie bij recht van eerste hypotheek). Tevens bestaan er bij de sectoren zorg en sport waarborgfondsen. Met borgstelling door deze waarborgfondsen kunnen instellingen bij banken een lagere rente bedingen en hoeft de gemeente zelf geen lening te verstrekken. De stichting waarborgfonds voor de sport (SWS) garandeert maximaal de helft van de lening en eist een garantie van de gemeente voor het resterende deel van de lening.

Overige risico's

Conform de wettelijke voorschriften en de kaderstelling vanuit het treasurystatuut trekt de gemeente alleen leningen aan in euro’s. Beleggen van middelen is niet aan de orde vanwege de verplichting om overtollige middelen aan te houden in de schatkist van het Ministerie van Financiën (schatkistbankieren). Er is binnen de gemeente Arnhem dus geen sprake van valutarisico of koersrisico.

Resultaten van de activiteit treasury

De primaire doelstelling van de treasury is een goede financiering van de gemeentelijke organisatie tegen zo laag mogelijke kosten, waarbij rekening moet worden gehouden met wettelijke voorschriften en beperkingen. Tevens is het van belang rekening te houden met gevolgen in de toekomst van financieringsbeslissingen. Dit vereist alert reageren op ontwikkelingen in de financiële markten in het kader van een meerjarig financieringsbeleid.

Het resultaat 2023 op de financieringsfunctie is als volgt opgebouwd:

Programma	Financiering	Bedrag	V/N
Bedragen x € 1.000			
S00	Vaste en vlottende financiering	1.216	V
S00	Financiering woningbouw en volkshuisvesting	0	
S00	Dividend BNG	1.241	V
Totaal Resultaat		**2.457**	**V**

Afgezet tegen het begrote voordelige resultaat 2023 van € 4,3 miljoen is sprake van een nadelig resultaat van € 1,8 miljoen. Dit resultaat wordt als volgt verklaard:

Programma	Financiering	Bedrag	V/N
Bedragen x € 1.000			
	Resultaat ten opzichte van de Begroting 2023		
S00	Vaste en vlottende financiering	-1.751	N
S00	Financiering woningbouw en volkshuisvesting	0	
S00	Dividend BNG	-59	N
Totaal Resultaat		**-1.810**	**N**

Voor een verdere verklaring van dit treasuryresultaat wordt verwezen naar het onderdeel 'Toelichting financiële afwijkingen' in het programma Bestuur, dienstverlening en financiën.

De economie en ontwikkelingen in de rente

Het beteugelen van de inflatie heeft de afgelopen periode aanleiding gegeven tot de oplopende rentes. De Europese Centrale Bank (ECB) probeert met renteverhogingen een oververhitting van de economie en daarmee een stijgende inflatie te voorkomen. De ECB probeert een stabiele inflatie van 2% te handhaven. De economische groei binnen de eurozone lijkt af te remmen. Daarmee zijn er signalen in de markt dat de rente zich stabiliseert op het huidige niveau en mogelijk weer gaat dalen.

De rente op leningen met een korte looptijd fluctueert sterker dan de rente op leningen met een lange looptijd. Een belangrijke taak voor het college is de omslagrente de komende jaren stabiel te houden. Daarom kiest de gemeente er al een aantal jaren voor om leningen met lange looptijden aan te trekken, waardoor forse schommelingen in de rentelasten worden voorkomen. Voorwaarde daarvoor is dat de markt meewerkt. Bij een snelle stijging van de rente, stijgen de Arnhemse rentelasten en schrijven de regels van het BBV voor dat de omslagrente ook moet stijgen.
Met de in het verleden aangetrokken leningen met lange looptijden van meer dan 20 jaar tegen een lage rente is ruimte gecreëerd, waardoor op dit moment geen forse herfinanciering tegen hogere rentes nodig is. Rekening houdend met de signalen in de markt van een mogelijke rentedaling zal de komende tijd de financiering in kleinere delen aangetrokken worden waarbij steeds een afweging wordt gemaakt over de duur van de aan te trekken lening.

Bedrijfsvoering

We zijn een organisatie die werkt aan de opgaven in de stad. Een goede bedrijfsvoering ondersteunt het bestuur, de raad en de organisatie in het realiseren van de ambities die we ons stellen. Bedrijfsvoering is in die zin nooit leidend; ze beweegt mee met de eisen die worden gesteld vanuit de opgaven in de stad.

Ontwikkelingen binnen de bedrijfsvoering

Organisatie ontwikkeling; Lekker Werken Aan de Ambities van Arnhem

In 2022 is de organisatie gestart met het traject 'Lekker Werken aan de Ambities van Arnhem', waar 15 organisatie inspanningen centraal staan. Voor veel van deze inspanningen geldt dat er bij bedrijfsvoering een rol en/of verantwoordelijkheid ligt. Deze paragraaf doorlopend valt te lezen wat de stand van zaken is met betrekking tot onder andere huisvesting, gemeentepool, inwerkprogramma/indiensttredingsproces (‘onboarding’), leiderschapsprogramma, leren en ontwikkelen,, uitvoeringsplan Diversiteit & Inclusie en het verbeteren van processen en informatiestromen.

Hybride werken en gemeentelijke huisvesting

Afgelopen jaar heeft in het teken gestaan van het invullen van (technische) randvoorwaarden om hybride werken mogelijk te maken. Zo kunnen medewerkers aanspraak maken op een thuiswerkplek, zijn overlegruimtes voorzien van faciliteiten die hybride overleg verder verbeteren en heeft het delen van en samen werken in documenten met Teams een impuls gekregen.
De hiervoor beschreven ontwikkelingen raken in belangrijke mate de ‘harde’ kant van hybride werken. Investeringen in de ‘zachte’ kant, de ‘houding en gedrag’ kant zijn vaak minder tastbaar, maar minstens zo belangrijk.

Dat we met elkaar hybride werken, is van invloed op de gemeentelijke huisvesting. Daarnaast zijn uitbreiding en aanpassing van de dienstverlening van invloed op de voorzieningen die er van de huisvesting gevraagd worden. Thema's als duurzaamheid, toegankelijkheid en de ambitie om het wijkgericht werken verder te versterken met integrale dienstverlening dicht bij de inwoner vragen daarbij onze aandacht.

We hadden ons ten doel gesteld om in de eerste helft van 2023 een nieuw integraal huisvestingsplan voor te leggen. Hierin zijn we niet geslaagd. De opgave is complex en vraagt om inzet van capaciteit en expertises die we in eerste instantie niet in huis hadden. In 2023 hebben we wel de belangrijkste uitgangspunten scherp gekregen en inmiddels zijn we drukdoende deze te vertalen naar een Programma van Eisen met betrekking tot het Stadhuis. Dit zal naar verwachting in de eerste maanden van 2024 kunnen worden afgerond en vormt de opmaat naar een integraal huisvestingsplan later dat jaar.

De Connectie

Uitvoerende onderdelen van de bedrijfsvoering van de gemeente Arnhem zijn, samen met de gemeenten Renkum en Rheden, ondergebracht bij De Connectie (zie ook de paragraaf Verbonden partijen). De Connectie is een gemeenschappelijke regeling (GR), waarvan Arnhem voor 72% eigenaar is.

In 2023 stonden een aantal aandachtpunten centraal, voortkomend uit de bestuursopdracht daterend uit zomer 2021. Eén van die aandachtspunten betreft het komen tot een effectievere en efficiëntere bedrijfsvoering. Harmonisatie van systemen en applicaties bij de drie gemeenten is daarbij belangrijk. In de eerste helft van 2023 heeft de focus vooral gelegen op het afronden van harmonisatie en modernisering van een groot deel van het applicatielandschap m.b.t. de ondersteuning van de bedrijfsvoering (zoals e-HRM). De tweede helft van 2023 heeft vooral in het teken gestaan van de verkenning en voorbereidingen voor een verdergaande samenwerking en harmonisatie, bijvoorbeeld in de vorm van een regionale strategische IT- en Informatievoorzieningsagenda en een programma voor de realisatie ervan in de komende jaren.

In het licht van een effectieve samenwerking is voorts een goed ingerichte demand- en supply organisatie van belang. Hierop zijn in de tweede helft van 2023 stappen gezet Eind 2023 waren nagenoeg alle demands (weer) voorzien van een demandmanager en zijn rollen en verantwoordelijkheden, randvoorwaarden, e.d. opnieuw vastgesteld. Met de demandmanagers zijn de product dienstencatalogi opnieuw tegen het licht gehouden om afspraken met De Connectie kritisch te beschouwen, te bevestigen en, daar waar nodig, te intensiveren.

Personeel en organisatie

Uitvoeringsplan Inclusieve en Diverse Gemeentelijke Organisatie
De resultaten van de inspanningen uit het uitvoeringsplan Inclusieve en Diverse Gemeentelijke Organisatie staan beschreven in het hoofdstuk over het stedelijk programma Welzijn en Inclusie bij Programma Inclusief Arnhem (inclusieve en Diverse gemeentelijke organisatie).

Instroom/recruitment
Ondanks een gespannen arbeidsmarkt lukt het ons nog steeds om meer dan 97% van de ruim 220 vacante posities zelf te vervullen. We weten potentiële sollicitanten te bereiken door gebruik te maken van uiteenlopende kanalen, effectieve inzet van 'jobmarketing' en (lokale) netwerken. Onderscheidend blijft onze oordeelvrije manier van selecteren, met een sterke focus op competenties. Dit leidt tot meer diverse instroom van nieuwe collega's.

'Onboarding' nieuwe medewerkers
Alle nieuwe medewerkers van de gemeente Arnhem krijgen sinds 2023 een compleet onboardingsprogramma aangeboden, inclusief welkomstpakket. In meerdere dagen/dagdelen maken zij kennis met alle werkvelden van de gemeente Arnhem én de stad zelf. Vaste onderdelen hiervan zijn het afleggen van de ambtseed, maar ook aandacht voor integriteit en inclusie en diversiteit. De waardering voor het programma is goed (onderdelen krijgen cijfers tussen de 7,5 en 8,5) en de bijeenkomsten worden goed bezocht. Het afgelopen jaar hebben ruim 250 veelal nieuwe collega's deelgenomen.

Gemeentepool
We hebben het grootste deel van 2023 volop gewerkt aan de voorbereidingen voor een goede start van de gemeentepool. De wervingsstrategie van de eerste lichting deelnemers (naar verwachting ongeveer 15 nieuwe collega's) is ontwikkeld gaat begin 2024 van start. De voorbereidingen namen wat meer tijd in beslag, omdat we de randvoorwaarden voor de nieuw te starten medewerkers vanaf het begin op een goed niveau willen hebben. Op deze manier hebben we direct een professionele en succesvolle uitstraling rond de gemeentepool.

Leren en Ontwikkelen/ Leiderschap
In het kader van het organisatieprogramma 'Lekker Werken aan de Ambities van Arnhem' (LWAA) heeft P&O een bijdrage geleverd aan organisatie-inspanningen op het gebied van diversiteit & inclusie, onboarding en digitale fitheid. Daarnaast is P&O verantwoordelijk voor het leiderschapstraject dat in 2023 van start is gegaan. Het digitale Leerplein is verder ontwikkeld en wordt inmiddels goed gevonden. 83% van alle medewerkers bezocht het afgelopen jaar minimaal eenmaal het Leerplein.

Ziekteverzuim, Veiligheid, ARBO, BHV
In 2023 zijn we overgestapt naar een nieuwe arbodienstverlener met wie we afspraken maken over de gewenste verzuimaanpak. Het cijfer voor ziekteverzuim is in 2023 6,53%, dit is iets lager dan in 2022 (6,61%) .

De BHV-organisatie is, na de coronaperiode, weer volledig op sterkte.
We zetten in op vergroting van bewustwording voor het melden van gevaarlijke situaties.
Aantallen BHV-meldingen in 2023:

- 29 BHV-meldingen waarbij 15 keer hulp van ambulance in ingeroepen.

Op het gebied van (bijna)-bedrijfsongevallen en gevaarlijke situaties:

- 3 meldingen met letsel
- 1 melding met zwaar letsel

Informatie en automatisering

Open en transparante overheid
Er is in het afgelopen jaar opnieuw ingezet om overheidsinformatie beter vindbaar, uitwisselbaar te maken, te ontsluiten en te archiveren. De achterstanden die er waren in de bewerking en overbrenging van de analoge archieven naar het Gelders Archief worden steeds kleiner en zullen eind 2024 tot het verleden behoren.
Met de komst van een nieuw en modern zaaksysteem is het vastleggen en meer transparant beschikbaar maken van informatie fors toegenomen. Met extra toegekende middelen zijn we gaan versnellen om naar een meer papierloze situatie te gaan en een omslag te maken naar een bijna volledig digitaal archief. Bij het meer papierloos gaan werken ligt de focus op het laten afnemen van de papierstromen bij Burgerzaken (BZ) en Werk & Inkomen (W&I). Hiermee kunnen we de doorlooptijden van dienstverlening versnellen, administratieve lasten verlagen en de nieuwe aanwas van papieren archief in de archiefruimte flink doen afnemen. In 2023 is tevens gestart met het koppelen van andere informatiesystemen aan het nieuwe zaaksysteem. Hiermee wordt vastlegging efficiënter en beter beheersbaar.

Informatieveiligheid en privacy
De Baseline Informatiebeveiliging Overheid en de Algemene Verordening Gegevensbescherming zijn de wettelijke kaders op gebied van informatiebeveiliging en privacybescherming waaraan gemeente Arnhem moet voldoen. Met de begroting 2023 zijn middelen toegevoegd om naar een adequaat niveau te groeien op dit vlak.

We zijn in 2023 gestart met een driejarig programma, met daarin tal van projecten, om het benodigde niveau te gaan realiseren. Hierbij is de opzet om de organisatie, de techniek en het gedrag van medewerkers te laten ontwikkelen. In het afgelopen jaar zijn er al diverse projecten gestart zoals Organisatie & Governance, Identity & Accessmanagement, het ontwikkelen van een bewustwordingsprogramma wat vanaf 2024 wordt uitgerold en de aanbesteding van een ISMS (Information Security Management System). Ook heeft er in 2023 weer een nieuwe editie van themaweek Week van de Digitale Weerbaarheid plaatsgevonden waarin alle medewerkers de gelegenheid is geboden hun kennis te verrijken door deel te nemen aan tal van workshops en lezingen op gebied van informatieveiligheid, privacybescherming en (data)ethiek. Naast inhoudelijke kennis wordt hiermee ook bewustwording vergroot.

Informatiegestuurd werken
We hebben verder ingezet op een monitor per beleidsprogramma, op basis van meetbare doelen en de benodigde indicatoren. Hiermee zorgen we dat de programma's het beleid en de sturing op de doelen met meer feitelijke basis kunnen vormgeven. We bouwen aan de 'centrale waarheid' als gegevensbasis en zetten multidisciplinaire teams in die werken aan analyse en ontwikkeling van de monitoren. In 2023 hebben we gewerkt aan de kwalitatieve verbeteringen op de bestaande monitors (zoals de Zorgmonitor) en zijn er nieuwe monitors ontwikkeld (waaronder de Monitor Financiën) en inmiddels staat er ook een goed geschoold en professioneel team van dataspecialisten.

Digitale Dienstverlening
In 2023 hebben we grote stappen gezet in de digitale dienstverlening. Inmiddels hebben inwoners meer mogelijkheden om digitaal zaken te doen met de gemeente Arnhem. Zo zijn online diensten gerealiseerd voor de aangifte van verhuizing, de aangifte van overlijden, het opvragen van een uittreksel BRP, het aanvragen van energietoeslag, het doorgeven van vermissing reisdocumenten, het wijzigen van de aanschrijfnaam en voor het wijzigen van geheimhouding persoonsgegevens. Onlangs is ook de eDienst voor de digitale geboorteaangifte gerealiseerd waarmee het voor ouders mogelijk is om vanuit huis aangifte te doen van de geboorte van hun kind. Voor de digitale toegankelijkheid van onze websites en apps voldoen wij sinds medio 2023 aan de wettelijke verplichtingen om te beschikken over de toegankelijkheidsverklaringen en werken wij aan het verbeteren van de toegankelijkheid op alle websites.

Financiën en control
In 2023 hebben we verder invulling gegeven aan eerder ingezette verbeteringen.
Allereerst zijn voor de Begroting 2024 opnieuw twee begrotingsprogramma's, namelijk Onderwijs en Gezondheid en Sport, betrokken in het traject van het 'zero based' opbouwen van programma's. De relatie tussen ambities, doelstellingen, inspanningen en financiële middelen wordt hierbij opnieuw gelegd waarmee een scherper programmabegroting ontstaat.

In 2023 zijn we een traject gestart dat erop is gericht de interne sturing en verantwoording te intensiveren en beter aan te laten sluiten op de bestuurlijke planning & controlcyclus die leidt tot begroting, tussentijdse rapportages en jaarverslag. Er ligt inmiddels een implementatieplan dat onder andere voorziet in het per cluster en afdeling bepalen van waarop men wil sturen, inclusief de vertaling naar doelen in de vorm van 'key performance indicators'(kpi's) en hierop aansluitende stuur- en verantwoordingsinformatie. In het komende jaar worden voor ieder(e) cluster / afdeling minimaal twee verantwoordingsmomenten georganiseerd waarin plannen en realisatie worden geëvalueerd en besproken.

Na een intensief traject is eind 2023 een nieuwe Monitor Financiën uitgerold. Deze monitor stelt directie en management, budgethouders, etc. in staat om op efficiënte en uniforme wijze inzicht te verkrijgen in financiële informatie op verschillende aggregatieniveaus. De basis is een hoofdlijn die snel en eenvoudig inzicht geeft. Vervolgens is hier op veel manieren en tot in diepe details verder in te zoomen door 'door te klikken' in dezelfde monitor. Een flinke verbetering ten opzichte van de uitgebreide en complexe informatie die we lang kenden.

Rechtmatigheid
Het jaar 2023 is het eerste jaar waarin het college zelf een rechtmatigheidsverantwoording afgeeft, daar waar deze in het verleden in het oordeel van de accountant zat verwerkt. De rechtmatigheidsverantwoording werd

eerder aangekondigd voor 2021 en, later, 2022. De invoering werd echter uitgesteld. Voor 2022 hadden we reeds een overzicht van processen met invloed op rechtmatigheid, hadden we deze toegewezen aan proceseigenaren en was sprake van een stelsel van interne controlewerkzaamheden, gericht op toetsing van rechtmatigheid en rapportage daarover aan de proceseigenaren. Hiermee lag er een basis voor 2023.
In 2023 zijn de geplande controlewerkzaamheden met betrekking tot rechtmatigheid conform planning uitgevoerd, de uitkomsten zijn gerapporteerd aan de proceseigenaren met het verzoek deze te beoordelen en te vertalen naar een uitspraak omtrent het al dan niet rechtmatig zijn. Het geheel is vastgelegd in onze risico- en controletool Naris.

Met het keer op keer uitstellen van de invoering zou verwacht mogen worden dat voldoende tijd en gelegenheid zou zijn geweest voor het opstellen van duidelijke kaders, richtlijnen en formats. Helaas bleek de praktijk anders: de Kadernota Rechtmatigheid 2023 kwam pas september 2023 beschikbaar en werd met terugwerkende kracht van toepassing. Hierin werden nog belangrijke uitgangspunten rond begrotingsrechtmatigheid geformuleerd die later door de commissie BBV in een aanvullende notitie (zelfs) nog nader werden geduid. Met de raadsbrief ‘Rechtmatigheidsverantwoording 2023’ van 6 februari 2024 (zaaknummer 4078783) is de raad hierover nader geïnformeerd.

In de jaarrekening hebben wij de rechtmatigheidsverantwoording opgenomen met betrekking tot de begrotingsonrechtmatigheden. In de financiële verordening en het normenkader bij de begroting 2024 heeft de gemeenteraad met het college van burgemeester en wethouders afgesproken dat begrotingsonrechtmatigheden vanaf € 520.000 (rapportagegrens) in de paragraaf bedrijfsvoering worden gemeld. Met de gemeenteraad is voorts afgesproken dat inhoudelijke toelichting niet noodzakelijk is als deze begrotingsonrechtmatigheden passen binnen het bestaande beleid of wanneer deze onder de rapportagegrens vallen. Naast deze toelichting gaan wij hieronder in op de bevindingen van het voorwaardencriterium en het misbruik en oneigenlijk gebruik (M&O) criterium.

De in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld volgens de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en de financiële- en controleverordeningen van onze gemeente. Daarnaast geldt het door de gemeenteraad op 8 november 2023 vastgesteld normenkader als toetsingskader voor de rechtmatigheidsverantwoording.

Begrotingscriterium
Het begrotingscriterium heeft betrekking op de grenzen van de baten en lasten in de door de raad geautoriseerde begroting. Het gaat hierbij om de exploitatie, investeringskredieten en de hiermee samenhangende programma’s, waarbinnen de financiële beheershandelingen tot stand komen.

Onderstaand lichten wij de afwijkingen toe vanaf de rapporteringsgrens (€ 520.000). Wij maken hierbij onderscheid in fouten en onduidelijkheden. Ook geven wij aan wat wij doen om de fouten en onduidelijkheden in de toekomst te voorkomen.

Soort	omschrijving	Overschrijding x €1.000	Fout	Onduidelijkheid	Toelichting	Maatregel
A	Programma S00	Last: € 7.431	V	n.v.t.	Overschrijdingen zijn passend binnen het beleid van de gemeente, daarom niet verder toegelicht, conform afspraken met de raad.	
A	Programma S06	Last: €11.851	V	n.v.t.		
A	Programma S07	Last: € 24.018	V	n.v.t.		
B	Investeringen	€ 0	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
C	Reserve mutaties	€ 0	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
D	Overige	€ 0	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Voorwaardencriterium
Het voorwaardencriterium heeft betrekking op de eisen die worden gesteld bij de uitvoering van de financiële beheershandelingen. Deze eisen zijn afkomstig uit diverse wet- en regelgeving en hebben betrekking op aspecten als doelgroep, termijn, grondslag, administratieve bepalingen, normbedragen, bevoegdheden, bewijsstukken, recht, hoogte en duur.

Er zijn geen fouten geconstateerd met betrekking tot het voorwaardencriterium.

Misbruik en oneigenlijk gebruik (M&O) criterium
Het misbruik en oneigenlijk gebruik heeft betrekking heeft op het voorkomen, detecteren en corrigeren van misbruik en oneigenlijk gebruik van overheidsgelden en gemeentelijke eigendommen bij financiële beheershandelingen.

Er zijn geen fouten geconstateerd met betrekking tot het M&O criterium.

Auditing en risicomanagement
De speerpunten voor 2023 waren gebaseerd op het uitgangspunt dat we het risicobewustzijn van de organisatie verder willen vergroten door risico's weloverwogen en bewust te laten nemen en kansen te benutten door:
- een nog betere sturing op de maatregelen voor met name de belangrijkste risico's;
- extra aandacht in de vorm van risicosessies voor een aantal grote risicovolle projecten die voldoen aan de hiervoor gestelde criteria;
- ontwikkelen van handreikingen en trainingen risicomanagement voor medewerkers om deze zo goed mogelijk te faciliteren om risico's expliciet in beeld te kunnen brengen en hierop te sturen.

In 2023 zijn verschillende risicosessies uitgevoerd en vertaald naar risicoanalyses. Zoals bekend, doen we dat in ieder geval voor grote, risicovolle processen. Voorbeelden van trajecten waarbij één of meerdere risicosessies hebben plaatsgevonden, zijn de gebiedsontwikkelingen in Kronenburg, Nijmeegseweg en de Spoorzone, de inrichting van de gemeentepool, nationaal programma Arnhem-Oost en de ontwikkelingen rond schuldhulpverlening.

Gemeente Arnhem staat voor een grote opgave op het gebied van binnenstedelijke gebiedsontwikkeling. Dit vertaalt zich onder andere naar een actiever grondbeleid. De risico's in het grondbedrijf brengen we al enige tijd conform een vaste methodiek in beeld. Met inbreng van externe deskundigen hebben we deze methodiek afgezet tegen de actuele ontwikkelingen en vertaald naar een aantal aanpassingen. Daarmee denken we beter toegerust te zijn op de meest actuele ontwikkelingen.

Ook in 2023 zijn diverse risicotrainingen en –presentaties georganiseerd, zowel voor nieuwe als voor bestaande medewerkers. Dit met de bedoeling kennis van en bewustwording rond risico's verder te vergroten.

In de gemeentewet is in artikel 213a vastgelegd dat gemeenten onderzoeken doen naar de doeltreffendheid en doelmatigheid en hierover de raad informeren. In de financiële verordening van de gemeente Arnhem zijn hier aanvullend afspraken over gemaakt. In 2023 is een aantal onderzoeken uitgevoerd dat, hoewel vooraf niet als zodanig aangekondigd, kwalificeert als een 213a onderzoek. Dit betreft bijvoorbeeld het onderzoek Financiële Wijksturing – Analysefase dat is gericht op het herinrichten van de financiële wijksturing en het realiseren van de cultuurverandering die daarvoor nodig is Andere voorbeelden zijn het onderzoek naar bestaanszekerheid uitmondend in het rapport 'Bestaanszekerheid in beeld', de evaluatie cameratoezicht openbare orde 2023 en de tussenevaluatie buurtconciërges. Daarnaast heeft ook de eerder genoemde evaluatie van de risico inschatting in het grondbedrijf elementen van een 213a onderzoek.

Juridische zaken
Juridische zaken adviseert de organisatie en het bestuur op een breed terrein van rechtsgebieden. De afdeling verzorgt voorts de behandeling van bezwaarschriften en klachten, en vertegenwoordigt het gemeentebestuur in rechterlijke procedures. Daarnaast heeft juridische zaken tot taak om erop toe te zien dat de organisatie bij al haar activiteiten binnen de wettelijke kaders handelt; een taak van control.
Bij al deze werkzaamheden helpt juridische zaken de gemeente om recht te doen aan de grondbeginselen van de Nederlandse rechtsstaat. Daarbij is er ook steeds oog voor de behoeften van onze inwoners, en wordt maatwerk geboden waar dat wenselijk is.

In 2023 is - meer specifiek - veel aandacht uitgegaan naar ondersteuning op het gebied van de energietransitie, de Omgevingswet (in werking getreden op 1 januari 2024) en de Woo (Wet open overheid), Bij de Woo is intern een nieuwe werkwijze geïntroduceerd, waarbij juridische zaken een sterkere coördinerende rol heeft gekregen.

Daarnaast is, zowel met tijdelijke inhuur als met procesverbeteringen, stevig ingezet op het verkorten van de doorlooptermijnen bij de behandeling van de bezwaarschriften. Dit heeft ertoe geleid dat bij het grootste gedeelte van de bezwaarschriften de doorlooptermijn inmiddels op orde is en bij het resterende gedeelte in 2024 de termijnen verbeterd zullen worden.

Communicatie

2023 stond voor communicatie in het teken van visie- en beleidsontwikkeling. Ook zijn de contouren van een communicatieplan bepaald en gaan we in 2024 verder met de concrete invulling hiervan. Afgeleide hiervan is dat we een start hebben gemaakt met de afbakening van rollen en taken binnen de afdeling met als doel meer opgavegericht te kunnen werken en de beschikbare capaciteit hier ook effectiever op te kunnen inzetten

Samenwerking met Stichting Citymarketing
De samenwerking met deze stichting is geïntensiveerd. Zowel op operationeel als op strategisch niveau is de samenwerking geïntensiveerd en periodiek is er gekeken naar welke thema's actueel zijn en hoe wij als gemeente daarop kunnen en willen aansluiten. Ook is er een raamwerk opgezet met betrekking tot 800 jaar Arnhem, maar ook de kleinere jubilea die in bijvoorbeeld 2024 plaatsvinden.

Communicatie en inclusie
Langs drie lijnen investeerden we in de inclusiviteit van de gemeentelijke communicatie:

- Digitale toegankelijkheid gemeentelijke websites

We werkten aan het verbeteren van de digitale toegankelijkheid van zowel bestaande als nieuwe gemeentelijke websites. We pasten onder meer huisstijlsjablonen aan, trainden collega's en stelden een functionaris digitale toegankelijkheid aan binnen de afdeling.

- Schrijven in begrijpelijke taal

We trainden tientallen gemeentelijke medewerkers in het schrijven op B1-niveau. Het Lezerspanel van Arnhemmers gaf feedback op brieven en onduidelijke brieven werden herschreven.

- Inclusief woord- en beeldgebruik

We maakten een handreiking inclusief woord- en beeldgebruik voor de gemeentelijke organisatie. Daarnaast nemen we deskundigheid op het gebied van inclusieve communicatie nadrukkelijk mee in de nieuwe aanbesteding van externe vormgevers. En we maakten beleid voor het schriftelijk communiceren in andere talen dan het Nederlands.

Huisstijl
We hebben in 2023 geen start kunnen maken met de nieuwe huisstijl vanwege het ontbreken van capaciteit enb middelen. Met de opgestelde gemeentelijke communicatievisie, de te ontwikkelen visie op dienstverlening en de vernieuwde website zal er voor de volgende periode een voorstel worden voorbereid voor een vernieuwde huisstijl die aansluit op wie we als gemeente Arnhem willen zijn.

Inkoop

Voor inkoop geldt dat, naast de gebruikelijke doel- en rechtmatigheid, de focus ligt op Lokaal, Sociaal, Duurzaam/Circulair inkopen (LSDC). Vanuit de projectgroep LSDC is dit jaar een voorstel voor een plan van aanpak opgesteld. Dit wordt in 2024 in uitvoering gebracht, onder andere met tijdelijke extra capaciteit voor het aanjagen en het creëren van bewustwording. Tegelijkertijd wordt vanuit de inhoudelijke thema's al aan bewustwording en kennisopbouw bij interne opdrachtgevers gewerkt.

Overzicht formatie

Totaal aantal FTE Arnhem	Realisatie Bezetting 2021	Realisatie Bezetting 2022	Begroting Formatie 2023	Realisatie Bezetting 2023
Bestuur	46	47	47	48
Raadsleden	39	39	39	40
College B&W	7	8	8	8
Personeel ambtelijke organisatie	997	1.036	1.144	1.125
Aantal FTE ambtelijke organisatie formatie	997	1.036	1.144	1.125

Verloop formatie

Personeelskosten/inhuur ambtelijke organisatie	Realisatie 2022	Begroting 2023	Realisatie 2023	Afwijking
Bedragen x € 1.000				
Aantal FTE ambtelijke organisatie	***1.036***	***1.144***	***1.125***	***19***
Personeel	85.985	102.064	97.881	4.184
Inhuur gedekt uit loonsom	3.923	3.745	4.094	-349
Totaal loonsom	**89.908**	**105.809**	**101.974**	**3.835**
Inhuur gedekt uit overige middelen	16.959	20.981	19.223	1.758
Totaal inhuur uit overige middelen	**16.959**	**20.981**	**19.223**	**1.758**
Voormalig personeel	434	548	467	81
Dekking uit voorziening	-165	-81	-68	-13
Totaal voormalig personeel	**269**	**467**	**399**	**67**
Saldo personeelsbudget	**107.136**	**127.256**	**121.596**	**5.660**
% inhuur in €	**19,5%**	**19,5%**	**19,2%**	

Uit bovenstaand overzicht valt af te leiden dat de beschikbare middelen voor inzet van personeel niet volledig zijn ingezet. De daadwerkelijke bezetting is eind 2023 ook lager dan begroot. De gespannen arbeidsmarkt speelt hierbij een rol. De lager dan begrote loonkosten worden, naast het niet invullen van alle vacatures, ook veroorzaakt door het feit dat (nieuwe) medewerkers lager worden ingeschaald dan het maximum van de schaal waarmee in de begroting rekening is gehouden.
Om in geval van niet in te vullen vacatures toch continuïteit te houden in het werk, is externe inhuur noodzakelijk. Bij de inzet van externen speelt in sommige gevallen, naast vacatureruimte, ook gewenste specifieke expertise een rol. In relatieve zin (afgezet tegen de loonsom) laat de inhuur in 2023 een lichte daling zien.

Verbonden partijen

De gemeente neemt deel in diverse rechtsvormen zowel publiek als privaat. Wanneer de gemeente zowel een bestuurlijk als een financieel belang heeft in een andere partij, is dat voor de gemeente een verbonden partij. Samenwerking met andere partijen is een manier om publieke taken uit te voeren, die bijdragen aan het realiseren van de gemeentelijke doelstellingen. Deelnemingen in andere partijen brengen risico's met zich mee zowel bestuurlijk, maatschappelijk als financieel.

Verbonden partijen twee gemeentelijke rollen

De gemeente vervult twee rollen richting de verbonden partijen: de rol van eigenaar en de rol van opdrachtgever. Tussen beide rollen en de belangen die daaruit voortvloeien, kan een spanningsveld bestaan.

In de eigenaarsrol beslist de gemeente over de oprichting, de missie, de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de verbonden partij. Het gemeentebestuur is mede eigenaar van de verbonden partij en draagt bestuurlijke verantwoordelijkheid (de gemeente neemt deel aan het bestuur). De eigenaarsrol richt zich vooral op de continuïteit en de levensvatbaarheid van de (samenwerkings)organisatie.

De gemeente is ook opdrachtgever van de verbonden partij. De verbonden partij levert diensten of producten of is uitvoerder van gemeentelijk beleid. Veelal in de vorm van een basispakket dat door alle deelnemers in de samenwerking wordt afgenomen, met daarnaast een aanvullend pakket dat voor afzonderlijke deelnemers op maat wordt afgesproken.

Het financieel belang is gekoppeld aan beide rollen. Als opdrachtgever heeft de gemeente belang bij een zo goed mogelijke prijs-/kwaliteitsverhouding voor de afgesproken dienstverlening en deze moet passen binnen de kaders van de gemeentebegroting. Als eigenaar draagt de gemeente het 'ondernemersrisico' van de samenwerking. Als de financiële resultaten tegenvallen, zal de gemeente de tekorten moeten aanvullen.

Actuele kaders

Kadernota verbonden partijen gemeente Arnhem

In 2016 is de visie van de gemeente Arnhem op de verbonden partijen vastgelegd in de kadernota verbonden partijen 2016 gemeente Arnhem, met daarin uitvoeringsrichtlijnen over de wijze van sturen en beheersen. Uitgangspunt is om hierbij uit te gaan van een risicogerichte aanpak, onder andere door het instellen van een governancecode en het toepassen van een 'risicokompas'.

BBV-Notitie verbonden partijen

Ook de Notitie verbonden partijen van de Commissie BBV uit oktober 2016 geeft verplichte en aanbevolen kaders ten aanzien van verbonden partijen. In deze notitie wordt uiteengezet wanneer sprake is van een financieel en bestuurlijk belang. Van een financieel belang is sprake als de gemeente de middelen zoals vermogen of leningen, die aan een partij ter beschikking zijn gesteld, niet terugkrijgt bij faillissement van die partij of indien financiële problemen bij de derde partij kunnen worden verhaald bij de gemeente. Bij een bestuurlijk belang gaat het om het hebben van zeggenschap van de gemeente in een derde partij, hetzij omdat de gemeente een zetel in het bestuur heeft, hetzij omdat ze via aandelen mee kan stemmen.

Wet gemeenschappelijke regeling

Lokale overheden werken steeds meer en intensiever met elkaar samen. Dat gebeurt op verschillende niveaus en op verschillende manieren. De Wet gemeenschappelijke regeling (Wgr) maakt (publiekrechtelijke) samenwerking mogelijk tussen provincies, gemeenten en waterschappen.
Per 1 juli 2022 is een wijziging van de Wgr in werking getreden. Deze wijziging is erop gericht de kaderstellende en controlerende rol van de gemeenteraad bij taken die in gemeenschappelijke regelingen worden uitgevoerd te versterken. De komende tijd wordt bezien wat de gevolgen van de wijzigingen in de Wgr zijn voor de Arnhemse kadernota en de inbedding van de verbonden partijen in de P&C-cyclus.

Diversiteit en inclusie

In de raadsbrief Inclusie en diversiteit bij samenwerkingspartners van 14 maart 2023 staat wat we van verbonden partijen vragen qua inzet op een inclusieve en diverse organisatie en dienstverlening. In 2023 hebben we reacties verzameld op de brief naar verbonden partijen en deze waar nodig bestuurlijk geagendeerd. Via onze accounthouders hebben we de voortgang gemonitord. Ook hebben we bij onze accounthouders van verbonden partijen geïnvesteerd in kennis en bewustwording over inclusie en diversiteit. In stedelijk programma 8 Welzijn en Inclusie wordt de inzet op diversiteit en inclusie van verbonden partijen in 2023 uitgebreider beschreven.

Ontwikkelingen risicovolle verbonden partijen

Niet alle verbonden partijen vragen om evenveel betrokkenheid. Om de aandacht te geven aan die verbonden partijen die voor de gemeente van het grootste belang zijn, dan wel een belangrijk risico vormen (beleidsmatig of financieel) wordt jaarlijks in aanloop naar de begroting het risicokompas geactualiseerd. Het risicokompas is een risicoanalyse die bestaat uit de beoordeling op acht maatstaven. Deze acht maatstaven geven vorm aan de bestuurlijke en financiële verbondenheid met de partij. Door alle verbonden partijen op dezelfde wijze te beoordelen, is het mogelijk de verbonden partijen onderling te vergelijken en te bepalen welke verbonden partijen in verhouding tot elkaar een hoog risicoprofiel hebben.

Bij de Begroting 2023 zijn onderstaande partijen als meest risicovol aangemerkt:

- DRAN (Doelgroepenvervoer Regio Arnhem Nijmegen);
- Sportbedrijf Arnhem;
- De Connectie;
- VGGM (Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden;
- ODRA (Omgevingsdienst Regio Arnhem;
- Scalabor.

Voor deze partijen wordt in het hierna volgend overzicht de voortgang van de beheersstrategie toegelicht.
Relatie met de paragraaf Risicomanagement en weerstandsvermogen

De risico's die samenhangen met de verbonden partijen zijn meegewogen in de bepaling van de gewenste weerstandscapaciteit (zie paragraaf Risicomanagement en weerstandsvermogen).

Overzicht Verbonden partijen

In onderstaand overzicht is aangegeven in welke verbonden partijen de gemeente Arnhem deelneemt en aan welke programma's hiermee een bijdrage wordt geleverd. Per verbonden partij wordt een terugblik gegeven op de belangrijkste ontwikkelingen in 2022. Voor de partijen die bij de Begroting 2022 als meest risicovol zijn aangemerkt wordt tevens de voortgang van de beheersstrategie toegelicht.
Aanvullend op de hierna weergegeven verbonden partijen neemt de gemeente Arnhem tevens deel in twee Verenigingen van Eigenaars (VVE's). Het betreft de volgende VVE's:

- Vereniging van Eigenaars Varkensstraat 46 en 47 te Arnhem;
- Vereniging van Eigenaars Varkensstraat 27, 28-1 en 28-2 te Arnhem.

De gemeente heeft als eigenaar van een gedeelte van de panden zitting in het bestuur van de VVE's en heeft tevens een (gering) financieel belang. Het risicoprofiel is als laag aan te merken.

Scalabor B.V.

Scalabor B.V.

Vestigingsplaats	Arnhem		
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap		
Programma	S06 Participatie en armoedebestrijding		
Doel verbonden partij	Scalabor B.V. is een arbeidsontwikkelbedrijf dat inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt uit de arbeidsmarktregio Midden-Gelderland ondersteunt bij het overbruggen van die afstand. Scalabor begeleidt inwoners die dat nodig hebben naar passend en zo regulier mogelijk werk. Scalabor richt zich op het ontdekken en ontwikkelen van talenten van mensen in een werksituatie. Een belangrijke dienstverlening is het begeleiden van SW-medewerkers van de modulaire gemeenschappelijke regeling Sociaal Domein Centraal Gelderland (MGR), module Werkgeverschap SW (WGSW).		
Deelnemers in samenwerking	Gemeente Arnhem is 100% aandeelhouder van Scalabor B.V. De gemeenschappelijke regeling Sociaal Domein Centraal Gelderland (MGR), module Werkgeverschap SW (WGSW) detacheert SW-medewerkers, in opdracht van de deelnemende gemeenten, bij Scalabor B.V. Daarnaast koopt gemeente Arnhem (als klant) ook ontwikkeltrajecten in bij Scalabor B.V. voor inwoners die een beroep doen op ondersteuning vanuit de Participatiewet. Scalaobr B.V. is ook onze partner in het toeleiden en creëren van beschutte werkplekken.		
Bestuurlijk belang	De concerndirecteur van gemeente Arnhem is gemachtigd om namens de gemeente Arnhem stemrecht uit te oefenen in de vergadering van aandeelhouders.		
Financieel belang	100%		
Eigen vermogen	Per 01-01-2023	€	7.896.072
	Per 31-12-2023	€	
Vreemd vermogen	Per 01-01-2023	€	8.642.731
	Per 31-12-2023	€	
Financieel resultaat	Gerealiseerd 2023	€	
Bijdrage Arnhem	Gerealiseerd 2023	€	2.217.200

Ontwikkelingen

Voor 2023 zagen wij:

- een snelle terugloop van het aantal SW-medewerkers (door pensionering ed.);
- door ontwikkelingen op de arbeidsmarkt en het ontbreken van benodigde vaardigheden van medewerkers het steeds lastiger voor SW-medewerkers wordt om door te stromen naar externe werkgevers;
- desondanks het percentage van externe detachering van SW-medewerkers hoger is dan het landelijke gemiddelde;
- landelijke ontwikkelingen rondom sociale ontwikkelbedrijven (SW 2.0) een rol gaan spelen qua positionering;
- de onderhandelingen voor cao SW en cao Aan de Slag eind november tot een eerste resultaat hebben geleid;
- deze resultaten financiële gevolgen zullen hebben waarbij nog niet duidelijk is hoe het Rijk zich hierin zal opstellen;
- de invoering van de nieuwe cao Aan de slag gevolgen kan hebben als het gaat om het beleggen van risico's van werkgeverschap.

In 2024 en verder vragen deze ontwikkelingen ook onze aandacht.

Risicoprofiel Middel

Beheersstrategie

De begroting 2024 kent meerdere onzekerheden. Het gaat daarbij om ontwikkelingen die ook op langere termijn een effect kunnen hebben op het businessmodel van Scalabor.

Inflatie en recessie
De huidige ontwikkelingen rondom energieprijzen, langere levertijden en duurder wordende producten zijn ongekend in de afgelopen decennia. In de begroting 2024 heeft Scalabor een zo goed mogelijke inschatting gemaakt op basis van wat zij nu weten. Echter is vooruit kijken erg lastig. Scalabor probeert met zoveel mogelijk maatregelen de gevolgen te beperken en risico's monitoren. De stijgende prijzen en rentes alsmede de onzekerheid in de wereld als gevolg van de Russische inval in Oekraïne maar ook de huidige situatie in Gaza kan leiden tot een recessie die er op haar beurt weer voor kan zorgen dat er minder productiewerk wordt uitbesteed en dat bedrijven die door Scalabor gedetacheerde medewerkers in dienst hebben minder personeel nodig hebben. Voor geplaatste medewerkers uit de participatiewet geldt bovendien conform de cao een terugkeergarantie.

Instroom trajecten divisie Arbeidsontwikkeling
De instroom van het aantal trajectdeelnemers vanuit de regiogemeenten blijft – ondanks hun enthousiasme over Mogelijk Maken - achterlopen. Intentie is dat dit stijgt, mede door een regionale intensivering op beschutte werkplekken. Wanneer er niets verandert, kost arbeidsontwikkeling meer dan het opbrengt. Het nieuwe, flexibele en bredere aanbod dat ontwikkeld is, moet bijdragen aan een hogere instroom. Uitstroom naar werk bij reguliere werkgevers niet meer altijd mogelijk, daarom zal de focus meer liggen op het maken van stappen op de participatieladder.

Effect uitstroom SW op dienstverlening en omzetgroei
Door de pensionering van SW medewerkers en de afschaffing van de WsW in 2015 daalt het aantal medewerkers jaarlijks. Hierdoor wordt het steeds lastiger de dienstverlening van eigen – rendabele – afdelingen zoals Schoonmaak en Groenvoorziening in de lucht te houden. Dit terwijl de vraag uit de markt er wel is. Ook kan Scalabor steeds vaker niet voldoen aan werkgevers die meer SW medewerkers via detacheringen passend werk willen bieden. Omdat het hier over de twee divisies gaat die een positieve bijdrage leveren aan andere – niet rendabele – divisies, brengt dit de continuïteit op de langere termijn in gevaar. Medewerkers tegen loonwaarde aannemen is niet rendabel zolang het systeem van loonkostensubsidie niet aangepast wordt.

Ook stafafdelingen en de interne dienstverlening hebben last van dit effect: SW-medewerkers die daar werken nemen seniorendagen open een aantal is langdurig ziek. Vervanging van de werkzaamheden van deze medewerkers wordt wellicht regulier en dus duurder.

Tegelijkertijd heeft Scalabor een stijgende omzet begroot als gevolg van de verschillende plannen voor de divisie Werken in Productie, Aan de Slag Personeelsdiensten en Intratuin. Ze zijn van mening dat deze omzetgroei te realiseren is, maar het blijft een risico.

Aanbestedingsplicht
Om mogelijk te maken dat de Gemeente Arnhem haar Arbeidsontwikkeling middels quasi inbesteding direct bij Scalabor kan inkopen, zijn in overleg met de aandeelhouder en de RvC de statuten van Scalabor aangepast. Een consequentie hiervan is dat Scalabor zelf voor haar inkopen aanbestedingsplichtig wordt (M.i.v. 2024). Dit betekent dat aanpassing van hun huidige inkoopproces (beleid, werkprocedures, procuratie en inrichting systemen) nodig is en hun accountant bij de jaarrekening toetst of we conform de regels inkopen/ handelen.

Beheersmaatregelen
SW bestand
De begeleiding van SW medewerkers is ondergebracht in een aparte module binnen de gemeenschappelijke regeling (MGR). De vertegenwoordigers van de diverse gemeenten komen heel regelmatig bij elkaar over diverse ontwikkelingen binnen de gemeenschappelijke regelingen. De MGR is tevreden over Scalabor en heeft eind 2022 ook het aanwijsbesluit verlengd. Indien er ontwikkelingen zijn die aandacht behoeven is daar direct aandacht voor en kan het reguliere overleg daarvoor gebruikt worden. Hierdoor worden ontwikkelingen tijdig opgepakt en kan er op dat moment gehandeld worden om een risico te beperken.

Arbeidsontwikkeling
Scalabor heeft in 2022 haar complete producten en dienstpakket aangepast in afstemming met de gemeente Arnhem. Door een combinatie van
- gebruik maken van de opgedane ervaringen;
- in contact blijven met de Gemeente over de stand van zaken;
- open staan voor verbeteringen;
- verbeteringen ook doorvoeren;

wordt het risico op verminderde toeleiding van inwoners naar Scalabor verkleind. Scalabor promoot haar producten en dienstenpakket in de arbeidsmarktregio. Daarnaast worden gesprekken met regiogemeenten gevoerd over de postionering van het sociaal ontwikkelbedrijf en wat er nodig is om instroom vanuit regiogemeenten op beschutte werkplekken en arbeidsontwikkelingstrajecten te bevorderen.

Sportbedrijf Arnhem

Sportbedrijf Arnhem

Vestigingsplaats	Arnhem		
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap		
Programma	S09 Gezondheid en sport		
Doel verbonden partij	Het Sportbedrijf voert het sportbeleid uit. Arnhem stimuleert en faciliteert bewegen en sporten en Arnhem, voor een beter welzijn van de stad.		
Deelnemers in samenwerking	Gemeente Arnhem		
Bestuurlijk belang	De gemeente Arnhem is 100% aandeelhouder van de BV Sportbedrijf Arnhem. Als aandeelhouder is de gemeente Arnhem lid van de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. Het mandaat om als aandeelhouder op te treden is door het college neergelegd bij de concerndirecteur.		
Financieel belang	De gemeente Arnhem heeft het volledige eigendom.		
Eigen vermogen	Per 01-01-2023	€	2.519.000
	Per 31-12-2023	€	
Vreemd vermogen	Per 01-01-2023	€	21.034.000
	Per 31-12-2023	€	
Financieel resultaat	Gerealiseerd 2023	€	
Bijdrage Arnhem	Gerealiseerd 2023	€	
Ontwikkelingen	De opdracht aan het sportbedrijf krijgt meer focus op gezondheid en bewegen en de inzet van de openbare ruimte ten behoeve van sport.		
Risicoprofiel	Middel		

Beheersstrategie

Sturing
Het Sportbedrijf is de grootste uitvoerder van het sportbeleid van de gemeente Arnhem. Bij de verzelfstandiging van het Sportbedrijf, zijn vanuit de gemeente als opdrachtgever en eigenaar van het Sportbedrijf, afspraken gemaakt over de informatie- en stuurmogelijkheden voor de gemeente. Om de verwachtingen over en weer beter in beeld te hebben voeren de gemeente als eigenaar en opdrachtgever en het sportbedrijf gezamenlijk, buiten de kwartaalgesprekken om, regelmatig overleg.
De organisatie van het Sportbedrijf en de samenwerking met de gemeente Arnhem is de afgelopen jaren gegroeid van voldoende naar goed. Er is altijd ruimte voor verbetering. Samenwerking en professionalisering blijft daarom een punt op de agenda in relatie tot het Sportbedrijf. De afstemming tussen de teams Leefomgeving en het Sportbedrijf is tegenwoordig goed te noemen. Na jaren van investeren in de relatie weet men elkaar goed te vinden op de inhoud.
De informatievoorziening van het Sportbedrijf aan de gemeente Arnhem als opdrachtgever, is continu in ontwikkeling. Het Sportbedrijf heeft in de kwartaalrapportages steeds conform afgesproken format gerapporteerd. Op dit moment onderzoeken wij hoe we de uitgebreide verantwoording die het Sportbedrijf aanlevert op de inhoud, toegankelijker kunnen maken voor de gemeenteraad.
Het inzicht in de kostprijs van de activiteiten is door de jaren heen verbeterd. In 2021 is gewerkt aan inhoudelijk logische product/dienstgroepen met bijhorende activiteiten en daaraan gekoppelde financieel inzicht, ter verbetering van de sturing door de opdrachtgever. Dit heeft geresulteerd in een eerste versie van een activiteitenbegroting ten behoeve van 2022. Het verbeteren van inzicht in maatschappelijke meerwaarde tegenover kosten, door middel van het jaarlijks verbeteren van de activiteitenbegroting, is een doorlopend proces. Sportbedrijf en gemeente blijven samenwerken om dit inzicht en de sturing te verbeteren. In 2021 is ook een duidelijkere scheiding gemaakt tussen inkomsten uit (sport)subsidie en overige inkomsten. In 2022 is een verbetering aangebracht in berekening van kostprijs per locatie, om nog beter aan te sluiten op de daadwerkelijke kosten. Zo blijft SA waar het kan verbeteringen doorvoeren om zo transparant mogelijk aan te geven waar het budget aan wordt besteed en zo goed mogelijk te kunnen sturen op inhoud.

Financieel
In 2020 is de algemene reserve van het Sportbedrijf vergroot tot het afgesproken en gewenste niveau (€ 1,8 miljoen). Tegelijkertijd heeft corona impact gehad op het (beperkte) resultaat van het Sportbedrijf in 2020. Het eigen vermogen is daardoor afgenomen naar € 1,6 miljoen. In 2021 is er een positief resultaat behaalt van ongeveer €50.000. Dit is in overleg weer toegevoegd aan het EV.
Sportbedrijf heeft 2021 afgesloten met een klein positief resultaat. Dit valt mee, gezien de omstandigheden (teruggelopen inkomsten in verband met corona). Dit is mede te danken aan kostenbesparing, uitgestelde investeringen en compensatieregelingen vanuit het Rijk.
Voor 2021 is tegelijkertijd voldaan aan de taakstelling van € 0,5 miljoen op subsidie Sportbedrijf.
Voor 2022 is er een taakstelling van € 0,75 miljoen. Op dit moment heeft het Sportbedrijf een begroting ingediend voor 2022 die nagenoeg sluitend is en uitgaat van een klein negatief resultaat (€75.000,-). De taakstelling van €0,75 miljoen in combinatie met corona beperkingen heeft Sportbedrijf genoodzaakt een uiterst sobere begroting in te dienen en waar mogelijk de eigen inkomsten te verhogen
Voor 2023 is de financiële toekomst wat meer onzeker. Dat heeft te maken met de onzekerheid over de gestegen prijzen in het algemeen en de energiekosten in het bijzonder. Daarnaast zijn de loonkosten op basis van de CAO flink toegenomen. Tegelijkertijd heeft de gemeente reeds een aantal maatregelen genomen (extra ruimte van €0,3 miljoen) om Sportbedrijf in de energiekosten tegemoet te komen en komt de indexatie waarschijnlijk hoger uit dan voorgaande jaren. Deze onzekerheid voor 2023 maakt dat het Sportbedrijf voor 2023 wederom behoudend en sober moet begroten.

Samenwerking
In 2021 is de verzelfstandiging geëvalueerd door Hiemstra en de Vries. Zij concluderen dat, zoals bij elke verzelfstandiging, de nieuwe manier van samenwerken, veranderde rollen, verantwoordelijkheden etc. tijd nodig heeft gehad. In de eerste jaren van verzelfstandiging lag de nadruk voornamelijk op bedrijfsmatige aspecten en de ontvlechting van de gemeente. Het inhoudelijke gesprek over de maatschappelijke invulling van de opdracht en bijdrage aan gemeentelijke doelstellingen kreeg daardoor minder aandacht. Dit werd bemoeilijkt door het wennen aan nieuwe verhoudingen, 'losse eindjes' van de verzelfstandiging en een verschillende interpretatie van bepaalde begrippen. In de afgelopen jaren is de situatie significant verbeterd en is helderheid gekomen in bovengenoemde zaken.
De huidige samenwerking is over het algemeen goed te noemen. In 2022 hebben we constructief met elkaar samengewerkt en geen conflicten gehad. Het blijft zaak om, zoals in elke samenwerking, scherp te blijven op de verschillende rollen die men vervult en de daar bijhorende verantwoordelijkheden. In 2023 verwachten wij geen bijzonderheden op dit vlak. De verbeterde verstandhouding zorgt ervoor dat het risicoprofiel van het Sportbedrijf als verbonden partij sinds 2022 lager ingeschat wordt.

Bank Nederlandse Gemeenten

NV Bank Nederlandse Gemeenten

Vestigingsplaats	Den Haag		
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap		
Programma	S00 Bestuur, dienstverlening en financiën		
Doel verbonden partij	De BNG is de 'bankier ten dienste van overheden', waaronder voor gemeenten.		
Deelnemers in samenwerking	De gemeente heeft minder dan 1% van de aandelen. De andere aandeelhouders zijn de Staat der Nederlanden (50%), provincies en gemeenten.		
Bestuurlijk belang	De concerntreasurer is gemachtigde voor de aandeelhoudersvergadering.		
Financieel belang	De gemeente Arnhem heeft 496.470 aandelen van de BNG in bezit (bijna 1%) en is daarmee een van de grootste gemeentelijke aandeelhouders van de BNG		
Eigen vermogen	Per 01-01-2023	€	4.615.000
	Per 31-12-2023	€	
Vreemd vermogen	Per 01-01-2023	€	107.459.000
	Per 31-12-2023	€	
Financieel resultaat	Gerealiseerd 2023	€	
Bijdrage Arnhem	Gerealiseerd 2023	€	
Ontwikkelingen	Niet van toepassing.		
Risicoprofiel	Laag		
Beheersstrategie	Niet van toepassing.		

Economic Board regio Arnhem-Nijmegen

Economic Board regio Arnhem-Nijmegen

Vestigingsplaats	Nijmegen
Rechtsvorm	Stichting
Programma	S00 Bestuur, dienstverlening en financiën; S03 Economie
Doel verbonden partij	Het versterken van de samenwerking tussen ondernemers, kennisinstellingen en overheden op de groeisectoren health, energy en food en de cross-overs daartussen, om daarmee de economische slagkracht van de regio Arnhem-Nijmegen verder te ontwikkelen en regionale groeikansen te benutten met alle voor dat doel dienstige middelen.
Deelnemers in samenwerking	The Economic Board wordt gevormd door achttien leden vanuit de kennisinstellingen, het bedrijfsleven en de overheden.
Bestuurlijk belang	Burgemeester Ahmed Marcouch (voorzitter) en de wethouder Economische Zaken hebben zitting in de board.
Financieel belang	De gemeente Arnhem heeft geen rechtstreekse financiële relatie met The Economic Board. Van onze bijdrage aan de regio wordt 1 euro per inwoner via een subsidie door de Groene Metropoolregio doorgegeven aan The Economic Board.
Eigen vermogen	Per 01-01-2023 € 44.593
	Per 31-12-2023 €
Vreemd vermogen	Per 01-01-2023 € 103.369
	Per 31-12-2023 €
Financieel resultaat	Gerealiseerd 2023 €
Bijdrage Arnhem	Gerealiseerd 2023 €
Ontwikkelingen	The Economic Board heeft zich in 2023 op diverse manieren ingezet voor economische ontwikkeling, innovatie en werkgelegenheid in de regio. Samen met overheidsinstellingen, het bedrijfsleven en de kennisinstellingen stimuleert The Economic Board innovaties in de topsectoren Energy, Health, Hightech en Food en de cross-overs daartussen. The Economic Board richt zich daarbij onder meer op het versterken van het Energy cluster in Arnhem: het aantrekken van nieuwe bedrijvigheid en het stimuleren van innovaties op het gebied van energievoorziening en batterijopslag. The Economic Board ontwikkelde zich verder als netwerk in de regio. Kennis, kunde en ervaring vanuit de regiogemeenten, kennisinstellingen en bedrijfsleven werden steeds meer gedeeld en ingezet voor belangrijke maatschappelijke opgaven. Een greep uit de activiteiten in 2023: Op 5 januari 2023 is de eerste officiële bezoeker welkom geheten bij het Lifeport Welcome Center in Nijmegen. Lifeport Welcome Center is een initiatief van The Economic Board en provincie Gelderland vanuit de regionale wens meer internationaal talent aan te trekken én te behouden voor de regio .Om de blijvende tekorten op de arbeidsmarkt in de regio Arnhem-Nijmegen tegen te gaan, heeft de The Economic Board samen met de Groene Metropoolregio en Provincie Gelderland ingezet op een breed gedragen Human Capital Akkoord dat ondernemers, onderwijsinstellingen en overheden moet helpen met het arbeidsmarktvraagstuk. In april 2023 is het human capital akkoord getekend. In de zomer van 2023 hebben het Rijk, de Economic Board, de Groene Metropoolregio en de provincie Gelderland samen de Regio Deal Gezonde Groene groei afgesloten. februari 2023 is bekend geworden dat het Rijk met de regio Arnhem-Nijmegen een Regio Het Rijk heeft hiervoor een bedrag gereserveerd van 15 miljoen euro. De Regio Deal bevat onder meer projecten op het gebied van energietransitie en verduurzaming van woningen, gezonde leefomgeving en arbeidsmarkt. In 2023 is vanuit The Economic Board gewerkt aan de vorming van het Lifeport Circular Lab als coalitie voor kennisdeling en bevordering van innovaties in circulaire verstedelijking, klimaatadaptatie en circulaire economie en leefomgeving. Lifeport Circular Lab jaagt Leerprojecten en leeromgevingen aan voor de professional van de toekomst legt structurele verbinding tussen kennis, onderwijs, ondernemerschap en de overheid.
Risicoprofiel	Middel
Beheersstrategie	Niet van toepassing.

BVO De Connectie

BVO De Connectie

Vestigingsplaats	Arnhem		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Programma	S00 Bestuur, dienstverlening en financiën		
Doel verbonden partij	De Connectie is een gemeenschappelijke regeling met de gemeenten Rheden en Renkum op het gebied van bedrijfsvoering.		
Deelnemers in samenwerking	Gemeente Arnhem, gemeente Renkum en gemeente Rheden		
Bestuurlijk belang	Wethouder Maurits van de Geijn is lid van het bestuur.		
Financieel belang	Het Arnhems aandeel in De Connectie bedraagt 72%.		
Eigen vermogen	Per 01-01-2023	€	1.484.000
	Per 31-12-2023	€	
Vreemd vermogen	Per 01-01-2023	€	17.127.000
	Per 31-12-2023	€	
Financieel resultaat	Gerealiseerd 2023	€	
Bijdrage Arnhem	Gerealiseerd 2023	€	36.288.000
Ontwikkelingen	Om meer grip te krijgen op de samenwerking, toekomstvisie en het financieel perspectief heeft het bestuur van de Connectie in 2021 een bestuursopdracht vastgesteld. Daarbij gaat het om nieuwe afspraken met betrekking tot de wijze van organiseren van de samenwerking (governance), een duidelijke toekomstvisie omtrent de positie van De Connectie op langere termijn (groeiambitie) en het financieel perspectief van De Connectie in relatie tot de financiële positie van de eigenaar-gemeenten. Na het vaststellen van de bestuursopdracht is door De Connectie en de gemeenten gezamenlijk invulling gegeven aan de doorontwikkeling van de samenwerking. In het kader van deze doorontwikkeling vindt onderzoek plaats naar de verdere professionalisering van het opdrachtgeverschap. Daarbij wordt ook het centraal opdrachtgeverschap van de IV-keten onderzocht. Naast het onderzoek naar de inrichting van het opdrachtgeverschap wordt ook ingezet op de versterking van het demand- en supplymanagement.		
Risicoprofiel	Middel		

Beheersstrategie

De Connectie is een organisatie die volop in ontwikkeling is en waar de komende jaren veel moet gebeuren. Het is evident dat beheersing en control hierin belangrijk zijn. De beheersing is vooral gericht op het actief verbinden van de gemeentelijke belangen met de belangen van een goede bedrijfsvoeringsorganisatie. Op verschillende niveaus en vanuit verschillende perspectieven wordt er actief samengewerkt. Het bestuur, het OGO (opdrachtgeversoverleg) en de demandorganisatie zijn hierin belangrijke gremia waarin sturing en beheersing nadrukkelijk terugkomen. Het controllersoverleg vervult hierin een belangrijke adviesrol ten aanzien van de P&C-producten van de Connectie. In het kader van de doorontwikkeling van de samenwerking vindt onderzoek plaats naar de verdere professionalisering van het opdrachtgeverschap. Daarbij wordt ook het centraal opdrachtgeverschap van de IV-keten onderzocht. Naast het onderzoek naar de inrichting van het opdrachtgeverschap wordt ook ingezet op de versterking van het demand- en supplymanagement.

Er wordt in de begroting van De Connectie een aantal risico's beschreven die significant zijn in financiële termen, maar ook voor de dienstverlening. De Connectie onderschrijft de principes van het risico gestuurd werken. Dit houdt in dat risico's gekoppeld worden aan de doelstellingen en dat maatregelen worden genomen om de risico’s te beheersen. Afgelopen jaar heeft De Connectie belangrijke stappen gezet ten aanzien van de invulling van het risicomanagement. Zo heeft er een uitgebreide risico-inventarisatie plaatsgevonden, zowel vanuit het perspectief van de organisatiedoelstellingen als vanuit het perspectief van business continuïteit. Waar nodig zijn aanvullende beheersmaatregelen genomen. De komende jaren gaat De Connectie verder met het door ontwikkelen van het risicomanagement door te investeren in het risicobewustzijn binnen de organisatie en het cyclisch en systematisch borgen van het risicomanagement.
De risico's die door De Connectie in de MJPB zijn beschreven, zijn in omvang gestegen. Dit wordt veroorzaakt door de onzekerheid ten aanzien van de stijgende WOZ-bezwaren en daaraan gekoppelde meerkosten. Afhankelijk van de landelijke ontwikkelingen op het gebied van wet- en regelgeving is dit als risico opgenomen in het risicoprofiel van de Connectie. Bij het opstellen van de Begroting 2024 van de gemeente Arnhem is in het weerstandsvermogen voldoende rekening gehouden met deze risico's.
Gelet op het feit dat de Connectie een beleidsarme MJPB heeft gepresenteerd waarin ontwikkelingen en (gemeentelijke) ambities zoals bijvoorbeeld de harmonisatie van applicatielandschap niet zijn verwerkt, vraagt dit in de toekomst mogelijk om aanvullende investeringen.

BVO Doelgroepenvervoer Regio Arnhem Nijmegen

BVO Doelgroepenvervoer Regio Arnhem Nijmegen

Vestigingsplaats	Arnhem
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Programma	S07 Zorg
Doel verbonden partij	In april 2016 is de Vervoersorganisatie regio Arnhem Nijmegen opgericht ten behoeve van het aanvullend vervoer Arnhem Nijmegen (Avan). Het is een gemeenschappelijke regeling, gebaseerd op een bedrijfsvoeringsorganisatie. Eén van de taken van deze Vervoersorganisatie is het regelen van het doelgroepenvervoer, waarbij sprake is van een bundeling van het doelgroepenvervoer (Wmo-vervoer, leerlingenvervoer en instellingsvervoer). Gezamenlijke sturing en (financiële) beheersing van uitvoeringstaken en uitvoering van ondersteunende processen op het gebied van doelgroepenvervoer en aanvullend vervoer voor de deelnemers.
Deelnemers in samenwerking	Regio Arnhem en regio Nijmegen
Bestuurlijk belang	Wethouder Marco van der Wel is lid van het bestuur.
Financieel belang	De gemeente Arnhem draagt volgens een verdeelsleutel bij aan de exploitatie. De kosten van de bedrijfsvoeringsorganisatie worden bepaald op basis van het inwoneraantal. De vervoerskosten op basis van rekeneenheden van het vervoer. De vervoersorganisatie heeft geen weerstandscapaciteit; tekorten komen voor rekening van de deelnemende gemeenten.
Eigen vermogen	Per 01-01-2023 €
	Per 31-12-2023 €
Vreemd vermogen	Per 01-01-2023 € 10.313.756
	Per 31-12-2023 €
Financieel resultaat	Gerealiseerd 2023 €
Bijdrage Arnhem	Gerealiseerd 2023 €
Ontwikkelingen	• In 2020 zijn er beleidsregels Wmo en Jeugdwet op- en vastgesteld. Ook is er een nieuwe Verordening Leerlingenvervoer aangenomen. Deze dragen bij aan het beheersen van kosten op het gebied van Doelgroepenvervoer. • In 2020 en 2021 heeft corona effect gehad op het routegebonden en vraagafhankelijk vervoer. De gedachte was dat het vervoer weer zou aantrekken naar het niveau van voor corona, maar deze ontwikkeling blijft uit. Het lijkt dat het 'nieuwe normaal' minder inzet vraagt. In 2022 is het gebruik dan ook minder dan oorspronkelijk begroot geweest en sluiten we af met een positief resultaat. Deze trend zet door in 2023. Personeelstekorten zijn een landelijk probleem en ook binnen doelgroepenvervoer is dit voor 2023 merkbaar geweest.
Risicoprofiel	Middel
Beheersstrategie	De risico's waarmee BVO DRAN te maken heeft betreft een zeer dynamische omgeving, kwetsbare burgers en daarmee politieke gevoeligheid. Het in 2018 verschenen knoppenplan heeft ertoe geleid dat een aantal kostenbesparingen die mogelijk waren in regionaal verband inmiddels zijn doorgevoerd en een aantal zaken zijn meegenomen in de inmiddels afgeronde aanbesteding. Aan een aantal knoppen binnen het vraagafhankelijk vervoer is sinds 2021 een verder vervolg gegeven. Een aantal knoppen kunnen enkel door de gemeente zelf beleidsmatig worden opgepakt. De gemeente Arnhem heeft in 2020 aan een aantal van deze knoppen gedraaid door zowel beleidsregels Wmo als ook beleidsregels Leerlingenvervoer op- en vast te stellen. Dit om te kunnen blijven doen wat nodig is, maar ook een gemeentelijk kader als vertrekpunt te kunnen nemen. De eerste effecten hiervan hebben we in 2021 gezien. Deze trend heeft zich doorgezet in 2022 en uiteindelijk ook in 2023. Ten aanzien van de uitdagingen in relatie tot de personeelstekorten is er 2023 actief ingezet op wervingscampagnes via de vervoersorganisatie. Voornoemde wordt in 2024 voortgezet. Voorts wordt er in 2024 verder gewerkt aan de interventies ten behoeve van de complexiteit binnen het doelgroepenvervoer en met name als het gaat om leerlingenvervoer. De inrichting van het doelgroepenvervoer is gebaseerd op een 'open einde' systematiek. Hierom is de sturingsinformatie frequenter en gericht op continue monitoring. Structureel ontvangen we van de BVO DRAN managementinformatie en zogenaamde rittenbakken. Er is ongeveer tien keer per jaar ambtelijk en 6 keer per jaar bestuurlijk overleg. Informatie omtrent doelgroepenvervoer zal worden verwerkt in PowerBI waardoor dit onderdeel uit zal gaan maken van de komende bestuursrapportages.

GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen

GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen

Vestigingsplaats	Elst		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Programma	S00 Bestuur, dienstverlening en financiën; S02 Bereikbaarheid; S03 Economie; S10 Klimaat en energie; S12 Wonen en leefomgeving		
Doel verbonden partij	De ambitie van de Groene Metropoolregio is gericht op de welvaart van de inwoners in de regio. De Groene Metropoolregio werkt aan maatschappelijke opgaven op het gebied van werken, wonen, duurzaamheid, bereikbaarheid en leefbaarheid. De regio staat voor kwalitatieve groei en dus voor balans tussen groei en leefbaarheid. De ambitie is om de omvangrijke groeiopgave (huisvesting, werk en bereikbaarheid) te faciliteren en de groene leefomgeving en ontspannen leefkwaliteit in de regio te behouden en te versterken. De regio wil zich sterker profileren naar het rijk en Europa als groene, circulaire metropoolregio. De regionale agenda is hierop gericht.		
Deelnemers in samenwerking	Arnhem, Berg en Dal, Beuningen, Doesburg, Druten, Duiven, Heumen, Lingewaard, Montferland, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Wijchen en Zevenaar.		
Bestuurlijk belang	Burgemeester Ahmed Marcouch is lid van het Algemeen Bestuur van de Groene Metropoolregio met wethouder Nermina Kundić als zijn plaatsvervanger. Wethouder Nermina Kundić is voorzitter van het bestuurlijk team Verbonden regio. Maurits van de Geijn, Marco van der Wel en Cathelijne Bouwkamp nemen deel aan de bestuurlijke teams voor respectievelijk de opgaven Productieve regio, Ontspannen regio en Groene Groeiregio.		
Financieel belang	De gemeente Arnhem draagt naar rato van inwonertal bij aan de uitvoering van de gemeenschappelijke regeling. Dit betreft de basiskosten. Daar komen jaarlijks de middelen bij voor de uitvoering van de regionale agenda. Het bedrag van € 1.392.193 dat is opgenomen als gerealiseerde bijdrage Arnhem is opgebouwd uit € 422.043 voor de basiskosten, €163.964 voor de bijdrage Economic Board en € 806.186 voor kosten uitvoering regionale agenda.		
Eigen vermogen	Per 01-01-2023	€	331.012
	Per 31-12-2023	€	
Vreemd vermogen	Per 01-01-2023	€	1.740.855
	Per 31-12-2023	€	
Financieel resultaat	Gerealiseerd 2023	€	
Bijdrage Arnhem	Gerealiseerd 2023	€	1.392.193

Ontwikkelingen

In 2023 heeft de GMR samen met de regiogemeenten veel energie gestoken in het zogenaamde Regioarrangement. Dit komt tegemoet aan de afspraken die het Rijk met alle provincies wil maken over wonen, bereikbaarheid, energie, economie, landbouw en natuur goed samen passen binnen de beschikbare ruimte. De GMR heeft het regioarrangement als kans aangegrepen om onze ruimtelijke opgaven in beeld te brengen en te agenderen. Het regioarrangement beschrijft de ambities, doelen en opgaven voor de fysieke leefomgeving. De GMR heeft als belangrijke basis de Verstedelijkingsstrategie gebruikt.

In februari 2023 is bekend geworden dat het Rijk met de regio Arnhem-Nijmegen een Regio Deal wil sluiten naar aanleiding van de ingediende propositie Gezonde Groene Groei. Het Rijk heeft hiervoor een bedrag gereserveerd van 15 miljoen euro. Het convenant bevat onder meer projecten op het gebied van energietransitie en verduurzaming van woningen, gezonde leefomgeving en arbeidsmarkt.

Vanuit de opgave Verbonden regio is ook in 2023 in verbinding met het Rijk en de provincie verder gewerkt aan dossiers A12-corridor, doortrekking A50, Onderzoek spoorcorridor Utrecht Arnhem Duitse grens. Daarnaast is een sart gemaakt met het opstellen van een regionaal mobiliteitsprogramma (RMP). In april 2023 hebben de GMR, The Economic Board en de provincie het Human Capital Akkoord ondertekend. Door samenwerking willen ondernemers, onderwijsinstellingen en overheden gaan helpen bij het arbeidsmarkt-vraagstuk, bijvoorbeeld de zorg voor voldoende mensen in de techniek, zorg en onderwijs. In het algemeen bestuur van 6 september is besloten om de GMR een coördinerende rol te geven voor de eerste stap om de netcongestieproblematiek aan te pakken.

In juni 2023 is er geld vanuit Den Haag een bedrag toegekend om de leefomgeving in de regio te verbeteren. Met dit geld kunnen er in de regio tot en met 2030 betaalbare woningen worden gebouwd en kunnen de gebieden klimaat adaptief worden ingericht. De nieuwe Rijksgelden komen voort uit de samenwerking via de Woondeal regio Arnhem-Nijmegen en nieuwe afspraken die staan in de Verstedelijkingsstrategie Arnhem Nijmegen Foodvalley. Arnhem ontvangt 54,4 miljoen euro van het Rijk voor de ontwikkeling van Spoorzone Arnhem-Oost. Dit geldt komt bovenop de €72 miljoen euro die de gemeente in november ontving.

Er is binnen de GMR ook gewerkt aan het opbouwen van een netwerk van regionale woon-, welzijns- en zorgorganisaties. Op basis van de uitgangspunten en de ijktabel gaan we het gesprek voeren met partijen hoe aandachtsgroepen in alle gemeenten van de regio een eerlijke kans krijgen op een woning. Het streven is de regionale woonzorgvisie zomer 2024 klaar te hebben. Deze visie gaat dan als basis dienen voor de lokale woonzorgvisies in de regio.

Risicoprofiel

Middel

Beheersstrategie

Niet van toepassing.

Lingezegen

Lingezegen

Vestigingsplaats	Arnhem		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Programma	S12 Wonen en leefomgeving		
Doel verbonden partij	De realisatie en coördinatie van het beheer van Park Lingezegen op basis van het Masterplan, Intergemeentelijke structuurvisie, het Uitvoeringsprogramma en het AB-besluit 2015-004 over de Afronding van de basisuitrusting en de doorontwikkeling (AB, 04 12 2015).		
Deelnemers in samenwerking	Gemeenten Lingewaard, Overbetuwe, Nijmegen en Arnhem.		
Bestuurlijk belang	Wethouder Marco van der Wel is lid van het Dagelijks bestuur, Wethouder Maurits van de Geijn is lid van het Algemeen bestuur.		
Financieel belang	De gemeente Arnhem draagt voor 25% bij aan de gemeenschappelijke regeling.		
Eigen vermogen	Per 01-01-2023	€	5.209.490
	Per 31-12-2023	€	4.983.696
Vreemd vermogen	Per 01-01-2023	€	250.722
	Per 31-12-2023	€	234.535
Financieel resultaat	Gerealiseerd 2023	€	225.794
Bijdrage Arnhem	Gerealiseerd 2023	€	279.887
Ontwikkelingen	De komende jaren werkt de parkorganisatie aan een stevige, relevante positie in de regio en ontwikkelt ze haar identiteit tot een herkenbaar merk Park Lingezegen. Een sterk en betrokken actief netwerk wordt uitgebouwd, waarbij er nauw wordt samengewerkt met regionale stakeholders (de deelnemende gemeenten, provincie, Groene Metropoolregio) en betrokken lokale ondernemers en vrijwilligers. In het park hebben in 2023 de Herenboeren een plek gekregen en zijn drie recreatieve klompenpaden gerealiseerd.		
Risicoprofiel	Laag		
Beheersstrategie	Niet van toepassing.		

MGR Sociaal Domein Centraal Gelderland

MGR Sociaal Domein Centraal Gelderland

Vestigingsplaats	Arnhem		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Programma	S04 Onderwijs; S06 Participatie en armoedebestrijding; S07 Zorg		
Doel verbonden partij	De Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Regio Centraal Gelderland is door elf gemeenten in 2017 opgericht voor de uitvoering van taken op het terrein van het sociaal domein. De MGR bestaat uit een beheerorganisatie en vijf modules, te weten: Inkoop specialistische zorg, Werkgeversservicepunt, Regionaal Bureau Leerlingzaken, Werkgeverschap SW-medewerkers en Contractmanagement Inburgering.		
Deelnemers in samenwerking	Gemeenten Arnhem, Doesburg, Duiven, Lingewaard, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Wageningen, Westervoort en Zevenaar (niet alle gemeenten doen aan alle modules mee) alsmede het UWV (Werkgeverservicepunt).		
Bestuurlijk belang	Wethouder Maurits van de Geijn is lid van het bestuur. In de bestuurscommissies zitten wethouders Mark Lauriks (Participatie), Marco van der Wel (Inkoop zorg) en Nermina Kundić (onderwijs).		
Financieel belang	De gemeente Arnhem draagt bij aan de exploitatie van de gemeenschappelijke regeling. Over de wijze waarop de bijdrage over de deelnemende gemeenten worden verdeeld zijn per module specifieke afspraken vastgelegd. Bij de onderwijsmodule geldt bijvoorbeeld het criterium 'leerlingaantallen en VsV-cijfers van de afgelopen 3 jaren' en bij de module WgSW het aantal inwoners met een SW-verband.		
Eigen vermogen	Per 01-01-2023	€	685.000
	Per 31-12-2023	€	
Vreemd vermogen	Per 01-01-2023	€	4.376.000
	Per 31-12-2023	€	
Financieel resultaat	Gerealiseerd 2023	€	
Bijdrage Arnhem	Gerealiseerd 2023	€	34.150.890
Ontwikkelingen	In opdracht van de deelnemende gemeenten levert de MGR-organisatie een belangrijke bijdrage aan het versterken van de regionale samenwerking, meer integraliteit en ketenoptimalisering in het sociaal domein. Na de proefperiode in 2023 gaat het regionaal SROI-steunpunt (Social Return On Investment) vanaf 2024 formeel onderdeel uitmaken van het Werkgeversservicepunt. Op verzoek van de gemeenten bereidde de MGR de nieuwe module Regionale Facilitering Zorg voor. Naast het regiosecretariaat worden binnen deze laatstgenoemde module activiteiten uitgevoerd die betrekking hebben op de doorontwikkeling binnen zorgvormen voor de jeugd. Het onderbrengen van deze twee nieuwe uitvoeringstaken bij de MGR gaf naast de wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen aanleiding om de MGR-regeling aan te passen. Na een zienswijzeprocedure heeft de gemeenteraad toestemming voor deze wijziging gegeven.		
Risicoprofiel	Laag		
Beheersstrategie	Niet van toepassing.		

Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA)

Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA)

Vestigingsplaats	Arnhem
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Programma	S11 Ruimtelijke ontwikkeling
Doel verbonden partij	Goede en efficiënte vergunningverlening en handhaving op het gebied van milieu, bouwen, natuur en water.
Deelnemers in samenwerking	Gemeenten Arnhem, Doesburg, Duiven, Lingewaard, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Zevenaar en provincie Gelderland.
Bestuurlijk belang	Wethouder Marco van der Wel is lid van dagelijks bestuur en algemeen bestuur.
Financieel belang	De gemeente Arnhem draagt bij aan de exploitatiebegroting van deze gemeenschappelijke regeling. De jaarlijkse bijdrage is afhankelijk van het afgesproken werkprogramma.
Eigen vermogen	Per 01-01-2023 € 862.900
	Per 31-12-2023 €
Vreemd vermogen	Per 01-01-2023 € 4.929.600
	Per 31-12-2023 €
Financieel resultaat	Gerealiseerd 2023 €
Bijdrage Arnhem	Gerealiseerd 2023 €
Ontwikkelingen	Landelijke ontwikkelingen: invoering omgevingswet, invoering particulier bouwtoezicht. Maatregelen naar aanleiding van rapportage commissie Van Aartsen, waaronder mogelijke fusie met andere omgevingsdiensten. Krapte op de arbeidsmarkt.
Risicoprofiel	Middel
Beheersstrategie	Landelijke ontwikkelingen in wet- en regelgeving kunnen grote invloed hebben op de taakomvang en -inhoud van de omgevingsdienst ODRA. De impact van de Omgevingswet is waarschijnlijk groot. De Wet kwaliteitsborging bouwen (WKB) zal invloed hebben op de werkzaamheden die met bouw hebben te maken. Deze wet heeft een gefaseerde invoering. ODRA is samen met de deelnemende gemeenten actief bezig met de invoering van de Omgevingswet en WKB en rapporteert hier geregeld over. Door actief met komende ontwikkelingen bezig te zijn kan beter geanticipeerd worden op eventuele grote consequenties voor het personeelsbestand van ODRA. In 2022 is gestart met de implementatie van de aanbevelingen uit het in 2021 verschenen rapport ‘Om de leefomgeving’ van de commissie Van Aartsen. De meeste initiatieven zullen vanuit het rijk worden geïnitieerd. Een van de mogelijke uitwerkingen kan zijn dat omgevingsdiensten moeten gaan fuseren. ODRA heeft voor een aantal vakgebieden last van krapte op de arbeidsmarkt. Daarom is men begonnen met het aannemen van starters die met behulp van interne scholing en begeleiding de werkplekken bezetten waarvoor moeilijk ervaren specialisten te vinden zijn. De omvang van het takenpakket van ODRA op het gebied van bouw, vergunningverlening en toezicht is direct afhankelijk van initiatieven van particulieren en bedrijven in de stad. Er kunnen grote verschillen zitten tussen jaren. Om hierop te anticiperen houdt ODRA een flexibele schil met personeel aan. Met de systematiek van outputfinanciering en een prognose van de gemeente op de bouwontwikkelingen wordt het beter mogelijk om de kosten voor de gemeente vooraf in te schatten. De bij omgevingsdienst ODRA onderkende risico's voor gemeente Arnhem worden op de volgende wijzen beheerst. Allereerst is er maandelijks werkoverleg tussen de accounthouders van beide partijen. Relevante ontwikkelingen kunnen daar als eerste gesignaleerd worden. Actuele zaken worden op dagelijkse basis besproken. ODRA levert maandelijks productiecijfers en urenoverzichten. De cijfers worden met deze frequentie ook in het accountoverleg besproken. Realisatie van producten en uren kan zo getoetst worden aan planning en budget, zo nodig kan worden bijgestuurd en zullen relevante ontwikkelingen gemeld worden in de financiële cyclus van de gemeente. De portefeuillehouder heeft zitting in het Dagelijks Bestuur en het Algemeen Bestuur van ODRA. Meerdere keren per jaar worden financiële tussenrapportages van ODRA in de vorm van een financieel dashboard in de bestuursvergaderingen besproken. De business controller Arnhem adviseert de portefeuillehouder op deze rapportages en kan risico's vroegtijdig signaleren. Denk hierbij bijvoorbeeld aan oplopende personeelskosten door schaarste op de arbeidsmarkt of bevindingen van de accountant.

Regionaal Historisch Centrum Gelders Archief

Regionaal Historisch Centrum Gelders Archief

Vestigingsplaats	Arnhem		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Programma	S05 Cultuur		
Doel verbonden partij	Het gezamenlijk vorm en inhoud geven aan het Gelders Archief, een samenwerking van de gemeentelijke archieven van Arnhem, Renkum, Rheden, Rozendaal, provincie en het Rijksarchief Gelderland. Aanvullend zijn taken afgesproken op het terrein van het beheer, het behoud, de presentatie en informatieverstrekking van de historie van de stad Arnhem en de omgeving daarvan.		
Deelnemers in samenwerking	De gemeenten Renkum, Rheden en Rozendaal en het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen. Met de Provincie Gelderland vinden onderhandelingen plaats over toetreding tot de Gemeenschappelijke Regeling.		
Bestuurlijk belang	Wethouders Bob Roelofs en Maurits van de Geijn maken deel uit van het bestuur.		
Financieel belang	Jaarlijkse bijdrage.		
Eigen vermogen	Per 01-01-2023	€	462.852
	Per 31-12-2023	€	
Vreemd vermogen	Per 01-01-2023	€	20.371.869
	Per 31-12-2023	€	
Financieel resultaat	Gerealiseerd 2023	€	
Bijdrage Arnhem	Gerealiseerd 2023	€	
Ontwikkelingen	De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen heeft aangegeven op termijn (voorzien op 1 januari 2025) uit te willen treden uit de Gemeenschappelijke Regelingen ten behoeve van de Regionale Historische Centra (RHC's), waaronder het Gelders Archief. Het Rijk wil wel de financiering op niveau houden voor het behoud en beheer van de fysieke rijksarchieven binnen de RHC's. De digitale rijksarchieven gaan volledig naar het e-depot van het Nationaal Archief. Daarnaast heeft het Ministerie van OCW eind 2020 aangegeven niet te willen dat de RHC's gebruik blijven maken van het e-depot van het Nationaal Archief, maar dat zij hiervoor een eigen voorziening dienen op te richten. Het ministerie heeft hierbij wel financiële ondersteuning gegeven, waarmee het Gelders Archief naar verwachting voor vijf jaar de externe kosten kan dekken. Voor de bijkomende kosten heeft het Gelders Archief in 2021 een dotatie gedaan aan de voorziening e-depot. Deze is gedekt uit het resultaat 2021 en een bijdrage uit het eigen vermogen. In 2022 heeft het Gelders Archief een pilot opgezet voor het e-depot die in 2023 is afgerond. Hiermee verwacht het Gelders Archief volledig toegerust te zijn om desgewenst digitale archiefbestanden van de overheidspartners te ontvangen. De financiering op lange termijn van het e-depot zal mede afhankelijk zijn van voldoende opdrachtgevers die gebruik willen maken van uw digitale depot.		
Risicoprofiel	Middel		
Beheersstrategie	Niet van toepassing.		

Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden

Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden

Vestigingsplaats	Arnhem		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Programma	S01 Veiligheid; S07 Zorg; S09 Gezondheid en sport		
Doel verbonden partij	In deze regeling participeren (inclusief Arnhem) 15 gemeenten. Het betreft hier een wettelijk aangewezen organisatie met taken op het terrein van de brandweer (hulpverlening), volksgezondheid en rampenbestrijding. Veiligheid en gezondheid zijn in de regio de kerntaken.		
Deelnemers in samenwerking	15 gemeenten (inclusief Arnhem) participeren in de gemeenschappelijke regeling.		
Bestuurlijk belang	Burgemeester Ahmed Marcouch en wethouder Maurits van de Geijn maken deel uit van het (dagelijks) bestuur.		
Financieel belang	De gemeente Arnhem draagt bij aan de exploitatie van de gemeenschappelijke regeling. Over de wijze waarop de bijdrage over de deelnemende gemeenten is verdeeld zijn per onderdeel specifieke afspraken gemaakt en vastgelegd.		
Eigen vermogen	Per 01-01-2023	€	8.513.000
	Per 31-12-2023	€	
Vreemd vermogen	Per 01-01-2023	€	51.358.000
	Per 31-12-2023	€	
Financieel resultaat	Gerealiseerd 2023	€	
Bijdrage Arnhem	Gerealiseerd 2023	€	

Ontwikkelingen

Volksgezondheid
Voor de Coronacrisis is geconstateerd dat GGD Gelderland-Midden een minimaal ingerichte organisatie is. De beschikbare capaciteit was in 2019 al onvoldoende en zorgde voor een tekort aan veranderkracht. De coronapandemie maakte dat de constatering van destijds naar de achtergrond verdween. Ook legde de coronapandemie de kwetsbaarheden in de dienstverlening bloot. Om te voorkomen dat een noodmaatregel, zoals het afschalen bij Jeugdgezondheidszorg in 2022, nogmaals wordt ingezet, is in 2023 gestart met het traject 'toekomstbestendige GGD'. Dit traject gaat over de onderdelen algemene gezondheidszorg (AGZ) en jeugdgezondheidszorg (JGZ). Hierin zorgen we voor een GGD die de basis op orde heeft en zodanig is ingericht dat deze toekomstbestendig is.

Binnen de algemene gezondheidszorg zijn de onderdelen gezonde leefomgeving, werken aan gezondheid bij inwoners, gezondheidsbescherming tijdens rampen en voorbereiden op gezondheidsdreigingen verder uitgewerkt. Deze uitwerking vraagt een structurele verhoging van de regionale inwonersbijdrage ten behoeve van AGZ van zo'n €1.700.000 per jaar vanaf 2025. Binnen de jeugdgezondheidszorg heeft een nadere uitwerking plaatsgevonden over de toekomstbestendige inrichting van de JGZ en het werk van de JGZ professional. Deze uitwerking vraagt een structurele verhoging van de regionale inwonersbijdrage ten behoeve van JGZ van zo'n €1.900.000 per jaar vanaf 2025. Hierin worden een aantal aanvullende onderdelen nog verder uitgewerkt en zijn daardoor nog niet meegenomen in deze structurele verhoging, hierover vindt besluitvorming plaats in Q1 2024. Dit wordt verwerkt in de ontwerpbegroting 2025.

Brandweer / Crisisbeheersing
In maart 2023 is de 112-meldkamer verhuisd naar een nieuwe locatie in Apeldoorn.
Deze nieuwe meldkamer is een samenvoeging van de meldkamers van vijf veiligheidsregio's in Oost-Nederland en is daarmee één van de grootste meldkamers van Nederland.

De hedendaagse crises zoals die zich in de afgelopen jaren openbaarden kenmerken zich in langdurigheid en noodzaak tot bovenregionale afstemming. VGGM is daarom in 2023 gestart de bestaande crisisorganisatie te ontwikkelen tot een meer robuuste netwerkorganisatie met een eigen ontkleurde positie in de organisatie. In relatie tot deze versterking en aparte positionering van de crisisbeheersing is het nodig de regionale brandweerorganisatie te herijken.

In april 2024 wordt een nieuw dekkingsplan ter besluitvorming voorgelegd in het Algemeen Bestuur. Het dekkingsplan wordt gebaseerd op een geactualiseerd risicoprofiel waarin de risico's van de vier kerntaken van de brandweer worden samengebracht: brandbestrijding, hulpverlening, incidentenbestrijding gevaarlijke stoffen en waterongevallen.
Aanvankelijk zou in 2022 al een nieuw dekkingsplan worden opgesteld. De planning is bijgesteld. In het Algemeen Bestuur van april 2023 is besloten om het dekkingsplan samen te laten lopen met het meerjarenbeleidsplan VGGM 2024-2027. Dat betekent dat de beleidstermijn van het huidige dekkingsplan is verlengd en daarmee wordt het huidige niveau van de repressieve brandweerzorg gewaarborgd.

In het kader van de inwerkingtreding van de Wet Normalisering Rechtspositie Ambtenaren is landelijk onderzoek gedaan naar de toekomstbestendigheid van het huidige stelsel van de vrijwillige brandweer. De vraag hierbij was in hoeverre het nodig was om te komen tot taakdifferentiatie tussen beroeps en vrijwillig brandweerpersoneel. De resultaten van het laatste onderzoek zijn inmiddels naar de Tweede Kamer gestuurd. De financiële consequenties van deze taakdifferentiatie worden nog verder uitgewerkt.

In het DB van december 2023 is het financieringsvoorstel versnelling Natuurbrandbeheersing aangenomen. Dit betreft een totale investering van €450.000 over 2 jaar. Daarbij is voor financiering van het geheel gekozen voor eenmalige verhoging van de gemeentelijke bijdrage 2024 en aanpassen van de begroting. Voor 2025 wordt dit onderwerp opgenomen in de kaderbrief.

Beter bedrijfsvoeren
De bedrijfsvoering binnen VGGM heeft versterking nodig. Uit extern benchmarkonderzoek is gebleken dat deze nu onder gemiddeld en kwetsbaar is georganiseerd.Het betreft een inhaalslag in de robuustheid van de systemen, het beschrijven van de processen, het versterken van het management en de wijze van samenwerken. De directie stelt voor om in de komende 4 jaar minimaal toe te groeien naar de gemiddelde personele overhead voor Veiligheidsregio's (18,8%), zoals blijkt uit de Berenschot rapportage. Op basis van deze rapportage en uitgaande van het huidige percentage van personele overhead, denkt de directie VGGM € 4.000.000 structureel nodig te hebben. Bij een gefaseerde ingroei van 4 jaar betekent dit een uitzetting van de gemeentelijke bijdragen van € 1.000.000 (€ 246.000 voor Arnhem) per jaar. In 2023 heeft de VGGM gewerkt aan een programmaplan waarin staat uitgewerkt hoe de VGGM deze extra middelen gaat inzetten.

Arbeidsmarkt, Inflatie en Informatiepositie
De krapte op de arbeidsmarkt en de hoge inflatie hebben grote invloed gehad op de organisatie van de VGGM. Deze arbeidsmarkt- en maatschappelijke ontwikkelingen, waaronder inflatie en loon- en prijsstijgingen, hebben geleid tot een bijstelling van de begroting 2023.

Risicoprofiel Middel

Beheersstrategie

De veiligheids- en gezondheidsregio Gelderland Midden is een wettelijk aangewezen regeling waarin wordt samengewerkt met vijftien verschillende gemeenten. De taken zijn onder verdeeld in een vijftal programma's (crisisbeheersing, brandweerzorg, GGD, ambulancezorg en bedrijfsvoering). VGGM wijst in haar begroting 2024 op de volgende risico's:

- De krapte op de arbeidsmarkt en de hoge inflatie hebben grote invloed op de organisatie van de VGGM.
- De bedrijfsvoering binnen VGGM heeft versterking nodig. Uit extern benchmarkonderzoek is gebleken dat deze nu onder gemiddeld en kwetsbaar is georganiseerd. Het betreft een inhaalslag in de robuustheid van de systemen, het beschrijven van de processen, het versterken van het management en de wijze van samenwerken. De directie stelt voor om in de komende 4 jaar minimaal toe te groeien naar de gemiddelde personele overhead voor Veiligheidsregio's (18,8%), zoals blijkt uit de Berenschot rapportage.
- Meerjarig effect van het COVID19 virus; preventie ten aanzien van kwetsbare groepen, advisering van hygiënemaatregelen, versterking infectieziektebestrijding, terug op niveau van reguliere diensten voor derden zoals reizigersvaccinaties en binden van medewerkers en vrijwilligers aan de organisatie;
- Naar aanleiding van de implementatie van de Wet Normalisering Rechtspositie Ambtenaren (WNRA) is een complexiteit met betrekking tot de positie van de vrijwilligers ontstaan. Op basis van de huidige wet- en regelgeving is het onderscheid tussen een brandweervrijwilliger en een brandweermedewerker nauwelijks te maken. Hiermee heeft de invoering van WNRA een groot financieel risico op de betaalbaarheid van het huidige brandweermodel. Landelijk heeft een Denktank een oplossing voor deze ontstane situatie bedacht in de vorm van taakdifferentiatie. De financiële consequenties van de taakdifferentiatie worden nog nader geanalyseerd;
- Verdeelsleutel huisvestingskosten brandweer. De gemeentelijke bijdragen aan de brandweer zijn op basis van een nieuwe verdeelsleutel vastgesteld. De (regionale) huisvestingskosten van de kazernes en andere brandweeronderdelen zijn daarvan vooralsnog uitgezonderd;
- Arbeidsontwikkelingen, waaronder functiewaardering van verpleegkundigen. Vergelijkbare organisaties hebben verpleegkundigen hoger ingeschaald. Een aanpassing van de functiewaardering heeft grote consequenties op het budget of op de dienstverlening van de Jeugdgezondheidszorg en Algemene gezondheidszorg. Hiervoor is in de gemeentelijke begroting een extra budget opgenomen. Dat geldt ook voor de ICT-lasten;
- Toenemende ICT-lasten als gevolg van verdere digitalisering en plaats onafhankelijk werken. Meerdere (verouderde) systemen dienen op korte termijn vernieuwd te worden gebracht en toenemende gebruikerswensen gebaseerd op maatschappelijke 0ntwikkelingen zijn niet passend binnen de huidige ICT-budgetten.
- De grote druk op (gemeentelijke)financiën en bij andere opdrachtgevers leidt tot continuïteitsrisico's van niet door gemeentelijke bijdrage gefinancierde activiteiten.

De beheersing van bovenstaande risico's is vooral gericht op het actief verbinden van de gemeentelijke belangen. Het regionaal controllersoverleg en de Financiële Commissie die regelmatig bijeen komen vervullen hierin een belangrijke adviesrol, ook ten aanzien van de P&C-producten van de VGGM. Daarnaast wordt er actief samengewerkt bij bestuurlijke opdrachten. Per programma is door de VGGM een doelenboom opgesteld waarbij tevens de belangrijkste risicofactoren en mitiganten zijn genoemd.

Aan de hand van de zogenaamde "kans x effect"-methode wordt jaarlijks door VGGM een onderzoek uitgevoerd naar de mogelijke risico's en een kwantificering daarvan. Bij benadering wordt er een indicatie gegeven van het voor de organisatie benodigde weerstandsvermogen. Dit weerstandsvermogen wordt gevormd door de totale impact van de gekwantificeerde risico's te relateren aan de weerstandscapaciteit (zijnde het beschikbare eigen vermogen). Daarnaast ontvangen de deelnemende gemeenten gedurende het jaar tussenrapportages van VGGM waarin wordt stilgestaan bij de actuele ontwikkelingen en de verwachtingen met betrekking tot de risico's worden beschreven.

Zowel de burgemeester als de wethouder publieke gezondheid zijn lid van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur van VGGM. Het dagelijks bestuur en algemeen bestuur komen afzonderlijk van elkaar jaarlijks vijf keer bij elkaar. Onderwerp van gesprek is onder andere de P&C cyclus. Begrotingen en jaarrekeningen worden daar vastgesteld. Ook inhoudelijke ontwikkelingen/ risico's worden daar gedeeld.

Ondersteunende ambtenaren adviseren de burgemeester en wethouder als het gaat om de inhoud van de agenda. Deze ondersteunende ambtenaren zijn ook aangesloten op het controllersoverleg zoals eerder genoemd.

De raad krijgt de mogelijkheid om een zienswijze uit te brengen ten aanzien van de begroting en de bestemming van het resultaat na opmaken van de jaarrekening van VGGM. De raad houdt waar nodig rekening met eventuele financiële risico's in de eigen begroting.

In de afgelopen jaren is gebleken dat deze beheersstrategie volstaat. De VGGM is al jaren een betrouwbare en stabiele partner.

Recreatieschap Overbetuwe

Recreatieschap Overbetuwe

Vestigingsplaats	Kerk - Avezaath
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Programma	S03 Economie
Doel verbonden partij	Het Recreatieschap heeft tot taak de gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemende gemeenten op het terrein van de openluchtrecreatie en het toerisme in het rivierengebied.Samen met het Natuur- en Recreatieschap Lingegebied en het Recreatieschap Nederrijn, Lek en Waal wordt deelgenomen in de B.V. Recreatiemaatschappij Rivierengebied (handelsnaam Uiterwaarde). Uiterwaarde ontwikkelt de recreatiegebieden en land- en routegebonden voorzieningen in het rivierengebied en houdt ze in stand.
Deelnemers in samenwerking	Samen met de gemeenten Lingewaard en Overbetuwe heeft de gemeente Arnhem zitting in het bestuur van het Recreatieschap Overbetuwe. Het recreatieschap Overbetuwe is aandeelhouder van de B.V. Recreatiemaatschappij Rivierengebied.
Bestuurlijk belang	Vanuit de gemeente Arnhem participeren de portefeuillehouder toerisme en recreatie en raadslid Nico Wiggers in het algemeen bestuur van Recreatieschap Overbetuwe.
Financieel belang	Eigen vermogen en vreemd vermogen liggen bij de B.V. Recreatiemaatschappij Rivierenland. Het Recreatieschap Overbetuwe beschikt niet over vermogen.
Eigen vermogen	Per 01-01-2023 €
	Per 31-12-2023 €
Vreemd vermogen	Per 01-01-2023 €
	Per 31-12-2023 €
Financieel resultaat	Gerealiseerd 2023 €
Bijdrage Arnhem	Gerealiseerd 2023 €
Ontwikkelingen	Er wordt gewerkt aan de komst van een Eco-recreatiepark bij Rijkerswoerdse Plassen. De beoogde locatie is Overbetuws grondgebied, maar vanwege de nabijheid van Arnhemse woonwijken heeft Arnhem ook een belang. Op 13 maart 2024 is er een extra vergadering van het Algemeen Bestuur voor het vaststellen van de nieuwe Gemeenschappelijke Regeling.
Risicoprofiel	Laag
Beheersstrategie	Niet van toepassing.

Euregio Rijn-Waal

Euregio Rijn-Waal

Vestigingsplaats	Kleve (D)
Rechtsvorm	Openbaar lichaam naar Duits recht
Programma	S00 Bestuur, dienstverlening en financiën; S03 Economie
Doel verbonden partij	De Euregio Rijn-Waal is een Nederlands-Duits openbaar lichaam waarbij ca 55 gemeenten en regionale overheden en Kamer van Koophandels uit de grensregio zijn aangesloten. De bevordering van de integratie van Europa en het slechten van nationale grenzen zijn centrale doelen van deze samenwerking. De Euregio Rijn-Waal zet in op verbetering en intensiveren van grensoverschrijdende samenwerking op het gebied van economie en maatschappij. In het werkgebied van de Euregio bestaan veel mogelijkheden voor een sterke economische en maatschappelijke ontwikkeling. De Euregio Rijn-Waal brengt partners bij elkaar om gezamenlijke initiatieven te starten en zo gebruik te maken van synergie-effecten. De Euregio verzorgt het programmamanagement voor het EU-programma INTERREG Duitsland-Nederland. De Euregio is geen verbonden partij in de zin van de Wet gemeenschappelijke regelingen. De Euregio is een openbaar lichaam gebaseerd op het Verdrag van Anholt. In overeenstemming met artikel 3 lid 3 van dit verdrag is voor de Euregio het Duitse recht van toepassing. Dit betekent dat voor de Euregio niet dezelfde plichten gelden ten aanzien van bijvoorbeeld de verzending van de begroting aan deelnemende gemeenten. In de statuten van de Euregio is vastgelegd dat de begroting een maand voor het begin van het nieuwe begrotingsjaar een begroting wordt opgeleverd.
Deelnemers in samenwerking	55 leden, te weten 30 Nederlandse en 20 Duitse gemeenten, 3 regionale instanties en 2 Kamers van Koophandel
Bestuurlijk belang	In de Euregioraad zitten namens de gemeente Arnhem wethouder Maurits van de Geijn en de raadsleden Alwin van Engelenburg, Joris Brandts en Yildirim Usta.
Financieel belang	Beperkt. De leden betalen een (inwoneraantal gerelateerde) contributie.
Eigen vermogen	Per 01-01-2023 € 1.747.124
	Per 31-12-2023 €
Vreemd vermogen	Per 01-01-2023 € 2.917.430
	Per 31-12-2023 €
Financieel resultaat	Gerealiseerd 2023 €
Bijdrage Arnhem	Gerealiseerd 2023 € 27.800
Ontwikkelingen	De Euregio geeft uitvoering aan de Strategische Agenda 2025+. Daarin zijn vier grensuitdagingen geformuleerd: economie en klimaat, arbeidsmarkt en opleiding, leefbaarheid alsmede Euregionale identiteit. Medio 2022 is het Europees Interreg-programma VI 2021-2027 van start gegaan, waarvoor de Euregio het regionale programmamanagement verzorgt. In 2023 zijn de eerste subsidieaanvragen beoordeeld en gehonoreerd. Begin december 2023 was de Euregio medeorganisator van de Grenslandconferentie in Nijmegen. Daar werden de speerpunten voor de Grenslandagenda 2024 bestuurlijk vastgesteld. Binnen de Euregio neemt Arnhem samen met Düsseldorf, Duisburg, Moers, Ede, Apeldoorn en Nijmegen deel aan het zogenaamde 100.000plus-netwerk.
Risicoprofiel	Laag
Beheersstrategie	Niet van toepassing.

Grondbeleid

In de paragraaf Grondbeleid geven we aan hoe het grondbeleid wordt ingezet om de bestuurlijke doelstellingen te realiseren. Het grondbeleid houdt rekening met de te bereiken doelen voor de stad, afgezet tegen de (financiële) risico's die dat met zich meebrengt.

Algemeen

In 2022 zagen we een dalende trend in prijsontwikkeling aangaande de vastgoedmarkt en een sterke stijging van de kosten. De hard stijgende kosten van materialen, arbeid en energie hebben begin 2023 doorgezet. De tweede helft van 2023 was rustiger. Bouwprijzen stabiliseerden en daalden zelfs licht in de laatste maanden van het jaar. Woningbouwprijzen stegen in de laatste maanden ook licht. Wat de doorkijk naar 2024 iets rooskleuriger maakt dan waar begin 2023 rekening mee is gehouden.

In eerdere rapportages was geconstateerd dat Arnhem na 2025 geen eigen grondexploitaties meer had en volledig afhankelijk was van initiatieven van private ontwikkelaars. Gelet op de huidige ambities en doelstellingen onder andere vanuit de Woondeal Arnhem-Nijmegen 2.0 uit 2023 is een actiever grondbeleid noodzakelijk. In 2023 is dan ook het Grondbeleid opnieuw vastgesteld, waarbij die actievere rol van de gemeente meer aandacht heeft gekregen door onder andere een hoger budget te creëren voor strategische aankopen. De trendbreuk is nu ook in de stad zichtbaar. Zo zijn de gebiedsexploitatie Kronenburg en de grondexploitatie Laarkwartier (Stationsgebied Arnhem Zuid) vastgesteld in 2023. En verder is invulling gegeven aan de ontwikkelingen binnen Spoorzone Oost.

De grootste uitdaging voor de komende jaren zal zijn om deze ontwikkelingen met betaalbare woningbouw, het realiseren van werklocaties en mobiliteits- en duurzaamheidsopgaven ook financieel haalbaar te maken. Naast subsidies die door het Rijk beschikbaar gesteld worden voor de (nieuwe) woningbouwinitiatieven, zullen ook eigen middelen ingezet moeten worden om de ruimtelijke opgaven van de stad mogelijk te maken en dekking te vinden voor de blijvende onrendabele publieke top in de woningbouwinitiatieven.

Ontwikkeling grondbedrijf 2024 en vooruitblik komende jaren

De opgaven in Arnhem zijn groot. Met name de ruimtelijke kwaliteit, gezonde leefomgeving (waaronder vergroening), economische vitaliteit, woningbouw en -transformatie, bereikbaarheid, schone mobiliteit en energietransitie zijn actuele ambities. De gemeente Arnhem kiest in de Omgevingsvisie 2040 voor een actieve gemeentelijke rol om deze opgaven te realiseren. In hoofdstuk 8 van de Omgevingsvisie staat:

> *“De opgave in het fysiek domein is groot. Van klimaatverandering en vergroening tot de woningbouwopgave en van bereikbaarheid tot een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor bedrijvigheid. De omvang en complexiteit van de opgaven vraagt om een actieve regierol van de gemeente.”*

Om deze regierol beter te kunnen uitvoeren, is een daarbij passend en actiever grondbeleid noodzakelijk inclusief een afwegingskader. Om die reden is in de eerste helft van 2023 de geactualiseerde ‘Nota grondbeleid 2023’ vastgesteld.

Grondbeleid is een middel om als gemeente de ruimtelijke opgaven te realiseren. Het staat daarmee ten dienste van de verschillende ruimtelijke beleidsdoelen, variërend van een faciliterende rol waarin de gemeente uitsluitend planologische medewerking verleent en haar eigen kosten verhaalt op initiatiefnemers, tot een actieve rol waarin de gemeente zelf risicodragend locaties aankoopt en tot ontwikkeling brengt. Vanwege de omvang van de ruimtelijke opgaven als onderdeel van de Omgevingsvisie en de daarbij gewenste regie, kiest de gemeente voor een actiever grondbeleid dan in de afgelopen jaren is toegepast.

Strategische aankopen

Arnhem kan een (strategische) positie innemen op de grondmarkt of in een toekomstige ontwikkeling voordat een planologische beslissing of ander ruimtelijk bestuurlijk besluit is genomen. De aankoop wordt gedaan met een concreet doel of eindresultaat, waarbij de gemeente de realisatie van de gemeentelijke ambities wil bereiken door middel van een actieve rol.

De totale boekwaarde aan strategisch bezit mag maximaal € 100 miljoen bedragen. Dit bedrag was in 2022 nog € 50 miljoen, maar door het toenemende actieve grondbeleid is dit in 2023 opgehoogd. De totale boekwaarde van het strategisch bezit bedraagt per 31-12-2023: € 26,9 miljoen. In 2023 is voor € 8,9 miljoen aangekocht voornamelijk in de gebieden waar WVG is gevestigd.

Ontwikkelingen vastgoedmarkt

De krapte op de Nederlandse woningmarkt is van structurele aard. Toch zijn de sterke stijging van woningprijzen, bouwkosten en rentes in 2023 afgenomen. Wat de woningmarkt stabieler deed eindigen in 2023 in vergelijking met de afgelopen jaren.

Het aantal verkooptransacties daalde in 2023 met 5,5% ten opzichte van 2022. Waarbij de woningen over 2023 gemiddeld 2,8% goedkoper waren dan in 2022. Wat voor het eerst in 10 jaar is dat de verkoopprijs gemiddeld lager is dan het jaar ervoor.

De commerciële vastgoedmarkt kent een onzekere toekomst. Voor goede kantoorruimte op goede locaties en (logistieke) bedrijfsruimte zijn de verwachtingen nog wel positief. Voor detailhandel en horeca zijn de vooruitzichten minder optimistisch. Het grondbedrijf heeft zelf relatief weinig projecten in portefeuille waarin de uitgifte van commercieel vastgoed is opgenomen.

Jaarresultaat grondbedrijf 2023

Algemeen

In dit hoofdstuk worden de resultaten van de grondexploitaties op hoofdlijnen doorgenomen. In de geheime bijlage (Financiële Jaarrapportage Projecten 2023) wordt per project nader ingegaan op de wijzigingen. Het resultaat van de grondexploitaties komt tot stand door de projecten te actualiseren/herzien op het gebied van kostenramingen, opbrengstenramingen en de fasering.

In de Najaarsrapportage 2023 is al aangegeven met welke parameters, die extern getoetst zijn, de herzieningen van de grondexploitaties uitgevoerd worden. De parameters voor de kosten- en opbrengstenstijgingen zijn gewijzigd ten opzichte van vorig jaar. Voor de grondwaarde van woningbouw in de vrije sector wordt uitgegaan van een prijsstijging van 2% voor 2024 en 3% stijging in 2025 en 2026. Voor maatschappelijke functies, winkels en sociale woningen wordt uitgegaan van 1% prijsstijging voor de komende jaren. Bij de kostenstijgingen liggen de percentages tot en met 2026 tussen de 2% en 4%.

De werkelijke rente over de boekwaarde van de grondexploitaties over 2023 bedraagt 1,17%. Dit wijkt enigszins af van de gehanteerde 1,4% in de grondexploitaties. Dit betekent dat er voor de projecten met een batig saldo minder renteopbrengsten zijn gemaakt dan van tevoren ingeschat. Voor projecten met hogere lasten dan baten leidt dit er juist toe dat de rentelasten minder hoog zijn dan begroot.

Voor 2024 wordt de interne rekenrente gebaseerd op de omslagrente binnen de gemeente Arnhem. Dit is 1,6% en dit percentage zal gehanteerd worden in de herzieningen van de grondexploitaties naar het prijspeil 1-1-2024. Voor Schuytgraaf is sprake van projectfinanciering en bedraagt de rekenrente 2,1%.

Jaarresultaat grondbedrijf

Over 2023 is er voor mutaties met de bestemmingsreserves een positief resultaat voor het grondbedrijf Arnhem van € 4,185 miljoen. Dit is € 3,069 miljoen meer dan begroot. Dit wordt als volgt gespecificeerd.

Reslutaat 2023

Bedragen x € 1.000

	Lasten	Baten	Totaal
Winstneming vastgestelde grondexploitaties	0	3.230	3.230
Voorziening van vastgestelde grondexploitaties	1.587	1.704	117
Strategisch bezit (MVA)	845	693	-152
Voorstudies	132	0	-132
Algemene kosten grondexploitaties	305	0	-305
Resultaat erfpachten	272	1.700	1.428
Totaal geboekt	**3.141**	**7.327**	**4.186**
Totaal begroot	423	1.540	1.117
Totaal resultaat grondbedrijf voor bestemming			**3.069**

De belangrijkste kosten- en opbrengstenposten worden hierna op hoofdlijnen nader toegelicht.

- Winstneming vastgestelde grondexploitaties

Zoals hierboven beschreven is er een positief resultaat voor mutaties met de bestemmingsreserve van het grondbedrijf van € 4,185 miljoen. Dit is grotendeels het gevolg van de stelselwijziging riolering. Dit is daarmee ook de verklaring voor de winstnemingen binnen een aantal grondexploitaties. Waarbij Schuytgraaf, Coehoorn en Olympus Kwadrant in 2023 een tussentijdse winstneming realiseren ter waarde van € 3,23 miljoen.

- Vastgestelde grondexploitaties - voorzieningen

Voor een grondexploitatie waarop een verwacht financieel tekort zit, dient het tekort afgedekt te worden door het vormen van een voorziening. Dit vanwege het voorzichtigheidsprincipe. Jaarlijks worden deze voorzieningen bij de herziening van de grondexploitaties geactualiseerd.
Voor sommige projecten konden voorzieningen (deels) vrijvallen. Bij andere projecten werd het tekort groter, waardoor de voorziening opgehoogd diende te worden. Op totaalniveau is er € 117.000 aan voorziening vrijgevallen.

- Strategisch bezit

De beheerlasten voor het strategisch bezit worden zoveel mogelijk gedekt door het tijdelijke bezit zo optimaal mogelijk te exploiteren. Toch geeft strategisch bezit dit jaar een negatief resultaat van € 152.000,-. Een verklaring hiervoor is de grote hoeveelheid aankopen die dit jaar gedaan zijn rondom het wvg-gebied in Schaapsdrift. Hierdoor ontstaat er frictieleegstand en moeten er kosten worden gemaakt om panden weer verhuurklaar te maken.

- Voorstudies en algemene kosten grondexploitatie

Dit jaar zijn de algemene kosten binnen het grondbedrijf hoger dan gewoonlijk. Dit komt omdat er buiten de werkzaamheden aan projecten veel tijd besteed is aan niet declarabele ontwikkelingen. Zo is er een systematische wijziging uitgewerkt rondom de toerekening van rioleringskosten. Ook is de nota Grondbeleid geactualiseerd en tot slot de risicomethodiek voor grondexploitaties herzien. Allemaal zaken dit jaar, boven op de reguliere ‘neventaken’ in het grondbedrijf, die extra werk verzorgden en resulteren in hogere algemene kosten.

- Erfpachten

Het netto erfpachtresultaat heeft ook in 2023 wederom duidelijk bijgedragen aan het positieve resultaat van het grondbedrijf. Het resultaat is € 1,4 miljoen positief.

Het grondbedrijf heeft over 2023 voor de mutaties met de bestemmingsreserves een positief resultaat behaald van € 3,069 miljoen ten opzichte van het begrote resultaat. Dit resultaat is ondanks de programma aanpassing in Schuytgraaf (meer betaalbaar en minder woningen) toch nog positief. Dit komt voornamelijk door de stelselwijziging riolering. Een totaal van € 7 miljoen is uit de grondexploitaties gehaald conform stelselwijziging riolering nieuwe woningen zoals besloten in de Begroting 2024. De uit de grex gehaalde rioleringskosten worden nu als apart investeringskrediet opgevoerd. Na activering zullen de bijbehorende kapitaallasten opgenomen worden in de rioolheffing.

De boekwaarde op 1-1-2024 is lager dan de boekwaarde op 1-1-2023. De totale boekwaarde was begin 2023 € 49,0 miljoen en bedraagt begin 2024 € 48,1 miljoen.

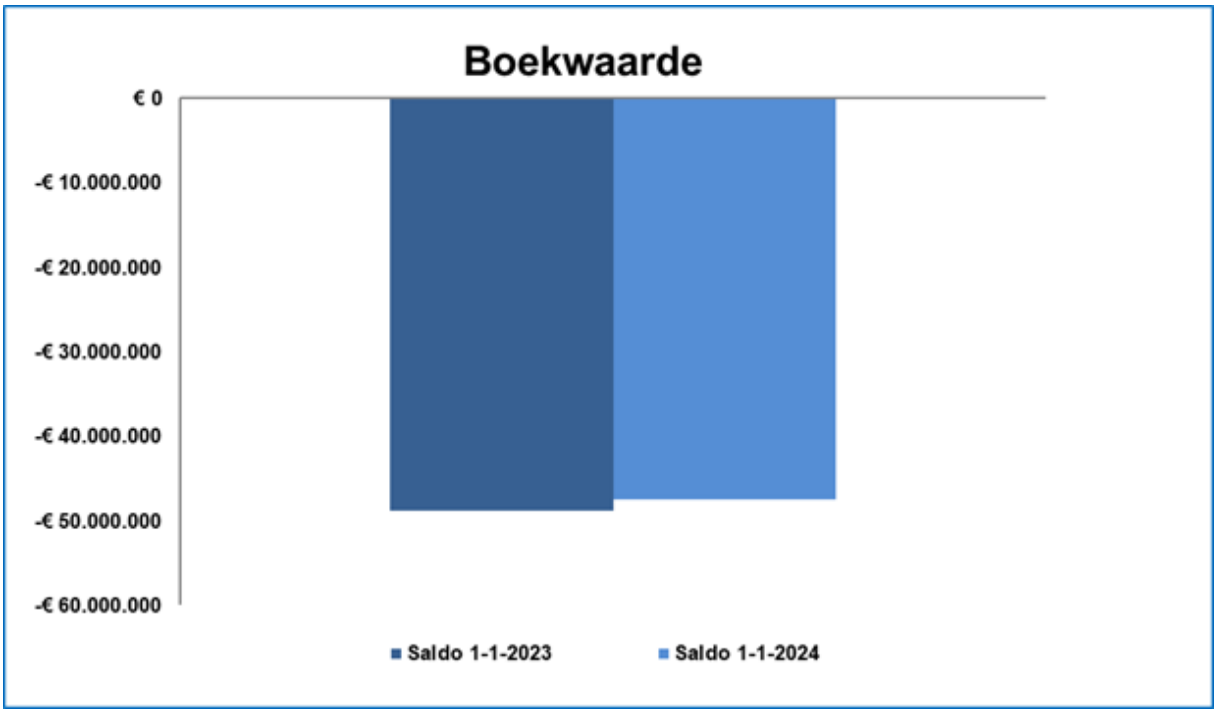

In onderstaande grafiek zijn de te verwachte kosten en opbrengsten (een optelling van grondopbrengsten en overige opbrengsten/subsidies) weergegeven. In totaal zal nog voor circa € 63,3 miljoen geïnvesteerd worden in de lopende grondexploitaties en komt er nog voor circa € 87,1 miljoen aan opbrengsten binnen.

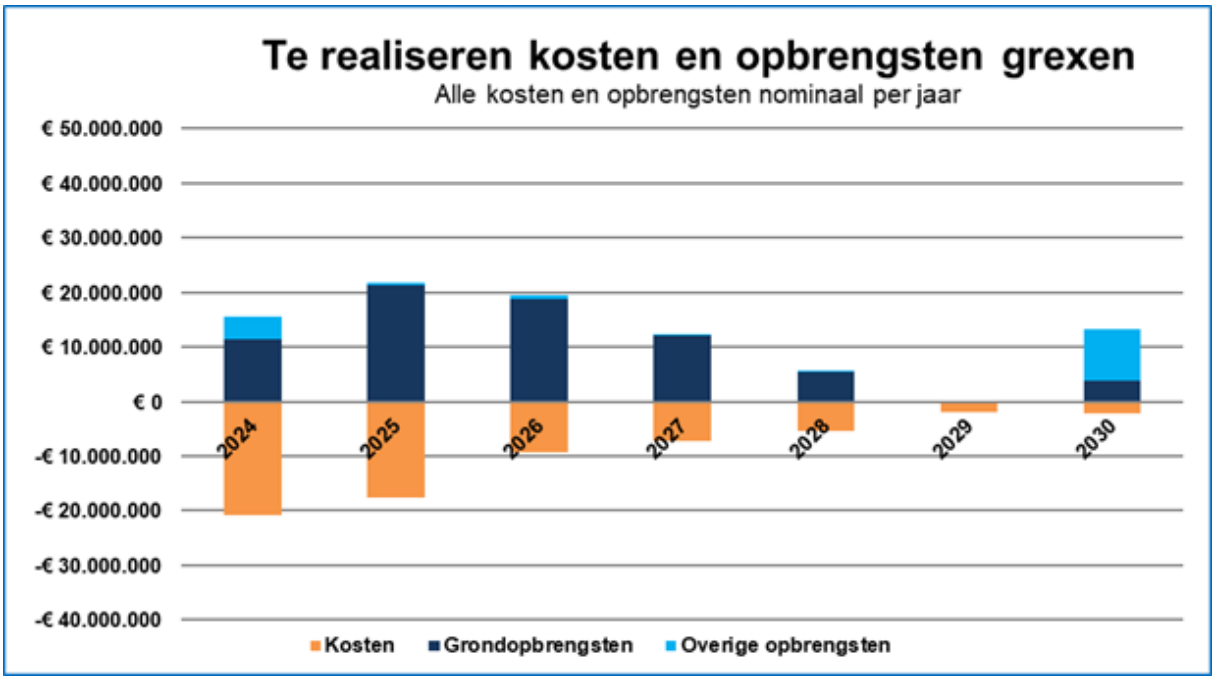

Grondexploitaties

Grondexploitatie

Hiervoor is beschreven hoe het jaarresultaat grondbedrijf per 31-12-2023 is opgebouwd. Hierin zijn voor alle projecten de laatste (financiële) effecten meegenomen. Echter zegt dit nog niets over de totale omvang van alle investeringen en opbrengsten en de risico's die daarbij voor de toekomst aanwezig zijn. Deze paragraaf gaat eerst in op de totalen van de grondexploitatie en de effecten daarvan op het weerstandsvermogen voor het grondbedrijf.

Grondexploitaties in voorbereiding / strategisch bezit

Dit zijn locaties waar nog geen (financiële) ontwikkelkaders voor zijn vastgesteld. Per eind 2023 bedroeg de totale boekwaarde van het strategisch bezit € 26,9 miljoen, ten opzichte van € 18,7 miljoen in 2022. Dit is het gevolg van de grotere hoeveelheid aankopen in Schaapsdrift als onderdeel van de plannen voor Spoorzone Oost, waar middels de wvg strategische eigendommen worden verworven.

Activeren plankosten

Voordat een grondexploitatie kan worden vastgesteld moeten er voorbereidende kosten worden gemaakt voor onderzoek en de inzet van ambtelijke capaciteit. Conform het raadsbesluit bij het vaststellen van de nota grondbeleid 2023 is in 2023 voor € 2,22 miljoen aan plankosten geactiveerd. Zodra een grondexploitatie wordt vastgesteld, worden deze kosten alsnog toegerekend aan en overgeheveld naar de desbetreffende grondexploitatie. Indien niet tot een vastgestelde grondexploitatie wordt gekomen worden deze kosten afgeboekt.

Vastgestelde grondexploitaties

In de onderstaande tabel is het totaal van alle grondexploitaties weergegeven. In 2023 zijn er geen grondexploitaties afgesloten en zijn Kronenburg en Laarkwartier (Stationsgebied Arnhem Zuid) als grondexploitatie geopend. Totaal bedraagt de boekwaarde van alle grexen per 1-1-2024 circa € 88 miljoen, dit ten opzichte van € 95 miljoen boekwaarde begin 2023.

Het totaal van de reeds getroffen voorzieningen voor diverse projecten in het grondbedrijf bedraagt circa € 66,4 miljoen. Deze is niet als opbrengst in de boekwaarde opgenomen, maar wordt apart weergegeven. Daarnaast moeten er nog voor circa € 63,3 miljoen aan investeringen plaatsvinden (in 2022 € 52,8 miljoen) en voor circa € 87,1 miljoen aan totale opbrengsten (in 2022 € 93,3 miljoen) gerealiseerd worden.

De totale winstpotentie, oftewel het ingeschatte eindresultaat van de projecten, per 1-1-2024 bedraagt voor de grondexploitaties nog circa € 6 miljoen t.o.v. € 7,4 miljoen euro per 1-1-2023.

Vastgestelde grondexploitaties

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde	Nog te realiseren	Totaal
Kosten			
Verwervingen	206.200	3.300	209.500
Civiele kosten	176.700	40.900	217.600
Overige kosten	32.200	6.200	38.400
Plankosten + VTU	148.200	12.900	161.100
Winstneming	30.900	0	30.900
Totale kosten	**594.200**	**63.300**	**657.500**
Opbrengsten			
Grondopbrengsten	396.000	72.100	468.100
Subsidies/bijdragen	157.700	15.000	172.700
Totale opbrengsten	**553.700**	**87.100**	**640.800**
Rente / kosten - opbrengsten stijging	47.800	13.500	61.300
Resultaat op eindwaarde	**-88.300**	**10.300**	**-78.000**
Resultaat op contante waarde 31/12/2022			**-65.100**
Voorziening grondbedrijf			**71.100**
Saldo			**6.000**

Planning Woningbouw en Niet-woningbouw

Onderstaande grafieken geven het programma aan van woningbouw en niet-woningbouw die opgenomen is in de vastgestelde grondexploitaties.

Voor de korte termijn zijn op verschillende plekken in de stad nog enkele woningbouwontwikkelingen voorzien. Voor de middellangere termijn heeft de gemeente nog Schuytgraaf, Presikhaaf-oost, Presikhaaf RIJC West, Gaardenhage en is in 2023 Kronenburg vastgesteld. Voor de langere termijn wordt er gewerkt aan de exploitatie van de Spoorzone, waar een groot aantal woningen gerealiseerd kunnen worden.

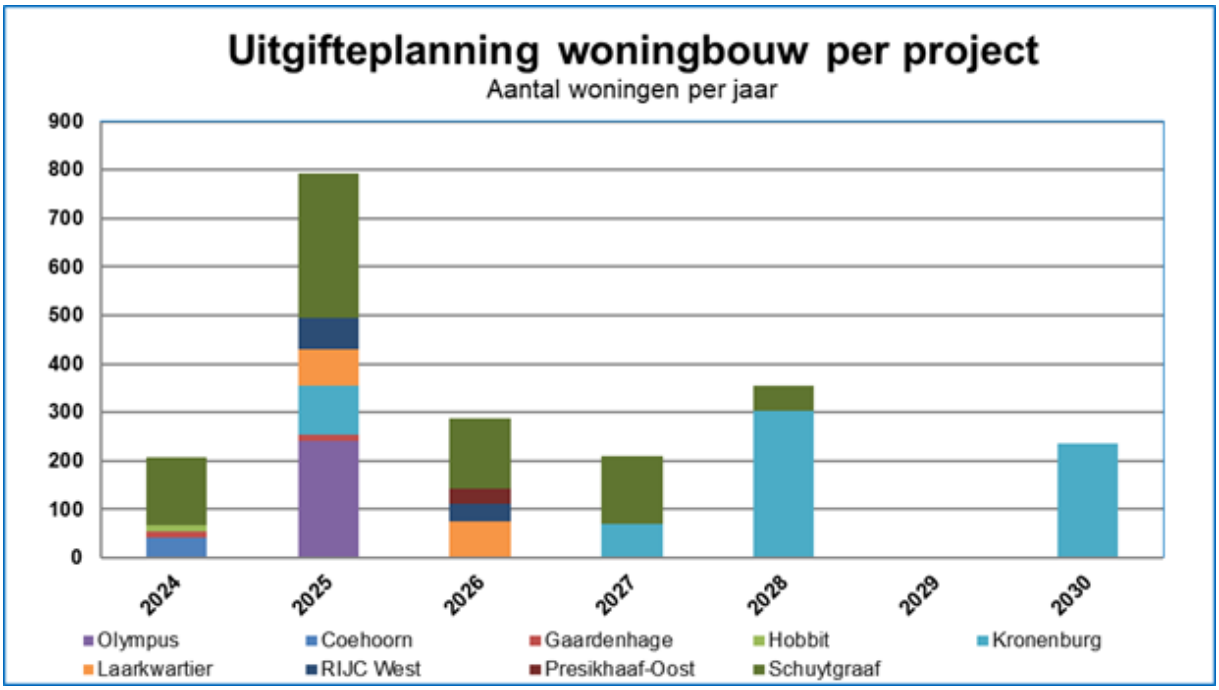

Voor bedrijven, kantoren, en ander commercieel en maatschappelijk programma geldt dat na 2026 er op Schuytgraaf na, geen uitgifte van gemeentelijke grond gepland staat.

Weerstandsvermogen en reserves

Weerstandsvermogen

De methode om het weerstandsvermogen FJP 2023 te berekenen is geactualiseerd ten opzichte van voorgaande jaren. In het BBV van juli 2019 wordt een onderscheid gemaakt in het conjuncturele risico (marktrisico) en project specifieke risico's. Op basis van dit onderscheid is de opbouw en bepaling van het weerstandsvermogen berekend.

1. Het conjuncturele risico (marktrisico) werd voorgaande jaren bepaald door een scenario berekening uit te voeren op basis van een "slechtweer" scenario. Dit scenario ging uit van:
    1. 3 jaar vertraging van het project door vraaguitval,
    2. een waardedaling van 15% van de grondopbrengsten binnen de looptijd van de projecten,
    3. 10% lagere kosten i.v.m. marktontwikkeling en bijstellen randvoorwaarden.

Dit jaar is voor de conjuncturele risico’s gebruik gemaakt van CPI indexen die nauwkeurig inzicht geven in de conjuncturele ontwikkelingen van de afgelopen decennia. Geëxtraheerd van deze cijfers zijn drie scenario’s geformuleerd, zoals weergegeven in onderstaande afbeelding:

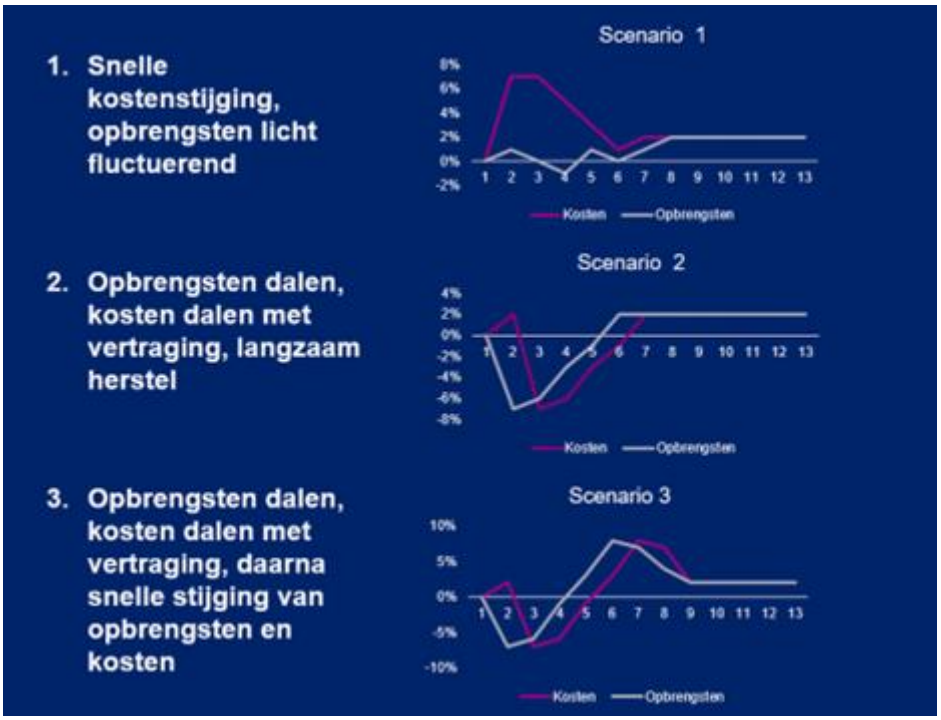

Snelle kostenstijging, opbrengsten licht fluctuerend.
Opbrengsten dalen, kosten dalen met vertraging, langzaam herstel.
Opbrengsten dalen, kosten dalen met vertraging, daarna snelle stijging.
Per jaar wordt er bepaald welk scenario het meest aannemelijk is zich voor te doen, waarbij de huidige stand van de conjunctuur het vertrekpunt is. Door middel van een wegingsfactor wordt er aan het meer aannemelijke scenario een zwaardere weging gegeven. Dit jaar telt scenario 1 voor 20%, scenario 2 voor 60% en scenario 3 voor 20%.

2. De project specifieke risico's zijn per project met de specialisten en (bij grote, risicovolle projecten) met team risicomanagement bepaald. Waarbij de kans van optreden vermenigvuldigd wordt met het verwacht financieel effect om tot een gewogen risicobedrag te komen. Deze risico's worden sinds dit jaar 'weggezet in de tijd'. Als een risico zich dus over 5 jaar voor zou kunnen doen, wordt het risico in dat jaar meegenomen in het totaal benodigde weerstandsvermogen van dat jaar. Waar dit voorgaande jaren in één keer werd berekend.
Het totaal van alle project specifieke risico's wordt vervolgens gemoduleerd met Naris. Een simulatieprogramma, om het definitieve risicobedrag te bepalen.

Naast de project specifieke risico's en conjuncturele risico's wordt er een risicobedrag opgenomen voor het strategisch bezit (MVA) en de anterieure overeenkomsten. Dit bedraagt voor het MVA 10% van de boekwaarde en voor anterieure overeenkomsten 10% van de gemaakte kosten in 2023. Onderstaande tabel laat vervolgens de totale risicobedragen zien per beschreven onderdeel.

Weerstandscapaciteit grondbedrijf

Bedragen x € 1.000

	FJP 2021	FJP 2022	FJP 2023
Conjuncturele risico's (marktrisico)	14.810	14.140	8.842
Project specifieke risico's	8.339	9.123	7.774
Strategisch bezit (mva)	1.813	1.873	2.687
Anterieure overeenkomsten	96	112	290
Totaal risico's	25.058	25.248	19.593
Af: zelfdragend risico vermogen pos. Grex	-7.630	-6.974	-4.732
Benodigd weerstandscapaciteit grondbedrijf	17.428	18.274	14.861
BR grondexploitatie (=max 110% van weerstandscapaciteit)	**19.171**	**15.809**	**16.347**

Het weerstandsvermogen van het grondbedrijf, bestaande uit de bestemmingsreserves strategische posities, voorstudies en grondexploitatie, is toereikend voor het afdekken van de risico's van het grondbedrijf. Onderstaande tabel geeft de mutaties van de bestemmingsreserves weer over 2023.

Ontwikkeling bestemminsreserve

Bedragen x € 1.000

	31-12-2022	Resultaat 2023	31-12-2023
BR strategische posities	1.500	0	1.500
BR voorstudies	0		0
BR grondexploitatie	14.309	539	14.848
Totaal	**15.809**	**539**	**16.348**

Duidelijk wordt dat de bestemmingsreserve grondexploitatie toegenomen is met € 539.000 euro. Dit getal is het resultaat van de ophoging naar 110% van het benodigde weerstandsvermogen, conform de nota grondbeleid.

De jaarresultaat 2023 van het grondbedrijf leidt tot onderstaande mutaties met bestemmingsreserves.

Mutaties Bestemmingsreserves

Bedragen x € 1.000

	Lasten	Baten	Saldo
Totaal resultaat grondbedrijf	3.139	7.325	4.186
Begroot resultaat grondbedrijf	423	1.540	1.117
Afwijking werkelijk resultaat tov begroting	2.716	5.785	3.069
BR Strategische posities: Beheer- en verkoopresultaat	0	0	-152
BR Strategische posities: Aanvulling vanuit positief resultaat grondbedrijf	0	0	152
BR Voorstudies: Resultaat voorstudies	0	0	0
BR Gebiedsontwikkeling Kronenburg	0	0	-1.391
BR Grondexploitatie	0	0	539
Totaal BR Stadsontwikkelfonds			**3.921**

Na mutaties binnen de bestemmingsreserves wordt overeenkomstig gemeentelijk beleid een bedrag van € 3,921 miljoen gedoteerd aan het Stadsontwikkelfonds.

Investeringen

IDe raad autoriseert op grond van zijn budgetrecht de middelen voor de beleidsuitvoering. Hieronder vallen ook de investeringen. Investeringen vragen, anders dan reguliere begrotingsposten, meerjarig budgetruimte en dienen afzonderlijk te worden vastgesteld door de raad. In de Verordening financieel beleid en beheer van de gemeente Arnhem is opgenomen dat de raad de investeringsruimte autoriseert met het vaststellen van de begroting.

Activering/ onderhanden activa

Nr.	Prog. Omsch.	Inv.omsch.	Ec./ mtsch. nut	Act. begr.2023	Onderh. act. 2022	Best. 2023	Act. 2023 totaal	Over-/ onder-schrijding	Onderh. act.2023
Bedragen x € 1.000									
S00	**Bestuur, dienstverlening en financiën**	Publieke dienstverlening	E	0	66	25	0	0	91
		Overige Huisvesting en facilitaire zaken	E	5.868	616	1.445	1.562	4.307	499
		Overige ICT	E	500	352	-25	237	263	91
				6.368	**1.034**	**1.445**	**1.799**	**4.570**	**681**
S01	**Veiligheid**	Openbare orde en veiligheid	E	0	24	-24	0	0	0
				0	**24**	**-24**	**0**	**0**	**0**
S02	**Bereikbaarheid**	Wegen en verkeer ontwikkeling	M	15.607	2.427	3.221	2.287	13.320	3.360
		Verkeersregelinstallaties	M	828	0	653	653	175	0
		Overige Mobiliteit & OR beheer	M	2.373	1.175	3.146	0	2.373	4.321
		Wegen beheer en groot onderhoud	M	4.374	0	4.512	4.304	70	208
		Openbare verlichting Overige	M	2.732	668	2.047	2.635	97	80
		Kunstwerken	M	917	0	747	747	170	0
		Parkeerexploitatie	E	5.757	329	838	360	5.397	807
				32.587	**4.599**	**15.164**	**10.986**	**21.601**	**8.776**
S03	**Economie**	Aantrekkelijke stad	E	**250**	**235**	**0**	**235**	**15**	**0**
S04	**Onderwijs**	Overige huisvesting onderwijs	E	6.329	0	5.263	352	5.978	4.912
		Huisvesting Primair onderwijs	E	2.719	210	258	143	2.576	325
		Huisvesting Speciaal onderwijs	E	32.273	23.228	11.350	30.143	2.130	4.435
		Natuur milieu educatie	E	0	31	-31	0	0	0
				41.321	**23.469**	**16.840**	**30.637**	**10.684**	**9.672**
S05	**Cultuur**	Culturele basisvoorzieningen en activiteiten	E	353	1.137	2.061	87	266	3.111
		Erfgoed archeologische beeldkwaliteit	E	39	99	76	154	-114	22
				393	**1.236**	**2.138**	**241**	**152**	**3.133**

S08	**Welzijn en inclusie**	Inclusie integratie antidiscriminatie	E	757	1	109	0	757	110
		Asiel en vluchtelingenzaken	E	8.470	3.776	2.842	6.618	1.852	0
				9.227	**3.777**	**2.952**	**6.618**	**2.609**	**110**
S09	**Gezondheid en sport**	Overige Binnensport en huisvesting	E	3.120	224	924	82	3.038	1.066
		Overige algemene publieke gezondheidszorg	E	131	23	20	39	92	4
		Overige Buitensport	E	920	886	-206	0	920	680
		Zwembad Valkenhuizen	E	1.758	495	1.120	1.615	143	0
				5.929	**1.629**	**1.857**	**1.736**	**4.193**	**1.750**
S10	**Klimaat, energie en mlieu**	Energy Made in Arnhem (EMIA) - Luchtagenda	E	**757**	**217**	**236**	**348**	**409**	**105**
S11	**Ruimtelijke ontwikkeling**	Ruimtelijke ontwikkeling en beheer	E	**0**	**170**	**2.420**	**0**	**0**	**2.590**
S12	**Wonen en leefomgeving**	Parken & bossen	E	200	0	61	61	139	0
		Overige Oppervlaktewater en Havenbeheer	M	0	75	22	0	0	97
		Overige Afval	E	419	0	60	60	359	0
		Afvalbeheer	E	2.329	6.574	-4.231	2.344	-15	0
		GRP	E	8.732	0	8.633	8.619	113	14
		Bomenplan	E	1.367	0	850	850	517	0
		Vastgoed stedelijk groen	E	50	67	4	0	50	71
		Overig groen	E	0	0	286	0	0	286
				13.097	**6.717**	**5.685**	**11.934**	**1.163**	**468**
Totaal				**109.929**	**43.106**	**48.713**	**64.534**	**45.394**	**27.285**

Uit de tabel blijkt dat van de investeringen waarvoor kredieten ter hoogte van € 109,9 miljoen beschikbaar waren gesteld, in 2023 € 64,5 miljoen is geactiveerd, 59% (Ter vergelijking, in 2022 44%). De projecten zijn gereed en/of de investeringen zijn in gebruik genomen. De resulterende zogeheten onderuitputting van € 45,4 miljoen wordt met name verklaard door achterblijven van investeringen in de programma's S00 Bestuur, dienstverlening en financiën (€ 4,6 miljoen), S02 Bereikbaarheid (€ 21,6 miljoen), S04 Onderwijs (€ 10,7 miljoen) en S09 Gezondheid en Sport (€ 4,2 miljoen).

Dit achterblijven betekent niet dat de begrote investeringen nog niet gerealiseerd zijn. Veel bestedingen hebben al plaatsgevonden, maar de projecten zijn nog niet volledig afgerond. Voor een bedrag € 27,3 miljoen worden in 2023 gemaakte kosten als Onderhanden Activa (OHA) doorgeschoven naar latere jaren. Dit is een normaal verschijnsel bij grote infrastructurele projecten.

Onderuitputting kapitaallasten

Als gevolg van het (nog) niet activeren van al wel gepleegde investeringen (onderhanden activa) of nog niet realiseren van investeringen, waarvoor krediet beschikbaar is, zal in 2024 een onderuitputting optreden van de begrote kapitaallasten. Conform besluit van de gemeenteraad terzake zal deze onderuitputting van € 1,3 miljoen worden toegevoegd aan de Algemene Reserve. Uitzondering op deze regel vormen kapitaallasten voor investeringen in het onderwijs. Deze worden verrekend met de bestemmingsreserve "kapitaallasten onderwijs": realisaties worden daaruit gedekt en onderuitputtingen worden aan de reserve toegevoegd. De verwerking in begroting 2024 zal plaatsvinden in een verzamelbesluit, dat ter vaststelling aan de gemeenteraad zal worden voorgelegd.

Nadere toelichting op de investeringen

Programma S00 Bestuur, dienstverlening en financiën

Op dit programma zijn duurzaamheidsinvesteringen, investeringen in machines en inrichting van kantoorhuisvesting en het wagenpark begroot. Deze zijn in 2023 niet volledig tot uitvoering gekomen. Het gaat om een totaal begroot bedrag van € 4,6 miljoen. Voor € 4,3 miljoen betreft het kredieten voor de kantoorhuisvesting. Hier wordt zeer terughoudend mee omgegaan in afwachting van de huisvestingsplannen en het niet-uitgevoerde krediet wordt doorgeschoven naar 2024

Programma S02 Bereikbaarheid

Van de kredieten op het gebied van Bereikbaarheid is € 8,8 miljoen nog onderhanden. Deze onderuitputting zal vanaf 2024 worden geactiveerd. Het betreft onder andere het project Blauwe Golven.

Programma S04 Onderwijs

De investeringen en activeringen betreffen voornamelijk nieuwbouw van scholen. De onderuitputting van € 10,7 miljoen zal (conform planning) in 2024 en/of 2025 worden geactiveerd. Ten laste van deze onderuitputting en van het MIP 2024 en 2025 komen de reeds gemaakte en als OHA verantwoorde kosten van € 9,7 miljoen. De grootste investeringen die onderhanden zijn betreft de renovatie wissellocatie Spiekmanlaan (Parcivalschool Noord) en de scholen De Salamander, Dr. Boschschool en Guido Arnhem. Daarnaast zijn er ook nog onderhanden bestedingen die betrekking hebben op de ventilatie van bestaande scholen. Tot slot is de Sporthal Middachtensingel een in het oog springende investering met een functie binnen het programma onderwijs, die hieronder nader wordt toegelicht.

Programma S05 Cultuur

Stadstheater

In 2023 is gestart met de voorbereidingen voor de grootschalige vernieuwing van het Stadstheater, o.a. opstellen schetsontwerp. In september 2023 heeft het Stadstheater haar deuren gesloten en is er gestart met onder andere asbestinventarisatie. Gelijktijdig wordt door het ontwerpteam druk gewerkt aan de verdere uitwerking van het ontwerp . Daarnaast zal 2024 voor dit project in het teken staan van het verwijderen van asbest en starten met de sloop van de delen die niet behouden blijven. De verwachting is dat de verbouwing in 2027 afgerond kan worden, waarna het Stadstheater het gebouw in gebruik kan nemen voor de verdere inrichting om zo snel als mogelijk daarna de deuren van het vernieuwde theater te openen.

Programma S09 Gezondheid en sport

Zwembad Valkenhuizen

In 2023 is fase 2 van zwembad Valkenhuizen afgerond en hiermee is dit project definitief tot een einde gekomen. Het buitenterrein is afgerond en het regenwaterdepot in de oude zwembadbak is in werking getreden. Zoals eerder in 2023 gemeld zijn als gevolg van prijsstijgingen in de bouw in 2021 en 2022 en een langere doorlooptijd dan voorzien de investeringen hoger uitgekomen dan verwacht. Uiteindelijk zijn de investeringen licht hoger uitgekomen dan begroot (+€ 30k, +1%).

Sporthal Middachtensingel

Eind 2023 zijn de bouwwerkzaamheden van sporthal Middachtensingel afgerond en is het gebouw opgeleverd aan de gemeente. Sportbedrijf Arnhem zal vanaf nu de exploitatie van de sporthal op zich nemen. Als gevolg van o.a. netcongestie heeft de oplevering enige vertraging opgelopen, maar is nu sprake van een volledig functionerende sporthal. De kosten zijn binnen de eerder door de raad beschikbaar gestelde budgetten gebleven.

Subsidies

De gemeente Arnhem heeft per programma haar doelstellingen met de daarbij behorende beoogde effecten en resultaten geformuleerd. Deze doelen kunnen op verschillende manieren worden bereikt. Een van deze manieren is het verlenen van subsidies. Subsidies zijn financiële bijdragen aan burgers of organisaties voor activiteiten die bijdragen aan de realisatie van de door de gemeenteraad vastgestelde beleidsdoelen van de gemeente.
In deze paragraaf wordt inzicht gegeven in de verleende subsidies in 2023.

Overzicht

Subsidies kunnen op verschillende manieren worden verleend:

1. Subsidies op basis van subsidieregelingen
Volgens de Algemene wet bestuursrecht mag een bestuursorgaan alleen subsidie verstrekken op grond van een wettelijk voorschrift dat regelt voor welke activiteiten subsidie kan worden verstrekt. Dat kan een rijksregeling, provinciale regeling of een gemeentelijke (subsidie)verordening zijn. Op basis van de Algemene subsidieverordening Arnhem 2016 zijn in Arnhem verschillende subsidieregelingen vastgesteld. Hiermee is een wettelijke en rechtmatige grondslag gecreëerd voor de subsidieverstrekking. Aan de hand van vooraf bepaalde criteria worden de subsidies verdeeld en toegewezen aan de betrokken burgers of organisaties. Bij veel subsidieregelingen wordt er door het college een subsidieplafond bepaald; dit is het maximale bedrag dat gedurende een bepaald tijdvak beschikbaar is voor subsidieverstrekking op grond van de betreffende regeling.

2. Begrotingssubsidies
Het is niet altijd zinvol om een aparte regeling op te zetten voor het verstrekken van een subsidie. Bijvoorbeeld wanneer er maar één organisatie is die een bepaalde gesubsidieerde activiteit kan uitvoeren. Voor die gevallen is in de Algemene wet bestuursrecht een uitzondering gemaakt. Wanneer in de begroting een subsidieontvanger vermeld staat én het bedrag waarop de subsidie ten hoogste kan worden vastgesteld, is geen nader wettelijk voorschrift nodig. Met name de subsidies aan grote organisaties worden op deze wijze verstrekt.

Als het bij onvoorziene omstandigheden wenselijk is om een subsidie te verstrekken, maar zowel een subsidieregeling als een begrotingssubsidie behoren niet tot de mogelijkheden, biedt de wet daarnaast onder andere de mogelijkheid om op incidentele basis subsidie te verstrekken.

	Begroting Definitief 2023	Rekening 2023	Afwijking 2023
Bedragen x € 1.000			
Middelen			
Subsidieregeling	**11.507**	**10.532**	**975**
Begroting	**93.507**	**91.020**	**2.488**
Incidenteel	**6.764**	**26.481**	**-19.717**
Afwikkeling voorgaande jaren	**-32**	**1.300**	**-1.332**
Gerealiseerd resultaat	**111.746**	**129.332**	**-17.586**

In bovenstaande tabel is de subsidieverstrekking 2023 per grondslag weergegeven.
In Arnhem wordt het grootste deel van de subsidies verleend op basis van begrotingssubsidies. In 2023 is in totaal voor € 129,2 miljoen aan subsidies verstrekt, waarvan ruim € 90 miljoen begrotingssubsidies betreft.

Bij de incidentele subsidieverstrekking is het budget met € 19,7 miljoen overschreden. Dit betekent niet dat er voor de subsidieverstrekking geen dekking was. Gezien de aard (onvoorziene omstandigheden) geldt voor incidentele subsidies dat deze vooraf lastig te begroten zijn. Enkel in die gevallen waarbij de subsidie meerjarig (voor een beperkt aantal jaar) wordt toegekend, is vooraf duidelijk dat deze verstrekt gaat worden. Incidentele subsidies die gedurende het jaar worden verstrekt, worden veelal gedekt uit regulier programmabudget; de begroting wordt hierbij niet altijd omgezet van programmabudget naar subsidiebudget. Bij de realisatie (kolom 'rekening') zijn de verstrekte bedragen terecht als subsidie aangemerkt.

Het bedrag bij afwikkeling voorgaande jaren betreft (gesaldeerde) verrekeningen naar aanleiding van subsidievaststellingen over dossiers uit eerdere jaren. Uit de verantwoording van de subsidieontvanger kan

blijken dat er meer of minder activiteiten zijn uitgevoerd dan werd verwacht, of dat er meer of minder middelen nodig waren dan werd verwacht voor het uitvoeren van de activiteiten. De subsidie wordt dan hoger of lager vastgesteld dan het bedrag dat eerder voorlopig was toegekend en uitbetaald.

Voor een verdere toelichting op de verstrekte subsidies met de grondslag subsidieregeling en begroting, wordt verwezen naar de volgende onderdelen in deze paragraaf.

Voor een volledig overzicht van de verstrekte subsidies (op het niveau van subsidieontvanger) wordt verwezen naar de bijlage Subsidies van dit jaarverslag.

Subsidieregelingen

Op grond van de Algemene subsidieverordening Arnhem 2016 zijn er in Arnhem verschillende subsidieregelingen vastgesteld.

In onderstaande tabel zijn de regelingen opgenomen waarvoor in 2023 subsidie aan te vragen was.
Bij een aantal regelingen heeft er een overschrijding van het begrote budget plaatsgevonden. Ook in die gevallen is het verstrekte subsidiebedrag wel binnen het door het college vastgestelde subsidieplafond gebleven.

	Begroting Definitief 2023	Rekening 2023	Afwijking 2023
Bedragen x € 1.000			
Middelen			
AANjaagfonds	**155**	**25**	**130**
Aanpak voortijdig schoolverlaten	**967**	**945**	**22**
Amateurkunstregeling	**170**	**168**	**2**
Burgerkracht	**175**	**109**	**66**
Circulaire initiatieven	**75**	**38**	**36**
Collectieve aanpak particuliere woningen Arnhem-Oost (SEWA)	**483**	**412**	**70**
Creatieve Bedrijfsverzamelgebouwen	**55**	**44**	**11**
Duurzame mobiliteit (e-scooters en fietsen)	**149**	**134**	**16**
Duurzame projecten	**120**	**120**	**0**
Eetbare stad	**0**	**0**	**0**
Energiecompensatie maatschappelijke organisaties	**0**	**167**	**-167**
Energiescan Bedrijven	**200**	**2**	**198**
Groenblauwe initiatieven	**1.000**	**198**	**802**
Herdenking slavernijverleden en antiracisme	**0**	**73**	**-73**
Initiatieven klimaatadaptatie	**57**	**76**	**-19**
Innovatieregeling cultuurregio 025	**0**	**400**	**-400**
Naamswijziging en wijziging geslachtsregistratie gemeente Arnhem 2023	**69**	**3**	**66**
Non Formele Educatie regio Midden-Gelderland	**385**	**327**	**58**
Producties, Evenementen en Festivals / deelregeling 1, Publieksevenementen	**443**	**362**	**81**
Producties, Evenementen en Festivals / deelregeling 2, Culturele projecten	**220**	**274**	**-54**
Producties, Evenementen en Festivals / deelregeling 3, Artistieke projecten	**911**	**890**	**21**
Regeling ondersteuning energiebesparing ondernemingen en maaatschappelijke instellingen	**0**	**9**	**-9**
Scouting	**28**	**27**	**1**
Sport	**40**	**24**	**16**
Stimuleringsregeling inzet conciërges basisscholen	**402**	**352**	**49**
Voorschools aanbod	**4.426**	**4.717**	**-291**
Wijkinitiatieven	**978**	**637**	**342**
Gerealiseerd resultaat	**11.507**	**10.532**	**975**

De overschrijding van de begroting is te verklaren door:

- Voor sommige regelingen is een jaaroverstijgend subsidieplafond vastgesteld, voor de gehele looptijd van de regeling. Het subsidieplafond wordt dan in de begroting verdeeld over meerdere jaren, maar loopt niet altijd (precies) gelijk aan de subsidieverstrekking op grond van de betreffende regeling. Dit is het geval bij de regeling *Energiecompensatie maatschappelijke organisaties*. Dit is de opvolger van de regeling *Energiescan bedrijven*, waar ook het begrote budget stond.
- Het beschikbare budget / het vastgestelde subsidieplafond is in de begroting niet volledig aangemerkt als subsidiebudget, waardoor het in onderstaande tabel niet als zodanig gepresenteerd wordt. De middelen waren echter wel beschikbaar als regulier programmabudget. Dit geldt voor de regelingen *Innovatieregeling Cultuurregio 025* en *Voorschools aanbod*. Bij de subsidieregeling Voorschools aanbod is er geen subsidieplafond van toepassing, maar wordt de subsidieverstrekking gebaseerd op het aantal kinderen dat gebruikmaakt van voorschools aanbod.

Begrotingssubsidies

Wanneer in de begroting een subsidieontvanger vermeld staat met het bedrag waarop de subsidie ten hoogste kan worden vastgesteld, is een grondslag voor subsidieverstrekking verkregen. Binnen het maximale bedrag mag het college besluiten over het verstrekken van begrotingssubsidie.

Bij het opstellen van de primitieve begroting is niet altijd al bekend door welke organisaties en voor welk bedrag er begrotingssubsidie aangevraagd en toegekend gaat worden. En ook na de initiële subsidiebeschikking worden soms extra taken of activiteiten van een organisatie gevraagd. Als ophogen van het maximale bedrag aan begrotingssubsidie wenselijk is, wordt dit gedurende het jaar bij een verzamelbesluit aan de raad voorgelegd.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de begrote en gerealiseerde begrotingssubsidies over 2023.
Bij een aantal organisaties is het toegekende bedrag aan begrotingssubsidie hoger dan begroot. Bij deze organisaties is aan het einde van het jaar (aanvullende) subsidie toegekend, waardoor het niet meer mogelijk was om ophoging van het maximale bedrag aan begrotingssubsidie aan de raad voor te leggen. De middelen waren wel beschikbaar als regulier programmabudget, maar zijn in de begroting niet aangemerkt als budget voor begrotingssubsidie.

In de lijst is ook de ontvanger 'Subsidies alg' opgenomen. Deze fictieve ontvanger wordt in de financiële administratie gebruikt voor budget dat nog niet voor een specifieke organisatie bestemd is.

	Begroting Primitief 2023	Begroting Definitief 2023	Rekening 2023	Afwijking
Bedragen x € 1.000				
Middelen				
Arnh Platf Chronisch zieken Gehand	**133**	**149**	**149**	**0**
Arnhems Fed van Muziekgezelschappen	**6**	**6**	**0**	**6**
Arnhemse Sport Federatie	**13**	**13**	**22**	**-9**
Bewonersbedrijf De Oosthof	**0**	**34**	**34**	**0**
Bijzonder in Arnhem	**2**	**2**	**2**	**0**
Centrum voor Activerend Werk	**105**	**363**	**361**	**2**
Coöperatie Dorpsplatform Elden U.A	**0**	**6**	**6**	**0**
Courage Events	**0**	**30**	**0**	**30**
De Helling Exp.Werkplaats	**94**	**95**	**94**	**1**
De Nieuwe Oost	**89**	**90**	**90**	**0**
De Onderwijsspecialisten	**126**	**0**	**0**	**0**
Diverzo, COC Midden-Gelderland	**11**	**11**	**11**	**0**
Dorpsraad Schaarsbergen	**0**	**5**	**5**	**0**
Elderveld Wijkplatform	**0**	**16**	**16**	**0**
Expertise Centrum Samenleving	**21**	**33**	**0**	**33**
GGD Noord- en Oost-Gelderland	**0**	**0**	**16**	**-16**

Groepspraktijk van Verloskundigen	**0**	**18**	**18**	**0**
Indigo	**18**	**18**	**0**	**18**
IVIO-Opleidingen	**179**	**230**	**230**	**0**
Kairos Forensische Zorg	**0**	**20**	**0**	**20**
KIES voor de kinderen	**0**	**31**	**31**	**0**
Kinderopvang SKAR BV	**0**	**0**	**691**	**-691**
Kluppluz BV	**298**	**473**	**524**	**-51**
Leger des Heils Gelderland	**528**	**781**	**512**	**269**
LeukOmteLeren Weekendschool Arnhem	**35**	**26**	**26**	**0**
Mantelzorg en Vrijwillige Thuishulp	**396**	**451**	**434**	**16**
MEE Gelderse Poort	**143**	**228**	**227**	**1**
Oprecht BV	**0**	**550**	**530**	**20**
Pactum	**1.832**	**2.090**	**1.986**	**104**
Partou BV	**0**	**0**	**20**	**-20**
Pro Persona Arnhem	**157**	**174**	**170**	**5**
Recreatieve Vereniging Craneveer	**0**	**8**	**8**	**0**
Reg Opleids.centr Graafschap College	**41**	**53**	**53**	**0**
REIJE Energiediensten BV	**80**	**80**	**80**	**0**
RIBW. Arnhem & Veluwe Vallei	**304**	**306**	**214**	**92**
Rijn Ijssel Roc	**965**	**1.300**	**1.300**	**0**
Rooms Kathol Parochie St. Eusebius	**11**	**12**	**11**	**2**
s Heeren Loo	**0**	**126**	**126**	**0**
Scalabor	**125**	**472**	**553**	**-81**
SIMON scholen	**74**	**83**	**83**	**0**
Slachtofferhulp Nederland, Reg Oost	**34**	**35**	**35**	**0**
Sportbedrijf Arnhem BV	**17.555**	**19.416**	**19.476**	**-59**
St Jonge Alleenstaande moeders	**246**	**0**	**0**	**0**
St StartClub Arnhem	**0**	**45**	**45**	**0**
ST Toneelgroep Oostpool	**73**	**75**	**74**	**2**
St Vrienden van de Ernemse Optog	**5**	**5**	**0**	**5**
St. Airborne Museum	**262**	**269**	**256**	**13**
St. Airborne Region	**80**	**82**	**73**	**10**
St. BBA	**110**	**111**	**104**	**8**
St. Beheer Wijk Sportac Vredenburcht	**54**	**56**	**52**	**4**
St. Bewoners Spijkerkwartier	**38**	**38**	**38**	**0**
St. Bewoners Vredenburg	**0**	**18**	**18**	**0**
St. Bewonersplatform Rijkerswoerd	**0**	**34**	**34**	**0**
St. Biz Korenkwartier	**0**	**119**	**119**	**0**
St. Bouwspeelplaats De Leuke Linde	**159**	**109**	**108**	**1**
St. Bridge to Liberation	**400**	**615**	**610**	**5**
St. Buddy to Buddy Nederland	**57**	**0**	**0**	**0**
St. CASA	**23**	**23**	**22**	**1**
St. Citymarketing Arnhem	**340**	**350**	**325**	**25**
St. Culturele Evenementen Arnhem	**37**	**39**	**36**	**3**
St. De Blauwe Wij(k) Economie	**0**	**150**	**150**	**0**
St. De Innovatiefabriek Arnhem	**50**	**52**	**50**	**2**
St. De Instap	**248**	**250**	**241**	**9**
St. De Klup	**16**	**17**	**16**	**1**
St. Delta Kath.- en prot onderwijs	**419**	**391**	**341**	**50**
St. Energiebank Regio Arnhem	**0**	**2.103**	**1.739**	**364**
St. Entrea Lindenhout	**0**	**170**	**170**	**0**
St. Eusebius	**341**	**341**	**462**	**-121**
St. Fashion Festival Arnhem	**50**	**52**	**50**	**2**

St. Flores Onderwijs	**744**	**744**	**737**	**7**
St. Focus Filmtheater	**683**	**702**	**648**	**55**
St. Gym & Turnen Arnhem	**123**	**146**	**146**	**0**
St. Halt, team Gelderland	**21**	**22**	**22**	**0**
St. Het Droombankje	**291**	**293**	**0**	**293**
St. Het Huis van Puck	**230**	**231**	**231**	**0**
St. Humanitas	**52**	**15**	**12**	**3**
St. Inloophuis Sint Marten Klarendal	**31**	**31**	**31**	**0**
St. Introdans	**126**	**126**	**125**	**1**
St. IrisZorg	**5.028**	**5.060**	**4.745**	**315**
St. Jacobiberg	**241**	**241**	**229**	**12**
St. Jeugdland	**70**	**71**	**71**	**0**
St. KAB Posttheater	**214**	**216**	**216**	**0**
St. Kentalis Zorg	**0**	**133**	**133**	**0**
St. Koningsdag Arnhem	**10**	**10**	**0**	**10**
St. Kruispunt	**250**	**256**	**254**	**2**
St. Leergeld Arnhem	**81**	**81**	**81**	**0**
St. Luxor Live	**439**	**452**	**442**	**10**
St. Moviera	**3.675**	**3.816**	**3.794**	**23**
St. Museum Arnhem	**4.515**	**4.650**	**4.633**	**17**
St. Musis en Stadstheater	**7.614**	**7.838**	**7.679**	**159**
St. Natuurcentrum Arnhem	**2.112**	**2.174**	**2.162**	**12**
St. Omars Gym	**23**	**0**	**0**	**0**
St. Ome Joop's Tour	**22**	**23**	**23**	**0**
St. Omstand	**50**	**50**	**50**	**0**
St. Ondernemersfonds Arnhem	**380**	**380**	**380**	**0**
St. Ontwerp Platform Arnhem	**20**	**21**	**20**	**1**
St. Pas	**2.188**	**2.208**	**2.208**	**0**
St. Peutercentra Arnhem	**154**	**154**	**0**	**154**
St. Phion	**73**	**74**	**74**	**0**
St. Platform Binnenstad Arnhem	**54**	**56**	**245**	**-189**
St. PRAGO	**101**	**109**	**109**	**0**
St. Present	**22**	**22**	**20**	**2**
St. Productiehuis Plaatsmaken	**203**	**204**	**209**	**-5**
St. Rijnstad	**8.858**	**7.759**	**7.859**	**-100**
St. Rijnstate Ziekenhuis	**53**	**55**	**0**	**55**
St. Rozet	**9.566**	**10.106**	**10.102**	**4**
St. Sinterklaasintocht Arnhem	**3**	**10**	**10**	**0**
St. SLAK	**217**	**358**	**219**	**139**
St. Sonsbeek & State of Fashion	**957**	**957**	**961**	**-4**
St. Sportcentrum Rijkerswoerd	**532**	**549**	**549**	**0**
St. Stoelenproject De Duif	**248**	**264**	**263**	**2**
St. Streekomroep Middel Gelderland	**238**	**238**	**226**	**12**
St. VanHarte	**9**	**9**	**0**	**9**
St. Veilig Thuis Gelderland Midden	**3.152**	**3.172**	**2.907**	**265**
St. Viering Nat Feest en Gedenkdagen	**22**	**22**	**22**	**1**
St. Vitale Verbindingen	**191**	**192**	**183**	**9**
St. Vitesse Betrokken	**81**	**81**	**72**	**9**
St. Vluchtelingenwerk Nederland	**513**	**513**	**758**	**-244**
St. Vluchtelingenwerk Oost-Ned	**16**	**261**	**0**	**261**
St. Vrijwillige Terminale Zorg Arnh	**2**	**2**	**0**	**2**
St. Welzijn Ouderen Arnhem	**2.292**	**2.308**	**2.240**	**67**
St. Wonen in Kronenburg Appelgaard	**0**	**12**	**12**	**0**
St. Your Coach Next Door	**0**	**79**	**79**	**0**

St. Zwembad Klarenbeek	**341**	**351**	**324**	**28**
Stichting Buddy to Buddy Arnhem	**0**	**57**	**55**	**2**
Stichting De Driestroom	**0**	**125**	**125**	**0**
Stichting HAN Hydromotive	**10**	**10**	**10**	**0**
Stichting Het Huurdershuis	**54**	**104**	**100**	**4**
Stichting InDifferent	**0**	**36**	**36**	**0**
Stichting Mediafonds Arnhem	**0**	**0**	**65**	**-65**
Stichting Schakel025	**136**	**264**	**264**	**0**
Subsidies Alg	**211**	**985**	**0**	**985**
Toerisme veluwe arnhem nijmegen	**368**	**379**	**330**	**49**
Vereniging Hoogstede-Klingelbeek	**0**	**3**	**3**	**0**
Verloskundig centr Puur Vroedvrouwen	**0**	**20**	**20**	**0**
Voedselbank Arnhem	**30**	**30**	**0**	**30**
Vrijwilligersgala On Ganse	**31**	**31**	**18**	**13**
Wijkv. Penseelstreek Hoogkamp	**0**	**10**	**10**	**0**
Wijkvereniging Angerenstein	**0**	**5**	**5**	**0**
Wijkvereniging Burgemeesterskwartier	**0**	**7**	**7**	**0**
Wijkvereniging De Oostelaar	**15**	**18**	**18**	**0**
Wijkvereniging Elderveld	**16**	**16**	**16**	**0**
Wijkvereniging Molenbeke	**0**	**2**	**2**	**0**
Wijkvereniging Paasberg Wellenstein	**0**	**2**	**2**	**0**
Wijkvereniging Schuytgraaf	**16**	**19**	**19**	**0**
Wijkvereniging Transvaal	**0**	**2**	**2**	**0**
Youth for Christ Nederland	**87**	**90**	**90**	**1**
Zorgbelang Inclusief	**36**	**37**	**36**	**0**
Gerealiseerd resultaat	**84.529**	**93.507**	**91.020**	**2.488**

Ontwikkelingen

Kostenstijgingen bij subsidiepartners

Om onze subsidiepartners tegemoet te komen bij de sterk gestegen lonen en prijzen in 2022 is een aanvullende compensatie over 2022 toegekend bij subsidieverstrekking 2023 aan gesubsidieerde partijen die dit nodig hadden. Gelet op de onzekerheid omtrent toekomstige kostenontwikkelingen is deze compensatie alleen incidenteel toegekend. Daarnaast geldt een structurele compensatie voor de verwachte loon- en prijsstijgingen in 2023. In 2023 hebben sommige partners aangegeven dat ze zonder extra subsidie gezien de sterk gestegen kosten niet in staat zijn de afgesproken beleidsopdracht binnen het beschikbaar budget volledig uit te voeren of niet de kwaliteit kunnen leveren die de gemeente van hen gewend is. Voor gesubsidieerde culturele instellingen is (gedeeltelijke) compensatie incidenteel mogelijk gemaakt. Hiertoe zijn de coronamiddelen cultuur grotendeels ingezet. Deze incidentele compensatie staat los van de reguliere structurele compensatie voor loon- en prijsstijgingen van alle gesubsidieerde partijen in 2024 en verder.

Nieuwe wijze subsidiëring sociale basis

Om te zorgen dat we ook in de toekomst goede dingen kunnen doen voor de Arnhemmers, werken we in 2024 aan nieuw, flankerend beleid op Welzijn. Belangrijk daarbij is dat de gemeente de te verstrekken subsidies aan laat sluiten op wat we breder in het sociaal domein en specifiek in de sociale basis willen bereiken. Na de bespreking en besluitvorming gaan we het welzijnsbeleid implementeren. Dan zal ook duidelijk zijn wat de impact is op bestaande subsidies. Voor de tussenliggende periode gaan we bekijken welke onderdelen van de nieuwe aanpak al verwerkt kunnen worden in lopende subsidieafspraken.

Integriteit

Het Arnhemse Integriteitsbeleid gaat uit van gedragscodes voor zowel bestuurders, raads- en commissieleden als voor het ambtelijk apparaat om misbruik van bevoegdheden, belangenverstrengeling en discriminatie te voorkomen.

Ambtelijk

Ambtenarenwet

In de wet is de verplichting tot het voeren en handhaven van integriteitsbeleid opgenomen. Het college moet een integriteitsbeleid voeren dat is gericht op het bevorderen van goed ambtelijk handelen en dat in ieder geval aandacht besteedt aan het bevorderen van integriteitsbewustzijn en aan het voorkomen van misbruik van bevoegdheden, belangenverstrengeling en discriminatie.

Vaststelling Plan van Aanpak integriteitsbevordering

Eind 2023 heeft het college een Plan van Aanpak integriteitsbevordering vastgesteld. Dit plan geeft aan dat in 2024 een informatie- en kenniscentrum ambtelijke integriteit wordt ingericht. Op 15-12-2023 is de raad hierover geïnformeerd via de raadsbrief Versterking van het ambtelijk integriteitssysteem. Door de implementatie van dit plan van aanpak wordt het stelsel van bevordering en bewaking van de ambtelijke integriteit binnen de organisatie verder versterkt.

Integriteit: structuur en cultuur bepalen samen het succes

Het gehalte van integriteit in een organisatie wordt bepaald door een samenwerking van maatregelen op structuur- en op cultuurniveau. Bij structuur ('hard controls') gaat het om wetten, verplichte procedures en protocollen die gedrag van medewerkers sturen om integriteitsschendingen te voorkomen. Denk bijvoorbeeld aan de inrichting van het financiële systeem ('vier ogen-principe') dat fraude zoveel als mogelijk uitsluit, het afsluiten van kasten met persoonsgevoelige informatie, een overlegvorm waarin tegenspraak georganiseerd is, autorisatie via digitale toegangsrechten, of de begrenzing van bevoegdheden in een mandaatbesluit.
Cultuurmaatregelen ('soft controls') richten zich op de kennis, overtuiging en beleving van de medewerkers, op het overbrengen van de gewenste collectieve organisatienormen en - waarden in 'the hearts and minds' van elke ambtenaar. Hier gaat het in de eerste plaats om het genoemde integriteitsbewustzijn. 'Hoe wordt hier gewerkt, en waarom?'
Voorbeelden van cultuurmaatregelen zijn de gedragscode, een introductieprogramma met daaraan gekoppeld de ambtseed voor nieuwe ambtenaren, kennisbijeenkomsten, besprekingen in werkoverleggen, intervisie, of een medewerkersonderzoek. Het gaat om bewustwording, communicatie en dialoog.

Introductie nieuwe medewerkers & Ambtseedbijeenkomst

Nieuwe medewerkers nemen deel aan een introductiebijeenkomst, waar nader kennis gemaakt wordt met de stad, de gemeentelijke organisatie en haar werkwijze. Sinds 2019 is daar een tijdsblok over het thema integriteitsbewustzijn aan toegevoegd. Dit wordt door de directeur of gemeentesecretaris ingeleid als opstap naar de ambtseedbijenkomst.
Het afleggen van de ambtseed of -belofte is een wettelijke verplichting voor ambtenaren. Voor de ceremonie bij het afleggen hiervan is gekozen voor een mix van plechtigheid in vorm, serieusheid op de inhoud en luchtigheid in de uitvoering. Binnen de muren van de Raadszaal, en in aanwezigheid van burgemeester en gemeentesecretaris. In een ceremonie van twee uur zijn medewerkers, met een theatergezelschap, door een programma over het thema integriteit in relatie tot het ambtenaarschap geleid.
In 2023 hebben zes bijeenkomsten plaatsgevonden in de Raadszaal. De inhoud van de bijeenkomst wordt in 2024 aangepast en ingepast aan het hieronder beschreven onboardingsprogramma voor nieuwe medewerkers, zodat een aaneensluitend en logisch totaalprogramma ontstaat.

Bewustwording Integriteit 'van sollicitatie tot exitgesprek'

Voor de introductie van nieuwe medewerkers is een projectgroep opgericht om dit proces verder (inclusief) vorm te geven en in te richten. Een goed introductieproces begint al voor de indiensttreding. Afhankelijk van de afdeling waar een medewerker komt, vond tot 2023 wel of geen introductie plaats. In 2022 is een pre- en introductieprogramma voor nieuwe medewerkers ontwikkeld, welke in 2023 gefaseerd is uitrolt, waarin alle aspecten worden meegenomen en dat voor iedereen passend is. Denk hierbij aan het inwerken op functie, systemen en team, maar ook aan het aanbieden in verschillende vormen (digitaal, op papier en fysiek). Het thema integriteit is als vast onderdeel opgenomen. Dit alles met als doel dat nieuwe collega’s zich al welkom voelen voordat ze in dienst treden, zodat ze zich snel onderdeel voelen van de totale organisatie.

Online personeelsbijeenkomsten
In 2023 hebben een drietal online personeelsbijeenkomsten plaatsgevonden. In deze uitzendingen is onder andere aandacht besteed aan het onderwerp introductieprogramma voor nieuwe medewerkers en ‘Lekker werken aan de Ambities van Arnhem’ waarin onder andere door de gemeentesecretaris is gesproken over het belang van een open organisatiecultuur en een veilige respectvolle samenwerking.

Regeling melden vermoeden misstand
Vermoedens van een integriteitsschending door een ambtenaar kunnen op verschillende manieren boven tafel komen. Zo kan een klacht van een inwoner een dergelijk vermoeden inhouden en kunnen ambtenaren en oud-ambtenaren een vermoeden van een misstand op een vertrouwelijke manier melden bij een leidinggevende of vertrouwenspersoon (regeling melden vermoeden misstand, oftewel ‘de klokkenluidersregeling’). Ook kan bijvoorbeeld een onderzoek door de accountant de verdenking van een integriteitsschending opleveren.
De ‘Regeling melden vermoeden misstand’ is in 2021 aangevuld en gepubliceerd op overheid.nl (de 'wettenbank'). Ook op de gemeentelijke website is een verwijzing naar- en een korte uitleg over deze regeling opgenomen (onder 'Organisatie', 'Visie op personeel').

De gemeente kent twee vertrouwenspersonen integriteit, bij wie medewerkers terecht kunnen als zij in vertrouwelijkheid een (mogelijk) integriteitsissue willen bespreken en eventueel ook vertrouwelijk een melding van een integriteitsschending kunnen doen. Het is belangrijk dat deze interne vragen en signalen over mogelijke integriteitsschendingen gesteld worden en in vertrouwelijkheid besproken kunnen worden. De vertrouwenspersoon heeft namelijk ook een voorlichtende rol over integriteit, en heeft tevens voor de organisatie een signaleringsfunctie in algemene zin met betrekking tot integriteit.

In 2023 hebben medewerkers een aantal keer een gesprek gevoerd met een vertrouwenspersoon integriteit. Deze gesprekken hebben niet tot een melding van de integriteitsschending door deze medewerkers geleid. Wel verwees de vertrouwenspersoon in een aantal gevallen een medewerker naar een andere functionaris binnen de organisatie, bij wie de medewerker met zijn/haar vraag of probleem voor ondersteuning terecht zou kunnen.

Onderzoeken op basis van het onderzoeksprotocol
Als er sprake is van een redelijk vermoeden van gedrag (of het nalaten daarvan) dat in strijd is met de binnen de organisatie te volgen normen en waarden, moet dit zorgvuldig en via een transparante procedure worden onderzocht. Hiervoor is er een onderzoeksprotocol opgesteld, zijnde een interne procesbeschrijving over hoe te handelen bij een vermoeden van integriteitsschending binnen de gemeentelijke organisatie.

In het verslagjaar 2023 hebben vijf onderzoeken plaatsgevonden op basis van het Onderzoeksprotocol. Daarvan is één keer vast komen te staan dat er sprake was van een integriteitsschending, waarbij een ‘enige en laatste waarschuwingsbrief’ is gestuurd en tevens als maatregel is opgelegd dat de werknemer minimaal één jaar geen hogere inschaling krijgt. Twee onderzoeken lopen nog. In twee gevallen is vastgesteld dat er geen sprake was van een integriteitsschending.

Bestuurlijk
Bestuurlijke integriteit houdt in dat de verantwoordelijkheid die met de bestuurlijke functie samenhangt wordt aanvaard en dat er de bereidheid is om daarover transparant te zijn en verantwoording af te leggen.
Het college heeft in 2023 met regelmaat gesproken over het thema integriteit. Daarbij hoort een open discussie over de netwerken die betrokken zijn bij het maken van politieke en beleidsmatige keuzes. Bewustwording hiervan en inzicht krijgen in deze netwerken staan hierbij centraal.
Zoals eerder in dit verslag aangegeven heeft het college eind 2023 ook een Plan van Aanpak integriteitsbevordering vastgesteld. Dit plan geeft aan dat in 2024 een informatie- en kenniscentrum ambtelijke integriteit wordt ingericht.

Nevenfuncties en geschenken college van B&W
- De leden van het college hadden in totaal 57 nevenfuncties, waarvan 49 ambtshalve. Voor 1 van de niet-ambtshalve nevenfuncties wordt een onkostenvergoeding ontvangen;
- Er zijn door het college in 2023 géén geschenken, giften of gunsten aangenomen vallend binnen het meldingsbereik van de gedragscode.

De opgave van nevenfuncties van leden van het college van burgemeester en wethouders, van raadsleden en van fractievolgers is openbaar en te raadplegen op de website van de gemeente Arnhem.

Openbaarheidsparagraaf Wet open overheid

De openbaarheidsparagraaf komt voort uit het besluit tot actieve openbaarmaking van informatie. Deze verplichting is gericht op het verbeteren van de informatiehuishouding binnen overheidsinstanties, Bovendien vereist artikel 3.5 van de Wet open overheid (Woo) dat een bestuursorgaan in de jaarlijkse begroting en verantwoording specifieke aandacht besteedt aan zowel de beleidsvoornemens als de uitvoering van de Wet open overheid.

Vanuit het programma 'Open en digitaal toegankelijk Arnhem' werken we aan het bevorderen van transparantie, toegankelijkheid en efficiëntie in onze informatiehuishouding. De implementatie van de Wet open overheid maakt hier integraal onderdeel van uit.
De aanpak van de Woo kent een meerjarig tijdspad en is opgebouwd rondom drie kernpijlers:

1. Openbaarheid op eigen initiatief;
2. Openbaarheid op verzoek;
3. Verbetering van de Informatiehuishouding.

Ad 1. Openbaarheid op eigen initiatief: Deze pijler is gericht op het proactief delen van informatie die van belang is voor het publiek, zonder dat hier expliciet om gevraagd is.

In 2023 hebben we gewerkt (vanuit de aankomende verplichting tot actieve openbaarmaking conform de landelijke fasering), aan de openbaarmaking van de eerste informatiecategorieën zoals Wet- en regelgeving, organisatiegegevens, raadsstukken, bestuurstukken en afgesloten Woo-verzoeken die aansluiten op de landelijke werkdefinities van de rijksoverheid om aan de verplichtingen van de Woo te voldoen. We hebben gekozen voor een aanpak i.r.t. de Woo die we samen met HAN-studenten (convenant Hogeschool Arnhem Nijmegen-gemeente Arnhem) in 2023 is ontwikkeld.
Ad 2. Openbaarheid op verzoek: Hiermee streven we ernaar om het proces van informatieverstrekking op aanvraag van burgers en andere belanghebbenden zo soepel en efficiënt mogelijk te maken (Zie raadsinformatiebrief “Stand van zaken verbetertraject uitvoering Wet open overheid”, zaaknr. 4028802, d.d. 19-12-2023).

In 2023 zijn de volgende activiteiten uitgevoerd:

De afhandeling van Woo-verzoeken is verder geprofessionaliseerd, waarbij ook kennis en ervaring van enkele gerenommeerde bedrijven benut is om het proces te toetsen. Zo is bijvoorbeeld een ‘Kop-gesprek’ geïntroduceerd, waarbij kort na ontvangst van het Woo-verzoek een multidisciplinair team bijeen komt om het Woo-verzoek en de benodigde vervolgacties te bespreken.

Er is een versnelling aangebracht in de afhandeling van Woo-verzoeken door te investeren in extra capaciteit bij onder andere De Connectie, waar nu een zogenaamd ‘lakteam’ actief is. Zij verzorgen ondersteunende administratieve taken zoals het weglakken van persoonsnamen. Hierdoor is de ondersteuning en facilitering van behandelaars verder uitgebreid.

Daarnaast zijn werkinstructies en modelbrieven geactualiseerd en aangescherpt. Binnen deze werkinstructies komt onder andere het punt van het opvragen van documenten bij ambtenaren en portefeuillehouders en de omgang met ‘persoonlijke beleidsopvattingen’ aan de orde. Op dit laatste punt heeft het college het afgelopen voorjaar een duidelijke beleidskeuze gemaakt door te kiezen voor het uitgangspunt: ‘Openbaar, tenzij'.

Ook is weer gestart met workshops ‘behandelen Woo-verzoeken’ voor medewerkers.
Afgeleide processen, zoals bijvoorbeeld het opvragen van gegevens uit afgesloten mailboxen, zijn verder gestroomlijnd en beter beschreven. Hiermee wordt ook tegemoetgekomen aan de behoefte binnen de organisatie om ondersteuning te krijgen bij de afhandeling van Woo-verzoeken.

We lopen bij het afhandelen van de Woo-verzoeken niet achter ten opzichte van voorgaande jaren en hebben een standaard werkvoorraad van ongeveer 25 Woo-verzoeken.

Tegelijkertijd is begonnen met het inrichten van de noodzakelijke managementinformatie. Verwacht wordt dat dit in 2024 gereed is zodat er dan sneller, beter en minder arbeidsintensief een actueel inzicht kan worden gegeven over de onderhanden Woo-verzoeken.

We zijn in samenwerking met de gemeenten Rheden en Renkum en De Connectie met een aanbestedingstraject gestart om gezamenlijk slimme anonimiseringssoftware aan te schaffen. We voorzien in 2024 met dit nieuwe systeem efficiënter en beter Woo-verzoeken te kunnen behandelen.

Ad 3. Verbetering van de Informatiehuishouding: Hierbij ligt de focus op het optimaliseren van onze interne processen en systemen om een betrouwbare, toegankelijke en duurzame informatievoorziening te waarborgen.

We zien het op orde hebben van de informatiehuishouding niet alleen als een wettelijke verplichting maar ook een voorwaarde voor openheid en transparantie. Informatie moet duurzaam worden beheerd, zodat het op lange termijn beschikbaar blijft.
Eén van de sporen vanuit het verbeteren van de digitale dienstverlening en het versnellen van digitalisering is het "meer papierloos werken". (Zie raadsinformatiebrief “Verbeteren digitale dienstverlening en versnellen digitalisering”, zaaknr 4021307, d.d. 12-12-2023).
In dit spoor worden de primaire systemen van Burgerzaken en Werk en inkomen gekoppeld aan het centraal zaak-/archiefsysteem. Dit levert een positieve bijdrage aan het op orde stellen van de informatiehuishouding. De papieren stroom komt hiermee te verdwijnen en wordt de informatie zodanig vastgelegd dat het duurzaam beheerd kan worden en toegankelijk kan blijven.

We hebben dit jaar stappen gezet om onze informatiehuishouding nog meer te verbeteren door onder andere:
- Het creëren van bewustwording en/of het verhogen van databewustzijn van de medewerkers;
- Verbetering van datakwaliteit van de gegevens;
- Inrichting en processen ter verbetering van onze informatievoorziening.

Deel 3 Jaarrekening

Balans en de toelichting

Activa	31-12-2023	31-12-2022	Passiva	31-12-2023	31-12-2022
Vaste activa			**Vaste passiva**		
Bedragen x € 1.000					
Immateriële vaste activa	**12.109**	**10.205**	**Eigen vermogen**	**293.457**	**276.378**
Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	2.220	0	Algemene Reserve	44.267	58.096
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	9.889	10.205	Bestemmingsreserves	215.186	194.416
			Gerealiseerd resultaat boekjaar	34.004	23.866
Materiële vaste activa	**780.879**	**756.266**	**Voorzieningen**	**12.337**	**11.187**
Investeringen met een economisch nut	502.671	489.316	Voorzieningen ter egalisering van kosten	2.154	1.565
Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	168.602	166.868	Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	10.183	9.622
Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	94.585	85.061			
In erfpacht	15.021	15.021			
Financiële vaste activa	**43.105**	**49.339**	**Vaste schulden met een rentetypische looptijd langer dan één jaar**	**505.292**	**521.406**
Kapitaalverstrekkingen	4.742	4.742	Obligatieleningen	61.500	61.500
Leningen	6.518	8	Onderhandse leningen	440.674	456.625
Overige langlopende leningen	25.917	38.661	Waarborgsommen	236	226
Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer	5.928	5.928	Vooruitontvangen bedragen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	2.882	3.055
Totaal vaste activa	**836.093**	**815.810**	**Totaal vaste passiva**	**811.086**	**808.971**

Activa	31-12-2023	31-12-2022	Passiva	31-12-2023	31-12-2022
Vlottende activa			**Vlottende passiva**		
Bedragen x € 1.000					
Voorraden	**17.819**	**25.731**	**Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar**	**28.829**	**12.062**
Grond- en hulpstoffen	0	0	Kasgeldleningen aangegaan bij openbare lichamen	0	0
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	17.493	25.405	Overige kasgeldleningen	0	0
Gereed product en handelsgoederen	326	326	Banksaldi (schuld)	257	257
			Overige schulden	28.572	11.805
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	**131.668**	**56.454**	**Overlopende passiva**	**221.426**	**150.158**
Vorderingen op openbare lichamen	1.781	1.715	Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	5.342	21.126

Overige verstrekte kasgeldleningen	0	0	Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	32.659	53.799
Rekening-courantverhouding met het Rijk	110.444	35.590	De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen	183.425	75.233
Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen	0	0			
Overige vorderingen	19.443	19.149			
Liquide middelen	**401**	**535**			
Banksaldi	318	466			
Kassaldi	83	69			
Overlopende activa	**75.361**	**72.661**			
De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkering met een specifiek bestedingsdoel	12.361	12.201			
Overige nog te ontvangen bedragen, en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	63.000	60.460			
Totaal vlottende activa	**225.249**	**155.381**	**Totaal vlottende passiva**	**250.255**	**162.220**
Totaal generaal	**1.061.341**	**971.191**	**Totaal generaal**	**1.061.341**	**971.191**

Toelichting balans

Waarderingsgrondslagen

BBV

Voor gemeenten is de regelgeving voor de jaarlijkse begrotings- en verantwoordingsstukken vastgelegd in het Besluit begroting en verantwoording (BBV).

Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar gesteld wordt.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen of schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt. Daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden, overlopende verlofaanspraken en dergelijke. Voor arbeidskostengerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenprogrammabegroting, te weten vier jaar. Indien er sprake is van (eenmalige) schokeffecten (bijvoorbeeld reorganisaties) wordt wel een verplichting opgenomen.
Met betrekking tot de eigen bijdragen die het CAK int en aan de gemeenten afdraagt geldt op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV het volgende: Gemeenten kunnen op basis van de overzichten van het CAK wel de aantallen personen, soort en omvang van de zorgverlening beoordelen met de eigen WMO administratie. Probleempunt is dat door het ontbreken van inkomensgegevens op deze overzichten de informatie over de eigen bijdrage ontoereikend is om als gemeente de juistheid op persoonsniveau en volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen. Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dat betekent dat door de gemeenten geen zekerheden over omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen als gevolg van het niet kunnen vaststellen van de juistheid op persoonsniveau, zoals hiervoor is toegelicht.

Balans

Algemeen

De waardering van de activa en passiva vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij de desbetreffende balanspost anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

Immateriële vaste activa

De bijdragen aan activa in eigendom van derden worden vanaf het moment van ingebruikneming lineair afgeschreven op basis van de afschrijvingstermijnen van de materiële vaste activa.

Materiële vaste activa

De waardering is tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht voor zover die de voorlopige kosten van de investering niet overstijgen.

Investeringen kunnen bestaan uit meerdere delen (componenten), waarvoor verschillende afschrijvingstermijnen gelden. In dat geval wordt de zogenoemde componentenmethode gebruikt. Deze houdt in dat verschillende samenstellende delen van het bewuste materieel vast actief afzonderlijk worden geactiveerd en de verschillende delen worden afgeschreven op basis van de bij die componenten horende afschrijvingstermijn.

Slijtende investeringen worden vanaf het eerste boekjaar na het moment van ingebruikneming lineair afgeschreven op basis van de verwachte gebruiksduur. Op grondbezit met economisch nut wordt niet afgeschreven.

Bij de waardering wordt in voorkomende gevallen rekening gehouden met een vermindering van de waarde, indien deze naar verwachting duurzaam is.

De gehanteerde afschrijvingstermijnen in jaren zijn hieronder opgenomen

Activasoort	Afschrijvingstermijn in jaren
Gronden en terreinen	
Grond	0
Bedrijfsgebouwen en woonruimten	
Parkeergarages*	50
Permanente gebouwen & Verbouwingen, renovaties en restauraties**	40
Installaties, leidingen en voorzieningen	20
Semi – permanente gebouwen***	20
Dak en/of dakbedekking	15
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	
Bruggen en viaducten (verkeerstechnische kunstwerken)	75
Lage Kade	60
Bomen	50
Rioleringen	40
Verkeersinfrastructuur	30
Openbare verlichting: kabels	25
Bouwkundige voorzieningen	20
Herinrichting wijken (niet meer in gebruik vanaf 01.01.2011)	20
Kunstgrasvelden – onderlaag	20
Verkeersvoorzieningen & Verkeersregelingen	20
Openbare verlichting: masten & LED-armaturen	15
Sport grasvelden	15
Beschoeiingen & Voorzieningen in bossen en parken / hekwerk	10
Kunstgrasvelden – bovenlaag	10
Openbare verlichting: LED-behuizingen	10
Parkeermaatregelen	10
Vervoermiddelen	
Tractoren - landbouwvoertuigen	10
Fietsen en scooters	5
Personenauto’s	5
Vrachtauto’s	5
Machines, apparaten en installaties	
Zonnepanelen	25
Machines en installaties (niet vast aan/in gebouwen)	10
Parkeerapparatuur	10
Telecommunicatie voorzieningen & Glasvezelbekabeling	10
Datacommunicatie voorzieningen & Hard- en software	5
Gereedschappen	5
Overige materiële vaste activa	
Ondergronds afvaltransportsysteem	30
Inrichting van gebouwen en inventaris	15
(ondergrondse) Afvalcontainers	10
Toegankelijke toiletten	10
Speelvoorziening	10

* Op parkeergarages wordt niet volledig afgeschreven, maar een restwaarde gehanteerd.
** Voor een beperkte categorie oudere schoolgebouwen wordt een afwijkende (langere) afschrijvingstermijn gebruikt. Dit betreft schoolgebouwen die eind jaren '70 zijn overgegaan van het Rijk naar de gemeente; destijds zijn de afschrijvingstermijnen die het Rijk hanteerde overgenomen.
*** Voor een beperkte categorie semi-permanente gebouwen wordt een afwijkende (kortere) afschrijvingstermijn gebruikt. Dit betreft de portocabins die voor de noodopvang worden gebruikt.

Onder de materiële vaste activa zijn onderhanden activa (activa in uitvoering) opgenomen. Het betreft vooruitbetaalde termijnen en gemaakte kosten (inkopen en personeelskosten) op investeringen in kapitaalwerken die nog niet zijn opgeleverd. Na gereedmelding worden deze activa ondergebracht in één van de bovengenoemde rubrieken.

Voor de waarde van de in erfpacht uitgegeven gronden geldt de uitgifteprijs van eerste uitgifte als verkrijgingsprijs. Gronden in eeuwigdurende erfpacht worden gewaardeerd tegen registratiewaarde.

Financiële vaste activa
De post financiële vaste activa omvat voornamelijk deelnemingen in een aantal vennootschappen, langlopende leningen u/g en nog te ontvangen erfpacht canon.

Het aandelenbezit is gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of lagere marktwaarde. De leningen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Zonodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht. De jaarlijks ontvangen canon bij eeuwigdurend in erfpacht uitgegeven gronden zijn opgenomen tegen contante waarde. Het uitgangspunt daarbij is de interne rekenrente bij uitgifte, die gedurende de duur van de overeenkomst ongewijzigd blijft.

Voorraden
De als onderhanden werken opgenomen grondexploitatieprojecten en overige onderhanden werken zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs, dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend overeenkomstig de kostensoortenlijst van het Besluit ruimtelijke ordening (zoals grondaankopen en kosten bouw- en woonrijp maken). Daarnaast omvat de vervaardigingsprijs de daadwerkelijk te betalen rente over het vreemd vermogen.

Voor winsten uit de grondexploitatieprojecten en overige onderhanden werken geldt vanuit de BBV notitie grondexploitatie de percentage of completion methode: voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd kan tussentijds naar rato van de voortgang van de grondexploitatie winst worden genomen. Hiervoor moet het resultaat op de grondexploitatie wel op betrouwbare wijze kunnen worden ingeschat. Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen:

1. Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat.
2. De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht.
3. De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

Zolang daarvan geen sprake is, worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht. Indien uit de prognoses blijkt, dat de boekwaarde niet kan worden gecompenseerd met verwachte toekomstige opbrengsten, wordt voor het tekort een voorziening getroffen.

De vooruitontvangen bijdragen voor het onderhanden werk worden in mindering gebracht op de vervaardigingskosten.

Gereed product wordt gewaardeerd tegen de kostprijs of tegen de marktwaarde indien de marktwaarde lager is dan de kostprijs. Dat laatste doet zich met name voor indien voorraden incourant worden. De kostprijs bestaat uit de verkrijgingsprijs van grond- en hulpstoffen en de loon- en machinekosten die aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend.

De overige grond- en hulpstoffen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs.

Ten aanzien van de waardering van de grondexploitatie bestaat een schattingsonzekerheid. Hoewel de op dit moment meest waarschijnlijke inschatting is opgenomen in de jaarrekening, kan de realisatie in de toekomst afwijken van deze schatting. Deze schattingsonzekerheid ontstaat door de omvang en de lange looptijd van met name project Schuytgraaf.

Uitzettingen en overlopende activa
De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht.

Liquide middelen
Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Eigen vermogen
Het eigen vermogen bestaat uit de algemene reserve en de bestemmingsreserves. De algemene reserve is vrij besteedbaar. Bestemmingsreserves zijn reserves die de gemeenteraad voor specifieke doelen heeft ingesteld of die dienen om schommelingen op te vangen in aan derden in rekening te brengen tarieven.

Voorzieningen
Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De voorzieningen voor pensioenen wethouders zijn op contante waarde gewaardeerd.

Schulden met een rentetypische looptijd langer dan één jaar
Van de langlopende schulden is de oorspronkelijke looptijd een jaar of langer. Deze schulden zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

De vooruitontvangen afkoopsommen bij tijdelijk in erfpacht uitgegeven gronden vallen vrij ten gunste van het resultaat naar gelang de looptijd van het erfpachtcontract.

Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar
Van de netto-vlottende schulden is de oorspronkelijke looptijd een jaar of korter. Deze schulden zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Overlopende passiva
De onder de noemer overlopende passiva gepresenteerde schulden en vooruitontvangen bedragen hebben betrekking op een resterende looptijd van minder dan een jaar en zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.
De ontvangen bijdragen die de voorlopige kosten van investeringen en faciliterende grondexploitatieplannen overstijgen, worden gepresenteerd als overige vooruitontvangen bedragen (die ten bate van volgende begrotingsjaren komen).

Daarnaast worden de van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen (voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren) uitgesplitst naar de ontvangen bedragen van: Europese overheidslichamen, Het Rijk & Overige Nederlandse overheidslichamen.

Overig

Overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld
In de bijlage bij de jaarrekening is het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld opgenomen. Hierbij wordt de indeling en het verdelingsprincipe gehanteerd conform de begroting. De vergelijkende cijfers van de begroting zijn, waar nodig, qua rubricering voor vergelijkingsdoeleinden tussen de taken aangepast.

Rechtmatigheidsverantwoording
De in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld op basis van de kaders zoals besloten in de financiële verordening en op basis van de kadernota rechtmatigheid. Dat betekent dat:

- De rechtmatigheidsverantwoording toeziet op de financiële rechtmatigheid van baten, lasten, balansmutaties alsmede de baten en lasten inzake de specifieke uitkeringen op grond van art. 17 Financiële Verhoudingswet;
- De financiële rechtmatigheid het voorwaardencriterium, het begrotingscriterium en het misbruik en oneigenlijk gebruik criterium bevat:
    - Voor het voorwaardencriterium bestaat de norm uit het normenkader zoals op 28 juni 2023 door de raad is vastgesteld;
    - Voor het begrotingscriterium geldt dat alle overschrijdingen van lasten en investeringskredieten onrechtmatig, waarbij voor een aantal scenario’s in de financiële verordening is beschreven

wanneer deze overschrijdingen acceptabel zijn. Voor over- en onderschrijdingen van baten, onderschrijdingen van lasten en onderschrijdingen van investeringskredieten geldt dat deze als onrechtmatig zijn aangemerkt indien ze niet tijdig aan de raad zijn gemeld.
    - Ten aanzien van het M&O criterium is de nota M&O beleid van onze organisatie leidend bij het voorkomen en opsporen van misbruik en oneigenlijk gebruik. Omdat alleen bij misbruik sprake is van een onrechtmatigheid zijn eventuele gevallen van misbruik (mits cumulatief met andere fouten of onduidelijkheden boven de verantwoordingsgrens) opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.
- De rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld binnen de kaders van de kadernota rechtmatigheid 2023 van de Commissie BBV alsmede onze eigen financiële verordening. Dit betekent dat:
    - Een verantwoordingsgrens van 1% (zijnde € 10.300.000) is gehanteerd waarboven cumulatieve fouten en onduidelijkheden in de rechtmatigheidsverantwoording worden opgenomen;
    - Een rapporteringstolerantie van € 520.000 is gehanteerd waarboven fouten en onduidelijkheden in de paragraaf bedrijfsvoering worden opgenomen.

Bedragen
Alle bedragen in de jaarrekening zijn X € 1.000, tenzij anders aangegeven.

Immateriële vaste activa

Verloopstaat van immateriële vaste activa

Omschrijving	31-12-2022	Inves-teringen	Desinves-teringen	Af-schrijving	Bijdragen van derden	31-12-2023
Bedragen x € 1.000						
Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	0	2.220	0	0	0	2.220
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	10.205	0	0	-316	0	9.889
Totaal	**10.205**	**2.220**	**0**	**-316**	**0**	**12.109**

In 2023 zijn voor € 2,2 miljoen aan nieuwe investeringen gedaan in plankosten welke gedurende maximaal vijf jaar op de balans mogen blijven staan om binnen die tijd ingebracht te kunnen worden in een vast te stellen grondexploitatie.

Materiële vaste activa

Specificatie materiële vaste activa

Omschrijving	31-12-2023	31-12-2022
Bedragen x € 1.000		
Investeringen met een economisch nut	502.671	489.316
Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	168.602	166.868
Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	94.585	85.061
In erfpacht	15.021	15.021
Totaal	**780.879**	**756.266**

Investeringen met een economisch nut

Verloopstaat Investeringen met een economisch nut: geen heffing

Omschrijving	31-12-2022	Verloop						31-12-2023
		Herubr.	Inves-teringen	Desinves-teringen	Afschrij-ving	Bijdragen en subsidies	Afwaard. duurzame waardever-mindering	
Bedragen x € 1.000								
Gronden en terreinen	70.695	-712	10.374	0	0	0	0	80.357
Bedrijfsgebouwen	396.356	0	18.603	0	-15.838	-1.084	0	398.037
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	5.475	0	482	0	-338	0	0	5.619
Machines, apparaten en installaties	4.275	0	1.631	0	-950	0	0	4.956
Vervoersmiddelen	582	0	426	0	-177	0	0	831
Overige materiële vaste activa	11.933	0	2.486	0	-1.548	0	0	12.871
Totaal	**489.316**	**-712**	**34.002**	**0**	**-18.851**	**-1.084**	**0**	**502.671**

De belangrijkste activeringen in 2023 betreffen :

- Nieuwbouw De Parkschool en IBN-I Sina (€ 7,6 miljoen),
- Sporthal Middachtensingel (€ 7,7 miljoen),
- Schuytgraaf portocabins (€ 6,6 miljoen),
- Daltondschool Confetti (€ 5,0 miljoen),
- Kindcentrum Vredenburg, waaronder de basisscholen KBS De Ommelander (€ 3,8 miljoen) en OBS Da Vinci Arnhem (€ 3,6 miljoen).

De belangrijkste onderhanden activa naar de stand van 31-12-2023 betreffen vooral lopende investeringen in het onderwijs (€ 8,5 miljoen) en in cultuur en sport (€ 4,9 miljoen).

Investeringen economisch nut met heffing

Verloopstaat investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten wel heffing kan worden geheven

Omschrijving	31-12-2022	Verloop						31-12-2023
		Her-rubr.	Inves-teringen	Desinves-teringen	Afschrij-ving	Bijdragen en subsidies	Afwaard. duurzame waardever-mindering	
Bedragen x € 1.000								
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	161.596	0	8.554	0	-5.694	0	0	164.455
Overige materiële vaste activa	5.272	0	0	0	-1.126	0	0	4.146
Totaal	**166.868**	**0**	**8.554**	**0**	**-6.820**	**0**	**0**	**168.602**

De belangrijkste activeringen in 2023 betreffen investeringen in de gemeentelijke riolering (in totaal € 8,6 miljoen inclusief reeds onderhanden activa vanuit de beginbalans).

Investeringen met een maatschappelijk nut

Verloopstaat investeringen met een maatschappelijk nut

Omschrijving	31-12-2022	Verloop					31-12-2023
		Her-rubr.	Inves-teringen	Desinves-teringen	Afschrij-ving	Bijdragen en subsidies	
Bedragen x € 1.000							
Maatschappelijk nut vóór 2017							
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	42.577	0	0	0	-2.680	0	39.897
Maatschappelijk nut na 2017							
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	42.484	0	13.874	0	-1.670	0	54.688
Totaal	**85.061**	**0**	**13.874**	**0**	**-4.350**	**0**	**94.585**

De materiële activa in de openbare ruimte met maatschappelijk nut betreffen infrastructurele werken in de openbare ruimte, zoals wegen, pleinen, bruggen, viaducten en parken. De spelregels hiervoor zijn vanaf het begrotingsjaar 2017 gelijk aan die met economisch nut. Voor 2017 was er geen verplichting om alle investeringen in maatschappelijk nut te activeren.

De belangrijkste activeringen in 2023 betreffen investeringen in:

- Infrastructuur en bewegwijzering (€ 8,4 miljoen),
- Openbare verlichting (€ 2,6 miljoen),
- Bomenplan (€ 1,0 miljoen),
- Kunstwerken (€ 0,7 miljoen).

In erfpacht

Omschrijving	31-12-2022	Verloop						31-12-2023
		Her-rubr.	Inves-teringen	Desinves-teringen	Afschrij-ving	Bijdragen en subsidies	Afwaard. duurzame waardever-mindering	
Bedragen x € 1.000								
in erfpacht uitgegeven gronden	15.021	0	0	0	0	0	0	15.021
Totaal	**15.021**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**15.021**

Financiële vaste activa

Verloopstaat financiele vaste activa

Omschrijving	31-12-2022	Verloop			31-12-2023
		Herrubricering	Verhoging	Aflossing	
Bedragen x € 1.000					
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	4.742	0	0	0	4.742
Kapitaalverstrekkingen	**4.742**	**0**	**0**	**0**	**4.742**
Leningen aan woningbouwcorporaties	8	0	0	-1	7
Leningen aan deelnemingen	0	7.696	0	-1.185	6.511
Leningen	**8**	**7.696**	**0**	**-1.186**	**6.518**
Overige langlopende leningen	**38.661**	**-7.696**	**2.364**	**-7.412**	**25.917**
Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer	**5.928**	**0**	**0**	**0**	**5.928**
Totaal	**49.339**	**0**	**2.364**	**-8.598**	**43.105**

Binnen de Financiële vaste activa is vanuit de post Overige langlopende leningen een bedrag van € 7,7 miljoen geherrubriceerd naar de post Leningen aan deelnemingen. Het betreft de verstrekte lening aan de deelneming Sportbedrijf Arnhem B.V. die we met ingang van 2023 als een aparte balanspost presenteren, om extra inzicht te geven conform de richtlijnen van de BBV.

De totale rentebaten voor het jaar 2023 met betrekking tot de langlopende leningen bedraagt € 0,7 miljoen (2022: € 0,9 miljoen).

Specificatie kapitaalverstrekkingen

Omschrijving	31-12-2023	31-12-2022
Bedragen x € 1.000		
Scalabor B.V.	3.500	3.500
Bank Nederlandse Gemeenten	1.241	1.241
Sportbedrijf Arnhem B.V.	1	1
Totaal	**4.742**	**4.742**

Specificatie leningen

Omschrijving	31-12-2023	31-12-2022
Bedragen x € 1.000		
Leningen aan woningbouwcorporaties: Woningstichting Omnia	7	8
Leningen aan deelnemingen Sportbedrijf Arnhem B.V.	6.511	0
Totaal	**6.518**	**8**

Specificatie overige leningen

Omschrijving	31-12-2023	31-12-2022
Bedragen x € 1.000		
Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVn)	9.285	8.970
Stichting MSA	3.407	4.315
OK 72	2.014	2.014
Moscowa	1.654	1.806
Stichting Oostpool	1.431	1.527
Stichting Eusebius	1.223	1.293
Kunstbedrijf	681	1.092
Focus	509	576
Kredietbank Nederland	500	500
Luxor	347	416
Rozet	244	323
Zwembad Klarenbeek	236	274
Overige instellingen	677	823
Sportbedrijf Arnhem B.V.	0	7.696
Stichting DrieGasthuizenGroep	0	1.298
Gelderse Hogeschool	0	1.280
Leenbijstand BUIG	4.881	5.665
Voorziening leenbijstand BUIG	-1.172	-1.209
Totaal	**25.917**	**38.659**

Specificatie overige uitzettingen

Omschrijving	31-12-2023	31-12-2022
Bedragen x € 1.000		
Nog te ontvangen erfpacht canon	5.928	5.928
Totaal	**5.928**	**5.928**

Voorraden

Specificatie voorraad

Omschrijving	31-12-2023	31-12-2022
Bedragen x € 1.000		
Grond- en hulpstoffen	0	0
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	17.493	25.405
Gereed product en handelsgoederen	326	326
Totaal	**17.819**	**25.731**

Specificatie onderhanden werk

Omschrijving	31-12-2023	31-12-2022
Bedragen x € 1.000		
Grondexploitatieprojecten	87.660	95.457
Voorzieningen verliezen grondexploitatie	-66.438	-65.252
Overig onderhanden werk	-3.729	-4.800
Voorzieningen verliezen overig onderhanden werk	0	0
Totaal	**17.493**	**25.405**

Verloop grondexploitatie

Omschrijving	31-12-2022	Verloop				31-12-2023
		Herrubr.	Kosten	Opbrengsten	Afwaardering duurzame waarde-vermindering	
Bedragen x € 1.000						
Grondexploitatieprojecten	95.457	712	14.464	-20.049	0	87.660
Overig onderhanden werk	-4.800	0	-603	1.676	0	-3.729
Totaal	**90.657**	**712**	**13.860**	**-18.373**	**0**	**83.931**

Verklaring saldo grondexploitatie

Omschrijving	31-12-2022	Verloop					31-12-2023
		Herrubr.	Winst-neming	Gemaakte kosten	Gerealiseerde opbrengsten	Bijdragen van derden	
Bedragen x € 1.000							
Schuytgraaf	27.319	0	2.220	7.336	-20.323	0	16.552
Arnhem Centraal	56.672	0	0	808	0	0	57.480
Koningspley	1.990	0	0	75	-12	0	2.053
Presikhaaf	5.921	0	0	469	-65	0	6.324
De Hobbit	24	0	0	2	0	0	26
De Maten	6.177	0	0	235	-671	0	5.740
Saksen Weimar	15	0	0	0	0	0	15
Centrum Zuid	843	0	590	251	-8	0	1.676
Oostelijk Centrum Gebied	887	0	0	580	-216	0	1.251
Zuidelijke binnenstad fase 1	-5.640	0	0	1.662	-300	0	-4.278
ZB Coehoorn Noord	1.232	0	420	568	-3.106	0	-886
Kronenburg	0	0	0	2.370	1.463	0	907
Laarkwartier Station Zuid	0	712	0	100	-40	0	772
Overige	18	0	0	7	0	0	26
Totaal	**95.457**	**712**	**3.230**	**14.464**	**-23.278**	**0**	**87.660**

Verklaring saldo overig onderhanden werk

Omschrijving	31-12-2022	Verloop				31-12-2023
		Herrubr	Gemaakte kosten	Gerealiseerde opbrengsten	Bijdragen van derden	
Bedragen x € 1.000						
Arnhem Centraal	893	-1.717	699	-26	0	-151
Malburgen	-5.691	-297	238	0	0	-5.750
Zuidelijke binnenstad	115	-115	0	0	0	0
Presikhaaf	166	-213	-473	576	0	55
Korenkwartier	-1.415	1.415	0	0	0	0
Overig	1.132	927	-1.067	1.125	0	2.117
Totaal	**-4.801**	**0**	**-603**	**1.675**	**0**	**-3.729**

Nadelige resultaten

Jaarlijks worden de resultaten van alle projecten doorgerekend. Indien deze doorrekening tot een nadelig resultaat leidt en er geen andere compenserende maatregelen in het project getroffen kunnen worden, wordt daartoe een voorziening ingesteld of de bestaande voorziening verhoogd. Verliezen bij afsluiting van projecten, naast reeds getroffen voorzieningen, komen ten laste van het resultaat van het boekjaar.

Omschrijving	Boekwaarde	Nog te realiseren	Totaal
Kosten			
Bedragen x € 1.000.000			
Verwervingen	206	3	209
Civiele kosten	163	39	202
Overige kosten	77	7	84
Plankosten en VTU	148	13	161
Totaal kosten	***594***	***62***	***656***
Opbrengsten			
Grondopbrengsten	396	72	468
Overige opbrengsten	111	4	115
Subsidies / bijdragen	47	11	58
Totaal opbrengsten	***554***	***87***	***641***
Rente / Kosten- en opbrengstenstijging	48	5	53
Voorziening Grondbedrijf			66
Resultaat (op eindwaarde)			**62**
Resultaat op contante waarde per 31-12-2023			**65**

Specificatie gereed product en handelsgoederen

Omschrijving	31-12-2023	31-12-2022
Bedragen x € 1.000		
Bovenleiding materiaal trolley	326	326
Totaal	**326**	**326**

Verklaring saldo gereed product en handelsgoederen

Omschrijving	31-12-2022	Verloop			31-12-2023
		Herrubr.	Aankopen	Verkopen	
Bedragen x € 1.000					
Bovenleiding materiaal Trolley	326	0	0	0	326
Totaal	**326**	**0**	**0**	**0**	**326**

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Specificatie uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Omschrijving	31-12-2023	31-12-2022
Bedragen x € 1.000		
Vorderingen op openbare lichamen	1.781	1.715
Rekening-courantverhouding met het Rijk	110.444	35.590
Overige vorderingen	19.443	19.149
Totaal	**131.668**	**56.454**

Specificatie vorderingen op openbare lichamen

Omschrijving	31-12-2023	31-12-2022
Bedragen x € 1.000		
Debiteuren publiekrechtelijk	1.781	1.715
Totaal	**1.781**	**1.715**

Specificatie rekening-courantverhouding met het Rijk

Omschrijving	31-12-2023	31-12-2022
Bedragen x € 1.000		
Rc-verhouding Ministerie van financiën: schatkistbankieren	110.444	35.590
Totaal	**110.444**	**35.590**

Specificatie overige vorderingen

Omschrijving	31-12-2023	31-12-2022
Bedragen x € 1.000		
Vorderingen m.b.t. lokale heffingen	4.386	4.362
Voorziening oninbaarheid m.b.t. lokale heffingen	-418	-411
Vorderingen m.b.t. sociale zekerheid	8.555	9.678
Voorziening oninbaarheid m.b.t. sociale zekerheid	-3.956	-4.392
Debiteuren privaatrechtelijk	9.479	8.959
Voorziening oninbaarheid m.b.t. debiteuren privaatrechtelijk	-333	-343
Overige vorderingen	1.729	1.296
Totaal	**19.442**	**19.149**

Liquide middelen

Specificatie liquide middelen

Omschrijving	31-12-2023	31-12-2022
Bedragen x € 1.000		
Banksaldi	318	466
Kassaldi	83	69
Totaal	**401**	**535**

Gemiddeld saldo banken per kwartaal

Kwartaal	Drempelbedrag 2023	Realisatie 2023	Over- / onderschrijding 2023
Bedragen x € 1.000			
1e kwartaal	10.675	9.978	-697
2e kwartaal	10.675	10.257	-418
3e kwartaal	10.675	10.332	-343
4e kwartaal	10.675	10.358	-317

Overlopende activa

Specificatie overlopende activa

Omschrijving	31-12-2023	31-12-2022
Bedragen x € 1.000		
De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkering met een specifiek bestedingsdoel	**12.361**	**12.201**
Vooruitbetaalde bedragen	5.553	4.759
Nog te ontvangen bedragen	10.020	19.526
BCF	46.035	35.183
Vooruitbetaalde faciliterende grondexploitatieplannen	1.392	992
Overige nog te ontvangen bedragen, en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	**63.000**	**60.460**
Totaal	**75.361**	**72.661**

Verloopstaat overige nog te ontvangen bedragen

Verloopstaat Overige nog te ontvangen bedragen, en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen.

Omschrijving	31-12-2022	Verloop		31-12-2023
		Toevoegingen	Verminde-ringen	
Bedragen x € 1.000				
Vooruitbetaalde bedragen	4.759	142.292	-141.498	5.553
Nog te ontvangen bedragen	19.526	9.965	-19.471	10.020
BCF	35.183	10.949	-97	46.035
Vooruitbetaalde faciliterende grondexploitatieplannen	992	400		1.392
Totaal	**60.460**	**163.606**	**-161.066**	**63.000**

Verloopstaat Europese en Nederlandse overheidslichamen

Verloopoverzicht de van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkering met een specifiek bestedingsdoel.

Omschrijving	31-12-2022	Verloop		31-12-2023
		Toevoegingen	Verminde-ringen	
Bedragen x € 1.000				
Europese overheidslichamen	147		-147	0
Het Rijk	10.220	11.759	-10.235	11.744
Overige Nederlandse overheidslichamen	1.834	4	-1.221	617
Totaal	**12.201**	**11.763**	**-11.603**	**12.361**

Eigen vermogen

Specificatie eigen vermogen

Omschrijving	31-12-2023	31-12-2022
Bedragen x € 1.000		
Algemene reserve	44.267	58.096
Bestemmingsreserves	215.186	194.416
Gerealiseerd resultaat boekjaar	34.004	23.866
Totaal	**293.457**	**276.378**
Mutatie t.o.v. vorige jaar	17.079	0
Solvabiliteit	27,62%	28,46%

Verloopstaat eigen vermogen

In de mutaties van de algemene reserve zijn alle begrote dotaties en onttrekkingen verwerkt. De afwijkingen ten opzichte van de begroting zijn meegenomen in het gerealiseerd resultaat.

Omschrijving	Algemene reserve	Bestemmings reserves	Totaal
Bedragen x € 1.000			
Saldo 31-12-2022	**58.096**	**194.414**	**252.510**
Gerealiseerd resultaat voorgaand boekjaar	23.866	0	23.866
Saldo 01-01-2023	**81.962**	**194.414**	**276.376**
Gerealiseerde toevoegingen	30	124.200	124.229
Gerealiseerde onttrekkingen	-37.725	-103.428	-141.153
Saldo 31-12-2023	**44.267**	**215.185**	**259.452**
Gerealiseerd resultaat boekjaar	34.004	0	34.004
Saldo 01-01-2024	**78.271**	**215.185**	**293.457**

Bestemmingsreserves (BR)

Doelstelling per bestemmingsreserve.	
Naam	**BR Arnhem Oost**
Doel	Deze reserve wordt ingezet ter dekking van uitvoeringsplannen in het kader van de Arnhem-Oost aanpak.
Naam	**BR Bedrijfsvoering**
Doel	In de bestemmingsreserve Bedrijfsvoering kunnen voor- en nadelen op de totale bedrijfsvoering worden verwerkt. Hierbij valt bijvoorbeeld te denken aan resultaten op de formatie en bezetting, de inhuur en frictiekosten voor afbouw formatie.

Naam	**BR Bereikbaarheid**
Doel	Deze bestemmingsreserve heeft als doel het verbeteren van de bereikbaarheid van de binnenstad en het ontwikkelen van parkeervoorzieningen. Het exploitatiesaldo van parkeren wordt met deze reserve verrekend.
Naam	**BR Beschermd en Weerbaar**
Doel	Arnhem ontvangt als centrumgemeente voor de regio's Arnhem en Achterhoek (tezamen 19 regiogemeenten) via de decentralisatie-uitkering Vrouwenopvang van het Rijk jaarlijks middelen ten behoeve van de bestrijding van huiselijk geweld en seksueel geweld, de uitvoering van de vrouwenopvang, en voor de uitvoering van de Wet meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. Het betreft hier wettelijke taken die zijn vastgelegd in het Rijksprogramma Geweld in afhankelijkheidsrelaties (GIA) en Geweld hoort nergens thuis (GHNT). De bestemmingsreserve dient om deze (regionale) middelen beschikbaar te houden voor de doelen en activiteiten die daarvoor zijn vastgelegd in de Regiovisie Samen Veilig 2019 - 2022 (aanpak Huiselijk Geweld en Kindermishandeling in de regio Arnhem en Achterhoek). Voor- en nadelige jaarrekeningresultaten op het regionale budget worden verrekend met de bestemmingsreserve.
Naam	**BR Buitengewoon Beter**
Doel	De middelen uit deze bestemmingsreserve waren bedoeld ter financiering van de incidentele component van het Buiten Gewoon Beter Programma (€ 19,4 miljoen) voor de periode 2009-2016. Tevens is de bestemmingsreserve ontstaan om tempoverschillen in de uitvoering op te kunnen vangen. Het programma bestaat uit een scala aan meerjarige projecten. Bij een jaarovergang bleven op deze wijze de middelen beschikbaar voor het programma Buitengewoon Beter.
Naam	**BR Burgerberaden**
Doel	Het burgerberaad is een groep willekeurig gelote burgers die de gemeente adviseert. Loting zorgt voor een representatieve vertegenwoordiging van inwoners. Voor het organiseren van een aantal burgerberaden gedurende de raadsperiode 2022-2026 is € 600.000 aan deze BR toegevoegd.
Naam	**BR Burgerinitiatieven Sociaal Domein**
Doel	Het stimuleren en organiseren van activiteiten om de betrokkenheid en invloed van inwoners en/of organisaties op hun wijk/buurt in Arnhem te vergroten.
Naam	**BR Burgerparticipatie**
Doel	Dekking van de afspraken uit het addendum op het coalitieakkoord - Uitbreiding van de griffie met een communicatiemedewerker (2021-2022) - Verlenging bewonersondersteuning (2022) - pilot digitaal wijkpanel (2021)
Naam	**BR Cultureel Vastgoed**
Doel	De bestemmingsreserve Cultureel Vastgoed (voorheen BR Cultuur in Rijnboog) dient ter dekking van kapitaallasten en andere eigenaarslasten van cultureel vastgoed in Arnhem. Eénmalige bijdragen, opbrengsten vertreklocaties en onderbesteding en vrijval van kapitaallasten worden gedoteerd aan deze bestemmingsreserve. Met ingang van de begroting 2021 heeft deze bestemmingsreserve nog uitsluitend betrekking op de vernieuwing van het Stadstheater Arnhem. De baten en lasten van de recente ver- c.q. nieuwbouw van Rozet, Musis, Focus Filmtheater en Museum Arnhem worden vanaf 2021 niet meer met deze bestemmingsreserve verrekend.
Naam	**BR Duurzaam Arnhem**
Doel	Het ondersteunen van investeringen in de stad die bijdragen aan een rechtvaardige transitie naar een klimaatneutraal, aardgasvrij en klimaatadaptief Arnhem. Met deze BR worden onder meer de doelstellingen van NEMiA ondersteund. Voor deze reserve gelden aparte kaders zoals vastgesteld in de raadsvergadering van 15 mei 2019.
Naam	**BR Duurzaamheidsleningen**
Doel	Ter dekking van de jaarlijkse beheerskosten en soms ook rentelasten van de duurzaamheidslening en Toekomstbestendigwonen lening (TWL) binnen de gemeente Arnhem. Deze leningen worden verstrekt voor maatregelen op het gebied van energiebesparing en duurzame opwek bij particuliere woningen en de TWL kan ook aanvullend gebruikt worden voor het levensloop bestendig maken van de woning.
Naam	**BR Energiearmoedefonds**
Doel	Deze reserve dient om Arnhemmers die de energierekening niet kunnen betalen inkomensondersteuning te verlenen, in de vorm van een wintertoeslag.
Naam	**BR Evenementen**
Doel	In de begroting is een budget van € 0,6 miljoen beschikbaar gesteld voor bijdragen in evenementen. De uitgaven worden gebruikt voor evenementen waarvan een groot deel al vastligt. Het overige deel is voor bijdragen welke op ad-hoc basis beschikbaar worden gesteld. Verschillen tussen werkelijkheid en budget worden met deze reserve verrekend.

Naam	**BR Fractie-ondersteuning**
Doel	Deze bestemmingsreserve wordt gebruikt ter dekking van de extra kosten die worden veroorzaakt door de afsplitsing van een fractie. Deze extra kosten worden voor 50% betaald uit de bestemmingsreserve en voor 50% uit een korting op de ondersteuning van de af te splitsen fractie en de oorspronkelijke fractie. Hierbij wordt voorkomen dat bij afsplitsingen de financiële gevolgen volledig bij de fracties worden neergelegd.
Naam	**BR Gebiedsontwikkeling Kronenburg**
Doel	Dekking bieden voor de kosten van de gebiedsontwikkeling Kronenburg, en wel voor de volgende onderdelen van deze gebiedsontwikkeling: - Investeringen in de openbare ruimte: dekkingsmiddelen hiervoor kunnen na afronding van onderdelen van het project aan deze bestemmingsreserve worden onttrokken. Wanneer de gemaakte kosten dienen te worden geactiveerd, zullen de dekkingsmiddelen worden toegevoegd aan de BR Kapitaallasten, ter dekking van de kapitaallasten; - Grondexploitaties: hiervan worden resultaten (tekorten dan wel tussentijdse winstnemingen) verrekend met deze bestemmingsreserve; - Anterieure overeenkomsten ten aanzien van grondexploitaties van derden: eventuele dekkingsresultaten worden ook met deze bestemmingsreserve verrekend.
Naam	**BR Groenfonds**
Doel	Deze egalisatiereserve dient om schommelingen op te vangen bij de besteding van het budget dat beschikbaar is voor het bomenbeleid, en voor andere groene investeringen in gebieden die dringend aan een impuls toe zijn. Opbrengsten uit herplantingplicht voor bomen waarbij herplant ter plekke niet mogelijk of wenselijk is, worden toegevoegd aan deze reserve.
Naam	**BR Grondexploitatie**
Doel	Deze reserve heeft tot doel risico's in de grondexploitatie op te vangen. De gewenste en tevens maximale omvang wordt bepaald op basis van het benodigde weerstandsvermogen van het grondbedrijf. Het jaarresultaat van het grondbedrijf wordt aan deze reserve toegevoegd (totdat de maximale omvang is bereikt), dan wel onttrokken. Deze reserve wordt meegerekend in het weerstandsvermogen.
Naam	**BR Groot onderhoud en vervanging openbare ruimte**
Doel	Deze egalisatiereserve dient om schommelingen op te vangen bij de besteding van exploitatiebudgetten voor groot onderhoud en vervanging in de openbare ruimte. Hierbij worden geen schotten gehanteerd tussen de verschillende onderwerpen (Riolering, Buitengewoon Beter, Wegen, Groen, Spelen, Bomen, Verkeersregelinstallaties, Civieltechnische Kunstwerken, Openbare Verlichting, Water). Hierdoor ontstaat flexibiliteit en kan beter worden geanticipeerd op de onderhoudsbehoefte in de stad.
Naam	**BR Huisvesting bijz. doelgroepen**
Doel	Dekking bieden voor het opstellen en uitvoeren van projecten om het aantal passende en betaalbare woningen voor bijzondere doelgroepen uit te breiden.
Naam	**BR Inburgering, integratie en asiel**
Doel	Deze reserve is primair bestemd voor de voorbereidende taken op de nieuwe wet Inburgering die in 2022 ingaat en voor de doelen in het actieplan nieuwkomers. Met de nieuwe wet komen structurele middelen over en de reserve zal beschikbaar blijven tot één jaar na de invoering van de wet.
Naam	**BR Jeugdfonds**
Doel	Om het integraal Jeugdbeleid de komende jaren een impuls te geven worden de extra Jeugdmiddelen die niet binnen het beleidsveld Zorg ingezet worden (€ 6,59 miljoen in 2022, € 1 miljoen in de jaren 2023, 2024 en 2025), gedoteerd aan deze bestemmingsreserve. Het jeugdbeleid en daarmee de inzet van het jeugdfonds wordt stadsbreed en in samenhang met Arnhem Oost bezien. Extra inzet op Jeugd kan incidenteel gedekt worden uit deze reserve. Een eventueel overschot aan middelen in het jeugdfonds kan overgeheveld worden naar de BR WMO en Jeugdzorg.
Naam	**BR Kapitaallasten**
Doel	Deze bestemmingsreserve dient ter dekking van diverse kapitaallasten. Het bedrag van de dotatie is gelijk aan het bedrag van de investering. Het bedrag van de onttrekkingen is gelijk aan het bedrag van de afschrijvingen. Om ook de rentelasten te kunnen dekken wordt de reserve aangemerkt als een rentedragende reserve.
Naam	**BR Klimaat en Energie**
Doel	De BR klimaat en energie is een egalisatiereserve, bedoeld om fluctuaties in de uitgaves die de veranderopgave klimaat en energie met zich meebrengt op te vangen. Het zorgt op deze manier voor dekking, van in de toekomst voorziene en noodzakelijke grote uitgaven, om de doelen van het NemiA programma te kunnen realiseren.
Naam	**BR Klimaatadaptatiefonds**
Doel	Deze reserve kan worden ingezet als dekking voor maatregelen voor klimaatadaptatie zoals het verminderen van verhardingen en het ontstenen van de openbare ruimte.
Naam	**BR Omgevingslawaai**
Doel	De gemeente Arnhem heeft deze middelen van het ministerie van Infrastructuur & Milieu (I&M) ontvangen en ze worden ingezet voor maatregelen om het omgevingslawaai terug te dringen, zoals door geluidarm asfalt op de hoofdinvalswegen van Arnhem (zoals Velperweg en Huissensestraat), investeringen in geluidsschermen langs het spoor en andere bronmaatregelen.

Naam	**BR Onderwijs**
Doel	Deze reserve heeft een dekkingsfunctie voor nieuwbouw- en renovatieprojecten in het basisonderwijs, speciaal onderwijs en voortgezet onderwijs. Alle in de begroting vrijvallende middelen voor onderwijshuisvesting (door afnemende kapitaallasten en daling van andere onderwijshuisvestingslasten) worden aan deze reserve toegevoegd. Hierdoor blijven alle middelen die in de begroting zijn geraamd voor kapitaallasten onderwijs en voor overige onderwijshuisvestingsbudgetten beschikbaar voor onderwijshuisvesting.
Naam	**BR Onderzoek Rekenkamer**
Doel	In het jaarbudget van de Rekenkamer is ruimte voor het uitvoeren van ongeveer twee grote onderzoeken per jaar. Echter, de Rekenkamer is de afgelopen jaren, mede door een actieve gemeenteraad, op ad-hoc basis verzocht aanvullende onderzoeken uit te voeren. Het karakter van dit soort onderzoeken in combinatie met de gewenste korte doorlooptijd noodzaken inhuur van externen. Toevoeging van onderbestedingen op het reguliere onderzoeksbudget en eventueel positief saldo op het product Rekenkamer geven Raad en Rekenkamer iets meer ruimte om snel en adequaat onderzoeken op te pakken.
Naam	**BR Participatie**
Doel	De bestemmingreserve is gevormd om diverse kosten op te kunnen vangen die samenhangen met de uitvoering van de participatiewet en het bereiken van de doelstellingen. Het re-integratiebudget staat onder druk. De door het Rijk verstrekte budgetten voor re-integratie zijn in aanloop naar invoering van de nieuwe wetgeving in 2015 sterk teruggelopen. Daarbij is tevens gekozen geen directe koppeling te maken tussen de financiering vanuit het Rijk en de Arnhemse begroting voor re-integratie (extra middelen worden niet automatisch toegevoegd aan het beleidsveld). De huidige re-integratiemiddelen zijn volledig nodig voor inzet op de doelgroep om de huidige ambitie in de begroting op het gebied van werk te realiseren. Er is geen geld in de begroting voor doorontwikkeling beleid, onderzoeken of extra inspanningen binnen het programma participatie en armoedebestrijding. De reserve dient om incidentele kosten voor bijvoorbeeld doorontwikkeling op beleid of kosten voor onderzoek uit te betalen.
Naam	**BR Plankosten stedelijke ontwikkeling**
Doel	Het egaliseren van fluctuaties in het uitgavenpatroon van het budget voor plankosten stedelijke ontwikkeling.
Naam	**BR Raad**
Doel	Ervaringen in den lande wijzen uit dat de kosten voor het uitvoeren van een raadsonderzoek / enquête een veelvoud bedragen van het budget dat de Griffie jaarlijks hiervoor te besteden heeft van € 15.000. Zodoende wordt dit budget, voor zover het niet wordt aangewend, jaarlijks toegevoegd aan de bestemmingsreserve totdat het plafond (ingesteld op € 75.000) hiervoor is bereikt. Als er zich dan in enig jaar een raadsonderzoek wordt uitgevoerd, dan kan deze reserve hiervoor aangewend worden.
Naam	**BR Revolverendfonds (Duurzaam)**
Doel	Uit deze Revolverend Fonds reserve worden duurzaamheidsleningen verstrekt volgens de bredere regeling Toekomst bestendig wonen lening. De leningen worden ten laste gebracht van de reserve en de aflossingen vloeien weer terug.
Naam	**BR Risico en beheer Arnhem Centraal**
Doel	Deze bestemmingsreserve heeft een dekkingsfunctie voor kosten en andere onverwachte ontwikkeling binnen het project Arnhem Centraal. Daar onder vallen de transferhal, het ondergronds afval transport systeem en de grondexploitatie. Als alle projectonderdelen zijn afgerond kan deze bestemmingsreserve worden opgeheven.
Naam	**BR Sociaal Economisch Fonds**
Doel	Deze reserve is bestemd voor uitgaven in het kader van het faciliteren van economische stimuleringsprojecten. Verschillen tussen het jaarlijkse budget en werkelijke kosten worden met de reserve verrekend.
Naam	**BR Solvabiliteit**
Doel	In de bestemmingsreserve wordt een buffer opgebouwd voor een robuustere financiële positie. Naast de algemene reserve die direct meetelt in de berekening van de beschikbare weerstandscapaciteit, vormt de BR Solvabiliteit een belangrijke bijdrage in de vergroting van het eigen vermogen.
Naam	**BR Spoorzone Oost**
Doel	Dekking bieden voor de kosten van de gebiedsontwikkeling Spoorzone Oost, en wel voor de volgende onderdelen van deze gebiedsontwikkeling: - Investeringen in de openbare ruimte (inclusief groen/park) en mobiliteit (inclusief duurzame bereikbaarheid gebied): dekkingsmiddelen hiervoor kunnen na afronding van onderdelen van het project aan deze bestemmingsreserve worden onttrokken. Wanneer de gemaakte kosten dienen te worden geactiveerd, zullen de dekkingsmiddelen worden toegevoegd aan de BR Kapitaallasten, ter dekking van de kapitaallasten. - Grondexploitaties: hiervan worden resultaten (tekorten dan wel tussentijdse winstnemingen) verrekend met deze bestemmingsreserve. - Anterieure overeenkomsten ten aanzien van grondexploitaties van derden: eventuele dekkingsresultaten worden ook met deze bestemmingsreserve verrekend.

Naam	**BR Stadsontwikkelfonds**
Doel	Deze reserve wordt ingezet om onze ambities ten aanzien van de stedelijke ontwikkeling te kunnen realiseren of als cofinanciering voor middelen van andere overheden. Naast het borgen van de voortgang of versnelling van projecten, zijn deze middelen ook bedoeld voor onder andere het realiseren van meer sociale huurwoningen, maatschappelijke functies of vergroening van de openbare ruimte. Positieve resultaten van het grondbedrijf die vrij beschikbaar zijn nadat de reserves grondexploitatie conform de nota grondbeleid op het vereiste niveau zijn gebracht, worden toegevoegd aan de reserve Stadsontwikkelfonds. Bijdragen van projectontwikkelaars voor de realisatie van bovenwijkse voorzieningen worden ook toegevoegd aan deze reserve.
Naam	**BR Startersleningen**
Doel	De starterslening is bedoeld voor starters op de woningmarkt. Uit de reserve worden jaarlijkse beheerskosten en rentelasten van de startersleningen gedekt.
Naam	**BR Strategische Posities**
Doel	Deze reserve dient ter dekking van mogelijke exploitatietekorten op het beheren en onderhouden van strategisch vastgoed (vooruitlopend op beslissingen om te gaan ontwikkelen) en tevens voor het opvangen van waardeverminderingen van het strategisch vastgoed door hertaxatie of bij eventuele verkoop. Deze reserve wordt meegerekend in het weerstandsvermogen.
Naam	**BR Taakmutaties gemeentefonds-overloop**
Doel	Conform de spelregels gemeentefonds wordt bij elke toevoeging van nieuwe middelen (taakmutaties, decentralisatie- en integratie-uitkeringen) aan de raad voorgelegd of deze middelen ingezet mogen worden voor een onderliggend beleidsdoel of dat de middelen deel uitmaken van de algemene middelen in het gemeentefonds. In deze bestemmingsreserve worden nieuwe toegevoegde middelen aan het Gemeentefonds gereserveerd die gedurende het jaar niet aan de raad voorgelegd kunnen worden. Vooral van de nieuwe toevoegingen die bekend gemaakt zijn in de septembercirculaire en in de november/decembercirculaire is het niet altijd mogelijk om voor het einde van het jaar een raadsvoorstel met begrotingswijziging aan de raad voor te leggen. In het daarop volgende jaar doen de betreffende beleidsvelden een beroep op deze middelen via een raadsvoorstel en een begrotingswijziging, waarbij voorgesteld wordt de middelen aan de bestemmingsreserve Taakmutaties gemeentefonds te onttrekken. Middelen die na een jaar nog niet via een raadsvoorstel geclaimd zijn voor uitvoering van een bepaald beleid, vallen vrij ten gunste van de Algemene Reserve. (Raadsbesluit 8 februari 2010). In 2010 is het doel van deze bestemmingsreserve uitgebreid ten behoeve van niet bestede budgetten die gereserveerd moeten blijven om bestaand beleid uit te voeren in volgende jaren (raadsbesluit 13 december 2010).
Naam	**BR Transformatie Zorgbudgetten**
Doel	De bestemmingsreserve heeft als doel om nieuwe voorzieningen te financieren die voorkomen dat inwoners een beroep moeten doen op specialistische maatwerkvoorzieningen.
Naam	**BR Vastgoed**
Doel	Deze egalisatiereserve dient om de kosten van onderhoud van het gemeentelijke vastgoed te egaliseren en om daarmee schommelingen in de jaarlijkse begroting tegen te gaan. De hoogte van deze reserve is gebaseerd op het 40-jarige Meerjarige OnderhoudsPlan (MJOP).
Naam	**BR Volkshuisvesting**
Doel	Deze reserve is bestemd om schommelingen op te vangen bij de besteding van het budget dat beschikbaar is voor de inspanningen die bijdragen aan het behalen van de doelen op gebied van wonen. Deze doelen zijn vastgelegd in de woonvisie.
Naam	**BR Volkshuisvestingsfonds Arnhem Oost**
Doel	De doelstelling van het Volkshuisvestingsfonds Arnhem-Oost is om aan te sluiten bij de Arnhemse doelen op het gebied van onder andere wonen, klimaat, leefbaarheid en veiligheid in kwetsbare wijken. Met de aanpak van particuliere woningen en de directe leefomgeving, in samenhang met een brede leefbaarheidsaanpak, wordt bijgedragen aan het realiseren van een betere woon-/leefomgeving, meer kansengelijkheid in Arnhem(-Oost) en aan de CO2-reductiedoelstelling van het programma New energy made in Arnhem 2020-2030. De reserve wordt gevoed door enerzijds subsidie van het Rijk en anderzijds door cofinanciering van de provincie en de gemeente Arnhem. De bestedingen zijn conform het vastgestelde plan van aanpak Volkshuisvestingsfonds Arnhem-Oost.
Naam	**BR Voorstudies**
Doel	Deze reserve is bedoeld om fluctuaties op te vangen in de uitgaven van voorstudies voor potentiële grondexploitatieprojecten. Op het moment dat een grondexploitatie wordt vastgesteld, worden deze voorstudie-kosten ten laste van het desbetreffende project gebracht en vloeit de bijdrage die vanuit deze reserve is gedaan weer terug in de reserve. Deze reserve wordt meegerekend in het weerstandsvermogen.
Naam	**BR Wijkfondsen**
Doel	In uitzondering op reguliere begrotingsuitgangspunten is budgetoverheveling voor de wijkbudgetten naar een volgend jaar toegestaan. Jaarlijks wordt het surplus of tekort op de wijkbudgetten gestort respectievelijk onttrokken aan de reserve.

Naam	**BR Wmo en Jeugdzorg**
Doel	De inkomsten en uitgaven op het beleidsveld Zorg zijn nog niet in evenwicht. Dit komt omdat gemeenten nog actief zijn met het ontwikkelen en uitvoeren van de transformatie van de zorg, nog in afwachting zijn van de hervormingsagenda Jeugd en de doorontwikkeling beschermd wonen en maatschappelijke opvang nog afwachten. Naast de dotatie vanuit de extra middelen jeugdzorg (2021 - 2025) worden de voordelen van het beleidsveld Zorg tijdelijk toegevoegd aan deze reserve, zodat extra maatregelen en (mogelijke) tekorten op het beleidsveld Zorg verrekend kunnen worden met deze reserve.
Naam	**BR Zuidelijke Binnenstad**
Doel	Deze reserve heeft een dekkingsfunctie t.b.v. de financiering van ruimtelijke plannen in de zuidelijke binnenstad.

Verloopstaat bestemmingsreserves

Verloopstaat bestemmingsreserves

Voor de tekstuele toelichting op de doelstellingen per reserve en de belangrijkste financiële reservemutaties wordt verwezen naar de programmaonderdelen 'Wat heeft het gekost' in het jaarverslag.

Voor de volgende bestemmingsreserve worden onttrekkingen aangewend voor afschrijvingen:

- Bereikbaarheid;
- Onderwijs;
- Cultureel vastgoed;
- Kapitaallasten.

Prog.	Omschrijving	31-12-2022	Toevoegingen	Onttrekkingen	31-12-2023
Bedragen x € 1.000					
S00	Onderzoek Rekenkamer	213	0	0	213
S00	Raad	12	0	0	12
S00	Fractie-ondersteuning	21	0	0	21
S00	Burgerberaden	0	600	-82	518
S02	Buitengewoon Beter	1.567	0	-105	1.462
S02	Bereikbaarheid	4.813	12.590	-13.567	3.835
S02	Groot onderhoud en vervanging Openbare Ruimte	7.836	1.686	-3.781	5.741
S03	Sociaal Economisch Fonds	605	1.808	0	2.413
S03	Evenementen	702	485	0	1.187
S04	Onderwijs	25.088	12.338	-8.850	28.576
S05	Cultureel Vastgoed	8.154	2.412	-257	10.309
S12	Groenfonds	534	1.133	-180	1.487
S06	Participatie	39	0	0	39
Div.	Wijkfondsen	129	6	-56	78
S08	Beschermd en Weerbaar	4.006	809	0	4.815
S07	Burgerinitiatieven sociaal Domein	372	0	-106	266
S06	Werk-Investeringsfonds	0	0	0	0
S08	Inburgering, integratie en asiel	3.019	1.217	-806	3.431
S07	WMO en jeugdzorg	25.924	9.830	-6.680	29.074
S07	Transformatie Zorgbudget	976	0	-281	695
S11	Klimaat en energie	1.527	1.420	-25	2.923
S11	Duurzaamheidsleningen	340	0	-15	325
S11	Revolverend fonds (duurzaam)	680	0	0	680
S11	Duurzaam Arnhem	5.730	0	-1.628	4.102
S11	Omgevingslawaai	393	0	-163	230
S11	Risicobeheer Arnhem Centraal	3.469	0	0	3.469
S11	Grondexploitatie	19.909	539	-5.600	14.848
S11	Voorstudies	0	0	0	0
S11	Strategische posities	1.500	0	0	1.500
S11	Zuidelijke Binnenstad	3.405	0	-90	3.315

S11	Gebiedsontwikkeling Kronenburg	0	3.042	-1.391	1.651
S12	Volkshuisvesting	1.230	2.190	-874	2.545
S12	Volkshuisvesting Arnhem Oost	6.476	3.293	-2.737	7.032
S12	Stimulering woningbouw	0	0	0	0
S12	Startersleningen	1.657	60	0	1.717
S12	Arnhem Oost	0	6.398	-164	6.234
S12	Klimaatadaptiefonds	0	0	0	0
S01	Vastgoed	2.945	4.500	-3.198	4.247
Div	Taakmutaties Gemeentefonds-Overloop	22.533	18.472	-21.890	19.115
S00	Bedrijfsvoering	410	1.174	-197	1.387
S00	Solvabiliteit	19.504	0	-19.504	0
S00	ICT	1	0	0	1
S00	Kapitaallasten	2.813	6.308	-1.349	7.772
Div	Burgerparticipatie	211	0	-30	181
S11	Plankosten stedelijke ontwikkeling	552	471	-49	974
S00	Energiearmoedefonds	8.528	5.000	-8.528	5.000
S07	Jeugdfonds	6.591	0	-658	5.933
	Stadsontwikkelingsfonds	0	13.921	0	13.921
	Klimaatadaptatiefonds	0	12.500	-588	11.912
	Totaal Bestemmingsreserves (BR)	**194.414**	**124.199**	**-103.428**	**215.184**
	Algemene reserve	81.962	30	-37.725	44.267
	Totaal Algemene Reserve (AR)	**81.962**	**30**	**-37.725**	**44.267**
	Totaal Reserves (AR en BR)	**276.376**	**124.228**	**-141.153**	**259.451**

Voorzieningen

Verloopstaat voorzieningen

Omschrijving	31-12-2022	Verloop		31-12-2023
		Toevoegingen	Onttrekkingen	
Bedragen x € 1.000				
Voorzieningen ter egalisering van kosten	1.565	700	-111	2.154
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	9.622	1.018	-456	10.184
Totaal	**11.187**	**1.718**	**-567**	**12.338**

Verloopstaat voorzieningen

Omschrijving	31-12-2022	Verloop		31-12-2023
		Vermeerderingen	Verminderingen	
Bedragen x € 1.000				
Voorzieningen ter egalisering van kosten:				
Rioolheffing	1.565	700	-111	2.154
Verloopstaat voorzieningen voor verliezen, verplichtingen en risico's:				
Pensioen wethouders	7.049	0	-345	6.704
Personele risico's	109	7	-78	38
Kunstbedrijf	117	4	-33	88
Spaarverlof	2.347	1.007	0	3.354
Totaal	**11.187**	**1.718**	**-567**	**12.338**

Voorziening pensioen wethouders
De gemeente is verantwoordelijk voor de uitbetaling van ouderdoms- en nabestaandenpensioen voor zittende en ex-wethouders op grond van de wet Appa. Deze voorziening dient voor de toekomstige verplichtingen.

Voorziening personele risico's
Deze voorzieningen zijn gevormd ten behoeve van getroffen afvloeiingsregelingen met personeelsleden en reorganisaties.

Voorziening kunstbedrijf
Deze voorziening is gevormd ten behoeve van uitvoering van het reorganisatieplan Stichting Kunstbedrijf Arnhem die van toepassing is op de door de gemeente bij de stichting gedetacheerde werknemers.

Voorziening spaarverlof
Dit betreft een voorziening ter dekking van de kosten die samenhangen met de mogelijkheid voor werknemers om verlof te sparen voor nader omschreven doelen. Zodra het opgespaarde verlof wordt opgenomen ontstaat een capaciteitstekort dat opgevangen wordt door de hiertoe gevormde voorziening.

De stijging in de voorziening wordt veroorzaakt doordat alle medewerkers sinds 1 januari 2022 bovenwettelijke vakantie-uren kunnen sparen. Deze vakantie-uren verjaren niet. Hiervoor (spaarverlof, maar ook voor het bovenwettelijke verlof) moet een voorziening worden gevormd (op grond van het Besluit Begroten en Verantwoorden), welke naar verwachting de komende jaren zal toenemen.

Voorziening rioolheffing
De voorziening rioolheffing is opgebouwd uit twee componenten:

- Een bedrag van €1,4 miljoen voor toekomstige vervangingsinvesteringen, bedoeld om een forse stijging van kapitaallasten en hiermee een tariefstijging in de toekomst af te vlakken. Voor de vorming van deze voorziening is een spaarelement opgenomen in het tarief van de rioolheffing (BBV artikel 44 lid 1d);
- Een bedrag van € 0,75 miljoen aan 'beklemde middelen van derden'. Bij de jaarrekening 2022 is op grond van BBV artikel 44 lid 2 een voorziening van € miljoen gevormd, omdat de opbrengsten uit rioolheffing in 2022 hoger waren dan de kosten van het product riolering. De middelen uit deze voorziening worden aangewend voor toekomstige kosten van het product riolering die niet gedekt kunnen worden uit de opbrengsten rioolheffing. De rioolheffing was in 2023 niet volledig kostendekkend. Dit tekort op het product riolering van € 0,1 miljoen wordt gedekt uit de voorziening rioolheffing.

Schulden met een rentetypische looptijd langer dan één jaar

Specificatie schulden met een rentetypische looptijd > 1jr

Omschrijving	31-12-2023	31-12-2022
Bedragen x € 1.000		
Obligatieleningen	**61.500**	**61.500**
Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	245.674	261.625
Buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en overige sectoren	65.000	65.000
Openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de Wet financiering decentrale overheden	130.000	130.000
Onderhandse leningen	**440.674**	**456.625**
Waarborgsommen	**236**	**226**
Vooruitontvangen bedragen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	**2.882**	**3.055**
Totaal	**505.292**	**521.406**

De totale rentelast voor het jaar 2023 met betrekking tot de langlopende leningen bedraagt € 8,3 miljoen (2022: 9,2 miljoen)

Specificatie obligatieleningen

Omschrijving	31-12-2022	Verloop		31-12-2023
		Vermeerderingen	Aflossingen	
Bedragen x € 1.000				
Wallich & Matthes	25.000	0	0	25.000
AFS	36.500	0	0	36.500
Totaal	**61.500**	**0**	**0**	**61.500**

Specificatie onderhandse leningen binnenlandse banken en overige financiële instellingen

Omschrijving	31-12-2022	Verloop		31-12-2023
		Vermeerderingen	Aflossingen	
Bedragen x € 1.000				
BNG	214.974	30.000	-15.790	229.184
Nederlandse Waterschapsbank	46.511	0	-30.049	16.462
SVn	140	0	-112	28
Totaal	**261.625**	**30.000**	**-45.951**	**245.674**

Specificatie onderhandse leningen buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en overige sectoren

Omschrijving	31-12-2022	Verloop		31-12-2023
		Vermeerderingen	Aflossingen	
Bedragen x € 1.000				
Deutsche Bank	65.000	0	0	65.000
Totaal	**65.000**	**0**	**0**	**65.000**

Specificatie onderhandse openbare lichamen als bedoeld in art 1

Omschrijving	31-12-2022	Verloop		31-12-2023
		Vermeerderingen	Aflossingen	
Bedragen x € 1.000				
Provincie Noord-Brabant	120.000	0	0	120.000
Provincie Limburg	10.000	0	0	10.000
Totaal	**130.000**	**0**	**0**	**130.000**

Specificatie vooruitontvangen bedragen > 1 jr

Omschrijving	31-12-2022	Verloop		31-12-2023
		Vermeerderingen	Aflossingen	
Bedragen x € 1.000				
Vooruitontvangen afkoopsommen erfpacht	2.752	0	-92	2.660
Obligo's aan het rijk	303	0	-81	222
Totaal	**3.055**	**0**	**-173**	**2.882**

Schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Specificatie schulden met een rentetypische looptijd < 1jr

Omschrijving	31-12-2023	31-12-2022
Bedragen x € 1.000		
Kasgeldleningen aangegaan bij openbare lichamen	**0**	**0**
Overige kasgeldleningen	**0**	**0**
Banksaldi (schuld)	**257**	**257**
Schulden aan publiekrechtelijke lichamen	10.880	9.268
Schulden aan derden	17.691	2.537
Overige schulden	**28.572**	**11.805**
Totaal	**28.828**	**12.062**

Specificatie banksaldi

Omschrijving	31-12-2023	31-12-2022
Bedragen x € 1.000		
Rekening-courant Voorzieningsfonds	257	257
Rekening-courant Milieu Samenwerking MRA	0	0
Totaal	**257**	**257**

Specificatie schulden aan publiekrechterlijke lichamen

Omschrijving	31-12-2023	31-12-2022
Bedragen x € 1.000		
Sociale lasten salarissen en uitkeringen	3.787	3.401
Loonheffing salarissen	6.489	5.741
Vennootschapsbelasting	604	126
Totaal	**10.880**	**9.268**

Specificatie schulden aan derden

Omschrijving	31-12-2023	31-12-2022
Bedragen x € 1.000		
Privaatrechtelijke crediteuren	17.303	1.387
Diverse schulden	388	1.150
Totaal	**17.691**	**2.537**

Overlopende passiva

Specificatie overlopende passiva

Omschrijving	31-12-2023	31-12-2022
Bedragen x € 1.000		
Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	5.342	21.126
Verplichtingen	32.659	53.798
Van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen:		
Europese overheidslichamen	529	123
Het Rijk	178.818	74.653
Overige Nederlandse overheidslichamen	4.078	457
Totaal	**221.426**	**150.157**

Specificatie overige vooruitontvangen bedragen

Omschrijving	31-12-2023	31-12-2022
Bedragen x € 1.000		
Vooruitontvangen faciliterende grondexploitatieplannen	4.295	4.422
Vooruitontvangen onderhanden materiële vaste activa	0	14.306
Overige vooruitontvangen bedragen	1.047	2.398
Totaal	**5.342**	**21.126**

Specificatie verplichtingen

Specificatie verplichtingen (die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume).

Totaal	31-12-2023	31-12-2022
Bedragen x € 1.000		
Nog te betalen zorgkosten	1.724	13.483
Rente leningen	5.458	5.634
Nog te betalen aan De Connectie	964	3.115
BTW verplichtingen	905	854
Nog te betalen subsidies	1.083	6.217
Nog te betalen aan Scalabor B.V.	387	122
Diversen	22.138	24.373
Totaal	**32.659**	**53.798**

Verloopoverzicht van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen (voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren uitgesplitst naar de ontvangen bedragen van: Europese overheidslichamen, Het Rijk & Overige Nederlandse overheidslichamen)

Omschrijving	31-12-2022	Verloop		31-12-2023
		Ontvangen subsidies	Uitgaven	
Bedragen x € 1.000				
Europese overheidslichamen	123	529	-123	529
Het Rijk	74.653	126.465	-22.300	178.818
Overige Nederlandse overheidslichamen	457	4.423	-802	4.078
Totaal	**75.233**	**131.417**	**-23.225**	**183.425**

Verloopoverzicht van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen per uitkering

Omschrijving	31-12-2022	Verloop		31-12-2023
		Ontvangen subsidies	Uitgaven	
Bedragen x € 1.000				
SISA 85	1.800	0	0	1.800
SISA A17	1.000	2.478	1.731	1.747
SISA B2	1.020	2.716	0	3.736
SISA C100	0	1.803	464	1.339
SISA C105	0	1.988	0	1.988
SISA C106	0	54.459	10.440	44.019
SISA C109	0	23.889	0	23.889
SISA C30	6.077	0	149	5.928
SISA C31	1.574	0	158	1.416
SISA C32	3.600	0	210	3.390
SISA C47	25.145	0	966	24.179
SISA C55	4.747	4.226	3.536	5.437
SISA C56	237	0	0	237
SISA C9	7.487	4.044	4.236	7.295
SISA C94	0	2.348	467	1.881
SISA D10	340	2.085	1.990	435
SISA D11	163	0	45	118
SISA D12	316	1.033	968	381
SISA D21	310	0	310	0
SISA D8	1.037	7.473	7.504	1.006
SISA E104	0	15.969	0	15.969
SISA E20	811	0	0	811
SISA E3	644	173	216	601
SISA E44	838	0	118	720
SISA E50	762	0	62	700
SISA E58	537	0	180	357
SISA F28	0	3.228	1.910	1.318
SISA G10	416	1.737	1.161	992
SISA G4	1.801	0	0	1.801
SISA H10	2.984	0	1.400	1.584
SISA H20	11.576	0	5.120	6.456
SISA H30	0	2.919	2.293	626
SISA H32	0	1.301	759	542
SISA H35	0	3.593	958	2.635
SISA H4	1.730	3.196	4.185	741
SISA H8	151	0	151	0
Overig	579	2.975	1.875	1.679
Totaal	**77.682**	**143.633**	**53.562**	**167.753**

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Specificatie niet in de balans opgenomen verplichtingen

Omschrijving	31-12-2023	31-12-2022
Bedragen x € 1.000		
Toekomstige verplichtingen		
Verplichtingen personeel	4.393	3.822
Verplichtingen huurovereenkomsten	8.896	9.808
Verplichtingen lopende inkoopovereenkomsten en aanbestedingen	65.380	71.942
Totaal toekomstige verplichtingen	**78.669**	**85.572**

Specificatie personele verplichtingen

Omschrijving	31-12-2023		31-12-2022	
Uren x 1.000, Bedragen x € 1.000				
	uren	*€*	*uren*	*€*
Verloftegoeden personeel	85	4.370	85	3.822
Wachtgeldverplichting per maand voormalige wethouders		23		0

Specificatie waarde resterende contractbedragen huurovereenkomsten

Gehuurd item	Gehuurd van	Startdatum contract	Einddatum contract	31-12-2023	31-12-2022
Bedragen x € 1.000					
Eusebiusbuitensingel 53 (incl parkeerplaatsen)	EusebiusBS (Arnhem)	1-7-2020	30-6-2025	3.195	4.138
Eusebiusbuitensingel 49-51 (incl parkeerplaatsen)	60E Sachwert Rendite Fonds	1-7-2020	30-6-2025	3.096	3.817
Zijpendaalseweg 167	Woonpark Guldenbodem BV	1-8-2023	31-12-2025	616	0
Rijnkade 150	Louk Heimans Beheer BV	1-4-2015	31-3-2029	527	126
Mr. E.N. vaN Kleffenstraat 12	Project De Wing	1-4-2021	31-3-2026	343	452
Johnny van Doornplein 8/Velperbinnensingel	IEF Berlage Arnhem BV	15-4-2016	14-4-2026	269	345
Kronenburggalerij 3	Wereldhave NV	1-4-2008	31-3-2028	197	222
Olympus 11/Zeegsingel 2	Stichting Quadraam	1-1-1997	31-12-2026	170	233
Nieuwe Kade 25	Vink/ Pan y Mas	1-12-2023	30-11-2025	80	0
Drielsedijk 17	A.S.V. Zuid Arnhem	1-1-2023	31-12-2027	72	0
Croydonplein 384-386	St. Woonzorg Nederland	1-1-2022	31-10-2026	67	87
Middelgraaflaan 8	A.E. Siebbeles	1-10-2021	30-9-2026	47	61
Bovenbeekstraat 21	Vereniging Hendrick de Keyser	1-4-1995	31-3-2025	41	67
Akkerwindestraat 1	St. Bewonersbedrijf Malburgen	9-1-2023	onbepaald	40	0
Batavierenweg 25	BV Exploitatiemaatschappij Gelredome	8-3-2007	onbepaald	25	25
Boulevard Heuvelink 2, Eusebiusveste	Uitvoeringsinstituut	1-5-2022	31-3-2024	18	132
Steenstraat 66	I.H.S. Jacobs-Velthuizen	1-1-2022	31-12-2024	14	29
Leemansweg 27C	Fabevo	1-10-2019	30-9-2024	14	12
Van Kinsbergenstraat 32	Portaal	21-1-2009	onbepaald	10	10
Keizershof 17	W.K. Boekschoten	1-9-2019	31-8-2024	10	9
Riethorsterstraat 44	VHV	13-11-2008	onbepaald	8	8
Wijde Slag 6	Stichting Volkshuisvesting Arnhem	27-2-2018	onbepaald	8	8
Schuttersbergweg 27	Stichting Volkshuisvesting Arnhem	1-3-2016	onbepaald	7	6
Karel Doormanstraat 100	Vivare	4-11-2011	onbepaald	6	6
Gelderse Rooslaan 5-1	Stichting Volkshuisvesting Arnhem	24-9-2012	onbepaald	6	5
Gelderse Rooslaan 33-3	Stichting Volkshuisvesting Arnhem	15-10-2012	onbepaald	6	5
De Wiltstraat 6	Stichting Rijnstad	1-6-2020	31-12-2024	4	4
Marasingel 19	Stichting Siza	6-2-2019	31-7-2023	0	1
Totaal				**8.896**	**9.808**

Specificatie toekomstige verplichtingen

Naam	Contract	Startdatum	Einddatum	31-12-2023	31-12-2022
Bedragen x € 1.000					
PreZero Nederland Holding BV	Afvalinzameling en -verwerking	diverse	juli-27	36.300	34.650
Attero BV	Afvalverwerking	januari-20	december-24	6.200	10.500
Tonny van Elferen Groen-, Grond- & Infratechniek BV	Wegenbouw	januari-23	december-26	8.000	10.000
Cruise Commerce BV	Huur cruiseschepen tbv opvang	december-23	december-24	7.083	0
Dostal Wegenbouw BV	Wegenbouw	juli-20	december-26	4.250	5.425
P1 Holding BV	Parkeergarages en straatparkeren	januari-17	december-24	3.547	6.062
Van der Horst Bouw en Onderhoud BV	Sporthal Middachtensingel	juni-22	augustus-23	0	5.305
Totaal				**65.380**	**71.942**

Garantiestellingen

Garantiestellingen	31-12-2023	31-12-2022
Bedragen x € 1.000		
Geborgde geldleningen sociale woningbouw	1.018.937	937.015
Garanties uit borgstellingen	26.925	27.289
Totaal garantiestellingen	**1.045.862**	**964.304**

Specificatie garantiebedragen geldleningen

Instelling	Datum collegebesluit	31-12-2023	31-12-2022
Bedragen x € 1.000			
St. Waarborgfonds Sociale Woningbouw	15-6-2021	1.018.937	937.015
Totaal		**1.018.937**	**937.015**

Naast bovengenoemde geborgde geldleningen sociale woningbouw staat de gemeente garant voor hypothecaire leningen en leningen voor woningverbeteringen. Sinds de invoering van de Algemene Verordening Gegevensbescherming geven de banken geen informatie meer aan de gemeente over de omvang. Het risico voor de gemeente hier is effectief beperkt door de grote stijging van de woningprijzen.

Specificatie garantiebedragen uit borgstellingen

Instelling	Datum collegebesluit	Oorspronkelijk bedrag	% Borgstelling	31-12-2023	31-12-2022
Bedragen x € 1.000					
Sportcentrum Papendal	20-9-2016	15.000	100	11.500	12.000
Sportbedrijf Arnhem	7-11-2017	10.052	100	1.013	1.514
HCM Arnhem	14-5-2019	935	73	811	839
TV Schuytgraaf	9-5-2023	831	70	581	0
St. Sportpark Molenbeke	26-5-2020	500	50	200	217
Stichting Zwembad Klarenbeek	23-3-2010	180	50	43	47
VV Eldenia	17-12-2013	200	50	33	40
St. Sportpark de Hoogkamp	11-8-2011	195	50	20	23
K.V. Oost-Arnhem	12-4-2018	60	50	18	20
Sport		**27.953**		**14.720**	**14.700**
Zeven B.V.	5-12-2015	75	100	75	75

Koningswerkplaats / Omlab	5-12-2015	70	100	70	70
Okimono Housing B.V.	5-12-2015	45	100	45	45
Spijkers en Spijkers B.V.	5-12-2015	75	100	0	50
Cultuur		**265**		**190**	**240**
Dierentehuis	15-11-2022	4.400	48,2*	0*	0*
St. Quadraam	23-5-2017	13.350	100	12.015	12.349
Overig		**17.750**		**12.015**	**12.349**
Totaal		**18.005**		**26.925**	**12.471**

* Betreft een garantiefaciliteit voor als een lening wordt afgesloten, daarvan is op betreffende peildatum nog geen sprake geweest. De gemeente Arnhem staat voor 48,2% garant, de andere betrokken gemeenten voor het resterende deel.

Overige Niet uit balans blijkende verplichtingen

Niet van toepassing

Gebeurtenissen na balansdatum

Na balansdatum hebben zich geen voor de jaarrekening 2023 relevante gebeurtenissen voorgedaan.

Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening over het begrotingsjaar

Overzicht baten en lasten per programma

Omschrijving		Begroot 2023 Prim			Begroot 2023 Def			Rekening 2023			
		Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Afw
Lasten/baten											
Bedragen x € 1.000.000											
S00	Bestuur, dienstverlening en financien	100,5	559,4	458,8	100,6	581,6	481,1	108,0	604,4	496,4	15,4
S01	Veiligheid	22,2	2,3	-19,9	27,3	6,2	-21,0	25,6	5,1	-20,5	0,5
S02	Bereikbaarheid	29,7	9,5	-20,2	30,5	9,5	-20,9	28,3	9,6	-18,7	2,3
S03	Economie	9,4	1,2	-8,2	10,5	2,0	-8,5	8,3	2,6	-5,6	2,9
S04	Onderwijs	24,6	2,4	-22,2	25,9	4,3	-21,7	23,4	4,0	-19,4	2,2
S05	Cultuur	38,8	7,5	-31,2	43,7	10,5	-33,2	41,4	10,0	-31,5	1,7
S06	Participatie en armoedebestrijding	164,8	114,5	-50,3	164,7	110,6	-54,2	176,6	125,9	-50,7	3,4
S07	Zorg	64,4	2,9	-61,5	66,1	2,7	-63,4	90,1	12,6	-77,5	-14,1
S08	Welzijn en inclusie	27,6	1,8	-25,8	53,6	23,5	-30,2	51,1	24,0	-27,1	3,1
S09	Gezondheid en sport	24,7	3,4	-21,3	30,3	8,7	-21,7	27,9	7,6	-20,3	1,4
S10	Klimaat, energie en milieu	5,7	1,0	-4,6	18,5	12,4	-6,1	12,0	8,0	-4,1	2,0
S11	Ruimtelijke ontwikkeling	51,7	45,3	-6,3	59,3	52,5	-6,8	44,2	41,1	-3,1	3,7
S12	Wonen en leefomgeving	52,5	42,2	-10,3	49,5	43,0	-6,5	47,0	46,6	-0,4	6,1
Totaal Stedelijke programma's		**616,5**	**793,5**	**177,0**	**680,5**	**867,4**	**186,9**	**684,0**	**901,5**	**217,5**	**30,6**
WIJK	Wijk	219,7	26,3	-193,4	235,8	28,2	-207,7	231,3	30,9	-200,5	7,2
Totaal Wijk programma's		**219,7**	**26,3**	**-193,4**	**235,8**	**28,2**	**-207,7**	**231,3**	**30,9**	**-200,5**	**7,2**
Totaal Lasten/baten		**836,1**	**819,8**	**-16,4**	**916,3**	**895,6**	**-20,7**	**915,3**	**932,4**	**17,1**	**37,8**
Toevoegingen/onttrekkingen aan reserve											
Bedragen x € 1.000.000											
S00	Bestuur, dienstverlening en financien	3,9	56,6	52,7	3,0	58,6	55,6	4,9	58,6	53,7	-2,0
S01	Veiligheid	0,1	0,4	0,3	0,9	1,1	0,3	0,9	1,1	0,2	0,0
S02	Bereikbaarheid	13,7	14,8	1,1	15,2	15,8	0,6	16,1	15,4	-0,7	-1,3
S03	Economie	0,1	0,0	-0,1	1,1	0,0	-1,1	3,3	0,0	-3,2	-2,2
S04	Onderwijs	8,5	7,9	-0,6	10,2	8,0	-2,2	12,7	9,1	-3,6	-1,4
S05	Cultuur	3,2	0,8	-2,4	4,9	4,1	-0,7	5,5	3,8	-1,7	-0,9
S06	Participatie en armoedebestrijding	0,6	0,0	-0,6	3,5	4,4	0,9	3,7	4,3	0,6	-0,3
S07	Zorg	1,1	0,1	-1,0	5,8	7,5	1,6	9,8	7,5	-2,4	-4,0
S08	Welzijn en inclusie	1,1	0,2	-0,9	4,4	3,7	-0,7	6,3	4,8	-1,5	-0,8
S09	Gezondheid en sport	0,4	0,6	0,1	1,1	1,1	0,0	1,2	1,1	-0,1	-0,1
S10	Klimaat, energie en milieu	10,0	0,0	-10,0	0,9	1,1	0,2	5,2	4,1	-1,1	-1,4
S11	Ruimtelijke ontwikkeling	10,0	5,8	-4,2	15,8	11,8	-3,9	20,3	12,9	-7,5	-3,5
S12	Wonen en leefomgeving	16,1	3,6	-12,5	21,5	5,9	-15,6	23,3	5,2	-18,1	-2,5
Totaal Stedelijke programma's		**68,8**	**90,9**	**22,1**	**88,1**	**123,2**	**35,1**	**113,3**	**128,0**	**14,7**	**-20,4**
WIJK	Wijk	6,6	0,9	-5,7	8,3	13,2	4,9	11,0	13,2	2,2	-2,7
Totaal Wijk programma's		**6,6**	**0,9**	**-5,7**	**8,3**	**13,2**	**4,9**	**11,0**	**13,2**	**2,2**	**-2,7**
Totaal Toevoeg./onttrek. aan reserve		**75,4**	**91,8**	**16,4**	**96,4**	**136,4**	**40,0**	**124,2**	**141,2**	**16,9**	**-23,1**
Totaal Stad en Wijk		**911,5**	**911,5**	**0,0**	**1012,7**	**1032,0**	**19,2**	**1039,5**	**1073,5**	**34,0**	**14,8**

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Nr.	Omschrijving	Begroot 2023 start			Begroot 2023 definitief			Rekening 2023			
		Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Afw
Bedragen x € 1.000.000											
Omschrijving algemene dekkingsmiddelen:											
S00	Lokale heffingen	0,0	59,4	59,4	0,0	59,1	59,1	0	60,5	60,5	1,4
S00	Algemene uitkeringen	0,0	490,2	490,2	0,0	511,4	511,4	0	532,0	532,0	20,6
S00	Dividend	0,0	1,3	1,3	0,0	1,3	1,3	0	1,2	1,2	-0,1
S00	Financieringsfunctie	0,0	1,1	1,1	0,0	1,1	1,1	0	2,0	2,0	0,9
S00	Overige algemene dekkingsmiddelen	0,0	7,4	7,4	0,0	8,7	8,7	0	8,7	8,7	0,0
S00	**Subtotaal algemene dekkingsmiddelen**	**0,0**	**559,4**	**559,4**	**0,0**	**581,6**	**581,6**	**0,0**	**604,4**	**604,4**	**22,8**
S00	Gerealiseerde kosten overhead	74,6	0,0	-74,6	77,7	0,0	-77,7	81,3	0,0	-81,3	-3,6
S00	Vennootschapsbelasting	0,6	0,0	-0,6	0,1	0,0	-0,1	0,4	0,0	-0,4	-0,3
S00	Overig	25,3	0,0	-25,3	22,8	0,0	-22,8	26,3	0,0	-26,3	-3,5
Totaal Bestuur, dienstverlening en financiën (S00)		**100,5**	**559,4**	**458,9**	**100,6**	**581,6**	**481,0**	**108,0**	**604,4**	**496,4**	**15,4**

Toelichting overzicht van baten en lasten in de jaarrekening over het begrotingsjaar

Totaal saldo lasten en baten

In 2023 is ten opzichte van de definitieve begroting een voordelig saldo van baten en lasten gerealiseerd van € 37,8 miljoen (2022: € 64,6 miljoen). Vervolgens is ten opzichte van de begroting voor € 23,1 miljoen (2022: € 40,7 miljoen) meer aan de reserves toegevoegd. Uiteindelijk resteert een voordelig resultaat van € 14,8 miljoen (2022: €23,8 miljoen nadelig) ten opzichte van de begroting. In de begroting was al rekening gehouden met een voordelig resultaat van €19,2 miljoen (2022: 0 miljoen) wat het totale resultaat 2023 brengt op € 34,0 miljoen dat zal worden verrekend met de Algemene Reserve.

Overzicht van baten en lasten

	2023			2022		
	Begroting	Rekening	Afwijking	Begroting	Rekening	Afwijking
Bedragen x € 1.000						
Middelen						
Saldo lasten en baten	***-20.738***	***17.079***	***37.817***	***-12.776***	***51.823***	***64.599***
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	***39.983***	***16.925***	***-23.059***	***12.776***	***-27.957***	***-40.733***
Gerealiseerd resultaat	**19.245**	**34.004**	**14.758**			**23.866**

Specificatie voor en nadelen

Specificatie voor- en nadelen

Voor de gedetailleerde toelichting op de onderstaande voor- en nadelen wordt verwezen naar de afzonderlijke programmateksten in het jaarverslag. Bij elk programma staan de financiën vermeld in het onderdeel 'Wat heeft het gekost'.

Omschrijving		Begroot 2023 Def			Rekening 2023			Begroting afwijking		
		Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Lasten/baten										
Bedragen x € 1.000.000										
S00	Bestuur, dienstverlening en financien	100,6	581,6	481,1	108,0	604,4	496,4	-7,4	22,8	15,4
S01	Veiligheid	27,3	6,2	-21,0	25,6	5,1	-20,5	1,6	-1,1	0,5
S02	Bereikbaarheid	30,5	9,5	-20,9	28,3	9,6	-18,7	2,2	0,1	2,3
S03	Economie	10,5	2,0	-8,5	8,3	2,6	-5,6	2,2	0,6	2,9
S04	Onderwijs	25,9	4,3	-21,7	23,4	4,0	-19,4	2,5	-0,3	2,2
S05	Cultuur	43,7	10,5	-33,2	41,4	10,0	-31,5	2,2	-0,5	1,7
S06	Participatie en armoedebestrijding	164,7	110,6	-54,2	176,6	125,9	-50,7	-11,9	15,3	3,4
S07	Zorg	66,1	2,7	-63,4	90,1	12,6	-77,5	-24,0	9,9	-14,1
S08	Welzijn en inclusie	53,6	23,5	-30,2	51,1	24,0	-27,1	2,5	0,6	3,1
S09	Gezondheid en sport	30,3	8,7	-21,7	27,9	7,6	-20,3	2,5	-1,0	1,4
S10	Klimaat, energie en milieu	18,5	12,4	-6,1	12,0	8,0	-4,1	6,4	-4,4	2,0
S11	Ruimtelijke ontwikkeling	59,3	52,5	-6,8	44,2	41,1	-3,1	15,1	-11,4	3,7
S12	Wonen en leefomgeving	49,5	43,0	-6,5	47,0	46,6	-0,4	2,5	3,6	6,1
Subtotaal Stedelijke programma's		**680,5**	**867,4**	**186,9**	**684,0**	**901,5**	**217,5**	**-3,5**	**34,1**	**30,6**
WIJK	Wijk	235,8	28,2	-207,7	231,3	30,9	-200,5	4,5	2,7	7,2
Subtotaal Wijk programma's		**235,8**	**28,2**	**-207,7**	**231,3**	**30,9**	**-200,5**	**4,5**	**2,7**	**7,2**

Toevoegingen/onttrekkingen										
Bedragen x € 1.000.000										
S00	Bestuur, dienstverlening en financien	3,0	58,6	55,6	4,9	58,6	53,7	-1,9	0,0	2,0
S01	Veiligheid	0,9	1,1	0,3	0,9	1,1	0,2	0,0	0,0	0,0
S02	Bereikbaarheid	15,2	15,8	0,6	16,1	15,4	-0,7	-0,9	0,4	1,3
S03	Economie	1,1	0,0	-1,1	3,3	0,0	-3,2	-2,2	0,0	2,2
S04	Onderwijs	10,2	8,0	-2,2	12,7	9,1	-3,6	-2,5	-1,1	1,4
S05	Cultuur	4,9	4,1	-0,7	5,5	3,8	-1,7	-0,6	0,3	0,9
S06	Participatie en armoedebestrijding	3,5	4,4	0,9	3,7	4,3	0,6	-0,2	0,0	0,3
S07	Zorg	5,8	7,5	1,6	9,8	7,5	-2,4	-4,0	0,0	4,0
S08	Welzijn en inclusie	4,4	3,7	-0,7	6,3	4,8	-1,5	-1,9	-1,1	0,8
S09	Gezondheid en sport	1,1	1,1	0,0	1,2	1,1	-0,1	-0,1	0,0	0,1
S10	Klimaat, energie en milieu	0,9	1,1	0,2	5,2	4,1	-1,1	-4,3	-3,0	1,4
S11	Ruimtelijke ontwikkeling	15,8	11,8	-3,9	20,3	12,9	-7,5	-4,6	-1,0	3,5
S12	Wonen en leefomgeving	21,5	5,9	-15,6	23,3	5,2	-18,1	-1,8	0,7	2,5
Subtotaal Stedelijke programma's		**88,1**	**123,2**	**35,1**	**113,3**	**128,0**	**14,7**	**-25,1**	**-4,8**	**20,4**
WIJK	Wijk	8,3	13,2	4,9	11,0	13,2	2,2	-2,7	0,0	2,7
Subtotaal Wijk programma's		**8,3**	**13,2**	**4,9**	**11,0**	**13,2**	**2,2**	**-2,7**	**0,0**	**2,7**
Totaal		**1012,7**	**1032,0**	**19,2**	**1039,5**	**1073,5**	**34,0**	**-26,8**	**41,5**	**14,8**

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Nr.	Omschrijving	Begroot 2023 definitief			Rekening 2023			Begroting afwijking		
		Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Bedragen x € 1.000.000										
Omschrijving algemene dekkingsmiddelen:										
S00	Lokale heffingen	0,0	59,1	59,1	0,0	60,5	60,5	0,0	1,4	1,4
S00	Algemene uitkeringen	0,0	511,4	511,4	0,0	532,0	532,0	0,0	20,6	20,6
S00	Dividend	0,0	1,3	1,3	0,0	1,2	1,2	0,0	-0,1	-0,1
S00	Financieringsfunctie	0,0	1,1	1,1	0,0	2,0	2,0	0,0	0,9	0,9
S00	Overige algemene dekkingsmiddelen	0,0	8,7	8,7	0,0	8,7	8,7	0,0	0,0	0,0
S00	**Subtotaal algemene dekkingsmiddelen**	**0,0**	**581,6**	**581,6**	**0,0**	**604,4**	**604,4**	**0,0**	**22,8**	**22,8**
S00	Gerealiseerde kosten overhead	77,7	0,0	-77,7	81,3	0,0	-80,8	3,1	0,0	-3,1
S00	Vennootschapsbelasting	0,1	0,0	-0,1	0,4	0,0	-0,4	0,3	0,0	-0,3
S00	Overig	22,8	0,0	-22,8	26,3	0,0	-26,3	3,5	0,0	-3,5
Totaal Bestuur, dienstverlening en financiën (S00)		**100,6**	**581,6**	**481,0**	**108,0**	**604,4**	**496,9**	**6,9**	**22,8**	**15,9**

Incidentele baten en lasten

In de Gemeentewet is opgenomen dat de begroting structureel en reëel in evenwicht moet zijn. Met structureel evenwicht wordt bedoeld dat structurele lasten worden gedekt door structurele baten. Met reëel evenwicht wordt bedoeld dat de geraamde baten en lasten in de begroting (en meerjarenraming) volledig en realistisch zijn.
Ook in de jaarrekening wordt een overzicht van de incidentele baten en lasten getoond, zodat kan worden beoordeeld of er in de realisatie sprake is van een structureel evenwicht.
In onderstaande tabel is de opbouw van het structurele saldo inzichtelijk gemaakt. De in de tabel opgenomen bedragen incidentele baten en lasten sluiten aan op de totalen uit het overzicht incidentele baten en lasten. Alle reservemutaties zijn incidenteel en tellen dus niet mee in het structureel saldo.

Structureel begrotingssaldo	2023
Bedragen x € 1.000	
Totale baten exclusief reserves	932.369
Totale lasten exclusief reserves	915.786
Saldo voor bestemming	16.584
Onttrekkingen aan reserves	141.648
Toevoegingen aan reserves	124.228
Saldo na bestemming	34.004
Totaal incidentele baten	82.992
Totaal incidentele lasten	102.031
Structureel begrotingssaldo	**35.622**
Structurele exploitatieruimte	3,8%

Het kengetal structurele exploitatieruimte is een verplicht kengetal vanuit het BBV, en is opgenomen in de paragraaf Risicomanagement en weerstandsvermogen. Hieronder worden de belangrijkste incidentele posten per programma genoemd.

Incidentele baten en lasten		
	Baten	**Lasten**
S00 Bestuur, dienstverlening en financien	-1.471	1.777
S01 Veiligheid	-2.967	3.057
S02 Bereikbaarheid	-38	0
S03 Economie	-292	826
S04 Onderwijs	-196	1.600
S05 Cultuur	-1.435	1.143
S06 Participatie en armoedebestrijding	-5.545	37.825
S07 Zorg	-9.330	0
S08 Welzijn en inclusie	-21.284	19.155
S09 Gezondheid en sport	-4.023	2.788
S10 Klimaat, energie en milieu	38	0
S11 Ruimtelijke ontwikkeling	-36.422	32.859
S12 Wonen en leefomgeving	-25	1.000
Totaal	**-82.990**	**102.031**

Onvoorzien / strikt onvermijdbaar

In de begroting is in het stedelijk programma S00 Bestuur, dienstverlening en financiën een bedrag opgenomen voor zowel incidentele als structurele onvoorziene lasten. Voor de incidentele onvoorziene lasten (= onvoorzien) wordt jaarlijks een bedrag opgenomen van € 272.000. Voor de post voor structurele onvoorziene lasten (= strikt onvermijdbaar) wordt jaarlijks een bedrag van € 767.000 gereserveerd.

	Begroot 2023		Rekening	Afwijking	V / N
Omschrijving	Primitief	Definitief	2023		
Bedragen x € 1.000					
Onvoorzien	272	272	272	0	
Strikt onvermijdbaar	767	767	60	707	V
Totaal	**1.039**	**1.039**	**332**	**707**	**V**

Begrotingsanalyse

Hieronder volgt een overzicht van alle door de raad vastgestelde begrotingswijzigingen in 2023 vanaf de vaststelling van de Begroting 2023.

Begr. wijz.nr.	Raadsver-gadering	Onderwerp	Exploitatie 2023			Reserves 2023		Saldo
			Lasten	Baten	Saldo	Toevoe-gingen	Onttrek-kingen	
Bedragen x € 1.000, positieve bedragen betreft voordeel, negatieve bedragen betreft nadeel								
	9-11-2022	Ontwerp Begroting 2023	-836.147	819.763	-16.384	75.388	-91.772	-
Geamendeerde MJPB 2022-2025			**-836.147**	**819.763**	**-16.384**	**75.388**	**-91.772**	**-**
23-000	Div.	Meerjarige effecten besluitvorming na gereedkoming boekwerk Begroting 2023	-36.040	10.337	-25.703	58	-25.761	-
23-001	15-2-2023	Gebiedsexploitatie Kronenburg	-7.963	8.899	936	3.069	-2.133	-
23-002	8-3-2023	Subsidieregeling groenblauwe initiatieven	-1.000	-	-1.000	-	-1.000	-
23-003	14-6-2023	Turap-1 2023	7.623	5.588	13.211	-	-	13.211
23-004	12-7-2023	Aanpassingveld1, 26en27 Schuytgraaf	5	-5	-	-	-	-
23-006	6-12-2023	Kaders besteding Klimaatadaptatiefonds	-1.000	-	-1.000	-	-1.000	-
23-009	27-9-2023	Jongerenvoorziening Schuytgraaf	62	-	62	257	-195	-
23-010	12-4-2023	Verzamelbesluit-1 2023	300	200	500	500	-	-
23-012	8-11-2023	Turap-2 2023	-19.448	10.559	-8.889	-8.299	-6.625	6.035
23-013	20-12-2023	Budgetoverheveling 2023	17.350	-	17.350	17.350	-	-
23-015	20-12-2023	Hoogspanningskabels_VHF_BO 2023	1.500	-	1.500	1.500	-	-
23-016	20-12-2023	Arnhem-Oost_BO 2023	3.100	-	3.100	3.100	-	-
23-020	12-7-2023	Verzamelbesluit-2 2023	-33.378	28.503	-4.875	2.644	-7.519	-
23-030	20-12-2023	Verzamelbesluit-3 2023	-11.283	11.739	456	831	-375	-
Begroot 2022 Definitief			**-916.320**	**895.583**	**-20.736**	**96.398**	**-136.380**	**19.246**

Financiële rechtmatigheid

In het kader van de financiële rechtmatigheid bevat de onderstaande tabel een overzicht van alle afwijkingen in de lasten tussen de definitieve begroting 2023 en de rekening 2023. Over de financiële rechtmatigheid is in de paragraaf bedrijfsvoering op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met de gemeenteraad aanvullende informatie opgenomen. In deze paragraaf heeft het college van burgemeester en wethouders ook beschreven welke actie hij onderneemt om de hieronder vermelde nadelige afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

Omschrijving		Begroot 2023 Def Lasten	Rekening 2023 Lasten	Afwijking
Lasten/baten				
Bedragen x € 1.000.000				
S00	Bestuur, dienstverlening en financien	100,6	108,0	-7,4
S01	Veiligheid	27,3	25,6	1,6
S02	Bereikbaarheid	30,5	28,3	2,2
S03	Economie	10,5	8,3	2,2
S04	Onderwijs	25,9	23,4	2,5
S05	Cultuur	43,7	41,4	2,2
S06	Participatie en armoedebestrijding	164,7	176,6	-11,9
S07	Zorg	66,1	90,1	-24,0
S08	Welzijn en inclusie	53,6	51,1	2,5
S09	Gezondheid en sport	30,3	27,9	2,5
S10	Klimaat, energie en milieu	18,5	12,0	6,4
S11	Ruimtelijke ontwikkeling	59,3	44,2	15,1
S12	Wonen en leefomgeving	49,5	47,0	2,5
Subtotaal Stedelijke programma's		**680,5**	**684,0**	**-3,5**
WIJK	Wijk	235,8	231,3	4,5
Subtotaal Wijk programma's		**235,8**	**231,3**	**4,5**
Totaal		**916,3**	**915,3**	**1,0**

Wet Normering Topinkomens

Bezoldiging topfunctionarissen

WNT-verantwoording 2023 Gemeente Arnhem
De WNT is van toepassing op Gemeente Arnhem. Het voor Gemeente Arnhem toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2023 € 223.000 (het algemeen bezoldigingsmaximum).

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling

Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling inclusief degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt.

Gegevens 2023 bedragen x € 1	JH de Baas	J.G.M. Kersten
Functiegegevens	**Gemeentesecretaris**	**Griffier**
Aanvang en einde functievervulling in 2023	1/1-31/12	1/1 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	0,9259	1
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	143.750	133.067
Beloningen betaalbaar op termijn	20.893	22.473
Subtotaal	*164.643*	*155.540*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	206.476	223.000

-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging	164.643	155.540
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t. N.v.t.	N.v.t. N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.

Gegevens 2022		
bedragen x € 1	**JH de Baas**	**J.G.M. Kersten**
Functiegegevens	**Gemeentesecretaris**	**Griffier**
Aanvang en einde functievervulling in 2022	1/6-31/12	1/1 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	0,8889	1
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	77.532	127.042
Beloningen betaalbaar op termijn	11.974	22.026
Subtotaal	*89.507*	*149.067*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	112.571	216.000
Bezoldiging	89.507	149.067

bedragen x € 1	**J.H. de Baas**	
Functiegegevens	**Gemeentesecretaris**	
Kalenderjaar	**2023**	**2022**
Periode functievervulling in het kalenderjaar (aanvang – einde)	n.v.t.	1/1-30/5
Aantal kalendermaanden functievervulling in het kalenderjaar	n.v.t.	5
Omvang van het dienstverband in uren per kalenderjaar	n.v.t.	660
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum		
Maximum uurtarief in het kalenderjaar	n.v.t.	€ 206
Maxima op basis van de normbedragen per maand	n.v.t.	108.500
Individueel toepasselijke maximum gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	n.v.t.	284.016
Bezoldiging (alle bedragen exclusief btw)		
Werkelijk uurtarief lager dan het maximum uurtarief?1	n.v.t.	Ja
Bezoldiging in de betreffende periode	n.v.t.	99.000
Bezoldiging gehele periode kalendermaand 1 t/m 12 1	n.v.t.	210.600
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t.	0

Bezoldiging	**n.v.t.**	**210.600**
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.

Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen

Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen met of zonder dienstbetrekking inclusief degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt.

Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2023 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

Bijlage met het overzicht van de taakvelden

Omschrijving		Begroot 2023 Prim					Begroot 2023 Def					Rekening 2023				
		Lasten	Baten	Toev.	Onttr.	Saldo	Lasten	Baten	Toev.	Onttr.	Saldo	Lasten	Baten	Toev.	Onttr.	Saldo
Lasten/baten																
Bedragen x € 1.000.000																
T01	Bestuur	6.875	91	0	0	6.784	6.356	91	0	0	6.265	6.331	409	0	0	-5.923
T02	Burgerzaken	6.473	2.013	0	303	4.157	8.702	2.475	0	1.079	5.148	8.985	2.581	0	776	-5.628
T03	Beheer overige gebouwen en gronden	2.301	794	3.000	0	4.507	1.889	722	840	0	2.007	1.643	449	499	0	-1.693
T04	Overhead	76.773	4.106	284	162	72.789	79.832	4.339	918	203	76.208	83.328	3.780	1.559	148	-80.958
T05	Treasury	-1.707	2.436	0	0	-4.143	-1.734	2.436	0	0	-4.170	820	3.278	0	0	2.457
T061	OZB Woningen	3.985	30.636	0	0	-26.651	5.450	30.316	0	0	-24.866	4.420	27.832	0	0	23.412
T062	OZB Niet-Woningen	0	28.706	0	0	-28.706	0	28.706	0	0	-28.706	1.832	32.633	0	0	30.801
T064	Belastingen overig	5	381	0	0	-376	5	381	0	0	-376	-109	384	0	0	493
T07	Alg uitk en ov uitk gemeentefonds	527	490.209	0	527	-490.209	0	511.792	0	0	-511.792	0	531.904	1.615	0	530.289
T08	Overige baten en lasten	6.118	0	620	55.761	-49.023	1.897	371	647	57.246	-55.074	1.454	999	647	57.549	56.446
T09	Vennootschapsbelasting VpB	600	0	0	0	600	73	0	0	0	73	373	133	0	0	-240
T11	Crisisbeheersing en brandweer	14.008	1.276	73	47	12.758	14.843	1.415	78	54	13.452	14.842	1.434	78	50	-13.437
T12	Openbare orde en veiligheid	10.746	1.013	0	350	9.383	14.882	4.835	800	1.082	9.766	13.262	3.676	817	1.082	-9.321
T21	Verkeer en vervoer	35.314	616	3.983	6.310	32.370	30.048	621	6.904	6.590	29.741	31.688	1.361	7.375	7.457	-30.246
T22	Parkeren	10.429	18.248	10.562	8.513	-5.770	12.067	18.248	10.560	9.002	-4.622	10.922	20.806	13.253	7.951	4.583
T24	Economische havens en waterwegen	1.013	913	0	0	100	1.101	913	0	0	188	3.065	2.984	0	0	-81
T25	Openbaar vervoer	860	1.314	0	25	-479	1.704	1.314	0	494	-104	1.332	1.307	0	489	464
T31	Economische ontwikkeling	4.770	137	0	0	4.633	6.259	77	750	0	6.932	4.577	129	2.558	0	-7.007
T33	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	1.078	44	0	0	1.034	678	44	250	0	884	245	21	250	0	-474
T34	Economische promotie (Arnhem promo)	3.527	1.041	50	0	2.536	3.572	1.885	50	0	1.737	3.450	2.484	485	43	-1.408
T42	Onderwijshuisvesting	22.591	4.204	8.853	8.237	19.003	23.378	4.892	9.893	8.536	19.843	21.897	5.272	12.842	9.397	-20.069
T43	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	19.733	9.992	74	44	9.771	22.285	12.206	795	205	10.668	22.254	12.004	364	300	-10.313
T51	Sportbeleid en activering	19.140	0	0	85	19.056	23.578	3.566	250	197	20.064	22.208	2.905	250	197	-19.356
T52	Sportaccommodaties	4.863	5.008	658	629	-116	4.712	5.658	1.013	634	-565	5.046	5.774	1.088	623	263
T53	Cultuurpresentatie, -prod en -part	21.981	6.645	2.913	612	17.637	25.193	9.532	4.573	2.816	17.418	22.961	8.863	4.573	2.728	-15.943
T54	Musea	5.932	273	0	0	5.660	6.072	273	0	0	5.799	6.585	208	0	0	-6.377
T55	Cultureel erfgoed	1.612	606	291	219	1.078	3.185	656	323	1.338	1.514	2.312	683	897	1.074	-1.452
T56	Media	9.919	0	0	0	9.919	9.983	0	0	0	9.983	10.371	211	0	0	-10.160
T57	Openb groen en (openlucht) recreatie	18.891	737	12.500	2.691	27.963	22.019	1.910	12.950	3.064	29.996	17.789	1.589	14.610	2.044	-28.766
T61	Samenkracht en burgerparticipattie	29.094	18	1.100	216	29.960	51.910	21.316	2.781	1.826	31.548	50.282	24.782	3.130	2.941	-25.689
T62	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	19.922	0	0	0	19.922	24.406	0	0	380	24.026	21.696	1	0	380	-21.315
T63	Inkomensregelingen	150.506	115.018	5.000	0	40.488	157.469	109.338	6.592	11.781	42.942	182.143	123.559	6.643	11.781	-53.446
T64	WSW en beschut werk	33.306	100	0	0	33.206	38.539	622	2.000	3.425	36.492	38.172	758	2.221	3.409	-36.226
T65	Arbeidsparticipatie	20.615	1.026	554	0	20.143	23.217	3.649	1.054	944	19.678	21.945	3.323	1.818	944	-19.495
T66	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	12.591	1.339	0	0	11.252	11.858	1.949	0	0	9.909	11.006	2.521	0	0	-8.484

Omschrijving		Begroot 2023 Prim					Begroot 2023 Def					Rekening 2023				
		Lasten	Baten	Toev.	Onttr.	Saldo	Lasten	Baten	Toev.	Onttr.	Saldo	Lasten	Baten	Toev.	Onttr.	Saldo
Lasten/baten																
Bedragen x € 1.000.000																
T671A	Huishoudelijke hulp (WMO)	17.545	0	0	0	17.545	18.438	0	0	730	17.708	17.963	0	0	730	-17.233
T671B	Begeleiding (WMO)	18.779	0	0	0	18.779	18.781	0	0	0	18.781	16.909	-32	0	0	-16.941
T671C	Dagbesteding (WMO)	1.489	0	0	0	1.489	1.489	0	0	0	1.489	1.441	0	0	0	-1.441
T671D	Overige maatwerkarrangementen (WMO)	4.071	0	0	0	4.071	937	0	4.346	600	4.683	3.337	901	4.346	600	-6.182
T672A	Jeugdhulp begeleiding	8.292	0	0	0	8.292	8.292	0	0	0	8.292	12.181	0	0	0	-12.181
T672B	Jeugdhulp behandeling	10.565	0	0	0	10.565	10.565	0	0	0	10.565	14.694	0	0	0	-14.694
T672D	Jeugdhulp zonder verblijf overig	4.435	0	1.082	81	5.436	8.407	0	82	4.237	4.252	6.768	5.115	4.082	4.237	-1.498
T673A	Pleegzorg	0	0	0	0	0	3.196	0	0	300	2.896	3.409	0	0	300	-3.109
T673B	Gezinsgericht	20.688	0	0	0	20.688	3.103	0	0	0	3.103	6.110	0	0	0	-6.110
T673C	Jeugdhulp met verblijf overig	0	0	0	0	0	14.661	0	0	800	13.861	10.361	0	0	800	-9.561
T674A	Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf	10.043	0	0	0	10.043	10.043	0	0	0	10.043	10.724	0	0	0	-10.724
T674B	Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	0	0	0	0	0	260	0	0	0	260	2.732	0	0	0	-2.732
T674C	Gesloten plaatsing	0	0	0	0	0	828	0	0	0	828	2.252	1.400	0	0	-852
T681A	Beschermd wonen (WMO)	34.882	1.559	0	0	33.323	33.382	641	1.402	0	34.143	32.926	0	1.402	0	-34.328
T681B	Maatschapp- en vrouwenopvang (WMO)	20.543	757	0	0	19.785	20.064	889	2.313	2.386	19.102	20.586	1.051	3.122	2.364	-20.293
T682A	Jeugdbescherming	6.357	0	0	0	6.357	4.098	90	0	0	4.008	3.379	98	0	0	-3.281
T682B	Jeugdreclassering	0	0	0	0	0	1.162	0	0	0	1.162	818	0	0	0	-818
T71	Volksgezondheid	7.995	663	194	212	7.314	9.178	1.466	402	724	7.390	7.908	1.110	402	724	-6.476
T72	Riolering	12.853	17.311	553	859	-4.764	13.313	16.931	144	449	-3.924	12.877	17.328	144	449	4.756
T73	Afval	20.384	22.420	0	0	-2.036	20.654	22.420	0	490	-2.256	20.280	22.942	0	490	3.152
T74	Milieubeheer	9.837	2.684	10.001	248	16.907	22.573	14.059	4.556	4.710	8.360	16.598	10.173	8.283	7.298	-7.410
T75	Begraafplaatsen en crematoria	48	16	0	0	32	48	16	0	0	32	71	35	0	0	-36
T81	Ruimtelijke ordening	4.226	318	10.000	5.600	8.309	3.751	318	11.506	7.149	7.790	2.773	192	11.977	7.155	-7.402
T82	Grondexpl (niet-bedrijventerreinen)	39.741	40.773	0	0	-1.032	47.087	47.862	30	27	-772	32.261	36.195	4.490	1.418	862
T83	Wonen en bouwen	8.983	4.325	3.043	41	7.660	6.585	4.343	7.594	2.882	6.955	6.806	4.825	8.410	3.224	-7.168
Totaal		**836.148**	**819.763**	**75.388**	**91.772**	**0**	**916.321**	**895.583**	**96.397**	**136.381**	**-19.245**	**915.290**	**932.369**	**124.228**	**141.153**	**34.004**

Omschrijving		Begroot 2023 Prim					Begroot 2023 Def					Rekening 2023				
		Lasten	Baten	Toev.	Onttr.	Saldo	Lasten	Baten	Toev.	Onttr.	Saldo	Lasten	Baten	Toev.	Onttr.	Saldo
Lasten/baten																
Bedragen x € 1.000.000																
S00	Bestuur, dienstverlening en financien	100.547	559.387	3.904	56.594	-511.530	100.552	581.630	3.006	58.649	-536.722	107.964	604.400	4.919	58.602	550.118
T01	Bestuur	6.875	91	0	0	6.784	6.356	91	0	0	6.265	6.331	409	0	0	-5.923
T02	Burgerzaken	6.473	2.013	0	303	4.157	8.702	2.475	0	1.079	5.148	8.985	2.581	0	776	-5.628
T03	Beheer overige gebouwen en gronden	2.301	794	3.000	0	4.507	1.889	722	840	0	2.007	1.632	449	499	0	-1.683
T04	Overhead	74.615	4.106	284	162	70.631	77.658	4.323	918	203	74.050	81.279	3.780	1.559	148	-78.910
T05	Treasury	-1.707	2.436	0	0	-4.143	-1.734	2.436	0	0	-4.170	820	3.278	0	0	2.457
T061	OZB Woningen	3.985	30.636	0	0	-26.651	5.450	30.316	0	0	-24.866	4.420	27.832	0	0	23.412
T062	OZB Niet-Woningen	0	28.706	0	0	-28.706	0	28.706	0	0	-28.706	1.832	32.633	0	0	30.801
T064	Belastingen overig	5	381	0	0	-376	5	381	0	0	-376	-109	384	0	0	493
T07	Alg uitk en ov uitk gemeentefonds	527	490.209	0	527	-490.209	0	511.792	0	0	-511.792	0	531.904	1.615	0	530.289
T08	Overige baten en lasten	6.118	0	620	55.586	-48.848	1.897	371	647	57.246	-55.074	1.454	999	647	57.549	56.446
T09	Vennootschapsbelasting VpB	600	0	0	0	600	73	0	0	0	73	373	133	0	0	-240
T61	Samenkracht en burgerparticipattie	704	0	0	16	688	205	0	600	121	684	911	21	600	128	-1.362
T74	Milieubeheer	51	17	0	0	34	51	17	0	0	34	34	0	0	0	-34
S01	Veiligheid	22.205	2.289	73	397	19.592	27.283	6.250	878	1.136	20.774	25.644	5.102	896	1.132	-20.305
T11	Crisisbeheersing en brandweer	14.008	1.276	73	47	12.758	14.843	1.415	78	54	13.452	14.835	1.426	78	50	-13.437
T12	Openbare orde en veiligheid	8.197	1.013	0	350	6.834	12.439	4.835	800	1.082	7.323	10.809	3.676	817	1.082	-6.868
S02	Bereikbaarheid	29.718	9.529	13.742	14.848	19.083	30.454	9.534	15.162	15.777	20.305	28.250	9.593	16.101	15.416	-19.343
T21	Verkeer en vervoer	21.639	55	3.983	6.310	19.256	19.984	60	5.404	6.281	19.047	19.912	226	5.705	6.976	-18.415
T22	Parkeren	7.219	8.160	9.760	8.513	306	8.767	8.160	9.758	9.002	1.363	7.007	8.060	10.396	7.951	-1.392
T25	Openbaar vervoer	860	1.314	0	25	-479	1.704	1.314	0	494	-104	1.332	1.307	0	489	464
S03	Economie	9.375	1.222	50	0	8.203	10.509	2.006	1.050	0	9.553	8.266	2.634	3.293	43	-8.881
T31	Economische ontwikkeling	4.770	137	0	0	4.633	6.259	77	750	0	6.932	4.577	129	2.558	0	-7.007
T33	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	1.078	44	0	0	1.034	678	44	250	0	884	238	21	250	0	-468
T34	Economische promotie (Arnhem promo)	3.527	1.041	50	0	2.536	3.572	1.885	50	0	1.737	3.450	2.484	485	43	-1.407
S04	Onderwijs	24.592	2.417	8.545	7.913	22.807	25.927	4.263	10.247	8.039	23.872	23.424	3.997	12.726	9.116	-23.036
T42	Onderwijshuisvesting	17.176	564	8.471	7.869	17.214	16.496	674	9.463	7.844	17.441	14.152	944	12.373	8.880	-16.701
T43	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	7.416	1.853	74	44	5.593	9.430	3.589	784	195	6.431	9.271	3.053	353	236	-6.335
S05	Cultuur	38.750	7.524	3.204	832	33.599	43.675	10.460	4.876	4.127	33.964	41.450	9.959	5.450	3.800	-33.141
T53	Cultuurpresentatie, -prod en -part	21.826	6.645	2.913	612	17.481	25.023	9.532	4.573	2.816	17.248	22.793	8.863	4.573	2.728	-15.775
T54	Musea	5.932	273	0	0	5.660	6.072	273	0	0	5.799	6.585	208	0	0	-6.377
T55	Cultureel erfgoed	1.612	606	291	219	1.078	3.152	656	304	1.311	1.489	2.295	676	878	1.072	-1.424
T56	Media	9.380	0	0	0	9.380	9.428	0	0	0	9.428	9.777	211	0	0	-9.565
S06	Participatie en armoedebestrijding	164.795	114.470	554	0	50.880	164.748	110.593	3.461	4.360	53.257	176.600	125.887	3.708	4.343	-50.077
T63	Inkomensregelingen	128.352	114.369	0	0	13.982	122.635	108.059	407	478	14.506	134.522	123.381	443	478	-11.107
T64	WSW en beschut werk	28.582	100	0	0	28.482	33.338	622	2.000	3.425	31.291	33.739	758	2.221	3.409	-31.793
T65	Arbeidsparticipatie	7.862	0	554	0	8.416	8.775	1.912	1.054	457	7.460	8.338	1.748	1.044	457	-7.178
Totaal Programma S00 t/m S06		**389.982**	**696.838**	**30.072**	**80.583**	**-357.367**	**403.148**	**724.735**	**38.680**	**92.088**	**-374.996**	**411.597**	**761.571**	**47.093**	**92.453**	**395.334**

Omschrijving		Begroot 2023 Prim					Begroot 2023 Def					Rekening 2023				
		Lasten	Baten	Toev.	Onttr.	Saldo	Lasten	Baten	Toev.	Onttr.	Saldo	Lasten	Baten	Toev.	Onttr.	Saldo
Lasten/baten																
Bedragen x € 1.000.000																
S07	Zorg	64.375	2.898	1.082	81	62.478	66.076	2.680	5.830	7.475	61.750	90.104	12.568	9.830	7.475	-79.891
T61	Samenkracht en burgerparticipattie	5.585	0	0	0	5.585	5.967	0	0	428	5.539	6.977	2.718	0	428	-3.831
T62	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	19.869	0	0	0	19.869	21.458	0	0	380	21.078	19.833	1	0	380	-19.452
T64	WSW en beschut werk	105	0	0	0	105	423	0	0	0	423	289	0	0	0	-289
T66	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.213	1.339	0	0	-126	1.311	1.949	0	0	-638	2.519	2.368	0	0	-151
T671A	Huishoudelijke hulp (WMO)	2.079	0	0	0	2.079	2.242	0	0	730	1.512	11.388	0	0	730	-10.658
T671B	Begeleiding (WMO)	230	0	0	0	230	232	0	0	0	232	-251	-32	0	0	218
T671C	Dagbesteding (WMO)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-12	0	0	0	12
T671D	Overige maatwerkarrangementen (WMO)	1.809	0	0	0	1.809	1.810	0	4.346	600	5.556	3.191	901	4.346	600	-6.036
T672A	Jeugdhulp begeleiding	327	0	0	0	327	327	0	0	0	327	1.949	0	0	0	-1.949
T672B	Jeugdhulp behandeling	482	0	0	0	482	482	0	0	0	482	1.306	0	0	0	-1.306
T672D	Jeugdhulp zonder verblijf overig	2.410	0	1.082	81	3.411	2.382	0	82	4.237	-1.773	6.768	5.115	4.082	4.237	-1.498
T673A	Pleegzorg	0	0	0	0	0	1.031	0	0	300	731	1.998	0	0	300	-1.698
T673B	Gezinsgericht	7.367	0	0	0	7.367	1.105	0	0	0	1.105	4.125	0	0	0	-4.125
T673C	Jeugdhulp met verblijf overig	0	0	0	0	0	4.936	0	0	800	4.136	3.954	0	0	800	-3.154
T674A	Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf	207	0	0	0	207	207	0	0	0	207	730	0	0	0	-730
T674B	Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	0	0	0	0	0	260	0	0	0	260	914	0	0	0	-914
T674C	Gesloten plaatsing	0	0	0	0	0	295	0	0	0	295	2.219	1.400	0	0	-819
T681A	Beschermd wonen (WMO)	20.597	1.559	0	0	19.038	20.610	641	1.402	0	21.371	20.772	0	1.402	0	-22.174
T682A	Jeugdbescherming	2.094	0	0	0	2.094	815	90	0	0	725	1.363	98	0	0	-1.266
T682B	Jeugdreclassering	0	0	0	0	0	181	0	0	0	181	73	0	0	0	-73
S08	Welzijn en inclusie	27.579	1.784	1.100	200	26.696	53.645	23.465	4.358	3.707	30.831	51.123	24.048	6.285	4.822	-28.538
T61	Samenkracht en burgerparticipattie	4.592	0	1.100	200	5.492	26.627	20.838	2.045	834	6.999	25.693	21.469	2.389	1.970	-4.642
T62	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	0	0	0	0	0	2.895	0	0	0	2.895	1.788	0	0	0	-1.788
T65	Arbeidsparticipatie	2.462	1.026	0	0	1.436	4.069	1.738	0	487	1.844	3.060	1.528	774	487	-1.818
T681B	Maatschapp- en vrouwenopvang (WMO)	20.525	757	0	0	19.768	20.054	889	2.313	2.386	19.092	20.583	1.051	3.122	2.364	-20.290
S09	Gezondheid en sport	24.684	3.398	418	553	21.151	30.348	8.673	1.091	1.071	21.695	27.892	7.625	1.166	1.060	-20.373
T51	Sportbeleid en activering	13.720	0	0	85	13.635	18.033	3.566	250	197	14.519	16.663	2.905	250	197	-13.811
T52	Sportaccommodaties	3.476	3.165	351	370	292	3.298	3.637	696	345	12	3.304	3.601	771	335	-139
T71	Volksgezondheid	7.440	216	66	98	7.191	8.969	1.455	145	528	7.131	7.855	1.084	145	528	-6.388
T75	Begraafplaatsen en crematoria	48	16	0	0	32	48	16	0	0	32	71	35	0	0	-36
S10	Klimaat, energie en milieu	5.663	1.032	10.000	40	14.591	18.471	12.366	926	1.136	5.896	12.048	7.985	5.248	4.103	-5.208
T74	Milieubeheer	5.663	1.032	10.000	40	14.591	18.471	12.366	926	1.136	5.896	12.048	7.985	5.248	4.103	-5.208
S11	Ruimtelijke ontwikkeling	51.668	45.341	10.000	5.807	10.520	59.304	52.493	15.766	11.835	10.742	44.167	41.092	20.317	12.853	-10.539
T74	Milieubeheer	3.762	200	0	207	3.355	3.896	263	3.630	3.574	3.689	4.257	607	3.034	3.195	-3.489
T81	Ruimtelijke ordening	4.226	318	10.000	5.600	8.309	3.751	318	11.406	7.149	7.690	2.773	192	11.877	7.155	-7.302
T82	Grondexpl (niet-bedrijventerreinen)	39.741	40.773	0	0	-1.032	47.087	47.862	30	27	-772	32.261	36.195	4.490	1.418	862
T83	Wonen en bouwen	3.938	4.051	0	0	-112	4.570	4.051	700	1.084	135	4.876	4.098	917	1.084	-610

Totaal Programma S07 t/m S11	**173.970**	**54.452**	**22.600**	**6.682**	**135.435**	**227.843**	**99.677**	**27.971**	**25.224**	**130.914**	**225.333**	**93.317**	**42.846**	**30.313**	**-144.549**

Omschrijving		Begroot 2023 Prim					Begroot 2023 Def					Rekening 2023				
		Lasten	Baten	Toev.	Onttr.	Saldo	Lasten	Baten	Toev.	Onttr.	Saldo	Lasten	Baten	Toev.	Onttr.	Saldo
Lasten/baten																
Bedragen x € 1.000.000																
S12	Wonen en leefomgeving	52.517	42.178	16.097	3.591	22.844	49.491	42.989	21.488	5.893	22.097	47.030	46.602	23.326	5.215	-18.539
T21	Verkeer en vervoer	5.874	527	0	0	5.347	2.059	527	1.500	93	2.940	2.763	1.066	1.600	93	-3.204
T24	Economische havens en waterwegen	1.013	913	0	0	100	1.101	913	0	0	188	3.065	2.984	0	0	-81
T57	Openb groen en (openlucht) recreatie	13.773	733	12.500	2.691	22.849	17.099	1.906	12.950	3.064	25.080	12.860	1.554	14.089	2.044	-23.351
T72	Riolering	12.853	17.311	553	859	-4.764	13.313	16.931	144	449	-3.924	12.877	17.328	144	449	4.756
T73	Afval	13.960	22.420	0	0	-8.460	13.903	22.420	0	490	-9.007	13.535	22.942	0	490	9.897
T83	Wonen en bouwen	5.045	274	3.043	41	7.772	2.015	292	6.894	1.798	6.819	1.930	727	7.493	2.140	-6.557
Totaal Programma S12		**52.517**	**42.178**	**16.097**	**3.591**	**22.844**	**49.491**	**42.989**	**21.488**	**5.893**	**22.097**	**47.030**	**46.602**	**23.326**	**5.215**	**-18.539**
Totaal STAD		**616.469**	**793.468**	**68.768**	**90.855**	**-199.087**	**680.481**	**867.401**	**88.140**	**123.205**	**-221.985**	**683.960**	**901.490**	**113.266**	**127.981**	**232.245**
WIJK	Wijk	112.779	24.413	6.491	803	94.055	127.994	26.757	7.901	12.981	96.157	138.755	29.272	10.606	12.977	-107.111
T03	Beheer overige gebouwen en gronden	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	11	0	0	0	-11
T04	Overhead	2.158	0	0	0	2.158	2.174	16	0	0	2.158	2.049	0	0	0	-2.049
T08	Overige baten en lasten	0	0	0	175	-175	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
T11	Crisisbeheersing en brandweer	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	8	8	0	0	0
T12	Openbare orde en veiligheid	2.550	0	0	0	2.550	2.443	0	0	0	2.443	2.453	0	0	0	-2.453
T21	Verkeer en vervoer	7.802	35	0	0	7.767	8.005	35	0	216	7.754	9.013	69	70	388	-8.626
T22	Parkeren	3.210	10.088	802	0	-6.076	3.301	10.088	802	0	-5.985	3.915	12.747	2.857	0	5.974
T33	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7	0	0	0	-7
T34	Economische promotie (Arnhem promo)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
T42	Onderwijshuisvesting	5.415	3.640	382	368	1.789	6.881	4.218	430	692	2.402	7.745	4.329	469	517	-3.368
T43	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	12.317	8.139	0	0	4.179	12.855	8.618	11	10	4.238	12.982	8.950	11	64	-3.978
T51	Sportbeleid en activering	5.420	0	0	0	5.420	5.545	0	0	0	5.545	5.545	0	0	0	-5.545
T52	Sportaccommodaties	1.387	1.842	307	259	-408	1.415	2.021	318	289	-578	1.742	2.173	318	289	402
T53	Cultuurpresentatie, -prod en -part	156	0	0	0	156	170	0	0	0	170	168	0	0	0	-168
T55	Cultureel erfgoed	0	0	0	0	0	33	0	19	27	25	18	7	19	2	-28
T56	Media	538	0	0	0	538	555	0	0	0	555	595	0	0	0	-595
T57	Openb groen en (openlucht) recreatie	5.118	4	0	0	5.114	4.920	4	0	0	4.916	4.929	35	521	0	-5.415
T61	Samenkracht en burgerparticipattie	18.212	18	0	0	18.195	19.111	478	136	443	18.326	16.701	575	142	414	-15.854
T62	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	53	0	0	0	53	53	0	0	0	53	76	0	0	0	-76
T63	Inkomensregelingen	22.154	648	5.000	0	26.506	34.834	1.280	6.185	11.303	28.436	47.621	179	6.200	11.303	-42.339
T64	WSW en beschut werk	4.619	0	0	0	4.619	4.778	0	0	0	4.778	4.144	0	0	0	-4.144
T65	Arbeidsparticipatie	10.292	0	0	0	10.292	10.373	0	0	0	10.373	10.547	48	0	0	-10.499
T66	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	11.378	0	0	0	11.378	10.547	0	0	0	10.547	8.486	153	0	0	-8.333
Subtotaal WIJK		**112.779**	**24.413**	**6.491**	**803**	**94.055**	**127.994**	**26.757**	**7.901**	**12.981**	**96.157**	**138.755**	**29.272**	**10.606**	**12.977**	**-107.111**

Omschrijving		Begroot 2023 Prim					Begroot 2023 Def					Rekening 2023				
		Lasten	Baten	Toev.	Onttr.	Saldo	Lasten	Baten	Toev.	Onttr.	Saldo	Lasten	Baten	Toev.	Onttr.	Saldo
Lasten/baten																
Bedragen x € 1.000.000																
WIJK	Wijk	106.900	1.882	129	114	105.033	107.846	1.425	357	195	106.583	92.576	1.607	357	195	-91.131
T671A	Huishoudelijke hulp (WMO)	15.466	0	0	0	15.466	16.196	0	0	0	16.196	6.575	0	0	0	-6.575
T671B	Begeleiding (WMO)	18.549	0	0	0	18.549	18.549	0	0	0	18.549	17.159	0	0	0	-17.159
T671C	Dagbesteding (WMO)	1.489	0	0	0	1.489	1.489	0	0	0	1.489	1.453	0	0	0	-1.453
T671D	Overige maatwerkarrangementen (WMO)	2.263	0	0	0	2.263	-873	0	0	0	-873	146	0	0	0	-146
T672A	Jeugdhulp begeleiding	7.964	0	0	0	7.964	7.964	0	0	0	7.964	10.232	0	0	0	-10.232
T672B	Jeugdhulp behandeling	10.083	0	0	0	10.083	10.083	0	0	0	10.083	13.388	0	0	0	-13.388
T672D	Jeugdhulp zonder verblijf overig	2.025	0	0	0	2.025	6.025	0	0	0	6.025	0	0	0	0	0
T673A	Pleegzorg	0	0	0	0	0	2.165	0	0	0	2.165	1.411	0	0	0	-1.411
T673B	Gezinsgericht	13.320	0	0	0	13.320	1.998	0	0	0	1.998	1.985	0	0	0	-1.985
T673C	Jeugdhulp met verblijf overig	0	0	0	0	0	9.725	0	0	0	9.725	6.406	0	0	0	-6.406
T674A	Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf	9.836	0	0	0	9.836	9.836	0	0	0	9.836	9.994	0	0	0	-9.994
T674B	Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1.818	0	0	0	-1.818
T674C	Gesloten plaatsing	0	0	0	0	0	533	0	0	0	533	33	0	0	0	-33
T681A	Beschermd wonen (WMO)	14.285	0	0	0	14.285	12.773	0	0	0	12.773	12.154	0	0	0	-12.154
T681B	Maatschapp- en vrouwenopvang (WMO)	18	0	0	0	18	9	0	0	0	9	3	0	0	0	-3
T682A	Jeugdbescherming	4.263	0	0	0	4.263	3.283	0	0	0	3.283	2.015	0	0	0	-2.015
T682B	Jeugdreclassering	0	0	0	0	0	981	0	0	0	981	745	0	0	0	-745
T71	Volksgezondheid	556	447	128	114	122	208	11	257	195	259	53	26	257	195	-88
T73	Afval	6.425	0	0	0	6.425	6.750	0	0	0	6.750	6.745	0	0	0	-6.745
T74	Milieubeheer	361	1.435	1	1	-1.074	155	1.414	0	0	-1.259	259	1.580	0	0	1.321
T81	Ruimtelijke ordening	0	0	0	0	0	0	0	100	0	100	0	0	100	0	-100
Totaal Wijk		**106.900**	**1.882**	**129**	**114**	**105.033**	**107.846**	**1.425**	**357**	**195**	**106.583**	**92.576**	**1.607**	**357**	**195**	**-91.131**
Totaal		**836.148**	**819.763**	**75.388**	**91.772**	**0**	**916.321**	**895.583**	**96.397**	**136.381**	**-19.245**	**915.290**	**932.369**	**124.228**	**141.153**	**34.004**

Bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen (SiSa tabel)

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 12-02-2024

Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger		Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
JenV	A14	**Specifieke uitkering versterking van de lokale integrale aanpak van radicalisering, (gewelddadig) extremisme en terrorisme in 2022** Gemeenten		Naam hoofdcategorie *Aard controle n.v.t. Indicator: AMR01*	Bestedingen (jaar T) komen overeen met activiteitenplan per hoofdcategorie (Ja/Nee) *Aard controle F/I Indicator: AMR02*	Besteding uitvoering activiteiten (jaar T) per hoofdcategorie Zelfstandige uitvoering (excl. SiSa tussen medeoverheden) *Aard controle F Indicator: AMR03*	Cumulatieve besteding uitvoering activiteiten (t/m jaar T) per hoofdcategorie Vanaf SiSa 2021 Incl. SiSa tussen medeoverheden *Aard controle F Indicator: AMR04*	Afwijking t.o.v. aanvraag overeengekomen (Ja/Nee) in (jaar T) per hoofdcategorie - bij Ja is indicator 06 verplicht *Aard controle n.v.t. Indicator: AMR05*	Toelichting afwijking besteding (jaar T) volgens projectplan per hoofdcategorie *Aard controle n.v.t. Indicator: AMR06*
			1	Analyse van de lokale problematiek met betrekking tot radicalisering, (gewelddadig) extremisme en de evaluatie van de aanpak van radicalisering naar (gewelddadig) extremisme;	Ja	0	35.750	Nee	
			2	Persoonsgerichte aanpak van geradicaliseerde personen;	Ja	0	363.249	Nee	
			3	Opbouwen, behouden en faciliteren van een netwerk van personen en organisaties die betrokken zijn bij het signaleren van mogelijke radicalisering	Ja	0	78.564	Nee	
			4	Deskundigheidsbevordering en voorlichting van personen en organisaties die direct betrokken zijn bij de lokale integrale aanpak;	Ja	0	13.264	Nee	
			5	Preventie-activiteiten die de weerbaarheid versterken van specifieke groepen en individuen die mogelijk vatbaar zijn voor radicalisering;	Ja	0	55.000	Nee	
			6	Evalueren van de activiteiten die zijn verricht in het kader van het tegengaan van radicalisering, (gewelddadig) extremisme en terrorisme.	Ja	6.844	124.749	Nee	
			7						
				Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t. Indicator: AMR07*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t. Indicator: AMR08*				
				Ja	Ja				

JenV	**A16**	**Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne** Gemeenten	Vul in totaal cumulatief te ontvangen normbedrag per gerealiseerde gemeentelijke plek per dag (GOO) (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: A16#01*	Vul in verschil bij hogere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst van A16#01 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO) *Aard controle R* *Indicator: A16#02*	Vul in vrijwillige teruggave bij lagere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst onder A16#01 (jaar T) – uitzonderingsbepaling (GOO) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A16#03*	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitgezonderd uitvoeringkosten *Aard controle R* *Indicator: A16#04*	Besteding (jaar T) uitvoeringskosten tbv de transitie *Aard controle R* *Indicator: A16#05*	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (POO) *Aard controle R* *Indicator: A16#06*
			€ 20.340.893			€ 1.860.836	€ 39.820	€ 492.777
			Totaal bedrag vorderingen (/ onrechtmatig uitgekeerde) verstrekkingen (jaar T) POO *Aard controle R* *Indicator: A16#07*	Vul in totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: A16#08*	Berekening totale besteding (jaar T) Som indicatoren 01/02/04/05/06/07 en 08 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A16#09*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A16#10*		
			€ 2.426	€ 127.050	€ 22.863.802	€ 34.987.778		
JenV	**A17**	**Regeling specifieke uitkering voorkomen georganiseerde en ondermijnende jeugdcriminaliteit** Gemeenten	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: A17#01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A17#02*	Project afgerond in jaar T (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A17#03*	Eventuele toelichting als bij de vorige indicator "nee" is ingevuld *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A17#04*		
			€ 1.731.400	€ 1.731.400	Nee	project loopt door komende jaren		
JenV	**A20**	**Specifieke uitkering versterking van de lokale integrale aanpak van radicalisering, extremisme en terrorisme 2023-2026** Gemeenten	Beschikkingskenmerk *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A20#01*	Naam taak/project *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A20#02*	Bestedingen (jaar T) komen overeen met activiteitenplan per taak/project (Ja/Nee) *Aard controle DI* *Indicator: A20#03*	Besteding uitvoering activiteiten (jaar T) per taak/project Zelfstandige uitvoering (excl. SiSa tussen medeoverheden) *Aard controle R* *Indicator: A20#04*	Cumulatieve besteding uitvoering activiteiten (t/m jaar T) per taak/project Incl. SiSa tussen medeoverheden *Aard controle R* *Indicator: A20#05*	
		1	4338177	Analyse	Ja	€ 56.400	€ 56.400	
		2	4338177	Signalering	Ja	€ 67.230	€ 67.230	
		3	4338177	Regie	Ja	€ 100	€ 100	
		4	4338177	Duiding & expertise	Ja	€ 46.401	€ 46.401	
		5	4338177	Coördinatie	Ja	€ 47.586	€ 47.586	
		6	4338177	Deskundigheidsbevordering: overige trainingen	Ja	€ 72.321	€ 72.321	
		7	4338177	Gerichte preventie-projecten	Ja	€ 167.433	€ 167.433	
		8	4338177	Generieke preventie-projecten	Ja	€ 7.964	€ 7.964	
		9	4338177	Eenjarige flexibele schil	Ja	€ 47.586	€ 47.586	
			Kopie Beschikingskenmerk *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A20#06*	Kopie Naam taak/project *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A20#07*	Afwijking t.o.v. aanvraag overeengekomen (Ja/Nee) in (jaar T) per taak/project - bij Ja is indicator 09 verplicht *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A20#08*	Toelichting afwijking besteding (jaar T) volgens activiteitenplan per taak/project *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A20#09*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A20#10*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A20#11*

			1	4338177	Analyse	Nee		Nee	Ja
			2	4338177	Signalering	Nee		Nee	Ja
			3	4338177	Regie	Nee		Nee	Ja
			4	4338177	Duiding & expertise	Nee		Nee	Ja
			5	4338177	Coördinatie	Nee		Nee	Ja
			6	4338177	Deskundigheidsbevordering: overige trainingen	Nee		Nee	Ja
			7	4338177	Gerichte preventie-projecten	Nee		Nee	Ja
			8	4338177	Generieke preventie-projecten	Nee		Nee	Ja
			9	4338177	Eenjarige flexibele schil	Nee		Nee	Ja
FIN	**B2**	**Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek** Gemeenten		Aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: B2i01*	Cumulatief aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2i02*	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T) *Aard controle D2* *Indicator: B2i03*	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2i04*	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee)(vanaf 2021) Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2i05*	Normbedragen voor e (ja/nee) (vanaf 2021) Nee: reeks 1/ Ja: reeks 2 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2i06*
				25	689	100	174	Nee	Nee
				Wijziging keuze per (2023/2024) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2i07*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2i08*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2i09*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2i10*		
				N.V.T.	Nee	671.109	1.324.810		
				Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2i11*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2i12*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2i13*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2i14*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2i15*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2i16*
				1.936.283	3.640.786	108.708	267.249	0	0
				Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2i17*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2i18*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2i19*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2i20*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal PvA's (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2i21*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten en/of PvA's cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2i22*
				Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2i23*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2i24*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2i25*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2i26*	**Totaal** Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2i27*	
								2.716.100	

BZK	C9	**Specifieke uitkering woningbouwimpuls** **Tranche 1 t/m 5** Gemeenten	Projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C3W01*	Aantal woningen waarvan bouw is gestart in (jaar T) komt overeen met fasering uit de projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 15 verplicht *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C3W02*	Afgesproken datum van start bouw van de eerste woning uit de projectaanvraag binnen 3 jaar na toekenning gehaald? (Ja/Nee) *Aard controle DT* *Indicator: C3W03*	Aantal woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C3W04*	Aantal betaalbare woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C3W05*	Aantal gerealiseerde woningen (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C3W06*
		1	Kronenburg I 2021-0000089872	Nee	Ja	0	0	0
		2	Gebiedsontwikkeling Nijmeegseweg	Ja	Ja	0	0	0
			Kopie projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C3W07*	Uitvoering WBI-maatregelen verloopt conform fasering projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 15 verplicht *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C3W08*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C3W09*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C3W10*	Opbrengsten (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C3W11*	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C3W12*
		1	Kronenburg I 2021-0000089872	Nee	3.814.089	4.659.961	140.949	140.949
		2	Gebiedsontwikkeling Nijmeegseweg	Ja	491.336	491.336	0	0
			Kopie projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C3W13*	Prijscategorieën woningen komen overeen met projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 15 verplicht *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C3W14*	Toelichting afwijking(en) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C3W15*	Eindverantwoording/ project afgerond (ja/nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C3W16*		
		1	Kronenburg I 2021-0000089872	Nee	Vertraging door onderhandelingen met marktpartijen o.a. door sterk gestegen bouwkosten en vertraagde afgifte wnb vergunning door provincie. Ook is het woningbouwprogramma aangepast. In de programmering is het aandeel betaalbare woningen iets afgenomen (minder middenhuur, meer sociale huur, meer betaalbare koop).	Nee		
		2	Gebiedsontwikkeling Nijmeegseweg	Ja		Nee		
BZK	**C11**	**Regeling procesgeld woondeal regio Arnhem-Nijmegen** Gemeente Arnhem	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C1W01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C1W02*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C1W03*			
			0	212.450	Nee			

BZK	C30	**Specifieke uitkeringen proeftuinen aardgasvrije wijken 2e ronde** Gemeenten	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: C30N01*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) te laste van Rijksmiddelen Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C30N02*	Aantal (t/m jaar T) aardgasvrij gemaakte bestaande woningen en andere gebouwen in de wijk *Aard controle D2* *Indicator: C30N03*	Aantal (t/m jaar T) aardgasvrij-readygemaakte bestaande woningen en andere gebouwen in de wijk *Aard controle D2* *Indicator: C30N04*	Aanvraag is volgens plan/aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee) Indicator 06 verplicht als hier 'Nee' wordt ingevuld *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C30N05*	Eventuele toelichting op niet volgens plan/aanvraag uitgevoerde projecten Verplicht als bij indicator 05 'Nee' is ingevuld *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C30N06*
			149.398	149.398	0	93	Ja	een aantal woningen (309 huurwoningen van Volkshuisvesting) in het PAW-gebied wordt momenteel verduurzaamd, daar is ca. 30% van uitgevoerd
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C30N07*					
			Nee					

BZK	C31	**Regeling vaststelling regels verstrekken eenmalige specifieke uitkering aan gemeenten huisvesting kwetsbare**	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Besteding (jaar T) aan projecten die niet zijn opgenomen in de toezegging	Eventuele toelichting op niet volgens plan/aanvraag uitgevoerde projecten Verplicht als bij indicator 03 een bedrag is ingevuld	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
		Gemeenten	*Aard controle R* *Indicator: C31N01*	*Aard controlen.v.t.* *Indicator: C31N02*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C31N03*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C31N04*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C31N05*	
			158.366	403.804	0		Nee	

BZK	C32	**Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen**		Beschikkingsnummer /naam	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Start bouwactiviteiten uiterlijk 31 december 2023 (Ja/Nee)	Toelichting (verplicht als bij start bouwactiviteiten (indicator 04) 'Nee' is ingevuld)	Eindverantwoording (Ja/Nee)
		Gemeenten		*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32N01*	*Aard controle R* *Indicator: C32N02*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32N03*	*Aard controle D2* *Indicator: C32N04*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32N05*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32N06*
			1	SUVIS21-00905013	0	0	Ja		Nee
			2	SUVIS21-01084667	0	0	Ja		Nee
			3	SUVIS21-01084655	0	4.098	Ja		Nee
			4	SUVIS21-00904254	0	0	Ja		Nee
			5	SUVIS21-00903693	561.523	561.523	Ja		Ja
			6	SUVIS21-00904515	0	0	Ja		Nee
			7	SUVIS21-00904523	0	0	Ja		Nee
			8	SUVIS21-01058158	0	0	Ja		Nee
			9	SUVIS21-01006240	0	97.724	Ja		Nee
			10	SUVIS21-01038143	0	0	Ja		Nee
			11	SUVIS21-00903705	7.557	7.557	Ja		Ja
			12	SUVIS21-01139208	0	599	Ja		Nee
			13	SUVIS21-01139674	0	599	Ja		Nee
			14	SUVIS21-01139689	0	599	Ja		Nee
			15	SUVIS21-01139767	0	599	Ja		Nee
			16	SUVIS21-01139776	0	599	Ja		Nee
			17	SUVIS21-01139781	0	599	Ja		Nee
			18	SUVIS21-01139943	0	599	Ja		Nee
			19	SUVIS21-01139966	0	599	Ja		Nee
			20	SUVIS21-01140037	0	599	Ja		Nee
			21	SUVIS21-01140053	0	599	Ja		Nee

22	SUVIS21-01140124	0	3.255	Ja		Nee				
23	SUVIS21-01140132	0	3.255	Ja		Nee				
24	SUVIS21-01187525	0	599	Ja		Nee				
25	SUVIS21-01187533	0	599	Ja		Nee				
26	SUVIS21-01187539	0	599	Ja		Nee				
27	SUVIS21-01187545	0	599	Ja		Nee				
28	SUVIS21-01188970	0	599	Ja		Nee				
29	SUVIS21-01188978	0	599	Ja		Nee				
30	SUVIS21-01188984	0	599	Ja		Nee				
31	SUVIS21-03064282	0	0	Ja		Nee				
32	SUVIS21-03064374	0	0	Ja		Nee				
33	SUVIS21-03064362	0	0	Ja		Nee				

	Kopie Beschikkingsnummer/Naam *Aard controle n.v.t. Indicator: C.02A07*	Zijn de begrotingsposten waarvoor een uitkering is aangevraagd uitgevoerd? (Ja/Nee/N.v.t.) *Aard controle D2 Indicator: C.02A08*	Toelichting (verplicht als bij indicator 08 nee is ingevuld) *Aard controle n.v.t. Indicator: C.02A09*
1	SUVIS21-00905013	N.v.t.	
2	SUVIS21-01084667	N.v.t.	
3	SUVIS21-01084655	N.v.t.	
4	SUVIS21-00904254	N.v.t.	
5	SUVIS21-00903693	Ja	
6	SUVIS21-00904515	N.v.t.	
7	SUVIS21-00904523	N.v.t.	
8	SUVIS21-01058158	N.v.t.	
9	SUVIS21-01006240	N.v.t.	
10	SUVIS21-01038143	N.v.t.	
11	SUVIS21-00903705	Nee	Nieuwe IHP en nieuw pand in schooljaar 25-26.
12	SUVIS21-01139208	N.v.t.	
13	SUVIS21-01139674	N.v.t.	
14	SUVIS21-01139689	N.v.t.	
15	SUVIS21-01139767	N.v.t.	
16	SUVIS21-01139776	N.v.t.	
17	SUVIS21-01139781	N.v.t.	
18	SUVIS21-01139943	N.v.t.	
19	SUVIS21-01139966	N.v.t.	
20	SUVIS21-01140037	N.v.t.	
21	SUVIS21-01140053	N.v.t.	
22	SUVIS21-01140124	N.v.t.	
23	SUVIS21-01140132	N.v.t.	
24	SUVIS21-01187525	N.v.t.	
25	SUVIS21-01187533	N.v.t.	
26	SUVIS21-01187539	N.v.t.	
27	SUVIS21-01187545	N.v.t.	
28	SUVIS21-01188970	N.v.t.	
29	SUVIS21-01188978	N.v.t.	
30	SUVIS21-01188984	N.v.t.	
31	SUVIS21-03064282	N.v.t.	
32	SUVIS21-03064374	N.v.t.	
33	SUVIS21-03064362	N.v.t.	

BZK	**C47**	**Volkshuisvesting** Gemeenten	Deelplannaam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C47I01*	Aantal woningen waarvan de herstructurering gestart is in (jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C47I02*	Aantal woningen waarvan de herstructurering gestart is (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C47I03*	Aantal volledig gerealiseerde geherstructureerde woningen (inclusief labelstappen) (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C47I04*	Besteding (jaar T) - per deelplan Zelfstandige uitvoering *Aard controle R* *Indicator: C47I05*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per deelplan - inclusief uitvoering door derden vanaf sisa 2022 *Aard controle R* *Indicator: C47I06*
			1 Arnhem-Oost	173	183	3	966.021	1.298.124
			Kopie deelplannaam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C47I07*	Totale opbrengsten (jaar T) per deelplan Zelfstandige uitvoering *Aard controle R* *Indicator: C47I08*	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T) per deelplan - inclusief uitvoering door derden vanaf sisa 2022 *Aard controle R* *Indicator: C47I09*	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) per deelplan *Aard controle R* *Indicator: C47I10*		
			1 *Arnhem-Oost*	162.671	172.671	531.494		
			Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C47I11*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C47I12*				
			Ja	Nee				
BZK	**C55**	**Aanpak energiearmoede**	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55I01*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: C55I02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55I03*	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55I04*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: C55I05*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55I06*
			3.520	2.799.748	2.975.054	480	381.784	391.011
			Het aantal huishoudens dat ondersteuning –bijvoorbeeld via advies aan huis- heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55I07*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: C55I08*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55I09*			
			3.200	354.189	572.430			
			Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55I10*	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55I11*	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55I12*	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55I13*	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik/energierekening a tot gevolg. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55I14*	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55I15*
			18.621	7.583	0	365	2.328	554

BZK	C56	**Regeling huisvesting aandachtsgroepen**	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C56I01*	Projectnaam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C56I02*	Besteding (jaar T) per project *Aard controle R* *Indicator: C56I03*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) - per project Inclusief uitvoering door derde vanaf SiSa 2022 *Aard controle R* *Indicator: C56I04*	Aantal woonruimten en verblijfsruimten waarvan de werkzaamheden zijn gestart in (jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C56I05*	Aantal volledig gerealiseerde woonruimten en verblijfsruimten (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C56I06*
		1	*RHA2021-02276361*	*Uitbreiding Woonwagenlocaties Arnhem*	0	87.730	0	0
		2	*RHA2021-02276353*	*Flexwonen Arnhem*	0	0	0	0
			Kopie Projectnaam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C56I07*	Opbrengsten jaar T *Aard controle R* *Indicator: C56I08*	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C56I09*	Opgevoerde kostenactiviteiten zoals opgenomen in de aanvraag zijn onveranderd (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C56I10*	De uitvoering loopt volgens de planning (ja/nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C56I11*	Zelfstandige uitvoering (ja/nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C56I12*
		1	*Uitbreiding Woonwagenlocaties Arnhem*	0	0	Ja	Ja	Ja
		2	*Flexwonen Arnhem*	0	0	Ja	Nee	Ja
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C56I13*	Zijn binnen twee jaar na de datum van toekenning van de uitkering onomkeerbare stappen gezet? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C56I14*				
			Nee	nvt				
BZK	C62	**Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire**	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen *Aard controle R* *Indicator: C62I01*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C62I02*				
			959	Nee				
BZK	C85	**Stimuleringsregeling flex- en transformatiewoningen** Gemeenten	Projectnaam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C85I01*	Cumulatief aantal flex- of transformatiewoningen gerealiseerd per project (t/m jaar T) - betreft totalen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C85I02*	Cumulatief aantal woningen gerealiseerd voor Ontheemden of vergunninghouders per project (t/m jaar T) - betreft *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C85I03*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per project – inclusief uitvoering door derden *Aard controle R* *Indicator: C85I04*	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T) per project – inclusief uitvoering door derden *Aard controle R* *Indicator: C85I05*	
		1	flexwoningen Arnhem	0	0	0	0	
			Kopie projectnaam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C85I06*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C85I07*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C85I08*			
		1	*flexwoningen Arnhem*	Ja	Nee			

BZK	**C92**	**Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C92I01*	Bedrag doorgeschoven naar t+1 *Aard controle R* *Indicator: C92I02*	Aantal informatiepunten dat de gemeente financiert *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92I03*	Aantal vragen dat in het afgelopen jaar bij de Informatiepunten in de gemeente behandeld is *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92I04*	Aantal gebruikte leermiddelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92I05*		
			156.047	0	5	662	130		
BZK	**C94**	**Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties**	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C94I01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C94I02*	Het aantal slecht geïsoleerde woningen [...] , eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen zijn genomen [...] *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C94I03*	Het aantal slecht geïsoleerde woningen [...] ,eventueel in samenhang [...] met een WOZ-waarde boven het gemeentelijk gemiddelde (peildatum 2022) of een WOZ-waarde van 429.300 *Aard controle R* *Indicator: C94I04*	Het aantal woningen waarbij een hogere bijdrage dan 4.000 is toegekend, het aantal woningen dat daarvan niet voldoet aan de betreffende uitzonderingsgevallen [...] en *Aard controle R* *Indicator: C94I05*	Het totaalbedrag van de overschrijding boven de 4.000 van die laatstbedoelde woningen *Aard controle R* *Indicator: C94I06*	
		1	*LA123-0343536*	467.200	320	0	0	0	
			Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan gerichte ondersteuning en/of het bedrag waarvoor derden met de benodigde expertise zijn ingeschakeld als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel a, van de regeling *Aard controle R* *Indicator: C94I07*	Besteding van middelen ten behoeve van uitvoering als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel b *Aard controle R* *Indicator: C94I08*	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan die energiebesparende isolatiemaatregelen, eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen. *Aard controle R* *Indicator: C94I09*	Eindverantwoording (ja/nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C94I10*			
		1	0	0	467.200	Nee			
BZK	**C100**	**Regeling kansrijke wijk**	Naam stedelijk focusgebied *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C100I01*	Naam onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C100I02*	Besteding (jaar T) per onderdeel *Aard controle R* *Indicator: C100I03*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per onderdeel *Aard controle n.v.t* *Indicator: C100I04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C100I05*		
		1	Arnhem Oost (kenmerk: 2023-0000732108)	Artikel 3 Organisatie van een uitvoeringsprogramma	423.367	423.367	Nee		
		2	Arnhem Oost (kenmerk: 2023-0000732108)	Artikel 4 Integraliteit hoofdthema's	6.285	6.285	Nee		
		3	Arnhem Oost (kenmerk: 2023-0000732108)	Artikel 5 Armoede en schulden	34.412	34.412	Nee		
		4	Arnhem Oost (kenmerk: 2023-0000732108)	Artikel 6 Veerkracht en weerbaarheid	0	0	Nee		
		5	Arnhem Oost (kenmerk: 2023-0000732108)	Artikel 9 Ontwikkeling jonge kinde	0	0	Nee		
		6	Arnhem Oost (kenmerk: 2023-0000732108)	Artikel 9a Gezonde leefomgeving	0	0	Nee		

BZK	**C105**	**Regeling specifieke uitkering startbouwimpuls**	Projectnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C105#01*	Aantal woningen waarvan de bouw is gestart cumulatief (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C105#02*	Afgesproken datum van start bouw gehaald? (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht *Aard controle D/I* *Indicator: C105#03*	Aantal woningen dat is gerealiseerd cumulatief (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C105#04*	Afgesproken datum van oplevering gehaald? (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht *Aard controle D/I* *Indicator: C105#05*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C105#06*
		1	*2023-0000096095*	0	Ja	0	Ja	0
			Kopie projectnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C105#07*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C105#08*	Prijscategorieën woningen komen overeen met projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C105#09*	Toelichting afwijking(en) van datum start bouw, datum van oplevering en/of prijscategorieën woningen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C105#10*	Aantal betaalbare woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C105#11*	Afgesproken aandeel van betaalbare woningen gehaald? (Ja/Nee) *Aard controle D/I* *Indicator: C105#12*
		1	*2023-0000096095*	0	Ja		0	Ja
			Kopie projectnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C105#13*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C105#14*				
		1	*2023-0000096095*	Nee				
BZK	**C106**	**Tijdelijke regeling specifieke uitkering gebiedsbudget**	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C106#01*	Totale besteding (jaar T) *Automatisch berekend* *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C106#02*	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T) *Automatisch berekend* *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C106#03*			
			2023-0000100037	10.439.841	10.439.841			
			Cumulatieve aantal woningen bouw gestart (t/m jaar T) *Aard controle D/I* *Indicator: C106#04*	Cumulatieve aantal betaalbare woningen bouw gestart (t/m jaar T) *Aard controle D/I* *Indicator: C106#05*	Cumulatieve aantal woningen opgeleverd (t/m jaar T) *Aard controle D/I* *Indicator: C106#06*	Cumulatieve aantal betaalbare woningen opgeleverd (t/m jaar T) *Aard controle D/I* *Indicator: C106#07*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C106#08*	
			0	0	0	0	Nee	
			Naam gebiedsmaatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C106#09*	Besteding (jaar T) per gebiedsmaatregel *Aard controle R* *Indicator: C106#10*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per gebiedsmaatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C106#11*	Gebiedsmaatregel afgerond (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C106#12*		
		1	*Verwervingen en verplaatsingen Presikhaaf*	7.851.685	7.851.685	Nee		
		2	*Verwervingen en verplaatsingen Rijnpark*	2.124.306	2.124.306	Nee		
		3	*Verwerving Peja en PostNL Rijnpark Noord*	463.850	463.850	Nee		

BZK	**C109**	**Meerjarig regeling specifieke uitkering herstructurering volkshuisvesting**	Plan/projectnaam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C109A01*	Aantal woningen waarvan de herstructurering is gestart (jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C109A02*	Aantal woningen waarvan de herstructurering is gestart cumulatief (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C109A03*	Aantal volledig gerealiseerde geherstructureerde woningen cumulatief (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C109A04*	Besteding (jaar T) per project ten laste van rijksmiddelen – zelfstandige uitvoering *Aard controle R* *Indicator: C109A05*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per project ten laste van rijksmiddelen – inclusief uitvoering door derden vanaf SiSa 2024 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C109A06*
		1	*Herstructurering Volkshuisvesting*	0	0	0	0	0
			Kopie plan/projectnaam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C109A07*	Cofinanciering (jaar T) per project *Aard controle R* *Indicator: C109A08*	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) per project *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C109A09*	Zelfstandige uitvoering (ja/nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C109A10*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C109A11*	
		1	*Herstructurering Volkshuisvesting*	0	0	Ja	Nee	
OCW	**D8**	**Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)** Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8A01*	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8A02*	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform *Aard controle R* *Indicator: D8A03*	Correctie besteding (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D8A04*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D8A05*	
			4.807.082	2.187.059	509.944	0	1.037.272	
		1	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8A06*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8A07*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8A08*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8A09*		
OCW	**D10**	**Volwasseneneducatie** Contactgemeenten	Verstrekte uitkering (jaar T) (inclusief eventuele prijsbijstelling) *Aard controle R* *Indicator: D10A01*	Reservering educatie voorgaand jaar (jaar T-1) [beschikking OCW] *Aard controle R* *Indicator: D10A02*	Totaal beschikbare middelen educatie (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: D10A03*	Besteding (jaar T) van educatie *Aard controle R* *Indicator: D10A04*	Reservering besteding van educatie in (jaar T) voor volgend kalenderjaar (jaar T+1) Bij lagere besteding dan beschikbare middelen *Aard controle R* *Indicator: D10A05*	Onttrekking besteding van educatie in (jaar T) van volgend kalenderjaar (jaar T+1) Bij hogere besteding dan beschikbare middelen *Aard controle R* *Indicator: D10A06*
			2.085.399	339.531	2.424.930	1.989.608	435.321	0
OCW	**D11**	**Regeling specifieke uitkering extra financiële middelen RMC-functie** Contactgemeenten	Besteding (jaar T) contact gemeente *Aard controle R* *Indicator: D11A01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D11A02*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D11A03*			
			44.778	62.136	Nee			

OCW	D12	**Regionale meld- en coördinatiefunctie** **Besluit regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten** Regeling vsv voor de jaren 2021 t/m 2024 Contactgemeenten	Besteding (jaar T) contactgemeente *Aard controle R* *Indicator: D12A01*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D12A02*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D12A03*			
			968.663	316.037	Nee			
OCW	D12A	**Regionaal programma voortijdig schoolverlaten** **Besluit regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten** Regeling vsv voor de jaren 2021 t/m 2024 Contactgemeenten	Besteding (jaar T) contactgemeente *Aard controle R* *Indicator: D12AA01*	Besteding aan contactschool (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: D12AA02*	Totale besteding (jaar T) van educatie (automatisch *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D12AA03*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D12AA04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D12AA05*	
			371.000	0	371.000	746	Nee	
OCW	D14	**Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen**	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld *Aard controle R* *Indicator: D14A01*	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma *Aard controle R* *Indicator: D14A02*	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14A03*	Correctie besteding (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D14A04*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D14A05*	
			182.063	0	151.665	10.326	112.197	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14A06*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14A07*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14A08*	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14A09*		
		1						
OCW	D19	**Tijdelijke onderwijshuisvesting ontheemden**	Besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: D19A01*	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen(t/m *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D19A02*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D19A03*			
			18.583	40.000	Ja			

OCW	D21	**Specifieke uitkering Impuls Jongerencultuur**	Naam instelling of samenwerkingsverband *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D21X01*	Besteding (jaar T) per instelling of samenwerkingsverband *Aard controle R* *Indicator: D21X02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per instelling of samenwerkingsverband *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D21X03*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D21X04*	Eventuele toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D21X05*	
		1	St Soulcypher	135.000	135.000	Nee	Hiphophub	
		2	St Theater aan de Rijn	100.000	100.000	Nee	Een huis voor generatie Y/Z	
		3	St Rozet	75.000	75.000	Nee	Graffiti vrijplaatsen	
		4	St Halfvol Ruimtekoers	8.000	8.000	Nee	Project van A tot Zuid	
		5	Start Club Arnhem	20.000	20.000	Nee	Begrotingssubsidie	
		6	St Schakel025	25.000	25.000	Nee	Jongeren in Raad van Toezicht en	
		7	St ArtEZ Alumni Hub	31.860	31.860	Nee	The HUB	
		8	IPKW Ontwerpstudio's	25.000	25.000	Nee	Coachingsprogramma jonge makers	

OCW	D22	**Regeling specifieke uitkering voor de voorschoolse educatie aan ontheemde**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: D22X01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D22X02*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D22X03*
		1	0	0	Ja

OCW	D23	**Regeling eenmalige specifieke uitkering en subsidies lokale bibliotheekvoorzieningen**	Beschikkingsnummer/referentie nummer *Aard controle n.v.t* *Indicator: D23X01*	Aard van de activiteit besteding (jaar T) *Aard controle n.v.t* *Indicator: D23X02*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: D23X03*	Indien van toepassing: bedrag dat wordt meegenomen van 2023 naar 2024. *Aard controle n.v.t* *Indicator: D23X04*	Aard van de activiteit Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D23X05*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t* *Indicator: D23X06*
		1	SB230131	b) De verruiming van bemande openingstijden	211.200	0	b) De verruiming van bemande openingstijden	211.200

			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D23X07*
		1	Nee

IenW	E3	**Subsidieregeling sanering verkeerslawaai** **Subsidieregeling sanering verkeerslawaai** Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr)	Hieronder per regel één beschikkingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3X01*	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: E3X02*	Overige bestedingen (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E3X03*	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt *Aard controle R* *Indicator: E3X04*	Correctie over besteding (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E3X05*	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 6 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: E3X06*
		1	BSVI23/00082	216.014	0	0	0	0
		2	BSVI22/00316	0	0	0	0	0
		3	BSVI23/00243	0	0	0	0	0
		4	Geluidsanering 2023	0	0	0	0	0

			Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3N07*	Cumulatieve bestedingen ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3N08*	Cumulatieve overige bestedingen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3N09*	Cumulatieve Kosten ProRail (t/m jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 6 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3N10*	Correctie over besteding kosten ProRail (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E3N11*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3N12*
		1	*BSWI23000002*	216.014	0	0	0	Nee
		2	*BSWI22000016*	0	0	0	0	Nee
		3	*BSWI23000243*	0	0	0	0	Nee
		4	*Geluidsanering 2023*	0	0	0	0	Nee
IenW	**E20**	**Regeling stimulering verkeersmaatregelen 2020-2021** Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E20N01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20N02*	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E20N03*	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20N04*		
			0	908.866	454.433	Nee		
			Naam/nummer per maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20N05*	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20N06*	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks, meters) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20N07*	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20N08*		
		1	115 Aanleg van een rotonde binnen de bebouwde kom | aantal in st	Nee	2	in 2021 gedaab		
		2	109 Aanleg van verticale elementen voor korte rechtstanden | aantal in st	Nee	0			
		3	110 Aanleg van een uitritconstructie van zijstraat GOW naar 30 km/uur-zone | aantal in st	Nee	0			
		4	112 Inrichten van een schoolzone door snelheidsbeïnvloedende	Nee	0			
		5	113 Saneren van langsparkeren of parkeerstroken langs de rijbaan | aantal in st	Nee	0			
		6	207 Aanleg van een vrijliggend fiets-/bromfietspad op een 50 km/uur weg of een 80 km/uur weg | aantal in meters	Nee	0			
		7	215 Aanleg van een rotonde binnen de bebouwde kom | aantal in st	Nee	0			

IenW	E44	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021–2027	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44#01*	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: E44#02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44#03*	Besteding (jaar T) ten laste van cofinanciering *Aard controle R* *Indicator: E44#04*	Besteding (t/m jaar T) cofinanciering cumulatief *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44#05*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44#06*
			1 5000005272	118.800	118.800	383.887	383.887	Nee
			Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44#07*	Naam/nummer maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44#08*	Maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44#09*			
			1 5000005272	3 hergebruik oud zwembad tot wateropslag voor hergebruik sportvelden	Nee			
			Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44#10*	Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44#11*	Correctie besteding (jaar T-1) ivm SiSa tussen medeoverheden *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44#12*	Correctie cofinanciering (jaar T-1) ivm SiSa tussen medeoverheden *Aard controle R* *Indicator: E44#13*		
			1 5000005272	Nee	0	0		
IenW	E50	Bodemsanering Grondwal Bethaniënstraat Arnhem	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E50#01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E50#02*	Bestedingen (jaar T) komen overeen met ingediende projectplan (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E50#03*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E50#04*		
			62.209	108.641	Ja	Nee		
IenW	E53	Regeling specifieke uitkering Schone Lucht Akkoord	Beschikkingsnummer / naam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E53#01*	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: E53#02*	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E53#03*	Daadwerkelijke startdatum van het project (dd/mm/jj) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E53#04*	Daadwerkelijke einddatum van het project (dd/mm/jj) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E53#05*	Ervaringen binnen 3 maanden na afronding project gedeeld (ja/nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E53#06*
			1 SPUKSLA-21-01876674	138.335	138.335	1-10-2022	30-9-2023	Ja
			2 SPUKSLA-23-03531382	0	0	9-8-2023	31-12-2024	Nee
			3 SPUKSLA-23-03467120	108.688	108.688	20-3-2023	1-4-2025	Nee
			Kopie beschikkingsnummer /naam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E53#07*	Jaar waarin het project is opgenomen in een decentraal uitvoeringsplan *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E53#08*				
			1 SPUKSLA-21-01876674	2022				
			2 SPUKSLA-23-03531382	2023				
			3 SPUKSLA-23-03467120	2023				
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E53#09*					

			Nee					
IenW	E58	**Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem overbruggingsjaar 2021**	Projectnaam / nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E58I01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E58I02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E58I03*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E58I04*	Correctie besteding (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: E58I05*	Project afgerond (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E58I06*
			1 5000005023	180.283	249.784	Ja	0	Nee
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E58I07*					
			Nee					
IenW	E83	**Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2022**	Projectnaam / nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E83I01*	Besteding (jaar T) per project *Aard controle R* *Indicator: E83I02*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E83I03*	Correctie Jaar T-1 per project ivm SiSa tussen medeoverheden (Jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: E83I04*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per project *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E83I05*	
			1 5000005458	48.146	Ja	0	104.574	
			Kopie projectnaam / nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E83I06*	Uitvoering is volgens aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee), zo nee geef in indicator 08 de reden *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E83I07*	Optionele toelichting. Verplicht als bij 07 nee is ingevuld *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E83I08*	Project afgerond (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E83I09*		
			1 5000005458	Ja		Nee		
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E83I10*					
			Nee					
IenW	E84	**Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023** Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E84I01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84I02*	Cumulatieve eigen bijdrage en externe financiering (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E84I03*	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84I04*		
			113.794	113.794	201.175	Nee		
			Naam/nummer per maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84I05*	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84I06*	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks, meters) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84I07*	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84I08*		
			1 317 Vervangen verharding fietspad|aantal in Meters	Nee	0			
			2 337 Aanleg van een fietsstraat op een 30 km/h weg|aantal in Meters	Nee	375			

IenW	E85	**Tijdelijke regeling specifieke uitkeringen intelligente verkeersregelinstallaties**	Aantal geïnstalleerde intelligente verkeersinstallaties in (jaar T) *Aard controle:R Indicator: E85A01*	Cumulatief aantal geïnstalleerde intelligente verkeersinstallaties (t/m jaar T) *Aard controle:n.v.t. Indicator: E85A02*	Totale besteding aan het project (jaar T) *Aard controle:R Indicator: E85A03*	Cumulatieve besteding aan het project (t/m jaar T) *Aard controle:n.v.t. Indicator: E85A04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle:n.v.t. Indicator: E85A05*	
			0	0	21.881	21.881	Nee	
IenW	E87B	**Tijdelijke regeling stimuleren maatregelen tweede fase Deltaprogramma zoetwater (SiSa tussen medeoverheden)**	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle:n.v.t. Indicator: E87EA01*	Beschikkingsnaam/nummer *Aard controle:n.v.t. Indicator: E87EA02*	Totale besteding (jaar T) *Aard controle:R Indicator: E87EA03*	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T) *Aard controle:n.v.t. Indicator: E87EA04*	Totale eigen bijdrage en bijdrage van derden (jaar T) *Aard controle:R Indicator: E87EA05*	Cumulatieve eigen bijdrage en bijdrage van derden (t/m jaar T) *Aard controle:n.v.t. Indicator: E87EA06*
		1	030004 Provincie Overijssel	S2023-0000973 Prov.	0	0	0	0
			Kopie beschikkingsnaam/nummer *Aard controle:n.v.t. Indicator: E87EA07*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle:n.v.t. Indicator: E87EA08*				
		1	S2023-0000973 Prov. Overijssel	Nee				
IenW	E104	**Specifieke uitkering woningbouw op korte termijn door bovenplanse infrastructuur**	Beschikkingsnummer *Aard controle:n.v.t. Indicator: E104A01*	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T-1) *Geldt alleen voor SiSa 2023 of SiSa 2024* *Aard controle:R Indicator: E104A02*	Totale besteding (jaar T) *Aard controle:R Indicator: E104A03*	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T) *Aard controle:n.v.t. Indicator: E104A04*	Cumulatieve aantal woningen bouw gestart (t/m jaar T) *Aard controle:n.v.t. Indicator: E104A05*	Cumulatieve aantal betaalbare woningen bouw gestart (t/m jaar T) *Aard controle:n.v.t. Indicator: E104A06*
		1	*IENW/BSK-2023/365515*		0	0	*0*	*0*
		2	*IENW/BSK-2023/365516*		0	0	*0*	*0*
			Kopie beschikkingsnummer *Aard controle:n.v.t. Indicator: E104A07*	Cumulatieve aantal woningen opgeleverd (t/m jaar T) *Aard controle:n.v.t. Indicator: E104A08*	Cumulatieve aantal betaalbare woningen opgeleverd (t/m jaar T) *Aard controle:n.v.t. Indicator: E104A09*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle:n.v.t. Indicator: E104A10*		
		1	IENW/BSK-2023/365515	*0*	*0*	Nee		
		2	IENW/BSK-2023/365516	*0*	*0*	Nee		
			Naam infrastructurele voorziening *Aard controle:n.v.t. Indicator: E104A11*	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T-1) per infrastructurele voorziening *Geldt alleen voor SiSa 2023 of SiSa 2024* *Aard controle:R Indicator: E104A12*	Totale besteding (jaar T) per infrastructurele voorziening *Aard controle:R Indicator: E104A13*	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T) per infrastructurele voorziening *Aard controle:n.v.t. Indicator: E104A14*	Infrastructurele voorziening afgerond? (Ja/Nee) *Aard controle:n.v.t. Indicator: E104A15*	
		1	*Aanleg HOV voorzieningen westervoortsedijk tussen Zevenaarseweg en Nijmeegseweg*		0	0	Nee	
		2	*Aanleg snelfietspad tussen Laan van Presikhaaf en Rozenhagelaan*		0	0	Nee	

		3	*Aanleg snelfietspad Johan de Wittlaan tussen Pieter Calandweg en Voetiuslaan*		| 0	| 0	Nee	
		4	*Herinrichting Velperweg (voetganger, fiets OV en auto) tussen A12 en Raapopseweg*		| 0	| 0	Nee	
		5	*Aanleg busbaan Ijssellaan tussen Johan de Wittlaan en Laan van Presikhaaf*		| 0	| 0	Nee	
		6	*Opwaarderen station Presikhaaf (toegankelijkheid station, stationsplein, fietsenstalling, deelfietsen en*		| 0	| 0	Nee	
		7	*Aanleg OV hub winkelcentrum Kronenburg inclusief loop- en fietsvoorzieningen*		| 0	| 0	Nee	
		8	*Herinrichting Kronenburgsingel naar erftoegangsweg (30*		| 0	| 0	Nee	
		9	*Opwaarderen P+R hub (gebouwde parkeervoorziening) Gelredome met autoparkeerplaatsen, busstation, fietsenstalling en*		| 0	| 0	Nee	
		10	*Opwaarderen snelfietsroute Rijnwaalpad vanaf Kruisstraat tot en met het Airborneplein en het Willemsplein*		| 0	| 0	Nee	
		11	*Opwaardering fietspad Burgemeester Matsersingel Optimalisatie fietsverbinding Kronenburgsingel – Rijnwaalpad Optimalisatie fietspad Groningensingel Aanleg hoogwaardige*		| 0	| 0	Nee	
EZK	**F28**	**Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid**	Besteding apparaatskosten (jaar T) : salarissen en sociale lasten voor ambtelijk personeel *Aard controle R Indicator: F28/01*	Besteding apparaatskosten (jaar T): kosten voor ingeleend personeel *Aard controle R Indicator: F28/02*	Besteding apparaatskosten (jaar T): overige goederen en diensten *Aard controle R Indicator: F28/03*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) apparaatskosten *Aard controle n.v.t. Indicator: F28/04*	Besteding (jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten *Aard controle R Indicator: F28/05*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) overige kosten gerelateerd aan *Aard controle n.v.t. Indicator: F28/06*
			| 1.097.807	| 812.132	| 0	| 1.909.938	| 0	| 0
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t. Indicator: F28/07*					
			Nee					

SZW	G2	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeentedeel 2023** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2K01*	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2K02*	Besteding (jaar T) **IOAW** Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**) *Aard controle R* *Indicator: G2K03*	Baten (jaar T) **IOAW** (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**) *Aard controle R* *Indicator: G2K04*	Besteding (jaar T) **IOAZ** Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**) *Aard controle R* *Indicator: G2K05*	Baten (jaar T) **IOAZ** (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**) *Aard controle R* *Indicator: G2K06*
			108.797.301	2.425.859	4.385.413	71.111	323.011	1.050
			Besteding (jaar T) **Bbz 2004** levensonderhoud Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2K07*	Baten (jaar T) **Bbz 2004** levensonderhoud (exclusief Rijk) Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz** *Aard controle R* *Indicator: G2K08*	Baten (jaar T) **WWIK** (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (**WWIK**) *Aard controle R* *Indicator: G2K09*	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2K10*	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (exclusief Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2K11*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2K12*
			185.381	20.678	0	4.460.669	0	4.010
			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (**PW**) *Aard controle D2* *Indicator: G2K13*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G2K14*				
			1.257	Ja				
SZW	G3	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2023** **Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz)** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3K01*	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3K02*	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3K03*	Besteding (jaar T) Bob Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3K04*	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3K05*	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b. Bbz 2004 (Bob) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3K06*
			102.665	38.618	98.678	0	0	0
			BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3K07*	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3K08*	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekkingen (BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in (jaar T) i.v.m. de Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3K09*	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3K10*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G3K11*	

			| 0	| 0	| 0	| 0	Ja	
SZW	G4	**Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) gemeentedeel 2023** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de War	Welke regeling betreft het? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4#01*	Besteding (jaar T) levensonderhoud Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4#02*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4#03*	Baten (jaar T) levensonderhoud Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4#04*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4#05*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4#06*
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	| 0	| 0	| 11.643	| 3.651	| 208
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	| 0	| 0	| 16.815	| 322.704	| 15.264
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	| 0	| 0	| 42.196	| 109.097	| 6.114
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	| 0	| 0	-| 17.335	| 9.146	| 344
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	| 0	| 0	-| 30.872	| 4.342	| 338
			6 Totaal	| 0	| 0	| 22.447	| 448.940	| 22.268
			Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4#07*	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4#08*	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4#09*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4#10*		
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Ja		
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Ja		
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	Ja		
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	Ja		
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Ja		
			6 Totaal	0	0	N.v.t.		
			Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4#11*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* *Indicator: G4#12*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing *Aard controle R* *Indicator: G4#13*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig *Aard controle R* *Indicator: G4#14*	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* *Indicator: G4#15*	
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)					
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)					
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)					
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)					
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)					
			6 Totaal	| 0	| 0	| 0	| 0	

				Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4#16*	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4#17*	Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de hersteloperatie Gemeente *Aard controle EQ* *Indicator: G4#18*	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4#19*	
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	0	
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	0	
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	0	
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	0	
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	0	
			6	Totaal	0	0	0	
SZW	**G10**	**Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2023** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond		Besteding (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G10#01*	Baten (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G10#02*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G10#03*		
				1.161.030	0	Ja		
SZW	**G12**	**Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel 2023** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de War		Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G12#01*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G12#02*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G12#03*		
				2.771	0	Ja		
SZW	**G13**	**Onderwijsroute_ deel gemeente 2023** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T),ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de War		Bestedingen onderwijsroute (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13#01*	Baten onderwijsroute (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13#02*	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13#03*	Baten overige voorzieningen (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13#04*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: G13#05
				358.092	0	0	0	Ja

VWS	H1	**Ministeriële regeling heroïnebehandeling** Gemeenten	Feitelijke bezetting behandelplaatsen (jaar T) **Afspraak** *Aard controle DI* *Indicator: H1I01*	Feitelijke bezetting behandelplaatsen (jaar T) **Realisatie** *Aard controle DI* *Indicator: H1I02*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H1I03*				
			24	20	758.769				
VWS	H4	**Regeling specifieke uitkering stimulering sport** Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H4I01*	Totale werkelijke berekende subsidie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4I02*					
			3.196.486	4.185.086					
			Activiteiten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4I03*	Totale werkelijke berekende subsidie per project (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H4I04*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) **Onroerende zaken** *Aard controle R* *Indicator: H4I05*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) **roerende zaken** *Aard controle R* *Indicator: H4I06*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) **overige kosten** *Aard controle R* *Indicator: H4I07*	Toelichting - Verplicht als het een activiteit betreft welke NIET in de toekenning meegenomen is *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4I08*
		1	Exploitatie vastgoed Sport	2.040	0	2.040	0		
		2	Exploitatie Sportbedrijf	1.415.096	0	0	1.415.096		
		3	Investeringen Sportbedrijf	216.798	0	0	216.798		
		4	Exploitatie Overhead (Bedrijfsvoering)	815.304	0	0	815.304		
		5	Investeringen SBR-Sport	386.212	386.212	0	0		
		6	Investeringen Vastgoed Sport	133.356	133.356	0	0		
		7	Investeringen SBR-Sporthallen	1.216.280	1.216.280	0	0		
VWS	H8	**Regeling Sportakkoord 2020-2022**	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8I01*	Totaal bedrag volgens beschikking *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8I02*	Besteding aanstellen sportformateur (jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle R* *Indicator: H8I03*	Besteding uitvoering sportakkoord (jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle R* *Indicator: H8I04*	Cumulatieve besteding aanstellen sportformateur (t/m jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8I05*	Cumulatieve besteding uitvoering sportakkoord (t/m jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8I06*	
		1	1042031	150.866	0	150.866	0	150.866	
			Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8I07*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8I08*					
		1	1042031	Ja					

VWS	H10	**Regeling specifieke uitkering vastgoedtransitie gesloten jeugdhulp 2020**	Aantrekken projectleider en ondersteunend personeel (volgens lid 2 sub a) uitgevoerd? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H10#01*	Opstellen bovenregionaal plan (volgens lid 2 sub b) uitgevoerd? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H10#02*	Opstellen strategisch vastgoedplan (volgens lid 2 sub c) uitgevoerd? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H10#03*	Toelichting (indien bij indicatoren 01, 02 en 03 Nee is ingevuld is toelichting verplicht) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H10#04*	Besteding (jaar T) realisatie activiteit aantrekken projectleider en ondersteunend personeel (volgens lid 2 sub a en de restricties benoemd in lid 3) *Aard controle R* *Indicator: H10#05*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit aantrekken projectleider en ondersteunend personeel (volgens lid 2 sub a en de restricties benoemd in lid 3) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H10#06*
			Ja	Ja	Ja		0	0
			Besteding (jaar T) realisatie activiteit opstellen bovenregionaal plan (volgens lid 2 sub b en de restricties benoemd in lid 3) *Aard controle R* *Indicator: H10#07*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit opstellen bovenregionaal plan (volgens lid 2 sub b en de restricties benoemd in lid 3) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H10#08*	Besteding (jaar T) realisatie activiteit opstellen strategisch vastgoedplan (volgens lid 2 sub c en de restricties benoemd in lid 4) *Aard controle R* *Indicator: H10#09*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit opstellen strategisch vastgoedplan (volgens lid 2 sub c en de restricties *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H10#10*	Besteding (jaar T) realisatie activiteit afstoten (lid 2 sub d) *Aard controle R* *Indicator: H10#11*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit afstoten (lid 2 sub d) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H10#12*
			0	147.529	0	6.092	0	0
			Besteding (jaar T) realisatie activiteit verbouwen (lid 2 sub e) *Aard controle R* *Indicator: H10#13*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit verbouwen (lid 2 sub e) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H10#14*	Besteding (jaar T) realisatie activiteit vervangende nieuwbouw (lid 2 sub f) *Aard controle R* *Indicator: H10#15*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit vervangende nieuwbouw (lid 2 sub f) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H10#16*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H10#17*	
			1.400.000	1.700.000	0	0	Nee	
VWS	H12	**Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H12#01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H12#02*	Is voldaan aan de uitvoering van het lokale preventieakkoord of aanpak? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H12#03*	Eindverantwoording? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H12#04*		
			80.000	80.000	Ja	Ja		
VWS	H20	**Regeling specifieke uitkering vastgoedtransitie residentiële jeugdhulp 2021**	Betreft naam onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H20#01*	Aantrekken projectleider en ondersteunend personeel (volgens art. 4 lid 2 sub a) uitgevoerd? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H20#02*	Opstellen bovenregionaal plan (volgens art. 4 lid 2 sub b) uitgevoerd? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H20#03*	Opstellen strategisch vastgoedplan (volgens art. 4 lid 2 sub c) uitgevoerd? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H20#04*	Toelichting (indien bij indicatoren 02, 03 en 04 Nee is ingevuld is toelichting verplicht) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H20#05*	Besteding (jaar T) realisatie activiteit aantrekken projectleider en ondersteunend personeel (volgens art. 4 lid 2 sub a en de restricties benoemd art. 5 in lid 2) *Aard controle R* *Indicator: H20#06*
		1 Vastgoedtransitie open driemilieusvoorzieningen	Ja	Ja	Ja			0
		2 Ombouw van separeerruimten of ontwikkeling van relationele beveiliging	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	

			Kopie naam onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H20#07*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit aantrekken projectleider en ondersteunend personeel (volgens art. 4 lid 2 sub a en de restricties benoemd in art. 5 lid *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H20#08*	Besteding (jaar T) realisatie activiteit opstellen bovenregionaal plan (volgens art. 4 lid 2 sub b en de restricties benoemd in art. 5 lid 2) *Aard controle R* *Indicator: H20#09*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit opstellen bovenregionaal plan (volgens art. 4 lid 2 sub b en de restricties benoemd in art. 5 lid 2) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H20#10*	Besteding (jaar T) realisatie activiteit opstellen strategisch vastgoedplan (volgens art. 4 lid 2 sub c en de restricties in art. 5 benoemd in lid 3) *Aard controle R* *Indicator: H20#11*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit opstellen strategisch vastgoedplan (volgens art. 4 lid 2 sub c en de restricties in art. 5 benoemd in lid 3) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H20#12*
			1 Vastgoedtransitie open driemilieusvoorzieningen	0	0	106.241	60.000	117.701
			2 Ombouw van separeerruimten of ontwikkeling van relationele beveiliging	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
			Kopie naam onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H20#13*	Besteding (jaar T) realisatie activiteit afstoten (art.4 lid 2 sub d) *Aard controle R* *Indicator: H20#14*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit afstoten (art. 4 lid 2 sub d) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H20#15*	Besteding (jaar T) realisatie activiteit verbouwen (art. 4 lid 2 sub e) *Aard controle R* *Indicator: H20#16*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit verbouwen (art. 4 lid 2 sub e) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H20#17*	Besteding (jaar T) realisatie activiteit vervangende nieuwbouw (art. 4 lid 2 sub f) *Aard controle R* *Indicator: H20#18*
			1 Vastgoedtransitie open driemilieusvoorzieningen	0	0	5.060.305	5.060.305	0
			2 Ombouw van separeerruimten of ontwikkeling van relationele beveiliging	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
			Kopie naam onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H20#19*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit vervangende nieuwbouw (art. 4 lid 2 sub f) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H20#20*	Activiteit Ombouw separeerruimten gerealiseerd (art. 4 lid 1 sub b) (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H20#21*	Activiteit Ontwikkeling relationele beveiliging als de instelling niet meer beschikt over een separeerruimte (art. 4 lid 1 sub b) (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H20#22*	Besteding realisatie activiteit ombouw separeerruimten in (jaar T) (art. 4 lid 1 sub b) *Aard controle R* *Indicator: H20#23*	Cumulatie besteding (t/m jaar T) ombouw separeerruimte (art. 4 lid 1 sub b) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H20#24*
			1 Vastgoedtransitie open driemilieusvoorzieningen	0	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
			2 Ombouw van separeerruimten of ontwikkeling van relationele beveiliging	n.v.t.				
			Kopie naam onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H20#25*	Besteding realisatie activiteit ontwikkeling relationele beveiliging in (jaar T) (art. 4 lid 1 sub b) *Aard controle R* *Indicator: H20#26*	Cumulatie besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit ontwikkeling relationele beveiliging (art. 4 lid 1 sub b) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H20#27*	Optionele toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H20#28*		
			1 Vastgoedtransitie open driemilieusvoorzieningen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.		
			2 Ombouw van separeerruimten of ontwikkeling van relationele beveiliging					
			Eindverantwoording (Ja/nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H20#29*					
			Nee					

VWS	H26	**Regeling specifieke uitkering randvoorwaardelijke functies jeugdhulp**	Projectnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H26/01*	Gedurende jaar T zijn de activiteiten verricht in het kader van de randvoorwaardelijke functie waarvoor de uitkering is ontvangen? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H26/02*	Besteding (jaar T) – zelfstandige uitvoering *Aard controle R* *Indicator: H26/03*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) – inclusief uitvoering door derden vanaf Sisa 2024 *Aard controle R* *Indicator: H26/04*	Eindverantwoording? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H26/05*	Optionele toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H26/06*
		1	*104499*	*Ja*	108.027	108.027	Nee	
			Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H26/07*					
		1	Ja					
VWS	H30	**Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-**	Naam onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/01*	Totaalbedrag (jaar T) toegekend per onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/02*	Besteding (jaar T) per onderdeel *Aard controle R* *Indicator: H30/03*	Welk bedrag per onderdeel neemt u mee van 2023 naar 2024? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/04*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/05*	Voldaan aan afspraken in akkoorden (Ja/ Nee/ n.v.t.)? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/06*
		1	Lokaal Sportakkoord	126.740	100.000	25.348	100.000	Ja
		2	Brede regeling combinatiefuncties	872.558	872.558	0	872.558	Ja
		3	Terugdringen Gezondheidsachterstanden	194.985	137.841	38.997	137.841	Ja
		4	Kansrijke Start	146.239	94.436	29.248	94.436	Ja
		5	Mentale Gezondheid	68.245	26.968	13.649	26.968	Ja
		6	Aanpak overgewicht en	170.612	161.421	9.191	161.421	Ja
		7	Valpreventie	502.086	331.164	100.417	331.164	Ja
		8	Leefomgeving	97.492	45.318	19.498	45.318	Ja
		9	OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	24.373	14.000	4.875	14.000	Ja
		10	Versterken sociale basis	355.848	296.069	59.779	296.069	Ja
		11	Mantelzorg	97.492	77.000	19.498	77.000	Ja
		12	Eén tegen eenzaamheid	97.492	72.500	19.498	72.500	Ja
		13	Welzijn op recept	53.621	38.910	10.724	38.910	Ja
		14	Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	24.373	24.373	0	24.373	Ja
		15	Coördinatiekosten regionale aanpak	86.768	0	17.354	0	Ja
			Kopie naam onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/07*	Meegewerkt aan de monitoring (Ja/Nee/ n.v.t.)? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/08*				
		1	Lokaal Sportakkoord	Nee				
		2	Brede regeling combinatiefuncties	Nee				
		3	Terugdringen Gezondheidsachterstanden	Nee				
		4	Kansrijke Start	Nee				
		5	Mentale Gezondheid	Nee				
		6	Aanpak overgewicht en	Nee				
		7	Valpreventie	Nee				
		8	Leefomgeving	Nee				

			9	OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	Nee					
			10	Versterken sociale basis	Nee					
			11	Mantelzorg	Nee					
			12	Eén tegen eenzaamheid	Nee					
			13	Welzijn op recept	Nee					
			14	Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	Nee					
			15	Coördinatiekosten regionale aanpak	Nee					
				Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30N09*						
				Nee						
VWS	**H32**	**Regeling specifieke uitkering Meerkosten Energie Openbare Zwembaden**		Beschikkingsnummer / kenmerk *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H32N01*	Totaal ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) *Automatisch berekend* *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H32N02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van *Automatisch berekend* *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H32N03*				
				MEO2023N61	1.301.439	759.080				
				Naam zwembad *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H32N04*	Totale verlening per zwembad (jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H32N05*	Cumulatieve besteding per zwembad (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: H32N06*	Verduurzamingsplan aanwezig (Ja/Nee) *Aard controle DI* *Indicator: H32N07*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H32N08*		
			1	*Zwembad de Grote Koppel*	792.222	440.029	Ja			
			2	*Zwembad Valkenhuizen*	509.217	319.051	Ja			
VWS	**H35**	**Specifieke uitkering IZA-doelen 2023-2026**		Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H35N01*	Zijn activiteiten verricht zoals vermeld in artikel 3 van de regeling (jaar T) (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H35N02*	Is meegewerkt aan monitoring zoals gesteld in artikel 7 lid 2 in de regeling (jaar T) (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H35N03*	Besteding (jaar T) Zelfstandige uitvoering *Aard controle R* *Indicator: H35N04*	Correcties besteding (T-1) inclusief uitvoering door medeoverheden *vanaf SiSa 2024* *Aard controle R* *Indicator: H35N05*	Eindverantwoording (jaar T) (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H35N06*	
			1	*IZA2023nr005*	Ja	Ja	957.908	0	Nee	

Rechtmatigheidsverantwoording van het college van Burgemeester & Wethouders

Toelichting op baten en lasten

Inleiding
Tot 2022 gaf de accountant naast de getrouwheid een oordeel over de rechtmatigheid van de gemeente. Met ingang van 2023 geeft het college van burgemeester en wethouders een rechtmatigheidsverantwoording af. De gemeenteraad heeft hiervoor regels vastgelegd in de financiële verordening 2023 en het normenkader bij de begroting 2024.

Verantwoordelijkheid van het college van Burgemeester & Wethouders
De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college van burgemeester en wethouders toe in hoeverre deze criteria zijn nageleefd.

Dit houdt in dat de verantwoorde baten, lasten en balansmutaties in overeenstemming zijn met door de raad vastgestelde kaders en met bepalingen in relevante wet- en regelgeving. De raadskaders zijn de begroting en gemeentelijke verordeningen.

Deze verantwoording kent een grensbedrag. Deze grens is door de raad bepaald en bedraagt 1% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves. De grens is daarmee vastgesteld op € 10.300.000.

Bevindingen
Het college is van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties niet allemaal rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens.

De geconstateerde afwijkingen betreffen:

	Begrotingsonrechtmatigheid	Fouten x €1.000	Onduidelijkheden x €1.000
A	Overschrijding lasten programma S00	€ 7.431	€ 0
	Overschrijding lasten programma S06	€ 11.851	€ 0
	Overschrijding lasten programma S07	€ 24.018	€ 0
B	Onderschrijding investeringsbudgetten	€ 0	€ 0
C	Ongeautoriseerde reservemutaties	€ 0	€ 0
D	Overige afwijkingen niet tijdig gewijzigd in de begroting/gemeld aan raad	€ 0	€ 0
	Totaal begrotingsonrechtmatigheden	€ 43.300	€ 0
	Verantwoordingsgrens	€ 10.300	€ 0
	Op te nemen in rechtmatigheidsverantwoording	**€ 43.300**	**€ 0**
E	Acceptabel deel overschrijdingen A en B volgens financiële verordening (zie bij toelichting baten en lasten)	€ 41.410	€41.410
	Resterende begrotingsonrechtmatigheden	**€ 1.890**	**€ 0**
	Waarvan toegelicht in paragraaf bedrijfsvoering	**€ 0**	**€ 0**
			€ 0
	Voorwaarden criterium	Bedrag	Toelichting
1	Bevindingen rond aanbestedingsonrechtmatigheden	€ 0	
	M&O criterium	Bedrag	Toelichting
1	Afwijkingen M&O Criterium	€ 0	

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met de gemeenteraad aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het college van burgemeester en wethouders ook beschreven welke actie hij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Deel 4 Bijlagen

Overzicht BBV-indicatoren

Doel:	BBV indicatoren (Bestuur, dienstverlening en financiën)				
Indicator	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Woonlasten éénpersoonshuishouden	**700**	**707**	**694**	**876**	**902**

Eenheid: Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.

Bron: COELO, Groningen

Doel:	BBV indicatoren (Bestuur, dienstverlening en financiën)				
Indicator	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Woonlasten meerpersoonshuishouden	**763**	**750**	**711**	**949**	**976**

Eenheid: Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.

Bron: COELO, Groningen

Doel:	BBV indicatoren (Bestuur, dienstverlening en financiën)				
Indicator	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
WOZ-waarde woningen	**206**	**221**	**240**	**265**	**323**

Eenheid: De gemiddelde WOZ waarde van woningen x €1.000.

Bron: CBS - Statistiek Waarde Onroerende Zaken

Doel:	BBV indicatoren (Bestuur, dienstverlening en financiën)				
Indicator	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Formatie ambtelijk apparaat	**5,80**	**5,80**	**6,10**	**6,10**	**6,90**

Eenheid: Toegestane formatie in fte van het ambtelijk apparaat van eigen organisatie voor het begrotingsjaar op peildatum 1 januari. In fte per 1.000 inwoners.

Bron: Eigen gegevens gemeente.

Doel:	BBV indicatoren (Bestuur, dienstverlening en financiën)				
Indicator	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Bezetting ambtelijk apparaat	**5,70**	**5,90**	**6,10**	**6,30**	**6,79**

Eenheid: Werkelijk aantal fte dat werkzaam is binnen eigen organisatie. In fte per 1.000 inwoners.

Bron: Eigen gegevens gemeente

Doel:	BBV indicatoren (Bestuur, dienstverlening en financiën)				
Indicator	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Apparaatskosten per inwoner	**490**	**490**	**406**	**429**	**466**

Eenheid: De noodzakelijke financiële middelen voor het inzetten van personeel (salarissen), organisatie-, huisvestings-, materieel-, automatiseringskosten e.d. voor het uitvoeren van de organisatorische taken.

Bron: Eigen gegevens gemeente.

Doel:	BBV indicatoren (Bestuur, dienstverlening en financiën)				
Indicator	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Kosten inhuur externen als % van de loonsom	**21**	**17**	**22,70**	**19,50**	**19,20**

Eenheid: Inzet van uitzendkrachten, zzp'ers of detacheringsovereenkomsten in procenten.

Bron: Eigen gegevens gemeente.

Doel:	BBV indicatoren (Bestuur, dienstverlening en financiën)					
Indicator		**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Overhead % van totale lasten		**5**	**9,50**	**9**	**8,90**	**9,10**

Eenheid: Overheadkosten zijn alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces in procenten van de totale lasten.

Bron: Eigen gegevens gemeente

Doel:	Criminaliteit maakt geen kans					
Indicator		**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Verwijzingen Halt		**10**	**13**	**8**	**7**	

Eenheid: Verwijzingen Halt per 10.000 inwoners van 12-17 jaar

Bron: Waarstaatjegemeente

Doel:	BBV-indicatoren					
Indicator		**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Diefstal uit woning		**2,84**	**2,19**	**1,84**	**1,68**	**1,42**

Eenheid: Aantal diefstallen/inbraak woning per 10.000 inwoners

Bron: CBS

Doel:	BBV-indicatoren					
Indicator		**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Winkeldiefstal		**56,50**	**47,70**	**44,19**	**50,16**	**65,27**

Eenheid: Aantal winkeldiefstallen per 10.000 inwoners

Bron: CBS

Doel:	BBV-indicatoren					
Indicator		**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Geweldsmisdrijven		**7,60**	**7,10**	**6,60**	**6,80**	**6,80**

Eenheid: Het aantal geweldsmisdrijven, per 1.000 inwoners. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling).

Bron: CBS

Doel:	BBV-indicatoren					
Indicator		**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Vernieling		**6,80**	**7,40**	**6,60**	**6,30**	**5,99**

Eenheid: Aantal vernielingen en beschadigingen per 1000 inwoners

Bron: CBS

Doel:	BBV-indicatoren					
Indicator		**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Jongeren met een delict voor de rechter		**1**	**1**	**2**	**1**	

Eenheid: Het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen

Bron: CBS

Doel:	Toekomstgericht ondernemerschap					
Indicator		**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Aantal banen		**967,70**	**974,60**	**987,80**	**1024,30**	

Eenheid: Onder een baan wordt een vervulde positie verstaan. Dit betreffen zowel fulltimers, parttimers als uitzendkrachten. De indicator betreft het aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 tot en met 64 jaar.

Bron: CBS Bevolkingsstatistiek / LISA-bewerking ABF Research

Doel:	Toekomstgericht ondernemerschap					
Indicator		**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Aantal vestigingen		**145,40**	**153,40**	**158,30**	**171,40**	

Eenheid: Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar

Bron: LISA

Doel:	BBV indicatoren Economie					
Indicator		**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Demografische druk		**58,10**	**58**	**57,50**	**57,60**	**57,50**

Eenheid: De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar (%).

Bron: CBS - Bevolkingsstatistiek

Doel:	BBV indicatoren Economie					
Indicator		**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Functiemenging		**58,50**	**58,60**	**58,70**	**59,40**	

Eenheid: De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen (%).

Bron: CBS BAG/LISA - bewerking ABF Research

Doel:	Iedereen doet mee					
Indicator		**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie		**2,80**	**2,50**	**2,60**	**3,30**	

Eenheid: Vsv'ers zijn jongeren van 12 tot 23 jaar die zonder startkwalificatie het onderwijs verlaten. Een startkwalificatie is een havo of vwo diploma of minimaal een mbo-2 diploma. Het vsv-percentage staat voor het aantal vsv'ers als percentage van het aantal onderwijsdeelnemers die aan het begin van het schooljaar ingeschreven staan.

Bron: DUO/ Ingrado

Doel:	Iedereen doet mee					
Indicator		**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Absoluut verzuim		**1,80**	**3,10**	**2**	**1,50**	

Eenheid: Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school, per 1.000 inwoners lft. 5-18 jaar. De cijfers van Ingrado hebben betrekking op schooljaren. De periodeaanduiding "2019" staat voor schooljaar "2018/2019". Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school, per 1.000 inwoners lft. 5-18 jaar.
Streefwaarde absoluut verzuim: 0,5 per 1.000 inwoners in de leeftijd van 5-18 jaar.

Bron: DUO/ Ingrado

Doel:	Iedereen doet mee					
Indicator		**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Relatief verzuim		**32**	**30**	**31**	**36**	

Eenheid: Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is, per 1.000 inwoners lft. 5-18 jaar.
De cijfers van Ingrado hebben betrekking op schooljaren. De periodeaanduiding "2019" staat voor schooljaar "2018/2019".
Streefwaarde relatief verzuim: 20 per 1.000 inwoners in de leeftijd van 5-18 jaar.

Bron: DUO/ Ingrado

Doel:	Arnhemmers kunnen rondkomen					
Indicator		**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Percentage werkloze jongeren		**3**	**3**	**3**	**2**	
Eenheid:	Het percentage werkloze jongeren 15-25 jaar					
Bron:	CBS					

Doel:	Arnhemmers doen mee					
Indicator		**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Netto arbeidsparticipatie		**67,60**	**69**	**68,30**	**71,30**	**72,50**
Eenheid:	Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de (potentiële) beroepsbevolking.					
Bron:	CBS					

Doel:	Arnhemmers doen mee					
Indicator		**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Personen met een bijstandsuitkering		**76,80**	**84,27**	**79,74**	**69,48**	**65,34**
Eenheid:	Het aantal personen met een bijstandsuitkering, per 1.000 inwoners.					
Bron:	CBS/waarstaatjegemeente					

Doel:	BBV-indicatoren (Participatie en armoedebestrijding)					
Indicator		**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Kinderen in uitkeringsgezin		**11**	**10**	**10**	**9**	
Eenheid:	Het percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen.					
Bron:	CBS - Jeugdmonitor					

Doel:	BBV-indicatoren (Zorg)					
Indicator		**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo		**780**	**820**	**840**	**820**	
Eenheid:	Aantal per 10.000 inwoners in de betreffende bevolkingsgroep					
Bron:	CBS - Monitor Sociaal Domein WMO					

Doel:	BBV-indicatoren (Zorg)					
Indicator		**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Jongeren met jeugdhulp				**14,10**	**14,90**	**12,70**
Eenheid:	Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzicht van alle jongeren tot 18 jaar					
Bron:	CBS - Indicatoren jeugdzorg in natura					

Doel:	BBV-indicatoren (Zorg)					
Indicator		**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Jongeren met jeugdreclassering				**0,70**	**0,70**	**0,60**
Eenheid:	Het percentage jongeren (12-22 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-22 jaar)					
Bron:	CBS - Indicatoren jeugdzorg in natura					

Doel:	BBV-indicatoren (Zorg)					
Indicator		**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Jongeren met jeugdbescherming				**1,40**	**1,40**	**1,10**
Eenheid:	Het percentage jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermingsmaatregel ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.					
Bron:	CBS - Indicatoren jeugdzorg in natura					

Doel:	Gezonde levensstijl					
Indicator		**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Niet sporters			**46,90**		**43,90**	
Eenheid:	Het percentage niet-wekelijkse sporters t.o.v. bevolking van 19 jaar en ouder. Bevolking van 19 jaar en ouder dat niet minstens één keer per week aan sport doet.					
Bron:	Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen GGD's, CBS en RIVM (vierjaarlijks, in 2022 deed de GGD eenmalig een extra meting vanwege corona)					

Doel:	BBV- Indicator (Klimaat en energie)					
Indicator		**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Hernieuwbare elektriciteit		**4**	**6**	**9**		
Eenheid:	Deel van de energie dat afkomstig is uit natuurlijke hulpbronnen die constant worden aangevuld, zoals uit wind, zon en waterkracht (%)					
Bron:	Rijkswaterstaat - Klimaatmonitor					

Doel:	Meer en sneller woningen toevoegen					
Indicator		**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Toevoegingen aan de woningvoorraad: nieuw gebouwde woningen		**9,20**	**11,80**	**5,60**	**7,60**	**7,60**
Eenheid:	Eenheid: Het aantal nieuwbouwwoningen per 1000 woningen					
Bron:	CBS					

Doel:	Betaalbaar wonen					
Indicator		**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Ontwikkeling woningeigendom (bestaande woningvoorraad) - aandeel woningen koop		**43,80**	**44**	**43**	**43**	**43**
Eenheid:	% koopwoningen van de totale woningvoorraad					
Bron:	CBS					

Doel:	Betaalbaar wonen					
Indicator		**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Ontwikkeling woningeigendom (bestaande woningvoorraad) - aandeel woningen corporatiebezit		**35,90**	**36**	**35**	**35**	**35**
Eenheid:	% corporatiewoningen van de totale woningvoorraad					
Bron:	CBS					

Doel:	Betaalbaar wonen					
Indicator		**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Ontwikkeling woningeigendom (bestaande woningvoorraad) - aandeel woningen particuliere huur		**19,50**	**20**	**21,40**	**22**	**22**
Eenheid:	% woningen particuliere verhuur van de totale woningvoorraad					
Bron:	CBS					

Doel:	Reductie hoeveelheid restafval					
Indicator		**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Omvang huishoudelijk afval		**201**	**165**	**160**	**195**	
Eenheid:	Niet gescheiden ingezameld huishoudelijk afval (kg per inwoner).					
Bron:	CBS- Huishoudelijk afval. De CBS-afvalcijfers over 2022 worden in december 2023 gepubliceerd. In onze eigen afvalrapportages zien we een gemiddelde van 207 kilogram restafval per inwoner in 2022.					

Afkortingenlijst

A.
Apcg – Arnhems platform chronisch zieken en gehandicapten
APV – Algemene Plaatselijke Verordening
AR – Algemene Reserve
AST - Arnhemse standaard voor toegankelijkheid
ASV – Algemene Subsidieverordening Arnhem
AVG - Algemene Verordening Gegevensbescherming

B.
B&W – Burgemeester & Wethouders
BBV – Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten
BBP- Bruto Binnenlands Product
BNG – Bank Nederlandse Gemeenten
BOTOC - Breed offensief tegen ondermijnende criminaliteit
BR – Bestemmingsreserve
BSO - Buitenschoolse opvang
BUIG – Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten
BV – Besloten Vennootschap
BVO - Bedrijfsvoeringsorganisatie

C.
CAO – Collectieve arbeidsovereenkomst
COA - Centraal Orgaan opvang asielzoekers
CBS – Centraal Bureau voor de Statistiek
CmK - Cultuureducatie met Kwaliteit
COELO – Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden
CPB - Centraal Planbureau
CPI - Consumentenprijsindex
CSA – Centrum, Spijkerkwartier en het Arnhemse Broek

D.
DB – Dagelijks Bestuur
DU - Decentralisatie Uitkering
DSO – Digitaal Stelsel Omgevingswet
DVO – Dienstverleningsovereenkomst

E.
EV – Eigen Vermogen
EN – Europese Norm
EMU – Economische en Monetaire Unie

F.
FDFA - Fashion + Design Festival Arnhem
FIDO – Financiering Decentrale Overheden
FJP – Financiële Jaarrapportage Projecten
FTE – fulltime-equivalent (formatieplaats)

G.
GGD – Gemeentelijke gezondheidsdienst
GGZ - Geestelijke gezondheidszorg
GMR - Groene Metropoolregio
GO – Georganiseerd Overleg
GR – Gemeenschappelijke Regeling
GRP – Gemeentelijk Rioleringsplan
G40 - Netwerk van 40 (middel)grote steden

H.
HAN - Hogeschool Arnhem Nijmegen
HOV - Hoogwaardig Openbaar Vervoer

I.
ICT – Informatie- en communicatietechnologie
IHP - Integraal Huisvestingsplan
IPKW – Industriepark Kleefse Waard

J.
JGZ – Jeugdgezondheidszorg
JOGG – Jongeren Op Gezond Gewicht
JOP - Jongeren Ontmoetingsplek

M.
MBO – Middelbaar beroepsonderwijs
MFC – Multi Functioneel Centrum
MIP – Meerjareninvesteringsplanning
MIRT - Meerjarig investeringsprogramma Ruimte en Infrastructuur
MJPB – Meerjarenprogrammabegroting
MKB - Midden- en Kleinbedrijf

N.
NEN – Nederlandse Norm
NRW - Noordrijn-Westfalen
NV – Naamloze Vennootschap

O.
OAB - Onderwijsachterstandenbeleid
OAT – Ondergronds Afval Transport
ODRA – Omgevingsdienst Regio Arnhem
OCW – Ministerie Onderwijs Cultuur en Wetenschap
OGGz – Openbare Geestelijke Gezondheidszorg
OKA - OndernemersKontact Arnhem
OM - Openbaar Ministerie
OR – Openbare Ruimte
OV – Openbaar Vervoer
OZB – Onroerend Zaak Belasting
OZO - Overleg Zorg en Overlast

P.
P&O – Personeel & Organisatie
PBA - Platform Binnenstad Arnhem
PGA - Persoonsgerichte aanpak
PGB - Persoonsgebondenbudget
PIP - Persoonlijk inburgeringsplan
PMD - Plastic-, metaalverpakkingen en drankenkartons
PO – Primair onderwijs
POH – Praktijkondersteuner jeugd
PvE - Programma van eisen

R.
RBL - Regionaal Bureau Leerlingzaken
RES – Regionale energiestrategie
RIO - Re-integratie officier
RKV – Rijkerswoerd, Kronenburg en Vredenburg
RMC – Regionaal Meld- en Coördinatiepunt
ROB - Raad voor het Openbaar Bestuur

ROC – Regionaal opleidingscentrum

S.
SO – speciaal onderwijs
StAB - Stichting Arnhemse Bedrijventerreinen
SKTA - Stichting Keurmerk Taxi Arnhem
SVB - Sociale Verzekeringsbank
SW – Sociale Werkvoorziening
SWT - Sociale wijkteams
SWOA – Stichting Welzijn Ouderen Arnhem
SZW – Sociale Zaken en Werkgelegenheid

T.
TEB – The Economic Board
TLO - teams Leefomgeving

U.
UWV – Uitvoeringsinstituut Werknemers Verzekeringen

V.
VE - Volwasseneducatie
VHL – Van Hall Larenstein
VGGM – Veiligheid- en Gezondheidsregio Gelderland Midden
VMBO – Voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs
Vpb - Vennootschapsbelasting
VNG – Vereniging Nederlandse Gemeenten
VO – Voortgezet Onderwijs
VRI – Verkeersregeling installatie
VSO – Voortgezet Speciaal Onderwijs
Vsv – Voortijdig schoolverlaten
VV - Vreemd vermogen
VVE – Voor- en vroegschoolse educatie
VWO – Voorbereidend wetenschappelijk onderwijs
VWS – Volksgezondheid welzijn en sport

W.
Wabo – Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
WAW – Wet Aanpak Woonoverlast
Wcw - Wet collectieve warmte
Wet hof – Wet houdbare overheidsfinanciën
Wgiw - Wet gemeentelijke instrumenten warmetransitie
WGR – Wet gemeenschappelijke regelingen
Wkb Wet kwaliteitsborging bouw
Wlz - Wet langdurige zorg
Wmo – Wet maatschappelijke ondersteuning
Woo - Wet open overheid
WOZ – Wet waardering onroerende zaken
Wsp - Werkgeversservicepunt
Wsw – Wet sociale werkvoorziening
WSW - Waarborgfonds Sociale Woningbouw
Wvggz - Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg

Z.
ZVH - Zorg- en Veiligheidshuis
Zzp - Zelfstandige zonder personeel

Begrippenlijst

A.

Accress
Groei/daling van het gemeentefonds (zie ook trap-op-trap-afmethodiek).

Activa (vaste)
Bezittingen die langer dan één jaar meegaan en die in meerdere jaren worden afgeschreven (bijvoorbeeld gebouwen). Activa staan op de balans.

Afvalstoffenheffing
Betreft een heffing voor het inzamelen en verwerken van huishoudelijke afvalstoffen. De heffing wordt via een aanslag opgelegd aan iedereen die op 1 januari van het belastingjaar gebruiker is van een woning (waarvoor een verplichting tot inzamelen geldt). De grondslag voor de heffing is het aantal inwoners (betreft twee categorieën: eenpersoons- of meerpersoonshuishouden). De heffing is een tijdvak-belasting en komt in aanmerking voor de ontheffingsregeling. Bij verhuizing naar een woning binnen of buiten Arnhem wordt ontheffing verleend voor de resterende volle maanden, dat de inwoner verhuisd is. Zodra er nieuwe bewoners ingeschreven worden, ontvangen deze bewoners een aanslag afvalstoffenheffing voor de resterende maanden.

Algemene dekkingsmiddelen
Algemene dekkingsmiddelen zijn inkomsten zonder vooraf bepaald bestedingsdoel. De gemeente kan deze vrij besteden. Het gaat om de uitkeringen vanuit het Gemeentefonds, om bepaalde gemeentelijke belastingen (zoals OZB-belasting) en deelnemingen/dividend.

Algemene uitkering
Uitkering uit het gemeentefonds van het Rijk dat de gemeente geheel vrij mag besteden.

Algemene reserve
Het vrij besteedbare eigen vermogen van de gemeente. Dit vormt een buffer voor financiële tegenvallers.

Auditing
Het controleren van een organisatie.

B.

Balans
De balans toont een overzicht van de bezittingen, schulden en eigen vermogen van de gemeente op een bepaald moment.

Baten
Baten zijn zonder teken (positief) weergegeven in de begroting. Hiermee laten we zien hoeveel middelen we verwachten te ontvangen in het betreffende jaar.

Baten en lasten (stelsel van)
Gemeenten werken met een stelsel van baten en lasten. Dit betekent dat inkomsten en uitgaven moeten worden toegerekend aan het begrotingsjaar waarop zij betrekking hebben (dat wil zeggen het jaar waarin de prestatie geleverd is).

Bedrijfsvoering
De beheersing van, het toezicht op en de verantwoording over de bedrijfsprocessen binnen de gemeentelijke organisatie op basis van een bedrijfsvoeringsfilosofie.

Begroting
Een begroting geeft aan welke beleidsvoornemens de gemeente heeft, hoeveel middelen daarmee gemoeid zijn en uit welke bronnen die middelen afkomstig zijn.

Begrotingsresultaat
Financieel verschil tussen het bedrag dat volgens de begroting is toegestaan en het te verwachten bestede bedrag.

Begrotingstekort
Een begrotingstekort treedt op wanneer de lasten hoger zijn dan de baten.

Beheersmaatregel
Een activiteit die zich richt op het elimineren, vermijden of verkleinen van de oorzaak of het gevolg van een ongewenste gebeurtenis.

Belastingcapaciteit
De OZB is voor gemeenten de belangrijkste eigen belastinginkomsten. De belastingcapaciteit geeft inzicht in de mate waarin bij het voordoen van een financiële tegenvaller in het volgende begrotingsjaar kan worden opgevangen of ruimte is voor nieuw beleid. Om deze ruimte weer te kunnen geven is een ijkpunt nodig. In dit geval de landelijk gemiddelde tarieven. Voor gemeenten wordt de belastingcapaciteit gerelateerd aan de hoogte van de gemiddelde woonlasten (OZB, rioolheffing en reinigingsheffing). Naast de OZB wordt tevens gekeken naar de riool- en afvalstoffenheffing omdat de heffing niet kostendekkend hoeft te zijn, maar ook lager mag worden vastgesteld (er is dan sprake van belastingcapaciteit die niet benut wordt).
Benodigde weerstandscapaciteit
Het bedrag dat benodigd is om alle risico's in de begroting waarvoor geen maatregelen zijn getroffen, in financiële zin af te dekken.

Beschikbare weerstandscapaciteit
De middelen die beschikbaar zijn om eventuele tegenvallers (risico's) op te kunnen vangen.

Bestaand beleid
Beleid waarover al besluitvorming heeft plaatsgevonden.

Bestemmingsreserve
Naast de Algemene reserve zijn er buffers gevormd die niet worden meegerekend tot de weerstandscapaciteit. Het gaat hier om de bestemmingsreserves. Bestemmingsreserves zijn voor specifieke doeleinden gevormd op basis van een raadsbesluit. Bestemmingsreserves zijn gebonden aan de bestemmingen die door de raad zijn vastgesteld. Wanneer de nood echt hoog is kan er door de raad aan de betreffende bestemmingsreserve een andere bestemming worden gegeven. Aan een deel van de bestemmingsreserves hangen verplichtingen tot bestedingen waarbij er beperkte sprake is sprake is van beleidsvrijheid.

Besluit begroting en verantwoording (BBV)
Het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) beschrijft de regels waaraan onder andere begroting van een gemeente aan moet voldoen.

Bestuurlijk belang
Een gemeente kan een bestuurlijk belang hebben in een verbonden partij doordat zij in het bestuur is vertegenwoordigd. De gemeente kan het ook hebben doordat zij stemrecht heeft in de verbonden partij.

BTW-compensatiefonds
Rijksfonds waaruit gemeenten een bepaald deel van de door hen betaalde BTW kunnen terugvorderen.

C.
Circulaire
Een circulaire informeert de gemeenten over de omvang en de verdeling van de algemene uitkering, de integratie-uitkeringen - inclusief die voor het sociaal domein - en de decentralisatie-uitkeringen uit het gemeentefonds.

D.
Deelneming
Participatie in een besloten of naamloze vennootschap, waarin de gemeente aandelen heeft.

Dividend
Een vergoeding die wordt uitbetaald aan aandeelhouders.

Doeluitkering
Uitkering door het Rijk aan een lagere overheid voor een nauw omschreven wettelijk vastgesteld doel of taak. De gelden zijn niet vrij besteedbaar.

E.
EMU-saldo
Het geraamde of het gerealiseerde saldo van de ontvangsten en uitgaven van een gemeente. Dit bedrag wordt berekend op transactiebasis en volgens Europese voorschriften.

F.
Financieel belang
Van financieel belang is sprake als de gemeente de middelen die ze ter beschikking stelt verloren gaan in geval van faillissement van de verbonden partij (een derde rechtspersoon) en/ of als financiële problemen bij de verbonden partij verhaald kunnen worden op de gemeente.

Financiële kengetallen
Getallen waarmee inzicht verkregen kan worden in de financiële positie van de gemeente.

Financieringsmiddelen
Kort- of langlopende geldmiddelen die nodig zijn om de kosten van uitgaven te betalen.

G.
Gemeenschappelijke regeling
Is het publiekrechtelijk juridisch kader waarbinnen twee of meer gemeentebesturen kunnen samenwerken.

Gemeentefonds
Uitkering van het Rijk die de gemeenten in principe vrij mogen besteden.

Grondexploitatie
De afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van een gemeente. Indien gemeenten leningen hebben afgesloten om grond te kopen voor een (toekomstige) woningbouwproject hebben zij een schuld. Bij de beoordeling van een dergelijke schuld is het van belang om te weten of deze schuld kan worden afgelost wanneer het project wordt uitgevoerd. Van de opbrengst van de verkochte gronden kan immers de schuld worden afgelost. Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten.

K.
Kans
De mogelijkheid dat een gebeurtenis zich voordoet uitgedrukt in een waarde tussen 0 en 1.

Kapitaalgoederen
Spullen die de gemeente nodig heeft om de diensten en goederen die zij levert aan inwoners te kunnen produceren. Daarbij gaat het om grotere zaken zoals wegen, riolering, water, groen en gebouwen.

Kapitaallasten
Afschrijvingen en toegerekende rente op activa. De afschrijvingen betreffen de jaarlijkse waardevermindering van de investering. Door middel van de afschrijving worden lasten van de investering uitgespreid over de jaren dat er van de investering gebruik wordt gemaakt. De rente betreft het eigen of geleende geld dat besteed wordt om de investering te financieren.

L.

Lasten

De lasten zijn weergegeven met een minteken (negatief) in de begroting. Hiermee laten we zien hoeveel middelen we verwachten uit te geven in het betreffende jaar.

Leges

Leges zijn vergoedingen voor het genot van diensten of producten, die de gemeente levert. Dat zijn bijvoorbeeld paspoorten, uittreksels uit registers, vergunningen e.d. Daarbij geldt dat de totale opbrengst van de leges niet hoger mogen zijn dan de kosten die de gemeente voor het geheel van de legesplichtige diensten of producten maakt. De leges worden in rekening gebracht bij de aanvrager van de dienst of het product. Voor sommige leges geldt een wettelijk maximum tarief (bijvoorbeeld voor paspoorten).

Lokale heffingen

Een type gemeentelijke belasting. Voorbeelden van heffingen zijn de rioolheffing of de afvalstoffenheffing. Het geld dat gemeenten met heffingen ophalen, moeten gebruikt worden om de kosten te dekken van datgene waarvoor ze in rekening worden gebracht.

M.

Meerjareninvesteringsplanning (MIP)

In de meerjareninvesteringsplanning wordt de planning van de investeringen voor de komende jaren inzichtelijk gemaakt.

Meerjarenraming

Een prognose van de voor meerdere jaren, na het begrotingsjaar, te verwachten baten en lasten alsmede mutaties in reserves.

N.

Netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto schuldquote. De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Een hoge netto schuldquote hoeft op zichzelf geen probleem te zijn. Of dat het geval is valt niet direct af te leiden uit de netto schuldquote zelf, maar hangt af van meerdere factoren. Zo kan een hoge schuld worden veroorzaakt doordat er leningen zijn afgesloten en die gelden vervolgens worden doorgeleend aan bijvoorbeeld woningbouwcorporaties die op hun beurt weer jaarlijks aflossen. In dat geval hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn. Om inzicht te verkrijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen).

O.

Onroerende zaakbelasting

Betreft een belasting voor het in eigendom hebben van onroerende zaken in de gemeente Arnhem.
De grondslag van de belasting is de WOZ-waarde van de woning of niet-woning. Het geldende tarief voor eigenaars van woningen of eigenaars en gebruikers van niet-woningen is gebaseerd op een percentage van de WOZ-waarde. De belasting wordt via een aanslag opgelegd aan iedereen die op 1 januari van het belastingjaar eigenaar of gebruiker is van een onroerende zaak.

Overhead

De kosten van de werkzaamheden of faciliteiten die slechts een indirecte relatie vertonen met de prestaties (bijvoorbeeld leidinggeven, afdelingsadministratie of huisvesting).

Overzicht lasten en baten

Lasten: De lasten zijn weergegeven met een minteken (negatief) in de begroting. Hiermee laten we zien hoeveel middelen we verwachten uit te geven in het betreffende jaar.
Baten: Baten zijn zonder teken (positief) weergegeven in de begroting. Hiermee laten we zien hoeveel middelen we verwachten te ontvangen in het betreffende jaar.
Toevoeging aan reserve: toevoegingen aan een reserve zijn weergegeven met een minteken (negatief). Hiermee laten we zien met hoeveel middelen we in het betreffende jaar aan deze reserve laten stijgen.

Onttrekkingen aan reserve: onttrekkingen aan een reserve zijn zonder teken (positief) weergegeven. Hiermee laten we zien met hoeveel middelen we in het betreffende jaar aan deze reserve laten dalen.
Saldo toevoegingen en onttrekkingen: Bij negatief saldo verwachten we een verhoging van de reserve binnen dit programma. Bij een positief saldo verwachten we een verlaging van de reserve binnen het programma.

P.

Paragrafen
Geven volgens het BBV een dwarsdoorsnede van de begroting op financiële aspecten. Het gaat dan om de beleidslijnen van beheersmatige aspecten die belangrijk zijn, financieel, politiek of anderszins. De paragrafen zijn onderdeel van zowel de beleidsbegroting als het jaarverslag.

Parkeerbelasting
Betreft een belasting voor het parkeren van een voertuig op een plaats waar volgens de belastingverordening parkeerbelasting verschuldigd is. De grondslag is de duur van het parkeren. De parkeertijd maal het tarief bepaalt de hoogte van het bedrag. De belasting wordt geheven door in te loggen op een centrale computer via een GSM, het kopen van een parkeerticket of een parkeervergunning.

Planning- en controlcyclus
De jaarlijks terugkerende werkzaamheden die samenhangen met het opstellen, bespreken, bewaken, bijstellen en verifiëren van budgetten.

Prestatie-indicator
Kwantitatieve en kwalitatieve gegevens die inzicht geven in de resultaten van het gevoerde beleid van de gemeente.

Programma
Is een samenhangende verzameling van activiteiten en geldmiddelen gericht op het bereiken van vooraf bepaalde maatschappelijke effecten.

Programmabegroting
Dit is de typering voor de begroting waarin de programma's centraal staan. Een gemeente is vrij in de keuze van de programma's en het aantal.

R.

Reserve
Bedrag dat is gereserveerd voor toekomstige uitgaven, zonder dat de aard en de omvang van deze uitgaven al bekend zijn. Reserves worden onderverdeeld in algemene reserves en reserves met een specifieke bestemming (bestemmingsreserves).

Restrisico
De inschatting van het risico met medeneming van de effecten van beheersmaatregelen. Risico dat overblijft na risicobeheersing. (netto risico)

Risico
Gebeurtenis die zich al dan niet kan voordoen en die kan leiden tot schade met een financieel gevolg of afwijking van een te behalen beleidsdoel.

Risicobeheersing
Zijn activiteiten (beheersmaatregelen) die de kans op het optreden van risico's dan wel de gevolgen van risico's beïnvloeden (voorkomen of reduceren)

Risico-eigenaar
De persoon of het organisatieonderdeel aan wie het risico gealloceerd is.

Risico in relatie tot weerstandsvermogen
De kans op een gebeurtenis die leidt tot een directe financiële tegenvaller van materiële betekenis, die niet is afgedekt in de begroting.

Risicokaart
De risicokaart geeft inzicht in de spreiding van de risico's naar kans en gevolg.

Risicomanagement
Het geheel aan activiteiten en maatregelen gericht op het expliciet en systematisch omgaan met en beheersen van risico's.

Risicoparagraaf
Is een door het college verstrekt overzicht van alle bekende risico's tot het moment van aanbieden van de begroting.

Risicoprofiel
Overzicht van het geheel aan risico's van het betreffende proces, project, programma of beleidstraject.

Risicoscore
Per risico te bepalen score op basis van kans op voorkomen en gevolg.

Roerende zaakbelasting
Betreft een belasting voor het in eigendom van roerende zaken, zoals woonboten in de gemeente Arnhem. De grondslag van de belasting is een percentage van de RZB- waarde. De belasting wordt via een aanslag opgelegd aan iedereen die op 1 januari van het belastingjaar eigenaar of gebruiker is van de roerende zaak.

S.
Solvabiliteit
Is de verhouding tussen het eigen vermogen en het totale vermogen.

Solvabiliteitsratio
Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Indien er sprake is van een forse schuld én veel eigen vermogen (het totaal van de algemene en de bestemmingsreserves), hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn voor de financiële positie. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente. De mate van weerbaarheid geeft in combinatie met de andere kengetallen een indicatie over de financiële positie van een gemeente.

Stelpost
Schatting van uitgaven, opgenomen in de begroting terwijl de werkelijke kosten nog niet exact bepaald kunnen worden.

Structurele exploitatieruimte
Voor de beoordeling van de financiële positie is het ook van belang te kijken naar de structurele baten en structurele lasten. Structurele baten zijn bijvoorbeeld de algemene uitkering uit het gemeentefonds en de opbrengsten uit de onroerende zaakbelasting OZB. Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, doordat wordt gekeken naar de structurele baten en structurele lasten en deze worden vergeleken met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van een lening) te dekken.

T.
Taakmutatie
Extra geld uit het gemeentefonds voor de uitvoering van nieuwe en/of bestaande taken.

Taakveld
Eenheid waarin de programma's zijn onderverdeeld.

Trap-op-trap-af systematiek/ accresmethode
Om het totaal beschikbare bedrag te bepalen dat aan de gemeenten wordt uitgekeerd, gebruikt het Rijk de accresmethode, ook wel de 'trap-op-trap-af systematiek' genoemd. Het accress is gekoppeld aan de ontwikkeling van rijksuitgaven (niet van alle uitgaven). Stijgen de uitgaven dan stijgt het accres, dalen de uitgaven dan daalt het accress.

Treasury
Is het geheel van activiteiten in verband met het beheren van de geldstromen.

V.
Verbonden partij
Is een partij waarmee de gemeente een bestuurlijke relatie onderhoudt en waarin zij een financieel belang heeft.

Voorziening
Dit is een reservering (geoormerkte gelden) met als doel het bedrag aan te wenden in de toekomst waar de voorziening oorspronkelijk voor is gecreëerd.

W.
Weerstandsfactor
= Beschikbare weerstandscapaciteit : Benodigde weerstandscapaciteit. Bij een lagere factor dan 1 is aanzuivering van de algemene reserve vereist. Indien de factor uitkomt boven de 1,4 dan kunnen reserves worden aangewend voor nieuw beleid.

Weerstandsvermogen
Het weerstandsvermogen is de mate waarin de gemeente in staat is om de gevolgen van risico's op te vangen, zonder dat het beleid of de uitvoering daarvan in gevaar komt. Het weerstandsvermogen is de verhouding (ratio) tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit.

Z.
Zekerheidspercentage
Voor het bepalen van het benodigde weerstandsvermogen moet met behulp van de risicosimulatie een keuze worden gemaakt met welke mate van zekerheid de geïdentificeerde risico's worden afgedekt. We noemen dit ook wel het zekerheidspercentage.

GEMEENTE ARNHEM
Postbus 9029
6802 EL Arnhem
Tel: 0800-1809 (gratis)
E-mail: info@arnhem.nl

Deloitte.

Accountantsverslag 2023

Gemeente Arnhem, 29 april 2024

MAKING AN IMPACT THAT MATTERS since 1845

Deloitte.

Deloitte Accountants B.V.
Meander 551
6825 MD Arnhem
Postbus 30265
6803 AG Arnhem
Nederland

Tel: 088 288 2888
www.deloitte.nl

Aan de gemeenteraad
van de gemeente Arnhem
Postbus 9029
6800 EL ARNHEM

Onderwerp
Accountantsverslag 2023

Datum
29 april 2024

Ons kenmerk
2404CADA50/SP

Behandeld door
drs. J.J. Zuidema RA
06 5261 5738
JZuidema@deloitte.nl

M.G. van de Visch MSc. RA
06 2025 2005
Mvandevisch@deloitte.nl

Geachte leden van de raad,

Graag bieden wij u hierbij ons accountantsverslag aan met betrekking tot de controle van de jaarrekening 2023 van de gemeente Arnhem. Deze rapportage beschrijft op hoofdlijnen onze controleaanpak en de belangrijkste aangelegenheden die wij tijdens onze controle in overweging hebben genomen. Wij zijn van mening dat de reikwijdte van onze werkzaamheden en de resultaten daarvan een deugdelijke basis vormen voor ons oordeel over de jaarrekening 2023 van de gemeente Arnhem.

De jaarrekening 2023 is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Arnhem. Bij deze jaarrekening hebben wij op 29 april 2024 een goedkeurende controleverklaring voor het getrouwe beeld verstrekt.

Onze controle is uitgevoerd in overeenstemming met onze opdrachtbevestiging gedateerd d.d. 23 oktober 2023 en met ons auditplan, dat op 2 oktober 2023 is besproken in uw auditcommissie.

Wij hebben het concept van dit accountantsverslag ambtelijk besproken met de wethouder financiën, de concerncontroller, concerndirecteur en met een afvaardiging van de ambtelijke organisatie. Graag lichten wij dit rapport ook toe aan de auditcommissie tijdens de vergadering d.d. 13 mei 2024.

Hoogachtend,

Deloitte Accountants B.V.

drs. J.J. Zuidema RA

Op alle opdrachten verricht door Deloitte, behoudens M&A Diensten, zijn de Algemene Voorwaarden Dienstverlening Deloitte Nederland, januari 2020 gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel onder nummer 24362837 van toepassing. Deloitte Accountants B.V. is ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel te Rotterdam onder nummer 24362853. Deloitte Accountants B.V. is een zogenoemde affiliate van Deloitte NSE LLP en maakt onderdeel uit van het internationale netwerk van Deloitte Touche Tohmatsu Limited.

Inhoudsopgave

Kernboodschappen jaarrekeningcontrole 4

- Kernboodschap jaarrekeningcontrole 5
- Kernpunten accountantsverslag 6

Bestuurlijke samenvatting 7

- Belangrijkste bevindingen, conclusies en aanbevelingen 8
- Speerpunten auditcommissie 12

Bevindingen jaarrekening 15

- De financiële positie van de gemeente 16
- Belangrijkste bevindingen uit onze controle 22

Interne beheersing 28

- Belangrijkste bevindingen voor de interne beheersing 29

Bijlagen 30

- Bijlage A1 - Niet-gecorrigeerde controleverschillen 31
- Bijlage A2 - Onzekerheden in de controle 32
- Bijlage B - Bevindingen controle SiSa-bijlage 2023 33
- Bijlage C - Onafhankelijkheidsbevestiging 37

© 2024. Neem voor informatie contact op met Deloitte Nederland

Kernboodschappen jaarrekeningcontrole

© 2024. Neem voor informatie contact op met Deloitte Nederland

Kernboodschap jaarrekeningcontrole

De basis voor onze controle is het auditplan 2023 dat met de auditcommissie is besproken. In dit accountantsverslag geven wij u inzicht in de belangrijkste bevindingen bij de jaarrekening en de (ontwikkeling van de) interne beheersing van de gemeente Arnhem. Wij hebben tijdens onze jaarrekeningcontrole de rekeningsaldi en transactiestromen samenhangend met de balans en het overzicht van baten en lasten gecontroleerd. In deze kernboodschap koppelen wij ons overstijgende beeld terug van deze controle en geven wij beknopt een managementsamenvatting voor de gemeente Arnhem. In het hoofdstuk 'Bevindingen jaarrekeningcontrole 2023' hebben wij onze bevindingen meer in detail toegelicht, evenals onze adviezen voor de verdere doorontwikkeling van de organisatie gedurende 2024.

Onderwerp	Boodschap
Overall beeld jaarrekeningcontrole 2023: *Soepel jaarrekeningproces met voortgang op kwaliteit balansdossier.*	Wij hebben de jaarrekeningcontrole 2023 van de gemeente Arnhem uitgevoerd met een goedkeurende controleverklaring als uitkomst. Met genoegen melden we dat het jaarrekeningproces van de gemeente Arnhem dit jaar op onderdelen is verbeterd. De stappen die zijn genomen, resulteren in een meer gestroomlijnde en efficiënte uitvoering van de jaarrekeningcontrole. Deze verbeteringen zijn een direct resultaat van de toegewijde inspanningen van alle betrokken afdelingen en de commitment aan de planning. Belangrijk is de vooruitgang die geboekt is op het gebied van de kwaliteit van het balansdossier. Door onder andere een verscherpte interne kwaliteitstoets op het balansdossier is de nauwkeurigheid en volledigheid van de aan ons aangeleverde gegevens verder toegenomen. Dit laat zien dat het 'draaiboek' voor dit proces en de samenwerking met ons als accountant continu verbetert en dat we door korte lijnen elkaar snel weten te vinden om tot de kern van de benodigde informatie te komen. Wij signaleren, net als vorig jaar, een spanningsveld tussen het realiseren van uw ambities en de capaciteit van de gemeente Arnhem op thema's als bereikbaarheid, mobiliteit, investeringen en grondexploitaties. U kunt nog stappen zetten wat betreft het beter met de realisatiekracht in balans brengen van uw ambities. Hierbij kan het noodzakelijk zijn om uw organisatie te versterken. We zien namelijk de afgelopen vijf jaar dat u jaarlijks positievere resultaten behaalt dan begroot. Specifiek zien wij dit terug in de investeringsrealisatie (lager dan begroot) en in de omvangrijke toekomstige projecten (ontwikkeling van Spoorzone Arnhem-Oost, verbouwing Stadstheater, Grondexploitatie Kronenburg, IHP Onderwijs, Woonvisie gemeente Arnhem) die veel capaciteit zullen vragen van de ambtelijke organisatie. Wij hebben geconstateerd dat in de afgelopen periode het capaciteitsvraagstuk een onderdeel is van de collegevoorstellen. De macro-economische krapte op de arbeidsmarkt worden hiermee niet opgelost maar bovenstaande geeft wel aan dat de gemeente Arnhem structurele politieke keuzes maakt om de doelstellingen te realiseren. Binnen het zorgdomein (WMO en Jeugd) is een landelijke ontwikkeling zichtbaar waarbij de lasten de afgelopen jaren fors zijn toegenomen. Waar dit in eerste instantie hoofdzakelijk kwam door een toenemende zorgvraag zien we in 2023 dat er met name sprake is van een toenemende zorgzwaarte met betrekking tot de jeugdzorg. Dit betekent dat cliënten vaak een zwaardere en daarmee duurdere vorm van zorg behoeven. De gemeente Arnhem wordt hierdoor geconfronteerd met een toenemende zorgvraag, welke aanzienlijke financiële consequenties heeft. Terwijl de zorgkosten stijgen, moet de gemeente tegelijkertijd nauwlettend de budgetten beheren en strategisch alloceren om aan deze groeiende behoefte te voldoen. Verder is een toenemende schaarste in beschikbaarheid van zorgpersoneel zichtbaar. Dit leidt er toe dat de toenemende zorgvraag steeds vaker niet meer in balans is met het zorgaanbod. Zowel in de WMO als Jeugdzorg is deze ontwikkeling zichtbaar. In toenemende mate zal daardoor niet de zorgvraag bepalend zijn in de omvang van de zorguitgaven maar ook het aanbod. Dit is een breed maatschappelijk probleem waarbij het voor gemeenten slechts beperkt mogelijk is hierin keuzes te maken.

© 2024. Neem voor informatie contact op met Deloitte Nederland

Kernpunten accountantsverslag

In dit hoofdstuk zijn de kernpunten van de jaarrekeningcontrole overzichtelijk weergegeven. Deze kernpunten lichten wij in het vervolg van dit accountantsverslag nader toe. De onderwerpen linken dan ook door naar de verdiepende teksten en zijn te raadplegen door op de categorie of het onderwerp te klikken.

Categorie	Onderwerp	Observatie en/of aanbeveling
Algemeen	1. Controleverklaring	1. Wij verstrekken een goedkeurende controleverklaring bij de jaarstukken 2023.
	2. Rechtmatigheid	2. Het college heeft in haar rechtmatigheidsverantwoording geen rechtmatigheidsfouten gerapporteerd groter dan de verantwoordingsgrens.
	3. Fraude	3. De gemeente heeft een actuele frauderisicoanalyse opgesteld.
Financiën	1. Financiële positie	1. De financiële positie is verbeterd t.o.v. 2022.
	2. Kwaliteit jaarstukken	2. De kwaliteit van de jaarstukken is van een voldoende niveau.
	3. Vereenvoudiging jaarstukken	3. Vereenvoudiging van de jaarstukken en daardoor verbetering van de leesbaarheid door aanpassingen wijkbegrotingen.
Sociaal domein	1. Jeugdzorgkosten	1. In lijn met de landelijke trend zijn de kosten voor jeugdzorg de afgelopen jaren (fors) gestegen en de verwachting is dat deze ontwikkeling ook komende jaren nog doorzet.
	2. Actualiteiten	2. De gemeente Arnhem wordt geconfronteerd met een toenemende zorgvraag, welke aanzienlijke financiële consequenties heeft. Daartegenover is er ook sprake van problematiek bij de zorginstellingen. Hier is er sprake van capaciteit problemen waardoor de gevraagde zorg niet geleverd kan worden.
Grondexploitatie	1. Schattingen	1. De waardering van de grondexploitaties is getrouw weergegeven.
	2. Spoorzone Arnhem-Oost	2. De plannen voor Spoorzone Arnhem-Oost zijn in een vergevorderd stadium.
	3. Kronenburg en Laarkwartier	3. Nieuwe gebiedsexploitatie Kronenburg en grondexploitatie Laarkwartier zijn vastgesteld in 2023.
IT-omgeving	1. IT-Maturity	1. Wij hebben u in onze boardletter 2023 geïnformeerd over de geconstateerde concrete verbeteringen die de gemeente heeft doorgevoerd in het proces van haar IT-beheersing. Hiervan zullen wij de verdere doorontwikkeling monitoren en met de boardletter 2024 u van een nieuwe update voorzien.
	2. ISAE 3402 De Connectie	2. Over 2023 is van De Connectie een ISAE 3402 type II rapportage ontvangen. Er is een oordeel met beperking afgegeven.

© 2024. Neem voor informatie contact op met Deloitte Nederland

Bestuurlijke samenvatting

Bestuurlijk relevante bevindingen en aanbevelingen jaarrekeningcontrole

© 2024. Neem voor informatie contact op met Deloitte Nederland

Belangrijkste bevindingen, conclusies en aanbevelingen

Getrouwheid

- Wij hebben een goedkeurende controleverklaring verstrekt voor het getrouwe beeld van de jaarrekening.
- De gehanteerde materialiteit voor fouten en onzekerheden bedraagt € 10,3 miljoen respectievelijk € 30,9 miljoen.
- Wij hebben tijdens onze controle van de WNT geen niet-gecorrigeerde feitelijke afwijkingen geïdentificeerd die de materialiteitsgrens conform het controleprotocol WNT te boven gaan.

Rechtmatigheid

- Het college van B&W heeft in haar rechtmatigheidsverantwoording geen fouten en geen onduidelijkheden gerapporteerd groter dan de verantwoordingsgrens.
- In de paragraaf bedrijfsvoering zijn de bevindingen groter dan de rapporteringstolerantie toegelicht door het college.
- De gehanteerde verantwoordings- en rapportagegrens bedraagt € 10,3 miljoen respectievelijk € 0,5 miljoen.
- Wij hebben de conclusies van het college in ons getrouwheidsoordeel betrokken waaruit geen materiële tekortkomingen zijn gebleken.
- Wij hebben geen fouten en/of onzekerheden geconstateerd ten aanzien van de SiSa-bijlage die als bijlage bij de jaarstukken is opgenomen. In Bijlage B - Bevindingen controle SiSa-bijlage 2023 is de voorgeschreven tabel met fouten en onzekerheden opgenomen.

Welke verbeteringen zien wij?

Wij zien dat uw gemeente de volgende verbeteringen heeft gerealiseerd:

- De interne controle op de naleving van de EU-aanbestedingsrichtlijnen is tijdig afgerond. Naleving van deze richtlijnen is geborgd.
- Uw gemeente is ‘in control’ en heeft de basis op orde. Er zijn in 2023 weer verdere stappen gezet in de doorontwikkeling van de interne beheersing. Zo is er sprake van passende functiescheidingen, gedefinieerde taken en bevoegdheden, en van een gedegen primaire registratie. Uw financiële beheersing waarborgt een betrouwbare financiële verslaglegging.
- De verantwoording over en interne controle van de SiSa-bijlage is van een gedegen kwaliteitsniveau. Ondanks een verdere toename (van 55 in 2022 naar 59 in 2023) van het aantal regelingen is het controleproces soepel verlopen.
- De gemeente Arnhem besteedt op een goede manier aandacht aan de thema’s fraude en integriteit, en treedt daarover tijdig met ons in contact.
- De interne controle werkzaamheden die de gemeente uitvoert hebben geleid tot een gedegen onderbouwing voor het afgeven van de rechtmatigheidsverklaring bij de jaarstukken.

© 2024. Neem voor informatie contact op met Deloitte Nederland

Belangrijkste bevindingen, conclusies en aanbevelingen

Financiële positie

- De financiële positie ultimo 2023 is verbeterd ten opzichte van 2022.
- De beschikbare weerstandscapaciteit ultimo 2023 bedraagt € 95,3 miljoen (2022: € 98,8 miljoen). Deze weerstandscapaciteit is hoger dan de door de gemeente Arnhem onderkende en aanwezige risico's van € 67,9 miljoen (2022: € 43,8 miljoen).
- Uw jaarrekening toont wat betreft de baten en lasten een verschil tussen de begroting en realisatie, en kent een relatief hoog voordelig rekeningresultaat 2023 ad € 34,0 miljoen (2022: voordelig € 23,8 miljoen).

Realiteitsgehalte begroting

- Uit het overzicht van baten en lasten over 2023 blijken afwijkingen c.q. volumeverschillen in zowel de lasten, baten als saldi. Deze afwijkingen in combinatie met de absolute omvang en de oorzaken van het voordelig resultaat laten zien dat de begroting meer in lijn ligt met de realisatie dan in voorgaande jaren. Wel geeft dit positieve resultaat samen met het niet (volledig) uitvoeren van alle geplande investeringen aan dat niet alle ambities voor 2023 gerealiseerd zijn.

Kwaliteit verslaggeving

- In het coalitieakkoord zijn door de raad doelen gesteld voor het begrotingsjaar. Deze doelen zijn opgesteld aan de hand van de thema's Duurzaam, Groen, Kansrijk en Verbonden. Deze thema's zijn in de begroting vertaald in 8 wijkprogramma's en 13 stedelijke programma's. Door middel van de jaarrekening wordt door het college verantwoording afgelegd door middel van prestatie-indicatoren. De wijze waarop de raad inzicht verkrijgt in de vertaling naar de verschillende programma's en de methode om de inhoudelijke voortgang van de doelstellingen uit het coalitieakkoord te bewaken zijn op dit moment nog beperkt in de turaps en de jaarrekening aanwezig. Er is recent een traject opgestart om de meetbaarheid van de gedefinieerde doelen in beeld te brengen. Belangrijk aandachtspunt hierbij is het lijn brengen van de doelen uit visiedocumenten, de meerjarenramingen, beleidsnota's en de jaarlijkse begroting. Naar de toekomst toe zou uw raad steeds meer kunnen sturen op (meerjarig) beleid, de perspectiefnota. De jaarbegroting is vervolgens een vertaling van meerjarig beleid naar het komende jaar.
- Tot 2023 waren de begroting, de turap en de jaarrekening opgebouwd op wijkniveau. De kosten over een begrotingsjaar werden aan de hand van een doorbelastingssystematiek verdeeld over de wijken van Arnhem. Het verklaren van afwijkingen en een analyse van de realisatie van de gestelde doelen vond plaats op wijkniveau én op stadsniveau. Het op deze wijze begroten en verantwoorden leidt tot onnodig veel administratieve lasten en extra (memoriaal) boekingen in het grootboek. Met ingang van de jaarrekening 2023 is de verdeling achterwege gelaten en is er gekozen voor een eenvoudigere wijze van verantwoorden. Wij vinden dat hierdoor de leesbaarheid van de jaarstukken is verbeterd.

Rechtmatigheids-verantwoording

- Bij de jaarstukken 2023 zal het college door middel van de rechtmatigheidsverantwoording voor de eerste keer verantwoording afleggen over de rechtmatige besteding van de lasten aan de gemeenteraad. Door de gemeente Arnhem is een risicoanalyse uitgevoerd en is een controleplan opgesteld. In 2023 zijn controles in de audittool Naris uitgevoerd en vastgelegd. Deze vastleggingen vinden gestructureerd plaats. Over de uitkomsten van de controles wordt 1 keer in de 6 maanden gerapporteerd door middel van de Audit Rapportages en deze uitkomsten vormen de basis voor het opstellen van de rechtmatigheidsverantwoording. In de jaarstukken 2023 is door het college een goedkeurende rechtmatigheidsverklaring opgenomen.

© 2024. Neem voor informatie contact op met Deloitte Nederland

Belangrijkste bevindingen, conclusies en aanbevelingen

Interne beheersing

- Op basis van de interim-controle 2023 hebben wij geen significante tekortkomingen geïdentificeerd in de interne beheersingsmaatregelen voor de financiële verslaggeving. Onze belangrijkste bevindingen zijn met u (gemeenteraad) gedeeld door middel van de boardletter 2023, en zijn besproken in de auditcommissie. In het voorliggende accountantsverslag vindt u onze bevindingen naar aanleiding van de jaarrekeningcontrole.
- Memoriaalboekingen zijn (correctie)boekingen die niet via de reguliere boekingsgang plaatsvinden. Deze boekingen zijn hierdoor in opzet meer risicovol en daarom besteden wij bij onze controle extra aandacht aan deze boekingen. Om de controle zo efficiënt en effectief mogelijk uit te voeren, en toe te spitsen op het specifieke risico en karakter van memoriaalboekingen, hebben wij gebruikgemaakt van een data-analyse tool. Hieruit zijn geen onjuistheden, onrechtmatigheden of anderszins bijzonderheden gebleken.

Sociaal domein

- In 2023 is de controle soepel verlopen. De verantwoorde bestedingen vanuit de zorgaanbieders zijn getrouw verantwoord en op een rechtmatige wijze tot stand gekomen.
- Binnen het zorgdomein (WMO en Jeugd) is een landelijke ontwikkeling zichtbaar waarbij de lasten de afgelopen jaren fors zijn toegenomen. Waar dit in eerste instantie hoofdzakelijk kwam door een toenemende zorgvraag zien we in 2023 dat er met name sprake is van een toenemende zorgzwaarte met betrekking tot de jeugdzorg. Dit betekent dat cliënten vaak een zwaardere en daarmee duurdere vorm van zorg behoeven. Deze ontwikkeling is ook zichtbaar voor de gemeente Arnhem en dit heeft financiële consequenties.
- Complicerende factor bij het inschatten van de ontwikkeling van zorgkosten in de komende jaren is de verwachte ontwikkeling van de tarieven van zorgaanbieders. De gemeente Arnhem heeft hier overigens geen invloed op. Zorgaanbieders hebben op dit moment te maken met sterk oplopende kosten als gevolg van loonstijgingen, inzet ZZP'ers en oplopende huisvestingslasten. Dit leidt ertoe dat financiële posities van zorginstellingen in toenemende mate onder druk komen te staan wat naar verwachting een prijsopdrijvend effect heeft op de tarieven. Daarnaast zijn er landelijk jeugdzorgaanbieders die niet meer aan de financiële verplichtingen kunnen voldoen waarbij aan gemeenten op basis van het convenant ‘Bevorderen continuïteit jeugdhulp’ een (verplichte) bijdrage aan deze instellingen wordt opgelegd.
- Daarnaast is een toenemende schaarste in beschikbaarheid van zorgpersoneel zichtbaar. Dit leidt er toe dat de toenemende zorgvraag en het zorgaanbod niet meer in balans zijn. Zowel in de WMO als Jeugdzorg is deze ontwikkeling zichtbaar. In toenemende mate zal daardoor niet de zorgvraag bepalend zijn in de omvang van de zorguitgaven maar ook het aanbod. Dit is een breed maatschappelijk probleem waarbij het voor gemeenten slechts beperkt mogelijk is hierin keuzes te maken.

Grondexploitatie

- Voor de grondexploitatie hebben wij het proces, de dossiervorming en de onderbouwingen beoordeeld waarop het management de geactualiseerde schattingen heeft gebaseerd. Wij hebben onder andere de realisatie en de geactualiseerde schattingen ultimo 2023 versus de schattingen in de jaarrekening 2022 geanalyseerd (‘backtesting’). Bij deze analyse hebben wij ook gebruikgemaakt van een door de gemeente Arnhem ingeschakelde externe deskundige. Wij zijn van mening dat de waardering van de grondexploitatie juist is en consistent is met voorgaand jaar.
- In 2023 is sprake van meer (grond)opbrengsten in het grondbedrijf dan dat er aan kosten zijn gemaakt. In totaal is er voor circa € 14,5 miljoen aan kosten gemaakt, terwijl er voor circa € 23,3 miljoen aan opbrengsten binnen zijn gekomen. Ook is er sprake van € 3,2 miljoen aan winstneming in 2023. Deze winstneming heeft voor € 2,2 miljoen betrekking op Schuytgraaf. De boekwaarde van de portefeuille van het grondbedrijf daalt daardoor met € 7,8 miljoen.
- De gemeente Arnhem staat de komende jaren voor grote uitdagingen op het gebied van woningbouw, verduurzaming, energietransitie etc. Met de Woondeal 2.0 Regio Arnhem-Nijmegen wordt geambieerd om tot 2030 in de gemeente Arnhem 10.000 nieuwe woningen te realiseren. In haar Woonvisie 2040 kiest de gemeente Arnhem voor een actievere rol om zodoende meer de regie te houden op de verschillende projecten. Voorbeelden van projecten waar Arnhem meer regie houdt zijn project Kronenburg en project Spoorzone Arnhem-Oost.
- Wij zijn van mening dat de waardering van de grondexploitatie op basis van de hiervoor beschreven werkzaamheden een getrouw beeld weergegeven.

© 2024. Neem voor informatie contact op met Deloitte Nederland

Belangrijkste bevindingen, conclusies en aanbevelingen

Grondexploitatie (vervolg)	• Het grondbedrijf heeft over 2023 een positief resultaat behaald van € 4,6 miljoen (€ 3,2 miljoen positief Grex en € 1,4 miljoen positief erfpacht), deze € 3,2 miljoen positief wordt verklaard door de ingeboekte winstneming op Grex projecten. Hiervan heeft € 2,2 miljoen betrekking op het project Schuytgraaf. Door stijgende opbrengsten is in 2023 een winst gerealiseerd. Op basis van de geactualiseerde calculaties is er in 2023 en verder ook sprake van verwachte winsten. • In 2023 is de woonvisie van de gemeente Arnhem voor de komende jaren vastgesteld. Hierin zijn de ambities van de gemeente opgenomen. Er is o.a. extra budget beschikbaar gesteld voor het doen van strategische aankopen. In lijn hiermee is in 2023 het grondbeleid van de gemeente Arnhem opnieuw vastgesteld. Een van de speerpunten hierin is dat de gemeente actiever eigen gebieds- of grondexploitaties gaat ontwikkelen. In 2023 zijn de gebiedsexploitatie Kronenburg en de grondexploitatie Laarkwartier vastgesteld. Ook in de plannen rondom Spoorzone Arnhem-Oost zijn de genoemde ontwikkelingen zichtbaar.
IT-omgeving	• De bestaande tekortkomingen in de IT-omgeving leiden ertoe dat de gemeente en wij niet zonder meer kunnen steunen op de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking. Als gevolg van het (vooralsnog) onvoldoende opvolgen van de aanbevelingen op dit gebied hebben wij ook voor de jaarrekeningcontrole 2023 meer gegevensgericht werk moeten verrichten, waaronder het uitvoeren van specifieke werkzaamheden om de betrouwbaarheid van data en lijstwerk vast te stellen. • De gemeente Arnhem heeft, aan de hand van het IT-maturity-model in 2023 stappen gezet om de IT-omgeving verder te verbeteren en te versterken. • Over 2023 is door de gemeente Arnhem een ISAE 3402 Type II rapportage ontvangen van De Connectie. In deze rapportage is een oordeel met beperking opgenomen. Dit betekent dat er nog verbeteringen nodig zijn in de IT-beheersing van De Connectie.
Overig	• Zie de bijlagen A bij dit accountantsverslag waaruit blijkt welke (niet)-gecorrigeerde bevindingen, onzekerheden en tekortkomingen in de toelichtingen wij hebben geconstateerd. • In bijlage C is onze volledige onafhankelijkheidsbevestiging te vinden.
Frauderisicoanalyse	• De gemeente Arnhem beschikt over een frauderisicoanalyse document. Door het uitvoeren van deze analyse zijn de kwetsbaarheden in de organisatie geïnventariseerd voor de betrokken werkprocessen en er zijn adviezen geschreven over hoe deze kwetsbaarheden (verder) kunnen worden verkleind. Door de veranderde omstandigheden binnen en buiten de organisatie is het van belang dat de frauderisicoanalyse periodiek geactualiseerd wordt en besproken wordt in een raadsvergadering. • Tevens hebben wij als onderdeel van onze werkzaamheden voor de jaarrekeningcontrole vastgesteld dat binnen uw organisatie op een adequate wijze opvolging wordt gegeven aan integriteitsmeldingen. • Tijdens onze controle over 2023 zijn door ons geen fraudegevallen geconstateerd en is er geen sprake van signalen en/of vermoedens van fraude.
Opstel- en controleproces	• Medio 2023 hebben wij met de ambtelijke organisatie het opstel- en controleproces van de jaarrekening 2022 geëvalueerd. Naar aanleiding hiervan zijn waar nodig aanscherpingen doorgevoerd in het interne ‘draaiboek’ voor het opstelproces en de werk- en planningsafspraken voor de jaarrekeningcontrole. Met deze aanpassingen is het proces geoptimaliseerd en is de jaarrekeningcontrole binnen de afgesproken planning afgerond. Medio 2024 evalueren wij wederom het proces om te bepalen op welke terreinen/aspecten verdere verbeteringen mogelijk zijn.

© 2024. Neem voor informatie contact op met Deloitte Nederland

Speerpunten auditcommissie

Strategische investeringen in relatie uitvoeringskracht

Voor de investeringen in de bereikbaarheid van de stad, de mobiliteitsopgave, huisvesting en gebieds- en grondexploitaties kan de gemeente nog stappen zetten wat betreft het beter met de realisatiekracht in balans brengen van uw ambities. Binnen de gemeente Arnhem signaleren wij een spanningsveld tussen het realiseren van de ambities van de raad en de (beschikbare) capaciteit van de gemeente. Door het meenemen in de besluitvorming van de limieten die aan de uitvoeringskracht van de organisatie zitten kan de gemeente bepalen welke projecten prioriteit hebben, welke projecten intern of extern uitgevoerd worden en welke projecten uitgesteld moeten worden omdat het (op dat moment) aan uitvoeringskracht ontbreekt. Wanneer toch besloten wordt de ambities uit te voeren kan het dus noodzakelijk zijn om uw organisatie te versterken of om externe expertise in te huren.

We zien op basis van de jaarstukken van de afgelopen vijf jaar dat u jaarlijks positievere resultaten behaalt dan begroot. Eén van de oorzaken hiervoor is het feit dat beschikbare investeringskredieten niet volledig benut worden. Niet alle ambities van de gemeente kunnen dus worden uitgevoerd. Wanneer wij op basis van de huidige besluitvorming doorkijken naar de toekomstige projecten (zoals Spoorzone Arnhem-Oost, verbouwing Stadstheater, Grondexploitatie Kronenburg, Integraal Huisvestingsplan Onderwijs en Nijmeegseweg) dan zien wij projecten die veel aanvullende capaciteit van het ambtelijk apparaat zullen vragen. Inmiddels zijn er door de gemeente diverse maatregelen genomen om de workload van de medewerkers beter te kunnen beheersen. Het organisatieprogramma “lekker werken aan de ambities van Arnhem” is opgestart. Het doel van het project is het verbeteren van het werkklimaat binnen de gemeente Arnhem zodat er een werkomgeving ontstaat waar effectief en efficiënt aan de ambities van Arnhem gewerkt kan worden. Ook is er een leiderschapstraject gestart waarmee de gemeente meer verbondenheid en betrokkenheid tussen de leidinggevenden wil creëren. Het doel is om de leidinggevenden te ondersteunen bij de opgaven die op de verschillende afdelingen aanwezig zijn. Wij hebben in de afgelopen periode geconstateerd dat in de voorstellen van het college de benodigde en beschikbare capaciteit ook worden meegenomen. Er worden dus de nodige maatregelen getroffen om dit beter in de grip te houden. Met de huidige krapte op de arbeidsmarkt blijft dit echter wel een uitdaging. Bij onze controle van de jaarrekening 2023 hebben wij geconstateerd dat van de beschikbaar gestelde investeringskredieten van € 109,9 miljoen € 64,5 miljoen (2022: 44%) was uitgevoerd. Door de gemeente Arnhem is een analyse uitgevoerd en de belangrijkste conclusie hieruit was dat de investeringsprojecten (voor ruim € 27 miljoen) in uitvoering waren maar dat nog geen afronding / activering heeft plaatsgevonden in 2023.

Bedragen * 1 miljoen	2022	2023	2024	2025	2026
Raming	86,8	109,9	78,0	92,6	121,4
Realisatie	38,4	64,5			

Informatievoorziening grote investeringsprojecten

Door het college zijn met de gemeenteraad afspraken gemaakt over de informatievoorziening rondom risicovolle projecten. Hier wordt door de ambtelijke organisatie invulling aan gegeven door een onafhankelijk risicoanalyse uit te voeren waarbij in aantal gevallen een expertbureau wordt ingeschakeld. Naar aanleiding van deze risicoanalyses worden aanbevelingen voor de inrichting van het risicomanagementproces gedaan. Voor de start van een project wordt het risicomanagementproces ingericht. Dit sluit aan bij de door uw raad vastgestelde uitgangspunten. Deze risico’s worden doorlopend geactualiseerd, de ingezette beheersmaatregelen worden geëvalueerd en hierover wordt periodiek gerapporteerd aan de raad. Indien de risico’s dermate groot worden dat de uitvoering van het project niet binnen de gestelde financiële kaders kan worden uitgevoerd wordt dit opnieuw ter besluitvorming aan de raad voorgelegd.

Wij hebben de documentatie en informatievoorziening met betrekking tot de ontwikkeling van Gebiedsexploitatie Kronenburg, grondexploitatie Laarkwartier en de verbouwing van het Stadstheater tijdens onze controle beoordeeld. Wij zullen het vervolg van deze projecten, aan de hand van de tussentijdse informatievoorziening, blijven monitoren.

Gebiedsontwikkeling Spoorzone Arnhem-Oost

In onze Boardletter 2023 hebben wij uitvoerig gerapporteerd over de Gebiedsontwikkeling Spoorzone Arnhem-Oost.

© 2024. Neem voor informatie contact op met Deloitte Nederland

Speerpunten auditcommissie

Beheersing, data-analyse en prognose sociaal domein

In de komende jaren zullen de ontwikkelingen op het gebied van big-data en Artificial Intelligence (AI) elkaar snel opvolgen. Binnen het sociaal domein is veel data beschikbaar waarmee de gemeente door middel van het analyseren van deze data beter kan sturen en waardoor betrouwbaarder prognoses opgesteld kunnen worden. Door de gemeente worden de Sociale Wijkteams ondersteund bij het analyseren van de ontwikkelingen binnen de zorg. Monitoring van de zorgkosten vindt plaats aan de hand van dashboards waarin de details van de geleverde zorg zijn opgenomen. Aan de hand van deze data kan er gericht gestuurd worden en kunnen er concrete acties uitgezet worden op de onderdelen waar dit noodzakelijk is.

De inzet van verschillende soorten data als sturingsinformatie vragen ook om beheersen van de kwaliteit van de data zodat besluitvorming plaats kan vinden op basis van juiste en betrouwbare informatie. Hiervoor is het van belang dat de betrouwbaarheid van de IT-systemen in de komende periode verbeterd wordt. De gemeente is momenteel bezig met de opbouw van een centraal datapakhuis zodat steeds meer data beschikbaar komt en er steeds gerichter gebruik van gemaakt kan worden. Dit is een ongoing proces dat de komende jaren verder vorm zal krijgen.

Risicomanagement en weerstandsvermogen

In de begroting en de jaarstukken van de gemeente worden in de paragraaf ‘Risicomanagement en weerstandsvermogen’ een inventarisatie van de risico’s voor de gemeente Arnhem en de omvang van het weerstandsvermogen en de weerstandscapaciteit opgenomen. Dit is voorgeschreven door het BBV. De inventarisatie van risico’s geeft een indicatie van de financiële omvang van de belangrijkste (specifieke) risico’s, inclusief een schatting van de kans dat het geïdentificeerde risico zich voordoet. Hiermee wordt de benodigde weerstandscapaciteit bepaald. Met de invulling van deze paragraaf geeft het college een doorlopend inzicht in de grootste risico’s (qua financiële impact en kans), en wordt vermeld welke risico’s zijn vervallen en/of nieuw zijn geïdentificeerd. Ook wordt een inhoudelijke toelichting gegeven op nieuw gedefinieerde en gewijzigde risico’s in de top van de belangrijkste risico’s. Het bepalen van de omvang van de risico’s en de kans dat een risico zich voordoet is een subjectief proces dat onderhevig is aan schattingen en aannames. Door de gemeente Arnhem is hier een gedegen proces voor ingericht om deze risicoanalyse op een zo betrouwbaar mogelijke manier uit te voeren. De gemeente is vrij om te kiezen welke methode voor het bepalen van de risico’s en het inschatten van de kans dat deze risico’s zich voordoen wordt gehanteerd. Onlangs is door de gemeente onderzocht of de huidige methode die gehanteerd werd nog passend was. Door Facton is onderzocht op welke wijze de kwantificering van risico’s ook plaats zou kunnen vinden. Dit heeft geleid tot aanscherping in de gehanteerde systematiek. De gemeenteraad is hierover geïnformeerd.

In de komende jaren zullen als gevolg van de besluitvorming door de raad rondom o.a. de gebiedsontwikkeling van Spoorzone Arnhem-Oost, de verbouwing van het Stadstheater, de ontwikkeling van de Nijmeegseweg en de ontwikkeling van Gebiedsexploitatie Kronenburg de risico’s die de gemeente heeft geïdentificeerd toenemen. Daarnaast zullen er nieuwe risico’s ontstaan of verdwijnen als gevolg van externe factoren. Deze toename van de risico’s heeft tot gevolg dat de door de gemeente bepaalde en berekende ratio weerstandsvermogen (beschikbare weerstandscapaciteit/benodigde weerstandscapaciteit) zal afnemen. Binnen de gemeente Arnhem is met uw raad afgesproken in de beleidsnota ‘Risicomanagement en Weerstandsvermogen’, dat bij een daling van de weerstandsratio onder 1,4 in combinatie met een daling van de solvabiliteit minder middelen beschikbaar zijn voor de uitvoering van nieuw beleid cq. andere gemeentelijke doelstellingen. In deze beleidsnota is ook opgenomen hoe wordt omgegaan met grote risicovolle projecten (en de criteria waaraan deze projecten moeten voldoen). Wanneer nieuwe risico’s zich voordoen die leiden tot een verlies (en die beslag leggen op de beschikbare bestemmingsreserves) dan zal over de inzet van de hiervoor benodigde buffers opnieuw besluitvorming door de raad plaats moeten vinden. In theorie heeft de gemeente bij een ratio weerstandsvermogen > 1,0 (VNG norm) voldoende middelen beschikbaar om de geïdentificeerde risico’s op te vangen. In de praktijk zal het nooit voorkomen dat alle geïdentificeerde risico’s zich ineens voordoen. Met een weerstandsfactor van 1,4 en een weerstandscapaciteit van ruim € 95 miljoen per 31-12-2023 beschikte uw gemeente op dat moment over voldoende slagkracht om financiële tegenvallers het hoofd te bieden.

Belangrijker dan het in beton gieten van een weerstandsfactor/weerstandsratio vinden wij de wijze waarop de gemeente omgaat met de (externe) ontwikkelingen en de uitdagingen die in de alsmaar veranderende omgeving op de gemeente afkomen. Om dit proces verder te verbeteren lopen binnen de gemeente diverse projecten en in het verlengde hiervan hebben wij in maart 2024 een presentatie aan de raad gegeven waarin de nadruk is gelegd op de wendbaarheid en weerbaarheid van de gemeente. Relatief veel eigen vermogen is door de gemeente Arnhem vastgelegd in (beklemde) bestemmingsreserves. Wij hebben geconstateerd dat verschillende van deze bestemmingsreserves niet of nauwelijks aangewend worden. Om de wendbaarheid van de gemeente vergroten kan het gunstig zijn het aantal bestemmingsreserves te verminderen en deze middelen in het vrij beschikbare vermogen onder te brengen. Wij adviseren u te onderzoeken of de ingestelde bestemmingsreserves nog actueel en relevant zijn.

© 2024. Neem voor informatie contact op met Deloitte Nederland

© 2024. Neem voor informatie contact op met Deloitte Nederland

Bevindingen jaarrekening

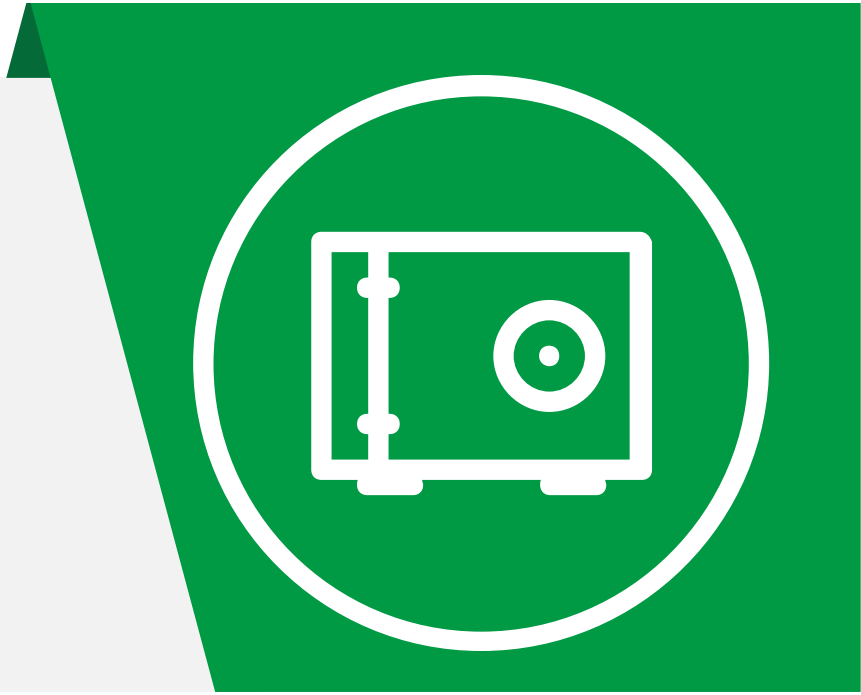

© 2024. Neem voor informatie contact op met Deloitte Nederland

De financiële positie van de gemeente

De vermogenspositie van uw gemeente is verbeterd

Het BBV, de verslaggevingsregels voor gemeenten, maakt een duidelijk onderscheid tussen resultaatbepaling en resultaatbestemming. Alle baten en lasten dienen via het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening te lopen. Er mogen geen baten of lasten rechtstreeks in het eigen vermogen worden gemuteerd. De mutaties in het eigen vermogen vinden plaats door middel van de resultaatbestemming.

Het gerealiseerd totaalsaldo van baten en lasten over het boekjaar 2023 bedraagt € 17,1 miljoen voordelig. Per saldo is tussentijds € 16,9 miljoen aan de reserves onttrokken, zodat het uiteindelijk gerealiseerde resultaat over 2023 circa € 34 miljoen voordelig bedraagt. Dit resultaat is afzonderlijk vermeld onder het eigen vermogen in de balans.

In het overzicht hiernaast hebben wij de ontwikkeling van het eigen vermogen opgenomen. De omvang van het eigen vermogen bedraagt ultimo 2023 circa 28% van het balanstotaal (ultimo 2022: 28% van het balanstotaal) en is ten opzichte van 2022 gestabiliseerd.

Saldo baten en lasten

Het feitelijke saldo van baten en lasten in een jaar is weergegeven als het gerealiseerde totaalsaldo van baten en lasten. Daarnaast kent de gemeente het gerealiseerde resultaat. Dit is het gerealiseerde totaalsaldo van baten en lasten plus of min de tussentijdse resultaatbestemming. Deze tussentijdse resultaatbestemming bestaat uit de onttrekkingen aan en stortingen in reserves gedurende het boekjaar. Deze mutaties in reserves vinden plaats op basis van door de gemeenteraad genomen besluiten. Het gerealiseerde resultaat is dus mede het gevolg van de eerdere politieke besluitvorming.

Wat het voorgaande concreet betekent voor uw gemeente hebben wij in het overzicht hiernaast weergegeven.

Eigen vermogen (x € 1 miljoen)	2023	2022	2021	2020
Eigen vermogen per 1 januari	**276,4**	**224,5**	**180,4**	**160,6**
Tussentijdse resultaatbestemming	-/- 16,9	27,9	22.7	2,9
Gerealiseerd resultaat	34,0	23,8	21,4	16,9
Gerealiseerd totaal saldo baten en lasten	**17,1**	**51,8**	**44,0**	**19,8**
Eigen vermogen per 31 december	**293,5**	**276,4**	**224,5**	**180,4**

Exploitatieresultaat (x € 1 miljoen)	
Totale baten	932,4
Totale lasten	915,3
Gerealiseerd totaal saldo baten en lasten	**17,1**
Af: stortingen in reserves	-/- 124,2
Bij: onttrekkingen aan reserves	141,2
Saldo mutaties reserves	16,9
Gerealiseerd resultaat	**34,0**

© 2024. Neem voor informatie contact op met Deloitte Nederland

De financiële positie van de gemeente

Het overzicht van baten en lasten over het boekjaar 2023 laat een voordelig gerealiseerd totaalsaldo van baten en lasten van € 17,1 miljoen zien.

De jaarrekening 2023 sluit – na verwerking van de mutaties in reserves – met een voordelig gerealiseerd resultaat van circa € 34,0 miljoen.

De begroting is voor uw gemeente een belangrijk sturingsinstrument. Het is een kaderstellend document waarmee de gemeenteraad financiële en beleidsmatige kaders vaststelt waarbinnen het college haar beleid en doelen kan realiseren.

In de programmaverantwoording geeft het college per programma op hoofdlijnen een verklaring voor de gerealiseerde afwijkingen ten opzichte van de begroting na wijziging. In de paragraaf bedrijfsvoering heeft het college de rechtmatigheid van de begrotingsafwijkingen nader toegelicht. Verderop in dit accountantsverslag gaan wij hierop in.

Mutaties in reserves (x € 1 miljoen)

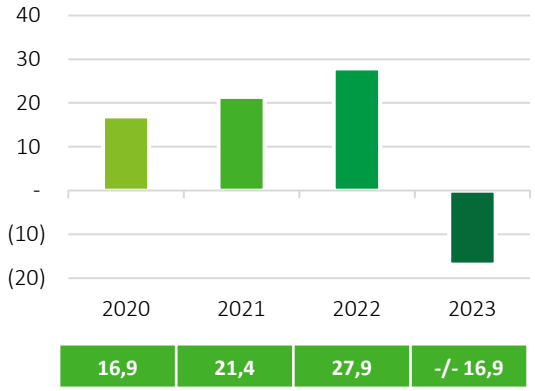

Gerealiseerd totaalsaldo baten en lasten (x € 1 miljoen)

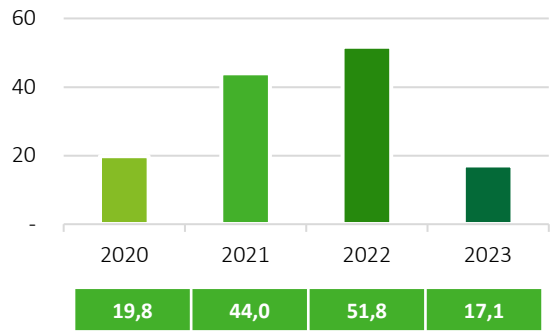

Gerealiseerd resultaat (x € 1 miljoen)

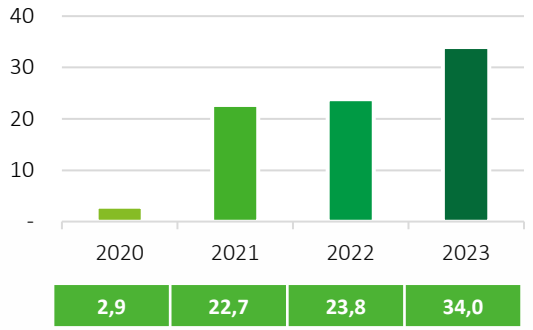

© 2024. Neem voor informatie contact op met Deloitte Nederland

De financiële positie van de gemeente

Solvabiliteit

De solvabiliteit geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Als sprake is van een forse schuld en veel eigen vermogen (totaal van algemene en bestemmingsreserves), hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn voor de financiële positie. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente.

Grondexploitatiequote

De grondexploitatiequote geeft aan hoe groot de grondpositie (waarde van de grond) is ten opzichte van de totale baten van de gemeente. In de regel geldt: hoe hoger de grondexploitatiequote, hoe groter het risico dat de gemeente loopt.

Netto schuldquote

Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto schuldquote. De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de 'druk' van de rentelasten en aflossingen op de exploitatie.

Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van de financiële positie is ook van belang te kijken naar de structurele baten en lasten. Structurele baten zijn bijvoorbeeld de algemene uitkering uit het gemeentefonds en de opbrengsten uit de onroerende zaakbelasting. Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, doordat wordt gekeken naar de structurele baten en lasten en deze worden vergeleken met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van leningen) te dekken.

Kengetallen voor gemeente Arnhem (begroot en werkelijk over de periode 2020-2023)

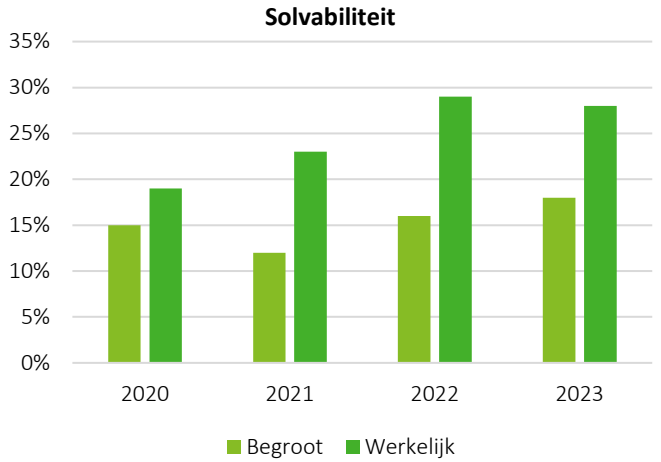

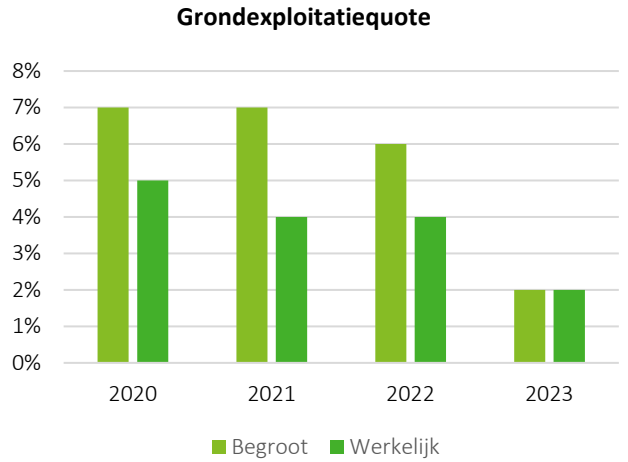

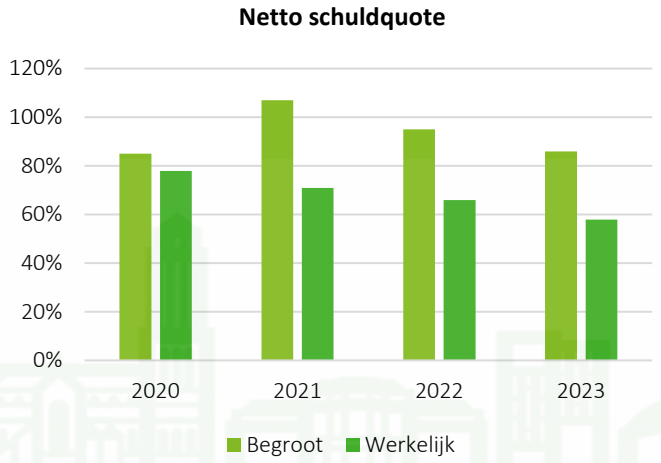

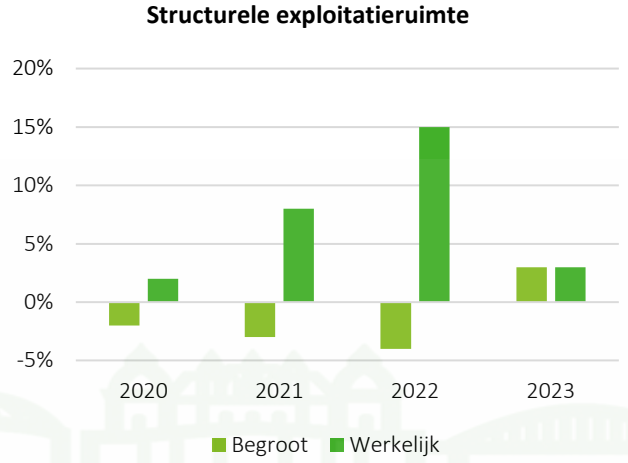

© 2024. Neem voor informatie contact op met Deloitte Nederland

De financiële positie van de gemeente

Voorspellende waarde van uw begroting

De jaarrekening 2023 sluit met een positief saldo van baten en lasten van circa € 17 miljoen. Na de mutaties in de reserves bedraagt het gerealiseerd resultaat € 34,0 miljoen. De begroting is voor uw gemeente een belangrijk sturingsinstrument. Het is een kaderstellend document waarmee de gemeenteraad financiële en beleidsmatige kaders vaststelt waarbinnen het college haar beleid en doelen kan realiseren. Wij constateren dat in 2023 de gerealiseerde lasten meer in evenwicht zijn met de begroting en dat het positieve resultaat wordt veroorzaakt door extra ontvangen middelen welke niet geraamd waren. Uiteraard is er voor de gerealiseerde lasten op onderdelen wel sprake van verschuivingen en zijn niet alle ambities vanuit de begroting gerealiseerd. In combinatie met de niet gerealiseerde investeringen blijkt dat voor de jaarschijf 2023 de geplande investeringsplannen als gevolg van beperkte uitvoeringskracht niet zijn uitgevoerd.

Kwaliteit en transparantie van de jaarstukken

Bij de jaarrekeningcontrole hebben wij vastgesteld dat uw jaarstukken 2023 voldoen aan de vereisten uit het BBV. Wij hebben bij onze werkzaamheden de jaarstukken integraal doorgenomen en hebben daarbij - naast de verenigbaarheid van jaarverslag en jaarrekening - vanuit het belang en begrip van de gebruikers van de jaarstukken vooral gelet op de toegankelijkheid en begrijpelijkheid van de daarin opgenomen toelichtingen en analyses.

Saldo baten en lasten | Begroting vs realisatie (x € 1 miljoen)

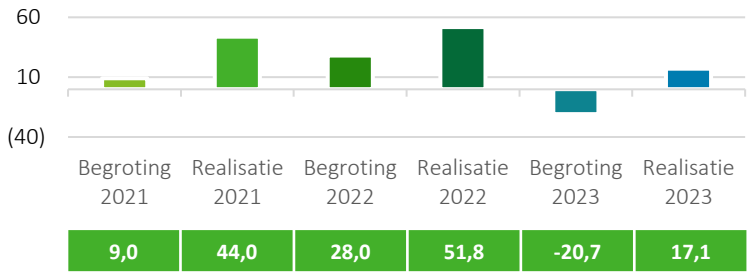

Baten | Begroting vs realisatie (excl. mutaties reserves) (x € 1 miljoen)

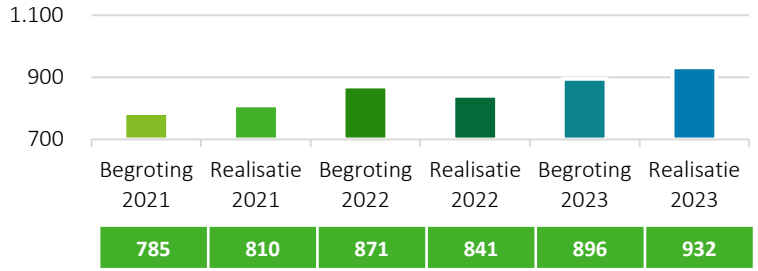

Lasten | Begroting vs realisatie (excl. mutaties reserves) (x € 1 miljoen)

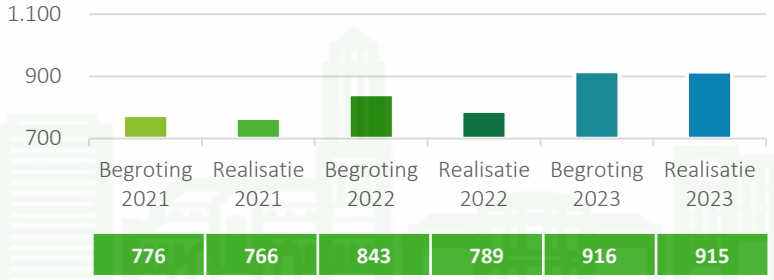

© 2024. Neem voor informatie contact op met Deloitte Nederland

De financiële positie van de gemeente

De ratio weerstandscapaciteit daalt

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit op basis van de door de gemeente geschatte risico's. Zoals blijkt uit de onderste grafiek is de ratio weerstandstandscapaciteit afgenomen naar 1,4 in 2023.

Beschikbare weerstandscapaciteit is licht afgenomen

De door uw gemeente berekende beschikbare weerstandscapaciteit bedraagt € 95,3 miljoen (2022: € 98,8 miljoen). De beschikbare weerstandscapaciteit is afgenomen ten opzichte van voorgaand jaar.

De inventarisatie van risico's – die in de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing' van het jaarverslag is opgenomen – geeft een indicatie van de financiële omvang van de belangrijkste (specifieke) risico's, inclusief een schatting van de kans dat het geïdentificeerde risico zich voordoet, om daarmee de benodigde weerstandscapaciteit te kunnen bepalen. Daarbij geeft het college een doorlopend inzicht in de grootste risico's (qua financiële impact en kans) voor uw gemeente, en is vermeld welke risico's zijn vervallen en/of nieuw zijn geïdentificeerd. Ook is een inhoudelijke toelichting gegeven op nieuw gedefinieerde en gewijzigde risico's in de top van de belangrijkste risico's.

Uw gemeente heeft op basis van deze risico-inventarisatie berekend wat de benodigde weerstandscapaciteit is. Het berekende bedrag voor specifieke risico's bedraagt € 67,9 miljoen (2022: € 43,8 miljoen). Ten opzichte van 2022 is hiermee sprake van een toename.

Uw weerstandscapaciteit van € 95,3 miljoen is toereikend in relatie tot de berekende risico's van € 67,9 miljoen. Dit heeft het college inhoudelijk nader toegelicht in de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing' van het jaarverslag.

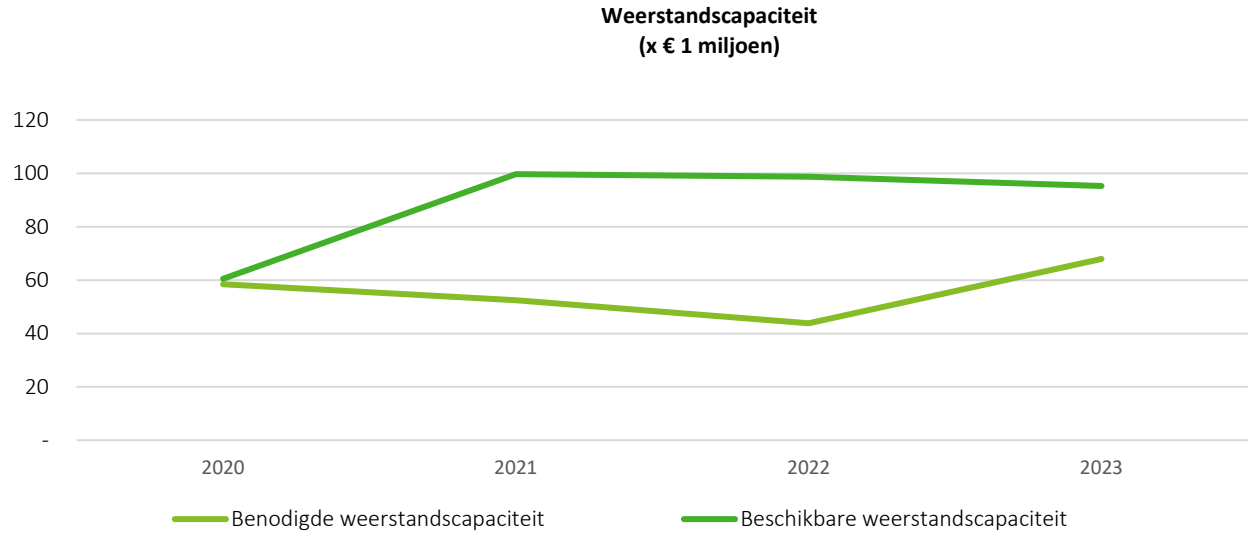

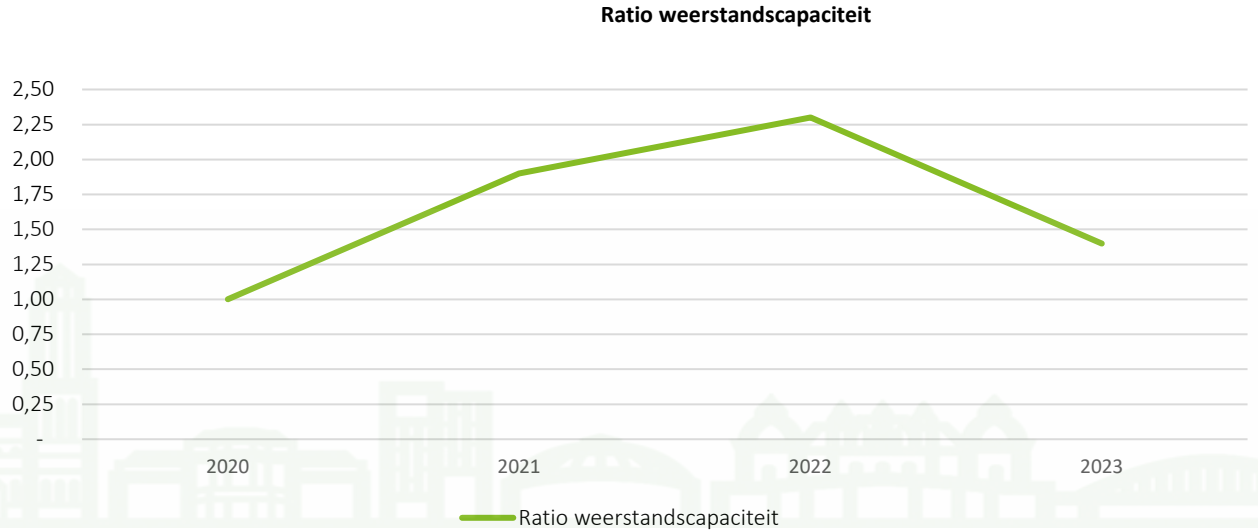

© 2024. Neem voor informatie contact op met Deloitte Nederland

© 2024. Neem voor informatie contact op met Deloitte Nederland

Rechtmatigheidsverantwoording

Vanaf het boekjaar 2023 is het college verplicht in de jaarrekening een rechtmatigheidsverantwoording op te nemen waarin zij zich verantwoordt over de rechtmatige totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties (inclusief begrotingsrechtmatigheid).

Verantwoordings- en rapportagegrens

Via het controleprotocol heeft de gemeenteraad de verantwoordings- en rapportagegrens vastgesteld. De verantwoordingsgrens heeft het college gehanteerd bij het opmaken van de rechtmatigheidsverantwoording en de uiteindelijke conclusie daaromtrent. Fouten en onduidelijkheden die de verantwoordingsgrens niet overschrijden, zorgen voor een positieve uiting van het college waaruit blijkt dat de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen. De rapporteringsgrens bepaalt de diepgang van de toelichting van het college in de paragraaf bedrijfsvoering.

Uit de in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording van het college blijken geen onrechtmatigheden welke de verantwoordingsgrens te boven gaan.

Normenkader

Het college heeft het van toepassing zijnde normenkader in kaart gebracht. Het normenkader is door de gemeenteraad vastgesteld bij het vaststellen van de begroting 2023. Wij hebben vastgesteld dat dit normenkader leidend is geweest voor het college om te komen tot de rechtmatigheidsverantwoording en de toelichtingen in de paragraaf bedrijfsvoering.

Daarnaast hebben wij vastgesteld dat het college de financiële verordening en controleverordening heeft geactualiseerd. Deze zijn door de gemeenteraad vastgesteld. In de financiële verordening zijn eveneens specifieke richtlijnen opgenomen over de wijze en diepgang van rapporteren over rechtmatigheid en de wijze waarop het college om dient te gaan met begrotingsafwijkingen. Deze komen hierna nader aan bod.

Begrotingscriterium

Bij de rechtmatigheidsverantwoording vormt het begrotingscriterium een belangrijk toetsingscriterium. Financiële beheershandelingen, die ten grondslag liggen aan de baten, lasten en balansmutaties, dienen tot stand te zijn gekomen binnen de grenzen van de geautoriseerde begroting en de hiermee samenhangende programma's (begrotingscriterium). Uitgangspunt hiervoor is het niveau waarop de raad de budgetten in de begroting en bij investeringen geautoriseerd heeft. In de begroting zijn de bedragen voor de lasten en baten vermeld die door de raad zijn vastgesteld. Dit houdt in dat de financiële beheershandelingen dienen te passen binnen de begroting.

De gemeenteraad en het college hebben afspraken gemaakt in welke situatie lastenoverschrijdingen onrechtmatig maar acceptabel zijn (lastenoverschrijdingen zijn en blijven onrechtmatig, maar zijn onder voorwaarden acceptabel wat betekent dat het college deze niet hoeft toe te lichten in de paragraaf bedrijfsvoering). Dit is door de gemeente Arnhem ook gedaan in de jaarstukken 2023.

Begrotingsrechtmatigheid

- Programma S00: Overschrijding van de lasten met € 7,4 miljoen.
- Programma S06: Overschrijding van de lasten met € 11,8 miljoen.
- Programma S07: Overschrijding van de lasten met € 24,0 miljoen.

Bovenstaande onrechtmatigheden zijn aangemerkt als acceptabel omdat deze tijdig zijn gemeld aan de gemeenteraad en omdat deze passen binnen het bestaande beleid van de gemeente Arnhem.

Wij hebben vastgesteld dat het college specifieke werkzaamheden heeft uitgevoerd ten aanzien van het begrotingscriterium, zijnde controle op programmaoverschrijdingen en controle op kredietoverschrijdingen.

Voorwaardencriterium

Het voorwaardencriterium heeft betrekking op de eisen die worden gesteld aan de uitvoering van de financiële beheershandelingen. De eisen c.q. voorwaarden zijn afkomstig uit de relevante wet- en regelgeving zoals opgenomen in het normenkader, en hebben betrekking op aspecten als doelgroep, termijn, grondslag, administratieve bepalingen, normbedragen, bevoegdheden, bewijsstukken, recht, hoogte en duur.

Gemeenten stellen via de financiële verordening en/of onderliggende nota's kaders vast die van invloed zijn op verslaggeving. Het gaat hier om de invulling van de ruimte die het BBV geeft voor eigen gemeentelijke kaders. Denk hierbij aan grenzen voor het activeren van investeringen, afschrijvingstermijnen, omgang met reserves en voorzieningen en dergelijke. Deze vallen onder het getrouwe beeld en vallen per definitie onder de reikwijdte van de reguliere accountantscontrole. Ook voorwaarden die direct van invloed zijn op de verslaggeving c.q. het getrouwe beeld van de jaarrekening worden niet opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording. Hierbij kan worden gedacht aan het niet naleven van voorwaarden met betrekking tot recht, hoogte, duur, termijnen, normbedragen, doelgroep en grondslag bij bijvoorbeeld bijstandsverlening, maatschappelijke ondersteuning, inkomensoverdrachten en het opleggen van belastingen dat tot gevolg heeft dat de bijhorende lasten of opbrengsten onjuist of onvolledig zijn. Het niet naleven van deze voorwaarden heeft direct invloed op het getrouwe beeld van deze posten in de jaarrekening.

Díe onderwerpen die niet onder het getrouwheidsoordeel van de accountant vallen, hebben we onderstaand nader toegelicht inclusief de wijze waarop het college deze in haar werkzaamheden heeft betrokken.

Aanbestedingen

Uw gemeente voert in het kader van de controle op de naleving van de aanbestedingsregels jaarlijks een uitgebreide 'spendanalyse' uit. Wij constateren dat over 2023 geen sprake is van overtredingen van de EU-aanbestedingsrichtlijnen.

© 2024. Neem voor informatie contact op met Deloitte Nederland

Sociaal domein

Actualiteiten

Binnen het zorgdomein (WMO en Jeugd) is een landelijke ontwikkeling zichtbaar waarbij de lasten de afgelopen jaren fors zijn toegenomen. Waar dit in eerste instantie hoofdzakelijk kwam door een toenemende zorgvraag zien we in 2023 dat er met name sprake is van een toenemende zorgzwaarte met betrekking tot de jeugdzorg. Dit betekent dat cliënten vaak een zwaardere en daarmee duurdere vorm van zorg behoeven.

De gemeente Arnhem wordt hierdoor geconfronteerd met een toenemende zorgvraag, welke aanzienlijke financiële consequenties heeft. Terwijl de zorgkosten stijgen, moet de gemeente tegelijkertijd nauwlettend de budgetten beheren en strategisch alloceren om aan deze groeiende behoefte te voldoen.

Echter, er doet zich een aanhoudend probleem voor: zorginstellingen hebben moeite om aan deze stijgende vraag te voldoen. Capaciteitsbeperkingen en een gebrek aan personeel belemmeren het vermogen van de gemeente om adequate zorg in te kopen, ondanks de beschikbare financiële middelen. Dit resulteert in een kloof tussen wat de gemeente wenst te bieden en wat feitelijk haalbaar is.

Het is voor de gemeente essentieel om efficiënte en effectieve oplossingen te vinden die de financiële druk verminderen en tegemoetkomen aan de zorgnoodzaak. De situatie vereist een geïntegreerde aanpak waarbij financiële duurzaamheid en kwalitatieve zorgverlening centraal staan.

Indien (een deel van) de kosten structureel hoger blijkt uit te vallen, dan ontkomt u mogelijk niet aan het vrijmaken van structurele middelen om de verwachte toekomstige tekorten te dekken.

De gemeente Arnhem erkent de urgentie van dit dilemma en de daarmee gepaard gaande financiële en operationele uitdagingen. Dit blijkt ook uit recente gesprekken met de ambtelijke organisatie. Wij adviseren het college om de ingezette koers voort te zetten.

Sociaal domein | Jeugdzorgkosten

In lijn met de landelijke trend zijn de kosten voor jeugdzorg de afgelopen jaren (fors) gestegen en de verwachting is dat deze ontwikkeling ook komende jaren nog doorzet.

Een nadeel ten opzichte van de begroting zit op jeugdzorg met verblijf waarbij geconstateerd wordt dat de stijging van de kosten in 2023 zich verder doorzet. Er zijn meer kinderen die jeugdzorg nodig hebben en ook is er sprake van langere trajecten in residentiële jeugdhulp. Verder wordt er ook vaker gebruikt gemaakt van relatief lange, dure en intensieve trajecten. Daarnaast is er ook bij ambulante jeugdhulp sprake van stijging van de kosten. Een toename van de trajectomvang en een toename van cliënten met zeer complexe casuïstiek zorgen voor een tekort op ambulante jeugdhulp en jeugd-ggz. De raad is bij het vaststellen van de begroting 2024 geïnformeerd over de problematiek rondom de stijgende zorgkosten.

- Complicerende factor bij het inschatten van de ontwikkeling van zorgkosten in de komende jaren is de verwachte ontwikkeling van de tarieven van zorgaanbieders. Zorgaanbieders hebben op dit moment te maken met sterk oplopende kosten als gevolg van loonstijgingen en oplopende huisvestingslasten. Dit leidt ertoe dat financiële posities van zorginstellingen in toenemende mate onder druk komen te staan wat naar verwachting een prijsopdrijvend effect heeft op de tarieven. Daarnaast zijn er landelijk jeugdzorgaanbieders die niet meer aan de financiële verplichtingen kunnen voldoen waarbij aan gemeenten op basis van het convenant ‘Bevorderen continuïteit jeugdhulp’ een (verplichte) bijdrage aan deze instellingen wordt opgelegd.
- Verder is een toenemende schaarste in beschikbaarheid van zorgpersoneel zichtbaar. Dit leidt er toe dat de toenemende zorgvraag steeds vaker niet meer in balans is met het zorgaanbod. Zowel in de WMO als Jeugdzorg is deze ontwikkeling zichtbaar. In toenemende mate zal daardoor niet de zorgvraag bepalend zijn in de omvang van de zorguitgaven maar ook het aanbod. Dit is een breed maatschappelijk probleem waarbij het voor gemeenten slechts beperkt mogelijk is hierin keuzes te maken.

© 2024. Neem voor informatie contact op met Deloitte Nederland

© 2024. Neem voor informatie contact op met Deloitte Nederland

Voorraad onderhanden werk (grondexploitatie)

De voorraad onderhanden werk

De balanspost met de belangrijkste schattingen in de jaarrekening betreft de voorraad onderhanden werk, waaronder de bouwgronden in exploitatie (grondexploitatie). Deze balanspost is door het saldo ultimo 2023 ad € 83,9 miljoen relevant voor de accountantscontrole, maar ook door de schattingen die een rol spelen bij het ramen van de in 2024 e.v. nog te realiseren baten en lasten. De nog te realiseren baten en lasten vormen samen met de boekwaarde de basis voor de waardering in de jaarrekening, oftewel het verwachte resultaat bij afsluiting van de projecten. Dit leidt tot een voorziening indien het college verwacht dat het project verlieslatend is en tot (tussentijdse) winstneming bij een verwachte winst. Voor de waardering van grondexploitatie dient de gemeente per individueel project te bepalen of de gemeente de boekwaarde plus de in de toekomst nog te realiseren kosten en opbrengsten, naar beste schatting, terugverdient.

De gemeente Arnhem schat ultimo 2023 in dat de totale omvang van de niet terug te verdienen kosten op de gehele grondexploitatie circa € 66,4 miljoen bedraagt (2022: € 65,3 miljoen). Hiervoor is een voorziening getroffen. Deze voorziening is geheel in mindering gebracht op de bouwgronden in exploitatie. Dit is in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording.

Het controleproces van de waardering van de voorraad onderhanden werk

De risico's voor de grondexploitaties zijn in essentie terug te brengen tot vijf P's:

- Planning: is de tijdsplanning van de projecten afgestemd op de (on)mogelijkheden in de markt. Immers, de marktbehoefte bepaalt welke projecten op welk moment te realiseren zijn.
- Programmering: in de afgelopen jaren hebben economische ontwikkelingen geleid tot belangrijke wijzigingen in vooral de woningbehoefte. Is er een kritische analyse gemaakt van de 'mix' van woningen (huur, koop, vrije kavels, appartementen, etc.) in de projecten, in relatie tot de huidige marktvraag in de gemeente?
- Prijs: de verkoopprijzen van woningen, en dus van grond, hebben langere tijd onder druk gestaan. Deze situatie is omgeslagen in een grote vraag naar woningen en grond, waardoor de grondprijs zich in een hoog tempo in positieve zin ontwikkelt. Is afgewogen welke prijzen kunnen worden gehandhaafd en welke grondprijzen bovenwaarts moeten worden bijgesteld als gevolg van de grotere vraag en de positieve marktontwikkelingen?
- Plankosten: door de toenemende vraag naar woningen en dus naar bouwcapaciteit is sprake van een toenemende stijging van de bouwkosten. Is afgewogen welke prijzen kunnen worden gehandhaafd en welke prijzen bovenwaarts moeten worden bijgesteld als gevolg van de grotere vraag en de hierbij horende prijsontwikkelingen?
- Parameters: zijn de parameters voor kosten en opbrengstenstijgingen opportuun, beredeneerd vanuit de huidige situatie en de best mogelijke inschatting van de toekomstige ontwikkeling van de grondprijzen en de plankosten?

De 5 P's vormen de basis voor de actualisatie van de grondexploitaties zoals opgenomen in uw paragraaf 'Grondbeleid'.

Analyse grondexploitaties

Uit nevenstaande figuur blijkt dat de boekwaarde van de bouwgronden in exploitatie is gedaald in 2023. De belangrijkste oorzaak hiervan is een daling van de opbrengsten van de nog te realiseren verkopen in Schuytgraaf als gevolg van het aanpassen van de grondprijzen en het aanpassen van het raamwerk in veld 26/27 en van het programma betaalbare koopwoningen in veld 1/26/27 waardoor er in de plannen meer sociale huurwoningen zijn toegevoegd.

Totale boekwaarde bouwgronden in exploitatie (x € 1 miljoen)

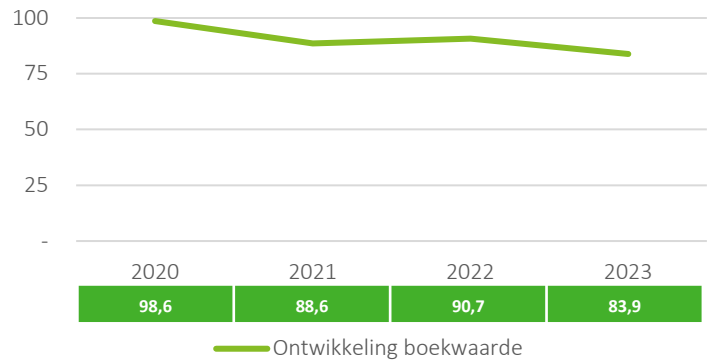

© 2024. Neem voor informatie contact op met Deloitte Nederland

Voorraad onderhanden werk (grondexploitatie)

Bij onze beoordeling van de door de gemeente gehanteerde veronderstellingen voor het actualiseren van de grondexploitaties - vooral de uitgangspunten voor planning (fasering), programmering en prijsbeleid, maar ook de parameters voor kosten- en opbrengstenstijging en de gehanteerde rekenrente (rente-omslagmethode), hebben wij het volgende in overweging genomen:

- Of de afzonderlijke veronderstellingen redelijk lijken, onderling afhankelijk en intern consistent zijn, en of de veronderstellingen redelijk lijken wanneer ze collectief of in samenhang met andere veronderstellingen worden beschouwd.
- Of de veronderstellingen in de markt de waarneembare veronderstellingen op passende wijze weerspiegelen, met andere woorden: is er consistentie met de algemene economische omgeving en de economische omstandigheden in/bij de gemeente?
- Of de veronderstellingen aansluiten op de (vastgestelde) plannen (besluiten) van de raad.
- Of de veronderstellingen consistent zijn met de ervaringscijfers van de gemeente (met andere woorden: is historische informatie representatief voor toekomstige situaties?).

De grondexploitaties zijn door het college voor de jaarrekening 2023 opnieuw doorgerekend (geactualiseerd) en waar nodig zijn de verwachtingen bijgesteld, waarmee tevens is beoordeeld of het onderhanden werk in de jaarrekening op een juiste wijze is gewaardeerd, en of er mogelijk een (aanvullende) verliesvoorziening noodzakelijk is.

Belangrijkste bevindingen inzake waardering grondexploitaties

Als onderdeel van de controle van de waardering van de bouwgronden in exploitatie voeren wij een risicoanalyse uit ter bepaling van het risicoprofiel van de individuele grondexploitaties en de hierdoor bestaande kans op een materiële fout in de waardering ervan. Hierbij betrekken wij de huidige boekwaarde, het geprognosticeerde resultaat, en de aard en omvang van de nog te realiseren baten en lasten (liggen hier bijvoorbeeld al contracten of overeenkomsten aan ten grondslag of niet).

Naast de hiervoor genoemde elementen spelen bij de risicoclassificatie van de individuele projecten ook de aard van het project, de programmering en de doorlooptijd een belangrijke rol.

Zo zorgt binnenstedelijke herstructurering (bijv. project Kronenburg en de vergevorderde plannen voor Spoorzone Arnhem-Oost) normaliter voor een grotere complexiteit, doordat de gemeente Arnhem de bestaande ruimte herontwikkelt en dit type projecten hierdoor (financieel gezien) gevoeliger is voor risico's dan volledig nieuw uit te leggen locaties. Een langere doorlooptijd van de projecten zorgt voor een hoger risicoprofiel, doordat de schatting van kosten en opbrengsten van de projecten subjectiever is naarmate de doorlooptijd toeneemt.

Op grond van onze risicoanalyse hebben wij geconcludeerd dat de grondexploitatie Schuytgraaf (actieve Grex) en de in 2023 vastgestelde gebiedsexploitatie Winkelcentrum Kronenburg (faciliterend) de belangrijkste projecten binnen uw gemeente zijn, waarbij wij deze grondexploitaties voor onze controle hebben geanalyseerd en geselecteerd voor nadere controle.

Van deze (deel)projecten hebben wij de aannemelijkheid van de nog te realiseren kosten en opbrengsten getoetst en is tevens de getroffen verliesvoorziening gecontroleerd.

Onze belangrijkste observaties hierbij is dat de grondexploitaties goed zijn onderbouwd en dat met een hoge mate van deskundigheid wordt gewerkt. Voor de komende periode zal door de gemeente Arnhem nadere keuzes gemaakt moeten worden voor het project Spoorzone Arnhem-Oost. De plannen hiervoor zijn inmiddels in een vergevorderd stadium. Gezien de verwachte omvang van dit project zullen wij in de komende met de ambtelijke organisatie verkennen hoe wij dit proces nader kunnen invullen.

De uitgangspunten die in de grondexploitaties en dus in de jaarrekening 2023 zijn verwerkt, zijn door ons getoetst en als aannemelijk aangemerkt

Wij hebben op grond van de door ons verrichte werkzaamheden inzake de waardering van de grondexploitaties vastgesteld dat uw gemeente:

- Beschikt over actuele ramingen van de nog te realiseren baten en lasten.
- Beschikt over een deugdelijke onderbouwing van de gehanteerde uitgangspunten in de grondexploitaties.
- Externe deskundigheid heeft ingeschakeld ter onderbouwing van de geraamde grondprijzen, grondopbrengsten en parameters.
- Een niet onaannemelijk niveau heeft bepaald van de nog te maken plan- en civiele kosten.

De uitgangspunten die in de grondexploitaties en dus in de jaarrekening 2023 zijn verwerkt, zijn door ons getoetst en als aannemelijk aangemerkt. Hierbij vermelden wij dat op basis van de meeste recente marktinzichten de parameter voor opbrengstenstijging op de korte termijn gunstig is bijgesteld op balansmoment. Dit betreft een autonome ontwikkeling ten opzichte van de door de gemeente vastgestelde parameters.

Verder merken wij volledigheidshalve op dat wij voor de waardering van de grondexploitatie per 31 december 2023 de per die datum vastgestelde projectkaders en genomen besluiten betrokken hebben bij de controle van de waardering. Er is geen rekening gehouden met de effecten van eventuele toekomstige, nog vast te stellen, ambities van uw gemeente.

© 2024. Neem voor informatie contact op met Deloitte Nederland

Fraude, integriteit, en naleving wet- en regelgeving

De beoordeling door het college van burgemeester en wethouders van het risico van materiële fouten in de jaarrekening als gevolg van fraude of van het overtreden van wet- en regelgeving

Bij onze controle vragen wij u jaarlijks inzicht te geven in de eigen inschatting van het risico dat de jaarrekening een materiële afwijking kan bevatten door fraude of het overtreden van wet- en regelgeving (corporate compliance), inclusief de aard, omvang en frequentie van de inschattingen, het proces dat u daarbij hanteert, en de communicatie daarover met het personeel en met de gemeenteraad. Tijdens deze gesprekken heeft uw organisatie aangegeven zich bewust te zijn van frauderisico's, waaronder het belang van corporate compliance en de analyse van corruptievraagstukken.

In onze managementletter hebben wij uitgebreid gerapporteerd over fraude en integriteit, en de stappen die uw gemeente hierin heeft gezet.

Specifieke werkzaamheden frauderisico

Op basis van onze jaarlijkse frauderisicoanalyse (waarbij ook recente praktijkvoorbeelden in de sector worden betrokken) onderkennen wij sinds dit jaar een additioneel frauderisico in de controle. Tijdens onze beoordeling van frauderisico's hebben we een potentieel risico geïdentificeerd met betrekking tot de goedkeuring van geleverde prestaties die niet daadwerkelijk hebben plaatsgevonden of die betrekking hebben op goederen of diensten geleverd voor persoonlijk gebruik. Dit kan resulteren in het onterecht betaalbaar stellen van facturen.

Ondanks dat we *geen* kwantitatief materieel frauderisico waarnemen (het risico dat er door fraude een bedrag van groter dan € 10,3 miljoen afwijkt in de jaarrekening), herkennen we *wel* een kwalitatief materieel frauderisico (politiek-bestuurlijk relevant voor de oordeelsvorming van de gemeenteraad) in situaties waarin het om transacties van grote omvang gaat. We hebben aanvullende steekproefcontroles uitgevoerd op transacties die de drempelwaarde van € 150.000 overschrijden. Bij deze controle zijn geen onregelmatigheden aan het licht gekomen.

Geen wijzigingen in onze initiële inschatting van het frauderisico en geen aanwijzingen voor fraude

De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en detecteren van fraude berust bij het college, inclusief het invoeren en onderhouden van interne beheersingsmaatregelen voor de betrouwbaarheid van de financiële verslaggeving, de werking en efficiency van de bedrijfsvoering, en de naleving van de van toepassing zijnde wet- en regelgeving. Als accountant verkrijgen wij een redelijke, maar geen absolute, zekerheid dat de jaarrekening als geheel geen afwijkingen van materieel belang bevat, als gevolg van fraude of fouten.

Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten, doordat sprake kan zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen of verkeerd voorstellen van zaken, of het doorbreken van de interne beheersing. Onze controle is uitgevoerd met een hoge, maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle fouten en fraudes hebben ontdekt.

Wij hebben de accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en professionele oordeelsvorming toegepast, in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Fraude en integriteit

Jaarlijks verkrijgen wij inzicht in de integriteitsmeldingen, die wij vervolgens doorspreken met uw coördinator integriteit. Wij hebben op basis van onze controle en de besprekingen geen fraudegevallen geconstateerd.

Onze conclusie is voorts dat uw gemeente op een adequate wijze opvolging geeft aan geïdentificeerde integriteitskwesties, en hierover tijdig met ons in contact treedt.

© 2024. Neem voor informatie contact op met Deloitte Nederland

Interne beheersing

© 2024. Neem voor informatie contact op met Deloitte Nederland

Belangrijkste bevindingen voor de interne beheersing vanuit de controle van het boekjaar 2023

Boardletter 2023, toegespitst op de interne (financiële) beheersing

Als onderdeel van de jaarrekeningcontrole hebben wij in het najaar van 2023 een interim-controle uitgevoerd. Deze interim-controle was primair gericht op de opzet, het bestaan en de werking van maatregelen van administratieve organisatie en interne beheersing, voor zover van belang voor onze controle op de getrouwheid van de in de jaarrekening opgenomen gegevens.

Voor de bevindingen van de interim-controle verwijzen wij naar onze boardletter 2023 gedateerd d.d. 24 november 2023.

In de boardletter hebben wij een aantal aandachtspunten voor het opstel- en controleproces van de jaarrekening 2023 benoemd.

- Implementatie rechtmatigheidsverantwoording
- Fraude
- Aanpassingen van het BADO

Als onderdeel van onze werkzaamheden voor de jaarrekening zijn wij nagegaan of deze aandachtspunten voldoende zijn opgevolgd. Voor zover de opvolging en/of onze controle ervan hiertoe aanleiding geven, hebben wij onze bevindingen in dit accountantsverslag bij het betreffende onderwerp verwerkt.

Memoriaalboekingen

Memoriaalboekingen zijn (correctie)boekingen die niet via de reguliere boekingsgang plaatsvinden. Deze boekingen zijn hierdoor in opzet meer risicovol en daarom besteden wij bij onze controle extra aandacht aan deze boekingen.

Om de controle zo efficiënt en effectief mogelijk uit te voeren, en toe te spitsen op het specifieke risico en karakter van memoriaalboekingen, hebben wij gebruikgemaakt van een data-analyse tool. Hieruit zijn geen onjuistheden, onrechtmatigheden of anderszins bijzonderheden gebleken.

Evaluatie opstel- en controleproces

Medio 2023 hebben wij met de ambtelijke organisatie het opstel- en controleproces van de jaarrekening 2022 geëvalueerd, en waar nodig aanscherpingen verwerkt in het interne ‘draaiboek’ voor het opstelproces en de werk- en planningsafspraken voor de jaarrekening. Met deze aanpassingen is het proces verder geoptimaliseerd en is de controle binnen de afgesproken planning afgerond.

Het opstel- en controleproces is door een goede samenwerking prettig verlopen. Wel zien we dat controle van de grondexploitaties overeenkomstig voorgaand jaar veel werkdruk creëert aan de kant van de gemeente als ook aan onze kant. We gaan daarom met elkaar in gesprek om te bekijken wat er voor nodig is om deze controle eerder uit te voeren en verder te optimaliseren.

Wij trekken samen met uw gemeente op in het proces van het digitaliseren van de controle. In het najaar van 2023 wisselen wij met uw organisatie verder van gedachten over de vereisten in de automatiseringsomgeving en de inrichting van uw financiële administratie, met als doel de mogelijkheden van data-analyse maximaal te kunnen benutten.

De verantwoording over en interne controle van de SiSa-bijlage is van een goed niveau. Ondanks een nog verdere toename van het aantal regelingen is het controleproces soepel verlopen en merken wij dat de kwaliteit van de dossiervorming vanuit de ambtelijke organisatie toeneemt.

Medio 2024 evalueren wij - mede op basis van de actualisatie van de risicoanalyse voor de jaarrekening 2024 - wederom gezamenlijk het proces om te bepalen op welke terreinen/aspecten verdere verbeteringen in het opstel- en controleproces van de jaarrekening mogelijk zijn.

Betrouwbaarheid en continuïteit van de automatiseringsomgeving inclusief cybersecurity zit in een groeipad

De bestaande tekortkomingen in de IT-omgeving leiden ertoe dat de gemeente en wij niet zonder meer kunnen steunen op de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking. Belangrijke nadelen van het feit dat onvoldoende opvolging is gegeven aan onze eerdere aanbevelingen, zijn onder andere:

- Uw gemeente loopt een verhoogd risico op tekortkomingen in de geautomatiseerde gegevensverwerking die bijvoorbeeld kunnen resulteren in niet-betrouwbare data c.q. cijfers en een grote(re) impact kunnen hebben indien sprake is van cybersecurity incidenten.
- Het niet zonder meer kunnen steunen op de geautomatiseerde gegevensverwerking leidt ertoe dat bij de interne controles niet zonder meer gebruik is te maken van onder andere gegevens uit het systeem waarop bijvoorbeeld data-analyses gedraaid worden. Hiervoor moeten eerst aanvullende werkzaamheden uitgevoerd worden om de betrouwbaarheid van data/lijstwerk vast te stellen.

Als gevolg van het (vooralsnog) onvoldoende opvolgen van de aanbevelingen op dit gebied hebben wij ook voor de jaarrekeningcontrole 2023 niet zonder meer kunnen steunen op de geautomatiseerde gegevensverwerking. Het gevolg van deze conclusie is dat wij meer gegevensgericht werk hebben moeten verrichten, waaronder het uitvoeren van specifieke werkzaamheden om de betrouwbaarheid van data en lijstwerk vast te stellen.

Wij zien dat het college de bevindingen heeft onderkend en hiermee actief aan de slag is om verbetering te realiseren. Hierover hebben wij u met onze boardletter d.d. 24 november 2023 uitgebreid geïnformeerd en zullen wij verder monitoren in de opmaat naar de interim-controle 2024.

© 2024. Neem voor informatie contact op met Deloitte Nederland

Bijlagen

© 2024. Neem voor informatie contact op met Deloitte Nederland

A1 - Niet-gecorrigeerde controleverschillen

Aard van de fouten	Getrouwheid
Effect niet-gecorrigeerde controleverschillen voorgaande periode	€ 0
Effect niet-gecorrigeerde controleverschillen huidige periode:	€ 0
Totaal getrouwheidsfouten	€ 0

- Wij hebben van het college een schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening ontvangen, waarin het college het bovenstaande heeft bevestigd. Dit houdt in dat eventuele niet-geconstateerde en daardoor niet-gecorrigeerde afwijkingen, zowel individueel als in totaal, in het kader van de jaarrekening niet materieel zijn. Het college heeft tevens bevestigd geen kennis te hebben van andere niet-gecorrigeerde afwijkingen.

© 2024. Neem voor informatie contact op met Deloitte Nederland

A2 - Onzekerheden in de controle

Aard van de onzekerheden	Getrouwheid
• Onzekerheid 1	€ 0
Totaal onzekerheden in de controle getrouwheid	€ 0

- Wij hebben van het college een schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening ontvangen, waarin het college het bovenstaande heeft bevestigd. Het college heeft tevens bevestigd geen kennis te hebben van andere onzekerheden.

© 2024. Neem voor informatie contact op met Deloitte Nederland

B - Bevindingen controle SiSa-bijlage 2023

Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, artikel 5, lid 4, rapporteren wij in dit accountantsverslag over de strekking van ons getrouwheidsoordeel bij de jaarrekening 2023 en onze conclusies ten aanzien van de rechtmatigheid van de SiSa-bijlage 2023.

- De strekking van ons getrouwheidsoordeel bij de jaarrekening: goedkeurend.
- De strekking van ons rechtmatigheidsoordeel over de baten, lasten en balansmutaties SiSa: goedkeurend.

Per regeling geven wij in de volgende tabel aan of, en zo ja welke financiële fouten of onzekerheden zijn geconstateerd.

Code	SiSa-regeling	Fout of onzekerheid	Financiële omvang	Toelichting
A14	Regeling specifieke uitkering Gemeente in verband met de versterking van de lokale [...] radicalisering, (gewelddadig) extremisme en terrorisme 2022	n.v.t.	€ 0	
A16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	n.v.t.	€ 0	
A17	Regeling specifieke uitkering voorkomen georganiseerde en ondermijnende jeugdcriminaliteit	n.v.t.	€ 0	
A20	Specifieke uitkering versterking van de lokale integrale aanpak van radicalisering, extremisme en terrorisme 2023- 2026	n.v.t.	€ 0	
B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	n.v.t.	€ 0	
C9	Specifieke uitkering woningbouwimpuls	n.v.t.	€ 0	
C11	Regeling procesgeld woondeal regio Arnhem-Nijmegen	n.v.t.	€ 0	
C30	Specifieke uitkeringen proeftuinen aardgasvrije wijken 2e ronde	n.v.t.	€ 0	
C31	Regeling vaststelling regels verstrekken eenmalige specifieke uitkering aan gemeenten huisvesting kwetsbare doelgroepen	n.v.t.	€ 0	
C32	Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen	n.v.t.	€ 0	
C47	Volkshuisvesting	n.v.t.	€ 0	
C55	Aanpak Energie Armoede	n.v.t.	€ 0	
C56	Regeling huisvesting aandachtsgroepen	n.v.t.	€ 0	
C62	Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire	n.v.t.	€ 0	
Subtotaal			**€ 0**	

© 2024. Neem voor informatie contact op met Deloitte Nederland

B - Bevindingen controle SiSa-bijlage 2023

Code	SiSa-regeling	Fout of onzekerheid	Financiële omvang	Toelichting
Subtotaal – zie vorige pagina			**€ 0**	
C85	Stimuleringsregeling flex- en transformatiewoningen	n.v.t.	€ 0	
C92	Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid	n.v.t.	€ 0	
C94	Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeente verduurzaming [..] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties	n.v.t.	€ 0	
C100	Regeling kansrijke wijk	n.v.t.	€ 0	
C105	Regeling specifieke uitkering startbouwimpuls	n.v.t.	€ 0	
C106	Tijdelijke regeling specifieke uitkering gebiedsbudget	n.v.t.	€ 0	
C109	Meerjarig regeling specifieke uitkering herstructurering volkshuisvesting	n.v.t.	€ 0	
D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)	n.v.t.	€ 0	
D10	Volwasseneneducatie	n.v.t.	€ 0	
D11	Regeling specifieke uitkering extra financiële middelen RMC-functie	n.v.t.	€ 0	
D12	Regionale meld- en coördinatiefunctie	n.v.t.	€ 0	
D12a	Regionaal programma voortijdig schoolverlaten	n.v.t.	€ 0	
D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	n.v.t.	€ 0	
D19	Tijdelijke onderwijshuisvesting ontheemden	n.v.t.	€ 0	
D21	Specifieke uitkering Impuls Jongerencultuur	n.v.t.	€ 0	
D22	Regeling specifieke uitkering voor de voorschoolse educatie aan ontheemde peuters	n.v.t.	€ 0	
D23	Regeling eenmalige specifieke uitkering en subsidies lokale bibliotheekvoorzieningen	n.v.t.	€ 0	
E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaai	n.v.t.	€ 0	
E20	Regeling stimulering verkeersmaatregelen 2020-2021	n.v.t.	€ 0	
Subtotaal			**€ 0**	

© 2024. Neem voor informatie contact op met Deloitte Nederland

B - Bevindingen controle SiSa-bijlage 2023

Code	SiSa-regeling	Fout of onzekerheid	Financiële omvang	Toelichting
Subtotaal – zie vorige pagina			**€ 0**	
E44	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021–2027	n.v.t.	€ 0	
E50	Bodemsanering Grondwal Bethaniënstraat Arnhem	n.v.t.	€ 0	
E53	Regeling specifieke uitkering Schone Lucht Akkoord	n.v.t.	€ 0	
E58	Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem overbruggingsjaar 2021	n.v.t.	€ 0	
E83	Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2022	n.v.t.	€ 0	
E84	Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023	n.v.t.	€ 0	
E85	Tijdelijke regeling specifieke uitkeringen intelligente verkeersregelinstallaties	n.v.t.	€ 0	
E87B	Tijdelijke regeling stimuleren maatregelen tweede fase Deltaprogramma zoetwater (SiSa tussen medeoverheden)	n.v.t.	€ 0	
E104	Specifieke uitkering woningbouw op korte termijn door bovenplanse infrastructuur	n.v.t.	€ 0	
F28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid	n.v.t.	€ 0	
G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2023	n.v.t.	€ 0	
G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 gemeentedeel 2023	n.v.t.	€ 0	
G4	Tozo 1_fundamentele rechtmatigheidseisen gemeentedeel 2023	n.v.t.	€ 0	
G10	Wet inburgering gemeentedeel 2023	n.v.t.	€ 0	
G12	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T_ gemeentedeel 2023	n.v.t.	€ 0	
G13	Besteding/baten onderwijsroute gemeentedeel 2023	n.v.t.	€ 0	
H1	Ministeriële regeling heroïnebehandeling	n.v.t.	€ 0	
H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport	n.v.t.	€ 0	
H8	Regeling Sportakkoord 2020-2022	n.v.t.	€ 0	
Subtotaal			**€ 0**	

© 2024. Neem voor informatie contact op met Deloitte Nederland

B - Bevindingen controle SiSa-bijlage 2023

Code	SiSa-regeling	Fout of onzekerheid	Financiële omvang	Toelichting
Subtotaal – zie vorige pagina			**€ 0**	
H10	Regeling specifieke uitkering vastgoedtransitie gesloten jeugdhulp 2020	n.v.t.	€ 0	
H12	Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken	n.v.t.	€ 0	
H20	Regeling specifieke uitkering vastgoedtransitie residentiële jeugdhulp 2021	n.v.t.	€ 0	
H26	Regeling specifieke uitkering randvoorwaardelijke functies jeugdhulp	n.v.t.	€ 0	
H30	Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026	n.v.t.	€ 0	
H32	Regeling specifieke uitkering Meerkosten Energie Openbare Zwembaden	n.v.t.	€ 0	
H35	Specifieke uitkering IZA-doelen 2023-2026	n.v.t.	€ 0	
Subtotaal			**€ 0**	

© 2024. Neem voor informatie contact op met Deloitte Nederland

C - Onafhankelijkheidsbevestiging

Bevestiging onafhankelijkheid

De voorschriften in het kader van onafhankelijkheid zijn binnen de Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (de NBA) opgenomen in de “Verordening inzake Onafhankelijkheid (ViO)” en vormen een belangrijk onderdeel van het ‘normenkader’ waaraan een accountant moet voldoen. De naleving van de ViO is binnen de organisatie van Deloitte ingebed.

Wij bevestigen dat onze onafhankelijke positie ten opzichte van de gemeente Arnhem in overeenstemming met de Nederlandse wettelijke en beroepsvoorschriften is gewaarborgd. Wij zijn van mening dat onze objectiviteit gedurende het afgelopen jaar niet is aangetast.

Stelsel van waarborgen om onze onafhankelijke positie te waarborgen

Deloitte beschikt over een stelsel van maatregelen om haar onafhankelijke positie bij controlecliënten te waarborgen. Dit stelsel van maatregelen is een integraal onderdeel van de bestuurlijke organisatie en van het voor de gehele organisatie van toepassing zijnde stelsel van kwaliteitsbeheersingsmaatregelen.

Bijgaande niet-limitatieve opsomming geeft u een indruk van de maatregelen die bijdragen aan het waarborgen van onze onafhankelijke positie:

- Schriftelijke onafhankelijkheidsbepalingen waarin alle bestaande onafhankelijkheidsvereisten en de risico’s ten aanzien van de bedreiging van de onafhankelijkheid en de daaraan gerelateerde waarborgen zijn verwerkt.
- Procedures voor tijdige bekendmaking van de voorschriften en de daarin aangebrachte wijzigingen aan alle gevolmachtigden en werknemers bij Deloitte.
- Procedures voor de organisatie van periodieke trainingen inzake de toepassing van de onafhankelijkheidsvoorschriften.
- Procedures die erop gericht zijn dat onze gevolmachtigden en werknemers in specifieke casussen en omstandigheden de onafhankelijkheidsvoorschriften naleven.
- De benoeming van professionals op seniorniveau die verantwoordelijk zijn voor het continu actualiseren van de procedures en voorschriften, de tijdige bekendmaking ervan en het adequaat functioneren van het gehele stelsel van waarborgen.
- Procedures voor een schriftelijke rapportage per controlecliënt waarin is vastgelegd of sprake is van omstandigheden die de onafhankelijkheid van de accountant die de controleopdracht uitvoert bedreigen, op welke wijze met potentiële bedreigingen is omgegaan en, indien er bedreigingen zijn gesignaleerd, welke maatregelen dan zijn genomen om deze bedreigingen voor de onafhankelijkheid weg te nemen. De vastlegging van deze beoordeling, inclusief een gemotiveerde conclusie (de zogenoemde ‘onafhankelijkheids-evaluatie’), wordt in het dossier opgenomen.
- Procedures die vereisen dat een daartoe geëigende afdeling binnen Deloitte wordt geconsulteerd, als sprake is van een mogelijke aantasting van de onafhankelijkheid in relatie tot een specifieke cliënt. Indien de bestuursstructuur van de controlecliënt voorziet in een gemeenteraad, raadscommissie of auditcommissie, overwegen wij ook een van deze instanties te raadplegen.
- Procedures voor het interne toezicht in relatie tot de toetsing en bewaking van de naleving van de onafhankelijkheidsvoorschriften.

De opzet en werking van ons stelsel van maatregelen wordt periodiek door de externe toezichthouder getoetst.

Interne roulatie

Een te grote mate van vertrouwdheid of vertrouwen kan een bedreiging vormen voor de onafhankelijkheid van de accountant wanneer bepaalde leden van het controleteam geregeld en voor lange tijd aan de wettelijke controle van een controlecliënt meewerken.

Wij beoordelen de bedreiging voor de onafhankelijkheid die kan voortvloeien uit de langdurige betrokkenheid van andere leden van het controleteam bij de controleopdracht. Waar nodig nemen wij maatregelen om deze bedreiging weg te nemen.

Onze beoordeling heeft geen aanleiding gegeven om het komend boekjaar teamleden bij de gemeente Arnhem te rouleren.

Persoonlijke, zakelijke of financiële relaties met de gemeente Arnhem

Wij hebben een evaluatie gemaakt van persoonlijke, zakelijke en financiële relaties tussen Deloitte, haar gevolmachtigden en haar medewerkers en de gemeente die van invloed kunnen zijn op onze onafhankelijkheid. Bij deze evaluatie zijn ons geen zaken gebleken die aan u gerapporteerd dienen te worden.

Geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid

De Nederlandse onafhankelijkheidsregels vereisen dat de eindverantwoordelijke accountant de met governance belaste organen informeert over geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid die Deloitte, een bestuurder of interne toezichthouder van Deloitte of een lid van het controleteam heeft ontvangen van of verstrekt aan de gemeente of een bij de gemeente betrokken persoon. Hierbij is een drempel van € 100 opgenomen in de regels.

Wij hebben geen geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid met een (geschatte) waarde van meer dan € 100 ontvangen of verstrekt, en zijn daarom van mening dat er geen sprake is van een bedreiging voor de onafhankelijke uitvoering van de controleopdracht.

© 2024. Neem voor informatie contact op met Deloitte Nederland

Deloitte.

Onder Deloitte wordt verstaan één of meer van Deloitte Touche Tohmatsu Limited (“DTTL’’ of ‘’Deloitte Global’’), haar wereldwijde netwerk van member firms en aan hen verbonden entiteiten (tezamen, de “Deloitte-organisatie”). DTTL en haar wereldwijde netwerk van member firms en aan hen verbonden entiteiten zijn juridisch gescheiden en onafhankelijke entiteiten, die elkaar niet kunnen verplichten of binden ten aanzien van derden. DTTL en iedere DTTL member firm en aan hen verbonden entiteiten zijn aansprakelijk voor hun eigen handelen en nalaten, en niet voor het handelen of nalaten van een andere entiteit. DTTL verleent geen diensten aan cliënten. Raadpleeg www.deloitte.com/about voor meer informatie.

Deloitte levert toonaangevende audit- en assurance-, belastingadvies- en juridische diensten, en diensten op het gebied van consulting, financial advisory, en risk advisory aan bijna 90% van de Fortune Global 500® en duizenden particuliere bedrijven. Onze professionals leveren meetbare en blijvende resultaten die het vertrouwen van het publiek in kapitaalmarkten helpen versterken, klanten in staat stellen te transformeren en bloeien, en de weg wijzen naar een sterkere economie, een meer rechtvaardige samenleving en een duurzame wereld. Voortbouwend op haar meer dan 175-jarige geschiedenis, omvat het bereik van Deloitte meer dan 150 landen en gebieden. Ontdek hoe de meer dan 415.000 mensen van Deloitte wereldwijd een impact maken die ertoe doet op www.deloitte.com.

Deze communicatie bevat louter algemene informatie en noch DTTL, noch haar wereldwijde netwerk van member firms of aan hen verbonden entiteiten verleent door middel van deze communicatie professioneel advies of diensten. Voordat u een beslissing neemt of actie onderneemt die van invloed kan zijn op uw financiën of uw bedrijf, dient u een gekwalificeerde professionele adviseur te raadplegen. Geen enkele entiteit in de Deloitte-organisatie is verantwoordelijk voor enig verlies dat wordt geleden door een persoon die op deze communicatie vertrouwt.

© 2024. Neem voor informatie contact op met Deloitte Nederland.

Aan de gemeenteraad

Datum : 23 april 2024
Zaaknummer : 4155534
Contactpersoon : Ron Verheijen
Telefoonnummer : 026-3775185

Onderwerp: Reactie van het college op het accountantsverslag

Geachte voorzitter en leden,

Onlangs heeft onze accountant de controle van de jaarstukken 2023 afgerond. Zoals gebruikelijk zijn de belangrijkste uitkomsten uit deze controle vastgelegd in het Accountantsverslag 2023. Wij hebben, net zoals voorgaand jaar, met tevredenheid kennis genomen van de inhoud van dit verslag. Graag nemen we u mee in onze bestuurlijke reactie op de belangrijkste bevinden en conclusies.

Wij zijn tevreden met het totaalbeeld van de accountant, namelijk dat sprake is geweest van een soepel verlopen controle en dat opnieuw stappen zijn gezet in de kwaliteit van het balansdossier. De korte lijnen tussen organisatie en accountant en, als gevolg hiervan, de mogelijkheden om continu te verbeteren, worden herkend.

Herkenning zit ook op de aandachtspunten die de accountant noemt in de kernboodschap. Enerzijds betreft dit het spanningsveld tussen ambities en beschikbare capaciteit; anderzijds de toenemende zorgvraag en de daarmee verband houdende (forse) lastenstijging. Beide aandachtspunten zullen ook terugkomen in de gesprekken over de Perspectiefnota 2025. Daarbij gaat het om de vertaling van ambities en visies naar realistische uitvoering. Realistisch in termen van de ambtelijke capaciteit, maar ook gerelateerd aan de actuele financiële werkelijkheid en aan externe factoren, zoals netcongestie, die de realisatie van onze plannen ingewikkelder maken.
Daarnaast is het van belang om in te zetten op een transformatie van het sociaal domein die, binnen de door de accountants geschetste eigen ruimte van een gemeente, voorziet in beïnvloeding van de zorgvraag. Bijvoorbeeld door meer in te zetten op preventie. Tegelijkertijd zal blijvend bij het Rijk moeten worden aangedrongen op wijzigingen in wet- en regelgeving omdat de huidige ontwikkeling niet houdbaar is.

In navolging van de presentatie die hij onlangs heeft verzorgd in uw raad, stelt de accountant vast dat een relatief groot deel van het vermogen van de gemeente Arnhem is vastgelegd in bestemmingsreserves. In de aanloop naar de Begroting 2025 zullen wij invulling geven aan het advies

om actualiteit en relevantie van de reserves en de daarin opgenomen bedragen kritisch tegen het licht te houden.

Ten slotte zullen we ons inzetten om de geschetste lijn van jaarlijkse verbetering in de kwaliteit van de processen rond administratie en jaarrekening voort te zetten.

Hoogachtend,
het college van burgemeester en wethouders van Arnhem,

de secretaris,	de burgemeester,
J.H. de Baas	A. Marcouch

Bijlage(n)
–

Lopende onderzoeken

Naam van het onderzoek	Doel van het onderzoek	(Verwachte) einddatum (Q=kwartaal)	Thema	Verantwoordelijke portefeuillehouder
Evaluatie Trajectbegeleiding Preventie met Gezag	Waaruit bestaat de intensieve trajectbegeleiding gericht op kwetsbare jongeren in de wijken Malburgen en Presikhaaf in Arnhem en welke resultaten zijn zichtbaar? Het onderzoek levert kwartaalrapportages t/m 2025.	Q4 2025	Openbare Orde en Veiligheid	Ahmed Marcouch
Actieonderzoek bureau Beke naar interventie Persoonsgerichte Aanpak-wijken / crossroads	Verbeteren effectiviteit en impact van de interventies.	Q4 2024	Openbare Orde en Veiligheid	Ahmed Marcouch
Behoefte-onderzoek Cultuur in Zuid	Onderzoek naar de behoefte aan cultuur in Arnhem Zuid. Uitgevoerd door Spectrum (voert gesprekken in de wijken in Arnhem Zuid) en Ruimtekoers (maakt op basis van van behoefte ophalen en eerste resultaten spectrum een programmering en gaat die testen).	Q2 2024	Cultuur en Recreatie	Cathelijne Bouwkamp

Analyse cultuurbeleid	Dit is bouwsteen 1 van 3 in het kader van de vernieuwing van het cultuurbeleid. Er is door externe en interne factoren aanleiding het huidig cultuurbeleid te herijken/vernieuwen. Onderdelen zijn: hoe staat de sector er voor, wat zijn relevante ontwikkelingen, een externe blik op ons cultuurbeleid en functioneren subsidiehuis en aanbevelingen voor de toekomst. De 3 bouwstenen gezamenlijk moeten leiden tot een uitgangspuntennota met een actie- en (financieel) programma voor korte en middellange termijn (2025-2028) en een document met beleidsvoornemens voor op de langere termijn (vanaf 2029).	Q3 2024	Cultuur en Recreatie	Cathelijne Bouwkamp
Scan podiumkunsten	Dit is bouwsteen 2 van 3 in het kader van de vernieuwing van het cultuurbeleid. Doel: inzicht in de staat van de professionele infrastructuur podiumkunsten in Arnhem en een advies over een toekomstbestendig kwalitatief en kwantitatief aanbod van de podia en de podiumkunsten-infrastructuur in de groeiende stad.	Q3 2024	Cultuur en Recreatie	Cathelijne Bouwkamp

Aanpak culturele referentienormen	Dit is bouwsteen 3 in het kader van de vernieuwing van het cultuurbeleid. Doel: Inzicht in de impact van de inwonergroei en de groeisprong van Arnhem op de feitelijk benodigde ruimte en investeringen voor extra culturele voorzieningen (in de voorfase van een gebiedsontwikkeling). Houvast als ontwikkelstrategie in gesprekken met (ontwikkelende) partijen binnen een gebiedsontwikkeling.	Q3 2024	Cultuur en Recreatie	Cathelijne Bouwkamp
Concept Groningerssingel	Uitwerking concept cultureel verzamelgebouw voor o.a. popcentrum Jacobiberg met goede werkplekken, studio's, oefen- en podiumruimtes, waar culturele crossovers en vernieuwing kunnen ontstaan, maar waar ook voor bewoners en publiek zichtbaar is wat er gebeurt.	Q2 2024	Cultuur en Recreatie	Cathelijne Bouwkamp
Monitoring Experiment Immerloo Schuldenvrij (EIS)	Kwalitatieve evaluatie van de ervaringen van deelnemers en samenwerking tussen partners bij het experiment.	Q1 2026	Werk en Inkomen	Mark Lauriks
CBS Barometer Culturele Diversiteit 2024	Inzicht verkrijgen in de culturele diversiteit van de ambtelijke organisatie.	Q1 2025	Inclusie	Maurits van de Geijn
Veiligheidsgevoel en acceptatie van LHBTIQ+ groepen in Arnhem	Wat is de trend in veiligheidsgevoel en acceptatie van LHBTIQ+ groepen in Arnhem?	Q2 2024	Inclusie	Maurits van de Geijn

Onderzoek uitbreiding buitenlandse relaties	De mogelijkheid onderzoeken tot het aangaan van een tweede structurele buitenlandse relatie.	Q2 2024	Internationale samenwerking	Maurits van de Geijn
Circulaire infra fase 1	Antwoord op de volgende drie vragen: 1. hoe kunnen de ambities van de gemeente worden vertaald naar doelen op strategisch niveau? 2. welke inhoudelijke oplosrichtingen zijn kansrijk om de doelen te bereiken? Op welk assesttype en materialen zou de gemeente zich vooral moeten richten; 3. hoe zou de gemeente in de werkprocessen (en met welke instrumenten) kunnen sturen op deze doelen?	Q2 2024	Ruimte en Infrastructuur	Nermina Kundić
Evaluatie Stichting ondernemers fonds Arnhem	Evaluatie Stichting ondernemers fonds Arnhem.	Q2 2024	Economie	Nermina Kundić
Motiveringen van particuliere inwoners om zelf aanpassingen aan de eigen woning te doen	Meer zicht krijgen in de motiveringen om wel of niet aanpassingen aan de eigen woning te doen.	Q4 2023	Ruimte en Infrastructuur	Paul Smeulders

Afgeronde onderzoeken

Naam van het onderzoek	Doel van het onderzoek	Datum afronding	Thema	Verantwoordelijke portefeuillehouder
Actie-onderzoek Breed Offensief Tegen Ondermijnende Criminaliteit / Preventie met Gezag (PMG)	Evaluatie aanpak hoogrisico jongeren. Wat is de meerwaarde van Preventie met Gezag?	Q4 2023	Openbare Orde en Veiligheid	Ahmed Marcouch
Evaluatie Straatcoaches	Inzicht verkrijgen in de bekendheid van, ervaringen met en waardering van het project Straatcoaches Arnhem onder wijkbewoners en scholieren in de wijken Malburgen, Presikhaaf en Geitenkamp.	Q4 2023	Openbare Orde en Veiligheid	Ahmed Marcouch
Evaluatie Afvalbeleid	In het coalitieakkoord 2022-2026 is afgesproken aan het eind van 2023 het huidige afvalbeleid geëvalueerd te hebben. Het huidige beleid inclusief ambities en instrumenten wordt bekeken en beoordeeld.	Q4 2023	Ruimte en Infrastructuur	Bob Roelofs
Onderzoek Herdenkingen	Ophalen hoe men omgaat met herdenkingen nu en in de toekomst, hoe geven we invulling nu de veteranen uit WOII er steeds minder aanwezig kunnen zijn, hoe blijft de jonge generatie aangehaakt?	Q4 2023	Cultuur en Recreatie	Bob Roelofs
Onderzoek Nascheiding plastic afval uit restafval	We onderzoeken de mogelijkheden en scenario's omtrent het nascheiden van plastic afval uit restafval in de Arnhemse situatie.	Q4 2023	Ruimte en Infrastructuur	Bob Roelofs

Onderzoek passende personeelsformatie sociale wijkteams	Vaststellen of de huidige personeelsformatie van de sociale wijkteams passend is om de opdracht van de gemeente Arnhem aan de sociale wijkteams uit te voeren.	Q4 2023	Zorg en Welzijn	Marco van der Wel
Onderzoek inzet bewonersondersteuning	Hoe ziet het Arnhemse aanbod aan bewonersondersteuning er uit en is deze passend binnen de huidige vraag in relatie tot beschikbare budget?	Q4 2023	Zorg en Welzijn	Mark Lauriks
Nederlandse Inclusiviteitsmonitor (NIM)	Tweejaarlijks onderzoek naar het diversiteits- en inclusiebeleid en het ervaren werkklimaat.	Q4 2023	Inclusie	Maurits van de Geijn
Onderzoek naar de voorzieningenbehoefte en de eigen inbreng van Arnhemse dak- en thuislozen	'Bij wie leeft in Arnhem een dergelijke behoefte voor een open beschutte ruim- te (in dit rapport verder 'schuilcontainer' genoemd) en is een aanvulling op het bestaande aanbod aan dagopvang gewenst?'	Q4 2023	Zorg en Welzijn	Maurits van de Geijn
Model Integriteitsysteem Lokale Overheid (uitvoering door Governance & Integrity Nederland)	Door middel van een systeemanalyse inzicht verkrijgen in de sterke en de zwakke punten van het aanwezige integriteitsysteem. Hiermee draagt Arnhem als gemeente bij aan de ontwikkeling van een landelijk model integriteitsysteem voor lokale overheden.	Q3 2023	Bestuur	Maurits van de Geijn
3e cohortstudie Veilig Thuis, regio Arnhem-Ede	Onderzoeken of onze werkwijze/aanpak met Veilig Thuis voldoende werkt in gezinnen waar huiselijk geweld en kindermishandeling speelt.	Q4 2023	Zorg en Welzijn	Maurits van de Geijn

CBS Barometer Culturele Diversiteit 2023	Inzicht verkrijgen in de culturele diversiteit van de ambtelijke organisatie.	Q1 2024	Inclusie	Maurits van de Geijn
Sporen van slavernijverleden in Arnhem	Het hoofddoel van het onderzoek is het blootleggen van Sporen van Slavernijverleden in Arnhem.	Q1 2024	Inclusie	Maurits van de Geijn
Circulariteitsscan	Onderzoek naar stand van zaken circulaire inkoop & grondstofstromen analyse voor de stad. De circulariteitsscan geeft inzicht in het niveau van circulariteit van de gemeente Arnhem en de belangrijkste verbeterkansen voor grondstofstromen in vastgoed, facilitaire producten en diensten en de openbare ruimte. Daarnaast wordt in kaart gebracht welke grondstofstromen en de bijbehorende milieuimpact in Arnhem veel voorkomen om ook hier in de verbeterkansen in kaart te brengen. Het onderzoek is onderdeel van een opdracht om niveau 5 op de CO2 prestatieladder te behalen en onderdeel van een afspraak met de raad om het uitvoeringsprogramma circulaire economie te evalueren.	Q4 2023	Economie	Nermina Kundić
Evaluatie scanauto's en kentekenparkeren	Evaluatie van de inzet van scanauto's en de invoering van kentekenparkeren.	Q4 2023	Mobiliteit	Nermina Kundić

Arnhem Energy Hotspot	Verder bouwen aan internationaal toonaangevend energiecluster in en rond Arnhem, via een geheel van publiek-private projecten en acties en een daarbij passende samenwerking. NB: gemeente is mede-opdrachtgever naast de regionale ontwikkelingsmaatschappij OOSTNL.	Q3 2023	Economie	Nermina Kundić
Evaluatie AZC Elderhoeve	In 2015 is azc Elderhoeve gevestigd in de Arnhemse wijk Elden. Toen de tijdelijke bestuursovereenkomst tussen gemeente en COA afliep is op 18 april 2021 de locatie Elderhoeve formeel verlengd met een bestuursovereenkomst voor de duur van vier jaar. Hierbij is de afspraak gemaakt dat de gemeente voor april 2024 een evaluatie onderzoek doet naar de ervaringen met het AZC in de omgeving. Mede op basis hiervan zal het college in april 2024 een besluit nemen over de toekomst van deze locatie.	Q1 2024	Opvang vluchtelingen	Paul Smeulders

Deloitte Accountants B.V.
Meander 551
6825 MD Arnhem
Postbus 30265
6803 AG Arnhem
Nederland

Tel: 088 288 2888
www.deloitte.nl

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan de gemeenteraad van de gemeente Arnhem

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2023

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2023 van de gemeente Arnhem gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2023 en van het vermogen van de gemeente Arnhem op 31 december 2023 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

De jaarrekening bestaat uit:

- Het overzicht van baten en lasten over 2023.
- De balans per 31 december 2023.
- De toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen, waaronder de rechtmatigheidsverantwoording van het college van burgemeester en wethouders over de financiële rechtmatigheid van baten, lasten en balansmutaties over 2023.
- De SiSa-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen.
- De bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), de Nota verwachtingen accountantscontrole 2023, het controleprotocol dat is vastgesteld door de gemeenteraad op 23 november 2017 met kenmerk 2016-01-00784 en het Controleprotocol WNT 2023 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie ‘Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening’.

Wij zijn onafhankelijk van de gemeente Arnhem zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Deloitte.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van een oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden bezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 10.300.000. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado en het controleprotocol vastgesteld met het besluit d.d. 23 november 2017.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2023. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn met de gemeenteraad overeengekomen dat wij aan de gemeenteraad tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 10.300.000 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve, SiSa- of WNT-redenen relevant zijn.

Controleaanpak frauderisico's

Wij hebben risico's geïdentificeerd en ingeschat op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening die het gevolg is van fraude. Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in de gemeente en haar omgeving, de componenten van het interne beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop het college inspeelt op frauderisico's en het interne beheersingssysteem monitort en de wijze waarop de gemeenteraad toezicht uitoefent, alsmede de uitkomsten daarvan. Wij constateren dat het college beschikt over een actuele frauderisicoanalyse.

Wij hebben de opzet en de relevante aspecten van het interne beheersingssysteem en in het bijzonder de frauderisicoanalyse geëvalueerd alsook bijvoorbeeld de gedragscode, klokkenluidersregeling en de integriteitsmeldingen-registratie. Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd, en voor zover wij noodzakelijk achten, de werking getoetst van interne beheersmaatregelen gericht op het mitigeren van frauderisico's.

Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van risico's op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening die het gevolg is van fraude, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, oneigenlijke toe-eigening van activa en omkoping en corruptie. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude.

Op basis van deze werkzaamheden en het in de controlestandaarden veronderstelde risico, hebben wij;

- De veronderstelde frauderisico’s overwogen met betrekking tot het doorbreken van interne-beheersmaatregelen door het management, inclusief of er indicaties zijn voor tendentie bij het management van de entiteit die mogelijk een risico vormt op een afwijking van materieel belang die het gevolg is van fraude.

- Het frauderisico overwogen in verband met het verantwoorden van significante facturen (inkooptransacties met een zekere omvang) waarvoor geen prestatie is verkregen.

Wij hebben de volgende gegevensgerichte werkzaamheden uitgevoerd gericht op het risico van het doorbreken van interne-beheersmaatregelen door het management:

- Het toetsen of specifieke journaalposten en andere aanpassingen die tijdens het opstellen van de financiële overzichten zijn aangebracht aanvaardbaar zijn.

- Het toetsen of specifiek (op basis van fraudekarakteristieken) journaalboekingen die gedurende het boekjaar en tijdens het opstellen van de financiële overzicht zijn aangebracht aanvaardbaar zijn

- Het beoordelen van significante transacties buiten het kader van de normale bedrijfsvoering van gemeente Arnhem.

- Het uitvoeren van een statistische steekproef met een significante risicoclassificatie op de populatie significante facturen in de administratie. Van deze facturen hebben wij vastgesteld dat prestaties overeenkomstig factuur zijn verkregen door de gemeente Arnhem.

In onze controle bouwen wij een element in van onvoorspelbaarheid. Ook hebben wij de uitkomst van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die een aanwijzing geven voor fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving.

Wij hebben kennis genomen van de beschikbare informatie en om inlichtingen gevraagd bij leden van het college, management en de gemeenteraad.

Hieruit volgden geen signalen van fraude die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang.

Controleaanpak naleving van wet- en regelgeving

Wij hebben een algemeen inzicht verworven in het wet- en regelgevingskader dat van toepassing is op de gemeente door inlichtingen in te winnen bij het management en het lezen van notulen.

Voor zover materieel voor de gerelateerde financiële overzichten, hebben wij op basis van onze risicoanalyse, en rekening houdende met het feit dat het effect van niet-naleving van wet- en regelgeving aanzienlijk varieert, de wet- en regelgeving overwogen die is opgenomen in het controleprotocol als wet- en regelgeving met een directe invloed op de financiële overzichten.

Wij hebben voldoende en geschikte controle-informatie verkregen omtrent het naleven van de bepalingen van die wet- en regelgeving die gewoonlijk wordt geacht van directe invloed te zijn op de financiële overzichten.

Daarnaast is de gemeente onderworpen aan overige wet- en regelgeving waarvan de gevolgen van niet-naleving een van materieel belang zijnde invloed kunnen hebben op de financiële overzichten, bijvoorbeeld ten gevolge van boetes of rechtszaken.

Gezien de aard van de activiteiten van de gemeente en de complexiteit van wet- en regelgeving, bestaat het risico dat niet wordt voldaan aan de vereisten van deze wet- en regelgeving.

Deloitte.

Ten aanzien van de wet- en regelgeving die geen direct effect heeft op de vaststelling van de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening, zijn onze werkzaamheden beperkter. Naleving van wet- en regelgeving kan van fundamenteel belang zijn voor de operationele aspecten van de gemeente dan wel voor het voorkomen van sancties van materieel belang (bijv. het naleven van de voorwaarden van een vergunning voor het uitvoeren van een activiteit, of het naleven van regelgeving betreffende het milieu); niet-naleving van dergelijke wet- en regelgeving kan daarom van materieel belang zijnde invloed hebben op de financiële overzichten. Onze verantwoordelijkheid is beperkt tot het uitvoeren van gespecificeerde controlewerkzaamheden ter bevordering van het identificeren van niet-naleving van wet- en regelgeving die een invloed van materieel belang kan hebben op de financiële overzichten. Onze werkzaamheden ter bevordering van het identificeren van gevallen van niet-naleving van overige wet- en regelgeving die een invloed van materieel belang kan hebben op de financiële overzichten, zijn beperkt tot

- Het management en het college, en, in voorkomend geval, de gemeenteraad vragen of de entiteit dergelijke wet- en regelgeving naleeft.

- De eventuele correspondentie met de desbetreffende vergunningverlenende of regelgevende of toezichthoudende instanties inspecteren.

Uiteraard zijn wij gedurende de controle alert op indicaties van (vermoedens) van niet-naleving van wet- en regelgeving.

Ten slotte hebben wij een schriftelijke bevestiging verkregen dat alle bekende gevallen van niet-naleving of vermoede niet-naleving van wet- en regelgeving, ons ter kennis zijn gebracht.

Controleaanpak veronderstellingen inzake financiële risico's in relatie tot de financiële positie

Onze verantwoordelijkheden inzake het beoordelen van de door de gemeente Arnhem gehanteerde veronderstellingen inzake haar financiële risico's in relatie tot de financiële positie zijn beschreven in het hoofdstuk "Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening". Bij het invullen van onze verantwoordelijkheden hebben wij – rekening houdend met de materialiteit voor de jaarrekeningcontrole ad € 10.300.000 – een aantal werkzaamheden uitgevoerd, waaronder:

– Het kennis nemen van de financiële uitgangspunten zoals opgenomen in de verorderingen van de gemeente Arnhem.

– Het kennis nemen van de primaire begroting 2024. Daarnaast hebben wij kennis genomen van de risicoparagraaf in de begroting 2024, hieruit blijken geen aanvullende risico's geïdentificeerd ten opzichte van de jaarrekening.

– Het inwinnen van inlichtingen bij het college, de gemeenteraad en het management over hun kennis van eventuele significante risico's die zijn onstaan na de periode van de door het college en de gemeenteraad verrichte werkzaamheden in het kader van het opstellen van de risicoparagraaf.

Op basis van onze werkzaamheden hebben wij geen bevindingen met betrekking tot de risico-inschattingen zoals opgenomen in de risicoparagraaf.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2023hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

De jaarstukken omvatten andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

De andere informatie bestaat uit:

- Het jaarverslag, waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- Met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.
- Alle informatie bevat die op grond van het BBV voor het jaarverslag is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten

Ingevolge artikel 213 lid 3 (b) Gemeentewet hebben wij onderzocht of de baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen als bedoeld in artikel 17 Financiële-verhoudingswet (hierna: de specifieke uitkeringen) rechtmatig tot stand zijn gekomen. In de jaarrekening is verantwoordingsinformatie opgenomen over deze specifieke uitkeringen (de SiSa-bijlage).

Naar ons oordeel zijn de baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2023 met betrekking tot de specifieke uitkeringen in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de vereisten aan de specifieke uitkeringen bij en krachtens artikel 58a BBV en de Financiële-verhoudingswet - Regeling Informatieverstrekking SiSa.

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen, in overeenstemming met de vereisten aan de specifieke uitkeringen bij en krachtens artikel 58a BBV en de Financiële-verhoudingswet - de Regeling Informatieverstrekking SiSa. In dit kader is het college van burgemeester en wethouders tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van burgemeester en wethouders noodzakelijk acht om de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Deloitte.

Het is onze verantwoordelijkheid een redelijke mate van zekerheid te krijgen voor ons oordeel ingevolge artikel 213 lid 3 (b) Gemeentewet. Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) en de Nota Verwachtingen Accountantscontrole 2023, zoals opgenomen in de Nota procedure aanlevering SiSa verantwoordingsinformatie 2023 in bijlage 2 van de Regeling Informatieverstrekking SiSa. Wij hebben bij de controle van de baten en lasten, alsmede de balansmutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen dezelfde materialiteit toegepast als bij de controle van de jaarrekening.

Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeente.

het evalueren of de baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het college van burgemeester en wethouders en de gemeenteraad voor de jaarrekening

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het college van burgemeester en wethouders is ook verantwoordelijk voor de financiële rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder gemeentelijke verordeningen, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader en voor het getrouw toelichten van de financiële rechtmatigheid in de jaarrekening.

In dit kader is het college van burgemeester en wethouders verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van burgemeester en wethouders noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het college van burgemeester en wethouders de veronderstellingen inzake de financiële risico's in relatie tot de financiële positie onderbouwen, en afwegen of de gemeente in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Het college van burgemeester en wethouders moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de financiële risico's kunnen worden opgevangen, toelichten in de jaarrekening.

De gemeenteraad is verantwoordelijk voor het vaststellen van het normenkader voor de financiële rechtmatigheid en het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van gemeente Arnhem.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, de Nota verwachtingen accountantscontrole 2023, het controleprotocol dat is vastgesteld door de gemeenteraad op 23 november 2017, het Controleprotocol WNT 2023, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.

- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeente Arnhem.

- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het college van burgemeester en wethouders en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.

- Het vaststellen dat de door het college van burgemeester en wethouders gehanteerde veronderstellingen aanvaardbaar zijn inzake de afweging dat de gemeente in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de gemeente haar financiële risico's kan opvangen. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen echter van materiële betekenis zijn voor de financiële positie van de gemeente Arnhem.

- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen.

- Het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de gemeenteraad onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Arnhem, 29 april 2024

Deloitte Accountants B.V.

Was getekend: drs. J.J. Zuidema RA

Aan de gemeenteraad

Datum : 13 mei 2024
Zaaknummer :
Contactpersoon : Maaike Piscaer
Telefoonnummer : (06) 31114892

Onderwerp: Advies auditcommissie aan gemeenteraad n.a.v. accountantsverslag jaarstukken 2023

Geachte leden van de gemeenteraad,

De auditcommissie heeft de taak de raad te adviseren over de jaarstukken en de bevindingen in het accountantsverslag. Op maandag 13 mei heeft de auditcommissie daartoe de Jaarstukken 2023 en het accountantsverslag 2023 besproken met de accountant.

De auditcommissie vindt het belangrijk om de gemeenteraad voorafgaand aan de besluitvorming over de jaarstukken haar advies mee te geven. De jaarstukken moeten inzicht geven in de mate waarin alle ambities en voornemens zijn gerealiseerd en tot welke resultaten dat heeft geleid. Als sluitstuk van de P&C cyclus zijn de jaarstukken daarmee één van de belangrijkste documenten voor het uitvoeren van de controlerende taak van de raad.

Met betrekking tot het accountantsverslag zijn we in de eerste plaats content om vast te kunnen stellen dat de accountant weer een goedkeurende controleverklaring heeft afgegeven. Daarnaast onderschrijven wij de door de accountant gemaakte complimenten over de verbetering van het jaarrekeningproces. Door de accountant worden in het accountantsverslag daarnaast een aantal aandachtspunten gegeven. De meest in het oog springende bevindingen zijn met de auditcommissie besproken en wij hebben op enkele punten de accountant om een toelichting gevraagd.

Naar aanleiding hiervan heeft de auditcommissie een aantal aandachtspunten voor de gemeenteraad geformuleerd. Tenslotte wordt er als laatste punt een advies meegegeven met betrekking tot het doen van analyse naar de ingestelde bestemmingsreserves:

Algemene aandachtspunten

Leesbaarheid Jaarstukken
Het verbeteren van de leesbaarheid van de Jaarstukken (en de Begroting) is één van de aandachtspunten van deze auditcommissie. Hiertoe zijn de afgelopen jaren dan ook de Duisenbergonderzoeken uitgevoerd. U bent eerder geïnformeerd over het feit dat er dit jaar geen

Duisenbergonderzoek heeft plaatsgevonden. In plaats hiervan is de werkgroep *Doorontwikkelen Begroten & Verantwoorden* bezig met een concrete vertaalslag vanuit de eerdere Duisenbergonderzoeken met als doel het vergroten van de leesbaarheid van de producten in de P&C cyclus. U wordt binnenkort door de werkgroep geïnformeerd over de eerste opbrengsten. Het voornemen is om vanaf volgend jaar de methode Duisenberg weer in te zetten om te toetsen in hoeverre deze verbeterslag ook is bereikt.

Rechtsmatigheidsverantwoording
In de raadsbrief 'Rechtmatigheidsverantwoording 2023', d.d. 06-02-2024 is de gemeenteraad geïnformeerd over de aanpassing in de manier waarop verantwoording wordt afgelegd over het rechtmatig handelen van onder andere gemeentes vanaf 1 januari 2023. De rechtmatigheidsverantwoording heeft o.a. als doel dat de raad hierover het gesprek kan voeren met het college. Uit de in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording van het college (paragraaf bedrijfsvoering) blijken geen onrechtmatigheden welke de verantwoordingsgrens te boven gaan. De accountant heeft de conclusies van het college in hun getrouwheidsoordeel betrokken waaruit geen materiële tekortkomingen zijn gebleken.

Methodiek risicobepaling grondexploitaties
In de raadsbrief 'Methodiek risicobepaling grondexploitaties', d.d. 19-03-2024 is de gemeenteraad geïnformeerd over de aanscherpingen in de methodiek voor risicobepaling van de grondexploitaties en de wijze waarop deze is verwerkt in de Financiële Jaarrapportage Projecten (FJP) 2023 en de Jaarstukken 2023. In de jaarstukken wordt hier in de paragraaf ‘risicomanagement en weerstandsvermogen’ een toelichting opgegeven. In deze paragraaf wordt de weerstandsfactor op de oude manier en nieuwe manier berekend, waarbij deze voor 2023 respectievelijk op 1,5 tegenover 1,4 uitkomt.

Informatievoorziening grote investeringsprojecten / Spoorzone Arnhem-Oost
Één van de speerpunten vanuit de auditcommissie is de informatievoorziening rondom risicovolle projecten. De accountant adviseert om als gemeenteraad aan de voorkant te kijken of zij voldoende is toegerust om deze grootschalige stadsontwikkelingen te overzien, te doorgronden en eventueel ook bij te kunnen sturen. Inmiddels is in samenwerking met de raadswerkgroep Stedelijke Ontwikkeling een traject opgestart waarin als raad naar deze vragen gekeken zal worden.

Advies: analyse bestemmingsreserves

Een ander speerpunt vanuit de auditcommissie voor de controle is de weerstandsfactor en risicomanagement. Op advies van de auditcommissie is er maart dit jaar door de accountant een presentatie aan de raad gegeven waarin de nadruk is gelegd op de wendbaarheid en weerbaarheid van de gemeente. De accountant wijst in het accountantsverslag erop dat relatief veel eigen vermogen is

vastgelegd in (beklemde) bestemmingsreserves. Daarbij is geconstateerd dat verschillende van deze bestemmingsreserves niet of nauwelijks aangewend worden.

Het gaat bij bestemmingsreserves om geld dat de raad voor een specifiek beleidsdoel dat in de toekomst moet worden gerealiseerd – de bestemming – heeft gereserveerd. Stortingen in reserves zorgen ervoor dat middelen in de toekomst ook daadwerkelijk beschikbaar zijn. Vermogen in de vorm van reserves zorgt voor een grotere weerbaarheid van de gemeente. De gemeenteraad besluit over deze bestemmingsreserves. De keerzijde van dit type reserves is dat deze middelen niet (direct) meer beschikbaar zijn voor ander beleid. De begrotingsruimte en wendbaarheid neemt daardoor dus af. Om de wendbaarheid van de gemeente te vergroten kan het een afweging zijn om andere keuzes te maken in de vastlegging van middelen in bestemmingsreserves en in het vrij beschikbare vermogen (AR) onder te brengen. De accountant adviseert te onderzoeken of de ingestelde bestemmingsreserves nog actueel en relevant zijn.

De auditcommissie neemt dit advies van de accountant over en wil de raad adviseren het college te vragen de gemeenteraad een overzicht/analyse aan te bieden met betrekking tot de huidige bestemmingsreserves. In deze analyse wordt (bij voorkeur) onder andere opgenomen wat het doel en de bestedingsplanning (claims voor de toekomst) rondom de verschillende reserves zijn. Alsmede een overzicht van de omvang en hoeveelheid van de mutaties de afgelopen jaren en of de verwerking in de begroting daarbij nog actueel is.

Mocht u n.a.v. deze brief vragen hebben, dan horen wij die graag.

Met vriendelijke groet,

Hasan Kumas
Voorzitter auditcommissie

Van: Bram van Oudheusden
Verzonden: dinsdag 4 juni 2024
Onderwerp: Re: BVO DRAN

Hoi Willem,

Hierbij de beantwoording op de technische vragen van de ChristenUnie.

Vragen:

1. In de perspectiefnota staat dat er in 2024 en 2025 € 400.000 en € 500.000 positief resultaat is (p.21). Waar komen deze bedragen terecht? Kan ik die via een amendement toewijzen aan kwaliteitsverbetering van het doelgroepenvervoer?

2. Verder was ik afgelopen woensdag verbaasd dat de wethouder aangaf dat de vergoeding voor het OV volledig kostendekkend is. In de vergadering 2 weken geleden (17m50) stel ik precies deze vraag en was het antwoord dat dit een tegemoetkoming is en niet volledig kostendekkend. Ook kregen we vorige week een raadsbrief waarin staat de eigen bijdrage wordt kwijtgescholden. Als de vergoeding kostendekkend is, waar is die eigen bijdrage dan voor?

Antwoord:

1. Het positieve resultaat van de BVO DRAN is opgenomen in het totale financiële beeld en is daarmee al bestemd.

2. Op basis van de verordening worden via de gemeente OV-abonnementen aangeschaft voor de OV-gebruikers. Daarbij dienen ouders - ook op basis van de verordening - in principe jaarlijks aan de gemeente een eigen bijdrage te betalen om de OV-abonnementen mede te bekostigen.

   Echter, de afgelopen twee jaar en voor de komende twee jaren is besloten de eigen bijdragen niet te innen. Hiervoor is voor de afgelopen jaren en de komende jaren telkens een actief besluit van het college nodig geweest. Ouders hoeven op dit moment dus niet te betalen voor de OV-abonnementen. De raad is hier op 21 mei jl. voor het laatst over geïnformeerd via een raadsbrief.